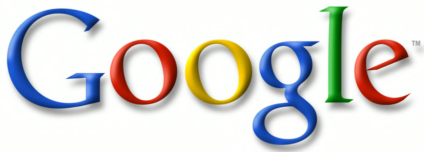

VE
RI
TAS

etherlands (Kingdom, 1815-) Laws, statutes, etc. Codes

DE NEDERLANDSCHE WETBOEKEN,

BENEVENS

DE BELANGRIJKSTE DER TOT HUNNE VERKLARING DIENSTIGE
WETTEN EN WETTELIJKE VERORDENINGEN,
MET VERWIJZING NAAR DE TOT ELK ARTIKEL BETREKKELIJKE
FRANSCHE EN NEDERLANDSCHE WETSBEPALINGEN,

EN

MET ANDERE TOELICHTENDE AANTEEKENINGEN,

UITGEGEVEN DOOR

Mr. J. A. FRUIN.

HOOGLEERAAR TE UTRECHT.

EERSTE DEEL.

(BIJGEWERKT TOT 31 DECEMBER 1878.)

UTRECHT EN 'S GRAVENHAGE,

J. L. BEIJERS, MARTINUS NIJHOFF, D. A. THIEME.

1879.

GEDRUKT BIJ G. A. VAN HOFTEN, TE UTRECHT.

INHOUD.

GRONDWET

voor het Koningrijk der Nederlanden.

BESLUIT

BESLUIT

WET

WET

VAN 16 MEI 1829 (STB. N°. 29), GEWIJZIGD BIJ DIE VAN 23 DEC. 1837 (STB. N°. 78), HOUDENDE BEPALINGEN WEGENS DEN OVERGANG VAN DE VROEGERE TOT DE NIEUWE WETGEVING.

Bijlagen tot de Wetten op den Overgang.

WET

BURGERLIJK WETBOEK.

EERSTE BOEK.

VAN PERSONEN.

TWEEDE BOEK.

VAN ZAKEN.

DERDE BOEK.

VAN VERBINDTENISSEN.

VIERDE BOEK.

VAN BEWIJS EN VERJARING.

WETBOEK VAN KOOPHANDEL.

EERSTE BOEK.

VAN DEN KOOPHANDEL IN HET ALGEMEEN.

TWEEDE BOEK.

VAN DE REGTEN EN VERPLIGTINGEN UIT SCHEEPVAART VOORTSPRUITENDE.

DERDE BOEK.

VAN DE VOORZIENINGEN IN GEVAL VAN ONVERMOGEN VAN KOOPLIEDEN.

VERKORTINGEN.

G.	beteekent	Grondwet.
R. O.	"	Regterlijke Organisatie.
O.	"	Wet op den Overgang.
A.	"	Algemeene Bepalingen.
B.	"	Burgerlijk Wetboek.
K.	"	Wetboek van Koophandel.
Rv.	"	Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Sv.	"	Wetboek van Strafvordering.
Sr.	"	Wetboek van Strafregt.
R.	"	Reglement (van openbaar bestuur).
Tar.	"	Tarief.
Stb.	"	Staatsblad.
C.	"	Code Civil.
Co.	"	Code de Commerce.
Pr.	"	Code de Procédure Civile.
I.	"	Code d'Instruction Criminelle.
C. P.	"	Code Pénal.
v.	"	en volgende.

De cijfers, tusschen ( ) achter de artikelen der Grondwet geplaatst, verwijzen naar de Grondwet van 1840. Wanneer daar het teeken * is bijgevoegd, is het artikel niet ongewijzigd overgenomen.

VERBETERINGEN.

Bl. 10, *art.* 70, lid *b*, regel 2: *veertien:* lees: *veertig.*

Bl. 80, *art.* 107, lid *b*, regel 1 en 2: *openbaar gemaakt:* lees: *opgemaakt.* Zie *art.* 26 *der Wet van* 26 *Juni* 1822 (*Stb.* n°. 12).

Bl. 338, noot *f*), regel 7. Achter het woord: *schuldenaar*, voege men de volgende zinsnede in: „De woorden: *indien eene dier zaken ondeelbaar is*, zijn echter onjuist en behooren te vervallen. Zoo heeft", *enz.*

Bl. 466, *art.* 1950 n°. 2, regel 2: *uitgesloten:* lees: *ingesloten.*

Bl. 500. Het nootteeken *e*), achter art. 81, moet zijn *d*)

Eene meer volledige lijst van *Verbeteringen*, en tevens van *Aanvullingen*, volgt bij de laatste aflevering van het geheele werk.

GRONDWET

VOOR HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

(*Krachtens Publicatie van den* 14[den] *October* 1848 (*Stb.* n°. 71), *afgekondigd op den* 3[den] *November* 1848.)

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het Rijk en zijn Inwoners.

Artikel 1 (1*, 2*).

Het Koningrijk der Nederlanden bestaat in Europa uit de tegenwoordige provinciën: Noordbrabant, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van het Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en van hare kringen, tot het Duitsche verbond. (Stb. 1814 n°. 83; Stb. 1839 n°. 26; Verfass. d. D. Reichs, a. 1.) *a*)

2 (3*). De wet kan provinciën en gemeenten vereenigen en splitsen. (Stb. 1851 n°. 85, artt. 128 v.)

De grenzen van den Staat, van de provinciën en gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

3 (4*). Allen, die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke ten aanzien van hunne uitlevering verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten. *b*)

a) Bij art. 6 van *het op den* 11[den] *Mei* 1867 *te Londen tusschen Nederland en de betrokken Mogendheden gesloten verdrag tot herziening van het tractaat van* 19 *April* 1839, *voor zooveel het Groothertogdom Luxemburg betreft* (zie *Besluit van den* 5[den] *Junij* 1867 (*Stb.* n°. 54), is bepaald:

De Mogendheden, welke het tegenwoordig verdrag onderteekend hebben, constateren, dat, vermits de ontbinding van den Duitschen Bond met zich heeft medegebragt de losmaking der banden, welke het Hertogdom Limburg gezamenlijk met het Groothertogdom Luxemburg aan gezegden Bond hebben verbonden, daaruit volgt, dat de betrekkingen, waarvan melding wordt gemaakt in de artt. III, IV en V van het verdrag van 19 April 1839, tusschen het Groothertogdom en zekere grondgebiedsdeelen, behoorende tot het Hertogdom Limburg, hebben opgehouden te bestaan; blijvende gezegde grondgebiedsdeelen een integrerend deel uitmaken van het Koningrijk der Nederlanden.

b) De *Wet van den* 13[den] *Augustus* 1849 (*Stb.* n°. 39) regelde, behalve *de toelating en uitzetting van vreemdelingen*, tevens, in de artt. 16, 17 en 18, de *algemeene voorwaarden*, *op welke*, *ten aanzien*

4 (5*). De uitoefening der burgerlijke regten wordt door de wet bepaald. (G. 146; A. 9; B. 2.)

5. Om eenig burgerschapsregt te hebben, moet men Nederlander zijn.

6 (7*—10*). Ieder Nederlander is tot elke landsbediening benoembaar. (G. 166.)

Geen vreemdeling is hiertoe benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet. (Stb. 1858 n°. 46.)

7. De wet verklaart wie Nederlanders zijn. *a*)

Een vreemdeling wordt niet dan door eene wet genaturaliseerd. *b*)

8 (225*). Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. (Sr. 367 v., 471 n°. 11; B. 1408 v.) *c*)

9 (159*). Ieder ingezeten heeft het regt, om verzoeken aan de bevoegde magt schriftelijk in te dienen, mits die persoonlijk en niet uit naam van meer worden onderteekend, welk laatste alleen kan geschieden door of van wege ligchamen, wettelijk zamengesteld of als zoodanig erkend, en in dat geval niet anders dan over onderwerpen tot hunne bepaalde werkzaamheden behoorende. (G. 134, 144.)

10. Het regt der ingezetenen tot vereeniging en vergadering wordt erkend.

De wet regelt en beperkt de uitoefening van dat regt in het belang der openbare orde. (Stb. 1855 n°. 32.)

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den Koning.

EERSTE AFDEELING.

Van de Troonopvolging.

11 (11). De Kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit *Willem Frederik*, Prins van Oranje-Nassau, om door Hem en Zijne wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen.

12 (12). De wettige nakomelingen van den regerenden Koning, zijn de kinderen reeds geboren, of die nog mogten geboren worden, uit zijn tegenwoordig huwelijk met Hare Majesteit *Frederika Louisa Wilhelmina*, Prinses van Pruissen; en voorts in het algemeen alle afstammelingen, welke geboren zullen worden uit een huwelijk door den Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal aangegaan, of toegestemd. *d*)

van hunne uitlevering, verdragen met vreemde mogendheden kunnen gesloten worden. Met intrekking van dit gedeelte der Wet van 1849, zijn die voorwaarden thans afzonderlijk geregeld bij de *Wet van den* 6den *April* 1875 (*Stb.* n°. 66).

a) De *Wet van den* 28sten *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 44), tot herstelling van eene fout gewijzigd bij die *van den* 3den *Mei* 1851 (*Stb.* n°. 46), verklaart wie Nederlanders zijn *ten aanzien van het genot van burgerschapsregten.* Het burgerregtelijk Nederlanderschap is geregeld in de artt 5 volgg. B. W.

b) Vg. de artt. 5 volgg. der in de vorige noot aangehaalde Wet van 1850.

c) De censuur werd reeds afgeschaft bij het Souverein *Besluit van den* 24sten *Januarij* 1814 (*Stb.* n°. 17), *houdende bepalingen omtrent den boekhandel en den eigendom van letterkundige werken.* Zie de *Wetten van den* 28sten *September* 1816 (*Stb.* n°. 51), *tot vaststelling van straffen voor hen, die vreemde Mogendheden beleedigen*, *van den* 16den *Mei* 1829 (*Stb.* n°. 84), *houdende aanvulling van eenige gapingen in het Wetboek van Strafregt* (artt. 2 volgg.), en *van den* 1sten *Junij* 1880 (*Stb* n°. 15), *tot beteugeling van hoon en laster en andere vergrijpen tegen het openbaar gezag en de algemeene rust.*

d) Tot het huwelijk van den thans regerenden Koning, WILLEM III, met H. K. H. Mevrouw de Prinses SOPHIA FREDERIKA MATHILDA VAN WURTEMBERG werd toestemming verleend bij de *Wet van den* 8sten *December* 1888 (*Stb* n°. 89).

13 (13*). De Kroon gaat over door regt van eerstgeboorte, des dat de oudste zoon van den Koning *a*), of wel het mannelijk oir van den oudsten zoon bij representatie, opvolgt.

14 (14*). Bij ontstentenis van mannelijk oir uit den oudsten zoon gesproten, gaat de Kroon over op diens broeders of hun mannelijk oir, insgelijks door regt van eerstgeboorte en representatie.

15 (15*). Bij geheele ontstentenis van mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau, gaat de Kroon over op de dochters van den Koning door regt van eerstgeboorte.

16 (16). Ook dochters van den Koning ontbrekende, brengt de oudste dochter van de oudste nedergaande mannelijke lijn uit den laatsten Koning de Koninklijke waardigheid in haar Huis over, en wordt bij voor-overlijden door hare afstammelingen gerepresenteerd.

17 (17). Zoo er geene mannelijke nedergaande lijn uit den laatsten Koning bestaat, erft de oudste nedergaande vrouwelijke lijn, des dat de mannelijke tak vóór den vrouwelijken tak, en de oudste vóór den jongeren, en in iederen tak mannen vóór vrouwen, en ouder vóór jonger den voorrang hebben. *b*)

18 (18). Wanneer de Koning zonder nakomelingschap sterft, en er geen mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau overig is, volgt hem zijne naaste bloedverwante, mits van den Koninklijken Huize zijnde, op, en wordt mede, bij voor-overlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

19 (19). Wanneer eene vrouw de Kroon in een ander Huis heeft overgebragt, treedt dit Huis in al de regten van het oorspronkelijk Stamhuis, en de vorige artikelen zijn op hetzelve toepasselijk, met dat gevolg, dat haar mannelijk oir vóór alle vrouwen of vrouwelijke afstammelingen erft, en geene andere lijn geroepen wordt, zoolang iemand van hare nakomelingen in leven is.

20 (20). Eene Prinses, buiten toestemming der Staten-Generaal, een huwelijk hebbende aangegaan, heeft geen regt tot de Kroon.

Eene Koningin, buiten die toestemming een huwelijk aangaande, doet afstand van de Kroon. (G. 12.)

21 (21*). Bij ontstentenis van nakomelingschap uit den tegenwoordigen Koning *Willem Frederik van Oranje-Nassau*, gaat de Kroon over op deszelfs zuster, Prinses *Frederika Louisa Wilhelmina van Oranje*, douairière van wijlen *Carel George August*, Erfprins van Brunswijk-Lunenburg, of hare wettige nakomelingen, uit zoodanig nader huwelijk, als door dezelve, overeenkomstig art. 12, mogt worden aangegaan. (G. 25.) *c*)

22 (22*). Indien ook de wettige nakomelingschap van deze Vorstin ontbreekt, gaat het erfregt over op het wettig mannelijk oir van Prinses *Carolina van Oranje*, zuster van wijlen Prins *Willem den Vijfden*, en gemalin van wijlen den Prins van Nassau-Weilburg, insgelijks door regt van eerstgeboorte en representatie. (G. 25.) *d*)

23 (23*). Wanneer bijzondere omstandigheden eenige veranderingen in de opvolging van den troon noodzakelijk maken, is de Koning bevoegd, daaromtrent eene voordragt te doen, te behandelen op de wijze, ten aanzien van verandering in de Grondwet, in artt. 196, 197 en 199 voorgeschreven. (G. 25.)

24 (24*—26*, 50*). Hetzelfde vindt plaats, wanneer er geen bevoegde opvolger naar deze Grondwet bestaat.

Is de opvolger niet benoemd of ontbreekt hij bij overlijden des Konings,

a) De regerende Koning, WILLEM III, gaf kennis van de door Hem gedane aanvaarding der regering bij *Proclamatie van den* 21sten *Maart* 1849 (*Stb.* n°. 7).

b) In de officiële uitgave wordt, evenals in de Grondwet van 1815, aan het woord *tak* het vrouwelijk geslacht gegeven.

c) Deze vorstin is, reeds in 1818, kinderloos overleden.

d) Zie de *Resolutie van de Staten van Holland, van den* 16den *November* 1747 (Groot Placaatb. 1, bl. 156 volgg.)

dan geschiedt de benoeming door de Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bijeengeroepen, in vereenigde zitting. (G. 25, 97.)

25 (27*). In de gevallen in artt. 21, 22, 23 en 24 omschreven, wordt de troonopvolging geregeld naar de bepalingen van artt. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

26 (28*). De Koning kan geene vreemde Kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg. *a*)

In geen geval kan de zetel der regering buiten het Rijk worden verplaatst.

TWEEDE AFDEELING.

Van het inkomen der Kroon.

27 (29*—30*). Behalve het inkomen uit de domeinen, door de wet van den 26sten Augustus 1822 afgestaan en in 1848 door den Koning tot kroondomeinen aan den Staat teruggegeven, geniet Koning *Willem II* een jaarlijksch inkomen van één millioen gulden uit 's Lands kas. *b*)

Bij elke nieuwe troonsbeklimming wordt het inkomen der Kroon door de wet geregeld. *c*)

28 (31). Den Koning worden tot deszelfs gebruik zomer- en winter-verblijven in gereedheid gebragt, voor welker onderhoud echter niet meer dan *f* 50.000 jaarlijks ten laste van den Lande kunnen worden gebragt.

29 (32*). De Koning en de Prins van Oranje zijn vrij van alle personele lasten. *d*)

Geen vrijdom van eenige andere belasting wordt door hen genoten. (G. 172.)

30 (33). De Koning rigt zijn Huis naar eigen goedvinden in.

31 (34*). Het jaarlijksch inkomen eener koningin-weduwe, gedurende haren weduwelijken staat, uit 's Lands kas is *f* 150.000.

32 (35). De oudste van des Konings zonen, of verdere mannelijke nakomelingen, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, is des Konings eerste onderdaan, en voert den titel van *Prins van Oranje*. *e*)

33 (36). De Prins van Oranje geniet als zoodanig uit 's Lands kas een jaarlijksch inkomen van *f* 100.000, te rekenen van den tijd dat hij den ouderdom

a) Vg. art. 6 van *den Parijschen vrede, van den* 30sten *Mei* 1814, en art 1 van het hierboven (in de noot *a*) op art. 1) aangehaalde *Verdrag van den* 11den *Mei* 1867.

b) De bij de *Wet van den* 26sten *Augustus* 1822 (*Stb.* n°. 40) aan Koning Willem I afgestane domeinen zijn door hem, bij *Besluit van den* 28sten *Augustus* 1822 (*Bijv. t h. Stb. IX.* 518), onder bepaalde voorwaarden gedeeltelijk afgestaan aan de Maatschappij van Volksvlijt te Brussel, en later, bij art. 60 van het Tractaat met België, *van den* 5den *Nov.* 1842 (*Stb.* 1843 n°. 3), voor zooveel zij op het Nederlandsch grondgebied gelegen waren, in vollen eigendom aan hem teruggegeven, tegen afstand van die, welke tot België behoorden, en van alle roerende en onroerende goederen, den Koning in privaat-eigendom toebehoorende, die in België aanwezig waren. Uit kracht van dit art. 27 der Gw. stond Willem II die domeinen in 1848 aan den Staat af en maakte ze tot Staatsdomeinen, verbonden aan de Kroon. Zij kunnen dus niet vervreemd worden en zijn goederen van den Staat, waarvan de Kroon de inkomsten heeft. Bij K. B. *van den* 1sten *Mei* 1856 (*Stb.* 1857 n°. 2) is eene eerste regeling van het bestuur dier domeinen gemaakt, nadat de akte van overdracht aan het Rijk (d. d. 16 *April* 1856) in de openbare registers was overgeschreven. Later zijn bij *de Wet van den* 1sten *Mei* 1863 (*Stb.* n°. 42) voorzieningen getroffen omtrent het novaal tiendregt van het Kroondomein, en is bij eene *Wet van denzelfden datum* (*Stb.* n°. 43) het beheer definitief geregeld. De *Instructie van den Administrateur* is vastgesteld bij *Besluit van den* 17den *Mei* 1868 (*Stb.* n°. 61).

c) „Het inkomen van de Kroon wordt, gedurende Onze [van Willem III] regering, vastgesteld op eene som van *zes honderd duizend gulden* jaarlijks, behalve de inkomsten van de Kroondomeinen, in art. 27 der Grondwet vermeld." *Wet van den* 10den *Augustus* 1849 (*Stb.* n°. 32).

d) Door „personele lasten" verstond de Regering van 1848: „met uitzondering van de *grondbelasting*, alle *directe belastingen, die vooraf beschreven en volgens vastgestelde kohieren ingevorderd worden*, waaronder dus ook *belastingen op de inkomsten* zijn begrepen." Voorduin, *Grondwet*, bl. 134.

e) Vg. de *Proclamatie van* Willem I, *van den* 16den *Maart* 1815 (*Stb.* n°. 27).

van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebragt op *f* 200.000, na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig art. 12 dezer Grondwet.

DERDE AFDEELING.

Van de Voogdij des Konings.

34 (37). De Koning is meerderjarig, als zijn achttiende jaar vervuld is.

35 (38*). Zoolang de Koning minderjarig is, staat hij onder de voogdij van eenige leden van het koninklijk Huis en eenige aanzienlijke Nederlanders.

36 (39*). De voogdij wordt geregeld en de voogden worden benoemd door eene wet.

Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers. *a*)

37 (40*). Deze wet wordt nog bij het leven van den Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. Mogt dit niet zijn geschied, zoo worden, is het doenlijk, eenige der naaste bloedverwanten van den minderjarigen Koning over de regeling der voogdij gehoord.

38 (41*). Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elk der voogden, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; ik zweer (beloof) al de »pligten, welke de voogdij mij oplegt, heilig te vervullen, en er mij »bijzonder op te zullen toeleggen, om den Koning gehechtheid aan de »Grondwet en liefde voor zijn volk in te boezemen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

39 (46*). Ingeval de Koning buiten staat geraakt de regering waar te nemen, wordt in het noodige toezigt over zijn persoon voorzien naar de voorschriften, omtrent de voogdij van een minderjarigen Koning in art. 36 en volgende bepaald. (G. 42.)

VIERDE AFDEELING.

Van het Regentschap.

40 (42*). Gedurende de minderjarigheid van den Koning wordt het koninklijk gezag waargenomen door eenen Regent. (G. 34, 198.)

41 (42*, 43*). De Regent wordt benoemd door eene wet, die tevens de opvolging in het regentschap, tot 's Konings meerderjarigheid toe, kan regelen. Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

De wet wordt nog bij het leven van den Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. *b*)

42 (45*). Het koninklijk gezag wordt mede aan eenen Regent opgedragen, ingeval de Koning buiten staat geraakt de regering waar te nemen.

Wanneer dit aan den Raad van State, vereenigd met de hoofden der ministeriële departementen, na een naauwkeurig onderzoek, is gebleken, roept

a) Deze wet is tot dusver niet tot stand gekomen. Zij werd in de zitting van 1849—1850 ingediend, doch verworpen.

b) „Tot Regent van het Koningrijk, gedurende de minderjarigheid van Onzen Troonopvolger op het tijdstip zijner komst tot den troon, wordt benoemd Onze beminde Broeder, Z. K. H. Willem Frederik Hendrik, *Prins der Nederlanden*." Art. 1 der Wet van *den 4den Mei* 1850 (*Stb.* nº. 21). De opvolging in het Regentschap is bij die Wet niet geregeld.

deze vergadering onverwijld de Staten-Generaal in dubbelen getale bijeen, om hun van het voorhanden geval verslag te doen. *a*)

43. De Staten-Generaal onderzoeken het verslag, en, zoo zij in een besluit, in vereenigde zitting der beide Kamers in dubbelen getale genomen, er de juistheid van erkend hebben, wordt in den vorm eener plegtig af te kondigen wet verklaard, dat het geval, in het vorig artikel bedoeld, aanwezig is.

44 (48*). Wanneer de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld, wordt in het regentschap, gelijk in artt. 40 en 41 is bepaald, voorzien voor zoolang de Koning tot het waarnemen der regering buiten staat blijft, en de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld. (G. 46.)

45 (44*). De Regent legt, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; ik zweer (beloof), dat »ik in de waarneming van het koninklijk gezag, zoolang de Koning »minderjarig is (zoolang de Koning buiten staat blijft de regering waar »te nemen), de Grondwet van het Rijk steeds zal onderhouden en »handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grondgebied »des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat ik »de algemeene en bijzondere vrijheid, en de regten van alle des Konings »onderdanen, en van elk hunner zal beschermen, en tot instandhou»ding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle »middelen aanwenden, welke de wetten ter mijner beschikking stellen, »gelijk een goed en getrouw Regent schuldig is te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!") *b*)

46 (47*). Wanneer de Prins van Oranje zijn achttiende jaar vervuld heeft, is hij, in het geval van art. 42, van regtswege Regent.

47 (43*, 48*, 50*). Tot dat in het geval, in art. 42 aangewezen, de Prins van Oranje of de benoemde Regent het regentschap heeft aanvaard, wordt het koninklijk gezag waargenomen door de vergadering, zamengesteld als in art. 42 is voorgeschreven.

Hetzelfde vindt plaats, zoo, bij overlijden des Konings, een Regent voor den minderjarigen opvolger of ook de bevoegde opvolger ontbreekt, tot dat de benoemde Regent of opvolger de regering heeft aanvaard. (G. 24.)

De leden van deze vergadering leggen in handen van den door hen gekozen voorzitter, en deze in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof), dat ik, als lid (voorzitter) van dezen regeringsraad, »in de waarneming van het koninklijk gezag de Grondwet zal helpen »onderhouden en handhaven.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

48 (49*). Eene wet bepaalt, bij de benoeming van den Regent of bij de aanvaarding van het regentschap door den Prins van Oranje, de som, die op

a) „De vergadering, in art. 42 der Grondwet bedoeld, wordt bijeengeroepen door den vice-president, hetzij ambtshalve, hetzij op een voorstel van vijf leden van den Raad, hetzij op verlangen van de hoofden der ministeriële departementen.

Hij zit in de vergadering voor, tot door haar een voorzitter is gekozen." Art. 27 der *Wet van den* 21sten *December* 1861 (*Stb.* n°. 129.)

b) „Indien de Staten-Generaal, tijdens de komst van den minderjarigen Koning tot den troon, niet vergaderd of hunne bijeenkomsten tijdelijk geschorst zijn, vaardigt de Regent onmiddellijk eene proclamatie uit, waarin de eed, voorgeschreven bij art. 45 der Grondwet, wordt opgenomen, onder belofte de aflegging daarvan te zullen herhalen, zoodra de Staten-Generaal zijn bijeengekomen.

De proclamatie wordt in het *Staatsblad* geplaatst." Art. 3 der *Wet van den* 4den *Mei* 1850 (*Stb.* n°. 21.)

het jaarlijksch inkomen van de Kroon zal worden genomen voor de kosten van het regentschap. (Stb. 1850 n°. 42.) *a*)

Deze bepaling kan gedurende het regentschap niet worden veranderd.

49. De Koning, op wien art. 43 is toegepast, herneemt zoodra mogelijk de waarneming der regering, krachtens eene wet, waarin die, welke in het genoemde artikel is bedoeld, wordt afgeschaft.

Tot aan deze afschaffing zijn de hoofden der ministeriële departementen, gelijk de voogden, persoonlijk gehouden, aan de Kamers der Staten-Generaal, zoo dikwerf het wordt gevraagd, van des Konings toestand verslag te doen. (G. 89.)

VIJFDE AFDEELING.

Van de inhuldiging des Konings.

50 (51*). De Koning, de regering aanvaard hebbende, wordt zoodra mogelijk plegtig beëedigd en ingehuldigd binnen de stad Amsterdam, in eene openbare en vereenigde zitting der beide Kamers van de Staten-Generaal. *b*)

51 (52*). In deze vergadering wordt door den Koning de volgende eed of belofte op de Grondwet afgelegd:

»Ik zweer (beloof) aan het Nederlandsche volk, dat ik de Grondwet »van het Rijk steeds zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grondgebied »des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat ik »de algemeene en bijzondere vrijheid en de regten van alle mijne onder»danen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de »algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke »de wetten ter mijner beschikking stellen, zoo als een goed Koning »schuldig is te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

52 (53*). Na het afleggen van dezen eed of belofte wordt de Koning in dezelfde vergadering gehuldigd door de Staten-Generaal, wier voorzitter de volgende plegtige verklaring uitspreekt, die vervolgens door hem en elk der leden, hoofd voor hoofd, beëedigd of bevestigd wordt:

»Wij ontvangen en huldigen, in naam van het Nederlandsche volk »en krachtens de Grondwet, U als Koning; wij zweren (beloven), dat »wij uwe onschendbaarheid en de regten uwer kroon zullen handhaven; »wij zweren (beloven) alles te zullen doen wat goede en getrouwe »Staten-Generaal schuldig zijn te doen.

»Zoo waarlijk helpe ons God almagtig!" (»Dat beloven wij!")

ZESDE AFDEELING.

Van de Magt des Konings.

53. De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk. (G. 73.)

a) „De op het jaarlijksch inkomen der kroon, gedurende de minderjarigheid van Onzen troonopvolger, te nemen som voor de kosten van het Regentschap, wordt bepaald op *honderd vijf en zeventig duizend gulden* (*f* 175,000).

Deze som wordt regtstreeks uit 's Rijks schatkist aan den Regent uitbetaald, in mindering van het jaarlijksch inkomen der Kroon, ingevolge het 2de lid van art. 27 der Grondwet, bij de troonsbeklimming des minderjarigen Konings door de wet te regelen." Art. 1 en 2 der *Wet van den* 28sten *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 42). Voor de gevallen, waarin de Prins van Oranje van regtswege Regent is, bevat deze wet geene regeling.

b) De regerende Koning, Willem III, is ingehuldigd op den 12den Mei 1849. Zie de toen door Hem gehouden toespraak bij de Bosch Kemper, *Handl. t. d. kennis v. h. Ned. Staatsr. en Staatsbest.* (Amst. 1855) bl. 184.

54. De uitvoerende magt berust bij den Koning. (G. 73, 130, 137.)

55 (55*). De Koning heeft het opperbestuur der buitenlandsche betrekkingen.

56 (56*). De Koning verklaart oorlog. Hij geeft daarvan onmiddellijk kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, met bijvoeging van zoodanige mededeelingen, als hij met het belang en de zekerheid van het Rijk bestaanbaar acht. (G. 89.)

57 (56*, 57*). De Koning maakt en bekrachtigt vredes- en alle andere verdragen met vreemde mogendheden.

Hij deelt den inhoud dier verdragen mede aan de beide Kamers der Staten-Generaal, zoodra hij oordeelt, dat het belang en de zekerheid van het Rijk zulks toelaten.

Verdragen, welke, hetzij afstand of ruiling van eenig grondgebied des Rijks in Europa of in andere werelddeelen, hetzij eenige andere bepaling of verandering, wettelijke regten *a*) betreffende, inhouden, worden door den Koning niet bekrachtigd, dan nadat de Staten-Generaal die bepaling of verandering hebben goedgekeurd. (G. 1, 59.)

58 (58*). De Koning heeft het oppergezag over zee- en landmagt. (G. 177 v.)

De militaire officieren worden door hem benoemd. Zij worden door hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld, volgens de regels, door de wet te bepalen. (G. 54.) *b*)

De pensioenen worden door de wet geregeld. *c*)

59 (59*). De Koning heeft het opperbestuur der koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen. (G. 72, 118.)

De reglementen op het beleid der regering aldaar worden door de wet vastgesteld. *d*)

Het muntstelsel wordt door de wet geregeld. *e*)

a) „Onder *wettelijke regten* verstaat de Regering [van 1848] niet alleen *voorschriften van eenige bestaande wet*, maar *het regt der wetgevende magt in zijnen ganschen omvang*, zoodat bij tractaat niet in hare bevoegdheid kan worden gegrepen, noch, zonder haar, eenig punt gevestigd, dat binnen den kring van haar grondwettig gezag ligt." Voorduin, t. a. p. bl. 146.

b) *De bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren* is, wat *de zeemagt* betreft, geregeld bij de *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 126), gewijzigd bij de *Wetten van den* 4den *September* 1853 (*Stb.* n°. 87), *van den* 11den *Julij* 1855 (*Stb.* n°. 73) en *van den* 6den *April* 1871 (*Stb.* n°. 35) — en, wat *de landmagt* betreft, bij *de Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 128), gewijzigd bij die *van den* 11den *Julij* 1855 (*Stb.* n°. 74).

c) *De militaire pensioenen bij de zeemagt* zijn geregeld bij de *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 127), gewijzigd en aangevuld bij die *van den* 9den *December* 1851 (*Stb.* n°. 150), *van den* 18den *December* 1852 (*Stb.* n°. 212), *van den* 4den *September* 1853 (*Stb.* nis. 86 en 88), *van den* 8sten *Augustus* 1862 (*Stb.* n°. 159), *van den* 24sten *December* 1863 (*Stb.* n°. 166), *van den* 21sten *Mei* 1873 (*Stb.* n°. 64), art. 4, en *van den* 1sten *April* 1875 (*Stb.* n°. 83). *De militaire pensioenen bij de landmagt* zijn geregeld bij de *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 129), gewijzigd en aangevuld bij *die van den* 9den *December* 1851 (*Stb.* n°. 151), *van den* 18den *December* 1852 (*Stb.* n°. 212), *van den* 4den *September* 1853 (*Stb.* n°. 86), *van den* 8sten *Augustus* 1862 (*Stb.* n°. 159), *van den* 24sten *December* 1863 (*Stb.* n°. 166), *van den* 6den *April* 1869 (*Stb.* n°. 40), en *van den* 21sten *Mei* 1873 (*Stb.* n°. 64), art. 4.

d) Het *Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië* is vastgesteld bij de *Wet van den* 2den *September* 1854 (*Stb.* n°. 129), volgens *Besluit van den* 15den *October* 1854 (*Stb.* n°. 186), in werking getreden op *den* 1sten *Mei* 1855, en gewijzigd en aangevuld bij de *Wetten van den* 9den *April* 1870 (*Stb* n°. 71) en *van den* 21sten *Julij* 1870 (*Stb.* n°. 186); dat *op het beleid der regering in de Kolonie Suriname* bij de *Wet van den* 31sten *Mei* 1865 (*Stb.* n°. 55), volgens *Besluit van den* 28sten *September* 1865 (*Stb.* n°. 117) in werking getreden op *den* 1sten *Januarij* 1866; en dat *op het beleid der regering in de Kolonie Curaçao* bij de *Wet van den* 31sten *Mei* 1865 (*Stb.* n°. 56), insgelijks, volgens *Besluit van den* 28sten *September* 1865 (*Stb.* n°. 118), in werking getreden op *den* 1sten *Januarij* 1866.

e) Zie de *Wetten van den* 1sten *Mei* 1854, *tot regeling en tot aanwijzing der middelen van herstel van het Muntwezen van Nederlandsch Indië*, (*Stb.* nis. 75 en 76), de *Wet van den* 20sten *April* 1855 (*Stb* n°. 12), *tot regeling van de koperen pasmunt in Nederlandsch Indië*, het *Besluit van den* 23sten *Junij* 1855 (*Stb.* n°. 46), *houdende bepaling van den beeldenaar en de middellijnen der koperen pasmunt voor Nederlandsch Indië*, het *Besluit van den* 8den *Junij* 1854 (*Stb* n°. 83), *bepalende onder anderen de middellijnen der zilveren pasmunt voor Nederlandsch Indië*, de *Wet van den* 24sten *December* 1857 (*Stb.* n°. 173), *tot verdere regeling van het muntwezen in Nederlandsch Indië*, gewijzigd bij de *Wetten van den* 22sten *Junij* 1862 (*Stb.* n°. 126) en *van den*

Alle onderwerpen, deze koloniën en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan. *a*)

60 (59*). De Koning doet jaarlijks aan de Staten-Generaal een omstandig verslag geven van het beheer dier koloniën en bezittingen en van den staat, waarin zij zich bevinden.

De wet regelt de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen. (Stb. 1864 n°. 35; Stb. 1867 n°. 19.)

61 (60*). De Koning heeft het opperbestuur van de algemeene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle collegiën en ambtenaren, die uit 's Lands kas worden betaald. (G. 176.)

De wet regelt de bezoldiging van de ambtenaren der regterlijke magt. (Staten achter R. O.)

De Koning brengt de bezoldigingen op de begrooting der staatsbehoeften. (G. 119.)

De pensioenen der ambtenaren worden door de wet geregeld. (Stb. 1846 n°. 24; Stb. 1851 n°. 49; Stb. 1863 n°. 166; Stb. 1873 n°. 64.)

62 (61). De Koning heeft het regt van de munt. Hij vermag zijne beeldtenis op de muntspeciën te doen stellen. (G. 174, 175.)

63 (62*, 65*). De Koning verleent adeldom. *b*)

Vreemde adeldom kan door geen Nederlander worden aangenomen. *c*)

64 (63). Ridder-orden worden door eene wet, op het voorstel des Konings, ingesteld. *d*)

65 (64*, 65*). Vreemde orden, waaraan geene verpligtingen verbonden zijn, mogen worden aangenomen door den Koning, en, met zijne toestemming, door de Prinsen van zijn Huis.

In geen geval mogen de onderdanen des Konings vreemde ordesteekenen, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder zijn bijzonder verlof. *e*)

66 (66*). De Koning heeft het regt van gratie van straffen, door regterlijke vonnissen opgelegd. (Sv. 367 v.)

Wanneer het veroordeelingen betreft tot drie jaren gevangenis en daar beneden en tot geldboete, hetzij te zamen, hetzij afzonderlijk, oefent de Koning

26sten *December* 1863 (*Stb.* n°. 194), waardoor tevens wijziging is gebracht in art. 19 der *Wet van den* 1sten *Mei* 1854 (*Stb.* n°. 75). Vg. ook de *Wetten van den* 20sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 13) en *van den* 24sten *December* 1857 (*Stb.* n°. 174), *tot nadere aanwijzing der middelen tot herstel en regeling van het muntwezen in Nederlandsch Indië*. Het *Muntwezen in de West-Indiën* is geregeld bij de *Wet van den* 14den *December* 1858 (*Stb.* n°. 126), waarbij voor de *Koloniën en bezittingen van het Rijk in de West-Indiën* verbindend werd verklaard de *Wet van den* 26sten *November* 1847 (*Stb.* n°. 69), *tot regeling van het Nederlandsche Muntwezen*.

a) Zie onder anderen de *Wetten van den* 7den *Mei* 1859 (*Stb.* n°. 33), *tot regeling van de afschaffing der slavernij in Nederlandsch Oost-Indië*, en *van den* 8sten *Augustus* 1862 (*Stb.* nis. 164 en 165), *tot opheffing der slavernij in de Kolonie Suriname, en op de eilanden Curaçao, Bonaire enz.*, gewijzigd bij de *Wetten van den* 5den *Julij* 1864 (*Stb* n°. 83), *van den* 25sten *December* 1866 (*Stb.* n°. 191) en *van den* 22sten *Mei* 1873 (*Stb.* n°. 66).

b) Het *Besluit van den* 26sten *Maart* 1868 (*Stb.* n°. 37) regelt *den overgang van adellijke titels bij regt van eerstgeboorte*. Vgl. voorts de *Besluiten van den* 18den *Februarij* 1815 (*Stb.* n°. 15), *van den* 26sten *Januarij* 1822 (*Stb.* n°. 1) en *van den* 24sten *Mei* 1827 (*Stb.* n°. 28).

c) Art. 42 der *Wet van den* 24sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 92), zooals het gewijzigd is bij art. 5 der *Wet van den* 24sten *December* 1868 (*Stb.* n°. 166), *houdende nadere bepalingen ten opzigte van gepensioneerden en onderstand genietenden, die zich buiten 's lands begeven*, bepaalt, dat het pensioen en de onderstand o. a. vervallen, wanneer de titularis vreemden adeldom aanneemt

d) De *Militaire Willemsorde* is ingesteld bij de *Wet van den* 30sten *April* 1815 (*Stb.* n°. 33*), gewijzigd bij die *van den* 22sten *April* 1864 (*Stb.* n°. 38); de *Orde van den Nederlandschen Leeuw* bij de *Wet van den* 29sten *September* 1815 (*Stb.* n°. 47). De *Duitsche Orde*, *Balye van Utrecht*, werd hersteld en nader geregeld bij de *Wet van den* 8sten *Augustus* 1815 (*Stb* n°. 43). De bevoegdheid der expectanten tot het dragen van het kleine kruis der orde is geregeld bij de bij Kon. beschikking *van den* 20sten *December* 1827 n°. 131 bekrachtigde Ordesresolutie *van den* 8sten *September* 1827. Zie ook het *K. B. van den* 22sten *Junij* 1860 (*Bijv. t. h. Stb.* n°. 178).

e) Het in de noot *b*) op art. 63 aangehaalde art. 42 der *Wet van den* 24sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 92) bepaalt, dat het pensioen en de onderstand o. a. ook vervallen, wanneer de titularis buiten 's Konings toestemming een ordeteeken aanneemt, door eene vreemde mogendheid verleend.

dat regt uit, na gehoord advies van den regter, die het vonnis heeft gewezen; in de overige zaken, na gehoord advies van den Hoogen Raad. (Stb. 1856 n°. 95.)

Amnestie en abolitie worden niet dan door eene wet toegestaan.

67 (67*). Dispensatie wordt door den Koning slechts verleend van eene bepaalde wet, in de gevallen door de wet omschreven. (B. 86, 88, 111, 134, 1506; Stb. 1842 n°. 20, a. 8 al. 3; Stb. 1851 n°. 85, a. 63.) *a*)

68 (68*). De Koning beslist alle geschillen van bestuur, welke tusschen twee of meer provinciën ontstaan, wanneer hij die niet in der minne kan doen bijleggen. (G. 132.) *b*)

69 (69*). De Koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor, en doet zoodanige andere voorstellen, als hij noodig oordeelt. (G. 105 v.)

Hij heeft het regt, om de voorstellen, hem door de Staten-Generaal gedaan, al of niet goed te keuren. (G. 110 v., 114 v.)

70. De Koning heeft het regt, om de Kamers der Staten-Generaal, elke afzonderlijk of beide te zamen, te ontbinden.

Het besluit, waardoor die ontbinding wordt uitgesproken, houdt tevens den last in tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertien dagen, en tot het zamenkomen der nieuw verkozen Kamers binnen twee maanden. (G. 99.) *c*)

ZEVENDE AFDEELING.

Van den Raad van State en de Ministeriele Departementen.

71 (70*—71*). Er is een Raad van State, welks zamenstelling en bevoegdheid worden geregeld door de wet. (Stb. 1861 n°. 129.) *d*)

De Koning is voorzitter van den Raad, en benoemt de leden.

De Prins van Oranje heeft echter, nadat zijn achttiende jaar is vervuld, zitting van regtswege en eene raadgevende stem.

72 (72*). De Koning brengt ter overweging bij den Raad van State alle voorstellen, door hem aan de Staten-Generaal te doen, of door deze aan hem gedaan, alsmede alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat en van zijne kolonien en bezittingen in andere werelddeelen. (G. 69, 110.) *e*)

Aan het hoofd der uit te vaardigen wetten en bevelen wordt melding gemaakt, dat de Raad van State deswege gehoord is. (G. 116, 117.)

De Koning neemt wijders de gedachten van den Raad van State in over

---

a) Vg. de *Wet van den 26sten Mei* 1849 (*Stb.* n°. 22), *houdende toekenning, aan den eigenaar van zeker huis te Ooltgensplaat, van de daarbij vermelde dispensatie der* Wet van den 16den November 1814 (Stb. n°. 106), *houdende bepalingen omtrent de militaire 's lands gronden, en het bouwen van woningen* enz *in den omtrek van vestingen*, enz.

b) De *Wet van den 21sten December* 1861 (*Stb.* n°. 129), *houdende regeling van de zamenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State*, bepaalt o. a.

Art. 13, *al.* 1 en 2. De Raad wordt in afdeelingen verdeeld.

Eene daarvan, zamengesteld uit vijf leden, de vice-president daaronder begrepen, is, onder diens voorzitterschap, belast met de taak, omschreven bij art. 23. Bij verhindering of ontstentenis wordt de vice-president vervangen door het oudste lid der afdeeling.

Art. 23. De afdeeling, welker zamenstelling geregeld is in het tweede lid van art. 13, wordt belast met het onderzoek der geschillen van bestuur of andere, aan Onze beslissing onderworpen, en draagt Ons de uitspraak voor.

Zie ook artt. 28, 35 volgg. en 41 dier wet, en de artt. 47—55 van het *Besluit houdende voorschriften ter uitvoering der genoemde Wet, van den 4den September* 1862 (*Stb.* n°. 174).

c) Na het tot standkomen der Kieswet zijn de beide Kamers der Staten-Generaal ontbonden bij *Besluit van den 9den Augustus* 1850 (*Stb.* n°. 50). De Tweede Kamer alleen werd ontbonden bij de *Besluiten van den 26sten April* 1858 (*Stb.* n°. 22), *van den 28sten September* 1866 (*Stb.* n°. 161) [zie de daarop betrekkelijke Proclamatie des Konings in *Stb.* 1866 n°. 165], en *van den 8den Januarij* 1868 (*Stb.* n°. 3).

d) Zie het *Besluit van den 4den September* 1862 (*Stb.* n°. 174), *houdende voorschriften ter uitvoering van de Wet van den 21sten December* 1861 (*Stb.* n°. 129), en dat *van den 28sten Junij* 1862 (*Stb.* n°. 135), *houdende regeling van het examen voor de betrekkingen van referendaris en van commies van Staat bij den Raad van State.*

e) Vg. artt. 21, 29 volgg. der Wet.

alle zaken van algemeen of bijzonder belang, waarin hij zulks noodig oordeelt. (G. 57.) *a*)

De Koning alleen besluit, en geeft telkens van zijn genomen besluit kennis aan den Raad.

73 (74*—76*). De Koning stelt ministeriele departementen in *b*), benoemt er de hoofden van, en ontslaat die naar welgevallen.

De hoofden der ministeriele departementen zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten, voor zooverre die van de Kroon afhangt.

Hunne verantwoordelijkheid wordt geregeld door de wet. (Stb. 1855 n°. 33.)

Alle Koninklijke besluiten en beschikkingen worden door een der hoofden van de ministeriele departementen medeonderteekend. (G. 53, 54, 115, 116, 117.)

DERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten-Generaal.

EERSTE AFDEELING.

Van de Zamenstelling der Staten-Generaal.

74 (79). De Staten-Generaal vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche volk. (G. 82.)

75 (80*). De Staten-Generaal zijn verdeeld in eene Eerste en Tweede Kamer. *c*)

76 (81*, 142*). De leden der Tweede Kamer worden in de kiesdistricten, waarin het Rijk verdeeld wordt, gekozen door de meerderjarige ingezetenen, Nederlanders, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten, en betalende in de directe belastingen eene som, die, overeenkomstig met de plaatselijke gesteldheid, doch niet beneden het bedrag van *f* 20, noch boven dat van *f* 160, in de kieswet zal worden vereischt. (Stb. 1850 n°. 37.)

77 (81*). Het getal van de leden der Tweede Kamer wordt bepaald naar de bevolking, voor ieder 45,000 één. *d*)

De verdere regels ten aanzien van het kiesregt stelt de kieswet. (Stb. 1850 n°. 37.)

78 (82*). De Eerste Kamer bestaat uit 39 leden.

Zij moeten behooren tot de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen.

Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zoo bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de overige vereischten bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is.

Deze overige vereischten zijn dezelfde, welke voor de leden der Tweede Kamer worden gevorderd.

a) Vg. artt. 24, 29 volgg. der Wet.

b) Op dezen oogenblik zijn er zeven, namelijk van Binnenlandsche Zaken, van Buitenlandsche Zaken, van Finantiën, van Justitie, van Oorlog, van Marine en van Koloniën. De beide departementen van Eeredienst zijn opgeheven bij de *Besluiten van den* 21sten *April* 1862 (*Stb.* nis. 42 en 43) en, (na hersteld te zijn bij de *Besluiten van den* 2den *Januarij* 1868 (*Stb.* nis. 1 en 2)), bij die *van den* 29sten *Julij* 1868 (*Stb.* nis. 115 en 116)

c) Vereenigde zittingen der beide Kamers worden gehouden in de gevallen, bedoeld bij de artt. 24, 36, 38, 39, 41, 43, 45, 50v., 98 der *Grondw.* Vg. art. 103 en de aanteekening daarop. In dubbelen getale vergaderen zij in de gevallen, bedoeld in de artt. 24 en 42.

d) Opdat dit voorschrift worde nagekomen, moet, volgens art. 99 der *Kieswet*, de tabel, regelende de verdeeling des Rijks in kiesdistricten en bepalende het getal der in elk district te kiezen leden, om de vijf jaren worden herzien Die herziening heeft plaats gehad bij de *Wetten van den* 28sten *December* 1858 (*Stb.* n°. 122), *van den* 22sten *April* 1864 (*Stb* n°. 34), en *van den* 6den *Mei* 1869 (*Stb.* n° 76).

Zij worden verkozen door de Provinciale Staten *a*), in de volgende verhouding:

Noordbrabant	5
Gelderland	5
Zuidholland	7
Noordholland	6
Zeeland	2
Utrecht	2
Friesland	3
Overijssel	3
Groningen	2
Drenthe	1
Limburg	3
	39

Ingeval van vereeniging of splitsing van provinciën, voorziet dezelfde wet, die dit beveelt, in de wijziging, welke daardoor in deze verhouding noodig zal worden bevonden. (G. 2.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

79 (83*). Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt alleen vereischt, dat men Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld. *b*)

80. Die te gelijk of op meer dan ééne plaats tot lid van de Eerste of van de Tweede of van beide Kamers is gekozen, verklaart welke dier benoemingen hij aanneemt. (G. 88.) *c*)

81 (84*). De leden der Tweede Kamer hebben zitting gedurende vier jaren. De helft van hen valt om de twee jaren uit, volgens een daarvan te maken rooster. *d*) De uitvallende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

82 (85*). De leden stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen. (G. 74, 92, 127.)

83 (86*). Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen zij, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet. Zoo waarlijk »helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

Alvorens tot dien eed of belofte te worden toegelaten, leggen zij den volgenden eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

»Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot lid van de Tweede Kamer der »Staten-Generaal te worden benoemd, directelijk of indirectelijk, aan »geene personen, hetzij in of buiten het bestuur, onder wat naam of »voorwendsel ook, eenige giften of gaven beloofd of gegeven heb, noch »beloven of geven zal.

»Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking »te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of ge»schenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat verklaar en beloof ik!")

a) Vg. de artt. 71—97 der *Wet van den 4den Julij* 1850 (*Stb.* n°. 37) (*Kieswet*), en de artt. 78—93 der *Wet van den 6den Julij* 1850 (*Stb.* n°. 39) (*Provinciale Wet*).

b) Vg. art. 98 der *Kieswet.*

c) Vg. artt. 92 en 107 der *Kieswet.*

d) Vg. artt. 99 en 116 der *Kieswet.* Bij ontbinding van de Tweede Kamer begint, volgens art. 115, de rooster van aftreding telkens op nieuw te werken over één jaar, te beginnen met den eerstvolgenden derden Maandag in September.

Deze eeden (beloften en verklaring) worden afgelegd in handen van den Koning, of in de vergadering der Tweede Kamer, in handen van den voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd. (G. 86.)

84 (87*). De voorzitter wordt door den Koning benoemd voor het tijdperk eener zitting, uit eene door de Kamer aangeboden opgave van drie leden. (G. 95.)

85 (88*). De leden genieten, tot vergoeding der reiskosten, eens, heen en terug, voor elke zitting, zoodanige som, als naar de afstanden door de wet zal worden geregeld. *a*)

Als verdere schadeloosstelling wordt hun toegelegd eene som van *f* 2000 's jaars.

Deze schadeloosstelling wordt, voor den tijd der zitting, niet genoten door hen, die gedurende de geheele zitting afwezig bleven.

DERDE AFDEELING.

Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

86 (82*, 90*). De leden der Eerste Kamer hebben zitting gedurende negen jaren.

Een derde gedeelte treedt om de drie jaren af, volgens een daarvan te maken rooster. *b*) De uitvallende leden zijn dadelijk weder verkiesbaar. Art. 82 is op hen van toepassing.

Zij leggen, bij het aanvaarden hunner betrekking, in handen van den Koning, gelijke eeden (beloften en verklaring) af, als voor de leden der Tweede Kamer zijn bepaald. (G. 83.)

Zij genieten reis- en verblijfkosten volgens de wet. *c*)

87 (91*). De voorzitter wordt door den Koning benoemd, voor het tijdperk eener zitting. (G. 84, 95, 103.)

VIERDE AFDEELING.

Beschikkingen aan beide Kamers gemeen.

88 (92). Niemand kan te gelijk lid der beide Kamers zijn. (G. 80.)

89 (93*). De hoofden der ministeriele departementen hebben zitting in de beide Kamers. Zij hebben alleen eene raadgevende stem, ten ware zij tot leden der vergadering mogten benoemd zijn.

Zij geven aan de Kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verleenen niet strijdig kan worden geoordeeld met

a) Art. 2 der *Wet van den* 26sten *Mei* 1849 (*Stb.* n°. 17), *tot regeling der reis- en verblijfkosten van de leden der Eerste Kamer, en der reiskosten van de leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal*, bepaalt:

De leden der Tweede Kamer genieten tot vergoeding der reiskosten, éëns voor de heen- en éëns voor de terugreis, voor elke zitting, *vijf en zeventig cents* voor ieder uur afstand tusschen de plaats, waar zij met der woon gevestigd zijn, en de stad, alwaar de Staten-Generaal vergaderen.

b) Zie artt. 113 en 116 der *Kieswet*. Bij ontbinding der Kamer begint de rooster, volgens art. 115, telkens op nieuw te werken over twee jaren, te beginnen met den eerstvolgenden derden Maandag in September.

c) Art. 1 der boven aangehaalde *Wet van den* 26sten *Mei* 1849 (*Stb.* n°. 17) bepaalt:

De leden der Eerste Kamer genieten gedurende elke zitting der Staten-Generaal, telkens wanneer zij tot het houden van vergaderingen worden bijeengeroepen, voor de afgelegde reize, voor reiskosten, zoowel voor de heen- als voor de terugreis, *vijf en zeventig cents* voor ieder uur afstand tusschen de plaats, waar zij met der woon gevestigd zijn, en de stad, alwaar de Staten-Generaal vergaderen. Zij genieten daarteboven voor het bijwonen der vergadering, voor verblijfkosten, *acht gulden* per dag, en zulks van den dag af, tegen welken de vergadering is bijeengeroepen, tot op dien, waarop zij tot nadere bijeenroeping uiteengaat, of tot op den dag van de sluiting der zitting

Deze verblijfkosten worden ook genoten door leden, die, nadat de vergadering tot nadere bijeenroeping is gescheiden, in commissie werkzaam blijven, totdat die commissie is afgeloopen

Zij worden niet genoten door de leden, met der woon gevestigd in de stad alwaar de Staten-Generaal vergaderen.

het belang en de zekerheid van het Rijk, de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

Zij kunnen door elke der Kamers worden uitgenoodigd, om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn. (G. 49, 56, 57.)

90. De Tweede Kamer heeft het regt van onderzoek (enquête), te regelen door de wet. (Stb. 1850 n°. 45.)

91 (94*, 95*). De leden der Staten-Generaal kunnen niet te gelijk zijn leden of procureur-generaal van den Hoogen Raad *a*), noch leden van de Rekenkamer *b*), noch commissaris des Konings in de provincien *c*), noch geestelijken, noch bedienaren van de godsdienst. *d*)

Krijgslieden in werkelijke dienst, het lidmaatschap van eene der beide Kamers aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van regtswege op non-activiteit. Ophoudende lid te zijn, keeren zij tot de werkelijke dienst terug.

De ambtenaren, die ter verkiezing voorzitten, zijn binnen het district, waarin zij voorzitten, niet benoembaar. *e*)

Leden der Staten-Generaal, een bezoldigd staats-ambt aannemende of bevordering in de staats-dienst verwervende, houden op leden der Kamers te zijn, maar zijn dadelijk weder verkiesbaar. *f*)

92. De leden der Kamers zijn niet geregtelijk vervolgbaar wegens de adviezen, door hen in de vergadering uitgebragt.

93 (96*). Elke Kamer onderzoekt de geloofsbrieven harer nieuw inkomende leden, en beslist de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve oprijzen. *g*)

94. (97*). Elke Kamer benoemt haren griffier buiten haar midden. *h*)

95 (99*). De Staten-Generaal vergaderen ten minste eenmaal 's jaars.

Hunne gewone vergadering wordt geopend op den derden Maandag in September.

De Koning roept de buitengewone vergadering bijeen, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt.

96 (109*). De afzonderlijke zittingen der beide Kamers, en even zoo de vereenigde zittingen, worden in het openbaar gehouden. *i*)

De deuren worden gesloten, wanneer een tiende gedeelte der aanwezige leden het vordert of de voorzitter het noodig keurt.

De vergadering beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen.

97 (100*). De Staten-Generaal, bij overlijden des Konings of bij afstand van de Kroon niet vergaderd zijnde, vergaderen zonder voorafgaande oproeping.

Deze buitengewone vergadering wordt op den vijftienden dag na het overlijden of na den afstand geopend. Zijn de Kamers ontbonden, dan vangt deze termijn aan van den afloop der nieuwe verkiezingen. (G. 24, 37, 47.)

a) Vg. de artt. 158 en 159 der *Grondw.* en art. 9 *Regterl. Organ.*

b) Vg. art. 176 der *Grondw.*

c) Volgens art. 124 der Gw. kan niemand te gelijk zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en lid der Staten eener provincie

d) De uitgesloten personen zijn wel benoembaar, maar kunnen het lidmaatschap der Staten-Generaal niet aanvaarden, voordat zij van de daarmede onvereenigbare betrekking afstand hebben gedaan.

e) Vg. art. 19 der *Provinc. Wet* en artt. 42 en 57 der Kieswet.

f) Vg. over de vragen, of de betrekking van Burgemeester een bezoldigd Staatsambt is, en of dit artikel ook toepasselijk is bij de herbenoeming tot zulk een ambt de beraadslagingen in de Staten-Generaal in 1850 en later (*Bijbl. tot de Stcour.* 1849—1850, *bl.* 271, 281; 1850—1851, *bl.* 100; 1853—1854, *bl.* 19; 1855—1856, *bl.* 31, enz.).

g) Vg. de artt. 58, 62, 90, 105 der *Kieswet.*

h) De instructie van den Griffier der Tweede Kamer is vastgesteld 14 Mei 1849; die van den Griffier der Eerste Kamer 16 Juni 1849.

i) Het tegenwoordige Reglement van Orde der Tweede Kamer is vastgesteld op 19 *Maart* 1874 en in werking getreden op 14 *April* 1874. Het is sedert gewijzigd op den 10[den] Maart en den 11[den] *October* 1875. Het Reglement van Orde der Eerste Kamer is vastgesteld op 27 *Februarij* 1849 en gewijzigd op 27 *Mei* 1870.

98 (101*). De vergadering der Staten-Generaal wordt, in vereenigde zitting der beide Kamers, door den Koning of door eene commissie van zijnentwege geopend. Zij wordt op dezelfde wijze gesloten, wanneer hij oordeelt, dat het belang van het Rijk niet vordert de vergadering langer bijeen te houden.

De gewone jaarlijksche vergadering blijft ten minste twintig dagen bijeen, tenzij de Koning gebruik make van het regt in art. 70 omschreven.

99. Bij ontbinding van eene der Kamers of van beide, sluit de Koning tevens de vergadering der Staten-Generaal. (G. 70, 97, 98.)

100 (102*). De Kamers mogen, noch afzonderlijk, noch in vereenigde zitting, beraadslagen of besluiten, zoo niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

101 (103*). Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt, bij staken van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

102 (104). Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordragten van personen, bij besloten en ongeteekende briefjes.

103 (105*). Bij eene vereenigde zitting worden de beide Kamers als slechts éene beschouwd en nemen hare leden, naar willekeur, door elkander plaats.

De voorzitter der Eerste Kamer heeft de leiding der vergadering. (G. 24, 36, 38, 39, 41, 43, 45, 50—52, 98.) *a*)

VIJFDE AFDEELING.

Van de Wetgevende Magt.

104 (106). De wetgevende magt wordt gezamenlijk door den Koning en de Staten-Generaal uitgeoefend.

105 (107*). De Koning zendt zijne voorstellen, hetzij van wet, hetzij andere, aan de Tweede Kamer, bij eene schriftelijke boodschap, welke de redenen van het voorstel inhoudt, of door eene commissie. (G. 69.) *b*)

106 (108*). Over eenig ingekomen voorstel des Konings wordt door de volle Kamer niet beraadslaagd, dan nadat het is overwogen in de onderscheidene afdeelingen, waarin al de leden der Kamer zich verdeelen en welke op gezette tijden bij loting vernieuwd worden.

107. De Tweede Kamer heeft het regt wijzigingen in een voorstel des Konings te maken.

108 (110*—111*). Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer met het volgende formulier:

> »De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer »het hiernevensgaande voorstel des Konings, en is van oordeel, dat »het, zoo als het daar ligt, door de Staten-Generaal behoort te worden »aangenomen."

Wanneer de Tweede Kamer tot het niet aannemen van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning met het volgende formulier:

a) Het Reglement van Orde voor de Vereenigde zittingen is vastgesteld *op* 23 *April* 1850.

b) Onder de tegenwoordige Grondwet heeft inzending door eene Commissie nog geen plaats gehad: onder vigueur der gelijkluidende bepaling van art. 106 der Gw. van 1815 had zij meer dan eens plaats. Zie De Geer, *Antecedenten*, bl. 32 volgg.

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning haren »dank voor zijnen ijver in het bevorderen van 's Rijks belangen, en ver- »zoekt hem eerbiedig het gedane voorstel in nadere overweging te »nemen."

109 (112*—113*). De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van art. 106, het voorstel zoodanig, als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

Wanneer zij tot aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

»Aan den Koning.

»De Staten-Generaal betuigen den Koning hunnen dank voor zijnen »ijver in het bevorderen van 's Rijks belangen, en vereenigen zich met »het voorstel, zoo als het daar ligt."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede Kamer »kennis, dat zij zich heeft vereenigd met het voorstel betrekkelijk........, »op den .... aan haar door de Tweede Kamer toegezonden."

Wanneer de Eerste Kamer tot niet-aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

»Aan den Koning.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning haren »dank voor zijnen ijver in het bevorderen van 's Rijks belangen, en ver- »zoekt hem eerbiedig het gedane voorstel in nadere overweging te nemen."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede Kamer »kennis, dat zij den Koning eerbiedig heeft verzocht het voorstel be- »trekkelijk......, op den...... aan haar door de Tweede Kamer toe- »gezonden, in nadere overweging te nemen."

110 (114*). De Staten-Generaal hebben het regt voorstellen van wet aan den Koning te doen. (G. 69, 72.)

111 (115—116*). De voordragt daartoe behoort uitsluitend aan de Tweede Kamer, die het voorstel overweegt op gelijke wijze, als zulks ten aanzien van 's Konings voorstellen is bepaald, en, na aanneming, aan de Eerste Kamer verzendt met het volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer »het hiernevens gaande voorstel, en is van oordeel, dat de Staten- »Generaal daarop 's Konings bewilliging behooren te verzoeken."

112 (117—118*). Wanneer de Eerste Kamer, na daarover op de gewone wijze te hebben beraadslaagd, het voorstel goedkeurt, zendt zij het aan den Koning met het volgende formulier:

»De Staten-Generaal, oordeelende dat het nevensgaande voorstel zou »kunnen strekken tot bevordering van 's Rijks belangen, verzoeken »eerbiedig daarop 's Konings bewilliging."

Voorts geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft kennis aan de Tweede »Kamer, dat zij zich heeft vereenigd met het van haar op den...... »ontvangen voorstel betrekkelijk ......, en daarop namens de Staten- »Generaal 's Konings bewilliging heeft verzocht."

Wanneer de Eerste Kamer het voorstel niet goedkeurt, zoo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft geene genoegzame reden »gevonden, om op het hiernevens teruggaande voorstel 's Konings be»williging te verzoeken."

113 Andere voordragten, dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan den Koning worden gedaan. (G. 105.) *a*)

114 (119*). De Koning doet de Staten-Generaal zoo spoedig mogelijk kennis dragen, of hij een voorstel van wet, door hen aangenomen, al dan niet goedkeurt. *b*) Die kennisgeving geschiedt met een der volgende formulieren:

»De Koning bewilligt in het voorstel."

of:

»De Koning houdt het voorstel in overweging."

115 (120). Alle voorstellen van wet, door den Koning en de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen, verkrijgen kracht van wet en worden door den Koning afgekondigd. (G. 54; A. 2.) *c*)

De wetten *d*) zijn onschendbaar. (A. 11.) *e*)

116 (120*, 121). De wijze van afkondiging der wetten, en de tijd wanneer zij verbindende zijn, worden door de wet geregeld. *f*)

Het formulier van afkondiging is het volgende:

»Wij, enz...... Koning der Nederlanden, enz...... allen, die deze »zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

»Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat enz.

(De beweegredenen der wet.)

»Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen »overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk »Wij goedvinden en verstaan bij deze, enz.

(De inhoud der wet.)

»Gegeven," enz.

a) Artt. 113 en 114 der Gw. van 1815 bepaalden, dat de Staten-Generaal het recht hadden, om aan den Koning *voorstellen* te doen, maar dat de voordracht daartoe bij uitsluiting behoorde aan de Tweede Kamer. Er werd dus geen onderscheid gemaakt tusschen voorstellen van wet en andere voorstellen, en van daar natuurlijk de leer, dat ook van deze laatste de voordracht uitsluitend aan de Tweede Kamer toekwam. Thans is door art. 113 *der tegenwoordige Grondwet*, in verband met de artt. 110 en 111, beslist, dat andere voordrachten dan voorstellen van wet, zooals b.v. adressen, door elke Kamer afzonderlijk aan den Koning kunnen gedaan worden.

b) Dit geldt niet alleen van de voorstellen door de Staten-Generaal aan den Koning (vg. art. 69), maar ook van de voorstellen, door Hem aan de Staten-Generaal gedaan. Zoowel deze als gene brengt Hij, volgens art. 72, ter overweging bij den Raad van State.

c) In het Ontwerp der Commissie van *Maart* 1848 (art. 109) was bepaald, dat de tijd, binnen welken de afkondiging geschieden moest, bij de wet zou worden geregeld. Die bepaling werd echter niet overgenomen, en de tijd der afkondiging is dus geheel overgelaten aan den Koning. De Wet van den 20sten Junij 1862 (Stb. n°. 62), *houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd*, werd eerst uitgegeven op den 16den *Mei* 1868.

d) „Indien men overweegt de plaats, waar de woorden geschreven zijn: De wetten zijn onschendbaar .... dan is het blijkbaar, dat hier alleen op eigenlijk gezegde *Staatswetten* wordt gedoeld. Ook de aangewezen bedoeling dezer bepaling .... [vg. noot *e*)] toont ten duidelijkste, dat hier alleen de rede is van *algemeene rijkswetten. Mem. v. Toel.* (Voorduin, t. a. p. bl. 271.)

e) „De onschendbaarheid der wetten heeft eene driedubbele beteekenis. Zij plaatst de wet boven alle bedenking; zij waarborgt haar tegen alle aanranding zoowel van de uitvoerende en regterlijke magt, als van de plaatselijke autoriteiten, aan wie, alleen behoudens de wet, het vaststellen van plaatselijke verordeningen is toegekend." *Mem. v. Toel.* (Voorduin t. a. p., bl. 269.)

f) De wijze van afkondiging der wetten is nergens rechtstreeks geregeld Uit art. 2 der *Wet, houdende Alg. Bep.*, blijkt echter, dat de afkondiging geschiedt door plaatsing van de wet in het *Staatsblad* (*Besluit van den* 18den *December* 1813 (*Stb.* 1814 n°. 1): *De wijze en de vorm der afkondiging van wetten en Koninklijke Besluiten* is thans *nader geregeld* bij het *Besluit van den* 22sten *December* 1868 (*Stb.* n°. 149). Volgens het aangehaalde artikel 2 *Alg. Bep.*, werken de wetten (m. a. w., zijn zij verbindende) terstond nadat hare afkondiging in alle deelen van het Koningrijk zal kunnen bekend zijn, en wordt, wanneer bij de wet geen ander tijdstip is vastgesteld, de afkondiging gerekend in het geheele Koningrijk bekend te zijn op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, in hetwelk de wet geplaatst is.

117. Ten aanzien der algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat, bepaalt de wet insgelijks de wijze van afkondiging en het tijdstip, waarna zij zullen werken. *a*)

118. De Grondwet en andere wetten zijn alleen voor het Rijk in Europa verbindende, tenzij het tegendeel daarin wordt uitgedrukt. (G. 1, 57, 59, 60, 72.)

ZESDE AFDEELING.

Van de Begrooting.

119 (122*, 124*). Door de wet worden de begrootingen van alle uitgaven des Rijks vastgesteld, en de middelen tot dekking aangewezen. (G. 58, 61, 129, 171). *b*)

120 (123*). De ontwerpen der algemeene begrootingswetten worden jaarlijks van wege den Koning aan de Tweede Kamer aangeboden, dadelijk na het openen der gewone vergadering van de Staten-Generaal, vóór den aanvang van het jaar, waarvoor de begrootingen moeten dienen.

121 (125*). Geen hoofdstuk der begrooting van uitgaven kan meer dan die voor één departement van algemeen bestuur behelzen.

Ieder hoofdstuk wordt in een of meer ontwerpen van wet vervat.

Door zoodanige wet kan overschrijving worden toegestaan.

122 (126*). De verantwoording van de staats-uitgaven en ontvangsten over elk dienstjaar wordt, onder overlegging van de door de Rekenkamer goedgekeurde rekening, aan de wetgevende magt gedaan. (G. 176.)

Het slot der rekening wordt door de wet vastgesteld. *c*)

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Provinciale Staten en de Gemeentebesturen.

EERSTE AFDEELING.

Van de zamenstelling der Provinciale Staten.

123 (127*—129*). De leden der Provinciale Staten *d*) worden voor zes

a) De tot uitvoering van dit art. vastgestelde *Wet van den 26sten April* 1852 (*Stb.* no. 92) bepaalt, dat de afkondiging der maatregelen van alg. best. geschiedt: *a* door plaatsing in het *Staatsblad*, *b* door plaatsing in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* gelijktijdig, en dat zij werken op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin zij zijn opgenomen, of, indien, behalve de plaatsing in het *Staatsblad*, ook gelijktijdige opneming in de *Staatscourant* is bevolen, op den vijfden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin zij geplaatst zijn.

b) De *Gw. van* 1815 bepaalde:

Art. 122. De... begrooting wordt in twee afdeelingen gesplitst...

Art. 123. De eerste afdeeling bevat alle zoodanige gewone, zekere en steeds voortdurende uitgaven, welke, uit den gewonen loop der zaken voortvloeijende, in het bijzonder tot den staat van vrede betrekking hebben.

Deze uitgaven, door de Staten-Generaal goedgekeurd zijnde, zijn gedurende de tien daarop volgende jaren aan geene jaarlijksche toestemming onderworpen....

Art. 124. Bij de goedkeuring van deze afdeeling worden tevens voor gelijken tijd vastgesteld de middelen, tot de vinding dier uitgaven bestemd....

Art. 126. De tweede afdeeling der begrooting bevat die buitengewone, onvoorziene en onzekere uitgaven, welke inzonderheid in tijden van oorlog, naar voorkomende omstandigheden, moeten worden geregeld.

Deze uitgaven, en de middelen tot bestrijding derzelve, worden slechts voor een jaar vastgesteld.

De *Gw. van* 1840 bepaalde:

Art. 123. De... begrooting wordt telkens voor den tijd van twee jaren vastgesteld...

Art. 124. De Staats-inkomsten worden tevens voor gelijken tijd van twee jaren bij de wet geregeld...

c) Art. 74 der *Wet van den 23sten April* 1864 (*Stb.* no. 35), *tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch Indië*, bepaalt:

De verantwoording van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indië geschiedt over elk jaar afzonderlijk aan de wetgevende magt, onder overlegging van door de Algemeene Rekenkamer in Nederland en in Nederlandsch Indië goedgekeurde rekeningen, ieder voor zooveel aangaat het gedeelte der ontvangsten en uitgaven, welke aan hare contrôle was onderworpen.

Door de wet wordt het slot der rekening vastgesteld.

d) „De Provinciale Staten vertegenwoordigen de geheele provincie." *Art.* 92 *der Prov. Wet.*

jaren, onmiddellijk door de ingezetenen, bezittende de vereischten in art. 76 vermeld *a*), naar de bepalingen der wet *b*) gekozen.

De helft der leden treedt om de drie jaren af.

124 (134*). Niemand kan te gelijk zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en lid der Staten eener provincie, noch ook lid der Staten van meer dan ééne provincie. (G. 78.) *c*)

125 (136*). De leden der Provinciale Staten leggen, bij het aanvaarden hunner betrekking, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan de Grondwet en aan de wetten des Rijks.
»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

Zij worden tot dien eed (belofte) toegelaten, na alvorens te hebben afgelegd den eed (verklaring en belofte) van zuivering, hierboven in art. 83 voor de leden der Staten-Generaal bepaald. *d*)

126 (137*). De Staten vergaderen zoo dikwerf in het jaar als de wet bepaalt, en bovendien wanneer zij door den Koning buitengewoon worden bijeengeroepen.

De vergaderingen zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in art. 96. *e*)

127 (138*). De leden der Staten stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen. (G. 82.) *f*)

128 (139*—140*). Omtrent het beraadslagen en stemmen gelden de regels, in de artt. 100, 101 en 102 ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

TWEEDE AFDEELING.

Van de magt der Provinciale Staten.

129 (141*, 148*). De Staten dragen jaarlijks de kosten van hun bestuur,

a) „Men moet bovendien ingezeten der provincie zijn, om kiezer van leden der Provinciale Staten.. te wezen." *Art.* 1 *der Kieswet.*

b) „Eene afzonderlijke wet regelt, nadat de Staten zijn gehoord, de verdeeling der provinciën in kiesdistricten, en bepaalt het getal der in elk district te kiezen leden." *Art.* 4 *der Prov. Wet.* „De rooster hunner aftreding wordt vastgesteld bij de in art. 4 bedoelde wet." *Art.* 24 *der Prov. Wet.*

De bedoelde Wet is die *van den* 5[den] *November* 1852 (*Stb.* n°. 197.)

c) De vereischten voor het lidmaatschap der Provinciale Staten zijn aangewezen in art. 17 volgg. der *Prov. Wet.* De daarmede onvereenigbare betrekkingen noemt art 21. Art. 9*b* der *Regterl. Organ.*, bepalende, dat de leden van de provinciale hoven niet tevens mogen zijn leden van de provinciale staten, is thans ingetrokken bij art. 5 der *Wet van den* 10[den] *November* 1875 (*Stb.* n°. 204). De vereischten voor het lidmaatschap der Gedeputeerde Staten en de hiermede onvereenigbare betrekkingen zijn opgenoemd in art. 51 volgg. der *Prov. Wet.*

d) Volgens art. 71 der *Prov. Wet*, leggen zij die eeden (beloften), in de vergadering, in handen van den Voorzitter, af.

e) De *Provinciale Wet* bepaalt:

Art. 64. Jaarlijks worden twee gewone vergaderingen gehouden.

De eerste wordt geopend op den eersten Dingsdag der maand Julij; de andere op den eersten Dingsdag der maand November.

Art. 65. De gewone vergadering komt zonder voorafgaande oproeping bijeen.

Zij duurt, tenzij de Staten tot het tegendeel besluiten, ten minste veertien dagen.

Art. 66. Buitengewone vergaderingen worden, zoo dikwijls het, tot het doen van keuzen, door de wet wordt gevorderd, of Wij het noodig oordeelen, na voorafgaande oproeping door Onzen commissaris, daartoe telkens door Ons te magtigen, gehouden.

In die vergaderingen wordt, behoudens het bepaalde bij art. 58, niets behandeld, dan de zaken waarvoor zij zijn bijeengeroepen.

Art. 67. De vergadering, gewone of buitengewone, mag uiterlijk voor veertien dagen worden verdaagd.

Art. 68. Zij wordt, in Onzen naam, door den voorzitter geopend en gesloten.

Art. 69. Zij wordt in het openbaar gehouden.

De deuren worden gesloten, wanneer een tiende gedeelte der aanwezige leden het vordert of de voorzitter het noodig keurt.

De vergadering beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen.

f) Zie art. 72 der *Prov. Wet.* Art. 74 dier wet bepaalt: „Zij zijn niet geregtelijk vervolgbaar wegens de stem of meening, door hen in de vergadering geuit." Vg. art. 92 der *Grondw.*

voor zooveel het rijks-bestuur is, aan den Koning voor, die ze, in geval van goedkeuring, op de begrooting der staatsbehoeften brengt.

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, door de Staten mede jaarlijks opgemaakt, vereischt 's Konings goedkeuring.

Provinciale belastingen tot dekking dezer uitgaven, door de Staten aan den Koning voorgedragen, vereischen bekrachtiging door de wet. *a*)

130 (143*). De Staten worden belast met de uitvoering der wetten en koninklijke bevelen, betrekkelijk tot die takken van algemeen binnenlandsch bestuur, welke de wet zal aanwijzen, en zoodanige andere bovendien, welke de Koning goedvindt hun op te dragen. *b*)

131 (144*—145*). Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden door de wet overgelaten. *c*)

Behoudens de voorschriften in art. 129 moeten alle zoodanige reglementen en verordeningen, als zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen te maken, aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen. *d*)

Zij zorgen, dat de doorvoer en de uitvoer naar en invoer uit andere provinciën geene belemmering ondergaan. *e*)

132 (146*). Zij trachten alle geschillen tusschen gemeentebesturen in der minne te doen bijleggen. Indien zij daarin niet slagen, dragen zij het geval, zoo het een geschil van bestuur betreft, aan den Koning ter beslissing voor. (G. 68.) *f*)

133 (147*). De Koning heeft het vermogen de besluiten der Staten, die met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen of te vernietigen. *g*) De wet regelt de gevolgen. *h*)

134 (149*). De Staten kunnen de belangen van hunne provincien en van

a) De uitgaven, die op de begrooting der kosten van het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijksbestuur is, gebracht worden, zijn opgenoemd in art. 105 der *Prov. Wet.* Zij worden, volgens art. 106, door den Koning, zoover Hij ze goedkeurt, op de begrooting der rijksuitgaven gebracht. Wat op de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke uitgaven gebracht wordt, bepaalt art. 107. De middelen tot dekking dezer uitgaven (inkomsten van welken aard ook en belastingen) worden insgelijks op de provinciale begrooting gebracht (art. 115.) Omtrent de inrichting der begrooting, zoowel wat de uitgaven als de inkomsten betreft, worden door den Koning voorschriften gegeven (artt. 108 en 115, en *Besluit van den* 22sten *Augustus* 1850 (*Stb.* n°. 52). Over de provinciale belastingen handelen de artt. 116 en 117; over de provinciale comptabiliteit de artt. 118—126 der Wet. Vg., in verband met art. 118 (rekening en verantwoording, aan de Algem. Rekenkamer, der rekenplichtige provinciale ambtenaren van de door hen voor de provincie gedane ontvangsten en uitgaven), de *Wet van den* 2den Mei 1851 (*Stb.* n°. 28).

b) De *Provinciale Wet* bepaalt:

Art. 127. De Staten worden belast met de uitvoering van de wetsbepalingen en algemeene maatregelen van inwendig bestuur, betreffende het bijzondere bestuur van den waterstaat; de vereeniging en splitsing van gemeenten; het onderwijs, voor zooveel het wordt gegeven op scholen, door de provincie, door gemeenten of bijzondere personen opgerigt; het armbestuur; de nijverheid; voorts van alle wetten, welker uitvoering hun door Ons wordt opgedragen.

Art. 128. De algemeene voorschriften en bevelen, door Ons te geven omtrent de uitvoering der wetten, waarvan de uitvoering aan de Staten is opgedragen, worden door hen nageleefd.

Art. 129. Wanneer de Staten niet, of niet behoorlijk, voor de uitvoering der in artt. 127 en 128 bedoelde wetten, maatregelen en bevelen zorgen, kan Onze commissaris door Ons, bij een in het *Staatsblad* te plaatsen, met redenen omkleed besluit, worden gemagtigd, om in de uitvoering te voorzien.

c) Vg. de artt. 97 en 130 volgg. der *Prov. Wet.*

d) Vg. de artt. 98 volgg. en art. 140 der *Prov. Wet*, en artt. 2 en 3 der *Wet van den* 6den *Maart* 1818 (*Stb.* n°. 12).

e) Vg. art. 139 der *Prov. Wet.*

f) Vg. de artt. 147 en 148 der *Provinciale Wet.*

g) Uit art. 166 der *Prov. Wet* blijkt, dat onder *Staten* ook *Gedeputeerde Staten* begrepen zijn. Vg. voorts art. 131*b* der *Grondw.*, en artt. 141 en 142, en 167 volgg. der *Prov. Wet.* De vorm der schorsing of vernietiging is deze: De door de Staten vastgestelde en door den Koning goedgekeurde provinciale reglementen en verordeningen kunnen, zoo zij met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, door eene wet, die tevens de gevolgen regelt, worden vernietigd (art. 167). De uitspraken van Gedep. Staten over geschillen van bestuur of andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, worden geschorst of vernietigd op de wijze en met de gevolgen, in die wetten voorgeschreven. (art. 168.) In alle andere, door de twee vorige artikelen niet bedoelde, gevallen, wordt de schorsing of vernietiging door den Koning bevolen bij een met redenen omkleed, in het *Staatsblad* te plaatsen besluit, dat, ingeval van schorsing, den duur hiervan bepaalt (art. 169).

h) Vg. art. 170 volgg. der *Prov. Wet.*

hare ingezetenen bij den Koning en bij de Staten-Generaal voorstaan. (G. 9, 144; Stb. 1850 nº. 39, a. 93.)

135 (150*). De wijze waarop het gezag en de magt, aan de Provinciale Staten opgedragen, worden uitgeoefend, wordt door de wet geregeld. *a*)

136 (151*). De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gedeputeerde Staten *b*), waaraan, volgens de regels door de wet te stellen, de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken worden opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet. *c*)

137 (135*). De Koning stelt in alle provincien commissarissen aan, met de uitvoering zijner bevelen en met het toezigt op de verrigtingen der Staten belast.

Deze commissarissen zitten voor in de vergadering der Staten, en in die der Gedeputeerde Staten, en hebben stem in laatstgenoemd collegie. *d*)

DERDE AFDEELING.

Van de Gemeentebesturen.

138 (130*, 152*). De zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen worden, nadat de Provinciale Staten zijn gehoord, door de wet geregeld, met inachtneming der voorschriften, in de volgende artikelen vervat. *e*)

139 (131*—132*). Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks leden onmiddellijk door de ingezetenen, op de wijze door de wet te regelen, voor een bepaald aantal jaren worden verkozen. *f*)

De voorzitter wordt door den Koning ook buiten de leden van den raad benoemd, en ook door hem ontslagen. *g*)

Om kiezer in eene gemeente te zijn, moet men de vereischten bezitten in art. 76 gevorderd; de belasting-som, daar bepaald, wordt echter op de helft gebragt. *h*)

a) *Wet van den 6den Julij* 1850 (*Stb.* nº. 39), *regelende de zamenstelling en magt van de Prov. Staten.*

b) Zie de artt. 45 volgg. der *Prov. Wet.*

Het College bestaat in *Drenthe* uit *vier*, in de overige provincien uit *zes* leden (a. 45). Zij worden gekozen voor zes jaren; de helft der leden treedt om de drie jaren, met den eersten Dingsdag der maand Julij, af; de aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar (art. 59). De leden van Ged. Staten genieten eene bezoldiging, die (vg. art. 105) op de begrooting der rijksuitgaven wordt gebracht, en waarvan zij de helft als vast inkomen genieten, terwijl de overblijvende helften in elke provincie worden bijeengevoegd en om de drie maanden tusschen de leden verdeeld, naar gelang van het getal der vergaderingen, door ieder in dien tijd bijgewoond (art. 62).

c) Vg. de artt. 149–165 der *Prov. Wet.*

d) Vg. de artt. 28 en volgg. der *Prov. Wet*, en de bij *Besluit van den 27sten September* 1850 (*Stb.* nº. 62) vastgestelde *Instructie voor den Commissaris des Konings in elke provincie.* Over den Griffier der Staten zie artt. 86 volgg. der *Prov. Wet.*

e) *Wet van den 29sten Junij* 1851 (*Stb.* nº. 85), *regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen.*

f) Vg. art. 4 volgg. der *Gemeentewet.* De leden van den raad hebben zitting gedurende zes jaren; een derde van hen treedt om de twee jaren af, met den eersten Dingsdag van September, volgens een daarvan te maken rooster; de aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar. (art. 27).

g) Volgens art. 1 der *Gemeentew.* bestaat het bestuur van elke gemeente uit een raad, een Burgemeester (die, volgens art. 66, voorzitter van den raad is, en daarin, zoo hij geen lid is, eene raadgevende stem heeft) en Wethouders. Bovendien is er (art. 2) in elke gemeente een Secretaris (vg. de artt. 95 volgg.), waartoe, met 's Konings goedkeuring, de Burgemeester kan worden benoemd, en een Ontvanger (vg. de artt. 106 volgg.). De Burgemeester wordt door den Koning, voor den tijd van zes jaren, benoemd, en kan door Hem ten allen tijde worden ontslagen (artt. 59 en 60). Zie over de vereischten en werkzaamheden van den Burgemeester artt. 61—78; vg. ook de *Besluiten van den 16den November* 1852 (*Stb.* nº. 201) en *van den 24sten Februarij* 1853 (*Bijv. t. h. Stb.* XLI. 187). De Wethonders worden door den raad uit zijn midden benoemd, voor zes jaren; de helft treedt om de drie jaren af, met den eersten Dingsdag van September; de aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar (artt. 79 en 80). In gemeenten van 20,000 zielen en daar beneden is hun getal twee, in de overige gemeenten, naar goedvinden van den raad, drie of vier (art. 79). Zij staan den Burgemeester bij in het bestuur der onderscheidene takken van de huishouding der gemeente, en vormen tevens met hem een college (art. 91), dat belast is met het dagelijksch bestuur der gemeente (art. 179 volgg).

h) Vg. art. 5 der *Gemeentew.* Volgens art. 1 der *Kieswet*, moet men tevens ingezeten der gemeente zijn.

De vereischten voor het lidmaatschap van den raad en de daarmede onvereenigbare betrekkingen zijn aangewezen in de artt. 19 volgg. der *Gemeentew.*

140 (153*). Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten. *a*) Op de verordeningen, welke hij te dien aanzien maakt en aan de Provinciale Staten moet mededeelen, is art. 133 van toepassing. *b*).

141 (154*). De besluiten der gemeentebesturen, rakende de beschikking over gemeente-eigendom en zoodanige andere burgerlijke regtshandelingen, welke de wet aanwijst *c*), alsmede de begrootingen van inkomsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Provinciale Staten onderworpen. *d*)

142 (155*). Het besluit van een gemeentebestuur tot het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting, wordt voorgedragen aan de Staten zijner provincie, die daarvan verslag doen aan den Koning, zonder wiens goedkeuring daaraan geen gevolg mag worden gegeven. (Stb. 1851 n°. 85, a. 232 v.)

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen. *e*)

Zij mogen den doorvoer en den uitvoer naar en invoer uit andere gemeenten niet belemmeren. (G. 131; Stb. 1851 n°. 85, a. 237.)

143 (157*). De wet regelt ook het opmaken der begrootingen en het opnemen en sluiten der plaatselijke rekeningen. (Stb. 1851 n°. 85, a. 203 v., a. 218 v.) *f*)

144 (151*). De gemelde besturen kunnen de belangen van hunne gemeenten en van hare ingezetenen voorstaan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der provincie, waartoe zij behooren. (G. 9, 134; Stb. 1851 n°. 85, a. 120.)

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Justitie.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene beschikkingen.

145 (160*). Er wordt alom in de Nederlanden regt gesproken in naam des Konings. *g*)

146 (161*, 186*—187*, 185*). Er is een algemeen wetboek van burgerlijk regt, van koophandel, van strafregt, van burgerlijke regts- en van strafvordering, en van de zamenstelling der regterlijke magt. *h*)

a) Vg. art. 184 volgg. der *Gemeentew.*

b) Zie over de plaatselijke verordeningen, waaronder (art. 150) „alle voorschriften en beschikkingen van den raad en van Burgemeester en Wethouders" worden verstaan, de artt. 150 volgg. der *Gemeentew.* en 146 der *Prov. Wet.* De vorm der schorsing of vernietiging is deze, dat zij door den Koning bevolen wordt bij een met redenen omkleed, in het *Staatsblad* te plaatsen, besluit, dat, ingeval van schorsing, den duur hiervan bepaalt (art. 154 der *Gemeentew.*). De gevolgen regelen de artt. 155 volgg.

c) Zie de artt. 194—202 der *Gemeentew.* en artt. 143—145 en 161 der *Prov. Wet.*

d) Zie de artt. 208—228 der *Gemeentew.*

e) Aan dit voorschrift is gevolg gegeven bij de artt. 238 en 239 (waarbij sommige inkomsten der gemeente met plaatselijke belastingen worden gelijkgesteld, en de artt. 282—287 ook toepasselijk worden verklaard op belasting in natura of verpligting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken), en bij de artt. 240—288 der *Gemeentew.* In deze laatste artikelen is wijziging gebracht door de *Wet van den* 7[den] *Julij* 1865 (*Stb.* n°. 79). Vg. voorts de *Wetten van den* 21sten *December* 1852 (*Stb.* n°. 226), *tot regeling der kosten van ontvangst van belastingen, door het Rijk voor de provinciën en gemeenten, en door de gemeenten voor het Rijk geïnd wordende*, en *van den* 20sten *December* 1865 (*Stb.* n°. 139), *betrekkelijk de toepassing van sommige bepalingen omtrent de niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten op 's Rijks personele belasting op het deel van de opbrengst dier belasting, waarover de gemeentebesturen beschikken.*

f) Vg. over de rekening en verantwoording van den ontvanger art. 115 der *Gmw.*

g) „De grossen van de *vonnissen*, in de Nederlanden gewezen, zullen kunnen worden ten uitvoer gelegd in het geheele rijk. Zij moeten aan het hoofd voeren de woorden: „*In naam des Konings.*" Art. 430*a* en *b* Wetb. v. Burg. Regtsv.

h) Het Burgerlijk Wetboek, de Wetboeken van Koophandel, van Burgerlijke Regtsvordering en van Strafvordering, benevens de Wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der Justitie zijn, krachtens art. 1 van het (beneden afgedrukte) *Besluit van den*

De wet regelt insgelijks het regtsgebied over het krijgsvolk *a*) en de schutterijen. *b*)

Zij regelt ook de regtspraak over geschillen en overtredingen in zake aller belastingen. *c*)

147 (162*). Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling.

De wet verklaart vooraf, dat het algemeen nut de onteigening vordert.

Eene algemeene wet regelt de uitzondering op het vereischte van zoodanige verklaring ten behoeve van vestingbouw en den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, bij besmetting en andere dringende omstandigheden. (B. 625.)

De bovengenoemde vereischten van voorafgaande verklaring door eene wet, en van voorafgaande schadeloosstelling kunnen niet worden ingeroepen, wanneer oorlog, brand of watersnood eene onverwijlde inbezitneming vorderen. Het regt van den onteigende op schadeloosstelling wordt hierdoor echter niet verkort. *d*)

148 (163*). Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt. (R. O. 2.)

Aan haar behoort insgelijks, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen, de beslissing over burgerschapsregten. *e*)

149 (164*). De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door regters, welke de wet aanwijst. (R. O. a. 1).

150 (165*). Niemand kan tegen zijnen wil worden afgetrokken van den regter, dien de wet hem toekent. (Rv. 74, 154).

10den *April* 1838 (*Stb.* no. 12), in het toenmalig Koningrijk der Nederlanden ingevoerd op den 1sten October 1838, en, krachtens art. 1 van het (mede beneden afgedrukte) *Besluit van den* 10den *October* 1841 (*Stb.* no. 43), in Limburg op den 1sten Januarij 1842. Daar het door de Grondw. gevorderde Wetboek van Strafregt nog niet is ingevoerd, heeft *bij provisie* de Code Pénal (art. 1 van het *Besluit van den* 11den *December* 1813 (*Stb.* no. 10), en art. 2 van het *Besluit van den* 10den *October* 1841 (*Stb.* no. 48), met sommige veranderingen en modificatiën, kracht van wet behouden.

a) Het regtsgebied over het krijgsvolk is geregeld bij het *Besluit van den* 20sten *Julij* 1814 (*Stb.* no. 85), arresterende: 1o. Een crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water; 2o. Een reglement van discipline voor het krijgsvolk te water; 3o. De regtspleging voor het krijgsvolk te water; 4o. De regtspleging voor het krijgsvolk te lande; 5o. Eene provisionele instructie voor het Hoog Militair Geregtshof; en bij het *Besluit van den* 15den *Maart* 1815 (*Stb.* no. 26), arresterende: 1o. Een crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande; 2o. Een reglement van discipline voor hetzelfde krijgsvolk. Daarbij zijn later nog gekomen de *Wet van den* 3den *Maart* 1852 (*Stb.* no. 20), *regelende de gevolgen van door den militairen strafregter uitgesprokene veroordeelingen, bij later gepleegde misdaad of wanbedrijf;* die *van den* 28sten *Junij* 1854 (*Stb.* no. 96), *houdende eenige veranderingen in het bestraffen van misdrijven, door het krijgsvolk te water gepleegd*, en die *van den* 4den *Junij* 1858 (*Stb.* no. 45), *houdende eenige maatregelen van bezuiniging met opzigt tot het Hoog Militair Geregtshof.*

Met betrekking tot civiele zaken is het krijgsvolk te water en te lande aan den burgerlijken regter onderworpen (Vg. art. 187 der Gw. van 1840).

b) Het regtsgebied over de schutterijen is geregeld bij de *Wet van den* 11den *April* 1827 (*Stb* no. 17) Zie over de samenstelling der Schuttersraden de *Kon. Besluiten van den* 25sten *Mei* 1829 (*Stb.* no. 38), *van den* 26sten *December* 1853 (*Stb.* no. 154), en *van den* 8sten *September* 1868 (*Stb.* no 126).

c) De door de Grondwet gevorderde Wet is nog niet tot stand gekomen. Men vindt echter in de *Algemeene Wet, van den* 26sten *Augustus* 1822 (*Stb.* no. 38) en in vele andere onzer belastingwetten bijzondere bepalingen omtrent de rechtspraak. Over het algemeen geldt dit beginsel: over de wettigheid of de hoegrootheid van den aanslag, en de daaruit ontstaande geschillen oordeelt de administratieve macht (Gedeput. Staten, met hooger beroep op den Koning), terwijl van de overtredingen de gewone strafrechter kennis neemt, en de zuiver civiele kwestiën voor den burgerlijken rechter komen. Vg. de artt. 245 volgg. der *Alg. Wet* en het arrest van den Hoogen Raad, van den 22sten October 1858 (Ned. Regtspr. dl. LX § 15).

d) De *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb* no. 125) geeft meer dan de Grondw. vordert. Zij regelt niet alleen de in al. 3 van dit art. gevorderde uitzondering (artt. 62—76), maar, in overeenstemming met dit art., *de onteigening* in haar geheelen omvang. De artt. 73 volgg. dier Wet regelen de hier in al. 4 bedoelde onteigening bij oorlog, brand of watersnood. Vg voorts art. 187 der Grondw. — Art. 68 der *Onteigeningswet* is verduidelijkt bij de *Wet van den* 1sten *Junij* 1861 (*Stb.* no. 54)

e) Vg. de artt. 10—36 en 72—83 der *Kieswet.* De hier bedoelde uitzonderingen zijn o. a. het onderzoek der geloofsbrieven (en de beslissing der daarover ontstaande geschillen), van nieuw-inkomende leden der Staten-Generaal (art. 93 der *Gw.*), der Prov. Staten (art. 70 der *Prov. Wet*) en der Gemeenteraden (artt 31—38 der *Gemw.*) Vg. ook art. 62 der *Kieswet.*

De wet regelt de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid, tusschen de administrative en regterlijke magt ontstaan, worden beslist. *a*)

151 (166*). Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een bevel van den regter, inhoudende de redenen der gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zoo spoedig mogelijk na de aanhouding beteekend worden aan dengene, tegen wien het is gerigt.

De wet bepaalt den vorm van dit bevel, en den tijd binnen welken alle aangeklaagden moeten worden verhoord. (Sv. 37 v.; 68, 77, 83, 90 enz.; Stb. 1849 nº. 39, a. 18). *b*)

152 (167*). Wanneer een ingezeten, in buitengewone omstandigheden, door het politiek gezag is gearresteerd, is hij, op wiens bevel zoodanige arrestatie plaats heeft gehad, gehouden daarvan terstond kennis te geven aan den plaatselijken regter, en hem voorts den gearresteerde binnen den tijd van drie dagen over te leveren.

De criminele regtbanken zijn verpligt, elke in haar ressort, te zorgen dat zulks stiptelijk worde nagekomen. (Sv. 422 v.)

153 (168*). Niemand mag de woning eens ingezeten diens ondanks binnentreden, dan op last eener magt, door de wet bevoegd verklaard dien last te geven, en volgens de vormen in de wet bepaald. *c*)

154. Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar *d*), behalve op last des regters, in de gevallen in de wet omschreven. *e*)

155 (169*). Op geene misdaad mag als straf gesteld worden de verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende. *f*)

156 (170*—172*). Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet, waarop de veroordeeling rust, vermelden, en met open deuren worden uitgesproken.

De teregtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen in het belang

a) Aan dit voorschrift is tot dusver niet voldaan. De twijfel, of het 2de der additioneele artikelen van de Gw. van 1815 de Fransche wetten en verordeningen op de conflicten van kracht had doen blijven, gaf aanleiding tot het *Besluit van den* 5den *Mei* 1816 (*Bijv. t. h. Stb.* IV, 979), waarbij aan alle administratieve autoriteiten verboden werd door het opwerpen van conflicten den loop der justitie te stremmen, en later werden, bij de *Wet van den* 16den *Junij* 1816 (*Stb.* nº. 27), alle opgeworpen en nog onbesliste conflicten *voor zooveel des noods* vervallen verklaard. Het *Besluit van den* 5den *October* 1822 (*Stb.* nº. 44) herstelde de conflicten echter weder. Daar men het vrij algemeen voor ongrondwettig hield, beproefde de Regeering in het Ontwerp der Regterl. Organis. (van 1827) eene wettelijke regeling der conflicten, maar de daarop betrekkelijke artikelen (3, 4, 5) voldeden niet en werden teruggenomen. Nadat de zaak bij de Grondwetsherziening van 1840 ter sprake was gekomen, diende de Regeering, in Februari 1842, een wetsontwerp op de conflicten in, dat evenmin voldeed, en daarom ook teruggenomen werd. Ten laatste werd, bij *Besluit van den* 20sten *Mei* 1844 (*Stb.* nº. 25) het *Besluit van* 1822 ingetrokken, en bepaald, dat alle conflicten, waaromtrent nog geene uitspraak was gedaan, als vervallen zouden worden beschouwd.

b) „Hoe is met art. 166 [151] het militair arrest overeen te brengen? Hoe dat van art. 253 van het Besluit op het hooger onderwijs van 2 August. 1815?" Thorbecke, *Aant. op de Gw.* II. 165.

c) Vg. B Rv. artt. 444, 600 nº. 4; Sv. 45 v., 106 v.; Sr. 184, 329 nº. 1, en de *Wet van den* 31sten *Augustus* 1858 (*Stb.* nº. 83), *tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.* Bij de *Algemeene Belastingwet, van den* 26sten *Augustus* 1822 (*Stb.* nº. 38) (artt. 181, 182) en vele andere belastingwetten zijn de woningen van ingezetenen toegankelijk verklaard ter visitatie.

d) De artt. 187 en 378 Strafr., (die bij art. 10 der *Wet van den* 7den *Maart* 1852 (*Stb.* nº. 48), gewijzigd bij die *van den* 8sten *December* 1869 (*Stb.* nº. 200) ook op het terughouden en openen van telegrafische berichten toepasselijk zijn verklaard), bedreigen straf tegen de wederrechtelijke opening van brieven door ambtenaren. Tegen de schending van het brievengeheim door bijzondere personen bestaat echter geen strafbepaling. Vg. de tot waarborg van het brievengeheim gegeven voorschriften van de artt. 23 en 24 der *Wet van den* 12den *April* 1850 (*Stb.* nº 15), *tot vaststelling van het briefport* en *tot regeling der aangelegenheden van de brievenposterij* (gewijzigd bij die *van den* 11den *Julij* 1855 (*Stb.* nº. 61) en *van den* 22sten *Julij* 1870 (*Stb.* nº. 138).

e) Vg. de artt 45 volgg., 107 volgg. Strafv.

f) „*De algemeene verbeurdverklaring van goederen*, op sommige misdaden bij hetzelve Wetboek [den Code Pénal] bepaald, wordt geheel en al afgeschaft." Art. 2 v. h. *Besluit van den* 11den *December* 1813 (Stb. nº. 10). „De straffen van *algemeene verbeurdverklaring der goederen den schuldige toebehoorende*...... zijn, voor zooverre zij hier te lande nog bestaan, afgeschaft." Art. 2 *der Wet van den* 29sten *Junij* 1854 (*Stb.* nº. 102).

der openbare orde en zedelijkheid, door de wet vast te stellen. (R. O. 20; Rv. 18, 48, 59, 62, 205, 822, 823, 826; Sv. 170, 211, 227, 253).

TWEEDE AFDEELING.

Van den Hoogen Raad en de Regterlijke Collegien.

157 (173*). Er bestaat voor het geheele Rijk een opperste geregtshof, onder den naam van Hooge Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den Koning, uit eene nominatie, volgens art. 158, worden benoemd. *a*)

158 (174*). Van eene voorgevallene vacature wordt door den Hoogen Raad aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kennis gegeven, die, ter vervulling daarvan, eene nominatie van vijf personen aan den Koning aanbiedt, ten einde daaruit eene keuze te doen. De Koning benoemt den president uit de leden van den Hoogen Raad en heeft de regtstreeksche aanstelling van den procureur-generaal. (R. O. 84, 85).

159 (77*, 175*). De leden der Staten-Generaal, de hoofden der ministeriele departementen, de gouverneurs-generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen, de leden van den Raad van State en de commissarissen des Konings in de provincien staan, wegens ambtsmisdrijven, ter vervolging hetzij van Koningswege, hetzij van wege de Tweede Kamer, te regt voor den Hoogen Raad. *b*)

160 (176*). De wet bepaalt welke andere ambtenaren en leden van hooge collegien, wegens ambtsmisdrijven, voor den Hoogen Raad te regt staan. *c*)

161 (177). De Hooge Raad oordeelt over alle actien, waarin de Koning, de leden van het Koninklijk Huis, of de *d*) Staat als gedaagden worden aangesproken, met uitzondering der reële actien, die voor den gewonen regter worden behandeld. (R. O. 87; Rv. 4 n°. 1; 6, 129.)

162 (178*). De Hooge Raad heeft het toezigt op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten bij alle regterlijke collegien. Hij kan hunne *e*) handelingen, beschikkingen en vonnissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen *f*), volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken. (R. O. 11 v., 88, 95 v., 109).

163 (184*). De leden en de procureur-generaal bij den Hoogen Raad, de leden van de geregtshoven, zoo die er zijn, en van de regtbanken van eersten aanleg, worden voor hun leven aangesteld. (R. O. 51, 62—63, 84).

Al deze en de zoodanigen, die voor een bepaalden tijd zijn aangesteld, kunnen worden afgezet of ontslagen door regterlijke uitspraak, in de gevallen in de wet te bepalen. Zij kunnen, op eigen verzoek, door den Koning worden ontslagen. (R. O. 11, 12, 13).

a) Vg. R. O. 83 en volgg., artt. 2 en volgg. van het *Besluit van den* 10[den] *April* 1838 (Stb. n°. 12) en *Reglement* n. I (14 *Sept* 1838 (Stb. n°. 36)), artt. 77 volgg.

b) Vg. R. O. 92 n°. 1, en n°. 2 *al. e;* Sv. 318 *volgg.*; Sv. 121 en de *Wet van den* 22sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 33), *houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriële departementen.*

c) Dit is geschied bij art. 92 n°. 2 R. O.

d) In de officieele editie staat, even als in de Grondwet van 1815, *den.*

e) „Dat *alle* [*regterlijke collegien*] ook de krijgsgeregten insluit, schijnt alleen, omdat deze tot hiertoe feitelijk bleven uitgesloten, noodig op te merken." Thorbecke, *Aant. op de Gw. II*, 190.

f) Vg. R. O. 99*b* j°. 98.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de Godsdienst.

164 (188*). Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet. (G. 45, 47, 51, 52 enz.; B. 1948; Rv. 107; Sv. 183; R. O. 29 enz. — G. 10; Sr. 260 v. — Sr. 201 v.; B. 83, 136; Sr. 199 v.; Stb. 1853 n°. 102). *a*)

165 (189*). Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend. (B. 925; Stb. 1815 n°. 21). *b*)

166 (190*). De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschapsregten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen. (G. 6.)

167 (191*). Alle openbare godsdienstoefening binnen gebouwen en besloten plaatsen wordt toegelaten, behoudens de noodige maatregelen ter verzekering der openbare orde en rust. *c*)

Onder dezelfde bepaling blijft de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen geoorloofd, waar zij thans *d*) naar de wetten en reglementen is toegelaten.

168 (192). De traktementen, pensioenen en andere inkomsten van welken aard ook, thans door de onderscheidene godsdienstige gezindheden of derzelver leeraars genoten wordende, blijven aan dezelve gezindheden verzekerd.

Aan de leeraars, welke tot nog toe uit 's Lands kas geen, of een niet toereikend traktement genieten, kan een traktement toegelegd, of het bestaande vermeerderd worden. *e*)

a) Het *Besluit van den* 11^den^ *December* 1813 (*Stb.* n°. 10), welks art. 30 bepaalde: Wanneer, door eene der partijen, een eed in eenige zaak moet worden afgelegd, zullen daartoe de van ouds gebruikelijke formulieren worden gebezigd", werd ingetrokken bij art. 24 der *Wet van den* 29sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 102). Het zoogenaamde regt van collatie, dat vroeger van staatswege in sommige gemeenten der Nederl. Herv. kerk werd uitgeoefend, is opgeheven bij de *Wet van den* 16^den^ *December* 1861 (*Stb.* n°. 124).

b) „Aan alle kerkgenootschappen is en blijft de volkomene vrijheid verzekerd, alles, wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen eigen boezem betreft, te regelen.

De bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur worden, voor zooveel zij niet reeds aan Ons bekend zijn gemaakt, binnen eene maand na de afkondiging dezer wet, door de bestuurders of hoofden der kerkgenootschappen aan Ons medegedeeld. Nieuw te maken bepalingen worden mede vóór of bij het in werking brengen daarvan op gelijke wijze ter Onzer kennis gebragt.

Voor zooveel er zich onder de bepalingen, bij dit artikel bedoeld, eenige bevindt, welke de medewerking van het staatsgezag vereischt, wordt die medewerking niet verleend, tenzij de bepaling door Ons is goedgekeurd. *Art.* 1 der *Wet van den* 10^den^ *September* 1853 (*Stb.* n°. 102), *tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.*

c) Vg. de in de vorige noot aangehaalde *Wet van den* 10^den^ *September* 1853 (*Stb.* n°. 102).

Door *besloten plaatsen* kan de Gw. niet anders hebben bedoeld dan „open en niet overdekte plaatsen, die door muren, heiningen of heggen zijn omgeven, en daardoor van den openbaren weg zijn afgescheiden". Zoodanige plaatsen kunnen het onderscheidend kenmerk niet daardoor verliezen, dat hetgeen daarop voorvalt van de openbare straat of andere plaatsen kan worden waargenomen. H. R. 25 *April* 1856 (W. v. h. R 1744, Ned. Regtspr. LIII. §§ 1 en 2) en 8 *April* 1857 (W. v. h. R. 1840, Ned. Regtspr. LV. § 55).

d) *Thans.* Vg. H. R. 25 *April* 1856, aangehaald in de vorige noot. Zie voorts de in 1848 door de Regeering medegedeelde *Nota, aanwijzende de verordeningen nopens het houden van openbare processien, alsnog in het Hertogdom Limburg en op sommige plaatsen der provincien Noord-Brabant, Gelderland en Zeeland van toepassing zijnde* (bij Voorduin, *Grondwet*, bl. 397), en de *Lijst der openbare godsdienstoefeningen* (*processien, bedevaarten en begrafenisplegtigheden, voor zooverre deze als openbare godsdienstoefeningen kunnen worden beschouwd*), *welke door de betrokken procureurs-generaal voor wettig worden gehouden*, overgelegd door den Minister van Justitie, bij gelegenheid der interpellatie van den Heer Meeussen, in de zitting der Tweede Kamer, van 20 Nov. 1856 (Bijblad 1856—1857, II. bl. 185), en gedrukt, *Bijlagen* daarop, bl 385 volgg.

e) Zie *Staatsreg.* van 1798, art. 21 van de *Alg. Beg.*; die van 1801, art. 12, 13, 14, het *Besluit van Koning Lodewijk* van 2 Aug. 1808 (*Verz. v. Wetten* VI, bl 266 volgg.), het *Souv. Besl.* van 19 *Januarij* 1814 (*Bijv. t. h. Stb.* 1813—14 I bl. 61 volgg.), artt 136—138 der *Gw.* van 1814, art. 194 van die van 1815 en art. 192 van die van 1840. Vg. voorts het arrest van den H. R., van 5 *Mei* 1848 (W. v. h R. 918, Ned. Regtspr. XXIX § 78, Regtsg. Bijb. X.

169 (194*). De Koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat. *a*)

170. De tusschenkomst der Regering wordt niet vereischt bij de briefwisseling met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen, noch, behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet, bij de afkondiging van kerkelijke voorschriften. *b*)

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Financien.

171 (195). Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's Lands kas worden geheven, dan uit krachte van eene wet. (G. 119; Stb. 1821 n°. 9 enz.) *c*)

172 (196). Geene privilegien kunnen in het stuk van belastingen worden verleend. *d*) (G. 29).

173 (197*). De verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers worden gewaarborgd. De schuld wordt jaarlijks in overweging genomen ter bevordering der belangen van de schuldeischers van den Staat. *e*)

174 (198*). Het gewigt, de gehalte en de waarde der muntspecien worden door de wet geregeld. *f*)

175 (199*). Het toezigt en de zorg over de zaken van de Munt, en de beslissing der geschillen over het allooi, essai en wat dies meer zij, worden door de wet geregeld. *g*).

bl. 241), het *Souv. Besl.* van 8 *April* 1814 n°. 15 (*Bijv. t. h. Stb.* 1813—1814 I bl. 368 volgg.), het *Kon. Besluit* van 19 *Junij* 1862 (*Stb.* n°. 61) en dat van 19 *Januarij* 1876 (*Stb.* n°. 20), tot *intrekking der beide laatstgenoemde Besluiten.*

a) Zie de boven (noot *b*, op art. 164) aangehaalde *Wet van den* 10den *September* 1858 (*Stb.* n°. 102).

b) Vg. art. 201 volgg. Sr.

c) Zie Gw. 129*c* en 142. „*Belasting* is de algemeene bijdrage, die de burger aan den Staat opbrengt tegenover de algemeene diensten, die de Staat der maatschappij bewijst; de *inkomsten uit staatsinrigtingen* bestaan in de bijzondere vergoeding, die betaald wordt voor bijzondere diensten welke de burger geniet, zoo dikwijls hij van zulk eene inrigting gebruik maakt of voordeel heeft." Vissering, *Handb. v. prakt. Staathuishoudk* § 750. Vg de artt. 238 en 239 der *Gemw.*

d) „Privilegie is elke uitzondering of vrijstelling van den regel der belastende wet, 't zij bij wege van dispensatie van de uitvoering, 't zij in de wet zelve opgenomen ter gunste van bepaalde personen, ligchamen, standen of classen, om 't even of doorgaans, of voor bijzondere gevallen. Wat ook zij bebelast, zekere goederen, inkomsten, uitgaven of eenige handeling, de belasting moet, naar eene zelfde maat, drukken op allen, bij welke die goederen of inkomsten worden aangetroffen, of welke die uitgave of handeling doen." De „vrijdommen, bij onderscheiden belastingwetten aan instellingen, aan fabrijkanten en anderen geschonken," zijn, „zoover zij dienen tot ontheffing van 't geen men naar den aanleg en het doel der belasting niet moet, en evenwel, zonder den vrijdom, zou betalen, geene privilegien." Thorbecke, *Aant.* op de *Gw.* II. 235 volg.

e) Vg. de *Wet van den* 27sten *Januarij* 1809, *tot daarstelling van een Grootboek van Publieke schuld*, (afgedrukt o. a. bij Kist, *Het Grootb. v. Openb. schuld, Amst.* 1865, bl. 49 volgg.) de *Wet van den* 14den *Mei* 1814 (*Stb.* n°. 58), de *Besluiten van den* 28sten *Julij* 1814 (*Stb.* nis. 90 en 91), *van den* 8sten en *den* 22sten *December* 1814 (*Stb.* nis. 111 en 113), de *Wet van den* 22sten *Januarij* 1815 (*Stb.* n°. 4), die *van den* 27sten *December* 1822 (*Stb.* n°. 59), met het *Kon. Besluit van den* 28sten *April* 1823 (*Stb.* n°. 17), de *Wet van den* 6den *Januarij* 1832 (*Stb.* n°. 9) met het *Kon. Besluit van den* 16den *Maart* 1832 (*Stb.* n°. 10), de *Wet van den* 27sten *September* 1841 (*Stb.* n°. 35), *van den* 6den *Maart* 1844 (*Stb.* n°. 14) en *van den* 25sten *Junij* 1844 (*Stb.* n°. 28), en de *Besluiten van den* 8sten *Julij* 1844 (*Stb* nis. 34 en 35) en *van den* 20sten *Februarij* 1850 (*Stb.* n°. 8). Zie voorts de *Wetten van den* 30sten *Mei* 1847 (*Stb.* n°. 26), *betreffende verliezen door het te loor gaan van Schuldbrieven ten laste van het Rijk*, en *van den* 2den *Mei* 1851 (*Stb.* n°. 26) *tot uitbreiding der laatstgenoemde Wet.*

f) Vg. de *Wetten van den* 28sten *September* 1816 (*Stb.* n°. 50), *van den* 22sten *December* 1825 (*Stb.* n°. 80 en *van den* 18den *December* 1845 (*Stb.* n°. 90). Thans is het Nederlandsche Muntwezen geregeld bij de *Wet van den* 26sten *November* 1847 (*Stb.* n°. 69), ter uitvoering waarvan gegeven is het *Kon. Besluit van den* 29sten *Junij* 1848 (*Stb.* n°. 27). Zie ook de *Wetten van den* 17den *September* 1849 (*Stb.* nis. 45 en 46) en het *Besluit van den* 9den *Junij* 1850 (*Stb.* n°. 30). Nevens de zilveren, vermeld in art. 2 der *Wet van den* 26sten *November* 1847, is bij de *Wet van den* 6den *Junij* 1875 (*Stb.* n°. 117) het gouden tienguldenstuk standpenning geworden. Vg., in verband met laatstgenoemde Wet, de *Besluiten van den* 26sten *Junij* 1875 (*Stb.* nis. 124 en 125).

Tot de uitgifte van muntbiljetten is besloten bij de *Wet van den* 26sten *April* 1852 (*Stb.* n°. 90), aangevuld en gewijzigd bij die *van den* 18den *December* 1852 (*Stb.* n°. 211) en die *van den* 22sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 34). Vg. de *Besluiten van den* 30sten *Augustus* 1853 (*Stb.* n°. 33) en *van den* 14den *Februarij* 1854 (*Stb.* n°. 12), en de *Wet van den* 22sten *December* 1863 (*Stb.* n°. 148).

g) Het toezigt en de zorg over de zaken der Munt is geregeld bij de *Wet van den* 1sten *Junij* 1850

176 (200*) Er is eene Algemeene Rekenkamer, welker zamenstelling en taak door de wet worden geregeld. *a*)

Bij het openvallen eener plaats in deze Kamer zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene opgave van drie personen aan den Koning, die daaruit kiest.

De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld. Hunne bezoldiging wordt door de wet geregeld.

Het 2de lid van art. 163 is op hen van toepassing. (G. 91, 122.)

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Defensie.

177 (201*). Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied, blijft een der eerste pligten van alle ingezetenen.

178 (202). De Koning zorgt, dat er ten allen tijde eene toereikende Zee- en Landmagt onderhouden worde, aangeworven uit vrijwilligers, hetzij inboorlingen of vreemdelingen, om te dienen in of buiten Europa, naar de omstandigheden. *b*)

179 (203*). Vreemde troepen worden niet dan met gemeen overleg des Konings en der Staten-Generaal in dienst genomen.

180 (204*, 205*). Er is steeds eene nationale militie, zooveel mogelijk zamen te stellen uit vrijwilligers, om te dienen, op de wijze in de wet bepaald. *c*)

181 (205*). Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers, wordt de militie voltallig gemaakt door loting uit de ingezetenen, die op den eersten Januarij van elk jaar hun twintigste jaar zijn ingetreden. De inschrijving geschiedt een jaar te voren. *d*)

182 (204*). Zij, die aldus in de militie te land zijn ingelijfd, worden, in vredestijd, na eene vijfjarige dienst ontslagen.

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verpligten. *e*)

183 (206*). De militie te land komt, in gewone tijden, jaarlijks eenmaal te zamen, om, gedurende niet langer dan zes weken, in den wapenhandel te worden geoefend, tenzij de Koning het raadzaam mogt oordeelen, dat zamenkomen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

De Koning kan een deel der militie, door de wet te bepalen, doen zamenblijven.

(*Stb.* n°. 25) en bij het *Besluit van den 2den September* 1850 (*Stb.* n°. 56), *tot regeling van den werkkring van het Munt-collegie.*

a) De door de Grondwet gevorderde wet is nog niet tot stand gekomen. Tot heden geldt dus nog de *Wet van den 5den October* 1841 (*Stb.* n°. 40), *houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer*, aangevuld bij die *van den 10den Februarij* 1844 (*Stb.* n°. 6). Vg. de *Wet van den 23sten April* 1864 (*Stb.* n°. 35), *tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch Indie.*

b) De, in verband met art. 6*b Grondw.*, vastgestelde *Wet van den 4den Junij* 1858 (*Stb.* n°. 46), *regelende de benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen*, betreft, blijkens den considerans, ook de *militaire* bedieningen. Zie voorts art. 58*b Grondw.* en de, in de noot *b*) aldaar, aangehaalde wetten. Volgens artt. 21, 2°. en 26 2° der *Wetten van den 28sten Augustus* 1851 (*Stb.* nis. 126 en 128) wordt de rang van officier verloren ten gevolge van het verlies van de hoedanigheid van Nederlander.

c) Vg. de *Wet van den 19den Augustus* 1861 (*Stb.* n°. 72), *betrekkelijk de nationale militie*, gewijzigd bij die *van den 1sten Mei* 1863 (*Stb.* n°. 44) en bij die *van den 22sten April* 1864 (*Stb.* n°. 22), waartoe behooren de *Kon. Besl. van den 17den December* 1861 (*Stb* n°. 127), *van den 8sten Mei* 1862 (*Stb.* n°. 46), *van den 27sten Junij* 1862 (*Stb.* n°. 133) en *van den 17den Februarij* 1870 (*Stb.* n°. 34).

d) *Art.* 1*c der Wet van* 1861. Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers voor de militie wordt zij voltallig gemaakt door loting uit de ingezetenen, die hun 20ste jaar zijn ingetreden.

Art. 15*a derzelfde Wet.* Jaarlijks worden voor de militie ingeschreven alle mannelijke ingezetenen, die op den 1sten Januarij van het jaar hun 19de jaar waren ingetreden.

e) Vg. de artt. 146—148 der Wet van 1861.

De ligting van het loopende jaar kan tot eerste oefening hoogstens twaalf maanden onder de wapenen gehouden worden. *a*)

184 (207*). In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de Koning de militie te land, hetzij geheel hetzij ten deele, buitengewoon bijeenroepen.

Ten zelfden tijd roept de Koning de Staten-Generaal bijeen, opdat eene wet het zamenblijven der militie, zooveel noodig, bepale. *b*)

185 (208—209*). De lotelingen bij de militie te land mogen niet dan met hunne toestemming naar de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden gezonden. *c*)

186. Een gedeelte der militie kan voor de dienst ter zee worden bestemd, op de wijze door de wet te bepalen. *d*)

Voor dat gedeelte wordt, behalve andere door de wet toe te kennen voordeelen, een korter diensttijd bepaald. *e*)

Het voorgaande artikel is op deze zeemilitie niet van toepassing. *f*)

187 (210*). Al de kosten voor de legers van het Rijk worden uit 's Lands kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leverantien, van welken aard ook, voor 's Konings legers of vestingen gevorderd, kunnen niet dan tegen schadeloosstelling, op den voet in de reglementen bepaald, ten laste van één of meer inwoners of gemeenten worden gebragt.

De uitzondering voor tijden van oorlog regelt de wet. *g*)

188 (211*). In de gemeenten worden schutterijen opgerigt.

Zij dienen in tijd van gevaar en oorlog tot verdediging des vaderlands, en ten allen tijde tot behoud der inwendige rust. *h*)

189 (212*). De sterkte en inrigting der militie en der schutterijen worden geregeld door de wet. *j*)

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van den Waterstaat. k)

190 (213*). De Koning heeft het oppertoezigt over alles wat betreft den

a) Vg. de artt. 122—125 der Wet van 1861.

b) Vg. de *Wetten van den* 21sten *Junij* 1859 (*Stb.* n°. 72) en *van den* 24sten *Julij* 1870 (*Stb.* nis. 139 en 140).

c) Art. 121*c* der Wet van 1861 heeft deze bepaling tot de *vrijwilligers* bij de militie te land uitgebreid.

d) Volgens art. 5 der Wet van 1861 wordt dat gedeelte door den Koning bepaald en mag niet meer dan 600 man bedragen.

e) Zie de artt. 149—160 der Wet van 1861. Art. 6 dier Wet bepaalt: Voor de ingelijfden bij de militie te land duurt de dienst vijf, voor die bij de militie ter zee vier jaren. Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verpligten. Vg. de boven (noot *b*)) aangehaalde Wet van 1870 (*Stb.* n°. 140).

f) Volgens art. 152*b* der Wet van 1861, wordt zij niet naar de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gezonden, tenzij, ingeval van zeer bijzondere omstandigheden eene nadere wet daartoe magtiging verleene.

g) De hier bedoelde regeling is tot stand gekomen bij de *Wet van den* 14den *September* 1866 (*Stb.* n°. 138). Het Derde Hoofdstuk daarvan regelt de hier, in *al. e.*, bedoelde uitzonderingen voor tijden van oorlog. Reglementaire bepalingen zijn vastgesteld bij de *Kon. Besluiten van* 29 *Maart* 1867 (*Stb.* n°. 18) en 17 *Februarij* 1875 (*Stb.* n°. 19).

Het *vestingstelsel des Rijks en zijne voltooijing* is geregeld en vastgesteld bij de *Wet van den* 18den *April* 1874 (*Stb.* n°. 64). Vg. voorts de artt. 62 en volgg. der *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), op de *Onteigening*, en die *van den* 21sten *December* 1853 (*Stb.* n°. 128), *houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en het maken van andere werken op zekeren afstand van vestingwerken van den Staat.*

h) De nog in werking zijnde Wet op de *Schutterijen* is die *van den* 11den *April* 1827 (*Stb.* n°. 17). Bij *Besluit van* 5 *December* 1851 (*Stb.* n°. 149) is een eereteeken ingesteld voor hen, die gedurende vijftien jaren bij de Schutterij gediend hebben.

j) Zie de Wetten aangehaald op art. 180 en art. 188. De sterkte der militie gaat, volgens art. 1 der *Militiewet*, het getal van 55,000 man niet te boven. Volgens art. 23 der *Wet* van 1827 bedraagt de sterkte der Schutterijen twee man van de honderd inwoners in elke gemeente. Zie ook de *Wet van den* 19den *September* 1867 (*Stb.* n°. 100).

k) „Onder Waterstaat wordt begrepen het beheer

waterstaat, de wegen en bruggen daaronder begrepen, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Lands kas, of op eene andere wijze gevonden. *a*)

191 (214*v.). De wet regelt het algemeene en het bijzondere bestuur van den waterstaat in den bovengemelden omvang. *b*)

192 (219*). De Provinciale Staten hebben binnen hunne provincien het toezigt op alle wateren, bruggen, wegen, waterwerken en waterschappen; zij zijn bevoegd, onder goedkeuring des Konings, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen, behoudens de bepalingen der twee voorgaande artikelen, veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen. De besturen dezer waterschappen kunnen aan de Staten daartoe voordragten doen. *c*)

193 (221*v.). De Staten hebben het toezigt over alle verveeningen, ontgrondingen, indijkingen, droogmakerijen, mijnwerken en steengroeven binnen hunne provincie, behoudens de bevoegdheid des Konings, om het onmiddellijk toezigt, daarover te voeren, aan anderen op te dragen. *d*)

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het Onderwijs en het Armbestuur.

194 (224*). Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

De inrigting van het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld.

Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zoover het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen.

De Koning doet van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven. *e*)

en het toezigt op alles wat de zeeweringen, duinen, dijken, kaden, waterkeeringen, sluizen, de gemeenschappelijke boezems en hunne waterpeilen, het stellen der watermolens, de verveeningen en ontgrondingen, rivieren, bruggen, veren, wegen en publieke werken betreft." De Bosch Kemper, *Handl. t. d. Kennis v. h. Nederl. Staatsr. en Staatsbest.* § 201.

a) Het bestuur van den Waterstaat en het oppertoezicht des Konings wordt, in afwachting van nadere regeling bij de Wet, uitgeoefend volgens het *Kon. Besl. van den* 8sten *Februarij* 1849 (*Stb.* n°. 6). Zie ook de *Besluiten van* 20 *November* 1851 (*Stb.* n°. 146), *van* 29 *Januarij* 1853 (*Stb.* n°. 9), *van* 11 *Januarij* 1854 (*Stb* n°. 2), *van* 15 *Januarij* 1855 (*Stb.* n°. 3), *van* 30 *December* 1857 (*Stb.* n°. 90), *van* 5 *Maart* 1870 (*Stb.* n°. 48) en *van* 17 *Februarij* 1874 (*Stb.* n°. 20).

b) Deze wet is nog niet tot stand gekomen. In afwachting daarvan, zijn eenige voorloopige bepalingen vastgesteld bij de *Wet van den* 12den *Julij* 1855 (*Stb.* n°. 102), *tot voorloopige voorziening in eenige waterstaatsbelangen.*

c) Vg. de artt. 137 volgg. der *Prov. Wet.* De *regtsmagt der hooge en andere Heemraadschappen, Dijk- en Polderbesturen* enz. is afgeschaft, en hunne bevoegdheid geregeld bij de *Wet van den* 9den *October* 1841 (*Stb.* n°. 42). Vg ook de *Onteigeningswet* en de *Wet van den* 1sten *Junij* 1861 (*Stb.* n°. 54).

d) Vg. art. 136 der *Prov Wet*, de *Besluiten van den* 17den *Februarij* 1819 (*Stb.* n°. 6) en *van den* 24sten *Februarij* 1844 (*Bijv. t. h. Stb. XXXI.* 171) en de arresten van den H. R. van 30 *Junij* 1853 (Ned. Regtspr. XLV § 37) en van 6 *Maart* 1855 (Ned. Regtspr. XLIX § 55). Zie ook de *Wet van* 16 *September* 1807, *relative au dessêchement des marais* (Fortuijn II. 458), de *Wet van* 6 *Junij* 1840 (*Stb.* n°. 17), uitgebreid bij *die van* 5 *Mei* 1859 (*Stb.* n°. 26), *omtrent den vrijdom van laste ter zake van landontginningen en landverbeteringen*, en de *Wet van* 21 *April* 1810, *concernant les mines, les minières et les carrières* (Fortuijn III, 111), in verband met de *Kon. Besluiten van* 18 *Sept.* 1818 (*Stb.* n°. 85), *van* 4 *Maart* 1824 (*Stb.* n°. 23) en *van* 5 *October* 1829 (*Stb.* n°. 68).

e) Het Hooger Onderwijs wordt op dezen oogenblik nog beheerscht door het *Organieke Besluit van* 2 *Augustus* 1815 n°. 14 (*Bijv. t. h. Stb.* II. 52) en door verschillende, tot aanvulling of wijziging van dit Besluit gegeven *Kon. Besluiten.* Vg. ook de *Wet van den* 10den *Junij* 1864 (*Stb.* n°. 71), *tot regeling van het onderwijs van rijkswege in Indische taal-, land- en volkenkunde*, met het daarbij behoorende *Besluit van* 17 *Julij* 1864 (*Stb.* n°. 86). Terwijl wij

195 (226*). Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering, en wordt door de wet geregeld. De Koning doet van de verrigtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven. *a*)

ELFDE HOOFDSTUK.

Van veranderingen.

196 (227*). Elk voorstel tot verandering in de Grondwet wijst de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aan. De wet verklaart dat er grond bestaat om het voorstel, zoo als zij het vaststelt, in overweging te nemen.

197 (228*v.). Na de afkondiging dezer wet worden de Kamers ontbonden. De nieuwe Kamers overwegen dat voorstel en kunnen niet dan met twee derden der uitgebragte stemmen de aan haar overeenkomstig voornoemde wet voorgestelde verandering aannemen.

198 (231). Geene verandering in de Grondwet of in de erfopvolging, mag gedurende een Regentschap worden gemaakt. *b*)

199 (232*). De veranderingen in de Grondwet, door den Koning en de Staten-Generaal vastgesteld, worden plegtig afgekondigd en bij de Grondwet gevoegd.

ADDITIONNELE ARTIKELEN.

ARTIKEL **1.** (2*).

Alle bestaande autoriteiten blijven voortduren, tot dat zij door andere, volgens deze Grondwet, zijn vervangen.

2. De wet regelt de schadevergoeding, toe te kennen aan hen, die door of ten gevolge van de herziening der Grondwet betrekkingen verliezen, hun voor hun leven opgedragen.

3 (2*). Alle op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Grondwet verbindende wetten, reglementen en besluiten worden gehandhaafd, tot dat zij achtervolgens door andere worden vervangen.

4. De heerlijke regten betreffende voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen zijn afgeschaft. *c*)

De opheffing der overige heerlijke regten en de schadeloosstelling der eigenaren kunnen door de wet worden vastgesteld en geregeld.

5. De voorstellen:

1°. der wet regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer *d*)

2°. van provinciale en gemeente-wet, *e*)

dit schrijven, is echter een ontwerp tot wettelijke regeling van dezen tak van onderwijs bij de Tweede Kamer in beraadslaging. — Het *Middelbaar* Onderwijs is geregeld bij de *Wet van den* 2den *Mei* 1863 (*Stb.* n°. 50), waartoe behooren de *Kon. Besluiten van den* 2den *Februarij* 1864 (*Stb.* n°. 8), *van den* 30sten *Junij* 1864 (Stb. n°. 81), *van den* 30sten *Augustus* 1864 (*Stb.* n°. 91), *van den* 31sten *Mei* 1865 (*Stb* n° 57), *van den* 25sten *November* 1867 (*Stb.* n°. 115), *van den* 28sten *Februarij* 1868 (*Stb.* n°. 27), *van den* 11den *October* 1869 (*Stb.* n°. 156) en *van den* 10den *Maart* 1870 (*Stb.* n°. 49). — Het *Lager* Onderwijs is geregeld bij de *Wet van den* 13den *Augustus* 1857 (*Stb.* n°. 103), waartoe behooren o. a. de *Kon. Besluiten van den* 24sten *Maart* 1858 (*Stb.* n°. 14), *van den* 30sten *Januarij* 1861 (*Stb.* n°. 6). — Bij de *Wet van den* 8sten *Mei* 1869 (*Stb.* n°. 77), is het geven van onderwijs algemeen vrijgesteld van het regt van patent.

a) De *Wet tot regeling van het armbestuur* is die *van den* 28sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 100), gewijzigd bij die *van den* 1sten *Junij* 1870 (*Stb.* n°. 85), waartoe behoort het *Kon. Besl. van* 16 *Junij* 1870 (*Stb.* n°. 93).

b) Vg. de artt. 40 vlgg. der Grondw.

c) Vg. Voorduin, *Grondw.* bl. 534 III, en de op art. 164 aangehaalde *Wet van den* 16den *December* 1861 (*Stb.* n°. 124), *houdende opheffing van het Staatscollatieregt.*

d) *Wet van den* 4den *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 37), *regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, mitsgaders den rooster hunner aftreding.*

e) *Wet van den* 6den *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 39), *regelende de zamenstelling en magt van de Provinciale*

worden voorgedragen in de eerste zitting der Staten-Generaal, volgende op de afkondiging der veranderingen in de Grondwet.

De ontwerpen van wet, betreffende de verantwoordelijkheid der ministers, de nieuwe regterlijke inrigting, het onderwijs en armbestuur, en tot uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, worden zoo mogelijk in diezelfde zitting, en in allen geval niet later dan in de daarop volgende, voorgesteld. *a*)

De wetten op het beleid der regering in de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden binnen drie jaren na de afkondiging dezer veranderingen in de Grondwet voorgedragen. *b*).

6 (3*). De eerste aftreding van een derde der leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zal plaats hebben met den derden Maandag in September 1851; die van de helft der leden van de Tweede Kamer met den derden Maandag in September 1850: beide volgens een rooster, te regelen door de wet, in art. 5, n°. 1 vermeld.

7 bevat het voorloopig kiesreglement.

VOORLOOPIG KIESREGLEMENT. *c*)

ARTIKEL 1.

Na de afkondiging der veranderingen in de Grondwet houden de beide Kamers der Staten-Generaal van regtswege op te bestaan met den dag der opening der nieuwe Kamers.

De Koning bepaalt het tijdstip dier opening.

Tot aan dien tijd blijven de eerstgenoemde Kamers bestaan en hare opening voor dit jaar bepaald op den derden Maandag in October.

De afkondiging wordt geacht te hebben plaats gehad op den dag der uitgifte van het *Staatsblad*, waarin deze veranderingen zijn opgenomen. [11 October 1848.]

2 De leden der nieuwe Tweede Kamer worden gekozen ten getale van 68, door kiesvergaderingen, bestaande:

a. uit hen, die in de steden, volgens de reglementen voor het bestuur der steden, zoo als deze op iedere plaats in werking zijn, de vereischten bezitten, om tot kiezers te worden benoemd, met dien verstande, dat het vereischte belastings-bedrag te Amsterdam tot *f* 160 wordt verminderd, en te Hindelopen, Ylst, Sloten en Stavoren tot op *f* 20 wordt verhoogd;

b. uit hen, die ten platten lande, volgens de reglementen op de zamenstelling der Staten in de provincien, zoo als deze op iedere plaats in werking zijn, stemgeregtigd zijn, met dien verstande, dat het vereischte belastingsbedrag wordt verhoogd:

voor Noordbrabant . . . . tot op *f* 32

Staten. — *Wet van den* 29sten *Junij* 1851 (*Stb.* n°. 85), *regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen.*

a) *Wet van den* 22sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 33), *houdende regeling der verantwoordelijkheid van de* hoofden *der Ministeriële Departementen.* — *Wet van den* 31sten *Mei* 1861 (*Stb.* n°. 49), *houdende eene nieuwe regterlijke inrigting* (niet ingevoerd). — *Wetten van den* 18[den] *Augustus* 1857 (*Stb.* n°. 103), *op het lager onderwijs*, en *van den* 2[den] *Mei* 1863 (*Stb.* n°. 50), *houdende regeling van het middelbaar onderwijs.* — *Wet van den* 28[sten] *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 100), *tot regeling van het armbestuur.* — *Wet van den* 22sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 32), *tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering.*

b) *Wetten van den* 2[den] *September* 1854 (*Stb.* n°. 129), *houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch Indië*, *van den* 31sten *Mei* 1865 (*Stb.* n°. 55), *houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der Regering in de Kolonie Suriname*, en *van den* 31sten *Mei* 1865 (*Stb.* n°. 56), *houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der Regering in de Kolonie Curaçao.*

c) Vervallen door de *Wet van den* 4[den] *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 87).

voor	Gelderland	tot op *f* 32
»	Zuidholland	» » » 40
»	Noordholland	» » » 40
»	Zeeland	» » » 40
»	Utrecht	» » » 40
»	Friesland, behalve de eilanden	» » » 30
»	Overijssel	» » » 32
»	Groningen	» » » 32
»	Drenthe	» » » 20
»	Limburg	» » » 20
»	de Friesche eilanden Ameland en Schiermonnikoog	» » » 20

Geene redenen van uitsluiting komen in aanmerking, dan die in art. 3 der reglementen voor het bestuur der steden en in art. 21 der reglementen omtrent de zamenstelling der Staten van de provincien zijn vastgesteld.

3. Terstond na de in art. 1 vermelde afkondiging houden de hoofden der plaatselijke besturen zich bezig met het opmaken der lijsten van de in art. 2 omschreven kiesgeregtigden. Zij doen die lijsten vóór den 15den dag na gezegde afkondiging ter inzage van het publiek leggen.

4. Binnen acht dagen na de kennisgeving dat de lijsten ter inzage zijn gelegd, dienen de ingezetenen hunne bezwaren in geschrift, vrij van zegel, aan het plaatselijk bestuur in.

5. Over deze bezwaren en de juistheid der lijsten in het algemeen wordt door den stedelijken of gemeenteraad ten spoedigste beslist. De lijsten worden vóór den veertigsten dag na de afkondiging in art. 1 vermeld gesloten en op nieuw ter algemeene kennisneming gelegd, met bekendmaking daarvan.

6. Elke provincie wordt door Gedeputeerde Staten verdeeld in zooveel hoofd-kiesdistricten, als de bevolking het getal van nagenoeg 45,000 malen bevat, te weten:

Noordbrabant.	9
Gelderland	8
Zuidholland	13
Noordholland	10
Zeeland	4
Utrecht	3
Friesland	5
Overijssel	5
Groningen	4
Drenthe	2
Limburg	5
	68

De Gedeputeerde Staten kunnen, ten gerieve der kiezers, onder-kiesdistricten en derzelver hoofdplaatsen aanwijzen. Het openen der stembiljetten geschiedt echter alleen in de eveneens door Gedeputeerde Staten aan te wijzen hoofdplaatsen der hoofd-kiesdistricten.

7. De stedelijke en gemeentebesturen zenden binnen 24 uren afschrift der gesloten lijsten, zoo aan het bestuur der hoofdplaats van het hoofd-kiesdistrict, als aan dat der hoofdplaats van het onder-kiesdistrict, waarin hunne gemeenten gelegen zijn.

8. De kiezers-vergaderingen worden, na voorafgaande oproeping der kiezers, gehouden in de hoofdplaatsen der hoofd-kiesdistricten vóór den 50sten dag na de afkondiging in art. 1 vermeld, behoudens het bepaalde bij het 2de lid van art. 6.

9. Elk kiezer ontvangt, nevens zijn brief van oproeping, twee stembiljetten ter invulling, waarop het zegel van de hoofdplaats van het hoofd- of onder-kiesdistrict staat afgedrukt.

10. Het hoofd van het plaatselijk bestuur, of die hem, volgens de reglementen, vervangt, is voorzitter der vergadering.

De twee jongste leden van den stedelijken of gemeenteraad zijn stemopnemers; beiden teekenen de namen op van elken kiezer die een stembiljet in de bus komt doen. In de hoofd-kiesdistricten teekenen zij bovendien bij het ledigen der bus de uitgebragte stemmen op.

De oorspronkelijke lijsten der kiezers die in de onder-kiesdistricten hunne stembiljetten in de bus hebben gedaan, worden door de hoofden der plaatselijke besturen onverwijld met de gesloten stembussen aan den voorzitter der vergadering in het hoofd-kiesdistrict opgezonden.

11. Er zijn twee stembussen, eene voor de verkiezing van leden der Tweede, de andere voor die van candidaten voor de Eerste Kamer.

12. Elk kiezer brengt zijne stem uit op een afgevaardigde voor de Tweede, en twee candidaten voor de Eerste Kamer.

13. Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt alleen vereischt dat men Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij, en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

14. Tot de verkiesbaarheid als lid der Eerste Kamer worden dezelfde vereischten gevorderd, die in het voorgaande artikel zijn opgenoemd, en daar te boven dat men behoore tot de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen.

Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zóó bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de voornoemde vereischten bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is.

15. De ambtenaar die in een hoofd-kiesdistrict ter verkiezing voorzit, is in dat district niet verkiesbaar.

16. In elke provincie houden de Gedeputeerde Staten zich, terstond na de afkondiging der veranderingen in de Grondwet, bezig met het opmaken van de lijst van hen, die, naar art. 14, tot afgevaardigden der Eerste Kamer verkiesbaar zijn.

17. De lijst wordt bij afschrift in alle steden en hoofdplaatsen van kiesdistricten der provincie gedurende acht dagen ter visie gelegd.

18. Bezwaren tegen de lijst moeten binnen acht dagen in geschrift, vrij van zegel, aan de Gedeputeerde Staten zijn ingediend.

19. De Gedeputeerde Staten, de lijst na onderzoek der bezwaren, zoo als zij zullen vinden te behooren, hebbende verbeterd, sluiten die voor den vijftienden dag na afloop van den termijn, in het vorige artikel bepaald.

Zij brengen de gesloten lijst terstond door middel van het provinciaal blad of een openbaar nieuwspapier ter kennis van het publiek.

Afschrift daarvan zenden zij onverwijld aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, die dezelve in de *Nederlandsche Staats-Courant* doet plaatsen.

20. Na afloop der stem-opneming worden de beide processen-verbaal, staande de vergadering, opgemaakt, en, na voorlezing door den voorzitter, met twee stem-opnemers geteekend.

Zij behelzen:

1°. de namen der kiezers, die gestemd hebben;

2°. de namen der personen, op wie stemmen zijn uitgebragt en het getal der op ieder uitgebragte stemmen.

De tegenwoordig zijnde kiezers kunnen besluiten dat alleen het tweede gedeelte zal worden voorgelezen.

21. Afschrift van elk proces-verbaal wordt aanstonds ter inzage gelegd der ingezetenen, en het oorspronkelijke, met de stembiljetten, verzegeld, binnen vier en twintig uren aan de Gedeputeerde Staten der provincie gezonden.

22. De namen van hen, die in elk hoofd-kiesdistrict zijn gekozen en het getal stemmen op hen uitgebragt, worden door de Gedeputeerde Staten in een afzonderlijk proces-verbaal voor elke Kamer verzameld en zoo spoedig mogelijk openbaar gemaakt.

23. Voor de benoeming tot afgevaardigde of candidaat wordt de volstrekte meerderheid der uitgebragte stemmen gevorderd.

24. Bijaldien voor het lidmaatschap der Tweede, of het candidaatschap der Eerste Kamer, niemand bij de eerste stemming de volstrekte meerderheid heeft erlangd, wordt onmiddellijk voor iedere keuze een dubbeltal opgemaakt, bestaande uit de beide personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven.

Zijn bij de eerste stemming de beide plaatsen voor het candidaatschap der Eerste Kamer onvervuld gebleven, zoo worden van de vier personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven, de eerste en derde op het eene, de tweede en vierde op het ander dubbeltal gebragt.

Tot de op de dubbeltallen gebragte personen bepaalt zich de keuze der aanwezige kiesgeregtigden.

Bij gelijkheid van stemmen is de oudste in jaren benoemd.

25. Hij, die tot lid der Tweede Kamer is verkozen, ontvangt van de Gedeputeerde Staten een door den Voorzitter geteekend uittreksel van het in art. 20 bedoelde proces-verbaal, waaruit van zijne verkiezing blijkt.

Dit uittreksel is de geloofsbrief van den afgevaardigde, waarnevens hij aan de Kamer overlegt:

1°. een uittreksel uit de registers van geboorte, of, bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken;

2°. eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt.

26. De gekozene voor de Tweede Kamer, niet genegen om de benoeming aan te nemen, geeft daarvan ten spoedigste kennis aan de Gedeputeerde Staten, die de plaatselijke besturen van het hoofd-kiesdistrict gelasten, binnen den kortst mogelijken tijd eene nieuwe verkiezing te doen plaats hebben.

27. Hij, die in meer dan één hoofd-kiesdistrict tot lid der Tweede Kamer is gekozen, verklaart, dadelijk na ontvangst van het in art. 25 bedoelde uittreksel, schriftelijk aan de Gedeputeerde Staten, welke dier benoemingen hij aanneemt.

De Gedeputeerde Staten nemen hierop, voor de andere plaats of plaatsen, gelijken maatregel als in het geval van het voorgaande artikel.

28. De processen-verbaal der verkiezingen van de candidaten voor het lidmaatschap der Eerste Kamer worden onmiddellijk door de Gedeputeerde Staten aan den Minister van Binnenlandsche Zaken ingezonden, die dezelve den Koning aanbiedt.

De Koning kiest uit die candidaten 39 leden der Eerste Kamer.

29. De door den Koning gekozene leden der Eerste Kamer ontvangen van de Gedeputeerde Staten der provincie, in welke zij tot candidaten werden verkozen, ieder gelijk uittreksel als in het eerste gedeelte van art. 25 is vermeld, om, benevens het besluit des Konings, waarbij zij zijn gekozen, hun tot geloofsbrief te strekken.

Zij leggen daarbij aan de Eerste Kamer over gelijke stukken, als onder n°. 1 en 2 van het laatste gedeelte van datzelfde art. 25 worden gevorderd.

30. Indien een of meer gekozen leden der Eerste Kamer die benoeming

niet aanvaarden of bevonden worden de wettelijke vereischten niet te bezitten, kiest de Koning andere in hunne plaats, uit dezelfde voordragt van candidaten, in het vorig artikel vermeld.

31. Vóór de opening der Eerste Kamer van de Staten-Generaal benoemt de Koning haren voorzitter.

Bij het openen der Tweede Kamer bekleedt de oudste van jaren den voorzittersstoel.

In beide Kamers benoemen de voorzitters drie commissien, elk van drie leden, tot onderzoek der geloofsbrieven. Na afloop van dat onderzoek in de Tweede Kamer, althans zooveel het zonder uitstel kan worden ten einde gebragt, maakt deze Kamer, uit de toegelatene afgevaardigden zamengesteld, eene lijst op van drie leden, aan den Koning ter benoeming van haren voorzitter aan te bieden.

Beide Kamers houden zich, tot dat zij nieuwe bepalingen hebben vastgesteld, aan de laatst vastgestelde reglementen van orde der vorige Kamers.

32. Aan Gedeputeerde Staten der onderscheidene provincien wordt overgelaten alle zoodanige maatregelen te nemen, als tot de rigtige uitvoering van dit voorloopig kiesreglement vereischt worden, en alle oprijzende geschillen of bezwaren te beslissen.

WETGEVING VAN 1838.

BESLUIT

van den 10den April 1838, houdende bepaling van het tijdstip, waarop de invoering der nieuwe Nederlandsche Wetgeving en de instelling van den Hoogen Raad zal plaats hebben. (Stb. nº. 12.)

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Gezien Ons besluit van den 5den Januarij 1831 (Stb. nº. 1); *a*)

Gezien Ons besluit van 24 Februarij 1831 (Stb. nº. 6); *b*)

Overwegende dat de door Ons bevolene herziening der Wetboeken van Burgerlijk Regt, van Koophandel, van Burgerlijke Regtsvordering en van Strafvordering, mitsgaders van de wet van den 18den April 1827 (Stb nº. 20) op de zamenstelling der Regterlijke Magt en het beleid der Justitie, thans volkomen tot stand is gebragt, en dat mitsdien als nu tot derzelver invoering kan worden overgegaan;

Willende het tijdstip bepalen waarop de invoering zal plaats hebben, en tevens willende doen voorbereiden de reglementaire verordeningen, welker opstelling bij onderscheidene besluiten en verordeningen door Ons aan den Hoogen Raad der Nederlanden is opgedragen;

Gezien de wet van den 16den Mei 1829 (Stb. nº. 33); *c*)

Herzien Ons besluit van den 5den Julij 1830 (Stb. nº. 41); *d*)

Op de voordragt van Onzen Minister van Justitie van den 26sten Maart 1838, nº. 45;

Hebben besloten en besluiten:

ARTIKEL 1.

Het Burgerlijk Wetboek, *e*) het Wetboek van Koophandel, het Wetboek

a) *houdende opschorting der invoering van de nationale wetgeving en regterlijke instellingen* [ten gevolge van den uitgebarsten opstand in de zuidelijke gewesten].

b) *tot herziening der reeds aangenomen Wetboeken en der Wet op de organisatie der regterlijke magt en het beleid der justitie* [met het doel om ze in overeenstemming te brengen met de belangen der Oud-Nederlandsche provincien].

c) Zie beneden, bl. 42.

d) *houdende bepaling van het tijdstip der invoering van de nieuwe Wetboeken en van de Regterlijke Organisatie* [op den 1sten Februarij 1831].

e) De bepaling van het tegenwoordige art. 88 B. W. (art. 7 der Wet van 26 Junij 1822 (Stb. nº. 12) is bij de Wet van 23 April 1827 (Stb. nº. 22) ingevoerd en van stonde af aan in werking gekomen; die van het tegenwoordige art. 1236 (art. 27 der

van Burgerlijke Regtsvordering, dat van Strafvordering, mitsgaders de wet van den 15den Mei 1829 (Stb. nº. 28), houdende *algemeene bepalingen der Wetgeving van het Koningrijk a*), en die van den 18den April 1827 (Stb. nº. 20), op de zamenstelling der Regterlijke Magt en het beleid der Justitie, benevens de wijzigingen en veranderingen in dezelve wetboeken en wetten gemaakt, en eindelijk de wet van den 10den Mei 1837 (Stb. nº. 21), houdende tijdelijke aanvulling der bepalingen omtrent de enkele en bedriegelijke bankbreuk, zullen worden ingevoerd op den 1sten October 1838, en van verbindende kracht zijn met den klokslag van middernacht tusschen den 30sten September en den 1sten October van dit jaar. *b*)

2. De Hooge Raad der Nederlanden zal worden ingesteld en bijeenkomen op Vrijdag den 1sten Junij van dit loopende jaar, en zich in het tusschenvak zijner installatie tot op het tijdstip voor de invoering der nieuwe Nederlandsche Wetgeving bij het vorig artikel bepaald, *alleen* en bij *uitsluiting* bezig houden met de na te melden werkzaamheden, als:

a. Het ontwerpen der verordeningen voortvloeijende uit het bepaalde bij artikel 19 der wet op de zamenstelling der Regterlijke Magt en het beleid der Justitie; *c*)

b. Het opstellen der tarieven, der voordragten en reglementaire verordeningen bij Onze besluiten van den 8sten Junij 1829 (Stb. nº. 42, 43 en 44), en bij dat van den 16den Junij 1830 (Stb. nº. 28) *d*) breeder omschreven; mitsgaders het ontwerpen van Reglementen van orde en discipline voor de advokaten en prokureurs bij den Hoogen Raad, de Provinciale Geregtshoven en de Arrondissements-Regtbanken, en eindelijk van reglementen op de organisatie en de dienst der deurwaarders en regtsbedienden in het algemeen;

c. Het ontwerpen eener wet op de misdaad van zeerooverij, alsmede omtrent de civiele geschillen en misdrijven in zaken van prijzen en buit, bij artikel 89 en 93 der wet op de zamenstelling der Regterlijke Magt breeder vermeld; *e*)

d. Het ontwerpen van een reglement ten opzigte van het hooger beroep van vonnissen gewezen bij de Hoven van Justitie in de Kolonien van den Staat; *f*)

Wet van 5 Maart 1825 (Stb nº. 41)) is, krachtens de Wet van 22 December 1828 (Stb. nº. 84), met 1 Januarij 1829 in werking gebracht. De 6de en 7de titels van Boek II, *van het regt van opstal* en *van het erfpachtsregt* (Wet van 19 December 1833 (Stb. nº. 65)), hebben, ingevolge het bij die Wet bepaalde, op 1 Januarij 1834 verbindende kracht gekregen. [Vg. de Wet van den 25sten December 1824 (Stb nº. 78), waarbij diezelfde titels, zoo als zij vóór 1830 waren vastgesteld, met 1 Januarij 1825 werden ingevoerd].

a) Hetzelfde wat thans bij art. 2 der Wet, houdende *algemeene bepalingen*, is vastgesteld, was reeds vastgesteld en ingevoerd bij artt. 1 en 2 der Wet van 2 Augustus 1822 (Stb. nº. 33).

b) Zie voor *Limburg* het hierachter volgende Besluit.

c) *Besluit van den* 14den *September* 1838 (*Stb.* nº. 36), *waarbij worden vastgesteld vier Reglementen, in voldoening aan art.* 19 *der Wet op de zamenstelling van de Regterlijke Magt en het beleid der Justitie*, in deze verzameling opgenomen.

d) Bij deze besluiten waren de bestaande tarieven zoowel in strafzaken als in burgerlijke zaken „tot tijd en wijle er, na verhoor van den Hoogen Raad, algemeene tarieven zouden zijn vastgesteld", voorloopig in stand gehouden. Vg de *Wet van den* 15den *December* 1838 (*Stb.* nº. 43). Daarna zijn, „gelet op de ontwerpen van den H. R.", de tarieven *in burgerlijke zaken* vastgesteld bij Besluit van 30 November 1839 (Stb. nº. 49) en van 29 Mei 1840 (Stb. nº. 12), met bepaling evenwel dat zij (art. 2 *der Wet van den* 15den *December* 1838 (*Stb.* nº. 43)), uiterlijk binnen drie jaren na hunne invoering, bij de wet zouden worden herzien. Nadat deze termijn bij de *Wet van den* 15den *December* 1842 (*Stb.* nº. 26) tot op 1 September 1843 verlengd was, zijn de nieuwe tarieven in burgerl. zaken tot stand gekomen bij de *Wetten van den* 28sten *Augustus* 1843 (*Stb.* nº. 37—41, en 66—68). Het nieuwe tarief in strafzaken is eerst tot stand gekomen bij de *Wetten van den* 18den *April* 1874 (*Stb* nº. 66 en 67). — De Reglementen van orde en discipline voor de Advokaten en Procureurs, en op de organisatie en de dienst der Deurwaarders en regtsbedienden in het algemeen, zijn nº. III en IV van de in noot *c*) vermelde Reglementen.

e) „De Hooge Raad voldeed aan die opdracht, doch het ontwerp bleef liggen" v. Boneval Faure, *het Ned. burg. Procesrecht I bl.* 45. Het ontwerp *op de misdaad van zeeroof* is, met de *Toelichting*, afgedrukt achter het Proefschrift van Mr. J. J. Baud, *Proeve eener gesch. der Strafwetg. tegen de Zeeroover ij*, Utrecht 1854, bl. 193 volgg.

f) Blijkens het *Besluit van den* 11den *Januarij* 1840 (*Stb.* nº. 1), *houdende vaststelling van een Reglement wegens het h. b. aan den H. R. van vonnissen in burgerl. zaken gewezen door het Gerechtshof in Suriname*, voldeed de Hooge Raad ook aan

e. Het advijseren op verzoeken om gratie en dispensatie van wettelijke bepalingen, naar aanleiding van de artikelen 67 en 68 der Grondwet. *a*)

3. De *Hooge Raad* zal, in het voormelde tusschenvak zijner installatie tot op den eersten October dezes jaars, geene regterlijke functien hoe ook genaamd waarnemen; zullende het Hoog-Geregtshof te 's Gravenhage, zoodanig als het nog is zamengesteld, de Regtbanken van Eersten Aanleg, de Regtbanken van Koophandel en de Vredegeregten tot op het oogenblik van derzelver ontbinding, in hunne werkzaamheden voortgaan, volgens de nog bestaande wetboeken, wetten en verordeningen.

4. De wijze van installatie en beëediging van den President, de Leden en Ambtenaren van den Hoogen Raad, mitsgaders van de verdere Justiciele Kollegien en Ambtenaren zal bij een afzonderlijk besluit, door Ons worden bepaald. *b*)

5. De Staten der provincien zullen in hunne eerstvolgende gewone vergadering raadplegen over het jaarlijksch bedrag, waarop, voor het vervolg, zullen moeten worden bepaald de sommen, uit de provinciale fondsen, voor kleine onkosten, aan de Provinciale Geregtshoven, Arrondissements-Regtbanken en Kanton-Geregten te voldoen. Hunne daartoe betrekkelijke voorstellen zullen aan Onzen Minister van Justitie worden ingezonden, en door hem aan Onze beslissing onderworpen worden.

Hangende Onze overwegingen dienaangaande, zal inmiddels aan de Arrondissements-Regtbanken, mitsgaders aan de Kanton-Geregten worden uitbetaald het bedrag der sommen thans door de Regtbanken van Eersten Aanleg en de Vredegeregten en Policie-Geregten voor kleine onkosten genoten wordende; terwijl voorts de som voorloopig aan de Provinciale Geregtshoven uit de provinciale middelen tot gaande houding van de dienst voor kleine onkosten te verstrekken, in overeenstemming zal worden gebragt met den grondslag, volgens welken het thans bij de Regtbank van Eersten Aanleg in de hoofdplaats der provincie genoten wordende bedrag is geregeld en bepaald. *c*)

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den 10den April 1838, en van Onze Regering het vijf en twintigste.

WILLEM.

Van wege den Koning,
VAN DOORN.

Uitgegeven den *veertienden* April 1838.

De Secretaris van Staat,
VAN DOORN.

dezen last. Het hier bedoelde Reglement is, even als dat *van den* 25sten *September* 1850 (*Stb.* n°. 63) *betreffende het h. b. aan den H. R. der Ned. van de arresten in burg. zaken in eersten aanleg gewezen door het Hoog Geregtshof van Ned. Indië*, in deze verzameling opgenomen.

a) Artt. 66 en 67 der tegenwoordige Grondwet Vg. Reg. n°. I, artt. 78 2°. en 79 2°.

b) Vg. *Besluit* van 5 *September* 1838 (*Bijv. t. h. Stb.* XXV, 295).

c) Vg. het *Besluit van den* 17den *Februarij* 1841 n°. 125, vervallen door dat *van den* 19den *Junij* 1851, *houdende bepalingen nopens de toegekende kleine onkosten aan de provinciale geregtshoven, arrondissements-regtbanken en kantongeregten.* (Bijv. t. h. Stb. XXXIX, 494).

BESLUIT

van den 10den October 1841, houdende bepaling van het tijdstip, waarop de Nederlandsche regtswetgeving in Limburg *zal worden ingevoerd.* (Stb. n°. 43.)

WIJ WILLEM II, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Gezien artikel 4 der wet van 26 Mei 1841 (Stb. n°. 17); *a*)
Willende het tijdstip bepalen, waarop de [invoering der] Nederlandsche regts-wetgeving in de provincie *Limburg* zal worden ingevoerd;
Gezien de wet van den 16den Mei 1829 (Stb. n°. 33); *b*)
Op de voordragt van Onzen Minister van Justitie, dd. 29 September 1841, n°. 29;
Den Raad van State gehoord;
Hebben besloten en besluiten:

ARTIKEL 1.

Het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Koophandel, het Wetboek van Burgerlijke Regtspleging, dat van Strafvordering, mitsgaders de wet van 15 Mei 1829 (Stb. n° 28), houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koningrijk, die van den 18den April 1827 (Stb. n°. 20), op de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie; die van den 16den Mei 1829 (Stb. n°. 29), houdende bepalingen wegens den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving; benevens de wijzigingen en veranderingen in dezelve wetboeken en wetten gemaakt; voorts de wet van den 10den Mei 1837 (Stb. n°. 21), houdende tijdelijke aanvulling der bepalingen, omtrent de enkele en bedriegelijke bankbreuk; alsmede de wetten van den 1sten Junij 1830 (Stb. n°. 12), voor zoo veel de klassificatie der kanton-geregten betreft, die van den 26sten Mei 1841 (Stb. n°. 14), nopens de consignatie van effecten aan toonder, welke aan minderjarigen of aan onder curatele gestelde personen toebehooren; die van den 26sten Mei 1841 (Stb. n°. 17), omtrent de regterlijke organisatie in *Limburg*; die van den 18den September 1841 (Stb. n°. 33), betrekkelijk de regterlijke indeeling der provincie *Limburg*, en eindelijk alle verdere wettelijke bepalingen, reglementen, tarieven, besluiten en verordeningen, ten aanzien der Nederlandsche regts-wetgeving en derzelver invoering en werking hier te lande, vastgesteld, zullen met den 1sten Januarij 1842, in de provincie *Limburg* worden ingevoerd en van verbindende kracht zijn, met den klokkenslag van middernacht, tusschen den 31sten December 1841 en den 1sten Januarij 1842, en zullen tevens met hetzelve tijdstip, de in die provincie bestaande regtbanken en vrede- en policie-geregten, zijn en blijven ontbonden, en de leden en ambtenaren, tot dezelve behoorende, uit hunne respectieve ambtsbetrekkingen eervol zijn ontslagen.

2. Insgelijks zal met denzelven 1sten Januarij 1842, in de geheele uitgestrektheid der provincie *Limburg*, wederom in werking worden gebragt en van toepassing zijn, het in de Nederlanden alsnog bestaande Wetboek van Strafregt, met en benevens de wet van den 24sten April 1836 (Stb. n°. 13), betrekkelijk

a) In deze verzameling opgenomen onder de *Bijlagen* tot de *Regt. Organisatie*.

b) Zie beneden bl. 42.

de misdaden van valsche munt en muntschennis, en zullen alzoo met den klokkenslag van middernacht, tusschen den 31sten December 1841, en den 1sten Januarij 1842, de Belgische wetten en verordeningen, te dien opzigte in de provincie *Limburg* in werking zijnde, ophouden van kracht te zijn.

3. De Staten der provincie *Limburg*, zullen in de eerst door hen te houden vergadering raadplegen, over het jaarlijksch bedrag der sommen, uit de provinciale fondsen voor dagelijksche kleine onkosten aan het provinciaal geregtshof, aan de arrondissements-regtbanken en aan de kanton-geregten in de provincie *Limburg* te voldoen. Zij zullen hunne daartoe betrekkelijke voorstellen aan Onzen Minister van Justitie inzenden, om door hem aan Onze beslissing onderworpen te worden.

Inmiddels zal aan de arrondissements-regtbanken, mitsgaders aan de kanton-geregten in *Limburg*, worden geleden het bedrag der sommen, thans door de regtbanken van eersten aanleg en de vrede-geregten en policie-geregten aldaar voor kleine onkosten uit de provinciale middelen genoten wordende; terwijl voorts aan het provinciaal geregtshof in *Limburg*, voor deszelfs uitgaven van dagelijksche kleine onkosten, voorloopig uit dezelve provinciale middelen van *Limburg* een gelijk bedrag zal worden voldaan, als thans door de regtbank van eersten aanleg te *Maastricht* genoten wordt. *a*)

4. De functien van procureur bij het provinciaal geregtshof in *Limburg* zullen voorloopig worden waargenomen door de procureurs, thans aangesteld bij de regtbank van eersten aanleg te *Maastricht*, onverminderd derzelver bevoegdheid, om tevens voorloopig bij de nieuwe arrondissements-regtbank aldaar werkzaam te zijn. *b*)

5. De procureurs, thans bij de regtbank van eersten aanleg te *Roermonde* fungeerende, zullen voorloopig werkzaam blijven bij de nieuw in te stellen arrondissements-regtbank aldaar. *b*)

6. Bij het provinciaal geregtshof in *Limburg* zullen insgelijks voorloopig de functien van deurwaarder worden waargenomen door de deurwaarders, thans werkzaam bij de regtbank van eersten aanleg te *Maastricht;* zij zullen tevens bevoegd zijn, om dezelfde functien voorloopig bij de nieuwe arrondissements-regtbank aldaar te bekleeden. *c*)

7. De deurwaarders, thans in functie bij de regtbank van eersten aanleg te *Roermonde*, zullen voorloopig die hoedanigheid blijven uitoefenen bij de arrondissements-regtbank, aldaar in te stellen.

Insgelijks zullen de deurwaarders der tegenwoordige vredegeregten in de provincie *Limburg*, hunne functien voorloopig blijven uitoefenen bij de kanton-geregten, die ter vervanging van de bestaande vrede-geregten aldaar zullen worden ingesteld. *c*)

8. Het provinciaal geregtshof in *Limburg*, zal binnen den tijd van drie maanden, na deszelfs installatie, aan Onzen Minister van Justitie eene voordragt inzenden, omtrent de definitivelijk aan te stellen procureurs, deurwaarders en regtsbedienden bij hetzelve, mitsgaders bij de overige regterlijke kollegien in dezelve provincie, voor zoo verre derzelver benoeming door Ons moet geschieden, en zulks met inachtneming van de grondslagen, dienaangaande bij het Koninklijk [Besluit] van den 8sten April 1839 (Stb. nº. 10), voor de overige provincien des Rijks bereids vastgesteld. *d*)

9. De wijze van installatie en beëediging van den president, de leden en ambtenaren van het provinciaal geregtshof in *Limburg*, mitsgaders van die der

a) Zie art. 5 van het vorige *Besluit*, van 10 *April* 1838.

b) Zie Regl. nº. III. artt. 22 volgg en het *Besluit van den* 8sten *April* 1839 (*Stb.* nº. 10), in deze verzameling opgenomen.

c) Zie Regl. nº. IV en het in de vorige noot aangehaalde *Besluit*.

d) Zie art. 2 van het Regl. nº. IV.

arrondissements-regtbanken en kanton-geregten aldaar, zal bij een afzonderlijk besluit door Ons worden bepaald.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 10[den] October 1841.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
VAN MAANEN.

Uitgegeven den *twintigsten* October 1841.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
A. G. A. VAN RAPPARD.

WET

van den 16[den] *Mei 1829, omtrent de afschaffing der nog in werking zijnde wetboeken, op het tijdstip der invoering van de nationale wetboeken.* (Stb. nº. 33.)

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het van belang is om op het tijdstip der invoering van de nationale wetboeken en van de wet op de regterlijke organisatie, de nog in werking zijnde wetboeken, en wel over dezelfde stoffen handelende, uitdrukkelijk af te schaffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal,

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze te bepalen hetgeen volgt:

ARTIKEL 1.

Te rekenen van den dag der invoering van het burgerlijk wetboek der Nederlanden, wordt afgeschaft en zal ophouden kracht van wet te hebben, het wetboek van Napoleon, met al de daartoe behoorende besluiten en verordeningen.

Insgelijks zijn op hetzelfde tijdstip afgeschaft de algemeene en plaatselijke gebruiken in de stoffen welke bij het nieuwe wetboek worden behandeld. Het wettelijk gezag van het romeinsche regt is en blijft afgeschaft. *a*)

a) Art. 1 der *Wet van den* 14[den] Junij 1822 (*Stb.* nº. 10) bepaalde: „Van het oogenblik af, waarop dit Burgerlijk Wetboek voor het Koningrijk der Nederlanden van kracht zal zijn, zullen alle burgerlijke wetten, algemeene en plaatselijke verordeningen en statuten, gelijk mede het gezag van het romeinsche regt, ophouden kracht van Wetten te hebben, ten aanzien der onderwerpen, in het Burgerlijk Wetboek voor het Koningrijk der Nederlanden behandeld en geregeld."

Het *Besluit, vaststellende de Pointen, welke bij de dadelijke invoering van het Wetboek Napoleon* [voor het Koningrijk Holland] *zullen worden nagekomen* van 24 *Februarij* 1809 (*Kon. Cour.* van 27 Maart 1809 nº. 72; v. d. Poll *Verz. van Wetten en Besluiten*, bl. 434 volgg.) luidt als volgt:

LODEWIJK NAPOLEON, enz.

I.

Worden vastgesteld de navolgende pointen, welke bij de dadelijke invoering van het *Wetboek Napoleon*, ingerigt voor het Koningrijk Holland, en gearresteerd bij ons Besluit van heden, zullen worden nagekomen.

2. Het tegenwoordige wetboek op de manier van procederen in burgerlijke zaken, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe wetboek van burgerlijke regtsvordering.

3. Het tegenwoordige wetboek van koophandel, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe wetboek van koophandel. *a*)

4. Het tegenwoordige wetboek op het strafregt, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe wetboek op het strafregt.

5. Het tegenwoordige wetboek van criminele instructie, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe wetboek van strafvordering.

6. De tegenwoordige wetten op de zamenstelling der regterlijke magt, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn afgeschaft op den dag der invoering van de wet van 18 April 1827.

7. Ieder wetboek van het Koningrijk zal in eene doorloopende reeks van artikelen worden vervat, met in achtneming der orde bij de vastgestelde titels aangenomen, en met zoodanige wijzigingen en verbeteringen, als bij eenige afzonderlijke wetten reeds zijn of nader zullen worden aangenomen, behoudens:

Art. 1. Het *Wetboek Napoleon*, voor het Koningrijk Holland ingerigt, zal kracht van Wet hebben, onmiddelijk na middernacht van den 30sten van Grasmaand 1809: van dat tijdstip af aan, zijn alle Regters, openbare Aanklagers, alle Onderdanen van het Koningrijk, en voorts allen en een iegelijk, ieder voor zooveel hen aangaat, gehouden zich daarnaar te gedragen.

2. Het *Wetboek Napoleon*, voor Holland ingerigt, zal bij provisie alleen toepasselijk zijn op het Grondgebied van het Koningrijk in Europa, en geenszins op deszelfs Buitenlandsche Bezittingen of Etablissementen.

3. Bij de invoering van dit Wetboek zullen zijn afgeschaft het Roomsche Regt, mitsgaders alle Wetten en Ordonnantiën, tot het Burgerlijk Regt betrekking hebbende, en welke tot nu toe in het Koningrijk, of eenig gedeelte van hetzelve in vigueur zijn geweest, hetzij dezelve zijn bekend geweest onder de benaming van Plakkaten, Publicatiën, Ordonnantiën, Landregt, Reglementen, Keuren, Statuten, Octrooijen, Costumen, of onder welke benaming zulks zoude mogen zijn; zonder dat aan eenige van dezelve, voor het vervolg, eenige kracht van Wet zal mogen worden toegekend, tenzij dezelve uitdrukkelijk bij dit Wetboek zijn uitgezonderd.

4. Onverminderd de bepalingen bij het voorgaande Artikel gemaakt, zullen provisioneel, en tot dat deswegens nader zal zijn gedisponeerd, in kracht blijven alle Wetten en Costumen, betrekkelijk tot Sociëteiten van Koophandel, het Wisselregt, de Assurantiën, Avarijen en Zee-zaken, mitsgaders tot alle andere Zaken, Zaken van Commercie, waaromtrent in dit Wetboek geenerhande bepalingen zijn vastgesteld.

5. De wijze van Administratie en Liquidatie van onbeheerde en desolate Boedels, tot nu toe in de verschillende gedeelten van het Koningrijk in gebruik, zal worden gevolgd tot op het tijdstip der invoering van de algemeene manier van procederen.

6. Door hetgeen in dit Wetboek wordt vastgesteld, met betrekking tot de wettigheid van Contracten, Testamentaire dispositien, en andere handelingen, wordt op geenerhande wijze gederogeerd aan de Ordonnantie op het middel van het Klein-Zegel.

7. Alle Burgerlijke handelingen, Testamentaire en andere soortgelijke dispositiën daaronder begrepen, plaats gehad hebbende of gemaakt vóór middernacht van den laatsten dag van Grasmaand 1809, mitsgaders alle Nalatenschappen en Erfenissen *ab intestato*, herkomstig van personen vóór het gemelde tijdstip overleden, en in het algemeen alle zaken, onmiddelijk voortvloeijende uit handelingen of oorzaken, anterieur aan de invoering van het Wetboek, zullen worden beoordeeld, geregeld, behandeld en beslist, overeenkomstig de oude Wetten; tenzij op eene andere wijze, ten aanzien van de behandeling en afdoening van deze zaken, mogt zijn of worden gedisponeerd.

8. In plaats der gewone aanplakking, zal het *Wetboek Napoleon* voor het Koningrijk Holland, gedurende drie maanden na deszelfs afkondiging, in alle de Gemeenten van het Koningrijk, op geschikte plaatsen, door de Burgemeesters of Gemeente-Besturen te bepalen, worden voorgelegd, ten einde aan allen en een iegelijk de gelegenheid te geven, om hetzelve te lezen, en met den inhoud daarvan bekend te kunnen worden.

II.

Het tegenwoordig Besluit zal worden gepubliceerd, en in het Bulletin der Wetten geïnsereerd.

III.

Onze Minister van Justitie en Politie is belast met de executie van het tegenwoordig Besluit.

Gegeven in ons Koninklijk Paleis te Amsterdam, den 24sten van Sprokkelmaand van het jaar 1809, en van onze Regering het vierde.

LODEWIJK.

De Minister van Justitie en Politie,

C. F. van Maanen.

a) Zie artt. 4 en 5 van het, in noot *a*) op art. 1, aangehaalde Besluit van 1809.

1°. Dat de 12e titel van het 1e boek van het burgerlijk wetboek, handelende *van de akten van den burgerlijken stand*, onmiddellijk zal volgen op den 2en titel van dat boek, handelende van *Nederlanders en Vreemdelingen.*

2°. Dat de 5e titel van het 3e boek, handelende van *schenkingen*, zal worden geplaatst dadelijk na den 9en titel van hetzelfde boek. *a*)

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, kollegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te Brussel, den 16den Mei des jaars 1829, en van Onze regering het zestiende.

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Uitgegeven den zeven en twintigsten Mei 1829,

De Secretaris van Staat,

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

WET

van den 16den Mei 1829, houdende bepalingen wegens den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving (Stb. n°. 29),

gewijzigd bij de *Wet van 23 December* 1837 (Stb. n°. 78).

WIJ, WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen dengenen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij hebben in overweging genomen, dat, ten einde verkeerde uitleggingen en twistgedingen te voorkomen, welke door den overgang der vroegere tot de nieuwe wetgeving zouden kunnen geboren worden, het doelmatig is, om bij eene transitoire wet, verordeningen vast te stellen, geschikt om den twijfel te doen ophouden, welke ten aanzien van deze en gene punten van wetgeving zoude kunnen ontstaan;

Zoo is het dat Wij den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan, te bepalen, hetgeen volgt:

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

ARTIKEL 1.

De veranderingen, welke ten gevolge der nieuwe Wetboeken in de burger-

a) Bij de Wet van den 15den Junij 1833 (Stb. n°. 38) is bepaald, dat op den titel *van huur en verhuur* (titel 7 van het 3e boek), met verandering van de reeks der titels, de (nieuwe) titel zal volgen *van het regt van beklemming*.

lijke wetgeving zijn te weeg gebragt, hebben geen invloed op de regten, welke onder vroegere wetgevingen waren verkregen. (A. 4; B. 802; 2030; Sv. 465.)

2. De geldigheid der handelingen, wat haren vorm betreft, wordt beoordeeld naar de Wetten welke van kracht waren op het tijdstip waarop die handelingen hebben plaats gehad. (O. 48 v.)

3. De regten uit overeenkomsten voortvloeijende, worden geregeld door de Wetten welke in werking waren toen die overeenkomsten zijn gesloten. (O. 38, 47.) *a*)

4. De regten uit uiterste wilsbeschikkingen voortvloeijende, welke vóór de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek zijn gemaakt, worden naar dat Wetboek geregeld, indien na deszelfs in werking brenging de erflater is overleden. (O. 2, 48 v.; B. 921 v.) *b*)

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van meerderjarigheid, emancipatie en geregtelijke adsistentie vóór de invoering van het nieuwe Wetboek verkregen.

5. Alle personen, die vóór den dag der invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek hunne meerderjarigheid hebben verkregen, blijven meerderjarig en zullen tot alle handelingen hoegenaamd dezelfde bekwaamheid hebben, als of zij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren hadden bereikt. (C. 388; B. 385.) *c*)

6. Jonge dochters, welke bij de invoering der Nederlandsche wetgeving den ouderdom van vijftien jaren hebben bereikt, blijven ook na die invoering de bevoegdheid behouden om een huwelijk aan te gaan. (C. 144; B. 86.) *d*)

7. Minderjarigen, die vóór den dag der invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek den ouderdom van zestien jaren hebben bereikt, blijven de bevoegdheid behouden hun bij art. 904 van het Wetboek Napoleon *e*) gegeven. (B. 944.)

8. Minderjarigen, vóór de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek gehuwd, worden op den dag van die invoering meerderjarig. *f*)

9. De regten van minderjarigen, die ingevolge de bepalingen van art. 477 en volgende van het Wetboek Napoleon geëmancipeerd zijn, worden geregeld naar dat Wetboek. *g*)

10. Meerderjarigen, aan welke, ingevolge de bepalingen van den elfden titel van het eerste boek van het Wetboek Napoleon, een geregtelijke raads-

a) *Art.* 25 *Ontwerp* 1820. Op gelijke wijze gaan geene regten, welke reeds vóór de promulgatie der latere wet onherroepelijk verkregen waren, door de latere wet verloren.

b) Voor de erfopvolging ab intestato is art. 880 B. W. beslissend.

c) *Artt.* 32 *en* 33 *Ontwerp* 1820. De regtelijke hoedanigheid van personen en zaken wordt beoordeeld naar de tegenwoordige wet. — Deze regel is echter van geene kracht ten aanzien van de regtelijke hoedanigheid van personen en zaken, welke reeds vóór de promulgatie der laatste wet onherroepelijk waren verkregen. Hij, die eenmaal onder eene vroegere wet is meerderjarig geworden, blijft meerderjarig, schoon ook de nieuwe wet het tijdstip van meerderjarigheid later mogt stellen.

d) Dit artikel en de zes volgende kwamen niet voor in de Wet, zooals die in 1829 was vastgesteld; eerst bij de herziening van 1837 zijn zij daarin opgenomen. Het juiste voorschrift van art. 34 van het Ontwerp van 1820 dat het beginsel van de niet-terugwerking der wet „niet toepasselijk is op de gevallen, waarin de vroegere wet alléén de bevoegdheid gaf om eenig regt te verkrijgen, wanneer de latere wet die bevoegdheid niet erkent, en men onder de vroegere wet zijne bevoegdheid niet heeft doen gelden", is niet, bij al deze bepalingen, in het oog gehouden.

e) *Art.* 904. C. N. Le mineur parvenu à l'âge de seize ans ne pourra disposer que par testament, et jusqu'à concurrence de la moitié des biens dont la loi permet au majeur de disposer.

f) *Art.* 476 C. N. Le mineur est émancipé de plein droit par le mariage. — *Art.* 385*a* B. W. Minderjarigen zijn de zoodanigen die den vollen ouderdom van drie en twintig jaren niet hebben bereikt, en niet vroeger in den echt zijn getreden.

g) Zie art. 8 en de aanteekening.

man is toegevoegd, blijven ook na de invoering der nieuwe wetgeving, dien raadsman op denzelfden voet behouden.

Het wordt echter aan den regter overgelaten om, daartoe gronden vindende, op daartoe gedane vordering, de geregtelijke adsistentie door het stellen onder curatele te vervangen. De vordering daartoe moet gedaan worden met in achtneming der voorschriften daartoe bij het nieuwe Wetboek gegeven *a*)

11. Ten aanzien van personen, uit kracht van het besluit van den 12. Februarij 1814 *b*) (Stb. nº. 25) geconfineerd, doch welke niet onder voogdij zijn gesteld, of aan welke geen geregtelijke raadsman is toegevoegd, zal na de invoering der Nederlandsche wetgeving nog éénmaal prolongatie van confinement mogen verleend worden, indien daartoe gronden zijn, zonder dat er vooraf in hunne curatele zal behoeven te worden voorzien; mits de vordering daartoe gedaan worde binnen zes maanden na die invoering. (O. 10.) *c*)

DERDE HOOFDSTUK.

Van de adoptie en officieuse voogdij.

12. Allen, die op den dag der invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek en naar aanleiding van art. 353 van het Wetboek Napoleon, ten overstaan van den vrederegter eene akte van adoptie hebben verleden, kunnen, gedurende den tijd van een jaar na die invoering, voortgaan met de akten, vol-

a) *Art.* 513 C. N Il peut être défendu aux prodigues de plaider, de transiger, d'emprunter, de recevoir un capital mobilier et d'en donner décharge, d'aliéner ni de grever leurs biens d'hypothèques, sans l'assistance d'un conseil qui leur est nommé par le tribunal.

Art. 487*b* B. W. Een meerderjarig persoon kan ook uit hoofde van verkwisting onder curatele gesteld worden.

b) Zoowel in de officiéele editie, als in de Wet van 23 December 1837 Stb. nº. 78), staat verkeerdelijk 1815.

c) *BESLUIT, van den 12den Februarij* 1814, nº. 4, *houdende voorschriften betrekkelijk het confinement, op verzoek van Naastbestaanden of ter requisitie der Officieren van Justitie, van Personen, door zinneloosheid of om andere redenen, voor de zamenleving ongeschikt* (Stb. nº. 25).

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, PRINCE VAN ORANJE-NASSAU, SOUVEREIN VORST DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, enz., enz., enz.;

Overwegende, dat het, volgens de nog in vigueur zijnde Wetten, aan geene Naastbestaanden vrijstaat, om personen, tot welke zij betrekking hebben, wegens verregaande ongeregeldheden of wangedrag, voor zekeren bepaalden tijd, met voorkennis en op autorisatie van den Regter, in een Verbeterhuis te confineren;

En willende in de inconvenienten, daaruit voor de goede orde resulterende, voorzien;

Gezien de voordragt, daartoe gedaan door Onzen Procureur-Generaal, en gehoord het rapport van den Eersten-President van het Hoog-Geregtshof der Vereënigde Nederlanden,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De Regtbanken van Eersten Aanleg zullen zijn bevoegd, om, op verzoek van Naastbestaanden, of wel ter requisitie van Onze Officieren van Justicie, tot behond van de goede orde, wering van openbare zedeloosheid of voorkoming van ongelukken, buiten form van proces, te confineren in een Verbeterhuis zoodanige persoonen, welke, wegens zinneloosheid, verregaande verkwisting, of andere buitensporige en slechte gedragingen, voor de zamenleving ongeschikt zijn, of zich dezelve onwaardig hebben gemaakt, zoo lange zij geene merkbare blijken van beterschap geven.

2. Geene autorisatie tot zoodanige confinementen, zal, ten verzoeke van Naastbestaanden, door den Regter, mogen worden verleend, dan na dat het openbaar Ministerie in zijne Conclusiën zal zijn gehoord.

3. Zoodanige autorisatiën zullen niet mogen worden verleend langer dan voor den tijd van een jaar; zullende niettemin prolongatie daarvan kunnen worden gevraagd en verleend, mits telkens niet langer dan voor gelijken termijn, en na verhoor van het openbaar Ministerie.

4. De dispositiën, door Onze Regtbanken dezen aangaande genomen, zullen kunnen worden onderworpen aan een hooger beroep van Ons Hoog-Geregtshof, hetwelk, buiten form van Proces, en na verhoor van Onzen Procureur-Generaal, daaromtrent zal uitspraak doen; des echter, dat de dispositien door de Regtbanken genomen, dien onverminderd, zullen executabel zijn.

5. Dit Besluit zal in het Staats-Blad worden geïnsereerd.

Gegeven, in 's Gravenhage, den 12den Februarij des jaars 1814, en van Onze Regering het Eerste.

(*geteekend*) WILLEM.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

De Algemeene Secretaris van Staat,
(*geteekend*) A. R. FALCK.

Door de invoering der nieuwe wetgeving (zie de artt. 509—513 B. W.) is dit besluit vervallen.

gens het Wetboek Napoleon tot de adoptie vereischt; en zal alzoo, indien daartoe termen zijn, de adoptie plaats hebben. *a*)

13. Indien, vóór de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek, en naar aanleiding van art. 361 en 363 van het Wetboek Napoleon, iemand op eene wettige wijze officieuse voogd is geworden, zullen al de bepalingen, vervat bij het tweede Hoofdstuk van den 8sten titel van hetzelve Wetboek, toepasselijk zijn, zoowel op den pupil als op den officieusen voogd.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de hypotheken en derzelver zuivering, en van de privilegien.

14. De wettelijke hypotheken ten behoeve van getrouwde vrouwen, minderjarigen en andere onder voogdij gestelde personen, onafhankelijk van alle inschrijving onder de Fransche wetgeving ontstaan, hetzij dezelve op de oude registers zijn ingeschreven of niet, zullen binnen twee *b*) jaren na de invoering der Nederlandsche wetgeving op de nieuwe registers worden ingeschreven. (C. 2121, 2135 v.; B. 1224 v.) *c*)

15. Deze inschrijving zal niet mogen zijn algemeen op de goederen binnen den kring van het kantoor van den hypotheek-bewaarder gelegen, maar zij zal de bijzondere aanduiding moeten bevatten van den aard en van de ligging der goederen, waarop de hypotheek is gevestigd.

Geene andere goederen dan die, welke bij de inschrijving bepaaldelijk zijn aangewezen, zullen door de hypotheek worden getroffen. (B. 1219, 1231.)

16. De borderellen zullen zijn ingerigt overeenkomstig het bepaalde bij artikel 2153 van het Wetboek Napoleon, doch met inachtneming tevens van de voorschriften van artikel 1231, n°. 4, van het nieuw burgerlijk Wetboek; zij houden tevens in: den naam, den voornaam, en de qualiteit van den persoon, door wien de inschrijving wordt gevraagd. *d*)

17. Het bepaalde bij artikel 1232 van het nieuw burgerlijk Wetboek is op de inschrijving dezer hypotheken van toepassing.

18. Zij wordt genomen door de mans of door de voogden, wier goederen met deze hypotheken zijn bezwaard.

De toeziende voogden zullen zorgen dat dezelve plaats hebbe, of des noods zelve inschrijving nemen, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn. (B. 390, 428, 1217; C. 2136, 2137.)

19. Zij kan insgelijks worden genomen door de bloedverwanten van de vrouw of van de minderjarigen of andere onder voogdij gestelden, en door de vrouw zelve, ook zonder dat deze daartoe door haren man is gemagtigd, en ook door den minderjarigen zelven. (B. 1217; C. 2139.)

a) Vg. art. 299 Wetb. v Strafr.

b) Volgens art. 9 der Wet van 1829, vijf.

c) De overbrenging van de conventioneele hypotheken in de nieuwe registers is geregeld bij de *Wet van den* 4den *Julij* 1842 (*Stb*. n°. 16), gewijzigd bij die *van den* 21sten *December* 1852 (*Stb*. n°. 228). Art. 1 dier wet bepaalt: Alle sedert den 1 Januarij 1819, tot op de invoering der Nederlandsche wetgeving, op de daartoe bestemde registers gedane en niet door doorhaling vernietigde inschrijvingen van regten van hypotheek en privilegie, waaromtrent niet is voorzien bij het Vierde Hoofdstuk der Wet op den Overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, zullen worden overgebragt in de nieuwe registers der hypotheken, en wel ten kantore van bewaring van de hypotheken en het kadaster van den kring, waarin de bezwaarde goederen, op welke men de inschrijving verlangt te doen blijven bestaan, thans gelegen zijn.

d) *Art*. 2153 C. N. Les droits d'hypothèque purement légale de l'Etat, des communes et des établissements publics sur les biens des comptables, ceux des mineurs ou interdits sur les tuteurs; des femmes mariées sur leurs époux, seront inscrits sur la représentation de deux bordereaux contenant seulement:

1°. Les nom, prénom, profession et domicile réel du créancier, et le domicile qui sera par lui, ou pour lui, élu dans l'arrondissement;

2°. Les noms, prénoms, profession, domicile ou désignation précise du débiteur;

3°. La nature des droits à conserver, et le montant de leur valeur quant aux objets déterminés, sans être tenu de le fixer quant à ceux qui sont conditionnels, éventuels ou indéterminés.

20. Indien binnen den tijd, bij artikel 14 bepaald, geene inschrijving ten behoeve der minderjarigen of onder voogdij gestelden *a*) is genomen, zal zulks alsnog, met inachtneming der bepalingen van artikel 15, 16 en 17, gedurende zes maanden van ambtswege kunnen geschieden door den officier bij de arrondissements-regtbank of door den kantonregter, zoo van de woonplaats van den voogd als van de ligging der goederen. (C. 2138.)

21. Ten gevolge der inschrijving, op de bovengemelde wijze gedaan binnen den termijn bij artikel 14 en 20 bepaald, blijft op de goederen, waarop dezelve is genomen, het regt van wettelijke hypotheken, benevens de rang bij de Fransche wetgeving toegekend, verzekerd. (C. 2134 v.)

22. De hierboven vermelde wettelijke hypotheken, welke niet binnen dien bepaalden tijd zijn ingeschreven, zullen van geene kracht zijn, dan te rekenen van den dag waarop die inschrijving later zal hebben plaats gehad (B. 1226.)

23. De bepalingen van artikel 391 en 397 van het nieuw burgerlijk Wetboek, zijn op de hierboven vermelde hypotheken ten behoeve van minderjarigen en andere onder voogdij gestelde personen van toepassing.

24. Zoo lang de inschrijving der hypotheken niet is geschied, is de voogd insgelijks bevoegd om, overeenkomstig de voorschriften van art. 390 van het nieuw burgerlijk Wetboek, zekerheid te stellen voor zijn beheer. Indien de voogd van die bevoegdheid gebruik maakt, zullen de artikelen 393, 394 en 395 van het nieuw burgerlijk Wetboek van toepassing zijn.

25. Het regt van wettelijke hypotheek der getrouwde vrouwen en der minderjarigen of andere onder voogdij gestelde personen, blijft, onafhankelijk van inschrijving, overeenkomstig de fransche wetgeving stand houden, en wel dat der getrouwde vrouwen tot na den afloop van den termijn bij artikel 14, en dat der minderjarigen of andere onder voogdij gestelde personen tot na den afloop van dien bij artikel 20 voorgeschreven.

Deze bepaling is ook van toepassing op de goederen, die na de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek, doch vóór den afloop der hiervoren bepaalde termijnen, zijn verkregen. (C. 2135.)

26. De bepalingen van artikel 2193, 2194 en 2195 van het Wetboek Napoleon, waarbij de wijze van zuivering dezer hypotheken is geregeld, blijven toepasselijk op de vervreemdingen, welke van de zijde der mans of voogden tot dien tijd toe zullen hebben plaats gehad. *b*)

a) Niet ten behoeve der getrouwde vrouwen. „De getrouwde vrouw is zelve in staat om voor hare eigene belangen te waken, en het schijnt noch noodig, noch wenschelijk, maar integendeel van hoogst gevaarlijke en nadeelige gevolgen te zijn, om aan het Openbaar Ministerie de bevoegdheid toe te kennen, om zich in zaken, de wederzijdsche belangen van twee echtgenooten rakende, te mengen.” *Antwoord der Regeering*. (v. d. Honert, *Wet op den Overgang*, bl. 55.)

b) *Art.* 2193 C. N. Pourront les acquéreurs d'immeubles appartenant à des maris ou à des tuteurs, lors qu'il n'existera pas d'inscription sur lesdits immeubles à raison de la gestion du tuteur, ou des dot, reprises et conventions matrimoniales de la femme, purger les hypothèques qui existeraient sur les biens par eux acquis.

Art. 2194. A cet effet, ils déposeront copie dûment collationnée du contrat translatif de propriété au greffe du tribunal civil du lieu de la situation des biens, et ils certifieront par acte signifié, tant à la femme, ou au subrogé tuteur, qu'au procureur du roi près le tribunal le dépôt qu' ils auront fait. Extrait de ce contrat, contenant sa date, les noms, prénoms, professions et domiciles des contractants, la désignation de la nature et de la situation des biens, le prix et les autres charges de la vente, sera et restera affiché pendant deux mois dans l'auditoire du tribunal; pendant lequel temps, les femmes, les maris, tuteurs, subrogés tuteurs, mineurs, interdits, parents ou amis, et le procureur du roi, seront reçus à requérir, s'il y a lieu, et à faire faire au bureau du conservateur des hypothèques, des inscriptions sur l'immeuble aliéné, qui auront le même effet que si elles avaient été prises le jour du contrat de mariage, ou le jour de l'entrée en gestion du tuteur; sans préjudice des poursuites qui pourraient avoir lieu contre les maris et les tuteurs, ainsi qu'il a été dit ci-dessus, pour hypothèques par eux converties au profit de tierces personnes sans leur avoir déclaré que les immeubles étaient déjà grevés d'hypothèques, en raison du mariage ou de la tutelle.

Art. 2195. Si, dans le cours des deux mois de l'exposition du contrat, il n'a pas été fait d'inscription du chef des femmes, mineurs ou interdits, sur les immeubles vendus, ils passent à l'acquéreur sans aucune charge, à raison des dot, reprises et conventions matrimoniales de la femme, ou de la gestion

27. De vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving op de thans bestaande registers gedane inschrijvingen der wettelijke hypotheken, aan den staat, de gemeenten en openbare stichtingen toegekend, mitsgaders die der geregtelijke hypotheken, zullen, ten gevolge dier inschrijving op de bestaande registers, van kracht blijven gedurende twee jaren, te rekenen van den dag dier invoering. *a*)

28. Ieder belanghebbende zal, binnen voorschreven termijn, de inschrijving op de nieuwe registers kunnen vorderen van de in het vorig artikel vermelde hypotheken, welke vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving op de bestaande registers zullen zijn ingeschreven. (B. 1231.)

29. De bepalingen van artikel 15 zijn toepasselijk op de inschrijving der hypotheken in artikel 27 vermeld.

De borderellen voor de inschrijving der wettelijke hypotheken, in art. 27 bedoeld, moeten zijn ingerigt overeenkomstig de bepalingen van artikel 16.

Die voor de inschrijving der geregtelijke hypotheken moeten zijn ingerigt overeenkomstig de voorschriften van artikel 1231 van het nieuw burgerlijk Wetboek.

30. Ten gevolge der inschrijving, op de bovengemelde wijze, binnen den termijn bij art. 27 vermeld, gedaan, blijft op de goederen, waarop dezelve is genomen, het regt van wettelijke of geregtelijke hypotheek, benevens de rang bij de Fransche wetgeving toegekend, verzekerd. (C. 2135.)

31. Wanneer de nieuwe inschrijving eerst na den termijn, in artikel 27 vermeld, gedaan wordt, heeft de hypotheek slechts kracht en rang, van den dag waarop die nieuwe inschrijving zal zijn geschied.

32. Het bepaalde bij artikel 1232 van het nieuw burgerlijk Wetboek is op de nieuwe inschrijving van toepassing.

33. De wettelijke hypotheken in artikel 27 vermeld, waarvan het regt reeds vroeger was geboren, doch welke vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving nog niet zijn ingeschreven, zullen op de nieuwe registers, doch naar de voorschriften van het Wetboek Napoleon, worden ingeschreven, met in achtneming echter van het vastgestelde bij artikel 15 en 16. (C. 2153.)

34. De privilegien en geregtelijke hypotheken, waarvan het regt reeds vroeger was geboren, doch die vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving nog niet waren ingeschreven, mitsgaders de conventionnele hypotheken reeds vroeger verleend, doch waarvan de inschrijving vóór die invoering nog niet was gedaan, zullen op de nieuwe registers, naar de voorschriften dier wetgeving moeten worden ingeschreven. (B. 1231.) *b*)

35. De inschrijvingen der hypotheken, welke volgens de Fransche wet voor inkorting vatbaar waren, kunnen, zoo daartoe gronden zijn, worden ingekort,

du tuteur, et sauf le recours, s'il y a lieu, contre le mari et le tuteur.

S'il a été pris des inscriptions du chef desdites femmes, mineurs ou interdits, et s'il existe des créanciers antérieurs qui absorbent le prix en totalité ou en partie, l'acquéreur est libéré du prix ou de la portion du prix par lui payée aux créanciers placés en ordre utile; et les inscriptions du chef des femmes, mineurs ou interdits, seront rayées, ou en totalité, ou jusqu'à due concurrence.

Si les inscriptions du chef des femmes, mineurs ou interdits, sont les plus anciennes, l'acquéreur ne pourra faire aucun paiement du prix au préjudice desdites inscriptions, qui auront toujours, ainsi qu'il a été dit ci-dessus, la date du contrat de mariage, ou de l'entrée en gestion du tuteur; et, dans ce cas, les inscriptions des autres créanciers, qui ne viennent pas en ordre utile, seront rayées.

a) *Art.* 2121 C. N. Les droits et créances auxquels l'hypothèque légale est attribuée, sont....

Ceux de l'Etat, des communes et des établissements publics, sur les biens des receveurs et administrateurs comptables.

Art. 2123*a*. L'hypothèque judiciaire résulte des jugements, soit contradictoires, soit par défaut, définitifs ou provisoires, en faveur de celui qui les a obtenus. Elle résulte aussi des reconnaissances ou vérifications, faites en jugement, des signatures apposées à un acte obligatoire sous seing privé.

Over de inschrijving der hypotheken, in art. 2121 bedoeld, zie men art. 2158 C. N.; over die van de geregtelijke hypotheken, *Loi du* 3 *Septembre* 1807 (Fortuijn II. bl. 453 volgg.).

b) *privilegien.* Zie artt. 2103, 2106 C. N., vergeleken met 1177 v., 1184, 1185 n°. 8 B. W.

overeenkomstig de bepalingen van artikel 2161 en volgende van het Wetboek Napoleon. (C. 2143 v.) *a*)

36. De inschrijvingen der hypotheken bij de tegenwoordige wet bedoeld, met uitzondering van die in artikel 33 en 34 vermeld, zullen geschieden zonder betaling van andere regten dan het loon van den hypotheek-bewaarder.

De borderellen kunnen geschreven worden op ongezegeld papier (O. 37). *b*)

37. De bewaarders van het kadaster zijn verpligt om de, voor de belanghebbenden, tot de uitvoering dezer wet noodige inzage hunner registers en andere stukken, aan hen kosteloos te verleenen, en hun tevens die inlichtingen te geven, welke zij zullen behoeven. (O. 36.)

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de regten der echtelieden, vóór de invoering van het nieuwe Wetboek getrouwd.

38. De regten van echtelieden, vóór de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek getrouwd, worden, ten opzigte van hunne goederen, geregeld volgens de Wetten, welke op het oogenblik van het huwelijk in werking waren, of volgens hunne niet bij die Wetten verboden huwelijksche voorwaarden, om het even op welk tijdstip het huwelijk is ontbonden. (C. 1387, 1393 v.; 1396 v.; 1399 v.; 1400 v.; B. 174, 194 v.; 202—204, 210 v.; O. 3. *c*)

ZESDE HOOFDSTUK.

Van echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding des huwelijks.

39. Echtgenooten, vóór de invoering van het nieuw burgerlijk Wetboek

a) *Art.* 2161 C. N. Toutes les fois que les inscriptions prises par un créancier, qui, d'après la loi, aurait droit d'en prendre sur les biens présents ou sur les biens à venir d'un débiteur, sans limitation convenue, seront portées sur plus de domaines différents qu'il n'est nécessaire à la sûreté des créances, l'action en réduction des inscriptions, ou en radiation d'une partie, en ce qui excède la proportion convenable, est ouverte au débiteur. On y suit les règles de compétence établies dans l'art. 2159.

La disposition du présent article ne s'applique pas aux hypothèques conventionnelles.

Art. 2162. Sont réputées excessives les inscriptions qui frappent sur plusieurs domaines, lorsque la valeur d'un seul ou de quelques-uns d'entre eux excède de plus d'un tiers, en fonds libres, le montant des créances en capital et accessoires légaux.

Art. 2163. Peuvent aussi être réduites comme excessives les inscriptions prises, d'après l'évaluation faite par le créancier, des créances, qui, en ce qui concerne l'hypothèque à établir pour leur sûreté, n'ont pas été réglées par la convention, et qui par leur nature sont conditionnelles, éventuelles ou indéterminées.

Art. 2164. L'excès, dans ce cas, est arbitré par les juges, d'après les circonstances, les probabilités des chances et les présomptions de fait, de manière à concilier les droits vraisemblables du créancier avec l'intérêt du crédit raisonnable à conserver au débiteur; sans préjudice des nouvelles inscriptions à prendre avec hypothèque du jour de leur date, lorsque l'évènement aura porté les créances indéterminées à une somme plus forte.

Art. 2165. La valeur des immeubles dont la comparaison est à faire avec celle des créances et le tiers en sus, est déterminée par quinze fois la valeur du revenu, déclaré par la matrice du rôle de la contribution foncière, ou indiqué par la cote de contribution sur le rôle, selon la proportion qui existe dans les communes de la situation entre cette matrice ou cette cote et le revenu, pour les immeubles non sujets à dépérissement, et dix fois cette valeur pour ceux qui y sont sujets. Pourront néanmoins les juges s'aider, en outre, des éclaircissements qui peuvent résulter des baux non suspects, des procès-verbaux d'estimation qui ont pu être dressés précédemment à des époques rapprochées, et autres actes semblables, et évaluer le revenu au taux moyen entre les résultats de ces divers renseignements.

b) Bij de invoering dezer wet werden de regten en salarissen nog beheerscht door de Wetten van 21 *Ventôse An* VII (Fortuijn II, bl. 7 volgg.), 3 *Januarij* 1824 (*Stb.* n°. 1) en 16 *Junij* 1832 (*Stb.* n°. 29).

c) *Ten opzigte van hunne goederen.* Deze woorden kwamen niet voor in art. 19 der Wet van 1829. Volgens de Regeering (v. d. Honert, t. a. p. bl. 62) worden „de regten der echtgenooten, die den staat hunner personen betreffen, alleen door de vigerende wet geregeld." — Zie voorts over dit art. j°. art. 182 B. W. een merkwaardig arrest van den H. R. d. d. 4 *Dec.* 1868 (*W. v. h. R.* n°. 3068; *Ned. Regtspr.* dl. XC § 26.)

gehuwd, kunnen na die invoering niet meer bij onderlinge toestemming hun huwelijk doen ontbinden.

Indien niettemin de echtgenooten, uit krachte van het vastgestelde bij artikel 281 van het Wetboek Napoleon, reeds voor den regter mogten zijn verschenen, kan die echtscheiding worden vervolgd en uitgesproken, overeenkomstig de voorschriften van dat Wetboek, en met dezelfde gevolgen. *a*)

40. Daden, welke volgens het Wetboek Napoleon eene bepaalde oorzaak tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed opleveren, doch bij het nieuw burgerlijk Wetboek niet als zoodanig zijn aangemerkt, zullen, ofschoon zij vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving mogten zijn gepleegd, echter na dat tijdstip geenen grond tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed kunnen opleveren; ten ware te dier zake reeds onder de Fransche wetgeving, of zes maanden na de invoering der Nederlandsche, een regtsgeding ware aangevangen, of zelfs nog maar een verzoekschrift te dien einde aan den president der regtbank van eersten aanleg ware ingediend. (C. 229 v., 236, 306 v.; B. 264, 288.) *b*)

41. Daden, welke bij het nieuw burgerlijk Wetboek eene bepaalde oorzaak tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed opleveren, doch als zoodanig in de Fransche wetgeving onbekend waren, zullen geene echtscheiding of scheiding van tafel en bed ten gevolge kunnen hebben, indien zij vóór de invoering der Nederlandsche wetgeving hebben plaats gehad. (B. 264, 288; C. 229 v.; 306 v.) *c*)

42. Niettemin kan de echtscheiding, wegens kwaadwillige verlating welke onder de Fransche wetgeving is aangevangen, door den verlatenen echtgenoot worden gevorderd na verloop van vijf jaren na de invoering der Nederlandsche wetgeving. (O. 44; C. 231; B. 264, n°. 2, 266.)

43. Indien onder de werking van het Wetboek Napoleon, of ook onder die van de Nederlandsche wetgeving, doch ten gevolge van een reeds vóór hare invoering aangevangen regtsgeding, eene scheiding van tafel en bed is uitgesproken, zal aan den verweerder, ook onder de Nederlandsche wetgeving, de bevoegdheid blijven toekomen, in art. 310 van het Wetboek Napoleon gegeven. (B. 255 v.) *d*)

44. De bepalingen der artikelen 549, 550 en 551 van het nieuw burgerlijk

a) *Art.* 233 *C. N.* Le consentement mutuel et persévérant des époux, exprimé de la manière prescrite par la loi, sous les conditions et après les épreuves qu'elle détermine, prouvera suffisamment que la vie commune leur est insupportable et qu'il existe, par rapport à eux, une cause peremptoire de divorce. Vg. de artt. 275 volgg.

Art. 281 *C. N.* Les époux se présenteront ensemble, et en personne, devant le président du tribunal civil de leur arrondissement, ou devant le juge qui en fera les fonctions, et lui feront la déclaration de leur volonté, en présence de deux notaires amenés par eux.

Art. 263 *B. W.* Echtscheiding kan nimmer door onderlinge toestemming plaats hebben.

b) *bepaalde oorzaak tot echtscheiding.* Volgens art. 231 van den Code kunnen de echtgenooten wederkeerig echtscheiding vragen „pour excès, sévices, ou injures graves, de l'un d'eux envers l'autre"; volgens art. 264 n°. 4 B. W. is deze grond van echtscheiding beperkt tot „zware verwondingen of zoodanige mishandelingen, door den eenen echtgenoot jegens den anderen gepleegd, waardoor diens leven wordt in gevaar gebragt, of waardoor hem gevaarlijke verwondingen zijn toegebragt."

of tot scheiding van tafel en bed. Volgens art. 306 van den Code kan deze gevraagd worden „dans le cas où il y a lieu à la demande en divorce pour cause déterminée"; volgens art. 288 B. W. bovendien „ter zake van buitensporigheden, mishandelingen en grove beleedigingen, door den eenen echtgenoot jegens den anderen begaan."

c) *bepaalde oorzaak tot echtscheiding.* Volgens art. 264 n°. 2 B. W. kan echtscheiding gevraagd worden op grond van „kwaadwillige verlating", waarvan de Code zwijgt, en volgens art. 264 n°. 1 op grond van „overspel", terwijl, volgens artt. 229 en 230 van den Code, het overspel van de vrouw onbepaald, maar dat van den man alleen dan grond tot echtscheiding geeft, „lorsqu' il aura tenu sa concubine dans la maison commune".

of tot scheiding van tafel en bed Daar de „buitensporigheden" enz. van art. 288 B. W. met de „excès" enz. van art. 231 C. N. gelijkstaan, is er ten aanzien der *bepaalde* oorzaken van scheiding van tafel en bed geen verschil tusschen de beide wetgevingen.

d) *Art.* 310. *C. N.* Lorsque la séparation de corps prononcée pour toute autre cause que l'adultère de la femme, aura duré trois ans, l'époux, qui était originairement défendeur, pourra demander le divorce au tribunal, qui l'admettra, si le demandeur originaire, présent ou dûment appelé, ne consent pas immédiatement à faire cesser la séparation". — De artt. 255—261 zijn dus in dit geval niet toepasselijk.

Wetboek, betreffende de ontbinding des huwelijks ten gevolge van afwezigheid, zijn toepasselijk ook op het geval dat de aldaar bedoelde afwezigheid reeds geheel of ten deele onder de werking van vroegere wetgevingen mogt hebben plaats gehad. (O. 42.)

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van den lijfsdwang.

45. In al de gevallen, waarin de lijfsdwang bij de nieuwe wetgeving niet is bijbehouden, zal dezelve na de invoering van het nieuwe Wetboek van burgerlijke regtspleging niet kunnen worden ten uitvoer gelegd, dan alleen wanneer de lijfsdwang vóór die invoering door den regter uitgesproken of wettelijk door partijen bedongen mogt zijn. *a*)

46. Ten aanzien van het ontslag uit de gijzeling zijn van toepassing de wetten, welke van kracht waren op het tijdstip, waarop de lijfsdwang is uitgesproken. (Pr. 798 v.)

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van het bewijs.

47. De bewijsmiddelen zullen worden aangenomen of niet toegelaten, naar mate der bepalingen welke van kracht waren op het tijdstip dat de regten en verpligtingen zouden zijn ontstaan. (O. 3; C. 1315 v.; B. 1902 v.) *b*)

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van mutuële en olographische testamenten, en van erfstellingen over de hand.

48. Testamenten eene vaste dagteekening hebbende en door twee of meerdere personen in dezelfde akte, wettiglijk gemaakt vóór de invoering der wetten, waarbij die vorm van uiterste wilsbeschikkingen is verboden, en onder de Nederlandsche wetgeving met den dood bekrachtigd, blijven ten aanzien van dien vorm, van kracht. (O. 2, 4, 49.) *c*)

49. Allen die, overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek Napoleon, olographische testamenten hebben gemaakt vóór de invoering van het burgerlijk Wetboek, en verlangen mogten dat dezelve van kracht blijven, zullen

a) Het beginsel van dit artikel was ook uitgesproken in art. 27 *Ontwerp* 1820: Die een regt wil doen gelden, moet dit doen volgens de wetten, welke op dat tijdstip de manier van procederen regelen; hij heeft al de regtsmiddelen, maar ook geene andere, ter zijner beschikking, dan die, welke de wetten van het oogenblik, voor dat geval, aan de hand geven. Het stelt geenen schuldenaar vrij van den regtsdwang bij wege van gijzeling of civile hechtenis, indien hij bewijzen kan, gecontracteerd te hebben op een oogenblik waarin de wet aan zijnen schuldeischer geen regt van gijzeling of civile hechtenis toestond; gelijk een schuldeischer geen regt van gijzeling zoude hebben, in gevallen, waarin de latere wet hem hetzelve ontzeide, schoon hij ook dit regt mogt gehad hebben, op het oogenblik der handeling.

of wettelijk door partijen bedongen mogt zijn. Art. 2062 C. N. La contrainte par corps ne peut être ordonnée contre les fermiers, pour le paiement des fermages des biens ruraux, si elle n'a été stipulée formellement dans l'acte de bail. Néanmoins etc. — Vg. verder o. a de artt. 2059 volgg. C. N., vergeleken met de artt. 585 en 586 B. Rv.

b) *Art.* 21 *der Wet* van 1829 bepaalde: Het bewijs door getuigen zal worden aangenomen of niet toegelaten, naar mate der bepalingen, welke van kracht waren, op het tijdstip op hetwelk de verbindtenis zoude zijn ontstaan. Art. 28 van het *Ontwerp* 1820 huldigde een ander beginsel: Op gelijke wijze heeft ieder het vermogen om zijn vermeend regt door die bewijsmiddelen te staven, welke de latere wet toelaat, schoon ook die bewijsmiddelen, volgens de wet van het oogenblik der handeling, niet ontvankelijk mogten geweest zijn. Wanneer echter de tegenwoordige wet bewijsmiddelen onvoldoende mogt verklaren, welke naar de wet van het oogenblik der handeling van kracht waren, zullen ook die bewijsmiddelen, voor zulke vroegere handelingen aangenomen worden. — Ons artikel bedoelt echter alleen de bewijsmiddelen in burgerlijke zaken. Vg. art. 53 dezer Wet en art. 427 Wetb. v. Strafv.

c) Mutueele testamenten, door den Code (art. 968), door het Wetb. L. Nap. (art. 653), en door ons B. W. (art. 977) verboden, waren oudtijds hier te lande niet ongewoon. Zie de Groot, *Inleid.*, II. 24.

ten aanzien van dien vorm. Wat den *inhoud* betreft, zie art. 4.

verpligt zijn dezelve binnen het jaar na die invoering, naar aanleiding van de bepalingen van het nieuw burgerlijk Wetboek, aan een' notaris in bewaring te geven; zullende bij gebreke van dien, zoodanige testamenten alleen van kracht zijn, indien de erflater overleden is binnen het jaar na die invoering. *a*)

Olographische testamenten, welke onder het Wetboek Napoleon gemaakt, doch niet op de voorschreven wijze onder bewaring gesteld zijn, zullen nogthans daardoor niet krachteloos worden, wanneer de personen, door welke die testamenten zijn gemaakt, bij de invoering der nieuwe wetgeving, of binnen het jaar na die invoering, door krankzinnigheid of andere overmagt, tot de vereischte bewaargeving buiten staat geraakt zijn. *b*)

Van deze bepalingen zijn uitgezonderd de beschikkingen vermeld bij artikel 982 van het nieuw burgerlijk Wetboek. *c*) (O. 2, 4, 48; C. 970; B. 979 v.)

50. De bepaling van artikel 1 van het decreet van den 24. Januarij 1812, betrekkelijk de erfstellingen over de hand, zal van kracht blijven in dat gedeelte van het Koningrijk waar hetzelve is executoir verklaard. (C. 896 v.; B. 926 v.) *d*)

TIENDE HOOFDSTUK.

Van de tenietdoening ter zake van benadeeling.

51. De regtsvordering tot tenietdoening, ter zake eener benadeeling in eenen verkoop welke vóór de invoering van de Nederlandsche wetgeving mogt

a) Volgens art. 970 C. N. moet het olographische testament „être écrit en entier, daté et signé de la main du testateur", en „n'est assujetti à aucune autre forme"; volgens 979 volgg. B. W. daarentegen moet het door den erflater „geheel geschreven en geteekend" zijn, en bovendien door hem „bij eenen notaris worden in bewaring gesteld".

b) *Krankzinnigheid.* Het is niet noodig dat de erflater onder curatele is gesteld: „het is stellig de bedoeling van het artikel, om alle bewijsbare krankzinnigheid te omvatten". v. d. Honert, t. a. p. bl. 78.

c) De zoogenaamde codicillen.

d) *DÉCRET IMPÉRIAL qui déclare commun aux départemens de la ci-devant Hollande, y compris l'Ems-Oriental, les Bouches-du-Rhin, les Bouches-de-l'Escaut, la Lippe et l'arrondissement de Breda, l'article* 155 *du Décret du* 4 *Juillet* 1811, *relatif aux substitutions faites dans les Départemens anséatiques avant la mise en activité du Code Napoléon.* (Bulletin des lois n°. 419.)

Au palais des Tuilleries, le 24 Janvier 1812.

NAPOLEON, Empereur des Français, Roi d'Italie, Protecteur de la Confédération du Rhin, Médiateur de la Confédération Suisse, etc., etc., etc.

Sur le rapport de notre grand-juge ministre de la justice;

Notre Conseil d'état entendu,

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

ART. 1.

L'Article 155 de notre décret du 4 Juillet dernier, sur l'organisation générale des départemens anséatiques, portant que les substitutions de la nature de celles prohibées par le Code Napoléon, seront abolies, et cesseront d'avoir leur effet à compter du jour où le Code sera mis en activité, que néanmoins la substitution faite antérieurement à la mise en activité du Code Napoléon, tiendra au profit du premier appelé, né avant cette époque, et que, hors ce seul cas, le grevé jouira des biens comme propriétaire incommutable, est déclaré commun aux départemens de la ci-devant Hollande, y compris l'Ems-Oriental, les Bouches du-Rhin, les Bouches-de-l'Escaut, la Lippe et l'arrondissement de Breda.

2. Notre grand-juge ministre de la justice est chargé de l'exécution du présent décret, qui sera inséré au Bulletin des lois.

Signé NAPOLÉON.

Par l'Empereur:

Le Ministre Secrétaire d'état,
signé LE COMTE DARU.

DÉCRET IMPÉRIAL concernant l'Organisation générale des Départemens Anséatiques. (Bulletin des lois n°. 381).

Du 4 Juillet 1811.

(Zie art. 1 van het vorig Decreet).

NAPOLÉON, Empereur des Français, Roi d'Italie, Protecteur de la Confédération du Rhin, Médiateur de la Confédération Suisse etc., etc., etc.,

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

ART. 155.

Les substitutions de la nature de celles qui sont prohibées par le Code Napoléon, seront abolies et cesseront d'avoir leur effet à compter du jour où ce Code sera mis en activité.

Néanmoins la substitution faite antérieurement à la mise en activité de ce Code, tiendra au profit du premier appelé, né avant cette époque.

Hors ce seul cas, le grevé jouira des biens comme propriétaire incommutable.

Signé NAPOLÉON.

Par l'Empereur:

Le Ministre Secrétaire d'état,
signé LE COMTE DARU.

hebben plaats gehad, zal worden beoordeeld overeenkomstig de wetsbepalingen, welke van kracht waren op het tijdstip waarop de koop gesloten is. (O. 1,3; C. 1674 v.). *a*)

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de toepassing der straffen.

52. De hoven en regtbanken zullen de straffen toepassen welke bij de wet tegen het misdrijf zijn bedreigd geweest op het oogenblik waarop hetzelve is bedreven.

Indien echter de bij de nieuwe Strafwet bedreigde straf ligter mogt zijn, zal deze worden opgelegd.

Indien bij de nieuwe Strafwet geene straf tegen het gepleegde misdrijf is bedreigd, zal wegens hetzelve ook geene straf kunnen worden uitgesproken. *b*)

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Van de aanhangige twistgedingen.

53. De twistgedingen, welke op het oogenblik der invoering van het Wetboek op de Burgerlijke Regtspleging aanhangig zijn, zullen worden voortgezet volgens de vormen bij dat Wetboek voorgeschreven. *c*)

54. De burgerlijke twistgedingen, op het oogenblik der instelling van de hoven en regtbanken aanhangig bij de afgeschafte hoven, regtbanken en vredegeregten, zullen, door middel van eene enkele akte, aan den persoon of ter zijner woonstede beteekend, worden overgebragt bij de regters, welke volgens de wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, bevoegd zijn daarvan kennis te nemen, om op de laatste dingtalen te worden voortgezet.

Niettemin zullen de zaken, welke bij de regtbanken van eersten aanleg of van koophandel aanhangig zijn, en volgens de aangehaalde wet tot de bevoegdheid van den kantonregter zouden behooren, door de arrondissements-regtbanken worden beslist. (R. O. 38 v.; 53 v., 65 v.; 87; Rv. 1.)

55. De op dat zelfde tijdstip onbesliste criminele, correctionnele en policie-zaken zullen worden overgebragt bij den regter, welke daartoe bevoegd is naar aanleiding der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie.

De bepaling van het laatste lid van het voorgaand artikel is ook op de reeds aanhangige correctionnele zaken toepasselijk. (R. O. 44, 56, 65, 67, 92 v.)

56. Na de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, zijn de voorschriften van dat Wetboek, ten aanzien van de wijze waarop de beleedigde partij schadevergoeding mogt vorderen voor het nadeel haar door een misdrijf toegebragt, ook toepasselijk op misdrijven, vóór die invoering gepleegd. (R. O. 44, 56; Sv. 231, 233, 246, 253, n°. 4, 375.)

Indien echter reeds voor dien tijd de beleedigde partij zich, ingevolge de voorschriften van het Fransche regt, civiele partij had gesteld, zal de regtsvordering over de schadevergoeding voor den regter in strafzaken worden

a) *Art.* 1674 *C. N.* Si le vendeur a été lésé de plus de sept douzièmes dans le prix d'un immeuble, il a le droit de demander la rescision de la vente, quand même il aurait expressement renoncé dans le contrat à la faculté de demander cette rescision, et qu'il aurait déclaré donner la plus-value. Zie ook de artt. 1675—1685. In ons recht is deze rechtsvordering onbekend.

b) Vg. art. 4 Wetb. van Strafr., artt. 14 en 15 van het *Besluit van den* 11den *December* 1818 (*Stb.* n°. 10), art. 1 Wetb. van Strafr., en art. 25 der *Wet van den* 29sten *Junij* 1854 (*Stb* n°. 102).

c) *Art.* 1041 *Code de Proc. Civ* Le présent Code sera exécuté à dater du 1er Janvier 1807: en conséquence tous procès qui seront intentés depuis cette époque, seront instruits conformément à ses dispositions .....

Art. 27 *Ontw.* 1820 .... Die een regt wil doen gelden, moet dit doen volgens de wetten, welke op dat tijdstip de manier van procederen regelen.

voortgezet, om het even of deze ingevolge de bepalingen van het nieuwe Wetboek al dan niet bevoegd is daarvan kennis te nemen. *a*)

57. Het regt tot appel of cassatie van bij de invoering der regterlijke organisatie reeds aanhangige zaken wordt geregeld naar de vroegere wetten.

De cassatien zullen gebragt worden bij den Hoogen Raad. (O. 58, 59.) *b*

DERTIENDE HOOFDSTUK.

Van het beroep in cassatie tegen arresten door het Hoog geregtshof te 's Gravenhage, en tegen vonnissen door de regtbanken binnen het ressort van dat hof gewezen.

58. De arresten in burgerlijke zaken, vóór de invoering van de Wet op de Regterlijke Organisatie gewezen door het Hoog-geregtshof te 's Gravenhage, zijn, volgens het besluit van den 11den December 1813, voor geen beroep in cassatie vatbaar. *c*)

59. De vonnissen, in het hoogste ressort gewezen door de regtbanken van eersten aanleg en de vrederegters in het ressort van dat Hoog-geregtshof, en welke vallen in de termen van artikel 20 van voorsz. besluit, kunnen bij den Hoogen raad worden overgebragt, indien de termijn niet is verstreken. (O. 57.) *d*

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Van de bemoeijenissen der kantonregters.

60. Onverminderd de werkzaamheden, bij de wet op de regterlijke organisatie aan de kantonregters opgedragen, zullen zij ook waarnemen hetgeen bij bijzondere wetten en verordeningen op dit oogenblik tot de werkzaamheden behoort van de vrederegters. (R. O. 38 v.) *e*)

a) Volgens het Fransche recht kan altijd en in alle gevallen de burgerlijke regtsvordering worden ingesteld bij denzelfden rechter, die van de openbare actie kennis neemt; bij overtredingen en in correctioneele zaken heeft de beleedigde partij zelfs de bevoegdheid om, zelf door middel van dagvaarding, de zaak bij den strafregter aantebrengen; in crimineele zaken kan zij zich altijd in het strafgeding voegen. (Code d' Instr. Crim. artt. 3, 145, 182, 217 v., 359, 368 enz.). Naar ons recht daarentegen kan de civiele partij hare rechtsvordering nooit zelf, door middel eener dagvaarding, bij den strafrechter aanbrengen. Zij kan zich alleen in het geding voegen, en dan nog alleen bij wanbedrijven en policieovertredingen, en onder voorwaarde dat zij bij gene hare vordering tot *f* 150, en bij deze tot *f* 50 beperkt. Wil zij eene grootere som vorderen, of geldt het eene misdaad, dan moet zij hare actie bij den burgerlijken rechter instellen. (R. O. 44, 56, 65 n°. 2, 92; Sv. 231, 238, 246, 253 n°. 4, 375.)

b) Vg. art. 19 van het *Besluit van den* 11den *December* 1813 (*Stb.* n°. 10), en de arresten van den H. R. d. d. 25 *Maart* 1839 (Ned. Regtspr. II. § 7), 30 *April en* 10 *Junij* 1839 (Ibid. III. §§ 22 en 35), 2 *October* 1839 (Ibid. V. § 41), 21 *Nov.* 1839 (Ibid. V. § 6), 6 *Februarij* 1840 (Ibid. V. § 6), 21 *Februarij* 1845 (Ibid. XX. § 21), 4 *December* 1845 (Ibid. XXIII. § 14) enz.

c) Art 19 van dat (bij art. 24 der *Wet van den* 29sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 102) ingetrokken) *Besluit* bepaalt: „Geene arresten door het Hoog Geregtshof der Vereenigde Nederlanden, de Regtbanken van Eerste Instantie, Geregten en Vrederegters, in het hoogste ressort gewezen, zullen van nu af aan kunnen worden geattakeerd bij wijze van cassatie." Men herhaalde het hier gedeeltelijk, om de bewering te voorkomen, dat het met de invoering der nieuwe wetgeving stilzwijgend vervallen was.

d) Art. 20 bepaalt: „Van alle vonnissen van Regtbanken van Eerste Instantie, Geregten en Vrederegters, in het hoogste ressort gewezen, van welke geen appel, maar cassatie, werd geadmitteerd, zal men mogen appelleren aan het Hoog Geregtshof, te dien effecte, dat het Hof, bevindende, dat de behandeling der zaak aan wezenlijke nulliteiten laboreert, of dat, in de toepassing der Wet, kwalijk is gehandeld, het vonnis, waarvan geappelleerd is, zal annulleren, de geheele zaak op nieuw onderzoeken, en daarin, hetzij bij een en hetzelfde arrest, hetzij, wanneer de zaak te omslagtig zijn mogt, bij een tweede arrest, zoodanige uitspraak doen, als hetzelve in goede justitie zal bevinden te behooren"

overgebragt. De vonnissen worden natuurlijk niet overgebragt. Er schijnt dus te moeten gelezen worden *aangevallen*, zooals de Pinto, (*Handl. tot de Wet op den Overg.* § 45, bl. 72) wil, of iets diergelijks.

e) Hier schijnen in het bijzonder die werkzaamheden der vrederechters bedoeld, die tot hunne vrijwillige rechtsmacht behooren.

WET

van den 15den *Mei* 1829 (*Stb. n°.* 28), *houdende*

ALGEMEENE BEPALINGEN DER WETGEVING VAN HET KONINGRIJK. *a*)

ARTIKEL 1.

GEENE wet is verbindende, zoo lang zij niet behoorlijk is afgekondigd.

2. De wetten zijn in het geheele Koningrijk verbindende, uit krachte van derzelver afkondiging, door den Koning gedaan. (G. 54, 115.) *b*)

Zij werken terstond, na dat derzelver afkondiging in alle deelen van het Koningrijk zal kunnen bekend zijn.

Wanneer bij de wet geen ander tijdstip is vastgesteld, wordt de afkondiging gerekend in het geheele Koningrijk bekend te zijn, op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het staatsblad, in hetwelk de wet geplaatst is. (C. 1; Stb. 1822 n°. 33.) *c*)

3. Gewoonte geeft geen regt, dan alleen wanneer de wet daarop verwijst. (B. 1375, 1382, 1383; 453, 670, 690*b*, 703, 713, 733, 738, 788, 792, 813, 814, 816*b*, 817, 819, 1201, 1255, 1547, 1607, 1614, 1618, 1619, 1621, 1622, 1623, 1635, 1654; K. 60*b*, 310, 644, 755, 853, 857; Rv. 466*c*, enz.) *d*)

4. De wet verbindt alleen voor het toekomende, en heeft geene terugwerkende kracht. (C. 2; O. 1 v.; B. 802, 2030.) *e*)

a) Vg. de *Algemeene Inleiding* (artt. 1—73) van het *Ontwerp* 1820, en de *Wet van den* 14den *Junij* 1822 (*Stb.* n°. 10), *houdende algemeene bepalingen, welke een gedeelte zullen uitmaken van het Burgerlijk Wetboek.* Art. 1 dezer laatste wet is later geworden art. 1 der *Wet van den* 16den *Mei* 1829 (*Stb.* n°. 33), *omtrent de afschaffing der nog in werking zijnde Wetboeken, op het tijdstip der invoering van de nationale Wetboeken;* de 14 overige maken de hier volgende Wet uit.

b) De wijze van afkondiging der wetten, en de tijd wanneer zij verbindend zijn, wordt, volgens art. 116 der Grondwet, dat tevens het formulier van afkondiging vaststelt, door de wet geregeld. Aan dat voorschrift is indirect voldaan door dit artikel, in verband met het *Souverein Besluit van den* 18den *December* 1818 (*Stb.* 1814 n°. 1), *betrekkelijk de daarstelling van een Staatsblad der Vereenigde Nederlanden.* Bij de *Wet van den* 26sten *April* 1852 (*Stb.* n°. 92) is, ingevolge art. 117 der Grondwet, de *afkondiging* geregeld van *algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat*, en bij het *Kon. Besluit van den* 22sten *December* 1863 (*Stb.* n°. 149) zijn voorschriften gegeven *ter nadere regeling van de wijze en den vorm van afkondiging van Wetten en Kon. Besluiten.* Vg. ook art. 73*d* der Grondwet en art. 2 der *Wet van den* 22sten *April* 1855 (*Stb.* n°. 88). De afkondiging enz. der provinciale reglementen en verordeningen is geregeld bij art. 100 volgg. *Prov. Wet*, die der plaatselijke verordeningen bij art. 172 volgg. *Gemeentewet.*

c) Sedert de *Wet van den* 2den *Augustus* 1822 (*Stb.* n°. 33) voert elk Staatsblad, behalve zijn nummer, de dagteekening zijner uitgave.

d) Vg. art. 1 der *Afschaffingswet*: .... Insgelijks zijn op hetzelfde tijdstip [den dag der invoering van het Burgerlijk Wetboek] afgeschaft de algemeene en plaatselijke gebruiken *in de stoffen welke bij het nieuwe Wetboek worden behandeld.*

e) *Art.* 31 *Ontwerp* 1820. Wanneer nogtans eene late wet alleen tot opheldering en verklaring eener vroegere strekt, moeten ook de vóór die uitlegging plaats gehad hebbende gevallen, voor zoo verre de geschillen daarover nog door geene definitive uitspraak of transactie uitgemaakt zijn, daarnaar beoordeeld worden. Vg. de *Wetten van den* 1sten *Junij* 1861 (*Stb.* n°. 54), *van den* 14den *September* 1866 (*Stb.* n°. 123), en *van den* 3den *December* 1869 (*Stb.* n°. 176).

5. Eene wet kan alleen door eene latere wet, voor het geheel of gedeeltelijk, hare kracht verliezen.

6. De wetten, betreffende de regten, den staat en de bevoegdheid der personen, verbinden de Nederlanders, ook wanneer zij zich buiten 's lands bevinden. (C. 3; B. 138.) *a*)

7. Ten opzigte van onroerende goederen, geldt de wet van het land of der plaats, alwaar die goederen gelegen zijn. (C. 3.)

8. De strafwetten en de verordeningen van policie zijn verbindende, voor allen die zich op het grondgebied van het Koningrijk bevinden. (C. 3; Sv. 8 v.)

9. Het burgerlijk regt van het Koningrijk is hetzelfde voor vreemdelingen, als voor de Nederlanders, zoo lange de wet niet bepaaldelijk het tegendeel vaststelt. (C. 8, 11; Stb. 1869 n°. 56; Rv. 127, 152, 585 n°. 10, 710 n°. 1, 768, 855*b*.) *b*)

10. De vorm van alle handelingen wordt beoordeeld naar de wetten van het land of de plaats, alwaar die handelingen zijn verrigt. (C. 47, 170, 999; B. 138, 992; K. 310.)

11. De regter moet volgens de wet regt spreken; hij mag in geen geval de innerlijke waarde of billijkheid der wet beoordeelen. *c*)

12. Geen regter mag bij wege van algemeene verordening, dispositie of reglement, uitspraak doen in zaken welke aan zijne beslissing onderworpen zijn. (C. 5; Sr. 127 n°. 1.) *d*)

13. De regter die weigert regt te spreken, onder voorwendsel van het stilzwijgen, de duisterheid of de onvolledigheid der wet, kan, uit hoofde van regtsweigering, vervolgd worden. (C. 4; Rv. 844 v.; Sr. 185.) *e*)

14. Door geene handelingen of overeenkomsten kan aan de wetten, die op de publieke orde of goede zeden betrekking hebben, hare kracht ontnomen worden. (C. 6; B. 113*a*, 174*b*, 187*a*, 195—198, 204, 338, 384, 926, 935, 938, 1000, 1065, 1089, 1109, 1112, 1166, 1200, 1223*a*, 1290, 1370*b*, 1371, 1530, 1672*a*, 1984; Rv. 92v., 156, 588, 707, enz.) *f*)

a) *Art.* 17 *Ontwerp* 1820. De werking der wet strekt zich in het algemeen uit tot alle ingezetenen van den Staat, hetzij dezelve zich binnen of buiten 's lands bevinden; ten dien effecte, dat niet alleen al derzelver zoowel persoonlijke als andere regten, maar ook de wettigheid en de regterlijke gevolgen van al derzelver handelingen, waar die ook mogten plaats gehad hebben, alleen aan de Nederlandsche burgerlijke wet moeten getoetst worden, zonder eenige uitzondering, dan alleen deze, dat de uiterlijke wettigheid naar de vormen en wetten der plaats, waar die handeling heeft plaats gehad, moet beoordeeld worden.

Art. 19. In het algemeen strekt zich de werking der burgerlijke wet niet uit tot vreemdelingen. Zij blijven onder het gebied der wetten van het land, waartoe zij behooren, volgens welke wetten hunne persoonlijke regten, zoowel als de wettigheid en het gevolg hunner handelingen, moeten beoordeeld worden.

b) *Art.* 11 *C. N.* L'étranger jouira en France des mêmes droits civils que ceux qui sont ou seront accordés aux Français par les traités de la nation à laquelle cet étranger appartiendra. — Art. 22 *Ontwerp* 1820. In het algemeen zal geen regt uit dit Wetboek den vreemdeling te stade komen, zoo niet in een gelijk geval, in zijn vaderland, aan eenen Nederlander hetzelfde regt is toegekend.

c) *Art.* 115b *der Grondwet.* De wetten zijn onschendbaar." Zie de aant *e*) aldaar.

d) Volgens Kemper (Voordnin I. 2, bl. 374) was dit artikel „alleen uit toegevendheid overgenomen", en was het de vraag, „of eene prohibitieve bepaling, welke uit de Parlementaire misbruiken en aanmatigingen in Frankrijk geboren is geworden, eigenlijk te huis behoort in het wetboek van een land, waar die misbruiken nimmer bestonden en waar dezelve door de grondwet geheel onmogelijk zijn gemaakt."

e) *Art.* 185 *C. P.* Tout juge ou tribunal, tout administrateur ou autorité administrative, qui, sous quelque prétexte que ce soit, même du silence ou de l'obscurité de la loi, aura dénié de rendre la justice qu'il doit aux parties, après en avoir été requis, et qui aura persévéré dans son déni, après avertissement ou injonction de ses supérieurs, pourra être poursuivi, et sera puni d'une amende de deux cents francs au moins et de cinq cents francs au plus, et de l'interdiction de l'exercice des fonctions publiques depuis cinq ans jusqu'à vingt.

f) „Manche gesetzliche Anordnungen werden aus Rücksicht auf das Allgemeine und Ganze, auf den Schutz der Rechte, auf die gehörige Sicherung der individuellen Freiheit, auf Wahrung der Sittlichkeit und der Würde der Religion, auf das Wohl einzelner Classen von Personen u. s. w., mit solcher Energie getroffen, dass die Willkür der Partein ausgeschlossen ist und für die Beurtheilung des betreffenden Rechtsverhältnisses ohne weiters (also nicht bloss ergänzend und supplirend) die gesetzlich festgestellte Norm zur Anwendung kommt." Unger, System des österreich. allgem. Privatrechts I. § 9 I. bl. 54.

BURGERLIJK WETBOEK. a)

EERSTE BOEK.

VAN PERSONEN.

EERSTE TITEL.

Van het genot en het verlies der burgerlijke regten.

ARTIKEL **1.**

Het genot der burgerlijke regten is onafhankelijk van de staatkundige regten, welke alleen overeenkomstig de Grondwet worden verkregen. (C. 7; G. 4 v.)

2. Allen die zich op het grondgebied van den staat bevinden zijn vrij, en bevoegd tot het genot der burgerlijke regten.

Slavernij en alle andere persoonlijke dienstbaarheden, van welken aard of onder welke benaming ook bekend, worden in het rijk niet geduld. (C. 8, 11; G. 1, 3, 118.) *b*)

3. Het kind, van hetwelk eene vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zoo dikwijls deszelfs belang zulks vordert.

Dood ter wereld komende, wordt het geacht nooit te hebben bestaan. (C. 725, 906; B. 403, 5, 545, 805, 883, 946, 1716.)

a) Zie de *Wetten van* 14 *en* 26 *Junij* 1822 (*Stb.* n°. 10—14), *van* 2 *Augustus* 1822 (*Stb.* n°. 25—29), *van* 28 *Maart* 1823 (*Stb.* n°. 7—18), *van* 29 *December* 1823 (*Stb* n°. 60 en 61), *van* 8 *en* 10 *Januarij* 1824 (*Stb.* n°. 6—17), *van* 28 *Februarij* en 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 12—30), *van* 3 en 5 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 32—41), *van* 23 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 13), *van* 15 en 19 *Mei* 1829 (*Stb.* n°. 12, 13, 16—27, 36), *van* 16 *Junij* 1832 (*Stb.* n°. 20—26, 31—42), *van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 7, 8, 10—13, 17—20. 24—26, 28—31), *van* 15 *Junij* 1833 (*Stb.* n°. 32—55) en *van* 28 *April* 1834 (*Stb.* n°. 16—18). Vg ook art. 7 der *Wet van* 16 *Mei* 1829 (*Stb.* n°. 33), hierboven bl. 43 v., *het K. B. van* 14 *Junij* 1836 (*Stb.* n°. 43), en *de K. Besluiten van* 10 *April* 1838 (*Stb.* n°. 12) en *van* 10 *October* 1841 (*Stb.* n°. 48), hierboven bl. 37 en 40.

b) Vg. de *Wetten van den* 20sten *November* 1818 (*Stb.* n°. 39), *houdende strafbepalingen om den slavenhandel te keer te gaan en te beteugelen, van den* 23sten *December* 1824 (*Stb.* n°. 75), *houdende daarstelling van nadere maatregelen tot wering en uitroeijing van den slavenhandel*, het *Besluit van den* 14den *November* 1848 (*Stb.* n°. 79), *houdende plaatsing in het* Staatsblad *van het* Tractaat, *den* 4den *Mei* 1818 *tusschen de* Nederlanden *en* Groot-Brittanje *gesloten*, *ter wering van den* slavenhandel, *alsmede van de daartoe behoorende additionele artikelen*, art. 115 *van het Reglement op het beleid der Regering in Nederlandsch Indie* (*Stb.* 1854 n°. 129), de tot uitvoering daarvan gegeven *Wet van den* 7den *Mei* 1859 (*Stb.* n°. 33) en de *Wetten van den* 8sten *Augustus* 1862 (*Stb.* nis 164 en 165), *tot opheffing der slavernij in de kolonie Suriname*, *en op de eilanden Curaçao*, *Bonaire enz.*, gewijzigd bij de *Wetten van den* 5den *Julij* 1864 (*Stb.* n°. 83), *van den* 25sten *December* 1866 (*Stb.* n°. 191), en *van den* 22sten *Mei* 1873 (*Stb.* n°. 66).

4. Geenerlei straf heeft den burgerlijken dood of het verlies van alle de burgerlijke regten ten gevolge. *a*)

TWEEDE TITEL.

Van Nederlanders en vreemdelingen.

5. Nederlanders zijn: *b*)

1°. Allen die binnen het koningrijk of deszelfs kolonien zijn geboren uit ouders, aldaar gevestigd;

2°. Kinderen, buiten 's lands uit Nederlanders geboren;

3°. Allen die binnen het koningrijk zijn geboren, hoezeer uit ouders, aldaar niet gevestigd, mits zij zelve hunne woonplaats aldaar vestigen;

4°. Kinderen, buiten 's lands geboren uit vreemde ouders, welke binnen het koningrijk of deszelfs kolonien gevestigd, doch voor 's lands dienst afwezig, of anderzins op reis zijn;

a) *Art.* 22 *C. N.* Les condamnations à des peines dont l'effet est de priver celui qui est condamné, de toute participation aux droits civils ci-après exprimés, emporteront la mort civile.

23. La condamnation à la mort naturelle emportera la mort civile. [Vg. art. 1 volgg. der *Wet van den* 17^den^ *September* 1870 (*Stb.* n°. 162)].

24. Les autres peines afflictives perpétuelles n'emporteront la mort civile qu'autant que la loi y aurait attaché cet effet.

25 Par la mort civile, le condamné perd la propriété de tous les biens qu'il possédait; sa succession est ouverte au profit de ses héritiers, auxquels ses biens sont dévolus, de la même manière que s'il était mort naturellement et sans testament.

Il ne peut plus recueillir aucune succession, ni transmettre, à ce titre, les biens, qu'il a acquis par la suite.

Il ne peut ni disposer de ses biens, en tout ou en partie, soit par donation entre-vifs, soit par testament, ni recevoir à ce titre, si ce n'est pour cause d'aliments.

Il ne peut être nommé tuteur, ni concourir aux opérations relatives à la tutelle.

Il ne peut être témoin dans un acte solennel ou authentique, ni être admis-à-porter témoignage en justice.

Il ne peut procéder en justice, ni en défendant ni en demandant, que sous le nom et par le ministère d'un curateur spécial, qui lui est nommé par le tribunal où l'action est portée.

Il est incapable de contracter un mariage qui produise aucun effet civil.

Le mariage qu'il avait contracté précédemment est dissous, quant à tous ses effets civils.

Son époux et ses héritiers peuvent exercer respectivement les droits et les actions auxquels sa mort naturelle donnerait ouverture. — Vg. Nicolai, (Voorduin II, bl. 20 VII.)

Art. 18 *C. P.* Les condamnations aux travaux forcés à perpétuité et à la déportation emporteront mort civile.

Néanmoins le Gouvernement pourra accorder au déporté dans le lieu de la déportation, l'exercice des droits civils, ou de quelques-uns de ces droits. [Vg. art. 7 van het *Besluit van* 11 *December* 1818 (*Stb.* n°. 10) en art. 2 der *Wet van den* 29sten *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 102)].

In Frankrijk is de burgerlijke dood afgeschaft door de *Wet* van 31 Mei 1854; in België door art. 13 der Constitutie.

b) *Wet van den* 28sten *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 44), *ter uitvoering van art.* 7 *der Grondwet*, gewijzigd bij de *Wet van den* 3^den^ *Mei* 1851 (*Stb.* n°. 46).

Art. 1. Nederlanders, ten aanzien van het genot van burgerschapsregten, zijn:

1°. die geboren zijn uit ouders binnen het Rijk in Europa gevestigd;

2°. die, binnen het Rijk in Europa uit aldaar niet gevestigde ouders geboren, binnen het jaar nadat zij den vollen ouderdom van 23 jaren hebben bereikt, hun voornemen om daar te blijven wonen aan het bestuur hunner woonplaats hebben verklaard.

Zij echter welke dien ouderdom bij de afkondiging dezer wet reeds hebben bereikt, kunnen die verklaring nog gedurende het jaar na die afkondiging doen;

3°. die genaturaliseerd zijn;

4°. die van de in de voorgaande nummers genoemden afstammen, ten ware de geboorte op een tijdstip mogt hebben plaats gehad, waarop de ouders in een der termen van art. 10 waren vervallen.

2. Natuurlijke, door eenen Nederlandschen vader erkende, kinderen;

natuurlijke, door den vader niet erkende kinderen eener Nederlandsche vrouw;

vondelingen binnen het Rijk in Europa, die aldaar verbleven zijn tot aan den vollen ouderdom van 23 jaren,

zijn met hunne afstammelingen, overeenkomstig de bepaling van n°. 4 van het voorgaand artikel, eveneens Nederlanders.

4. Zij, op wier staat van Nederlander de afscheiding der voormalige Nederlandsche provincien, welke thans het Koningrijk Belgie uitmaken, van invloed heeft kunnen zijn, doch die tijdens de bekrachtiging der tractaten van den 19^den^ April 1839 (*Stb.* n°. 26), binnen het Rijk in Europa of in de kolonien of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, hunne woonplaats hadden, of er zich binnen twee jaren na dat tijdstip hebben nedergezet, en sedert hunne woonplaats hebben gehouden, of tijdens zij die woonplaats hadden, overleden zijn, zijn Nederlanders, of worden gerekend, die hoedanigheid tot aan hunnen dood te hebben bezeten.

5°. Allen welke zijn genaturaliseerd *a*) of het regt van inboorlingschap hebben verkregen. *b*) (C. 9, 10.)

6. Eene vreemde vrouw, met eenen Nederlander getrouwd zijnde, volgt den staat van haren man. (C. 12; B. 11.)

7. Vreemdelingen zijn alle degenen die niet in de twee vorige artikelen begrepen zijn, of die de hoedanigheid van Nederlander hebben verloren.

8. Vreemdelingen worden met Nederlanders gelijk gesteld, in de twee volgende gevallen:

1°. Wanneer zij, ten gevolge der toestemming van den Koning, hunne woonplaats binnen het koningrijk zullen hebben gevestigd, en van het bekomen dier toestemming aan het gemeentebestuur dier woonplaats hebben doen blijken;

2°. Wanneer zij, na hunne woonplaats binnen eene gemeente in het koningrijk te hebben gevestigd, en gedurende zes jaren binnen dezelfde gemeente te hebben behouden, aan het plaatselijk bestuur van die woonplaats het voornemen zullen hebben te kennen gegeven om zich binnen het koningrijk te blijven vestigen. (C. 13.) *c*)

a) *Art. 7b der Grondwet.* Een vreemdeling wordt niet dan door eene wet genaturaliseerd.

Wet van den 28sten Julij 1850 (*Stb.* n°. 44).

Art. 5. De vereischten om te kunnen worden genaturaliseerd, zijn:

I. de volle ouderdom van drie en twintig jaren;

II. een gevestigd verblijf in het Rijk in Europa, of in de kolonien of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gedurende zes achtereenvolgende jaren, met het verklaard voornemen om er gevestigd te blijven.

6. Bij het in te dienen verzoekschrift om naturalisatie worden gevoegd:

a. de geboorte-acte van den verzoeker, of zoodanige andere acte, welke volgens het regt van het land, waartoe hij behoort, daarvoor in de plaats treedt;

b. het bewijs van het gevorderd zesjarig verblijf;

c. een bewijs, afgegeven door het bestuur van de plaats binnen welke de verzoeker gevestigd is, der door dezen voor hetzelve afgelegde verklaring, dat hij voornemens is in het Rijk in Europa, of in de kolonien of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gevestigd te blijven.

7. De naturalisatie kan mede verleend worden ter belooning van uitstekende diensten, aan het Rijk in Europa of deszelfs kolonien of bezittingen in andere werelddeelen bewezen, of om andere overwegende redenen van staatsbelang.

De artt. 5 en 6 zijn daarbij niet van toepassing.

8. Aan ieder, die door de wet genaturaliseerd is, zullen door Ons brieven van naturalisatie worden uitgereikt.

9. Het genot der regten, door de naturalisatie verkregen, vangt aan zoodra de wet, waarbij zij verleend is, van verbindende kracht is geworden, en de genaturaliseerde aan het bestuur zijner woonplaats de geregistreerde brieven van naturalisatie vertoond, en de verklaring heeft afgelegd, dat hij de naturalisatie aanneemt.

Indien, in het geval van art. 7, de genaturaliseerde buiten 's lands woont, geschiedt de aanneming bij verklaring aan den Minister van Buitenlandsche Zaken. Bij die verklaring moet een afschrift van de geregistreerde brieven van naturalisatie overgelegd worden.

Behalve in het geval van art. 7, vervalt de naturalisatie indien de aanneming niet binnen zes maanden heeft plaats gehad, nadat de wet, die haar verleend heeft, van verbindende kracht is geworden.

b) *Grondwet van* 1815. *Art.* 8. Tot leden der Staten-Generaal, hoofden of leden van de departementen van algemeen bestuur, leden van den Raad van State, Commissarissen des Konings in Provinciën, en leden van den Hoogen Raad, kunnen alleenlijk benoemd worden Nederlandsche ingezetenen, geboren binnen het Rijk of deszelfs buitenlandsche bezittingen, uit ouders aldaar gevestigd.

Die uit zoodanige ouders, ter oorzake van 's lands dienst afwezend, of anderzins op reis zijnde, buiten het Rijk geboren zijn, worden met de vorigen gelijkgesteld.

9. Tot alle andere bedieningen zijn alle ingezetenen, zonder onderscheid, benoembaar, welke geboren Nederlanders zijn, of hetzij door wetduiding, hetzij door naturalisatie daarvoor gehouden worden.

10. Gedurende een jaar na de invoering dezer Grondwet, staat het den Koning vrij aan personen buiten 's lands geboren, doch binnen het Rijk gevestigd, het volle regt van inboorlingschap en de verkiesbaarheid tot alle ambten, zonder onderscheid te vergunnen.

c) *Wet van den 28sten Julij* 1850 (*Stb.* n°. 44).

Art. 8. Gevestigd of ingezetenen zijn, die binnen het Rijk in Europa hebben gewoond:

1°. gedurende de drie laatste jaren;

2°. gedurende achttien maanden na aan het bestuur hunner woonplaats het voornemen tot vestiging te hebben verklaard.

Nederlanders zijn gevestigd of ingezetenen, die gedurende de laatste achttien maanden hunne woonplaats binnen het Rijk in Europa hebben gehad.

Nederlanders, die ter zake van 's lands dienst in een vreemd land wonen, worden voortdurend als ingezetenen beschouwd.

De bepalingen van ingezetenschap, in bijzondere wetten voorkomende, gelden alleen voor zooveel betreft de onderwerpen, in die wetten behandeld.

Art. 13 *der Wet van den 13den Augustus* 1849 (*Stb.* n°. 39), *tot regeling der toelating en uitzetting van vreemdelingen.* Wij behouden Ons de bevoegdheid voor, om aan vreemdelingen, gevaarlijk voor de publieke rust, eene bepaalde plaats binnen het Koningrijk tot verblijf aan te wijzen, of hun het verblijf op bepaalde plaatsen van het Rijk te ontzeggen.

Van de Koninklijke Besluiten, in dit.... art.... bedoeld, wordt mededeeling gedaan aan de Kamers der Staten-Generaal.

9. De hoedanigheid van Nederlander wordt verloren:
1°. Door het bekomen van naturalisatie in een vreemd land;
2°. Door, buiten toestemming des Konings, zich in vreemde krijgsdienst te begeven, of openbare bedieningen aan te nemen, welke door eene vreemde regering zijn opgedragen;
3°. Door het buiten 's lands vestigen zijner woonplaats, met het kennelijk oogmerk om niet in het koningrijk terug te keeren.
Geene handels-inrigting, op haar zelve beschouwd, wordt geacht dat oogmerk aan den dag te leggen (C. 17, 21; B. 74 v.) *a*)

10. Die de hoedanigheid van Nederlander, om eene der oorzaken, bij het vorig artikel vermeld, verloren heeft, kan dezelve niet terug bekomen, dan met inachtneming der bepalingen van artikel 8 hier-boven. (C. 10, 18, 20, 21.)

11. Eene nederlandsche vrouw, met eenen vreemdeling in het huwelijk tredende, volgt den staat van haren man.

Na ontbinding des huwelijks, bekomt zij de hoedanigheid van nederlandsche vrouw terug, mits zij hare woonplaats binnen het koningrijk hebbe, of daarin vestige; en zij, in het laatste geval, uitdrukkelijk kennis van haar voornemen geve aan het gemeentebestuur der plaats alwaar zij zich, na hare terugkomst, heeft gevestigd. (C. 19, 20; B. 6, 74 v.)

12. Allen die den staat van Nederlander hebben terug bekomen, kunnen daarvan alleen genot hebben met opzigt tot zoodanige regten, als zij na die terugbekoming verkrijgen. (C. 20.)

DERDE TITEL. *b*)

Van de akten van den burgerlijken stand. *c*)

EERSTE AFDEELING.

Van de registers van den burgerlijken stand in het algemeen.

13. Er bestaan in iedere gemeente registers van geboorten, van huwelijks-

a) *Wet van den* 28[sten] *Julij* 1850 (*Stb.* n°. 44).

Art. 10. De staat van Nederlander wordt verloren:

1°. door het aannemen van naturalisatie in een vreemd land;

2°. door buiten Onze toestemming zich in vreemde krijgsdienst te begeven, of openbare bedieningen aan te nemen, welke door eene vreemde regering zijn opgedragen;

3°. door een vijfjarig verblijf in een vreemd land, met het kennelijk oogmerk om *niet* terug te keeren.

Het oogmerk om terug te keeren wordt geacht te bestaan bij buitenlandsch verblijf in verband met inlandsche handels-inrigtingen.

b) Volgens de Wet van den 28sten Maart 1823 (Stb n°. 7), zou deze titel de 12de zijn. De tegenwoordige plaats is hem aangewezen bij art. 7 der Wet van den 16[den] Mei 1829 (Stb. n°. 38).

c) Vg. de Fransche *Wetten van* 20 *September* 1792, *van* 28 *Pluviôse An* VIII, en *art.* 55 van die *van* 18 *Germinal An* X (Fortuijn II, bl. 192).

Wet van 25 *Julij* 1871 (*Stb.* n°. 91), *houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire regtsmagt*, gewijzigd bij de *Wet van* 9 *November* 1875 (*Stb.* n°. 201).

Art. 12. De consulaire ambtenaren, door Ons aangewezen ingevolge art. 1*a* dezer wet, zijn, binnen hun ressort, ten behoeve van de aldaar aanwezige Nederlanders, bevoegd tot alle verrigtingen, aan de ambtenaren van den burgerlijken stand bij de Nederlandsche wetten opgedragen.

De aldus, overeenkomstig die wetten, door hen opgemaakte akten van den burgerlijken stand hebben gelijke kracht, als waren zij in het Koningrijk opgemaakt.

Met afwijking van het bij art. 29 B. W. bepaalde, moeten de aangiften van geboorte in de consulaire ressorten binnen 30 dagen na de bevalling worden gedaan

14. De door de consulaire ambtenaren opgemaakte akten van den burgerlijken stand worden in één of meer registers ingeschreven.

Deze registers worden gehouden op de wijze bij het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven; zij worden gewaarmerkt door de Nederlandsche gezanten of consulaire ambtenaren, welke Wij daartoe voor ieder consulaat aanwijzen.

Een der dubbelen wordt bewaard in de archieven van het consulaat; het andere aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken opgezonden.

15. Afschriften der akten van geboorte, van overlijden en van huwelijksvoltrekking worden door den Minister van Buitenlandsche Zaken verzonden aan de ambtenaren van den burgerlijken stand der gemeenten, waar de ouders van hen, wier geboorte is aangegeven, woonplaats hebben of de overledenen woon-

aangiften en afkondigingen, van huwelijken en echtscheidingen, en van overlijden.

Deze registers zullen afzonderlijk worden gehouden door een of meer ambtenaren van den burgerlijken stand, welke daartoe door de plaatselijke besturen, en uit hun midden, zullen worden benoemd. (C. 40.) *a*)

14. Van alle registers van den burgerlijken stand, dat der huwelijks-aangiften en afkondigingen alleen uitgezonderd, zal één dubbel worden gehouden. (C. 40, 63; B. 22.)

15. De eerste en laatste bladzijde van de registers van den burgerlijken stand moeten door den voorzitter van de arrondissements-regtbank of door een' regter, welke denzelven zal vervangen, gekantteekend en voorts alle de bladen door denzelven gewaarmerkt zijn. (C. 41.)

16. De akten zullen achter elkander in de registers worden ingeschreven, zonder dat eenig wit vak tusschen beide zal mogen worden open gelaten. Al hetgeen mogt worden doorgehaald, tusschen beide of op den kant *b*) geschreven, zal moeten worden goedgekeurd, en, even als de akte zelve, geteekend worden; zullende niets bij verkorting of met cijfers mogen worden uitgedrukt. (C. 42, Sr. 192.)

17. De ambtenaren van den burgerlijken stand zullen in de door hen op te maken akten niets mogen invoegen, het zij bij aanteekening, het zij door eenige inlasschingen hoe ook genaamd, buiten hetgeen door de verschijnende partijen, overeenkomstig de wet moet worden verklaard. (C. 35; B. 16, 27.) *c*)

plaats hadden, waar de huwelijksafkondigingen hebben plaats gehad, of, zoo dit in meer dan ééne gemeente is geschied, waar de bruidegom tijdens of binnen zes maanden vóór die afkondigingen gevestigd was.

16. De afschriften der akten, waarop het vorig artikel niet kon worden toegepast, worden verzonden aan den Officier van Justitie der Arrondissements-regtbank te Amsterdam, en ter griffie van die regtbank bewaard.

a) *BESLUIT van den* 16den *December* 1838, (*Stb.* n°. 44), *omtrent het splitsen van het Register van Huwelijks-aangiften en afkondigingen.*

WIJ WILLEM, *enz.*

Willende wegnemen de moeijelijkheden, die er, vooral in volkrijke gemeenten, zouden kunnen ontstaan, indien de actên van Huwelijks-aangiften en afkondigingen in één Register door elkanderen en volgens de orde van derzelver dagteekening moeten worden ingeschreven;

Op het rapport *enz.*

Den Raad van State gehoord *enz.*

Gezien het nader rapport *enz.*

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de Ambtenaren van den Burgerlijken stand, die zulks mogten verlangen, het Register van Huwelijks-aangiften en afkondigingen in twee afzonderlijke deelen zullen kunnen splitsen en houden, waarvan het ééne tot de inschrijving der acten van Huwelijks-aangiften, en het andere tot die van Huwelijks-afkondigingen zal bestemd zijn; zullende ieder dier onderdeelen van het Register afzonderlijk moeten worden gekantteekend, gewaarmerkt en bij het einde des jaars gesloten.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast *enz.*

's Gravenhage, *enz.*

Het *Kon. Besluit van* 8 *Junij* 1823 (*Stb.* n°. 21), *houdende nadere bepalingen omtrent de ambtenaren en de registers van den Burgerlijken stand*, waarvan art. 3 bepaalde:

„Voor zoo verre tot het registreren van eenige acte of van een regterlijk gewijsde, waarbij eene acte wordt verbeterd, geene ruimte in de loopende registers mogt zijn opengelaten, zullen moeten worden aangelegd dubbele suppletoire registers, die in gelijker voege als de overige registers, door den president der regtbank van eersten aanleg of den regter die hem vervangt, zullen moeten worden gequoteerd en geparafeerd.

Van het aanwezen van zoodanige suppletoire registers zal door gemelden president of regter aanteekening worden gedaan op de eerste bladzijde van de reeds over het loopende jaar aangelegde registers, en zal voorts op die suppletoire registers worden gesteld het opschrift: *Bijvoegsel tot de registers van den burgerlijken stand der stad of der gemeente . . . . over den jare*" . . . .

is, „gelet op art. 1 der Wet van 16 Mei 1829 (Stb. n°. 33) en op art. 13 B. W.", ingetrokken bij *Kon. Besluit van* 9 *October* 1861 (*Stb.* n°. 87).

Art. 149 *der Gemeentewet.* De raad benoemt uit zijn midden een of meer personen ter waarneming der betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand.

De burgemeester, ofschoon geen lid van den raad, is tot ambtenaar van den burgerlijken stand benoembaar.

b) Art. 2*b* van het, in de vorige noot aangehaalde *Besluit* van 1823 bepaalde, dat de ambtenaren zouden zorgen, „dat tot het doen der aanteekeningen eene genoegzame ruimte ter zijde der acten gelaten worde."

c) *Art* 1 van het *Besluit, van* 26 *Januarij* 1822 (*Stb.* n°. 1) *betreffende de adelijke titels en kwalificatiën.* Aan al de hoven en regtbanken, de ambtenaren van den burgerlijken stand, de Notarissen en alle andere openbare beambten, hoe ook genaamd, wordt uitdrukkelijk bevolen, om, in hunne akten, aan de personen, daarin voorkomende, toe te schrij-

18. Bij de akten van den burgerlijken stand zullen worden uitgedrukt het jaar en de dag harer inschrijving, mitsgaders, de voornamen, de namen, de ouderdom, het beroep en de woonplaats, zoo wel der verschijnende partijen, als der getuigen. (C. 34; B. 31, 40, 45, 48, 51, 54, 57, 59, 61.)

19. In alle de gevallen, waarin de belanghebbende partijen niet verpligt zijn in persoon te verschijnen, zullen zij zich door eenen gemagtigde, daartoe bij authentieke akte aangesteld, mogen laten vertegenwoordigen. (C. 36; B. 30, 106, 133v.)

20. De getuigen, van welke men bij de akten van den burgerlijken stand gebruik maakt, zullen daartoe door de belanghebbende personen worden gekozen, en moeten zijn manspersonen, meerderjarig en binnen het koningrijk hunne woonplaats hebbende.

Ook nabestaanden zullen als getuigen worden toegelaten. (C. 37; B. 385, 1947.) *a)*

21. De ambtenaren van den burgerlijken stand zullen aan de verschijnende partijen, mitsgaders aan de getuigen, de akten voorlezen, en daarin vermelden dat aan die formaliteit is voldaan.

Iedere akte moet door den ambtenaar van den burgerlijken stand, de verschijnende partijen en de getuigen worden geteekend; wanneer de eene of andere der partijen of der getuigen niet mogt kunnen teekenen, moet van de oorzaak des beletsels in de akte melding worden gemaakt. (C. 38, 39; B. 16.)

22. De registers zullen door den ambtenaar van den burgerlijken stand op het einde van ieder jaar worden afgesloten; en zal, in de maand Januarij daaraanvolgende, één der dubbele worden overgebragt in de archieven der gemeente, en het andere dubbel, mitsgaders het register der huwelijks-aangiften en afkondigingen, ter griffie van de arrondissements-regtbank. (C. 43; B. 14, 25, 28.) *b)*

ven de adelijke titels of kwalificatiën, waarmede zij door Ons zijn erkend of begiftigd, zoodat dezelve personen in alle authentieke stukken niet anders dan met de hun toekomende titels en kwalificatiën worden aangeduid; verbiedende Wij daarentegen uitdrukkelijk aan de voormelde hoven, regtbanken, ambtenaren van den burgerlijken stand, Notarissen en aan alle andere openbare beambten, om in hunne akten eenige adelijke titels of kwalificatiën toe te kennen aan personen, welke daarmede door Ons niet erkend of begiftigd zijn.

a) *Art.* 28 *C. P.* Quiconque aura été condamné à la peine des travaux forcés à temps, du bannissement, de la réclusion ou du carcan, ne pourra jamais être ..... employé comme témoin dans les actes.

b) Volgens het *Décret Impérial, du* 20 *Juillet* 1807, *concernant les Tables Alphabétiques de l'Etat Civil* (Fortuijn, II. bl. 446), zouden er door de ambtenaren van den burgerlijken stand jaarlijksche alphabetische tafels in twee exemplaren (een voor elk der in duplo gehouden registers), en door de griffiers der tribunaux de première instance tienjaarlijksche alphabetische tafels, in drie exemplaren (een voor de griffie, een ander voor de préfectuur van het département, en het derde voor demairie) worden opgemaakt. Bij *Kon. Besluit* van 19 *November* 1841 n°. 84 is het voor de prefectuur bestemde exemplaar afgeschaft, terwijl reeds vroeger en ook later, nog andere wijzigingen van het *Décret* zijn vastgesteld.

Laatstelijk is de geheele zaak der Alphabetische Tafels op nieuw geregeld bij het *Besluit van den* 15den *Mei* 1868 (*Stb.* n°. 60), *houdende bepalingen betrekkelijk de alphabetische tafels op de akten van den Burgerlijken Stand.*

WIJ WILLEM III, *enz.*

Op de voordragt van Onze Ministers *enz.*

Gezien het keizerlijk decreet betrekkelijk de alphabetische tafels van den Burgerlijken Stand, van den 20sten Julij 1807 (Bulletin des Lois n°. 154), en de tot hetzelfde onderwerp betrekkelijke Koninklijke besluiten van 15 December 1820, n°. 92, den 19den November 1841, n°. 84, en den 27sten Januarij 1854, n°. 61;

Overwegende:

dat de bepalingen van het voormelde decreet, bepaaldelijk die, welke betreffen de tienjaarlijksche tafels van den Burgerlijken Stand in hare toepassing hier te lande aanleiding hebben gegeven tot vele bezwaren, welke slechts ten deele zijn opgeheven bij de twee laatstgemelde Koninklijke besluiten; dat het mitsdien wenschelijk is voorgekomen, met intrekking van het voormelde decreet, nieuwe bepalingen vast te stellen, omtrent het daarin geregelde onderwerp;

Den Raad van State gehoord, *enz.*

Gelet *enz.*

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Jaarlijks nadat de registers van geboorten, van huwelijken en echtscheidingen en van overlijden ingevolge art. 22 van het Burgerlijk Wetboek zijn afgesloten, worden door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand vier afzonderlijke alphabetische tafels opgemaakt van de in de voormelde registers gedurende

23. De volmagten en andere stukken, welke bij de akten van den burgerlijken stand worden gevorderd, zullen aangehecht blijven aan de registers, welke ter griffie van de arrondissements-regtbank moeten worden overgebragt. (C. 44.)

24. Een ieder is bevoegd om zich, door de bewaarders der registers van den burgerlijken stand, uittreksels uit die registers te doen afgeven. *a*) Die uittreksels, wanneer zij met de registers overeenstemmen *b*) en door den voorzitter der arrondissements-regtbank, of door den regter die dezen vervangt, zijn gelegaliseerd, zullen geloof verdienen, tot op het oogenblik dat de valschheid daarvan, met inachtneming der regelen, bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering voorgeschreven, zal zijn beweerd. (C. 45; Rv. 838, 176 v.)

25. Wanneer op den kant van eene reeds ingeschrevene akte moet worden melding gemaakt van eene andere akte, tot den burgerlijken stand betrekkelijk, wordt zulks gedaan door den ambtenaar van den burgerlijken stand in de loopende onder hem berustende registers, of in die welke in de archieven der gemeente zijn overgebragt; en door den griffier der arrondissements-regtbank, in die welke ter griffie berusten.

De zorg voor de eenvormige inschrijving is aan het openbaar ministerie opgedragen, aan hetwelk de ambtenaar van den burgerlijken stand, binnen tien dagen na de aanteekening, daarvan kennis geeft.

het afgeloopen jaar ingeschreven akten van geboorte, huwelijk, echtscheiding en overlijden.

2. De in art. 1 bedoelde tafels worden opgemaakt binnen den tijd van twee maanden na het afsluiten der registers en gehecht aan het dubbel, dat in de archieven der gemeente wordt overgebragt.

3. Voor het einde van het jaar 1868 worden door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand uit de bestaande jaarlijksche alphabetische tafels en, bij gebreke van deze, uit de registers zelve, opgemaakt vier tienjaarlijksche alphabetische tafels, afzonderlijk aanduidende de akten van geboorte, huwelijk, echtscheiding en overlijden, welke in de registers van de laatste tien jaren zijn ingeschreven.

De verpligting tot het opmaken van de tienjaarlijksche tafels, blijft voor het vervolg bestaan, met dien verstande, dat zij telkens binnen de zes eerste maanden van het elfde jaar worden opgemaakt over de laatst verloopen tien jaren.

De oorspronkelijke tienjaarlijksche tafels blijven berusten in de archieven der gemeenten.

4. De ambtenaren van den Burgerlijken Stand zijn verpligt onmiddellijk na het sluiten en onderteekenen der jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels, daarvan schriftelijk kennis te geven aan den griffier bij de arrondissements-regtbank, onder welker gebied de gemeente is gelegen, waarin zij hunne betrekking uitoefenen.

Na deze kennisgeving zijn zij gehouden de tafels af te geven aan den griffier tot het in het volgend artikel omschreven einde, doch niet anders dan op diens schriftelijke aanvrage en tegen behoorlijk onderteekend bewijs van ontvangst.

5. De griffiers bij de arrondissements-regtbanken zijn verpligt tot het opmaken van afschriften van de jaarlijksche tafels, binnen den tijd van drie maanden en van de tienjaarlijksche tafels binnen den tijd van zes maanden, nadat zij de in het vorig artikel bedoelde kennisgeving hebben ontvangen.

De oorspronkelijke jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels moeten door hen binnen den tijd van veertien dagen na de ontvangst, aan de ambtenaren van den burgerlijken stand worden teruggegeven.

Voor de tienjaarlijksche tafels van gemeenten van meer dan 25,000 inwoners wordt de in het vorig lid van dit artikel bedoelde termijn op eene maand gesteld.

Zoolang de oorspronkelijke tafels ter griffie berusten, zijn de griffiers verpligt daarvan, telkens wanneer dit verlangd wordt, inzage te verleenen aan de ambtenaren van den Burgerlijken Stand.

De afschriften der jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels, door den griffier voor eensluidend met het origineel onderteekend, blijven ter griffie der regtbank berusten, en de eerstgemelde worden gehecht aan het ter griffie overgebragte dubbel der registers van den Burgerlijken Stand.

6. De jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels worden opgemaakt in twee kolommen.

De eerste kolom bevat de geslachtsnamen en voornamen van hen, wier geboorte, huwelijk, echtscheiding of overlijden daarin wordt vermeld, naar de alphabetische orde van den geslachtsnaam, die vooraan op den regel wordt gesteld, terwijl daarnevens in parenthese de voornamen worden gevoegd. Achter de namen der gehuwden, worden de namen vermeld van degenen met wie het huwelijk is gesloten.

De tweede kolom bevat de dagteekening der akten van geboorte, huwelijk, echtscheiding of overlijden.

7. Het keizerlijk decreet van 20 Julij 1807 (Bulletin des Lois n°. 154), wordt buiten werking gesteld.

Onze Ministers *enz.*

's Gravenhage, *enz.*

a) Vg. het *Kon. Besluit van 24 Mei* 1827 (*Stb.* n°. 27), *waarbij de regten voor afschriften van*, *of extracten uit akten van den burgerlijken stand*, *verschuldigd op eenen eenparigen voet worden vastgesteld.*

b) *Art.* 25 *C. N.*: „délivrés conformes aux registres,"

Geene uittreksels uit registers van den burgerlijken stand zullen mogen worden afgegeven, ten zij daarbij worden gevoegd de aanteekeningen, welke zich op den kant van de akte mogen bevinden. (C. 49; B. 14, 22, 28, 38, 43, 48, 66, 73.)

26. Men kan, zoo wel door getuigen als door bescheiden, bewijzen dat registers van den burgerlijken stand nooit hebben bestaan, of verloren zijn geraakt, of wel, dat eene ingeschrevene akte daaraan ontbreekt.

In geval van vervalsching, verandering, verscheuring, vernietiging of verdonkering eener akte van den burgerlijken stand, zal het vonnis, waardoor van het misdrijf blijkt, de kracht hebben welke aan gewijsden in strafzaken ten aanzien van burgerlijke regtsgedingen bij dit Wetboek is toegekend. (C. 46; B. 49, 62, 70 v., 156, 316 v., 323, 1955.)

27. De ambtenaren van den burgerlijken stand, of andere bewaarders, zijn, ieder voor zoo veel hem aangaat, aansprakelijk voor het rigtig houden en bewaren der registers.

Elke verandering, elke vervalsching in de akten, elke inschrijving op een los blad, mitsgaders alle overtreding, tegen de voorschriften van dezen titel begaan, kunnen aan de partijen *a*) grond opleveren om tegen die ambtenaren of bewaarders schadevergoeding te eischen.

In geval van overtreding, tegen de voorschriften van dezen titel begaan, kunnen *b*) die ambtenaren en bewaarders, voor zoo verre daartegen niet bij het Wetboek van Strafregt is voorzien, door de arrondissements-regtbank worden verwezen in eene geldboete, niet te boven gaande de som van honderd gulden.

Bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt de proces-orde op dat stuk voorgeschreven. (C. 50—52; Rv. 854; Sr. 145 v., 173, 192 v., 254 v.; Stb. 1869 nº. 65 a. 42.) *c*)

28. Het openbaar ministerie is verpligt de ter griffie van de arrondissements-regtbank overgebragte registers en de daaraan gehechte stukken te onderzoeken, en van deszelfs bevinding proces-verbaal op te maken. Het is bevoegd om inzage te nemen van het dubbel der registers hetwelk bij de gemeentebesturen berust. (C. 53; B. 14, 22, 23.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de akten van geboorten.

29. De aangiften van geboorten zullen binnen drie dagen na de bevalling moeten worden gedaan aan den plaatselijken ambtenaar van den burgerlijken stand, en in tegenwoordigheid van twee getuigen.

Die ambtenaar zal daarvan dadelijk eene akte opmaken.

Hij is bevoegd om te vorderen dat het kind aan hem worde vertoond. *d*) (C. 55, 56; B. 20 v.; Sr. 346.)

a) ***partijen:*** d. z. volgens Diephuis (*Het Ned. Burg. Regt*, I bl. 322), „belanghebbenden"; volgens Opzoomer (*Het Burg. Wetb. verklaard* I bl. 61 (2)), „die er schade door geleden hebben."

b) ***kunnen:*** vg. Voorduin II bl. 67 VI volgg.

c) *Art.* 854 *B. Rv.* De overtredingen van ambtenaren van den burgerlijken stand, notarissen en andere ambtenaren, waarvan, volgens de wet, de burgerlijke regter kennis neemt, zullen, zoowel in eersten aanleg als in hooger beroep, op dezelfde wijze als correctionele zaken worden vervolgd en beregt. Vg. art. 54*a* der *Wet van* 9 *Julij* 1842 (*Stb.* nº. 20); Voorduin II bl. 69 volgg. en 74, en art. 222 volgg. Wetb. v. Strafv.

d) *Avis du Conseil d'Etat*, du 12 *Brumaire An* XI (Fortuijn II bl. 221 volgg.) Le Conseil d'Etat .... sur la question:

Si l'officier de l'état civil peut rediger et inscrire d'après les déclarations des parties, les actes de l'état civil non inscrits sur les registres dans les délais prescrits par la loi, ou s'il est nécessaire que cette inscription soit autorisée par un jugement;

. . . . est d'avis . . . . que les principes qui ont motivé l'avis du 18 Nivôse An X, sur la

30. De aangifte der geboorte van een kind zal door den vader moeten worden gedaan, of, bij gebreke van dien, door de geneesheeren, heelmeesters, vroedmeesters, vroedvrouwen of andere personen, welke bij de bevalling zijn tegenwoordig geweest; en wanneer de moeder buiten hare woning bevallen is, zal de aangifte moeten geschieden door den persoon ten wiens huize zij bevallen is. (C. 56; Sr. 346; B. 19.)

31. De akte van geboorte zal vermelden:

1°. Het jaar, den dag, het uur en de plaats der geboorte.

2°. De kunne van het kind en de voornamen welke aan hetzelve zullen worden gegeven;

3°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats der ouders; *a*)

4°. De voornamen en namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der *b*) aangevers en der getuigen. (C 57; B. 18, 20, 21.)

32. Wanneer het kind buiten echt geboren is, mag de naam des vaders niet bij de akte worden vermeld, ten ware deze het kind, het zij in persoon, het zij door eenen gemagtigde, bijzonderlijk daartoe bij authenthieke akte aangesteld, erkenne. (B. 45, 327, 336, 342, 344.)

33. Die een pas geboren kind gevonden heeft, is gehouden daarvan aangifte te doen aan den ambtenaar van den burgerlijken stand der plaats, alwaar hetzelve is ontdekt; mitsgaders de kleederen en andere goederen aan te duiden en te vertoonen, welke nevens het kind mogten zijn gevonden, en eindelijk op te geven alle de omstandigheden opzigtelijk den tijd wanneer, en de plaats waar het kind ontdekt is.

Het daarvan op te maken proces-verbaal moet daarenboven vermelden den vermoedelijken ouderdom des kinds, zijne kunne, de bijzondere kenteekenen welke hetzelve mogt hebben, de namen welke men aan hetzelve zal geven, mitsgaders het gesticht waarin, of den persoon bij wien hetzelve is verbleven. Dit proces-verbaal moet in de registers van geboorten worden ingeschreven. (C. 58; B. 18, 29, 31; Sr. 347.)

34. Wanneer het kind dadelijk in een gesticht is opgenomen, zal de in het bovenstaande artikel vermelde verklaring moeten worden gedaan door het hoofd of een der bedienden van dat gesticht.

35. Wanneer een kind gedurende eene zeereis geboren wordt, moet de akte van geboorte binnen vier en twintig uren door den scheepskapitein of gezagvoerder op het dagregister van het schip worden ingeschreven, in tegen-

rectification des actes de l'état civil, sont, à plus forte raison, applicables au cas de l'omission de ces actes sur les registres, puisque la rectification n'a pour objet que de substituer la vérité à une erreur dans un acte déjà existant et que, lorsqu'on demande à réparer une omission d'acte, il s'agit évidemment de donner un état; que s'il était permis à l'officier de l'état civil de recevoir, sans aucune formalité, des déclarations tardives, et de leur donner de l'authenticité, on pourrait introduire des étrangers dans les familles, et que cette faculté serait la source des plus grands désordres; que les actes omis ne peuvent être inscrits sur les registres, qu'en vertu de jugemens rendus en grande connaissance de cause de l'omission, contradictoirement avec les parties intéressées, ou elles appelées, et sur les conclusions du ministère public, et que les jugemens peuvent même être attaqués en tout état, par les parties qui n'y auraient pas été appelées."

Vg. de *Circulaire v. d. Min. v. Justitie, van* 25 *September* 1838 (*Ned. Regtspr.* I bl. 159), het *Rapport der Commissie van Onderzoek aangaande de nog vigerende wetten van Franschen en anderen oorsprong* I bl. 49, en Diephuis I bl. 328 (1) en 347 (6).

Vg. artt. 15 en 16 der *Consulaire Wet*, hierboven bl. 61 volgg.

Art. 12*c* dier Wet (*Stb.* 1875 n°. 201) bepaalt: Met afwijking van het bij art. 29 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde, moeten de aangiften van geboorten in de consulaire ressorten binnen dertig dagen na de bevalling worden gedaan.

a) *Art.* 1 *de la Loi du* 11 *Germinal An XI* (Rondonneau I, bl. 287; Fortuijn II bl. 246). A compter de la publication de la présente loi, les noms en usage dans les différens calendriers, et ceux des personnages connus de l'histoire ancienne, pourront seuls être reçus comme prénoms, sur les registres de l'état civil destinés à constater la naissance des enfans; et il est interdit aux officiers publics d'en admettre aucun autre dans leurs actes. — Over de vraag, of deze bepaling, onder de tegenwoordige wetgeving, nog rechtskracht heeft, zie de literatuur enz. bij Diephuis I bl. 256 volgg.

b) Zoo de O. E. en de Wet van den 15den Mei 1829 (Stb. n°. 24).

woordigheid van den vader, wanneer deze aan boord is, en van twee getuigen zich op het schip bevindende. (C. 59; B. 18, 29, 31; K. 358 v.)

36. In de eerste haven, welke het schip zal aandoen, wanneer die binnen het koningrijk gelegen is, zal de scheepskapitein of gezagvoerder verpligt zijn aan het departement voor de marine een uittreksel uit het dagregister van het schip, bevattende de aanteekening van de geboorte van het kind, op te zenden.

Wanneer het vaartuig is ingeloopen, het zij in eene der overzeesche bezittingen van den staat, het zij in eene vreemde haven, zal het hier-boven vermelde uittreksel worden toegezonden, in het eerste geval, aan het hoofd der nederlandsche regering in die bezitting, en, in het laatste geval, aan den nederlandschen consul, in die haven of in de naastgelegene plaats gevestigd; en zijn deze verpligt dat uittreksel in hunne archieven te bewaren, en een door hen gelegaliseerd afschrift aan het departement voor de marine te doen toekomen. Dien onverminderd blijft de scheepskapitein of gezagvoerder gehouden, bij de terugkomst van het vaartuig binnen het koningrijk, te handelen zoo als bij het eerste lid van dit artikel is bepaald. (C. 60)

37. Het hoofd van het departement voor de marine zal dat uittreksel, door hem gelegaliseerd, opzenden aan den ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats van den vader des kinds, of van de moeder, indien de vader onbekend is.

De ambtenaar van den burgerlijken stand is verpligt hetzelve uittreksel dadelijk in de registers in te schrijven, en daaraan vast te hechten. (C. 61; B. 23.)

38. De akte van erkenning van een kind, door den ambtenaar van den burgerlijken stand opgemaakt, moet, volgens hare dagteekening, in de registers *a*) worden ingeschreven, en van die erkenning moet worden melding gemaakt op den kant van de akte van geboorte, zoo die aanwezig is.

Indien de erkenning van het kind bij eene andere authentieke akte is gedaan, kan ieder belanghebbende vorderen dat daarvan worde melding gemaakt op den kant der akte van geboorte.

In geen geval, kan het verzuim der aanteekening van eene erkenning op den kant der geboorte-akte aan het erkende kind worden tegengeworpen, ten einde zijnen verkregen staat te betwisten. (C. 62; B. 13, 25, 336.)

DERDE AFDEELING.

Van de huwelijks-aangiften en afkondigingen.

39. De ambtenaren van den burgerlijken stand zullen in het daartoe bestemde register de huwelijks-aangiften inschrijven, welke overeenkomstig artikel 105 en 106 gedaan worden. (B. 13.) *b*)

40. Die aangifte zal vermelden de voornamen, namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der aanstaande echtgenooten, mitsgaders hun voornemen om met elkander in den echt te treden.

Wanneer die aangifte in geschrifte *c*) is gedaan, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand dezelve overschrijven, alleen op het register teekenen, en het stuk daaraan vasthechten. (B. 18, 21, 23.)

41. Wanneer aan den ambtenaar van den burgerlijken stand niet blijkt dat voor de aangevende personen eenig wettig beletsel bestaat om met elkander

a) Namelijk *der geboorten.*

b) Zie het *Besluit van* 16 *December* 1838, hierboven bl. 62.

c) *Art.* 106 *B. W.* Deze aangifte zal, hetzij in persoon, hetzij bij zoodanige geschriften geschieden waaruit van het voornemen der aanstaande echtgenooten met genoegzame zekerheid kan blijken....

in den echt te treden, zal hij dadelijk de afkondigingen doen, welke bij artikel 107, 108 en 109 vermeld zijn. (C. 63; B. 84 v.)

42. De akten, waaruit zal moeten blijken dat de afkondigingen hebben plaats gehad, zullen in het register, volgens de orde harer dagteekening, ingeschreven en door den ambtenaar van den burgerlijken stand onderteekend worden. (B. 16 v., 107, 138.)

43. Van de akten van stuiting des huwelijks, welke aan den ambtenaar van den burgerlijken stand beteekend zijn *a*), zal op den kant der akte van afkondiging eene aanteekening worden gesteld. Hetzelfde zal plaats hebben ten opzigte van vonnissen of akten, waarbij de stuiting wordt opgeheven. *b*) (C. 67; B. 25, 125, 126, n°. 6; Rv. 801 v.)

VIERDE AFDEELING.

Van de akten van huwelijk en van echtscheiding.

44. Nadat bij den ambtenaar van den burgerlijken stand zal zijn afgelegd de verklaring der partijen, waarvan bij artikel 135 gesproken wordt, zal hij in naam der wet verklaren dat dezelve door den echt aan elkander verbonden zijn, en daarvan dadelijk in het daartoe bestemde register eene akte opmaken. *c*) (C. 75; B. 13.)

45. De huwelijks-akte zal vermelden:

1°. De voornamen, namen, den ouderdom, de geboorteplaats, het beroep en de woonplaats der echtgenooten, en, wanneer zij te voren gehuwd waren, de voornamen en namen van de vroegere echtgenooten;

2°. Hunnen staat van meerderjarigheid of minderjarigheid;

3°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats hunner ouders;

4°. De toestemming van de ouders, grootouders of voogden *d*), of wel het verlof van den regter, in de gevallen waarin hetzelve gevorderd wordt;

5°. De tusschenspraak van den regter, zoo die heeft plaats gehad;

6°. De gedane huwelijks-afkondigingen, ter plaatse alwaar die vereischt worden, en, ingeval van stuiting, de opheffing daarvan;

7°. De verklaring der partijen om elkander tot echtgenooten te nemen, en de uitspraak van hunne echtvereeniging door den openbaren ambtenaar;

8°. De voornamen, namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der getuigen, mitsgaders de graden van bloedverwantschap of aanhuwelijking, welke tusschen hen en de partijen mogten bestaan;

9°. De erkenning van natuurlijke kinderen, zoo die plaats heeft. *e*) (C. 76; B. 18, 20, 21, 385, 474 v., 478, 92 v., 506*b*, 107 v., 114 v., 135, 44, 345 v., 327, 336.)

a) *Art.* 801*a* *B. Rv.* Bij stuiting des huwelijks moet het verzet gedaan worden bij eene akte, zoowel aan den ambtenaar van den burgerlijken stand, als aan de partij tegen welke het verzet gerigt is, door eenen deurwaarder beteekend....

b) *Art.* 125*a* *B. W.* Wanneer er stuiting van een huwelijk plaats heeft, zal het aan den ambtenaar van den burgerlijken stand niet geoorloofd zijn hetzelve te voltrekken, dan nadat aan hem zal zijn ter hand gesteld een vonnis in kracht van gewijsde gegaan, of eene authentieke akte, waarbij de stuiting is opgeheven, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen....

c) Vg. artt. 15 en 16 der *Consulaire Wet*, hierboven bl. 61 volgg.

d) of curators. Vg. art. 95 jo. 506*b* B. W.

e) In art. 83 van het Ontwerp van 11 *November* 1822 luidde deze alinea aldus: „De erkenning van natuurlijke kinderen, zoo die plaats heeft, ofte wel eene ontkennende verklaring, daaromtrent door de partijen afteleggen; —" in art. 46 van het Wetb. van 1830: „De erkenning van natuurlijke kinderen, zoo die er zijn." Vg. Voorduin, II, bl. 88 volgg., Opzoomer I bl. 71, en Diephuis I bl. 360 (1).

46. Wanneer een huwelijk bij gevolmagtigde, of wel in een bijzonder huis, voltrokken wordt, zal van die omstandigheid uitdrukkelijke melding in de akte worden gemaakt. (B. 132, 134, 23.)

47. De overschrijving van de akten van huwelijk, in een vreemd land aangegaan, zal in de loopende registers van de woonplaats der echtgenooten geschieden. (C. 171; B. 139.)

48. De akte van inschrijving eener echtscheiding zal bevatten:

1°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats der gescheiden echtgenooten;

2°. De vermelding van het vonnis waarbij de echtscheiding is uitgesproken, van hetwelk een afschrift aan het register zal blijven gehecht;

3°. De vermelding van het getuigschrift van den griffier, strekkende tot bewijs dat tegen het vonnis door geen wettig middel kan worden opgekomen. *a*)

Die akte zal, volgens hare dagteekening, in de huwelijks-registers worden ingeschreven, en zal daarenboven de partij, die de echtscheiding heeft verkregen, verpligt zijn te zorgen, en de andere bevoegd zijn te vorderen, dat daarvan aanteekening worde gedaan op den kant der huwelijks-akte. (Rv. 81 v., 340, 382 v., 398; B. 276, 260, 18, 21, 23, 25.)

49. Wanneer het bewezen is dat de registers zijn verloren geraakt, zal de inschrijving eener echtscheiding, zoo wel door bescheiden als door getuigen, kunnen worden bewezen. (B. 26.)

VIJFDE AFDEELING.

Van de akten van overlijden.

50. De akten van overlijden zullen worden opgemaakt door den ambtenaar van den burgerlijken stand der plaats, alwaar de persoon overleden is, en op de verklaring van twee getuigen. *b*)

Wanneer het blijkt dat de overledene elders zijne woonplaats heeft gehad, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand een uittreksel van de akte van overlijden doen toekomen aan dien van de laatstbekende woonplaats van den overledene, ten einde insgelijks in de registers aldaar te worden ingeschreven. (C. 78.) *c*)

51. Zij zullen bevatten:

1°. De voornamen, den naam, den ouderdom, het beroep en de woonplaats van den overledene, mitsgaders den dag en het uur des overlijdens;

2°. De voornamen en den naam van den anderen echtgenoot, indien de overledene getrouwd of wel weduwenaar of weduwe was;

3°. De voornamen, den naam, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der aangevers, en, wanneer zij bloedverwanten zijn, den graad van bloedverwantschap;

De akten van overlijden zullen daarenboven bevatten, voor zoo verre men zulks kan te weten komen, de voornamen, namen, het beroep

a) Vg. Opzoomer I bl 88 volgg., Diephuis I bl. 368 volgg.

b) Art. 51 n°. 3 „aangevers." Zie ook art. 78 C. N. „témoins", en art. 79*a* „déclarants".

c) *Art.* 5 *der Wet van den* 1sten *Junij* 1865 (*Stb.* n°. 60). De geneeskundigen onderteekenen bij het overlijden van elk hunner lijders ten behoeve van den ambtenaar van den burgerlijken stand eene verklaring van dit overlijden, en doen daarbij naar hunne overtuiging, doch met inachtneming van den door hen afgelegden eed of belofte van geheimhouding, zoo naauwkeurig mogelijk opgave van de oorzaak van den dood. Vg. art. 19 derzelfde Wet. — Zie ook de artt. 15 en 16 der *Consulaire Wet*, hierboven bl. 61 volgg.

en de woonplaats der ouders van den overledene, mitsgaders deszelfs geboorteplaats. (C. 79; B. 18, 21.)

52. De ambtenaar van den burgerlijken stand zal geene akte van overlijden van een pas geboren kind mogen opmaken, dan voor zoo verre aan hem zal zijn gebleken, dat de geboorte van het kind in het daartoe bestemde register is ingeschreven.

Bij ontstentenis van dien, zal die ambtenaar niet vermogen uit te drukken dat het kind overleden is, maar alleen, dat hetzelve als levenloos is aangegeven. Hij kan, in zoodanig geval, bij twijfeling omtrent de deugdelijkheid der aangifte, vorderen dat het kind aan hem worde vertoond.

Hij zal daarenboven de verklaring der getuigen ontvangen, opzigtelijk de voornamen, namen, het beroep en de woonplaats van de ouders van het kind, met aanduiding van het jaar en de maand waarin, en den dag en het uur waarop het kind is ter wereld gebragt.

Die akte zal, overeenkomstig hare dagteekening, in de sterfregisters worden ingeschreven, zonder dat daardoor eenigermate zal zijn beslist of het kind levend, dan wel dood, is ter wereld gekomen. (B. 29 v.) *a*)

53. *Geene begraving mag geschieden, zonder het verlof, vrij van zegel en kosteloos door den ambtenaar van den burgerlijken stand aftegeven.*

Dat verlof zal door denzelven niet worden verleend, tenzij hij zich van het overlijden hebbe verzekerd, en niet vroeger dan zes en dertig uren na het overlijden, behoudens de gevallen bij de reglementen van policie voorzien. (C. 77.)

Dit artikel is ingetrokken bij art. 50 der *Wet van den* 10^den^ *April* 1869 (Stb. n°. 65), *tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten.* *b*)

a) De artikelen 1 en 2 van het *Décret Impérial du 4 Juillet* 1806 (Rondonneau I bl. 330), waaruit dit artikel is overgenomen, luidden aldus: Lorsque le cadavre d'un enfant dont la naissance n'a pas été enregistrée, sera présenté à l'officier de l'état civil, cet officier n'exprimera pas qu'un tel enfant est décédé, mais seulement qu'il lui a été présenté sans vie. Il recevra de plus la déclaration des témoins, touchant les noms, prénoms, qualités et demeures des père et mère de l'enfant, et la désignation des an, jour et heure auxquels l'enfant est sorti du sein de sa mère. — 2. Cet acte sera inscrit à sa date sur les registres des décès, sans qu'il en résulte aucun préjugé sur la question de savoir si l'enfant a eu vie ou non. — Vg. ook art. 5 der *Wet van* 1 *Junij* 1860, afgedrukt onder art. 50, (*c*).

b) *Art.* 4 *dier Wet.* Geene begraving geschiedt zonder schriftelijk verlof van den ambtenaar van den burgerlijken stand, vrij van zegel en kosteloos aftegeven, waarin de begraafplaats, of de in art. 2 bedoelde plaats, waar het lijk ter aarde zal worden besteld, wordt vermeld. [Vg. art. 41 n°. 3, volgens hetwelk de overtreding van dit lid met eene boete van *f* 10 tot *f* 100, en met gevangenis van drie dagen tot eene maand, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft, en art. 42, volgens hetwelk op den ambtenaar van den burgerlijken stand, die het hier bedoelde verlof verleent zonder dat aan hem is overgelegd eene der in al. 4 van dit art. bedoelde verklaringen, het 3de lid van art. 27 B. W. toepasselijk is.]

Ligt deze begraafplaats buiten de gemeente, dan geeft die ambtenaar onmiddellijk kennis van het verleend verlof aan den burgemeester der gemeente, waarin de begraafplaats ligt.

Ligt de algemeene begraafplaats eener gemeente op het grondgebied eener andere gemeente, dan kan van de voorenstaande zinsnede worden afgeweken bij de verordening, bedoeld in art. 29 dezer wet.

Bij het vragen van verlof wordt overgelegd de schriftelijke verklaring, bedoeld in art. 5 der *Wet van* 1 *Junij* 1865 (*Stb.* n°. 60). Ontbreekt zoodanige verklaring, dan wordt de doodschouw verrigt en de verklaring afgegeven door een geneeskundige, jaarlijks door burgemeester en wethouders daartoe aantewijzen en te beëedigen. Het formulier van den eed wordt door Ons vastgesteld. [Dit is geschied bij het *Kon. Besluit van* 26 *Junij* 1869 (*Stb.* n°. 109); het formulier luidt aldus: „Ik zweer (beloof), dat ik als geneeskundige belast met de doodschouw, de verklaring, bedoeld in art. 4, alinea 4, der Wet van 10 April 1869 (*Stb.* n°. 65) niet zal afgeven dan na mij naar behooren van het overlijden overtuigd te hebben.]

Art. 6. Geene begraving geschiedt vroeger dan 36 uren of later dan op den vijfden dag na het overlijden. [Vg. art. 40 n°. 1, volgens hetwelk het begraven en het doen begraven na den vijfden dag van het overlijden, behoudens het bepaalde in het 2de lid van dit artikel, met eene boete van *f* 5 tot *f* 25 en met gevangenis van een tot drie dagen, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft, en art. 41 n°. 4, volgens hetwelk het begraven binnen de 36 uren na het overlijden, met eene boete van *f* 10—*f* 100, en met gevangenis van drie dagen tot eene maand, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft.]

Ontheffing van deze bepaling kan door den burgemeester, na verhoor van een geneeskundige, schriftelijk worden verleend.

Wanneer een geneeskundige verklaart, dat bespoe-

54. Wanneer een sterfgeval heeft plaats gehad in burgerlijke of militaire gasthuizen, in gevangenhuizen of andere openbare gestichten, zullen de hoofden, gezagvoerders, bestuurders, cipiers of opzigters van die gestichten, verpligt zijn daarvan binnen vier en twintig uren aangifte te doen aan den ambtenaar van den burgerlijken stand, welke, na zich van het overlijden te hebben verzekerd, eene akte, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 51, zal opmaken.

Er zullen bovendien in die gestichten bijzondere registers worden gehouden, waarin van het overlijden en de daartoe betrekkelijke omstandigheden zal worden melding gemaakt. (C. 80, 84; Stb. 1865 n°. 60, a 5.)

55. *Wanneer er teekenen of aanduidingen van eenen geweldigen dood aanwezig zijn, of andere omstandigheden bestaan, die reden geven om dien te vermoeden, zal de begraving niet mogen geschieden, dan nadat het lijk geregtelijk zal zijn geschouwd.*

Bij het verbaal der schouwing zullen zooveel mogelijk, worden opgegeven de voornamen, de naam, de ouderdom, de geboorteplaats, het beroep en de woonplaats van den overledene. (C. 81.)

Dit artikel is ingetrokken bij art. 50 der *Wet van den 10den April* 1869 (Stb. n°. 65.), *tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en dé begrafenisregten.* a)

diging of uitstel der begraving noodig is, kan het begraven op een vroeger of later tijdstip, dan in het 1ste lid van dit artikel is bepaald, door den burgemeester schriftelijk worden gelast.

Door burgemeester en wethouders kan in het belang der volksgezondheid worden bevolen, dat overledenen aan eene bepaald aangewezen ziekte, op eenen zelfs binnen de 36 uren na het overlijden te bepalen tijd, worden overgebragt naar een lijkenhuis, indien dit aanwezig is.

[Vg. art. 41 n°. 5°., volgens hetwelk het niet voldoen aan het bevel, in het 3de of 4de lid van dit artikel bedoeld, met eene boete van *f* 10—*f* 100 en met gevangenis van drie dagen tot eene maand, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft.] Vg. ook art. 7 der Wet.

a) *Art. 5 dier Wet.* Wanneer er teekenen of aanduidingen van een geweldigen dood aanwezig zijn, of andere omstandigheden dien doen vermoeden, geschiedt de begraving niet dan nadat het lijk geregtelijk is geschouwd, en de Officier van Justitie of de Regter-Commissaris, met het geregtelijk onderzoek belast, schriftelijke toestemming heeft gegeven, welk stuk aan den ambtenaar van den burgerlijken stand moet worden vertoond.

Bij het verbaal der schouwing worden, zooveel mogelijk, de voornamen, de naam, de ouderdom, de geboorteplaats, het beroep en de woonplaats van den overledene opgegeven. [Vg. art. 42, volgens hetwelk op den ambtenaar van den burgerlijken stand, die het bij art. 4 bedoelde verlof verleent, zonder dat hem is vertoond de schriftelijke toestemming, bij dit artikel bedoeld, het 3de lid van art. 27 B. W. toepasselijk is, en art. 43 nl. 2° en 3°, welke eene boete van *f* 10—*f* 100 en gevangenis van eene maand tot een jaar, te zamen of afzonderlijk, bedreigen tegen „het verbergen van het lijk van iemand, die aan een geweldigen dood is gestorven, of de poging daartoe", en tegen „het vervoeren of begraven van een lijk in het geval van art. 5, in strijd met dat artikel".]

Zie voorts de artt. 41*d*, 50 volgg., en 98 Wetb. van Strafv., en de *Circulaire van den Minister van Justitie van* 31 *Julij* 1865 n°. 129, 5e *afd.* (*Bijv. tot het Staatsblad* n°. 164.)

Kon. Besluit van den 15den *Juli* 1818 (Stb. n°. 30), *houdende verordeningen, betrekkelijk het doen van geregtelijke schouwingen.*

WIJ WILLEM, *enz.*

Overwegende de noodzakelijkheid, dat het doen van geregtelijke schouwingen en het opmaken van oordeelkundige *visa reperta*, ten gevolge van dezelve, alleen toevertrouwd zij aan zoodanige geneeskunstoefenaren, welke daartoe de bekwaamheid en geschiktheid hebben;

En willende de rigtige wijze van handelen te dien opzigte op eene doelmatige wijze verzekeren;

Gezien *enz.*;

Den Raad van State gehoord;

Hebben goedgevonden en verstaan te arresteren *enz.*

Verordeningen betrekkelijk het doen van geregtelijke schouwingen.

Art. 1. De geregtelijke schouwingen van lijken van zoodanige personen, welke op eene gewelddadige wijze zijn of schijnen te zijn omgekomen, hetzij zonder eenige vóór den dood toegebragte genees- of heelkundige hulp, hetzij na eene vruchtelooze aanwending daarvan, zullen moeten geschieden door beëedigde geregtelijke arrondissements-medicinæ doctores en heelmeesters, welke te dien einde zullen aangesteld worden, en ter requisitie en ten overstaan van zoodanige justiciële en politieke autoriteit, onder wier jurisdictie of ressort het voorval plaats heeft, met adsistentie, daar het zijn kan, van eenen openbaren leeraar in de ontleedkunde.

Tot het bijwonen dier schouwingen moeten geroepen worden die doctores en heelmeesters, welke den dooden eenige hulp mogten hebben toegebragt.

2. De schouwcedel, door de gerequireerden inteleveren, en door allen, ook door de doctores en heelmeesters, die den dooden geadsisteerd hebben, te onderteekenen, moet alleen behelzen een getrouw en naauwkeurig relaas van hetgeen door hen aan zoodanig lijk gezien en gedaan is, waarbij gevoegd moet worden een relaas van hetgeen de doctores en heelmeesters, die den dooden bijgestaan hebben, van den beginne der behandeling af, tot den dood, aan denzelven *gezien* en *gedaan* hebben, door dezen gegeven en geteekend.

56. De ambtenaar, welke het verbaal van schouwing zal hebben opgemaakt, is verpligt aan dien van den burgerlijken stand dadelijk opgave te doen van al hetgeen vereischt zal worden om de akte van overlijden op te maken.

De ambtenaar van den burgerlijken stand zal een afschrift van de akte van overlijden doen toekomen aan dien der bekende woonplaats van den overledene, ten einde door dezen in de registers te worden ingeschreven. (C. 82; B. 50.)

57. De griffiers der criminele hoven en regtbanken zijn verpligt, binnen vier en twintig uren na het ten uitvoer leggen van doodvonnissen, aan den ambtenaar van den burgerlijken stand van de plaats, alwaar het vonnis is ten uitvoer gelegd, te doen toekomen afschrift van het bij die gelegenheid opgemaakt proces-verbaal.

Zij zullen aan den voet van dat proces-verbaal alle aanduidingen opgeven, welke vereischt worden om de akten van overlijden, overeenkomstig artikel 51, te kunnen opmaken. (C 83; B. 50.) *a*)

58. De ambtenaar van den burgerlijken stand, ter plaatse alwaar de veroordeelde is ter dood gebragt, zal afschrift van de akte van overlijden doen toekomen aan dien van de laatstbekende woonplaats van den veroordeelde, ten einde door dien ambtenaar insgelijks in de registers te worden ingeschreven. (C. 83; B. 50.) *b*)

59. In geval van eenen geweldigen dood, van het ter dood brengen van eenen veroordeelde, of van het overlijden in gevangenhuizen, zal van die omstandigheden in de registers geene melding worden gemaakt, en de akte van overlijden eenvoudig worden ingerigt naar den vorm, bij artikel 51 voorgeschreven. (C. 85.) *c*)

60. Wanneer een sterfgeval gedurende eene zeereis heeft plaats gehad, moet de akte van overlijden binnen de vier en twintig uren, door den scheepskapitein of gezagvoerder, in het dagregister van het schip worden ingeschreven, in tegenwoordigheid van twee getuigen, zich aan boord van het schip bevindende.

Een uittreksel van die akte zal aan het departement voor de marine worden toegezonden, even en in dier voege als bij artikel 36 opzigtelijk de akten van geboorten is bepaald.

3. Ingevalle van vermoedelijke vergiftiging zullen gerequireerden tot de schouwingen eenen apotheker, of in plaatsen, waar dezelve gevonden wordt, een openlijken leeraar in de scheikunde, kunnen adsumeren, die dan bij de schouwcedel een relaas zal moeten voegen, niet alleen het resultaat behelzende van de proeven, tot het ontdekken van het vergif door hem genomen, maar de proefnemingen zelve beschrijvende, zoo als die in tegenwoordigheid van de gerequireerden tot de schouwingen zullen zijn in het werk gesteld.

4. Van deze enkele verklaringen der *visa reperta* bij de schouwcedel moet afgescheiden zijn het oordeel, over het voorhanden zijnde geval uit te brengen, als moetende dit bestaan in eene oordeelkundige conclusie, op reden en ondervinding steunende, nopens de wijze en het gevaar der toegebragte wonde, of ander gedaan geweld en de ware oorzaak des doods.

5. Tot het opmaken dier conclusie en het vellen van dat oordeel moeten de doctores en heelmeesters, die den dooden bijgestaan hebben, niet geroepen worden; maar zulks moet geschieden door den geregtelijken arrondissements-doctor en heelmeester, met adsumtie, wanneer het belang der zaak en de moeijelijkheid van uitspraak in sommige gevallen zulks mogten vorderen, van één of twee leden uit de provinciale of plaatselijke geneeskundige kommissie, door hunne professie daartoe gekwalificeerd.

6. De bepalingen in bovenstaande artikelen vervat, zullen insgelijks toepasselijk zijn en in acht genomen worden bij geregtelijke schouwingen, ingeval van verwondingen, kneuzingen, enz. die op eene gewelddadige wijze zijn, of schijnen te zijn toegebragt, of van vermoedelijke vergiftiging, zonder dat de dood des lijders daarvan het gevolg geweest is.

Het tegenwoordig besluit zal in het *Staatsblad* worden geïnsereerd *enz.*

Gegeven *enz.*

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. DE MEIJ VAN STREEFKERK.

a) Vg. art. 379 Wetb. v. Strafv. De toepassing van dit art. is zeer beperkt door de afschaffing der doodstraf, „in de gevallen, waarin zij door de burgerlijke strafwet wordt bedreigd," bij art. 1 der *Wet van den* 17[den] *September* 1870 (*Stb* n°. 162), *tot afschaffing der doodstraf.*

b) Om dezelfde reden vindt ook dit artikel thans slechts zelden toepassing meer. Zie de vorige noot.

c) Van de woorden: „van het ter dood brengen van eenen veroordeelde," geldt het in de beide vorige noten gezegde.

Het hoofd van het departement voor de marine zal het uittreksel van de akte van overlijden, door hem gelegaliseerd, aan den ambtenaar van den burgerlijken stand der bekende woonplaats van den overledene doen toekomen. (C. 86, 87; B. 18, 35—37, 50.) *a*)

61. Bij bijzondere reglementen wordt bepaald, op hoedanige wijze het overlijden van krijgslieden, welke te velde, in den slag, of in 's rijks dienst buiten het koningrijk zijn gestorven, in de gewone registers van den burgerlijken stand zal worden ingeschreven. (C. 88 v.) *b*)

a) *Art. 8 der Wet van den 10den April* 1869 (*Stb* n°. 65), *tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten.* Een algemeene maatregel van inwendig bestuur bepaalt de wijze, waarop met lijken van personen, aan boord van in zee zijnde Nederlandsche schepen overleden, moet worden gehandeld, alsmede waarop het vervoer van lijken uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland naar Nederland kan worden toegelaten.

De hier bedoelde maatregel is vastgesteld bij *Besluit van* 18 *October* 1869 (*Stb.* n°. 162). Vg. ook de *Circulaire van den Minister van Justitie, van 27 Maart* 1844. (*Bijv. t. h. Stb. XXXI*, 145), *houdende inlichtingen nopens het opmaken van akten van overlijden van aan boord van loods- of visschersvaartuigen plaats hebbende sterfgevallen.*

b) *Besluit van den* 13*den Julij* 1830 (*Stb.* n°. 58), *houdende bepalingen omtrent de inschrijving in de registers van den Burgerlijken Stand, van het overlijden van krijgslieden die te velde in den slag, of buiten het Koningrijk zijn gestorven.*

WIJ WILLEM, *enz.*

In aanmerking nemende, dat, naar luid van artikel 49 van den 12den titel van het 1ste boek van het Burgerlijk Wetboek (Wet van den 28sten Maart 1823, Stb. n°. 7), [art. 62 Wetboek 1830], bij bijzondere reglementen moet worden bepaald, op hoedanige wijze het overlijden van krijgslieden, welke te velde in den slag, of buiten het Koningrijk zijn gestorven, op de gewone wijze, in de registers zal behooren te worden ingeschreven;

Op de voordragt van het Departement van Oorlog;

Onzen Minister van Justitie en den Raad van State gehoord,

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat, na de invoering van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek voorloopig, en tot dat deswege nader bij een algemeen reglement voor de velddienst, zal zijn voorzien, op dat stuk de navolgende verordeningen zullen worden in acht genomen:

Art. 1. Bij het leger, buiten het Koningrijk, wordt de akte van overlijden opgemaakt door den officier belast met de functien van ambtenaar van den burgerlijken stand, ten overstaan van twee getuigen.

Het extract daarvan zal worden gezonden aan den ambtenaar van den burgerlijken stand, der laatste woonplaats van den overledene, en aan het Departement van Oorlog, door tusschenkomst van de Hoofdadministratie van het korps, nadat daarvan melding is gemaakt, op het stamboek van hetzelve.

2. Tot het opmaken der gemelde akte, voor in den slag gesneuvelde militairen, zal de officier, met het opmaken derzelve belast, zich, dadelijk na den afloop der actie, door de sergeanten-majoors of opperwachtmeesters der kompagnien, de namen der ontbrekende militairen doen opgeven.

Hij zal vervolgens berigten trachten intewinnen van de twee door de wet gevorderde getuigen, en zich, door dit middel, verzekeren van het overlijden, of de gevangenneming des ontbrekenden persoons.

3. In de militaire ambulante of sedentaire hospitalen van het leger, wordt de akte van overlijden, door de Directeuren derzelve opgemaakt en opgezonden aan den officier, belast met de functien van ambtenaar van den burgerlijken stand bij de korpsen, en aan de intendanten der legerkorpsen, daarmede belast bij de staven, voor de officieren zonder troepen en voor de geëmploijeerden.

4. De Directeurs der hospitalen zullen een register aanhouden, tot het inschrijven van het overlijden der verpleegden; — zij zullen maandelijks een extract, in duplo, daarvan zenden aan den intendant onder welken zij behooren. De officieren bij het leger, met de functien van ambtenaren van den burgerlijken stand belast, moeten zorg dragen, om, van de Directeurs der hospitalen, in het bijzonder der ambulante hospitalen, de akten van overlijden aftevorderen, van de militairen die van hun korps aldaar verpleegd worden.

5. In de akten van overlijden, zal, in het algemeen, geene melding worden gemaakt, waaraan de militairen overleden zijn, ten zij van dezulken die op het slagveld zijn gesneuveld, of gestorven aan de gevolgen van ontvangen wonden van den vijand, of van ziekte, voortkomende uit de vermoeijenissen des oorlogs, of eindelijk van gewone ziekte, waarvan de aard door de officieren van gezondheid wordt opgegeven.

6. De militaire intendanten vervullen de functien van ambtenaren van den burgerlijken stand voor de officieren zonder troepen en geëmploijeerden, en de kwartiermeesters voor de officieren van hun korps; deze laatsten onder toezigt van de Hoofdadministratie en militaire intendanten: tot welk einde zij een register voor de akten van den burgerlijken stand moeten aanhouden.

Deze registers moeten gekoteerd en geparafeerd worden bij de afdeelingen of regementen door den Chef van het korps; bij den staf van een leger-korps, door den Chef van den staf, en bij den generalen staf van het leger, door den Chef daarvan.

Een extract dezer registers moet stiptelijk, alle maanden, aan het Departement van Oorlog worden ingezonden, door de intendanten met het houden derzelve belast, en die dat extract tevens, door een gelijk extract der gehoudene registers van de kwartiermeesters der afdeelingen, regementen of detachementen, aan hunne inspectie onderworpen, moeten doen vergezeld gaan.

Het Departement van Oorlog is belast *enz.*

Het Loo, *enz.*

Vg. voorts art. 36*b* en *c* der *Begrafeniswet*: „De begrafeniskosten van onvermogende krijgslieden in werkelijke dienst, beneden den rang van officier, worden volgens de regelen, door Ons te stellen, gedragen door den Staat. Dit geldt insgelijks van krijgslieden, die met bepaald verlof zijn. —" en de *Kon. Besluiten van* 24 *Junij* 1869, n°. 19 (Luttenberg, *Chronol. Verz.* 1869, bl. 113), en *van* 27 *April* 1870 (Luttenberg, t. a. p. 1870, bl. 72).

62. Wanneer het bewezen is dat de sterfregisters nooit hebben bestaan, dat die zijn verloren geraakt, dat eene ingeschrevene akte daaraan ontbreekt, of dat bijzondere omstandigheden de inschrijving der akte van overlijden hebben verhinderd, zal dat overlijden zoo wel door getuigen als door bescheiden kunnen worden bewezen. (B. 26.)

ZESDE AFDEELING.

Van naams- en voornaams-veranderingen.

63. Niemand mag zijnen geslachtnaam veranderen, of eenen anderen bij den zijnen voegen, zonder toestemming des Konings. (B. 31.) *a*)

64. Het verzoek daartoe kan niet worden toegestaan, dan na verloop van één jaar, te rekenen van den dag, waarop van hetzelve in de officiële nieuwspapieren zal zijn melding gemaakt.

65. In dien tusschentijd, kunnen de belanghebbende partijen, bij een verzoekschrift, aan den Koning in te leveren, de gronden doen gelden, waarop zij vermeenen zich tegen het verzoek te kunnen verzetten.

66. Indien het verzoek wordt toegestaan, zal het besluit worden overhandigd aan den ambtenaar van den burgerlijken stand van de geboorteplaats van den verzoeker, welke ambtenaar hetzelve in de loopende registers zal inschrijven, en daarvan aanteekening doen op den kant der geboorte-akte. (B. 25, 29.)

67. De naams-verandering of naams-bijvoeging, door den Koning, overeenkomstig de bepalingen van deze afdeeling toegestaan, zal nimmer kunnen worden aangevoerd tot bewijs van vermaagschapping. (B. 317.)

68. Niemand kan van voornaam veranderen, of voornamen bij de zijnen voegen, zonder toestemming van de arrondissements-regtbank zijner woonplaats, op daartoe gedaan verzoek, na verhoor van het openbaar ministerie, te verleenen. (B. 31; Rv. 324 nº. 2.) *b*)

69. Wanneer de regtbank de verandering of bijvoeging van voornamen toe-

a) *Loi du* 11 *Germinal An XI*, relative aux Prénoms et changemens de noms (Rondonneau I, bl. 287 v.). [Vg. Fortuijn I, bl. 16, 69].

TITRE II.

Des Changemens de Noms.

Art. 4. Toute personne qui aura quelque raison de changer de nom, en adressera la demande motivée au Gouvernement.

5. Le Gouvernement prononcera dans la forme prescrite pour les réglemens d'administration publique.

6. S'il admet la demande, il autorisera le changement de nom, par un arrêt rendu dans la même forme, mais qui n'aura son exécution qu' après la révolution d'une année, à compter du jour de son insertion au Bulletin des lois.

7. Pendant le cours de cette année, toute personne y ayant droit sera admise à présenter requête au Gouvernement, pour obtenir la révocation de l'arrêté autorisant le changement de nom; et cette révocation sera prononcée par le Gouvernement, s'il juge l'opposition fondée.

8. S'il n'y a pas eu d'oppositions, ou si celles qui ont été faites n'ont point été admises, l'arrêté autorisant le changement de nom aura son plein et entier effet à l'expiration de l'année.

9. Il n'est rien innové, par la présente loi, aux dispositions des lois existantes, relatives aux questions d'Etat entraînant changement de noms, qui continueront à se poursuivre devant les tribunaux dans les formes ordinaires. (Vg. het *Décret Impérial*, du 18 *Août* 1811, *relatif à ceux des habitans des départemens de la Hollande, qui jusqu' à présent n'ont pas eu de nom de famille et de prénoms fixes* (Kemper, Code Organ. bl. 660), dat *van* 17 *Mei* 1813 (Bullet. des Lois nº. 503), en het *Kon. Besluit van* 8 *November* 1825 (*Stb.* nº. 74), *houdende nadere bepalingen omtrent het aannemen van vaste geslachtsnamen.*)

b) *Loi du* 11 *Germinal An XI.* (Zie de vorige noot.)

TITRE I.

Art. 1. Zie hierboven onder art. 31, bl. 66 (*a*.)

2. Toute personne qui porte actuellement comme prénom soit le nom d'une famille existante, soit un nom quelconque qui ne se trouve pas compris dans la désignation de l'article présent, pourra en demander le changement, en se conformant aux dispositions de ce même article.

3. Le changement aura lieu d'après un jugement du tribunal d'arrondissement, qui prescrira la rectification de l'acte de l'état civil.

Ce jugement sera rendu, le commissaire du Gouvernement (procureur impérial) entendu, sur simple requête présentée par celui qui demandera le changement, s'il est majeur ou émancipé, et par ses père et mère ou tuteur, s'il est mineur.

staat, zal de uitspraak worden ter hand gesteld aan den ambtenaar van den burgerlijken stand van de geboorteplaats van den verzoeker, ten einde door dien ambtenaar in de loopende registers te worden ingeschreven, en daarvan melding te worden gemaakt op den kant der geboorte-akte. (B. 25, 29.)

ZEVENDE AFDEELING.

Van de verbetering der akten van den burgerlijken stand, en van derzelver aanvulling. a)

70. Wanneer geene registers hebben bestaan, of dezelve zijn verloren geraakt, vervalscht, veranderd, verscheurd, vernietigd, verdonkerd of verminkt; wanneer akten daaraan ontbreken, of wanneer in de ingeschrevene akten dwalingen, uitlatingen of andere misslagen hebben plaats gehad, zal zulks grond opleveren tot aanvulling of tot verbetering der registers. (B. 26.) *b)*

71. Het verzoek daartoe zal alleen kunnen worden ingeleverd bij de arrondissements-regtbank, binnen welker regtsgebied de registers zijn of hadden behooren te worden gehouden, dewelke, behoudens hooger beroep, na verhoor van het openbaar ministerie, en, wanneer daartoe gronden zijn, van de belanghebbende partijen, deswege zal uitspraak doen. (C. 99; Rv. 324 nº. 2, 829 v.) *c)*

72. Deze uitspraak zal alleen geldig zijn tusschen de partijen, welke dezelve hebben verzocht, of te dier gelegenheid zijn opgeroepen. (C. 100; B. 1954.)

73. Alle uitspraken tot verbetering of tot aanvulling van akten, welke in kracht van gewijsde zijn gegaan, zullen door den ambtenaar van den burgerlijken stand, dadelijk na derzelver vertoon, in de loopende registers worden ingeschreven, en zal, in geval van verbetering, daarvan worden melding gemaakt op den kant der verbeterde akte, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 25. (C. 101.)

VIERDE TITEL.

Van woonplaats of domicilie.

74. Een ieder wordt geacht zijne woonplaats te hebben alwaar hij zijn hoofdverblijf heeft gevestigd.

a) *Art.* 16*a* *der Wet van* 25 *Julij* 1871 (*Stb.* nº. 91), *houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire regtsmagt*, aangevuld door *art.* 3 *der Wet van* 9 *November* 1875 (*Stb.* nº. 201). Indien aan de consulaire ambtenaren binnen eenig ressort wel de bevoegdheid tot het opmaken van akten van den burgerlijken stand, maar niet de uitoefening van regtsmagt is toegekend, wordt van de verzoeken tot aanvulling of verbetering der registers van den burgerlijken stand, die binnen zoodanig ressort zijn of hadden behooren te worden gehouden, behoudens hooger beroep, kennis genomen door de arrondissements-regtbank te *'s Gravenhage*.

b) Zie *Avis du Conseil d'Etat sur les cas dans lesquels la rectification des registres de l'état civil par les Tribunaux n'est pas nécessaire* (Fortuijn III, bl. 13 volgg.) en, over de vraag, of het nog bij ons van kracht is, behalve Fortuijn t. a. p., *de Circulaire van den Minister van Justitie, van* 25 *September* 1838 (*Ned. Regtspr.* I bl. 160) en Diephuis I bl. 326 (1).

c) *Avis du Conseil d'Etat concernant les formalités à observer pour inscrire sur les registres de l'Etat Civil des actes qui n'y ont pas été portés dans les délais prescrits, du* 12 *Brumaire An XI.* (Zie hierboven bl. 65 (*d*)).

Le Conseil d'Etat *etc.*, sur la question:

Si . . . . . . il ne conviendrait pas que les commissaires du Gouvernement près les tribunaux intervinssent d'office pour requérir les jugemens, afin d'en éviter les frais aux parties, est d'avis. . . . .

. . . . . qu'il est plus convenable de laisser aux parties intéressées à faire réparer l'omission des actes de l'état civil, le soin de provoquer les jugemens, sauf le droit qu' ont incontestablement les commissaires du gouvernement, d'agir d'office en cette matière, dans les circonstances qui intéressent l'ordre public. — Over de vraag of dit advies hier te lande nog geldt, zie hierboven bl. 65 (*d*).

Bij gebreke van zoodanige woonplaats, wordt de plaats des werkelijken verblijfs daarvoor gehouden. (C. 102; Pr. 59, 69 n°. 8; Rv. 4 n°: 7, 97*c*, 126*b*.)

75. De verandering van woonplaats zal stand grijpen door de werkelijke woning in eene andere plaats, gevoegd bij het voornemen om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen. (C. 103.)

76. Dat voornemen wordt bewezen door eene gedane verklaring, zoo wel bij het bestuur der gemeente welke men verlaat, als bij dat der gemeente waar de woonplaats wordt overgebragt.

Bij gebreke van verklaring, zal het bewijs van het voornemen uit de omstandigheden worden opgemaakt. (C. 104, 105; Stb. 1865 n°. 79, a. 6.) *a*)

77. Die tot openbare bedieningen worden geroepen, behouden hunne woonplaats, indien zij het tegenovergestelde voornemen niet aan den dag hebben gelegd. (C. 106, 107; R. O. 15, 34; Rv. 97*d*, 126*f*.)

78. Eene getrouwde vrouw, welke niet van tafel, bed, bijwoning en goederen *b*) is gescheiden, heeft geene andere woonplaats dan die van haren man; minderjarigen volgen de woonplaats van hunne ouders of voogden: meerderjarigen, die onder curatele zijn gesteld, die van hunne curators. (C. 108; B. 161, 297, 353, 441, 506*a*.)

79. Meerderjarige dienstboden of werklieden hebben hunne woonplaats in het huis van diegenen, bij welke zij dienen of werken, indien zij bij dezelve inwonen. (C 109; B. 74*b*.) *c*)

80. Het sterfhuis van een overledene wordt geacht daar te zijn, alwaar de overledene zijne woonplaats gehad heeft. (C. 110; Rv. 4 n°. 6, 126*m*.)

81. Het staat aan partijen, of aan eene van haar, vrij bij eene akte, en tot eene bepaalde zaak, eene andere woonplaats dan hare werkelijke te kiezen.

Die keuze kan zijn algemeen, en strekt zich dan zelfs uit tot de executie; of worden beperkt in dier voege als de partijen, of eene van haar, zal goedvinden. In deze gevallen, kunnen de exploiten, dagvaardingen en vervolgingen, bij de akte uitgedrukt of bedoeld, geschieden aan de gekozene woonplaats, en voor den regter dier woonplaats. (C. 111; B. 1231 n°. 1, 1238, 1441 n°. 6, 1448; Rv. 5 n°. 1, 11, 122*b*, 126*q*, 133*b*, 135*b*, 406 n°. 4, 439*d*, 457*b*, 475*a*, 502*b*, 536*b*, 554, 565*e*, 599*c*, 602 n°. 2, 606 n°. 3, 611*c*, 661 n°. 2, 668, 672 n°. 1, 736*c*, 801*c*, 847*c*, enz.)

82. Indien het tegendeel niet bij beding is overeengekomen, kan men de voor zich gekozene woonplaats veranderen, mits de nieuwe woonplaats in dezelfde gemeente zij gelegen, en de verandering aan de wederpartij worde beteekend.

a) Vg. het *Besluit van* 22 *December* 1849 (*Stb.* n°. 64), *omtrent het aanleggen van bevolkingsregisters in elke gemeente*, ingetrokken bij dat *van* 3 *November* 1861 (*Stb.* n°. 94), *omtrent het vernieuwen en bijhouden der bevolkingsregisters*, voorts het *Besluit van* 8 *November* 1861 (*Stb.* n°. 95), *regelende de verpligting tot het doen van aangifte voor de bevolkingsregisters*, dat *van* 5 *Mei* 1870 (*Stb.* n°. 73), *houdende aanvulling en wijziging der beide, zoo even genoemde*, *Besluiten van* 1861, en dat *van* 1 *Februarij* 1862 (*Stb.* n°. 20) *regelende de inschrijving in de bevolkingsregisters van de daarbij bedoelde personen*, *behoorende tot de zee- en landmagt*, aangevuld bij *Besluit van* 10 *Junij* 1870 (*Stb.* n°. 90.)

b) d. i. niet van tafel en bed gescheiden is. Art. 450 van het Ontwerp 1820 bepaalde, dat scheiding van tafel, bed, bijwoning en goederen niet gesplitst kon worden. Later heeft men de scheiding van tafel en bed en de scheiding van goederen als afzonderlijke scheidingen erkend, al heeft (art. 298 B. W.) de eerste ook altijd de laatste ten gevolge.

c) *Art.* 109 *C. N.* Les majeurs qui servent ou qui travaillent habituellement chez autrui auront le même domicile que la personne qu'ils servent ou chez laquelle ils travaillent, lorsqu'ils demeureront avec elle dans la même maison.

VIJFDE TITEL.

VAN HET HUWELIJK.

Algemeene bepaling.

83. De wet beschouwt het huwelijk alleen in deszelfs burgerlijke betrekkingen. (B. 136.) *a*)

EERSTE AFDEELING.

Van de hoedanigheden en voorwaarden, die vereischt worden om een huwelijk te kunnen aangaan. b)

84. De man kan te gelijker tijd slechts met ééne vrouw, de vrouw slechts met éénen man door het huwelijk verbonden zijn. (C. 147; B. 115, 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 126 n°. 4, 138, 141, 148, 549 v.; Sr. 340)

85. Tot het wezen van het huwelijk wordt de vrije toestemming der aanstaande echtgenooten vereischt. (C. 146; B. 116, n°. 3, 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 142, 143.)

86. Een jong man, den vollen ouderdom van achttien, en eene jonge dochter den vollen ouderdom van zestien jaren niet bereikt hebbende, mogen geen huwelijk aangaan.

De Koning kan echter, om gewigtige redenen, dit verbod door het verleenen van dispensatie opheffen. (C. 144, 145; G. 67; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 144.) *c*)

87. Het huwelijk is verboden tusschen alle personen, die elkander bestaan in de opgaande en nederdalende linie, hetzij door wettige, hetzij door onwettige geboorte, of door aanhuwelijking; en in de zijdlinie tusschen broeder en zuster, wettige of onwettige. (C. 161, 162; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 145, 148, 345 v., 350, 352.)

88. Ook is het huwelijk verboden:

1°. Tusschen schoonbroeder en schoonzuster, wettige of onwettige;

2°. Tusschen oom of oud-oom en nicht of achter-nicht, mitsgaders tusschen moei of oud-moei en neef of achter-neef, wettige of onwettige.

De Koning kan, om gewigtige redenen, het verbod, in dit artikel vervat, door het verleenen van dispensatie opheffen. (C. 162—164; G. 67; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 145, 148, 345 v., 350, 352.) *d*)

a) *Constitution Française de* 1791, *Titre II*, *a.* 7: La loi ne considère le mariage que comme un contrat civil.

b) *Art.* 8 *der Wet van den* 19den *Augustus* 1861 (*Stb.* n°. 72), *betrekkelijk de Nationale Militie.* Hij, die op den 1sten Januarij van het jaar zijn 19de jaar was ingetreden, maar zijn 40ste niet had volbragt, wordt niet tot het aangaan van een huwelijk . . . . toegelaten, dan na te hebben bewezen, tot op het tijdstip van de aangifte tot het aangaan van een huwelijk . . . . . zijne pligten ten aanzien van de militie te hebben vervuld, of tot geene dienst bij de militie gehouden te zijn of geweest te zijn.

Op de bij de militie ingelijfden zijn bovendien de artt. 128, 129, 136, 156 en 157 [zie beneden, bij art. 92] toepasselijk.

Art. 187. Met boete van *f* 50 tot *f* 200 wordt gestraft:

1° de ambtenaar van den burgerlijken stand, die in strijd handelt met art. 8. . . .

c) Vg. het *Arrêté sur le mode de délivrance des dispenses relatives au mariage*, *du* 20 *Prairial An XI* (Fortuijn II. bl. 267), en over de vraag of het al of niet is afgeschaft, Fortuijn t. a. p., en Diephuis IV bl. 21 (2).

d) *Art.* 162 *C. N.* En ligne collatérale le mariage est prohibé entre le frère et la soeur légitimes ou naturels, et les alliés au même degré.

163. Le mariage est encore prohibé entre l'oncle et la nièce, la tante et le neveu.

164. Néanmoins il est loisible à l'Empereur de lever, pour des causes graves, les prohibitions portées au précédent article.

Bij de *Wet van* 16 *April* 1832 is het laatste artikel aldus gewijzigd:

Néanmoins il est loisible au Roi, de lever, pour

89. Een persoon, die bij regterlijk vonnis van overspel is overtuigd, mag nimmer met den medepligtige *a*) aan dat overspel in het huwelijk treden. (C. 298; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 145, 148.)

90. Tusschen personen, wier huwelijk, om welke reden ook, door echtscheiding is ontbonden, mag nimmer een nieuw huwelijk plaats hebben. (C. 295; B. 116 n. 4, 117, 118 n. 2, 120, 138, 145, 148.) *b*)

91. Eene vrouw kan geen nieuw huwelijk aangaan, dan na verloop van drie honderd dagen na de ontbinding van het vorige huwelijk. (C. 228, 296; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 119, 120, 126 n°. 4, 138, 154, 307.)

92. *c*) Echte kinderen kunnen, gedurende hunne minderjarigheid, geen huwelijk aangaan, zonder de toestemming van hunnen vader en hunne moeder te hebben verzocht en dezelve te hebben verkregen, het zij van beiden, het zij van den vader alleen, indien de moeder zich niet verklaart, of met den vader in gevoelen verschilt.

In het laatste geval, is de vader gehouden, het zij bij de akte van toestemming, het zij ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand, te verklaren dat de toestemming van de moeder is gevraagd geweest.

des causes graves, les prohibitions portées par l'article 162 aux mariages entre beaux-frères et belles-soeurs, et par l'article 163 aux mariages entre l'oncle et la nièce, la tante et le neveu.

Wet van 23 April 1827 (Stb. n°. 22), waarbij het bepaalde bij art. 7 der wet van den 26sten Junij 1822 (Stb. n°. 12) in werking wordt gebragt.

WIJ WILLEM, *enz.*

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen;

Dat bij het gearresteerde Burgerlijk Wetboek voor dit Koningrijk, 1ste boek, tit. 4, art. 7 (Wet van den 26sten Juni 1822, (*Stb.* n°. 12)), [art. 90 Wetboek 1830], het verleenen van huwelijks-dispensatie, zoo wel tusschen schoonbroeder en schoonzuster, als tusschen oom en nicht en moei en neef, is opgedragen aan den Koning:

Dat het belang der ingezetenen medebrengt om deze wettelijke bepaling, welke het verkrijgen van die dispensatien vereenvoudigt, zonder verwijl in werking te brengen;

Zoo is het, *enz.*

Van stonden af aan, zal overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van 26 Juni 1822 (*Stb.* n°. 12), het verleenen van dispensatie van het verbod van huwelijk tusschen schoonbroeder en schoonzuster, alsmede tusschen oom en nicht of moei en neef, om gewigtige redenen, door Ons kunnen geschieden.

Lasten en bevelen, *enz.*

Gegeven *enz.*

a) *Art.* 298 *C. N.* . . . l'époux coupable ne pourra jamais se marier avec son complice. *Art.* 338 *C. P.* Le complice de la femme adultère sera puni *etc.* Les seules preuves qui pourront être admises contre le prévenu de complicité *etc.*

b) *Art.* 128 *Ontwerp* 1820. Tusschen personen, wier voorgaand huwelijk eenmaal door echtscheiding is ontbonden, mag nimmer een nieuw huwelijk plaats hebben. De echtgenoot, tegen wien een vonnis van echtscheiding is uitgesproken, kan ook met een ander nimmer hertrouwen, zelfs niet na den dood van den vorigen echtgenoot.

c) *Art.* 12 *der Grondwet.* De wettige nakomelingen van den regerenden Koning zijn . . . . in het algemeen alle afstammelingen, welke geboren zullen worden uit een huwelijk door den Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal aangegaan, of toegestemd.

20. Eene Prinses, buiten toestemming der Staten-Generaal, een huwelijk hebbende aangegaan, heeft geen regt tot de Kroon

Eene Koningin, buiten die toestemming een huwelijk aangaande, doet afstand van de Kroon.

33. De Prins van Oranje geniet als zoodanig uit 's Lands kas een jaarlijksch inkomen van *f* 100,000. te rekenen van den tijd, dat hij den ouderdom van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebragt op *f* 200,000, na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig art. 12 dezer Grondwet.

Wet van den 19den Augustus 1861 (Stb. n°. 72) betrekkelijk de Nationale Militie.

Art. 128. De bij de militie te land ingelijfden worden niet tot het aangaan van een huwelijk toegelaten zonder schriftelijke toestemming van wege Onzen Minister van Oorlog.

Die toestemming wordt in gewone tijden niet geweigerd aan hen, die hun vierde dienstjaar hebben volbragt.

157. De manschappen der zeemilitie worden niet tot het aangaan van een huwelijk toegelaten, zonder schriftelijke toestemming van Onzen Minister van Marine.

Die toestemming wordt in gewone tijden niet geweigerd aan hen, die hun derde dienstjaar hebben volbragt.

187. Met boete van *f* 50 tot *f* 200 wordt gestraft:

1°. de ambtenaar van den burgerlijken stand, die in strijd handelt met art. . . . . 128 of 157.

Wet van den 28sten Augustus 1851 (Stb. n°. 128), tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der Militaire Officieren bij de Landmagt. [Vg. Stb. 181, n°. 35, art. II.]

Art. 27. Geen officier kan uit de dienst worden ontslagen, dan:

7°. wegens het aangaan van een huwelijk zonder Onze toestemming. Vg. het *Besluit van 2 Maart 1853, houdende nieuwe verordeningen, omtrent de huwelijken der officieren van de landmagt en daarbij gelijkgestelde rangen.* (*Bijv. t. h. Stb. XLI.* 199.)

Wanneer de vader overleden is, of zich in de onmogelijkheid bevindt om zijnen wil te verklaren, wordt de toestemming van de moeder vereischt. (C. 148, 149; B. 45 n°. 4; 97 v., 116 n°. 1, 126 n°. 2 en 5; 138, 146, 206, 355*b*, 385, 478*b*, 514, 552, 948.)

93. Indien de vader en moeder beide overleden zijn, of zich in de onmogelijkheid bevinden om hunnen wil te verklaren, vervult de grootvader van vaders zijde hunne plaats.

Bij gebreke van den grootvader van vaders zijde, wordt de toestemming van den grootvader van moeders zijde vereischt. (C. 150; B. 45 n°. 4, 117, 126 n°. 2 en 5, 138, 146, 206, 478*b*, 948.)

94. Wanneer zoo wel de grootvaders van vaders zijde, als die van moeders zijde ontbreken, wordt de toestemming vereischt van de grootmoeder van vaders zijde, en, bij gebreke van deze, van de grootmoeder van moeders zijde. (C. 150; B. 45 n°. 4; 117, 126 n°. 2 en 5, 138, 146, 206, 478*b*, 948.)

95. Wanneer de vader en de moeder, mitsgaders de grootvaders en grootmoeders, ontbreken, of wanneer zij zich allen in de onmogelijkheid bevinden om hunnen wil te verklaren, kunnen echte kinderen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan, zonder de toestemming van hunnen voogd en hunnen toezienden voogd.

In geval van weigering van beide, of van één hunner, is de kantonregter, op verzoek van den minderjarige, bevoegd het verlof tot het aangaan des huwelijks te verleenen, na verhoor of na behoorlijke oproeping van den voogd en den toezienden voogd, mitsgaders van vier uit de naaste, binnen het rijk woonachtige en meerderjarige bloedverwanten, tot den graad van vollen neef ingesloten, zoo veel mogelijk in gelijk getal uit de twee linien te verkiezen.

Bij gebreke van het genoegzaam getal bloedverwanten binnen het rijk, zal dit getal worden aangevuld door meerderjarige en binnen de Nederlanden wonende personen, welke den verzoeker door aanhuwelijking in den bovengemelden graad bestaan.

Indien er geene nabestaanden binnen het koningrijk aanwezig zijn, of indien, na behoorlijk gedane oproeping, geen der bloedverwanten of der aangehuwden, noch in persoon, noch bij eenen bijzonderen gevolmagtigde, verschijnt, zal de kantonregter het verlof toestaan of weigeren, nadat hij den voogd en den toezienden voogd zal hebben geraadpleegd of behoorlijk opgeroepen. (C. 160; B. 45 n°. 4 en 5, 118, 126 n°. 2, 3 en 5, 138, 146, 206, 506*b*, 514, 948.)

96. In het geval bij het tweede lid van het vorige artikel voorzien, zijn, zoo wel het kind als de voogd, de toeziende voogd en de opgekomen nabestaanden, bevoegd bij de arrondissements-regtbank, door middel van een verzoekschrift, tegen de uitspraak van den kantonregter op te komen. De regtbank zal op dit verzoek, na verhoor van de wederpartij en van het openbaar ministerie, en zonder anderen vorm van geding, het verzochte verlof, bij eindvonnis, toestaan of weigeren (Rv. 324 n°. 6.)

97. Natuurlijke kinderen, wettiglijk door den vader erkend, kunnen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan, zonder de toestemming van hunnen vader.

Bij gebreke van den vader, wordt de toestemming der moeder vereischt. (C. 158; B. 45 n°. 4, 116 n°. 1, 126 n°. 2 en 5, 138, 146, 206, 336, 408, 948.)

98. Natuurlijke doch niet erkende kinderen, of degene die, na de erkenning, hunnen vader en hunne moeder hebben verloren, of wier ouders buiten de mogelijkheid zijn hunnen wil te verklaren, kunnen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan, zonder toestemming van hunnen voogd en hunnen toezienden voogd. In geval van weigering van beiden of van een hunner, zal de kantonregter

het verlof daartoe kunnen verleenen, na verhoór of behoorlijke oproeping van den voogd en toezienden voogd, behoudens het beroep, het zij van de kinderen, het zij van hunnen voogd of toezienden voogd, op dezelfde wijze als bij artikel 96 is voorgeschreven. (C. 159; B. 45 n°. 4 en 5, 118, 126 n°. 2, 3 en 5, 146, 206, 420, 948.)

99. Echte kinderen, die meerderjarig zijn, doch den vollen ouderdom van dertig jaren nog niet hebben bereikt, zijn insgelijks verpligt om tot het aangaan van een huwelijk de toestemming van hunnen vader en hunne moeder te verzoeken. Wanneer zij die toestemming niet hebben bekomen, kunnen zij de tusschenkomst inroepen van den kantonregter, binnen wiens gebied de vader of de moeder met der woon gevestigd zijn, en zulks met inachtneming der bepalingen van de volgende artikelen. (C. 151 v.; B. 45 n°. 4 en 5, 116 n°. 2, 126 n°. 2, 3 en 5, 138, 154.)

100. Binnen den tijd van drie weken, te rekenen van den dag waarop het verzoek aan den kantonregter is gedaan, zal deze voor zich doen verschijnen den vader, of, bij gebreke van den vader, de moeder, mitsgaders het kind, ten einde hun alle zoodanige vertoogen te doen als hij in hun wederzijdsch belang zal oorbaar achten. De kantonregter zal een proces-verbaal van de verschijning der partijen opmaken, zonder daarbij de redenen op te geven welke door haar over en weder zijn aangevoerd. (C. 151 v.)

101. Indien de vader, of, bij gebreke van dien, de moeder niet verschijnt, zal tot het huwelijk worden overgegaan, op de vertooning der akte, waaruit van die niet verschijning blijkt. (C. 151 v.)

102. Indien het kind niet verschijnt, kan het huwelijk niet worden voltrokken, zonder een hernieuwd verzoek tot tusschenkomst. (C. 151 v.)

103. Indien, partijen verschenen zijnde, de vader, of, bij gebreke van dien, de moeder bij de weigering volhardt, mag het huwelijk niet worden voltrokken. dan na verloop van drie volle maanden, te rekenen van den dag der verschijning. (C. 151 v.; B. 154.)

104. De bepalingen der vijf laatste artikelen zijn insgelijks toepasselijk op natuurlijke kinderen, ten aanzien van de personen, wier toestemming tot het huwelijk bij artikel 97 vereischt wordt.

TWEEDE AFDEELING.

Van de formaliteiten welke de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan.

105. Alle personen die met elkander een huwelijk willen aangaan, moeten daarvan aangifte doen bij den ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats van eene der partijen. (B. 39 v., 74 v.)

106. Deze aangifte zal, het zij in persoon, het zij bij zoodanige geschriften geschieden, waaruit van het voornemen der aanstaande echtgenooten met genoegzame zekerheid kan blijken, waarvan eene akte door den ambtenaar van den burgerlijken stand zal worden opgemaakt. (B. 19, 40.)

107. Vóór het voltrekken van het huwelijk, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand twee afkondigingen doen voor de deur van het huis der gemeente, en wel op twee volgende zondagen.

Deze huwelijks-afkondigingen, en de akte die daarvan moet worden openbaar gemaakt, zullen bevatten:

1°. De voornamen, namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der aanstaande echtgenooten, en, indien dezelve reeds vroeger getrouwd zijn geweest, de namen van hunne vorige echtgenooten;

2°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats van hunne ouders;
3°. Den dag, de plaats en het uur waarop de afkondigingen zijn geschied, met vermelding of zulks de eerste of de tweede zij. (C. 63; B. 41, 42, 111, 116 n°. 6, 117, 118 n°. 2, 130, 138, 154.)

108. Wanneer de aanstaande echtgenooten hunne woonplaats niet in dezelfde gemeente hebben, zullen de beide afkondigingen moeten geschieden in de gemeenten, alwaar ieder der partijen gevestigd is. (C. 166; B. 74 v., 138.)

109. Indien de aanstaande echtgenooten slechts zes maanden hunne woonplaats in eene gemeente hebben gehad, zullen de huwelijks-afkondigingen daarenboven moeten gedaan worden in de gemeente, alwaar zij laatstelijk zijn gevestigd geweest. (C. 167; B. 138.)

110. Een uittreksel van de akte van afkondiging moet gedurende den tijd die tusschen de eerste en tweede afkondiging verloopt, aangeplakt worden en aangeplakt blijven aan de deur van het huis der gemeenten, alwaar die afkondigingen gedaan zijn. (C. 64.)

111. De Koning of de ambtenaren welke hij daartoe zal aanwijzen, zijn bevoegd om, uit hoofde van gewigtige redenen, dispensatie te verleenen van de tweede afkondiging. (C. 169; G. 67; B. 86, 88, 134.) *a*)

112. Wanneer het huwelijk binnen een jaar, te rekenen van de eerste huwelijks-afkondiging, niet is voltrokken, zal hetzelve niet voltrokken mogen worden, dan nadat alvorens wederom nieuwe afkondigingen zullen gedaan zijn. (C. 65; B. 130.)

113. Trouwbeloften geven geene regtsvordering tot het aangaan des huwelijks, noch tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit hoofde der niet-vervulling van de beloften; alle bedingen tot schadeloosstelling te dezer zake zijn nietig.

Wanneer echter de aangifte des huwelijks bij den ambtenaar van den burgerlijken stand van eene afkondiging gevolgd is, kan zulks grond opleveren tot het vorderen van vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit hoofde der werkelijke verliezen, welke de eene partij, door de weigering der andere, in hare goederen mogt hebben geleden, zonder dat daarbij eenige winstderving zal kunnen in aanmerking komen.

Deze regtsvordering verjaart door verloop van achttien maanden, te rekenen van de eerste huwelijks-afkondiging. (A. 14; B. 1279 v., 1371, 1373.) *b*)

a) Vg. het *Arrêté sur le mode de délivrance des dispenses relatives au mariage*, *du* 20 *Prairial An XI* (Fortuijn II bl. 268 volgg), en het

Besluit van den 16 *Junij* 1830 (*Stb.* n°. 26), *regelende de uitvoering van art.* 30, *van den* 4den *titel des* 1sten *boeks van het nieuwe burgerlijk. wetboek*. [*art* 118 *Wetboek van* 1830].

WIJ WILLEM, *enz.*

Gezien art. 30 van den 4den titel des 1sten boeks van het burgerlijk wetboek (Wet van den 26sten Junij 1822, *Stb.* n°. 12) [art. 118 Wetboek van 1830];

Op de voordragt van Onzen Minister van Justitie, van den 28sten Mei ll., n°. 68;

Den Raad van State gehoord;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Justitie, van den 12den dezer, n°. 79,

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, gelijk geschiedt bij deze, dat de Officieren van Justitie bij de arrondissements-regtbanken de bevoegdheid zullen hebben, om, in Onzen naam, uit hoofde van gewigtige redenen, dispensatie te verleenen van de tweede huwelijks-afkondiging; zullende de gemelde Officieren van Justitie, in dat geval verpligt zijn, om de oorspronkelijke akte waarbij de dispensatie is verleend, neder te leggen ter griffie van de arrondissements-regtbank van derzelver ressort.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk aan den Raad van State zal worden medegedeeld en in het *Staatsblad* geplaatst.

Het Loo, *enz*

b) *Art.* 182 *Wetboek Lod. Nap.* Een der verloofden, na het eindigen dier afkondigingen, onwillig zijnde om zich te laten trouwen, zal de daartoe bevoegde plaatselijke autoriteit, op aanzoek of aanklagte van eene der partijen, naar de redenen van die onwilligheid onderzoek doen, en, dezelve bedenkelijk vindende, partijen naar den gewonen regter verwijzen, of, dezelve blijkbaar ongegrond oordeelende, iemand benoemen, om den onwilligen te vertegenwoordigen, en alzoo de huwelijksplegtigheid te voltrekken.

Art. 145 *Ontwerp* 1820. De wet kent aan trouw-

DERDE AFDEELING.

Van het stuiten des huwelijks.

114. Het regt om de voltrekking van een huwelijk te stuiten, komt alleenlijk toe aan de personen en in de gevallen, bij de volgende artikelen voorzien. (Rv. 801 v.)

115. Degene die met eene der partijen door het huwelijk alsnog verbonden is, mitsgaders de kinderen uit dat huwelijk voortgesproten, zijn bevoegd om het nieuw aan te gaan huwelijk te stuiten, doch alleenlijk op grond van het bestaande. (C 172; B. 84, 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 141.)

116. De vader, of bij gebreke van dien, de moeder kan het huwelijk stuiten, in de volgende gevallen: (C. 173.)

1°. Wanneer hun kind, nog minderjarig zijnde, de vereischte toestemming niet bekomen heeft; (B. 92, 97, 146 v.)

2°. Wanneer hun meerderjarig kind, den vollen ouderdom van dertig jaren niet hebbende bereikt, verzuimd heeft hunne toestemming, en, bij weigering daarvan, de tusschenkomst van den kantonregter te verzoeken, welke volgens artikel 99 vereischt wordt; (B. 102, 154.)

3°. Wanneer eene der partijen, uit hoofde van gebrek aan verstandelijke vermogens, onder curatele gesteld, of de curatele uit dien hoofde verzocht, en op dat verzoek nog niet is beslist; (B. 85, 142, 143, 488.)

4°. Wanneer eene der partijen de vereischten niet bezit, om, overeenkomstig de bepalingen van de eerste afdeeling van dezen titel, een huwelijk te kunnen aangaan; (B. 84—91, 115, 117—120, 141 v.)

5°. Wanneer degene, met wien hun kind in het huwelijk wil treden, uit hoofde van misdaad vervolgd wordt, of tot eene onteerende straf is veroordeeld; (B. 264 n°. 3; Sr. 7 en 8.)

6°. Wanneer de vereischte huwelijks-afkondigingen geen plaats hebben gehad; (B. 107 v., 154.)

7°. Wanneer eene der partijen, uit hoofde van verkwisting, is onder curatele gesteld, en het voorgenomen huwelijk blijkbaar het ongeluk van hun kind zoude te weeg brengen. (B. 488.)

117. Bij gebreke van beide ouders, zijn de grootvaders of grootmoeders bevoegd om het huwelijk van hunne kleinkinderen te stuiten, om de redenen, bij het 1, 3, 4, 5, 6 en 7de lid van het vorige artikel uitgedrukt

De stuiting kan, voor zoo veel de reden aangaat, welke bij het eerste lid *a)* is vermeld, alleen plaats hebben met inachtneming der volgorde, welke bij artikel 93 en 94 is vastgesteld. (C. 173; B. 116 n°. 1.)

118. Bij gebreke van grootouders, kunnen de broeders, zusters, ooms en moeijen, mitsgaders de voogd, toeziende voogd, curator en toeziende curator, een voorgenomen huwelijk stuiten:

1°. Wanneer de voorschriften van artikel 95 en 98, omtrent het bekomen van verlof tot het aangaan van het huwelijk, niet zijn in acht genomen;

2°. Om de redenen bij het 3, 4, 5 en 6de lid van artikel 116 uitgedrukt. (C. 174, 175.)

119. De echtgenoot, wiens huwelijk door echtscheiding is ontbonden, kan

beloften geene burgerlijke gevolgen toe: elke der partijen kan hare beloften intrekken, tot op het oogenblik der voltrekking des huwelijks, zonder dat de andere partij eenige regtsvordering hoegenaamd heeft, zelfs niet wegens voorgewend nadeel aan haren naam door de teleurstelling toegebragt.

Art. 148. De aangifte zal tusschen de partijen eene verbindende kracht hebben, niet tot voltrekking van het huwelijk, maar alleen tot vergoeding der wezenlijke schade, door de weigering veroorzaakt.

a) lid: dat is *nommer*. De Fransche tekst van art. 119b Wetb. van 1830 heeft: „la cause mentionnée au numéro 1."

het huwelijk zijner voormalige echtgenoote stuiten, wanneer zij een nieuw huwelijk wil aangaan, vóór het verloopen van drie honderd dagen na het ontbinden van het vroegere. (B. 91, 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 154.)

120. Het openbaar ministerie is verpligt een voorgenomen huwelijk te stuiten, in de gevallen bij artikel 84 tot 91 ingesloten vermeld. (R. O. 4; Rv. 324 n°. 1; B. 149.)

121. Van de stuiting des huwelijks wordt kennis genomen door de arrondissements-regtbank, binnen welker ressort de gemeente gelegen is, alwaar het huwelijk moet worden voltrokken. (C. 177; Rv. 802 v.)

122. In de akte van stuiting moeten alle de middelen worden uitgedrukt, waarop de stuiting gegrond is, en mogen geene nieuwe middelen worden voorgedragen, voor zoo verre dezelve niet na de stuiting mogten zijn opgekomen. (C. 176; Rv. 801*b*.)

123. Bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, is de wijze bepaald, waarop de stuiting des huwelijks zal moeten gedaan en derzelver opheffing gevraagd worden. (Rv. 801 v.) *a*)

124. Wanneer de stuiting is afgewezen, zullen de opposanten, met uitzondering nogtans van bloedverwanten in de opgaande en nederdalende linie, en van het openbaar ministerie, tot vergoeding van kosten, schaden en interessen kunnen worden verwezen. (C. 179; B. 115—120, 1401; Rv. 56.)

125. Wanneer er stuiting van een huwelijk plaats heeft, zal het aan den ambtenaar van den burgerlijken stand niet geoorloofd zijn hetzelve te voltrekken, dan nadat aan hem zal zijn ter hand gesteld een vonnis in kracht van gewijsde gegaan, of eene authentieke akte, waarbij de stuiting is opgeheven, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen.

Wanneer het huwelijk mogt zijn voltrokken voor dat de stuiting is opgeheven, zal het geding ter zake dier stuiting kunnen worden voortgezet, en het huwelijk worden nietig verklaard, bijaldien de eisch aan den opposant is toegewezen. (C. 68; B. 43, 126 n°. 6, 137.) *b*)

VIERDE AFDEELING.

Van de voltrekking des huwelijks.

126. Alvorens tot de voltrekking des huwelijks over te gaan, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand zich doen ter hand stellen: (B. 23.)

1°. De geboorte-akte van ieder der aanstaande echtgenooten; (C. 70; B. 86, 92 v., 99 v., 127.)

a) *Art.* 801. *B. Rv.* Bij stuiting des huwelijks moet het verzet gedaan worden bij eene akte, zoo wel aan den ambtenaar van den burgerlijken stand, als aan de partij tegen welke het verzet gerigt is, door eenen deurwaarder beteekend.

Deze akte zal bevatten de gronden van het verzet, en de hoedanigheid welke aan den opposant regt geeft om tegen het huwelijk op te komen.

Dezelve zal insgelijks bevatten de keus van eene woonplaats in de gemeente of gemeenten waar het huwelijk moest voltrokken worden; alles op straffe van nietigheid.

Art. 802. De eisch tot opheffing van het verzet moet op de gewone wijze worden aangebragt en behandeld voor de arrondissements-regtbank, binnen welker ressort woonplaats is gekozen, en welke daarop met den meest mogelijken spoed beslissen zal.

Indien woonplaats is gekozen onder het ressort van meer dan eene arrondissements-regtbank, zal de zaak worden aangebragt voor eene dier regtbanken ter keuze van den aanlegger.

Art. 803. Van het vonnis, waarbij op de vordering tot opheffing van het verzet tegen het huwelijk is uitspraak gedaan, kan het hooger beroep alleen, binnen veertien dagen na de beteekening van dat vonnis, worden ingesteld; en ook voor het hooger beroep geldt de bepaling des vorigen artikels.

Art. 43. *B. Wetb.* Van de akten van stuiting des huwelijks, welke aan den ambtenaar van den burgerlijken stand beteekend zijn, zal op den kant der akte van afkondiging eene aanteekening worden gesteld. Hetzelfde zal plaats hebben ten opzigte van vonnissen of akten, waarbij de stuiting wordt opgeheven.

b) *Fransche tekst van art.* 127 *Wetboek van* 1830. ..... la procédure sur l'opposition pourra être poursuivie, et le mariage sera déclaré nul, si l'opposition est admise.

2°. Eene authentieke akte, houdende de toestemming van den vader, de moeder, den grootvader of de grootmoeder, den voogd en den toezienden voogd, of wel het bij den regter verkregen verlof, in de gevallen waar hetzelve vereischt wordt; (C. 73; B. 92 v., 506.) *a*)

De toestemming kan ook bij de huwelijks-akte zelve worden gegeven;

3°. De akte waaruit blijkt van de tusschenkomst van den kantonregter, in de gevallen waarin die vereischt wordt; (B. 99 v.)

4°. In geval van tweede of volgend huwelijk, de akte van overlijden van den vorigen echtgenoot, of de akte van echtscheiding, of wel afschrift van het verlof van den regter, bij afwezigheid van den anderen echtgenoot verleend; (B. 84, 89, 91, 140 v., 255, 260, 549 v.)

5°. De akte van overlijden van alle de zoodanigen die hunne toestemming tot het huwelijk zouden hebben moeten geven; (B. 126 n°. 2, 128.)

6°. Het bewijs dat de huwelijks-afkondigingen zonder stuiting zijn afgeloopen, ter plaatse alwaar die afkondigingen, overeenkomstig art. 107 en volgende van dezen titel, vereischt worden, of wel dat eene gedane stuiting is opgeheven. (C. 68 v.; B. 43, 125.) *b*)

127. Degene der aanstaande echtgenooten, die buiten de mogelijkheid mogt zijn om zijne geboorte-akte, bij het eerste lid van het vorige artikel vereischt, te vertoonen, zal zulks kunnen aanvullen door eene akte van bekendheid, *c*) afgegeven door den kantonregter van zijne geboorteplaats of woonplaats, op de verklaring van vier getuigen van het mannelijk of vrouwelijk geslacht, bloedverwanten of geene bloedverwanten zijnde.

Deze verklaring zal inhouden de vermelding van de plaats en, zoo na mogelijk, van het tijdstip der geboorte, mitsgaders de oorzaken die beletten om eene akte daarvan over te leggen.

Het gebrek eener geboorte-akte zal ook kunnen worden verholpen, het zij door eene dergelijke, doch beëedigde verklaring, afgelegd door de getuigen, welke bij de voltrekking des huwelijks moeten tegenwoordig zijn, of wel door eene bij den ambtenaar van den burgerlijken stand afgelegde beëedigde verklaring van den aanstaanden echtgenoot, houdende dat hij zich geene geboorte-akte of akte van bekendheid kan verschaffen.

In de huwelijks-akte zal van de eene of andere dier verklaringen worden melding gemaakt. (C. 70, 71; B. 26, 45, 70, 131 v.)

128. Indien partijen buiten de mogelijkheid zijn om de akten van overlijden, bij artikel 126, n°. 5 vermeld, in te leveren, zal dat gebrek, op dezelfde wijze als in het geval van het voorgaande artikel, kunnen worden verholpen. (B. 62, 70 v.) *d*)

129. Indien de ambtenaar van den burgerlijken stand weigert om een huwelijk te voltrekken, op grond van de ongenoegzaamheid der stukken en verklaringen, bij de vorige artikelen gevorderd, zullen partijen de bevoegdheid hebben zich bij verzoekschrift tot de arrondissements-regtbank te keeren; welke regtbank na verhoor van het openbaar ministerie, mitsgaders, wanneer daartoe gronden zijn, van den ambtenaar van den burgerlijken stand, summier en zonder hooger beroep, over de genoegzaamheid of ongenoegzaamheid der stukken zal uitspraak doen. (Rv. 324 n°. 2.) *e*)

a) *Art.* 88 *der Wet van* 9 *Julij* 1842 (Stb. n°. 20), *op het Notarisambt.* De notarissen zijn verpligt minuut op te maken van alle te hunnen overstaan verleden akten, bij gebreke waarvan dezelve geene kracht van authentieke akte bezitten, en de notaris gehouden is tot vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens de belanghebbenden.

Van deze verpligting zijn uitgezonderd akten van huwelijkstoestemming, van bekendheid.....

b) Vg. de artt. 128, 157 en 187 n°. 1 der *Wet van den* 19den *Augustus* 1861 (*Stb.* n°. 72), *betrekkelijk de Nationale Militie*, hierboven afgedrukt onder art. 92.

c) Zie al. 2 van de in noot *a*) afgedrukte wetsbepaling.

d) Vg. het *Avis du Conseil d'Etat sur des formalités relatives au mariage, du* 4 *Thermidor An* XIII (Rondonneau I bl. 312 volgg.).

e) Vg. het *Avis du Conseil d'Etat sur les cas dans lesquels la rectification des registres de l'état civil par les*

130. Het huwelijk zal niet mogen worden voltrokken, vóór den derden dag na dien der laatste afkondiging, die dag zelf niet daaronder begrepen. (C. 64; B. 107, 112, 154.)

131. Het huwelijk zal in het openbaar, in het huis der gemeente, ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats van eene der beide partijen, worden voltrokken, en in tegenwoordigheid van vier getuigen, het zij nabestaanden of vreemden, manspersonen, meerderjarig zijnde, en binnen het koningrijk gevestigd. (C. 74, 75, 165; B. 20, 74 v. 147, 148, 154.)

132. Indien eene der partijen, uit hoofde van een behoorlijk bewezen wettig beletsel, verhinderd wordt zich naar het huis der gemeente te begeven, zal het huwelijk kunnen worden voltrokken in een bijzonder huis binnen dezelfde gemeente gelegen, mits geschiedende in tegenwoordigheid van zes getuigen.

Bij de huwelijks-akte zal, in dat geval, worden melding gemaakt van de oorzaak welke daartoe heeft aanleiding gegeven. (B. 46, 154.)

133. De aanstaande echtgenooten zijn verpligt bij de voltrekking van hun huwelijk in persoon voor den ambtenaar van den burgerlijken stand te verschijnen.

134. Het zal aan den Koning vrijstaan om, uit hoofde van gewigtige redenen, aan partijen te vergunnen het huwelijk door eenen bijzonderen bij authentieke akte gevolmagtigde te mogen voltrekken.

Indien de lastgever, voor dat het huwelijk voltrokken is, wettiglijk met eenen anderen persoon mogt zijn in den echt getreden, zal het huwelijk, bij eenen gevolmagtigde voltrokken, als niet geschied beschouwd worden. (C. 67; B. 19, 46, 86, 88, 1829 v.) *a*)

135. De aanstaande echtgenooten zullen, ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand, en in tegenwoordigheid der getuigen, moeten verklaren, dat zij elkander aannemen tot echtgenooten, en dat zij getrouwelijk alle de pligten zullen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat verbonden zijn. (C. 75.)

136. Geene godsdienstige plegtigheden zullen vermogen plaats te hebben, voor dat de partijen aan den bedienaar van hunnen eeredienst zullen hebben doen blijken, dat het huwelijk ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand is voltrokken. (Sr. 199 v.; B. 83.) *b*)

137. In geval van overtreding door de ambtenaren van den burgerlijken stand, tegen de bepalingen van dezen titel begaan, kunnen die ambtenaren, voor zoo ver daartegen niet bij het Wetboek van Strafregt is voorzien, door de arrondissements-regtbank worden gestraft met eene geldboete, de som van honderd gulden niet te boven gaande; behoudens de regtsvordering der belanghebbende partijen tot schadevergoeding, indien daartoe gronden zijn. (C. 156, 192, 193; Sr. 192 v., 340; B. 27, 154; Rv. 854.)

Tribunaux n'est pas nécessaire, du 19/30 *Mars* 1808 (Rondonneau I bl. 488 v., Fortuijn III bl. 13 v.).

a) *Art.* 177 *Ontwerp* 1820. Tot het afleggen der voorzeide verklaring en belofte [die, bedoeld in het tegenwoordige artikel 135], moeten de partijen verschijnen in eigen persoon, en geenszins door gemagtigden, tenzij, om redenen van noodzakelijke afwezendheid, in bijzondere gevallen, anders door den ambtenaar van den burgerlijken stand vergund wierd.

In zoodanig geval, zal nogtans altijd eene authentieke volmagt worden vereischt, en geene onderhandsche mogen worden toegelaten.

Indien naderhand bleek, dat de lastgever vóór de plegtige voltrekking van het huwelijk, was overleden geweest, wordt hetzelve gehouden als nimmer voltrokken.

b) *Art.* 54 *de la Loi relative à l'Organisation des Cultes, du* 18 *Germinal An X* (Rondonneau VI bl. 370 volgg.; Fortuijn II bl. 183 volgg.) Ils [les curés] ne donneront la bénédiction nuptiale qu'à ceux qui justifieront, en bonne et due forme, avoir contracté mariage devant l'officier civil. Vg. de Wet van den 10den Januarij 1817 (Stb. nº. 4), en zie over de Besluiten van 21 October 1814 en 7 Maart 1815, die daarbij werden ingetrokken, Diephuis, N. B. R. IV bl. 11 volgg. (2).

VIJFDE AFDEELING.

Van de huwelijken, welke buiten 's lands zijn voltrokken.

138. De huwelijken, in een vreemd *a*) land aangegaan, het zij tusschen Nederlanders, het zij tusschen Nederlanders en vreemdelingen, zijn van waarde, *b*) indien dezelve voltrokken zijn naar den vorm, in dat land gebruikelijk, mits de huwelijks-afkondigingen, volgens de tweede afdeeling van dezen titel, binnen dit koningrijk, zonder stuiting des huwelijks, hebben plaats gehad, en de nederlandsche echtgenooten niet hebben gehandeld tegen de bepalingen, in de eerste afdeeling van denzelfden titel vervat. (C. 170; A. 6, 10; B. 5 v., 84 v., 107 v.) *c*)

139. Binnen het jaar na de terugkomst der echtgenooten op het grondgebied van het koningrijk, zal de akte van huwelijks-voltrekking, in een vreemd land aangegaan, in het openbaar huwelijks-register van hunne woonplaats moeten worden overgeschreven. (C. 171; B. 47, 146*c*, 207.) *d*)

ZESDE AFDEELING.

Van de nietigheid eens huwelijks.

140. De nietigheid eens huwelijks kan alleen door den regter worden uitgesproken. (B. 125; 134.) *e*)

a) „De 4de afd. vroeg: „of deze bepaling niet zoude dienen te worden uitgestrekt tot de koloniën van den Staat, zoolang daar niet dezelfde wetgeving bestaat als in het moederland." Deze vraag werd door de Regering dus beantwoord: „De huwelijken in de koloniën van den Staat aangegaan, worden, wat derzelver wettigheid betreft, geregeld naar de aldaar bestaande wetten, en behoeven nimmer binnen het moederland te worden overgeschreven."" Voorduin II. bl. 243 v. Vg. Opzoomer I. bl. 168 (1); Nienhuis, *Voorl.* I. bl. 172 (1), 340 (1).

b) *van waarde.* Zie H. R. 22 *Februari* 1850 (W. n. 1139; R. dl. XXXV § 9) en 31 *Mei* 1872 (W. n. 3484; R. dl. CI § 9).

c) *Art.* 13 *der Wet van den* 25sten *Julij* 1871 (*Stb.* n°. 91), *houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire regtsmagt.* De afkondigingen, welke van huwelijken, door Nederlanders in een vreemd land aangegaan, volgens art. 138 Burgerlijk Wetboek, binnen het Koningrijk moeten plaats hebben, zijn ten aanzien van huwelijken, ten overstaan van een' consulairen ambtenaar gesloten, niet verpligtend, wanneer de echtgenooten geene woonplaats hebben, noch gedurende de laatste zes maanden gehad hebben binnen het Rijk.

Art. 139 Burgerlijk Wetboek is ten deze toepasselijk.

d) Zie het tweede lid van het in de vorige noot afgedrukte artikel.

e) *Art.* 189 *Ontwerp* 1820. Alle huwelijken van welker voltrekking blijkt bij de inschrijving in het trouwregister, of bij een behoorlijk afschrift van hetzelve, of bij zoodanige buitenlandsche akten als hierna in artt. 370 en 371 zijn aangeduid, blijven bestaan, tot zoolang dat, of

1°. Het aanwezen van omstandigheden bewezen is, om welke de wet het huwelijk van zelfs en volstrekt nietig verklaart; te dien gevolge dat die volstrekte nietigheid, als van regtswege bestaande, zelfs bij exceptie kan worden ingeroepen, of

2°. Dat zoodanig huwelijk door den regter op vordering van een bevoegd eischer vernietigd is.

Art. 193. Volstrekte nietigheid is alleen aanwezig:

1°. Wanneer een huwelijk is aangegaan door iemand wiens vroeger huwelijk nog bestaat;

2°. Wanneer een huwelijk, binnen een der verbodene graden, zonder dispensatie volgens de wet is aangegaan;

3°. Wanneer een huwelijk is voltrokken, zonder verlof van den regter, door iemand, die tijdens het huwelijk, wegens gebrek aan verstandelijke vermogens onder curatele stond.

Art. 194. De getrouwde personen zelve zullen zich echter nimmer van de volstrekte nietigheid van hun huwelijk mogen bedienen, hetzij tegen elkander, hetzij tegen derden, dan nadat hetzelve alvorens bij uiterlijk gewijsde van den rechter, op eene daartoe opzetlijk ingerigte vordering volstrekt nietig verklaard is.

Art. 196. In alle andere gevallen is bij volstrekt nietige huwelijken geene opzettelijke nietigverklaring door den regter noodzakelijk.....

Art. 198. Behalve in de gevallen bij art. 193 opgegeven, is geen huwelijk van zelfs en volstrekt nietig. De bedoeling der overige bepalingen in de 1ste, 2de, 4de en 5de afdeeling van dezen titel voorkomende, is alleen om dezelve aan de zorg en het toezigt van den ambtenaar bij den burgerlijken stand aantebevelen; onverminderd het regt in de volgende artikelen aan sommige bepaalde personen toegekend, om bij overtreding daarvan, in sommige gevallen,

141. De nietigverklaring van een huwelijk, in strijd met artikel 84 aangegaan, kan worden gevorderd door dengenen, die met een der echtgenooten door vroeger huwelijk is verbonden, door de echtgenooten zelve, door de bloedverwanten in de opgaande linie, door alle degenen die bij de verklaring der nietigheid belang hebben, en door het openbaar ministerie.

Indien de nietigheid van het vroegere huwelijk wordt staande gehouden, zal de bestaanbaarheid of onbestaanbaarheid van dat huwelijk vooraf moeten beslist worden. (C. 184, 188, 189, 190; B. 115, 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 148, 149, 551.)

142. De wettigheid eens huwelijks, zonder de vrije toestemming der beide echtgenooten, of ook van een van hen aangegaan, kan alleen worden tegengesproken door de echtgenooten of door dengenen van hen, wiens toestemming niet is vrij geweest.

Wanneer er dwaling heeft plaats gehad in den persoon met wien men gehuwd is, *a*) kan de wettigheid alleen worden betwist door dengenen der echtgenooten, die in dwaling gebragt is. *b*)

In alle de gevallen bij dit artikel voorkomende, is men in den eisch tot nietigverklaring niet ontvankelijk, wanneer er eene aanhoudende zamenwoning gedurende den tijd van drie maanden heeft plaats gehad, sedert dat de echtgenoot zijne volkomene vrijheid bekomen heeft, of de dwaling door hem ontdekt is. (C. 180, 181; B. 85, 116 n°. 3 en 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138.)

143. Wanneer een huwelijk is aangegaan door iemand die, uit hoofde van gebrek aan verstandelijke vermogens, is onder curatele gesteld, kan de wettigheid des huwelijks worden betwist door deszelfs vader, moeder en andere bloedverwanten in de opgaande linie, broeders, zusters, ooms en moeijen, mitsgaders door den curator, en eindelijk door het openbaar ministerie.

Na de opheffing der curatele, kan de nietigheid alleen worden ingeroepen door den echtgenoot die onder curatele was gesteld, en is ook deze daartoe niet ontvankelijk, na eene zamenwoning van zes maanden, te rekenen van de intrekking der curatele. (B. 85, 116 n°. 3, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 149, 487, 488, 501 v.)

144. Indien een huwelijk is aangegaan door een persoon, welke den bij artikel 86 vereischten ouderdom niet bereikt had, zal de nietigverklaring kunnen worden gevraagd, het zij door dien echtgenoot, het zij door het openbaar ministerie.

De wettigheid des huwelijks zal nogtans niet kunnen worden betwist:

1°. Wanneer op den dag der regtsvordering tot nietigverklaring, de echtgenoot of echtgenooten den vereischten ouderdom hebben bereikt; *c*)

2°. Wanneer de vrouw, den vereischten ouderdom niet hebbende bereikt, vóór den dag der regtsvordering zwanger is. (C. 184, 185, 186, 190; B. 116 n°. 4, 117, 118 n°. 2, 120, 138, 149.)

145. De nietigheid van alle huwelijken, aangegaan met overtreding der bepalingen in artikel 87, 88, 89 en 90 vervat, kan worden ingeroepen, het zij door de echtgenooten zelven, hetzij door hunne ouders of bloedverwanten

de vernietiging van het aangegaan huwelijk te vorderen. Zoodanige huwelijken, welke uit dien hoofde slechts voorwaardelijk of betrekkelijk nietig worden genoemd, worden alleen nietig door eene regterlijke uitspraak tegen de echtgenooten of hunne erfgenamen, op eene afzonderlijk daartoe ingerigte regtsvordering, en kan dus derzelver nietigheid nimmer als van zelf bestaande, zonder zoodanige uitspraak ingeroepen worden.

a) „Dass die Willenserklärung auf eine nicht gewollte Person gehe, darf man nur dann sagen, wenn durch sie in der That ein anderes Individuum bezeichnet wird, als der Erklärende will, nicht aber dann, wenn der Erklärende dasjenige Individuum, welches er wirklich bezeichnen will, für ein anderes Individuum hält. In diesem letztern Fall liegt nur ein Irrthum in den Eigenschaften der Person vor." Windscheid, *Pand.* I. § 76* (6).

b) „Beter: in *dwaling heeft verkeerd.*" Opzoomer I. bl. 138 (2).

c) *Art.* 185 *C. N.* n°. 1°: „lorsqu'il s'est écoulé six mois depuis que cet époux ou les époux ont atteint l'âge compétent."

in de opgaande linie, het zij door allen die daarbij belang hebben, het zij eindelijk door het openbaar ministerie. (C. 184; B. 116 nº. 4, 117, 118 nº. 2, 120, 138, 148, 149.)

146. Wanneer een huwelijk is aangegaan zonder toestemming van den vader, de moeder, de grootouders, den voogd, of den toezienden voogd, *a*) zal deszelfs nietigverklaring, in de gevallen, waarin de toestemming, of wel het verhoor van den voogd, volgens artikel 92, 93, 94, 95, 97 en 98 vereischt wordt, alleen kunnen gevorderd worden door degenen wier toestemming of verhoor, volgens de wet, noodzakelijk is geweest.

De regtsvordering tot nietigverklaring kan door de bloedverwanten, *b*) wier toestemming vereischt werd, niet worden aangevangen, wanneer het huwelijk door hen uitdrukkelijk of stilzwijgend is goedgekeurd, of wanneer zes maanden zonder tegenspraak van hunne zijde verloopen zijn, sedert het tijdstip waarop zij van het huwelijk hebben kennis gedragen.

Ten aanzien van huwelijken, in een vreemd land aangegaan, wordt die kennis niet voorondersteld, zoo lang de echtgenooten zullen zijn in gebreke gebleven om de akte van huwelijksvoltrekking, overeenkomstig de voorschriften van artikel 139, in de openbare registers te doen overschrijven. (C. 182, 183; B. 116 nº. 1, 117, 118 nº. 1, 138, 948.)

147. De nietigheid van een huwelijk, hetwelk niet ten overstaan van den bevoegden ambtenaar van den burgerlijken stand, en in tegenwoordigheid van het vereischte getal getuigen, is voltrokken, kan worden ingeroepen door de echtgenooten, door den vader, de moeder en andere bloedverwanten in de opgaande linie, mitsgaders door den voogd, den toezienden voogd en door allen die daarbij belang hebben, en eindelijk door het openbaar ministerie.

In geval van overtreding van artikel 131, voor zoo veel de hoedanigheid der getuigen betreft, is het huwelijk niet noodwendig nietig, maar zal de regter naar de omstandigheden beslissen.

Wanneer er uiterlijk bezit van den huwelijken staat aanwezig is, en er eene akte van huwelijks-voltrekking, ten overstaan van eenen ambtenaar van den burgerlijken stand verleden, vertoond wordt, zijn de echtgenooten niet ontvankelijk om, ten gevolge van dit artikel, de nietigheid des huwelijks te vragen. (C. 191, 196; B. 20, 131, 132, 138, 148, 149, 154.)

148. In alle de gevallen waarin, overeenkomstig artikel 141, 145 en 147, eene regtsvordering tot nietigverklaring kan worden aangevangen, door degenen die daarbij belang hebben, kan zulks niet geschieden door de bloedverwanten in de zijdlinie, door kinderen uit een ander huwelijk geboren, of door vreemden, zoo lang de echtgenooten beide in leven zijn, doch alleenlijk wanneer zij daarbij een reeds verkregen en dadelijk belang hebben. (C. 187.) *c*)

149. Na de ontbinding van het huwelijk, is het openbaar ministerie niet ontvankelijk de nietigheid daarvan te vragen. (C. 190.) *d*)

a) Daar art. 506 naar art. 95 verwijst, staan de curator en de toeziende curator hier met den voogd en den toezienden voogd gelijk. Opzoomer I. bl. 140 (1). — Over de redactie van dit artikel (146) zie dezen, t. a. p. (2).

b) en door den voogd en toezienden voogd. Zie Opzoomer t a. p., en Diephuis, N. B. R. IV. bl. 180 v.

c) Op de vraag van eene der afdeelingen: „Si, dans le cas d'une succession, il y avait un intérêt né et actuel du vivant des époux, on ne pourrait agir qu' après la mort?" antwoordde de Regeering: „Tant que les époux vivent, les collatéraux et autres dénommés en l'article, n'ont aucun intérêt d'affection ou d'honneur pour faire annuller un mariage; il faut donc un intérêt existant, pour donner lieu à l'action en nullité: c'est intérêt n'est *actuel*, qu' à la mort de l'époux, à la succession duquel les collatéraux sont appelés, et l'on ne conçoit pas un cas où l'intérêt *actuel* pourrait exister du vivant des époux." Voorduin II bl. 266. Zie ook Nicolai, t. a. p. bl. 267 II, en vg. Opzoomer I bl. 141 (1) en Diephuis N. B. R. IV bl. 110 v.

d) „L'intervention du ministère public n'étant admise, que pour le maintien du bon ordre et pour la conservation des bonnes moeurs, il était tout simple qu'elle cessât après la dissolution du mariage." Nicolai, bij Voorduin, t. a. p. bl. 267 I.

150. Een huwelijk, hetwelk nietig verklaard is, heeft niettemin alle deszelfs burgerlijke gevolgen, zoo wel ten opzigte der echtgenooten, als van de kinderen, wanneer hetzelve ter goeder trouw door beide de echtgenooten is aangegaan. (C. 201; B. 152.) *a*)

151. Wanneer de goede trouw alleenlijk bestaat aan de zijde van een der echtgenooten, heeft het huwelijk geene burgerlijke gevolgen, dan alleen ten voordeele van dien echtgenoot en van de kinderen, uit het huwelijk gesproten.

De echtgenoot die in de kwade trouw heeft verkeerd, kan tot vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens den anderen verwezen worden. (C. 202; B. 152.) *b*)

152. In de gevallen van de twee voorgaande artikelen, houdt het huwelijk op burgerlijke gevolgen te hebben, te rekenen van den dag waarop hetzelve bij vonnis is nietig verklaard. (B. 150.)

153. De nietigheid eens huwelijks kan aan de regten van derden geen nadeel toebrengen, wanneer deze te goeder trouw met de echtgenooten hebben gehandeld.

154. Geen huwelijk is nietig in geval van overtreding der bepalingen van artikel 91, 99, 103, 107 en 130, of indien, buiten hetgeen bij artikel 132 is voorgeschreven, het huwelijk niet openlijk in het huis der gemeente is voltrokken geworden.

In die gevallen, is de bepaling van artikel 137 op de ambtenaren van den burgerlijken stand toepasselijk. (C. 192; B. 116 v.)

ZEVENDE AFDEELING.

Van het bewijs van het bestaan des huwelijks.

155. Het bestaan van een huwelijk kan niet anders worden bewezen dan door de akte van deszelfs voltrekking, in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven, behoudens de gevallen bij de volgende artikelen voorzien. (C. 194; B. 44 v., 147.)

156. Wanneer het blijkt dat er geene registers hebben bestaan, of dat dezelve zijn verloren geraakt, of ook dat de huwelijks-akte daaraan ontbreekt *c*), wordt de genoegzaamheid der bewijzen van het bestaan des huwelijks ter beoordeeling van den regter overgelaten, mits er een uiterlijk bezit van den huwelijken staat aanwezig zij. (B. 26, 70 v., 147.) *d*)

a) *Art.* 209 *Ontwerp* 1820. Het gevolg, zoowel der verklaarde volstrekte nietigheid, als der vernietiging van voltrokken huwelijken, is, dat dezelve ten aanzien van de burgerlijke regten daaruit voortspruitende, worden gerekend nimmer plaats gehad te hebben, tenzij omtrent deze of gene van die regten, bij de wet eenige uitzonderingen in sommige gevallen gemaakt zijn Vg. artt. 211 volgg.

b) Van art. 214 van het *Ontwerp* 1820, bepalende: „De goede trouw en dwaling, moet, in de gevallen bij de vorige artikelen vermeld, door hem, die zich daarop beroept, bewezen worden; ook kan dezelve niet te stade komen met opzigt tot handelingen, die na het ophouden der dwaling gepleegd zijn" —, werd, in de 6de afd., de weglating verlangd, omdat „het zeer moeijelijk kan zijn, de *goede* trouw te bewijzen, daar zij meestal in de onkunde van omstandigheden, die de kwade trouw daarstellen, en dus in een negatief bewijs bestaat." Voorduin II bl. 268.

c) d. i. „dat er een akte, schoon werkelijk opgemaakt, door welk toeval dan ook, weg is geraakt, die de huwelijksakte zou kunnen zijn." Opzoomer, I bl. 145.

d) *Art.* 190 *Ontwerp* 1820. Wanneer de registers verloren of niet gehouden zijn, geldt het uiterlijk bezit van den huwelijken staat, als bewijs van deszelfs wettigheid, tot zoolang het tegendeel zal gebleken zijn. *Art* 868. Wanneer het noodig is eenige geboorte, huwelijk of sterfgeval te bewijzen, voorgevallen in eenen tijd, waarin geene registers van den burgerlijken stand hebben bestaan, of niet regelmatig gehouden zijn, of over welk dezelve zijn verloren geraakt, zal het bewijs door andere middelen mogen gedaan worden; inzonderheid door aanteekeningen, herkomstig van reeds overledene ouders, kinderen, of echtgenooten der personen, over welker geboorte, huwelijk of overlijden de twijfeling of het verschil valt.

157. De wettigheid van een kind kan, uit hoofde van het gebrek van het vertoonen der trouw-akte zijner overledene ouders, niet worden betwist, indien hetzelve het uiterlijk bezit heeft van zijnen staat, overeenkomstig met zijne geboorte-akte *a*), en de ouders openlijk als man en vrouw hebben geleefd. (C. 197; B. 305, 316, 317.)

ZESDE TITEL.

Van de regten en verpligtingen der echtgenooten.

158. De echtgenooten zijn elkander wederkeerig getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd. (C. 212; B. 200, 201, 248, 280 v., 292.)

159. De echtgenooten verbinden zich over en weder, door de enkele daad des huwelijks, hunne kinderen te onderhouden en op te voeden. (C. 203; B. 200, 201, 248, 285, 353, 373, 376, 378, 1143.) *b*)

160. De man is het hoofd der echtvereeniging. (B. 195.) *c*)

Als zoodanig verleent hij aan zijne vrouw bijstand in regten, of verschijnt aldaar voor haar, behoudens de uitzonderingen hierna omschreven. (B. 165 v.)

Hij bestuurt de goederen aan de vrouw persoonlijk toebehoorende, ten zij het tegendeel zij bedongen. (B. 179, 249, 270, 299.) *d*)

Hij moet die goederen als een goed huisvader beheeren, en is voor alle verzuim in dat beheer verantwoordelijk. (B. 250.) *e*)

Hij vermag hare onroerende goederen, zonder hare medewerking, niet te vervreemden of te bezwaren. (C. 1428; B. 195*c*.) *f*)

161. De vrouw is aan haren man gehoorzaamheid verschuldigd. (C. 213; B. 195.)

Zij is verpligt met den man zamen te wonen, en hem overal te volgen waar hij dienstig oordeelt zijn verblijf te houden. (C. 214; B. 78, 162, 266, 267, 297.)

162. De man is verpligt zijne vrouw bij zich te ontvangen in het huis hetwelk hij bewoont. (C. 214; B. 78, 161.)

a) *Art.* 197 *C. N.*: „qui n'est point contredite par l'acte de naissance." — *Art.* 76 der *Wet van* 22 *Junij* 1822 (*Stb.* n°. 12) en art. 159 *Wetb.* 1830: „niet strijdig met zijne geboorte-akte."

b) *Art.* 203 *C. N.* Les époux contractent *ensemble* .... l'obligation, etc. — *Art.* 162 Wetb. 1830 (*Fransche tekst*). Les époux contractent *respectivement* ...., etc.

c) *Art.* 147 *Wetb. L. N.* De man wordt door het huwelijk voogd over zijne huisvrouw. — *Art.* 1759 *B. W.* „indien eene op het tijdstip der bewaargeving niet gehuwde vrouw naderhand getrouwd is, en zich alzoo onder de magt van haren man bevindt."

d) *Art* 195, *lid b*, *B. W.* Zij [de aanstaande echtgenooten] kunnen insgelijks [door huwelijksche voorwaarden] niet afwijken van de regten, welke aan den man, als het hoofd der echtverbindtenis, toekomen; behoudens echter het vermogen der vrouw om voor zich te bedingen het beheer harer roerende en onroerende goederen, mitsgaders het vrije genot harer inkomsten.

e) *Art.* 237 *Ontwerp* 1820. De man is wegens zijn bestuur van den ...... bijzonderen boedel van de vrouw, of wegens hetgeen hij omtrent hare belangen mogt verrigt of nagelaten hebben, niet verantwoordelijk, het zij vóór, het zij na de ontbinding des huwelijks, behoudens...., enz.

f) *Art.* 2135 *C. N.* L'hypothèque existe, indépendamment de toute inscription:

2°. au profit des femmes, pour raison de leur dot et conventions matrimoniales, sur les immeubles de leur mari, et à compter du jour du mariage.

La femme n'a d'hypothèque pour les sommes dotales qui proviennent des successions à elle échues, ou de donations à elle faites pendant le mariage, qu'à compter de l'ouverture des successions, ou du jour que les donations ont eu leur effet.

Elle n'a d'hypothèque pour l'indemnité des dettes qu'elle a contractées avec son mari et pour le remploi de ses propres aliénés qu'à compter du jour de l'obligation ou de la vente.

Dans aucun cas, la disposition du présent article ne pourra préjudicier aux droits acquis à des tiers avant la publication du présent titre.

Art. 1217, *lid c en d*, *B. W.* De .... getrouwde man .... die, uit kracht eener overeenkomst verpligt is hypotheek te geven, kan daartoe bij vonnis worden genoodzaakt, hetwelk dezelfde kracht zal hebben alsof hij in de hypotheek hadde toegestemd, en bepaaldelijk zal aanduiden de goederen op welke de inschrijving zal geschieden.

De getrouwde vrouw welke bij huwelijksche voorwaarden hypotheek heeft bedongen, kan zonder den bijstand van haren man, of de magtiging van den regter, de hypothecaire inschrijvingen bewerkstelligen, en de vereischte regtsvorderingen daartoe aanleggen. Vg. ook art. 1220.

Hij is gehouden haar te beschermen, en haar al hetgeen noodig is, volgens zijnen staat en zijn vermogen, te verschaffen. (C. 213, 214; B. 268, 292.)

163. De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen getrouwd, *a*) of van goederen gescheiden *b*), kan, zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming, niets geven, vervreemden, verpanden, verkrijgen, het zij voor niet, het zij onder eenen bezwarenden titel. (C. 217; B. 164, 167—169, 171 v., 1053, 1092, 1217*d*, 1366, nº. 3, 1482*b*, 1721, 1739, 1835.)

Indien de man zijne vrouw heeft gemagtigd om zekere akte of verbindtenis aan te gaan, is de vrouw daardoor niet geregtigd om, zonder uitdrukkelijke toestemming van den man, eenige betaling te ontvangen, of daarvoor kwijting te geven. (B. 170.)

164. Ten opzigte van handelingen of verbindtenissen, door de vrouw aangegaan, wegens alles wat de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding betreft, vooronderstelt de wet dat zij de bewilliging van haren man heeft bekomen. (B. 163, 1953.) *c*)

165. De vrouw kan niet in regten verschijnen zonder bijstand van haren man, al is zij buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, of eene openbare koopvrouw. (C. 215; B. 160*b*, 167 v., 1217*d*.) *d*)

166. De bijstand van den man is niet noodig:

1°. Wanneer de vrouw in strafzaken vervolgd wordt; (C. 216.) *e*)

2°. In eene regtsvordering tot echtscheiding, tot scheiding van tafel en bed, of van goederen. (Rv. 804, 816, 826). *f*)

167. Wanneer de man weigert zijne vrouw te magtigen om eene akte aan te gaan, of om in regten te verschijnen, kan zij van de arrondissements-regtbank van hunne gemeene woonplaats verzoeken daartoe gemagtigd te worden. (C. 218.) *g*)

168. Eene vrouw, met uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van haren man, openbare koopvrouw zijnde, kan zich zonder zijnen bijstand verbinden, in en omtrent alles wat die koopmanschap betreft. (B. 163; Rv. 586). *h*)

Wanneer zij met haren man in gemeenschap is getrouwd, is ook hij door die handelingen verbonden. (B 176, 185, 187*c*.)

Zij wordt voor eene openbare koopvrouw gehouden, wanneer zij, afzonderlijk van haren man, koopmanschap drijft. *i*)

Indien de man zijne toestemming intrekt, is hij verpligt die intrekking openlijk bekend te maken. (C. 220.) *k*)

a) Zie art. 160, *lid c*.

b) *Art.* 249 *B. W.* De vrouw, welke van goederen gescheiden is, bekomt de vrije beheering daarvan terug, en kan, niettegenstaande de bepalingen van art. 163, van den regter eene algemeene bewilliging bekomen, om over hare roerende goederen te beschikken.

c) *Art.* 228 *Ontwerp* 1820. De man wordt geacht zoodanige bewilliging aan zijne vrouw te hebben gegeven, in en omtrent alles wat de gewone en dagelijksche huishouding *en de opvoeding der kinderen betreft*, zoolang zij niet gesteld is onder curatele.

d) *Art.* 160, *lid b*, *B. W.* Als zoodanig verleent hij aan zijne vrouw bijstand in regten, *of verschijnt aldaar voor haar*.

Art. 225 *Ontwerp* 1820. De vrouw heeft geenen persoon om in regten te verschijnen, zonder adsistentie of volmagt van haren man..... — *Art.* 224 *ibid*. De man is bevoegd om zijne vrouw in regten te adsisteren, *of alleen voor haar aldaar op te komen*..... — Vg. de artt. 254 2°., 255 B. Rv.

Art. 800 *B. Rv.* Wanneer in een regtsgeding tegen eene getrouwde vrouw, de man is opgeroepen om haar te magtigen en deze niet verschijnt, zal de regter die magtiging verleenen.

e) *Art.* 225 *b. Ontwerp* 1820.

8°. in criminele procedures, begonnen met apprehensie of dagvaarding in persoon

f) *Art.* 225 *b. Ontwerp* 1820.

1°. in procedures tusschen de echtgenooten zelven.

g) *Art.* 799 *B. Rv.* Indien de vrouw beweert, dat de man, die de magtiging kon geven dezelve weigert, kan de regtbank op het verzoek geen uitspraak doen, dan na den man te hebben gehoord, of nadat hij behoorlijk zal zijn opgeroepen.

h) *Art.* 165 *B. W.* De vrouw kan niet in regten verschijnen zonder bijstand van haren man, al is zij..... eene openbare koopvrouw.

j) *Art.* 220, *lid b*, *C. N.* Elle n'est pas réputée marchande publique, si elle ne fait que détailler les marchandises du commerce de son mari, mais seulement quand elle fait un commerce séparé.

k) *Art.* 280 *Ontwerp* 1820. Het staat den man vrij, zijne toestemming tot het doen van zoodanige

169. Wanneer de man uit hoofde van afwezigheid of andere redenen wordt verhinderd om zijne vrouw bij te staan of te magtigen, of een tegenstrijdig belang heeft, kan de [*arrondissements-regtbank*] kantonregter van de woonplaats der echtgenooten haar de bevoegdheid verleenen om in regten te verschijnen, verbindtenissen aan te gaan, beheer te voeren, en alle andere akten te verrigten. (C. 221, 222; B. 163, 165, 167, 180, 552.) *a*)

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18den *April* 1874 (Stb. n°. 68.) *b*)

170. Eene algemeene magtiging, zelfs bij huwelijksche voorwaarden bedongen, is niet verder geldig dan met betrekking tot het beheer der goederen van de vrouw. (C. 223; B. 163, 195, 249, 1833.) *c*)

171. De nietigheid der handeling, gegrond op het ontbreken der magtiging, kan alleen door de vrouw, den man of hunne erfgenamen worden ingeroepen. (C. 225; B. 1367, 1482, 1487, 1490, 1858*b*.)

172. Wanneer eene vrouw, na de ontbinding des huwelijks, eene overeenkomst of akte, in het geheel of ten deele, heeft ten uitvoer gelegd, welke zij zonder de vereischte magtiging had aangegaan, is zij onbevoegd om de vernietiging dier overeenkomst of akte te vragen. *d*)

173. De vrouw kan zonder bewilliging van haren man uiterste wilsbeschikkingen maken. (C. 226, 905; B. 943.)

ZEVENDE TITEL.

Van de wettelijke gemeenschap van goederen en derzelver beheer.

EERSTE AFDEELING.

Van de wettelijke gemeenschap van goederen. e)

174. Van het oogenblik der voltrekking des huwelijks bestaat, van regtswege, algeheele gemeenschap van goederen tusschen de echtgenooten, voor zoo verre daaromtrent bij huwelijksche voorwaarden geene andere bepalingen gemaakt zijn.

Die gemeenschap kan, staande huwelijk, niet door onderlinge overeenkomst

koopmanschap of oefenen van zoodanig bedrijf, voor het vervolg in te trekken; doch hij is gehouden, daarvan in twee der voornaamste nieuwspapieren van de provincie, waarin hij woonachtig is, bekendmaking te doen; of wel in die eener naburige provincie, indien in de zijne geene zoodanige nieuwspapieren aanwezig zijn.

a) Art. 798 *B. Rv.* (gewijzigd door art. 3 der *Wet van den* 18den *April* 1874 (*Stb* n°. 68)). Indien een man, hetzij omdat hij onder curatele gesteld is, of om andere redenen zich in de onmogelijkheid bevindt om zijne vrouw te magtigen, of indien hij een tegenstrijdig belang heeft, moet de vrouw, die magtiging noodig heeft, om deze te verkrijgen, een verzoekschrift indienen aan den kantonregter, die daarop zijne beschikking stelt.

b) *Art.* 2 *dier Wet bepaalt:*

Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art. 342 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6.

Verzoeken, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

c) „Il est défendu de stipuler une autorisation générale, qui s'étende au delà de l'administration des biens de la femme." Voorduin II bl. 289.

d) *Art.* 1492 *B. W.* De regtsvordering tot nietigverklaring vervalt, indien..... de getrouwde vrouw die zonder bijstand van haren man heeft gehandeld ... de verbindtenis uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft bekrachtigd na den dag van..... de ontbinding des huwelijks.

e) Vg. artt. 172 v. *Wetb. L. N.*; 1400 v. *C. N.*; 242 v. *Ontwerp* 1816; 247 v., 252 v., 265 v., 248 en 250 *Ontwerp* 1820; 178 v. *Wetb.* 1830.

der echtgenooten worden opgeheven of gewijzigd. (C. 1393, 1395, 1399; B. 194 v., 204, 208, 235.)

175. De gemeenschap omvat, wat hare baten betreft, alle de roerende en onroerende goederen der echtgenooten, zoo wel tegenwoordige als toekomende, ook die welke zij om niet verkrijgen, ten zij de erflater of de schenker uitdrukkelijk het tegendeel mogt hebben bepaald. *a*) (C. 1401—1408.)

176. Zij omvat, wat hare lasten betreft, alle de schulden, door ieder der echtgenooten, het zij voor, het zij staande huwelijk, gemaakt. (C. 1409 v.; B. 218*b*.)

177. Alle vruchten en inkomsten, mitsgaders winst en verlies, staande huwelijk, komen mede ten bate en schade der gemeenschap. (B. 210 v.)

178. De doodschulden, *b*) na het overlijden vallende, worden door des overledenens erfgenaam alleen gedragen. (B. 181 n°. 1.)

TWEEDE AFDEELING.

Van het beheer der gemeenschap.

179. De man alleen beheert de goederen van de gemeenschap.

Hij kan dezelve verkoopen, vervreemden en bezwaren, *c*) zonder tusschenkomst van de vrouw, behoudens het geval, bij het derde lid van artikel 195 voorzien. *d*)

Hij kan, bij wege van schenking onder de levenden, niet beschikken, noch over de onroerende goederen der gemeenschap, noch over het geheel, of over een bepaald gedeelte of hoeveelheid *e*) der roerende goederen, dan alleen om aan kinderen uit hun huwelijk gesproten, eenen stand te bezorgen. *f*)

Hij mag zelfs niet, bij wege van schenking, over een bijzonder stuk roerend goed beschikken, indien hij zich het vruchtgebruik daarvan voorbehoudt. (C. 1421, 1422; B. 160, 241, 375, 488*c*., 950, 1143.)

180. Wanneer de man afwezig is, of zich in de onmogelijkheid bevindt om zijnen wil te verklaren, en er onverwijlde noodzakelijkheid bestaat, kan de vrouw de goederen van de gemeenschap verbinden of vervreemden, na daartoe door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter gemagtigd te zijn. (C. 1427; B. 169, 552; Rv. 798.) *g*)

> *De bevoegdheid, hier aan den* kantonregter *toegekend, is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18den *April* 1874 (Stb. n°. 68). *h*)

a) „Bij de legitieme portie is aan zulk eene onttrekking niet te denken." Opzoomer I. bl. 211 (5); Diephuis N. B. R. IV. bl. 230

b) Vg. art. 1195 n° 2 B. W.

c) *Art.* 1421, *lid b, C. N.* en *art.* 195, *lid b, Wetb.* 1830 (*Fr. tekst*) „vendre, aliéner et hypothéquer."

d) *Art.* 195, *lid c, B. W.* Het staat hun [den aanstaanden echtgenooten] ook vrij [bij huwelijksche voorwaarden] te bedingen, dat, niettegenstaande de wettelijke gemeenschap, de onroerende goederen, de inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld en de andere effecten en inschulden, ten name der vrouw staande en door haar aangebragt, of die, staande huwelijk, van hare zijde in de gemeenschap mogten vallen, buiten hare medewerking, niet door haren echtgenoot zullen mogen worden vervreemd of bezwaard.

e) *bepaald gedeelte of hoeveelheid. Art.* 1422 *C. N. en art.* 195, *lid b*, Wetb 1830 (*Fr. tekst*) „une quotité."

f) *Art.* 1422 *C. N.* en *art.* 195, *lid c, Wetb.* 1830 (*Fr. tekst*) „si ce n'est pour l'établissement des *enfants communs*." Vg. art. 332 B W.

g) Vg. art. 179, *lid a.* — „Art. 180 spreekt alleen van *verbinden of vervreemden*, als de sterkste daden van beheer De minder sterke zijn er dus niet door uitgesloten." Opzoomer I. bl. 212 (1).

h) *Art.* 2 *dier Wet bepaalt:*

Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art 342 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

DERDE AFDEELING.

Van de ontbinding der gemeenschap, en van het regt om daarvan afstand te doen.

181. De gemeenschap wordt van regtswege ontbonden: (B. 539.)

1°. Door den dood; (B. 4)

2°. Door het aangaan van een huwelijk, op verlof van den regter, na afwezigheid van den echtgenoot; (B. 549 v.)

3°. Door echtscheiding; (B. 262 v.)

4°. Door scheiding van tafel en bed; (B. 288 v.)

5°. Door scheiding van goederen. (B. 241 v.)

De bijzondere gevolgen van de ontbinding, in de gevallen bij n°. 2, 3, 4 en 5 van dit artikel voorzien, zijn geregeld in de titels welke over die onderwerpen handelen. (C. 1441.)

182. Na het overlijden van een der echtgenooten, is de langstlevende verpligt, indien er minderjarige kinderen overblijven, binnen den tijd van drie maanden, eene boedelbeschrijving te doen opmaken van de goederen, welke de gemeenschap uitmaken. Die boedelbeschrijving kan onderhands, doch moet in tegenwoordigheid van den toezienden voogd, worden opgemaakt. Bij gebreke van zoodanige boedelbeschrijving, duurt de gemeenschap voort, ten voordeele van de minderjarigen, doch nimmer ten hunnen nadeele. (C. 1442; B. 370, 427, 466.) *a*)

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6.

Verzoeken, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

a) *Art.* 196 *Wetb. L. Nap.* Schoon het huwelijk door den dood geeindigd is, blijft echter de gemeenschap voortduren.....

Vooreerst, tusschen de minderjarige kinderen en erfgenamen van den eerststervenden echtgenoot en den langstlevenden, die, tot voogd of voogdesse van die kinderen zijnde aangesteld, in den gemeenen boedel, als boedelhouder of boedelhouderesse, blijft zitten, zonder een inventaris van dezelve gemaakt te hebben.

Deze gemeenschap blijft voortduren, tot den tijd toe, dat die inventaris gemaakt zal zijn, en heeft ten gevolge, dat alle vermeerderingen, die den boedel na den dood aankomen, voor de helft zijn ten voordeele van die kinderen, doch dat alle verminderingen alleen tot laste van den langstlevenden komen.

Art. 1442 *C. N.* Le défaut d'inventaire après la mort naturelle ou civile de l'un des époux ne donne pas lieu à la continuation de la communauté, sauf les poursuites des parties intéressées, relativement à la consistance des biens et effets communs, dont la preuve pourra être faite tant par titres que par la commune renommée.

S'il y a des enfants mineurs, le défaut d'inventaire fait perdre en outre à l'époux survivant la jouissance de leurs revenus; et le subrogé tuteur, qui ne l'a point obligé à faire inventaire, est solidairement tenu avec lui de toutes les condamnations qui peuvent être prononcées au profit des mineurs.

Art. 259 *Ontwerp* 1820. Na het eindigen der gemeenschap, moet een inventaris van den gemeenen boedel gemaakt en geleverd worden door den man, of, indien het huwelijk door den dood ontbonden is, door den langstlevenden echtgenoot, en wel binnen twee maanden na ontbinding der gemeenschap.

Bij ontbinding der gemeenschap door den dood van een der echtgenooten, moet ook op dezen inventaris gebragt worden hetgeen door de kinderen of verdere afkomelingen van den overleden echtgenoot, vroeger uit den gemeenen boedel genoten is, en zullen omtrent deze inbrengst alle de regelen gelden, welke hier onder ten aanzien der inbrengst tusschen mede-erfgenamen zijn vastgesteld.

Art. 261. Wanneer een weduwnaar of eene weduwe, minderjarige of meerderjarige kinderen of verdere nakomelingen hebbende, in den gemeenen boedel blijft zitten, zonder met dezelve kinderen te scheiden, en zonder binnen den tijd bij art. 259 bepaald, inventaris te hebben gemaakt, hebben deze laatste het regt om opneming te vragen van de gesteldheid des boedels, zoo als die was ten tijde van het overlijden des eerstgestorven echtgenoots, of zoo als die is of was bij het ophouden der voortgezette gemeenschap. Zij mogen vervolgens kiezen, of zij al of niet met de plaats gehad hebbende voortduring der gemeenschap willen genoegen nemen.

Art. 262. Het regt bij het vorig artikel aan de kinderen of verdere afkomelingen toegekend, is persoonlijk; het kan niet overgaan op hunne andere erfgenamen, dan alleen wanneer de voortgeduurde gemeenschap reeds geëindigd is op eene der wijzen onder n°. 1 en 2 van art. 264 uitgedrukt. In alle andere gevallen wordt ten hunnen aanzien de gemeenschap gerekend geëindigd te zijn, op het overlijden van den eerstgestorven echtgenoot.

Art. 263. Wanneer de voortduring der gemeenschap gekozen is, komt alles, wat volgens deze afdeeling, staande huwelijk in de gemeenschap valt, ook in deze voortdurende gemeenschap. Evenwel

183. Na de ontbinding der gemeenschap, wordt de gemeene boedel bij helfte verdeeld tusschen den man en de vrouw, of hunne erfgenamen, zonder aanzien der zijde waarvan die goederen zijn voortgekomen.

De regelen, welke zijn vastgesteld in den zestienden titel van het tweede boek, handelende *van boedelscheiding*, zijn toepasselijk op de verdeeling der wettelijke gemeenschap. (C. 1467, 1474, 1476, 1482; B. 178, 211, 1112 v.)

184. De kleedingstukken, de kleinooden en gereedschappen, behoorende *a*) tot het beroep van een der echtgenooten, mitsgaders de boekerijen en verzamelingen van voorwerpen van kunst en wetenschap, en eindelijk de papieren of gedenkstukken, bijzonder tot het geslacht van een der echtgenooten betrekkelijk, kunnen aan de zijde waarvan zij oorspronkelijk afkomstig waren, worden terug gevorderd, tegen den prijs waarop dezelve, in der minne, of door deskundigen, geschat worden. (B. 187.)

185. De man kan, na de ontbinding der gemeenschap, voor de schulden dier gemeenschap voor het geheel worden aangesproken, behoudens zijn verhaal tegen de vrouw of hare erfgenamen voor de helft. (C. 1484; B. 179, 183.)

186. De eene echtgenoot kan, na de scheiding en deeling der algeheele gemeenschap, niet door schuldeischers worden vervolgd voor schulden, welke de andere echtgenoot, vóór het huwelijk, mogt hebben gemaakt, blijvende die schulden ten laste van dengenen der echtgenooten, die dezelve heeft aangegaan, of van zijne erfgenamen; behoudens het verhaal, voor de wederhelft, tegen den anderen echtgenoot of diens erfgenamen. (B. 176, 183.)

187. De vrouw heeft het regt van de gemeenschap afstand te doen; alle overeenkomsten, daartegen strijdende, zijn nietig; afstand gedaan hebbende, kan zij uit de gemeenschap niets terug vorderen dan alleen het linnengoed en de kleederen tot haar lijf behoorende.

Zij wordt door dezen afstand ontheven van de verpligting om bij te dragen tot de schulden der gemeenschap, ten ware zij zich als openbare koopvrouw mogt hebben verbonden.

Onverminderd het regt der schuldeischers op de gemeenschap, blijft de vrouw in de verpligting om te voldoen, zoo wel de schulden die zij als openbare koopvrouw heeft aangegaan, als degene die zij vóór haar huwelijk heeft gemaakt; behoudens, in het eene of andere geval, haar verhaal voor het geheel op haren man, of diens erfgenamen. (C. 1453, 1492—1495; A. 14; B. 168, 176, 189, 193, 208, 539, 1091.) *b*)

188. De vrouw, die van het voorregt, bij het vorige artikel omschreven,

komen de erfenissen, legaten of schenkingen, welke den kinderen na dien tijd mogten aangekomen zijn, en alle voordeelen en nadeelen, welke aan dezelven buiten den gemeenen boedel aankomen, nadat zij uit de ouderlijke magt ontslagen zijn, nimmer in deze gemeenschap.

Art. 264. De voortduring der gemeenschap houdt op:

1°. Zoodra na den bij art. 259 vastgestelden tijd de inventaris is openbaar gemaakt, hetzij de dadelijke scheiding daarop al of niet gevolgd zij. Wanneer de inventaris binnen den gestelden tijd gemaakt is, wordt de gemeenschap gerekend opgehouden te hebben dadelijk met het overlijden van den eerstgestorvenen.

2°. Door de vertichting waarvan hierna in art. 412 en 415 gehandeld wordt.

3°. Door het overlijden van den overgeblevenen echtgenoot.

Art. 213 *Wetboek* 1830. Na het overlijden van een der echtgenooten, is de overblijvende verpligt, indien er minderjarige kinderen overblijven, binnen den tijd van drie maanden een inventaris te doen opmaken van de goederen welke de gemeenschap uitmaken.

Art. 370 *B W.* De langstlevende der echtgenooten, welke mogt verzuimd hebben om, overeenkomstig art. 182, eenen inventaris te doen opmaken, zal door dat verzuim het vruchtgenot verliezen van alle de goederen, welke aan de minderjarige kinderen toebehooren.

a) Lees: „de kleinooden, en gereedschappen behoorende" enz. Voorduin II. bl. 341 volgg.; Diephuis N. B. R. IV bl. 265 (1).

b) „Lorsque la femme renonce à la communauté universelle, il ne lui reste rien, excepté ses habillemens; par suite elle doit être déchargée de toutes les dettes de la communauté; mais elle devra acquitter, sauf son recours, toutes celles qu'elle a contractées, soit avant son mariage, soit pendant sa durée en qualité de marchande publique." Nicolai (Voorduin II. bl. 347 IV.)

wil gebruik maken, is verpligt, binnen den tijd van ééne maand *a*) na de ontbinding der gemeenschap *b*), ter griffie van de arrondissements-regtbank ter laatste gemeene woonplaats *c*), eene akte *d*) van afstand uit te brengen, op verbeurte van dit voorregt.

Indien de gemeenschap door den dood van den man ontbonden wordt, begint de termijn van eene maand te loopen van den dag waarop de vrouw van dat overlijden heeft kennis gedragen. (C. 1457; B. 189, 193, 2026 n°. 1; Rv. 159*b*.) *e*)

189. Indien de vrouw binnen den voorzeiden termijn is overleden, zonder eene akte van afstand te hebben uitgebragt, zijn hare erfgenamen bevoegd, binnen den tijd van eene maand na haar overlijden, of nadat zij van dat overlijden hebben kennis gedragen, en op de wijze bij het vorige artikel omschreven, van de gemeenschap afstand te doen.

De aanspraak der vrouw tot terugvordering van haar linnengoed en kleederen uit de gemeenschap, kan door hare erfgenamen niet worden gemaakt. (C. 1461, 1495 *b*; B. 187, 193.)

190. Indien de erfgenamen van de vrouw niet eenpariglijk hebben gehandeld, zoodat de eene de gemeenschap aanvaard, en de andere daarvan afstand gedaan heeft, kan degene, die dezelve aanvaard heeft, niet meer genieten dan het erfdeel, hetwelk hem voor zijn hoofd toekomt in de goederen, die bij scheiding aan de vrouw zouden zijn te beurt gevallen.

Het overschot blijft aan den man, of deszelfs erfgenamen, die daarentegen jegens den erfgenaam, die afstand gedaan heeft, belast zijn met de voldoening van al hetgeen de vrouw, in geval van gedanen afstand, zoude hebben kunnen vorderen, *f*) doch alleen ten beloope van het erfdeel, hetwelk dengenen, die afstand gedaan heeft, voor zijn hoofd toekomt. (C. 1475; B. 187*c*, 189, 193, 1105.)

191. De vrouw, die zich de goederen der gemeenschap heeft aangetrokken, *g*) kan van die gemeenschap geenen afstand meer doen.

Daden van eenvoudig beheer, of het behoud der goederen betreffende, brengen dat gevolg niet te weeg. (C. 1454; B. 1094, 1095.)

192. De vrouw, die eenige goederen van de gemeenschap heeft weggemaakt of verduisterd, *h*) blijft in gemeenschap, niettegenstaande haren gedanen afstand; hetzelfde geldt ten aanzien van hare erfgenamen. (C. 1460; B. 1077, 1110.)

a) *Art* 1457 *C. N.* „dans les trois mois et quarante jours après le décès du mari.” Art. 219 *Wetb.* 1830: „binnen drie maanden en veertig dagen na het overlijden van den man.” (Artt. 1463 *C. N.* en 224 *Wetb.* 1830, zie noot *d*)).

b) *Art.* 256 *Ontwerp* 1820. Eene weduwe, welke in onbepaalde gemeenschap van goederen getrouwd is geweest, kan zich van alle de schulden des gemeenen boedels ontslaan....., wanneer zij *vóór de begraving van het lijk van haren man* eene authentieke akte uitbrengt, waarbij zij van den gauschen gemeenen boedel afstand doet..... Zie ook art. 1182 *Wetb. L N.*

c) *Art.* 814 *B. Rv.* De van goederen gescheiden vrouw, die van de gemeenschap wil afstand doen, moet deswege hare verklaring afleggen ter griffie van de regtbank, door welke op den eisch van scheiding is regt gesproken.

d) *Art.* 1468 *C. N.* La femme divorcée ou séparée de corps, qui n'a point dans les trois mois et quarante jours après le divorce ou la séparation définitivement prononcés, accepté la communauté, est censée y avoir renoncé, à moins qu'étant encore dans le délai, elle n'en ait obtenu la prorogation en justice, contradictoirement avec le mari ou lui dûment appelé. Vg. ook art. 224 *Wetb.* 1830.

e) *Art.* 1465 *C N.* La veuve, soit qu'elle accepte, soit qu'elle renonce, a droit, pendant les trois mois et quarante jours qui lui sont accordés pour faire inventaire et délibérer, de prendre sa nourriture et celle de ses domestiques sur les provisions existautes, et, à défaut, par emprunt au compte de la masse commune, à la charge d'en user modérément.

Elle ne doit aucun loyer à raison de l'habitation qu'elle a pu faire, pendant ces délais, dans une maison dépendante de la communauté ou appartenant aux héritiers du mari, et si la maison qu'habitaient les époux à l'époque de la dissolution de la communauté, était tenue par eux à titre de loyer, la femme ne contribuera point, pendant les mêmes délais, au paiement dudit loyer, lequel sera pris sur la masse. Zie ook art. 226 *Wetb.* 1830.

f) „Men denke aan hetgeen de vrouw, volgens art. 187 § 3, op haar man of zijn erfgenamen kan verhalen.” Opzoomer bl. 216 (1). Vg. Diephuis N. B. R. IV bl. 290 en Troplong, *Contrat de Mariage*, ad art. 1475 C. N.

g) *Art.* 1454 *C. N.*: „qui s'est immiscée dans les biens de la communauté.” Vg. art. 1094 B. W.

h) *Art.* 1460 *C. N.*: „qui a diverti ou récélé quelques objets de la communauté.”

193. In geval de gemeenschap door den dood van de vrouw ontbonden wordt, kunnen hare erfgenamen van de gemeenschap afstand doen, binnen den tijd, en in den vorm, ten aanzien der vrouw zelve voorgeschreven. (C. 1466; B. 187 v.)

ACHTSTE TITEL.

Van huwelijksche voorwaarden.

EERSTE AFDEELING.

Van huwelijksche voorwaarden in het algemeen.

194. De aanstaande echtgenooten kunnen door huwelijksche voorwaarden afwijken van de regelen, opzigtelijk de wettelijke gemeenschap vastgesteld, mits dezelve niet met de goede zeden of met de openbare orde strijdig zijn, en bovendien onder de navolgende bepalingen. (C. 1387, 1497, 1527; A. 84; B. 174 v., 187, 235, 1373.) *a)*

195. Zij vermogen niet af te wijken van de regten, welke uit de magt van den man, als zoodanig *b)*, en uit de vaderlijke magt voortspruiten, noch van de regten welke de wet aan de betrekking van langstlevenden echtgenoot heeft verbonden. (B. 160 v., 353 v., 362 v., 366, 400 v., 409.)

Zij kunnen insgelijks niet afwijken van de regten, welke aan den man, als het hoofd der echtverbindtenis *b)*, toekomen; behoudens echter het vermogen der vrouw om voor zich te bedingen het beheer harer roerende en onroerende goederen, mitsgaders het vrije genot harer inkomsten. (B. 160.) *c)*

Het staat hun ook vrij te bedingen dat, niettegenstaande de wettelijke gemeenschap, de onroerende goederen, de inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, en de andere effecten en inschulden, ten name der vrouw staande en door haar aangebragt, of die, staande huwelijk, van hare zijde in de gemeenschap mogten vallen, buiten hare medewerking, niet door haren echtgenoot zullen mogen worden vervreemd of bezwaard. (B. 179; C. 1388.) *d)*

196. De aanstaande echtgenooten kunnen bij huwelijksche voorwaarden geen afstand doen van hetgeen hun de wet in de nalatenschap hunner afkomelingen toekent, noch de nalatenschap dier afkomelingen regelen. (C. 1389; B. 899 v., 1109, 1370.)

197. Zij mogen niet bedingen dat de een tot een grooter aandeel in de schulden zal gehouden zijn dan deszelfs aandeel in de baten der gemeenschap beloopt. (C. 1520 v.) *e)*

198. Zij kunnen niet, in algemeene bewoordingen, bedingen dat hunne verbindtenis zal geregeld worden door buitenlandsche wetten, of door eenige gewoonten, wetten, wetboeken of plaatselijke keuren, welke te voren in de onderscheiden gedeelten des koningrijks zijn van kracht geweest. (C. 1390.) *f)*

199. De uitsluiting der gemeenschap van goederen brengt geene uitsluiting

a) *Art.* 208, *lid a, B. W.* De regelen welke opzigtelijk de wettelijke gemeenschap zijn voorgeschreven, zijn steeds van toepassing, voor zooverre daarvan niet, hetzij uitdrukkelijk, hetzij uit den aard der bedingen, bij huwelijksche voorwaarden gemaakt, is afgeweken.

b) Over „de regten van den man als zoodanig," en „de regten, welke den man, als het hoofd der echtverbindtenis toekomen" (*lid b*), zie Marcadé, ad art. 1388 C. C., V; Nicolaï (Voorduin II bl, 358, IV) en Diephuis N. B. R. IV bl. 312 volgg.

c) *Art.* 349 *Ontwerp* 1820..... wanneer de gemeenschap van goederen is uitgesloten, kan de vrouw bedingen, dat zij het vrij beheer en bestuur van hare eigene goederen zal behouden, doch bekomt de vrouw door dat beding alleen de bevoegdheid, van zich en hare goederen te verbinden, buiten toestemming van haren man, zonder meer.

d) *Artt.* 1536 *volgg. C. N.* „Clause de séparation de biens." Vg. art. 249 B. W.

e) Vg. Voorduin II bl. 866, I.

f) Zie Nicolaï (Voorduin II bl. 868, III).

van winst en verlies mede, ten ware ook deze uitdrukkelijk uitgesloten mogt zijn. (C. 1392, 1530; B. 219.) *a*)

De gemeenschap van winst en verlies wordt geregeld door de bepalingen van de tweede afdeeling van dezen titel. (B. 210 v.)

200. Ook kan, in geval van uitsluiting of beperking van gemeenschap, de som worden bepaald, welke de vrouw jaarlijks tot de huishouding en de opvoeding der kinderen uit hare goederen zal moeten bijdragen. (C. 1537; B. 159, 248.)

201. Bij gebreke van bedingen daaromtrent, zijn alle de vruchten en inkomsten uit de goederen van de vrouw ter beschikking van den man. (C. 1530, 1537, 1575; B. 159, 248.) *b*)

202. De huwelijksche voorwaarden moeten, op straffe van nietigheid, vóór het aangaan des huwelijks, bij notariële akte worden verleden.

Zij beginnen te werken van het oogenblik der voltrekking van het huwelijk; geen ander tijdstip mag daarvoor worden bepaald. (C. 1394, 1399; B. 204.) *c*)

203. De veranderingen die daarin, vóór het voltrekken des huwelijks, zouden mogen worden gemaakt, kunnen op geene andere wijze worden tot stand gebragt, dan door eene akte, in denzelfden vorm als de huwelijksche voorwaarden verleden.

Geene veranderingen zijn bovendien van waarde, zonder de tegenwoordigheid en de gelijktijdige toestemming van alle de personen, die in de huwelijksche voorwaarden partijen *d*) geweest zijn. (C. 1396.)

204. Na de voltrekking des huwelijks, kunnen de huwelijksche voorwaarden op geenerlei wijze worden veranderd. (C. 1395; B. 202 v., 251, 252*b*, 292, 1715.) *e*)

205. Bij uitsluiting der gemeenschap van goederen, kan de aanbrengst der roerende goederen, met uitzondering van inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, en andere op naam staande effecten en inschulden, op geene andere wijze worden bewezen, dan door derzelver vermelding bij de huwelijksche voorwaarden, of door eene beschrijving, door den notaris en de partijen onderteekend, en vastgehecht aan de minuut van de huwelijksche

a) *Art.* 179 *Wetb. L. N.* Schoon de gemeenschap van goederen, bij huwelijksvoorwaarden, uitdrukkelijk is uitgesloten, heeft echter plaats de gemeenschap van winst en verlies, ten ware ook deze, bij die voorwaarden, uitdrukkelijk uitgesloten mogt zijn. —

„Intusschen is het slot der bepaling (van art. 199*a*) te getrouw uit dat artikel [179 *Wb. L. N.*] overgenomen, en is het, om ook geene gemeenschap van winst en verlies te doen bestaan, niet noodig dat zij *uitdrukkelijk* is uitgesloten, maar voldoende, dat hare uitsluiting duidelijk genoeg uit de huwelijks-voorwaarden blijkt; de wet neemt immers zelve in art. 219 die uitsluiting aan als een gevolg van het beding, dat er alleen gemeenschap van vruchten en inkomsten zal zijn." Diephuis N. B. R. IV bl. 334.

Vg art. 68 *Wetb. L. N.* en art. 360 *Ontwerp* 1820, volgens welke, bij uitsluiting van de gemeenschap van goederen en van die van winst en verlies, „de gemeenschap van de vruchten, baten en inkomsten der aangebragte of naderhand verkregene goederen" blijven zou.

b) *ter beschikking van den man.* Art. 1530 C. N.: „ces fruits sont censés apportés au mari pour soutenir les charges du mariage."

c) *Art.* 174, *lid a*, *B. W.* Van het oogenblik der voltrekking des huwelijks bestaat, van regtswege, algeheele gemeenschap van goederen tusschen de echtgenooten, voor zooverre daaromtrent bij huwelijksche voorwaarden geene andere bepalingen gemaakt zijn.

d) *partijen*, waaronder in eenen regtskundigen zin alleen de zoodanigen worden begrepen, die bij de zaak belang hebben, terwijl de wet zich niet inlaat, noch behoort intelaten met personen, welke zonder roeping, noch betrekking, een huwelijks-contract *ad honores* medeteekenen. Voorduin II. bl. 378 l.

e) *Art.* 244 *Ontwerp* 1820. Wanneer de gemeenschap is uitgesloten, behoudens die van winst en verlies, kunnen de echtgenooten, staande huwelijk overeenkomen, dat de vrouw, ten aanzien van haren bijzonderen boedel, haar eigen regt en belang zal waarnemen, en voor de schulden, door den man voortaan te maken, niet zal aansprakelijk zijn; van welk contract, nadat hetzelve bij den regter van hunne woonplaats zal zijn geapprobeerd, mede openbare afkondiging moet worden gedaan.

Het contract afgekondigd zijnde, is van dezelfde kracht en waarde, alsof zulks in de huwelijksvoorwaarden was bedongen, mits hetzelve in het register, volgens art. 387 daartoe bestemd, is ingeschreven.

Art. 174, *lid b*, *B. W.* De algeheele gemeenschap van goederen kan, staande huwelijk, niet door onderlinge overeenkomst der echtgenooten worden opgeheven of gewijzigd.

voorwaarden, in welke daarvan melding moet worden gemaakt. (B. 220, 221, 569; K. 880.)

206. Minderjarigen die de vereischten bezitten om een huwelijk aan te gaan, zijn ook bekwaam om toe te stemmen in alle overeenkomsten welke de huwelijksche voorwaarden bevatten mogen, mits de minderjarigen, bij het maken daarvan, den bijstand hebben gehad van diegenen, wier toestemming tot het aangaan van het huwelijk noodzakelijk was.

Indien het huwelijk plaats heeft uit kracht van het verlof waarvan bij artikel 95 en 98 gesproken wordt, moet het ontwerp der huwelijksche voorwaarden bij het verzoek om verlof worden gevoegd, ten einde daaromtrent gelijktijdig worde beschikt. (C. 1095, 1398; B. 86, 92 v., 97, 98, 506, 514, 1483*b*, 1714.)

207. Geene bepalingen, in huwelijksche voorwaarden voorkomende, waarbij van de wettelijke gemeenschap geheel of gedeeltelijk wordt afgeweken, zullen ten aanzien van derden vroeger kunnen werken, dan van den dag der overschrijving dier bepalingen in een openbaar register, hetwelk daarvan zal worden gehouden, ter griffie der regtbank van het arrondissement *a*) waarin het huwelijk is voltrokken, of de huwelijks-akte is overgeschreven, bijaldien het huwelijk buiten 's lands is aangegaan. (Co. 67 v.; B. 139, 202.) *b*)

208. De regelen welke opzigtelijk de wettelijke gemeenschap zijn voorgeschreven, zijn steeds van toepassing, voor zoo verre daarvan niet, het zij uitdrukkelijk, het zij uit den aard der bedingen, bij huwelijksche voorwaarden gemaakt, is afgeweken.

Hoedanig en op welke wijze gemeenschap van goederen zij bedongen, heeft de vrouw, of hebben hare erfgenamen, de bevoegdheid om daarvan afstand te doen, op de wijze en in de gevallen bij den vorigen titel voorzien. (C. 1528, 1453; B. 187 v., 193.)

209. De huwelijksche voorwaarden, mitsgaders schenkingen ter zake van huwelijk, vervallen, wanneer dezelve niet door een huwelijk zijn opgevolgd. (C. 1088; B. 223 v., 231 v., 1294*b*.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de gemeenschap van winst en verlies en van die der vruchten en inkomsten.

210. Indien door de aanstaande echtgenooten slechts *c*) is bedongen, dat er zal bestaan gemeenschap van winst en verlies, sluit dit beding de wettelijke algeheele gemeenschap van goederen uit, en bepaalt zich daartoe dat, bij de ontbinding dezer gemeenschap, tusschen de echtgenooten de winsten, bij hen, staande huwelijk, verkregen, worden gedeeld, en de verliezen gedragen. (C. 1498; B. 199.)

211. Elk der echtgenooten deelt in de winsten, en draagt in de verliezen,

a) *Art.* 887 *Ontwerp* 1820: „ter secretary van het bestuur der plaats waar het huwelijk is voltrokken."

b) *Art.* 67 *C. d. C.* Tout contrat de mariage entre époux dont l'un sera commerçant, sera transmis par extrait, dans le mois de sa date, aux greffes et chambres désignés par l'art 872 du C. de Proc. Civ., pour être exposé au tableau, conformément au même article.

Cet extrait annoncera si les époux sont mariés en communauté, s'ils sont séparés de biens, ou s'ils ont contracté sous le régime dotal.

Art. 68. Le notaire qui aura reçu le contrat de mariage sera tenu de faire la remise ordonnée par l'article précédent, sous peine de cent francs d'amende, et même de destitution et de responsabilité envers les créanciers, s'il est prouvé que l'omission soit la suite d'une collusion. Zie ook artt. 69 en 70.

c) *Lees:* „Indien door de aanstaande echtgenooten is bedongen, dat er slechts zal bestaan", enz. Vgl. art. 289 *Wetb.* 1880.

voor de helft, indien daaromtrent geene andere bepaling bij de huwelijksche voorwaarden gemaakt is. (B. 183, 197, 240.) *a*)

212. Voor winst wordt bij deze gemeenschap gehouden de vermeerdering van beider bezittingen, staande huwelijk, opgekomen uit de vruchten en opbrengsten van elks goederen, arbeid en vlijt, en uit den opleg van onverteerde inkomsten; voor verlies, de vermindering dier bezittingen, door uitgaven boven de inkomsten veroorzaakt. (C. 1498.) *b*)

213. Onder winst is niet begrepen al hetgeen een der echtgenooten, staande huwelijk, bij erfenis, making of schenking verkrijgt, onverschillig of dit van nabestaanden, of van vreemden, afkomstig zij *c*); behoudens de bepaling van art. 222.

214. Onroerende goederen en effecten, staande huwelijk aangekocht, op wiens naam dit ook geschied zij, worden voor winst gehouden, ten zij het tegendeel daarvan blijke. *d*)

215. Rijzing of daling van de waarde der goederen aan een der echtgenooten toekomende, wordt voor geen winst of verlies gerekend.

216. Verbetering van onroerende goederen, door aanwas, aanspoeling, vertimmering of op eenige andere wijze ontstaan, wordt mede niet als winst beschouwd, maar bevoordeelt alleen den eigenaar dier onroerende goederen. (B. 651 v.) *e*)

217. Schade of vermindering, door brand, watersnood, afspoeling of anderzins veroorzaakt, behoort niet onder de gemeene verliezen, maar komt tot last van den eigenaar, wiens goederen beschadigd of verminderd zijn.

218. Alle schulden, de echtgenooten te zamen betreffende, en staande huwelijk gemaakt, moeten als verlies tot deze gemeenschap gebragt worden.

Wat een der echtgenooten door misdrijf verbeurt, is niet daaronder begrepen. (B. 176, 185.) *f*)

219. Het beding *g*) dat tusschen de echtgenooten slechts eene gemeenschap van *vruchten en inkomsten* *h*) zal bestaan, houdt eene stilzwijgende uitsluiting

a) *Art.* 197 *B. W.* Zij (de aanstaande echtgenooten) mogen niet bedingen, dat de een tot een grooter aandeel in de schulden zal gehouden zijn dan deszelfs aandeel in de baten der gemeenschap beloopt.

b) *Art.* 181 *Wetb. L. N.* Winsten zijn in het gemeen alle vruchten, inkomsten en voordeelen, welke of iemands goederen, of zijn vlijt, arbeid, wetenschap, kunst, koophandel, nering, handwerk, ambt en dergelijken, of ook het geluk hem aanbrengen, en zijne bezittingen vermeerderen: verlies is integendeel al wat iemands bezittingen vermindert. — Zie ook artt. 354 en 355 Ontwerp 1820.

Art. 193. Alle winst en verlies, na scheiding van het huwelijk voorvallende, maar waarvan de oorzaak, staande huwelijk, is geboren, is nog gemeen en moet gedeeld worden.

c) *onverschillig*, enz. Zie Nienhuis, *Voorlez.* I. bl. 435 (9).

d) *Art.* 184 *Wetb. L. N.* Onroerende goederen, staande huwelijk aangekocht, en effecten, staande huwelijk belegd of door koop verkregen, zijn gemeen tusschen echtgenooten, die in gemeenschap van winst en verlies getrouwd zijn.

e) *Art.* 190 *Wetb. L. N.* Hetgeen de eene echtgenoot, ter kwader trouw, en met blijkbaar opzet om zich boven den anderen te verrijken, gedaan heeft, moet ingeval als voren [van gemeenschap van winst en verlies], na scheiding van het huwelijk, aan den anderen echtgenoot vergoed worden.

f) *Art.* 188 *Wetb. L. N.* Alle schulden, waarvan de oorzaak niet reeds vóór het huwelijk bestaan heeft, maar die door beiden, of een van beide de echtgenooten, staande huwelijk, gemaakt zijn, moeten als verliezen tot de gemeenschap van winst en verlies gebragt worden, uitgezonderd hetgeen een der echtgenooten door misdaad verbeurt.

g) Vgl. *aant. a*), op bl. 98, art. 199.

h) *Art.* 68 *Wetb. L. N.* „gemeenschap van de vruchten, baten en inkomsten der aangebragte en naderhand opgekomene goederen.” Zoo ook *art.* 860 *Ontwerp* 1820.

Art. 861 *Ontwerp* 1820. Ook deze gemeenschap kan beperkt worden door het beding, dat elk der echtgenooten eene zekere som in de huishouding zal inbrengen, of dat de kosten der huishouding en al de lasten des huwelijks uit de goederen van een der echtgenooten zullen gedragen worden. In dat geval is de echtgenoot, die zich dit bedongen heeft, aan den anderen wegens de schulden door dezen gemaakt, niet verder gehouden, dan tot het beloop der bedongene som; en zullen in dit geval onder de gemeene schulden, nimmer andere mogen begrepen worden, dan de zoodanige welke tot de huishouding en de dagelijksche verteering, de gemeenschappelijke nering of het gemeenschappelijk bedrijf der echtgenooten of de opvoeding der kinderen betrekking hebben, terwijl de opvoeding der voorkinderen van een der echtgenooten, zelfs bij beding van die kosten niet zullen mogen worden uitgesloten. Vgl. *art.* 69, *Wetb. L. N.* en *artt.* 200 en 201 B. W.

in, zoo van de wettelijke algeheele gemeenschap van goederen, als van die van winst en verlies. (B. 199, 222.)

220. Zoo wel bij de bedongene gemeenschap van winst en verlies, als bij die van vruchten en inkomsten alleen, in de artikelen 210 en 219 omschreven, moeten de roerende goederen *a*), aan ieder der echtgenooten bij het aangaan des huwelijks toebehoorende, uitdrukkelijk worden opgegeven in de huwelijksche voorwaarden zelve, of wel in eene beschrijving, door den notaris en de partijen onderteekend, en vastgehecht aan de minuut van de huwelijksche voorwaarden, in welke daarvan melding moet zijn gemaakt; zonder dit bewijs, worden de roerende goederen voor winst gehouden. *b*) (C. 1499, 1532; B. 205, 569; K. 880.)

221. Van de roerende goederen, staande huwelijk, bij erfenis, legaat of schenking, aan ieder der echtgenooten opkomende, moet door beschrijving blijken.

Bij gebreke van beschrijving, bevattende de roerende goederen welke, staande huwelijk, aan den man zijn opgekomen, of bij gebreke van bescheiden, waaruit daarvan kan blijken, is de man onbevoegd om zoodanige goederen als de zijne terug te nemen.

Indien geene beschrijving aanwezig is van de roerende goederen welke, staande huwelijk, aan de vrouw zijn opgekomen, of bij gebreke van bescheiden, waaruit kan blijken waarin die goederen hebben bestaan, en welke derzelver waarde is, is deze, of zijn hare erfgenamen bevoegd om van het bestaan en de waarde dier goederen door getuigen, en des noods door de algemeene bekendheid te doen blijken. (C. 1499, 1509; B. 220, 569; K. 880.) *c*)

222. Onder vruchten en inkomsten worden mede gerekend jaarlijksche, maandelijksche, wekelijksche, en andere dergelijke makingen, schenkingen of uitkeeringen, gelijk ook lijfrenten; en zijn mitsdien in beide de bedingen van gemeenschap begrepen, van welke in deze afdeeling wordt gehandeld. (B. 210 v., 212, 213, 219.)

DERDE AFDEELING.

Van de giften tusschen de aanstaande echtgenooten bedongen.

223. De aanstaande echtgenooten mogen bij huwelijksche voorwaarden aan elkander, wederkeerig, of een van beiden aan den anderen, zoodanige giften doen, als zij voegzaam zullen oordeelen *d*), behoudens de inkorting dier giften, voor zoo verre daardoor de regten zouden zijn benadeeld van degenen aan wie een wettelijk aandeel toekomt. (C. 1090, 1091; B. 237, 277 v., 1730.) *e*)

224. Die giften kunnen betrekkelijk zijn, het zij tot tegenwoordige en bij

a) *Art.* 205 B. W. „met uitzondering van inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, en andere op naam staande effecten en inschulden.” Zie Diephuis, N. B. R IV. bl. 851.

b) *Fransche tekst* van *art.* 291 *Wetboek* 1830: „seront réputés acquêts.”

c) *Art.* 214 B. W. Onroerende goederen en effecten staande huwelijk aangekocht, op wiens naam dit ook geschied zij, worden voor winst gehouden, tenzij het tegendeel daarvan blijke

d) „Les règles, prescrites pour toutes les donations, ordinaires, fléchissent en faveur du mariage; une autre règle, qui est de tous les tems et que la nature des choses justifie, les remplace; c'est celle, qui veut que la loi encourage et facilite les mariages, en écartant des conventions matrimoniales, toutes les formes, qui ne sont pas substantielles et en rendant ces contrats susceptibles de toutes les stipulations honnêtes.” Nicolaï (Voorduin II. bl. 898, II.)

e) *Art* 960 *B. W.* De legitime portie of het wettelijk erfdeel is een gedeelte der goederen, hetwelk aan de bij de wet geroepene erfgenamen in de regte linie wordt toegekend, en waarover de overledene noch bij gifte onder de levenden, noch bij uitersten wil heeft mogen beschikken.

Art. 967. De giften of schenkingen, hetzij onder de levenden, hetzij bij uitersten wil gemaakt, welke aan het wettelijk erfdeel mogten te kort doen, zullen bij het openvallen der nalatenschap worden verminderd, doch alleen op de vordering van de legitimarissen en van derzelver erfgenamen of regthebbenden.

Desniettegenstaande zullen de legitimarissen van die vermindering niets kunnen genieten ten nadeele van de schuldeischers van den overledene.

de akte bepaaldelijk omschreven goederen, het zij tot de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker. (B. 1370.) *a*)

225. Giften van dien aard zijn van waarde, zonder de uitdrukkelijke aanneming van dengenen aan wien dezelve gemaakt zijn. (C. 1087, 1093; B. 1722, 206, 460, 506.) *b*)

226. Die giften kunnen plaats hebben onder voorwaarden, welker uitvoering van den wil des schenkers afhangt. *c*) (C. 1170, 1174, 944, 1086, 1093.)

227. Alle giften van tegenwoordige en bepaalde goederen zijn onherroepelijk, behalve in het geval van niet-voldoening aan de voorwaarden onder welke zij gemaakt zijn. (C. 953 v.) *d*)

228. De giften van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker zijn onherroepelijk; met dien verstande, dat hij niet meer over de goederen, in die gift begrepen, om niet mag beschikken, behalve over geringe sommen tot belooning, of om andere redenen, door den regter te beoordeelen. *e*)

Uit hoofde der niet-voldoening aan de voorwaarden, kunnen die giften worden herroepen. *f*) (C. 1083, 1093; B. 1708, 227.)

229. Geene giften van tegenwoordige en bepaaldelijk omschreven goederen, tusschen de echtgenooten bij huwelijksche voorwaarden gemaakt, worden geacht te zijn onderworpen aan de voorwaarde van overleving van den begiftigde, ten ware die voorwaarde uitdrukkelijk mogt zijn gemaakt. (C. 1092; B. 230, 1703.) *g*)

230. Geene gift van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap des schenkers bij huwelijksche voorwaarden, het zij door den eenen echtgenoot aan den anderen, het zij over en weder, gemaakt, zal aan de kinderen, uit het huwelijk gesproten, overgaan, wanneer de begiftigde echtgenoot vóór den schenker mogt komen te overlijden. (C. 1093; B. 946, 229, 233.) *h*)

a) *Art.* 1704 *B. W.* Schenking vermag alleen de tegenwoordige goederen van den schenker te bevatten.

Indien dezelve toekomstige goederen bevat, is zij te dien opzigte nietig.

Art. 1084 *C. N.* (vg. ook *art.* 1098). La donation par contrat de mariage pourra être faite cumulativement des biens présens et à venir, en tout ou en partie......, *ens.* —

„Dans le code encore en vigueur, l'on trouve une troisième espèce de donation par contrat de mariage: celle qui comprend des *biens présens*, *cumulativement avec des biens à venir;* l'on a pensé qu'il était superflu de l'adopter, parce que, n'étant pas dans nos moeurs, ni dans nos besoins, elle multiplierait et compliquerait inutilement les questions déjà assez ardues, que, de tout tems, a fait naître la matière des donations." Nicolaï (Voorduin II. bl. 401, XI.)

Art. 872 *Ontwerp* 1820. Ook zal het aanstaande echtgenooten vrijstaan, elkanderen bij huwelijks-voorwaarden *door erfstelling of legaat* te bevoordeelen.....

b) *Art.* 1720, *lid a*, *B. W.* Geene schenking is voor den schenker verbindende, of brengt eenig gevolg hoegenaamd te weeg, dan van den dag waarop dezelve in uitdrukkelijke bewoordingen zal zijn aangenomen, hetzij door den begiftigde zelven, hetzij door eenen persoon, aan wien door dezen bij eene authentieke akte, de volmagt is verleend om schenkingen aantenemen, welke aan den begiftigde gedaan zijn, of in het vervolg mogten gedaan worden. Vg. de artt. 460, 1722 en 206 B. W.

c) *Art.* 1292 *B. W.* Alle verbindtenissen zijn nietig, indien derzelver vervulling alleenlijk afhangt van den wil van dengenen die verbonden is. *Indien echter de verbindtenis afhangt van eene daad*, *waarvan de vervulling in zijne magt staat*, *en die daad heeft plaats gehad*, *is de verbindtenis van kracht*. Vg. de artt. 1170, 1174, 944 en 1086 C. N., en zie van Boneval Faure, *Opmerk. en Meded.* V. bl. 122 volgg.

d) *Art.* 1725 *B. W.* Eene schenking kan niet worden herroepen, noch dien ten gevolge te niet gedaan, tenzij in de volgende gevallen:

1°. Uit hoofde der niet-vervulling der voorwaarden, waaronder zij gedaan is;

2°. Indien de begiftigde zich schuldig of medepligtig heeft gemaakt aan eenen aanslag op het leven van den schenker, of aan een ander misdrijf jegens denzelven;

3°. Indien hij weigert aan den schenker, nadat deze in armoede is vervallen, levens-onderhoud te verschaffen.

e) *Art.* 922 *B. W.* Een testament of uiterste wil is eene akte, houdende de verklaring van hetgeen iemand wil dat na zijnen dood zal geschieden, *en welke akte door hem kan worden herroepen.*

Art. 1374, *lid b.* Zij (overeenkomsten) *kunnen niet herroepen worden*, dan met wederzijdsche toestemming, of uit hoofde der redenen welke de wet daartoe voldoende verklaart.

f) Zie de noot *d*).

g) *Art.* 1709 *B. W.* De schenker vermag zich het regt voor te behouden om de gegevene goederen tot zich te doen terugkeeren, hetzij in geval de begiftigde alleen, of deze en zijne afkomelingen, vóór den schenker kwamen te overlijden, maar dit kan niet anders bedongen worden dan ten behoeve van den schenker alleen.

h) „... il en est autrement lorsque la donation com-

VIERDE AFDEELING.

Van giften welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn.

231. Zoo wel bij huwelijksche voorwaarden, als bij afzonderlijke notariële akte, vóór het aangaan des huwelijks, en ter zake van hetzelve verleden, kunnen derden aan de aanstaande echtgenooten, of aan een hunner, zoodanige giften doen als zij voegzaam oordeelen, behoudens de inkorting dier giften, voor zoo verre daardoor de regten zijn benadeeld van degenen aan wie een wettelijk aandeel toekomt. (C. 1082, 1090; B. 283, 960, 967, 1136, 1714, 1730.)

232. Indien die giften bij huwelijksche voorwaarden zijn gedaan, wordt tot derzelver geldigheid niet gevorderd de uitdrukkelijke aanneming door den begiftigde; wanneer daarentegen de gift bij afzonderlijke akte heeft plaats gehad, heeft dezelve geen gevolg dan na de uitdrukkelijke aanneming. (C. 1087; B. 1720, 225.)

233. Eene gift van het geheel of van een gedeelte der nalatenschap van den schenker, hoezeer alleen ten behoeve der echtgenooten, of van een hunner, gedaan, wordt echter altijd geacht ten behoeve van de kinderen en afkomelingen, uit het huwelijk geboren, te hebben plaats gehad, in het geval dat de schenker den begiftigde overleeft, en het tegendeel niet uitdrukkelijk bij de akte is bepaald.

Die giften vervallen, indien de schenker den begiftigde, en de kinderen en afkomelingen uit het huwelijk geboren, overleeft. (C. 1082, 1089; B. 230, 286, 1716, 1023.) *a*)

234. De bepalingen van artikel 224, 226, 227 en 228 zijn insgelijks toepasselijk op de giften, waarvan in deze afdeeling gesproken wordt. (C. 1083, 1086, 1092.)

NEGENDE TITEL.

Van gemeenschap of huwelijksche voorwaarden bij tweede of verder huwelijk. b)

235. Ook in tweede en verder huwelijk bestaat van regtswege algeheele gemeenschap van goederen tusschen de echtgenooten, voor zoo verre daaromtrent bij huwelijksche voorwaarden geene andere bepalingen zijn gemaakt. (C. 1496; B. 174, 194, 208.)

236. Bij tweede of verder huwelijk kan echter, indien er kinderen of afko-

prend des *biens à venir;* comme, dans ce cas, elle participe de la nature du testament, elle renferme la condition implicite de la *survie* du donataire; par la raison, qu'il faut *exister*, pour être habile à recueillir une succession, alors même qu'elle a été *promise irrévocablement.*" Nicolaï (Voorduin II bl. 400, IX).

a) Zie Opzoomer I bl. 256; Diephuis, N. B. R. IV bl. 386, volgg.; Nicolaï (Voorduin II bl. 400 volgg., IX.)

Art. 307 *Wetboek* 1830. Wanneer bij eene gift der geheele of gedeeltelijke nalatenschap, aan de aanstaande echtgenooten gemaakt, één of meer der kinderen, welke uit het huwelijk zullen worden geboren, in geval van vooroverlijden der begiftigden geroepen zijn, zal de gift, niettegenstaande het tegendeel mogt zijn bepaald, komen ten voordeele van alle de kinderen uit het huwelijk voort te spruiten, zonder uitzondering of voorrang van ouderdom of kunne.

„Si l'institution contractuelle fait une mention expresse des *enfans à naître* du mariage, la donation sera encore censée faite à l'avantage *de tous;* car ces sortes d'institutions n'admettent des exceptions aux règles générales du droit qu'en faveur du mariage et de *tous les enfans* qui en naissent et nullement dans la vue d'ouvrir la porte à des dispositions, peu compatibles avec l'intérêt bien entendu des familles, et souvent opposées à l'intérêt de la société." Nicolaï (Voorduin II bl. 401, X).

b) Vg. Titel IX van Boek I *Ontwerp* 1820, en Titel X van Boek I *Wetboek* 1830: *Van tweede huwelijken.*

melingen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, aan den nieuwen echtgenoot, door de vermenging van goederen en schulden bij eenige gemeenschap, geen meerder voordeel opkomen, dan ten beloope van het minste gedeelte hetwelk een dier kinderen *a*) of bij vooroverlijden deszelfs afkomelingen, bij plaatsvervulling, genieten, en zonder dat dit voordeel immer het een vierde des boedels van den hertrouwden echtgenoot mag te boven gaan. *b*)

De voorkinderen of derzelver afkomelingen hebben, ten tijde van het openvallen der nalatenschap van den hertrouwden echtgenoot, eene regtsvordering tot inkorting of vermindering *c*); en hetgeen het geoorloofd gedeelte te boven gaat, valt ten voordeele van die nalatenschap (C. 1098, 1496; B. 237, 240, 949, 889, 1106, 967, 976.) *d*)

237. De man of de vrouw, kinderen of afkomelingen hebbende uit het vroeger bed, een tweede of volgend huwelijk aangaande, mag aan den tweeden of verderen echtgenoot, ook bij huwelijksche voorwaarden, geene meerdere voordeelen bespreken, dan hetgeen bij het vorige artikel breeder is omschreven. (C. 1098; B. 223.) *e*)

238. De echtgenooten mogen elkander door zijdelingsche wegen niet meer geven, dan hun bij de hier-boven gemaakte bepalingen is toegestaan

Alle giften onder eenen verdichten titel, of aan tusschen beide komende personen gedaan, zijn nietig. (C. 1099; B. 1103 v.)

239. Voor giften aan tusschen beide komende personen gedaan, zullen gehouden worden dezoodanige, welke door een der echtgenooten *f*) aan de kinderen, of aan een der kinderen van den mede-echtgenoot, uit een vroeger huwelijk gesproten, gedaan worden, alsmede de giften welke door den schenker zijn gedaan aan bloedverwanten, van wie de andere echtgenoot, ten tijde der gift, de vermoedelijke erfgenaam zal zijn; al ware het ook dat de laatstgemelde den begiftigden bloedverwant niet hadde overleefd. (C. 1100; B. 958.)

240. Ook in het geval waarin kinderen zijn uit een vroeger huwelijk, worden winst en verlies gelijkelijk tusschen de echtgenooten gedeeld, ten zij de gemeenschap daarvan bij huwelijksche voorwaarden zij uitgesloten of gewijzigd. (B. 183, 211.) *g*)

a) *Art.* 949 *B. W.*: „één der wettige kinderen"

b) *Art.* 417, *lid a* en *b*, *Ontwerp* 1820. Man of vrouw, kinderen of verdere afkomelingen uit vroegere huwelijken hebbende, zullen hunne echtgenooten in een volgend huwelijk, hetzij vóór het aangaan daarvan, hetzij staande hetzelve huwelijk, op geenerlei wijze, hoe ook genaamd, kunnen bevoordeelen, boven het deel in hunne nalatenschap van het minst begunstigde wettige kind uit een vroeger huwelijk geboren.

Hetgeen meer gegeven of gemaakt is, wordt voor niet geschreven gehouden.

Art. 419. Het trouwen in gemeenschap van goederen of van winst en verlies, of het uitsluiten van deze gemeenschap bij huwelijks-voorwaarden, is onder de verbodene bevoordeelingen niet begrepen.

Art. 4 *Ontwerp* 22 *Maart* 1822. Indien in het geval der wettelijke gemeenschap de vermenging der roerende goederen en schulden, ten behoeve van een' der beide echtgenooten, eenig meerder voordeel te weeg brengt, dan volgens art. 1 van dezen titel [ongeveer het tegenwoordige art. 236, *lid a*] geoorloofd is, hebben de kinderen van het eerste bed van den anderen echtgenoot, ten tijde van het openvallen der nalatenschap van den laatstgemelden echtgenoot, eene regtsvordering tot inkorting of vermindering, en zal het alzoo ingekort gedeelte in die nalatenschap vallen

Art. 812 *Wetboek* 1830. Indien bij eenige gemeenschap, de vermenging der goederen en schulden, ten behoeve van een der beide echtgenooten, eenig meerder voordeel te weeg brengt dan... *enz.*

c) *Art.* 1496 *C. N.* „action en retranchement."

d) *Fransche tekst van art.* 812 *Wetboek* 1830: „fait partie de la succession"

e) *Art.* 949 *B. W.* De man of de vrouw, die kinderen uit een vroeger bed hebbende, een tweede of volgend huwelijk aangaat, zal bij uitersten wil aan zijnen lateren echtgenoot niet meer mogen geven dan het minste gedeelte, hetwelk één der wettige kinderen geniet, en zonder dat, in eenig geval, de beschikking het vierde deel van zijne goederen mag te boven gaan.

f) Lees „den hertrouwenden echtgenoot." Vg. art. 1100 C. N., en zie Diephuis, N. B. R. IV bl. 396.

g) *Art.* 1527 *C. N*... „les simples bénéfices résultant des travaux communs et des économies faites sur les revenus respectifs, quoique inégaux, des deux époux, ne sont pas considérés comme un avantage fait au préjudice des enfans du premier lit."

TIENDE TITEL.

Van de scheiding van goederen. a)

241. De vrouw *b*) kan, staande huwelijk, bij den regter *c*) scheiding van goederen vragen, doch alleen in de volgende gevallen:

1°. Wanneer de man, door een kennelijk wangedrag, de goederen der gemeenschap verspilt, en het huisgezin aan ondergang blootstelt;

2°. Wanneer, door de wanorde en het slecht beheer zijner zaken, de waarborg voor het huwelijksgoed der vrouw, en voor hetgeen haar naar regten toekomt, zoude verloren gaan, of ook door grof verzuim in het beheer van het huwelijksgoed, hetzelve zoude worden in gevaar gebragt.

Scheiding van goederen bij onderlinge toestemming is nietig. (C. 1443; B. 160, 174, 179, 181 n°. 5, 204.) *d*)

242. De eisch tot scheiding van goederen moet openlijk worden bekend gemaakt. *e*)

243. De schuldeischers van den man kunnen in het geding tusschen beide komen, om den eisch tot scheiding van goederen te betwisten. (C. 1447; B. 247; Rv. 285 v.)

244. De scheiding van goederen moet, voor het ten uitvoer leggen daarvan, openlijk worden bekend gemaakt, op straffe van nietigheid der tenuitvoerlegging. *f*)

Het vonnis, waarbij de scheiding van goederen is toegewezen, heeft, wat deszelfs gevolgen betreft, eene achteruitwerkende kracht, te rekenen van den dag der regtsvordering. (C. 1445; B 247.) *g*)

a) *Art.* 450 *Ontwerp* 1820. Scheiding van tafel, bed, bijwoning en goederen kan niet gesplitst worden. Vg. *Wetboek L. N.*, *artt.* 229 volgg.

b) *Art.* 1446 *C. N.* Les créanciers personnels de la femme ne peuvent, sans son consentement, demander la séparation de biens

Néanmoins en cas de faillite ou de déconfiture du mari, ils peuvent exercer les droits de leur débitrice jusqu'à concurrence du montant de leurs créances.

c) Vg. *artt.* 804 volgg. *B. Rv.*

d) *Art.* 1443 *C. N.* La séparation de biens ne peut être poursuivie en justice que par la femme dont la dot est mise en péril, et lorsque le désordre des affaires du mari donne lieu de craindre que les biens de celui-ci ne soient point suffisants pour remplir les droits et reprises de la femme.

Toute séparation volontaire est nulle.

Art. 256 *Wetboek* 1830. Scheiding van goederen kan niet anders dan in regten worden gevraagd, en alleen in de volgende gevallen:

1°. Wanneer het huwelijksgoed van de vrouw is in gevaar gebragt;

2°. Wanneer de wanorde der zaken van den man grond geeft om te vreezen, dat zijne goederen niet toereikende zullen zijn om aan de vrouw te voldoen hetgeen haar naar regten toekomt, en door haar terug kan worden geeischt;

3°. Wanneer de man door een kennelijk wangedrag de goederen der gemeenschap verspilt en de vrouw aan eenen zekeren val blootstelt.

Alle scheiding van goederen bij onderlinge toestemming is nietig.

Art. 810 *B. Rv.* De enkele bekentenis van den man geldt niet als bewijs, al ware het ook, dat er geene schuldeischers mogten zijn.

e) *Art.* 807 *B. Rv.* De eisch tot scheiding zal openbaar worden bekend gemaakt, door middel van aankondigingen, aangeplakt in de gehoorzaal en aan het gebouw van de regtbank, en geplaatst in een der dagbladen van de provincie, of, bij gebreke daarvan, in dat eener naburige provincie.

Die aankondigingen moeten behelzen:

1°. De vermelding van den eisch tot scheiding van goederen, en de dagteekening daarvan;

2°. De namen, voornamen, het beroep en de woonplaats der echtgenooten.

De aanplakking geschiedt door eenen deurwaarder en deze zal daarvan proces-verbaal opmaken.

f) *Art.* 811 *B. Rv.* De scheiding van goederen zal openbaar worden aangekondigd:

1°. Door een uittreksel van het vonnis, hetwelk gedurende een jaar aangeplakt zal zijn in de gehoorzaal der regtbank van het arrondissement, alwaar de man zijne woonplaats heeft;

2°. Door het aanplakken van een gelijk uittreksel in de gemeente alwaar de man zijne woonplaats heeft, op de plaatsen alwaar zulks te doen gebruikelijk is;

3°. Door de driemaal herhaalde plaatsing van zoodanig uittreksel in een der dagbladen der provincie, of, bij gebreke van dien, in een dagblad van eene naburige provincie, en zulks met tusschenpozing van eene maand t'elken reize.

Dat uittreksel moet bevatten de dagteekening van het vonnis en de aanduiding der regtbank, door welke hetzelve gewezen is; de namen, voornamen, het beroep en de woonplaats der echtgenooten.

g) *Art.* 1445, *lid* 2, *C. N.* Le jugement qui prononce la séparation de biens remonte, quant à ses effets, au jour de la demande.

245. De vrouw kan gedurende het geding, met bewilliging van den regter, behoedmiddelen in het werk stellen, ten einde te voorkomen dat de goederen worden weggemaakt en verspild. *a*)

246. Het vonnis, waarbij de scheiding van goederen is toegestaan, vervalt van regtswege, indien hetzelve niet, blijkens eene daarvan op te maken authentieke akte, vrijwillig is ten uitvoer gelegd door de werkelijke verdeeling der goederen; of wanneer, binnen den tijd van éène maand nadat het vonnis kracht van gewijsde heeft bekomen, geene regterlijke vervolgingen daartoe door de vrouw zijn begonnen en regelmatig worden voortgezet. (C. 1444; B 1112 v.) *b*)

247. De schuldeischers van den man die niet in het geding zijn tusschen beide gekomen, kunnen zich tegen de scheiding verzetten, al ware dezelve reeds ten uitvoer gelegd, indien hunne regten daardoor opzettelijk mogten verkort zijn. (C. 1447; B. 270, 1377; Rv. 376 v., 380.) *c*)

248. Niettegenstaande de scheiding van goederen, is de vrouw verpligt om, naar evenredigheid van haar vermogen en dat van haren man, bij te dragen tot de kosten der huishouding en der opvoeding der kinderen, door haren man bij haar verwekt.

Bij onvermogen van den man, komen die kosten ten laste van de vrouw alleen. (C. 1448; B. 159, 200, 201, 353.)

249. De vrouw, welke van goederen gescheiden is, bekomt de vrije beheering daarvan terug, en kan, niettegenstaande de bepalingen van artikel 163, van den regter *d*) eene algemeene bewilliging bekomen, om over hare roerende goederen te beschikken. (C. 1449; B. 160, 179.)

250. De man is niet verantwoordelijk aan de vrouw, indien zij van goederen gescheiden zijnde, nalatig is geweest om den koopprijs van een onroerend goed, hetwelk zij op bekomen bewilliging van den regter vervreemd heeft, te gebruiken of weder te beleggen, ten ware hij het contract mede hebbe helpen tot stand brengen *e*), of bewezen zij dat de penningen door hem ontvangen zijn, of ten zijnen voordeele gestrekt hebben. (C. 1450; B. 160*c*.)

251. De gemeenschap, door scheiding van goederen ontbonden zijnde, kan, met toestemming der echtgenooten, worden hersteld.

Zulks kan niet anders geschieden dan bij eene authentieke akte. (C. 1451; B. 252, 1905.)

252. Wanneer de gemeenschap hersteld is, worden de zaken in denzelfden staat terug gebragt als of er geene scheiding had plaats gehad, onverminderd de nakoming der handelingen, welke, gedurende het tusschenvak sedert de scheiding tot op het herstel der gemeenschap, door de vrouw verrigt zijn. *f*)

Alle overeenkomsten waardoor de echtgenooten de gemeenschap zouden

a) *Art.* 808 *B. Rv.* De maatregelen welke de vrouw naar aanleiding van artikel 245 van het Burgerlijk Wetboek, met bewilliging van den regter mag in het werk stellen, zijn de verzegeling, boedelbeschrijving en waardering van goederen.

b) *Art.* 812 *B. Rv.* De vrouw mag niet beginnen het vonnis ten uitvoer te leggen dan van den dag af, waarop de bij het voorgaande artikel voorgeschrevene formaliteiten zullen vervuld zijn, zonder dat zij echter behoeve te wachten tot dat de termijn van een jaar, vastgesteld bij n°. 1 van het voorgaande artikel, verloopen zij.

c) *Art.* 813 *B. Rv.* Indien de vereischten, in deze afdeeling voorgeschreven, in acht genomen zijn, zal, nadat de termijn, waarvan in het voorgaande artikel gesproken wordt, verschenen is, het vonnis van scheiding ook ten aanzien van de schuldeischers van den man geldig zijn.

d) Vg. de artt. 167, 169, 170 en 180 B. W., in verband met de *Wet van* 18 *April* 1874 (*Stb.* n°. 68), en zie Diephuis, N. B. R. IV, bl. 442.

Art. 814 *B. Rv.* De van goederen gescheiden vrouw, die van de gemeenschap wil afstand doen, moet deswege hare verklaring afleggen ter griffie van de regtbank, door welke op den eisch van scheiding is regt gesproken.

e) *Fransche tekst* van art. 265 *Wetboek* 1830: „concouru au contrat."

f) *Art.* 1451, *lid c*, *C. N.*: „la communauté rétablie reprend son effet du jour du mariage."

herstellen, op andere voorwaarden dan waarop zij bevorens geregeld was, zijn nietig. (C. 1451; A. 14; B. 174, 204, 1376.) *a*)

253. De echtgenooten zijn verpligt het herstel der gemeenschap openlijk bekend te maken.

Zoo lang die openlijke bekendmaking geen plaats heeft gehad, kunnen de echtgenooten de gevolgen der herstelde gemeenschap niet aan derden tegenwerpen. (C. 1451.) *b*)

ELFDE TITEL.

Van de ontbinding des huwelijks.

EERSTE AFDEELING.

Van de ontbinding des huwelijks in het algemeen.

254. Het huwelijk wordt ontbonden:

1°. Door den dood; (B. 4.)

2°. Door afwezigheid van een der echtgenooten gedurende tien jaren, en een daarop gevolgd nieuw huwelijk van den anderen echtgenoot, overeenkomstig de bepalingen van de vijfde afdeeling des negentienden titels; (B. 549 v.; Stb. 1855 n°. 67.) *c*)

3°. Door regterlijk vonnis, na scheiding van tafel en bed uitgesproken, in de gevallen, en overeenkomstig de bepalingen van de tweede afdeeling van dezen titel; (B. 255 v.)

4°. Door echtscheiding, overeenkomstig de bepalingen van de derde afdeeling van dezen titel. (B. 262 v.; C. 227.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de ontbinding des huwelijks, na de scheiding van tafel en bed.

255. Wanneer echtgenooten van tafel en bed zijn gescheiden, het zij uit hoofde van eene der redenen bij artikel 288 vermeld, het zij op beider verzoek, en de scheiding gedurende vijf volle jaren, zonder verzoening der partijen, heeft stand gehouden, zal het aan ieder hunner vrijstaan om den anderen in regten op te roepen, en te eischen dat het huwelijk worde ontbonden. (C. 310; B. 291, 297, 303.) *d*)

a) *Art.* 174, *lid b*, *B. W.* De gemeenschap kan, staande huwelijk, niet door onderlinge overeenkomst der echtgenooten worden opgeheven of gewijzigd.

b) *Art.* 815 *B. Rv.* De akte, waarbij de gemeenschap van goederen wordt hersteld, moet op dezelfde wijze worden bekend gemaakt als bij artikel 811, n°. 2 en 3, ten aanzien der scheiding van goederen is voorgeschreven.

c) *Art.* 139 *C. N.* L'époux absent dont le conjoint a contracté une nouvelle union, sera seul recevable à attaquer ce mariage par lui-même, ou par son fondé de pouvoir, muni de la preuve de son existence.

Art. 198 *Wetboek L. N.* Ook wordt het huwelijk ontbonden, wanneer één der echtgenooten, met medeweten van den anderen, naar buiten 's lands vertrokken is, doch van deszelfs leven of dood, gedurende tien jaren, geene de minste tijding is ingekomen, en, de afwezende, bij openbare citatiën en advertentiën in de nieuwspapieren, voor den regter ingedaagd, en niet opgekomen zijnde, de andere echtgenoot tot het aangaan van een nieuw huwelijk geregtigd verklaard, en hetzelve daarna werkelijk voltrokken is. — Zie ook artt. 201 volgg.

Art. 422 *Ontwerp* 1820. Het huwelijk wordt ... ontbonden ....

1°. Door de afwezenheid van één der echtgenooten, gedurende tien jaren, opgevolgd, door een ander huwelijk van den anderen echtgenoot, op gewijsde van den rechter. — Zie ook artt. 408 volgg.

Art. 598 *Wetboek* 1830. Een bij vonnis afwezend verklaarde echtgenoot, wiens mede-echtgenoot een nieuw huwelijk heeft aangegaan, heeft bij uitsluiting het vermogen om, of zelf, of door eenen gevolmagtigde, voorzien van het bewijs dat hij nog in leven is, de nietigheid van dat huwelijk te vragen.

d) *Art.* 310 *C. N.* Lorsque la séparation de corps

256. Die eisch zal dadelijk worden ontzegd, indien de verwerende partij, na drie malen, van maand tot maand, in regten te zijn opgeroepen, niet verschijnt, of, opkomende, zich tegen den eisch verzet, of eindelijk, van hare zijde verklaart bereid te zijn zich met de wederpartij te verzoenen. (C. 310; B 303.)

257. Indien de gedaagde partij in den eisch toestemt, zal de regtbank de echtgenooten bevelen om te zamen, en in persoon, voor een of meer harer leden te verschijnen, die hen tot eene verzoening zullen trachten over te halen.

Indien de poging daartoe niet mogt gelukken, zal de regter eene nieuwe verschijning bevelen, ten minste drie, en ten hoogste zes maanden na de eerste, en zullen daarbij worden opgeroepen de naaste bloedverwanten in de opgaande linie der beide echtgenooten. (B. 263, 294, 303; Rv. 19.)

258. Wanneer ook deze verschijning vruchteloos mogt afloopen, het zij de bloedverwanten, bij het vorige artikel vermeld, al of niet verschenen zijn, zal de regtbank, op het rapport van commissarissen, en na verhoor van het openbaar ministerie, uitspraak doen, en zal de eisch worden toegewezen, indien behoorlijk aan alle de formaliteiten, hierboven omschreven, is voldaan.

Het staat niettemin aan de regtbank vrij hare uitspraak, gedurende den tijd van zes maanden na het voldingen der zaak, aan te houden, indien het haar mogt zijn gebleken dat er nog waarschijnlijkheid van verzoening bestaat. (B. 295; Rv. 324, n°. 7.)

259. Tegen de uitspraak der regtbank wordt, uiterlijk gedurende ééne maand, beroep bij den hoogeren regter toegelaten. (B. 296.)

260. Het vonnis waarbij de ontbinding is uitgesproken, moet in de registers van den burgerlijken stand worden ingeschreven, op dezelfde wijze en op dezelfde straffen als, ten aanzien der echtscheiding, bij artikel 276 is bepaald. (B. 48.)

261. Door de ontbinding des huwelijks wordt geen inbreuk gemaakt op de wettelijke gevolgen der scheiding van tafel en bed, bij artikel 301 opgegeven, noch op de voorwaarden welke, in geval van minnelijke scheiding, naar aanleiding van artikel 292, door partijen zijn geregeld; blijvende deze gevolgen en voorwaarden in hunne volle kracht. (B. 302.)

DERDE AFDEELING.

Van echtscheiding.

262. De vordering tot echtscheiding kan alleen in regten worden aangevangen, bij de arrondissements-regtbank der woonplaats van den man, behoudens het geval bij art. 266 voorzien. (C. 234; B. 78; Rv. 816 v.)

263. Echtscheiding kan nimmer door onderlinge toestemming plaats hebben. (C. 233; B. 255 v., 291.) *a*)

264. De gronden, welke eene echtscheiding kunnen ten gevolge hebben, bestaan alleen in de navolgende:

1°. Overspel; (B. 89, 265*a*, 956.) *b*)

prononcée pour toute autre cause que l'adultère de la femme, aura duré trois ans, l'époux qui était originairement défendeur, pourra demander le divorce au tribunal, qui l'admettra, si le demandeur originaire, présent ou dûment appelé, ne consent pas immédiatement à faire cesser la séparation.

a) *Art.* 233 *C. N.* Le consentement mutuel et persévérant des époux, exprimé de la manière prescrite par la loi, sous les conditions et après les épreuves qu'elle détermine, prouvera suffisamment que la vie commune leur est insupportable, et qu'il existe, par rapport à eux, une cause peremptoire de divorce.

b) *Art.* 229 *C. N.* Le mari pourra demander le divorce pour cause d'adultère de sa femme. — *Art.* 230. La femme pourra demander le divorce pour cause d'adultère de son mari, lorsqu'il aura tenu sa concubine dans la maison commune.

Art. 425 *Ontwerp* 1820. De echtscheiding mag worden gevorderd: 1°. Wegens overspel of onnatuurlijke ontucht door den anderen echtgenoot gepleegd.

2°. Kwaadwillige verlating; (B. 266, 273.) *a*)
3°. Veroordeeling tot eene onteerende straf, na het huwelijk uitgesproken; (B. 265*b*, 116 n°. 5; Sr. 7, 8; Stb. 1854 n°. 102; Stb. 1852 n°. 20.) *b*)
4°. Zware verwondingen of zoodanige mishandelingen, door den eenen echtgenoot jegens den anderen gepleegd, waardoor diens leven wordt in gevaar gebragt, of waardoor hem gevaarlijke verwondingen zijn toegebragt. (C. 229—232; B. 288.) *c*)

265. Wanneer een der echtgenooten tot eenige straf is verwezen, bij een vonnis, waaruit van een begaan overspel blijkt, zal men tot het bekomen van echtscheiding geene andere formaliteiten *d*) behoeven in acht te nemen, dan dat aan de arrondissements-regtbank een afschrift van dat vonnis worde aangeboden, met bijvoeging van het bewijsschrift dat hetzelve vonnis door geene wettige regtsmiddelen aan eenig beroep onderworpen is. *e*)

Deze bepaling is insgelijks toepasselijk, wanneer de echtscheiding gevraagd wordt uit hoofde van de veroordeeling van één der echtgenooten tot eene onteerende straf. (C. 261; B. 274, 1955.) *f*)

266. De eisch tot echtscheiding, uit hoofde van kwaadwillige verlating, zal worden gedaan bij den regter der laatste gemeene woonplaats, welke de echtgenooten ten tijde der verlating hebben gehad, en kan alleen worden toegestaan, wanneer degene der echtgenooten die de gemeene woonplaats, zonder wettige oorzaak, heeft verlaten, in zijne weigering volhardt om tot zijnen echtgenoot terug te keeren.

De regtsvordering daartoe kan niet vroeger worden aangevangen, dan na verloop van vijf jaren, te rekenen van het tijdstip waarop de echtgenoot de gemeene woning verlaten heeft.

Wanneer de verwijdering eene wettige oorzaak heeft tot grond gehad, zal de termijn van vijf jaren beginnen te loopen van het oogenblik waarop die oorzaak heeft opgehouden. (B. 78, 161, 162, 273, 519 v.) *g*)

267. De vrouw, het zij eischeresse tot echtscheiding, het zij verweerderesse, kan, met bewilliging van den regter, gedurende den loop van het geding, de woning van den man verlaten.

De regtbank zal het huis aanwijzen, alwaar de vrouw verpligt zal zijn haar verblijf te houden. (C. 268; B. 78, 161, 269.) *h*)

a) *Art.* 219 *Wetboek L. N.* Voor wettige redenen van echtscheiding worden gehouden:

2°. Kwaadwillige verlating, dat is zoodanige bestendige afwezendheid, welke met oogmerk om nooit bij zijn echtgenoot terugtekomen geschied is. — Over den Code, zie Diephuis, N. B. R. IV bl. 508 (1).

b) Zie Diephuis, N. B. R. IV bl. 511 (4) en Opzoomer, II bl. 40 (1).

c) *Art.* 316 n°. 4 *Wetboek van* 1830: „Zoodanige wreedheden door den eenen echtgenoot jegens den anderen gepleegd, waardoor diens leven wordt in gevaar gebragt, of waardoor hem gevaarlijke verwondingen zijn toegebragt.

„Liever las de 3[de] afd.: *zware wonden; mitsgaders zoodanige mishandelingen door den eenen echtgenoot jegens den anderen gepleegd, waardoor diens leven is in gevaar gebragt.* Voorduin, II bl. 460, X.

Art. 4 *der Wet van* 16 *Junij* 1832 (*Stb.* n°. 34). „De aanhef van art. 316 n°. 4 zal worden gelezen als volgt: *zware verwondingen*, of zoodanige *mishandelingen*, door den eenen echtgenoot, enz." Zie verder Diephuis, N. B. R. IV bl. 513, en vg. de artt. 231 C. N. en 425 n°. 3° *Ontwerp* 1820.

d) Zie Opzoomer ad. art.; Diephuis, N. B. R. IV bl. 526 volgg.

e) Vg. de artt. 242, 272, 273, 339 volgg. Strafv. en zie Diephuis, t. a. p. bl. 529, en Godefroi, Regtsg. Bijb. I (1839) bl. 374 volgg.

f) In art. 261 C. N. (waarmede voor het overige ons artikel overeenkomt) ontbreekt de bepaling van het tweede lid.

g) *Art.* 427 *Ontwerp* 1820. Het moedwillige der verlating ...... moet uit de omstandigheden worden beoordeeld. Hetzelve mag echter niet ligtelijk vermoed worden, wanneer er andere bekende of waarschijnlijke redenen van de afwezigheid voorhanden zijn.

De bestendige volharding in deze verlating moet zoowel uit de langdurigheid van tijd, als uit de omstandigheden waarin de verlater zich bevindt, indien deze bekend zijn, worden opgemaakt.

Zijne met ernst betoonde bereidwilligheid, zelfs na de begonnen procedures, om zich weder met de verlatene te vereenigen, is een genoegzame grond, om de echtscheiding, uithoofde van moedwillige verlating gevorderd, te doen ontzeggen.

Art. 428. Het verkiezen van eene andere woonplaats door den man, hetzij binnen of buiten 's lands, mag op zich zelve voor geene moedwillige verlating gehouden worden.

h) *Art.* 820 *B. Rv.* De president kan, bij niet-vereeniging, de vrouw magtigen in hetzelfde proces-

268. De vrouw is bevoegd eene uitkeering tot onderhoud te vorderen, welke door den regter bepaald zijnde, de man verpligt is aan haar, gedurende het regtsgeding, te voldoen.

Wanneer de vrouw, zonder verlof van den regter, het aan haar aangewezen verblijf verlaat, kan zij, naar omstandigheden, worden verstoken van alle aanspraak op die uitkeering, en zelfs, wanneer zij eischeresse is, niet ontvankelijk worden verklaard om hare regtsvordering voort te zetten. (C. 268, 269; B. 162*b*, 267, 281, 379, 380.) *a*)

269. De regtbank, aan de vrouw een verblijf aanwijzende, kan tevens, op het daartoe gedaan verzoek, bepalen aan wien der echtgenooten, hangende het geding, de kinderen zullen worden toevertrouwd. (C. 267; B. 78, 268, 284, 355; Rv. 820.)

270. De regten van den man, opzigtelijk het beheer der goederen van de vrouw, worden, gedurende het geding, niet geschorst; behoudens de bevoegdheid der vrouw om, ter bewaring van haar regt, gebruik te maken van de behoedmiddelen, welke bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering op dat stuk zijn aangewezen. *b*)

Alle akten van den man, waardoor de regten van de vrouw opzettelijk verkort worden, zijn nietig. (C. 270, 271; B. 160, 179, 247, 1377.)

271. Het regt om echtscheiding te vorderen vervalt door de verzoening der echtgenooten, om het even of die verzoening hebbe plaats gehad, nadat de eene echtgenoot had kennis gedragen van de daadzaken, welke grond tot de regtsvordering hadden kunnen opleveren, dan wel, nadat de eisch tot echtscheiding in regten gedaan is.

De wet vooronderstelt die verzoening, wanneer man en vrouw weder zamen wonen, nadat laatstgemelde de gemeenschappelijke woning, op verlof van den regter, had verlaten. (C. 272, 274; B. 267, 273, 275, 290.) *c*)

272. De echtgenoot, welke eene nieuwe regtsvordering aanvangt, op grond van eene nieuwe oorzaak, na de verzoening opgekomen, mag, ter staving van zijnen eisch *d*), van de oude redenen gebruik maken. (C 273; B. 264, 273.)

273. De regtsvordering tot echtscheiding, uit hoofde van kwaadwillige verlating, vervalt, indien de echtgenoot, vóór het uitspreken der echtscheiding, in de gemeene woonplaats terug keert. Wanneer echter na de terugkeering, de echtgenoot andermaal, zonder wettige oorzaak, de gemeene woonplaats verlaat, zal de andere echtgenoot eene nieuwe regtsvordering tot echtscheiding kunnen aanvangen, zes maanden na de verlating, en van de oude redenen tot staving van zijnen eisch gebruik maken.

In dat geval, zal de regtsvordering tot echtscheiding, door eene opgevolgde terugkeering van den echtgenoot, niet vervallen. (B. 266, 271, 272.)

274. Indien in de beide gevallen, bij artikel 265 voorzien, de echtgenoot zes maanden heeft laten verloopen, te rekenen van den dag waarop het vonnis kracht van gewijsde bekomen heeft, is hij niet meer ontvankelijk om eene regtsvordering tot echtscheiding aan te vangen.

verbaal, om bij voorraad haren intrek te nemen in zoodanig huis, als partijen zullen zijn overeengekomen of als hij van ambtswege zal aanwijzen, en tevens bevelen dat de goederen tot haar dagelijks gebruik strekkende, aan haar zullen worden ter hand gesteld. Insgelijks kan hij bij voorraad bepalen bij wien der echtgenooten de kinderen inmiddels zullen verblijven.

De president zal ook, daartoe gronden vindende, de som kunnen bepalen welke voorloopig door den echtgenoot zal worden verstrekt, tot onderhoud van de vrouw en de kinderen welke bij laatstgemelde mogten verblijven.

a) *Art.* 824 *B. Rv.* De incidentele vorderingen, gedaan naar aanleiding van artikel 268 en 269 van het Burgerlijk Wetboek, zullen bij eene eenvoudige akte ter rolle worden gebragt en summier beslist.

b) *Art.* 825 *B. Rv.* De maatregelen, welke de vrouw, naar aanleiding van artikel 270 van hetzelve Wetboek, bij regterlijke magtiging mag nemen tot bewaring van haar regt, zijn de verzegeling, boedelbeschrijving en waardering der goederen.

c) *Art.* 432 *Ontwerp* 1820. Het regt om echtscheiding te vorderen vervalt, door uitdrukkelijke of stilzwijgende vergiffenis en verzoening, na kennis gehad te hebben van hetgeen tot grondslag van dat regt zoude hebben kunnen strekken.

d) *ter staving van zijnen eisch. Art.* 826 *Wetboek* 1830: „om zijnen eisch daardoor nader aan te dringen."

Indien de eene echtgenoot zich buiten het koningrijk bevindt, op het tijdstip der veroordeeling van den anderen, zal de voorschreven termijn van zes maanden aanvang nemen, te rekenen van *a*) den dag der terugkeering.

275. De regtsvordering tot echtscheiding vervalt *b*), indien een der beide echtgenooten vóór de uitspraak is overleden. (254 n°. 1.)

276. Het vonnis, waarbij de echtscheiding is uitgesproken, moet, ten verzoeke van beide partijen, of van ééne derzelve, in de registers van den burgerlijken stand hunner woonplaats worden ingeschreven, uiterlijk binnen den tijd van zes maanden, te rekenen van den dag waarop dat vonnis voor geen wettelijk beroep vatbaar is.

Indien de inschrijving binnen dien termijn niet is geschied, vervalt daardoor de kracht van het vonnis, waarbij de echtscheiding is uitgesproken, en kan die om dezelfde redenen niet op nieuw worden geëischt. (C. 264—266; Rv. 324 n°. 7.) *c*)

277. De echtgenoot aan wien de eisch tot echtscheiding is toegewezen, behoudt alle de voordeelen, hem door den anderen echtgenoot ter zake des huwelijks toegezegd, al ware het dat deze voordeelen wederkeerig bedongen mogten zijn. (C. 300; B. 194, 223 v., 278, 283.)

278. Daarentegen verliest de echtgenoot, tegen wien de echtscheiding uitgesproken is, alle de voordeelen, welke de andere echtgenoot ter zake des huwelijks aan hem had toegezegd. (C. 299; B. 194, 223 v., 283.) *d*)

279. Door echtscheiding worden niet dadelijk opvorderbaar de bedongen voordeelen, welke eerst na den dood van een der echtgenooten gevolg moesten hebben; maar hij, aan wien de eisch tot echtscheiding is toegewezen, kan zijn regt tot die voordeelen eerst na het overlijden van de wederpartij doen gelden. (C. 1452; B. 223 v., 372*b*.)

280. Indien de echtgenoot, op wiens verzoek de echtscheiding is uitgesproken, geene genoegzame inkomsten heeft tot zijn levensonderhoud, zal de regtbank hem uit de goederen van den anderen echtgenoot eene uitkeering tot onderhoud mogen toeleggen. (C. 301; B. 158, 281 v.) *e*)

281. Die uitkeering zal worden bepaald volgens den staat en het fortuin van dengenen der echtgenooten welke dezelve verschuldigd is.

In geval van merkelijke vermindering van deszelfs fortuin, zal de uitkeering

a) *te rekenen van. Art.* 228, *lid b*, *Wetboek* 1830: „op". Voorduin II bl. 472, ad art.

b) *vervalt. Fransche tekst van* art. 329 *Wetboek* 1830: „sera éteinte."

c) *Art.* 48 *B. W.* De akte van inschrijving eener echtscheiding zal bevatten:

1°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats der gescheiden echtgenooten;

2°. De vermelding van het vonnis waarbij de echtscheiding is uitgesproken, van hetwelk een afschrift aan het register zal blijven gehecht;

3°. De vermelding van het getuigschrift van den griffier, strekkende tot bewijs dat tegen het vonnis door geen wettig middel kan worden opgekomen.

Die akte zal, volgens hare dagteekening, in de huwelijks-registers worden ingeschreven, en zal daarenboven de partij, die de echtscheiding heeft verkregen, verpligt zijn te zorgen, en de andere bevoegd zijn te vorderen, dat daarvan aanteekening worde gedaan op den kant der huwelijks-akte.

Art. 828 *B. Rv.* De vonnissen, waarbij echtscheiding of de scheiding van tafel en bed uitgesproken wordt, moeten openbaar worden gemaakt, op de wijze bij artikel 811 [afgedrukt onder art. 244*f*)] hiervoren vastgesteld.

d) *Art.* 299 *C. N.* Pour quelque cause que le divorce ait lieu, hors le cas du consentement mutuel, l'époux, contre lequel le divorce aura été admis, perdra tous les avantages que l'autre époux lui avait faits, soit par leur contrat de mariage, soit depuis le mariage contracté.

Art 338 *Wetb.* 1830. Daarentegen verliest de echtgenoot, tegen wien de echtscheiding verleend is, alle de voordeelen, welke hem van den anderen, *tot op het oogenblik der regtsvordering*, waren toegezegd.

Art. 872 *B. W.* Wanneer een huwelijk door echtscheiding is ontbonden, zal degene der echtgenooten, tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, het vruchtgenot verliezen.

Indien de echtscheiding tegen den vader is uitgesproken, treedt de moeder niet vroeger in het vruchtgenot dan na het overlijden van den vader.

e) *Art.* 440 *Ontwerp* 1820. De man of vrouw, die de echtscheiding vordert, mag *daarbij tevens* concluderen, dat de andere zal worden gecondemneerd, om, na de scheiding des boedels en der goederen, aan hem jaarlijks of op korter gezette tijden, uittekeeren zooveel als tot zijn behoorlijk onderhoud noodig is, en door hen onderling zal geregeld, of des noods, bij den regter bepaald worden.

kunnen worden ingekort, en zij zal zelfs ten eenen male ophouden, zoo dra de andere partij dezelve niet verder behoeft. (C. 301, 209; B. 379 v.)

282. De verpligting tot het verschaffen van levensonderhoud houdt op door den dood van een der echtgenooten. (B. 280 v.)

283. De uitkeeringen, welke door derden bij een huwelijks-contract zijn besproken, blijven bij voortduring verschuldigd aan dengenen der gescheiden echtgenooten, ten wiens behoeve dezelve beloofd waren. (B. 231 v., 277—279.)

284. De kinderen zullen verblijven *a*) bij dengenen der echtgenooten, op wiens verzoek de echtscheiding is uitgesproken.

Niettemin zal de regtbank bij het uitspreken der echtscheiding, het zij ten verzoeke van bloedverwanten *b*), het zij op de vordering van het openbaar ministerie, het zij ambtshalve, in het belang der kinderen kunnen bevelen, dat alle of eenigen hunner aan den anderen echtgenoot, of aan een' derden persoon, zullen worden toevertrouwd.

In geval van overlijden van dengenen aan wien de kinderen waren toevertrouwd, zal de regtbank daartoe, op de wijze hier-boven omschreven, eenen anderen persoon kunnen benoemen; onverminderd de bevoegdheid der regtbank om, bij veranderde omstandigheden, die beschikking, op verzoek van den belanghebbenden echtgenoot, in te trekken of te wijzigen (C. 302; B 269; Rv. 324 nº. 6 en 7, 820.)

285. Onverminderd de bepaling van het eerste lid van het vorige artikel, behouden de vader en de moeder de regten, welke uit de ouderlijke magt of de voogdij voortspruiten.

Wie ook de persoon zij aan wien de kinderen zijn toevertrouwd, behouden de beide ouders de bevoegdheid om voor hun onderhoud en hunne opvoeding te waken, en zullen daartoe, naar evenredigheid van hun vermogen, moeten bijdragen. (C. 303; B. 159, 354 v., 400.)

286. De ontbinding des huwelijks door echtscheiding zal de kinderen, uit dat huwelijk geboren, van geene der voordeelen versteken, die hun door de wetten, of door de huwelijks-bedingen van hunne ouders, verzekerd waren.

Echter zullen de kinderen daarop geene aanspraak hebben, dan op dezelfde manier en in dezelfde omstandigheden, als of er geene echtscheiding had plaats gehad. (C. 304; B. 230, 233, 899 v., 366, 372.)

287. Indien de gescheiden echtgenooten in gemeenschap van goederen getrouwd waren, zal de verdeeling der goederen plaats hebben, op den voet en de wijze als bij den zevenden titel is bepaald. (B. 183, 1112 v.)

TWAALFDE TITEL.

Van de scheiding van tafel en bed.

288. In de gevallen, welke grond tot echtscheiding opleveren, zal het aan de echtgenooten vrijstaan om de scheiding van tafel en bed in regten te vragen. *c*)

Die regtsvordering zal ook kunnen worden aangevangen, ter zake van buitensporigheden, mishandelingen en grove beleedigingen, door den eenen echtgenoot jegens den anderen begaan. *d*) (C. 306, 231; B. 264; Rv. 826.)

a) *zullen verblijven bij. Fransche tekst van art.* 839 *Wetboek* 1830: „seront confiés à."

b) *bloedverwanten. Art.* 839 *Wetboek* 1830: „een of meer bloedverwanten, tot den graad van vollen neef ingesloten."

c) *Art* 230 *Wetb. L. N.* Geene separatie kan, buiten kennis en bekrachtiging van den regter, worden aangegaan, noch eenige regterlijke gevolgen hebben.....

d) *Art.* 231 *C. N.* Les époux pourront réciproquement demander le divorce pour excès, sévices ou injures graves, de l'un d'eux envers l'autre.

Art. 343, *lid b*, *Wetb.* 1830; „ter zake van buitensporigheden, *wreedheden*", enz.

289. Zij wordt op dezelfde wijze als die tot echtscheiding aangelegd, voortgezet en uitgewezen. (C. 307; B. 262 v; Rv. 816 v.) *a*)

290. De echtgenoot, welke eene regtsvordering tot scheiding van tafel en bed heeft aangevangen, is niet ontvankelijk om uit hoofde van dezelfde oorzaak echtscheiding te vragen. (B. 264.) *b*)

291. Scheiding van tafel en bed kan ook door den regter worden uitgesproken, op verzoek, door de beide echtgenooten te zamen gedaan, zonder dat deze gehouden zijn eene bepaalde oorzaak op te geven. *c*)

Zoodanige scheiding zal niet kunnen worden toegestaan *d*), ten zij de echtgenooten gedurende den tijd van twee jaren zijn getrouwd geweest. (C. 307, 233, 276; B. 263.)

292. Alvorens scheiding van tafel en bed te vragen, zijn de echtgenooten verpligt, bij eene authentieke akte, alle de voorwaarden dier scheiding te regelen, zoo wel te hunnen opzigte, als met betrekking tot hunne kinderen.

De schikkingen tusschen hen beraamd, om plaats te hebben gedurende het regterlijk onderzoek, moeten *e*) aan de bekrachtiging van de regtbank worden onderworpen, om, des noods, door haar geregeld te worden. (C. 279, 280; B. 159 v., 179 v., 204, 261, 267 v., 284, 302, 353 v.)

293. De aanvrage der beide echtgenooten geschiedt bij verzoekschrift aan de arrondissements-regtbank van hunne woonplaats; en moet daarbij worden overgelegd, zoo wel afschrift der huwelijks-akte, als van de overeenkomst waarvan bij het eerste lid van het vorige artikel wordt gesproken. (C. 283; Rv. 816 v.)

294. De regtbank zal daarop aan de beide echtgenooten bevelen om te zamen en in persoon te verschijnen voor een of meer harer leden, welke aan hen de noodige vertoogen zullen doen.

Indien de echtgenooten bij hun voornemen volharden, zal de regter eene nieuwe verschijning, na verloop van zes maanden, bevelen. (C. 281, 282; B. 44 v., 291; Rv. 817, 819.)

295. De regtbank zal zes maanden na de tweede verschijning uitspraak doen, na verhoor of behoorlijke oproeping der naaste bloedverwanten van de echtgenooten in de opgaande linie, en op de conclusien van het openbaar ministerie. (B. 257 v.; Rv. 324 n°. 7.)

296. Bij weigering van de gedane aanvrage, kunnen de echtgenooten te zamen, uiterlijk binnen eene maand na de uitspraak, daartegen bij verzoekschrift aan den hoogeren regter opkomen. (C. 291; B. 259, 291*b*, 292*a*, 302.)

297. Door scheiding van tafel en bed wordt het huwelijk niet ontbonden, maar zijn de echtgenooten daardoor van de verpligting tot zamenwoning ontheven. (B. 161*b*, 162*a*, 78.) *f*)

298. Scheiding van tafel en bed heeft altijd de scheiding van goederen ten gevolge, en zal grond opleveren tot de verdeeling der gemeenschap, even als of het huwelijk geheel ontbonden ware. (C. 311; B. 183, 241, 287, 1112 v.)

299. Door de scheiding van tafel en bed wordt het beheer van den man over de goederen zijner vrouw opgeschort.

De vrouw bekomt het vrije beheer harer goederen terug, en kan, niette-

a) *Art.* 826 *B. Rv.* De formaliteiten voor de echtscheiding voorgeschreven, zijn mede toepasselijk op de vordering tot scheiding van tafel, bed en bijwoning, wegens bepaalde oorzaak

b) Zie Opzoomer II bl. 107 volgg.; Diephuis, N. B. R. IV bl. 519, en van Boneval Faure, *N. Bijdr. v. Rglk. en Wetg. XVIII* bl. 569 volgg.

c) *Art.* 307 *C. N.* Elle ..... ne pourra avoir lieu par le consentement mutuel des époux. Vg. artt. 233, 275 volgg.

d) *Fransche tekst van art.* 346, *lid b*, *Wetboek* 1830: Cette demande ne sera admise .... enz.

e) *Art.* 347, *lid b*, *Wetboek* 1830. Zij zijn bevoegd om aan de bekrachtiging der regtbank te onderwerpen de schikkingen .... enz.

f) *Art.* 229 *Wetboek L. N.* Separatie of scheiding van tafel, bed, bijwoning en goederen ontbindt het huwelijk niet, maar schort alleenlijk deszelfs gevolgen op; blijvende altijd de hoop op wederzijdsche verzoening over.

genstaande de bepalingen van artikel 163, van den regter eene algemeene magtiging erlangen om over hare roerende goederen te beschikken. (C. 1449; B. 160, 179.) *a*)

300. De vonnissen tot scheiding van tafel en bed zullen openlijk worden bekend gemaakt. *b*)

Zoo lang deze openlijke bekendmaking niet heeft plaats gehad, zal het vonnis tot scheiding van tafel en bed niet tegen derden kunnen werken. (B. 207, 304; Rv. 811.)

301. De bepalingen van artikel 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285 en 286 zijn insgelijks toepasselijk op de scheiding van tafel en bed, door den eenen jegens den anderen echtgenoot gevraagd.

Indien de scheiding heeft plaats gehad om eene der redenen welke grond tot echtscheiding zouden hebben kunnen opleveren, is ook artikel 372 te dezen toepasselijk. (B. 261.)

302. Wanneer de regter, na de overeenkomst te hebben overwogen, waarvan in het eerste lid van artikel 292 gesproken wordt, de scheiding van tafel en bed op verzoek der beide echtgenooten toestaat, zal die scheiding alle de gevolgen hebben, welke bij de overeenkomst zijn bedongen. (B. 261.)

303. De scheiding van tafel en bed gaat, van regtswege, te niet door de verzoening der echtgenooten, en doet *c*) alle de gevolgen van het huwelijk herleven *d*), behoudens nogtans jegens derden de voortdurende kracht van de handelingen, welke gedurende het tijdvak tusschen de scheiding en de verzoening mogten hebben plaats gehad.

Alle hiermede strijdende bedingen tusschen de echtgenooten zijn nietig. (C. 1451; A. 14; B. 271*b*, 251, 252, 255, 204.)

304. Wanneer het vonnis, waarbij de echtgenooten van tafel en bed worden gescheiden, openlijk is bekend gemaakt, zullen de echtgenooten de gevolgen hunner verzoening niet tegen derden kunnen doen werken, wanneer zij niet insgelijks en op dezelfde manier openlijk hebben doen bekend maken dat de scheiding heeft opgehouden te bestaan. (B. 207, 300.)

DERTIENDE TITEL.

Van het vaderschap en de afstamming der kinderen.

EERSTE AFDEELING.

Van wettige kinderen.

305. Het kind, hetwelk staande huwelijk is geboren of verwekt, heeft den man tot vader. (C. 312; B. 91, 150, 155—157, 161, 162, 1953.) *e*)

306. De wettigheid van een kind, hetwelk vóór den honderd tachtigsten dag des huwelijks geboren is, kan door den man worden ontkend. Nogtans zal de ontkenning geen plaats kunnen hebben in de navolgende gevallen:

a) *Art.* 249 *B. W.* De vrouw, welke van goederen gescheiden is, bekomt de vrije beheering daarvan terug, en kan, niettegenstaande de bepalingen van art. 168, van den regter eene algemeene bewilliging bekomen, om over hare roerende goederen te beschikken. — Zie de aant. op dat art

b) Zie *art.* 828 *B. Rv.*, afgedrukt onder art 276.

c) *Lees:* en deze doet

d) Zie de slotwoorden van *art.* 229 *Wetboek L. N.*, hierboven afgedrukt onder art. 297.

e) Pater est quem nuptiae demonstrant. Paulus, in l. 5 D. *de in ius voc.* (2.4.)

Art. 472 *Ontwerp* 1820. Kinderen, waarvan de moeder is verlost na verloop van honderd en tachtig dagen, sedert de voltrekking van het huwelijk, of binnen drie honderd dagen na deszelfs scheiding, worden gehouden uit dat huwelijk geboren te zijn, en mitsdien den man tot vader te hebben.

Art. 312, *lid a*, *C. N.* L'enfant *conçu* pendant le mariage a pour père le mari.

1°. Wanneer de man, vóór het huwelijk, van de zwangerschap heeft kennis gedragen;
2°. Wanneer hij bij het opmaken van de akte van geboorte is tegenwoordig geweest, en deze akte door hem is onderteekend, of eene door hem gegevene verklaring inhoudt dat hij niet kan teekenen;
3°. Wanneer het kind niet levend is ter wereld gekomen. (C. 314; B. 29v., 3*b*.) *a*)

307. De man kan de wettigheid des kinds ontkennen, indien hij bewijst dat hij sedert den drie honderdsten tot den honderd tachtigsten dag vóór de geboorte van het kind, het zij uit hoofde van verwijdering, het zij door de gevolgen van eenig toeval, in de natuurlijke onmogelijkheid geweest is met zijne vrouw gemeenschap te hebben.

De man kan, door zich op zijne natuurlijke onmagt te beroepen, niet ontkennen dat het kind het zijne is. (C. 312, 313; B. 313*a*, 1902.) *b*)

308. De man kan de wettigheid des kinds niet ontkennen op grond van overspel, ten ware de geboorte voor hem zij verborgen gehouden; in welk geval, hij zal worden toegelaten om het bewijs dat hij de vader des kinds niet is tot volkomenheid te brengen (C. 313; B. 1902.) *c*)

309. Hij kan de wettigheid ontkennen van een kind, hetwelk geboren is drie honderd dagen na dien, waarop een vonnis tot scheiding van tafel en bed kracht van gewijsde heeft verkregen *d*), onverminderd het vermogen van de vrouw om alle zoodanige daadzaken aan te voeren, welke geschikt mogten zijn tot bewijs dat haar man de vader des kinds is.

Wanneer de ontkenning is geldig verklaard, zal door de verzoening der echtgenooten het kind geenen wettigen staat kunnen verkrijgen. (B. 1902.) *e*)

310. Het kind, hetwelk drie honderd dagen na de ontbinding des huwelijks wordt geboren, is onwettig. (C. 315; B. 254, 161, 162.) *f*)

311. In de gevallen bij artikel 306, 307, 308 en 309 voorzien, zal de man de wettigheid des kinds moeten ontkennen, binnen eene maand, indien hij zich bevindt op de geboorteplaats van het kind, of binnen den omtrek daarvan;

Binnen twee maanden na zijne terugkomst, indien hij afwezig is;

Binnen twee maanden na de ontdekking van het bedrog, indien men de geboorte van het kind voor hem had verborgen gehouden.

Alle buiten regten verleden akten, inhoudende de ontkenning van den man, zijn krachteloos, zoo zij niet binnen twee maanden van eene regtsvordering zijn achtervolgd.

Indien de man, na de ontkenning, bij eene buiten regten verleden akte, te hebben gedaan, komt te overlijden binnen den voorschreven termijn, zal aan zijne erfgenamen een nieuwe termijn van twee maanden geopend

a) *Art.* 314 *C. N.*, n°. 3: si l'enfant n'est pas déclaré viable. Voorduin II bl 506 volgg., III.

b) Sed mihi videtur, quod et Scaevola probat, si constet maritum aliquandiu cum uxore non concubuisse infirmitate interveniente, vel alia causa, vel si ea valetudine paterfamilias fuit, ut generare non possit, hunc qui in domo natus est, licet vicinis scientibus, filium non esse. Ulpianus, in l. 6 D. *de his qui sui vel alien. iur. sunt* (l. 6.) — „alsoo de man van de selve vrouw na regten voor den vader werd gehouden, t' en waer bleeke van sijn onmagt tot teelinge". de Groot, *Inleid* I, 12.

c) Non utique crimen adulterii, quod mulieri obiicitur, infanti praeiudicat, cum possit et illa adultera esse, et impubes defunctum [maritum] patrem habuisse. Papinianus, in l. 11 § 9 D. *ad. L. Juliam de adulter. coërc.* (48.5)

d) *Art.* 297 *B. W.* Door scheiding van tafel en bed...... zijn de echtgenooten van de verpligting tot zamenwoning ontheven.

e) *Art.* 308 *B W.* De scheiding van tafel en bed gaat, van regtswege, te niet door de verzoening der echtgenooten, en (deze) doet al de gevolgen van het huwelijk herleven....

f) *Art.* 315 *C. N.* La légitimité de l'enfant né trois cents jours après la dissolution du mariage pourra être contestée.

Art. 485 *Ontwerp* 1820. Een kind, waarvan de moeder verlost is, na verloop van drie honderd dagen sedert de scheiding des huwelijks, wordt geacht niet uit dat huwelijk geboren te zijn, tenzij zeer bijzondere omstandigheden, gevoegd bij de volkomen onbesprokenheid der moeder, den regter tot eene tegenovergestelde beslissing, in een bepaald geval, overhaalden.

zijn, ten einde hunne regtsvordering aan te vangen. (C. 316, 318; B. 312, 314, 1104.)

312. De regtsvordering, door den man aangevangen, vervalt, indien de erfgenamen dezelve niet voortzetten binnen twee maanden, te rekenen van het overlijden van den man. (B. 311, 314.)

313. Wanneer de man is overleden, voordat hij zijn regt te dezen opzigte heeft doen gelden, maar terwijl de tijd daartoe nog loopende was, zullen de erfgenamen de wettigheid des kinds niet kunnen ontkennen, dan alleen in het geval van artikel 307.

De regtsvordering tot het betwisten van de wettigheid van het kind, zal moeten worden aangevangen binnen den tijd van twee maanden, te rekenen van het tijdstip waarop het kind zich zal hebben in het bezit gesteld van de goederen van den man, of van het tijdstip waarop de erfgenamen in dat bezit door het kind gestoord zijn. (C. 317; B. 314, 880, 881, 528.)

314. In de gevallen waarin de erfgenamen, naar aanleiding van artikel 311, 312 en 313, bevoegd zijn om eene regtsvordering tot het betwisten der wettigheid van een kind aan te vangen of te vervolgen, zullen zij een' termijn hebben van zes maanden, indien een of meer hunner buiten het koningrijk woonachtig zijn.

Indien een' of meer hunner buiten Europa woonachtig zijn, zullen zij een termijn van een jaar hebben.

In geval van oorlog ter zee *a*), zullen de termijnen van zes maanden en van een jaar worden verdubbeld (K. 116, 207.)

315. Alle regtsvordering tot het ontkennen van de wettigheid van een kind zal gerigt moeten worden tegen eenen bijzonderen aan het kind toe te voegen voogd *b*), en zal de moeder behoorlijk in het geding moeten worden opgeroepen. (C. 318; B. 413, 165; Rv. 324 nº. 2; B. 1957.)

316. De afstamming van wettige kinderen wordt bewezen door de akten van geboorten, in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven.

Bij gebreke van zoodanige akten *c*), is het ongestoord bezit van den staat van wettig kind voldoende. (C. 319, 320; B. 29 v., 70 v., 157.)

317. Het bezit van dien staat wordt bewezen door daadzaken, welke, het zij te zamen, het zij afzonderlijk, de betrekking van afstamming en verwantschap tusschen eenen bepaalden persoon en het geslacht, tot hetwelk hij beweert te behooren, aantoonen. (B. 157.)

De voornaamste van deze daadzaken zijn, onder anderen:

Dat die persoon altijd den naam heeft gedragen van den vader, van wien hij beweert af te stammen; (B. 31, 67.)

Dat de vader hem als zijn kind heeft behandeld, en als zoodanig in zijne opvoeding, zijn onderhoud en zijne kostwinning heeft voorzien; (B. 159, 353 v.)

Dat hij aanhoudend als zoodanig in de maatschappij erkend is;

Dat de nabestaanden hem als zoodanig erkend hebben. (C. 321.) *d*)

318. Niemand kan zich op eenen staat beroepen die strijdig is met dien, welken zijne akte van geboorte en het bezit, met die akte overeenstemmende, hem geven, en wederkeerig kan niemand den staat betwisten van dengenen die een bezit heeft, overeenkomstig zijne akte van geboorte. (C. 322.) *e*)

a) De Regering merkte aan, „dat men alleen van het geval van een *zee*-oorlog heeft melding gemaakt, omdat deze door blokkade de communicatiën zoude kunnen afsnijden, en men zich bij vele andere gelegenheden, zoo in het burgerlijk wetboek als in dat van koophandel, tot de *zee*-oorlogen heeft bepaald". Voordnin II bl. 528, XIV.

b) Vg. Diephuis, N. B. R., 2de dr., II nº. 269 volgg.; Opzoomer II bl. 151 (1).

c) *Art.* 320, *lid b*, *C. N.*: „à défaut de ce titre."

d) Nomen, tractatus, fama.

e) *Art.* 157 *B. W.* De wettigheid van een kind kan, uit hoofde van het gebrek van het vertoonen der trouw-akte zijner overledene ouders, niet worden betwist, indien hetzelve het uiterlijk bezit heeft van zijnen staat, overeenkomstig met zijne geboorteakte, en de ouders openlijk als man en vrouw hebben geleefd.

319. Bij gebreke van zoodanige akte en onafgebroken bezit van staat, of wanneer het kind onder valsche namen, of als geboren uit eenen vader en eene moeder die onbekend zijn, in de registers is ingeschreven, kan de afstamming door getuigen bewezen worden.

Dit bewijs kan nogtans niet worden toegelaten, dan wanneer er een begin is van bewijs door geschrifte; of wanneer de vermoedens of aanwijzingen, voortvloeijende uit daadzaken die reeds onbetwistbaar zijn, als genoegzaam zwaarwigtig kunnen worden beschouwd om zoodanig middel van bewijs toe te laten. (C. 323; B. 26, 1940, 1951, 1959.)

320. Het begin van bewijs bij geschrifte *a*) vloeit voort uit familie-bescheiden, uit registers en huisselijke papieren van den vader of de moeder, of ook wel uit openbare of onderhandsche akten, voortkomende van iemand die in het geschil betrokken is, of, nog in leven zijnde, daarbij belang zoude hebben gehad. (C. 324; B. 1918.)

321. Het tegenbewijs kan bestaan in alle zoodanige middelen als geschikt zijn om aan te toonen, dat degene die zich op zijne afstamming beroept het kind niet is van de moeder welke hij voorgeeft te hebben; of ook, het moederschap bewezen zijnde, dat hij het kind niet is van den man van die moeder. (C. 325; B. 319, 320.)

322. De burgerlijke regtbanken alleen zijn bevoegd om kennis te nemen van regtsvorderingen, waarbij men zich op eenigen staat beroept. (C. 326; B. 323, 1957; Rv. 324 n°. 2.)

323. De lijfstraffelijke regtsvordering wegens het misdrijf van verduistering van staat kan niet worden aangevangen, voordat het eindvonnis over het geschil van dien staat is uitgesproken. *b*)

Het staat evenwel aan het openbaar ministerie vrij om, wanneer de belanghebbende partijen stilzitten, eene lijfstraffelijke regtsvordering uit hoofde van verduistering van staat aan te vangen, mits er een begin van bewijs bij geschrifte, overeenkomstig artikel 320, aanwezig zij, en over het aanwezen van dat begin van bewijs aanvankelijk zij beslist. *c*)

In het laatste geval, zal de voortzetting der openbare regtsvordering door geen burgerlijk geding kunnen worden geschorst. *d*) (C. 327; Sv. 6.)

324. De regtsvordering tot inroeping van den staat is, ten opzigte van het kind, aan geene verjaring onderworpen. (C. 328; B. 2004.)

325. Deze regtsvordering kan door de erfgenamen van het kind, hetwelk zijnen staat niet heeft ingeroepen, niet worden aangevangen, ten ware het kind minderjarig, of binnen drie jaren na zijne meerderjarigheid mogt overleden zijn. (C. 329; B. 313, 1104.)

326. De erfgenamen kunnen echter zoodanige regtsvordering voortzetten, wanneer zij door het kind is aangelegd, ten zij hetzelve het geding drie jaren na de laatste proces-akte hebbe onvervolgd gelaten. (C. 330; B. 312; Rv. 279 v.) *e*)

a) *Art.* 1939, *lid b B. W.* Men noemt aldus [begin van bewijs bij geschrifte] alle geschrevene akten, welke voortgekomen zijn van dengenen tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengenen, dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak waarop men zich beroept waarschijnlijk maken.

b) *Art.* 327 *C. N.* L'action criminelle contre un délit de suppression d'état ne pourra commencer qu'après le jugement définitif sur la question d'état.

Art. 345 *C. P.* Les coupables d'enlèvement, de récelé ou de suppression d'un enfant, de substitution d'un enfant à un autre, ou de supposition d'un enfant à une femme qui ne sera pas accouchée, seront punis de la réclusion.

La même peine aura lieu contre ceux qui, étant chargés d'un enfant, ne le représenteront point aux personnes qui ont le droit de le réclamer.

Art. 1955 *B. W.* Een arrest of vonnis in kracht van gewijsde gegaan, waarbij iemand uit hoofde van misdrijf tot straf is verwezen, zal in een burgerlijk geschil als een bewijs der gepleegde daad worden aangenomen, behoudens tegenbewijs.

c) *Fransche tekst van art.* 378 *Wetboek* 1830: „préalablement statué."

d) Vg. H. R., 14 *April* 1840 (R dl. VIII § 3; W. n°. 91), en Opzoomer, ad art., II bl. 209 volg.

e) *Art.* 330 *C. N.* Les héritiers peuvent suivre cette action lorsqu'elle a été commencée par l'enfant,

TWEEDE AFDEELING.

Van de wettiging van natuurlijke kinderen. a)

327. Kinderen buiten huwelijk verwekt *b*), met uitzondering van degenen die in overspel of in bloedschande *c*) zijn geteeld, worden *d*) door het opvolgend huwelijk van hunnen vader en hunne moeder gewettigd, wanneer deze hen, vóór het aangaan des huwelijks, wettiglijk hebben erkend, of wanneer die erkenning plaats heeft bij de akte van voltrekking zelve. *e*) (C. 331; B. 335 v., 38.)

328. Kinderen, uit ouders geboren, tusschen welke, zonder bekomene dispensatie van den Koning, geen huwelijk mogt bestaan, kunnen op geene andere wijze worden gewettigd, dan door derzelver erkenning bij de huwelijksakte. (B. 88.) *f*)

329. Indien de ouders, vóór of bij het aangaan des huwelijks, mogten hebben verzuimd hunne natuurlijke kinderen te erkennen, kan dit verzuim worden hersteld door brieven van wettiging, bij den Koning, na ingewonnen advijs van den hoogen raad, verleend. (B. 45 n°. 9, 331.) *g*)

330. Op gelijke wijze als bij het vorige artikel is bepaald, kunnen ook worden gewettigd natuurlijke en wettiglijk erkende kinderen, uit ouders geboren die, uit hoofde van het overlijden van een hunner, hun voorgenomen huwelijk niet hebben kunnen tot stand brengen. (B. 327, 331, 333.)

331. In de beide gevallen, bij de twee laatstvoorgaande artikelen uitgedrukt, zal de hooge raad, alvorens zijn advies uit te brengen, de bloedverwanten *h*) der verzoekers hooren of doen hooren, en zelfs kunnen bevelen dat het verzoek ter wettiging, door middel van aan te wijzen openbare nieuwspapieren, worde bekend gemaakt. (B. 345 v.)

332. Wettiging, het zij door het opvolgend huwelijk der ouders, het zij, in het geval van artikel 329 bij brieven van wettiging verleend, heeft ten gevolge dat de kinderen dezelfde regten genieten als of zij sedert het huwelijk waren geboren. (C. 333; B. 899.)

333. In het geval bij artikel 330 voorzien, heeft de wettiging slechts kracht, van den dag waarop de brieven door den Koning zijn verleend: zij kan alzoo *j*), ten aanzien der erfopvolging, niet strekken ten nadeele van wettige voorkinderen, gelijk zij ook niet werkt in de erfopvolging van andere bloedver-

à moins qu'il ne s'en fût désisté formellement, ou qu'il n'eût laissé passer trois années sans poursuites, à compter du dernier acte de la procédure.

Art. 279, *lid a B. Rv.* Alle instantie vervalt, indien de zaak binnen drie jaren tijds niet is voortgezet.

Art. 281 B. Rv. De instantie vervalt niet van regtswege. De vervallen-verklaring kan worden voorgekomen door behoorlijke proces akten door eene der partijen verrigt, vóór dat de eisch tot vervallen-verklaring is gedaan.

a) Zoowel in het *Wetboek L. N.* (artt. 260—272), als in het *Ontwerp* 1820 (artt. 527—561) wordt vóór de *wettiging* de *erkenning* behandeld.

b) buiten huwelijk *verwekt*. *Art.* 331 *C. N.*: „nés hors mariage".

c) Zie Opzoomer, II bl. 166 (8).

d) *Art.* 331 *C. N.*: *„pourront être légitimés"*.

e) *Art.* 45 *B. W.* De huwelijks-akte zal vermelden: 9°. De erkenning van natuurlijke kinderen, zoo die plaats heeft.

Art. 542 *Ontwerp* 1820. Natuurlijke of speelkinderen worden gewettigd door het opgevolgd huwelijk hunner gezamenlijke ouders, wanneer deze dezelve behoorlijk hetzij vóór, hetzij bij, hetzij *na* het huwelijk zullen hebben erkend. Voorduin II bl. 548 en volgg., III en 546, VII.

f) *Art.* 388 *B W.* Kinderen in overspel of in bloedschande geteeld, kunnen niet worden erkend, behoudens, ten opzigte van laatstgemelde, de bepaling van art. 828.

g) Eerst in het *Ontwerp* van 1832 werd de *legitimatio per rescriptum principis* opgenomen. Vg. *Wetboek L. N.*, artt. 271 en 272; Voorduin II bl. 548 volgg.

h) Op de vraag, in de derde afd. gedaan, „of het hooren der bloedverwanten niet tot een zeker getal en graad moest beperkt worden," antwoordde de Regeering, dat het „geen bezwaar" vindt, „om zulks aan de bescheidenheid van den Hoogen Raad over te laten." Voorduin II bl. 550, IV, en 551, V.

j) Zie Diephuis, 2[de] dr., II bl. 440; Opzoomer, II bl. 169 (2).

wanten, dan voor zoo verre dezelve in het verleenen der brieven van wettiging hebben toegestemd. *a*) (B. 899 v.)

334. Op gelijke wijze, en onder dezelfde bepalingen als bij de vorige artikelen is vermeld, kunnen ook reeds overledene kinderen, welke nakomelingen hebben nagelaten, gewettigd worden; in welk geval, de wettiging ten voordeele van die afkomelingen strekt. (C. 332; B. 327, 329, 889, 899.)

DERDE AFDEELING.

Van de erkenning van natuurlijke kinderen b)

335. Door het erkennen van een natuurlijk kind worden burgerlijke betrekkingen geboren tusschen dat kind en zijnen vader of zijne moeder. (B. 87, 88, 97, 104, 361, 383, 408, 909 v., 918, 920, 955, 963.)

336. Het erkennen van een natuurlijk kind kan door alle authentieke akten geschieden, wanneer zulks niet reeds bij de akte van geboorte *c*), of ter gelegenheid van het aangaan des huwelijks *d*), gedaan is.

Zoodanige erkenning kan ook plaats hebben door eene akte, bij den ambtenaar van den burgerlijken stand opgemaakt, en in de registers ingeschreven, op de wijze als bij artikel 38 *e*) is bepaald. (C. 334; B. 1905.)

337. De erkenning van een natuurlijk kind, door eenen minderjarige gedaan, zal niet van waarde zijn, ten zij de minderjarige den vollen ouderdom van negentien jaren *f*) hebbe bereikt, en de erkenning niet het gevolg zij van dwang, dwaling, bedrog of verleiding.

Eene minderjarige dochter nogtans zal die erkenning kunnen doen, voordat zij den ouderdom van negentien jaren vervuld heeft. (B. 86, 163, 385, 500, 506*b*, 1357, 1364, 1485.) *g*)

338. Kinderen in overspel of in bloedschande geteeld kunnen niet worden erkend, behoudens, ten opzigte van laatstgemelde, de bepaling van artikel 328. (C. 335; B. 87, 88, 89, 307, 308, 309, 327, 344, 914 v.)

339. Geene erkenning van een natuurlijk kind zal, gedurende het leven van de moeder, worden aangenomen, wanneer zij niet in die erkenning heeft toegestemd.

Wanneer zoodanig kind, na het overlijden der moeder, erkend is, heeft de

a) de Groot, *Inleid.* I 12: „dese wettiging door gunste van de Land-Overheyt raekt de magen niet, dan die daer in verwilligen."

b) Zie noot *a*) op bl. 118.

c) *Art.* 32 *B. W.* Wanneer het kind buiten echt geboren is, mag de naam des vaders niet bij de akte worden vermeld, ten ware deze het kind, hetzij in persoon, hetzij door eenen gemagtigde, bijzonderlijk daartoe bij authentieke akte aangesteld, erkenne.

d) *Art.* 45 *B W.* De huwelijks-akte zal vermelden: 9°. De erkenning van natuurlijke kinderen, zoo die plaats heeft.

e) *Art.* 38 *B. W.* De akte van erkenning van een kind, door den ambtenaar van den burgerlijken stand opgemaakt, moet, volgens hare dagteekening, in de registers worden ingeschreven, en van die erkenning moet worden melding gemaakt op den kant van de akte van geboorte, zoo die aanwezig is.

Indien de erkenning van het kind bij eene andere authentieke akte is gedaan, kan ieder belanghebbende vorderen dat daarvan worde melding gemaakt op den kant der akte van geboorte.

In geen geval, kan het verzuim der aanteekening van eene erkenning op den kant der geboorte-akte aan het erkende kind worden tegengeworpen, ten einde zijnen verkregen staat te betwisten.

f) *Art.* 343 *C. N.* L'adoption n'est permise qu'aux personnes ..... qui auront au moins quinze ans de plus que les individus qu'elles se proposent d'adopter. Vg. l. 40 § 1 *Dig. de adopt.* (1.7).

g) „La reconnaissance volontaire de la part de la mère, est toujours fondée sur un fait certain, *l'accouchement;* lorsque ce fait aura eu lieu, la mère pourra, sans distinction d'âge, reconnaître son enfant.

Il n'en est pas de même de la part du père; il n'existe pas pour lui de certitude physique; il peut n'y avoir qu'une opinion probable ou une certitude morale; cette différence justifie la disposition de la loi, qui ne regarde la reconnaissance du père comme valable, qu'autant qu'il aura atteint un âge où les trop fortes illusions de la jeunesse sont dissipées. Nicolaï (Voorduin II bl. 558, IV.)

erkenning geen ander gevolg, dan alleen met opzigt tot den vader. *a*) (C. 336: B. 335, 343.)

340. De erkenning, staande huwelijk, door een der echtgenooten gedaan, ten voordeele van een natuurlijk kind, hetwelk hij, vóór zijn huwelijk, bij eenen anderen persoon dan zijn echtgenoot verwekt heeft, kan noch aan dien echtgenoot, noch ook aan de kinderen uit dat huwelijk geboren, schade toebrengen.

Niettemin zal die erkenning hare gevolgen hebben, na de ontbinding van dat huwelijk, wanneer daaruit geene afkomelingen overblijven. (C. 337; B. 254, 383.)

341. Alle erkenning door den vader of de moeder gedaan, gelijk mede alle inroeping van staat van de zijde van het kind, kan betwist worden door alle degenen die daarbij belang hebben. (C. 339; B. 316 v., 337.) *b*)

342. Het onderzoek naar het vaderschap is verboden. *c*)

In geval echter van verkrachting of schaking, wanneer het tijdstip, waarop het misdrijf begaan is, met dat der zwangerschap overeenstemt, kan *d*) de schuldige *e*) op de daartoe gedane vordering der belanghebbende partijen, verklaard worden vader van het kind te zijn. (C. 340; B. 307 v., 319; Sr. 354 volgg.)

343. Het onderzoek, wie moeder van het kind is, wordt toegelaten.

In zoodanig geval, is het kind verpligt te bewijzen dat het is hetzelfde kind van hetwelk de moeder is bevallen.

Tot geen bewijs door getuigen wordt het kind toegelaten, ten ware reeds een begin van bewijs bij geschrifte *f*) mogt bestaan. (C. 341; B. 320, 1951.)

344. Geen kind zal worden toegelaten om te onderzoeken wie zijn vader of zijne moeder is, in de gevallen, in welke, volgens artikel 338, de erkenning niet kan plaats hebben. (C. 342.)

VEERTIENDE TITEL.

Van bloedverwantschap en zwagerschap.

345. Bloedverwantschap bestaat in de betrekking tusschen personen, welke de een van den anderen afstammen, of eenen gemeenen stamvader hebben.

De betrekking van bloedverwantschap wordt berekend door het getal der *geboorten*; elke geboorte wordt een *graad* genoemd. (C. 735; B. 87, 919, 920, 924.)

346. De opvolging van graden maakt de *linie*.

Men noemt eene *regte linie* de opvolging van graden tusschen personen, die de een van den anderen afstammen; *zijdlinie*, de opvolging van graden tusschen personen, die niet van elkander afstammen, maar die eenen gemeenen stamvader hebben. (C. 736.)

347. De regte linie wordt onderscheiden in *regte nederdalende*, en *regte opgaande linie.*

a) *Art.* 336 *C. N.* La reconnaissance du père, sans l'indication et l'aveu de la mère, n'a d'effet qu'à l'égard du père.

b) Zie Opzoomer II bl. 182.

c) *Art.* 266 *Wetboek L. N.* Wanneer merkelijke indiciën of presumtiën voor den staat van een onecht kind, ten aanzien zoo van vader als moeder, aanwezig zijn, kan, behalve in het geval van kinderen in bloedschande of overspel geteeld, door den regter, naar aanleiding der omstandigheden, een eed van zuivering worden opgelegd; en wordt het weigeren, of in gebreke blijven, om denzelven eed af te leggen, met eene erkentenis van den vader of de moeder gelijkgesteld.

Art. 340 *C. N.* La recherche de la paternité est interdite.

d) *kan* Opzoomer II bl. 179 (1).

e) *schuldige*. Diephuis, 2de dr., II nº. 887.

f) *Art.* 1939, *lid b*, *B. W.* Men noemt aldus alle geschrevene akten welke voortgekomen zijn van dengenen tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengenen dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept waarschijnlijk maken.

De eerste maakt het verband tusschen den stamvader en die van hem afstammen; de laatste verbindt eenen persoon met diengenen van welken hij afstamt. (C. 736; B. 889, 897, 899, 900, 904.)

348. In de regte linie rekent men, dat er tusschen de personen zoo vele graden zijn als er geboorten bestaan: zoo staat, in de nederdalende linie, de zoon, met betrekking tot den vader, in den eersten graad; de kleinzoon in den tweeden, en zoo voorts; en wederkeerig staan, in de opgaande linie, de vader en grootvader met betrekking tot den zoon en kleinzoon, in den eersten of tweeden graad, en zoo vervolgens. (C. 737.)

349. In de zijdlinie worden de graden berekend door het getal der geboorten, eerst tusschen den eenen bloedverwant en den naasten gemeenen stamvader, en vervolgens tusschen dezen en den anderen bloedverwant: zoo bestaan twee broeders elkander in den tweeden graad, ooms en neven in den derden, volle neven in den vierden, en zoo vervolgens. (C. 738; B. 897.)

350. Zwagerschap bestaat in de betrekking welke door aanhuwelijking geboren wordt tusschen den eenen der echtgenooten en de bloedverwanten van den anderen.

Er bestaat geene zwagerschap tusschen de wederzijdsche bloedverwanten der echtgenooten. (B. 87, 88, 377, 433.) *a*)

351. De graden van *zwagerschap* worden op dezelfde manier als die der *bloedverwantschap* berekend. (B. 348 v.)

352. Door de ontbinding des huwelijks wordt de zwagerschap tusschen den eenen der echtgenooten en de bloedverwanten van den anderen niet opgeheven. (B. 87 v., 254, 377 n°. 2, 378.) *b*)

VIJFTIENDE TITEL.

Van de vaderlijke magt. c)

EERSTE AFDEELING.

Van de gevolgen der vaderlijke magt, ten opzigte van den persoon des kinds. d)

353. Een kind, van welken ouderdom ook, is eerbied en ontzag aan zijne ouders verschuldigd. (C. 371.) *e*)

De ouders zijn verpligt hunne minderjarige kinderen te onderhouden en op te voeden *f*); ten aanzien van de meerderjarige, gelden de bepalingen in de derde afdeeling van dezen titel voorkomende. (B. 195, 200, 201, 248, 285, 375 v., 383.)

354. Het kind blijft onder hunne magt tot aan zijne meerderjarigheid. (C. 372; B. 92*c*., 285, 358, 366, 385*c*, 473, 478, 480 v., 1403 *b* en *e*.) *g*)

a) *Art.* 653 *Ontwerp* 1816. De *oneigenlijke* zwagerschap, of van den tweeden trap, heeft plaats tusschen den eenen echtgenoot, en diegenen, welke aan den anderen echtgenoot bestaan in eigenlijke zwagerschap. Aldus ..., *enz.* — Zie Voorduin I. 1, bl. 146 volgg.

b) *Art.* 20, *lid d*, der *Prov. Wet*, en *art.* 21, *lid c*, der *Gemeentewet*. De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

c) *Ontwerp* 1820. Titel XII (artt. 471 v.): *Van wettige kinderen en de ouderlijke magt over dezelve.* Vg. ook *Wetboek L. N.*, opschrift van Hoofdst. V (artt. 279 v.): *Van de ouderlijke magt.*

d) *Ontwerp* 1820. Titel XII, tweede afd. (artt. 497 v.): *Van de ouderlijke magt over wettige kinderen, en derzelver opvoeding.*

e) *Art.* 587 *B. Rv.* In geen geval wordt lijfsdwang aan kinderen en verdere afstammelingen toegestaan, tegen hunne bloed- en aanverwanten in de opgaande linie.

f) *Art.* 159 *B. W.* De echtgenooten verbinden zich over en weder door de enkele daad des huwelijks, hunne kinderen te onderhouden en op te voeden.

g) *Art.* 511 *Ontwerp* 1820. Bij het overlijden of onder curatele stellen van een der ouders, gaat al de magt en het gezag, welke bij de voorgaande artikelen aan de gezamenlijke ouders zijn toegekend, geheel over op den anderen.

Art. 520 *ibid.* De ouderlijke magt ... gaat met al derzelver gevolgen te niet:

2°. Door den dood van beide de ouders.

Art. 585 *ibid* Een der ouders in leven zijnde, bepaalt zich het gezag der benoemde voogden tot der minderjarigen goederen.

355. De vader alleen oefent, gedurende het huwelijk, deze magt uit. Indien de vader daartoe buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen. (C. 373; B. 160, 285*a* j[is]. 301 en 261, 292, 552.) *a*)

356. Een minderjarig kind mag zonder toestemming van zijnen vader het ouderlijk huis niet verlaten. (C. 374; B. 78, 284, 355*b*.) *b*)

357. Wanneer de vader gewigtige redenen van misnoegen heeft over het gedrag van zijn kind, kan de arrondissements-regtbank, op zijn verzoek en te zijnen koste, dat kind in verzekerde bewaring doen stellen, op zoodanige plaats als de regtbank, op voordragt des vaders, zal oordeelen te behooren.

De regtbank, na verhoor van het openbaar ministerie, zal dat verzoek kunnen toestaan, doch niet langer dan voor den tijd van drie maanden, indien het kind den vollen ouderdom van vijftien jaren niet heeft bereikt, of voor den tijd van één jaar, nadat het kind zijn zestiende jaar is ingetreden, tot op deszelfs meerderjarigheid.

Er zal te dezen opzigte geene geregtelijke formaliteit worden in acht genomen, behalve het bevel tot vastzetting, waarin echter de redenen niet zullen worden uitgedrukt. (C. 375—378; G. 151; B. 355*a*, 358, 442; Rv. 324 n°. 6, 872.)

358. Wanneer de moeder de langstlevende en niet hertrouwd is, en de vastzetting van het kind verzoekt, zal de regtbank, na verhoor van twee uit de naaste vaderlijke bloedverwanten, het verlof daartoe kunnen verleenen. (C. 381; B. 354, 355*b*, 357, 442.)

359. De vader, en bij gebreke van dien de moeder, blijft altijd meester om den tijd der verzochte vastzetting te verkorten. (C. 379.)

360. Het kind kan, na zijne vastzetting, daartegen opkomen, door middel van een verzoekschrift bij den hoogeren regter, welke, na verhoor van den vader of van de moeder, mitsgaders van het openbaar ministerie, onverwijld zoodanig zal beslissen als hij zal vermeenen te behooren. (C. 382.)

361. Alle de bepalingen van deze afdeeling, met uitzondering alleen van de bij artikel 358 voorgeschreven verpligting tot verhoor van de vaderlijke bloedverwanten, zijn ook toepasselijk op natuurlijke en wettelijk erkende kinderen en hunne ouders. (C. 383; B. 354, 355.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de gevolgen der vaderlijke magt, ten opzigte van de goederen van het kind. c)

362. De vader heeft, gedurende het huwelijk, het bewind over de goederen aan zijne minderjarige kinderen toebehoorende.

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op zoodanige goederen, welke, het zij bij akte onder de levenden, het zij bij eene uiterste wilsbeschikking, aan de kinderen zijn geschonken of gemaakt, onder bepaling dat het bewind daarover aan een of meerdere daartoe aangestelde bewindvoerders, buiten den vader, zal worden opgedragen. *d*)

a) *Art.* 507 *B. W.* Indien de onder curatele gestelde persoon minderjarige kinderen heeft, en de andere echtgenoot overleden is, of zich buiten de mogelijkheid bevindt om de voogdij [ouderlijke magt?] uit te oefenen, zal de curator van den onder curatele gestelden insgelijks voogd van die minderjarigen zijn.

Art. 335, *lid b. C. P.* Si le délit [excitation à la débauche] a été commis par le père ou la mère, le coupable sera de plus privé des droits et avantages à lui accordés sur la personne et les biens de l'enfant par le Code Napoléon, livre premier, titre IX, de la Puissance paternelle. — Vg. Opzoomer II bl. 289 volgg. (2).

b) *Art.* 374 *C. N.* L'enfant ne peut quitter la maison paternelle sans la permission du père, si ce n'est pour enrôlement volontaire, après l'âge de dix-huit ans révolus.

c) Zie de aanteekening op het opschrift der EERSTE AFDEELING.

d) „Het wettelijk erfdeel valt natuurlijk niet onder dit begrip. Het wordt niet vermaakt, maar door de wet verzekerd." Opzoomer II bl. 249 (2).

Wanneer zoodanig gesteld bewind, om welke redenen ook, mogt vervallen, gaan de bedoelde goederen over onder het beheer van den vader.

Niettegenstaande de aanstelling van bijzondere bewindvoerders, in voege voorschreven, heeft de vader het regt om, gedurende de minderjarigheid van zijn kind, van eerstgemelden rekening en verantwoording te vragen. (C. 389; B. 195, 355, 443*b*, 552, 960, 1066.) *a*)

363. De vader als bewindvoerder over de goederen van zijne kinderen, is verantwoordelijk, zoo voor den eigendom, als voor de vruchten van zoodanige goederen waarvan hij het genot niet heeft

Wat de goederen betreft, waarvan de wet hem het vruchtgebruik toekent, is hij alleen verantwoordelijk voor derzelver eigendom. (C. 389; B. 366.)

364. De vader kan over de goederen zijner minderjarige kinderen niet beschikken, dan met inachtneming der regelen, welke ten opzigte van het vervreemden van goederen, aan minderjarigen toebehoorende, bij den titel *van de minderjarigheid*, *voogdij*, *enz.* *b*) zijn voorgeschreven. (B. 451 v., 1722.)

365. In alle gevallen, waarin de vader een tegenstrijdig belang met dat zijner minderjarige kinderen mogt hebben, zullen laatstgemelde worden vertegenwoordigd door eenen bijzonderen curator, daartoe door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter te benoemen. *c*) (B. 422, 427.)

De bevoegdheid, *hier aan den* kantonregter *toegekend*, *is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18[den] *April* 1874 (Stb. n°. 68.) *d*)

366. Gedurende het huwelijk, heeft de vader, en, na deszelfs ontbinding, heeft de langstlevende vader of moeder, het vruchtgenot van de goederen, welke aan hunne kinderen toebehooren, tot dat deze den vollen ouderdom van twintig jaren hebben bereikt, of eerder mogten zijn gehuwd. (C. 384; B. 261, 292, 354, 355, 363, 368, 448, 552, 803 v., 887; Sr. 335.) *e*)

367. Met dat vruchtgenot zijn de volgende lasten verbonden:

1°. De zoodanige, waartoe de vruchtgebruikers verpligt zijn; (B. 829 v.) *f*)

2°. Het onderhoud en de opvoeding der kinderen, overeenkomstig het vermogen van laatstgemelden; (B. 353*b*.)

a) Voorduin II bl. 584 v., IV.

b) Lees: *van minderjarigheid en voogdij*. (Boek I, Titel XVI.)

c) „In de afdeelingen werd gevraagd: „of men niet hier moet bepalen, op wiens verzoek die curator zal worden benoemd?" — „Dit hangt (antwoordde de Regering) van omstandigheden af; die benoeming zal nu eens op verzoek van den vader, dan eens op verzoek van belanghebbenden geschieden." Voorduin II. bl. 589, *ad art.* 365.

d) *Art.* 2 *dier Wet.* Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art. 842 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6. Verzoeken, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

e) *Art.* 384 *C. N.* Le père, durant le mariage, et, après la dissolution du mariage, le survivant des père et mère, auront la jouissance des biens de leurs enfants jusqu'à l'âge de dix-huit ans accomplis, ou jusqu'à l'émancipation qui pourrait avoir lieu avant l'âge de dix-huit ans.

Art. 502 *Ontwerp* 1820. De ouders hebben geenszins het vruchtgebruik van de goederen hunner kinderen; doch het genot van de vruchten en inkomsten dier goederen mag hun door den regter, geheel of ten deele, worden toegestaan, om daaruit te beter in het onderhoud en de opvoeding van hunne kinderen te kunnen voorzien.

Zij zullen ook in dit geval geen rekenschap van het besteden dier vruchten en inkomsten verschuldigd zijn.

f) *Art.* 831 *B. W.* De vruchtgebruiker moet persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde, zekerheid stellen, dat hij van de zaak, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, als een goed huisvader zal gebruik maken, zonder dezelve te verslimmeren, of te verwaarloozen, mitsgaders dat de goederen zullen worden terug gegeven, of derzelver waarde, indien het goederen geldt waarvan bij artikel 804 wordt gehandeld.

Art. 832, *lid b.* Ouders, die het wettelijk vruchtgenot hebben van de goederen hunner kinderen, ... zijn daartoe niet gehouden.

3°. De betaling van renten en van interessen van hoofdsommen; (B. 564 n°. 5, 567 n°. 2, 843, 847.) *a*)

4°. De begrafeniskosten van het kind. (C. 385.)

368. Het vruchtgenot heeft geen plaats:

1°. Ten opzigte van zoodanige goederen, welke de kinderen door afzonderlijken arbeid en vlijt mogten hebben verkregen;

2°. Ten opzigte van de goederen, welke aan hen bij akte onder de levenden of bij uiterste wilsbeschikking zijn geschonken of gemaakt, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de ouders daarvan het vruchtgenot niet zouden bekomen. (C. 387; B. 960.) *b*)

369. Het vruchtgenot houdt op door het overlijden der kinderen. (B. 854 n°. 1.) *c*)

370. De langstlevende der echtgenooten, welke mogt verzuimd hebben om, overeenkomstig artikel 182, eenen inventaris te doen opmaken, zal door dat verzuim het vruchtgenot verliezen van alle de goederen, welke aan de minderjarige kinderen toebehooren. (C. 1442; B. 208, 373.)

371. Insgelijks houdt het vruchtgenot op ten aanzien van de moeder, welke een tweede huwelijk mogt hebben aangegaan. (C. 386; B. 373.) *d*)

372. Wanneer een huwelijk door echtscheiding is ontbonden, zal degene der echtgenooten, tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, het vruchtgenot verliezen.

Indien de echtscheiding tegen den vader is uitgesproken, treedt de moeder niet vroeger in het vruchtgenot dan na het overlijden van den vader. (C. 386; B. 373.) *e*)

373. In alle de gevallen waarin het vruchtgenot ophoudt of verloren wordt, heeft de [*arrondissements-regtbank*] kantonregter de bevoegdheid om aan de ouders, uit de inkomsten der kinderen, eene jaarlijksche uitkeering toe te leggen, ten einde, gedurende hunne minderjarigheid, tot bevordering hunner opvoeding te worden besteed. (B. 370—372, 854, 862, 863.)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 365. *f*)

374. De vader of de moeder van natuurlijke en wettelijk erkende kinderen hebben geen vruchtgenot van de goederen, aan die kinderen toebehoorende. (B. 408*a*.)

a) *Art.* 385 *C. N.*

3°. Le paiement des arrérages ou intérêts des capitaux.

Art. 419 *Wetboek* 1830.

3°. De betaling van achterstallige renten of interessen van hoofdsommen. Voorduin II bl. 593, III en IV, en Opzoomer II bl. 261.

b) *Art.* 887 *B. W.* Kinderen van eenen onwaardig verklaarden persoon, uit eigen hoofde tot de erfenis komende, zijn niet uitgesloten door de schuld van hunne ouders; doch deze zijn in geen geval bevoegd om van de goederen dier nalatenschap het vruchtgenot te vorderen, hetwelk de wet aan ouders op de goederen van hunne kinderen toekent.

c) *Art.* 856 *B. W.* Het vruchtgebruik, hetwelk gegeven is tot dat een derde persoon eenen zekeren ouderdom zal bereikt hebben, blijft tot dat tijdstip voortduren, al ware het dat deze persoon vóór den vastgestelden ouderdom mogt overleden zijn; behoudens hetgeen, bij den vijftienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, aangaande het wettelijk genot van de ouders bepaald is.

d) Op de vraag der afdeelingen: „waarom hier onderscheid gemaakt wordt tusschen den vader en de moeder," antwoordde de Regeering: „omdat de moeder, door haar tweede huwelijk, in eene andere familie treedt." Voorduin II bl. 595, ad art. Zie Opzoomer II bl. 265 volgg.

e) „Men vroeg in de afdeelingen de reden dezer bepaling, en waarom de *moeder* in dat geval gestraft wordt. — „Het vruchtgenot," zeide de Regering, „is een gevolg van de vaderlijke magt, en de vader tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, verliest zijn regt tot dat vruchtgenot, bij wege van bestraffing. Doch daaruit volgt niet, dat de moeder moet worden *bevoordeeld*, omdat de vader zijn regt heeft verbeurd. Het is derhalve billijk, dat de kinderen, uit wier goederen het genot voortspruit, daarvan het voordeel trekken, tot op het overlijden van den vader, hetwelk alsdan aan de moeder regt van aanspraak op het vruchtgenot geeft." Voorduin II bl. 595 volgg., ad art. 372, II.

Art. 335, *lid b*, *C. P.* Si le délit [excitation à la débauche] à été commis par le père ou la mère, le coupable sera de plus privé des droits et avantages à lui accordés sur la personne et les biens de l'enfant par le Code Napoléon, Livre I., Titre IX, de la Puissance paternelle.

Art. 301, *lid b*, *B. W.* Indien de scheiding [van tafel en bed] heeft plaats gehad om eene der redenen, welke grond tot echtscheiding zouden hebben kunnen opleveren, is ook artikel 372 te dezen toepasselijk.

f) Zie de noot *d* op dat artikel.

DERDE AFDEELING.

Van de wederzijdsche verpligtingen tusschen de ouders of voorouders en de kinderen en verdere afkomelingen.

375. Een kind heeft geene regtsvordering tegen zijne ouders tot het bekomen van eenen gevestigden stand door huwelijks-uitzet, of op eene andere wijze. (C. 204.) *a*)

376. De kinderen zijn verpligt hunne ouders en andere bloedverwanten in de opgaande linie, wanneer zij behoeftig zijn, te onderhouden. (C. 205; B. 1318, 1332, 1465 n°. 3; Rv. 756, n°. 2.) *b*)

377. Schoonzoons en schoondochters moeten insgelijks, en in dezelfde gevallen, aan hunne schoonouders onderhoud verschaffen, doch deze verpligting houdt op:

1°. Wanneer de schoonmoeder tot een tweede huwelijk is overgegaan;

2°. Wanneer diegene der echtgenooten, door wien de zwagerschap bestond, en de kinderen, uit deszelfs huwelijks-vereeniging met den anderen echtgenoot gesproten, overleden zijn. (C. 206; B. 162.) *c*)

378. De verpligtingen, welke uit de bepalingen der twee voorgaande artikelen voortvloeijen, zijn wederkeerig. (C. 207; B. 383.)

379. Het onderhoud zal worden geregeld naar evenredigheid der behoeften van dengenen, die hetzelve vordert, en het vermogen van dengenen, die tot dat onderhoud verpligt is. (C. 208; B. 915.)

380. Wanneer hij die onderhoud geeft of ontvangt tot zoodanigen staat geraakt, dat de een hetzelve niet meer kan geven, of de andere hetzelve niet meer noodig heeft, het zij geheel of gedeeltelijk, zal de ontheffing of vermindering daarvan kunnen gevorderd worden. (C. 209.)

381. Wanneer degene, die tot het geven van onderhoud verpligt is, bewijst buiten staat te zijn het geld, daartoe vereischt, op te brengen, kan de regtbank, na onderzoek van zaken, bevelen dat hij dengenen, aan wien hij onderhoud verschuldigd is, bij zich in huis zal nemen en aldaar van het noodige voorzien. (C. 210; B. 382.)

382. Wanneer de vader of de moeder aanbiedt om het kind, aan hetwelk zij onderhoud verschuldigd zijn, bij zich in huis te voeden en te onderhouden, zijn zij daardoor vrijgesteld van de gehoudenis om aan die verpligting op eene andere wijze te voldoen. (C. 211; B. 381.) *d*)

383. Natuurlijke en wettelijk erkende kinderen zijn onderhoud aan hunne ouders verschuldigd.

a) *Art.* 1142 *B. W.* Behalve de schenkingen in artikel 1132 aan inbreng onderworpen, moet ook worden ingebragt al hetgeen is verstrekt om aan den erfgenaam eenen stand, een beroep of bedrijf te verschaffen, of ter betaling van deszelfs schulden, en al hetgeen ten huwelijk is gegeven.

Art. 179, *lid c*, *B. W.* Hij [de in gemeenschap van goederen getrouwde man] kan, bij wege van schenking onder de levenden, niet beschikken, noch over de onroerende goederen der gemeenschap, noch over het geheel, of over een bepaald gedeelte of hoeveelheid der roerende goederen, dan alleen om aan kinderen, uit hun huwelijk gesproten, eenen stand te bezorgen.

b) *Art.* 52 *der Wet van den* 28sten *Junij* 1854 (*Stb.* n° 100), *tot regeling van het armbestuur.* Alle verdere onderstand aan armen, waaronder belooning van arbeid niet wordt verstaan, kan door het burgerlijk, kerkelijk of bijzonder bestuur, voor welks rekening de verstrekking plaats had, renteloos worden verhaald:

b. op de bloed- of aanverwanten [van den ondersteunde], die, krachtens de artt. 376 en volgg. van het Burgerlijk Wetboek, tot zijne alimentatie zijn verpligt.

c) *Art.* 352 *B. W.* Door de ontbinding des huwelijks wordt de zwagerschap tusschen den eenen der echtgenooten en de bloedverwanten van den anderen niet opgeheven.

d) *Art.* 211 *C. N.* Le tribunal prononcera également si le père ou la mère qui offrira de recevoir, nourrir et entretenir dans sa demeure, l'enfant à qui il devra des aliments, devra dans ce cas être dispensé de payer la pension alimentaire.

Deze verpligting is wederkeerig. (B. 335, 378, 914.)

384. Alle overeenkomsten, waarbij zoude worden afgezien van het regt om onderhoud te genieten, zijn nietig en van onwaarde. (A. 14.)

ZESTIENDE TITEL.

Van minderjarigheid en voogdij.

EERSTE AFDEELING.

Van de minderjarigheid.

385. Minderjarigen zijn de zoodanigen die den vollen ouderdom van drie en twintig jaren niet hebben bereikt *a*), en niet vroeger in den echt zijn getreden. *b*)

Wanneer het huwelijk vóór hunnen vollen ouderdom van drie en twintig jaren is ontbonden, keeren zij niet tot den staat van minderjarigheid terug.

Minderjarigen welker ouders beiden, of een van beiden, zijn overleden *c*), staan onder voogdij, op den voet en de wijze als bij de derde, vierde en vijfde afdeelingen van dezen titel is voorgeschreven. *d*) (C. 388, 476; O. 5, 8; B. 421, 473, 478.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de voogdij in het algemeen.

386. In iedere voogdij is slechts één voogd, behoudens de bepalingen van artikel 401, 406 en 418. (B. 409*b*, 421.) *e*)

387. Een ieder die niet, naar aanleiding van de achtste en van de negende afdeeling van dezen titel, van de voogdij is uitgesloten of verschoond, is verpligt dezelve aan te nemen.

Wanneer de benoemde *f*) voogd weigerachtig of in gebreke is de voogdij uit te oefenen, zal daarin door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter worden voorzien door de benoeming van eenen bewindvoerder, in de plaats en ten koste van den voogd.

In dat geval, is de voogd verantwoordelijk voor de verrigtingen van den bewindvoerder, behoudens zijn verhaal jegens laatstgemelden. *g*) (B. 404, 417, 425, 433 v., 436 v., 446*b*, 1401.)

a) „Van outs plag in Hollandt een jongman mondig te zijn tot sijn vijftien jaren, een dogter tot haer twaelf jaren. Daer na heeft men den tijt verlengt tot agtien, ende eyndelijk tot vijf-ende-twintig jaren... De Groot, *Inleid.* I. 7.

Art. 289 *Wetboek L. N.* Voor minderjarig worden gehouden jongelingen en jonge dochters, die den ouderdom van drie-en-twintig jaren niet hebben vervuld, ten ware zij eerder zijn geëmancipeerd.

Art. 388 *C. N.* Le mineur est l'individu de l'un et de l'autre sexe qui n'a point encore l'âge de vingt-un ans accomplis.

b) *Art.* 140 *Wetboek L. N.* Beide echtgenooten worden door het huwelijk van de ouderlijke magt en uit de voogdij hunner voogden ontslagen, en zulks zoo wel met opzigt tot hunne personen als tot hunne goederen.

Art. 476 *C. N.* Le mineur est émancipé de plein droit par le mariage.

Art. 478 *B. W.* De meerderjarigverklaarde staat in alles met den meerderjarige gelijk.

Ten opzigte van het aangaan van een huwelijk blijft hij echter in de verpligting om, achtervolgens de bepalingen van de artikelen 92, 93 en 94, de toestemming zijner ouders of grootouders te verkrijgen, tot dat hij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren zal hebben bereikt.

c) *Art* 408 *B. W.* De vader, of, bij gebreke van dien, de moeder, heeft de voogdij zijner, of harer natuurlijke wettelijk erkende kinderen.

Bij minderjarigheid van den vader of de moeder, wordt inmiddels door den kantonregter in de voogdij voorzien.

d) Zie Opzoomer II bl. 394 volgg.

e) Zie Voorduin III bl. 17 volgg.

f) Zie Opzoomer II bl. 328 (1).

g) *Art.* 435, *lid b*, *B. W.* Niettegenstaande het aanvoeren van redenen tot verschooning, is de voogd of de toeziende voogd verpligt bij voorraad de voogdij of toeziende voogdij waar te nemen, totdat deswege definitievelijk zal zijn beslist.

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18den *April* 1874 (Stb. n°. 68.) *a*)

388. Wanneer, naar aanleiding der bepalingen van dezen en den volgenden titel *b*), de tusscheukomst van bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige vereischt wordt, zullen deze steeds ten getalle van vier worden opgeroepen, en uit de naaste, en zooveel mogelijk in de beide linien, worden gekozen.

Indien eenig opgeroepen bloedverwant of aangehuwde niet verschijnt, kan de regter de verschijning gelasten van een ander bloedverwant of aangehuwde, zelfs in verderen graad.

Die bloedverwanten of aangehuwden moeten zijn manspersonen, meerderjarig en binnen het koningrijk woonachtig.

Wanneer zich geen genoegzaam getal bloedverwanten of aangehuwden binnen het koningrijk bevindt, is de regter slechts gehouden zoodanige te hooren, die binnen hetzelve woonachtig zijn. (C. 407, 409; B. 389, 390, 391, 395, 405, 412, 414—417, 451, 454, 458, 459, 460, 461, 466, 473v., 481*c*.)

389. Telken reize wanneer de tegenwoordigheid, het zij van den toezienden voogd, het zij van bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, gevorderd wordt, zullen zij zich door eenen bijzonderen gevolmagtigde kunnen laten vertegenwoordigen.

De gevolmagtigde zal slechts in den naam van één persoon kunnen optreden.

De regter kan gelasten, dat hij, die zich heeft laten vertegenwoordigen, in persoon verschijne.

Zij, die zonder voldoende reden van verschooning niet persoonlijk verschijnen, en zich, voor zooverre hunne persoonlijke verschijning niet is gelast, ook niet door een bijzonderen gevolmagtigde doen vertegenwoordigen, zullen door den regter, voor wien zij moeten verschijnen, tot eene geldboete worden verwezen van ten hoogste vijf en twintig gulden. (C. 412, 413; B. 388, 481*c*, 1830, 1832, 1835; R. O. 44.)

De artikelen 388 *en* 389 *zijn, aldus gewijzigd, vastgesteld, bij artt.* 1 *en* 2 *der Wet van den* 15den *November* 1876 (Stb. n°. 195.)

390. Alle voogden zijn verpligt, tot zekerheid van hun beheer, hypotheek te geven tot beloop eener aan het beheer der voogdij geëvenredigde geldsom. *c*)

Tot dat einde zal de kantonregter onverwijld, na verhoor van den voogd, den toezienden voogd en de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, de hoegrootheid dier som bepalen, en daarbij acht slaan op den aard der goederen, den minderjarige toebehoorende, op derzelver opbrengst en op de verantwoordelijkheid, welke ten laste van den voogd uit het beheer dier goederen zoude kunnen voortvloeijen. *d*)

a) *Art.* 2 *dier Wet:* Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag, waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art. 842 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6. Verzoeken vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

b) *Lid c* van *art.* 481 B. W. is hierdoor overbodig geworden.

c) *Art.* 2121 *C. N.* Les droits et créances auxquelles l'hypothèque légale est attribuée, sont....

Ceux des mineurs et interdits, sur les biens de leur tuteur.

Art. 2135 *C. N.* L'hypothèque existe, indépendamment de toute inscription: 1°. au profit des mineurs et interdits, sur les immeubles appartenant à leur tuteur, à raison de sa gestion, du jour de l'acceptation de la tutelle. — Vg. ook artt. 2136 volgg.

Art. 421, *lid b, B. W.* Zij [de regenten van het gesticht, waarin de minderjarige is opgenomen] zijn van het stellen van zekerheid vrijgesteld.

d) *Art.* 1195 *B. W.* De bevoorregte inschulden

De kantonregter zal, bij het daarvan op te maken proces-verbaal, summiere opgaven doen van de onderscheidene geuite meeningen, en de redenen zijner beslissing vermelden.

De uitspraak van den kantonregter zal door de zorg van den toezienden voogd, en op deszelfs verantwoordelijkheid, bij voorraad worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande het beroep, waarvan in artikel 393 wordt gesproken. (C. 2121*b*, 2135 v.; B. 388, 389, 391, 406, 421, 428, 1195 n°. 7, 1214, 1217, 1259; K. 774; Rv. 52 v.) *a*)

391. De kantonregter zal, ten verzoeke van den voogd, en na verhoor van de hier-boven aangeduide personen, kunnen bevelen, dat de effecten aan toonder, aan den minderjarige toebehoorende, in de consignatie-kas in bewaring worden gegeven; in welk geval, de waarde dier effecten, bij het bepalen der hoegrootheid van de hypotheek, niet zal in aanmerking worden genomen. (B. 388, 389; Stb. 1841 n°. 14; Stb. 1876 n°. 36.) *b*)

392. Indien de voogd, op het oogenblik waarop hij verpligt is hypotheek te geven, geene of geene genoegzame goederen bezit, welke voor zoodanig verband vatbaar zijn, is hij gehouden aan zijne verpligting, voor het geheel of voor het ontbrekende, te voldoen, zoodra hij goederen van dien aard verkregen heeft. (B. 428, 1220.)

393. De voogd, de toeziende voogd en de bloedverwanten of aangehuwden, die tot het uiten van hun gevoelen gehoord zijn, kunnen tegen de uitspraak van den kantonregter, bij verzoekschrift, in beroep komen bij de arrondissements-regtbank, welke, na verhoor van het openbaar ministerie, en, des noods, van den voogd, den toezienden voogd en de bloedverwanten of aangehuwden, zonder verderen vorm van proces, bij uiterlijk gewijsde, de som zal bepalen, tot welker beloop de hypotheek zal moeten worden gegeven. (Rv. 324 n°. 6, 339.)

394. Wanneer gedurende de voogdij de gegoedheid van den minderjarige merkelijk toeneemt, zal de kantonregter, na verhoor van de personen, bij artikel 390 vermeld, bevelen dat de hypotheek worde vergroot met eene door hem te bepalen som; behoudens het beroep, waarvan in het vorige artikel gesproken wordt.

op alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen zijn de hierna vermelde, en worden in de volgende orde verhaald:

7°. De schuldvorderingen van minderjarigen of onder curatele gestelden ten laste van hunne voogden en curators, ter zake van derzelver beheer; voor zoo verre dezelve niet kunnen worden verhaald uit de hypotheken of andere zekerheid, welke, naar aanleiding van den zestienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, mogt gesteld zijn.

a) *Art.* 774 *Wetb. v. Kh.* Pand of hypotheek, binnen den tijd van *veertig* dagen vóór den aanvang van faillissement door den schuldenaar verleend, is nietig in de twee volgende gevallen:

1°. Indien hetzelve is verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen;

2°. Indien het tot waarborg van binnen voorschreven termijn aangegane verbindtenissen is toegestaan en niet dadelijk bij de oorspronkelijke overeenkomst is gevestigd.

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op hypotheken, welke de voogd of curator tot zekerheid van zijn beheer verpligt is te geven.

b) *Art.* 1 *der Wet van den* 26*sten* *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 14), *houdende nadere bepalingen nopens de consignatie van effecten aan toonder, welke aan minderjarigen of aan onder curatele gestelde personen toebehooren.* De bewaring der effecten aan toonder, welke, naar de voorschriften van artikelen 391 en 506 van het Burgerlijk Wetboek kunnen worden geconsigneerd, wordt opgedragen aan de bewaarders van de hypotheken en het kadaster, in de residentien der [Provinciale] Geregtshoven, gezamenlijk met de griffiers dier Hoven. Wij behouden Ons voor om ook in zoodanige Arrondissements hoofdplaatsen, als door Ons noodig of nuttig mogt worden bevonden, die bewaring voor het Arrondissement op te dragen aan den aldaar gevestigden bewaarder van de hypotheken en het kadaster, gezamenlijk met den griffier van de Arrondissements-regtbank.

Besluit van 1 *Febr.* 1876 (*Stb.* n°. 36), *ter uitvoering van art.* 1 *der Wet van* 26 *Mei* 1841 *Stb.* n°. 14). De bewaring der effecten aan toonder, welke, naar de voorschriften van de artikelen 391 en 506 van het Burgerlijk Wetboek, kunnen worden geconsigneerd, wordt in de provincien *Zeeland*, *Utrecht*, *Overijssel*, *Groningen*, *Drenthe* en *Limburg*, voor ieder arrondissement, opgedragen aan den in de hoofdplaats van het arrondissement gevestigden be-

De voogd zal vermindering van de hypotheek mogen vragen, indien buiten zijne schuld, gedurende zijn beheer, de gegoedheid van den minderjarige eene aanmerkelijke vermindering heeft ondergaan. (B. 428, 1222.) *a*)

395. Alle geschillen over de waarde der tot hypotheek aangeboden goederen, zullen door den kantonregter worden beslist, na verhoor der bij artikel 390 vermelde personen, en behoudens het beroep aan de arrondissements-regtbank, welke zal handelen zoo als bij artikel 393 is voorgeschreven. (B. 388, 389.) *b*)

396. De hypotheek zal worden gesteld, het zij bij de akte der benoeming van den voogd of bij zijne eedsaflegging, het zij bij elke andere authentieke akte. (B. 399, 1217, 1231 v.) *c*)

397. De voogd zal het vermogen hebben om de hypotheek, waartoe hij verpligt is, of welke hij reeds mogt hebben gesteld, te vervangen, het zij door het stellen van hypotheek op de goederen van eenen derden daarin toestemmenden persoon, het zij door middel van, ten behoeve van den minderjarige, verbonden inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, berekend naar den koers van den dag.

398. De waarborg houdt op, en de hypothecaire inschrijvingen of verbanden op het grootboek zullen, ten koste van den minderjarige, worden doorgehaald of opgeheven, zoo dra het beheer van den voogd geeindigd en, door het afleggen der rekening, de overgifte der bescheiden en de betaling der slotsom, de verantwoordelijkheid is opgehouden. (B. 467 v., 1239 v., 1253.)

399. De akten tot het vestigen der inschrijvingen en der doorhalingen van de hypotheek, welke uit krachte dezer afdeeling zullen plaats hebben, zijn aan geene regten van registratie en hypotheek onderworpen, behoudens het salaris van den bewaarder, hetwelk ten laste van den minderjarige valt. (Stb. 1844 n°. 62.)

DERDE AFDEELING.

Van de voogdij van den vader en de moeder.

400. Na de ontbinding van het huwelijk, door den dood van een der echtgenooten veroorzaakt, behoort de voogdij der minderjarige kinderen, van regtswege, aan den langstlevende der ouders. (C. 390; B. 195, 354, 355, 404, 423, 429, 436 n°. 3, 446, 448.) *d*)

401. De vader kan desniettemin aan de langstlevende moeder eenen bijzonderen raadsman toevoegen, zonder wiens toestemming *e*) zij geene daad, de voogdij betreffende, zal kunnen verrigten, behoudens haar beklag aan de

waarder der hypotheken, gezamenlijk met den griffier der arrondissements-regtbank. Vg. de *Instructie van* 23 *Julij* 1841 (*Bijv. t. h. Stb.* XXVIII, 293) [d'Engelbronner (1841—1845), bl. 55].

a) Voorduin III, ad art., bl. 51 volgg.

b) Voorduin III, bl. 42, XIX volgg.

c) *Circulaire van den Minister van Finantiën, d. d.* 18 *Julij* 1840 (*Bijv. t. h. Stb. XXVII*, 428) [d'Engelbronner (1831—1840), bl. 612]. Door den Koning, in overeenstemming met de adviezen van den heer Minister van Justitie en van den Raad van State, is aangenomen, dat door de woorden „*bij elke andere authentieke akte*" geenszins zijn bedoeld andere akten van den kantonregter, maar wel andere authentieke akten waarbij hypotheek kan worden verleend." Vg. Diephuis N. B. R. 2e dr. II. n°. 665 volgg.; Opzoomer, ad art., II. bl 404.

Art. 1217, *lid c*, *B. W.* De voogd, de curator, de getrouwde man, of elk ander, die, uit kracht der wet of eener overeenkomst, verpligt is hypotheek te geven, kan daartoe bij vonnis worden genoodzaakt, hetwelk dezelfde kracht zal hebben als of hij in de hypotheek hadde toegestemd, en bepaaldelijk zal aanduiden de goederen op welke de inschrijving zal geschieden.

d) Vg. de artt. 402—404 C. N.: *De la tutelle des ascendants.*

Art. 507 *B. W.* Indien de onder curatele gestelde persoon minderjarige kinderen heeft, en de andere echtgenoot overleden is, of zich buiten de mogelijkheid bevindt om de voogdij te kunnen waarnemen, zal de curator van den onder curatele gestelden insgelijks voogd van die minderjarigen zijn.

e) *Art.* 391 *C. N.*: „avis".

arrondissements-regtbank, wanneer zij vermeent dat de weigering van den raadsman de belangen der minderjarigen benadeelt.

Indien de vader bijzonderlijk de handelingen heeft vermeld, waartoe de raadsman benoemd is, zal de voogdesse het vermogen hebben om de verdere handelingen zonder zijnen bijstand *a*) te verrigten. (C. 391; B. 386.)

402. De benoeming van den raadsman geschiedt, het zij bij uiterste wilsbeschikking, het zij bij alle andere authentieke en bijzonderlijk daartoe ingerigte akten. (C. 392; B. 978 v., 1905.) *b*)

403. Indien, na het overlijden van den man, de vrouw verklaart of, daartoe wettig opgeroepen, erkent zwanger te zijn, zal door den kantonregter een curator over de ongeboren vrucht worden benoemd, op de wijze als ten opzigte der benoeming van voogden is voorgeschreven.

Deze curator is verpligt alle noodige en dringende maatregelen in het werk te stellen, welke tot het behoud en beheer der goederen vereischt worden, en zulks zoo wel ten bate van het kind, indien hetzelve levend ter wereld komt, als van alle andere belanghebbende personen.

Wanneer het kind levend ter wereld komt, wordt die curator van regtswege deszelfs toeziende voogd, ten ware reeds voor de andere kinderen een zoodanige toeziende voogd mogt bestaan. (C. 393; B. 3, 413, 883, 946, 1716; Sr. 317.)

404. De moeder is niet verpligt de voogdij aan te nemen; echter moet zij, in geval van weigering, de pligten van voogdesse waarnemen, en eenen anderen voogd doen benoemen; zij blijft verantwoordelijk tot op het tijdstip dat laatstgemelde de voogdij zal hebben aanvaard. (C. 394; B. 387, 417, 431.) *c*)

405. Indien de moeder, voogdesse zijnde, tot een volgend huwelijk wil overgaan, zal zij, vóór het aangaan van dat huwelijk, zich tot den kantonregter moeten wenden, welke, na de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige te hebben gehoord of behoorlijk opgeroepen, en behoudens beroep aan den hoogeren regter, zal beslissen of de moeder de voogdij zal kunnen behouden.

Wanneer zij in gebreke blijft aan dit voorschrift te voldoen, verliest zij van regtswege de voogdij, en haar man is hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk wegens alle gevolgen der voogdij, welke zijne vrouw onbevoegdelijk behouden heeft.

Het verlies der voogdij, in voege voorschreven, belet niet dat de moeder, zoo daartoe gronden zijn, door den kanton-regter als voogdesse kan worden aangesteld, met inachtneming van de voorschriften der vijfde afdeeling van dezen titel. (C. 395; B. 388, 389, 406, 411, 413, 417*b*, 431, 1314 v.)

406. Wanneer de moeder in de voogdij bevestigd, of op nieuw als voogdesse benoemd is, wordt haar man van regtswege mede-voogd, en benevens zijne vrouw hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk wegens alle handelingen, na het aangaan des huwelijks verrigt; alles behoudens de bepalingen van artikel 401. *d*)

De mede-voogdij van den man vervalt, zoo dra de vrouw ophoudt voogdesse te zijn.

De voogdij van de vrouw vervalt, indien de mede-voogd tot de voogdij onbevoegd is, of daarvan ontzet wordt, ten ware de ontzetting geschied zij ter zake van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij.

a) *Art.* 391 *C. N.*: „assistance."

b) *Art* 392 *C. N.* Cette nomination de conseil ne pourra être faite que de l'une des manières suivantes: 1°. Par acte de dernière volonté; 2°. Par une déclaration faite ou devant le juge de paix, assisté de son greffier, ou devant notaires.

c) *Art.* 435, *lid b*, *B. W.* afgedrukt onder art. 387 (*g*).

d) *Art.* 396 *C. N.* Lorsque le conseil de famille, dûment convoqué, conservera la tutelle à la mère, il lui donnera nécessairement pour cotuteur le second mari, qui deviendra solidairement responsable, avec sa femme, de la gestion postérieure au mariage.

Bij ontbinding van het tweede huwelijk treedt de moeder in de voogdij terug. (C. 396; B. 386, 405, 436, 437, 1314 v.)

407. De vader of de moeder, alvorens een nieuw huwelijk aan te gaan, is verpligt aan den toezienden voogd der minderjarigen aan te bieden eenen behoorlijken staat der goederen, welke het vermogen van den minderjarige uitmaken

Wanneer de vader of de moeder in gebreke blijft om, vóór het aangaan van het huwelijk, aan dit voorschrift te doen, verliest dezelve de voogdij, en zal er een andere voogd benoemd worden. (B. 182, 411, 417, 438.) *a*)

408. De vader, of, bij gebreke van dien, de moeder, heeft de voogdij zijner of harer natuurlijke wettelijk erkende *b*) kinderen.

Bij minderjarigheid van den vader of de moeder, wordt inmiddels door den kantonregter in de voogdij voorzien. (B. 335, 354, 355, 361, 420.)

VIERDE AFDEELING.

Van de voogdij, door den vader of de moeder opgedragen.

409. De langstlevende *c*) der ouders alleen heeft het regt om eenen voogd over zijne minderjarige kinderen te benoemen.

Hij zal zelfs verscheidene personen kunnen benoemen. ten einde, bij ontstentenis, elkander in de voogdij op te volgen. (C. 397; B 195, 386, 423.) *d*)

410. De benoeming van den voogd geschiedt bij uiterste wilsbeschikking, of bij elke andere authentieke en bijzonderlijk daartoe ingerigte akte. (C. 398; B. 402, 469*b*.) *e*)

411. Wanneer de moeder, hertrouwd zijnde, niet in de voogdij is gehandhaafd, of niet op nieuw als voogdesse is benoemd; of wanneer de vader of de moeder, naar aanleiding van artikel 407, van de voogdij is uitgesloten, zijn zij onbevoegd om eenen voogd over hunne minderjarige kinderen te benoemen. (C. 399; B. 405.)

412. Wanneer de moeder hertrouwd is, en, in de voogdij gebleven zijnde, eenen voogd over de kinderen van haar eerder huwelijk benoemd heeft, zal die benoeming niet van waarde zijn, voordat die door den kantonregter, na verhoor of behoorlijke oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, zal zijn bekrachtigd. (C. 400; B. 388, 389, 405.)

a) *Art.* 411 *Ontwerp* 1820. Een weduwnaar, voogd zijnde over zijne minderjarige kinderen, en als zoodanig alleen het bestuur hebbende over derzelver moederlijke goederen, behoudt wel de voogdij, wanneer hij tot een ander huwelijk overgaat, maar is verpligt om bewijs en afrekening te doen, indien zulks niet reeds bevorens mogt hebben plaats gehad, wegens hetgeen den minderjarigen voorkinderen toekomt uit de erfenis van hunne overledene moeder; te welken einde, op zijn verzoek, een of meer deelvoogden, het zij bloedverwanten van de overledene moeder, of vreemden, door de weeskamer, of bij het ontbreken van die, door het plaatselijk bestuur, daartoe bevoegd, zullen worden aangesteld. — Zie ook artt. 412 en 418.

Art. 414. Eene weduwe verliest, bij het aangaan van een ander huwelijk, de voogdij over de goederen door den man, of door vreemden aan hunne minderjarige kinderen nagelaten.

Art. 415, *lid a.* Wanneer zij de eenige voogdesse is over de voorgeschrevene goederen, en zich ten anderen huwelijk wil begeven, moeten vooraf door de weeskamer, of bij het ontbreken van die door het plaatselijk bestuur, op haar verzoek, andere voogd of voogden over die goederen worden aangesteld, aan welken door haar deswege bewijs en rekening moet worden gedaan, en het bestuur der goederen overgegeven. — Zie ook lid *b* en art. 416.

b) *Art.* 420 *B. W.* In de voogdij over [*ook* niet erkende] natuurlijke kinderen wordt door den kantonregter, zonder eenig voorafgaand verhoor, voorzien. Zie Diephuis, 2[e] druk, II. n°. 705.

c) *Art.* 397 *C. N.*: „dernier mourant."

d) Door uyterste wille werden voogden gesteld soo by de moeder als by den vader, dewelke in desen gelyke magt hebben, sulx ook dat de voogden by den eerstoverlydende zijnde gestelt, de langst-levenste daerna mede voogden mag stellen, met gelijk regt, ende heeft dit plaets soo wel ten aensien van geboren als ongeboren kinderen. De Groot, *Inleiding*, I. 7. — Vg. Voorduin III. bl. 65, ad art. 409, II.

e) *Art.* 398 *C. N.* Ce droit ne peut être exercé que dans les formes prescrites par l'article 392 [afgedrukt onder art. 402, in noot *b*.]

Art. 469, *lid b*, *B. W.* Hij [de voogd] mag ... het loon ontvangen, hetwelk hem bij uiterste wilsbeschikking, of bij de in art. 410 vermelde authentieke akte, mogt zijn toegelegd.

VIJFDE AFDEELING.

Van de voogdij door den kantonregter opgedragen.

413. Indien een minderjarig kind overblijft, zonder vader, moeder, of voogd door den vader of de moeder benoemd, gelijk ook wanneer de voogd, eene der opgenoemde betrekkingen hebbende, zich in het geval van uitsluiting of vrijstelling bevindt, zal in de voogdij door den kantonregter worden voorzien. (C. 405 v.; B. 400, 404—407, 409, 411, 412, 433 v., 436 v., 507, 553, 554.) *a*)

414. De kantonregter zal te dien einde doen oproepen de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, ten einde te zamen te worden geraadpleegd over den persoon, wiens benoeming het meest met de belangen van den minderjarige zoude strooken.

Hij zal daarvan een proces-verbaal opmaken, bevattende de verschillende gevoelens der verschijnende personen, en voorts dadelijk den voogd benoemen.

De, ingevolge art. 388, tweede lid, en art. 389, derde lid, opgeroepen bloedverwant of aangehuwde kan ook afzonderlijk worden gehoord. (C. 406; B. 424.)

Dit artikel is, aldus gewijzigd, vastgesteld bij art. 3 *der Wet van den* 15*den* *November* 1876 (*Stb.* n°. 195.)

415. Wanneer de kantonregter den persoon benoemt, welke door de meerderheid der leden van de familie is aangeduid, zal de benoeming dadelijk van kracht zijn.

Indien daarentegen de keus op eenen anderen persoon valt dan die door de meerderheid is opgegeven, zal de kantonregter, wanneer de eene of andere der tegenwoordig zijnde bloedverwanten of aangehuwden zulks vordert, verpligt zijn het proces-verbaal onverwijld aan de arrondissements-regtbank in te zenden, welke, na verhoor of behoorlijke oproeping van dezelfde nabestaanden, de benoeming zal moeten goedkeuren, of wel definitievelijk eenen voogd aanstellen. (B. 390*c*; Rv. 324 n°. 6.)

416. Wanneer geene bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige binnen het koningrijk aanwezig zijn, of ook wel, wanneer geen der nabestaanden, behoorlijk opgeroepen, verschijnt, zal de kantonregter alleen tot de keus van den voogd overgaan.

Indien de opgeroepen nabestaanden slechts gedeeltelijk zijn opgekomen, zal de benoeming plaats hebben, na verhoor der tegenwoordig zijnde bloedverwanten of aangehuwden. (C. 409, 415; B. 388, 389.)

417. De benoeming van eenen voogd geschiedt op het verzoek van de bloedverwanten van den minderjarige, van zijne schuldeischers, of andere belanghebbende partijen, of zelfs ambtshalve door den kantonregter der woonplaats van den minderjarige.

De ambtenaar van den burgerlijken stand zal verpligt zijn den kantonregter kennis te geven van het overlijden van alle personen, welke minderjarigen mogten nalaten, en van alle tweede en volgende huwelijken van ouders, die minderjarige kinderen hebben. (C. 406; B. 78, 404, 431; Stb. 1828 n°. 51.) *b*)

a) *Art.* 464 *Wetboek* 1830, Wanneer de langstlevende der ouders geenen voogd over den minderjarige gekozen heeft, behoort de voogdij van regtswege aan deszelfs grootvader van vaders zijde, en, bij gebreke van dien, aan deszelfs grootvader van moeders zijde.

Art. 465. Indien de minderjarige geen grootvader, noch van vaders-, noch van moeders zijde heeft, zal in de voogdij worden voorzien, op de wijze bij de volgende afdeeling voorgeschreven. — Vg. ook de artt. 402 volg. C. N., en Voorduin III bl. 69 volgg.

b) *Besluit van den* 31*sten* *Juli* 1828 (*Stb.* n°. 51), *houdende last op de ambtenaren van den burgerlijken stand om van alle sterfgevallen schriftelijke mededeeling aan de Vrederegters te doen.*

Wij WILLEM, *enz.*

In aanmerking nemende de noodzakelijkheid, dat de Vrederegters dadelijk kennis bekomen van de in hunne kantons plaats gehad hebbende sterfgevallen, ten einde kunne blijken, of minderjarigen of afwezenden daarbij belang hebben, en zoodanige voorzieningen kunnen worden genomen, als de bestaande

418. Indien de minderjarige, binnen het koningrijk gevestigd zijnde, goederen in eene of meerdere kolonien bezit, zal het beheer over die goederen aan eenen bewindvoerder in iedere kolonie, op verzoek van den voogd, kunnen worden toevertrouwd.

In dat geval, is de voogd wegens de verrigtingen van dien bewindvoerder niet verantwoordelijk.

De bewindvoerder wordt op dezelfde wijze als de voogd gekozen. (C. 417; B. 386, 413 v., 446*b*.) *a*)

419. De voogd zal de voogdij moeten aanvaarden op den dag zijner benoeming, wanneer die in zijne tegenwoordigheid heeft plaats gehad, of anderzins op den dag waarop de benoeming aan hem zal zijn beteekend geworden.

Hij is verpligt, vóór het aanvaarden der voogdij, in handen van den kantonregter den eed af te leggen, dat hij de aan hem toevertrouwde voogdij naar behooren en getrouwelijk zal waarnemen. (C. 418; B. 426, 435.) *b*)

420. In de voogdij over natuurlijke kinderen wordt door den kantonregter, zonder eenig voorafgaand verhoor, voorzien. (B. 335, 414, 554.) *c*)

ZESDE AFDEELING.

Van de voogdij van kinderen, welke in eenig gesticht zijn opgenomen.

421. Minderjarigen, die in eenig gesticht van weldadigheid zijn opgenomen, verblijven, zoo lang zij zich daarin bevinden, of daartoe behooren, onder de voogdij van de regenten van dat gesticht. *d*)

wetten, te dezen aanzien, aan de hand geven, om de belangen van die minderjarigen of afwezenden te verzekeren;

Dat, hoezeer bij het arrêté van 22 Prairéal, V jaar, in de zuidelijke provincien des Koningrijks executoir verklaard, op dat stuk doelmatige voorzieningen zijn daargesteld, Wij echter zijn ontwaar geworden, dat dezelve op sommige plaatsen niet genoegzaam worden nagekomen, en ook de te dezen aanzien in de noordelijke provincien voorgeschrevene maatregelen niet volkomen worden nageleefd;

Gezien de rapporten van onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken;

Den Raad van State gehoord;

Gelet op de wet *van den* 6den *Maart* 1818 (*Stb.* n°. 12),

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De ambtenaren van den burgerlijken stand in het geheele Rijk, zullen gehouden zijn, om van *alle* sterfgevallen, zonder onderscheid, schriftelijke mededeeling te doen aan den Vrederegter van ieder kanton, waarin de overledene gewoond heeft, en zulks binnen *vier en twintig* uren, nadat de aangifte van het sterfgeval zal zijn gedaan.

2. Voor zoo ver de voorz. ambtenaren van den burgerlijken stand mogten kennis dragen dat de overledene minderjarige of afwezende erfgenamen heeft nagelaten, zullen zij, ter gelegenheid der bij art. 1 vereischte opgaven, van die omstandigheid melding maken.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn belast, *enz.*

Gegeven te 's Gravenhage, *enz.*

De voortdurende geldigheid van dit Besluit, ook onder de tegenwoordige wetgeving, is, behalve in eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 12 *November* 1838 (*Weekb. v. h. R.* n°. 907), aangenomen door den H. R., bij arrest van 10 *October* 1860 (*Weekb.* n°. 2216; *Regtspr.* LXV § 54). Zie de literatuur bij Léon (Asser), ad art. 417 B. W.

a) *Art.* 417 *C. N.* Quand le mineur, domicilié en France, possédera des biens dans les colonies, ou réciproquement, l'administration spéciale de ces biens sera donnée à un protuteur.

En ce cas, le tuteur et le protuteur seront indépendants, et non responsables l'un envers l'autre pour leur gestion respective. — Vg. ook art. 471 *Wetboek* 1830.

b) *Art.* 615 *Ontwerp* 1820. Alle voogden, het zij bij uitersten wil, het zij door het plaatselijk bestuur of de weeskamer benoemd (ouders en grootouders alleen uitgezonderd), zijn verpligt, zoodra zij van hunne aanstelling kennis bekomen hebben, zich bij het plaatselijk bestuur of weeskamer schriftelijk te verbinden:

„Dat zij de aan hen opgedragene voogdij getrouwelijk, en naar hun beste weten waarnemen, en de belangen der minderjarigen, aan hunne zorg toebetrouwd, in allen deele behartigen zullen." — Zie Voorduin III, bl. 79, ad art. 419.

c) *Art.* 408 *B. W.* De vader, of, bij gebreke van dien, de moeder, heeft de voogdij zijner, of harer natuurlijke wettelijk erkende kinderen.

Bij minderjarigheid van den vader of de moeder, wordt inmiddels door den kantonregter in de voogdij voorzien.

d) *Loi relative à la tutelle des enfans admis dans les hospices, du* 15 *Pluviôse An* XIII (4 *Février* 1805).

Art. 1er. Les enfans admis dans les hospices, à quelque titre et sous quelque dénomination que ce soit, seront sous la tutelle des commissions administratives de ces maisons, lesquelles désigneront un de leurs membres pour exercer, le cas advenant,

Deze zijn van het stellen van zekerheid vrijgesteld *a*); (B. 385*c*, 386, 422, 436 n°. 3.)

ZEVENDE AFDEELING.

Van den toezienden voogd.

422. In elke voogdij, met uitzondering van degene waarover bij het vorige artikel wordt gehandeld, zal een toeziende voogd door den kantonregter worden benoemd, op de wijze als bij de vijfde afdeeling van dezen titel is voorgeschreven. (C. 420; B. 403*c*, 413 v., 417, 421.) *b*)

423. De voogden, welke in de derde en vierde afdeeling van dezen titel zijn aangeduid, zijn verpligt, alvorens de voogdij te aanvaarden, eenen toezienden voogd te doen benoemen; bij gebreke van dien *c*), kunnen zij uit de voogdij worden ontzet, onverminderd de schadevergoedingen aan den minderjarige toekomende. (C. 421; B. 400 v., 409 v., 437 v.)

424. Wanneer de voogdij door den kantonregter is opgedragen, zal de benoeming van den toezienden voogd onmiddellijk na die van den voogd plaats hebben, en bij eene en dezelfde akte geschieden. (C. 422; B. 413 v.)

425. Indien de toeziende voogd, niet van de voogdij zijnde uitgesloten, of wettig verschoond, mogt in gebreke blijven zijne betrekking te aanvaarden, zal hij, ten zijnen koste, en onverminderd zijne gehoudenis tot vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens den minderjarige, door eenen anderen persoon, op de wijze bij artikel 387 voorgeschreven, worden vervangen; onverlet zijn verhaal op laatstgemelden. (B. 434 v., 437 v.)

les fonctions de tuteur, et les autres formeront le conseil de tutelle.

2. Quand l'enfant sortira de l'hospice pour être placé comme ouvrier, serviteur ou apprenti, dans un lieu éloigné de l'hospice où il avait été placé d'abord, la commission de cet hospice pourra, par un simple acte administratif, visé du préfet ou du sous-préfet, déférer la tutelle à la commission administrative de l'hospice du lieu le plus voisin de la résidence actuelle de l'enfant.

3. La tutelle des enfans admis dans les hospices durera jusqu'à leur majorité ou émancipation par mariage ou autrement.

4. Les commissions administratives des hospices jouiront, relativement à l'émancipation des mineurs qui sont sous leur tutelle, des droits attribués aux pères et mères par le Code Napoléon.

L'émancipation sera faite, sur l'avis des membres de la commission administrative, par celui d'entre eux qui aura été désigné tuteur, et qui seul sera tenu de comparaître à cet effet devant le juge de paix.

L'acte d'émancipation sera délivré sans autres frais que ceux d'enregistrement et de papier timbré.

5. Si les enfans admis dans les hospices ont des biens, le receveur de l'hospice remplira, à cet égard, les mêmes fonctions que pour les biens des hospices.

Toutefois les biens des administrateurs-tuteurs ne pourront, à raison de leurs fonctions, être passibles d'aucune hypothèque. La garantie de la tutelle résidera dans le cautionnement du receveur chargé de la manutention des deniers et de la gestion des biens.

En cas d'émancipation, il remplira les fonctions de curateur.

6. Les capitaux qui appartiendront ou écherront aux enfans admis dans les hospices, seront placés dans les monts de piété; dans les communes où il n'y aura pas de monts de piété, ces capitaux seront placés à la caisse d'amortissement, pourvu que chaque somme ne soit pas au-dessous de 150 francs; auquel cas, il en sera disposé selon que réglera la commission administrative.

7. Les revenus des biens et capitaux appartenant aux enfans admis dans les hospices, seront perçus jusqu'à leur sortie desdits hospices, à titre d'indemnité des frais de leur nourriture et entretien.

8. Si l'enfant décède avant sa sortie de l'hospice, son émancipation ou sa majorité, et qu'aucun héritier ne se présente, ses biens appartiendront en propriété à l'hospice, lequel en pourra être envoyé en possession, à la diligence du receveur et sur les conclusions du ministère public.

S'il se présente ensuite des héritiers, ils ne pourront répéter les fruits que du jour de la demande

9. Les héritiers qui se présenteront pour recueillir la succession d'un enfant décédé avant sa sortie de l'hospice, son émancipation ou sa majorité, seront tenus d'indemniser l'hospice des alimens fournis, et dépenses faites pour l'enfant décédé, pendant le temps qu'il sera resté à la charge de l'administration, sauf à faire entrer en compensation, jusqu'à due concurrence, les revenus perçus par l'hospice. — Vg. Voorduin III, bl. 82, V.

a) *Art.* 390, *lid a*, *B. W.* Alle voogden zijn verpligt tot zekerheid van hun beheer hypotheek te geven tot beloop eener aan het beheer der voogdij geëvenredigde geldsom.

b) *Art.* 423 *C. N.*... lequel [le subrogé tuteur] sera pris, hors le cas de frères germains, dans celle des deux lignes à laquelle le tuteur n'appartiendra pas.

c) *Art.* 421 *C. N.*... s'il y a eu dol de la part du tuteur.

426. De toeziende voogd zal, alvorens zijne werkzaamheden aan te vangen, in handen van den kantonregter den eed moeten afleggen, dat hij zijnen pligt deugdelijk en getrouwelijk zal waarnemen. (B. 419*b*.)

427. De verpligtingen van den toezienden voogd bestaan in het waarnemen der belangen van den minderjarige, wanneer dezelve met die van den voogd in tweestrijd zijn. (C. 420*b*; B. 182, 393, 430, 438, 444, 450, 453, 458, 466.)

428. Hij is, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, verpligt toe te zien dat de voogd aan zijne verpligting voldoe door het stellen van hypotheek, of door dezelve, zoo daartoe termen zijn, aan te vullen, overeenkomstig artikel 390 en volgende van dezen titel, mitsgaders dat de hypotheek behoorlijk worde ingeschreven.

Hij is insgelijks, en op dezelfde straffe, gehouden den voogd te noodzaken tot het maken van inventaris of boedelbeschrijving, in alle de nalatenschappen, welke aan den minderjarige zijn opgekomen. (C. 2137; B. 392, 394, 444, 459*a*, 1070 v., 1224 v.)

429. Hij zal van den voogd (behalve vader en moeder) om de twee jaren eene summiere rekening en verantwoording vorderen, en zich doen vertoonen de effecten en bescheiden, aan den minderjarige toebehoorende.

Deze summiere rekening zal worden opgemaakt op ongezegeld papier, en overgegeven zonder eenige kosten, noch geregtelijke vorm. (C. 470; B. 391, 450, 467.)

430. Wanneer de voogd weigerachtig is om aan het voorschrift van het vorige artikel te voldoen, of wanneer de toeziende voogd in die summiere rekening sporen van ontrouw of grove nalatigheid ontdekt, zal hij de afzetting van den voogd moeten vorderen.

Hij zal die afzetting insgelijks moeten verzoeken in alle andere gevallen bij de wet bepaald. (C. 446; B. 437 n°. 3.)

431. Wanneer de voogdij opengevallen of door de afwezigheid van den voogd verlaten is, zal de toeziende voogd, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, de benoeming van eenen nieuwen voogd moeten doen bewerkstelligen, en verpligt zijn inmiddels alle zoodanige daden van voogdij te verrichten, welke geen uitstel kunnen lijden (C. 424; B. 413, 417, 519 v.) *a*)

432. De bediening van toezienden voogd eindigt op hetzelfde tijdstip als de voogdij. (C. 425; B. 385, 468, 473.)

ACHTSTE AFDEELING.

Van de redenen die van de voogdij en de toeziende voogdij verschoonen.

433. Geen persoon, welke den minderjarige niet als bloedverwant of aangehuwde bestaat, kan genoodzaakt worden de voogdij of toeziende voogdij te aanvaarden, wanneer zich binnen het ressort van de arrondissements-regtbank alwaar dezelve is opgedragen, bloedverwanten of aangehuwden bevinden, welke in staat zijn de voogdij of toeziende voogdij uit te oefenen. (C. 432; B. 345, 350, 425, 515.) *b*)

a) *Art.* 419 *C. N.* La tutelle est une charge personnelle qui ne passe point aux héritiers du tuteur. Ceux-ci seront seulement responsables de la gestion de leur tuteur; et, s'ils sont majeurs, ils seront tenus de la continuer jusqu'à la nomination d'un nouveau tuteur. — Zie Voorduin III, bl. 15 volgg., II.

b) *Art.* 387, *lid a*, *B. W.* Een ieder die niet, naar aanleiding van de achtste en van de negende afdeeling van dezen titel, van de voogdij is uitgesloten of verschoond, is verpligt dezelve aan te nemen.

434. Van de voogdij en de toeziende voogdij kunnen zich verschoonen:
1°. Zij, die zich in dienst van den staat buiten 's lands bevinden;
2°. Krijgslieden in werkelijken land- of zeedienst;
3°. Zij, die buiten hunne provincie met openbare ambten bekleed zijn, of ook wel dezulken, die ter oorzake van die ambten verpligt zijn zich op bepaalde tijdstippen buiten de provincie te begeven; *a*)

De personen, bij de drie vorige nommers vermeld, kunnen zich van de voogdij of toeziende voogdij doen ontslaan, indien de daarbij vermelde redenen van verschooning na hunne benoeming zijn ontstaan;
4°. Zij, die den vollen ouderdom van zestig jaren hebben bereikt: wanneer zij vroeger benoemd zijn, kunnen zij zich op hun vijf en zestigste jaar van de voogdij of toeziende voogdij doen ontslaan;
5°. Zij, die door eene zware en behoorlijk bewezen ziekelijkheid of ongemak gekweld zijn;

Deze kunnen hun ontslag verzoeken, wanneer de ziekelijkheid of het ongemak, na hunne benoeming als voogd of toeziende voogd, is ontstaan;
6°. Zij, die, kinderloos zijnde, met twee voogdijen of toeziende voogdijen belast zijn; *b*)
7°. Zij, die, een of meer kinderen hebbende, met ééne voogdij of toeziende voogdij zijn belast; *c*)
8°. Zij, die op den dag hunner benoeming vijf wettige kinderen hebben, daaronder begrepen die, welke in den krijgsdienst van het koningrijk gestorven zijn. *d*)

De vader kan, om geene der redenen hier-boven vermeld, zich van de voogdij over zijne eigene kinderen doen ontslaan. (C. 427—436; B. 404.)

435. Hij die van eene voogdij of toeziende voogdij wenscht ontslagen te worden, is, op straffe van het verlies zijner bevoegdheid daartoe, verpligt zich bij verzoekschrift, en ten zijnen koste, tot de arrondissements-regtbank te wenden, en zulks binnen den tijd van acht dagen, te rekenen van den dag zijner benoeming, wanneer hij daarbij is tegenwoordig geweest, of wel van de gedane beteekening, en zal de regtbank, zonder vorm van proces, en behoudens beroep aan den hoogeren regter, de voorgedragene redenen van verschooning aannemelijk verklaren of wel verwerpen.

Niettegenstaande het aanvoeren van redenen tot verschooning, is de voogd of de toeziende voogd verpligt bij voorraad de voogdij of toeziende voogdij waar te nemen, tot dat deswege definitievelijk zal zijn beslist. (C. 438—440; B. 404, 419, 425; R. O. 69.)

NEGENDE AFDEELING.

Van de bevoegdheid tot, en de uitsluiting en afzetting van de voogdij of toeziende voogdij.

436. Tot de voogdij of toeziende voogdij zijn onbevoegd:

a) *Art.* 427 *C. N.* Tous citoyens exerçant une fonction publique dans un département autre que celui où la tutelle s'établit.

b) Tria autem onera sic sunt accipienda, ut non numerus pupillorum plures tutelas faciat, sed patrimoniorum separatio: et ideo qui tribus fratribus tutor datus est, qui indivisum patrimonium haberent.... unam tutelam suscepisse creditur. Ulpianus, in l. 1. 8 *Dig.* de Excusat. (27.1). Vg. Opzoomer II bl. 388 volgg.

c) *Art.* 435 *C. N.* Deux tutelles sont, pour toutes personnes, une juste dispense d'en accepter une troisième. — Celui qui, époux ou père, sera déjà chargé d'une tutelle, ne pourra être tenu d'en accepter une seconde, excepté celle de ses enfants.

d) Constat eos.... prodesse, qui in acie amittuntur: hi enim, quia pro re publica ceciderunt, in perpetuum per gloriam vivere intelliguntur. *Inst.* de Excus. tut., vel cur., pr. (I. 25). Zie de Pinto II § 270, 9; Diephuis, 2de dr., II n. 793.

1°. Minderjarigen; *a*)
2°. Zij, die onder curatele zijn gesteld;
3°. Vrouwen, behalve de moeder; *b*)
4°. Allen, die in persoon, of wier vader, moeder, echtgenoot of kinderen, tegen den minderjarige een regtsgeding voeren, waarin de staat van den minderjarige, zijn fortuin of een aanmerkelijk gedeelte zijner goederen betrokken is. (C. 442; B. 385, 404, 487 v., 1366.)

437. Van de voogdij of toeziende voogdij zijn uitgesloten, en kunnen zelfs worden ontzet, wanneer zij reeds werkzaam zijn:
1°. Zij, die tot eene onteerende straf zijn veroordeeld; (Sr. 7, 8, 28, 34, 42 n°. 6°, 335; Stb. 1854 n°. 102, a. 8 *c* en *d*.) *c*)
2°. Zij, die een bekend slecht levensgedrag houden;
3°. Zij, die in de waarneming der voogdij of toeziende voogdij onbekwaamheid of ontrouw aan den dag leggen;
4°. Zij, die van eene andere voogdij of toeziende voogdij zijn ontzet geworden;
5°. Zij, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeeren. (K. 770*a*; Rv. 888*a*; — C. 443—444; B. 407, 423, 430, 438, 440.)

438. De afzetting van eenen voogd geschiedt behoudens hooger beroep, door de arrondissements-regtbank, op verzoek van den toezienden voogd, of van een der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige tot den vierden graad ingesloten, en zelfs op aanvrage van het openbaar ministerie.

De regtbank, alvorens uitspraak te doen, is in alle gevallen verpligt den voogd en den toezienden voogd te hooren, wanneer laatstgemelde niet zelf de afzetting heeft verzocht.

In het vonnis, waarbij de voogd wordt afgezet, zal hij tevens worden veroordeeld om rekening en verantwoording van zijn beheer aan zijnen opvolger te doen. (C. 446 v.; B. 427, 430, 467; R. O. 69; Rv. 324 n°. 6.)

439. De afzetting van den toezienden voogd geschiedt door dezelfde regtbank en behoudens hetzelfde beroep, op verzoek van den voogd, of van een der bloedverwanten of aangehuwden, bij het vorige artikel omschreven, en zelfs op aanvrage van het openbaar ministerie; in allen gevalle, na verhoor van den toezienden voogd. (C. 426; B. 438.)

440. Het staat aan de arrondissements-regtbank vrij om, wanneer daartoe dringende redenen mogten bestaan, hangende het geding, den voogd, of den toezienden voogd, in de uitoefening zijner werkzaamheden te schorsen, en in het beheer der voogdij of der toeziende voogdij voorloopig te voorzien. (B. 387, 425.)

Art. 436, *lid c*, *C. N.* Les autres enfants morts ne seront comptés qu'autant qu'ils auront eux-mêmes laissé des enfants actuellement existants.

a) *Art.* 408 *B. W.* De vader, of, bij gebreke van dien, de moeder, heeft de voogdij zijner, of harer natuurlijke wettelijk erkende kinderen.

Bij minderjarigheid van den vader of de moeder, wordt inmiddels door den kantonregter in de voogdij voorzien.

b) *Art.* 442 n°. 3 *C. N.* „Les femmes, autres que la mère et les ascendantes." Voorduin III bl. 94, II.

c) *Art.* 443 *C. N.* La condamnation à une peine afflictive ou infamante emporte de plein droit l'exclusion de la tutelle. Elle emporte de même la destitution, dans le cas où il s'agirait d'une tutelle antérieurement déférée.

Art. 28 *C. P.* Quiconque aura été condamné à la peine des travaux forcés à temps, du bannissement, de la réclusion ou du carcan.... sera incapable de tutelle et de curatelle, si ce n'est de ses enfans, et sur l'avis seulement de sa famille.

Art. 335, *lid a*, *C. P.* Les coupables du délit mentionné au précédent article [excitation à la débauche] seront interdits de toute tutelle et curatelle;.... savoir, les individus auxquels s'applique le premier paragraphe de cet article, pendant deux ans au moins et cinq ans au plus; et ceux dont il est parlé au second paragraphe, pendant dix ans au moins et vingt ans au plus. Vg. Opzoomer II bl. 425 volgg.

TIENDE AFDEELING.

Van het toezigt van den voogd over den persoon des minderjarigen.

441. De voogd zal voor den persoon van den minderjarige zorg dragen, en denzelven in alle burgerlijke handelingen vertegenwoordigen. *a*)

De minderjarige is aan zijnen voogd eerbied verschuldigd. (C. 450*a*; B. 353*a*, 446, 1366, 1484, 313, 206, 337, 475, 944, 1483, 1835.)

442. Wanneer de voogd zwaarwigtige redenen van misnoegen heeft over het gedrag van den minderjarige, zal hij diens opsluiting kunnen verzoeken, met inachtneming van hetgeen te dien opzigte bij den vorigen titel is vastgesteld.

De regtbank kan in de opsluiting niet bewilligen dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den toezienden voogd, en de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige. (C. 468; B 357, 358.)

ELFDE AFDEELING.

Van het bestuur van den voogd.

443. De voogd moet de goederen van den minderjarige als een goed huisvader besturen, en is verantwoordelijk voor de kosten, schaden en interessen, die uit zijn slecht beheer zouden kunnen voortvloeijen.

Indien aan den minderjarige, het zij bij akte onder de levenden, het zij bij eene uiterste wilsbeschikking, goederen zijn geschonken of gemaakt, en het bewind daarover aan een of meerder daartoe aangestelde bewindvoerders is opgedragen, zijn de bepalingen omtrent den vader, in artikel 362 voorkomende *b*), op den voogd toepasselijk. (C. 450*b*; B. 449, 458, 472.)

444. De voogd zal, binnen tien dagen nadat hij de voogdij heeft aanvaard, de ontzegeling vorderen, indien de verzegeling heeft plaats gehad *c*); en dadelijk, in tegenwoordigheid van den toezienden voogd, overgaan of doen overgaan tot het inventariseren der goederen van den minderjarige.

De inventaris of boedelbeschrijving zal ook onderhands kunnen worden opgemaakt, en door den voogd en toezienden voogd moeten worden onderteekend; in alle gevallen, zal de deugdelijkheid daarvan door den voogd onder eede, ten overstaan van den kantonregter moeten bevestigd worden; wanneer de inventaris onderhands is opgemaakt, zal dezelve ter griffie van den kantonregter moeten worden overgebragt. (C. 451*a*; B. 427.) *d*)

a) Zie Opzoomer II bl. 348 volgg., en Diephuis t. a. p II n°. 840 volgg.

b) *Art.* 362 *B. W.* De vader heeft, gedurende het huwelijk, het bewind over de goederen aan zijne minderjarige kinderen toebehoorende

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op zoodanige goederen, welke, het zij bij akte onder de levenden, het zij bij eene uiterste wilsbeschikking, aan de kinderen zijn geschonken of gemaakt, onder bepaling dat het bewind daarover aan een of meerdere daartoe aangestelde bewindvoerders, buiten den vader, zal worden opgedragen.

Wanneer zoodanig gesteld bewind, om welke redenen ook, mogt vervallen, gaan de bedoelde goederen over onder het beheer van den vader.

Niettegenstaande de aanstelling van bijzondere bewindvoerders, in voege voorschreven, heeft de vader het regt om, gedurende de minderjarigheid van zijn kind, van eerstgemelden rekening en verantwoording te vragen.

c) *Art.* 669 *B. Rv.* Het zegel mag niet worden opgeheven, behalve in het geval van dringende noodzakelijkheid, waaromtrent de kanton-regter beslist, dan na drie volle dagen sedert de begrafenis, indien hetzelve vóór de begrafenis gelegd is, of sedert dat het zegel gelegd is, indien dit eerst na de begrafenis heeft plaats gevonden.

d) *Art.* 678 *B. Rv.* Boedelbeschrijving zal na de opheffing der zegels, indien daaromtrent de belanghebbenden eenstemmig zijn, onderhands kunnen worden opgemaakt in alle de gevallen waarin de wet niet uitdrukkelijk het tegendeel mogt hebben bepaald.

De akte van boedelbeschrijving door partijen onderteekend, moet ter griffie van het kanton-geregt waar het sterfhuis gevallen is, na door partijen voor den kanton-regter beëedigd te zijn, worden overgebragt, op dezelfde wijze als dit ten aanzien van minderjarigen bij artikel 444 van het Burgerlijk Wetboek is vastgesteld.

445. Indien de minderjarige iets aan den voogd verschuldigd is, zal deze zulks bij den inventaris moeten opgeven; bij gebreke van die opgave, kan de voogd hetgeen aan hem mogt verschuldigd zijn niet vorderen, voordat de minderjarige meerderjarig geworden zal zijn *a*); hij zal bovendien verliezen de achterstallige renten en interessen der hoofdsom, vervallen sedert het opmaken van den inventaris tot op het tijdstip dat de minderjarige zal zijn meerderjarig geworden; behoudens echter dat gedurende dat tusschenvak de verjaring tegen den voogd niet zal loopen. (C. 451*b*; B. 2023 v.)

446. Bij het aanvaarden van elke voogdij, met uitzondering van die, welke door den vader of de moeder gevoerd wordt, zal de kantonregter, na verhoor van den toezienden voogd, en na oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, bij raming, en naar gelang der goederen die bestuurd moeten worden, het beloop der som bepalen, welke de minderjarige jaarlijks zal kunnen verteren, gelijk mede de kosten welke op het beheer der goederen kunnen vallen; alles behoudens het beroep aan de arrondissements-regtbank, indien de kantonregter zich niet met de meening van het meerendeel der verschenen nabestaanden vereenigd heeft.

Bij dezelfde akte zal ook worden bepaald, of de voogd gemagtigd is om zich in zijn beheer te bedienen van eenen of meer bijzondere loontrekkende bewindvoerders, onder zijne verantwoordelijkheid de zaken waarnemende. (C. 454; B. 388, 389, 400, 418, 429; R. O. 54 n°. 5.)

447. De voogd is verpligt alle de meubelen of huisraad, die den minderjarige bij de opening der voogdij, of gedurende derzelver loop, te beurt vallen, mitsgaders de roerende goederen welke geene vruchten, inkomsten of voordeelen opleveren, te doen verkoopen *b*), met uitzondering van de zoodanige welke, met bewilliging van den kantonregter, en na verhoor of behoorlijke oproeping van den toezienden voogd, mitsgaders van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, *in natura* mogen bewaard blijven.

Die verkoop moet geschieden in het openbaar en door eenen bevoegden ambtenaar, met inachtneming der plaatselijke gebruiken, ten ware de [*arrondissements-regtbank*] kantonregter, na verhoor of oproeping als voren, mogt bevelen dat deze of gene bepaaldelijk aan te wijzen voorwerpen, in het belang van den minderjarige, onder de hand worden verkocht, voor of boven den prijs, waarop dezelve door daartoe te benoemen deskundigen mogten geschat zijn.

De [*regtbank*] kantonregter kan ook, na hetzelfde verhoor, den openbaren of onderhandschen verkoop toestaan van roerende goederen, welke, naar aanleiding van het eerste lid van dit artikel, *in natura* bewaard zijn, indien het belang van den minderjarige zulks vordert.

Koopmanschappen kunnen door den voogd onder de hand, door middel van makelaars, tegen den koers, en vruchten van landgoederen, ter markte of anderzins, tegen den marktprijs worden verkocht. (C. 452; A. 3; B. 388, 389, 448, 567, 568, 569, 571; K. 62. *c*)

a) *Art.* 451, *lid b*, *C. N.*: „à peine de déchéance."

b) *Art.* 452 *C. N.*: „dans le mois qui suivra la clôture de l'inventaire."

c) *Art.* 684 *B. Rv.* Wanneer er verkoop moet plaats hebben van roerende goederen waarin minderjarigen, onder curatele gestelden of afwezigen belang hebben, of wanneer de erfgenamen niet eenstemmig zijn, zal de verkoop in het openbaar door eenen bevoegden ambtenaar worden gedaan, overeenkomstig de plaatselijke gebruiken.

685. Indien echter alle belanghebbenden daarin toestemmen, zal de kanton-regter, ook wanneer onder de belanghebbenden minderjarigen of onder curatele gestelden zijn, naar gelang der omstandigheden kunnen toelaten dat de verkoop geschiede op eene der andere wijzen voorgeschreven bij artikel 447 van het Burgerlijk Wetboek

686. Wanneer de verkoop in het openbaar moet geschieden, zal de kanton-regter, op verzoek van eene der partijen, kunnen bevelen dat tot dezelve worde overgegaan.

Hij zal daartoe den dag bepalen, en den openbaren ambtenaar aanwijzen door wien dezelve zal worden gedaan, zoo de partijen deswege niet zijn overeengekomen.

Hij zal tevens gelasten dat van dit een en ander

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387.) *a*)

448. De vader en de moeder, voor zoo verre zij het wettelijk vruchtgenot hebben van de goederen aan den minderjarige toebehoorende, zijn vrijgesteld van de verpligting om de meubelen of andere roerende goederen te verkoopen, zoo zij verkiezen dezelve te bewaren, ten einde die naderhand *in natura* terug te geven.

In dat geval, zullen zij, ten hunnen koste, die goederen naar derzelver opregte waarde doen schatten door eenen deskundige, die door den toezienden voogd zal worden benoemd, en bij den kantonregter den eed zal afleggen. Zij zullen de begroote waarde van zoodanige goederen moeten opleggen, welke zij niet *in natura* mogten kunnen opleveren. (C. 453; B. 366, 447.)

449. De voogden zijn verpligt hetgeen van de inkomsten, na aftrek der verteering overschiet, te beleggen, zoo dra het batig slot het vierde gedeelte der gewone inkomsten van den minderjarige te boven gaat. *b*)

Zij mogen de penningen van den minderjarige op geene andere wijze beleggen, dan door den aankoop van inschrijvingen op het grootboek der werkelijke schuld van dit koningrijk, van onroerende goederen of in rentegevende schuldbrieven, gehypothekeerd op vaste goederen, welker onbezwaarde waarde ten minste een derde boven de te beleggen som bedraagt.

Wanneer de voogden gedurende den tijd van één jaar zijn in gebreke gebleven om eenige geldsommen, overeenkomstig het voorschrift van dit artikel, te beleggen, zijn zij daarvan de wettelijke interessen verschuldigd. (C. 455, 456; B. 391, 427, 429, 443, 451, 1286, 1804; Stb. 1857 n°. 171).

450. Indien zich onder de goederen van den minderjarige bevinden certificaten van de nationale schuld, zijn de voogden verpligt de overschrijving daärvan op het grootboek, ten name van den minderjarige, te doen bewerkstelligen. *c*)

De toeziende voogd zal voor de uitvoering van dezen maatregel moeten zorg dragen, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen. (B. 391, 427, 429, 449.)

451. De voogd zal ten behoeve van den minderjarige geen geld mogen opnemen, noch diens onroerende goederen vervreemden of verpanden, noch deszelfs effecten, schuldvorderingen en actien verkoopen of overdragen, zonder daartoe door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter te zijn gemagtigd. De [*arrondissements-regtbank*] kantonregter zal deze magt niet verleenen, dan uit hoofde eener volstrekte noodzakelijkheid of van een klaarblijkelijk voordeel, en na verhoor of na behoorlijke oproeping van den toezienden voogd en van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, *mitsgaders op de conclusien van het openbaar ministerie.* (C. 457; B. 364, 388, 389, 429, 455 v., 470, 479, 1122, 1216; Rv. 324 n°. 6, 690 v.) *d*)

aan de overige belanghebbenden kennis worde gegeven op zoodanige wijze en binnen zoodanigen tijd als hij naar de omstandigheden zal vermeenen te behooren.

687. De verkoop zal plaats hebben zoo wel in afwezendheid, als in tegenwoordigheid der belanghebbende partijen.

688. In geval er zwarigheden rijzen, zal daarop door den voorzitter der arrondissements-regtbank bij voorraad in kort geding worden beslist.

a) Zie de aanteekening *a*) op dat artikel.

b) *Art.* 455 *C. N.* [Le conseil de famille] déterminera positivement la somme à laquelle commencera, pour le tuteur, l'obligation d'employer l'excédant des revenus sur la dépense; cet emploi devra être fait dans le délai de six mois, passé lequel le tuteur devra les intérêts à défaut d'emploi.

c) *Art.* 58, *lid a*, *Ontwerp van* 13 *Februari* 1823. Indien zich onder de goederen van den minderjarige certificaten bevinden, hetzij van de nationale schuld, *hetzij van die eener vreemde Mogendheid*, *welke op de grootboeken kunnen worden ingeschreven*, enz. Zie Voorduin III bl. 118 volgg.

d) *Art.* 691 *B. Rv.* Wanneer alle de belanghebbenden er in toestemmen, zal, ook in geval dat minderjarigen of onder curatele gestelden onder die belanghebbenden zijn, de arrondissements-regtbank, naar gelang der omstandigheden, kunnen toelaten dat de verkoop der onroerende goederen geschiede op de wijze, voorgeschreven bij artikel 454 van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 1122 *B. W.* Indien de erfgenamen, of een of meer hunner, van oordeel zijn, dat de onroerende

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is op dezen van de* arrondissements-regtbank *overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18den *April* 1874 (Stb. n°. 68). *Door datzelfde artikel zijn de woorden:* mitsgaders op de conclusien van het openbaar ministerie, *aan het slot van het oorspronkelijke art.* 451 *voorkomende, vervallen. a)*

452. In geval van verkoop van onroerende goederen, zal de voogd bij zijn verzoekschrift moeten overleggen eenen staat van alle de goederen van den minderjarige, met opgave van de zoodanige welke hij zoude wenschen te vervreemden.

De [*regtbank*] kantonregter is bevoegd om den verkoop toe te staan, het zij van de aangewezen goederen, het zij van zoodanige andere, wier vervreemding aan [*haar*] hem min bezwarend in het belang des minderjarigen mogt toeschijnen. (C. 457, 458; B. 479.)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *a)*

453. De verkoop moet geschieden in het openbaar, ten overstaan van den toezienden voogd, door middel van eenen bevoegden ambtenaar, en volgens de plaatselijke gebruiken. (C. 459; A. 3; B. 427, 454; Rv. 690.)

454. De [*regtbank*] kantonregter is bevoegd om, in buitengewone gevallen, en wanneer het belang van eenen minderjarige zulks vordert, verlof te verleenen tot den onderhandschen verkoop van een onroerend goed.

Dat verlof zal echter niet worden toegestaan, dan op een met redenen bekleed verzoek van den voogd, en met eenparig goedvinden van den toezienden voogd, en van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige.

Indien de opgeroepen bloedverwanten of aangehuwden niet allen verschijnen, zal het eenparig goedvinden van degenen die opkomen voldoende zijn.

Het onroerend goed zal voor geenen lageren prijs mogen worden verkocht, dan waarop hetzelve, vóór het verleend verlof, zal zijn geschat geworden door drie deskundigen, door [*de regtbank*] den kantonregter te benoemen. (B. 388, 389, 455 v.; Rv. 691.)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *a)*

455. De formaliteiten, bij artikel 451 voorgeschreven, zijn niet toepasselijk, wanneer bij een vonnis, op verzoek van een der mede-eigenaars van een onverdeeld stuk goed, de verkoop bevolen mogt zijn, behoudens, echter dat die verkoop steeds in het openbaar zal moeten geschieden. (C. 460; Rv. 690 v.)

456. Indien de [*regter*] kantonregter, naar aanleiding van artikel 451, verlof verleent tot den verkoop van effecten, aan den minderjarige toebehoorende, kan hij tevens bepalen dat die verkoop onder de hand, door middel van makelaars, geschiede, mits de effecten van dien aard zijn dat derzelver waarde, op den dag des verkoops, door gewone prijscouranten kan worden aangetoond. (B. 454; K. 62.)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *a)*

457. De voogd vermag geen onroerend goed van den minderjarige op eene andere wijze dan in de openbare veiling te koopen. *b)*

goederen des boedels, of sommige daarvan, het zij in het belang van den boedel, tot betaling van schulden als anderszins, het zij om eene behoorlijke verdeeling te kunnen daarstellen, verkocht behooren te worden, kan de regtbank, na verhoor der andere belanghebbenden, of deze behoorlijk opgeroepen zijnde, den verkoop bevelen, overeenkomstig de voorschriften van de artikelen 600 tot 694 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, des echter, dat, indien de verkoop in het openbaar geschiedt, de tegenwoordigheid, immers de behoorlijke oproeping, van toeziende voogden en toeziende curators wordt gevorderd.

Indien een der medeerfgenamen een stuk onroerend goed koopt, heeft zulks ten zijnen opzigte hetzelfde gevolg, alsof hij het bij scheiding verkregen had. — Zie Mr. Ph. A. J. Bouvin, *De Wet van* 18 *April* 1874, *tot overbrenging van enkele bevoegdheden der Arr.-Rechtbb. bij de Kantonrechters* (*Stb.* n°. 68); Zierikzee 1874, bl. 33, *c* volgg., en *Rechtsgel. Bijbl.* 1875, *Afd. A*, bl. 78 volgg.

a) Zie aanteek. *a*) op dat artikel.

b) *Art.* 450, *lid c, C. N.* Il ne peut ni acheter les biens du mineur, ni les prendre à ferme, à moins que le conseil de famille n'aît autorisé le subrogé tuteur à lui en passer bail, ni accepter la cession d'aucun droit ou créance contre son pupille.

In dat geval, zal de koop echter niet van kracht zijn, dan ten gevolge der goedkeuring van [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter, verleend overeenkomstig de voorschriften en onder de bepalingen van het tweede, derde en vierde lid van artikel 454. (C. 450*c*, 1596*b*; B. 1506*e*.) *a*)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *b*)

458. De voogd vermag de goederen van den minderjarige niet voor zich zelven te huren of in pacht te nemen, ten zij de voorwaarden door den kantonregter, na verhoor of behoorlijke oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, mitsgaders van den toezienden voogd, zullen zijn goedgekeurd; in welk geval, laatstgemelde bevoegd is om de overeenkomst met den voogd te sluiten.

Hij vermag, zonder dezelfde goedkeuring, geene opdragt aan te nemen van regten of schuldvorderingen jegens den onder zijne voogdij staanden persoon. (C. 450*c*; B. 388, 389, 443, 668, 1569 v., 1584.) *c*)

459. De voogd vermag eene erfenis, aan den minderjarige opgekomen, niet anders te aanvaarden dan onder het voorregt van boedelbeschrijving. *d*)

Hij vermag geene erfenis te verwerpen, zonder daartoe, op de wijze bij artikel 451 vermeld, verlof bekomen te hebben. (C. 461; B. 428, 444, 1070, 1103, 1484.)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *b*)

460. Hetzelfde verlof wordt vereischt tot het aannemen eener gift aan eenen minderjarige gedaan; zij zal ten opzigte van den minderjarige dezelfde gevolgen hebben als ten opzigte van een meerderjarig persoon. (C. 463; B. 1484, 1724.) *e*)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op artikel 387. *b*)

461. Alvorens eene regtsvordering voor den minderjarige in te stellen, of zich op eene regtsvordering, tegen denzelven ingesteld, te verdedigen, kan de voogd, te zijner verantwoording, zich daartoe doen magtigen door den kantonregter, die daarop het gevoelen der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, en van den toezienden voogd, inneemt.

De voogd die, niet voorzien van dit verlof, eene regtsvordering heeft ingesteld, of zich daartegen verdedigt, kan door den regter tot de betaling der proces-kosten uit eigene beurs worden verwezen, indien wordt bevonden dat hij zonder redelijken grond het regtsgeding aangevangen of volgehouden heeft; onverminderd zijne gehoudenheid tot verdere vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn.

Hetzelfde kan plaats hebben, indien mogt blijken dat de voogd door valsche voorgevens, of verberging der waarheid, zoodanig verlof mogt hebben verkregen. (C. 464; B. 388, 389, 462 v.; Rv. 56 v., 280, 383, 385.

462. Het staat aan den voogd niet vrij in eene regtsvordering, tegen den minderjarige ingesteld, te berusten, zonder daartoe gemagtigd te zijn door den kantonregter, op de wijze als in den aanvang van het vorige artikel is vermeld. (C. 464; B. 461.)

463. Hetzelfde verlof wordt vereischt, wanneer de voogd eene scheiding of

a) In de *Wet van* 28 *Maart* 1823 (*Stb.* n°. 11) (art. 64) was aan dat artikel nog toegevoegd: „Deze bepaling is echter niet toepasselijk op den verkoop van een onverdeeld stuk goed, waarvan de voogd medeëigenaar is." Zie Voorduin III bl. 118, II volgg.

b) Zie aanteek. *a*) op dat artikel.

c) *Art.* 450, *lid c*, *C. N.* Zie noot *b*), op art. 457.

d) *Art.* 1092, *lid a*, *B. W.* Erfenissen, aan getrouwde vrouwen, minderjarige en onder curatele gestelde personen opgekomen, kunnen niet wettiglijk worden aanvaard, dan met inachtneming der wetsbepalingen welke die personen betreffen.

e) *Art.* 1722, *lid b en c*, *B. W.* jo. art. 1 der *Wet van* 18 *April* 1874 (*Stb.* n°. 68). Schenking aan onder voogdij staande minderjarigen, of onder curatele gestelden gedaan, wordt door den voogd of den curator, daartoe door den kantonregter gemagtigd, aangenomen.

Indien de kantonregter de magtiging verleent, blijft de schenking van kracht, al mogt de schenker vóór het verleenen der magtiging zijn overleden.

verdeeling wil vragen; doch kan hij, zonder dat verlof, antwoorden op eenen eisch tot scheiding of verdeeling tegen den minderjarige gedaan. (C. 465; B. 461, 1112.)

464. De regelen, welke ten opzigte der scheiding en verdeeling van goederen, waarbij minderjarigen belang hebben, zullen moeten worden in acht genomen, zijn bepaald bij den zestienden titel van het tweede boek, handelende *van boedelscheiding.* (C. 466; B. 459, 1112 v., 1118 v., 1284.)

465. De voogd kan, zonder het verlof waarvan bij artikel 451 wordt gesproken, in den naam van den minderjarige geene dading aangaan, noch de beslissing van eene zaak aan scheidsmannen opdragen. (C. 467; B. 1484, 1888; Rv. 620 v.) *a*)

Voor dit artikel geldt insgelijks het aangeteekende op art. 387. *b*)

466. Indien de vader of de moeder met den vooroverleden echtgenoot in algeheele of in beperkte gemeenschap is getrouwd geweest, kan dezelve, na verhoor of behoorlijke oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden, mitsgaders van den toezienden voogd, *en op de conclusien van het openbaar ministerie* door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter worden gemagtigd om de goederen, de nering, het bedrijf, den handel, de fabrijk of dergelijke, gedurende eenen bepaalden tijd, en zelfs tot de meerderjarigheid, in gemeenschap met de minderjarigen, te mogen aanhouden.

Dit verlof kan niet worden toegestaan, ten zij aan [*de regtbank*] den kantonregter, na inzage van de boedelbeschrijving, zij gebleken van het aanmerkelijk belang der minderjarigen, en van den waarborg, dien de voogd of de voogdesse oplevert. Hetzelve zal, op verzoek van den voogd, of van den toezienden voogd, na verhoor als voren, kunnen worden ingetrokken. (B. 174, 182, 210 v., 388, 389, 427.)

Het openbaar ministerie kan zelfs ambtshalve de intrekking vorderen.

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is op dezen van de* arrondissements-regtbank *overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18[den] *April* 1874 (Stb. nº. 68). *b*) *Door datzelfde artikel is ingetrokken het hier cursief gedrukte laatste lid van artikel* 466, *en zijn vervallen de in het eerste lid, achter de woorden* toeziende voogd *voorkomende, hier insgelijks cursief gedrukte, woorden*: en op de conclusien van het openbaar ministerie.

TWAALFDE AFDEELING.

Van de rekening en verantwoording der voogdij.

467. Elke voogd is, bij het eindigen van zijn beheer, verpligt tot het doen van eene slotrekening en verantwoording. (C. 469; B. 398, 404, 405, 429, 435*b*, 438*c*.)

a) *Art.* 467 *C. N.* Le tuteur ne pourra transiger au nom du mineur, qu'après y avoir été autorisé par le conseil de famille, et de l'avis de trois jurisconsultes désignés par le procureur impérial près le tribunal de première instance.

La transaction ne sera valable qu'autant qu'elle aura été homologuée par le tribunal de première instance, après avoir entendu le procureur impérial.

Art. 1889, *lid b*, *B. W.* Voogden en curators kunnen geene dading treffen dan zich gedragende overeenkomstig de bepalingen van den zestienden en achttienden titel des eersten boeks van dit Wetboek.

Art. 620, *lid b*, *B. Rv.* Allen die op regterlijk gezag zijn aangesteld, of die overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, of van dat van Koophandel geregtelijke magtiging tot het aangaan eener dading, of tot verkoop van goederen behoeven, mogen, zonder dergelijke magtiging, in hunne betrekking geene zaken aan de beslissing van scheidsmannen onderwerpen.

Art. 830 *B. Rv.* Voogden, curators of bewindvoerders zijn hiervan [van prorogatie] niet uitgesloten, mits daarbij in acht nemende de verpligtingen aan hen bij de wet opgelegd. Zie ook artt. 43, 55 R. O.

Art. 1967, *lid a*, *B. W.* De beslissende eed kan worden opgedragen omtrent alle geschillen, van welken aard ook, behalve degene waarover partijen geene dading zouden mogen treffen, of waarin hare bekentenis niet zoude kunnen worden in aanmerking genomen.

b) Zie aanteek. *a*) op dat artikel.

468. Die rekening en verantwoording zal gedaan worden ten koste van den minderjarige *a*), zoodra deze zijne meerderjarigheid heeft bereikt, of aan zijne erfgenamen, zoodra de minderjarige is overleden. *b*)

De voogd zal de kosten daartoe voorschieten.

Men zal daarin aan den voogd goeddoen alle noodzakelijke, betamelijke en behoorlijk geregtvaardigde uitgaven. *c*) (C. 471; B. 385, 427, 473; Rv. 771 v.)

469. De voogd vermag ten zijnen eigen bate geene som als loon in rekening te brengen.

Hij mag nogtans het loon ontvangen, hetwelk hem bij uiterste wilsbeschikking, of bij de in artikel 410 vermelde authentieke akte, mogt zijn toegelegd. (B. 446*b*.) *d*)

470. Elke overeenkomst, rakende de voogdij of de voogdij-rekening, welke tusschen den voogd en den minderjarige, meerderjarig geworden zijnde, mogt plaats hebben, is nietig en van onwaarde, wanneer dezelve niet is voorafgegaan van eene behoorlijke rekening en verantwoording, met overlegging der noodige bewijsstukken; van welk alles zal moeten blijken door eene schriftelijke erkentenis van dengenen aan wien de rekening gedaan is, ten minste tien dagen vóór de overeenkomst afgegeven. (C. 472; A. 14; B. 951, 1487, 1889.) *e*)

471. Het slot van rekening, door den voogd verschuldigd, zal, zonder dat zulks geëischt worde, renten dragen van den dag af dat de rekening gesloten is. *f*)

De renten van hetgeen de minderjarige aan den voogd schuldig blijft zullen niet loopen, dan van den dag der aanmaning tot betaling, na het sluiten van de rekening en verantwoording gedaan. (C. 474; B. 390 v., 1804, Stb. 1857 nº. 171; Rv. 710 nº. 3. *g*)

a) *Art.* 518 *Wetboek van* 1830: „aan den minderjarige en ten zijnen koste."

b) *Art.* 126, *litt. p*, *B. Rv.* De verweerder zal gedagvaard worden:

in zaken van het doen van rekening..... ten aanzien van voogden en curators, voor de regtbank binnen welker regtsgebied de voogdij of curatele is opgedragen; of... voor de regtbank van de woonplaats der verweerders, ten keuze van den aanlegger.

c) *Art.* 446 *B. W.* Bij het aanvaarden van elke voogdij, met uitzondering van die, welke door den vader of de moeder gevoerd wordt, zal de kantonregter, na verhoor van den toezienden voogd, en na oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, bij raming, en naar gelang der goederen die bestuurd moeten worden, het beloop der som bepalen, welke de minderjarige jaarlijks zal kunnen verteren, gelijk mede de kosten welke op het beheer der goederen kunnen vallen; alles behoudens het beroep aan de arrondissements-regtbank, indien de kantonregter zich niet met de meening van het meerendeel der verschenen nabestaanden vereenigd heeft.

Bij dezelfde akte zal ook worden bepaald, of de voogd gemagtigd is om zich in zijn beheer te bedienen van eenen of meer bijzondere loontrekkende bewindvoerders, onder zijne verantwoordelijkheid de zaken waarnemende.

d) *Art.* 410 *B. W.* De benoeming van den voogd geschiedt bij uiterste wilsbeschikking, of bij elke andere authentieke en bijzonderlijk daartoe ingerigte akte.

e) *Art.* 472 *C. N.* Tout traité qui pourra intervenir entre le tuteur et le mineur devenu majeur, sera nul, s'il n'a été précédé, *etc.*

f) *Art.* 1286 *B. W.* In verbindtenissen, die alleen betrekkelijk zijn tot de betaling van eene zekere geldsom, bestaat de vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit vertraging in de uitvoering voortkomende, alleenlijk in de bij de wet bepaalde interessen, behoudens de bijzondere regelen op den koophandel en op borgtogten betrekkelijk.

Die vergoeding van kosten, schaden en interessen is verschuldigd, zonder dat de schuldeischer eenig verlies behoeve te bewijzen.

Zij is alleenlijk verschuldigd van den dag dat dezelve in regten gevorderd is, uitgezonderd de gevallen waarin de wet die van regtswege doet loopen.

Art. 781 *B. Rv.* Indien hij, aan wien de rekening gedaan moet worden, verzuimd heeft zijne schriftuur van debat te doen beteekenen, of later op de bij artikel 778 bepaalde wijze, zijne belangen voor te dragen, wordt uitspraak gedaan op de overgelegde stukken, zonder dat tegen deze uitspraak verzet wordt toegelaten.

Indien, ten gevolge van deze uitspraak, de rekenpligtige eenige gelden verschuldigd is, zal hij dezelve, tot dat zij worden opgevorderd, zonder daarvoor interessen verschuldigd te zijn, onder zich kunnen behouden.

g) *Art.* 1195 *B. W.* De bevoorregte inschulden op alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen zijn de hierna vermelde, en worden in de volgende orde verhaald:

7º. De schuldvordering van minderjarigen of onder curatele gestelden ten laste van hunne voogden en curators, ter zake van derzelver beheer; voor zoo verre dezelve niet kunnen worden verhaald uit de hypotheken of andere zekerheid, welke, naar aanleiding van den zestienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, mogt gesteld zijn.

Art. 585 *B. Rv.* Lijfsdwang heeft.... plaats....

9º. Voor het slot van rekening, verschuldigd door voogden, curators, geregtelijke bewaarders en beheerders van gemeentelijke en andere open-

472. Alle regtsvordering van den minderjarige tegen zijnen voogd, betrekkelijk de verrigtingen der voogdij, verjaart met tien jaren, te rekenen van den dag der meerderjarigheid. (C. 475; B. 1983 v.)

ZEVENTIENDE TITEL.

Van handligting. a)

473. Door handligting kan de minderjarige meerderjarig worden verklaard, of kunnen aan hem bepaalde regten van meerderjarigheid worden toegekend. (B. 385, 474 v., 480 v.) *b*)

474. De handligting, door welke de minderjarige meerderjarig wordt, wordt verkregen door *venia ætatis* of *brieven van meerderjarigverklaring*, te verleenen bij den hoogen raad, die echter niet van kracht zijn, dan nadat dezelve door den Koning zullen zijn goedgekeurd *c*), en te dien einde aan hem door den hoogen raad opgezonden. (B. 329.)

475. Het verzoek om brieven van meerderjarigverklaring, kan aan den hoogen raad worden gedaan door den minderjarige, wanneer deze den vollen ouderdom van twintig jaren heeft bereikt.

Bij het verzoekschrift moet eene akte van geboorte, of, wanneer die niet geleverd kan worden, een ander deugdelijk blijk van den vereischten ouderdom worden overgelegd. (B. 354, 441, 31, 127.)

476. De hooge raad, alvorens op het verzoek te beslissen, hoort den vader, en bij gebreke van dezen, de moeder van den minderjarige; wanneer de vader en de moeder des minderjarigen overleden zijn, of zich in de onmogelijkheid mogten bevinden om hunnen wil te kennen te geven, moeten de voogd, de toeziende voogd, mitsgaders de bloedverwanten of aangehuwden *d*) van den minderjarige, worden gehoord of behoorlijk opgeroepen. (B. 355, 361, 441, 427.) *e*)

477. De hooge raad zal aan de arrondissements-regtbank van de woonplaats des minderjarigen, of ook wel, bij te grooten afstand van deze, aan den kantonregter kunnen opdragen om de hier-boven vermelde personen te hooren.

Het verbaal van dit verhoor zal alsdan aan den hoogen raad worden inge-

bare gestichten, die tot het doen van rekening en verantwoording verpligt zijn, en voor alle teruggaven, welke, ten gevolge van gemelde rekening, moeten plaats hebben.

Art. 710. Tot het voorregt van boedelafstand worden niet toegelaten:

3°. Voogden...... indien zij in hunne verantwoording, als zoodanig te kort komen.

Art. 398 *B. W.* De waarborg houdt op, en de hypothecaire inschrijvingen of verbanden op het grootboek zullen, ten koste van den minderjarige, worden doorgehaald of opgeheven, zoodra het beheer van den voogd geeindigd en, door het afleggen der rekening, de overgifte der bescheiden en de betaling der slotsom, de verantwoordelijkheid is opgehouden.

a) *Code Civil*, artt. 476 volgg.: *de l'Emancipation; Wetboek L. N*, artt. 389 volgg.: *Van Emancipatie of ontslag uit de magt van ouders en voogden; Ontwerp* 1820, *Boek* I, *Titel* XIX, artt. 718 volgg.: *Van Emancipatie; Titel* XX, artt. 726 volgg.: *Van Venia Aetatis; Wetboek* 1830, artt. 523 volgg.: *Van Handligting of Emancipatie;* artt. 533 volgg.: *Van Venia Aetatis of Brieven van Meerderjarigverklaring.*

b) Emancipatio, vulgo *Handligting*, eaque duplex, expressa et tacita. *Expressa*, sive Iustinianea, olim frequentior, apud iudicem facta, patre profitente, sese filium sua potestate dimittere, addita rogatione, ut index hoc confirmaret et actis inscriberet; iam rarior aut plane nulla, Frisiis tamen servata, quibus illa fit coram Curiae Praeside, filio consentiente, data tamen in emancipationis praemium ex filii bonis patri dimidio usufructu; ad hanc utrum quis cogi queat invitus, ex iuris Romani subsidio petendum. *Tacita* vero, quae Romanis incognita, Belgis placuit in nuptiis, separata familia, maiori aetate et similibus." Arntzenius, *Institut. Iuris Belgici, de condit. hom.*, *Pars* I, *Tit.* XIII, § 12, *pag.* 204 sqq. (Ook aangehaald bij Opzoomer II bl. 484 (2).)

c) De Groot, *Inleid. I*, 10; Voorduin III bl. 138, VII, volgg.

d) „Men ziet niet in, dat er groote zwarigheid kan bestaan, aan den hoogen raad vrij te laten, om, *pro re natâ*, zoodanige bloedverwanten, in zoodanigen getale te hooren, als dat kollegie zal oorbaar achten." Voorduin III bl. 142 volgg., III.

e) *Art.* 728 *Ontwerp* 1820. De hooge raad is verpligt, alvorens te adviseren op een verzoek om *venia aetatis*, hetzelve te stellen in handen van het plaatselijk bestuur van des verzoekers woonplaats, om na de ouders, voogden of naaste bloedverwanten van de minderjarigen in hunne belangen gehoord te hebben, den hoogen raad te dienen van berigt en consideratiën.

zonden, met bijvoeging van alle de inlichtingen en aanmerkingen, welke de regtbank of de kantonregter zal noodig oordeelen. (R. O. 25; Rv. 324 n[i]. 2 en 6.)

478. De meerderjarigverklaarde staat in alles met den meerderjarige gelijk. *a*)

Ten opzigte van het aangaan van een huwelijk, blijft hij echter in de verpligting om, achtervolgens de bepalingen van de artikelen 92, 93 en 94, de toestemming zijner ouders of grootouders te verkrijgen, tot dat hij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren zal hebben bereikt. (B. 354, 385, 1053.)

479. Het staat aan den hoogen raad vrij om, in het belang des minderjarigen, in de brieven van meerderjarigverklaring de bepaling te voegen, dat hij, aan wien dezelve verleend worden, desniettegenstaande, tot dat hij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren hebbe bereikt, zijne onroerende goederen niet anders zal mogen vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter zijner woonplaats, na verhoor of behoorlijke oproeping van den vader, of, deze ontbrekende, van de bloedverwanten of aangehuwden.

In geval van verkoop, mag de kantonregter ook toestaan dat dezelve onderhands geschiede. (B. 451, 454; Rv. 691.)

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18[den] *April* 1874 (Stb. n°. 68). *b*)

480. Handligting, waarbij aan eenen minderjarige bepaalde regten van meerderjarigheid worden toegekend, kan, wanneer de minderjarige den vollen ouderdom van achttien jaren heeft bereikt, op zijn verzoek, door den kantonregter worden verleend.

Tegen den wil van dengene der ouders, die de vaderlijke magt uitoefent *c*), wordt zij niet verleend. (C. 477; B. 354, 355, 362 v.)

Dit artikel is, ter vervanging van het oorspronkelijke artikel 480 *d*), *vastgesteld bij artikel* 1 *der Wet van den* 4[den] *Julij* 1874 (Stb. n° 91) *e*)

481. Wanneer beide de ouders in leven zijn, beslist de kantonregter na verhoor of behoorlijke oproeping van dengene der ouders, die de vaderlijke magt uitoefent, en van de bloedverwanten of aangehuwden.

Wanneer de minderjarige onder voogdij staat, beslist de kantonregter na verhoor of behoorlijke oproeping van den voogd, den toezienden voogd, de bloedverwanten of aangehuwden en van den vader of de moeder, zoo een van beiden in leven mogt zijn zonder met de voogdij belast te wezen.

De artikelen 388 en 389 zijn ten deze van toepassing.

a) „Soo wanneer de wees ..... vóór de bestemde jaren mondig ofte sijns selfs voogt wert gemaekt” .... de Groot, *Inleid. I,* 10.

Art. 1053 *B. W.* Getrouwde vrouwen, minderjarigen, zelfs wanneer deze handligting hebben bekomen, onder curatele gestelde personen, en alle degenen die onbevoegd zijn om verbindtenissen aan te gaan, mogen geene uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen zijn. — Zie Opzoomer IV. bl. 346 volgg.

b) *Art.* 2 *dier Wet.* Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art. 842 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6. Verzoeken, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

c) *Art.* 355 *B. W.* De vader alleen oefent, gedurende het huwelijk, deze magt uit.

Indien de vader daartoe buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen.

d) Dit artikel luidde: Handligting, waarbij aan eenen minderjarige bepaalde regten van meerderjarigheid worden toegekend, kan, wanneer de minderjarige den vollen ouderdom van achttien jaren bereikt heeft, verleend worden door den vader, en bij gebreke van denzelven, door de moeder, bij eene enkele verklaring, voor den kantonregter hunner woonplaats af te leggen.

e) *Art.* 2 *dier Wet.* Verzoeken om handligting en om intrekking van handligting, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften, tijdens de indiening bestaande.

De kantonregter kan, alvorens te beslissen, de persoonlijke verschijning van den minderjarige gelasten.

Vóór het sluiten van het verhoor bepaalt de kantonregter den dag, waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen nà den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den minderjarige en door ieder, die op het verzoek gehoord is.

Artikel 342 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing. *a*)

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden. (C. 478, 479; B. 354, 355, 385, 404, 405, 407, 437 v.; R. O. 54 nº. 5; Rv. 324 nº 6; Stb. 1874 nº. 68, a. 2.)

Dit artikel is, ter vervanging van het oorspronkelijke artikel 481 *b*), *vastgesteld bij art.* 1 *der Wet van den* 4den *Julij* 1874 (Stb. nº. 91). *c*)

482. Bij het verleenen der handligting bepaalt de kantonregter uitdrukkelijk, welke regten van meerderjarigheid aan den minderjarige worden toegekend. (B. 484.) *d*)

Dit artikel is, ter vervanging van het oorspronkelijke artikel 482 *e*), *vastgesteld bij art.* 1 *der Wet van den* 4den *Julij* 1874 (Stb. nº 91). *c*)

483. De minderjarige, die dusdanige handligting heeft bekomen, wordt als meerderjarig beschouwd, alleen opzigtelijk de daden en verrigtingen, uitdrukkelijk, in voege voormeld, aan hem opgedragen, en kan daartegen, op grond van minderjarigheid, niet in zijn geheel worden hersteld. *f*) Voor het overige, blijft hij in den volstrekten toestand van minderjarigheid. (B. 482, 1482 v.)

484. De bevoegdheid en de regten, uit krachte der artikelen 480, 481 en 482, aan den minderjarige toe te kennen, mogen zich niet verder uitstrekken dan tot de gedeeltelijke of de geheele ontvangst, de uitgave van, en de beschikking over zijne inkomsten, het sluiten van verhuringen, het bebouwen zijner landerijen, en het uitoefenen van zoodanige bedrijven als daartoe noodzakelijk zijn, het uitoefenen van eenig handwerk, het oprigten van, of deelnemen in eenige fabrijk, en eindelijk tot het drijven van nering en handel.

In de beide laatste gevallen is de minderjarige bevoegd om, even als een meerderjarige, alle verbindtenissen te sluiten, tot die fabrijk, nering en handel betrekkelijk, met uitzondering van de vervreemding en de bezwaring zijner

a) *Art.* 342 *B. Rv.* Het hooger beroep van een vonnis, hetwelk niet bij voorraad kan worden ten uitvoer gelegd, kan niet worden ingesteld binnen de eerste acht dagen na den dag van deszelfs uitspraak: indien het hooger beroep binnen dat tijdvak plaats heeft, wordt de appellant niet ontvankelijk verklaard, behoudens zijn vermogen om zijn beroep te herhalen, indien de termijn niet verstreken is.

De uitvoering der vonnissen, welke niet bij voorraad kunnen worden ten uitvoer gelegd, wordt gedurende de acht dagen geschorst.

b) Dat artikel luidde: Gelijke handligting kan, na het overlijden van den vader en de moeder, of wanneer deze zich in de onmogelijkheid mogten bevinden om hunnen wil te kennen te geven, op verzoek van den minderjarige, worden verleend door den kantonregter, na verhoor of behoorlijke oproeping van den voogd en den toezienden voogd, mitsgaders van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige.

De voogd en de toeziende voogd, mitsgaders de bloedverwanten of aangehuwden, welke zijn verschenen, zijn bevoegd tegen de beslissing van den kantonregter bij de arrondissements-regtbank op te komen.

Op dit beroep moet het openbaar ministerie worden gehoord.

c) Zie de aant. *e*) op art. 480.

d) Zie Opzoomer II bl. 439 (4).

e) Dat artikel luidde: Bij de in de twee vorige artikelen vermelde verklaring, moet uitdrukkelijk worden bepaald en omschreven, welke regten van meerderjarigheid aan den minderjarige worden toegekend.

f) *Art.* 1482 *B. W.* Alle verbindtenissen door minderjarige of onder curatele gestelde personen aangegaan zijn van regtswege nietig, en moeten, op eene door hen of van hunnentwege daartoe gedane vordering, worden nietig verklaard, op den enkelen grond der minderjarigheid of der curatele.

De verbindtenissen, aangegaan door getrouwde vrouwen en door minderjarigen die handligting hebben bekomen, zijn slechts van regtswege nietig, voor zoo verre die verbindtenissen hunne bevoegdheid te boven gaan.

vaste goederen, en van de vervreemding of verpanding zijner rentegevende effecten, inschrijvingen in grootboeken van openbare schuld, hypothecaire schuldvorderingen en aandeelen in naamlooze of andere vennootschappen. *a*)

Hij kan ter zake der handelingen, waartoe hij krachtens de verkregene handligting bevoegd was, hetzij eischende of verwerende in regten optreden. Art. 78 *b*) geldt voor die handelingen niet. (C. 481 v., 487; B. 354, 362, 441, 443, 668, 669, 1482, 1484, 1584 v.; K. 19, 40 v.)

Het tweede en derde lid van dit artikel zijn, ter vervanging van het tweede lid van het oorspronkelijke art. 484 *c*), *vastgesteld bij art.* 1 *der Wet van den* 4den *Julij* 1874 (Stb. nº. 91). *d*)

485. De handligting, bij de vijf vorige artikelen omschreven, kan door de arrondissements-regtbank worden ingetrokken, indien de minderjarige daarvan misbruik maakt of er gegronde vrees bestaat dat hij dit zal doen.

De intrekking geschiedt, wanneer beide de ouders in leven zijn, op verzoek van den vader of, zoo de vaderlijke magt door de moeder wordt uitgeoefend, op verzoek van deze; wanneer de minderjarige onder voogdij staat, op verzoek van den voogd of toezienden voogd.

Op het verzoek wordt niet beslist dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den minderjarige en van den voogd, indien het verzoek door den toezienden voogd, of van dezen, indien het verzoek door den voogd is gedaan.

De regtbank kan gelasten, dat ook de bloedverwanten of aangehuwden en de vader of de moeder, zoo een van beiden in leven mogt zijn zonder met de voogdij belast te wezen, zullen worden opgeroepen om gehoord te worden. *e*)

Zij beslist zonder hooger beroep. (C. 485, 486; B. 354, 355, 385, 388, 389, 427, 481; R. O. 54.)

Dit artikel is, ter vervanging van het oorspronkelijke artikel 485, *d*) *vastgesteld bij art.* 1 *der Wet van den* 4den *Julij* 1874 (*Stb. nº.* 91). *f*)

486. Alle handligting in dezen titel vermeld, gelijk ook de intrekking volgens het voorgaande artikel, moet openbaar bekend worden gemaakt, bij behoorlijke afkondiging en plaatsing in het officiële dagblad en in dat van de woonplaats des minderjarigen, of, bij gebreke daarvan, in het dagblad eener naastgelegene plaats.

In de afkondiging der handligting moet naauwkeurig worden vermeld hoedanig, en tot welk einde, dezelve is verleend. Vóór deze afkondiging, werkt zoo min de handligting als de intrekking van dezelve tegen derden. (B. 485.)

a) Zie Opzoomer II. bl. 487 vlgg. (1)

b) *Art.* 78 *B. W.*.... „minderjarigen volgen de woonplaats van hunne ouders of voogden."

c) Dat lid luidde: In de beide laatste gevallen, is de minderjarige bevoegd om, even als een meerderjarige, alle verbindtenissen te sluiten, tot die fabrijk, nering en handel betrekkelijk, met uitzondering alleen van de vervreemding en de bezwaring zijner vaste goederen.

d) Zie de aant. *e*) op art. 480.

e) *Art.* 486 *C. N.* Dès le jour où l'émancipation aura été révoquée, le mineur rentrera en tutelle, et y restera jusqu'à sa majorité accomplie. — Vg. ook art. 725, *lid b*, *Ontwerp* 1820, en art. 532 *Wetboek* 1880.

f) Dat artikel luidde: Indien de minderjarige van de handligting, bij de vijf vorige artikelen omschreven, misbruik maakt, of indien daarvoor billijke vrees mogt bestaan, kan dezelve, op een daartoe ingeleverd verzoekschrift van den vader of de moeder, of bij ontbreken van deze, of wel, indien zij zich in de onmogelijkheid bevinden om hunnen wil te verklaren, van den voogd, den toezienden voogd, of de bloedverwanten of aangehuwden, na verhoor van het openbaar ministerie, door de arrondissements-regtbank worden ingetrokken. Deze beslissing is aan geen hooger beroep onderworpen.

Door deze intrekking keert de minderjarige weder geheel terug onder de magt van zijnen vader, zijne moeder, of zijnen voogd.

ACHTTIENDE TITEL.

Van curatele. a)

(*Vg. de Wet van den 29sten Mei* 1841 (Stbl. nº. 20.), *houdende bepalingen omtrent de gestichten voor krankzinnigen, en de wijze hunner opneming in, en ontslag uit dezelve*, en het Kon. Besluit van den 5den October 1841 (Stb. nº. 41), *de uitvoering van die wet regelende.*)

487. De meerderjarige, die zich in eenen gedurigen staat van onnoozelheid, krankzinnigheid *b*) of razernij bevindt, moet *c*) onder curatele worden gesteld, al is het dat hij bij tusschenpozing het gebruik zijner verstandelijke vermogens bezit.

Een meerderjarig persoon kan ook uit hoofde van verkwisting *d*) onder curatele gesteld worden. (C. 489, 513; B. 511, 518.)

488. Elk bloedverwant is bevoegd om, uit hoofde van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij van zijnen bloedverwant, diens curatele te verzoeken.

Ter oorzake van verkwisting, kan de curatele alleen worden verzocht door de bloedverwanten in de regte linie, en door die in de zijdlinie tot den vierden graad ingesloten. *e*)

In het eene en andere geval, kan de eene echtgenoot verzoeken dat de andere onder curatele worde gesteld.

Hij die gevoelt door zwakheid van vermogens niet in staat te zijn om zijne eigene belangen behoorlijk waar te nemen, kan zelf vragen om onder curatele te worden gesteld. (C. 490, 514; B. 169, 345 v., 499.) *f*)

489. Indien, in geval van razernij, de curatele niet is verzocht door de personen, in het vorige artikel omschreven, is het openbaar ministerie daartoe verpligt.

In geval van onnoozelheid of krankzinnigheid, kan de curatele insgelijks door het openbaar ministerie worden gevorderd tegen iemand, die noch echtgenoot, noch bekende bloedverwanten binnen het koningrijk heeft. (C. 491; Rv. 324 nº. 1.)

490. Alle verzoeken tot curatele moeten worden ingediend bij de regtbank van het arrondissement der woonplaats van dengenen, tegen wien het verzoek gerigt is. (C. 492; B. 74 v.)

a) *Code Civil, Livre* I, *Titre* XI, *Chap.* II: *De l'Interdiction.*

b) *Art.* 1 *der Wet van* 29 *Mei* 1841 (*Stb.* nº. 20). Onder krankzinnigen worden in deze wet verstaan, allen, die van het geheel of gedeeltelijk vrije gebruik van hunne verstandelijke vermogens beroofd zijn.

c) *Art.* 20 *der Wet van* 29 *Mei* 1841 (*Stb.* nº. 20). Na verloop van den derden proeftijd, zal er geene nadere vernieuwing worden toegestaan, maar zal de krankzinnige, als in gedurigen staat van krankzinnigheid verkeerende, worden aangemerkt, en ingeval hij meerderjarig en niet reeds vroeger onder curatele gesteld is, zal zulks door de regtbank zijner woonplaats, overeenkomstig de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek geschieden.

Indien daartoe noodzakelijkheid bestaat, zal de arrondissements-regtbank, in de hiervoren bepaalde vormen, de magtiging kunnen verleenen, om het verblijf van den krankzinnige in het geneeskundig gesticht, hangende het verzoek om curatele, te verlengen.

d) Solent hodie Praetores vel Praesides, si talem hominem invenerint, qui neque tempus neque finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando et dissipando profudit, curatorem ei dare, exemplo furiosi. Ulpianus, in l. 1 pr. *de Curat. furios.* (27, 10).

e) Zie Nicolaï (Voorduin III. bl. 169, XI).

f) *Art.* 400 *Wetboek L. N.* Onder curatele worden gesteld:

2º. Die, wegens doofheid, stomheid, blindheid, ouderdom of aanhoudende ziekte, de curatele begeeren, of daarin toestemmen.

Art. 781 *Ontwerp* 1820. Meerderjarigen, die buiten staat zijn om hunne personen te beschermen, of hunne goederen te besturen, worden onder curatele gesteld.

Art. 782. Voor de zoodanigen worden gehouden:

8º. Die zich gewoonlijk, en in zoo verre in den drank te buiten gaan, dat daaruit voor hen zelven, of voor anderen, nadeelige gevolgen te vreezen zijn.

Art. 788. Ook kunnen onder curatele gesteld worden: dooven, stommen, blinden, hoog bejaarden, en die eene doorgaande ziekte hebben, wanneer zij namelijk zelve de curatele begeeren, of daarin toestemmen.

491. De daadzaken, waaruit van de onnoozelheid, krankzinnigheid, razernij of verkwisting kan blijken, moeten bij het verzoekschrift bepaaldelijk worden opgegeven, en daarbij worden gevoegd zoo wel de bewijsstukken, als eene opgave der getuigen. (C. 493; B. 494, 1904 v., 1946 v.)

492. Indien de regtbank van oordeel is dat die daadzaken genoegzaam gewigtig zijn om tot curatele te kunnen aanleiding geven, zal zij de bloedverwanten of aangehuwden moeten hooren. *a*) (C. 494; B. 345, 388 en 389 j°. 506

493. De regtbank zal, na verhoor of behoorlijke oproeping van de personen bij het vorige artikel aangeduid, dengenen, wiens curatele verzocht is, moeten ondervragen; wanneer deze buiten staat mogt zijn om zich te kunnen verplaatsen, zal de ondervraging in zijne woning moeten geschieden, door een of meer daartoe benoemde regters, door den griffier vergezeld, en, in alle gevallen, in tegenwoordigheid van het openbaar ministerie.

De ondervraging zal niet vroeger plaats kunnen hebben, dan nadat zoo wel het verzoekschrift als het verslag, bevattende de door de bloedverwanten geuitte gevoelens, aan dengenen, wiens curatele verzocht is, zullen zijn beteekend geworden. (C. 496; B. 495, 497, 509; R. O. 25.) *b*)

494. Indien de regtbank, na verhoor of behoorlijke oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden, en na verhoor van dengenen wiens curatele verzocht is, oordeelt genoegzaam te zijn ingelicht, zal zij, zonder eenige verdere formaliteiten, op het verzoekschrift kunnen beschikken; in het tegenovergestelde geval, zal zij het hooren van getuigen bevelen, ten einde de aangevoerde daadzaken tot klaarheid te brengen. (Pr. 893; B. 491.)

495. Na de ondervraging in artikel 493 vermeld, zal de regtbank, zoo daartoe gronden zijn, eenen provisionelen bewindvoerder benoemen, om voor den persoon en de goederen van dengenen, wiens curatele verzocht is, zorg te dragen. (C. 497; B. 500, 503.) *c*)

496. Het vonnis op een verzoek om curatele zal niet anders dan in eene openbare teregtzitting kunnen worden uitgesproken, na verhoor of behoorlijke oproeping der partijen *d*) en op de conclusien van het openbaar ministerie. (C. 498, 515; R. O. 20; Rv. 324 n°. 2.)

497. In geval van beroep, kan de hoogere regter, zoo daartoe gronden zijn.

a) *Art.* 494 *C. N.* „sur l'état de la personne dont l'interdiction est demandée."

Art. 495 *C. N.* Ceux qui auront provoqué l'interdiction, ne pourront faire partie du conseil de famille: cependant l'époux ou l'épouse, et les enfants de la personne dont l'interdiction sera provoquée, pourront y être admis sans y avoir voix délibérative. — Zie ook art. 545 *Wetboek* 1830.

b) *Art.* 16 *der Wet van* 29 *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 20). Tot het verleenen der magtiging, in het voorgaand artikel vermeld, zal, in den regel, de verklaring van den geneesheer van het geneeskundig gesticht, in hetwelk de voorloopige opneming heeft plaats gehad, voldoenden grond opleveren.

Het zal echter aan de regtbank vrijstaan, om, zulks noodig oordeelende, zoodanige personen voor zich te doen komen, welke in staat mogten wezen, om nadere opheldering omtrent den toestand van den krankzinnige te geven.

Die personen worden geroepen door de zorg van den verzoeker of van het openbaar ministerie, en worden in de raadkamer gehoord, zonder eenige formaliteit.

In geval het verzoek niet van het openbaar ministerie is uitgegaan, zal hetzelve bij het verhoor moeten tegenwoordig zijn.

De krankzinnige persoon kan nimmer worden gehoord.

c) *Art.* 28 *der Wet van* 29 *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 20) *j°. art.* 1 *der Wet van* 18 *April* 1874 (*Stb.* n°. 68). Indien er noodzakelijkheid bestaat om in het geheel of gedeeltelijk beheer der goederen van iemand, die in een gesticht is opgenomen, of in de waarneming zijner belangen, in welk opzigt ook, te voorzien, zal de arrondissements-regtbank zijner woonplaats, op verzoek der bij art. 10 vermelde personen, of andere belanghebbenden, of bij gebreke van dezen, op verzoek van het openbaar ministerie, hetwelk overigens altijd zal moeten worden gehoord, eenen provisionelen bewindvoerder benoemen.

De vrouw kan tot provisionele bewindvoerster der belangen van haren man benoemd worden.

Die bewindvoerder zal geene andere daden dan van zuiver beheer kunnen verrigten, tenzij met toestemming en op de magtiging [*der arrondissements-regtbank*] van den kantonregter. Die toestemming en magtiging zullen alleen om gewigtige redenen, en na verhoor der vier naaste bloedverwanten en van den echtgenoot, alsmede van het openbaar ministerie, worden verleend.

d) Zie Opzoomer II bl. 460 (5) en 461 (1).

dengenen wiens curatele is verzocht, op nieuw ondervragen of doen ondervragen. (C. 500; R. O. 69; B. 493.) *a*)

498. Alle vonnissen of arresten, waarbij curatele verleend wordt, zullen van wege de verzoekers, binnen de tien dagen, aan de wederpartij moeten beteekend en openbaar gemaakt worden, door derzelver plaatsing in de officiële dagbladen, mitsgaders in een nieuwspapier der provincie, indien hetzelve bestaat, alles op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn. (C. 501; B. 500.)

499. Wanneer de curatele gevraagd wordt, naar aanleiding van het vierde lid van artikel 488, hoort de regtbank de bloedverwanten of aangehuwden, en den echtgenoot des verzoekers, en zullen gevolgd worden de bepalingen, in de artikelen 493, 494, 495 en 496 vervat. Het openbaar ministerie zorgt, in dat geval, voor de bekendmaking van de uitspraak, op de wijze in artikel 498 voorgeschreven. (B. 497.)

500. De curatele zal aanvangen te werken, te rekenen van den dag dat het vonnis of het arrest zal zijn uitgesproken. *b*)

Alle handelingen, die daarna door den onder curatele gestelde zijn verrigt, zijn van regtswege nietig *c*)

Nogtans behoudt degene, die uit hoofde van verkwisting is onder curatele gesteld, het vermogen om uiterste wilsbeschikkingen te maken. (C. 502; B. 143, 495, 498, 501 v., 503, 506, 942, 1366, 1482 v., 1850; Rv. 254 n°. 2, 350, 354.)

501. Alle handelingen, welke mogten hebben plaats gehad vóór het verleenen der curatele, op grond van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij uitgesproken, zullen kunnen worden vernietigd, indien de oorzaak der curatele blijkbaar bestond, op het tijdstip waarop die handelingen verrigt zijn. (C. 503; B. 116 n°. 3.) *d*)

502. Na iemands dood, kunnen de door hem verrigte handelingen, de uiterste wilsbeschikkingen alleen uitgezonderd *e*), op grond van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij, niet worden bestreden, dan in geval de curatele vóór zijn overlijden mogt zijn verleend of verzocht geworden, ten ware het bewijs der kwaal uit de bestredene handeling zelve voortvloeide. (C. 504; B. 942, 1356 n°. 1.) *d*)

503. Zoodra de uitspraak tot curatele kracht van gewijsde bekomen heeft, zullen door den kantonregter een curator en een toeziende curator over den onder curatele gestelde worden benoemd, met inachtneming der bepalingen, bij de vijfde afdeeling van den zestienden titel van dit boek voorgeschreven.

In dat geval, houden de bemoeijenissen van den provisionelen bewindvoerder op, en is deze verpligt aan den curator rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen; wanneer hij zelf tot curator benoemd wordt, zal de aflegging dier rekening aan den toezienden curator geschieden. (C. 505; B. 413 v., 434 v. en 436 v. j°. 506*c*, 495, 497, 500; Rv. 53 n°. 6.)

504. De man wordt van regtswege curator over zijne onder curatele gestelde vrouw. *f*) (C. 506; B. 160, 424 j°. 506*c*, 503.)

505. De vrouw *g*) kan tot curatrice over haren man worden benoemd. In

a) Zie art. 16 der *Wet van* 29 *Mei* 1841, afgedrukt in noot *b*), vorige bladzijde.

b) Zie Opzoomer II bl. 475 en 481 volgg.

c) *Art.* 1482, *lid a*, *B. W.* Alle verbindtenissen door minderjarige of onder curatele gestelde personen aangegaan zijn van regtswege nietig, en moeten, op eene door hen of van hunnentwege daartoe gedane vordering, worden nietig verklaard, op den enkelen grond der minderjarigheid of der curatele.

d) Zie Opzoomer II bl. 478 volgg., 484 volgg.

e) *Art.* 942 *B. W.* Tot het maken of herroepen van eenen uitersten wil moet men zijne verstandelijke vermogens bezitten.

f) Zie Opzoomer II bl. 498 volgg.

g) *Art.* 436 *B. W.* Tot de voogdij of toeziende voogdij zijn onbevoegd:

3°. Vrouwen, behalve de moeder.

Art. 506, *lid c*, *B. W.* De wetsbepalingen omtrent de voogdij van minderjarigen ...., bij art. 424 tot en met 448 .... voorkomende .... gelden insgelijks bij de curatele. — Vg. Opzoomer II bl. 468.

dat geval, zal de kantonregter, na verhoor of oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden van den onder curatele gestelde, eenen toezienden curator aanstellen, mitsgaders den vorm en de voorwaarden der besturing regelen; behoudens het beroep van de vrouw aan de arrondissements-regtbank, zoo zij vermeent door de beschikkingen van den kantonregter bezwaard te zijn. (C. 507; B. 158, 404, 413 v., 434 v. en 436 v. j°. 506c, 503; R. O. 54 n°. 5.

506. De onder curatele gestelde staat gelijk met eenen minderjarige.

Wanneer hij, die uit hoofde van verkwisting onder curatele gesteld is, zich ten huwelijk wil begeven, zijn daarop toepasselijk de bepalingen der artikelen 95 *a*) en 206.

De wetsbepalingen omtrent de voogdij over minderjarigen, bij artikel 386 tot en met 399, bij artikel 424 tot en met 443 *b*), bij artikel 444, 445, 446, 449 en volgende van de elfde en twaalfde afdeelingen van den zestienden titel voorkomende, gelden insgelijks bij de curatele. (C. 509; B. 118, 385 v., 514, 595, 1053, 1092, 1366 v., 1482, 1490, 1722, 1850; Stb. 1841 n°. 14.)

507. Indien de onder curatele gestelde persoon minderjarige kinderen heeft, en de andere echtgenoot overleden is, of zich buiten de mogelijkheid bevindt om de voogdij te kunnen waarnemen, zal de curator van den onder curatele gestelden insgelijks voogd van die minderjarigen zijn. (B. 355, 400, 408*b*, 413, 514.) *c*)

508. De inkomsten van dengenen die, uit hoofde van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij, onder curatele is gesteld, moeten bijzonderlijk besteed worden om diens lot te verzachten en zijne genezing te bevorderen. (C. 510; B. 446 en 449 j°. 506*c*, 509.) *d*)

509. Naar den aard der ziekte en de gegoedheid van den onder curatele gestelden persoon, kan de arrondissements-regtbank, op verzoek van den curator, en na verhoor of behoorlijke oproeping van den toezienden curator, en van de bloedverwanten of aangehuwden, bevelen dat hij zal worden verzorgd in zijne woning, of in een ziekenhuis, of ook wel, indien zijn toestand en de openbare veiligheid zulks vorderen, dat hij voor den tijd van één jaar, of zooveel korter als zijn toestand dit zal toelaten, in een gesticht zal worden geplaatst.

Het staat aan de arrondissements-regtbank vrij om, zoo zij daartoe gronden vindt, in het belang van hem wiens curatele gevraagd wordt, of in dat der openbare veiligheid, reeds dadelijk na de ondervraging in artikel 493 vermeld, deze plaatsing in een gesticht voorloopig te bepalen.

In alle deze gevallen, zijn tot hooger beroep, bij een eenvoudig verzoekschrift in te stellen, bevoegd de curator en opgekomen bloedverwanten en aangehuwden; met dien verstande echter, dat het aan de regtbank vrijstaat om, daartoe billijke gronden zijnde, derzelver bevelen bij voorraad uitvoerbaar te verklaren.

Het openbaar ministerie moet op dit verzoek van vastzetting, zoo in eersten als in tweeden aanleg, worden gehoord. (C. 510, 515; B. 388 en 389 j°. 506*c*, 508, 510; Rv. 324 n°. 2 en 6; R. O. 69; Rv. 53.) *e*)

a) In de *Off. Ed.* staat verkeerdelijk 93.

b) Zie Opzoomer II bl. 466.

c) Zie Opzoomer II bl. 497.

d) *Art.* 446, *lid a, B. W.* [in art. 506, lid c, op de curatele toepasselijk verklaard]. Bij het aanvaarden van elke voogdij, met uitzondering van die, welke door den vader of de moeder gevoerd wordt, zal de kantonregter, na verhoor van den toezienden voogd, en na oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, bij raming, en naar gelang der goederen die bestuurd moeten worden, het beloop der som bepalen, welke de minderjarige jaarlijks zal kunnen verteren, gelijk mede de kosten welke op het beheer der goederen kunnen vallen; alles behoudens het beroep aan de arrondissements-regtbank, indien de kantonregter zich niet met de meening van het meerendeel der verschenen nabestaanden vereenigd heeft.

e) *Art.* 15 *der Wet van* 27 *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 20). Uiterlijk binnen zes weken na de dagteekening van het bevelschrift van den president of van de arrondissements-regtbank, zal het, in het vorig artikel bedoeld ver-

510. De arrondissements-regtbank is bevoegd, op verzoek van den curator, en na het openbaar ministerie te hebben gehoord, de plaatsing in een gesticht, bij voortduring der daartoe geleid hebbende omstandigheden, telkens uiterlijk voor één jaar te verlengen. (B. 509.) *a*)

511. De arrondissements-regtbank heeft mede het vermogen om den persoon die, volgens de laatste zinsnede van artikel 487, uit hoofde van verkwisting, onder curatele is gesteld, het zij te gelijk met deze voorziening, het zij daarna, uiterlijk voor één jaar, doch, zoo noodig, telkens uiterlijk voor één jaar te verlengen, in een verbeterhuis te doen plaatsen, wanneer blijkt dat zijne eigene veiligheid of de openbare zedelijkheid dit vordert, en dat hij door een buitensporig en slecht gedrag voor de zamenleving gevaarlijk is. Indien er onverwijlde noodzakelijkheid bestaat, en de vertraging tot den afloop van het regterlijk onderzoek zoude kunnen gevaarlijk zijn, is de regtbank bevoegd om, hangende dat onderzoek, zoodanige voorloopige behoedmiddelen, en, des noods, de vastzetting te bevelen, als de omstandigheden vorderen. (B. 509, 512 v.; Rv. 51.) *b*)

512. Het verzoek tot vastzetting kan aan de regtbank worden gedaan door den echtgenoot van den onder curatele te stellen of gestelden persoon, door zijne bloedverwanten in de regte linie, en door die in de zijdlinie, tot den derden graad ingesloten, door zijnen curator, en door het openbaar ministerie, dat altijd op zoodanig verzoek zal moeten worden gehoord.

Aan alle dezen staat de weg van hooger beroep open. (B. 488*b* en *c*, 513; R. O. 69; Rv. 324 n°. 2 en 6.)

513. Het gedaan verzoek tot zoodanige vastzetting, of tot de verlenging van deze, moet beteekend worden aan hem tegen wien het is gerigt.

Hij is bevoegd om daartegen zijne bezwaren bij de regtbank, en zelfs, door beroep, bij den hoogeren regter in te brengen, terwijl het echter aan den regter vrijstaat om, daartoe billijke gronden zijnde, zijn bevel bij voorraad uitvoerbaar te verklaren.

De opheffing der vastzetting kan mede door hem gevraagd worden, en de

slag, met een nader verzoekschrift of requisitoir, moeten worden overgelegd aan de voorzeide arrondissements-regtbank, die, wanneer daartegen geene gewigtige bedenkingen bestaan, na verhoor van het openbaar ministerie, de magtiging verleent om den lijder in een geneeskundig gesticht te doen verblijven, gedurende eenen bepaalden proeftijd, dien van één jaar niet te boven gaande.

Art. 18. Bij de opneming van den krankzinnige in een geneeskundig gesticht, moet aan den, met die opneming belasten, bestuurder van hetzelve worden overhandigd eene expeditie van het bevelschrift, of de dispositie waarbij de magtiging is verleend; van die overhandiging wordt melding gemaakt in het daarvoor bestemd register, ingerigt naar het daarvan vast te stellen model, en het stuk wordt daaraan gehecht.

Op dezelfde wijze wordt gehandeld met de regterlijke beschikkingen, bij de artikelen 15, 19, 20, laatste alinea, 24 en 26 bedoeld.

Indien de uitvoering is gelast op de minuut, wordt het bevelschrift geheel overgeschreven, onverminderd de verpligting om, zoo dra mogelijk, eene behoorlijke expeditie daarvan aan het register te hechten.

Art. 22. Bij de opneming van dezulke, wier plaatsing in een gesticht, krachtens de artikelen 509, 510 of 518 van het Burgerlijk Wetboek, door eene arrondissements-regtbank is bevolen, in een geneeskundig gesticht, of in eene bewaarplaats in welke laatste geene anderen opgenomen mogen worden, moeten de voorschriften van artikel 18 dezer wet worden opgevolgd.

a) *Art.* 19 *der Wet van* 29 *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 20.) Wanneer de krankzinnige in den loop van den proeftijd niet herstelt, zal de geneesheer van het geneeskundig gesticht, in hetwelk de verpleging is geschied, eene met redenen omkleede verklaring nopens zijnen toestand opmaken.

Die verklaring zal, vóór het uiteinde van den gestelden proeftijd, aan de arrondissements-regtbank, die de magtiging heeft verleend, worden aangeboden, welke daarop, in de hiervoren omschreven vormen, eenen nieuwen proeftijd, den termijn van één jaar niet te boven gaande, zal kunnen toestaan.

Na verloop van dit tweede jaar zal, indien dezelfde aanleiding daartoe bestaat, nog eenmaal op dezelfde wijze kunnen worden gehandeld.

De krankzinnige, die krachtens de bepalingen dezer wet, in een geneeskundig gesticht is opgenomen, zal daarin steeds blijven, zoo lang de beraadslagingen der regtbank over de verlenging van zijne verpleging in hetzelve niet zijn geëindigd. — Zie ook artt. 18 en 22, afgedrukt onder art. 509.

Art. 20. Afgedrukt in de noot *c*) op art. 487. — Over het ontslag zie de artt. 23 volgg. derzelfde Wet.

b) Door dit en de volgende artikelen is vervallen het *Souverein Besluit* van 12 *Februarij* 1814 (*Stb.* n°. 25), hierboven afgedrukt op bl. 46 *c*).

arrondissements-regtbank moet, alvorens deze te verleenen, daarop hooren allen die, volgens het vorige artikel, de bevoegdheid zouden hebben om de vastzetting te verzoeken.

De beslissing daarop is aan beroep onderworpen. (B. 512; R. O. 69; Rv. 53.)

514. Een minderjarig kind van eenen onder curatele gestelden persoon kan geen huwelijk aangaan, noch bedingen deswege maken, dan met inachtneming der voorschriften van de artikelen 95 en 206. (C. 511; B. 507.)

515. Niemand, uitgezonderd echtgenooten en bloedverwanten in de opgaande of nederdalende linie, is verpligt eene curatele of toeziende curatele langer dan acht jaren te behouden; na verloop van dien tijd, kan de curator of de toeziende curator zijn ontslag vorderen, en moet hem dit worden verleend. (C. 508; B. 345 v., 433.) *a*)

516. De curatele eindigt, wanneer de oorzaken ophouden die daartoe hebben aanleiding gegeven; nogtans zal de opheffing van dezelve niet worden verleend dan met inachtneming der formaliteiten, bij de wet voorgeschreven om curatele te bekomen, en zal degene, die onder curatele gesteld is, de uitoefening zijner regten niet kunnen hervatten, voordat het vonnis tot opheffing der curatele kracht van gewijsde zal hebben verkregen. (C. 512; B. 487, 506.) *b*)

517. De opheffing van curatele moet worden bekend gemaakt, op de wijze bij artikel 498 voorgeschreven.

Slotbepaling.

518. De minderjarige die zich in staat van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij bevindt, wordt niet onder curatele gesteld, maar blijft onder het toezigt van deszelfs vader, moeder of voogd.

Niettemin mag hij in geen gesticht worden opgesloten, ten zij de arrondissements-regtbank, na onderzoek van den staat des minderjarigen, het daartoe vereischt provisioneel of definitief verlof hebbe verleend, met inachtneming der voorschriften van dezen titel, voor zoo verre dezelve op dat geval kunnen worden toegepast. (B. 354, 385, 441, 487, 509 v.) *c*)

NEGENTIENDE TITEL.

Van afwezigheid. *d*)

EERSTE AFDEELING.

Van voorloopige voorzieningen.

519. Indien iemand zijne woonplaats verlaten heeft, zonder volmagt tot het waarnemen zijner zaken en belangen, of orde op het beheer derzelve gesteld te hebben, of wel indien de door hem gegeven volmagt is vervallen, en indien er noodzakelijkheid is om in dat beheer, geheel of gedeeltelijk te voorzien, of hem te doen vertegenwoordigen *e*), zal, op verzoek van belangheb-

a) „Cette faculté [om ontslag te vorderen] n'a pas été accordée à l'époux ni aux parents dans la ligne directe; car la loi ne leur impose pas une charge nouvelle; c'est la voix de la nature qui leur ordonne de protéger et défendre un infortuné, qui les touche de si près, et qui les empêche de rejeter cette obligation sur autrui, aussi longtems qu'ils ont la possibilité de l'accomplir." Nicolaï (Voorduin III bl. 189).

b) Zie Opzoomer II bl. 476 volgg.

c) Zie de artt. 18 en 22 der *Wet van 29 Mei* 1841, afgedrukt onder art. 509.

d) *Code Civil*, *Livre* I, *Titre* III, *du Domicile*; *Titre* IV, *des Absens*.

e) *Art.* 568 *Wetboek* 1830. Wanneer zich de noodzakelijkheid opdoet om te voorzien in de beheering van alle of sommige goederen, achtergelaten door iemand, die van zijne woonstede afwezend is, die

benden *a*), of ook van het openbaar ministerie *b*), door de regtbank van de woonplaats des afwezigen, een bewindvoerder worden benoemd om zijne goederen en belangen, geheel of gedeeltelijk, te beheeren en waar te nemen, voor zijne regten op te komen, en hem daarbij te vertegenwoordigen.

Alles onverminderd de bijzondere wetsbepalingen, voor het geval van faillissement, of van kennelijk onvermogen. (C. 112; B. 74 v., 431, 526*b*, 1829 v., 1850; K. 764 v.; Rv. 53 n°. 6, 324 n°. 6, 882 v.)

520. De bewindvoerder is verpligt om, des noods na verzegeling, te maken behoorlijke beschrijving van de goederen, waarover hem het beheer is toevertrouwd. Hij zal het gereede geld, daarbij gevonden, of hetwelk naderhand door hem mogt worden geïnd, storten in de kas der geregtelijke consignatien, en verder zich regelen naar de voorschriften omtrent het beheer van goederen aan minderjarigen toebehoorende, voor zoo verre die op zijn bewind van toepassing kunnen worden gemaakt *c*), ten ware omtrent dit een of ander door de regtbank anders mogt zijn bepaald. (B. 391, 443 v., 449, 521 v.; Rv. 678 v.)

521. De bewindvoerder is verpligt jaarlijks aan het openbaar ministerie bij de regtbank die hem benoemd heeft, te doen summiere rekening en verantwoording, en te vertoonen de effecten en bescheiden tot zijn beheer behoorende. Deze rekening zal worden opgemaakt op ongezegeld papier, en overgegeven zonder eenigen geregtelijken vorm. Het openbaar ministerie kan daarop zoodanige voordragt aan de regtbank doen, als hetzelve in het belang van den afwezige zal noodig oordeelen.

De goedkeuring dezer rekening brengt geen nadeel toe aan het regt, hetwelk de afwezige, of andere belanghebbenden, tegen dezelve mogten kunnen doen gelden. (C. 114; B. 519, 520, 528, 539, 838; Rv. 53 n°. 6, 324 n°. 6, 771 v.)

522. De bewindvoerder is bevoegd als belooning te berekenen, bij het doen van zijne jaarlijksche rekening, twee en een half ten honderd der ontvangst, en een en een half ten honderd der uitgaven. (B. 446*b*, 468*c*. 521, 1025, 1068, 1393.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verklaring van vermoedelijk overlijden.

523. Indien iemand zijne woonplaats heeft verlaten, zonder volmagt tot het waarnemen van zijne zaken gegeven *d*), of order op het beheer van dezelve gesteld te hebben, en wanneer vijf jaren zijn verloopen na zijn vertrek, of na de laatste tijding, waaruit kon blijken dat hij in leven was, zonder dat in die vijf jaren bewijs is ingekomen van zijn aanwezen of van zijn overlijden, om het even of er voorloopige voorzieningen zijn bevolen dan niet, zal zoodanige afwezige, ten verzoeke van belanghebbenden *e*), op daartoe bekomen verlof van de regtbank zijner verlatene woonplaats, voor diezelfde regtbank kunnen worden opgeroepen, bij eene openbare dagvaarding *f*), loopende op eenen termijn van drie maanden, of zooveel langer als door de regtbank mogt worden bevolen.

geen' gemagtigde heeft gesteld, en wiens aanzijn onzeker is .... *enz.* Zie Voorduin III bl. 395 volgg., en Opzoomer II bl. 550 volgg.

a) Zie Opzoomer II bl. 556.

b) *Art.* 114 *C. N.* Le ministère public est spécialement chargé de veiller aux intérêts des personnes présumées absentes: et il sera entendu sur toutes les demandes qui les concernent. — Zie art. 324 B. Rv. n°. 6.

c) Artt. 443 volgg. Zie echter artt. 391 en 449, lid *b*, vergeleken met wat hier omtrent het gereede geld is voorgeschreven. Vg. ook Diephuis, 2e dr. II n°. 1158 v.

d) *Art.* 115 *C. N.* Lorsqu'une personne aura cessé de paraître au lieu de son domicile ou de sa résidence, et que depuis quatre ans on n'en aura point eu de nouvelles, *etc.* Vg. Opzoomer II bl. 560 volgg.

e) Zie Opzoomer II bl. 524 (3).

f) Leden der derde afdeeling wilden dit veranderen in *edictale dagvaarding* of in *openbaar afgekondigde dagvaarding*. Voorduin III bl. 221, VI.

Wanneer op die dagvaarding noch de afwezige, noch iemand voor hem opkomt, die van zijn aanwezen doet blijken, zal verlof tot eene tweede dergelijke dagvaarding, en op deze tweede, in het geval als voren, verlof tot eene derde dergelijke dagvaarding worden verleend.

Deze dagvaardingen moeten telkens worden geplaatst in zoodanige nieuwspapieren als de regtbank bij het verleenen van het eerste verlof, uitdrukkelijk zal aanwijzen, en ook telkens worden aangeplakt aan de voorname deur der vergaderplaats van de regtbank, en aan het huis der gemeente, binnen welke de afwezige zijne woonplaats had. (C. 115; B. 519, 526, 528, 531 v., 549, 1829 v.; Rv. 4 n°. 7.) *a*)

524. Indien op de derde dagvaarding, noch de afwezige, noch iemand voor hem is opgekomen, die behoorlijk van zijn aanwezen doet blijken, kan door de regtbank, op daartoe gedanen eisch, na verhoor van het openbaar ministerie, worden verklaard, dat er regtsvermoeden *b*) van overlijden bestaat, sedert den dag nadat de afwezige kan worden gerekend zijne woonplaats te hebben verlaten, of na de laatste tijding van zijn leven *c*), en welke dag bepaaldelijk in het vonnis moet worden uitgedrukt. (B. 523; Rv. 324 n°. 6.)

525. De regtbank zal, alvorens op den eisch uitspraak te doen, des noods na een daartoe bevolen getuigenverhoor, te houden in tegenwoordigheid van het openbaar ministerie, letten op de beweegredenen der afwezigheid, op de oorzaken die het ontvangen van tijdingen van den afwezige hebben kunnen verhinderen, en op alle andere omstandigheden, tot het vermoeden van overlijden betrekkelijk.

Zij kan, naar aanleiding van dit alles, het doen van uitspraak uitstellen tot nog uiterlijk vijf jaren boven den tijd, in artikel 523 vermeld, en zoodanige nadere oproepingen en plaatsing daarvan in de nieuwspapieren bevelen, als zij in het belang des afwezigen mogt noodig oordeelen. (C. 116, 117, 119; B. 550; Rv. 199 v.)

526. Indien iemand bij het verlaten zijner woonplaats eene volmagt tot het waarnemen van zijne zaken gegeven, of orde op het beheer derzelve heeft gesteld *d*), en er tien jaren zijn verloopen na zijn vertrek, of na de laatste tijding van zijn leven, zonder dat in die tien jaren bewijs van zijn aanwezen of van zijn overlijden zal zijn ingekomen, kan zoodanige afwezige, ten verzoeke van belanghebbenden, worden opgeroepen, en kan worden verklaard, dat er regtsvermoeden van overlijden bestaat, op de wijze en volgens de

a) *Wet van den* 9den *Julij* 1855 (*Stb.* n°. 67).

Wij WILLEM III, *enz.*

Allen, die deze zullen zien, *enz.*

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van de ingezetenen des Koningrijks eene verkorting wenschelijk maakt der termijnen, vastgesteld in de artikelen 523, 526 en 549 van het Burgerlijk Wetboek, ten aanzien van hen, die bij vermoedelijke of bekende scheepsrampen zijn vermist;

Zoo is het, dat Wij, *enz.*

Art. 1. Het tijdsverloop van vijf of tien jaren, in de artikelen 523, 526 en 549 van het Burgerlijk Wetboek gevorderd, wordt beperkt tot drie jaren, wanneer de afwezige tot de bemanning of passagiers blijkt behoord te hebben van een schip, waarvan gedurende dien tijd geene berigten zijn ingekomen.

De termijn van drie jaren vangt aan met de laatste tijding van het schip, en, zoo er van geene tijding blijkt, met den dag van het laatst in zee steken van het schip.

Art. 2. Hetzelfde tijdsverloop van vijf of tien jaren wordt tot één jaar ingekort, wanneer de afwezige vermist is ter gelegenheid eener noodlottige gebeurtenis op 's lands kusten, binnenlandsche zeeën of wateren, aan eenig vaartuig, aan een deel zijner bemanning of zijner passagiers overkomen.

De termijn van één jaar vangt aan met het tijdstip waarop de gebeurtenis geacht moet worden te hebben plaats gegrepen.

Lasten en bevelen, *enz.*

Gegeven, *enz.*

WILLEM.

De Minister van Justitie,
D. DONKER CURTIUS.

Uitgegeven den *twaalfden* Julij 1855.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

b) Diephuis, 2de dr. II n°. 1190; Opzoomer II bl. 527 (1).

c) „den dag volgende op dien waarop zijn bestaan nog voor het laatst zeker was.” Opzoomer II bl. 526.

d) *Art.* 795 *Ontwerp* 1820. Wanneer een afwezende een gemagtigde heeft achtergelaten, *enz.*

Art. 573 *Wetboek* 1830. Indien de afwezende eene volmagt heeft achtergelaten, *enz.* — Zie Opzoomer II bl. 565 volgg.; Diephuis, t. a. p., n°. 1178 volgg.

voorschriften in de drie voorgaande artikelen vermeld. Dit verloop van tien jaren wordt gevorderd, al ware het ook dat de gegeven volmagt of gestelde orde van den afwezige vroeger mogten zijn geeindigd.

In het laatste geval echter, zal in het beheer worden voorzien op de wijze als in de eerste afdeeling van dezen titel is vermeld. (C. 121, 122; B. 519, 523, 1832, 1850.) *a*)

527. De verklaring van vermoedelijk overlijden moet algemeen worden bekend gemaakt door middel van dezelfde nieuwspapieren, in welke de openbare oproepingen zijn geplaatst geweest. (C. 118; B. 524.)

DERDE AFDEELING.

Van de regten en verpligtingen van vermoedelijke erfgenamen en andere belanghebbenden, na de verklaring van vermoedelijk overlijden.

528. De vermoedelijke erfgenamen van den afwezige, welke, het zij volgens versterfregt, het zij volgens uiterste wilsbeschikking, tot zijne nalatenschap geregtigd zouden zijn geweest op den dag, in het vonnis uitgedrukt, zijn bevoegd van den bewindvoerder, indien deze bestaat, rekening, verantwoording en afgifte te vorderen, en om de goederen van den afwezige in bezit te nemen; alles tegen het stellen van persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde zekerheid dat die goederen zullen worden gebruikt, zonder dezelve te verslimmeren of te verwaarloozen, mitsgaders voor de teruggave der goederen of van derzelver waarde, indien de aard der goederen dit mogt medebrengen, en zulks ten behoeve van den afwezige, wanneer hij terug mogt komen, of van andere erfgenamen, van wier beter regt daarna mogt blijken. *b*)

De vermoedelijke erfgenamen, mitsgaders alle belanghebbenden *c*) zijn dienvolgens bevoegd om de opening der uiterste wilsbeschikkingen, zoo die bestaan, te vorderen. *d*) (C. 120, 123; B. 519, 521, 524, 529, 530, 531, 539, 831, 879, 880, 921 v., 990, 1002, 1097, 1208, 1857, 1864; Rv. 53 n°. 6, 616 v., 771 v.)

529. Bij gebreke van het stellen der zekerheid in het voorgaande artikel vermeld, zullen de goederen onder het beheer van eenen derde worden gesteld, en kan ten opzigte van roerende goederen, verkoop worden bevolen, met inachtneming der voorschriften, in artikel 833 en 834 van dit Wetboek voorkomende. (C. 126*b*; B. 836, 839, 850, 1767 v.; Rv. 53 n°. 6.) *e*)

530. De vermoedelijke erfgenamen hebben, ten opzigte van het genot van de goederen van den afwezige, dezelfde regten, en zijn aan dezelfde verpligtingen onderworpen, welke ten aanzien van vruchtgebruikers zijn voorgeschreven, voor zoo verre de bepalingen, op dat onderwerp gemaakt, toepasselijk zijn, en daaromtrent hierna niet anders is voorzien. (B. 538, 808 v, 829 v.)

531. Op denzelfden voet als dit in de drie voorgaande artikelen omtrent de vermoedelijke erfgenamen des afwezigen is bepaald, kunnen de legatarissen *f*),

a) *Zie de artikelen* 1 *en* 2 *der Wet van den* 9den *Julij* 1855 (Stb. n°. 67), *afgedrukt onder art.* 528.

b) *Art.* 881 *B. W.* De vruchtgebruiker moet persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde, zekerheid stellen, dat hij van de zaak, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, als een goed huisvader zal gebruik maken, zonder dezelve te verslimmeren, of te verwaarloozen, mitsgaders dat de goederen zullen worden terug gegeven, of derzelver waarde, indien het goederen geldt waarvan bij artikel 804 wordt gehandeld.

c) Opzoomer II bl. 529 (2).

d) *Art.* 990 *B. W.* De notaris, die onder zijne minuten eenen uitersten wil, van welken aard ook, heeft, moet daarvan, na den dood van den erflater, aan de belanghebbende personen kennis geven.

e) *Art.* 577, *lid b*, *Wetboek* 1830. Bij gebreke van borgstelling zal de afwezend-verklaring beschouwd worden als vervallen, en door de regtbank, overeenkomstig de bepalingen van artikel 568, in de belangen van den afwezenden worden voorzien. Voorduin III bl. 281, VI volgg., 286, VI volgg.

f) *Art.* 1006, *lid a*, *B. W.* De legataris zal de afgifte van de gelegateerde zaak aan de erfgenamen of legatarissen, die daarmede belast zijn, moeten vragen,

en alle anderen die op de goederen van den afwezige, na zijn overlijden, eenig regt zouden gehad hebben *a*), hetzelve bij voorraad uitoefenen. (C. 123; B. 528, 854 n°. 1, 927 v., 1006.)

532. Zij die eenige goederen van den afwezige onder hun bezit of beheer hebben verkregen, zijn, ieder voor zoo veel hem aangaat, daarvan aan den afwezige, wanneer hij terug mogt komen, of aan andere erfgenamen, of regthebbenden, welke mogten opkomen, en van hun beter regt doen blijken, rekening, verantwoording en afgifte schuldig. (C. 125; B. 528, 529, 531; Rv. 771 v.)

533. De vermoedelijke erfgenamen zijn dadelijk bij het inbezitnemen verpligt tot eene behoorlijke beschrijving van alle de goederen, door den afwezige achtergelaten *b*). Aan hen wordt het voorregt van boedelbeschrijving toegekend. Bij gebreke van zoodanige boedelbeschrijving, en in de gevallen bij artikel 1077 voorzien, verliezen zij het hier-boven toegekend voorregt, onverminderd de verpligtingen in het vorige artikel omschreven. (C. 126; B. 830*c*, 1070 v.)

534. Behoudens de voorgaande bepalingen, en voor zoo verre dien ten gevolge niet anders is bevolen, kunnen de vermoedelijke erfgenamen de goederen van den afwezige, in welker bezit zij zijn getreden, bij voorraad onder elkander verdeelen, met inachtneming der voorschriften, omtrent boedelscheiding gemaakt.

De vaste goederen mogen nogtans, om tot de verdeeling te geraken, niet worden verkocht, maar zullen, in het geval dat zij niet kunnen worden verdeeld, of in eene of andere kaveling begrepen, onder sequestratie worden gesteld, en de inkomsten daarvan uitgekeerd, zoo als bij de verdeeling zal worden overeengekomen.

Van alles moet eene akte worden opgemaakt en geteekend, waaruit tevens blijkt wat aan legatarissen of andere geregtigden is uitgekeerd. (B. 531 v., 536, 540, 1112 v., 1215, 1767 v.)

535. De beschrijving en de akte, in het voorgaande artikel vermeld, mitsgaders de akte waarbij zekerheid is gesteld, moeten worden gebragt en bewaard ter griffie van de regtbank, die het vonnis van vermoedelijk overlijden heeft gewezen. (B. 523, 528, 1217; Rv. 619.)

536. Zij die, ten gevolge van de voorgaande bepalingen, vaste goederen in hun aandeel hebben gekregen, of met het beheer daarvan zijn belast, kunnen tot hunne zekerheid vorderen, dat die goederen worden opgenomen door deskundigen, daartoe te benoemen door de regtbank van het arrondissement waarin zij gelegen zijn, en zal van derzelver gesteldheid beschrijving worden gemaakt. Nadat de deskundigen verslag aan de regtbank gedaan, en deze hetzelve zal hebben goedgekeurd, het openbaar ministerie daarop gehoord zijnde, moet de beschrijving met het verslag op de griffie worden bewaard. (C. 126; B. 534, 830; Rv. 324 n°. 6.)

537. De vaste goederen van den afwezige, die aan iemand der vermoedelijke erfgenamen zijn toebedeeld of onder deszelfs beheer zijn gesteld, mogen vervolgens niet worden vervreemd, noch bezwaard, voordat de tijd, hierna in artikel 540 bepaald, zal zijn verloopen, ten zij om gewigtige redenen, en met verlof van de arrondissements-regtbank. (C. 128; B. 1214, 1216.)

538. Indien de afwezige, na de verklaring van vermoedelijk overlijden, terugkeert, of er bewijs inkomt dat hij nog in leven is, zijn zij, welke vruchten en inkomsten van zijne goederen hebben getrokken *c*), verpligt dezelve terug

a) Opzoomer II bl. 581 (2).

b) *Art.* 830 *B. W.* De vruchtgebruiker moet te zijnen koste, en in tegenwoordigheid van den eigenaar, of deze ten minste behoorlijk opgeroepen zijnde, eene beschrijving der roerende en eenen staat der onroerende goederen, welke aan het vruchtgebruik onderworpen zijn, laten opmaken

Niemand kan van deze verpligting, bij de akte waarbij het vruchtgebruik wordt daargesteld, worden ontheven.

De beschrijving en staat kunnen onderhands worden opgemaakt, indien de eigenaar tegenwoordig is. — Vg. Opzoomer II bl. 582 volgg. (3).

c) Opzoomer bl. 539 (1).

te geven, te weten, de helft wanneer de terugkomst plaats heeft, of het bewijs van leven inkomt, binnen vijftien jaren na den dag van het vermoedelijk overlijden, in het vonnis uitgedrukt, of wel een vierde, wanneer zulks later, doch vóór het verloop van dertig jaren na dat tijdstip, plaats heeft.

Alles echter met die bepaling, dat de regtbank die het vonnis van vermoedelijk overlijden heeft uitgesproken, uit aanmerking van de geringheid der achtergelatene goederen, de teruggave van vruchten en inkomsten anders mag regelen, of wel daarvan geheele ontheffing kan verleenen. (C. 127; B. 524, 530, 542, 548; Stb. 1859 n°. 36, a. 1.)

539. Indien de afwezige in gemeenschap van goederen, of slechts van winst en verlies, of van vruchten en inkomsten, is getrouwd *a*), en zijn echtgenoot verkiest de bestaande gemeenschap te laten voortduren, kan dezelve de provisionele inbezitneming der vermoedelijke erfgenamen, en de uitoefening der regten, die eerst door den dood van den afwezige zouden worden geboren, tegenhouden, en, onder de verpligting der beschrijving in artikel 533 vermeld, het beheer der goederen, vóór alle anderen, op zich nemen of behouden. *b*)

Doch kan de opschorting dier inbezitneming en de verdere gevolgen daarvan niet langer plaats grijpen, dan gedurende tien volle jaren, te rekenen van den dag bij het vonnis uitgedrukt, waarbij het vermoedelijk overlijden is verklaard. *c*)

Indien echter de echtgenoot zich niet tegen de inbezitneming der vermoedelijke erfgenamen verzet, zal hij zijn aandeel in de gemeenschap, of eigene goederen, en al hetgeen waartoe hij overigens mogt geregtigd zijn, naar zich nemen, mits zekerheid stellende voor zoodanige goederen die voor teruggave vatbaar zijn. *d*)

De vrouw, de voortduring der gemeenschap verkiezende, behoudt het regt om, bij vervolg van tijd, van die gemeenschap afstand te doen. (C. 124; B. 169, 174, 179, 180, 187, 191, 210, 219, 521, 524, 528, 540, 549 v.)

540. Wanneer dertig jaren zijn verloopen na den dag van het vermoedelijk overlijden, in het vonnis uitgedrukt, of ook wanneer vroeger honderd volle jaren zijn verstreken sedert de geboorte van den afwezige *e*), zijn de borgen *f*) ontslagen, en blijft de verdeeling der achtergelaten goederen, voor zoo verre dezelve bereids heeft plaats gehad, stand houden, of kan anders door de vermoedelijke erfgenamen tot eene definitieve verdeeling worden overgegaan, en kunnen alle andere regten op die nalatenschap definitievelijk worden uitgeoefend. Het voorregt van boedelbeschrijving houdt alsdan op, en kunnen de vermoedelijke erfgenamen tot aanvaarding of tot verwerping worden verpligt, volgens de voorschriften op dat onderwerp bestaande. (C. 129; B. 31, 524, 528, 534, 542 v., 1070 v., 1075, 1112 v.)

541. Indien vóór den tijd, in het voorgaande artikel uitgedrukt, tijding

a) *Art.* 124 *C. N.* L'époux commun en *biens*, *etc.*

Art. 12 *Ontwerp v.* 10 *Maart* 1823 (Voorduin III bl. 250, II). Indien de echtgenoot, die in gemeenschap van *goederen* getrouwd is, *enz.* — Zoo ook art. 579 *Wetboek* 1830.

b) La communauté entre époux est le résultat d'une convention, soit tacite, soit expresse; aucun des époux ne peut par son propre fait déroger aux conditions de ce contrat, encore moins l'anéantir; l'absent n'a donc pu par son départ en opérer la dissolution; l'époux présent peut donc le continuer, et les héritiers présomptifs de l'absent ne peuvent prétendre exercer un droit, que l'absent ne pourrait exercer lui-même, s'il se représentait. D'ailleurs il serait déraisonnable de remettre entre les mains des tiers l'administration des biens, appartenant à une société, lorsque l'un des associés est présent." Nicolaï (Voorduin III. bl. 251 volgg., IV). Vg. Opzoomer II bl. 578.

c) Voorduin III bl. 252 VI, volgg.

d) *Art.* 124, *lid a*, *C. N.*... Si l'époux demande la dissolution provisoire de la communauté, il exercera ses reprises et tous ses droits légaux et conventionnels, à la charge de donner caution pour les choses susceptibles de restitution. — Vg. Opzoomer II bl 531 (2).

e) Oudtijds *zeventig* jaren na de geboorte, op grond van *Psalm* XC, *vers* 10: „Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zoo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren." Vg. Windscheid, *Lehrb. des Pandectenrechts* I § 53 (1).

f) Vg. art. 528: „persoonlijke of *zakelijke*... zekerheid", en zie Opzoomer II bl. 541, 1°.

inkomt van het overlijden van den afwezige, kunnen zij, die op het tijdstip van dat overlijden, uit krachte der wet, of uit beschikkingen van den afwezige, regten op zijne nalatenschap hebben verkregen, of in die regten zijn opgevolgd, rekening, verantwoording en afgifte vorderen, op den voet van artikel 532 en 538. (C. 130; B. 181 nº. 1, 879, 899 v., 921 v., 927 v.; Stb. 1859 nº. 36, a. 1.)

542. Indien de afwezige mogt terug komen, of van zijn leven doen blijken, nadat dertig jaren zijn verloopen, sedert den dag van zijn vermoedelijk overlijden, bij het vonnis uitgedrukt, heeft hij alleen regt om zijne goederen terug te vorderen, in den staat waarin zij zich alsdan bevinden, mitsgaders den prijs van die goederen welke vervreemd zijn, of wel de zoodanige welke uit de opbrengst zijner vervreemde goederen zijn aangekocht, alles echter zonder eenige vruchten of inkomsten. (C. 132; B. 524, 538, 540 v.; Stb. 1859 nº. 36, a. 1.)

543. Eveneens zullen de kinderen en verdere afkomelingen van den afwezige zijne goederen terug ontvangen, voor zoo verre zij mogten opkomen binnen dertig jaren na het tijdsverloop bij artikel 540 vastgesteld. (C. 133; Stb. 1859 nº. 36, a. 1.) *a*)

544. Wanneer bij vonnis regtsvermoeden van overlijden is verklaard, moeten alle regtsvorderingen ten laste van den afwezige worden ingesteld tegen de vermoedelijke erfgenamen, welke zijne goederen hebben in bezit genomen; behoudens het vermogen van deze laatsten om het voorregt van boedelbeschrijving te doen gelden. (C. 134; B. 519, 524, 533, 539, 828, 1078.)

VIERDE AFDEELING.

Van de regten, opgekomen aan eenen afwezige, wiens bestaan onzeker is.

545. Hij die aanspraak maakt op een regt, hetwelk van eenen afwezige *b*) op hem overgegaan zoude zijn, doch hetwelk eerst aan den afwezige is opgekomen nadat zijn bestaan onzeker is geworden, is verpligt te bewijzen dat de afwezige heeft geleefd op het tijdstip dat het regt aan dezen is opgekomen; zoo lang hij zulks niet bewijst, zal hij verklaard worden in zijnen eisch niet ontvankelijk te zijn. (C. 135; B. 523, 883, 894, 946, 1902.) *c*)

546. Indien aan eenen afwezige, wiens bestaan onzeker is, eene nalatenschap of een legaat opkomt, waartoe, indien hij niet in leven ware, anderen zouden geregtigd zijn, of waarin anderen met hem zouden moeten deelen, kan zoodanige nalatenschap of legaat, of het gedeelte daarvan, door die anderen in bezit worden genomen, even als of zoodanig iemand overleden ware, zonder dat zij verpligt zijn deszelfs overlijden te bewijzen; zij moeten echter daartoe vooraf vergunning verkrijgen van de regtbank waar het sterfhuis gevallen is, welke, des noods, openbare oproepingen kan bevelen, en, in dat geval *d*), ten behoeve der belanghebbenden de noodige behoedmiddelen voorschrijven. (C. 136; B. 523, 528, 529, 533, 879, 899 v., 921 v., 927 v.)

547. De bepalingen van de twee voorgaande artikelen sluiten de bevoegdheid niet uit tot het opvorderen van erfenissen en alle andere regten, die aan den afwezige of aan zijne regthebbenden nader mogten blijken toe te komen. Die bevoegdheid en die regten *e*) gaan alleen te niet door het tijdsverloop, tot verjaring vereischt. (C. 137; B. 1101, 2004 v., 2024 v.)

a) Zie Diephuis t. a. p. nº. 1287, en Opzoomer II bl. 544 (4).

b) Zie Opzoomer II bl. 584 volgg.

c) *Art.* 1902 *B. W.* Een iegelijk die beweert eenig regt te hebben, of zich op eenig feit tot staving van zijn regt, of tot tegenspraak van eens anders regt, beroept, moet het bestaan van dat regt, of van dat feit bewijzen.

d) „De woorden *in dat geval* zijn overtollig of staan zeven woorden te laat.” Opzoomer II bl. 522 (8).

e) Zie Opzoomer II bl. 522 (6).

548. Indien daarna de afwezige terugkomt, of zijn regt op zijnen naam wordt vervolgd, kan de teruggave van vruchten en inkomsten worden gevorderd, te rekenen van den dag dat aan den afwezige het regt is opgekomen, op den voet en onder de bepalingen van artikel 538. (C. 138.) *a*)

VIJFDE AFDEELING.

Van de gevolgen der afwezigheid, met betrekking tot het huwelijk en de kinderen. b)

549. Indien, buiten het geval van kwaadwillige verlating *c*), een der echtgenooten gedurende tien volle jaren, van zijne woonplaats afwezig is, zonder dat eenige tijding van deszelfs leven of dood is ingekomen, is de achtergebleven echtgenoot bevoegd, op daartoe bekomen verlof van de arrondissements-regtbank der gemeene woonplaats, zoodanigen afwezige bij drie opeenvolgende openbare dagvaardingen op te roepen, op de wijze in artikel 523 en 524 *d*) omschreven. (C. 139; B. 84, 141, 254 n°. 2, 264 n°. 2, 266.)

Zie de artikelen 1 en 2 der Wet van den 9^{den} *Julij* 1855 (Stb. n°. 67), *afgedrukt onder art.* 523.

550. Indien, op de derde dagvaarding, noch de afwezige, noch iemand voor hem is opgekomen, die behoorlijk van zijn aanwezen doet blijken, kan de regtbank aan den achtergebleven echtgenoot vergunnen een ander huwelijk aan te gaan. *e*) De bepalingen van artikel 525 zijn te dezen toepasselijk.

551. Indien, na de verleende vergunning, doch vóór het aangaan van een ander huwelijk, de afwezige mogt opkomen, of iemand het behoorlijk bewijs van deszelfs leven inbragt, vervalt de verleende vergunning van regtswege.

Na het aangaan van een ander huwelijk, heeft de afwezige regt om ook van zijne zijde een ander huwelijk aan te gaan. (C. 139; B. 254 n°. 2.)

552. Indien de vader zijne woonplaats verlaat, met achterlating van minderjarige kinderen, zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben *f*), zal de moeder alle regten van den man uitoefenen, zoowel met betrekking tot de opvoeding der kinderen, als tot het beheer van hunne goederen. *g*) De bloedverwanten of aangehuwden van den afwezigen vader kunnen zich daartegen bij den kanton-regter verzetten, die alsdan, behoudens beroep aan de arrondissements-regtbank, uitspraak doet. (C. 141; B. 92*c*, 180, 355*b*, 362v.; R. O. 54 n°. 5; Rv. 324 n°. 6.) *h*)

553. Indien een der echtgenooten, minderjarige kinderen uit een vroeger huwelijk hebbende, of ook vader of moeder, weduwenaar of weduwe zijnde, hunne woonplaats verlaten, zonder voor hunne minderjarige kinderen te hebben

a) *Art.* 138 *C. N.* Tant que l'absent ne se représentera pas, ou que les actions ne seront point exercées de son chef, ceux qui auront recueilli la succession, gagneront les fruits par eux perçus de bonne foi.

Art. 592 *Wetboek* 1830. Zoo lang de afwezende zich niet vertoont, of zijn regt op zijnen naam niet vervolgd wordt, zullen zij, die de erfenis genoten hebben, de vruchten, door hen te goeder trouw getrokken, behouden. Vg. Opzoomer II bl. 587 volgg.

b) Opzoomer II bl. 516 en 545 volgg.

c) Opzoomer II bl. 547 (5).

d) Art. 524 is hier verkeerdelijk aangehaald. Zie Opzoomer II bl. 548 (1).

e) *Art.* 254 *B. W.* Het huwelijk wordt ontbonden:

2°. Door afwezigheid van een der echtgenooten gedurende tien [of twee of een] jaren en een daarop gevolgd nieuw huwelijk van den anderen echtgenoot, overeenkomstig de bepalingen van de vijfde afdeeling des negentienden titels.

f) *Art.* 141 *C. N.* Si le père a disparu, laissant des enfans mineurs, issus d'un commun mariage, la mère en aura la surveillance, *etc.* Zie ook art. 594 *Wetboek* 1830, en Voorduin III bl. 291, V en VI.

g) *Art.* 355 *B. W.* De vader alleen oefent, gedurende het huwelijk, deze magt uit.

Indien de vader daartoe buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen.

h) Opzoomer II bl. 589 volgg.

gezorgd, voorziet de kanton-regter bij voorraad in de voogdij, met inachtneming der voorschriften, vervat in de vijfde afdeeling van den zestienden titel van dit boek. (C. 143; B. 413 v., 431.)

554. Hetzelfde moet plaats hebben, indien vader en moeder afwezig zijn, of indien een der echtgenooten komt te overlijden, nadat de andere zijne woonplaats heeft verlaten, zonder voor hunne minderjarige kinderen te hebben gezorgd, gelijk mede in het geval dat minderjarige natuurlijke kinderen a) onverzorgd zijn achtergebleven. (C. 142; B. 413 v., 420.)

TWEEDE BOEK.

VAN ZAKEN.

EERSTE TITEL.

Van de zaken en derzelver onderscheiding.

EERSTE AFDEELING.

Van zaken in het algemeen.

555. De wet verstaat door zaken alle goederen en regten welke het voorwerp van eigendom kunnen zijn. (B. 559, 575, 880*a*, 921, 1002*a*, 1177.) *b*)

556. Al hetgeen door regt van natrekking tot eene zaak behoort, daaronder begrepen de vruchten, zoowel natuurlijke als die door nijverheid worden verkregen, zoo lang dezelve tak- of wortelvast, of aan den grond gehecht zijn *c*), maakt een gedeelte der zaak uit. (C. 547; B. 558.) *d*)

557. De burgerlijke vruchten worden alleen geacht een gedeelte der zaak uit te maken, zoolang dezelve niet opeischbaar zijn; behoudens de bijzondere wetsbepalingen en overeenkomsten. (C. 547; B. 558*c*, 810, 1287 v., 1374, 1433.) *e*)

a) namelijk *erkende*. Opzoomer II bl. 518 (4).

b) „Saken noemen wij hier al wat daar is buyten den mensch, den mensch eenigsints nut zijnde." de Groot, *Inleiding* II. 1. Vg. Diephuis N. B. R. I bl. 418 (2).

Art. 896 *Ontwerp* 1820. Elk regt, aan eenen persoon toekomende, moet een bepaald onderwerp hebben. Alles, wat een zoodanig onderwerp van regt worden kan, wordt in eenen regterlijken zin *zaak* genoemd.

Art. 597 *Wetboek* 1830. Men verstaat door zaken al het geen het voorwerp kan uitmaken van openbaren of afzonderlijken eigendom. — Voorduin III bl. 308, I volgg. —

„In deze bepaling wordt door het woord *goederen*, tegenover *rechten* gesteld, al het lichamelijke, de lichamelijke dingen, zaken of voorwerpen, aangeduid. Maar die engere opvatting van *goederen* ligt niet algemeen aan het spraakgebruik der wet ten grond. Soms, b. v. in art. 921, heeft het woord een veel ruimeren zin. Zooals de wet thans is, kent zij inderdaad, niettegenstaande art. 555, geen onderscheid tusschen *zaken* en *goederen*." Opzoomer, 2de dr., III bl. 18.

c) In plaats van de bijzondere uitdrukking: „zoolang dezelve tak- en wortelvast of aan den grond gehecht zijn", had [zie art. 558 n°. 2°] in art. 556 de algemeene uitdrukking moeten staan: „zoolang zij niet van haar gescheiden zijn". Opzoomer III t. a. p. bl. 22 (1).

d) *Art.* 643 *B. W.* Al hetgeen met eene zaak vereenigd is, of met dezelve één ligchaam uitmaakt, behoort aan den eigenaar, volgens de regelen bij de volgende artikelen vastgesteld.

e) *Art.* 934, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Deze [burgerlijke] vruchten blijven bijzaken, zoolang dezelve niet vervallen en regtelijk opeischbaar zijn; na dat tijdstip worden zij als op zich zelven staande zaken beschouwd, ten ware het tegendeel blijkbaar mogt zijn.

Art. 935. Onverminderd hetgeen in het vorig artikel is vastgesteld, blijft de verkrijger van den

558. Natuurlijke vruchten zijn:
1°. Degene welke de aarde uit haar zelve voortbrengt;
2°. Al hetgeen de beesten opleveren of uit de beesten geboren wordt.
Vruchten van nijverheid, die uit den grond getrokken worden, zijn al hetgeen door bebouwing verkregen wordt. *a*)
Burgerlijke vruchten zijn huur- en pachtpenningen, interessen van geldsommen en verschuldigde renten. (C. 583, 584; B. 809 v.) *b*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de onderscheiding der zaken.

559. Zaken *c*) zijn *ligchamelijk* of *onligchamelijk.* (B. 603, 611, 667, 1569 v.)
560. Zaken zijn *roerend* of *onroerend*, volgens de bepalingen der twee volgende afdeelingen. (C. 516; A. 7; B. 160*e*, 179*c* en *d*, 447, 451, 479, 562 v., 565 v., 576, 601, 602, 606, 611, 640, 667, 671, 807, 1196, 1208, 1210 n°. 1, 1213; 2000, 2014; Rv. 439 v., 491 v., 721 v, enz.)
561. Roerende zaken zijn *verbruikbaar* of *onverbruikbaar*; verbruikbaar zijn dezoodanige die door gebruik verloren gaan. (B. 804, 812, 869, 1420*b*, 1463*a*, 1779, 1791.) *d*)

DERDE AFDEELING.

Van onroerende zaken.

562. Onroerende zaken zijn: *e*)
1°. Gronderven en hetgeen daarop gebouwd is; *f*)
2°. Molens, met uitzondering van zoodanige waarvan in artikel 566 wordt gehandeld; *g*)
3°. Boomen en veldgewassen, die met hunne wortels in den grond vast

eigendom verpligt, om de burgerlijke vruchten aan den vorigen eigenaar te goed te doen, tot op het oogenblik dat hij den eigendom verkregen heeft, ten ware het tegendeel bij overeenkomst uitdrukkelijk bedongen, of volgens den aard der handeling gebruikelijk mogt zijn.

Art. 810 *B. W.* De burgerlijke vruchten worden gerekend van dag tot dag verkregen te worden, en behooren aan den vruchtgebruiker, naarmate zijn vruchtgebruik duurt, welk ook het tijdstip moge wezen waarop dezelve betaalbaar zijn gesteld. — Zie Voorduin III bl. 306, V, en Opzoomer t. a. p. III bl. 27 (1).

Art. 1374 *lid a, B. W.* Alle wettiglijk gemaakte overeenkomsten strekken dengenen die dezelve hebben aangegaan tot wet.

a) „Inderdaad is er geen ander verschil dan tusschen natuurlijke en burgerlijke vruchten. De verdeeling der eerste in bloot natuurlijke en in vruchten van nijverheid is van alle beteekenis en belang in ons recht ontbloot. Ze had reeds in het Fransche Wetboek volstrekt geen zin, en het was enkel gedachteloos, dat onze wetgever ze daaruit overnam." Opzoomer t. a. p. III bl. 28.

b) *Art.* 584 *C. N.* Les fruits civils sont les loyers des maisons, les intérêts des sommes exigibles, les arrérages des rentes.

Les prix des baux à ferme sont aussi rangés dans la classe des fruits civils.

Art. 934, *lid a, Ontwerp* 1820. Met natuurlijke vruchten worden te dezen aanzien gelijk gesteld burgerlijke vruchten, welke, ten gevolge van burgerlijke instellingen, door bijkomende handelingen en overeenkomsten, of door de wet, aan het eigendom eener zaak verbonden zijn, als renten, huren en dergelijken. Zie Voorduin III bl. 307; Diephuis, t. a. p. I, bl. 432, *b* volgg.; Opzoomer t. a. p. III bl. 26 (2).

c) Opzoomer III bl. 29.

d) „Dit bloot natuurlijke verschil heeft voor het recht slechts in zoover beteekenis, als het de grond is van een juridisch verschil. En dit is inderdaad het geval. De natuurlijke verbruikbaarheid of niet-verbruikbaarheid is de grondslag der juridische vervangbaarheid of onvervangbaarheid." Opzoomer t. a. p. III bl. 32. Zie ook Diephuis t. a. p. I bl. 478 volgg.

e) „Onroerend van nature .... is de grond, en de grond alleen. Wat nog daarenboven onroerend is, dat is het door zijn verband met den grond, door accessie." Opzoomer t. a. p. III bl. 41 volg.

f) *Art.* 656 *B. W.* Al hetgeen op een erf gebouwd is, behoort aan de grondeigenaars, mits het bebouwde met den grond vereenigd zij.....

g) Opzoomer t. a. p. III bl. 46 (1).

zijn, onafgeplukte *a*) boomvruchten, mitsgaders delfstoffen, als: steenkolen, veen en dergelijke, zoolang deze voorwerpen nog niet van den grond gescheiden en uitgedolven zijn; (B. 556, 1186; Rv. 507.) *b*)

4°. Schaarhout van kapbosschen en hout van hoogstammige boomen, zoo lang hetzelve niet gekapt is; *c*)

5°. Buizen of gooten, die tot waterleiding in een huis of op een erf dienen; *d*)

En, in het algemeen, alles wat aan een erf of aan een gebouw aard- of nagelvast is. (C. 518, 519, 520, 521, 523.) *e*)

563. Door bestemming worden onder onroerende zaken begrepen: *f*)

1°. Bij fabrijken, trafijken, molens, smederijen en dergelijke onroerende zaken, de persen, disteleerketels, ovens, kuipen, vaten, en verdere gereedschappen, bepaaldelijk tot derzelver wezen behoorende, al waren die voorwerpen niet aard- of nagelvast; *g*)

2°. Bij woonhuizen, de spiegels, schilderijen en andere sieraden, wanneer het hout of muurwerk waarop dezelve zijn vastgemaakt, een gedeelte is van het beschot, den muur of het pleisterwerk van het vertrek, al waren die voorwerpen overigens niet nagelvast; *h*)

3°. Bij landelijke eigendommen, de mesthoop of mestvaalt *j*) tot bemesting der landen *k*) bestemd;

De duiven tot eene duivenvlugt behoorende;

De konijnen in de konijnen-warande;

De visschen die zich in de vijvers bevinden; *l*)

4°. De bouwstoffen, welke van de afbraak van een gebouw voortkomen, indien zij bestemd zijn om het gebouw weder op te trekken; *m*)

En, in het algemeen, alle zoodanige voorwerpen welke de eigenaar *n*) tot een blijvend gebruik aan zijne onroerende goederen verbonden heeft.

De eigenaar wordt geacht zoodanige voorwerpen tot een blijvend gebruik aan zijne onroerende zaak verbonden te hebben, wanneer dezelve daaraan zijn vastgehecht door aard-, timmer- of metselwerk, of wanneer zij daarvan niet kunnen worden losgemaakt, zonder dezelve te breken of te beschadigen, of zonder het gedeelte van het onroerend voorwerp, waaraan zij zijn vastgehecht, te breken of te beschadigen. (C. 524, 525, 532; B. 562, 636, 827, 1010, 1210 n°. 1, 1518, 1603, 1636; Rv. 447 n°. 1, 491 n°. 1.) *o*)

564. Zijn almede onroerende zaken de navolgende *p*) regten:

1°. Het vruchtgebruik en gebruik van onroerende zaken; (B. 803 v., 865 v.) *q*)

2°. De erfdienstbaarheden; (B. 721 v.) *r*)

3°. Het regt van opstal; (B. 758 v.)

a) Opzoomer t. a. p. III bl. 49 (1).

b) Opzoomer t. a. p. III bl. 45 (1) en 49.

c) Opzoomer t. a. p. III bl. 49 (2).

d) Opzoomer t. a p. III bl. 50 (1).

e) Opzoomer t. a. p. III bl. 49 (2).

f) Zie de artt. 605—607 *Wetb.* 1830.

g) Opzoomer t. a. p. III bl. 55.

h) Opzoomer t. a. p. III bl. 50 (1); Diephuis t. a. p. II bl. 447 v.

j) *Art.* 524 *C. C.* „les pailles et engrais;" art. 605 Wetb. 1830: „het stroo en de mest."

k) *L.* 17 § 2 *D. de act. emti vend.* (19. 1). Fundo vendito .... in sterculino distinctio Trebatii probanda est, ut, si quidem stercorandi agri causa comparatum sit, emtorem sequatur, si vendendi, venditorem, nisi si aliud actum est.

l) Voorduin III bl. 319, 321.

m) *L.* 17 § 2 *D. de act. emti vend.* (19. 1). Ea quae ex aedificio detracta sunt ut reponantur, aedificii sunt; at quae parata sunt ut imponantur, non sunt aedificii. — *Art.* 532 *C. C.* Les matériaux provenant de la démolition d'un édifice, ceux assemblés pour en construire un nouveau, sont meubles jusqu'à ce qu'ils soient employés par l'ouvrier dans une construction. — Voorduin III bl. 317, IV; Opzoomer t. a. p. III bl. 50 v.

n) Opzoomer, t. a. p. III bl. 60; Diephuis, t. a. p. I bl. 438 v.

o) Opzoomer, t. a. p. III bl. 56 v.; Diephuis, t. a. p. I bl. 444 v.

p) „Dat *het eigendomsrecht van onroerend goed* onroerend is, zal niemand betwisten, evenmin als men ontkennen zal, dat de eigendom van roerend goed roerend is." Opzoomer, t. a. p. III bl. 69 v. Over *het recht van hypotheek* zie denzelfden t. a. p. bl. 69 (1).

q) *Art.* 878, *lid a*, *B. W.* Ten opzigte van een huis, bestaat er geen onderscheid tusschen het regt van gebruik en bewoning.

r) Zie Opzoomer, t. a. p. III bl. 71.

4°. Het erfpachtsregt; (B. 767 v.)
5°. Grondrenten *a*), het zij in geld of in natura verschuldigd; (B. 784 v.)
6°. Het tiendregt; (B. 787 v.)
7°. Het regt van beklemming; (B. 1654.)
8°. De regtsvorderingen, dienende om onroerende zaken terug te eischen of te doen leveren. (B. 629, 1271 v., 1510 v.; — C. 526; B. 625 v., 1208 v.) *b*)

VIERDE AFDEELING.

Van roerende zaken.

565. Roerende zaken uit haren aard zijn dezoodanige die zich zelve kunnen verplaatsen, of die verplaatst kunnen worden. (C. 528; B. 569.) *c*)

566. Schepen *d*), schuiten, ponten, op vaartuigen geplaatste of andere losse *e*) molens en baden, en dergelijke voorwerpen, zijn roerende zaken. (C. 531; B. 562 n°. 2; K. 309.)

567. Als roerende zaken door wetsbepaling worden beschouwd: *f*)
1°. Het vruchtgebruik en gebruik van roerende zaken; (B. 803 v., 865 v.)
2°. Gevestigde renten, het zij altijddurende of lijfrenten; (B. 1807 v., 1812 v.)
3°. Verbindtenissen en vorderingen, die opeischbare geldsommen of roerende goederen tot onderwerp hebben; (B. 1271 v., 1807.) *g*)
4°. Actien of aandeelen *h*) in maatschappijen van geldhandel, koophandel of nijverheid; zelfs wanneer onroerende goederen, tot die ondernemingen betrekkelijk *j*), aan die maatschappijen toebehooren. Deze actien of aandeelen worden geacht roerende zaken te zijn, doch ten opzigte van ieder der deelgenooten alleenlijk zoo lang de gemeenschap duurt *k*); (K. 40.)
5°. Aandeelen in 's rijks schuld, het zij dezelve bestaan in inschrijvingen op het grootboek, het zij in certificaten, schuldbekentenissen, obligatien of andere effecten, met de daartoe behoorende coupons of rentebewijzen; *l*)

a) d. i. Het regt van grondrente. Zie art. 784.

b) *Art.* 526 *C. C.* „Les actions qui tendent à revendiquer un immeuble." Opzoomer, t. a. p. III bl. 72 v. — „Die *Erbrechtsklage* ist so wenig wie das Erbrecht selbst in der Eintheilung des Vermögens in bewegliches und unbewegliches begriffen. Denn das Erbrecht ist das Recht, die vermögensrechtliche Persönlichkeit eines Verstorbenen zu repräsentiren, und die Erbrechtsklage (hereditatis petitio) geht zunächst auf Anerkennung dieses Repräsentationsverhältnisses. Erst mittelbar führt die siegreich angestellte hereditatis petitio zu vermögensrechtlichen Objecten, und diese sind es deren Beweglichkeit oder Unbeweglichkeit nach den gewöhnlichen Bestimmungen zu beurtheilen ist. Stirbt daher der A und vermacht dem B sein bewegliches, dem C sein unbewegliches Vermögen, und findet sich im Nachlass eine Erbrechtsklage (l. 8 Dig. de H. P. (5. 3)), so steht sie beiden Erben gemeinschaftlich zu, und was durch sie erlangt wird, ist nach der Qualität der Beweglichkeit und Unbeweglichkeit unter B und C zu theilen." *Unger*, *Oesterreich. Privatrecht* I, bl. 399 sqq

c) *Art.* 911 *Ontwerp* 1820. [De wet verstaat] door tilbare of roerende goederen die, welke behoudens hare zelfstandigheid zoo kunnen verplaatst worden, dat dezelve echter in haar geheel blijven, als boeken, kleederen enz.... Opzoomer, t. a. p. III bl. 88 volgg., 75.

d) *Art.* 309, *lid a*, *Wetb. v. Kooph.* Schepen zijn roerende goederen.

e) *Art.* 610 *Wetb.* 1830. Schepen, schuiten, ponten, op vaartuigen geplaatste molens en baden, en, in het algemeen, alle tot fabrijken behoorende werktuigen, welke niet op palen staan, en geen gedeelte van het gebouw uitmaken, zijn roerende zaken. — *Art.* 11 *Ontwerp van* 17 *October* 1832. Schepen, schuiten, ponten, *op vaartuigen geplaatste molens* en baden, en dergelijke voorwerpen zijn roerende zaken. — Twee leden der 4de afd. vonden deze beschrijving minder naauwkeurig dan die van art. 610 Wetboek 1830; „Er zijn nog andere molens (zeide men), b. v. ton- en kettingmolens, die tot de roerende zaken behooren." Bij de nieuwe redactie (1832) is, achter het woord *geplaatste*, ingevoegd: *of andere losse.*" Voorduin III bl. 326, VI, VII. Opzoomer, t. a. p. III bl. 76 volgg.

f) Het pandrecht, als op eene roerende zaak gevestigd, is natuurlijk roerend. Zie echter de opmerking van Unger, t. a. p. I bl. 396 (58).

g) Opzoomer, t. a. p. III bl. 94 volgg.

h) *Art.* 529 *C. C.*: „les actions ou intérêts." Zie Opzoomer, t. a. p. III bl. 77 (3).

j) *Art.* 925, *lid a*, *Ontwerp* 1820. „....zelfs al ware het dat tot de bestemming en tot het fonds van dergelijke onderneming vaste goederen mogten behooren." Opzoomer, t. a. p. III bl. 78 (4).

k) Deze bepaling vindt daarin hare verklaring, „dat *gedurende het bestaan der maatschappij* de aandeelhouder niet anders dan schuldeischer, geen eigenaar van het maatschappelijk vermogen is." Goudsmit *Pandecten-Systeem* I. bl. 65 (5).

l) *Art.* 925, *lid b*, *Ontw.* 1820. Inschrijvingen echter op eenig grootboek van publieke schuld, mits-

6°. Actien in of coupons van obligatien van alle andere geldleeningen, daaronder begrepen die welke door vreemde mogendheden zijn aangegaan. (C. 529; B. 564, 569 v.)

568. Indien bij de wet, of in eenige burgerlijke handeling, de uitdrukking wordt gebezigd van *roerende goederen*, *inboedel*, *meubelen* of *huisraad*, *stoffering*, of *een huis met al hetgeen zich daarin bevindt*, zonder eenige bijvoeging, uitlegging, uitbreiding of beperking, worden de voorzeide uitdrukkingen geacht de voorwerpen te bevatten welke bij de volgende artikelen zijn aangeduid.

569. De uitdrukking *roerende goederen* bevat, zonder uitzondering, alles wat, volgens de hierboven vastgestelde regelen, voor roerend wordt gehouden. (C. 535*a*; B. 565 v.)

570. De uitdrukking *inboedel* bevat alles wat in voege voorschreven voor roerend wordt gehouden, met uitzondering van het gereed geld, van actien, schuldvorderingen en andere regten, bij artikel 567 vermeld, van koopmanschappen en grondstoffen, van werktuigen tot fabrijken, trafijken, of den landbouw behoorende, mitsgaders van bouwstoffen tot het opbouwen bestemd, of van afbraak afkomstig. (C 533.) *a*)

571. De uitdrukking *meubelen* of *huisraad* bevat al hetgeen, wat volgens het voorzeide artikel, tot den inboedel behoort, met uitzondering van paarden en levende have, van rijtuigen met hun toebehooren, van edelgesteenten, boeken en handschriften, teekeningen, prenten, schilderijen, beelden, gedenkpenningen, natuurkundige en wetenschappelijke werktuigen, en andere kostbaarheden en zeldzaamheden, van lijflinnen, wapens, granen, wijnen, en andere levensmiddelen. *b*) (C. 533; B. 567.)

572. De uitdrukking *een huis met al hetgeen zich daarin bevindt* bevat alles wat, volgens artikel 569, voor roerende goederen wordt gehouden, en in het huis gevonden, met uitzondering van het gereed geld en van de inschulden en andere regten, waarvan de bescheiden zich in het huis mogten bevinden. (C. 536; B. 567.)

573. De uitdrukking *stoffering* bevat alleen die meubelen, welke tot gebruik en versiering der vertrekken dienen, als: behangsels en tapijten, bedden, stoelen, spiegels, pendules, tafels, porseleinen, en andere voorwerpen van dien aard.

Schilderijen en beelden, welke een gedeelte van de meubelen eens vertreks uitmaken, zijn daaronder insgelijks begrepen, doch geenszins de verzamelingen van schilderijen, prenten en beelden, die op galerijen en bijzondere vertrekken geplaatst zijn.

Hetzelfde geldt omtrent porseleinen; alle dezoodanige *c*) die een gedeelte uitmaken van de sieraden eens vertreks, zijn onder de uitdrukking van *stoffering* begrepen. (C. 534; B. 571.)

gaders alle andere effecten, ten laste van eenigen staat, stad of korporatie, welke op naam staan en alzoo schriftelijke acte vereischen, om derzelver eigendom op een ander te doen overgaan, moeten als onroerend goed beschouwd worden. — Voorduin III. bl. 327, I, 330, IX, 331, X; Opzoomer, t. a. p. III bl. 79. Vg. art. 480, lid *b*, B. W. (oud) en art. 480, lid *b*, (nieuw: *Wet van 4 Juli* 1874 (*Stb.* n°. 91)).

a) „Tot de [hier bedoelde] uitzonderingen kunnen *schepen* onmogelijk gebragt worden..... Zij vallen dus.... onder het begrip van *inboedel*, en als ik iemand mijn inboedel vermaak, vermaak ik hem ook mijn schepen!" Opzoomer, t. a. p. III bl. 81 (1). Zie echter ook Diephuis t. a. p. I. bl. 454.

b) „Ook tot deze uitzonderingen zijn *schepen* niet te brengen. Zij vallen dus ook onder het begrip van *meubelen* of *huisraad!*" Opzoomer, t. a. p. III bl. 81 (2); Diephuis, t. a. p. I bl. 454.

c) *Art.* 534 *C. C.* „....celles seulement" etc.; *art.* 615 *Wetb.* 1830: „....alleen de zoodanige" enz. — Diephuis t. a. p. I bl. 455 (4). — „In de woorden der wet is hier weêr veel onnauwkeurigs. De *porseleinen* moesten uit § 1 weggelaten zijn; bij de *schilderijen en beelden* in den aanhef van § 2 had men ook de *prenten* moeten vermelden; en in plaats van *alle* had men in § 3 *alleen* moeten schrijven." Opzoomer t. a. p. III bl. 82 (2).

574. De uitdrukking *een gemeubileerd huis* of *een huis met zijne meubelen*, bevat alleen de *stoffering*. (C. 535*b*; B. 573.) *a*)

VIJFDE AFDEELING.

Van zaken, met betrekking tot derzelver bezitters. b)

575. Er zijn zaken die aan niemand toebehooren *c*); de overige zijn het eigendom of van den staat, of van gemeenschappen, of van bijzondere personen. (C. 713, 714; B. 576, 577, 579 v., 582, 583, 640.)

576. Gronderven en andere onroerende zaken die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben *d*), gelijk mede de zaken van dengenen die zonder erfgenaam overleden is, of wiens erfenis is verlaten, behooren *e*) aan den staat. (C. 539; B. 640, 879*b*, 920*b*, 1172, 1175.) *f*)

577. Insgelijks *g*) behooren aan den staat de wegen en straten, welke te zijnen laste zijn, de stranden der zee *h*), de bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren met hunne oevers *j*), de groote en kleine eilanden en de platen welke in die wateren opkomen *k*), gelijk ook de havens en reeden; onverminderd de door titel of bezit verkregen regten van bijzondere personen of gemeenschappen. *l*) (C. 538, 560; B. 578, 593*a*, 610, 646, 652*b*, 1990; Stb. 1857 n°. 87, a 2*c*.)

578. Door oevers worden, in het vorige artikel, verstaan de boorden van rivieren, meeren of stroomen, welke bij gewone tijden, als het water op het hoogste is, door dat water overdekt worden, en niet hetgeen door watervloeden overstroomd is. *m*)

579. Als eigendom van den staat worden insgelijks aangemerkt alle gronden en getimmerten welke tot 's lands vestingwerken behooren, en gevolgelijk alle gronden waarop eenige werken van verdediging zijn aangelegd geworden,

a) „Het artikel laat het voornaamste, het *huis* zelf, weg. En in ieder geval is het een vreemd verschijnsel: al heb ik maar één enkel huis, dan krijgt ge toch, wanneer ik u mijn huis en *mijne* meubelen vermaak, om art. 571, oneindig meer, dan wanneer ik u mijn huis en *zijne* meubelen vermaak." Opzoomer t. a. p. III bl. 82 (3).

b) Diephuis t. a. p. I bl. 491 (8); Opzoomer t. a. p. III bl. 14 volgg.

c) „De verschillende beteekenissen, waarin het Romeinsche regt van *res nullius* spreekt, kunnen wij niet hechten aan „zaken, die aan niemand toebehooren", zonder het begrip van „zaak" buiten zijne grenzen uittebreiden." Diephuis t. a. p. I bl. 490 (1); Opzoomer t. a. p. III bl. 14 (1).

d) *die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben. Art.* 539 *C. C.* „les biens vacans et sans maître." Vg. Opzoomer t. a. p. III bl. 15 (4); Diephuis t. a. p. I bl. 490 (2).

e) „d. i. de Staat alleen kan ze zich toeëigenen en hierdoor eigenaar worden." Diephuis t. a. p. I bl. 490; Voorduin III. bl. 339, IV; Unger t. a. p., I bl. 362 (1); Weiske, *Rechtslexicon*, IX bl. 471. — Anders Opzoomer t. a. p. III bl. 16 (4).

f) „De bepaling omtrent onroerende zaken, die geen eigenaar hebben, had misschien meer gevoegelijk met art. 640 in verband gebracht kunnen worden. Die omtrent de nalatenschappen kan als overbodig worden beschouwd, omdat zij niets af- of toedoet aan hetgeen in artt. 879, 880*c*, 1172 v. en 1175 is bepaald." Diephuis, t. a p. I bl. 492 (2).

g) „Onze wetgever noemt, als stonden alle aan den Staat toebehoorende goederen volkomen op ééne lijn, alle in één adem op, en verbindt ze nog wel door het koppelwoord *insgelijks*. Hoeveel beter wederom bepaalt het *Ontwerp* van 1820 den verschillenden aard en de gevolgen (art. 951: „Er kan door bijzondere personen geen regt tegen den Staat op zaken verkregen worden, welke klaarblijkelijk ten algemeenen nutte bestemd zijn, en dientengevolge onvervreemdbare landgemeene zijn") Zie ook ten aanzien van gemeente-bezittingen de nauwkeurige onderscheiding en opsomming in artt. 229 en 230 *Gem. W.*" Goudsmit, *Pandecten-Systeem* I bl. 101 (3).

h) Vg. art. 578 en zie Opzoomer t. a. p. III bl. 16 (1); Diephuis t. a. p. I bl. 498.

j) Zie art. 578.

k) In art. 620 *Wetb.* 1830 volgde tusschen de woorden *opkomen* en *gelijk*, nog deze zinsnede: „de aanwassen, gorsingen en schorren, door de zee aan de stranden en monden van rivieren, alwaar ebbe en vloed gaat, aangespoeld". Vg. art. 538 *C. C.*; „lais et relais de la mer;" *Décret* du 11 Janvier 1814 (Fortuijn III. bl. 255), art. 1, en Diephuis t. a. p. I bl. 493 v.

l) *onverminderd*, enz. Er is hier „sprake van rechten, die reeds *verkregen zijn* voordat de zaken, waarop zij rusten, aan den Staat behoorden." Opzoomer t. a. p. III bl. 16 (1); Goudsmit, *Themis*, 1ste. *Verz.* IX bl. 681 volgg.; Diephuis t. a. p. I bl. 494 v.

m) Vg. de *Circul.* n°. 911 *v. h. Bestuur der Registratie en Domeinen* d d. 28 *Maart* 1866, n° 84 (Stranden, Rivier-oevers, Aanwassen, Eilanden en Platen).

als: wallen, borstweringen, grachten, bedekte wegen, glacien of vooruitspringende werken, pleinen waarop krijgsgebouwen gesticht zijn, linien, posten, verschansingen, redouten, dijken, sluizen, kanalen en hunne boorden; insgelijks onverminderd de door titel of bezit verkregen regten van bijzondere personen of gemeenschappen. (C. 540, 541; B. 577, 580 v, Stb. 1857 n°. 87, a. 2.)

580. In alle vestingen van den staat, wordt als militaire landsgrond aangemerkt de geheele oppervlakte, begrepen:

1°. In vestingen van bedekte wegen en glacis voorzien, tusschen den voet van de glooijing van den hoofdwal en den teen van den bedekten weg, en zoo deze van eene voorgracht is voorzien, tot en met den buitenboord van deze gracht. De walgang der bolwerken is hier-onder begrepen, volgens eene getrokkene lijn door de keelen van de eene gordijn tot de andere;

2°. In vestingen zonder bedekte wegen of glacis van den binnenteen des hoofdwals tot en met den overboord der grachten van de enveloppen of buitenwerken;

3°. In vestingen zonder eenige buitenwerken, van den binnenvoet des walgangs tot aan en met den overboord der daarom gelegene grachten:

4°. Eindelijk, indien er zich achter den binnenvoet der walgangen, scheidslooten, bermen enz. mogten bevinden, zullen ook deze strooken gronds, met hunne boomgewassen en andere opstallen gerekend worden, tot de militaire landsgronden te behooren.

581. Alle onbewoonde forten, mitsgaders redouten, vooruitspringende posten, verschansingen, linien en batterijen, zijn geheel militaire landsgronden, met alle de zoo achterwaarts als voorwaarts en ter zijde gelegene gronden, bij derzelver aanleg door het gouvernement aangekocht.

Op alle de bewoonde forten zijn de bepalingen toepasselijk, in het voorgaande artikel vermeld. *a*)

582. Zaken aan eene gemeenschap toebehoorende zijn dezoodanige die het gezamenlijk *b*) eigendom zijn van een zedelijk ligchaam. *c*) (C. 542; B. 575, 1690 v.)

583. Zaken aan bijzondere personen toebehoorende zijn dezoodanige die het afzonderlijk eigendom zijn van een of meer enkele personen. *d*) (C. 537; B. 575, 625 v.)

584. *e*) Men kan op zaken hebben, het zij een regt van bezit *f*), het zij een regt van eigendom, het zij een regt van erfgenaamschap *g*), het zij een vruchtgenot *h*), het zij een regt van erfdienstbaarheid, het zij een regt van pand of hypotheek. *j*) (C. 543; B. 585 v., 625 v., 877 v., 921 v., 803 v., 865 v., 758 v., 767 v., 784 v., 721 v., 1654, 1196 v., 1208 v.)

a) Zie de termen van vestingbouwkunde, die in de artt. 579—581 voorkomen, verklaard en door eene planteekening opgehelderd door den Heer H. J. R. Beijen, kapitein bij den staf van de artillerie, in een opstel van Mr. D. H. L. Norman (*Themis* 2e *Verz.* VI bl. 208 volgg.). Vg. ook de *Wet van* 21 *December* 1853 (*Stb.* n°. 128), *houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en het maken van andere werken binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat, j*[ls] *het meermalen aangevulde en gewijzigde Besluit van* 25 *Jan.* 1854 (*Stb.* n°. 8), *houdende uitvoering van de artt.* 3 en 9 *dier Wet*, en de *Wet van* 18 *April* 1874 (*Stb.* n°. 64), *tot regeling en voltooiing van het vestingstelsel.*

b) „Het woord *gezamenlijk* is hier overtollig en ongepast, daar het zedelijk ligchaam als één persoon geldt". Diephuis 2e dr. III n°. 85 (1).

c) Lees: „van een rechtspersoon."

d) „Noch voor het karakter der zaken, noch voor de betrekking, waarin zij tot haar eigenaar staan, kan het er iets toe doen wie die eigenaar is." Opzoomer t. a. p., bl. 15 (3).

e) Dit artikel is aan deze rubriek „geheel vreemd." Diephuis N. B. R. I bl. 491 (3).

f) Zie Opzoomer t. a. p. III bl. 5.

g) Zie Opzoomer t. a. p. III bl. 5 en de noot (3).

h) *Art.* 438 *Wetb. L. N.* „regt van genot." — De ontvouwing van dat recht van genot vinden wij in dit tweede boek, in titel VI „van het recht van opstal," in titel VII „van het erfpachtsrecht," in titel VIII „van grondrenten en tienden," in titel IX „van het vruchtgebruik," in titel X „van het gebruik en de bewoning," en eindelijk in het derde boek, titel VIII „van het recht van beklemming." Opzoomer t. a. p. III bl. 7.

j) Een blik op de drie laatste titels van dit boek,

TWEEDE TITEL.

Van bezit en de regten die daaruit voortvloeijen. a)

EERSTE AFDEELING.

Van den aard van het bezit, en de voorwerpen die daarvoor vatbaar zijn.

585. Door bezit wordt verstaan het houden of genieten eener zaak, welke iemand, of in persoon, of door een ander, in zijne magt heeft, als of zij hem toebehoorde. (C. 2228; B. 555, 559, 594, 596, 603, 1992.) *b*)

586. Bezit is of te goeder trouw, of te kwader trouw. (B. 587, 588, 604, 605.)

587. Het bezit is te goeder trouw, wanneer de bezitter de zaak bezit uit kracht eener wijze van eigendomsverkrijging, waarvan de gebreken aan hem onbekend zijn. (C. 550; B. 589, 639.) *c*)

588. Het bezit is te kwader trouw, wanneer de bezitter kennis draagt dat de zaak, welke hij bezit, aan hem niet in eigendom toebehoort.

De bezitter wordt geacht te kwader trouw te zijn, van het oogenblik dat eene regtsvordering tegen hem te dier zake *d*) is ingesteld, indien het geding ten zijnen nadeele beslist wordt. (C. 550; B. 587, 630, 639.) *e*)

vooral ook op art. 1179, wekt van zelf de gedachte op, dat de wetgever de uitdrukking *regt van pand of hypotheek* hier in een ruimeren zin dan gewoonlijk heeft opgenomen, zoodat zij ook het onderwerp van den achttienden titel, het privilegie, omvat". Opzoomer t. a. p., III bl. 7. Zie denzelfden IV (1ste dr.) bl. 529, en Diephuis (2e dr.) III n°. 90 6°.

a) Vg. over den aard van het *bezit* en de beroemde vraag, of het een recht dan wel een feit is, Opzoomer III (2de dr.) bl. 105 v. en 158 v.

b) Besit is dadelijke behouding van een saek met wille om die te behouden voor ons ende niet voor een ander. De Groot, *Inleid.* B. II, dl. 2.

„*Art.* 2228 *C. C.* La possession est la détention ou la jouissance d'une chose ou d'un droit que nous tenons ou que nous exerçons par nous-mêmes, ou par un autre qui la tient ou qui l'exerce en notre nom.

Art. 1103 *Ontwerp* 1820. Door *bezit* wordt in den ruimsten zin verstaan, het zoodanige onder zich of in zijne magt hebben van eene zaak, dat men daardoor in staat is dezelve te gebruiken, daarover te beschikken, en anderen daarvan uit te sluiten.

Art. 1104. Hoezeer derhalve het bezit meer eene daad dan een regt zij, worden er echter uit het bezit als zoodanig, bijzondere regten en pligten geboren, waarover in de volgende afdeelingen van dezen titel gehandeld wordt.

Art. 1105. Deze regten en pligten zelven zijn echter onderscheiden, naar gelang het bezit een natuurlijk of burgerlijk bezit zij.

Het natuurlijk bezit bestaat alleen in een dadelijk houden zonder bedoeling van eigendom; het bezit wordt burgerlijk genoemd, wanneer het houden der zaak gepaard gaat met de bedoeling om daarvan eigenaar te zijn.

Art. 1992 *B. W.* Om door middel van verjaring den eigendom eener zaak te verkrijgen, wordt vereischt een voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig bezit, als eigenaar. —

„Het Ontwerp van 1820 sprak alleen van het in zijne macht hebben van een zaak, en zelfs zooals de titel thans is, spreekt hij wel van de wijze waarop lichamelijke, maar geheel niet van die waarop onlichamelijke zaken in iemands bezit gebracht worden. Toen echter het bezit van rechten zich bij de ontwikkeling als opgedrongen had, wilde men de bepaling niet veranderen, gelijk men had moeten doen, maar eenvoudig door bijvoeging der woorden *of genieten* aanvullen." Opzoomer, bl. 165 v.

c) De Groot, t. a. p. „Besit ter goeder trouwe is wanneer de besitter waerschijnelijk meent eenigen eygendom aan de beseeten saek te hebben." Zie Goudsmit, *Gids* VI, bl. 637; Opzoomer, bl. 170 v.

d) *te dier zake*, d. i., volgens Goudsmit, *Gids*, VI, bl. 638, en volgens Diephuis, n°. 136, „ter zake" of „ter oorzake van het bezit." Zie ook Opzoomer, bl. 173 (1), volgens wien men te denken heeft „aan iedere rechtsvordering, waarin de bewering ligt opgesloten, dat de zaak, welke de gedaagde bezit, aan hem niet in eigendom toebehoort."

e) *L.* 25 § 7 *D. de Her. Petit.* (5. 3).... post litem contestatam omnes incipiunt malae fidei possessores esse; quin immo post controversiam motam....; coepit enim scire rem ad se non pertinentem possidere se is qui interpellatur. Vg. Donellus, *Comment. de Jure Civ.*, Lib. XX, Cap. 5 § 13; v. Savigny, System VI. bl. 84 volgg.

Art. 1120 *Ontwerp* 1820. De aanspraak in regten, om eene zaak uit te keeren, stelt op zich zelve den houder niet in de kwade trouw; wanneer echter door de uitwijzing van den regter, de aanspraak gebillijkt wordt, wordt de houder gerekend in de kwade trouw geweest te zijn, van het oogenblik der aanspraak af. —

Preuss. Landr. Th. I, Tit. VII § 222. Wenn kein früherer Zeitpunkt der Unredlichkeit des Besitzes ausgemittelt werden kann, so wird der Tag der dem Besitzer durch die Gerichte geschehenen Behändigung der Klage dafür angenommen. — Over de beteekenis van het beginsel in ons recht zie Mr. Coninck Liefsting, *De Algem. Begins. v. h. Nederl. Bezitrecht en de Nederl. Bezitactiën*, bl. 416 v.; Diephuis, n°. 136 v., 180, en Opzoomer, bl. 173, die niet

589. De goede trouw van den bezitter wordt steeds verondersteld; hij, die kwade trouw beweert, moet dezelve bewijzen. (C. 2268; B. 587, 1902, 1953, 1958*a*, 2002) *a*)

590. Men wordt steeds geacht voor zich zelven te bezitten, zoo lang het niet bewezen is dat men heeft aangevangen voor een ander te bezitten. (C. 2230; B. 1953, 1958*a*). *b*)

591. Wanneer men heeft aangevangen voor een ander te bezitten, wordt men altijd verondersteld het bezit onder denzelfden titel voort te zetten, zoo niet het tegendeel bewezen is. (C. 2231; B. 592, 596, 1953, 1958*a*, 1994.)

592. Men kan noch uit eigen wille, noch door enkel tijdsverloop, voor zich zelven *c*) de oorzaak en het beginsel van zijn bezit veranderen. (C. 2240; B. 1996, 1997.) *d*)

593. Zaken welke niet in den handel zijn, kunnen geen voorwerp van bezit opleveren. *e*)

Hetzelfde geldt zoo wel ten opzigte van niet voortdurende als van niet zigtbare erfdienstbaarheden, behoudens de bepalingen van artikel 609. (C. 691; B. 577 v., 724, 725, 746, 1368, 1990.) *f*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de wijze waarop het bezit wordt verkregen, wordt behouden, en verloren gaat.

594. Bezit wordt verkregen door de daad van eene zaak onder zijne magt te brengen, met het oogmerk om dezelve voor zich te behouden. (B. 585, 596.)

ziet, dat die beteekenis eenige andere zijn kan dan deze, „dat de bezitter te goeder trouw, die om zijn goede trouw de vruchten, vóór den dag der rechtsvordering genoten, mag behouden, de vruchten, die hij na den aanvang der rechtsvordering geniet, moet teruggeven, evenals de bezitter te kwader trouw, zoodat hier niets anders wordt gevonden dan wat ook in art. 680 is bepaald."

a) *Art.* 2002 *B. W.* De goede trouw wordt steeds verondersteld, en degene die zich op kwade trouw beroept moet dezelve bewijzen.

b) *Art.* 1994 *B. W.* De tegenwoordige bezitter die bewijst van ouds bezeten te hebben wordt verondersteld mede het bezit te hebben gehad gedurende den tijd die tusschen beide verloopen is; onverminderd het tegenbewijs.

c) Zie Goudsmit, *Gids*, VI bl. 688; Liefsting t. a. p., bl. 59 (41); Opzoomer, bl. 176 v.

d) *L.* 3 § 19 *D. de acq. vel amitt. poss.* (41. 2). Illud quoque a veteribus praeceptum est, neminem sibi ipsum causam possessionis mutare posse.

Art. 1997 *B. W.* De personen, bij het voorgaande artikel vermeld [zij, die voor een ander bezitten, mitsgaders hunne erfgenamen], kunnen den eigendom door verjaring verkrijgen, indien de titel van hun bezit veranderd is, het zij uit eene oorzaak, die van eenen derde afkomt, het zij door hunne tegenspraak tegen het regt van den eigenaar. Vg. Opzoomer, bl. 126 (2).

e) *Art.* 685 *Wetboek* 1830. Zaken aan den staat behoorende, welke niet in den handel zijn, kunnen voor bijzondere personen geen voorwerp van bezitregt opleveren.

Art. 1990 *B. W.* Men kan door verjaring den eigendom niet verkrijgen van zaken die buiten den handel zijn. — Vg. Opzoomer, bl. 118 v., 179 v.

f) *Art.* 724, *lid c*, *B. W.* Niet voortdurende erfdienstbaarheden zijn dezulke welke tot derzelver uitoefening 's menschen toedoen noodig hebben, als daar zijn: het regt van overgang, van water te halen, beesten te weiden en andere soortgelijke.

Art. 725, *lid c*, *B. W.* Onzigtbare zijn dezulke welke geen uitwendig teeken van hun bestaan hebben, gelijk het verbod om op een erf te bouwen, of om niet dan tot op eene bepaalde hoogte te mogen bouwen, het regt om beesten te weiden, en andere waartoe 's menschen toedoen noodig is.

Art. 746 *B. W.* De voortdurende en te gelijker tijd onzigtbare erfdienstbaarheden, zoo als ook de niet voortdurende, het zij dezelve zigtbaar of onzigtbaar zijn, kunnen slechts bij eenen titel worden daargesteld. Het genot, zelfs sedert onheugelijke jaren, is niet voldoende om dezelve te verkrijgen.

Art. 609 *B. W.* Indien er geschil ontstaat over de geldigheid van den regtstitel tot eene niet voortdurende, of tot eene niet zigtbare erfdienstbaarheid, kan de regter bevelen dat de partij, die bij het ontstaan van het geschil het genot daarvan heeft, dat genot gedurende het geding behoude. — Vg. Opzoomer, bl. 121 v., 179 v., en Donellus, *Comm. de jure Civili.*, Lib. XI, Cap. XI, § 8 sqq. — „Quod ad possessionem servitutum attinet, nulla est servitus, cuius non sit continua possessio, cum semel coeperit, similiter ut rerum corporalium, quoniam ut quis usum earum intermiserit, possessio tamen animo retinetur. (§ 9.)

595. Zinneloozen kunnen door zich zelve *a*) geen bezit verkrijgen.

Minderjarigen *b*) en gehuwde vrouwen *c*) kunnen, door de daad *d*), het bezit eener zaak verkrijgen. (B. 163, 354, 441.)

596. Men kan het bezit eener zaak verkrijgen, of door zich zelven, of door een ander, die in onzen naam *e*) heeft aangevangen te bezitten.

In het laatste geval, verkrijgt men het bezit, zelfs alvorens men van het in bezit nemen der zaak kennis heeft bekomen. (C. 2228; B. 354, 441, 506, 591, 594, 595*a*, 1390 v., 1692, 1829 v.) *f*)

597. Het bezit van alles wat een overledene heeft bezeten gaat, van het oogenblik van zijn overlijden, over tot zijne erfgenamen, met alle hoedanigheden en gebreken van hetzelve. (C. 724, 1004, 1006; B. 880, 1002, 1995.) *g*).

598. Men behoudt het bezit, zoo lang hetzelve niet aan een ander is overgegaan, of kennelijk is verlaten geworden. (B. 599 v.) *h*)

599. Men verliest het bezit vrijwillig, zoo dra men hetzelve *j*) aan een ander overdraagt. (B. 585, 594, 600.)

600. Men verliest het bezit, zelfs zonder den wil om de zaak aan een ander over te dragen, wanneer men die kennelijk verlaat. (B. 585, 594, 598.)

601. *k*) Men verliest, tegen zijnen wil, het bezit van een stuk lands, erf of gebouw:

1°. Wanneer een ander zich daarvan, tegen wil en dank van den bezitter, in het bezit stelt, en gerustelijk het genot, gedurende den tijd van één jaar, behoudt. *l*)

a) „dus wel door een ander, wanneer die andere namelijk hun wettige vertegenwoordiger, hun curator, is." Opzoomer, bl. 130 (1).

b) *Art.* 637, *lid b*, *Wetb.* 1830. Een minderjarig persoon, *die zijne zinnen magtig is*, enz..... Zie Opzoomer, bl. 131 (2); Diephuis, n°. 161.

c) Zie Liefsting t. a. p., bl. 26 (21); Opzoomer, bl. 131 (4).

d) „Waarom niet in § 2 *door zich zelf* geschreven, evenals in § 1? Waarom nu weer het altijd dubbelzinnige *door de daad*"? Opzoomer, bl. 131 (3).

e) „*In onzen naam* is niets anders dan: met den wil op ons gericht". Opzoomer, bl. 126 (1).

f) Possessionem acquirimus et animo et corpore; animo utique nostro, corpore vel nostro vel alieno. Paulus, *Recept. Sentent.* Lib. V. Tit. II § 1. — De bezitter „moet, even goed als wanneer hij het bezit door zich zelf verkreeg, den wil hebben om het te verkrijgen. Is die wil duidelijk verklaard, is hij in de zaak, die het geldt, en in hare in bezitneming door den plaatsvervanger gelegd, dan behoeft de bezitter van het feit zelf der inbezitneming geen kennis te dragen." Opzoomer, bl. 128.

g) *Art.* 1170 *Ontw.* 1820. De bezitter van eene zaak stervende, gaat het bezit op den erfgenaam niet over, zonder aanvaarding van de nalatenschap. Bij aanvaarding wordt het bezit gerekend bij het overlijden te zijn overgegaan.

Art. 639 *Wetb.* 1830. Het bezitregt van alles wat een overleden persoon heeft bezeten, gaat, van het oogenblik van diens overlijden, over tot zijne erfgenamen. Dat regt wordt verkregen met alle de hoedanigheden en alle de gebreken van hetzelve.

Art. 880 *B. W.* De erfgenamen treden van regtswege in het bezit der goederen, regten en regtsvorderingen van den overledene.

Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot dat bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld. De staat moet zich door den regter doen in het bezit stellen, en is, op straffe van vergoeding van kosten, schade en interessen, gehouden de nalatenschap te laten verzegelen, en eene boedelbeschrijving te doen opmaken, in den vorm, voor de aanvaarding van nalatenschappen onder het voorregt van boedelbeschrijving vastgesteld.

Art. 1002 *B. W.* Bij het overlijden van den erflater, treden van regtswege in het bezit van de nagelatene goederen, zoo wel de bij uitersten wil benoemde erfgenamen, als degenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent.

De artikelen 881 en 882 zijn op hen toepasselijk. — Vg. Opzoomer, bl. 124 (4), 185 volgg.; Diephuis, n°. 149.

h) Dit artikel is onvolledig en overtollig. „Als men geleerd heeft, hoe men het bezit verkrijgt en verliest, ligt daarin het antwoord op de vraag, hoe men het behoudt, van zelf opgesloten." Opzoomer, bl. 123.

j) Vg. Opzoomer, bl. 134 v., 189 v.; Diephuis, n°. 187.

k) Over de redactie van dit artikel zie men Opzoomer, bl. 136 (2). — Men verliest tegen zijn wil het bezit van .... een *gebouw*, 2°. wanneer een *erf* door een buitengewoon toeval verdronken is!

l) „Uit art. 601 n°. 1 op zich zelf zou ieder opmaken dat men het bezit eener onroerende zaak eerst dan verliest als de andere, die zich in haar bezit heeft gesteld, gerustelijk het genot [! zie de aant. op art. 585] gedurende den tijd van een jaar behoudt." Toch (zie artt. 585 en 594) is dit niet zoo. Men heeft het dadelijk door de inbezitneming van dien andere verloren. „Het eenige wat men behouden heeft, is het recht om het terug te vorderen. Dat recht, maar geenszins het bezit zelf, behoudt men, volgens art. 621, een jaar lang." Zoo Opzoomer, bl. 136 v. Zie echter Mr. Kappeyne van de Coppello, *Themis*, 3e *Verz.*, I. bl. 385 volgg., 392.

2°. Wanneer een erf door een buitengewoon toeval *a*) verdronken is.

Het bezit gaat door eene tijdelijke overstrooming niet verloren.

Men verliest het bezit van eene algemeenheid van roerende zaken *b*), op de wijze bij het eerste lid van dit artikel omschreven. (B. 594, 606, 618. 619, 648.)

602. Het bezit eener roerende zaak wordt tegen den wil van den bezitter verloren:

1°. Wanneer de zaak is weggenomen of gestolen; *c*)

2°. Wanneer dezelve is verloren, en men niet weet op welke plaats zij zich bevindt. (B. 611, 2014.) *d*)

603. Men verliest het bezit van onligchamelijke zaken, wanneer, gedurende een jaar, een ander daarvan het rustig genot heeft gehad. (B. 559, 601, 611.) *e*)

DERDE AFDEELING.

Van de regten die uit het bezit voortvloeijen.

604. Het bezit te goeder trouw geeft, ten opzigte der zaak, aan den bezitter het regt: (B. 587.)

1°. Dat hij bij voorraad, en tot het tijdstip der geregtelijke terugvordering, als eigenaar wordt aangemerkt; (B. 605 n°. 1, 1902.) *f*)

2°. Dat hij den eigendom der zaak, door middel van verjaring, verkrijgt; (B. 1992, 2000.) *g*)

3°. Dat hij tot op de geregtelijke terugvordering de vruchten geniet, welke de zaak oplevert; (B. 605 n°. 2, 630 v.) *h*).

a) „Wat is het karakter van een *buitengewoon toeval?* Kan een erf ook door een *gewoon toeval* verdrinken? En is het bezit dan niet verloren?" Opzoomer, bl. 136 (2).

b) „Men moet onder eene *algemeenheid van roerende zaken* verstaan niet een uit onderscheidene zaken zamengesteld geheel, dat zich aan onze zinnen als één ligchaam of voorwerp vertoont, maar eene vereeniging van op zich zelve staande zaken, die volgens eene gemeenschappelijke bestemming als een geheel gedacht en in regten als ééne zaak beschouwd worden, b. v. eene kudde, eene boekerij." Diephuis, n°. 25 *e*. Zie daartegen Liefsting t. a. p., bl. 388 volgg., en Kappeyne t. a. p., bl. 401 v. „Succession universelle de meubles et généralement toutes choses qui ont nature d'héritage ou de droit universel chéent en complainte." Loysel, *Instit. Coutum.* § 756.

c) Over het verschil tusschen *wegnemen* en *stelen* zie Opzoomer, bl. 135 (1).

d) Si id, quod possidemus, ita perdiderimus, ut ignoremus, ubi sit, desinimus possidere. *L.* 25 *pr.* D. *de acq. vel amitt. poss.* (41. 2).

e) Diephuis, n°. 196; Goudsmit, *Gids*, VI. bl. 641; Opzoomer, bl. 194; Liefsting t. a. p., bl. 544.

f) „Ik kan hierin geen andere beteekenis vinden dan deze, dat de bezitter in een strijd over den eigendom niet behoeft te bewijzen, en het proces wint, wanneer de eischer in zijn bezit te kort schiet. En hierin zeker ligt geen gevolg van het bezit, daar geheel hetzelfde van iederen houder geldt. De uitdrukking: „tot het tijdstip der gerechtelijke terugvordering" is dan echter zeer onnauwkeurig, daar de regel juist in het geding, dat op haar volgt, te pas komt." Opzoomer, bl. 198 v.

g) *Art.* 1992 *B. W.* Om door middel van verjaring den eigendom eener zaak te verkrijgen, wordt vereischt een voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig bezit, als eigenaar.

Art. 2000 *B. W.* Die te goeder trouw, en uit kracht van eenen wettigen titel, een onroerend goed, eene rente of eenige andere, aan toonder niet betaalbare, inschuld verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom, bij wege van verjaring, door een bezit van twintig jaren.

Die te goeder trouw het bezit heeft gedurende dertig jaren, verkrijgt den eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen. — Vg. Opzoomer, bl. 195 v.

h) *Art.* 630 *B. W.* De bezitter te goeder trouw heeft het regt om alle de vruchten, welke hij van de teruggevorderde zaak tot op den dag der regtsvordering genoten heeft, voor zich te behouden. Hij is verpligt tot teruggave van alle de vruchten sedert den aanvang dier regtsvordering genoten, onder aftrek van de kosten, tot de verkrijging dier vruchten, voor het bebouwen, bezaaijen en bearbeiden van den grond, besteed.

Hij heeft wijders regt tot terugvordering der noodzakelijke uitgaven, tot het behoud en ten nutte der zaak aangewend, gelijk ook om de opgeëischte zaak onder zich te houden, zoo lang de kosten en uitgaven, in dit artikel opgenoemd, niet aan hem zijn vergoed.

Art. 631 *B. W.* Met hetzelfde regt, en op dezelfde wijze, kan de bezitter te goeder trouw, bij de terug-

4°. Dat hij in het bezit der zaak moet worden gehandhaafd, wanneer hij daarin gestoord wordt; of in het bezit moet worden hersteld, wanneer hij hetzelve verloren heeft. (B. 605 n°. 3, 606, 613, 618, 619, 623.)

605. Het bezit ter kwader trouw geeft aan den bezitter, ten opzigte der zaak, het regt: (B. 588.)

1°. Om bij voorraad, en tot op het tijdstip der geregtelijke terugvordering, als eigenaar te worden aangemerkt; (B. 604 n°. 1, 1902) *a*)

2°. Om de vruchten der zaak te genieten, doch onder gehoudenis om die aan den regthebbende terug te geven; (B. 604 n°. 3, 634.) *b*)

3°. Om in het bezit te worden gehandhaafd of hersteld, zoo als in het vierde lid van het vorige artikel gezegd is. (B. 604 n°. 4, 606, 613, 618, 619, 623.)

606. De regtsvordering tot handhaving in het bezit heeft plaats, indien iemand is gestoord *c*) in het bezit van een stuk lands of erf, van een huis of gebouw, van een zakelijk regt of van eene algemeenheid van roerende zaken *d*). (B. 585, 601, 604 n°. 4, 605 n° 3, 611, 613, 617) *e*).

607. Deze regtsvordering wordt ook toegelaten, al ware het bezit bekomen van iemand die onbekwaam was om te kunnen vervreemden. (B. 163, 595, 1366.) *f*)

gave van de opgeëischte zaak, terug vorderen de door hem in voege als voren bestede kosten tot het verkrijgen dier vruchten welke, op het oogenblik der teruggave, nog niet van den grond zijn gescheiden.

Art. 632 *B. W.* Hij heeft daarentegen geene aanspraak op de teruggave van zoodanige kosten, als door hem gemaakt zijn ter verkrijging van de vruchten, die hij ten gevolge van zijn bezit behoudt.

Volgens Opzoomer, bl. 167 en 197 v. heeft „het bezit te goeder trouw, dat voor het behouden der vruchten noodig is, elke houder der zaak, die zijn houden, zijn *detentio*, voor rechtmatig aanziet, al schrijft hij dat recht in het geheel niet aan zijn eigendom toe, al erkent hij integendeel volstrekt geen bezitter in den zin van dit artikel te zijn." Zie echter art. 587.

a) Zie de noot *f*) op het vorige artikel.

b) *Art.* 634 *B. W.* De bezitter te kwader trouw is verpligt:

1°. Om alle de vruchten der opgeëischte zaak met dezelve terug te geven, zelfs dezoodanige die niet genoten zijn, indien de eigenaar die had kunnen genieten; hij kan echter, zoo als dit in artikel 680 is bepaald, de kosten aftrekken of terug vorderen, welke door hem gedurende zijn bezit tot behoud der zaak zijn gemaakt, en ook dezoodanige die, tot de verkrijging der vruchten, voor het bebouwen, bezaaijen en bearbeiden van den grond, zijn besteed.

c) Over het begrip van stoornis en de vraag, of hier ook de zoogenaamde rechtsstoornis (*trouble de droit*) in aanmerking komt, zie Diephuis, n°. 230 v.; Opzoomer, bl. 145 v., en Kappeyne, t. a. p., bl. 409 volgg.

d) Zie de noot *b*) op art. 601.

e) *Art.* 54 *Regt. Organ.* De arrondissements-regtbanken nemen in het hoogste ressort kennis.

4°. Van .... alle regtsvorderingen wegens bezitregt.

Art. 180 *Burg. Regtsv.* De regtsvordering over het bezitregt, en die over het regt tot de zaak (*petitoir*), zullen nooit vereenigd mogen worden ingesteld.

Art. 131 *Burg. Regtsv.* Die eene regtsvordering over het regt tot de zaak zelve heeft ingesteld, is niet meer ontvankelijk tot het instellen eener regtsvordering over het bezitregt.

Art. 132 *Burg. Regtsv.* De verweerder in zake van het bezitregt zal geene regtsvordering over het regt tot de zaak zelve mogen instellen, zoo lang die ten aanzien van het bezitregt niet is afgeloopen.

Wanneer hij in de laatstgemelde is veroordeeld, zal hij niet ontvankelijk zijn ten aanzien van het regt op de zaak zelve, dan na volkomen te hebben voldaan aan de tegen hem uitgesproken veroordeeling; ten ware de uitvoering van het vonnis in gebreke gebleven of vertraagd ware door de schuld van de partij die hetzelve verkregen had; in welk geval de regter voor wien de regtsvordering tot het regt op de zaak zelve behoort, eenen termijn kan bepalen na verloop van welken die regtsvordering kan worden ingesteld.

Art. 201 *Burg. Regtsv.* Wanneer in zaken van bezitregt, het bezit of de stoornis ontkend wordt, zal het verhoor van getuigen, dat dienaangaande bevolen wordt, zich niet mogen uitstrekken tot het regt op de zaak zelve (het *petitoir*).

Art. 250 *Burg. Regtsv.* De gedaagde is bevoegd om in alle zaken eisch in reconventie te doen, uitgezonderd:

3°. In zaken van bezitregt, wanneer de eisch in reconventie het regt op de zaak zelve (*petitoir*) zoude betreffen.

Art. 140 *Burg. Regtsv.* Voor summiere behandeling zijn vatbaar:

4°. De vorderingen in zake van bezitregt.

Art. 53 *Burg. Regtsv.* De voorloopige ten uitvoerlegging der vonnissen niettegenstaande hooger beroep of verzet kan bevolen worden met of zonder borgtogt, in gevallen, betreffende:

9°. Bezitregt.

Art. 398, *lid c*, *Burg. Regtsv.* De regter mag of moet de voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis of arrest niettegenstaande cassatie bevelen in dezelfde gevallen en op dezelfde wijze waarin hem is toegelaten of bevolen de voorloopige ten uitvoerlegging te gelasten, niettegenstaande verzet of hooger beroep.

f) Zie Opzoomer, bl. 208 v., die de overtolligheid van deze bepaling betoogt. — Vg. art. 648 *Wetboek* 1830. „Wanneer het bezit door iemand is overgedragen, die onbekwaam is om te kunnen vervreemden, zal de regtsvordering *tot handhaving in het bezit*

608. Zij heeft geen plaats tegen dengenen die het regt tot eene erfdienstbaarheid betwist, tenzij het geschil eene voortdurende en zigtbare erfdienstbaarheid mogt gelden. (B. 593.) *a*).

609. Indien er geschil ontstaat over de geldigheid van den regtstitel tot eene niet voortdurende, of tot eene niet zigtbare erfdienstbaarheid, kan de regter bevelen dat de partij, die bij het geschil het genot daarvan heeft, dat genot gedurende het geding behoude. (B. 593, 617, 629.) *b*)

610. Er kan geene regtsvordering tot handhaving in het bezit plaats hebben opzigtelijk voorwerpen welke de bezitter niet wettiglijk kan bezitten. (B. 593.) *c*)

611. Roerende ligchamelijke *d*) zaken kunnen geen onderwerp uitmaken van eene regtsvordering tot handhaving in derzelver bezit, behoudens de slotbepaling van artikel 606. (B. 602, 2014.)

612. Huurders, pachters en anderen die houders van eene zaak voor een ander zijn, kunnen geene regtsvordering tot handhaving in het bezit aanvangen. (Pr. 23; B. 591, 596, 1593 v., 1996) *e*)

613. De regtsvordering om in het bezit te worden gehandhaafd kan worden aangevangen, tegen elk en een iegelijk die den bezitter in zijn bezit stoort, zelfs tegen den eigenaar, behoudens de regtsvordering van dezen ten petitoire. *f*)

Indien niettemin dat bezit ter bede *g*), heimelijk of door geweld verkregen

binnen het jaar kunnen worden aangevangen". — Voorduin III bl. 361, III, 362 volgg., I, IV, en Kappeyne t. a. p., bl. 382, 383.

a) *Art.* 598 *B. W.* Zaken welke niet in den handel zijn, kunnen geen voorwerp van bezit opleveren.

Hetzelfde geldt zoo wel ten opzigte van niet voortdurende als van niet zigtbare erfdienstbaarheden, behoudens de bepalingen van artikel 609. — Vg. Diephuis, n°. 220, en Opzoomer, bl. 207 v., die dit artikel, op grond van art. 598, overtollig acht.

b) Zie Diephuis, n°. 221. — „Toen men in art. 608 eens op het gebied van het petitoir was geraakt, dwaalde men in art. 609 nog verder daarop af, en bealiste, wat er bij de erfdienstbaarheden, die geen bezit en dus ook geen possessoire actie toelaten, in een petitoir geding als voorloopige maatregel door den rechter kan worden bevolen." Opzoomer, bl. 140. Zie ook Liefsting t. a. p., bl. 479, en Kappeyne t. a. p., bl. 407 (180.)

c) Zie art. 598. „Dat waar geen bezit is, ook aan geen rechtsvordering tot handhaving, en natuurlijk evenmin tot herstelling, in het bezit te denken valt, zal wel niemand twijfelachtig voorkomen." Opzoomer, bl. 140. — Vg. ook Diephuis, n°. 219.

d) Zal men, omdat dit artikel alleen van roerende *lichamelijke* zaken spreekt, bij roerende *onlichamelijke* het tegendeel aannemen? Zal men dit doen, ook al bestaan ze niet in renten of in niet aan toonder betaalbare inschulden, die art. 2014 zoo duidelijk tegenover de andere roerende zaken stelt?" Opzoomer, bl. 141, 194. Zie Liefsting t. a. p., bl. 544 volgg., en Diephuis, n°. 196.

Art. 2014 *B. W.* Met betrekking tot roerende goederen die noch in renten bestaan, noch in inschulden welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt het bezit als volkomen titel.

Niettemin kan degene die iets verloren heeft of aan wien iets ontstolen is, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag waarop het verlies of de diefstal heeft plaats gehad, het verlorene of gestolene als zijn eigendom terug vorderen van dengenen in wiens handen hij hetzelve vindt, behoudens het verhaal van den laatstgemelde op dengenen van wien hij het bezit bekomen heeft, en onverminderd de bepaling van artikel 637.

e) „Men vroeg in de afdeelingen," „of, in afwezendheid van den eigenaar, huurders of pachters niet behooren bevoegd te zijn om eene possessoire actie aantevangen." De Regeering vermeende, „dat zulks het geheele systeem van het bezitregt zoude omververwerpen."" Voorduin III, bl. 372, I. — Zie verder over de redactie van dit art. Diephuis, n°. 217 v.; Opzoomer, bl. 140 volgg.

Art. 1593 *B. W.* Indien,.... de huurder in deszelfs genot is gestoord geworden, ten gevolge eener regtsvordering welke tot den eigendom van het goed betrekking heeft, heeft hij het regt om eene geevenredigde vermindering van den huurprijs te vorderen, mits van die stoornis of belemmering aan den eigenaar behoorlijk kennis gegeven zij.

Art. 1594 *B. W.* Indien degenen die de feitelijkheden gepleegd hebben eenig regt op het verhuurde goed beweren te hebben, of indien de huurder zelf in regten gedagvaard is om tot ontruiming van het geheel of van een gedeelte van het goed verwezen te worden, of om de uitoefening van eenige erfdienstbaarheid te gedoogen, moet hij den verhuurder daarvan beteekening doen, en hij kan denzelven tot vrijwaring oproepen.

Hij kan zelfs vorderen buiten het geding te worden gesteld, mits hij dengenen opgeve voor wien hij in het bezit is.

Art. 1996 *B. W.* Zij die voor een ander bezitten, mitsgaders hunne erfgenamen, kunnen nimmer iets door verjaring verkrijgen, door welk tijdsverloop zulks ook zoude mogen wezen.

Alzoo kan een huurder, bewaarder, vruchtgebruiker, en alle anderen die het goed van den eigenaar ter bede onder zich hebben, hetzelve niet door verjaring verkrijgen.

f) Zie *art.* 132 *B. Rv.*, afgedrukt onder art. 606.

g) „Van het bezit ter bede, aan het Romeinsche regt ontleend en in de staatsgeschiedenis van dit volk ingeweven, behoorden in ons bezitregt tot de

is, kan de bezitter de regtsvordering om in het bezit te worden gehandhaafd niet aanvangen tegen dengenen van wien het bezit in diervoege is verkregen, of aan wien hetzelve is ontnomen. (B. 606, 612, 1993; Rv. 132.) *a)*

614. De regtsvordering tot handhaving in het bezit moet worden aangevangen binnen het jaar, te rekenen van den dag waarop de bezitter in zijn bezit gestoord is geworden. (Pr. 23; B. 601.) *b)*

615. Deze regtsvordering strekt om de stoornis te doen ophouden en den bezitter in zijn bezit te handhaven, met vergoeding van kosten, schaden en interessen. (B. 606, 1401). *c)*

616. Het bezit wordt gerekend steeds bij hem geweest te zijn die, het regt van bezit niet verloren hebbende, daarin door den regter is gehandhaafd geworden, behoudens hetgeen nader omtrent de vruchten is bepaald. (B. 622, 1992). *d)*

617. Indien ter gelegenheid eener regtsvordering tot handhaving in een bezit, hetgeen van wederzijde gevorderd wordt, de regter vermeent dat hetzelve niet behoorlijk bewezen is, zal hij, zonder over het bezitregt uitspraak te doen, kunnen bevelen, of dat het voorwerp onder geregtelijke bewaring worde gesteld, of dat de partijen ten petitoire zullen procederen, of hij zal aan eene der partijen het bezit bij voorraad toestaan.

Dat bezit geeft alleen het regt om het genot der betwiste zaak te hebben gedurende het geding over den eigendom, en onder gehoudenis om van de genotene vruchten rekening te doen. (B. 604 n°. 1 en 3, 605 n°. 1 en 2, 629 v., 1775 n°. 2; Rv. 51.) *e)*

laatste sporen te zijn verdwenen." Goudsmit, *Themis*, 1ste *Vers.*, VII. bl. 463. Vg. ook Kappeyne, t. a. p., bl. 400 v.; Liefsting t. a. p., bl. 82, en Opzoomer, bl. 209 v.

a) *Art.* 1993 *B. W.* Daden van geweld, van zuivere willekeur, of van eenvoudig gedoogen, kunnen geen bezit te weeg brengen, dat de kracht heeft om eene verjaring te doen geboren worden. — Vg. Diephuis, n°. 236, en Opzoomer, bl. 141 en 209 v., volgens wien deze bepaling beteekent, dat de actie tot hand having „alleen tegen hen niet kan worden ingesteld, die zelf haar, wanneer ze slaagde, met eene actie tot herstelling in het bezit zou beantwoorden."

b) Die stoornis in het bezit, waarop zich de eischer beroept, moet binnen het jaar voor het aanleggen der actie hebben plaats gehad." Opzoomer, bl. 141 v.; Diephuis, n°. 237 v.; Kappeyne, t. a. p., bl. 389 v.

c) „Handhaving in het bezit door het doen ophouden der stoornis is de hoofdzaak, maar zoo daaruit reeds eenig nadeel is voortgevloeid, moet dit tevens vergoed worden door hem, wiens onregtmatige daad het heeft veroorzaakt." Diephuis, n°. 240. Vg. ook Opzoomer, bl. 142, en over de vraag, of ook zekerheid kan gevraagd worden, dat de gedaagde het bezit niet weder zal storen, Diephuis n°. 241. Zie ook Kappeyne t. a. p., bl. 142; Liefsting t. a. p., bl. 389 volgg.

d) Deze bepaling, die, volgens de Regeering (Voorduin III bl. 373), „een bij alle regtsgeleerden erkend beginsel bevat, en rijk in gevolgen is," beteekent, volgens Opzoomer, bl. 142, „dat de opheffing der stoornis, als het ware een terugwerkende kracht heeft, zoodat het beschouwd wordt, alsof er nooit de minste stoornis was voorgevallen, en dus ook nooit opheffing noodig geweest." De slotwoorden *behoudens* enz. hebben, volgens hem (1) „hier, waar men het bezit niet verloor, maar er slechts in gestoord werd, volstrekt geen zin." Vg. art. 622, Voorduin III bl. 375, ad art. 622, en Kappeyne t. a. p., bl. 388 volgg.

e) Dit artikel, hetwelk, volgens Opzoomer, bl. 143 (1), hier niet op zijne plaats staat, maar in het materieele procesrecht te huis hoort, wordt door Goudsmit, *Themis*, 1ste *Vers.*, VII, bl. 464 volgg., aldus toegelicht: „Art. 617 bevat eene beslissing voor het geval, dat twee personen zich wederkeerig het bezit strijdig maken, en uit dien strijd feitelijkheden te vreezen zijn. Het bezit kan strijdig zijn, wanneer bijv. twee aan elkander aangrenzende naburen, beide door getuigen of andere bewijsmiddelen aantoonen, daden van bezit te hebben uitgeoefend, en tegen den eischer die handhaving vordert, eene reconventionele vordering ten possessoire wordt ingesteld. (Dit komt mij voor de beteekenis te zijn der woorden *handhaving in een bezit hetgeen van wederzijden gevorderd wordt*). In een dergelijk geval kan de regter twee wegen inslaan: of, hij laat het geding *ten possessoire* voortgaan, doch gelast hetzij de bewaring onder een' derde, hetzij de provisionele feitelijke inbezitneming door eene der partijen, zóódanig echter dat deze feitelijke inbezitneming omtrent het bezitregt zelf alles in het onzekere laat, of wel, vooruitziende dat het bezit door geene der partijen voldingend zal kunnen worden bewezen, gelast hij partijen *ten petitoire* voort te procederen, en zulks wederom met bewaring onder een' derde of inbezitneming door eene der partijen, die ook dan geen invloed vermag uit te oefenen op de rol welke partijen in het eigendomsproces te vervullen hebben, zoodat hij, aan wien het provisioneel bezit wordt toegewezen, daarom nog niet den bewijslast op de wederpartij overdraagt." Vg. echter ook Kappeyne t. a. p., bl. 407: „Onze wetgever schreef Pothier (*Traité de la Possession* § 105) na, en zoowel deze als de heer Nicolaï (Voorduin III bl. 368, VIII)

618. Indien de bezitter van een erf of van een gebouw daarvan het bezit zonder geweld verloren heeft, kan hij tegen den houder eene regtsvordering aanvangen, strekkende om in het bezit hersteld en gehandhaafd te worden. (B. 601, 603, 604 n°. 4, 605 n°. 3, 622; R. O. 54 n°. 4; Rv. 130 v., 201, 250 n°. 3, 140 n°. 4, 53 n°. 9, 398*c*) *a*)

619. In geval van gewelddadige ontzetting heeft de regtsvordering tot herstelling in het bezit plaats, zoowel tegen degenen, die de gewelddadigheid hebben gepleegd, als die dezelve hebben bevolen.

Zij zijn allen hoofdelijk voor het geheel verantwoordelijk.

Om in die regtsvordering ontvankelijk te zijn, behoeft de aanlegger slechts de daad der gewelddadige ontzetting te bewijzen. (B. 604 n°. 4, 605 n°. 3, 620, 622, 624, 1314 v., 1401 v.; R. O. 54 n°. 4; Rv. 130 v., 201, 250 n°. 3, 140 n°. 4, 53 n°. 9, 585 n°. 2, 398*c*.) *b*)

620. Diezelfde regtsvordering kan worden aangevangen tegen alle degenen die zich te kwader trouw van het bezit hebben ontdaan. (B. 599, 881*a*.) *c*)

621. De regtsvordering tot herstelling en handhaving, waarvan in artikel 618 gesproken wordt, moet worden aangevangen binnen het jaar, te rekenen van den dag waarop het bezit is gestoord geworden; en in geval van gewelddadige ontzetting, moet de regtsvordering tot herstelling in het bezit worden aangevangen binnen denzelfden termijn, te rekenen van den dag waarop het geweld heeft opgehouden. *d*)

Men is in die regtsvordering niet meer ontvankelijk, zoodra men een geding ten petitoire heeft aangevangen. (Pr. 23; B. 601, 603, 624; Rv. 131.) *e*)

622. De regtsvordering tot teruggave en herstelling in het bezit strekt altijd om den vorigen bezitter in zijn bezit te handhaven of te herstellen, en hem te doen beschouwen even als of hij het bezit nimmer verloren had. (B. 616, 618, 619, 1992.) *f*)

623. Bij deze regtsvorderingen zullen ten aanzien der bezitters, zoo te goeder als te kwader trouw, omtrent hunne regten aangaande het genot der vruchten en de gemaakte kosten gedurende het bezit, de regelen gelden, welke hierna in den derden titel op dat stuk voor de opvordering van eigendom zijn voorgeschreven. (B. 630—636.) *g*)

624. Ook na verloop van het jaar, hetwelk de wet toekent om de regtsvordering tot herstelling in het bezit aan te vangen, heeft degene, die op eene gewelddadige wijze van zijn bezit is beroofd, het regt om, bij wege *eener gewone regtsvordering*, dengenen die het geweld heeft gepleegd, te doen veroordeelen tot de teruggave van alles wat hem ontnomen is, en tot de vergoeding der kosten, schaden en interessen, door die feitelijkheden veroorzaakt. (B. 619, 621, 1401; R. O. 38, 53 v.; Rv. 129*a*; Sv. 231, 253 n°. 4.) *h*)

bedoelden uitsluitend eene sequestratie of récréance *gedurende het geding over den eigendom, en zonder over het bezitregt uitspraak te doen.*" Zie ook denzelfden t. a. p., bl. 408 en 424.

a) Zie over deze actie Opzoomer, bl. 146 v., 218. Volgens Mr. Kappeyne t. a. p., bl. 382 volgg., is deze actie „dezelfde als die van art. 606," namelijk „het interdictum uti possidetis der Glosse, in geval van behoud van het civiel bezit *animo*." Vg. ook Liefsting t. a. p., bl. 453 volgg

b) Volgens Opzoomer, bl. 148, 150, 214 v., is deze actie „niet possessoir", en „komt zij aan iederen houder toe." — Zie daartegen Diephuis, n°. 252 v., Liefsting t. a. p., bl. 272 volgg., en Kappeyne t. a. p., bl. 420.

Art. 585 *Burg. Regtsv.* Lijfsdwang heeft .... plaats:
2°. In geval van herstelling in het bezit, na en ten gevolge van feitelijke ontzetting, voor de teruggave van vruchten, welke de overweldiger wederregtelijk, gedurende het bezit heeft genoten, en voor de aan de regthebbenden toegewezene vergoeding van kosten, schaden en interessen.

c) Vg. Opzoomer, bl. 221 v.; Kappeyne t. a. p., bl. 421 volgg.

d) Vg. Opzoomer, bl. 150, 152; Liefsting t. a. p., bl 457; Kappeyne t. a. p., bl. 391 volgg.

e) *Art.* 131 *B. Rv.* Die eene regtsvordering over het regt tot de zaak zelve heeft ingesteld, is niet meer ontvankelijk tot het instellen eener regtsvordering over het bezitregt.

f) Kappeyne t. a. p., bl. 383, 424; Opzoomer, bl. 147 (3). Zie art. 616.

g) Kappeyne, t. a. p., bl. 423.

h) Opzoomer, bl. 152 v.; Kappeyne t. a. p., bl. 424.

DERDE TITEL.

Van eigendom.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

625. *a)* Eigendom is het regt om van eene zaak *b)* het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken, mits men er geen gebruik van make, strijdende tegen de wetten of de openbare verordeningen, daargesteld door zoodanige magt, die daartoe *c)*, volgens de Grondwet, de bevoegdheid heeft, en mits men aan de regten *d)* van anderen geen hinder toebrenge; alles behoudens de onteigening ten algemeenen nutte tegen behoorlijke schadeloosstelling, ingevolge de Grondwet. *e)* (C. 537, 544, 545; B. 584, 639, 649, 672 v.; G. 72, 115, 131, 140, 147; Stb. 1851, n°. 125; Stb. 1870 n°. 131, a. 23v; Stb. 1875 n°. 94.)

626. *f)* De eigendom van den grond bevat in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is. *g)*

a) Art. 544 *C. C* La propriété est le droit de jouir et de disposer des choses de la manière la plus absolue, pourvu qu'on n'en fasse pas un usage prohibé par les lois ou par les règlements.

Art. 975 *Ontwerp* 1820. Eigendom is het regt om, met uitsluiting van alle anderen, die ten laste van den eigenaar geen regt op die zaak bekomen hebben, eene zaak te bezitten, en daarover naar willekeur te beschikken, voor zoo verre die vrijheid door de wet niet ten algemeenen nutte, mogt beperkt zijn.

b) Art. 555 *B. W.* De wet verstaat door zaken alle goederen en regten welke het voorwerp van eigendom kunnen zijn. — Zie Opzoomer (2de dr.) III bl. 230.

c) daartoe Volgens Diephuis (2de dr.) III n°. 808, „tot het maken van openbare verordeningen", volgens Mr. W. C. D. Olivier, *Beperkingen van den eigendom door het politieregt*, bl. 16, tot het maken van „den eigendom beperkende openbare verordeningen."

d) Opzoomer III bl. 235 (1).

e) Art 164 *der Grondwet van* 1815 (162 *van die van* 1840.) Ieder ingezeten wordt gehandhaafd bij het vreedzaam bezit en genot zijner eigendommen. Niemand kan van eenig gedeelte derzelve worden ontzet, dan ten algemeenen nutte in de gevallen en op de wijze bij de wet te bepalen, en tegen behoorlijke schadeloosstelling.

Art. 147 *der Grondwet van* 1848. Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling. [„Toen men dat op zoo stouten en stelligen toon schreef, dacht men toen in het geheel niet aan de verbeurdverklaring van enkele roerende goederen noch aan den onvrijwilligen verkoop ter betaling van hetgeen den lande verschuldigd is?" Opzoomer III bl. 236 (3)].

De wet verklaart vooraf, dat het algemeen nut de onteigening vordert.

Eene algemeene wet regelt de uitzondering op het vereischte van zoodanige verklaring ten behoeve van vestingbouw en den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, bij besmetting en andere dringende omstandigheden.

De bovengenoemde vereischten van voorafgaande verklaring door eene wet en van voorafgaande schadeloosstelling kunnen niet worden ingeroepen, wanneer oorlog, brand of watersnood eene onverwijlde inbezitneming vorderen. Het regt van den onteigende op schadeloosstelling wordt hierdoor echter niet verkort.

Wet van 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte* (in deze Verzameling opgenomen). *Algemeene Bepalingen* (artt. 1—4); *Titel I.* Over onteigening in gewone gevallen. (Hoofdstuk I. Over hetgeen aan de verklaring van het algemeen nut vooraf behoort te gaan (artt. 5—9); Hoofdstuk II. Over de eindaanwijzing der te onteigenen perceelen (artt. 10—16); Hoofdstuk III. Van het geding tot onteigening (artt. 17—54); Hoofdstuk IV. Over de betaling van de schadeloosstelling (artt. 55—61)); *Titel II.* Over de onteigening bij vestingbouw, den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, bij besmetting of andere dringende omstandigheden. (Hoofdstuk I. Over de onteigening bij vestingbouw, den aanleg het herstel of onderhoud van dijken (artt. 62—68); Hoofdstuk II. Over onteigening bij besmetting (artt. 69—72); *Titel* III. Over onteigening bij oorlog, brand of watersnood (artt. 73—76)); *Slotbepalingen* (artt. 77 en 78.) Vg. artt. 23v. der *Wet van* 20 *Julij* 1870 (*Stb.* n°. 131), *tot regeling van het veeartsenijkundig toezigt en de veeartsenijkundige politie* en, in verband daarmede, de *Wet van* 2 *Junij* 1875 (*Stb.* n°. 94.)

f) Art. 546 *C. C.* La propriété d'une chose, soit mobilière, soit immobilière, donne droit sur tout ce qu'elle produit, et sur ce qui s'y unit accessoirement, soit naturellement, soit artificiellement — Ce droit s'appelle *droit d'accession.*

Art. 552 *C. C.* La propriété du sol emporte la propriété du dessus et du dessous. — Le propriétaire peut faire au-dessus toutes les plantations et constructions qu'il juge à propos, sauf les exceptions établies au titre *des Servitudes ou Services fonciers.* — Il peut faire au-dessous toutes les constructions et fouilles qu'il jugera à propos, et tirer de ces fouilles tous les produits qu'elles peuvent fournir, sauf les modifications résultant des lois et règlements de police.

Art. 553 *C. C.*...... sans préjudice de la propriété qu'un tiers pourrait avoir acquise ou pourrait acquérir par prescription, soit d'un souterrain sous le bâtiment d'autrui, soit de toute autre partie du bâtiment.

Art. 664 *C. C.* Lorsque les différents étages d'une maison appartiennent à divers propriétaires.... etc.

Art. 646 *B. W.* De eigendom van stroomen en rivieren brengt mede den eigendom van den grond, waarover het water loopt.

Art. 650, *lid a*, *B. W.* De eigenaar van een zeeduin is van regtswege eigenaar van den grond, waarop het zeeduin rust. Vg. Opzoomer III bl. 311 v.; Diephuis (2de dr.) III n°. 271, N. B. R. I bl. 426 v., *Tijdschr. v. h. Ned Regt* I bl. 88 v.

g) De 3de afd. stelde voor om, in plaats van de

De eigenaar kan op den grond alle beplantingen doen en gebouwen stellen, welke hij goedvindt; behoudens de uitzonderingen in den vierden en vijfden titel van dit boek gemaakt. *a*)

Onder den grond mag hij naar goedvinden bouwen en graven, en uit dat graven alle vruchten trekken, welke hetzelve kan opleveren; behoudens de wijzigingen, uit de wetten en verordeningen van politie op het stuk der mijnen, uitveening en andere dergelijke voorwerpen voortvloeijende. *b*) (C. 546, 552; B. 642, 643, 646, 650, 655, 672 v., 721 v., 1211, 1517 v.)

627. Ieder eigendom wordt vermoed vrij te zijn. *c*)

Hij die beweert eenig regt op eens anders zaak te hebben, moet dat regt bewijzen. (B. 1953, 1902.) *d*)

628. De verdeeling van eene zaak, welke aan meer dan een persoon toebehoort, geschiedt overeenkomstig de regelen, ten opzigte van de scheiding en verdeeling der nalatenschappen voorgeschreven. (B. 1112 v., 1689.) *e*)

629. De eigenaar heeft het regt om de aan hem toebehoorende zaak van iederen houder terug te vorderen, in den staat waarin zij zich bevindt. (B. 637, 657, 828, 2014; Rv. 721 v.) *f*)

630. De bezitter te goeder trouw, heeft het regt om alle de vruchten *g*), welke hij van de teruggevorderde zaak tot op den dag der regtsvordering *h*) genoten *j*) heeft, voor zich te behouden. Hij is verpligt tot teruggave van alle de vruchten sedert den aanvang dier regtsvordering genoten, onder aftrek van de kosten, tot de verkrijging dier vruchten, voor het bebouwen, bezaaijen en bearbeiden van den grond, besteed. *k*)

woorden *van hetgeen op en in den grond is*, te stellen: *van hetgeen daaraan verbonden is, zoowel op als in den grond;* door zoodanige verandering zouden de paarden of het vee, op den grond loopende, niet in den eigendom van den grond bevat kunnen worden. De Regering achtte het artikel zeer duidelijk, zonder in de vrees te deelen, dat *over het land* loopende beesten daarin immer, naar eene gezonde uitlegging, zouden worden begrepen. Voorduin III bl. 415, XI.

a) In de titels *Van de regten en verpligtingen tusschen eigenaars van naburige erven*, en *Van erfdienstbaarheden.*

b) Zie de aanteekening *d*) op art. 193 der Grondwet.

c) Vg. Opzoomer III bl. 236 (2).

d) „Niet alleen moet nu hij, die ter zake van zoodanig regt als eischer optreedt, zijne bewering staven, wat ook uit art. 1902 volgen zou; ook wanneer de eigenaar de uitoefening van eenig zakelijk regt op zijne zaak wil beletten, en daartoe als eischer optreedt, behoeft hij alleen, zoo noodig, zijn eigendom, niet de vrijheid van zijn eigendom te bewijzen." Diephuis, *Handboek* (1ste dr.) II § 90 bl. 19.

e) *Art.* 1112, *lid a*, *B. W.* Niemand is genoodzaakt in eenen onverdeelden boedel te blijven..... Vg. Diephuis (2de dr.) III n°. 276; Opzoomer III bl. 289.

f) *Art.* 2014 *B. W.* Met betrekking tot roerende goederen die noch in renten bestaan, noch in inschulden welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt het bezit als volkomen titel.

Niettemin kan degene die iets verloren heeft of aan wien iets ontstolen is, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag waarop het verlies of de diefstal heeft plaats gehad, het verlorene of gestolene als zijn eigendom terug vorderen van dengenen in wiens handen hij hetzelve vindt, behoudens het verhaal van den laatstgemelde op dengenen van wien hij het bezit bekomen heeft, en onverminderd de bepaling van artikel 637.

Art. 637 *B. W.* Hij, die de teruggave van eene gestolene of verlorene zaak vordert, is niet verpligt aan den houder den door dezen besteden koopprijs terug te geven, ten ware de houder de zaak op eene jaar- of eene andere markt, op eene openbare veiling, of van eenen koopman gekocht heeft, die bekend staat in dergelijke voorwerpen gewoonlijk handel te drijven.

Art. 721 *B. Rv.* De eigenaar van roerend goed, welke regt heeft tot revindicatie of reclame, kan hetzelve onder elken bezitter in beslag nemen.

g) Over de burgerlijke vruchten zie Diephuis III n°. 280*a*; Opzoomer III bl. 247 (3); Aubry et Rau, *Cours de Droit Civil Français* II § 206 (26); Demolombe, *Cours de Code Civil* (éd. Franç. IX; éd. Belge V) n°. 627 suiv. Vgl. l. 1 § 1 *Cod. de Petit Hered.* (3.31) Usuras pecuniarum, ante litis contestationem ex die venditionis hereditariarum rerum ab eo factae, qui antea possidebat, *collectas*.... bonae fidei possessores reddere cogendi non sunt.....

h) *Art.* 588, *lid b*, *B. W.* De bezitter wordt geacht te kwader trouw te zijn, van het oogenblik dat eene regtsvordering tegen hem te dier zake is ingesteld, indien het geding ten zijnen nadeele beslist wordt. Opzoomer III bl. 172 v.

j) „De gevolgtrekking [uit art. 631: *vruchten welke, op het oogenblik der teruggave, nog niet van den grond zijn gescheiden*, en art. 632: *vruchten die hij ten gevolge van zijn bezit behoudt*] ligt voor de hand. Genoten vruchten zijn hier die alle welke van den grond gescheiden zijn." Opzoomer III bl. 326. Vg. ook Diephuis III n°. 280*a*.

k) Fructus intelliguntur deductis impensis, quae quaerendorum, cogendorum, conservandorumque eorum gratia fiunt. Quod non solum in bonae fidei pos-

Hij heeft wijders regt tot terugvordering der noodzakelijke uitgaven, tot het behoud en ten nutte der zaak aangewend *a*), gelijk ook om de opgeëischte zaak onder zich te houden, zoo lang de kosten en uitgaven, in dit artikel opgenoemd, niet aan hem zijn vergoed. (C. 548, 549; B. 587, 588*b*, 604 n°. 3, 617*b*, 623, 631 v., 1185 n°. 4, 1400.)

631. Met hetzelfde regt, en op dezelfde wijze *b*), kan de bezitter te goeder trouw, bij de teruggave van de opgeeischte zaak, terug vorderen de door hem in voege als voren bestede kosten tot het verkrijgen dier vruchten welke, op het oogenblik der teruggave, nog niet van den grond zijn gescheiden. (C. 548; B. 556, 630, 632 v.)

sessoribus naturalis ratio expostulat, verum etiam in praedonibus..... *L.* 36, § 5 *D. de Hered. Petit.* (5. 3). Over het bijvoegsel, hier en in art. 634 n°. 1, *voor het bebouwen* enz., zie Opzoomer III bl. 248 (2).

a) ***noodzakelijke uitgaven, tot het behoud en ten nutte der zaak aangewend.***

Art. 1136 *Ontwerp* 1820. Een houder ter goeder trouw vermag daarenboven, bij de uitlevering der zaak, alle onkosten af te trekken, welke hij uit krachte van zijnen regtstitel maken kon. Hij heeft ter zake van deze kosten, waaronder ook betaalde bergloonen en andere dergelijke onkosten begrepen zijn, regt van retentie op de zaak, doch, na de uitlevering der zaak, slechts eene persoonlijke regtsvordering.

Art. 1137. Zoo er onder de gemaakte kosten ook zoodanige zijn, die alleen tot nut of vermaak strekken, en de zaak echter daardoor niet in waarde verbeterd is, blijven deze voor rekening van den houder.

Art. 1138. Een houder ter kwader trouw daarentegen, heeft alleen regt tot terugvordering der gemaakte kosten, die volstrekt noodzakelijk waren, tot behoud der zaak.

Alle houders echter, het zij ter goeder, het zij ter kwader trouw, kunnen al het tot nut of vermaak aangebragte weder wegnemen; voor zoo verre zulks buiten beschadiging der zaak geschieden kan.

Art. 665 *Wetboek* 1830. Indien eene regtsvordering tot teruggave tegen eenen bezitter te goeder trouw is aangevangen, zal deze daarenboven worden veroordeeld tot de teruggave van alle, sedert de regtsvordering, genotene vruchten, onder aftrek der kosten, voor het bebouwen en bezaaijen van het land gemaakt, mitsgaders der noodzakelijke uitgaven, tot het behoud der zaak gedaan.

De houder heeft het regt het goed onder zich te houden, zoo lang die uitgaven aan hem niet zullen zijn goed gedaan.

Art. 667. Degene die zich op eene gewelddadige wijze heeft in bezit gesteld, kan de door hem gedane uitgaven niet terug vorderen, al waren dezelve ook tot behoud van het goed noodzakelijk geweest.

Art. 668. De uitgaven tot nut en verfraaijing blijven ten laste van dengenen, die te goeder of te kwader trouw bezeten heeft, doch hij heeft het regt om de door hem aangebragte voorwerpen van nut en verfraaijing tot zich te nemen, indien zulks kan geschieden zonder het goed te beschadigen.

Art. 676. De eigenaar is verpligt aan den bezitter terug te geven de kosten van het bebouwen en bezaaijen van den grond, mitsgaders de noodzakelijke onkosten, welke voor het behoud van de zaak besteed zijn. —

De centrale afdeeling had reeds in 1823 eene meer gunstige beschikking voorgedragen ten behoeve van den bezitter ter goeder trouw, door aan dien de bevoegdheid toetekennen, om de *nuttige* uitgaven in rekening te brengen, voor *zoo verre de eigenaar daardoor is gebaat.*" Zij verwees naar het Pruiss. Landrecht, Th. I., Tit. 7, § 239: „Wer nicht unredlicher sondern nur unrechtfertiger Besitzer ist [d. i. wer aus Unwissenheit der Gesetze in der Gültigkeit seines Besitztitels irrt], dem müssen die Kosten einer solchen Verbesserung, die nicht weggenommen werden kann, so weit ersetzt werden, als sonst der Eigenthümer sich offenbar mit seinen Schaden bereichern würde."

In het gewijzigd ontwerp van 17 *October* 1832 werd de tegenwoordige redactie van art. 630, lid *b*, door de Regeering voorgesteld. Zij had, zeide zij, bij de „noodzakelijke uitgaven, tot *het behoud* der zaak aangewend, nu nog, op de aanmerkingen van sommige afdeelingen, de noodzakelijk *nuttige* kosten" gevoegd. Voorduin III, bl. 377, III, 419, II, en 420, III.

Uit dit een en ander schijnt te volgen, dat ons stellig recht drie soorten van uitgaven onderscheidt:

a. ***de noodzakelijke uitgaven, tot het behoud der zaak gemaakt***, die de bezitter te goeder trouw (art. 630*b*) en ook de bezitter te kwader trouw (art. 634 n°. 1) mag terugvorderen.

b. ***de noodzakelijke uitgaven, ten nutte der zaak gemaakt***, die alleen de bezitter te goeder trouw mag terugvorderen (art. 630 *b*), en waaronder men te verstaan heeft die nuttige uitgaven, *waardoor de eigenaar is gebaat* (Voorduin t. a. p. bl. 378) of *waardoor de zaak in waarde is verbeterd* (*Art.* 1137 *Ontwerp* 1820): *quatenus res pretiosior facta est*: l. 29 § 2 *D de Pign. et Hyp.* (20.1). Vg. Pothier, *de la Propriété*, n°. 346.

c. ***de [niet noodzakelijke] uitgaven tot nut en verfraaiing*** (art. 636), die noch de bezitter te kwader trouw, noch die te goeder trouw mag terugvorderen, en waaronder men te verstaan heeft de zulke, die de bezitter alleen „ten zijnen gerijve" heeft gemaakt (Voorduin t. a. p. bl. 372, II), waardoor de eigenaar niet gebaat en de waarde der zaak niet verbeterd is. — Vg. voorts Diephuis III. n°. 285 en 298, *Opmerk. en Meded.* VI bl. 296 v., en Opzoomer III bl. 327 v. — In geen geval is de terminologie van den wetgever te verdedigen.

b) ***Met hetzelfde regt en op dezelfde wijze.*** Deze slecht gekozen woorden doelen op het recht van retentie des bezitters te goeder trouw. Opzoomer III bl. 249 (2).

632. Hij heeft daarentegen geene aanspraak op de teruggave van zoodanige kosten, als door hem gemaakt zijn ter verkrijging van de vruchten die hij ten gevolge van zijn bezit behoudt. (B. 630, 631.)

633. Hij heeft evenmin regt om, bij de teruggave der zaak, de kosten en uitgaven in rekening te brengen, door hem gemaakt tot onderhoud der zaak, als welke onder de uitgaven tot behoud en ten nutte der zaak, hier-boven in artikel 630 vermeld, niet worden verstaan. *a*)

Wanneer er geschil ontstaat over hetgeen als kosten tot onderhoud moet worden beschouwd, zullen de voorschriften omtrent het vruchtgebruik te dien aanzien gevolgd worden. (B. 840 v.) *b*)

634. De bezitter te kwader trouw is verpligt:

1°. Om alle de vruchten der opgeëischte zaak met dezelve terug te geven, zelfs dezoodanige die niet genoten zijn, indien de eigenaar die had kunnen genieten; hij kan echter, zoo als dit in artikel 630 is bepaald, de kosten aftrekken of terug vorderen, welke door hem gedurende zijn bezit tot behoud der zaak zijn gemaakt, en ook dezoodanige die, tot de verkrijging der vruchten, voor het bebouwen, bezaaijen en bearbeiden van den grond, zijn besteed *c*);

2°. Om alle kosten, schaden en interessen te vergoeden;

3°. Om, in geval hij het goed niet mogt kunnen terug geven, daarvan de waarde te voldoen, zelfs wanneer dat goed buiten zijne schuld, of bij toeval *d*) is verloren gegaan, ten zij hij mogt kunnen bewijzen dat de zaak evenzeer zoude vergaan zijn, indien de eigenaar die had bezeten. (C. 549; B. 588, 605 n°. 2, 617*b*, 623, 630 v., 1185 n°. 4, 1280 v., 1398, 1400.)

635. Hij, die zich op eene gewelddadige wijze heeft in het bezit gesteld, kan de door hem gedane uitgaven niet terug vorderen, al waren dezelve ook tot behoud van het goed noodzakelijk geweest. (B. 619, 624.)

636. De uitgaven tot nut en verfraaijing blijven ten laste van dengenen, die te goeder of te kwader trouw bezeten heeft, doch hij heeft het regt om de door hem aangebragte voorwerpen van nut en verfraaijing tot zich te nemen, indien zulks kan geschieden zonder het goed te beschadigen. (B. 630, 634 n°. 1, 826, 827.) *e*)

637. Hij, die de teruggave van eene gestolene of verlorene zaak vordert, is niet verpligt aan den houder den door dezen besteden koopprijs terug te geven, ten ware de houder de zaak op eene jaar- of eene andere markt, op eene openbare veiling, of van eenen koopman gekocht heeft, die bekend staat in dergelijke voorwerpen gewoonlijk handel te drijven. (C. 2279, 2280; B. 602 n°. 1, 2014.) *f*)

a) Opzoomer III bl. 248 v.

b) *Art.* 840 *B. W.* De vruchtgebruiker is alleen verpligt de reparatien tot onderhoud te doen.

De grove reparatien blijven ten laste van den eigenaar, ten ware dezelve veroorzaakt mogten zijn door verzuim van gewoon onderhoud, sedert den aanvang van het vruchtgebruik; in welk geval, de vruchtgebruiker ook daartoe gehouden is.

Art. 841. Als grove reparatien worden aangemerkt:
Die van zware muren en gewelven;
De herstelling van balken en geheele daken;
De geheele herstelling van dijken, van winterkaden, gemetselde waterwerken, mitsgaders die van steunen scheidsmuren.
Alle andere reparatien worden als gewoon onderhoud gerekend. — Diephuis III n°. 286 v.; Opzoomer III bl. 249 (1).

c) Dat den bezitter te kw. trouw het recht moest zijn toegekend om ook de kosten tot onderhoud der zaak aftetrekken, betoogt Opzoomer III bl. 250 (3). Ook hij heeft natuurlijk het recht van retentie.

d) *buiten zijne schuld, of bij toeval.* „Men heeft hierbij niet aan twee begrippen te denken, maar slechts aan één begrip, door twee verschillende termen uitgedrukt." Opzoomer III bl. 251 (5).

e) Zie de aant. *a*) op art. 630.

f) Over de redactie van dit artikel, zie Opzoomer III bl. 244 (1) en (2) — *Kon. Besluit van* 31 *October* 1826, *betrekkelijk de banken van leening* (*Bijv. t. h. Stb.* XIII. I. 70; Luttenberg, *Chron. Verz.* (2de dr.) I bl. 862 volgg.), *art.* 31. De gestolen of verloren goederen, door derzelver eigenaars, binnen den tijd, door de wet bepaald, opgeëischt, worden teruggegeven, wanneer het regt van eigendom ten genoege van de bank-administratie of ingeval van verschil, door een vonnis bewezen wordt; in zoodanig geval zullen de eigenaars niet gehouden zijn

638. In zee geworpene en door de zee opgeworpene goederen kunnen door den eigenaar worden terug gevorderd, met inachtneming der wettelijke voorschriften op dat stuk bestaande. (C. 717; K. 545 v.) *a*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de wijze waarop eigendom verkregen wordt.

639. Eigendom van zaken kan op geene andere wijze worden verkregen, dan door toeëigening, door natrekking, door verjaring, door wettelijke of testamentaire erfopvolging, en door opdragt of levering ten gevolge van eenen regtstitel van eigendoms-overgang, afkomstig van dengenen die geregtigd was over den eigendom te beschikken (C. 711, 712; B. 175, 630 v., 640 v., 643 v, 665, 666, 667 v., 877 v., 921 v., 2000 v.; Sr. 11; Stb. 1851 nº. 125, a. 59.) *b*)

640. Roerende zaken, welke aan niemand toebehooren *c*), worden het eigendom van dengenen die zich dezelve het eerst toeëigent. (B. 565 v., 575 v.)

641. Het regt om zich het wild of de visschen toe te eigenen behoort, bij uitsluiting, aan den eigenaar *d*) van den grond waarop zich het wild, of

om de voorschotten, door de bank gedaan, noch den interest van dien goed te maken. — Voorduin III bl. 424 VIII.

a) Vg. Titel VII van Boek II *Wetb. v. Kooph.*, *„Van schipbreuk, stranding en zeevonden"* (artt. 545—568); de *Kon. Besluiten van 23 Augustus* 1852 (*Stb.* nº. 141), *houdende vaststelling van bepalingen op de Strandvonderij*, en *van 25 Maart* 1854 (*Stb.* nº. 18), *houdende aanvulling van het vorige*, met de Instructie van 20 *September* 1852 (*Bijv. tot het Stb. XL*, 630; Luttenberg, *Chron. Verz.* III bl. 443 volgg.). Vg. ook de *Algemeene Wet van 26 Augustus* 1822 (*Stb.* nº. 38), *Hoofdst. V* (artt. 80—86), en art. 129, en de *Wet van 20 Augustus* 1859 (*Stb.* nº. 93), gewijzigd bij die *van 6 April* 1875 (*Stb.* nº. 62) *houdende bepalingen op de loodsdienst voor zeeschepen*, en het *Algemeen Reglement op de loodsdienst in het Koningrijk der Nederlanden*, vastgesteld bij *Kon. Besluit van* 12 *November* 1859 (*Stb.* nº. 108).

b) Dat deze opsomming *der modi acquirendi dominii* noch logisch noch volledig is, wordt in het licht gesteld door Opzoomer III bl. 252 volgg. Naast de *erfopvolging*, die hier geenszins als een *modus acquirendi universalis* voorkomt, maar als verkrijging van eigendom van zaken, wier eigenaar de erflater geweest is, had, in denzelfden zin, ook de wettelijke gemeenschap van goederen genoemd moeten worden. Ook van de verbeurdverklaring en van de fructuum perceptio wordt hier geen gewag gemaakt. Vg. ook art. 59 der *Wet van 28 Augustus* 1851 (*Stb.* nº. 125), *regelende de onteigening ten algemeenen nutte*. „Het vonnis van onteigening wordt tegen overlegging van een duplicaat der quitantie van betaalde schadeloosstelling, of van een afschrift der beschikking van den voorzitter der arrondissements-regtbank, waarbij de inbezitneming wordt toegestaan, in de openbare registers, bedoeld bij art. 671 van het Burgerlijk Wetboek, overgeschreven.

Door die overschrijving gaat de eigendom op de onteigenende partij over, vrij van alle lasten en regten, daarop rustende. Alleen erfdienstbaarheden kunnen op het onteigende goed gevestigd blijven, doch niet dan met goedvinden der onteigenende partij.

c) *Art.* 576 *B. W.* Gronderven en andere onroerende zaken die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben, gelijk mede de zaken van dengenen die zonder erfgenaam overleden is, of wiens erfenis is verlaten, behooren aan den staat.

Art 1001 *Ontwerp* 1820. Toeëigening bestaat in de dadelijke bezitneming eener niemand toebehoorende zaak, met oogmerk om zich daardoor den uitsluitenden eigendom te bezorgen.

Art. 1002. Het oogmerk in het vorig artikel vermeld, wordt altijd stilzwijgend ondersteld in de bezitneming gelegen te zijn, tenzij het tegendeel van dit oogmerk duidelijk kan bewezen worden.

d) *Art.* 1003 *Ontwerp* 1820. Er kan door toeëigening regt van eigendom verkregen worden, op alle niemand toebehoorende zaken, zonder onderscheid, voor zoo verre dit regt van toeëigening niet, of door de natuur der zaak, of door de wet, beperkt zij.

Deze regel echter geeft op zich zelve aan niemand het regt of de bevoegdheid, om buiten toestemming van den grondeigenaar op diens eigendommelijken grond te komen, of zich op dien grond door toeëigening den eigendom te verschaffen, van zaken aan niemand toebehoorende, welke hij aldaar zoude mogen aantreffen.

Art. 1004. Onder de zaken, welke aan niemand toebehooren, moeten ook bijzonder gerangschikt worden, alle dieren, welke of op de aarde of in het water, of in de lucht, doch in het wilde leven, zoolang niemand zich dezelve toegeëigend heeft.

Tamme, gelijk ook tamgemaakte dieren, zoolang zij de gewoonte behouden om van zelven weder huiswaarts te keeren, moeten als geëigend beschouwd worden. —

Naar aanleiding van deze bepalingen, vroeg eene der afdeelingen: „Behoort niet het wild of ander onschadelijk gedierte eerder beschouwd te worden als den eigenaar van den grond, waarop het zich bevindt, toekomende, dan als eene *res nullius*, welke door den eerstkomende kan in bezit worden genomen, en behoort dus niet de regel te gelden: *quicquid fundo accedit, fundo cedit?* Voorduin III bl. 427, III. Zie ook bl. 486, V. — Vg. Opzoomer III bl. 261 v.

van het water waarin zich de visschen bevinden; behoudens de regten door derden verkregen, waarvan zij tegenwoordig het genot hebbèn *a*), en onverminderd de wetten en verordeningen op dat stuk aanwezig. *b*) (C. 715; B. 563 n°. 3, 577, 768, 821*b*; Stb. 1857 n°. 87.)

642. De eigendom van eenen schat behoort aan dengenen, die denzelven op zijn eigen grond *c*) gevonden heeft. Indien de schat op den grond van een ander gevonden wordt, behoort de eene helft aan den vinder, en de wederhelft aan den grondeigenaar. *d*)

Men verstaat door eenen schat alzoodanige verborgene of begravene zaak, waarop niemand zijn regt van eigendom kan bewijzen, en die door een louter toeval ontdekt is. *e*) (C. 716; B. 824.)

643. Al hetgeen met eene zaak vereenigd is, of met dezelve één ligchaam uitmaakt, behoort aan den eigenaar, volgens de regelen bij de volgende artikelen vastgesteld. (C. 551; B. 556 v., 626, 1518.) *f*)

644. Groote en kleine eilanden, en door aanslijking droog gewordene platen, die zich in onbevaarbare en onvlotbare rivieren *g*) nederzetten, behooren aan de eigenaars der oevers *h*) aan de zijde waar zij zich gevormd hebben. Indien het eiland zich niet aan éénen kant heeft opgeworpen,

Art. 821, *lid b*, *B. W.*.... Hij [de vruchtgebruiker] heeft.... het genot der jagt en visscherij.

a) *Art.* 3 der *Wet van* 13 *Junij* 1857 (*Stb.* n°. 87), *tot regeling der Jagt en Visscherij*. Het jagt- en vischregt, dat derden op gronden of wateren van anderen hebben, kan door dezen worden afgekocht, al ware het tegendeel uitdrukkelijk bedongen.

Het bestuur der domeinen is tot dien afkoop bevoegd op de voorwaarden, door Ons vast te stellen.

Bij geschil over den afkoopprijs, wordt deze door de regtbank van het arrondissement, waarin de gronden of wateren zijn gelegen, na verhoor van deskundigen, bepaald.

Bij vervreemding kan het jagt- of vischregt niet van den eigendom van den grond of het water worden afgescheiden. Vg. ook het *Besluit van* 19 *Februari* 1814 (*Bijv. t. h. Stb.* I. 70) en een merkwaardig arrest van het *Prov. Gerechtsh. v. Gelderland* d.d. 4 *Maart* 1863 (*R. Bijbl.* 1864, bl. 759 volgg., *Weekb. v. h. R.* n°. 2521). Over de woorden: *waarvan zij tegenwoordig het genot hebben*, zie Opzoomer III bl. 265 v.

b) *onverminderd de wetten enz.* Art. 1 der *Wet van* 13 *Junij* 1857 (*Stb.* n°. 87). Ieder, die zijn eigen grond of water, of de gronden of wateren van anderen, waarop hij jagtregt heeft of waarin hij tot visschen geregtigd is, bejaagt of bevischt, moet voorzien zijn van eene daartoe betrekkelijke acte, op de eerste vordering te vertoonen aan de met het toezigt op de jagt en visscherij belaste ambtenaren. Zie de uitzonderingen in artt. 12 volgg.

c) Tot den grond „behoort natuurlijk ook alles wat er vast mee verbonden is, en dus het gebouw dat er op rust [zie art. 626, lid *b*]... Zij, die hier het roerende goed met een grond gelijk stellen, kunnen zich enkel op *eadem est ratio* beroepen.” Opzoomer III bl. 272. Zie ook Diephuis III n°. 842; Voorduin III bl. 432, IV.

d) *Art.* 824 *B. W.* De vruchtgebruiker heeft geen regt op den schat, die, gedurende het vruchtgebruik, op het erf waarvan hij het genot heeft, door een ander mogt gevonden worden.

Indien hij zelf den schat vindt, vermag hij zijn deel daarvan te vorderen, overeenkomstig artikel 642.

Art. 1008 *Ontwerp* 1820. Door eigenaren van eenen grond, verstaat het vorige artikel alleen de eigenlijk gezegde eigenaars. Vruchtgebruikers, erfpachters, en alle anderen, die wel een regt op de zaak, doch geen regt van eigendom bezitten, worden daaronder niet begrepen.

e) Thesaurus est vetus quaedam depositio pecuniae, cuius non exstat memoria, ut iam dominum non habeat. L. 31 § 1 *D.* de *acq. rer. dom.* (41.1)

Art. 716, *lid b*, C. N. Le trésor est toute chose cachée ou enfouie, sur laquelle personne ne peut justifier sa propriété, et qui est découverte par le pur effet du hasard.

Art. 1006 *Ontwerp* 1820..... verborgene schatten, dat is geld of kostbaarheden, welke in der tijd door den eigenaar verborgen of begraven zijn, doch waaraan niemand zijnen eigendom kan bewijzen. Opzoomer III bl. 267 v.

f) *Art.* 556 *B. W.* Al hetgeen door regt van natrekking tot eene zaak behoort, daaronder begrepen de vruchten, zoo wel natuurlijke als die door nijverheid worden verkregen, zoo lang dezelve tak- of wortelvast, of aan den grond gehecht zijn, maakt een gedeelte der zaak uit.

Art. 689. Eigendom van zaken kan op geene andere wijze worden verkregen, dan door... natrekking... — Opzoomer III bl. 272 v.

g) *Art.* 577 *B. W.* Insgelijks behooren aan den staat.... de bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren met hunne oevers, de groote en kleine eilanden en de platen welke in die wateren opkomen...

h) „propriétaires riverains.” Art 561 C. N.

Art. 1058 *Ontwerp* 1820. [De eigenaar] bekomt, uit krachte van zijnen eigendom op de zaak zelve, ook tevens den eigendom van alles, wat ten gevolge van het hierboven bij art. 930 en volgende bepaalde, als aanhoorigheid of bijzaak van zijne zaak, tot dezelve gerekend wordt te behooren.

Art. 1054. Aldus wordt de eigenaar van een loopend of stilstaand water, behoudens de uitzondering daarvan in art. 1060 hieronder voorkomende, ook te gelijk als eigenaar des bodems van dat water aangemerkt, en kan hij dus niet alleen dezen eigendom laten gelden, wanneer deze bodem, door welk toeval dan ook, droog geworden is, maar verkrijgt hij ook regt van eigendom op alle platen, eilanden enz.,

behoort hetzelve aan de eigenaars der beide oevers, te rekenen van de lijn die men vooronderstelt in het midden van de rivier getrokken te zijn. (C. 561; B. 577, 646.)

645. Indien een stroom of eene rivier, door eenen nieuwen arm te maken, het aan den oever liggend land van eenen eigenaar doorsnijdt en tot een eiland maakt *a*), behoudt de eigenaar den eigendom van zijn land, zelfs wanneer dat eiland zich in eenen stroom of in eene bevaarbare en vlotbare rivier gevormd had. *b*) (C. 562; B. 577.)

646. De eigendom van stroomen en rivieren brengt mede den eigendom van den grond, waarover het water loopt. (B. 577, 626*a*, 644, 647.) *c*)

647. Indien een stroom of eene rivier eenen nieuwen loop aanneemt en zijne oude beddingen verlaat, nemen de eigenaars van de gronden, welke zij hierdoor verloren hebben, bezit van de verlatene beddingen om zich schadeloos te stellen, een iegelijk naar evenredigheid van den grond dien hij verloren heeft. (C. 563; B. 646.) *d*)

648. De tijdelijke overstrooming van eenen stroom of eene rivier doet den eigendom noch verkrijgen noch verloren gaan. (B. 601, 649, 653*b* en *c*.) *e*)

649. Verdronken landen blijven aan den eigenaar toebehooren.

Niettemin, indien derzelver bepoldering of droogmaking, door den Koning, voor het algemeen belang, of tot beveiliging van nabij gelegen eigendommen, noodzakelijk wordt geacht, en door deskundigen bewezen wordt dat die verdronken landen voor bepoldering of droogmaking vatbaar zijn, zullen derzelver eigenaars aangemaand worden om dezelve te bewerkstelligen of daaraan deel te nemen, en, bij weigering of ontstentenis daarvan, van hunnen eigendom ten behoeve van den staat kunnen worden onteigend, tegen gelijktijdige voldoening van de waarde, waarop die gronden, als verdronken land, zullen worden geschat. (B. 601*b*, 801*b*, 858*b* en *c*; Stb. 1851, n°. 125, a. 55 v.) *f*)

650. De eigenaar van een zeeduin is van regtswege eigenaar van den grond, waarop het zeeduin rust. *g*)

Indien een aan het zeeduin aangrenzend stuk lands door den wind met zand zoodanig wordt overstoven, dat het land met het zeeduin vereenigd wordt, en daarvan niet kan worden onderscheiden, wordt het land de eigen-

welke op dat water ontstaan mogten. — Opzoomer bl. 281 v.

a) .... ager, qui a duobus rivis comprehensus, in formam insulae redactus est, eius est scilicet, cuius et fuit. L. 7 § 4 *D. de acq. rer. dom.* (41.1).

b) *zelfs wanneer dat eiland zich in eenen stroom of in eene bevaarbare en vlotbare rivier gevormd had.* Art. 562 C. N. „encore que l'île se soit formée dans un fleuve ou dans une rivière navigable ou flottable. Opzoomer III bl. 383 v.

c) Opzoomer III bl. 284.

d) Quod si toto naturali alveo relicto flumen alias fluere coeperit: prior quidem alveus eorum est, qui prope ripam praedia possident, pro modo scilicet latitudinis cuiusque praedii, quae latitudo prope ripam sit: novus autem alveus eius iuris esse incipit, cuius et ipsum flumen, id est, publicus iuris gentium. *L.* 7 § 5 *D. de acq. rer. dom.* (41.1)

Art. 563 *C. N.* Si un fleuve ou une rivière navigable, flottable ou non, se forme un nouveau cours en abandonnant son ancien lit, les propriétaires des fonds nouvellement occupés prennent, à titre d'indemnité, l'ancien lit abandonné, chacun dans la proportion du terrain qui lui a été enlevé. — Opzoomer III bl. 286 (3).

e) *Art.* 688 *Wetboek* 1830. De kortstondige overstrooming van eenen stroom of eene rivier doet den eigendom noch verkrijgen, noch verloren gaan.

f) Zie de geschiedenis van deze bepaling, die in het Ontwerp van 24 *October* 1828 aldus luidde: „Verdronken landen, die niet binnen den tijd van twintig jaren zijn drooggemaakt, behooren aan den Staat. Na het verloop van dat tijdvak, zal de vorige eigenaar, altijd bij voorkeur boven alle anderen worden toegelaten, om den grond droogtemaken", maar later herhaaldelijk gewijzigd werd, bij Voorduin III bl. 435 volgg., en over de vragen: 1° wie de hier bedoelde deskundigen benoemen zal; 2° hoe de waarde als *verdronken land* moet worden opgevat, Opzoomer III bl. 284 v. (2) en Diephuis III n°. 386 v., 390 v.

Vg. voorts *art.* 147, *lid a, der Grondwet.* Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling, en in verband daarmede de artt. 55—59 der *Wet van den* 28sten *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125) *op de onteigening ten algemeenen nutte.*

g) „De grond wordt evenmin door het zeeduin, als het zeeduin door den grond nagetrokken; grond en duin zijn één geheel; die het eene deel heeft, die heeft ook het andere, en verkrijgt het volstrekt niet door middel van het eerste." Opzoomer III bl. 288. Anders Diephuis III n°. 391.

dom van dengenen aan wien het zeeduin toebehoort, ten ware hetzelve, binnen vijf jaren na de overstuiving, door eene afheining of grenspalen zij afgescheiden. (B. 626.) *a*)

651. De aanslijkingen en aanwassen *b*), welke natuurlijk *c*), langzamerhand en ongemerkt, aan de landen, bij een loopend water *d*) gelegen, aangroeijen, worden *aanspoelingen* genaamd.

De aanspoeling komt ten voordeele van de eigenaars van den oever *e*), zonder onderscheid of in den titel van eigendom al of niet melding worde gemaakt van de hoegrootheid der landen; behoudens de wetten en verordeningen opzigtelijk voet- en jaagpaden. *f*) (C. 556; B. 652—654, 821*a*, 1211.)

652. De bij het tweede lid van het vorige artikel gemaakte bepaling is ook toepasselijk op aanspoelingen, welke aan de oevers van bevaarbare meeren plaats hebben. *g*)

Dezelfde bepaling is eindelijk ook toepasselijk op aanwassen, gorsingen en schorren, door de zee aan de stranden en aan de oevers der rivieren, alwaar ebbe en vloed gaat, aangespoeld, het zij de oever aan den staat, of wel aan bijzondere personen of gemeenschappen, toebehoort. (C. 557, 558; B. 575, 577.) *h*)

653. Aanspoeling heeft geen plaats ten aanzien van vijvers.

De eigenaars derzelve behouden steeds den grond die door het water be-

a) „Door overloop van zant bekomt in dese landen de Heer van eenige duijnen ofte wildernissen het aangelegen land, soo wanneer het selve den tijd van tien jaren blijft leggen onafgeheynt van de wildernisse, ende met zant sulx overstuijft dat het de wildernisse gelijk werd." De Groot *Inleiding* II. 9. Vg. van Asch van Wijck (Voorduin III. bl. 439 volgg.); Opzoomer III. bl. 287 v.

b) Est autem alluvio incrementum latens. Per alluvionem autem id videtur adiici, quod ita paulatim adiicitur, ut intelligi non possit, quantum quoquo temporis momento adiiciatur. § 20 *Inst. de rerum div.* (2 . 1).

c) *Art.* 9 der Publicatie van H. H. M., vertegenwoordigende het Bataafsch Gemeenebest, *houdende bepalingen omtrent een Algemeen Rivier- of Waterregt over de Rivieren en Stroomen dezer Republiek*, van 24 *Februari* 1806 (v. d. Poll bl. 305). Wanneer het verkrijgen of bevorderen van aanwassen, of het secureren van inscharende oevers voor de goede gesteldheid der rivieren of stroomen door de Commissie van Superintendentie noodig geoordeeld wordt, zal de wettige eigenaar verpligt zijn, zoodanige kribben of andere werken ten zijnen kosten aanteleggen, als de Commissie van Superintendentie daartoe noodig zal oordeelen, en den aanwas, zooverre die hem wettig toekomt, genieten; doch bijaldien dezelve deze onkosten niet wilde dragen, zal de Commissie van Superintendentie deswegens de noodige voordragt doen, en bijaldien zulks alsdan ten kosten van den lande zal gedaan worden, zal de eigendom der aanwinning komen ten behoeve van den lande, alles echter onverminderd de pligtmatige zorg van alle belanghebbende Dijks-besturen, om ten hunnen kosten voor de veiligheid hunner dijken en waterkeeringen, in het ontzetten van dezelve als anderzins, door daartoe dienstige werken en middelen de noodige zorge te blijven dragen, in gevolge hunne particuliere keuren en ordonnantien — De strikte naleving dezer Publicatie, waarvan de geldigheid ook nu nog door den Hoogen Raad wordt aangenomen (zie de arresten van 19 Sept. 1843 (R. dl. 15 § 59, W. n°. 526), 6 Aug. 1844 (R. dl. 18 § 41), 1 Febr. 1859 (W. n°. 2034 en 2036) enz.) is bevolen bij *Kon. Besl. van* 8 *Maart* 1822 (*Bijv. t. h. Stb.* IX 1651: Luttenberg, *Chron. Verz.* (2e druk) I. bl. 516). Zie Léon—van Emden (2e Verv. op dl. I. bl. 322 volgg.) — Vg voorts Opzoomer III bl. 289 (2); Diephuis III n°. 355.

d) *loopend water.* Vg. art. 653.

e) „Onder *eigenaars van den oever*, in art. 651, moeten worden verstaan de eigenaren der aan den oever gelegene landen, overeenstemmende met de uitdrukking: *propriétaires riverains*, voorkomende in art. 556 C. C. De zin van het woord *oever*, voorkomende in art. 578 B. W., moet uitsluitend worden beperkt tot het voorgaande artikel, zoodat de stelling onjuist is dat de Staat, bij bewezen aanwas van een der oevers eener bevaarbare rivier, ex art. 651 B. W. eigenaar daarvan worden zou. H. R. 18 Sept. 1857 (W. n°. 1890, R. dl. 56 § 67), in revisie bevestigd 11 Juni 1858 (R. (concl. Proc.-Gen.) dl. 59 § 46.) Vg. Opzoomer III. bl. 291 (1), 331.

f) *behoudens de wetten en verordeningen opzigtelijk voet- en jaagpaden. Art.* 1064 *Ontwerp* 1820. De eigendoms-bekoming wordt niet belemmerd door het bestaan van eenen weg, tusschen de rivier en de landerijen, wanneer deze weg alleen een last van den grond is; maar indien de grond zelf, waarover de weg loopt, of een landgemeen, of eens anders eigendom is, komt de aanwas ten voordeele van het land, of dien anderen eigenaar.

g) *Art.* 558 *C. N.* L'alluvion n'a pas lieu à l'égard des lacs ....

Ontwerp 24 *October* 1823. De bij het tweede lid van het vorige artikel gemaakte bepaling is ook toepasselijk op aanspoelingen, welke aan de oevers van *groote* bevaarbare rivieren plaats hebben. — Bij de nieuwe redactie werd het woord *groote*, als te onbepaald en betrekkelijk, weggelaten. Voorduin III bl. 453 I en II.

h) Vg. aant. *k*) op art. 577. Men is hier teruggekeerd tot het beginsel van het oude recht, dat die aanwassen enz. ten voordeele komen van de eigenaars van den oever. Art. 538 C. C. had de *lais et relais de la mer* tot de *„dépendances du domaine public"* gebracht Zie Voorduin III bl. 340 volgg.; Diephuis III. n°. 83 en 360.

dekt wordt, wanneer het tot die hoogte gekomen is dat de vijver zich daarvan ontlast, ofschoon ook de hoeveelheid van het water naderhand weder afneme.

Zoo ook, omgekeerd, verkrijgt de eigenaar van den vijver geen regt op de landen aan den oever gelegen, die door zijn water, bij buitengewone hoogte van hetzelve, overdekt worden. (C. 558; B. 648, 649, 651.) *a*)

654. Het wordt als geene aanspoeling aangemerkt, indien een stuk lands door het geweld van den stroom in eens van het eene land afgescheurd en aan het andere aangeworpen wordt, mits de eigenaar zijn regt binnen drie jaren na die gebeurtenis doe gelden. Na dit tijdsverloop, wordt ook dat afgescheurde en niet gevorderde stuk gronds de eigendom van dengenen, aan wiens land hetzelve aangeworpen is. (C. 559; B. 651.) *b*)

655. Al hetgeen op een erf geplant of gezaaid is *c*), behoort aan den eigenaar des gronds. (C. 553; B. 626, 656, 657, 658, 659, 660, 758.)

656. Al hetgeen op een erf gebouwd is, behoort aan de grondeigenaars, mits het gebouwde met den grond vereenigd zij *d*); behoudens de wijzigingen in artikel 658 en 659 voorkomende. (C. 553; B. 626, 655, 657, 758.)

657. De eigenaar van den grond, die met bouwstoffen, welke aan hem niet toebehooren, gebouwd heeft, moet daarvan de waarde voldoen; hij kan *e*) tot vergoeding van kosten, schaden en interessen worden veroordeeld, indien daartoe gronden zijn, doch heeft de eigenaar der bouwstoffen geen regt om dezelve weg te nemen. *f*) (C. 554; B. 629, 656, 658, 659, 660, 1401.)

658. Indien iemand *g*) met zijne eigene bouwstoffen *h*) op den grond van een ander werken heeft aangelegd, kan de grondeigenaar het gebouwde voor zich behouden, of den anderen noodzaken om hetzelve weg te nemen.

Indien de grondeigenaar vordert dat het gebouwde worde weggenomen, zal het afbreken moeten geschieden ten koste van dengenen die de werken gemaakt heeft, en deze laatste kan zelfs tot vergoeding van kosten, schaden en interessen worden veroordeeld.

Indien daarentegen de grondeigenaar het gebouwde wil aan zich behouden, moet hij de waarde van de bouwstoffen, mitsgaders het werkloon, betalen, zonder dat echter de meerdere waarde van het erf daarbij in aanschouw zal kunnen worden genomen. (C. 555; B. 588, 605, 634, 656, 657, 659, 660, 762 v., 772 v., 826, 1603, 1654.)

659. Indien het bouwen door eenen bezitter te goeder trouw is verrigt, kan de eigenaar niet vorderen dat het gebouwde worde weggenomen, maar hij heeft de keus om, of de waarde der bouwstoffen en het werkloon te voldoen,

a) Lacus et stagna, licet interdum crescant, interdum exarescant, suos tamen terminos retinent, ideoque in his ius alluvionis non agnoscitur. *L.* 12 *pr. D. de acq. rer. dom.* (41. 1).

b) Quodsi vis fluminis partem aliquam ex tuo praedio detraxerit et vicini praedio appulerit, palam est eam tuam permanere; plane si longiore tempore fundo vicini haeserit, arboresque, quas secum traxerit, in eum fundum radices egerint, ex eo tempore videntur vicini fundo adquisitae esse. § 21 *Inst. de rer. div* (2.1).

Art. 559 *C. C.* Si un fleuve ou une rivière, navigable ou non, enlève par une force subite une partie considérable et reconnaissable d'un champ riverain, et la porte vers un champ inférieur ou sur la rive opposée, le propriétaire de la partie enlevée peut réclamer sa propriété; mais il est tenu de former sa demande dans l'année: après ce délai, il n'y sera plus recevable, à moins que le propriétaire du champ auquel la partie enlevée a été unie, n'eût pas encore pris possession de celle-ci.

doe gelden (in de 1ste zinsnede); *niet gevorderde stuk gronds* (in de 2de zinsnede) Zie Opzoomer III bl. 293; Diephuis III nº. 364.

c) *Art.* 562 *nº.* 3. Boomen en veldgewassen, *die met hunne wortels vast in den grond zijn.* Vg. Opzoomer III bl. 295 (2) en (5).

d) Opzoomer III bl. 295 (2) en (5).

e) *kan.* Lees: *zal.* Opzoomer III bl. 296 (2).

f) *weg te nemen.* Vg. § 29. *Inst. de rer. div.* (2.1)... nec tamen ideo is, qui materiae dominus fuerat, desinit eius dominus esse; .... sed si aliqua ex causa dirutum sit aedificium, poterit materiae dominus, si non fuerit duplum iam consecutus, eam vindicare et ad exhibendum agere". Vg. Diephuis III nº. 397, en Opzoomer III bl. 296 (1), volgens wie dat beginsel, naar ons recht, niet geldt.

g) namelijk, blijkens art. 659, iemand, die geen bezitter te g. tr. is.

h) „d. i. met bouwstoffen, die niet aan den grondeigenaar toebehooren" Opzoomer III bl. 296 (3).

of eene geldsom te betalen, evenredig aan de meerdere waarde van het erf. (C. 555; B. 587, 604, 630, 657, 658, 660, 762 v, 772 v., 826, 1603, 1654.) a)

660. De drie bovenstaande artikelen zijn ook toepasselijk op de beplantingen en bezaaijingen. (C. 555; B. 655; 657 v.)

661. b) Hij, die van eene niet aan hem toebehoorende stof een voorwerp van eene nieuwe soort c) maakt, wordt eigenaar van dat voorwerp, mits d) hij den prijs der stof betale, en, zoo daartoe gronden zijn, de kosten, schaden en interessen vergoede. (C. 566—577; B. 662 v., 1401.)

662. Wanneer het nieuwe voorwerp e) zonder toedoen van den mensch en door de toevallige vereeniging van onderscheidene stoffen, aan verschillende eigenaars toebehoorende, is voortgebragt, alsdan wordt het nieuwe voorwerp eene tusschen alle de eigenaars gemeene zaak, naar evenredigheid van de waarde der stoffen, welke oorspronkelijk aan ieder hunner hebben toebehoord. (C. 566—577; B. 661, 663 v.) f)

663. Indien het nieuwe voorwerp g) is voortgebragt door de vereeniging van onderscheidene stoffen, aan verschillende eigenaars toebehoorende, en door de daad van een dier eigenaars, zoo bekomt laatstgemelde daarvan den eigendom, onder gehoudenis om aan den anderen de waarde der stoffen te voldoen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn. (C. 566—577; B. 661, 662, 664.)

664. Wanneer, in de gevallen bij de twee bovenstaande artikelen voorzien, de stoffen gevoegelijk kunnen worden gescheiden, zal een ieder kunnen terug vorderen hetgeen hem toebehoort. (C. 566—577; B. 661 v.) h)

665. Eigendom wordt verkregen door verjaring, nadat men eene zaak heeft bezeten gedurende den tijd welke de wet bepaalt, en overeenkomstig de voorwaarden en onderscheidingen, welke bij den zevenden titel van het vierde boek van dit wetboek zijn vastgesteld. (B. 1983 v., 2000.) j)

666. De wijze waarop eigendom door middel van wettelijke erfopvolging of

a) Vg. *l.* 38 *pr. D. de rei vind.* (6.1); § 30 *Inst. de rer. div.* (2.1); Diephuis III n°. 402; Opzoomer III bl. 299.

b) Het *Ontwerp* van 1820 (*opschrift der Zesde afdeeling*) noemt dezen modus acq. domin. *eigendomsverkrijging door zaaksvorming*. Vg. Diephuis, *Handb.* (1ste dr.) II bl. 28, die hem *eigendomsverkrijging door verwerking* noemt.

c) Opzoomer III bl. 256 v., 299 v.

Art. 1076 *Ontwerp* 1820. Om echter deze zaaksvorming, gedaantevorming of specificatie kracht van eigendoms-overgang te doen hebben, moet dezelve zoodanig zijn, dat daardoor, volgens het bepaalde van art. 899, de oude zaak te niet gaat, en eene andere ontstaat, welke haar bestaan, naam en bestemming van den nieuwen vorm ontleent; gelijk wanneer uit een stuk marmer een standbeeld gehouwen, of uit eenen vroegeren vorm zoodanige andere vervaardigd wordt, dat de zaak daardoor van bestemming en naam verandert.

Art. 1077. Het maakt derhalve geen onderscheid, of de zaaksverandering alleen door toevoeging van iets, dat zich met de grondstof vereenigt, dan wel door eigenlijke omwerking der grondstof plaats heeft, en is dien ten gevolge hij, die op eens anders papier schrijft, of op eens anders doek schildert, even zeer eigenaar van het geschrift en de schilderij, als hij het zoude zijn, wanneer hij van dit papier of doek eenig ander kunstwerk vervaardigd had.

d) *mits:* d. i. hetzelfde als *onder gehoudenis*, in art. 663.

e) *nieuwe voorwerp*. Zie art. 664. Er is geen nieuw voorwerp, indien de stoffen gevoegelijk kunnen worden gescheiden.

f) Quodsi fortuitu .... confusae fuerint .... diversae materiae [et ob id propria species facta sit], idem iuris esse placuit: d. i. totum id corpus, quod ex confusione fit, commune est. § 27 *Inst. de rer. div.* (2.1). Hier is het geen *specificatio*, maar *confusio* of *commixtio*.

g) Zie aant. e).

h) Post multas Sabinianorum et Proculianorum ambiguitates placuit media sententia existimantium, si ea species ad materiam reduci possit, eum videri dominum esse, qui materiae dominus fuerat; si non possit reduci, eum potius intelligi dominum, qui fecerit. § 25 *Inst. de rer. div.* (2.1). —" Dans l'ancienne jurisprudence, la *spécification* était soumise à de nombreuses distinctions, plus propres les unes que les autres à exercer l'esprit subtil des interprètes du droit L'on a pensé que dans la pratique, ces distinctions pouvaient être omises sans inconvéniens et un système d'une grande simplicité a été adopté.... Voorduin III bl. 456.

j) *Art.* 2000 *B. W.* Die te goeder trouw, en uit kracht van eenen wettigen titel, een onroerend goed, eene rente of eenige andere, aan toonder niet betaalbare, inschuld verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom, bij wege van verjaring, door een bezit van twintig jaren.

Die te goeder trouw het bezit heeft gedurende dertig jaren, verkrijgt den eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen.

testamentaire erfstelling verkregen wordt, is bij den elfden en twaalfden titel van dit boek behandeld. (B. 877 v., 921 v.) *a*)

667. De levering van roerende zaken, onligchamelijke uitgezonderd *b*), geschiedt door de enkele overgave *c*), welke door den eigenaar of in zijnen naam is verrigt *d*), of door de sleutels van het gebouw, waarin zich die zaken bevinden, over te geven. *e*)

De levering *f*) wordt niet vereischt, indien de verkrijger de zaak reeds, uit krachte van eenen anderen titel, in zijne magt heeft. *g*) (C. 1606; B. 559, 565 v., 807*b*, 1271 v. 1495, 1511, 1723, 1724, 1791, 2014; K. 309.) *h*)

668. De levering van schuldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg *j*) dan van het oogenblik dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend. *k*)

Ten opzigte van effecten en schuldvorderingen *aan toonder* wordt de overgave voor levering gehouden. (C. 1607, 1689, 1690; B. 559, 567 n°. 3, 667, 1421, 1495, 1576, 1723, 1905, 1911 v., 2014; K. 221 v., 508; Rv. 500.)

669. De levering van inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld geschiedt ingevolge de voorschriften en verordeningen op dat stuk bestaande. (B. 567 n°. 5.) *l*)

a) *Art.* 921 *B. W.* De goederen welke iemand bij zijn overlijden nalaat, behooren aan zijne wettelijke erfgenamen voor zoo verre hij daarover niet bij uitersten wil wettiglijk mogt hebben beschikt.

Art. 879. Tot de erfenis worden door de wet geroepen:

1°. De wettige en de natuurlijke bloedverwanten, volgens de hierna vastgestelde regelen;

2°. Bij gebreke van deze, de langstlevende echtgenoot.

Bij gebreke van bloedverwanten en van eenen overblijvenden echtgenoot, vervallen de goederen aan den staat, onder den last om de schulden te voldoen, voor zoo ver de waarde dier goederen toereikende is.

b) Zie de artt. 668 volgg.

c) Hierdoor kan met geene mogelijkheid „strict en bepaaldelijk, alleen bedoeld zijn overgave van hand tot hand,.... maar de overgave moet ook dan geacht worden te zijn geschied, wanneer, in tegenwoordigheid en met aanduiding der zaken zelve, deze door dengene, die den eigendom overdraagt, aan den verkrijger worden overgedragen, en, te zijner beschikking, in zijne macht worden gesteld." *H. R.* 19 *November* 1841 (*W.* n°. 249; *R. dl.* 9 § 17).

Art. 1027 *Ontwerp* 1820. Omtrent roerende goederen, welke voor eene dergelijke overgave niet geschikt zijn, wordt de overdragt gerekend gedaan te zijn, zoodra de zaak zoodanig ter beschikking van den verkrijger gesteld is, dat deze met der daad de regten van bezitter onbelemmerd kan uitoefenen.

d) namelijk met het doel om eigendom over te dragen. „Nihil tam conveniens est naturali aequitati, quam voluntatem domini volentis rem suam in alium transferri, ratam haberi." § 40 *Inst. de rer. div.* (2.1). „Numquam nuda traditio transfert dominium, sed ita, si venditio vel aliqua iusta causa praecesserit, propter quam traditio sequeretur." *L.* 31 *pr. D. de acq. rer. dom.* (41.1). Vg. Opzoomer III bl. 258 (1).

e) Het overgeven dier sleutels behoeft dus niet juist *apud horrea* te geschieden. (*l.* 74 *D. de contr. emt.* (18.1). Vg Opzoomer III bl. 303 (1). Zie ook § 45 *Inst. de rer. div.* (2.1).

f) *Lees:* de overgave.

g) Interdum etiam sine traditione nuda voluntas sufficit domini ad rem transferendam, veluti si rem, quam tibi aliquis commodavit aut locavit aut apud te deposuit, vendiderit tibi aut donaverit; quamvis enim ex ea causa tibi eam non tradiderit, eo tamen ipso, quod patitur tuam esse, statim adquiritur tibi proprietas perinde ac si eo nomine tradita fuisset." § 44 *Inst. de rer. div.* (2. 1).

Art. 711 *C. C.* La propriété des biens s'acquiert.... par l'effet des obligations.

h) *Art.* 1138. L'obligation de livrer la chose est parfaite par le seul consentement des parties contractantes. Elle rend le créancier propriétaire et met la chose à ses risques dès l'instant où elle a dû être livrée, encore que la tradition n'en ait point été faite, à moins que le débiteur ne soit en demeure de la livrer; auquel cas la chose reste aux risques de ce dernier. Vg. ook *art.* 1583.

„Sous l'empire du Code Français, dans toute vente, le consentement des parties opère la transmission de la propriété, sans qu'il soit besoin de la tradition. Il en sera autrement sous le nouveau code, puis qu'il a établi en principe, que la tradition est nécessaire pour faire passer la propriété par contrats entre vifs." Voorduin III bl. 459. — Traditionibus et usucapionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur. L. 20 *Cod. de pactis* (2.3). „Toeseggingе alleen kan niemand eygenen ofte vesten." de Groot, *Inleid.* II. 5.

j) De eigendomsovergang is daarvan echter niet afhankelijk. Zie Opzoomer III bl. 304.

k) *schriftelijk aangenomen of erkend.* Vg. Opzoomer III bl 304 (3).

l) Vg. art 14 der *Wet van* 27 *Januari* 1809 (Kist, *het Grootboek*, bl. 49 volgg.), het *Besluit van* 22 *December* 1814 (*Stb.* n°. 113), de *Wet van* 14 *Januari* 1815 (*Stb.* n°. 4), de *Besluiten van* 18 *Mei* 1818 (*Stb.* n°. 24) en *van* 28 *April* 1823 (*Stb.* n°. 17) enz. De levering geschiedt door afen overschrijving.

De levering van op naam staande aandeelen in maatschappijen geschiedt overeenkomstig derzelver statuten, en, bij gebreke van bepalingen daaromtrent, op de wijze als bij het Wetboek van Koophandel op dat stuk is voorgeschreven. (B. 567 nº. 4; K. 42.) *a*)

670. De bepalingen der twee *b*) voorgaande artikelen maken geen inbreuk op de wetten en gebruiken in zaken van koophandel. *c*) (A. 3; K. 133, 209, 212, 309, 508, 573.)

671. *d*) De levering of opdragt van onroerende *e*) zaken geschiedt door de overschrijving van de akte in de daartoe bestemde openbare registers. *f*)

Indien de akte onderwerpen of handelingen inhoudt, welke niet tot de geleverde *g*) zaak betrekkelijk zijn, is het voldoende om bij authentiek uittreksel slechts te doen overschrijven al hetgeen die zaak betreft, mits in dat geval de partijen, het zij bij het opmaken van het uittreksel voor den notaris en getuigen, het zij bij eene onderhandsche verklaring, op het uittreksel te stel-

a) *Art.* 42 *Wetb. v. Kooph.* Bij de akte wordt bepaald op welke wijze de overdragt geschiedt van actien of aandeelen, op naam staande; zij kan plaats hebben, door eene verklaring van den vennoot en den verkrijger aan de bestuurders beteekend, of door eene gelijke verklaring, in de boeken der vennootschap ingeschreven en door of van wege beiden geteekend.

b) Dat hier, naar de bedoeling van den wetgever, voor *twee* moet gelezen worden *drie*, is uit de geschiedenis der wet aangetoond door Diephuis III nº. 425. Vg. artt. 707—709 *Wetboek van* 1830 en art. 12 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* nº. 10).

c) Zie Opzoomer III bl. 305 v., en vg. Mr. A. Heemskerk, *De wijzen van levering, eigen aan den Koophandel* (verdedigd te Leiden, 1871).

d) Zie aanteek. *h*.) op art. 667.

e) Over de levering van onroerende onlichamelijke zaken, vg. Opzoomer III bl. 335 v. — *Art.* 1030 *Ontwerp* 1820. Eigendoms-overdragt van onligchamelijke zaken of regten geschiedt op de wijzen bij elk dezer regten bijzonderlijk opgegeven

f) *Art.* 17 *der Wet van* 16 *Juni* 1832 (*Stb.* nº. 29), *bevattende sommige wijzigingen in de bestaande wetgeving nopens de regten van registratie, overschrijving, zegel en successie.* Aan de overschrijving ten kantore der hypotheken, waaronder de goederen gelegen zijn, zijn onderworpen alle akten, na het in werking brengen dezer (wet) opgemaakt of verleden, overgang in eigendom of vruchtgebruik van onroerende goederen inhoudende; alle uitgiften in erfpacht of opstal; akten van weder-inkoop, onverschillig of de weder-inkoop vóór of na den bedongen termijn plaats hebbe; mitsgaders de akten van afkoop van het regt van weder-inkoop; alle scheidingen, licitatien, overdragt van erfregt, afgiften van legaten, transactien, vereenigingen bij akten onder de levenden van het vruchtgebruik met den eigendom, en akten onder de levenden of ter zake des doods, waarbij goederen, onder den last van teruggave, zijn vermaakt; alles voor zoo verre de hiervoren opgenoemde akten onroerende zaken ten onderwerp hebben.

Deze overschrijving moet, in alle kantoren waar het behoort, geschieden binnen den termijn van *zes* maanden, te rekenen voor akten aan hoogere bekrachtiging onderworpen, van den dag dier bekrachtiging; voor schenkingen van de dagteekening der akte van aanneming; voor akten ter zake des doods, van den dag, waarop zij door den dood bekrachtigd zijn; en voor alle andere akten, te rekenen van den dag, waarop zij zijn verleden of opgemaakt.

Wanneer de akten buiten 'slands verleden of opgemaakt zijn, worden de bovenstaande termijnen verlengd met *drie maanden* voor Europa, met *een jaar* voor Amerika en met *twee jaren* voor de overige werelddeelen.

De overschrijving zal geschieden op vertoon der oorspronkelijke onderhandsche akten of der volledige expeditien van alle akten, in authentieken vorm verleden of opgemaakt.

Niettemin zal, wat de scheidingen betreft, de overschrijving op vertoon van een door een notaris geauthentiseerd uittreksel kunnen bewerkstelligd worden, waarin de vereischte omschrijving der onroerende goederen, de daarop klevende lasten en voorwaarden en verdere daartoe betrekkelijke bepalingen of gemaakte overeenkomsten vermeld worden.

Zie ook art. 6 van het *Besluit van* 8 *Augustus* 1828 (*Stb.* nº. 52):

De bewaarders [der hypotheken en van het kadaster] zullen belast zijn:

1º. met het vervullen van alle formaliteiten, bij het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, voor de aanteekeningen der onderzettingen, en de verzekering der eigendomsovergangen van onroerende goederen, en van zakelijke regten.

Vg. ook de *Besluiten van* 8 *Augustus* 1838 (*Stb.* nº. 27) en, voor Frankrijk, de *Wet van* 23 *Maart* 1855, *sur la transcription en matière hypothécaire.*

Art. 529, *lid a*, *Wetb. v. Burg. Regtsv.* De eigendom der toegewezen goederen gaat op den kooper over, uit krachte van de overschrijving van het vonnis van toewijzing, hetwelk aan hem niet zal worden uitgegeven dan nadat hij aan den griffier het bewijs zal hebben geleverd van voldaan te hebben aan de voorwaarden des verkoops.

Art. 59 *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* nº. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte.*

Het vonnis van onteigening wordt tegen overlegging van een duplicaat der quitantie van betaalde schadeloosstelling, of van een afschrift der beschikking van den voorzitter der arrondissements-regtbank, waarbij de inbezitneming wordt toegestaan, in de openbare registers, bedoeld bij art. 671 van het Burgerlijk Wetboek, overgeschreven.

Door die overschrijving gaat de eigendom op de onteigenende partij over, vrij van alle lasten en regten, daarop rustende. Alleen erfdienstbaarheden kunnen op het onteigende goed gevestigd blijven, doch niet dan met goedvinden der onteigenende partij. — Vg. Opzoomer III bl. 304 (4).

g) d. i.: „welke niet tot de levering der zaak betrekkelijk zijn." Diephuis III nº. 440.

len, hare toestemming geven dat de overschrijving der akte overeenkomstig dat uittreksel geschiede. (C. 1605; B. 562 v., 743, 760, 767b, 784b, 807a, 865, 1224, 1495, 1511, 1723; K. 309; Rv. 529; Stb. 1851, n°. 125, a. 59.)

VIERDE TITEL.

Van de regten en verpligtingen tusschen eigenaars van naburige erven.

672. Er bestaan tusschen de eigenaars van naburige erven regten en verpligtingen, welke voortvloeijen, het zij uit de natuurlijke ligging der erven, het zij uit de bepalingen der wet. (C. 639; B. 625, 721.) *a*)

673. Erven die lager liggen zijn, ten behoeve *b*) van degene die hooger gelegen zijn, verpligt het water te ontvangen, hetwelk daarvan natuurlijk afloopt, zonder dat zulks door menschen toedoen bevorderd worde.

De eigenaar van het erf dat lager ligt mag geenen dijk of dam opwerpen, waardoor deze uitwatering *c*) belet wordt; daarentegen mag de eigenaar van het hooger gelegen erf niets in het werk stellen, waardoor de toestand van hetgene dat lager ligt verzwaard wordt. *d*) (C. 640; B. 676 v., 700.)

674. Die eene waterbron op zijn erf heeft mag daarvan, naar goeddunken, gebruik maken, behoudens het regt hetwelk de eigenaars van lager gelegene erven *e*), het zij door eenigen titel, het zij door verjaring, overeenkomstig artikel 745, mogten verkregen hebben. (C. 641; B. 625, 675, 742.)

675. De eigenaar van de waterbron mag den loop der bron niet veranderen, indien dezelve aan de inwoners van eene stad, een dorp of gehucht, het voor hen noodzakelijke *f*) water verschaft.

In dat geval, heeft de eigenaar aanspraak op eene door deskundigen te regelen schadeloosstelling, ten ware het gebruik des waters wettig verkregen of verjaard mogt zijn. (C. 643; B. 742.) *g*)

676. Hij wiens eigendom gelegen is aan den oever van een stroomend water, hetwelk niet tot het openbaar domein behoort, mag van dat voorbijloopend water tot bespoeling van zijn erf gebruik maken.

Degene wiens erf door dat water doorsneden wordt, mag daarvan zelfs in de tusschenruimte, welke het water doorloopt, gebruik maken, mits hij, ter plaatse waar zijn erf eindigt, aan het water deszelfs natuurlijken loop wedergeve. *h*) (C. 644; B. 577.)

a) *Art.* 637 *C. C.* Une servitude est une charge imposée sur un héritage pour l'usage et l'utilité d'un héritage appartenant à un autre propriétaire. Zie Opzoomer (2de dr.) III bl. 341 v.; Nicolaï (Voorduin III) bl. 468 v.

Art. 1181, *lid a*, *Ontwerp* 1820. *Erfdienstbaarheid of servituut* is een last, liggende op een stuk onroerend goed, tegen het gemeene regt, ten nutte van een naburig stuk, aan een' ander eigenaar toebehoorende.

Art. 1182. Door erfdienstbaarheden moeten derhalve in dezen titel geenszins verstaan worden zoodanige verpligtingen, welke voortvloeijen uit de natuur en gesteldheid van den grond, of uit eene algemeene wet of plaatselijk gebruik, maar integendeel dezulke, welke van de wetten of de gebruiken der plaats waar de erven liggen, in het een of ander afwijken.

b) *ten behoeve. Art.* 640 *C. C.*: „envers."

c) *uitwatering. Lees:* afloop.

d) *waardoor de toestand..... verzwaard wordt.* „Mij dunkt men heeft alleen dat willen aanduiden, wat den toestand *alleen maar verzwaart*, wat *alleen om hem te verzwaren* gedaan is." Opzoomer III bl. 348 (5).

e) *eigenaars van lager gelegene erven.* Art. 641 *C. C.*: „le propriétaire du fonds inférieur." Zie Diephuis (2de dr.) III n°. 484, en Opzoomer III bl. 349 (1), die het geheele artikel als overtollig en slechts als inleiding tot art. 675 beschouwt.

f) Zie Diephuis III n°. 492; Opzoomer III bl. 350 (1).

g) Opzoomer III bl. 350, 388 v.

h) „Hij mag van het water gebruik maken niet alleen in zijn voorbijgang, d. i. zoodat het zijn natuurlijken loop onafgebroken behoudt; hij mag het zelfs in zijn erf, zoover dit reikt, afleiden langs welke wegen hij wil (dit noemt de wet er gebruik van maken, *zelfs in de tusschen ruimte welke het water doorloopt*), mits hij maar, waar hij ophoudt eigenaar van de *beide* oevers te zijn (dit is de zin der woorden *ter plaatse waar zijn erf eindigt*: „à la sortie de ses fonds," zooals art. 644 § 1 C. C. het veel juister uitdrukt), er zijn natuurlijken loop aan teruggeve." Opzoomer III bl. 352.

677. Wanneer er tusschen eigenaars, aan welke die wateren eenig nut kunnen verschaffen, geschil ontstaat, moeten de regtbanken, bij de beslissing daarvan, het belang van den landbouw *a*) met de onschendbaarheid van het regt van eigendom *b*) trachten overeen te brengen, en zich, in allen gevalle. gedragen naar de bijzondere en plaatselijke verordeningen opzigtelijk den loop, de hoogte en het gebruik der wateren. (C. 645; G 147; B. 625.)

678. Ieder eigenaar kan zijnen nabuur noodzaken hunne aan elkander grenzende eigendommen af te scheiden. *c*)

De afscheiding moet ten gemeenen koste gedaan worden. (C. 646; B. 625, 681 v, 690, 698, 711, 768*a*, 828, 1114; Rv. 129.)

679. Ieder eigenaar mag zijn erf afsluiten *d*), behoudens de uitzonderingen bij artikel 715 gemaakt. *e*) (C. 647; B. 625, 690, 768*a*, 828.)

680. De eigenaar die zijn erf heeft afgesloten, verliest het regt van klaauwengang en stoppelweide, naar evenredigheid van den grond, welken hij door de afsluiting aan de gemeene weiding onttrekt. *f*) (C. 648; Fortuijn I, 215 v.)

681. Alle muren dienende tot afscheiding tusschen gebouwen, landerijen *g*), hoven en tuinen, worden gerekend gemeene muren te zijn, ten ware er een titel *h*) of teeken, het tegendeel aanduidende, mogt bestaan.

Indien de gebouwen niet even hoog zijn, wordt de scheidsmuur slechts voorondersteld gemeen te zijn, tot de hoogte van het minst verhevene gebouw. *j*) (C. 653; B. 678, 682, 683, 685, 688, 691 v., 698, 706, 710, 1953.)

682. Het teeken dat een scheidsmuur niet gemeen is bestaat onder anderen daarin: *k*)

a) en van de nijverheid? Zie Opzoomer III bl. 355 (4).

b) „le respect dû à la propriété." Art. 645 C. C.

c) *Art.* 129 *Burg. Regtsv.* De gemengde regtsvordering is de zoodanige welke tegelijk persoonlijk en zakelijk is, te weten..... de vordering tot afpaling van bij elkander gelegene erven.

d) „Dit artikel is uit het Fransche Wetboek overgenomen en had aldaar geen anderen dan een historischen zin. Het recht, er door gehandhaafd, was vroeger aan zeer lastige en alleen op een thans veronderden publieken rechtstoestand gegronde beperkingen onderworpen geweest. Men wilde het duidelijk doen uitkomen, dat al die beperkingen waren weggevallen....." Opzoomer III bl. 358. Zie artt. 4 en 11 van Tit. I, Sect. IV van den *Code Rural* (Fortuijn I bl. 215 volgg.)

e) *Art.* 715 *B. W.* De eigenaar van een stuk lands of erf, hetwelk tusschen andere landen zoodanig ligt ingesloten dat hetzelve geenen toegang heeft tot den gemeenen weg of de gemeene vaart, is bevoegd om van de eigenaars der naastgelegene landen te vorderen, dat zij hem eenen uitweg, ten dienste van zijn land of erf, aanwijzen, onder verpligting eener vergoeding, geëvenredigd aan de schade daardoor te veroorzaken." — Is door zulk een uitweg de eigenaar van een dier landen van zijn recht tot afsluiting beroofd? Er valt geen oogenblik aan te denken." Opzoomer III bl 358.

f) *Art.* 648 *C. C.* Le propriétaire qui veut se clore, perd son droit au parcours et vaine pâture, en proportion du terrain qu'il y soustrait. —

„Le droit de parcours et de vaine pâture est réglé tout au long par la section 4 de la loi du 28 Septembre 1791 [*Code Rural:* zie Fortuijn I bl. 215 volgg.]: l'idée énoncée par notre article résultait déjà de l'art. 16 de cette section: „Quand un propriétaire d'un pays de parcours ou de vaine pâture aura clos une partie de sa propriété, le nombre de têtes de bétail qu'il pourra continuer d'envoyer dans le troupeau commun, ou par troupeau séparé, sur les terres particulières des habitans de la communauté, sera restreint proportionellement....."

La *vaine pâture* est le droit réciproque qu'ont les habitants d'une commune de faire paître leurs troupeaux sur les terres les uns des autres, lorsqu'il n'y a ni fruit ni semences; on l'appelle *vaine* pâture par opposition à la *vive* pâture, qui consiste à faire manger aux troupeaux les foins des prairies, les herbes des herbages ou autres récoltes. Le *parcours* est le droit qu'ont plusieurs communes de conduire réciproquement leurs troupeaux en vaine pâture sur le territoire l'une de l'autre." Marcadé, ad art. 648 C. C. De uitdrukking *gemeene weiding*, aan het slot van ons artikel, duidt hetzelfde aan, als, in het begin, *regt van klauwengang* (*parcours*) *en stoppelweide* (*vaine pâture*). Vg. verder Diephuis III nº. 518 v., en Opzoomer III bl. 359 v.

g) *Lees* „of tusschen landerijen" enz. Art. 653 C. C. „ou entre cours" etc.

h) „of verjaring." Zie art. 710 en Opzoomer III bl. 391 v.

j) „Met die hoogte wordt de muurshoogte bedoeld." Opzoomer III bl. 375 (1). — Vg. over deze 2e alinea Opzoomer III bl. 314. (1)

k) *Art.* 654 *C. N.* Il y a marque de non-mitoyenneté lorsque la sommité du mur est droite et à plomb de son parement d'un côté, et présente de l'autre un plan incliné; — Lors encore qu'il n'y a que d'un côté ou un chaperon ou des filets et corbeaux de pierre qui y auraient été mis en bâtissant le mur. — Dans ce cas, le mur est censé appartenir exclusivement au propriétaire du côté duquel sont l'égout ou les corbeaux et filets de pierre.

Art. 667. Il y a marque de non-mitoyenneté lorsque la levée ou le rejet de la terre se trouve d'un côté seulement du fossé.

Art. 670. Toute haie qui sépare des héritages est

1°. Dat het bovenste van den muur aan eenen kant opstaande en loodregt met deszelfs voetstuk is, en aan den anderen kant schuins afloopt;
2°. Dat de muur een gebouw of eene terras steunt of schraagt, zonder dat er van den anderen kant een gebouw of ander werk *a*) aanwezig zij;
3°. Dat bij het bouwen van den muur slechts aan de eene zijde, het zij een kap, het zij steenen lijsten en vooruitstekende steenen zijn geplaatst geworden.

In die gevallen *b*), wordt de muur gerekend bij uitsluiting toe te behooren aan den eigenaar, aan wiens kant het gebouw, de terras, de lijsten en vooruitstekende steenen, of de goot van zoodanige kappen, gevonden worden. (C. 654; B. 698, 707, 712.)

683. De reparatien en wederopbouwing van den gemeenen scheidsmuur komen ten laste van alle degenen die op den muur regt hebben, en zulks naar evenredigheid van ieders regt. *c*)

Niettemin kan elke mede-eigenaar zich bevrijden om tot de kosten van reparatie en wederopbouwing bij te dragen, door zijn regt van mede-eigendom op den weder-op te bouwen of te herstellen muur te laten varen, mits de scheidsmuur geen aan hem toebehoorend gebouw schrage of steune, of in de steden en aaneengebouwde voorsteden en dorpen niet tot afscheiding verstrekke van aan elkander grenzende huizen, opene plaatsen en tuinen. (C. 655, 656; B. 678, 685, 691 v., 698, 702, 726, 736.) *d*)

684. Elke mede-eigenaar mag tegen den gemeenen muur aanbouwen, en in denzelven, tot op de helft der dikte, balken, ribben, ankers of andere ijzer- of houtwerken doen plaatsen, mits de muur zelf daardoor *e*) geene schade lijde. (C. 657; B. 689, 698, 703, 731.)

685. Ieder mede-eigenaar mag den gemeenen scheidsmuur hooger doen optrekken, maar hij moet alleen de kosten van verhooging dragen, mitsgaders de reparatien tot onderhoud van hetgeen zich boven de hoogte der gemeene scheiding bevindt *f*), en bovendien de vergoeding der schade, die door de zwaarte veroorzaakt wordt, naar evenredigheid van den last, en volgens de waarde. *g*)

Indien de gemeene scheidsmuur niet in staat is om de verhooging te dragen, moet degene die den muur wil optrekken denzelven voor zijne kosten geheel op nieuw doen opbouwen en de meerdere dikte moet van den grond aan zijnen kant afgenomen worden. (C. 658, 659; B. 681, 683, 687, 689, 698, 728.)

686. Ieder mede-eigenaar van eenen gemeenen scheidsmuur mag op het ge-

réputée mitoyenne, à moins qu'il n'y ait qu'un seul des héritages en état de clôture, ou s'il n'y a titre ou possession suffisante au contraire.

a) Waarom ook hier niet „of een terras"? Opzoomer III bl. 375 (6).

b) „Om het slot van dit artikel met de premisse in verband te brengen, vermeende de 3e afd. (1882) „dat bij de 1ste alinea zoude moeten gevoegd worden, *dat de muur gerekend wordt bij uitsluiting toe te behooren aan den eigenaar, aan wiens zijde dezelve schuins afloopt.*" „Men heeft," antwoordde de Regering, „op het voetspoor van art. 654 C. C., alleen willen beslissen, dat het geval, bij n°. 1 voorzien, een *vermoeden van gemeenschap van den scheidsmuur* oplevert, zonder *stellig* te bepalen, aan *wien* de muur in dat geval toebehoort, omdat zulks van omstandigheden kan afhangen, die de wet niet *a priori* kan bepalen." Voorduin III bl. 474 volgg. Hoe onjuist dit beroep op art. 654 C. C. was, zie bij Diephuis III n°. 541.

c) „Als de wet er bijvoegt „naar evenredigheid van ieders recht," denkt ze aan het geval van art. 685, zoolang van het recht, in art. 687 verleend, geen gebruik is gemaakt." Opzoomer III bl. 368 (2).

d) *Art.* 736 *B. W.* In geval de eigenaar van het dienstbaar erf bij den titel belast is om te zijnen koste de tot gebruik en behoud der erfdienstbaarheid noodzakelijke werken te maken, kan hij zich ten allen tijde van dien last bevrijden, door aan den eigenaar van het goed, aan hetwelk de erfdienstbaarheid verschuldigd is, zoodanig gedeelte van het dienstbaar erf af te staan, als tot het genot der erfdienstbaarheid noodzakelijk is — Zie verder Opzoomer III bl. 367 (1) en (2).

e) door het aanbouwen en door het plaatsen in den muur van balken enz.

f) Dit toch is zijn uitsluitend eigendom.

g) Dat de woorden: „naar evenredigheid" enz. zonder alle beteekenis en verkeerdelijk uit art. 658 C. C. zijn overgenomen, betoogt Opzoomer III bl. 390. Vg. echter ook Diephuis III n°. 567.

deelte hetwelk hem toebehoort eene goot leggen, en het water doen uitloopen, het zij op zijn erf, het zij op den openbaren weg, indien zulks niet bij de wetten of verordeningen verboden is. (B. 698, 700, 729.)

687. De mede-eigenaar des muurs, welke niet tot de verhooging heeft bijgedragen, kan den mede-eigendom dier verhooging verkrijgen, mits betalende de helft van de gemaakte onkosten, mitsgaders de helft der waarde van den grond, indien daarvan tot verbreeding is gebruik gemaakt. (C. 660; B. 685, 698.) *a*)

688. Geen muur kan zonder den wil van deszelfs eigenaars worden gemeen gemaakt. (C. 661; B. 681 v., 698) *b*)

689. Geen der mede-eigenaars mag, zonder toestemming van den anderen *c*), in den gemeenen muur eenige diepte of holte maken, noch tegen denzelven eenig werk aanbrengen of doen steunen.

In de gevallen, bij artikel 684 en 685 *d*) voorzien, kan de mede-eigenaar vorderen, dat vooraf door deskundigen de noodige middelen worden beraamd, ten einde het nieuwe werk aan zijne regten *e*) geen nadeel toebrenge.

Indien het nieuwe werk aan den eigendom van den nabuur nadeel veroorzaakt heeft, moet hij daarvoor schadeloos worden gesteld; zullende echter de schade, toegebragt aan hetgeen tot verfraaijing van den scheidsmuur heeft verstrekt, bij het opmaken der schadeloosstelling, niet in aanmerking komen. (C. 662; B. 692, 698.)

690. Een ieder kan in de steden en aaneengebouwde voorsteden en dorpen zijnen nabuur noodzaken om bij te dragen tot het maken of het stellen *f*) van afsluiting, dienende tot afscheiding van hunne huizen *g*), opene plaatsen en tuinen. *h*)

De wijze en de hoogte van afsluiting zullen geregeld worden volgens de bijzondere verordeningen en plaatselijke gebruiken. *j*) (C. 663; B. 678, 679, 683, 698, 711; Rv. 129; A. 3.)

691. Elk der naburen mag te zijnen koste in de plaats van eene gemeene heining eenen gemeenen muur zetten, maar geenszins eene heining in plaats van eenen muur. (B. 683, 698)

692. Geen der naburen mag, zonder de toestemming van den anderen, in den gemeenen scheidsmuur eenig venster of andere opening maken, op welke wijze het ook zijn moge. Hij mag dit echter doen in dat gedeelte van den muur, hetwelk hij te zijnen koste optrekt, mits zulks dadelijk bij de optrekking geschiede, op de wijze bij de twee volgende artikelen omschreven. (C. 675; B. 681 v., 685, 687, 689.) *k*)

a) Opzoomer III bl. 314 (1).

b) *Art.* 661 *C. C.* Tout propriétaire joignant un mur, a de même la faculté de le rendre mitoyen en tout ou en partie, en remboursant au maître du mur la moitié de sa valeur ou la moitié de la valeur de la portion qu'il veut rendre mitoyenne, et moitié de la valeur du sol sur lequel le mur est bâti. — Opzoomer III bl. 374 (1).

c) Vg. art. 685. De bedoeling is dan ook slechts, dat de hier bedoelde handelingen, ofschoon daartoe de toestemming van den medeeigenaar niet noodig is, echter niet kunnen geschieden „à son insu et sans explication préalable." Marcadé, ad art. 662 C. C.

d) „Liet men art. 686 met opzet weg? Omdat men dacht, dat van het leggen van een goot nooit schade te vreezen is?" Opzoomer III bl. 370 (4).

e) Vg. *lid* 3, „aan den eigendom."

f) Lees voor „het stellen" ***herstellen***. Zoo ook art. 730 *Wetboek* van 1830, en art 663 C. C. „constructions et réparations". Eerst art. 5 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 11) heeft „het stellen".

g) ***dienende tot afscheiding van hunne huizen.*** „Maar een afsluiting is immers van zelf een afscheiding, en dient er dus altijd toe." Opzoomer III bl. 361 (3).

h) ***huizen, opene plaatsen en tuinen.*** Zie Opzoomer III bl. 361 (4).

Art. 663 *C. C.* ... et, à défaut d'usages et de réglements, tout mur de séparation entre voisins, qui sera construit ou rétabli à l'avenir, doit avoir au moins trente-deux décimètres (dix pieds) de hauteur, compris le chaperon, dans les villes de cinquante mille âmes et au-dessus, et vingt-six décimètres (huit pieds) dans les autres.

j) *Art.* 730, *lid b*, ***Wetboek van*** 1830. Bij gebreke van verordeningen of gebruiken, zal ieder scheidsmuur tusschen naburen, welke in het vervolg mogt worden opgebouwd of hersteld, de hoogte moeten hebben van ten minste drie ellen. — Zie Voorduin III bl. 479, III.

k) „Eene afdeeling opperde bij het verslag der centrale afd. (18 December 1823) de vraag, „of, ingeval iemand, krachtens dit artikel, vensterramen had

693. De eigenaar van eenen muur die niet gemeen is, en waartegen *a*) het erf van eenen anderen onmiddellijk aanligt, mag in dien muur lichten of vensters *b*) maken van digte ijzeren tralien voorzien, en met vaststaande ramen.

De tralien zullen, ten hoogste, één palm tusschenruimte de eene van de andere mogen hebben. (C. 676; B 682, 694, 695 v., 698, 727.)

694. Deze vensters of openingen mogen niet lager gemaakt worden dan vijf en twintig palmen boven den vloer of grond der kamer *c*), welke men verlichten wil, indien dezelve met de straat gelijkvloers is, en niet lager dan twintig palmen boven den vloer, voor hoogere verdiepingen. (C. 677; B. 693, 698, 727.)

695. Men mag over het afgesloten of onafgesloten erf van zijne naburen geene regtstreeksche uitzigten hebben, noch vensters waardoor men op eens anders erf ziet, noch balkons of andere dergelijke vooruitspringende werken, ten zij er een afstand van twintig palmen worde gelaten, tusschen den muur waarin men zoodanige werken maakt, en het erf. (C. 678; B. 693v., 697, 698, 727.)

696. Ter zijde of in de schuinte mag men op het erf van zijnen nabuur geene uitzigten hebben, ten zij op eenen afstand van vijf palmen. (C. 679, B. 693 v., 697, 698. 727.) *d*)

697. De afstand, waarvan in de twee *e*) voorgaande artikelen gesproken is, wordt gerekend van den buitenkant van den muur in welken de opening gemaakt wordt, en indien er balkons of soortgelijke uitstekende werken zijn, van derzelver buitensten rand tot aan de scheidslinie der beide erven. (C. 680; B. 695 v, 698.)

698. De bepalingen in artikel 681 tot en met artikel 697 vervat, zijn toepasselijk op iedere afsluiting van hout, dienende tot scheiding tusschen gebouwen, opene plaatsen en tuinen. *f*) (C. 653; B 678, 679, 690.)

699. Wanneer het tot reparatie van eenig gebouw noodzakelijk is om op den grond van den nabuur eenig steigerwerk te plaatsen, of daarover te gaan, om bouwstoffen aan te brengen, is de eigenaar van dien grond verpligt zulks te dulden, behoudens schadeloosstelling, indien daartoe gronden zijn. (B. 1282 v.) *g*)

700. Elk eigenaar is verpligt zijne daken zoodanig in te rigten, dat het regenwater op zijn erf of op den openbaren weg afloope, indien dit laatste niet bij de wetten of bij verordeningen is verboden; hij mag het water niet op den grond van zijnen nabuur doen uitloopen. (C. 681; B 673, 686, 724, 729.) *h*)

701. Niemand vermag water of vuilnis door de goten van eens anders erf te laten loopen, ten ware hij daartoe het regt mogt hebben verkregen. *j*) (B. 724*a*, 730)

gemaakt in een door hem opgetrokken muur, zijn buurman, uit kracht van art. 687, hem zoude kunnen noodzaken, die te stoppen." Voorduin III bl. 488, IV. Zie daarover Diephuis III n°. 620.

a) d. i. „zelfs wanneer daartegen" enz.

b) geen uitzichten. Artt. 695 en 696.

c) Zie Diephuis, III n°. 624.

d) „De wet spreekt, in art. 696, niet van balkons of andere dergelijke vooruitspringende werken, omdat men op deze altoos zoo kan gaan staan, dat men een regtstreeksch uitzigt op het erf van den nabuur heeft." Diephuis III n°. 629. Zie ook Opzoomer III bl. 378 (5).

e) „Ofschoon art. 697 van de *twee* vorafgaande artikelen spreekt, is het alleen toepasselijk op het geval van art. 695, niet op dat van art. 696". Opzooomer III bl. 379 (1). Anders Diephuis III n°. 628.

f) Zie de aantt. *g*) en *h*) op art. 690.

g) „Dans plusieurs de nos anciennes coutumes, le propriétaire d'un mur de bâtiment ou de clôture avait le droit d'aller de l'autre côté de son mur sur un espace qui variait selon les localités, pour les réparations et l'entretien de ce mur. Dans certaines coutumes, cet espace était de plein droit censé appartenir au propriétaire du mur; dans d'autres, il avait seulement sur lui une servitude légale; dans tous les cas, le droit s'appelait *tour d'échelle*, nom qu'on donnait aussi au terrain sur lequel ce droit frappait. Le Code n'a point reproduit ce droit de *tour d'échelle*." Marcadé, ad art. 681, II. — 638 *bis*.

h) *Art.* 678 *B. W.* Erven die lager liggen zijn, ten behoeve van degene die hooger gelegen zijn, verpligt het water te ontvangen, hetwelk daarvan natuurlijk afloopt, zonder dat zulks door menschen toedoen bevorderd worde.

De eigenaar van het erf dat lager ligt mag geenen dijk of dam opwerpen, waardoor deze uitwatering belet wordt; daarentegen mag de eigenaar van het hooger gelegen erf niets in het werk stellen, waardoor de toestand van hetgene dat lager ligt verzwaard wordt.

j) Toen men (in 1838) in de 5[de] afdeeling het voorstel deed, om aan het slot van art. 700 bij te voegen: *behoudens het recht van erfdienstbaarheid*, achtte de Regeering dit onnoodig, „omdat de zaak van

702. Alle gebouwen, schoorsteenen *a*), muren, heiningen of andere scheidingen, welke, het zij door ouderdom, het zij uit anderen hoofde, dreigen in te storten *b*), en die het naburige erf in gevaar brengen, of over hetzelve heen hangen, moeten afgebroken, opgebouwd *c*) of hersteld worden, op de eerste aanmaning van den eigenaar des naburigen erfs. (B. 683, 1277, 1405; Sr. 471 n°. 5, 479 n°. 4.) *d*)

703. Hij, die, in de nabijheid van eenen gemeenen of niet gemeenen muur *e*), eenen put, een riool, of een sekreet laat *f*) graven; die aldaar eenen schoorsteen of eene stookplaats, een oven of fornuis wil metselen; er eenen stal of mestbak tegen aan wil bouwen, of tegen dien muur een magazijn of pakhuis van zout, of eene verzamelplaats van bijtende stoffen. wil aanleggen, of daartegen andere schadelijke of gevaarlijke werken wil maken, is verpligt de tusschenruimte te laten of te maken, welke bij de bijzondere verordeningen *g*) of gebruiken te dien opzigte is voorgeschreven, of al zoodanige werken aan te leggen als die reglementen en gebruiken voorschrijven, ten einde alle schaden voor de naburige erven te voorkomen. (C. 674; B. 684, 689; A. 3; Stb. 1875 n°. 95.)

704. Regenbakken, putten, sekreten, riolen, goten en dergelijke, tusschen naburige erven gemeen, moeten ten koste der eigenaars onderhouden, geruimd of gereinigd worden. (B. 705, 767 v., 803 v., 1620, 1654.) *h*)

705. De ruiming van gemeene sekreten moet beurtelings, dan over het eene, en dan over het andere erf geschieden. (B. 704)

706. Alle grachten of slooten tusschen twee erven worden vooronderstelde gemeen te zijn, indien er geen titel *j*) of teeken van het tegendeel aanwezig is. (C. 666; B. 681, 710, 1953.)

707. Het wordt, onder anderen, als een teeken dat de gracht of sloot niet gemeen is, beschouwd, wanneer de kade of opgeworpene aarde alleenlijk aan de eene zijde van de gracht of sloot gevonden wordt.

In dat geval, wordt de gracht of sloot gerekend voor het geheel aan dengenen toe te behooren, aan wiens kant de opgeworpene aarde zich bevindt. (C. 667, 668; B. 682, 712, 1953.)

708. De gemeene grachten of slooten moeten op gezamenlijke kosten worden onderhouden. (C. 669; B. 683.) *k*)

709. Ieder der aangrenzende eigenaars mag in de gemeene gracht of sloot visschen, varen, zijne beesten drenken, en daaruit tot zijn gebruik water scheppen. (B. 625, 732.) *l*)

zelve spreekt." (Voorduin III, bl. 485, IV, V). De woorden *ten ware* enz. zijn, om dezelfde reden, hier overtollig.

a) Het woord *schoorsteenen* ontbreekt in de Off. Ed. Maar bij art. 9 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 11) is bepaald, dat de aanhef van art. 741 [Wetboek 1830, waarin ook het woord niet voorkwam], luiden zal als volgt: „Alle gebouwen, schoorsteenen, muren" enz. Ik heb daarom gemeend het in den tekst te moeten opnemen. Zie Diephuis III n°. 645.

b) Opzoomer III bl. 381 (4) verbetert deze zinsnede aldus: „welke, omdat zij [hetzij door ouderdom, hetzij uit anderen hoofde] dreigen intestorten, het naburige erf in gevaar brengen."

c) Dit woord is overtollig. Zie Opzoomer III bl. 382 (1).

d) *Art.* 1405 *B. W.* De eigenaar van een gebouw is verantwoordelijk voor de schade door deszelfs geheele of gedeeltelijke instorting veroorzaakt, indien deze door verzuim van onderhoud, of door een gebrek in de bouwing of inrigting, is te weeg gebragt.

e) „Men had moeten schrijven: in de nabijheid van een scheids- of grensmuur." Opzoomer III bl. 382 (2).

f) *Lees:* wil.

g) In 1823 had eene afdeeling verlangd, „dat bij gebreke van verordeningen of gebruiken, het Burgerlijk Wetboek den geoorloofden afstand zoude bepalen, tusschen de voorwerpen bij dit artikel omschreven." „Behalve dat men het onmogelijk acht," antwoordde de Regering, „om bij het Burgerlijk Wetboek dezen aangaande, in bijzonderheden te treden, zoo acht men het ook onnoodig, omdat men zich niet kan verbeelden, dat deze stof niet binnen het geheele koningrijk door wetten, reglementen of gewoonten geregeld is." Voorduin III bl. 485 volgg. — Vg. de *Wet van den* 2[den] *Juni* 1875 (*Stb. n°* 95), *tot regeling van het toezigt bij inrigtingen, welke gevaar, hinder of schade kunnen veroorzaken.*

h) *Art.* 1620, *lid a*, *B. W.* Het schoonhouden van putten, regenbakken en sekreten komt ten laste van den verhuurder, indien het tegendeel niet bedongen is.

j) Het woord *titel* omvat ook hier de *verjaring*. Zie de noot *h*) op art. 681.

k) Opzoomer III bl. 368 (1) acht art. 683, *lid b*, ook hier toepasselijk. Zie ook Diephuis III n°. 587

l) „Deze bepaling komt mij volstrekt niet voor

710. Iedere hegge, welke twee erven van elkander scheidt, wordt voorondersteld gemeen te zijn, ten ware er titel, bezit *a*) of teeken van het tegendeel mogt bestaan.

De boomen die zich in de gemeene hegge bevinden zijn gemeen, gelijk de hegge zelve, en ieder der eigenaars heeft het regt om te vorderen dat die boomen omgehakt worden. *b*) (C. 670, 673; B. 681, 706, 712, 1953.)

711. De eene nabuur kan den anderen noodzaken tot het planten van nieuwe heggen, ten gemeenen koste, indien de vorige, gemeen zijnde geweest, tot aanwijzing der scheidslinie tusschen de beide erven hebben verstrekt. (C. 663; B. 678, 690.) *c*)

712. Het wordt, onder anderen, als een teeken dat de hegge niet gemeen is, aangemerkt, wanneer slechts een der erven afgesloten is (C. 670; B. 682, 707, 1953.)

713. Het is niet geoorloofd hoog opschietende boomen of heggen te planten, dan op den afstand welke bij de tegenwoordig bestaande bijzondere reglementen, of ten gevolge van vaste en erkende gebruiken *d*), bepaald is, en bij ontstentenis van reglementen of gebruiken, op den afstand van twintig palmen van de scheidslinie der beide erven, voor zoo verre de hoogopschietende boomen betreft, en op den afstand van vijf palmen, ten aanzien der heggen. (C. 671; A. 3; B. 710 v.)

714. De nabuur heeft hetregt om te vorderen dat de boomen en heggen, op een korteren afstand geplant *e*), worden uitgeroeid.

Hij op wiens erf de takken der boomen van zijnen nabuur overhangen, kan den laatstgenoemden noodzaken die takken af te snijden.

Indien de wortels der boomen op zijn erf doorschieten, heeft hij het regt om die aldaar zelf weg te hakken; ook de takken mag hij zelfs *f*) afsnijden, indien de nabuur op zijne eerste aanmaning geweigerd heeft zulks te doen, en mits hij niet op den eigendom van den nabuur trede. (C. 672; B. 626, 1276.)

715. De eigenaar van een stuk lands of erf, hetwelk tusschen andere landen zoodanig ligt ingesloten dat hetzelve geenen toegang heeft tot den gemeenen weg *g*) of de gemeene vaart, is bevoegd om van de eigenaars der naastge-

eene beperkende en uitsluitende strekking te hebben, alsof beider regt zich juist zou bepalen tot hetgeen hier met name wordt genoemd. Het eigendomsregt van beide eigenaren belet hier aan eenige andere beperking te denken, dan die het natuurlijke gevolg is van het gelijke regt van den ander." Diephuis III n°. 585. Zie ook Opzoomer III bl. 371 (4), en vg. art. 1240 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *e*) op art. 732.

a) *bezit*. d. i. *verjaring*, die in artt. 681, *lid a*, en 706 niet afzonderlijk genoemd wordt. Zie Opzoomer III bl. 391 v.

b) Zie Opzoomer III bl. 372 (2).

c) Opzoomer III bl. 368 (1) acht ook hier art. 683, *lid b*, toepasselijk. Anders Diephuis III n°. 603.

d) „Ik kan niet zien, dat met de woorden, „de tegenwoordig bestaande bijzondere reglementen" en „vaste en erkende gebruiken" (les réglements particuliers actuellement existant ou les usages constants et reconnus": art. 671 C. C.) iets anders bedoeld is dan wat b. v. in art. 690 § 2 de *bijzondere verordeningen en plaatselijke gebruiken* wordt genoemd." Opzoomer III bl. 379 (2).

e) Diephuis III n°. 611; Opzoomer III bl. 380 (2).

f) Zoo de Off. Ed. *Lees:* zelf.

g) „*la voie publique*": *Art.* 682 *C. C.* — „Noodweg is een weg alleen te gebruyken tot den oogst, tot een lijk ofte andere nootsakelykheyt. Alle landen die niet uyt en komen op de Heere-weg ofte Buyrweg moeten bij ons een nood-weg hebben. Heereweegen zijn weegen gemeen voor al het volk, die by yder een gebruykt mogen werden waervan de vrugten de Graeflykheyt toekomen. Buyr-weegen zijn weegen, die verschyde buyren t'samen toekomen, ende mogen niet gesloten werden dan met gemeen bewilliging, ende de vrugten komen deselve buyren toe. Wanneer nu yemands land niet en komt aan de Heere-weg, nogte aen de Buyr-weg, soo werd hem by het Geregte een noodweg geweesen daer door hy naest ende ten minste schade kan komen op de Heere-weg. Die een noodweg moet lyden, is onverboden sijn land af te graven ende te sluyten: maer ter nood versogt zijnde moet hy opening doen". De Groot, *Inleiding* II. dl. 35.

Art. 682 *C. C.* Le propriétaire dont les fonds sont enclavés, et qui n'a aucune issue sur la voie publique, peut réclamer un passage sur les fonds de ses voisins pour l'exploitation de son héritage, à la charge d'une indemnité proportionnée au dommage qu'il peut occasionner.

Art. 1247 *Ontwerp* 1820. De eigenaar van een stuk land, hetwelk geenen toegang heeft tot den heerenweg, noch tot eenen buurweg, is bevoegd van de eigenaars der naastgelegene landen te vorderen, dat hem zoodanig een toegang tegen schadeloosstelling worde aangewezen, waardoor hij het naast, en tevens met hunne minste schade en overlast kan komen op den heerenweg of buurweg. In geval van verschil wordt deze toegang door den regter aangewezen.

legene landen te vorderen, dat zij hem eenen uitweg, ten dienste van zijn land of erf, aanwijzen, onder verpligting eener vergoeding, geëvenredigd aan de schade daardoor te veroorzaken. *a*) (C. 682; B. 679, 717 v., 724*b*, 733, 737*b*.)

716. Deze uitweg moet gemeenlijk genomen worden aan de zijde waar de toegang van dit stuk lands of erf tot den gemeenen weg of de gemeene vaart de kortste is, zoo echter dat altijd bij voorkeur die rigting genomen worde, welke de minste schade veroorzaakt aan het land, waarover die uitweg is verleend. (C. 683, 684; B. 733, 738 v.)

717. Indien het regt tot schadevergoeding, aan het slot van artikel 715 vermeld, door verjaring is te niet gegaan, blijft niettemin de uitweg voortduren. (C. 685; B. 2004.)

718. De verleende uitweg houdt op, van het oogenblik dat dezelve door het ophouden der omstandigheden, bij artikel 715 vermeld, niet meer noodzakelijk is, en men kan zich op geene verjaring beroepen, hoe lang de uitweg ook moge hebben bestaan. (B. 593*b*, 742.) *b*)

719. Voetpaden, dreven of wegen aan verscheiden geburen gemeen, en welke hun tot eenen uitweg dienen, kunnen niet dan met gemeene toestemming worden verlegd, vernietigd of tot een ander gebruik gebezigd, dan waartoe dezelve zijn bestemd geweest. *c*) (B. 733, 739.)

720. De regten en verpligtingen ten openbaren of gemeentelijken nutte daargesteld, ten onderwerp hebbende de voet- en jaagpaden langs bevaarbare of vlotbare rivieren, het maken of het herstellen van wegen, dijken en andere openbare of gemeentelijke werken, zijn bij bijzondere wetten en verordeningen geregeld. (C. 650; B. 577.) *d*)

VIJFDE TITEL.

Van erfdienstbaarheden.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard en de onderscheidene soorten van erfdienstbaarheden.

721. *e*) Erfdienstbaarheid is een last waarmede een erf *f*) bezwaard *g*) is,

a) Opzoomer III bl. 384 (1).

b) Diephuis III nº. 662 v.; Opzoomer III bl. 384 (2).

c) „Buyr-weegen mogen niet gesloten worden dan met gemeen bewilliging". De Groot, *Inleiding*, t. a. p. Zie *noot f*) op art. 715.

Art. 1248 *Ontwerp* 1820 Buurwegen, dat is, die, welke aan verscheidene geburen te zamen toebehooren, en waardoor zij van hunne landen komen op den heerenweg, mogen niet gesloten worden dan met gemeene bewilliging.

Art. 757 *Wetboek* 1830. Voetpaden, dreven of wegen, aan verscheidene geburen gemeen, en welke hun tot eenen uitgang naar den openbaren weg dienen, kunnen niet dan met gezamenlijke toestemming worden vernietigd. — Zie van der Linden, *Themis*, 1ste *Verz.*, VI bl. 329 v.; Diephuis III nº. 667; Fokker, *Themis*, 2de *Verz.*, II bl 543.

d) Opzoomer III bl. 387. Vg. Luttenberg, *Verz. van Wetten* (nº. 2: *Wegen*, *Bruggen*, *Waterstaat*); Boogaard, *Wetten*, *decreten*, *besluiten enz. op den Waterstaat en de Spoorwegen in Nederland*, en Léon—Asser, *Regtspr. v. d. Hoogen Raad*, op dit artikel.

e) *Art.* 637 *C. C.* Une servitude est une charge imposée sur un héritage pour l'usage et l'utilité d'un héritage appartenant à un autre propriétaire.

Art. 686, *lid a*, *C. C.* Il est permis aux propriétaires d'établir sur leurs propriétés, ou en faveur de leurs propriétés, telles servitudes que bon leur semble, pourvu néanmoins que les services établis ne soient imposés ni à la personne, ni en faveur de la personne, mais seulement à un fonds et pour un fonds, et pourvu que ces services n'aient d'ailleurs rien de contraire à l'ordre public.

Art. 1181 *Ontwerp* 1820. *Erfdienstbaarheid of servituut* is een last, liggende op een stuk onroerend goed, tegen het gemeene regt, ten nutte van een naburig stuk, aan een' ander eigenaar toebehoorende.

Het erf, op hetwelk deze last ligt, wordt het lijdende of dienstbare; het erf, waaraan het regt om deze dienstbaarheden te gebruiken gehecht is, wordt het heerschende genaamd.

f) *erf.* „d. i. eene onroerende, maar tegelijk lichamelijke zaak". Opzoomer III (2e druk) bl. 403; Diephuis (2e druk) III nº. 780.

g) „Een blijvend belang van het heerschende erf moet door een blijvende kracht van het dienende erf worden bevredigd. Dit is het, wat de Romeinen

tot gebruik en ten nutte *a*) van een erf *b*), hetwelk aan eenen anderen eigenaar toebehoort. *c*)

Dezelve mag, noch ten laste, noch ten behoeve van eenen persoon, daargesteld worden. *d*) (C. 637, 686; B. 564 n°. 2, 584, 627, 753, 1250.)

722. Alle erfdienstbaarheden bestaan in de verpligting om iets te dulden, of iets niet te doen. (B. 736.) *e*)

723. Erfdienstbaarheid geeft geenen voorrang aan het eene erf boven het andere. (C. 638.) *f*)

724. De erfdienstbaarheden zijn voortdurende of niet voortdurende.

Voortdurende erfdienstbaarheden zijn dezoodanige welker gebruik voortduurt of kan voortduren *g*), zonder dat daartoe des menschen toedoen noodig zij; van dien aard zijn de waterloopen, het gootregt, het uitzigt en andere dergelijke.

Niet voortdurende erfdienstbaarheden zijn dezulke welke tot derzelver uitoefening 's menschen toedoen noodig hebben, als daar zijn: het regt van overgang, van water te halen, beesten te weiden en andere soortgelijke. (C. 688; B. 593 *b*, 608 v., 673 v., 700 v., 715, 727, 733, 734, 744, 746.) *h*)

725. De erfdienstbaarheden zijn zigtbaar of onzigtbaar.

Zigtbare erfdienstbaarheden zijn dezoodanige waarvan door uitwendige werken *j*) blijkt, gelijk eene deur, een venster, eene waterleiding en soortgelijke.

Onzigtbare zijn dezulke welke geen uitwendig teeken van hun bestaan hebben, gelijk het verbod om op een erf te bouwen of om niet dan tot op eene bepaalde hoogte te mogen bouwen *k*), het regt om beesten te weiden, en andere waar-

bedoelden met hun eisch, dat „omnes servitutes praediorum perpetuas causas habere debent. (l. 28 *Dig. de Serv. praed. urb.* (8.2.)" Opzoomer III bl. 401 (2), 405.

a) Vg. Opzoomer III bl. 451 v.; Diephuis III n°. 684.

b) „Het recht is van het erf zelf onafscheidelijk, en nooit kan dus een ander het subject van dat recht zijn dan hij, die op het oogenblik de eigenaar van het erf is." Opzoomer III bl. 402.

„De wet vordert niet, dat de erven naast elkander gelegen zijn.... Zij behoeven maar ten opzigte van elkander zoo gelegen te zijn, dat de last, waarmede het dienstbaar erf bezwaard is, kan strekken tot gebruik en ten nutte van het heerschend erf." Diephuis III n°. 685. Zie ook Opzoomer III bl. 424 (2).

c) Nulli res sua servit. *L.* 26 *D. de Serv. praed. urb.* (8.2.).

d) Opzoomer III bl. 402 (2) en (4).

e) *Art.* 736 *B. W.* In geval de eigenaar van het dienstbaar erf bij den titel belast is om te zijnen koste de tot gebruik en behoud der erfdienstbaarheid noodzakelijke werken te maken, kan hij zich ten allen tijde van dien last bevrijden, door aan den eigenaar van het goed, aan hetwelk de erfdienstbaarheid verschuldigd is, zoodanig gedeelte van het dienstbaar erf af te staan, als tot het genot der erfdienstbaarheid noodzakelijk is. — Opzoomer III, bl. 407 v.

f) *Art.* 688 *C. C.* La servitude n'établit aucune prééminence d'un héritage sur l'autre. — „L'objet de cet article a été d'empêcher que les servitudes pussent jamais fournir l'occasion de ressusciter la hiérarchie foncière qui servait de base au régime féodal." Aubry et Rau, *Cours de droit Civil Franc.* II § 238 (2). Zie Locré, *Législ.* VIII p. 402. n°. 5. — „Dit artikel strekt," zeide de Regering, „om alle denkbeeld van leenroerigheid voor te komen." Voorduin III bl. 492.

g) *kan voortduren.* Zie Opzoomer III, bl. 415 (1).

h) *Art.* 1191 *Ontwerp* 1820. Daarenboven zijn eenige erfdienstbaarheden van een bestendig, andere van een afwisselend gebruik.

Onder de eerste soort begrijpt de wet de zoodanige welker uitoefening niet afhangt van eene bijkomende daad des menschen: als daar zijn het servituut van muurbezwaring, drop, waterleiding, licht, uitzigt, en alle welke in een louter verbod bestaan.

Erfdienstbaarheden van de tweede soort zijn de zoodanige tot welker werkelijke uitoefening eenige bijkomende daad des menschen vereischt wordt zoo als de erfdienstbaarheid van voetpad, dreef en dergelijke.— „Niet voortdurend is die erfdienstbaarheid, tot wier uitoefening, zoo dikwijls en zoo lang ze plaats heeft, van den kant des eigenaars van het heerschende erf, een handeling noodig is. Alle andere zijn voortdurend". Opzoomer III bl. 416.

j) *Art.* 689 *C. C.*: „ouvrages extérieurs". In de 3e alinea, even als bij ons: „uitwendig teeken", „signe extérieur." Vg. Opzoomer III bl. 418. — „Bij de beraadslagingen (1832) opperde de 4e afd. de gedachte dat in de beide alinea's van dit artikel," het woord: *teeken*, zoude kunnen gebruikt worden, waardoor de tegenstelling (naar haar inzien) meer juist zou worden." Met opzet (zeide de Regering) zijn hier twee verschillende uitdrukkingen gebezigd, omdat het tot *zigtbare erfdienstbaarheden* niet voldoende is, dat dezelve door een *teeken* worden aangeduid, maar een *werk* met der daad vereischt wordt, als, bij voorbeeld, eene deur, enz." Voorduin III bl. 493. Vg. Opzoomer III bl. 419 v.

k) *of om niet dan tot eene bepaalde hoogte te mogen bouwen. Lees:* „of om boven eene bepaalde hoogte te bouwen".

toe 's menschen toedoen noodig is. *a*) (C. 689; B. 593, 608 v., 727, 728, 734, 744, 746.) *b*)

726. Wanneer men eenen muur of een gebouw op nieuw optrekt, blijven de heerschende en lijdende dienstbaarheden ten opzigte van den nieuwen muur of van het nieuwe gebouw voortduren, zonder dat dezelve evenwel kunnen verzwaard worden, en mits de wederopbouwing geschiede voordat de verjaring der dienstbaarheden plaats hebbe gehad. (C. 665; B. 728, 731, 738 v., 750, 752, 754.) *c*)

727. Hij die het regt van erfdienstbaarheid van *uitzigt* of van *licht* heeft, mag zoo vele vensters of lichten maken als hij goedvindt; maar hij mag, na te hebben gebouwd of van zijn regt gebruik gemaakt, derzelver getal in het vervolg niet vermeerderen.

Door *licht* wordt alleen het noodige *d*) licht, zonder *uitzigt*, verstaan. (B. 692 v., 695 v., 724*a*, 725*a*, 738.)

728. Een ieder is bevoegd om zoo hoog te bouwen als hem goeddunkt, mits de verhooging van een gebouw niet ten behoeve van een ander erf verboden zij. In dat geval, heeft de eigenaar van het heerschende erf het regt om alle timmering of verhooging, bij den titel verboden, te beletten of te doen wegnemen. *e*) (B. 626, 725*b*, 726.) *f*)

a) *en andere waartoe 's menschen toedoen noodig is.* „Men vindt deze bijvoeging niet in art. 689 C. N., en ik geloof inderdaad, dat ook onze wetgever beter had gedaan met die woorden weg te laten. Zij geven toch aanleiding om te denken, dat alle niet voortdurende erfdienstbaarheden tevens onzigtbaar zijn; te meer omdat zij volgen op de vermelding van het regt om beesten te weiden. Die meening zou echter geheel ongegrond zijn." Diephuis III n°. 708.

b) *Art.* 1192 *Ontwerp* 1820. Het bestaan van eenige erfdienstbaarheden is zigtbaar, van andere onzigtbaar.

Een zigtbaar bestaan wordt genaamd, hetwelk zich vertoont door het aanwezen van muren, timmeringen, vensters, waterleidingen of dergelijke werken, welke zonder het regt van erfdienstbaarheid aldus niet zouden mogen geplaatst zijn.

Onzigtbaar zijn alle erfdienstbaarheden, welke bestaan in een louter verbod van iets niet te mogen hebben, of niet te mogen doen.

Onder de onzigtbare moeten ook gerekend worden alle erfdienstbaarheden van een afwisselend gebruik, dat is, tot welker uitoefening eenige daad des menschen vereischt wordt, en welker bestaan wel uit zekere omstandigheden kan afgeleid worden, maar nogtans daaruit niet noodwendig volgt; aldus worden de erfdienstbaarheden van een voetpad, waterhaling en dergelijke, niet voor zigtbare, maar voor onzigtbare gehouden, schoon zich eene deur, kunnende dienen tot uitgang van het eene erf op het andere, of een betreden pad, vertoont.

c) *Art.* 752 *B. W.* Erfdienstbaarheden, welke te niet zijn gegaan uit hoofde der oorzaak in artikel 750 vermeld, herleven, indien de zaken in zoodanigen staat hersteld zijn, dat men daarvan gebruik kan maken, ten ware er een voldoende tijd verloopen zij, waardoor, volgens artikel 754, de verjaring zoude plaats hebben. — „Een voorbeeld van art. 752, niets meer, vindt men in art. 726, dat op de plaats, waar het staat, geheel misplaatst is, niet alleen in zijne slotwoorden (zie Voorduin III bl. 494), maar in zijn geheel overtollig mag heeten, en ten onrechte van verjaring spreekt, waar aan niets anders dan aan een verloop van dertig jaren te denken valt." Opzoomer III bl. 444 (2).

d) Zie Opzoomer III bl. 422 (2).

Art. 1228 *Ontwerp* 1820. Het regt, hetwelk een gebuur heeft verkregen om te mogen verbieden dat men zijn *licht* of *vrij uitzigt* niet verhindere, belet niet alleen de hoogere timmering, maar ook de plaatsing van alles, waardoor het licht of vrij uitzigt belemmerd wordt.

Art. 1229. Door licht wordt alleen het noodige licht, ook zonder uitzigt, verstaan; doch die het regt van vrij uitzigt heeft, mag alles beletten wat zijn uitzigt zoude hinderen.

Art. 1230. Het *venster-regt*, in art. 1222 gemeld, wordt geacht ook dat van *vrij licht* in zich te bevatten.

Art. 1231. Wanneer bij het daarstellen der dienstbaarheid de hoeveelheid van lichten, of uitzigten niet bepaald is, hangt dit getal af van den wil des eigenaars van het heerschend erf, maar kan hij dezelve naderhand niet vermeerderen.

Art. 1232. Er is geene dienstbaarheid noodig om door een venster of andere opening, in eenen eigenen muur geplaatst, op eens anders erf te mogen zien, behoudens het regt van dezen om zulks door timmering op zijn eigen erf te beletten.

Art. 1233. Doch bij wege van dienstbaarheid kan vastgesteld worden, dat het eene erf geene lichten of uitzigten mag hebben, waardoor men op het andere zoude kunnen zien; of dat deze lichten of uitzigten op eene zekere wijze, en niet anders, moeten gemaakt zijn. — Vg. ook de artt. 692 v. B. W. — Over den omvang der erfdienstbaarheden van *uitzicht* en van *licht*, zie Opzoomer III bl. 422 v.; Diephuis III n°. 683, 763 v.

e) Men moet deze woorden zoo opvatten, „dat de staking der verhooging en wegneming van het gebouwde in regten kan gevorderd worden". Diephuis III n°. 767.

f) *Art.* 1227 *Ontwerp* 1820. De wet verbiedt niemand zoo hoog te timmeren als hij wil, al wordt daardoor aan de buren eenig ongerijf veroorzaakt, ten ware deze eenig regt hadden verkregen, om deze hoogere timmering te beletten.

Alle regten van dienstbaarheid, welke niet kunnen uitgeoefend worden, wanneer de hoogere timmering plaats

729. Onder de erfdienstbaarheid van *waterloop* en *drop* verstaat men slechts het regt om schoon water, maar niet om vuilnis te doen uitloopen. (B. 700, 724*a*.) *a*)

730. De dienstbaarheid van *gootregt* is het regt om water en vuilnis te kunnen doen uitloopen. *b*) (B. 701, 724*a*.)

731. De eigenaar van een erf die het regt heeft van inbalking of inankering in eens anders muur, is bevoegd om nieuwe balken en ankers in de plaats der vergane te leggen, maar hij mag derzelver getal niet vermeerderen, noch de plaatsing veranderen. (B. 684, 689, 726.) *c*)

732. Hij die het regt heeft om op het water van een naburig erf *d*) te varen, moet bijdragen tot de onkosten welke noodzakelijk zijn om het water steeds vaarbaar te houden, ten ware hij mogt verkiezen van zijn regt af te zien. (B. 709.) *e*)

733. De erfdienstbaarheid van *voetpad* is het regt om te voet over eens anders land te mogen gaan;

Die van *rijpad* of *dreef* is het regt om daarover te paard te rijden, of beesten te drijven;

Die van *weg* is het regt om er met een wagen, een rijtuig, enz., over te rijden.

Indien de breedte van het voetpad, van de dreef of van den weg, niet bij den titel is bepaald, wordt die breedte geregeld overeenkomstig de bijzondere verordeningen of plaatselijke gebruiken. *f*) (B. 738*b*.)

Onder de erfdienstbaarheid van *rijpad* of *dreef* is die van *voetpad*; onder de erfdienstbaarheid van *weg*, die van *rijpad*, *dreef* en *voetpad* stilzwijgend begrepen. (A. 3; B. 715 v. 719, 724*b*.) *g*)

heeft, worden geacht het verbod van deze timmering in zich te behelzen.

a) *Art.* 701 *B. W.* Niemand vermag water of vuilnis door de goten van eens anders erf te laten loopen, ten ware hij daartoe het regt mogt hebben verkregen.

Art. 1214 *Ontwerp* 1820. Niemand mag het overtollige water van zijn erf doen loopen op zijns buurmans grond, veelmin eenige vuilnis of onreinigheden van zijn erf op dat van zijnen buurman afleiden, tenzij hij hiertoe het regt verkregen heeft.

Art. 1215. De erfdienstbaarheid van *waterloop*, wordt verstaan van zuiver water. Die het regt heeft om dezelve te oefenen, moet beletten dat door dezen loop geene vuiligheid worde geleid; tenzij hij kan aantoonen ook hiertoe geregtigd te zijn.

Die met deze erfdienstbaarheid belast is, moet op zijn erf eene genoegzame ruimte voor den waterloop laten.

Art. 1224. Elk is verpligt te zorgen, dat het water, hetwelk op zijn dak valt, niet druipe of loope op zijns buurmans erf, tenzij hij het regt van *drop* mogt verkregen hebben.

Art. 1225. Die dit regt heeft mag nogtans den drop of val van het water niet verder over het erf van zijnen buurman doen schieten, noch hetzelve op eene andere wijze daarop doen afloopen, dan bij het daarstellen van de dienstbaarheid bepaald is.

Hij mag echter den drop van eene meerdere of mindere hoogte doen vallen.

b) Vg. art. 1214 *Ontwerp* 1820, in de vorige aanteekening afgedrukt.

Art. 1228 *Ontwerp* 1820. Die door dienstbaarheid van het ander erf, het regt heeft om eene goot over hetzelve te hebben, mag de goot niet hooger noch lager plaatsen, dan bij het daarstellen der dienstbaarheid, of daarna, met gemeen goedvinden, bepaald is. — „Deze erfdienstbaarheid geeft den eigenaar van het heerschend erf het recht niet een goot op het dienstbaar erf te hebben, maar alleen om het water en de vuilnis daarop te doen uitloopen, terwijl het aan den eigenaar van dat erf blijft overgelaten, daarmede verder naar goedvinden te handelen". *H. R.* 8 *Januari* 1847 (W. n°. 797).

c) *Art.* 1218 *Ontwerp* 1820. Het regt van *inbalking* of *inankering*, is het regt om zijne balken of ankers te leggen en vast te hechten in eens anders muur of gebouw.

Die dit regt heeft, mag in plaats van de vergane balken of ankers wel nieuwe leggen, maar geenszins derzelver getal vermeerderen, of plaatsing veranderen, tenzij hem eene algemeene bevoegdheid, om ten opzigte van het getal of plaatsing naar goedvinden te handelen, is toegestaan.

d) *Lees:* „op eens anders water". Opzoomer III bl. 424 (2).

e) *Art.* 1240 *Ontwerp* 1820. In het water, hetwelk tusschen twee erven gemeen is, mag elk der geburen visschen, varen, zijne beesten drenken, of daaruit scheppen tot zijn gebruik, maar niets van dit alles mag gedaan worden, in het water van een' ander, zonder het regt daartoe te hebben verkregen.

Die het regt heeft om door eens anders water te varen, is verpligt te helpen dragen in de kosten, welke noodig zijn om hetzelve bevaarbaar te houden, tenzij hij van zijn regt wil afstaan. Vg. art. 709 B. W., en zie Opzoomer III bl. 425.

f) Volgens art. 5 der *wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 14) schijnt het de bedoeling te zijn geweest, dat de tegenwoordige 4[de] alinea de 5[de], de tegenwoordigde 5[de] de 4[de] zou zijn.

g) Iter est ius eundi, ambulandi homini, non etiam iumentum agendi vel vehiculum; actus est ius agendi vel iumentum vel vehiculum; itaque qui iter habet, actum non habet; qui actum habet et iter habet eoque uti potest etiam sine iumento. Via est ius eundi et agendi et ambulandi: nam et iter et actum in se via continet. *pr. Inst. de Serv.* (2.3.) — Inter actum et iter nonnulla est differen-

734. De erfdienstbaarheid van *waterleiding* is het regt om water uit of over eenig naburig erf naar het zijne heen te leiden. (B. 673 v., 725*a*.) *a*)

735. Hij aan wien eene erfdienstbaarheid verschuldigd is, heeft het regt om al zoodanige werken te maken, welke tot het gebruik en behoud der erfdienstbaarheid noodzakelijk zijn.

Die werken komen te zijnen koste, en niet ten koste van den eigenaar van het dienstbaar erf. (C. 697, 698; B. 722, 727, 736, 740.)

736. In geval de eigenaar van het dienstbaar erf bij den titel belast is om te zijnen koste de tot gebruik en behoud der erfdienstbaarheid noodzakelijke werken te maken, kan hij zich ten allen tijde van dien last bevrijden, door aan den eigenaar van het goed, aan hetwelk de erfdienstbaarheid verschuldigd is, zoodanig gedeelte van het dienstbaar erf af te staan, als tot het genot der erfdienstbaarheid noodzakelijk is. (C. 699; B. 683*b*, 722, 742, 753.) *b*)

737. Indien het heerschende erf mogt worden verdeeld, blijft de erfdienstbaarheid voor ieder gedeelte verschuldigd, zonder dat evenwel de toestand van het dienstbaar erf moge verzwaard worden. *c*)

Indien het alzoo een regt van *overgang* geldt, zijn alle de mede-eigenaars van het verdeelde erf verpligt dat regt langs denzelfden weg als voor de verdeeling uit te oefenen. *d*) (C. 700; B. 715, 724*b*, 733, 738, 741.)

738. Hij die een regt van erfdienstbaarheid heeft, mag daarvan slechts gebruik maken volgens zijnen titel *e*), en, bij gebreke van titel *f*), volgens de verordeningen of plaatselijke gebruiken, en in allen gevalle op de minst bezwarende wijze. *g*)

Hij mag, noch op het dienstbare, noch op het heerschende erf, eenige verandering maken, waardoor de toestand van het eerstgemelde zoude verzwaard worden. (C. 702; A. 3; B. 716, 740, 742.) *h*)

739. De eigenaar van het dienstbare erf mag niets verrigten hetgeen strekken

tia. Iter est enim, qua quis pedes vel eques commeare potest. Actus vero ubi et armenta traiicere, et vehiculum ducere liceat. *l.* 12 *Dig. de Serv. Praed. rustic.* (8.3.)

„Een *voet-pad*, dat is 't regt om te voet te mogen gaen over eens anders land; een *ry-pad*, 't regt om te paert over iemands land te rijden. 't *Ry-pad* begrijpt in sig 't *voet-pad*, gelijk 't meerder zijn minder. Een *dreef*, dat is 't regt om de beesten over yemands land te drijven, ende begrijpt soo *voet-pad* als *ry-pad*. Een *weg*, dat is 't regt om met paerden ofte wagens over yemands land te varen, ende begrijpt *voet-pad*, *ry-pad*, ende *dreef*. De Groot, *Inleid.* II. dl. 35.

Art. 1243 *Ontwerp* 1820. Door erfdienstbaarheid kan het regt van *voetpad*, *rijpad*, *dreef* of *weg*, over eens anders erf verkregen worden.

Een *voetpad* is het regt om te mogen gaan, over eens anders land; een *rijpad* het regt om te paard daarover te rijden; een *dreef*, het regt om beesten daar over te drijven; een *weg* het regt om wagens en paarden daar over te voeren. — Zie ook de artt. 1244—1246. — Over de vraag of *rijpad* en *dreef* thans geheel hetzelfde is, vg. Opzoomer III bl. 461 v.; Diephuis III n°. 777. Zie ook Voorduin III bl. 496, ad art. 733, III.

a) *Art.* 1250 *Ontwerp* 1820. Het regt van *waterleiding* geeft aan dengene, die hetzelve verkregen heeft, de bevoegdheid om het water van een' ander af te leiden, het zij door eenig werk op het dienstbaar erf gemaakt, het zij op eene andere wijze, doch welke door den laatstgemelden niet mag verhinderd worden.

Ook kan dit regt bestaan, in de bevoegdheid om water van eenen verderen afstand, over een tusschen beiden liggend erf, naar het zijne heen te mogen brengen.

b) *Art.* 699 *C. C.* Dans le cas même où le propriétaire du fonds assujetti est chargé par le titre de faire à ses frais les ouvrages nécessaires pour l'usage ou la conservation de la servitude, il peut toujours s'affranchir de la charge, en abandonnant le fonds assujetti au propriétaire du fonds auquel la servitude est due. — „Door den hier bedoelden afstand bevrijdt de eigenaar niet alleen zich zelven van zijne persoonlijke verplichting, maar ook zijn erf van den daarop liggenden last." Diephuis III n°. 756 Zie ook Opzoomer III bl. 430 (2).

c) Gevolg van de ondeelbaarheid van de erfdienstbaarheid. Volgens Opzoomer III bl 412, verbiedt ons art. alleen de rechtsuitbreiding, niet de bloot feitelijke verzwaring. Artt. 727 en 731 staan geheel op zich zelf.

d) *Art.* 700, *lid b*, *C. C.* Ainsi, par exemple, s'il s'agit d'un droit de passage, tous les copropriétaires seront obligés de l'exercer *par le même endroit.* Zie Diephuis III n°. 746; Opzoomer III bl. 413 (1), en J. A. F., *Regtsgel. Bijb.* 1862, bl. 112.

e) „Is de erfdienstbaarheid door verjaring ontstaan, dan wordt de omvang van het recht door den omvang van het gebruik bepaald. Want er is niet meer verjaard dan er gebruikt is: tantum praescriptum quantum possessum." Opzoomer III bl. 426 (3); Diephuis III n°. 718.

f) d. i. als noch een titel noch de omvang van het gebruik beslissen hoever het recht reikt.

g) Vg. Opzoomer III bl. 427 (3).

h) Zie Opzoomer III bl. 427.

mogt om het gebruik der erfdienstbaarheid te verminderen, of hetzelve ongemakkelijker te maken.

Hij mag noch de gesteldheid der plaats veranderen, noch de uitoefening der erfdienstbaarheid verleggen naar eene plaats *a*), verschillende van die waarop de erfdienstbaarheid oorspronkelijk gevestigd is, ten ware de verandering mogt kunnen geschieden zonder den eigenaar van de heerschende erfdienstbaarheid *b*) te benadeelen. (C. 701; B. 738.) *c*)

740. Die een regt van erfdienstbaarheid heeft wordt geacht al datgene te hebben hetgeen noodzakelijk is om daarvan, op de minst bezwarende wijze voor den eigenaar van het dienstbare erf *d*), gebruik te maken. Alzoo omvat het regt om uit eens anders bron water te halen noodzakelijk het regt van toegang tot de bron over het dienstbare erf. (C. 696; B. 735.)

741. Indien het dienstbare erf verdeeld wordt, blijft ieder gedeelte met de erfdienstbaarheid bezwaard, voor zoo veel tot derzelver uitoefening noodzakelijk is. (B. 737, 748.)

TWEEDE AFDEELING.

Op hoedanige wijze erfdienstbaarheden worden daargesteld.

742. Erfdienstbaarheden worden daargesteld of door eenen titel *e*), of door verjaring. *f*) (B. 743, 744, 747, 759, 771, 1983 v., 2000.)

743. De titel van aankomst van eene erfdienstbaarheid moet in de daartoe bestemde openbare registers worden overgeschreven. (B. 671, 760, 767*b*, 784*b*, 807*a*, 865, 1224). *g*)

744. De voortdurende en zigtbare erfdienstbaarheden kunnen, zoo wel door verjaring, als door titel, verkregen worden. (C. 690; B. 608, 724 v., 746, 1992 v., 2000.)

745. Voor den eigenaar van een lager gelegen erf, die van de bron van een hooger liggend erf gebruik maakt, begint de verjaring niet te loopen dan van het oogenblik waarop hij zoodanige uiterlijke werken heeft gemaakt en voleind, welke tot bevordering van den val, of van den loop des waters op zijn eigendom, bestemd zijn. (C. 642; B. 674.) *h*)

746. De voortdurende en te gelijker tijd onzigtbare erfdienstbaarheden, zoo als ook de niet voortdurende, het zij dezelve zigtbaar of onzigtbaar zijn, kunnen slechts bij eenen titel worden daargesteld. Het genot, zelfs sedert onheu-

a) op hetzelfde erf, namelijk. Diephuis III n°. 758.

b) *Lees:* den eigenaar van het heerschende erf.

c) *Art.* 701 *C. C.* Le propriétaire du fonds débiteur de la servitude ne peut rien faire qui tende à en diminuer l'usage ou à le rendre plus incommode. Ainsi, il ne peut changer l'état des lieux, ni transporter l'exercice de la servitude dans un endroit différent de celui où elle a été primitivement assignée. Mais cependant, si cette assignation primitive était devenue plus onéreuse au propriétaire du fonds assujetti, ou si elle l'empêchait d'y faire des réparations avantageuses, il pourrait offrir au propriétaire de l'autre fonds un endroit aussi commode pour l'exercice de ses droits, et celui-ci ne pourrait pas le refuser.

d) Na de bepaling van art. 738, lid *a*, is deze bijvoeging overtollig.

e) namelijk door een, overeenkomstig art. 743 ingeschreven, titel. Vg. van Boneval Faure, *Nederl. Jaarb.* IX bl. 815.

f) Ook door *bestemming van den vorigen eigenaar der beide erven* (art. 747) en door *rechterlijk vonnis*: vg. art. 1259 *Ontwerp* 1820: „Behalve de erfdienstbaarheid in art. 1247 aangewezen [die van *noodweg*], kunnen ook alle andere bij regterlijk bevel worden opgelegd, wanneer zulks noodig bevonden wordt bij het regelen van boedelscheidingen." — Diephuis III n°. 818.

g) Zie de noot *f*) op art. 671.

h) Vg. Opzoomer III bl. 436; Diephuis III n°. 829 v.

Art. 641 *C. C.* Celui qui a une source dans son fonds, peut en user à sa volonté, sauf le droit que le propriétaire du fonds inférieur pourrait avoir acquis par titre ou par prescription (art. 674. B W.)

Art. 642. La prescription, dans ce cas, ne peut s'acquérir que par une jouissance non interrompue pendant l'espace de trente années, à compter du moment où le propriétaire du fonds inférieur a fait et terminé des ouvrages apparents destinés à faciliter la chûte et le cours de l'eau dans sa propriété. Opzoomer t. a p (3).

gelijke jaren, is niet voldoende om dezelve te verkrijgen. (C. 691; B. 593*b*, 609, 724 v., 1992 v.) *a*)

747. Wanneer het bewezen is dat tegenwoordig van elkander gescheiden erven voorheen aan denzelfden eigenaar hebben toebehoord, en dat deze dezelve in zoodanig eenen toestand gesteld heeft, waaruit eene voortdurende en zigtbare erfdienstbaarheid zoude zijn ontstaan, geldt deze bestemming in plaats van eenen titel van erfdienstbaarheid. (C. 692, 693; B. 724 v., 742, 744.) *b*)

748. Indien de eigenaar van twee erven tusschen welke, vóór de verkrijging daarvan, een zigtbaar teeken *c*) van erfdienstbaarheid bestond, over één dezer erven beschikt, zonder dat de overeenkomst eenige bepaling omtrent deze erfdienstbaarheid behelze, zal dezelve, het zij heerschende, het zij lijdende, ten behoeve of ten laste van het vervreemde erf blijven bestaan. (C. 694; B. 747, 753, 1250.) *d*)

749. Een der mede-eigenaars van een erf kan, door zijn toedoen alleen, buiten weten der andere, het regt van erfdienstbaarheid voor hunne gezamenlijke bezittingen *e*) verkrijgen. (B. 757.) *f*)

DERDE AFDEELING.

Op hoedanige wijze erfdienstbaarheden te niet gaan.

750. Erfdienstbaarheden gaan te niet *g*), wanneer de zaken zich in zoodanigen staat bevinden dat men van dezelve geen gebruik meer kan maken. (C. 703; B. 751, 752, 765 n°. 2, 783, 801 n°. 5, 854 n°. 6, 865; Stb. 1851 n°. 125, a. 17, 59.) *h*)

a) *Art.* 550 *Wetboek L. N.* Tot het bekomen van een servituut door verjaring, wordt de tijd van dertig jaren vereischt.

Art. 691 *C. C.* Les servitudes continues non apparentes, et les servitudes discontinues, apparentes ou non apparentes, ne peuvent s'établir que par titres. La possession même immémoriale ne suffit pas pour les établir; sans cependant qu'on puisse attaquer aujourd'hui les servitudes de cette nature déjà acquises par la possession, dans les pays où elles pouvaient s'acquérir de cette manière.

Art. 593 *B. W.* Zaken welke niet in den handel zijn, kunnen geen voorwerp van bezit opleveren.

Hetzelfde geldt zoo wel ten opzigte van niet voortdurende als van niet zigtbare erfdienstbaarheden, behoudens de bepalingen van artikel 609.

b) *Art* 692 *C. C.* La destination du père de famille vaut titre à l'égard des servitudes continues et apparentes.

Art. 693 *C. C.* Il n'y a destination du père de famille que lorsqu'il est prouvé que les deux fonds actuellement divisés ont appartenu au même propriétaire, et que c'est par lui que les choses ont été mises dans l'état duquel résulte la servitude. — Vg. Opzoomer III bl. 437 v.

c) Zie de aant. *j*) op art. 725.

d) *Art.* 694 *C. C.* Si le propriétaire de deux héritages entre lesquels il existe un signe apparent de servitude, dispose de l'un des héritages sans que le contrat contienne aucune convention relative à la servitude, elle continue d'exister activement ou passivement en faveur du fonds aliéné ou sur le fonds aliéné.

Art. 753 *B. W.* Alle erfdienstbaarheden gaan te niet, wanneer het heerschende en het dienstbare erf in dezelfde hand vereenigd zijn; behoudens de bepaling van artikel 748.

e) *Lees:* voor dat erf.

f) Si unus ex sociis stipuletur iter ad communem fundum, inutilis est stipulatio, quia nec dari ei potest: sed si omnes stipulentur sive communis servus, singuli ex sociis sibi dari oportere petere possunt, quia ita dari eis potest, nc. si stipulator viae plures heredes reliquerit, inutilis stipulatio fiat. *L.* 19 *D. de Serv. praed. rust.* (8.3). Diephuis III n°. 699; Opzoomer III bl. 414.

Art. 1263 *Ontwerp* 1820. Het regt van erfdienstbaarheid door een' uit meerder eigenaren verkregen, strekt ten behoeve van hen allen.

g) Over de andere, hier niet genoemde, wijzen, waarop erfdienstbaarheden te niet gaan, zie Diephuis III n°. 847 v.; Opzoomer III bl. 446 (1). Vg. ook de *Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte:*

Art. 17, lid *a* en *b*. Zoodra Ons besluit het te onteigenen goed heeft aangewezen, moet de onteigenende partij den eigendom, vrij van alle lasten en regten, daarop rustende, bij minnelijke overeenkomst pogen te verkrijgen. Zij kan er echter erfdienstbaarheden op gevestigd laten.

Art. 59, lid *b*. Door die overschrijving [in de openbare registers, bedoeld in art. 671 B. W.] gaat de eigendom op de onteigenende partij over, vrij van alle lasten en regten daarop rustende. Alleen erfdienstbaarheden kunnen op het onteigende goed gevestigd blijven, doch niet dan met goedvinden der onteigenende partij.

h) *Art.* 703 *C. C.* Les servitudes cessent lorsque les choses se trouvent en tel état qu'on ne peut plus en user.

Art. 1264 *Ontwerp* 1820. De erfdienstbaarheden worden verloren:

5°. Door de geheele vernieling, of het geheel vergaan van een van beide de erven.

751. Indien het dienstbare of het heerschende erf niet geheel en al te niet gegaan of vernield is, blijft de erfdienstbaarheid voortduren, naar mate de gesteldheid der erven zulks toelaat. (B. 750, 752.) *a*)

752. Erfdienstbaarheden, welke te niet zijn gegaan uit hoofde der oorzaak in artikel 750 vermeld, herleven, indien de zaken in zoodanigen staat hersteld zijn, dat men daarvan gebruik kan maken, ten ware er een voldoende tijd verloopen zij, waardoor, volgens artikel 754, de verjaring zoude plaats hebben. (C. 704; B. 726, 755.) *b*)

753. Alle erfdienstbaarheden gaan te niet, wanneer het heerschende en het dienstbare erf in dezelfde hand vereenigd zijn *c*), behoudens de bepaling van artikel 748. *d*) (C. 705; B. 721, 765 n°. 1, 783, 801 n°. 1, 854 n°. 3, 865, 1250, 1472 v.)

754. Erfdienstbaarheid gaat ook te niet, wanneer daarvan in dertig achtereenvolgende jaren geen gebruik is gemaakt.

Deze dertig jaren beginnen niet te loopen dan van den dag waarop men eene blijkbare en met de erfdienstbaarheid strijdige daad heeft verrigt. (C. 706, 707; B. 726, 752, 757, 765 n°. 3, 783, 801 n°. 4, 854 n°. 5, 865, 1983.) *e*)

755. Indien niettemin het heerschende erf in zoodanig eenen toestand is gesteld *f*) geweest, waardoor de uitoefening der erfdienstbaarheid onmogelijk is geworden, heeft de verjaring plaats door het enkele verloop van dertig jaren *g*), te rekenen van het oogenblik waarop het erf in dier voege heeft kunnen hersteld zijn, dat de uitoefening der erfdienstbaarheid daardoor wederom zoude zijn mogelijk geworden. *h*) (B. 747, 750, 752, 2023 v.)

756. De wijze waarop men van eene erfdienstbaarheid kan gebruik maken,

a) *Art.* 1268 *Ontwerp* 1820. Wanneer het heerschend of dienstbaar erf niet geheel maar slechts ten deele vergaat of vernield wordt, blijft de dienstbaarheid stand houden, zoo veel de gesteldheid der erven zulks toelaat.

b) *Art.* 704 *C. C.* Elles revivent si les choses sont rétablies de manière qu'on puisse en user; à moins qu'il ne se soit déjà écoulé un espace de temps suffisant pour faire présumer l'extinction de la servitude, ainsi qu'il est dit à l'article 707.

Art. 1269 *Ontwerp* 1820. De dienstbaarheden, welke door de vernieling of het vergaan van een dienstbaar gebouw, of door de overstrooming van den dienstbaren grond, geëindigd zijn, herleven door het plaatsen van een nieuw gebouw, of door het droog maken, of droog worden van den grond, zelfs al geschiedt dit een of ander na verloop van dertig jaren.

Art. 1270. Doch de dienstbaarheden, welke geëindigd zijn door de vernieling of het vergaan van het heerschend gebouw, of door de overstrooming van den heerschenden grond, herleven dan slechts, wanneer het nieuwe gebouw geplaatst, of de grond droog gemaakt of geworden is, binnen de dertig jaren; zoodanig dat het regt van dienstbaarheid weder kan worden uitgeoefend. — Vg. Diephuis III n°. 850 v.; Opzoomer III bl. 442 v.

Art. 726 *B. W.* Wanneer men eenen muur of een gebouw op nieuw optrekt, blijven de heerschende en lijdende dienstbaarheden ten opzigte van den nieuwen muur of van het nieuwe gebouw voortduren, zonder dat dezelve evenwel kunnen verzwaard worden, en mits de wederopbouwing geschiede voordat de verjaring der dienstbaarheden plaats hebbe gehad.

c) in hun geheel, „of voor die gedeelten, waarvoor en waarop bepaaldelijk de erfdienstbaarheid gevestigd is." Diephuis III n°. 857.

d) *Art.* 552 *Wetb. L. N.* Servituten of dienstbaarheden kunnen te niet gaan:

1°. Door vermenging van den volkomen' eigendom van het dienstbaar en van het heerschend erf in denzelfden persoon. Zie Diephuis III n°. 857 en Opzoomer III bl. 440 (4).

Art. 748 *B. W.* Indien de eigenaar van twee erven tusschen welke, vóór de verkrijging daarvan, een zigtbaar teeken van erfdienstbaarheid bestond, over één dezer erven beschikt, zonder dat de overeenkomst eenige bepaling omtrent deze erfdienstbaarheid behelze, zal dezelve, het zij heerschende, het zij lijdende, ten behoeve of ten laste van het vervreemde erf blijven bestaan

Art. 1273 *Ontwerp* 1820. Door verjaring gaat het regt van erfdienstbaarheid verloren, wanneer daarvan gedurende dertig achtereenvolgende jaren, noch door den eigenaar van het heerschend erf, noch door den togtenaar, noch door iemand anders in hunnen naam, en ten hunnen behoeve, is gebruik gemaakt. — Zie Opzoomer III bl. 447 (3).

e) *Art.* 706 *C. C.* La servitude est éteinte par le non-usage pendant trente ans.

Art. 707 *C. C.* Les trente ans commencent à courir, selon les diverses espèces de servitudes, ou du jour où l'on a cessé d'en jouir, lorsqu'il s'agit de servitudes discontinues, ou du jour où il a été fait un acte contraire à la servitude, lorsqu'il s'agit de servitudes continues.

f) Opzoomer III bl. 448 (3).

g) *enkele*, enz.: d. i. zonder de in art. 754, *lid b*, bedoelde daad.

h) *Art.* 1274 *Ontwerp* 1820. Wanneer het ongebruik is veroorzaakt door de vernieling, of het vergaan van een der erven, beginnen deze dertig jaren slechts te loopen, van den tijd, dat de dienstbaarheid weder heeft kunnen uitgeoefend worden; in zoo verre de dienstbaarheid niet reeds vroeger mogt vervallen zijn overeenkomstig het bepaalde bij art. 1270. [Dit artikel is afgedrukt in aant. *k*) op art. 752.] Vg. Opzoomer III bl. 449 v.

verjaart even als de erfdienstbaarheid zelve, en op gelijke manier. (C. 708, 754 v., 757.) *a*)

757. Indien het heerschende erf aan verscheiden eigenaars onverdeeld toebehoort, belet het genot van één dier eigenaars de verjaring ten opzigte van alle de overige. (C. 709, 710; B. 749, 2022) *b*)

ZESDE TITEL.

Van het regt van opstal. *c*)

758. Het regt van opstal is een zakelijk regt om gebouwen, werken of beplantingen *d*) op eens anders grond te hebben (B. 564 n°. 3, 584, 655 v., 764.) *e*)

759. Hij, die het regt van opstal heeft, kan hetzelve vervreemden en met hypotheek belasten. *f*)

Hij kàn de goederen, aan het regt van opstal onderworpen, met erfdienstbaarheden bezwaren, doch alleen voor het tijdvak gedurende hetwelk hij het genot van dat regt *g*) bezit. *h*) (B. 742, 1210 n°. 3.)

a) Vg. Opzoomer III bl. 446.

b) Per partes servitus retinetur. Zie *l.* 8 § 1 *D. de Serv.* (8.1); *l.* 30 § 1 *D. de Serv. praed. urb.* (8.2); *l.* 34 *pr. D. de Serv. praed. rustic.* (8.3). Vg. Opzoomer III bl. 413.

Art 1279 *Ontwerp* 1820. Wanneer er onder de gezamenlijke eigenaren van een heerschend erf, bij hen in het gemeen en onverdeeld bezeten, slechts één is, tegen wien de verjaring niet kan worden ingeroepen, blijft het regt der dienstbaarheid voor allen voortduren. Vg. art. 710 C. C.

c) Bij de *Wet van* 25 *December* 1824 (*Stb.* n°. 78) werd bepaald, dat, aangezien bij den toen nog in werking zijnden Code Napoleon geene bepalingen voorkwamen omtrent het recht van opstal, en toch „zoowel het belang van het domein als dat der ingezetenen" vorderden, dat zonder verwijl de gelegenheid werd verschaft, om zoodanige overeenkomsten op eene wettige wijze te treffen, de *Wet van* 10 *Januari* 1824 (*Stb.* n°. 18), die bestemd was om den 6den titel van Boek II van het Burg. Wetb. van 1830 (artt. 795—803) uittemaken, met 1 Januari 1825 in werking zou komen. Nadat de laatstgenoemde wet gewijzigd was bij die van 29 *Maart* 1838 (*Stb.* n°. 13), is de daarbij vastgestelde titel van *het regt van Opstal*, zooals hij in het thans geldende Wetboek is opgenomen, ingevolge de *Wet van* 19 *December* 1833 (*Stb.* n°. 65), in werking gekomen op 1 Januari 1834.

d) *gebouwen*, *werken of beplantingen*: d. i. alles wat „onroerend is door de eerste soort van accessie, die op natuurlijke of kunstmatige wijze, m. a. w. door vaste, physieke vereeniging." Opzoomer III (2de druk) bl. 481. Zie ook Diephuis (2de druk) III n°. 892.

e) Huys-gebouwregt is de geregtigheit die yemand heeft tot een huysgebouw staende op eens anders grond..... 't Is een regt om op de grond te mogen bouwen, 't gunt gebouwt is te houden ende te gebruyken ter tijd toe dat de Grondheer opleyt de waerde van 't gebouw ofte soo veel als bedongen is De Groot, *Inleid. II* dl. 46.

Art. 529 *Wetboek L. N. Regt van opstal* is het vermogen, om op eens anders grond één of meer gebouwen te mogen stellen, of hebben, en dezelve te mogen gebruiken.

Art. 1280 *Ontwerp* 1820. Het regt van *opstal*, ook *huisbouwregt* genaamd, is het regt om een gebouw, getimmerte, of ook boomen en beplantingen te mogen hebben, en als eigendom te bezitten, op den grond, welke aan een ander in eigendom toebehoort.

Art. 1281. Dit regt kan bepaald zijn tot gebouwen, getimmerten, boomen of beplantingen welke reeds gesteld zijn; of ook bevatten dezulke, welke door dengene, die dit regt heeft, in het vervolg zouden mogen gesteld worden. —

Superficiarias aedes appellamus, quae in conducto solo positae sunt, quarum proprietas et civili et naturali iure eius est cuius et solum. *L.* 2. *D. de Superfic.* (43.18). —

Dit en is geen vollen eygendom, omdat niemand na regten vollen eygenaer kan zijn van 't gebouw, geen eygendom hebbende aen de grond. De Groot, t. a. p.

Art. 626, *lid a en b*, *B. W.* De eigendom van den grond bevat in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is.

De eigenaar kan op den grond alle beplantingen doen en gebouwen stellen, welke hij goedvindt; behoudens de uitzonderingen in den vierden en vijfden titel van dit boek gemaakt.

Art. 655 *B. W.* Al hetgeen op een erf geplant of gezaaid is, behoort aan den eigenaar des gronds.

Art. 656. Al hetgeen op een erf gebouwd is, behoort aan de grondeigenaars, mits het gebouwde met den grond vereenigd zij; behoudens de wijzigingen in artikel 658 en 659 voorkomende. — Opzoomer III bl. 498.

f) *Art.* 1210. Voor hypotheek zijn alleen vatbaar: 3°. De regten van opstal en erfpacht.

g) *het genot van dat regt. Lees*: dat regt.

h) *Art.* 1286 *Ontwerp* 1820. Voorts kan degeen die het regt van opstal heeft, zoowel zijn gebouw of getimmerte, als den grond waarop hij zijn regt uitoefent, met erfdienstbaarheden bezwaren; mits daardoor aan den eigenaar van het heerschend erf, geen beter noch langduriger regt verkregen wordt, dan degeen die het regt van opstal heeft, zelf zoude gehad hebben. — Zie Diephuis III n°. 903; Opzoomer III bl. 486 (3).

760. De titel van aankomst van het regt van opstal moet in de daartoe bestemde openbare registers worden overgeschreven. (B. 671, 743, 767*b*, 784*b*, 807*a*, 865, 1224, 1992 v., 2000.) *a*)

761. Zoo lang het regt van opstal duurt, kan de grondeigenaar dengenen die dat regt heeft niet beletten de gebouwen en andere werken te sloopen, of de beplantingen te rooijen, en een en ander weg te nemen, mits laatstgemelde den prijs daarvan, tijdens het verkrijgen van het regt van opstal, hebbe voldaan, of wel de gebouwen, werken en beplantingen door hem zelven gesteld of gemaakt zijn, en voorbehoudens dat de grond zal moeten worden hersteld in den staat waarin dezelve zich vóór het opbouwen of beplanten bevond. (B. 655 v., 1598, 1603.) *b*)

762. Bij het eindigen van het regt van opstal treedt de grondeigenaar in den eigendom van de gebouwen, werken en beplantingen, onder gehoudenis om de waarde daarvan op dien tijd te betalen aan dengenen die het regt van opstal had, welke laatste regt van terughouding zal hebben, tot dat die betaling zal voldaan zijn. (B. 630*b*, 631, 655 v., 761, 763.) *c*)

763. Indien het regt van opstal gevestigd is op eenen grond waarop zich reeds gebouwen, werken en beplantingen bevonden, welker waarde door den verkrijger van dat regt niet voldaan is, zal de grondeigenaar, bij het eindigen van het regt van opstal, alle die voorwerpen terug nemen, zonder daarvoor tot eenige schadeloosstelling gehouden te zijn. (B. 655 v., 761, 762.)

764. De verordeningen van dezen titel zullen alleen van kracht zijn, voor zoo verre daarvan door de overeenkomsten der partijen niet is afgeweken. (B. 782, 1374.) *d*)

765. Het regt van opstal gaat, onder anderen *e*), verloren:

1°. Door vermenging;

2°. Door het te niet gaan van den grond; *f*)

3°. Door de verjaring van dertig jaren;

4°. Na verloop van den tijd, welke bij de vestiging van het regt bedongen of bepaald *g*) is. (B. 750 v., 766, 783, 801, 854, 865, 1472 v., 1983; Rv. 491 n°. 3; Stb. 1851 n°. 125, a. 47*b*.)

766. Indien geene bijzondere bedingen of bepalingen omtrent het eindigen

a) Zie de noot *f*) op art. 671. — Over de vraag, of het recht van opstal door verjaring kan worden verkregen, zie Diephuis III n°. 913; Opzoomer III bl. 498; Léon—Asser, ad art. 758 n°. 3. Zij is ontkennend beantwoord door het Hof van Limburg, bij arrest van 25 *October* 1859 (W. 2111). Daarentegen heeft de Hooge Raad, bij arrest van 22 *April* 1870 (W. 3212; R. dl. 94 § 44) aangenomen, dat het recht van opstal vatbaar is voor bezit.

b) Zie Opzoomer III bl. 496; Diephuis III n°. 906.

c) *Art.* 1283 *Ontwerp* 1820. Bij het eindigen..... van het regt van opstal gaat het eigendom van den opstal over aan den eigenaar van den grond, die echter verpligt is, de waarde daarvan te vergoeden, zoo als die alsdan zal geschat worden. Zie art. 763 B. W.: „zal de grondeigenaar .... terugnemen", en vg. Diephuis III n°. 906 v.; Opzoomer III bl. 493 v.

d) Zie Opzoomer III bl. 479 (1) en de aant. op art. 782, beneden.

e) Zie Diephuis III n°. 921; Opzoomer III bl. 489.

Art. 47, *lid a en b*, *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte*. Bij verlies, ten gevolge van onteigening van eenen in tijdelijke erfpacht bezeten grond, wordt de vergoeding, aan den erfpachter verschuldigd, door de deskundigen begroot, die daarbij letten op den tijd, dien het regt waarschijnlijk nog zou hebben geduurd.

Op gelijke wijze bepalen zij, wat uit de schadeloosstelling aan hem, die een regt van opstal verliest, zal worden betaald.

Art. 491 *B. Rv.* De schuldeischer, van een vonnis of anderen executorialen titel voorzien, kan de onteigening bij executie vorderen:

3°. Van de regten van opstal en erfpacht.

f) Zie de aant. op art. 783 beneden, en vg. Opzoomer III bl. 487 (2).

g) Waarom hier *bedongen of bepaald*, en, in art. 766, *bedingen of bepalingen?* „Alsof een bedongen tijd niet bepaald en een beding geen bepaling was!" Opzoomer III bl. 488 (2).

Art. 798 *Wetboek* 1830. Het regt van opstal kan voor geenen langeren tijd dan van vijftig jaren worden bepaald, behoudens de bevoegdheid om hetzelve te vernieuwen. —

Ook uit de weglating van deze bepaling uit het tegenwoordige Wetboek leidt Diephuis, III n°. 899, af, dat een altoosdurend en onopzegbaar recht van opstal kan gevestigd worden. Zie ook Opzoomer III bl. 488 (3).

van het regt van opstal gemaakt zijn, zal de eigenaar van den grond hetzelve kunnen doen ophouden, doch niet vroeger dan na verloop van dertig jaren, mits ten minste een jaar te voren, aan dengenen die het regt van opstal heeft, bij behoorlijk exploit *a*) aanzegging doende. (B. 765, 783.)

ZEVENDE TITEL.

Van het erfpachtsregt. *b*)

767. Erfpachtsregt is een zakelijk regt om het vol genot te hebben van een aan een ander toebehoorend onroerend goed *c*), onder gehoudenis om aan laatstgemelden als eene erkentenis van deszelfs eigendom *d*), eene jaarlijksche pacht te voldoen *e*), het zij in geld, het zij in voortbrengselen of vruchten. *f*)

De titel van aankomst van het erfpachtsregt moet in de openbare daartoe bestemde registers worden overgeschreven. *g*) (B. 564 n°. 4, 584, 1584 v., 671, 743, 760, 782, 784*b*, 807*a*, 865, 1224, 1992 v., 2000.)

768. De erfpachter oefent alle de regten uit, welke aan het eigendom van het erf verknocht zijn *h*), doch hij vermag niets te verrigten, waardoor de waarde van den grond zoude worden verminderd.

Hij mag alzoo, onder anderen, geene af- of uitgravingen doen van steen, steenkolen, turf, klei of andere soortgelijke tot het erf behoorende grondspecien, ten ware de ontginning reeds mogt zijn aangevangen, toen zijn regt is geboren. (B. 642, 643 v., 774, 821, 823, 824.)

769. De boomen welke gedurende het erfpachtsregt sterven, of door een toeval worden omgeworpen, komen ten voordeele van den erfpachter, mits hij andere in derzelver plaats stelle.

a) Vg. Diephuis III n°. 920; Opzoomer III bl. 489 (1).

b) Zie de aant. op het opschrift van den vorigen titel. Ook de titel *van het erfpachtsregt*, vastgesteld bij de *Wet van* 10 *Januari* 1824 (*Stb.* n°. 14) (artt. 804—821 *Wetboek van* 1830), is op 1 Januari 1825 (*Wet van* 25 *December* 1824 (*Stb.* n°. 78)), en de tegenwoordige titel, vastgesteld bij de *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 17), op 1 Januari 1834 (*Wet van* 19 *December* 1838 (*Stb.* n°. 65)) in werking getreden.

c) *onroerend goed.* Opzoomer, III bl. 510, meent, dat men hierdoor niets anders dan wat tevens lichamelijk is mag verstaan, maar het aan den anderen kant tot al wat lichamelijk en onroerend is moet uitbreiden. Anders Diephuis III n°. 930. Vg. voorts Voorduin III bl. 522 v.

d) Zie Opzoomer III bl. 514 v.

e) Over de vraag, of de betaling van die pacht tot het wezen der erfpacht behoort, zie Opzoomer III bl. 512 v., en Diephuis III n°. 932 v., die haar bevestigend beantwoorden.

f) Erffelyke togt is die met eens leven niet en werd bepaelt, waervan zijn twee voornaemste afkomsten, *Erf-pagt-regt* ende *Leen-regt. Erf-pagt-regt* is *Erffelijke togt* van eens anders ontilbaer goed, onder jaerlykse erf-pagt. De Groot, *Inleid.* II. dl. 40.

Art. 1563 *Wetboek L. N.* Erfpachtsregt geeft aan den erfpachter het erfelijk genot van eens anders onroerend goed, zoo lang aan de voorwaarde, om eene jaarlijksche pacht aan den eigenaar te betalen, voldaan wordt.

Art. 1288, *lid a*, *Ontwerp* 1820. *Erfpachtsregt* is de bevoegdheid tot het lang of altoosdurend genot of de togt van eens anders onroerend goed, onder voorwaarde van eene jaarlijksche pacht, het zij in geld, vee, gevogelte, vruchten of andere zaken, volgens de voorwaarden, waarop het goed is uitgegeven, aan den eigenaar te betalen als eene erkentenis van deszelfs eigendom.

g) Zie de noot *f*) op art. 671. — Dat ook het erfpachtsrecht door verjaring kan verkregen worden, wordt geleerd door Diephuis III n°. 970 en door Opzoomer III bl. 516 v. Zie ook Léon—Asser, ad art. 767 sub n°. 1. Vg. De Groot, *Inleid.* t. a. p., volgens wien „erf-pagt-regt bekomen werd door verjaring, dat is soo wanneer het goed een derdendeel van hondert jaren als erf-pagt-goed is gebruykt"; en *art.* 1315 *Ontwerp* 1820. „Door verjaring wordt het erfpachtsregt verkregen, wanneer iemand een stuk goed, gedurende dertig achtereenvolgende jaren, als erfpachtsgoed gebruikt heeft, zonder in den beginne daartoe geregtigd te zijn geweest."

h) „Deze uitdrukking heeft geen grooteren omvang dan die van art. 767, die den erfpachter het vol genot van het erf toekent." Opzoomer III bl. 519.

Art. 1290 *Ontwerp* 1820. De erfpachter oefent uit krachte van zijn erfpachtsregt al de regten van eigendom uit. De servituten en geregtigheden, welke aan het stuk goed behooren, komen hem ten goede. Alles voor zoo verre dit een of ander niet uitdrukkelijk door de wet, of bij de verkrijging van het erfpachtsregt, of nadere overeenkomsten, is uitgezonderd.

Hij heeft insgelijks de vrije beschikking over alle beplantingen, door hem zelven aangelegd. (B. 761 v., 813 v.)

770. De grondeigenaar is tot geenerlei reparatie gehouden.

Daarentegen is de erfpachter verpligt het in erfpacht uitgegeven goed te onderhouden, en daaraan de gewone reparatien *a*) te doen.

Hij mag door het stellen van gebouwen, of door het ontginnen of beplanten van gronden, het erf verbeteren. (B. 778, 780 v., 840 v., 875, 1619.)

771. Hij is bevoegd om zijn regt te vervreemden, met hypotheek te belasten, en den grond, in erfpacht uitgegeven, met erfdienstbaarheden te bezwaren, voor het tijdvak van zijn genot. (B. 742, 759, 777, 1210 n. 3°.) *b*)

772. Bij het eindigen van zijn regt, kan hij wegnemen alle zoodanige door hem gestelde gebouwen of gemaakte beplantingen, waartoe hij, uit kracht der overeenkomst, niet gehouden was; doch hij is verpligt de schade te vergoeden welke door dat wegnemen aan den grond mogt veroorzaakt zijn.

Niettemin heeft de grondeigenaar regt van terughouding op die voorwerpen, tot dat de erfpachter hem het verschuldigde *c*) volledig voldaan heeft. (B. 630*b*, 631, 655 v., 761 v., 769*b*, 1603.)

773. De erfpachter is onbevoegd om van den grondeigenaar te vorderen dat hij de waarde betale van de gebouwen, werken, betimmeringen en beplantingen, hoegenaamd, welke eerstgemelde heeft gemaakt, en die zich bij het eindigen der erfpacht op den grond bevinden. (B. 655 v., 761 v., 769*b*.)

774. Hij draagt alle belastingen, welke op het erf zijn gelegd, het zij gewone, het zij buitengewone, het zij jaarlijksche, het zij dezulke die slechts eenmaal moeten worden betaald. (B. 768, 843, 844.)

775. De verpligting om de erfpacht te voldoen is onsplitsbaar, blijvende ieder gedeelte van den in erfpacht uitgegeven grond voor de geheele pacht aansprakelijk. (B. 777, 786, 1332 v.) *d*)

776. De erfpachter kan geenerlei vrijstelling van betaling der pacht vorderen, noch uit hoofde van vermindering, noch van het geheel ophouden des genots.

Zoo niettemin de erfpachter gedurende vijf achtereenvolgende jaren van het

a) *Art.* 841 *B. W.* Als grove reparatien worden aangemerkt:

Die van zware muren en gewelven;

De herstelling van balken en geheele daken;

De geheele herstelling van dijken, van winterkaden, gemetselde waterwerken, mitsgaders die van steunen scheidsmuren.

Alle andere reparatien worden als gewoon onderhoud gerekend. — Diephuis III n°. 950 v.; Opzoomer III bl. 522 (2).

b) *Art.* 1210 *B. W.* Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:

3°. De regten van opstal en erfpacht.

Art. 1298 *Ontwerp* 1820. De erfpachter kan het goed met dienstbaarheden bezwaren, voor zoo lang de erfpacht ten behoeve van hem of zijne regtverkrijgenden duren zal.

Hij mag nogtans geene dienstbaarheden opleggen, welke aan het goed een blijvend nadeel zouden toebrengen.

Art. 1299. Die erfpachtsregt heeft, mag dit regt bij handeling onder de levenden vervreemden, het zij door verkoop, schenking, of op alle andere wijzen. Ook kan hij hetzelve door hypotheek bezwaren; hij heeft tot dit een of ander de toestemming van den eigenaar niet noodig.

Art. 1300. Die gene aan wien het erfpachtsregt vervreemd is, wordt daardoor zelf erfpachter, op gelijke voorwaarden, als waarop de oorspronkelijke uitgave gedaan is; gelijk hij op wien de directe eigendom van het goed overgaat, daardoor van zelfs in de regten treedt, welke de vorige eigenaar tegen den erfpachter had.

Art. 1301. De vervreemding of het bezwaar van het erfpachtsregt mag ook voor een gedeelte gedaan worden.

c) Ook de verschuldigde pacht? Zie Diephuis III n°. 948.

d) *Art.* 818 *Wetboek* 1830. De verpligting om de erfpacht te voldoen is onsplitsbaar, blijvende ieder gedeelte van den in erfpacht uitgegeven grond voor de geheele pacht aansprakelijk.

De erfpachter kan bij parate executie tot de betaling worden genoodzaakt. —

„Deze verordening, welke van zelf spreekt, indien de erfpacht bij eenen *executorialen* titel is gevestigd, en te ver gaat, wanneer slechts eene *onderhandsche* akte kan worden te berde gebragt, was hare geboorte daaraan verschuldigd, dat men bij het Wetboek [van 1830] geen gebruik had gemaakt van het regt van verval, waarvan bij art. 1322 van het *Ontwerp* van 1820, bij wanbetaling van de pacht, gehandeld werd." Daar dat recht van verval in het tegenwoordig art. 780 is opgenomen, werd *lid b* van *art.* 813 *Wetboek* van 1830, in 1838, weggelaten. Voorduin III bl. 524 v.

Art. 1303 *Ontwerp* 1820. De verpligting tot betaling van den vollen erfpacht mag, ten aanzien

geheel genot is beroofd geweest, zal hem kwijtschelding verschuldigd zijn voor den tijd van zijn gemis. (B. 1628.) *a*)

777. Ter zake van elken overgang van het erfpachtsregt of van verdeeling eener gemeenschap, is geene buitengewone uitkeering daarvoor verschuldigd. (B. 771, 782.) *b*)

778. Bij het eindigen van het erfpachtsregt, heeft de eigenaar tegen den erfpachter eene personele regtsvordering tot vergoeding der kosten, schaden en interessen, veroorzaakt door nalatigheid en gebrek van onderhoud van het erf, en voor de regten die de erfpachter door zijne schuld mogt hebben laten verjaren. (B. 770, 780; Rv. 129*a*.) *c*)

779. Wanneer het erfpachtsregt door het verloop des tijds is geëindigd, wordt hetzelve niet stilzwijgend vernieuwd, doch kan hetzelve bij voortduring blijven bestaan tot wederopzegging toe. (B. 765 n°. 4 j°. 783, 1609.) *d*)

780. De erfpachter kan van zijn regt worden vervallen verklaard, ter zake van merkelijke aan het goed toegebragte schade, of van het grovelijk misbruiken daarvan; onverminderd de regtsvordering tot vergoeding van kosten, schaden en interessen. *e*)

De vervallenverklaring kan ook worden uitgesproken ter zake van wanbe-

van den eigenaar van het goed, niet gesplitst worden, ofschoon het erfpachtsregt verdeeld wierd, maar elk gedeelte blijft daarmede, voor het geheel, belast.

a) *Art.* 1304 *Ontwerp* 1820. Geenerlei vermindering van vruchten of waarde kan den erfpachter regt geven om vermindering van den erfpacht te vorderen; zelfs het volslagen verlies van het genot des goeds, buiten schuld van den eigenaar ontslaat den erfpachter geenszins van zijne verpligting. Alleen dan, wanneer de erfpachter door overstrooming van het geheele stuk goed of door vijandelijke bezetting van hetzelve voor meer dan vijf jaren buiten het genot is geraakt, of belet is geworden daarvan eenige vruchten te trekken, kan hij kwijtschelding vorderen, voor den tijd, gedurende welken deze belemmering heeft plaats gehad.

Art. 1628 *B. W.* Indien bij eene huur voor verscheiden jaren, gedurende den huurtijd, de geheele of de halve oogst van een jaar, door onvermijdelijke toevallen, is verloren gegaan, kan de huurder eene vermindering der huurpenningen vorderen, ten ware hij door den oogst der vorige jaren reeds mogt zijn schadeloos gesteld.

Indien hij niet schadeloos gesteld is, kan de begrooting der vermindering van de huurpenningen niet geschieden, dan op het einde van de huur, wanneer het genot van alle de jaren tegen elkander wordt in vergelijking gebragt.

De regter kan niettemin den huurder toestaan om voorloopig, naar mate van het geleden verlies, een gedeelte der huurpenningen in te houden.

b) *Art.* 1570 *Wetboek L. N.* Zoo dikwijls het erfpachtsregt, door vervreemding of erfvolging overgaat, is de verkrijger gehouden, aan den eigenaar, tot erkentenis van eigendom, eene dubbele pacht te betalen.

Art. 1805 *Ontwerp* 1820. Ter zake van overgang van het erfpachtsregt, het zij door vervreemding onder de levenden, het zij bij erfenis of legaat, is de verkrijger tot geenerlei buitengewone uitkeering daarvoor aan den eigenaar van het goed, verschuldigd, ten ware het plaatselijk gebruik, of het contract zelve dit mogt medebrengen.

In geen geval bestaat de verpligting tot eene buitengewone uitkeering, bij het scheiden van gemeenschap. — „Daar uitkeeringen van dien aard te voren gebruikelijk, en van leenroerige afkomst waren," vermeende men aan de zijde der Regering, „dat deze bepaling [van art 777] niet ondienstig zoude zijn." Voorduin III bl. 526.

c) Op art. 1293 *Ontwerp* 1820 (overeenkomende met ons art. 770, en luidende: „De erfpachter is in geen geval geregtigd eenigerlei reparatie van den eigenaar te vorderen. Hij is daarentegen verpligt, even als een vruchtgebruiker van een stuk vast goed, hetzelve in behoorlijken staat te onderhouden, en daartoe de gewone onkosten en reparatiën te doen") volgde deze bepaling:

Art. 1294. Aan den eigenaar komt dientengevolge eene personele actie tegen den erfpachter tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, wegens de nadeelen welke aan het goed door des erfpachters schuld, verzuim, misbruik of verwaarloozing zijn veroorzaakt, daaronder begrepen de schade, welke het goed geleden heeft door het niet in tijds of behoorlijk doen van de reparatiën, waartoe de erfpachter was verpligt geweest, als mede het verlies van regten, door des erfpachters nalatigheid om dezelve uit te oefenen, en daaruit geborene verjaring veroorzaakt. — Opzoomer III bl. 524 (3) acht ons art. 778 geheel overtollig.

d) *Art* 1817 *Ontwerp* 1820. Wanneer het erfpachtsregt eenmaal geëindigd is, kan hetzelve niet stilzwijgend vernieuwd worden, maar bestaat hetzelve bij voortduring alleen tot wederopzeggens toe, moetende echter omtrent die opzegging dezelfde regels worden in acht genomen, welke hieronder in art. 2612 omtrent huur tot wederopzeggen zijn vastgesteld. —

In de redactie van 24 October 1828 luidde deze bepaling: „Wanneer het erfpachtsregt door den verloop van tijd is geëindigd, wordt hetzelve niet stilzwijgend vernieuwd, doch blijft hetzelve bij voortduring slechts tot wederopzegging toe bestaan." In datzelfde jaar is zij, overeenkomstig de aanmerking der 4de afd., veranderd, zooals zij nu gelezen wordt. Zie Voorduin III bl. 526v. Het tegenwoordig art. 779 mist, volgens Opzoomer III bl. 526, allen zin. „Er is ook onmogelijk een zin aan te geven, dan door stontweg aan te nemen, dat *kan blijven bestaan* moet worden opgevat, als stond er *blijft bestaan*."

e) *onverminderd*, enz. Dat de vervallenverklaring, ook in het bij *lid b* bedoelde geval, geenszins de verplichting tot schadevergoeding uitsluit, wordt betoogd door Opzoomer III bl. 525.

taling der erfpacht, gedurende vijf op elkander volgende jaren, en nadat de erfpachter vruchteloos tot de betaling bij behoorlijk exploit zal zijn aangemaand, ten minste zes weken vóór het aanvangen der regtsvordering. *a*) (B. 767, 770, 778, 781.) *b*)

781. De erfpachter zal de vervallenverklaring, uit hoofde van aan het goed toegebragte schade of misbruik van genot *c*), kunnen verhinderen *d*), wanneer hij de zaken in haren vorigen staat herstelt, en voor het vervolg voldoende zekerheid geeft. (B. 780*a*.)

782. Alle de bij dezen titel vastgestelde verordeningen zullen alleen plaats grijpen, voor zooverre daarvan door de overeenkomsten der partijen niet is afgeweken. *e*) (B. 764.)

783. Erfpachtsregt gaat op dezelfde wijze te niet, als bij artikel 765 en 766 opzigtelijk het regt van opstal is bepaald. (Rv. 491 n°. 3; Stb. 1851 n°. 125, a. 47.) *f*)

a) In 1823 verklaarde de Regeering eene bepaling, als die van *lid b*, „zeer onbillijk" te vinden. „Die soort van pachten zijn in de meeste gevallen zeer gering, en het zoude eene groote hardheid wezen, om iemand van het geheele genot zijns regts te versteken en eene groote schade toe te brengen, omdat hij soms uit nalatigheid verzuimd mogt hebben, de pachtpenningen te zijner tijd te voldoen." Voorduin III bl. 527 v.

b) *Art.* 1321 *Ontwerp* 1820. Door het regt van verval wordt verstaan het regt, hetwelk de eigenaar van het goed heeft, om den erfpachter, wegens het niet voldoen aan zijne verpligting, van zijn erfpachters-regt te doen vervallen verklaren.

Dit regt van verval kan door den eigenaar worden uitgeoefend:

1°. Wegens het niet betalen van de verschuldigde erfpacht van drie volle jaren;

2°. Wegens misbruik en benadeeling van het goed;

3°. Wegens zoodanige andere oorzaken, om welke, bij de uitgifte of nadere overeenkomsten, uitdrukkelijk gezegd is dat het regt van verval zoude plaats hebben.

c) *Art.* 1323 *Ontwerp* 1820. Om het verval te voorkomen, moet de betaling van de erfpacht binnen de voorschreven zes weken [na het exploit tot betaling: art. 1822] voor het geheel, en niet bij gedeelten, door den erfpachter of eenen der erfpachters, in hunnen eigen naam, ook zuiver, en niet onder eenige protestatie van ongehoudenheid, gedaan worden.

Zelfs onder meer erfgenamen van denzelfden erfpachter, behoeft de eigenaar geene splitsing der betaling te gedoogen.

d) *verhinderen. empêcher*, in den Franschen tekst van art. 819 *Wetboek* van 1830. In 1823 had men voorgesteld, dit woord te veranderen in *prévenir*. „Men heeft zich (antwoordde de Regering) uitdrukkelijk van: *empêcher* (*verhinderen*), bediend, om te doen zien, dat, zelfs nadat de vervallenverklaring door den regter is uitgesproken, de erfpachter een middel in handen heeft, om zich in het erfpachtsregt te kunnen handhaven." Eene der afdeelingen noemde het onbegrijpelijk, hoe de vervallenverklaring, als zij *door den regter is uitgesproken*, nog zou kunnen worden verhinderd; en eene andere afdeeling, zonder het woord *verhinderen* af te keuren, deelde niet in het gevoelen „dat dit woord zoude insluiten, dat de erfpachter, die bij een vonnis ter laatste instantie voor vervallen zoude zijn verklaard, die vervallenverklaring zoude kunnen ontgaan, door de zaken weder in eenen behoorlijken toestand te brengen." Voorduin III bl. 529. De heer Beelaerts van Blokland meende daarentegen, dat een erfpachter zijne erfpacht, ook dan nog wanneer hij vervallen is verklaard, behouden kan, omdat hij een *zakelijk* regt heeft, omdat hij *dominus utilis* is." Voorduin III bl. 516. — Vg. Diephuis III n°. 984; Opzoomer III bl. 525 (4).

e) *Art.* 1306 *Ontwerp* 1820. De bepalingen van deze afdeeling beletten echter de partijen niet, om, behoudens den aard van het contract en de openbare orde, de erfpacht naar hun goedvinden te regelen....

f) *Art.* 765 *B. W.* Het regt van opstal gaat, onder anderen, verloren:

1°. Door vermenging;

2°. Door het te niet gaan van den grond;

3°. Door de verjaring van dertig jaren;

4°. Na verloop van den tijd, welke bij de vestiging van het regt bedongen of bepaald is.

Art. 766. Indien geene bijzondere bedingen of bepalingen omtrent het eindigen van het regt van opstal gemaakt zijn, zal de eigenaar van den grond hetzelve kunnen doen ophouden, doch niet vroeger dan na verloop van dertig jaren, mits ten minste een jaar te voren, aan dengenen die het regt van opstal heeft, bij behoorlijk exploit aanzegging doende.

Art. 47 *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte.* Bij verlies, ten gevolge van onteigening van eenen in tijdelijke erfpacht bezeten grond, wordt de vergoeding, aan den erfpachter verschuldigd, door de deskundigen begroot, die daarbij letten op den tijd, dien het regt waarschijnlijk nog zou hebben geduurd.

Op gelijke wijze bepalen zij, wat uit de schadeloosstelling aan hem, die een regt van opstal verliest, zal worden betaald.

Bij onteigening van erven, aan het regt van beklemming onderworpen of in eeuwigdurende erfpacht bezeten, worden zoowel de eigenaar als de beklemde meijer, of de erfpachter in het geding geroepen en de aan elk hunner verschuldigde schadeloosstelling afzonderlijk begroot.

Art. 491 *B. Rv.* De schuldeischer, van een vonnis of anderen executorialen titel voorzien, kan de onteigening bij executie vorderen:

3°. Van de regten van opstal en erfpacht.

Art. 1316 *Ontwerp* 1820. Het erfpachtsregt eindigt met al deszelfs bij overeenkomst geregelde gevolgen:

1°. Door het verloop van den tijd, voor welken het goed in erfpacht was uitgegeven;

2°. Door het eindigen van den herroepelijken eigendom van den genen, die het erfpachtsregt oorspronkelijk gelegd had;

3°. Door onderlinge toestemming van den eigenaar en den erfpachter;

ACHTSTE TITEL.

Van grondrenten en tienden. a)

784. Door grondrenten wordt verstaan eene schuldpligtigheid *b*), het zij in geld, het zij in voortbrengselen of vruchten, welke de eigenaar van een stuk onroerend goed daarop vestigt, of bij de vervreemding of vermaking van hetzelve, te zijnen voordeele, of ten voordeele van eenen derde, voorbehoudt. *c*)

De titel van aankomst zal in de daartoe bestemde openbare registers worden overgeschreven. *d*) (B. 564 n°. 5, 584, 671, 743, 760, 767*b*, 807*a*, 865, 1210 n°. 4, 1219*b*, 1224, 1992 v., 2000; Rv. 491 n°. 4, 544 v.) *e*)

785. Indien eene grondrente op een stuk goed is gevestigd, heeft de vorige eigenaar, aan wien de rente verschuldigd is, geen regt om dat goed, uit hoofde van wanbetaling der rente, terug te vorderen. (B. 1302.) *f*)

786. De schuldpligtigheid der grondrente rust bij uitsluiting op het goed zelf *g*), en blijft, ingeval van deeling, ieder deel voor de geheele rente verbonden, zonder dat, in eenig geval, de persoon van den bezitter in zijne overige goederen daarvoor aansprakelijk zij.

De bovenstaande bepaling *h*) is niet toepasselijk op de schuldpligtigheid van een zeker evenredig aandeel der vruchten, waarvan in de volgende artikelen gehandeld wordt. *j*) (B. 775, 784, 787 v., 797*b*, 1807.)

4°. Door vermenging van den eigendom en het erfpachtsregt in eene en dezelfde hand;

5°. Door de geheele vernieling of het vergaan van het goed, hetwelk in erfpacht was uitgegeven;

6°. Door het regt van verval, wanneer de eigenaar van het goed hiervan gebruik maakt;

7°. Door verjaring.

Art. 1319. Indien het goed, hetwelk in erfpacht is uitgegeven, slechts ten deele vergaat of vernield wordt, blijft dat regt in volheid op het overgeblevene gedeelte standhouden; onverminderd de bevoegdheid van den erfpachter om van zijne erfpacht af te zien.

Art. 1320. Wanneer een stuk goed, door het water overstroomd geweest zijnde, daarna door de natuur of menschen-arbeid weder opkomt, wordt het erfpachtsregt gerekend nimmer verloren geweest te zijn.

a) *Ontwerp* 1820: Boek II, Titel X, *van Grondrenten;* Titel XI, *van Tiendregt;* — *Wetboek* 1830: Boek II, Titel VIII, *van Grondrenten.* Vijf afdeelingen verlangden slechts éénen titel, *van Grondschulden.* Voorduin III bl. 582, IV.

b) De gewichtige vraag, of het recht van grondrente en het tiendrecht zakelijke rechten zijn, wordt uitvoerig behandeld door Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 1 volgg. Volgens hem (bl. 8), „heeft men hier geen zakelijk recht, dat in een inwerking op de zaak gelegen is, maar een persoonlijke verbintenis, die met een onroerend goed vereenigd is, en daardoor met de zakelijke rechten een zekere analogie heeft." De jure constituto hebben we „in de grondlasten van onzen titel een zakelijk recht te zien, maar dat zijn werkzaamheid vertoont in het voortbrengen van een aanspraak op periodieke uitkeeringen, waartoe de bezitter van het onroerende goed als zoodanig verplicht is." t. a. p., bl. 10. — Zie ook Diephuis (2de dr.) III n°. 1000: „Men kan de grondrenten bepalen als eene schuldpligtigheid van den eigenaar van een onroerend goed als zoodanig, om eene bepaalde geldsom of eene bepaalde hoeveelheid voortbrengselen of vruchten uittekeeren aan hem, ten behoeve van wien daartoe een zakelijk regt op het goed gevestigd is. Het regt van grondrente kan men noemen een regt op eens anders onroerend goed, om daarvan eene bepaalde jaarlijksche uitkeering, in geld of in voortbrengselen of vruchten, te heffen."

c) Dat dit voorbehoud slechts een der vormen of wijzen van vestiging is, wordt aangetoond door Diephuis III n°. 997.

d) Zie de noot *f*) op art. 671.

Art. 1389 *Ontwerp* 1820. Het regt van grondrente wordt door verjaring verkregen, wanneer de rentheffer, gedurende dertig volgende jaren in het bezit der rente geweest, en ongestoord gebleven is.

Art. 650 *Wetboek* 1830. Deze regtsvordering heeft geen plaats tegen dengenen, die eene grondrente of grondpligtigheid hebbende voldaan, de verdere voldoening weigert, onder voorgeven dat de door hem bezeten grond niet met de rente of grondpligtigheid bezwaard is. Voorduin III bl. 870 v. — Volgens Diephuis III n°. 999*a*, en Opzoomer IV bl. 20 v., kan, ook onder onze tegenwoordige wetgeving, het recht van grondrente door verjaring verkregen worden.

e) *Art.* 1210 *B. W.* Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:

4°. De grondrenten het zij in geld, het zij *in natura* verschuldigd.

f) Dit artikel ziet op het in art. 784 bedoelde geval, dat de grondrente gevestigd is bij de vervreemding van het goed, en wel ten behoeve van hem, die het vervreemdde. Vg. Voorduin III bl. 588, II, en Opzoomer IV bl. 20 (1).

g) De bezitter van het goed is in zijne overige goederen niet voor de schuldplichtigheid aansprakelijk. Opzoomer IV 23, 32 v.; Diephuis III n°. 1007; Voorduin III bl. 589, II en III.

h) Art. 4 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 18). De bovenstaande bepaling*en zijn*, enz.

j) Zij rust dus hier niet bij uitsluiting op het goed. *Art.* 1392 *Ontwerp* 1820. De tiendheffer heeft geen regt op den grond, waarop de tiendbare vruchten of voortbrengselen, of ook de beesten of hunne jongen gegroeid, voortgebragt of gevoed zijn. De wetten of

787. De schuldpligtigheid van tienden *a*), of van eenige andere evenredige *b*) hoeveelheid van vruchten, moet, over elke inzameling van vruchten, aan de schuldpligtigheid onderworpen, voldaan worden. (B. 564 n°. 6, 584, 784, 791 v., 1210 n°. 5, 1219*b*, 1992 v., 2000; Rv. 491 n°. 5.)

788. Indien bij de vestiging, of bij het voorbehoud van tienden *c*), geen uitdrukkelijk beding wordt gemaakt, het zij ten aanzien der soorten van vruchten daaraan onderworpen, het zij ten aanzien van derzelver evenredige hoeveelheid, wordt daardoor verstaan een tiende gedeelte van zoodanige vruchten, welke, volgens het gebruik der plaats, aan tiendpligtigheid onderworpen zijn; of zoodanige uitkeering in geld als, volgens dat gebruik, wegens sommige vruchten, in plaats van tienden *in natura*, voldaan wordt. (A. 3; B. 796*b*, 1902.)

789. Er is niets verschuldigd, indien het land braak of onbebouwd is blijven liggen, of gebezigd is tot het kweeken van vruchten, welke niet aan de schuldpligtigheid onderworpen zijn. (B. 788.)

790. Insgelijks is niets verschuldigd van de graanvruchten die onrijp zijn afgesneden.

791. De schuldpligtigen *d*), van welke in artikel 787 en volgende gesproken wordt, zijn gehouden om, ten tijde van het inzamelen der vruchten, dezelve aan hoopen of schoven van dezelfde grootte, in rijen te stellen.

De hoopen of schoven moeten onuitgezocht worden geplaatst, naar mate de vruchten worden ingezameld. (B. 792 v.)

792. Zij zijn verpligt de hoopen of schoven gedurende vier en twintig uren op hunne akkers te laten staan, na vooraf den tiendheffer, volgens plaatselijk gebruik, te hebben doen verwittigen. (A. 3.)

793. Gedurende dien tijd, kan degene, aan wien de uitkeering verschuldigd is, de hoopen of schoven aanwijzen welke hem toekomen; hij zal de telling mogen beginnen waar hij verkiest, maar wijders moeten volgen de orde waarin de hoopen of schoven gesteld zijn. (B. 794.)

794. Indien degene, aan wien de uitkeering verschuldigd is, in gebreke blijft die aanwijzing te doen, zal de schuldpligtige het vermogen hebben om aan denzelven zijn aandeel aan te wijzen *e*), en de hoopen of schoven ter beschikking van den daartoe geregtigde moeten laten.

795. De schuldpligtige die de vruchten heeft weggevoerd zonder aan zijne verpligting te hebben voldaan, zal de dubbele waarde moeten betalen van de uitkeering waartoe hij verpligt was. (B. 786, 788.) *f*)

796. Indien de schuldpligtigheid op jongen van beesten of op bijen-zwermen gevestigd is, zal de schuldpligtige aan den geregtigde zijn aandeel kunnen uitleveren, of hem de waarde daarvan in geld voldoen, berekend naar den hoogsten prijs, gedurende den tijd van zes weken nadat de uitkeering kan worden gevorderd.

reglementen, welke zoodanig regt zouden mogen gegeven hebben, worden te dezen aanzien afgeschaft. — Volgens Opzoomer IV bl. 18 v., is ook het tiendrecht een recht op het erf, het onroerende goed; volgens van Boneval Faure (*N. Bijdr. XVI* bl. 217 v.) een zakelijk recht, niet op den grond, maar op roerend goed (de vruchten), gevestigd.

a) *Art.* 1210 *B. W.* Voor hypotheek zijn alleen vatbaar: 5°. Het tiendregt. —

„Het tiendrecht door den wetgever tot een zakelijk recht gemaakt, kan dien naam alleen in zoover dragen, dat het den grond overal volgt, in wiens handen.... hij ook moge zijn." Opzoomer IV bl. 26.

b) „In allen gevalle wordt de schuldpligtigheid van een evenredig gedeelte tiende genaamd, omdat zij doorgaans in een tiende der voortbrengselen bestaat." Diephuis III n°. 1016. — Vg. art. 788.

c) of ook bij eene latere overeenkomst. — Zie voorts de noot *c*) op art. 784.

d) Tiendrecht is een recht op den oogst, en mitsdien moeten de tienden gevorderd worden van hem, die eigenaar van den oogst is; daar nu, in geval van huur, de vruchten behooren aan den huurder van het tiendplichtige land, moet de tiendactie tegen dezen worden ingesteld. *Prov. Gerechtsh. v. Noord-Holland*, 2 Sept. 1847 (*R. Bijb.* 1848, bl. 81 v.; *W. v. h. R.* n°. 859). Vg. Opzoomer IV bl. 26 (8).

e) De keus gaat dus van den tiendheffer op hem zelf over.

f) v. Boneval Faure t. a. p. bl. 220 (2) ziet in dit artikel een der bewijzen voor zijne stelling, dat het tiendrecht geen recht op den grond is; Opzoomer IV bl. 16 ziet er duidelijk in uitgesproken, „dat de tiendheffer geen zakelijk recht op de vruchten heeft."

14*

De schuldpligtigheid, waarover dit artikel handelt, wordt nimmer onder de algemeene benaming van tienden begrepen, maar moet uitdrukkelijk zijn gevestigd of voorbehouden.

Die tienden worden gekweten zoo als die uit de hand vallen, zonder dat de tiendheffer de beste kiezen, of de tiendpligtige de slechtste geven mag. (B. 784, 788, 793 v., 1016, 1428.)

797. De verschenen en niet voldane schuldpligtigheden, waarover bij artikel 787 en volgende gesproken wordt, verjaren door het tijdsverloop van één jaar, te rekenen van den dag waarop de uitkeering kon gevorderd worden.

Die van de overige grondrenten verjaren door een tijdsverloop van vijf aren. (B. 784, 2012.)

798. De grondrenten, mitsgaders de tienden en andere schuldpligtigheden, in eene zekere evenredige hoeveelheid van vruchten bestaande, kunnen altijd worden afgekocht, al ware het tegendeel uitdrukkelijk bedongen. *a*)

Het is echter geoorloofd de voorwaarden van den afkoop te bepalen, en zelfs te bedingen dat de rente niet kan worden afgekocht *b*) dan na een bepaald tijdsverloop, mits den tijd van dertig jaren niet te boven gaande. (C. 530; A. 14; B. 799*a*, 801 n°. 2 en 3.)

799. Indien de afkoopprijs van grondrenten, tienden of andere evenredige schuldpligtigheden niet bepaald is bij de vestiging, noch daaromtrent bij den afkoop tusschen partijen wordt overeengekomen, zal dezelve geregeld worden op de navolgende wijze:

Bij eene grondrente in geld, kan de schuldpligtige volstaan met de oplegging van het twintigvoudig bedrag *c*) derzelve.

Indien de schuldpligtigheid niet in geld, maar in andere voorwerpen, verschuldigd is, bestaat de afkoopprijs evenzeer uit het twintigvoud van de jaarlijksche opbrengst *d*), en wordt de waarde daarvan geregeld volgens de landelijke marktprijzen der laatstverloopene tien jaren, door elkander gerekend, en bij gebreke van dezelve, bepaald bij deskundigen, door partijen of door den regter te benoemen.

Bij tienden en andere evenredige en jaarlijksche uitkeeringen, strekt de zuivere opbrengst der vijftien laatste jaren, door elkander, tot maatstaf der hoeveelheid van de jaarlijksche opbrengst, na voorafgaanden aftrek der twee voordeeligste en der twee nadeeligste jaren. De verpachtingen der vijftien laatste jaren, onder aftrek als hier-boven, leveren het bewijs op van die opbrengst, en alleen bij gebreke van zoodanige verpachtingen worden de gewone en hier-boven gemelde regelen bij de waardering gevolgd. *e*) (B. 798*b*, 801 n°. 2.)

a) Vg. Voorduin III bl. 546 v.; Diephuis III n°. 1013; Opzoomer IV bl. 25 (3).

Art. 530 *C. C.* Toute rente établie à perpétuité pour le prix de la vente d'un immeuble, ou comme condition de la cession, à titre onéreux ou gratuit, d'un fonds immobilier, est essentiellement rachetable. Il est néanmoins permis au créancier de régler les clauses et conditions du rachat. Il lui est aussi permis de stipuler que la rente ne pourra lui être remboursée qu'après un certain terme, lequel ne peut jamais excéder trente ans: toute stipulation contraire est nulle.

Art. 1 *der Wet van den* 12den *April* 1872 (*Stb.* n°. 25), *tot afkoopbaarstelling der tienden.* Alle vóór de invoering van het Burgerlijk Wetboek gevestigde schuldpligtigheid van tienden of van eenige andere evenredige hoeveelheid van vruchten, hetzij in deze, hetzij in geld te voldoen, is, al ware het tegendeel bedongen, op de vordering van den pligtige afkoopbaar.

Art. 2. De schuldpligtigheid, welke zich als een geheel over zekere oppervlakte uitstrekt, of die, hoezeer op onderscheidene gronden gevestigd, een geheel uitmaakt, is op vordering van een of meer der pligtigen, tenzij de heffer met afkoop van een deel genoegen neme, slechts afkoopbaar voor het geheel of voor zoodanig deel of perceel, als gewoonlijk jaarlijks afzonderlijk in het openbaar verpacht wordt.

In dat geval treden zij, op wier vordering de afkoop geschiedt, of, indien dit dadelijk bij den afkoop wordt geregeld, één of meer hunner in de plaats des heffers over die gronden, door wier eigenaars tot den afkoop niet is medegewerkt.

Ieder der pligtigen kan voor zijn deel de schuldpligtigheid van hen afkoopen.

b) *Lees:* dat de afkoop niet kan geschieden. Opzoomer IV bl. 80 (1).

c) namelijk *jaarlijksch bedrag.*

d) *Lees:* uitkeering.

e) Vg. Mr. J. van Hall, *Over de aflosbaarver-*

800. Indien het goed, gedurende de laatste vijftien jaren, geene zoodanige vruchten heeft opgebragt die aan tienden en andere evenredige en jaarlijksche uitkeeringen onderworpen zijn, zal het beloop van den afkoop, door den regter, na verhoor van deskundigen, worden geregeld. (B. 789 v., 799.)

801. Het regt van grondrenten en van alle andere schuldpligtigheden, waarvan in dezen titel wordt gehandeld, gaat verloren:

1°. Door vermenging, wanneer de renten of schuldpligtigheid en de eigendom van den grond in dezelfde hand komen;

2°. Door onderlinge overeenkomst;

3°. Door afkoop, op de wijze hier-boven omschreven;

4°. Door verjaring, wanneer hij, aan wien de grondrente of schuldpligtigheid verschuldigd was, dertig jaren heeft laten verloopen, zonder van zijn regt gebruik te maken; *a*)

5°. Door het te niet gaan van den grond. *b*)

Echter gaat door overstrooming, vergraving of uitveening het regt niet verloren, wanneer de grond daarna door de natuur of door arbeid *c*) weder droog wordt. *d*) (B. 649, 750 v., 765 v., 783, 798 v., 854, 865, 1983; Stb. 1851 n°. 125, a. 46; Rv. 491 n°. 4 en 5.) *e*)

802. De bepalingen, in dezen titel voorkomende, zijn alleen toepasselijk op grondrenten, tienden en andere schuldpligtigheden, welke na de invoering van dit Wetboek zullen worden gevestigd of voorbehouden. Zij strekken dus geenszins om zoodanige tienden, of andere schuldpligtigheden, als bij vorige wetten zijn afgeschaft, te doen herleven, noch ook om de bestaande te regelen, te wijzigen of te vernietigen. (O. 1; A. 4; Stb. 1872 n°. 25.) *f*)

klaring van het tiendrecht (*Ned. Jaarb. v. Regtsgeleerdh. en Wetg.* IV (1842), bl. 382 volgg.)

Art. 3 *der Wet van* 12 *April* 1872 (*Stb.* n°. 25), *tot afkoopbaarstelling der tienden.* Bij gebreke van overeenkomst tusschen pligtige en heffer, bestaat de afkoopprijs in het twintigvoud van de jaarlijksche opbrengst.

Tot maatstaf daarvan strekt de gemiddelde zuivere opbrengst der vijftien laatste jaren, na aftrek der twee voordeeligste en der twee nadeeligste.

De waarde der jaarlijksche opbrengst wordt bepaald door de verpachtingen en, bij gebreke van deze, door de landelijke marktprijzen.

Kan de waarde aldus niet worden bepaald, dan wordt de afkoopprijs door den regter vastgesteld na verhoor van deskundigen.

a) *Lees:* wanneer er dertig jaren verloopen zijn zonder dat het recht is uitgeoefend. Opzoomer IV bl. 24.

b) *Art.* 1395 *Ontwerp* 1820: „door de geheele vernieling of het vergaan van den tiendpligtigen grond."

c) Zoo art. 14 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 18.) De Off. Ed. heeft: *den* arbeid.

d) *Art.* 1397 *Ontwerp* 1820. Het onbruikbaar worden van den grond door overstrooming of uitveening doet het tiendregt niet verloren gaan, wanneer die grond daarna door de natuur of arbeid weder droog wordt.

e) *Art.* 46 *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte.* Zij, die door de onteigening een regt van grondrenten of tienden verliezen, hebben uit de som, tot schadeloosstelling aan den schuldpligtige toegewezen, regt op den afkoopprijs, bij de vestiging bepaald, en, bij gebreke van zoodanige bepaling, op het twintigvoudig bedrag der jaarlijksche of gemiddelde opbrengst, volgens de regels, in artt. 799 en 800 van het Burgerlijk Wetboek gesteld.

Art. 491 *B. Rv.* De schuldeischer, van een vonnis of anderen executorialen titel voorzien, kan de onteigening bij executie vorderen:

4°. Van de grondrenten, het zij in geld, het zij *in natura* verschuldigd;

5°. Van het tiendregt.

f) *Art.* 4 *Alg. Bep.* De wet verbindt alleen voor het toekomende, en heeft geene terugwerkende kracht. — Vg over de o. a. ook voor de kwestie der afkoopbaarheid van de oude tienden vroeger gewichtige vraag, of het *Décret du* 22 *Janvier* 1813 wettiglijk is ingetrokken bij *Besluit van* 22 *October* 1814 (*Stb.* n°. 103), Fortuijn III bl. 539. — Indien het laatstgenoemde Besluit, zooals velen beweren, ongrondwettig en onverbindend was, bleef, volgens hen, ook art. 7 van het Decreet, bepalende; „les dîmes de toute nature, encore existant dans les pays réunis à notre Empire, dues sur les grains, fruits, volailles et bestiaux, quelle que soit leur origine, sont rachetables à perpétuité, et le rachat en est imprescriptible", van kracht. Thans heeft deze vraag haar belang verloren door de, boven, o. a. in de aant. *e*) op art. 798 aangehaalde, *Wet van* 12 *April* 1872 (*Stb.* n°. 25) *tot afkoopbaarstelling der tienden* (in deze Verzameling opgenomen). Zij handelt: § 1. *Van de afkoopbaarheid* (artt. 1 en 2); § 2. *Van den afkoopprijs* (art. 3); § 3. *Van het geding tot afkoop* (artt. 4 en 5); § 4. *Van de ontheffing van de schuldpligtigheid* (artt. 6—8); § 5. *Van de regten van derden* (artt. 9—20); *Slotbepalingen* (artt. 21—28). Vg ook de *Wet van* 22 *December* 1865 (*Stb.* n°. 143), *betrekkelijk den afkoop van tienden bij het Kroondomein.*

NEGENDE TITEL.

Van het vruchtgebruik.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard des vruchtgebruiks en de wijze om hetzelve te verkrijgen.

803. Vruchtgebruik is een zakelijk regt om van eens anders goed de vruchten te trekken *a*), als of men zelf eigenaar daarvan *b*) was, mits zorgende dat de zaak zelve in stand blijve. *c*) (C. 578; B. 564 n°. 1, 567 n°. 1, 584, 804, 812, 819*a*, 831, 853; Rv. 491 n°. 2.) *d*)

804. Indien echter onder het vruchtgebruik verbruikbare *e*) zaken zijn begrepen, kan de vruchtgebruiker volstaan met, bij het eindigen van het vruchtgebruik, eene gelijke hoeveelheid, hoedanigheid en waarde *f*) terug te geven, of den prijs te betalen, op welken de zaken bij den aanvang des vruchtgebruiks mogten geschat zijn, of volgens de waarde van dat tijdstip mogten geschat worden. (C. 587; B. 561, 803, 812, 829*b*, 833, 834, 869, 1309, 1792.) *g*)

a) *vruchten te trekken.* In een strengen zin op te vatten, zoodat er niet alleen het *frui*, maar ook het *uti* in opgesloten is. Opzoomer IV (1ste druk) bl. 39, 95 (1); Diephuis (2e druk) IV n°. 2*a*.

b) namelijk, van de zaak: „comme le propriétaire lui-même: art. 578 C. C. „Men kan hierin de aanwijzing lezen, dat met het voorafgaande niet enkel het *frui*, maar wel degelijk ook het *uti* bedoeld moet zijn." Opzoomer IV bl. 39; Diephuis IV n°. 7.

c) *mits* enz.: salva rerum substantia. Zie over de beteekenis dezer woorden, Opzoomer IV. bl. 39 v.; Diephuis IV n°. 8 v.

d) Usufructus est ius alienis rebus utendi fruendi, salva rerum substantia. *L.* 1 *D. de Usufr.* (7.1); pr. *Instit. de Usufr.* (2.4).

Togt is een geregtigheyt om de vrugten van eens anders saak te trecken sonder des saaks vermindering.... dat is bescheydelik na goede luyden seggen. — Lijftogt is togt voor des togters leven. de Groot, *Inleid.*, II dl. 38 en 39.

Art. 578 *C. C.* L'usufruit est le droit de jouir des choses dont un autre a la propriété, comme le propriétaire lui-même, mais à la charge d'en conserver la substance.

Art. 467 *Wetboek L. N. Vruchtgebruik* is het regt om van eens anders goed de vruchten te trekken, als of men zelf eigenaar daarvan ware; mits zorgende dat de zaak zelve in wezen blijft.

Art. 1398 *Ontwerp* 1820. Het eigenlijk gezegd vruchtgebruik, of de eigenlijke lijftogt, is de bevoegdheid om het genot te hebben van eens anders goed, behoudens het wezen daarvan en zonder daarvoor eenige uitkeering op gezette tijden aan een eigenaar verschuldigd te zijn.

Art. 1442. Oneigenlijk vruchtgebruik bestaat in de bevoegdheid om het genot te hebben van zoodanige roerende goederen, welke door het gebruik verloren gaan, of waarvan het gebruik bestaat in derzelver uitgave, onder verpligting om de waarde daarvan, bij het eindigen van zijn regt, terug te geven.

Art. 888 *Wetboek* 1830. Vruchtgebruik is een zakelijk of reëel regt, hetwelk bestaat in het genot van aan eenen anderen toebehoorende zaken, onder den last om dezelve in stand te houden.

Art. 1 *Ontwerp* 17 *October* 1832. Vruchtgebruik is een zakelijk regt, om van eens anders goed de vruchten te trekken, alsof men zelf eigenaar daarvan was, mits zorgende, dat de zaak zelve in wezen blijve. — „In deze definitie verlangde de 5e afd. (1832) de woorden: *in stand blijve*, in plaats van: *in wezen blijve;* dit laatste is (zeide zij) te zwak." — Bij de nieuwe redactie (later art. 1 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n°. 19) werd aan dat verlangen voldaan. Voorduin III bl. 550, III, V, VI.

Art. 1210 *B. W.* Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:
2°. Het vruchtgebruik van onroerende goederen welke in den handel zijn en hun toebehooren.

e) *quae usu tolluntur vel minuuntur*: *L.* 1. *D. de Usufr. earum rerum* (7. 5). Vg. Opzoomer IV bl. 43 (4), 44 (1).

f) *valeur:* art. 587 C. C. Dat de wetgever hier alleen van gelijke *hoeveelheid* en *hoedanigheid* had moeten spreken, is aangetoond door Opzoomer IV bl. 100v. Zie ook Diephuis IV n°. 257.

g) Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cuiusque patrimonio esse constaret, usufructus legari posset; quo Senatusconsulto inductum videtur, ut earum rerum, quae usu tolluntur vel minuuntur, possit ususfructus legari. *l.* 1 *D. de Usufr. earum rerum* (7.5). —

Wy hebben geseyt, dat in verbruykbare saken de Lyf-togt geen plaets en heeft, 't welk volgt uyt het gunt des regts bepaling is geseyt, als de nutting moet geschieden sonder saeksvermindering. Nogtans heeft de gewoonte ingevoert een nabootsing van lijftogt ook in de verbruykbare saken, als gelt, kooren, wijn, onder goet seeker, niet van de selve saek, maer even soo veel na de dood aen den geenen die als eygenaer is, te laten volgen. de Groot, *Inleid.* II. 39.

Art. 587 *C. C.* Si l'usufruit comprend des choses dont on ne peut faire usage sans les consommer, comme l'argent, les grains, les liqueurs, l'usufruitier a le droit de s'en servir, mais à la charge d'en rendre de pareille quantité, qualité et valeur, ou leur estimation, à la fin de l'usufruit.

Art. 478 *Wetboek L. N.* Indien vruchtgebruik plaats heeft omtrent zaken, die met het gebruik te niet gaan, als geld, koren en dranken, heeft de vruchtgebruiker het regt om dezelve te gebruiken; mits, bij het eindigen van het vruchtgebruik, eene gelijke

805. Vruchtgebruik kan gevestigd worden ten behoeve van een of meerdere bepaalde personen, ten einde daarvan het genot te hebben, het zij gezamenlijk, het zij bij opvolging.

In geval van genot bij opvolging, zal het vruchtgebruik lleen genoten worden door de personen welke in leven zijn op het oogenblik dat het regt van den eersten vruchtgebruiker zijnen aanvang neemt. (B. 3, 855, 946, 1716.) *a*)

806. Vruchtgebruik wordt verkregen door de wet *b*), of door den wil des eigenaars (C. 579; B. 366 v., 530, 930, 965, 1004, 1017, 1706, 1992 v., 2000.)

807. De titel van vruchtgebruik van een onroerend goed moet in de openbare daartoe bestemde registers worden overgeschreven. *c*)

Wanneer het een roerend goed geldt, wordt door de levering het zakelijk regt geboren. *d*) (B. 667 v., 671, 743, 760, 767*b*, 784*b*, 865, 1224.) *e*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de regten van den vruchtgebruiker.

808. De vruchtgebruiker heeft het regt om alle soorten van vruchten *f*) te genieten *g*), die van het goed, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, kunnen voortkomen, om het even of de voortbrengselen bestaan in natuurlijke vruchten *h*),

hoeveelheid, hoedanigheid en waarde, of wel den prijs van dezelve, terug gevende.

Art. 1442 *Ontwerp* 1820 (afgedrukt onder het vorige artikel, in noot *d*)).

Art. 1443. De goederen, op welke het oneigenlijk vruchtgebruik gevestigd is, worden de onherroepelijke eigendom van den vruchtgebruiker, die daarover kan beschikken naar welgevallen.

Art. 1444. Hij is verpligt, bij het einde van het vruchtgebruik, aan den genen, wiens eigendom de goederen geweest zijn, of deszelfs regtverkrijgenden, terug te geven eene gelijke hoeveelheid van dezelfde soort en hoedanigheid, of wel, ter zijner keuze, de waarde in geld, zoo als die bij het vestigen van het vruchtgebruik geweest is, schoon het oneigenlijk vruchtgebruik in andere goederen mocht bestaan hebben.

Art. 839 *Wetboek* 1830. Indien echter onder het vruchtgebruik zaken zijn begrepen, waarvan men geen genot kan hebben, zonder die te verbruiken, gelijk geldsommen, koren, dranken, heeft de vruchtgebruiker het regt om zich daarvan te bedienen, mits hij bij het eindigen van het vruchtgebruik eene gelijke hoeveelheid, hoedanigheid en waarde terug geve, of den prijs betale op welken de zaken bij den aanvang des vruchtgebruiks mogten geschat zijn, of volgens de waarde van dat tijdstip mogten geschat worden. — Vg. Voorduin III bl. 550 v.

Over den aard van dit vruchtgebruik, zie Opzoomer IV bl. 48 v.; Diephuis IV n°. 12 v.

a) *Art.* 1480 *Ontwerp* 1820. Het vruchtgebruik eindigt door den dood van den oorspronkelijken vruchtgebruiker, schoon deze dood voorvalt, vóór het eindigen van den tijd, gedurende den welken, of vóór het plaats hebben van het geval, tot aan hetwelk het vruchtgebruik gegeven of gemaakt was; tenzij uitdrukkelijk mogt bepaald zijn, dat het regt van den vruchtgebruiker intusschen op zijne erven zoude overgaan.

Art. 1481. Een vruchtgebruik aan iemand gegeven of gemaakt, voor hem en zijne erfgenamen, zonder bepaling van tijd of geval, wordt verstaan alleen aan hem en zijne onmiddellijke erfgenamen gegeven te zijn, zonder aan verdere opvolgers over te gaan. Vg. Voorduin III bl. 555, I.

b) *Art.* 366 *B. W.* Gedurende het huwelijk, heeft de vader, en, na deszelfs ontbinding, heeft de langstlevende vader of moeder, het vruchtgenot van de goederen, welke aan hunne kinderen toebehooren, tot dat deze den vollen ouderdom van twintig jaren hebben bereikt, of eerder mogten zijn gehuwd.

c) Zie de noot *f*) op art. 671.

d) Niet alleen ten aanzien van roerende, maar evenzeer ten aanzien van onroerende goederen, wordt door levering het vruchtgebruik geboren. Met betrekking tot deze laatste bestaat de levering juist in de overschrijving, die het 1ste *lid* vordert. Diephuis IV n°. 41.

e) *Art.* 1468 *Ontwerp* 1820. Eigenlijk vruchtgebruik wordt bekomen:

4°. Door verjaring.

Art. 1475. Oneigenlijk vruchtgebruik wordt.... bekomen:

2°. Door verjaring. —

Dat dit, ook onder de tegenwoordige wetgeving, waar is, betoogen Opzoomer IV bl. 51 v.; Diephuis IV n°. 47.

f) *Art.* 824 *B. W.* De vruchtgebruiker heeft geen regt op den schat, die, gedurende het vruchtgebruik, op het erf waarvan hij het genot heeft, door een ander mogt gevonden worden.

Indien hij zelf den schat vindt, vermag hij zijn deel daarvan te vorderen, overeenkomstig artikel 642.

g) *genieten*: uti, frui. Zie Diephuis IV n°. 49*a*.; Opzoomer IV bl. 54 (1).

h) *Art.* 558, *lid a*, *B. W.* Natuurlijke vruchten zijn:

1°. Degene welke de aarde uit haar zelve voortbrengt;

2°. Al hetgeen de beesten opleveren of uit de beesten geboren wordt.

in vruchten van nijverheid *a*), of in burgerlijke vruchten. *b*) (C. 582; B. 556—558, 813 v., 824, 833.)

809. De natuurlijke vruchten en de vruchten van nijverheid, die bij den aanvang van het vruchtgebruik nog aan boomen of wortels vast zijn *c*), behooren aan den vruchtgebruiker. *d*)

Degene die zich in denzelfden staat bevinden op het oogenblik dat het vruchtgebruik eindigt, behooren aan den eigenaar, zonder vergoeding, van de eene of andere zijde *e*), der kosten van bearbeiding en bezaaijing, maar onverminderd dat gedeelte der vruchten, hetwelk aan eenen deelhebbenden pachter *f*), het zij bij het begin, het zij bij het eindigen des vruchtgebruiks, mogt toekomen. (C. 585; B. 556, 558, 626, 1630.)

810. De burgerlijke vruchten worden gerekend van dag tot dag verkregen te worden, en behooren aan den vruchtgebruiker, naar mate zijn vruchtgebruik duurt, welk ook het tijdstip moge wezen waarop dezelve betaalbaar *g*) zijn gesteld. (C. 586; B. 557, 558*c*, 811.) *h*)

811. Het vruchtgebruik van eene lijfrente geeft ook *j*) aan den vruchtgebruiker, gedurende het vruchtgebruik, het regt om de loopende renten te ontvangen.

Indien de voldoening der lijfrente bij vooruitbetaling moet plaats hebben, is de vruchtgebruiker gerechtigd tot den geheelen termijn, welke gedurende het vruchtgebruik heeft moeten voldaan worden.

Die het vruchtgebruik eener lijfrente heeft zal nimmer tot eenige teruggave verpligt zijn. (C. 588; B. 557, 558*c*, 808, 810, 1812 v., 1822.)

812. Indien het vruchtgebruik zaken bevat die, zonder dadelijk te niet te gaan, echter langzamerhand door het gebruik verminderen, zoo als kleederen, linnen, huisraad en andere soortgelijke, heeft de vruchtgebruiker het regt om zich daarvan te bedienen tot het gebruik, waartoe die zaken bestemd zijn, zonder evenwel verpligt te zijn om, bij het eindigen des vruchtgebruiks, die zaken in eenen anderen staat terug te geven, dan in dien waarin zij zich alsdan bevinden, voor zoo verre zij niet door de kwade trouw of schuld van den vruchtgebruiker mogten zijn slechter geworden. (C. 589; B. 804, 808, 829, 834, 853.) *k*)

a) *Art.* 558, *lid b*, *B. W.* Vruchten van nijverheid, *die uit den grond getrokken worden*, zijn al hetgeen door bebouwing verkregen wordt. — Er zijn echter nog andere vruchten van nijverheid, en ook daarop heeft de vruchtgebruiker recht. Zie Opzoomer IV bl. 55.

b) *Art.* 558, *lid c*, *B. W.* Burgerlijke vruchten zijn huur- en pachtpenningen, interessen van geldsommen en verschuldigde renten.

c) d. i. nog niet zijn afgescheiden. Vg. Opzoomer IV bl. 55 (2).

d) d. i. hij kan ze door afscheiding tot de zijne maken. Zie Diephuis IV nº. 52.

e) d. i. zonder vergoeding van kosten, in het geval van *lid a*, door den eigenaar, in het geval van *lid b*, door den vruchtgebruiker gemaakt.

f) *colonus partiarius*, d. i., die pachter of huurder, die eens anders grond bebouwt, „sous la condition d'un partage de fruits avec le bailleur:" art. 1763 C. C. Vg. ook art. 1630 B. W.: „ten ware bij de huurovereenkomst een zeker gedeelte van den oogst *in natura* voor den eigenaar bedongen zij." Zie voorts Diephuis IV nº. 54 v.; Opzoomer IV bl. 56 (4).

g) *Lees*: opeischbaar.

h) *Art.* 586 *C. C.* Les fruits civils sont réputés s'acquérir jour par jour, et appartiennent à l'usufruitier, à proportion de la durée de son usufruit. Cette règle s'applique aux prix des baux à ferme, comme aux loyers des maisons et aux autres fruits civils. — Diephuis IV nº. 68 v. — *L.*58 *pr. D. de Usufr.* (7.1). Defuncta fructuaria mense Decembri, iam omnibus fructibus, qui in his agris nascuntur, mense Octobri per colonos sublatis, quaesitum est, utrum pensio heredi fructuariae solvi deberet, quamvis fructuaria ante calendas Martias, quibus pensiones inferri debeant, decesserit, an dividi debeant inter heredem fructuariae et rempublicam, cui proprietas legata est. Respondi, rempublicam quidem cum colono nullam actionem habere, fructuariae vero heredem sua die, secundum ea, quae proponerentur, integram pensionem percepturum.

j) Diephuis IV nº. 90; Opzoomer IV bl. 58 (3).

Art. 1822 *B. W.* De eigenaar eener lijfrente heeft slechts een verkregen regt op de lijfrente, naar evenredigheid van het getal der dagen, welke degene geleefd heeft, op wiens lijf de rente is gevestigd.

Indien echter de overeenkomst medebrengt, dat de rente vooruit moet worden betaald, is het regt op den termijn, die betaald had behooren te zijn, verkregen van den dag waarop de betaling had moeten geschieden.

k) *Art.* 476 *Wetboek L. N.* Van scheepsportiën worden twéé derden van de tijdelijke uitdeelingen voor vruchten, en één derde voor hoofdsom gere-

813. Indien het vruchtgebruik kaphout bevat, zal de vruchtgebruiker daarvan het genot hebben, mits in acht nemende de orde en de hoeveelheid van het kappen, overeenkomstig het doorgaand gebruik der eigenaars, zonder dat de vruchtgebruiker of zijne erfgenamen eenige schadeloosstelling kunnen vorderen, ter zake dat de gewoonlijke kapping, het zij van kaphout, rijshout, of hoogstammige boomen *a*), gedurende het vruchtgebruik, door hem mogt nagelaten zijn. (C. 590*a*; A. 3; B. 808, 814 v.) *b*)

814. De vruchtgebruiker, mits in acht nemende de vaste tijdstippen en de gewoonten der vorige eigenaars *c*), heeft ook het genot van die partijen hout van opgaande boomen, welke regelmatig gehakt worden, het zij dit hakken geschiede op gezette *d*) tijden over eene zekere uitgestrektheid lands, het zij hetzelve besta in eene zekere hoeveelheid boomen, zonder onderscheid over de geheele uitgestrektheid van het land genomen. (C. 591; A. 3; B. 808, 813, 815 v.) *e*)

815. In alle andere gevallen, vermag de vruchtgebruiker zich geene opgaande boomen toe te eigenen. *f*)

Niettemin kan hij de door toeval uit den grond gerukte of afgebrokene boomen gebruiken tot het doen der reparatiën, tot welke hij gehouden is.

Hij kan zelfs, te dien einde, indien het noodig is, boomen doen omhakken, mits hij van de noodzakelijkheid der reparatiën, ten overstaan van den eigenaar, doe blijken. (C. 592; B. 769, 814, 816 v., 818, 840.)

816. De vruchtgebruiker kan uit de bosschen staken nemen voor de wijngaarden, en hetgeen noodig is om de vruchtboomen te stutten en de tuinen *g*) te onderhouden en te beteelen.

kend; waartegen ook weder in de tijdelijke bijlagen twéé derden door den vruchtgebruiker, en één derde door den eigenaar, na het eindigen van het vruchtgebruik, gedragen moeten worden.

Art. 1408 *Ontwerp* 1820. In het vruchtgebruik van schepen, welke ter zee varen, of van scheepsportien, zullen twee derden van de tijdelijke uitdeelingen voor vruchten, en één derde voor hoofdsom worden gerekend; waartegen de vruchtgebruiker wel zal uitschieten de geheele tijdelijke bijlagen, doch een derde daarvan, bij het eindigen van het vruchtgebruik, zal kunnen terug vorderen.

Art. 862 *Wetboek* 1830. De vruchtgebruiker van een zeeschip of van scheepsportien geniet slechts twee derden van de voordeelen; het overige derde gedeelte behoort aan den eigenaar.

De schaden worden in dezelfde evenredigheid gedragen. — Vg. Voorduin III bl. 567 v.; Opzoomer IV bl. 60 (2).

a) *kaphout, rijshout, of hoogstammige boomen.* Volgens Opzoomer IV bl. 61 (2), vergat onze wetgever, „dat hij in dit artikel van kaphout had te spreken. In het voorbijgaan nam hij er „rijshout" en „hoogstammige boomen" nog maar bij op." Het blijkt echter uit de vergelijking van den Franschen en den Nederlandschen tekst van art. 848 *Wetboek* 1830, dat met *rijshout* hetzelfde bedoeld wordt als, in den Code, met *baliveaux*, en met *hoogstammige boomen* hetzelfde, als in den Code, met *futaie* (art. 590 C. C.); en dat die woorden in het artikel niet misplaatst zijn, is zeker. Hunne beteekenis is verklaard door Pailliet, *Manuel de Droit Civil*, ad art. 590 C. C.: „Les *baliveaux* de l'âge du taillis sont des arbres de réserve; ceux de la coupe précédente se nomment *modernes;* et ceux des coupes plus reculées, *baliveaux anciens.* Les particuliers ont la liberté de disposer de leurs baliveaux, après l'âge de quarante ans dans les taillis et de cent vingt ans dans les futaies. La *futaie* est un grand taillis, qu'on a laissé croître, sans le couper, depuis plus de trente ans; de trente à quarante ans on l'appelle *haut taillis;* à soixante ans, *haute futaie* [art 591 C. C.; „*opgaande boomen*": art. 814 B. W.], mais on l'appelle *jeune* jusqu'à cent vingt, et, au delà, *vieille futaie.*"

b) *Art.* 590, *lid a*, *C. C.* Si l'usufruit comprend des bois taillis, l'usufruitier est tenu d'observer l'ordre et la quotité des coupes, conformément à l'aménagement ou à l'usage constant des propriétaires; sans indemnité toutefois en faveur de l'usufruitier ou de ses héritiers, pour les coupes ordinaires, soit de taillis, soit de baliveaux, soit de futaie, qu'il n'aurait pas faites pendant sa jouissance. — Vg. Marcadé, ad art., II n°. 489.

c) *vorige eigenaars.* Zie Opzoomer IV bl. 62 (1); Diephuis IV n°. 108.

d) Art. 13 der *Wet van* 28 *Februarij* 1825 (*Stb.* n°. 12): *vast*gezette.

e) *Art.* 1413 *Ontwerp* 1820. Wanneer aan iemand is verkocht, geschonken of gemaakt het vruchtgebruik van een bosch, bestaande in opgaande boomen, hetwelk geheel niet was aangelegd of gehouden tot vermaak of andere einden, maar enkel om nut en voordeel te doen met het hout, zal de vruchtgebruiker de opgaande boomen mogen afhouwen, wanneer die naar het gebruik houwbaar zijn, mits dat hij andere in derzelver plaats stelle; onder dezelfde verpligting, zal hij ook geregtigd zijn tot de boomen, die door den wind of ander toeval zijn omgeworpen. — Opzoomer IV bl. 62 (2).

f) *Art.* 481, *lid a*, *Wetboek L. N.* Van bosschen en ander houtgewas is het week- en kaphout voor den vruchtgebruiker, en zijn de opgaande boomen voor den eigenaar; zoo echter, dat de vruchtgebruiker van de opbrengst van de verkochte opgaande boomen, zoo lang het vruchtgebruik duurt, de renten trekt. — Opzoomer IV bl. 63 (2).

g) Ook de omheiningen der tuinen. Voorduin III bl, 562, IV.; Diephuis IV n°. 118.

Hij heeft geen regt om boomen tot brandhout te kappen, maar hij heeft het genot van hetgeen jaarlijks, of op andere gezette tijden, van de boomen afkomt; alles echter met inachtneming van het gebruik der plaats, of van de gewoonte des eigenaars. *a*) (C. 593; A. 3; B. 813 v.)

817. De boomen, welke uit eene kweekerij, zonder die te beschadigen, kunnen getrokken worden, behooren insgelijks tot het vruchtgebruik, mits de vruchtgebruiker zich omtrent de weder-aanvulling gedrage naar het plaatselijk gebruik en de gewoonte der eigenaars. *a*) (C. 590*b*; A. 3; B. 808, 813 v.)

818. Doode vruchtboomen, gelijk ook die bij toeval zijn uit den grond gerukt of afgebroken, behooren aan den vruchtgebruiker, mits hij andere in derzelver plaats stelle. (C. 594; B. 769, 815.) *b*)

819. De vruchtgebruiker kan in persoon het regt van zijn vruchtgebruik uitoefenen, of het goed verhuren, of verpachten, of zelfs het vruchtgenot *c*) verkoopen, bezwaren *d*), of om niet afstaan. Hij moet zich echter, het zij bij eigen genot, het zij in geval van verhuring, verpachting of afstand, ten aanzien van dat genot, gedragen naar het plaatselijk gebruik en de gewoonte der eigenaars *a*), zonder de bestemming van het goed ten nadeele des eigenaars te veranderen.

Ten aanzien van den tijd der verhuring of verpachting, moet hij zich, volgens den verschillenden aard en de bestemming der zaken, mede gedragen naar de plaatselijke gebruiken en de gewoonte der eigenaars.

Bij gebreke van zoodanige gebruiken of gewoonte, mogen huizen voor geen langeren tijd dan voor vier, en landerijen dan voor zeven jaren worden verhuurd. *e*) (C. 595; A. 3; B. 803, 820, 864, 870, 1210 n°. 2, 1215.) *f*)

820. Alle verhuringen of verpachtingen van in vruchtgebruik bezeten onroerende goederen, aangegaan meer dan twee jaren vóór het ingaan van de huur of de pacht *g*), zullen ten verzoeke van den eigenaar *h*) kunnen worden vernietigd *j*), indien het regt van den vruchtgebruiker binnen dien tijd ophoudt. (B. 819*b* en *c*, 864.)

821. De vruchtgebruiker heeft het genot van de vermeerdering, welke aan het goed, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, door aanspoeling *k*) is aangekomen.

Hij heeft, even als of hij zelf eigenaar was, het genot van de erfdienstbaarheden, en, in het algemeen, van alle andere regten, waarvan de eigenaar het genot kan hebben. Hij heeft alzoo het genot der jagt en visscherij. *l*) (C. 596, 597; B. 641, 651 v., 721 v., 768, 828.)

822. Hij heeft, op dezelfde wijze als de eigenaars *m*), ook het genot van

a) Vg. Opzoomer IV bl. 64 (1).

b) „Zij zijn hem als het ware eene vergoeding voor het gemis der vruchten van die boomen, welke bestemd zijn om vruchten, niet om hout, op te leveren." Diephuis IV n°. 122.

c) d. i. de uitoefening van het recht. *Art.* 595 *C. C.* „L'usufruitier peut .... vendre ou céder son *droit* à titre gratuit."

d) *Art.* 1210 *B. W.* Voor hypotheek zijn vatbaar:
2°. Het vruchtgebruik van onroerende goederen en hun toebehooren. (Diephuis V n°. 909.)

Art. 1215. Zij die op een onroerend goed slechts een zoodanig regt hebben, hetwelk door eene voorwaarde is opgeschort, of in zekere gevallen kan worden ontbonden of te niet gedaan, kunnen geene hypotheek toestaan, dan die aan dezelfde voorwaarden, ontbinding of te niet doening onderworpen is.

e) „De 3de afd. stelde voor, om bij dit artikel mede te bepalen, dat de eigenaar het regt zal hebben, om alle verhuringen of verpachtingen één jaar na den laatsten jaarlijkschen verschijndag, volgende op het eindigen des vruchtgebruiks, te doen eindigen." De Regeering vond hiertoe echter „geene overwegende redenen." Voorduin III bl. 564, IV.

f) *Art.* 864 *B. W.* Het te niet gaan van het vruchtgebruik doet de huurcontracten, volgens artikel 819 aangegaan, niet ophouden.

g) Vg. art. 1430 C. C., en zie Diephuis IV n°. 88.

h) of *den opvolgenden vruchtgebruiker*. Diephuis IV n°. 85.

j) Ontwerp van 1882: *zullen geen gevolg hebben*. Voorduin III bl. 564, I v. Vg. ook art. 1430 C.C.

k) Zie Diephuis IV n°. 72, en daartegen Opzoomer IV bl. 68 (8).

l) De Regeering achtte deze laatste bepaling, waarvan de weglating was voorgesteld, „hoogst doelmatig." Voorduin III bl. 566. Vg. Diephuis IV n°. 66.

m) Hij moet „zich houden aan het voorbeeld, hem gegeven door de eigenaars, onder wie de ontginning is begonnen en voortgezet." Opzoomer IV bl. 65 (2). In art. 19 der *Wet van* 28 *Februari* 1825 (*Stb.* n°. 12) staat: eigen*aar*.

de mijnen, steen- of kolengroeven en veenderijen, die bij den aanvang van het vruchtgebruik reeds ontgonnen waren. (C. 598*a*; B. 626; 808, 823.) *a*)

823. De vruchtgebruiker heeft geen regt, hoe ook genaamd, op mijnen, steen- of kolengroeven en veenderijen, die nog niet ontgonnen zijn; en vermag derhalve geen steenkolen, turf of andere delfstoffen uit te graven, wanneer de ontginning of verveening nog niet begonnen is, ten zij het tegendeel uit zijnen titel blijke. (C. 598*b*; B. 768*b*, 822.)

824. De vruchtgebruiker heeft geen regt op den schat, die, gedurende het vruchtgebruik, op het erf, waarvan hij het genot heeft, door een ander mogt gevonden worden.

Indien hij zelf den schat vindt, vermag hij zijn deel daarvan te vorderen, overeenkomstig artikel 642. *b*) (C. 598*b*; B. 556, 558, 808.)

825. De eigenaar is gehouden den vruchtgebruiker het vruchtgebruik te laten genieten, zonder hem daarin eenige belemmering toe te brengen. (C. 599*a*; B. 803, 829.)

826. De vruchtgebruiker kan bij het eindigen van het vruchtgebruik geene schadeloosstelling vorderen, wegens verbeteringen die hij mogt beweren gemaakt te hebben, al ware het dat de waarde van het goed daardoor mogt zijn vermeerderd.

Desniettegenstaande kunnen die verbeteringen in aanmerking worden genomen, bij de waardering der schaden welke aan het goed mogten zijn aangebragt. *c*) (C. 599*b*; B. 630 v., 658 v., 829, 854.)

827. De spiegels, schilderijen en andere sieraden, welke de vruchtgebruiker heeft aangebragt *d*), kunnen door hem of zijne erfgenamen worden terug genomen, mits de plaatsen in haren vorigen staat worden hersteld. (C. 599*c*; B. 563 nº. 2, 636, 826, 829.) *e*)

a) Het is dus „niet genoeg, dat de natuurlijke bestemming van den in vruchtgebruik bezeten grond het trekken dier voortbrengselen toelaat; die bestemming moet er uitdrukkelijk door den eigenaar aan gegeven zijn, hetzij in woorden, zoodat het uit den titel (art. 823) blijkt, waarop het vruchtgebruik rust, hetzij in daden, zoodat er reeds vóór het begin van het vruchtgebruik een aanvang met de ontginning is gemaakt." Opzoomer IV bl. 64 v. — Vg. l. 13 § 5 D. *de Usufr.* (7 1).

b) *Art.* 642 *B. W.* De eigendom van eenen schat behoort aan dengenen, die denzelven op zijn eigen grond gevonden heeft. Indien de schat op den grond van een ander gevonden wordt, behoort de eene helft aan den vinder, en de wederhelft aan den grondeigenaar.

Men verstaat door eenen schat alzoodanige verborgene of begravene zaak, waarop niemand zijn regt van eigendom kan bewijzen, en die door een louter toeval ontdekt is.

c) Het tweede lid van dit artikel komt in art. 599 C. C. niet voor. Zie Opzoomer IV bl. 80 (2).

d) *Art.* 563 *B. W.* Door bestemming worden onder onroerende zaken begrepen:

2°. Bij woonhuizen, de spiegels, schilderijen en andere sieraden, wanneer het hout- of muurwerk, waarop dezelve zijn vastgemaakt, een gedeelte is van het beschot, den muur of het pleisterwerk van het vertrek, al waren die voorwerpen overigens niet nagelvast.

e) Vg. bij dit en het vorige art.:

Art. 658 *B. W.* Indien iemand met zijne eigene bouwstoffen op den grond van een ander werken heeft aangelegd, kan de grondeigenaar het gebouwde voor zich behouden, of den anderen noodzaken om hetzelve weg te nemen.

Indien de grondeigenaar vordert dat het gebouwde worde weggenomen, zal het afbreken moeten geschieden ten koste van dengenen, die de werken gemaakt heeft, en deze laatste kan zelfs tot vergoeding van kosten, schaden en interessen worden veroordeeld.

Indien daarentegen de grondeigenaar het gebouwde wil aan zich behouden, moet bij de waarde van de bouwstoffen, mitsgaders het werkloon, betalen, zonder dat echter de meerdere waarde van het erf daarbij in aanschouw zal kunnen worden genomen.

Art. 488 *Wetboek L. N.* De vruchtgebruiker mag daarentegen, na het eindigen van het vruchtgebruik, geene schadevergoeding eischen voor eenige verbetering, welke hij vermeent gedurende het vruchtgebruik gemaakt te hebben; al ware de zaak door hem ook wezenlijk in beteren staat gebragt.

Hij of zijne erfgenamen mogen echter alles, wat 'er door hem aan of op het gebruikte goed gemaakt of gebragt is, wegnemen of doen wegnemen, wanneer alles ongeschonden in zijnen vorigen staat kan worden hersteld.

Art. 1498 *Ontwerp* 1820. Indien de vruchtgebruiker, boven zijne verpligting, eenige timmeringen gesteld, of andere verbeteringen gedaan heeft, mag hij dezelve wegnemen, mits zonder schade van het goed, waarop het vruchtgebruik is gevestigd geweest, en met herstelling van alles, ongeschonden, in zijnen vorigen staat. Hij kan den eigenaar niet noodzaken, om de timmeringen of verbeteringen over te nemen, of daarvoor eenige kosten te betalen. — Zie ook Opzoomer IV bl. 103 v.

828. De vruchtgebruiker mag alle zakelijke regtsvorderingen uitoefenen, welke de wet aan den eigenaar toekent. (B 629, 821, 828; Rv. 129*b*.) *a*)

DERDE AFDEELING.

Van de verpligtingen des vruchtgebruikers.

829. De vruchtgebruiker neemt de zaken over in den staat waarin zij zich bij den aanvang des vruchtgebruiks bevinden.

Hij moet dezelve bij het einde des vruchtgebruiks terug geven in den staat waarin zij zich op dat tijdstip bevinden, behoudens de bepalingen van artikel 826 en 827, en de schadeloosstellingen, welke aan den eigenaar, wegens aangebragte schade, verschuldigd zijn. *b*) (C. 600; B. 367, 804, 809, 812, 834, 866.)

830. De vruchtgebruiker moet te zijnen koste, en in tegenwoordigheid van den eigenaar, of deze ten minste behoorlijk opgeroepen zijnde, eene beschrijving der roerende en eenen staat der onroerende goederen, welke aan het vruchtgebruik onderworpen zijn, laten opmaken.

Niemand kan van deze verpligting, bij de akte waarbij het vruchtgebruik wordt daargesteld *c*), worden ontheven.

De beschrijving en staat kunnen onderhands worden opgemaakt, indien de eigenaar tegenwoordig is. (C. 600; B. 367, 804, 866, 1599; Rv. 681.) *d*)

831. De vruchtgebruiker moet persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde *e*), zekerheid stellen *f*), dat hij van de zaak, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, als een goed huisvader *g*) zal gebruik maken, zonder dezelve te verslimmeren, of te verwaarloozen, mitsgaders dat de goederen zullen worden terug gegeven, of derzelver waarde, indien het goederen geldt waarvan bij art. 804 wordt gehandeld. (C. 601; B. 528 v., 832 v., 866, 1029, 1208 v., 1309, 1857 v.; Rv. 616 v.)

a) Vg. Opzoomer IV bl. 109 v.

b) *Art.* 809 *B. W.* De natuurlijke vruchten en de vruchten van nijverheid, die bij den aanvang van het vruchtgebruik nog aan boomen of wortels vast zijn, behooren aan den vruchtgebruiker.

Degene die zich in denzelfden staat bevinden op het oogenblik dat het vruchtgebruik eindigt, behooren aan den eigenaar, zonder vergoeding, van de eene of andere zijde, der kosten van bearbeiding en bezaaijing, maar onverminderd dat gedeelte der vruchten, hetwelk aan eenen deelhebbenden pachter, het zij bij het begin, het zij bij het eindigen des vruchtgebruiks, mogt toekomen. — Zie ook de artt. 810 en 811.

c) „Men zal immers niet in verzoeking komen, om op die woorden het *argumentum a contrario* toe te passen en te beweren, dat er wel bij eene andere akte vrijstelling kan worden verleend." Opzoomer IV bl. 70 (1).

d) *Art.* 600 *C. C.* L'usufruitier prend les choses dans l'état où elles sont; mais il ne peut entrer en jouissance qu'après avoir fait dresser, en présence du propriétaire, ou lui dûment appelé, un inventaire des meubles et un état des immeubles sujets à l'usufruit.

Art. 1599 *B. W.* Indien geene beschrijving is opgemaakt, wordt de huurder, ten aanzien van het onderhoud, hetwelk ten laste van huurders komt, behoudens tegenbewijs, verondersteld het gehuurde in goeden staat te hebben aanvaard, en moet hij hetzelve in dien staat teruggeven. — Vg. Opzoomer IV bl. 70; Diephuis IV n°. 186 v.

e) *Art.* 601 *C. C.*: „il donne caution."

f) *Art.* 1864 *B. W.* De schuldenaar die verpligt is borg te stellen, moet daartoe zoodanigen persoon aanbieden, die de bekwaamheid heeft om zich te verbinden, die genoegzaam gegoed is om aan de verbindtenis te kunnen voldoen, en binnen het koninkrijk woonachtig is.

Art. 1865 De gegoedheid van eenen borg wordt alleen beoordeeld naar deszelfs vaste goederen of inschrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke schuld, uitgezonderd in zaken van koophandel, en wanneer de schuld eene geringe som bedraagt. Men kan geen acht slaan op onroerende goederen, waarover geschil in regten bestaat, of waarvan de uitwinning, wegens derzelver verren afstand, te moeijelijk zoude zijn.

Art. 1866. Wanneer de borg, die door den schuldeischer vrijwillig, of op regterlijke uitspraak, is aangenomen, naderhand onvermogend is geworden, moet er een nieuwe borg gesteld worden. —

Volgens de Regeering zal, „indien partijen het omtrent de zekerheid eens zijn, de geregtelijke goedkeuring niet te pas komen, maar alleen in het geval, dat de ééne partij staande houdt, dat de zekerheid voldoende is, en de andere het tegendeel beweert." Voorduin III bl. 578, V. Zie ook Diephuis IV n°. 141. Anders Opzoomer IV bl. 71 (8).

g) Opzoomer IV bl. 70 (3).

832. De vruchtgebruiker kan, bij de akte waarbij het vruchtgebruik wordt daargesteld *a*), van de verpligting om zekerheid te stellen worden ontheven.

Ouders die het wettelijk vruchtgenot hebben van de goederen hunner kinderen *b*), zoo als ook diegenen, welke hun goed onder voorbehoud van vruchtgebruik hebben verkocht of ten geschenke gegeven *c*), zijn daartoe niet gehouden.

Hetzelfde geldt ook omtrent den vruchtgebruiker van zaken, die onder het beheer van andere personen gesteld zijn, behoudens, voor zoo veel deze aangaat, de bepaling van artikel 836. *d*) (C. 601; B. 366 v., 529 v., 866, 1029, 1706, 1767 v.)

833. Zoo lang de vruchtgebruiker geene zekerheid stelt, heeft de eigenaar het regt om het aan vruchtgebruik onderworpen goed zelf te besturen, mits van zijne zijde zekerheid stellende. Bij gebreke van dit laatste, zullen de onroerende *e*) goederen verhuurd, verpacht, of onder het beheer van eenen derde gesteld worden; de geldsommen, onder het vruchtgebruik begrepen, zullen worden belegd, en de eetwaren en andere zaken, waarvan men geen gebruik kan maken, zonder die te verteren, worden verkocht, ten einde de prijs, welken zij opbrengen, insgelijks belegd worde.

De renten dezer geldsommen, mitsgaders de huur- en pachtpenningen, behooren aan den vruchtgebruiker. *f*) (C. 602; B. 529, 804, 808, 831, 832, 834 v., 837, 1767 v.) *g*)

834. Indien het vruchtgebruik, voor het geheel of gedeeltelijk, in roerende goederen bestaat, welke door het gebruik verminderen, verliest de vruchtgebruiker, bij gebreke van het stellen van zekerheid, het genot *h*) dier goederen niet, mits *j*) hij onder eede verklare, dat hij geene zekerheid heeft kunnen vinden, en belove dat hij de goederen, bij het einde des vruchtgebruiks, zal terug leveren. *k*)

Niettemin mag de eigenaar vorderen dat aan den vruchtgebruiker slechts dat gedeelte der *l*) roerende goederen worde overgelaten, hetwelk voor deszelfs gebruik noodzakelijk is, en dat het overschot worde verkocht en de prijs daarvan belegd, gelijk in het voorgaande artikel gezegd is. (C. 603; B. 529, 812, 829, 831 v.)

835. Door de vertraging in het stellen van zekerheid wordt de vruchtgebruiker niet verstoken van de vruchten waarop hij aanspraak kan maken, als welke hem verschuldigd zijn van het oogenblik waarop het vruchtgebruik zijnen aanvang heeft genomen. (C. 604; B. 807, 831 v., 1006.) *m*)

836. Zij, die benoemd zijn *n*) om de aan vruchtgebruik onderworpen goe-

a) Zie de aant. *c*) op art. 830, en vg. Diephuis IV n°. 144, en Opzoomer IV bl. 72 (1).

b) *Art.* 366 *B. W.* Gedurende het huwelijk, heeft de vader, en, na deszelfs ontbinding, heeft de langstlevende vader of moeder, het vruchtgenot van de goederen, welke aan hunne kinderen toebehooren, tot dat deze den vollen onderdom van twintig jaren hebben bereikt, of eerder mogten zijn gehuwd.

c) *hebben verkocht of ten geschenke gegeven.* Lees: „onder een bezwarenden titel of om niet hebben vervreemd."

d) welke hen verplicht zelven zekerheid te stellen.

e) Ook de roerende goederen, die noch verbruikbaar, noch slijtbaar zijn, moeten, volgens Diephuis IV n°. 161, zoo de eigenaar geene zekerheid stelt, onder het beheer van een derde gesteld worden.

f) Opzoomer IV bl. 78 (2) acht deze bepaling, om art. 835, overtollig.

g) *Art.* 602 *C. C.* Si l'usufruitier ne trouve pas de caution, les immeubles sont donnés à ferme ou mis en séquestre.

h) *Lees:* het beheer. „Het genot kan den vruchtgebruiker door het niet stellen van zekerheid nooit ontgaan, het kan slechts een anderen vorm aannemen." Opzoomer IV bl. 78 (3).

j) Men zou hieruit kunnen afleiden, „dat deze verklaring eene conditio sine qua non is, zonder wier vervulling de vruchtgebruiker geen genot heeft, en dat hij het dus ook niet kan hebben, zoolang die verklaring niet is afgelegd. Dit kan echter onmogelijk de bedoeling des wetgevers geweest zijn, omdat het dan in strijd zou zijn met de bepaling van art. 835." Diephuis IV n°. 158.

k) „De juratoire cautie," zeide de Regering, „is in dit geval bij alle bekende wetgevingen toegelaten, omdat het zaken van minder aanbelang geldt." Voorduin III bl. 576, I.

l) *Lees*: *dier*, namelijk der, in het eerste lid bedoelde, roerende goederen. Vg. Diephuis IV n°. 155.

m) Opzoomer IV bl. 78 (2) acht deze bepaling overbodig.

n) hetzij in het geval van art. 833, hetzij in andere

deren te besturen, zijn gehouden, alvorens hun bewind te aanvaarden, persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde, zekerheid te stellen. *a)* (B. 529, 831, 832, 833, 850, 863, 1066.)

837. De bewindvoerders zijn verpligt ieder jaar aan den vruchtgebruiker rekening en verantwoording te doen, mitsgaders het slot van rekening uit te keeren.

Bij het eindigen van hun beheer moeten zij zoo wel aan den eigenaar, als aan den vruchtgebruiker, rekening en verantwoording afleggen.

De eigenaar die, naar aanleiding van het eerste lid van artikel 833, het bestuur der goederen heeft, is gehouden, op dezelfde wijze, aan den vruchtgebruiker rekening en verantwoording af te leggen. (B. 521 v., 838; Rv. 771 v.)

838. De bewindvoerders kunnen worden afgezet om dezelfde redenen als de voogden *b)*; mitsgaders, uit hoofde van nalatigheid in de voldoening der verpligting, aan hen bij het eerste lid van het vorige artikel opgelegd. (B. 430, 437 v., 837, 1069.)

839. Indien, om welke redenen ook, het bewind ophoudt, treedt de vruchtgebruiker in alle zijne regten terug. (B. 362*c*, 833, 838, 863, 1026, 1067.)

840. De vruchtgebruiker is alleen verpligt de reparatien tot onderhoud *c)* te doen.

De grove reparatien blijven ten laste van den eigenaar *d)*, ten ware dezelve veroorzaakt mogten zijn door verzuim van gewoon onderhoud, sedert den aanvang van het vruchtgebruik; in welk geval, de vruchtgebruiker ook daartoe gehouden is. (C. 605; B. 633, 770, 815*b* en *c*, 829, 841 v., 862, 875, 1031.)

841. Als grove reparatien worden aangemerkt:

Die van zware muren en gewelven;

De herstelling van balken en geheele *e)* daken;

De geheele *f)* herstelling van dijken, van winterkaden, gemetselde waterwerken, mitsgaders die van steun- en scheidsmuren.

gevallen, b. v. in dat van art. 863. Vg. ook de artt. 832, lid *c*, en 1066. De Regeering schijnt echter, bij dit artikel, alleen gedacht te hebben aan de bewindvoerders, in art. 833 bedoeld. Zie Voorduin III bl. 577, II, en 578, IV.

a) „Indien de maker des vruchtgebruiks eenen bewindvoerder heeft aangesteld, dan spreekt het van zelf, dat hij het vermogen heeft, om hem, volgens het eerste lid van art. 832, bij de akte, van het geven van borgtogt [zekerheid] vrij te stellen." De Regeering, bij Voorduin III bl. 578, IV.

b) Art. 437 *B. W.* Van de voogdij of toeziende voogdij zijn uitgesloten, en kunnen zelfs worden ontzet, wanneer zij reeds werkzaam zijn:

1°. Zij, die tot eene onteerende straf zijn veroordeeld;
2°. Zij, die een bekend slecht levensgedrag houden;
3°. Zij, die in de waarneming der voogdij of toeziende voogdij onbekwaamheid of ontrouw aan den dag leggen;
4°. Zij, die van eene andere voogdij of toeziende voogdij zijn ontzet geworden;
5°. Zij, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeeren. —

„Hoe is hier art. 437 4°. toe te passen, m. a. w. kan de bewindvoerder worden ontzet, alleen als hij van een voogdij of toeziende voogdij is ontzet, of alleen als hij van een bewindvoering in zake van vruchtgebruik is ontzet, of wel in beide gevallen? Het laatste." Opzoomer IV bl. 78 (1).

c) „Art. 840 § 2 en art. 841 spreken van *gewoon* onderhoud, art. 840 § 1 alleen van onderhoud. De eerste uitdrukking is beter. Want ook de grove reparatiën strekken tot onderhoud." Opzoomer IV bl. 74 (1). Zie ook Diephuis IV n°. 186.

d) Uit art. 842, of liever daaruit, dat dat artikel „ook den eigenaar tot de daar genoemde herstellingen niet verplicht verklaart, in verband met de woorden van art. 840 § 2, dat de grove reparatiën *ten laste van den eigenaar blijven*, heeft men het besluit getrokken, dat de eigenaar tot het doen dier grove reparatiën, en alleen niet tot de herstellingen van art. 842, door den vruchtgebruiker kan gedwongen worden." Opzoomer IV bl. 75 (1), die deze gevolgtrekking bestrijdt. Zij wordt verdedigd door de Pinto II (3de uitg.) § 494, en Diephuis IV n°. 204.

Art. 1416 *Ontwerp* 1820. Een eigenlijke vruchtgebruiker is verpligt het goed te bewaren en te gebruiken, als een goed huisvader, hetzelve in behoorlijken staat te onderhouden, en daartoe de gewone onkosten en reparatiën te doen, zonder nogtans tot buitengewone en zware reparatiën gehouden te zijn.

De eigenaar is nimmer tot het doen van eenige reparatiën verpligt, maar mag het goed laten in den staat, waarin het is of vervolgens geraakt.

e) „De bedoeling schijnt .... deze te zijn, dat de herstelling over het geheele dak noodig moet wezen, dat niet een enkel gedeelte, maar het geheel herstelling behoeft, al is er voor het overige ook nog wel iets goeds aan." Diephuis IV n°. 191.

f) „Ook hier is het dus een vereischte, dat de herstelling over het geheel noodig zij .... Al heeft een gedeelte van een dijk of van een steun- of scheidsmuur ook geheele herstelling noodig, zoo

Alle andere reparatien worden als gewoon onderhoud gerekend. (C. 606; B. 1619.) *a*)

842. Noch de eigenaar, noch de vruchtgebruiker, is gehouden te doen opbouwen hetgeen door ouderdom ingestort, of door toeval vernield is. (C. 607.)

843. De vruchtgebruiker is gehouden, gedurende zijn genot, voor zijne rekening te nemen alle jaarlijksche en gewone lasten van het erf, gelijk grondrenten, belastingen en andere, die gewoonlijk als lasten der vruchten worden beschouwd. (C. 608; B. 774, 875) *b*)

844. Wat de buitengewone lasten betreft, waarmede het goed, gedurende het vruchtgebruik, mogt worden bezwaard, is de eigenaar verpligt dezelve te betalen, doch de vruchtgebruiker is gehouden hem de interessen daarvan, gedurende het vruchtgebruik, te vergoeden.

Indien de vruchtgebruiker die lasten voorgeschoten heeft, vermag hij dezelve, bij het eindigen van het vruchtgebruik, terug te eischen, doch zonder eenige interessen. (C. 609; B. 774, 875.) *c*)

845. Die een algemeen vruchtgebruik of een vruchtgebruik onder algemeenen titel heeft *d*), moet met en benevens den eigenaar de schulden betalen, op de wijze als volgt:

Men begroot de waarde van het goed, hetwelk aan het vruchtgebruik is onderworpen; men bepaalt vervolgens, naar evenredigheid van die waarde, hetgeen tot de betaling der schulden door het goed moet worden opgebragt. *e*)

Indien de vruchtgebruiker de som welke van het goed moet worden opge-

schijnt men dit echter nog geene geheele herstelling van den dijk of van den muur te kunnen noemen." Diephuis IV n°. 192.

a) *Art.* 606 *C. C.* Les grosses réparations sont celles des gros murs et des voûtes, le rétablissement des poutres et des couvertures entières. Celui des digues et des murs de soutènement et de clôture aussi en entier. Toutes les autres réparations sont d'entretien.

Art. 608. L'usufruitier est tenu, pendant sa jouissance, de toutes les charges annuelles de l'héritage, telles que les contributions et autres qui, dans l'usage, sont censées charges des fruits.

b) *Art.* 498 *Wetboek L. N.* De vruchtgebruiker is gehouden, gedurende het vruchtgebruik, voor zijne rekening te nemen de jaarlijksche lasten, waarmede het goed bezwaard is, en die in het gemeene leven als lasten der vruchten worden aangemerkt.

Art. 1417 *Ontwerp* 1820. De vruchtgebruiker is verpligt om voor zijne rekening te betalen en te dragen alle jaarlijksche en gewone lasten, welke uit den grond of de vruchten gevraagd worden. — Vg. Opzoomer IV bl. 75 v.; Diephuis IV n°. 211.

c) *Art* 609 *C. C.* A l'égard des charges qui peuvent être imposées sur la propriété pendant la durée de l'usufruit, l'usufruitier et le propriétaire y contribuent ainsi qu'il suit: Le propriétaire est obligé de les payer, et l'usufruitier doit lui tenir compte des intérêts. Si elles sont avancées par l'usufruitier, il a la répétition du capital à la fin de l'usufruit.

Art. 499 *Wetboek L. N.* De lasten, op den eigendom van het goed, gedurende het vruchtgebruik, gelegd, worden door den vruchtgebruiker en den eigenaar gedragen, in maniere als volgt:

De eigenaar is verpligt de betaling dezer lasten te doen, doch de vruchtgebruiker moet hem de interessen der uitgeschotene penningen vergoeden:

Indien de vruchtgebruiker de penningen, tot die betaling benoodigd, heeft voorgeschoten, kan hij, bij het eindigen van het vruchtgebruik, de kapitale somme zelve terug eischen.

Art. 1418 *Ontwerp* 1820. Ten aanzien van buitengewone lasten, welke voor eens op bezittingen gelegd worden, deze worden gedragen door den eigenaar; doch moet de vruchtgebruiker aan dezen den interest van het betaalde jaarlijks, zoo lang het vruchtgebruik duurt, vergoeden.

De eigenaar in gebreke blijvende de betaling der lasten te doen, mag de vruchtgebruiker dezelve voorschieten, en, bij het eindigen van het vruchtgebruik, teruggave van zijn uitschot vorderen. — Vg. Opzoomer t. a. p.; Diephuis IV n°. 214 v., en de plaatsen aangehaald in noot *k*) op art. 812.

d) Is op mij de bloote eigendom van een vermogen overgegaan, waarvan gij het vruchtgebruik hebt ontvangen, dan zou het onrecht zijn, als al de schulden in haar geheel op mij bleven rusten. Het recht vordert, òf dat ze door u worden voorgeschoten, òf dat gij er mij de interessen van vergoedt. En wat van het geheel geldt, dat moet eveneens van een evenredig gedeelte gelden." Opzoomer IV bl. 77.

e) Zie Opzoomer IV bl. 115 v., die in het licht stelt, dat dit tweede lid als niet geschreven beschouwd moet worden. De daar bedoelde berekening kwam te pas onder den Code, volgens welks art. 1010 de beschikking, „par lequel le testateur lègue tous ses immeubles ou tout son mobilier, ou une quotité fixe de tous ses immeubles ou de tout son mobilier", eene beschikking *onder algemeenen titel* was, maar komt niet te pas in ons recht, nu art. 1004 B. W. die beschikking tot eene *bijzondere* beschikking gemaakt heeft. Diephuis, IV n°. 221, wil de moeielijkheid wegnemen door de woorden *onder algemeenen titel* hier anders op te vatten dan in het erfrecht. Vg. ook v. B. F., *Opmerk. en Meded.* VI bl. 284 v. In elk geval is het tweede lid, ook in het Fransche recht, alleen toepasselijk bij het vruchtgebruik *onder algemeenen titel*, niet bij het *algemeen vruchtgebruik*,

bragt wil voorschieten, moet de hoofdsom, bij het eindigen des vruchtgebruiks, zonder eenige renten, aan hem worden terug gegeven.

Zoo de vruchtgebruiker dit voorschot niet wil doen, heeft de eigenaar de keus, of om deze som te betalen; in welk geval, de vruchtgebruiker de interessen daarvan, gedurende het vruchtgebruik, aan hem schuldig wordt; of om een gedeelte der goederen, aan het vruchtgebruik onderworpen, tot het beloop der som die opgebragt moet worden, te doen bezwaren of verkoopen. (C. 612; B. 846, 847, 923, 1001, 1004, 1146 v.)

846. Hij die onder eenen bijzonderen titel een vruchtgebruik heeft, is niet gehouden de schulden te voldoen waarvoor het aan vruchtgebruik onderworpen erf verhypothekeerd is. *a*)

Indien hij dezelve betaalt om de gedwongene onteigening van het erf te voorkomen, heeft hij zijn verhaal op den eigenaar. (C. 611; B. 1004, 1012, 1151 v., 1242 v).

847. Eene lijfrente, of jaarwedde tot onderhoud, welke door eenen erflater is gemaakt *b*), moet door dengenen aan wien het geheele vruchtgebruik is gemaakt, voor het geheel worden voldaan, en door hem, aan wien slechts een gedeelte *c*) van het vruchtgebruik is nagelaten, naar evenredigheid van zijn genot, zonder dat door een van beiden eenige terugvordering mag worden gedaan. (C. 610; B. 811, 845, 1007 n°. 2, 1812 v.) *d*)

848. De vruchtgebruiker is alleen gehouden tot de kosten van regtsgedingen welke zijn vruchtgebruik betreffen, en tot alle overige veroordeelingen, waartoe die gedingen kunnen aanleiding geven.

Indien het geschil te gelijker tijd den eigenaar en den vruchtgebruiker aangaat, en zij beiden in het geding betrokken zijn, zullen zij tot de kosten bijdragen, in evenredigheid hunner wederzijdsche belangen, door den regter te bepalen. (C. 613; B. 850; Rv. 56.) *e*)

849. Indien, gedurende het vruchtgebruik, een derde persoon zich eenige onwettige aanmatiging op het erf veroorlooft, of anderzins de regten van den eigenaar tracht te verkorten, is de vruchtgebruiker gehouden daarvan aan den eigenaar kennis te geven; bij gebreke hiervan, is hij verantwoordelijk voor alle schaden, welke daardoor voor den laatstgenoemden zouden mogen ontstaan, op dezelfde wijze als hij zoude moeten vergoeden het nadeel, door hem of door degenen, voor wie hij moet instaan, toegebragt. (C. 614; B. 828, 1402 v., 1594, 1627.) *f*)

850. Indien de goederen onder beheer van derden gebragt zijn, zijn de bewindvoerders, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, gehouden voor de regten des eigenaars en voor die van den vruchtgebruiker te waken.

a) Die schulden „kunnen slechts als de persoonlijke verpligting van den eigenaar van het in vruchtgebruik bezeten goed beschouwd worden, en dus nooit op den vruchtgebruiker worden overgebracht." Opzoomer IV bl. 76.

b) *welke door eenen erflater is gemaakt.* Zoo ook art. 610 C. C.: *fait* par un testateur. *Lees*: „welke uit den boedel moet worden voldaan." Opzoomer IV bl. 77 (1); Diephuis IV n°. 288.

c) d. i. een evenredig gedeelte: een vruchtgebruik *onder algemeenen titel.*

d) „Die lijfrente of jaarwedde tot onderhoud vermindert de jaarlijksche opbrengsten van het goed, en moet daarom gedragen worden door hem, die de opbrengst geniet, zonder eenig regt op teruggave." Diephuis IV. n°. 282. Vg. art. 811, lid *c*, B. W.: Die het vruchtgebruik eener lijfrente heeft zal nimmer tot eenige teruggave verpligt zijn.

e) *Art.* 613 *C. C.* L'usufruitier n'est tenu que des frais des procès qui concernent la jouissance, et des autres condamnations auxquelles ces procès pourraient donner lieu.

Art. 501 *Wetboek L. N.* Proceskosten over het vruchtgebruik komen tot laste van den vruchtgebruiker; doch die den eigendom betreffen tot laste van den eigenaar.

f) *Art.* 1627 *B. W.* De huurder van landerijen is, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, gehouden den eigenaar van alle feitelijkheden te doen kennis dragen, welke op de gehuurde erven mogten gepleegd worden.

Deze kennisgeving moet gedaan worden binnen denzelfden termijn, welke tusschen den tijd der dagvaarding en den dag der verschijning, naar mate van den afstand der plaatsen, bepaald is.

Zij kunnen, voor den eigenaar of voor den vruchtgebruiker, noch eischende, noch verwerende, in regten optreden, zonder daartoe door dengenen dien de zaak aangaat gemagtigd te zijn. *a*) (B. 832*c*, 833, 836, 848, 849, 863.)

851. Indien eene kudde beesten, waarvan het vruchtgebruik is gegeven, door toeval of door ziekte, en buiten de schuld des vruchtgebruikers, geheel verloren gaat, is deze alleenlijk verpligt aan den eigenaar verantwoording te doen *b*) van de huiden, of van derzelver waarde.

Indien de kudde niet geheel is verloren gegaan, is de vruchtgebruiker gehouden het getal der gestorven beesten uit de jongen *c*) aan te vullen. (C. 616; B. 808, 854 n°. 6, 858, 871.) *d*)

852. Indien het vruchtgebruik niet op eene geheele kudde, maar op een of meer beesten is gelegd *e*), en een of meer derzelve, buiten de schuld des vruchtgebruikers, zijn komen te sterven, is deze niet verpligt dezelve aan te vullen, of de waarde daarvan uit te keeren, maar hij moet alleen de huiden of de waarde daarvan teruggeven. *f*) (C. 615; B. 808, 854 n°. 6, 871.) *g*)

853. De vruchtgebruiker van een schip is verpligt om hetzelve, in geval eener buitenlandsche reis, te laten verzekeren. Bij gebreke hiervan, is hij verantwoordelijk voor alle schade, welke daardoor voor den eigenaar zoude mogen ontstaan. (B. 812, 860; K. 592 v., 748 v.) *h*)

a) In het *Ontwerp van* 24 *October* 1828 luidde dit tweede lid aldus:

„Zij kunnen voor den eigenaar of voor den vruchtgebruiker noch eischende, noch verwerende in regten optreden, zonder daartoe voorloopig door de arrondissements-regtbank gemagtigd te zijn; en zal de regtbank, alvorens te beschikken, den eigenaar of den vruchtgebruiker, of zelfs beiden gezamenlijk, indien het geschil de regten van ieder in het bijzonder betreft, moeten hooren of behoorlijk oproepen." Bij de nieuwe redactie werd, op de opmerking van eene der afdeelingen, de tusschenkomst van den rechter ter zijde gesteld. (Voorduin III bl. 587.)

b) „Art. 851 legt de verplichting op, om *verantwoording te doen* van de huiden, art. 852 die om de huiden *terugtegeven*. Beide uitdrukkingen beteekenen hetzelfde, en dat de eerste in den zin der laatste, en niet omgekeerd .... moet worden opgevat, blijkt reeds daaruit, dat art. 851 niet verantwoording van *de huiden* vordert, maar verantwoording van *de huiden of van derzelver waarde*." Opzoomer IV bl. 79 (1). Anders Diephuis IV n°. 264 v.

c) „Il n'est tenu, selon nous, d'employer au remplacement que 1° les animaux qui naîtront après l'événement, et 2° ceux qui déjà nés se trouvent encore en sa possession au moment de cet événement." Marcadé, ad artt. 615—616 C. C., II. — 541.

d) *Art.* 616 *C. C.* Si le troupeau sur lequel un usufruit a été établi, périt entièrement par accident ou par maladie, et sans la faute de l'usufruitier, celui-ci n'est tenu envers le propriétaire que de lui rendre compte des cuirs ou de leur valeur. Si le troupeau ne périt pas entièrement, l'usufruitier est tenu de remplacer, jusqu'à concurrence du croît, les têtes des animaux qui ont péri.

Art. 504 *Wetboek L. N.* In geval van vruchtgebruik van een troep of kudde beesten, is de vruchtgebruiker, wanneer de kudde door sterfte, of ander toeval, buiten deszelfs schuld, geheel of ten deele verloren gaat, niet verder aan den eigenaar gehouden, dan tot overgifte van de huiden of vellen, of van derzelver waarde.

e) *Art.* 615 *C. C.*: „Si l'usufruit n'est établi que sur un animal, *etc.*

f) Zie de noot *b*) op het vorige artikel.

g) *Art.* 615 *C. C.* Si l'usufruit n'est établi que sur un animal qui vient à périr sans la faute de l'usufruitier, celui-ci n'est pas tenu d'en rendre un autre, ni d'en payer l'estimation.

Art. 503 *Wetboek L. N.* Die het vruchtgebruik van eenig beest heeft, is, wanneer hetzelve, buiten zijn toedoen, sterft, niet verpligt een ander in plaats van het gestorvene terug te geven, noch er de waarde van te betalen.

Vg. bij dit en het voorgaande artikel:

Art. 1407 *Ontwerp* 1820. De vruchtgebruiker van een of meer beesten wordt eigenaar van de jongen; maar die het vruchtgebruik van eenen troep of kudde heeft, is verpligt het getal der gestorvene beesten uit deze jongen aan te vullen.

Art. 1489. Het vruchtgebruik van een beest eindigt, wanneer het beest sterft; en hetgeen daarvan overblijft behoort den eigenaar.

Ook eindigt het vruchtgebruik van eenen troep of kudde beesten, door het geheel versterven van dezen troep of kudde; doch hetgeen van de van tijd tot tijd verstorvene beesten overblijft, behoort den vruchtgebruiker. —

„Der Niessbrauch einer Heerde, eines Viergespanns, ist ein ganz anderer als der Niessbrauch der einzelnen Schafe oder Pferde, wenn sie nicht in dieser Zusammengehörigkeit betrachtet werden; diese Zusammengehörigkeit ist zunächst eine wirthschaftliche und bringt auf dem Rechtsgebiet nur gewisse Wirkungen hervor..... Wer Jemanden den Niessbrauch an einer Heerde einraümt, will dass die Heerde als solche gleichsam als Grundstock und Capital fortbestehe und in gehörigem Stand erhalten werde, daher der Usufructuar die Verpflichtung hat die abgängigen Stücke zu ergänzen." Unger, *Oesterr. Privatr.* I § 57 (II. 1 (85)), bl. 480.

h) *Art.* 899 *Wetboek* 1830. Indien de vruchtgebruiker van een schip hetzelve, gedurende eene zeereis, niet heeft laten verzekeren, zal hij het verlies daarvan dragen, en alle schade zal voor zijne rekening zijn.

Indien het schip is verzekerd geweest, zal hij kunnen volstaan door zijne regtsvordering tegen de

VIERDE AFDEELING.

Hoe het vruchtgebruik eindigt.

854. Vruchtgebruik *a*) eindigt: *b*)

1°. Door den dood van den vruchtgebruiker; (B. 819, 855, 1354.) *c*)

2°. Wanneer de tijd tot welken, of de voorwaarden *d*), waaronder hetzelve is toegestaan, verloopen of vervuld zijn; (B. 856. v.)

3°. Door vermenging, wanneer de bloote eigendom en het vruchtgebruik zijn gekomen in dezelfde hand; (B. 803, 1472 v.) *e*)

4°. Door afstand van den vruchtgebruiker, ten behoeve van den eigenaar: (B. 819.) *f*)

5°. Door verjaring, wanneer de vruchtgebruiker gedurende dertig jaren van zijn regt geen gebruik heeft gemaakt; (B. 1983 v.) *g*)

6°. Door den geheelen ondergang der zaak *h*), waarop het vruchtgebruik is gevestigd. (B. 858—861; — C. 617; B. 369, 750 v., 765 v., 783. 801, 862, 865, 1215; Rv. 491 n°. 2°; Stb. 1851 n°. 125, a. 45 *i*.) *j*)

verzekeraars aan den eigenaar af te staan, zonder dat hij de premie van verzekering zal mogen terugeischen.

„L'usufruitier d'un navire qui ne le fait point assurer n'agit pas en bon père de famille." Van Crombrugghe, bij Voorduin III bl. 588.

De in 1833 gemaakte verandering van het woord *zeereis* in *buitenlandsche reis* had ten doel om den schijn te voorkomen, dat de riviervaart was uitgesloten. „Het woord *buitenlandsche reis*," zeide de Heer Op den Hooff, lid der Commissie van redactie, „is er bijgevoegd, om dezelve van de *binnenlandsche riviervaart* te onderscheiden, waarop men dit artikel toepasselijk zoude kunnen maken." Voorduin III bl. 590 v. Zie over deze nieuwe redactie, Diephuis IV n°. 246.

a) d. i. het gewone vruchtgebruik, niet het oneigenlijke van art. 804. Zie Opzoomer IV bl. 81, 1°.

b) behalve „door die oorzaken van vernietiging, die alle rechten treffen" Opzoomer IV bl. 82, 2°; Diephuis IV n°. 271.

c) *Art.* 819 *B W.* De vruchtgebruiker kan .... het vrucht*genot* verkoopen, bezwaren of om niet afstaan.

Art. 1354. Men wordt voorondersteld bedongen te hebben voor zich zelven, en voor zijne erfgenamen en regtverkrijgenden, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij, of uit den aard der overeenkomst mogt voortvloeijen. — Opzoomer IV bl. 82 (3).

Art. 369. Het [wettelijk] vruchtgenot [der ouders van de goederen hunner kinderen] houdt op door het overlijden der kinderen.

d) dus de ontbindende voorwaarden.

e) *Art.* 803 *B. W.* Vruchtgebruik is een zakelijk recht om van *eens anders* goed de vruchten te trekken ...,

f) Volgens Opzoomer IV bl. 89, wordt hier „een uitdrukkelijke afstand" gevorderd; Diephuis IV n°. 299 acht een afstand, *niet ten behoeve van eenen derde*, voldoende

g) *Art.* 1494 *Ontwerp* 1820. Door verjaring gaat het regt van vruchtgebruik verloren, wanneer hetzelve gedurende dertig achtereenvolgende jaren noch door den vruchtgebruiker, noch door iemand anders, in zijnen naam, en ten zijnen behoeve, is uitgeoefend.

Art. 1495. Wanneer de oefening van het vruchtgebruik slechts door eenig toeval aan het goed overgekomen, of door belet van hooger hand, of buitenlandsch geweld, is belemmerd geworden, beginnen de dertig jaren niet eerder te loopen dan van den tijd, waarop hetzelve wederom heeft kunnen worden uitgeoefend.

h) *Lees:* Door den geheelen ondergang der geheele zaak, enz.

j) *Art.* 45, *lid a, der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb.* n°. 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte*. Hij, die op het onteigende goed een regt van vruchtgebruik had, heeft slechts aanspraak op de interessen van de aan den onteigende als schadeloosstelling toegekende som, welke op zijn verlangen in een der grootboeken der nationale werkelijke schuld ter zijner keuze, wordt ingeschreven.

Art. 491. *B. Rv.* De schuldeischer, van een vonnis of anderen executorialen titel voorzien, kan de onteigening bij executie vorderen:

2°. Van het vruchtgebruik van onroerende goederen, welke in den handel zijn, en hun toebehooren:

Art. 1477 *Ontwerp* 1820. Eigelijk vruchtgebruik eindigt:

1°. Door het verloop van den tijd, voor welken het vruchtgebruik verleend was;

2°. Door het eindigen van den herroepelijken eigendom desgenen, die het vruchtgebruik heeft toegestaan;

3°. Door den dood van den oorspronkelijken vruchtgebruiker;

4°. Door vrijwilligen afstand, ten behoeve van den eigenaar;

5°. Door vermenging of vereeniging van den eigendom en het vruchtgebruik in eene en dezelfde hand;

6°. Door de geheele vernieling of het vergaan van het goed, op welk het vruchtgebruik gevestigd was.

7°. Door verjaring.

Art. 1505. Oneigenlijk vruchtgebruik eindigt:

1°. Door het verloop van den tijd, voor welken hetzelve verleend was;

2°. Door den dood van den vruchtgebruiker;

3°. Door vrijwilligen afstand, ten behoeve van dengene, aan wien de teruggave moet gedaan worden,

855. Vruchtgebruik ten voordeele van verscheiden personen gezamenlijk gegeven, houdt eerst op door den dood van den laatsten. *a*)

Vruchtgebruik ten voordeele van een zedelijk ligchaam houdt op door de ontbinding *b*) van hetzelve. (B. 805, 854 n°. 1, 857, 1049, 1699 v.)

856. Het vruchtgebruik, hetwelk gegeven is tot dat een derde persoon *c*) eenen zekeren ouderdom zal bereikt hebben, blijft tot dat tijdstip voortduren, al ware het dat deze persoon vóór den vastgestelden ouderdom mogt overleden zijn *d*); behoudens hetgeen, bij den vijftienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, aangaande het wettelijk genot van de ouders bepaald is. *e*) (C. 620; B. 366, 369, 854 n° 2) *f*)

857. Geen vruchtgebruik kan aan een zedelijk ligchaam langer dan voor dertig jaren worden toegestaan. (C. 619; B. 854 n°. 2, 855*b*, 1690.) *g*)

858. Indien slechts een gedeelte der aan vruchtgebruik onderworpene zaak is te niet gegaan, blijft het vruchtgebruik voor hetgeen overig is bestaan.

Overstrooming van den grond doet het vruchtgebruik geenszins te niet gaan, voor zoo verre de vruchtgebruiker, naar den aard der zaak, in staat is zijn regt uit te oefenen. *h*)

Het vruchtgebruik herleeft in zijn geheel *j*), nadat de grond door de natuur of door den arbeid weder zal zijn droog geworden; behoudens de bepaling van artikel 649. *k*) (C. 623; B. 601*b*, 648, 653, 752, 801*b*, 851, 854 n°. 6, 859.)

4°. Door vermenging, wanneer de verpligting tot teruggave en het regt om deze te vorderen, in een' en denzelfden persoon zamen loopen.

a) *Art.* 805 *B. W.* Vruchtgebruik kan gevestigd worden ten behoeve van een of meerdere bepaalde personen, ten einde daarvan het genot te hebben, het zij gezamenlijk, het zij bij opvolging.

In geval van genot bij opvolging, zal het vruchtgebruik alleen genoten worden door de personen, welke in leven zijn op het oogenblik dat het regt van den eersten vruchtgebruiker zijnen aanvang neemt.

Art. 1049. Er zal aanwas plaats hebben ten voordeele van de gestelde erfgenamen of legatarissen, in geval de erfstelling of het legaat aan verscheidene personen gezamenlijk gemaakt is, en de beschikking ten opzigte van eenigen der mede-erfgenamen of mede-legatarissen geen gevolg kan hebben.

De erfstelling of het legaat zal geacht worden gezamenlijk gemaakt te zijn, wanneer het gemaakt is bij eene en dezelfde beschikking, en de erflater niet aan elk der mede-erfgenamen of mede-legatarissen zijn bepaald aandeel in het goed heeft aangewezen, zoo als de helft, een derde deel, enz.

De uitdrukking *voor gelijke aandeelen of gedeelten* wordt niet geacht eene aanwijzing te zijn van een zoodanig bepaald *aandeel*, als waarvan in dit artikel gesproken wordt. — Diephuis IV n°. 276 v.; Opzoomer IV bl. 88 v.

b) Zoo art. 24 der *Wet van* 29 *Maart* 1833 (*Stb.* n° 19). De Off. Ed. heeft: *door ontbinding.*

c) „Waarom niet: een andere persoon dan de vruchtgebruiker?" Opzoomer IV bl. 85 (1).

d) „Er moest staan: wordt door het overlijden van dezen persoon vóór den vastgestelden ouderdom niet vernietigd." Opzoomer IV bl. 85 (2).

e) *behoudens* enz. Overbodig door art. 369 B. W.

f) *Art.* 1478 *Ontwerp* 1820. Wanneer een vruchtgebruik aan iemand is nagelaten, tot dat een derde persoon zekeren ouderdom zal bereikt hebben; en deze persoon, na het overlijden van den testateur, komt te sterven, alvorens dien ouderdom bereikt te hebben, eindigt het vruchtgebruik op den tijd, waarop deze persoon den voorschreven ouderdom zoude bereikt hebben, indien hij geleefd had.

Art. 1479. Doch wanneer het vruchtgebruik is nagelaten, gedurende eenen onzekeren tijd, of tot aan een onzeker geval, zal het oogmerk van den testateur omtrent het al of niet eindigen van het vruchtgebruik, door den dood van een derden, uit de bewoordingen der making, of, des noods, uit de waarschijnlijke bedoeling, welke de testateur met het maken van het vruchtgebruik gehad heeft, moeten worden afgeleid.

g) *Art.* 619 *C. C.* L'usufruit qui n'est pas accordé à des particuliers, ne dure que trente ans.

Art. 1484 *Ontwerp* 1820. Doch het vruchtgebruik, gegeven of gemaakt aan een eigenlijk gezegd zedelijk ligchaam, wordt verstaan te eindigen door het verloop van honderd jaren. — Vg. Diephuis IV n°. 288; Opzoomer IV bl 87 (1); Voorduin III bl. 593.

h) „Dat de overstrooming niet meer dan een voorbeeld is, blijkt uit art. 854 6°." Opzoomer IV bl. 91 (1).

j) Wanneer „het recht in stand is gebleven, keert het tot zijn volle, oorspronkelijke uitoefening terug, zoodra de physische mogelijkheid van genot, die ten deele is blijven bestaan, haar ouden omvang heeft verkregen." — Wanneer „zelfs eene gedeeltelijke uitoefening van het vruchtgebruik niet meer mogelijk is geworden", en dus het recht zelf verloren is gegaan, herleeft dit, zoodra veranderde omstandigheden de uitoefening daarvan weder mogelijk hebben gemaakt, „wanneer ten minste de herstelling van den oorspronkelijken toestand binnen den termijn, voor het *non-uti* bepaald, plaats heeft. De analogie met art. 752 en art. 801 dwingt ons tot deze opvatting." Opzoomer IV bl. 91.

k) *Art.* 649 *B. W.* Verdronken landen blijven aan den eigenaar toebehooren.

Niettemin, indien derzelver bepoldering of droogmaking, door den Koning, voor het algemeen belang, of tot beveiliging van nabij gelegen eigendommen, noodzakelijk wordt geacht, en door deskundigen bewezen wordt dat die verdronken landen voor de bepoldering of droogmaking vatbaar zijn, zullen derzelver eigenaars aangemaand worden om dezelve te

859. Indien het vruchtgebruik alleen op een gebouw gevestigd is, en dit gebouw door brand of een ander toeval vernield, of door ouderdom is ingestort, heeft de vruchtgebruiker geen regt van genot, noch op den grond, noch op de bouwstoffen.

Indien het vruchtgebruik gevestigd is op een stuk goed, waarvan het gebouw een gedeelte uitmaakte *a*), blijft de vruchtgebruiker in het genot van den grond. en mag zich van de bouwstoffen bedienen, het zij om hetgeen vernield is weder op te bouwen, het zij om andere gebouwen te herstellen, welke een gedeelte van het goed uitmaken. (C. 624; B. 854 n°. 6, 858, 860.) *b*)

860. Het vruchtgebruik van een vaartuig gaat te niet, wanneer dit zich buiten staat bevindt om hersteld te worden.

De vruchtgebruiker heeft geen regt op het wrak of de overblijfselen. (B. 808, 853, 854 n°. 6, 858v.)

861. Het vruchtgebruik van eene rente, inschuld of verbindtenis, houdt niet op door de aflossing der hoofdsom.

De vruchtgebruiker heeft het regt om de wederbelegging daarvan te zijnen voordeele te vorderen. (B. 811, 854 n°. 6, 858v, 1812.) *c*)

862. Het vruchtgebruik kan ook eindigen door het misbruik hetwelk de vruchtgebruiker van zijn genot maakt, het zij door het goed te beschadigen, het zij door hetzelve, bij gebreke van genoegzame herstelling en onderhoud, te laten vervallen. (C. 618*a*; B. 780, 829, 840.) *d*)

863. De regter kan, in die gevallen, en naar gelang der omstandigheden, het zij de geheele vernietiging van het vruchtgebruik uitspreken, het zij de goederen onder het beheer van eenen derde stellen, of wel dezelve aan den eigenaar doen overgeven, met last om jaarlijks aan den vruchtgebruiker eene bepaalde som te betalen, tot op het oogenblik toe, waarop het vruchtgebruik zoude hebben moeten ophouden.

Indien evenwel de vruchtgebruiker of deszelfs schuldeischers aanbieden om het gepleegde misbruik dadelijk te herstellen, en voor het vervolg voldoende

bewerkstelligen of daaraan deel te nemen, en, bij weigering of ontstentenis daarvan, van hunnen eigendom ten behoeve van den staat kunnen worden onteigend, tegen gelijktijdige voldoening van de waarde, waarop die gronden, als verdronken land, zullen worden geschat. — Vg. *art.* 45, *lid a*, der Onteigeningswet, afgedrukt in noot *j*) op art. 854.

a) Zoo art. 57 der *Wet van* 28 *Februarij* 1825 (*Stb.* n°. 12). Off. Ed.: *uitmaakt.*

b) *Art.* 1488 *Ontwerp* 1820. Indien het vruchtgebruik alleen is gevestigd geweest op een huis of ander gebouw, en hetzelve geheel vernield wordt of vergaan is, heeft de vruchtgebruiker geen regt tot genot van den grond of van den bouwval.

Maar indien het vruchtgebruik is gevestigd geweest op een stuk goed, waartoe het huis of gebouw behoorde, blijft hij in het genot van den grond, en mag de overgeblevene bouwstoffen gebruiken, het zij tot wederopbouwing van het vernielde of vergane, het zij tot reparatie van andere gebouwen, aan hetzelve goed behoorende.

c) Hier is de zaak, waarop het vruchtgebruik gevestigd was, inderdaad vernietigd, en dus, streng genomen, het vruchtgebruik ten einde. „Het zou echter onbillijk zijn, zoo de vruchtgebruiker schade moest lijden door eene daad, afhankelijk van den wil des eigenaars, of des schuldenaars, of van beiden, maar waaraan hij zelf vreemd was. Ook mag men aannemen, dat het hier, naar de bedoeling van hem, die het vruchtgebruik gevestigd heeft, minder op de rente of inschuld zelve als zoodanig aankomt, dan wel op de voordeelen, die de vruchtgebruiker daarvan kan trekken, en die hij, niettegenstaande eene aflossing van het kapitaal, kan blijven trekken." Diephuis IV n°. 828.

Art. 1491 *Ontwerp* 1820. Het vruchtgebruik van eene schuldvordering, obligatie, regt tot rente, en dergelijken, eindigt niet door de aflossing van het kapitaal.

De vruchtgebruiker kan vorderen dat hetzelve op nieuw belegd worde. Alles ten ware van de tegenovergestelde bedoeling duidelijk mogt blijken. — (Vgl. Voorduin III bl. 595 v., I).

Art. 1492. Wanneer nogtans het vruchtgebruik gevestigd is op al de goederen, of een proportioneel gedeelte van de goederen, van den eigenaar of testateur, blijft hetzelve voortduren op al wat van het vernielde of vergane overblijft, of in deszelfs plaats komt. De bepalingen, bij de vijf laatstvoorgaande artikelen [artt. 851, 852, 858—861 B. W.] vastgesteld, kunnen hiertegen niet worden ingeroepen.

d) *Art.* 1496, *lid a*, *Ontwerp* 1820. Misbruik of verwaarloozing van het goed door den vruchtgebruiker, geeft aan den eigenaar geen regt om het vruchtgebruik te doen eindigen, maar wel om te vorderen dat het goed zal worden gebragt onder administratie; en om den vruchtgebruiker te verpligten tot herstelling van het goed in behoorlijken staat, en tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, door het misbruik of de verwaarloozing veroorzaakt. — Voorduin III bl. 596 v., I.

zekerheid te geven, zal de regter den vruchtgebruiker in het genot van zijne regten kunnen handhaven. (C. 618 *b* en *c*; B. 832*c*, 833, 836 v., 1177.)

864. Het te niet gaan van het vruchtgebruik doet de huurcontracten, volgens artikel 819 aangegaan, niet ophouden. (B. 820.) *a*)

TIENDE TITEL.

Van het gebruik en de bewoning.

865. Het regt van gebruik *b*) en dat van bewoning *c*) zijn zakelijke regten, welke verkregen worden *d*) en te niet gaan *e*) op dezelfde wijze als het vruchtgebruik. (C. 625; B. 564 n°. 1, 567 n°. 1, 584, 806, 854; Stb. 1851 n°. 125, a. 45*b*.)

866. De verpligting aan den vruchtgebruiker opgelegd om zekerheid te stellen *f*), staat en beschrijving te maken *g*), als een goed huisvader te genieten *h*) en de zaak terug te geven *j*), is ook op hem die het regt van gebruik of bewoning heeft, toepasselijk. (C. 626, 627; B. 829, 830 v.)

a) *Art.* 819 *B. W.* De vruchtgebruiker kan in persoon het regt van zijn vruchtgebruik uitoefenen, of het goed verhuren, of verpachten, of zelfs het vruchtgenot verkoopen, bezwaren, of om niet afstaan. Hij moet zich echter, het zij bij eigen genot, het zij in geval van verhuring, verpachting of afstand, ten aanzien van dat genot, gedragen naar het plaatselijk gebruik en de gewoonte der eigenaars, zonder de bestemming van het goed ten nadeele des eigenaars te veranderen.

Ten aanzien van den tijd der verhuring of verpachting, moet hij zich, volgens den verschillenden aard en de bestemming der zaken, mede gedragen naar de plaatselijke gebruiken en de gewoonte der eigenaars.

Bij gebreke van zoodanige gebruiken of gewoonte, mogen huizen voor geen langeren tijd dan vier, en landerijen dan voor zeven jaren worden verhuurd. — Na deze bepaling is art. 864 geheel overbodig.

b) *Art.* 1451 *Ontwerp* 1820. Het onderscheid tusschen vruchtgebruik en gebruik is hierin gelegen, dat het laatstgemelde aan den gebruiker alleenlijk het regt geeft om de meest dagelijksche vruchten der goederen te genieten, en zulks niet verder dan tot nooddruft van zich zelven en zijn huisgezin.

Dit onderscheid geldt alleen ten aanzien van onroerende goederen, en van zoodanige roerende goederen, welke door het vruchtgebruik niet verloren gaan; hetzelve is insgelijks van geen toepassing, wanneer het genot of voordeel alleen bestaat in het beuren van interessen of renten.

Ten aanzien dier interessen en van roerende goederen, welke door het gebruik verloren gaan, geven het gebruik en het vruchtgebruik dezelfde regten —

„Gebruik is bij ons vruchtgebruik, maar op eigenaardige wijze beperkt — zoo namelijk....., dat in den regel het genot der vruchten zich niet verder uitstrekt dan tot hetgeen de behoeften van den persoon des gebruikers, en van hen die nauw met hem verbonden zijn, vorderen. [Vg. art. 868.] Dit maakt het streng persoonlijke van dit recht uit, en is tevens de grond, waarom bij het gebruik noch van aanwas sprake kan zijn, noch van deelbaarheid." Opzoomer IV (1ste druk) bl. 127 (1). — Vg. ook Diephuis IV (2de druk) n°. 344 v. — Minus autem iuris est in usu quam in usufructu. § 1 *Inst. de Usu et Habitatione.* (2.5.)

c) „Het recht van bewoning is eene bijzondere benaming voor het recht van gebruik van een huis." Van Boneval Faure, *Het Burgerl. Wetb.* II bl. 74. Vg. art. 873

d) *Art.* 806 *B. W.* Vruchtgebruik wordt verkregen door de wet, of door den wil des eigenaars. — „De bepaling van art. 865 is niet naauwkeurig, vermits een regt van gebruik in geen geval door de wet verkregen wordt." Diephuis IV n°. 874.

Dat het ook door verjaring verkregen kan worden, leert Diephuis t. a. p. n°. 875. Vg. ook artt. 1463 n°. 3 j° 1474 *Ontwerp* 1820.

e) *Art.* 854 *B. W.* Vruchtgebruik eindigt:

1°. Door den dood van den vruchtgebruiker;

2°. Wanneer de tijd tot welken, of de voorwaarden waaronder hetzelve is toegestaan, verloopen of vervuld zijn;

3°. Door vermenging, wanneer de bloote eigendom en het vruchtgebruik zijn gekomen in dezelfde hand;

4°. Door afstand van den vruchtgebruiker, ten behoeve van den eigenaar;

5°. Door verjaring, wanneer de vruchtgebruiker gedurende dertig jaren van zijn regt geen gebruik heeft gemaakt;

6°. Door den geheelen ondergang der zaak, waarop het vruchtgebruik is gevestigd.

Art. 45 *lid a* en *b*, *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb. n°.* 125), *op de onteigening ten algemeenen nutte.* Hij, die op het onteigende goed een regt van vruchtgebruik had, heeft slechts aanspraak op de interessen van de aan den onteigende als schadeloosstelling toegekende som, welke op zijn verlangen in een der grootboeken der nationale werkelijke schuld, ter zijner keuze, wordt ingeschreven.

Hetzelfde geldt voor hen, die een regt van gebruik of bewoning op het onteigende goed hebben, doch alleen tot een bedrag, berekend naar gelang van hun genot, door de deskundigen te bepalen.

f) Zie de artt. 831—835.

g) Zie art. 830.

h) Zie art. 831.

j) Zie art. 829.

867. Het regt van gebruik en dat van bewoning worden geregeld naar den titel, waarbij dezelve zijn daargesteld; indien bij den titel *a*) geene bepalingen omtrent de uitgestrektheid dier regten gemaakt zijn, worden dezelve overeenkomstig de volgende artikelen geregeld. (C 628, 629; B. 764, 782.)

868. Hij, die het regt van gebruik op een erf heeft, vermag daarvan slechts zoo vele vruchten te trekken, als hij voor zich en zijn huisgezin *b*) noodig heeft. (C. 630; B. 867, 872)

869. Zaken welke door het gebruik verloren gaan, kunnen geen onderwerp uitmaken van het regt van gebruik, doch indien dat regt op soortgelijke zaken is toegestaan, wordt hetzelve als vruchtgebruik beschouwd. (B. 561, 804.) *c*)

870. De gebruiker mag zijn regt aan geen ander afstaan of verhuren. (C. 631; B. 819, 868, 874.) *d*)

871. Ten aanzien van beesten, heeft de gebruiker het regt om daarmede zijn werk te doen, en de melk, voor zoo verre de behoefte van hem en zijn huisgezin vordert, alsmede de mest, te gebruiken, doch hij heeft geenszins het genot van de wol of de jongen der beesten. (B. 851 v.) *e*)

872. Het regt van gebruik, op een erf gevestigd, bevat noch de jagt, noch de visscherij, maar de gebruiker heeft het genot der erfdienstbaarheden. (B. 641, 721v., 768, 821, 868.) *f*)

873. Ten opzigte van een huis, bestaat er geen onderscheid tusschen het regt van gebruik en dat van bewoning.

Hij die het regt van bewoning in een huis heeft, mag daarin met zijn huisgezin wonen, zelfs indien hij op het tijdstip, waarop hem dat regt werd toegestaan, mogt zijn ongehuwd geweest. *g*)

Dat regt bepaalt zich tot hetgeen noodzakelijk is ter bewoning van den gebruiker en van deszelfs huisgezin. *h*) (C. 632, 633; B. 867, 868, 874.)

a) Vg. de noot *f*) op art. 788, en Diephuis IV n°. 875.

b) „Het spraakgebruik stemt hier met de etymologie samen. Het woord *huisgezin* duidt allen aan, die tot den vasten kring, de omgeving, den staat of stoet van het hoofd des huizes behooren." Opzoomer IV bl. 129 (2). — Vg. ook Diephuis IV n°. 854.

c) Quae in usufructu pecuniae diximus vel caeterarum rerum, quae sunt in abusu, eadem et in usu dicenda sunt; nam idem continere usum pecuniae, et usufructum et Julianus scribit, et Pomponius, libro octavo de Stipulationibus. *L.* 5 § 2 *D. de Usufr. earum rerum.* (7.5.) — „Beide uitdrukkingen moeten geheel hetzelfde beteekenen. In de plaats der verbruikbare zaken moet altijd hare waarde, of eene gelijke hoeveelheid en hoedanigheid treden." Opzoomer IV bl. 135 v. — Anders Diephuis IV n°. 373. — Vg. *art* 1451 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *b*) op art 865.

d) *Art.* 1452, *lid a*, *Ontwerp* 1820.... zonder zijn regt aan een ander overtedoen, of van de vruchten, tot zijn beter bestaan, te verkoopen. —

„Als gemeene bepaling moest dit artikel voor de bijzondere gevallen staan, dus vóór art. 868. Daarenboven zegt het geenszins wat het zeggen wilde..... Het is duidelijk wat men..... heeft bedoeld. De vruchtgebruiker [art. 819] mag althans de uitoefening van zijn recht op een ander overdragen, en dus ook het goed verhuren. De gebruiker heeft zelfs die bevoegdheid niet. En hij kan haar niet hebben, omdat het iets anders is een zaak te gebruiken, iets nders haar door een ander te laten gebruiken." Opzoomer IV bl. 128 v. Vg. ook Diephuis IV n°. 858.

e) *Art.* 1456 *Ontwerp* 1820. Die het gebruik van beesten heeft, mag daarmede zijn werk doen; ook de melk gebruiken, en zich van de mest bedienen, zoo veel voor hem en zijn gezin noodig is; zonder van de mest of melk te verkoopen, of voor een' ander te werken, of zijn regt aan een' ander, overtedoen.

Hij heeft geen regt op de jongen der beesten, noch op de wol.

f) *Art.* 1458 *Ontwerp* 1820. De gebruiker van een stuk goed geniet geene regten, aan het goed verknocht, buiten de erfdienstbaarheden. Ook strekt het regt van den gebruiker zich geenszins uit tot de aanwassen

g) *zelfs indien hij*, *enz.* Opzoomer, IV bl. 129 (2), keurt dit bijvoegsel af. „Men vergat, dat, als ik met mijn huisgezin ergens wonen mag, dat recht aan het huisgezin toekomt, dat ik heb gedurende mijn wonen, en waarvan de omvang dus zelfs veranderen kan, grooter en kleiner worden, niet aan het huisgezin, dat ik heb op den tijd dat ik het recht verkrijg."

h) *Art.* 1453 *Ontwerp* 1820. Die het gebruik van een huis heeft, mag daarin wonen met zijn huisgezin, het geheele huis verhuren, of de bewoning aan een' ander' overdoen.

Hij mag echter, wanneer hij zelf een gedeelte bewoont, het overige verhuren.

Art. 1454. Tusschen het regt tot gebruik van een huis, en het regt van bewoning, erkent de wet geen onderscheid. — Zie Opzoomer IV bl. 131.

874. Het regt van bewoning mag niet worden afgestaan, noch verhuurd. (C. 634; B. 819, 870.) *a*)

875. Indien de gebruiker alle de vruchten van het erf geniet, of het geheele huis bewoont, is hij even als een vruchtgebruiker verpligt de kosten van bebouwing en de herstellingen tot onderhoud *b*), mitsgaders de belastingen en andere lasten *c*), te dragen.

Indien hij slechts een gedeelte der vruchten geniet, of een deel van het huis bewoont, moet hij tot die kosten en lasten bijdragen, naar evenredigheid van zijn genot. (C. 635; B. 840 v., 843 v)

876. Het gebruik van bosschen en beplantingen, aan eenen bijzonderen persoon toegestaan *d*), geeft aan den gebruiker alleen het regt om zich van het doode hout te bedienen, en om van het hakhout te nemen hetgeen voor hem en zijn huisgezin noodig is. (C. 636; B. 813 v.) *e*)

ELFDE TITEL.

Van erfopvolging bij versterf f).

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

877. Erfopvolging heeft alleen door den dood plaats. (C. 718; B. 4, 528, 540, 584.) *g*)

878. Indien verscheiden personen, van welke de een tot des anderens erfenis

a) „Men had moeten zeggen, dat het huis niet mag worden verhuurd noch op eenigerlei andere wijze ter bewoning aan een ander mag worden overgegeven." Opzoomer IV bl. 181 (1).

b) Zie de artt. 840 en 842.

c) Zie de artt. 843 en 844.

d) *aan een bijzonderen persoon toegestaan.* Opzoomer, IV bl. 180 (1), ontzegt aan dit bijvoegsel allen zin en alle waarde, daar ons recht van gebruik niet bij een zedelijk lichaam bestaan kan. — Diephuis, IV n°. 380, ontkent dit laatste, en acht art. 857 ook bij het recht van gebruik toepasselijk.

e) Divus Hadrianus, cum quibusdam usus silvae legatus esset, statuit. fructum quoque iis legatum videri, quia, nisi liceret legatariis caedere silvam et vendere, quemadmodum usufructuariis licet, nihil habituri essent ex eo legato. *L. 22 D. pr. de Usu et Habit.* (7.8)

Art. 636 *C. C.* L'usage des bois et forêts est réglé par des lois particulières.

Art. 1455 *Ontwerp* 1820 Het gebruik van bosschen en ander houtgewas geeft aan den gebruiker alleen het regt, om zoo veel hout te kappen, of van gestorvene boomen te nemen, als hij voor zich en zijn gezin noodig heeft, zonder van het hout aan een' ander' te mogen verkoopen of zijn regt aan een' ander te kunnen overdoen.

Art. 1462. De bepalingen van deze afdeeling zijn niet betrekkelijk tot het regt van gebruik van bosschen, wouden of andere gronden, hetwelk de inwoners van sommige gemeenten, in eenige provincien des Koningrijks, genieten.

Dit regt van gebruik zal als te voren worden uitgeoefend, volgens de titels op het aloud bezit dier inwoners Vg. Opzoomer IV bl. 180 (1).

f) Versterf is een aenkomste van erffenisse buyten uyterste wille. De Groot, *Inleid.* II 26.

Art. 1574 *Ontwerp* 1820. Onmiddellijk kan hetzelve [erfgenaamsregt] niet bekomen worden, dan door erfstelling, of door erfregt bij versterf, volgens de wet, wanneer geene bestaanbare erfstelling aanwezig is....

g) *Art.* 718 *C. C.* Les successions s'ouvrent par la mort naturelle et par la mort civile.

Art. 4 *B. W.* Geenerlei straf heeft den burgerlijken dood of het verlies van alle de burgerlijke regten ten gevolge.

Art. 528 *B W.* De vermoedelijke erfgenamen van den afwezige, welke, het zij volgens versterfregt, het zij volgens uiterste wilsbeschikking, tot zijne nalatenschap geregtigd zouden zijn geweest op den dag, in het vonnis uitgedrukt, zijn bevoegd van den bewindvoerder, indien deze bestaat, rekening, verantwoording en afgifte te vorderen, en om de goederen van den afwezige in bezit te nemen; alles tegen het stellen van persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde, zekerheid, dat die goederen zullen worden gebruikt, zonder dezelve te verslimmeren of te verwaarloozen, mitsgaders voor de teruggave der goederen of van derzelver waarde, indien de aard der goederen dit mogt medebrengen, en zulks ten behoeve van den afwezige, wanneer hij terug mogt komen, of van andere erfgenamen, van wier beter regt daarna mogt blijken.

De vermoedelijke erfgenamen, mitsgaders alle belanghebbenden, zijn dienvolgens bevoegd om de opening der uiterste wilsbeschikkingen, zoo die bestaan, te vorderen.

Art. 540 *B. W.* Wanneer dertig jaren zijn verloopen na den dag van het vermoedelijk overlijden, in het vonnis uitgedrukt, of wanneer ook honderd volle jaren zijn verstreken sedert de geboorte van den afwezige, zijn de borgen ontslagen, en blijft de verdeeling der achtergelaten goederen, voor zoo verre

geroepen is, door een en hetzelfde ongeval, of op denzelfden dag, omkomen, zonder dat men weten kunne wie het eerst overleden zij, worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, en er heeft geen overgang van erfenis van den eenen ten behoeve van den anderen plaats. (C. 720—722; B. 883, 941.) *a*)

879. Tot de erfenis worden door de wet geroepen:

1°. De wettige en de natuurlijke bloedverwanten, volgens de hierna vastgestelde regelen; (B. 899 v., 909 v.)

2°. Bij gebreke van deze, de langstlevende *b*) echtgenoot. (B. 920).

dezelve bereids heeft plaats gehad, stand houden, of kan anders door de vermoedelijke erfgenamen tot eene definitieve verdeeling worden overgegaan, en kunnen alle andere regten op die nalatenschap definitievelijk worden uitgeoefend. Het voorregt van boedelbeschrijving houdt alsdan op, en kunnen de vermoedelijke erfgenamen tot aanvaarding of tot verwerping worden verpligt, volgens de voorschriften op dat onderwerp bestaande.

a) „Dit artikel had vlak achter de bepaling moeten staan, die we in art. 883 lezen." Opzoomer IV (1ste druk) bl. 158 (8)

Art. 720 *C. C.* Si plusieurs personnes, respectivement appelées à la succession l'une de l'autre, périssent dans un même évènement, sans qu'on puisse reconnaître laquelle est décédée la première, la présomption de survie est déterminée par les circonstances du fait, et, à leur défaut, par la force de l'âge ou du sexe.

Art. 721. Si ceux qui ont péri ensemble, avaient moins de quinze ans, le plus âgé sera présumé avoir survécu. — S'ils étaient tous au-dessus de soixante ans, le moins âgé sera présumé avoir survécu. — Si les uns avaient moins de quinze ans, et les autres plus de soixante, les premiers seront présumés avoir survécu.

Art. 722. Si ceux qui ont péri ensemble, avaient quinze ans accomplis, et moins de soixante, le mâle est toujours présumé avoir survécu, lorsqu'il y a égalité d'âge, ou si la différence qui existe n'excède pas une année. — S'ils étaient du même sexe, la présomption de survie, qui donne ouverture à la succession dans l'ordre de la nature, doit être admise: ainsi le plus jeune est présumé avoir survécu au plus âgé.

Art.. 596—598 *Wet. L. N.*, overeenkomende met de artt. 720—722 C. C., doch, aan het slot van art. 598, met deze nieuwe bepaling: De bij dit en het vorige artikel niet speciaal uitgedrukte gevallen worden beslist volgens de regelen, bij art. 596 bepaald.

Art. 90 *Ontwerp* 1820. Wanneer twee of meer personen door schipbreuk, het instorten van een huis, of eenig ander onheil, te gelijk omkomen, en uit de omstandigheden niet kan worden opgemaakt, wie van hen het eerst gestorven is, wordt geen van hen gehouden den anderen overleefd te hebben.

Deze regel is onderhevig aan eenige uitzonderingen, welke hierna, bij de verschillende onderwerpen, zullen worden aangewezen.

Art. 1968. Het bepaalde bij artikel 90, dat, wanneer twee of meer personen gelijktijdig omkomen, en uit de omstandigheden niet kan worden opgemaakt wie van hen het eerst gestorven is, geen van hen geacht zal worden, de andere overleefd te hebben, lijdt uitzondering:

1°. Wanneer te gelijk verongelukt zijn twee personen, die elkander in de opgaande en nederdalende lijn bestaan;

2°. Wanneer te gelijk zijn omgekomen twee personen, elkander in de ongelijke zijlijn bestaande.

In beide deze gevallen, wordt de erfenis gerekend op hem vervallen te zijn, die zich in den lageren graad heeft bevonden.

Art. 913 *Wetboek* 1830. Indien verscheiden personen, welke over en weder de een tot des anderen erfenis geroepen zijn, door een en hetzelfde ongeval, of op denzelfden dag, omkomen, zonder dat men weten kunne wie het eerst overleden zij, worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, en er heeft geen overgang van erfenis van den een' ten behoeve van den anderen plaats. —

„Bij art. 1 van het Ontwerp van 26 October 1832 werd voorgesteld, gelijk later bepaald is bij art. 1 der *Wet* van 29 Maart 1833 (*Stb.* n°. 24), dat de aanhef van dit artikel dus zou luiden: Indien verscheiden personen, van welke de een tot des anderens erfenis geroepen is, door een en hetzelfde ongeval".... *enz.*

Eenige leden der 2e afd. vroegen (1832), „of het niet beter ware, ook het wederkeerige hier uittedrukken, door te zeggen: *indien verscheiden personen, de een tot des anders erfenis geroepen is*, of wederkeerig tot elkanders erfgenamen geroepen zijn: dit laatste geval schijnt min duidelijk in het nieuwe opstel te zijn begrepen, immers tot verschil van gevoelens aanleiding te kunnen geven. — Die bijvoeging (antwoordde de Regering) schijnt overbodig en zoude den zin niet verduidelijken. De regel, bij dat artikel voorgeschreven, zal evenzeer zijne toepassing vinden, indien A. *alleen* B. tot zijnen erfgenaam heeft geroepen, als dat *wederkeerig* B. ook A. als zoodanig heeft ingesteld." Voorduin IV bl. 6 v., III, IV. — Vg. Opzoomer IV bl. 158 v.

„Hij, die beweert, door zijn erflater recht op een anders nalatenschap te hebben, moet het bewijs leveren, dat zijn erflater dien anderen werkelijk heeft overleefd... Kan dit bewijs niet geleverd worden, omdat men niet weten kan, wie het eerst is overleden, dan kan er dus ook geen overgang van erfenis worden beweerd. Hierin alzoo zit de kracht der bepaling.... De andere eisch, dat zij door hetzelfde ongeval of op denzelfden dag moeten zijn omgekomen, is geheel onverschillig... Ligt de kracht, de rechtsgrond van ons artikel in de onmogelijkheid om te weten, wie het eerst gestorven is, de beslissing er van ligt in de onmogelijkheid van overgang der erfenis. De woorden: worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, hadden geheel kunnen achterblijven, en zijn alleen in staat verwarring te veroorzaken... Er komt in het geheel geen *vermoeden* te pas; de onzekerheid, waarin men verkeert, de onmogelijkheid om het gevorderde bewijs te leveren, dat is alles waarop het aankomt." Opzoomer IV bl. 178 v. Zie echter ook Diephuis IV (2e druk) n°. 416.

b) *Art.* 723 *C. C.*: époux *survivant; art.* 767 *C. C.*: conjoint *non divorcé, qui lui survit*. Zoowel in die artt. als in het onze, zijn de adjectiva natuurlijk overtollig.

Bij gebreke van bloedverwanten en van eenen overblijvenden echtgenoot, vervallen de goederen aan den staat *a*), onder den last om de schulden te voldoen, voor zoo ver de waarde dier goederen toereikende is. *b*) (C. 723, 767 v.; B. 196, 576, 921 v., 1172 v.; Stb. 1854 n°. 100, a. 54.) *c*)

880. De erfgenamen treden van regtswege in het bezit der goederen, regten en regtsvorderingen van den overledene. *d*)

a) *Art.* 576 *B. W.* Gronderven en andere onroerende zaken die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben, gelijk mede de zaken van deugenen die zonder erfgenaam overleden is, of wiens erfenis is verlaten, behooren aan den staat.

b) „De Staat, aan wien de goederen van zelf behooren, en bij wien aan geen aanvaarding of verwerping te denken valt, kan ook niet tot een aanvaarding onder het voorrecht van boedelbeschrijving gehouden zijn. Dat voorrecht geniet hij van zelf." Opzoomer IV bl. 160.

c) *Art.* 54 *der Wet van* 28 *Juni* 1854 (*Stb.* n°. 100), *tot regeling van het armbestuur*, gewijzigd bij die *van* 1 *Juni* 1870 (*Stb.* n°. 85). De octrooijen, vroeger verleend omtrent het verhaal van kosten van verpleging of ondersteuning, of het erfregt van burgerlijke, kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid op de nalatenschap der verpleegden of ondersteunden, zijn vervallen. — Vg. Mr. C. A. den Tex, *Bijdr. t. Regtsgeleerdh. en Wetg.* I bl. 450 v.; Mr. C. H. B. Boot, *Ned. Jaarb. v. Regtsgeleerdh. en Wetg.* V bl. 457 v.; Mr. J. Heemskerk Azn., t. a. p. VI. bl. 204 v.; Mr. G. M. van der Linden, *Themis* (1ste *Verzam.*) V bl. 195 v., VIII bl. 87 v.; Diephuis IV n°. 425 v.; Opzoomer IV bl. 159 (3).

d) *Art.* 1002 *B. W.* Bij het overlijden van den erflater, treden van regtswege in het bezit van de nagelatene goederen, zoo wel de bij uitersten wil benoemde erfgenamen, als degenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent

De artikelen 881 en 882 zijn op hen toepasselijk.

Art. 597. Het bezit van alles wat een overledene heeft bezeten, gaat, van het oogenblik van zijn overlijden, over tot zijne erfgenamen, met alle hoedanigheden en gebreken van hetzelve.

Heres quandoque adeundo hereditatem iam tunc a morte successisse defuncto intelligitur. *L.* 54 *D. de acq. vel omitt. hered.* (29.2).

.... nondum adita hereditas personae vicem sustinet, non heredis futuri, sed defuncti. § 2 *Inst. de Hered. instit.* (2.14)

Heres in omne ius mortui, non tantum singularum rerum dominium succedit, cum et ea, quae in nominibus sunt, ad heredem transeant. *L.* 37 *D. de acq. vel omitt. hered.* (29.2).

Le mort saisit le vif, son hoir plus proche et habile à succéder. *Cout. de Paris*, art. 318; Loisel, *Institut. Coutum.* II. 5.1.

Mortuus facit vivum-possessorem, sine ulla apprehensione. Tiraquellus. — Zie Opzoomer IV bl. 155 (3).

Art. 724 *C. C.* Les héritiers légitimes sont saisis de plein droit des biens, droits et actions du défunt, sous l'obligation d'acquitter toutes les charges de la succession: les enfants naturels, l'époux survivant et l'Etat doivent se faire envoyer en possession par justice dans les formes qui seront déterminées.

Art. 1004. Lorsqu'au décès du testateur il y a des héritiers auxquels une quotité de ses biens est réservée par la loi, ces héritiers sont saisis de plein droit, par sa mort, de tous les biens de la succession; et le légataire universel est tenu de leur demander la délivrance des biens compris dans le testament.

Art. 1006. Lorsqu'au décès du testateur il n'y aura pas d'héritiers auxquels une quotité de ses biens soit réservée par la loi, le légataire universel sera saisi de plein droit par la mort du testateur, sans être tenu de demander la délivrance.

Art. 1011. Les légataires à titre universel seront tenus de demander la délivrance aux héritiers auxquels une quotité des biens est réservée par la loi; à leur défaut, aux légataires universels; et à défaut de ceux-ci, aux héritiers appelés dans l'ordre établi au titre *des Successions*.

Art. 1984 *Ontwerp* 1820. Alle erfenissen, zonder onderscheid, worden verkregen door aanvaarding.

Art. 1999. Het gevolg der aanvaarding eener erfenis is, dat de erfgenaam voor het geheel, of voor dat gedeelte, waarvoor hij erfgenaam is, treedt in al de regten van den overledene, die door deszelfs afsterven niet zijn te niet gegaan.

Art. 2000. .... hij, die als erfgenaam eenen boedel aanvaardt, [is] verpligt, indien hij eenige erfgenaam is, voor het geheel, en anderzins naar evenredigheid van zijn aandeel in de erfenis, tot voldoening der schulden, legaten en andere lasten door den testateur aan zijne erfgenamen opgelegd, en zulks zonder onderscheid, of de boedel toereikende is, of niet, tenzij hij denzelven onder beneficie van inventaris mogt hebben aanvaard. — Vg. Voorduin IV bl. 8 v.

Art. 1091 *B. W.* Niemand is gehouden eene hem opgekomene erfenis te aanvaarden

Art. 1093. Het aanvaarden eener erfenis heeft eene terugwerkende kracht tot op den dag waarop dezelve is opengevallen.

Art. 1104. De erfgenaam die de nalatenschap verwerpt wordt geacht nooit erfgenaam te zijn geweest.

Art. 1146. De erfgenamen, die eene erfenis hebben aanvaard, moeten in de betaling der schulden, legaten en andere lasten, zooveel dragen als in evenredigheid staat met hetgeen ieder uit de nalatenschap ontvangt.

Art. 4 *B. Rv.* De dagvaardingen en alle andere exploiten zullen gedaan worden op de wijze als volgt:

6°. Ten aanzien van overledenen, aan de gezamenlijke erfgenamen en in ééns, zonder uitdrukking van namen of woonplaatsen, ter laatste woonplaats van overledene; edoch niet langer dan gedurende een jaar na het overlijden.

Art. 254 *B. Rv.* De loop van een regtsgeding wordt geschorst:

1°. Door den dood van een der partijen.

Art. 255, *lid a en b.* In geen dezer gevallen zal de schorsing plaats hebben of de beslissing van het regtsgeding opgehouden worden, wanneer hetzelve in staat van wijzen is.

In de drie eerste gevallen, in het voorgaande artikel vermeld, wordt, wat deze schorsing betreft, een regtsgeding gehouden in staat van wijzen te zijn, zoodra de conclusien op de teregtzitting zijn genomen.

Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot dat bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld. *a*)

De staat moet zich door den regter doen in het bezit stellen, en is, op straffe van vergoeding van kosten, schade en interessen, gehouden de nalatenschap te laten verzegelen, en eene boedelbeschrijving te doen opmaken, in den vorm, voor de aanvaarding van nalatenschappen onder het voorregt van boedelbeschrijving vastgesteld. *b*) (C. 724, 769 v.; B. 312 v., 325 v., 597, 617, 639, 854 nº. 1, 865, 1002, 1003, 1070 v., 1090 v, 1103 v., 1172 v., 1335, 1354, 1564; 1754, 1767, 1780, 1856, 1863; Rv. 4 nº. 6, 254 v.)

881. De erfgenaam heeft eene regtsvordering *c*) tot verkrijging der erfenis *d*) tegen alle degenen die, het zij onder dien titel of zonder titel in het bezit zijn van de geheele nalatenschap, of van een gedeelte *c*) daarvan, mitsgaders tegen degenen, die met arglist hebben opgehouden te bezitten.

Hij kan deze regtsvordering instellen voor het geheel, indien hij alleen erfgenaam is, en voor zijn aandeel, zoo er meerdere erfgenamen zijn.

Die regtsvordering strekt tot afgifte van al hetgeen zich, onder welken titel ook, in de nalatenschap bevindt, met de vruchten, inkomsten en schadeloosstelling, volgens de regelen welke in den derden titel van dit boek ten aanzien van de opvordering van eigendom zijn voorgeschreven. (B. 620, 629 v., 1002*b*, 1164, 1370, 1573; Rv. 129*c*.) *e*)

Art. 256. De oorzaak der schorsing van het regtsgeding moet, indien hetzelve niet is in staat van wijzen, van wege de belanghebbenden aan de partij worden beteekend, en zonder zoodanige beteekening, kan het regtsgeding, al mogten zoodanige oorzaken bestaan, worden voortgezet.

Alle procedures na deze beteekening zijn nietig en zonder eenig gevolg......

Art 257. De beteekening in het vorige artikel vermeld moet de verklaring behelzen dat het regtsgeding wordt hervat op de laatste gedingstukken, benevens eene nieuwe procureur-stelling.

Art. 258, *lid a.* Indien de beteekening dit een en ander niet inhoudt, heeft de wederpartij het regt om op de gewone wijze te dagvaarden tot hervatting van het regtsgeding, achtervolgens de laatste gedingstukken.

a) *Art.* 1003 *B W.* Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot het bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld. — Vgl. art. 617, en zie Opzoomer IV bl. 181 v.

b) *Art.* 1172 *B. W.* Wanneer, bij het openvallen eener nalatenschap, zich niemand opdoet die daarop aanspraak maakt, of wanneer de bekende erfgenamen dezelve verwerpen, wordt de nalatenschap als onbeheerd beschouwd.

Art. 1173. De arrondissements-regtbank, onder welker ressort de nalatenschap opengevallen is, moet op verzoek der belanghebbende personen, of op de voordragt van het openbaar ministerie, eenen curator benoemen.

Indien de curatele verleend wordt ter zake dat zich niemand opdoet, die als erfgenaam aanspraak op de nalatenschap maakt, benoemt de regtbank bij voorkeur tot curator den gestelden uitvoerder van den uitersten wil, ten ware deze mogt verlangen door een ander vervangen te worden.

Art. 1174. De curator is gehouden de nalatenschap te doen verzegelen, en door eenen notaris eene boedelbeschrijving te doen opmaken, mitsgaders de nalatenschap te beheeren en tot effenheid te brengen.

Hij is verpligt door oproepingen in de openbare nieuwspapieren of andere doelmatige middelen, de erfgenamen op te sporen.

Hij moet in regten optreden ten aanzien der regtsvorderingen, die tegen de nalatenschap zijn aangevangen, en alle regten, die den overledene toebehoorden, uitoefenen en voortzetten. Hij is verpligt het gereed geld, hetwelk zich in de nalatenschap bevindt, mitsgaders de opbrengst der verkochte roerende en onroerende goederen, in de kas der geregtelijke consignatien te storten, ten einde te strekken tot behoud der regten van de belanghebbende partijen, en daarvan, aan wien zulks zal behooren, rekening te doen.

Art. 1175. Indien zich, na verloop van drie jaren, te rekenen van het openvallen der nalatenschap, geen erfgenaam opdoet, zal de slotrekening moeten worden gedaan aan den staat, welke bevoegd zal zijn om zich bij voorraad in het bezit der nagelaten goederen te doen stellen.

Art. 1176. De bepalingen voorkomende in art. 522, mitsgaders in art. 1082, 1083, 1084, 1085 en 1087, zijn ook op de curators van onbeheerde nalatenschappen toepasselijk. — Zie Opzoomer IV bl. 160 (2).

c) *Art.* 129, *lid c*, *B. Rv.* De gemengde regtsvordering is dezoodanige welke te gelijk persoonlijk en zakelijk is, te weten:

De vordering tot verkrijging eener erfenis......

d) In de O. E., niet in art. 5 der *Wet van* 8 *Jan.* 1824 (Stb. nº. 9), zijn de woorden „tot verkrijging der erfenis" *cursief* gedrukt.

e) Regulariter definiendum est eum demum teneri petitione hereditatis, qui vel ius pro herede vel pro possessore possidet vel rem hereditariam, licet minimam ... Pro herede possidet, qui putat se heredem esse..... Pro possessore vero possidet praedo, qui interrogatus, cur possideat, responsurus sit, quia possideo..... *L.* 9, 11, 12 *D. de Hered. petit.* (5.3).

Semper, qui dolo fecit, quo minus haberet, pro eo habendus est, ac si haberet. *L.* 157 § 1. *D. de Reg. Juris.* (50.17). Vg. art. 620 B. W.

Art. 1555 *Ontwerp* 1820. Regt van erfgenaamschap

882. Die regtsvordering verjaart door een tijdsverloop van dertig jaren, te rekenen van den dag waarop de erfenis is opengevallen. (B. 324, 1002, 2004.)

883. Ten einde als erfgenamen te kunnen optreden, moet men bestaan op het oogenblik dat de erfenis is opengevallen, met inachtneming van den regel, bij artikel 3 van dit Wetboek vastgesteld. (C. 725; B. 878, 946, 1716.) *a*)

884. *Geen vreemdeling is bevoegd om als erfgenaam op te treden in de goederen, welke zijn bloedverwant, het zij vreemdeling, het zij Nederlander, in het koningrijk bezit, dan alleen in de gevallen, waarin een Nederlander van zijnen bloedverwant, goederen in het land van dien vreemdeling bezittende, zoude kunnen erven, en op dezelfde wijze.* (C. 726; A. 9; B. 5, 7, 957.) *b*)

Bij artikel 1 der *Wet van den 7den April* 1869 (Stb. nº. 56) *c*) is dit artikel afgeschaft, en voorts bepaald:

Indien eene nalatenschap, waartoe zoo wel goederen in Nederland als buiten 's lands behooren, gedeeld wordt tusschen vreemdelingen en Neder-

is dat reële regt, waardoor erfgenamen regtsvordering verkrijgen tegen allen, die, of als vermeende erfgenamen zich in het bezit eener geheele of gedeeltelijke erfenis bevinden, of ook bloote houders van eene geheele of gedeeltelijke erfenis zijn.

Art. 1558. Het onderscheid tusschen de regtsvordering in art. 1555 opgegeven, en de reclame van eigendom, bestaat daarin, dat het in deze actie genoegzaam is te bewijzen, dat men erfregt hebbe, terwijl in de eigendoms-reclame altijd regt van eigendom bewezen moet worden.

Art. 1559. De bevoegdheid tot deze regtsvordering komt toe aan allen, die kunnen bewijzen, op eene der in de volgende afdeeling vermelde wijzen erfgenaamsregt op de erfenis bekomen te hebben.

Art. 1560. Wanneer er meer dan één erfgenaam is, komt de in art. 1555 vermelde regtsvordering aan allen, gezamenlijk zoo wel als afzonderlijk, toe.

Art. 1561. De regtsvordering in art. 1555 vermeld, heeft geene plaats, dan alleen tegen bezitters of houders der erfenis of gedeelte van dezelve.

De bepalingen van art. 992 en 993 [ficta possessio] zijn op deze regtsvordering toepasselijk.

Art. 1562. De regtsvordering in art. 1555 vermeld, heeft geene plaats tegen alle bezitters, maar alleen tegen de zoodanigen, die, of zelven onder den titel van erfregt bezitten, of geheel geen titel van bezit kunnen aantoonen. Tegen alle andere bezitters, het zij dan ter goeder, het zij ter kwader trouw, kunnen alleen de regtsvorderingen plaats hebben, hierboven in den derden en zesden titel van dit boek [Eigendom en Bezit] opgegeven.

Art. 1563. Tot de personen, welke volgens het vorig artikel gerekend worden onder den titel van erfregt te bezitten, behooren ook de zoodanigen, op welke het bezit der erfenis in geschil, door erfenis, van den oorspronkelijken onwettigen bezitter is overgegaan, en kunnen dus ook zij, na het overlijden van dien oorspronkelijken bezitter, tot uitkeering der erfenis aangesproken worden. —

De bekende vragen, waartoe artikel 881 aanleiding geeft, bepaaldelijk of deze actie ook aan den kooper der erfenis toekomt, of zij ook voor een enkel stuk goed der nalatenschap, en tegen bloote houders kan worden ingesteld, enz. worden uitvoerig behandeld door Diephuis IV nº. 442 v.; Opzoomer IV bl. 157 v., 184 v. Zie ook des laatsten aant. op artt. 620 en 629.

a) „Dit artikel had vlak achter art. 877 moeten staan." Opzoomer IV bl. 152 (1).

Art. 725 *C. C.* Pour succéder, il faut nécessairement exister à l'instant de l'ouverture de la succession. — Ainsi, sont incapables de succéder: 1º Celui qui n'est pas encore conçu; — 2º L'enfant qui n'est pas né viable; — 3º Celui qui est mort civilement.

Art. 946 *lid a, B. W.* Om uit krachte van eenen uitersten wil iets te kunnen genieten, moet men bestaan op het oogenblik van den dood des erflaters, met inachtneming van den regel bij art. 3 van dit Wetboek vastgesteld.

Art. 3 *B. W.* Het kind, van hetwelk eene vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zoo dikwijls deszelfs belang zulks vordert.

Dood ter wereld komende, wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

b) *Art.* 9 *Alg. Bep.* Het burgerlijk regt van het Koningrijk is hetzelfde voor vreemdelingen, als voor de Nederlanders, zoo lange de wet niet bepaaldelijk het tegendeel vaststelt.

Art. 726 *C. C.* Un étranger n'est admis à succéder aux biens que son parent, étranger ou Français, possède dans le territoire de l'Empire, que dans les cas et de la manière dont un Français succède à son parent possédant des biens dans le pays de cet étranger, conformément aux dispositions de l'article 11, au titre *de la Jouissance et de la Privation des droits civils.*

Art. 957 *B. W.* (afgeschaft bij de in noot *c*) afgedrukte Wet van 7 April 1869 (*Stb.* nº. 56)). Een vreemdeling kan in het koningrijk niets bij uitersten wil bekomen, dan voor zoo ver dezelfde bevoegdheid aan den Nederlander in het land waartoe die vreemdeling behoort is toegestaan. — Vg. Voorduin IV bl. 11 v.; Diephuis IV, nº. 435 v.; Opzoomer IV bl. 151 (2).

c) Wij WILLEM III, *enz.*

Allen die deze zullen zien, *enz.*

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat het wenschelijk is, de vreemdelingen ook ten opzigte der bevoegdheid om als erfgenamen op te treden en schenkingen aan te nemen met Nederlanders gelijk te stellen, zonder beding van wederkeerigheid;

Zoo is het, *enz.*

Art. 1. De artikelen 884 en 957 van het Burgerlijk Wetboek worden afgeschaft.

Indien eene nalatenschap, *enz.* [als in den tekst.]

2. *Art.* 1718 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen als volgt: „De bepalingen van het tweede lid en van het laatste lid van art. 951, mitsgaders artt. 953, 954, 956 en 958 zijn op schenkingen toepasselijk."

landers, nemen de laatstgenoemden eene waarde vooruit, evenredig naar de mate van hun erfdeel met de waarde der goederen, van welker eigendomsverkrijging zij door buitenlandsche wetten of gewoonten zijn uitgesloten.

De waarde wordt vooruit genomen op de goederen der nalatenschap, ten aanzien waarvan de uitsluiting niet bestaat. *a*)

885. Als onwaardig om erfgenamen te zijn *b*), worden beschouwd en als zoodanig van de erfenis uitgesloten: *c*)

1°. Hij, die veroordeeld is *d*), ter zake dat hij den overledene heeft omgebragt *e*) of getracht *f*) heeft om te brengen; (Sr. 2; Stb. 1854 n°. 102, a. 10; Stb. 1860 n°. 102; Stb. 1870 n°. 162, a. 6.)

2°. Hij, die bij regterlijke uitspraak overtuigd *g*) is tegen den erflater lasterlijk *h*) te hebben ingebragt eene beschuldiging *j*) van een misdrijf waartegen eene onteerende straf *k*) is bedreigd; (B. 1408 v.; Sr. 367 v.; Sv. 14, 15.) *l*)

3°. Hij, die den overledene door geweld of feitelijkheid belet heeft zijnen uitersten wil te maken of te herroepen; *m*) (B. 922, 1039 v.)

4°. Hij, die den uitersten wil van den overledene heeft verduisterd, vernietigd of vervalscht. — (C. 727; B. 880, 886, 959.)

3. Deze Wet is verbindend op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen *enz.*

Gegeven te 's Gravenhage, den 7den April 1869.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
VAN LILAAR.

Uitgegeven den *tienden* April 1869.
De Minister van Justitie,
VAN LILAAR.

a) Deze bepaling is, bij amendement, door Mr. J. Heemskerk Azn. in de wet gebracht. Zij is ontleend aan art. 2 der *Fransche* Wet van 14 Juli 1819, houdende afschaffing der artt. 726 en 912 C. C., en aan art. 4 der *Belgische* Wet van 27 April 1865, van gelijke strekking, en heeft, ofschoon algemeen luidende, blijkens hare geschiedenis, in het bijzonder ten doel, „in het geval, dat tusschen Nederlanders en vreemden eene nalatenschap moet worden verdeeld, waartoe onroerende goederen behooren, die in Engeland zijn gelegen, te gemoet te komen aan de moeijelijkheden, die bij de scheiding zouden kunnen ontstaan uithoofde der voorschriften van het Engelsche regt, welke de eigendomsverkrijging van onroerende goederen door vreemden — niet alleen uit kracht van het erfregt, maar krachtens welken titel ook — nog steeds aan beperkingen onderwerpen." — Zie voorts Opzoomer IV bl. 151 (2).

b) *Art.* 727 *C. C.* Sont indignes de succéder, et comme tel exclus des successions: 1° Celui qui serait condamné pour avoir donné ou tenté de donner la mort au défunt; — 2° Celui qui a porté contre le défunt une accusation capitale jugée calomnieuse; — 3° L'héritier majeur qui, instruit du meurtre du défunt, ne l'aura pas dénoncé à la justice.

Art. 728. Le défaut de dénonciation ne peut être opposé aux ascendants et descendants du meurtrier, ni à ses alliés au même degré, ni à son époux ou à son épouse, ni à ses frères ou sœurs, ni à ses oncles et tantes, ni à ses neveux et nièces.

Art. 959. *B. W.* Hij, die veroordeeld is omdat hij den erflater heeft omgebragt; hij, die den uitersten wil des erflaters heeft verdonkerd, vernietigd of vervalscht; of die den erflater door geweld of dadelijkheden heeft belet zijnen uitersten wil te herroepen of te veranderen, zal, evenmin als zijn mede-echtgenoot en zijne kinderen, uit den uitersten wil eenig voordeel kunnen genieten. —

Het is het algemeen aangenomen gevoelen, dat men, om, als onwaardig, te zijn uitgesloten, onwaardig verklaard moet worden bij rechterlijk vonnis. Diephuis IV n°. 480v. vindt nochtans voor dat gevoelen geen grond in de wet. Zie tegen zijn betoog Opzoomer IV, bl. 193v. Vg. ook art. 887: „kinderen van een *onwaardig verklaarden* persoon."

c) Diephuis, IV n°. 482, is, in zijn stelsel consequent, van oordeel, dat de onwaardigheid, zoodra zij bestaat, van rechtswege de wettelijke inbezittreding uitsluit. Volgens het gewone gevoelen is dit natuurlijk het geval niet. Vg. Opzoomer IV bl. 193 v.

d) Als hoofddader of medeplichtige. Waar echter, om welke reden ook — vg. o. a. art. 328 Wetb. v. Strafr. — geen veroordeeling plaats heeft, mist de bepaling haar toepassing.

e) *omgebragt.* Zie Diephuis IV n°. 467; Opzoomer IV bl. 169 (5).

f) *getracht*, d. i. gepoogd. Zie art. 2 Wetb. v. Strafr., art. 10 der *Wet van* 29 *Juni* 1854 (*Stb.* n°. 102), het eenig art. der *Wet van* 25 *Decemb.* 1860 (*Stb.* n°. 102) en art. 6 der *Wet van* 17 *Septemb.* 1870 (*Stb.* n°. 162). In art. 959 is de poging geen oorzaak van onwaardigheid.

g) d. i. dus veroordeeld, hetzij in een strafgeding (art. 367 Wetb. v. Strafr.), hetzij in een burgerlijk geding (art. 1408 B. W.)

h) *calomnieuse*: *Art.* 527, 2° *C. C.*" Wanneer de erfgenaam haar heeft ingebracht, „wetende, dat zij onwaar was, en met de bedoeling om daardoor den erflater, ofschoon onschuldig, te doen vervolgen." Diephuis IV n°. 472.

j) d. i. eene klacht of aangifte. Vg. artt. 14 en 15 Wetb. v. Strafv.

k) *une accusation capitale*: *Art.* 527 2° *C. C.*

l) Deze bepaling komt niet voor in art. 959.

m) *of te herroepen.* Deze woorden ontbraken in het Ontwerp van 1828 (Voorduin IV bl. 17). „Onder *herroepen* is *veranderen* (zie art. 959) begrepen." Opzoomer IV bl. 170 (3).

886. De erfgenaam, die uit hoofde van onwaardigheid van de erfenis is uitgesloten, is gehouden tot de teruggave *a*) van alle vruchten en inkomsten, waarvan hij sedert het openvallen der erfenis genot heeft gehad. *b*) (C. 729; B. 634.)

887. Kinderen van eenen onwaardig verklaarden persoon, uit eigen hoofde *c*) tot de erfenis komende, zijn niet uitgesloten door de schuld van hunne ouders *d*); doch deze zijn in geen geval bevoegd om van de goederen dier nalatenschap het vruchtgenot te vorderen, hetwelk de wet aan ouders op de goederen van hunne kinderen toekent. *e*) (C. 730; B. 366, 894, 899*b*.) *f*)

888. Plaatsvervulling geeft aan den vertegenwoordigenden persoon het regt om te treden in de plaats, in den graad en in de regten *g*) van dengenen die vertegenwoordigd wordt. (C. 739; B. 913, 961*d*, 1106, 1135*c*.) *h*)

889. Plaatsvervulling heeft in de regte nedergaande wettige *j*) linie in het oneindige *k*) plaats.

Dezelve wordt in alle gevallen toegelaten, het zij de kinderen van den overledene te zamen tot de erfenis komen met de nakomelingen van een vooroverleden kind, het zij, alle de kinderen van den overledene vóór hem gestorven zijnde, de nakomelingen dier vooroverledene kinderen zich onderling in gelijke of ongelijke graden bestaan. (C. 740; B. 335, 913, 919 v., 1022) *l*)

890. Er bestaat geene plaatsvervulling ten opzigte van naastbestaanden in de opgaande linie. De naaste in ieder der beide linien sluit ten allen tijde dengenen uit, die in eenen verderen graad is. (C. 741; B. 900*b*.) *m*)

891. In de zijdlinie *m*) wordt de plaatsvervulling toegelaten ten voordeele *n*)

a) *tot de teruggave van* ... Natuurlijk in de eerste plaats tot de teruggave der nalatenschap zelve.

b) Hij is dus van gunstiger toestand dan de bezitter te kw. tr., die, volgens art. 634, ook moet teruggeven „de vruchten die niet genoten zijn, indien de eigenaar die had kunnen genieten." Zie over de reden van dit verschil, Opzoomer IV bl. 195 v.

c) Het artikel onderstelt, blijkens de slotbepaling, dat de onwaardige vader of moeder *in leven is*, en dan kan er natuurlijk geen sprake zijn van plaatsvervulling (zie art. 894). Over de belangrijke vraag of de kinderen van den overleden onwaardige bij plaatsvervulling tot zijne erfenis kunnen komen, zie Opzoomer IV bl. 168 (4), ook 163 (1), en inzonderheid Marcadé III n°. S5.

d) *Lees:* van hunnen vader of hunne moeder (de leur père: art. 730 C. C.)

e) *Art* 366 *B. W.* Gedurende het huwelijk, heeft de vader, en, na deszelfs ontbinding, heeft de langstlevende vader of moeder, het vruchtgenot van de goederen, welke aan hunne kinderen toebehooren, tot dat deze den vollen ouderdom van twintig jaren hebben bereikt, of eerder mogten zijn gehuwd.

f) *Art.* 730 *C. C.* Les enfants de l'indigne, venant à la succession de leur chef, et sans le secours de la représentation, ne sont pas exclus pour la faute de leur père; mais celui-ci ne peut, en aucun cas, réclamer, sur les biens de cette succession, l'usufruit que la loi accorde aux pères et mères sur les biens de leurs enfants.

g) „Men treedt natuurlijk in de regten, niet die de vertegenwoordigde had, maar die hij zou hebben, zoo hij nog in leven was, en hem zelven de nalatenschap was toegevallen; nu toch heeft hij, die vóór den erflater overleden is, inderdaad nooit regten op de bedoelde nalatenschap gehad." Diephuis IV n°. 506.

h) *Art.* 739 *C. C.* La représentation est une fiction de la loi, dont l'effet est de faire entrer les représentants dans la place, dans le degré et dans les droits du représenté.

Art. 1959 *Ontwerp* 1820. Representatie wordt genoemd die bepaling der wet, waardoor een verder bloedverwant optreedt in de plaats en in den graad van eenen vooroverledenen naderen bloedverwant.

Art. 923 *Wetboek* 1830. Plaatsvervulling is eene wetsbepaling, ten gevolge hebbende om den vertegenwoordigden persoon te doen treden in de plaats, in den graad, en in de regten van dengenen die vertegenwoordigd wordt. Zie Voorduin IV bl. 20. —

Over het begrip van de *plaatsvervulling* of *vertegenwoordiging*, zie Opzoomer IV bl. 162 v. Hij zelf (bl. 165 v.) geeft van haar deze bepaling: „het optreden van één of meer bloedverwanten van een verderen graad in de plaats van een bloedverwant van naderen graad, die vóór den erflater overleden is."

j) De plaatsvervulling wordt in deze afdeeling alleen voor de wettige bloedverwanten geregeld. Vg. artt. 335, 919 en 920.

Art. 913 *B. W.* In geval een natuurlijk kind vooroverleden is, zijn deszelfs wettige kinderen en afstammelingen bevoegd de bij artikel 910 en 912 aan hen toegekende voordeelen te vorderen.

k) „Met het oog op art. 908 sterk genoeg!" Opzoomer IV bl. 166 (6).

l) *Art.* 1960 *Ontwerp* 1820. Representatie heeft in de regte nederdalende lijn altijd plaats; en in allen gevalle, het zij er kinderen van den overledene en nakomelingen van vooroverledene kinderen te zamen aanwezig zijn, het zij dat, al de kinderen van den overledene vóór hem gestorven zijnde, derzelver nakomelingen alleen in wezen zijn, en zulks zonder onderscheid, of deze zijn in gelijken of in ongelijken graad tot den overledene.

m) *Art.* 741 *C N.* La représentation n'a pas lieu en faveur des ascendants; le plus proche, dans chacune des deux lignes, exclut toujours le plus éloigné.

Art. 1961 *Ontwerp* 1820. In de regte opgaande lijn heeft geen representatie plaats; de naaste bloedverwant in elke lijn sluit altijd den meer verwijderden uit.

n) *ten voordeele*. Deze woorden moeten hier

van kinderen en nakomelingen van des overledenens broeders en zusters, het zij die gezamenlijk met hunne ooms of moeijen tot de nalatenschap komen, het zij dat, na het vooroverlijden der broeders en zusters van den overledene, de erfenis overga tot derzelver nakomelingen, aan elkander in gelijke of in ongelijke graden bestaande. (C. 742; B. 892, 902 v., 907.) *a*)

892. Plaatsvervulling wordt ook toegelaten in iedere erfopvolging van zijdmagen, wanneer, nevens dengenen die den erflater het naast in den bloede bestaat, er nog kinderen of afkomelingen aanwezig zijn van vooroverleden broeders of zusters van eerstgemelden; in welk geval, deze bij plaatsvervulling met hunne ooms of moeijen, oudooms of oudmoeijen, tot de erfenis geregtigd zijn *b*) (B. 891, 905.) *c*)

893. In alle de gevallen, waarin plaatsvervulling wordt toegelaten, heeft de verdeeling bij staken plaats; indien dezelfde staak verscheidene takken heeft voortgebragt, geschiedt de onderverdeeling in iederen tak wederom bij staken, en onder de personen in denzelfden tak geschiedt de verdeeling bij hoofden. *d*) (C. 743; B. 899*b*, 905*c*.)

894. Niemand kan voor eenen levenden persoon bij plaatsvervulling optreden (C. 744; B. 545 v., 887, 1106) *e*)

895. Een kind ontleent niet van zijne ouders het regt om hen te vertegenwoordigen, en men kan zelfs dengenen vertegenwoordigen wiens boedel men niet heeft willen aanvaarden. *f*) (C. 744; B. 1106, 1135.)

896. De wet slaat geen acht, noch op den aard, noch op den oorsprong der goederen, om de erfopvolging in dezelve te regelen. (C. 732; B. 899, 918.) *g*)

wel" de algemeene beteekenis hebben van *„ten opzigte"*, vermits plaatsvervulling, gelijk zij ten voordeele van eenen verderen graad werken kan, zoo ook kan werken tot diens nadeel." Diephuis IV n°. 525. Dit laatste is b. v. het geval „dans le cas où les frères et soeurs du défunt étant prédécédés, la succession se trouve dévolne à leurs descendants en degrés éganx." Toullier (aangehaald door Opzoomer IV bl. 167 (1).

a) *Art.* 742 *C. N.* En ligne collatérale, la représentation est admise en faveur des enfants et descendants de frères ou sœurs du défunt, soit qu'ils viennent à sa succession concurremment avec des oncles ou tantes, soit que tous les frères et sœurs du défunt étant prédécédés, la succession se trouve dévolue à leurs descendants en degrés égaux oui négaux.

Art. 1962 *Ontwerp* 1820. In de zijdlijn is de representatie onbepaald toegelaten, ten behoeve van alle nakomelingen van broeders of zusters, het zij dezelven te zamen met hunne ooms en moeijen erven, het zij dat al de broeders en zusters van den overledene vóor hem gestorven zijnde, de erfenis is vervallen op derzelver nakomelingen; zonder onderscheid, of dezelve den overledene in gelijken of in ongelijken graad bestaan.

b) *in welk geval — geregtigd zijn.* Deze slotwoorden zijn natuurlijk geheel overbodig. Zie Opzoomer IV bl. 167 (2).

c) Deze plaatsvervulling is aan den Code onbekend. „Bij gelegenheid der behandeling van de vraagpunten van stellige wetgeving (Februarij 1823), werd in committé-generaal de vraag geopperd, en met eene meerderheid van 59 tegen 2 stemmen, *toestemmend* beantwoord: „Zal in de zijdlinie de representatie plaats moeten grijpen telken reize, wanneer een oom tevens met zijne neven opkomt?" Voorduin IV bl. 20 v.

Art. 927 *Wetboek* 1830. Plaatsvervulling wordt ook toegelaten in iedere erfopvolging van zijdmagen ten voordeele der kinderen en afstammelingen van broeders en zusters van degenen die, uit hoofde der nabijheid van hunnen graad van bloedverwantschap indien die kinderen en afstammelingen waren uitgesloten, alleen tot de erfenis zouden geroepen zijn. Zie Voorduin IV bl. 22 v.

d) „Dit artikel had even goed weg kunnen blijven. Behalve dat het onnauwkeurig en slecht geredigeerd is, spreekt het hier gezegde van zelf. Wat toch is het noodwendige gevolg der plaatsvervulling, der wettelijke substitutie, anders dan juist die verdeeling „in stirpes"? Opzoomer IV bl. 165 (4).

e) *Art.* 744 *C. N.* On ne représente pas les personnes vivantes, mais seulement celles qui sont mortes naturellement ou civilement. — On peut représenter celui à la succession duquel on a renoncé.

Art. 1967. *Ontwerp* 1820. In geen geval kan iemand die nog leeft gerepresenteerd worden, zelfs niet ten aanzien eener erfenis, welke hij verworpen heeft.

Art. 1106 *B. W.* Hij die eene erfenis verworpen heeft kan nimmer bij plaatsvervulling vertegenwoordigd worden; indien hij de eenige erfgenaam in zijnen graad is of indien alle de erfgenamen de erfenis verwerpen, komen de kinderen uit eigen hoofde en erven bij gelijke deelen.

f) Vg. *lid b* van het in de vorige noot afgedrukte *art.* 744 C. C. en het mede aldaar afgedrukte *art.* 1967 *Ontwerp* 1820. — Zie ook Opzoomer IV bl. 165.

g) „Het is dus voortaan onverschillig of de goederen roerend zijn of onroerend, aangeërfd of aangekocht, van vaders of van moeders zij afkomstig. De oude regel van het schependomsrecht, dat het goed gaan moest, van waar het gekomen is, geldt niet meer." Opzoomer IV bl. 159 Vg. Voorduin IV bl. 3, VII. Opzoomer, t. a. p. (3) beroept zich op art. 918, ten bewijze dat er nog in één geval op

897. Alle erfenissen welke, het zij geheellijk, het zij voor een gedeelte, aan bloedverwanten in de opgaande of zijdlinie te beurt vallen, worden in twee gelijke deelen gekloofd, waarvan het eene aan de nabestaanden in de vaderlijke, en het andere aan die in de moederlijke linie, te beurt valt, behoudens de bepalingen in artikel 901, 902 en 906, voorkomende. *a*)

De erfenis kan nimmer uit de eene linie tot de andere overgaan, dan wanneer er in ééne der beide linien, noch bloedverwant in de opgaande linie, noch zijdmaag *b*) gevonden wordt. *c*) (C. 733; B. 346 v., 900, 903, 904, 908.)

898. Deze eerste verdeeling tusschen de vaderlijke en de moederlijke linien daargesteld zijnde, heeft er geene verdere kloving tusschen de onderscheidene takken plaats; maar de helft, aan iedere linie te beurt gevallen, behoort aan den erfgenaam, of de erfgenamen, welke den overledene het naast in graad bestaan, behoudens het geval van plaatsvervulling. (C. 734; B. 888, 893.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de erfopvolging in de wettige nederdalende, opgaande en zijdlinie. d)

899. De kinderen of hunne afstammelingen erven van hunne ouders, grootouders, of verdere bloedverwanten in de opgaande linie, zonder onderscheid van kunne of eerstgeboorte, en zelfs wanneer zij uit verschillende huwelijken verwekt zijn.

Zij erven voor gelijke deelen bij hoofden *e*), wanneer zij allen in den eersten graad zijn en uit eigen hoofde geroepen worden *f*); zij erven bij staken, wanneer zij allen, of een gedeelte hunner, bij plaatsvervulling opkomen. (C. 745; B. 196, 332 v., 887, 888 v., 893, 911, 1106.)

900. Indien de overledene noch nakomelingen, noch broeders of zusters achtergelaten heeft, wordt de nalatenschap in twee gelijke deelen tusschen de bloedverwanten in de vaderlijke, en die in de moederlijke opgaande linie verdeeld, behoudens de bepaling van artikel 906. *g*)

De naaste in graad in de opgaande linie bekomt de helft aan zijne linie behoorende, met uitsluiting van alle anderen. *h*)

Bloedverwanten in de opgaande linie, van denzelfden graad, erven bij hoofde. (C. 746; B. 890, 898, 917.) *j*)

den oorsprong der goederen gelet wordt. Zie ook art. 747 C. C.

a) *behoudens* enz. Volgens Opzoomer IV bl. 161 (1), had men, in deze „overtollige" bijvoeging, ook art. 904 kunnen vermelden; volgens Diephuis IV n°. 500, bovendien het geval, dat alleen volle broeders en zusters of hunne afstammelingen de erfenis te verdeelen hebben.

b) *Art.* 908, *lid a*, *B. W.* Bloedverwanten welke den overledene verder dan in den twaalfden graad bestaan erven niet.

c) „Men kan niet zeggen, dat er in dat geval overgang plaats heeft; men moest zeggen, dat de deeling, die door het begrip van overgang ondersteld wordt, geen plaats heeft." Opzoomer IV bl. 161 (1). De bepaling is bovendien overtollig, om

Art. 908, *lid b*, *B. W.* Indien in de eene linie geene bloedverwanten van den graad, waarin men erven kan, gevonden worden, bekomen de bloedverwanten in de andere linie de geheele erfenis.

d) Vg. de *Wet van den* 13den *Mei* 1859 (*Stb.* n°. 86), *op het regt van successie en van overgang*, gewijzigd bij die *van* 28 *Mei* 1869 (*Stb.* n°. 95.)

e) In art. 23 der *Wet van* 8 *Januari* 1824 (*Stb.* n°. 9) staat: *of* bij hoofden. — „*Voor gelijke deelen* had er òf tweemaal òf in het geheel niet moeten staan. Of wel, men had het tweede *zij erven* moeten weglaten." Opzoomer IV bl. 171. (1).

f) Men had de woorden: *in den eersten graad en* moeten weglaten. „Het erven voor gelijke deelen bij hoofden toch is blijkbaar steeds aan het opkomen uit eigen hoofde verbonden, en dat kan men, ook zonder juist in den eersten graad te zijn, wanneer b. v. de eenige erfgenaam in den eersten graad onwaardig was of verworpen heeft." Diephuis IV n°. 533. Zie ook Opzoomer IV bl. 171 (2).

g) *Art.* 906 *B. W.* De langstlevende vader of moeder erft alleen de geheele nalatenschap van zijn kind, hetwelk zonder afkomelingen en zonder broeders of zusters na te laten, overleden is

h) *Art.* 890 *B. W.* Er bestaat geene plaatsvervulling ten opzigte van naastbestaanden in de opgaande linie. De naaste in ieder der beide linien sluit ten allen tijde dengenen uit, die in eenen verderen graad is. — „Hieruit volgt tevens, dat wanneer er geene broeders of zusters, maar vader en moeder beide nog in leven zijn, deze als ouders alles erven van hun eenig kind." Diephuis IV n°. 550.

j) *Art.* 905, *lid a en b*, *B. W.* Bij gebreke van

901. Wanneer de vader en de moeder van eenen persoon, welke zonder nakomelingen overleden is, hem overleven, bekomt ieder hunner een derde gedeelte der nalatenschap, indien de verstorvene slechts éénen broeder, of ééne zuster *a*) heeft achtergelaten, welke het overige derde gedeelte bekomt.

De vader en de moeder erven ieder voor een vierde gedeelte, indien de overledene meerdere broeders of zusters *a*) heeft achtergelaten, en in dat geval, vallen aan deze laatstgemelde de twee overige vierde gedeelten te beurt. (C. 748, 751; B. 897.) *b*)

902. Wanneer de vader of de moeder van iemand, zonder nakomelingen overleden, vóór hem gestorven is, zal de langstlevende de helft der nalatenschap bekomen, indien de overledene slechts éénen broeder of ééne zuster *a*) achterlaat; één derde, indien hij er twee achtergelaten heeft; en één vierde gedeelte, indien er meerdere broeders of zusters *a*) achtergebleven zijn. De overige deelen vallen aan de broeders en zusters *a*) te beurt. *b*) (C. 749, 751; B. 897.)

903. Indien vader en moeder van eenen persoon, welke zonder nakomelingschap gestorven is, vooroverleden zijn, worden de broeders en zusters *a*) tot de geheele erfenis geroepen, met uitsluiting der bloedverwanten in de opgaande linie, en der overige zijdmagen. *c*) (C. 750; B. 918.)

904. De verdeeling van al hetgeen, volgens de bepalingen der hier-bovenstaande artikelen, aan de broeders en de zusters toekomt, geschiedt onder hen in gelijke deelen, indien zij allen van hetzelfde bed zijn; doch indien zij uit verschillende huwelijken zijn voortgesproten, wordt hetgeen zij erven in twee gelijke deelen tusschen de vaderlijke en de moederlijke linien des overledenen verdeeld; de volle broeders en zusters bekomen hun deel in beide de linien, en die van halven bedde slechts in de linie tot welke zij behooren. Indien er niet dan halve broeders of zusters, van éénen kant slechts, zijn achtergebleven, bekomen zij de geheele nalatenschap, met uitsluiting van alle andere bloedverwanten in de andere linie. *d*) (C. 752; B. 897.)

905. Bij gebreke van broeders en zusters, en tevens van nabestaanden in eene der beide opgaande linien, komt de nalatenschap voor de eene helft aan de in leven zijnde bloedverwanten in de opgaande linie, en voor de wederhelft aan de zijdmagen in de andere linie, met uitzondering van het geval bij het volgende artikel vermeld.

Bij gebreke van broeders en zusters en van nabestaanden in de beide opgaande linien, worden in iedere zijdlinie de naaste bloedverwanten, ieder voor de helft, tot de erfenis geroepen.

Indien er in dezelfde zijdlinie bloedverwanten van denzelfden graad gevonden worden, deelen zij onder elkander bij hoofden, behoudens de bepaling van art. 892. *e*) (C. 753; B. 897, 906)

906. De langstlevende vader of moeder erft alleen de geheele nalatenschap

broeders en zusters, en tevens van nabestaanden in eene der beide opgaande linien, komt de nalatenschap voor de eene helft aan de in leven zijnde bloedverwanten in de opgaande linie, en voor de wederhelft aan de zijdmagen in de andere linie, met uitzondering van het geval bij het volgende artikel vermeld.

Bij gebreke van broeders en zusters en van nabestaanden in de beide opgaande linien, worden in iedere zijdlinie de naaste bloedverwanten ieder voor de helft, tot de erfenis geroepen.

a) „Wat het erf*recht* betreft, is het onverschillig, of zij al dan niet uit hetzelfde huwelijk zijn. Niet wat het erf*deel* betreft. Vg. art. 904." Opzoomer IV bl. 171 (3).

b) *Art.* 897, *lid a, B. W.* Alle erfenissen welke, het zij geheellijk, het zij voor een gedeelte, aan bloedverwanten in de opgaande of zijdlinie te beurt vallen, worden in twee gelijke deelen gekloofd, waarvan het een aan de nabestaanden in de vaderlijke, en het andere aan die in de moederlijke linie, te beurt valt, behoudens de bepalingen in artikel 901, 902 en 906 voorkomende.

c) Vg. de noot *a*) op art. 897.

d) *Indien* enz. Vg. de noot *a*) op art. 897. „Deze bepaling is bijzonder onnauwkeurig. Zij is alleen waar, als er geen vader of moeder is." Opzoomer IV bl. 171 (3). Vg. ook Diephuis IV n°. 547.

e) „Art. 905 § 3 had even goed, als art. 900 § 3, kunnen wegblijven." Opzoomer IV bl. 173 (1).

van zijn kind, hetwelk, zonder afkomelingen en zonder broeders of zusters na te laten, overleden is. (C. 753, 754; B. 897, 900, 905, 917.) *a*)

907. Onder de benaming van broeders en zusters, in deze afdeeling voorkomende, worden steeds de wettige afstammelingen van ieder hunner begrepen. (B. 891, 900—906, 961.) *b*)

908. Bloedverwanten, welke den overledene verder dan in den twaalfden graad bestaan, erven niet. *c*)

Indien in de eene linie geene bloedverwanten van den graad, waarin men erven kan, gevonden worden, bekomen de bloedverwanten in de andere linie de geheele erfenis. (C. 755; B. 345 v., 879, 897.) *d*)

DERDE AFDEELING.

Van erfopvolging wanneer er natuurlijke kinderen aanwezig zijn. e)

909 Indien de overledene wettelijk erkende natuurlijke kinderen heeft achtergelaten, wordt de nalatenschap gebeurd op de wijze als bij de drie *f*) volgende artikelen bepaald is. (C. 756, 757*a*; B. 335 v., 340, 879 nº. 1.) *g*).

a) *Art.* 753. *C. C.* A défaut de frères ou sœurs, ou de descendants d'eux, et à défaut d'ascendants dans l'une ou l'autre ligne, la succession est déférée pour moitié aux ascendants survivants, et pour l'autre moitié, aux parents les plus proches de l'autre ligne. S'il y a concours de parents collatéraux au même degré, ils partagent par tête.

Art. 754 Dans le cas de l'article précédent, le père ou la mère survivant a l'usufruit du tiers des biens, auxquels il ne succède pas en propriété.

Art. 1971 *Ontwerp* 1820. Een der ouders overleden zijnde, erft een langstlevende vader of moeder alleen de geheele nalatenschap van zijn of haar kind, hetwelk, zonder nakomelingen na te laten, overleden is, wanneer er geene broeders of zusters of derzelver nakomelingen, den overledene van beide of van de afgestorvene zijde bestaande, aanwezig zijn.

Art. 940 *Wetboek* 1830. Bij gebreke van broeders en zusters, en ook van nabestaanden in eene der beide opgaande linien, komt de nalatenschap voor de eene helft aan de in leven zijnde bloedverwanten in de opgaande linie, en voor de wederhelft aan de naaste bloedverwanten in de andere linie.

Bij gebreke van broeders en zusters en van nabestaanden in beide opgaande linien, worden in iedere zijdlinie de naaste bloedverwanten, ieder voor de helft, tot de erfenis geroepen.

Indien er in dezelfde linie bloedverwanten van denzelfden graad gevonden worden, deelen zij onder elkander bij hoofden, behoudens de bepaling van artikel 927.

Art. 941. In het geval bij het eerste lid van het vorige artikel vermeld, heeft de langstlevende vader of moeder het vruchtgebruik der goederen, waarvan hij den eigendom niet erft. — Voorduin IV bl. 29 v., IV.

b) *Art.* 891 *B. W.* In de zijdlinie wordt de plaatsvervulling toegelaten ten voordeele van kinderen en nakomelingen van des overledenens broeders en zusters, het zij die gezamenlijk met hunne ooms of moeijen tot de nalatenschap komen, het zij dat, na het vooroverlijden der broeders en zusters van den overledene, de erfenis overga tot derzelver nakomelingen, aan elkander in gelijke of in ongelijke graden bestaande. — Diephuis IV, nº. 538 v.

c) Hoc loco ... admonendi sumus, adgnationis quidem iure admitti aliquem ad hereditatem, *etsi* decimo gradu sit. § 5 *Inst. de Success. Cogn.* (3.5).

Art. 755, *lid a*, *C. C.* Les parents au-delà du douzième degré ne succèdent pas.

d) *Art.* 879, *lid b*, *B. W.* Bij gebreke van bloedverwanten en van eenen overblijvenden echtgenoot, vervallen de goederen aan den staat, onder den last om de schulden te voldoen, voor zoo ver de waarde dier goederen toereikende is.

e) Men zou ten gevolge van dit opschrift slechts denken „aan het geval, dat natuurlijke kinderen als erfgenamen zullen optreden, niet ook aan het geval, dat het hunne nalatenschap geldt, en toch is ook dit laatste een onderwerp van behandeling in deze afdeeling." Diephuis IV nº. 559.

f) *Lees:* vier. Zie Diephuis IV nº. 567. In art. 33 der *Wet van* 8 *Januari* 1824 (*Stb.* nº. 9) staat: twee.

g) *Art.* 340 *B. W.* De erkenning, staande huwelijk, door een der echtgenooten gedaan, ten voordeele van een natuurlijk kind, hetwelk hij, vóór zijn huwelijk, bij eenen anderen persoon dan zijn echtgenoot verwekt heeft, kan noch aan dien echtgenoot, noch ook aan de kinderen uit dat huwelijk geboren, schade toebrengen.

Niettemin zal die erkenning hare gevolgen hebben, na de ontbinding van dat huwelijk, wanneer daaruit geene afkomelingen overblijven.

Décret du 12 *Brumaire An II.* Art. 1. Les enfants actuellement existants, nés hors du mariage, seront admis aux successions de leurs père et mère, ouvertes depuis le 14 Juillet 1789. Ils le seront également à celles qui s'ouvriront à l'avenir, sous la réserve portée par l'article 10 ci-après.

2. Leurs droits de successibilité sont les mêmes que ceux des autres enfants.

9. Les enfants, nés hors du mariage, dont la filiation sera prouvée .... ne pourront prétendre aucun droit dans les successions de leurs parents collatéraux, ouvertes depuis le 14 Juillet 1789.

Mais, à compter de ce jour, il y aura successibilité réciproque entre eux et leurs parents collatéraux, à défaut d'héritiers directs.

10. A l'égard des enfants nés hors du mariage, dont le père et la mère seront encore existants lors de la promulgation du Code Civil, leur état et leurs droits seront en tous points réglés par les dispositions du Code.

Loi du 3 *Vendémiaire An* IV. Art. 13. La loi du 12 Brumaire An II ...... n'aura d'effet qu' compter du jour de sa publication.....

910. Indien de overledene wettige afstammelingen *a*) heeft achtergelaten, erven de natuurlijke kinderen een derde van het aandeel, hetwelk zij zouden gehad hebben, indien zij wettig waren geweest; zij erven de helft der nalatenschap *b*), indien de overledene geene afstammelingen, maar wel bloedverwanten in de opgaande linie, of broeders en zusters, of derzelver *c*) afstammelingen heeft achtergelaten; en drie vierden, indien er slechts nabestaanden in eenen verderen graad *d*) zijn overgebleven.

Indien de wettige erfgenamen den overledene in ongelijke graden bestaan, bepaalt de naaste in de eene linie, zelfs ten aanzien dergenen welke zich in de andere linie bevinden, de hoegrootheid van het aandeel, hetwelk aan het natuurlijk kind verschuldigd is. *e*) (C. 757*b*; B. 955, 963.) *f*)

911. In alle de gevallen, bij het vorige artikel voorzien, wordt het overschot der nalatenschap, op de wijze als bij de tweede afdeeling van dezen titel bepaald is, onder de wettelijke *g*) erfgenamen verdeeld. (B. 879. 899 v.)

912. Indien de overledene geenen bloedverwant in den graad, waarin men erven mag, achtergelaten heeft, bekomen de natuurlijke kinderen de geheele nalatenschap. (C. 758; B. 879, 885, 908, 1103 v.) *h*).

913. In geval een natuurlijk kind vooroverleden *j*) is, zijn deszelfs wettige kinderen en afstammelingen *k*) bevoegd de bij artikel 910 en 912 aan hen toegekende voordeelen te vorderen. (C. 759; B. 889.)

914. De hier-bovenstaande bepalingen zijn niet op in overspel of in bloedschande verwekte kinderen toepasselijk.

Art. 756 *C. C.* Les enfants naturels ne sont point héritiers, la loi ne leur accorde de droits sur les biens de leur père ou mère décédés, que lorsqu'ils ont été légalement reconnus. Elle ne leur accorde aucun droit sur les biens des parents de leur père ou mère.

Art. 724. Les héritiers légitimes sont saisis de plein droit des biens, droits et actions du défunt, sous l'obligation d'acquitter toutes les charges de la succession; les enfants naturels, l'époux survivant et l'Etat doivent se faire envoyer en possession par justice dans les formes qui seront déterminées.

Art. 760. L'enfant naturel ou ses descendants sont tenus d'imputer sur ce qu'ils ont droit de prétendre, tout ce qu'ils ont reçu du père ou de la mère dont la succession est ouverte, et qui serait sujet à rapport, d'après les règles établies à la section II du chapitre VI du présent titre.

Art. 761. Toute réclamation leur est interdite, lorsqu'ils ont reçu, du vivant de leur père ou de leur mère, la moitié de ce qui leur est attribué par les articles précédents, avec déclaration expresse, de la part de leur père ou mère, que leur intention est de réduire l'enfant naturel à la portion qu'ils lui ont assignée. Dans le cas où cette portion serait inférieure à la moitié de ce qui devrait revenir à l'enfant naturel, il ne pourra réclamer que le supplément nécessaire pour parfaire cette moitié.

Art. 1980 *Ontwerp* 1820. Onwettige kinderen, geboren uit de vereeniging van twee personen, welke met elkander hadden kunnen trouwen, en derzelver nakomelingen bij representatie, erven bij versterf, even als wettige kinderen, en te gelijk met dezelve, van hunne moeder.

Zij kunnen, niet erkend zijnde, op de nalatenschap van hunne moeder nimmer aanspraak maken, doch erkend zijnde, erven zij van denzelven, bij het ontbreken van deszelfs wettige descendenten, vader of moeder, broeders of zusters van heelen of halven bedde, en derzelver nakomelingen. In geen geval erven zij van de bloedverwanten van hunnen vader of moeder.

Art. 1981. De nakomelingen van onechte kinderen erven van hen op dezelfde wijze, als nakomelingen van wettige kinderen. Doch indien de onechte kinderen geene nakomelingen nalaten, is hunne moeder alleen tot hunne geheele nalatenschap geregtigd.

a) Zie art. 889 B. W.

b) Zie Diephuis IV n°. 582.

c) d. i. van de broeders en zusters. Zie Diephuis IV n°. 580. De woorden: *of derzelver afstammelingen* kwamen niet voor in art. 945 *Wetboek* 1830. Zie Voorduin IV bl. 41, III, IV. Vg. voorts Opzoomer IV bl. 175 (1).

d) Vg. art. 908.

e) „Terwijl de wetgever er overal op uit is, om de twee lijnen, de vaderlijke en de moederlijke, scherp uit elkaar te houden, maakt hij hier, en wel ten nadeele der natuurlijke kinderen, het recht van de eene tot maatstaf van het recht ook voor de andere." Opzoomer IV bl. 175. „Ik moet bekennen, de reden niet te doorzien, die den wetgever tot deze bepaling heeft bewogen, en vind die noch bij Voorduin, noch bij Asser opgegeven." Diephuis IV n°. 587.

f) *Art.* 955 *B. W.* Indien ouders wettige en ook natuurlijke, doch wettiglijk erkende, kinderen nalaten, zullen deze laatste uit de uiterste wilsbeschikkingen hunner ouders niet meer mogen genieten, dan hetgeen aan hen bij den elfden titel van dit Boek is toegekend.

g) *Lees:* wettige.

h) „In het Ontwerp van 1823 volgde deze bepaling, evenals art. 758 C. N., schoon in een afzonderlijk artikel, onmiddellijk op die van het tegenwoordig art. 910, maar door de latere invoeging van het [volgens Opzoomer IV bl. 174 (4), „geheel overtollige"] art. 911 is zij daarvan afgescheiden." Diephuis IV n°. 591.

j) *vooroverleden.* Zie Diephuis IV n°. 596.

k) *wettige* enz. Art. 759 C. C.: ses enfants ou descendants.

De wet verleent hun alleenlijk het noodige levensonderhoud. (C. 762; B. 327, 328, 338, 384.)

915. Dat onderhoud wordt geregeld overeenkomstig de gegoedheid des vaders of der moeder, en naar het getal en de hoedanigheid *a*) der wettelijke erfgenamen. (C. 763; B. 379; K. 920 n°. 3.) *b*)

916. Indien de vader of de moeder, bij hun leven, aan een in overspel of bloedschande verwekt kind het noodige levensonderhoud heeft verzekerd, kan dat kind geene verdere aanspraak hoegenaamd op de nalatenschap van deszelfs vader of moeder maken. (C. 764; B. 380.) *c*)

917. De nalatenschap van een natuurlijk kind, zonder nakomelingschap *d*) overleden, vervalt aan den vader of aan de moeder, die hetzelve erkend heeft, of aan ieder hunner voor de helft, indien het door beide is erkend *e*) geweest. (C. 765; B. 335, 899, 900, 901, 902, 906, 910, 911.)

918. In geval van vooroverlijden der ouders van een natuurlijk kind, hetwelk geene nakomelingschap *f*) heeft nagelaten, keeren *g*) de goederen, welke hetzelve uit de nalatenschap der ouders verkregen heeft *h*), indien die goederen nog *in natura* in den boedel aanwezig zijn, tot de wettige *j*) afstammelingen van zijnen vader of zijne moeder terug; hetzelfde geldt ten aanzien van actien tot terugvordering, indien er zoodanige bestaan, en van den koopprijs der goederen, zoo dezelve vervreemd zijn, en die koopprijs nog verschuldigd is.

Alle de overige goederen gaan over tot de natuurlijke broeders of *k*) zusters *l*), of tot hunne wettige nakomelingen. (C. 766; B. 889, 903.)

919. De wet kent aan een natuurlijk kind geen regt hoegenaamd toe op de goederen der bloedverwanten van zijne ouders, behalve in het geval bij het volgende artikel vermeld. *m*) (C. 756; B. 335, 345.)

920. Indien een dier bloedverwanten kwam te overlijden, zonder nabestaanden in den erfelijken graad, noch langstlevenden echtgenoot achter te laten, is het natuurlijk erkend kind geregtigd om de nalatenschap te vorderen, met uitsluiting van den staat.

En indien het natuurlijk kind sterft, zonder afstammelingen, noch ouders, noch natuurlijke broeders of zusters of nakomelingen van deze, noch langstlevenden echtgenoot achter te laten, behoort deszelfs nalatenschap insgelijks, en met uitsluiting van den staat, aan de naaste bloedverwanten *n*) van zijnen vader of van zijne moeder, welke hem erkend heeft; en indien hij door beide erkend is, behoort de eene helft zijner nalatenschap aan de naaste bloedverwanten van vaders kant, en de wederhelft aan die van moeders zijde.

De verdeeling in beide linien geschiedt volgens de regelen, omtrent gewone erfopvolging voorgeschreven. (B. 335, 879, 899 v., 908, 909 v., 917, 918, 924.)

a) *Art.* 763 *C. C.*: *la qualité.* „Men wilde in aanmerking nemen, of de wettelijke erfgenamen wettige of slechts natuurlijke bloedverwanten waren, en in welken graad zij den erflater bestonden." Opzoomer IV bl. 177 (2).

b) *Art.* 379 *B. W.* Het onderhoud zal worden geregeld naar evenredigheid der behoeften van dengenen, die hetzelve vordert, en het vermogen van dengenen, die tot dat onderhoud verpligt is.

c) *Art.* 380 *B. W.* Wanneer hij die onderhoud geeft of ontvangt tot zoodanigen staat geraakt, dat de een hetzelve niet meer kan geven, of de andere hetzelve niet meer noodig heeft, hetzij geheel of gedeeltelijk, zal de ontheffing of vermindering daarvan kunnen gevorderd worden. Vg. Opzoomer IV bl. 177.

d) wettige of natuurlijke. Zie Diephuis IV n°. 600.

e) vóór het overlijden van het natuurlijk kind. Diephuis IV n°. 601*a*.

f) Zie de noot (*d*) op het vorige artikel.

g) „De wet noemt dit een *terugkeeren*. Ze wil daarmee zeggen, dat die afstammelingen niet als erfgenamen van het kind te beschouwen zijn, en dus ook niet verder voor de schulden aansprakelijk, dan voor zoover ze op die goederen zelf drukken." Opzoomer IV bl. 174 (2).

h) *Art.* 766 *C. C.*: les biens, qu'il en (van zijne ouders) avait reçus.

j) *Art.* 766 *C. C.*: frères ou soeurs légitimes.

k) In art. 48 der *Wet van* 8 *Januari* 1824 (*Stb.* n°. 9) staat: en.

l) d. z. de natuurlijke kinderen, niet ook de wettige, van dezelfde ouders of van denzelfden vader of dezelfde moeder." Diephuis IV n°. 608.

m) *Art.* 335 *B. W.* Door het erkennen van een natuurlijk kind, worden burgerlijke betrekkingen geboren tusschen dat kind en zijnen vader of zijne moeder

n) in den erfelijken graad. Zie het vorige lid.

TWAALFDE TITEL.

Van uiterste willen.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

921. De goederen, welke iemand bij zijn overlijden nalaat, behooren aan zijne wettelijke erfgenamen, voor zoo verre hij daarover niet bij uitersten w[illegible] wettiglijk mogt hebben beschikt. (O. 4; B. 224, 228, 230, 233, 234, 58[illegible]. 877, 879, 880, 1002, 1003.) *a*)

922. Een testament of uiterste wil is eene akte, houdende de verklaring van hetgeen iemand wil dat na zijnen dood zal geschieden, en welke akte door hem kan worden herroepen. (C. 895; B 1039 v.) *b*)

923. Uiterste wilsbeschikkingen ten aanzien van goederen zijn, of *algemeen*, of onder eenen *algemeenen titel*, of onder eenen *bijzonderen titel*.

Elke dezer beschikkingen, het zij dezelve gedaan zij onder de benaming van *erfstelling*, het zij onder de benaming van *legaat*, of onder elke andere benaming, zal kracht hebben, volgens de regelen bij dezen titel voorgeschreven. (C. 967, 1002; B. 1001 v., 1004.) *c*)

924. Eene uiterste wilsbeschikking ten voordeele van de *naaste bloedver-*

a) „Nalatinge van erffenisse ofte makinge door uyterste wille was by de oude Duytsen onbekent, gelyk de selve nog by veele van onses Hollants naeste buyren verboden is over ontilbare goederen. Dog in Holland is, soolang als men gedagtenisse vind, 't gebruyk geweest van de goederen te laten by uyterste wille, door naervolginge, als wel is te geloven, van andere volkeren, mids den koophandel hier verkeerende. De Groot, *Inleid.* II. 14.

Art 1574 *Ontwerp* 1820. Onmiddellijk kan erfgenaamsregt niet bekomen worden, dan door erfstelling, of, door erfregt bij versterf, volgens de wet, wanneer geene bestaanbare erfstelling aanwezig is, zoo als dit in de volgende titels nader zal gezegd worden.

Art. 1951. Erfopvolging bij versterf of uit krachte der wet heeft dan plaats, wanneer of voor het geheel of voor een gedeelte eener nalatenschap geene erfopvolging uit krachte van uitersten wil stand kan grijpen.—

„In het Fransche regt is de opvolging bij versterf de wettige, en de testamentaire beschikking slechts eene, als het ware, toegelatene wijziging. In den geest des ontwerps is daarentegen, overeenkomstig de beginselen van het Romeinsche regt, alle erfopvolging gegrond op den wil van den erflater, en de wet doet alleen uitspraak over den waarschijnlijken wil, wanneer geen uitgedrukte wil aanwezig is." *Toelichtende Mem. op het Ontwerp* 1820 (Voorduin I. 1. bl. 218.)

„Naar aanleiding van [de aangehaalde bepalingen] des Ontwerps van 1820, werd [later] bij het 24ste vraagpunt van stellige wetgeving gevraagd: „Zal de erfopvolging *ab intestato* worden beschouwd als eene wijziging van de erfenissen ten gevolge van uiterste wilsbeschikking, of zal men van het tegenovergesteld beginsel uitgaan," — ..... In Committé-Generaal werd de vraag dus gesteld: „Zal de erfopvolging *ab intestato* beschouwd worden als de *algemeene regel?*' waarop 44 leden: *ja*, en 16: *neen* hebben geantwoord. In art. 921 van het Burg. Wetboek is dit beginsel uitgedrukt." Voorduin IV bl. 1 v. — Zie Diephuis, *N. B. R.* (2e *druk*) IV no. 890 v.; Opzoomer IV (1ste *druk*), bl. 139 v.

b) Testamentum est voluntatis nostrae justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri vel[illegible] *L.* 1 *D. qui testam. fac. poss.* (28. 1).

„Uyterste wille is een oorkonde van 't g[illegible] yemand wil dat van 't zijn na sijn dood sal geschieden." De Groot, *Inleid.* II. 14.

Art. 895 *C. C.* Le testament est un acte par [illegible]quel le testateur dispose, pour le temps où il n'existera plus, de tout ou partie de ses biens, et q[illegible] peut révoquer.

Art. 1580 *Ontwerp* 1820. Uiterste wil is in het algemeen elke wettige verklaringe, van hetgeen iemand wil, dat na zijnen dood, ten aanzien van zijne bezittingen, of van hetgeen, waarover de wet hem beschikking gelaten heeft, zal worden in acht genomen.

Art. 957 *Wetboek* 1830. Een testament of uiterste wil is eene akte, waarbij de erflater over het geheel of over een gedeelte zijner goederen beschikt, tegen den tijd wanneer hij niet meer in leven zal zijn, [illegible] welke akte door hem kan worden herroepen.

Ontwerp 26 *October* 1832. Een testament of uiterste wil is eene akte, waarbij iemand eenige *beschikking* maakt *tegen* den tijd wanneer hij niet meer in leven zal zijn, en welke akte door hem kan worden herroepen.

„Bij de Memorie van Toelichting (1832) werd gezegd, „dat men de omschrijving van het *testament* of den *uitersten wil*, overeenkomstig de definitie [illegible] het Romeinsche regt, vereenvoudigd had, en daar door tevens den twijfel weggenomen, welke onder de tegenwoordige wetgeving heeft bestaan, namelijk, [illegible] eene akte, *alleen en bij uitsluiting* de intrekking van eenen vroegeren uitersten wil bevattende, als een *testament* kan worden aangemerkt; met andere woorden, of men, in een regtskundigen zin, over het geheel of over een gedeelte zijner goederen *beschikt*, indien men blootelijk een uitersten wil herroept, waarbij over de goederen is beschikt geworden; [illegible] punt in den ontkennenden zin bij gewijsde is beslist geworden. Voorduin IV bl. 48 v. — Zie voor[illegible] Diephuis IV 680 v.; Opzoomer IV bl. 20[illegible] v.

c) *Art.* 1002 *C. C.* Les dispositions testamentai[illegible]

wanten of het *naaste bloed van den erflater*, zonder verdere aanduiding, wordt geacht *a*) te zijn gemaakt ten voordeele van zijne door de wet geroepen erfgenamen. (B. 345 v., 879, 899 v., 920.)

925. De uiterste wilsbeschikking ten voordeele *van de armen*, zonder andere aanduiding, wordt geacht *a*) gemaakt te zijn ten behoeve van alle de noodlijdenden *b*), zonder onderscheid van godsdienst, welke, in de plaats alwaar de erfenis is opengevallen, door armen-inrigtingen bedeeld worden. (G. 165; Stb. 1854 n°. 100, a. 1 v.)

926. De erfstellingen over de hand *c*) of fidei-commissaire substitutien zijn verboden.

Dienvolgens is, zelfs ten aanzien van den benoemden erfgenaam of legataris, nietig en van onwaarde elke beschikking, waarbij dezelve belast wordt de erfenis of het legaat te bewaren, en aan eenen derde, voor het geheel, of voor een gedeelte, uit te keeren. (C. 896; O. 50; B. 927—931, 1712.) *d*)

sont ou universelles, ou à titre universel, ou à titre particulier. — Chacune de ces dispositions, soit qu'elle ait été faite sous la dénomination d'institution d'héritier, soit qu'elle ait été faite sous la dénomination de legs, produira son effet suivant les règles ci-après établies pour les legs universels, pour les legs à titre universel, et pour les legs particuliers.

„De onderscheiding der uiterste wilsbeschikkingen in drie soorten had men moeten weglaten. De twee eerste soorten vormen te zamen het begrip van *erfstelling:* de derde omvat de *legaten* [zie lid *b* van het artikel]. Art. 923 werd gedachteloos vertaald uit art. 1002 C. C. Men vergat eenvoudig wat men in het Fransche recht had veranderd of nog zou veranderen. Zoo is b. v. de vermaking van al de onroerende goederen bij ons een legaat (art. 1004); in het Fransche recht een *legs à titre universel* (art. 1010 C.C.)" Opzoomer IV bl. 256 (1).

a) *wordt geacht*, d. i.: „Onder de uitdrukking *naaste* enz. verstaat de wet", enz. Opzoomer IV bl. 275. Zie diens kritiek van deze bepaling, t. z. p.

b) „De armінrichtingen zijn het, waardoor het vermaakte goed verkregen wordt, en niet de noodlijdenden, die er door bedeeld worden. De onjuiste spreekwijs staat met dezelfde juridische ketterij in verband, die art 946 § 2 heeft doen ontstaan. Ze heeft echter dezen goeden kant, dat... zij aanduidt, dat de verdeeling tusschen de verschillende armінrichtingen geschieden moet naar het aantal noodlijdenden, dat door iedere inrichting werkelijk wordt bedeeld op het oogenblik dat de erfenis openvalt." Opzoomer IV bl. 274 v. Vg. ook Diephuis IV n° 652.

c) Erflating over de hand werd gehouden te geschieden 't zy dat den erfgenaam, uyt der hand gestelt, belast werd de erffenisse over te doen, 't zy dat hy daertoe met beleefde woorden werd versogt ende gebeeden. de Groot, *Inleid.* II. 20.

d) *Art.* 896, *lid a* en *b*, *C. C.* Les substitutions sont prohibées. — Toute disposition par laquelle le donataire, l'héritier institué, ou le légataire, sera chargé de conserver et de rendre à un tiers, sera nulle, même à l'égard du donataire, de l'héritier institué, ou du légataire.

Art. 1743 *Ontwerp* 1820. Fideïcommissaire erfstelling, of erfstelling over de hand, is eene zoodanige beschikking van den erflater, waardoor de erfgenaam verpligt wordt de erfenis, of een proportioneel gedeelte van dezelve, aan een ander uit te keeren of na te laten. De eerstgemelde wordt de fiduciaire, of bezwaarde erfgenaam, of ook de bezitter van het fideïcommis; de andere fideïcommissaire erfgenaam, of de verwachter van het fideïcommis, genaamd.

De wet erkent geene andere fideïcommissaire beschikkingen dan die, welke in de vier volgende artikelen vermeld zijn.

Art. 962 *Wetboek* 1830. De erfstellingen over de hand of fideicommissaire substitutien zijn verboden.

Elke beschikking, waarbij de erfgenaam of de legataris belast wordt om de erfenis of het legaat te bewaren, en bij zijn overlijden aan eenen derde, voor het geheel, of voor een gedeelte, uit te keeren, is nietig, zelfs ten aanzien van den benoemden erfgenaam of legataris. —

Op het in 1828 door eene der afd. gedane voorstel om alleen het *bezwaar* nietig te doen zijn, en de *erfstelling* te laten bestaan, antwoordde de Regeering, dat aan beide „de bodem behoorde te worden ingeslagen, omdat anders, tegen den wil des wetgevers, de ingestelde erfgenamen, zonder daartoe gehouden te zijn, en ten einde den wil des erflaters te eerbiedigen, de aan hen gemaakte goederen zouden in wezen houden, en aan den ondergeschikten erfgenaam overlaten." Voorduin IV bl. 57, VIII. Zie Opzoomer IV bl. 232 2).

Op de vraag, bij de herziening na 1830, door eene der afdeelingen gedaan, waarom de woorden: *bij zijn overlijden* (art. 962 *Wetboek* 1830) waren weggelaten, antwoordde de Regeering „dat men anderzins de bedoeling der wet zoude kunnen ontduiken, door te bepalen, dat de erfgenaam de erfenis *bij zijn leven* aan een derde zoude uitkeeren." Voorduin IV bl. 60, XV. Vg. Opzoomer IV bl. 276 v.; Diephuis IV n°. 660 v.

Art. 1712 *B. W.* De bepalingen van artikel 926, 927, 928, 929 en 931, die van artikel 941, en eindelijk de zevende en achtste afdeelingen van den twaalfden titel van het tweede boek, zijn op schenkingen toepasselijk.

Art. 50 *Wet op den Overgang.* De bepaling van artikel 1 van het decreet van den 24 Januarij 1812, betrekkelijk de erfstellingen over de hand, zal van kracht blijven in dat gedeelte van het Koningrijk waar hetzelve is executoir verklaard.

DÉCRET IMPÉRIAL qui déclare commun aux départemens de la ci-devant Hollande, y compris l'Ems Oriental, les Bouches-du-Rhin, les Bouches-de-l'Escaut, la Lippe et l'arrondissement de Breda, l'article 135 *du Décret du* 4 *Juillet* 1811, *relatif aux substitutions faites dans les Départemens*

927. Van de bij het vorige artikel verboden erfstellingen over de hand zijn uitgezonderd die welke bij de zevende *a*) en achtste *b*) afdeelingen van dezen titel zijn toegelaten. (C. 897; B. 928, 1020 v., 1036 v., 1712.) *c*)

928. De bepaling waarbij een derde, of, bij diens vooroverlijden, alle deszelfs wettige kinderen *d*), reeds geboren of die nog zullen worden geboren, zijn geroepen tot het geheel of tot een gedeelte van hetgeen de erfgenaam of legataris, bij zijn overlijden, van de erfenis of van het legaat onvervreemd of onverteerd zal overlaten, is geene verbodene erfstelling over de hand.

Door zoodanige erfstelling of legaat mag de erflater zijne erfgenamen, aan welke een wettelijk erfdeel toekomt, niet benadeelen. *e*) (B. 946 v., 960 v., 1021, 1022, 1023, 1024*b*, 1036 v., 1712.) *f*)

929. De beschikking, waardoor een derde tot eene erfenis of een legaat ge-

anséatiques avant la mise en activité du Code Napoléon. (Bulletin des lois n°. 419.)

Au palais des Tuileries, le 24 Janvier 1812.

NAPOLÉON, Empereur des Français, Roi d'Italie, Protecteur de la Confédération du Rhin, Médiateur de la Confédération Suisse, etc., etc., etc.

Sur le rapport de notre grand-juge ministre de la justice;

Notre Conseil d'état entendu,

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

ART. 1.

L'Article 155 de notre décret du 4 Juillet dernier, sur l'organisation générale des départemens anséatiques, portant que les substitutions de la nature de celles prohibées par le Code Napoléon, seront abolies, et cesseront d'avoir leur effet à compter du jour où le Code sera mis en activité, que néanmoins la substitution faite antérieurement à la mise en activité du Code Napoléon, tiendra au profit du premier appelé, né avant cette époque, et que, hors ce seul cas, le grevé jouira des biens comme propriétaire incommutable, est déclaré commun aux départemens de la ci-devant Hollande, y compris l'Ems-Oriental, les Bouches-du-Rhin, les Bouches-de-l'Escaut, la Lippe et l'arrondissement de Breda.

2. Notre grand-juge ministre de la justice est chargé de l'exécution du présent décret, qui sera inséré au Bulletin des lois.

Signé NAPOLÉON.

Par l'Empereur:

Le Ministre Secrétaire d'état,
signé LE COMTE DARU.

DÉCRET IMPÉRIAL concernant l'Organisation générale des Départemens Anséatiques. (Bulletin des lois n°. 381).

Du 4 Juillet 1811.

(Zie art. 1 van het vorige Decreet).

NAPOLÉON, Empereur des Français, Roi d'Italie, Protecteur de la Confédération du Rhin, Médiateur de la Confédération Suisse etc., etc., etc.

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

ART. 155.

Les substitutions de la nature de celles qui sont prohibées par le Code Napoléon, seront abolies et cesseront d'avoir leur effet à compter du jour où ce Code sera mis en activité.

Néanmoins la substitution faite antérieurement à la mise en activité de ce Code, tiendra au profit du premier appelé, né avant cette époque.

Hors ce seul cas, le grevé jouira des biens comme propriétaire incommutable.

Signé NAPOLÉON.

Par l'Empereur:

Le Ministre Secrétaire d'état,
signé LE COMTE DARU.

a) *Van de geoorloofde erfstellingen over de hand, ten behoeve van kleinkinderen en afstammelingen van broeders en zusters.* (artt. 1020—1035). Deze uitzondering op het verbod der fideicommissaire substitutiën is „de eenige, die er, volgens onze wet, bestaat." Opzoomer IV bl. 239.

b) *Van de erfstellingen over de hand in hetgeen de erfgenaam of legataris onvervreemd en onverteerd zal nalaten* (artt. 1036—1038). „Deze erfstellingen, ofschoon *erfstellingen over de hand* genoemd, een naam die ook zeer goed te rechtvaardigen is, zijn geene erfstellingen over de hand in den zin van art. 926." Opzoomer IV bl. 240.

c) *Art.* 897 *C. C.* Sont exceptées des deux premiers paragraphes de l'article précédent les dispositions permises aux pères et mères et aux frères et sœurs, au chapitre VI du présent titre.

Art 963 *Wetboek* 1830. Worden almede verboden en als erfstellingen over de hand beschouwd:

2°. De bepaling, waarbij een derde mogt zijn geroepen tot het geheel of een gedeelte van hetgeen de erfgenaam of legataris, bij zijn overlijden, van de erfenis of van het legaat zoude overlaten. — Zie Voorduin IV bl. 61 v.

d) „*Moet* de erflater hen ook roepen, of *mag* hij het slechts doen? Mag hij den derde alleen roepen? Mag hij hen ook een ander dan zijn wettige kinderen substitueeren, mits slechts *vulgariter?* Al deze vragen vorderen een bevestigend antwoord." Opzoomer IV bl. 241 (2). „Heeft het recht van plaatsvervulling, bij de toepassing van dit artikel, plaats, even als zulks bepaald is bij art. 1022?".... „Het is hier geen erfopvolging *ab intestato*, maar *ex testamento*, uit de fideicommissaire substitutie. Daarom kan er van geen plaatsvervulling sprake zijn." Opzoomer IV bl. 281 v.

e) „*Art.* 928 § 2 is geheel overtollig." Opzoomer IV bl. 241 (1).

f) „Dit artikel (928) had vlak vóór art. 1036 moeten staan, het eerste artikel van de achtste afdeeling moeten zijn." Opzoomer IV bl. 240 (1).

roepen wordt, in het geval dat de geroepen erfgenaam of legataris dezelve niet geniet, is van waarde. (C. 898; B. 946, 959, 1048, 1103 v., 1712.) *a*)

930. Hetzelfde heeft plaats omtrent eene uiterste wilsbeschikking, waarbij het vruchtgebruik aan den eenen, en de bloote eigendom aan den anderen gegeven wordt. (C. 899; B. 803, 805, 946, 969, 1017, 1706.) *b*)

931. De bepaling, waarbij de nalatenschap of het legaat, of wel een gedeelte van dezelve, onvervreemdbaar is verklaard, wordt voor niet geschreven gehouden. (A. 14; B. 926, 1036, 1112, 1712.) *c*)

932. Indien de bewoordingen eener uiterste wilsbeschikking duidelijk zijn, mag men daarvan door uitlegging niet afwijken. (B. 1017, 1378.) *d*)

933. Indien daarentegen de bewoordingen eener uiterste wilsbeschikking voor onderscheidene opvattingen vatbaar zijn, moet men veeleer nagaan welke de bedoeling des erflaters geweest zij, dan zich, tegen die bedoeling, aan den letterlijken zin der woorden houden. *e*) (B. 1379.) *f*)

934. In zoodanig geval, moeten ook de bewoordingen worden opgevat in den zin, die met den aard der beschikking en derzelver onderwerp het meest overeenkomt, en bij voorkeur in dier voege dat de beschikking eenige uitwerking of gevolg hebbe. (B. 1018, 1380, 1381.) *g*)

935. In alle uiterste wilsbeschikkingen worden de voorwaarden, die onverstaanbaar of onmogelijk zijn, of die met de wetten en *h*) goede zeden strijden, voor niet geschreven gehouden. (C. 900; A. 14; B. 936, 1044, 1290.) *j*)

a) Erflating uyt der haud kan geschieden met één lid, ofte met meerder leden: met één lid, gelijk als men seyt: *Jan, zy myn erfgenaem;* met meerder leeden, gelijk als men seyt: *Jan zy myn erfgenaem, ende indien Jan myn erfgenaem niet en is, Pieter zy myn erfgenaem.* Soo men wil ook vorder: *indien Pieter myn erfgenaem niet en is, Klaes zy myn erfgenaem:* ende soo voorts soo verre men wil, soo wel onder vremden als onder magen. De Groot, *Inleid.* II. 19.

Artt. 1727—1742 *Ontwerp* 1820. *Van ondererfstelling of substitutie.*

Art. 898 *C. C.* La disposition par laquelle un tiers serait appelé à recueillir le don, l'hérédité ou le legs, dans le cas où le donataire, l'héritier institué ou le légataire, ne le recueillerait pas, ne sera pas regardée comme une substitution, et sera valable. — De overtolligheid van ons artikel wordt betoogd door Opzoomer IV bl. 243 v.

b) *Art.* 899 *C. C.* Il en sera de même de la disposition entre-vifs ou testamentaire par laquelle l'usufruit sera donné à l'un, et la nue propriété à l'autre. — Volgens Opzoomer, IV bl. 244, had ook dit artikel kunnen worden weggelaten.

c) *Art.* 963 *Wetboek* 1830. Worden almede verboden en als erfstellingen over de hand beschouwd:

1°. De bepaling, waarbij de nalatenschap of het legaat, of wel een gedeelte van die, onvervreemdbaar is verklaard. — Vg. Opzoomer IV bl. 244 v.

d) *Art.* 1378 *B. W.* Indien de bewoordingen eener overeenkomst duidelijk zijn, mag men daarvan door uitlegging niet afwijken.

e) „Men wordt hier gelast, zich niet aan den letterlijken zin der woorden te houden, nadat er eerst gezegd is, dat de woorden geen letterlijken zin hebben, maar voor verschillende opvattingen vatbaar zijn." Opzoomer IV bl. 284.

f) *Art.* 1379 *B. W.* Indien de bewoordingen eener overeenkomst voor onderscheiden uitleggingen vatbaar zijn, moet men veeleer nagaan welke de bedoeling der handelende partijen geweest zij, dan zich aan den letterlijken zin der woorden binden.

g) *Art.* 1380 *B. W.* Indien een beding voor tweederlei zin vatbaar is, moet men het veeleer opvatten in den zin waarin hetzelve van eenige uitwerking kan zijn, dan in dien waarin het geen het minste gevolg zoude kunnen hebben.

Art. 1381. De bewoordingen voor tweederlei zin vatbaar, moeten opgevat worden in den zin die met den aard van de overeenkomst het meest overeenstemt.

h) *en.* Disjunctive. Vg. art. 938: *of.*

j) *Art.* 900 *C. C.* Dans toute disposition entre-vifs ou testamentaire, les conditions impossibles, celles qui seront contraires aux lois ou aux moeurs, seront réputées non écrites.

Art. 1702 *Ontwerp* 1820. Alle onmogelijke, en met de wet of goede zeden strijdige voorwaarden in een testament voorkomende, worden gehouden voor niet geschreven; en wordt de erfstelling, in zoodanig geval, gerekend zuiver geschied te zijn.

Art. 1703. Voor onmogelijk worden gehouden die voorwaarden, welker nakoming, of uit haren aard, en bij alle menschen, of alleen in den persoon van den erfgenaam, het zij physiek, het zij regtelijk het zij zedelijk onmogelijk is.

Art. 1704. Voor onmogelijk worden gehouden zulke voorwaarden, die zoo duister of verward zijn voorgesteld, dat men niet weten kan, wat de testateur daarmede bedoeld heeft, of zoo ongerijmd zijn, dat zij in gezonde hersenen niet kunnen geacht worden te vallen.

Art. 1290 *B. W.* Alle voorwaarden om iets te doen dat onmogelijk, met de goede zeden strijdig, of bij de wet verboden is, zijn nietig, en maken de overeenkomst, die men daarvan heeft doen afhangen, van onwaarde. —

„Item si quis sub ea condicione stipuletur, quae existere non potest ..... inutilis est stipulatio; sed legatum sub impossibili condicione relictum nostri praeceptores proinde valere putant, ac si ea condicio adiecta non esset; diversae scholae auctores non minus legatum inutile existimant, quam stipulationem: et

936. De voorwaarde wordt gehouden voor vervuld, wanneer hij, die bij de niet-vervulling daarvan belang mogt hebben, de vervulling heeft belet. (B. 1296.) *a*)

937. De vermelding van een valsche beweegreden wordt voor niet geschreven gehouden, ten zij uit den uitersten wil blijken mogt dat de erflater de beschikking niet zoude hebben gemaakt, indien hij van de valschheid der beweegreden kennis had gedragen. (B. 938, 1371.) *b*)

938. De vermelding van eene, het zij ware, het zij valsche, beweegreden, die echter *c*) met de wetten of de goede zeden strijdt, maakt de erfstelling of het legaat nietig. (A. 14; B. 935, 1371, 1373.)

939. Indien een ondeelbare last aan verscheidene erfgenamen of legatarissen is opgelegd geworden, en een of meerder hunner van de erfenis of het legaat afzien, of wel onbekwaam zijn om het gemaakte te beuren, zal hij die zich voor het geheel van den last wil kwijten, het hem nagelaten gedeelte kunnen vorderen, en zijn verhaal hebben op de nalatenschap, voor hetgeen hij voor de andere mogt hebben betaald. (B. 1002, 1005, 1009, 1051, 1332 v.). *d*)

940. Uiterste willen, gemaakt ten gevolge van dwang, bedrog of arglist, zijn nietig. (B. 1357 v.) *e*)

941. Indien door een en hetzelfde ongeval, of op denzelfden dag, mogten omkomen de erflater en de erfgenaam of de legataris, of degene, die bij eene geoorloofde onder-erfstelling in plaats van deze laatsten *f*) zoude zijn opgetreden, zonder dat men weten kunne, wie van de alzoo omgekomene het eerst overleden zij, worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, en er heeft geen overgang van regten ten gevolge van den uitersten wil plaats. (B. 878, 883, 1712.) *g*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de bekwaamheid om bij uitersten wil te beschikken of daarvan voordeel te genieten.

942. Tot het maken of herroepen van eenen uitersten wil moet men zijne

sane vix idonea diversitatis ratio reddi potest." Gaius III § 98. — Zie voorts Opzoomer IV bl. 286 v.; Diephuis IV n°. 683 v; Goudsmit, *Pandecten Systeem* I § 62.

a) *Art.* 1296. *B. W.* De voorwaarde wordt gehouden voor vervuld, indien de schuldenaar, die zich onder dezelve verbonden heeft, de vervulling der voorwaarde heeft verhinderd.

b) *Art.* 1725 *Ontwerp* 1820. De bijvoeging eener beweegreden, het zij die waar, het zij die valsch is, doet niets tot de bestaanbaarheid of onbestaanbaarheid der erfstelling: ten ware het bewijsbaar is, dat de testateur de erfstelling niet gedaan zoude hebben, indien hij geweten had dat die beweegreden valsch was.

c) „Men bewondere in het artikel het gebruik van het woord *echter*." Opzoomer IV bl. 265 (2).

d) *Art.* 1711 *Ontwerp* 1820. Indien ..... de voorwaarde eene ondeelbare verpligting, voor allen gezamenlijk, bevat, wordt de voorwaarde, ten aanzien van geenen der belanghebbenden, gerekend vervuld te zijn, zoo lang slechts sommigen aan hunne verpligting bereid zijn te voldoen, maar kan echter in dat geval elk der belanghebbenden vorderen, dat, indien sommigen aan de voorwaarde weigeren te voldoen, aan hem de geheele vervulling, ter bekoming van het geheele erfdeel, worde overgelaten. Vg. Opzoomer IV bl. 266 v.

e) *Art.* 1582 *Ontwerp* 1820. Beschikkingen bij uitersten wil gemaakt, ten gevolge van dwang, vrees of misleiding, zijn daardoor van zelf nietig en van onwaarde. — Zie Diephuis IV n°. 636 v.; Opzoomer IV bl. 202 v.

nietig, d. i. vernietigbaar. Opzoomer IV bl. 202 (5); Diephuis IV n°. 640.

f) Zoo art. 8 der Wet van den 20sten Maart 1833 (*Stbl.* n°. 125); De *Off. Ed.* heeft: dezen laatsten.

g) *Art.* 978 *Wetboek* 1830. Indien de erflater en de erfgenaam of legataris, of indien de erfgenaam of legataris en degene, die bij substitutie in de plaats van laatstgemelde zoude zijn opgetreden, door hetzelfde toeval, of op denzelfden dag omkomen, zonder dat het kunne blijken wie hunner het eerst is overleden, zullen zij geacht worden allen op hetzelfde oogenblik te zijn gestorven, en er zal geen overgang van regten, ten gevolge van den uitersten wil, plaats grijpen. — Vg Voorduin IV bl. 71 v.

Art. 878 *B. W.* Indien verscheiden personen, van welke de een tot des anderens erfenis geroepen is, door een en hetzelfde ongeval, of op denzelfden dag, omkomen, zonder dat men weten kunne wie het eerst overleden zij, worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, en er heeft geen overgang van erfenis van den eenen ten behoeve van den anderen plaats. — Vg. de aant. *a*) op dat artikel.

verstandelijke vermogens bezitten. (C. 901; B. 487, 500, 502, 922, 945, 1039 v.) *a*)

943. Alle personen kunnen bij uitersten wil beschikken, en daaruit voordeel genieten, uitgezonderd de zoodanige die daartoe, volgens de bepalingen van deze afdeeling *b*), zijn onbekwaam verklaard. *c*) (C. 902; B. 173, 500*c*, 944 v., 1713.)

944. Minderjarigen, die den vollen ouderdom van achttien jaren niet hebben bereikt, mogen geen uitersten wil maken. (C. 903, 904; B. 206, 224, 385, 951 v., 1714.) *d*)

945. De bekwaamheid van den erflater wordt beoordeeld naar den staat waarin hij zich bevond op het oogenblik dat de uiterste wil gemaakt is. (B. 942, 951, 952.) *e*)

946. Om uit krachte van eenen uitersten wil iets te kunnen genieten, moet men bestaan op het oogenblik van den dood des erflaters, met inachtneming van den regel bij artikel 3 van dit Wetboek vastgesteld. *f*)

Deze bepaling is niet toepasselijk op personen, die geroepen zijn om uit

a) *Art.* 901 *C. C.* Pour faire une donation entre-vifs ou un testament, il faut être sain d'esprit.

Art. 1586 *Ontwerp* 1820. Krankzinnige of zinnelooze menschen mogen geen' uitersten wil maken, noch hunnen te voren gemaakten uitersten wil herroepen. Bij tusschenpoozen het gebruik van hun verstand magtig zijnde, kunnen zij dit in die tusschenpoozen doen, doch niet anders, dan met voorkennis en toestemming van de arrondissements-regtbank, onder welke zij behooren, nadat deze omtrent den staat hunner zielsvermogens behoorlijk onderzoek zal hebben gedaan

Art. 1587. De bloote verklaring van eenen notaris, dat hij den testateur bij zijn verstand gevonden heeft, maakt den uitersten wil van eenen doorgaanden krankzinnige of zinnelooze niet wettig.

Art. 1588. Wanneer iemand, zonder doorgaande krankzinnig of zinneloos te zijn, zich in eenen staat van ijlhoofdigheid bevindt, kan hij in dien toestand geenen uitersten wil maken.

Art. 1589. Onnoozelheid of zwakheid van verstandelijke vermogens maakt iemand niet onbevoegd om te testeren, ten ware deze in een' zoodanigen graad mogten plaats hebben, dat uit dien hoofde curatele verzocht en bekomen was.

Art. 1590. Die zich uit een of ander hoofde onder curatele bevinden, worden daardoor niet van zelven noodzakelijk onbevoegd om te testeren. Zij behoeven echter daartoe de voorkennis en toestemming van de arrondissements-regtbank, waaronder zij behooren, die beoordeelen moet, in hoeverre de reden van aanwezige curatele ook eene ernstige wilsverklaring onmogelijk maakt.

Art. 1591. Doofstommen zijn tot het maken van uiterste willen onbevoegd, ten ware zij in staat zijn om bij geschrift hunnen wil te kennen te geven.

Art. 1592. Blinden, en allen, die geen geschreven geschrift kunnen lezen, zijn alleen tot het maken van beslotene uiterste willen onbevoegd. — Vg. voorts de artt. 500 v. B. W.

Art. 974 *Wetboek* 1830. Tot het maken of herroepen van eenen uitersten wil moet men zijne verstandelijke vermogens bezitten.

De benoeming van eenen raadsman, naar aanleiding van artikel 566 [niet behouden: vg. art. 488, lid *d*, B. W.], levert alleen, en op zich zelve, geen genoegzaam bewijs op van de onbekwaamheid van den erflater.

b) *volgens de bepalingen van deze afdeeling. Lees:* door de wet. Zie Opzoomer IV bl. 221 (2), en vg. art. 902 C. C.: „que la loi en déclare incapables."

c) „Hoe was het mogelijk, dit artikel niet tot het eerste der afdeeling te maken, maar tusschen twee artikelen te plaatsen, die beide een verklaring van onbekwaamheid bevatten?" Opzoomer, IV bl. 221 (1).

d) *Art.* 903 *C. C.* Le mineur, âgé de moins de seize ans, ne pourra aucunement disposer, sauf ce qui est réglé au chapitre IX du présent titre [art. 1095: par contrat de mariage].

Art. 904 *C. C.* Le mineur, parvenu à l'âge de seize ans, ne pourra disposer que par testament, et jusqu'à concurrence seulement de la moitié des biens dont la loi permet au majeur de disposer.

Art. 1585 *Ontwerp* 1820 en (nagenoeg gelijkluidend) *art.* 975 *Wetboek* 1830.

Personen, die den vollen ouderdom van achttien jaren niet hebben bereikt, mogen geen uitersten wil maken. — Vg. Diephuis IV n°. 702.

e) *Art.* 1593 *Ontwerp* 1820. Alle uiterste willen, wettig gemaakt door dezulken, die daartoe op dat oogenblik bevoegd waren, doch naderhand onbevoegd geworden zijn, blijven van kracht.

Art. 1594. Daarentegen blijven alle uiterste wilsbeschikkingen van hen, die daartoe onbevoegd waren, krachteloos, ook dan, wanneer zij, naderhand, bevoegd geworden zijnde, komen te overlijden, zonder die vroegere beschikkingen door eene authentieke acte te hebben bekrachtigd. — Opzoomer, IV bl. 222 (1).

f) *Art.* 906, *lid b en c*, *C. C.* Pour être capable de recevoir par testament, il suffit d'être conçu à l'époque du décès du testateur. — Néanmoins ..... le testament [n'aura son] effet qu'autant que l'enfant sera né viable.

Art. 1597 *Ontwerp* 1829. Niet alleen zij, die reeds dadelijk geboren zijn, of volgens art. 76 voor geborenen worden gehouden, maar ook zij, die eerst naderhand geboren worden, kunnen uit uitersten wil voordeel trekken.

Art. 888 *B. W.* Ten einde als erfgenaam te kunnen optreden, moet men bestaan op het oogenblik dat de erfenis is opengevallen, met inachtneming van den regel, bij artikel 3 van dit Wetboek vastgesteld.

Art. 3, *lid a*, *B. W.* Het kind, van hetwelk eene vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zoo dikwijls deszelfs belang zulks vordert.

Art. 928, *lid a*, *B. W.* De bepaling waarbij een

stichtingen genot te trekken. (C. 906; B. 528, 545 v., 883, 928, 941, 1020. 1021, 1023, 1044, 1048 v., 1716.) *a*)

947. Makingen bij uiterste wilsbeschikking ten behoeve van openbare instellingen, godsdienstige gestichten, kerken of armeninrigtingen, hebben geen gevolg, dan voor zoo ver de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om die aan te nemen. (C. 910; B. 925, 946*b*, 1092*b*, 1691, 1717; Stb. 1851, n°. 85, a. 194*d* j°. 137; Stb. 1854, n°. 100, a. 7*e*.) *b*)

948. Een echtgenoot kan geen voordeel genieten door de uiterste wilsbeschikkingen van zijnen mede-echtgenoot, indien het huwelijk zonder behoorlijke toestemming mogt zijn aangegaan *c*), en de erflater gestorven is op een tijd-

derde, of, bij diens vooroverlijden, alle deszelfs wettige kinderen, reeds geboren of die nog zullen worden geboren, zijn geroepen tot het geheel of tot een gedeelte van hetgeen de erfgenaam of legataris, bij zijn overlijden van de erfenis of van het legaat onvervreemd of onverteerd zal overlaten, is geene verbodene erfstelling over de hand. — Zie ook de artt. 1020, 1021 en 1023 B. W.

a) Vg. Voorduin IV bl. 82 v. — „Deze bepaling" heeft „den valschen schijn, geenszins het wezen van eene uitzondering." „Die aan een stichting zijn goed vermaakt, vermaakt het noch aan een niet bestaanden, noch aan een onzekeren persoon (persona incerta). Is het goed niet aan een reeds bestaande stichting vermaakt, maar ter vestiging eener nieuwe stichting aangewezen, het geval, waaraan onze wetgever vooral scheen te denken, dan is het eenvoudig een last, aan den erfgenaam gegeven, en men kan alweder niet zeggen, dat door dien last nog niet bestaande personen worden bevoordeeld." Opzoomer IV bl. 223 (2) en 294; zie ook Diephuis, IV n°. 780 v.

b) *Art.* 910 *C. C.* Les dispositions entre-vifs ou par testament, au profit des hospices, des pauvres d'une commune, ou d'établissements d'utilité publique, n'auront leur effet qu'autant qu'elles seront autorisées par un décret impérial.

Art. 1599 *Ontwerp* 1820. Steden, dorpen, kerkgenootschappen, armenkassen, gasthuizen, weeshuizen en andere geoorloofde stichtingen en gemeenschappen kunnen wel bij uitersten wil bevoordeeld worden, doch kan dit voordeel niet aanvaard worden, dan na bekomen consent van den Koning.

Art. 980 *Wetboek* 1830 (*Stb.* 1829, n°. 18, a. 1). Makingen bij uiterste wilsbeschikking ten behoeve van openbare of godsdienstige gestichten hebben geen gevolg, dan voor zoover...., *enz.* — Vg. Voorduin IV bl. 83 v., en Opzoomer IV bl. 224 v.

Art. 1092, *lid b*, *B. W.* Erfstellingen, bij artikel 947 vermeld, en door den Koning goedgekeurd, kunnen alleen worden aangenomen onder het voorregt van boedelbeschrijving.

Art. 1717 *B. W.* Schenkingen aan openbare of godsdienstige gestichten gedaan, hebben geen gevolg, dan voor zoo verre de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om die giften aan te nemen.

Art. 137 *der Gemeentewet.* De raad besluit tot ...... het aanvaarden der aan de gemeente gemaakte legaten of gedane schenkingen.

Art. 194. Aan de goedkeuring der Gedeputeerde Staten worden onderworpen de besluiten der gemeente-besturen, betreffende:

d. het aanvaarden der aan de gemeente gemaakte legaten of gedane schenkingen.

Het *Arrêté van* 4 *Pluviôse an XII*, bepalende o. a. (art. 1), dat „les commissions administratives des hôpitaux et les administrateurs des bureaux de bienfaisance pourront accepter et employer à leurs besoins comme recette ordinaire, sur la simple autorisation des sous-préfets, et sans qu'il soit désormais besoin d'un arrêté spécial du Gouvernement, les dons et legs qui leur seront faits par acte entre-vifs ou de dernière volonté, soit en argent, soit en meubles, soit en denrées, lorsque leur valeur n'excédera pas 300 francs de capital, et qu'ils seront faits à titre gratuit" (Fortuijn II bl. 291), en het *Décret du* 12 *Août* 1807, waarbij het bedoelde Arrêté „est déclaré commun aux fabriques, aux établissements d'instruction publique et aux communes" (Fortuijn II bl. 448), zijn, bij decisie des Konings, van 21 *Oct.* 1818, gehandhaafd, met bepaling, „dat de autorisatiën tot het aanvaarden van gemelde legaten of donatiën voortaan zullen kunnen verleend worden door de Gedeputeerde Staten der provinciën" (*Bijv. t. h. Stb.* V. 849: d'Engelbronner I (1813—1820) bl. 452). Bij aanschrijving van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van 4 *Mei* 1839 (*Bijv. t. h. Stb* XXVI, 226: d'Engelbronner III (1831—1840), bl. 530, is aan Gedep. Staten kennis gegeven van de beslissing des Konings, dat het Besluit van 1818 niet vervallen is door de nieuwe wetgeving: eene beslissing, waarvan de juistheid bestreden werd door Diephuis IV n°. 788, en anderen, vermeld bij Leon (Asser,) *Regtspraak v. d. H. R.*, op art. 947. Bij *Kon. Besluit van* 8 *November* 1872 (*Stb.* n°. 112) zijn zoowel het *Besluit* van 1818 als de Koninklijke beslissing van 1839 ingetrokken. Niet minder twijfelachtig is de verbindbaarheid van het *Besluit* van 27 *October* 1825 (d'Engelbronner II (1821—1830) bl. 369), bepalende o. a., dat „geene autorisatiën tot het aanvaarden van schenkingen, onder de levenden of bij testament, ten behoeve van kerk- of armengestichten of andere inrigtingen van de zoogenaamde doode hand voortaan verleend zullen worden, zoo de aanvragen tot bekoming van die autorisatiën niet zijn ingediend binnen één jaar (voor zoo veel de legaten en erfmakingen aangaat) na de inlevering der memorie van aangifte voor het regt van successie". Vg. Diephuis, t. a. p. n°. 789. — Over andere tot dit onderwerp betrekkelijke missieven en aanschrijvingen, zie Fortuijn II bl. 158, het *Besluit van* 11 *December* 1828 (*Bijv t. h. Stb. XV.* 968: d'Engelbronner II (1821—1830) bl. 552); Diephuis. t. a. p. n°. 787 v., en Léon (Asser), op art. 947.

c) *Art.* 1602 *Ontwerp* 1820. Mans, die met eene minderjarige vrouw, of vrouwen, die met een' minderjarigen man, zonder daartoe behoorlijk consent bekomen te hebben, getrouwd zijn, mogen bij uitersten wil van die vrouw of van dien man, gedurende de minderjarigheid gemaakt, geen voordeel genieten, ten ware dit huwelijk nader door opgevolgd uitdruk-

stip, waarop de wettigheid van dit huwelijk te dier oorzake nog in regten kon worden betwist. *a*) (B. 92 v., 146, 958.)

949. De man of de vrouw, die, kinderen *b*) uit een vroeger bed hebbende, een tweede of volgend huwelijk aangaat, zal bij uitersten wil aan zijnen lateren echtgenoot niet meer mogen geven dan het minste gedeelte hetwelk één der wettige kinderen *c*) geniet, en zonder dat, in eenig geval, de beschikking het vierde deel van zijne goederen *d*) mag te boven gaan. (C. 1098; B. 236 v., 958.) *e*)

950. Echtgenooten kunnen, ten opzigte van de goederen welke in gemeenschap zijn, niet verder beschikken dan over het aandeel dat ieder hunner in de gemeenschap heeft. Indien echter *f*) eenig goed uit de gemeenschap is gemaakt, kan de legataris hetzelve niet *in natura* vorderen, indien dat goed niet aan de erfgenamen van den erflater is aanbedeeld. In dat geval, wordt de legataris schadeloos gesteld uit het aandeel in de gemeenschap, aan de erfgenamen van den erflater aangekomen, en, bij ongenoegzaamheid, uit de goederen aan die erfgenamen persoonlijk toebehoorende. (C. 1423; B. 183 v., 1013, 1078, 1113, 1146 v.) *g*)

951. Een minderjarige, ofschoon den ouderdom van achttien jaren bereikt hebbende, kan bij uitersten wil ten voordeele van zijnen voogd geene beschikking maken.

Meerderjarig geworden zijnde, kan hij zijnen gewezen voogd niet bij uitersten wil bevoordeelen, dan na het afleggen en sluiten der voogdij-rekening.

kelijk consent der ouders mogt bekrachtigd, of de tijd, binnen welken, volgens art. 203 n°. 2, de nietigverklaring van het huwelijk door ouders kan gevorderd worden, mogt verstreken zijn. — Zie Voorduin IV bl. 86 v., I—V.

a) *Art.* 146, *lid b en c, B. W.* De regtsvordering tot nietigverklaring kan door de bloedverwanten, wier toestemming vereischt werd, niet worden aangevangen, wanneer het huwelijk door hen uitdrukkelijk of stilzwijgend is goedgekeurd, of wanneer zes maanden zonder tegenspraak van hunne zijde verloopen zijn, sedert het tijdstip, waarop zij van het huwelijk hebben kennis gedragen.

Ten aanzien van huwelijken, in een vreemd land aangegaan, wordt die kennis niet vooronderstelđ, zoo lang de echtgenooten zullen zijn in gebreke gebleven om de akte van huwelijksvoltrekking, overeenkomstig de voorschriften van art. 139, in de openbare registers te doen overschrijven.

b) *Art.* 236 *B. W.*: kinderen of afkomelingen.

c) *Art.* 236 *B. W.*: een dier kinderen [uit het vroeger huwelijk], of bij vooroverlijden deszelfs afkomelingen, bij plaatsvervulling.

d) *Art.* 236 *B. W.*: het een vierde des boedels van den hertrouwden echtgenoot.

e) *Art.* 236 *B. W.* Bij tweede of verder huwelijk kan echter, indien er kinderen of afkomelingen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, aan den nieuwen echtgenoot, door de vermenging van goederen en schulden bij eenige gemeenschap, geen meerder voordeel opkomen, dan ten beloope van het minste gedeelte, hetwelk een dier kinderen, of bij voor-overlijden deszelfs afkomelingen, bij plaatsvervulling, genieten, en zonder dat dit voordeel immer het een vierde des boedels van den hertrouwden echtgenoot mag te boven gaan.

De voorkinderen of derzelver afkomelingen hebben ten tijde van het openvallen der nalatenschap van den hertrouwden echtgenoot, eene regtsvordering tot inkorting of vermindering; en hetgeen het geoorloofd gedeelte te boven gaat, valt ten voordeele van die nalatenschap.

Art. 237. De man of de vrouw, kinderen of afkomelingen hebbende uit het vroeger bed, een tweede of volgend huwelijk aangaande, mag aan den tweeden of verderen echtgenoot, ook bij huwelijksche voorwaarden, geene meerdere voordeelen bespreken, dan hetgeen bij het vorige artikel breeder is omschreven. Zie Diephuis IV n°. 781 v.; Opzoomer IV bl. 226 (5); Voorduin IV bl. 87, III.

f) „De wetgever schreef *echter*, waar hij *dus* had moeten schrijven." Opzoomer, IV bl. 225 (1).

g) *Art.* 1423 *C. C.* La donation testamentaire faite par le mari ne peut excéder sa part dans la communauté. — S'il a donné en cette forme un effet de la communauté, le donataire ne peut le réclamer en nature, qu'autant que l'effet, par l'évènement du partage, tombe au lot des héritiers du mari: si l'effet ne tombe point au lot de ces héritiers, le légataire a la récompense de la valeur totale de l'effet donné, sur la part des héritiers du mari dans la communauté et sur les biens personnels de ce dernier.

Art. 196 *Wetboek* 1830. De gift, bij uitersten wil door den man gedaan, kan zijn aandeel in de gemeenschap niet te boven gaan.

Indien hij op deze wijze eenig goed uit de gemeenschap heeft weggeschonken, kan degene, aan wien de gift gedaan is, hetzelve niet *in natura* vorderen, dan voor zoo verre dat goed, bij de te doene verdeeling, onder het toegescheiden aandeel der erfgenamen van den man valt; indien dat goed in het aandeel van die erfgenamen niet valt, bekomt de legataris eene vergoeding voor de geheele waarde der geschonken zaak, uit het aandeel der erfgenamen van den man in de gemeenschap, en uit de goederen aan den laatstgemelden persoonlijk toebehoorende. —

„Men had, met geheele weglating van den eersten volzin, en met wijziging van de redactie der rest, art. 950 moeten verbinden met art. 1013." Opzoomer, IV bl. 225 (1).

Art. 1013 *B. W.* Wanneer de erflater eenig bepaald goed van een ander gelegateerd heeft, zal dit legaat nietig zijn, hetzij de erflater al dan niet geweten hebbe dat dit goed hem niet toebehoorde.

Van de twee hier-boven gemelde gevallen zijn uitgezonderd bloedverwanten van den minderjarige in de opgaande linie, die zijne voogden zijn, of geweest zijn. (C. 907; B. 385, 468, 470, 944, 945, 952, 958, 1718.) *a*)

952. Minderjarigen kunnen niet bij uitersten wil beschikken ten voordeele van hunne leermeesters, gouverneurs of gouvernanten, welke met hen te zamen wonen, noch ten voordeele van hunne onderwijzers of onderwijzeressen, bij welke de minderjarigen in de kost besteed zijn.

Hiervan zijn uitgezonderd de beschikkingen tot vergelding van gedane diensten, bij wijze van legaat gemaakt, met inachtneming echter zoo wel van de gegoedheid van den maker, als van de diensten, die aan denzelven zijn bewezen. (B. 944, 945, 951, 958) *b*)

953. De geneesheeren, heelmeesters, apothekers *c*) en andere personen de geneeskunde uitoefenende *d*), welke iemand gedurende de ziekte, waaraan hij overleden is, bediend *e*) hebben, alsmede de bedienaars van den godsdienst, welke hem gedurende die ziekte hebben bijgestaan *f*), kunnen geen voordeel trekken uit de uiterste wilsbeschikkingen, welke zoodanig persoon, gedurende den loop dier ziekte, te hunnen behoeve mogt hebben gemaakt.

Hiervan zijn uitgezonderd:

1°. De beschikkingen tot vergelding van gedane diensten, bij wijze van legaat gemaakt, even als bij het vorige artikel is vastgesteld;

2°. De beschikkingen ten voordeele van den echtgenoot van den erflater;

3°. De beschikkingen, zelfs algemeene *g*), gemaakt ten voordeele van bloedverwanten tot den vierden graad ingesloten, indien de overledene geene erfgenamen in de regte linie mogt hebben nagelaten; ten ware degene, te wiens voordeele de beschikking gemaakt is, zelf onder het getal dier erfgenamen mogt behooren. (C. 909; B. 958, 1718; Stb. 1865 n°. 59, 60 en 61.) *h*)

a) *Art.* 1608 *Ontwerp* 1820. Voogden of curateuren van minderjarigen en onder toezigt gestelde personen, benevens derzelver vrouwen en kinderen, zullen geen voordeel mogen genieten, uit uiterste willen van den onder hun toezigt gestelde, ten ware een dergelijke uiterste wil, of vroeger gemaakt, of naderhand, na het eindigen van hun toezigt, en na gedane rekening en verantwoording, bij eene authentieke acte, mogt bevestigd zijn.

Het bepaalde in dit artikel is van geene toepassing op ouders, grootouders of broeders.

Art. 470 *B. W.* Elke overeenkomst, rakende de voogdij of de voogdij-rekening, welke tusschen den voogd en den minderjarige, meerderjarig geworden zijnde, mogt plaats hebben, is nietig en van onwaarde, wanneer dezelve niet is voorafgegaan van eene behoorlijke rekening en verantwoording, met overlegging der noodige bewijsstukken; van welk alles zal moeten blijken door eene schriftelijke erkentenis van dengenen aan wien de rekening gedaan is, ten minste tien dagen vóór de overeenkomst afgegeven.

Art. 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951, mitsgaders artikel 953, 954, 955, 956 en 958, zijn op schenkingen toepasselijk.

b) *Art.* 1604 *Ontwerp* 1820. Op gelijke wijze kunnen door geene minderjarigen bij uitersten wil bevoordeeld worden derzelver gouverneurs of gouvernantes, of ook zoodanige onderwijzers of onderwijzeressen, bij welke de minderjarigen in een kostschool besteld zijn. Andere leermeesters, onderwijzers of schoolmeesters, zijn hieronder niet begrepen. — Zie Opzoomer IV bl. 227.

c) „als zij geneeskundige hulp hebben aangebracht, geneeskunst hebben uitgeoefend, niet als zij eenvoudig, naar anderer voorschrift, geneesmiddelen hebben geleverd." Opzoomer, IV bl. 228 (1); Diephuis IV n°. 751.

d) *Art.* 1 *der Wet van den* 1sten *Juni* 1865 (*Stb.* n°. 60), *regelende de uitoefening der geneeskunst.* Uitoefening der geneeskunst, waaronder de wet het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf verstaat....

e) Zie Diephuis IV n°. 750.

f) Zie Diephuis IV n°. 752; Opzoomer IV bl. 227 (7).

g) De woorden *zelfs algemeene* had men gerust kunnen weglaten, of ze ook in § 2 moeten plaatsen. Opzoomer IV bl. 229 (3).

h) *Art.* 909 *C. C.* Les docteurs en médecine ou en chirurgie, les officiers de santé et les pharmaciens qui auront traité une personne pendant la maladie dont elle meurt, ne pourront profiter des dispositions entre-vifs ou testamentaires qu'elle aurait faites en leur faveur pendant le cours de cette maladie. — Sont exceptées, 1°. les dispositions rémunératoires faites à titre particulier, eu égard aux facultés du disposant et aux services rendus; — 2°. Les dispositions universelles, dans le cas de parenté jusqu'au quatrième degré inclusivement, pourvu toutefois que le décédé n'ait pas d'héritiers en ligne directe; à moins que celui, au profit de qui la disposition a été faite, ne soit lui-même du nombre de ces héritiers — Les mêmes règles seront observées à l'égard du ministre du culte.

Art. 1605 *Ontwerp* 1820. Geneesheeren en heel-

954. De notaris, die eenen uitersten wil bij openbare akte heeft verleden, en de getuigen die daarbij zijn tegenwoordig geweest, kunnen niets genieten van hetgeen aan hen bij dien uitersten wil mogt zijn gemaakt. (B. 958, 985 v., 991, 1000, 1718; Stb 1842 n°. 20, a. 22.) *a*)

955. Indien ouders wettige en ook natuurlijke, doch wettiglijk erkende, kinderen *b*) nalaten, zullen deze laatste uit de uiterste wilsbeschikkingen hunner ouders niet meer mogen genieten, dan hetgeen aan hen bij den elfden titel van dit Boek *c*) is toegekend. *d*) (C. 908; B. 335 v., 909 v., 958, 963, 1718.)

956. Overspelers of overspeelsters en hunne medepligtigen *e*) kunnen uit elkanders uitersten wil geen voordeel genieten, mits van het overspel, voor het overlijden van den erflater, door een regterlijk gewijsde gebleken zij. (B. 958, 1718; Rv. 81, 339, 398.) *f*)

957. *Een vreemdeling kan in het koningrijk niets bij uitersten wil bekomen, dan voor zoover dezelfde bevoegdheid aan den Nederlander in het land waartoe de vreemdeling behoort is toegestaan.* *g*) (C. 912; A. 9; B. 5, 7, 884.)

meesters, welke eenen zieke hebben behandeld, gedurende de ziekte, waaraan deze is gestorven, mitsgaders de leeraren van den godsdienst, welke denzelven gedurende die ziekte hebben bijgestaan, zullen uit den uitersten wil, door denzelven in den loop der ziekte gemaakt, geen voordeel mogen trekken.

Het bepaalde bij dit artikel is echter niet toepasselijk op den echtgenoot, of bloed- of aanverwanten, welke aan den overledene, tot in den vierden graad ingesloten, bestaan.

Art. 1606. Het verbod van de drie voorgaande artikelen [zie de noten *a*), *b*) en *h*), op de vorige bladzijde] is van geene kracht, wanneer het aan de genoemde personen gemaakte, in betrekking tot de nalaven geen bijzonder aanbelang is.

Art. 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951, mitsgaders artikel 953, 954, 955, 956 en 958, zijn op schenkingen toepasselijk.

a) *Art.* 1613 *Ontwerp* 1820. Die eens anders besloten testament heeft geschreven, als mede de notarissen en getuigen, ten wier overstaan een open testament gemaakt is, of derzelver ouders, vrouwen, kinderen, broeders, zusters, schoonbroeders of schoonzusters mogen, uit krachte van zoodanig besloten of open testament, geen voordeel genieten, noch daarbij tot executeurs, voogden of administrateurs benoemd worden.

Art. 22 *der Wet van den* 9[den] *Julij* 1842 (*Stb.* n°. 20), *op het Notaris ambt.* De notariële akten mogen geene beschikkingen of bepalingen inhouden ten voordeele van den notaris, ten wiens overstaan zij zijn verleden, van de getuigen, van zijne of hunne vrouwen, zijne of hunne bloedverwanten, of aangehuwden in de regte linie, zonder onderscheid van graden, en in de zijdlinie tot den derden graad ingesloten. Hetgeen hiertegen strijdig is, wordt voor niet geschreven gehouden; blijvende echter de akte overigens in haar geheel.

Door de bepaling van dit artikel wordt geene verandering gebragt in de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek omtrent uiterste willen.

Art. 991, *lid b*, *B. W.* Tot getuigen van eenen uitersten wil, bij openbare akte op te maken, kunnen niet genomen worden de erfgenamen of de legatarissen, noch derzelver bloedverwanten of aangehuwden tot in den vierden graad ingesloten, noch de zoons of kleinzoons, of bloedverwanten in denzelfden graad, noch de huisbedienden der notarissen voor welke de uiterste wil verleden wordt, noch eindelijk dezoodanigen die tot eene lijf- of onteerende straf zijn veroordeeld.

Art. 1000 *B. W.* De formaliteiten, waaraan de onderscheidene uiterste willen, volgens de bepalingen van deze afdeeling, onderworpen zijn, moeten worden in acht genomen, op straffe van nietigheid. — Zie Opzoomer IV bl. 228 (4); Diephuis IV n°. 767; Voorduin IV bl. 92 v., I, II.

Art. 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951 mitsgaders artikel 953, 954, 955, 956 en 958, zijn op schenkingen toepasselijk.

b) Dat hieronder niet ook overspelige en bloedschendige kinderen begrepen zijn, wordt betoogd door Opzoomer IV bl. 296 v., en Diephuis IV n°. 616 en 772.

c) Artt. 909 v. B. W.

d) *Art.* 908 *C. C.* Les enfants naturels ne pourront, par donation entre-vifs ou par testament, rien recevoir au-delà de ce qui leur est accordé au titre *des Successions*.

Art. 1607 *Ontwerp* 1820. Wanneer een vader wettige en onwettige kinderen nalaat, mag geen der onwettige kinderen meer voordeel uit des vaders uitersten wil genieten, dan de helft van hetgeen door den minst bevoordeelde der wettige kinderen genoten wordte

Bij overtreding van de bepaling in dit artikel voorgeschreven, wordt het meer gemaakte aan de onwettige kinderen afgetrokken, en gelijkelijk onder de wettige kinderen verdeeld.

Art. 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951, mitsgader artikel 953, 954, 955, 956 en 958 zijn op schenkingen toepasselijk.

e) dat zijn degenen, met wie het overspel gepleegd is. Zie artt. 89 *B. W.* en 338 *C. P.*

f) *Art.* 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951, mitsgaders artikel 953, 954, 955, 956 en 958 zijn op schenkingen toepasselijk.

g) *Art.* 9 *Alg. Bep.* Het burgerlijk regt van het Koningrijk is hetzelfde voor vreemdelingen, als voor de Nederlanders, zoo lange de wet niet bepaaldelijk het tegendeel vaststelt.

Art. 912 *C. C.* On ne pourra disposer au profit d'un étranger, que dans le cas où cet étranger pourrait disposer au profit d'un Français.

Bij art. 1 der *Wet van den* 7[den] *April* 1869 (Stb. n°. 56) *a*) is dit artikel afgeschaft, en voorts bepaald:

Indien eene nalatenschap, waartoe zoowel goederen in Nederland als buiten 's lands behooren, gedeeld wordt tusschen vreemdelingen en Nederlanders, nemen de laatstgenoemden eene waarde vooruit, evenredig naar de mate van hun erfdeel met de waarde der goederen, van welker eigendomsverkrijging zij door buitenlandsche wetten of gewoonten zijn uitgesloten.

De waarde wordt vooruit genomen op de goederen der nalatenschap, ten aanzien waarvan de uitsluiting niet bestaat *b*).

958. Eene uiterste wilsbeschikking, gemaakt ten voordeele van iemand die onbekwaam is *c*) om te erven, is nietig, zelfs wanneer de beschikking mogt zijn gemaakt op den naam van *d*) eenen tusschenbeiden komenden persoon.

Voor tusschenbeiden komende personen worden gehouden, de vader en de moeder, de kinderen en afstammelingen, en de echtgenoot van dengenen die onbekwaam is om te erven. (C. 911; B. 238 v., 1718. K. 775*c*.) *e*)

959. Hij, die veroordeeld is omdat hij den erflater heeft omgebragt *f*); hij, die den uitersten wil des erflaters heeft verdonkerd, vernietigd of vervalscht *g*),

Art. 884 *B. W.* (afgeschaft bij de in noot *a*), op deze bladzijde, afgedrukte *Wet van* 7 *April* 1869 (*Stb.* n°. 56)). Geen vreemdeling is bevoegd om als erfgenaam op te treden in de goederen, welke zijn bloedverwant, het zij vreemdeling, het zij Nederlander, in het koningrijk bezit, dan alleen in de gevallen, waarin een Nederlander van zijnen bloedverwant, goederen in het land van dien vreemdeling bezittende, zoude kunnen erven, en op dezelfde wijze. — Vg. Voorduin IV bl. 11 v., 24 v.: Diephuis IV n°. 453 v., 725 v.; Opzoomer IV bl. 151 (2) en 223.

a) Wij WILLEM III, *enz.*

Allen die deze zullen zien, *enz.*

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat het wenschelijk is, de vreemdelingen ook ten opzigte der bevoegdheid om als erfgenaam op te treden en schenkingen aan te nemen met Nederlanders gelijk te stellen, zonder beding van wederkeerigheid;

Zoo is het, *enz.*

Art. 1. De artikelen 884 en 957 van het Burgerlijk Wetboek worden afgeschaft.

Indien eene nalatenschap, *enz.* [als in den tekst].

2. *Art.* 1718 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen als volgt: „De bepalingen van het tweede lid en van het laatste lid van art. 951, mitsgaders artt. 953, 954, 956 en 958 zijn op schenkingen toepasselijk."

3. Deze Wet is verbindend op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen *enz.*

Gegeven te 's Gravenhage, den 7[den] April 1869.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
VAN LILAAR.

Uitgegeven den *tienden* April 1869.

De Minister van Justitie,
VAN LILAAR.

b) Deze bepaling is, bij amendement, door Mr. J. Heemskerk Azn. in de wet gebracht. Zij is ontleend aan art. 2 der *Fransche* Wet van 14 Juli 1819, houdende afschaffing der artt. 726 en 912 C. C., en aan art. 4 der *Belgische* Wet van 27 April 1865, van gelijke strekking, en heeft, ofschoon algemeen luidende, blijkens hare geschiedenis, in het bijzonder ten doel, „in het geval, dat tusschen Nederlanders en vreemden eene nalatenschap moet worden verdeeld, waartoe onroerende goederen behooren, die in Engeland zijn gelegen, te gemoet te komen aan de moeijelijkheden, die bij de scheiding zouden kunnen ontstaan uithoofde der voorschriften van het Engelsche regt, welke de eigendomsverkrijging van onroerende goederen door vreemden — niet alleen uit kracht van het erfregt, maar krachtens welken titel ook — nog steeds aan beperkingen onderwerpen." — Zie voorts Opzoomer IV bl. 151 (2).

c) „Ook de onbekwamen wegens onwaardigheid vallen onder dat algemeene begrip." Opzoomer IV bl. 230; Diephuis IV n°. 798.

d) „In plaats van op *den naam van* moest geschreven zijn *ten voordeele van*." Opzoomer IV bl. 230 (3).

e) *Art.* 911 *C. C.* Toute disposition au profit d'un incapable sera nulle, soit qu'on la déguise sous la forme d'un contrat onéreux, soit qu'on la fasse sous le nom de personnes interposées. — Seront réputés personnes interposées les père et mère, les enfants et descendants, et l'époux de la personne incapable. — Zie Voorduin IV bl. 95 v. I, II.

Art. 1718 *B. W.* De bepalingen van het tweede en van het laatste lid van artikel 951, mitsgaders artikel 953, 954, 955, 956 en 958, zijn op schenkingen toepasselijk.

f) Zie de aantt. op art. 885 n°. 1. Van de poging om den erflater om te brengen, wordt hier niet gesproken, „omdat een erflater, door het niet veranderen van zijnen uitersten wil kan gerekend worden (zooals dikwijls het geval tusschen bloedverwanten is) aan den beleediger vergiffenis te hebben geschonken." Voorduin IV bl. 97, II. — Om dezelfde reden is ook art. 885 n°. 2 weggelaten.

g) Voor *verdonkerd* heeft art. 885 n°. 4 *verduisterd*. „Wat moet het beteekenen, dat iemand die den uitersten wil heeft verdonkerd of vernietigd, uit den uitersten wil geen voordeel kan trekken?" Opzoomer IV bl. 299. Diephuis, IV n°. 792, meent, dat men moet denken aan het geval, dat de erflater meer dan één uitersten wil heeft gemaakt, en dat hij, die bij een vroegeren tot erfgenaam benoemd

of die den erflater door geweld of dadelijkheden *a*) heeft belet zijnen uitersten wil te herroepen of te veranderen *b*), zal, evenmin als zijne mede-echtgenoot en zijne kinderen *c*), uit den uitersten wil eenig voordeel kunnen genieten. (B. 885, 886, 958, 1725 n°. 2) *d*)

DERDE AFDEELING.

Van de legitime portie of het wettelijk erfdeel, en van de inkorting der giften, welke die portie zouden verminderen.

960. De legitime portie of het wettelijk erfdeel is een gedeelte der goederen, hetwelk aan de bij de wet geroepene erfgenamen in de regte linie wordt toegekend, en waarover de overledene, noch bij gifte onder de levenden, noch bij uitersten wil, heeft mogen beschikken. (B. 223, 231, 362, 443, 899 v., 922, 928*b*, 967, 1054, 1066, 1703 v.) *e*)

961. In de nederdalende linie, indien de erflater slechts één wettig kind nalaat, bestaat dat wettelijk erfdeel in de helft van de goederen, welke het kind bij versterf zoude hebben geërfd.

Indien er twee kinderen overblijven, is het wettelijk erfdeel voor ieder kind twee derde gedeelten van hetgeen hetzelve bij versterf zoude erven.

In geval de overledene drie of meer kinderen nalaat, zal het wettelijk erfdeel drie vierde gedeelte bedragen van hetgeen elk kind bij versterf zoude gehad hebben.

Onder den naam van kinderen worden begrepen de afstammelingen, in welken graad zij ook zijn; echter worden deze alleen gerekend in plaats van het kind, hetwelk zij in de nalatenschap van den erflater vertegenwoordigen. *f*) (C. 913, 914; B. 889, 899 v.)

was, den lateren heeft verdonkerd of vernietigd. — In art. 991 *Wetboek* 1830 staat dan ook: hij die *een* uitersten wil heeft verdonkerd, *enz.*

a) *Art.* 885 n°. 3: *feitelijkheid.*

b) *Art.* 885 n°. 3: *te maken of te herroepen.*

c) „De echtgenoot en kinderen [ook de natuurlijke?] zijn dus uitgesloten, ook al komen ze eerst na het overlijden van den onwaardige op, zoodat ze dus niet meer als tusschenpersonen te beschouwen zijn.” Opzoomer IV bl. 230 v, 300 v.; Diephuis IV n°. 793, 796 v. — Vg. *art.* 1613 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *a*), op bl. 258.

d) „Art. 959 behoorde vóór, en art. 957 achter art. 958 te staan.” Opzoomer IV bl. 303; — Zie ook Voorduin IV bl 96, III.

Art. 1610 *Ontwerp* 1820. Iemand, die een aanslag heeft gemaakt op het leven van eenen anderen, of denzelven het leven benomen heeft, mag uit diens uitersten wil geen voordeel genieten.

Art. 1611. Die het maken van een uitersten wil, tegen des testateurs bedoeling en oogmerken aan, belet hebben, of zich daaraan medepligtig hebben gemaakt, zijn, zoo wel voor zich als voor hunne vrouwen en kinderen, van alle voordeelen verstoken, tot welker bekoming of verzekering dat beletten strekking heeft.

Art. 1612. Ook zij, welke den uitersten wil van iemand geheel of ten deele verdonkerd of vernietigd, of ook daarin eenige verandering gemaakt hebben, zullen uit dezelve geenerhande voordeel kunnen trekken.

e) *Art.* 1625 *Ontwerp* 1820. De wet kent aan kinderen een noodzakelijk deel in de erfenis hunner ouders en verdere adscendenten, en aan ouders en andere adscendenten een noodzakelijk deel in de erfenis hunner kinderen of verdere afkomelingen toe, wanneer deze zonder nakroost sterven. Dit deel wordt *legitime portie* genoemd.

Art. 1626. De legitime portie kan niet ontmaakt of bezwaard worden, dan alleen om redenen, welke de wet genoegzaam tot geheele onterving verklaart —

„Het wettelijk erfdeel is een aan de wettelijke erfgenamen in den rechte lijn verzekerd deel der goederen, die bij den dood des erflaters zouden aanwezig zijn, indien er noch bij schenking, noch bij testament iets ware weggemaakt.” Opzoomer IV bl. 245.

„Art. 960 vordert niets anders dan dat men een wettelijke erfgenaam in de rechte lijn zij... Hoe iemand tot dat erfgenaamschap gekomen is, onmiddellijk of middellijk slechts, door middel b. v. van de verwerping van een ander, die hem voorging, moet als onverschillig worden beschouwd.” Opzoomer, IV bl. 247. Anders Diephuis IV n°. 816.

f) *Art.* 913 *C. C.* Les libéralités, soit par acte entre-vifs, soit par testament, ne pourront excéder la moitié des biens du disposant, s'il ne laisse à son décès qu'un enfant légitime; le tiers, s'il laisse deux enfants; le quart, s'il en laisse trois ou un plus grand nombre.

Art. 914. Sont compris dans l'article précédent, sous le nom d'*enfants*, les descendants en quelque degré que ce soit; néanmoins ils ne sont comptés que pour l'enfant qu'ils représentent dans la succession du disposant.

962. In de opgaande linie bedraagt het wettelijk erfdeel altijd de helft van hetgeen, volgens de wet, aan elken bloedverwant in die linie bij versterf toekomt. (C. 915; B. 900 v.) *a*)

963. Het wettelijk erfdeel van een natuurlijk, doch wettiglijk erkend kind, bestaat uit de helft van dat gedeelte, hetwelk de wet aan hetzelve in de nalatenschap bij versterf toekent. *b*) (B. 335, 340, 909 v., 955.)

964. Bij gebreke van bloedverwanten in de opgaande en de nederdalende linie, en van natuurlijke, wettiglijk erkende kinderen, mogen de giften, bij akte onder de levenden of bij uitersten wil gedaan, het geheele beloop der goederen van de nalatenschap *c*) bevatten. (C. 916; B. 908.)

965. Wanneer de beschikking, bij akte onder de levenden of bij uitersten wil gedaan, bestaat in een vruchtgebruik of in eene lijfrente, waarvan het beloop het wettelijk erfdeel benadeelt, hebben de erfgenamen, aan welke dat erfdeel is toegekend, de keus of om deze beschikking uit te voeren, of wel om aan de begiftigden of legatarissen den eigendom van het beschikbaar gedeelte af te staan. (C. 917; B. 1006, 1812.) *d*)

966. Het aandeel *e*), waarover men beschikken mag, kan, het zij in het geheel of gedeeltelijk, bij akte onder de levenden of bij uitersten wil, aan vreemden, of wel aan kinderen of andere personen die tot eene erfenis geregtigd zijn, worden weggeschonken, behoudens de gevallen waarin deze laatste, naar aanleiding van den zestienden titel van dit boek, tot inbreng

Art. 1631 *Ontwerp* 1820. Aan de kinderen komt dit deel niet alleen dan toe,. wanneer zij van den eersten graad zijn, maar gaat zelve ook bij plaatsvervulling of *representatie* over op de kindskinderen en verdere afkomelingen in de regte lijn.

Art. 1632. Ook zijn onder de kinderen hier begrepen niet alleen die op het oogenblik van het overlijden des erflaters in leven zijn, maar ook die naderhand geboren worden.

Art. 1633. Daarentegen worden hier door kinderen, ten aanzien van den vader en grootouders, of verdere adscendenten van vaders zijde, alleen verstaan de wettige en door opgevolgd huwelijk gewettigde; doch ten aanzien van de moeder, ook de onechte en verdere afkomelingen daaruit geboren.

Ten aanzien van het regt van bij brieven van legitimatie gewettigde kinderen of verdere afkomelingen op de legitime portie, in de nalatenschap van hunnen vader of vaderlijke adscendenten, moeten de regels van artikel 557 en 558 [art. 333 B. W.] gevolgd worden.

Art. 1634. De hoeveelheid der legitime portie is voor de kinderen en afkomelingen altijd de *helft*, en voor de ouders en verdere adscendenten altijd een *derde* van hetgeen zij bij versterf geërfd zouden hebben. — Het, naar aanleiding van dit laatste artikel, gestelde vraagpunt: „Zal de legitime portie in alle gevallen, en zonder aanzien van het getal der kinderen, tot eene vaste hoegrootheid worden bepaald?" werd in committé-generaal, met 48 tegen 22 stemmen, *ontkennend* beantwoord. Voorduin IV bl. 100, I.

a) *Art.* 915 *C. C.* Les libéralités, par actes entre-vifs ou par testament, ne pourront excéder la moitié des biens,, si, à défaut d'enfant, le défunt laisse un ou plusieurs ascendants dans chacune des lignes paternelle et maternelle; et les trois quarts, s'il ne laisse d'ascendants, que dans une ligne. — Les biens ainsi réservés au profit des ascendants, seront par eux recueillis dans l'ordre où la loi les appelle à succéder; ils auront seuls droit à cette réserve, dans tous les cas où un partage en concurrence avec des collatéraux ne leur donnerait pas la quotité de biens à laquelle elle est fixée.

Art. 1634 *Ontwerp* 1820. Zie de vorige noot.

Over de vraag, of natuurlijke ouders een wettelijk erfdeel hebben, zie Diephuis IV n°. 828; Opzoomer IV bl. 249 (1).

b) Les enfans naturels, étant élevés au rang *d'héritiers*, il est juste que leur père ou mère puissent exercer à leur égard le même droit, qu'à l'égard des enfans légitimes, mais comme ils n'appartiennent pas à la famille de leur père ou mère, et qu'ils ne forment pas une famille entr' eux, on a réglé leur légitime d'une manière uniforme, sans égard à leur nombre." Van Crombrugghe. (Voorduin IV bl. 101, II)

Over de vraag of art. 961*d* ook hier geldt, zie Opzoomer IV bl. 249, die haar *ontkennend*, en Diephuis IV n°. 823, die haar *bevestigend* beantwoordt.

c) Voor *goederen der nalatenschap*, lees, evenals in art. 960, *goederen*. Diephuis IV n°. 829 (volgens wien het geheele artikel, als wetsbepaling, zeer weinig beteekent), en Opzoomer IV bl. 246 (2).

d) „Door in den eersten zin te kiezen, bezorgt de legitimaris zich een kans, die misschien zeer voordeelig voor hem kan uitvallen, maar ook even goed zeer nadeelig." Opzoomer IV bl. 251 (3), 304 v.; Diephuis IV n°. 885 v.

Art. 1645 *Ontwerp* 1820. Het staat aan ouders of verdere adscendenten vrij, om aan hunne kinderen of verdere descendenten het geheel of een gedeelte der erfenis, onder eenige geoorloofde bezwaren, verbanden of bepalingen, na te laten; behoudens de vrije keuze van laatstgemelden, of zij dat nagelatene onder de bijgevoegde bezwaren willen aannemen, dan of zij de zuivere legitime portie, zonder bezwaar, willen genieten.

Het bepaalde in dit artikel geldt ook van kinderen ten aanzien hunner ouders, of verdere adscendenten.

e) In art. 42 der *Wet van* 23 *Februari* 1823 (Stb. n°. 13) staat: het *geheel* aandeel.

gehouden zijn. (C. 919; B. 223 v., 231 v., 922, 960, 964, 1001, 1004, 1132 v., 1703 v.) *a*)

967. De giften of schenkingen, het zij onder de levenden, het zij bij uitersten wil gemaakt, welke aan het wettelijk erfdeel mogten te kort doen, zullen bij het openvallen der nalatenschap kunnen worden verminderd, doch alleen op de vordering van de legitimarissen en van derzelver erfgenamen of regthebbenden. *b*)

Desniettegenstaande zullen de legitimarissen van die vermindering niets kunnen genieten ten nadeele van de schuldeischers van den overledene. *c*) (C. 920, 921; B. 223 v., 231 v., 236*b*, 922, 960, 969, 971, 1001, 1004, 1703 v.) *d*)

968. Om de hoegrootheid van het wettelijk erfdeel te bepalen, maakt men eene opsomming van alle de goederen, die op het tijdstip van het overlijden van den gever of erflater *e*) aanwezig waren; men voegt daarbij het beloop der goederen, waarover bij giften onder de levenden beschikt is, berekend naar den staat, waarin zij zich op het tijdstip der gift bevonden hebben, en hunne waarde op het oogenblik van het overlijden van den gever *f*); men berekent over alle die goederen, na de schulden daarvan te hebben afgetrokken *g*), hoeveel, naar mate van de betrekking der legitimarissen, het erfdeel is, hetwelk zij kunnen vorderen, en men trekt daarvan af hetgeen deze, zelfs met vrijstelling van inbreng *h*), van den overledene hebben ontvangen. (C. 922; B. 223 v., 231 v., 961 v., 969, 970, 1132 v., 1142, 1146 v., 1703 v.)

969. Alle vervreemding van eenig goed, het zij onder den last eener lijfrente, het zij met voorbehoud van vruchtgebruik *j*), aan een der erfgenamen in de regte linie gedaan, wordt beschouwd als eene gift. (C. 918; B. 967, 968, 1706, 1812 v., 1958.) *k*)

a) *Art.* 919 *C. C.* La quotité disponible pourra être donnée en tout ou en partie, soit par acte entre-vifs, soit par testament, aux enfants ou autres successibles du donateur, sans être sujette au rapport par le donataire ou le légataire venant à la succession, pourvu que la disposition ait été faite expressément à titre de préciput ou hors part. — La déclaration que le don ou le legs est à titre de préciput ou hors part, pourra être faite, soit par l'acte qui contiendra la disposition, soit postérieurement dans la forme des dispositions entre-vifs ou testamentaires. — Dat onze bepaling, even als die van den Code, overbodig is, wordt betoogd door Opzoomer IV bl. 246 (1); zie ook Diephuis IV n°. 814.

b) „Onder regthebbenden meen ik hier de zulken te moeten verstaan, aan wie de legitimaris zijn erfdeel heeft overgedragen. Zijne schuldeischers .... zijn, omdat de bepaling van art. 1166 C. C bij ons niet is overgenomen, geene regthebbenden." Diephuis IV n°. 855; zie ook Opzoomer IV bl. 252 (1).

c) „Men had moeten zeggen wat men werkelijk bedoelde, dat de inkorting — anders dan in het Fransche recht (art. 921 C. C.) — *ten voordeele* ook van de schuldeischers strekt." Opzoomer IV bl. 252 (2). Zie ook Van Crombrugghe (bij Voorduin IV bl. 102 v.) en Diephuis IV n°. 857.

d) *Art.* 921 *C. C.* La réduction des dispositions entre-vifs ne pourra être demandée que par ceux au profit desquels la loi fait la réserve, par leurs héritiers ou ayants-cause: les donataires, les légataires, ni les créanciers du défunt, ne pourront demander cette réduction, ni en profiter.

e) Voor *van den gever of erflater* lees: *van den erflater.*

f) „Het komt altijd aan op wat er op het oogenblik van het overlijden in den boedel zou zijn, als de schenking niet had plaats gehad...... In strijd daarmeê is, althans gedeeltelijk, de bepaling, dat de weggeschonken goederen berekend worden naar den staat, waarin zij zich op het tijdstip der gift bevonden hebben. Dit is volkomen juist voor de verbeteringen, door den begiftigde aangebracht. Misschien zou de gever er volstrekt niet aan gedacht hebben die aan te brengen. Maar het is onjuist voor de verbeteringen, die het gevolg zijn van toeval. Ware toch het goed niet weggeschonken, dan zou stellig de boedel ook die verbeteringen rijker zijn." Opzoomer IV bl. 249 (4).

g) Bij n°. 12 der in 1828 voorgedragen ontwerpen was voorgesteld, aan dit artikel deze slotbepaling toe te voegen: „Indien de schulden de door den overledene nagelaten goederen, benevens het daarbij berekend bedrag der schenkingen evenaren of te boven gaan, kan de legitimaris zijn regt verhalen op de weggeschonken goederen." Dit voorstel werd echter afgestemd. Zie Voorduin IV bl. 105, II, 106 v., V en VI; Diephuis IV n°. 846.

h) Wat, volgens de wet, niet aan inbreng onderworpen is (art. 1143) komt niet in aanmerking.

j) „Het dubbelzinnige woord *hetzij* heeft hier", volgens Opzoomer IV bl. 306, „eene uitsluitende kracht, zoodat slechts één van beiden, òf vruchtgebruik, òf lijfrente, voorbehouden mag zijn, niet beide te gelijk". Anders Diephuis IV n°. 836.

k) „Dat vervreemding onder voorbehoud van vruchtgebruik eene schenking is, spreekt van zelf.... Anders is het met vervreemding onder den last eener lijfrente gedaan. Of dat al of niet eene schenking is, hangt geheel van de grootte dier lijfrente af.... Ten opzichte van vreemden, van wie art. 969 zwijgt,

970. Indien de gegevene zaak voor het overlijden van den schenker, buiten schuld van den begiftigde, is verloren gegaan, zal zij niet worden begrepen onder de massa der goederen over welke het wettelijk erfdeel moet worden berekend.

De gegevene zaak zal onder de massa worden begrepen, indien zij ter oorzaak van het onvermogen van den begiftigde niet kan worden terug verkregen. (B. 968, 1145.) *a*)

971. De giften onder de levenden zullen nimmer mogen worden verminderd, dan nadat alle de goederen, welke bij uitersten wil zijn weggemaakt *b*), zullen bevonden worden niet genoegzaam te zijn om het wettelijk aandeel te verzekeren. Wanneer alsdan eene vermindering van de giften onder de levenden moet plaats hebben, zal men dezelve aanvangen met de gift welke het laatst gedaan is, en alzoo verder van deze tot de vroegere opklimmen. (C. 923: B. 960, 967.)

972. De teruggave van de onroerende goederen, welke naar aanleiding van het voorgaande artikel moet plaats hebben, geschiedt *in natura*, niettegenstaande alle tegenstrijdige bepalingen.

Indien echter de vermindering moet worden toegepast op een erf, hetwelk niet gevoegelijk kan worden verdeeld, zal de begiftigde, zelfs wanneer het een vreemde is, de bevoegdheid hebben om in gereed geld op te leggen hetgeen den legitimaris toekomt. (B. 976*c*, 1139.)

973. De vermindering der bij uitersten wil gedane makingen zal geschieden zonder onderscheid te maken tusschen de erfstellingen en legaten *c*), ten zij de erflater uitdrukkelijk mogt hebben bevolen dat deze of gene erfstelling of legaat bij voorkeur moest worden voldaan; in welk geval, zoodanige erfstelling of legaat niet zal worden verminderd, dan in geval de waarde van de andere makingen niet mogt toereikend zijn om het wettelijk erfdeel op te leveren. (C. 926, 927; B. 923, 960, 1001, 1004.) *d*)

974. De begiftigde zal de vruchten *e*) van hetgeen de gift meer bedraagt, dan het gedeelte, waarover beschikt kan worden, terug geven, te rekenen van den dag dat de gever overleden is *f*), indien de eisch tot vermindering is gedaan binnen het jaar, en anderzins van den dag dat die eisch gedaan zal zijn. (C. 928; B. 604 n°. 3, 630, 960, 1006, 1139*c*, 1144.)

975. De onroerende goederen, die uit krachte van vermindering in den boedel *g*) moeten terug keeren, worden daardoor vrij van de schulden *h*) of hypotheken, door den begiftigde daarop gelegd. *j*) (C. 929; B. 1051*b*, 1139*b*, 1180, 1215.) *k*)

976. De regtsvordering tot vermindering of teruggave kan door de erfge-

kan de vervreemding, hun onder den last eener lijfrente gedaan, dan alleen als eene gift worden beschouwd, wanneer het bedrag dier lijfrente lager is.... Slechts ten opzichte van erfgenamen in de rechte lijn is zulk eene vervreemding altijd eene schenking." Opzoomer IV bl. 251, 806 v. — Diephuis IV n°. 885 laat tegen het vermoeden der wet tegenbewijs toe.

a) Gevolg van het beginsel, dat het altijd daarop aankomt, wat er op het oogenblik van het overlijden in den boedel zou zijn, indien de schenking niet had plaats gehad.

b) *Lees:* vermaakt.

c) *Art.* 926 *C. C.*...... la réduction sera faite au marc le franc, sans aucune distinction entre les legs universels et les legs particuliers.

d) „Dit artikel staat weer allervreemdst tusschen twee vlak bij elkaar behoorende artikelen." Opzoomer IV bl. 258 (1).

e) Na aftrek der voor haar verkrijgen gemaakte kosten. Zie Opzoomer IV bl. 253 (3); Diephuis IV n°. 884.

f) „Waarom niet sedert den dag der schenking? Men heeft immers de schenking als niet gedaan willen beschouwen." Opzoomer IV bl. 253 (4).

g) *In den boedel* is niet juist; art. 929 C. C. zegt juister: „Les immeubles, à recouvrer par l'effet de la réduction, le seront, *etc.*

h) Beter *lasten:* zie art. 1139, lid *b*.

j) Opzoomer IV bl. 255 (4) verbetert: „door of *onder* den begiftigde daarop gelegd, om duidelijker" — overeenkomstig de bedoeling der wet: zie Voorduin IV bl. 109 — „ook de privileges te omvatten".

k) „Dit artikel had achter art. 976 moeten staan, en een algemeenen vorm moeten hebben." Opzoomer IV bl. 255 (5).

namen *a*) vervolgd worden tegen derde bezitters van de onroerende goederen, welke een gedeelte van het gegevene uitmaken en door de *b*) begiftigden vervreemd zijn, op dezelfde wijze en in dezelfde rangschikking als tegen de gevers *c*) zelve.

Deze regtsvordering moet aangelegd worden volgens de orde van de dagteekeningen dier vervreemdingen, te beginnen met die gift *d*), welke het laatst gedaan is.

Desniettemin zal de regtsvordering tot vermindering of teruggave tegen derde verkrijgers geen plaats hebben, dan voor zoo verre de begiftigde geene andere goederen mogt hebben overgehouden, welke in de gift begrepen waren, en *e*) deze niet genoegzaam zijn om het wettelijk erfdeel in zijn geheel te voldoen, of *f*) indien de waarde der vervreemde goederen niet op zijne persoonlijke goederen mogt kunnen worden verhaald. *g*)

Die regtsvordering *h*) zal, in allen gevalle *j*), verloren gaan door het tijdsverloop van drie jaren, te rekenen van den dag waarop de legitimaris de erfenis heeft aanvaard. (C. 930; B. 967, 971, 972, 974 v.) *k*)

VIERDE AFDEELING.

Van den vorm der uiterste willen.

977. Geen uiterste wil kan bij dezelfde akte door twee of meer personen gemaakt worden, het zij ten voordeele van eenen derde, het zij onder den titel van eene wederkeerige of onderlinge beschikking. (C. 968; O. 48; B. 1000.) *l*)

a) *Lees:* legitimarissen.

b) In art. 52 der *Wet van* 28 *Februari* 1825 (*Stb.* n°. 13) staat: den begiftigde(n).

c) *Lees:* begiftigden. De fout komt reeds voor in *art.* 1008 van het *Wetboek* van 1830, ofschoon de Fransche tekst van dat Wetboek, even als art. 930 C. C., het goede woord heeft: *donataires.* De wetgever is in deze fout vervallen, door, in plaats van het Fransche artikel 930 C. C., de zoogenaamde officiëele vertaling daarvan te volgen, waarin men de woorden: „les *donataires* eux-mêmes," had overgezet door: „de *donateurs* zelven." Zie Tresling, *Regtsg. Bijblad* I bl. 120 v.

d) Het woord *gift* moet vervallen. Ook deze fout kwam reeds voor in den Hollandschen, *niet* in den Franschen, tekst van art. 1008 Wetb. van 1830. De laatste had, evenals art. 930 C. C.: „en commençant par *la* plus récente." De oorzaak der vergissing is dezelfde; de officiëele vertaling van den Code Nap. had: „en door te beginnen met die *gifte*, welke het laatst gedaan is". Zie Tresling, t. a. p.

e) *Lees: of* Diephuis IV n°. 871 (1).

f) *Lees: en.* Diephuis IV n°. 871 (1); Opzoomer IV bl. 254 (1).

g) In plaats van deze geheele derde alinea had art. 930 C. C. eenvoudig: „discussion préalablement faite de leurs biens." Zie Opzoomer IV bl. 254 (1).

h) tegen derde bezitters, volgens Diephuis IV n°. 878.

j) Wat beteekent hier: „in allen gevalle"? In art. 52 der *Wet van* 28 *Februari* 1825 (*Stb.* n°. 13) staat: in alle gevallen.

k) *Art.* 930 *C. C.* L'action en réduction ou révendication pourra être exercée par les héritiers contre les tiers détenteurs des immeubles faisant partie des donations et aliénés par les donataires, de la même manière et dans le même ordre que contre les donataires eux-mêmes, et discussion préalablement faite de leurs biens. Cette action devra être exercée suivant l'ordre des dates des aliénations, en commençant par la plus récente.

l) „Twee luyden, als man ende vrouw, mogen haer uyterste wille vervatten in één schrift. De Groot, *Inleid.* II, 17.

Art. 968 *C. C.* Un testament ne pourra être fait dans le même acte par deux ou plusieurs personnes, soit au profit d'un tiers, soit à titre de disposition réciproque et mutuelle.

Art. 658 *Wetboek L. N.* Twee of meer personen mogen hun testament niet te zamen in eene en dezelfde acte maken.

Art. 1678 *Ontwerp* 1820. In geen geval zal door twee of meer personen te zamen in eene en dezelfde acte, testament mogen gemaakt worden, dan alleen door echtgenooten, zonder dat echter daardoor het regt van ieder in het bijzonder om naderhand anders en in een afzonderlijk testament over zijne nalatenschap te beschikken, verkort wordt. Eene dergelijke acte wordt geoordeeld twee testamenten te bevatten, en werkt dus de onbestaanbaarheid van den uitersten wil van eene der partijen niet ten nadeele van dien der andere partij. — Vg. Opzoomer IV bl. 204 v.

Art. 48 *Wet op den Overgang.* Testamenten eene vaste dagteekening hebbende en door twee of meerdere personen in dezelfde akte, wettiglijk gemaakt vóór de invoering der wetten, waarbij die vorm van uiterste wilsbeschikkingen is verboden, en onder de Nederlandsche wetgeving met den dood bekrachtigd, blijven ten aanzien van dien vorm van kracht.

978. Een uiterste wil kan alleen *a*) worden gemaakt, of bij eene olographiesche of eigenhandig geschreven akte, of bij eene openbare akte, of bij eene geheime of geslotene beschikking. (C. 969; B. 979 v., 985 v., 987 v., 993 v.)

979. Een olographiesche uiterste wil moet met de hand des erflaters geheel geschreven en geteekend zijn. *b*)

Dezelve moet door den erflater bij eenen notaris in bewaring worden gesteld.

De notaris, bijgestaan door *c*) twee getuigen, zal daarvan onmiddellijk eene door hem met den erflater en de getuigen geteekende akte van bewaargeving opmaken, het zij aan den voet van den uitersten wil, indien dezelve open aan hem is ter hand gesteld *d*), het zij afzonderlijk, indien het stuk verzegeld aan hem mogt zijn aangeboden; in welk laatste geval, de erflater, in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen, op den omslag moet aanteekenen en door zijne onderteekening bekrachtigen, dat hetzelve zijnen uitersten wil bevat.

In geval de erflater door eenige verhindering, die na de onderteekening van den uitersten wil of van den omslag is opgekomen, den omslag of de akte van bewaargeving, of wel beiden *e*), niet kan teekenen *f*), moet de notaris daarvan, even als van de oorzaak des beletsels, melding maken. (C. 970; O. 49; B. 980 v., 990, 991, 999, 1000; Rv. 662 v.; Stb. 1842 n°. 20. a. 29*b*; Stb. 1843 n°. 47, a. 12; Stb. 1871 n°. 91, a. 18.) *g*)

a) namelijk, onder gewone omstandigheden. Zie artt. 993 v.

b) Volgens Diephuis IV n°. 960, op grond van *art.* 12 der *Wet van* 3 *October* 1843 (*Stb.* n°. 47), op gezegeld papier.

c) *Lees*: in tegenwoordigheid van.

d) „Indien het testament *open* aan den notaris is ter hand gesteld, bestaat de eenige waarborg voor deszelfs echtheid daarin, dat die akte aan den voet van den uitersten wil wordt opgemaakt." De Regeering (bij Voorduin IV bl. 132, XV).

De vraag, hoe de notaris zal moeten handelen, wanneer de erflater op het door hem beschreven papier niet zooveel ruimte heeft overgelaten, als voor de akte van bewaargeving noodig is, laat zich, volgens Diephuis IV n°. 968, „gemakkelijk ontwijken, wanneer de erflater òf het stuk eerst verzegelt, ten einde eene afzonderlijke akte geoorloofd te doen zijn, òf wel de beschikking op een ander papier overschrijft, ten einde voor de aan den voet te plaatsen akte de noodige ruimte te doen overblijven." Bovendien schijnt, volgens hem, „niets te beletten, dat voor dat geval een nieuw blad aan het vorige worde vastgehecht en als zoodanig gewaarmerkt." Zie ook Opzoomer IV bl. 218 (2).

e) *of wel beiden*: de omslag en de akte van bewaargeving, ten gevolge van een beletsel, reeds na de onderteekening van den uitersten wil opgekomen. Zie Opzoomer IV bl. 218 (4).

f) *teekenen*. Wanneer het beletsel dadelijk na de onderteekening van den uitersten wil is opgekomen, kan de erflater de verklaring op den omslag niet alleen niet *onderteekenen*, maar natuurlijk ook niet *schrijven*. Opzoomer IV bl. 213 (4) meent, dat ook deze laatste verhindering (in het *schrijven*) door eene vermelding in de akte van bewaargeving gedekt kan worden. Anders Diephuis IV n°. 965.

g) *Art.* 970 *C. C.* Le testament olographe ne sera point valable, s'il n'est écrit en entier, daté et signé de la main du testateur; il n'est assujetti à aucune autre forme.

Art. 622 *Wetboek L. N.* Geen testament kan bij monde, in tegenwoordigheid van getuigen, worden gepasseerd, of in een onderhandsch geschrift, door den maker, schoon in tegenwoordigheid van getuigen onderteekend, worden vervat.

Art. 1650 *Ontwerp* 1820.... bij een olographisch codicil [kan] wel worden beschikt over legaten in de hoeveelheid bij het volgende artikel uitgedrukt, of ook voor andere zaken, welke het onderwerp van een notariëel of besloten testament kunnen uitmaken, doch niet over erfstelling en hetgeen daarmede in verband staat, als daar is: het onterven van de door de wet geroepene personen, het herroepen van gemaakte erfstellingen, het bezwaren van dezelve, het zij door het bijvoegen van tijd, voorwaarden of fideïcommissaire beschikkingen, mitsgaders het herroepen van vroeger daarop gelegde bezwaren van dergelijken aard.

Art. 1651, *lid a.* Geen erflater is bevoegd, om, het zij bij één of meer olographische codicillen, bij wege van legaat over meer te beschikken, dan over een tiende gedeelte van zijne zuivere nalatenschap.

Art. 1669. Geen olographisch codicil is geldig of bestaanbaar, tenzij dezelve in haar geheel door den erflater zij geschreven, gedagteekend en met zijne eigene handteekening bekrachtigd. Verder wordt tot de geldigheid van zoodanig codicil niets gevorderd.

Art. 1670. Men kan zoowel olographische codicillen maken, wanneer men testament gemaakt heeft, als wanneer de erfvolging bij versterf plaats heeft.

Art. 49 *der Wet op den Overgang*. Allen die, overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek Napoleon, olographische testamenten hebben gemaakt vóór de invoering van het burgerlijk Wetboek, en verlangen mogten dat dezelve van kracht blijven, zullen verpligt zijn dezelve binnen het jaar na die invoering, naar aanleiding van de bepalingen van het nieuw burgerlijk Wetboek, aan een' notaris in bewaring te geven; zullende bij gebreke van dien, zoodanige testamenten alleen van kracht zijn, indien de erflater overleden is binnen het jaar na die invoering.

Olographische testamenten, welke onder het Wetboek Napoleon gemaakt, doch niet op de voorschreven wijze onder bewaring gesteld zijn, zullen nogthans daardoor niet krachteloos worden, wanneer de personen, door welke die testamenten zijn gemaakt, bij

980. Zoodanige olographiesche uiterste wil, overeenkomstig het voorgaande artikel, door den notaris zijnde in bewaring genomen, heeft dezelfde kracht als een bij openbare akte gemaakte uiterste wil, en wordt gerekend gemaakt te zijn op den dag der akte van bewaargeving, zonder aanzien der dagteekening welke zich in den uitersten wil zelven mogt bevinden. (B 336, 985 v.)

981. De erflater kan ten allen tijde zijn olographiesch testament *a*) terug vorderen, mits hij, ter verantwoording van den notaris, van de teruggave bij eene authentieke akte doe blijken.

Door de teruggave wordt het olographiesch testament als herroepen beschouwd. (B. 987*d*, 1039; Stb. 1842 n°. 20, a. 38, 41.)

982. Bij een enkel onderhandsch, door den erflater geheel geschreven, gedagteekend en onderteekend stuk, kunnen, zonder verdere formaliteiten, beschikkingen na doode worden gemaakt, doch alleen en bij uitsluiting ter aanstelling van executeuren, ter bestelling van begrafenis, tot het maken van legaten van kleederen, van lijfstoebehooren, van bepaalde lijfssieraden en van bijzondere meubelen. *b*)

De herroeping van zoodanig stuk kan op dezelfde wijze onder de hand geschieden. (O. 49*c*; B. 571, 983, 992, 998 v., 1039, 1052; Rv. 662.)

983. Indien zoodanig stuk, als waarvan in het vorige artikel is gesproken, na het overlijden van den erflater gevonden wordt, moet hetzelve worden aangeboden aan den regter van het kanton alwaar de erfenis is opengevallen; deze zal, indien het stuk verzegeld is, hetzelve openen, en, in allen gevalle, een procesverbaal van de aanbieding *c*), alsmede van den staat waarin hetzelve zich bevindt, opmaken *d*); hij zal eindelijk dat stuk aan eenen notaris ter hand stellen *e*), ten einde hetzelve onder zijne minuten te bewaren. (B. 80, 984, 989; Rv. 662)

984. Een olographiesche uiterste wil, welke gesloten aan den notaris is ter hand gesteld, zal, na den dood des erflaters, aan den kantonregter *f*) worden aangeboden, welke zal handelen zoo als bij artikel 989, ten aanzien van beslotene uiterste willen is voorgeschreven. (C. 1007; B. 979, 983, 990; Rv. 663.)

985. Een uiterste wil bij openbare akte moet ten overstaan van eenen notaris, en in tegenwoordigheid van twee getuigen, worden verleden. (C. 971; B. 990, 991, 1000; Stb. 1842 n°. 20, a. 23, a. 41; Stb. 1871, n°. 91, a. 17.) *g*)

986. De notaris moet den wil des erflaters, zoo als die zakelijk aan hem

de invoering der nieuwe wetgeving, of binnen het jaar na die invoering, door krankzinnigheid of andere overmagt, tot de vereischte bewaargeving buiten staat geraakt zijn.

Van deze bepalingen zijn uitgezonderd de beschikkingen, vermeld bij artikel 982 van het nieuw burgerlijk Wetboek.

a) Zelfs al is de akte van bewaargeving aan den voet daarvan geschreven. Diephuis IV n°. 975. Zie: *Art.* 38, *lid a en b*, *der Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* n°. 20), op het *Notaris-ambt*. De notarissen zijn verpligt minuut op te maken van alle te hunnen overstaan verledene akten, bij gebreke waarvan dezelve geene kracht van authentieke akte bezitten, en de notaris gehouden is tot vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens de belanghebbenden.

Van deze verpligting zijn uitgezonderd......, en andere eenvoudige akten, waarvan de uitgifte *in originali* bij de wetten is toegestaan.

Art. 41. De notarissen mogen, met uitzondering van eenen aan hen in bewaring gegeven olographischen uitersten wil, geene minuut hoegenaamd uit hunne handen geven, anders dan in de gevallen bij de wet voorzien en krachtens een vonnis of bevelschrift van den regter, met inachtneming der bepalingen, bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering en dat van Strafvordering voorgeschreven.

b) In het *Ontwerp* van 26 October 1832 luidde het slot van dit artikel: „van bijzondere meubelen, en eindelijk van, naar den stand der personen en de gelegenheid der nalatenschap, geringe legaten aan bedienden en behoeftige personen." Door den heer Luzac en andere leden der Kamer bestreden, werd dat slot in 1838 weggelaten. Voorduin IV bl. 185 v.

c) *Art.* 989 *B. W.*: de aanbieding en 'e opening.

d) Er behoeft slechts één proces-verbaal te worden opgemaakt. Voorduin IV bl. 146, VI.

e) Zie de *Circul.* van den *Min. van Just.*, van 8 Oct. 1840 n° 21. (*Bijv. t. h. Stb.* XXVII. 470; d'Engelbronner 3e Série (1831—1840) bl. 624.)

f) van het kanton, waar de erfenis is opengevallen. Zie de artt. 983 en 989, en Diephuis IV n°. 972; Opzoomer IV bl. 212 (3).

g) *Art.* 971 *C. C.* Le testament par acte public est celui qui est reçu par deux notaires, en présence de deux témoins, ou par un notaire, en présence de quatre témoins.

door den erflater is opgegeven *a*), in duidelijke bewoordingen schrijven of doen schrijven.

Indien de opgave buiten de tegenwoordigheid der getuigen is gedaan, en het opstel door den notaris is gereed gemaakt, moet de erflater, alvorens de voorlezing daarvan geschiede, zijnen wil nader zakelijk, in tegenwoordigheid der getuigen, opgeven.

Daarna zal, in tegenwoordigheid der getuigen, de uiterste wil door den notaris worden voorgelezen, en na die voorlezing door hem aan den erflater worden afgevraagd *b*) of het voorgelezene zijnen uitersten wil bevat.

Indien de uiterste wil in tegenwoordigheid der getuigen is opgegeven, en terstond is in geschrift gebragt, zal gelijke voorlezing en afvraging *b*) in tegenwoordigheid der getuigen geschieden.

De akte moet vervolgens door den erflater, den notaris en de getuigen worden onderteekend. *c*)

Indien de erflater verklaart dat hij niet kan *d*) onderteekenen, of indien hij daarin verhinderd wordt, moet ook die verklaring en de oorzaak der verhindering in de akte worden vermeld.

Van de nakoming van alle deze formaliteiten moet uitdrukkelijk worden melding gemaakt in de akte van uitersten wil. (C. 972—974; B. 991, 1000.) *e*)

987. Wanneer de erflater een besloten of geheim testament wil maken, zal hij verpligt zijn zijne beschikkingen te onderteekenen, het zij hij die zelf geschreven hebbe, het zij hij die door eenen anderen hebbe laten schrijven; het papier hetwelk zijne beschikkingen bevat, of het papier hetwelk tot een omslag dient, indien er een omslag gebruikt wordt, zal gesloten en verzegeld worden.

De erflater zal hetzelve alzoo gesloten en verzegeld aan den notaris, in tegenwoordigheid van vier getuigen, aanbieden, of hij zal het in hunne tegenwoordigheid moeten doen sluiten en verzegelen, en moeten verklaren dat in het gemelde papier zijn uiterste wil begrepen is, en dat die uiterste wil, het zij door hem zelven geschreven en door hem geteekend is *f*) of door een ander geschreven en door hem geteekend is. De notaris zal daarvan eene akte van superscriptie opmaken *g*), die op dat papier, of op het papier tot omslag dienende, zal geschreven worden; deze akte zal zoo wel door den erflater, als door den notaris, benevens de getuigen, onderteekend worden, en in geval de erflater door eenige verhindering, die na de onderteekening van den uitersten wil is opgekomen, de akte van superscriptie niet kan onderteekenen, zal van de oorzaak van het beletsel melding gemaakt worden.

Alle de in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen in acht te

a) mondeling of schriftelijk. Zie Diephuis IV n°. 918.

b) „Het ligt in den aard der zaak, dat deze vraag beantwoord behoort te worden, en dat antwoord in de akte behoort te worden uitgedrukt." Diephuis IV n°. 923*a*; Opzoomer IV bl. 207 (3).

c) In het *Ontwerp* van 20 *October* 1832 volgde hier nog: „nadat eerstgemelde dezelve zal hebben nagezien, en bevonden dat het geschrevene met het door den notaris voorgelezene overeenstemt, of wel nadat het stuk door een der getuigen, daartoe door den erflater verzocht, in tegenwoordigheid van den notaris en den anderen getuige, zal zijn voorgelezen. Voorduin IV bl. 152 v.

d) qu'il ne *sait* signer Art. 973 C. C. Zie Opzoomer IV bl. 268 (2).

e) *Art.* 972 *C. C.* Si le testament est reçu par deux notaires, il leur est dicté par le testateur, et il doit être écrit par l'un de ces notaires, tel qu'il est dicté. — S'il n'y a qu'un notaire, il doit également être dicté par le testateur, et écrit par ce notaire. — Dans l'un et l'autre cas, il doit en être donné lecture au testateur, en présence des témoins. — Il est fait du tout mention expresse.

Art. 973. Ce testament doit être signé par le testateur: s'il déclare qu'il ne sait ou ne peut signer, il sera fait dans l'acte mention expresse de sa déclaration, ainsi que de la cause qui l'empêche de signer.

Art. 974. Le testament devra être signé par les témoins; et néanmoins, dans les campagnes, il suffira qu'un des deux témoins signe, si le testament est reçu par deux notaires, et que deux des quatre témoins signent, s'il est reçu par un notaire.

f) In *art.* 59 *der Wet van* 28 *Februari* 1825 (*Stb.* n°. 18) staat: en dat die uiterste wil, hetzij door hem zelven geschreven en geteekend, of, *enz.*

g) Terwijl hier het woord *opmaken* gebezigd is, wil art. 988, dat de notaris de akte zal *schrijven*. Zie Opzoomer IV bl. 211 (1).

nemen formaliteiten moeten worden vervuld, zonder intusschen tot eenige andere akte over te gaan. *a*)

De besloten of geheime uiterste wil moet onder de minuten van den notaris blijven berusten, die dat stuk ontvangen heeft. *b*) (C. 976; B. 989, 990, 991, 1000; Rv. 663; Stb. 1842 n°. 20, a. 29*b*, 41; Stb. 1871 n°. 19, a. 18.) *c*)

988. In geval de erflater niet kan spreken, maar wel schrijven, zal hij een besloten uitersten wil kunnen maken, mits dezelve met zijne hand geheel geschreven, gedagteekend *d*) en onderteekend worde, hij denzelven aan den notaris en de getuigen aanbiede, en boven de akte van superscriptie in hunne tegenwoordigheid schrijve en onderteekene, dat het papier hetwelk hij hun aanbiedt, zijn uiterste wil is; waarna de notaris de akte van superscriptie zal schrijven en daarin melding maken dat de erflater die verklaring, in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen, geschreven heeft; en zal bovendien worden in acht genomen al hetgeen bij het voorgaande artikel is bepaald. (C. 979; B. 987, 1000.)

989. Na den dood van den erflater, moet de besloten of geheime uiterste wil worden aangeboden aan den regter van het kanton alwaar de erfenis is opengevallen *e*); deze regter zal dien uitersten wil openen en proces-verbaal opmaken van de aanbieding en de opening van den uitersten wil, alsmede van den staat waarin zich dezelve bevindt, en dit stuk daarna aan den notaris, die de aanbieding heeft gedaan, terug geven. (C. 1007; B. 80, 983, 984, 987, 990; Rv. 664.)

990. De notaris, die onder zijne minuten eenen uitersten wil, van welken aard ook, heeft, moet daarvan, na den dood van den erflater, aan de belanghebbende personen kennis geven. (B. 528*b*, 979, 985, 987, 1039; Stb. 1842 n°. 20, a. 39.) *f*)

991. De getuigen, die bij het maken van uiterste willen *g*) tegenwoordig zijn, moeten zijn van het mannelijk geslacht, meerderjarig, en ingezetenen van het koningrijk. *h*) Zij moeten de taal verstaan waarin de uiterste wil is

a) „Waarom niet bij het openbaar testament en de akte van art. 979 § 3 dezelfde eenheid en onafgebrokenheid voorgeschreven is, kan ik niet inzien." Opzoomer IV bl. 211 (3).

b) *Art.* 41 *der Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* n°. 20), *op het Notaris-ambt.* De notarissen mogen, met uitzondering van eenen aan hen in bewaring gegeven olographischen uitersten wil, geene minuut hoegenaamd uit hunne handen geven, anders dan in de gevallen bij de wet voorzien, *enz.*

c) *Art.* 976 *C. C.* Lorsque le testateur voudra faire un testament mystique ou secret, il sera tenu de signer ses dispositions, soit qu'il les ait écrites lui-même, ou qu'il les ait fait écrire par un autre. Sera le papier qui contiendra ses dispositions, ou le papier qui servira d'enveloppe, s'il y en a une, clos et scellé. Le testateur le présentera ainsi clos et scellé au notaire, et à six témoins au moins, ou il le fera clore et sceller en leur présence; et il déclarera que le contenu en ce papier est son testament écrit et signé de lui, ou écrit par un autre et signé de lui: le notaire en dressera l'acte de suscription, qui sera écrit sur ce papier ou sur la feuille qui servira d'enveloppe; cet acte sera signé tant par le testateur que par le notaire, ensemble par les témoins. Tout ce que dessus sera fait de suite et sans divertir à autres actes: et en cas que le testateur, par un empêchement survenu depuis la signature du testament, ne puisse signer l'acte de suscription, il sera fait mention de la déclaration qu'il en aura faite, sans qu'il soit besoin, en ce cas, d'augmenter le nombre des témoins.

Art. 977. Si le testateur ne sait signer, ou s'il n'a pu le faire lorsqu'il a fait écrire ses dispositions, il sera appelé à l'acte de suscription un témoin, outre le nombre porté par l'article précédent, lequel signera l'acte avec les autres témoins; et il y sera fait mention de la cause pour laquelle ce témoin aura été appelé.

Art. 978. Ceux qui ne savent ou ne peuvent lire, ne pourront faire de dispositions dans la forme du testament mystique.

d) *geschreven, gedagteekend.* „Rekenschap van dien strengen eisch te geven, daartoe zal wel niemand zich in staat voelen." Opzoomer IV bl. 210 (2).

e) Zie art. 984, en de noot (*e*) aldaar.

f) *Art.* 39 *der Wet van* 9 *Juli* 1842 (Stb. n°. 20), *op het Notaris-ambt.* De notarissen zijn gehouden, om, in geval van overlijden of afwezigverklaring van den testateur, binnen veertig dagen, nadat zij daarvan kennis dragen, de belanghebbenden te verwittigen, dat de uiterste-wilsbeschikkingen van den overledene of afwezige onder hunne minuten berusten. Hetzelfde is van toepassing op akten, waarbij een uiterste wil is herroepen, en op huwelijks-contracten, voor zoo verre dezelve schenkingen ter zake des doods behelzen.

g) en de akten van superscriptie en bewaargeving.

h) Vg. *art.* 20 *B. W.*: binnen het koningrijk hunne woonplaats hebbende.

opgesteld, of die waarin de akte van superscriptie of van bewaargeving is geschreven. *a*)

Tot getuigen van eenen uitersten wil, bij openbare akte op te maken, kunnen niet genomen worden de erfgenamen of de legatarissen *b*), noch derzelver bloedverwanten of aangehuwden, tot in den vierden graad ingesloten, noch de zoons of kleinzoons, of bloedverwanten in denzelfden *c*) graad, noch de huisbedienden der notarissen voor welke de uiterste wil verleden wordt, noch eindelijk dezoodanigen die tot eene lijf- of onteerende straf zijn veroordeeld. *d*) (C. 975, 980; B. 20, 345 v., 385, 506, 954, 979, 985, 987, 1000, 1946 v., 1950; Sr. 28, 42; Stb. 1842 nº. 20, a. 23 v, 29*b*; Stb. 1850 nº. 44, a. 3.) *e*)

992. Een Nederlander, die zich in een vreemd land bevindt, zal geenen anderen uitersten wil kunnen maken, dan bij authentieke akte en met inachtneming van de formaliteiten welke in het land, alwaar de akte verleden wordt, gebruikelijk zijn.

Hij is echter bevoegd om bij een onderhandsch stuk te beschikken, op den voet en de wijze als hier-boven bij art. 982 is omschreven. (C. 999, 1000; A. 10; B. 983, 985 v., 1000.)

993. In tijd van oorlog, kunnen de krijgslieden en andere personen tot de legers behoorende *f*), en zich in het veld of wel in eene belegerde plaats

a) *Art.* 23 *der Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* nº. 20), *op het Notaris-ambt.* De akten zullen, behoudens de voorschriften der wet omtrent den vorm van sommige derzelve, worden verleden voor éénen notaris, in tegenwoordigheid van twee getuigen. De getuigen moeten aan den notaris bekend zijn, of derzelver identiteit en bevoegdheid aan hem, door een of meer der verschijnende personen, verklaard, en daarvan in de akte melding gemaakt worden. Zij moeten zijn van het mannelijk geslacht, meerderjarig en ingezetenen van het koningrijk, hunnen naam kunnen teekenen en de taal verstaan, waarin de akte verleden wordt.

Art. 29, *lid b.* De uiterste wil bij openbare akte, de akte van bewaargeving van eenen olographischen uitersten wil, en de akte van superscriptie van een besloten testament moeten worden opgesteld in de taal, waarin de erflater zijnen wil verklaard; de bewaarneming verzocht of het besloten testament aangeboden zal hebben.

b) de *erfgenamen of de legatarissen*, namelijk de in het testament bedachte.

c) Is dat die van zoon of kleinzoon, of de vierde? Diephuis IV nº. 1004; Opzoomer IV bl. 220 (7).

d) *noch eindelijk — veroordeeld.* Deze woorden kwamen niet voor in art. 1019 *Wetboek* 1880; in 1882 werd voorgesteld, niet alleen de tot eene lijf- of onteerende straf, maar ook de *ter zake van diefstal of oplichting* veroordeelden uit te sluiten. Men heeft toen echter begrepen de uitsluiting tot de eerstgenoemden te moeten beperken. Voorduin IV bl. 168 v.; Diephuis nº. 1008.

Art. 24, *lid a*, der *Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* nº. 20), *op het Notaris-ambt.* Behoudens de in het Burgerlijk Wetboek gemaakte bepalingen, mogen bloedverwanten of aangehuwden, het zij van den notaris, het zij van de verschijnende personen, tot in den derden graad ingesloten, alsmede de huisbedienden van den notaris, niet tot getuigen worden genomen.

Art. 28, *lid a*, *C. P.* Al wie tot de straf *van dwangarbeid voor een tijd*, van uitbanning, van het tuchthuis *of van de kaak* veroordeeld geweest zal zijn, zal nooit gezworene *of, in wat zaak ook*, (*als deskundige*), *berigter of opnemer mogen zijn*; noch als getuige in of over eenige akte of oorkonde mogen staan; noch *in regten* eenig getuigenis mogen afleggen verder of anders tot het geven van bloote narigten (informatien).

Art. 42 *C. P.* De boetstraffelijke geregten zullen in zekere gevallen, iemand het genot en het gebruik van de volgende burgerschapsregten (droits civiques), burgerlijke regten (droits civils), en regten van maagschap, voor het geheel of ten deele mogen ontzeggen, te weten:

7º. *het regt om .... als getuige in of over akten te staan.*

Deze bepaling is afgeschaft door art. 8 der *Wet van* 29 *Juni* 1854 (*Stb.* nº. 102).

e) *Art.* 975 *C. C.* Ne pourront être pris pour témoins du testament par acte public, ni les légataires, à quelque titre qu'ils soient, ni leurs parents ou alliés jusqu'au quatrième degré inclusivement, ni les clercs des notaires par lesquels les actes seront reçus

f) *Art.* 2 *Crim. Wetb. v. h. Krijgsv. te lande* Tot het krijgsvolk te lande behooren alle hooge en mindere officieren en onder-officieren (onder welke, voor zoo veel dit wetboek betreft, de korporaals mede begrepen zijn); voorts allen die in de formatie der onderscheidene korpsen der armée zijn begrepen, als mede de rekruten, zoodra hun de krijgsartikelen zijn voorgelezen, om het even of zij het door hun bedongen handgeld geheel, gedeeltelijk, of nog in het geheel niet ontvangen hebben. Ook worden onder het krijgsvolk te lande begrepen de inspecteurs en onder-inspecteurs van de administratie bij de armée, de betaalmeesters te velde, de officieren van de geneeskundige dienst, en dezulke welke met eenigen militairen rang, tot werving worden gebruikt, gedurende den tijd hunner commissie.

Art 5. Insgelijks betreft dit wetboek de poortiers van vestingen, de commiezen, bedienden en werklieden in 's lands magazijnen of arsenalen, de magazijnmeesters, uitdeelers of bewaarders van vivres of fourages, en alle andere soortgelijke personen, geëmployeerd tot het verrigten van eenig werk of dienst

bevindende, hunnen uitersten wil maken ten overstaan van eenen officier, welke ten minste den graad van luitenant heeft, en in tegenwoordigheid van twee getuigen. (C. 981; B. 954, 978, 985, 991, 996 v., 1000; Cr. W. v. h. K. t. l., a. 2, 5, 6.)

994. De uiterste wil van personen, die zich gedurende den loop eener reis, op zee bevinden, kan verleden worden ten overstaan van den kapitein of den stuurman van het vaartuig, of, bij gebreke van dezelve, voor dengenen die hunne plaats vervult, in tegenwoordigheid van twee getuigen. (C. 988 v.; B. 35, 60, 985, 991, 996 v., 1000; K. 341 v.)

995. In plaatsen met welke alle gemeenschap, uit hoofde van de pest of andere besmettelijke ziekte, verboden is, kunnen de uiterste willen gemaakt worden voor elk openbaar ambtenaar, in tegenwoordigheid van twee getuigen. (C. 985, 986; B. 985, 991, 996 v., 1000; Stb. 1872 n°. 134.)

996. De uiterste willen, in de drie voorgaande artikelen vermeld, zullen door de erflaters, alsmede door degenen voor wie zij verleden zijn, en ten minste door een der getuigen, onderteekend moeten worden.

Indien de erflater of een der getuigen verklaart dat hij niet schrijven kan of belet wordt te teekenen, zal van die verklaring, alsmede van de oorzaak van het beletsel, in de akte uitdrukkelijk worden melding gemaakt. (C. 998; B. 991, 1000.)

997. Deze uiterste willen zullen krachteloos zijn, indien de erflater komt te sterven zes maanden nadat de oorzaak, waarom dezelve in dien vorm zijn gemaakt, heeft opgehouden. (C. 984 987, 996.)

998. In de gevallen bij artikel 993, 994 en 995 voorzien, kunnen de daarbij vermelde personen beschikken bij een onderhandsch stuk, mits hetzelve geheel door de hand des erflaters zij geschreven, gedagteekend en onderteekend. (B. 982, 992*b*, 999.)

999. Zoodanige uiterste wil zal krachteloos zijn, indien de erflater is overleden drie maanden nadat de oorzaak, in voorzeide drie artikelen vermeld, heeft opgehouden, ten ware dat stuk bij eenen notaris mogt zijn in bewaring gegeven, op de wijze als bij artikel 979 is voorgeschreven. (B. 997.)

1000. De formaliteiten, waaraan de onderscheidene uiterste willen, volgens de bepalingen van deze afdeeling, onderworpen zijn, moeten worden in acht genomen, op straffe van nietigheid. (C. 1001; B. 991, 1040; Stb. 1842 n°. 20, a. 7, 21, 23, 25, 26, 28, 29, 34, 35, 36, 73.) *a*)

VIJFDE AFDEELING.

Van de erfstellingen.

1001. Erfstelling is eene uiterste wilsbeschikking, waarbij de erflater aan

in de voorschreven magazijnen of tot bewaring of uitdeeling van goederen, aan den lande of eenig korps van de armée toebehoorende; gelijk ook die als voerlieden, drijvers, of onder eenige andere benaming in de militaire dienst gebruikt worden, tot het overbrengen van goederen of penningen ten dienste van de armée of van eenig korps, voor zoo verre dezelve personen in hunne voorschreven qualiteiten mogten misdoen of zich aan eenige ontvreemding van de hun in voege voorschreven toevertrouwde goederen of aan eenige ontrouw in hunne administratie, hebben schuldig gemaakt.

Art. 6. Wanneer in tijd van oorlog, of ter zake van dien, een veldleger verzameld is, zal dit wetboek mede betreffen allen die tot de dienst van het leger worden gebruikt, of die het leger volgen, als vrouwen, marketensters, ambachts- en werklieden, de knechts en andere domestieken van officieren; mitsgaders dezulken, welke wel geene betrekking tot het leger hebben, maar bevonden zullen zijn, te wezen spionnen, of zich aan het debaucheren der militie, of aan eenige andere misdaad ten nadeele van den lande, omtrent dat leger en hetgeen daartoe behoort, te hebben schuldig gemaakt.

a) „Wij mogen veilig aannemen, dat behalve de in het B. W. vermelde formaliteiten, ook die, welke de *Wet op het Notaris-ambt* voorschrijft, voor testamenten zijn voorgeschreven, voor zooverre aan deze laatstgenoemde niet door gene mogt zijn gederogeerd." Diephuis IV n°. 901.

een of meer personen de goederen geeft, welke hij bij zijn overlijden zal nalaten, het zij in het geheel, het zij voor een gedeelte, zoo als de helft, een derde. *a*) (C. 1003, 1010; B. 923, 1004.) *b*)

1002. Bij het overlijden van den erflater, treden van regtswege in het bezit van de nagelatene goederen, zoo wel de bij uitersten wil benoemde erfgenamen, als degenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent. *c*)

De artikelen 881 en 882 zijn op hen toepasselijk. *d*) (C. 1004 v., 1011 v.; B. 312 v., 325 v., 597, 639, 854 n°. 1°, 865, 880, 921, 960 v., 1003, 1006, 1054, 1070 v., 1090 v., 1103 v., 1172 v., 1335, 1354, 1564, 1754, 1780, 1856, 1863; Rv. 4 n°. 6, 254.)

1003. Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot het bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld. (B. 617, 880*b*, 1773.) *e*)

ZESDE AFDEELING.

Van legaten.

1004. Een legaat is eene bijzondere beschikking, waarbij de erflater aan een of meer personen zekere bepaalde goederen geeft, of wel alle zijne goederen van eene zekere soort; als, bij voorbeeld, alle zijne roerende of onroerende goederen, of het vruchtgebruik van alle of van een gedeelte zijner goederen. (C. 1010; B. 562 v., 565 v., 569, 845 v., 923, 1001, 1151.) *f*)

1005. Alle zuivere en onvoorwaardelijke *g*) legaten geven, van den dag van het overlijden van den erflater af, aan den legataris het regt om de gelegateerde zaak te vorderen, welk regt op zijne erfgenamen of regtverkrijgenden overgaat. (C. 1014*a*; B. 1044 v., 1085, 1289 v., 1304 v.) *h*)

a) dus, voor een evenredig gedeelte.

b) *Art.* 1003 *C. C.* Le legs universel est la disposition testamentaire par laquelle le testateur donne à une ou plusieurs personnes l'universalité des biens qu'il laissera à son décès.

Art. 1010 *C. C.* Le legs à titre universel est celui par lequel le testateur lègue une quote-part des biens dont la loi lui permet de disposer, telle qu'une moitié, un tiers, ou tous ses immeubles, ou tout son mobilier, ou une quotité fixe de tous ses immeubles ou de tout son mobilier. — Tout autre legs ne forme qu'une disposition à titre particulier.

Art. 923 *B. W.* Uiterste wilsbeschikkingen ten aanzien van goederen zijn, of *algemeen*, of onder eenen *algemeenen titel*, of onder eenen *bijzonderen titel*.

Elke dezer beschikkingen, het zij dezelve gedaan zij onder de benaming van *erfstelling*, het zij onder de benaming van *legaat*, of onder elke andere benaming, zal kracht hebben, volgens de regelen bij dezen titel voorgeschreven.

c) *als degenen*, enz. Vandezen „had men moe ten zwijgen. Ze zijn erfgenamen *ab intestato*, en vallen dus van zelf onder den vorigen titel." Opzoomer IV bl. 256 (2).

d) *Art.* 881 *B. W.* De erfgenaam heeft eene regtsvordering *tot verkrijging der erfenis* tegen alle degenen die, het zij onder dien titel of zonder titel, in het bezit zijn van de geheele nalatenschap, of van een gedeelte daarvan, mitsgaders tegen degenen, die met arglist hebben opgehouden te bezitten.

Hij kan deze regtsvordering instellen voor het geheel, indien hij alleen erfgenaam is, en voor zijn aandeel, zoo er meerdere erfgenamen zijn.

Die regtsvordering strekt tot afgifte van al hetgeen zich, onder welken titel ook, in de nalatenschap bevindt, met de vruchten, inkomsten en schadeloosstelling, volgens de regelen, welke in den derden titel van dit boek ten aanzien van de opvordering van eigendom zijn voorgeschreven.

Art. 882. *B. W.* Die regtsvordering verjaart door een tijdsverloop van dertig jaren, te rekenen van den dag waarop de erfenis is opengevallen.

e) *Art.* 880 *lid b*, *B. W.* Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot dat bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld.

f) *Art.* 1805 *Ontwerp* 1820. Door legaat wordt in regten verstaan al zoodanige making, welke niet is van de geheele nalatenschap, noch van een proportioneel gedeelte derzelve, maar van zekere zaken, of soorten van zaken in het bijzonder, onverschillig welke bewoordingen de maker daarbij mogt gebruikt hebben.

Art. 1806. Aldus is degene, die tot erfgenaam gesteld is voor een zeker stuk goed, of ook in al de onroerende of al de roerende goederen, of ook in het vruchtgebruik van het geheel of een gedeelte der nalatenschap, geen ware erfgenaam, maar legataris.

g) Zie Opzoomer IV bl. 258 (3) en 316.

h) *Art.* 1014, *lid a*, *C. C.* Tout legs pur et simple donnera au légataire, du jour du décès du testateur,

1006. De legataris zal de afgifte van de gelegateerde zaak aan de erfgenamen of legatarissen, die daarmede belast zijn, moeten vragen. *a*)

Hij heeft regt op de vruchten of interessen *b*), van den dag af van het overlijden van den erflater, indien de eisch tot afgifte binnen het jaar is gedaan, of indien die afgifte binnen hetzelfde tijdvak vrijwillig heeft plaats gehad. Indien die eisch later geschiedt, heeft hij slechts regt op de vruchten en de interessen, te rekenen van den dag dat de eisch gedaan is. *c*) (C. 1004 v., 1011, 1014*b*; B. 556 v., 974, 1002, 1007, 1010, 1019, 1058 v.; Rv. 126*m* n°. 3°.)

1007. De interessen of vruchten van de gelegateerde zaak loopen ten voordeele van den legataris, van den dag van het overlijden, welk ook het tijdstip zij waarop hij de afgifte heeft geëischt:

1°. Wanneer de erflater zijne begeerte daaromtrent in den uitersten wil verklaard heeft; (B. 1041*a*)

2°. Wanneer eene lijfrente of een jaar-, maand- of weekgeld, onder den titel van levensonderhoud, is gelegateerd. (C. 1015; B. 376 v., 847, 914 v., 1812 v., 2012; Rv. 756, *a* n°. 3°., en *b*.)

1008. De belastingen welke, onder welke benaming ook, op legaten ten behoeve van den staat gelegd zijn, komen ten laste van den legataris, ten zij de erflater het tegendeel hebbe bevolen. (C. 1016: Loi d. 22 Frim. an VII. a. 68 § 1, 25; Stb. 1859 n°. 36, a. 1 v.; Stb. 1869 n°. 95, a. 1 v.

1009. Indien de erflater aan onderscheidene legatarissen de voldoening van eenen last heeft opgelegd, zijn zij daartoe gehouden, elk in evenredigheid van de hoegrootheid van zijn legaat, ten zij de erflater daaromtrent anders mogt hebben beschikt. (C. 1017; B. 939, 1008.) *d*).

1010. De gelegateerde zaak zal worden uitgekeerd met al hetgeen daartoe behoort *e*), en in den staat waarin zij zich, op den dag van het overlijden van den erflater bevindt. (C. 1018; B. 556, 563, 643 v., 655 v., 1006 v., 1011, 1273, 1427.)

1011. Hetgeen echter de erflater, na het legateren van eenig onroerend goed, tot vergrooting van hetzelve aangekocht of verkregen heeft, is, al ware

un droit à la chose léguée, droit transmissible à ses héritiers ou ayants-cause.

Art. 829 *Wetboek L. N.* Zuivere legaten van bijzondere en bepaalde zaken, die den testateur in eigendom toebehooren, alsmede legaten van schuldbevrijding, hebben ten gevolge, dat de eigendom van het gelegateerde, bij het afsterven van den testateur terstond op den legataris overgaat.

Art. 1910 *Ontwerp* 1820. Uit alle legaten, zonder onderscheid, spruit alleen eene personele actie, ten behoeve van den legataris, of deszelfs regtverkrijgende, tegen den erfgenaam, of dengene, die met de voldoening van het legaat belast is, het zij tot het bekomen van deze voldoening, het zij tot het stellen van borgtogt, naar de onderscheidingen, en onder de bepalingen, welke bij de voorgaande afdeeling zijn opgegeven. De legataris bekomt alleen door de levering van het aan hem gelegateerde, den eigendom of ander reëel regt — Vg. H. R. 19 *April* 1861 (W. n°. 2268, N. R. dl. LXVII § 57); Goudsmit, *Themis*, 2e *Verz.* VIII bl. 368 v.; W. Modderman, *Themis*, 2e *Verz.* XI, 201 v., 337 v.; Kleijn, *Nog een woord over de actie van den legataris*, *Breda* 1864; Opzoomer IV bl. 323 v. Zie verder Léon (Asser), op art. 639, 8.

a) Over de vraag, of, wanneer geen der erfgenamen bepaaldelijk met het legaat belast is, en de afgifte dus van allen gevraagd moet worden, art. 4 n°. 6 B. Rv. toepasselijk is, zie Diephuis IV n°. 1075, die haar toestemmend, en Opzoomer IV bl. 258 (2), die haar ontkennend beantwoordt.

b) Over de vraag, of hier alleen de vruchten of interessen, die het gelegateerde goed werkelijk heeft opgebracht, bedoeld zijn, zie Diephuis IV n°. 1108*a*, en de verdere literatuur vermeld bij Léon (Asser), op art. 1006. 7.

c) *Art.* 1014, *lid b*, *C. C.* Néanmoins le légataire particulier ne pourra se mettre en possession de la chose léguée, ni en prétendre les fruits ou intérêts, qu'à compter du jour de sa demande en délivrance, formée suivant l'ordre établi par l'article 1011, ou du jour auquel cette délivrance lui aurait été volontairement consentie.

d) *Art.* 989 *B. W.* Indien een ondeelbare last aan verscheidene erfgenamen of legatarissen is opgelegd geworden, en een of meerder hunner van de erfenis of het legaat afzien, of wel onbekwaam zijn om het gemaakte te beuren, zal hij die zich voor het geheel van den last wil kwijten, het hem nagelaten gedeelte kunnen vorderen, en zijn verhaal hebben op de nalatenschap, voor hetgeen hij voor de andere mogt hebben betaald. — Opzoomer IV bl. 266 v.

e) „met hare hulpzaken, die, ofschoon uitwendig zelfstandig en van haar afgescheiden, toch door een intellectueele betrekking onafscheidelijk aan haar verbonden zijn." Opzoomer IV bl. 260. Vg. art. 563 B. W.

het ook daaraan grenzende, niet in het legaat begrepen, ten zij de erflater anders hadde bevolen.

De verbeteringen, verfraaijingen of nieuwe opbouwingen, op den gelegateerden grond door den erflater gemaakt, of de vergrooting van den omtrek van eenen ingesloten grond *a*), zullen zonder nieuwe beschikking gerekend worden een gedeelte van het legaat uit te maken. (C. 1019; B. 643 v., 656 v.; Sr. 391.) *b*)

1012. Indien vóór of na het maken van den uitersten wil, de gelegateerde zaak voor eene schuld van de nalatenschap of ook voor de schuld van eenen derde bij hypotheek verbonden, of met een vruchtgebruik belast is, is degene die het legaat moet uitkeeren niet gehouden om het goed van dat verband te ontheffen, ten ware hij bij eene uitdrukkelijke beschikking van den erflater belast zij zulks te doen.

Indien echter de legataris de gehypothekeerde schuld mogt hebben voldaan, zal hij deswege een verhaal hebben op de erfgenamen, overeenkomstig artikel 1152. *c*) (C. 874, 1020; B. 803 v., 1010, 1208 v.)

1013. Wanneer de erflater eenig bepaald goed van een ander gelegateerd heeft, zal dit legaat nietig zijn, het zij de erflater al dan niet geweten hebbe dat dit goed hem niet toebehoorde. (C. 1021; B: 950, 1014, 1507.) *d*)

1014. De bepaling van het vorige artikel belet echter niet dat aan den erfgenaam of legataris, als voorwaarde, de verpligting kan worden opgelegd om aan derden zekere uitkeeringen uit zijne eigene goederen te doen, of schulden kwijt te schelden. *e*) (B. 939.)

1015. Legaten van onbepaalde zaken, doch van een zeker geslacht, zijn bestaanbaar, het zij de erflater zoodanige zaken hebbe nagelaten of niet. (B. 1369, 1428.)

1016. Wanneer het legaat in eene onbepaalde zaak bestaat, is de erfgenaam niet verpligt de beste soort te geven, maar hij kan ook met het afgeven der slechtste niet volstaan. (C. 1022; B. 1309, 1428.)

1017. Indien blootelijk de vruchten of inkomsten zijn gelegateerd, zonder dat de erflater het woord *vruchtgebruik* of *gebruik* heeft gebezigd, blijft het goed onder het beheer van den erfgenaam, die verpligt is de vruchten en inkomsten aan den legataris uit te keeren. (B. 556 v., 803 v., 865 v., 932.)

1018. Een legaat, aan eenen schuldeischer gemaakt, wordt niet gerekend tot afdoening der schuld te zijn nagelaten, zoo min als een legaat, aan dienst-

a) d. i. wat dóór samenvatting in eene gemeenschappelijke omsluiting (art. 391 Wetb. v. Strafr.) met den gelegateerden grond vereenigd is. Wat niet op die wijze daartoe getrokken is, is juridisch slechts een *aangrenzende grond* (lid *a*). Zie Opzoomer IV bl. 261.

b) *Art.* 1886 *Ontwerp* 1820. Een gelegateerd stuk goed, uit de nalatenschap van den maker van het legaat, of uit den boedel van dengenen, die daarmede belast is, moet geleverd worden in dien staat, waarin het zich, ten tijde van het overlijden van den maker van het legaat, bevindt. Alle verandering van waarde, gelijk ook de vermeerderingen of verbeteringen daaraan, sedert het maken van het legaat, tot aan het voormelde tijdstip, gedaan, en al de verminderingen, welke hetzelve moge hebben geleden, komen ten voordeele of ten nadeele van den legataris.

Art. 1887. Niettemin moet hetgeen in het voorgaande artikel van vermeerderingen en verbeteringen gezegd is, slechts verstaan worden van de zoodanige, welke met het goed een onafscheidelijk geheel uitmaken, en niet, bij voorbeeld, van aankoop van andere erven of landen, welke, schoon aan het gelegateerde goed grenzende, echter steeds als bijzondere erven beschouwd zijn.

c) In de *Off. Ed.* staat, in overeenstemming met *art.* 82 der *Wet van* 28 *Februari* 1825 (*Stb.* n°. 18), 1151.

Art. 1152 *B. W.* Indien de legataris de schuld heeft gekweten, waarmede het gelegateerde onroerend goed bezwaard was, treedt hij daardoor van regtswege in de regten van den schuldeischer, ten laste der erfgenamen.

d) Non solum autem testatoris vel heredis res, sed et aliena legari potest, ita ut heres cogatur redimere eam et praestare, vel, si non potest redimere, aestimationem eius dare .... Quod autem diximus, alienam rem posse legari, ita intelligendum est, si defunctus sciebat, alienam rem esse, non et si ignorabat; forsitan enim, si scisset alienam, non legasset.... § 4 *Inst. de Leg.* (II 20). Vg. Opzoomer IV bl. 262 (1).

e) *Art.* 1814 *Ontwerp* 1820. Niet slechts de zaken, welke aan den maker van het legaat toebehooren, kunnen gelegateerd worden, maar ook die, welke toebehooren aan dengenen, die met de uitkeering belast is.

boden gemaakt, kan geacht worden tot betaling van verdiend loon gegeven te zijn. (C. 1023; B. 934, 1418 v., 1639 v.)

1019. Wanneer de nalatenschap niet voor het geheel of een gedeelte is aanvaard *a*), of wanneer dezelve is aanvaard onder het voorregt van boedelbeschrijving, en de nagelatene goederen niet voldoende zijn om de legaten in hun geheel te voldoen, zullen alle de legaten, in evenredigheid van hunne hoegrootheid, worden verminderd, ten ware de erflater daaromtrent anders mogt hebben beschikt. (C. 926, 927; B. 973, 1070 v., 1096, 1103 v.)

ZEVENDE AFDEELING.

Van de geoorloofde erfstellingen over de hand, ten behoeve van kleinkinderen b) en afstammelingen van broeders en zusters.

1020. De goederen, waarover ouders het regt van beschikking hebben, kunnen door hen, bij uitersten wil, geheel of gedeeltelijk, worden gegeven aan een of meer hunner kinderen, met last om die goederen uit te keeren, zoo wel aan derzelver kinderen die reeds geboren zijn, als aan die welke nog geboren zullen worden.

In geval van vooroverlijden van een kind, zal dezelfde beschikking kunnen worden gemaakt ten voordeele van een of meer kleinkinderen *c*), met last om de goederen aan hunne kinderen, welke reeds geboren zijn, en nog geboren zullen worden, uit te keeren. (C. 1048; B. 927, 946, 960 v., 1023 v., 1712.) *d*)

1021. Insgelijks zal de uiterste wilsbeschikking bestaanbaar zijn ten voordeele van een of meer broeders of zusters van den erflater, voor het geheel of een gedeelte der goederen die bij de wet niet buiten beschikking gehouden zijn, onder den last om de goederen uit te keeren, zoo wel aan de kinderen van zijne voorzeide broeders en zusters, welke reeds geboren zijn, als aan die welke nog geboren zullen worden.

Dezelfde beschikking kan worden gemaakt ten voordeele van een of meer kinderen van vooroverleden broeders of zusters, onder den last om de goederen uit te keeren, zoo wel aan derzelver kinderen die reeds geboren zijn, als aan die welke nog geboren zullen worden. (C. 1049; B. 927, 946, 960 v., 1023, 1066, 1712.) *e*)

a) *Lees*: Wanneer de nalatenschap voor het geheel of een gedeelte niet is aanvaard. Zie, over de bedoeling dezer woorden, Diephuis IV n°. 1080, die ze daaruit verklaart, dat, in het onderstelde geval, „niemand aanwezig is, die tot de voldoening van het geheel is gehouden, gelijk alleen het geval zou zijn bij zuivere aanvaarding voor het geheel," en Opzoomer IV bl. 258 (1), die vraagt: „Had men art. 1105 vergeten? Of dacht men aan het geval van art. 1100? Dacht men aan verwerping van allen en aan hetgeen in art. 879 van den Staat is gezegd? Doch waarom daarvan nog te spreken naast hetgeen omtrent de aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschijving werd herinnerd?"

b) Lees: *en achterkleinkinderen*: zie art. 1020, lid. *b*.

c) Namelijk afstammelingen van het vooroverleden kind.

d) *Art* 926 *B. W.* De erfstellingen over de hand of fideicommissaire substitutien zijn verboden.

Dienvolgens is, zelfs ten aanzien van den benoemden erfgenaam of legataris, nietig en van onwaarde elke beschikking, waarbij dezelve belast wordt de erfenis of het legaat te bewaren, en aan eenen derde, voor het geheel, of voor een gedeelte, uit te keeren.

Art. 927 *B. W.* Van de bij het vorige artikel verboden erfstellingen over de hand zijn uitgezonderd die welke bij de zevende en achtste afdeelingen van dezen titel zijn toegelaten.

Art. 1048 *C. C.* Les biens dont les pères et mères ont la faculté de disposer, pourront être par eux donnés, en tout ou en partie, à un ou plusieurs de leurs enfants, par actes entre-vifs ou testamentaires, avec la charge de rendre ces biens aux enfants nés et à naître, au premier degré seulement, desdits donataires.

e) *Art.* 1049 *C. C.* Sera valable, en cas de mort sans enfants, la disposition que le défunt aura faite par acte entre-vifs ou testamentaire, au profit d'un ou plusieurs de ses frères ou sœurs, de tout ou

1022. Indien de bezwaarde erfgenaam sterft, met achterlating van kinderen in den eersten graad, en afkomelingen van een vooroverleden kind, zullen deze laatste, bij plaatsvervulling, het aandeel van het vooroverleden kind genieten.

Hetzelfde zal plaats hebben, indien, alle de kinderen in den eersten graad vooroverleden zijnde, degene die met de overgave belast is niet dan kleinkinderen nalaat. (C. 1051; B. 888 v., 895.)

1023. De beschikkingen, bij artikel 1020 en 1021 toegelaten, zullen niet anders gelden dan voor zoo verre de erfstelling over de hand slechts zal zijn gemaakt voor éénen graad *a*), en ten voordeele van alle de kinderen van den bezwaarden persoon die reeds geboren zijn, en nog geboren zullen worden, zonder uitzondering, of voorrang van ouderdom of kunne. (C. 1050.)

1024. De regten van de bij erfstelling over de hand geroepene erfgenamen nemen aanvang op het tijdstip dat het genot van den bezwaarde ophoudt.

De vrijwillige afstand van het genot, ten voordeele van de verwachters *b*) gedaan, zal geen nadeel kunnen toebrengen aan de schuldeischers van den bezwaarden persoon, wier *c*) schuldvorderingen ouder dan deze afstand zijn, noch aan de kinderen die na dien afstand mogten geboren worden. *d*) (C. 1053; B. 854 n°. 4, 880, 1002, 1107, 1177, 1377.)

1025. Hij die de, volgens de voorgaande artikelen, geoorloofde beschikkingen maakt, mag bij uitersten wil, of bij eene latere notariele akte, het goed zelf, gedurende den tijd van het bezwaar, onder het beheer stellen van een of meer bewindvoerders.

In dat geval, zijn de bepalingen van artikel 836, van het eerste en tweede lid van artikel 837 en van artikel 838 op de bewindvoerders toepasselijk *e*) Zij mogen loon voor hunne moeite in rekening brengen, in de gevallen en op de wijze als ten aanzien der uitvoerders van uiterste willen bij den volgenden titel is bepaald. *f*) (C. 1055; B. 1026, 1029, 1035, 1064, 1066, 1068*b* j° 522.)

partie des biens qui ne sont point réservés par la loi dans sa succession, avec la charge de rendre ces biens aux enfants nés et à naître, au premier degré seulement, desdits frères ou sœurs donataires.

Art. 1745 *Ontwerp* 1820. Ingeval van kinderloos overlijden, zal insgelijks bestaanbaar zijn, de beschikking bij testament gemaakt, waarbij de testateur aan een of meer zijner broeders en zusters nalaat het geheel of een gedeelte der goederen, waarover hij het regt van beschikking heeft, met last om die goederen uit te keeren, aan de kinderen van den bezwaarden persoon, die reeds geboren zijn, of nog geboren zullen worden, zonder onderscheiding of voorrang van ouderdom of kunne. — Zoo ook art. 1044 *Wetboek* 1830. Zie Voorduin IV bl. 188 v.

a) *Artt.* 1048, 1049 *C. C.*: „au premier degré seulement;" art. 1747 *Ontwerp* 1820: „slechts in den eersten graad."

b) d. zijn de in de vorige alinea genoemde „bij erfstelling over de hand geroepen erfgenamen."

c) Zoo *art.* 91 der *Wet van den* 28sten *Februari* 1825 (*Stbl.* n°. 13). De *Off. Edit.* heeft: wiens.

d) *noch aan de kinderen*, enz. Dit ontbreekt in art. 1053 C. C.

e) *Art.* 836 *B. W.* Zij, die benoemd zijn om de aan vruchtgebruik onderworpen goederen te besturen, zijn gehouden, alvorens hun bewind te aanvaarden, persoonlijke of zakelijke, geregtelijk goedgekeurde, zekerheid te stellen.

Art. 837; *lid a en b.* De bewindvoerders zijn verpligt ieder jaar aan den vruchtgebruiker rekening en verantwoording te doen, mitsgaders het slot van rekening uit te keeren.

Bij het eindigen van hun beheer moeten zij zoo wel aan den eigenaar, als aan den vruchtgebruiker, rekening en verantwoording afleggen.

Art. 838. De bewindvoerders kunnen worden afgezet om dezelfde redenen als de voogden; mitsgaders, uithoofde van nalatigheid in de voldoening der verpligting, aan hen bij het eerste lid van het vorige artikel opgelegd. (B. 430, 437.) —

„Gelijk de bezwaarde met den vruchtgebruiker gelijkstaat, zoo staan deze bewindvoerders natuurlijk gelijk met de bewindvoerders van aan vruchtgebruik onderworpen goederen. Art. 1025, in plaats van dit algemeene beginsel uit te spreken, verklaart enkel artt. 836 enz. op hen toepasselijk. Zal men daaruit afleiden, dat b. v. art. 850 niet van hen gelden zou?" Opzoomer IV bl. 236.

f) *Art.* 1068, *lid b*, *B. W.* Indien de erflater aan den uitvoerder voor de waarneming zijner werkzaamheden geene bepaalde belooning heeft toegekend, of geen bijzonder legaat daarvoor aan denzelven gemaakt heeft, is laatstgemelde voor zich, of, meer dan één uitvoerder benoemd zijnde, zijn zij bevoegd voor hen te zamen het loon in rekening te brengen, hetwelk bij artikel 522 aan bewindvoerders van goederen van afwezigen is toegekend.

Art. 522 *B. W.* De bewindvoerder is bevoegd als belooning te berekenen, bij het doen van zijne jaarlijksche rekening, twee en een half ten honderd der ontvangst, en een en een half ten honderd der uitgaven

1026. Bij overlijden, of bij gebreke van den gestelden bewindvoerder, benoemt de regtbank, op verzoek van de bezwaarden of van andere belanghebbenden, of ook op vordering van het openbaar ministerie, een anderen in de plaats van den ontbrekenden. (C. 1056, 1057; B. 1029, 1063; Rv. 324 nº. 6.)

1027. Binnen eene maand na het overlijden van dengenen die, onder den last van uitkeering, over de goederen beschikt heeft, zal, op verzoek van den gestelden bewindvoerder, van den belanghebbende, of van het openbaar ministerie, eene boedelbeschrijving worden gemaakt van alle de goederen die de nalatenschap *a*) uitmaken.

Indien het gemaakte slechts in een legaat bestaat, zal er eene bijzondere lijst worden gemaakt van alle de daaronder begrepene voorwerpen.

Deze boedelbeschrijving of lijst zal de begrooting der roerende goederen bevatten. (C. 1058; B. 1028, 1037.)

1028. De boedelbeschrijving of lijst zal gemaakt worden in tegenwoordigheid van den benoemden bewindvoerder en andere belanghebbenden, of deze behoorlijk zijnde opgeroepen.

Indien deze bij de boedelbeschrijving tegenwoordig zijn, kan dezelve onder de hand geschieden; in welk geval, dat stuk, binnen den tijd van veertien dagen na het voleindigen van de boedelbeschrijving, ter griffie van de arrondissements-regtbank moet worden overgebragt.

De kosten, daarop vallende, komen ten laste der goederen, in de beschikking over de hand begrepen. (C. 1059 v.; B. 830*c*, 1037; Rv. 678 v.)

1029. Indien de erflater geenen bewindvoerder heeft benoemd, worden de goederen door den bezwaarden erfgenaam beheerd, en is deze verpligt zekerheid te stellen voor de bewaring, het behoorlijk gebruik en de wederoplevering der goederen, ten ware de erflater hem uitdrukkelijk van alle verpligting tot het stellen van zekerheid hadde vrijgesteld. (B. 390, 831, 1032.)

1030. De bezwaarde erfgenaam die, in het geval van het vorige artikel, geene zekerheid kan stellen, moet gedoogen dat de goederen, op verzoek van belanghebbenden, of op de vordering van het openbaar ministerie, worden gesteld onder het beheer van eenen bewindvoerder, door de regtbank te benoemen, te wiens aanzien zullen gelden alle de regten en verpligtingen, ten opzigte van voogden over minderjarigen vastgesteld. *b*) De slotbepaling van artikel 1025 hier-boven is ook op deze bewindvoerders toepasselijk. (B. 443 v., 833.)

1031. De bezwaarde erfgenaam, die zelf het beheer heeft, moet het bezwaarde goed als een goed huisvader gebruiken, en staat daaromtrent, alsmede ten aanzien van het dragen van kosten en lasten, en het doen van reparatien, gelijk met eenen vruchtgebruiker. *c*) (B. 1029, 829, 831, 840 v.)

a) de met het fideicommis bezwaarde nalatenschap.

b) „In plaats van dezen door den rechter benoemden bewindvoerder eenvoudig met den door den erflater benoemden bewindvoerder gelijk te stellen, en daardoor met den bewindvoerder van aan vruchtgebruik onderworpen goederen, doet de wetgever [zie de slotbepaling van dit artikel] dit alleen ten opzichte van het loon, maar stelt hem overigens, in zijn rechten en verplichtingen, met den voogd gelijk." Opzoomer IV bl. 236 (8). Zie ook Diephuis IV n. 1149.

c) *Art.* 840 *B. W.* De vruchtgebruiker is alleen verpligt de reparatien tot onderhoud te doen.

De grove reparatien blijven ten laste van den eigenaar, ten ware dezelve veroorzaakt mogten zijn door verzuim van gewoon onderhoud, sedert den aanvang van het vruchtgebruik; in welk geval, de vruchtgebruiker ook daartoe gehouden is.

Art. 841. Als grove reparatien worden aangemerkt:
Die van zware muren en gewelven;
De herstelling van balken en geheele daken;
De geheele herstelling van dijken, van winterkaden, gemetselde waterwerken, mitsgaders die van steun- en scheidsmuren.

Alle andere reparatien worden als gewoon onderhoud gerekend.

Art. 842. Noch de eigenaar, noch de vruchtgebruiker, is gehouden te doen opbouwen hetgeen door ouderdom ingestort, of door toeval vernield is.

Art. 843. De vruchtgebruiker is gehouden, gedurende zijn genot, voor zijne rekening te nemen alle jaarlijksche en gewone lasten van het erf, gelijk grondrenten, belastingen en andere, die gewoonlijk als lasten der vruchten worden beschouwd.

Art. 844. Wat de buitengewone lasten betreft, waarmede het goed, gedurende het vruchtgebruik,

1032. De onroerende goederen, alsmede de renten en schuldvorderingen, mogen niet worden vervreemd of bezwaard dan op verlof van de arrondissements-regtbank, na verhoor van den verwachter en van het openbaar ministerie.

Dat verlof kan alleen verleend worden, in geval van volstrekte noodzakelijkheid, of van blijkbaar voordeel, zoo wel van den verwachter als van de bezwaarde erfgenamen, en, in geval van vervreemding, tegen zekerheid van wederbelegging onder het fideicommissair verband *a*)., indien de bezwaarde het goed zelf beheert. *b*)

Indien de goederen onder bewind zijn gesteld, zijn de bewindvoerders verpligt de opbrengst te beleggen op den voet als ten aanzien van voogden is voorgeschreven. *c*) (B. 449*b*, 451.)

1033. De erfstellingen over de hand, welke bij deze afdeeling zijn geoorloofd, kunnen zelfs door geene minderjarigen aan derden worden tegengeworpen, indien zij niet zijn openbaar gemaakt, te weten: wat de onroerende goederen betreft, door overschrijving in de daartoe bestemde registers, en voor zoo veel gehypothekeerde schuldvorderingen aangaat, door eene inschrijving op de goederen welke voor die schuldvorderingen verbonden zijn, of door eene te doene vermelding ter zijde der reeds bestaande inschrijvingen. (C. 1069 v.; B. 1035.) *d*)

1034. De wettelijke of bij uitersten wil geroepen erfgenamen van dengenen die de erfstelling over de hand heeft gemaakt, zullen, in geen geval, aan de verwachters het gebrek van overschrijving, inschrijving of vermelding, bij het vorige artikel bevolen, kunnen tegenwerpen. (C. 1072; B. 1033.)

1035. De bewindvoerders zijn verpligt voor de overschrijving, inschrijving of vermelding bij artikel 1033 bevolen, te waken, op straffe van vergoeding van kosten, schade en interessen.

Alle belanghebbenden hebben het regt te vorderen dat aan de gezegde voorschriften worde voldaan. (C. 1073; B. 1025, 1401 v.)

ACHTSTE AFDEELING.

Van de erfstellingen over de hand in hetgeen de erfgenaam of legataris onvervreemd en onverteerd zal nalaten. e)

1036. In geval van erfstelling, of van legaat, op den voet als bij artikel 928 is vermeld, is de bezwaarde erfgenaam of legataris bevoegd om het aan hem gemaakte te vervreemden en te verteren, en zelfs bij schenking onder de levenden daarover te beschikken, ten zij dit laatste door den erflater, voor het geheel of ten deele mogt zijn verboden. (B. 927, 1712.) *f*)

mogt worden bezwaard, is de eigenaar verpligt dezelve te betalen, doch de vruchtgebruiker is gehouden hem de interessen daarvan, gedurende het vruchtgebruik, te vergoeden.

Indien de vruchtgebruiker die lasten voorgeschoten heeft, vermag hij dezelve, bij het eindigen van het vruchtgebruik, terug te eischen, doch zonder eenige interessen.

a) *tegen zekerheid*, enz. „Eene zonderlinge, inderdaad onverstaanbare, uitdrukking!" Opzoomer IV bl. 288.

b) De artt. 1065—1067 C. C., die belegging vorderden van elke tot de erfstelling over de hand behoorende geldsom, en de wijze dier belegging regelden, zijn bij ons niet overgenomen.

c) *Art.* 449, *lid b*, *B W.* Zij [de voogden] mogen de penningen van den minderjarige op geene andere wijze beleggen, dan door den aankoop van inschrijvingen op het grootboek der werkelijke schuld van dit koningrijk, van onroerende goederen of in rentegevende schuldbrieven, gehypothekeerd op vaste goederen, welker onbezwaarde waarde ten minste een derde boven de te beleggen som bedraagt.

d) *Art.* 1071 *C. C.* Le défaut de transcription ne pourra être suppléé ni regardé comme couvert par la connaissance que les créanciers ou les tiers acquéreurs pourraient avoir eue de la disposition par d'autres voies que celle de la transcription

e) Zie de noten *a*) en *b*) op art. 927.

f) *Art.* 928 *B. W.* De bepaling waarbij een derde, of, bij diens vooroverlijden, alle deszelfs wettige kinderen, reeds geboren of die nog zullen worden gebo-

1037. De verpligting tot het maken eener boedelbeschrijving of lijst, na het overlijden van den erflater, en tot het overbrengen van die stukken ter griffie van de arrondissements-regtbank, bij artikel 1027 en 1028 voorgeschreven, is ook toepasselijk op den bezwaarden erfgenaam of legataris, van welken bij deze afdeeling wordt gehandeld, doch hij is niet gehouden om eenige zekerheid te stellen. (B. 1029; Rv. 678v.)

1038. Na het overlijden van den bezwaarden erfgenaam of legataris, heeft de verwachter het regt om de dadelijke afgifte te vorderen van hetgeen van de erfenis of van het legaat *in natura* mogt zijn overgebleven. *a*)

Ten aanzien van de gereede penningen of van de opbrengst der vervreemde voorwerpen, kan uit aanteekeningen van den bezwaarden erfgenaam of legataris, uit huisselijke papieren, of door alle andere bewijsmiddelen worden opgemaakt, of, en in hoeverre, er iets van de erfenis of van het legaat is overgebleven. (B. 1918.)

NEGENDE AFDEELING.

Van het herroepen van uiterste wilsbeschikkingen en het vervallen van dezelve.

1039. Een uiterste wil kan, noch in zijn geheel, noch ten deele, herroepen worden dan bij eene latere uiterste wilsbeschikking, of bij eene bijzondere notariele akte, waarbij de erflater de geheele of gedeeltelijke intrekking van zijnen vroegeren uitersten wil te kennen geeft, onverminderd de bepaling van artikel 981. (C. 1035; B. 922, 977 v., 982, 1042.) *b*)

1040. Indien een latere uiterste wil, welke de uitdrukkelijke herroeping van den vorigen bevat, niet is voorzien van de formaliteiten welke tot de deugdelijkheid van eenen uitersten wil worden vereischt, maar wel van die welke gevorderd worden tot de deugdelijkheid van eene notariele akte, zullen de vroegere beschikkingen, welke in de latere akte mogten zijn herhaald, niet als herroepen worden beschouwd. (B. 1000, 1041; Stb. 1842 n°. 20, a. 21 v.) *c*)

1041. Een latere uiterste wil, waarbij de voorgaande niet op eene uitdrukkelijke wijze herroepen wordt, vernietigt alleen de beschikkingen, in dien vroegeren uitersten wil vervat, welke met de nieuwe beschikkingen niet zijn overeen te brengen, of daarmede strijden. *d*)

De bepaling van dit artikel is niet toepasselijk, wanneer de latere uiterste wil nietig is, uit hoofde van gebrek in den vorm, al ware dezelve ook geldig als notariele akte. *e*) (C. 1036; B. 1000, 1039, 1040; Stb. 1842 n°. 20, a. 21v.)

ren, zijn geroepen tot het geheel of tot een gedeelte van hetgeen de erfgenaam of legataris, bij zijn overlijden, van de erfenis of van het legaat onvervreemd of onverteerd zal overlaten, is geene verbodene erfstelling over de hand.

Door zoodanige erfstelling of legaat mag de erflater zijne erfgenamen, aan welke een wettelijk erfdeel toekomt, niet benadeelen. — „Wat art. 928 negatief te kennen geeft, dat wordt in art. 1036, zonder dat het noodig was, eenvoudig positief herhaald." Opzoomer IV bl. 242.

a) In het *Ontwerp van* 26 *October* 1832 luidde dit lid: Na het overlijden van den bezwaarden erfgenaam of legataris treedt de verwachter dadelijk in het bezit van hetgeen van de erfenis of van het legaat in natura mogt zijn overgebleven. Zie Voorduin IV bl. 204, I.

b) *Art.* 922 *B. W.* Een testament of uiterste wil is eene akte, houdende de verklaring van hetgeen iemand wil dat na zijnen dood zal geschieden, en welke akte door hem kan worden herroepen. — Zie Diephuis IV n°. 1190.

Art. 981, *lid b*, *B. W.* Door de teruggave wordt het olographiesch testament als herroepen beschouwd.

Art. 982, *lid b*, *B. W.* De herroeping van zoodanig stuk [het codicil] kan op dezelfde wijze onder de hand geschieden.

c) Zie den grond dezer met de rechtsconsequentie niet wel vereenigbare bepaling bij Diephuis IV n°. 1196 en Opzoomer IV bl. 269.

d) d. i. *uitdrukkelijk* daarmede strijden, in tegenstelling van: niet mede zijn overeen te brengen. Voorduin IV bl. 207.

e) „Als testament kan hij niet werken, omdat

1042. De herroeping, het zij uitdrukkelijk, het zij stilzwijgende, bij eenen lateren uitersten wil gedaan, zal volkomen van kracht zijn, ofschoon die nieuwe akte buiten gevolg blijve, door de onbevoegdheid *a*) van den gestelden erfgenaam of legataris, of door hunne weigering om de erfenis te aanvaarden. (C. 1037; B. 942 v., 1103 v.)

1043. Alle vervreemding, zelfs bij verkoop, met vermogen van weder-inkoop, of bij verruiling, welke de erflater van het gelegateerde goed, geheel of gedeeltelijk, doet, zal de herroeping van het legaat, ten aanzien van al wat vervreemd of verruild is, met zich brengen; ten ware het vervreemde goed in des erflaters boedel mogt zijn terug gekeerd. (C. 1038; B. 1555 v., 1577 v.) *b*)

1044. Alle beschikking bij uitersten wil gedaan, onder eene voorwaarde, van eene onzekere gebeurtenis afhangende, en van zoodanigen aard dat de erflater gerekend moet worden aan het al of niet voorvallen dier gebeurtenis de uitvoering zijner beschikking verbonden te hebben, zal vervallen, indien de gestelde erfgenaam of legataris vóór de vervulling der voorwaarde komt te overlijden. (C. 1040; B. 946*a*, 1005, 1045, 1297*b*.) *c*)

1045. Wanneer de voorwaarde, volgens de bedoeling van den erflater, alleen de uitvoering der beschikking opschort, belet zulks niet dat de gestelde erfgenaam of legataris een verkregen regt hebbe, hetwelk hij aan zijne erfgenamen overdraagt. (C. 1041; B. 933, 1044, 1297*b*, 1304.) *c*)

1046. Een legaat vervalt, wanneer het gelegateerde goed, bij het leven van den erflater, geheel is te niet gegaan.

Hetzelfde heeft ook plaats, indien het goed, na zijnen dood, zonder toedoen of schuld van den erfgenaam of van andere personen, door welke het legaat verschuldigd is, te niet is gegaan, ofschoon deze mogten hebben verzuimd dat goed op zijn tijd uit te keeren, wanneer het, in handen van den legataris geweest zijnde, eveneens zoude zijn te niet gegaan. (C. 1042; B. 1005, 1010, 1273, 1480.) *d*)

---

hij nietig is; als notariëele akte kan hij evenmin werken, èn, omdat hij (in de onderstelling van art. 1041 § 1) geen uitdrukkelijke herroeping bevat, èn omdat de positieve beschikkingen, die er in voorkomen, volstrekt geen waarde hebben, daar hij geen testament is." Opzoomer IV bl. 268.

a) Dit woord moet in ruimen zin genomen worden, zoodat het o. a. ook den dood en de *onwaardigheid* omvat. Diephuis IV n°. 1202; Opzoomer IV bl. 269 (1).

b) Cum servus, legatus a testatore et alienatus, rursus redemptus sit a testatore, non debetur legatum, opposita exceptione doli mali. Sane si probet legatarius novam voluntatem testatoris, non submovebitur. *L.* 15 *D. de adim. v. transf. leg. et fideicomm.* (34. 4.)

Art. 1038 *C. C.* Toute aliénation, celle même par vente avec faculté de rachat ou par échange, que fera le testateur de tout ou de partie de la chose léguée, emportera la révocation du legs pour tout ce qui a été aliéné, encore que l'aliénation postérieure soit nulle, et que l'objet soit rentré dans la main du testateur. — Zie ook *art.* 1081 *Wetboek* 1830.

Art. 1914 *Ontwerp* 1820. Wanneer een testateur eene door hem gelegateerde bepaalde zaak naderhand geheel of gedeeltelijk heeft vervreemd, vervalt het legaat voor het vervreemde gedeelte, al was ook de verkoop daarvan gedaan met het regt van wederinkoop of naasting, of, al was de latere vervreemding nietig, en al was ook de zaak daarna wederom in handen van den maker van het legaat gekomen —

„Men heeft zich voor oogen gesteld, dat iemand in een' oogenblikkelijken dwang, zich in de noodzakelijkheid kan bevinden, om het gelegateerde te vervreemden, doch naderhand hetzelve weder kan inkoopen, zonder daaruit af te leiden, dat het zijne begeerte zoude zijn geweest het legaat te herroepen; te meer daar hij toch steeds meester blijft, om, wanneer zulks zijne werkelijke meening is geweest, van zijne herroeping door een' *naderen* uitersten wil te doen blijken." Voorduin IV bl. 208, III.

c) „Art. 1044 spreekt van de *voorwaarde*" [in den strengen zin], „art. 1045 van den *dies incertus*". Opzoomer IV bl. 327. Zie echter ook Diephuis IV n°. 1211 v.

Art. 1297, *lid b*, *B. W.* Bij overlijden van den schuldeischer, vóór de vervulling van de voorwaarde, gaan (mitsdien) deszelfs regten over op zijne erfgenamen

Art. 1304 *B. W.* Eene tijdsbepaling schort de verbindtenis niet op, maar slechts hare uitvoering.

d) *Art.* 1480, *lid a—c*, *B. W.* In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was

Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den

1047. Een legaat van eene rente, inschuld of andere schuldvordering op eenen derde, vervalt ten aanzien van hetgeen gedurende het leven van den erflater daarop mogt zijn betaald. (B. 1010, 1046.)

1048. Eene beschikking, bij uitersten wil gedaan, vervalt, wanneer de gestelde erfgenaam of legataris de erfenis of het legaat verwerpt, of onbekwaam *a*) bevonden wordt om dezelve te genieten.

Indien bij de beschikking voordeelen aan derden waren gemaakt, zullen dezelve, in dat geval, niet vervallen, maar zal degene aan wien de erfenis of het legaat opkomt daarmede belast blijven, behoudens echter de bevoegdheid van dezen, om van de erfenis of van het legaat gaaf en onvoorwaardelijk afstand te doen, ten behoeve van dengenen aan wien de voordeelen waren besproken. *b*) (C. 1043; B. 942 v., 1014, 1103 v.)

1049. Er zal aanwas plaats hebben ten voordeele van de gestelde erfgenamen of legatarissen, in geval de erfstelling of het legaat aan verscheidene personen gezamenlijk gemaakt is, en de beschikking ten opzigte van eenigen der mede-erfgenamen of mede-legatarissen geen gevolg kan hebben. *c*)

De erfstelling of het legaat zal geacht worden gezamenlijk gemaakt te zijn, wanneer het gemaakt is bij eene en dezelfde beschikking, en de erflater niet aan elk der mede-erfgenamen of mede-legatarissen zijn bepaald aandeel in het goed heeft aangewezen, zoo als de helft, een derde deel, enz.

De uitdrukking voor gelijke aandeelen of gedeelten wordt niet geacht eene aanwijzing te zijn van een zoodanig bepaald aandeel, als waarvan in dit artikel gesproken wordt. *d*) (C. 1044; B. 190, 855, 1098, 1100, 1105.)

1050. Voorts zal de erflater mede geacht worden gezamenlijk gelegateerd te hebben, wanneer eene zaak, die zonder schade te lijden niet voor verdeeling vatbaar is, bij dezelfde akte aan onderscheidene personen, al ware het ook afzonderlijk *e*), is gemaakt geworden. (C. 1045; B. 1332.)

1051. De vervallen-verklaring van uiterste wilsbeschikkingen kan, na den dood des erflaters, worden gevraagd, ter zake van het niet ten uitvoer brengen der voorwaarden. *f*)

In dit geval, zullen zij, te wier behoeve de vervallenverklaring zal zijn gedaan, de goederen terug nemen, vrij van alle lasten en hypotheken, welke de vervallen verklaarde erfgenaam of legataris daarop mogt hebben gelegd.

Zij zullen zelfs tegen derde houders der onroerende goederen dezelfde

schuldeischer zonde vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

De schuldenaar is gehouden het onvoorziene toeval, waarop hij zich beroept, te bewijzen.

a) *Onbekwaamheid* moet ook hier in ruimen zin genomen worden. Opzoomer IV bl. 269 (1); Diephuis IV n°. 1226.

b) De bepaling van het tweede lid ontbreekt in *art.* 1048 *C. C.* en in *art.* 1086 *Wetboek* 1830. Zoo ook in *Art.* 1948 *Ontwerp* 1820. Ook vervalt een besproken voordeel, wanneer de daardoor bevoordeelde hetzelve, of niet wil, of niet kan aanvaarden; in geen dezer gevallen kan door de erfgenamen des bevoordeelden daarop eenige aanspraak gemaakt worden.

c) *Art.* 1105 *B. W.* Het erfdeel van dengenen die de erfenis verworpen heeft, wordt door regt van aanwas door zijne mede-erfgenamen verkregen....

Art. 1098 *B. W.* Hij, die voor zijn erfdeel eene erfenis heeft aanvaard, vermag het aandeel niet te verwerpen, hetwelk hem door regt van aanwas is opgekomen, behalve in het geval bij artikel 1100 voorzien.

Art. 1100 *B. W.* Het aandeel eens erfgenaams, die tegen zijne aanvaarding is in zijn geheel hersteld, behoort niet door aanwas aan zijne mede-erfgenamen, dan voor zoo verre zij hetzelve aanvaarden.

d) Het derde lid ontbreekt in *art.* 1044 *C. C.* *Art.* 1689 *Ontwerp* 1820. Dit regt van aanwas heeft alleen dan plaats, wanneer de testateur meer dan eenen persoon, zonder uitdrukking van deelen, tot erfgenamen gesteld heeft, en wordt dus, wanneer drie personen, zonder uitdrukking van deelen, tot erfgenamen gesteld zijn, bij het vóór-overlijden van eenen derzelven, zijn erfdeel gelijkelijk tusschen de twee overblijvende erfgenamen verdeeld.

Art. 1690. De uitdrukking *in gelijke deelen* wordt gerekend geene aanwijzing van bepaalde deelen te bevatten; doch het tegendeel moet worden aangenomen, wanneer iemand, ofschoon eerst zijne erfgenamen gezamenlijk opnoemende, naderhand in eens de deelen bepaalt; en er heeft dus, in het voorbeeld van het vorige artikel, geen regt van aanwas plaats, wanneer, na de vermelding der algemeene erfstelling, de uitdrukking *ieder voor een derde* voorkomt.

e) *séparément: art.* 1045 *C. C.*: d. i.: bij verschillende beschikkingen.

f) *Voorwaarde* is hier onnauwkeurig genoemd wat blijkbaar *last* moet zijn. Vg. Opzoomer IV bl. 267.

regten als tegen den benoemden erfgenaam of legataris kunnen uitoefenen. (C. 1046, 1047; B. 939, 975, 976, 1009, 1725 n°. 1.) *a*)

DERTIENDE TITEL.

Van uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen en van bewindvoerders.

1052. Een erflater mag, het zij bij uitersten wil, het zij bij zoodanige onderhandsche akte als bij artikel 982 vermeld is, het zij bij eene bijzondere notariele akte, een of meer uitvoerders van zijne uiterste wilsbeschikkingen aanstellen.

Hij kan ook verscheiden personen benoemen, ten einde bij ontstentenis elkander als uitvoerders op te volgen. (C. 1025; B. 922, 977 v., 1002, 1006, 1054, 1062, 1063, 1068, 1173; Rv 126*m* n°. 3, 672 n°. 3.) *b*)

1053. Getrouwde vrouwen, minderjarigen, zelfs wanneer deze handligting hebben bekomen *c*), onder curatele gestelde personen, en alle degenen die onbevoegd zijn om verbindtenissen aan te gaan, mogen geene uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen zijn. *d*) (C. 1028—1030; B. 163, 385, 480 v., 487, 1365 v., 1835.) *e*)

a) *Art.* 1046 *C. C.* Les mêmes causes qui, suivant l'article 954 et les deux premières dispositions de l'article 955, autoriseront la demande en révocation de la donation entre-vifs, seront admises pour la demande en révocation des dispositions testamentaires.

Art. 954 *C. C.* Dans le cas de la révocation pour cause d'inexécution des conditions, les biens rentreront dans les mains du donateur, libres de toutes charges et hypothèques du chef du donataire; et le donateur aura, contre les tiers détenteurs des immeubles donnés, tous les droits qu'il aurait contre le donataire lui-même.

Art. 955. La donation entre-vifs ne pourra être révoquée pour cause d'ingratitude que dans les cas suivants. — 1° Si le donataire a attenté à la vie du donateur. — 2° S'il s'est rendu coupable envers lui de sévices, délits ou injures graves....

Art. 1047 *C. C.* Si cette demande est fondée sur une injure grave faite à la mémoire du testateur, elle doit être intentée dans l'année, à compter du jour du délit.

Art. 1947 *Ontwerp* 1820. Hetgeen aan iemand is nagelaten, onder voorwaarde van iets te zullen doen, of tot een zeker doeleinde, of tot eenen bepaalden tijd, en in welks bezit de bevoordeelde gekomen is, gaat insgelijks op dezelfde wijze te niet, wanneer hetgeen door den testateur verboden was, heeft plaats gehad, of wanneer de vervulling van het doeleinde door toedoen van den bevoordeelde onmogelijk is geworden, of eindelijk de gestelde tijd is verloopen.

Het besprokene voordeel kan alsdan door dengene, die hetzelve had uitgekeerd, terug geëischt worden.

b) *Art.* 1025 *C. C.* Le testateur pourra nommer un ou plusieurs exécuteurs testamentaires.

Art. 882 *Wetboek L. N.* Een ieder kan, het zij bij testament, het zij bij andere acte, een of meer personen magtigen tot het ten uitvoer brengen van zijn testament, of tot het beredderen van zijn boedel, aan welke personen men den naam van *executeurs* of *boedelredders* geeft.

Art. 2086 *Ontwerp* 1820. Een ieder is bevoegd, het zij hij een testament gemaakt heeft, het zij hij zijne goederen door zijne erfgenamen bij versterf wil doen erven, om een of meer personen te benoemen, tot het ten uitvoer brengen van zijnen uitersten wil, of tot het beredden van zijnen boedel; dezen worden *executeurs* of *boedelredders* genaamd.

Art. 2087. Executeurs of boedelredders worden aangesteld bij testament of olografische codicil, of wel bij eene afzonderlijke acte, voor notaris en getuigen, gepasseerd. — Vg. Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 333 v.; Diephuis (2e dr.) V n°. 1 v.

c) „Ons artikel stemt geheel overeen met art. 1091 van het Wetboek van 1830, hetwelk, in twee onderscheidene afdeelingen van den titel van *de minderjarigheid*, *voogdij* enz., eerst van *handligting of emancipatie*, en daarna van *venia aetatis* of *brieven van meerderjarigverklaring* handelde, zoodat daar, in art. 1091, blijkbaar alleen gedoeld werd op hetgeen bij ons min volkomene handligting wordt genoemd; en er bestaat geene reden om aan te nemen, dat, ofschoon de wetgever nu twee zoo zeer verschillende soorten van handligting door dezelfde benaming heeft aangeduid, hij daarom juist, ook bij het geheel gelijkluidend art. 1053 B. W., beide soorten, en dus geheel iets anders bedoeld zou hebben dan bij art. 1091 van het Wetboek van 1830" Diephuis V n°. 9 Zie ook Opzoomer IV bl. 346 v.

d) „Ter beoordeeling van het al of niet bestaan der onbekwaamheid komt dus in aanmerking niet het *tijdstip* der benoeming, zelfs niet van het overlijden, maar het *tijdvak* van het waarnemen der betrekking." Opzoomer IV bl. 346. Zie ook Diephuis V n°. 8.

e) *Art.* 1028 *C. C.* Celui qui ne peut s'obliger, ne peut pas être exécuteur testamentaire.

Art. 1029. La femme mariée ne pourra accepter l'exécution testamentaire qu'avec le consentement de son mari. — Si elle est séparée de biens, soit par contrat de mariage, soit par jugement, elle le pourra avec le consentement de son mari, ou, à son refus, autorisée par la justice, conformément à ce qui est prescrit par les articles 217 et 219, au titre *du Mariage*.

Art. 1030. Le mineur ne pourra être exécuteur testamentaire, même avec l'autorisation de son tuteur ou curateur.

Art. 2088 *Ontwerp* 1820. Tot executeurs of boedelredders kunnen worden aangesteld alle diegenen,

1054. Aan de uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen kan door den erflater de bezitneming *a*) van alle de goederen der nalatenschap, of van een bepaald gedeelte daarvan *b*), worden gegeven. *c*)

In het eerste geval strekt zich die bezitneming uit zoo wel tot de onroerende als tot de roerende zaken.

Het bezit zal van regtswege *d*) niet langer duren dan één jaar, te rekenen van den dag waarop de uitvoerders zich in het bezit hebben kunnen stellen. (C. 1026; B. 562 v., 565 v., 597, 880, 960, 1002, 1055, 1060, 1066, 1996.) *e*).

1055. Indien alle de erfgenamen het daaromtrent eens zijn, kunnen zij het bezit doen ophouden, mits zij de uitvoerders der uiterste wilsbeschikking in staat stellen tot de betaling of afgifte der zuivere en onvoorwaardelijke legaten, of doen blijken dat die legaten reeds zijn voldaan. (C. 1027; B. 1005, 1054.) *f*)

1056. De uitvoerders eener uiterste wilsbeschikking moeten de nalatenschap doen verzegelen, indien er minderjarigen of onder curatele gestelde erfgenamen zijn, welke op het overlijden van den erflater van geene voogden of curators zijn voorzien, of zoodanige erfgenamen welke noch in persoon, noch bij gemagtigden, tegenwoordig zijn. (C. 1031; B. 519 v., 1119 v.; Rv. 659 nº. 4.) *g*)

1057. Zij moeten eene boedelbeschrijving doen opmaken *h*) van de goederen

aan welke een erflater de uitvoering van zijnen uitersten wil, of de beredding van zijnen boedel verkiest toe te vertrouwen, mits echter dezelven bevoegd zijn, om in en buiten regten te kunnen handelen.

Art. 1866 *B. W.* Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn:

1°. Minderjarigen;

2°. Die onder curatele gesteld zijn;

3°. Getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien, en, in het algemeen, alle degenen aan wie de wet het aangaan van zekere overeenkomsten verboden heeft.

Art. 1835 *B W.* Vrouwen en minderjarigen kunnen tot zaakgelastigden gekozen worden, maar de lastgever heeft geene andere regtsvordering tegen minderjarigen, dan overeenkomstig de algemeene bepalingen, die tot de verbindtenissen der minderjarigen betrekkelijk zijn, en tegen getrouwde vrouwen, die zonder magtiging harer mans den last hebben op zich genomen, dan volgens de regelen, bij den zesden en achtsten titel van het eerste boek van dit Wetboek voorgeschreven.

a) „Het bezit, dat de erfgenamen (art. 1002 B. W.) krijgen, is het civiele, dat van den uitvoerder het bloot feitelijke. De erfgenamen bezitten voor zich zelf; de uitvoerder bezit voor de erfgenamen." Opzoomer IV bl. 360.

b) Volgens Opzoomer IV bl. 360 (2), wil dat zeggen: „van bepaald aangewezen goederen."

c) „Het komt mij voor, dat deze bepaling niet op het wettelijk erfdeel van toepassing is." Opzoomer IV bl. 372. Het tegendeel leert Diephuis IV nº. 44. Vg. *art* 1642 *Ontwerp* 1820. Alle bezwaren en bijvoegingen van voorwaarde en tijd, die het vrij genot der legitime portie verminderen, zijn nietig.

d) „Onverminderd de bevoegdheid van den erflater, om het bezit uitdrukkelijk voor langeren tijd te geven." Diephuis IV nº. 46. — „Sluit het Fransche artikel (1026 C. C.) de macht van den erflater uit om een langeren tijd te stellen, dan is het de vraag, of onze wetgever de bedoeling heeft gehad, van den Code af te wijken. Er blijkt niet veel uit de beraadslagingen. Maar zoo er iets uit blijkt, dan leidt het, naar mij voorkomt, meer tot een ontkennend dan tot een bevestigend antwoord." Opzoomer IV bl. 363.

e) *Coutume de Paris, art.* 297. Les exécuteurs testamentaires sont saisis, durant l'an et jour du trépas du défunt, des biens meubles demeurés de son décès, pour l'accomplissement de son testament, si le testateur n'avait ordonné que ses exécuteurs fussent saisis de sommes certaines seulement......

Art. 1026 *C. C.* Il pourra leur donner la saisine du tout, ou seulement d'une partie de son mobilier; mais elle ne pourra durer au-delà de l'an et jour à compter de son décès. — S'il ne la leur a pas donnée, ils ne pourront l'exiger.

Art. 1092 *Wetboek* 1830. De uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen zijn niet bevoegd om de bezitneming der goederen te vorderen, ten zij hun het regt daartoe door den erflater mogt verleend zijn.

De erflater mag aan den uitvoerder zijns uitersten wils de bezitneming geven van alle zijne roerende goederen, of van slechts een gedeelte van dezelve, maar dit bezit zal van regtswege niet langer duren dan één jaar, te rekenen van den dag waarop de uitvoerder zich in het bezit heeft kunnen stellen. — Voorduin IV bl. 219, V.

f) *Art.* 1098 *Wetboek* 1830. Indien alle de erfgenamen het daaromtrent eens zijn, kunnen zij het bezit doen ophouden, mits aanbiedende om aan de uitvoerders der uiterste wilsbeschikking ter hand te stellen eene genoegzame som:

1°. Tot de betaling der legaten, in roerende zaken bestaande, ten zij de erfgenamen van de reeds gedane voldoening dier legaten mogten doen blijken.

2°. Tot de betaling der schulden van den erflater, in geval deze den uitvoerder van zijnen uitersten wil met de voldoening derzelve mogt hebben belast;

3°. Tot de uitvoering van alle andere bepalingen, door den erflater bevolen. — Voorduin IV bl. 220, V.

g) *Art.* 659 *B. Rv.* De verzegeling kan worden gevorderd:

4°. Door de uitvoerders van den uitersten wil.

h) *Art.* 678, *lid a*, *B. Rv.* Boedelbeschrijving zal na de opheffing der zegels, indien daaromtrent de belanghebbenden eenstemmig zijn, onderhands kunnen worden opgemaakt in alle de gevallen waarin de wet niet uitdrukkelijk het tegendeel mogt hebben bepaald. — Diephuis V nº. 25; Opzoomer IV bl. 353 (1).

der nalatenschap, in tegenwoordigheid, of na bij behoorlijk exploit gedane oproeping der erfgenamen welke zich binnen het koningrijk bevinden. (C. 1031; B. 1065; Rv. 678 v.)

1058. Zij dragen zorg dat des overledenens uiterste wil worde ten uitvoer gelegd, en zij kunnen, in geval van geschil *a*), in regten optreden, om de geldigheid van den uitersten wil staande te houden. (C. 1031; B. 1006, 1060.)

1059. Indien de vereischte penningen niet voorhanden zijn tot het uitkeeren der legaten, hebben de uitvoerders de bevoegdheid om de roerende goederen des boedels en, des noods, ook een of meer der vaste goederen, doch de laatstgemelde niet anders dan met toestemming der erfgenamen, of, bij gebreke daarvan, met verlof van de arrondissements-regtbank, in het openbaar, en volgens de gebruiken der plaats, te doen verkoopen; alles ten ware de erfgenamen mogten goedvinden om het noodige voorschot van penningen te doen.

Die verkoop zal ook onder de hand kunnen geschieden, indien alle de erfgenamen het daaromtrent zijn eens geworden, behoudens de bepalingen ten opzigte van minderjarigen en onder curatele gestelde personen. (C. 1031; A. 3; B. 447, 451 v., 506*c*, 1055, 1061, 1080.)

1060. De uitvoerders die het bezit van de nalatenschap *b*) hebben zijn bevoegd *c*) om, zelfs in regten, de schulden in te vorderen welke, gedurende dat bezit, vervallen en opeischbaar zijn. (B. 1054, 1058.)

1061. Zij hebben geene bevoegdheid om de goederen der nalatenschap te verkoopen, ten einde dezelve in staat van scheiding en deeling te brengen, maar zijn verpligt om, bij het eindigen van hun beheer *d*), aan de belanghebbenden rekening en verantwoording te doen, met uitkeering van alle de goederen en effecten des boedels, benevens het slot der rekening, ten einde tusschen de erfgenamen gescheiden en gedeeld te worden *e*). In het maken der scheiding moeten zij de erfgenamen behulpzaam zijn, indien deze zulks vorderen. (C. 1031; B. 1059, 1065.)

1062. De magt van den uitvoerder eens uitersten wils gaat niet tot zijne erfgenamen over. (C. 1032; B. 1052*b*, 1856.)

1063. Indien er verscheidene uitvoerders van eene uiterste wilsbeschikking zijn, die dezen last aangenomen hebben, kan één hunner, bij gebreke *f*) van de andere, alleen werkzaam zijn, en zij zijn ieder voor het geheel ter zake van hun beheer aansprakelijk, ten ware de erflater hunne werkzaamheden mogt verdeeld hebben, en dat ieder hunner zich binnen den kring der hem opgedragene bemoeijenissen hebbe gehouden. (C. 1033; B. 1052*b*, 1066, 1068, 1316, 1841.)

1064. De onkosten, door den uitvoerder eener uiterste wilsbeschikking gemaakt, voor de verzegeling, de boedelbeschrijving, de rekening en verantwoording, en de overige tot zijne werkzaamheden betrekkelijke zaken, komen ten laste der nalatenschap. (C. 1034; B. 468*c*, 1058, 1060, 1087.)

1065. Elke bepaling, waarbij de erflater bevolen heeft dat de uitvoerder zijns uitersten wils van het opmaken eener boedelbeschrijving, of van het afleggen van rekening en verantwoording, zal zijn ontheven, is van regtswege nietig. (A. 14; B. 1057, 1061.)

a) Diephuis IV n°. 28; Opzoomer IV bl. 859 (1).

b) d. i. van de geheele nalatenschap. Diephuis V n°. 56; Opzoomer IV bl. 861.

c) „In het bezit der titels en bescheiden zijnde, behooren zij het vermogen te hebben, ja zijn zelfs *verpligt*, voor de inning te zorgen." Voorduin IV bl. 228, III. — Zie ook Diephuis V n°. 55; Opzoomer IV bl. 861.

d) *Art.* 1031, *lid e*, *C. C.* „à l'expiration de l'année du décès du testateur.

e) „Welke rechtbank moet over den eisch tot het voldoen aan die verplichting oordeelen?" Opzoomer. IV bl. 854 (6), acht art. 126, *m* n°. 8, B. Rv., Diephuis, V n°. 601, art. 126 *p* B. Rv. toepasselijk.

f) d. i., volgens Opzoomer IV bl. 856 (3): bij het stil zitten van de andere. Anders Diephuis V n°. 57.

1066. Onverminderd het reeds bepaalde voor het geval van vruchtgebruik, van erfstellingen over de hand, en van minderjarigen en onder curatele gestelden *a*), mag de erflater bij uitersten wil, of bij eene bijzondere notariele akte, een of meer bewindvoerders aanstellen, ten einde de goederen, aan zijne erfgenamen of legatarissen nagelaten, gedurende derzelver leven, of gedurende eenen bepaalden tijd, te beheeren, mits hierdoor geene inbreuk worde gemaakt op de vrije uitkeering van het wettelijk aandeel der erfgenamen. *b*)

De bepalingen van artikel 1063 zijn op dit geval toepasselijk. (B. 362, 443 v., 495 v., 506*c*, 520 v., 832*c* v., 960, 1025, 1067; Rv. 330.)

1067. Indien de erflater geene personen heeft aangewezen welke in de plaats van de ontbrekende bewindvoerders zullen optreden, wordt daarin door de arrondissements-regtbank, op verhoor van het openbaar ministerie, voorzien. (B. 362*c*, 839, 1026.) *c*)

1068. Niemand is gehouden den last van uitvoerder eener uiterste wilsbeschikking, of van bewindvoerder eener erfenis of eens legaats, aan te nemen, doch hij die zoodanigen last heeft aanvaard is verpligt denzelven te voleindigen.

Indien de erflater aan den uitvoerder voor de waarneming zijner werkzaamheden geene bepaalde belooning heeft toegekend, of geen bijzonder legaat daarvoor aan denzelven gemaakt heeft, is laatstgemelde voor zich, of, meer dan één uitvoerder benoemd zijnde, zijn zij bevoegd voor hen te zamen het loon in rekening te brengen, hetwelk bij artikel 522 aan bewindvoerders van goederen van afwezigen is toegekend. *d*) (B. 1390, 1837.)

1069. De uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen, mitsgaders de bewindvoerders, bij artikel 1066 vermeld, kunnen om dezelfde redenen als de voogden worden afgezet. (B. 430, 437, 838.) *e*)

a) *Onverminderd — gestelden.* „Deze woorden, waarbij men zich de artt. 836, 1025, 362, 448 en 506 § 3 voor den geest roept, en wier geschiedenis men kent uit Voorduin IV bl. 228 v., hebben, als al zulke verwijzingen, geen waarde." Opzoomer IV bl. 367 (2). Zie ook Diephuis IV n°. 70.

b) *Art.* 1100 *Wetboek* 1830. Behalve in geval van vruchtgebruik, van erfstellingen over de hand, van minderjarige, of van onder curatele gestelde personen, mag de erflater geene bewindvoerders aanstellen over de goederen, aan zijne erfgenamen of legatarissen nagelaten.

c) *Art.* 362 *B. W.* De vader heeft, gedurende het huwelijk, het bewind over de goederen aan zijne minderjarige kinderen toebehoorende.

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op zoodanige goederen, welke, hetzij bij akte onder de levenden, hetzij bij eene uiterste wilsbeschikking, aan de kinderen zijn geschonken of gemaakt, onder bepaling dat het bewind daarover aan een' of meerdere daartoe aangestelde bewindvoerders, buiten den vader, zal worden opgedragen.

Wanneer zoodanig gesteld bewind, om welke redenen ook, mogt vervallen, gaan de bedoelde goederen over onder het beheer van den vader.

Art. 839 *B. W.* Indien, om welke redenen ook, het bewind ophoudt, treedt de vruchtgebruiker in alle zijne regten terug.

Art. 1026 *B. W.* Bij overlijden, of bij gebreke van den gestelden bewindvoerder, benoemt de regtbank, op verzoek van de bezwaarden of van andere belanghebbenden, of ook op vordering van het openbaar ministerie, eenen anderen in de plaats van den ontbrekenden.

d) *Art.* 522 *B. W.* De bewindvoerder is bevoegd als belooning te berekenen, bij het doen van zijne jaarlijksche rekening, twee en een half ten honderd der ontvangst, en een en een half ten honderd der uitgaven. — Is *art.* 1068*b* ook op den bewindvoerder toepasselijk? Opzoomer IV bl. 369 (4); Diephuis V n°. 73.

e) *Art.* 437 *B. W.* Van de voogdij of toeziende voogdij zijn uitgesloten, en kunnen zelfs worden ontzet, wanneer zij reeds werkzaam zijn:

1°. Zij, die tot eene onteerende straf zijn veroordeeld;
2°. Zij, die een bekend slecht levensgedrag houden;
3°. Zij, die in de waarneming der voogdij of toeziende voogdij onbekwaamheid of ontrouw aan den dag leggen;
4°. Zij, die van eene andere voogdij of toeziende voogdij zijn ontzet geworden;
5°. Zij, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeeren.

Art. 2182 *Ontwerp* 1820. De administrateurs, aan deze vordering tot het doen van rekening [om de twee jaren], na herhaalde aanmaning, weigerende te voldoen, kunnen daartoe door civiele hechtenis genoodzaakt en inmiddels door dezelfde rechtbank andere administrateurs benoemd worden.

Art. 2183. Wanneer uit de rekening en verantwoording blijkt, dat de administrateurs, of een hunner, zich aan verregaande slordigheid of kwade trouw hebben schuldig gemaakt, ontzet dezelfde regtbank zoodanige administrateurs dadelijk van de administratie, en voorziet, indien dit noodig is, door de benoeming van eenen of meer anderen in dezelve, alles onverminderd het regt, hetwelk den belangheb-

VEERTIENDE TITEL.

Van het regt van beraad en het voorregt van boedelbeschrijving. a)

1070. Alle personen, aan welke eene erfenis is opgekomen en die verkiezen mogten om de gesteldheid der nalatenschap te onderzoeken, ten einde te kunnen beoordeelen, of het van hun belang is dezelve, het zij zuiver, het zij onder het voorregt van boedelbeschrijving, te aanvaarden, of wel te verwerpen, zullen het regt hebben om zich te beraden, en daarvan eene verklaring moeten afleggen *b*) ter griffie van de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen; zullende die verklaring in het daartoe bestemde register worden ingeschreven. (C. 793, 794; B. 80, 188. 193, 459, 506*c*, 533, 880, 1089, 1090, 1092, 1097; Rv. 700 v.)

1071. Aan den erfgenaam wordt, te rekenen van den dag der afgelegde verklaring, een tijdvak van vier maanden vergund, ten einde den boedel te doen beschrijven en zich te beraden.

Niettemin is de arrondissements-regtbank *c*) bevoegd om, wanneer de erfgenaam in regten vervolgd wordt, uit hoofde van dringende redenen, den hier-boven bepaalden termijn te verlengen. (C. 795, 798; B. 1075, 1076, 1088, 1094; Rv. 678 v., 700 v.) *d*)

1072. Gedurende den voorschreven termijn, kan de erfgenaam, die zich beraadt, niet worden genoodzaakt de hoedanigheid van erfgenaam aan te nemen. Geene regterlijke veroordeeling kan tegen hem worden verkregen, en de uitvoering van de vonnissen, die ten laste van den overledene zijn uitgesproken, blijft opgeschort.

Hij is verpligt, even als een goed huisvader, voor het behoud der goederen van de nalatenschap zorg te dragen. (C. 797; B. 880, 1079, 1271, 2029; Rv. 159*b*, 654*b*.) *e*)

1073. De erfgenaam die zich beraadt is bevoegd om aan den regter verlof te vragen, ten einde alzoodanige voorwerpen te verkoopen welke niet behoeven of niet kunnen worden bewaard *f*), mitsgaders om alzulke daden te verrigten die geen uitstel dulden.

benden tegen zoodanige administrateurs, tot vergoeding van schaden, zoude mogen toekomen.

a) „Deze titel moest tot een deel gemaakt zijn van den „volgenden." — Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 877.

b) *Art.* 2019 *Ontwerp* 1820. Die van dit regt gebruik wil maken, brengt daarvan binnen eene maand, nadat hij van de aan hem te beurt gevallene erfenis kennis bekomen heeft, eene notariële acte uit.

Een erfgenaam zoodanige acte, binnen den voorschrevenen tijd, niet uitbrengende, is verstoken van het regt, om den boedel onder beneficie van inventaris te aanvaarden, maar moet denzelve of zuiver aanvaarden of verwerpen. — „Men heeft geenen termijn bepaald, omdat, zoolang er geene schuldeischers opkomen, niemand belang heeft, of de erfgenaam de erfenis aanvaardt of verwerpt." De Regeering, bij Voorduin IV bl. 238, I. Zie Opzoomer IV bl. 383 v.; Diephuis (2e dr.) V no. 94 v.

Art. 794 *C. C.* Cette déclaration n'a d'effet qu'autant qu'elle est précédée ou suivie d'un inventaire fidèle et exact des biens de la succession, dans les formes réglées par les lois sur la procédure, et dans les délais qui seront ci-après déterminés. (Art. 1102 *Wetboek* 1830.)

Art. 795, *lid a.* L'héritier a trois mois pour faire inventaire, à compter du jour de l'ouverture de la succession.

c) *Art.* 798 *C. C.*: „le tribunal saisi de la contestation." Zie art. 1070, B. W.: „de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen."

d) *Art.* 941 *Wetboek L N.* Dit regt van beraad duurt den tijd van drie maanden, gerekend van het uitbrengen van gemelde acte, doch langer niet; ten ware door den regter, om bijzondere en gewigtige redenen, eenige verlenging van dien tijd werd toegestaan.

e) *Art* 2029 *B. W.* De verjaring loopt ..... gedurende den tijd dat de erfgenaam zich beraadt.

Art. 159 *B. Rv.* Dilatoire exceptien moeten gezamenlijk, en vóór de exceptien, waarvan in het volgend artikel wordt gehandeld, en vóór alle antwoorden ten principale worden voorgesteld.

Niettemin zullen erfgenamen, weduwen en vrouwen, het zij uit den echt, het zij van tafel en bed, of goederen gescheiden, aanvankelijk kunnen volstaan met als dilatoire exceptie voor te dragen, dat zij nog zijn in termen van beraad.

f) *Art.* 796 *C. C.*: „objets susceptibles de dépérir, ou dispendieux à conserver." Zie Diephuis V no. 112; Opzoomer IV bl. 400.

De wijze van verkoop zal bij het regterlijk verlof worden bepaald. (C. 796; B. 1080. 1095; Rv. 700 v.) *a*)

1074. De regter kan, op verzoek der belanghebbende partijen, alzoodanige maatregelen voorschrijven welke hij mogt noodig achten, zoo wel tot behoud van de goederen der nalatenschap, als van de belangen van derden. (B. 1070.)

1075. Na verloop van den termijn bij artikel 1071 bepaald, kan de erfgenaam worden genoodzaakt de nalatenschap te verwerpen of dezelve te aanvaarden, het zij zuiver, het zij onder het voorregt van boedelbeschrijving. In het laatste geval, moet daarvan eene verklaring worden afgelegd, op dezelfde wijze als bij artikel 1070 is vastgesteld. *b*) (C. 793 v., 798; B. 540, 1076, 1088, 1090; Rv. 678 v.) *c*)

1076. Zelfs na verloop van den termijn, behoudt de erfgenaam het vermogen om den boedel te doen beschrijven, en denzelven onder het voorregt van boedelbeschrijving te aanvaarden *d*), ten zij hij zich als zuiver erfgenaam hebbe gedragen. (C. 800; B. 1077, 1092, 1094 v., 1101.) *e*)

1077. De erfgenaam verliest het voorregt van boedelbeschrijving, en wordt als zuiver erfgenaam beschouwd:

1°. Indien hij willens en wetens, en te kwader trouw, eenige goederen, tot de nalatenschap behoorende, niet op de boedelbeschrijving heeft gebragt;

2°. Indien hij zich aan verduistering van goederen, tot de erfenis behoorende, heeft schuldig gemaakt. (C. 801; B. 192, 533, 1088, 1110.)

1078. Het voorregt van boedelbeschrijving heeft ten gevolge:

1°. Dat de erfgenaam niet verder tot de betaling der schulden en lasten *f*) der nalatenschap gehouden is, dan ten beloope der waarde van de goederen, welke dezelve bevat, en zelfs dat hij zich van die betaling kan ontslaan, door alle de goederen, tot de nalatenschap behoorende, aan de beschikking der schuldeischers en legatarissen over te laten;

2°. Dat de eigen goederen van den erfgenaam niet met die der nalatenschap worden vermengd, en dat hij het regt behoudt om zijne eigen inschulden tegen de nalatenschap te doen gelden. (C. 802; B. 1086*b*, 1132, 1146 v., 1438 n°. 4, 1472, 2028*a*; Rv. 703.) *g*)

1079. De erfgenaam, die de nalatenschap onder het voorregt van boedelbeschrijving heeft aanvaard, is verpligt de daartoe behoorende goederen als

a) *Art.* 700 *B. Rv.* Bijaldien de erfgenaam die zich beraadt, overeenkomstig artikel 1073 des Burgerlijken Wetboeks, zich wil doen magtigen tot den verkoop van roerende goederen tot de nalatenschap behoorende, zal hij te dien einde verzoek doen aan de regtbank van het arrondissement, in wier regtsgebied de nalatenschap is opengevallen.

b) Volgens Opzoomer IV bl. 385 (2), ook dan, wanneer de erfenis niet anders dan onder het voorrecht van boedelbeschrijving mag aanvaard worden. (artt. 459, 506, 1092*b*, 1096*b* B. W.)

c) *Art.* 1090 *B. W.* Eene erfenis kan of zuiver, of onder het voorregt van boedelbeschrijving, worden aanvaard.

d) „De eerste boedelbeschrijving (die van art. 1071) maakt, zoo zij al heeft plaats gehad, de andere niet overbodig." Diephuis V n°. 148. Zie ook Opzoomer IV bl. 393.

e) *Art.* 800 *C. C.* heeft aan het slot nog deze bepaling: ou s'il n'existe pas contre lui de jugement passé en force de chose jugée, qui le condamne en qualité d'héritier pur et simple. Zie Diephuis V n. 145; Opzoomer IV bl. 386 (1).

f) d. zijn de schulden en de legaten. Zie Opzoomer IV bl. 391.

g) *Art.* 1472 *B. W.* Wanneer de hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar zich in denzelfden persoon vereenigen, heeft van regtswege eene schuldvermenging plaats, waardoor de schuldvordering vernietigd wordt.

Art. 1438 *B. W.* Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

4°. Ten behoeve van den erfgenaam die, eenen boedel onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard hebbende, de schulden der nalatenschap met zijne eigene penningen betaald heeft.

Art. 2028, *lid a*, *B. W.* Verjaring loopt niet tegen eenen erfgenaam die eene nalatenschap onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard heeft, ten opzigte zijner inschulden, ten laste dier nalatenschap.

Art. 703 *B. Rv.* De regtsvorderingen, welke een beneficiaire erfgenaam ten laste der nalatenschap mogt hebben, zullen door hem tegen de overige erfgenamen worden ingesteld, en indien er geene andere erfgenamen zijn, of indien die regtsvorderingen door allen worden ingesteld, zal dit geschieden tegen eenen curator over de onder voorregt van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap, die op dezelfde wijze zal worden benoemd als de curator over eene onbeheerde nalatenschap.

een goed huisvader te besturen, en de nalatenschap, zoo dra mogelijk, tot effenheid te brengen; hij is aan de schuldeischers en legatarissen verantwoording verschuldigd. (C. 803, 804; B. 1072*b*, 1080 v., 1094, 1271, 1702*b*.)

1080. Hij vermag de roerende en onroerende goederen der nalatenschap op geene andere wijze te verkoopen dan in het openbaar, en volgens de gebruiken der plaats, of door makelaars, indien er koopmansgoederen in den boedel aanwezig zijn.

Hij is gehouden om, in geval van verkoop van onroerende goederen welke met hypotheek belast zijn, de opgekomen *a*) hypothekaire schuldeischers te voldoen, door middel van eene overwijzing *b*) op den kooper van het onroerend goed, ten bedrage van hetgeen die schuldeischers te vorderen hebben. (C. 805, 806; A. 3; B. 447*d*, 451, 1073, 1081*a*, 1083*b*, 1254 v., 1453; K 62 v.; Rv. 701.) *c*)

1081. Hij is verpligt, indien de schuldeischers of andere belanghebbenden *d*) zulks vorderen, voldoende zekerheid te stellen voor de waarde der roerende goederen in de boedelbeschrijving begrepen, en voor dat gedeelte van de waarde der onroerende goederen, hetwelk niet aan de hypothekaire schuldeischers is overgewezen.

Indien hij in gebreke blijft deze zekerheid te stellen, zullen de roerende goederen worden te gelde gemaakt *e*), en zoo wel de opbrengst daarvan, als het niet overgewezen gedeelte der onroerende goederen, in handen van eenen daartoe door den regter te benoemen persoon worden gesteld, om daaruit de schulden en lasten der nalatenschap te voldoen, voor zoo verre het bedrag derzelve nalatenschap toereikende zal zijn. (C. 807; B. 1080*b*, 1773 v., 1864; Rv. 616 v., 702.) *f*)

1082. Binnen den tijd van drie maanden, te rekenen van het verloop des termijns bij artikel 1071 bepaald *g*), zal de erfgenaam verpligt zijn om, door middel van eene aankondiging in een der officiele dagbladen *h*), mitsgaders in een nieuwspapier van de provincie, indien hetzelve bestaat, de onbekende schuldeischers op te roepen, ten einde zoo wel aan deze als aan degene die bekend zijn, en aan de legatarissen, dadelijk rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen, en hunne schuldvorderingen en legaten te voldoen, voor zoo verre het bedrag der nalatenschap toereikende zal zijn. (B. 1076, 1079 v., 1085; Rv. 784 v.) *j*)

a) Het woord *opgekomen* heeft hier geen zin. *Art.* 806 C. C. spreekt terecht van „les créanciers hypothécaires, qui se sont fait connaître," omdat, „volgens het Fransche hypothekenstelsel, niet alle hypotheken ingeschreven, en dus niet alle hypothecaire schuldeischers als zoodanig bekend waren; maar bij ons is dit geheel anders. Zie Diephuis V n. 161.

b) *Art.* 1453 *B. W.* Delegatie of overzetting, waarbij een schuldenaar aan zijnen schuldeischer eenen anderen schuldenaar geeft, die zich ten behoeve van den schuldeischer verbindt, brengt geene schuldvernieuwing te weeg, indien de schuldeischer niet uitdrukkelijk verklaard heeft dat hij van meening was om zijnen schuldenaar, die de overzetting gedaan heeft, van deszelfs verbindtenis te ontslaan.

c) *Art.* 701 *B. Rv.* Wanneer er moet worden overgegaan tot den verkoop van roerende of onroerende goederen van de nalatenschap, zal de erfgenaam, welke dezelve onder voorregt van boedelbeschrijving zal hebben aanvaard, gehouden zijn zich te gedragen naar de voorschriften, vervat in artikel 1080 van het Burgerlijk Wetboek.

d) B. v. de legatarissen.

e) Door wien? Volgens Diephuis, V n°. 170, door den bewindvoerder; volgens Opzoomer, IV bl. 395 (1), door den erfgenaam, die door den bewindvoerder en de belanghebbenden tot den verkoop kan worden genoodzaakt.

f) *Art.* 702 *B. Rv.* Indien een beneficiaire erfgenaam, op de daartoe aan hem gedane sommatie van schuldeischers of belanghebbenden, weigert of nalaat de zekerheid te stellen, vermeld in artikel 1081 Burgerlijk Wetboek, kan hij daartoe, na verloop van acht dagen, in regten worden geroepen, en indien hij alsdan weigerachtig blijft of niet verschijnt, zal door de arrondissements-regtbank een curator worden benoemd, om te handelen zooals bij het tweede lid van voorschreven artikel is voorgeschreven.

g) Men kan onder benefice van inventaris aanvaarden, zonder het recht van beraad [art. 1071] te hebben gebruikt. Art. 1088 verklaart ook dan art. 1082 toepasselijk. Maar hoe zal die toepassing geschieden? Opzoomer IV bl. 396 (3). Zie ook Diephuis V n°. 174.

h) *Lees:* in het officiele dagblad.

j) *Art.* 784 *B. Rv.* Indien ...... beneficiaire erfgenamen, curators in nalatenschappen, welke onder het voorregt van boedelbeschrijving zijn aanvaard, curators in onbeheerde nalatenschappen of andere rekenpligtigen, verlangen rekening te doen, en dezelve moet gedaan worden, het zij aan eene massa van belanghebbenden, het zij aan belanghebbenden welke slechts ten deele bekend zijn, het zij er ein-

1083. Na het aanzuiveren der rekening en verantwoording, zal de erfgenaam aan de schuldeischers, welke op dat tijdstip mogten bekend zijn, hunne vorderingen, het zij in het geheel, het zij in evenredigheid van het beloop der nalatenschap, moeten voldoen.

De schuldeischers, die na de uitdeeling opkomen, zullen, naar mate dat zij zich aanmelden, alleen uit de onverkochte goederen en het overschot *a*) worden betaald. (C. 808; B. 1080, 1085, 1086.)

1084. Indien er eenig verzet plaats heeft, kunnen de schuldeischers niet worden voldaan, dan ten gevolge eener rangschikking, door den regter te regelen. (C. 808; Rv. 481 v., 551 v.; K. 862 v.) *b*)

1085. De legatarissen kunnen de voldoening van hunne legaten niet eischen, dan na verloop van den bij artikel 1082 bepaalden termijn, en na de uitbetaling, waarvan bij artikel 1083 *c*) gesproken wordt.

De schuldeischers, die na de voldoening der legaten opkomen, hebben alleen hun verhaal tegen de legatarissen. *d*)

Dat verhaal verjaart door een verloop van drie jaren, na den dag op welken de uitbetaling aan den legataris heeft plaats gehad. *e*) (C. 809; B. 1006, 1151 v.)

1086. De erfgenaam, die de nalatenschap onder het voorregt van boedel-

delijk afwezigen onder dezelve behooren, vervoegen zich de rekenpligtigen bij requeste tot den regter in artikel 782 vermeld, met verzoek om bepaling van eenen bekwamen termijn, tegen welken alle, zoo bekende als onbekende of afwezige belanghebbenden bij openbare dagvaarding zullen worden opgeroepen.

Art. 785. Die termijn wordt, nadat het openbaar ministerie is gehoord, bepaald naar gelang van den vermoedelijken afstand der woon- of verblijfplaatsen van de belanghebbenden, en tevens bevolen dat de dagvaarding, naar mate der meerdere of mindere belangrijkheid der zaak, het zij eens het zij meermalen, zal worden geplaatst in een of meer dagbladen, bij het bevel aan te wijzen, en tevens, dat afschrift daarvan worde aangeplakt aan de vergaderplaats van het regterlijk kollegie.

Art. 786. Het bevel houdt in den last om daarenboven de bekende belanghebbenden op te roepen, bij circulaire brieven, door middel der griffie; de verzoeker duidt te dien einde, bij zijn verzoekschrift, de namen en woonplaatsen derzelve aan.

Art. 787. De rekenpligtige legt zijne te doene rekening met de bescheiden, tegen recief gedurende den loop des termijns, ter griffie neder, ter inzage der belanghebbenden, en kondigt zulks aan in de dagvaarding en in de circulaire.

Deze bescheiden zullen ongeregistreerd kunnen worden overgelegd.

Art. 788. Ten dage dienende, wordt, tot het einde bij artikel 783 uitgedrukt, tusschen de verschijnende partijen, op de gewone wijze, en met in achtneming der verdere bijzondere bepalingen van dezen titel, geprocedeerd.

Art. 789. Tegen alle andere zoo bekende als onbekende belanghebbenden, wordt verstek verleend en voor het profijt van dien, eene tweede oproeping bevolen, op gelijke wijze als bij de artikelen 785 en 786 is voorgeschreven, en zal de zaak ten opzigte der gedaagden die verschenen zijn, worden aangehouden, tot den dag waarop dezelve op nieuw moet dienen om alsdan tusschen deze te worden voortgeprocedeerd, en tegen alle anderen een tweede verstek te erlangen.

Art. 790. Het eindvonnis daarna te vallen is tusschen alle partijen verbindende, en geen verzet daartegen wordt aan de defaillanten toegelaten.

Art. 793. Indien, in de gevallen bij artikel 784 vermeld, op de dagvaarding aldaar voorgeschreven, niemand verschijnt, wordt verstek verleend, en voor het profijt van dien, eene tweede dagvaarding en oproeping bevolen, en indien daarop mede niemand verschijnt, de rekening gesloten, en het saldo zoodanig bepaald als de regter overeenkomstig de bescheiden regtmatig oordeelt. Tegen dit vonnis wordt geen verzet toegelaten. — Diephuis V n°. 177 v.; Opzoomer IV bl. 396 (5).

a) De wetgever had eenvoudig kunnen spreken van „het overschot." Diephuis V n°. 183; Opzoomer IV bl. 397 (3).

b) *Art.* 808 *C. C.* S'il y a des créanciers opposants, l'héritier bénéficiaire ne peut payer que dans l'ordre et de la manière réglés par le juge. — S'il n'y a pas de créanciers opposants, il paie les créanciers et les légataires à mesure qu'ils se présentent.

Art. 791 *B. Rv.* Indien er rangregeling moet plaats hebben, geschiedt dezelve overeenkomstig de voorschriften, daaromtrent in dit Wetboek voorkomende. — Zie artt. 482 v. *B. Rv.*

Art. 792. De rekenpligtigen kunnen zich, hangende de geschillen over de rangregeling, ontlasten van het onder hen berustende saldo, door overstorting in de kas der geregtelijke consignatien, en die overstorting kan ook op de vordering van belanghebbenden bevolen worden. — Diephuis V n°. 181; Opzoomer IV bl. 401 v.

c) Lees: bij *lid a* van art. 1083. Diephuis V n°.186.

d) *Art.* 954 *Wetboek L. N.* De schuldeischers van den boedel, die zich niet opgedaan hebben, dan nadat de rekening gesloten en de boedel afgedaan is, hebben geen verder verhaal dan op den erfgenaam; en zulks alleen, voor zoo verre dezelve eenig batig slot heeft overgehouden, en voorts op de legatarissen, en dus niet op de overige schuldeischers. Zij verliezen zelfs de bevoegdheid, om den erfgenaam en legatarissen aan te spreken, door een tijdverloop van drie jaren, te beginnen van den dag dat de rekening opgenomen en gesloten is.

e) *na den dag*, enz. Art. 809 C. C.: „à compter du jour de l'apurement du compte et du paiement du reliquat." — Zie Diephuis V n°. 191.

beschrijving heeft aanvaard, kan niet vroeger in zijne eigen goederen worden aangesproken, dan nadat hij, tot het afleggen zijner rekening zijnde aangemaand, mogt zijn in gebreke gebleven aan die verpligting te voldoen.

Na het aanzuiveren der rekening, zijn zijne eigen goederen alleen aansprakelijk voor de voldoening der geldsommen, welke, van de nalatenschap afkomstig, in zijne handen zijn gekomen. (C. 803*b* en *c*; B. 1077, 1078, 1082, 1146.)

1087. De kosten van verzegeling, van boedelbeschrijving, van het opmaken der rekening, mitsgaders alle andere, die op eene wettige wijze gemaakt zijn, komen ten laste der nalatenschap. (C. 810; Rv. 658 v., 678 v.; B. 1064, 1071, 1082.)

1088. De bepalingen van artikel 1071, 1077 en volgende zijn insgelijks toepasselijk op erfgenamen, die, zonder zich van het regt van beraad bediend te hebben, eene erfenis onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard hebben, door de verklaring af te leggen, bij het slot van artikel 1075 vermeld. (C. 793; B 1082.)

1089. Eene bepaling, waarbij de erflater zoude hebben verboden om van het regt van beraad en van het voorregt van boedelbeschrijving gebruik te maken, is nietig en van onwaarde. (A. 14.)

VIJFTIENDE TITEL.

Van het aanvaarden en verwerpen van erfenissen.

EERSTE AFDEELING.

Van het aanvaarden van erfenissen.

1090. Eene erfenis kan of zuiver, of onder het voorregt van boedelbeschrijving, worden aanvaard. (C. 774; B. 1070, 1075.) *a*)

1091. Niemand is gehouden eene hem opgekomene erfenis te aanvaarden. *b*) (C. 775; B. 1096, 1103 v., 1370.)

1092. Erfenissen, aan getrouwde vrouwen, minderjarige en onder curatele gestelde personen opgekomen, kunnen niet wettiglijk worden aanvaard, dan met inachtneming der wetsbepalingen welke die personen betreffen. *c*)

Erfstellingen, bij artikel 947 vermeld, en door den Koning goedgekeurd, kunnen alleen worden aangenomen onder het voorregt van boedelbeschrijving. *d*) (C. 776; B. 163, 170, 171; 175, 179, 249, 459*a*, 483, 506*c*, 1115.)

1093. Het aanvaarden eener erfenis heeft eene terugwerkende kracht tot op den dag waarop dezelve is opengevallen. (C. 777; B. 597, 880, 1002, 1104.) *e*)

a) *Art.* 1070 *B. W.* Alle personen, aan welke eene erfenis is opgekomen en die verkiezen mogten om de gesteldheid der nalatenschap te onderzoeken, ten einde te kunnen beoordeelen of het van hun belang is dezelve, het zij zuiver, het zij onder het voorregt van boedelbeschrijving, te aanvaarden, of wel te verwerpen, zullen het regt hebben om zich te beraden, en daarvan eene verklaring moeten afleggen ter griffie van de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen; zullende die verklaring in het daartoe bestemde register worden ingeschreven.

Art. 1075. Na verloop van den termijn bij artikel 1071 bepaald, kan de erfgenaam worden genoodzaakt de nalatenschap te verwerpen of dezelve te aanvaarden, het zij zuiver, het zij onder het voorregt van boedelbeschrijving. In het laatste geval, moet daarvan eene verklaring worden afgelegd, op dezelfde wijze als bij artikel 1070 is vastgesteld. — Vg. Opzoomer IV bl. 377 v.

b) „Art. 1091 had aan art. 1090 moeten voorafgaan." Opzoomer IV (1ste dr.), bl. 407.

c) „Art. 1092 § 1 had men moeten weglaten." Opzoomer IV bl. 407 (1).

d) *Art.* 947 *B. W.* Makingen bij uiterste wilsbeschikking ten behoeve van openbare instellingen, godsdienstige gestichten, kerken of armeninrigtingen, hebben geen gevolg, dan voor zoo ver de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om die aan te nemen. — „Art. 1092 § 2 had men in art. 947 moeten opnemen." Opzoomer IV bl. 407 (1).

e) *Art.* 597 *B. W.* Het bezit van alles wat de overledene heeft bezeten gaat, van het oogenblik van zijn overlijden, over tot zijne erfgenamen, met de hoedanigheden en gebreken van hetzelve.

Art. 880, *lid a.* De erfgenamen treden van regtswege in het bezit der goederen, regten en regtsvorderingen van den overledene.

1094. De aanvaarding eener erfenis geschiedt uitdrukkelijk of stilzwijgend; dezelve geschiedt uitdrukkelijk, wanneer men in een authentiek of onderhandsch geschrift *a*) den titel of de hoedanigheid *b*) van erfgenaam aanneemt; de aanvaarding geschiedt stilzwijgend, wanneer de erfgenaam eene daad verrigt, welke zijne meening om de erfenis te aanvaarden noodzakelijk aan den dag legt, en *c*) waartoe hij slechts in zijne hoedanigheid als erfgenaam zoude zijn bevoegd geweest. (C. 778, 780; B. 191 v., 1006, 1076, 1110, 1418*b*, 1573.)

1095. Al hetgeen tot de begrafenis betrekking heeft, de daden dienende alleen tot bewaring, als ook die welke strekken om op de nalatenschap toezigt te hebben, of dezelve bij voorraad te beheeren, worden niet gerekend daden te zijn, welke de stilzwijgende aanvaarding eener erfenis kenschetsen. (C. 779; B. 191*b*, 1073, 2016 v.) *d*)

1096. Indien erfgenamen verschillen omtrent het al of niet aanvaarden eener erfenis, kan de een dezelve aanvaarden, en de andere die verwerpen.

Indien erfgenamen verschillen omtrent de wijze van aanvaarding eener erfenis, wordt dezelve onder voorregt van boedelbeschrijving aanvaard. (C. 782; B. 190, 1075, 1019, 1091.) *e*)

1097. Wanneer iemand aan wien eene erfenis is opgekomen overleden is, zonder die verworpen of aanvaard te hebben, zijn deszelfs erfgenamen bevoegd de erfenis in zijne plaats te aanvaarden of te verwerpen, en de bepaling van het voorgaande artikel is op hen toepasselijk. (C. 781, 782; B. 189, 880, 929, 1002, 1102) *f*)

1098. Hij, die voor zijn erfdeel eene erfenis heeft aanvaard, vermag het aandeel niet te verwerpen, hetwelk hem door regt van aanwas is opgekomen, behalve in het geval bij artikel 1100 voorzien. (B. 1049, 1105.)

1099. Een meerderjarige *g*) kan tegen eene door hem gedane aanvaarding eener erfenis niet in zijn geheel worden hersteld *h*), dan alleen in het geval

Art. 1002, *lid a.* Bij het overlijden van den erflater, treden van regtswege in het bezit van de nagelatene goederen, zoo wel de bij uitersten wil benoemde erfgenamen, als degenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent.

Art. 1104. De erfgenaam die de nalatenschap verwerpt wordt geacht nooit erfgenaam geweest te zijn.

„Aanvaarding is bij ons slechts een te kennen geven — met woorden of met daden — dat men geen gebruik maakt van het recht tot verwerping." Opzoomer IV bl. 155 (3). en 409.

a) *Art.* 778 *C. C.*: *acte.* Zie Diephuis V nº. 250.

b) „Het ware beter geweest, alleen de *hoedanigheid* te noemen." Opzoomer IV bl. 411. Zie ook Diephuis V nº. 251 v.

c) „We hebben hier niet met twee, maar slechts met één vereischte te doen, en mogen, wat den schijn eener tweede voorwaarde heeft, de slotwoorden: *en waartoe — bevoegd geweest* gerust als niet geschreven aanmerken, althans als niets meer dan eene nadere aanduiding van hetgeen er aan voorafgaat." Opzoomer IV bl. 418 v. Zie ook Diephuis V n. 257 v.

Art. 778 *C. C.* L'acceptation peut être expresse ou tacite: elle est expresse, quand on prend le titre ou la qualité d'héritier dans un acte authentique ou privé; elle est tacite, quand l'héritier fait un acte qui suppose nécessairement son intention d'accepter, et qu'il n'aurait droit de faire qu'en sa qualité d'héritier.

Art. 1986 *Ontwerp* 1820. Eene erfenis kan worden aanvaard *uitdrukkelijk* of *stilzwijgende.*

Art. 1987. De aanvaarding wordt *uitdrukkelijk* gedaan, wanneer de erfgenaam bij eenige openbare, notariële of ook onderhandsche, acte de kwaliteit van erfgenaam aanneemt.

Art. 1988. Zij wordt *stilzwijgende* gedaan, wanneer de erfgenaam eene daad doet, welke zijne bedoeling, om de erfenis te aanvaarden, noodzakelijk te kennen geeft en dezelve daad van dien aard is, dat hij enkel in betrekking als erfgenaam tot het verrigten van dezelve bevoegd is.

d) *Art.* 1989 *Ontwerp* 1820. Het beredden van een lijk, het bezorgen der begrafenis, en het maken van beschikkingen, omtrent de bewaring der goederen, zijn geene daden, waaruit op zich zelve eene stilzwijgende aanvaarding kan worden afgeleid.

e) „Waarom hier de zelfstandigheid van iederen erfgenaam prijs gegeven? Er is inderdaad geen reden voor." Opzoomer IV bl. 409 (1). Zie ook Diephuis V n. 244 v.

f) *Art.* 1102 *B. W.* De erfgenaam die de erfenis verworpen heeft, kan dezelve nog aanvaarden, zoo lang zij nog niet door degenen welke door de wet of door eenen uitersten wil geroepen worden aanvaard is, behoudens de regten van derden, zoo als bij het voorgaande artikel gezegd is.

Art. 782 *C. C.* Si ces héritiers ne sont pas d'accord pour accepter ou pour répudier la succession, elle doit être acceptée sous bénéfice d'inventaire.

g) Zie Opzoomer IV bl. 416 (1); Diephuis V nº. 276.

h) *in zijn geheel worden hersteld.* Deze uitdrukking is synoniem aan opkomen, in lid *b*. Vg. Diephuis V nº. 258; Opzoomer IV bl. 415 (3),

dat die aanvaarding mogt geschied zijn ten gevolge van dwang of van een te zijnen opzigte gepleegd bedrog. *a*)

Hij kan niet tegen zijne aanvaarding opkomen, onder voorgeven van daardoor benadeeld te zijn, dan alleen in geval de erfenis meer dan de helft *b*) is verminderd, ten gevolge der ontdekking van eene op het oogenblik der aanvaarding onbekende uiterste wilsbeschikking. (C. 783; B. 1111; 1158, 1357, 1359, 1361, 1364, 1485, 1486.)

1100. Het aandeel eens erfgenaams, die tegen zijne aanvaarding is in zijn geheel hersteld, behoort niet door aanwas aan zijne mede-erfgenamen, dan voor zoo verre zij hetzelve aanvaarden. (B. 1049, 1098, 1105.) *c*)

1101. De bevoegdheid om eene erfenis te aanvaarden verjaart door het verloop van dertig jaren, te rekenen van den dag, waarop dezelve is opengevallen, mits vóór of na het verloop van dat tijdvak de nalatenschap aanvaard zij door een van degenen die door de wet, of door eenen uitersten wil, daartoe geroepen zijn *d*); onverminderd echter de regten van derden op de nalatenschap, door eenigen wettigen titel verkregen. *e*) (C. 789; B. 879, 921, 1102, 1108, 2004.)

1102. De erfgenaam, die de erfenis verworpen heeft, kan dezelve nog aanvaarden, zoo lang zij nog niet door degenen, welke door de wet of door eenen uitersten wil geroepen worden *f*), aanvaard is, behoudens de regten van derden, zoo als bij het voorgaande artikel gezegd is. *g*) (C. 790; B. 879, 921, 1101.)

TWEEDE AFDEELING.

Van het verwerpen van erfenissen.

1103. Het verwerpen eener erfenis moet uitdrukkelijk geschieden, en moet plaats hebben door middel eener verklaring, afgelegd ter griffie van de arrondissements-regtbank, onder welks *h*) ressort de erfenis opengevallen is. (C. 784; B. 80, 188, 196, 459, 506*c*, 1092.) *j*)

1104. De erfgenaam die de nalatenschap verwerpt wordt geacht nooit erfgenaam geweest te zijn. (C. 785; B. 880, 1002, 1093, 1102.) *k*)

1105. Het erfdeel van dengenen, die de erfenis verworpen heeft, wordt door

a) *dwang* en *bedrog*. *Art.* 783 C. C. „un dol pratiqué envers lui." *Art.* 1996 *Ontwerp* 1820: „ten zijnen opzigte gepleegd geweld of bedrog."

b) *meer dan de helft*. In het Ontwerp van 24 October 1823 stond: indien de lasten der nalatenschap aanmerkelijk mogten zijn vermeerderd ten gevolge van," *enz*. Voorduin IV bl. 262, I.

Over de vraag, in hoeveel tijd het recht om tegen de gedane aanvaarding op te komen, verjaart, zie Diephuis V n°. 287, en Opzoomer IV bl. 416, die beiden art. 1490 toepasselijk achten.

c) „Het wordt hun door de wet slechts aangeboden. Ze zijn vrij om het te aanvaarden of te verwerpen, en staan er dus in dezelfde betrekking toe, waarin zij stonden tegenover hun oorspronkelijk erfdeel." Opzoomer IV bl. 415.

d) d. z. de mede-erfgenamen. Zie Diephuis V n. 220; Opzoomer IV bl. 417 (1),426.

e) De slotwoorden: *onverminderd*, enz. zijn overtollig. Opzoomer IV bl. 417 (1); Diephuis V n°. 221.

f) De woorden: die door de wet enz. geroepen zijn, hebben hier een ruimer beteekenis dan in het vorige artikel: zij duiden, behalve de mede-erfgenamen, die, ten gevolge der verwerping, door recht van aanwas het aandeel van den verwerpenden erfgenaam verkregen hebben, ook hen aan, die eerst na hem, en wel ook ten gevolge zijner verwerping, tot het recht van erfgenaamschap gekomen zijn. Opzoomer IV bl. 418; Diephuis V n°. 223.

g) *behoudens* enz. Zie noot (*e*) op het vorige artikel.

Vg. over de geheele bepaling Opzoomer IV bl. 418.

h) *Lees:* welker.

j) *Art.* 784 *C. C.* La renonciation à une succession ne se présume pas....

Art. 2011 *Ontwerp* 1820. Het verwerpen eener erfenis mag uit geene omstandigheden afgeleid worden....

k) *Art.* 880, *lid a*, *B. W.* De erfgenamen treden van regtswege in het bezit der goederen, regten en regtsvorderingen van den overledene.

Art. 1002, *lid a*, *B. W.* Bij het overlijden van den erflater, treden van regtswege in het bezit van de nagelatene goederen, zoo wel de bij uitersten wil benoemde erfgenamen, als degenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent.

Art. 1093 *B. W.* Het aanvaarden eener erfenis heeft eene terugwerkende kracht tot op den dag waarop dezelve is opengevallen.

regt van aanwas *a*) door zijne mede-erfgenamen verkregen. Indien hij alleen erfgenaam is, vervalt hetzelve aan de nabestaanden in den volgenden graad, of, indien er geene bloedverwanten in den graad, waarin men erven kan, aanwezig zijn, aan den overgebleven echtgenoot.

Indien deze allen de nalatenschap verwerpen, kan de staat dezelve vorderen. (C. 786; B. 879, 908, 1049, 1098, 1100, 1106, 1107.) *b*)

1106. Hij die eene erfenis verworpen heeft kan nimmer bij plaatsvervulling vertegenwoordigd worden; indien hij de eenige erfgenaam in zijnen graad is, of indien alle de erfgenamen de erfenis verwerpen, komen de kinderen uit eigen hoofde en erven bij gelijke deelen. (C. 787; B. 887, 894, 1105.) *c*)

1107. De schuldeischers van dengenen, die ten nadeele *d*) hunner regten eene erfenis heeft verworpen, kunnen zich door den regter doen magtigen om de nalatenschap in naam van hunnen schuldenaar, in zijne plaats en voor hem, te aanvaarden.

In dit geval, wordt de verwerping der erfenis niet verder dan ten voordeele der schuldeischers, en ten beloope van hunne schuldvorderingen, vernietigd; dezelve is geenszins nietig ten voordeele van den erfgenaam die de erfenis heeft verworpen. (C. 788; B. 1024*b*, 1105, 1177, 1377; K. 777.) *e*)

1108. De bevoegdheid om eene erfenis te verwerpen kan door geene verjaring verloren gaan. (C. 789; B. 1101, 1102.) *f*)

1109. Men kan, zelfs bij huwelijksche voorwaarden, geenen afstand doen van de erfenis van iemand, die nog in leven is, noch de regten vervreemden, welke men, bij vervolg van tijd, op zoodanige erfenis mogt kunnen verkrijgen. (C. 791; A. 14; B. 196, 1370, 1573.) *g*)

1110. Erfgenamen welke goederen, tot eene nalatenschap behoorende, hebben te zoek gemaakt, of verborgen gehouden *h*), verliezen de bevoegdheid om de erfenis te verwerpen; zij blijven zuivere erfgenamen, niettegenstaande hunne verwerping, zonder dat zij eenig deel in het te zoek *j*) gemaakte of verborgene mogen vorderen. (C. 792; B. 192, 1077, 1091, 1094.)

a) Het woord is onnauwkeurig. „Immers de verwerpende wordt geacht nooit erfgenaam te zijn geweest, dus nooit een aandeel te hebben gehad." Opzoomer IV bl. 422 (1).

b) „Uit het geheele artikel zelf, en daarenboven uit zijn verband met art. 1049, blijkt duidelijk, dat deze bepaling alleen voor de erfopvolging bij versterf gegeven is." Opzoomer IV bl. 421. Anders Diephuis V n°. 317.

c) Dit artikel is niets dan eene toepassing van art. 894. Zie Opzoomer IV bl. 420 (3).

d) „Het is alleen noodig, dat de schuldeischers door de verwerping benadeeld zijn." Diephuis V n°. 326 v. — „*Ten nadeele* kan hier wel niets anders beteekenen dan *ter bedriegelijke verkorting*." (art. 1377). Opzoomer IV bl. 425.

e) *Art.* 1167, *lid a C. C.* [Les créanciers] peuvent aussi, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits.

Art. 622 *C. C.* Les créanciers de l'usufruitier peuvent faire annuler la renonciation qu'il aurait faite à leur préjudice.

Art. 788 *C. C.* Les créanciers de celui qui renonce au préjudice de leurs droits, peuvent se faire autoriser en justice à accepter la succession du chef de leur débiteur, en son lieu et place. — Dans ce cas, la renonciation nest annulée qu'en faveur des créanciers, et jusqu'à concurrence seulement de leurs créances: elle ne l'est pas au profit de l'héritier qui a renoncé.

Art. 1377 *B. W.* Niettemin kunnen de schuldeischers in hun eigen naam opkomen tegen de handelingen, welke door den schuldenaar ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan zijn, mits zij zich overigens gedragen naar de voorschriften der wet, overeenkomstig den aard der handelingen waartegen zij willen opkomen.

Indien de handeling onder eenen bezwarenden titel is aangegaan, moeten de schuldeischers bewijzen dat er van den kant der beide partijen, bedrog heeft plaats gehad.

Indien de handeling om niet heeft plaats gehad, is het voldoende dat er bedrog aanwezig zij van den kant van den schuldenaar alleen. —

De schuldeischers verkrijgen — gelijk Zachariä het zeer juist uitdrukt — niets anders dan „das Recht sich wegen ihrer Forderungen und bis zu deren Betrage aus dem Nachlasse bezahlt zu machen." Opzoomer IV bl. 423 (3). — Zie ook Diephuis V n. 325 v.

f) *Art.* 789 *C. C.* La faculté d'accepter ou de répudier une succession se prescrit par le laps de temps requis pour la prescription la plus longue des droits immobiliers.

g) *Art.* 1370, *lid b*, *B. W.* Men kan echter geenen afstand doen van eene erfenis die nog niet opengevallen is, noch over zoodanig eene nalatenschap eenig beding aangaan, zelfs niet met toestemming van dengenen over wiens nalatenschap gehandeld wordt; behoudens de bepalingen van artikel 224, 231 en 233.

h) *te zoek gemaakt of verborgen gehouden.* Diephuis V n. 299; Opzoomer IV bl. 419 (2).

j) In *art.* 21 der *Wet van* 8 *Januari* 1824 (*Stb.* n°. 12) staat, in plaats van *te zoek*, „weerloos."

1111. Niemand *a*) kan tegen de verwerping eener nalatenschap worden in zijn geheel hersteld, dan in geval die verwerping heeft plaats gehad ten gevolge van bedrog *b*), of dwang. (B. 1099, 1357, 1359, 1361, 1364, 1485.)

ZESTIENDE TITEL.

Van boedelscheiding. c)

Bij art. 1 der Wet van den 31sten Mei 1843 (Stb. n°. 22) *is de eerste afdeeling van den zestienden titel van het tweede boek, bevattende de artikelen 1112 tot en met 1131 van het Burgerlijk Wetboek, ingetrokken d), en vervangen door de navolgende bepalingen:*

EERSTE AFDEELING.

Van boedelscheiding en hare gevolgen.

1112. Niemand is genoodzaakt in eenen onverdeelden boedel te blijven.

De boedelscheiding kan, niettegenstaande eenig daarmede strijdig verbod, ten allen tijde worden gevorderd.

Er mag echter overeengekomen worden, om de boedelscheiding gedurende eenen bepaalden tijd niet te doen plaats grijpen.

Zoodanige overeenkomst is slechts voor vijf jaren verbindend, maar kan telkens na afloop van den termijn vernieuwd worden. (C 815; A. 14; B. 182. 183*b*, 463, 466, 583, 628, 935, 1556*b*, 1658, 1689; Rv. 126*m* n°. 2. 129*c*, 695.) *e*)

1113. De schuldeischers van den erflater *f*), mitsgaders de legatarissen, zijn bevoegd, om zich tegen de boedelscheiding te verzetten.

a) Art. 1099, *lid a*. Een meerderjarige kan.... niet, enz. Zie Opzoomer IV bl. 417 (2); Diephuis V n°. 837.

b) Art. 1099, *lid a*: een te zijnen opzichte gepleegd bedrog. „Waarom er dat bij de verwerping niet bijgevoegd?" Opzoomer IV bl. 417 (2).

c) Het oorspronkelijk opschrift was: *Van boedelscheiding, derzelver gevolgen en de vrijwaring van het aanbedeelde.*

d) De omslachtige bepalingen van den Code Napoléon (artt. 815 v.) waren reeds in 1816 gedeeltelijk afgeschaft en vervangen door de, in deze Verzameling opgenomen, *Wet van 12 Juni* 1816 (*Stb.* n°. 26), *houdende nadere bepaling der formaliteiten, in acht te nemen bij den verkoop van vaste goederen, waarbij minderjarigen zijn geïnteresseerd*, enz.; en deze wet was, op haar beurt, in 1838, bij de invoering der artikelen 1112—1131 van het Burgerlijk Wetboek, vervallen.

e) *Art.* 628 *B. W.* De verdeeling van eene zaak, welke aan meer dan een persoon toebehoort, geschiedt overeenkomstig de regelen, ten opzigte van de scheiding en verdeeling der nalatenschappen voorgeschreven.

Art. 1112 (*oud*). Niemand kan genoodzaakt worden in eenen onverdeelden boedel te blijven, en boedelscheiding kan ten allen tijde worden gevorderd, niettegenstaande er eenig daarmede strijdig verbod of overeenkomst mogt aanwezig zijn.

Men mag echter te zamen overeenkomen om de boedelscheiding voor eenen bepaalden tijd op te schorten; zoodanige overeenkomst is niet langer van verbindende kracht, dan gedurende vijf jaren, maar kan echter worden vernieuwd.

Art. 1118 (*oud*). De regtsvordering tot boedelscheiding, de geschillen welke zich te dier gelegenheid mogten opdoen, onder anderen, ter zake of de onroerende goederen al of niet gevoegelijk kunnen worden verdeeld, en over het maken der kavelingen of loten, de eisch tot vrijwaring tusschen de deelgenooten, en die tot vernietiging eener gemaakte boedelscheiding, moeten worden beoordeeld door de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen.

Art. 695 *B. Rv.* De regtsvordering tot boedelscheiding wordt voor de regtbank van het arrondissement ingesteld, bij dagvaarding in den gewonen vorm.

f) *Art.* 1150 *Wetboek* 1830. De schuldeischers van een der deelgenooten, die hypotheek mogten hebben op de te verdeelen goederen, zijn bevoegd om zich te verzetten dat de scheiding buiten hunne tegenwoordigheid plaats hebbe, ten einde te voorkomen dat hunne regten daarbij opzettelijk worden verkort; zij kunnen ten hunnen koste bij de scheiding tegenwoordig zijn, doch zij kunnen tegen eene reeds voltrokken verdeeling niet opkomen, ten ware dat men daarmede, buiten hen en in weerwil van een door hen gedaan verzet, ware voortgegaan. — Voorduin IV bl. 275 v., V en VI.

De akte van boedelscheiding, verleden na zoodanig verzet, en voor dat voldaan is hetgeen tijdens het verzet ten behoeve van den schuldeischer of legataris verschenen en opvorderbaar was *a*), is nietig ten opzigte van zoodanigen schuldeischer of legataris. (C. 822; B. 1377.) *b*)

1114. Tegen de regtsvordering tot de boedelscheiding kan de verjaring alleen worden ingeroepen door den erfgenaam of den mede-erfgenaam, die afzonderlijk, gedurende den tijd tot de verjaring gevorderd, het bezit heeft gehad van goederen, tot den boedel behoorende, edoch niet verder dan ten aanzien van die goederen. *c*) (C. 816; B. 882, 2000, 2004.) *d*)

1115. Indien al de erfgenamen het vrije beheer over hunne goederen hebben, en tegenwoordig zijn, kan de boedelscheiding plaats hebben op de wijze en door middel van zoodanige akte *e*) als zij goedvinden. (C. 819; B. 1829 v.) *f*)

1116. *g*) Namens hen, die het vrije beheer over hunne goederen niet bezitten, kan de boedelscheiding niet gevorderd worden, dan met inachtneming der omtrent zoodanige personen bij de wet vastgestelde voorschriften. *h*)

De man kan, zonder medewerking zijner vrouw, de boedelscheiding vorderen, of mede tot stand brengen, van al de goederen, welke in de gemeenschap vallen. *j*)

Ten aanzien van goederen, welke aan de vrouw zijn opgekomen en niet tot de gemeenschap behooren, gelijk mede, indien er tusschen de echtgenooten scheiding van goederen plaats heeft, is de vrouw bevoegd de boedelscheiding te vorderen of mede tot stand te brengen, mits zij daartoe door den man bijgestaan of gemagtigd, of door den regter gemagtigd zij. (C. 817, 818; B. 163, 165, 167, 169, 179 v., 195, 210, 219, 241, 362, 364, 441, 459, 463, 464, 506*c*, 519 v., 1066.) *k*)

1117. Indien een of meer der belanghebbenden weigeren of nalatig blijven tot de boedelscheiding mede te werken, nadat die bij regterlijk vonnis bevolen is geworden, benoemt de arrondissements-regtbank, indien deze benoeming niet reeds bij het vonnis heeft plaats gehad, op het verzoekschrift der meest gereede belanghebbenden, voor de weigerachtigen of nalatigen, of, voor zoo verre zij tegenstrijdige belangen hebben, voor ieder hunner, een onzijdigen

a) Voorduin IV, bl. 275, IV.

b) *Art.* 1117 (*oud*). De schuldeischers van den erflater, mitsgaders de legatarissen, zijn bevoegd om zich tegen de boedelscheiding te verzetten, tot dat aan hen is voldaan hetgeen, op het tijdstip van dat verzet, ten hunnen behoeve verschenen en opvorderbaar is.

c) Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 451; Diephuis (2e dr.) V nº. 359 v.

d) *Art.* 1113 (*oud*). Tegen de regtsvordering tot de boedelscheiding, kan de verjaring alleen worden ingeroepen door de erfgenamen of den mede-erfgenaam, die afzonderlijk, gedurende den tijd tot de verjaring gevorderd, het bezit hebben gehad van een gedeelte der goederen tot de nalatenschap behoorende, ten aanzien van dat gedeelte.

e) Opzoomer IV bl. 451 (2).

f) *Art.* 1116 (*oud*). Indien alle de erfgenamen tegenwoordig en meerderjarig zijn, en het vrije beheer over hunne goederen bezitten, kan de boedelscheiding plaats hebben op de wijze en door al zulke akten als de belanghebbenden zullen goedvinden.

g) Opzoomer IV bl. 449 v. (1)

h) *Art.* 463 *B. W.* Hetzelfde verlof [dat van den kantonrechter] wordt vereischt, wanneer de voogd eene scheiding of verdeeling wil vragen; doch kan hij, zonder dat verlof, antwoorden op eenen eisch tot scheiding of verdeeling tegen den minderjarige gedaan.

Art. 364 *B. W.* De vader kan over de goederen zijner minderjarige kinderen niet beschikken, dan met inachtneming der regelen, welke ten opzigte van het vervreemden van goederen, aan minderjarigen toebehoorende, bij den titel *van de minderjarigheid, voogdij enz.* zijn voorgeschreven.

j) *Art.* 179, *lid a en b*, *B. W.* De man alleen beheert de goederen van de gemeenschap.

Hij kan dezelve verkoopen, vervreemden en bezwaren, zonder tusschenkomst van de vrouw, behoudens het geval, bij het derde lid van artikel 195 voorzien.

k) *Art.* 1114 (*oud*). Indien minderjarige of onder curatele gestelde personen tot eene erfenis zijn geroepen, kan de boedelscheiding in hunnen naam niet worden gevorderd, tenzij met inachtneming der regelen, welke bij de titels die deze personen betreffen zijn vastgesteld.

Art. 1115 (*oud*). De man kan, zonder medewerking zijner vrouw, de boedelscheiding vorderen van de roerende en onroerende goederen, in de gemeenschap vallende; ten aanzien van de zoodanige die aan de vrouw zijn opgekomen, en niet tot de gemeenschap behooren, wordt hare medewerking vereischt.

Indien er tusschen de echtgenooten scheiding van goederen plaats heeft, is de vrouw tot het vorderen van boedelscheiding bevoegd, mits daartoe door haren man of door den regter gemagtigd zijnde.

persoon, ten einde als bewindvoerder, op den voet van art. 519 tot 522, zoodanige erfgenamen bij de boedelscheiding te vertegenwoordigen, en hetgeen zij ontvangen te beheeren.

In dat geval, gelijk mede indien zich onder de erfgenamen personen bevinden, welke het vrije beheer over hunne goederen niet bezitten, kan de boedelscheiding niet plaats hebben, dan met inachtneming der bepalingen, vervat in de volgende artikelen, en zulks op straffe van nietigheid, in geval van overtreding van eenige der voorschriften, vervat in de artikelen 1118, 1ste lid, en 1120. (C. 819, 823, 838; B. 364, 464, 506*c*, 519 v., 546, 1116; Rv. 126*m* n°. 1.) *a*)

1118. Bij de boedelscheiding moeten de toeziende voogden en toeziende curators tegenwoordig zijn.

Indien de kantonregter van oordeel is, dat de voogd en de toeziende voogd beiden, of de curator en de toeziende curator beiden, of de bewindvoerder, een met de door hen vertegenwoordigde erfgenamen tegenstrijdig belang hebben, worden door hem ambtshalve een of meer deelvoogden benoemd, om bij de scheiding te waken voor het belang van die erfgenamen. (B. 365, 389, 427, 506*c*.)

1119. Indien er nog geene boedelbeschrijving bestaat, zal die, hetzij vooraf bij eene afzonderlijke, hetzij te gelijk met de boedelscheiding, en bij eene en dezelfde akte, worden opgemaakt, overeenkomstig de voorschriften van de wet. *b*)

Indien echter al de erfgenamen, tijdens het overlijden van den erflater tegenwoordig zijnde, en het vrije beheer over hunne goederen hebbende, geene boedelbeschrijving hebben opgemaakt, en later voorgevallen veranderingen in den staat des boedels *c*) de naleving der wetsbepalingen omtrent de boedelbeschrijving onmogelijk maken, vangt de boedelscheiding aan met eene zoo nauwkeurig mogelijke opgave van den boedel, zoodanig als die door den erflater is nagelaten, van de daarin sedert voorgevallen veranderingen en van deszelfs tegenwoordigen staat. De deugdelijkheid van die opgave wordt daarbij beëedigd *d*) door dengenen of door diegenen, die in het bezit der onverdeelde nalatenschap is of zijn gebleven. (C. 821*b*, 824v.; B. 182; Rv. 659 v., 678 v., 681.)

1120. De boedelscheiding wordt verleden bij akte, ten overstaan van eenen door partijen verkozen, of, in geval van verschil, door de arrondissements-regtbank, op het verzoekschrift van de meest gereede belanghebbenden, benoemden notaris, in tegenwoordigheid en onder goedkeuring van den kantonregter *e*), die, tot bewijs daarvan, de akte mede onderteekent, zonder daarvan echter een proces-verbaal op te maken. (C. 821*b*; Rv. 126*m*, 692, 696; B. 1124*a*, *c*, *d*.) *f*)

a) *Art.* 1119 (*oud*). Indien er zich onder de mede-erfgenamen minderjarige of onder curatele gestelde personen bevinden, kan de boedelscheiding geen plaats hebben, tenzij met inachtneming der regelen welke bij de vijf volgende artikelen zijn voorgeschreven, en zulks op straffe van nietigheid. — Diephuis V n°. 386.

Art. 1125 (*oud*). Indien alle de mede-erfgenamen, behoorlijk opgeroepen, niet tegenwoordig zijn, of indien de een of ander weigert om van zijnen kant tot de boedelscheiding mede te werken, zal de arrondissements-regtbank eenen onzijdigen persoon benoemen, om den niet tegenwoordig zijnde of weigerachtigen te vertegenwoordigen, en moeten, in dat geval, de bepalingen van artikel 1120 tot en met artikel 1124 ingesloten, worden in acht genomen.

b) *Art.* 1120 (*oud*). Er zal eene behoorlijke boedelbeschrijving worden opgemaakt, en zullen de roerende en onroerende goederen moeten worden gewaardeerd. — Vg. artt. 1128 en 1124 B. W., art. 681 n°. 8 B. Rv., en Diephuis V n°. 407.

c) en in de personen der erfgenamen. Opzoomer IV bl. 454 (4); Diephuis V n°. 403 v.

d) Diephuis V n°. 406.

e) binnen wiens kanton de erfenis is opengevallen. Diephuis V n°. 432.

f) *Art.* 696 *B. Rv.* Het vonnis, waarbij eene boedelscheiding wordt bevolen, zal inhouden de benoeming van eenen notaris, ten wiens overstaan dezelve zal worden tot stand gebragt, indien de belanghebbenden zich over de keuze van den notaris niet kunnen verstaan.

Daarbij kan de dag bepaald worden waarop partijen gehouden zullen zijn te verschijnen, zonder dat het in dit geval noodig zal zijn dezelve op te roepen.

1121. Indien de kantonregter zijne goedkeuring aan de ontworpene boedelscheiding weigert, en de gezamenlijke erfgenamen en hunne vertegenwoordigers mogten vermeenen, dat die weigering niet gegrond is, geeft de kantonregter de redenen zijner weigering op, en worden dezelve opgenomen in een door den notaris op te maken proces-verbaal. *a*)

De ontworpene boedelscheiding, door den kantonregter en den notaris gewaarmerkt, wordt, met een afschrift van dit proces-verbaal, door den notaris ter griffie gebragt.

Het proces-verbaal van den notaris en de ontworpen boedelscheiding zijn vrij van zegel en registratie.

De erfgenamen, of de meest gereede hunner, kunnen hunne bezwaren, bij een met redenen bekleed verzoekschrift, inbrengen bij de arrondissements-regtbank. Deze doet daarop, des noods na verhoor van den kantonregter en van partijen, en in allen gevalle van het openbaar ministerie, uitspraak in het hoogste ressort.

In geval van goedkeuring, wordt daarna de boedelscheiding, ten overstaan van den notaris, in tegenwoordigheid van den kantonregter verleden, overeenkomstig het ontwerp, hetwelk, na door den president en griffier gewaarmerkt te zijn, wordt terug gegeven aan den notaris en door dezen aan de minute vastgehecht. (Rv. 697.) *b*)

1122. Indien de erfgenamen, of een of meer hunner, van oordeel zijn, dat de onroerende goederen des boedels, of sommige daarvan, hetzij in het belang van den boedel, tot betaling van schulden als anderzins; hetzij om eene behoorlijke verdeeling te kunnen daarstellen, verkocht behooren te worden, kan de regtbank, na verhoor der andere belanghebbenden of deze behoorlijk opgeroepen zijnde, den verkoop bevelen, overeenkomstig de voorschriften van de artikelen 690 tot 694 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, des echter, dat, indien de verkoop in het openbaar geschiedt, de tegenwoordigheid, immers de behoorlijke oproeping, van toeziende voogden en toeziende curators wordt gevorderd. *c*)

a) Opzoomer IV bl. 458 (3).

b) *Art.* 697 *B. Rv.* Bijaldien in den loop der werkzaamheden van de scheiding zwarigheden ontstaan, zal de notaris daarvan een afzonderlijk procesverbaal opmaken, behelzende de beweringen van partijen.

Een afschrift van hetzelve zal door hem gebragt worden ter griffie, en de meest gereede partij zal hare wederpartij voor de arrondissements-regtbank doen dagvaarden.

Art. 699 *B. Rv.* De notarissen zijn verpligt aan elk der partijen zoodanige afschriften of extracten van de akte van scheiding af te geven als de belanghebbenden zullen vorderen.

c) *Art.* 690 *B. Rv.* Wanneer er verkoop moet plaats hebben van onroerende goederen voor het geheel of ten deele toebehoorende aan minderjarigen, onder curatele gestelden of afwezigen, of ook wanneer de erfgenamen niet eenstemmig zijn, zal die verkoop plaats hebben op de wijze voorgeschreven bij artikel 458 van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 691. Wanneer alle de belanghebbenden er in toestemmen, zal, ook in geval dat minderjarigen of onder curatele gestelden onder die belanghebbenden zijn, de arrondissements-regtbank, naar gelang der omstandigheden, kunnen toelaten dat de verkoop der onroerende goederen geschiede op de wijze, voorgeschreven bij artikel 454 van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 692. Indien de verkoop in het openbaar moet geschieden, zal de arrondissements-regtbank, op verzoek van eene der partijen, kunnen bevelen dat tot dezelve worde overgegaan.

Indien partijen deswege niet overeengekomen zijn, zal zij daartoe den dag bepalen en den notaris benoemen ten wiens overstaan de verkoop zal geschieden. Zij zal tevens gelasten dat van dit alles aan de overige belanghebbenden kennis worde gegeven, op zoodanige wijze en binnen zoodanigen tijd als zij naar gelang der omstandigheden zal vermeenen te behooren.

Art. 693. De verkoop zal zoo wel buiten als in tegenwoordigheid der belanghebbende partijen plaats kunnen hebben.

Art. 694. Ingeval er zwarigheden ontstaan, zal daarop door den president der arrondissements-regtbank bij voorraad en bij kort geding worden beslist.

Art. 451 *B. W.* De voogd zal ten behoeve van den minderjarige geen geld mogen opnemen, noch diens onroerende goederen vervreemden of verpanden, noch deszelfs effecten, schuldvorderingen en actien verkoopen of overdragen, zonder daartoe door den kantonregter te zijn gemagtigd. De kantonregter zal deze magt niet verleenen, dan uit hoofde eener volstrekte noodzakelijkheid of van een klaarblijkelijk voordeel, en na verhoor of na behoorlijke oproeping van den toezienden voogd en van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige.

Art. 453. De verkoop moet geschieden in het openbaar, ten overstaan van den toezienden voogd,

Indien een der mede-erfgenamen een stuk onroerend goed koopt, heeft zulks ten zijnen opzigte hetzelfde gevolg, als of hij het bij scheiding verkregen had. *a*) (C. 827; B. 451, 453, 454, 1129.) *b*)

1123. De waardering der op het tijdstip der boedelscheiding in den boedel aanwezige goederen, geschiedt als volgt:

Schuldvorderingen en aandeelen in maatschappijen, welke in prijscouranten, op openbaar gezag daargesteld en uitgegeven, vermeld zijn, worden volgens die prijscouranten gewaardeerd.

Andere roerende goederen, tegen de waarden op welke zij bij de boedelbeschrijving geschat zijn, ten ware een of meer erfgenamen eene nadere schatting door eenen deskundige mogten verlangen.

Onroerende goederen, tegen den prijs, door drie deskundigen te bepalen. (C. 824, 825; Rv. 681 n°. 3; Stb. 1859 n°. 36, a 23.) *c*)

1124. De deskundigen worden benoemd door de belanghebbenden, of, in geval van verschil, door den kantonregter, binnen wiens kanton de erfenis is opengevallen, of, voor zoo ver het de waardering van onroerende goederen betreft, door den kantonregter, binnen wiens kanton die goederen gelegen zijn. *d*)

Makelaars doen de waardering op den eed, bij den aanvang hunner bediening afgelegd.

Andere deskundigen worden vóór de waardering beëedigd door den kantonregter, binnen wiens kanton de erfenis is opengevallen, of, voor zoo verre het de waardering van onroerende goederen betreft, door den kantonregter, binnen wiens kanton die goederen gelegen zijn.

Indien partijen, ten aanzien van onroerende goederen, buiten het Koningrijk gelegen, omtrent de deskundigen niet kunnen overeenkomen, bepaalt de kantonregter van het kanton, waar de erfenis is opengevallen, hoe die deskundigen benoemd en beëedigd worden en is ook zelve tot die benoeming en beëediging bevoegd. (Rv. 223, 224; K. 62*b*.)

1125. Na de regeling van den inbreng en van hetgeen door den boedel aan een of meer der erfgenamen, uit welken hoofde ook, verschuldigd is, wordt het overschot *e*) van den boedel en het aandeel van iederen erfgenaam of staak bepaald.

door middel van eenen bevoegden ambtenaar, en volgens de plaatselijke gebruiken.

Art. 454. De kantonregter is bevoegd om, in buitengewone gevallen, en wanneer het belang van eenen minderjarige zulks vordert, verlof te verleenen tot den onderhandschen verkoop van een onroerend goed.

Dat verlof zal echter niet worden toegestaan, dan op een met redenen bekleed verzoek van den voogd, en met eenparig goedvinden van den toezienden voogd, en van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige.

Indien de opgeroepen bloedverwanten of aangehuwden niet allen verschijnen, zal het eenparig goedvinden van degenen die opkomen voldoende zijn.

Het onroerend goed zal voor geenen lageren prijs mogen worden verkocht, dan waarop hetzelve, vóór het verleend verlof, zal zijn geschat geworden door drie deskundigen, door den kantonregter te benoemen.

Vg., hierboven, het slot der aant. *d*) op art. 451.

a) Naast art. 1129 overtollig.

b) *Art.* 1122 (*oud*). Indien de onroerende goederen voor geene gevoegelijke verdeeling vatbaar zijn, en bij het maken der kavelingen geene roerende goederen van gelijke waarde tegen dezelve kunnen gesteld worden, moeten dezelve in het openbaar worden verkocht, in tegenwoordigheid van den toezienden voogd of toezienden curator, ten overstaan van eenen openbaren door de arrondissements-regtbank benoemden ambtenaar, en volgens de plaatselijke gebruiken.

Indien de een of ander der mede-erfgenamen een stuk onroerend goed koopt, zal zulks te zijnen opzigte de gevolgen hebben alsof hij het goed bij scheiding verkregen had.

c) *Art.* 1121 (*oud*). De waardering der roerende en onroerende goederen geschiedt door deskundigen, door de belanghebbende partijen of, bij weigering van deze, door den kanton-regter benoemd. Het verslag van die deskundigen moet inhouden op welken grond de waardering is gedaan; ten opzigte van onroerende goederen moet dat verslag bijzonderlijk aanwijzen, of dezelve gevoegelijk kunnen worden verdeeld, en op welke manier; en eindelijk, in geval van verdeeling, elk der bijzondere deelen die daarvan te maken zijn, alsmede derzelver waarde, bepalen. Effecten, welke op prijscouranten bekend zijn, worden volgens dezelve gewaardeerd.

d) Zie de eerste zinsnede van art. 1121 (*oud*), afgedrukt in de vorige noot.

e) *Lees:* de grootte. Opzoomer IV bl. 456 (4).

Vervolgens wordt, met onderling goedvinden der belanghebbenden, bij toescheiding aangewezen, welke goederen in ieders aandeel vallen, en, zoo daartoe gronden zijn, welke geldsom wegens een of meer aandeelen ter gelijkmaking moet uitbetaald worden. Zoo de belanghebbenden zich wegens zoodanige toescheiding niet kunnen verstaan, worden er zoo vele kavelingen gemaakt, als er erfgenamen of staken zijn, en bepaalt het lot de toedeeling der kavelingen. *a*)

De onderverdeeling van de aan eenen staak toebedeelde goederen geschiedt op gelijke wijze. (C. 828 v; B. 899*b*, 1132 v., 1148*a*; Rv. 697.) *b*)

1126. Na de loting zijn de erfgenamen bevoegd tot de ruiling van de hun bij het lot toebedeelde kavelingen, mits zulks geschiede vóór het sluiten der akte van scheiding, en daarin worde opgenomen.

Deze ruiling heeft hetzelfde gevolg, als of de over en weder geruilde goederen waren toegescheiden.

Eene dergelijke ruiling kan, op dezelfde wijze en met hetzelfde gevolg, ook omtrent een gedeelte der toegescheiden goederen plaats hebben tusschen erfgenamen welke het vrije beheer over hunne goederen bezitten. (B. 1115, 1117 v., 1120 v., 1122*b*, 1129.) *c*)

1127. De papieren en *d*) bewijzen van eigendom, tot de toebedeelde goederen behoorende, worden overgegeven aan hem aan wien de goederen zijn toebedeeld.

Indien die stukken betrekking hebben op een aan meer dan één erfgenaam toebedeeld goed, verblijven zij bij dengenen, aan wien het voornaamste *e*) gedeelte van zoodanig goed is toegescheiden, onder verpligting, om daarvan aan de mede-erfgenamen inzage, en, zoo iemand hunner zulks begeert, afschriften of uittreksels ten diens koste te geven. (C. 842; B. 1128.) *f*)

1128. De algemeene boedelpapieren blijven in bewaring van hem, dien de meerderheid der erfgenamen *g*), of, in geval van verschil, de kantonregter daartoe benoemd heeft, onder gelijke verpligting, om inzage en uittreksels of afschriften te geven, als bij het vorige artikel is bepaald. (C. 842; B. 1127, 1922; K. 35.) *h*)

1129. Ieder erfgenaam wordt geacht onmiddellijk te zijn opgevolgd in de

a) *Art.* 1148, *lid a*, *B. W.* Indien onroerende en tot de nalatenschap behoorende goederen met hypotheken bezwaard zijn, heeft ieder der mede-erfgenamen het regt om te vorderen dat die lasten uit den boedel worden gekweten, en de goederen van het verband bevrijd, alvorens er tot het vormen der kavelingen worde overgegaan. — Zie *art.* 697 *B. Rv.*, afgedrukt in *noot b*) op art. 1121.

b) *Art.* 1123 (*oud*). Na den inbreng en hetgeen vooraf uit den boedel moet worden genomen, gaat men over om van het overig blijvende zoo vele gelijke kavelingen of loten te maken, als er erven of staken zijn, die de nalatenschap onder elkander moeten verdeelen.

Art. 1124, *lid a—c.* (*oud*). De kavelingen moeten door het lot worden getrokken.

De goedkeuring der gemaakte kavelingen en het trekken der loten kunnen niet anders plaats hebben, dan ten overstaan van den kantonregter, en in tegenwoordigheid van eenen notaris, door de partijen of, in geval van verschil, door de arrondissements-regtbank, benoemd.

De notaris moet de akte van scheiding opmaken. — Zie v. d. Honert. *Gesch. en Begins. der Wetten van* 31 *Mei* 1843 (*Stb. n°.* 22 en 23), bl. 118 v.; *Regtsg. Bijbl.* II (1840) bl. 276 v, 401 v.; III (1841) bl. 401 v.

c) *Art.* 1124, *lid d.* (*oud*). De ruiling of verwisseling, na de loting tusschen meerderjarige erfgenamen, ten aanzien van de aan dezelve te beurt gevallen goederen, bewerkstelligd, zal in de akte van scheiding kunnen worden opgenomen, en de alzoo tusschen die erfgenamen geruilde of verwisselde goederen worden toegescheiden, met zoodanig gevolg, even alsof dezelve bij loting aan hen waren opgekomen. — Zie Diephuis IV n°. 429.

d) *Lees:* en *de*. Opzoomer IV bl. 457 (4).

e) *Art.* 1159 *Wetboek* 1838: het grootste. — Zie Voorduin IV bl. 295 v., Diephuis V n°. 442 v.; Opzoomer IV bl. 458 (1).

f) *Art.* 1126 (*oud*). Na de boedelscheiding moeten de papieren en bewijzen van eigendom, tot eenige toebedeelde goederen betrekkelijk, worden overgegeven aan dengene aan wien die goederen zijn toebedeeld. De bewijzen van een verdeeld stuk goed verblijven bij dengene die het voornaamste gedeelte daarvan bezit, onder de verpligting, bij het slot van het volgende artikel omschreven.

g) *Art.* 842, *lid c*, *C. C.:* tous les héritiers. Vg. Opzoomer IV bl. 458 (2)

h) *Art.* 1127 (*oud*). De algemeene boedel-papieren blijven in bewaring bij dengenen dien de meerderheid der deelgenooten daartoe heeft verkozen, of, in geval van verschil, bij dengenen dien de kantonregter oordeelt daartoe de meest geschikte persoon te zijn, behoudens aan elk der belanghebbenden het regt om inzage en te zijnen koste afschriften of uittreksels te vorderen.

hem toebedeelde, of in de door hem bij aankoop, krachtens art. 1122 *a*), verkregene goederen.

Geen der erfgenamen wordt alzoo gerekend immer den eigendom van de andere goederen der nalatenschap gehad te hebben. (C. 883; B. 639, 879. 880, 921, 1002, 1125*b*, 1126*b* en *c*, 1212, 1228; Rv. 492.) *b*)

1130. De mede-erfgenamen zijn verpligt, ieder in evenredigheid van zijn aandeel, elkander over en weder te vrijwaren tegen alle stoornis *c*) en uitwinning *d*), welke uit eene oorzaak, vóór de verdeeling ontstaan, voortkomen, mitsgaders voor de gegoedheid van schuldenaren van renten of andere schuldvorderingen. *e*)

De vrijwaring heeft geen plaats, wanneer die bepaaldelijk *f*) bij een bijzonder en uitdrukkelijk beding in de akte van boedelscheiding is uitgesloten. Zij houdt op wanneer de mede-erfgenaam door zijne schuld de uitwinning ondergaat. *g*)

De vrijwaring voor gegoedheid van schuldenaren van eene rente of andere schuldvordering *e*) des boedels, is alleen dan verschuldigd, wanneer de schuldvordering aan een der erfgenamen voor het volle bedrag is toebedeeld, en indien door zoodanigen erfgenaam wordt bewezen, dat de schuldenaar reeds tijdens het verlijden der akte van boedelscheiding onvermogend was.

De vordering tot vrijwaring in het voorgaande lid bedoeld, kan niet worden ingesteld na verloop van drie jaren sedert de boedelscheiding. *h*) (C. 884, 885, 886; B. 1228, 1528, 1529, 1573, 2004; Rv. 68 v. *j*.)

1131. Indien een of meer der erfgenamen zich buiten staat bevinden om hun aandeel in de ter zake van eenige vrijwaring aan hunnen mede-erfgenaam

a) en *art.* 1126, *lid b en c.* — *Art.* 883 *C. C.* Chaque cohéritier est censé avoir succédé seul et immédiatement à tous les effets compris dans son lot, ou à lui échus sur licitation, et n'avoir jamais eu la propriété des autres effets de la succession.

b) *Art.* 639 *B. W.* Eigendom van zaken kan op geene andere wijze worden verkregen dan door .... wettelijke of testamentaire erfopvolging.

Art. 1212 *B. W.* Het onverdeeld aandeel in een gemeen onroerend goed kan met hypotheek worden bezwaard. Na de verdeeling van hetzelve, blijft de hypotheek alleen gevestigd op het deel dat aan den schuldenaar, die de onderzetting heeft verleend, is toebedeeld, behoudens de bepaling van artikel 1377.

Art. 1228 *B. W.* Dezelfde bepaling is toepasselijk, indien bij akte van scheiding hypotheek is bedongen tot waarborg van hetgeen de eene deelgenoot aan den anderen, ten gevolge eener scheiding, schuldig blijft, of tot vrijwaring van het aanbedeelde goed. Ook in dat geval geven de inschrijvingen binnen acht vrije dagen na de overschrijving der akte van scheiding, voor zoo veel dit beding betreft, door den deelgenoot bewerkstelligd, den voorrang boven de hypotheken welke de verkrijger, binnen dat tijdsverloop, op het goed mogt hebben toegestaan. —

Over de „gewichtig schijnende" vraag, of de boedelscheiding slechts eene verklaring van den eigendom is dan wel een rechtstitel van eigendomsoverdracht (*déclaratif ou translatif* de propriété), zie Opzoomer IV bl. 486 v.; Diephuis V n°. 447 v.

Art. 1128 (*oud*). Ieder mede-erfgenaam wordt geacht alleen en onmiddellijk te zijn opgevolgd in alle de goederen, welke aan hem zijn aanbedeeld, of, in het geval van artikel 1122, door hem in veiling zijn verkregen, zonder immer eenigen eigendom aan de verdere goederen der nalatenschap gehad te hebben.

c) „Wanneer de wet een stoornis vordert, wier oorzaak vóór de verdeeling reeds bestond, en dit karakter alleen aan de gerechtelijke, niet aan de feitelijke stoornis kan toekomen, dan is het duidelijk, dat zij alleen de eerste bedoeld, de laatste geheel uitgesloten heeft." Opzoomer IV bl. 496. Anders Diephuis V, n. 459 v.

d) Zie Opzoomer IV bl. 460 (4).

e) Zie Opzoomer IV bl. 461 (2).

f) Opzoomer IV bl. 462 (1); Diephuis V n°. 468.

g) Opzoomer IV bl. 462 (2); Diephuis V n°. 471.

h) Opzoomer IV bl. 461 (3); Diephuis V n°. 472.

j) *Art.* 1118 (*oud*).... De eisch tot vrijwaring tusschen de deelgenooten.... [moet] worden beoordeeld door de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen. — Zie *art.* 126, *lid a* en *e*, *B. Rv.*, en vg. Diephuis V n°. 478.

Art. 1129 (*oud*). De mede-erfgenamen zijn verpligt elkander over en weder te vrijwaren tegen alle stoornis en uitwinning, welke uit eene oorzaak vóór de verdeeling ontstaan voortkomen, doch tegen geene andere.

De vrijwaring heeft geen plaats, wanneer de uitwinning bepaaldelijk bij een bijzonder en uitdrukkelijk beding in de akte van boedelscheiding is uitgezonderd. Zij houdt op wanneer de mede-erfgenaam, door zijne schuld, de uitwinning ondergaat.

Art. 1130, *lid a.* (*oud*). Ieder der mede-erfgenamen is persoonlijk, naar evenredigheid van zijn erfdeel, verpligt zijnen mede-erfgenaam schadeloos te stellen voor het nadeel hetwelk hem door de uitwinning is veroorzaakt.

Art. 1131 (*oud*). De vrijwaring dat de schuldenaar van eene rente of andere schuldvordering in staat zal zijn om te betalen, kan niet langer gevorderd worden, dan gedurende drie jaren na de gedane boedelscheiding. Er heeft geene vrijwaring plaats uit hoofde van het onvermogen van eenen schuldenaar, wanneer hetzelve eerst na het voltrekken der boedelscheiding is opgekomen.

verschuldigde schadeloosstelling te voldoen, wordt het door hem of hen verschuldigde aandeel, naar evenredigheid van ieders erfdeel, omgeslagen over den gewaarborgden en de mede-erfgenamen, die in staat zijn te betalen. (C. 885; B. 1150, 1228, 1329*b*.) *a*)

TWEEDE AFDEELING.

Van inbreng.

1132. Onverminderd de verpligting van alle erfgenamen tot voldoening aan, of verrekening met hunne mede-erfgenamen, van alles wat zij aan de nalatenschap schuldig zijn, moeten alle schenkingen onder de levenden *b*), welke zij van den erflater hebben genoten, worden ingebragt:

1°. Door de erfgenamen in de nederdalende linie, wettige of natuurlijke, het zij dezelve de nalatenschap zuiver, of onder het voorregt van boedelbeschrijving, hebben aanvaard; en het zij dezelve slechts tot het wettelijk erfdeel of tot meerder zijn geroepen; ten ware de giften met uitdrukkelijke vrijstelling van inbreng zijn gedaan, of de begiftigden bij eene authentieke akte, of bij uitersten wil, van de verpligting tot inbreng zijn ontheven *c*);

2°. Door alle andere erfgenamen, het zij bij versterf, het zij bij uitersten wil, doch alleen in het geval dat de erflater of schenker *d*) den inbreng uitdrukkelijk heeft bevolen of bedongen. *c*) (C. 843, 844, 846; B. 961, 966, 969, 1133 v., 1142, 1143, 1145, 1703 v.) *e*)

1133. De erfgenaam die de erfenis verwerpt is niet gehouden in te brengen het geen aan hem geschonken is, dan ter aanvulling van zoodanig gedeelte als waardoor het wettelijk erfdeel zijner mede-erfgenamen mogt verkort zijn. (C. 845; B. 961, 1103, 1134.) *f*)

1134. Indien de inbreng meer bedraagt dan het erfdeel, behoeft dat meerdere niet te worden ingebragt, onverminderd het bepaalde bij het vorige artikel. (C. 845; B. 1132.)

1135. De ouders behoeven de giften niet in te brengen die aan hun kind door deszelfs grootouders gedaan zijn.

a) *Art.* 1130, *lid b* (*oud*). Indien een der mede-erfgenamen zich buiten staat bevindt om te betalen, moet het door hem verschuldigde gedeelte gelijkelijk worden omgeslagen over den gewaarborgde en de mede-erfgenamen die in staat zijn om te betalen.—

Art. 2 *der Wet van* 31 *Mei* 1848 (*Stb.* n°. 22). Volgens de bij deze wet daargestelde wijziging van het Burgerlijk Wetboek, zullen alle boedels, waarvan tijdens het in werking komen dezer wet nog geene scheiding tot stand is gebragt, en waarop de zestiende titel van het tweede boek van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is, gescheiden worden.

b) Zie Opzoomer IV bl. 497 v.; Diephuis V n°. 492 v. — Vg. ook de artt. 853 en 854 C. C.

c) Opzoomer IV bl. 463 (3)

d) Opzoomer IV bl. 464 (5).

e) *Art.* 843 *C. C.* Tout héritier, même bénéficiaire, venant à une succession, doit rapporter à ses cohéritiers tout ce qu'il a reçu du défunt, par donation entre-vifs, directement ou indirectement: il ne peut retenir les dons ni réclamer les legs à lui faits par le défunt, à moins que les dons et legs ne lui aient été faits expressément par préciput et hors part, ou avec dispense du rapport.

Art. 844. Dans le cas même où les dons et legs auraient été faits par préciput ou avec dispense du rapport, l'héritier venant à partage ne peut les retenir que jusqu'à concurrence de la quotité disponible: l'excédant est sujet à rapport.

Art. 846. Le donataire qui n'était pas héritier présomptif lors de la donation, mais qui se trouve successible au jour de l'ouverture de la succession, doit également le rapport, à moins que le donateur ne l'en ait dispensé.

Art. 2068 *Ontwerp* 1820. Kinderen en verdere nakomelingen bij representatie zijn gehouden om in hun deel in den boedel van hunne ouders of grootouders, aan welke zij bij uitersten wil of bij versterf opvolgen, te laten gelden, hetgeen zij van hen in hun leven genoten hebben.

Deze verpligting heeft ook dan plaats, wanneer zij enkel hunne legitime portie uit de nalatenschap bekomen.

Art. 2077. In het algemeen is nimmer aan inbreng onderworpen, hetgeen genoten is door andere personen, dan die van welke de wet inbreng vordert; al ware het ook dat de gifte op eenige betrekking met die personen mogt zijn gegrond geweest. — Zie Voorduin IV bl. 297 v.

f) Zie Opzoomer IV bl. 462 (3).

Op gelijke wijze behoeft een kind, dat uit eigen hoofde de erfenis zijner grootouders beurt, niet in te brengen de door deze aan zijne ouders gedane gift.

Daarentegen moet het kind, dat slechts bij plaatsvervulling die erfenis beurt, de giften inbrengen, welke aan zijne ouders gedaan zijn, zelfs indien het kind de nalatenschap zijner ouders mogt hebben verworpen.

Het kind is echter, in geval van zoodanige verwerping, niet jegens zijne mede-erfgenamen in de grootouderlijke nalatenschap aansprakelijk voor de schulden zijner ouders. (C. 847, 848; B. 887, 888, 1104, 1106, 1132, 1146, 1718 j°. 959.) *a*)

1136. Giften, welke aan den eenen echtgenoot door een der ouders van den anderen echtgenoot gedaan zijn, zijn zelfs voor de helft niet aan inbreng onderworpen, alware het ook dat de geschonken voorwerpen in de gemeenschap vielen.

Indien de giften gezamenlijk aan de beide echtgenooten door den vader of de moeder van een hunner gedaan zijn, moet de inbreng voor de helft plaats hebben.

Wanneer de giften aan den echtgenoot door zijnen eigen vader of zijne eigene moeder gedaan zijn, moet hij dezelve voor het geheel inbrengen. (C. 849; B. 175, 231 v., 1132.)

1137. De inbreng geschiedt alleen in de nalatenschap des schenkers; dezelve is slechts door den eenen erfgenaam ten behoeve van den anderen verschuldigd.

Ten behoeve van legatarissen, of van schuldeischers van den boedel, heeft geen inbreng plaats. (C. 850, 857; B. 967.) *b*)

1138. Inbreng geschiedt *c*), het zij door het genotene *in natura* in den boedel terug te brengen, het zij door zoo veel minder dan de andere deelgenooten te ontvangen. (C. 858; B. 1139, 1140, 1141.) *d*)

1139. De inbreng van onroerende goederen kan geschieden ter keuze des inbrengers, hetzij door dezelve *in natura* terug te geven zoo als zij zich op het oogenblik van den inbreng *e*) bevonden, het zij door het inbrengen der waarde, welke zij ten tijde der gifte hadden.

In het eerste geval, is de inbrenger verantwoordelijk voor de vermindering, welke de goederen door zijne schuld hebben ondergaan, en verpligt om dezelve te zuiveren van de lasten en de hypotheken, daarop door hem gelegd. *f*)

Alle noodzakelijke uitgaven, tot behoud van het goed gedaan, en de kosten van onderhoud, moeten, in hetzelfde geval, aan den inbrenger worden vergoed, met inachtneming der regelen bij den titel van vruchtge-

a) *Art.* 847 *C. C.* Les dons et legs faits au fils de celui qui se trouve successible à l'époque de l'ouverture de la succession, sont toujours réputés faits avec dispense du rapport. — Le père venant à la succession du donateur, n'est pas tenu de les rapporter.

Art. 848. Pareillement, le fils venant de son chef à la succession du donateur, n'est pas tenu de rapporter le don fait à son père, même quand il aurait accepté la succession de celui-ci: mais si le fils ne vient que par représentation, il doit rapporter ce qui avait été donné à son père, même dans le cas où il aurait répudié sa succession. — Vg. Frets (bij Voorduin IV bl. 813 v.); Diephuis V n°. 483, 526; Opzoomer IV bl. 465 (1).

b) *Art.* 850 *C. C.* Le rapport ne se fait qu'à la succession du donateur.

Art. 857. Le rapport n'est dû que par le cohéritier à son cohéritier; il n'est pas dû aux légataires ni aux créanciers de la succession. — Opzoomer IV bl. 473.

c) ter keuze des inbrengers. Zie de artt. 1139, 1140, 1141.

d) *Art.* 858 *C. C.* Le rapport se fait en nature ou en moins prenant. — Diephuis V n°. 547; Opzoomer IV bl. 473 v.

e) Zie Opzoomer IV bl. 475.

f) *Art.* 865 *C. C.* Lorsque le rapport se fait en nature, les biens se réunissent à la masse de la succession, francs et quittes de toutes charges créées par le donataire; mais les créanciers ayant hypothèque peuvent intervenir au partage, pour s'opposer à ce que le rapport se fasse en fraude de leurs droits.

bruik voorgeschreven. *a*) (C. 859—865; B. 630 v., 840 v., 972, 975, 1254 v.) *b*)

1140. De inbreng van gereed geld geschiedt ter keuze des inbrengers door de betaling van deszelfs bedrag, of door zich dat bedrag in mindering van zijn erfdeel te doen aanbedeelen. (C. 869; B. 1138.) *c*)

1141. De inbreng van roerende goederen geschiedt ter keuze des inbrengers door de teruggave der waarde, zoo als die ten tijde der schenking geweest is, of door de goederen *in natura* terug te geven. (C. 868; B. 1139.) *d*)

1142. Behalve de schenkingen in artikel 1132 aan inbreng onderworpen, moet ook worden ingebragt *e*) al hetgeen is verstrekt om aan den erfgenaam eenen stand, een beroep of bedrijf te verschaffen *f*), of ter betaling van deszelfs schulden, en al hetgeen ten huwelijk is gegeven. (C. 843, 851; B. 179, 375, 1137, 1143, 1487.) *g*)

1143. Aan inbreng zijn niet onderworpen:

De kosten van onderhoud en opvoeding;

De uitkeeringen tot noodzakelijk levens-onderhoud;

De uitgaven tot het aanleeren van eenigen tak van koophandel, kunst, handwerk of bedrijf;

De kosten van studie;

De kosten tot plaatsvervanging of nummerverwisseling in 's lands gewapenden dienst;

De bruiloftskosten, kleederen en kleinoodjen, tot huwelijks-uitzet gegeven. (C. 852; B. 159, 184, 248, 285, 353, 367 nº. 2, 376 v., 1132, 1142; Stb. 1861 nº. 72, a. 60 v.) *h*)

1144. De interessen en vruchten van hetgeen aan inbreng is onderworpen, worden eerst verschuldigd van den dag dat eene erfenis is opengevallen. (C. 856; B. 974, 1286.)

a) *Art.* 840 *B. W.* De vruchtgebruiker is alleen verpligt de reparatien tot onderhoud te doen.

De grove reparatien blijven ten laste van den eigenaar, ten ware dezelve veroorzaakt mogten zijn door verzuim van gewoon onderhoud, sedert den aanvang van het vruchtgebruik; in welk geval, de vruchtgebruiker ook daartoe gehouden is.

Art. 841. Als grove reparatien worden aangemerkt:

Die van zware muren en gewelven;

De herstelling van balken en geheele daken;

De geheele herstelling van dijken, van winterkaden, gemetselde waterwerken, mitsgaders die van steun- en scheidsmuren.

Alle andere reparatien worden als gewoon onderhoud gerekend. — Diephuis V nº. 552.

Art. 861 *C. C.* Dans tous les cas, il doit être tenu compte au donataire, des impenses qui ont amélioré la chose, eu égard à ce dont sa valeur se trouve augmentée au temps du partage. — Vg. het daarmede overeenkomend *art.* 1176 nº. 1 *Wetboek* 1830.

b) *Art.* 859 *C. C.* Le rapport peut être exigé en nature, à l'égard des immeubles, toutes les fois que l'immeuble donné n'a pas été aliéné par le donataire, et qu'il n'y a pas, dans la succession, d'immeubles de même nature, valeur et bonté, dont on puisse former des lots à peu près égaux pour les autres cohéritiers.

Art. 860. Le rapport n'a lieu qu'en moins prenant, quand le donataire a aliéné l'immeuble avant l'ouverture de la succession; il est dû de la valeur de l'immeuble à l'époque de l'ouverture.

c) „In dit artikel is art. 1138 eenvoudig herhaald." Opzoomer IV bl. 475.

Art. 869 *C. C.* Le rapport de l'argent donné se fait en moins prenant dans le numéraire de la succession. — En cas d'insuffisance, le donataire peut se dispenser de rapporter du numéraire, en abandonnant, jusqu'à due concurrence, du mobilier, et, à défaut de mobilier, des immeubles de la succession.

d) *Art.* 868 *C. C.* Le rapport du mobilier ne se fait qu'en moins prenant. Il se fait sur le pied de la valeur du mobilier lors de la donation, d'après l'état estimatif annexé à l'acte; et, à défaut de cet état, d'après une estimation par experts, à juste prix et sans crue — Zie artt. 860 en 869, in de noten *b*) en *c*).

De bepaling van art. 1139, lid *b*, dat de inbrenger in natura verantwoordelijk is voor de vermindering, welke de goederen door zijne schuld hebben ondergaan, en art. 1139, *lid c*, had men hier moeten herhalen. Opzoomer IV bl. 476; Diephuis V nº. 556.

e) Het ware duidelijker geweest, als de woorden: *behalve — ingebracht*, door deze of dergelijke vervangen waren: „met de schenkingen, in art. 1132 aan inbreng onderworpen, wordt gelijkgesteld." Opzoomer IV bl. 467 (1); Diephuis V nº. 485.

f) Opzoomer IV bl. 471; Diephuis V nº. 500.

g) *Art.* 843 *C. C.* Tout héritier, même bénéficiaire, venant à une succession, doit rapporter à ses cohéritiers tout ce qu'il a reçu du défunt, par donation entre-vifs, directement ou indirectement....

Art. 851 *C. C.* Le rapport est dû de ce qui a été employé pour l'établissement d'un des cohéritiers, ou pour le paiement de ses dettes.

h) *Art.* 852 *C. C.* Les frais de nourriture, d'entretien, d'éducation, d'apprentissage, les frais ordinaires d'équipement, ceux de noces et présents d'usage, ne doivent pas être rapportés.

1145. Al hetgeen door toeval en zonder schuld van den begiftigde is verloren gegaan, behoeft niet te worden ingebragt. (C. 855; B. 970, 1139, 1311 v., 1480.) *a*)

DERDE AFDEELING.

Van de betaling der schulden. b)

1146. De erfgenamen die eene erfenis hebben aanvaard, moeten in de betaling der schulden, legaten en andere lasten, zoo veel dragen als in evenredigheid staat met hetgeen ieder uit de nalatenschap ontvangt. *c*) (C. 870; B. 845, 847, 950, 1006*a*, 1078, 1086, 1135*d*, 1150, 1336*a* n°. 4, 1346; Rv. 126*m* n°. 2 en 3.) *d*)

1147. Zij zijn tot die betaling persoonlijk, en ieder naar mate van de hoegrootheid van zijn erfdeel, gehouden, onverminderd de regten der schuldeischers op de geheele nalatenschap *e*), zoo lang die nog is onverdeeld, mitsgaders die der hypothekaire schuldeischers. *f*) (C. 873; B. 1113*a*, 1130, 1146, 1151, 1153, 1209, 1242, 1336*a* n°. 1 en *b*; Rv. 4 n°. 6.) *g*)

1148. Indien onroerende en tot de nalatenschap behoorende goederen met hypotheken bezwaard zijn, heeft ieder der mede-erfgenamen het regt om te vorderen dat die lasten uit den boedel worden gekweten, en de goederen van het verband bevrijd, alvorens er tot het vormen der kavelingen worde overgegaan.

Wanneer de erfgenamen de nalatenschap verdeelen in den staat waarin zij zich bevindt, moet het bezwaarde onroerende goed worden geschat op denzelfden voet als de overige onroerende goederen; alsdan wordt de hoofdsom der lasten van den geheelen prijs des goeds afgetrokken, en de erfgenaam, aan wien het onroerend goed te beurt is gevallen, blijft alsdan alleen ten aanzien zijner mede-erfgenamen met de voldoening der schuld belast, en moet hen daarvoor vrijwaren.

Indien de lasten alleen op het onroerende goed gevestigd zijn, zonder dat daarbij een personeel verband bestaat, kan geen der mede-erfgenamen vorderen dat de last worde afbetaald, en alsdan wordt het onroerende goed onder de verdeeling begrepen, onder aftrek van de hoofdsom der lasten. (C. 872; B. 784 v., 1208 v., 1336.) *h*)

a) *Art.* 855 *C. C.* L'immeuble qui a péri par cas fortuit et sans la faute du donataire, n'est pas sujet à rapport. — Zoo ook art. 1177 *Wetboek* 1830. — Vg. Diephuis V n°. 542.

Zie Opzoomer's (IV bl. 475 (3)) kritiek van ons artikel, en vg. ook Diephuis V n°. 543 v.

b) „Deze afdeeling ligt inderdaad buiten de grenzen van het gebied der boedelscheiding." Opzoomer IV bl. 440.

c) Juister art. 1147: „naar mate van de hoegrootheid van zijn erfdeel." — Zie over de beide artt. Opzoomer IV bl. 441 (3).

d) *Art.* 1006, *lid a*, *B. W.* De legataris zal de afgifte van de gelegateerde zaak aan de erfgenamen of legatarissen, die daarmede belast zijn, moeten vragen.

Art. 1336, *a n°.* 4, *B. W.*... indien bij den titel een der erfgenamen alleen met de uitvoering der verbindtenis belast is.

e) *Art.* 1113, *lid a*, *B. W.* De schuldeischers van den erflater, mitsgaders de legatarissen, zijn bevoegd, om zich tegen de boedelscheiding te verzetten. — Opzoomer IV bl. 441 v. (3); Diephuis V n°. 586.

f) *Art.* 1336, *lid b*.... De erfgenaam, die in het bezit is van.... het goed, dat voor de schuld met hypotheek belast is, kan voor het geheel vervolgd worden.... op het met hypotheek bezwaarde goed, behoudens zijn verhaal op zijne medeërfgenamen. — „Dit zelfde geldt van elke ondeelbare schuld, welker voldoening ook voor het geheel gevorderd kan worden van hen, die daartoe met anderen verpligt zijn. Dit wordt bepaaldelijk in art. 1336 buiten twijfel gesteld." Diephuis V n°. 585.

g) *Art.* 4 *B. Rv.* De dagvaardingen en alle andere exploiten zullen gedaan worden op de wijze als volgt:

6°. Ten aanzien van overledenen, aan de gezamenlijke erfgenamen en in ééns, zonder uitdrukking van namen of woonplaatsen, ter laatste woonplaats van den overledene: edoch niet langer dan gedurende een jaar na het overlijden.

h) *Art.* 872 *C. C.* Lorsque des immeubles d'une succession sont grevés de rentes par hypothèque spéciale, chacun des cohéritiers peut exiger que les rentes soient remboursées et les immeubles rendus libres avant qu'il soit procédé à la formation des lots. Si les cohéritiers partagent la succession dans

1149. Een erfgenaam die, ten gevolge van eene hypotheek, meer dan zijn aandeel in de gemeene schuld betaald heeft, kan van zijne mede-erfgenamen terug vorderen hetgeen ieder hunner persoonlijk in de schuld had moeten bijdragen. (C. 875; B. 1146, 1336, 1438 n°. 3.) *a*)

1150. Indien een der mede-erfgenamen in verval van zaken geraakt, wordt zijn aandeel in de hypothekaire schuld over de overige omgeslagen, naar evenredigheid van eens ieders erfdeel. (C. 876; B. 1131, 1146, 1329*b*.) *b*)

1151. Een legataris is niet voor de schulden en lasten der nalatenschap verbonden, onverminderd het verhaal van den hypothekairen schuldeischer op het gelegateerde onroerend goed. (C. 871, 1024; B. 1012, 1085, 1147, 1209*b*, 1242.) *c*)

1152. Indien de legataris de schuld heeft gekweten, waarmede het gelegateerde onroerend goed bezwaard was, treedt hij daardoor van regtswege in de regten van den schuldeischer, ten laste der erfgenamen. (C. 874; B. 1012, 1147, 1246, 1252, 1438.) *d*)

1153. *e*) De schuldeischers en de legatarissen van den overledene *f*) mogen van de schuldeischers *g*) van den erfgenaam vorderen, dat de boedel van den overledene worde afgescheiden van dien des erfgenaams. (C. 878; B. 1078 n°. 2, 1146, 1147, 1177 v.; K. 767*c*; Rv. 659 n°. 2.)

1154. Indien de schuldeischers of legatarissen hunne regtsvordering tot afscheiding hebben aangevangen binnen den tijd van zes maanden nadat de nalatenschap is opengevallen, hebben zij de bevoegdheid om hunnen eisch in de daartoe bestemde openbare registers, ter zijde van ieder stuk onroerend goed, tot de nalatenschap behoorende, te doen aanteekenen, met dat gevolg, dat de erfgenaam, na die aanteekening, het goed niet mag vervreemden of bezwaren, ten nadeele van de regten dier eischers ten laste der nalatenschap. (C. 2111; B. 1233). *h*)

l'état où elle se trouve, l'immeuble grevé doit être estimé au même taux que les autres immeubles; il est fait déduction du capital de la rente sur le prix total; l'héritier, dans le lot duquel tombe cet immeuble, demeure seul chargé du service de la rente, et il doit en garantir ses cohéritiers.

a) Zie noot *f*) op art. 1147.

b) *Art.* 1181 *B. W.* Indien een of meer der erfgenamen zich buiten staat bevinden om hun aandeel in de ter zake van eenige vrijwaring aan hunnen mede-erfgenaam verschuldigde schadeloosstelling te voldoen, wordt het door hem of hen verschuldigde aandeel, naar evenredigheid van ieders erfdeel, omgeslagen over den gewaarborgden en de mede-erfgenamen, die in staat zijn te betalen. — Diephuis V n°. 570; Opzoomer IV bl. 441 v. (3), 500.

c) *Art.* 1085 *B. W.* De legatarissen kunnen de voldoening van hunne legaten niet eischen, dan na verloop van den bij artikel 1082 bepaalden termijn, en na de uitbetaling, waarvan bij artikel 1083 gesproken wordt.

De schuldeischers, die na de voldoening der legaten opkomen, hebben alleen hun verhaal tegen de legatarissen.

Dat verhaal verjaart door een verloop van drie jaren, na den dag op welken de uitbetaling aan den legataris heeft plaats gehad. — Diephuis V n°. 578.

d) *Art.* 1012 *B. W.* Indien, vóór of na het maken van den uitersten wil, de gelegateerde zaak voor eene schuld van de nalatenschap, of ook voor de schuld van eenen derde, bij hypotheek verbonden of met een vruchtgebruik belast is, is degene die het legaat moet uitkeeren niet gehouden om het goed van dat verband te ontheffen, ten ware hij bij eene uitdrukkelijke beschikking van den erflater belast zij zulks te doen.

Indien echter de legataris de gehypothekeerde schuld mogt hebben voldaan, zal hij deswege een verhaal hebben op de erfgenamen overeenkomstig artikel 1152. — Voorduin IV bl. 817 v.

e) „Men kan zeggen, dat dit onderwerp met de betaling der schulden, voor zoo ver die den schuldeischers niet gewaarborgd zijn, nauw genoeg samenhangt. Maar niet met de betaling der schulden, voor zoover die onder de erfgenamen, naar het bedrag hunner erfdeelen, verdeeld is, niet dus met hetgeen de eigenlijke stof dezer afdeeling is. Evenmin met de stof van den geheelen titel, de boedelscheiding." Opzoomer IV bl. 444.

f) *Art.* 878 *C. C.*: Ils (les créanciers).

g) *Art.* 878 *C. C.*: contre tout créancier. — Zie Diephuis V n°. 607; Opzoomer IV bl. 446 (1).

h) *Art.* 2111 *C. C.* Les créanciers et légataires qui demandent la séparation du patrimoine du défunt, conformément à l'article 878, au titre *des Successions*, conservent, à l'égard des créanciers des héritiers ou représentants du défunt, leur privilège sur les immeubles de la succession, par les inscriptions faites sur chacun de ces biens, dans les six mois à compter de l'ouverture de la succession. — Avant l'expiration de ce délai, aucune hypothèque ne peut être établie avec effet sur ces biens par les héritiers ou représentants au préjudice de ces créanciers ou légataires.

Art. 1259 *Wetboek* 1830. De inschrijvingen, welke door de schuldeischers van den erfgenaam of diens regtverkrijgenden genomen zijn op een onroerend goed van de nalatenschap, kunnen niet worden tegengeworpen aan de schuldeischers of legatarissen van den overledene, welke hunnen eisch tot de afzondering

1155. Dat regt *a*) kan echter niet meer worden uitgeoefend, zoo dra er schuldvernieuwing in de schuldvordering tegen den overledene plaats heeft, door den erfgenaam als schuldenaar aan te nemen. (C. 879; B. 1449 v.) *b*)

1156. Hetzelve regt verjaart door het tijdsverloop van drie jaren. (C. 880; B. 1130*d*, 1162, 1170*b*.) *c*)

1157. De schuldeischers van den erfgenaam hebben geene bevoegdheid om die afscheiding des boedels tegen de schuldeischers der nalatenschap te vorderen. (C. 881; B. 1153, 1377.)

VIERDE AFDEELING.

Van de vernietiging van aangegane boedelscheiding.

1158. Boedelscheidingen kunnen worden te niet gedaan:

1°. Ter zake van dwang; *d*)

2°. Ter zake van bedrog, door een of meer deelgenooten gepleegd;

3°. Ter zake van benadeeling, meer dan een vierde gedeelte bedragende.

Het enkel overslaan van een of meer voorwerpen, tot den boedel behoorende, geeft alleen regt om deswege eene nadere scheiding *e*) te vorderen. (C. 887; B. 1099, 1130, 1161, 1166, 1168, 1169, 1170, 1357, 1361, 1364, 1485, 1488; Rv. 126*m* n°. 1.) *f*)

1159. Om te beoordeelen of er benadeeling plaats heeft, moeten de goederen naar derzelver waarde op het tijdstip der scheiding worden geschat. (C. 890.)

1160. Degene tegen wien, ter zake van benadeeling, eisch tot vernietiging gedaan is, kan de herscheiding beletten, door aan den eischer, het zij in gereed geld, het zij in natura, op te leggen hetgeen aan diens erfdeel ontbreekt. (C. 891; B 1158 n°. 3, 1163.) *g*)

1161. De mede-erfgenaam, die het aan hem toebedeelde geheel of gedeeltelijk heeft vervreemd, kan geene vernietiging der boedelscheiding, ter zake van dwang of bedrog, vragen, indien de vervreemding heeft plaats gehad na

van de boedels zullen hebben doen inschrijven, binnen den tijd van zes maanden nadat de nalatenschap is opengevallen. — Voorduin IV bl. 319 v.

Art. 1238 *B. W.* Bij het vorderen der aanteekening, waarvan in artikel 1154 gesproken wordt, zijn de schuldeischers of de legatarissen verpligt aan den bewaarder der hypotheken ter hand te stellen:

1°. Een authentiek afschrift van den eisch tot afscheiding der goederen;

2°. De dood-akte van den overledene, of een ander deugdelijk bewijs dat de regtsvordering is aangevangen binnen de zes maanden na het openvallen der nalatenschap;

3°. Twee borderellen houdende, naar het voorschrift van artikel 1281, n°. 4, de aanduiding van den aard en de ligging der goederen, ter zijde van welke de aanteekening wordt gevorderd; en zijn de bepalingen van art. 1232 op deze borderellen toepasselijk.

a) Zie Opzoomer IV bl. 446 (3).

b) Diephuis V n°. 601 v.; Opzoomer V bl. 446, 501 v.

c) *Art.* 880 *C C* Il se prescrit, relativement aux meubles, par le laps de trois ans. — A l'égard des immeubles, l'action peut être exercée tant qu'ils existent dans la main de l'héritier.

d) *Art.*1357 v. *B. W.*: geweld; *Art.* 887 C. C.: violence.

e) *Art.* 887, *lid b*, *C. C.*: un supplément à l'acte de partage.

f) *Art.* 1099 *B. W.* Een meerderjarige kan tegen eene door hem gedane aanvaarding eener erfenis niet in zijn geheel worden hersteld, dan alleen in het geval dat die aanvaarding mogt geschied zijn ten gevolge van dwang of van een te zijnen opzigte gepleegd bedrog.

Hij kan niet tegen zijne aanvaarding opkomen, onder voorgeven van daardoor benadeeld te zijn, dan alleen in geval de erfenis meer dan de helft is verminderd, ten gevolge der ontdekking van eene op het oogenblik der aanvaarding onbekende uiterste wilsbeschikking.

Art. 126, *lid m* n°. 1, *B. Rv.* De verweerder zal... worden gedagvaard: in zaken van erfenis:

1°. .... wegens vernietiging eener gemaakte boedelscheiding:

voor den regter binnen wiens regtsgebied de erfenis is opengevallen.

g) *Art.* 891 *C. C.* Le défendeur à la demande en rescision peut en arrêter le cours et empêcher un nouveau partage, en offrant et en fournissant au demandeur le supplément de sa portion héréditaire, soit en nummméraire, soit en nature. — Voorduin IV bl. 320.

het ophouden van den dwang of het ontdekken des bedrogs. (C. 892; B. 1158 n°. 2 en 3, 1363.)

1162. De regtsvordering tot vernietiging verjaart *a*) door het tijdsverloop van drie jaren, te rekenen van den dag der boedelscheiding. (B. 1130*d*, 1156, 1170*b*.)

1163. De regtsvordering tot vernietiging heeft plaats opzigtelijk elke akte *b*), welke ten oogmerk heeft om den onverdeelden staat tusschen de *c*) mede-erfgenamen te doen ophouden, om het even of de akte onder den naam van koop en verkoop, ruiling, dading of anderzins, mogt verleden *b*) zijn.

Doch wanneer de boedelscheiding, of eene daarmede gelijkstaande akte, is voltrokken, kan er geene vernietiging worden gevraagd van eene dading, welke mogt gemaakt zijn om de wezenlijke zwarigheden, in de eerste akte voorkomende, uit den weg te ruimen. (C. 888; B. 1115, 1493 v., 1577 v., 1888 v., 1895.)

1164. De regtsvordering tot vernietiging der boedelscheiding wordt niet toegelaten tegen den verkoop van erfregt *d*), zonder bedrog aan een of meerder mede-erfgenamen te hunnen bate of schade door de mede-erfgenamen of door een hunner gedaan. (C. 889; B. 1364 v., 1485, 1573.) *e*)

1165. Geene herscheiding, na de vernietiging der boedelscheiding gedaan, kan nadeel toebrengen aan de regten bevorens wettiglijk door derden verkregen. *f*)

1166. Alle afstand van het regt om vernietiging eener scheiding te vragen is van onwaarde. (A 14.)

VIJFDE AFDEELING.

Van boedelverdeeling g), door den vader, de moeder of andere bloedverwanten in de opgaande linie tusschen hunne afkomelingen gemaakt.

1167. De vader, de moeder en andere bloedverwanten in de opgaande linie mogen bij uiterste wilsbeschikking, of bij notariele akte, tusschen hunne kinderen en afkomelingen de verdeeling en scheiding hunner goederen maken. (C. 1075, 1076; B. 899, 922, 1040.) *h*)

1168. Indien alle de goederen, welke de bloedverwant in de opgaande linie op den dag van zijn overlijden nalaat, niet in de verdeeling begrepen zijn geweest, zullen die niet verdeelde goederen volgens de wet worden verdeeld. (C. 1077; B. 1112 v., 1115, 1158*b*.)

1169. Indien de verdeeling niet gemaakt is tusschen alle de kinderen, die ten tijde van het overlijden in leven zijn, en de afkomelingen der vooroverledene, zal de verdeeling geheel en al nietig zijn. Er kan eene nieuwe verdeeling in den wettelijken vorm worden gevorderd, het zij door de kinderen of afkomelingen die daarbij geen aandeel gekregen hebben, het zij zelfs door degenen, tusschen welke de verdeeling gemaakt is. (C. 1078; B. 1112, 1115.)

a) *Lees:* vervalt. Opzoomer IV bl. 478 (2); Diephuis V n°. 639.

b) Opzoomer IV bl. 477 (4).

c) Het woordje *de*, voorkomende in *art.* 53 der *Wet* van 10 *Januari* 1824 (*Stb.* n°.16), ontbreekt in de Off. Ed.

d) d. i. erfportie. Zie Voorduin IV bl. 322, II.

e) *Art.* 889 *C. C.* L'action n'est pas admise contre une vente de droit successif faite sans fraude à l'un des cohéritiers, à ses risques et périls, par ses autres cohéritiers ou par l'un d'eux.

Art. 1197 *Wetboek* 1830. Indien het regt op de nalatenschap zonder bedrog aan een der mede-erfgenamen is verkocht, kan geene vernietiging der scheiding worden gevraagd, dan wanneer die mede-erfgenaam door dien koop alleen eigenaar van de geheele nalatenschap mogt geworden zijn. — Voorduin IV bl. 322. Zie voorts Diephuis V n°. 630 v.; Opzoomer IV bl 478 (1).

f) Opzoomer IV bl. 505.

g) *Lees:* boedelscheiding.

h) *Art.* 1076 *C. C.* Ces partages pourront être faits par actes entre-vifs ou testamentaires, avec les formalités, conditions et règles prescrites pour les donations entre-vifs et testaments. — Les partages faits par actes entre-vifs ne pourront avoir pour objet que les biens présents.

1170. De verdeeling, door eenen bloedverwant in de opgaande linie gedaan, kan worden betwist uit hoofde van benadeeling, meer dan een vierde bedragende *a*). Zij kan almede worden betwist, indien de verdeeling, en hetgeen met vrijstelling van inbreng is vooruit gemaakt, het wettelijk erfdeel van den een of ander der afkomelingen mogt hebben verkort.

De regtsvordering, bij dit artikel toegelaten, verjaart *b*) door een tijdsverloop van drie jaren, te rekenen van den dag waarop de erflater is overleden. (C. 1079; B. 968, 1130*d*, 1132 v., 1156, 1158 n°. 3, 1159 v., 1162.)

1171. De afkomelingen welke, om eene der redenen in het voorgaande artikel uitgedrukt, de verdeeling betwisten, zullen de kosten, tot de schatting der goederen vereischt, moeten vooruitschieten, en die kosten zullen te hunnen laste blijven, indien hunne vordering ongegrond bevonden wordt. (C. 1080; Rv. 56.)

ZEVENTIENDE TITEL.

Van onbeheerde nalatenschappen.

1172. Wanneer, bij het openvallen eener nalatenschap, zich niemand opdoet die daarop aanspraak maakt, of wanneer de bekende erfgenamen dezelve verwerpen *c*), wordt de nalatenschap als onbeheerd beschouwd. (C. 811; B. 576, 879*b*, 880*c*, 1105, 1174, 2028*b*.) *d*)

1173. De arrondissements-regtbank, onder welker ressort de nalatenschap opengevallen is, moet op verzoek der belanghebbende personen, of op de voordragt van het openbaar ministerie, eenen curator benoemen.

Indien de curatele verleend wordt ter zake dat zich niemand opdoet, die als erfgenaam aanspraak op de nalatenschap maakt, benoemt de regtbank bij voorkeur tot curator den gestelden uitvoerder van den uitersten wil, ten ware deze mogt verlangen door een ander vervangen te worden. (C. 812; B. 80, 1052 v., 1176; Rv. 324 n°. 6.) *e*)

1174. De curator is gehouden de nalatenschap te doen verzegelen, en door eenen notaris eene boedelbeschrijving te doen opmaken, mitsgaders de nalatenschap te beheeren en tot effenheid te brengen.

Hij is verpligt, door oproepingen in de openbare nieuwspapieren of andere doelmatige middelen, de erfgenamen op te sporen.

a) Ook wegens dwang en bedrog, op grond van art. 1158. Zie Opzoomer IV bl. 482 (2). Dat art. 1159 hier niet van toepassing is, maar bij de waardeering der goederen, alleen het tijdstip van den dood des erflaters in aanmerking moet komen, wordt betoogd door Diephuis V n°. 667 en Opzoomer IV bl. 483.

b) Zie de noot *a*) op art. 1163.

c) „Daar, volgens art. 1104, de erfgenaam, die verwerpt, nooit erfgenaam geweest is, ware het voldoende geweest te zeggen: Wanneer .... er geene bekende erfgenamen zijn. Zie Opzoomer IV bl. 514; Diephuis V n°. 673.

d) *Art.* 576 *B. W.* Gronderven en andere onroerende zaken die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben, gelijk mede de zaken van dengenen die zonder erfgenaam overleden is, of wiens erfenis is verlaten, behooren aan den staat.

Art. 879, *lid b*, *B. W.* Bij gebreke van bloedverwanten en van eenen overblijvenden echtgenoot, vervallen de goederen aan den staat, onder den last om de schulden te voldoen, voor zoo ver de waarde dier goederen toereikende is.

Art. 880, *lid c*, *B. W.* De staat moet zich door den regter doen in het bezit stellen, en is, op straffe van vergoeding van kosten, schade en interessen, gehouden de nalatenschap te laten verzegelen, en eene boedelbeschrijving te doen opmaken, in den vorm, voor de aanvaarding van nalatenschappen onder het voorregt van boedelbeschrijving vastgesteld.

Art. 2028, *lid b*, *B. W.* Verjaring loopt tegen eene onbeheerde nalatenschap, ofschoon dezelve van geenen curator voorzien zij.

e) *Art.* 2135 *Ontwerp* 1820. Wanneer eene erfenis komt te vallen, en er zich niemand opdoet, die beweert tot dezelve geregtigd te zijn, of dezelve wil aanvaarden, en er ook door den erflater geene executeurs of boedelredders benoemd zijn, benoemt de arrondissements-regtbank van het ressort alwaar de overledene het laatst gewoond heeft, ten verzoeke der belanghebbenden, of ook op voordragt van den Officier bij dezelve regtbank, eenen curator over dezelve. — Zie ook art. 955 *Wetb. L. N.*

Hij moet in regten optreden ten aanzien der regtsvorderingen, die tegen de nalatenschap zijn aangevangen *a*), en alle regten, die den overledene toebehoorden, uitoefenen en voortzetten. Hij is verpligt het gereed geld, hetwelk zich in de nalatenschap bevindt, mitsgaders de opbrengst der verkochte roerende en onroerende goederen, in de kas der geregtelijke consignatien te storten, ten einde te strekken tot behoud der regten van de belanghebbende partijen, en daarvan, aan wien zulks zal behooren, rekening te doen. (C. 813; B. 1057, 1176, 1442 n°. 2°.; Rv. 658 v., 678, 681, 690, 704, 784.) *b*)

1175. Indien zich, na verloop van drie jaren, te rekenen van het openvallen der nalatenschap, geen erfgenaam opdoet, zal de slotrekening moeten worden gedaan aan den staat, welke bevoegd zal zijn om zich bij voorraad in het bezit der nagelaten goederen te doen stellen. (B. 576, 879*b*, 880*c*, 882, 1105; Rv. 784.)

1176. De bepalingen voorkomende in artikel 522, mitsgaders in artikel 1082, 1083, 1084, 1085 en 1087, zijn ook op de curators van onbeheerde nalatenschappen toepasselijk. (C. 814; B. 1174.)

ACHTTIENDE TITEL.

Van bevoorregte schulden.

EERSTE AFDEELING.

Van bevoorregte schulden in het algemeen.

1177. Alle de roerende en onroerende goederen van den schuldenaar, zoo wel tegenwoordige als toekomstige, zijn voor deszelfs persoonlijke verbindtenissen aansprakelijk. (C. 2092; Rv. 439 v., 447 v., 491 v., 563 v., 585 v.)

1178. Die goederen strekken tot gemeenschappelijken waarborg voor zijne schuldeischers; derzelver opbrengst wordt onder hen, ponds ponds gelijke, naar evenredigheid van eens ieders inschuld, verdeeld, ten ware er tusschen de schuldeischers wettige redenen van voorrang mogten bestaan. (C. 2093; Rv. 480 v., 551 v.; K. 871; B. 1179.)

1179. De voorrang tusschen schuldeischers spruit voort uit privilegie, uit pand, en uit onderzetting of hypotheek. *c*)

Van pand en onderzetting wordt bij den negentienden en twintigsten titel van dit boek gehandeld. (C. 2094; B. 1180 v., 1196 v., 1208 v.)

1180. Privilegie is een regt door de wet toegekend aan den eenen schuldeischer boven den anderen, alleen uit hoofde van den aard der schuld.

Pand en hypotheek gaan boven privilegie, behalve in de gevallen waarin

a) *Lees:* waarbij de nalatenschap betrokken is. — Zie Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 517 (1).

b) *Art.* 2136 *Ontwerp* 1820. De curator is verpligt staat en inventaris des boedels te maken, den boedel tot effenheid te brengen, en te beheeren, alles op gelijke wijze, als ten aanzien van executeuren en boedelredders bij den vorigen titel is bepaald.

c) *Art.* 2094 *C. C* Les causes légitimes de préférence sont les priviléges et hypothèques.

Art. 2102. Les créances privilégiées sur certains meubles sont:

2°. La créance sur le gage dont le créancier est saisi.

Art. 3459 *Ontwerp* 1820. Bij het regelen der preferentie tusschen de crediteuren, komen in de eerste plaats in aanmerking de schuldeischers, welke tot verzekering hunner inschuld eenig regt op eenige bepaalde zaak zelve kunnen inroepen, als daar zijn:

1°. Alle, die, *enz.* (*retentie*).

2°. Alle, die, *enz.* (*pand*).

3°. Alle, die, *enz.* (*hypotheek*).

Art. 3463. Na de in art. 8459 genoemde gevallen, komt het regt van preferentie boven de overige schulden nog toe:

1°. De kosten op de beredding van eenen insolventen boedel gevallen; *enz.*

de wet uitdrukkelijk het tegendeel bepaalt *a*) (C. 2095; B. 1178, 1185 n°. 1, 1195, n°. 1, 1196; Stb. 1845 n°. 22, a. 12.) *b*)

1181. Tusschen bevoorregte schuldeischers wordt de rang geregeld naar den verschillenden aard der voorregten. (C. 2096; B. 1226.) *c*)

1182. Bevoorregte schuldeischers, die in denzelfden rang zijn, worden ponds ponds gelijke betaald. (C. 2097; B. 1195 n°. 2 en 3.)

1183. De voorrang van 's rijks schatkist, de orde waarin dezelve wordt uitgeoefend, en de tijd van deszelfs duur, worden geregeld door de bijzondere wetten daartoe betrekkelijk.

Die van de besturen der gewesten, gemeenten, dijken, polders, wateringen en andere dergelijke gemeenschappen, wegens de door hen te heffen lasten, worden geregeld door de wetten en de wettige op dat stuk daargestelde verordeningen. (C. 2098; Stb. 1845 n°. 22, a. 12; Stb. 1822 n°. 38, a. 290: Wet van 5 September 1807, a. 2 v. (Fortuijn II. 454 v.); Stb. 1814 n°. 47, a. 15; Stb. 1841 n° 42, a. 25; Stb. 1850 n°. 39, a. 116 v.; Stb. 1851 n°. 85, a. 257 v., 283; Stb. 1859 n°. 36, a. 8.) *d*)

1184. De privilegien hebben tot onderwerp, of zekere bepaalde goederen, of alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen. De eersten hebben den voorrang boven laatstgemelde. (C. 2099, 2100, 2103, 2104, 2105; B. 1185 v., 1195 v.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de voorregten gevestigd op zekere bepaalde goederen.

1185. De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn: (C. 2102, 2103; B. 1184; K. 80 v., 313 v., 332, 391 v., 750 n°. 2.)

1°. De geregtskosten uitsluitend veroorzaakt door de uitwinning van eene roerende of onroerende zaak. Deze worden uit de opbrengst van het uitgewonnene goed boven alle andere bevoorregte schulden, en zelfs boven pand en hypotheek, gekweten; (B. 1180, 1195 n°. 1.) *e*)

2°. De huur-penningen van onroerende goederen, de kosten van reparatie waartoe de huurder verpligt is, mitsgaders alles wat tot de nakoming van de huur-overeenkomst betrekking heeft; (B. 1186 v., 1569 n°. 2°., 1619, 1620, 1625—1627.)

3°. De nog onbetaalde koopprijs van roerende goederen. (B. 1187, 1190, 1192, 1510)

4°. De kosten tot behoud *f*) eener zaak gemaakt; (B. 630 v., 1193, 1194, 1196, 1203, 1400, 1676 n°. 3, 1765, 1789.)

a) *behalve — bepaalt.* De burgerlijke wet doet dit in art. 1185 1°. en 1195 1°. Vg. ook *art.* 12, *B lid c, der Wet van den 22sten Mei* 1845 (*Stb.* n°. 22), *op de invordering van 's Rijks directe belastingen.* „Het regt van voorrang bij dit artikel toegekend, geldt boven alle andere, zelfs boven pand en hypotheek, met uitzondering alleen van de bevoorregte inschulden in de art. 1185 n°. 1 en 1195 n°. 1 van het Burgerlijk Wetboek opgenoemd."

b) *Art.* 2095 *C. C.* Le privilège est un droit que la qualité de la créance donne à un créancier d'être préféré aux autres créanciers, même hypothécaires.

c) Deze, uit *art.* 2096 *C. C.* overgenomen, bepaling is in onze wetgeving zonder beteekenis. Zie ook Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 531.

d) *Art.* 2098, *lid b*, *C. C.* Le trésor royal ne peut cependant obtenir de privilège au préjudice des droits antérieurement acquis à des tiers. — Vg. Diephuis, Handboek II bl. 163 (1); Ned. Burg. Regt (2e dr.) V n°. 825.

De vraag, of de gemeenten bevoegd zijn, zich bij plaatselijke verordening privilege toe te kennen voor de haar verschuldigde belastingen, is *ontkennend* beantwoord door Mr. G. A. Fokker, *Themis*, 2e Verz., II bl. 18 v., en door Mr. E. H. Karsten, *Themis*, 3e Verz., I bl. 19 v.; *bevestigend* o. a. door de *Arr.-Rechtb.* te *Groningen*, 3 *Juni* 1870 (*W.* 3227; *Rechtsg. Bijbl.* 1870, bl. 273 v., *Mag. van Handelsr.* XII bl. 148), doch weder *ontkennend* door den *H. R.*, 10 *Febr.* 1871 (*W.* 3296; *Ned. Rechtspr.* XCVII § 15). Vg., mede in dezen zin, D. P., in *W.* 2752, en Opzoomer IV bl. 556 v.

e) *Art.* 2102 *C. C.* Les créances privilégiées *sur la généralité des meubles* sont....

1°. Les frais de justice.

f) „in den strengen zin des woords." Opzoomer IV bl. 543 (2).

5°. De kosten tot bearbeiding eener zaak aan den werkman verschuldigd; (B. 1193, 1652, 2005c.)

6°. Hetgeen door eenen herbergier, als zoodanig, aan eenen reiziger is geleverd; (B. 1193, 1746, 2005b.)

7°. De vrachtloonen en bijkomende onkosten *a*); (B. 1193; K. 91 v., 490 v.)

8°. Hetgeen aan metselaars, timmerlieden en andere werkbazen is verschuldigd wegens den opbouw, aanbouw en de reparatien van onroerende goederen, mits de schuldvordering niet ouder zij dan drie jaren, en de eigendom van het perceel aan den schuldenaar zij verbleven; (B. 1193, 1644, 1650 v., 2008a.) *b*)

9°. De vergoedingen en betalingen, waartoe openbare ambtenaren, uit hoofde van verzuim, misslagen en misdrijven, in de uitoefening hunner bediening gepleegd, gehouden zijn. (B. 1193, 1266.) *c*)

1186. De verhuurder kan zijn voorregt doen gelden op de vruchten welke door takken aan de boomen, of door wortels aan den grond, nog zijn vastgehecht; voorts op de ingeoogste en nog niet ingeoogste vruchten die zich op den bodem bevinden, en op al hetgeen op den bodem is, zoo tot stoffering van het gehuurde huis of der landhoeve, als tot bebouwing of gebruik van het land, zoo als het vee, de bouwgereedschappen en dergelijken *d*); onverschillig of de hier-boven gemelde voorwerpen al dan niet aan den huurder toebehooren. *e*)

Indien de huurder een gedeelte van het verhuurde goed aan een ander wettig in huur heeft afgestaan, kan de verhuurder zijn voorregt op de voorwerpen, die zich in of op dat gedeelte bevinden, niet verder doen gelden, dan alleen in evenredigheid van het door den tweeden huurder overgenomen gedeelte, en voor zoo verre de laatstgemelde niet mogt kunnen aantoonen zijne huur-penningen volgens de overeenkomst te hebben voldaan. (C. 2102 n°. 1; B. 556 v., 562 n°. 3, 568, 573, 1185 n°. 2, 1192, 1595, 1617, 1618, 1625—1627; Rv. 758 v.)

1187. Niettemin worden de nog verschuldigde koopprijs van gekochte zaden en de nog verschuldigde kosten van den oogst van het loopende jaar, bij voorrang boven den verhuurder, betaald uit de opbrengst van den oogst, en de nog niet betaalde koopprijs van gereedschappen uit de opbrengst van die gereedschappen. (C. 2102 n°. 1; B. 1185 n°. 5, 1190—1192.)

1188. De verhuurder kan de roerende goederen, waarop hem bij artikel 1186 voorregt is toegestaan, in beslag nemen *f*), indien dezelve buiten zijne toestemming vervoerd zijn; en hij behoudt daarop zijn voorregt, al waren dezelve ook aan eenen derde, door inpandgeving, of op eene andere wijze, verbonden *g*), mits hij die voorwerpen geregtelijk hebbe opgeëischt binnen den

a) d. z. belastingen, kosten van onderhoud, bewaring, enz

b) Vg. Voorduin IV bl. 371, XXVIII, en Opzoomer IV bl. 544 (4).

c) *Art.* 1266 *B. W.* De hypotheekbewaarders zijn verantwoordelijk voor de nadeelen spruitende:

1°. Uit hunne nalatigheid in het doen van tijdige en naauwkeurige overschrijvingen, inschrijvingen, melding van beperkende bedingen en van aanteekeningen, welke ten hunnen kantore gevorderd zijn;

2°. Uit het verzuim om in hunne getuigschriften melding te maken van eene of meer bestaande inschrijvingen, ten ware, in het laatste geval, de misslag voortkwame uit onvoldoende opgave, die hun niet zoude kunnen worden ten laste gelegd;

3°. Uit doorhalingen, gedaan zonder dat de stukken, bij artikel 1240 vermeld, aan hen zijn overgelegd;

4°. Uit het verzuim der opgave, bij het tweede lid van het vorige artikel vermeld.

d) „Het spreekt van zelf, dat alleen worden bedoeld zoodanige voorwerpen, die tot stoffering der woning, of tot gebruik, of tot nut van het land dienen, en alzoo in geenen deele de zoodanige die ter leen, bij bewaargeving of anderzins, op den bodem zijn gebragt." Voorduin IV bl. 375, VI. — Zie Opzoomer IV bl. 585 (2).

Art. 2102 1°. *C. C.* .... sur les fruits de la récolte de l'année, et sur le prix de tout ce qui garnit la maison louée ou la ferme, et de tout ce qui sert à l'exploitation de la ferme.....

e) *onverschillig*, enz. Deze woorden zijn eerst in 1838 aan het artikel toegevoegd. Zie Voorduin IV bl. 374 v., VI.

f) Zie de artt. 758 v. *Burg. Rechtsv.*

g) Over de vraag, of de verhuurder dat recht van vervolg der zaak ook heeft tegen derde bezitters,

tijd van veertig dagen na het vervoeren der roerende goederen tot eene landhoeve behoorende, en binnen den tijd van veertien dagen, indien het zaken betreft welke tot stoffering van een huis hebben verstrekt. (C. 2102 n°. 1; B. 1180, 1196; Rv. 758 v.)

1189. Het voorregt van den verhuurder strekt zich uit tot de vervallen huur- en pacht-penningen, gedurende de laatste drie jaren en het loopende jaar. (C. 2102 n°. 1.) *a*)

1190. De verkooper van roerende *b*) en nog onbetaalde goederen kan zijn voorregt doen gelden op den koopprijs van die goederen, indien zij zich nog in handen van den schuldenaar bevinden *c*), zonder onderscheid of hij die goederen op tijd of zonder tijdsbepaling verkocht heeft. (C. 2102 n°. 4; B. 565—567, 569, 1187, 1192.)

1191. Indien de verkoop zonder tijdsbepaling gedaan is, heeft de verkooper zelfs de bevoegdheid om de goederen terug te eischen, zoo lang deze zich in handen van den kooper bevinden, en het weder-verkoopen daarvan te beletten, mits de terugeisching geschiede binnen dertig dagen na de aflevering, en de goederen zich nog bevinden in denzelfden staat waarin zij zijn geleverd geworden. (C. 2102 n°. 4; K. 232 v., 244; B. 1514 v., 1553.) *d*)

1192. De verkooper kan evenwel zijn regt niet uitoefenen dan na den verhuurder van het huis of van de landhoeve, ten ware bewezen zij dat de verhuurder kennis droeg, dat de meubelen en verdere goederen, voor het huis of de landhoeve dienende, door den huurder niet waren betaald. (C. 2102 n°. 4; B. 1187, 1190.) *e*)

die haar te goeder trouw van den huurder gekocht hebben, zie de Pinto, *Handleid.* (8e dr.) II § 684 2°., Diephuis V n°. 754; Goudsmit, *Themis*, (1ste *Verz.*) X bl. 28 v.; Vlielander Hein, *Over de voorregten, gevestigd op zekere bepaalde goederen* (Leiden 1861) bl. 68 v., die haar *bevestigend* beantwoorden, en Opzoomer IV bl. 566 v., die *ontkennend* antwoordt.

a) *Art.* 2102 1°., *lid a en b, C. C.* .... savoir, pour tout ce qui est échu, et pour tout ce qui est à échoir, si les baux sont authentiques, ou si, étant sous signature privée, ils ont une date certaine; et, dans ces deux cas, les autres créanciers ont le droit de relouer la maison ou la ferme pour le restant du bail, et de faire leur profit des baux ou fermages, à la charge toutefois de payer au propriétaire tout ce qui lui serait encore dû. Et à défaut de baux authentiques, ou, lorsqu'étant sous signature privée, ils n'ont pas une date certaine, pour une année, à partir de l'expiration de l'année courante.

Art. 1222 *Wetboek* 1830. De voorrang van den verhuurder strekt zich uit tot alle de vervallen huren en pachten, en tot hetgeen op het loopende jaar verschuldigd is.

In dat geval, is de huur van regtswege vernietigd.— Zie Voorduin IV bl. 382, I v.

b) Vg. Voorduin IV bl. 368 v., XXI v.

c) *op den koopprijs, enz.*: „d. i. op de goederen zelf, en daarmede op hetgeen zij, onder den kooper met beslag belegd en dien ten gevolge op nieuw verkocht wordende, opbrengen." Opzoomer IV bl. 539 (1).

d) *Art.* 232 *Wetboek v. Kooph.* Koopmanschappen, hetzij op tijd, hetzij zonder tijdsbepaling, verkocht, kunnen worden terug gevorderd, indien dezelve nog onder weg zijn, hetzij te land, hetzij te water, of indien dezelve zich nog *in natura* bevinden onder den failliet, of onder eenen derde, die de koopmanschappen voor hem bezit of bewaart.

In beide gevallen, kan deze terugvordering slechts worden gedaan binnen den tijd van dertig dagen, te rekenen van den dag, waarop de koopmanschappen onder den failliet of onder den derde zijn opgeslagen.

Art. 237. Indien de teruggevorderde koopmanschappen door eenen derde, te goeder trouw, zijn in beleening genomen, behoudt de verkooper zijn regt van terugvordering, maar is, daarentegen, verpligt aan den geldschieter te voldoen het bedrag van het daarop geschoten geld, met de verschuldigde interessen en kosten.

Art. 244. Buiten het geval van faillissement, kunnen zonder tijdsbepaling verkochte en onbetaalde koopmanschappen worden teruggevorderd, overeenkomstig de voorschriften van art. 1191 van het Burgerlijk Wetboek, en met inachtneming der bepalingen van art. 231, 233, 234, 236 en 237 van dit Wetboek.

Art. 1514 *B. W.* De verkooper is niet verpligt het goed te leveren, indien de kooper den koopprijs niet betaalt, en de verkooper hem geen uitstel van betaling heeft toegestaan.

Art. 1515. Insgelijks is hij niet tot de levering gehouden, al ware het ook dat hij een uitstel van betaling had toegestaan, indien de kooper, na den koop, in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt, ten ware hij een borg stelde om op den bepaalden tijd te betalen.

Art. 1553. Indien de kooper den koopprijs niet betaalt, kan de verkooper de vernietiging van den koop vorderen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 1302 en 1303.

e) *Art.* 2102 4°., *lid c en d, C. C.* Le privilège du vendeur ne s'exerce toutefois qu'après celui de propriétaire de la maison ou de la ferme, à moins qu'il ne soit prouvé que le propriétaire avait connaissance que les meubles et autres objets garnissant sa maison ou sa ferme n'appartenaient pas au locataire. — Il n'est rien innové aux lois et usages du commerce sur la révendication.

1193. De voorregten vermeld bij artikel 1185 n°. 4, 5, 6, 7, 8 en 9, worden uitgeoefend als volgt:

Die van n°. 4, op de zaak tot welker behoud de kosten zijn gemaakt;

Die van n°. 5, op de zaak die bearbeid is;

Die van n°. 6, op de goederen die door den reiziger in de herberg zijn gebragt *a*);

Die van n°. 7, op het vervoerde goed;

Die van n°. 8, op de opbrengst van het opgebouwde, aangebouwde of herstelde perceel;

Die van n°. 9, op het bedrag van de door de ambtenaren gestelde zekerheid, en de daarop verschuldigde renten. (C 2102 n°. 3—7; B. 1194.)

1194. Indien onderscheiden bevoorregte schuldeischers, van welke in deze afdeeling wordt melding gemaakt, mogten te zamen loopen, hebben de onkosten, die gemaakt zijn tot behoud van het goed, den voorrang, indien dezelve gemaakt zijn na het tijdstip waarop de overige bevoorregte schulden zijn geboren. (B. 1185 n°. 4.)

DERDE AFDEELING.

Van de voorregten op alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen.

1195. De bevoorregte inschulden op alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen zijn de hierna vermelde, en worden in de volgende orde verhaald: (C. 2101, 2104; B. 1184, 1185 v.)

1°. De geregtskosten, uitsluitend veroorzaakt door uitwinning en boedelredding *b*): deze hebben voorrang boven pand en hypotheek *c*); (C. 2101 n°. 1; B. 1185 n°. 1; K. 863; Rv. n°. 897.)

2°. De begrafeniskosten, behoudens de bevoegdheid des regters om dezelve te verminderen, indien zij bovenmatig zijn *d*); (C. 2101 n°. 2; B. 178, 1182.)

3°. Alle kosten van de laatste ziekte *e*); (C. 2101 n°. 3; B. 953, 1182, 2006*a*.)

4°. Het loon van dienst- en werkboden *f*) over het verschenen jaar, en

a) *Art.* 1218 n°. 5 *Wetboek* 1830....... op de goederen van den reiziger, die in de herberg zijn gebragt.

b) Voorduin IV bl. 401, XIX.

c) „Dus ook boven de privilegiën, waarvan in de vorige afdeeling gesproken wordt, die immers zelve, met uitzondering van het in art. 1186 1°. voorkomende, bij pand en hypotheek achterstaan." Opzoomer IV bl. 546. Vg. Nicolaï, bij Voorduin IV bl. 394).

d) Het is natuurlijk „niet de schuld zelve, maar alleen de omvang van wat onder het privilegie valt, die door den rechter kan worden verminderd." Opzoomer IV bl. 547 (2).

e) *Art.* 1832 *Wetboek L. N.*

2°. De kosten van de begrafenis van het lijk van den overledenen schuldenaar, het zij die uit den boedel zelven genomen, of door een' ander' voorgeschoten zijn.

Het beloop van die kosten aan den staat des boedels niet geëvenredigd zijnde, staat het aan den regter dezelve te matigen;

3°. De kosten der laatste ziekte van den overledenen, nadat dezelve door der zaak kundigen zullen getauxeerd zijn.

Art. 3463 *Ontwerp* 1820.

6°. Allen, die als geneesheer, heelmeester, apotheker, of ook als oppasser, waker, of onder welken naam ook, eenen overleden schuldenaar, gedurende deszelfs laatste ziekte, hunne dienst bewezen hebben, gelijk mede allen, die de kosten, tot oppassing, genezing, voedsel en andere behoeften van den overledenen debiteur noodzakelijk, gedurende dien tijd, voorgeschoten hebben. — Vg. Opzoomer IV bl. 547 v.; Diephuis V n°. 812 v.

f) Het begrip van *dienstbode* is door het spraakgebruik genoeg bepaald. Maar wat is *werkbode?* Tegenover *werkman* geplaatst, even als *dienstbode* tegenover *dienstman*, kan het eigenaardige van den *werkbode* wel in niets anders dan in het vaste, geregelde van het werk te zoeken zijn. Ze behoeven daarom nog niet voor „een bepaalden tijd gehuurd" te zijn. Art. 1639 § 1 beschouwt de voor een bepaalden tijd gehuurden slechts als ééne soort van dienst- en werkboden." Opzoomer IV bl. 554 (1); Diephuis V n. 814 v. Vg. de *artt.* 1 en 16 der *Wet van* 29 *Maart* 1838 (*Stb. n.* 4), *houdende de belasting op het Personeel.*

hetgeen over het loopende jaar verschuldigd is; (C. 2101 n°. 4; B. 1639, 2006*d*; Stb. 1833 n°. 4, a. 1, 16.)

5°. De schuldvorderingen *a*) wegens levering van levensmiddelen *b*), gedaan aan den schuldenaar en deszelfs huisgezin *c*), gedurende de laatste zes maanden; (C. 2101 n°. 5; B. 868, 2008*b*.)

6°. De schuldvorderingen van kostschoolhouders voor het laatste jaar; (C. 2101 n°. 5; B. 2006*c*.)

7°. De schuldvorderingen *d*) van minderjarigen of onder curatele gestelden ten laste van hunne voogden en curators, ter zake van derzelver beheer: voor zoo verre dezelve niet kunnen worden verhaald uit de hypotheken of andere zekerheid, welke, naar aanleiding van den zestienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, mogt gesteld zijn. (B. 390, 397, 471, 506.) *e*)

NEGENTIENDE TITEL.

Van pand. f)

1196. Pand is een regt, hetwelk de schuldeischer verkrijgt op eene roerende zaak, die hem door den schuldenaar, of door een' ander in deszelfs naam, tot zekerheid der schuld, is ter hand gesteld, en aan den schuldeischer de bevoegdheid geeft om zich bij voorkeur boven de andere schuldeischers uit die zaak te doen betalen; met uitzondering van de kosten van uitwinning en van de onkosten die, na de inpandgeving, tot behoud van de zaak gemaakt zijn, en welke den voorrang zullen hebben. *g*) (C. 2071, 2073; B. 584, 1179 v., 1185 n°. 1 en 4, 1193, 1195 n°. 1, 1203, 1867; K. 315 n°. 2, 774, 854 v., 920 n°. 2; Rv. 891.)

Bij art. 1 *der Wet van den* 8*sten Julij* 1874 (Stb. n°. 95) *zijn de artikelen* 1197—1202 *vervangen door de volgende bepalingen:*

1197. Pandovereenkomst wordt bewezen door alle middelen, die voor het bewijs der hoofdverbindtenis zijn toegelaten. (B. 1903 v.; K. 1, 6 v.) *h*).

a) Zoo art. 18 der *Wet van* 28 *April* 1834 (Stb. n°. 16). De Off. Ed. heeft: schuldvordering.

b) *Art.* 2101 n°. 5 *C. C.*: „subsistances."

c) Zie, boven, de noot *b*) op art. 868.

d) Ook hier heeft de Off. Ed. verkeerdelijk: schuldvordering. Dat het meervoud, hetwelk dan ook gebezigd is in art. 19 n°. 7 der *Wet van* 5 *Maart* 1825 (Stb. n°. 59), hier noodig is, bewijst het, aan het slot van dit artikel voorkomende, woord *kunnen*. — Vg. Diephuis V n°. 824, en Voorduin IV bl. 393, VI; 396 v., XIII v.; 401, XX.

e) *Art.* 49 *der Wet van* 28 *Juni* 1854 (*Stb.* n°. 100), *tot regeling van het Armbestuur.* De inkomsten van bezittingen van weezen, vondelingen, verlaten kinderen en andere armen, in burgerlijke, kerkelijke of bijzondere godshuizen verpleegd, kunnen, gedurende den tijd der verpleging, worden genoten door het bestuur, dat haar bekostigt, doch niet verder dan tot het beloop der gemaakte kosten.

Art. 50. Op de nalatenschappen van hen, die, gedurende hunne verpleging in die godshuizen, overlijden, kunnen de kosten dier verpleging en der begrafenis worden verhaald, voor zooverre die niet reeds door de toepassing van art. 49 zijn vergoed.

Art. 51. De artt. 49 en 50 zijn niet van toepassing ten aanzien van meerderjarigen, die op andere voorwaarden in een godshuis ter verpleging zijn opgenomen.

Art. 53. De vorderingen, bij de artt. 49, 50 en 51 vermeld, zijn bevoorregte schulden, en nemen rang onmiddellijk na die, in art. 1195 van het Burgerlijk Wetboek omschreven, voor zooverre zij daarin niet reeds zijn begrepen.

f) Vg. Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 575 v.

g) *Art.* 1185 *B. W.*

1°. De geregtskosten uitsluitend veroorzaakt door de uitwinning van eene roerende of onroerende zaak. Deze worden uit de opbrengst van het uitgewonnene goed boven alle andere bevoorregte schulden, en zelfs boven pand en hypotheek, gekweten;

4°. De kosten tot behoud eener zaak gemaakt.

Art. 1194. Indien onderscheiden bevoorregte schuldeischers, van welke in deze afdeeling wordt melding gemaakt, mogten te zamen loopen, hebben de onkosten, die gemaakt zijn tot behoud van het goed, den voorrang, indien dezelve gemaakt zijn na het tijdstip waarop de overige bevoorregte schulden zijn geboren. — Opzoomer IV bl. 586 v.

h) *Art.* 1197 (*oud*). Ten opzigte van schulden. meer dan honderd gulden bedragende, heeft geen pandregt plaats, ten zij daarvan zij opgemaakt eene schriftelijke akte, van eene zekere dagteekening voor-

1198. Pandregt op ligchamelijke roerende zaken en op inschulden aan toonder wordt gevestigd door het brengen van het pand onder de magt van den schuldeischer of van een derde, omtrent wien partijen zijn overeengekomen.

Het is niet bestaanbaar op zaken, die in de magt van den schuldenaar of den pandgever worden gelaten of met den wil van den schuldeischer terugkeeren.

Het gaat te niet, wanneer het pand uit de magt van den pandhouder geraakt. Is het echter door dezen verloren of aan hem ontstolen, dan heeft hij het regt van terugvordering bij art. 2014, tweede lid *a*), bedoeld, en wordt bij terugbekoming van het pand het pandregt geacht nooit verloren te zijn geweest. *b*)

De onbevoegdheid van den pandgever om over de zaak te beschikken, kan aan den schuldeischer, die haar in pand heeft genomen, niet worden tegengeworpen, onverminderd het regt tot terugvordering van hem, die de zaak verloren heeft, of aan wien zij is ontstolen. *c*) (C. 2076; B. 637, 668*c*, 1477, 1511.)

1198 *bis*. Tot vestiging van pandregt op papier aan order wordt behalve het endossement *d*) de overgaaf van het papier gevorderd. (K. 133 v., 209, 212, 508, 573.) *e*)

1199. Pandregt op onligchamelijke roerende zaken, met uitzondering van papier aan order of aan toonder, wordt gevestigd door kennisgeving der verpanding aan hem, tegen wien het in pand gegeven regt moet worden uitgeoefend. *f*)

Door dezen kan van die kennisgeving en van de toestemming des pandgevers een schriftelijk bewijs worden gevorderd. (C. 2075; B. 668, 1198, 1198 *bis*.) *g*)

1200. De schuldeischer mag ingeval de schuldenaar of de pandgever niet aan zijne verpligtingen voldoet, zich het pand niet toeëigenen. Alle hiermede strijdende bedingen zijn nietig. (C. 2078; B. 1201 v., 1223*a*; A. 14.) *h*)

1201. Wanneer door partijen niet anders is overeengekomen, is de schuldeischer, ingeval de schuldenaar of de pandgever niet aan zijne verpligtingen voldoet, geregtigd om na het verstrijken van den bepaalden termijn, of, indien geen vaste termijn is bepaald, na eene sommatie tot voldoening, het pand in het openbaar, naar plaatselijke gewoonten en op de gebruikelijke

zien, en bevattende de opgave der verschuldigde som, alsmede die der in pand gegeven voorwerpen.

a) *Art.* 2014, *lid b*, *B. W.* Niettemin kan degene die iets verloren heeft of aan wien iets ontstolen is, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag waarop het verlies of de diefstal heeft plaats gehad, het verlorene of gestolene als zijn eigendom terug vorderen van dengenen in wiens handen hij hetzelve vindt, behoudens het verhaal van den laatstgemelde op dengenen van wien hij het bezit bekomen heeft, en onverminderd de bepaling van artikel 637.

b) *Art.* 1199 (*oud*). In alle gevallen kan het pandregt slechts stand grijpen voor zoo verre het verpande goed gesteld en gebleven is in het bezit van den schuldeischer, of van eenen derde omtrent wien partijen zijn overeengekomen. —

Volgens Opzoomer IV bl. 603 v., komt de bedoeling dezer nieuwe bepalingen (lid *b*, *c* en *d*) hierop neer: „Het pandrecht gaat te niet, wanneer de zaak uit de macht van den pandhouder geraakt, wat niet het geval is, zoolang hij een actie tot haar terugvordering heeft. Is de zaak tegen den wil des schuldeischers uit zijn macht in die van den schuldenaar teruggekeerd, dan blijft het pandrecht in stand." — Vg. denzelfden blz. 605 v.

c) Vg. Opzoomer IV bl. 591.

d) „Niet als eigendomsoverdracht, maar als aanwijzing van den persoon, aan wien de betaling behoort te geschieden." Opzoomer IV bl. 589 (8).

e) Vg., bij dit en het vorige artikel, art 309 *Allgem. Deutsch. Handelsgesetzb.* Die zur Bestellung eines Faustpfandes in dem bürgerlichen Rechte vorgeschriebenen Förmlichkeiten sind nicht erforderlich, wenn unter Kaufleuten für eine Forderung aus beiderseitigen Handelsgeschäften ein Faustpfand an beweglichen Sachen, an Papieren auf Inhaber oder an Papieren, welche durch Indossament übertragen werden können, bestellt wird.

In diesem Falle genügt neben der einfachen Vereinbarung über die Verpfändung:

1) bei beweglichen Sachen und bei Papieren auf Inhaber die Uebertragung des Besitzes auf die Gläubiger, wie solche nach den Bestimmungen des bürgerlichen Rechts für das Faustpfand erfordert wird;
2) bei Papieren, welche durch Indossament übertragen werden können, die Uebergabe des indossirten Papiers.

f) Volgens Opzoomer IV bl. 589: „*naast de overgaaf*, in den vorm, waarin deze hier kan voorkomen".

g) *Art.* 1198 (*oud*). Pandregt op inschulden, welke op naam zijn gesteld, kan niet bestaan, dan ten gevolge eener akte, van eene zekere dagteekening voorzien, en aan den schuldenaar der in pand gegeven inschulden beteekend.

h) *Art.* 1200 (*oud*). De schuldeischer mag, bij niet voldoening des schuldenaars aan zijne verpligtingen, zich het pand niet toeëigenen; alle hiermede strijdige bepalingen zijn nietig......

voorwaarden, te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst het beloop der schuld met de renten en kosten te verhalen.

Bestaat het pand uit ter markt of ter beurze verhandelbare koopmansgoederen of effecten, dan kan de verkoop ook aldaar geschieden, mits door tusschenkomst van twee makelaars in het vak. (A. 3; B. 1202, 1223; K. 59 v., 62 v., 1286, 1804, 1851.)

1202. In allen geval kan, wanneer de schuldenaar of de pandgever in gebreke is aan zijne verpligtingen te voldoen, de schuldeischer in regten vorderen. dat het pand tot verhaal der schuld met de renten en kosten zal worden verkocht op de wijze door den regter te bepalen, of wel de regter op des schuldeischers vordering toestaan, dat het pand aan dezen, voor een bedrag bij het vonnis te bepalen, tot het beloop der schuld met de renten en kosten in betaling zal verblijven.

Van de vervreemding van het pand in de gevallen, bij dit en het vorig artikel bedoeld, is de schuldeischer verpligt den pandgever uiterlijk den volgenden dag kennis te geven. Berigt per telegraaf of bij aangeteekenden brief geldt voor behoorlijke kennisgeving. (C. 2078; B. 1196, 1199, 1200, 1201, 1274, 1286, 1804.) *a*)

1203. De schuldeischer is verantwoordelijk voor het verlies of de vermindering van het pand, voor zoo verre zulks door zijne nalatigheid mogt hebben plaats gehad.

De schuldenaar is van zijne zijde verpligt aan den schuldeischer te vergoeden de nuttige en noodzakelijke onkosten die de laatstgemelde tot het behoud van het pand gemaakt heeft. (C. 2080; B. 1185 n°. 4, 1193, 1205, 1271 v., 1279 v., 1427, 1480 v.) *b*)

a) *Art.* 310. *Allgem. Deutsch. Handelsgesetzb.* Ist die Bestellung eines Faustpfandes unter Kaufleuten für eine Forderung aus beiderseitigen Handelsgeschäften schriftlich erfolgt, so kann der Gläubiger, wenn der Schuldner im Verzuge ist, sich aus dem Pfand sofort bezahlt machen, ohne dasz es einer Klage gegen den Schuldner bedarf.

Der Gläubiger hat die Bewilligung hierzu unter Vorlegung der erforderlichen Bescheinigungsmittel bei dem für ihn zuständigen Handelsgerichte nachzusuchen, von welchem hierauf ohne Gehör des Schuldners und auf Gefahr des Gläubigers der Verkauf der verpfändeten Gegenstände oder eines Theils derselben verordnet wird.

Von der Bewilligung, sowie von der Vollziehung des Verkaufs, hat der Gläubiger den Schuldner, soweit es thunlich, sofort zu benachrichtigen; unterläszt er die Anzeige, so ist er zum Schadensersatze verpflichtet. Um den Verkauf zu bewirken, ist der Nachweis der Anzeige nicht erforderlich

Art. 311. Wenn die Bestellung eines Faustpfandes unter Kaufleuten für eine Forderung aus beiderseitigen Handelsgeschäften erfolgt, und schriftlich vereinbart ist, dasz der Gläubiger ohne gerichtliches Verfahren sich aus dem Pfande befriedigen könne, so darf, wenn der Schuldner im Verzuge ist, der Gläubiger das Pfand öffentlich verkaufen lassen; er darf in diesem Falle, wenn die verpfändeten Gegenstände einen Börsenpreis oder Marktpreis haben, den Verkauf auch nicht öffentlich durch einen Handelsmakler oder in Ermangelung eines solchen durch einen zu Versteigerungen befugten Beamten zum laufenden Preise bewirken. Von der Vollziehung des Verkaufs hat der Gläubiger den Schuldner, soweit es thunlich, sofort zu benachrichtigen; bei Unterlassung der Anzeige ist er zum Schadensersatze verpflichtet. — Vg. Opzoomer IV bl. 598 (1).

Art. 1201 (*oud*). Het staat aan de partijen vrij om, bij een uitdrukkelijk beding, overeen te komen dat, bij gebreke van voldoening der schuld, de pandhouder onherroepelijk zal zijn gemagtigd om, na eene aan den schuldenaar gedane sommatie tot voldoening. het pand, in het openbaar, naar plaatselijke gewoonten, en op de gebruikelijke voorwaarden, te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst te verhalen het beloop der op het pand geschoten penningen, met de renten en de kosten.

Art. 1200 (*oud*). .... Hij [de schuldeischer] heeft het vermogen om in regten te vorderen dat het pand hem in betaling zal verblijven tot het beloop der schuld, volgens eene door deskundigen te doene begrooting, of dat hetzelve bij openbare veiling zal worden verkocht.

Art. 1202 (*oud*). Bij beleening of inpandgeving van effecten of obligatien, kunnen de partijen, insgelijks bij uitdrukkelijk beding, overeenkomen dat, bij nalatigheid des schuldenaars om aan alle zijne verpligtingen, uit de akte van beleening of verpanding voortvloeijende, te voldoen, de beleener of pandhouder onherroepelijk zal zijn gemagtigd om, na voorafgaande sommatie, de beleende of verpande voorwerpen te doen verkoopen, en uit derzelver opbrengst alles te verhalen waartoe de beleener of pandgever zich heeft verbonden.

Courante effecten of obligatien kunnen, in dit geval, daags na de gedane sommatie, ter beurze door twee in dat vak aangestelde makelaars worden verkocht; terwijl de verkoop van niet courante effecten of obligatien in het openbaar zal moeten geschieden, met inachtneming der plaatselijke gewoonten, en op de gebruikelijke voorwaarden.

b) Vg. Voorduin IV bl. 431, III en Opzoomer IV bl. 595.

1204. Indien eene inschuld in pand gegeven is, en deze inschuld interessen opbrengt, verrekent de schuldeischer die interessen met degene welke hem mogten verschuldigd zijn.

Indien de schuld, tot welker zekerheid eene inschuld in pand gegeven is, geene interessen opbrengt, worden de interessen, die de pandhouder ontvangt, op de hoofdsom gekort. (C. 2081; B. 1198, 1199, 1201, 1202, 1286, 1804, 1755.)

1205. Zoo lang de houder het in pand gegeven goed niet misbruikt, is de schuldenaar onbevoegd om daarvan de teruggave te vorderen, voordat hij ten volle betaald hebbe, zoo wel de hoofdsom als de interessen en onkosten der schuld, voor welker zekerheid het pand gegeven is, alsmede de onkosten die tot behoud van het pand gedaan zijn.

Indien er tusschen denzelfden schuldenaar en denzelfden schuldeischer eene tweede schuld mogt bestaan, tusschen hen zelve aangegaan na het tijdstip der pandgeving, en opeischbaar vóór de betaling, of op den dag zelven van de betaling, der eerste schuld, is de schuldeischer niet gehouden zich van het pand te ontdoen, voordat hem beide schulden ten volle zijn voldaan, al mogt er zelfs geen beding gemaakt zijn om het pand voor de betaling der tweede schuld te verbinden. (C. 2082; B. 780, 1196, 1432, 2004; K. 854; Rv. 897.) *a)*

1206. Het pand is ondeelbaar *b)*, niettegenstaande de schuld onder de erfgenamen van den schuldenaar of onder die van den schuldeischer mogt deelbaar zijn.

De erfgenaam van den schuldenaar, die zijn gedeelte in de schuld betaald heeft, kan de teruggave van zijn aandeel in het pand niet vorderen, zoo lang de schuld niet ten volle is gekweten.

Wederkeerig mag de erfgenaam van den schuldeischer, die zijn aandeel in de schuld ontvangen heeft, het pand niet terug geven ten nadeele van diegenen zijner mede-erfgenamen die niet betaald zijn. (C. 2083; B. 1146, 1332 v., 1438 nº. 3.) *c)*

1207. De hier-boven gemaakte bepalingen zijn niet toepasselijk op zaken van koophandel, of op banken van leening, welke bij openbaar gezag zijn gevestigd, voor zoo verre bij het Wetboek van Koophandel, of bij de verordeningen omtrent die instellingen, bijzondere bepalingen zijn gemaakt. (C. 2084; K. 80 v., 315 nº. 2; B. v. 31 Oct. 1826 nº. 132 (Bijv. t. h. Stb. XIII, 1, 70 v.; d'Engelbronner II (1821—1830) bl. 422; Stb. 1863 nº. 148.) *d)*

a) Art. 854 ***Wetboek v. Kooph.*** De pandhouder of beleener kan alle regten uitoefenen, welke hem bij de wet zijn toegekend, even als of er geen faillissement had plaats gehad. Alle daartoe betrekkelijke sommatien, bij de wet vereischt, worden aan de curators gedaan.

De curators kunnen niet te min, met magtiging van den regter-commissaris, den pandhouder of beleener (des noods) in regten oproepen, ten einde een termijn worde bepaald, binnen welken hij zal verpligt zijn zijne regten uit te oefenen, en na verloop van welken, bij ontsteutenis, de curators zullen bevoegd zijn de verpande of beleende voorwerpen op te eischen en dezelve, behoudens het regt van den pandhouder of beleener, zelve te doen verkoopen op de wijze bij het vorige artikel omschreven. — Vg. ook *art.* 897 *B. Rv.* en zie Opzoomer IV bl 592 v.; Diephuis (2de dr.) V nº. 872 v.

b) Zie Opzoomer IV bl. 593 (4).

c) Art. 1438 *B. W.* Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

3º. Ten behoeve van dengenen die, met anderen, of voor anderen, gehouden zijnde tot voldoening van eene schuld, belang had om dezelve te voldoen.

d) Art. 1, *lid a*, ***Wetboek v. Kooph.*** Het Burgerlijk Wetboek is, voor zoo verre daarvan bij dit Wetboek niet bijzonderlijk is afgeweken, ook op zaken van koophandel toepasselijk.

Art. 315. Na de schulden in art. 313 vermeld, zijn nog op de daarbij bedoelde schepen bevoorregt:

2º. De inhoud van pand- of verbandbrieven op het schip voor gewone schulden met gelijke renten, en zulks om het even of het schip al dan niet in het bezit van den schuldeischer of van eenen derde gesteld zij.

De schulden, in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorregt zijn, dan voor zoo verre dezelve zijn bedongen bij akte houdende het beloop der schuld en der bedongen rente en ingeschreven in het register, in art. 309 vermeld.

De rang van deze bevoorregte schulden wordt geregeld door den dag der inschrijving. — Zie voorts Diephuis V nº. 844; Opzoomer IV bl. 604.

TWINTIGSTE TITEL.

Van onderzetting a) of hypotheek.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1208. Onderzetting of hypotheek is een zakelijk regt op onroerende goederen, strekkende om daaraan de voldoening eener verbindtenis te verhalen. (C. 2114; B. 584, 1179 v., 1185 n°. 1, 1195 n°. 1, 1209*b*, 1210, 1213. 1242, 1253 n°. 1; Rv. 70.) *b*)

1209. Dat regt is uit deszelfs aard ondeelbaar en gevestigd op alle de verbondene onroerende goederen in hun geheel, op elk van die goederen en op ieder gedeelte van dezelve. *c*)

De goederen blijven daarmede belast, in welke handen dezelve ook overgaan. *d*) (C. 2114; B 1012, 1147 v., 1151 v., 1206, 1242, 1245, 1254, 1332 v.; K. 297 v., 920 n°. 2.)

1210. Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:

1°. Onroerende goederen welke in den handel zijn, met derzelver toebehooren, voor zoo verre dat laatste als onroerend goed beschouwd wordt *e*); (B. 562, 563, 575, 593, 1010 v.)

2°. Het vruchtgebruik *f*) derzelve goederen en hun toebehooren; (B. 819.)

3°. De regten van opstal en erfpacht; (B. 759, 771.)

4°. De grondrenten, het zij in geld, het zij in natura verschuldigd *g*); (B. 784 v., 1219*b*.)

5°. Het tiendregt; (B. 787 v., 1219*b*.)

6°. Het regt van beklemming. (B. 1654 v. — C. 2118.)

1211. De hypotheken strekken zich uit tot alle de latere verbeteringen van het bezwaarde goed, ook tot hetgeen, door aanwas of opbouw, met hetzelve vereenigd is. (C. 2133; B. 216, 626, 643, 651 v., 656, 1210 n°. 1). *h*)

1212. Het onverdeeld aandeel in een gemeen onroerend goed kan met hypotheek worden bezwaard. Na de verdeeling van hetzelve, blijft de hypotheek alleen gevestigd op het deel dat aan den schuldenaar, die de

a) Vg. Opzoomer IV (1ste dr.) bl. 525 (2) en 611 (2); Diephuis (2e dr.) V. n°. 888.

b) „Deze bepaling onderscheidt de hypotheek kenmerkend van het pand. Maar niet van het privilegie. Om ze ook daarvan te onderscheiden, moest er bijgevoegd zijn, dat ze niet uit de wet, maar uit de daad des eigenaars geboren wordt." Opzoomer IV bl. 611 v.

c) *Art.* 1206 B. W. Het pand is ondeelbaar, niettegenstaande de schuld onder de erfgenamen van den schuldenaar of onder die van den schuldeischer mogt deelbaar zijn.

De erfgenaam van den schuldenaar die zijn gedeelte in de schuld betaald heeft, kan de teruggave van zijn aandeel in het pand niet vorderen, zoo lang de schuld niet ten volle is gekweten.

Wederkeerig mag de erfgenaam van den schuldeischer, die zijn aandeel in de schuld ontvangen heeft, het pand niet terug geven ten nadeele van diegenen zijner mede-erfgenamen die niet betaald zijn. — Vg. Opzoomer IV bl. 612 (7); Diephuis V n°. 902.

Art. 1242 B. W. De schuldeischer, die eene ingeschrevene hypotheek heeft, vervolgt zijn regt op het verbonden onroerend goed, in welke handen zich dat ook bevinde, om gerangschikt en betaald te worden volgens de orde van inschrijving.

d) „Dit is niets anders dan een gevolg der zakelijke natuur van het pandrecht, dat bij het pand in den engeren zin alleen daarom niet wordt aangetroffen, omdat dit op roerende goederen gevestigd is, wier eigenaardig karakter in ons maatschappelijk verkeer zoo iets niet toelaat." Opzoomer IV bl. 613 v.

e) Vg. Opzoomer IV bl. 615 v.; Diephuis V n°. 905.

f) „Men mag wat hier van het vruchtgebruik bepaald is, niet tot het gebruik (en de bewoning) uitstrekken." Opzoomer IV bl. 616 (3).

g) De woorden: hetzij in geld, *enz.* had men, met het oog op art. 784, kunnen weglaten.

h) „Een bepaling, die bij ons zou moeten gelden, al ware ze hier niet geschreeven, en wel daarom alleen omdat dit alles slechts een deel is van het bezwaarde goed, zoodat het van zelf in het begrip van onroerende goederen zou zijn opgesloten, waarmee art. 1210 aanvangt." Opzoomer IV bl. 615 v. (4).

onderzetting heeft verleend, is toebedeeld, behoudens de bepaling van artikel 1377. (B. 1129, 1148; Rv. 492.) *a*)

1213. Roerende goederen zijn voor geene hypotheek vatbaar. (C. 2119; B. 565 v., 1196, 1208, 1210, 2014.) *b*)

1214. Hypotheek kan niet worden gevestigd *c*) dan door hem, die de bevoegdheid heeft het bezwaarde goed te vervreemden. (C. 2124; B. 160*e*, 163, 179*b*, 195*c*, 451, 479, 484*b*, 537, 1032, 1216, 1220, 1225; K. 774; Rv. 505*d*, 711, 891.)

1215. Zij, die op een onroerend goed slechts een zoodanig regt hebben, hetwelk door eene voorwaarde is opgeschort, of in zekere gevallen kan worden ontbonden of te niet gedaan *d*), kunnen geene hypotheek toestaan, dan die aan dezelfde voorwaarden, ontbinding of tenietdoening onderworpen is. (C. 2125; B. 1032, 1299 v., 1301 v., 1304 v., 1568*c*, 1710.)

1216. Goederen van minderjarigen, van degenen die onder curatele staan, en van afwezigen, zoo lang derzelver bezit slechts bij voorraad verleend is, kunnen niet anders met hypotheek worden bezwaard, dan om de redenen, en overeenkomstig de formaliteiten, welke bij de wet zijn vastgesteld. (C. 2126; B. 364, 451, 506*c*, 537, 1214.)

1217. Hypotheek kan alleen bij notariële akte worden verleend *e*), uitgezonderd in de gevallen bij de wet uitdrukkelijk aangewezen. *f*)

De volmagt tot het verleenen van hypotheek moet bij authentieke *g*) akte worden verleden.

De voogd, de curator, de getrouwde man, of elk ander, die, uit kracht der wet of eener overeenkomst, verpligt is hypotheek te geven, kan daartoe bij vonnis worden genoodzaakt, hetwelk dezelfde kracht zal hebben alsof hij in de hypotheek hadde toegestemd, en bepaaldelijk zal aanduiden de goederen op welke de inschrijving zal geschieden.

De getrouwde vrouw, welke bij huwelijksche voorwaarden hypotheek heeft bedongen, kan, zonder den bijstand van haren man, of de magtiging van den regter, de hypothekaire inschrijvingen bewerkstelligen, en de vereischte regtsvorderingen daartoe aanleggen. *h*) (C. 2127; B. 163, 165, 167, 169, 194 v., 396, 428, 506*c*, 1220*b*, 1231 n°. 2, 1833*b*; O. 25, Stb. 1878 n°. 90, a. 5.)

1218. Uit kracht van eene overeenkomst, in een vreemd land verleden, kan geen hypotheek worden ingeschreven op goederen binnen het Koningrijk gelegen, ten ware het tegendeel bij traktaten mogt zijn bepaald. (C. 2128; A. 10; Rv. 431, 436.) *j*)

1219. De akte, waarbij hypotheek wordt gevestigd, moet bevatten *k*) eene bijzondere opgave van het bezwaarde goed, en van deszelfs aard en ligging *l*), naar aanleiding der kadastrale indeeling. *m*)

a) over de *actio Pauliana*. — Zie Opzoomer IV bl. 621 (1).

b) „Men schreef weer het Fransche wetboek na (art. 2114 en art. 2119), al was op het overtollige van art. 2119 reeds gewezen." Opzoomer IV bl. 612 (1).

c) d. i. verleend. Zie Diephuis V n°. 943.

d) „welke van die ontbinding of vernietiging de grond moge zijn. De wet maakt geen onderscheid." Opzoomer IV bl. 619 (1). Vg. het arrest van den H. R. d. d. 21 *November* 1873 (R. B. 1874 bl. 48 volgg.).

e) Zie Opzoomer IV bl. 625 (2) en 627 (1). Vg. *art.* 38 der *Notariswet*.

f) *Art.* 396 *B. W.* De hypotheek zal worden gesteld, hetzij bij de akte der benoeming van den voogd of bij zijne eedsaflegging, hetzij bij elke andere authentieke akte. — Vg. *art.* 506, *lid c.*

g) notarieele. Zie Opzoomer IV bl. 627 (2).

h) *Art.* 163, *lid a*, *B. W.* De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, kan, zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming, niets geven, vervreemden, verpanden, verkrijgen, hetzij voor niet, het zij onder eenen bezwarenden titel.

Art. 165. De vrouw kan niet in regten verschijnen zonder bijstand van haren man, al is zij buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, of eene openbare koopvrouw.

Art. 167. Wanneer de man weigert zijne vrouw te magtigen om eene akte aan te gaan, of om in regten te verschijnen, kan zij van de arrondissements-regtbank van hunne gemeene woonplaats verzoeken daartoe gemagtigd te worden. — Vg ook *art.* 169.

j) Zie Opzoomer IV bl. 627 (1), en Diephuis V n°. 925 volgg.

k) Zie Diephuis V n°. 928.

l) Vg. *art.* 1231 n°, 4 *B. W.*, en zie Opzoomer IV bl. 628 volgg.

m) d. i., volgens *art.* 37, *lid b*, *der Notariswet*

Ten aanzien van tienden en grondrenten, waaromtrent niet bepaaldelijk kan worden opgegeven welke bijzondere perceelen daarmede belast zijn, zal men met de juiste omschrijving en aanwijzing der schuldpligtige streek, gemeente of polder in de akte kunnen volstaan. *a*) (C. 2129; B. 1231, 1235 n°. 4; O. 15; Stb. 1828 n°. 52; Stb. 1838 n°. 27 en n°. 30; Stb. 1842 n°. 16, a. 4, en n°. 20, a. 37; Stb. 1877 n°. 96; Stb. 1878 n°. 90, a. 2; Stb. 1878 n°. 104.) *b*)

1220. Hypotheek kan alleen op tegenwoordige goederen worden gevestigd. Eene hypotheek op toekomstige goederen is nietig. *c*)

Indien echter de vrouw bij huwelijksche voorwaarden het vestigen van hypotheek heeft bedongen, of, in het algemeen, een schuldenaar zich heeft verpligt aan den schuldeischer hypotheek te geven, kan de man of de schuldenaar worden genoodzaakt aan zijne verpligting te voldoen, door aanwijzing ook van goederen, welke hij, na het ontstaan der verbindtenis, mogt hebben verkregen *d*). (C. 2129, 2130; B. 392, 1214, 1217, 1231, 1704.)

1221. Eene hypotheek is slechts van waarde, in zoo verre de som, waarvoor dezelve is toegestaan, zeker en bij de akte bepaald is.

Indien de schuld voorwaardelijk of derzelver hoegrootheid onbepaald is, zal de vestiging der hypotheek slechts kracht hebben tot het beloop der geschatte waarde, welke partijen gehouden zijn in de akte op te geven. *e*) (C. 2132; B. 390, 428*a*, 506*c*, 1229, 1231 n°. 3; K. 785.) *f*)

1222. De schuldeischer kan, in geen geval, eene vermeerdering van hypotheek vorderen, ten ware het tegendeel bedongen of bij de wet bepaald zij. (C. 2131; B. 394, 506*c*, 1229.) *g*)

1223. Alle bedingen, bij welke de schuldeischer gemagtigd zoude worden om zich het gehypothekeerde goed toe te eigenen, zijn nietig. *h*)

Het staat echter den eersten hypothekairen schuldeischer vrij om, bij het vestigen der hypotheek, uitdrukkelijk te bedingen, dat, bij gebreke van behoorlijke voldoening der hoofdsom, of van de betaling der verschuldigde renten, hij onherroepelijk zal zijn gemagtigd *j*) het verbonden perceel in het openbaar te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst te verhalen zoo wel de hoofdsom als de renten en de kosten. Dat beding zal op de openbare

door de opgave van de gemeente, de sectie en het nummer, waaronder elk perceel in de schrifturen van het kadaster bekend is, behoudens verdere omstandige beschrijving, indien deze door de belanghebbenden verlangd of door bestaande wetten of reglementen gevorderd wordt. — Vg. *art.* 4 *der Wet van* 4 *Juli* 1842 (*Stb.* n°. 16).

a) *Art.* 1231 n°. 4. De aanduiding van den aard en de ligging der goederen waarop de hypotheek is gevestigd, naar aanleiding der kadastrale indeeling, onverminderd het bepaalde bij het tweede lid van artikel 1219 ten aanzien van tienden en grondrenten.

Art. 37, *lid d*, *der Notariswet.* Ten aanzien van tienden en grondrenten, waaromtrent niet bepaaldelijk kan worden opgegeven, welke bijzondere perceelen daarmede zijn belast, zal de juiste omschrijving en aanwijzing der schuldpligtige streek, gemeente of polder in de akte voldoende zijn.

b) *Art.* 2129 *C. C.* Il n'y a d'hypothèque conventionnelle valable que celle qui.....

c) Zie Opzoomer IV bl. 621 volgg.; Diephuis V n°. 945 volgg.

d) „Wie, die er een oogenblik aan zou twijfelen?" Opzoomer IV bl. 624 volg. (2).

e) Deze toepassing van het in *lid a* vastgestelde beginsel „had men zonder gevaar *kunnen*, zelfs *moeten* weglaten." Opzoomer IV bl. 631 (1).

f) *Art.* 2132 *C. C.* .... si la créance résultant de l'obligation est conditionnelle pour son existence, ou indéterminée dans sa valeur, le créancier ne pourra requérir l'inscription, dont il sera parlé ci-après, que jusqu'à concurrence d'une valeur estimative par lui déclarée expressément, et que le débiteur aura droit de faire réduire, s'il y a lieu.

g) *Art.* 394, *lid a*, *B. W.* Wanneer gedurende de voogdij de gegoedheid van den minderjarige merkelijk toeneemt, zal de kantonregter, na verhoor van de personen, bij artikel 390 vermeld, bevelen dat de hypotheek worde vergroot met eene door hem te bepalen som; behoudens het beroep, waarvan in het vorige artikel gesproken wordt. — Vg. *art.* 506, *lid c.*

Art. 2131 *C. C.* Pareillement, en cas que l'immeuble ou les immeubles présents, assujettis à l'hypothèque, eussent péri, ou éprouvé des dégradations, de manière qu'ils fussent devenus insuffisants pour la sûreté du créancier, celui-ci pourra ou poursuivre dès-à-présent son remboursement, ou obtenir un supplément d'hypothèque. — Zie Voorduin IV bl. 525 volgg.

h) *Art.* 1200 *B. W.* De schuldeischer mag, ingeval de schuldenaar of de pandgever niet aan zijne verpligtingen voldoet, zich het pand niet toeëigenen. Alle hiermede strijdende beginselen zijn nietig.

j) Zie Opzoomer IV bl. 644 (2).

registers moeten worden aangeteekend *a*), en zal de veiling moeten plaats hebben op de wijze als bij artikel 1255 *b*) is voorgeschreven, met uitzondering alleen dat de tegenwoordigheid van den kantonregter niet vereischt wordt. (B. 1185 n°. 1, 1200, 1201, 1231 n°. 5; K. 858 v.; Rv. 508, 897 v.) *c*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de inschrijving der hypotheken en van den vorm der inschrijving.

1224. De inschrijving der hypothekaire verbanden moet geschieden in de daartoe bestemde openbare registers.

Bij gebreke van die inschrijving, heeft de hypotheek geene kracht hoegenaamd, zelfs niet ten opzigte van schuldeischers, die geen hypothekair verband hebben *d*). (C. 2134, 2146; B. 428*a*, 1236, 1237, 1247, 1265*a*, 1268; Stb. 1828 n°. 52, a. 23 v.; Stb. 1838 n°. 27, a. 1 v.; Stb. 1877 n°. 96; Stb. 1878 n°. 90 en 104.)

1225. De inschrijving van eene hypotheek is van onwaarde, indien dezelve gedaan is op eenen tijd, waarop, de eigendom van het goed aan eenen derde zijnde overgegaan, de schuldenaar daarop zijn eigendomsregt reeds verloren had. (C. 2146; Pr. 834, 835; B. 1214, 1217, 1224, 1227 v.)

1226. De rang der hypothekaire schuldeischers wordt bepaald naar de dagteekening hunner inschrijving, behoudens de uitzonderingen bij de twee volgende artikels vermeld.

Zij, die op denzelfden dag zijn ingeschreven, hebben gezamenlijk eene hypotheek van dezelfde dagteekening, onverschillig *e*) op welk uur de inschrijving gedaan is, al ware het ook dat het uur door den bewaarder mogt zijn aangeteekend. (C. 2134, 2147; B. 1179, 1181, 1232, 1266; Stb. 1828 n°. 52, a. 23*c* en 30.)

1227. Indien bij de koop-akte, tot waarborg van onbetaalde kooppenningen, hypotheek op het verkochte goed is bedongen *f*), en de inschrijving is geschied binnen acht vrije *g*) dagen na de overschrijving dier koop-akte op de daartoe bestemde openbare registers, zal deze hypotheek den voorrang hebben boven de hypotheken, welke de kooper, binnen dat tijdsverloop, op het goed mogt hebben toegestaan. (C. 2103 n°. 1°, 2108; B. 1225.)

a) *Art.* 1231 *B. W.* De borderellen [waarop de inschrijving geschiedt] bevatten:

5°. De bedingen, welke naar aanleiding van het vorige artikel, mitsgaders van het tweede lid van art. 1223 en van het tweede lid van art. 1254, tusschen den schuldeischer en den schuldenaar mogten gemaakt zijn.

b) „dus in het openbaar, volgens plaatselijke gebruiken, en ten overstaan van eenen openbaren ambtenaar." Zie Diephuis V n°. 975. Vg. *art.* 508 volgg. B. Rv., en de rechterlijke beslissingen in het *Rechtsg. Bijbl.* 1874, bl. 18 volgg.

Art. 858 *W. v. Kh.* In geval van het beding, bij het tweede lid van artikel 1223 des Burgerlijken Wetboeks vermeld, kan de hypothekaire schuldeischer zijne regten uitoefenen, als of er geen faillissement had plaats gehad.

Om tot den verkoop over te gaan, is hij echter verpligt, behalve de formaliteiten bij artikel 1255 van dat Wetboek voorgeschreven, den dag des verkoops aan de curators te doen beteekenen, ten minste 30 dagen vóór de toewijzing, ten ware met den verkoop reeds vóór het faillissement een aanvang ware gemaakt.

c) Deze alinea ontbreekt in het *Wetboek* van 1830; zij werd eerst in 1834, op het verlangen der Kamer, voorgedragen. — Voorduin IV bl. 527 volgg. — Vg. voorts Diephuis IV n°. 967 volgg., en Opzoomer V bl. 644 volgg.

Art. 1201, *lid a*, *B. W.* Wanneer door partijen niet anders is overeengekomen, is de schuldeischer, ingeval de schuldenaar of de pandgever niet aan zijne verpligtingen voldoet, geregtigd om na het verstrijken van den bepaalden termijn, of, indien geen vaste termijn is bepaald, na eene sommatie tot voldoening, het pand in het openbaar, naar plaatselijke gewoonten en op de gebruikelijke voorwaarden, te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst het beloop der schuld met de renten en kosten te verhalen.

d) *zelfs niet*, enz. Zie Diephuis V n°. 993 volgg.

e) Zoo *art.* 19 der *Wet van* 5 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 41) O. E. „zonder onderscheid."

f) Beter: voorbehouden. Opzoomer IV bl. 637.

g) Zie Voorduin IV, bl. 560, VII. „De dag der overschrijving van de koopacte wordt niet medegerekend." Diephuis V n°. 1012.

1228. Dezelfde bepaling is toepasselijk, indien bij akte van scheiding hypotheek is bedongen tot waarborg van hetgeen de eene deelgenoot aan den anderen, ten gevolge eener scheiding, schuldig blijft, of tot vrijwaring van het aanbedeelde goed. Ook in dat geval geven de inschrijvingen, binnen acht vrije *a*) dagen na de overschrijving der akte van scheiding, voor zoo veel dit beding betreft *b*), door den deelgenoot bewerkstelligd, den voorrang boven de hypotheken, welke de verkrijger, binnen dat tijdsverloop, op het goed mogt hebben toegestaan. (C. 2103 n°. 3°, 2109; B. 1129, 1130.)

1229. De schuldeischer, die ingeschreven is voor eene hoofdsom, welke interessen of renten voortbrengt, is geregtigd om, uiterlijk voor twee jaren en voor het loopende jaar *c*), wegens interessen of renten in denzelfden rang van hypotheek geplaatst te worden als voor zijne hoofdsom; onverminderd zijn regt om, ten aanzien van andere renten dan bij de eerste inschrijving verzekerd waren, bijzondere inschrijvingen te nemen, welke sedert derzelver dagteekening hypotheek zullen te weeg brengen. (C. 2151; B. 1205, 1221, 1248.)

1230. Indien de akte, waarbij de hypotheek is gevestigd, een uitdrukkelijk beding bevat, waarbij de schuldenaar in zijne bevoegdheid is beperkt, hetzij om het bezwaarde goed buiten toestemming der schuldeischers te mogen verhuren, het zij ten aanzien van de wijze waarop, of van den tijd gedurende welken hetzelve zal kunnen worden verhuurd, hetzij ten aanzien van de vooruitbetaling der huurpenningen, zal zoodanig beding niet alleen verbindende zijn tusschen de partijen, maar ook tegen den huurder kunnen worden ingeroepen door den schuldeischer, die zoodanig beding op de openbare registers zal hebben doen aanteekenen.

Alles onverminderd de bepalingen van artikel 1377 *d*), welke, zoo daartoe gronden zijn, door alle de schuldeischers zullen kunnen worden ingeroepen, om het even of er al dan niet eenig beperkend beding op het stuk der verhuring of vooruitbetaling gemaakt zij. (B. 1231 n°. 5, 1266 n°. 1, 1612; Rv. 505*d*.) *e*)

1231. Om de inschrijving te bewerkstelligen stelt de schuldeischer, hetzij in persoon, het zij door eenen derde, aan den bewaarder der hypotheken van den kring waarin de goederen gelegen zijn, ter hand twee, door den schuldeischer of den derde onderteekende *f*), borderellen, waarvan het eene op het uitgegeven afschrift van den titel kan gesteld worden.

Die borderellen bevatten:

1°. Eene bepaalde aanduiding van den schuldeischer en van den schuldenaar, en de opgave der woonplaats, door eerstgemelde gekozen binnen den kring van het kantoor des bewaarders. (B. 81, 1234, 1238, 1255.) *g*)

De inschrijving op de goederen van eenen overledene kan gedaan worden ten name van den overledene; *h*)

2°. De dagteekening en den aard van den regtstitel *j*), met opgave van den ambtenaar, door of ten overstaan van welken de akte is verleden,

a) Zie de vorige noot *g*), op *art.* 1227.

b) Zie Opzoomer IV bl. 687 (4).

c) Zie Opzoomer IV bl. 664 volgg.

d) over de *actio Pauliana.*

e) *Art.* 1231, *lid* 5, *B. W.* Die borderellen bevatten:

5°. De bedingen, welke, naar aanleiding van het vorige artikel, mitsgaders van het tweede lid van art. 1228 en van het tweede lid van art. 1254, tusschen den schuldeischer en den schuldenaar mogten gemaakt zijn.

f) Zie Diephuis V n°. 1026; Opzoomer IV bl. 639 (2).

g) *Art.* 2148 n°. 1 *C. C.* Les nom, prénoms, domicile du créancier, sa profession s'il en a une, et l'élection d'un domicile pour lui dans un lieu quelconque de l'arrondissement du bureau. — Zie Voorduin IV bl. 577 volgg.

h) Zie Diephuis V n°. 1028 volgg.

j) d. i. de aanwijzing van zijne hoedanigheid als vonnis of als notariëele of andere wettige akte. Zie Diephuis V n°. 1033.

of van den regter, die de te bezwaren goederen, naar aanleiding van het voorlaatste lid van artikel 1217 *a*), heeft aangeduid; (B. 396.)

3°. Het beloop der inschuld, of de begrooting der voorwaardelijke en onbepaalde regten, welke verzekerd moeten worden, mitsgaders den tijd, waarop de schuld opeischbaar is; (B. 1221*b*, 1808.)

4°. De aanduiding van den aard en de ligging der goederen, waarop de hypotheek is gevestigd, naar aanleiding der kadastrale indeeling, onverminderd het bepaalde bij het tweede lid van artikel 1219, ten aanzien van tienden en grondrenten; (O. 16, 29).

5°. De bedingen, welke, naar aanleiding van het vorige artikel *b*), mitsgaders van het tweede lid van art. 1223 *c*) en van het tweede lid van art. 1254 *d*), tusschen den schuldeischer en den schuldenaar mogten gemaakt zijn. (K. 297. — C. 2148, 2149; B. 1232, 1235, 1238, 1247, 1266, 1268; Stb. 1878 n°. 90, a. 2.)

1232. De bewaarder behoudt een der borderellen, ten einde hetzelve in zijn register in te schrijven onder de dagteekening van de overgave. Hij geeft onmiddellijk *e*) aan dengene, die de inschrijving verzocht heeft, het andere borderel terug, aan den voet van hetwelk hij den dag der overgave vermeldt Hij is eindelijk verpligt, indien zulks gevorderd wordt, uiterlijk binnen vier en twintig uren *f*), op dat borderel naderhand bij te voegen het nommer, waaronder de inschrijving in zijne registers heeft plaats gehad. Beide deze verklaringen zullen door hem worden onderteekend. (C. 2150; B. 1266; O. 17, 32; Stb. 1878 n°. 90, a. 2.) *g*)

1233. Bij het vorderen der aanteekening, waarvan in artikel 1154 *h*) gesproken wordt, zijn de schuldeischers of de legatarissen verpligt aan den bewaarder der hypotheken ter hand te stellen:

1°. Een authentiek afschrift van den eisch tot afscheiding der goederen;

2°. De dood-akte van den overledene, of een ander deugdelijk bewijs dat de regtsvordering is aangevangen binnen de zes maanden na het openvallen der nalatenschap;

3°. Twee borderellen, houdende, naar het voorschrift van artikel 1231, n°. 4, de aanduiding van den aard en de ligging der goederen, ter zijde van welke de aanteekening wordt gevorderd; en zijn de bepalingen van art. 1232 op deze borderellen toepasselijk. (C 2111; B. 1153 v., 1235, 1266.)

1234. Het is aan dengene, die eene inschrijving heeft laten doen, alsmede aan zijne vertegenwoordigers, of die uit kracht eener authentieke akte deszelfs regt verkregen hebben, geoorloofd om in het register der hypotheken de door hem gekozene woonplaats te veranderen, mits hij eene andere in

a) *Art.* 1217, *lid c*, *B. W.* De voogd, de curator, de getrouwde man, of elk ander, die, uit kracht der wet of eener overeenkomst, verpligt is hypotheek te geven, kan daartoe bij vonnis worden genoodzaakt, hetwelk dezelfde kracht zal hebben als of hij in de hypotheek hadde toegestemd, en bepaaldelijk zal aanduiden de goederen op welke de inschrijving zal geschieden.

b) beperking der bevoegdheid om te verhuren.

c) onherroepelijke volmacht tot verkoop.

d) uitsluiting van zuivering bij vrijwillige verkooping.

e) Zie Voorduin IV bl. 597 volgg.

f) Zie Diephuis V n°. 1041.

g) *Art.* 2150 *C. C.* Le conservateur fait mention, sur son registre, du contenu aux bordereaux, et remet au requérant, tant le titre ou l'expédition du titre, que l'un des bordereaux, au pied duquel il certifie avoir fait l'inscription.

h) *Art.* 1154 *B. W.* Indien de schuldeischers of legatarissen hunne regtsvordering tot afscheiding hebben aangevangen binnen den tijd van zes maanden nadat de nalatenschap is opengevallen, hebben zij de bevoegdheid om hunnen eisch in de daartoe bestemde openbare registers, ter zijde van ieder stuk onroerend goed, tot de nalatenschap behoorende, te doen aanteekenen, met dat gevolg, dat de erfgenaam, na die aanteekening, het goed niet mag vervreemden of bezwaren, ten nadeele van de regten dier eischers ten laste der nalatenschap. — Zie Opzoomer IV bl. 638 (2), die *art.* 1238 hier „geheel misplaatst" acht.

denzelfden kring kieze en aanwijze. (C. 2152; B. 82, 668, 1231 n°. 1, 1238, 1255, 1436 v.) *a*)

1235. De inschrijving kan, ter zake van verzuim der hierboven voorgeschrevene formaliteiten, niet worden vernietigd, dan alleenlijk in geval zij den schuldeischer, den schuldenaar, de schuld, of het bezwaarde goed niet op eene voldoende wijze kenbaar maken. (B. 1219, 1231 n°. 1—4.) *b*)

1236. De inschrijving doet de hypotheek stand houden zonder vernieuwing. (C. 2154; B. 1224; Stb. 1828 n°. 84; Stb. 1878 n°. 90.) *c*)

a) *Art.* 82 *B. W.* Indien het tegendeel niet bij beding is overeengekomen, kan men de voor zich gekozene woonplaats veranderen, mits de nieuwe woonplaats in dezelfde gemeente zij gelegen, en de verandering aan de wederpartij worde beteekend. — Zie Opzoomer IV bl. 640 (3).

b) Zie Voorduin IV bl. 608 volg.

c) *Art.* 2154 *C. C.* Les inscriptions conservent l'hypothèque et le privilège pendant dix années, à compter du jour de leur date; leur effet cesse, si ces inscriptions n'ont été renouvelées avant l'expiration de ce délai.

Wet van 22 *December* 1828 (*Stb.* n°. 84). Hebben goedgevonden te bepalen:

Dat, te rekenen van den 1sten Januarij 1829, de bij de nog bestaande wetgeving vereischte tienjarige hernieuwing der inschrijvingen in de hypotheekregisters zal ophouden, en alzoo alle inschrijvingen zullen kracht behouden zonder hernieuwing.... — Vg. de *Besluiten van* 1 *Augustus* 1828 (*Stb.* n°. 52) en *van* 8 *Augustus* 1838 (*Stb.* n°. 27). — Zie ook Voorduin IV bl. 604 volgg.

Wet van 5 *Juni* 1878 (*Stb.* n°. 90), *tot vernieuwing der bestaande hypothecaire inschrijvingen.*

Art. 1. Met afwijking van de bepaling van art. 1236 Burgerlijk Wetboek zijn alle bij het in werking treden dezer wet bestaande hypothecaire inschrijvingen binnen twee jaren na dat in werking treden onderworpen aan vernieuwing.

Art. 2. De aanvraag tot vernieuwing geschiedt door den schuldeischer of door een derde namens hem.

Te dien einde worden ten kantore van bewaring overgelegd twee door hem, die de aanvraag doet, onderteekende borderellen, bevattende:

1°. den woordelijken inhoud van het ingeschreven borderel, met vermelding van de dagteekening waarop en het deel en nommer waarin de inschrijving daarvan heeft plaats gehad, zoomede van de nevens die inschrijving gestelde kantteekeningen;

2°. het verlangen des schuldeischers tot geheele of gedeeltelijke vernieuwing der inschrijving, met aanduiding van den aard en de ligging der goederen waarop de hypotheek is gevestigd, naar aanleiding van de kadastrale indeeling dier goederen op het tijdstip der vernieuwing, onverminderd het bepaalde bij het tweede lid van art. 1219 Burgerlijk Wetboek, ten aanzien van tiend- en grondrenten;

3°. opgaven van de wijze waarop of van de titels uit welke de opvolgende schuldeischer regt op inschrijving heeft verkregen.

Bij de borderellen wordt overgelegd een uittreksel van den kadastralen legger, waarin bij veranderde kadastrale aanwijzing, nevens de nieuwe indeeling, de vervallen sectie en nommers, in de inschrijving vermeld, worden aangewezen.

Indien de borderellen andere kadastrale perceelen bevatten dan volgens het uittreksel van den legger uit de vervallen kadastrale perceelen zijn voortgekomen, wordt dit door den bewaarder nevens de inschrijving en tevens op de borderellen aangeteekend.

Voorts wordt gehandeld gelijk in art. 1232 Burgerlijk Wetboek is bepaald, en het uittreksel uit den kadastralen legger met een der borderellen aan hem, die de vernieuwing verzocht, teruggegeven.

Op de vernieuwde inschrijvingen zijn alle bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent de inschrijvingen van toepassing, voor zooveel daarvan bij deze wet niet uitdrukkelijk wordt afgeweken.

Art. 3. Wegens de vernieuwing der inschrijving worden geene andere kosten in rekening gebragt dan het salaris van den hypotheekbewaarder, dat, tenzij het tegendeel bedongen is, voor rekening van den schuldeischer is en bepaald wordt op de helft van het gewone salaris voor de vernieuwingen aangevraagd in het jaar 1879, op drie vierden van dat salaris voor de vernieuwingen aangevraagd in de zes eerste maanden van het jaar 1880, en op het volle salaris voor die aangevraagd in de laatste zes maanden van dat jaar.

De tot de vernieuwing vereischte borderellen worden gesteld op ongezegeld papier.

Art. 4. De vernieuwing, binnen den bij art. 1 gestelden termijn aangevraagd, verzekert aan de belanghebbenden denzelfden rang en dezelfde regten, die zij door de inschrijving verkregen hadden.

Is de vroegere inschrijving binnen dien termijn niet vernieuwd, zoo houdt zij op van kracht te zijn, kan zij niet meer worden vernieuwd en wordt zij door den bewaarder der hypotheken op het door hem af te geven afschrift of getuigschrift, bedoeld in art 1265 Burgerlijk Wetboek, niet vermeld.

De schuldeischer kan de binnen genoemden termijn niet vernieuwde inschrijving op nieuw doen bewerkstelligen overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, doch in dat geval worden de kracht en de rang bepaald naar de dagteekening der nieuwe inschrijving en is art. 3 niet van toepassing.

Art. 5. De toeziende voogd en de toeziende curator zijn op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen verpligt toe te zien, dat de hypothecaire inschrijvingen, tot zekerheid van het beheer van den voogd of den curator genomen, binnen den bij art. 1 gestelden termijn worden vernieuwd.

De getrouwde vrouw, die bij huwelijksche voorwaarden hypotheek heeft bedongen, kan, zonder bijstand van haren man of magtiging van den regter, de hypothecaire inschrijving doen vernieuwen.

Art. 6. De overschrijvingen van processen-verbaal van beslag op onroerende goederen, die krachtens art. 505 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering vóór het in werking treden dezer wet hebben plaats gehad, kunnen binnen den bij art. 1

1237. De kosten der inschrijving zijn voor rekening van den schuldenaar, indien het tegendeel niet bedongen is. (C. 2155; B. 399, 1239; Stb. 1878 n°. 90, a. 3.)

1238. De regtsvorderingen tegen de schuldeischers, waartoe de inschrijvingen aanleiding kunnen geven, moeten aangelegd worden voor de bevoegde regtbank, door middel van dagvaardingen, gedaan aan hunnen persoon, of aan de laatste woonplaats, die blijkens het register gekozen is; en zulks niettegenstaande het overlijden, het zij van de schuldeischers, het zij van degenen, bij wie zij domicilie hebben gekozen. (C. 2156; B. 81, 1231 n°. 1, 1234, 1241, 1255; Rv. 126*q*.)

DERDE AFDEELING.

Van de doorhaling a) der inschrijvingen.

1239. De inschrijvingen worden ten koste van den schuldenaar doorgehaald, of met toestemming der daartoe bevoegde belanghebbende partijen, of ten gevolge van een vonnis, het zij in het hoogste ressort gewezen, het zij in kracht van gewijsde gegaan. *b*) (C. 2157; B. 1214, 1231, 1241, 1247, 1253, 1262, 1263, 1265*b*, 1366 v.; Rv. 398, 557, 561; Stb. 1838 n°. 27, a. 15.)

1240. In beide gevallen, leggen degenen, die de doorhaling verzoeken, ten kantore van den bewaarder over eene authentieke akte, waarbij tot de doorhaling wordt gemagtigd, of een authentiek afschrift van zoodanige akte of van het vonnis, daartoe strekkende.

Bij de in het vorig lid bedoelde authentieke akte mag niemand als lasthebber optreden dan voorzien van eene schriftelijke volmagt. (C. 2158; B. 399, 1217, 1231, 1266 n°. 1 en 3; Stb. 1838 n°. 27, a. 15; Stb. 1842 n°. 20, a. 38; Rv. 561.)

Dit artikel is, aldus gewijzigd, vastgesteld bij de Wet van 5 *Juni* 1878 (Stb. n°. 89.)

1241. Indien in eene doorhaling niet wordt toegestemd, moet dezelve gevraagd worden voor de regtbank, onder welker regtsgebied de inschrijving gedaan is, ten ware die vordering ondergeschikt zij aan een geschil, hangende voor eene andere regtbank; in welk geval, de eisch tot doorhaling zal verwezen worden naar de regtbank, voor welke het hoofdgeschil aanhangig is. *c*)

Echter zal de overeenkomst, tusschen den schuldeischer en den schuldenaar aangegaan, om, in geval van geschil, de vordering voor eene door hen bepaalde regtbank te brengen, tusschen henlieden moeten nagekomen worden. (C. 2159; B. 1238, 1374, 1376; Rv. 158; Stb. 1838 n°. 27, a. 15) *d*)

gestelden termijn worden vernieuwd op het oorspronkelijk proces-verbaal van inbeslagneming, dat te dien einde door den executant of zijnen procureur aan den hypotheekbewaarder zal worden aangeboden.

Alle overschrijvingen, waarvan op het tijdstip van het verstrijken van dien termijn de vernieuwing niet is geschied of aangevraagd, vervallen van regtswege en worden ambtshalve kosteloos doorgehaald.

Art. 7 Deze wet treedt in werking den eersten Januarij 1879.

a) Zij geschiedt, volgens *art.* 15 van het *K. B. van* 8 *Augustus* 1838 (*Stb.* n°. 27), op den kant der overschrijving van het borderel door middel van eene door den bewaarder gedagteekende en onderteekende verklaring, in welke de ten kantore overgelegde bewijsstukken worden vermeld. — Vg. *art.* 1265, *lid b*, *B. W.* — Over de vraag, welk het rechtsgevolg der doorhaling is, zie Opzoomer IV bl. 660 volgg., en Diephuis V n°. 1058 volgg.

b) Zie Diephuis IV n°. 1053.

c) „*Art.* 2159 § 1 *C. C.* zegt volkomen nauwkeurig: „auquel cas, la demande en radiation doit y être *portée* ou *renvoyée*. Bij ons liet men, zonder te weten wat men deed, het eerste dier twee werkwoorden weg en sprak alleen van verwijzing.” Opzoomer IV bl. 660 (1). Zie echter ook Diephuis V n°. 1052.

d) „Hier wordt gebiedend voorgeschreven wat, in het algemeen, in het geval eener verknochte litispendente zaak, volgens *art.* 158 *B. Rv.* bij exceptie kan gevorderd worden.” Diephuis V n°. 1052.

VIERDE AFDEELING.

Van de gevolgen der hypotheken tegen derde bezitters.

1242. De schuldeischer, die eene ingeschrevene hypotheek heeft, vervolgt zijn regt op het verbonden onroerende goed, in welke handen zich dat ook bevinde, om gerangschikt en betaald te worden volgens de orde van inschrijving. (C. 2166 v.; B. 1208, 1209*b*; Rv. 493, 551 v.)

1243. De schuldeischer heeft het regt om, na gedaan bevel aan den schuldenaar, het verbonden onroerende goed onder den derden bezitter in beslag te nemen en te doen verkoopen. Hierbij, en bij de rangschikking op de opbrengst daarvan tusschen de onderscheidene schuldeischers, moeten de formaliteiten worden in acht genomen, ten opzigte van geregtelijke uitwinningen en rangschikking in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering voorgeschreven. *a*) (C. 2169; B. 1209, 1223; Rv. 493 v., 502 v., 551 v.)

1244. De derde bezitter kan zich tegen den verkoop verzetten, indien hij kan aanwijzen, dat zich alsnog in het bezit van den oorspronkelijken schuldenaar bevinden een of meer onroerende goederen, mede hypothekair voor dezelfde schuld verbonden, en klaarblijkelijk voldoende om daaraan die schuld te verhalen. In zoodanig geval kan hij, met schorsing der uitwinning van zijn eigendom, de voorafgaande uitwinning van het mede-verbonden goed onder den oorspronkelijken schuldenaar vorderen. (C. 2170 v.; B. 1868, 1870.) *b*)

1245. In geval een hypotheek is gevestigd op één onroerend goed, en een of meerdere gedeelten daarvan tot derde bezitters mogten zijn overgegaan, behoudt de schuldeischer de bevoegdheid om zijn regt op het verbonden goed, of op zoodanig gedeelte daarvan als hij raadzaam of voldoende acht, voor het geheel te doen gelden, even alsof het verbondene zich nog onverdeeld in het bezit van den schuldenaar bevond. (B 1209.) *c*)

1246. De derde bezitter, die, hetzij bij uitwinning, hetzij vrijwillig, de schuld heeft gekweten, is bevoegd, als daardoor, uit kracht der wet, in de regten des schuldeischers zijnde getreden *d*), om, na aftrek van zijn aandeel in evenredigheid tot de gezamenlijke waarde van de verbondene goederen, de verdere hypothekaire regten voor deze inschuld op de mede-verbondene goederen, of gedeelten van dezelve *e*), te doen gelden. (C 2178; B. 1012, 1152, 1252, 1438.)

1247. In de gevallen, bij de twee vorige artikelen vermeld, zal de inschrijving van de hypotheek alleen op dat goed of gedeelte van hetzelve worden doorgehaald, waarop de schuldvordering is verhaald, of waarvan de derde bezitter de schuld heeft gekweten, en op het verder verbondene niet eer dan nadat de betaald hebbende of uitgewonnen derde bezitter zijn regt, volgens het laatstvoorgaande artikel, zal hebben doen gelden, of in de doorhaling zal hebben toegestemd. Tot verzekering van zijn regt, is de gesubrogeerde schuldeischer verpligt daarvan aanteekening te laten doen op de gewone registers. (B. 1224, 1231, 1239 v., 1266.)

1248. De derde bezitter heeft altijd het regt, tot op het tijdstip der toewijzing

a) Zie *Boek* II, *Titel* III, *afd.* II: *Van het in beslag nemen van roerende goederen* (*artt.* 502—587) en *afd.* V: *Over de regeling van den voorrang en de verdeeling van den koopprijs* (*artt.* 551—563).

b) Zie de critiek dezer bepaling door Opzoomer IV bl. 645 volg. (3).

c) Dit artikel „maakt eene uitzondering op de uitzondering van *art.* 1244 en keert daarmee tot het beginsel van *art.* 1209 § 1 terug." Opzoomer t. a. p.

d) „Stellig onjuist mag het heeten, dat art. 1246 den derden bezitter voorstelt als „uit kracht der wet in de rechten des schuldeischers getreden."" Opzoomer IV bl. 648. — Vg. art. 1438. Zie ook Diephuis IV nº. 1085.

e) *de medeverbonden goederen of gedeelten van dezelve.* Hiermede wordt gedoeld „op het geval van art. 1245 tegenover dat van art. 1244. Zonder eenig nut." Opzoomer IV bl. 648 (2).

toe, om de uitwinning van het bij hem bezeten verbondene goed te doen ophouden, door de kwijting van de ingeschrevene schuld met de renten overeenkomstig artikel 1229 *a*), mitsgaders de kosten. (C. 2173; B. 1246, 1438.)

1249. Hetgeen het verbonden goed bij uitwinning meer opbrengt dan de hypothekaire lasten en kosten bedragen, wordt uitgekeerd aan den derden bezitter. (K. 877.)

1250. De erfdienstbaarheden en andere zakelijke regten, zoo wel ten laste als ten bate van het uitgewonnen goed, die door den overgang aan den derden bezitter waren te niet gegaan, herleven, nadat hetzelve aan een ander is toegewezen. (C. 2177; B. 753, 765 n°. 1, 783, 801 n°. 1, 854 n°. 3, 865.) *b*)

1251. De verminderingen, welke, door schuld of onachtzaamheid van den derden bezitter, ten nadeele der hypothekaire schuldeischers, aan het goed zijn veroorzaakt, leveren tegen denzelve eene regtsvordering tot schadeloosstelling op; hij kan de door hem gemaakte onkosten en verbeteringen niet terugvorderen, dan ten beloope van hetgeen het goed, door de verbeteringen, in waarde vermeederd is. (C. 2175; B. 1211, 1300, 1533 v.)

1252. De derde bezitter, die de hypothekaire schuld betaald, of de geregtelijke uitwinning daarvoor heeft ondergaan, heeft zijn verhaal tot vrijwaring tegen den schuldenaar. (C. 2178; B. 1012, 1152, 1244, 1246, 1438.)

VIJFDE AFDEELING.

Van het te niet gaan der hypotheken.

1253. De hypotheken gaan te niet:

1°. Door het te niet gaan der hoofdverbindtenis; (B. 1417 v.)
2°. Door des schuldeischers afstand van de hypotheek;
3°. Door geregtelijke rangschikking. *c*) (B. 1256 v.; Rv. 551 v. — C. 2180; B. 1215; K. 297.) *d*)

1254. Degene, die het bezwaarde goed heeft gekocht, hetzij bij geregtelijke uitwinning, hetzij ten gevolge eener willige verkooping voor eenen in geld bepaalden prijs, kan vorderen, dat het gekochte perceel worde ontlast van alle hypothekaire lasten, die den koopprijs te boven gaan, met inachtneming der voorschriften, bij de volgende artikelen gegeven.

De zuivering zal echter bij willige verkooping geene plaats hebben, indien

a) uiterlijk voor twee jaren en voor het loopende jaar.

b) *Art.* 758 *B. W.* Alle erfdienstbaarheden gaan te niet, wanneer het heerschende en het dienstbare erf in dezelfde hand vereenigd zijn; behoudens de bepaling van artikel 748.

c) „Het Fransche stelsel van zuivering der hypotheken, in het *Ontwerp* van 21 *October* 1824 gevolgd, moest in 1825 voor een nieuw ontwerp wijken, hetwelk, in de hoofdzaak met de tegenwoordige bepalingen overeenstemmende en zoowel bij vrijwilligen als bij geregtelijken verkoop zuivering toestaande, aangenomen en in het *Wetboek* van 1830 opgenomen werd. In 1833 werd echter een nieuw ontwerp aangeboden, waarbij hetzelfde alleen in geval van gedwongen regterlijken verkoop .... werd aangenomen.... Hiertegen werden echter onderscheidene bedenkingen gemaakt.... Dit had ten gevolge, dat bij een later ontwerp, van 24 October 1838, het tegenwoordige stelsel werd voorgedragen, en vervolgens aangenomen." Diephuis V n°. 1098 — Vg. Voorduin IV bl. 660 volgg.

d) *Art.* 1541 *Ontwerp* 1820. Pandregt gaat te niet:
1°. Door het te niet gaan der schuld;
2°. Door vermenging;
3°. Door afstand van den schuldeischer;
4°. Door het ophouden van des pandgevers herroepelijk regt op de zaak, welke hij verbonden heeft;
5°. Door het verloop van den tijd, tot welken zich de verpanding, bij de overeenkomst, of volgens de wet, bepaalt;
6°. Door de geheele vernieling, of het vergaan van het verpande goed;
7°. Door regterlijk gewijsde of verkoop bij regterlijke executie;
8°. Door verjaring. — Zie Opzoomer IV bl. 649 volgg.; Diephuis IV n°. 1095 volgg.

de partijen, bij het vestigen der hypotheek, zulks uitdrukkelijk zijn overeengekomen, en dat beding op de openbare registers is aangeteekend.

Zoodanig beding kan slechts door den eersten hypothekairen schuldeischer gemaakt worden. (B. 1257 v., 1231 n°. 5, 1260; Rv. 491 v.)

1255. In geval van willige verkooping, zal de vordering tot ontlasting niet kunnen worden gedaan, tenzij de verkooping hebbe plaats gehad in het openbaar, volgens de plaatselijke gebruiken, ten overstaan van eenen openbaren ambtenaar, en in tegenwoordigheid van den regter van het kanton, alwaar alle of het meerendeel der goederen gelegen zijn *a*); en voorts de ingeschrevene schuldeischers daarvan zijn verwittigd geworden, ten minste dertig dagen vóór de toewijzing, bij een exploit, hetwelk zal moeten worden beteekend aan de woonsteden, die de schuldeischers bij de inschrijving hebben gekozen *a*). (C. 2181 v.; A. 3; B. 1223*b*; K. 857; Rv. 508 v.)

1256. De kooper, die het genot wil hebben van het voorregt, bij artikel 1254 vermeld, is gehouden om, binnen eene maand na de toewijzing, eene geregtelijke rangschikking tot verdeeling van den koopprijs te doen openen, overeenkomstig de regelen bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering *b*) voorgeschreven. (C. 2181 v.; Rv. 551—562.)

1257. Bij de rangschikking zal de doorhaling worden bevolen van de inschrijvingen, die niet batig zijn gerangschikt.

Zoodanige inschrijvingen, die slechts voor een gedeelte batig in aanmerking komen, zullen slechts voor dat gedeelte in stand blijven, tot op de betaling toe, welke de schuldeischer dadelijk zal kunnen vorderen, zonder aanzien of de inschulden opeischbaar of niet opeischbaar zijn.

Ten opzigte van inschulden, welker geheel bedrag batig is gerangschikt, zullen de inschrijvingen gehandhaafd blijven, en de kooper tot dezelfde verpligtingen zijn verbonden, en dezelfde tijdsbepalingen en uitstellen genieten, als de oorspronkelijke schuldenaar. (B. 1304 v.)

1258. Bij het opmaken der hoegrootheid van hypothekaire inschrijvingen, zal de altijddurende rente worden berekend tegen de hoofdsom, in de akte vermeld, en, bij gebreke daarvan, tegen het twintigvoud der rente; en zullen lijfrenten of levenslange pensioenen worden berekend, en tot hoofdsom gebragt, naar gelang van den ouderdom des genieters, of van dengene, op wiens lijf de lijfrente is gevestigd, of naar den tijd, gedurende welken het genot moet duren; alles overeenkomstig de gewone waarde der lijfrenten, naar begrooting van deskundigen. (B. 1221, 1231 n°. 3, 1807 v., 1812 v.) *c*)

1259. Inschrijvingen op goederen van voogden, curators en mans, ten behoeve van minderjarigen, onder curatele gestelden, of getrouwde vrouwen, en, in het algemeen, alle inschrijvingen voor schulden, voortspruitende uit verbindtenissen, die voorwaardelijk zijn, of welker hoegrootheid onbepaald is, blijven, in zoo verre zij voor het geheel, of voor een gedeelte, batig zijn gerangschikt, ten laste van het verkochte perceel gehandhaafd, tot op het tijdstip, waarop, na het vervallen der voogdij of der curatele, de ontbinding des huwelijks, of de uitkomst van de voorwaardelijke of onbepaalde verbindtenis, zal blijken of, en tot welk beloop, de hypothekaire schuldeischers op de kooppenningen geregtigd zijn. (B. 390, 506*c*, 1217, 1257, 1260 v.; K. 785.)

1260. De kooper houdt de kooppenningen onder zich tot het beloop der som, waarmede het perceel, naar aanleiding van het vorige artikel, belast blijft; indien daaromtrent bij de veilconditiën niets anders is bepaald, is hij

a) Vg. Diephuis IV n°. 1103.

b) in de *vijfde afdeeling* van *Titel III* van *Boek II* (*artt.* 551—562).

c) *Art.* 1807 *B. W.* Het vestigen eener altijddurende rente is eene overeenkomst, waarbij de uitleener interessen bedingt, tegen betaling eener hoofdsom, welke hij aanneemt niet terug te zullen vorderen.

verpligt aan den verkooper of andere geregtigden de wettelijke rente dier som uit te keeren tot op het tijdstip der eindelijke uitbetaling van den koopschat *a*). (B. 1261, 1804; Stb. 1857 n°. 171)

1261. Indien echter de kooper, of zijne opvolgers, het perceel zoodanig verslimmeren of verwaarloozen, dat daardoor de zekerheid der geregtigden zoude kunnen verminderen of verloren gaan, hebben deze de bevoegdheid om in regten te eischen, dat de onbetaalde kooppenningen dadelijk zullen worden afgelost, en belegd, het zij in hypothekaire inschrijvingen op andere onroerende goederen, hetzij in inschrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke schuld; in beide gevallen, onder hetzelfde verband, en onder dezelfde bepalingen, alsof de kooppenningen onder den kooper, of diens opvolgers, waren verbleven; alles onverminderd de vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn.

In geval de eisch tot dadelijke aflossing, bij het vorige lid bedoeld, wordt toegewezen, zal de regter tevens eenen bekwamen persoon benoemen, die met de ontvangst der kooppenningen en de belegging zal belast zijn. (B. 1307.)

1262. Indien, in het geval van art. 1259, bij uitkomst blijkt, dat degene, te wiens behoeve de inschrijving is geschied, niets te vorderen heeft, of minder dan de oorspronkelijk ingeschrevene som, wordt het verband opgeheven, en worden de onvoldane kooppenningen uitgekeerd, hetzij ten behoeve van de hypothekaire schuldeischers, wier inschrijvingen geheel of gedeeltelijk niet batig waren gerangschikt, en zulks met inachtneming van den rang, waarin zij waren geplaatst *b*), hetzij ten behoeve van den oorspronkelijken eigenaar des perceels, of andere regthebbenden. (B. 467 v., 1263.)

1263. Indien ter zake van inschrijvingen, bij hetzelfde artikel 1259 vermeld, latere geheel of gedeeltelijk niet batig zijn gerangschikt, en alzoo moeten worden doorgehaald, zal de regter bij het vonnis van rangschikking, bevelen dat door den hypotheek-bewaarder, ambtshalve, nevens de doorhaling, op de registers worde aangeteekend dat de schuldeischers hun regt behouden op hetgeen bij uitkomst van de onbetaalde kooppenningen mogt overschieten. (B. 1231 v., 1266.)

1264. In geval, bij geregtelijke uitwinning *c*), één perceel, bevattende onderscheidene onroerende goederen, waarvan een of meer onbelast en andere met hypotheek bezwaard zijn, in zijn geheel voor éénen prijs is verkocht, zal de prijs van elk onroerend goed, naar evenredigheid van den geheelen koopprijs, ten behoeve van de op elk stuk goed ingeschreven schuldeischers, door den regter, na verhoor van deskundigen, worden bepaald. (C. 2192; Rv. 497.)

ZESDE AFDEELING.

Van de openbare bekendheid der registers, en van de verantwoordelijkheid van de bewaarders der hypotheken.

1265. De bewaarders der hypotheken zijn gehouden om aan alle degenen, die zulks verlangen, inzage *d*) te geven van hunne registers, en een afschrift uit te leveren van de akten, welke op hunne registers zijn overgeschreven *e*),

a) „Zou in eenig brein de vraag kunnen opkomen, of hij met die uitkeering nog moet voortgaan, als hij de hoofdsom niet meer onder zich heeft?" Opzoomer IV bl. 658 (1).

b) *en zulks met inachtneming*, enz. „Zou voor iemand het tegendeel denkbaar zijn?" Opzoomer t. a. p. (2).

c) *Art.* 1290 *Wetboek* 1830 luidde algemeen: in het *Ontwerp* van 1833 werd echter het artikel, overeenkomstig het toen aangenomen beginsel (zie noot *c*) op *art.* 1258), aldus beperkt voorgedragen, en nu schijnt men, bij het weder aannemen van het stelsel van 1830, verzuimd te hebben, de redactie dienovereenkomstig te wijzigen. Zie Diephuis V n°. 1108. Vg. ook Opzoomer IV bl. 655 (2). — De O. E. heeft: „regterlijke uitwinning."

d) Het Fransche artikel (2196) sprak niet van de inzage, alleen van het afschrift.

e) „Onder: „*akten welke .... zijn overgeschreven*,"

en van de bestaande inschrijvingen en aanteekeningen *a*); of wel een getuigschrift dat er geene bestaan.

In allen gevalle *b*), zijn zij verpligt, bijaldien bevorens inschrijvingen op het goed hebben bestaan, die naderhand zijn doorgehaald, van die daadzaak, zonder verdere bijzondere aanduiding, melding te maken op het door hen te geven afschrift of getuigschrift *c*). (C. 2196; B. 1254 v., 1263, 1268; Stb. 1878 n°. 90, a. 4.)

1266. Zij zijn verantwoordelijk voor de nadeelen, spruitende:

1°. Uit hunne nalatigheid in het doen van tijdige en naauwkeurige overschrijvingen, inschrijvingen, melding *d*) van beperkende bedingen en van aanteekeningen *d*), welke *d*) te hunnen kantore gevorderd zijn:

2°. Uit het verzuim om in hunne getuigschriften melding te maken van eene of meer bestaande inschrijvingen, ten ware, in het laatste geval, de misslag voortkwame uit onvoldoende opgave, die hun niet zoude kunnen worden ten laste gelegd;

3°. Uit doorhalingen, gedaan zonder dat de stukken, bij artikel 1240 *e*) vermeld, aan hen zijn overgelegd;

4°. Uit het verzuim der opgave, bij het tweede lid van het vorige artikel vermeld. (C. 2197; B. 1154, 1226, 1233, 1247, 1263, 1267.) *f*)

1267. Het onroerende goed, te welks aanzien de bewaarder, in zijn getuigschrift, één of meerdere ingeschrevene lasten mogt verzuimd hebben op te geven, is van die lasten niet ontheven *g*); behoudens de verantwoordelijkheid van den bewaarder jegens dengene, die het getuigschrift, waarin de misslag heeft plaats gehad, verlangd heeft, en onverminderd het verhaal van den bewaarder op de schuldeischers, die onverschuldigde betaling hebben genoten. *h*) (C. 2198; B. 1396; Rv. 711.)

1268. In geen geval mogen de bewaarders der hypotheken weigeren of vertragen om akten, waarbij de eigendom wordt overgedragen, over te schrijven, hypothekaire regten inteschrijven, inzage van hunne registers te geven, of verzochte getuigschriften aftegeven, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens de partijen; te welken einde, op verzoek van hen, die zulks begeeren, door eenen notaris of deurwaarder, met twee getuigen, een verslag van des bewaarders weigering of vertraging zal worden opgemaakt. (C. 2199; B. 671, 1224, 1266.) *j*)

schijnt men akten van overdragt van eigendom of andere zakelijke regten te moeten verstaan; en dan is de bepaling dienaangaande, hoe billijk en juist op zich zelve, hier echter, even als eene gelijke in *art.* 1268, minder op hare plaats." Diephuis V n°. 1123.

a) „Onder: „*aanteekeningen*" is al datgene begrepen, wat, tot aanduiding van den waren staat der hypotheken, aangeteekend is, bepaaldelijk ook dat, waarvan *art.* 1263 spreekt. Diephuis t. a. p."

b) Zie Opzoomer IV bl. 635 (1), en Diephuis V n°. 1126.

c) Zie Voorduin IV bl. 714 volgg.

d) Zie Opzoomer IV bl. 683 (2), en vg. noot *a*).

e) eene authentieke akte, waarbij tot de doorhaling wordt gemagtigd, of een authentiek afschrift van zoodanige akte of van het vonnis, daartoe strekkende.

f) *Art.* 1 *der Wet van* 30 *December* 1839 (*Stb.* n°. 58), *houdende bepaling van den duur der verantwoordelijkheid van de Bewaarders der hypotheken en het kadaster, en der scheepsbewijzen, en magtiging tot vaststelling van een tarief van derzelver salarissen.* De duur van de verantwoordelijkheid, aan de Bewaarders der hypotheken opgelegd bij art. 1226 van het Burgerlijk Wetboek, wordt bepaald op tien jaren, te weten:

Voor de verzuimen, bedoeld bij 1°. en 3°. van dat artikel, te rekenen van den dag waarop de wettelijke formaliteiten door de belanghebbenden zijn aangevraagd; en voor die bedoeld bij 2°. en 4°. van hetzelfde artikel, te rekenen van den dag der afgifte van de afschriften of getuigschriften.

De duur hunner verantwoordelijkheid, met betrekking tot de verrigtingen, welke den Bewaarders bij Ons besluit van den 21sten Junij 1836 (*Stb.* n°. 41) zijn opgelegd, wordt op denzelfden tijd bepaald. Vg. ook de *Wet van* 14 *December* 1844 (*Stb.* n°. 62), *tot vaststelling van de salarissen der bewaarders van de hypotheken, van het kadaster en van de scheepsbewijzen, gewijzigd bij die van* 30 *Mei* 1877 (*Stb.* n°. 132).

g) *Art.* 2198 *C. C.* bepaalde het tegendeel. — „Nu bij ons, anders dan volgens den *Code*, ieder, behalve het afschrift, ook inzage kan vorderen, viel het lichter, de waarde van het afschrift geringer te maken dan zij in het Fransche recht geweest was". Opzoomer IV bl. 634 volg. (1).

h) Dit is eene herhaling van *art.* 1266 n°. 2. Zie Opzoomer IV bl. 633 (2).

j) Ook deze bepaling is gedeeltelijk eene herhaling van *art.* 1266. Zie Opzoomer t. a. p.

DERDE BOEK.

VAN VERBINDTENISSEN.

EERSTE TITEL.

Van verbindtenissen in het algemeen.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1269. Alle verbindtenissen ontstaan of uit overeenkomst, of uit de wet. (B. 1349 v., 1388 v.; Rv. 129*a*.)

1270. Zij strekken om iets te geven *a*), te doen, of niet te doen. (C. 1101, 1126; B. 1271 v., 1275 v., 1344, 1350*c*.)

TWEEDE AFDEELING.

Van verbindtenissen om iets te geven.

1271. In de verbindtenis om iets te geven is begrepen de verpligting om de zaak te leveren, en voor derzelver behoud, tot op het tijdstip der levering, als een goed huisvader te zorgen.

Deze laatste verpligting is meer of minder uitgestrekt ten aanzien van zekere overeenkomsten, waarvan de gevolgen te dezen opzigte in de titels daartoe betrekkelijk aangewezen worden. (C. 1136, 1137; B. 160*d*, 443*a*, 667 v., 831, 1079, 1203*a*, 1392, 1480 v., 1510 v., 1518, 1586 n°. 1, 1596 n°. 1, 1743 v., 1776*b*, 1781 v., 1838.) *b*)

1272. De schuldenaar is jegens den schuldeischer tot vergoeding van kosten, schaden en interessen gehouden, indien hij zich in de onmogelijkheid heeft gesteld om de zaak te leveren, of voor derzelver behoud niet behoorlijk heeft gewaakt. (B. 1271, 1279 v., 1311 v., 1427, 1480.)

1273. Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor

a) Er is eene verbindtenis om te geven, „niet alleen wanneer de schuldenaar verpligt is, den eigendom eener zaak over te dragen, maar ook waar hij alleen het genot of bezit der zaak verschaffen moet." Diephuis (2e dr.) VI n°. 41.

Art. 2156 *Ontwerp* 1820. Door verpligtingen om te geven worden in dit wetboek alleen verstaan de zoodanige, welke tot betaling eener bepaalde geldsom strekken, het zij dat deze som reeds dadelijk van het begin der handeling af bepaald is, of bij eindelijke regterlijke uitspraak bepaald wordt.

b) *Art.* 1748 *B. W.* De bewaarnemer moet omtrent de bewaring der aan hem toevertrouwde zaak dezelfde zorg aanwenden, welke hij omtrent de bewaring zijner eigene zaken aanwendt.

Art. 1744. De bepaling van het voorgaande artikel moet met meerdere strengheid worden toegepast:

1°. Indien de bewaarnemer zich zelven tot de bewaring heeft aangeboden;

2°. Indien hij eenig loon voor de bewaring bedongen heeft;

3°. Indien de bewaargeving eeniglijk in het belang van den bewaarnemer geschied is;

4°. Indien uitdrukkelijk bedongen is dat de bewaarnemer voor alle soort van verzuim zoude aansprakelijk zijn.

Art. 1782. Indien de geleende zaak verloren gaat door een toeval, hetwelk degene die dezelve ter leen ontvangen heeft, door zijne eigene zaak te gebruiken, had kunnen voorkomen, of indien hij, slechts een van beide kunnende behouden, aan de zijne eenen voorrang heeft gegeven, is hij voor het verlies der andere aansprakelijk.

Art. 1888. De lasthebber is niet alleen aansprakelijk wegens kwaad opzet, maar ook wegens verzuimen welke hij bij het volvoeren van zijnen last mogt hebben gepleegd.

Niettemin wordt de verantwoordelijkheid wegens verzuimen minder streng toegepast ten aanzien van dengenen die eenen last om niet op zich neemt, dan van hem die daarvoor eenige belooning ontvangt. — Zie ook art. 1892.

rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening. (C. 1138; B. 1271 v., 1300*a*, 1311, 1427, 1480, 1496 v., 1581, 1589, 1641, 1668, 1685*a*, 1745, 1752, 1781 v., 1784.) *a*)

1274. De schuldenaar wordt in gebreke gesteld, het zij door een bevel of andere soortgelijke akte *b*), het zij uit krachte der verbindtenis zelve, wanneer deze medebrengt, dat de schuldenaar in gebreke zal zijn, door het enkel verloop van den bepaalden termijn. (C. 1139; B. 471, 1279, 1304 v., 1344, 1398, 1554, 1663, 1842, 2016; Rv. 1 v., 439*b*, 502*a*, 563*b*, 599*c*.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van verbindtenissen om iets te doen, of niet te doen.

1275. Alle verbindtenissen om iets te doen, of niet te doen, worden opgelost in vergoeding van kosten, schaden en interessen, in geval de schuldenaar niet aan zijne verpligting voldoet. *d*). (C. 1142; B. 1276, 1277, 1279 v., 1419; Rv. 585, 612 v.)

1276. Niettemin heeft de schuldeischer het regt om de vernietiging te vorderen van hetgeen strijdig met de verbindtenis verrigt is, en hij kan zich door den regter doen magtigen om, ten koste van den schuldenaar, het gedane te doen vernietigen; onverminderd de vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden bestaan. *e*) (C. 1143; B. 1275, 1277, 1279 v.) *f*)

a) *Art.* 1480, *lid a*, *B. W.* In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

Art. 1496. Indien de verkochte zaak in een zeker en bepaald voorwerp bestaat, is dezelve, van het oogenblik van den koop af, voor rekening van den kooper; hoewel de levering nog niet hebbe plaats gehad; en heeft de verkooper het regt om den prijs te vorderen. — Zie ook artt. 1497 en 1498.

Art. 1581. Indien eene zekere en bepaalde zaak, welke men beloofd had in ruiling te geven, buiten schuld van den eigenaar is verloren gegaan, wordt de overeenkomst voor vervallen gehouden, en kan degene, die van zijne zijde aan de overeenkomst voldaan heeft, de teruggave van het in ruiling gegeven goed vorderen. — Vg. l. 16 *D. de Cond. c. d. c. n. s.* (12. 4).

Art. 1589. Indien, gedurende den huurtijd, het verhuurde goed door eenig toeval geheel en al vergaan is, vervalt de huur-overeenkomst van regtswege. Indien het goed slechts ten deele vergaan is, heeft de huurder de keus om, naar gelang der omstandigheden, of eene vermindering van den huurprijs, of zelfs de vernietiging van de huur-overeenkomst, te vorderen; doch hij kan, in geen dier beide gevallen, aanspraak op schadevergoeding maken.

Art. 1685, *lid a*, *B. W.* Indien een der vennooten beloofd heeft den eigendom eener zaak in gemeenschap te zullen brengen, en deze zaak, voordat zulks geschied is, vergaat, wordt de maatschap daardoor, ten opzigte van alle de vennooten, ontbonden.

b) „ou par autre acte équivalent:" *Art.* 1139 C. C.

c) *Art.* 1139 *C. C.* Le débiteur est constitué en demeure, soit par une sommation ou par autre acte équivalent, soit par l'effet de la *convention*, lorsqu'elle *porte* que, sans qu'il soit besoin d'acte et par la seule échéance du terme, le débiteur sera en demeure. — Zie Opzoomer. *Het Burg. Wetb. — Aant. op de artt., die thans nog verklaring behoeven* op art. 1274.

d) *Art.* 2158 *Ontwerp* 1820. Door verpligtingen om te doen, worden in dit wetboek verstaan alle verpligtingen tot zoodanige prestatiën, welke iets anders ten doel hebben, dan de betaling van eene bepaalde somme gelds.

Art. 2159. Deze verpligting om iets te doen brengt altijd eene ondergeschikte verpligting van vergoeding van schade en interessen met zich, van het tijdstip af, waarop de schuldenaar aan zijne verpligting had behooren te voldoen, doch niet voldaan heeft, op de wijze en onder de bepalingen, daaromtrent in den drie-en-twintigsten titel van dit boek, omtrent vergoeding van schaden en interessen voorkomende.

Art. 2160. De bepaling in het vorig artikel belet echter geenszins, zoo lang de verschuldigde prestatie niet volkomen onmogelijk is geworden, dat de schuldenaar ook tot voldoening van die prestatie worde aangesproken, overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij de wet op de manier van procedeeren in civiele zaken bepaald is.

e) „s'il y a lieu." *Art.* 1143 *C. C.*

f) *Art.* 2166 *Ontwerp* 1820 geeft bovendien den rechthebbende de bevoegdheid, om zich, wanneer de daad, tot welker nalating een ander gehouden is, in het stellen of bouwen van iets bestaat, zoolang die daad

1277. De schuldeischer kan ook, in geval de verbindtenis niet ten uitvoer wordt gebragt, gemagtigd worden om zelf die verbindtenis te doen uitvoeren ten koste van den schuldenaar. (C. 1144; B. 1275, 1276.)

1278. Indien de verbindtenis bestaat in iets niet te doen, is degene die daartegen handelt, uit hoofde van die overtreding alleen, gehouden tot vergoeding van kosten, schaden en interessen. (C. 1145; B. 1279 v.)

VIERDE AFDEELING.

Van de vergoeding van kosten, schaden en interessen, voortspruitende uit het niet nakomen eener verbindtenis.

1279. Vergoeding van kosten, schaden en interessen, voortspruitende uit het niet nakomen eener verbindtenis, is dan eerst verschuldigd, wanneer de schuldenaar, na in gebreke te zijn gesteld, nalatig blijft om die verbindtenis te vervullen, of indien hetgeen de schuldenaar verpligt was te geven of te doen, slechts kon gegeven of gedaan worden binnen zekeren tijd, welken hij heeft laten voorbij gaan. *a*) (C. 1146; B. 1272, 1274, 1275 v., 1282 v., 1285, 1286, 1302 v., 1340, 1343, 1401 v.; Rv. 612 v.) *b*)

1280. De schuldenaar moet, indien daartoe gronden bestaan, veroordeeld worden tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo dikwijls hij niet bewijzen kan dat het niet uitvoeren of het niet tijdig uitvoeren der verbindtenis voortkomt uit eene vreemde oorzaak, die hem niet kan worden toegerekend *c*), al heeft er ook geene kwade trouw aan zijne zijde plaats gehad. (C. 1147; B. 1480*c*, 1902.)

1281. Geene vergoeding van kosten, schaden en interessen heeft plaats, indien de schuldenaar door overmagt of door toeval verhinderd is geworden om iets te geven of te doen, waartoe hij verpligt was, of iets gedaan heeft hetwelk hem verboden was. (C. 1148; B. 1145, 1480 v., 1783; K. 91, 92, 345.)

1282. De vergoeding van kosten, schaden en interessen, welke de schuldeischer regt heeft te vorderen, bestaat, in het algemeen, in het verlies hetwelk hij heeft geleden, en in de winst welke hij heeft moeten derven, behoudens de hierna vermelde uitzonderingen en wijzigingen. (C. 1149; B. 113*b*, 1639.)

1283. De schuldenaar is slechts gehouden tot vergoeding der kosten, schaden en interessen, welke men voorzien heeft of heeft kunnen voorzien, ten tijde van het aangaan *d*) der verbindtenis, ten ware het aan zijne arglist te wijten zij, dat de verbindtenis niet is nagekomen. (C. 1150; B. 1364.)

1284. Zelfs indien het niet nakomen der verbindtenis te wijten is aan de arglist van den schuldenaar, moet de vergoeding van kosten, schaden en interessen, ten opzigte van de door den schuldeischer geledene schade en de winstderving, alleenlijk datgene bevatten, hetwelk een onmiddellijk en dadelijk gevolg is van het niet nakomen der verbindtenis. (C. 1151, B. 1282, 1283.)

1285. Indien bij de verbindtenis bepaald is dat degene die in gebreke blijft om dezelve na te komen, bij wege van schadevergoeding *e*), eene zekere som

nog niet is tot stand gekomen, „tegen het inbreuk maken op het verkregen regt te verzetten door het middel van interdictie."

a) *of indien — voorbijgaan.* „Bij de niet-vervulling is hier aan den schuldenaar *culpa*, geen *mora* te wijten." Knottenbelt, *De Mora;* Amst. 1864, bl. 84.

b) „Un débiteur est tenu non seulement des dommages et intérêts du créancier, qui résultent de l'inexécution absolue de son obligation, lorsqu'il ne l'a pas accomplie; il est pareillement tenu de ceux qui résultent du retard, qu'il a seulement apporté à l'accomplir, *depuis qu'il a été mis en demeure de le faire*". Pothier, *Traité des Obligations*, n°. 169.

c) quod humano captu praevideri non potest aut cui praeviso non potest resisti.

d) Zie Diephuis VI n°. 124.

e) *„à titre de dommages-intérêts:" Art.* 1152 *C. C.* — „L'objet de cette addition est de déter-

zal betalen, kan aan de andere partij geene meerdere noch mindere som worden toegewezen. (C. 1152; B. 1340 v., 1374.) *a*)

1286. In verbindtenissen die alleen betrekkelijk zijn tot de betaling van eene zekere geldsom, bestaat de vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit vertraging in de uitvoering voortkomende, alleenlijk in de bij de wet bepaalde interessen *b*), behoudens de bijzondere regelen op den koophandel *c*) en op borgtogten *d*) betrekkelijk.

Die vergoeding van kosten, schaden en interessen is verschuldigd, zonder dat de schuldeischer eenig verlies behoeve te bewijzen.

Zij is alleenlijk verschuldigd van den dag dat dezelve in regten gevorderd is, uitgezonderd de gevallen, waarin de wet die van regtswege doet loopen. *e*) (C. 1153; Stb. 1857 n°. 171, a. 2; B. 449*c*, 471, 1144, 1322, 1343, 1398, 1551, 1663, 1755, 1793*a*, 1804, 1842, 1847, 1876; K. 192, 195 v., 448, 680.)

1287. Vervallene interessen van hoofdsommen kunnen wederom interessen opbrengen, het zij ten gevolge eener geregtelijke aanvraag, het zij krachtens eene bijzondere overeenkomst, mits de aanvraag of overeenkomst loope over interessen, ten minste voor een geheel jaar verschuldigd. *f*) (C. 1154; B. 1288.)

1288. Niettemin brengen vervallen inkomsten, als pacht- en huurpenningen, altijddurende of lijfrenten, interessen voort, van den dag dat de eisch gedaan, of de overeenkomst gesloten is.

Dezelfde regel is toepasselijk op teruggaven van vruchten en op interessen.

miner la juste application de l'article, et de marquer la différence entre la clause des dommages-intérêts, à laquelle le juge ne peut rien changer, et la clause pénale, qui est susceptible d'être réduite." *Observat. du Tribunat* (Locré, *Législ. Civ.*, XII p. 261).

a) *Art.* 1340 *B. W.* Het beding van straf is zoodanige bepaling, waarbij iemand tot zekerheid van de uitvoering eener verbindtenis tot iets bepaalds verpligt is, in geval dezelve niet nagekomen wordt.

Art. 1343, *lid a.* De bepaling van straf strekt in plaats van vergoeding van kosten, schaden en interessen, welke de schuldeischer lijdt, uit hoofde van het niet nakomen der hoofdverbintenis.

Art. 1345. De straf kan door den regter gewijzigd worden, indien de hoofdverbintenis voor een gedeelte is vervuld.

b) *Art.* 2 der *Wet* van 22 *December* 1857 (*Stb.* n°. 171). De wettelijke interesten bedragen in burgerlijke zaken *vijf*, en in handelszaken *zes ten honderd* in het jaar.

c) *Art.* 192, *lid a*, *Wetb. v. Kooph.* De retourrekening bevat de hoofdsom van den geprotesteerden wisselbrief, de protestkosten en alle andere wettige onkosten, als de provisie van den bankier en makelaar, de zegels en briefporten.

Art. 195. De interessen van de hoofdsom van den van non-betaling geprotesteerden wisselbrief zijn verschuldigd van den dag van het protest af.

Art. 196. De interessen van de protestkosten, van den herwissel en andere wettige onkosten, zijn verschuldigd van den dag af, dat de geregtelijke dagvaarding is gedaan.

d) *Art.* 1876 *B. W.* De borg die betaald heeft, heeft zijn verhaal op den hoofdschuldenaar, het zij de borgtogt met of zonder deszelfs medeweten gesteld zij. Dit verhaal heeft plaats, zoo wel ten aanzien van de hoofdsom, als van de interessen en de kosten.

Ten aanzien dier kosten heeft de borg slechts zijn verhaal, voor zoo verre hij tijdig aan den hoofdschuldenaar heeft kennis gegeven van de tegen hem gerigte vervolgingen.

De borg heeft ook verhaal tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn. —

Art. 1663. De vennoot, die eene som gelds in de maatschap moest inbrengen, en zulks niet gedaan heeft, wordt van regtswege, en zonder daartoe aangesproken te worden, schuldenaar der interessen van deze som, te rekenen van den dag waarop dezelve had behooren ingebragt te worden.

Hetzelfde geldt omtrent de geldsommen, welke hij uit de gemeene kas genomen heeft, te rekenen van den dag waarop hij dezelve tot zijn bijzonder voordeel daaruit getrokken heeft.

Alles onverminderd de vergoeding van meerdere kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn.

e) *Art.* 471 *B. W.* Het slot van rekening, door den voogd verschuldigd, zal, zonder dat zulks geëischt worde, renten dragen van den dag af dat de rekening gesloten is.

De renten van hetgeen de minderjarige aan den voogd schuldig blijft zullen niet loopen, dan van der dag der aanmaning tot betaling, en het sluiten van de rekening en verantwoordiug gedaan. — Vg. ook de artt. 449, 1144, 1398, 1551, 1663, 1842, 1847.

f) „Onbetaelde winpenningen op te hoopen tot hooftgelt ende daervan wederom winst te bedingen, is met groote reden verboden, omdat de luyden, 't gevolg niet merkende, daerdoor grondelijk worden bedorven." De Groot, *Inleid.* III, X.

Art. 2761 *Ontwerp* 1820. Het is insgelijks ongeoorloofd van eenen schuldenaar interessen van interessen te bedingen; ook zijn dezelve door hem in geenerlei geval, uit kracht van de wet, verschuldigd.

Opgeloopene en onbetaalde interessen mogen, zelfs niet naderhand, door overeenkomst der partijen, tot hoofdsom gebragt, en alzoo daarvan wederom interessen bedongen worden, tenzij de interessen reeds gedurende vijf achtereenvolgende jaren mogten zijn opgeloopen.

die door eenen derde aan den schuldeischer tot ontlasting van den schuldenaar betaald zijn. (C. 1155; B. 558*d*, 1807 v., 1812.) *a*)

VIJFDE AFDEELING.

Van voorwaardelijke verbindtenissen.

1289. Eene verbindtenis is voorwaardelijk, wanneer men dezelve doet afhangen van eene toekomstige en onzekere *b*) gebeurtenis, het zij door de verbindtenis op te schorten, totdat zoodanige gebeurtenis plaats hebbe, het zij door de verbindtenis te doen vervallen, naar mate de gebeurtenis al of niet voorvalt. (C. 1168; B. 1044, 1215, 1299, 1301, 1302, 1317, 2027*a*.)

1290. Alle voorwaarden om iets te doen dat onmogelijk, met de goede zeden strijdig, of bij de wet verboden is *c*), zijn nietig, en maken de overeenkomst, die men daarvan heeft doen afhangen, van onwaarde. *d*) (C. 1172; A. 14; B. 935)

1291. De voorwaarde om iets niet te doen *e*) hetwelk onmogelijk is, maakt de verbindtenis, onder die voorwaarde aangegaan, niet van onwaarde. (C. 1173; B. 1290.)

1292. Alle verbindtenissen zijn nietig, indien derzelver vervulling alleenlijk afhangt van den wil van dengenen die verbonden is. *f*) Indien echter de verbindtenis afhangt van eene daad, waarvan de vervulling in zijne magt staat, en die daad heeft plaats gehad, is de verbindtenis van kracht. *g*) (C. 1174; B. 226, 234, 1712.)

1293. Alle voorwaarden moeten vervuld worden op zoodanige wijze als partijen waarschijnlijk gewild en verstaan hebben. (C. 1175; B. 1379 v.) *h*)

1294. Indien eene verbindtenis afhangt van de voorwaarde dat zekere gebeurtenis binnen eenen bepaalden tijd zal plaats hebben, wordt de voorwaarde gehouden te ontbreken, indien de tijd verloopen is, zonder dat de gebeurtenis hebbe plaats gehad.

Bijaldien de tijd niet bepaald is, kan de voorwaarde altijd vervuld worden, en wordt dezelve niet gehouden te ontbreken, voordat het zeker is dat de gebeurtenis geen plaats zal hebben. (C. 1176; B. 209, 1044, 1557.)

1295. Indien eene verbindtenis afhangt van de voorwaarde dat zekere zaak binnen eenen bepaalden tijd niet zal gebeuren, is die voorwaarde vervuld, indien de tijd verloopen is, zonder dat de bedoelde zaak gebeurd zij. De voorwaarde is insgelijks vervuld, indien het, vóór het verloop van dien tijd,

a) *Art.* 2762 *Ontwerp* 1820. Het bepaalde bij het voorgaande artikel is niet toepasselijk:

1°. Op interessen, welke ten nutte van den schuldenaar, door eenen derden aan den schuldeischer zijn betaald geworden.

2°. Op huren, vruchten, renten en soortgelijke revenuën, welke niet als eigenlijk gezegde interessen kunnen beschouwd worden.

Ook gelden de voorzeide bepalingen geenszins tegen de bestendige gebruiken van den koophandel.

b) Zie beneden de noot *e*) op art. 1299.

c) „De woorden: „om iets *te doen* dat onmogelijk is," munten niet door hunne juistheid uit... Bij het onzedelijke en onwettige dreigt deze onjuistheid een zeer groot gevaar, een bevordering namelijk van datgene, welks bestrijding men bedoeld heeft." Opzoomer, op art. 1290.

d) *Art.* 935 *B. W.* In alle uiterste wilsbeschikkingen worden de voorwaarden, die onverstaanbaar of onmogelijk zijn; of die met de wetten en goede zeden strijden, voor niet geschreven gehouden.

Item si quis sub ea conditione stipuletur, quae existere non potest, veluti: si digito coelum tetigerit, inutilis est stipulatio, sed legatum sub impossibili conditione relictum nostri praeceptores proinde valere putant, ac si ea conditio adiecta non esset; diversae scholae auctores non minus legatum inutile existimant quam stipulationem, et sane vix idonea diversitatis ratio reddi potest. Gaius III § 98. — Zie Opzoomer, ad art., en de noot *j*) op art. 985.

e) Zie de noot *c*) op art. 1290.

f) *Lees:* Alle verbindtenissen, aangegaan onder eene voorwaarde, welker vervulling *enz*. .. zijn nietig.

g) Zie de noot *c*) op art. 226.

h) In conditionibus testamentorum voluntatem potius quam verba considerari oportet. *L.* 101 *pr. D. de Condit.* (35.1). Zie ook *l* 19 *pr.*, en vg. Opzoomer, ad art., en Diephuis VI n°. 149 v.

zeker is dat de gebeurtenis geen plaats zal hebben; doch wanneer er geen tijd is bepaald, is de voorwaarde niet vervuld voordat het zeker is dat de bedoelde zaak niet zal gebeuren. (C. 1177; B. 1294.)

1296. De voorwaarde wordt gehouden voor vervuld, indien de schuldenaar, die zich onder dezelve verbonden heeft, de vervulling der voorwaarde heeft verhinderd. *a*) (C. 1178; B. 936.)

1297. Indien de voorwaarde vervuld is, werkt zij achteruit, tot den tijd, waarop de verbindtenis is geboren.

Bij overlijden van den schuldeischer vóór de vervulling van de voorwaarde, gaan mitsdien *b*) deszelfs regten over op zijne erfgenamen. (C. 1179; B. 1005, 1045, 1300, 2027*b*.) *c*)

1298. De schuldeischer kan, vóór de vervulling der voorwaarde, alle middelen in het werk stellen welke tot bewaring van zijn regt noodzakelijk zijn. (C. 1180; B. 1259; K. 779 v.; Rv. 721 v.) *d*)

1299. Eene verbindtenis onder eene opschortende voorwaarde is dezoodanige welke afhangt, of van eene toekomstige en onzekere gebeurtenis, of van eene reeds gebeurde, doch aan partijen nog onbekende zaak. *e*)

In het eerste geval kan de verbindtenis niet worden ten uitvoer gebragt, dan nadat de gebeurtenis heeft plaats gehad; in het tweede geval is de verbindtenis van kracht *f*) van den dag *g*) af, dat dezelve is ontstaan. (C. 1181; B 1045, 1215, 1221, 1289, 1294 v., 1300, 1441 5°, 1499, 2027*b*.)

1300. Indien de verbindtenis van eene opschortende voorwaarde afhangt, blijft de zaak, die het onderwerp der verbindtenis uitmaakt, voor rekening van den schuldenaar, die slechts verbonden is om dezelve te leveren, wanneer de voorwaarde vervuld is.

Indien de zaak geheel en al is verloren gegaan buiten toedoen *h*) van den schuldenaar, blijft er noch van de eene, noch van de andere zijde, eenige verbindtenis bestaan.

Indien de zaak buiten toedoen *h*) van den schuldenaar in waarde is vermin-

a) Quicumque sub conditione obligatus curaverit ne conditio existeret, nihilominus obligatur. *L.* 85 § 7. *D. de Verb. Oblig.* (45.1).

b) Het woord *mitsdien* behoorde te zijn weggelaten. Het was dan ook weggelaten in art. 29 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 14).

c) *Art.* 2225 *Ontwerp* 1820. De conditie vervuld zijnde, kan de zaak, die het onderwerp der verpligting uitmaakt, gevorderd worden, en komen in dat geval niet alleen al de aanhoorigheden en aanwassen dier zaak den schuldeischer ten goede, maar heeft hij ook het regt om van den schuldenaar schadevergoeding te vorderen, wanneer de zaak door schuld of nalatigheid van dezen geheel of gedeeltelijk vergaan, of in waarde verminderd mogt zijn.

Art. 2226. Vruchten van de zaak, die het onderwerp der verpligting uitmaakt, kunnen niet gevorderd worden, dan van het oogenblik af, waarop de verpligting tot voldoening der schuld door het vervuld zijn der voorwaarde dadelijk aanwezig is, ten zij het tegendeel duidelijk blijken mogt de bedoeling des wetgevers of der overeenkomende partijen geweest te zijn.

Art. 1300, *lid a*, *B. W.* Indien de verbindtenis van eene opschortende voorwaarde afhangt, blijft de zaak die het onderwerp der verbindtenis uitmaakt voor rekening van den schuldenaar, die slechts verbonden is om dezelve te leveren, wanneer de voorwaarde vervuld is.

Art. 2027, *lid a en b*, *B. W.* Verjaring loopt niet... met betrekking tot eene inschuld welke van eene voorwaarde afhangt, zoo lang die voorwaarde niet vervuld is. — Vg. Opzoomer, op art. 1297; Goudsmit, *Pand.-Syst.*, bl. 140 (2).

d) *Art.* 1259 *B. W.* Inschrijvingen op goederen van voogden, curators en mans, ten behoeve van minderjarigen, onder curatele gestelden, of getrouwde vrouwen, en, in het algemeen, alle inschrijvingen voor schulden, voortspruitende uit verbindtenissen die voorwaardelijk zijn, of welker hoegrootheid onbepaald is, blijven, in zoo verre zij voor het geheel of voor een gedeelte, batig zijn gerangschikt, ten laste van het verkochte perceel gehandhaafd, tot op het tijdstip waarop, na het vervallen der voogdij of der curatele, de ontbinding des huwelijks, of de uitkomst van de voorwaardelijke of onbepaalde verbindtenis, zal blijken, of, en tot welk beloop, de hypothekaire schuldeischers op de kooppenningen geregtigd zijn. — Vg. ook de artt. 779 v. *Wetb. v. Kooph.*

e) *Art.* 2218 *Ontwerp* 1820. Door eene onzekere gebeurtenis wordt .... niet alleen verstaan eene zoodanige, welke nog plaats moet hebben, maar ook eene zoodanige, welke reeds dadelijk plaats heeft gehad, doch waarvan het aanwezen aan de partijen onbekend is. — „Men kan een gebeurtenis zich als toekomst denken en ze als zoodanig uitdrukken, terwijl zij inderdaad reeds buiten weten der partijen is voorgevallen." Opzoomer, op art. 1289.

f) *Lees:* zuiver.

g) *Lees:* van het oogenblik.

h) „sans la *faute*": *Art.* 1182 *C. C.* en de Fransche tekst van art. 1326 *Wetb.* 1830.

derd, heeft de schuldeischer de keus om of de verbindtenis te verbreken, of de zaak te eischen in den staat, waarin dezelve zich bevindt, zonder eenige vermindering van den uitgeloofden prijs.

Indien de zaak door toedoen *a*) van den schuldenaar in waarde is verminderd, is de schuldeischer geregtigd om, of de verbindtenis te verbreken, of de zaak te eischen in den staat waarin dezelve zich bevindt, met vergoeding van kosten, schaden en interessen. (C. 1182; B. 1273, 1279 v., 1297, 1480.) *b*)

1301. Eene ontbindende voorwaarde is de zoodanige welke, na hare vervulling, de verbindtenis doet ophouden, en de zaken weder tot den vorigen stand doet terug keeren, even als of er geene verbindtenis bestaan had.

Deze voorwaarde schort de nakoming der verbindtenis niet op; alleenlijk verpligt zij den schuldeischer om het geen hij ontvangen heeft terug te geven, in geval de bij de voorwaarde bedoelde gebeurtenis stand grijpt. (C. 1183; B. 1044, 1215, 1294 v., 1302 v., 1417, 1555 v.)

1302. De ontbindende voorwaarde wordt altijd voorondersteld in wederkeerige overeenkomsten plaats te grijpen, in geval eene der partijen aan hare verpligting niet voldoet.

In dat geval, is de overeenkomst niet van regtswege ontbonden, maar moet de ontbinding in regten gevraagd worden.

Deze aanvraag moet ook plaats hebben, zelfs indien de ontbindende voorwaarde wegens het niet nakomen der verpligting in de overeenkomst mogt zijn uitgedrukt.

Indien de ontbindende voorwaarde niet in de overeenkomst is uitgedrukt, staat het den regter vrij om, naar gelang der omstandigheden, aan den verweerder, op deszelfs verzoek, eenen termijn te gunnen om alsnog aan zijne verpligting te voldoen, welke termijn echter den tijd van ééne maand niet mag te boven gaan. (C. 1184; B. 1516, 1553, 1597, 1625, 1818, 1819.)

1303. Degene, te wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, heeft de keus om of de andere partij, indien zulks mogelijk is, tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, of derzelver ontbinding te vorderen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen. (C. 1184; B. 1279 v., 1302.) *c*)

ZESDE AFDEELING.

Van verbindtenis met tijdsbepaling.

1304. Eene tijdsbepaling schort de verbindtenis niet op, maar slechts hare uitvoering. *d*) (C. 1185; B. 1045, 1289, 1302*d*, 1344, 1787, 1800, 2027*d*.) *e*)

1305. Hetgeen slechts op tijd verschuldigd is, kan niet geëischt worden, voor dat de vervaltijd verschenen is; maar hetgeen vooraf betaald is kan niet worden terug gevorderd. (C. 1186; B. 1317, 1374, 1463*a*, 1464, 1762, 1796; K. 149, 151 v., 773.) *f*)

a) Zie noot *h*), op art. 1800.

b) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

c) Vg. Mr. D. J. Mom Visch, *Themis*, 2e *Verz.*, IX bl. 329 v.

d) *Art.* 2245 *Ontwerp* 1820 .... Eene opschortende tijdsbepaling verschilt daarin van eene voorwaarde, dat de eerstgemelde niet de verpligting zelve opschort, maar slechts de uitvoering daarvan verschuift. Zie Goudsmit, *Pand.-Syst.*, bl. 150 (1).

e) *Art.* 2027, *lid a en d*, *B. W.* Verjaring loopt niet met betrekking tot eene inschuld, welke op eenen bepaalden dag vervalt, zoo lang die dag niet verschenen is.

f) *Art.* 773 *Wetb. v. Kooph.* Alle op den dag van den aanvang des faillissements nog niet opeischbare schulden, welke de schuldenaar betaald heeft binnen de *veertig* dagen voor den bij art. 760 vermelden dag, worden in den boedel terug gebragt. — Zie Diephuis VI. nº. 204.

1306. Eene tijdsbepaling wordt altijd verondersteld bepaald te zijn ten voordeele van den schuldenaar, ten ware uit den aard van de verbindtenis zelve, of uit de omstandigheden, mogt blijken dat de tijdsbepaling ten voordeele van den schuldeischer is geschied. (C. 1187; B. 1441 n°. 4, 1808; K. 159.) *a*)

1307. De schuldenaar kan het voorregt eener bijgevoegde tijdsbepaling niet meer inroepen, wanneer hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen verklaard is, of door zijn toedoen de door hem ten behoeve van den schuldeischer gestelde zekerheid is verminderd. (C. 1188; B. 1257, 1261. 1515, 1809 n°. 2, 1818*a*, 1880; K. 155, 778 v.; Rv. 891.) *b*)

ZEVENDE AFDEELING.

Van alternatieve verbindtenissen, of van verbindtenissen die ter keuze van eene der partijen staan.

1308. In alternatieve verbindtenissen wordt de schuldenaar bevrijd door de levering van ééne der beide zaken, welke in de verbindtenis vervat zijn, maar hij kan den schuldeischer niet noodzaken om een gedeelte van de eene, en een gedeelte van de andere te ontvangen. (C. 1189, 1191; B. 1369, 1425.)

1309. De keus behoort aan den schuldenaar, indien dezelve niet uitdrukkelijk aan den schuldeischer is toegestaan. (C. 1190; B. 804, 1016, 1313, 1385. 1428, 1509.)

1310. Eene verbindtenis is zuiver en eenvoudig *c*), schoon dezelve ter keuze of op een alternatieve wijze is aangegaan, indien eene der beide beloofde zaken geen onderwerp der verbindtenis kon uitmaken. (C. 1192; B. 1313, 1368.)

1311. Eene alternatieve verbindtenis *d*) is zuiver en eenvoudig *c*), indien eene der beloofde zaken verloren gaat, of zelfs door toedoen *e*) van den

a) *Art.* 1441 *B. W.* Om zoodanig aanbod [van gereede betaling] van waarde te doen zijn, is het noodig:

4°. Dat de tijdsbepaling verschenen zij, indien dezelve ten behoeve van den schuldeischer bedongen is.

Art. 1808 *B. W.* Deze [de gevestigde of altijd durende] rente is uit haren aard aflosbaar.

Partijen kunnen alleenlijk overeenkomen dat de aflossing niet geschieden zal dan na verloop van eenen zekeren tijd, welke niet langer dan voor tien jaren mag gesteld worden, of zonder dat zij den schuldeischer vooraf verwittigd hebben op eenen zekeren, door hem bevorens vastgestelden termijn, welke echter den tijd van een jaar niet zal mogen te boven gaan.

Art. 159 *Wetb. v. Kooph.* De houder van eenen wisselbrief kan niet genoodzaakt worden de betaling vóór den vervaltijd te ontvangen.

Art. 1187 *C. C.* Le terme est toujours présumé stipulé en faveur du débiteur, à moins qu'il ne résulte de la stipulation ou des circonstances, qu'il a été aussi convenu en faveur du créancier.

b) *Art.* 155 *Wetb. v. Kooph.* Wisselbrieven worden gehouden voor vervallen, zoodra de betrokkene is gefailleerd, en kunnen door den houder, des verkiezende, dadelijk van nonbetaling worden geprotesteerd.

In dat geval, kunnen de trekker of endossanten, aangesproken wordende, de betaling uitstellen tot den vervaldag in den wissel uitgedrukt, mits inmiddels borg stellende volgens het bepaalde in art. 177.

Art. 778 *Wetb. v. Kooph.* Door het faillissement worden de nog niet vervallen schulden, ten laste van den schuldenaar loopende, opeischbaar voor zoo veel hem betreft.

Indien nogtans de schuld in jaarlijksche termijnen moest worden gekweten, of eerst na verloop van drie jaren of later kan gevorderd worden, zonder dat, in het een of in het andere geval, de schuldenaar tot het betalen van interessen gehouden was, zal de hoofdsom, waarvoor de schuldeischer in den boedel erkend wordt, door den regter worden gewaardeerd, naar gelang van derzelver daaruit voortvloeijende mindere waarde. — Vg. *art.* 891 *B. Rv.*

Art. 1188 *C. C.* Le débiteur ne peut plus réclamer le bénéfice du terme lorsqu'il a fait faillite, ou lorsque par son fait il a diminué les sûretés qu'il avait donnés par le contrat à son créancier. — Vg. art. 2250 *Ontwerp* 1820.

Art. 1809 *B. W.* De schuldenaar eener altijd durende rente kan tot de aflossing genoodzaakt worden:

2°. Indien hij verzuimt aan den geldschieter de bij de overeenkomst beloofde zekerheid te bezorgen.

Art. 1818, *lid a*, *B. W.* Degene te wiens behoeve eene lijfrente bij bezwarenden titel is gevestigd, kan de vernietiging van de overeenkomst vorderen, indien de schuldenaar hem de bedongene zekerheid voor derzelver nakoming niet bezorgt.

c) *Lees alleen*: eenvoudig.

d) Namelijk, waarbij de keus aan den schuldenaar behoort. Zie het volgende artikel.

e) *Art.* 1193 *C. C.*: par la faute.

schuldenaar niet meer kan geleverd worden. De waarde dier zaak kan niet in derzelver plaats worden aangeboden. Indien beide zaken zijn verloren gegaan, en de schuldenaar oorzaak is van het vergaan van eene van beide, moet hij de waarde betalen van die zaak, welke het laatst is te niet gegaan. (C. 1193; B. 1272, 1309, 1480 v.) *a*)

1312. Indien in de gevallen, bij het voorgaande artikel vermeld, de keus aan den schuldeischer is gelaten, en eene der zaken slechts verloren is gegaan, moet de schuldeischer, indien zulks buiten toedoen *b*) van den schuldenaar geschied is, de zaak hebben, die overgebleven is; indien het door toedoen *b*) van den schuldenaar geschied is, kan de schuldeischer of de overgebleven zaak vorderen, of de waarde van die welke verloren is gegaan.

In geval beide zaken zijn vergaan, kan de schuldeischer, indien zulks ten aanzien van beide, of zelfs van eene derzelve, aan de schuld van den schuldenaar is toe te schrijven, de waarde van de eene of van de andere vorderen, naar zijne keus. (C. 1194; B. 1272, 1309, 1480.)

1313. Dezelfde beginselen gelden zoo wel in het geval dat meer dan twee zaken in de verbindtenis zijn begrepen, als dat de verbindtenis bestaat in iets te doen of niet te doen. (C. 1196; B. 1275 v.) *c*.)

ACHTSTE AFDEELING.

Van solidaire of hoofdelijke verbindtenissen.

1314. Eene hoofdelijke of solidaire verbindtenis heeft tusschen verscheidene schuldeischers *d*) plaats, wanneer de titel *e*) uitdrukkelijk aan ieder van hen het regt geeft om de voldoening der geheele schuld te eischen, in dier voege dat de betaling, aan een hunner gedaan, den schuldenaar bevrijdt, ofschoon ook de verbindtenis uit haren aard tusschen de onderscheidene schuldeischers splitsbaar en deelbaar mogt zijn. *f*) (C. 1197; B. 1328, 1332 v., 1334, 1337, 1339.)

1315. Het staat aan de keus van den schuldenaar om den eenen of anderen der schuldeischers te voldoen, zoo lang hij niet door een van hen in regten is aangesproken.

Niettemin bevrijdt de kwijtschelding, door een der hoofdelijke schuldeischers gedaan, den schuldenaar niet verder dan voor het aandeel van dien schuldeischer. *g*) (C. 1198; B. 1475, 1894, 1954*a*, 1975*a*, 2022.)

a) Si Stichus aut Pamphilus legetur, et alter ex his vel in fuga sit vel apud hostes, dicendum erit praesentem praestari aut absentis aestimationem: totiens enim electio est heredi committenda, quotiens moram non est facturus legatario. *L.* 47 § 3 *D. de Leg.* I (30).

.... si facto debitoris alter sit mortuus, cum debitoris esset electio, quamvis interim non alius peti possit, quam qui solvi etiam potest, neque defuncti offerri aestimatio potest, si forte longe fuit vilior .... tamen si et alter servus postea sine culpa debitoris moriatur, nullo modo ex stipulatu agi poterit, cum illo in tempore, quo moriebatur, non commiserit stipulationem; sane quoniam impunita non debent esse admissa, doli actio non immerito desiderabitur. *L.* 95 § 1 *D. de Solut.* (46.3). — Vg. Opzoomer, ad art. 1311.

b) Zie noot *e*) op bl. 328.

c) *Art.* 1196 *C. C.* Les mêmes principes s'appliquent au cas où il y a plus de deux choses comprises dans l'obligation alternative.

d) Juister *art.* 1316 *B. W.* en *art.* 2208 *Ontwerp* 1820: „van de zijde der" schuldenaren of schuldeischers.

e) Hieruit schijnt te volgen, dat de actieve solidariteit niet *ex lege* ontstaan kan. Vg. Marcadé, IV n°. 603. Zie echter ook *art.* 2213 *Ontwerp* 1820 en *art.* 1318 *B. W.*

f) *Art.* 1328 *B. W.* Eene verbindtenis, schoon hoofdelijk zijnde ten aanzien van den schuldeischer, is nogtans van regtswege deelbaar tusschen de schuldenaren, welke onder elkander niet verder dan ieder voor zijn aandeel verbonden zijn.

g) „Chacun des créanciers l'étant pour le total, peut, avant qu'il ait été prévenu par les poursuites de quelqu'un de ses [co-] créanciers, faire remise de la dette au débiteur et le libérer envers tous; car de même que le paiement du total, fait à l'un des créanciers solidaires, libère le débiteur envers tous,

1316. Er heeft hoofdelijke verbindtenis van de zijde der schuldenaren plaats, wanneer zij allen verpligt zijn tot eene en dezelfde zaak *a*), zoo dat elk hunner voor het geheel kan worden aangesproken, en *b*) de voldoening, door een van hen geschied, de overige schuldenaars ten aanzien van den schuldeischer bevrijdt. (C. 1200; B. 1324, 1460, 1466*b*, 1475 v., 1976, 2020.)

1317. Eene verbindtenis kan hoofdelijk zijn, alhoewel een der schuldenaren op eene andere wijze, dan de overige, tot voldoening derzelfde zaak mogt verpligt zijn, bij voorbeeld, indien de een slechts voorwaardelijk verbonden is, terwijl de verbindtenis van den anderen zuiver en eenvoudig *c*) is, of indien de een eene tijdsbepaling heeft bedongen, welke aan den anderen niet is toegestaan. *d*) (C. 1201; B. 1289 v., 1304 v., 1323.) *e*)

1318. Geene verbindtenis wordt verondersteld hoofdelijk te zijn, ten zij zulks uitdrukkelijk bepaald zij.

Deze regel lijdt alleenlijk uitzondering in de gevallen, waarin eene verbindtenis uit kracht eener wetsbepaling voor hoofdelijk gehouden wordt. (C. 1202; B. 405*b*, 406*a*, 619*b*, 1063, 1066*b*, 1337, 1786, 1841, 1848, 1873; K. 18, 21, 146, 186*a*, 209.)

1319. De schuldeischer eener hoofdelijke verbindtenis kan diengenen der schuldenaren aanspreken, welken hij verkiest, zonder dat deze hem het voorregt van schuldsplitsing kunne tegenwerpen. (C. 1203; B. 1315, 1316, 1869 2°, 1873 v.; Rv. 68; K. 186, 878.)

1320. De vervolgingen, tegen éénen der schuldenaren gerigt, beletten den schuldeischer niet om ook tegen de overige zijn regt te doen gelden. (C. 1204; B. 1316, 1319; K. 186.) *f*)

1321. Indien de verschuldigde zaak mogt vergaan door toedoen van een of meer der hoofdelijke schuldenaren, of nadat deze in gebreke waren gesteld, zijn de overige medeschuldenaren niet ontheven van de verpligting om de waarde der zaak te betalen, doch zijn dezelve niet gehouden tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

De schuldeischer kan alleenlijk de vergoeding van kosten, schaden en interessen verhalen, zoo wel op de schuldenaren, door wier toedoen de zaak is verloren gegaan, als op degenen die in de voldoening nalatig zijn geweest. (C. 1205; B. 1272, 1279, 1346, 1480.) *g*)

1322. De eisch tot betaling van interessen, tegen een der hoofdelijke schuldenaren gedaan, maakt dat de interessen ook loopen ten aanzien van alle de overige. (C. 1207; B. 1286, 2020.) *h*)

1323. Een hoofdelijke mede-schuldenaar, in regten door den schuldeischer

de même la remise du total, qui tient lieu de paiement, faite par l'un des créanciers, doit le libérer envers tous: *Acceptilatione unius tota solvitur obligatio; l. 2 D. de duob. reis* (45.2)." Pothier n°. 260 4°.

Art. 1476 *B. W.* De kwijtschelding eener schuld, of het ontslag bij overeenkomst, ten behoeve van éénen der hoofdelijke mede-schuldenaren gegeven, bevrijdt alle de overige, ten ware zich de schuldeischer uitdrukkelijk zijne regten tegen de laatstgemelden mogt hebben voorbehouden

In welk laatste geval, hij de schuld niet verder kan invorderen, dan na aftrek van het aandeel van dengenen aan wien hij de schuld heeft kwijtgescholden.

a) *Lees*: prestatie.

b) *Beter:* maar.

c) *Lees*, *alleen :* zuiver.

d) *Lees:* of indien de een met, de ander zonder tijdsbepaling is verbonden.

e) Vg. *l.* 7. *D. de duob. reis.* (45.2).

f) *Art.* 186 *Wetb. v. Kooph.* De houder van eenen wisselbrief, die van non-betaling is geprotesteerd, is geregtigd de vergoeding van denzelven te vorderen van den acceptant, van den trekker en van alle de endossanten, als ieder voor het geheel verbonden zijnde.

Hij heeft de keus hen gezamenlijk of afzonderlijk in regten aan te spreken.

Indien hij den trekker alleen aanspreekt, zijn alle de endossanten bevrijd.

Indien hij eenen der endossanten aanspreekt, zijn de latere endossanten bevrijd.

g) Ex duobus reis eiusdem Stichi promittendi factis, alterius factum alteri quoque nocet. *L.* 18 *D. de duob. reis* (45.2).

.... si duo rei promittendi sint, alterius mora alteri non nocet. *L.* 32 § 4. *D. de Usuris* (22.1). Vg. Pothier n°. 273, 3°.

h) Zie Marcadé IV n°. 511 en Diephuis VI n°. 293 v.

aangesproken zijnde, kan zich bedienen van alle exceptien *a*), die uit den aard der verbindtenis voortvloeijen, en van alle, die hem persoonlijk eigen zijn, mitsgaders van alle dezoodanige welke aan alle de medeschuldenaren *b*) gemeen zijn.

Hij kan zich niet bedienen van zoodanige exceptien *a*), die enkel aan de personen van sommige der overige medeschuldenaren eigen zijn. (C. 1208; B. 1317, 1324, 1459 v., 1466*b*, 1476, 1884, 1976, 2020.) *c*)

1324. Indien een der schuldenaren de eenige erfgenaam wordt van den schuldeischer, of indien de schuldeischer de eenige erfgenaam wordt van een' der schuldenaren, doet deze schuldvermenging de hoofdelijke schuld niet vervallen, dan alleenlijk voor zoo veel het aandeel van dien schuldenaar of schuldeischer *d*) betreft. (C. 1209; B. 1323, 1473*a*.) *e*)

1325. De schuldeischer, in de verdeeling der schuld ten aanzien van een der mede-schuldenaren toegestemd hebbende, behoudt zijne hoofdelijke vordering tegen de overige, doch onder aftrek van het aandeel van den schuldenaar, welken hij van de hoofdelijke verbindtenis ontslagen heeft. (C. 1210; B. 1339.) *f*)

1326. Een schuldeischer, die het aandeel van een der schuldenaren afzonderlijk ontvangt, zonder bij de kwijting zijn hoofdelijk regt, of zijne regten in het algemeen, voor te behouden, doet geenen afstand van zijn hoofdelijk regt, dan alleen met betrekking tot dezen schuldenaar.

Een schuldeischer, wordt niet geacht den schuldenaar van zijne hoofdelijke verbindtenis te hebben ontslagen, indien hij van denzelven eene gelijke som ontvangt als zijn aandeel in de schuld bedraagt, indien de kwijting niet met zoo vele woorden inhoudt dat het ontvangene voor zijn aandeel strekken zal.

Hetzelfde geldt ook omtrent den eisch tegen een der mede-schuldenaren enkel voor zijn aandeel gedaan, zoo lang deze schuldenaar in den eisch niet heeft toegestemd, of daarop geene regterlijke veroordeeling gevolgd is. (C. 1211; B. 1325.) *g*)

1327. Een schuldeischer, die afzonderlijk en zonder voorbehouding het aandeel van een der mede-schuldenaren in achterstallige renten of interessen eener schuld ontvangt, verliest zijn hoofdelijk regt slechts ten aanzien der vervallene renten of interessen, en niet ten opzigte van degene welke nog vervallen moeten, of van de hoofdsom, ten ware de afzonderlijke betaling gedurende tien achtereenvolgende jaren mogt hebben plaats gehad. (C. 1212; B. 1430.) *h*)

1328. Eene verbindtenis, schoon hoofdelijk zijnde ten aanzien van den schuldeischer, is nogtans van regtswege deelbaar tusschen de schuldenaren, welke onder elkander niet verder dan ieder voor zijn aandeel verbonden zijn. (C. 1213; B. 1319, 1334.)

1329. De mede-schuldenaar eener hoofdelijke verbindtenis, die de geheele schuld voldaan heeft, kan van de overige niet meer terug vorderen dan het aandeel van ieder hunner bedraagt. *j*)

a) *Lees*: middelen.

b) *Lees*: schuldenaren.

c) Vg. Pothier n°. 274 v.; Marcadé IV n°. 612 v.; Diephuis VI n°. 287 v.

d) *of schuldeischer.* „Deze woorden . . . . schijnen mij geen gezonden zin op te leveren.... Heeft misschien de wetgever het geval voor den geest gehad, maar niet uitgedrukt, dat een der hoofdelijke schuldeischers ten aanzien der verbindtenis eenige erfgenaam wordt van den schuldenaar, of deze eenige erfgenaam van een der hoofdelijke schuldeischers?" Diephuis VI n°. 312.

e) *Art.* 1473, *lid c, B. W.* De schuldvermenging, welke in den persoon van een der hoofdelijke schuldenaren plaats heeft, strekt niet verder tot voordeel zijner hoofdelijke mede-schuldenaren, dan voor het aandeel in de schuld waarvoor hij zelf schuldenaar was.

f) Vg. *l.* 18 *Cod. de Pactis* (2.3); Pothier n°. 277 en Marcadé IV n°. 619.

g) Zie Pothier, t. a. p. — „L'article précédent nous a parlé de la remise de la solidarité accordée expressément; celui-ci s'occupe de la remise tacite, qui produit, ni plus ni moins, les mêmes effets." Marcadé IV n°. 621.

h) Pothier n°. 279; Marcadé IV n°. 622.

j) *Art.* 1438 *B W.* Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

3°. Ten behoeve van dengenen die, met anderen,

Indien een van hen onvermogend is om te betalen, wordt het verlies, door zijn onvermogen veroorzaakt, ponds ponds gelijk verdeeld tusschen de overige schuldenaren die betalen kunnen en dengenen die de schuld voldaan heeft. (C. 1214; B. 1149, 1150, 1328, 1438 n°. 3, 1873, 1874, 1878, 1881.)

1330. In geval de schuldeischer een der schuldenaren van deszelfs hoofdelijke verbindtenis heeft ontslagen, en een of meer der overige schuldenaren onvermogend zijn geworden, wordt het aandeel der onvermogende ponds ponds gelijk omgeslagen over alle de schuldenaren, zelfs over degenen die bevorens van de hoofdelijke verbindtenis zijn ontslagen. (C. 1215, 1325 v., 1329.) *a*)

1331. Indien de zaak, waarvoor verscheidene personen zich als hoofdelijke mede-schuldenaren hebben verbonden, slechts een van hen aangaat, zijn zij wel ieder voor het geheel aan den schuldeischer verbonden, maar onder elkander worden zij beschouwd als borgen voor dengenen wien de zaak betreft, en moeten dienvolgens door denzelven worden schadeloos gesteld. (C. 1216; B. 1328, 1873, 1876 v.) *b*)

NEGENDE AFDEELING.

Van deelbare en ondeelbare verbindtenissen.

1332. Eene verbindtenis is deelbaar of ondeelbaar, naar mate dezelve tot onderwerp heeft of eene zaak die in de levering *c*), of eene daad die in de uitvoering *c*) al of niet vatbaar is, het zij voor ligchamelijke, het zij voor onligchamelijke verdeeling. (C. 1217; B. 737, 741, 775, 786, 939, 1200, 1335, 1563 v., 1758.)

1333. Eene verbindtenis is ondeelbaar, ofschoon de zaak of daad, welke zij tot onderwerp heeft, uit haren aard deelbaar zij, indien de strekking der verbindtenis dezelve niet vatbaar maakt voor eene gedeeltelijke uitvoering. (C. 1218; B. 1206, 1336 n°. 5.) *d*)

of voor anderen, gehouden zijnde tot voldoening van eene schuld, belang had om dezelve te voldoen. — Vg Pothier n°. 281; Toullier, *Le droit civil Franç.* VII n°. 163.

Over de vraag, of men in ons geval subrogatie bedingen kan, vg. Opzoomer, ad art, die haar *bevestigend* beantwoordt, en Marcadé IV n°. 624, en Diephuis VI n°. 316, die *ontkennend* antwoorden.

a) Vg. Pothier n°. 275: Marcadé IV n°. 625; Diephuis VI n° 324, en Opzoomer ad art.

b) Deze bepaling, die een geval betreft, waarin de regel van art. 1328 niet kan doorgaan, bevestigt de juistheid der uitspraak van Windscheid, *Lehrb. d. Pandektenr.* II § 294: „Unterliegt der Gläubiger, welcher das Ganze eingefordert hat, dem Rückgriff seiner Mitgläubiger auf Herausgabe eines verhältnissmässigen Theils des Eingeforderten, und hat umgekehrt der Schuldner, welcher das Ganze geleistet hat, einen Rückgriff gegen seine Mitschuldner auf Ersatz eines verhältnissmässigen Theils des Geleisteten? Auf diese Frage gibt die Correalobligation als solche keine Antwort; es kommt auf das derselben zu Grunde liegende materielle Rechtsverhältnisz an."

c) In het stelsel onzer wet, die de deelbaarheid of ondeelbaarheid der verbintenis van de deelbaarheid of ondeelbaarheid van het voorwerp der prestatie laat afhangen, had men de woorden: „die in de levering" en „die in de uitvoering" moeten weglaten. Zij kunnen aanleiding geven tot verwarring met art. 1336. Zie Marcadé IV n°. 631. De deelbaarheid of ondeelbaarheid der verbindtenis wordt echter niet bepaald door het voorwerp der prestatie, maar door haren inhoud. „Je nachdem die Leistung theilbar oder untheilbar ist, ist es auch das auf die Leistung gerichtete Forderungsrecht." Windscheid, t. a. p., § 253.

d) Dumoulin en Pothier onderscheiden drie soorten van ondeelbaarheid: *a. individuum natura vel contractu* (die van ons art. 1332); *b. individuum obligatione* (die van art. 1333); *c. individuum solutione* (die van art. 1336). De voorbeelden van de tweede soort van ondeelbaarheid, die Pothier (n°. 293) geeft, behooren echter tot de eerste soort omdat de deelbaarheid of ondeelbaarheid der verbintenis niet, zooals ook hij meent, van het object der prestatie, maar van haren inhoud afhangt. Vg. *l.* 72 *D. de Verb. Oblig.* (45.1) Naast deze eerste soort van ondeelbaarheid, die *individuum natura* zou moeten heeten, kan echter eene andere staan, waarvoor de naam *individuum contractu vel lege* zou passen, te weten, wanneer de uit haren aard deelbare verbintenis toch, naar de bedoeling der partijen of door wetsbepaling, als ondeelbaar wordt beschouwd. Het is deze tweede soort van ondeelbaarheid, die ons slecht geredigeerde artikel op het oog schijnt te hebben. Vg. Marcadé IV n°. 634, en *l.* 85 § 6 *de Verb. Oblig.* (45:1). Zie ook art. 2194 *Ontwerp* 1820, en vooral art. 2195: De ondeelbaarheid eener

1334. Het hoofdelijke eener verbindtenis geeft aan dezelve geenszins het kenmerk van ondeelbaarheid. (C. 1219; B. 1319, 1328, 1337 v., 2020*b*.)

1335. De verbindtenis, die voor verdeeling vatbaar is, moet tusschen den schuldenaar en den schuldeischer worden ten uitvoer gebragt, even als of dezelve ondeelbaar was; de deelbaarheid is slechts van toepassing ten opzigte van hunne erfgenamen *a*), die de schuld niet kunnen vorderen, of die niet verpligt zijn dezelve te voldoen, dan alleenlijk voor het aandeel waarvan zij erfgenamen zijn, of waartoe zij gehouden zijn, als vertegenwoordigende den schuldeischer of den schuldenaar. *b*) (C. 1220; B. 1146 v., 1206, 1347, 1348, 1426, 1563 v., 1758.)

1336. Het beginsel, in het vorige artikel vastgesteld, lijdt uitzondering opzigtelijk de erfgenamen van den schuldenaar: *c*)

1°. In geval het eéne hypothekaire schuld betreft; *d*) (B. 1147 v., 1151, 1209, 1242.)
2°. Wanneer de schuld in eene bepaalde zaak bestaat; *e*) (B. 1129.)
3°. Ten opzigte van eene alternatieve schuld van zaken, ter keuze van den schuldenaar *f*), indien eene dier zaken ondeelbaar is; (B. 1308, 1309.)
4°. Indien bij den titel een der erfgenamen alleen met de uitvoering der verbindtenis belast is *g*); (B. 1006, 1014.)
5°. Indien, het zij uit den aard der verbindtenis, het zij van de zaak die daarvan het onderwerp uitmaakt, het zij uit het oogmerk hetwelk men zich in de overeenkomst heeft voorgesteld, blijkbaar is; dat het de bedoeling der handelende partijen geweest is, dat de schuld niet bij gedeelten zoude kunnen voldaan worden. *h*) (B. 1333.)

In de drie eerste gevallen, kan de erfgenaam, die in het bezit is van de

verpligting wordt niet ondersteld, maar wordt integendeel elke verpligting voor deelbaar gehouden, wanneer niet het tegendeel, hetzij *uit den aard der zaak*, hetzij *uit de bedoeling der handeling of der wet* duidelijk blijkbaar is.

a) „Si le Code, après Pothier, n'a parlé que du cas d'héritiers multiples, succédant au débiteur ou au créancier, c'est parceque ce cas est le plus fréquent, mais la règle s'applique évidemment toutes les fois, qu'il y a, peu importe par quelle cause, pluralité de créanciers ou de débiteurs." Marcadé IV n°. 637.

b) *dan alleenlijk*, enz. „Het Fransche regt kende „des héritiers légitimes, qui sont saisis de plein droit des biens du défunt" (*art.* 724 *C. C.*), en tevens algemeene opvolgers, die niet van regtswege in dat bezit traden, dan in het éene geval, dat er geen wettelijke erfgenamen waren (*art.* 1006 *C. C.*). Beide de verschillende termen van art. 1220 („que pour les parts dont ils sont saisis ou dont ils sont tenus comme représentant le créancier ou le débiteur") waren dus noodig, om hen te kenmerken, die als opvolgers van den overledene zijne schulden moesten betalen of zijne regten konden uitoefenen. Maar bij ons was men in artt. 880 en 1002 van dat Fransche stelsel afgeweken, en had aan alle opvolgers van den overledene, die in zijne regten en verpligtingen traden, het bezit van regtswege, de saisine, toegekend. Hier reeds scheen men die afwijking vergeten, en nam, door blindelings te vertalen, woorden op, die inderdaad geen zin hebben." Opzoomer, ad art. 1335.

c) Vg. *l.* 15 *D. de leg.* II. (31), *l.* 2 § 1 en *l.* 85 § 4 *D. de Verb. Oblig.* (45.1): Pro parte autem peti, solvi autem nisi totum non potest, veluti cum stipulatus sum hominem incertum, nam petitio eius scinditur; solvi vero nisi solidus non potest; alioquin in diversis hominibus recte partes solventur, quod non potuit defunctus facere, ne, quod stipulatus sum, consequar. Idem iuris est, et si quis decem millia aut hominem promiserit. — Naar aanleiding hiervan Pothier n°. 295: „Il y a une troisième espèce d'indivisibilité, qu'on appelle *individuum solutione tantum*. C'est celle qui ne concerne que le paiement de l'obligation, et non l'obligation même, lorsque la chose due est par elle-même divisible et susceptible de parties, et peut-être due pour parties, soit aux différens héritiers du créancier, soit par les différens héritiers du débiteur, mais ne peut être payée par parties." Dit *individuum solutione*, tot de erfgenamen van den schuldenaar beperkt, is uit Pothier in *art.* 1221 *C. C.* en in ons art. overgegaan.

d) Pothier, n°. 301.

e) Pothier, n°. 302, 303.

f) De Officieele editie heeft verkeerdelijk *schuldeischer*, hetwelk geen zin geeft; de schuldeischer toch, die de keus had, houdt die ook na den dood des schuldenaars, en kan dus, zoo hij wil, de ondeelbare zaak kiezen. Waarin ligt dus hier de uitzondering? Maar art. 67 n°. 3 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 14) heeft *schuldenaar*. Zoo heeft onze bepaling, even als Pothier n°. 313, een geheel ander geval op het oog, namelijk dat van eene alternatieve schuld van twee deelbare zaken, waarbij de keus aan den schuldenaar is. „Par exemple, si celui qui est débiteur d'une telle maison, ou d'une somme de 6000 livres, laisse deux héritiers, l'un des héritiers ne sera pas admis à payer la moitié d'une de ces deux choses, jusqu'à ce que l'autre héritier paie aussi l'autre moitié de la même chose." Vg. Marcadé IV n°. 641 3°.

g) Pothier, n°. 308, 314.

h) Pothier, n°. 316. Deze bepaling nadert tot die van art. 1333, maar het beginsel is hier beperkt tot de erfgenamen van den schuldenaar.

verschuldigde zaak, of van het goed dat voor de schuld met hypotheek belast is, voor het geheel vervolgd worden op de verschuldigde zaak, of op het met hypothéek bezwaarde goed, behoudens zijn verhaal op zijne mede-erfgenamen.

In het vierde geval, kan de erfgenaam die alleen met de schuld belast is, en in het vijfde geval kan ook ieder erfgenaam voor het geheel, worden vervolgd, behoudens het verhaal van laatstgemelden *a*) op zijne mede-erfgenamen. (C. 1221; B. 1012, 1149, 1151.)

1337. Een iegelijk dergenen die gezamenlijk tot eene ondeelbare schuld verpligt zijn, is voor het geheel derzelve aansprakelijk, al ware het ook dat de verbindtenis niet hoofdelijk mogt zijn aangegaan. *b*) (C. 1222; B. 1206, 1209, 1316, 1333.)

1338. Hetzelfde geldt ook omtrent de erfgenamen van dengenen die tot eene zoodanige verbindtenis gehouden is. (C. 1223; B. 1148 v., 1346.)

1339. Ieder erfgenaam van den schuldeischer kan de uitvoering eener ondeelbare verbindtenis in derzelver geheel vorderen.

Geen hunner alleen mag de geheele schuld kwijtschelden, noch de waarde ontvangen, in plaatse van de zaak.

Indien slechts een der erfgenamen de schuld heeft kwijtgescholden, of de waarde der zaak ontvangen, mag zijn mede-erfgenaam de ondeelbare zaak niet vorderen, ten zij in rekening brengende het aandeel van den mede-erfgenaam die de schuld kwijtgescholden of de waarde ontvangen heeft. (C. 1224; B. 1314, 1325, 1421, 1474 v., 1563 v., 1758.) *c*)

TIENDE AFDEELING.

Van verbindtenissen onder beding van straf of poenaliteit.

1340. Het beding van straf is zoodanige bepaling waarbij iemand tot zekerheid van de uitvoering eener verbindtenis tot iets bepaalds verpligt is, in geval dezelve niet nagekomen wordt. (C. 1226; B. 1279, 1285.)

1341. De nietigheid der hoofdverbindtenis maakt ook het beding van straf nietig.

De nietigheid van het beding van straf heeft geenszins die der hoofdverbindtenis ten gevolge. (C. 1227; B. 1351, 1353*a*.)

1342. De schuldeischer kan, in plaats van de straf te vorderen tegen den schuldenaar die in gebreke is, de nakoming der hoofdverbindtenis eischen. (C. 1228; B. 1271, 1275, 1276, 1277.)

1343. De bepaling van straf strekt in plaats van vergoeding van kosten, schaden en interessen, welke de schuldeischer lijdt, uit hoofde van het niet nakomen der hoofdverbindtenis.

Hij kan niet te gelijk de hoofdschuld en de straf vorderen, ten ware de

a) Art. 1221 *C. C.*, *in fine*. Dans le quatrième cas, l'héritier seul chargé de la dette, et dans le cinquième cas, chaque héritier peut aussi être poursuivi pour le tout; sauf son recours contre ses cohéritiers.

In beide (4de en 5de) gevallen moet de erfgenaam natuurlijk verhaal hebben.

b) Het woord *aangegaan* komt niet voor in art. 68 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 14).

c) Zie Pothier n°. 327 v.

Art. 1224 *C. C.* Chaque héritier du créancier peut exiger en totalité l'exécution de l'obligation indivisible. Il ne peut seul faire la remise de la totalité de la dette; il ne peut recevoir seul le prix au lieu de la chose. Si l'un des héritiers a seul remis la dette ou reçu le prix de la chose, son cohéritier ne peut demander la chose indivisible qu'en tenant compte de la portion du cohéritier qui a fait la remise ou qui a reçu le prix.

Art. 1225. L'héritier du débiteur, assigné pour la totalité de l'obligation, peut demander un délai pour mettre en cause ses cohéritiers, à moins que la dette ne soit de nature à ne pouvoir être acquittée que par l'héritier assigné, qui peut alors être condamné seul, sauf son recours en indemnité contre ses cohéritiers.

Art. 1225 *C. C.* werd bij ons niet overgenomen, „omdat", zeide de Regeering, „zulks tot de manier van procederen behoort: vg. art. 68 en volgg. *Wetb. v. Burg. Regtsv.*" — Voorduin V blz. 46 v. — Vg. ook art. 1565 *B. W.*

laatstgenoemde enkel op de eenvoudige vertraging mogt gesteld zijn. *a*) (C. 1229; B. 1279, 1285, 1348.)

1344. Het zij de oorspronkelijke verbindtenis al of niet eene tijdsbepaling bevatte, binnen welke dezelve moest uitgevoerd zijn, is de straf niet verbeurd dan wanneer degene die verbonden is om iets te geven, of om iets te ontvangen, of wel om iets te doen, daarin nalatig *b*) gebleven is. (C. 1230; B. 1274, 1279, 1281, 1286, 1304.)

1345. De straf kan door den regter gewijzigd worden, indien de hoofdverbindtenis voor een gedeelte is vervuld. (C. 1231; B. 1285.) *c*)

1346. Indien de oorspronkelijke verbindtenis, met bepaling van straf, eene ondeelbare zaak betreft, is de straf verschuldigd door de overtreding van een' enkelen der erfgenamen van den schuldenaar; en dezelve kan gevorderd worden, het zij voor het geheel van dengenen die tegen de verbindtenis gehandeld heeft, het zij van ieder der mede-erfgenamen voor zijn aandeel, behoudens derzelver verhaal op dengenen die veroorzaakt heeft dat de straf verbeurd is; alles onverminderd de regten der hypothekaire schuldeischers. (C. 1232; B. 1209, 1242, 1321, 1337.) *d*)

1347. Indien de oorspronkelijke verbindtenis, onder bepaling van straf, deelbaar is, wordt de straf slechts verbeurd door dengenen der erfgenamen van den schuldenaar, die tegen dezelve verbindtenis handelt, en alleen voor zooverre zijn aandeel in de hoofdverbindtenis betreft, zonder dat er eenige regtsvordering kunne bestaan tegen degenen die de verbindtenis hebben nagekomen.

Deze regel lijdt uitzondering, wanneer het beding van straf bijgevoegd is met het oogmerk dat de voldoening niet bij gedeelten zoude kunnen geschieden, en een der mede-erfgenamen de nakoming der verbindtenis in derzelver geheel verhinderd heeft; in dit geval, kan de straf van dezen laatstgemelden voor het geheel geëischt worden, en van de overige mede-erfgenamen slechts voor hun aandeel, behoudens hun regt van verhaal. (C. 1233; B. 1335, 1346.) *e*)

1348. Indien eene deelbare hoofdverbindtenis, onder bepaling eener ondeelbare straf, slechts ten deele is nagekomen, wordt de straf, ten aanzien der erfgenamen van den schuldenaar, vervangen door eene vergoeding van kosten, schaden en interessen. (B. 1285, 1332, 1335, 1342, 1343.) *f*)

TWEEDE TITEL.

Van verbindtenissen die uit contract of overeenkomst geboren worden.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1349. Eene overeenkomst is eene handeling waarbij een of meer personen zich jegens een of meer andere verbinden. (C. 1101; B. 1269 v.) *g*)

a) *Art.* 1285 *B. W.* Indien bij de verbindtenis bepaald is dat degene die in gebreke blijft om dezelve na te komen, bij wege van schadevergoeding, eene zekere som zal betalen, kan aan de andere partij geene meerdere noch mindere som worden toegewezen. — Zie de aanteekening op dat art. Het verschil der beide bepalingen schijnt hierin gelegen, dat het beding van art. 1285 alleen het *bedrag* der schadevergoeding, niet de vraag of er schade geleden is, het strafbeding daarentegen beide aan het arbitrium judicis onttrekken wil.

b) *Art.* 1230 *C. C.*, evenals *art.* 1228 *C. C.* (ons art. 1342) *en demeure.*

c) Vg. Pothier n°. 346. Deze bepaling miskent het doel van het strafbeding, hetwelk juist de vraag, of en hoeveel schade er geleden is, aan het arbitrium judicis wil onttrekken.

d) Vg. de *l.* 4 § 1 *D. de Verb. Oblig.* (45.1) en Pothier n°. 356.

e) Pothier n°. 360.

f) Pothier n°. 355, die ook hier weder van de onjuiste stelling uitgaat: „que la peine n'est due qu'à proportion de la part pour laquelle l'obligation principale n'a pas été exécutée."

g) „Une *convention* ou un *pacte* (car ce sont termes synonymes) est le consentement de deux ou de

1350. Eene overeenkomst wordt aangegaan om niet, of onder eenen bezwarenden titel.

De overeenkomst om niet is de zoodanige waarbij de eene partij aan de andere, zonder eenige baat, een voordeel toekent.

Eene overeenkomst onder eenen bezwarenden titel is zoodanig eene, welke ieder der partijen in de verpligting brengt om iets te geven, te doen, of niet te doen. (C. 1105, 1106; B. 1270, 1703.) *a*)

1351. In het algemeen, kan niemand zich op zijnen eigen naam verbinden, of iets bedingen, dan voor zich zelven. (C. 1119; B. 1352, 1376, 1393, 1418 v., 1682, 1692, 1829, 1857.) *b*)

1352. Niettemin kan men zich voor eenen derde sterk maken of instaan, door te beloven dat dezelve iets doen zal, behoudens de vordering tot schadevergoeding tegen dengenen die voor eenen derde ingestaan of beloofd heeft denzelven iets te doen bekrachtigen, indien deze derde weigert om de verbindtenis na te komen. (C. 1120; B. 1374, 1860.)

1353. Men kan ook ten behoeve van eenen derde iets bedingen, wanneer een beding *c*), hetwelk men voor zich zelven maakt, of eene gift, die men aan een ander doet, zulk eene voorwaarde *d*) bevat.

Die zoodanig een beding *c*) gemaakt heeft, kan hetzelve niet meer herroepen, indien die derde verklaard heeft daarvan te willen gebruik maken. (C. 1121; B. 939, 1009, 1359, 1374, 1376, 1706 v., 1725 n°. 1, 1815.)

1354. Men wordt vooronderstelt bedongen te hebben voor zich zelven, en voor zijne erfgenamen en regtverkrijgenden, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij, of uit den aard der overeenkomst mogt voortvloeijen. (C. 1122; B. 854 n°. 1, 880, 1002, 1611, 1648, 1683, 1780, 1821, 1850, 1863.)

1355. Alle overeenkomsten, het zij dezelve eene eigene benaming hebben, het zij dezelve onder geene bijzondere benaming bekend zijn, zijn onderworpen aan algemeene regelen, welke het onderwerp van dezen en van den vorigen titel uitmaken.

De bijzondere regelen ten aanzien van bepaalde overeenkomsten worden opgegeven in de titels welke over ieder dezer overeenkomsten handelen, en de bijzondere regelen omtrent handelszaken zijn vastgesteld bij de wetten tot den koophandel betrekkelijk. (C. 1107; B. 1269 v., 1349 v.)

plusieurs personnes, pour former entre elles quelque engagement, ou pour en résoudre un précédent, ou pour le modifier.... L'espèce de convention, qui a pour objet de former quelque engagement, est celle qu'on appelle *contrat*. Pothier n°. 3.

Art. 1101 *C. C.* Le contrat est une convention par laquelle une ou plusieurs personnes s'obligent, envers une ou plusieurs autres, à donnèr à faire ou à ne pas faire quelque chose.

Art. 1374 *Wetb.* 1830. Een contract is eene overeenkomst, waarbij een of meer personen zich jegens een' of meer andere verbinden. — Na de aanmerking der 5e afd., dat zij er zeer aan hechtte, „om zoo hier als elders.... niet het onduitsche woord: *kontrakt*, maar het alles omvattende en hetzelfde beteekenende Hollandsche woord: *overeenkomst* overal en zonder bijvoeging of verwisseling te gebruiken," werd de tegenwoordige redactie van art. 1349 vastgesteld. Voorduin V blz. 58, II, III. — Zie ook *art.* 2274 *Ontwerp* 1820, dat geen onderscheid maakt tusschen *overeenkomst* en *contract*.

De definitie van ons artikel (daargelaten dat zij de hoofdzaak, de wilsovereenstemming, weglaat) is ook daarom gebrekkig, omdat zij alleen de *unilaterale*, niet de *bilaterale* contracten omvat. Juister Pothier n°. 3.

a) Vg. Opzoomer, ad art., en zie de artt. 1102—1106 C. C.

b) Si quis alium daturum facturumve quid spoponderit, non obligatur. § 3 *I. de inutil. Stipul.* (III. 19). — Alteri stipulari.... nemo potest: inventae sunt enim huiusmodi obligationes ad hoc, ut unusquisque sibi acquirat quod sua interest; caeterum si alii detur, nihil interest stipulatoris. § 19 *ibid.*

Art. 2290 *Ontw.* 1820. Er kan uit overeenkomst geen regt van inschuld geboren worden, dan alleen tegen dengene, door wien de overeenkomst is aangegaan.

Art. 2304. Niemand kan in het algemeen regt uit eene overeenkomst verkrijgen, dan alleen de persoon of de personen, welke de overeenkomst hebben aangegaan. — *In het algemeen*, „sauf les cas exceptionnels": Marcadé IV n°. 428. Vg. de artt. 2291 v. en 2305 v. *Ontwerp* 1820.

c) *Lees:* overeenkomst. Art. 1121 C. C.: stipulation.

d) *Lees:* last (modus). Zie Opzoomer, ad art.

TWEEDE AFDEELING.

Van de voorwaarden welke vereischt worden tot de bestaanbaarheid der overeenkomsten.

1356. Tot de bestaanbaarheid *a*) der overeenkomsten worden vier voorwaarden vereischt:

1°. De toestemming van degenen die zich verbinden; (B. 85, 1357 v.) *b*)
2°. De bekwaamheid om eene verbindtenis aan te gaan; (B. 1365 v., 1738*a*.)
3°. Een bepaald onderwerp; (B. 1368 v.)
4°. Eene geoorloofde oorzaak. (B. 1371 v. — C. 1108.)

1357. Geene toestemming is van waarde, indien dezelve door dwaling is gegeven, door geweld afgeperst, of door bedrog verkregen. (C. 1109; B. 142*a*, 1485, 1488, 1490, 1492.) *c*)

1358. Dwaling maakt geene overeenkomst nietig, dan wanneer dezelve plaats heeft omtrent de zelfstandigheid *d*) der zaak welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakt.

Dwaling is geene oorzaak van nietigheid, indien *e*) zij alleenlijk plaats heeft omtrent den persoon met wien men voornemens is te handelen, ten zij de overeenkomst voornamelijk *f*) uit aanmerking van dezen persoon zij aangegaan. (C. 1110; B. 142*b*, 1655, 1703, 1829 v., 1895 v.) *g*)

1359. Geweld *h*), gepleegd tegen dengenen die eene verbindtenis heeft aangegaan, levert grond op tot nietigheid der overeenkomst, ook dan, wanneer hetzelve gepleegd is door eenen derde, ten wiens behoeve de overeenkomst niet gemaakt is. (C. 1111; B. 940, 1099, 1111, 1158 n°. 1°., 1360 v.)

1360. Geweld heeft plaats, wanneer hetzelve van zoodanigen aard is om op een redelijk mensch indruk te maken, en wanneer het hem de vrees kan inboezemen dat hij zijnen persoon of zijn vermogen aan een aanmerkelijk en dadelijk aanwezend nadeel zoude blootstellen.

In het beoordeelen daarvan, moet men acht slaan op den ouderdom, de kunne en den stand *j*) der personen. (C. 1112.)

1361. Geweld maakt eene overeenkomst nietig, niet alleen wanneer hetzelve gepleegd is jegens eene der handelende partijen, maar ook jegens derzelver echtgenoot of bloedverwanten in de opgaande of de nederdalende linie. (C. 1113; B 347, 1359.)

1362. De vrees alleen uit eerbied jegens vader, moeder of andere bloedverwanten in de opgaande linie voortkomende, zonder bijkomend geweld, is onvoldoende tot vernietiging der overeenkomst. (C 1114; B. 353.)

1363. Men kan niet meer tegen eene overeenkomst, uit hoofde van geweld, opkomen, indien na het ophouden van het geweld die overeenkomst is goedgekeurd, het zij uitdrukkelijk, het zij stilzwijgende, het zij dat men den tijd,

a) *Art.* 1108 *C. C.*: la validité.

b) *Lees*: de *vrije* toestemming *der partijen*

c) *Art.* 2277 *Ontw.* 1820. Er bestaat geen kontrakt zonder overeenkomst van wil. Het aanwezen echter van dezelve wordt door het bestaan van de wilsverklaring voor uitgemaakt gehouden. In hoe verre nogtans bedrog, wederregtelijk geweld of vrees eenen grond tot relief kan opleveren, wordt in den zeventienden titel van het vierde boek aangewezen.

Art. 1485 *B. W.* Verbindtenissen door geweld, dwaling of bedrog aangegaan, leveren eene regtsvordering op tot derzelver vernietiging.

d) *Art.* 2278 *Ontw.* 1820: het wezen.

e) In art. 5 der *Wet van* 15 *Juni* 1883 (*Stb.* n°. 33) staat, verkeerdelijk: *dan indien*, enz.

f) *voornamelijk*. *Art.* 1110 *C. C.*: que la considération de cette personne ne soit la cause principale de la convention. — Minder juist acht Pothier, n°. 19, het genoeg: „que la considération de la personne .... entre pour quelque chose dans le contrat".

g) „Wanneer hetgeen men ook onder den naam van dwaling begrijpt van dien aard is, dat er inderdaad geen toestemming gegeven is, dan ligt het geval buiten de grenzen van ons artikel.... Er is dan in het geheel geen overeenkomst gesloten, en geen vernietiging is noodig van hetgeen reeds van nature nietig is." Opzoomer, ad art.

h) Juister *art.* 3500 *Ontw.* 1820: geweld of vrees (vis metusve): vg. ons art. 1360.

j) *Art.* 1112 *C. C.*: la condition.

bij de wet bepaald om in zijn geheel hersteld te worden, hebbe laten voorbijgaan. (C. 1115; B. 142c, 1161, 1490, 1492, 1929.) *a*)

1364. Bedrog levert eenen grond op tot vernietiging der overeenkomst, wanneer de kunstgrepen, door eene der partijen gebezigd, van dien aard zijn dat het klaarblijkelijk is dat de andere partij zonder die kunstgrepen de verbindtenis niet zoude hebben aangegaan. *b*)

Bedrog wordt niet vooronder steld, maar moet bewezen worden. *c*) (C. 1116; B. 940, 1099, 1111, 1158 n°. 2°., 1283 v., 1902; K. 119*d*.)

1365. Een ieder is bevoegd om verbindtenissen aan te gaan, indien hij daartoe door de wet niet onbekwaam is verklaard. (C. 1123; B. 1366.)

1366. Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn:

1°. Minderjarigen; (B. 206, 385, 473 v., 1835.)

2°. Die onder curatele gesteld zijn; (B. 487 v., 506.)

3°. Getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien, en, in het algemeen, alle degenen aan wie de wet het aangaan van zekere overeenkomsten verboden heeft. (B. 163 v., 457*a*, 1503 v., 1715, 1835. — C. 1124; B. 1053, 1482 v.) *d*)

a) Deze bepaling is overbodig.

Art. 1490 *B. W.* In alle gevallen, waarin eene regtsvordering tot nietigverklaring eener verbindtenis .... niet bij eene bijzondere wetsbepaling tot eenen korteren tijd beperkt is, duurt dezelve vijf jaren. Die tijd begint te loopen .... in geval van geweld, van den dag, waarop hetzelve heeft opgehouden.

Art. 1492 *B. W.* De regtsvordering tot nietigverklaring vervalt, indien .... hij die zich op geweld .... kan beroepen, de verbindtenis uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft bekrachtigd, na den dag van .... het ophouden van het geweld ....

Art. 1929, *lid c*, *B. W.* De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener verbindtenis, in den vorm en op het tijdstip, door de wet vereischt, gedaan, wordt gerekend voor eenen afstand der middelen en exceptien, welke men anders tegen die akte zoude hebben kunnen in het midden brengen: onverminderd nogtans het regt van derden. — Zie Marcadé IV n°. 416.

b) Ipse [Labeo] sic definiit, dolum malum esse omnem calliditatem, fallaciam, machinationem ad circumveniendum, fallendum, decipiendum alterum adhibita. *L.* 1 § 2 *D. de dolo malo* (4.3).

c) „Quant au second alinéa de notre article .... il est l'application d'un principe tellement évident, qu'il n'avait nul besoin d'être écrit dans la loi." Marcadé IV n°. 422.

d) *Art.* 206, *lid a*, *B. W.* Minderjarigen die de vereischten bezitten om een huwelijk aan te gaan, zijn ook bekwaam om toe te stemmen in alle overeenkomsten welke de huwelijksche voorwaarden bevatten mogen, mits de minderjarigen, bij het maken daarvan, den bijstand hebben gehad van diegenen, wier toestemming tot het aangaan van het huwelijk noodzakelijk was.

Art. 479. Het staat aan den hoogen raad vrij om, in het belang der minderjarigen, in de brieven van meerderjarigverklaring de bepaling te voegen, dat hij, aan wien dezelve verleend worden, desniettegenstaande, tot dat hij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren hebbe bereikt, zijne onroerende goederen niet anders zal mogen vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van den kantonregter zijner woonplaats, na verhoor of behoorlijke oproeping van den vader, of, deze ontbrekende, van de bloedverwanten of aangehuwden.

In geval van verkoop, mag de kantonregter ook toestaan dat dezelve onderhands geschiede.

Art. 483. De minderjarige, die dusdanige [beperkte] handligting heeft bekomen, wordt als meerderjarig beschouwd, alleen opzigtelijk de daden en verrigtingen, uitdrukkelijk, in voege voormeld, aan hem opgedragen, en kan daartegen, op grond van minderjarigheid, niet in zijn geheel worden hersteld. Voor het overige, blijft hij in den volstrekten toestand van minderjarigheid.

Art. 484. De bevoegdheid en de regten, uit kracht der artt. 480, 481 en 482, aan den minderjarige toe te kennen, mogen zich niet verder uitstrekken dan tot de gedeeltelijke of de geheele ontvangst, de uitgave van, en de beschikking over zijne inkomsten, het sluiten van verhuringen, het bebouwen zijner landerijen, en het uitoefenen van zoodanige bedrijven als daartoe noodzakelijk zijn, het uitoefenen van eenig handwerk, het oprigten van, of deelnemen in eenige fabrijk, en eindelijk tot het drijven van nering en handel.

In de beide laatste gevallen is de minderjarige bevoegd om, even als een meerderjarige, alle verbindtenissen te sluiten, tot die fabrijk, nering en handel betrekkelijk, met uitzondering van de vervreemding en de bezwaring zijner vaste goederen, en van de vervreemding of verpanding zijner rentegevende effecten, inschrijvingen in grootboeken van openbare schuld, hypothecaire schuldvorderingen en aandeelen in naamlooze of andere vennootschappen.

Hij kan ter zake der handelingen, waartoe hij krachtens de verkregene handligting bevoegd was, hetzij eischende of verwerende in regten optreden. Art. 78 geldt voor die handelingen niet.

Art. 163. De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, kan, zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming, niets geven, vervreemden, verpanden, verkrijgen, het zij voor niet, het zij onder eenen bezwarenden titel.

Indien de man zijne vrouw heeft gemagtigd om zekere akte of verbindtenis aan te gaan, is de vrouw daardoor niet geregtigd om, zonder uitdrukkelijke toestemming van den man, eenige betaling te ontvangen, of daarvoor kwijting te geven.

Art. 164. Ten opzigte van handelingen of verbindtenissen, door de vrouw aangegaan, wegens alles

1367. De bij het vorige artikel onbekwaam verklaarde personen kunnen mitsdien tegen hunne verbindtenissen opkomen in alle gevallen, waarin dat vermogen niet bij de wet is uitgesloten. *a*)

De personen die bekwaam zijn om zich te verbinden kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curatele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben. (C. 1125; B. 164, 168, 171, 172, 206, 1483*b*, 1492, 1738*b*, 1739, 1835, 1929.) *b*)

1368. De zaken welke in den handel zijn kunnen alleenlijk het onderwerp van overeenkomsten uitmaken. (C. 1128; B. 575 v., 593*a*, 1210 n°. 1°., 1990.)

wat de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding betreft, vooronderstelt de wet dat zij de bewilliging van haren man heeft bekomen.

Art. 168, *lid a.* Eene vrouw, met uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van haren man, openbare koopvrouw zijnde, kan zich zonder zijnen bijstand verbinden, in en omtrent alles wat die koopmanschap betreft.

Art. 457. De voogd vermag geen onroerend goed van den minderjarige op eene andere wijze dan in de openbare veiling te koopen.

In dat geval, zal de koop echter niet van kracht zijn, dan ten gevolge der goedkeuring van den kantonregter, verleend overeenkomstig de voorschriften en onder de bepalingen van het tweede, derde en vierde lid van artikel 454.

Art. 1503. Tusschen echtgenooten kan geen koop of verkoop plaats hebben, dan in de drie volgende gevallen:

1°. Wanneer een der echtgenooten aan den anderen van wien hij geregtelijk gescheiden is goederen overdraagt, tot voldoening van hetgeen aan denzelven naar regten toekomt;

2°. Wanneer de overdragt die de man doet aan zijne vrouw, zelfs van welke hij niet gescheiden is, eenige wettige oorzaak heeft, als daar is tot wederbelegging van hare vervreemde goederen, of van penningen die haar toebehooren, indien namelijk die goederen of die penningen van de gemeenschap zijn uitgesloten;

3°. In geval de vrouw aan haren man goederen overdraagt tot betaling eener som, welke zij hem als huwelijksgoed heeft beloofd, voor zoo ver die goederen van de gemeenschap zijn uitgesloten.

Behoudens echter, in deze drie gevallen, de regten der erfgenamen van de handelende partijen, wanneer eene van laatstgemelde alzoo eenig zijdelingsch voordeel mogt hebben bekomen.

Art. 1504. Regters, leden van het openbaar ministerie, griffiers, advocaten, procureurs, deurwaarders en notarissen mogen door overdragt geene eigenaars worden van regten en regtsvorderingen, waarover gedingen aanhangig zijn voor de regtbank, onder welker regtsgebied zij hunne bedieningen uitoefenen, op straffe van nietigheid, en vergoeding van kosten, schaden en interessen.

Art. 1505. Openbare ambtenaren mogen, op dezelfde straf, door hen zelven of door tusschenkomende personen, geene zaken koopen die door hen of te hunnen overstaan verkocht worden.

Art. 1506. Insgelijks mogen, op dezelfde straffen, door henzelven of door tusschenkomende personen, bij onderhandschen verkoop geene koopers worden:

Lasthebbers van zaken met welker verkoop zij belast waren;

Bewindvoerders van zaken, aan het rijk, de gewesten, de gemeenten, of aan andere openbare instellingen, toebehoorende, welke aan hunne zorg en beheer zijn toevertrouwd.

Het blijft echter aan den Koning voorbehouden om aan openbare bewindvoerders vrijstelling van dit verbod te verleenen.

De voogden kunnen de onroerende goederen, aan hunne pupillen toebehoorende, koopen, op de wijze bij artikel 457 bepaald.

Art. 1715. Schenkingen tusschen echtgenooten, staande huwelijk gedaan, zijn verboden.

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op geschenken, of handgiften van roerende, ligchamelijke voorwerpen, waarvan de waarde niet bovenmatig is, in aanmerking van de gegoedheid des schenkers.

Art. 1482. Alle verbindtenissen door minderjarige of onder curatele gestelde personen aangegaan zijn van regtswege nietig, en moeten, op eene door hen of van hunnentwege daartoe gedane vordering, worden nietig verklaard, op den enkelen grond der minderjarigheid of der curatele.

De verbindtenissen, aangegaan door getrouwde vrouwen en door minderjarigen die handligting hebben bekomen, zijn slechts van regtswege nietig, voor zoo verre die verbindtenissen hunne bevoegdheid te boven gaan.

a) *Art.* 172. Wanneer eene vrouw, na de ontbinding des huwelijks, eene overeenkomst of akte, in het geheel of ten deele, heeft ten uitvoer gelegd, welke zij zonder de vereischte magtiging had aangegaan, is zij onbevoegd om de vernietiging dier overeenkomst of akte te vragen.

Art. 1483, *lid b.* Ook kan de minderjarigheid niet worden ingeroepen tegen verbindtenissen door minderjarigen, bij huwelijksche voorwaarden, met inachtneming van artikel 206, aangegaan.

Art. 1125, *lid b*, *C. C.* Le mineur, l'interdit et la femme mariée ne peuvent attaquer, pour cause d'incapacité, leurs engagements, que dans les cas prévus par la loi. — Zie ook *art.* 1392 *Wetb.* 1830.

b) *Art.* 171 *B. W.* De nietigheid der handeling, gegrond op het ontbreken der magtiging, kan alleen door de vrouw, den man of hunne erfgenamen worden ingeroepen.

Art. 1738, *lid b.* Indien .... iemand die bekwaam is om verbindtenissen aan te gaan iets in bewaring aanneemt van eenen daartoe onbekwamen persoon, is hij aan alle de verpligtingen van eenen wezenlijken bewaarnemer onderworpen.

Art. 1835. Vrouwen en minderjarigen kunnen tot zaakgelastigden gekozen worden, maar de lastgever heeft geene andere regtsvordering tegen minderjarigen, dan overeenkomstig de algemeene bepalingen, die tot de verbindtenissen der minderjarigen betrekkelijk zijn, en tegen getrouwde vrouwen, die zonder magtiging harer mans den last hebben op zich genomen, dan volgens de regelen, bij den zesden en achtsten titel van het eerste boek van dit Wetboek voorgeschreven.

1369. Eene overeenkomst moet tot onderwerp hebben eene zaak welke ten minste ten aanzien van hare soort bepaald is.

De hoeveelheid der zaak kan onzeker zijn, mits die hoeveelheid naderhand kunne worden bepaald of uitgemaakt. (C. 1129; B. 015 v., 1308 v, 1428, 1497, 1501.)

1370. Toekomstige zaken kunnen het onderwerp eener overeenkomst uitmaken.

Men kan echter geenen afstand doen van eene erfenis die nog niet opengevallen is, noch over zoodanig eene nalatenschap eenig beding aangaan, zelfs niet met toestemming van dengenen over wiens nalatenschap gehandeld wordt *a*); behoudens de bepalingen van artikel 224, 231 en 233. *b*) (C. 1130; B. 196, 1109, 1220, 1704, 1811.)

1371. Eene overeenkomst zonder oorzaak, of uit eene valsche of ongeoorloofde oorzaak, aangegaan, is krachteloos. (C. 1131; B. 937, 938.) *c*)

1372. Indien er geene oorzaak is uitgedrukt, en er echter eene geoorloofde aanwezig is, of ook indien er eene andere geoorloofde oorzaak dan de uitgedrukte bestaat, is niettemin de overeenkomst van kracht. (C. 1132; B. 1915.) *c*)

1373. Eene oorzaak is ongeoorloofd, wanneer dezelve bij de wet verboden is, of wanneer dezelve strijdig is met de goede zeden, of met de openbare orde. (C. 1133; A. 14; B. 194, 1656.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van het gevolg der overeenkomsten.

1374. Alle wettiglijk gemaakte overeenkomsten strekken dengenen die dezelve hebben aangegaan tot wet.

Zij kunnen niet herroepen worden, dan met wederzijdsche toestemming *d*), of uit hoofde der redenen welke de wet daartoe voldoende verklaart. *e*)

a) *zelfs niet met toestemming*, enz. .... sancimus: omnimodo huiusmodi pacta [de hereditate futura], quae contra bonos mores inita sunt, repelli .... nisi ipse forte, de cuius hereditate pactum est, voluntatem suam eis accommodaverit, et is in ea usque ad extremum vitae suae spatium perseveraverit .... *L.* 30 *Cod. de Pactis* (2.3).

b) de zoogenaamde „institution contractuelle".

c) Zie Pothier, n°. 42 v. Vg. over de leer der *cause* vooral Windscheid, *Zur Lehre des Code Nap.*, *von der Ungültigkeit der Rechtsgeschäfte.* Düsseld. 1847, bl. 270 v. „Die Lehre von der *cause des Obligations*, wie sie in den Artt. 1131—1133 des C. N. enthalten ist, hat von jeher für eine der schwierigsten dieses Gesetzbuches gegolten. Und nicht mit Unrecht. Sie ist schwierig, wie es eine Lehre sein muss, welche, von Aussen her entlehnt, in der Entlehnung nur halb verstanden und zum Theil geradezu missverstanden worden ist." T. a. p. bl. 270. Vg. ook artt. 2316 v., 2360 v. *Ontwerp* 1820, *Belgique Judiciaire*, T. XIV n°. 37, en Feith, *Gids* 1863, III bl. 549 v.

d) dan met derzelver wederzijdsche toestemming. *Art.* 26 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 15).

e) *Art:* 1639, *lid c en d*, *B. W.* „De meester is .... bevoegd om hen [de dienst- en werkboden] te allen tijde, zonder het aanvoeren van redenen, weg te zenden, doch hij is, in dat geval, verpligt aan hen, behalve het verschenen loon, tot schadeloosstelling te betalen zes weken, te rekenen van des dag waarop zij uit den dienst zijn weggezonden.

Indien de huur voor eenen korteren tijd dan zes weken is aangegaan, of minder dan zes weken te loopen heeft, hebben zij, in dat geval, regt op het volle loon.

Art. 1647. De aanbesteder kan, des goedvindende, de aanneming opzeggen, ofschoon het werk reeds begonnen zij, mits hij den aannemer, wegens alle deszelfs gemaakte kosten, arbeid en winstderving, volkomen schadeloos stelle.

Art. 1683. Maatschap eindigt:

3°. Door den enkelen wil van eenige of van slechts eenen der vennooten.

Art. 1725. Eene schenking kan niet worden herroepen, noch dien ten gevolge te niet gedaan, ten zij in de volgende gevallen:

1°. Uithoofde der niet-vervulling der voorwaarden, waaronder zij gedaan is;

2°. Indien de begiftigde zich schuldig of medepligtig heeft gemaakt aan eenen aanslag op het leven van den schenker, of aan een ander misdrijf jegens denzelven;

3°. Indien hij weigert aan den schenker, nadat deze in armoede is vervallen, levens-onderhoud te verschaffen.

Art. 1850. Lastgeving eindigt:

Door herroeping der volmagt van den lasthebber;

Door de opzegging van den last door den lasthebber....

Zij moeten te goeder trouw worden ten uitvoer gebragt. (C. 1134; B. 798, 1112, 1279 v., 1302 v., 1353*b*, 1371 v., 1639*c*., 1647, 1683 n°. 3, 1725, 1850.)

1375. Overeenkomsten verbinden niet alleen tot datgene hetwelk uitdrukkelijk bij dezelve bepaald is, maar ook tot al hetgeen dat, naar den aard van dezelve overeenkomsten, door de billijkheid, het gebruik, of de wet, wordt gevorderd. (C. 1135; A. 3; B. 1383, 1518, 1528.)

1376. Overeenkomsten zijn alleen van kracht tusschen de handelende partijen. Dezelve kunnen aan derden niet ten nadeele verstrekken; zij kunnen aan derden geen voordeel aanbrengen, dan alleen in het geval voorzien bij artikel 1353. (C. 1165; B. 1024*b*, 1165, 1223*b*, 1230*a*, 1559, 1894; K. 848.) *a*)

1377. Niettemin *b*) kunnen de schuldeischers in hun eigen naam opkomen tegen de handelingen, welke door den schuldenaar ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan zijn, mits zij zich overigens gedragen naar de voorschriften der wet, overeenkomstig den aard der handelingen waartegen zij willen opkomen.

Indien de handeling onder eenen bezwarenden titel is aangegaan, moeten de schuldeischers bewijzen dat er, van den kant der beide partijen, bedrog heeft plaats gehad.

Indien de handeling om niet heeft plaats gehad, is het voldoende dat er bedrog aanwezig zij van den kant van den schuldenaar alleen. *c*) (C. 1167; B. 854 n°. 4, 865, 1024*b*, 1107, 1113, 1212, 1230, 1350, 1490, 1989; K. 773 v., 777.)

VIERDE AFDEELING.

Van de uitlegging der overeenkomsten.

1378. Indien de bewoordingen eener overeenkomst duidelijk zijn, mag men daarvan door uitlegging niet afwijken. (B. 932.) *d*)

a) *Art.* 1353 *B. W.* Men kan ook ten behoeve van eenen derde iets bedingen, wanneer een beding, hetwelk men voor zich zelven maakt, of eene gift die men aan een ander doet, zulk eene voorwaarde bevat.

Die zoodanig een beding gemaakt heeft, kan hetzelve niet meer herroepen, indien die derde verklaard heeft daarvan te willen gebruik maken.

b) *Art.* 1166 *C. C.* Néanmoins les créanciers peuvent exercer tous les droits et actions de leur débiteur, à l'exception de ceux qui sont exclusivement attachés à la personne.

Art. 1167, *lid a.* Ils peuvent aussi, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits.

Ontwerp 21 *Oct.* 1824. Niettemin kunnen de gezamenlijke schuldeischers alle regten en regtsvorderingen van hunnen schuldenaar uitoefenen, uitgezonderd de zoodanige, welke den persoon van den schuldenaar bij uitsluiting betreffen.

De schuldeischers kunnen ook, ieder afzonderlijk op hun eigen naam opkomen, *enz.*

Art. 1402 *Wetb.* 1830. Niettemin kunnen de schuldeischers door den regter gemagtigd worden om de regten en schuldvorderingen van hunne schuldenaren uit te oefenen, uitgezonderd dezoodanige welke den persoon van deze bij uitsluiting betreffen.

Art. 1408. De schuldeischers kunnen ook, in hun eigen naam, opkomen, enz. — Zie Voorduin V bl. 61 v.

c) *Art.* 1107 *B. W.* De schuldeischers van dengenen, die ten nadeele hunner regten eene erfenis heeft verworpen, kunnen zich door den regter doen magtigen om de nalatenschap in naam van hunnen schuldenaar, in zijne plaats en voor hem te aanvaarden.

In dat geval, wordt de verwerping der erfenis niet verder dan ten voordeele der schuldeischers, en ten beloope van hunne schuldvorderingen, vernietigd; dezelve is geenszins nietig ten voordeele van den erfgenaam die de erfenis heeft verworpen.

Art. 776 *Wetb. van Kooph.* Indien bewezen wordt dat de schenker, op welk tijdstip de gifte ook moge hebben plaats gehad, van den nadeeligen staat zijns boedels kennis heeft gedragen, kan dezelve ten behoeve der schuldeischers worden nietig verklaard, al ware het dat de begiftigde in de goede trouw verkeerde.

De regtsvordering tot deze nietigverklaring vervalt zoodra de rekening van de curators, naar aanleiding van art. 885, zal zijn afgelegd.

Art. 777. Alle akten waarbij de schuldenaar den eigendom van roerende of onroerende goederen onder eenen bezwarenden titel heeft overgedragen, en in het algemeen alle handelingen, hoe ook genaamd, op welken tijd ook gedaan, kunnen op de vordering der schuldeischers worden vernietigd, indien zij bewijzen dat dezelve van beide zijden ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers hebben plaats gehad. — Zie ook de artt. 773, 774, 775.

d) *Art.* 1156 *C. C.* On doit dans les conventions rechercher quelle a été la commune intention des

1379. Indien de bewoordingen eener overeenkomst voor onderscheiden uitleggingen vatbaar zijn, moet men veeleer nagaan welke de bedoeling der handelende partijen geweest zij, dan zich aan den letterlijken zin der woorden binden. (C. 1156; B. 933, 1293, 1892.) *a*)

1380. Indien een beding voor tweederlei zin vatbaar is, moet men het veeleer opvatten in den zin waarin hetzelve van eenige uitwerking kan zijn, dan in dien waarin het geen het minste gevolg zoude kunnen hebben. (C. 1157; B. 934.)

1381. De bewoordingen voor tweederlei zin vatbaar, moeten opgevat worden in den zin die met den aard van de overeenkomst het meest overeenstemt. (C. 1158; B. 934, 1892.)

1382. Hetgeen dubbelzinnig is moet uitgelegd worden naar hetgeen gebruikelijk is in het land of op de plaats, alwaar de overeenkomst is aangegaan. (C. 1159; A. 3.)

1383. Bestendig gebruikelijke bedingen worden geacht stilzwijgend in de overeenkomst te zijn begrepen, schoon dezelve daarbij niet zijn uitgedrukt. (C. 1160; B. 1375, 1528.) *b*)

1384. Alle bedingen, in eene overeenkomst gemaakt, moeten in derzelver verband genomen, en het eene door het andere uitgelegd worden; ieder derzelve moet in den zin worden opgevat welken het geheel beloop der overeenkomst medebrengt. (C. 1161; B. 1892.) *c*)

1385. In geval van twijfel, wordt eene overeenkomst uitgelegd ten nadeele van dengenen die iets bedongen, en ten voordeele van hem die zich verbonden heeft. (C. 1162; B. 1309, 1509, 1902, 1916.) *d*)

1386. Hoe algemeen ook de bewoordingen zijn waarin eene overeenkomst aangegaan is, omvat dezelve echter alleen die zaken waaromtrent het blijkt dat partijen voornemens waren te handelen. (C. 1163; B. 1891 v.) *e*)

1387. Indien men in eene overeenkomst een geval heeft uitgedrukt, om de verbindtenis duidelijk te maken, wordt men niet geacht daardoor te hebben willen inkorten en beperken de naar regten verbindende kracht, welke de overeenkomst in de niet-uitgedrukte gevallen heeft. (C. 1164.)

DERDE TITEL.

Van verbindtenissen die uit kracht der wet geboren worden.

1388. De verbindtenissen, die uit kracht der wet *f*) geboren worden, spruiten voort of uit de wet alleen *g*), of uit de wet ten gevolge van 's menschen toe-

parties contractantes, plutôt que de s'arrêter au sens littéral des termes. — Zie ons art. 1879.

a) „Men moet zich (volgens art. 1379) niet aan den letterlijken zin der woorden houden, als de woorden voor onderscheiden uitleggingen vatbaar zijn, d. i., als zij geen letterlijken zin hebben!" Opzoomer, ad art. 1378.

b) *Art.* 1375 *B. W.* Overeenkomsten verbinden niet alleen tot datgene hetwelk uitdrukkelijk bij dezelve bepaald is, maar ook tot al hetgeen dat, naar den aard van dezelve overeenkomsten, door de billijkheid, het gebruik, of de wet, wordt gevorderd.

c) *Art.* 1161 *C. C.* Toutes les clauses des conventions s'interprètent les unes par les autres, en donnant à chacune le sens qui résulte de l'acte entier.

d) *Art.* 1509 *B. W.* De verkooper is gehouden om duidelijk uit te drukken waartoe hij zich verbindt; alle duistere en dubbelzinnige bedingen worden te zijnen nadeele uitgelegd.

e) *Art.* 1891 *B. W.* Dadingen bepalen zich tot derzelver onderwerp; de daarbij gedane afstand van alle regten, actien en vorderingen moet slechts verstaan worden, voor zoo verre die betrekking hebben tot het verschil hetwelk tot de dading heeft aanleiding gegeven.

Art. 1892. Dadingen maken slechts een einde aan dit verschillen welke daarin begrepen zijn, het zij partijen derzelver bedoeling in bijzondere of algemeene bewoordingen bevat hebben, het zij men die bedoeling afleide als een noodzakelijk gevolg van hetgeen uitgedrukt is.

f) *Art.* 1269 *B. W.* Alle verbindtenissen ontstaan of uit overeenkomst, of uit de wet.

g) *uit de wet alleen.* Zie *art.* 1370, *lid e*, *C. C.*, afgedrukt in noot *a*), op de volg. blz.

doen. (C. 1370; B. 362 v., 375 v., 441, 443 v., 506, 672 v., 1052 v., 1269, 1389, 1940 n°. 1°.; K. 321.)

1389. De verbindtenissen, welke uit kracht der wet geboren worden ten gevolge van 's menschen toedoen, vloeijen voort of uit eene regtmatige, of uit eene onregtmatige daad. (C. 1370; B. 1390 v., 1401 v., 1940 n°. 1.) *a*)

1390. Wanneer iemand vrijwillig, zonder daartoe last te hebben bekomen, eens anders zaak met of zonder deszelfs weten waarneemt, verbindt hij zich daardoor stilzwijgend om de waarneming voort te zetten en te voltooijen, tot dat degene wiens belangen hij waarneemt in staat zij om in die zaak zelf te voorzien. *b*)

Hij moet zich insgelijks belasten met al hetgeen tot die zaak behoort.

Hij onderwerpt zich aan alle de verpligtingen welke hij zoude hebben moeten nakomen, in geval hij bij eene uitdrukkelijke lastgeving was gemagtigd geworden. (C. 1372; B. 1829, 1837 v., 1854.)

1391. Hij is verpligt met zijn beheer voort te gaan, al ware het ook dat degene wiens belangen hij waarneemt mogt komen te overlijden voor dat de zaak is ten einde gebragt, tot tijd en wijle de erfgenaam dit beheer op zich kan nemen. (C. 1373; B. 1837*b*.)

1392. Hij is gehouden opzigtelijk dat beheer de pligten van een goed huisvader te vervullen.

Niettemin is de regter bevoegd om de vergoeding der kosten, schaden en interessen, welke door schuld of nalatigheid des waarnemers mogten veroorzaakt zijn, te matigen *c*), naar gelang der omstandigheden die hem tot de waarneming der zaak bewogen hebben. (C. 1374; B. 1271, 1279, 1838*b*.)

1393. Degene wiens belangen door een ander behoorlijk zijn waargenomen, is gehouden de verbindtenissen, door den waarnemer in zijnen naam aangegaan, na te komen, denzelven schadeloos te stellen wegens alle persoonlijke door hem aangegane verbindtenissen, en aan hem alle nuttige of *d*) noodzakelijke gedane uitgaven te vergoeden. (C. 1375; B. 1844 v.)

1394. Hij die eens anders zaak zonder lastgeving heeft waargenomen, is tot geen loon geregtigd. (B. 1831.)

1395. Iedere betaling doet eene schuld vooronderstellen *e*); hetgeen zonder verschuldigd te zijn betaald is, kan terug gevorderd worden.

Ten opzigte van natuurlijke verbindtenissen, waaraan men vrijwillig *f*) vol-

a) *Art.* 1370 *C. C.* Certains engagements se forment sans qu'il intervienne aucune convention, ni de la part de celui qui s'oblige, ni de la part de celui envers lequel il est obligé. Les uns résultent de l'autorité seule de la loi; les autres naissent d'un fait personnel à celui qui se trouve obligé. Les premiers sont les engagements formés involontairement, tels que ceux entre propriétaires voisins, ou ceux des tuteurs et des autres administrateurs, qui ne peuvent refuser la fonction qui leur est déférée. Les engagements qui naissent d'un fait personnel à celui qui se trouve obligé, résultent ou des quasi-contrats, ou des délits ou quasi-délits; ils font la matière du présent titre.

Art. 2149 *Ontwerp* 1820. De verpligtingen, waaraan de wet zoodanig regt [van inschuld] verbonden heeft, zijn onderscheiden, naar mate van derzelver oorsprong. Zij berusten of op overeenkomst, of op eenige andere daad, waaraan de wet dit gevolg verbonden heeft, of onmiddellijk op de wet zelve, welke eene zoodanige verpligting oplegt; alles op de wijze, en onder de bepalingen, zooals dit in de volgende titels van dit boek nader omschreven wordt.

Art. 2962. Er bestaat inschuld door wetduiding, buiten overeenkomst, wanneer de wet zelve tusschen twee of meer personen regt van inschuld doet geboren worden, zonder dat daartoe eenige wilsverklaring van partijen plaats heeft of noodig is; het zij dan een zoodanig regt van inschuld onmiddellijk uit de wet geboren worde, het zij de verpligting uit eene daad of eenig verzuim voortspruite, waaraan de wet dit gevolg verbonden heeft.

b) *Art.* 2972. Wanneer iemand buiten wil en weten van den belanghebbende, en zonder daartoe eenige bevoegdheid te hebben, diens zaken op zich neemt en er alzoo onderwind of zaakwaarneming buiten last plaats heeft, zijn aan die daad de verpligtingen en regten verbonden, welke in dezen titel worden opgegeven.

c) *matigen. Art.* 1419, *lid b*, *Wetb.* 1880: regelen.

d) *of.* Zie Voorduin V bl. 76 v.

e) *Art.* 1417 *B. W.* Verbindtenissen gaan te niet: Door betaling....

f) „Le seul effet de nos obligations purement naturelles est que, lorsque le débiteur a payé volontairement, le paiement est valable et n'est pas sujet à répétition, parce qu'il a eu un juste sujet de payer: savoir celui de décharger sa conscience." Pothier n°. 195.

daan heeft, kan geene terugvordering vallen. (C. 1235; B. 1418 v., 1803, 1828; K. 161.) *a*)

1396. Die bij vergissing, of met zijn weten, iets ontvangen heeft dat hem niet verschuldigd was, is verpligt het niet verschuldigde terug te geven aan dengenen van wien hij hetzelve ontvangen heeft. (C. 1376; B. 1400.)

1397. Wanneer iemand die bij vergissing meent schuldenaar te zijn eene schuld betaald heeft, is hij geregtigd om het betaalde van den schuldeischer terug te vorderen.

Niettemin houdt dit regt op, in geval de schuldeischer, ten gevolge van die betaling, de schuldbekentenis vernietigd heeft, behoudens het verhaal van dengenen die betaald heeft op den wezenlijken schuldenaar. (C. 1377; B. 1395, 1418.) *b*)

1398. Degene die, te kwader trouw, iets ontvangen heeft hetgeen hem niet verschuldigd was, moet hetzelve terug geven met de interessen en vruchten, te rekenen van den dag der betaling, en zulks onverminderd de vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien de zaak eenige vermindering heeft ondergaan.

Indien de zaak vergaan is, al had zulks ook door toeval plaats gehad, is hij verpligt de waarde te betalen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen, ten ware hij konde bewijzen dat de zaak insgelijks zoude vergaan zijn, indien zij verbleven was onder dengenen aan wien dezelve had moeten terug gegeven worden. (C. 1378, 1379; B 605, 634, 1286, 1400, 1480, 2004.)

1399. Die iets, hetwelk onverschuldigd te goeder trouw door hem ontvangen was, verkocht heeft, kan volstaan met den koopprijs terug te geven.

Indien hij de zaak te goeder trouw om niet heeft vervreemd, behoeft hij niets uit te keeren. (C. 1380; B. 604, 630, 1420*b*, 1754.) *c*)

1400. Hij aan wien de zaak is terug gegeven, is gehouden zelfs aan dengenen die dezelve te kwader trouw bezeten heeft alle noodzakelijke uitgaven te vergoeden, welke tot behoud der zaak zijn aangewend.

De bezitter is geregtigd om de zaak zoo lang in zijn bezit te houden, tot dat die uitgaven vergoed zijn. *d*) (C. 1381; B. 604 v., 630, 634, 1185 n°. 4°, 1194, 1535.)

1401. Elke onregtmatige daad, waardoor aan een ander schade wordt toegebragt, stelt dengenen door wiens schuld die schade veroorzaakt is in de verpligting om dezelve te vergoeden. (C. 1382; B. 624, 657, 1282, 1483, 1890, 1955 v.; R. O. 39 n°. 1, 44*d*, 56*b*, 65 n°. 2, 92, *in fine;* Rv. 98 n°. 1, 585 n°. 8; Sr. 74; Sv. 3, 231, 233, 246, 253 n°. 4, 375.) *e*)

a) *Art.* 2994 *Ontwerp* 1820. Wanneer aan eenigen persoon iets als schuld, het zij uit dwaling in feiten, omstandigheden of personen, het zij uit dwaling of onkunde in het regt, is gegeven of gepresteerd, hetwelk naderhand blijkt niet verschuldigd geweest te zijn, kan degene, door wien die betaling gedaan is, het alzoo onverschuldigd gepresteerde terug vorderen, ten ware het tegendeel hiervan, in eenig bijzonder geval, bij de wet zelve zij bepaald.

Art. 2995. Het regt in het vorig artikel aan dengenen toegekend, door welken iets onverschuldigd als schuld betaald of gepresteerd is, komt alleen toe, wanneer door den eischer bewezen wordt, dat iets werkelijk als schuld betaald, of gepresteerd zij. Eene betaling of prestatie, waarvan dit niet kan bewezen worden, wordt voor eene schenking gehouden.

Art. 2997. Onverschuldigd is dat alles, tot welks bekoming hij, die hetzelve ontvangen heeft, geene regtsvordering uit krachte der wet zoude gehad hebben, onverschillig of het ontbreken van dit regt tot vordering een gevolg van de natuurlijke nietigheid der overeenkomst, of wel alleen van de bepaling der wet mogt zijn.

b) *Art.* 3011 *Ontwerp* 1820. Ook houdt het regt van terugvordering op, wanneer hij, aan wien eene wezenlijk betaalde schuld, doch door eenen onverpligten persoon, gepresteerd is, ten gevolge van die betaling de schuldbekentenis vernietigd heeft, doch behoudt in dat geval hij, die betaald heeft, zijn regt op den wezenlijken schuldenaar.

c) *Art.* 1426 *Wetb.* 1830. Indien hij die, te goeder trouw, de zaak heeft ontvangen, dezelve verkocht heeft, moet hij slechts den koopprijs terug geven.

Indien hij de zaak om niet vervreemd heeft, behoeft hij niets terug te geven, en hij die de zaak ontvangen heeft blijft eigenaar daarvan. — Zie Voorduin V 80, VI, en Opzoomer, ad art. 1395.

d) Dat dit geen waar retentie-recht is, valt in het oog: dat recht wordt ons gegeven „op de zaak van een ander, en de bevoegdheid van art. 1400, lid *b*, is verbonden aan eene zaak, die ons toebehoort." Zie Mr. L. de Hartog, *Themis*, 2de *Verz.*, IX bl. 391.

e) *Art.* 1382 *C. C.* Tout fait quelconque de l'homme, qui cause à autrui un dommage, oblige celui par la faute duquel il est arrivé à le réparer.

Art. 3014 *Ontwerp* 1820. Alle daden, hoedanig en

1402. Een ieder is verantwoordelijk, niet alleen voor de schade welke hij door zijne daad, maar ook voor die welke hij door zijne nalatigheid of onvoorzigtigheid veroorzaakt heeft. (C. 1383; B. 702, 849, 1790.) *a*)

1403. Men is niet alleen verantwoordelijk voor de schade, welke men door zijne eigene daad veroorzaakt, maar ook voor die welke veroorzaakt is door de daad van personen voor welke men aansprakelijk is, of door zaken welke men onder zijn opzigt heeft.

De vader en, bij gebreke van dien *b*), de moeder zijn verantwoordelijk voor de schade, veroorzaakt door hunne minderjarige kinderen, die bij hen inwonen.

De meesters en degenen, die anderen aanstellen tot de waarneming hunner zaken, zijn verantwoordelijk voor de schade, door hunne dienstboden en ondergeschikten veroorzaakt in de werkzaamheden waartoe zij dezelve gebruikt hebben. *c*)

De schoolonderwijzers en werkmeesters zijn verantwoordelijk voor de schade door hunne leerlingen en knechts veroorzaakt, gedurende den tijd dat dezelve onder hun toezigt staan. *d*)

De hier-boven vermelde verantwoordelijkheid houdt op, indien de vader en de moeder, de schoolonderwijzers en werkmeesters bewijzen dat zij de daad, voor welke zij aansprakelijk zouden zijn, niet hebben kunnen beletten. *e*) (C. 1384; B. 354, 355*b*, 849, 1404 v., 1427, 1602, 1649, 1747, 1840; K. 321 v., 335, 452, 534 v.; Sr. 73; Stb. 1875 n°. 67, a. 1.) *f*)

1404. De eigenaar van een dier, of degene die zich van hetzelve bedient, is, zoo lang hetzelve tot zijn gebruik verstrekt, aansprakelijk wegens de schade, welke het dier heeft veroorzaakt, het zij hetzelve onder zijn toezigt en bewaring, dan wel verdwaald of ontsnapt zij. (C. 1385; B. 1403; R. O. 39 n°. 1; Rv. 98 n°. 1.) *g*)

1405. De eigenaar van een gebouw is verantwoordelijk voor de schade door deszelfs geheele of gedeeltelijke instorting veroorzaakt, indien deze door verzuim van onderhoud, of door een gebrek in de bouwing of inrigting, is te weeg gebragt. (C. 1386; B. 702, 1402, 1645.)

van welken aard ook, uit welke door iemands schuld of verzuim aan eenen anderen schade toegebragt wordt, stellen dengene, door wien de schade veroorzaakt is, in de verpligting om dezelve te vergoeden.

Art. 1482 *B. W.* Alle verbindtenissen door minderjarige of onder curatele gestelde personen aangegaan zijn van regtswege nietig, en moeten, op eene door hen of van hunnentwege daartoe gedane vordering, worden nietig verklaard, op den enkelen grond der minderjarigheid of der curatele.

De verbindtenissen, aangegaan door getrouwde vrouwen en door minderjarigen die handligting hebben bekomen, zijn slechts van regtswege nietig, voor zoo verre die verbindtenissen hunne bevoegdheid te boven gaan.

Art. 1488, *lid a.* De bepaling van het vorige artikel is niet toepasselijk op verbindtenissen, voortvloeijende uit een begaan misdrijf, of uit eene daad welke aan een ander schade heeft veroorzaakt.

a) *Art.* 3018 *Ontwerp* 1820. Schade bestaat niet alleen dan, wanneer dezelve door eene stellige daad is veroorzaakt, maar ook dan, wanneer iets nagelaten is, hetgeen niet had behooren nagelaten te worden.

b) *Art.* 1384, *lid b*, *C. C.:* Le père, et la mère après le décès du mari, ...

c) *Art.* 1384, *lid c*, *C. C.* Les maîtres et les commettants [sont responsables] du dommage causé par leurs domestiques et préposés, dans les fonctions auxquelles ils les ont employés.

d) *Art.* 1384, *lid d*, *C. C.* Les instituteurs et les artisans [sont responsables] du dommage causé par leurs élèves et apprentis, pendant le temps qu'ils sont sous leur surveillance. —

De woorden: „leerlingen en knechts" zijn, in 1824, in de plaats gesteld van: „kweekelingen en leerknechts." — Voorduin V bl. 88.

e) „Ils [les maîtres et les commettants] ne peuvent, dans aucun cas, argumenter de l'impossibilité, où ils prétendraient avoir été d'empêcher le dommage... N'ont ils pas à se reprocher d'avoir donné leur confiance à des hommes méchants, maladroits ou imprudents"? *Exposé des Motifs*: Fenet, *Trav. Prépar.*, XIII p. 476.

f) *Art.* 1 *der Wet van* 9 *April* 1875 (*Stb.* n°. 67), *tot regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen.* Ondernemers eener spoorwegdienst zijn verantwoordelijk voor de schade, door personen of goederen bij de uitoefening der dienst geleden, ten ware de schade buiten hunne schuld of die hunner beambten of bedienden zij ontstaan.

g) *Art.* 1385 *C. C.* Le propriétaire d'un animal, ou celui qui s'en sert, pendant qu'il est à son usage, est responsable du dommage que l'animal a causé, soit que l'animal fût sous sa garde, soit qu'il fût égaré ou échappé.

1406. *a*) In geval van moedwilligen of onvoorzigtigen doodslag, hebben de overblijvende echtgenoot, de kinderen of de ouders van den nedergeslagene, die door zijnen arbeid plegen te worden onderhouden, eene regtsvordering tot schadevergoeding, te waarderen naar gelang van den wederzijdschen stand en de fortuin der personen, en naar de omstandigheden. (B. 1401, 1402, 1416*b*, 1955 v.; Sr. 295 v., 319, 321 v., 327 v.) *b*)

1407. Moedwillige of onvoorzigtige kwetsing of verminking van eenig deel des ligchaams geeft aan den gewonde het regt om, behalve de vergoeding der kosten van herstel, ook die der schade, door de kwetsing of de verminking veroorzaakt, te vorderen.

Ook deze worden gewaardeerd naar gelang van den wederzijdschen stand en de fortuin der personen, en naar de omstandigheden.

Deze laatste bepaling is in het algemeen toepasselijk bij de waardering der schade, ontstaan uit elk misdrijf tegen den persoon gepleegd. (B. 1401, 1402, 1416*b*, 1955 v.; Sr. 309 v., 320, 321 v., 327 v.) *b*)

1408. De burgerlijke regtsvordering ter zake van laster, hoon of beleediging strekt tot vergoeding der schade, en tot betering van het nadeel, in eer en goeden naam geleden.

De regter zal, bij de waardering daarvan, letten op het min of meer grove van den laster, den hoon of de beleediging, benevens op de hoedanigheid, den stand en de fortuin der wederzijdsche partijen, en op de omstandigheden. (B. 1401, 1409, 1410, 1411 v., 1414, 1415, 1416*a*, 1955; Rv. 22; Reg. III, a. 20; Sv. 22*b*; Sr. 222 v., 262, 367, 375, 377, 471 n°. 11; R. O. 40; Stb. 1814 n°. 17, a. 4 v.; Stb. 1816 n°. 51; Stb. 1829 n°. 34; Stb. 1830 n°. 15; Stb. 1851 n°. 44.) *c*)

a) *Artt.* 1406—1415 zijn ontleend aan het *Wetboek L. Napoleon.* Zie Voorduin, V bl. 85.

b) *Art.* 1318 *Wetb. L. N.* Een doodslag, moedwillig of door schuld of door onvoorzigtigheid gepleegd, verpligt den doodslager om aan de weduwe of kinderen, die door des nedergeslagenen arbeid plegen onderhouden te worden, te doen vergoeding van schade en winstderving, welke vergoeding door den regter, naar gelang van personen en omstandigheden, zal moeten begroot worden.

Art. 1319. Tot deze vergoeding zijn gehouden allen, die aan den doodslag mede handdadig geweest zijn, schoon men niet juist kan aantoonen, wie van hen den doodslag heeft toegebragt.

Art. 1320. Kwetsing, of verminking aan eenig deel van het ligchaam geeft aan den gewonde het regt om te vorderen vergoeding van het meesterloon, en van de schade en winstderving daardoor aan hem toegebragt, de pijn en smart en ontsiering van het ligchaam daaronder gerekend, hetgeen door den regter, naar gelang van den persoon en de omstandigheden, begroot wordt.

Die door eene verzameling van verscheiden personen gewond is, en niet bepaaldelijk kan aanwijzen dengeen' die hem de wonde toegebragt heeft, is geregtigd om vergoeding te vragen van allen, welke tot de verzameling behoord hebben.

Art. 1321. Doodslag of kwetsing uit noodweer, of bij onvermijdelijk toeval, geven geen regt om vergoeding te vorderen.

c) *Art.* 1322 *Wetb. L. N.* Die door woorden, geschriften of dadelijkheden iemands eer beleedigt, is, behalve tot het vergoeden van schade, ook gehouden de injurie of aangedanen hoon honorabel te beteren.

Art. 1323. De verpligting tot betering van eer rust mede niet alleen op den dader der injurie, maar ook op degenen, die de uitvoering der injurie hebben aangeraden of bevolen, of in eenigerhande opzigte daartoe behulpzaam geweest zijn.

Art. 1324. Het regt om betering van eer te vorderen komt toe, niet alleen aan dengeen', die regelregt beleedigd is, maar ook aan diegenen, die zich door de aangedane injurie zijdelings voor beleedigd kunnen houden, bij voorbeeld:

De vader van eenen minderjarigen zoon, de man van eene getrouwde vrouw, wanneer aan dien zoon of die vrouw eene injurie is aangedaan.

Art. 1325. Nooit heeft de actie tot verbetering der injurie plaats, ten zij dezelve aangedaan is met oogmerk om te beleedigen; dit oogmerk wordt bewezen of uit den aard der daad zelven, die geene andere uitlegging gedoogt, of uit de omstandigheden, welke de daad vergezeld hebben.

Art. 1326. Betering van injurie bestaat daarin, dat de injuriant aan den beleedigde in het openbaar voor den regter verzoekt om vergiffenis, met verklaring, dat hij berouw heeft van het gebeurde, en belooft en aanneemt, zich daarvan voortaan te zullen wachten, en eindelijk verklaart, dat hij den geïnjurieerde houdt voor een' man van eer, op wiens gedrag hij niets te zeggen weet; kunnende nogtans de regter, naar den aard en meerdere of mindere kwaadaardigheid der aangedane beleediging, de uitdrukkingen en de wijze, op welke de betering geschieden moet, zoodanige andere rigting geven, als hij oordeelt te behooren.

Art. 1327. De waarheid der gedane verwijting, mits behoorlijk bewezen zijnde, verschoont wel van de recantatie, of verklaring, dat men den beleedigde houdt voor een' man van eer, op wiens gedrag men niets te zeggen weet, doch verschoont niet van de verdere betering der injurie, die met een blijkbaar oogmerk om te beleedigen geschied is.

1409. De beleedigde kan bovendien eischen dat bij hetzelfde vonnis worde verklaard, dat de gepleegde daad is lasterlijk, hoonend of beleedigend.

Het vonnis zal, indien de beleedigde zulks vordert, ten koste des veroordeelden, openbaar worden aangeplakt, bij zoo vele exemplaren als, en daar waar de regter zulks zal bevelen. (B. 1408, 1414.) *a*)

1410. Onverminderd hare gehoudenheid tot schadevergoeding, kan de verwerende partij de toewijzing van de vordering, bij het voorgaande artikel vermeld, voorkomen, door het aanbod en de werkelijke aflegging van eene openbare verklaring voor den regter, houdende dat haar de gepleegde daad leed doet; dat zij deswege verschooning vraagt, en den beleedigde houdt voor een persoon van eer. (B. 1414.) *a*)

1411. De regtsvorderingen in de drie voorgaande artikelen vermeld, komen ook toe aan echtgenooten, ouders, groot-ouders, kinderen en kleinkinderen, wegens laster, hoon of beleediging hunnen echtgenooten, kinderen, kleinkinderen, ouders en groot-ouders, na derzelver overlijden, aangedaan. (B. 1414.) *a*)

1412. De burgerlijke regtsvordering ter zake van laster, hoon of beleediging kan niet worden toegewezen, indien niet blijkt van het oogmerk om te beleedigen, maar integendeel noodzakelijke verdediging, regtmatige aanklagte, verpligting om getuigenis der waarheid te geven, pligten van ambt, post, bediening of eenige wettige betrekking, of ook andere regtmatige of geoorloofde inzigten, tot de daad, welke anders hoonend of beleedigend zoude zijn, billijken grond en aanleiding hebben gegeven. (Sv. 22 v., 174 v. 179 v.; Rv. 199 v.) *a*)

1413. Ook kan de burgerlijke regtsvordering niet worden toegewezen indien door regterlijk gewijsde, of uit eene authentieke akte, blijkt van de waarheid der gedane aantijging.

Hij echter die kennelijk met het eenige doel van beleediging, ook dan wanneer de waarheid der aantijging uit een gewijsde, of eene authentieke akte, blijkt, iemand deswege met beleedigingen vervolgt, is verpligt aan denzelven de schade te vergoeden, welke deze daardoor lijdt. (B. 1955 v.; Sr. 370.) *a*)

1414. Alle regtsvorderingen, waaromtrent bij de voorgaande zes artikelen is gehandeld, vervallen door uitdrukkelijke kwijtschelding, of ook door stilzwijgende, indien, na de gedane en aan den beleedigde bekend gewordene beleediging, door hem zoodanige blijken van verzoening of van vergiffenis zijn gegeven, die met het voornemen om schadevergoeding of betering van eer te vorderen niet kunnen worden overeengebragt. (B. 1410, 1890; Sv. 5, 22*b*.) *a*)

1415. De regtsvordering tot schadevergoeding *b*), bij artikel 1408 vermeld, gaat niet verloren noch door den dood van den beleediger, noch door dien van den beleedigde. (B. 1409, 1411.) *a*)

1416. De burgerlijke regtsvordering ter zake van laster, hoon of beleediging vervalt door verloop van een jaar, te rekenen van den dag dat de daad gepleegd en aan den aanlegger bekend was. (B. 1408 v., 1411.) *a*)

Art. 1328. De actie tot betering der injurie eindigt:
1°. Door den dood van den beleediger;
2°. Door gedane kwijtschelding, het zij uitdrukkelijk, bij aangegaan verdrag of transactie, het zij stilzwijgende, door het plegen van zulke daden, die met het voornemen om betering van eer te vorderen niet kunnen worden overeengebragt;
3°. Door het geven van gepaste en behoorlijke voldoening door den beleediger aan den beleedigde, het zij uit eigene beweging, het zij nadat de beleedigde verklaard heeft, zich de injurie aan te trekken; en
4°. Door verloop van een jaar, te rekenen van den dag af dat de injurie gepleegd is, indien de actie tot betering niet binnen dien tijd met der daad is geïnstitueerd geworden.

a) Zie noot *c*) op bl. 346 en 347.

b) „Art. 1415 spreekt ..... niet van de regtsvordering tot betering van het nadeel in eer en goeden naam geleden; men mag hieruit echter niet afleiden, dat deze met den dood van den beleedigde vervalt: dat zou ook op zich zelf minder gegrond, en, vergeleken met de bepaling van art. 1411 B. W., weinig consequent zijn." Diephuis VI n°. 729.

Alle overige burgerlijke regtsvorderingen tot schadevergoeding wegens daden welke tot strafvordering kunnen aanleiding geven, gaan te niet door de verjaring die ten opzigte dezer strafvordering is vastgesteld. (B. 1401 v.; Sv. 459 v.; Stb. 1851 nº. 44.) *a*)

VIERDE TITEL.

Van het te niet gaan der verbindtenissen.

1417. Verbindtenissen gaan te niet:

Door betaling; (B. 1418 v.)

Door aanbod van gereede betaling, gevolgd van consignatie of bewaargeving: (B. 1440 v.)

Door schuldvernieuwing; (B. 1449 v.)

Door vergelijking of compensatie; (B. 1461 v.)

Door schuldvermenging; (B. 1472 v.)

Door kwijtschelding der schuld; (B. 1474 v.)

Door het vergaan der verschuldigde zaak; (B. 1480 v.)

Door de nietigheid of de tenietdoening; (B. 1482 v.)

Door de werking eener ontbindende voorwaarde, waarvan in den eersten titel van dit boek gehandeld is; (B. 1301 v.) en

Door verjaring, welke het onderwerp van eenen afzonderlijken titel uitmaakt. (B. 2004 v. — C. 1234; B. 1304 v., 1374*b*, 1683, 1850.) *b*)

EERSTE AFDEELING.

Van betaling.

1418. Eene verbindtenis kan gekweten worden door een ieder die daarbij belang heeft, gelijk een mede-schuldenaar of een borg.

Eene verbindtenis kan zelfs gekweten worden door eenen derde, die daarbij geen belang heeft, mits die derde handele in naam en tot kwijting van den schuldenaar, of, indien hij in zijn eigen naam handelt, hij niet in de regten van den schuldeischer gesteld worde. *c*) (C. 1236; B. 1316, 1351. 1390 v., 1419, 1436 v., 1441 nº. 2, 1829 v., 1857 v.; K. 76 v., 171 v.; Rv. 596 nº. 2.)

1419. Eene verbindtenis om iets te doen kan door eenen derde niet gekwe-

a) *Art.* 459 *Wetb. v. Strafv.* Door verloop van een jaar vervallen alle vervolgingen ter zake van policie-overtredingen.

Art. 460. Door verloop van vijf jaren vervallen alle vervolgingen ter zake van misdrijven, waartegen de wet geene lijf- of onteerende straf heeft bedreigd.

Art. 461. Door verloop van twintig jaren vervallen alle vervolgingen ter zake van misdrijven, waartegen de doodstraf is bedreigd; die van alle overige misdrijven, lijf- of onteerende straf ten gevolge hebbende, vervallen door verloop van vijftien jaren.

b) Vg. *artt.* 3056 v. *Ontwerp* 1820, Opzoomer. *Het B. W.* (*Aant. op de artt.*) ad art., en Diephuis (2de druk) VI nº. 788 v. — . . . . „zoowel bij eene verbindtenis onder tijdsbepaling als bij die onder een ontbindende voorwaarde, is het niets anders dan de oorspronkelijke overeenkomst, waardoor de verbindtenis te niet gaat . . . . Het is eveneens de wil der partijen, die de verbindtenis doet te niet gaan, in het geval dat een nieuwe overeenkomst de oude opheft." Opzoomer, t. a. p.

Het *Ontwerp van* 1820 noemde de *verjaring* niet, en *art.* 3597 omschreef haar dan ook als een middel dat *de actie* deed te niet gaan. Anders het *Ontwerp* van 1816 (Voorduin I. 1 bl. 59, 60) en ons art. 1988. Ook de Groot, *Inleid.* III, 46, noemt de verjaring „quijtscheldin g door de wet, wanneer sekere tijd zijnde verstreken, de schuld werd gehouden voor gequeten." Vg. Goudsmit, *Pandect.-Syst.* I bl. 257 (1).

c) „L'obligation n'est pas acquittée par un étranger qui se fait subroger, c'est-à-dire, qu'elle n'est pas éteinte, et qu'elle passe seulement du créancier originaire à celui qui se fait subroger." Maleville, *Analyse Raisonnée*, ad art. 1236 C. C. — Zie ook Marcadé IV nº. 672 v.; Opzoomer, ad art.

en worden in weerwil van den schuldeischer, indien deze belang heeft dat le daad door den schuldenaar zelven verrigt worde. (C. 1237; B. 1275, 1648.)

1420. Men moet eigenaar zijn van de zaak die in betaling gegeven wordt n bevoegd zijn om die te vervreemden, zal de betaling geldig wezen.

Niettemin kan de voldoening van eene geldsom, of van eenige andere verbruikbare zaak, niet terug gevorderd worden van dengenen die dat in betaling gegevene te goeder trouw verbruikt heeft, alhoewel die voldoening geschied zij door iemand die daarvan geen eigenaar of onbekwaam was om de zaak te vervreemden. (C. 1238; B. 163*a*, 561, 1365 v., 1399, 1422, 1507, 2014.) *a*)

1421. De betaling moet gedaan worden aan den schuldeischer, of aan iemand die volmagt van hem heeft, of die door den regter of door de wet gemagtigd is om voor denzelven te ontvangen.

De betaling, gedaan aan iemand die geene magt had om voor den schuldeischer te ontvangen, is van waarde, voor zoo verre de schuldeischer dezelve goedkeurt of daardoor werkelijk is gebaat geworden. (C. 1239; B. 160, 163*b*, 179, 362 v., 443 v., 484, 506*c*, 520 v., 880, 1002, 1052 v, 1172 v., 1315, 1339, 1390, 1423, 1673, 1692, 1756, 1833, 1929; K. 17, 20; 44 v., 58, 327, 806; Rv. 751, 893.) *b*)

1422. De betaling te goeder trouw gedaan aan iemand die in het bezit is der inschuld *c*), is van waarde, ook dan wanneer die bezitter naderhand bij uitwinning uit dat bezit gestooten is. (C. 1240; B. 1396 v.)

1423. De betaling, aan den schuldeischer gedaan, is niet van waarde, indien hij niet bekwaam was om dezelve te ontvangen, dan voor zoo verre de schuldenaar mogt bewijzen dat de schuldeischer door de betaling werkelijk is gebaat geworden. (C. 1241; B. 163*b*, 1366, 1487, 1759 v.) *d*)

1424. De betaling, gedaan door eenen schuldenaar aan zijnen schuldeischer, in weerwil van eene inbeslagneming of oppositie, is niet van waarde ten aanzien der schuldeischers die de inbeslagneming of oppositie gedaan hebben; dezelve kunnen, naar aanleiding van *e*) hun regt, den schuldenaar noodzaken om op nieuw te betalen, behoudens, in dat geval, deszelfs verhaal op den schuldeischer. (C. 1242; B. 1470*b*; Rv. 736 v.)

1425. Geen schuldeischer kan genoodzaakt worden eene andere zaak in betaling te nemen, dan die hem verschuldigd is, ofschoon ook de aangebodene zaak van gelijke of zelfs van meerdere waarde zij. (C. 1243; B. 1777, 1793, 1794; K. 156.)

1426. Geen schuldenaar kan zijnen schuldeischer verpligten om betaling van eene schuld bij gedeelten te ontvangen, al mogt die schuld ook deelbaar zijn. *f*) (C. 1244*a*; B. 1335; K. 168, 917.) *g*)

1427. De schuldenaar van eene zekere en bepaalde zaak is bevrijd door de

a) *Art.* 2014 *lid a*, *B. W.* Met betrekking tot roerende goederen die noch in renten bestaan, noch in nschulden welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt het bezit als volkomen titel. — Zie Opzoomer, ad art.

b) *Art.* 1438 *Wetboek* 1830. De betaling moet gedaan worden aan den schuldeischer, of aan iemand die volmagt van hem heeft, of die door den regter of door de wet gemagtigd is om voor denzelven te ontvangen.

De betaling, gedaan aan iemand die geene magt had om voor den schuldeischer te ontvangen, is van waarde, indien de schuldeischer dezelve goedkeurt of daardoor bevoordeeld is geworden. — Zie Voorduin V bl. 104, IV.

c) „Etre en possession d'une créance, ce n'est pas detenir l'acte, l'écrit qui fait preuve de cette créance, c'est jouir paisiblement de la qualité de créancier." Marcadé IV n°. 686.

d) *Art.* 1440 *Wetboek* 1830. De betaling, aan den schuldeischer gedaan, is niet van waarde, indien hij niet bekwaam was om dezelve te ontvangen, ten ware de schuldenaar mogt bewijzen dat het betaalde tot voordeel van den schuldeischer gestrekt heeft. — Zie Voorduin V bl. 104, IV.

e) *Art.* 1242 *C. C.*: „selon."

f) *Art.* 1335 *B. W.* De verbindtenis die voor verdeeling vatbaar is moet tusschen den schuldenaar en den schuldeischer worden ten uitvoer gebragt, even als of dezelve ondeelbaar was . . . .

g) *Art.* 1244, *lid b*, *C. C.* Les juges peuvent néanmoins, en considération de la position du débiteur, et en usant de ce pouvoir avec une grande réserve, accorder des délais modérés pour le paiement, et surseoir à l'exécution des poursuites, toutes choses demeurant en état. — Zie Voorduin V bl. 106 v.

afgifte der zaak, in den staat waarin dezelve zich ten tijde der levering bevond, mits de verminderingen, welke die zaak mogt ondergaan hebben, niet door zijn toedoen of verzuim veroorzaakt zijn, noch ook door de schuld of het verzuim van zoodanige personen voor welke hij verantwoordelijk is, noch ook door dat hij, vóór het opkomen dier verminderingen, in de levering achterlijk gebleven is. (C. 1245; B. 829*b*, 849, 1010, 1203, 1272 v., 1403, 1480, 1517, 1752, 1784; Stb. 1875 n°. 67, a. 1.) *a*)

1428. Indien de zaak welke verschuldigd is alleenlijk is bepaald ten aanzien van hare soort, is de schuldenaar, om zich van de schuld te ontheffen, niet verpligt om van de beste soort, maar hij kan ook niet volstaan met van de slechtste te geven. (C. 1246; B. 1016.) *b*)

1429. De betaling moet gedaan worden ter plaatse welke bij de overeenkomst bepaald is; indien geene plaats daarbij vastgesteld is, moet de betaling, ten aanzien van eene zekere bepaalde zaak, geschieden ter plaatse alwaar, tijdens het aangaan der verbindtenis, de zaak, die daarvan het onderwerp uitmaakt, zich bevond. *c*)

Buiten deze twee gevallen, moet de betaling geschieden ter woonplaats van den schuldeischer, zoo lang deze bij voortduring blijft wonen in de gemeente alwaar hij, ten tijde van het aangaan der verbindtenis, woonachtig was, en anderzins ter woonplaatse van den schuldenaar. *d*) (C. 1247; B. 74 v., 81, 1441 n°. 6, 1448, 1468, 1513, 1550, 1761, 1801; K. 180, 209; Rv. 314*e*.) *e*)

1430. Ten opzigte van huren, pachten, jaarwedden tot onderhoud, altijddurende renten of lijfrenten, interessen van geleende geldsommen, en, in het algemeen, van al wat bij het jaar of bij kortere geregelde termijnen betaal-

a) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

Art. 1480, *lid b*, *B. W.* Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

b) *Art.* 1016 *B. W.* Wanneer het legaat in eene onbepaalde zaak bestaat, is de erfgenaam niet verpligt de beste soort te geven, maar hij kan ook met het afgeven der slechtste niet volstaan.

c) *Art.* 1513 *B. W.* De levering moet geschieden ter plaatse waar het verkochte goed zich op het tijdstip der verkooping bevond, indien daaromtrent geene andere overeenkomst getroffen is.

d) *Art.* 1247, *lid b*, *C. C.* Hors ces deux cas, le paiement doit être fait au domicile du débiteur.

e) Men had in de afdeelingen (1824) „*ten opzigte van handelszaken*, eene uitzondering op dit artikel gevraagd." „Indien," zeide de Regering, „eene uitzondering noodzakelijk is, zal dezelve in het Wetboek van Koophandel worden aangetroffen." Voorduin V bl. 111, II.

Art. 180, *lid a en b*, *Wetb. v. Kooph.* De betaling van eenen wisselbrief moet gevraagd en het daarop volgend protest gedaan worden ter woonplaatse van den betrokkene.

Indien de wisselbrief getrokken is om in eene andere aangewezene woonplaats, of door eenen anderen aangewezen persoon, het zij in dezelfde, het zij in eene andere gemeente, te worden betaald, moet de betaling gevraagd en het protest opgemaakt worden ter aangewezene woonplaats of aan den aangewezen persoon. — Vg. ook art. 209 *Wetb. v. Kooph.*

Art. 3078 *Ontwerp* 1820. Alle betaling moet gedaan worden ter plaatse bij de wet bepaald, of bij de overeenkomst bedoeld.

Geene bepalingen deswege bij de wet gemaakt zijnde, of ook wanneer van de bedoeling der partijen bij de overeenkomst niet blijkt, moeten dienaangaande de plaatselijke gebruiken en gewoonten van de plaats, alwaar het kontrakt is aangegaan, in acht genomen worden.

Indien ook geen zoodanig vast gebruik bestaat, is de schuldenaar gehouden de betalingen te doen, ter woonplaatse van den schuldeischer.

Art. 3079. De regel in het laatste gedeelte van het vorig artikel opgegeven, lijdt uitzondering:

1°. Wanneer de schuldenaar onkundig is van de woonplaats van den schuldeischer, op eene andere plaats woonachtig.

2°. Wanneer de schuldeischer na het sluiten van het kontrakt, zijne woonplaats mogt veranderd hebben, zoodat de betaling den schuldenaar werkelijk bezwarend zoude worden, wanneer dezelve aan het nieuw domicilie van den schuldeischer moest geschieden. In welke gevallen de schuldenaar volstaan kan met het verschuldigde op de plaats, waar het kontrakt gesloten is, in consignatie te brengen.

3°. Wanneer het onderwerp der betaling niet in gereed geld, maar in andere goederen bestaat, in welk geval de schuldenaar van alle gevaar en risico is bevrijd, wanneer hij de goederen op de gewone en bekwaamste wijze aan des schuldeischers adres heeft afgezonden, en in het bezorgen dier afzending zich aan geene grove nalatigheid of verzuim heeft schuldig gemaakt.

aar is, wordt door drie kwijtingen, waaruit van de betaling van drie achereenvolgende termijnen blijkt, het vermoeden geboren dat ook de vroegere ermijnen voldaan zijn, ten ware het tegendeel mogt bewezen worden. (B. 327, 1806, 1953, 1958*a*.)

1431. De kosten, op de betaling vallende, komen ten laste van den schuldeaar. (C. 1248; B. 1443, 1502, 1512, 1761*c*; Stb. 1843, n°. 47, a. 28, 2 n°. 3; Rv. 56.) *a*)

1432. De schuldenaar van verscheidene schulden heeft het regt, bij het loen der betaling, te verklaren tot voldoening van welke dier schulden hij le betaalde som wil doen verstrekkèn. (C. 1253; B. 1434, 1665.)

1433. De schuldenaar van eene schuld, die op interessen loopt, kan, buiten le toestemming van den schuldeischer, de betaling, welke hij doet, niet loen verstrekken tot aflossing van de hoofdsom bij voorkeur van voldoening ler interessen.

De betaling, die gedaan is op de hoofdsom en op de interessen, maar vaarmede de geheele schuld niet is afgedaan, strekt in de eerste plaats tot oldoening der interessen. (C. 1254; B. 1806.) *b*)

1434. Wanneer hij, die verscheiden sommen schuldig is, eene kwijting heeft angenomen, waarbij de schuldeischer verklaard heeft, dat hetgeen hij ontvangen heeft in het bijzonder tot voldoening van eene dezer schulden verstrekt, an die schuldenaar niet meer vorderen dat de betaling gerekend worde tot e kwijting van eene andere schuld gedaan te zijn, ten zij er van de zijde an den schuldeischer bedrog of verrassing hebbe plaats gehad. (C. 1255; 3. 1357, 1432.)

1435. Indien de kwijting niet inhoudt voor welke schuld de betaling gedaan s, moet de betaling gerekend worden gedaan te zijn in voldoening van die chuld, welke de schuldenaar, onder de te gelijk vervallene *c*) schulden, lestijds het meeste belang had te voldoen; doch indien alle de schulden niet nogten vervallen zijn, wordt de betaling geacht gedaan te zijn in voldoening ler schuld die vervallen was, boven de nog niet vervallene, ofschoon deze erste minder bezwarende zijn mogt, dan de andere.

Indien de schulden van gelijken aard zijn, moet de toerekening op de oudste gedaan worden; doch alles gelijk staande, geschiedt de toerekening op elke schuld naar evenredigheid.

Indien geene der schulden vervallen is, wordt de toerekening gedaan even ls omtrent de vervallene schulden. *d*) (C. 1256; B. 1469; Rv. 585 v.)

1436. De subrogatie, of indeplaatsstelling in de regten van den schuldeischer

a) *Art.* 32 *der Wet van* 8 *October* 1843 (*Stb.* °. 47), *op het regt van zegel.*

Voor de zegelregten en boeten zijn, ieder voor het cheel, aansprakelijk:

3°. De schuldeischers en de schuldenaars, voor de onderhandsche acten van schuldbekentenis, schuldvordering, quitantie en kwijting, alsmede al degenen, die de ongezegelde of op ontoereikend zegel gestelde obligatiën en verdere stukken, vermeld bij art. 21 n°. 5, binnen het Rijk zullen hebben uitgegeven, of de betaling van interessen of aflossing van hoofdsommen hier te lande bewerkstelligd of zich daarmede belast zullen hebben.

Art. 28. In alle zaken, waarin het Rijk met bijondere personen, met openbare of aan openbaar gezag onderworpene instellingen, provinciale of plaatelijke besturen is betrokken, zal het zegelregt door lezen worden gedragen.

Insgelijks zullen bijzondere personen, welke aan opgemelde instellingen en besturen quitantie geven, of quitantie van dezelve ontvangen, het daarvoor verschuldigde zegelregt moeten dragen, ten ware daaromtrent anders mogt zijn overeengekomen.

Niettemin zullen voormelde instellingen en besturen jegens het Rijk aansprakelijk blijven voor de regten, zoomede voor de beloopen boeten, behoudens derzelver verhaal op de bijzondere personen.

b) *Art.* 1806 *B. W.* Het bewijs van betaling der hoofdsom zonder voorbehoud van interessen gegeven zijnde, doet de voldoening der interessen vooronderstellen, en de schuldenaar wordt daarvan bevrijd.

c) .... „het is .... niet noodig, dat de schulden op denzelfden tijd opeischbaar werden, maar voldoende, zoo zij ten tijde der betaling allen evenzeer vervallen waren." Diephuis VI n°. 804.

d) Deze laatste alinea komt niet voor in art. 1256 C. C.

ten behoeve van eenen derden persoon, die denzelven betaalt, geschiedt of bij overeenkomst, of uit kracht der wet. (C. 1249; B. 1437, 1438.) *a*)

1437. Deze indeplaatsstelling geschiedt bij overeenkomst:

1°. Wanneer de schuldeischer, de betaling van eenen derden persoon ontvangende, denzelven doet treden in de regten, regtsvorderingen, voorregten en hypotheken, welke hij ten laste van den schuldenaar heeft.

Deze subrogatie moet uitdrukkelijk, en gelijktijdig met de betaling, geschieden;

2°. Wanneer de schuldenaar eene som gelds ter leen opneemt, ten einde zijne schuld te betalen, en den geldschieter in de regten van den schuldeischer te doen treden, moeten, om deze subrogatie van waarde te doen zijn, zoo wel de akte van geldopneming als de kwijting bij authentieke akte verleden worden, en moet in de akte van geldopneming verklaard worden dat de som geleend is om daarmede de betaling te doen; terwijl voorts de kwijting moet inhouden dat de betaling gedaan is uit penningen die tot dat einde door den nieuwen schuldeischer zijn voorgeschoten.

Deze subrogatie wordt zonder de medewerking *b*) van den schuldeischer bewerkstelligd. (C. 1250; B. 458*b*, 668, 1418*b*, 1439.) *c*)

1438. Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

1°. Ten behoeve van dengenen die, zelf schuldeischer zijnde, eenen anderen schuldeischer, die, uit hoofde van deszelfs bevoorregte schuld of hypotheek, een beter regt heeft, voldoet; (B. 1179, 1418*b*.)

2°. Ten behoeve van den kooper van eenig onroerend goed, die den koopprijs daarvan besteedt tot betaling der schuldeischers, aan welke dat goed door hypotheek verbonden was; (B. 1242 v.)

a) *Art.* 1418 *B. W.* Eene verbindtenis kan gekweten worden door een ieder die daarbij belang heeft, gelijk een mede-schuldenaar of een borg.

Eene verbindtenis kan zelfs gekweten worden door eenen derde, die daarbij geen belang heeft, mits die derde handele in naam en tot kwijting van den schuldenaar, of, indien hij in zijn eigen naam handelt, hij niet in de regten van den schuldeischer gesteld worde. — Zie de noot *c*) op dat artikel.

Art. 460 *B. Rv.* Indien de arrestant in gebreke blijft om binnen den termijn bij artikel 462 vermeld, den verkoop tot stand te brengen, kan ieder opposant, die eenen executorialen titel heeft, overgaan tot de vergelijking van de in beslag genomen goederen op het afschrift van het proces-verbaal van inbeslagneming, hetwelk de bewaarder gehouden is aan hem te vertoonen, mitsgaders tot de aanvulling der voorwerpen, welke niet bij de vroegere inbeslagneming mogten zijn opgeschreven, en dadelijk daarna tot den verkoop der goederen; alles na het doen van een bevel aan den arrestant beteekend, doch zonder dat er een eisch tot *subrogatie* zal gevorderd worden.

Art. 518. Bijaldien meer schuldeischers den verkoop eischen van dezelfde goederen, zal de toeschatting plaats hebben, op de vervolging van diengenen welke het eerst het proces-verbaal van beslag, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 505, zal hebben doen overschrijven, en zullen de andere beslagleggers verpligt zijn op te houden met hunne vervolging.

De regtbank kan echter, bij wege van *subrogatie*, de voorkeur geven aan eenen schuldeischer welke later het beslag gelegd heeft:

1°. Bijaldien er plaats heeft arglist van den schuldeischer die het eerste beslag heeft gelegd, of zamenspanning van denzelven met de partij tegen welke het beslag gedaan is;

2°. Bijaldien de eerste beslaglegger verwaarloost het in acht nemen van eenige formaliteiten, of de voorgeschrevene termijnen heeft laten verloopen, zonder de daden te doen van vervolging. In het eerste geval, kan de schuldeischer, uit hoofde van de arglist of zamenspanning, tot schadevergoeding worden veroordeeld.

Dit tusschen opkomend geschil zal worden aangebragt bij akte van procureur tot procureur, en summierlijk worden behandeld.

Het beroep van het daarop te wijzen vonnis zal niet meer ontvankelijk zijn na verloop van acht dagen sedert deszelfs uitspraak.

Degene in wiens plaats een ander bij dat vonnis zal zijn *gesubrogeerd*, zal gehouden zijn de stukken aan laatstgemelden tegen recief over te geven, en zullen hem zijne wettiglijk gemaakte kosten niet betaald worden dan na de toewijzing van den verkoop. — Het woord *subrogatie* heeft in deze beide artikelen alleen de beteekenis van *in de plaats stelling*.

b) *Art.* 1250 *C. C.*: sans le concours de la volonté; *art.* 1454 *Wetboek* 1830: „zonder de toestemming."

c) *Art.* 668, *lid a en b*, *B. W.* De levering van schuldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg dan van het oogenblik dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend.

3°. Ten behoeve van dengenen die, met anderen, of voor anderen, gehouden zijnde tot voldoening van eene schuld, belang had om dezelve te voldoen; (B. 1316 v., 1329, 1335, 1337 v., 1877, 1885; K. 186, 193.) *a*)

4°. Ten behoeve van den erfgenaam, die, eenen boedel onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard hebbende, de schulden *b*) der nalatenschap met zijne eigene penningen betaald heeft. (B. 1078 n°. 1 — C. 1251; B. 1152, 1246; K. 171*a*, 284, 591, 610.) *c*)

1439. De subrogatie, bij de voorgaande artikelen bepaald, heeft plaats zoo wel tegen de borgen als tegen de schuldenaren; dezelve kan den schuldeischer in zijne regten niet verkorten, indien hij slechts gedeeltelijk betaald is; in dit geval, kan hij zijne regten, ten aanzien van hetgeen hem nog verschuldigd blijft, uitoefenen, bij voorkeur boven dengenen van wien hij slechts eene gedeeltelijke voldoening bekomen heeft. (C. 1252; B. 1437 n°. 1, 1877.)

TWEEDE AFDEELING.

Van aanbod van gereede betaling d), gevolgd van consignatie of bewaargeving.

1440. Indien de schuldeischer weigert zijne betaling te ontvangen, kan de schuldenaar hem aanbod van gereede betaling *d*) van het verschuldigde doen,

a) *Art.* 1316 *B. W.* Er heeft hoofdelijke verbindtenis van de zijde der schuldenaren plaats, wanneer zij allen verpligt zijn tot eene en dezelfde zaak, zoo dat elk hunner voor het geheel kan worden aangesproken . . . .

Art. 1337. Een iegelijk dergenen die gezamenlijk tot eene ondeelbare schuld verpligt zijn, is voor het geheel derzelve aansprakelijk, al ware het ook dat de verbindtenis niet hoofdelijk mogt zijn aangegaan.

Art. 1338. Hetzelfde geldt ook omtrent de erfgenamen van dengenen die tot eene zoodanige verbindtenis gehouden is.

Art. 1877. De borg die de schuld betaald heeft treedt van regtswege in alle de regten welke de schuldeischer tegen den schuldenaar gehad heeft.

Art 193 *Wetb. v. Koopk.* Over eenen en denzelfden wisselbrief kan men niet meer dan ééne retour-rekening maken.

Deze retour-rekening wordt betaald door den eenen endossant aan den anderen respectievelijk, en eindelijk door den trekker.

b) en lasten. Zie art. 1078 n°. 1 B. W.

c) *Art.* 1246 *B. W.* De derde bezitter die, het zij bij uitwinning, het zij vrijwillig, de schuld heeft gekweten, is bevoegd, als daardoor, uit kracht der wet, in de regten des schuldeischers zijnde getreden, om, na aftrek van zijn aandeel in evenredigheid tot de gezamenlijke waarde van de verbondene goederen, de verdere hypothekaire regten voor deze inschuld op de mede-verbondene goederen, of gedeelten van dezelve, te doen gelden. — Zie Diephuis VI n°. 841 en 844.

Art. 1152 *B. W.* Indien de legataris de schuld heeft gekweten, waarmede het gelegateerde onroerend goed bezwaard was, treedt hij daardoor van regtswege in de regten van den schuldeischer, ten laste der erfgenamen.

Art. 171, *lid a*, *Wetb. v. Koopk.* Die eenen wisselbrief ter eere van eenen ander betaalt, treedt door die betaling zelve in de regten van den houder, en is aan dezelfde verpligtingen onderworpen.

Art. 284. De verzekeraar, die de schade van een verzekerd voorwerp betaald heeft, treedt in alle de regten welke de verzekerde, ter zake van die schade, tegen derden mogt hebben; en de verzekerde is verantwoordelijk voor elke daad, welke het regt van den verzekeraar tegen die derden mogt benadeelen.

Art. 591. Die bij stranding of schipbreuk van een verpand schip, schulden betaalt, welke vóór eenen houder van eenen bodemerijbrief zouden gaan, treedt van regtswege in het voorregt van den oorspronkelijken schuldeischer. — Zie n°. 1 van art. 1438.

Art. 610. Wanneer een reeds verzekerd schip of reeds verzekerde koopmanschappen, zonder noodzakelijkheid en alleen in het belang van den geldopnemer, door bodemerij verbonden worden, treedt de geldschieter in de regten die de geldopnemer jegens den verzekeraar zoude hebben gehad, ten beloope van de geleende som.

Art. 3096 *Ontwerp* 1820. Zonder cessie van actie gaat het regt van den oorspronkelijken schuldeischer op den betaalder van eene schuld van regtswege over:

1°. Wanneer een hypothecair crediteur, ter verbetering van zijn hypotheekregt, aan eenen anderen hypothecairen crediteur betaalt, hetgeen aan dezen door hunnen gemeenen schuldenaar verschuldigd was

2°. Wanneer een erfgenaam, onder beneficie van inventaris, eene erfenis aanvaard hebbende, de schulden der nalatenschap met zijn eigen geld voldaan heeft.

3°. Wanneer de kooper van een onroerend goed de door hem verschuldigde kooppenningen besteedt tot aflossing van schulden, waarvoor dat goed gehypothekeerd is.

d) *Art.* 1257 *C. C.*: *„offres réelles“*; *Wetb.* 1830, Tit. IV, afd. 2, en art. 1457: *„aanbod van betaling met de daad.“*

en, bij weigering van den schuldeischer om hetzelve aan te nemen, de geldsom of zaak in geregtelijke bewaring stellen.

Zoodanig aanbod, gevolgd van bewaargeving, bevrijdt den schuldenaar, en strekt te zijnen opzigte tot betaling, mits hetzelve op eene wettige wijze gedaan zij; blijvende het alzoo in bewaring gebragte voor rekening van den schuldeischer. (C. 1257; B. 1273, 1442, 1444, 1882; Rv. 794 v.)

1441. Om zoodanig aanbod van waarde te doen zijn, is het noodig:

1°. Dat hetzelve gedaan worde aan eenen schuldeischer die bevoegd is om te ontvangen, of aan dengenen die de magt heeft om voor hem te ontvangen; (B. 1421, 1423.) *a)*

2°. Dat het gedaan worde door iemand die bevoegd is om te betalen; (B. 1418, 1420.) *b)*

3°. Dat het loope over de geheele opeischbare som en de interessen, mitsgaders over de kosten die vereffend zijn, en over eene som gelds voor de kosten die nog niet vereffend zijn, onder voorbehoud van nadere vereffening; (B. 1426, 1431, 1442 n°. 2.) *c)*

4°. Dat de tijdsbepaling verschenen zij, indien dezelve ten behoeve van den schuldeischer bedongen is; (B. 1306 v.; K. 159.) *d)*

5°. Dat de voorwaarde waaronder de schuld is aangegaan vervuld zij; (B. 1299 v.)

6°. Dat het aanbod gedaan worde op de plaats alwaar de betaling, volgens de overeenkomst, zoude moeten geschieden, en indien er geene bijzondere overeenkomst deswege bestaat, het zij aan den persoon van den schuldeischer, het zij te zijner werkelijke of gekozene woonplaats; (B. 74 v., 81 v., 1429, 1448; Rv. 439, 794*e*.) *e)*

7°. Dat het aanbod gedaan worde door eenen notaris of door eenen deur-

a) Art. 1421 *B. W.* De betaling moet gedaan worden aan den schuldeischer, of aan iemand die volmagt van hem heeft, of die door den regter of door de wet gemagtigd is om voor denzelven te ontvangen.

De betaling, gedaan aan iemand die geene magt had om voor den schuldeischer te ontvangen, is van waarde, voor zoo verre de schuldeischer dezelve goedkeurt of daardoor werkelijk is gebaat geworden.

Art. 1423. De betaling, aan den schuldeischer gedaan, is niet van waarde, indien hij niet bekwaam was om dezelve te ontvangen, dan voor zoo verre de schuldenaar mogt bewijzen dat de schuldeischer door de betaling werkelijk is gebaat geworden.

b) Art. 1418 *B. W.* Eene verbindtenis kan gekweten worden door een ieder die daarbij belang heeft, gelijk een mede-schuldenaar of een borg.

Eene verbindtenis kan zelfs gekweten worden door eenen derde, die daarbij geen belang heeft, mits die derde handele in naam en tot kwijting van den schuldenaar, of, indien hij in zijn eigen naam handelt, hij niet in de regten van den schuldeischer gesteld worde.

Art. 1420. Men moet eigenaar zijn van de zaak die in betaling gegeven wordt en bevoegd zijn om die te vervreemden, zal de betaling geldig wezen.

Niettemin kan de voldoening van eene geldsom, of van eenige andere verbruikbare zaak, niet terug gevorderd worden van dengenen die dat in betaling gegevene te goeder trouw verbruikt heeft, alhoewel die voldoening geschied zij door iemand, die daarvan geen eigenaar of onbekwaam was om de zaak te vervreemden.

c) Art. 1426 *B. W.* Geen schuldenaar kan zijnen schuldeischer verpligten om betaling van eene schuld bij gedeelten te ontvangen, al mogt die schuld ook deelbaar zijn.

Art. 1431. De kosten, op de betaling vallende, komen ten laste van den schuldenaar.

d) Art. 1306 *B. W.* Eene tijdsbepaling wordt altijd verondersteld bepaald te zijn ten voordeele van den schuldenaar, ten ware uit den aard van de verbindtenis zelve, of uit de omstandigheden mogt blijken, dat de tijdsbepaling ten voordeele van den schuldeischer is geschied.

e) Art. 1429 *B. W.* De betaling moet gedaan worden ter plaatse welke bij de overeenkomst bepaald is; indien geene plaats daarbij vastgesteld is, moet de betaling, ten aanzien van eene zekere bepaalde zaak, geschieden ter plaatse alwaar, tijdens het aangaan der verbindtenis, de zaak die daarvan het onderwerp uitmaakt zich bevond.

Buiten deze twee gevallen, moet de betaling geschieden ter woonplaatse van den schuldeischer, zoo lang deze bij voortduring blijft wonen in de gemeente alwaar hij, ten tijde van het aangaan der verbindtenis, woonachtig was, en anderzins ter woonplaatse van den schuldenaar.

Art. 1448. In geval het verschuldigde bestaat in eene zekere zaak, welke geleverd moet worden op de plaats alwaar dezelve zich bevindt, moet de schuldenaar den schuldeischer geregtelijk doen aanmanen om dezelve naar zich te nemen, bij eene akte, welke aan deszelfs persoon of woonplaats, of aan de woonplaats, die tot de volbrenging der overeenkomst gekozen is, moet beteekend worden. Indien deze aanmaning gedaan is, en de schuldeischer de zaak niet tot zich neemt, kan de schuldenaar van den regter verlof bekomen om dezelve op eene andere plaats in bewaring te stellen.

waarder, beide met twee getuigen. *a*) (Stbl. 1842 n°. 20, a. 23 v.; Rv. 794*d*. — C. 1258.) *b*)

1442. Om eene consignatie van waarde te doen zijn, wordt geene magtiging van den regter vereischt; het is genoegzaam: (Rv. 795.)

1°. Dat dezelve zij voorafgegaan van eene aan den schuldeischer beteekende kennisgeving, houdende aanwijzing van den dag, het uur en de plaats, waarop de aangebodene zaak in bewaring zal gesteld worden; (Rv. 794.)

2°. Dat de schuldenaar zich van de aangebodene zaak ontdaan hebbe, door dezelve in bewaring te stellen ter plaatse door de wet tot het ontvangen van consignatien aangewezen, met de interessen, tot den dag der bewaarstelling toe; (B. 1441 n°. 3, 1803*b*.) *c*)

3°. Dat er door den notaris, of door den deurwaarder, beide met twee getuigen, een proces-verbaal worde opgemaakt, behelzende den aard der aangebodene muntspecien, de weigering van den schuldeischer om dezelve te ontvangen, of dat hij tot die ontvangst niet verschenen is, en eindelijk het doen van de consignatie zelve; (Rv. 794; B 1441 n°. 7.)

4°. Dat bijaldien de schuldeischer tot de ontvangst niet verschenen is, het proces-verbaal der consignatie hem beteekend zij, met aanmaning om het in bewaring gebragte te ligten. (Rv. 795. — C. 1259.) *d*)

1443. De onkosten, gevallen op het aanbod van gereede betaling en op de consignatie, zijn voor rekening van den schuldeischer, indien dezelve wettiglijk zijn geschied. (C. 1260; B. 1431, 1448.)

1444. Zoo lang het in bewaring gebragte niet door den schuldeischer is aangenomen, kan de schuldenaar hetzelve terug nemen; in dat geval, zijn deszelfs medeschuldenaren en borgen niet bevrijd. (C. 1261; B. 1445, 1446, 1882; Rv. 795.) *e*)

a) *Art.* 1258 *C. C.*, n°. 7: que les offres soient faites par un officier ministériel ayant caractère pour ces sortes d'actes. — Vg. *artt.* 23 *volgg.* der *Wet van* 9 *Julij* 1842 (*Stb.* n°. 20), *op het Notarisambt.*

b) *Art.* 794 *B. Rv.* Het proces-verbaal van aanbod van betaling moet de zaken of den aard der geldspecien welke men aanbiedt behelzen.

Hetzelve moet geschieden aan den persoon of de woonplaats van den schuldeischer, en in hetzelve moet vermeld worden het antwoord van den schuldeischer, of, indien hij afwezig is, van den persoon aan wien het aanbod is gedaan.

Dit antwoord wordt door den schuldeischer, of, bij deszelfs afwezendheid, door den persoon die het antwoord gegeven heeft, onderteekend.

Indien de schuldeischer of de persoon, die het antwoord gegeven, heeft weigeren te teekenen of verklaren zulks niet te kunnen doen, moet daarvan melding worden gemaakt in het proces-verbaal hetwelk door den notaris of deurwaarder moet worden gedagteekend en geteekend en waarvan afschrift aan den persoon of de woonplaats van den schuldeischer moet worden gelaten, alles op straffe van nietigheid.

In geval de notaris of deurwaarder noch den schuldeischer, noch iemand van diens huisgenooten aan zijne woonplaats vindt, handelt hij als in artikel 2 van dit Wetboek is bepaald.

Art. 30, *lid c*, der *Wet van* 9 *Julij* 1842 (*Stb.* n°. 20). Bovendien moeten de akten door de getuigen .... worden onderteekend.

c) „Hieromtrent bestond eene Fransche Wet van 28 *Nivôse*, XIII^de^ *Jaar* (*Bulletin des lois* n°. 27; Fortuijn II bl. 830), volgens welke de consignatiën moesten gestort worden in 's lands amortisatie-kas. Bij *Besluit van den* 1 *November* 1818 (*Stb.* n°. 36) werd bepaald, dat die wet volkomen uitvoering zou erlangen. Nadat bij de *Wet van* 27 *December* 1840 (*Stb.* n°. 77) het amortisatie-syndicaat was opgeheven, zijn, volgens eene kennisgeving van den Minister van Financien, *van* 25 *Mei* 1841 (*Stc. van* 6 *Juni* 1841 n°. 127), alle geregtelijke, administratieve en vrijwillige consignatiën gedaan ten kantore van de agenten der domeinen en van de hypotheekbewaarders. Later, toen de betrekking van agent der domeinen was opgeheven, werden, bij *art.* 4 van het *Kon. Besluit van* 1 *December* 1848 n°. 45) (*Circ. v. d. Min. v. Fin.*, *A.*, *afd. Domeinen*), de ontvangers der registratie van de geregtelijke akten in de hoofdplaatsen der arrondissementen, te rekenen van 5 Januari 1844, belast met de ontvangsten en uitbetalingen voor de kas der geregtelijke en vrijwillige consignatiën. Eene *wet*, zooals art. 1442 bedoelt, bestaat dus thans niet." Oudeman, *Het Ned. Wetb. v. B. Rv.*, III, op art. 795, (4° dr. bl. 191 v.). — Zie ook Diephuis VI n°. 877.

d) *Art.* 795 *B. Rv.* Indien de aangebodene zaak of geldsom door den schuldeischer niet wordt aangenomen, mag de schuldenaar dezelve in geregtelijke bewaring stellen, mits in acht nemende hetgeen voorgeschreven is in de tweede afdeeling van den vierden titel des derden boeks van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 797. De vrijwillige of geregtelijke bewaargeving verkort geenszins de regten welke uit gedane inbeslagneming, zoo die heeft plaats gehad, zijn ontstaan, en moet aan de arrestanten en opposanten worden beteekend.

e) *Avis du Conseil d'Etat sur le mode de remboursement des consignations volontaires faites à la caisse d'amortissement*, *du* 16 Mai 1810 (Fortuijn III bl. 147 v.)

„Le Conseil d'Etat, *enz.*

1445. Wanneer de schuldenaar zelf een vonnis verkregen heeft, hetwelk in kracht van gewijsde gegaan is, en waarbij zijn gedaan aanbod goed en van waarde verklaard is, kan hij, zelfs met toestemming van den schuldeischer, het in bewaring gebragte niet meer terug nemen ten nadeele zijner mede-schuldenaren en borgen. (C. 1262; B. 1440*b*, 1954; Rv. 796.) *a*)

1446. De mede-schuldenaren en borgen zijn insgelijks bevrijd, indien de schuldeischer, na den dag van de beteekening der consignatie, een jaar heeft laten voorbijgaan, zonder derzelver bestaanbaarheid te betwisten. (B. 1440.)

1447. De schuldeischer, die zijne toestemming gegeven heeft dat de schuldenaar het in bewaring gebragte terug neme, nadat de consignatie bij een regterlijk vonnis, dat kracht van gewijsde bekomen had, was verklaard van waarde te zijn, kan niet meer, om betaling van zijne schuld te bekomen, gebruik maken van de voorregten of hypotheken welke daaraan verknocht waren. *b*) (C. 1263; B. 1444 v., 1449, 1457, 1954.)

1448. In geval het verschuldigde bestaat in eene zekere zaak, welke geleverd moet worden op de plaats alwaar dezelve zich bevindt, moet de schuldenaar den schuldeischer geregtelijk doen aanmanen om dezelve naar zich te nemen, bij eene akte, welke aan deszelfs persoon of woonplaats, of aan de woonplaats die tot de volbrenging der overeenkomst gekozen is, moet beteekend worden. Indien deze aanmaning gedaan is, en de schuldeischer de zaak niet tot zich neemt, kan de schuldenaar van den regter verlof bekomen om dezelve op eene andere plaats in bewaring te stellen. (C. 1264; B. 74 v., 81, 1429, 1441 n°. 6, 1513, 1775 n°. 3.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van schuldvernieuwing.

1449. Schuldvernieuwing wordt op driederlei wijze te weeg gebragt:

1°. Wanneer een schuldenaar ten behoeve van zijnen schuldeischer eene nieuwe schuldverbindtenis aangaat, welke in de plaats gesteld wordt van de oude, die daardoor vernietigd wordt;

2°. Wanneer een nieuwe schuldenaar wordt gesteld in de plaats van den vorigen, die door den schuldeischer van zijne verbindtenis ontslagen wordt;

3°. Wanneer, ten gevolge eener nieuwe overeenkomst, een nieuwe schuldeischer gesteld wordt in de plaats van den vorigen, te wiens opzigte

Est d'avis, 1°. que la caisse d'amortissement ne peut exiger que la remise de son propre récépissé, revêtu de la décharge du consignateur, pour faire, quand elle en est requise, le remboursement des consignations volontaires par elle reçues, et qui n'ont été accompagnées ni suivies d'aucune acceptation ou opposition duement notifiée au receveur de la caisse où la consignation à été faite;

2°. Que dans le cas d'une acceptation ou opposition notifiée, comme il vient d'être dit, le remboursement ne peut s'effectuer qu'à la vue et sur la remise d'un jugement ou d'un acte notarié, contenant le consentement des tiers acceptans ou opposans,"

3°. *enz.*

a) *Art.* 796 *B. Rv.* De eisch tot van-waarde- of tot nietigverklaring der gedane aanbiedingen of der bewaargeving wordt summierlijk behandeld. Indien zoodanige aanbieding of bewaargeving in eene hangende zaak voorkomt, wordt zij als een incident behandeld.

b) *Art.* 1263 *C. C.* (*in fine*) .... il n'a plus d'hypothèque que du jour où l'acte, par lequel il a consenti que la consignation fût retirée, aura été revêtu des formes requises pour emporter l'hypothèque.

c) *Art.* 1264 *C. C.* Si la chose due est un corps certain qui doit être livré au lieu où il se trouve, le débiteur doit faire sommation au créancier de l'enlever, par acte notifié à sa personne ou à son domicile, ou au domicile élu pour l'exécution de la convention. Cette sommation faite, si le créancier n'enlève pas la chose, et que le débiteur ait besoin du lieu dans lequel elle est placée, celui-ci pourra obtenir de la justice la permission de la mettre en dépôt dans quelque autre lieu.

de schuldenaar van zijne verbindtenis ontslagen wordt. (C. 1271; B. 1436 v., 1447, 1453, 1457, 1827, K. 236.)

1450. Schuldvernieuwing kan slechts plaats hebben tusschen personen die bekwaam zijn om verbindtenissen aan te gaan. (C. 1272; B. 1365 v.) *a*)

1451. Schuldvernieuwing wordt niet voorondersteld; de wil om dezelve daar te stellen moet duidelijk uit de akte blijken. (C. 1273; B. 1449 n°. 2, 1453, 1456, 1474.) *b*)

1452. Schuldvernieuwing, door het in de plaats stellen van eenen nieuwen schuldenaar, kan geschieden zonder medewerking van den eersten schuldenaar. (C. 1274; B. 1418*b*, 1449 n°. 2.)

1453. Delegatie of overzetting, waarbij een schuldenaar aan zijnen schuldeischer eenen anderen schuldenaar geeft, die zich ten behoeve van den schuldeischer verbindt, brengt geene schuldvernieuwing te weeg, indien de schuldeischer niet uitdrukkelijk verklaard heeft dat hij van meening was om zijnen schuldenaar, die de overzetting gedaan heeft, van deszelfs verbindtenis te ontslaan (C. 1275; B. 1436 v., 1451, 1454, 1456, 1467.) *c*)

1454. De schuldeischer, zijnen schuldenaar, door wien de overzetting geschied is, van zijne verpligting ontslagen hebbende, heeft op denzelven geen verhaal, indien de in de plaats gestelde in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt, ten ware zulks bij de overeenkomst uitdrukkelijk mogt zijn voorbehouden, of de in de plaats gestelde schuldenaar reeds op het oogenblik der overzetting in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen mogt zijn geraakt. (C. 1276; B. 1453, 1572; K. 764 v.; Rv. 882 v.) *d*)

1455. De schuldenaar die zich, bij overzetting, aan eenen nieuwen schuldeischer verbonden heeft, en daardoor ten aanzien van zijnen vorigen schuldeischer ontslagen is, kan aan den nieuwen schuldeischer niet tegenwerpen de exceptien, welke hij tegen den eersten zoude hebben kunnen doen gelden, al ware het dat dezelve hem bij het aangaan der nieuwe verbindtenis niet bekend

a) *Art.* 1366 *B. W.* Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn:

1°. Minderjarigen;

2°. Die onder curatele gesteld zijn;

3°. Getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien, en, in het algemeen, alle degenen aan wie de wet het aangaan van zekere overeenkomsten verboden heeft.

Art. 1367. De bij het vorige artikel onbekwaam verklaarde personen kunnen mitsdien tegen hunne verbindtenissen opkomen in alle gevallen, waarin dat vermogen niet bij de wet is uitgesloten.

De personen die bekwaam zijn om zich te verbinden kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curatele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben.

b) *Art.* 1273 *C. C.* La novation ne se présume point; il faut que la volonté de l'opérer résulte clairement de l'acte. —

„Il ne serait pas raisonnable, que l'absence d'un mot pût empêcher les juges de déclarer qu'il y a eu novation dans un acte, lors même que toutes *les clauses* de l'acte auraient fait éclater la volonté que les parties avaient eue de faire novation." *Exposé des Motifs* (Locré, *Législat. Civ., etc.*, XII p. 480 3.). — Vg. Diephuis n°. 918; zie echter ook Marcadé IV. n°. 764, en

Art. 3165 *Ontwerp* 1820. Novatie wordt niet geacht plaats te hebben, wanneer het niet klaar uit de handeling blijkt, dat de partijen dezelve waarlijk hebben willen daarstellen.

Bloote verlenging van den termijn van betaling, of kwijtschelding van een gedeelte der schuld, brengen geene novatie te weeg. — Vg. het woord *akte*, in artt. 163 en 169 *B. W.*

c) „Bij ons werd noyt verstaen oversettinge te geschieden, 't en zij duydelijk blijke, dat de wille is geweest dat de eerste schuldenaar soude zijn bevrijd." De Groot, *Inleid.* III, 44. — Zie Voorduin V bl. 118 v.

d) *Art.* 1471 *Wetboek* 1830 luidde: De schuldeischer zijnen schuldenaar, door wien de overzetting geschied is, van zijne verpligting ontslagen hebbende, heeft op denzelven geen verhaal, indien de in de plaats gestelde bankbreukig of in verval van zaken geraakt is, ten ware zulks bij het contract uitdrukkelijk mogt zijn voorbehouden, of de in de plaats gestelde schuldenaar reeds op het oogenblik der overzetting openlijk bankbreukig mogt wezen, of in verval van zaken mogt zijn geraakt. — Bij *art.* 16 der *Wet van* 15 *Juni* 1833 (*Stb.* n°. 35) werd bepaald, dat, in dit artikel, de woorden: *bankbreukig of in verval van zaken geraakt is*, zouden worden gelezen: *in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt.* In de Off. Ed. heeft men daarop deze wijziging *in het begin* van het artikel opgenomen, maar het slot daarvan onveranderd gelaten. Daar dit, zeer zeker, met de bedoeling van de wet in strijd is, heb ik den tekst, naar die bedoeling, verbeterd.

zijn geweest, behoudens echter, in het laatste geval, deszelfs verhaal op den oorspronkelijken schuldeischer. (B. 1449 n°. 3, 1453 v.) *a*)

1456. Enkele aanwijzing, door den schuldenaar gedaan, van iemand die voor hem betalen moet, brengt geene schuldvernieuwing te weeg.

Hetzelfde geldt ook omtrent eene enkele aanwijzing, door den schuldeischer gedaan, van iemand die voor hem moet ontvangen. (C. 1277; B. 1451, 1453. 1829 v.; K. 210 v., 221 v.) *b*)

1457. De voorregten en hypotheken, aan de oude schuldvordering verbonden, gaan niet over tot die welke in derzelver plaats is gesteld, ten ware de schuldeischer zich zulks uitdrukkelijk mogt hebben voorbehouden. (C. 1278; B. 1179, 1253 n°. 1, 1447, 1471.)

1458. Wanneer de schuldvernieuwing wordt te weeg gebragt door eenen nieuwen schuldenaar in de plaats van den vorigen te stellen, gaan de voorregten en hypotheken, die oorspronkelijk aan de schuldvordering verbonden waren, niet over op de goederen van den nieuwen schuldenaar. (C. 1279; B. 1449 n°. 2, 1457.)

1459. Wanneer de schuldvernieuwing plaats vindt tusschen den schuldeischer en een der hoofdelijke schuldenaren, kunnen de voorregten en hypotheken niet voorbehouden worden, dan alleenlijk op de goederen van dengenen die de nieuwe schuldverbindtenis aangaat. (C. 1280; B. 1316 v., 1449 n°. 1, 1460.)

1460. Door de schuldvernieuwing, tusschen den schuldeischer en een der hoofdelijke schuldenaren gemaakt, worden de overige mede-schuldenaren van hunne verbindtenis ontslagen.

Schuldvernieuwing, ten aanzien van den hoofdschuldenaar te weeg gebragt, ontslaat de borgen.

Indien evenwel de schuldenaar *c*), in het eerste geval, de toetreding der mede-schuldenaren en, in het tweede, die der borgen gevorderd heeft, en de mede-schuldenaren of borgen weigeren om tot de nieuwe schikking toe te treden, blijft de oude schuldverbindtenis voortduren. (C. 1281; B. 1316 v., 1449 n°. 1, 1466, 1473, 1478, 1882 v., 1975.)

VIERDE AFDEELING.

Van compensatie of vergelijking van schuld. d)

1461. Twee personen wederkeerig elkanders schuldenaren zijnde, heeft tusschen dezelve vergelijking plaats, door welke de wederzijdsche schulden worden vernietigd, op de wijze en in de gevallen hierna vermeld. (C. 1289; B. 1465 v.) *e*)

1462. Vergelijking heeft van regtswege plaats, zelfs buiten weten der schuldenaren, en de beide schulden vernietigen elkander over en weder, op het

a) *Art.* 1472 *Wetboek* 1830. De schuldenaar, die eene overzetting heeft aangenomen, kan zich tegen den nieuwen schuldeischer niet bedienen van de exceptien welke hij tegen den vorigen gehad heeft, al mogten hem die exceptien ten tijde der overdragt niet bekend zijn geweest. — Vg. Voorduin V bl. 119 v.

b) *Art.* 3170 *Ontwerp* 1820. Assignatie, of enkele aanwijzing door den schuldenaar gedaan van eenen persoon, die in zijne plaats betalen zal, brengt nimmer novatie te weeg. Evenmin volgt deze uit de bloote aanwijzing door den schuldeischer gedaan, van eenen persoon, die voor hem de schuld zal ontvangen.

c) Lees: *schuldeischer*. De fout komt reeds voor in den Hollandschen tekst van art. 1477 van het *Wetboek van* 1830 (art. 44 der *Wet v.* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 17)); art. 3174 van het *Ontwerp van* 1820 daarentegen, heeft, even als art. 1196 *Wetb. L. N.*, de juiste lezing. Zoo ook *art.* 1281 *C. C.*, en de Fransche tekst van art. 1477 *Wetb.* 1830: *créancier*. Vg. Diephuis VI n°. 914.

d) *Art.* 3108 *Ontwerp* 1820: *schuldvereffening*.

e) „Vergelijking is een tegenstelling van inschuld jegens uytschuld, tusschen deselve luyden uytstaende tot gelijke waerde toe." De Groot, *Inleid.* III, 40.

„Est mutua solutio iuris interpretatione quasi per brevem manum facta." Nordt.

oogenblik dat zij te gelijk bestaan ten beloope van derzelver wederkeerig bedrag. (C. 1290.) *a*)

1463. Vergelijking heeft alleen plaats tusschen twee schulden, die beide tot onderwerp hebben eene geldsom, of eene zekere hoeveelheid van zaken die door het gebruik te niet gaan *b*), van de zelfde soort en die wederzijds voor eene dadelijke vereffening en opeisching vatbaar zijn.

Leveringen van granen en levensmiddelen welke niet betwist worden *c*), en waarvan de waarde bij prijscouranten bepaald is, kunnen in vergelijking gebracht worden tegen vereffende en opeischbare geldsommen. (C. 1291; B. 561, 1299, 1305, 1307; K. 778; Rv. 891.) *d*)

1464. Bekomen uitstel van betaling verhindert geene vergelijking. (C. 1292; B. 1302*d*, 1304 v., 1797).

1465. De vergelijking heeft plaats uit welke oorzaak ook de wederzijdsche schulden voortspruiten, uitgezonderd:

1°. Wanneer de teruggave geëischt wordt van eene zaak waarvan de eigenaar wederregtelijk ontzet is;

2°. Wanneer geëischt wordt de teruggave van iets hetwelk in bewaring of ter bruikleen *e*) gegeven is; (B. 1751 v., 1779.)

3°. Ten aanzien eener schuld, spruitende uit hoofde van levens-onderhoud hetwelk verklaard is niet in beslag te kunnen worden genomen. *f*) (Rv. 756. — C. 1293.) *g*)

a) „Lorsqu'on dit que la compensation se fait *de plein droit, ipso jure*, cela signifie qu'elle se fait par la seule vertu de la loi, sans qu'elle ait été prononcée par le juge, ni même opposée par aucune des parties. Aussitôt que celui, qui était créancier d'une personne, devient son débiteur d'une somme ou autre quantité susceptible de compensation avec celle dont-il était créancier, et *vice versâ*, aussitôt que celui, qui était débiteur d'une personne, devient son créancier d'une somme susceptible de compensation avec celle dont-il était débiteur, la compensation se fait, et les dettes respectives sont dès lors éteintes jusqu'à due concurrence, par la seule vertu de la loi de la compensation." Pothier n°. 635.

Art. 3109 *Ontwerp* 1820. Compensatie heeft plaats uit krachte der wet, zelfs buiten weten en tusschenkomst der partijen, zoodanig, dat de wederzijdsche schulden van het oogenblik af, dat zij te gelijk bestaan, elkander vernietigen, ten beloope van het wederkeerig bedrag van dezelve. — Vg. echter art. 1471 B. W.

b) *Art.* 1291 *C. C.*: „choses fongibles."

c) „La troisième condition .... c'est que les deux dettes soient liquides, c'est-à-dire présentant une existence certaine et une quotité déterminée. Ainsi cette compensation légale n'aurait pas lieu du moment que l'une des deux dettes serait contestée par le prétendu débiteur." Marcadé IV n°. 824.

d) *Art.* 3111 *Ontwerp* 1820. Geene schulden zijn voor compensatie vatbaar, tenzij daaromtrent te zamen loopen de volgende vereischten:

1°. Dat over en weder de verschuldigde zaken, indien dezelve niet in geldsommen bestaan, tot hetzelfde geslacht en soort behooren;

2°. Dat de wederzijdsche schulden liquide zijn;

3°. Dat beide de schulden werkelijk vervallen zijn;

4°. Dat de schulden over en weder bestaan tusschen dezelfde personen.

Art. 3112 Het bepaalde bij het vorig art. n°. 1 lijdt eene uitzondering, ten aanzien eener schuld van graan, effecten en dergelijke zaken, waarvan de prijs bij marktbrieven of prijscouranten bepaald is; deze kan tegen eene wederkeerige schuld in gereed geld in compensatie gebragt worden.

e) *Art.* 1463, *lid a*, *B. W.* Vergelijking heeft alleen plaats tusschen twee schulden, die beide tot onderwerp hebben eene geldsom, of eene zekere hoeveelheid van zaken die door het gebruik te niet gaan ....

Art. 1779. Al hetgeen tot den handel der menschen behoort, en niet door het gebruik verloren gaat, kan het onderwerp dezer overeenkomst (van bruikleening) zijn.

... „les mots *et du prêt à usage* (*art.* 1293 *C. C.*) .... se trouvent donc exprimer un non-sens et doivent être effacés." Marcadé IV n°. 830. — Zie ook Diephuis VI n°. 950.

f) *Art.* 756 *B. Rv.* Dit beslag (onder derden) zal niet gelegd mogen worden:

1°. Op de goederen, welke de wet verklaard heeft voor geene in beslagneming vatbaar te zijn;

2°. Op in regten toegewezene gelden tot onderhoud;

3°. Op gelden en jaarwedden tot onderhoud, welke door den erflater of schenker voor geene in beslagneming vatbaar zijn verklaard.

Evenwel kunnen de voorwerpen, in n°. 2 en 3 begrepen, worden in beslag genomen, wanneer zij mogten dienen tot verhaal van onderhoud, waarop de arrestant zelf aanspraak heeft.

g) *Art.* 3121 *Ontwerp* 1820. Er heeft nogtans geene compensatie plaats:

1°. Ingeval van spolie, tegen dengene, die de teruggave vordert der goederen, waarvan iemand beroofd is;

2°. Tegen dengene, die eenig goed terugvordert, hetwelk hij in bewaring of bruikleening gegeven heeft;

3°. Tegen eene vordering van het verschuldigde, ter zake van alimentatie;

4°. Ten aanzien van verschuldigde erfpacht en

1466. Een borg kan in vergelijking brengen hetgeen de schuldeischer aan den hoofdschuldenaar verschuldigd is, maar de hoofdschuldenaar kan niet in vergelijking brengen hetgeen de schuldeischer aan den borg verschuldigd is.

De hoofdelijke schuldenaar mag insgelijks niet in vergelijking brengen hetgeen door den schuldeischer aan zijnen mede-schuldenaar verschuldigd is (C. 1294; B. 1323*b*, 1446, 1460, 1473, 1478, 1883, 1884*a*, 1975 v.)

1467. Een schuldenaar die zuiver en eenvoudig heeft toegestemd in de overdragt van regten, door den schuldeischer aan eenen derde gedaan, kan zich niet meer tegen dengenen te wiens behoeve die overdragt gedaan is, bedienen van de vergelijking, welke hij, vóór dezelve, aan zijnen schuldeischer had kunnen tegenwerpen.

De overdragt van regten, waarin de schuldenaar niet heeft toegestemd, maar die aan denzelven is beteekend geworden, verhindert slechts de vergelijking der schulden welke na de gedane beteekening zijn aangegaan. (C. 1295; B. 668, 1456*b*, 1471, 1569 v.)

1468. Indien de wederzijdsche schulden niet ter zelfde plaatse betaalbaar zijn, kunnen dezelve niet in vergelijking gebragt worden, dan met vergoeding van de kosten der overmaking. (C. 1296; B. 1429, 1431, 1441n°. 6, 1448.)

1469. Indien er verscheiden voor vergelijking vatbare en van denzelfden persoon vorderbare schulden bestaan, moet men, ten aanzien der vergelijking, de regelen volgen welke bij artikel 1435 *a*) zijn voorgeschreven. (C. 1297; B. 1433)

1470. Vergelijking heeft geene plaats ten nadeele der verkregene regten van eenen derde.

Aldus kan hij, die, schuldenaar zijnde, schuldeischer geworden is, nadat op het door hem verschuldigde door eenen derde is beslag gelegd, zich niet, ten nadeele van den inbeslagnemer, van de schuldvergelijking bedienen. (C. 1298; B. 1424; Rv. 735 v., 751.)

1471. Hij, die eene schuld betaald heeft, welke van regtswege door vergelijking vernietigd was, kan zich, bij het invorderen der inschuld welke hij niet in vergelijking gebragt heeft, niet meer, ten nadeele van derden, bedienen van de voorregten en hypotheken, welke aan die inschuld verbonden waren, ten ware hij eene wettige reden van onkunde mogt gehad hebben omtrent het bestaan der inschuld met welke zijne schuld had moeten worden in vergelijking gebracht. *b*) (C. 1299; B. 1462.)

VIJFDE AFDEELING.

Van schuldvermenging.

1472. Wanneer de hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar zich in denzelfden persoon vereenigen, heeft van regtswege eene schuldvermen-

andere prestatiën, welke alleen verschuldigd zijn als eene erkenning van reëel regt.

a) *Art.* 1435 *B. W.* Indien de kwijting niet inhoudt voor welke schuld de betaling gedaan is, moet de betaling gerekend worden gedaan te zijn in voldoening van die schuld, welke de schuldenaar, onder de te gelijk vervallene schulden, destijds het meeste belang had te voldoen; doch indien alle de schulden niet mogten vervallen zijn, wordt de betaling geacht gedaan te zijn in voldoening der schuld die vervallen was, boven de nog niet vervallene, ofschoon deze eerste minder bezwarende zijn mogt, dan de andere.

Indien de schulden van gelijken aard zijn, moet de toerekening op de oudste gedaan worden; doch alles gelijkstaande, geschiedt de toerekening op elke schuld naar evenredigheid.

Indien geene der schulden vervallen is, wordt de toerekening gedaan even als omtrent de vervallene schulden. — Vg. ook art. 1433.

b) Vg. art. 1462, en zie Opzoomer, ad art., en Diephuis VI n°. 982 v.

ging plaats, waardoor de schuldvordering *a*) vernietigd wordt. *b*) (C. 1300; B. 753, 765 n°. 1, 783, 801 n°. 1, 854 n°. 3, 865, 1078 n°. 2, 1575, 1764.) *c*)

1473. Schuldvermenging, welke in den persoon van den hoofdschuldenaar plaats vindt, strekt ook ten voordeele van deszelfs borgen.

Die welke in den persoon van den borg plaats vindt, heeft geenszins de vernietiging der hoofdverbindtenis ten gevolge.

Die welke in den persoon van een der hoofdelijke schuldenaren plaats heeft, strekt niet verder tot voordeel zijner hoofdelijke mede-schuldenaren, dan voor het aandeel in de schuld waarvoor hij zelf schuldenaar was. (C. 1301; B. 1324, 1329, 1446, 1460, 1466, 1476, 1478, 1858*a*, 1883, 1975 v.) *d*)

ZESDE AFDEELING.

Van kwijtschelding van schuld.

1474. De kwijtschelding eener schuld wordt niet verondersteld, maar moet bewezen worden. (C. 1315; B. 1451, 1477, 1902.) *e*)

1475. De vrijwillige teruggave van een oorspronkelijk onderhandsch schuldbewijs, door den schuldeischer aan den schuldenaar gedaan, bewijst de kwijtschelding *f*) der schuld, zelfs ten aanzien der hoofdelijke mede-schuldenaren. (C. 1282; B. 1315, 1316, 1357, 1894, 1911 v., 1915.) *g*)

1476. De kwijtschelding eener schuld, of het ontslag bij overeenkomst, ten behoeve van éénen der hoofdelijke mede-schuldenaren gegeven, bevrijdt alle de overige, ten ware zich de schuldeischer uitdrukkelijk zijne regten tegen de laatstgemelden mogt hebben voorbehouden.

In welk laatste geval, hij de schuld niet verder kan invorderen, dan na aftrek van het aandeel van dengenen, aan wien hij de schuld heeft kwijtgescholden. (C. 1285; B. 1315, 1316, 1323, 1325, 1446, 1460, 1466, 1975 v., 1894.) *h*)

a) *de schuldvordering.* Ook de schuld: zie *art.* 1417 *B. W.*

b) *waardoor — vernietigd wordt. Art.* 1300 *C. C.*: qui éteint les deux créances."—Zie Voorduin V bl. 122.

c) *Art.* 3129 *Ontwerp* 1820. Schuldvermenging of confusie heeft plaats, wanneer de betrekkingen van schuldeischer en schuldenaar van dezelfde schuld zich in denzelfden persoon vereenigen; bij voorbeeld, wanneer de schuldeischer erfgenaam wordt van zijnen schuldenaar, of deze van zijnen schuldeischer, of wanneer een en dezelfde persoon erfgenaam van den schuldeischer en van den schuldenaar beiden wordt.

Art. 3130. Door schuldvermenging wordt de schuld, en mitsdien ook de schuldvordering vernietigd; behoudens de bepalingen in de volgende artikelen voorkomende.

d) *Art.* 1824 *B. W.* Indien een der schuldenaren de eenige erfgenaam wordt van den schuldeischer, of indien de schuldeischer de eenige erfgenaam wordt van een' der schuldenaren, doet deze schuldvermenging de hoofdelijke schuld niet vervallen, dan alleenlijk voor zoo veel het aandeel van dien schuldenaar of schuldeischer betreft.

e) *Art.* 1315 *C. C.* Celui qui réclame l'exécution d'une obligation, doit la prouver. Réciproquement, celui qui se prétend libéré, doit justifier le paiement ou le fait qui a produit l'extinction de son obligation.

Art. 1283. La remise volontaire de la grosse du titre fait présumer la remise de la dette ou le paiement, sans préjudice de la preuve contraire.

Art. 3140, *lid a en b*, *Ontwerp* 1820. Kwijtschelding van schuld wordt gedaan, of uitdrukkelijk of stilzwijgende.

Uitdrukkelijke kwijtschelding wordt gedaan, het zij bij monde, het zij bij geschrifte, wanneer de schuldeischer daarvan een bewijs aan den schuldenaar ter hand stelt, of denzelven bij uiterste wilsbeschikking die kwijtschelding legateert.

Art. 3141. Indien de grosse of uitgegeven akte eener authentieke schuldbekentenis zich in handen van den schuldenaar bevindt, levert zulks uit zich zelf geen bewijs op, dat de schuld kwijtgescholden of voldaan is, tenzij de schuldenaar doe blijken, dat die grosse of akte aan hem is afgegeven met het oogmerk om de schuld te vernietigen.

f) *Art.* 1282 *C. C.*: „la libération."

g) *Art.* 1282 *C. C.* La remise volontaire du titre original sous signature privée, par le créancier au débiteur, fait preuve de la libération.

Art. 3140, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Voor eene stilzwijgende kwijtschelding en bevrijding van schuld wordt onbetwistbaar gehouden de vrijwillige teruggave eener originele onderhandsche schuldbekentenis, door den schuldeischer aan den schuldenaar gedaan; ten ware bij eenig toeval twee zoodanige schuldbekentenissen omtrent dezelfde schuld mogten bestaan.

h) *Art.* 1315, *lid b*, *B. W.* Niettemin bevrijdt de kwijtschelding, door een der hoofdelijke schuldeischers gedaan, den schuldenaar niet verder dan voor het aandeel van dien schuldeischer.

1477. De teruggave van eene in pand gegevene zaak is niet voldoende om de vrijstelling der schuld te doen vermoeden. (C. 1286; B. 1198 v., 1474.)

1478. De kwijtschelding eener schuld, of het ontslag bij overeenkomst, aan den hoofdschuldenaar toegestaan, bevrijdt de borgen.

De kwijtschelding, aan den borg toegestaan, bevrijdt den hoofdschuldenaar niet.

De kwijtschelding, aan eenen der borgen toegestaan, ontslaat de overigen niet. (C. 1287; B. 1446, 1460, 1466, 1473, 1858*a*, 1883 v., 1975 v.) *a*)

1479. Hetgeen de schuldeischer van eenen borg heeft ontvangen tot afdoening van deszelfs borgtogt, moet gerekend worden in mindering der schuld betaald te zijn, en moet verstrekken tot ontlasting van den hoofdschuldenaar en van de overige borgen. (C. 1288) *b*)

ZEVENDE AFDEELING.

Van het vergaan der verschuldigde zaak.

1480. In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

De schuldenaar is gehouden het onvoorziene toeval, waarop hij zich beroept, te bewijzen.

Op welke wijze ook eene gestolene zaak vergaan of verloren zij, ontslaat dit verlies dengenen die deze zaak ontvreemd heeft geenszins van de verpligting om de waarde te vergoeden. (C. 1302; B. 634 n°. 3, 750v., 765 n°. 2, 783, 801 n°. 5, 842, 854 n°. 6, 865, 970, 1046, 1145, 1203, 1271, 1272 v., 1280 v., 1300*b*, 1311, 1321, 1368, 1369, 1398*b*, 1508, 1546, 1589, 1641, 1643, 1683 n°. 2, 1685, 1745, 1781*c*, 1782; K. 588.) *c*)

a) *Art.* 1885 *B. W.* De borg is ontslagen, wanneer hij, door toedoen van den schuldeischer, niet meer treden kan in de regten, hypotheken en voorregten van dien schuldeischer.

b) *Art.* 1288 *C. C.* Ce que le créancier a reçu d'une caution pour la décharge de son cautionnement, doit être imputé sur la dette, et tourner à la décharge du débiteur principal et des autres cautions.

c) *Art.* 1271 *B. W.* In de verbindtenis om iets te geven is begrepen de verpligting om de zaak te leveren, en voor derzelver behoud, tot op het tijdstip der levering, als een goed huisvader te zorgen.

Deze laatste verpligting is meer of minder uitgestrekt ten aanzien van zekere overeenkomsten, waarvan de gevolgen te dezen opzigte in de titels daartoe betrekkelijk aangewezen worden.

Art. 1272. De schuldenaar is jegens den schuldeischer tot vergoeding van kosten, schaden en interessen gehouden, indien hij zich in de onmogelijkheid heeft gesteld om de zaak te leveren, of voor derzelver behoud niet behoorlijk heeft gewaakt.

Art. 1278. Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

Art. 1280. De schuldenaar moet, indien daartoe gronden bestaan, veroordeeld worden tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo dikwijls hij niet bewijzen kan, dat het niet uitvoeren of het niet tijdig uitvoeren der verbindtenis voortkomt uit eene vreemde oorzaak, die hem niet kan worden toegerekend, al heeft er ook geene kwade trouw aan zijne zijde plaats gehad.

Art. 1281. Geene vergoeding van kosten, schaden en interessen heeft plaats, indien de schuldenaar door overmagt of door toeval is verhinderd geworden om iets te geven of te doen, waartoe hij verpligt was, of iets gedaan heeft hetwelk hem verboden was.

Art. 1781, *lid c.* Indien hij (die iets ter leen

1481. Indien de verschuldigde zaak zonder toedoen van den schuldenaar vergaan, buiten den handel der menschen geraakt of verloren is, is de schuldenaar gehouden, in geval hij eenige regten of vorderingen tot schadevergoeding betrekkelijk deze zaak heeft, die aan zijnen schuldeischer af te staan. (C. 1303; B. 1753.)

ACHTSTE AFDEELING.

Van de nietigheid en van de vernietiging der verbindtenissen. a)

1482. Alle verbindtenissen, door minderjarige of onder curatele gestelde personen aangegaan, zijn van regtswege b) nietig, en moeten, op eene door hen of van hunnentwege daartoe gedane vordering c), worden nietig verklaard, op den enkelen grond der minderjarigheid of der curatele. d)

ontvangt) het geleende goed gebruikt tot een ander einde, of gedurende eenen langeren tijd, dan hij zulks behoorde te doen, is hij daarenboven aansprakelijk voor het verlies van dat goed, al had dit verlies ook door een bloot toeval plaats.

Art. 1782. Indien de geleende zaak verloren gaat door een toeval, hetwelk degene die dezelve ter leen ontvangen heeft, door zijne eigene zaak te gebruiken, had kunnen voorkomen, of indien hij, slechts een van beide kunnende behouden, aan de zijne eenen voorrang heeft gegeven, is hij voor het verlies der andere zaak aansprakelijk.

Art. 634. De bezitter te kwader trouw is verpligt:
8°. Om, in geval hij het goed niet mogt kunnen teruggeven, daarvan de waarde te voldoen, zelfs wanneer dat goed buiten zijne schuld, of bij toeval, is verloren gegaan, ten zij hij mogt kunnen bewijzen, dat de zaak evenzeer zoude vergaan zijn, indien de eigenaar die had bezeten.

Art. 3175 *Ontwerp* 1820. Wanneer eene zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp eener verbindtenis was, vergaat, buiten de handeling van bijzondere personen gesteld wordt, of zoodanig verloren raakt, dat derzelver voortdurende aanwezendheid volstrekt onbekend is, gaat de verbindtenis, om dezelve te moeten leveren, te niet, mits dit een of ander hebbe plaats gehad, buiten toedoen of verzuim van den schuldenaar, en vóór dat hij in het doen der uitlevering nalatig is geworden.

Art. 3176. Ook dan, wanneer de schuldenaar in de uitlevering is nalatig geweest, gaat deze verbindtenis te niet, indien de zaak even zeer vergaan, buiten den handel van bijzondere personen gesteld, of verloren geraakt zoude geweest zijn, bij den schuldeischer, ingevalle dezelve hem was uitgeleverd geworden.

Art. 3177. De verpligting tot het bewijs, dat de verschuldigde zaak werkelijk in dier voege, als bij de vorige artikelen is bepaald, vergaan, buiten den handel van bijzondere personen gesteld, of verloren geraakt is, rust op den schuldenaar.

Art. 3178. Die uitdrukkelijk voor de gevaren en onheilen, welke eene zaak zouden kunnen overkomen, heeft ingestaan, is in deze gevallen verpligt de waarde der zaak te vergoeden.

Art. 3179. Die eene zaak aan eenen anderen ontstolen of ontroofd heeft, kan altoos tot de teruggave worden aangesproken, door welk toeval de zaak ook mogt vergaan of verloren worden.

a) *Art.* 1417 *B. W.* Verbindtenissen gaan te niet: Door de nietigheid of de tenietdoening. — Vg. Diephuis VI n°. 1049 v.; Opzoomer, ad art. 1482 § 1.

b) De woorden: zijn *van regtswege nietig*, hebben „geene beteekenis, die in eenig artikel ter verklaring zijner overige bepalingen kan leiden, maar moeten integendeel zelven al hun licht van die bepalingen ontvangen." Opzoomer, t. a. p. Vg. ook Diephuis VI n°. 1062.

c) *Art.* 1367, *lid b*, *B. W.* De personen die bekwaam zijn om zich te verbinden kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curatele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben.

Art. 1490, *laatste lid.* De hierboven vermelde tijd voor het aanleggen der regtsvordering is niet toepasselijk op de nietigheid, bij wege van verdediging of exceptie voorgedragen, welke men steeds zal kunnen doen gelden.

d) *Art.* 1305 *C. C.* La simple lésion donne lieu à la rescision en faveur du mineur non émancipé, contre toutes sortes de conventions; et en faveur du mineur émancipé, contre toutes conventions qui excèdent les bornes de sa capacité, ainsi qu'elle est déterminée au titre *de la Minorité*, *de la Tutelle et de l'Émancipation.* — Zie ook art. 1306 v.

Art. 3497 *Ontwerp* 1820. Door minderjarigen en onder curatele staande meerderjarigen, kan, ter zake van minderjarigheid of curatele, relief gevraagd en bekomen worden, in alle gevallen waarin zij door eenige handeling zijn benadeeld geworden, schoon....

Art. 1500 *Wetboek* 1830. Verbindtenissen aangegaan door minderjarigen, die den vollen ouderdom van achttien jaren nog niet bereikt hebben, moeten nietig verklaard worden op den eisch door hen zelven of uit hunnen naam gedaan, zonder dat zij zich op eenigen anderen grond dan op hunnen ontoereikenden ouderdom behoeven te beroepen.

Art. 1502. Enkele benadeeling levert eenen grond op tot vernietiging ten voordeele van minderjarigen, die den ouderdom van achttien jaren bereikt en geene handligting bekomen hebben, tegen alle soorten van overeenkomsten, en ten voordeele van minderjarigen, die handligting bekomen hebben, tegen alle zoodanige overeenkomsten die hunne bekwaamheid te boven gaan, zoo als die omschreven is bij den titel *van de minderjarigheid*, *voogdij*, *handligting*, *enz.*

De verbindtenissen, aangegaan door getrouwde vrouwen en door minderjarigen die handligting hebben bekomen, zijn slechts van regtswege nietig, voor zoo verre die verbindtenissen hunne bevoegdheid te boven gaan. *a*) (C. 1305; B. 163, 164, 168, 171, 385, 473, 479 v., 483, 484, 487 v., 506, 1053, 1366, 1367, 1489, 1835.)

1483. De bepaling van het vorige artikel is niet toepasselijk op verbindtenissen, voortvloeijende uit een begaan misdrijf, of uit eene daad welke aan een ander schade heeft veroorzaakt. *b*)

Ook kan de minderjarigheid niet worden ingeroepen tegen verbindtenissen door minderjarigen, bij huwelijksche voorwaarden, met inachtneming van artikel 206, aangegaan. *c*) (C. 1309, 1310; B. 1401 v.)

1484. Indien de formaliteiten ten voordeele der minderjarigen en onder curatele gestelden, tot de bestaanbaarheid van zekere akten voorgeschreven, zijn vervuld, of de vader, de voogd, of de curator handelingen heeft verrigt, die de grenzen van zijne bevoegdheid niet te buiten gaan, worden de minderjarigen en onder curatele gestelden, met opzigt tot die handelingen, beschouwd als of zij dezelve na hunne meerderjarigheid, of buiten curatele, hadden verrigt, onverminderd hun verhaal op den vader, den voogd, of den curator, zoo daartoe gronden zijn. (C. 1314; B. 362 v., 451 v., 443 v., 459, 461, 465, 506.) *d*)

a) *Art.* 1366 *B. W.* Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn:

1°. Minderjarigen;

2°. Die onder curatele gesteld zijn;

3°. Getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien.....

Art. 163. De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, kan, zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming, niets geven, vervreemden, verpanden, verkrijgen, het zij voorniet, het zij onder eenen bezwarenden titel.

Indien de man zijne vrouw heeft gemagtigd om zekere akte of verbindtenis aan te gaan, is de vrouw daardoor niet geregtigd om, zonder uitdrukkelijke toestemming van den man, eenige betaling te ontvangen, of daarvoor kwijting te geven.

Art. 164. Ten opzigte van handelingen of verbindtenissen, door de vrouw aangegaan, wegens alles wat de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding betreft, vooronderstelt de wet, dat zij de bewilliging van haren man heeft bekomen.

Art. 168. Eene vrouw, met uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van haren man, openbare koopvrouw zijnde, kan zich zonder zijnen bijstand verbinden, in en omtrent alles wat die koopmanschap betreft.

Wanneer zij met haren man in gemeenschap is getrouwd, is ook hij door die handelingen verbonden.

Zij wordt voor eene openbare koopvrouw gehouden, wanneer zij, afzonderlijk van haren man koopmanschap drijft.

Indien de man zijne toestemming intrekt, is hij verpligt die intrekking openlijk bekend te maken.

Art. 479. Het staat aan den hoogen raad vrij om, in het belang des minderjarigen, in de brieven van meerderjarigverklaring de bepaling te voegen, dat hij, aan wien dezelve verleend worden, desniettegenstaande, tot dat hij den vollen ouderdom van drie en twintig jaren hebbe bereikt, zijne onroerende goederen niet anders zal mogen vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van den kantonregter zijner woonplaats, na verhoor of behoorlijke oproeping van den vader, of, deze ontbrekende, van de bloedverwanten of aangehuwden.

In geval van verkoop, mag de kantonregter ook toestaan dat dezelve onderhands geschiede.

Art. 480. Handligting, waarbij aan eenen minderjarige bepaalde regten van meerderjarigheid worden toegekend, kan, wanneer de minderjarige den vollen ouderdom van achttien jaren heeft bereikt, op zijn verzoek, door den kantonregter worden verleend.

Tegen den wil van dengenen der ouders, die de vaderlijke magt uitoefent, wordt zij niet verleend. Zie voorts artt. 483 en 485.

b) *Art.* 1401 *B. W.* Elke onregtmatige daad, waardoor aan een ander schade wordt toegebragt, stelt dengenen, door wiens schuld die schade veroorzaakt is, in de verpligting om dezelve te vergoeden.

Art. 1310 *C. C.* Il (le mineur) n'est point restituable contre les obligations résultant de son délit, ou quasi-délit.

Art. 1507 *Wetboek* 1830. Hij kan niet in zijn geheel worden hersteld tegen verbindtenissen voortvloeijende uit een door hem begaan misdrijf, of uit eenige andere daad welke aan eenen derde eenigerlei schade heeft veroorzaakt. — Zie Diephuis VI n°. 1068.

c) *Art.* 206 *B. W.* Minderjarigen, die de vereischten bezitten om een huwelijk aan te gaan, zijn ook bekwaam om toe te stemmen in alle overeenkomsten, welke de huwelijksche voorwaarden bevatten mogen, mits de minderjarigen, bij het maken daarvan, den bijstand hebben gehad van diegenen, wier toestemming tot het aangaan van het huwelijk noodzakelijk was.

Indien het huwelijk plaats heeft uit kracht van het verlof waarvan bij artikel 95 en 98 gesproken wordt, moet het ontwerp der huwelijksche voorwaarden bij het verzoek om verlof worden gevoegd, ten einde daaromtrent gelijktijdig worde beschikt.

d) *Art* 1314 *C. C.* Lorsque les formalités requises à l'égard des mineurs ou des interdits, soit pour aliénation d'immeubles, soit dans un partage de succession, ont été remplies, ils sont, relativement à ces actes, considérés comme s'ils les avaient faits en majorité ou avant l'interdiction.

Art. 3497 *Ontwerp* 1820. Door minderjarigen en onder curatele staande meerderjarigen, kan, ter zake van minderjarigheid of curatele, relief gevraagd en

1485. Verbindtenissen, door geweld, dwaling of bedrog aangegaan, leveren eene regtsvordering op tot derzelver vernietiging. (C. 1117; B. 1099, 1158 n°. 1 en n°. 2, 1357 v., 1488 v., 1895 v.) *a*)

1486. Uit hoofde van benadeeling kunnen meerderjarigen en ook minderjarigen, wanneer zij als meerderjarig worden aangemerkt, alleen de vernietiging der verbindtenissen vorderen, in de bijzondere gevallen bij de wet voorzien. (C. 1118, 1313; B. 483, 1099*b*, 1158 n°. 3, 1159 v., 1170, 1895.) *b*)

1487. De nietigverklaring van verbindtenissen, op grond der onbekwaamheid van de personen, bij artikel 1366 vermeld, heeft ten gevolge dat de zaak en de partijen worden hersteld in den staat waarin zij zich vóór het aangaan der verbindtenis bevonden, met dien verstande dat al hetgeen aan de onbevoegden, ten gevolge der verbindtenis, is uitgekeerd of betaald, slechts kan worden terug gevorderd, voor zoo verre hetzelve nog onder den onbevoegde berust, of voor zoo verre mogt blijken dat deze door het uitgekeerde of betaalde werkelijk is gebaat, of dat het genotene te zijnen nutte is aangewend of gestrekt heeft. (C. 1312; B. 1423, 1739.)

1488. De nietigverklaring, op grond van geweld, dwaling of bedrog, heeft insgelijks ten gevolge dat de zaak en de partijen worden hersteld in den staat waarin zij zich vóór het aangaan der verbindtenis bevonden. (B. 1487.)

1489. In de gevallen, bij de artikelen 1482 en 1485 voorzien; is degene tegen wien de regtsvordering tot nietigverklaring is toegewezen daarenboven tot vergoeding van kosten, schaden en interessen verbonden, indien daartoe gronden zijn. (B. 1279 v.)

1490. In alle gevallen waarin eene regtsvordering tot nietigverklaring eener verbindtenis (daaronder begrepen die waarvan bij artikel 1377 wordt gehandeld) niet bij eene bijzondere wetsbepaling tot eenen korteren tijd is beperkt, duurt dezelve vijf jaren. *c*)

bekomen worden, in alle gevallen waarin zij door eenige handeling zijn benadeeld geworden, schoon ook die handelingen mogten hebben plaats gehad, onder adsistentie van ouders of voogden of curators, of verrigt mogten zijn door de ouders, voogden of curateuren zelven, voor en in naam van degenen, die onder hunne voogdij of curatele staan.

Alleenlijk kan geen relief uit dezen hoofde verleend worden:

1°. Wanneer eene handeling heeft plaats gehad, na daartoe bekomene autorisatie van den regter, van het plaatselijk bestuur of van de weeskamer.

2°. Wanneer een minderjarig kind met voorkennis van deszelfs ouders, of een geëmancipeerde onder de behoorlijke autorisatie, eenige nering, koopmanschap, bedrijf of beroep uitoefent, kan ook geen relief wegens benadeeling verleend worden, tegen de handelingen tot deze nering, koopmanschap, bedrijf of beroep betrekkelijk.

3°. Wanneer derden, die met ouders, voogden of curateuren of met derzelver gemagtigden of zaakwaarnemers gehandeld hebben, geweten hebben, dat de handeling door die personen in derzelver kwaliteit is aangegaan.

a) *Art.* 1357 *B. W.* Geene toestemming is van waarde, indien dezelve door dwaling is gegeven, door geweld afgeperst, of door bedrog verkregen.

b) *Art.* 1079, *lid b*, *B. W.* Hij (een meerderjarige) kan niet tegen zijne aanvaarding opkomen, onder voorgeven van daardoor benadeeld te zijn, dan alleen in geval de erfenis meer dan de helft is verminderd, ten gevolge der ontdekking van eene op het oogenblik der aanvaarding onbekende uiterste wilsbeschikking.

Art. 1158. Boedelscheidingen kunnen worden te niet gedaan:

3°. Ter zake van benadeeling, meer dan een vierde gedeelte bedragende.

Art. 1170. De verdeeling, door eenen bloedverwant in de opgaande linie gedaan, kan worden betwist uit hoofde van benadeeling, meer dan een vierde bedragende......

Art. 1895, *lid b*. Men kan tegen dezelve (dadingen) niet opkomen..... uit hoofde van benadeeling.

Art. 1674 *C. C.* Si le vendeur a été lésé de plus de sept douzièmes dans le prix d'un immeuble, il a le droit de demander la rescision de la vente, quand même il aurait expressément renoncé dans le contrat à la faculté de demander cette rescision, et qu'il aurait déclaré donner la plus-value.

c) *Art.* 1377 *B. W.* Niettemin kunnen de schuldeischers in hun eigen naam opkomen tegen de handelingen, welke door den schuldenaar ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan zijn, mits zij zich overigens gedragen naar de voorschriften der wet, overeenkomstig den aard der handelingen waartegen zij willen opkomen.

Indien de handeling onder eenen bezwarenden titel is aangegaan, moeten de schuldeischers bewijzen, dat er van den kant der beide partijen, bedrog heeft plaats gehad.

Indien de handeling om niet heeft plaats gehad, is het voldoende, dat er bedrog aanwezig zij van den kant van den schuldenaar alleen.

Die tijd begint te loopen:
In geval van minderjarigheid, van den dag der meerderjarigheid;
In geval van curatele, van den dag van derzelver opheffing;
In geval van geweld, van den dag waarop hetzelve heeft opgehouden;
In geval van dwaling of bedrog, van den dag der ontdekking;
In geval van handelingen eener getrouwde vrouw, zonder magtiging van den man aangegaan, van den dag der ontbinding des huwelijks;

De hier-boven vermelde tijd voor het aanleggen der regtsvordering is niet toepasselijk op de nietigheid, bij wege van verdediging of exceptie voorgedragen, welke men steeds zal kunnen doen gelden. (C. 1304; B. 472, 1484, 1487 v., 1547.) *a*)

1491. Hij die vermeent de nietigverklaring eener verbindtenis op onderscheidene gronden te kunnen vorderen, is verpligt alle die gronden te gelijk aan te voeren, op straffe van verstek der zoodanige die later mogten zijn aangevoerd, ten ware de laatstgemelde door het toedoen der wederpartij niet vroeger hadden kunnen bekend worden. (Rv. 37, 160*d*.) *b*)

1492. De regtsvordering tot nietigverklaring vervalt, indien de minderjarige, de onder curatele gestelde, de getrouwde vrouw die zonder bijstand van haren man heeft gehandeld, of hij die zich op geweld, dwaling of bedrog kan beroepen, de verbindtenis uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft bekrachtigd, na den dag van de meerderjarigheid, de opheffing der curatele, de ontbinding des huwelijks, het ophouden van het geweld, of de ontdekking van de dwaling of des bedrogs. (C. 1311; B. 172, 1363, 1929. *c*)

a) *Art.* 1304 *C. C.* Dans tous les cas où l'action en nullité ou en rescision d'une convention n'est pas limitée à un moindre temps par une loi particulière, cette action dure dix ans. Ce temps ne court, dans le cas de violence, que du jour où elle a cessé: dans le cas d'erreur ou de dol, du jour où ils ont été découverts; et pour les actes passés par les femmes mariées non autorisées, du jour de la dissolution du mariage. Le temps ne court, à l'égard des actes faits par les interdits, que du jour où l'interdiction est levée, et à l'égard de ceux faits par les mineurs, que du jour de la majorité.

Art. 3533 *Ontwerp* 1820. Het regt van relief te vragen gaat wijders verloren door het verloop van vier jaren, te rekenen:

1°. In het geval van minderjarigheid of curatele, sedert dat de minderjarigheid of curatele heeft opgehouden;
2°. In het geval van vrees of geweld, sedert dat de redenen van de vrees of het geweld geweken zijn;
3°. In het geval van bedrog, sedert dat de misleide persoon het bedrog is ontwaar geworden.

Art. 3534. De bepaling van het vorig artikel is niet toepasselijk op relief, hetwelk bij wege van verdediging tegen eenen gedanen eisch wordt ingebragt; die verdediging duurt zoo lang, als de eisch, tegen welken men dezelve doet gelden.

Zij is insgelijks van geene toepassing op actiën ter zake van eigenlijk gezegde nietigheid; dezelve moeten naar de algemeene regelen omtrent actiën beoordeeld worden.

b) *Art.* 1518 *Wetboek* 1830. Degene die vermeent onderscheidene redenen te hebben, ten einde de nietigheid of tenietdoening eener verbindtenis te kunnen eischen, zal verpligt zijn alle die redenen te gelijk in denzelfden aanleg aan te voeren, op straffe van vervallenverklaring der zoodanige, die later mogten zijn aangevoerd, ten ware deze laatste door het toedoen van de wederpartij niet vroeger hadden kunnen bekend worden.

c) *Art.* 1363 *B. W.* Men kan niet meer tegen eene overeenkomst, uit hoofde van geweld, opkomen, indien na het ophouden van het geweld die overeenkomst is goedgekeurd, het zij uitdrukkelijk, het zij stilzwijgende, het zij dat men den tijd, bij de wet bepaald, om in zijn geheel hersteld te worden, hebbe laten voorbijgaan.

Art. 1929. Eene akte, waarbij eene verbindtenis tegen welke de wet eene vordering tot nietigverklaring of tenietdoening toelaat, bevestigd of bekrachtigd wordt, is slechts van waarde, indien zij melding maakt van den hoofdinhoud dezer verbindtenis, almede van de redenen waarom de tenietdoening zoude kunnen gevraagd worden, en van het oogmerk om het gebrek, waarop die vordering zoude berusten, te verbeteren.

Bij gebreke van eene akte van bevestiging of bekrachtiging, is het voldoende dat de verbindtenis vrijwillig is ten uitvoer gebragt na het tijdstip waarop dezelve, op eene bestaanbare wijze, had kunnen bevestigd of bekrachtigd worden.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener verbindtenis, in den vorm en op het tijdstip, door de wet vereischt, gedaan, wordt gerekend voor eenen afstand der middelen en exceptiën welke men anders tegen die akte zoude hebben kunnen in het midden brengen: onverminderd nogtans het regt van derden.

VIJFDE TITEL.

Van koop en verkoop.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1493. Koop en verkoop is eene overeenkomst, waarbij de eene zich verbindt om eene zaak te leveren, en de andere om daarvoor den bedongen prijs te betalen. (C. 1582; B. 555, 1271 v., 1368 v., 1501, 1510, 1549.) *a*)

1494. Zij wordt gehouden tusschen de partijen voltrokken te zijn, zoodra deze het eens zijn geworden over de zaak en den prijs, hoewel ook de zaak nog niet mogt geleverd, noch de prijs betaald zijn. (C. 1583; B. 1376, 1501, 1510; Rv. 129*a*.) *b*)

1495. De eigendom van het verkochte goed gaat niet eer tot den kooper over, dan nadat de levering daarvan geschied is, overeenkomstig artikel 667, 668 en 671. (C. 1583; B. 639, 1511, 1569 v., 1723; Rv. 529.) *c*)

1496. Indien de verkochte zaak in een zeker en bepaald voorwerp bestaat, is dezelve, van het oogenblik van den koop af, voor rekening van den kooper, hoewel de levering nog niet hebbe plaats gehad, en heeft de verkooper het regt om den prijs te vorderen. (C. 1138, 1624; B. 1273, 1300, 1480, 1498, 1517, 1549.) *d*)

a) *Art.* 1582 *C. C.* La vente est une convention par laquelle l'un s'oblige à livrer une chose, et l'autre à la payer. Elle peut être faite par acte authentique ou sous seing privé.

Art 1584. La vente peut être faite purement et simplement, ou sous une condition soit suspensive, soit résolutoire. Elle peut aussi avoir pour objet deux ou plusieurs choses alternatives. Dans tous ces cas, son effet est réglé par les principes généraux des conventions.

b) *Art.* 1583 *C. C.* Elle est parfaite entre les parties, et la propriété est acquise de droit à l'acheteur à l'égard du vendeur, dès qu'on est convenu de la chose et du prix, quoique la chose n'ait pas encore été livrée ni le prix payé. — Vg. Opzoomer, *Aant. op de artt. enz.*, ad art., en Diephuis (2de druk) VII n°. 11, die de overbodigheid dezer bepaling in het licht stellen.

Art. 1589. La promesse de vente vaut vente, lorsqu'il y a consentement réciproque des deux parties sur la chose et sur le prix.

Art. 1590. Si la promesse de vendre a été faite avec des arrhes, chacun des contractants est maître de s'en départir. Celui qui les a données, en les perdant. Et celui qui les a reçues, en restituant le double.

„*Art.* 1589 *C. N.* (zeide de Regering) kon alleenlijk te pas komen in het Fransche regt, hetwelk geene onderscheiding toeliet tusschen de *jura in re* en de *jura ad rem;* doch nu men het beginsel heeft aangenomen, *dat de eigendom slechts door levering overgaat*, is dat artikel overbodig geworden. Uit *belofte tot koop en verkoop* kan wel eene *personele actie* voortvloeijen, doch dit is het geval met alle overeenkomsten, en, daar men denzelfden regel, die dus ook omtrent huurkontrakten waar is, aldaar niet heeft gesteld, bestond er geene reden om denzelven alhier te plaatsen." Voorduin V bl. 144, VII. — Vg. Diephuis VII n°. 10.

c) *Art.* 667 *B. W.* De levering van roerende zaken, onligchamelijke uitgezonderd, geschiedt door de enkele overgave, welke door den eigenaar of in zijnen naam is verrigt, of door de sleutels van het gebouw, waarin zich die zaken bevinden, over te geven.

De levering wordt niet vereischt, indien de verkrijger de zaak reeds, uit krachte van eenen anderen titel, in zijne magt heeft.

Art. 668. De levering van schuldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg dan van het oogenblik dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend.

Ten opzigte van effecten en schuldvorderingen *aan toonder* wordt de overgave voor levering gehouden.

Art. 671. De levering of opdragt van onroerende zaken geschiedt door de overschrijving van de akte in de daartoe bestemde openbare registers.

Indien de akte onderwerpen of handelingen inhoudt, welke niet tot de geleverde zaak betrekkelijk zijn, is het voldoende om bij authentiek uittreksel slechts te doen overschrijven al hetgeen die zaak betreft, mits in dat geval de partijen, het zij bij het opmaken van het uittreksel voor den notaris en getuigen, het zij bij eene onderhandsche verklaring, op het uittreksel te stellen, hare toestemming geven dat de overschrijving der akte overeenkomstig dat uittreksel geschiede.

d) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

1497. In geval goederen niet bij den hoop, maar bij het gewigt, het getal of de maat, verkocht zijn, blijven dezelve voor rekening van den verkooper. tot dat dezelve gewogen, geteld of gemeten zijn. (C. 1585; B. 1496.) *a*)

1498. Indien, daarentegen, de goederen bij den hoop verkocht zijn, zijn dezelve voor rekening van den kooper, alhoewel dezelve nog niet gewogen. geteld of gemeten mogten zijn. (C. 1586; B. 1496.) *b*)

1499. Koop en verkoop op de proef aangegaan, of van goederen die men gewoon is vooraf te proeven, wordt altijd verondersteld onder eene opschortende voorwaarde te hebben plaats gehad. (C. 1587, 1588; B. 1299 v.) *c*)

1500. Indien de koop met het geven van eene handgift of eenen godspenning is gesloten, kan geene der partijen van dien koop afzien, het zij door het laten behouden, het zij door het terug geven, van de handgift of den godspenning. (C. 1590; B. 1374*b*, 1524.) *d*)

1501. De koopprijs moet door de partijen bepaald worden.

Dezelve kan echter aan de begrooting van eenen derde worden overgelaten.

Indien die derde de begrooting niet wil of niet kan doen, heeft er geen koop plaats. (C. 1591, 1592; B. 1494, 1671.) *e*)

1502. De kosten der akten van koop en verkoop, en andere bijkomende onkosten, komen ten laste van den kooper, indien het tegendeel niet bedongen is. (C. 1593; B. 1431, 1512.) *f*)

1503. Tusschen echtgenooten kan geen koop of verkoop plaats hebben *g*, dan in de drie volgende gevallen:

1°. Wanneer een der echtgenooten aan den anderen, van wien hij geregtelijk

---

Art. 1480. In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

De schuldenaar is gehouden het onvoorziene toeval, waarop hij zich beroept, te bewijzen.

Op welke wijze ook eene gestolene zaak vergaan of verloren zij, ontslaat dit verlies dengenen die deze zaak ontvreemd heeft geenszins van de verpligting om de waarde te vergoeden.

Art. 1517 *Wetboek* 1830 had aan het slot nog deze zinsnede: behoudens de uitzonderingen vastgesteld bij art. 1497 [het tegenwoordig art. 1480]. — Vg. Voorduin V bl. 168, V, en Diephuis VII n°. 79.

a) *Art.* 1585 *C. C.* Lorsque des marchandises ne sont pas vendues en bloc, mais au poids, au compte ou à la mesure, la vente n'est point parfaite, en ce sens que les choses vendues sont aux risques du vendeur jusqu'à ce qu'elles soient pesées, comptées ou mesurées; mais l'acheteur peut en demander ou la délivrance ou des dommages-intérêts, s'il y a lieu, en cas d'inexécution de l'engagement.

b) *Art.* 1586 *C. C.* Si, au contraire, les marchandises ont été vendues en bloc, la vente est parfaite, quoique les marchandises n'aient pas encore été pesées, comptées ou mesurées. — Vg. Diephuis VII n°. 81.

c) *Art.* 1587 *C. C.* A l'égard du vin, de l'huile et des autres choses que l'on est dans l'usage de goûter avant d'en faire l'achat, il n'y a point de vente tant que l'acheteur ne les a pas goûtées et agréées.

Art. 1588. La vente faite à l'essai est toujours présumée faite sous une condition suspensive.

Art. 2422 *Ontwerp* 1820. Een verkoop, aangegaan op dien voet, dat het verkochte alvorens zal worden beproefd, of tegen een gegeven monster vergeleken, wordt niet gehouden voor voltrokken, zoolang de proef of vergelijking niet gedaan, en het goed niet voldoende bevonden is.

d) Vg. art. 1590 C. C., op de vorige blz. afgedrukt, in noot *b*).

e) Vg. de artt. 2426—2429 *Ontwerp* 1820.

f) *Art.* 2430 *Ontwerp* 1820. De kosten op den koop en de levering of overdragt van onroerende goederen vallende, zijn voor rekening van den kooper en verkooper beiden, ieder voor de helft, indien daaromtrent bij de overeenkomst geene andere bepaling tusschen partijen gemaakt is.

Ten aanzien van roerende goederen, moeten de gewoonten worden in acht genomen, welke omtrent de verschillende zaken die geleverd worden, of de verschillende plaatsen bestaan. Bij verschil van gewoonte, komt aan de plaats, waar de goederen gekocht zijn, de voorkeur toe. — Vg. Voorduin V bl. 167 v. Van de hier bedoelde vraag werd een zoogenaamd vraagpunt van stellig recht gemaakt.

g) *Art.* 1715, *lid a*, *B. W.* Schenkingen tusschen echtgenooten, staande huwelijk gedaan, zijn verboden. Vg. Opzoomer, ad art.

gescheiden is *a*), goederen overdraagt, tot voldoening van hetgeen aan denzelven naar regten toekomt; (B. 241 v., 298.)

2°. Wanneer de overdragt die de man doet aan zijne vrouw, zelfs van welke hij niet gescheiden is, eene wettige oorzaak heeft, als daar is tot wederbelegging van hare vervreemde goederen, of van penningen die haar toebehooren, indien namelijk die goederen of die penningen van de gemeenschap zijn uitgesloten; (B. 160*c*, 179, 194, 195, 208*a*, 250.)

3°. In geval de vrouw aan haren man goederen overdraagt tot betaling eener som, welke zij hem als huwelijksgoed heeft beloofd, voor zoo ver die goederen van de gemeenschap zijn uitgesloten. (B. 194.) *b*)

Behoudens echter, in deze drie gevallen, de regten der erfgenamen van de handelende partijen, wanneer eene van laatstgemelde alzoo eenig zijdelingsch voordeel mogt hebben bekomen. (C. 1595; B. 1715. — B. 160*e*, 195*c*, 364, 451, 479, 506, 537, 1032; Rv. 505*d*.)

1504. Regters *c*), leden van het openbaar ministerie, griffiers, advocaten, procureurs, deurwaarders en notarissen mogen door overdragt geene eigenaars worden *d*) van regten en regtsvorderingen, waarover gedingen aanhangig zijn voor de regtbank, onder welker regtsgebied zij hunne bedieningen uitoefenen *e*), op straffe van nietigheid, en vergoeding van kosten, schaden en interessen. (C. 1597; B. 1282, 1490; R. O. 31, 47.) *f*)

1505. Openbare ambtenaren mogen, op dezelfde straf, door hen zelven of door tusschenkomende personen *g*), geene zaken koopen die door hen of te hunnen overstaan verkocht worden. (C. 1596; B. 239, 958*b*, 1282, 1490.) *h*)

1506. Insgelijks mogen, op dezelfde straffen, door hen zelven of door tusschenkomende personen, bij onderhandschen verkoop *j*), geene koopers worden:

Lasthebbers van zaken met welker verkoop zij belast waren;

Bewindvoerders van zaken, aan het rijk, de gewesten, de gemeenten, of aan andere openbare instellingen, toebehoorende, welke aan hunne zorg en beheer zijn toevertrouwd.

Het blijft echter aan den Koning voorbehouden om aan openbare bewindvoerders vrijstelling van dit verbod te verleenen.

De voogden kunnen de onroerende goederen, aan hunne pupillen toebehoorende, koopen, op de wijze bij artikel 457 *k*) bepaald. (Rv. 525. *l*) — C. 1596;

a) Zie Diephuis VII n°. 34; Marcadé VI, ad art. 1595 C. C., I

b) „Drie gevallen worden opgenoemd, waarin het inderdaad geen verkooping, maar een betaling, een voldoening van het verschuldigde is." Opzoomer, ad art.

c) Ook rechters-plaatsvervangers? Vg. art. 1597 *C. C.*, en zie Voorduin V, bl. 169, I, en Diephuis VII n°. 27.

d) Waarom niet gezegd, dat zij die rechten, *enz.* niet mogen koopen? Zie v. Boneval Faure, *Ned. Jaarb. v. Rglk. en Wetg.*, IX bl. 326.

e) Zie, over de onnauwkeurigheid dezer uitdrukking, Diephuis VII n°. 28.

f) *Art.* 1597 *C. C.* Les juges, leurs suppléants, les magistrats remplissant le ministère public, les greffiers, huissiers, avoués, défenseurs officieux et notaires ne peuvent devenir cessionnaires des procès, droits et actions litigieux, qui sont de la compétence du tribunal, dans le ressort duquel ils exercent leurs fonctions, à peine de nullité, et des dépens, dommages et intérêts.

g) Waarom wordt van dezen in het vorig artikel gezwegen? Zie Diephuis VII n°. 30.

h) *Art.* 1596 *C. C.* Ne peuvent se rendre adjudicataires, sous peine de nullité, ni par eux-mêmes, ni par personnes interposées.... les officiers publics, des biens nationaux dont les ventes se font par leur ministère.

j) Vg. *art.* 1596, *lid a*, *C. C.*, afgedrukt in noot *h*); Voorduin V bl. 171, IV, en Diephuis VII n°. 20.

k) *Art.* 457 *B. W.* De voogd vermag geen onroerend goed van den minderjarige op eene andere wijze dan in de openbare veiling te koopen.

In dat geval, zal de koop echter niet van kracht zijn, dan ten gevolge der goedkeuring van den kantonregter, verleend overeenkomstig de voorschriften en onder de bepalingen van het tweede, derde en vierde lid van artikel 454. Zie ook *art.* 458, *lid b.*

l) *Art.* 525 *B. Rv.* De persoon, tegen wien het beslag gedaan is, kan geen kooper zijn; de verklaring dat het opbod of de afmijning voor hem en ten zijnen voordeele gedaan is, is van onwaarde Een ieder welke voor denzelven kooper mogt zijn geworden, blijft persoonlijk en onmiddellijk verantwoordelijk voor de schaden en interessen, tot betaling waarvan hij, zelfs bij lijfsdwang, zal kunnen worden genoodzaakt.

Diegenen, welke koopers geworden mogten zijn voor rekening van personen, welke kennelijk onver-

B. 239, 406, 458*b*, 506, 958*b*, 1282, 1490, 1829 v., 1837; Sr. 175; Stb. 18[illegible] n°. 39, a. 39*b*, 57; Stb. 1851 n°. 85, a. 24*d*, 60, 99, 107; G. 67.)

1507. Koop en verkoop van eens anders goed is nietig, en kan tegen der verkooper grond opleveren tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien de kooper niet geweten heeft dat de zaak aan een ander toebehoorde. (C. 1599; B. 637, 1013, 1225, 1352, 1399, 1420, 1528 v., 1532 v., 15[illegible] 1754, 1998, 2014; Rv. 711*a*.) *a*)

1508. Indien, op het oogenblik der verkooping, het verkochte goed geheelijk mogt vergaan zijn, is de koop nietig.

Bijaldien slechts een gedeelte daarvan vergaan is, staat het aan den kooper vrij om of den koop te laten varen, of het behouden gebleven gedeelte te vorderen, en den koopprijs daarvoor bij vergelijkende waardering te doen bepalen. (C. 1601; B. 1311, 1356 n°. 3, 1480.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verpligtingen der [des] verkoopers.

1509. De verkooper is gehouden om duidelijk uit te drukken waartoe hij zich verbindt; alle duistere en dubbelzinnige bedingen worden te zijnen nadeele uitgelegd. (C. 1602; B. 1378 v, 1385.) *b*)

1510. Hij heeft twee hoofdverpligtingen, namelijk, om de verkochte zaak te leveren, en dezelve te vrijwaren. (C. 1603; B. 1271, 1511 v., 1527 v.

1511. De levering is eene overdragt van het verkochte goed in de magt en het bezit van den kooper. (C. 1604; B. 667 v., 1495) *c*)

1512. De kosten der levering zijn ten laste van den verkooper, en die der weghaling ten laste van den kooper, zoo niet het tegendeel bedongen is. (C. 1608; B. 1431, 1502.)

1513. De levering moet geschieden ter plaatse waar het verkochte goed zich op het tijdstip der verkooping bevond, indien daaromtrent geene andere overeenkomst getroffen is. (C. 1609; B. 1374, 1429*a*, 1448, 1550.) *d*)

mogend zijn, zullen daarvoor, zelfs bij lijfsdwang, aansprakelijk en verantwoordelijk zijn, voor hen zelve en voor hunne eigene rekening, niettegenstaande de verklaring, dat zij voor eenen ander het opbod of de afmijning gedaan hebben.

a) „.... verum [est], venditorem hactenus teneri, ut rem emtori habere liceat, non etiam ut eius faciat." *L.* 30 § 1 *Dig. de act. emti et vend* (19.1).

Art. 1599 *C. C.* La vente de la chose d'autrui est nulle: elle peut donner lieu à des dommages-intérêts, lorsque l'acheteur a ignoré que la chose fût à autrui.

Art. 2402 *Ontwerp* 1820. De verkoop van eens anders goed is nietig.

Die echter tegen zijn beter weten eens anders goed, of eenig onroerend goed, waarop een verbod van aliënatie rust, verkoopt, is tot schadevergoeding aan den kooper gehouden, indien deze onkundig geweest is, dat het goed aan eenen anderen toebehoorde, of dat hetzelve niet mogt gealiëneerd worden.

Art. 1754 *B. W.* De erfgenaam van den bewaarnemer, die, niet wetende dat eene zaak in bewaring ontvangen was, dezelve te goeder trouw verkocht heeft, is alleenlijk gehouden den door hem ontvangen koopprijs terug te geven, of, indien hij denzelven nog niet ontvangen heeft, zijne regtsvordering tegen den kooper af te staan. — Voordnin V bl. 362. — Zie voorts Opzoomer, ad art. 1507; Diephuis VII n°. 49 v.; v. Boneval Faure, *Opmerk. en Meded.* V bl. 72 v.

b) Labeo scripsit, obscuritatem pacti nocere potius debere venditori, qui id dixerit, quam emtori; quia potuit re integra apertius dicere." *L.* 21 *Dig. de contr. emt.* (18.1).

L'entente est au disceur. Loisel, *Instit. Coutum.* III. 1. 14 n°. 369. — Vg. Fremery, *Etudes de droit Commerc.* p. 5 volgg.

Art. 1385 *B. W.* In geval van twijfel, wordt eene overeenkomst uitgelegd ten nadeele van dengenen die iets bedongen, en ten voordeele van hem die zich verbonden heeft.

c) *Art.* 1604 *C. C.* La délivrance est le transport de la chose vendue en la puissance et possession de l'acheteur. —

„Levering is, in art. 1511, *in bezit stelling*." Diephuis VII n°. 99. Zie ook Opzoomer, ad art.

d) *Art.* 1429, *lid a*, *B. W.* De betaling moet gedaan worden ter plaatse welke bij de overeenkomst bepaald is; indien geene plaats daarbij vastgesteld is, moet de betaling, ten aanzien van eene zekere bepaalde zaak, geschieden ter plaatse alwaar, tijdens het aangaan der verbindtenis, de zaak, die daarvan het onderwerp uitmaakt, zich bevond.

1514. De verkooper is niet verpligt het goed te leveren a), indien de kooper den koopprijs niet betaald, en de verkooper hem geen uitstel van betaling heeft toegestaan. (C. 1612; B. 1185 n°. 3, 1190, 1227, 1426, 1515, 1550, 1552.)

1515. Insgelijks is hij niet tot de levering gehouden, al ware het ook dat hij een uitstel van betaling had toegestaan, indien de kooper, na den koop, in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt, ten ware hij een borg stelde om op den bepaalden tijd te betalen. (C. 1613; B. 1307, 1514; Rv. 882 v.; K. 230 v., 764 v.) b)

1516. Indien de levering door de nalatigheid des verkoopers achterwege blijft, kan de kooper vernietiging van den koop vorderen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 1302 en 1303. (C. 1610; B. 1272, 1279, 1553) c)

1517. Het goed moet geleverd worden in den staat waarin hetzelve zich op het oogenblik van den verkoop bevindt.

Van dien dag af aan, behooren alle vruchten aan den kooper. (C. 1614; B. 556 v., 1010, 1271*a*, 1273, 1279, 1427, 1496.)

1518. De verpligting om eene zaak te leveren bevat al wat daartoe behoort en tot derzelver bestendig gebruik bestemd is d), mitsgaders de bewijzen van eigendom, indien die aanwezig zijn. (C. 1615; B. 563, 643, 1271 v., 1374, 1375, 1517, 1569.) e)

1519. De verkooper is verpligt het verkochte te leveren in deszelfs geheelen omvang, zoo als het in de overeenkomst uitgedrukt wordt, onder de navolgende wijzigingen. (C. 1616.)

1520. Indien de verkoop van een onroerend goed geschied is met vermelding van deszelfs uitgestrektheid of inhoud, tegen bepaling van eenen zekeren prijs voor de maat, is de verkooper gehouden om de hoeveelheid, bij de overeenkomst uitgedrukt, te leveren; en indien hem dit onmogelijk is, of de kooper zulks niet vordert, is de verkooper verpligt zich met eene evenredige

a) d. i., volgens Opzoomer, ad art. 1511, *feitelijk* te leveren.

b) *Art.* 1307 *B. W.* De schuldenaar kan het voorregt eener bijgevoegde tijdsbepaling niet meer inroepen, wanneer hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen verklaard is, of door zijn toedoen de door hem ten behoeve van den schuldeischer gestelde zekerheid is verminderd.

c) *Art.* 1302 *B. W.* De ontbindende voorwaarde wordt altijd vooronderateld in wederkeerige overeenkomsten plaats te grijpen, in geval eene der partijen aan hare verpligting niet voldoet.

In dat geval, is de overeenkomst niet van regtswege ontbonden, maar moet de ontbinding in regten gevraagd worden.

Deze aanvraag moet ook plaats hebben, zelfs indien de ontbindende voorwaarde wegens het niet nakomen der verpligting in de overeenkomst mogt zijn uitgedrukt.

Indien de ontbindende voorwaarde niet in de overeenkomst is uitgedrukt, staat het den regter vrij om, naar gelang der omstandigheden, aan den verweerder, op deszelfs verzoek, eenen termijn te gunnen om alsnog aan zijne verpligting te voldoen, welke termijn echter den tijd van ééne maand niet mag te boven gaan.

Art. 1303. Diegene, te wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, heeft de keus om of de andere partij, indien zulks mogelijk is, tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, of derzelver ontbinding te vorderen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen.

d) *Art.* 563 *B. W.* Door bestemming worden onder onroerende zaken begrepen:

1°. Bij fabrijken, trafijken, molens, smederijen en dergelijke onroerende zaken, de persen, disteleerketels, ovens, kuipen, vaten, en verdere gereedschappen, bepaaldelijk tot derzelver wezen behoorende, al waren die voorwerpen niet aard- of nagelvast;

2°. Bij woonhuizen, de spiegels, schilderijen en andere sieraden, wanneer het hout of muurwerk, waarop dezelve zijn vastgemaakt, een gedeelte is van het beschot, den muur of het pleisterwerk van het vertrek, al waren die voorwerpen overigens niet nagelvast;

3°. Bij landelijke eigendommen, de mesthoop of mestvaalt tot bemesting der landen bestemd; De duiven tot eene duivenvlugt behoorende; De konijnen in de konijnen-warande; De visschen die zich in de vijvers bevinden;

4°. De bouwstoffen, welke van de afbraak van een gebouw voortkomen, indien zij bestemd zijn om het gebouw weder op te trekken;

En, in het algemeen, alle zoodanige voorwerpen, welke de eigenaar tot een blijvend gebruik aan zijne onroerende goederen verbonden heeft.

e) *Art.* 1605 *C. C.* L'obligation de délivrer les immeubles est remplie de la part du vendeur, lorsqu'il a remis les clefs, s'il s'agit d'un bâtiment, ou lorsqu'il a remis les titres de propriété.

24*

vermindering van prijs te vergenoegen. (C. 1617; B. 1525, 1537, 1624; Stb. 1869 n°. 57.) *a*)

1521. Indien, daarentegen, in het geval bij het vorige artikel vermeld, het onroerend goed eenen grooteren omvang bevat, dan in de overeenkomst uitgedrukt is, heeft de kooper de keus om of den prijs in evenredigheid te verhoogen, of van den koop af te zien, indien namelijk het meerdere een twintigste gedeelte *b*) beloopt boven den omvang, bij de overeenkomst uitgedrukt. (C. 1618; B. 1524, 1525.)

1522. In alle andere gevallen, het zij een zeker bepaald voorwerp verkocht zij, het zij de verkoop afgescheidene en afzonderlijke erven tot onderwerp hebbe, het zij dezelve beginne met de opgave der maat, of met de aanduiding van het verkochte goed, gevolgd van de opgave der maat, levert de vermelding dezer maat ten behoeve van den verkooper geen grond op tot eenige vermeerdering van prijs voor het meerdere der maat, noch ten behoeve van den kooper tot eenige vermindering van prijs voor het mindere der maat, dan voor zoo verre het onderscheid tusschen de werkelijke maat, en die, welke in de overeenkomst is uitgedrukt, een twintigste *b*) meer of minder bedraagt, berekend naar de waarde van het geheel der verkochte voorwerpen, ten zij het tegendeel mogt bedongen zijn. (C. 1619; B. 1520, 1521.)

1523. Indien er, volgens het voorgaande artikel, grond bestaat tot verhooging van den koopprijs voor het meerdere der maat, heeft de kooper de keus om of van den koop af te zien, of den verhoogden koopprijs te betalen, en zulks met de interessen, ingeval hij het onroerend goed gehouden heeft. (C. 1620; B. 1517*b*, 1524, 1525, 1551.)

1524. In alle gevallen waarin de kooper het regt heeft om van den koop af te zien, is de verkooper gehouden hem, behalve den koopprijs, indien hij denzelven ontvangen heeft, de kosten, op den koop en de levering gevallen, terug te geven, voor zoo verre hij die volgens overeenkomst mogt hebben betaald. (C. 1621; B. 1500, 1502, 1509, 1512, 1521, 1522, 1523.)

1525. De regtsvordering tot aanvulling van den koopprijs, van de zijde des verkoopers, en die tot vermindering van den prijs, of tot vernietiging van den koop, van den kant des koopers, moeten aangelegd worden binnen den tijd van een jaar, te rekenen van den dag waarop de levering is geschied; zullende, bij gebreke van dien, deze regtsvorderingen vervallen zijn. (C. 1622; B. 1520 v., 1526.) *c*)

a) *Art.* 1617 *C. C.* Si la vente d'un immeuble a été faite avec indication de la contenance, à raison de tant la mesure, le vendeur est obligé de délivrer à l'acquéreur, s'il l'exige, la quantité indiquée au contrat. Et si la chose ne lui est pas possible, ou si l'acquéreur ne l'exige pas, le vendeur est obligé de souffrir une diminution proportionnelle du prix.

b) *Artt.* 1618 *en* 1619 *C. C.*: vingtième; *artt.* 1540 *en* 1541 *Wetboek* 1830: vijftiende. Zie Voorduin V bl. 178 v.

c) Vg., bij artt. 1520 v., de hier volgende bepalingen van het *Ontwerp* 1820:

Art. 2475. Wanneer een verkoop gedaan is met eene bepaalde uitdrukking van het gewigt, het getal of de maat van het verkochte goed, en er van achteren blijkt, dat daaromtrent is gedwaald, geeft die dwaling aan den verkooper in geen geval de bevoegdheid, om de vernietiging van het koopcontract te vorderen.

Art. 2476. Insgelijks blijft, ten aanzien van den kooper, in dat geval het contract bestaan, onder deze bepalingen, dat, indien het verkochte meer heeft opgeleverd, dan bij het aangaan van den koop bepaald was, en er alzoo overmaat bevonden wordt, de kooper verpligt is, dat meerdere aan te slaan tegen betaling van eene aan zijne uitgeloofde kooppenningen geëvenredigde vermeerdering van den prijs, en, indien het verkochte minder uitgeleverd heeft, en er alzoo ondermaat is, de kooper volstaan kan met eenen naar evenredigheid verminderden koopprijs te betalen; alles, ten ware de over- of ondermaat meer dan een tiende mogt zijn van de hoeveelheid bij het contract bepaald, in welk geval de kooper de bevoegdheid heeft om van den koop af te zien.

De regtsvorderingen, uit het bepaalde bij dit artikel voortspruitende, moeten uiterlijk binnen het jaar na de levering worden ingesteld.

Art. 2477. Indien eenig goed verkocht is voetstoots, bij den hoop, kan geene der partijen, wegens overmaat of ondermaat, welke naderhand zouden mogen bevonden worden, eenige vergoeding van de andere vorderen, al ware zelfs bij het aangaan van den koop, de vermoedelijke maat of het gewigt van het verkochte, door den verkooper genoemd en opgegeven.

1526. Indien twee erven bij dezelfde overeenkomst en gezamenlijk voor éénen prijs verkocht zijn, met opgave van de hoegrootheid van ieder, en er bevonden wordt dat het eene meer en het andere minder omvang heeft, wordt dit verschil tot het vereischte beloop bij wege van vergelijking vereffend, en heeft de vordering, het zij tot aanvulling, het zij tot vermindering van den koopprijs, niet verder plaats, dan overeenkomstig de hier-boven vastgestelde regelen (C. 1623; B. 1520 v.)

1527. De vrijwaring, waartoe de verkooper jegens den kooper gehouden is, heeft twee strekkingen, namelijk, vooreerst, het rustig en vreedzaam bezit van de verkochte zaak *a*): ten tweede, de verborgene gebreken dier zaak, of dezoodanige die aanleiding geven tot vernietiging van den koop. (C. 1625; B. 1130, 1252, 1510, 1528 v., 1540 v., 1570 v., 2027*b*; Rv. 68 v.) *b*)

1528. Hoezeer bij den verkoop geen beding omtrent de vrijwaring gemaakt zij, is de verkooper van regtswege verpligt den kooper te waarborgen voor de uitwinning, welke deze op het geheel verkochte goed, of op een gedeelte daarvan, komt te lijden, of wegens de lasten welke men beweert op dat goed te hebben, en die bij het aangaan van den koop niet opgegeven zijn. (C. 1626; B. 1375, 1510, 1532 v., 1536 v., 1538, 1580; Rv. 711*b*) *c*)

1529. Partijen kunnen, bij bijzondere overeenkomsten, deze door de wet opgelegde verpligting uitbreiden of inkorten; zij kunnen zelfs overeenkomen dat de verkooper tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn. (C. 1627; B. 1374, 1509, 1542, 1570.) *c*)

1530. Alhoewel bedongen moge zijn dat de verkooper tot geene vrijwaring zal gehouden zijn, blijft hij nogtans aansprakelijk voor dezoodanige welke uit eene daad, door hem zelven verrigt, voortspruit; alle hiermede strijdende overeenkomsten zijn nietig. (C. 1628; A. 14; Rv. 711*b*.) *d*)

1531. De verkooper is, bij hetzelfde beding, in geval van uitwinning, gehouden den koopprijs terug te geven, ten ware de kooper, ten tijde van den koop, het gevaar van uitwinning *e*) mogt gekend hebben, of de zaak op eigen bate en schade mogt hebben gekocht. (C. 1629; B. 1529, 1532 n°. 1, 1541, 1811.)

1532. Indien vrijwaring beloofd, of dienaangaande niets is bedongen geworden, heeft de kooper, in geval van uitwinning, het regt om van den verkooper te vorderen:

1°. De teruggave van den koopprijs; (B. 1531, 1533.)

a) *Art.* 1507 *B. W.* Koop en verkoop van eens anders goed is nietig, en kan tegen den verkooper grond opleveren tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien de kooper niet geweten heeft dat de zaak aan een ander toebehoorde.

b) *Art.* 1625 *C. C.* La garantie, que le vendeur doit à l'acquéreur, a deux objets: le premier est la possession paisible de la chose vendue; le second, les défauts cachés de cette chose ou les vices rédhibitoires. — Zie Opzoomer, ad art. 1527.

c) *Art.* 2484 *Ontwerp* 1820. Een verkooper is verpligt het verkochte goed te vrijen en te waren, wegens alle op- en aanspraak, die gemaakt wordt op het verkochte goed, of op een gedeelte van hetzelve, uit hoofde van eenig reëel regt, of tegen den kooper, uit krachte van nog loopende huur, met dat gevolg dat de verkooper verpligt is, in dat geval aan den kooper terug te geven den koopprijs, met vergoeding van alle kosten en schaden, die dezelve ter zake van den koop en de daaropvolgende evictie geleden heeft.

Art. 2485. De verkooper is tot die vrijing en waring, ook buiten bijzonder beding, uit den aard der handeling gehouden; die verpligting echter kan bij overeenkomst uitgebreid of bepaald worden; zelfs kunnen de partijen overeenkomen, dat de verkooper tot geene vrijwaring gehouden zal zijn.

d) *Art.* 2486 *Ontwerp* 1820. Onverminderd zoodanig beding, blijft niettemin de verkooper gehouden het verkochte goed te vrijen en te waren tegen zoodanige op- en aanspraak, welke is voortgesproten uit eene daad, door hem zelven vóór het aangaan van het contract verrigt, doch aan den kooper verzwegen; alle overeenkomst, welke zoodanige vrijwaring zoude uitsluiten, is nietig.

e) Zoo *art.* 87 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 19), overeenstemmende met *art.* 1629 *C. C.*: le danger de l'éviction. De Off. Ed. heeft: uitwinningen. — Zie Opzoomer, ad art., en Diephuis VII n°. 224.

Art. 2487 *Ontwerp* 1820. Wanneer tusschen de contracterende partijen is overeengekomen, dat de verkooper tot geene vrijwaring gehouden zal zijn, is hij nogtans in geval van uitwinning of evictie gehouden den koopprijs terug te geven, ten ware de kooper het gevaar der evictie voorzien, en het goed ten zijnen pericule gekocht heeft.

2°. De teruggave der vruchten, ingeval hij verpligt is die aan den uitwinnenden eigenaar uit te keeren; (B. 630 v.)

3°. De kosten op den eisch van den kooper tot vrijwaring gevallen, alsmede de kosten door den oorspronkelijken eischer gemaakt; (Rv. 56; B. 1539.) *a*)

4°. De vergoeding van kosten, schaden en interessen, mitsgaders de geregtelijke kosten op den koop en de levering gevallen, voor zoo verre de kooper die mogt hebben betaald. (B. 1252, 1279, 1282, 1502, 1512, 1524 v., 1534 v., 1544 v. — C. 1630; Rv. 68 v.) *b*)

1533. Indien op het oogenblik der uitwinning het verkochte goed bevonden wordt in waarde verminderd, of aanmerkelijk vervallen *c*) te zijn, het zij door de nalatigheid van den kooper, het zij door overmagt, is de verkooper niettemin gehouden den geheelen koopprijs terug te geven.

Doch indien de kooper voordeel heeft genoten van de door hem toegebragte schaden, heeft de verkooper de bevoegdheid om eene met dat voordeel gelijkstaande som van den koopprijs af te trekken. (C. 1631, 1632; B. 1251, 1273, 1496, 1532, n°. 1.)

1534. Indien het verkochte goed bevonden wordt, op het tijdstip der uitwinning, in waarde te zijn vermeerderd, zelfs zonder toedoen van den kooper, is de verkooper verpligt aan dezen te betalen hetgeen het verkochte goed boven den koopprijs waardig is. (C. 1633; B. 1251, 1532 n°. 4, 1533.)

1535. De verkooper is verpligt aan den kooper terug te geven, of door dengenen die de uitwinning gedaan heeft te doen terug geven, al hetgene hij wegens reparatien en nuttige *d*) verbeteringen aan het goed heeft uitgeschoten.

Indien de verkooper te kwader trouw eens anders goed verkocht heeft, is hij gehouden aan den kooper alle gemaakte onkosten terug te geven, zelfs dezoodanige welke alleen tot sieraad of vermaak aan het goed besteed zijn. (C. 1634, 1635; B. 630, 634, 636, 1251, 1400, 1507, 1544.) *e*)

1536. Indien slechts een gedeelte van het goed uitgewonnen is, en dat gedeelte, met betrekking tot het geheel, zoo aanmerkelijk is, dat de kooper zonder het uitgewonnen gedeelte den koop niet zoude hebben aangegaan, kan hij den koop doen vernietigen, mits hij de regtsvordering daartoe aanlegge binnen een jaar na den dag waarop het vonnis van uitwinning in kracht van gewijsde is gegaan. *f*) (C. 1636; B. 1547.)

1537. Wanneer, in geval van uitwinning van een gedeelte van het verkochte goed, de koop niet vernietigd is, moet de kooper voor het uitgewonnen gedeelte worden schadeloos gesteld, volgens de geschatte waarde welke het goed *g*) ten tijde der uitwinning gehad heeft, doch niet naar evenredig-

a) *Art.* 56 *B. Rv.* Al wie bij vonnis in het ongelijk gesteld wordt, zal in de kosten verwezen worden....

b) *Art.* 1630 *C. C.* Lorque la garantie a été promise, ou qu'il n'a rien été stipulé à ce sujet, si l'acquéreur est évincé, il a droit de demander contre le vendeur: — 1° La restitution du prix; — 2° Celle des fruits, lorsqu'il est obligé de les rendre au propriétaire qui l'évince; — 3° Les frais faits sur la demande en garantie de l'acheteur, et ceux faits par le demandeur originaire; — 4° Enfin les dommages et intérêts, ainsi que les frais et loyaux coûts du contrat.

c) „considérablement détériorée": *artt.* 1631 *C. N.* en 1532, *Fransche tekst*, *Wetboek* 1830. — Over het verband der artt. 1532 1° en 1533, zie Diephuis VII 187.

d) Het woord *nuttige* is, in 1824, in de plaats gesteld van het in de vroegere redactie voorkomende: *noodige*. Zie het 2de lid van dit artikel.

e) *Art.* 636 *B. W.* De uitgaven tot nut en verfraaijing blijven ten laste van dengenen, die te goeder of te kwader trouw bezeten heeft, doch hij heeft het regt om de door hem aangebragte voorwerpen van nut en verfraaijing tot zich te nemen, indien zulks kan geschieden zonder het goed te beschadigen.

f) *mits hij — gegaan.* Deze bepaling kwam niet in den Code voor, maar wel in art. 2496 *Ontwerp* 1820. — „De verkooper behoort aan deze actie niet te blijven blootgesteld, tot een tijd, wanneer het hem niet meer mogelijk zoude zijn, de middelen van verdediging, welke hij tegen deze regtsvordering mogt hebben, te bezigen; en de kooper, die met deze regtsvordering langer mogt dralen, kan geacht worden geen wezenlijk belang daarbij te hebben." Beelaerts van Blokland (bij Voorduin V bl. 182 v.)

g) d. i., volgens Diephuis VII n°. 210, het uitgewonnen gedeelte. Vg. ook:

Art. 1637 *C. C.* Si, dans le cas de l'éviction d'une

heid van den geheelen koopprijs, het zij het verkochte goed in waarde moge zijn vermeerderd of verminderd. (C. 1637; B. 1520, 1532 n°. 4, 1536.)

1538. Indien het verkochte goed bevonden wordt bezwaard te zijn met erfdienstbaarheden *a*), zonder dat die aan den kooper zijn bekend gemaakt, of dat deze daarvan kennis kon dragen *b*), en die erfdienstbaarheden van zoo groot belang zijn, dat men reden heeft om te vermoeden dat de kooper den koop niet zoude hebben gesloten, indien hij daarvan ware onderrigt geweest, kan hij de vernietiging van den koop vorderen, ten ware hij liever verkoos zich met eene schadeloosstelling te vergenoegen. (C. 1638; B. 1528, 1532 n°. 4, 1541.)

1539. De vrijwaring ter zake van uitwinning houdt op, indien de kooper zich bij een vonnis, hetwelk in kracht van gewijsde is gegaan, heeft laten veroordeelen, zonder den verkooper te roepen, en deze bewijst dat er genoegzame gronden aanwezig waren om den eisch te doen ontzeggen. (C. 1640; B. 1532 n°. 3, 1902; Rv. 68 v.) *c*)

1540. De verkooper is gehouden tot vrijwaring wegens verborgene gebreken van het verkochte goed, die hetzelve ongeschikt maken tot het gebruik waartoe het bestemd is, of die dat gebruik in dier voege verminderen, dat, bijaldien de kooper de gebreken gekend had, hij het goed, of in het geheel niet, of niet dan voor eenen minderen prijs, zoude gekocht hebben. (C. 1641; B. 1358, 1527, 1542, 1547, 1548, 1588, 1790.)

1541. De verkooper is niet gehouden in te staan voor zigtbare gebreken, welke de kooper zelf had kunnen ontdekken. (C. 1642; B. 1531, 1538.)

1542. Hij moet voor de verborgene gebreken instaan, al ware hij daarvan ook zelf onkundig geweest, ten zij hij, in dat geval *d*), bedongen had dat hij tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn. (C. 1643; B. 1529 v, 1588.)

1543. In de gevallen bij artikel 1540 en 1542 vermeld *e*), heeft de kooper

partie du fonds vendu, la vente n'est pas résiliée, la valeur de la partie, dont l'acquéreur se trouve évincé, lui est remboursée suivant l'estimation à l'époque de l'éviction, et non proportionnellement au prix total de la vente, soit que la chose vendue ait augmenté ou diminué de valeur.

Art. 2497 *Ontwerp* 1820. Wanneer in het geval van evictie van een gedeelte van het verkochte goed, de kooper de vernietiging van het aangegaan koopcontract niet vordert, of dezelve vernietiging aan den kooper niet toegewezen wordt, is de verkooper gehouden aan denzelven te vergoeden de waarde, welke het uitgewonnen gedeelte heeft, ten tijde der evictie, volgens eene begrooting daarvan door den regter, na verhoor van deskundigen, te maken.

a) *Art.* 1528 *B. W.* Hoezeer bij den verkoop geen beding omtrent de vrijwaring gemaakt zij, is de verkooper van regtswege verpligt den kooper te waarborgen voor de uitwinning, welke deze op het geheel verkochte goed, of op een gedeelte daarvan, komt te lijden, of wegens de lasten, welke men beweert op dat goed te hebben, en die bij het aangaan van den koop niet opgegeven zijn. — Vg. Diephuis VII n°. 218.

b) *Art.* 1638 *C. C.:* Si l'héritage vendu se trouve grevé, sans qu'il en ait été fait de déclaration, de servitudes non apparentes....; *art.* 2498 *Ontwerp* 1820: Indien eenig verkocht goed bevonden wordt bezwaard te zijn met erfdienstbaarheden, welke bij het aangaan van den koop niet zigtbaar waren en ook destijds aan den kooper niet zijn bekend gemaakt.... — Men meende de bepaling ook te moeten toepassen op „zoodanige erfdienstbaarheden, welke uit haren aard wel niet tot de *onzigtbare* behooren, maar evenwel voor het oog van den *kooper konden zijn bedekt geweest.*" Voorduin V bl. 184.

c) *Art.* 2489 *Ontwerp* 1820. Een kooper is verpligt, om, zoodra een derde eene geregtelijke aanspraak op het verkochte goed maakt, daarvan kennis te geven aan den verkooper, en zulks zoo vroegtijdig, dat de zaak nog in haar geheel is, en hij zich tegen die aanspraak kan verzetten.

Art. 2490. De kooper van het doen eener tijdige kennisgeving in gebreke blijvende, is de verkooper tot vrijwaring ongehouden, en blijven de gevolgen der gemaakte aanspraak voor rekening van den kooper, ten ware deze zelf in staat mogt zijn, om tegen den verkooper te bewijzen dat de evictie wel en teregt is geschied.

Art. 2491. Wanneer de verkooper, na bekomene kennisgeving, zich de zaak niet aantrekt, is de kooper bevoegd den verkooper op te roepen, in cas van garand, ten einde hem wegens de procedures tegen hem, als tegenwoordigen bezitter van het verkochte goed aangelegd, met al de gevolgen van dien, te vrijwaren en kost- en schadeloos te houden; en kan de kooper tevens eischen, dat daarvoor, bij provisie, borgen door den verkooper gesteld worden.

d) *Art.* 2478 *Ontwerp* 1820..... hetzij hij dezelve gebreken, ten tijde van den verkoop, geweten heeft, hetzij hij daarvan onkundig is geweest.

„L'ignorance, où il serait à cet égard, lui permettrait de s'affranchir par une stipulation expresse, tandis que cette stipulation serait non avenue pour des vices qu'il connaissait." Marcadé, ad art. 1641 v. *C. C.*, I. Zie ook Diephuis VII n°. 257.

e) Diephuis VII n°. 258 merkt op, dat de uitdrukking: „in de gevallen bij art. 1540 en 1542 ver-

de keus om het goed terug te geven en den koopprijs terug te vorderen, of het goed te behouden, en zich zoodanig gedeelte van den koopprijs te doen terug geven, als de regter, na deskundigen hierop te hebben gehoord, zal bepalen. *a*) (C. 1644; B. 1532 n°. 1.)

1544. Indien de verkooper de gebreken van het goed gekend heeft, is hij, behalve tot teruggave van den daarvoor ontvangen koopprijs, nog jegens den kooper tot vergoeding van alle kosten, schaden en interessen gehouden. (C. 1645; B. 1279 v., 1532 n°. 1 en 4, 1535, 1588, 1790.)

1545. Indien de verkooper de gebreken van het goed niet gekend heeft, is hij slechts gehouden tot de teruggave van den koopprijs, alsmede om aan den kooper de kosten op den koop en de levering gevallen, te vergoeden, voor zoo verre hij die mogt hebben betaald. (C. 1646; B. 1532 n°. 1 en 4.

1546. Indien de verkochte zaak die verborgen gebreken had, ten gevolge van dezelve, vergaan is, valt het verlies voor rekening van den verkooper, die jegens den kooper gehouden zal zijn tot teruggave van den koopprijs, en tot de overige schadevergoedingen, waarvan in de twee voorgaande artikelen is melding gemaakt.

Doch het verlies, door toeval veroorzaakt, is voor rekening van den kooper. *b*) (C. 1647; B. 1480 v., 1532 n°. 1 en 4.)

1547. De regtsvordering, voortspruitende uit gebreken die de vernietiging van den koop ten gevolge hebben, moet door den kooper aangelegd worden binnen eenen korten tijd, overeenkomstig den aard dier gebreken, en met inachtneming der gebruiken van de plaats alwaar de koop gesloten is. (C. 1648; B. 1490, 1536, 1543; A. 3.)

1548. Deze regtsvordering heeft geene plaats bij verkoopingen die op regterlijk gezag geschieden. (C 1649; Rv. 469, 523 v.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van de verpligtingen van den kooper.

1549. De hoofdverpligting van den kooper bestaat in het betalen van den koopprijs, ten tijde en ter plaatse bij de overeenkomst bepaald. (C. 1650; B. 1418 v., 1496, 1514, 1552; K. 99; Rv. 140 n°. 3.)

1550. Indien er bij het aangaan van den koop niets daaromtrent bepaald is, moet de kooper betalen ter plaatse alwaar, en op den tijd waarop de levering geschieden moet. (C 1651; B. 1429, 1513) *d*)

1551. De kooper is, zelfs zonder uitdrukkelijk beding, tot het betalen van interessen van den koopprijs verpligt, indien de verkochte en geleverde zaak vruchten of andere inkomsten oplevert. (C. 1652; B. 1286.) *e*)

meld", eenigszins vreemd is, omdat in art. 1542 geen nieuw geval is vermeld, en wil daarom lezen: „in alle gevallen." Vg art. 2479 *Ontwerp* 1820.

a) *Art.* 1644 *C. C.:* .... se faire rendre une partie du prix, telle qu'elle sera arbitrée par des experts."

b) *L.* 47 § 1 *et l.* 48 *pr. D. de aedil. edicto* (21.1) Post mortem autem hominis aediliciae actiones manent, si tamen sine culpa actoris familiaeve eius vel procuratoris mortuus sit. — Vg. Diephuis VII n°. 269.

c) Vg. de Fransche wet van 20 Mei 1838, *concernant les vices rédhibitoires dans les ventes et échanges d'animaux domestiques.* In België is in 1850 eene dergelijke wet tot stand gekomen, Zie Diephuis VII n°. 277.

d) *Art.* 1429, *lid a*, *B. W.* De betaling moet gedaan worden ter plaatse, welke bij de overeenkomst bepaald is; indien geene plaats daarbij vastgesteld is, moet de betaling, ten aanzien van eene zekere bepaalde zaak, geschieden ter plaatse alwaar, tijdens het aangaan der verbindtenis, de zaak, die daarvan het onderwerp uitmaakt, zich bevond.

Art. 1513. De levering moet geschieden ter plaatse waar het verkochte goed zich op het tijdstip der verkooping bevond, indien daaromtrent geene andere overeenkomst getroffen is.

e) *Art.* 1652 *C. C.* L'acheteur doit l'intérêt du prix de la vente jusqu'au paiement du capital, dans les trois cas suivants: S'il a été ainsi convenu lors

1552. Indien de kooper door eene hypothekaire regtsvordering, of door eene regtsvordering tot reclame *a*), in zijn bezit gestoord is, of gegronde reden heeft om te vreezen dat hij daarin zal gestoord worden, kan hij de betaling van den koopprijs opschorten, tot dat de verkooper de stoornis heeft doen ophouden, ten ware deze liever verkoos zekerheid *b*) te stellen, of er bedongen mogt zijn dat de kooper, niettegenstaande alle stoornis, tot de betaling verpligt is. (C. 1653; B. 629, 1242, 1514, 1528 v., 1579; K. 230 v.)

1553. Indien de kooper den koopprijs niet betaalt, kan de verkooper de vernietiging van den koop vorderen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 1302 en 1303. (C. 1654—1656; B. 1185 n°. 3, 1187, 1190, 1191, 1227, 1516; K. 230 v.) *c*)

1554. Niettemin zal, in geval van verkoop van waren en meubelen *d*), de vernietiging van den koop, ten behoeve van den verkooper, van regtswege en zonder aanmaning plaats hebben, na het verloopen van den tijd, tot afhaling van het verkochte bepaald. (C. 1657; B. 571, 1279, 1302, 1463*b*.)

VIERDE AFDEELING.

Van het regt van wederinkoop.

1555. Het vermogen om het verkochte weder in te koopen spruit voort uit een beding, waarbij de verkooper zich het regt voorbehoudt om het verkochte terug te nemen, tegen teruggave van den oorspronkelijken koopprijs, en de vergoeding waarvan in artikel 1568 *e*) gesproken wordt. (C. 1659; B. 1215, 1301, 1560.) *f*)

de la vente; Si la chose vendue et livrée produit des fruits ou autres revenus; Si l'acheteur a été sommé de payer. Dans ce dernier cas, l'intérêt ne court que depuis la sommation.

a) *Art.* 1653 *C. C.*: en revendication.

b) *Art.* 1571 *Wetboek* 1830: borg.

c) *Art.* 1302 *B. W.* De ontbindende voorwaarde wordt altijd vooronderstelt in wederkeerige overeenkomsten plaats te grijpen, in geval eene der partijen aan hare verpligting niet voldoet.

In dat geval, is de overeenkomst niet van regtswege ontbonden, maar moet de ontbinding in regten gevraagd worden.

Deze aanvraag moet ook plaats hebben, zelfs indien de ontbindende voorwaarde wegens het niet nakomen der verpligting in de overeenkomst mogt zijn uitgedrukt.

Indien de ontbindende voorwaarde niet in de overeenkomst is uitgedrukt, staat het den regter vrij om, naar gelang der omstandigheden, aan den verweerder, op deszelfs verzoek, eenen termijn te gunnen om alsnog aan zijne verpligting te voldoen, welke termijn echter den tijd van ééne maand niet mag te boven gaan.

Art. 1303. Diegene te wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, heeft de keus om of de andere partij, indien zulks mogelijk is, tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, of derzelver ontbinding te vorderen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen.

Art. 1190. De verkooper van roerende en nog onbetaalde goederen kan zijn voorregt doen gelden op den koopprijs van die goederen, indien zij zich nog in handen van den schuldenaar bevinden, zonder onderscheid of hij die goederen op tijd of zonder tijdsbepaling verkocht heeft.

Art. 1191. Indien de verkoop zonder tijdsbepaling gedaan is, heeft de verkooper zelfs de bevoegdheid om de goederen terug te eischen, zoo lang deze zich in handen van den kooper bevinden, en het wederverkoopen daarvan te beletten, mits de terugeisching geschiede binnen dertig dagen na de aflevering, en de goederen zich nog bevinden in denzelfden staat waarin zij zijn geleverd geworden.

d) *Art.* 1657 *C. C.*: denrées et effets mobiliers"; *art.* 1573 *Wetboek* 1830: „levensmiddelen en roerende goederen." — Vg, *art.* 1463, *lid b*, *B. W.*, en zie Voorduin V bl. 188 v.

e) *Art.* 1568 *B. W.* De verkooper, die van het beding van wederinkoop gebruik maakt, is niet alleen verpligt den geheelen oorspronkelijken koopprijs terug te geven, maar ook te vergoeden alle regtmatige kosten op en ter zake van den koop en de levering gevallen, mitsgaders de noodzakelijke kosten van reparatien, en die waardoor het verkochte goed in waarde vermeerderd is, ten beloope van deze vermeerdering.

Hij kan niet in het bezit van het weder-ingekochte treden, dan na aan alle deze verpligtingen te hebben voldaan.

Wanneer de verkooper, ten gevolge van het beding van wederinkoop, zijn goed terug bekomt, moet hetzelve vrij van alle lasten en hypotheken, door den kooper daarop gelegd, tot hem overgaan; hij is echter verpligt de huurovereenkomsten, welke de kooper te goeder trouw mogt hebben aangegaan, gestand te doen.

f) *Art.* 1574 *Wetboek* 1830 had nog dit, tweede, lid: „Dit beding kan alleen ten opzigte van onroerende goederen plaats hebben"; — omdat „roerende goederen

1556. Het regt van wederinkoop mag voor geenen langeren tijd dan voor vijf jaren worden bedongen.

Indien hetzelve voor een langer tijdvak bedongen is, wordt die tijd tot de gemelde vijf jaren ingekort. (C. 1660.)

1557. Het bepaalde tijdvak moet naar scherpheid van regten worden opgevat; hetzelve mag door den regter niet verlengd worden, en wanneer de verkooper verzuimt om zijne regtsvordering tot wederinkoop binnen den voorschreven termijn te doen gelden, blijft de kooper onherroepelijk eigenaar van het gekochte. (C. 1661, 1662; B. 1294, 1613.)

1558. Dit tijdvak loopt ten nadeele van een ieder, zelfs van minderjarigen, behoudens hun verhaal op die het aangaat, indien daartoe gronden bestaan. (C. 1663; B. 362 v., 443 v., 2024.)

1559. De verkooper van een onroerend *a*) goed, die zich het vermogen om het verkochte weder in te koopen heeft voorbehouden, kan tegen eenen tweeden kooper zijn regt doen gelden, al ware ook bij de tweede overeenkomst van dat beding geene melding gemaakt. (C. 1664; B. 1376, 1507, 1613, 2014.) *b*)

1560. Hij die gekocht heeft onder beding van wederinkoop treedt in alle de regten van zijnen verkooper; hij kan zich van de verjaring bedienen, zoowel tegen den waren eigenaar, als tegen degenen die eenige hypothekaire of andere regten op de verkochte zaak mogten vermeenen te hebben. (C. 1665; B. 1613, 1983 v.)

1561. Hij kan tegen de schuldeischers van den verkooper het voorregt van uitwinning doen gelden. (C. 1666; B. 1244, 1870.) *c*)

1562. Indien hij die onder beding van wederinkoop een onverdeeld aandeel in een onroerend goed gekocht heeft, na eene tegen hem gerigte regtsvordering tot scheiding en deeling, kooper van het geheel is geworden, kan hij den verkooper verpligten het geheel over te nemen, in geval deze van het gemelde beding wil gebruik maken. (C. 1667; B. 628.)

1563. Indien verscheidene personen eenig goed, tusschen hen gemeen, gezamenlijk en bij eene en dezelfde overeenkomst verkocht hebben, kan ieder hunner het regt van wederinkoop slechts doen gelden voor zoo verre zijn aandeel bedroeg. (C. 1668; B. 1332, 1565.)

1564. Hetzelfde heeft ook plaats wanneer iemand die alleen eenig goed heeft verkocht verscheidene erfgenamen nalaat.

Ieder van deze mede-erfgenamen kan slechts van het vermogen van weder-

geen gevolg hebben, en dus niet door derden kunnen worden gereclameerd". Later (in 1833) liet men dit tweede lid weg, „omdat niemands regten door zoodanig beding worden verkort, terwijl het van zelf spreekt dat een derde, die zoodanig voorwerp te goeder trouw van den kooper verkregen heeft, geen schade door zoodanig beding kan lijden, omdat het bezit van roerende zaken als titel geldt." Voorduin V bl. 189 v.

a) Deze beperking is het gevolg van de herziening na 1830. Zie de vorige noot.

b) *Art* 2447 *Ontwerp* 1820. Een verkooper, die het regt tot herkoop bedongen heeft, kan dat regt ook tegen eenen tweeden of verderen bezitter, binnen den bepaalden tijd, doen gelden, en mitsdien de overdragt van het verkochte goed van denzelven vorderen, tegen betaling van den koopprijs, welken hij van den eersten kooper ontvangen heeft, mits hetzelve beding op de openbare registers zij ingeschreven, behoudens nogtans aan den tweeden of verderen bezitter, daartoe termen zijnde, zijn regt tot schadevergoeding, tegen dengene, van wien hij de zaak bekomen heeft.

c) Terwijl sommigen deze uit art. 1666 C. C. overgenomen bepaling, na het niet overnemen van art. 1166 van hetzelfde Wetboek, niet noodig verklaren, ziet Opzoomer, ad art., er eene herhaling in van art. 1244, die ten doel heeft aan te wijzen, dat de kooper inderdaad eigenaar der verkochte zaak geworden is. — Zie echter ook Diephuis VII nº 334.

Art. 1244 *B. W.* De derde bezitter kan zich tegen den verkoop verzetten, indien hij kan aanwijzen, dat zich alsnog in het bezit van den oorspronkelijken schuldenaar bevinden een of meer onroerende goederen, mede hypothekair voor dezelfde schuld verbonden, en klaarblijkelijk voldoende om daaraan die schuld te verhalen. In zoodanig geval kan hij, met schorsing der uitwinning van zijn eigendom, de voorafgaande uitwinning van het mede-verbonden goed onder den oorspronkelijken schuldenaar vorderen.

inkoop gebruik maken, voor zoo veel zijn aandeel in de nalatenschap bedraagt. (C. 1669; B. 1129, 1335, 1565, 1567.)

1565. Doch, in de gevallen der twee voorgaande artikelen, kan de kooper vorderen dat alle de mede-verkoopers, of mede-erfgenamen, worden opgeroepen, ten einde zich onderling nopens den wederinkoop van het geheele goed te verstaan; en indien zij het niet eens worden, zal de eisch tot wederinkoop worden ontzegd. (C. 1670.)

1566. Indien de verkoop eener zaak, aan verscheidene personen toebehoorende, niet door alle gezamenlijk en voor het geheel geschied is, maar ieder van dezelve afzonderlijk dat gedeelte verkocht heeft, hetwelk hem daarin toebehoorde, kan ieder hunner het regt van wederinkoop afzonderlijk, ten aanzien van het deel dat hem daarin toekwam, uitoefenen, en de kooper kan dengenen die op deze wijze van zijn regt gebruik maakt niet dwingen om het geheel over te nemen. (C. 1671.)

1567. Indien de kooper verscheidene erfgenamen heeft nagelaten, kan van het regt van wederinkoop tegen ieder van dezelve niet verder worden gebruik gemaakt, dan voor zoo veel zijn aandeel betreft, zoo wel in het geval dat de boedel nog niet gescheiden is, als in het geval dat het verkochte goed onder de erfgenamen is verdeeld.

Maar indien de boedel gescheiden is, en het verkochte goed aan een der erfgenamen is te beurt gevallen, kan de regtsvordering tot wederinkoop voor het geheel tegen dezen worden aangelegd. (C. 1672; B. 1332 v., 1564.)

1568. De verkooper die van het beding van wederinkoop gebruik maakt is niet alleen verpligt den geheelen oorspronkelijken koopprijs terug te geven, maar ook te vergoeden alle regtmatige kosten op en ter zake van den koop en de levering gevallen, mitsgaders de noodzakelijke kosten van reparatien, en die waardoor het verkochte goed in waarde vermeerderd is, ten beloope van deze vermeerdering.

Hij kan niet in het bezit van het weder-ingekochte treden, dan na aan alle deze verpligtingen te hebben voldaan.

Wanneer de verkooper, ten gevolge van het beding van wederinkoop, zijn goed terug bekomt, moet hetzelve vrij van alle lasten en hypotheken, door den kooper daarop gelegd, tot hem overgaan; hij is echter verpligt de huurovereenkomsten, welke de kooper te goeder trouw mogt hebben aangegaan, gestand te doen. (C. 1673; B. 556, 631, 809, 819, 827, 840, 864, 1301, 1555, 1613.) *a*)

a) *Art.* 1673 *C. C.* Le vendeur qui use du pacte de rachat, doit rembourser non seulement le prix principal, mais encore les frais et loyaux coûts de la vente, les réparations nécessaires, et celles qui ont augmenté la valeur du fonds, jusqu'à concurrence de cette augmentation. Il ne peut entrer en possession qu'après avoir satisfait à toutes ces obligations. Lorsque le vendeur rentre dans son héritage par l'effet du pacte de rachat, il le reprend exempt de toutes les charges et hypothèques, dont l'acquéreur l'aurait grevé; il est tenu d'exécuter les baux faits sans fraude par l'acquéreur.

Art. 819. *B. W.* De vruchtgebruiker kan in persoon het regt van zijn vruchtgebruik uitoefenen, of het goed verhuren, of verpachten, of zelfs het vruchtgenot verkoopen, bezwaren, of om niet afstaan. Hij moet zich, het zij bij eigen genot, het zij in geval van verhuring, verpachting of afstand, ten aanzien van dat genot, gedragen naar het plaatselijk gebruik en de gewoonte der eigenaars, zonder de bestemming van het goed ten nadeele des eigenaars te veranderen.

Ten aanzien van den tijd der verhuring of verpachting, moet hij zich, volgens den verschillenden aard en de bestemming der zaken, mede gedragen naar de plaatselijke gebruiken en de gewoonte der eigenaars.

Bij gebreke van zoodanige gebruiken of gewoonte, mogen huizen voor geen langeren tijd dan voor vier, en landerijen dan voor zeven jaren worden verhuurd.

Art. 864. Het te niet gaan van het vruchtgebruik doet de huurcontracten, volgens artikel 819 aangegaan, niet ophouden.

VIJFDE AFDEELING.

Bijzondere bepalingen betrekkelijk den koop en verkoop van inschulden en andere onligchamelijke regten.

1569. De verkoop van eene inschuld bevat al wat daartoe behoort, als borgtogten, voorregten en hypotheken. (C. 1692; B. 557, 668, 810, 1010, 1517, 1518, 1574; K. 139.) *a*)

1570. Hij die eene inschuld of een ander onligchamelijk regt verkoopt moet instaan voor het aanwezen daarvan ten tijde van de levering *b*), hoewel ook de verkoop zonder belofte van vrijwaring geschied zij. (C. 1693; B. 1528 v., 1537 v.; K. 70.) *c*)

1571. Hij is voor de genoegzame gegoedheid van den schuldenaar niet verantwoordelijk, ten zij hij zich daartoe verbonden hebbe, en slechts ten beloope van den koopprijs, welken hij voor de inschuld ontvangen heeft. (C. 1694; K. 70.)

1572. Indien hij beloofd heeft te zullen instaan voor genoegzame gegoedheid van den schuldenaar, moet deze belofte verstaan worden van deszelfs tegenwoordige gegoedheid, en strekt zich niet uit tot het toekomstige, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bedongen zij. (C. 1695; B. 1434, 1571.)

1573. Die eene erfenis verkoopt, zonder dat hij, stuk voor stuk, opgeeft waarin dezelve bestaat, is niet verder gehouden, dan tot vrijwaring van zijne hoedanigheid van erfgenaam. (C. 1696; B. 1130, 1164, 1370*b*.) *d*)

1574. Indien hij reeds de vruchten van eenig stuk goed genoten, of het beloop van eenige inschuld, tot die erfenis behoorende, ontvangen, of eenige goederen uit die nalatenschap verkocht mogt hebben, is hij verpligt dezelve aan den kooper te vergoeden, indien niet uitdrukkelijk anders is bedongen. (C. 1697; B. 1518, 1569.) *d*)

1575. De kooper is van zijnen kant verpligt aan den verkooper te vergoeden al hetgeen deze wegens de schulden en lasten der nalatenschap mogt hebben betaald, en datgene te voldoen, hetwelk de verkooper, als schuldeischer van de erfenis, te vorderen had, ten ware het tegendeel mogt bedongen zijn. (C. 1698; B. 1146, 1374, 1472.)

1576. Indien vóór de levering van eene verkochte inschuld, of van eenig ander onligchamelijk regt, de schuldenaar aan den verkooper de schuld voldaan heeft, is hij op eene voldoende wijze bevrijd. (C. 1691; B 668*b*, 1495.) *e*)

a) *Art.* 668 *B. W.* De levering van schuldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg dan van het oogenblik dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend.

Ten opzigte van effecten en schuldvorderingen *aan toonder* wordt de overgave voor levering gehouden.

b) *Art.* 1693 *C. C.*: au temps du transport; art. 1589 *Wetboek* 1830: ten tijde van het aangaan van het koopcontract. — Zie Opzoomer, ad art.

c) *Art.* 2501 *Ontwerp* 1820. Bij verkoop van eene inschuld, is een verkooper wel verpligt in te staan voor de deugdelijkheid der schuld, maar niet voor het vermogen van den schuldenaar om de betaling te kunnen doen ....

Art. 2503. Onder het instaan voor de deugdelijkheid der schuld is mede begrepen de vrijwaring, wanneer de schuldenaar opkomt met eene tegenvordering, welke hij met de geëischte schuld in compensatie wil brengen, alsmede de vrijwaring voor des verkoopers regt van vordering, ingeval hij de oorspronkelijke schuldeischer niet is.

d) *Art.* 2499 *Ontwerp* 1820. Die eene erfenis verkoopt, zonder opgave der goederen, waaruit dezelve bestaat, is alleenlijk verpligt tot vrijwaring van zijn regt als erfgenaam, en niet van de goederen tot zoodanige erfenis behoorende.

Art. 2500. Indien de verkooper van eene erfenis de vruchten van eenig goed reeds genoten, of het bedrag van eenige inschuld, tot die erfenis behoorende, ontvangen, of eenige goederen uit dezelve verkocht mogt hebben, is hij gehouden zulks aan den kooper te vergoeden, ten ware hij bij het aangaan van den verkoop zulks uitdrukkelijk aan zich voorbehouden had. — Zie ook *art.* 1593 *Wetboek* 1830.

e) *Art.* 1691 *C. C.* Si, avant que le cédant ou le cessionnaire eût signifié le transport au débiteur, celui-ci avait payé le cédant, il sera valablement libéré. — Zie Diephuis VII n°. 858.

ZESDE TITEL.

Van ruiling.

1577. Ruiling is eene overeenkomst, waarbij partijen zich verbinden om :an elkander wederkeerig eene zaak in de plaats van eene andere te geven. C. 1702 v.; B. 1126, 1493, 1494) *a*)

1578. Al hetgeen voor verkoop vatbaar is, kan ook het onderwerp van uiling uitmaken. (B. 1582.) *b*)

1579. Indien de eene partij de zaak, welke haar in ruiling gegeven wordt, eeds ontvangen heeft, en naderhand bewijst dat de andere daarvan geen igenaar was, kan zij niet genoodzaakt worden tot levering van de zaak, velke zij van haren kant heeft beloofd, doch alleenlijk om die welke zij ontvangen heeft terug te geven. (C. 1704; B. 1507, 1514, 1552.) *c*)

1580. Hij, die door uitwinning gesteld is uit het bezit der zaak, welke iij in ruiling heeft ontvangen, heeft de keus om van de wederpartij vergoeding van kosten, schaden en interessen, of de teruggave der door hem gegeene zaak, te vorderen. (C. 1705; B. 1282, 1302 v., 1510, 1528 v., 1532 n°. 1, 536, 1553.) *d*)

1581. Indien eene zekere en bepaalde zaak, welke men beloofd had in uiling te geven, buiten schuld van den eigenaar is verloren gegaan, wordt le overeenkomst voor vervallen gehouden, en kan degene die van zijne zijde an de overeenkomst voldaan heeft de teruggave van het in ruiling gegeven goed vorderen. (C. 1138; B. 1273, 1496.) *e*)

1582. Voor het overige zijn de regelen van de overeenkomst van koop en erkoop op die van ruiling toepasselijk. (C. 1707; B. 1493 v., 1578.)

a) Proculi sententia dicentis, *permutationem proriam esse speciem contractus, a venditione separatam*, nerito praevaluit. § 2 *Inst. de empt. et vend.* (III. 23).

b) Deze bepaling is door art. 1582 overbodig georden. — Zie Diephuis (2e druk) VII n°. 395.

c) *Art.* 1507 *B. W.* Koop en verkoop van eens nders goed is nietig, en kan tegen den verkooper rond opleveren tot vergoeding van kosten, schaden n interessen, indien de kooper niet geweten heeft lat de zaak aan een ander toebehoorde.

d) *Art.* 1532 *B. W.* Indien vrijwaring beloofd, of lienaangaande niets is bedongen geworden, heeft de cooper, in geval van uitwinning, het regt om van len verkooper te vorderen:

1°. De teruggave van den koopprijs.

e) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van len schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te everen, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

Art. 1480. In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

De schuldenaar is gehouden het onvoorziene toeval, waarop hij zich beroept, te bewijzen.

Op welke wijze ook eene gestolene zaak vergaan of verloren zij, ontslaat dit verlies dengenen, die deze zaak ontvreemd heeft, geenszins van de verpligting om de waarde te vergoeden.

Art. 1496. Indien de verkochte zaak in een zeker en bepaald voorwerp bestaat, is dezelve, van het oogenblik van den koop af, voor rekening van den kooper, hoewel de levering nog niet hebbe plaats gehad, en heeft de verkooper het regt om den prijs te vorderen.

Art. 2532 *Ontwerp* 1820. Wanneer iemand beloofd heeft eene zekere bepaalde zaak in ruiling te zullen geven, en deze zaak, buiten toedoen of schuld des toezeggers, is te niet gegaan, wordt de overeenkomst gehouden voor vervallen.

Hij kan dus even weinig tot schadevergoeding als tot levering der beloofde zaak aangesproken worden; indien hij echter de hem wederkeerig toegezegde zaak reeds ontvangen mogt hebben, is hij tot de teruggave derzelve aan zijnen mede-kontraktant gehouden. —

„De kontrakten van koop en verkoop en van ruiling, in het algemeen, en bijzonder volgens art. 1582, naar *dezelfde* regtsbeginselen moetende behandeld worden, zoo begrijpt men niet, waarom, [met betrekking tot het *periculum*], de bepaling juist tegenstrijdig uitvalt." Verslag der centrale afd., in 1825 (Voorduin V bl. 197). Zie ook Opzoomer, *Aant. op de artt. enz.*, ad art., en Diephuis VII n°. 402.

ZEVENDE TITEL.

Van huur en verhuur. a)

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1583. Er bestaan tweederlei soorten van overeenkomsten van huur en verhuur: huur van goederen, en huur van diensten, werk en nijverheid. (C. 1708; B. 1584, 1585.) *b*)

1584. Huur van goederen is eene overeenkomst, waarbij de eene partij zich verbindt om de andere het genot eener zaak te doen hebben, gedurende eenen bepaalden tijd en tegen eenen bepaalden prijs, welken de laatstgemelde aanneemt te betalen.

Men kan allerlei soort van goederen, het zij onroerende, het zij roerende, verhuren. (C. 1709, 1713; B. 458, 612, 819 v., 864, 870, 874, 1230, 1368, 1568*c*, 1617 v., 1621 v., 1624 v., 1996 v.; Stb. 1843 n°. 47, a. 21*c* n°. 1.) *c*)

1585. Huur van diensten, van werk en van nijverheid is eene overeenkomst, waarbij de eene partij zich verbindt om iets voor de andere, tegen betaling van eenen tusschen haar bepaalden prijs of loon, te verrigten. (C. 1710, 1779; B. 1637 v.) *d*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de regelen, welke gemeen zijn aan verhuringen van huizen en van landen.

1586. De verhuurder is, door den aard van de overeenkomst, en zonder dat daartoe eenig bijzonder beding vereischt wordt, verpligt:

a) *Ontwerp* 1820. *Boek* III, *Titel* VIII: *Van huur en verhuring van goederen. Titel* IX. *Van verhuring met afkoop en tauxatie en van beklemming. Titel* X. *Van huur en verhuring van diensten. Titel* XI. *Van prestatie van andere diensten tegen genot van voordeel of salaris.* — Vg. Voorduin V bl. 198 v., en Opzoomer, *Aant. op de artt., enz.*, ad art. 1588.

b) *Art.* 1708 *C. C.* Il y a deux sortes de contrats de louage: — Celui des choses, — Et celui d'ouvrage. — Zie Opzoomer, ad art., en Diephuis (2e druk) VII n°. 409.

c) *Art.* 2584 *Ontwerp* 1820. Huur en verhuring van goederen is eene overeenkomst, waarbij de verhuurder zich verbindt om den huurder het genot te doen hebben van eenig goed, gedurende eenen zekeren tijd, en voor eenen zekeren prijs, terwijl de huurder zich daarbij verpligt, om het goed alzoo in huur aan te nemen, en dien huurprijs te zullen betalen.

Art. 2587. Allerlei goederen kunnen verhuurd en gehuurd worden, zoo wel roerende als onroerende; ook onligchamelijke goederen of regten; alleenlijk kan geene huur of verhuring plaats hebben van zulke goederen, welke door het gebruik verloren gaan, of waarvan het gebruik in de uitgave bestaat. — Vg. Diephuis VII n°. 418 v.

Art. 21, *lid c.*, 1°. *der Wet van* 8 *October* 1843 (*Stb.* n°. 47): De acten en stukken, onderhevig aan het zegelregt, geëvenredigd aan de sommen en geldswaarden, zijn de navolgende:

1°. Alle onderhandsche acten van verhuring, onderverhuring, huurvernieuwing, overdragt of wederafstand van huur van onroerende goederen.....

Het bedrag, waarover het regt verschuldigd is, bestaat....

Wanneer de verhuring voor het leven is, in tienmaal den jaarlijkschen huurprijs; eindelijk wanneer de huurtijd onbepaald is, in twintigmaal den jaarlijkschen huurprijs. — Vg. Diephuis VII n°. 423.

d) *Art.* 1710 *C. C.* Le louage d'ouvrage est un contrat, par lequel l'une des parties s'engage à faire quelque chose pour l'autre, moyennant un prix convenu entre elles.

Art. 1779 *C. C.* Il y a trois espèces principales de louage d'ouvrage et d'industrie: 1°. Le louage des gens de travail qui s'engagent au service de quelqu'un; 2°. Celui des voituriers, tant par terre que par eau, qui se chargent du transport des personnes ou des marchandises; 3°. Celui des entrepreneurs d'ouvrages par suite de devis ou marchés.

Art. 2635 *Ontwerp* 1820. Huur en verhuring van diensten is eene overeenkomst, waarbij de verhuurder zich verbindt om zijnen tijd, arbeid en zorg te besteden, ten behoeve en naar het goedvinden van den huurder; terwijl deze zich verpligt om den verhuurder daarvoor zeker loon te betalen.

Art. 2669. Handeling tot prestatie van diensten heeft plaats, wanneer de een zich verbindt, om, naar zijne beste kennis en wetenschap, voor een ander zekere zaken te verrigten, of zekere daden uit te voeren, tegen betaling van loon of van salaris, hetwelk de ander aanneemt daarvoor te betalen. — Zie Opzoomer, ad art. 1588; Diephuis VII n°. 408.

1°. Om het verhuurde aan den huurder te leveren;
2°. Om hetzelve te onderhouden in zoodanigen staat, dat het tot het gebruik, waartoe het verhuurd is, dienen kan;
3°. Om den huurder het rustig genot daarvan te doen hebben, zoo lang de huur duurt. (C. 1719; B. 563, 1271, 1511 v., 1587 v., 1592 v.)

1587. De verhuurder is gehouden het verhuurde goed in alle opzigten in goeden staat van onderhoud te leveren. *a*)

Hij moet daaraan, gedurende den huurtijd, alle reparatiën laten doen, welke noodzakelijk mogten worden, met uitzondering van degene tot welke de huurder verpligt is. *b*) (C. 1720; B. 1277, 1302, 1584, 1591, 1619; Rv. 53 n°. 2.)

1588. De verhuurder moet den huurder instaan voor alle gebreken van het verhuurde goed, welke het gebruik daarvan verhinderen, al mogt ook de verhuurder dezelve tijdens het doen der verhuring niet gekend hebben.

Indien door die gebreken eenig nadeel voor den huurder ontstaat, is de verhuurder gehouden hem deswege schadeloos te stellen. (C. 1721; B. 1540, 1544, 1586, 1591, 1790.) *c*)

1589. Indien, gedurende den huurtijd, het verhuurde goed door eenig toeval geheel en al vergaan is, vervalt de huur-overeenkomst van regtswege. Indien het goed slechts ten deele vergaan is, heeft de huurder de keus om, naar gelang der omstandigheden, of eene vermindering van den huurprijs, of zelfs de vernietiging van de huur-overeenkomst, te vorderen; doch hij kan, in geen dier beide gevallen, aanspraak op schadevergoeding maken. (C. 1722; B. 1273, 1480.) *d*)

1590. De verhuurder mag, gedurende den huurtijd, de gedaante of inrigting van het verhuurde goed niet veranderen. (C. 1723; B. 1586 n°. 3.)

a) *Art.* 1720, *lid a*, *C. C.* Le bailleur est tenu de délivrer la chose en bon état de réparations de toute espèce.

Art. 2554, *lid a*, *Ontwerp* 1820. De verhuurder van onroerende of roerende goederen is verpligt dezelve in behoorlijken staat van onderhoud te leveren....

b) *Art.* 1720, *lid b*, *C. C.* Il doit y faire, pendant la durée du bail, toutes les réparations qui peuvent devenir nécessaires, autres que les locatives.

Art. 1619 *B. W.* Geringe en dagelijksche reparatiën zijn voor rekening van den huurder.

Bij gebreke van overeenkomst, worden als zoodanig aangemerkt reparatiën aan winkelkasten, de sluiting der luiken of blinden, de binnensloten, de vensterglazen, zoo binnen als buiten 's huis, en al hetgeen verder door het plaatselijk gebruik daaronder begrepen wordt.

Niettemin komen die reparatiën ten laste van den verhuurder, indien zij door den vervallen toestand van het verhuurde of door overmagt zijn noodzakelijk geworden.

Art. 1620. Het schoonhouden van putten, regenbakken en sekreten komt ten laste van den verhuurder, indien het tegendeel niet bedongen is.

Het schoonhouden der schoorsteenen komt, bij gebreke van beding, ten laste van den huurder.

Art. 53 *B. Rv.* De voorloopige ten uitvoerlegging der vonnissen niettegenstaande hooger beroep of verzet kan bevolen worden met of zonder borgtogt, in gevallen, betreffende:

2°. Dringende reparatiën.

c) *Art.* 2559 *Ontwerp* 1820. Wanneer door een niet in het oogloopend gebrek van het gehuurde goed, hetwelk daaraan reeds geweest is ten tijde van de levering, aan den huurder eenige schade overkomt, is de verhuurder gehouden dezelve te vergoeden, indien hij dit gebrek gekend, en den huurder niet gewaarschuwd heeft. Hij is ook dan tot deze vergoeding gehouden, wanneer hij dit gebrek wel niet heeft gekend, maar, uit hoofde van zijnen stand of beroep, had behooren te kennen. — Zie Diephuis VII n°. 481.

d) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

Art. 1480. In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

De schuldenaar is gehouden het onvoorziene toeval, waarop hij zich beroept, te bewijzen.

Op welke wijze ook eene gestolene zaak vergaan of verloren zij, ontslaat dit verlies dengenen, die deze zaak ontvreemd heeft, geenszins van de verpligting om de waarde te vergoeden. — Zie Opzoomer, ad art. 1273.

1591. Indien, gedurende den huurtijd, het verhuurde goed dringende reparatiën noodig heeft, welke niet tot na het eindigen der huur kunnen worden uitgesteld, moet de huurder dezelve gedoogen, welke ongemakken hem ook hierdoor worden veroorzaakt, en hoewel hij ook, gedurende het doen dier reparatiën, van een gedeelte van het verhuurde goed verstoken zij.

Doch indien deze reparatiën langer dan veertig dagen duren, zal de huurprijs verminderd worden naar evenredigheid van den tijd, en van het gedeelte van het verhuurde goed, waarvan de huurder zal zijn verstoken geweest.

Indien de reparatiën van dien aard zijn, dat daardoor het gehuurde, hetgeen den huurder en zijn huisgezin ter bewoning noodzakelijk is, onbewoonbaar wordt, kan dezelve de huur doen verbreken. (C. 1724; B. 1587, 1619.)

1592. De verhuurder is niet verpligt den huurder te waarborgen tegen de belemmeringen, welke hem derden, door feitelijkheden, in zijn genot toebrengen, zonder overigens eenig regt op het gehuurde te beweren; behoudens het regt van den huurder om dezelve uit eigen hoofde te vervolgen. (C. 1725. B. 612, 1401.) *a*)

1593. Indien, daarentegen, de huurder in deszelfs genot is gestoord geworden, ten gevolge eener regtsvordering, welke tot den eigendom van het goed betrekking heeft, heeft hij het regt om eene geëvenredigde vermindering van den huurprijs te vorderen, mits van die stoornis of belemmering aan den eigenaar behoorlijk kennis gegeven zij. (C. 1726; B. 1586 n°. 3, 1627.) *a*)

1594. Indien degenen, die de feitelijkheden gepleegd hebben, eenig regt op het verhuurde goed beweren te hebben, of indien de huurder zelf in regten gedagvaard is om tot ontruiming van het geheel of van een gedeelte van het goed verwezen te worden, of om de uitoefening van eenige erfdienstbaarheid te gedoogen, moet hij den verhuurder daarvan beteekening doen, en kan hij denzelven tot vrijwaring oproepen.

Hij kan zelfs vorderen buiten het geding te worden gesteld, mits hij dengenen opgeve voor wien hij in het bezit is. (C. 1727; B. 584, 612, 849, 1627; Rv. 68 v.) *a*)

1595. De huurder mag, indien hem dit vermogen niet is toegestaan, het goed niet weder verhuren, noch zijne huur aan een ander afstaan, op straffe van vernietiging der huur-overeenkomst, en vergoeding van kosten, schaden en interessen, zonder dat de verhuurder, na die vernietiging, verpligt zij de onderhuur gestand te doen.

Indien het gehuurde in een huis of in eene woning bestaat, welke de huurder zelf bewoont, kan hij een gedeelte daarvan, onder zijne verantwoordelijkheid, aan een ander verhuren, indien hem dat vermogen niet bij de overeenkomst is ontzegd geworden. (C. 1717; B. 1186*b*, 1618; Rv. 759.) *b*)

a) *Art.* 2566 *Ontwerp* 1820. Wanneer de huurder in het genot zijner huur wordt gestoord door regtsmiddelen bij eenen anderen gebruikt, uit hoofde van eenig reëel regt, hetwelk deze beweert te hebben op het gehuurde goed, is hij bevoegd om vermindering van den huurprijs te vorderen, of uit de huur te scheiden, naar mate van de omstandigheden; mits dat hij van de toegebragte storing tijdig aan den verhuurder hebbe kennis gegeven, of dat van elders blijke, dat aan denzelven daarvan wettige kennisgeving gedaan is.

Art. 2567. Indien de huurder bij wege van feiten in het genot van zijne huur gestoord wordt, door een ander, die beweert eenig reëel regt op het gehuurde goed te hebben; of indien hij zelf in regten wordt opgeroepen, om het gehuurde geheel of ten deele te ontruimen, of eenig regt van erfdienstbaarheid op hetzelve te gedoogen, kan hij den verhuurder oproepen, om hem te vrijwaren, even als tusschen een kooper en verkooper plaats heeft.

Ook zal hij, op zijne begeerte, buiten het proces gesteld worden, hetwelk hem door dengene, die het reëel regt beweert, wordt aangedaan, mits noemende den verhuurder, voor wien hij het goed bezit.

Art. 2568. Het regt van erfdienstbaarheid door een ander beweerd, kan nogtans alleen dan aan den huurder eenig regt geven, hetzij om uit de huur te scheiden, hetzij tot vermindering van den huurprijs of tot vrijwaring, wanneer de erfdienstbaarheid, bij het aangaan der huur, onzigtbaar, en aan den huurder ook op geenerlei andere wijze is bekend geweest. — Zie Opzoomer, ad art. 1593; Diephuis VII n°. 488.

Art. 612 *B. W.* Huurders, pachters en anderen, die houders van eene zaak voor een ander zijn, kunnen geene regtsvordering tot handhaving in het bezit aanvangen.

b) *Art.* 1717 *C. C.* Le preneur a le droit de sous-

1596. De huurder is tot twee hoofdverpligtingen gehouden:
1°. Om het gehuurde als een goed huisvader te gebruiken, en overeenkomstig de bestemming, welke daaraan bij de huur-overeenkomst gegeven is, of volgens die welke, bij gebreke van overeenkomst daaromtrent, naar gelang der omstandigheden, voorondersteld wordt; (B. 1271, 1597, 1625.)
2°. Om den huurprijs op de bepaalde termijnen te voldoen a) (B. 1185 n°. 2, 1186 v., 1302 v., 1430, 1617, 1625, 1626, 2012c; K. 920 n°. 4; R. O. 42; Rv. 53 n°. 3, 98 n°. 4, 140 n°. 3. — C. 1728.) b)

1597. Indien de huurder het gehuurde tot een ander gebruik bezigt dan vaartoe het bestemd is, of tot een zoodanig gebruik, waardoor aan den veruurder eenig nadeel kan veroorzaakt worden, kan deze, naar gelang der omtandigheden, de huur doen vernietigen. (C. 1729; B. 1302, 1596 n°. 1, 1625.) c)

1598. Indien tusschen den verhuurder en den huurder eene beschrijving an het verhuurde is opgemaakt, is laatstgemelde gehouden het goed in ien staat weder op te leveren, waarin hij hetzelve, volgens die beschrijving, eeft aanvaard; met uitzondering van hetgeen door ouderdom of door onverıijdelijke toevallen vergaan of van waarde verminderd is. (C. 1730; B. 1480, 589, 1619c.)

ıer, même de céder son bail à un autre, si cette :ulté ne lui a pas été interdite. Elle peut être terdite pour le tout ou partie. Cette clause est ujours de rigueur.

Art. 2596 *Ontwerp* 1820. De huurder kan, ten ıre het tegendeel bedongen zij, het door hem geıurde goed, hetzij geheel, hetzij ten deele, aan een ıder verhuren, doch blijft in alle opzigten aan zijne :rbindtenissen jegens den verhuurder onderworpen. Hij is aan dezen verantwoordelijk voor alle misuik en verwaarloozing, verzuimen, beschadigingen benadeelingen gepleegd of begaan, hetzij door den eeden huurder, hetzij door zoodanige andere peroen, voor welker daden of nalatingen de tweede .urder zoude hebben moeten instaan, wanneer hij ıf het goed van den eersten verhuurder gehuurd had. De huurder van eene landhoeve of van een stuk ɔnd, welker vruchten aan den verhuurder voor een deelte als huurprijs verschuldigd zijn, kan echter die eve of dien grond niet aan een ander verhuren; ten re hem zulks bij het contract uitdrukkelijk mogt n geoorloofd. — Zie ook artt. 2597 v., en vg. ›orduin V bl. 204 v.

a) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op kere bepaalde goederen zijn:

2°. De huur-penningen van onroerende goederen, de kosten van reparatie waartoe de huurder verpligt is, mitsgaders alles wat tot de nakoming van de huur-overeenkomst betrekking heeft.

Art. 920 *Wetb. v. Kooph.* De surséance werkt niet ı aanzien:

4°. Van huren en pachten.

Art. 42 *R. O.* Zij [de kantonregters] nemen mede ınis van de regtsvorderingen tot ontbinding van huur n huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, .ders en kelders, mitsgaders van pachthoeven, landeen, tuin- en andere gronden, en dien ten gevolge ı derzelver ontruiming, ter zake van wanbetaling · huurpenningen, zonder hooger beroep, indien de ır, over het jaar berekend, niet meer dan ƒ 50, behoudens hooger beroep, indien dezelve niet :er dan ƒ 200 bedraagt.

De bepaling van het laatste lid des vorigen artikels itvoerbaarheid bij voorraad: art. 53 n°. 3 B. Rv.] insgelijks te dezen toepasselijk.

Art. 98 *B. Rv.* De dagvaarding moet geschieden voor den regter van het kanton waarin het goed gelegen is, indien de regtsvordering strekt:

4°. Tot ontruiming van huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, zolders, kelders, pachthoeven, landerijen, tuin- en andere gronden, mitsgaders tot ontbinding van huur, in de gevallen waarin de kanton-regter, volgens artikel 41 en 42 der wet op de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie, bevoegd is.

Indien onroerende goederen, te welker aanzien de regtsvordering plaats heeft, in verschillende kantons gelegen zijn, geschiedt de dagvaarding voor den regter van het kanton onder welks gebied de hoofdplaats der bebouwing behoort, en, bij gebreke van zulk eene hoofdplaats, voor een der regters binnen wiens kanton een of ander gedeelte der goederen gelegen is, ter keuze van den aanlegger.

Art. 140 *B. Rv.* Voor summiere behandeling zijn vatbaar:

3°. De vorderingen van huur- en pachtpenningen, mitsgaders die wegens koopschat van vruchten te velde.

b) *Art.* 1728 *C. C.* Le preneur est tenu de deux obligations principales: — 1° D'user de la chose louée en bon père de famille, et suivant la destination qui lui a été donnée par le bail, ou suivant celle présumée d'après les circonstances, à défaut de convention; — 2° De payer le prix du bail aux termes convenus.

c) *Art.* 1625 *B. W.* Indien de huurder van landerijen dezelve niet van de tot beweiding of bebouwing noodzakelijke beesten en bouwgereedschappen voorziet; indien hij met de beweiding of bebouwing ophoudt, of te dien opzigte niet als een goed huisvader handelt; indien hij het gehuurde goed tot een ander einde gebruikt, dan waartoe hetzelve bestemd is; of indien hij, in het algemeen, de bedingen, bij de huur-overeenkomst gemaakt, niet nakomt, en daardoor eenig nadeel voor den verhuurder ontstaat, is deze bevoegd om, naar gelang der omstandigheden, de vernietiging van de huur, met vergoeding van kosten, schaden en interessen, te vorderen.

1599. Indien geene beschrijving is opgemaakt, wordt de huurder, ten aanzien van het onderhoud, hetwelk ten laste van huurders komt, behoudens tegenbewijs, verondersteld het gehuurde in goeden staat te hebben aanvaard, en moet hij hetzelve in dien staat terug geven. (C. 1731; B. 1587*a*.)

1600. De huurder is aansprakelijk voor alle schaden, gedurende den huurtijd aan het verhuurde toegebragt, ten ware hij bewees dat dezelve buiten zijne schuld hebben plaats gehad. (C. 1732; B. 1281, 1619; Rv. 98 n°. 3.) *a*)

1601. Hij is echter niet verantwoordelijk voor brand, ten zij de verhuurder mogt bewijzen, dat de brand door de schuld van den huurder is veroorzaakt. (C. 1733, 1734; B. 1281, 1600.) *b*)

1602. De huurder is verantwoordelijk voor alle schaden of verliezen door zijne huisgenooten, of door degenen, aan wie hij de huur mogt hebben overgedaan, aan het gehuurde toegebragt. (C. 1735; B. 849, 1403, 1600, 1601, 1747; Rv. 98 n°. 3.) *c*)

1603. De huurder mag, bij ontruiming van het gehuurde goed, afbreken en naar zich nemen al hetgeen hij daaraan, op zijne kosten, heeft doen maken, mits zulks gedaan worde zonder beschadiging van het goed. (B. 658 v., 826. *d*)

1604. Indien de huur, zonder geschrift aangegaan, nog op geenerlei wijze is ten uitvoer gebragt, en eene der partijen dezelve ontkent, kan geen bewijs door getuigen worden aangenomen, hoe gering de huurprijs ook zij, en ofschoon men zich ook op het geven van eenen godspenning mogt beroepen; alleenlijk kan de beslissende eed worden gevorderd van dengene die het aangaan der huur ontkent. (C. 1715; B. 1607, 1621, 1622, 1633, 1932, 1933, 1966 n°. 1, 1967 v.) *e*)

1605. Wanneer er geschil ontstaat over den prijs eener verhuring, bij monde aangegaan, waarvan de uitvoering begonnen is, en er geene kwijting aanwezig is, moet de verhuurder op zijnen eed geloofd worden, ten ware

a) *Art.* 98 *B. Rv.* De dagvaarding moet geschieden voor den regter van het kanton waarin het goed gelegen is, indien de regtsvordering strekt:

3°. Tot vergoeding van schade door den huurder aan het verhuurde goed toegebragt.

b) *Art.* 1733 *C. C.* Il répond de l'incendie, à moins qu'il ne prouve: — Que l'incendie est arrivé par cas fortuit ou force majeure, ou par vice de construction; — Ou que le feu a été communiqué par une maison voisine.

De Groot, *Inleid.* III. 19. Ende werd .... een kleyne onvoorsichtigheyt in saken, die niet anders dan met de meeste voorsichtigheyt gehandelt en konnen werden, voor versuym gerekent, als ook brand, ten waer onverhoedelijk ongeluk by den huyrder wierd bewesen...."

Art. 1497 *Wetboek L. N.* De huurder is verantwoordelijk voor brand, ten ware hij bewijst dat de brand door een onvoorzien onheil, of door toeval van hooger hand, of door een gebrek in de constructie van het gebouw, of door het vuur van een naburig huis veroorzaakt is.

Art. 2593 *Ontwerp* 1820. In hoeverre een brand aan vaste goederen ontstaan, of tot dezelve overgeslagen, aan de schuld of nalatigheid van den huurder kan toegeschreven worden, moet altijd uit de omstandigheden worden beoordeeld.

De huurder van vast goed zal echter nimmer voor de gevolgen van brand verantwoordelijk zijn, zoo lang het onzeker is, of de brand het eerst in het gehuurde goed, of deszelfs aanhoorigheden, dan wel in de naburige erven, of ook in zoodanige gedeelten van hetzelfde erf, welke niet door hem zelven gehuurd zijn, is aangekomen.

Art. 1620 *Wetboek* 1830. Hij is verantwoordelijk voor brand, ten ware uit de omstandigheden mogt blijken dat de schuld daarvan niet aan hem kan worden toegerekend.

c) *Art.* 1403, *lid a*, *B. W.* Men is niet alleen verantwoordelijk voor de schade, welke men door zijne eigene daad veroorzaakt, maar ook voor die welke veroorzaakt is door de daad van personen voor welke men aansprakelijk is, of door zaken welke men onder zijn opzigt heeft.

d) *Art.* 826 *B. W.* De vruchtgebruiker kan bij het eindigen van het vruchtgebruik geene schadeloosstelling vorderen, wegens verbeteringen die hij mogt beweren gemaakt te hebben, al ware het dat de waarde van het goed daardoor mogt zijn vermeerderd.

Desniettegenstaande kunnen die verbeteringen in aanmerking worden genomen, bij de waardering der schaden welke aan het goed mogen zijn aangebragt.

e) *Art.* 1715 *C. C.* Si le bail fait sans écrit n'a encore reçu aucune exécution, et que l'une des parties le nie, la preuve ne peut être reçue par témoins, quelque modique qu'en soit le prix, et quoiqu'on allègue qu'il y a eu des arrhes données. Le serment peut seulement être déféré à celui qui nie le bail. — Zie Diephuis VII n°. 443.

Art. 1933 *B. W.* Dit bewijs [door getuigen] wordt niet toegelaten om het aanwezen aan te toonen van eenige akte of overeenkomst, welke, hetzij eene verbindtenis, hetzij eene ontheffing van schuld bevat, waarvan het onderwerp de som of de waarde van driehonderd gulden te boven gaat.

de huurder mogt verkiezen den huurprijs door deskundigen te doen begrooten. (C. 1716; B. 1604, 1638, 1966 n°. 1; Rv. 56, 222 v.) *a*)

1606. Indien de huur bij geschrift is aangegaan, houdt dezelve van regtswege op, wanneer de bepaalde tijd verstreken is, zonder dat daartoe eene opzegging vereischt worde. (C. 1737; B. 1607, 1609; R. O. 41; Rv. 53 n°. 3, 98 n°. 4, 122 v.) *b*)

1607. Indien de huur zonder geschrift is aangegaan, houdt dezelve op den bepaalden tijd niet op, dan voor zoo verre de eene partij aan de andere de huur heeft opgezegd, met inachtneming der termijnen, welke het plaatselijk gebruik medebrengt. (C. 1736; A. 3; B. 1604, 1606; R. O. 41; Rv. 53 n°. 3, 98 n°. 4, 122 v.) *c*)

1608. Wanneer de eene partij aan de andere eene opzegging van huur heeft beteekend, kan de huurder, hoewel in het genot blijvende, zich niet beroepen op eene stilzwijgende wederinhuring. (C. 1739; B. 1606, 1607, 1609, 1610.) *d*)

1609. Indien, na het eindigen van eene verhuring bij geschrifte aangegaan, de huurder in het bezit is gebleven en gelaten, ontstaat daardoor eene nieuwe huur, waarvan de gevolgen geregeld worden bij de artikelen, tot mondelinge verhuringen betrekkelijk. (C. 1738; B. 779, 1606, 1607, 1610, 1623, 1634.) *e*)

1610. In het geval der twee voorgaande artikelen, strekt zich de borgtogt, voor de huur gesteld, niet uit tot de verpligtingen, die uit de verlenging der huur ontstaan. (C. 1740; B. 1623, 1634, 1858*a*, 1861.)

1611. De huur-overeenkomst gaat geenszins te niet door den dood van den verhuurder, noch door dien van den huurder. (C. 1742; B. 1354, 1648, 1780, 1863.)

a) *Art.* 1716 *C. C.* Lorsqu'il y aura contestation sur le prix du bail verbal dont l'exécution a commencé, et qu'il n'existera point de quittance, le propriétaire en sera cru sur son serment, si mieux n'aime le locataire demander l'estimation par experts; auquel cas les frais de l'expertise restent à sa charge, si l'estimation excède le prix qu'il a déclaré. — Zie Diephuis VII n°. 446.

b) *Art.* 41 *R. O.* Zij (de kantonregters) nemen insgelijks, behoudens hooger beroep, kennis van de regtsvorderingen tot ontruiming van huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, zolders en kelders, zonder onderscheid van het bedrag der huur, indien de huurder geen schriftelijk bewijs van bestaande, vernieuwde of verlengde huur te berde brengt, en in gebreke blijft het perceel te ontruimen.

De bovenstaande bepaling is ook toepasselijk op pachthoeven, landerijen, tuin- en andere gronden, mits de huur, over het jaar berekend, of de waarde van dien, niet meer dan ƒ 200 bedrage.

In beide gevallen kunnen de vonnissen bij voorraad worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande verzet of hooger beroep, behoudens de bevoegdheid van den kantonregter, om het stellen van borgtogt te bevelen.

Art. 53 *B. Rv.* De voorloopige ten uitvoerlegging der vonnissen niettegenstaande hooger beroep of verzet kan bevolen worden met of zonder borgtogt, in gevallen, betreffende:

3°. Ontruiming van het gehuurde, wanneer er geen schriftelijk bewijs van bestaande, vernieuwde of verlengde huur aanwezig is, of wanneer de huur geëindigd is. — Zie a. 123 B. Rv.

Art. 98 n°. 4 *B. Rv.*, afgedrukt in de noot *a*) op art. 1596.

Art. 122 *B. Rv.* Wanneer, overeenkomstig artikel 41 der wet op de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie, de ontruiming wordt gevorderd van huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, zolders en kelders, of van pachthoeven, tot het bedrag in bovengemeld artikel uitgedrukt, en de huurder geen schriftelijk bewijs van bestaande, vernieuwde of verlengde huur voortbrengt en in gebreke blijft het perceel te ontruimen, kan de kantonregter, op mondelinge aanvrage der belanghebbende partij, overeenkomstig artikel 7 van dit wetboek, de dagvaarding der wederpartij bevelen, zelfs van uur tot uur, en den zondag ingesloten.

Indien de eischer niet woonachtig is in de gemeente waar het verhuurde gelegen is, moet hij bij de dagvaarding in die gemeente woonplaats kiezen.

c) *Art.* 1736 *C. C.* Si le bail a été fait sans écrit, l'une des parties ne pourra donner congé à l'autre qu'en observant les délais fixés par l'usage des lieux.

d) *Art.* 1739 *C. C.* Lorsqu'il y a un congé signifié, le preneur, quoiqu'il ait continué sa jouissance, ne peut invoquer la tacite réconduction.

e) *Art.* 1623 *B. W.* Indien de huurder van een huis of vertrek, na het eindigen van den huurtijd, bij schriftelijke overeenkomst bepaald, in het bezit van het gehuurde blijft, zonder dat zich de verhuurder daartegen verzet, wordt hij geacht het verhuurde op dezelfde voorwaarden te blijven behouden, voor den tijd welken het plaatselijk gebruik medebrengt, en kan hij het verhuurde niet verlaten, noch daaruit gezet worden, dan na eene tijdige opzegging overeenkomstig het plaatselijk gebruik gedaan.

Art. 1634. Indien, na het eindigen van eene schriftelijk aangegane verhuring, de huurder in het bezit van het goed blijft en daarin gelaten wordt, worden de gevolgen van de nieuwe huur door het voorgaande artikel geregeld. — Zie voorts art. 1607.

1612. Door verkoop van het verhuurde wordt eene te voren aangegane huur niet verbroken, ten ware dit bij de verhuring mogt voorbehouden zijn.

Bij zoodanig voorbehoud, kan de huurder, zonder uitdrukkelijk beding, geene aanspraak op vergoeding maken, maar met dat laatste beding, is hij niet tot ontruiming van het gehuurde verpligt, zoo lang de verschuldigde vergoeding niet is gekweten (C. 1743 v.; B. 819 v., 864, 1230, 1614 v.; Rv. 505*d*.) *a*)

1613. De kooper, met beding van wederinkoop, kan geen gebruik maken van de bevoegdheid om den huurder tot ontruiming van het gehuurde te noodzaken, voordat hij, door het verstrijken van den termijn, voor den wederinkoop bepaald, onherroepelijk eigenaar is geworden. (C. 1751; B. 1557, 1560, 1568*c*.) *b*)

1614. Een kooper, die gebruik wil maken van de bevoegdheid, bij de huurovereenkomst voorbehouden om, ingeval van verkoop, den huurder tot de ontruiming van het gehuurde te noodzaken, is verpligt den huurder zoodanigen tijd te voren te waarschuwen, als het plaatselijk gebruik tot het doen van opzeggingen medebrengt

Bij huur van landerijen moet de waarschuwing ten minste een jaar aan de ontruiming voorafgaan (C. 1748; B. 1612; A. 3; Rv. 122.)

1615. De verhuurder kan de huur niet doen ophouden, door te verklaren dat hij het verhuurde goed zelf wil betrekken, ten ware het tegendeel mogt bedongen zijn. (C. 1761; B. 1788.) *c*)

a) *L.* 9 *Cod. de loc. et cond.* (4.65). Emtorem quidem fundi necesse non est stare colono, cui prior dominus locavit, nisi ea lege emit.

Art. 505 *B. Rv.* Afschrift van het proces-verbaal der inbeslagneming [van onroerende goederen] zal gelaten worden aan dengene, tegen wien het beslag gedaan is.

Hetzelve zal overgeschreven worden in de registers van den bewaarder der hypotheken, binnen den kring van wiens kantoor de in beslag genomene goederen gelegen zijn, met aanteekening van het uur, van den dag, de maand en het jaar, waarin die overschrijving is gevraagd.

De bewaarder der hypotheken zal van dat uur, dien dag, die maand en dat jaar ook melding maken op het oorspronkelijke stuk, hetwelk hem zal worden aangeboden.

Te rekenen van den dag dier overschrijving, zal de partij, tegen welke het beslag gedaan is, de in beslag genomen onroerende goederen niet mogen vervreemden, hypothekeren of verhuren, ten nadeele van den inbeslagnemer. De huurcontracten, vóór dien dag aangegaan, zullen van kracht zijn, zoo zij niet zijn gemaakt om de regten van den schuldeischer te verkorten.

Vroeger wettig verleende hypotheken zullen in de registers kunnen worden ingeschreven, tot op den dag van de overschrijving van het vonnis vantoewijzing.

a) *Art.* 1743 *C. C.* Si le bailleur vend la chose louée, l'acquéreur ne peut expulser le fermier ou le locataire, qui a un bail authentique ou dont la date est certaine, à moins qu'il ne se soit réservé ce droit par le contrat de bail.

Art. 1744. S'il a été convenu, lors du bail, qu'en cas de vente l'acquéreur pourrait expulser le fermier ou locataire, et qu'il n'ait été fait aucune stipulation sur les dommages et intérêts, le bailleur est tenu d'indemniser le fermier ou le locataire de la manière suivante.

Art. 1745. S'il s'agit d'une maison, appartement ou boutique, le bailleur paie, à titre de dommages et intérêts, au locataire évincé, une somme égale au prix du loyer, pendant le temps qui, suivant l'usage des lieux, est accordé entre le congé et la sortie.

Art. 1746. S'il s'agit de biens ruraux, l'indemnité que le bailleur doit payer au fermier, est du tiers du prix du bail pour tout le temps qui reste à courir.

Art. 1747. L'indemnité se règlera par experts, s'il s'agit de manufactures, usines, ou autres établissements qui exigent de grandes avances.

Art. 1631 *Wetboek* 1830. Indien de verhuurder het verhuurde verkoopt, mag de kooper den huurder, die een authentiek huurcontract heeft of wel zoodanig een, waarvan de dagteekening zeker is, niet noodzaken het gehuurde te ontruimen, ten ware dit regt bij het huurcontract mogt voorbehouden zijn

In welk laatste geval, geene schadevergoeding zal verschuldigd zijn, ten ware het beloop daarvan bij het contract mogt geregeld zijn.

De huurder kan echter niet tot de ontruiming worden verpligt, zoo lang de verschuldigde schadevergoeding niet is gekweten. — Zie Voorduin V bl. 225 v.; Opzoomer, ad art.; Diephuis VII n°. 430.

b) *Art.* 1568, *lid c*, *B. W.* Wanneer de verkooper, ten gevolge van het beding van wederinkoop, het goed terug bekomt, moet hetzelve vrij van alle lasten en hypotheken, door den kooper daarop gelegd, tot hem overgaan; hij is echter verplicht de huurovereenkomsten, welke de kooper te goeder trouw mogt hebben aangegaan, gestand te doen.

c) *L.* 8 *Cod. de loc. et cond.* (4.65). Aede, quam te conductam habere dicis, si pensionem domino in solidum solvisti, invitam te expelli non oportet, nisi propriis usibus dominus eam necessariam esse probaverit . . . .

Art. 2604 *Ontwerp* 1820. Insgelijks wordt huur en verhuring niet geëindigd, in het geval dat de verhuurder aan den huurder mogt verklaren van zins te zijn de verhuurde zaak zelf te willen gebruiken. — Vg. Voorduin V bl. 228 v.

1616. Indien men bij de huur-overeenkomst is overeengekomen, dat de verhuurder de bevoegdheid zoude hebben om het verhuurde huis of land zelf te betrekken, is hij verpligt vooraf eene opzegging te doen beteekenen, zoo veel tijd te voren, als bij artikel 1614 is vastgesteld. (C. 1762.)

DERDE AFDEELING.

Van de regelen, welke bijzonderlijk betrekkelijk zijn tot huur van huizen en huisraad.

1617. De huurder die een verhuurd *a*) huis niet van genoegzaam huisraad voorziet, kan tot de ontruiming daarvan worden genoodzaakt, ten zij hij voldoende zekerheid geve voor de betaling der huurpenningen. (C. 1752; B. 1185 n°. 2, 1186, 1188, 1189, 1192, 1596 n°. 2, 1625.)

1618. Een tweede huurder is, ten aanzien van den eigenaar, niet verder gehouden dan tot het beloop van den huurprijs der tweede huur, welke hij, op het oogenblik van een gedaan beslag, aan den eersten huurder zoude mogen schuldig zijn, en zonder dat hij zich op betalingen, bij voorraad gedaan, beroepen kan, ten ware die betalingen mogten zijn geschied uit krachte van een beding, bij zijne huurovereenkomst uitgedrukt, of ten gevolge van plaatselijke gebruiken. (C. 1753; B. 1186*b*, 1595*a*; Rv. 759.) *b*)

1619. Geringe en dagelijksche reparatiën zijn voor rekening van den huurder.

Bij gebreke van overeenkomst, worden als zoodanig aangemerkt reparatiën aan winkelkasten, de sluiting der luiken of blinden, de binnensloten, de vensterglazen, zoo binnen als buiten 's huis, en al hetgeen verder door het plaatselijk gebruik daaronder begrepen wordt.

Niettemin komen die reparatiën ten laste van den verhuurder, indien zij door den vervallen toestand van het verhuurde of door overmagt zijn noodzakelijk geworden. (C. 1754, 1755; B. 840 v., 1185 n° 2, 1587, 1591, 1598; R. O. 39 n°. 2; Rv. 98 n°. 2.) *c*)

a) *Lees:* gehuurd.

b) *Art.* 1595 *B. W.* De huurder mag, indien hem dit vermogen niet is toegestaan, het goed niet weder verhuren, noch zijne huur aan een ander afstaan, op straf van vernietiging der huur-overeenkomst, en vergoeding van kosten, schaden en interessen, zonder dat de verhuurder, na die vernietiging, verpligt zij de onderhuur gestand te doen.

Indien het gehuurde in een huis of in eene woning bestaat, welke de huurder zelf bewoont, kan hij een gedeelte daarvan, onder zijne verantwoordelijkheid, aan een ander verhuren, indien hem dat vermogen niet bij de overeenkomst is ontzegd geworden.

Art. 1186 *B. W.* De verhuurder kan zijn voorregt doen gelden op de vruchten welke door takken aan de boomen, of door wortels aan den grond, nog zijn vastgehecht; voorts op de ingeöogste vruchten die zich op den bodem bevinden, en op al hetgeen op den bodem is, zoo tot stoffering van het gehuurde huis of der landhoeve, als tot bebouwing of gebruik van het land, zoo als het vee, de bouwgereedschappen en dergelijke; onverschillig of de hier-boven gemelde voorwerpen al dan niet aan den huurder toebehooren.

Indien de huurder een gedeelte van het verhuurde goed aan een ander wettig in huur heeft afgestaan, kan de verhuurder zijn voorregt op de voorwerpen, die zich in of op dat gedeelte bevinden, niet verder doen gelden, dan alleen in evenredigheid van het door den tweeden huurder overgenomen gedeelte, en voor zoo verre de laatstgemelde niet mogt kunnen aantoonen zijne huur-penningen volgens de overeenkomst te hebben voldaan.

Art. 759 *B. Rv.* De goederen van denzelfden aard [die, welke bij artt. 1186 en 1188 B. W. voor de huurpenningen verbonden zijn verklaard], voor zoo veel die aan onder-huurders toebehooren, kunnen in beslag genomen worden voor huren, door den eersten huurder verschuldigd, maar zij zullen opheffing van het beslag bekomen, wanneer zij bewijzen dat zij zonder arglist hebben betaald.

Zij kunnen geene betalingen doen gelden bij voorraad gedaan, dan voor zoo ver zulks geschied is overeenkomstig artikel 1618 des Burgerlijken Wetboeks. — Vg. Mr. J Kappeyne v. d. Coppello, *Themis*, 2de *Vers.*, I bl. 47 v.

c) *Art.* 1754 *C. C.* Les réparations locatives ou de menu entretien, dont le locataire est tenu, s'il n'y a clause contraire, sont celles désignées comme telles par l'usage des lieux, et, entre autres, les réparations à faire: aux âtres, contre-coeurs, chambranles et tablettes des cheminées; au recrépiment du bas des murailles des appartements et autres

1620. Het schoonhouden van putten, regenbakken en sekreten komt te laste van den verhuurder, indien het tegendeel niet bedongen is.

Het schoonhouden der schoorsteenen komt, bij gebreke van beding, te laste van den huurder. (C. 1756; B. 704 v.) *a*)

1621. De huur van meubelen, om een geheel huis, eene geheele woning, een winkel, of eenig ander vertrek, daarmede te stofferen, wordt gehouden voor zoo lang te zijn aangegaan, als de huizen, woningen, winkels of vertrekken, volgens plaatselijk gebruik, doorgaans verhuurd worden. (C. 1757; B. 1604, 1606 v., 1622, 1633.)

1622. De huur van gestoffeerde kamers wordt gehouden bij het jaar te zijn aangegaan, wanneer dezelve is aangegaan voor eene zekere som in het jaar;

Bij de maand, wanneer dezelve is aangegaan tegen eene bepaalde som in de maand;

Bij den dag, wanneer dezelve is aangegaan tegen eene bepaalde som voor iederen dag.

Indien niet blijkt dat de huur voor eene zekere som bij het jaar, bij de maand, of voor iederen dag, is aangegaan, wordt dezelve geacht volgens plaatselijk gebruik te zijn gesloten. (C. 1758; B. 1604, 1606 v., 1621, 1633; A ...)

1623. Indien de huurder van een huis of vertrek, na het eindigen van den huurtijd, bij schriftelijke overeenkomst bepaald, in het bezit van het gehuurde blijft, zonder dat zich de verhuurder daartegen verzet, wordt hij geacht het verhuurde op dezelfde voorwaarden te blijven behouden, voor den tijd welken het plaatselijk gebruik medebrengt, en kan hij het verhuurde niet verlaten, noch daaruit gezet worden, dan na eene tijdige opzegging, overeenkomstig het plaatselijk gebruik gedaan. (C. 1759; B. 1607, 1609, 1634.)

VIERDE AFDEELING.

Van de regelen, welke bijzonderlijk betrekkelijk zijn tot huur van landerijen.

1624. Indien, bij eene huur-overeenkomst van landerijen, eene kleinere of grootere uitgestrektheid wordt opgegeven, dan dezelve werkelijk hebben

lieux d'habitation, à la hauteur d'un mêtre; aux pavés et carreaux des chambres, lorsqu'il y en a seulement quelques-uns de cassés; aux vitres, à moins qu'elles ne soient cassées par la grêle, ou autres accidents extraordinaires et de force majeure, dont le locataire ne peut être tenu; aux portes, croisées, planches de cloison ou de fermeture de boutiques, gonds, targettes et serrures.

Art. 1755. Aucune des réparations réputées locatives n'est à la charge des locataires, quand elles ne sont occasionnées que par vétusté ou force majeure.

Art. 1638 *Wetboek* 1830. De reparatien van gering onderhoud, waartoe de huurder verpligt is, indien deswege geen ander beding gemaakt is, zijn de zoodanige welke door het plaatselijk gebruik daarvoor gehouden worden; niettemin blijven dezelve ten laste van den verhuurder, indien zij door verval of overmagt noodzakelijk zijn geworden.

Art. 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

2°. .... de kosten van reparatie waartoe de huurder verpligt is.

Art. 89 *R. O.* Zij [de kantonregters] zullen, insgelijks zonder hooger beroep, indien de vordering niet meer dan *f* 50 beloopt, en behoudens hooger beroep, tot welke som de vordering zich mogt uitstrekken, kennis nemen:

2°. Van zoodanig herstel aan huizen, woningen, gebouwen en pachthoeven, hetwelk volgens de wet tot laste van den huurder valt.

Art. 98 *B. Rv.* De dagvaarding moet geschieden voor den regter van het kanton waarin het goed gelegen is, indien de regtsvordering strekt:

2°. Tot zoodanig herstel aan huizen, woningen, gebouwen en pachthoeven, hetwelk volgens de wet tot laste van den huurder komt.

a) *Art.* 2555 *Ontwerp* 1820. Het schoonmaken van dakgoten, regenbakken, welputten en sekreten komt mede ten laste van den verhuurder. Deze bepaling is echter niet toepasselijk op zoodanige huizen welke aanhoorigheden zijn van verhuurde landerijen, in welk geval dit alles voor rekening van den huurder komt.

Art. 1639 *Wetboek* 1830. Het schoonhouden van putten, regenbakken en sekreten, komt ten laste van den huurder, indien het tegendeel niet bedongen is. — Voorduin V bl. 231 v.; Diephuis VII n°. 467.

b) *Art.* 1609 *B. W.* Indien, na het eindigen van eene verhuring bij geschrifte aangegaan, de huurder in het bezit is gebleven en gelaten, ontstaat daardoor eene nieuwe huur, waarvan de gevolgen geregeld worden bij de artikelen, tot mondelinge verhuringen betrekkelijk. — „Art. 1623 .. is .... eene noodelooze herhaling van art. 1609." Diephuis VII n°. 620.

geeft zulks geen grond tot vermeerdering of vermindering van den huurprijs, dan alleen in de gevallen en volgens de bepalingen bij den vijfden titel van dit boek vastgesteld. (C. 1765; B. 1520 v., 1525.) *a*)

1625. Indien de huurder van landerijen dezelve niet van de tot beweiding of bebouwing noodzakelijke beesten en bouwgereedschappen voorziet; indien hij met de beweiding of bebouwing ophoudt, of te dien opzigte niet als een goed huisvader handelt; indien hij het gehuurde goed tot een ander einde gebruikt, dan waartoe hetzelve bestemd is; of indien hij, in het algemeen, de bedingen, bij de huur-overeenkomst gemaakt, niet nakomt, en daardoor eenig nadeel voor den verhuurder ontstaat, is deze bevoegd om, naar gelang der omstandigheden, de vernietiging van de huur, met vergoeding van kosten, schaden en interessen te vorderen. (C. 1766; B. 1185 n°. 2°, 1186, 1188, 1189, 1192, 1279 v., 1302 v., 1596 v., 1617.) *b*)

1626. Alle huurders van landerijen zijn gehouden de vruchten in de daartoe bestemde bergplaatsen te bergen. *c*) (C. 1767; B. 1185 n°. 2, 1186 v.)

1627. De huurder van landerijen is, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, gehouden den eigenaar van alle feitelijkheden te doen kennis dragen, welke op de gehuurde erven mogten gepleegd worden.

Deze kennisgeving moet gedaan worden binnen denzelfden termijn, welke tusschen den tijd der dagvaardingen en den dag der verschijning, naar mate van den afstand der plaatsen, bepaald is. (C. 1768; B. 612, 849, 1402, 1593 v.; Rv. 7 v.) *d*)

1628. Indien, bij eene huur voor verscheiden jaren, gedurende den huur-

a) *Art.* 1520 *B. W.* Indien de verkoop van een onroerend goed geschied is met vermelding van deszelfs uitgestrektheid of inhoud, tegen bepaling van eenen zekeren prijs voor de maat, is de verkooper gehouden om de hoeveelheid, bij de overeenkomst uitgedrukt, te leveren; en indien hem dit onmogelijk is, of de kooper zulks niet vordert, is de verkooper verpligt zich met eene evenredige vermindering van prijs te vergenoegen.

Art. 1521. Indien, daarentegen, in het geval bij het vorige artikel vermeld, het onroerend goed eenen grooteren omvang bevat, dan in de overeenkomst uitgedrukt is, heeft de kooper de keus om of den prijs in evenredigheid te verhoogen, of van den koop af te zien, indien namelijk het meerdere een twintigste gedeelte beloopt boven den omvang, bij de overeenkomst uitgedrukt.

Art. 1522. In alle andere gevallen, het zij een zeker bepaald voorwerp verkocht zij, het zij de verkoop afgescheidene en afzonderlijke erven tot onderwerp hebbe, het zij dezelve beginne met de opgave der maat, of met de aanduiding van het verkochte goed, gevolgd van de opgave der maat, levert de vermelding dezer maat ten behoeve van den verkooper geen grond op tot eenige vermeerdering van prijs voor het meerdere der maat, noch ten behoeve van den kooper tot eenige vermindering van prijs voor het mindere der maat, dan voor zoo verre het onderscheid tusschen de werkelijke maat, en die welke in de overeenkomst is uitgedrukt, een twintigste meer of minder bedraagt, berekend naar de waarde van het geheel der verkochte voorwerpen, ten zij het tegendeel mogt bedongen zijn.

Art. 1525. De regtsvordering tot aanvulling van den koopprijs, van de zijde des verkoopers, en die tot vermindering van den prijs, of tot vernietiging van den koop, van den kant des koopers, moeten aangelegd worden binnen den tijd van een jaar, te rekenen van den dag waarop de levering is geschied; zullende, bij gebreke van dien, deze regtsvorderingen vervallen zijn.

b) *Art.* 1597 *B. W.* Indien de huurder het gehuurde tot een ander gebruik bezigt dan waartoe het bestemd is, of tot een zoodanig gebruik waardoor aan den verhuurder eenig nadeel kan veroorzaakt worden, kan deze, naar gelang der omstandigheden, de huur doen vernietigen.

Art. 1185 De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

2°. De huur-penningen .... mitsgaders alles wat tot de nakoming van de huur-overeenkomst betrekking heeft.

c) *Art.* 1767 *C. C.* Tout preneur de bien rural est tenu d'engranger dans les lieux à ce destinés d'après le bail.

Art. 44 *Ontwerp* 21 *October* 1824. Alle huurders van landen zijn gehouden de vruchten in de daartoe bestemde schuren te plaatsen. (Voorduin V bl. 286.)

Art. 1186 *B. W.* De verhuurder kan zijn voorregt doen gelden op de vruchten welke door takken aan de boomen, of door wortels aan den grond, nog zijn vastgehecht; voorts op de ingeöogste en nog niet ingeöogste vruchten die zich op den bodem bevinden ....

d) *Art.* 1594. Indien degenen die de feitelijkheden gepleegd hebben eenig regt op het verhuurde goed beweren te hebben, of indien de huurder zelf in regten gedagvaard is om tot ontruiming van het geheel of van een gedeelte van het goed verwezen te worden, of om de uitoefening van eenige erfdienstbaarheid te gedoogen, moet hij den verhuurder daarvan beteekening doen, en kan hij denzelve tot vrijwaring oproepen.

Hij kan zelfs vorderen buiten het geding te worden gesteld, mits hij dengene opgeve voor wien hij in het bezit is. — Vg. artt. 7 v. *B. Rv.*, en zie Diephuis VII n°. 580.

tijd, de geheele of de halve oogst van een jaar, door onvermijdelijke a) toevallen, is verloren gegaan, kan de huurder eene vermindering der huurpenningen vorderen, ten ware hij door den oogst der vorige jaren reeds mede zijn schadeloos gesteld.

Indien hij niet schadeloos gesteld is, kan de begrooting der vermindering van de huurpenningen niet geschieden, dan op het einde van de huur, wanneer het genot van alle de jaren tegen elkander wordt in vergelijking gebragt.

De regter kan niettemin den huurder toestaan om voorloopig, naar mate van het geleden verlies, een gedeelte der huurpenningen in te houden. (C. 1769; B. 556, 776, 1589.) b)

1629. Indien de huur slechts voor één jaar is aangegaan, en de oogst voor het geheel of voor de helft is verloren, is de huurder ontheven van de betaling van den geheelen huurprijs of van een evenredig gedeelte van denzelven.

Wanneer het verlies minder dan de helft bedraagt, heeft hij geene aanspraak op eenige korting. (C. 1770; B. 776, 1628.)

1630. De huurder kan geene korting erlangen, indien het verlies der vruchten geleden is nadat dezelve van den grond zijn afgescheiden, ten ware bij de huur-overeenkomst een zeker gedeelte van den oogst *in natura* voor den eigenaar bedongen zij; in welk geval de eigenaar zijn aandeel in het verlies moet dragen, mits de huurder niet achterlijk geweest zij om aan den eigenaar deszelfs aandeel in den oogst te leveren.

De huurder kan evenmin eenige korting vorderen, indien de oorzaak der schade, tijdens het aangaan der huur, reeds bestond en bekend was. (C. 1771; B. 556, 809*b*, 1628 v.) c)

1631. De huurder kan, bij een uitdrukkelijk beding, voor de onvoorziene toevallen worden aansprakelijk gesteld. d) (C. 1772; B. 1628 v., 1632.)

1632. Zoodanig beding wordt echter alleen verstaan gemaakt te zijn ten aanzien van de gewone onvoorziene e) toevallen, als daar zijn: hagel, bliksem, vorst, of het ontijdig afvallen der bloesems van den wijngaard. f)

Hetzelve strekt zich niet uit tot buitengewone toevallen, als daar zijn: verwoestingen van den oorlog, of overstroomingen, waaraan het land niet gewoonlijk onderworpen is; ten ware de huurder alle, zoo wel voorziene als onvoorziene, toevallen hebbe op zich genomen. (C. 1773; B. 1628 v., 1631.)

1633. De huur van landen, zonder geschrift aangegaan, wordt gerekend aangegaan te zijn voor zoodanigen tijd als de huurder noodig heeft tot het inzamelen van alle de vruchten van het verhuurde erf.

---

a) Zie art. 1631: onvoorziene.

Art. 2581 *Ontwerp* 1820 .... onvermijdelijke onheilen van brand, watersnood, oorlog of dergelijke, of door beschikking van hooger hand, omtrent het goed zelve gemaakt.

b) *Art.* 1589 *B. W.* Indien, gedurende den huurtijd, het verhuurde goed door eenig toeval geheel en al vergaan is, vervalt de huur-overeenkomst van regtswege. Indien het goed slechts ten deele vergaan is, heeft de huurder de keus om, naar gelang der omstandigheden, of eene vermindering van den huurprijs, of zelfs de vernietiging van de huur-overeenkomst, te vorderen; doch hij kan, in geen dier beide gevallen, aanspraak op schadevergoeding maken.

Art. 776. De erfpachter kan geenerlei vrijstelling van betaling der pacht vorderen, noch uit hoofde van vermindering, noch van het geheel ophouden des genots.

Zoo niettemin de erfpachter gedurende vijf achtereenvolgende jaren van het geheel genot is beroofd geweest, zal hem kwijtschelding verschuldigd zijn voor den tijd van zijn gemis.

c) *Art.* 556 *B. W.* Al hetgeen door regt van natrekking tot eene zaak behoort, daaronder begrepen de vruchten, zoowel natuurlijke als die door nijverheid worden verkregen, zoo lang dezelve tak- of wortelvast, of aan den grond gehecht zijn, maakt een gedeelte der zaak uit.

Art. 809, *lid b* .... onverminderd dat gedeelte der vruchten, hetwelk aan eenen deelhebbenden pachter, het zij bij het begin, het zij bij het eindigen des vruchtgebruiks, mogt toekomen.

d) *Art.* 1772 *C. C.* Le preneur peut être chargé des cas fortuits par une stipulation expresse.

e) Zie art. 1628: onvermijdelijke.

f) *bloesems*, enz. Zoo *art.* 50 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 21), en art. 1651 *Wetboek* 1830 *Off. Ed.*: bloesems van den boom (*sic*, [illegible] *verbindingsteeken*, —) of wijngaard. — Vg. Diephuis VII n°. 525.

Aldus wordt de huur van eene weide, van eenen boomgaard, wijngaard, en van alle andere gronden, waarvan de vruchten binnen den loop van een jaar geheel worden ingezameld, gerekend voor een jaar te zijn aangegaan.

De huur van bouwlanden, welke bij afwisselende zaaibeurten bebouwd worden, wordt gerekend te zijn aangegaan voor zoo vele jaren, als er beurten van dien aard zijn. (C. 1774; B. 1606, 1607, 1621, 1622.) *a*)

1634. Indien, na het eindigen van eene schriftelijk aangegane verhuring, de huurder in het bezit van het goed blijft en daarin gelaten wordt, worden de gevolgen van de nieuwe huur door het voorgaande artikel geregeld. (C. 1776; B. 1609, 1623.) *b*)

1635. De huurder wiens huur eindigt, en hij welke hem in de huur opvolgt zijn verpligt elkander over en weder met al datgene te gerieven, dat vereischt wordt om het verlaten en het betrekken van het goed gemakkelijk te maken, zoo wat betreft de bebouwing voor het volgende jaar, het inoogsten der nog te velde staande vruchten, als anderzins; alles overeenkomstig het plaatselijk gebruik. (C 1777.) *c*)

1636. De huurder moet insgelijks, bij zijn vertrek, het stroo en de mest van het afgeloopen jaar achterlaten, indien hij dezelve bij den aanvang van zijne huur ontvangen heeft; en al had hij die zelfs niet ontvangen, kan de eigenaar dezelve, volgens eene te maken begrooting, aan zich houden. (C. 1778; B. 563 n°. 3.)

VIJFDE AFDEELING.

Van huur van dienstboden en werklieden.

1637. Men kan zijne diensten slechts voor eenen tijd, of voor eene bepaalde onderneming, verbinden. (C. 1780; A. 14; B. 2, 1371, 1584, 1585, 1639; K. 4 n°. 8, 394 v., 754.) *d*)

a) *Art.* 1606 *B. W.* Indien de huur bij geschrift is aangegaan, houdt dezelve van regtswege op, wanneer de bepaalde tijd verstreken is, zonder dat daartoe eene opzegging vereischt worde.

Art. 1607. Indien de huur zonder geschrift is aangegaan, houdt dezelve op den bepaalden tijd niet op dan voor zoo verre de eene partij aan de andere de huur heeft opgezegd, met inachtneming der termijnen welke het plaatselijk gebruik medebrengt. — Zie Diephuis VII n°. 605 v.

Art. 2617 *Ontwerp* 1820. Wanneer de huurder bij het eindigen der huur in het bezit van het gehuurde blijft, en daarin door den verhuurder gelaten wordt, ontstaat daardoor eene stilzwijgende verlenging van huur op zoodanige wijze als bij de volgende artikelen gezegd wordt.

Art. 2619. Indien het eene landhoeve of een stuk goed betreft, ontstaat daardoor eene stilzwijgende verlenging van huur, voor zoodanig tijdvak, als de huurder noodig heeft, om al de vruchten van het gehuurde goed in te zamelen; dus wordt in dat geval de verlenging van huur voor een stuk wei- of bouwland, boomgaarden en andere gronden, waarvan de vruchten binnen den loop van een jaar ingezameld worden, geacht voor een jaar plaats te hebben: terwijl de verlenging van huur van land, geschikt tot de teelt van vruchten of gewassen, waartoe meer dan één saizoen noodig is, wordt gerekend voor zoo vele jaren plaats te hebben, als vereischt worden, om den kring dier bebouwing te doen afloopen.

b) Zie *art.* 1623, en de noot *b*) daarop.

c) *Art.* 1777 *C. C* Le fermier sortant doit laisser à celui qui lui succède dans la culture, les logements convenables et autres facilités pour les travaux de l'année suivante; et réciproquement, le fermier entrant doit procurer à celui qui sort les logements convenables et autres facilités pour la consommation des fourrages, et pour les récoltes restant à faire. — Dans l'un et l'autre cas, on doit se conformer à l'usage des lieux.

Art. 1654 *Wetboek* 1830. De afgaande huurder moet aan dengene, die hem in de bebouwing opvolgt, de noodige woning verschaffen, mitsgaders hetgeen verder vereischt wordt om de bebouwing van het volgende jaar gemakkelijk te maken; en wederkeerig moet de huurder, die op het goed is gekomen, aan dengene die vertrekt de noodige plaatsing bezorgen, en hetgeen wijders vereischt wordt om het voeder te verbruiken, en de nog overig zijnde vruchten in te oogsten.

In beide gevallen, moet men zich naar het plaatselijk gebruik gedragen.

d) *Art.* 1584, *lid a*, *B. W.* Huur van goederen is eene overeenkomst, waarbij de eene partij zich verbindt om der andere het genot eener zaak te doen hebben, gedurende eenen bepaalden tijd en tegen eenen bepaalden prijs, welken de laatstgemelde aanneemt te betalen.

Art. 2. Allen die zich op het grondgebied van den staat bevinden zijn vrij, en bevoegd tot het genot der burgerlijke regten.

1638. De meester wordt op zijn woord, des gevorderd met eede gesterkt, geloofd;

Ten aanzien van de hoegrootheid van het bedongen loon;

☞ Ten aanzien van de betaling van het loon over het verschenen jaar;

Ten opzigte van hetgeen op rekening gegeven is van het loon over het loopende jaar; en

Ten opzigte der tijdsbepaling, voor welke de huur is aangegaan. (C. 1781. B. 1966 v.) *a*)

☞ **1639.** Dienst- en werkboden *b*) mogen, indien zij voor eenen bepaalden tijd *c*) gehuurd zijn, zonder wettige redenen hunnen dienst niet verlaten, noch uit denzelven worden weggezonden, voordat de tijd verstreken zij.

Indien zij binnen den bepaalden of gewonen huurtijd den dienst, zonder wettige redenen, verlaten, verbeuren zij het verdiende loon.

De meester is echter bevoegd om hen te allen tijde, zonder het aanvoeren van redenen, weg te zenden, doch hij is, in dat geval, verpligt aan hen, behalve het verschenen loon, tot schadeloosstelling te betalen zes weken, te rekenen van den dag waarop zij uit den dienst zijn weggezonden.

Indien de huur voor eenen korteren tijd dan zes weken is aangegaan, of minder dan zes weken te loopen heeft, hebben zij, in dat geval, regt op het volle loon. (B. 1647, 1902; K. 436 v. — Stb. 1833 n°. 4, a. 1, 16; B. 79, 1018, 1195 n°. 4, 1747, 1950 n°. 3, 1951, 2006*d*; K. 805, 920 n°. 5. Rv. 659 n°. 3; R. O. 39 n°. 3.) *d*)

Slavernij en alle andere persoonlijke dienstbaarheden, van welken aard of onder welke benaming ook bekend, worden in het rijk niet geduld. — Zie Voorduin V bl. 240, III, IV, 241, VII, en Opzoomer, ad art.

Art. 2636 *Ontwerp* 1820. Deze overeenkomst kan, zoo wel mondeling als schriftelijk, worden aangegaan door allen, die zich kunnen verbinden.

a) *Art.* 1781 *C. C.* Le maître est cru sur son affirmation: Pour la quotité des gages; Pour le paiement du salaire de l'année échue; Et pour les à-compte donnés pour l'année courante. (In Frankrijk afgeschaft bij de *Wet van* 2 *Augustus* 1868.)

Art. 2658 *Ontwerp* 1820. Zoo wel ten aanzien van de bedongene hoegrootheid van den huurprijs, als ten aanzien van het al of niet betaald zijn van denzelve, op den vervaltijd of bij voorschot aan dienstboden of werklieden, wordt bij geschil geen ander bewijs vereischt, dan de verklaring onder eede hunner meesters of vrouwen. — Zie ook art. 2665, afgedrukt onder art. 1689, noot *d*), en vg. Opzoomer, ad art.

Art. 1657 *Wetboek* 1830. De meester wordt op zijn woord geloofd:

Ten aanzien van de hoegrootheid van het bedongen loon;

Ten aanzien van de betaling van het loon over het verschenen jaar;

Ten opzigte van hetgeen op rekening gegeven is van het loon over het loopende jaar; en

Ten opzigte der tijdsbepaling, voor welke de huur is aangegaan.

b) Zie art. 1195 B. W. n°. 4, en de noot *f*) daarop.

c) *Art.* 2646 *Ontwerp* 1820. Ten aanzien van andere huur en verhuring van diensten, zonder bepaling van tijd gedaan, moet de waarschijnlijke meening der contractanten, het zij uit de wijze, waarop de huurprijs is geregeld, het zij uit de doorgaande plaatselijke gebruiken worden opgemaakt.

Indien geene van deze omstandigheden beslissend voorkomt, wordt de huur en verhuring geh... voor eenen onbepaalden tijd en tot wederopzegging toe, te zijn aangegaan.

d) *Art.* 2665 *Ontwerp* 1820. Meesters en vrouwen mogen ten allen tijde wettiglijk en alleen tegen betaling der reeds verdiende huurpenningen hunnen dienstboden de huur opzeggen, wanneer deze zich schuldig maken aan ontrouw, opzettelijke wederstreving van redelijke bevelen, verzuimen, kwade ... of beleedigingen met woorden of daden, het zij tegen de meesters en vrouwen zelven, het zij tegen andere personen van het huisgezin gepleegd; omtrent het bestaan dezer redenen worden de meesters of vrouwen op hun woord geloofd.

Art. 2667. Dienstboden hebben eenen wettigen grond om aan hunne meesters en vrouwen ten allen tijde de huur op te zeggen, wanneer deze hen niet behoorlijk voorzien van den bedongenen kost, inwoning en verder onderhoud; wanneer deze hen door dadelijkheden mishandelen, of daarmede bedreigen of wel zich ten hunnen opzigte grove onbetamelijkheden veroorloven, of gedoogen, dat die door andere personen van het huisgezin gepleegd worden.

Art. 2668. Dienstboden behoeven ook hunne meesters of vrouwen niet te volgen op verre reizen, wanneer zulks niet uitdrukkelijk is bedongen geworden.

Art. 1658 *Wetboek* 1830. Dienstboden, en andere lieden die voor loon arbeiden, mogen niet, wanneer zij voor eenen bepaalden tijd gehuurd zijn, zonder wettige redenen hunnen dienst verlaten, noch uit denzelven worden weggezonden, voordat de bedongen tijd verstreken is.

Niettemin heeft de meester de bevoegdheid om hen, zonder eenige reden aan te voeren, vóór dien tijd weg te zenden, mits hun, tot schadeloosstelling, zes weken loon betalende, te rekenen van den dag waarop zij uit zijnen dienst zullen zijn vertrokken. — Voorduin V bl. 243, 245 v.

Art. 1195 *B. W.* De bevoorregte inschulden op alle de roerende en onroerende goederen in het alg...

ZESDE AFDEELING.

Van aanneming van werk.

1640. Bij het laten maken van werk, kan men overeenkomen dat de werkman alleen zijnen arbeid of zijne nijverheid, of wel dat hij ook de stof leveren zal. (C. 1711, 1787; B. 1493, 1585; K. 4 n°. 4.) *a*)

1641. In geval de werkman de stof moet leveren, en het werk, op welke wijze ook, vergaat, alvorens het geleverd is, komt het verlies voor zijne rekening, ten ware hij die het werk besteld heeft nalatig zij geweest om hetzelve te ontvangen. (C. 1788; B. 1273, 1279 v., 1300, 1480 v., 1496, 1497, 1649.) *b*)

1642. Indien de werkman alleen zijnen arbeid of zijne nijverheid moet leveren, en het werk vergaat, is hij slechts voor zijne schuld aansprakelijk. (C. 1789; B. 1401, 1480*a*, 1649.) *c*)

1643. Indien het werk, in het geval bij het voorgaande artikel vermeld, buiten eenig pligtverzuim van den werkman is verloren gegaan, voordat de levering geschied is, en zonder dat hij, die het werk besteld heeft, nalatig is geweest om hetzelve op te nemen en goed te keuren, heeft de werkman geene aanspraak op zijn loon, ten ware de zaak door een gebrek in de stof zelve verloren ware gegaan. (C. 1790; B. 1480*a*, 1645, 1649.) *c*)

1644. Indien een werk bij het stuk of bij de maat bearbeid wordt, kan hetzelve bij gedeelten worden opgenomen; die opneming wordt geacht geschied te zijn voor alle de betaalde gedeelten, wanneer de aanbesteder den werkman telkens betaalt naar evenredigheid van hetgeen afgewerkt is. (C. 1791; B. 1185 n°. 8, 1193, 1641, 1645.) *d*)

1645. Indien een gebouw, voor een bepaalden prijs aangenomen en afge-

neen zijn de hierna vermelde, en worden in de volgende orde verhaald:

4°. Het loon van dienst- en werkboden over het verschenen jaar, en hetgeen over het loopende jaar verschuldigd is.

Art. 2006. De regtsvordering der .... dienstboden wegens de betaling van hun loon .... verjaart door verloop van twee jaren.

Art. 920 *Wetb. v. Kooph.* De surséance werkt niet ten aanzien:

5°. Van loon van dienstboden, werklieden en andere bedienden.

Art. 39 *R. O.* Zij [de kantonregters] zullen, insgelijks zonder hooger beroep, indien de vordering niet meer dan *f* 50 beloopt, en behoudens hooger beroep, tot welke som de vordering zich mogt uitstrekken, kennis nemen:

8°. Van betaling van arbeidsloonen aan werklieden, huren van dienstboden, en het volbrengen van wederzijdsche overeenkomsten van meesters en hunne dienstboden of arbeidslieden.

a) .... quaeritur, si cum aurifice Titius convenerit, ut is ex auro suo certi ponderis certaeque formae anulos ei faceret, et acceperit, verbi gratia, aureos decem, utrum emptio et venditio contrahi videatur, an locatio et conductio? Cassius ait, materiae quidem emptionem et venditionem contrahi, operae autem locationem et conductionem, sed placuit, tantum emptionem et venditionem contrahi. Quodsi suum aurum Titius dederit, mercede pro opera constituta, dubium non est, quin locatio et conductio sit. § 4. *Instit. de loc. cond.* (III. 24). Zie Gaius. *Instit.* III, 147; *l.* 2 § 1 *Dig. loc. cond.* (19.2); *l.* 20, *l.* 65; *Dig. de contr. emt.* (18.1).

Art. 1711, *lid f*, *C. C.* Les *devis*, *marché* ou *prix fait*, pour l'entreprise d'un ouvrage moyennant un prix déterminé, sont aussi un louage, lorsque la matière est fournie par celui pour qui l'ouvrage se fait.

Art. 1787 *C. C.* Lorsqu'on charge quelqu'un de faire un ouvrage, on peut convenir qu'il fournira seulement son travail ou son industrie, ou bien qu'il fournira aussi la matière. —

In het *Ontwerp* had dit artikel nog het volgende, tweede, lid: Dans le premier cas, c'est un louage, dans le second, c'est une vente d'une chose une fois faite.— Zie Diephuis VII n°. 717; Opzoomer, ad art.

b) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

Art. 1300, *lid a*. Indien de verbindtenis van eene opschortende voorwaarde afhangt, blijft de zaak die het onderwerp der verbindtenis uitmaakt, voor rekening van den schuldenaar, die slechts verbonden is om dezelve te leveren, wanneer de voorwaarde vervuld is.

c) *Art.* 1480, *lid a*, *B. W.* In geval de zekere en bepaalde zaak, welke het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, vergaat, buiten den handel der menschen geraakt, of verloren gaat, zoodanig dat men van derzelver bestaan te eenenmale onkundig is, vervalt de verbindtenis, mits de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en voordat hij in de levering daarvan nalatig gebleven was.

d) *Artt.* 1185, n°. 8, en 1193, *lid a* en *f*, afgedrukt op bl. 396, noot *f*).

maakt, geheel of gedeeltelijk vergaat door een gebrek in de zamenstelling, of zelfs uit hoofde van de ongeschiktheid van den grond, zijn de bouwmeesters en aannemers daarvoor, gedurende tien jaren, aansprakelijk. (C. 1792; B. 702, 1405, 2004) *a*)

1646. Indien een bouwmeester of aannemer op zich genomen heeft om een gebouw bij aanneming te maken, volgens een bestek, met den eigenaar van den grond beraamd en vastgesteld, kan hij geene vermeerdering van den prijs vorderen, noch onder voorwendsel van vermeerdering der dagloonen of bouwstoffen, noch onder dat van gemaakte veranderingen of bijvoegselen die niet in het bestek begrepen zijn, indien die veranderingen of vergrootingen niet schriftelijk zijn ingewilligd, en over derzelver prijs met den eigenaar geene overeenkomst is getroffen. (C. 1793.)

1647. De aanbesteder kan, des goedvindende, de aanneming opzeggen, ofschoon het werk reeds begonnen zij, mits hij den aannemer, wegens alle deszelfs gemaakte kosten, arbeid en winstderving, volkomen schadeloos stelle. (C. 1794; B 1374*b*, 1639*c*.) *b*)

1648. Huur van werk houdt op door den dood van den werkman, bouwmeester of aannemer.

Maar de eigenaar is gehouden aan de erfgenamen, naar evenredigheid van den bij de overeenkomst bedongen prijs, te betalen de waarde van het gedane werk en die der in gereedheid gebragte bouwstoffen, mits dat werk of die bouwstoffen hem tot eenig nut kunnen verstrekken. (C. 1795, 1796; B. 1419, 1611.) *c*)

1649. De aannemer is verantwoordelijk voor de daden van degenen die hij in het werk stelt. (C. 1797; B. 1403.) *d*)

1650. Metselaars, timmerlieden, en andere ambachtslieden *e*), welke tot het zetten van een gebouw of het maken van eenig ander aangenomen werk gebezigd zijn, hebben geene regtsvordering tegen dengene te wiens behoeve de werken gemaakt zijn, dan ten beloope van hetgene deze aan den aannemer schuldig is op het oogenblik waarop zij hunne regtsvordering aanleggen. (C. 1798; B. 1185 n°. 8, 1193, 2005*c*, 2008*a*; Rv. 39 n°. 3,) *f*)

1651. Metselaars, timmerlieden, smids en andere ambachtslieden, die zelven onmiddellijk en voor eenen bepaalden prijs een werk op zich nemen, zijn gehouden aan de regelen in deze afdeeling voorgeschreven.

a) *Art.* 2270 *C. C.* Après dix ans, l'architecte et les entrepreneurs sont déchargés de la garantie des gros ouvrages qu'ils ont faits ou dirigés.

b) *Art.* 1794 *C. C.* Le maître peut resilier, par sa seule volonté, le marché à forfait, quoique l'ouvrage soit déjà commencé, en dédommageant l'entrepreneur de toutes ses dépenses, de tous ses travaux, et de tout ce qu'il aurait pu gagner dans cette entreprise.

Art. 1374, *lid b*, *B. W.* Zij [de overeenkomsten] kunnen niet herroepen worden, dan met wederzijdsche toestemming, of uit hoofde der redenen welke de wet daartoe voldoende verklaart.

c) *Art.* 1419 *B. W.* Eene verbindtenis om iets te doen kan door eenen derde niet gekweten worden in weerwil van den schuldeischer, indien deze belang heeft dat de daad door den schuldenaar zelven verrigt worde.

Art. 1611. De huur-overeenkomst gaat geenszins te niet door den dood van den verhuurder, noch door dien van den huurder.

d) *Art.* 1403 *B. W.* Men is niet alleen verantwoordelijk voor de schade, welke men door zijne eigene daad veroorzaakt, maar ook voor die, welke veroorzaakt is door de daad van personen voor welke men aansprakelijk is....

e) In de *Off. Ed.* luidt dit art., even als het volgende: „Metselaars, timmerlieden, *smids* en andere ambachtslieden"; in art. 68 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 21) komt echter het woord *smids* niet voor.

f) „Art. 1650 is.... minder juist geredigeerd, daar het niet schijnt een regt toe te kennen, maar een bestaand regt te beperken." Diephuis VIIn°. 766.

Art. 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

8°. Hetgeen aan metselaars, timmerlieden en andere werkbazen is verschuldigd wegens den opbouw, aanbouw en de reparatiën van onroerende goederen, mits de schuldvordering niet ouder zij dan drie jaren, en de eigendom van het perceel aan den schuldenaar zij verbleven.

Art. 1193, *lid a en f.* De voorregten vermeld bij artikel 1185 .... worden uitgeoefend:...

Die van n°. 8, op de opbrengst van het opgebouwde, aangebouwde of herstelde perceel.

Zij zijn aannemers in het vak waarin zij werkzaam zijn. (C. 1799; B. 1640 v.)

1652. Arbeidslieden die eenig goed van een ander onder zich hebben, om daaraan eenig werk te verrigten, zijn geregtigd om dat goed onder zich te houden, tot de volle voldoening van de kosten en arbeidsloonen daaraan besteed, ten zij de eigenaar voor die kosten en arbeidsloonen genoegzame zekerheid hebbe gesteld. (B. 1185 n°. 5 en 8, 1193, 2005*c*, 2008*a*; Rv. 39 n°. 3.) *a*)

1653. De regten en verpligtingen van voerlieden en schippers zijn in het Wetboek van Koophandel vastgesteld. (K. 91 v., 754.) *b*)

ACHTSTE TITEL.

Van het regt van beklemming.

1654. Het regt van beklemming en van altijddurende beklemming, geboren uit overeenkomst, of door andere wettige middelen ingesteld, wordt door de aan hetzelve eigene bepalingen en bedongene voorwaarden, en, bij gebreke van deze, door de plaatselijke gewoonten, geregeerd. (A. 3; B. 564 n°. 7, 627, 671, 1210 n°. 6, 1375; Rv. 491 n°. 6; Stb. 1832 n°. 29, a. 13 n°. 1; Stb. 1833 n°. 38.) *c*)

Art. 2008. De regtsvordering.... van timmerlieden, metselaars en andere werk-bazen, tot betaling hunner leverancien en loonen.... verjaart door verloop van vijf jaren.

Art. 2005. De regtsvordering.... van arbeiders en handwerkslieden, wegens hun loon, verjaart door verloop van een jaar.

a) *Art.* 1883 *Wetboek L. N.* Allen, die eenig goed van een' ander' onder zich hebben gekregen, om daaraan eenigen arbeid te verrigten, hebben op dat goed regt van retentie, tot zoo lang zij van de kosten en arbeidsloonen, aan dat goed besteed, voldaan zijn.

Art. 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

5°. De kosten tot bearbeiding eener zaak aan den werkman verschuldigd.

Art. 1193, *lid a* en *c.* De voorregten vermeld bij artikel 1185 .... worden uitgeoefend.

Die van n°. 5, op de zaak die bearbeid is.

b) Boek I, Titel 5, *Afd.* 8: *Van voerlieden en van schippers, rivieren en binnenwateren bevarende* (artt. 91—99). Zie ook art. 754.

Art. 1575 *Wetb. L. N.* Beklemming heeft plaats, wanneer aan iemand landerijen in erfelijke huur worden uitgegeven, met beding dat daarvoor jaarlijks een bepaalde huurprijs worde betaald, de schattingen en lasten, op het land liggende, door den huurder worden voldaan, en alle zes jaren het contract door een bepaald geschenk worde vernieuwd; blijvende de eigendom van het land aan den verhuurder.

c) *Ontwerp* 1816 (artt. 2998—3053), afgedrukt bij Voorduin V bl. 252 v.

Art. 2684 *Ontwerp* 1820. De bepalingen van dezen en den vorigen titel [dien *van verhuring met afkoop en tauxatie en van beklemming*, en dien *van huur en verhuring van goederen*] zijn van geene toepassing op die bijzondere soort van huur, welke onder den naam van *beklemming*, in sommige gedeelten van het koningrijk bekend is, ten aanzien van welk contract de plaatselijke gewoonten en regten, bij ontstentenis van bepalingen bij overeenkomst, zullen blijven in acht genomen worden.

Ontwerp van 18 *Februari* 1838. (Slotbepaling van den Titel: *Van huur en verhuur*). De kontrakten, bekend onder den naam van *beklemming* of *van vaste en altoosdurende beklemming*, worden, behoudens de daaraan eigene bepalingen of bedongen voorwaarden, gehouden voor huur en verhuur.

Bij gebreke van bijzondere bepalingen in het kontrakt uitgedrukt, gelden de plaatselijke gewoonten op dat stuk bestaande.

De vorenstaande bepalingen beslissen niets opzigtelijk den aard der kontrakten van dien naam, onder vroegere wetgevingen aangegaan; zij zijn alzoo alleen toepasselijk op de overeenkomsten, welke na de invoering van het tegenwoordige Wetboek zullen worden tot stand gebragt. (Voorduin V bl. 264 v.).

Nieuwe redactie 1838. Het zakelijk regt van *beklemming* en van *altijddurende beklemming*, geboren uit overeenkomst, of door andere wettige middelen ingesteld, wordt door de aan hetzelve eigene bepalingen en bedongene voorwaarden, en, bij gebrek van deze, door de plaatselijke gewoonten, geregeerd. (Voorduin V bl 270, 278). — Zie verder Diephuis (2e druk) VII n°. 772 v.

Art. 564 *B. W.* Zijn almede onroerende zaken de navolgende regten:

7°. Het regt van beklemming.

Art. 1210. Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:

6°. Het regt van beklemming.

Art. 491 *B. Rv.* De schuldeischer, van een vonnis of anderen executorialen titel voorzien, kan de onteigening bij executie vorderen:

6°. Van het regt van beklemming. —

Bij de *Wet van* 15 *Juni* 1838 (*Stb.* n°. 88) is bepaald, dat op den Titel *van huur en verhuur* (Boek III, Titel VII), met verandering van de reeks der volgende titels, een nieuwe titel, de tegenwoordig *achtste*, *van het regt van beklemming*, volgen zal.

NEGENDE TITEL.

Van maatschap of vennootschap.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1655. Maatschap is eene overeenkomst, waarbij twee of meerdere persone zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk het daaruit ontstaande voordeel met elkander te deelen. (C. 1832; B. 165 1661, 1670, 1672; Rv. 5 n°. 2; K. 14 v., 286, 320 v.; Stb. 1855 n°. 32, a. 14.

1656. Alle maatschap moet een geoorloofd onderwerp hebben, en tot gemeenschappelijk belang der partijen aangegaan worden.

Ieder der vennooten moet òf geld, òf andere goederen, of zijne nijverhei in de maatschap inbrengen. (C. 1833; B. 1368 v., 1371, 1662, 1663, 166 1668, 1670*b*, 1685.)

1657. Maatschappen zijn of algeheel, of bijzonder. (C. 1835; B. 1658, 1660.)

1658. De wet kent slechts de algeheele maatschap van winst. Zij verbie alle maatschappen, het zij van alle de goederen, het zij van een bepa gedeelte van dezelve, onder eenen algemeenen titel *b*); onverminderd de bepa lingen, vastgesteld in den zevenden en achtsten titel van het eerste boek van dit Wetboek. *c*) (C. 1836, 1837; B. 174 v., 194 v., 1112*c* en *d*.)

1659. De algeheele maatschap van winst bevat slechts hetgeen partije onder welke benaming ook, gedurende den loop der maatschap door har vlijt zullen verkrijgen. (C. 1838.) *d*)

a) *Art.* 2840 *Ontwerp* 1820. Een contract van compagnieschap, maatschap of societeit, wordt gezegd aanwezig te zijn, wanneer twee of meer personen overeenkomen, om de voordeelen, baten of vruchten, welke ten gevolge eener gemeenschappelijke inbrengst van al de partijen kunnen genoten worden, voor zekere aandeelen onder zich gemeen te hebben, onverschillig of de inbrengst in geld of andere goederen dan wel in vlijt, arbeid, bestuur of toezigt besta.

Art. 1834 *C. C.* Toutes sociétés doivent être rédigées par écrit, lorsque leur objet est d'une valeur de plus de cent cinquante francs. — La preuve testimoniale n'est point admise contre et outre le contenu en l'acte de société, ni sur ce qui serait allégué avoir été dit avant, lors et depuis cet acte, encore qu'il s'agisse d'une somme ou valeur moindre de cent cinquante francs. — Vg. ons art. 1934 B. W.

Art. 1674 *Wetboek* 1830. Alle maatschappen moeten schriftelijk worden aangegaan, wanneer derzelver onderwerp de waarde van honderd gulden te boven gaat.

Hetzelfde geldt ook omtrent de verlenging van maatschappen. — Zie Voorduin V bl. 290 v.

b) *Art.* 1836 *C. C.* On distingue deux sortes de sociétés universelles, la société de tous biens présents, et la société universelle de gains.

Art. 1837. La société de tous biens présents est celle par laquelle les parties mettent en commun tous les biens meubles et immeubles qu'elles possèdent actuellement, et profits qu'elles pourront en tirer. — Elles peuvent aussi y comprendre tout autre espèce de gains; mais les biens qui pourraient leur avenir par succession, donation ou legs, n'entrent dans cette société que pour la jouissance: toute stipulation tendant à y faire entrer la propriété de ces biens est prohibée, sauf entre époux, et conformé à ce qui est réglé à leur égard.

Art. 1839. La simple convention de société u verselle, faite sans autre explication, n'emporte q la société universelle de gains.

Art. 2843 *Ontwerp* 1820. Eene societeit wa gezegd meer of minder algemeen, of ook bepaal zijn, naarmate deze verpligting tot inbrengst m wijder of minder wijd uitstrekt.

Art. 2844. Eene onbepaalde algemeene soci van alle goederen, of van eenig proportioneel deel dezelve, kan bij contract niet worden aangega Alles wat ingebragt wordt, moet bij het contr afzonderlijk gemeld worden.

Het staat daarentegen vrij eene algemeene socie van winst aan te gaan.

Art. 2845. Algemeene societeit van winst wor altijd ondersteld algemeene societeit van verlies bevatten, zoo niet het tegendeel uitdrukkelijk be paald is.

c) *onverminderd*, *enz.* Zie de *artt.* 174 v., 194 B. W. — Deze verwijzing „schijnt alleen te hebbe plaats gehad om allen twijfel weg te nemen. of niet strijd bestond tusschen het verbod van maa schap van alle goederen of van een bepaald gedeelt daarvan onder een algemeenen titel, en hetgeen de w zelve omtrent de gemeenschap tusschen echtgenooten heeft vastgesteld." Diephuis (2e druk) VII n°. 514.

d) *Art.* 1838 *C. C.* La société universelle de gai renferme tout ce que les parties acquerront par le industrie, à quelque titre que ce soit, pendant l cours de la société: les meubles que chacun des a sociés possède au temps du contrat, y sont aus compris; mais leurs immeubles personnels n'y entre que pour la jouissance seulement.

1660. De bijzondere maatschap is dezoodanige welke slechts betrekking heeft tot zekere bepaalde zaken, of tot derzelver gebruik, of tot de vruchten, die daarvan zullen getrokken worden, of tot eene bepaalde onderneming, of tot de uitoefening van eenig bedrijf of beroep. (C. 1841, 1842; K. 14, 57 v.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verbindtenissen der vennooten onderling.

1661. De maatschap begint van het oogenblik der overeenkomst, indien daarbij geen ander tijdstip bepaald is. (C. 1843; B. 1289, 1304.)

1662. Ieder vennoot is aan de maatschap verschuldigd al hetgeen hij beloofd heeft daarin te zullen brengen; en, indien deze inbrengst in een bepaald voorwerp bestaat, is hij tot vrijwaring gehouden *a*), op gelijke wijze *b*) als bij koop en verkoop plaats vindt. (C. 1845; B. 1273, 1300, 1527 v., 1656*b*, 1668, 1685.)

1663. De vennoot die eene som gelds in de maatschap moest inbrengen, en zulks niet gedaan heeft, wordt van regtswege, en zonder daartoe aangesproken te worden, schuldenaar der interessen van deze som, te rekenen van den dag, waarop dezelve had behooren ingebragt te worden.

Hetzelfde geldt omtrent de geldsommen, welke hij uit de gemeene kas genomen heeft, te rekenen van den dag, waarop hij dezelve tot zijn bijzonder voordeel daaruit getrokken heeft.

Alles onverminderd de vergoeding van meerdere kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn. (C. 1846; B. 1279, 1286, 1517*b*, 1656*b*, 1842.) *c*)

1664. De vennooten die zich verbonden hebben om hunnen arbeid en hunne vlijt in de maatschap aan te brengen, zijn aan dezelve rekenschap verschuldigd van alle winsten, welke zij, door zoodanige soort van nijverheid als welke het onderwerp der maatschap uitmaakt, verkregen hebben. (C. 1847; B. 1656*b*, 1659, 1670*b*.)

1665. Wanneer een der vennooten, voor zijne eigene rekening, eene opeischbare som te vorderen heeft van iemand, die mede eene insgelijks opeischbare som verschuldigd is aan de maatschap, moet *d*) de betaling, welke hij ontvangt, op de inschuld der maatschap en op die van hemzelven, naar evenredigheid van beide die vorderingen, toegerekend worden, al ware het ook dat hij, bij de kwijting, alles in mindering of voldoening van zijne eigene inschuld mogt gebragt hebben; maar indien hij bij de kwijting bepaald heeft, dat de

Art. 2846 *Ontwerp* 1820. Ten aanzien der beoordeeling wat alhier door winst en verlies te verstaan zij, gelden dezelfde bepalingen, welke hierboven in art. 854 en 855, omtrent winst en verlies tusschen echtgenooten voorkomen.

a) „lorsque la société en est évincée": *art.* 1845 *C. C.* — Zie Voorduin V bl. 298, en Diephuis VII nº. 882.

b) Vg. Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art., en Diephuis VII nº. 883.

c) *Art.* 1286 *B. W.* In verbindtenissen, die alleen betrekkelijk zijn tot de betaling van eene zekere geldsom, bestaat de vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit vertraging in de uitvoering voortkomende, alleenlijk in de bij de wet bepaalde interessen, behoudens de bijzondere regelen op den koophandel en op borgtogten betrekkelijk.

Die vergoeding van kosten, schaden en interessen is verschuldigd, zonder dat de schuldeischer eenig verlies behoeve te bewijzen.

Zij is alleenlijk verschuldigd van den dag dat dezelve in regten gevorderd is, uitgezonderd de gevallen waarin de wet die van regtswege doet loopen.

Art. 2858 *Ontwerp* 1820. Wanneer een geassocieerde, die, volgens het aangegane contract, gehouden is eene som gelds in te brengen, daarin achterlijk blijft, is hij, van het oogenblik af, dat hij tot oplevering dier som in regten is aangesproken, interessen van dezelve, ten behoeve der societeit, verschuldigd; alles onverminderd meerdere vergoeding van kosten, schade en interessen, indien daartoe termen zijn. —

De vraag, of de renten van rechtswege zouden loopen, als vraagpunt van stellig recht gesteld, werd toestemmend beantwoord. Voorduin V bl. 293 v.

d) *moet.* Het is „de bedoeling des wetgevers om de toerekening geheel onafhankelijk te maken van den wil der partijen". Diephuis VII nº. 851.

geheele betaling zoude strekken voor de inschuld der maatschap, zal de bepaling worden nagekomen. (C. 1848; B. 1432, 1435, 1666.)

1666. Indien een der vennooten zijn geheel aandeel in eene gemeene inschuld der maatschap ontvangen heeft, en de schuldenaar naderhand onvermogend is geworden, is die vennoot gehouden het ontvangene in de gemeene kas in te brengen, al had hij ook voor zijn aandeel kwijting gegeven. (C. 1849; B. 1665.) *a*)

1667. Ieder vennoot is jegens de maatschap gehouden tot vergoeding der schaden, welke hij aan dezelve door zijne schuld *b*) heeft veroorzaakt, zonder dat hij die schaden kan in vergelijking brengen met de voordeelen, welke hij door zijnen arbeid en zijne vlijt in andere zaken aan de maatschap moet hebben aangebragt. (C. 1850; B. 1279 v., 1401 v., 1461 v.)

1668. Indien de zaken, waarvan slechts het genot in de maatschap is ingebragt, in zekere en bepaalde voorwerpen bestaan, welke niet door het gebruik te niet gaan, zijn dezelve voor rekening van den vennoot, aan wien zij in eigendom toebehooren.

Indien die zaken door het gebruik vergaan; indien zij in waarde verminderen door dezelve te behouden; indien zij bestemd geweest zijn om verkocht te worden, of indien zij in de maatschap zijn aangebragt volgens eene begrooting, bij eene beschrijving of inventaris bepaald, zijn zij voor rekening der maatschap.

Indien het goed geschat is, kan de vennoot niets meer vorderen dan het bedrag van die schatting. (C. 1851; B. 804, 1273 v., 1480, 1656*b*, 1662, 1783.)

1669. Een vennoot heeft aanspraak op de maatschap, niet alleen wegens de gelden welke hij voor dezelve heeft uitgeschoten, maar ook wegens de verbindtenissen welke hij, te goeder trouw, ten behoeve der maatschap heeft aangegaan, en wegens de schaden, welke onafscheidbaar zijn van zijn beheer. (C. 1852; B. 1663*b*, 1673, 1676, 1678, 1681, 1847.) *d*)

1670. Indien bij de overeenkomst van maatschap het aandeel van ieder vennoot in de winsten en de verliezen niet is bepaald, is elks aandeel geëvenredigd aan hetgeen hij in de maatschap heeft ingebragt.

Ten aanzien van dengenen die slechts zijne nijverheid heeft ingebragt, wordt het aandeel in de winsten en de verliezen berekend gelijk te staan met het aandeel van dengene der vennooten, die het minst heeft ingebragt. *e*) (C. 1853; B. 1655, 1656*b*, 1672, 1680.)

1671. De vennooten kunnen niet bedingen, dat zij de regeling der hoo-

a) *L.* 68 § 5 *Dig. pro Socio* (17.2). Si, cum tres socii essent, egerit cum uno ex sociis socius et partem suam integram sit consecutus, deinde alius socius cum eodem agat et partem consequi integram non poterit, quia facere solidum non potest, an hic qui minus consecutus est cum eo agere possit, qui solidum accepit, ad communicandas partes inter eos, id est exaequandas, quasi iniquum sit ex eadem societate alium plus, alium minus consequi? Sed magis est ut pro socio actione consequi possit, ut utriusque portio exaequetur, quae sententia habet aequitatem. — Vg. Troplong, *Société*, n°. 561; Diephuis VII n°. 860.

b) *faute: art.* 1850 *C. C.*; *toedoen*: *art.* 1686 *Wetboek* 1830.

c) „Indien deze bepaling praktisch van eenig gewigt kon heeten, ik zou met hare uitlegging mij in groote verlegenheid bevinden. Meer dan één harer deelen komt mij onverklaarbaar voor.” Opzoomer, ad art. — Zie ook Diephuis n°. 909 v.

Art. 2865 *Ontwerp* 1820. Indien alleen het gebruik van eenige zaak aan de societeit is afgestaan, blijven de toevallige schaden, aan die zaak opkomende, in het algemeen voor risico van den geassocieerde, die daarvan eigenaar is; zoodanige schaden komen alleen voor rekening der societeit, in de navolgende gevallen:

1°. Indien de zaken van dien aard zijn, dat zij door het gebruik te niet gaan, of dat het gebruik daarvan in de uitgave bestaat;

2°. Wanneer dezelve in het bezit der societeit bederven, of in deugdelijkheid verminderen;

3°. Wanneer dezelve bestemd geweest zijn, om door de societeit verkocht te worden;

4°. Wanneer dezelve, volgens eene begrooting der waarde, bij inventaris aan de societeit zijn afgegeven.

In het laatste geval kan de geassocieerde, die de zaak ingebragt heeft, nooit meer terug vorderen, dan de waarde waarop de zaken geschat zijn.

d) Vg. Opzoomer, ad art.

e) Vg., over het, al of niet, onbillijke dezer bepaling, Voorduin V bl. 296, en Opzoomer, ad art.

›otheid van hun aandeel aan een' hunner of aan eenen derde zullen ›rlaten.

Een zoodanig beding wordt verondersteld niet geschreven te zijn, en zul- alzoo de verordeningen van het voorgaande artikel worden in acht geno- ›n. (C. 1854; B. 1501.) *a*)

1672. Het beding, waarbij aan een' der vennooten alle de voordeelen mog- toegezegd zijn, is nietig.

Maar het is geoorloofd te bedingen, dat alle de verliezen bij uitsluiting ›r een' of meer der vennooten zullen gedragen worden. (C. 1855; A. 14; 1371, 1671.) *b*)

1673. De vennoot, die, bij een bijzonder beding van de overeenkomst van atschap, met het beheer belast is, kan, zelfs in weerwil der overige ven- ›ten, alle daden verrigten, welke tot zijn beheer betrekkelijk zijn, mits rin te goeder trouw *c*) te werk gaande.

Deze magt kan, zoo lang de maatschap duurt, niet zonder wettige redenen ›roepen worden; maar indien dezelve niet bij de overeenkomst der maat- ap, maar bij eene latere akte, is gegeven, is zij, even als eene eenvoudige geving, herroepelijk. (C. 1856; B. 1374, 1676 n°. 1, 1679, 1681, 1682, 37, 1850, 1854; K. 17, 44.) *d*)

1674. Indien verscheidene vennooten met het beheer belast zijn, zonder hunne bijzondere werkzaamheden bepaald zijn, of zonder beding dat de buiten den anderen niets zoude mogen verrigten, is ieder van hen afzon- ›lijk tot alle handelingen, dat beheer betreffende, bevoegd. (C. 1857; 1841.)

1675. Indien er bedongen is, dat een der beheerders niets buiten den anderen ıde mogen verrigten, vermag de eene, zonder eene nieuwe overeenkomst, ›t te handelen zonder medewerking *e*) van den anderen, al mogt deze zich voor het oogenblik in de onmogelijkheid bevinden om aan de daden van heer deel te nemen. (C. 1858; B. 1674.)

1676. Bij gebreke van bijzondere bedingen omtrent de wijze van beheer, ›eten de volgende regelen worden in acht genomen:

1°. De vennooten worden geacht zich over en weder de magt te hebben verleend om, de een voor den anderen, te beheeren.

Hetgeen ieder van hen verrigt is ook verbindende voor het aandeel der overige vennooten, zonder dat hij hunne toestemming hebbe beko-

) *Art.* 1854 *C. C.* Si les associés sont convenus ›'en rapporter à l'un d'eux ou à un tiers pour le ement des parts, ce règlement ne peut être at- ›é, s'il n'est évidemment contraire à l'équité. le réclamation n'est admise à ce sujet, s'il s'est ılé plus de trois mois depuis que la partie qui ›rétend lésée a eu connaissance du règlement, ou e règlement a reçu de sa part un commencement écution. — Vg. *art.* 2874 *Ontwerp* 1820. — 1854 *C. C.* was, volgens onze regeering, „eene bron van twistgedingen, welke, althans tusschen ›ooten, behooren vermeden te worden." Voor- n V bl. 295, II.

) *L.* 29 §§ 1 et 2 *Dig. pro Socio* (17.2). Ita i societatem posse, ut nullam partem damni alter iat, lucrum verum commune sit, Cassius ıt: quod ita demum valebit, ut et Sabinus bit, si tanti sit opera, quanti damnum est; plerum- enim tanta est industria socii, ut plus socie- conferat quam pecunia, item si solus naviget, ›olus peregrinetur, pericula subeat solus. Aristo ›rt Cassium respondisse societatem talem coiri non posse, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiret, et hanc societatem leoninam solitum appellare: et nos consentimus talem societatem nullam esse, ut alter lucrum sentiret, alter vero nullum lucrum, sed damnum sentiret: iniquissimum enim genus societatis est, ex qua quis damnum, non etiam lucrum spectet.

Art. 1855 *C. C.* La convention qui donnerait à l'un des associés la totalité des bénéfices, est nulle. Il en est de même de la stipulation qui affranchirait de toute contribution aux pertes les sommes ou effets mis dans le fonds de la société par un ou plusieurs des associés. — Zie Voorduin V bl. 297; Diephuis VII n°. 896.

c) *Art.* 1856 *C. C.*: sans fraude.

d) *Art.* 1850 *B. W.* Lastgeving eindigt:

Door herroeping der volmagt van den lasthebber;

Door de opzegging van den last door den lasthebber; . . . .

e) *Art.* 1858 *C. C.*: en l'absence; *art.* 1694 *Wetboek* 1880. en *art.* 2870 *Ontwerp* 1820: bij afwezendheid. — Vg. Voorduin V bl. 298, boven, III.

men; onverminderd het regt van deze laatstgemelden, of van een' hunner, om zich tegen de handeling, zoo lang die nog niet gesloten is, te verzetten; (B. 1673, 1679, 1681, 1682.)

2°. Ieder der vennooten mag gebruik maken van de zaken aan de maatschap toebehoorende, mits hij dezelve tot zoodanige einden gebruike, als waartoe zij gewoonlijk bestemd zijn, en mits hij zich van dezelve niet bediene tegen het belang der maatschap, of op zoodanige wijze dat de overige vennooten daardoor verhinderd worden om van die zaken, volgens hun regt, mede gebruik te maken; (B. 1663b, 1667.)

3°. Ieder vennoot heeft de bevoegdheid om de overige vennooten te verpligten in de onkosten te dragen, welke tot behoud der aan de maatschap behoorende zaken noodzakelijk zijn; (B. 630b, 634 n°. 1, 1185 n°. 4

4°. Geen der vennooten kan, zonder toestemming der overige, eenige nieuwigheden daarstellen ten aanzien der onroerende goederen, welke tot de maatschap behooren, al beweerde hij ook dat dezelve voor de maatschap voordeelig waren. (B. 636.— C. 1859) a)

1677. De vennooten die geen beheer hebben, mogen zelfs de roerende goederen, tot de maatschap behoorende, noch vervreemden, noch verpanden, noch bezwaren. (C. 1860; B. 1366 n°. 3, 1673, 1676 n°. 1.)

1678. Elk der vennooten mag, zelfs zonder toestemming der overige, eenen derden persoon aannemen als deelgenoot in het aandeel hetwelk hij in de maatschap heeft; doch hij kan denzelven, zonder zoodanige toestemming, niet als medelid der maatschap toelaten, al mogt hij ook met het beheer der zaken van de maatschap belast zijn. (C. 1861; B. 1660, 1673, 1676 n°. 1.)

DERDE AFDEELING.

Van de verbindtenissen der vennooten ten aanzien van derden.

1679. De vennooten zijn niet ieder voor het geheel voor de schulden der maatschap verbonden; en een der vennooten kan de overige niet verbinden, indien deze hem daartoe geene volmagt gegeven hebben. (C. 1862; B. 1318, 1676 n°. 1, 1681, 1682, 1692; K. 18 v.) b)

1680. De vennooten kunnen door den schuldeischer, met wien zij gehandeld hebben, aangesproken worden c), ieder voor gelijke som en gelijk aan-

a) *Art.* 2866 *Ontwerp* 1820. Elk der geassocieerden heeft, wanneer het tegendeel niet bedongen is, een gelijk aandeel aan de beheering der zaken tot de compagnieschap betrekkelijk, zonder dat hierbij het meerdere of mindere van zijne inbrengst in aanmerking komt; hij kan zijne mede-contractanten aanspreken, niet alleen ter zake van voor de societeit uitgeschotene gelden, maar ook wegens de verpligtingen ter goeder trouw voor dezelve aangegaan, en wegens de risico, welke van zijne verrigtingen uit den aard der zake onafscheidelijk is; behoudens het regt van dezen, om zich tegen het aangaan der handeling te verzetten, zoo lang die nog niet gesloten is.

Art. 2867. Voor het overige gelden, bij gebrek van bijzondere bedingen, de navolgende regelen:

1°. Elk der geassocieerden kan de zaken, aan de societeit toebehoorende, gebruiken, tot zoodanige einden, als waartoe dezelve bestemd zijn, mits hij zich van dezelve niet bediene tegen het belang van de societeit, en hij de mede-geassocieerden daardoor niet verhindere, om van dezelve, volgens hun regt, mede gebruik te maken;

2°. Elk der geassocieerden kan de mede-geassocieerden verpligten, om met hem de kosten te doen, welke tot instandhonding der aan de societeit toebehoorende zaken benoodigd zijn; en

3°. Geen der geassocieerden mag, zonder toestemming van de mede-geassocieerden, ten aanzien van de gesteldheid of de bestemming der vaste goederen, tot de societeit betrekking hebbende, eenige verandering maken, zelfs niet, al beweerde hij, dat deze veranderingen voor de societeit nuttig waren.

b) *Art.* 18 *Wetboek v. Kooph.* In vennootschappen onder eene firma is elk der vennooten, wegens de verbindtenissen der vennootschap, hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk.

c) *kunnen aangesproken worden.* *Art* 1868 *C. C.:* sont tenus; *art.* 1699 *Wetboek* 1830: zijn verbonden. — Zie Diephuis VII n°. 948.

deel, al ware het dat het aandeel in de maatschap van den eenen minder dan dat van den anderen bedroeg; ten zij, bij het aangaan der schuld, derzelver verpligting, om in evenredigheid van het aandeel in de maatschap van elk vennoot te dragen, uitdrukkelijk zij bepaald. (C. 1863; B. 1670, 1681.)

1681. Het beding, dat eene handeling voor rekening der maatschap is aangegaan, verbindt slechts den vennoot die dezelve aangegaan heeft, maar niet de overige, ten zij de laatstgenoemde hem daartoe volmagt hadden gegeven, of de zaak ten voordeele der maatschap gestrekt hebbe. (C. 1864; B. 1673, 1676 n°. 1; K. 58*c*.) *a*)

1682. Indien een der vennooten in naam der maatschap eene overeenkomst heeft aangegaan, kan de maatschap de uitvoering daarvan vorderen. (B. 1390, 1676 n°. 1, 1681, 1836.) *b*)

VIERDE AFDEELING.

Van de verschillende wijzen waarop de maatschap eindigt.

1683. Maatschap eindigt: *c*)

1°. Door verloop van den tijd voor welken dezelve is aangegaan; (B. 1684, 1686.) *d*)

2°. Door de vernietiging der zaak of de volbrenging *e*) der handeling, die het onderwerp der maatschap uitmaakt; (B. 1660, 1685.)

3°. Door den enkelen wil van eenige of van slechts éénen der vennooten; (B. 1686 v.)

4°. Door den dood of de curatele van één hunner, of indien hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is verklaard. *f*) (B. 1688, 4, 487 v.; K. 770; Rv. 888. — C. 1865.)

1684. De ontbinding van maatschappen, voor eenen bepaalden tijd aangegaan, kan door eenen der vennooten, vóór den afloop van dien tijd, niet anders gevorderd worden dan om wettige redenen; zoo als, indien een ander vennoot niet aan zijne verpligtingen voldoet, of eene aanhoudende ongesteldheid

a) *Art.* 2878 *Ontwerp* 1820. Ook tegen derden komt alleen aan die der geassocieerden regtsvordering toe, welke met dien derde gehandeld hebben; doch is in dat geval de verklaring, dat de handeling voor rekening der societeit geschiedt, genoegzaam, om ook aan de overigen regt te geven, om tegen dien derde, uit kracht der handeling, te ageren.

Art. 2879. Het bepaalde in het vorig artikel heeft echter dan alleen plaats, wanneer de persoon of personen, die zoodanige vordering doen, kunnen bewijzen, tot de beheering der zaken van de societeit, of de waarneming der gemeene belangen geregtigd te zijn.

b) „Ten onregte werd deze bepaling bij de beraadslaging [zie Voorduin V bl. 299, I.) onbillijk genoemd, omdat in het geval van art. 1681 eene volmagt noodig is geacht; daar in dat geval de vennoot, hoezeer zeggende, voor rekening der maatschap te handelen, echter buiten kennis zijner mede-vennooten kan gehandeld hebben; terwijl in het geval van art. 1682 de handeling juist door de gezamenlijke vennooten wordt erkend, wanneer deze de nakoming der overeenkomst vorderen." Diephuis VII n°. 984.

c) Societas solvitur ex personis, ex rebus, ex voluntate, ex actione. *L.* 63 § 10 *Dig. pro Socio* (17.2).

d) *Art.* 1844 *C. C.* S'il n'y a pas de convention sur la durée de la société, elle est censée contractée pour toute la vie des associés, sous la modification portée en l'article 1869; ou, s'il s'agit d'une affaire dont la durée soit limitée, pour tout le temps que doit durer cette affaire. — Zoo ook artt. 2880 *Ontwerp* 1820 en 1702, *lid b*, *Wetboek* 1830. Zie Voorduin V bl. 303, II.

e) *Ontwerp van* 13 *Febr.* 1833: *voltrekking*; zie Voorduin V bl. 303, III.

f) *Art.* 2881 *Ontwerp* 1820. Alle societeit eindigt met den dood van een der geassocieerden. Alle baten en schaden, welke na het overlijden van eenen der geassocieerden voorvallen, komen ten profijte of ten laste van dengene, welke overblijft of overblijven; er kan geene stilzwijgende verlenging van societeit met de erfgenamen plaats hebben.....

Art. 2886. Onder de bepalingen bij art. 2881 voorkomende, eindigt ook alle societeit, zelfs die, welke voor eenen bepaalden tijd, of omtrent eene bepaalde zaak, of tot een bepaald doel was aangegaan, wanneer een der geassocieerden insolvent wordt verklaard, of op eenige andere wijze zijn persoon verliest.

Art. 1708, *lid a*, *Wetboek* 1830. De maatschap eindigt door den dood, of de onder curatele-stelling van een' der vennooten, of indien hij verklaard is in staat van onvermogen te verkeeren. — Voorduin V bl. 305, VI.

hem onbekwaam maakt om de zaken der maatschap waar te nemen; of ande soortgelijke gevallen, waarvan de wettigheid en het gewigt aan de beoordeel des regters worden overgelaten. (C. 1871; B. 1683 n°. 1, 1302.)

1685. Indien een der vennooten beloofd heeft den eigendom eener zaak in gemeenschap te zullen brengen, en deze zaak, voordat zulks geschied is, vergaat, wordt de maatschap daardoor, ten opzigte van alle de vennooten, ontbonden. *a*)

De maatschap is insgelijks, in alle gevallen, ontbonden door het vergaa der zaak, wanneer alleen derzelver genot in gemeenschap is gesteld, en eigendom aan den vennoot is verbleven.

Maar de maatschap wordt niet verbroken door het vergaan der zaak waarvan de eigendom reeds in de maatschap is ingebragt. (C. 1867; B. 16 n°. 2, 1273, 1480 v., 1661, 1662, 1668.) *b*)

1686. Maatschap kan slechts door den wil van eenige of van slechts één der vennooten worden ontbonden, in geval dezelve voor geenen bepaalde tijd is aangegaan.

De ontbinding geschiedt, in dat geval, door eene opzegging aan alle de overige vennooten gedaan, mits die opzegging te goeder trouw en niet ontijdi plaats hebbe. (C. 1869; B. 1374*b*, 1683 n°. 3, 1684.) *c*)

1687. De opzegging wordt geacht niet te goeder trouw te zijn geschied wanneer een vennoot de maatschap opzegt, met oogmerk om zich alleen een voordeel toe te eigenen, hetwelk de vennooten zich hadden voorgest gemeenschappelijk te zullen genieten.

De opzegging geschiedt ontijdig, wanneer de zaken niet meer in haar gehe zijn, en het belang der maatschap vordert dat derzelver ontbinding uitgeste worde. (C. 1870; B. 1374*c*, 1655.)

1688. Indien bedongen is dat, in geval van overlijden van een der ven nooten, de maatschap met deszelfs erfgenaam, of alleen tusschen de over blijvende vennooten, zoude voortduren, moet dat beding worden nagekomen.

In het tweede geval, heeft de erfgenaam des overledenen geen verder reg dan op de verdeeling der maatschap, overeenkomstig de gesteldheid waarin dezelve zich ten tijde van dat overlijden bevond; doch hij deelt in de voor deelen en draagt in de verliezen, die de noodzakelijke gevolgen zijn van ver rigtingen, welke vóór het overlijden van den vennoot, wiens erfgenaam is, hebben plaats gehad. (C. 1868; B. 1683 n°. 4, 880, 1002; K. 30.) *d*)

1689. De regelen omtrent de verdeeling der nalatenschappen, de wijze dier verdeeling, en de verpligtingen die daaruit tusschen de mede-erfgenamen voortspruiten, zijn ook toepasselijk op de verdeeling tusschen vennooten. (C. 1872; B. 1112 v.; K. 32 v.; Rv. 129*e*.)

a) *Art.* 1278 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening. — Opzoomer, ad art.; Diephuis VII no. 964. Vg. mijn opstel in Themis, 2de *Verz.*, VIII bl. 379 volgg.

b) Si ... res interierit, distrahi videtur societas. Intereunt autem .... res .... cum aut nullae relinquantur aut conditionem mutaverint .... L. 63 § 10 *Dig. pro Socio* (17.2).

c) *Art.* 1869 *C. C.* La dissolution de la société par la volonté de l'une des parties ne s'applique qu'aux sociétés dont la durée est illimitée....

Art. 2889 *Ontwerp* 1820. Door den wil van slecht eene of sommige der partijen, kan het contract van societeit niet geëindigd worden, dan alleen, indien hetzelve voor eenen onbestemden tijd of wederzeggelijk toe is aangegaan...,

d) Adeo morte socii solvitur societas, ut nec ab initio pacisci possimus, ut heres etiam succedat societati .... *L.* 59 *Dig. pr. pro Socio* (17.2.)

Morte unius societas dissolvitur, etsi consensu omnium coita sit, plures vero supersint, nisi in coeunda societate aliter convenerit nec heres socio succedit. *L.* 65 § 9 *ibid.*

TIENDE TITEL.

Van zedelijke ligchamen. a)

1690. Behalve de eigenlijke maatschap, erkent de wet ook vereenigingen van personen als zedelijke ligchamen, hetzij dezelve op openbaar gezag als zoodanig zijn ingesteld of erkend, hetzij zij als geoorloofd zijn toegelaten, of alleen tot een bepaald oogmerk, niet strijdig met de wetten of met de goede zeden, zijn zamengesteld. (A. 14; B. 1373, 1655; Stb. 1855 nº. 32, a. 5 v.) *b*)

1691. Alle wettig bestaande zedelijke ligchamen zijn, even als particuliere personen, bevoegd tot het aangaan van burgerlijke handelingen, behoudens de openbare verordeningen, waarbij die bevoegdheid mogt zijn gewijzigd, beperkt of aan zekere formaliteiten onderworpen. (B. 2, 582, 855*b*, 857, 946, 947, 1092*b*, 1183*b*, 1717, 1889*c*, 1991; Stb. 1850 nº. 39, a. 132 v.;

a) *Ontwerp* 1816, *Boek* I, *laatste titel: Van vereenigde ligchamen en inrigtingen, als personen beschouwd.* — *Ontwerp* 1820, *Boek I, laatste Titel: Van korporatiën, vereenigde ligchamen en stichtingen als personen beschouwd.* (artt. 872—895.) — Bij de *Wet van* 15 *Juni* 1838 (Stb. nº. 48) is bepaald, dat tusschen den titel van *Maatschap of Vennootschap* en dien *van Schenkingen*, met verandering van de reeks der volgende titels, een (nieuwe) titel *Van zedelijke ligchamen* zal worden ingelascht.

b) „Het was noodzakelijk om, uithoofde der verdere ontwikkeling van het stelsel, te onderscheiden tusschen de vereenigingen, *die op openbaar gezag, als zoodanig, zijn ingesteld of erkend*, en dezulke, *die als geoorloofd zijn toegelaten;* tot welke eerste klasse onder anderen behooren de Staat, de gewesten, de gemeenten, de dijks- en polderinrigtingen en meerdere van dien aard; terwijl door de tweede klasse worden bedoeld zamenkomsten tot vermaak, gezelligheid, bevordering van kunsten en wetenschappen, weldadige oogmerken, — in één woord, vereenigingen, die met eenig doel, niet met de wetten of de goede zeden strijdig, zijn zamengesteld." De Regeering (bij Voorduin V bl. 318, 1º).

Art. 873 *Ontwerp* 1820. Niet elke vereeniging van meerdere menschen tot een en hetzelfde doel is genoegzaam om een vereenigd ligchaam als zedelijk persoon te beschouwen.

Het wordt dit eerst dan, wanneer een zoodanig vereenigd ligchaam de bedoeling heeft doen blijken, om als een op zich zelf bestaand zedelijk persoon eenig maatschappelijk aanwezen te hebben, onder een bepaalden naam en een bepaald bestuur, of wanneer eenige stichting of inrigting onder een gelijk bestuur tot een bepaald en blijvend oogmerk bestemd is.

Art. 874. Geenerlei vereenigingen of stichtingen zullen immers als zedelijke personen kunnen beschouwd worden, wanneer zij bestaan buiten weten van het bestuur der plaats, alwaar zij gevestigd zijn.

In allen geval zullen geene vereenigingen of stichtingen, welke ten doel mogten hebben gemeenschappelijke, staatkundige of godsdienstige bemoeijingen, als zedelijke personen kunnen bestaan, of als zoodanige eenige burgerlijke regten kunnen hebben, zonder uitdrukkelijke goedkeuring van den Koning.

Art. 876. Een vereenigd ligchaam is aanwezig, zoodra zich ten minste drie menschen, in voege als boven omschreven is, vereenigd hebben, of eene stichting dadelijk, tot bereiking van derzelver doel, werkzaam is.

Art. 5 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb. nº.* 32), *tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering.* Geene vereeniging, buiten die, door de Grondwet of andere wetten ingesteld, treedt als regtspersoon op, dan na òf door eene wet, òf door Ons te zijn erkend.

Alle voor onbepaalden tijd of voor langer dan dertig jaren aangegane vereenigingen, welke als regtspersoon willen optreden, behoeven eene erkenning door de wet.

Dergelijke vereenigingen, voor minder dan dertig jaren aangegaan, kunnen door Ons worden erkend.

Art. 6. De erkenning geschiedt door goedkeuring van de statuten of reglementen der vereeniging.

Die statuten of reglementen bevatten het doel, de grondslagen, den werkkring en de overige regelen der vereeniging.

Art. 7. De erkenning wordt door ons alleen geweigerd op gronden, ontleend aan het algemeen belang.

Het besluit van weigering is met redenen omkleed.

Art. 8. Wijziging of verandering der goedgekeurde statuten vereischt nadere goedkeuring.

Art. 9. De goedgekeurde statuten, wijzigingen of veranderingen worden door de *Staats-Courant* openbaar gemaakt.

Art. 10. De afwijking van goedgekeurde statuten geeft aan het Openbaar Ministerie de bevoegdheid om bij den burgerlijken regter de vervallen-verklaring der vereeniging van hare hoedanigheid van regtspersoon te vorderen.

De regter, de vervallen-verklaring uitsprekende, kan aan de vereeniging, niettegenstaande hooger beroep of voorziening in cassatie, de bevoegdheid tot het plegen van burgerlijke handelingen bij voorraad ontzeggen.

De vereffening der zaken eener van hare regtspersoonlijkheid vervallen verklaarde vereeniging geschiedt onder toezigt des regters, die de vervallenverklaring uitsprak, op de wijze en met inachtneming der vormen, omtrent onbeheerde nalatenschappen vastgesteld.

Art. 11. Nadat door den benoemden curator de roerende en onroerende goederen der vereeniging verkocht en de schulden betaald zijn, wordt het batig slot, zoo er een is, aan hen, welke op het oogenblik der vervallen-verklaring leden der vereeniging zijn, of aan hunne regthebbenden, elk voor het aandeel, dat zij in de vereeniging hebben, uitgekeerd.

Stb. 1851 n°. 85, a. 137 v., 194 v., Stb. 1854 n°. 100, a. 7; Stb. 185 n°. 32, a. 12.) *a*)

1692. De bestuurders van een zedelijk ligchaam zijn, voor zoo verre daar omtrent niet anders bij de instellingen, de overeenkomsten en de reglementen is bepaald, geregtigd om in naam van het ligchaam te handelen, hetzelve aan derden en derden aan hetzelve te verbinden, mitsgaders, zoo eischende als verwerende, in regten op te treden. (B. 1673, 1676 n°. 1, 1679, 1681, 1682, 1693 v.; Rv. 4 n°. 2 en 3, 242, 324 n°. 1.) *b*)

1693. Alle handelingen, waartoe de bestuurders onbevoegd waren, verbinden het zedelijk ligchaam slechts in zoo verre hetzelve daardoor werkelijk is gebaat, of de handelingen naderhand behoorlijk zijn goedgekeurd geworden. (B. 1681, 1694 v.) *b*)

1694. Indien de instellingen, de overeenkomsten en de reglementen niet bepalen nopens het bestuur van het zedelijk ligchaam, is niemand der leden bevoegd in naam van hetzelve te handelen, of het ligchaam op eene andere wijze te verbinden, dan bij het slot des vorigen artikels is bepaald. (B. 1673, 1676 n°. 1, 1679, 1681, 1682.) *c*)

1695. Voor zooverre daaromtrent niet bij de instellingen, de overeenkomsten en de reglementen op eene andere wijze is voorzien, zijn de bestuurders verpligt om aan de gezamenlijke leden van het zedelijk ligchaam rekening en verantwoording af te leggen, waartoe elk lid bevoegd is hen in regten op te roepen. (Rv. 771 v.) *d*)

a) *Art.* 877 *Ontwerp* 1820. Het algemeen gevolg van de beschouwing eens vereenigden ligchaams of eener stichting, als zedelijk persoon, bestaat daarin, dat aan hetzelve al de burgerlijke regten toekomen, welke de wet aan bijzondere personen geeft.

Het kan dus goederen bezitten, verkrijgen, vervreemden en verliezen, het kan zich aan anderen, en anderen aan zich verbinden, en, ingevolge van dien, ook in regten betrokken worden, of anderen in regten betrekken. Alles, voor zoo verre dit met den aard en de bestemming des ligchaams of der stichting overeenkomt, en voor zoo verre het octrooi, waarop het ligchaam bestaat, hierin geene uitzondering gemaakt heeft.

Art. 878. Het vereenigde ligchaam eenen afzonderlijken zedelijken persoon uitmakende, kan als zoodanig evenzeer tegen de afzonderlijke leden, tot dat ligchaam behoorende, als tegen derden regten hebben. Deze regten zijn even weinig regten van de bijzondere leden, als de regten dezer laatsten, aan het vereenigde ligchaam toekomen.

Art. 12 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb. n°.* 32.) Vereenigingen, niet als regtspersonen volgens deze wet ingesteld of erkend, kunnen als zoodanig geene burgerlijke handelingen aangaan.

De overeenkomsten, namens haar gesloten, en de goederen, namens haar verkregen, worden ten opzigte van het Rijk en van derden beschouwd als volgende de personen, welke de overeenkomst gesloten en de goederen aanvaard hebben, al is het ook, dat in de overeenkomsten en titels de handelende personen slechts als gemagtigden of beheerders der vereeniging zijn aangewezen.

Art. 13, *lid a.* De onderlinge verhouding der leden van vereenigingen, welke niet als regtspersonen kunnen optreden, regelt zich naar de door hen vastgestelde reglementen en de algemeene regelen van het burgerlijk regt.

b) *Art.* 884 *Ontwerp* 1820. De handelingen der bestuurders, als zoodanige, kunnen de bijzondere leden alleen dan verbinden, wanneer zij door hen tot die handelingen uitdrukkelijk gemagtigd zijn geweest.

Het ligchaam zelve echter wordt door de handelingen der bestuurders onvoorwaardelijk verbonden, ten ware de onwettigheid van hunne handeling zoo kennelijk mogt zijn, dat, te dezen aanzien, geene onkunde of dwaling bij de andere handelende partij kan ondersteld worden.

Art. 885. De bestuurders of zaakgelastigden blijven echter altijd aan het vereenigde ligchaam verantwoordelijk.

c) *Art.* 883 *Ontwerp* 1820. Het vereenigde ligchaam als zoodanig, wordt door geene daad of handeling van een bijzonder lid verbonden, uitgezonderd alleen, in het geval, wanneer de aard des ligchaams of der inrigting een bijzonder lid tot die handeling wettigt, of wel deze daartoe uitdrukkelijk is gelastigd. In alle andere gevallen is het ligchaam niet aansprakelijk, dan wanneer, en voor zoo verre, hetzelve uit die handeling voordeel heeft getrokken.

d) *Art.* 879 *Ontwerp* 1820. De inwendige regten en pligten het zij tusschen het ligchaam en deszelfs bijzondere leden, het zij tusschen die bijzondere leden zelve, regelen zich naar den aard en gesteldheid van ieder bijzonder ligchaam; zij worden beoordeeld:

1°. Uit de voorwaarde, aan welke de daartoe bevoegde magt haar octrooi tot oprigting verbonden heeft, wanneer er over geoctrooijeerde ligchamen verschil is;

2°. Uit de door overeenkomst der stichters of leden gevestigde grond- of andere wetten of reglementen dier ligchamen of inrigtingen, wanneer over enkel private vereenigde ligchamen of inrigtingen gehandeld wordt.

Art. 880. De wetten en reglementen van private vereenigde ligchamen gronden echter alleen als overeenkomsten regt; en moet dus derzelver al of niet verbindende kracht, bij geschil, door den regter volgens het algemeene regt, omtrent overeenkomsten beoordeeld worden. Tegen derden hebben deze wet-

1696. Indien bij de instellingen, de overeenkomsten en de reglementen geene epalingen opzigtelijk het stemregt zijn gemaakt, heeft ieder lid van een zeelijk ligchaam gelijk regt zijne stem uit te brengen, en wordt het besluit ij meerderheid van stemmen opgemaakt (K. 54.) *a*)

1697. De regten en verpligtingen der leden van zoodanige vereeniging orden geregeld naar de verordeningen, waarop zij door het openbaar gezag ijn ingesteld of erkend, of naar haar eigene instellingen, overeenkomsten en eglementen, en, voor zoo verre die ontbreken, naar de bepalingen van dezen itel. (B. 1695 v., 1701; Stb. 1855 n°. 32, a. 6*b*.) *a*)

1698. De leden van een zedelijk ligchaam zijn niet persoonlijk aansprakelijk oor de verbindtenissen van hetzelve.

De schulden kunnen alleen verhaald worden op de goederen van dat igchaam. (B. 1692, 1694, 1702.) *b*)

1699. Het zedelijk lichaam op openbaar gezag ingesteld wordt niet vernieigd door den dood of den afstand van het lidmaatschap van alle de leden, naar blijft als zoodanig bestaan, tot zoolang hetzelve wettiglijk is ontbonden.

Indien alle de leden in voege voorschreven ontbreken, is de arrondissenents-regtbank, onder welker gebied het ligchaam is gevestigd, bevoegd om, p verzoek van belanghebbenden, en na verhoor en zelfs op requisitoir an het openbaar ministerie, de maatregelen voor te schrijven, welke tusschenijds in het belang van het zedelijk ligchaam mogten worden vereischt. (B. 1701; Rv. 324 n°. 1.) *c*)

1700. Alle andere zedelijke ligchamen blijven bestaan tot dat zij uitdrukkelijk zijn ontbonden, volgens hunne instellingen, reglementen of overeenkomsten, of tot dat het doel of het voorwerp der vereeniging ophoudt. (B. 1690, 855*b*; Stb. 1855, n°. 32, a. 10 v., 13.) *c*)

ten of reglementen geene kracht, dan voor zoo verre deze, daarvan behoorlijk onderrigt, zich daaraan vrijwillig, het zij uitdrukkelijk, het zij stilzwijgende, onderworpen hebben.

Art. 6, *lid b*, der *Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* n°. 32), afgedrukt in noot *b*), op art. 1690.

a) Zie noot *d*), op bl. 406.

b) *Art.* 881 *Ontwerp* 1820. Vereenigde ligchamen of stichtingen zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de daartoe behoorende bijzondere personen, doch ook de laatstgenoemde zijn niet in de schulden des vereenigden ligchaams gehouden, wanneer het tegendeel niet bij de wet of bij overeenkomst is vastgesteld. Eene zoodanige overeenkomst wordt gerekend aanwezig te zijn, wanneer zich de leden in het algemeen verbonden hebben, om het vereenigde ligchaam door de noodige bijdragen in stand te houden.

Art. 882. De personen echter, door welke eene stichting of inrigting is tot stand gebragt, zijn in de schulden dier stichting of inrigting gehouden, voor zoo verre zij tot de noodzakelijke uitgaven dier stichting of inrigting geene afzonderlijke fondsen mogten hebben aangewezen.

Art. 886. Wanneer, na de executie van een vonnis tegen een vereenigd ligchaam of eene stichting uitgesproken, blijken mogt, dat de gemeenschap, het vereenigde ligchaam of de stichting, als zedelijk persoon beschouwd, buiten staat is zich van al deszelfs verschuldigde te kwijten, ontstaat daaruit geen regt op de bestuurders of bijzondere leden, dan voor zoo verre zij, of ten gevolge hunner overeenkomst, of ten gevolge der wet, gerekend kunnen worden, ook voor hunnen bijzonderen persoon, verbonden te zijn. Indien echter blijkbaar door de bestuurders of leden van een vereenigd ligchaam misbruik van vertrouwen heeft plaats gehad, zijn dezelve, ook in zoo verre, voor hunne bijzondere personen aansprakelijk.

c) *Art.* 887 *Ontwerp* 1820. De regten van eene gemeenschap, vereenigd ligchaam of stichting, als zedelijk persoon beschouwd, houden op, zoo dra het zedelijk ligchaam zelf te niet gaat.

Art. 888. Vereenigde ligchamen gaan te niet:

1°. Wanneer hunne wetten zulks mede brengen;

2°. Wanneer de tijd van een aan hen verleend octrooi verstreken is, of dat octrooi herroepen wordt;

3°. Wanneer de leden, daartoe bevoegdheid hebbende, het bestaande ligchaam ontbinden;

4°. Wanneer zij door de overheid verboden worden.

Art. 889. Wanneer eenig ligchaam tot een bepaald oogmerk of bedrijf of tot een bepaalden tijd is vereenigd, houdt hetzelve op, zoodra dat oogmerk bereikt, het voorwerp vervuld, of de bepaalde tijd verloopen is.

Art. 890. Het sterven en uiteengaan der leden ontbindt een vereenigd ligchaam niet, zoo lang de stervende of uitgaande leden dadelijk door andere opgevolgd worden. Slechts wanneer het laatst overgeblevene lid sterft, of verklaart het ligchaam te ontbinden, gaat de zedelijke persoon te niet.

Art. 895. Publieke ligchamen, op gezag der overheid ingesteld, houden op wanneer die overheid dezelve vernietigt.

Art. 18 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* n°. 32). De onderlinge verhouding der leden van vereenigingen, welke niet als regtspersonen kunnen optreden, regelt zich naar de door hen vastgestelde reglementen en de algemeene regelen van het burgerlijk regt.

De bepalingen van artt. 1700 en 1701 van het

1701. Indien de verordeningen van het zedelijk ligchaam, of deszelfs inst lingen *a*), reglementen en overeenkomsten, deswege geen andere bepalingen houden, is het regt der leden van hetzelve persoonlijk, en gaat niet over hunne erfgenamen. (B. 880, 1002, 1354, 1688, 1699; Stb. 1855 nº. 32, a. 13

1702. Bij de ontbinding van zoodanig zedelijk ligchaam zijn de overblijve leden, of wel het laatst overblijvend lid, verpligt de schulden van het ligcha te voldoen, ten bedrage der baten, en kunnen zij alleen het voordeelig onderling verdeelen, of zich persoonlijk toeëigenen, en alzoo op hunne erfg namen overdragen.

Zij zijn ten opzigte van de oproeping der schuldeischers, het aanzuiver der rekening en verantwoording, en het uitbetalen der schulden, aan d zelfde verpligtingen onderworpen als erfgenamen die eene erfenis onder h voorregt van boedelbeschrijving hebben aanvaard.

Bij gebreke van voldoening aan die verpligtingen, zijn zij persoonlijk, voor het geheel, aansprakelijk voor de schulden, en dragen zij den l daarvan op hunne erfgenamen over. (B. 1079 v.; Stb. 1855 nº. 32, a. 10 v.)

ELFDE TITEL.

Van schenkingen.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1703. Schenking is eene overeenkomst, waarbij de schenker, bij zijn lev om niet en onherroepelijk eenig goed afstaat ten behoeve van den begiftig die hetzelve aanneemt. *c*)

Burgerlijk Wetboek blijven op deze vereenigingen, ofschoon niet als regtspersonen beschouwd, van toepassing.

a) In de *Wet van* 15 *Juni* 1838 (*Stb.* nº. 48) komt noch in dit, noch in het vorige artikel, het woord *instellingen* voor.

b) Zie het in de noot *c*), op bl. 407, aangehaalde artikel der Wet van 1855.

Art. 891 *Ontwerp* 1820. In de gevallen, waarin, volgens het hierboven bepaalde, de bijzondere leden voor de handelingen van het vereenigde ligchaam aansprakelijk zijn, geldt dit alleen van de leden, die op het oogenblik der regtsvordering tot het vereenigde ligchaam behooren, ten ware de verbindtenis uit eene bepaalde daad van vroegere leden ontstaan mogt zijn, waarvoor deze persoonlijk verbonden waren geworden, in welk geval, alleen deze vroegere leden aansprakelijk zijn.

Art. 892. In het laatste geval, geldt de regtsvordering ook tegen de erfgenamen dier vroegere leden, doch in het eerste geval daarentegen niet.

Art. 893 *Ontwerp* 1820. Het te niet gaan van een zedelijk ligchaam verkort de regten van derden niet. Zij behouden het regt, hetwelk zij, vóór de ontbinding, op de goederen, of ook op de personen der bijzondere leden hadden. — Vg. nog, bij dezen geheelen titel:

Art. 894 *Ontwerp* 1820. De bepalingen van art. 876, 877, 881, 883, 884, 885, 886, 887, 889, 890 en 893 zijn mede toepasselijk op den Staat als zedelijk ligchaam beschouwd; op het domein, en op alle gemeenten, gemeenschappen, kollegien en datiën, welke op openbaar gezag bestaan.

Derzelver uitwendige regten, mitagaders de wendige regten en pligten, het zij tusschen zoodan ligchamen en derzelver bijzondere leden, het zij schen die bijzondere leden zelve, regelen zich den aard en gesteldheid van ieder bijzonder ligcha en moeten beoordeeld worden uit de verordening waarop zij, volgens den verklaarden wil van daartoe bevoegde magt bestaan.

Art. 14 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* nº. jo. de *Wet van* 14 *September* 1866 (*Stb.* nº. 1 De bepalingen der voorafgaande artikelen zijn van toepassing op de burgerlijke maatschap of nootschap, noch op vennootschappen van koophan wederkeerige verzekerings- of waarborg-maatschap en scheepsreederijen.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Koophandel blijven op deze werpen van toepassing. — Vg. *art.* 875 *Ontwerp* 18

Art. 15 *der Wet van* 1855. Vereenigingen, vóór het in werking komen dezer wet bestonde worden beoordeeld naar de wetten, waaronder zijn opgerigt.

c) *Art.* 894 *C. C.* La donation entre vifs est acte par lequel le donateur se dépouille actuelleme et irrévocablement de la chose donnée, en fave du donataire qui l'accepte.

Art. 2367 *Ontwerp* 1820. De wet verstaat door schenking eene handeling, waarbij iemand uit genege heid, liefdadigheid, of ter belooning van gedane dienst

De wet erkent geene andere schenkingen dan schenkingen onder de levenden. (C. 894; B. 225, 227, 228, 234, 969, 1350*b*, 1712, 1720, 1725.)

1704. Schenking vermag alleen de tegenwoordige goederen van den schenker te bevatten.

Indien dezelve toekomstige goederen bevat, is zij te dien opzigte nietig. (C. 943; B. 224, 233, 234, 1013 v., 1220, 1370, 1507.) *a*)

1705. De schenker mag zich niet voorbehouden de bevoegdheid om over een voorwerp, in de schenking begrepen, te beschikken; zoodanige schenking wordt, voor zoo veel dat voorwerp aangaat, als nietig beschouwd. (C. 946; B. 1703, 1708.) *b*)

1706. Het is aan den schenker geoorloofd zich het genot of vruchtgebruik van geschonkene, roerende of onroerende goederen, te zijnen eigen voordeele voor te behouden, of daarover ten behoeve van een ander te beschikken; in welke gevallen, de bepalingen van den negenden titel van het tweede boek van dit Wetboek *c*) zullen moeten worden in acht genomen. (C. 949 v.; B. 179*d*, 803 v., 832*b*, 930, 969.)

1707. Eene schenking is nietig, indien zij gemaakt is onder voorwaarde om andere schulden of lasten te voldoen, dan die, welke uitgedrukt staan in de akte van schenking zelve, of in eenen staat, welke daaraan zal moeten zijn vastgehecht. (C. 945; B. 1290, 1725 n°. 1.) *d*)

1708. De schenker mag zich voorbehouden om over eene bepaalde geldsom uit de geschonkene goederen te beschikken.

Indien hij overlijdt zonder over die geldsom beschikt te hebben, blijft het geschonkene in het geheel aan den begiftigde. (C. 946; B. 228, 1705.) *e*)

1709. De schenker vermag zich het regt voor te behouden om de gegevene goederen tot zich te doen terugkeeren, het zij in geval de begiftigde alleen,

onherroepelijk iets afstaat, ten behoeve van een ander, en deze het aan hem alzoo geschonkene aanneemt. — Vg. Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art.

a) *Art.* 2371 *Ontwerp* 1820. Alles, wat in den handel der menschen is, kan gedonateerd worden, niet alleen een bijzonder stuk goed, maar ook eene meer omvattende zaak, als een magazijn met goederen, eene erfenis den gever opgekomen, of dergelijke.

Art. 2372. Schenkingen kunnen alleen gedaan worden, ten aanzien van goederen, welke den schenker dadelijk in eigendom toebehooren, en op welke hij een verkregen regt heeft. Eene schenking van goederen of regten, welke den donateur in het vervolg zouden mogen aankomen, of ook van goederen of regten, een ander toebehoorende, zijn krachteloos en van onwaarde.

Art. 1370 *B. W.* Toekomstige zaken kunnen het onderwerp eener overeenkomst uitmaken.

Men kan echter geenen afstand doen van eene erfenis die nog niet opengevallen is, noch over zoodanig eene nalatenschap eenig beding aangaan, zelfs niet met toestemming van dengene over wiens nalatenschap gehandeld wordt; behoudens de bepalingen van artikel 224, 231 en 233.

Art. 224. Die giften [tusschen de aanstaande echtgenooten] kunnen betrekkelijk zijn, het zij tot tegenwoordige en bij de akte bepaaldelijk omschreven goederen, het zij tot de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker.

Art. 234. De bepaling van art. 224 is insgelijks toepasselijk op de giften, [welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn.]

b) Donner et retenir ne vaut. Loisel, *Instit. Cout.* L. IV, T. IV n°. 659.

c) *Van het vruchtgebruik.*

d) *Art.* 945 *C. C.* Elle (la donation) sera pareillement nulle, si elle a été faite sous la condition d'acquitter d'autres dettes ou charges que celles qui existaient à l'époque de la donation, ou qui seraient exprimées, soit dans l'acte de donation, soit dans l'état qui devrait y être annexé.

e) *Art.* 946 *C. C.* En cas que le donateur se soit réservé la liberté de disposer d'un effet compris dans la donation, ou d'une somme fixe sur les biens donnés; s'il meurt sans en avoir disposé, ledit effet ou ladite somme appartiendra aux héritiers du donateur, nonobstant toutes clauses et stipulations à ce contraires.

Art. 1715 *Wetboek* 1830. In geval de schenker zich het vermogen heeft voorbehouden om over eene bepaalde geldsom uit de gegevene goederen te beschikken, en hij overlijdt zonder daarover beschikt te hebben, is de begiftigde gehouden die geldsom aan de erfgenamen van den schenker uit te keeren, niettegenstaande alle daarmede strijdende voorwaarden of bedingen. — Voorduin V bl. 331; Diephuis (2de druk) VIII n°. 64.

Art. 228, *lid a*, *B. W.* De giften [tusschen aanstaande echtgenooten] van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker zijn onherroepelijk; met dien verstande, dat hij niet meer over de goederen, in die gift begrepen, om niet mag beschikken, behalve over geringe sommen tot belooning, of om andere redenen, door den regter te beoordeelen.

Art. 234. De bepaling van art. 228 is insgelijks toepasselijk op de giften, [welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn.]

of deze en zijne afkomelingen *a*) vóór den schenker kwamen te overlijden, maar dit kan niet anders bedongen worden dan ten behoeve van den schenker alleen. (C. 951; B 229, 230, 233, 926, 1712.) *b*)

1710. Het gevolg van het regt van terugkeering zal daarin bestaan, dat alle vervreemdingen der geschonkene goederen worden vernietigd, en die goederen tot den schenker terugkeeren, vrij en ontheven van alle lasten en hypotheken, welke daarop sedert het tijdstip der schenking mogten gelegd zijn. (C. 952; B. 975, 1139, 1215.)

1711. De schenker is in geval van uitwinning tot geene vrijwaring gehouden. (B. 1510, 1527 v.)

1712. De bepalingen van artikel 926, 927, 928, 929 *c*) en 931 *d*), die van artikel 941 *e*), en eindelijk de zevende en achtste afdeelingen van den twaalfden titel van het tweede boek *f*), zijn op schenkingen toepasselijk. (B. 1020 v., 1036 v., 1716.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de bekwaamheid om bij wege van schenking te beschikken, en voordeel te genieten.

1713. Alle personen mogen bij wege van schenking beschikken en genieten, uitgezonderd dezoodanige welke de wet daartoe onbekwaam verklaart. (C. 902; B 163, 179*c* en *d*, 943, 1366, 1714 v.) *g*)

1714. Minderjarigen mogen niet bij wege van schenking beschikken, behoudens hetgeen bij den achtsten titel van het eerste boek van dit Wetboek *h*) is vastgesteld. (C. 903 v.; B. 206, 944, 1366 n°. 1, 1713, 1718.)

a) Ook natuurlijke? Zie Diephuis VIII n°. 78.

b) *Art.* 229 *B. W.* Geene giften van tegenwoordige en bepaaldelijk omschreven goederen, tusschen de echtgenooten bij huwelijksche voorwaarden gemaakt, worden geacht te zijn onderworpen aan de voorwaarde van overleving van den begiftigde, ten ware die voorwaarde uitdrukkelijk mogt zijn gemaakt — Vg. artt. 230 en 233.

c) *Art.* 926 *B. W.* De erfstellingen over de hand of fideicommissaire substitutiën zijn verboden.

Dienvolgens is, zelfs ten aanzien van den benoemden erfgenaam of legataris, nietig en van onwaarde elke beschikking, waarbij dezelve belast wordt de erfenis of het legaat te bewaren, en aan eenen derde, voor het geheel, of voor een gedeelte, uit te keeren.

Art. 927. Van de bij het vorige artikel verboden erfstellingen over de hand zijn uitgezonderd die welke bij de zevende en achtste afdeelingen van dezen titel zijn toegelaten.

Art. 928. De bepaling, waarbij een derde, of, bij diens vooroverlijden, alle deszelfs wettige kinderen, reeds geboren of die nog zullen worden geboren, zijn geroepen tot het geheel of tot een gedeelte van hetgeen de erfgenaam of legataris, bij zijn overlijden, van de erfenis of van het legaat onvervreemd of onverteerd zal overlaten, is geene verbodene erfstelling over de hand.

Door zoodanige erfstelling of legaat mag de erflater zijne erfgenamen, aan welke een wettelijk erfdeel toekomt, niet benadeelen.

Art. 929. De beschikking, waardoor een derde tot eene erfenis of een legaat geroepen wordt, in het geval dat de geroepen erfgenaam of legataris dezelve niet geniet, is van waarde.

d) *Art.* 931 *B. W.* De bepaling waarbij de nalatenschap of het legaat, of wel een gedeelte van dezelve, onvervreemdbaar is verklaard, wordt voor niet geschreven gehouden.

e) *Art.* 941 *B. W.* Indien door een en hetzelfde ongeval, of op denzelfden dag, mogten omkomen de erflater en de erfgenamen of de legataris, of degene, die bij eene geoorloofde onder-erfstelling in plaats van deze laatsten zoude zijn opgetreden, zonder dat men weten kunne, wie van de alzoo omgekomene het eerst overleden zij, worden zij vermoed op hetzelfde oogenblik gestorven te zijn, en er heeft geen overgang van regten ten gevolge van den uitersten wil plaats. —

„Ik beken gaarne, dat.... ik mij geen geval kan voorstellen, waarin art. 941 op schenkingen toepasselijk zou zijn." Opzoomer, ad art. 1712. — Zoo ook Diephuis VIII n°. 145.

f) *„Van de geoorloofde erfstellingen over de hand, ten behoeve van kleinkinderen en afstammelingen van broeders en zusters* (artt. 1020—1035) en *van de erfstellingen over de hand in hetgeen de erfgenaam of legataris onvervreemd en onverteerd zal nalaten* (artt. 1036—1038).

g) *Art.* 2368 *Ontwerp* 1820. Een iegelijk, die zijne goederen mag vervreemden, kan daarvan schenkingen doen, en kunnen dezelve aangenomen worden door een ieder aan wien zulks bij de wet niet uitdrukkelijk verboden is. — Voorduin V bl. 385 v.

h) *Van huwelijksche voorwaarden.*

Art. 206 *B. W.* Minderjarigen, die de vereischten bezitten om een huwelijk aan te gaan, zijn ook bekwaam om toe te stemmen in alle overeenkomsten welke de huwelijksche voorwaarden bevatten mogen,

1715. Schenkingen tusschen echtgenooten, staande huwelijk gedaan, zijn verboden.

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op geschenken of handgiften van roerende, ligchamelijke voorwerpen, waarvan de waarde niet bovenmatig is, in aanmerking van de gegoedheid des schenkers. (C. 1096; B. 174*b*, 204, 223 v., 1503, 1724.) *a*)

1716. Ten einde bekwaam te zijn om bij wege van schenking voordeel te genieten, moet de begiftigde, op het tijdstip waarop de schenking heeft plaats gehad, bestaan, met in achtneming van den regel bij artikel 3 *b*) vastgesteld. (C. 906; B. 229 v., 233, 946, 1712.) *c*)

1717. Schenkingen aan openbare of godsdienstige gestichten gedaan, hebben geen gevolg, dan voor zoo verre de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om die giften aan te nemen. (C. 910, 937; B. 947, 1690 v.) *d*)

1718. De bepalingen van het tweede lid en van het laatste lid van art. 951 *e*), mitsgaders artt. 953, 954, 955, 956 en 958 *f*), zijn op schenkingen toepasselijk.

mits de minderjarigen, bij het maken daarvan, den bijstand hebben gehad van diegenen, wier toestemming tot het aangaan van het huwelijk noodzakelijk was.

Indien het huwelijk plaats heeft uit kracht van het verlof waarvan bij artikel 95 en 98 gesproken wordt, moet het ontwerp der huwelijksche voorwaarden bij het verzoek om' verlof worden gevoegd, ten einde daaromtrent gelijktijdig worde beschikt.

Art. 2869 *Ontwerp* 1820. Voogden of curateuren mogen in hunne kwaliteit geene schenkingen doen, dan de zoodanige welke strekken tot belooning van gedane diensten, en dan niet anders, dan op bekomen autorisatie van het plaatselijk bestuur of van de weeskamer.

a) *Art.* 1096 *C. C.* Toutes donations faites entre époux pendant le mariage, quoique qualifiées entre-vifs, seront toujours révocables. La révocation pourra être faite par la femme, sans y être autorisée par le mari ni par justice. Ces donations ne seront point révoquées par la survenance d'enfants. — Vg. ook artt. 1094 v.

Art. 895 *Ontwerp* 1820. Alle schenkingen tusschen echtgenooten bij handeling onder de levenden gedaan, zijn verboden. — Vg. *art.* 2370.

Art. 400. De schenkingen en bevoordeelingen in dezen titel gemeld, bekomen nogtans volkomene kracht, wanneer de echtgenoot, die dezelve heeft gedaan, komt te overlijden vóór den anderen echtgenoot, zonder de schenkingen of bevoordeelingen te hebben herroepen.

De vrouw zal deze herroeping kunnen doen, zonder daartoe de adsistentie van den man, of iemand anders noodig te hebben. — Diephuis VIII nº. 48.

b) *Art.* 3 *B. W.* Het kind, van hetwelk eene vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zoo dikwijls deszelfs belang zulks vordert.

Dood ter wereld komende, wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

c) *Art.* 946. Om uit krachte van eenen uitersten wil iets te kunnen genieten, moet men bestaan op het oogenblik van den dood des erflaters, met inachtneming van den regel bij art. 3 van dit Wetboek vastgesteld.

Deze bepaling is niet toepasselijk op personen, die geroepen zijn om uit stichtingen genot te trekken.

Art. 238. Eene gift van het geheel of van een gedeelte der nalatenschap van den schenker, hoezeer alleen ten behoeve der echtgenooten, of van een hunner, gedaan, wordt echter altijd geacht ten behoeve van de kinderen en afkomelingen, uit het huwelijk geboren, te hebben plaats gehad, in het geval dat de schenker den begiftigde overleeft, en het tegendeel niet uitdrukkelijk bij de akte is bepaald.

Die giften vervallen, indien de schenker den begiftigde, en de kinderen en afkomelingen uit het huwelijk geboren, overleeft. — Vg. ook art. 1712 jis artt. 1020 en 1036 v.

„Had zich de wetgever herinnerd, dat hij alleen de schenking onder de levenden had behouden, en de schenking niet anders aangenomen dan als overeenkomst, hij zou het niet noodig hebben gevonden te bepalen, dat men om een overeenkomst te sluiten, om de daad van aanneming der schenking te doen, moet bestaan." Opzoomer, ad art. 1712. — Zie ook Diephuis VIII nº. 36.

d) *Art.* 947 *B. W.* Makingen bij uiterste wilsbeschikking ten behoeve van openbare instellingen, godsdienstige gestichten, kerken of armeninrigtingen, hebben geen gevolg, dan voor zoo ver de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om die aan te nemen. — Zie noot *b*), op dat artikel.

e) *Art.* 951 *B. W.* Een minderjarige, ofschoon den ouderdom van achttien jaren bereikt hebbende, kan bij uitersten wil ten voordeele van zijnen voogd geene beschikking maken.

Meerderjarig geworden zijnde, kan hij zijnen gewezen voogd niet bij uitersten wil bevoordeelen, dan na het afleggen en sluiten der voogdijrekening.

Van de twee hier-boven gemelde gevallen zijn uitgezonderd bloedverwanten van den minderjarigen in de opgaande linie, die zijne voogden zijn, of geweest zijn.

f) *Art.* 953 *B. W.* De geneesheeren, heelmeesters, apothekers en andere personen de geneeskunde uitoefenende, welke iemand gedurende de ziekte, waaraan hij overleden is, bediend hebben, alsmede de bedienaars van de godsdienst, welke hem gedurende die ziekte hebben bijgestaan, kunnen geen voordeel trekken uit de uiterste wilsbeschikkingen, welke zoodanig persoon, gedurende den loop dier ziekte, te hunnen behoeve mogt hebben gemaakt.

Dit artikel is, ter vervanging van het oorspronkelijke art. 1718, *aldus vastgesteld bij art.* 2 *der Wet van den 7den April* 1869, houdende afschaffing der artikelen 884 en 957 *a*) van het Burgerlijk Wetboek. (*Stb. n°.* 56.)

DERDE AFDEELING.

Van den vorm der schenkingen.

1719. Geene schenking, uitgezonderd degene waarvan bij artikel 1724 *b*) wordt gehandeld, kan op straffe van nietigheid anders gedaan worden dan bij eene notariele akte, waarvan de minuut onder den notaris is verbleven. (C. 931; B. 1930; Stb. 1842 n°. 20, a. 38.) *c*)

1720. Geene schenking is voor den schenker verbindende, of brengt eenig gevolg hoegenaamd te weeg, dan van den dag waarop dezelve in uitdrukkelijke bewoordingen zal zijn aangenomen, het zij door den begiftigde zelven, het zij door eenen persoon, aan wien door dezen, bij eene authentieke akte, de volmagt is verleend om schenkingen aan te nemen, welke aan den begiftigde gedaan zijn, of in het vervolg mogten gedaan worden.

Indien de aanneming niet bij de akte van schenking zelve gedaan is, zal zulks kunnen geschieden bij eene latere authentieke akte, waarvan eene minute zal worden gehouden, mits dit plaats hebbe gedurende het leven van den schenker; in welk geval, de schenking, ten opzigte van dezen laatstgenoemde, slechts van kracht zal zijn van den dag, waarop de aanneming aan dezen zal zijn beteekend geworden. (C. 932, 933; B. 225, 232, 1703, 1830, 1832, 1833, 1905; Stb. 1842 n°. 20, a. 32 v., 38*b*.) *d*)

Hiervan zijn uitgezonderd:

1°. De beschikkingen tot vergelding van gedane diensten, bij wijze van legaat gemaakt, even als bij het vorige artikel is vastgesteld;

2°. De beschikkingen ten voordeele van den echtgenoot van den erflater;

3°. De beschikkingen, zelfs algemeene, gemaakt ten voordeele van bloedverwanten tot den vierden graad ingesloten, indien de overledene geene erfgenamen in de regte linie mogt hebben nagelaten; ten ware degene, te wiens voordeele de beschikking gemaakt is, zelf onder het getal dier erfgenamen mogt behooren.

Art. 954. De notaris, die eenen uitersten wil bij openbare akte heeft verleden, en de getuigen die daarbij zijn tegenwoordig geweest, kunnen niets genieten van hetgeen aan hen bij dien uitersten wil mogt zijn gemaakt.

Art. 955. Indien ouders wettige en ook natuurlijke, doch wettiglijk erkende, kinderen nalaten, zullen deze laatste uit de uiterste wilsbeschikkingen hunner ouders niet meer mogen genieten, dan hetgeen aan hen bij den elfden titel van dit boek is toegekend.

Art. 956. Overspelers of overspeelsters en hunne medepligtigen kunnen uit elkanders uitersten wil geen voordeel genieten, mits van het overspel, vóór het overlijden van den erflater, door een regterlijk gewijsde gebleken zij.

Art. 958 *B. W.* Eene uiterste wilsbeschikking, gemaakt ten voordeele van iemand die onbekwaam is om te erven, is nietig, zelfs wanneer de beschikking mogt zijn gemaakt op den naam van eenen tusschenbeiden komenden persoon.

Voor tusschenbeiden komende personen worden gehouden de vader en de moeder, de kinderen en afstammelingen, en de echtgenoot van dengene die onbekwaam is om te erven. — Zie Opzoomer ad art.

a) Naar dit laatste artikel werd, in het oorspronkelijke artikel 1718, insgelijks verwezen. — Zie de noot *g*), op art. 957.

b) Giften van hand tot hand.

c) *Art.* 2373 *Ontwerp* 1820. In het algemeen kunnen donatiën gedaan worden op allerlei wijzen, waarop overeenkomsten aangegaan worden; onroerende goederen echter kunnen niet dan bij schriftelijke acte gedonateerd worden. —

Op een vraagpunt van stellig recht werd later beslist, dat in elk geval eene authentieke akte zou gevorderd worden. Voorduin V bl. 339 volgg.

Art. 1930 *B. W.* Een schenker kan door geene akte van bevestiging de gebreken verhelpen eener schenking die nietig in den vorm is; dezelve schenking moet, om geldig te zijn, op nieuw in den wettigen vorm worden gebragt.

Art. 948 *C. C.* Tout acte de donation d'effets mobiliers ne sera valable que pour les effets dont un état estimatif, signé du donateur, et du donataire, ou de ceux qui acceptent pour lui, aura été annexé à la minute de la donation. — Voorduin V bl. 341 volgg. Zie Diephuis VIII n°. 129.

d) *Art.* 932 *C. C.* La donation entre-vifs n'engagera le donateur, et ne produira aucun effet, que du jour qu'elle aura été acceptée en termes exprès.

1721. Schenkingen aan eene getrouwde vrouw gedaan, kunnen niet anders worden aangenomen dan overeenkomstig de bepalingen van den zesden titel van het eerste boek van dit Wetboek. *a*) (C. 934; B. 163*a*, 167, 169, 175, 222, 1366 n°. 3, 1715*b*.)

1722. Schenking aan minderjarigen gedaan kan, gedurende het leven der beide ouders, door den vader worden aangenomen. *b*)

Schenking aan onder voogdij staande minderjarigen, of onder curatele gestelden, gedaan, wordt door den voogd of den curator, daartoe door [*de arrondissements-regtbank*] den kantonregter gemagtigd, aangenomen.

Indien de [*regtbank*] kantonregter de magtiging verleent, blijft de schenking van kracht, al mogt de schenker vóór het verleenen der magtiging zijn overleden. (C. 935; B. 355, 362, 427, 460, 506, 1484.) *c*)

De bevoegdheid, hier aan den kantonregter *toegekend, is van de* arrondissements-regtbank *op dezen overgebragt door art.* 1 *der Wet van den* 18*den April* 1874 (*Stb. n°.* 68.) *d*)

1723. De eigendom der in de schenking begrepene goederen wordt, zelfs wanneer die schenking behoorlijk is aangenomen, niet door den begiftigde verkregen, dan door middel van de overdragt, gedaan overeenkomstig artikel 667, 668 en 671.) (C. 938; B. 1495, 1511.) *e*)

L'acceptation pourra être faite du vivant du donateur, par un acte postérieur et authentique, dont il restera minute; mais alors la donation n'aura d'effet, à l'égard du donateur, que du jour où l'acte qui constatera cette acceptation lui aura été notifié.

Art. 933. Si le donataire est majeur, l'acceptation doit être faite par lui, ou, en son nom, par la personne fondée de sa procuration, portant pouvoir d'accepter la donation faite, ou un pouvoir général d'accepter les donations qui auraient été ou qui pourraient être faites. Cette procuration devra être passée devant notaires; et une expédition devra en être annexée à la minute de la donation, ou à la minute de l'acceptation qui sera faite par acte séparé.

Art. 2874 *Ontwerp* 1820. Eene schenking is dan eerst van kracht, wanneer dezelve aangenomen is of door dengene, aan wien zij gedaan is, of door iemand door den donataris tot dat einde bijzonder gemagtigd. Een donateur vóór de aanneming eener door hem gedane schenking komende te sterven, is de schenking vervallen.

Art. 2875. Deze aanneming kan gedaan worden in de acte van donatie zelve, of op elke andere wijze, wanneer slechts voldoende blijkt, dat de schenking aangenomen is.

De aanneming echter van eene donatie van onroerende goederen moet altijd schriftelijk geschieden.

Art. 225 *B. W.* Giften van dien aard [tusschen de aanstaande echtgenooten] zijn van waarde, zonder de uitdrukkelijke aanneming van dengene aan wien dezelve gemaakt zijn.

Art. 232. Indien die giften [welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn] bij huwelijksche voorwaarden zijn gedaan, wordt tot derzelver geldigheid niet gevorderd de uitdrukkelijke aanneming door den begiftigde; wanneer daarentegen de gift bij afzonderlijke akte heeft plaats gehad, heeft dezelve geen gevolg dan na de uitdrukkelijke aanneming.

a) *Van de regten en verpligtingen der echtgenooten.*

Art. 163, *lid a, B. W.* De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen getrouwd, of van goederen gescheiden, kan, zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming, niets geven, vervreemden, verpanden, verkrijgen, het zij voor niet, het zij onder eenen bezwarenden titel. — Vg. artt. 167 en 169.

b) *Art.* 355 *B. W.* De vader alleen oefent, gedurende het huwelijk, deze [de vaderlijke] magt uit.

Indien de vader daartoe buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen.

c) *Art.* 935 *C. C.* La donation, faite à un mineur non émancipé ou à un interdit, devra être acceptée par son tuteur, conformément à l'article 463, au titre *de la Minorité, de la Tutelle et de l'Emancipation.* — Le mineur émancipé pourra accepter avec l'assistance de son curateur. — Néanmoins les père et mère du mineur émancipé ou non émancipé, ou les autres ascendants, même du vivant des père et mère, quoiqu'ils ne soient ni tuteurs ni curateurs du mineur, pourront accepter pour lui.

d) *Art.* 2 dier Wet bepaalt:

Vóór het sluiten van het verhoor, waar dit is voorgeschreven, bepaalt de kantonregter den dag waarop hij zijne beschikking geven zal.

Binnen veertien dagen na den dag der beschikking kan hooger beroep worden ingesteld door den verzoeker en door ieder die op het verzoek gehoord is.

Art. 342 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is hier niet van toepassing.

Een nieuw verhoor kan in hooger beroep worden bevolen.

Is niet de verzoeker zelf in hooger beroep gekomen, dan wordt op dat beroep niet beslist, zonder dat hij is gehoord of opgeroepen om gehoord te worden.

Art. 6. Verzoeken, vóór het in werking treden dezer wet ingediend, worden behandeld en afgedaan volgens de voorschriften tijdens de indiening bestaande.

e) *Art.* 938 *C. C.* La donation dûment acceptée sera parfaite par le seul consentement des parties; et la propriété des objets donnés sera transférée au donataire, sans qu'il soit besoin d'autre tradition.

Art. 2380 *Ontwerp* 1820. Schenkingen wettig voltrokken zijnde, zijn onherroepelijk; de donataris heeft

1724. De giften van hand tot hand, van roerende, ligchamelijke voorwerpen, of van schuldvorderingen aan toonder *a*), vereischen geene akte, en zijn van kracht door de enkele overlevering aan den begiftigde, of aan eenen derde, die het gegevene voor hem aanneemt. (B. 668*c*, 1351, 1719, 1390 v., 1829 v.)

VIERDE AFDEELING.

Van het herroepen en te niet doen van schenkingen.

1725. Eene schenking kan niet worden herroepen *b*), noch dien ten gevolge te niet gedaan *c*), ten zij in de volgende gevallen. *d*) (B. 227, 228*b*, 234, 967, 971, 1703, 1727, 1729; K. 775 v.; Rv. 891.)

1°. Uit hoofde der niet-vervulling der voorwaarden *e*), waaronder zij gedaan is; (B. 1353, 1707, 1726.)

2°. Indien de begiftigde zich schuldig of medepligtig heeft gemaakt aan eenen aanslag op het leven van den schenker, of aan een ander misdrijf jegens denzelven *f*); (B. 959, 1727.)

3°. Indien hij weigert aan den schenker, nadat deze in armoede is vervallen, levens-onderhoud te verschaffen. (B. 379, 1727. — C. 953, 955, 960.) *g*)

uit krachte van dezelve, eene personele actie tegen den donateur, ten einde deze hem, door levering en overdragt, in het bezit van het geschonkene stelle. Een donateur is echter in geen geval wegens evictie van het door hem gedonateerde goed gehouden. — Zie art. 1711 B. W.

Art. 667 *B. W.* De levering van roerende zaken, onligchamelijke uitgezonderd, geschiedt door de enkele overgave, welke door den eigenaar of in zijnen naam is verrigt, of door de sleutels van het gebouw, waarin zich die zaken bevinden, over te geven.

De levering wordt niet vereischt, indien de verkrijger de zaak reeds, uit krachte van eenen anderen titel, in zijne magt heeft.

Art. 668. De levering van schuldvorderingen, die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg dan van het oogenblik dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend.

Ten opzigte van effecten en schuldvorderingen *aan toonder* wordt de overgave voor levering gehouden.

Art. 671. De levering of opdragt van onroerende zaken geschiedt door de overschrijving van de akte in de daartoe bestemde openbare registers.

Indien de akte onderwerpen of onderhandelingen inhoudt, welke niet tot de geleverde zaak betrekkelijk zijn, is het voldoende om bij authentiek uittreksel slechts te doen overschrijven al hetgeen de zaak betreft, mits in dat geval de partijen, hetzij bij het opmaken van het uittreksel voor den notaris en getuigen, hetzij bij eene onderhandsche verklaring, op het uittreksel te stellen, hare toestemming geven dat de overschrijving der akte overeenkomstig dat uittreksel geschiede. — Vg. Diephuis VIII n°. 137.

a) Ook effecten? Zie Diephuis VIII n°. 123. — „L'article 22 [thans 1724] consacre la jurisprudence, qui s'est naturellement établie à ce sujet." Barthélémy (bij Voorduin V bl. 328, XII.) — Vg. Diephuis VIII n°. 121.

b) *Art.* 1703, *lid a*, *B. W.* Schenking is eene overeenkomst, waarbij de schenker, bij zijn leven, om niet en onherroepelijk eenig goed afstaat ten behoeve van den begiftigde die hetzelve aanneemt. — Diephuis VIII n°. 146.

c) *Art.* 956 *C. C.* La révocation pour cause d'inexécution des conditions, ou pour cause d'ingratitude, n'aura jamais lieu de plein droit.

Art. 1737 *Wetboek* 1830. De herroeping uit hoofde der hier-boven vermelde oorzaken heeft nimmer van regtswege plaats. — Vg. art. 1709 B. W., en zie Voorduin V bl. 351, V, en Diephuis VIII n°. 166.

d) Het ware .... juister geweest te zeggen: Schenkingen kunnen worden herroepen en te niet gedaan in de volgende gevallen." Diephuis VIII, n°. 147.

e) *Art.* 1353, *lid a*, *B. W.* Men kan ook ten behoeve van eenen derde iets bedingen, wanneer .... eene gift die men aan een ander doet, zulk eene voorwaarde bevat. — Diephuis VIII n°. 150.

f) Volgens de Regeering (Voorduin V bl. 358), „omvat dit artikel *alle misdrijven*, *welke de begiftigde zich ten aanzien van den schenker veroorlooft*." — Vg. ook Voorduin bl. 349 (1).

g) *Art.* 953 *C. C.* La donation entre-vifs ne pourra être révoquée que pour cause d'inexécution des conditions sous lesquelles elle aura été faite, pour cause d'ingratitude, et pour cause de survenance d'enfants.

Art. 955. La donation entre-vifs ne pourra être révoquée pour cause d'ingratitude que dans les cas suivants: 1° Si le donataire a attenté à la vie du donateur; 2° S'il s'est rendu coupable envers lui de sévices, délits ou injures graves; 3° S'il lui refuse des aliments.

Art. 960. Toutes donations entre-vifs, faites par personnes qui n'avaient point d'enfants ou de descendants actuellement vivants dans le temps de la donation, de quelque valeur que ces donations puissent être, et à quelque titre qu'elles aient été faites, et encore qu'elles fussent mutuelles ou rémunératoi-

1726. In het eerste geval, blijft het geschonkene aan den schenker, of hij kan hetzelve terug vorderen *a*), vrij van alle lasten en hypotheken welke daarop door den begiftigde mogten gelegd zijn, met de vruchten en inkomsten bij denzelven sedert zijne nalatigheid genoten. *b*)

De schenker kan, in dit geval, tegen den derden houder van eene geschonkene onroerende zaak dezelfde regten uitoefenen als tegen den begiftigde zelven. (C. 954; B. 975, 976, 1139, 1215, 1253, n°. 1, 1272, 1710, 2000, 2014.)

1727. In de twee laatste gevallen bij artikel 1725 uitgedrukt, wordt geen hinder toegebragt aan de vervreemding van de geschonkene zaak, of aan de hypotheken of andere zakelijke lasten welke de begiftigde op dezelve mogt gelegd hebben, voordat de eisch tot tenietdoening der gift *c*) was ingeschreven naast de bij artikel 671 vermelde overschrijving. *d*) Alle vervreemdingen, hypotheken, of andere zakelijke lasten, welke later dan de voorz. inschrijving door den begiftigde mogten zijn gedaan, zijn nietig, indien de eisch ten gevolge der herroeping wordt toegewezen. (C. 958*a*; B. 1728.) *e*)

1728. De begiftigde moet, in het geval van het vorige artikel, de geschonkene zaak terug geven, met de vruchten en inkomsten, te rekenen van den dag der regtsvordering, of, in geval de zaak vervreemd mogt zijn, de waarde van dezelve, op het tijdstip der regtsvordering, mede met de vruchten en inkomsten sedert dat tijdstip.

Hij is daarenboven verpligt den schenker schadeloos te stellen voor de hypotheken en andere lasten, waarmede onroerende zaken, ook vóór de regtsvordering, door hem mogten zijn bezwaard. (C. 958*b*; B. 1272, 1427 v., 1480, 1725 n°. 2 en 3.) *f*)

res, même celles qui auraient été faites en faveur du mariage par autres que par les ascendants aux conjoints, ou par les conjoints l'un à l'autre, demeureront révoquées de plein droit par survenance d'un enfant légitime du donateur, même d'un posthume, ou par la légitimation d'un enfant naturel par mariage subséquent, s'il est né depuis la donation. — Vg. ook *artt.* 961 volgg. *C. C.*, *artt.* 960 *v. B. W.* en zie Voorduin V bl. 328, XIII, 332, II, III volgg., 352, VI; Diephuis VIII n°. 159 v.

Art. 1782 *Wetboek* 1830. Schenkingen kunnen niet herroepen worden, dan alleen uit hoofde van de niet vervulling der voorwaarden waarop zij gedaan zijn, of uit hoofde van ondankbaarheid.

Art. 1734. Schenkingen mogen alleen in de navolgende gevallen, uit hoofde van ondankbaarheid, herroepen worden:

1°. Indien de begiftigde eenen aanslag heeft gedaan op het leven van den schenker, of zich jegens denzelve aan andere misdaden of misdrijven heeft schuldig gemaakt;

2°. Indien hij weigert om aan den schenker, nadat deze in armoede mogt zijn vervallen, levensonderhoud te verschaffen.

Art. 227 *B. W.* Alle giften [bij huwelijksche voorwaarden tusschen de aanstaande echtgenooten bedongen] zijn onherroepelijk, behalve in het geval van niet voldoening aan de voorwaarden onder welke zij gemaakt zijn.

Art. 228, *lid b.* Uit hoofde der niet-voldoening aan de voorwaarden kunnen die giften [van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker] worden herroepen.

Art. 234. De bepaling van art. 227 is insgelijks toepasselijk op de giften [welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn.]

a) „De zin dezer, met afwijking van *art.* 954 *C. C.* en *art.* 1783 *Wetboek* 1830 [„les biens rentreront"; — „moeten de goederen terugkeeren"] gebezigde woorden, komt mij voor eenvoudig deze te zijn, dat de schenker het geschonkene onder zich blijft houden, zoo hij het nog niet geleverd heeft, en dat hij het kan terugvorderen, wanneer hij zich daarvan reeds door levering heeft ontdaan." — Diephuis VIII n°. 181.

b) *met de vruchten, enz.* Het *Ontwerp van* 18 *Februari* 1833, waarin voor het eerst dit aan *art.* 954 *C. C.* vreemde bijvoegsel voorkwam, gaf dit recht op de vruchten in het algemeen: „met de vruchten en inkomsten bij den begiftigde genoten." Zie Voorduin VIII bl. 353, III v.; Diephuis VIII n°. 182.

c) *Art.* 958 *C. C.*: „l'extrait de la demande en révocation". — Zoo ook art. 1786 *Wetboek* 1830. —

d) die der akte van schenking, waardoor de eigendom van het geschonkene op den begiftigde overgaat.

e) *Art.* 958, *lid a*, *C. C.* La révocation pour cause d'ingratitude ne préjudiciera ni aux aliénations faites par le donataire, ni aux hypothèques et autres charges réelles qu'il aura pu imposer sur l'objet de la donation, pourvu que le tout soit antérieur à l'inscription qui aurait été faite de l'extrait de la demande en révocation, en marge de la transcription prescrite par l'article 909. — Diephuis VIII n°. 194. —

„De wetgever heeft teregt hier voor het belang van derden gezorgd, die het gevaar eener herroeping wegens ondankbaarheid niet, als dat eener herroeping wegens niet-vervulling der voorwaarden, konden voorzien." Diephuis VIII n°. 192.

f) *Art.* 958, *lid b*, *C. C.* Dans le cas de révocation, le donataire sera condamné à restituer la valeur des objets aliénés, eu égard au temps de la demande, et les fruits, à compter du jour de cette demande,

1729. De regtsvordering, in het vorige artikel uitgedrukt *a*), vervalt na verloop van één jaar, te rekenen van den dag waarop de daadzaak, die grond tot dezelve geeft, heeft plaats gehad, en aan den schenker heeft kunnen bekend zijn. *b*)

Die regtsvordering kan niet worden aangelegd door den schenker tegen de erfgenamen van den begiftigde, noch door de erfgenamen van den schenker tegen den begiftigde, ten ware, in dat laatste geval, de regtsvordering reeds door den schenker ware aangevangen, of deze binnen het jaar van de ten laste gelegde daad mogt zijn overleden. (C. 957; B. 1725 nº. 2 en 3.)

1730. Door de bepalingen van dezen titel wordt geen hinder toegebragt aan hetgeen bij den achtsten titel van het eerste boek van dit Wetboek is vastgesteld. *c*) (C. 959; B. 194 v., 223 v., 231 v.)

TWAALFDE TITEL.

Van bewaargeving.

EERSTE AFDEELING.

Van bewaargeving in het algemeen, en van derzelver verschillende soorten.

1731. Bewaargeving heeft plaats, wanneer men het goed van een ander aanneemt, onder de voorwaarde *d*) van hetzelve te bewaren en *in natura* terug te geven. (C. 1915; B. 612, 1734, 1737, 1751, 1996.)

1732. Er zijn twee soorten van bewaargeving: de eigenlijk gezegde en de sequestratie. (C. 1916; B. 1733 v., 1767 v.)

TWEEDE AFDEELING.

Van eigenlijk gezegde bewaargeving.

1733. Eigenlijk gezegde bewaargeving wordt geacht om niet te zijn aangegaan, zoo niet het tegendeel is bedongen. *e*)

Dezelve kan slechts roerende goederen tot onderwerp hebben. *f*) (C. 1917, 1918; B. 1734, 1744 nº. 2, 1750, 1755, 1769, 1771, 1831.)

a) Die tot tenietdoening der schenking op grond van art. 1725 nº. 2 en 3. — Art. 957 C. C.: „La demande en révocation pour cause d'ingratitude ... — Zie Diephuis VIII nº. 172.

b) *Art.* 957, *lid b, C. C.* Cette révocation ne pourra être demandée par le donateur contre les héritiers du donataire, ni par les héritiers du donateur contre le donataire, à moins que, dans ce dernier cas, l'action n'ait été intentée par le donateur, ou [zoo ook *art.* 1785 *Wetboek* 1830: *of*] qu'il ne soit décédé dans l'année du délit. Zie Diephuis VIII nº. 169.

c) *Van huwelijksche voorwaarden, en van de giften tusschen de aanstaande echtgenooten bedongen, en van giften, welke aan de aanstaande echtgenooten, of aan kinderen uit hun huwelijk, gedaan zijn.*

d) *Art.* 1915 *C. C.:* à la charge.

e) *Art.* 1915 *C. C.* Le dépôt, en général, est un acte par lequel on reçoit la chose d'autrui, à la charge de la garder et de la restituer en nature.

Art. 2806 *Ontwerp* 1820. Bewaargeving is eene overeenkomst, waarbij iemand eenig goed te bewaren geeft, aan een ander, die zich met deze bewaring belast, en zich verbindt om het zelfde goed naderhand terug te geven.

e) „Hoewel by wylen wel gebeurt dat yemand eenig loon bedingt voor het bewaren, sulx is nogtans buyten des handelings eygenschap; ende werd in sulke gevallen den bewaer-aennemer ook strenger verbonden." de Groot, *Inleiding*, III. 7.

Si vestimenta servanda balneatori data perierunt, si quidem nullam mercedem servandorum vestimentorum accepit, depositi eum teneri et dolum dumtaxat praestare deberé puto; quod si accepit, ex conducto. *L.* 2 § 8 *Dig. Depos.* (16.3). Verg. ook § 9.

Art. 1917 *C. C.* Le dépôt proprement dit est un contrat essentiellement gratuit. — Vg. art. 1928 nº. 2, overeenkomende met ons art. 1744 nº. 2.

Art. 2809 *Ontwerp* 1820. De aard van dit contract brengt mede, dat de bewaarnemer de bewaring om niet op zich neme; dit belet echter niet, dat voor de bewaring eenig loon bedongen kan worden; en gelden dan te dien aanzien de bepalingen, in den elfden titel van dit boek [*Van prestatie van .... diensten tegen genot van voordeel of salaris*] voorkomende.

f) *Art.* 1771 *B. W.* Zij [de sequestratie] kan roerende en onroerende zaken tot onderwerp hebben.

1734. Deze overeenkomst is niet voltrokken dan door de wezenlijke of vooronderstelde overgave der zaak. (C. 1919; B. 667, 1271, 1736, 1757a.) *a*)

1735. Bewaargeving geschiedt, of vrijwillig, of uit noodzaak. (C. 1920; B. 1736 v., 1740 v)

1736. Vrijwillige bewaargeving heeft plaats, ten gevolge van de wederkeerige toestemming van den bewaargever en den bewaarnemer. (C. 1921; B. 1349 v., 1734; Sv. 22b.) *b*)

1737. Indien men zich, zonder schriftelijk bewijs, of zonder begin van schriftelijk bewijs, mogt beroepen op eene vrijwillige bewaargeving, welker bestaan niet voor bewijs bij getuigen vatbaar is, wordt degene, die als bewaarnemer aangesproken wordt, geloofd, het zij omtrent de daadzaak zelve der bewaargeving, het zij omtrent de zaak, die het onderwerp der bewaring uitmaakt, het zij omtrent de teruggave daarvan; alles onverminderd hetgeen, in het vierde boek, opzigtelijk den beslissenden eed bepaald is. (C. 1923 v.; B. 1638, 1902, 1904 v., 1933 v., 1939b, 1967 v.) *c*)

1738. Vrijwillige *d*) bewaargeving kan slechts plaats hebben tusschen personen, die de bekwaamheid hebben om verbindtenissen aan te gaan. *e*)

Indien evenwel iemand, die bekwaam is om verbindtenissen aan te gaan, iets in bewaring aanneemt van eenen daartoe onbekwamen persoon, is hij aan alle de verpligtingen van eenen wezenlijken bewaarnemer onderworpen. *f*) (C. 1925; B. 1366, 1367, 1482.)

1739. Indien de bewaargeving door eenen bevoegden persoon gedaan is aan iemand, die niet bekwaam is om verbindtenissen aan te gaan, heeft de bewaargever tegen den bewaarnemer slechts eene regtsvordering tot teruggave der in bewaring gegevene zaak, zoo lang de laatstgemelde nog in het bezit van dezelve is; of, indien de zaak niet meer bij den bewaarnemer berust, eene regtsvordering tot vergoeding, voor zoo verre deze daardoor gebaat is. (C. 1926; B 1366, 1367, 1423, 1487.) *g*)

1740. Bewaargeving uit noodzaak is dezoodanige welke men door eenig toeval gedwongen wordt te doen, zoo als door brand, instorting van gebou-

a) *Art.* 1919 *C C.* Il n'est parfait que par la tradition réelle ou feinte de la chose déposée. La tradition feinte suffit, quand le dépositaire se trouve déjà nanti, à quelque autre titre, de la chose, que l'on consent à lui laisser à titre de dépôt.

Art. 667 *B. W.* De levering van roerende zaken, onligchamelijke uitgezonderd, geschiedt door de enkele overgave, welke door den eigenaar of in zijnen naam is verrigt, of door de sleutels van het gebouw, waarin zich die zaken bevinden, over te geven.

De levering wordt niet vereischt, indien de verkrijger de zaak reeds, uit krachte van eenen anderen titel, in zijne magt heeft. — Voorduin V bl. 358 v. o., II, III, en 359, IV, V. — Zie Diephuis (2e dr.) VIII nº. 203.

b) „Deze bepaling is van weinig beteekenis." Diephuis VIII nº. 226.

c) *Art.* 1938 *B. W.* Dit bewijs wordt niet toegelaten om het aanwezen aan te toonen van eenige akte of overeenkomst, welke, het zij eene verbindtenis, het zij eene ontheffing van schuld, bevat, wanneer het onderwerp de som of de waarde van drie honderd gulden te boven gaat. — Zie ook de volgg. artt.

Art. 1939, *lid a.* De hier-boven gestelde regelen lijden uitzondering, wanneer er een begin van bewijs door geschrift aanwezig is.

Art. 1967, *lid a.* De beslissende eed kan worden opgedragen omtrent alle geschillen, van welken aard ook, behalve degene, waarover partijen geene dading zouden mogen treffen, of waarin hare bekentenis niet zoude kunnen worden in aanmerking genomen. —

„Men kan aan de bepaling van art. 1737 geene bijzondere kracht toekennen.... actore non probante reus absolvitur." Diephuis VIII nº. 231.

d) Op grond van art. 1742 had het woord *vrijwillige* hier kunnen zijn weggelaten. Zie Diephuis VIII nº. 213.

e) Deze bepaling had zeer goed „kunnen weggelaten worden, omdat art. 1366 B W., voor overeenkomsten in het algemeen geldende, van zelf op bewaargeving toepasselijk is." Diephuis VIII nº. 208.

f) *Art.* 1367, *lid b*, *B. W.* De personen die bekwaam zijn om zich te verbinden, kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curatele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben. — Zie Diephuis VIII nº. 209.

g) *Art.* 1487 *B. W., in fine* .... met dien verstande dat al hetgeen aan de onbevoegden, ten gevolge der verbindtenis, is uitgekeerd of betaald, slechts kan worden terug gevorderd, voor zoo verre hetzelve nog onder den onbevoegde berust, of voor zoo verre mogt blijken, dat deze door het uitgekeerde of betaalde werkelijk is gebaat, of dat het genotene te zijnen nutte is aangewend of gestrekt heeft.

wen, plundering, schipbreuk, overstrooming *a*), of andere onvoorziene toevallen. (C. 1949; B. 1746; Rv. 585 n°. 3) *b*)

1741. Het bewijs door getuigen wordt omtrent de bewaargeving uit noodzaak toegelaten, al mogt de waarde van hetgeen in bewaring gegeven is ook de som te boven gaan, welke, naar den regel, niet voor bewijs bij getuigen vatbaar is. (C. 1950; B. 1933, 1940 n°. 2.) *c*)

1742. Voor het overige wordt bewaargeving uit noodzaak geregeld overeenkomstig de bepalingen op vrijwillige bewaargeving toepasselijk. (C. 1951; B. 1738 v.)

1743. De bewaarnemer moet omtrent de bewaring der aan hem toevertrouwde zaak dezelfde zorg aanwenden, welke hij omtrent de bewaring zijner eigene zaken aanwendt. (C. 1927; B. 1271 v., 1744 v., 1782.) *d*)

1744. De bepaling van het voorgaande artikel moet met meerdere strengheid worden toegepast:

1°. Indien de bewaarnemer zich zelven tot de bewaring heeft aangeboden;
2°. Indien hij eenig loon voor de bewaring bedongen heeft;
3°. Indien de bewaargeving eeniglijk in het belang van den bewaarnemer geschied is; *e*)
4°. Indien uitdrukkelijk bedongen is, dat de bewaarnemer voor alle soort van verzuim zoude aansprakelijk zijn. (C. 1928; B. 1271*b*, 1392*b*, 1733*a*, 1838*b*.)

1745. In geen geval is de bewaarnemer aansprakelijk wegens onvermijdelijke toevallen, ten ware hij in de teruggave der in bewaring gegevene zaak mogt zijn nalatig geweest.

Zelfs in dat laatste geval, is hij niet aansprakelijk, indien het goed bij den bewaargever insgelijks zoude vergaan zijn. (C. 1929; B. 1273, 1274, 1279, 1281, 1480*b*.) *f*)

1746. Herbergiers en logementhouders zijn als bewaarnemers verantwoordelijk voor de goederen, welke de reizigers, die bij dezelve hunnen intrek nemen, medebrengen. De bewaargeving van zoodanige soort van goederen wordt als eene bewaargeving uit noodzaak aangemerkt. (C. 1952; B. 1740 v., 1940 n°. 2; Rv. 585 n°. 3.) *g*)

a) Hiervan zwijgt art. 1949 C. C.

b) *Art.* 585 *B. Rv.* Lijfsdwang heeft .... plaats ....
8°. Wegens bewaargeving uit noodzaak.

c) *Art.* 1940 *B. W.* Dezelfde regelen [die omtrent de beperkte toelating van het getuigenbewijs] lijden insgelijks uitzondering in alle de gevallen, waarin het uit den aard der zaak niet mogelijk is geweest zich een schriftelijk bewijs te verschaffen.

Deze uitzondering is onder anderen toepasselijk:
2°. Op bewaargevingen uit noodzaak, en op de zoodanige, welke gedaan zijn door reizigers in de herberg, waar zij hunnen intrek hebben genomen: alles naar mate van de hoedanigheid der personen, en naar gelang van de omstandigheden der zaak. — Zie Opzoomer, *Aant. op de artt.*, op art. 1741.

d) *Art.* 1271 *B. W.* In de verbindtenis om iets te geven is begrepen de verpligting om de zaak te leveren, en voor derzelver behoud, tot op het tijdstip der levering, als een goed huisvader te zorgen.

Deze laatste verpligting is meer of minder uitgestrekt ten aanzien van zekere overeenkomsten, waarvan de gevolgen te dezen opzigte in de titels daartoe betrekkelijk aangewezen worden. — Zie Opzoomer, ad art. 1743; Diephuis VIII n°. 244 v.

e) Zie Diephuis VIII n°. 250.

f) *Art.* 1929 *C. C.* Le dépositaire n'est tenu, en aucun cas, des accidents de force majeure, à moins qu'il n'ait été mis en demeure de restituer la chose déposée.

Art. 1480, *lid b*, *B. W.* Zelfs dan wanneer de schuldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, en hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingestaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak op gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan zijn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

g) Uit de uitdrukkelijke verklaring, dat deze bewaargeving als eene bewaargeving uit noodzaak wordt aangemerkt, „blijkt genoegzaam, dat de omvang van het begrip er door wordt uitgebreid." Opzoomer, op art. 1740.

Art. 2834 *Ontwerp* 1820. Herbergiers en logementhouders moeten, even als bewaarnemers, instaan voor de goederen, door reizigers, die zich bij hen ophouden, in hunne herbergen, logementen of derzelver aanhoorigheden ingebragt; zij zijn verantwoordelijk wegens diefstal of beschadiging dier goederen, het zij de diefstal begaan, of de beschadiging veroorzaakt zij door hunne bedienden, of wel door anderen; zij zijn echter niet aansprakelijk voor hetgeen zij mogten kunnen bewijzen, door anderen, dan hunne bedienden, met geweld geroofd, of door een onvermijdelijk onheil, of onvoorzien toeval, vergaan of beschadigd te zijn.

Art. 2835. Schippers, voerlieden, aannemers van post- of vrachtwagens en van beurtschepen, gelijk mede kommissarissen of directeurs van posterijen, wagen- en schuiten-veren, zijn, op gelijke wijze als herbergiers en logementhouders, verantwoordelijk voor de goederen, gelden of effecten, welke aan dezelve ter verzending of vervoering toevertrouwd zijn; hunne

1747. Zij zijn verantwoordelijk wegens diefstal of beschadiging van de goederen der reizigers, het zij de diefstal begaan, of de schade veroorzaakt zij door de dienstboden of andere bedienden der herberg, hetzij door ieder ander persoon. (C. 1953; B. 849, 1403, 1602, 1649, 1840.) *a*)

1748. Zij zijn niet verantwoordelijk voor gewelddadige diefstallen, of die begaan zijn door personen welke de reiziger zelf bij zich toegelaten heeft. (C. 1954.) *a*)

1749. De bewaarnemer mag zich van het in bewaring gegeven goed niet bedienen, zonder het uitdrukkelijk of vooronderstelde verlof van den bewaargever, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn. (C. 1930; B. 1282, 1755; Rv. 454 v.) *b*)

1750. Hij mag niet onderzoeken, waarin de zaken bestaan, die hem in bewaring zijn gegeven, indien hem dezelve in eene geslotene kist, of onder eenen verzegelden omslag, zijn toevertrouwd geworden. (C. 1931; B. 1749.)

1751. De bewaarnemer moet dezelfde zaak, welke hij ontvangen heeft, terug geven.

Aldus moeten geldsommen in dezelfde stukken geld worden terug gegeven, welke in bewaring zijn gegeven, het zij die muntspeciën in waarde vermeerderd of verminderd zijn. (C. 1932; B. 1465 n°. 2, 1731, 1737, 1752, 1793, 1996*b*; Sr. a. 408; Sv. a. 22*b*.) *c*)

1752. De bewaarnemer behoeft de in bewaring gegevene zaak slechts terug te geven in den staat, waarin dezelve zich bevindt op het tijdstip der teruggave.

De verminderingen, die dezelve buiten zijne schuld heeft ondergaan, komen voor rekening van den bewaargever. (C. 1933; B. 829, 1010, 1273, 1427, 1480, 1751.)

1753. De bewaarnemer aan wien het goed door eene overmagt ontnomen is, en die de waarde daarvan of iets anders in de plaats ontvangen heeft, moet dit ontvangene aan den bewaargever teruggeven. (C. 1934; B. 1481, 1745.)

1754. De erfgenaam van den bewaarnemer, die, niet wetende dat eene zaak in bewaring ontvangen was, dezelve te goeder trouw verkocht heeft, is alleenlijk gehouden den door hem ontvangen koopprijs terug te geven, of, indien hij denzelven nog niet ontvangen heeft, zijne regtsvordering tegen den kooper af te staan. (C. 1935; B. 880, 1002, 1272, 1399, 1507, 2014.) *d*)

bijzondere verpligtingen regelen zich naar de ordonnantiën, ten hunnen opzigte gemaakt, gelijk in art. 2644 gezegd is.

a) *Art.* 1953 *C. C.* Ils sont responsables du vol ou du dommage des effets du voyageur, soit que le vol ait été fait ou que le dommage ait été causé par les domestiques et préposés de l'hôtellerie, ou par des étrangers allant et venant dans l'hôtellerie.

Art. 1954. Ils ne sont pas responsables des vols faits avec force armée ou autre force majeure. — Zie *art.* 2884 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *e*), op bl. 418; Voorduin V bl. 861; Diephuis VIII n°. 256 v.

b) *Art.* 1930 *C. C.* Il ne peut se servir de la chose déposée, sans la permission expresse ou présumée du déposant.

Art. 2814 *Ontwerp* 1820. Een bewaarnemer is onbevoegd, om, buiten toestemming van den bewaargever, van de in bewaring gegevene zaak eenig gebruik te maken.

Indien hij dit echter gedaan mogt hebben, is hij niet alleen wegens het geringste verzuim, maar zelfs wegens alle onvoorziene toevallen, bij gelegenheid van dit gebruik, aan de zaak overgekomen, aansprakelijk, ten ware het mogt blijken, dat ook, zonder zoodanig gebruik, de in bewaring gegevene zaak dezelfde schade geleden zoude hebben. — Vg. Opzoomer, ad art.; Diephuis VIII n°. 289 v.

c) *Art.* 1465 *B. W.* De vergelijking heeft plaats, uit welke oorzaak ook de wederzijdsche schulden voortspruiten, uitgezonderd:

2°. Wanneer geëischt wordt de teruggave van iets, hetwelk in bewaring of ter bruikleen gegeven is.

Art. 408 *C P.* Quiconque aura détourné ou dissipé, au préjudice du propriétaire, possesseur ou détenteur, des effets, deniers, marchandises, billets, quittances ou tous autres écrits contenant ou opérant obligation ou décharge, qui ne lui auraient été remis qu'à titre de dépôt ou pour un travail salarié, à la charge de les rendre ou représenter, ou d'en faire un usage ou un emploi déterminé, sera puni des peines portées dans l'art. 406.

Le tout sans préjudice de ce qui est dit aux articles 254, 255 et 256, relativement aux soustractions et enlèvements de deniers, effets ou pièces, commis dans les dépôts publics.

Art. 22, *lid b*, *Wetb. v. Strafv*..... in zaken van.... schennis van vrijwillige bewaargeving [zal] het openbaar ministerie geene nasporing of vervolg kunnen doen, dan op klagte der beleedigde partij....

d) *Art.* 1507 *B. W.* Koop en verkoop van eens

1755. Indien het in bewaring gegeven goed vruchten heeft opgeleverd die door den bewaarnemer geind of ontvangen zijn, is hij verpligt deze terug te geven.

Hij is geene interessen van de aan hem toevertrouwde geldsommen ve schuldigd, dan van den dag dat hij, daartoe aangemaand, in de terug daar van nalatig is geweest. *b*) (C. 1936; B. 449*c*, 1006, 1204, 1274, 12 1286, 1733, 1749, 1804, 1842; Rv. 455.) *c*)

1756. De bewaarnemer mag het bewaarde goed niet teruggeven dan a dengene, die hem hetzelve heeft toevertrouwd, of aan hem in wiens na de bewaring gedaan is, of die aangewezen is om hetzelve terug te ontvang (C. 1937; B. 1421.)

1757. Hij kan van dengene, die de zaak in bewaring gegeven heeft, g bewijs vorderen, dat deze de eigenaar van dezelve was.

Indien hij niettemin ontdekt, dat het goed is gestolen, en wie daarvan wezenlijke eigenaar is, moet bij dezen kennis geven dat hetzelve goed hem in bewaring gesteld is, met aanzegging om hetzelve binnen een bepaalden en genoegzamen tijd op te eischen. Indien degene, aan wien aanzegging gedaan is, verzuimt het in bewaring gestelde goed terug eischen, is de bewaarnemer wettiglijk ontslagen door de overgave van he zelve goed aan dengene, van wien hij zulks ontvangen heeft. (C. 1938; 637, 1734, 1756, 2014.) *d*)

1758. In geval van overlijden van den bewaargever, kan het goed alleen aan deszelfs erfgenaam worden teruggegeven. *e*)

Indien er meerdere erfgenamen zijn, moet hetzelve teruggegeven word aan alle gezamenlijk, of aan elk van hen, voor zijn aandeel.

Indien de in bewaring gestelde zaak ondeelbaar is, moeten de erfgenam zich onderling omtrent de overneming van dezelve verstaan. (C. 1939; 880, 1002, 1333 v., 1565, 1750, 1756, 1850*d*.)

1759. Indien degene die de zaak in bewaring gegeven heeft van st veranderd is, bij voorbeeld, indien eene op het tijdstip der bewaargeving on gehuwde vrouw naderhand getrouwd is, en zich alzoo onder de magt v haren man bevindt; indien een meerderjarige bewaargever onder curatele gesteld; in alle deze en soortgelijke gevallen, mag het in bewaring gegev goed niet teruggegeven worden, dan aan dengenen, die het beheer he

anders goed is nietig, en kan tegen den verkooper grond opleveren tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien de kooper niet geweten heeft dat de zaak aan een ander toebehoorde.

Art. 2014, *lid a.* Met betrekking tot roerende goederen, die noch in renten bestaan, noch in inschulden, welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt het bezit als volkomen titel. — Voorduin V bl. 362 v.; Diephuis VIII n°. 271; Opzoomer, ad art.

a) *heeft opgeleverd.* „Hierdoor worden de vruchten uitgesloten, die de bewaarnemer getrokken heeft door op de een of andere wijze van het goed gebruik te maken". [art. 1749]. Opzoomer, op art. 1755 § 1. Zie denzelfde op art. 1755 § 2.

b) *Art.* 1279 *B. W.* Vergoeding van kosten, schaden en interessen, voortspruitende uit het niet nakomen eener verbindtenis, is dan eerst verschuldigd, wanneer de schuldenaar, na in gebreke te zijn gesteld, nalatig blijft om die verbindtenis te vervullen, of indien hetgeen de schuldenaar verpligt was te geven of te doen, slechts kon gegeven of gedaan worden binnen zekeren tijd, welken hij heeft laten voorbij gaan.

c) *Art.* 455 *B. Rv.* Indien de in beslag genomen goederen eenige voordeelen of inkomsten voortgebr hebben, is hij [de bewaarder] op dezelfde wijze bij het vorige artikel [bij lijfsdwang] tot verantw ding verpligt.

d) *Art.* 2014, *lid b*, *B. W.* Niettemin kan de die iets verloren heeft of aan wien iets ontstok gedurende drie jaren, te rekenen van den dag waa het verlies of de diefstal heeft plaats gehad, het ve lorene of gestolene als zijn eigendom terug vord van dengene in wiens handen hij hetzelve vind behoudens het verhaal van den laatstgemelde dengene van wien hij het bezit bekomen heeft onverminderd de bepaling van artikel 637.

e) *Art.* 1756 *B. W.* De bewaarnemer mag h bewaarde goed niet teruggeven dan aan dengene d hem hetzelve heeft toevertrouwd, of aan hem in wi naam de bewaring gedaan is, of die aangewezen om hetzelve terug te ontvangen.

Art. 1850. Lastgeving eindigt....

Door den dood.... het zij van den lastgever het zij van den lasthebber. — Zie Opzoomer op art. 1758.

ver de regten en goederen van den bewaargever, ten ware de bewaarnemer ettige gronden mogt hebben om de verandering van staat niet te weten. *a*)). 1940; B. 163, 487 v., 1756, 1850*d*.)

1760. Indien de bewaargeving door eenen voogd, curator, echtgenoot of ewindvoerder gedaan is, en hun beheer geëindigd is, kan het goed alleenk teruggegeven worden aan den persoon, die door dezen voogd, curator, chtgenoot, of bewindvoerder, vertegenwoordigd werd. (C. 1941; B. 1756, 759.)

1761. De teruggave der in bewaring gegevene zaak moet geschieden ter laatse bij de overeenkomst aangewezen.

Indien de overeenkomst de plaats tot de teruggave niet aanwijst, moet ezelve gedaan worden op de plaats zelve, waar de bewaargeving geschied is.

De kosten, deswege te vallen, zijn voor rekening van den bewaargever. C. 1942, 1943; B. 1429, 1431, 1766.) *b*)

1762. De in bewaring gegevene zaak moet aan den bewaargever terug egeven worden, zoo dra hij zulks vordert, al ware het ook dat bij de overenkomst een bepaalde tijd voor de teruggave mogt zijn vastgesteld, ten zij nder de handen van den bewaarnemer beslag mogt gelegd zijn. (C. 1944; . 1306, 1755*b*, 1772; Rv. 735 v., 797.) *c*)

1763. De bewaarnemer, die wettige redenen mogt hebben om zich van het n bewaring gegevene goed te ontlasten, kan hetzelve ook, vóór het tijdstip ij de overeenkomst bepaald, aan den bewaargever terug geven, of, bij deselfs weigering, van den regter verlof bekomen om hetzelve op eene andere laats in bewaring te stellen. (B. 1772.) *d*)

1764. Alle verpligtingen van den bewaarnemer houden op, indien hij mogt ntdekken en bewijzen, dat hij zelf eigenaar is van het in bewaring gestelde oed. (C. 1946; B. 1472 v.) *e*)

1765. De bewaargever is verpligt aan den bewaarnemer te vergoeden alle nkosten welke hij mogt gemaakt hebben tot het behoud van het in bewaring estelde goed, en hem schadeloos te stellen wegens alle de schaden, welke em door de bewaring mogten zijn veroorzaakt. (C. 1947; B. 630*b*, 634 n°. 1, 185 n°. 4, 1193, 1194, 1203*b*, 1271 v., 1279 v., 1393, 1400 v., 1761*c*, 1789.) *f*)

1766. De bewaarnemer is geregtigd om het goed onder zich te houden, ot de volle voldoening van hetgeen hem, ter zake der bewaring, verschuligd is. (C. 1948; B. 630*b*, 634 n°. 1, 762, 772*b*, 1400*b*, 1652, 1849.)

a) *ten ware*, enz. Deze bepaling ontbreekt in *art.* 940 *C. C.* — Zie Diephuis VIII n°. 279.

b) *Art.* 1429 *B. W.* De betaling moet gedaan vorden ter plaatse welke bij de overeenkomst bepaald s; indien geene plaats daarbij vastgesteld is, moet e betaling, ten aanzien van eene zekere bepaalde aak, geschieden ter plaatse alwaar, tijdens het aanaan der verbindtenis, de zaak die daarvan het onerwerp uitmaakt, zich bevond.

Buiten deze twee gevallen, moet de betaling geschieden ter woonplaatse van den schuldeischer, zoo ang deze bij voortduring blijft wonen in de gemeente lwaar hij, ten tijde van het aangaan der verbindenis, woonachtig was, en anderzins ter woonplaatse an den schuldenaar. — Diephuis VIII n°. 293.

c) *Art.* 1306 *B. W.* Eene tijdsbepaling wordt altijd verondersteld bepaald te zijn ten voordeele van den chuldenaar, ten ware uit den aard van de verbindenis zelve, of uit de omstandigheden, mogt blijken lat de tijdsbepaling ten voordeele van den schuldeischer is geschied.

d) Vg. Diephuis VIII n°. 300 volgg.

e) „Deze bepaling gaat van de onderstelling uit, dat alleen de eigenaar een zaak in bewaring kan geven, en omgekeerd de eigenaar eener zaak haar bewaarnemer niet kan zijn. Die onderstelling is echter onjuist. Ieder, die het regt heeft, om een zaak onder zich te hebben, kan haar bewaargever, en omgekeerd ieder, die niet krachtens zijn regt de zaak onder zich moet hebben, haar bewaarnemer zijn." Opzoomer, ad art. — Zie ook Diephuis VIII n°. 216 v.

f) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

4°. De kosten tot behoud eener zaak gemaakt.

Art. 1193. De voorregten, vermeld bij artikel 1185 . . ., worden uitgeoefend, als volgt:

Die van n°. 4, op de zaak tot welker behoud de kosten zijn gemaakt.

Art. 1194. Indien onderscheiden bevoorregte schuldeischers, van welke in deze afdeeling wordt melding gemaakt, mogten te zamen loopen, hebben de onkosten, die gemaakt zijn tot behoud van het goed, den voorrang, indien dezelve gemaakt zijn na het tijdstip, waarop de overige bevoorregte schulden zijn geboren.

DERDE AFDEELING.

Van sequestratie en derzelver verschillende soorten.

1767. Sequestratie is de bewaargeving van eene zaak, waarover geschil is, in de handen van eenen derde, die zich verbindt om dezelve, nadat het geschil zal zijn uitgemaakt, met de vruchten terug te geven aan dengene, die daartoe zal worden geregtigd verklaard.

Deze bewaargeving heeft plaats, of door overeenkomst, of op *a*) regterlijk bevel. (C. 1955, 1956; B. 1731, 1734, 1768 v., 1773 v.) *b*)

1768. De sequestratie heeft bij overeenkomst plaats, wanneer het betwiste goed door een *c*) of meer personen vrijwillig in handen van eenen derde is gesteld. (C. 1956; B. 1767*b*.)

1769. Het is geen noodzakelijk vereischte, dat sequestratie om niet geschiede. (C. 1957; B. 1733*a*, 1744 n°. 2, 1770.) *d*)

1770. Sequestratie is aan dezelfde regelen onderworpen, als de eigenlijk gezegde bewaargeving, behoudens de hierna volgende uitzonderingen. (C. 1958; B. 1733 v., 1769, 1774*b*.)

1771. Zij kan roerende en onroerende zaken tot onderwerp hebben. *e*) (C. 1959; B. 1733*b*, 1770, 1775 n°. 2.) *f*)

1772. De bewaarnemer, die met de sequestratie belast is, kan niet van de bewaring der zaak worden ontslagen, voordat het geschil uitgemaakt is, ten ware alle de belanghebbende partijen *g*) daarin mogten toestemmen, of eene andere wettige reden mogt bestaan. (C. 1960; B. 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1770.)

1773. Sequestratie op regterlijk bevel heeft plaats, wanneer de regter gelast, dat eene zaak, waarover geschil is, in bewaring gesteld worde. (C. 1961; B. 1767*b*, 1774, 1775.)

1774. Geregtelijke sequestratie wordt opgedragen, het zij aan iemand omtrent wien de belanghebbende partijen onderling zijn overeengekomen, het zij aan iemand, die door den regter van ambtswege daartoe benoemd is.

In beide gevallen, is degene, aan wien de zaak is toevertrouwd, aan al de verpligtingen onderworpen, welke de sequestratie bij overeenkomst medebrengt, en daarenboven gehouden om jaarlijks aan de arrondissements-regtbank, op de vordering van het openbaar ministerie, eene summiere rekening van zijn beheer af te leggen, met vertooning of aanwijzing der aan hem toevertrouwde goederen, zonder dat echter de goedkeuring der rekening aan

a) Zoo *art.* 37 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 23). De Off. Ed. heeft: *door.*

b) *Art.* 2836 *Ontwerp* 1820. Wanneer over eenig goed, roerend of onroerend, geschil ontstaan is, kunnen de twistende partijen, bij onderlinge overeenkomst, hetzelve stellen in handen van eenen derde, ter bewaring, en ten einde hetzelve, nadat het geschil zal zijn uitgemaakt, met de vruchten, welke daarvan zouden mogen voortgekomen zijn, over te geven aan dengene, die daartoe alsdan geregtigd zal bevonden worden.

Art. 2839. De regtsbeginselen welke meer bepaaldelijk tot geregtelijke sequestratie betrekkelijk zijn, worden in den vierden titel van het vierde boek [van provisiën] gevonden.

c) ...apud sequestrem non nisi plures deponere possunt, nam tum id fit cum aliqua res in controversiam deducitur. *L.* 17 *pr. Dig. Depositi* (16.3). — Zie. Diephuis VIII n°. 315.

d) „In ons artikel dacht de wetgever niet meer aan de afwijking van het Fransche regt [art. 1917] die in art. 1733 zoo duidelijk voor den dag was getreden, en vertaalde eenvoudig de woorden van art. 1957 C. C. Ware zijn geheugen hem getrouw gebleven, bij zou dit geheele artikel, dat in der daad voor den uitlegger der wet niet de minste beteekenis heeft, hebben weggelaten." Opzoomer, ad art.

e) „Dat ...hetzelfde ook geldt van de sequestratie op regterlijk bevel, ... blijkt... uit art. 1775 n°. 2." Diephuis VIII n°. 309.

f) *Art.* 1733 *B. W.* Eigenlijk gezegde bewaargeving .... kan slechts roerende goederen tot onderwerp hebben.

g) Niet alleen zij, „die vrijwillig het betwiste goed in handen van den sequester hebben gesteld", maar ook allen, „die, door tusschenkomst in het geding, of door verzet tegen de afgifte, eenige aanspraak op de zaak kenbaar hebben gemaakt." Diephuis VIII n°. 319.

de belanghebbende partijen zal kunnen worden tegengeworpen. (C. 1963; Rv. 53 n°. 4.) *a*)

1775. De regter kan sequestratie bevelen: (B. 534*b*, 833, 863, 1030, 1081, 1922; K. 94, 487, 489, 518; Rv. 506.)

1°. Van roerende zaken, welke onder eenen schuldenaar zijn in beslag genomen; (Rv. 450, 725, 730, 760.) *b*)

2°. Van eene roerende of onroerende zaak, waarvan de eigendom of het bezit tusschen twee of meer personen in geschil is; (B. 617*a*, 880*b*, 1003.) *c*)

3°. Van zaken, welke een schuldenaar, tot kwijting zijner schuld, aanbiedt. *d*) (B. 1448. → C. 1961.) *e*)

1776. De aanstelling van eenen geregtelijken bewaarder brengt tusschen den inbeslagnemer en den bewaarder wederkeerige verpligtingen voort.

De bewaarder moet voor het behoud der inbeslag genomene zaken de zorg dragen van een goed huisvader.

Hij moet dezelve overgeven, het zij ten verkoop, om daaruit den inbeslagnemer te voldoen, hetzij aan de partij tegen welke de inbeslagneming heeft plaats gehad, indien deze inbeslagneming is opgeheven.

a) *Art.* 53 *B. Rv.* De voorloopige ten uitvoerlegging der vonnissen, niettegenstaande hooger beroep of verzet, kan bevolen worden, met of zonder borgtogt, in gevallen, betreffende:

4°. De benoeming van sequesters, commissarissen en bewaarders.

b) *Art.* 450, *lid a*, *B. Rv.* De deurwaarder zal [bij executoriaal beslag op roerende goederen] eenen geschikten bewaarder aanstellen. — Vg. ook artt. 725, 730, 760 B. Rv.

c) *Art.* 617 *B. W.* Indien, ter gelegenheid eener regtsvordering tot handhaving in een bezit, hetgeen van wederzijde gevorderd wordt, de regter vermeent dat hetzelve niet behoorlijk bewezen is, zal hij, zonder over het bezitregt uitspraak te doen, kunnen bevelen, of dat het voorwerp onder geregtelijke bewaring werde gesteld, of dat de partijen ten petitoire zullen procederen, of hij zal aan eene der partijen het bezit bij voorraad toestaan.

Dat bezit geeft alleen het regt om het genot der betwiste zaak te hebben gedurende het geding over den eigendom, en onder gehoudenis om van de genotene vruchten rekening te doen.

Art. 880, *lid a en b.* De erfgenamen treden van regtswege in het bezit der goederen, regten en regtsvorderingen van den overledene.

Indien er geschil ontstaat wie erfgenaam, en alzoo tot dat bezit bevoegd is, kan de regter bevelen dat de goederen onder geregtelijke bewaring zullen worden gesteld. — Vg. ook art. 1003 B. W.

d) *Art.* 1448, *lid b*, *B. W.* Indien deze aanmaning gedaan is, en de schuldeischer de zaak niet tot zich neemt, kan de schuldenaar van den regter verlof bekomen om dezelve op eene andere plaats in bewaring te stellen.

e) „Dit artikel is geheel in strijd met het begrip van sequestratie, zooals het in art. 1767 bepaald is. Die bepaling past noch op het eerste, noch op het derde der hier opgenoemde gevallen. Alleen met het tweede geval is zij in overeenstemming, omdat er daar alleen een zaak in geschil, een res litigiosa bestaat." Opzoomer, ad art. — Zie ook Diephuis VIII n°. 824.

Art. 534, *lid a en b*, *B. W.* Behoudens de voorgaande bepalingen, en voor zoo verre dien ten gevolge niet anders is bevolen, kunnen de vermoedelijke erfgenamen de goederen van den afwezige, in welker bezit zij zijn getreden, bij voorraad onder elkander verdeelen, met inachtneming der voorschriften, omtrent boedelscheiding gemaakt.

De vaste goederen mogen nogtans, om tot de verdeeling te geraken, niet worden verkocht, maar zullen, in het geval dat zij niet kunnen worden verdeeld of in eene of andere kaveling begrepen, onder sequestratie worden gesteld, en de inkomsten daarvan uitgekeerd, zoo als bij de verdeeling zal worden overeengekomen.

Art. 487 *Wetb. v. Kh.* De vervrachter of schipper vermag, voor de vracht, onkosten en avarij-grosse, de goederen niet aan boord te houden.

Hij heeft regt om den opslag en de bewaring onder eenen derde te vorderen, tot dat de vracht, onkosten en avarij-grossen zijn voldaan, en indien de goederen bederfelijk zijn, kan hij derzelver verkoop vorderen.

Indien de avarij-grosse niet spoedig kan begroot worden, heeft hij regt om te vorderen, dat eene billijke som, ter bepaling van den regter, daarvoor inmiddels onder geregtelijke bewaring gesteld worde.

Art. 489. De geconsigneerde weigerig zijnde om de goederen te ontvangen, is de vervrachter of de schipper bevoegd, op autorisatie van den regter, de goederen, ten beloope van de vracht, onkosten en avarij, gedeeltelijk of, zulks noodig zijnde, geheel te verkoopen; mits hij het overige brenge onder geregtelijke bewaring, en behoudens zijn verhaal, voor het te kort komende, op den bevrachter of inlader.

Art. 518. Indien de schipper kennis draagt, dat er meer dan één houder van een cognoscement van hetzelfde goed is, of dat er beslag op het goed is gelegd, vermag hij niet te lossen, zonder magtiging van de arrondissementsregtbank.

Hij is bevoegd, in die gevallen, autorisatie van den regter te vragen, om, onverminderd eens ieders regt, het goed op te slaan, onder zoodanige bewaring als de regter zal bepalen.

Art. 506, *lid a* en *c*, *B. Rv.* Gedurende de inbeslagneming, zal de partij, tegen welke dezelve gedaan is, als geregtelijke bewaarder, in het bezit blijven van de in beslag genomene en niet verhuurde of verpachte goederen. — De rechtbank zal echter, op het met redenen bekleed verzoek van eenen of meer schuldeischers, eenen anderen bewaarder mogen benoemen. — Zie voorts Diephuis VIII n°. 838.

De verpligting van den inbeslagnemer bestaat in het betalen van het bij de wet bepaalde loon aan den bewaarder. (C. 1962; B. 1743, 1744; Stb. 1843 n°. 40, a. 1.) *a)*

DERTIENDE TITEL.

Van bruikleening.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1777. Bruikleening is eene overeenkomst, waarbij de eene partij aan de andere eene zaak om niet ten gebruike geeft *b*), onder voorwaarde, dat degene, die deze zaak ontvangt, dezelve, na daarvan gebruik te hebben gemaakt, of na eenen bepaalden tijd, zal terug geven. (C. 1875, 1876; B. 1425, 1465 n°. 2, 1734, 1751, 1791.) *c*)

1778. De uitleener blijft eigenaar van de geleende zaak. (C. 1877; B. 1781, 1782, 1792.) *d*)

1779. Al hetgeen tot den handel der menschen behoort, en niet door het gebruik verloren gaat *e*), kan het onderwerp dezer overeenkomst zijn. (C. 1878; B. 561, 1368.)

1780. De verbindtenissen, welke uit de bruikleening voortspruiten, gaan over tot de erfgenamen van dengenen, die ter leen geeft, en van hem die ter leen ontvangt.

Maar indien men de uitleening gedaan heeft alleen uit aanmerking van dengenen, die ter leen ontvangt, en aan deszelfs persoon in het bijzonder, kunnen deszelfs erfgenamen het verder genot van het geleende goed niet blijven behouden. (C. 1879; B. 880, 1002, 1354, 1754, 1758, 1863.) *f*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verpligtingen van dengenen die iets ter bruikleening ontvangt.

1781. Die iets ter leen ontvangt is gehouden, als een goed huisvader, voor de bewaring en het behoud van het geleende goed te zorgen. *g*)

a) *Art.* 1 *der Wet van* 28 *Augustus* 1848 (*Stb.* n°. 40) [Tarief, art. 60]. Aan den gestelden bewaarder over in beslag genomen of verzegelde goederen wordt, wanneer hij geen medebewoner is van het huis of de plaats, waarin de inbeslagneming of verzegeling heeft plaats gehad, of zelf bij de bewaring daarvan geen belang heeft, of wanneer hij daarmede in geene andere betrekking is belast, voor elken dag, kost en onderhoud daaronder begrepen, toegelegd, per dag, *f* 1.00.

Indien een medebewoner van het huis of de plaats waarin de inbeslagneming of verzegeling heeft plaats gehad, die zelf bij de bewaring daarvan geen belang heeft, of daarmede in geene andere betrekking is belast, tot bewaarder over de in beslag genomen of verzegelde goederen, wordt gesteld, wordt aan dezen daarvoor toegekend, per dag, *f* 0,40.

b) *ten gebruike geeft.* Vg. *art.* 1734 *B. W.*, en zie Diephuis (2e druk) VIII n°. 342.

c) *Art.* 1875 *C. C.* Le prêt à usage ou commodat est un contrat, par lequel l'une des parties livre une chose à l'autre pour s'en servir, à la charge par le preneur de la rendre après s'en être servi.

Art. 1876. Ce prêt est essentiellement gratuit.

Art. 2715 *Ontwerp* 1820. Bruikleening is eene overeenkomst, waarbij iemand eene zaak aan een ander om niet ten gebruike geeft, onder beding dat deze hem dezelve, na daarvan gebruik gemaakt te hebben, of ook na zekeren bepaalden tijd, zal terug geven.

Indien voor het gebruik eener zaak eenig loon bedongen mogt zijn, is zulks geene bruikleening maar verhuring.

d) *Art.* 1465 *B. W.*, afgedrukt in noot *c*), op art. 1751. — Vg. *art.* 1885 *C. C.* —

„De bedoeling van dit artikel is, om, bij tegenstelling van hetgeen voor verbruikleening geldt, te bepalen, dat, ten gevolge der bruikleening, de eigendom der zaak niet overgaat." Diephuis VIII n°. 350. — De wet heeft „alleen aan het meest voorkomend geval gedacht. Immers ook anderen dan de eigenaar kunnen een zaak in bruikleening geven, en al is hunne daad welligt tegenover den eigenaar onregtmatig, zij vestigt toch tusschen hem en degenen, aan wie geleend wordt, de regtsbetrekking van bruikleen. Zelfs kan de zaak aan haar eigenaar zelven geleend worden, zoodat, in plaats van den uitleener, juist omgekeerd de leener eigenaar blijft". Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art. 1778.

e) Zie Diephuis VIII n°. 354.

f) *Art.* 1354 *B. W.* Men wordt vooronderstelt bedongen te hebben voor zich zelven, en voor zijne erfgenamen en regtverkrijgenden, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij, of uit den aard der overeenkomst mogt voortvloeijen.

g) *Art.* 1271, *lid a*, *B. W.* In de verbindtenis

Hij mag daarvan geen ander gebruik maken dan hetwelk de aard der zaak debrengt, of bij de overeenkomst bepaald is; alles op straffe van vergoeg van kosten, schaden en interessen, indien daartoe gronden zijn.
ndien hij het geleende goed gebruikt tot een ander einde, of gedurende ıen langeren tijd, dan hij zulks behoorde te doen, is hij daarenboven ısprakelijk voor het verlies van dat goed, al had dit verlies ook door een ot toeval plaats. (C. 1880, 1881; B. 1271 v., 1279 v., 1282, 1427, 1480, 43, 1745, 1749, 1777, 1782 v.) *a*)

1782. Indien de geleende zaak verloren gaat door een toeval, hetwelk gene die dezelve ter leen ontvangen heeft, door zijne eigene zaak te bruiken, had kunnen voorkomen, of, indien hij, slechts een van beide nnende behouden, aan de zijne den *b*) voorrang heeft gegeven, is hij voor t verlies der andere zaak aansprakelijk. (C. 1882; B. 1271 v., 1280 v., 80, 1743 v., 1781) *c*)

1783. Indien de zaak bij het ter leen geven geschat is, komt het verlies n dezelve, al ontstond dat ook door toeval, ten laste van dengenen, die zaak ter leen ontvangen heeft, ten ware het tegendeel mogt bedongen n. (C. 1883; B. 1280 v., 1668c.)

1784. Indien de zaak alleen ten gevolge van het gebruik, waartoe dezelve leend is, en buiten schuld van den gebruiker, in waarde vermindert, deze wegens die vermindering niet aansprakelijk. (C. 1884; B. 1271 v., 280 v., 1427, 1480, 1781.) *d*)

1785. Indien de gebruiker, om van de geleende zaak gebruik te kunnen aken, eenige onkosten gemaakt heeft, kan hij dezelve niet terug vorderen.). 1886; B. 1789.)

1786. Indien verscheidene personen gezamenlijk dezelfde zaak ter leen ebben ontvangen, zijn zij, ieder voor het geheel, jegens den uitleener daaror aansprakelijk. (C. 1887; B. 1316, 1318, 1337, 1338.) *e*)

ı iets te geven is begrepen de verpligting om de ak te leveren, en voor derzelver behoud, tot op t tijdstip der levering, als een goed huisvader te rgen.

a) Over de vraag, „of de leener ook dan aansprailijk is, wanneer de zaak eveneens bij den eigenaar uitleener zelven, of ook zonder het veranderde geuik, zou vergaan", zie Opzoomer, ad art.; Diepıis VIII n°. 867, en de Regeering, bij Voorduin bl. 861, die haar bevestigend beantwoorden.

Art. 1480, *lid b*, *B. W.* Zelfs dan wanneer de huldenaar in gebreke is om eene zaak te leveren, ı hij voor geene onvoorziene toevallen heeft ingeaan, is de verbindtenis vernietigd, indien de zaak) gelijke wijze bij den schuldeischer zoude vergaan jn, in geval dezelve aan hem ware geleverd geweest.

Art. 1745. In geen geval, is de bewaarnemer aanrakelijk wegens onvermijdelijke toevallen, ten ware j in de teruggave der in bewaring gegevene zaak ogt zijn nalatig geweest.

Zelfs in dat laatste geval, is hij niet aansprakeik, indien het goed bij den bewaargever insgelijks ıude vergaan zijn. — Zie Diephuis VIII n°. 867.

b) Zoo *art.* 6 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* °. 24). De Off. Ed. heeft: *eenen*.

c) *Art.* 2722 *Ontwerp* 1820. Wanneer de geleende ıak vergaan is, of schade bekomen heeft, door eenig eval, hetwelk degene, die dezelve ter leen ontvanen heeft, niet heeft kunnen voorzien of beletten, ı hij deswege tot geene vergoeding gehouden.

Onder toeval, bij dit artikel bedoeld, wordt geen diefstal gerekend, ten ware hij, die ter leen ontvangen heeft, mogt kunnen bewijzen, dat de diefstal zonder eenig verzuim van zijne zijde heeft plaats gehad.

Art. 2723. Het bepaalde bij het eerste lid van het vorig artikel lijdt uitzondering:

1°. Wanneer de uitleener kan aantoonen, dat degene, die eene zaak ter leen ontvangen heeft, bij het gebeuren van zoodanig toeval, niet alle mogelijke moeite aangewend heeft, om dezelve, des noods met opoffering van zijne eigene zaak, te redden en te behouden.

2°. Wanneer degene, die ter leen ontvangen heeft, zich verbonden heeft om ook de schade door toeval veroorzaakt te vergoeden.

d) *Art.* 1273 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

e) *Art.* 1316 *B. W.* Er heeft hoofdelijke verbindtenis van de zijde der schuldenaren plaats, wanneer zij allen verpligt zijn tot eene en dezelfde zaak, zoo dat elk hunner voor het geheel kan worden aangesproken, en de voldoening, door een van hen geschied, de overige schuldenaars ten aanzien van den schuldeischer bevrijdt. — Zie ook art. 1318.

DERDE AFDEELING.

Van de verpligtingen van den uitleener.

1787. De uitleener kan de geleende zaak niet terug vorderen dan na verloop van den bepaalden tijd, of, bij gebreke eener dusdanige bepaling, nadat dezelve tot het gebruik, waartoe zij was uitgeleend, gediend heeft, of heeft kunnen dienen. (C. 1888; B. 1305, 1762, 1777, 1796.) *a*)

1788. Indien evenwel de uitleener, gedurende dat tijdsverloop, of voordat de behoefte van den gebruiker opgehouden heeft, de geleende zaak, om dringende en onverwachts opkomende redenen, zelf benoodigd heeft, kan de regter, naar gelang der omstandigheden, den gebruiker noodzaken het geleende aan den uitleener terug te geven. (C. 1889; B. 1615.)

1789. Indien de gebruiker, gedurende de bruikleening, tot behoud der zaak eenige buitengewone noodzakelijke onkosten heeft moeten maken, welke zoo dringende waren, dat hij daarvan te voren aan den uitleener geene kennis heeft kunnen geven, is deze verpligt hem dezelve te vergoeden. (C. 1890; B. 1185 n°. 4, 1193, 1194, 1203*b*, 1393, 1400, 1765, 1785.) *b*)

1790. Indien de ter leen gegevene zaak zoodanige gebreken heeft, dat daardoor aan dengenen, die zich van dezelve bedient nadeel zoude kunnen worden toegebragt, is de uitleener, zoo hij die gebreken gekend, en daarvan aan den gebruiker geene kennis gegeven heeft, voor de gevolgen verantwoordelijk. (C. 1891; B. 1401 v., 1540, 1799.)

VEERTIENDE TITEL.

Van verbruikleening.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1791. Verbruikleening is eene overeenkomst, waarbij de eene partij aan de andere eene zekere hoeveelheid van verbruikbare zaken afgeeft, onder voorwaarde, dat de laatstgemelde haar even zoo veel, van gelijke soort en hoedanigheid, terug geve. (C. 1892; B. 561, 1428, 1777, 1800, 1802.) *c*)

1792. Uit krachte dezer verbruikleening, wordt degene die ter leen ontvangt eigenaar van het geleende goed; en indien hetzelve, op welke wijze

a) *Art.* 1888 *C. C.* Le prêteur ne peut retirer la chose prêtée qu'après le terme convenu, ou, à défaut de convention, qu'après qu'elle a servi à l'usage pour lequel elle a été empruntée.

Art. 2728, *lid a*, *B. W.* Een uitleener kan de geleende zaak niet terug eischen, dan na verloop van den tijd, bij de overeenkomst bepaald, of, geene tijdsbepaling bij dezelve gemaakt zijnde, na dat dezelve gediend heeft, of redelijkerwijze heeft kunnen dienen, tot het gebruik, waartoe de uitleening gedaan was.

b) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

4°. De kosten tot behoud eener zaak gemaakt.

Art. 1193. De voorregten, vermeld bij art. 1185, ... worden uitgeoefend als volgt:

Die van n°. 4, op de zaak tot welker behoud de kosten zijn gemaakt.

Art. 1194. Indien onderscheiden bevoorregte schuldeischers, van welke in deze afdeeling wordt melding gemaakt, mogten te zamen loopen, hebben de onkosten, die gemaakt zijn tot behoud van het goed, den voorrang, indien dezelve gemaakt zijn na het tijdstip, waarop de overige bevoorregte schulden zijn geboren.

c) *Art.* 2733 *Ontwerp* 1820. Verbruikleening is eene overeenkomst, waarbij iemand aan een ander eene zaak ter hand stelt, welke door het gebruik vergaat, als granen, olie, wijn, of welker gebruik in de uitgave bestaat, als eene som gelds, onder beding dat deze, na zekeren tijd, hem even zoo veel, en van gelijke soort en kwaliteit, wedergeve.

ook, vergaat, komt dat verlies voor zijne rekening. (C. 1893; B. 1273, 1480, 1778.) *a*)

1793. De schuld, uit leening van geld voortspruitende, bestaat alleen in de geldsom, die bij de overeenkomst is uitgedrukt.

Indien er, vóór het tijdstip der voldoening, vermeerdering of vermindering van de waarde der geldspecie, of verandering in de gangbaarheid, plaats heeft, geschiedt de teruggave der geleende som in zoodanige specie, als ten tijde der voldoening gangbaar is, berekend naar derzelver gangbare waarde op dat tijdstip. (C. 1895; B. 1286, 1425, 1800 v.; K. 156, 157.) *b*)

1794. De regel, bij het vorige artikel vastgesteld, is van geene toepassing, indien, ten opzigte der leening van een zeker getal stukken van eene bepaalde munt, de partijen uitdrukkelijk zijn overeengekomen, dat hetzelfde getal en dezelfde soort van stukken zullen worden teruggegeven. In dit geval, moet degene, die ter leen ontvangen heeft, het juiste getal stukken van denzelfden aard, en niet meer noch minder, teruggeven.

Indien dezelfde soort van stukken niet meer in voldoende hoeveelheid bestaat, moet het ontbrekende worden vergoed met munt van hetzelfde metaal, zoo na mogelijk van hetzelfde gehalte, en te zamen inhoudende even veel metaal fijn, als de ontbrekende hoeveelheid der verschuldigde stukken metaal fijn inhielden. (C. 1896; B. 1425, 1800 v.; K. 157.) *b*)

1795. Indien staven goud of zilver, of wel andere waren, zijn ter leen gegeven, moet de schuldenaar, hoezeer derzelver waarde ook moge vermeerderd of verminderd zijn, altijd eene gelijke hoeveelheid en hoedanigheid teruggeven, en is tot niets meerder gehouden. (C. 1897; B. 1428, 1791, 1800 v.) *c*)

a) *Art.* 1278 *B. W.* Bij eene verbindtenis om eene bepaalde zaak te geven, is deze voor rekening van den schuldeischer, van het oogenblik der verbindtenis. Bij nalatigheid van den schuldenaar om de zaak te leveren, is dezelve, van het oogenblik dier nalatigheid, voor zijne rekening.

b) *Art.* 156 *Wetb. v. Kooph.* Een wisselbrief moet betaald worden in het geld daarbij uitgedrukt.

Indien nogtans dat geld geenen wettelijken koers in het koningrijk had, zal, wanneer de koers niet bij den wisselbrief is geregeld, de betaling geschieden in Nederlandsch geld, volgens den wisselkoers van den vervaltijd en van de plaats der betaling, en zoo daar geen wisselkoers bestaat, alsdan volgens dien van de handelplaats, het naast gelegen bij die waar de wisselbrief moet worden betaald.

Art. 157. Wanneer, gedurende den looptijd des wisselbriefs, de daarin uitgedrukte geldmunt, op hoog gezag, ter plaatse van de betaling, in waarde was vermeerderd of verminderd, zal de betaling, of zullen, in geval van wanbetaling, de respectieve terugvorderingen tegen trekker en endossanten geregeld worden naar de bepalingen van artt. 1793 en 1794 van het Burgerlijk Wetboek.

Dezelfde verordeningen gelden, wanneer de waarde der geldmunt vermeerderd of verminderd mogt zijn vóór de trekking, zonder dat de trekker had kunnen kennis dragen van de verandering der waarde.

Art. 2735 *Ontwerp* 1820. In verbruikleening van gereed geld, wordt niet gevorderd, dat de teruggave gedaan worde in dezelfde muntspecie, maar kan degene, die tot de teruggave gehouden is, volstaan, met dezelve te doen in andere goede gangbare munt tot gelijke waarde, ten ware uitdrukkelijk bedongen was, dat de voldoening in dezelfde muntspecie zoude moeten gedaan worden.

Art. 2736. Een uitleener moet altijd dezelfde waarde terug bekomen, welke hij gegeven heeft; wanneer tusschen het aangaan der overeenkomst en den tijd der betaling, de uitwendige waarde der geleende muntspecie verandering ondergaan heeft, betaalt degeen, welke ter leen ontvangen heeft, bij de teruggave, zoo veel grooter of minder aantal van penningen, als in evenredigheid der vermindering of vermeerdering der geleende muntspecie vereischt wordt, om de ten tijde der aangegane overeenkomst gegevene uitwendige waarde uit te maken.

Art. 2737. Indien echter uit de handeling blijkt, dat de contracterende partijen niet op de waarde der geleende speciën, maar op het soort van geld, dat ter leen gegeven is, gezien, en uitdrukkelijk bedongen hebben, dat even zoo vele stukken gelds van dezelfde soort zouden moeten worden teruggegeven, als er zijn aangeteld, komt de vermeerdering of vermindering der waarde dier muntspecie, ten bate of schade van den uitleener.

c) *Art.* 1897 *C. C.* Si ce sont des lingots ou des denrées qui ont été prêtés, quelle que soit l'augmentation ou la diminution de leur prix, le débiteur doit toujours rendre la même quantité et qualité, et ne doit rendre que cela.

Art. 2738 *Ontwerp* 1820. De regel, in art. 2736 voorkomende, is niet toepasselijk op het geval, dat staven goud, zilver, of ander metaal of ook koopwaren ter leen gegeven zijn.

Wanneer zoodanige staven of koopwaren ter leen gegeven zijn, komt de vermeerdering of vermindering in waarde derzelve, bij de teruggave, in geene aanmerking; degeen, die dezelve ter leen ontvangen heeft, is verpligt eene gelijke hoeveelheid van dezelfde kwaliteit terug te geven, doch kan nimmer tot iets anders, of meerder genoodzaakt worden. — Vg. ook *art.* 1803 *Wetboek* 1830, en zie Diephuis (2e dr.) VIII no. 448.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verpligtingen des uitleeners.

1796. De uitleener kan het ter leen gegevene niet terug eischen, voordat de tijd, bij de overeenkomst bepaald, verstreken is. (C. 1899; B. 1305 v., 1762, 1787 v., 1800, 1801.) *a*)

1797. Geene tijdsbepaling gemaakt zijnde, kan de regter, wanneer de uitleener de teruggave vordert, naar gelang der omstandigheden, aan dengenen, die de zaak ter leen ontvangen heeft, eenig uitstel toestaan. (C. 1900; B. 1426, 1798.) *b*)

1798. Indien men is overeengekomen, dat hij, die eene zaak of geldsom ter leen heeft ontvangen, dezelve zal terug geven, wanneer hij daartoe in staat zal zijn, zal de regter, naar gelang der omstandigheden, den tijd der teruggave bepalen. (C. 1901; B. 1292, 1304, 1797.) *b*)

1799. De bepaling van artikel 1790 is op verbruikleening toepasselijk. (C. 1898; B. 1401 v., 1540.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van de verpligtingen des leeners.

1800. Die iets ter leen ontvangt is verpligt hetzelve, in gelijke hoeveelheid en hoedanigheid, en op den bepaalden tijd, terug te geven (C. 1902: B. 1305 v., 1428, 1791, 1793 v., 1796 v.)

1801. Indien hij zich in de onmogelijkheid bevindt om hieraan te voldoen, is hij gehouden de waarde van het geleende te betalen, waarbij zal moeten in aanmerking genomen worden de tijd en de plaats, waarop het goed, ten gevolge der overeenkomst, had moeten worden terug gegeven.

Indien deze tijd en plaats niet bepaald zijn, moet de voldoening geschieden overeenkomstig de waarde, welke de geleende zaak, ten tijde waarop en ter plaatse alwaar de leening geschied is, gehad heeft. *d*) (C. 1903; B. 1279 v., 1286, 1429.)

VIERDE AFDEELING.

Van het ter leen geven op interessen.

1802. Het is geoorloofd, voor leening van geld of andere verbruikbare zaken, interessen te bedingen. (C. 1905; B. 561, 1286, 1791, 1805, 2012*d* en *e*; Rv. 348 n°. 1.) *e*)

a) *Art.* 1305 *B. W.* Hetgeen slechts op tijd verschuldigd is, kan niet geëischt worden, voor dat de vervaltijd verschenen is; maar hetgeen vooraf betaald is kan niet worden terug gevorderd.

Art. 2739 *Ontwerp* 1820. Na verloop van den tijd, bij de overeenkomst bepaald, is degeen, die ter leen ontvangen heeft, verpligt eene zaak, of eene gelijke hoeveelheid van zaken, van dezelfde soort en hoedanigheid, of eene gelijke geldsom, als ter leen gegeven is, aan den uitleener terug te geven.

b) *Art.* 2740 *Ontwerp* 1820. Geene tijdsbepaling bij de overeenkomst gemaakt, of ook tusschen partijen overeengekomen zijnde, dat degene, die eene zaak of geldsom ter leen ontvangen heeft, dezelve terug geven zal, wanneer hij daartoe in staat zal zijn, is de regter bevoegd, den tijd der teruggave naar billijkheid te bepalen.

c) *Art.* 1790 *B. W.* Indien de ter leen gegevene zaak zoodanige gebreken heeft, dat daardoor aan dengene, die zich van dezelve bedient, nadeel zonde kunnen worden toegebragt, is de uitleener, zoo hij die gebreken gekend, en daarvan aan den gebruiker geene kennis gegeven heeft, voor de gevolgen verantwoordelijk.

d) *Ontwerp van* 21 *October* 1824. Indien deze tijd en plaats niet bepaald zijn, moet de voldoening geschieden overeenkomstig de waarde, welke de geleende zaak, ten tijde en ter plaatse, waarop de teruggave moet geschieden, gehad heeft. Voorduin V bl. 379 v. — *L.* 22, *in fine*, *Dig. de Reb. Cred.* (12.1) .... si convenisset ut certo loco redderetur, quanti eo loco esset: si dictum non esset, quanti ubi esset petitum. — Vg. ook *art.* 2742 *Ontwerp* 1820 en zie Opzoomer. *Aant. op de artt.*, ad art.

e) *Art.* 1905 *C. C.* Il est permis de stipuler des intérêts pour simple prêt, soit d'argent, soit de denrées, ou autres choses mobilières. — Zie Voorduin V bl. 380, en Diephuis VIII n°. 456.

1803. Hij, die ter leen ontvangen, en interessen betaald heeft, die niet bedongen waren, kan dezelve niet terug eischen, noch in mindering der hoofdsom doen verstrekken, ten ware dezelve de wettelijke interessen te boven gingen; in welk geval het te veel betaalde kan worden teruggeëischt, of in mindering van de hoofdsom verstrekken.

De betaling van onbedongen interessen verpligt den schuldenaar niet dezelve in het vervolg te betalen; maar bedongene interessen zijn verschuldigd tot de teruggave of consignatie der hoofdsom toe, zelfs indien de eene of andere na den vervaltijd mogt hebben plaats gehad. (C. 1906; B. 1395, 1433, 1440 v., 1804, 1805.) *a)*

1804. Interessen zijn of wettelijke, of bij overeenkomst bedongen *b)*. De wettelijke interessen zijn bij de wet bepaald. De bij overeenkomst bedongene interessen mogen de wettelijke te boven gaan, in alle de gevallen waarin de wet zulks niet verbiedt.

De hoegrootheid der bij overeenkomst bedongene interessen moet in geschrift worden bepaald. (C. 1907; B. 1805, 1817; Stb. 1857 nº. 171; B. 449*c*, 471, 844 v., 1006 v., 1144, 1286, 1322, 1755, 1842, 1876*a*, 2012*d* en *e*.) *c)*

Art. 2012, *lid d en e*, *B. W.* De interessen van geleende geldsommen....

Verjaren na verloop van vijf jaren.

a) Art. 1906 *C. C.* L'emprunteur qui a payé des intérêts, qui n'étaient pas stipulés, ne peut ni les répéter ni les imputer sur le capital.

Art. 2746 *Ontwerp* 1820. De bloote wanbetaling eener hoofdsom geeft aan den schuldeischer geen regt om interessen te vorderen, wanneer deze niet uitdrukkelijk bedongen, of bij de wet aan hem zijn toegelegd.

Art. 2747. Echter kan een schuldeischer, die vrijwillig, en zonder bedrog van de zijde des schuldeischers, geoorloofde interessen betaald heeft, dezelve daarna niet terug vorderen, noch in mindering der hoofdsom doen strekken, al ware het dat hij de betaling der interessen gedaan had, in de verkeerde meening dat dezelve bedongen waren.

Die betaling, buiten verpligting evenwel, geeft aan den schuldeischer geen regt om de interessen ook voor het vervolg te vorderen.

Art. 2748. Een schuldeischer, die met mindere interessen genoegen neemt, dan oorspronkelijk verschuldigd waren, kan voor den tijd, waarover hij dezelve ontvangen heeft, geene bijbetaling daarvan vorderen; doch wordt daardoor niet gerekend, voor het toekomende, van hoogere interessen te hebben afgezien; alles, ten ware hij het tegendeel uitdrukkelijk mogt verklaard hebben. — Vg. ook *artt.* 1810 en 1814 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin V bl. 383, I en II; Opzoomer, ad art.; Diephuis VIII nº. 472 v.

Art. 1395 *B. W.* Iedere betaling doet eene schuld vooronderstellen; hetgeen zonder verschuldigd te zijn betaald is, kan terug gevorderd worden.

Ten opzigte van natuurlijke verbindtenissen, waaraan men vrijwillig voldaan heeft, kan geene terugvordering vallen.

b) conventionnels: *art.* 1907 *C. C.*

c) Loi du 3 *Septembre* 1807, *sur le taux de l'intérêt de l'argent.*

NAPOLÉON, *etc.*

Art. 1. L'intérêt conventionnel ne pourra excéder, en matière civile, cinq pour cent, ni, en matière de commerce, six pour cent, le tout sans retenue.

Art. 2. L'intérêt légal sera, en matière civile, de cinq pour cent, et en matière de commerce, de six pour cent, aussi sans retenue.

Art. 3. Lorsqu'il sera prouvé que le prêt conventionnel a été fait à un taux excédant celui qui est fixé par l'article, 1er, le prêteur sera condamné par le tribunal saisi de la contestation, à restituer cet excédant, s'il l'a reçu, ou à souffrir la réduction sur le principal de la créance, et pourra même être renvoyé, s'il y a lieu, devant le tribunal correctionnel, pour y être jugé conformément à l'article suivant.

Art. 4. Tout individu, qui sera prévenu de se livrer habituellement à l'usure, sera traduit devant le tribunal correctionnel, et, en cas de conviction, condamné à une amende, qui ne pourra excéder la moitié des capitaux qu'il aura prêtés à usure.

S'il résulte de la procédure, qu'il y a eu escroquerie de la part du prêteur, il sera condamné, outre l'amende ci-dessus, à un emprisonnement qui ne pourra excéder deux ans.

Art. 5. Il n'est rien innové aux stipulations d'intérêts par contrats ou autres actes faits jusqu'au jour de la publication de la présente loi. — Zie ook de *Decreten van* 8 *November* 1810 (Fortuijn I bl. 19) en *van* 6 *Januari* 1811 (Fortuijn I bl. 69).

Wet van 22 *December* 1857 (*Stb.* nº. 171), *tot buiten-effect-stelling en vervanging der Fransche wet van den* 3den *September* 1807, *op de interesten.*

Wij WILLEM III, *enz.*

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, *enz.*

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk en noodzakelijk is, de wet van 3 September 1807 in te trekken en te vervangen door eene wet, welke de wettelijke interesten bepaalt, zonder het beding van hoogere in het algemeen te verbieden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De wet van 3 September 1807 (*Bulletin des Lois* nº. 2740) wordt buiten werking gesteld.

Art. 2. De wettelijke interesten bedragen in burgerlijke zaken *vijf*, en in handelszaken *zes* ten *honderd* in het jaar.

1805. Indien de uitleener interessen bedongen heeft, zonder dat het beloop daarvan bepaald zij, is degene, die ter leen ontvangen heeft, gehouden het beloop der wettelijke interessen te voldoen. (B. 1804.)

1806. Het bewijs van de betaling der hoofdsom, zonder voorbehoud van interessen gegeven zijnde, doet de voldoening der interessen vooronderstellen, en de schuldenaar wordt daarvan bevrijd. (C. 1908; B. 1430, 1433, 1474, 1953, 1958*b*.) *a*)

VIJFTIENDE TITEL.

Van gevestigde of altijddurende renten.

1807. Het vestigen eener altijddurende rente is eene overeenkomst, waarbij de uitleener interessen bedingt, tegen betaling eener hoofdsom welke hij aanneemt niet terug te zullen vorderen. (C. 1909; B. 567 n°. 2, 1288*a*, 1430, 2012*a* en *e*.) *b*)

1808. Deze rente is uit haren aard aflosbaar.

Partijen kunnen alleenlijk overeenkomen, dat de aflossing niet geschieden zal dan na verloop van eenen zekeren tijd, welke niet langer dan voor tien jaren mag gesteld worden, of zonder dat zij *c*) den schuldeischer vooraf verwittigd hebben, op eenen zekeren, door hen *c*) bevorens vastgestelden termijn, welke echter den tijd van een jaar niet zal mogen te boven gaan. (C. 1911; B. 798 v., 1305 v., 1556*b*; Stb. 1851 n° 125, a. 43*d*.) *d*)

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegiën en Ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's Gravenhage, den 22sten December 1857.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
J. J. L. V: D: BRUGGHEN.

De Minister van Financiën,
VROLIK.

Uitgegeven, *enz.*

a) *Art.* 1433 *B. W.* De schuldenaar van eene schuld die op interessen loopt kan, buiten de toestemming van den schuldeischer, de betaling, welke hij doet, niet doen verstrekken tot aflossing van de hoofdsom bij voorkeur van voldoening der interessen.

De betaling, die gedaan is op de hoofdsom en op de interessen, maar waarmede de geheele schuld niet is afgedaan, strekt in de eerste plaats tot voldoening der interessen.

b) *Art.* 1909 *C. C.* On peut stipuler un intérêt moyennant un capital, que le prêteur s'interdit d'exiger. Dans ce cas, le prêt prend le nom de *constitution de rente.*

Art. 2512 *Ontwerp* 1820. Koop of vestiging van altoosdurende rente wordt genoemd de overeenkomst, waarbij de eene aan den andere eene zekere somme gelds geeft, zonder dat hij zijne gegevene penningen zal kunnen terug eischen, onder voorwaarde, om daarvoor eene jaarlijksche rente te genieten tot op het tijdstip dat de schuldenaar, door teruggave der ontvangene hoofdsom, de rente zal hebben afgekocht. — Diephuis (2e druk) VIII n°. 479 v., en Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art.

Art. 567 *B. W.* Als roerende zaken door wetsbepaling worden beschouwd:

2°. Gevestigde renten, hetzij altijddurende of lijfrenten.

Art. 1288, *lid a*, *B. W.* Niettemin brengen vervallen inkomsten, als pacht- en huurpenningen altijddurende of lijfrenten, interessen voort, van den dag dat de eisch gedaan, of de overeenkomst gesloten is.

Art. 2012 *B. W.* De interessen van altijddurende renten of van lijfrenten:

Verjaren na verloop van vijf jaren.

c) Onze wetgever spreekt hier „van den schuldenaar in het meervoud, en noemt hem gedachteloos *partijen*, om zich dan weder even *gedachteloos* het woord *partij* als van het mannelijk geslacht voor te stellen." Opzoomer, ad art. 1807. — Zie ook Diephuis VIII n°. 485 (2).

d) *Art.* 1911 *C. C.* La rente constituée en perpétuel est essentiellement rachetable. Les parties peuvent seulement convenir, que le rachat ne sera pas fait avant un délai, qui ne pourra excéder dix ans, ou sans avoir averti le créancier au terme d'avance qu'elles auront déterminé.

Art. 2515 *Ontwerp* 1820. Altoosdurende renten zijn, uit haren aard en noodzakelijk, afkoopbaar. Het beding van onaflosbaarheid derzelve, of dat de aflossing, binnen zekeren tijd niet gedaan zijnde, naderhand niet zoude mogen gedaan worden, is krachteloos.

Art. 2516. De partijen mogen echter overeenkomen, dat de rente binnen zekeren tijd, ten langste van tien jaren, niet zal kunnen afgekocht worden.

Art. 2517. Ook mag bedongen worden, dat de rentschuldige, de rente willende aflossen, den rentheffer een jaar te voren zal moeten opzegging doen.

De tijd van opzegging mag bij overeenkomst wel korter, doch niet langer gesteld worden.

Art. 1816 *Wetboek* 1830. Deze rente is uit haren aard afkoopbaar.

Partijen kunnen alleenlijk overeenkomen, dat de

1809. De schuldenaar eener altijddurende rente kan tot de aflossing genoodakt worden:

1°. Indien hij niets betaald heeft op de gedurende twee achtereenvolgende jaren verschuldigde renten; (B. 1819.)

2°. Indien hij verzuimt aan den geldschieter de bij de overeenkomst beloofde zekerheid te bezorgen; (B. 1818.) *a*)

3°. Indien hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is verklaard. (K. 764 v.; Rv. 882 v.; B. 1880 n°. 2. — C. 1912, 1913; B. 1307.) *b*)

1810. In de twee eerste gevallen, bij het vorige artikel vermeld, kan de huldenaar zich van de verpligting tot aflossing ontheffen, indien hij binnen twintig dagen, te rekenen van de geregtelijke aanmaning, alle de verschenen rmijnen betaalt of de beloofde zekerheid stelt. (B. 1274.) *c*)

ZESTIENDE TITEL.

Van kans-overeenkomsten.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepaling.

1811. Eene kans-overeenkomst is eene handeling, waarvan de uitkomsten, et betrekking tot voordeel en nadeel, het zij voor alle de partijen, het zij ›or eenige derzelve, van eene onzekere gebeurtenis afhangen.

Van dien aard zijn:

De overeenkomst van verzekering; (K. 246 v., 287 v., 592 v., 686 v.)

Bodemerij; (K. 569 v.)

Lijfrenten; (B. 1812 v.) *d*)

Spel en weddingschap. (B. 1825 v.)

De beide eerste worden bij het Wetboek van Koophandel geregeld. (C. .04*b*, 1964; B. 1289 v.) *e*)

---

coop niet geschieden zal, dan na verloop van eenen :eren tijd, welke niet langer dan voor tien jaren g gesteld worden, of zonder dat zij den schuldcher vooraf verwittigd hebben op eenen zekeren,)r hen bevorens vastgestelden termijn, welke echter ı tijd van een jaar niet zal mogen te boven gaan. — : Diephuis VIII n°. 487.

Art. 43, *lid d*, *der Wet* van 28 *Augustus* 1851 *b.* n°. 125), *regelende de onteigening ten algeenen nutte.* Wanneer de hypotheek tot zekerheid van ijddurende renten is gesteld, wordt het twintigvou; bedrag der jaarlijksche rente uit de schadeloosılling voldaan.

a) „De wetgever maakt van het verminderen der ›ds gestelde zekerheid niet de minste melding, 'wijl hij toch in art. 1307 deed blijken, dat ook laatste geval niet altijd aan zijne aandacht was tsnapt." Opzoomer, ad art. — Vg. art. 1818 B. W.

b) *Art.* 1912 *C. C.* Le débiteur d'une rente contuée en perpétuel peut être contraint au rachat: S'il cesse de remplir ses obligations pendant deux nées; 2° S'il manque à fournir au prêteur les sû:és promises par le contrat.

Art. 1913. Le capital de la rente constituée en :pétuel devient aussi exigible en cas de faillite ou déconfiture du débiteur.

Art. 1819 *Wetboek* 1830. De hoofdsom eener altijddurende rente wordt insgelijks opeischbaar, wanneer de schuldenaar in staat van bankbreuk of van onvermogen is vervallen. — Zie Voorduin V bl. 389 v.

c) *Art.* 2523 *Ontwerp* 1820. In de gevallen, bij n°. 1 en 2 van het voorgaande artikel aangeduid, mag de rentschuldige altijd volstaan, met alsnog de verschenen renten aan te zuiveren, of de beloofde zekerheid te geven, binnen den tijd van twee weken, nadat hij in regten zal zijn aangesproken; mits hij den rentheffer vergoede de kosten, welke door dezen tot het bekomen der aflossing mogten gemaakt zijn. De bepaling van dit artikel is toepasselijk, zoo wel op renten, welke vóór de invoering van dit wetboek zijn gevestigd, als op die, welke naderhand mogten gevestigd worden.

Art. 1818 *Wetboek* 1830. De bepaling, bij n°. 1 van het vorige artikel gemaakt, is toepasselijk op renten welke vóór of sedert de invoering van dit Wetboek zijn vastgesteld. — Zie Voorduin V bl. 388 v., en Diephuis VIII n°. 494. Vg. ook de artt. 3 en 4 der *Wet op den Overgang.*

d) Zie Diephuis (2° druk) VIII n°. 519.

e) *Art.* 1104, *lid b*, *C. C.* Lorsque l'équivalent consiste dans la chance de gain ou de perte pour

TWEEDE AFDEELING.

Van de overeenkomst a) van lijfrenten en derzelver gevolgen.

1812. Lijfrente kan bij eenen bezwarenden titel, of bij akte van schenk[illegible] worden gevestigd.

Zij kan ook worden verkregen bij uiterste wilsbeschikking. (C. 1968, [illegible] B. 567 n°. 2, 811, 965, 969, 1007 n°. 2, 1288*a*, 1811, 1817, 2012*a* en [illegible]

1813. Lijfrente kan worden gevestigd, het zij op het lijf des geldschiet[illegible] of van hem wien men daarvan het genot geeft *c*), het zij op dat van ee[illegible] derde, ofschoon deze daarvan geen genot hebbe. (C. 1971; B. 1814 v.)

1814. Dezelve kan gevestigd worden op het lijf van een of meer perso[illegible] (C. 1972; B. 1813.)

1815. Zij kan gevestigd worden ten behoeve van een' derde, hoewel [illegible] geld door een' ander' persoon geschoten zij.

In dat geval, is zij echter niet onderworpen aan de formaliteiten welke [illegible] schenkingen vereischt worden. *d*) (C. 1973; B. 1353, 1719 v.) *e*)

1816. Alle lijfrente, gevestigd op het lijf van iemand die overleden was

chacune des parties, d'après un évènement incertain, le contrat est *aléatoire*.

Art. 1964. Le contrat aléatoire est une convention réciproque, dont les effets, quant aux avantages et aux pertes, soit pour toutes les parties, soit pour l'une ou plusieurs d'entre elles, dépendent d'un évènement incertain. Tels sont: Le contrat d'assurance; Le prêt à grosse aventure; Le jeu et le pari; Le contrat de rente viagère. Les deux premiers sont régis par les lois maritimes. — Voorduin V bl. 392 v.; Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art.; Diephuis (2e druk) n°. 507.

a) Vg. *art.* 1812, *lid b*, en zie Diephuis VIII n°. 515.

b) *Art.* 1968 *C. C.* La rente viagère peut être constituée à titre onéreux, moyennant une somme d'argent, ou pour une chose mobilière appréciable, ou pour un immeuble.

Art. 1969. Elle peut être aussi constituée, à titre purement gratuit, par donation entre-vifs ou par testament. Elle doit être alors revêtue des formes requises par la loi. — Vg. ook artt. 1821 en 1822 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin V bl. 396 v.

Art. 2893 *Ontwerp* 1820. Het contract van lijfrenten is de overeenkomst, waarbij de een aan den ander toezegt de betaling eener somme gelds, jaarlijks, of op andere gezette tijden, gedurende het leven van den renthefter of van een derde.

De lijfrente kan, zoo wel bij onereusen titel, door het geven van geld of geldswaarde verkregen worden, als bij lucrativen titel door schenking of uitersten wil.

Art. 567 *B. W.* Als roerende zaken door wetsbepaling worden beschouwd:

2°. Gevestigde renten, hetzij altijddurende of lijfrenten.

Art. 811. Het vruchtgebruik van eene lijfrente geeft ook aan den vruchtgebruiker, gedurende het vruchtgebruik, het regt om de loopende renten te ontvangen.

Indien de voldoening der lijfrente bij vooruitbetaling moet plaats hebben, is de vruchtgebruiker geregtigd tot den geheelen termijn, welke gedurende het vruchtgebruik heeft moeten voldaan worden.

Die het vruchtgebruik eener lijfrente heeft zal nimmer tot eenige teruggave verpligt zijn.

Art. 965. Wanneer de beschikking, bij akte [illegible] de levenden of bij uitersten wil gedaan, be[illegible] een vruchtgebruik of in eene lijfrente, waarva[illegible] beloop het wettelijk erfdeel benadeelt, hebben [illegible] genamen, aan welke dat erfdeel is toegeken[illegible] keus of om deze beschikking uit te voeren, [illegible] om aan de begiftigden of legatarissen den eigen[illegible] van het beschikbaar gedeelte aftestaan.

Art. 969. Alle vervreemding van eenig goed [illegible] zij onder den last eener lijfrente, het zij met [illegible] behoud van vruchtgebruik, aan een der erfgena[illegible] in de regte linie gedaan, wordt beschouwd als [illegible] gift.

Art. 1007. De interessen of vruchten van [illegible] legateerde zaak loopen ten voordeele van den leg[illegible] van den dag van het overlijden, welk ook [illegible] stip zij waarop hij de afgifte heeft geëischt:

2°. Wanneer eene lijfrente of een jaar-, maand- of weekgeld, onder den titel van levensonderhoud, is gelegateerd.

Art. 1288, *lid a*. Niettemin brengen vervallen [illegible] komsten, als pacht- en huurpenningen, altijddurende of lijfrenten, interessen voort, van den dag [illegible] eisch gedaan, of de overeenkomst gesloten is.

Art. 2012. De interessen van altijddurende re[illegible] of van lijfrenten: ....

Verjaren na verloop van vijf jaren.

c) *hetzij op het lijf — genot geeft. Art.* 1971 *C.* [illegible] soit sur la tête de celui qui en fournit le prix [illegible] Zie Diephuis VIII n°. 535.

d) *Art.* 1973, *lid b*, *C. C.* Dans ce dernier [illegible] quoiqu'elle ait les caractères d'une libéralité, [illegible] n'est point assujettie aux formes requises pour [illegible] donations....

e) *Art.* 2894 *Ontwerp* 1820. Eene lijfrente [illegible] verbonden worden, niet slechts aan het leven van [illegible] bepaald persoon, maar ook aan het leven van [illegible] onbepaald persoon uit meerderen, of aan het le[illegible] van meer personen te zamen of afzonderlijk.

Art. 2895. Een derde, op wiens lijf de rente [illegible] vestigd, en aan wiens leven aldus de betaling da[illegible] van verbonden is, kan daaruit geen het minste [illegible] afleiden, om de betaling der rente te vorderen. [illegible] regt komt alleenlijk toe aan hem, ten wiens behoe[illegible] de rente is toegezegd.

ı dag, waarop de overeenkomst is aangegaan, is krachteloos. (C. 1974; 1371, 1811.) *a*)

1817. Lijfrente kan tot zoodanig beloop van renten gesteld worden, als ·tijen goedvinden te bepalen. (C. 1976; B. 1804.)

1818. Degene, te wiens behoeve eene lijfrente bij bezwarenden titel is ge-stigd, kan de vernietiging van de overeenkomst vorderen, indien de schul-ıaar hem de bedongene zekerheid voor derzelver nakoming niet bezorgt. .n geval van vernietiging, is de schuldenaar gehouden de achterstallige *b*) longene renten te betalen, tot den dag toe, waarop de hoofdsom zal zijn elost. (C. 1977; B. 1302 v., 1307, 1809 n° 2, 1810.) *c*)

1819. Wanbetaling der verschenen lijfrente geeft den rentheffer geen regt aflossing van de hoofdsom, of teruggave van het door hem daarvoor af-stane goed, te vorderen; hij heeft alleen het regt om zijnen schuldenaar ›r de verschuldigde renten aan te spreken en uit te winnen, en om :erheid te vragen voor de te vervallene renten. (C. 1978; B. 1302 v., 30, 1809 n°. 1.) *d*)

1820. Ingeval de schuldenaar in staat van faillissement of kennelijk onver-ıgen is verklaard, zal de lijfrente verminderd worden naar evenredigheid overige schulden, en is de boedel verpligt aan den rentheffer het genot alzoo verminderde lijfrente te verzekeren (K. 885*b*; Rv. 897; B. 1809 n°. 3.) *e*)

1821. De schuldenaar kan zich niet van de betaling der lijfrente ontheffen, ›r de teruggave der hoofdsom aan te bieden, en door af te zien van de ugvordering der betaalde renten; hij is gehouden met de betaling der lijf-ıte voort te gaan, gedurende het geheele leven van den persoon of der rsonen, op wier lijf de rente gevestigd is, hoe bezwarend ook de betaling ər rente voor hem worden moge. (C. 1979; B. 1808*a*.) *f*)

:) *Art.* 1974 *C. C.* Tout contrat de rente viagère ée sur la tête d'une personne, qui était morte au r du contrat, ne produit aucun effet.

Art. 1975. Il en est de même du contrat, par le-l la rente a été créée sur la tête d'une personne ıinte de la maladie, dont elle est décédée dans les gt jours de la date du contrat. — Zie Voor-in V bl. 397 v.; Diephuis VIII n°. 544.

) „Ook hier had dit woord wel, even als in art. 9, in *verschuldigde* mogen veranderd zijn." Diep-is VIII n° 573 (1).

:) *Art.* 1809 *B. W.* De schuldenaar eener altijd-ende rente kan tot de aflossing genoodzaakt worden:

2°. Indien hij verzuimt aan den geldschieter de bij de overeenkomst beloofde zekerheid te be-zorgen. — Zie de noot *a*), op dat artikel.

d) *Art.* 1978 *C. C.* Le seul défaut de paiement des érages de la rente n'autorise point celui, en faveur qui elle est constitutée, à demander le rembour-nent du capital, ou à rentrer dans le fonds par aliéné; il n'a que le droit de saisir et de faire ıdre les biens de son débiteur, et de faire ordon-: ou consentir, sur le produit de la vente, l'emploi ıne somme suffisante pour le service des arrérages. — ephuis VIII n°. 575.

Art. 2902 *Ontwerp* 1820. Die het regt tot de rente bij onereusen titel bekomen heeft, kan de :nietiging van het contract vorderen, bij wanbeta-g of indien de rentschuldige in gebreke blijft van geven der zekerheid, welke bij het contract be-ɔfd was, zonder dat, in die gevallen de reeds ge-ne, of vóór de vernietiging van het contract ver-ıuldigde rentebetalingen kunnen teruggevorderd of ;etrokken worden. — Diephuis VIII n°. 574.

Art. 1809 *B. W.* De schuldenaar eener altijddu-rende rente kan tot de aflossing genoodzaakt worden:

1°. Indien hij niets betaald heeft op de gedurende twee achtereenvolgende jaren verschuldigde renten.

e) *Art.* 2908 *Ontwerp* 1820. In geval van ver-klaarde insolventie van den rentschuldige, vervalt het contract van lijfrente van zelf, en zal het regt tot dezelve, voor zooveel de nog niet ingegane tijd-perken betreft, door den regter geschat worden op een zeker kapitaal, naar mate van den ouderdom van dengene, op wiens lijf de rente gevestigd is.

De rentheffer zal, voor het beloop daarvan, als schuldeischer, zijn regt tegen den boedel kunnen doen gelden.

Art. 885, *lid b*, *Wetboek v. Kooph.* Indien er eene lijfrente ten laste van den boedel loopt, zullen de vereischte voorzieningen worden getroffen, ten einde aan het voorschrift van artikel 1820 van het Bur-gerlijk Wetboek worde gevolg gegeven. — Zie *art.* 897 *B. Rv.*

Art. 1809 *B. W.* De schuldenaar eener altijddu-rende rente kan tot de aflossing genoodzaakt worden:

3°. Indien hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is verklaard.

f) *Art.* 2900 *Ontwerp* 1820. De betaling der lijf-renten kan door den rentschuldige, in weerwil van den rentheffer, nimmer afgekocht worden; zelfs niet, al wilde hij de som, welke daarvoor als koopschat betaald is, teruggeven, en van de terugvordering der reeds betaalde renten afzien. Hij is integendeel verpligt met de betaling der lijfrenten voort te gaan, zoolang de persoon of personen, op wier lijf de rente gevestigd is, in leven zijn, hoe oud deze ook zouden mogen worden, en hoe bezwarend de nakoming dezer verbindtenis ook voor hem zijn mogt.

1822. De eigenaar eener lijfrente heeft slechts een verkregen regt op de lijfrente, naar evenredigheid van het getal der dagen, welke degene geleefd heeft, op wiens lijf de rente is gevestigd.

Indien echter de overeenkomst medebrengt, dat de rente vooruit moet worden betaald, is het regt op den termijn, die betaald had behooren te zijn, verkregen van den dag, waarop de betaling had moeten geschieden. (C. 1980; B. 558*c*, 810.) *a*)

1823. Men kan niet bedingen, dat eene lijfrente aan geene inbeslagneming zal onderworpen zijn, ten ware dezelve om niet gevestigd zij. (C. 1981; B. 1177 v., 1465 n°. 3; Rv. 756.) *b*)

1824. De rentheffer kan de verschenen rente niet vorderen, dan door te doen blijken van het leven van hem, op wien de lijfrente gevestigd is. (C. 1983; Stb. 1814 n°. 28.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van spel en weddingschap.

1825. De wet staat geene regtsvordering toe, ter zake van eene schuld uit spel of uit weddingschap voortgesproten. (C. 1965; Sr. 410, 421 v., 475 n°. 5, 477.) *d*)

1826. Onder de hier-boven staande bepaling zijn echter niet begrepen die spelen, welke geschikt zijn tot ligchaams-oefening, als het schermen, wedloopen en dergelijke.

Niettemin kan de regter den eisch ontzeggen of verminderen, wanneer hem de som overmatig toeschijnt. (C. 1966.) *e*)

1827. Men mag de bepalingen der twee voorgaande artikelen door geene schuldvernieuwing ontwijken. (B. 1449 v.) *f*)

1828. In geen geval *g*) kan hij, die het verlorene vrijwillig betaald heeft, hetzelve terug eischen, ten ware, van den kant van dengene, die gewonnen heeft, bedrog, list of opligting hebbe plaats gehad. (C. 1967; B. 1364, 1395*b*; Sr. 405.) *h*)

a) *Art.* 1980 *C. C.* La rente viagère n'est acquise au propriétaire que dans la proportion du nombre de jours qu'il a vécu. Néanmoins, s'il a été convenu qu'elle serait payée d'avance, le terme qui a dû être payé, est acquis du jour où le paiement a dû en être fait.

Art. 2897 *Ontwerp* 1820. Wanneer de persoon, op wiens lijf de rente gevestigd is, sterft, moet nogtans de loopende rente op den eerstkomenden verschijndag ten volle betaald worden, indien deswege niets anders uitdrukkelijk is bedongen. — Zie Diephuis VIII n°. 552.

Art. 810 *B. W.* De burgerlijke vruchten worden gerekend van dag tot dag verkregen te worden, en behooren aan den vruchtgebruiker, naar mate zijn vruchtgebruik duurt, welk ook het tijdstip moge wezen, waarop dezelve betaalbaar zijn gesteld

b) *Art.* 13 *Ontwerp* 21 *October* 1824. Men kan niet bedingen, dat eene lijfrente onvervreemdbaar of aan geene inbeslagneming *enz.* (Voorduin V bl. 401 v.).

c) *Besluit van* 23 *Februari* 1814 (*Stb.* n°. 28), *houdende voorschriften, betrekkelijk het vragen en bekomen van attestatiën de vita, benoodigd tot betaling van lijfrenten en pensioenen*, j°. het *Besluit* van 29 *November* 1852 (*Bijv. t. h Stb.* XL, 694, bij van Dorp, 1851—1855, bl. 817.)

d) *Art.* 2904 *lid a*, *Ontwerp* 1820. De burgerlijke wet staat geene regtsvordering toe, ter zake van schulden uit spel, loterij of weddenschap gesproten.

e) *Art.* 1966 *C. C.* Les jeux propres à exercer au fait des armes, les courses à pied ou à cheval, les courses de chariot, le jeu de paume et autres jeux de même nature, qui tiennent à l'adresse et à l'exercice du corps, sont exceptés de la disposition précédente. — Néanmoins le tribunal peut rejeter la demande, quand la somme lui paraît excessive.

Art. 2904, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Van deze bepaling zijn uitgezonderd: de spelen of loterijen op openbaar gezag ingerigt, of met uitdrukkelijke toestemming en veroorloving van bevoegde autoriteiten plaats hebbende.

f) *Art.* 2905 *Ontwerp* 1820. Alle borgstelling of pandgeving, ter zake van schulden in de bedoeling van het voorgaande artikel vallende, is nietig, hetzij de borgen of het pand vóór of na het verlies of de loting, mogten gegeven of gesteld zijn.

Art. 2906. Novatie van schuld zal de beschikkingen, in dezen titel gemaakt, niet kunnen verijdelen.

g) *in geen geval*, d. i. noch in het geval van art. 1825, noch in dat van art. 1826. — Zie Diephuis VIII n°. 611.

h) *Art.* 1395, *lid b*, *B. W.* Ten opzigte van natuurlijke verbindtenissen, waaraan men vrijwillig voldaan heeft, kan geene terugvordering vallen. — Zie

ZEVENTIENDE TITEL.

Van lastgeving.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard der lastgeving.

1829. Lastgeving is eene overeenkomst, waarbij iemand aan eenen anderen e magt geeft, en deze aanneemt, om eene zaak voor den lastgever, in eszelfs naam *a*), te verrigten. (C. 1984; B. 19, 133, 134, 388 v., 1390 v., 585, 1982; Sv. 226, 253 n°. 1; Rv. 6*a*, 99; K. 79 v., 111, 135, 327.) *b*)

4 § 1 en 2 *Dig. de aleator.* (11.5); *l.* 1 *Cod. de leator.* (3.43); Diephuis VIII n°. 607 v., en Opoomer, ad art.

Art. 2907 *Ontwerp* 1820. Hetgeen echter in het oel zelf te berde gebragt, in de loterij ingelegd, of ij de weddenschap vooruit betaald is, gelijk ook etgeen na het verlies of den uitslag der loting vrijillig en met der daad betaald, of tot volkomen wijting der schuld in betaling gegeven is, zal niet unnen terug geëischt worden, voor zoo verre het egendeel niet bij andere wetten, ter wering van zeere spelen of loterijen, mogt bepaald worden.

Art. 2908. Die het spel of de weddenschap geonnen, of in eene loterij voordeelig getrokken heeft, al wanneer hem zijne actie deswege ontzegd wordt, ijne te berde gebragte, ingelegde, of vooruit beaalde penningen mogen terug vorderen; voor zoo erre het tegendeel niet bij de bijzondere wetten, er beteugeling van zekere spelen of loterijen, mogt vorden vastgesteld.

a) Zie Opzoomer, *Aant. op de artt.*, op art. .831; Diephuis (2e druk) n°. 636 v

b) *Art.* 1984 *C. C.* Le mandat ou procuration est in acte, par lequel une personne donne à une autre e pouvoir de faire quelque chose pour le mandant ;t en son nom. Le contrat ne se forme que par l'ac:eptation du mandataire.

Art. 2669 *Ontwerp* 1820. Handeling tot prestatie an diensten heeft plaats, wanneer de een zich verindt, om, naar zijne beste kennis en wetenschap, oor een ander zekere zaken te verrigten, of zekere laden uit te voeren, tegen betaling van loon of van alaris, hetwelk de ander aanneemt daarvoor te bealen.

Art. 2672. De diensten, waartoe zich iemand verindt, kunnen zoowel bestaan in het presteren of loen presteren van ligchamelijken arbeid als in het anwenden van kunst, wetenschappelijke vlijt, of in iet besteden van andere moeiten en zorgen aan het onderwerp verknocht, en tot bereiking van het verangde doeleinde bevorderlijk.

Art. 2764, *lid a.* Lastgeving of mandaat is eene overeenkomst, waarbij iemand aan een ander den ast opdraagt, om eene zaak voor hem, en in zijnen aam om niet te verrigten, en deze den hem opgelragenen last aanneemt.

Art. 183 *B. W.* De aanstaande echtgenooten zijn erpligt bij de voltrekking van hun huwelijk in peroon voor den ambtenaar van den burgerlijken stand e verschijnen.

Art. 134, *lid a.* Het zal aan den Koning vrijstaan om, uithoofde van gewigtige redenen, aan partijen e vergunnen het huwelijk door eenen bijzonderen bij authentieke akte gevolmagtigde te mogen voltrekken.

Art. 388, *lid a.* Wanneer, naar aanleiding der bepalingen van dezen en den volgenden titel, de tusschenkomst van bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige vereischt wordt, zullen deze steeds ten getalle van vier worden opgeroepen, en uit de naaste, en zooveel mogelijk in de beide liniën, worden gekozen.

Art. 389, *lid a—c.* Telken reize wanneer de tegenwoordigheid, het zij van den toezienden voogd, hetzij van bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, gevorderd wordt, zullen zij zich door eenen bijzonderen gevolmagtigde kunnen laten vertegenwoordigen.

De gevolmagtigde zal slechts in den naam van één persoon kunnen optreden.

De regter kan gelasten, dat hij, die zich heeft laten vertegenwoordigen, in persoon verschijne. — Vg. ook *art.* 481, *lid c* en *d.*

Art. 1982, *lid a en b.* De eed moet persoonlijk worden afgelegd.

Om gewigtige redenen is het den regter geoorloofd aan eene partij toe te staan om den eed door een' bijzonderen bij authentieke akte daartoe gemagtigde te doen afleggen.

Art. 226 *Wetb. v. Strafv.* In zaken, betreffende [correctioneele] misdrijven, op welke geene gevangenisstraf is bedreigd, kan de beklaagde zich laten vertegenwoordigen door eenen advokaat of procureur, bepaaldelijk daartoe door hem gevolmagtigd, ten ware de regtbank mogt bevelen, dat hij in persoon verschijne.

Art. 253. Het geding [wegens overtredingen van politie] wordt op de openbare teregtzitting op dezelfde wijze aanhangig gemaakt en behandeld als de correctionnele zaken, welke door de dagvaarding van den officier van justitie regtstreeks, of ten gevolge van verwijzing, zijn aanhangig gemaakt, behoudens de navolgende wijzigingen:

1°. Dat de gedaagde door eenen, bij bijzondere volmagt, gelastigde kan verschijnen.

Volgens art. 3 *der Wet van* 29 Junij 1854 (*Stb.* n°. 103), houdende uitbreiding van de regtsmagt der kantonregters in strafzaken, *wordt deze bepaling voor de in die wet bedoelde misdrijven* in dien zin gewijzigd, dat de gedaagde zich bij de vervolging wegens diefstal niet door eenen gemagtigde kan doen vertegenwoordigen, maar in persoon moet verschijnen.

Art. 6, *lid a*, *B. Rv.* In alle gedingen, waarin de Koning als eischer optreedt, zal het exploit geschieden, en de zaak worden voortgezet, ten name van

28*

1830. Last kan worden gegeven en aangenomen bij openbare akte, onderhandsch geschrift, zelfs bij eenen brief en ook bij monde. *a*)

De aanneming *b*) van eenen last kan ook stilzwijgende geschieden, en geleid worden uit de volvoering van den last door den lasthebber. (C. 19 B. 19, 32, 134, 164, 1217*b*, 1720*a*, 1911, 1932 v., 1982*b*; Rv. 33*c*, 1 263, 434, 847*b*; K. 824*b*; Stb. 1842 n°. 20, a. 32*b*, 38*b* en *c*.) *c*)

1831. Lastgeving geschiedt om niet, ten ware het tegendeel bedongen (C. 1986; B. 1394, 1585, 1838*b*, 1845.) *d*)

1832. Lastgeving is, of bijzonder en slechts tot eene of meerdere bepa zaken, of algemeen en tot alle de zaken van den lastgever betrekkel (C. 1987; B. 19, 32, 134*a*, 389*a*, 526, 1217 j°. 1833*b*, 1720*a*, 1962, 1 1982*b*; Rv. 19*b*; 33*c*, 178*b*, 278, 434, 847*b*; K. 336*a*, 376, 823, 824.)

1833. Lastgeving, in algemeene bewoordingen vervat, strekt zich all uit tot daden van beheer.

Om goederen te vervreemden of met hypotheek te bezwaren, om te dading aan te gaan *e*), of om eenige andere daad van eigendom te verrigte wordt eene uitdrukkelijke lastgeving vereischt. (C. 1988; B. 170, 1 1720, 1971; Rv. 263; K. 336*b*.)

1834. De lasthebber mag niets doen, hetwelk zijnen last te buiten gaat; magt om eene zaak bij wege van dading af te doen bevat geenszins de bevoeg heid om dezelve aan de beslissing van scheidsmannen te onderwerpen. 1989; B. 1843, 1888 v.; Rv. 620 v.)

1835. Vrouwen en minderjarigen *f*) kunnen tot zaakgelastigden gekoz worden, maar de lastgever heeft geene andere regtsvordering tegen minde jarigen, dan overeenkomstig de algemeene bepalingen, die tot de verbin nissen der minderjarigen betrekkelijk zijn, en tegen getrouwde vrouwen, zonder magtiging harer mans den last hebben op zich genomen, dan volg de regelen, bij den zesden en achtsten titel van het eerste boek van Wetboek voorgeschreven. (C. 1990; B. 163 v., 1053, 1366 v., 1482, 18 Rv. 622; K. 20*b*.) *g*)

en door zoodanigen gemagtigde als hij zal aanwijzen. — Vg. artt. 185 en 327 *Wetb. v. Koophi.*, en zie Diephuis VIII n°. 652.

Art. 99. Ten dage en ure bij de dagvaarding bepaald, of tusschen partijen bestemd, zullen zij in persoon of bij gemagtigde voor den kantonregter verschijnen....

Art. 79, *lid a*, *Wetb. v. Kooph.* Indien echter een commissionair in den naam van zijnen lastgever heeft gehandeld, worden zijne regten en verpligtingen, ook ten aanzien van derden, geregeld door de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, onder den titel *van lastgeving*.

a) *Art.* 1840 *Wetboek* 1830 liet hierop volgen: „doch het bewijs door getuigen kan dienaangaande niet toegelaten worden, dan wanneer de waarde van het onderwerp de som van honderd gulden niet te boven gaat". (Vg. ook art. 1985 C. C.). — Zie Voorduin V bl. 404, III.

b) Ook de lastgeving? Zie Diephuis VIII n°. 662.

c) *Art.* 32, *lid b*, der *Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* n°. 20) *op het Notarisambt*. Indien partijen [bij eene notariëele akte] krachtens mondelinge volmagt handelen, moet zulks in de akte worden vermeld. — Zie ook *art.* 38, *lid b* en *c*.

Art. 2769 *Ontwerp* 1820. Een last kan gegeven worden op alle zoodanige wijzen, waarop iemand zijnen wil kan te kennen geven.

Dezelve kan alzoo gegeven worden, niet alleen bij eene authentieke of onderhandsche akte, maar ook door middel van eenen brief, en zelfs bij monde.

Ook wordt eene lastgeving gerekend stilzwijg daargesteld te zijn, wanneer iemand eens ander waarneemt, en deze, daarbij tegenwoordig zulks toelaat

d) § 13 *Inst. de Mand.* (III. 26) In summa dum est, mandatum, nisi gratuitum sit, in al mam negotii cadere. Nam mercede constituta, locatio et conductio esse....

Art. 2764, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Indien b overeenkomst eenig loon bedongen is, of het be gebruik in den handel medebrengt, om voor de voering van eenen last eenig loon, salaris of pre te berekenen, moet dat beding of die gewoonte komen worden; en gelden dan, te dien aanzi bepalingen, in den elfden titel van dit boek prestatie van diensten tegen genot van voord salaris] voorkomende.

e) *om — aan te gaan*. Dit ontbreekt in 1988 C. C.

f) *Art.* 1990 *C. C.*: mineurs émancipés; art. *Wetboek* 1830: minderjarigen, die handligting be hebben. — Zie Voorduin V bl. 404 v.

g) *Art.* 2765 *Ontwerp* 1820. Lastgevers kun zijn alle personen, die naar de algemeene voors ten de bevoegdheid hebben, om zich te verbind

Gemagtigden kunnen ook zijn getrouwde vrou en minderjarigen, in zoo verre door deze derde den lastgever of lastgevers aan derden verbo worden; de aanneming echter van het mandaat zoodanige personen geeft den lastgever geen me

1836. De lastgever kan dengene, met wien de zaakgelastigde in die hoeda-
gheid gehandeld heeft, onmiddellijk in regten betrekken en de voldoening
r overeenkomst vorderen. (B. 1829, 1840e; K. 78.) a)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verpligtingen van den lasthebber.

1837. De lasthebber is gehouden den last, zoo lang hij daarvan niet onthe-
n is, te volvoeren, en is verantwoordelijk voor de kosten, schaden en interessen,
: door het niet ten uitvoer brengen van dien last zouden kunnen ontstaan.
Insgelijks is hij gehouden de zaak, waarmede hij ten tijde van het overlij-
n van den lastgever eenen aanvang heeft gemaakt, ten einde te brengen,
lien er, door het niet onmiddellijk afdoen van de zaak, eenig nadeel zoude
nnen ontstaan. (C. 1991; B. 1279 v., 1374c, 1390 v., 1506b, 1850d,
54, 1856.) b)

1838. De lasthebber is niet alleen aansprakelijk wegens kwaad opzet, maar
 wegens verzuimen, welke hij bij het volvoeren van zijnen last mogt heb-
n gepleegd.

Niettemin wordt de verantwoordelijkheid wegens verzuimen minder streng
gepast ten aanzien van dengene, die eenen last om niet op zich neemt,
n van hem die daarvoor eenige belooning ontvangt. (C. 1992; B. 1271b,
92, 1744 n°. 2, 1831.) c)

1839. De lasthebber is verpligt rekenschap te geven van hetgeen hij verrigt
eft, en aan den lastgever verantwoording te doen van al hetgeen hij uit
achte van zijne volmagt ontvangen heeft, al ware het ook dat het ontvan-
ne niet aan den lastgever mogt zijn verschuldigd geweest. (C. 1993; B.
42, 1844; Rv. 771 v.)

1840. De lasthebber is verantwoordelijk voor dengene, dien hij tot de
voering van dien last in zijne plaats gesteld heeft:

1°. Indien hij geene magt heeft bekomen om een' ander in zijne plaats te stellen;

2°. Indien hem die magt verleend is zonder aanduiding van eenen bepaalden persoon, en degene dien hij daartoe gekozen heeft blijkbaar onbekwaam of onvermogend is.

De lastgever wordt steeds verondersteld aan den lasthebber het vermogen
hebben gegeven om een' ander in zijne plaats te stellen tot het beheer
n goederen, welke buiten het grondgebied des koningrijks gelegen zijn. d)

t tegen dezelve, dan de algemeene beginselen ten
zien van die personen toekennen. — Zie Opzoo-
r, ad art. 1831, en Diephuis VIII n°. 641.

a) *Art.* 78 *Wetb. v. Koopk.* De commissiegever
ft geen regt van vordering tegen hem, met wien
commissionair gehandeld heeft, evenmin als hij,
met den commissionair heeft gehandeld, den
mmissiegever kan aanspreken.

b) *Art.* 1890 *B. W.* Wanneer iemand vrijwillig,
der daartoe last te hebben bekomen, eens anders
k met of zonder deszelfs weten waarneemt, ver-
dt hij zich daardoor stilzwijgend om de waarneming
rt te zetten en te voltooijen, tot dat degene, wiens
angen hij waarneemt, in staat zij om in die zaak
f te voorzien.

Hij moet zich insgelijks belasten met al hetgeen
die zaak behoort.

Hij onderwerpt zich aan alle de verpligtingen welke
hij zoude hebben moeten nakomen, in geval hij bij
eene uitdrukkelijke lastgeving was gemagtigd geworden.

Art. 1891. Hij is verpligt met zijn beheer voort
te gaan, al ware het ook dat degene, wiens belangen
hij waarneemt, mogt komen te overlijden voordat
de zaak is ten einde gebragt, tot tijd en wijle de
erfgenaam dit beheer op zich kan nemen.

c) *Art.* 1892 *B. W.* Hij [de zaakwaarnemer] is
gehouden opzigtelijk dat beheer de pligten van een
goed huisvader te vervullen.

Niettemin is de regter bevoegd om de vergoeding
der kosten, schaden en interessen, welke door schuld
of nalatigheid des waarnemers mogten veroorzaakt
zijn, te matigen, naar gelang der omstandigheden,
die hem tot de waarneming der zaak bewogen hebben.

d) Deze alinea komt niet voor in art. 1994 C. C. —
Zie Opzoomer, ad art., en Diephuis VIII n°. 696.

In alle gevallen, kan de lastgever den persoon, welken de lasthebber in zijne plaats heeft gesteld, onmiddellijk aanspreken. (C. 1994; B. 849, 1403. 1649, 1747, 1618, 1836; K. 89; G. 1815, a. 1; G. 1848, a. 1.) *a*)

1841. Indien, bij dezelfde akte, verscheidene gevolmagtigden of zaakgelastigden zijn aangesteld, heeft te hunnen aanzien geene hoofdelijke verbindtenis plaats, dan voor zoo verre zulks uitdrukkelijk bepaald is. (C. 1995; B. 1063. 1316, 1318, 1674, 1786, 1830*a*, 1848.) *b*)

1842. De lasthebber is de interessen der hoofdsommen, welke hij tot zijn eigen gebruik besteed heeft, verschuldigd, te rekenen van het tijdstip, waarop hij daarvan gebruik heeft gemaakt, en van de sommen, die hij bij slot van rekening moet uitkeeren, van den dag af, waarop hij in verzuim gesteld is. (C. 1996; B. 449*c*, 1274, 1279, 1286*c*, 1663, 1755*b*, 1804, 1838, 1847.) *c*)

1843. De lasthebber die aan dengene, met wien hij in die hoedanigheid handelt, behoorlijk kennis gegeven heeft van zijne volmagt, is niet aansprakelijk ten aanzien van hetgeen boven zijnen last geschied is, ten ware hij zich daartoe persoonlijk had verbonden. (C. 1997; B. 1834.)

DERDE AFDEELING.

Van de verpligtingen van den lastgever.

1844. De lastgever is verpligt na te komen de verbindtenissen, door den lasthebber, overeenkomstig de magt welke hij hem heeft verleend, aangegaan.

Hij is niet gehouden tot hetgeen bovendien mogt geschied zijn, dan voor zoo verre hij zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend bekrachtigd heeft. (C. 1998; B. 1374*c*, 1393, 1829, 1929; K. 656.) *d*)

1845. De lastgever is verpligt aan den lasthebber terug te geven de voorschotten en onkosten, welke deze tot uitvoering van den last gedaan heeft, en hem zijn loon te betalen, indien zulks bedongen is.

Indien aan den lasthebber geen verzuim te wijten is, kan de lastgever

a) *Art.* 89 *Wetb. v. Koopk.* Hij [de expediteur] staat ook in voor de tusschen-expediteurs door hem gebruikt.

Art. 2775 *Ontwerp* 1820. Geen gemagtigde vermag ter volvoering van den last, welken hij op zich genomen heeft, een ander in zijne plaats aan te stellen, wanneer de lastgever hem daartoe de bevoegdheid niet uitdrukkelijk verleend heeft, ten ware de aard der te verrigtene zaak medebrengt, om daartoe de dienst van een ander te gebruiken.

Art. 2776. Wanneer, buiten het geval bij het vorig artikel vermeld, een gemagtigde, de magt van substitutie niet hebbende, een ander in zijne plaats stelt, of ook wanneer, hem die magt gegeven zijnde, hij een blijkbaar onbekwaam of onvermogend persoon aan zich gesubstitueerd heeft, is hij, als oorspronkelijk gemagtigde, voor het gedrag en de verpligtingen van zijnen gesubstitueerde, aan den lastgever verantwoordelijk.

b) *Art.* 1318 *B. W.* Geene verbindtenis wordt vooronderstelde hoofdelijk te zijn, ten zij zulks uitdrukkelijk bepaald zij.

Deze regel lijdt alleen uitzondering in de gevallen, waarin eene verbindtenis uit kracht eener wetsbepaling voor hoofdelijk gehouden wordt.

Art. 1786. Indien verscheidene personen gezamenlijk dezelfde zaak ter leen hebben ontvangen, zijn zij, ieder voor het geheel, jegens den uitleener daarvoor aansprakelijk.

Art. 1848. Indien een lasthebber door verscheidene personen is aangesteld tot het waarnemen eener zaak, die aan hen allen gemeen is, is elk hunner jegens hem, voor het geheel, aansprakelijk voor alle de gevolgen van de lastgeving.

c) *Art.* 1286 *B. W.* In verbindtenissen, die alleen betrekkelijk zijn tot de betaling van eene zekere geldsom, bestaat de vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit vertraging in de uitvoering voortkomende, alleenlijk in de bij de wet bepaalde interessen, behoudens de bijzondere regelen op den koophandel en op de borgtogten betrekkelijk.

Die vergoeding van kosten, schaden en interessen is verschuldigd, zonder dat de schuldeischer eenig verlies behoeve te bewijzen.

Zij is alleenlijk verschuldigd van den dag, dat dezelve in regten gevorderd is, uitgezonderd de gevallen waarin de wet die van regtswege doet loopen.

d) *Art.* 1393 *B. W.* Degene, wiens belangen door een ander behoorlijk zijn waargenomen, is gehouden de verbindtenissen, door den waarnemer in zijnen naam aangegaan, na te komen, denzelve schadeloos te stellen wegens alle persoonlijke door hem aangegane verbindtenissen, en aan hem alle nuttige of noodzakelijke gedane uitgaven te vergoeden.

zich aan deze teruggave en betaling niet onttrekken, al mogt de zaak ook mislukt zijn. (C. 1999; B. 1393, 1831, 1848.) *a*)

1846. Ook moet de lastgever den lasthebber schadeloos stellen wegens de verliezen, welke deze, ter gelegenheid der uitvoering van zijnen last, mogt geleden hebben, mits hem te dien opzigte geene onvoorzigtigheid te wijten zij. (C. 2000; B. 1765.)

1847. De lastgever is aan den lasthebber interessen voor gedane voorschotten verschuldigd, te rekenen van den dag, waarop de voorschotten gedaan zijn. (C. 2001; B. 1286, 1842.) *b*)

1848. Indien een lasthebber door verscheidene personen is aangesteld tot het waarnemen eener zaak, die aan hen allen gemeen is, is elk hunner jegens hem, voor het geheel, aansprakelijk voor alle de gevolgen van de lastgeving. (C. 2002; B. 1316, 1318, 1841, 1845 v.) *c*)

1849. De lasthebber heeft het regt om hetgeen hij van den lastgever in handen heeft zoo lang terug te houden, tot dat hem alles betaald is, hetwelk hij ten gevolge der lastgeving te vorderen heeft. (B. 630*b* v., 762, 772*b*, 1205, 1766; K. 79, 85.) *d*)

VIERDE AFDEELING.

Over de verschillende wijzen waarop lastgeving eindigt.

1850. Lastgeving eindigt:

Door herroeping der volmagt van den lasthebber; (B. 1851 v., 1374*b*.)

Door de opzegging van den last door den lasthebber; (B. 1854 v.)

Door den dood, de curatele, den staat van faillissement of van kennelijk onvermogen, het zij van den lastgever, het zij van den lasthebber; (B. 506, 523 v., 1391, 1837*b*, 1855, 1856; K. 770; Rv. 888.)

a) *Art.* 1999 *C. C.* Le mandant doit rembourser au mandataire les avances et frais, que celui-ci a faits pour l'exécution du mandat, et lui payer ses salaires lorsqu'il en a été promis. S'il n'y a aucune faute imputable au mandataire, le mandant ne peut se dispenser de faire ces remboursement et paiement, lors même que l'affaire n'aurait pas réussi, ni faire réduire le montant des frais et avances, sous le prétexte qu'ils auraient pu être moindres. — Vg. ook *art.* 1855 *Wetboek* 1830, en zie de reden van het niet-overnemen der laatste zinsnede, in ons art., bij Voorduin V bl. 407 v., III.

b) *Art.* 2001 *C. C.* L'intérêt des avances faites par le mandataire, lui est dû par le mandant, à dater du jour des avances constatées. — Zie Voorduin V. bl. 408; Diephuis VIII nº. 738.

Art. 2789 *Ontwerp* 1820. Behalve in zaken van koophandel is een lastgever aan zijnen gemagtigde geene interessen verschuldigd, wegens de uitschotten, door denzelve, ter zake van de uitvoering van den last, gemaakt, ten ware dringende gevallen uitschotten noodzakelijk mogten gemaakt hebben, omtrent welke het goedvinden van den lastgever niet heeft kunnen gevraagd worden.

Art. 1842 *B. W.* De lasthebber is de interessen der hoofdsommen, welke hij tot zijn eigen gebruik besteed heeft, verschuldigd, te rekenen van het tijdstip, waarop hij daarvan gebruik heeft gemaakt, en van de sommen, die hij bij slot van rekening moet uitkeeren, van den dag af, waarop hij in verzuim gesteld is.

Art. 1286. In verbindtenissen, die alleen betrekkelijk zijn tot de betaling van eene zekere geldsom, bestaat de vergoeding van kosten, schaden en interessen, uit vertraging in de uitvoering voortkomende, alleenlijk in de bij de wet bepaalde interessen, behoudens de bijzondere regelen op den koophandel en op borgtogten betrekkelijk.

Die vergoeding van kosten, schaden en interessen is verschuldigd, zonder dat de schuldeischer eenig verlies behoeve te bewijzen.

Zij is alleenlijk verschuldigd van den dag, dat dezelve in regten gevorderd is, uitgezonderd de gevallen, waarin de wet die van regtswege doet loopen.

c) *Art.* 1841 *B. W.* Indien, bij dezelfde akte, verscheidene gevolmagtigden of zaakgelastigden zijn aangesteld, heeft te hunnen aanzien geene hoofdelijke verbindtenis plaats, dan voor zoo verre zulks uitdrukkelijk bepaald is.

Art. 1318. Geene verbindtenis wordt voorondersteld hoofdelijk te zijn, ten zij zulks uitdrukkelijk bepaald zij.

Deze regel lijdt alleenlijk uitzondering in de gevallen, waarin eene verbindtenis uit kracht eener wetsbepaling voor hoofdelijk gehouden wordt.

d) *Art.* 85 *Wetb. v. Kooph.* De toekenning der bevoegdheden, bij de artikelen 81, 82 en 83 bedoeld, laat het regt van terughouding, waar de commissionair dit krachtens art. 1849 van het Burgerlijk Wetboek heeft, onverlet.

Door het huwelijk der vrouw die den last gegeven of ontvangen heeft. 160 v., 1835. — C. 2003; B. 134, 519; K. 140.) *a*)

1851. De lastgever kan den last herroepen, wanneer *b*) hem zulks goeddunkt, en, indien daartoe gronden bestaan *c*), den lasthebber noodzaken het volmagt, welke hij in handen heeft, terug te geven. (C. 2004; B. 1673*b*, 1850*b*, 1852 v.; Stb. 1851 n°. 127, a. 67*c* en *d*; Stb. 1851 n°. 12 66*b* en *c*.) *d*)

1852. De herroeping, alleen aan den lasthebber kenbaar gemaakt zij kan aan derden, die, daarvan onkundig, met hem gehandeld hebben, worden tegengeworpen; behoudens het verhaal van den lastgever op lasthebber. (C. 2005; B. 1376, 1851, 1853.)

1853. De aanstelling van eenen nieuwen lasthebber, tot het verrigten dezelfde zaak, brengt de herroeping van den eersten mede, te rekenen den dag, waarop die aanstelling aan den laatstgemelde is kenbaar gem (C. 2006; B. 1851 v.; Rv. 136.) *e*)

1854. De lasthebber kan zich van den last ontslaan door opzegging den lastgever.

Indien evenwel deze opzegging door hare ontijdigheid, of uit een anderen hoofde, door de schuld van den lasthebber aan den lastgever nadeel verstrekt, moet hij deswege door den lasthebber schadeloos w gesteld; ten ware de laatstgemelde zich in de onmogelijkheid bevond om last verder te volbrengen, zonder daardoor zelf eene aanmerkelijke sc te lijden. (C. 2007; B. 1279 v., 1390 v., 1837, 1850*c*, 1856.) *f*)

1855. Indien de lasthebber onbewust is van den dood des lastgevers van het bestaan van eenige andere oorzaak die den last doet eindigen hetgeen hij in die onwetendheid verrigt heeft van waarde.

a) *Art.* 134 *B. W.* Het zal aan den Koning vrijstaan om, uithoofde van gewigtige redenen, aan partijen te vergunnen, het huwelijk door eenen bijzonderen bij authentieke akte gevolmagtigde te mogen voltrekken.

Indien de lastgever, voordat het huwelijk voltrokken is, wettiglijk met eenen anderen persoon mogt zijn in den echt getreden, zal het huwelijk, bij eenen gevolmagtigde voltrokken, als niet geschied beschouwd worden. — „Niets kan hier redden dan verandering der wet. Ons artikel moet plaats maken voor een geheel nieuwe regeling van het huwelijk bij procuratie, een regeling, die, om de eigenaardigheid der zaak, waartoe de lastgeving leiden moet, de beginselen omtrent het mandaat uitdrukkelijk voor niet van toepassing verklaart, en met volkomen zelfstandigheid in al de gevallen, die zich hier kunnen vertoonen, voorziet." Opzoomer, *Het B. W. verklaard*, I, bl. 167 der 1ste druk, (*Aant. op* art. 134). Vg. ook art. 140 *Wetb. v. Kooph.*

b) Zie Diephuis VIII n°. 786.

c) Zie Opzoomer, ad. art.

Art. 1374, *lid b*, *B. W.* Zij [overeenkomsten] kunnen niet herroepen worden, dan met wederzijdsche toestemming, of uit hoofde der redenen welke de wet daartoe voldoende verklaart.

d) *Art.* 67 *der Wet van* 28 *Augustus* 1851 (*Stb. n°.* 127), *tot regeling der militaire pensioenen bij de zeemagt*, en *art.* 66 *der Wet van denzelfden datum* (*Stb n°.* 129), *tot regeling der militaire pensioenen bij de landmagt....* De pensioenen en onderstanden, volgens deze wet verleend, zijn onvervreemdbaar.... Indien hij [de titularis] last geeft om den onderstand of het pensioen voor hem te ontvangen, kan hij die lastgeving altijd herroepen. Alle overeenkomsten, hiermede strijdig, zijn nietig....

Art. 1223, *lid b*, *B. W.* Het staat echter den eersten hypothekairen schuldeischer vrij om, bij het vestigen der hypotheek, uitdrukkelijk te bedingen, dat, bij gebreke van behoorlijke voldoening der hoofdsom, of van de betaling der verschuldigde renten, hij onherroepelijk zal zijn gemagtigd het verbonden perceel in het openbaar te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst te verhalen zoo wel de hoofdsom als de renten en de kosten....

Art. 1673. De vennoot, die bij een bijzonder beding van de overeenkomst van maatschap met het beheer belast is, kan, zelfs in weerwil der overige vennooten, alle daden verrigten, welke tot zijn beheer betrekkelijk zijn, mits hierin te goeder trouw te werk gaande.

Deze magt kan, zoo lang de maatschap duurt, niet zonder wettige redenen herroepen worden; doch indien dezelve niet bij de overeenkomst der maatschap, maar bij eene latere akte, is gegeven, is zij, even als eene eenvoudige lastgeving, herroepelijk.

e) *Art.* 136 *B. Rv.* Partijen kunnen hunnen gestelden procureur niet herroepen, zonder terens een anderen te stellen; zoo lang zulks niet geschied blijft het regtsgeding voortgaan op naam des gestelden.

f) *Art.* 2007 *C. C.* Le mandataire peut renoncer au mandat, en notifiant au mandant sa renonciation. Néanmoins, si cette renonciation préjudicie au mandant, il devra en être indemnisé par le mandataire, à moins que celui-ci ne se trouve dans l'impossibilité de continuer le mandat, sans en éprouver lui-même un préjudice considérable. — Zie art. 1864 *Wetboek* 1830.

[n dat geval *a*) moeten de verbindtenissen, door den lasthebber aangegaan, ʒekomen worden ten aanzien van derden, die in de goede trouw zijn. (C.)8, 2009; B. 1374*c*, 1837*b*, 1856.)

l856. In geval de lasthebber overlijdt, moeten deszelfs erfgenamen daarvan ı den lastgever kennis geven, indien hun de lastgeving bekend is, en niddels zorg dragen voor hetgeen de omstandigheden in het belang van ı lastgever mogten vereischen; op straffe van vergoeding van kosten, ıaden en interessen, indien daartoe gronden zijn. *b*) (C. 2010; B. 1279 v.,)1, 1855.) *c*)

ACHTTIENDE TITEL.

Van borgtogt.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard der borgtogt.

.857. Borgtogt is eene overeenkomst, waarbij een derde zich, ten behoeve ı den schuldeischer, verbindt om aan de verbindtenis van den schuldenaar voldoen, indien deze niet zelf daaraan voldoet. (C. 2011; B. 1418*a*, 1868; 65*b*; Rv. 53 n°. 5.) *d*)

l858. Geen borgtogt kan bestaan, of er moet eene wettige hoofdverbind- is zijn.

Ven kan zich niettemin borg stellen voor eene verbindtenis, al mogt die ː kunnen vernietigd worden door eene exceptie, welke alleen den verbon- ıe in persoon betreft, bij voorbeeld in geval van minderjarigheid. (C. 2012; 1356 v., 1366 v., 1610, 1869 n°. 3, 1884.) *e*)

Het 2de lid van ons artikel was, in den Code, artikel op zichzelf (2009), aldus luidende: Dans cas, ci-dessus, les engagements du mandataire exécutés à l'égard des tiers qui sont de bonne Dat artikel „zag niet alleen op het geval, dat de lasthebber onbewust was van het eindigen lastgeving, maar op alle gevallen, *ci-dessus*, in oorafgaande artikelen, behandeld, waarin de last- ag, uit welken hoofde ook, geëindigd is, maar en, daarvan onbewust, te goeder trouw nog met lasthebber hebben gehandeld. Onze bepaling entegen schijnt alleen te zien op het geval, dat de lasthebber daarvan onbewust was. Maar dan j eigenlijk geheel overbodig, want het eerste lid alde reeds, dat hetgeen de lasthebber in die on- ındheid heeft verrigt, van waarde is." Diep- s VIII n°. 820. — Vg. echter ook *art.* 2804 *werp* 1820." Indien een gemagtigde onbewust is den dood van den lastgever, of van het bestaan eene der redenen, welke de lastgeving doen ein- n, zijn de handelingen, welke hij in die onkunde t aangegaan, van waarde, en moeten dezelve, ten aanzien van derden, welke in de goede we gehandeld hebben, nagekomen worden.

De woorden: *op straffe van*, enz. komen niet in *art.* 2010 C. C.

„Art. 1856 spreekt alleen van het geval dat lasthebber overlijdt, ofschoon ook in andere ge- ɜn het belang van den lastgever hetzelfde kan leren." Diephuis VIII n°. 814.

) *Art.* 2011 *C. C.* Celui, qui se rend caution ıe obligation, se soumet envers le créancier à satisfaire à cette obligation, si le débiteur n'y satisfait pas lui-même.

Art. 2909 *Ontwerp* 1820. Borgtogt is de overeenkomst tusschen dengene, die van een ander eenige schuld te vorderen heeft, en een derden persoon, waarbij zich deze, ter meerdere zekerheid der schuld, tot voldoening derzelve, bij gebreke van den schuldenaar, verbindt.

e) *Art.* 2012 *C. C.* Le cautionnement ne peut exister que sur une obligation valable. On peut néanmoins cautionner une obligation, encore qu'elle pût être annulée par une exception purement personnelle à l'obligé; par exemple, dans le cas de minorité.

Art. 2912 *Ontwerp* 1820. De borgtogt is uit zijnen aard slechts eene bijkomende verbindtenis en kan niet bestaan zonder de aanwezendheid eener hoofdschuld van eenen anderen persoon, ten behoeve van denzelfden schuldeischer.

De hoofdschuld nietig zijnde, is ook de borgtogt, welke daarvoor zoude mogen gesteld zijn, onbestaanbaar.

Art. 2913. De bepaling van het vorige artikel kan echter door den borg niet ingeroepen worden, wanneer de hoofdschuld nietig is, ter zake van voogdij, curatele of andere magt, onder welke de schuldenaar zich ten tijde van het aangaan zijner verbindtenis bevond.

Art. 1866 *B. W.* Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn:

1°. Minderjarigen;

2°. Die onder curatele gesteld zijn;

3°. Getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien. . . . . .

1859. Een borg kan zich tot niets meerder, noch onder meer bezwarende voorwaarden, verbinden, dan waartoe de hoofdschuldenaar verbonden is.

Borgtogt kan worden aangegaan *a*) voor slechts een gedeelte der schuld of onder minder bezwarende voorwaarden. Indien de borgtogt voor meer dan de schuld, of onder meer bezwarende voorwaarden, is aangegaan, hij niet geheel van onwaarde, maar bepaalt zich slechts tot datgene, hetwelk in de hoofdverbindtenis is begrepen. (C. 2013; B. 1289 v., 1304 v., 18…

1860. Men kan zich borg stellen zonder daartoe aangezocht te zijn door dengene, voor wien men zich verbindt, en zelfs buiten zijn weten. *c*)

Men kan zich ook borg stellen, niet alleen voor den hoofdschuldenaar, maar ook voor deszelfs reeds gestelden borg. *d*) (C. 2014; B. 1352, 13… 1418, 1876; Rv. 53 n°. 5.)

1861. Borgtogt wordt niet verondersteld, maar moet uitdrukkelijk w… aangegaan; men kan dien niet verder uitstrekken dan de bepalingen, on… welke dezelve is aangegaan. (C. 2015; B. 1610, 1859; K. 130 v.; Rv. 61…

1862. Onbepaalde borgtogt voor eene hoofdverbindtenis strekt zich u… alle de gevolgen der schuld, zelfs tot de kosten der tegen den hoofdsch… naar gedane regtsvordering *f*), en tot alle zoodanige welke gemaakt zijn … de borg deswege is aangemaand. (C. 2016; B. 1274, 1279, 1286, 1802; Rv. 5…

Art. 1867. De bij het vorige artikel onbekwaam verklaarde personen kunnen mitsdien tegen hunne verbindtenissen opkomen in alle gevallen, waarin dat vermogen niet bij de wet is uitgesloten.

De personen die bekwaam zijn om zich te verbinden kunnen zich geenszins beroepen op de onbekwaamheid der minderjarigen, onder curatele gestelden, en getrouwde vrouwen, met welke zij gehandeld hebben. — Diephuis (2ᵉ druk) VIII n°. 846 v.

Art. 1869 *B. W.* De borg kan niet vorderen, dat des schuldenaars goederen vooraf uitgewonnen worden:

3°. Indien de schuldenaar eene exceptie kan in het midden brengen, welke hem alleen en persoonlijk betreft.

Art. 1884. De borg kan zich tegen den schuldeischer van alle exceptien bedienen, die aan den hoofdschuldenaar toekomen, en tot de schuld zelve behooren.

Maar hij kan geene exceptien in het midden brengen, welke alleen den persoon van den schuldenaar betreffen.

a) Zoo *art.* 1 der *Wet van* 15 *Juni* 1833 (*Stb.* n°. 47). De Off. Ed. heeft: Borgtogt kan ook worden aangegaan, *enz.*

b) *Art.* 2914 *Ontwerp* 1820. De borgtogt kan nimmer de hoofdschuld te boven gaan, het zij in hoeveelheid, het zij ten aanzien van het meer bezwarende van den tijd of van de voorwaarden.

Wanneer zulks plaats heeft, wordt de verpligting uit den borgtogt spruitende, ten aanzien van dit meerdere of meer bezwarende, met die van de hoofdschuld gelijk gesteld.

Art. 2915. Daarentegen mag de borgtogt gesteld worden voor een gedeelte der schuld, of onder min bezwarende voorwaarden.

L. 8 § 7 *Dig. de Fideiuss.* (46.1). Illud commune est in universis, qui pro aliis obligantur, quod si fuerint in duriorem causam adhibiti, placuit eos omnino non obligari; in leviorem plane causam accipi possunt. Propter quod in minorem summam recte fideiussor accipietur. Item accepto reo pure, ipse ex die vel sub conditione accipi potest; enimvero si reus sub conditione sit acceptus, fideiussor pure, non obligabitur. — Zie Diephuis VIII n°. 850 v.

c) *Art.* 2014, *lid a*, *C. C.* On peut se rendre caution sans ordre de celui pour lequel on s'oblige, et même à son insu.

Art. 2920 *Ontwerp* 1820. Men kan zich borg voor een' ander stellen, zonder daartoe door dezen verzocht te zijn, en zonder deszelfs weten.

Art. 1870, *lid a*, *Wetboek* 1830. Men kan zich borg stellen zonder daartoe gelast te zijn door dengene, voor wien men zich verbindt, en zelfs buiten zijn weten. — Voorduin V bl. 412. — Zie … Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art. 186… Diephuis VIII n°. 839 v.

d) *Art.* 53 *B. Rv.* De voorloopige tenuitvoerlegging der vonnissen, niettegenstaande hooger beroep of verzet, kan bevolen worden, met of zonder borgtogt, in gevallen, betreffende:

5°. Het aannemen van borgen en achterborgen.

e) *Art.* 2911 *Ontwerp* 1820. Borgtogt kan zoowel mondeling als schriftelijk worden aangegaan, … de bedoeling om zich tot borg te stellen … duidelijk blijke. Algemeene bewoordingen, strekkende om den schuldeischer wegens de voldoening der schuld gerust te stellen, zonder bijkomende verbindtenis … des sprekers of des schrijvers persoon, zijn daartoe niet genoegzaam.

Art. 130 *Wetb. v. Kooph.* De betaling van een wisselbrief kan, onverminderd de acceptatie van den betrokkene, bovendien verzekerd worden door een borgtogt, *aval* genaamd.

Art. 131. Deze borgtogt wordt gesteld op den wisselbrief zelven, of bij een afzonderlijk geschrift, zelfs bij eenen brief.

Art. 132. Dusdanige borg is (zoo geene andere overeenkomsten tusschen partijen gemaakt zijn) … het geheel verbonden op dezelfde wijze, en kan … de betaling genoodzaakt worden door dezelfde … delen, als de trekker en endossanten.

f) *Art.* 2016 *C. C.*: même aux frais de la première demande.

g) *Art.* 2921 *Ontwerp* 1820. Een borgtogt strekt zich niet verder uit dan de bepalingen, onder welke dezelve is aangegaan, medebrengen. Indien echter de borgtogt algemeen en onbepaald is, wordt de borg geacht zich verbonden te hebben voor al…

.863. De verbindtenissen der borgen gaan over op hunne erfgenamen. (C. 17; B. 880, 1002, 1354, 1780a.) a)

.864. De schuldenaar die verpligt is borg te stellen moet daartoe zoodanigen soon aanbieden, die de bekwaamheid heeft om zich te verbinden, die oegzaam gegoed is om aan de verbindtenis te kunnen voldoen, en binnen koningrijk woonachtig is. (C. 2018, 2040; B. 1365 v., 1865 v.; Rv. 619.) b)

.865. De gegoedheid van eenen borg wordt alleen beoordeeld naar deszelfs te goederen of inschrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke uld, uitgezonderd in zaken van koophandel, en wanneer de schuld eene geringe ı bedraagt. Men kan geen acht slaan op onroerende goederen, waarover chil in regten bestaat, of waarvan de uitwinning, wegens derzelver verren and. te moeijelijk zoude zijn. (C. 2019; B. 1871; Rv. 618.) c)

.866. Wanneer de borg, die door den schuldeischer vrijwillig, of op reg- ijke uitspraak, is aangenomen, naderhand onvermogend is geworden, et er een nieuwe borg gesteld worden.

)eze regel lijdt alleenlijk uitzondering, in geval de borg gesteld is ten olge eener overeenkomst, waarbij de schuldeischer eenen bepaalden per- n tot borg gevorderd heeft. (C. 2020; B. 1864.)

.867. Hij, die door de wet, of ten gevolge van een regterlijk gewijsde, pligt is eenen borg te stellen, en dien niet mogt kunnen vinden, kan vol- ın met, in deszelfs plaats, een pand of hypotheek d) te geven. (C. 2041; 528, 831, 836, 866, 1025b, 1081, 1196 v, 1208 v., 1869 nº. 5; Rv. 52, , 152, 315, 729, 735c; K. 177 v.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de gevolgen van borgtogt tusschen den schuldeischer en den borg.

.868. De borg is jegens den schuldeischer niet tot betaling gehouden, dan gebreke van den schuldenaar, wiens goederen vooraf moeten uitgewonnen rden. (C. 2021; B. 1319, 1857, 1870.) e)

van den schuldenaar, wegens hoofdsom, inte- ɜn, schadevergoeding, of kosten van invordering schuld, kan geëischt worden; mits nogtans, ten ıtgemelden aanzien, de borg vóór die invordering betaling zij aangemaand.

ı *Art.* 1854 *B. W.* Men wordt verondersteld ıngen te hebben voor zich zelven, en voor zijne enamen en regtverkrijgenden, ten ware het tegen- uitdrukkelijk bepaald zij, of uit den aard der eenkomst mogt voortvloeijen. —

ponsoris et fidepromissoris heres non tenetur, nisi e peregrino fidepromissore quaeramus, et alio iure as eius utatur; fideiussoris autem etiam heres tur. Gaius III 120.

ideiussor non tantum ipse obligatur, sed etiam dem obligatum relinquit. § 8 *Instit. de Fideiuss.* 20.)

¦ui pleige.... s'il muert, avant qu'il en soit ı en cort et que commandemens l'en soit fes, ıir ne sunt de rien tenu à respondre de le erie lor père.... Beaumanoir XLIII, 4.

'rt. 2017 *C. C.* Les engagements des cautions ent à leurs héritiers, à l'exception de la con- ote par corps, si l'engagement était tel que la ion y fût obligée. — Vg. *art.* 2922 *Ontwerp* 0, en zie Diephuis VIII nº. 874.

) *Art.* 2018 *C. C.* Le débiteur, obligé à fournir caution, doit en présenter une, qui ait la capacité contracter, qui ait un bien suffisant pour répondre de l'objet de l'obligation, et dont le domicile soit dans le ressort de la cour royale, où elle doit être donnée.

Art. 2040. Toutes les fois qu'une personne est obligée, par la loi ou par une condamnation, à fournir une caution, la caution offerte doit remplir les conditions prescrites par les articles 2018 et 2019. Lorsqu'il s'agit d'un cautionnement judiciaire, la caution doit, en outre, être susceptible de contrainte par corps. — Diephuis VIII nº. 907.

Art. 1874 *Wetboek* 1830. De schuldenaar, die verpligt is borg te stellen, moet daartoe zoodanigen persoon aanbieden, die de bekwaamheid heeft om zich te verbinden, die genoegzaam gegoed is om aan de verbindtenis te kunnen voldoen, en wiens vaste woonplaats gelegen is binnen het regtsgebied van het hof der provincie, alwaar de borgtogt moet gesteld worden. — Voorduin V bl. 413—415.

c) *Art.* 2019 *C. C.* La solvabilité d'une caution ne s'estime qu'eu égard à ses propriétés foncières, excepté en matière de commerce, ou lorsque la dette est modique. On n'a point égard aux immeubles litigieux, ou dont la discussion deviendrait trop difficile par l'éloignement de leur situation. — Vg. ook *art.* 1875 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin V bl. 416.

d) *Art.* 2041 *C. C.*: un gage ou nantissement suffisant.

e) Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis VIII nº. 908, 910 v.

1869. De borg kan niet vorderen, dat des schuldenaars goederen vooraf gewonnen worden:

1°. Wanneer hij van het voorregt van uitwinning heeft afstand gedaan; (K. 921.) *a*)

2°. Wanneer hij zich hoofdelijk met den hoofdschuldenaar verbonden heeft; in welk geval de gevolgen van deszelfs verbindtenis geregeld worden naar de beginselen, welke ten opzigte van hoofdelijke schulden zijn vastgesteld *b*); (B. 1314 v., 1319, 1329.)

3°. Indien de schuldenaar eene exceptie kan in het midden brengen, welke hem alleen en persoonlijk betreft; (B. 1858*b*, 1884*b*.) *c*)

4°. Indien de schuldenaar zich in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen bevindt; (K. 764 v., Rv. 882 v.)

5°. Ingeval van geregtelijken borgtogt. (Rv. 52, 53, 152, 315, 616, 729, 735*c*. — C. 2021, 2042 v.) *d*)

1870. De schuldeischer is niet verpligt den hoofdschuldenaar eerst uit te winnen, dan wanneer de borg, op de eerste geregtelijke tegen hem gedane aanspraak, zulks vordert. (C. 2022; B. 1244, 1561, 1868.) *e*)

1871. De borg, die de uitwinning van den hoofdschuldenaar vordert, moet aan den schuldeischer de goederen van denzelve aanwijzen, en de noodige penningen voorschieten om de uitwinning te bewerkstelligen.

Hij kan geene aanwijzing doen van goederen, waarover geschil in regten bestaat, noch van dezoodanige, welke voor de schuld zijn gehypothekeerd en waarvan de schuldenaar niet meer in het bezit is, noch eindelijk van goederen buiten het koningrijk gelegen. *f*) (C. 2023; B. 1864, 1865.)

1872. Wanneer de borg, overeenkomstig het voorgaande artikel, eene aanwijzing van goederen gedaan en de noodige penningen tot de uitwinning voorgeschoten heeft, is de schuldeischer, ten beloope der aangewezene goederen, met opzigt tot den borg, verantwoordelijk voor het onvermogen van den hoofdschuldenaar, hetwelk bij gebreke van vroegere *g*) vervolgingen daarna ontstaan is. (C. 2024.) *h*)

1873. Wanneer verscheiden personen zich tot borgen hebben gesteld voor denzelfden schuldenaar en voor dezelfde schuld, is ieder van hen voor de geheele schuld verbonden. (C. 2025; B. 1316 v., 1318, 1786, 1841.) *j*)

a) *Art.* 921 *Wetb. v. Kooph.* De surseance werkt niet ten voordeele van mede-schuldenaren, of van borgen welke van het voorregt van uitwinning hebben afstand gedaan.

b) *in welk geval*, enz. „Deze woorden, overgenomen uit *art.* 2021 *C. N.* maar hier geheel overbodig, hadden zeker liever achterwege moeten blijven, daar zij de duidelijkheid niet bevorderen." Diephuis VIII n°. 918. — „Beter ware het geweest, indien hier de woorden waren bijgevoegd: tegenover den schuldeischer. Immers alleen tegenover hem staat de borg met den hoofdschuldenaar gelijk, zoodat hij de inroeping van het voorregt van uitwinning niet behoeft te vreezen; maar tegenover den hoofdschuldenaar blijft hij zijn karakter van borg behouden, zoodat hij alles wat hij betaald heeft van hem kan terugvorderen en geenszins aan art. 1329 onderworpen is." Opzoomer, ad art. 1885. Vg. nog: *Art.* 2980 *Ontwerp* 1820, n°. 3. Wanneer hij zich verbonden heeft als principaal schuldenaar.

c) *Art.* 1884 *B. W.* De borg kan .... geene exceptien in het midden brengen, welke alleen den persoon van den schuldenaar betreffen.

d) *Art.* 2021 *C. C.* La caution n'est obligée envers le créancier à le payer qu'à défaut du débiteur, qui doit être préalablement discuté dans ses biens, à moins que la caution n'ait renoncé au bénéfice de discussion, ou à moins qu'elle ne se soit obligée solidairement avec le débiteur; auquel cas l'effet de son engagement se règle par les principes, qui ont été établis pour les dettes solidaires.

Art. 2042. La caution judiciaire ne peut point demander la discussion du débiteur principal.

Art. 2043. Celui qui a simplement cautionné la caution judiciaire, ne peut demander la discussion du débiteur principal et de la caution.

e) *Art.* 2022 *C. C.* Le créancier n'est obligé de discuter le débiteur principal, que lorsque la caution le requiert, sur les premières poursuites dirigées contre elle.

f) *noch eindelijk — gelegen. Art.* 2023 *C. C.* ... des biens situés hors de l'arrondissement de la cour royale du lieu où le paiement doit être fait. — *art.* 1864 *B. W.* jo. *art.* 2018 *C. C.*

g) Dit woord, voorkomende in art 16 der ... *van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 29). ontbreekt in de ...

h) Anders Pothier, *Obligations* n°. 415: ... créancier peut faire cette poursuite, quand bon lui semblera, et rien ne l'oblige à la faire au gré des cautions." — Zie Malleville, *Analyse raisonnée* IV bl. 115 v.

j) *Art.* 1818 *B. W.* Geene verbindtenis ...

1874. Niettemin kan elk hunner, zoo hij geen afstand heeft gedaan van t voorregt van schuldsplitsing *a*), op de eerste geregtelijke aanspraak, :deren, dat de schuldeischer zijne schuldvordering alvorens verdeele, en zelve verminderc tot het aandeel van elken deugdelijk verbonden borg. *b*)
Indien, ten tijde dat een der borgen de schuldsplitsing heeft doen uitspre-n, een of meerder medeborgen onvermogend zijn, is die borg, naar even-ligheid van zijn aandeel, gehouden voor de onvermogenden te voldoen; ıar hij is niet aansprakelijk, indien derzelver onvermogen na de schuldsplit-g is opgekomen. (C. 2026; B. 1319, 1325, 1869 n°. 2.) *c*)

1875. Indien de schuldeischer zelf, en vrijwillig, zijne regtsvordering ver-eld heeft, kan hij tegen die schuldsplitsing niet weder opkomen, al waren fs eenige der borgen onvermogend *d*), vóór den tijd dat hij de schuld ver-eld heeft. (C. 2027; B. 1325, 1326.) *e*)

DERDE AFDEELING.

n de gevolgen van borgtogt tusschen den schuldenaar en den borg, en tusschen de borgen onderling.

1876. De borg, die betaald heeft, heeft zijn verhaal op den hoofdschuldenaar, : zij de borgtogt met of zonder deszelfs medeweten gesteld zij. *f*) Dit ·haal heeft plaats, zoo wel ten aanzien van de hoofdsom, als van de inte-sen *g*) en de kosten.

Ten aanzien dier *h*) kosten heeft de borg slechts zijn verhaal, voor zoo ·re hij tijdig aan den hoofdschuldenaar heeft kennis gegeven van de tegen n gerigte vervolgingen.

De borg heeft ook verhaal tot vergoeding van kosten *j*), schaden en interes-ı, indien daartoe gronden zijn. (C. 2028; B. 1279 v., 1860, 1862, 1879.) *k*)

ondersteld hoofdelijk te zijn, ten zij zulks uit-:kelijk bepaald zij.
eze regel lijdt alleenlijk uitzondering in de ge-m, waarin eene verbindtenis uit kracht eener bepaling voor hoofdelijk gehouden wordt.

ı Vg. art. 1869 n°. 2. — „het schijnt.... niet felachtig, dat, zoo er meer borgen zijn, die zich delijk met den schuldenaar, of wel eenvoudig delijk verbonden hebben, door hen ook geene ver-ing gevorderd kan worden." Diephuis VIII 950.

ı *Art.* 1319 *B. W.* De schuldeischer eener hoof-|ke verbindtenis kan diengene der schuldenaren ıpreken, welken hij verkiest, zonder dat deze ı het voorregt van schuldsplitsing kunne tegen-pen.

) *Art.* 2026 *C. C.* Néanmoins chacune d'elles t, à moins qu'elle n'ait renoncé au bénéfice de sion, exiger que le créancier divise préalablement action, et la réduise à la part et portion de que caution. Lorsque, dans le temps où une des tions a fait prononcer la division, il y en avait solvables, cette caution est tenue proportionnel-ent de ces insolvabilités: mais elle ne peut plus ı recherchée à raison des insolvabilités survenues uis la division. — Zie Diephuis VIII n°. 954.

) *Art.* 1885 *Wetboek* 1830: in staat van onver-;en geraakt. — Zie Voorduin V bl. 418.

) *Art.* 2027 *C. C.* Si le créancier a divisé lui-ne et volontairement son action, il ne peut revenir tre cette division, quoiqu'il y eût, même anté-rieurement au temps où il l'a ainsi consentie, des cautions insolvables.

f) *Art.* 1860, *lid a*, *B. W.* Men kan zich borg stellen zonder daartoe aangezocht te zijn door den-gene, voor wien men zich verbindt, en zelfs buiten zijn weten.

g) Zie Diephuis VIII n°. 977.

h) *Art.* 1862 *B. W.* Onbepaalde borgtogt voor eene hoofdverbindtenis strekt zich uit tot alle de gevolgen der schuld, zelfs tot de kosten der tegen den hoofdschuldenaar gedane regtsvordering, en tot alle zoodanige, welke gemaakt zijn nadat de borg deswege is aangemaand. — Over de vraag, of de borg ook verhaal heeft voor de kosten, door hem betaald wegens de tegen den schuldenaar zelven ge-richte vervolging, zie Diephuis VIII n°. 979.

j) Het woord *kosten* komt in *art.* 20 der *Wet van* 1 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 29) niet voor.

k) *Art.* 2028 *C. C.* La caution, qui a payé, a son recours contre le débiteur principal, soit que le cautionnement ait été donné au su ou à l'insu du débiteur. Ce recours a lieu tant pour le principal que pour les intérêts et les frais; néanmoins la cau-tion n'a de recours que pour les frais; par elle faits depuis qu'elle a dénoncé au débiteur principal les poursuites dirigées contre elle. Elle a aussi recours pour les dommages et intérêts, s'il y a lieu. — Zie ook *art.* 1886 *Wetboek* 1830.

Art. 2945 *Ontwerp* 1820. De borg, die den schuld-eischer de verschuldigde hoofdsom, interessen, schade-vergoedingen of kosten, het zij geheel of ten deele

1877. De borg, die de schuld betaald heeft, treedt van regtswege in alle de regten welke de schuldeischer tegen den schuldenaar gehad heeft. (C. 2029; B. 1438 n°. 3, 1439, 1881.) *a*)

1878. Indien verscheiden hoofdschuldenaars van dezelfde schuld ieder voor het geheel verbonden waren, heeft degene, die zich voor alle tot borg gesteld heeft, op een ieder hunner zijn verhaal tot terugvordering van al hetgeen hij betaald heeft. (C. 2030; B. 1316 v., 1318, 1848, 1876, 1881.) *b*)

1879. De borg, die eenmaal de schuld betaald heeft, heeft geen verhaal op den hoofdschuldenaar, die voor de tweede maal betaald heeft, indien hij denzelve van de door hem gedane betaling geene kennis heeft gegeven; behoudens zijne actie tot terugvordering tegen den schuldeischer.

Indien de borg betaald heeft, zonder daartoe in regten te zijn aangesproken, en zonder den hoofdschuldenaar daarvan te hebben verwittigd *c*), heeft hij op dezen geen verhaal, in geval die schuldenaar, op het oogenblik der betaling, gronden mogt hebben gehad om de schuld te doen vervallen verklaren; onverminderd de regtsvordering van den borg tot terugvordering tegen den schuldeischer. (C. 2031; B. 1395, 1397, 1539, 1876.) *d*)

1880. De borg kan, zelfs voordat hij betaald heeft, den schuldenaar aanspreken om door denzelve schadeloos gesteld, of van zijne verbindtenis ontheven te worden: *e*)

1°. Indien hij tot betaling in regten vervolgd wordt; (B. 1868 v.)

2°. Indien de schuldenaar is verklaard in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen; (K. 764 v.; Rv. 882 v.) *f*)

betaald heeft, kan uit eigen hoofde, en zonder daartoe eenige cessie van actie noodig te hebben, het betaalde terugvorderen van den principalen schuldenaar, mits hij niet tegen deszelfs verbod den borgtogt hebbe aangegaan.

Consignatie wordt te dezen aanzien niet voor betaling gehouden, zoo lang de schuldeischer het geconsigneerde niet geligt heeft.

Art. 2946. Indien de borg zijne verbindtenis heeft aangegaan, op verzoek of met voorkennis en goedkeuring van den principalen schuldenaar, kan hij van denzelve terugvorderen de noodige kosten, door hem gemaakt sedert de aanspraak in regten.

Hij kan ook in dat geval interessen vorderen, van al hetgeen hij, het zij ter betaling van den schuldeischer, door wien hij in regten is aangesproken, het zij wegens de evengemelde kosten, heeft uitgeschoten, en zelfs vergoeding van kosten schaden en interessen, indien daartoe termen zijn. Alles ten ware hij verzuimd hadde van de gedane aanspraak den schuldenaar tijdige kennis te geven.

Art. 2947. Wanneer de borg zijne verbindtenis heeft aangegaan in weerwil van den principalen schuldenaar, heeft hij uit eigenen hoofde tegen denzelve geene actie. Hij mag slechts gebruik maken van de actie van den schuldeischer, indien deze hem behoorlijk gecedeerd is, en kan aldus niets anders vorderen dan hetgeen, waartoe dezelve actie gestrekt heeft.

a) *Art.* 1438 *B. W.* Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

3°. Ten behoeve van dengene, die, met anderen, of voor anderen, gehouden zijnde tot voldoening van eene schuld, belang had om dezelve te voldoen.

Art. 2941 *Ontwerp* 1820. Ieder borg, welke den schuldeischer geheel of gedeeltelijk betaling doet, is bevoegd om bij die betaling van denzelve te vorderen cessie van actie tegen den schuldenaar, naarmate van zijne gedane betaling.

Na de betaling gedaan wordende, is zoodanige cessie nietig. — Vg. art. 3096.

b) *Art.* 2948 *Ontwerp* 1820. Wanneer iemand zich tot borg heeft gesteld voor verscheidene schuldenaars, die ieder voor het geheel verbonden waren, kan hij elk van dezen voor het geheel aanspreken, het zij hij zulks doe uit eigenen hoofde, of uit krachte van de aan hem gecedeerde actie van den schuldeischer.

Doch wanneer hij zich slechts voor eenigen dezer schuldenaren tot borg gesteld had, heeft hij geen verhaal op de overigen, dan alleen door cessie van actie. — Zie Diephuis VIII n°. 983.

c) *Art.* 2031, *lid b*, *C. C.* Lorsque la caution aura payé sans être poursuivie et sans avoir averti le débiteur principal. — Zie Diephuis VIII n°. 987.

d) *Art.* 2949 *Ontwerp* 1820. Een borg, den schuldeischer betaald hebbende, heeft geen verhaal op den schuldenaar, die ten tweeden male betaald heeft, indien hij denzelve van zijne gedane betaling niet heeft kennis gegeven. Hij kan slechts het door hem betaalde van den schuldeischer terugvorderen

Art. 2950. Wanneer de borg zijne verbindtenis tegen het verbod, of buiten weten of goedkeuring van den principalen schuldenaar, heeft aangegaan, is deze niet verpligt het betaalde te vergoeden, indien hij kan doen zien, dat de schuld nietig was, of, ten tijde der gedane betaling, niet meer kan worden gevorderd.

Hetzelfde heeft plaats, wanneer de borg den schuldeischer betaald heeft, zonder door denzelve in regten te zijn aangesproken, of ook, wanneer hij verzuimd heeft van deze geregtelijke aanspraak den schuldenaar kennis te geven.

e) *Art.* 2032 *C. C.* La caution, même avant d'avoir payé, peut agir contre le débiteur, pour être par lui indemnisée. — Zie Diephuis VIII n°. 998.

f) Voorduin V bl. 421; Diephuis VIII n°. 1003.

3°. Indien de schuldenaar zich verbonden heeft om hem binnen zekeren tijd het ontslag van zijnen borgtogt te bezorgen. (B. 1374.)
4°. Indien de schuld opeischbaar is geworden door het verschijnen van den termijn, op welken zij betaalbaar was gesteld; (B. 1304 v.)
5°. Na verloop van tien jaren, indien de hoofdverbindtenis geenen bepaalden vervaltijd heeft, ten ware de hoofdverbindtenis van dien aard zij, dat zij niet voor eenen bepaalden tijd kan *a*) vervallen, zoo als eene voogdij. (B. 468, 472. — C. 2032.) *b*)

1881. Indien verscheiden personen zich tot borgen hebben gesteld voor denzelfden schuldenaar en ter zake van dezelfde schuld, heeft de borg, die de schuld voldaan heeft, in de gevallen bij n°. 1 en 2 van het vorige artikel voorzien, zijn verhaal op de overige borgen, ieder voor zijn aandeel.

De bepaling van het tweede lid van artikel 1329 *c*) is ten dezen toepasselijk. (C. 2033; B. 1873, 1878.) *d*)

VIERDE AFDEELING.

Van het te niet gaan van borgtogt.

1882. De verbindtenis, uit borgtogt voortspruitende, gaat te niet door dezelfde oorzaken, waardoor de overige verbindtenissen eindigen. (C. 2034; B. 1417, 1444, 1445, 1446, 1460*b* en *c*, 1466*a*, 1473*a* en *b*, 1478, 1479, 1610, 1858*a*, 1883, 1894, 1975*b*, 1976, 2021.) *e*)

a) „Van welke hoofdverbindtenis geldt het, dat zij niet vóór een bepaalden tijd *kan* vervallen? Van de voogdij, hier als voorbeeld aangehaald, zeker niet, die toch onder anderen ook met den dood des minderjarigen eindigt." Diephuis VIII n°. 1007.

b) *Art.* 2952 *Ontwerp* 1820. Een borg, die nog geene betaling heeft gedaan, kan den schuldenaar noodzaken om, het zij den schuldeischer te betalen, het zij hem op eenige andere wijze de bevrijding van zijn borgtogt te bezorgen, in de navolgende gevallen:
1°. Wanneer hij, als borg, tot betaling der schuld in regten wordt aangesproken.
2°. Wanneer de schuldenaar beloofd heeft hem, binnen zekeren tijd, van zijnen borgtogt te zullen bevrijden.
3°. Wanneer de termijn, op welken de schuld oorspronkelijk moest betaald worden, verschenen is, al had ook de schuldenaar daarvan verlenging bekomen van den schuldeischer.
4°. Na verloop van tien jaren, sedert het aangaan van den borgtogt; indien er tot betaling der schuld geen bepaalde termijn gesteld is; ten ware de schuld van dien aard mogt zijn, dat daarvan nog geene betaling door den schuldenaar konde gedaan worden, in welk geval de voorzeide tien jaren zullen worden gerekend te loopen, sedert dat de betaling der schuld is mogelijk geworden.

c) *Art.* 1329, *lid b*, *B W.* Indien een van hen onvermogend is om te betalen, wordt het verlies, door zijn onvermogen veroorzaakt, ponds ponds gelijk verdeeld tusschen de overige schuldenaren, die betalen kunnen, en dengene, die de schuld voldaan heeft.

d) *L.* 39 *Dig. de Fideiussor.* (46.1). Ut fideiussor adversus confideiussorem suum agat, actio danda non est: ideoque si ex duobus fideiussoribus eiusdem quantitatis, cum alter, electus a creditore, totum exsolvit, nec ei cessae sint actiones, alter nec acreditore, nec a confideiussore conveniatur. — Zie ook *l.* 11 *Cod. de Fideiussor.* (8.41). — „Au contraire, nos jurisconsultes Français ont pensé, que la caution, qui a payé toute la dette, peut, sans subrogation d'actions, en répéter une part de chacun de ses cofidéjusseurs." Pothier, *Obligations* n°. 446.

Art 2033 *C. C.* Lorsque plusieurs personnes ont cautionné un même débiteur pour une même dette, la caution, qui a acquitté la dette, a recours contre les autres cautions, chacune pour sa part et portion. Mais ce recours n'a lieu, que lorsque la caution a payé dans l'un des cas énoncés en l'article précédent.

Art. 2955 *Ontwerp* 1820. Een borg heeft uit eigen hoofde geen verhaal tegen zijne medeborgen, dan alleen tegen de zoodanige, welke, nevens hem, van het voorregt van verdeeling afstand hebben gedaan, of zich als principale schuldenaren, of elk voor allen, verbonden hebben.

Tegen andere mede-borgen, gelijk ook op de panden of hypotheken, voor de principale schuld verbonden, heeft hij geen verhaal, dan uit krachte van eene behoorlijk bekomene cessie van actie van den schuldeischer.

e) *Art.* 1858, *lid a*, *B. W.* Geen borgtogt kan bestaan, of er moet eene wettige hoofdverbindtenis zijn. — Diephuis VIII n°. 1017. — Vg. ook *art.* 2960 *Ontwerp* 1820, beneden afgedrukt, in noot *b*), op art. 1883.

Art. 1460, *lid b en c*, *B. W.* Schuldvernieuwing, ten aanzien van den hoofdschuldenaar te weeg gebragt, ontslaat de borgen.

Indien evenwel de schuldenaar [schuldeischer].... de toetreding.... der borgen gevorderd heeft, en de.... borgen weigeren om tot de nieuwe schikking toe te treden, blijft de oude schuldverbindtenis voortduren.

Art. 1466, *lid a.* Een borg kan in vergelijking

1883. De schuldvermenging, welke plaats heeft tusschen den persoon … den hoofdschuldenaar en dien van den borg, wanneer de een erfgen… wordt van den anderen, vernietigt geenszins de regtsvordering van den sc… eischer tegen dengene, die zich tot borg gesteld heeft van den borg. (C. 2035; B. 1473*a* en *b*, 1860*b*.) *b*)

1884. De borg kan zich tegen den schuldeischer van alle except… bedienen, die aan den hoofdschuldenaar toekomen en tot de schuld … behooren.

Maar hij kan geene exceptien in het midden brengen, welke alleen … persoon van den schuldenaar betreffen. (C. 2036; B. 1323, 1356 v., 13… 1858*b*, 1869 n°. 3.) *d*)

1885. De borg is ontslagen, wanneer hij, door toedoen van den schuldeischer niet meer treden kan in de regten, hypotheken en voorregten van dien sch… eischer. (C. 2037; B. 1438 n°. 3, 1877.) *e*)

1886. De vrijwillige aanneming van eenig onroerend of ander goed … den schuldeischer in betaling der hoofdschuld gedaan, ontslaat den b… al ware het ook, dat hetzelve goed naderhand van den schuldeischer w… uitgewonnen. (C. 2038; B. 1425.)

1887. Een eenvoudig uitstel van betaling, door den schuldeischer aan … hoofdschuldenaar toegestaan, ontslaat den borg niet; doch deze kan, in … geval, den schuldenaar vervolgen, om hem tot betaling te noodzaken, … hem het ontslag van zijnen borgtogt te bezorgen. (C. 2039; B. 1880.) *f*)

---

brengen hetgeen de schuldeischer aan den hoofdschuldenaar verschuldigd is, maar de hoofdschuldenaar kan niet in vergelijking brengen hetgeen de schuldeischer aan den borg verschuldigd is.

Art. 1478, *lid a en b.* Schuldvermenging, welke in den persoon van den hoofdschuldenaar plaats vindt, strekt ook ten voordeele van deszelfs borgen.

Die, welke in den persoon van den borg plaats vindt, heeft geenszins de vernietiging der hoofdverbindtenis ten gevolge.

Art. 1478. De kwijtschelding eener schuld, of het ontslag bij overeenkomst, aan den hoofdschuldenaar toegestaan, bevrijdt de borgen.

De kwijtschelding, aan den borg toegestaan, bevrijdt den hoofdschuldenaar niet.

De kwijtschelding, aan eenen der borgen toegestaan, ontslaat de overigen niet. — Zie ook *art.* 1479.

Art. 1894. Dadingen, door een' der belanghebbenden aangegaan, verbinden de overige belanghebbenden niet, en kunnen door hen niet worden ingeroepen. — Vg. *art.* 3160 *Ontwerp* 1820.

Art. 1975, *lid b.* De eed, door den hoofdschuldenaar afgelegd, bevrijdt de borgen. — Zie ook *art.* 1976.

Art. 2021. De beteekening aan den hoofdschuldenaar gedaan, of deszelfs erkentenis, stuit de verjaring tegen den borg.

a) *Art.* 1860, *lid b*, *B. W.* Men kan zich ook borg stellen, niet alleen voor den hoofdschuldenaar, maar ook voor deszelfs reeds gestelden borg.

b) Het woord: schuldvermenging is hier „volkomen ongepast." Opzoomer, ad art.

Art. 2960 *Ontwerp* 1820. Het te niet gaan der principale schuld brengt ook de vernietiging van den borgtogt mede, al ware het, dat voor de vernietigde principale schuld eene andere in de plaats gesteld wierde....

Art. 2961. Wanneer nogtans een borg erfgenaam wordt van den principalen schuldenaar, of wanneer deze erfgenaam wordt van den borg, en die zekerheid, uit den borgtogt spruitende, voor den sc… eischer verloren raakt, blijft de verbindtenis … den achterborg stand houden. — Zie voorts Op… mer, t. a. p., en Diephuis VIII n°. 1036 …

c) Zie Diephuis VIII n°. 1037.

d) *Art.* 1869 *B. W.* De borg kan niet vorderen dat des schuldenaars goederen vooraf uitgewonnen worden:

3°. Indien de schuldenaar eene exceptie kan in het midden brengen, welke hem alleen en persoonlijk betreft.

Art. 2934 *Ontwerp* 1820. De borg mag zich tegen den schuldeischer van al zoodanige verweringen … exceptiën bedienen, als aan den schuldenaar … toekomen, met uitzondering van hetgeen alleen … persoon van dezen laatstgemelde betreft, en op … borgtogt geen invloed heeft.

e) Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis … n°. 1089 v.

f) *Art.* 2958 *Ontwerp* 1820. Die zich slechts … eenen bepaalden tijd tot borg gesteld heeft, kan … verloop van dien tijd, niet meer in regten van… aangesproken.

Doch die zich tot borg gesteld heeft voor hetgeen een ander binnen eenen bepaalden tijd zoude schuldig worden, mag ook daarna worden aangesproken … de schuld, welke binnen den voorschreven … ontstaan is.

Art. 2959. Uitstel van betaling, of verlenging … den termijn, door den schuldeischer aan den schuldenaar verleend, doet den borgtogt geenszins te … gaan, doch die zich tot borg gesteld heeft voor … principale verbindtenis, welke in alle gevallen … dus ook zonder voldoening, door het verloop … eenen zekeren tijd stond te eindigen, is niet gehouden in hetgeen uit de verlenging of vernieuwing … verbindtenis voortspruit.

NEGENTIENDE TITEL.

Van dading.

1888. Dading *a*) is eene overeenkomst, waarbij partijen, tegen overgave, ofte of terughouding eener zaak, een aanhangig geding ten einde brengen, een te voeren geding voorkomen. *b*)

Deze overeenkomst is slechts van waarde, indien zij schriftelijk is aangem, al mogt zij ook eene zaak betreffen, waaromtrent het bewijs door getuin zoude kunnen worden toegelaten. *c*) (C. 2044; B. 1163, 1833*b*, 1834, 1895, 32 v., 1967, 2007; K. 1*b*, 884; R. O. 43, 55*b*, 66; Rv. 19, 160 n°. 2, 329 v.,).) *d*)

1889. Om eene dading te treffen, moet men de bevoegdheid hebben om r de onderwerpen, in de dading begrepen, te kunnen beschikken.

Voogden en curators kunnen geene dading treffen dan zich gedragende reenkomstig de bepalingen van den zestienden en achttienden titel des sten boeks van dit Wetboek. *e*)

De gemeenten en openbare instellingen kunnen geene dading treffen, dan met chtneming der formaliteiten, voorgeschreven bij de wetten die haar betreffen. *f*) 2045; B. 163 v., 354 v., 465, 470, 506*c*, 1690 v., 1833*b*, 1834; Rv. 19,

) „Tot het geslagt der toesegging behoort mede *Dading.*" De Groot, *Inleiding* III, 4 initio. — *werp* 1820, *art.* 8144: *Transactie.* — Zie Voorn V bl. 423, III; Diephuis VIII n°. 1046.
rt. 2007, *lid a*, *B. W.*: *schikking.* — *Art.* 884 *b. v. Kooph.*: *dadingen*, *accoorden of schikkingen.*
) *Art.* 2044, *lid a*, *C. C.* La transaction est contrat, par lequel les parties terminent une conation née, ou préviennent une contestation à re. — Zie Voorduin V bl. 424. — Transactio, o dato vel retento seu promisso, minime procedit. 88 *Cod. de Transact.* (II.4). Zie ook *l* 3 *Cod. repud. vel abstin. hered.* (VI. 31.)
rt. 8144 *Ontwerp* 1820. Transactie is eene overkomst tusschen twee of meer partijen, waarbij elve van een beweerd regt afzien, mits daarvoor anders gegeven, beloofd, gedaan of kwijtgescholworde, om alzoo, tot wederzijdsch genoegen, ontstaan geschil bij schikking te eindigen, of voorzien geschil te voorkomen
) *Art.* 2044, *lid b*, *C. C.* Ce contrat doit être igé par écrit.
rt. 8147 *Ontwerp* 1820. Transactie kan zoo wel ndeling als schriftelijk aangegaan worden.
Art. 1932 *B. W.* Dit bewijs [door getuigen] wordt t toegelaten om het aanwezen aan te toonen van nige akte of overeenkomst, welke het zij eene bindtenis, het zij eene ontheffing van schuld be-, wanneer het onderwerp de som of de waarde n drie honderd gulden te boven gaat. — Zie ook artt. 1934 v.
d) *Art.* 19 *B. Rv.* De regter kan in alle gevallen, in elken stand der zaak, wanneer dezelve hem or minnelijke schikking vatbaar schijnt, het zij op rzoek van partijen of van ééne derzelve, het zij ibtshalve, partijen gelasten om in persoon of door met derzelver praktizijns, voor zich of voor een meer regters-commissarissen te verschijnen, ten nde eene vereeniging te beproeven.
Indien eene minnelijke schikking tot stand komt, ordt, wanneer partijen zulks verlangen, een procesrbaal opgemaakt en geteekend door partijen of derzelver tot dat einde bijzonderlijk gemagtigden, waarin de verbindtenissen, die partijen ten gevolge dier schikking op zich nemen, worden uitgedrukt.
De uitgifte van dit proces-verbaal geschiedt in executorialen vorm.
e) *Art.* 2045, *lid b*, *C. C.* Le tuteur ne peut transiger pour le mineur ou l'interdit, que conformément à l'article 467 au titre *de la Minorité*, *de la Tutelle et de l'Émancipation*; et il ne peut transiger avec le mineur devenu majeur, sur le compte de tutelle, que conformément à l'article 472 au même titre. — Vg. ons art. 470.
Art. 465 *B. W.* De voogd kan, zonder het verlof, waarvan bij artikel 451 wordt gesproken [van den kantonregter], in den naam van den minderjarige geene dading aangaan, noch de beslissing van eene zaak aan scheidsmannen opdragen. — Vg. art. 506, lid c.
Art. 330 *B. Rv.* Voogden, curators of bewindvoerders zijn hiervan [van de prorogatie] niet uitgesloten, mits daarbij in achtnemende de verpligtingen aan hen bij de wet opgelegd.
f) *Art.* 182 der *Provinc. Wet.* Zij [de Staten] besluiten tot het koopen, ruilen of vervreemden, het bezwaren of verpanden van provinciale eigendommen, het treffen van dadingen daaromtrent, en het aanvaarden der aan de provincie gedane legaten of schenkingen. — Zie ook *art.* 187 der *Gemeentewet.*
Art. 183. De besluiten, door de Staten omtrent de in .... art. 182 bedoelde zaken te nemen, behoeven Onze goedkeuring.
Art. 194 *der Gemeentewet.* Aan de goedkeuring der Gedeputeerde Staten worden onderworpen de besluiten der gemeentebesturen, betreffende:
g. het treffen van dadingen.
Art. 16 *der Armenwet.* De besturen der gemeente- en gemengde instellingen van weldadigheid (art. 2, *lid a* en *d*) behoeven de magtiging van Gedeputeerde Staten tot .... het aangaan van dadingen en opdragen van de beslissing eener zaak aan scheidsmannen....
De besturen, die zich met de beschikking van Gedeputeerde Staten bezwaard achten, kunnen Onze beslissing vragen.

157, 330; R. O. 43. 55*b*, 66; K. 770; Stb. 1850 n°. 39, a. 132 en 133; Stb 1851 n°. 85, a. 137 en 194*g*; Stb. 1854 n°. 100, a. 16; Stb. 1850 n°. 99.

1890. Men kan over de burgerlijke belangen, die uit een misdrijf ontstaan, dading treffen.

De dading belet geenszins de vervolging van het openbaar ministerie (C. 2046; B. 323*b*, 1401 v.; Sv. 5, 22; Stb. 1822 n°. 38, a. 229 v.; Stb. 1841 n°. 42, a. 22.) *a*)

1891. Dadingen bepalen zich tot derzelver onderwerp; de daarbij gedane afstand van alle regten, actien en vorderingen moet slechts verstaan worden, voor zoo verre die betrekking hebben tot het verschil, hetwelk tot de dading heeft aanleiding gegeven. (C. 2048; B. 1386.) *b*)

1892. Dadingen maken slechts een einde aan die verschillen, welke daarin begrepen zijn, het zij partijen derzelver bedoeling in bijzondere of algemeene bewoordingen bevat hebben, hetzij men die bedoeling alleide als een noodzakelijk gevolg van hetgeen uitgedrukt is. (C. 2049; B. 1379 v., 1900.) *c*)

1893. Indien degene, die eene dading getroffen heeft over een regt, hetwelk hem uit eigen hoofde toekwam, vervolgens een dergelijk regt van een' ander verkrijgt, is hij, met betrekking tot het nieuw bekomen regt, aan de bevorens aangegane dading niet gebonden. (C. 2050; B. 880, 1002.) *d*)

1894. Dadingen, door een' der belanghebbenden aangegaan, verbinden de overige belanghebbenden niet, en kunnen door hen niet worden ingeroepen. (C. 2051; B. 1376*a*, 1974 v.)

1895. Dadingen hebben tusschen de partijen kracht van gewijsde in het hoogste ressort. *e*)

Men kan tegen dezelve niet opkomen, het zij uit hoofde van dwaling in het regt, het zij uit hoofde van benadeeling. *f*) (C. 2052; B. 1163, 1358, 1374, 1486, 1963; Rv. 160 n°. 2) *g*)

1896. Niettemin kan eene dading vernietigd worden, wanneer er dwaling heeft plaats gehad omtrent den persoon, of omtrent het onderwerp van het geschil.

a) In de gevallen van *artt.* 229 en 230 der *Algemeene Wet van 26 Augustus* 1822 (*Stb.* n°. 38), van *art.* 22 der *Wet van 9 October* 1841 (*Stb.* n°. 42), en andere, is door de wet veroorloofd over de overtreding zelve te transigeeren. — Zie Diephuis (2° druk) VIII n°. 1066.

b) Si, de certa re pacto transactionis interposito, hoc comprehensum erat: *nihil amplius peti*, etsi non additum fuerit: *eo nomine*, de caeteris tamen quaestionibus integra permaneat actio. *L.* 31 *Cod. de Transact.* (II. 6.) — Zie ook *l.* 9 § 3, *in fine*, *Dig. de Transact.* (2.15).

c) De rechter moet dus, als quaestio facti, uitmaken, of partijen over alle zaken, welke zij met elkander uitstaande hebben, of slechts over een of meer der tusschen haar bestaande geschillen hebben willen transigeeren. — Zie Diephuis VIII n°. 1077.

d) *Art.* 3151 *Ontwerp* 1820. Die over een zeker geschil getransigeerd heeft, is aan deze transactie niet gehouden, ten aanzien van een ander geschil, schoon van gelijken aard, en met denzelfden persoon plaats hebbende, of in het vervolg ontstaande.

Zelfs is hij, die over al zijne regten van zekeren aard getransigeerd heeft, daardoor niet verbonden, met opzigt tot zoodanige regten van gelijken aard, welke daarna van eenen anderen persoon op hem onder de levenden, of bij erfenis of legaat, zouden mogen overgaan.

e) *Art.* 160 *B. Rv.* Alle overige [peremtoire] exceptien moeten met het antwoord te gelijk worden voorgesteld, op straffe van verwijzing in de kosten door het niet nakomen van dit voorschrift veroorzaakt.

Hiervan zijn uitgezonderd:

2°. De exceptie van dading.

f) *Art.* 1486 *B. W.* Uit hoofde van benadeeling kunnen meerderjarigen en ook minderjarigen, wanneer zij als meerderjarig worden aangemerkt, alleen de vernietiging der verbindtenissen vorderen, in de bijzondere gevallen bij de wet voorzien.

Art. 1163. De regtsvordering tot vernietiging [eener boedelscheiding] heeft plaats opzigtelijk elke akte, welke ten oogmerk heeft om den onverdeelden staat tusschen mede-erfgenamen te doen ophouden, om het even of de akte onder den naam van koop en verkoop, ruiling, dading of anderzins mogt verleden zijn.

Doch wanneer de boedelscheiding, of eene daarmede gelijkstaande akte, is voltrokken, kan er geene vernietiging worden gevraagd van eene dading, welke mogt gemaakt zijn om de wezenlijke zwarigheden, in de eerste akte voorkomende, uit den weg te ruimen.

g) *Art.* 3158 *Ontwerp* 1820. Dwaling in regten of in feiten en omstandigheden, of ook nadeel door de getroffene schikking geleden, geven, buiten de hiervoren opgenoemde gevallen, geenen grond tot vernietiging der transactie; alleenlijk kan van enkel rekenkundige misslagen betering worden gevorderd.

:ij kan vernietigd worden in alle de gevallen, waarin bedrog of geweld ·ft plaats gehad. (C. 2053; B. 1158 j°. 1163, 1358, 1359 v., 1364, 1485,)9, 1900; Rv. 382 n°. 1.) *a*)

.897. Insgelijks kan men de vernietiging eener dading vragen, wanneer :elve, ten gevolge eener dwaling in feiten *b*), is aangegaan ten aanzien *c*) ı eenen titel die nietig was, behalve in het geval dat partijen uitdrukkelijk :r die nietigheid eene dading gesloten hebben. *d*) (C. 2054; B. 1358, 1895,)6, 1929, 1931.) *e*)

.898. Eene dading, aangegaan op grond van stukken, die naderhand zijn ronden valsch te zijn, is ten eenenmale nietig. (C. 2055; Rv. 176 v., 2 n°. 7.) *f*)

1899. Eene dading over een geschil, waaraan reeds een einde is gemaakt ›r een vonnis hetwelk in kracht van gewijsde is gegaan, doch waarvan ·tijen, of eene derzelve, geene kennis droegen, is nietig.

ndien het vonnis, waarvan partijen geene kennis droegen, aan eenig oep onderhevig *g*) was, is de dading van waarde. (C. 2056; B. 1896, 54; Rv. 81 v., 332 v., 359 v., 376 v., 382 v., 398 v.) *h*)

.900. Indien partijen, in het algemeen, eene dading hebben aangegaan :r alle zaken, welke zij met elkander uitstaande hebben, leveren de bescheiı die hun toen onbekend waren, doch naderhand ontdekt zijn, geenen ınd op tot vernietiging der dading, ten ware dezelve door toedoen van ıe der partijen mogten zijn achtergehouden.

Maar de dading is nietig, indien dezelve slechts eene enkele zaak tot onderrp had, waarop door de naderhand ontdekte bescheiden gebleken mogt ı dat eene der partijen geen het minste regt had. (C. 2057; B. 1891 v.,)6*b*; Rv. 382 n°. 8.) *j*)

1901. Een misslag van berekening, bij *k*) eene dading begaan, moet herld worden. (C. 2058) *l*)

) *Art.* 3153 *Ontwerp* 1820. Dwaling in den perı of in het onderwerp van het geschil maakt de ısactie nietig.

'rt. 3154. Dwaling in de kwaliteit of betrekking den persoon, met wien de transactie wordt aanıan, maakt deze insgelijks nietig. Doch wanneer meening is geweest over het twijfelachtige van ands kwaliteit of betrekking zelve te transigeren, ; de ontdekking der waarheid deze transactie ıszins te niet gaan.

) *in feiten* Dit bijvoegsel ontbreekt in *art.* 2054 *C.C.*

) *ten aanzien.* Zie Diephuis VIII n°. 1089.

') *behalve*, enz. Zie Voorduin V bl. 426.

) *Art.* 2054 *C. C.* Il y a également lieu à l'action rescision contre une transaction, lorsqu'elle a été en exécution d'un titre nul, à moins que les parties ent expressément traité sur la nullité. — Zie *art.* ı5 *Ontwerp* 1820, in de volgende noot afgekt.

') *Art.* 3155 *Ontwerp* 1820. De transactie is alle nietig, wanneer dezelve is aangegaan over geıllen, ontsproten uit stukken, welke daarna worbevonden valsch te zijn, of wanneer de wedertij zich met zoodanige stukken beholpen heeft; zij over de twijfeling van valschheid zelve mogt ransigeerd zijn.

g) *Art.* 2056 *C. C.*: susceptible d'appel. — Zie Diephuis VIII n°. 1101.

h) *Art.* 3157 *Ontwerp* 1820. De transactie over een proces, hetwelk reeds geëindigd was door een regterlijk vonnis, waarvan de partijen of eene van dezelve geen kennis hadden, is dan alleen nietig, wanneer het vonnis, aan geen hooger beroep onderhevig, of de tijd daartoe, bij het sluiten van de transactie, reeds verloopen was.

j) *Art.* 3156 *Ontwerp* 1820. Eene transactie, over een bepaald onderwerp aangegaan, is nietig, wanneer naderhand stukken gevonden worden, uit welke ontwijfelbaar blijkt, dat het regt, hetwelk de wederpartij mogt gehad hebben, was te niet gegaan door eene oorzaak, waaraan bij de transactie niet gedacht is, en waarover alzoo geen twijfel heeft plaats gehad.

Doch wanneer de transactie is aangegaan in het algemeen over alle zaken, welke de partijen met elkander mogten uitstaande hebben, wordt dezelve door de ontdekking van bevorens onbekende stukken geenszins vernietigd, behoudens het regt van relief, indien deze stukken door de wederpartij opzettelijk zijn achtergehouden.

k) *Art.* 2050 *C. C.*: dans.

l) *Art.* 3158 *Ontwerp* 1820 (afgedrukt in noot *g*), op art. 1895), in fine.

VIERDE BOEK.

VAN BEWIJS *a*) EN VERJARING.

EERSTE TITEL.

Van bewijs in het algemeen.

1902. Een iegelijk, die beweert eenig regt te hebben, of zich op eenig... tot staving van zijn regt of tot tegenspraak van eens anders regt, ber... moet het bestaan van dat regt of van dat feit bewijzen. (C. 1315; B. ... 627*b*, 1430, 1475, 1806; Rv. 48, 76, 103*a* en *b*, 199*b*, 203, 237 v., 87...

1903. De bewijsmiddelen bestaan in: *c*)

Het schriftelijk bewijs; (B. 1904 v.)

Het bewijs door getuigen; (B. 1932 v.)

De vermoedens; (B. 1952 v.)

De bekentenis; (B. 1960 v.) *d*)

Den eed. (B. 1966.) *d*)

Alles met inachtneming der regelen bij de volgende titels voorgeschr... (C. 1316; B. 221*c*, 1638, 1737; Rv. 219 v., 222 v.; Sv. 428. *e*)

a) Livre III, Titre III, Chap. VI, Code Civil: *de la Preuve des Obligations et de celle du paiement.* (*artt.* 1315 v.). — Boek IV, Titel VII, Ontw. 1820: *van Bewijs in het algemeen* (artt. 3305 v.). — Diephuis N. B. R. (8ᵉ druk) II bl. 293 (1).

b) *Art.* 3306 *Ontwerp* 1820. Door bewijs wordt in de burgerlijke wet verstaan het doen blijken van de waarheid en zekerheid eener beweerde zaak naar de voorschriften van het regt. — Diephuis t. a. p. II bl. 289 v., 299 v.; Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art. —

Ei incumbit probatio, qui dicit, non qui negat. *L.* 2 *Dig. de Probat.* (22.2). — Actor, quod asseverat probare se non posse profitendo, reum necessitate monstrandi contrarium non adstringit, cum per rerum naturam factum negantis probatio nulla sit. *L.* 23 *Cod. de Probat* (IV. 19). — Opzoomer t. a. p.

Art. 1315 *C. C.* Celui, qui réclame l'exécution d'une obligation, doit la prouver. Réciproquement celui, qui se prétend libéré, doit justifier le paiement ou le fait qui a produit l'extinction de son obligation.

Art. 3307 *Ontwerp* 1820 Die voor den regter iets stelligs beweert, moet zijn vermeten bewijzen, ten ware ten zijnen voordeele eene wettelijke presumtie bestaan mogt.

Art. 3308. Die iets ontkent, behoeft niets te bewijzen, tenzij de ontkentenis op eenige daadzaken of omstandigheden berust, welker waarheid hij stellig beweert; behoudens hetgeen ook te dezen aanzien in den twaalfden titel van dit boek bepaald is.

Art. 48 *B. Rv.* De regters moeten bij hunne beraadslagingen van ambtswege de regtsgronden aanvullen, welke niet door de partijen mogten zijn aangevoerd.

c) Zie Diephuis t. a. p. II bl. 314 v.

d) *Art.* 1953 *B. W.* Wettelijke vermoede... dezoodanige welke, uit krachte eener bijzonde... bepaling, met zekere handelingen of met zeke... zaken verbonden zijn.

Van dien aard zijn onder andere:

4°. De kracht, welke de wet aan de bek... van eene der partijen of aan derzel... toekent. — Zie Opzoomer, ad art. ...

e) *Art.* 1316 *C. C.* Les règles, qui concern... preuve littérale, la preuve testimoniale, les pr... tions, l'aveu de la partie et le serment, sont ... quées dans les sections suivantes. — Zie ... 1918 *Wetboek* 1830, en Voorduin V bl. ... nº. VI.

Art. 3311 *Ontwerp* 1820. Voor wettige ... middelen worden gehouden:

1°. Openbare bescheiden;

2°. Onderhandsche geschriften;

3°. Getuigenissen of verklaringen;

4°. Erkentenissen.

Art. 219, *lid a*, *B. Rv.* Indien het h... regtbank, het zij op verzoek van partijen, ... ambtshalve, zulks noodig acht, kan bij vonnis ... bevolen, dat een of meerder leden, welke ... zaak hebben gezeten, verzeld van den griffier ... zullen begeven op de plaats, welke in oogensc... moet worden genomen, ten einde derzelver ... en gelegenheid op te nemen, en daarvan ... van bevinding uit te brengen, het zij alleen, ... met behulp van deskundigen.

Art. 222, *lid a.* Indien het hof of de regt... het zij op verzoek van partijen, het zij ambts... zulks noodig acht, kan bij vonnis worden be... dat een onderzoek of opneming door deskund... worde bewerkstelligd.

TWEEDE TITEL.

Van schriftelijk bewijs.

904. Schriftelijk bewijs geschiedt door authentieke of door onderhandsche chriften (B. 320, 1903, 1905 v., 1911 v., 1939*b*; Sv. 436 v.)

.905. Eene authentieke akte is de zoodanige, welke in den wettelijken vorm verleden door of ten overstaan van openbare ambtenaren, die daartoe oegd zijn ter plaatse alwaar zulks is geschied. (C. 1317; A. 10; B. 13 v., ɔ, 410, 985, 1000, 1231 n°. 2, 1904, 1926; Sr. 147 v.; Rv. 1 v., 184 n°. 1; ›. 1842 n°. 20, a. 7, 21 v.; Stb. 1871 n°. 91, a. 12 v., 17 v.) *a*)

.906. Eene akte, welke, uit hoofde van onbevoegdheid of onbekwaamheid ι den ambtenaar, of *b*) uit hoofde van een gebrek in den vorm, niet voor hentiek kan gehouden worden, heeft echter kracht van een onderhandsch chrift, indien dezelve door partijen onderteekend is. (C. 1318; B. 1911.)

.907. Eene authentieke akte levert tusschen partijen en derzelver erfgena- n of regtverkrijgenden een volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld ıt. (C. 1319; B. 24, 1912, 1934; Rv. 52, 436; Sv. 436 v.) *c*)

.908. Eene authentieke akte levert echter geen volledig bewijs op omtrent geen daarin als een bloot te kennen geven voorkomt, dan voor zoo verre te kennen gegevene in een dadelijk verband staat met het onderwerp · akte.

[ndien hetgeen daarbij als een bloot te kennen geven voorkomt, niet in ı dadelijk verband staat met het onderwerp der akte, kan hetzelve alleen nen tot begin van schriftelijk bewijs. (C. 1320; B. 1912, 1934, 1939*b*.) *d*)

) *Art.* 1317 *C. C.* L'acte authentique est celui, a été reçu par officiers publics ayant le droit strumenter dans le lieu où l'acte a été rédigé, ıvec les solennités requises.

'*rt.* 3314 *Ontwerp* 1820. Openbare bescheiden zijn:
°. Alle authentieke acten, dat is de zoodanige, welke behoorlijk voor daartoe bevoegde openbare autoriteiten of ambtenaren gepasseerd zijn.

'*rt.* 1915 *Wetboek* 1830. Eene authentieke akte .e zoodanige, welke met de vereischte plegtigheden eden is voor openbare ambtenaren, die daartoe, plaatse waar de akte is opgemaakt, bevoegd zijn. — ›rduin V bl. 469 v.

'*rt.* 7, *lid a*, *der Wet op het Notariaat.* Het is elken Notaris verboden, buiten zijn ressort zijne ıtsbediening- uit te oefenen.

) Zoo *art.* 3 der *Wet van den* 8den *Maart* 1825 . n°. 33) en *art.* 1916 *Wetboek* van 1830, overıtemmende met *art.* 1318 *C. C.*: *ou* par un défaut forme. In de Off. Ed is het woordje *of* uitgeen.

ı *Art.* 1319, *lid a*, *C. C.* L'acte authentique fait ne foi de la convention, qu'il renferme, entre les .ies contractantes et leurs héritiers ou ayants ıe.

[*rt.* 3321 *Ontwerp* 1820. Eene authentieke acte rt, ten aanzien van de contracterende partijen derzelver erfgenamen of regtverkrijgenden, een edig bewijs op:
°. van de overeenkomst, welke daarbij aangegaan is;
°. omtrent datgene, 't welk daarbij als een bloot te kennen geven voorkomt, mits het te kennen gegevene in een dadelijk verband staat met de verbindtenis of beschikking, welke bij de acte gemaakt is.

Art. 4 *Ontwerp* 21 *October* 1824. Eene authentieke akte levert tusschen partijen en derzelver erfgenamen of regtverkrijgenden een volledig bewijs op van de overeenkomst, welke daarin vermeld staat. — Voorduin V bl. 473.

Art. 1917 *Wetboek* 1830. (*Fransche tekst*). L'acte authentique fait pleine foi de son contenu [van hetgeen daarin vermeld staat: *Nederl. tekst*] entre les parties et leurs héritiers ou ayant-cause. — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 343 volgg. —

„C'est absolument et vis-à-vis de toutes personnes que l'acte authentique prouve, jusqu'à inscription de faux, *id quod conventum aut actum est;* et c'est à tort que notre article, après avoir dit que l'acte fait pleine foi, ajoute „entre les parties, leurs héritiers ou ayants-cause." Il faut, en ce qui concerne *la foi* due à l'acte, ne tenir aucun compte de ces mots, qui ne se trouvent pas, en effet, dans l'art. 19 de la Loi de *Ventôse*, que le nôtre a entendu reproduire." Marcadé V, ad art. 1319 C. C., II. — Zie ook Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 351 v.

d) *Art.* 1320 *C. C.* L'acte, soit authentique, soit sous seing privé, fait foi entre les parties, même de ce qui n'y est exprimé qu'en termes énonciatifs, pourvu que l'énonciation ait un rapport direct à la disposition. Les énonciations étrangères à la disposition ne peuvent servir que d'un commencement de preuve.

Art. 3321 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *c*), op art. 1907. — Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 347 v.

1909. Indien eene authentieke akte, van welken aard ook, van valschheid beticht wordt, kan derzelver uitvoering worden geschorst *a*), overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. *b*) (C. 1319; Rv. 100, 176 n°. 3, 178, 193 v.)

1910. Nadere overeenkomsten, aangegaan bij eene afzonderlijke akte, in strijd met de oorspronkelijke, leveren alleen bewijs op tusschen de partijen, die tot zoodanige akte zijn toegetreden, en hunne erfgenamen of regthebbenden, doch zij kunnen niet tegen derden werken. (C. 1321; B. 203, 1376; Loi du 22 Frimaire an VII, a. 40. (Fortuijn I. 496.)) *c*)

1911. Als onderhandsche geschriften worden aangemerkt onderhands geteekende *d*) akten, brieven, registers, huisselijke papieren en andere schriften, welke zonder tusschenkomst van eenen openbaren ambtenaar zijn opgemaakt. (B. 1904, 1912, 1915, 1917, 1918; Rv. 184 n°. 2.) *e*)

1912. Een onderhandsch geschrift, hetwelk erkend is door dengene, tegen wien men zich daarop beroept *f*), of hetwelk op eene wettige wijze voor erkend wordt gehouden *g*), levert, ten aanzien van de onderteekenaars, en derzelver erfgenamen en regtverkrijgenden *h*), hetzelfde volledig bewijs op als eene authentieke akte, en de bepaling van artikel 1908 is op gelijke wijze daarop toepasselijk. (C. 1322; B. 880, 1002, 1907, 1917; Rv. 52; Sv. 436 v.)

1913. Hij, tegen wien men zich op een onderhandsch geschrift beroept, is verpligt zijn schrift of zijne handteekening stellig te erkennen of te ontkennen; doch zijne erfgenamen of regtverkrijgenden kunnen volstaan met te verklaren, dat zij hetzelve niet erkennen als het schrift of de handteekening van dengene, wien zij vertegenwoordigen. (C. 1323; Rv. 75 v., 100, 176 n°. 1 en 2, 177, 181.) *j*)

Art. 1939, *lid b*, *B. W.* Men noemt aldus [begin van schriftelijk bewijs] alle geschrevene akten, welke voortgekomen zijn van dengene, tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengene, dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken.

a) Diephuis t. a. p. II bl. 357 (2).

b) Boek I, Titel III, afd. 5: *Van de geschillen over de echtheid of onechtheid van geschriften en het geregtelijk onderzoek deswege* (artt. 176—195.)

c) *Art.* 1321 *C. C.* Les contre-lettres ne peuvent avoir leur effet qu'entre les parties contractantes: elles n'ont point d'effet contre les tiers.

Art. 3322 *Ontwerp* 1820. Bijzondere bepalingen, door sommige der contractanten nog nader onderling en bij eene afzonderlijke acte gemaakt, leveren geen bewijs noch gevolg op, ten nadeele van diegenen der contractanten, welke aan zoodanige afzonderlijke bepalingen geen deel genomen hebben.

Art. 1920 *Wetboek* 1830. Renversalen zijn alleen van kracht tusschen de handelende partijen en hunne erfgenamen, en geenszins tegen derden. — Voorduin V bl. 476.

Art. 40 *Loi du* 22 *Frimaire*, *An* VII, *sur l'Enregistrement.* Toute contre-lettre faite sous signature privée, qui aurait pour objet une augmentation du prix stipulé dans un acte public, ou dans un acte sous signature privée, précédemment enregistré, est declarée nulle et de nul effet. — Néanmoins lorsque l'existence en sera constatée, il y aura lieu d'exiger, à titre d'amende, une somme triple du droit qui aurait eu lieu, sur les sommes et valeurs, ainsi stipulées. — Zie Diephuis t. a. p. II bl. 428.

d) *Art.* 3348 *Ontwerp* 1820. Tot het bestaan eener schriftelijke overeenkomst is het noodig, dat dezelve door de zich verbindende partij geteekend zij. Wanneer echter, wegens onkunde in het schrijven, of wegens eenige andere oorzaak, geene naamteekening heeft kunnen plaats hebben, kan deze onderteekening ook door het zetten van eenig merk geschieden, mits het blijke, dat het merk met kennis van zaken door den zich verbindenden persoon en in tegenwoordigheid van twee getuigen gesteld zij. — Voorduin V bl. 477 v.

e) *Art.* 3323 *Ontwerp* 1820. Onderhandsche geschriften zijn alle registers, boeken, brieven, en in het algemeen alle geschrevene, geteekende of ongeteekende stukken, welke, zonder tusschenkomst van eenige openbare autoriteit of ambtenaar, vervaardigd zijn.

f) Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 360.

g) Diephuis t. a. p. II 362 v.

h) „L'acte privé légalement reconnu ... a aussi vis-à-vis des tiers la même foi qu'un acte authentique, excepté en ce qui concerne la date, pour laquelle une règle spéciale est posée par l'article 1328 [ons art. 1917.]" Marcadé V, ad art. 1322, II. — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 363.

j) *Art.* 176 *B. Rv.* Er zal een geregtelijk onderzoek plaats kunnen hebben naar de echtheid of onechtheid van geschriften, waarvan partijen zich willen bedienen:

1°. Wanneer de partij, welke men beweert een onderhandsch geschrift geschreven of onderteekend te hebben, ontkent hetzelve te hebben geschreven of onderteekend;

2°. Wanneer de partij, tegen wie men gebruik maakt van een onderhandsch geschrift door een' derde geschreven of geteekend, verklaart het geschrift of de onderteekening van dengene, dien men beweert zulks geschreven of geteekend te hebben, niet te erkennen. — Zie ook art. 181 en art. 100.

1914. In geval iemand zijn schrift of zijne handteekening ontkent, of indien deszelfs erfgenamen of regtverkrijgenden *a*) verklaren dezelve niet te erkennen, moet de regter bevelen, dat de echtheid daarvan geregtelijk onderzocht worde. (C. 1324; Rv. 176 n°. 1 en 2, 177, 179 v.)

1915. Onderhandsche eenzijdige schuldverbindtenissen tot voldoening van gereed geld of van eene zaak, welke op eene bepaalde waarde kan worden gesteld, moeten geheel geschreven worden met de hand van dengene, die dezelve onderteekend heeft, of ten minste moet daaronder, behalve de handteekening, met de hand des onderteekenaars geschreven worden eene goedkeuring, houdende in voluitgeschrevene letters de som of de hoegrootheid of de hoeveelheid der verschuldigde zaak. *b*)

Bij gebreke hiervan kan de geteekende akte, indien de verbindtenis wordt ontkend, slechts als een begin van schriftelijk bewijs *c*) worden aangenomen.

De bepalingen van dit artikel zijn niet toepasselijk op zaken van koophandel. *d*) (C. 1326; B. 1939*b*; K. 100 v., 208 v., 210 v., 221 v., 255 v., 507 v., 592v.)

1916. Indien de som, welke bij de akte zelve vermeld is, verschilt van die, welke bij de goedkeuring uitgedrukt staat, wordt de verbindtenis gerekend voor de minste som te zijn aangegaan, zelfs dan ook wanneer de akte mitsgaders de goedkeuring geheel en al door de hand van dengene, die zich verbonden heeft, geschreven zijn; ten ware men kunne bewijzen, in welk van beide gedeelten van het stuk de misslag heeft plaats gehad. (C. 1327; B. 1385, 1958.) *e*)

1917. Onderhandsche akten hebben, ten aanzien harer dagteekening, tegen derden *f*) geene kracht, dan van den dag dat dezelve zijn geregistreerd *g*); of van den dag, waarop degenen, of een van degenen, die dezelve onderteekend hebben overleden zijn; of van dien, waarop derzelver bestaan bewezen wordt bij akten, door openbare ambtenaren opgemaakt *h*); of wel van den dag, waarop de derde, tegen wien men zich van de akte bedient, derzelver bestaan schriftelijk heeft erkend. *j*) (C. 1328; B. 1905, 1912; K. 100, 134; Loi du 22 Frimaire an VII (Fortuijn I, 484 v.); Stb. 1832 n°. 29.) *k*)

a) Zie noot *h*) op art. 1912, en noot *j*) op art. 1913.

b) *Art.* 1326, *lid a*, *C. C.* Le billet ou la promesse sous seing privé, par lequel une seule partie s'engage envers l'autre à lui payer une somme d'argent ou une chose appréciable, doit être écrit en entier de la main de celui qui le souscrit; ou du moins il faut, qu'outre sa signature, il ait écrit de sa main un *bon* ou un *approuvé*, portant en toutes lettres la somme ou la quantité de la chose.

Art. 1925 *Wetboek* 1830. Een onderhandsch briefje of belofte, waarbij eene partij zich alleen jegens de andere verbindt om aan dezelve eene som gelds, of eene zaak welke op eene bepaalde waarde kan gesteld worden, te geven, moet geheel en al geschreven worden met de hand van dengene, die hetzelve onderteekend heeft, of ten minste moet daaronder behalve de handteekening, met de hand des onderteekenaars geschreven worden, *goed voor* ...., of eene *goedkeuring*, houdende in voluit geschrevene letters de som of de hoegrootheid der zaak. — Voorduin V bl. 488 v. — Diephuis t. a. p. II bl. 378 v., 384 v.

c) *Art.* 1939, *lid b*, *B. W.* Men noemt aldus alle geschrevene akten welke voortgekomen zijn van dengene, tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengene, dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken. — Voorduin V bl. 489; Diephuis t. a. p. II bl. 382 v.

d) *Art.* 1326, *lid b*, *C. C.* Excepté dans le cas où l'acte émane de marchands, artisans, laboureurs, vignerons, gens de journée et de service. — Voorduin VII bl. 487, 488, 489. — „Wij hebben te denken aan wissels, orderbriefjes, assignatiën, kassiers- en ander papier aan toonder, polissen, cognoscementen." Diephuis t. a. p. II bl. 378 v.

e) *Art.* 1385 *B. W.* In geval van twijfel, wordt eene overeenkomst uitgelegd ten nadeele van dengene, die iets bedongen, en ten voordeele van hem, die zich verbonden heeft.

f) Diephuis t. a. p. II bl. 391 v.

g) *Loi du 22 Frimaire An* VII, *sur l'Enregistrement* (Fortuijn I bl. 484 v.). — *Wet van* 16 *Juni* 1832 (*Stb.* n°. 29), *bevattende sommige wijzigingen in de bestaande wetgeving nopens de registratie*, enz.

h) *Art.* 1328 *C. C.* voegt hierbij: tels que procès-verbaux de scellé ou d'inventaire; *art.* 1927 *Wetboek* 1830: zoo als bij processen-verbaal van boedelbeschrijving. — Zie Voorduin V bl. 490, III.

j) Diephuis t. a. p. II bl. 389; Opzoomer ad art.

k) *Art.* 3327 *Ontwerp* 1820. Eene onderhandsche acte levert, ten aanzien van de echtheid harer dagteekening, tegen den derde geen bewijs op, dan alleen in de hierna vermelde gevallen:

1918. Registers en huisselijke papieren *a*) leveren geen bewijs op ten deele van dengene, die dezelve geschreven heeft *b*); zij strekken tot b tegen hem:

1°. In alle de gevallen, waarin die stukken stellig melding maken van ontvangene betaling;

2°. Wanneer zij uitdrukkelijke melding maken, dat de aanteekening ge- is om een gebrek in den titel *c*) aan te vullen, ten behoeve van gene, te wiens voordeele zij eene verbindtenis aanduiden.

In alle andere gevallen zal de regter daarop zoodanig acht slaan, zal vermeenen te behooren. (C. 1331; B. 320, 1911, 1919, 1939*b*, 19

1919. Koopmansboeken leveren een bewijs op tegen personen, die handel drijven *e*), ten aanzien der hoedanigheid en der hoeveelheid leverancien, welke daarop gebragt zijn; mits het van elders bewezen de koopman gewoon was *f*) aan de tegenpartij dergelijke levering crediet te doen, mitsgaders dat de boeken overeenkomstig de bij het boek van Koophandel voorgeschrevene formaliteiten *g*) gehouden zijn eindelijk, dat de koopman de echtheid zijner vordering onder eede beves-

Indien de koopman overleden is, moeten zijne erfgenamen onder

1°. Wanneer de belanghebbenden, of een derzelven, de onderhandsche acte aan den griffier eener regtbank of aan eenen notaris zullen hebben vertoond, en deze ambtenaar behoorlijke acte van die vertooning zal hebben opgemaakt; zullende van den dag, waarop deze aanteekening zal zijn gedaan, de dagteekening der acte ook tegen den derde van kracht zijn;

2°. Wanneer degene, die de acte onderteekend heeft, overleden is, zal de dagteekening der acte tegen den derde kracht hebben van den dag, waarop gemelde persoon overleden zal zijn;

3°. Wanneer het bestaan eener onderhandsche acte bewezen kan worden door registers, verbalen, relazen of dergelijke stukken, bij openbare autoriteiten of ambtenaren van hunne handelingen of ambtsverrigtingen gehouden; zullende de dagteekening der onderhandsche acte alsdan tegen den derde kracht hebben van den dag, waarop van derzelver bestaan, in de voorschrevene registers, verbalen, relazen of dergelijke stukken, melding zal gemaakt zijn.

4°. Wanneer de echtheid der dagteekening van die acte uit andere omstandigheden, ten genoege van den regter, kan bewezen worden.

„Er is voor den uitlegger der wet geene redenom eene uitzondering te maken voor zaken van koophandel." Diephuis t. a. p. II bl. 402. — Anders Holtius, *Voorlezingen* I bl. 47 v.; Kist, *Begins. v. Handelsregt* II (*Handelspapier*, 3e druk) bl 54.

a) *Lees:* huisselijke registers en papieren: *art.* 1331 *C. C.*: les registres et papiers domestiques. Vg. *art.* 1249 *Wetb. L. N.*

b) Exemplo perniciosum est, ut ei scripturae credatur, qua unusquisque sibi adnotatione propria debitorem constituit.... *L.* 7 *Cod. de Probat.* (IV. 19).

c) *Lees:* het ontbreken van den titel: *art.* 1331 *C. C.*: *le* défaut *du* titre; offic. vert: het gebrek van titel. — Vg. ook *art* 1249 *Wetb. L N.*, en zie Goudsmit, *W. v. h R.* n°. 901, en Diephuis t. a. p. II bl. 408.

d) *Art.* 1331 *C. C.* Les registres et papiers domestiques ne font point un titre pour celui qui les a écrits. Ils font foi contre lui: 1° dans tous les cas où ils énoncent formellement un paiement reçu; 2° lorsqu'ils contiennent la mention expresse, que la note a été faite pour suppléer le défaut de faveur de celui, au profit duquel ils énon obligation.

Art. 3330 *Ontwerp* 1820. Bijzondere ge brieven of aanteekeningen van partikuliere leveren geen bewijs op ten voordeele van die dezelve geschreven of gemaakt heeft, doch leveren in sommige gevallen bewijs op, ten nadeele, als:

1°. Wanneer degene, die zoodanig stuk digd heeft, uitdrukkelijke melding maakt, dat het verschuldigde hem is

2°. Wanneer dezelve daarbij uitdrukkelijk vermeld, dat dit zijn geschrift dienen om van eene met een ander aangegane bindtenis, welke anders niet had kunnen wezen worden, alzoo te doen blijken

In andere gevallen, wordt de beoordeeling regter overgelaten.

Art. 3331. De regel, in 't begin van artikel opgegeven, lijdt eenige uitzondering, de brieven of bijzondere geschriften een gedeelte maken van eene wederzijdsche correspondentie eenige behandeling, of ook vervat zijn in een of register, waarin dagelijks, naar de orde teekening, alle brieven over handelsverrigtingen boekt worden.

In deze gevallen kunnen dezelve als bewijs merking genomen worden, mits de deugdelijkheid daarvan met eede wordt bevestigd.

e) *Art* 1929 *Wetboek* 1830: *zelfs* tegen nen .... *ens*

f) *Art.* 1329 *Wetboek* 1830: gewoon is geweest Zie Diephuis t. a. p. II bl. 416 (1).

g) *Art.* 6 *Wetb. v. Kooph.* Elk koopman is ver dagboek te houden, waarin, van dag tot dag orde des tijds, zonder witte vakken, tusschen of kantteekeningen, moeten worden aangeteekend inschulden en schulden, de ondernemingen handel, de trekkingen, acceptatien, of endossementen van wissels en andere handelspapieren, zijne ver tenissen, en, in het algemeen, alles wat hij ontvangt en uitgeeft, van welken aard het ook zij: alles verminderd zoodanige verdere boeken als in den handel gebruikelijk zijn, doch waarvan het houden door de wet niet geboden wordt.

laren dat zij te goeder trouw gelooven, dat de schuld bestaat en onvol- ı is.

oopmansboeken, niet rigtig gehouden, kunnen echter tot bewijs strekken n den koopman. (C. 1329, 1330; B. 1904, 1918, 1966 v., 2010b; 5, 10 v., 68, 823b.) a)

920. Aanteekeningen, door eenen schuldeischer gesteld op eenen titel, die d in deszelfs bezit is gebleven, verdienen geloof, alhoewel dezelve door ı noch onderteekend, noch gedagteekend zijn, wanneer het geschrevene kt tot bevrijding van den schuldenaar.

etzelfde geldt omtrent aanteekeningen, welke de schuldeischer op het bel van eenen titel of op eene kwijting gesteld heeft, mits dit dubbel deze kwijting in het bezit van den schuldenaar zij. (C. 1332; B. 1953 2.) b)

921. De eigenaar van eenen titel kan daarvan, te zijnen koste, de vernieu- g vorderen, indien het schrift wegens ouderdom of eenige andere reden esbaar wordt (C. 2263.) c)

922. Indien een titel gemeen is tusschen verscheidene personen, is ieder zelve bevoegd te vorderen, dat die op eene derde plaats in bewaring de gebragt, mitsgaders om daarvan te zijnen koste een afschrift of uit- ksel te laten maken. (B. 1127 v., 1925; K. 11, 35, 67a.) d)

Art. 1329 *C. C.* Les registres des marchands ont point, contre les personnes non marchandes, ve des fournitures qui y sont portées, sauf ce sera dit à l'égard du serment.

rt. 1330. Les livres des marchands font preuve re eux; mais celui qui en veut tirer avantage, peut les diviser en ce qu'ils contiennent de con- re à sa prétention.

rt. 3328 *Ontwerp* 1820. Boeken van kooplieden andere personen, derzelver handel of beroep aan- nde, leveren, zoo tusschen dezelve als ook tegen sonen, geene kooplieden zijnde, bewijs op, wegens en derzelver handel of beroep betreffende, mits boeken rigtig gehouden zijn, de handeling niet kend, en de leverancie in het algemeen bewezen de, en mits de voormelde boeken door dengene, dezelve aangaan, met eede of door den dood estigd zijn.

De rigtigheid der boeken wordt voornamelijk daar- beoordeeld, dat dezelve achtereenvolgende, met melding van jaar, maand en dagteekening gehou- zijn, en dat dezelve behelzen de oorspronkelijke, elijksche, en geene daarna overgebragte, en in net geschrevene aanteekeningen.

Art. 10 *Wetb. v. Kooph.* Indien de handeling niet heel ontkend, of het bestaan derzelve in het alge- en bewezen wordt, leveren rigtig gehouden koop- nsboeken, des gevorderd met eede gesterkt of door n dood bevestigd, het bewijs op tusschen kooplie- n, wegens zaken hunnen handel betreffende, ten nzien van den tijd der handeling en der levering, hoedanigheid, de hoeveelheid en den prijs der ederen, behoudens tegenbewijs; ook de kopijboeken n brieven, rigtig gehouden, kunnen door den reg- r als middel van bewijs worden aangenomen.

b) *Art.* 1332 *C. C.* L'écriture, mise par le créan- er à la suite, en marge ou au dos d'un titre, qui t toujours resté en sa possession, fait foi, quoique n signée ni datée par lui, lorsqu'elle tend à établir libération du débiteur. Il en est de même de écriture, mise par le créancier au dos, ou en marge, à la suite du double d'un titre ou d'une quittance, pourvu que ce double soit entre les mains du débiteur. — Vg. *art.* 1325 *C. C.*

Art. 3332 *Ontwerp* 1820. Eene aanteekening, ten voordeele van eenen schuldenaar door een schuld- eischer gemaakt op oorspronkelijke stukken en be- scheiden, welke altijd in deszelfs bezit gebleven zijn, levert een volledig bewijs, ten behoeve van den eerst- genoemde, ofschoon ook zoodanige aanteekening niet gedateerd of geteekend mogt zijn.

Hetzelfde heeft plaats ten aanzien van eene aan- teekening, door eenen schuldeischer op een duplikaat van eene schuldbekentenis gemaakt, mits hetzelve duplikaat in handen van den schuldenaar zij. — Zie Opzoomer, ad art., en Diephuis t. a. p. II bl. 421 v.

c) *Art.* 2263 *C. C.* Après vingt-huit ans de la date du dernier titre le débiteur d'une rente peut être contraint à fournir à ses frais un titre nouvel à son créancier ou à ses ayants-cause. — Zie Diephuis t. a. p. I bl. 442 v., en vg. art 3347 *Ontwerp* 1820.

d) *Art.* 3345 *Ontwerp* 1820. Ieder, die eenige ge- schriften, bij welker inhoud een ander een klaarblij- kelijk belang heeft, onder zich heeft, kan verpligt worden om zoodanige geschriften op eene door den regter te bepalene plaats te brengen, ten einde daar- van visie, en, des noods, kopij genomen, of daaruit extract gemaakt worde.

Van deze verpligting zijn echter vrijgesteld:

1°. Bloedverwanten en nabestaanden in de op- en nedergaande lijn, broeders of zusters en der- zelver kinderen, echtgenooten, voogden, cura- teuren, gelijk ook die onder voogdij of curatele staan, in processen van derden tegen zoodanige personen, tot welke zij in eene der genoemde betrekkingen staan;

2°. Allen, die zelven bij de zaak regtstreeks of een aanmerkelijk zijdelingsch belang hebben;

3°. Allen, die in de zaak eene der partijen als praktizijns of gemagtigden bedienen of bediend hebben.

Art. 3346. De uitzonderingen, in het vorig artikel vermeld, kunnen niet worden ingeroepen tegen den- gene, die op eenige geschriften aanspraak heeft, uit-

1923. In elken stand van een regtsgeding kan eene partij van den regter verzoeken, dat hare wederpartij bevolen worde om de stukken over te leggen, die aan beide partijen gemeen zijn, de zaak in geschil betreffen en zich onder hare berusting bevinden. (Rv 148 v., 833 v.; K. 11 v., 67*b*.) *a*)

1924. Kerfstokken, met hun dubbel overeenkomende, verdienen geloof tusschen degenen, die gewoon zijn om de leverancien, welke zij in het klein doen, of ontvangen, op dusdanige manier te bewijzen. (C. 1333; B. 1904, 1911.) *b*)

1925. De kracht van een schriftelijk bewijs is in de oorspronkelijke akte gelegen.

Wanneer de oorspronkelijke akte bestaat, verdienen de afschriften en de uittreksels slechts geloof, voor zoo verre die overeenstemmen met het oorspronkelijke stuk, welks vertooning steeds kan gevorderd worden. (C. 1334; B. 24, 1926, 1928; Rv. 148; K. 24 v.) *c*)

1926. Wanneer de oorspronkelijke titel niet meer aanwezig is, leveren de afschriften bewijs op, met inachtneming der navolgende bepalingen:

1°. De grossen of eerst uitgegevene afschriften *d*) leveren hetzelfde bewijs op als de oorspronkelijke akte; hetzelfde geldt omtrent afschriften, welke op regterlijk gezag, in tegenwoordigheid van partijen, of deze partijen behoorlijk opgeroepen zijnde, zijn opgemaakt, gelijk mede omtrent dezoodanige, welke opgemaakt zijn in tegenwoordigheid der partijen, en met derzelver wederzijdsche goedkeuring;

2°. De afschriften, welke zonder tusschenkomst van den regter, of buiten toestemming van partijen, en na de uitgifte der grossen of eerste afschriften, volgens de minuut van de akte gemaakt zijn door den notaris, voor wien die akte is verleden, of door een van zijne opvolgers, of door ambtenaren, welke, in deze hunne betrekking, de minuten in bewaring hebben en tot de uitgifte van afschriften bevoegd zijn, kunnen, in geval de oorspronkelijke akte verloren is geraakt, door den regter als volledig bewijs worden aangenomen; *e*)

hoofde van eigendom of mede-eigendom, gelijk ook niet wanneer het geschrift vervaardigd is in het belang van beide de partijen.

Ook zijn die uitzonderingen niet toepasselijk op het geval, waarin beide de partijen eene gelijke aanspraak op de geschriften hebben.

a) *Art.* 1932 *Wetboek* 1830. In elken stand van het geding kan de eene partij aan den regter verzoeken, dat de wederpartij worde bevolen om onder eede die stukken over te leggen, welke onder hare berusting zijn en de zaak in geschil betreffen.

Indien het, in den loop van een geding, uitgemaakt is, dat eene der partijen een blijkbaar belang heeft bij de overlegging van eenen titel, welke in het bezit van eenen derde is, zal deze, op bevel des regters, gehouden zijn van dat stuk inzage te geven, en een afschrift of uittreksel daarvan te laten nemen, naar den vorm, welke bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is voorgeschreven. — Zie Voorduin V bl. 494 v., en Diephuis t. a. p. II bl. 445 v.

b) *Art.* 1333 *C. C.* Les tailles corrélatives à leurs échantillons font foi entre les personnes, qui sont dans l'usage de constater ainsi les fournitures, qu'elles font ou reçoivent en détail.

Art. 3329 *Ontwerp* 1820. De kerfstokken, en andere bijzondere aanteekeningen, naar plaatselijk gebruik gemaakt, leveren een bewijs op tusschen personen, die gewoon zijn om van de leverànciën, welke zij in het klein gedaan en ontvangen hebben, door middel van dezelve te doen blijken.

c) *Art.* 1334 *C. C.* Les copies, lorsque e titre original subsiste, ne font foi que de ce qui est contenu au titre, dont la représentation peut toujours être exigée. — Vg. de *artt.* 3334 v. *Ontwerp* 1820, en zie Voorduin V bl. 499 v.

Art. 148 *B. R.* De partijen kunnen in alle soort van zaken, het zij op korte termijnen, het zij summiere, het zij van gewone behandeling, gedurende den loop van het geding, wederkeerig vragen de mededeeling of de overlegging ter griffie van de oorspronkelijke stukken, welke tegen hen worden gebruikt.

In zaken op korte termijnen en in summiere zaken wordt deze mededeeling gevraagd bij eene schriftelijke conclusie ten dage dienende; in zaken van gewone behandeling bij akte van procureur tot procureur.

d) Zie Diephuis t. a. p. II bl. 437; Marcadé V, op *art.* 1335 *C. C.*, II: „une grosse *ou du moins* une première expédition. — Vg. *artt.* 62, 64, 430, 486, 838, 841 en 843 *B. Rv.*, en *art.* 48 der *Wet op het Notarisambt.*

e) *Art.* 1335 n° 2 *C. C.* Les copies qui, sans l'autorité du magistrat ou sans le consentement des parties, et depuis la délivrance des grosses ou premières expéditions, auront été tirées sur la minute de l'acte par le notaire qui l'a reçu, ou par l'un de ses successeurs, ou par officiers publics, qui, en cette qualité, sont dépositaires des minutes, peuvent, au cas de perte de l'original, faire foi, quand elles sont anciennes. Elles sont considérées comme anciennes, quand elles ont plus de trente ans; si elles ont moins de trente ans, elles ne peuvent servir que de commencement de preuve par écrit. — Zoo ook *art.* 1935 n° 2 *Wetboek* 1830; zie Voorduin V bl. 502, III.

3°. Wanneer de afschriften, die naar de minuut eener akte gemaakt zijn, niet vervaardigd zijn door den notaris, voor wien die akte verleden is, of door een zijner opvolgers, of door openbare ambtenaren, die als zoodanig de minuten onder hunne berusting hebben, kunnen dezelve nimmer anders dan tot een begin van bewijs door geschrift *a*) verstrekken;

4°. Authentieke afschriften van authentieke afschriften of van onderhandsche akten kunnen, naar omstandigheden, een begin van schriftelijk bewijs opleveren. *b*) (C. 1335; B. 24, 1908, 1925, 1939*b*; Stb. 1842 n°. 20, a. 43; Rv. 19*b*, 62, 64, 187, 430, 436, 838, 841, 843.) *c*)

1927. De overschrijving van eene akte in de openbare registers kan alleenlijk tot een begin van bewijs door geschrift verstrekken. (C. 1336; B. 671, 743, 760, 767*b*, 784*b*, 807*a*, 865, 1224 v., 1939*b*; K. 23, 38*b*, 309*b*, 571.) *d*)

1928. Akten van erkentenis ontslaan van de verpligting om den oorspronkelijken titel te berde te brengen, mits daaruit genoegzaam van den inhoud des titels blijke. (C. 1337; B. 1925; Rv. 148.) *e*)

1929. Eene akte, waarbij eene verbindtenis, tegen welke de wet eene vordering tot nietigverklaring of tenietdoening toelaat, bevestigd of bekrachtigd wordt, is slechts van waarde, indien zij melding maakt van den hoofdinhoud dezer verbindtenis, alsmede van de reden *f*) waarom de tenietdoening zoude kunnen gevraagd worden, en van het oogmerk om het gebrek, waarop die vordering zoude berusten, te verbeteren.

Bij gebreke van eene akte van bevestiging of bekrachtiging, is het voldoende dat de verbindtenis vrijwillig is ten uitvoer gebragt na het tijdstip, waarop dezelve, op eene bestaanbare wijze, had kunnen bevestigd of bekrachtigd worden.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener verbindtenis, in den vorm en op het tijdstip, door de wet vereischt, gedaan, wordt gerekend voor eenen afstand der middelen en exceptien, welke men anders tegen die akte *g*) zoude hebben kunnen in het midden brengen; onverminderd nogtans het regt van derden. (C. 1338; B. 172, 1363, 1421*b*, 1482 v., 1492, 1844*b*, 1897, 1931.) *h*)

a) *Art.* 1939, *lid b*, *B. W.* Men noemt aldus alle geschrevene akten, welke voortgekomen zijn van dengene, tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengene, dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken.

b) *Art.* 1335 n° 4 *C. C.* Les copies de copies pourront, suivant les circonstances, être considérées comme simples renseignements. — Zoo ook art. 1935 n° 4 *Wetboek* 1830; zie Diephuis t. a. p. II bl. 440 (1). *Art.* 3340 *Ontwerp* 1820. De kopijen van kopijen kunnen niets meer dan eenen grond van vermoeden opleveren, naar gelang der omstandigheden.

c) Vg. *artt.* 3338 en 3339 *Ontwerp* 1820.

d) *Art.* 1336 *C. C.* La transcription d'un acte sur les registres publics ne pourra servir que de commencement de preuve par écrit; et il faudra même pour cela: 1° Qu'il soit constant, que toutes les minutes du notaire, de l'année dans laquelle l'acte paraît avoir été fait, soient perdues, ou que l'on prouve que la perte de la minute de cet acte a été faite par un accident particulier; 2° Qu'il existe un répertoire en règle du notaire, qui constate que l'acte a été fait à la même date. Lorsqu'au moyen du concours de ces deux circonstances la preuve par témoins sera admise, il sera nécessaire, que ceux qui ont été témoins de l'acte, s'ils existent encore, soient entendus. — Voorduin V bl. 503; zie ook Diephuis t. a. p. I bl. 440 v.

e) *Art.* 1337 *C. C.* Les actes récognitifs ne dispensent point de la représentation du titre primordial, à moins que sa teneur n'y soit spécialement relatée. Ce qu'ils contiennent de plus que le titre primordial, ou ce qui s'y trouve de différent, n'a aucun effet. Néanmoins, s'il y avait plusieurs reconnaissances conformes, soutenues de la possession, et dont l'une eût trente ans de date, le créancier pourrait être dispensé de représenter le titre primordial. — Zoo ook *art.* 1938 *Wetboek* 1830. Zie Voorduin V bl. 505; en Diephuis t. a. p. II bl. 429.

f) Zoo *art.* 26 *der Wet van* 8 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 33). De off. Ed. heeft: redenen.

g) d. i. die handeling. Zie Diephuis t. a. p. II. bl. 209 (2).

h) *Art.* 1338 *C. C.* L'acte de confirmation ou ratification d'une obligation, contre laquelle la loi admet l'action en nullité ou en rescision, n'est valable que lorsqu'on y trouve la substance de cette obligation, la mention du motif de l'action en rescision, et l'intention de réparer le vice, sur lequel cette action est fondée. A défaut d'acte de confirmation ou ratification, il suffit que l'obligation soit exécutée volontairement après l'époque, à laquelle l'obligation pouvait être valablement confirmée. La confirmation, ratification, ou exécution volontaire dans les formes et à l'époque déterminées par la loi, emporte la renonciation aux moyens et exceptions, que l'on pouvait opposer contre cet acte, sans préjudice néanmoins du droit des tiers. — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. II bl. 206 v.

1930. Een schenker kan door geene akte van bevestiging de gebreken verhelpen eener schenking die nietig in den vorm is; dezelve schenking moet om geldig te zijn, op nieuw in den wettigen vorm worden gebragt. *a*) (C. 1339; B. 1719, 1929.)

1931. De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener schenking, door de erfgenamen of regtverkrijgenden van den schenker, na deszelfs overlijden, gedaan, versteekt dezelve van de bevoegdheid om zich op eenig gebrek in den vorm te beroepen. (C. 1340; B. 1897, 1929, 1930.) *b*)

DERDE TITEL.

Van bewijs door getuigen.

1932. Het bewijs door getuigen wordt toegelaten in alle de gevallen, waarin hetzelve niet door de wet wordt uitgesloten. (B. 1903, 1933 v., 1964.) *c*)

1933. Dit bewijs wordt niet toegelaten om het aanwezen aan te toonen van eenige akte *d*) of overeenkomst, welke het zij eene verbindtenis, hetzij eene ontheffing van schuld bevat, wanneer het onderwerp de som of de waarde van drie honderd gulden *e*) te boven gaat. (C. 1341; B. 1604, 1737, 1741, 1934, 1936—1940.) *f*)

1934. Geen bewijs door getuigen wordt toegelaten nopens hetgeen tegen of boven den inhoud der schriftelijke akte gevorderd wordt, noch ook omtrent hetgeen men mogt beweren, dat vóór, ten tijde, of na het opmaken van zoodanige akte zoude zijn gezegd, al mogt ook de som of waarde, waarover het geschil is, minder dan drie honderd gulden bedragen. (C. 1341*a*; B. 1904 v., 1964.) *g*)

1935. De bepalingen der twee bovenstaande artikelen zijn geenszins op zaken van koophandel toepasselijk. (C. 1341*b*; K. 1*b*.) *h*)

a) „een zeer overtollige uitspraak. Daaraan toch kon wel geen twijfel zijn, of men, van den wettigen vorm gebruik makende, een nieuwe schenking zou kunnen doen." Opzoomer, ad art.

b) *Art.* 1340 *C. C.* La confirmation ou ratification, ou exécution volontaire d'une donation par les héritiers ou ayants-cause du donateur, après son décès, emporte leur renonciation à opposer, soit les vices de forme, soit toute autre exception. — Zoo ook art. 1941 *Wetboek* 1830; zie Voorduin V bl 506 v.

c) *Art.* 3369, *lid a*, *Ontwerp* 1820. Bewijs door getuigen wordt in alle zaken toegelaten, waaromtrent geene wet het tegendeel bepaalt.

d) d. i. handeling Zie Diephuis, N. B. R. III (3e druk) bl. 33.

e) *Art.* 1341 *C. C.*: cent cinquante francs; *art.* 1259 *Wetb. L. N.*: honderd-en-vijftig guldens; *art.* 3369 *Ontwerp* 1820: *f* 400; *art.* 1948 *Wetboek* 1830: honderd gulden — Zie Voorduin V bl. 507 v., V, VI.

f) *Art.* 1341 *C. C.* Il doit être passé acte, devant notaire ou sous signature privée, de toutes choses excédant la somme ou valeur de cent cinquante francs, même pour dépôts volontaires....

Art. 3369, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Hetzelve [het bewijs door getuigen] wordt niet toegelaten:

1°. Tot staving van elke daad, handeling of overeenkomst, waaruit eenige verpligting of bevrijding voortspruit, wanneer het belang eene geldswaarde van *f* 400 te boven gaat, zonder onderscheid of de hoofdsom op zich zelve dan wel met de gevorderde interessen deze geldswaarde te boven gaat. — Zie Opzoomer, *Aant. op de artt.*, op art. 1933; Diephuis t. a. p. III bl. 34.

g) *Art.* 1341 *C. C.*... et il n'est reçu aucune preuve par témoins contre et outre le contenu aux actes, ni sur ce qui serait allégué avoir été dit avant, lors ou depuis les actes, encore qu'il s'agisse d'une somme ou valeur moindre de cent cinquante francs.

Art. 3369, *lid b*, *Ontwerp* 1820. Hetzelve [het bewijs door getuigen] wordt niet toegelaten:

2°. Tegen den inhoud eener schriftelijke, het zij authentieke, het zij onderhandsche, acte, al ware het ook dat deszelfs belang minder dan *f* 400 bedroeg.... — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. III bl. 48 v.

h) *Art.* 1, *lid b*, *Wetboek v. Kooph.* Behalve de bewijsmiddelen, bij dit en bij het Burgerlijk Wetboek aangewezen, zal, in zaken van koophandel, het bewijs door getuigen, in alle gevallen, en zonder aanzien van den aard of het bedrag des onderwerps, worden toegelaten, ten ware, bij dit Wetboek, een bepaald middel van bewijs bij uitsluiting is voorgeschreven.

Art. 1341, *lid b*, *C. C.* Le tout sans préjudice de ce qui est prescrit dans les lois relatives au commerce.

Art. 3370 *Ontwerp* 1820. Het verbod van het vorig artikel [onze artt. 1933 en 1934] lijdt uitzondering:

1°. Wanneer het geschil handelszaken betreft, welke als zoodanig bij het Wetboek v. Koophandel worden erkend, en waaromtrent bij

1936. De bepaling van artikel 1933 is van toepassing, wanneer bij de regtsvordering, buiten en behalve de hoofdsom, ook interessen gevorderd worden, welke, met de hoofdsom vereenigd, de som van drie honderd gulden te boven gaan. (C. 1342; B. 1343*b*, 1802 v.) *a*)

1937. Die eenen eisch gedaan heeft, drie honderd gulden te boven gaande, kan niet meer tot het bewijs door getuigen worden toegelaten, al mogt hij ook zijne oorspronkelijke vordering tot die som verminderen. (C. 1343; Rv. 134.) *b*)

1938. Het bewijs door getuigen wordt niet toegelaten in een geding, waarin minder dan drie honderd gulden geëischt wordt, wanneer de gevorderde som het overschot of een gedeelte uitmaakt van eene grootere inschuld, welke niet bij geschrifte bewezen is. (C. 1344; R. O. 38 n°. 2.) *c*)

1939. De hier-boven gestelde regelen lijden uitzondering, wanneer er een begin van bewijs door geschrift aanwezig is.

Men noemt aldus alle geschrevene akten, welke voortgekomen zijn van dengene, tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengene, dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken. (C. 1347: B. 319*b*, 320, 343*c*, 1604, 1737, 1908*b*, 1911, 1915*b*, 1926 n°. 4, 1927, 1964, 1978; K. 258.) *d*)

1940. Dezelfde regelen lijden insgelijks uitzondering in alle de gevallen, waarin het uit den aard der zaak niet mogelijk is geweest zich een schriftelijk bewijs te verschaffen. *e*)

Deze uitzondering is onder andere toepasselijk:

1°. Op verbindtenissen, die uit kracht der wet, ten gevolge van 's menschen toedoen, geboren worden; (B. 1398 v.)

2°. Op bewaargevingen uit noodzaak en op de zoodanige, welke gedaan zijn door reizigers in de herberg, waar zij hunnen intrek hebben genomen: alles naar mate van de hoedanigheid der personen, en naar gelang van de omstandigheden der zaak; (B. 1741, 1746.) *f*)

hetzelve niet uitdrukkelijk een schriftelijk bewijs gevorderd is; wordende het echter aan het oordeel van den regter overgelaten, om in handelszaken, waarin het Wetboek van Koophandel geen bewijs door getuigen uitsluit, en welker belang meer dan *f* 400 bedraagt, te beslissen, of zoodanig bewijs al dan niet zal worden aangenomen.

a) Zie de slotwoorden van *art.* 3369, *lid b*, n°. 1 *Ontwerp* 1820, afgedrukt in noot *f*), op art. 1933.

b) *Art.* 134 *B. Rv.* De eischer is bevoegd tot den afloop der zaak zijnen eisch te wijzigen of te verminderen, zonder nogtans het onderwerp van den eisch te mogen veranderen of te vermeerderen.

c) *Art.* 1344 *C. C.* La preuve testimoniale, sur la demande d'une somme même moindre de cent cinquante francs, ne peut être admise, lorsque cette somme est déclarée être le restant ou faire partie d'une créance plus forte, qui n'est point prouvée par écrit.

Art. 1948 *Wetboek* 1830. Het bewijs door getuigen wordt niet toegelaten in een geding, waarin minder dan honderd gulden geëischt wordt, wanneer men beweert dat de gevorderde som het overschot of een gedeelte uitmaakt van eene grootere inschuld, welke niet bij geschrifte bewezen is. — Zie Voorduin V, bl. 508.

Art. 3369, *lid c*, *Ontwerp* 1820. Het verbod van dit artikel is ook toepasselijk op het geval wanneer wel eene mindere som, doch als gedeelte eener schuldvordering van meer dan *f* 400, het onderwerp van geschil uitmaakt.... — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis t. a. p. III bl. 36 v.

d) *Art.* 3370 *Ontwerp* 1820. Het verbod van het vorig artikel [onze artt. 1933 en 1934] lijdt uitzondering:

2°. Wanneer een geschrift, afkomstig van dengene, tegen wien eene vordering wordt gedaan, of van die hem vertegenwoordigt, wordt te berde gebragt, waaruit wel niet volledig blijkt het bestaan der bestredene handeling of overeenkomst, of van de voorwaarden, waarop dezelve zouden zijn aangegaan, maar hetgeen reeds aanvankelijk eene hooge mate van waarschijnlijkheid oplevert; in welk geval het bewijs door getuigen kan worden toegelaten ter aanvulling of opheldering van hetgeen aan de volledigheid van het schriftelijk stuk ontbreekt. — Zie Diephuis t. a. p. II bl. 328 v.

e) Het sub n°. 4 vermelde geval is onder dezen algemeenen regel niet begrepen. Zie Diephuis t. a. p. III bl. 57.

f) *Art.* 1740 *B. W.* Bewaargeving uit noodzaak is dezoodanige, welke men door eenig toeval gedwongen wordt te doen, zoo als door brand, instorting van gebouwen, plundering, schipbreuk, overstrooming, of andere onvoorziene toevallen.

Art. 1741. Het bewijs door getuigen wordt omtrent de bewaargeving uit noodzaak toegelaten, al mogt de waarde van hetgeen in bewaring gegeven is ook de som te boven gaan, welke, naar den regel, niet voor bewijs bij getuigen vatbaar is.

Art. 1746. Herbergiers en logementhouders zijn als bewaarnemers verantwoordelijk voor de goederen, welke de reizigers, die bij dezelve hunnen intrek

3°. Op verbindtenissen, welke bij onvoorziene toevallen, waarbij me. schriftelijke akte heeft kunnen opmaken, aangegaan zijn; *a*)

4°. In geval de titel, welke tot schriftelijk bewijs dienen moest, door toevallige, onvoorziene en door overmagt te weeg gebragte gebe. is verloren geraakt. (C. 1348.) *b*)

1941. In de gevallen, waarin bewijs door getuigen wordt toegelaten, de volgende bepalingen worden in acht genomen. (B. 1942 v.; Rv. 1 199 v.) *c*)

1942. De verklaring van eenen enkelen getuige, zonder eenig ander van bewijs, verdient in regten geen geloof. (B. 1943, 1945; Sv. 433a.

1943. Indien de afzonderlijke en op zich zelve staande getuigenis verscheidene personen, omtrent verschillende feiten, door haren zam en verband strekken tot staving eener bepaalde daadzaak, wordt het a oordeel des regters overgelaten om aan die afzonderlijke getuigenisse danige kracht toe te kennen, als de omstandigheden dit mogten vere. (B. 1942, 1945; Sv. 433*b* en *c*.) *e*)

1944. Iedere getuigenis moet met reden van wetenschap bekleed zijn. Bijzondere meeningen of gissingen, bij redenering opgemaakt, zijn getuigenissen. (Sv. 434.) *f*)

1945. In de beoordeeling der waarde van de getuigenis, moet de r. bijzonder acht geven op de onderlinge overeenkomst der getuigen. overeenstemming der getuigenissen met hetgeen van elders aangaa zaak in het geding bekend is, op de beweegredenen, welke de getuige nen hebben gehad om de zaak op deze of gene wijze voor te dragen.

nemen, medebrengen. De bewaargeving van zoodanige soort van goederen wordt als eene bewaargeving uit noodzaak aangemerkt.

a) „Dit is weinig anders dan eene herhaling der [algemeene] bepaling zelve, sluit ook de bewaargevingen uit noodzaak in, waarvan reeds afzonderlijk was gesproken, maar is meer omvattend." Diephuis t. a. p. III bl. 60.

b) *Art.* 3370 *Ontwerp* 1820. Het verbod van het vorig artikel [onze artt. 1933 en 1934] lijdt uitzondering:

3°. In bewaargevingen bij brand, overstrooming, schipbreuk, plundering, en dergelijke onheilen.

4°. In alle andere handelingen en overeenkomsten, waarin de aard der zaak geen bewijs bij geschrift toelaat, of welke, of gewoonlijk zonder schriftelijke acte tot stand komen, als de bewaargevingen van herbergiers of dergelijke, of waarin buitengewone omstandigheden het in schrift brengen der overeenkomst hebben onmogelijk gemaakt; en eindelijk:

5°. Wanneer de schuldeischer de acte, welke een schriftelijk bewijs zoude hebben opgeleverd, door een buitengewoon en onvoorzien toeval, buiten zijn schuld is kwijt geraakt.

c) Zie de *artt.* 108 volgg. en 199 volgg. *Wetboek v. Burg. Regtsv*, over het *Getuigen-verhoor*.

d) *Art* 433, *lid a*, *Wetboek van Strafv.* De afzonderlijke getuigenis van eenen enkelen getuige kan niet als wettelijk bewijs gelden.

Art. 3355 *Ontwerp* 1820. Het getal van twee getuigen is voldoende tot het daarstellen van bewijs, voor zoo verre de wet, voor eenig bijzonder geval, niet het tegendeel mogt bepaald hebben. — Vg. ook *art.* 3352 n°. 1, en zie Opzoomer, ad art., en Diephuis t. a. p. III bl. 21 v.

e) *Art.* 433, *lid b en c*, *Wetboek van Strafv.* Echter kunnen afzonderlijke en op zich zelve getuigenissen omtrent onderscheidene feiten wettelijk bewijs gelden, wanneer zij door haren zamenloop en hun verband strekken tot staving eener bepaalde daadzaak.

De beoordeeling hiervan wordt aan de wijsheid van den regter overgelaten.

Art. 3353 *Ontwerp* 1820. Het getuigenis van verscheiden personen, wanneer elk ten aanzien van zekere bepaalde daden of zaken, alleen, op zich zelve staat, levert nimmer een bewijs op; wanneer echter afzonderlijke getuigenissen van verscheiden personen, omtrent onderscheiden feiten, zamen loopen, om vereenigd de waarheid eener zaak te bevestigen, wordt het aan den regter overgelaten, om aan die afzonderlijke getuigenissen zoodanige kracht te geven, als hij zal vermeenen te behooren.

f) *Art.* 434 *Wetboek van Strafv.* Iedere afzonderlijke getuigenis moet loopen over feiten, welke de getuige zelf gehoord, gezien of ondervonden heeft, en daarbij tevens uitdrukkelijk worden opgegeven de redenen van wetenschap.

Bijzondere meeningen of gissingen, bij redenering opgemaakt, zijn geene getuigenissen.

Art. 3352 *Ontwerp* 1820. Tot het daarstellen van een bewijs door getuigen wordt gevorderd:

3°. Dat dezelve [de getuigen] overeenstemmend verklaren hetgeen zij zelve gedaan, gezien, gehoord of ondervonden hebben, met uitdrukkelijke vermelding van hunne redenen van wetenschap.

Art. 3368. Getuigenis van zaken, welke de getuigen zelve niet gedaan, gezien, gehoord of ondervonden hebben, heeft, ten opzigte van zoodanige feiten of gebeurtenissen, geene voldoende kracht van bewijs. — Zie Voorduin V bl. 512 v.

ıswijze *a*), de zeden *b*) en den stand *c*) der getuigen, en, in het algemeen, alles wat op derzelver *c*) meerdere of mindere geloofwaardigheid invloed le kunnen hebben. (B. 1943, 1944; Sv. 431, 435.) *d*)

ı46. Alle personen, bekwaam om getuigen te zijn, zijn verpligt getuigenis egten af te leggen. (Rv. 116 v., 200, 206, 215; Sv. 65, 432; Stb. 1854 102, a. 8.) *e*)

iettemin kunnen zich van het afleggen van getuigenis verschoonen: *f*)

'. Die aan eene der partijen in de zijdlinie bestaan in den tweeden graad van bloedverwantschap of zwagerschap; (B. 352, 1947, 1950 n°. 1.)

'. Die den echtgenoot van eene der partijen bestaan *g*) in de regte linie onbeperkt, en in de zijdlinie in den tweeden graad; (B. 350, 1950 n°. 2.)

'. Alle degenen, die, uit hoofde van hunnen stand, beroep of wettige betrekking, tot geheimhouding verpligt zijn, doch alleen en bij uitsluiting nopens hetgeen waarvan de wetenschap aan hen als zoodanig is toevertrouwd. *h*) (Stb. 1842 n°. 20, a. 18, 76; Stb. 1865 n°. 59, a. 12; Sr. 378. — Sv. 65, 188 v., 432)

„Door levenswijze versta ik het doorgaand ge-, de onbesprokenheid van leven, zoodat de wet- omtrent elken getuige de vraag vordert, an sit stae et inculpatae vitae, en daarmede de getui- van den ligtzinnige ver beneden die van den ɔginselen en gedrag strengen en der zedelijkheid ɔuwen man stelt." Opzoomer, ad art.

„Door zeden .... versta ik hier tegenover levens- : al de gewoonten van den getuige, waaruit een eel over zijn karakter kan worden afgeleid, vooral opzigte zijner waarheidsliefde en goede trouw." ;oomer t. a. p.

„Door *den stand der getuigen* kan nimmer len verstaan *hunne fortuin*, maar alleen *de maatppelijke betrekking van den getuige*, b. v. zijn ep". De Regeering (bij Voorduin V bl. 518, — Zie Opzoomer ad art.; Diephuis III bl. 27.

) *Art.* 435 *Wetb. v. Strafv.* In de beoordeeling waarde van de getuigenis moet de regter bij- ler acht geven op de onderlinge overeenstemming getuigen; op de overeenstemming der getuige- en met hetgeen van elders aangaande de zaak en geding bekend is; op de beweegredenen, welke getuigen kunnen hebben gehad om de zaak op : of gene wijze voor te dragen; op de levenswijze, zeden en den stand der getuigen; en, in het al- ıeen, op alles wat op derzelver meerdere of min- ɜ geloofwaardigheid invloed zoude kunnen hebben.

) *Art.* 116 *Burg. Rechtsv.* De gedagvaarde ge- ;e, welke niet verschijnt, of, verschenen zijnde, gert den eed of zijne verklaring af te leggen, zal ·den veroordeeld tot vergoeding der vergeefs aan- rende onkosten, en tot eene boete niet te boven ınde vijf en twintig gulden.

Hij zal op nieuw worden gedagvaard te zijnen koste.

Art. 117. Indien de op nieuw gedagvaarde getuige lermaal in gebreke blijft te verschijnen, of het ·ggen van den eed of van zijne verklaring weigert, hij ten tweeden male worden veroordeeld in de ·geefs aangewende kosten, en daarenboven in de ıade en interessen der partijen, en tot eene boete t te boven gaande vijftig gulden.

De regter kan bevelen, dat de gebrekige getuige ɔr de openbare magt worde voor hem gebragt om ı zijne verpligting te voldoen.

Indien de getuige ook dan weigerachtig blijft om ne verklaring af te leggen, zal de regter ten ver- ɜke der belanghebbende partij kunnen bevelen, dat hij ten koste dier partij in gijzeling zal worden gesteld, tot dat hij aan zijne verpligting zal hebben voldaan. — Zie ook *artt.* 118 en 119, en vg. *artt.* 200, 206 en 215.

f) *Art.* 1954 *Wetboek* 1830 bevat alleen het eerste lid van ons artikel. — Zie Voorduin V bl. 514, II.

g) Zie Diephuis III bl. 87.

h) *Art.* 18 *der Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb.* n° 20), *op het Notaris-ambt.* De notarissen moeten .... den navolgenden eed (belofte) afleggen: Ik zwere (belove) .... dat ik de meest mogelijke geheimhouding omtrent den inhoud der akten, overeenkomstig de voorschriften der wet, zal in acht nemen. — Vg. ook *art.* 76.

Art. 12 *der Wet van* 1 *Juni* 1865 (*Stb.* n° 59), *regelende de voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van geneeskundige, enz.* Zij, die voldaan hebben bij het examen als geneeskundige, apotheker, hulp-apotheker, leerling-apotheker of vroedvrouw, leggen, vóórdat zij als zoodanig worden toegelaten, in handen van den voorzitter der examineerende commissie, den volgenden eed (of belofte) af: Ik zweer (of beloof), dat ik de genees-, heel- en verlos- (artsenijbereid-, verlos-) kunst, volgens de daarop wettelijk vastgestelde bepalingen, naar mijn beste weten en vermogen zal uitoefenen, en dat ik aan niemand zal openbaren wat in die uitoefening als geheim mij is toevertrouwd, of ter mijner kennis is gekomen, ten zij mijne verklaring als getuige of deskundige door den regter gevorderd of ik anderzins tot het geven van mededeeling door de wet verpligt worde. Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (Dat beloof ik). — Vg. *Bijv. t. h. Stb.* (6 Dec. 1815 n° 25) VII, 1616; bij d' Engelbronner (1813—1820), bl. 279.

Art. 378 *Wetb. v. Strafregt.* Genees- en heelmeesters, en andere soortgelijke ambtenaren, alsmede de artsenijbereiders, vroedvrouwen, en alle andere personen, door hun staat of beroep, kennis dragende van geheimen, welke hun toebetrouwd worden, wanneer zij, buiten de gevallen waarin de wet hen verpligt om zich aanbrenger te stellen, deze geheimen geopenbaard zullen hebben, zullen gestraft worden met een gevangenis van één tot zes maanden, en eene boete van honderd tot vijf honderd franken [*f* 50 tot *f* 250].

Art. 65, *lid c*, *Wetb v. Strafv.* Hetzelfde is toepasselijk [zij kunnen niet genoodzaakt worden getuigenis af te leggen] op hen, die, uit hoofde van

1947. Als onbekwaam *a*) om getuigen te zijn worden beschouwd, en [illegible] niet worden gehoord *b*), de bloed- en aanverwanten van eene der pa[illegible] in de regte linie, en de echtgenoot, zelfs na eene plaats gehad heb[illegible] echtscheiding *c*). (Pr. 268; B. 20, 254, 1946, 1950; Stb. 1842 n°. [illegible] 23 v.; Sv. 188, 190, 432.) *d*)

1948. De getuigen moeten, volgens de wijze hunner godsdienstige gezin[dheid] zweren of beloven, dat zij de waarheid zullen zeggen. (Pr. 262; G. 16[illegible] 107*a*, 200, 206*a*, 215; Sv. 183*b*.) *e*)

hunnen stand, beroep of wettige betrekking, tot geheimhouding verpligt zijn, doch alleen en bij uitsluiting nopens hetgeen, waarvan de wetenschap aan hen, als zoodanig, is toevertrouwd.

Art. 189. Zij, die, uit hoofde van hunnen stand, beroep of wettige betrekking, tot geheimhouding verpligt zijn, kunnen zich verschoonen getuigenis af te leggen, doch alleen en bij uitsluiting nopens hetgeen, waarvan de wetenschap aan hen, als zoodanig, is toevertrouwd. — Vg., bij het geheele artikel:

Art. 3866 *Ontwerp* 1820. Van de verpligting tot het geven van getuigenis worden vrijgesteld:

1°. Nabestaanden door bloedverwantschap of zwagerschap, in de op- en nedergaande lijn, broeders of zusters en derzelver kinderen, echtgenooten, voogden, curateuren, gelijk ook onder voogdij of curatele staande, in zaken rakende personen, tot welke zij in eene der genoemde betrekkingen staan;

2°. Allen, die bij de zaak regtstreeks of een aanmerkelijk zijdelingsch belang hebben; of ook door hun getuigenis zich zelve merkelijk zouden kunnen bezwaren.

3°. Allen, die in dezelfde zaak eene der partijen als praktizijns of zaakgelastigden bedienen of bediend hebben;

4°. Kerkelijke personen, aan welke ter voldoening aan de stellige verpligtingen, bij een godsdienstig genootschap erkend, de wetenschap van eenige zaken is toevertrouwd. — Zie Diephuis III bl. 88 v.

a) betrekkelijk. Zie Diephuis III bl. 71.

b) *Art.* 1949, *lid b en c*, is op hen dus niet toepasselijk. Zie Diephuis t. a. p.

c) *Art.* 254 *B. W.* Het huwelijk wordt ontbonden:

1°. Door den dood;

2°. Door afwezigheid van een der echtgenooten gedurende tien jaren, en een daarop gevolgd nieuw huwelijk van den anderen echtgenoot, overeenkomstig de bepalingen van de vijfde afdeeling des negentienden titels;

3°. Door regterlijk vonnis, na scheiding van tafel en bed uitgesproken, in de gevallen, en overeenkomstig de bepalingen van de tweede afdeeling van dezen titel;

4°. Door echtscheiding, overeenkomstig de bepalingen van de derde afdeeling van dezen titel. — Vg. *art.* 1955 j°. 313 *Wetboek* 1830, en zie Diephuis t. a. p, bl. 72.

d) *Art.* 188 *Wetb. v. Strafv.* Als getuigen zullen niet mogen worden gehoord en kunnen zich verschoonen:

1°. Bloedverwanten of aangehuwden van den beschuldigde of van een' zijner medebeschuldigden in de opgaande en nederdalende linie;

2°. De broeders en zusters of behuwd-broeders en zusters van den beschuldigde, of een' zijner medebeschuldigden; mitsgaders de ooms en moeijen, ook aangehuwden en broeders en zusters kinderen;

3°. De echtgenoot des beschuldigden of [illegible] een' zijner mede-beschuldigden, zelfs [na] echtscheiding;

4°. De aanbrengers, wier aangiften door [de wet] met geld beloond worden.

Het hooren der voorschreven personen brengt [geene] nietigheid te weeg, indien zij getuigenis hebben [afge]legd, met gezamenlijke toestemming van den [procu]reur-generaal en van den beschuldigde.

Zij kunnen zelfs zonder die toestemming [door het] hof worden toegelaten, om zonder eedsafleg[ging in]lichtingen te geven.

Art 3359 *Ontwerp* 1820. Ook zijn [onbekwaam] getuigen, uit hoofde der betrekking tot de p[ersonen] voor of tegen welke het getuigenis dienen [moet, of] uit hoofde van de zaak, in welke het g[etuigenis] gevorderd wordt:

1°. Allen, die tot de vermelde personen [in ee]nige betrekking staan, dat zij niet [als on]tijdig kunnen beschouwd worden, [[illegible]] zijn, nabestaanden door bloedverwantschap [of] zwagerschap, echtgenooten, voogden [[illegible]] ren en pupillen onderling, persoonlijk[e [illegible]] den en gebroodde bedienden;

2°. Allen, die bij de zaak, omtrent welke [ge]tuigenis gevorderd wordt, regtstreeks [of] zijdelings belang hebben.

e) *Art.* 107 *Burg. Rv.* Ten bepaalden [dage] [zul]len de getuigen, alvorens hunne getuigenis [af te] leggen, op straffe van nietigheid, elk op de [wijze] zijner godsdienstige gezindheid, den eed of de [belofte] doen van de geheele waarheid en niets dan de [waar]heid te zullen zeggen.

De kanton-regter zal hun derzelver namen, [voor]namen, beroep, ouderdom en woonplaats [[illegible]] afvragen, mitsgaders of zij aan partijen of [aan de]zelve in den bloede of door aanhuwelijking bestaan, [en] zoo ja, in welken graad, en of zij loon- of huisbe[dienden] van dezelve zijn. — Zie de artt. 200, *lid a*, 206 *c*.

Art. 188 *Wetb. v. Strafv.* De getuigen [zullen] afzonderlijk hunne getuigenis, de een na den an[deren], afleggen, in de orde bij de lijst aangewezen. [De] orde kan echter op het requisitoir, of met toestem[ming], van den procureur-generaal worden veranderd.

Alvorens zij hunne getuigenis afleggen, [zullen zij], op straffe van nietigheid, elk op de wijze van [hunne] godsdienstige gezindheid, den eed of de belofte [doen] van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.

De president zal hun derzelver namen, voornamen, ouderdom, beroep, woonplaats of verblijf afvragen, [en] of zij den beschuldigde gekend hebben vóór [het] plegen van het feit, in de akte van beschuldiging gemeld; of zij den beschuldigde in den bloede [of] door aanhuwelijking bestaan, en in welken graad; [en] of zij in dienstbetrekking tot den beschuldigde staan.

Hierna zullen de getuigen hunne verklaring mondelijk afleggen. — Vg. de noot (4) bij Diephuis III bl. 15.

49. Zij die den vollen ouderdom van vijftien jaren niet hebben bereikt *a*), gaders zij die ter zake van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij zijn r curatele gesteld, of hangende het geding, op bevel des regters, zich voorraad in verzekerde bewaring bevinden *b*), kunnen niet als getuigen len toegelaten.

et staat echter aan den regter vrij om zoodanige minderjarigen, of onder curatele gestelden, die bij tusschenpoozen het genot hunner tandelijke vermogens bezitten, zonder eeds-aflegging te hooren, doch elver verklaringen zullen slechts als toelichting mogen worden aanerkt.

e regter zal alzoo geen geloof mogen slaan op hetgeen die onbevoegde onen verklaren te hebben gehoord, gezien, bijgewoond en ondervonden, vare zulks met redenen van wetenschap bekleed, maar hunne verklaringen en doen strekken om bekend te worden met, en op het spoor te geraken daadzaken, welke door de gewone middelen nader kunnen worden bewe· (Pr. 285; B. 509*b*; Sv. 190 n°. 1 en 2, 432, 445; Sr. 66.) *c*)

950. Als getuigen kunnen gewraakt worden:

'. Die in de zijdlinie bloed- of aanverwant is van eene der partijen, tot den vierden *d*) graad ingesloten; (B. 1946 n°. 1, 1947, 1951.)

Art. 285 *C. de Pr. Civ.* Pourront les indivi- âgés de moins de quinze ans révolus être en- ıs, sauf à avoir à leurs dépositions tel égard de raison.

rt. 1268 *Wetb. L. N.* Onbevoegde getuigen .... Alle personen, welke beneden de achttien ı oud zijn.....

rt. 3357 *Ontwerp* 1820. Volstrekt onbevoegde ge- en zijn:

'. Kinderen beneden de twaalf jaren oud.

rt. 3358. Min bevoegde getuigen zijn:

'. Alle personen boven de twaalf, doch beneden de zestien jaren oud.

rt. 190 *Wetb. v. Strafv.* Zullen niet anders dan het geven van inlichting, en zonder eeds-afleg- , kunnen worden gehoord:

'. Kinderen, die den vollen ouderdom van zestien [vg. *art.* 66 *Wetb. v. Strafr.*, en zie Diephuis III bl. 67] jaren niet hebben bereikt.

Art. 3357 *Ontwerp* 1820. Volstrekt onbevoegde igen zijn:

'. Alle, die door eenig ziels- of ligchaamsgebrek verhinderd worden, om van de zaak goede wetenschap te hebben, of die hunne wetenschap niet op eene ontwijfelbare wijze kunnen te kennen geven.

'rt. 509, *lid a en b*, *B. W.* Naar den aard ziekte en de gegoedheid van den onder curatele elden persoon, kan de arrondissements-regtbank, verzoek van den curator, en na verhoor of be- :lijke oproeping van den toezienden curator, en de bloedverwanten of aangehuwden, bevelen, dat zal worden verzorgd in zijne woning, of in een enhuis, of ook wel, indien zijn toestand en de ıbare veiligheid zulks vorderen, dat hij voor den van één jaar, of zoo veel korter als zijn toestand zal toelaten, in een gesticht zal worden geplaatst. let staat aan de arrondissements-regtbank vrij, om, zij daartoe gronden vindt, in het belang van hem, as curatele gevraagd wordt, of in dat der open- veiligheid, reeds dadelijk na de ondervraging in kel 493 vermeld, deze plaatsing in een gesticht rloopig te bepalen.

Art. 190 *Wetb. v. Strafv.* Zullen niet anders dan tot het geven van inlichting, en zonder eeds-aflegging, kunnen worden gehoord:

2°. Personen, die wegens gebrek aan verstandelijke vermogens onder curatele zijn gesteld, hoezeer zij bij tusschenpoozen het gebruik hunner verstandelijke vermogens mogten hebben.

c) *Art.* 3360 *Ontwerp* 1820. De verklaringen van volstrekt onbevoegde personen mogen door den regter nimmer als getuigenis worden beschouwd, doch die van min bevoegden kan door den regter, vooral in zaken, welke niet wel voor ander bewijs vatbaar zijn, zoo veel of zoo weinig in aanschouw genomen worden, als dezelve, na eene onzijdige overweging van de geheele toedragt der zaak, in gemoede oordeelt te behooren.

De min bevoegde getuigen, in art. 3358 [zie hier boven, noot *a*), en noot *b*), op de volg. bl.] vermeld, mogen echter door den regter nimmer beëedigd worden.

Art. 1957 *Wetboek* 1830. Degenen, die den vollen ouderdom van vijftien jaren niet hebben bereikt, kunnen wel gehoord worden, doch geenen eed afleggen, en de regter zal aan hunne verklaring zoodanig geloof hechten, als hij zal vermeenen te behooren.

Hetzelfde geldt ook omtrent onder curatele gestelde personen, die bij tusschenpoozingen het genot hunner verstandelijke vermogens hebben.

Art. 445 *Wetb. v. Strafv.* In de gevallen, waarin de wet toelaat personen te hooren, die onbevoegd zijn om als getuigen op te treden, zal derzelver verklaring alleen als toelichting mogen worden aangemerkt.

De regter zal alzoo geen volkomen geloof mogen hechten aan hetgeen zoodanige onbevoegde getuigen verklaren te hebben gehoord, gezien en ondervonden, al ware zulks met redenen van wetenschap bekleed, maar hunne verklaringen alleen doen strekken om bekend te worden met en op het spoor te geraken van daadzaken, welke van elders kunnen blijken of bevestigd worden. — Zie Voorduin V bl. 516, III en Diephuis III bl. 70.

d) Zie Diephuis III bl. 75 (3).

2°. De aanverwant van den echtgenoot van eene der partijen, in de regte linie onbeperkt, en in de zijdlinie tot in den vierden graad uitgesloten: (B. 1946 n°. 2.)

3°. De vermoedelijke erfgenaam, de begiftigde, de dienstboden of bedienden *a*) van eene der partijen, of hij die een dadelijk of zijdelingsch belang bij het geding heeft; (B. 991*b*, 1951.)

4°. Die tot eene lijf- of onteerende straf, of zelfs ter zake van diefstal, opligting, valschheid, of misbruik van vertrouwen, tot eene niet onteerende straf is veroordeeld. *b*) (B. 991*b*; Stb. 1854 n°. 102, a. 8, 14, 16, 18; Sr. 6, 7, 8, 132 v., 379 v., 405, 406 v; Sv. 190 n°. 3, 432; — Pr. 282 v.; Rv. 108, 200, 206, 213, 214.) *c*)

1951. Nogtans zullen bloed- en aanverwanten, mitsgaders dienstboden en bedienden, in twistgedingen betrekkelijk tot den burgerlijken staat der partijen, als zoodanig noch onbekwaam zijn, noch kunnen gewraakt worden. (C. 251; B. 156, 264, 306 v., 317, 319, 343, 491, 1946 v., 1950. — Rv. 827, 893*b*; K. 805.) *d*)

a) *Art.* 1268 *Wetb. L. N.* en *art.* 3359 n°. 1 *Ontwerp* 1820: „gebroodde bedienden." Zie Diephuis III bl. 77.

b) *Art.* 8 *der Wet van* 29 *Junij* 1854 (*Stb.* n°. 102), *houdende eenige veranderingen in de straffen op misdrijven gesteld.* De regten, omschreven in art. 42 van het Wetboek van Strafregt, worden vervangen door:

e. het afleggen van getuigenis onder eede in burgerlijke zaken in geval van wraking.

Art. 190 *Wetb. v. Strafv.* Zullen niet anders dan tot het geven van inlichting, en zonder eeds-aflegging, kunnen worden gehoord:

3°. Personen die eene onteerende straf hebben ondergaan, of zich ter zake van een misdrijf, waartegen lijf- of onteerende straf is bedreigd, in hechtenis bevinden.

Art. 3357 *Ontwerp* 1820. Volstrekt onbevoegde getuigen zijn:

3°. Alle, die bij den regter eerloos verklaard, of tot straffe, eerloosheid ten gevolge hebbende, verwezen zijn.

Art. 3358. Min bevoegde getuigen zijn:

2°. Alle, tegen welke eene criminele regtsingang is verleend, zoo lang de zaak, waarvoor zij in regten betrokken zijn, bij uiterlijk gewijsde niet is afgedaan.

c) *Art.* 283 *C. de Pr.* Pourront être reprochés les parens ou alliés de l'une ou de l'autre des parties jusqu'au degré de cousin issu de germain inclusivement; les parens et alliés des conjoints au degré ci-dessus, si le conjoint est vivant, ou si la partie ou le témoin en a des enfans vivans: en cas que le conjoint soit décédé, et qu'il n'ait pas laissé de descendans, pourront être reprochés les parens et alliés en ligne directe, les frères, beaux-frères, soeurs et belles-soeurs.

Pourront aussi être reprochés le témoin héritier présomptif ou donataire; celui qui aura bu ou mangé avec la partie, et à ses frais, depuis la prononciation du jugement qui a ordonné l'enquête; celui qui aura donné des certificats sur les faits relatifs au procès; les serviteurs et domestiques; le témoin en état d'accusation; celui qui aura été condamné à une peine afflictive ou infamante, ou même à une peine correctionnelle pour cause de vol.

Art. 1958 *Wetboek* 1830. Men kan als getuige gewraakt worden:

1°. Indien de getuige in de zijdlinie de bloed- of aanverwant van eene der partijen is, tot den vierden graad ingesloten;

2°. Indien hij aanverwant is van den echtgenoot van eene der partijen, in de regte linie tot in het oneindige, en in de zijdlinie tot den vierden graad ingesloten;

3°. Indien hij de vermoedelijke erfgenaam, de begiftigde, de dienstbode of bediende is van eene der partijen, of indien hij een dadelijk of zijdelingsch belang heeft bij het geding;

4°. Indien hij in staat van beschuldiging, of veroordeeld is tot eene lijf- of onteerende straf, of zelfs tot eene correctionele straf ter zake van diefstal en opligting. — Zie Voorduin V bl. 518 v.

Art. 108 *B. Rv.* Partijen moeten hunne wrakingen vóór het afleggen der getuigenissen voordragen. De getuige wordt deswege gehoord en de regter doet uitspraak, zonder hooger beroep.

Indien de wraking wordt geldig verklaard, zal het getuigenis van den gewraakte niet worden afgenomen.

d) *Art.* 827 *B. Rv.* Het voorschrift van artikel 1951 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk, zoo wel bij de vordering tot scheiding van tafel, bed en bijwoning wegens bepaalde oorzaak, als bij de vordering van echtscheiding; met deze bepaling echter voor de beide regtsgedingen, dat de ouders en kinderen der echtgenooten zich van het geven van getuigenis zullen kunnen verschoonen.

Art. 893, *lid b.* De regter-commissaris is op voordragt van de curators bevoegd, de bedienden en huisgenooten des schuldenaars, met uitzondering van zijne huisvrouw, kinderen en verdere nakomelingen, mitsgaders zijne ouders of grootouders, te ondervragen, zoo omtrent de goederen, die dezelve bezit, en de plaats, waar zich deze mogten bevinden, als omtrent de oorzaken en omstandigheden van het kennelijk onvermogen.

Art. 805 *Wetb. v. Koopk.* De kantoor- of andere bedienden des gefailleerden vermogen zich niet aan het geven van zoodanige onderrigtingen en inlichtingen te onttrekken.

Bij weigering is de regter-commissaris, op voordragt van de curators, bevoegd om hen te ondervragen, zoo ten opzigte van de inrigting der balans

VIERDE TITEL.

Van vermoedens. a)

1952. Vermoedens zijn gevolgtrekkingen, welke de wet of de regter uit eene bekende tot eene onbekende daadzaak afleidt. (C. 1349; B. 319*b*, 1903; Sv. 428, 442 v.) *b*)

Zij zijn van tweederlei aard:

Wettelijke, (B. 1953 v.)

En de zoodanige welke niet op de wet zelve zijn gegrond. (B. 1959.) *c*)

1953. Wettelijke vermoedens zijn dezoodanige, welke, uit krachte eener bijzondere wetsbepaling, met zekere handelingen of met zekere daadzaken verbonden zijn.

Van dien aard zijn, onder andere: (K. 13, 75, 539.)

1°. De handelingen, welke de wet nietig verklaart, omdat zij, door haren aard en hare hoedanigheid alleen, vermoed worden gepleegd te zijn om eene wetsbepaling te ontduiken; (B. 238*b* v., 958, 1718.) *d*)

2°. De gevallen, waarin de wet verklaart, dat de eigendom, of de bevrijding van schuld, uit zekere bepaalde omstandigheden wordt afgeleid; (B. 214, 220, 681, 682, 706, 707, 710, 712, 1430, 1475, 1806.) *e*)

3°. Het gezag, hetwelk de wet aan een regterlijk gewijsde toekent; (B. 1954 v.) *f*)

4°. De kracht, welke de wet aan de bekentenis van eene der partijen of aan derzelver eed toekent. *g*) (B. 1605, 1638, 1737, 1960 v., 1966 v. — C. 1350.)

1954. Het gezag van een geregtelijk gewijsde strekt zich niet verder uit dan tot het onderwerp van het vonnis.

Om dat gezag te kunnen inroepen, wordt vereischt, dat de zaak welke gevorderd wordt dezelfde zij; dat de eisch op dezelfde oorzaak beruste, en door en tegen dezelfde partijen in dezelfde betrekking gedaan zij. (C. 1351; B. 1376, 1895, 1899; Rv. 160 n°. 1, 431, 620 v.) *h*)

als wegens de oorzaken en omstandigheden van het faillissement.

In geen geval mogen de huisvrouw of de weduwe, de kinderen en verdere nakomelingen, of de ouders en grootouders des gefailleerden deswege worden ondervraagd.

a) Zie Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art. 1903; Diephuis N. B. R. III bl. 214 v.

b) *Art.* 3405 *Ontwerp* 1820. Vermoedens of presumtien zijn onderstellingen van de wet of van den regter, waarbij iets als waar aangenomen wordt, op grond van waarschijnlijkheid, of bij gevolgtrekking van eene bekende tot eene onbekende, of van eene algemeene tot eene bijzondere zaak. — Zie Diephuis III bl. 211.

Art. 442 *Wetb. v. Strafv.* Door aanwijzingen worden verstaan daadzaken, gebeurtenissen of omstandigheden, welker bestaan en overeenstemming, zoo onderling, als met het misdrijf zelve, klaarblijkelijk aantoonen dat er misdrijf gepleegd is, en wie hetzelve bedreven heeft. — Vg. *art.* 319, *lid b*, *B. W.*

c) Zie de opschriften der §§ boven *art.* 1350 en *art.* 1358 *C. C.*, en Voorduin V bl. 522 v.

d) *Art.* 238, *lid b*, *B. W.* Alle giften onder eenen verdichten titel, of aan tusschen beide komende personen gedaan, zijn nietig. — Zie ook *artt.* 239, 958, en 1718. — Vg. nog de *artt.* 773 volgg. *Wetb. v. Kooph.*

e) *Art.* 214 *B. W.* Onroerende goederen en effecten, staande huwelijk aangekocht, op wiens naam dit ook geschied zij, worden voor winst gehouden, ten zij het tegendeel daarvan blijke.

Art. 1430. Ten opzigte van huren, pachten, jaarwedden tot onderhoud, altijddurende renten of lijfrenten, interessen van geleende geldsommen, en, in het algemeen, van al wat bij het jaar of bij kortere geregelde termijnen betaalbaar is, wordt door drie kwijtingen, waaruit van de betaling van drie achtereenvolgende termijnen blijkt, het vermoeden geboren dat ook de vroegere termijnen voldaan zijn, ten ware het tegendeel mogt bewezen worden. — Vg. de overige, in den tekst, achter n°. 2, aangehaalde bepalingen, en zie Diephuis III bl. 223 v.

f) Zie Diephuis III bl. 233 v.

g) „Bewijs wordt geleverd door de bekentenis en den eed zelven, niet door eene gevolgtrekking, die de wet uit de aflegging daarvan wil hebben afgeleid; deze is slechts de grond, waarom door gene bewijs geleverd wordt." Diephuis III bl. 221.

h) *Art.* 1351 *C. C.* L'autorité de la chose jugée

1955. Een arrest of vonnis in kracht van gewijsde gegaan, waarbij ... uit hoofde van misdrijf tot straf is verwezen, zal in een burgerlijk ... als een bewijs der gepleegde daad worden aangenomen, behoudens ... bewijs. *a*) (B. 26*b*, 265, 1401 v., 1413, 1954.) *b*)

1956. Indien iemand van een aan hem ten laste gelegd misdrijf is ... sproken, kan die vrijspraak bij den burgerlijken regter niet worden ingero... om eenen eisch tot schadevergoeding af te weren. (B. 1401 v.; Sv. 3, 4, 210*b*, 227, 253.)

1957. Vonnissen betrekkelijk den staat van personen, gewezen tegen ... gene, die wettiglijk bevoegd was om den eisch tegen te spreken *c*), zijn ... kracht tegen elk en een iegelijk. (B. 72, 1954.) *d*)

1958. Een wettelijk vermoeden ontslaat dengene, in wiens voordeel het ... bestaat, van alle verdere *e*) bewijzen.

n'a lieu qu'à l'égard de ce qui a fait l'objet du jugement. Il faut que la chose demandée soit la même; que la demande soit fondée sur la même cause; que la demande soit entre les mêmes parties, et formée par elles et contre elles en la même qualité.

Art. 3425 *Ontwerp* 1820. De vonnissen hebben geene kracht van gewijsde zaken, tenzij dezelve uiterlijke gewijsden zijn.

Art. 3426. Elk vonnis is of wordt een uiterlijk gewijsde, wanneer één van de drie navolgende omstandigheden aanwezig zijn:

1°. Wanneer het vonnis bij de wet aan geen beroep onderhevig gesteld is;

2°. Wanneer de tijd, om in beroep te komen, verloopen is, zonder dat daarvan behoorlijk is gebruik gemaakt;

3°. Wanneer degeen, tegen wien het vonnis gewezen is, zich vrijwillig daar naar heeft gedragen, of beginnen te gedragen.

Art. 3427. De kracht van gewijsde zaak, buiten de executie, bestaat daarin, dat hetgeen bij het vonnis beslist is, voor waarheid en regt wordt gehouden.

De feiten en omstandigheden, welke bij het vonnis als erkend of bewezen zijn ter neder gesteld, of waarop de regter kennelijk zijne beslissing gegrond heeft, mogen derhalve daarna niet meer in twijfel getrokken, noch het verklaarde regt van de partijen betwist worden.

Art. 3429. De kracht van gewijsde zaak kan worden ingeroepen, niet slechts bij den regter, die het vonnis gegeven heeft, maar ook voor elken anderen regter.

Art. 3430. Vonnissen, bij buitenlandsche regters gewezen, hebben nogtans binnen dit rijk geene kracht van gewijsde zaak, wanneer daarop geene attache verleend is, of, volgens het voorschrift in de wet op de manier van procederen voorkomende, zoude mogen verleend worden. — Vg. *art.* 431 *B. Rv.*

Art. 3431. De kracht van gewijsde zaak komt zoo wel eenen aanlegger als eenen verweerder te stade.

Art. 3432. Om nogtans dezelve te kunnen inroepen wordt vereischt de zamenloop van de drie navolgende omstandigheden:

1°. Dat de zaak, welke op nieuw in verschil wordt gebragt, dezelfde is, waarover de regter reeds heeft uitspraak gedaan.

2°. Dat dezelfde oorzaak of regtstitel, welke op nieuw wordt aangehaald, reeds het onderwerp geweest is der eerste procedures.

3°. Dat de beslissing bij het vorig gewijsde is gedaan, tusschen dezelfde partijen; behoudens de uitzonderingen, welke, ten aanzien ... derde vereischte, hierna in art. 3446 ... zullen worden aangewezen. — Vg. ook ... gende artt., en zie Opzoomer, ... Diephuis III bl. 283 v.

Art. 160 *Burg. Regtsv.* Alle overige ... moeten met het antwoord te gelijk worden ... steld, op straffe van verwijzing in de ko... het niet nakomen van dit voorschrift veroorz...

Hiervan zijn uitgezonderd:

1°. De exceptie van gewijsde zaak, het ... een regterlijk vonnis, het zij door ... spraak van scheidsmannen.

a) *Art.* 265 *B. W.* Wanneer een der echtgen... tot eenige straf is verwezen, bij een vonnis, ... van een begaan overspel blijkt, zal men tot ... komen van echtscheiding geene andere formal... behoeven in acht te nemen, dan dat aan de ... dissements-regtbank een afschrift van dat vonnis ... aangeboden, met bijvoeging van het bewijs... hetzelve vonnis door geene wettige regtsmiddel... eenig beroep onderworpen is.

Deze bepaling is insgelijks toepasselijk, wanneer ... echtscheiding gevraagd wordt uithoofde van de ... oordeeling van één der echtgenooten tot eene ... eerende straf.

b) *Art.* 3447 *Ontwerp* 1820. Crimineele ... vonnissen, ten laste van beschuldigden geslagen ... ben kracht van gewijsde zaak, ten behoeve van ... en een iegelijk, wien uit hoofde van de misdaad, ... bij uitgedrukt en omschreven, eene burgerlijke ... vordering tegen de veroordeelden toekomt.

c) *Fransche tekst van art.* 1963 *Wetboek* ... avec le contradicteur légitime.

d) *Art.* 3446 *Ontwerp* 1820. Gewijsden, ... de wettigheid, bestaanbaarheid, onbestaanbaarheid ... nietigheid van een huwelijk; omtrent de wettige ... onwettige geboorte van kinderen, of omtrent de ... ver betrekking tot dezen of dien vader of ... of het ontbreken van zoodanige betrekking, ... kracht hebben tusschen andere personen, ... bepalingen en onderscheidingen, welke in het ... boek zijn aangewezen.

Art. 72 *B. W.* Deze uitspraak [op een verzoek ... aanvulling of tot verbetering van de registers ... den burgerlijken stand] zal alleen geldig zijn ... de partijen, welke dezelve hebben verzocht, of ... gelegenheid zijn opgeroepen. — Zie Voord... bl. 538 v.

e) *Art.* 1352, *lid a*, *C. C.*: dispense de toute ... ve. — Zie Diephuis III bl. 225.

ieen bewijs wordt tegen een wettelijk vermoeden toegelaten, in geval de ., op grond van dit vermoeden, zekere bepaalde handelingen nietig ver- art, of den regts-ingang weigert; ten zij de wet zelve het tegenbewijs gt hebben vrijgelaten, en onverminderd hetgeen omtrent den geregtelijken . en de geregtelijke bekentenis vastgesteld is. *a*) (C. 1352; B. 214, 305 v., 30, 1475, 1806, 1953 n°. 1, 1960 v., 1966.) *b*)

1959. Vermoedens, welke niet op de wet zelve gegrond zijn, worden over- aten aan het oordeel en aan de voorzigtigheid van den regter, die echter geene andere letten mag dan op die welke gewigtig, naauwkeurig, bepaald *c*) met elkander in overeenstemming zijn. Zoodanige vermoedens kunnen eenlijk in aanmerking komen in de gevallen, waarin de wet het bewijs door tuigen toelaat, en ook bijaldien, uit hoofde van kwade trouw of bedrog, gen eene handeling of akte *d*) wordt opgekomen. (C. 1353; B. 1364, 1377, 32, 1940; K. 274*a*.) *e*)

VIJFDE TITEL.

Van bekentenis.

1960. De bekentenis, welke aan eene partij wordt tegengeworpen, is, of eregtelijk, of buiten regten afgelegd. (C. 1354; B. 1903, 1953 n°. 4, 962 v., 1964, 2019; Sv. 439, 443 n°. 4.) *f*)

a) „Eed en bekentenis blijven toegelaten, en zoo n ook een verhoor op vraagpunten uitgelokt, en n beslissende eed opgedragen worden." Diephuis I bl. 232. Zie echter ook Opzoomer, ad art.

b) *Art.* 3406 *Ontwerp* 1820. De presumtien van wet zijn van tweeërlei aard; sommige hebben zoo- nige kracht, dat zij zelfs het bewijs van het tegen- el niet toelaten; deze worden volstrekte wettelijke esumtien genoemd; de andere sluiten het bewijs n het tegendeel niet uit, en worden min volstrekte ettelijke presumtien genoemd.

Beide soorten van wettelijke presumtien ontslaan ngene, in wiens voordeel dezelve aangenomen wor- en, van alle bewijs.

Art. 3407. Behalve de bijzondere gevallen, waaraan olstrekte presumtien door de wet verbonden zijn, ehooren hiertoe inzonderheid:

1°. De handelingen, welke uit hoofde van haren aard en hoedanigheid, gepresumeerd worden, tot verijdeling der wet te strekken, en daarom door dezelve nietig en van onwaarde verklaard worden;

2°. Het gezag, hetwelk de wet aan een regterlijk gewijsde geeft; en

3°. De kracht, welke de wet aan de erkentenis van ééne der partijen, of aan derzelver eed toekent.

Art. 3408. Ook min volstrekte presumtien geven grond van beslissing, overeenkomstig dezelve, wan- neer de partij zich van het regt tot tegenbewijs niet bedient, of dit tegenbewijs door den regter voor on- voldoende gehouden wordt.

c) *Art.* 1353 *C. C.*, en de *Fransche tekst v. art.* 1965 *Wetboek* 1830: précises; Off. Vert. van den *C. C.*: naauwkeurig bepaald; Holl. tekst. v. *art.* 1965 *Wet- boek* 1830, even als ons art.: naauwkeurig en bepaald.

d) *Art.* 1353 *C. C.*: acte; *art.* 1965 *Wetboek* 1830: handeling.

e) *Art.* 3410 *Ontwerp* 1820. Presumtiën of ver- moedens van den regter leveren in het algemeen en op zich zelf geenen grond op tot beslissing ten voor- of nadeele; wanneer echter, in eenig geval, die pre- sumtiën gewigtig, naauwkeurig bepaald en eenstemmig zijn, wordt het aan het verlicht oordeel en doorzigt van den regter overgelaten daarop naar bevind van zaken acht te geven, doch alleenlijk en bij uitslui- ting in zaken, waarin tegen de deugdelijkheid eener handeling, uithoofde van kwade trouw of bedrog, wordt opgekomen.

f) *Art.* 1958 *B. W.* Wettelijke vermoedens zijn dezoodanige welke, uit krachte eener bijzondere wets- bepaling, met zekere handelingen of met zekere daad- zaken verbonden zijn.

Van dien aard zijn onder andere:

4°. De kracht welke de wet aan de bekentenis van eene der partijen of aan derzelver eed toekent. — Zie Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art.

Art. 439 *Wetb. v. Strafv.* Eene bekentenis, door den beschuldigde of beklaagde voor den regter afge- legd, dat hij het aan hem ten laste gelegde misdrijf heeft gepleegd, en vergezeld van eene bepaalde en naauwkeurige opgave van omstandigheden, welke ook, het zij uit eene verklaring van den persoon tegen wien het misdrijf is gepleegd, of uit andere bewijs- middelen, bekend zijn, en daarmede overeenstemmen, kan een volledig bewijs van schuld opleveren.

Art. 443 n°. 4. Het bestaan dezer aanwijzingen kan niet anders worden bewezen dan:

4°. Door eigen erkentenis van den beschuldigde of beklaagde, zelfs buiten het geregt gedaan.

Art. 3371 *Ontwerp* 1820. Erkentenis is eene dui- delijke en vrije verklaring, omtrent de waarheid van zoodanige zaak of daad, op welke eene aanspraak of bewering van de wederpartij gegrond wordt.

Art. 3372. Dezelve kan afgelegd worden niet alleen

1961. Eene bekentenis *a*) mag niet gesplitst worden ten nadeele van gene, die dezelve heeft afgelegd.

Het staat echter aan den regter vrij om de bekentenis te splitsen, [illegible] de schuldenaar daarbij, tot zijne bevrijding, daadzaken heeft aange[illegible] welker valschheid wordt *b*) bewezen. *c*) (C. 1356; B. 1960; Rv. 103, [illegible]

1962. De geregtelijke bekentenis levert een volledig bewijs op tegen gene, die dezelve, het zij in persoon, het zij bij eenen bijzonderen [illegible] gevolmagtigde *e*), heeft afgelegd. (C. 1356; B. 1953 n°. 4, 1958; Rv. 49, 237 v., 244*a*, 246, 263 v., 810; Sv. 440.) *f*)

1963. De geregtelijke bekentenis kan niet herroepen worden, ten [illegible] bewezen wierd, dat dezelve een gevolg is geweest van eene dwaling [illegible] daadzaken.

Onder voorwendsel van eene dwaling omtrent het regt, kan dezelve [illegible] herroepen worden. (C. 1356; B. 1358, 1895 v.; Sv. 441.) *g*)

1964. Eene mondelinge bekentenis, buiten regten gedaan *h*), kan [illegible] worden ingeroepen, dan in de gevallen, waarin het bewijs door getuigen [illegible] toegelaten. (C. 1355; B. 1932 v.) *j*)

1965. In het geval, bij het slot van het vorige artikel voorzien, blijft [illegible] aan des regters oordeel overgelaten, welke kracht aan eene mondelinge be[illegible] tenis, buiten regten. gedaan, moet worden toegekend. (B. 1943; Sv. [illegible] n°. 4, 444.) *j*)

ZESDE TITEL.

Van den geregtelijken eed.

1966. De geregtelijke eed is van tweederlei aard:

1°. Die, welke door de eene partij aan de andere wordt opgedragen om de beslissing der zaak daarvan te doen afhangen: deze wordt genaamd beslissende eed; (B. 1967 v.)

voor den regter, maar ook buiten het geregt, overeenkomstig de onderscheidingen in dezen titel voorkomende.

a) *Art.* 1356 *C. C.* L'aveu judiciaire.

b) *Art.* 1967 *Wetboek* 1830: kan worden.

c) Het tweede lid komt niet voor in *art.* 1356 *C. C.* — Zie Voorduin V bl. 541 v.

d) *Art.* 3373 *Ontwerp* 1820. Alle erkentenis moet in het geheel worden genomen. Geene mag ten nadeele van hem, die dezelve gedaan heeft, gesplitst worden. — Zie Opzoomer, ad art.; Diephuis N. B. R. III bl. 124 v.

e) *Art.* 1356 *C. C.*: son fondé de pouvoir spécial. — Vg. *art.* 263 *B. Rv.*, en zie Diephuis III bl. 107 v.

f) *Art.* 237, *lid a*, *B. Rv.* De partijen mogen in alle zaken en in elken stand van het geding verzoek doen om elkander op ter zake dienende en niet tot iets anders betrekkelijke vraagpunten te doen hooren.

Art. 244, *lid a.* Indien, zonder wettige verhindering, de partij niet verschijnt, of indien zij weigert te antwoorden, zal daarvan melding gemaakt worden ten processe-verbaal, en de daadzaken, over welke de vragen loopen, zullen kunnen worden gehouden voor erkend.

Art. 810. De enkele bekentenis van den man geldt niet als bewijs [in het geding tot scheiding van goederen], al ware het ook dat er geene schuldeischers [illegible] mogten zijn.

Art. 440 *Wetb. v. Strafv.* Eene bloote bekentenis van schuld, door geenerlei in het geding [illegible] omstandigheden bevestigd, is nimmer genoegzaam [illegible] een wettelijk bewijs daar te stellen.

g) *Art.* 441 *Wetb. v. Strafv.* De herroeping [illegible] geregtelijke bekentenis van schuld maakt dezelve [illegible] krachteloos, ten zij die herroeping op aannemelijke redenen gegrond zij.

h) Zie Diephuis III bl. 120 v.

j) *Art.* 3376 *Ontwerp* 1820. Eene erkentenis [illegible] het geregt gedaan, ontslaat in het algemeen [illegible] derpartij niet van de verpligting om zijne [illegible] te bewijzen.

Art. 3377. Zoodanige extrajudiciële erkentenis levert echter een vermoeden op, welks meerdere [illegible] mindere waarde door den regter, naar gelang [illegible] bijkomende omstandigheden, moet beoordeeld worden, en kan zelfs kracht van bewijs hebben, wanneer [illegible] zelve gedaan is aan den persoon, die op het [illegible] regt aanspraak maakt, en op deszelfs opzettelijke [illegible] vrage.

Art. 3378. Geene extrajudiciële erkentenis zal [illegible] middel van getuigen mogen worden bewezen, [illegible] gevallen waarin de eisch zelve niet voor bewijs [illegible] getuigen vatbaar is.

2°. Die, welke door den regter, ambtshalve, aan eene der beide partijen wordt opgelegd. (B. 1977 v. — C. 1357; B. 1903, 1953 n°. 4, 1971, 1981, 1982; G. 164; Stb. 1813 n°. 10, a. 30; Stb. 1854 n°. 102, a. 24; Besl. v. 12 Sept. 1808 (Kon. Cour. v. 24 Sept. 1808); K. B. v. 9 Juli 1817 (Bijv. t. h. Stb. IV, 2, 894 v.); K. B. v. 26 Oct. 1818 (Bijv. t. h. Stb. VII, 1450); B. 1948; Rv. 50, 107*a*; Sv. 183*b*.) *a*)

1967. De beslissende eed kan worden opgedragen omtrent alle geschillen, van welken aard ook, behalve degene, waarover partijen geene dading zouden mogen treffen, of waarin hare bekentenis niet zoude kunnen worden in aanmerking genomen.

Dezelve kan in elken stand van het regtsgeding worden opgedragen, zelfs dan wanneer geen ander middel hoegenaamd aanwezig is om de vordering of de exceptie, ten aanzien van welke de eed gevorderd wordt, te bewijzen. (C. 1358, 1360; B. 1605, 1638, 1737, 1889, 1958*b*, 1962, 1964, 1966 n°. 1, 1978; Rv. 328, 621, 810.) *b*)

1968. Die eed kan alleen worden opgedragen omtrent eene daadzaak, welke persoonlijk zoude zijn verrigt door dengene, aan wiens eed de beslissing wordt overgelaten. (C. 1359; B. 1966 n°. 1, 1970, 2010*b*; K. 206*b*, 229*b*, 823*b*; Rv. 103, 203, 237.) *c*)

1969. Hij, aan wien de eed is opgedragen, en die weigert denzelven af te leggen of terug te wijzen, of ook hij, die den eed heeft opgedragen, doch aan wien dezelve is terug gewezen, en die weigert den eed af te leggen, moet in zijne vordering of exceptie in het ongelijk worden gesteld. (C. 1361; B. 1980, 1981, 1982; Rv. 50*b*.) *d*)

a) Dit artikel, hetwelk men „kwalijk volledig kan noemen," kondigt, volgens Diephuis N. B. R. III bl. 137 v., alleen aan, dat de beslissende en de suppletoire eed in dezen titel behandeld worden. —

De bepaling van *art.* 80 van het *Besluit van* 11 *December* 1818 (*Stb.* n°. 10), dat, „wanneer door eene der partijen een eed in eenige zaak moet worden afgelegd, daartoe de van ouds gebruikelijke formulieren zullen worden gebezigd," is, door de afschaffing van dat *Besluit* bij de *Wet van* 29 *Juni* 1854 (*Stb.* n°. 102), vervallen. „Intusschen is daardoor de bij dat artikel gehandhaafde wijze van eedsaflegging niet afgeschaft." Diephuis III bl. 145.

Omtrent de wijze van eedsaflegging der Israëlieten vergelijke men de in den tekst aangehaalde Besluiten. Bij dat van 26 *October* 1818, medegedeeld 6 *November* van dat jaar (d'Engelbronner, 1818—1820, bl. 447 en 451) werd bepaald, „dat van personen, tot het Israëlitisch kerkgenootschap behoorende, op geene andere wijze eenige eed kan of behoort te worden afgenomen, dan volgens het formulier, voor alle onze onderdanen gebruikelijk; des echter dat de Israëlieten den eed met gedekten hoofde zullen afleggen." Zie Diephuis (2e druk) IX n°. 438, en over de eeds-aflegging der Doopsgezinden, ibid. n°. 439, en N. B. R. III bl. 148. —

De vraag, of de eed, al dan niet, bewijsmiddel is, behandelen Opzoomer, ad art. 1967, en Diephuis N. B. R. III bl. 151 v. Zie art. 1958 *B. W.*, bl. 469, noot *f*).

b) *Art.* 1358 *C. C.* Le serment décisoire peut être déféré sur quelque espèce de contestation que ce soit.

Art. 1360. Il peut être déféré en tout état de cause, et encore qu'il n'existe aucun commencement de preuve de la demande ou de l'exception sur laquelle il est provoqué.

Art. 3379 *Ontwerp* 1820. Wanneer de uitspraak over eenig geschil van feiten afhangt, waarvan de eene of andere der partijen persoonlijk kennis kan dragen, staat het ieder derzelve vrij, de beslissing der waarheid of onwaarheid dezer feiten aan den eed zijner tegenpartij over te laten.

Art. 3380. Deze eed kan over alle soorten van geschillen, en in iederen staat van het proces opgedragen worden, zelfs dan, wanneer geenerlei bewijs, het zij voor den eisch, het zij voor de exceptie of verdediging, voorhanden is.

Art. 3381. Dezelve kan niet dan door of aan den belanghebbende zelven, en geenszins door of aan hem, die het twistgeding uit naam van een ander voert, opgedragen worden ....

c) *Art.* 1359 *C. C.* Il ne peut être déféré que sur un fait personnel à la partie à laquelle on la défère.

Art. 1974 *Wetboek* 1830. Die eed kan alleenlijk worden gevergd omtrent eene daadzaak, welke persoonlijk verrigt is door dengene, aan wiens eed de beslissing wordt overgelaten. — *Fransche tekst*, gelijkluidend met dien van *art.* 1359 *C. C.* — Zie Diephuis III bl. 165 v.

d) „Men mag met recht betwijfelen, of dit gevolg zoo onbepaald aan die weigering verbonden had mogen worden." Diephuis III, bl. 187.

Art. 3402 *Ontwerp* 1820. Alle eedsverklaringen, van welker dadelijke aflegging de eene partij de andere ontslaat, of die door den dood van hem, die dezelve had aangeboden, vóór den bepaalden tijd, niet kunnen gedaan worden, moeten voor afgelegd gehouden worden.

Art. 50 *B. Rv.* Elk vonnis, waarbij een eed wordt opgelegd, zal de daadzaken uitdrukken, waarop de eed gedaan moet worden, en de eedsaflegging zal geschieden in tegenwoordigheid van de tegenpartij, of deze behoorlijk opgeroepen.

Indien eene partij, aan welke een eed is opgelegd, door hare wederpartij is opgeroepen om dien af te

1970. Indien de daad, omtrent welke de eed wordt opgedragen, niet is de daad van beide partijen, maar alleen van degene, aan welker eed de beslissing wordt overgelaten, mag de eed niet worden terug gewezen. (C. 1362; B. 1968 v.) *a*)

1971. Geen eed kan opgedragen, terug gewezen of aangenomen worden dan door de partij zelve, of door eenen daartoe bijzonder gevolmagtigden persoon. (B. 1982.) *b*)

1972. Die den eed heeft opgedragen of terug gewezen, kan die daad niet weder intrekken, indien de wederpartij zich bereid heeft verklaard dien eed af te leggen. (C. 1364; B. 1963.) *c*)

1973. Wanneer hij, aan wien de beslissende eed is opgedragen, of hij, aan wiens eed de beslissing is terug gewezen, den eed heeft afgelegd, is de tegenpartij niet ontvankelijk om de valschheid daarvan te beweren. (C. 1363; Sr. 366 j°. Stb. 1854 n°. 102, a. 6.) *d*)

1974. De afgelegde eed levert geen bewijs op dan alleen ten voordeele of ten nadeele van dengene, die denzelven opgedragen of terug gewezen heeft, en van zijne erfgenamen of regthebbenden *e*). (C. 1365; B. 1376*a*, 1894.)

1975. Niettemin wordt een schuldenaar, aan wien de eed door eenen der hoofdelijke schuldeischers is opgedragen, en die denzelven heeft afgelegd, daardoor niet verder bevrijd dan voor het aandeel van dien schuldeischer. *f*)

De eed, door den hoofdschuldenaar afgelegd, bevrijdt de borgen *g*). (C. 1365; B. 1315*b*, 1460, 1473, 1478, 1884, 1894, 1974, 1976.)

1976. De eed, door een' der hoofdschuldenaren *h*) afgelegd, strekt ten voordeele der mede-schuldenaren, en die, welke door den borg is afgelegd, strekt ten voordeele van den hoofdschuldenaar, indien namelijk, in deze beide gevallen, de eed is opgedragen of terug gewezen geworden omtrent de schuld zelve, en niet omtrent het hoofdelijke der verbindtenis, of van den borgtogt (C. 1365; B. 1316 v., 1323, 1460, 1473, 1478, 1884, 1894, 1974, 1975.) *j*)

leggen, en zij niet verschijnt, zal zij geacht worden den eed te hebben geweigerd, behoudens haar verzet, in geval zij bewijst uit hoofde van een wettig beletsel te zijn verhinderd geweest. — Zie v. d. Honert, *Handb. v. d. Burg. Rv.*, bl. 200; Diephuis III bl. 188 v.

a) *Art.* 1362 *C. C.*, en *Fransche* tekst van *art.* 1976 *Wetboek* 1830. Le serment ne peut être référé, quand le fait qui en est l'objet n'est point celui des deux parties, mais est purement personnel à celui auquel le serment avait été déféré.

b) *Art.* 1977 *Wetboek* 1830. Geen eed kan gevergd, teruggewezen, noch aangenomen worden, dan door de partij zelve, of door dengene, aan wien zij daartoe, bij eene bijzondere en authentieke akte, de volmagt heeft verleend. — Voorduin V. bl. 548 v.

c) *Art.* 3387 *Ontwerp* 1820. Die eenmaal geregtelijk den eed heeft aangenomen, kan denzelven niet meer terug wijzen.

Doch hij die den eed heeft opgedragen of terug gewezen, kan zulks vóór de aflegging van denzelven, zoo lang zijne wederpartij den eed niet heeft aangenomen, herroepen, en aanbieden zijn beweerde, ten genoege van den regter, te bewijzen.

d) *Art.* 366 *Wetb. v. Strafr.* Diegene, aan wien in civiele zaken de eed opgedragen of weder overgedragen (gedefereerd of gerefereerd) is, en die [aldus] een valschen eed gedaan zal hebben, zal met *ontzetting der burgerschapsregten* [correctionele gevangenisstraf van één tot drie jaren, met of zonder geldboete van tien tot vijfhonderd gulden en ontzetting der regten, in art. 8 der wet van 29 Junij (*Stb.* n°. 102) vermeld, van vijf tot tien jaren] gestraft worden.

e) *Art.* 1980 *Wetboek* 1830: regtverkrijgenden, zoo ook art. 3390 *Ontwerp* 1820.

f) „De eigenlijke zin is, dunkt mij, deze, dat de eed, door een der hoofdelijke schuldeischers opgedragen, en door den schuldenaar afgelegd, die voor dezen tegenover dien schuldeischer de gewone bewijskracht bezit, ook als bewijs geldt tegenover de andere schuldeischers, maar alleen voor het aandeel van hem, die den eed had opgedragen." Diephuis III bl. 196.

g) „De wet veronderstelt hier blijkbaar, al heeft zij daaraan geene nadere bepaling toegevoegd, gelijk in art. 1976, dat de afgelegde eed het bestaan der schuld zelf betrof." Diephuis III. bl. 194.

h) In art. 1365, *lid d*, *C. Civ.* en in den Franschen tekst van *art.* 1982 *Wetboek* 1830 staat: *débiteurs solidaires*. Er moet, ook daarom, in ons artikel gelezen worden: *hoofdelijke schuldenaren*.

j) *Art.* 1365, *lid d—f C. C.* Celui [le serment] déféré à l'un des débiteurs solidaires profite aux codébiteurs. Et celui déféré à la caution profite au débiteur principal. — Dans ces deux derniers cas, le serment du codébiteur solidaire ou de la caution ne profite aux autres codébiteurs ou au

1977. De regter kan ambtshalve aan eene der partijen den eed opleggen, het zij om daarvan de beslissing der zaak te doen afhangen, het zij om daardoor een toe te wijzen bedrag te bepalen. (C. 1366; B. 1966 nº. 2, 1978, 1979. Rv. 50.)

1978. Hij kan dat slechts doen in de twee volgende gevallen:

1°. Indien de vordering of exceptie niet volledig bewezen is;

2°. Indien dezelve ook niet geheel van bewijs ontbloot is. (C. 1367; B. 1942, 1959; K. 13.) *a*)

1979. De eed omtrent de waarde der gevorderde zaak kan door den regter aan den eischer *b*) niet worden opgelegd, dan wanneer het onmogelijk is om die waarde op eene andere wijze te bepalen.

Zelfs moet de regter, in dat geval, de som bepalen, tot welker beloop de eischer op zijnen eed zal geloofd worden. (C. 1369; B 1977; Rv. 50.)

1980. De eed, door den regter aan eene der partijen opgelegd, kan door deze niet aan de wederpartij worden terug gewezen. (C. 1368; B. 1969.)

1981. De eed moet worden afgelegd voor de regtbank *c*), die van het regtsgeding kennis neemt.

Indien een wettig beletsel dit onuitvoerlijk maakt, kan de regtbank tot het afnemen van den eed een harer leden magtigen, die zich alsdan naar de woning of het verblijf zal begeven van hem die den eed afleggen moet.

Indien, in dat geval, die woning *d*) of dat verblijf te ver mogt zijn verwijderd, of buiten het regtsgebied van de regtbank gelegen, kan zij het afnemen van den eed opdragen aan den regter der woonplaats of des verblijfs van dengene die tot de eeds-aflegging verpligt is. (Pr. 121; Rv. 50; R. O. 25) *e*)

1982. De eed moet persoonlijk worden afgelegd.

Om gewigtige redenen is het den regter geoorloofd aan eene partij toe te staan om den eed door een' bijzonderen bij authentieke akte daartoe gemagtigde te doen afleggen.

débiteur principal, que lors-qu'il a été déféré sur la dette, et non sur le fait de la solidarité ou du cautionnement.

Art. 1982 *Wetboek* 1830. De eed, door een' der hoofdschuldenaren afgelegd, strekt ten voordeele der mede-schuldenaren, en die, welke door den borg is afgelegd, strekt ten voordeele van den hoofdschuldenaar, indien namelijk, in deze beide gevallen, de eed is gevergd of teruggewezen geworden omtrent de schuld zelve, en niet omtrent het bestaan der hoofdelijke verbindtenis, of van den borgtogt. — Vg. ook *artt.* 3393 en 3394 *Ontwerp* 1820. —

Uit deze bepalingen blijkt, dat het slot van ons artikel behoorde te luiden: „en niet omtrent het hoofdelijke der verbindtenis, of omtrent den borgtogt", of, zooals in het *Wetboek* van 1830: „en niet omtrent het bestaan der hoofdelijke verbindtenis of van den borgtogt." Zie Diephuis III bl. 194 (8).

a) *Art.* 1367 *C. C.* Le juge ne peut déférer d'office le serment, soit sur la demande, soit sur l'exception qui y est opposée, que sous les deux conditions suivantes: il faut: 1° Que la demande ou l'exception ne soit pas pleinement justifiée; 2° Qu'elle ne soit pas totalement dénuée de preuves. — Hors ces deux cas, le juge doit ou adjuger ou rejeter purement et simplement la demande.

Ook in art. 1984, *Fransche* tekst, *Wetboek* 1830 staat: *conditions*.

Art. 3397 *Ontwerp* 1820. Ten opzigte van de beslissing der zaak, mag de regter den eed niet opleggen, dan in de twee navolgende gevallen:

1°. Dat de eisch, exceptie of verdediging niet volledig bewezen is;

2°. Dat dezelve niet geheel van alle bewijs ontbloot is.

Buiten deze twee gevallen, moet de regter, zonder oplegging van den eed, regt spreken. —

Juister dan eenige dezer redactiën was de in 1888 in eene der afdeelingen voorgestelde, doch door de Regeering niet overgenomene: Om denzelven [den suppletoiren eed] te kunnen opleggen, wordt vereischt: 1° dat de vordering enz.; 2° dat dezelve, enz. (Voorduin V bl. 552, IV.) „Het zijn toch volstrekt geen twee verschillende, en daarom te onderscheiden gevallen, die hier opgenoemd worden; .... inderdaad is de bevoegdheid tot het opleggen van den suppletoiren eed slechts afhankelijk van ééne enkele voorwaarde, die de beide gevallen of voorwaarden, welke de wet onderscheidt, in zich bevat." Diephuis III. bl. 200. —

De reden, waarom het laatste lid van *art.* 1367 *C. C.* bij ons niet werd overgenomen, zie bij Voorduin V bl. 551 v.

b) Zie Diephuis III bl. 207.

c) Lees: den regter.

d) Zoo de Off. Edit. In *art.* 14*a* der *Wet van* 15 *Junij* 1833 (*Stb.* nº. 54) staat: woonplaats.

e) *Art.* 25 *Rechterl. Organ.* De regterlijke kollegiën en ambtenaren zijn onderling verpligt aan letteren requisitoriaal ten dienste der justitie wettig gevolg te geven.

De volmagt moet, in zoodanig geval, den af te leggen eed omstandig en naauwkeurig inhouden.

Geen eed mag worden afgenomen dan in tegenwoordigheid der wederpartij, of deze daartoe behoorlijk zijnde opgeroepen. (Pr. 121; B. 1971; K. 823, 824; Rv. 50.) *a*)

ZEVENDE TITEL.

Van verjaring.

EERSTE AFDEELING.

Van verjaring in het algemeen. b)

1983. Verjaring is een middel om, door het verloop van eenen zekeren bepaalden tijd, en onder de voorwaarden bij de wet bepaald, iets te verkrijgen of van eene verbindtenis bevrijd te worden. (C. 2219; B. 639, 665, 1417, 2000, 2004 v.; Sv. 457 v.) *c*)

1984. Men kan vooraf geen afstand doen van de verjaring, maar men kan wel afstand doen van eene verjaring, welke reeds verkregen is. (C. 2220; A. 14; B. 1109, 1986.) *d*)

1985. De afstand van verjaring geschiedt uitdrukkelijk of stilzwijgende. De stilzwijgende afstand wordt afgeleid uit eene daad, welke doet vooronderstellen, dat men zijn verkregen regt heeft laten varen. (C. 2221; B. 1395 v, 1418.)

a) *Art.* 50, *lid a*, *B. Rv.* Elk vonnis, waarbij een eed wordt opgelegd, zal de daadzaken uitdrukken, waarop de eed gedaan moet worden, en de eedsaflegging zal geschieden in tegenwoordigheid van de tegenpartij, of deze behoorlijk opgeroepen.

Art. 824 *Wetboek v. Kooph.* Indien geene bijzondere volmagt tot het afleggen van den eed [tot bevestiging van de deugdelijkheid eener op de verificatie beweerde schuldvordering] is verleend, wordt van de erkenning aanvankelijk op het proces-verbaal van den regter-commissaris melding gemaakt, en een bekwame termijn verleend, om den eed, in persoon of bij gemagtigde, af te leggen.

De volmagt tot het doen van den eed kan onderhands worden opgemaakt, doch moet den af te leggen eed omstandig en nauwkeurig inhouden.

b) Zoowel in het *Ontwerp* van 1816 (Voorduin I. 1, bl. 50, 60), als in het *Ontwerp* van 1820, werd de *acquisitieve* verjaring in het tweede, de *extinctieve* in het vierde of derde Boek behandeld. Zie laatstgenoemd *Ontwerp*, *artt.* 1033 v. en 3597 v.

c) *Art.* 2219 *C. C.* La prescription est un moyen d'acquérir ou de se libérer par un certain laps de temps, et sous les conditions déterminées par la loi.

Art. 1033 *Ontwerp* 1820. Eigendom kan ook bekomen worden door bezit, gedurende eenen door de wet bepaalden tijd.

Art. 3597. Alle actien zonder onderscheid gaan te niet door het inroepen van verjaring, zoo niet uitdrukkelijk het tegendeel bepaald is, en gelden hieromtrent de voorschriften in de volgende artikelen voorkomende, voor zoo verre niet, bij de behandeling van eenig bepaald onderwerp, ook het regt omtrent verjaring van hetzelve in het bijzonder mogt geregeld zijn.

Art. 639 *B. W.* Eigendom van zaken kan .... worden verkregen .... door verjaring ....

Art. 665. Eigendom wordt verkregen door verjaring, nadat men eene zaak heeft bezeten gedurende den tijd, welken de wet bepaalt, en overeenkomstig de voorwaarden en onderscheidingen, welke bij den zevenden titel van het vierde boek van dit wetboek zijn voorgesteld.

Art. 2000. Die te goeder trouw, en uit kracht van eenen wettigen titel, een onroerend goed, eene rente of eenige andere, aan toonder niet betaalbare, inschuld verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom, bij wege van verjaring, door een bezit van twintig jaren.

Die te goeder trouw het bezit heeft gedurende dertig jaren, verkrijgt den eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen.

Art. 1417. Verbindtenissen gaan te niet .... door verjaring, welke het onderwerp van eenen afzonderlijken titel uitmaakt.

Art. 2004. Alle regtsvorderingen, zoo wel zakelijke als persoonlijke, verjaren door dertig jaren, zonder dat hij die zich op de verjaring beroept verpligt zij eenigen titel aan te toonen, of dat men hem eenige exceptie, uit zijne kwade trouw ontleend, kunne tegenwerpen. — Over de belangrijke vraag, of de *extinctieve* verjaring alleen maar de actie of de geheele verbindtenis vernietigt, zie men, behalve de in noot *b*), op *art* 1417, aangehaalde schrijvers, Opzoomer, *Aant. op de artt.*, ad art. 1983, en Diephuis N. B. R. II bl. 241 v.

d) *Art.* 3617 *Ontwerp* 1820. Afstand van het regt van verjaring mag alleen, ten aanzien van den verledenen, maar geenszins ten aanzien van den toekomenden tijd gedaan worden. In dit laatste opzigt is dezelve altijd nietig. — Zie Diephuis II bl. 269.

1986. Hij, die niet mag vervreemden, mag geen afstand doen van eene verkregene verjaring. (C. 2222; B. 1366, 1484.) *a)*

1987. De regter mag ambtshalve het middel van verjaring niet toepassen. (C. 2223; B. 1490, 1556; Rv. 48; Sv. 464.) *b)*

1988. In elken staat van het geding kan men zich op verjaring beroepen, zelfs in hooger beroep. (C. 2224; Rv. 160, 255, 328.) *c)*

1989. Schuldeischers of andere belanghebbenden kunnen opkomen tegen den afstand van verjaring door den schuldenaar, ter bedriegelijke verkorting hunner regten, gedaan. (C. 2225; B. 1377.) *d)*

1990. Men kan door verjaring den eigendom niet verkrijgen van zaken, die buiten den handel zijn. (C. 2226; B. 593*a*.) *e)*

1991. De staat, de gemeenten en andere openbare gestichten zijn aan dezelfde verjaringen onderworpen als bijzondere personen, en kunnen daarvan op gelijke wijze gebruik maken. (C. 2227.) *f)*

1992. Om door middel van verjaring den eigendom eener zaak te verkrijgen, wordt vereischt een voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig bezit, als eigenaar. (C. 2229; B. 585 v., 616, 622, 1560, 1994, 1996, 2000, 2015.) *g)*

1993. Daden van geweld, van zuivere willekeur, of van eenvoudig gedoogen kunnen geen bezit te weeg brengen, dat de kracht heeft om eene verjaring te doen geboren worden. (C. 2232, 2233; B. 613*b*, 2000.) *h)*

1994. De tegenwoordige bezitter, die bewijst van ouds bezeten te hebben, wordt voorondersteld mede het bezit te hebben gehad gedurende den tijd, die tusschen beide verloopen is; onverminderd het tegenbewijs. (C. 2234; B. 590 v., 616, 1953)

a) Art. 3616 *Ontwerp* 1820. Die het vrije beheer zijner goederen niet heeft, kan van het regt, uit de verjaring bekomen, geenen afstand doen.

b) Art. 3598, *lid b*, *Ontwerp* 1820. De regter mag geene actien beschouwen als door verjaring te niet gegaan, wanneer degeen, ten wiens voordeel de verjaring zoude gestrekt hebben, verzuimt of niet verkiest dezelve uitdrukkelijk in te roepen. — Zie Diephuis II bl. 278 v.

Art. 464 *Wetb. v. Strafv.* De ambtenaren van het openbaar ministerie en de regters zullen ambtshalve op de verjaring moeten acht geven, al ware het dat dezelve door de beschuldigden of beklaagden niet werd ingeroepen.

c) Art. 3598, *lid a*, *Ontwerp* 1820. De verjaring kan ten allen tijde worden ingeroepen, zelfs in appel, zoolang geen uiterlijk gewijsde gevallen is.

d) Art. 2225 *C. C.* Les créanciers, ou toute autre personne ayant intérêt à ce que la prescription soit acquise, peuvent l'opposer, encore que le débiteur ou le propriétaire y renonce. — Zoo ook *art.* 3618 *Ontwerp* 1820 en *art.* 1994 *Wetboek* 1830. — Zie Voorduin V bl. 559 v.

Art. 1377 *B. W.* Niettemin kunnen de schuldeischers in hun eigen naam opkomen tegen de handelingen, welke door den schuldenaar ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan zijn, mits zij zich overigens gedragen naar de voorschriften der wet, overeenkomstig den aard der handelingen, waartegen zij willen opkomen.

Indien de handeling onder eenen bezwarenden titel is aangegaan, moeten de schuldeischers bewijzen, dat er van den kant der beide partijen bedrog heeft plaats gehad.

Indien de handeling om niet heeft plaats gehad, is het voldoende, dat er bedrog aanwezig zij van den kant van den schuldenaar alleen.

e) Art. 593, *lid a*, *B. W.* Zaken, welke niet in den handel zijn, kunnen geen voorwerp van bezit opleveren.

f) Art. 3610 *Ontwerp* 1820. Alle verjaringen loopen .... ook tegen zedelijke ligchamen ....

g) Art. 2229 *C. C.* Pour pouvoir prescrire, il faut une possession continue et non interrompue, paisible, publique, non équivoque, et à titre de propriétaire.

Art. 1035 *Ontwerp* 1820. De eigendom wordt op deze wijze (door verjaring) alleen verkregen door burgerlijk bezit ....

Art. 1036. Om het bezit van kracht te doen zijn tot eigendoms-overdragt, moet hetzelve ongestoord geweest zijn.

Art. 1037. Het bezit wordt niet gerekend gestoord te zijn, dan alleen door de dadelijke wettige bezitsbekoming door eenen anderen, of door tusschengekomene inroeping van den regter; hij, wien eene zaak alleen feitelijk ontnomen of ontweldigd wordt, doch die dezelve naderhand weder in zijne magt krijgt, wordt niet geoordeeld in het bezit gestoord te zijn geweest; en de inroeping zelfs van den regter kan als geene storing worden aangemerkt, zoo bij eindelijke uitspraak de bezitter in het gelijk wordt gesteld.

Art. 1038. De tijd van het bezit, bij de wet bepaald, moet onafgebroken vervuld zijn. Het bezit, dat eenmaal wettig verloren is, komt niet in aanmerking, schoon ook naderhand de zaak op nieuw in handen van den vorigen bezitter geraken mogt.

h) Art. 2232 *C. C.* Les actes de pure faculté et ceux de simple tolérance ne peuvent fonder ni possession ni prescription.

Art. 2233. Les actes de violence ne peuvent fonder non plus une possession capable d'opérer la prescription. — Zie Opzoomer, ad art. en Diephuis (2e druk) IX n°. 600 v.

1995. Om den tot verjaring vereischten tijd te vervullen, kan men eigen bezit dat van den vorigen bezitter, van wien men de zaak heeft, voegen, op welke wijze men dezen ook zij opgevolgd, het zij eenen algemeenen of bijzonderen titel, het zij om niet, het zij onder bezwarenden titel. (C. 2235; B. 597, 880, 1002, 1560, 1992.) *a*)

1996. Zij, die voor een ander bezitten, mitsgaders hunne erfgenamen nen nimmer iets door verjaring verkrijgen, door welk tijdsverloop zoude mogen wezen.

Alzoo kan een huurder, bewaarder, vruchtgebruiker, en alle andere het goed van den eigenaar ter bede onder zich hebben, hetzelve niet verjaring verkrijgen. (C. 2236; B. 519, 590, 591, 596, 612, 803 v., 1584 v., 1731 v., 1997.) *b*)

1997. De personen, bij het voorgaande artikel vermeld, kunnen dom door verjaring verkrijgen, indien de titel van hun bezit verand het zij uit eene oorzaak die van eenen derde afkomt, het zij door tegenspraak tegen het regt van den eigenaar. (C. 2237; B. 591, 592, 1998.) *c*)

1998. Zij, aan wien de huurders, bewaarders en andere bezitters het goed hebben overgedragen, bij eenen titel tot overgang van eig geschikt, kunnen dat goed door verjaring verkrijgen. (C. 2239; B. 1992.)

1999. De verjaring wordt gerekend bij dagen, en niet bij uren.

Zij is verkregen, wanneer de laatste dag van den vereischten tijd ver is. (C. 2260, 2261; B. 1226*b*; K. 151 v., 154, 179; Rv. 8, 14.) *d*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verjaring, beschouwd als een middel om iets te verkrijgen.

2000. Die te goeder trouw *e*), en uit kracht van eenen wettigen een onroerend goed, eene rente *f*) of eenige andere, aan toonder niet bare, inschuld verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom, bij wege van ring, door een bezit van twintig jaren.

Die te goeder trouw het bezit heeft gedurende dertig jaren, verkrijgt eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen.

a) *Art.* 1089 *Ontwerp* 1820. Het bezit van hem, die de zaak voor den tegenwoordigen bezitter bezeten heeft, komt dezen laatste niet te stade, dan alleen, wanneer hij de zaak door wettigen regts-overgang mogt bekomen hebben.

Art. 597 *B. W.* Het bezit van alles wat een overledene heeft bezeten gaat, van het oogenblik van zijn overlijden, over tot zijne erfgenamen, met alle hoedanigheden en gebreken van hetzelve.

b) *Art.* 590 *B. W.* Men wordt steeds geacht voor zich zelven te bezitten, zoo lang het niet bewezen is, dat men heeft aangevangen voor een ander te bezitten.

Art. 591. Wanneer men heeft aangevangen voor een ander te bezitten, wordt men altijd verondersteld het bezit onder denzelfden titel voort te zetten, zoo niet het tegendeel bewezen is.

Art. 612. Huurders, pachters en anderen, die houders van eene zaak voor een ander zijn, kunnen geene regtsvordering tot handhaving in het bezit aanvangen.

c) *Art.* 592 *B. W.* Men kan noch uit eigen noch door enkel tijdsverloop, voor zich oorzaak en het beginsel van zijn bezit verand

d) Zie Diephuis N. B. R. II bl. 285 v.

e) *Art.* 587 *B. W.* Het bezit is te goeder wanneer de bezitter de zaak bezit uit kracht wijze van eigendomsverkrijging, waarvan de ge aan hem onbekend zijn.

Art. 604. Het bezit te goeder trouw ge opzigte der zaak, aan den bezitter het regt:

2°. Dat hij den eigendom der zaak, door van verjaring, verkrijgt.

f) *Art.* 567 *B. W.* Als roerende zaken door bepaling worden beschouwd:

2°. Gevestigde renten, het zij altijddurende lijfrenten.

g) Het tweede lid, dat in de *Wet* van 3 M 1825 (*Stb.* n°. 38) nog niet voorkwam, is artikel toegevoegd bij de *Wet* van 15 *Mei* 18 n°. 17). — Zie Voorduin V bl. 562 v.

, 2266; B. 562 v., 567 n°. 2, 587, 604 n°. 2, 606, 639, 665, 668*a*
, 718, 742, 1992, 2001, 2002, 2003, 2014; K. 221 v.) *g*)

01. Een regtstitel, die nietig is uit hoofde van een gebrek in den vorm, niet tot grondslag eener twintigjarige verjaring verstrekken. (C. 2267; 000*b*.) *h*)

)02. De goede trouw wordt steeds vooronderstel, en degene, die zich op le trouw beroept, moet dezelve bewijzen. (C. 2268; B. 589, 1364*b*.) *a*)

)03. Het is voldoende, dat op het oogenblik der verkrijging de goede trouw ond. (C. 2269; B. 1995, 2000.) *b*)

DERDE AFDEELING.

de verjaring, beschouwd als een middel om van eene verpligting bevrijd te worden.

004. Alle regtsvorderingen, zoo wel zakelijke als persoonlijke, verjaren r dertig jaren, zonder dat hij, die zich op de verjaring beroept verpligt eenigen titel aan te toonen, of dat men hem eenige exceptie, uit zijne ıde trouw ontleend, kunne tegenwerpen. (C. 2262; B. 113*c*, 274, 324, :, 628, 654, 678, 754, 765 n°. 3, 783, 797, 801 n°. 4, 854 n°. 5, 865, :, 976, 1085, 1101, 1108, 1112*b*, 1114, 1156, 1162, 1416, 1417,)0, 1729, 2005 v., 2010, 2030; Rv. 129; K. 95, 206 v., 209, 220, 229, v.) *c*)

:005. De regtsvordering van meesters en onderwijzers in kunsten en wetenıappen, wegens de lessen welke zij bij de maand, of voor korter tijd, geven; 2006*c*.)

) *Art.* 2265 *C. C.* Celui qui acquiert de bonne et par juste titre un immeuble, en prescrit la priété par dix ans, si le véritable propriétaire hadans le ressort de la cour royale, dans l'étendue laquelle l'immeuble est situé; et par vingt ans, est domicilié hors dudit ressort.

Art. 2266. Si le véritable propriétaire a eu son ıicile en différents temps, dans le ressort et hors ressort, il faut, pour compléter la prescription, ıter à ce qui manque aux dix ans de présence, nombre d'années d'absence double de celui qui nque, pour compléter les dix ans de présence.

Art. 1041 *Ontwerp* 1820. Onroerende goederen rden door de bezitters ter goeder trouw, en bij aanwezen van eenen behoorlijken regtstitel, bemen door een bezit van twintig jaren.

Na verloop van dertig jaren, zal derzelver eigenm, op grond van kwade trouw, of van gebrek van el, niet meer kunnen betwist worden. — Zie Voorıin V bl. 562 v.; Diephuis (2e druk) IX n°. 2 v.

Art. 742 *B. W.* Erfdienstbaarheden worden daarsteld of door eenen titel, of door verjaring. — Zie pzoomer, op art. 2000 § 1.

h) „Lors-même que le titre ne serait nul que par ıe vice de forme, il ne pourrait autoriser la prescripon." Bigot-Préameneu, aangehaald bij Diephuis (2e druk) IX n°. 618.

a) *Art.* 589 *B. W.* De goede trouw van den better wordt steeds vooronderstel; hij die kwade 'ouw beweert, moet dezelve bewijzen.

b) Zoo ook naar het Romeinsche recht: zie de *l. unic. Cod. de Usuc. transf.* (7.31). Anders naar het kanonieke: zie c. 20 X. *de praescr.* 2.26: „Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, synodali iudicio diffinimus, ut nulla valeat absque bona fide praescriptio tam canonica quam civilis, quum generaliter sit omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quae absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui praescribit in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienae. — Vg.

Art. 1040 *Ontwerp van* 1820. De eigendom van tilbaar of roerend goed wordt bekomen door een bezit van drie jaren, mits niet kunne bewezen worden, dat de bezitter in dat tijdverloop immer geweten hebbe, dat hij door het bezitten van de zaak iemands regt verkortte.

Wanneer het bezit, volgens het bepaalde bij het vorig artikel, gecontinueerd is, wordt de goede trouw alleen van den laatsten bezitter in aanmerking genomen.

Na verloop van tien jaren kan de eigendom van tilbaar of roerend goed niet betwist worden, op grond van de kwade trouw van den bezitter.

c) *Art.* 3597 *Ontwerp* 1820. Alle actien zonder onderscheid gaan te niet door het inroepen van verjaring, zoo niet uitdrukkelijk het tegendeel bepaald is, en gelden hieromtrent de voorschriften in de volgende artikelen voorkomende, voor zoo verre niet, bij de behandeling van eenig bepaald onderwerp, ook het regt omtrent verjaring van hetzelve in het bijzonder mogt geregeld zijn. Zie Diephuis N. B. R. II bl. 240 v., en (2e druk) IX n°. 657 v.

Die van herbergiers en tafelhouders, wegens het verschaffen van woning en kost; (B. 1185 n°. 6, 1193.)

Die van arbeiders en handwerkslieden, wegens hun loon; (B. 1185 n°. 5. 1193, 2008.*b*)

Verjaren door verloop van een jaar. (C. 2271; B. 2009, 2010; 2013.) *a*)

2006. De regtsvordering der artsen, heelmeesters en apothekers, wegens hunne bezoeken, heelkundige diensten en geneesmiddelen; (B. 1195 n°. 3.)

Die van deurwaarders, wegens hun loon voor het beteekenen van akten en het ten uitvoer brengen van de hun opgedragene werkzaamheden; (Rv. 126*r*.)

Die der kostschoolhouders, wegens het kost- en schoolgeld voor derzelver leerlingen, en van andere meesters, voor het loon van hun onderwijs; (B. 1195 n°. 6, 2005*a*.) *b*)

Die der dienstboden, wegens de betaling van hun loon; (B. 1195 n°. 4, 1638; K. 754*b*.)

Verjaren door verloop van twee jaren. (C. 2272; B. 2009, 2010, 2013.) *c*)

2007. De regtsvordering der advokaten tot de betaling hunner verdiensten, die der procureurs tot de betaling van hunne voorschotten en loon, verjaren door verloop van twee jaren, te rekenen van den dag, dat het geding is uitgewezen, of dat de partijen eene schikking hebben getroffen, of de volmagt op die procureurs is ingetrokken.

Ten aanzien van onafgedane zaken kunnen zij geene voldoening vorderen van voorschotten en verdiensten, die meer dan tien jaren mogten ten achteren zijn.

De regtsvordering der notarissen, tot betaling hunner voorschotten en loon, verjaart insgelijks door verloop van twee jaren, te rekenen van den dag waarop de akten zijn verleden. (C. 2273; R. 126*r*; B. 2009, 2010, 2011, 2013.) *d*)

a) *Art.* 2271 *C. C.* L'action des maîtres et instituteurs des sciences et arts, pour les leçons qu'ils donnent au mois. Celle des hôteliers et traiteurs, à raison du logement et de la nourriture qu'ils fournissent. Celle des ouvriers et gens de travail, pour le paiement de leurs journées, fournitures et salaires; se prescrivent par six mois. Vg. *art.* 1898 *Wetboek L. N.*

Art. 3604 *Ontwerp* 1820. Door verloop van twee jaren zullen te niet gaan:

4°. Die [de schuldvorderingen] van kostschoolhouders, meesters en onderwijzers, wegens kost- en schoolgeld, of andere dergelijke onkosten, voor de gegevene lessen en gedane leverancien. — Zie ook *art.* 3606 n°. 2 *Ontwerp* 1820 (noot *c*.)

Art. 3606. Door verloop van één jaar zullen te niet gaan:

1°. De schuldvorderingen van herbergiers, tafelhouders en dergelijke neringdoende personen, wegens logement en geleverde spijs en drank. Vg. *art.* 2010 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin V bl. 568 v.

b) *Art.* 2272, *lid d*, *C. C.* Celle des maîtres de pension, pour le prix de la pension de leurs élèves; et des autres maîtres, pour le prix de l'apprentissage.

c) *Art.* 2272 *C. C.* L'action des médecins, chirurgiens et apothécaires, pour leurs visites, opérations et médicaments; Celle des huissiers, pour le salaire des actes qu'ils signifient, et des commissions qu'ils exécutent; Celle des marchands, pour les marchandises qu'ils vendent aux particuliers non marchands; Celle des maîtres de pension, pour le prix de la pension de leurs élèves; et des autres maîtres, pour le prix de l'apprentissage; Celle des domestiques qui se louent à l'année, pour le paiement de leur salaire, se prescrivent par un an.

Art. 3604 *Ontwerp* 1820. Door verloop van twee jaren zullen te niet gaan:

1°. De schuldvorderingen van winkeliers, wegens verkoop van goederen aan personen, die geenszins dezelfde nering doen;

2°. Die van geneesheeren, wondheelers, vroedmeesters of vroedvrouwen, en kruidmengers, zoo wegens gedane visites, raadgeving en kunstbehandeling, als wegens geleverde geneesmiddelen of kunstwerktuigen;

3°. Die van exploiteurs en geregtsboden, wegens de verschotten en salaris van hunne exploiten;

4°. Die van kostschoolhouders, meesters en onderwijzers, wegens het kost- en schoolgeld, of andere dergelijke onkosten, voor de gegevene lessen en gedane leverancien;

Art. 3606. Door verloop van één jaar zullen te niet gaan:

2°. Die [de schuldvorderingen] van afschrijvers, ambachtslieden, arbeiders, dagloonera en dienstboden, zoo wegens gedane leverancien of uitschotten.....

d) *Art.* 2273 *C. C.* L'action des avoués, pour le paiement de leurs frais et salaires, se prescrit par deux ans, à compter du jugement des procès, ou depuis la révocation desdits avoués. A l'égard des affaires non terminées, ils ne peuvent former des demandes pour leurs frais et salaires, qui remonteraient à plus de cinq ans. — Zie Voorduin V. bl. 570 v. en Diephuis (2e druk) IX n°. 693 en 697.

Art. 3604 *Ontwerp* 1820. Door verloop van twee jaren zullen te niet gaan:

2008. De regtsvorderingen

Van timmerlieden, metselaars en andere werk-bazen, tot betaling hunner leverancien en loonen; (B. 1185 n°. 8, 1193, 1640, 1651, 2005*c*.)

Van kooplieden, voor de koopwaren, aan bijzondere, geene handeldrijvende personen, of aan kooplieden, die denzelfden handel niet drijven, geleverd; (B. 1195 n°. 5, 1919; K. 2 v.)

Verjaren door verloop van vijf jaren. (C. 2271, 2272; B. 2009, 2010, 2013.) *a*)

2009. De verjaring, in de vier voorgaande artikelen vermeld, heeft plaats, ofschoon men met het doen van leverancien, diensten en arbeid zij voortgegaan. *b*)

Dezelve *c*) houdt slechts dan op te loopen, wanneer eene schriftelijke schuldbekentenis opgemaakt, of de verjaring, volgens artikel 2016 en 2017 *d*), gestuit is. (C. 2274; B. 2013, 2018.) *e*)

2010. Niettemin kunnen degenen, aan wie de verjaring, bij artikel 2005, 2006, 2007 en 2008 vermeld, wordt tegengeworpen, van hen, die zich daarvan bedienen, den eed vorderen, dat de schuld werkelijk is betaald *f*) geworden.

De *g*) eed kan opgelegd worden aan de weduwen en de erfgenamen, of aan de voogden van laatstgemelde, indien zij minderjarig zijn, ten einde te verklaren, dat zij niet weten dat de zaak verschuldigd is. (C. 2275; B. 1919*a* en *b*, 2013; K. 206*b*, 747.) *h*)

2011. De regters en procureurs zijn niet meer aansprakelijk wegens de afgifte der stukken, na verloop van vijf jaren na de uitwijzing der gedingen.

Insgelijks zijn de deurwaarders ontheven van alle aansprakelijkheid dienaangaande, na verloop van twee jaren, te rekenen sedert het uitvoeren van den last, of het beteekenen der akten, waarmede zij belast waren. (C. 2276; B. 2006*b*, 2007, 2013.) *i*)

5°. Die [de schuldvorderingen] van praktizijns wegens honorarium, salaris en verschotten.

Art. 3605, *lid b en c.* Ten opzigte van praktizijns wordt deze tijd (van twee jaar) gerekend, sedert dat de zaak is uitgewezen, of dat zij kennis gehad hebben van de transactie tusschen partijen gesloten, of dat degenen, welke de zaak aangaat, hun de verdere aanwending hunner diensten hebben opgezegd, of zij zich zelven hebben ontslagen.

Van onafgedane zaken kunnen zij geene voldoening van voorschotten, honorarium of salaris vorderen, wegens posten welke meer dan vijf jaren oud zijn.

a) *Art.* 2271 *lid c, C. C.* Celle [l'action] des ouvriers et gens de travail pour le paiement de leurs journées, fournitures et salaires.... se prescrit par six mois. — Vg. ons *art.* 2005, *lid c*, en zie Diephuis (2e druk) IX. n°. 686.

Art. 2272, *lid c.* Celle [l'action] des marchands, pour les marchandises qu'ils vendent aux particuliers non marchands.]

Art. 3606 *Ontwerp* 1820. Door verloop van één jaar zullen te niet gaan:

1°. De schuldvorderingen van herbergiers, tafelhouders en dergelijke neringdoende personen, wegens logement en geleverde spijs en drank;

2°. Die van afschrijvers, ambachtslieden, arbeiders, dagglooners en dienstboden, zoo wegens gedane leverancien of uitschotten.

b) *Art.* 3607 *Ontwerp* 1820. De verjaring heeft, in de gevallen, in art. 3604 [zie noot *c*), op bl. 478] en 3606 opgenoemd, plaats, niettegenstaande de leverancien, diensten, werkzaamheden, of uitschotten, zijn blijven voortduren.

c) „*Art.* 2009 slaat niet juist terug op het geval, dat men met het doen van leverantiën enz. is voortgegaan, maar behelst eene op zich zelve staande bepaling, in het algemeen geldende voor de verjaring, waarover die vier voorgaande artikelen handelen." Diephuis (2e druk) IX. n°. 708.

d) Dat hier niet ook art. 2018 is aangehaald, is, volgens Diephuis (2e druk) IX. n°. 705, „een verzuim, dat niet moet beletten, het ook in aanmerking te nemen."

e) *Art.* 2274 *C. C.* La prescription, dans les cas ci-dessus, a lieu, quoiqu'il y ait eu continuation de fournitures, livraisons, services et travaux. Elle ne cesse de courir, que lorsqu'il y a eu compte arrêté, cédule ou obligation, ou citation en justice non périmée.

f) Zie Diephuis (2e druk) IX. n°. 709.

g) Zoo de Off. Ed. In *art.* 27 der *Wet van* 8 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 38) staat: dezelfde.

h) *Art.* 206, *lid b, Wetb. v. Kooph.* Niet te min zullen zij, die deze verjaring [van wisselschuld] inroepen, gehouden zijn, des gevorderd, onder eede te verklaren, dat zij, ter zake van den wisselbrief, niets meer schuldig zijn, en derzelver erfgenamen of regtverkrijgenden, dat zij te goeder trouw vermeenen, dat er uit dien hoofde niets meer verschuldigd is.

Art. 747. De bepaling van artikel 2010 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk op de verjaring in artikel 741, 742 en 743 vermeld.

i) *Art.* 3602 *Ontwerp* 1820. Griffiers, sekretarissen en praktizijns zijn wegens de teruggave der stukken niet aansprakelijk, na verloop van vijf jaren,

2012. De interessen van altijddurende renten of van lijfrenten; (B. 18
Die van jaarwedden, tot onderhoud verstrekkende; (B. 376 v., 1
De huurprijzen van huizen en van landgoederen; (B. 1185 n°. 2, 118
De interessen van geleende geldsommen, en, in het algemeen, al
betaalbaar is bij het jaar, of bij kortere vastgestelde termijnen; (B
1551, 1622, 1802 v.)

Verjaren na verloop van vijf jaren. (C. 2277; B. 557, 810, 2013.

2013. De verjaringen, waarvan in artikel 2005 en volgende
afdeeling gehandeld wordt, loopen tegen de minderjarigen en tegen
die onder curatele staan; onverminderd hun verhaal op hunne vo
curators. (C. 2278; B. 2005—2012, 2024.) *b*)

2014. Met betrekking tot roerende goederen, die noch in renten
noch in inschulden, welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt
als volkomen titel.

Niettemin kan degene, die iets verloren heeft of aan wien iets ontst
gedurende drie jaren, te rekenen van den dag, waarop het verlies of de
heeft plaats gehad, het verlorene of gestolene als zijn eigendom te
deren van dengene, in wiens handen hij hetzelve vindt; behoudens
haal van den laatstgemelde op dengene, van wien hij het bezit bekom
en onverminderd de bepaling van artikel 637 *c*). (C. 2279; B. 565 v., 5
606, 611, 629, 637, 668*a*, 1420, 1465 n°. 1, 2000; Rv. 68 v., 5

sedert het uitwijzen der zaak, waartoe de stukken betrekkelijk zijn.

Art. 3608. Exploiteurs of geregtsboden kunnen wegens de uitlevering der aan hen ter hand gestelde papieren niet meer aangesproken worden, na verloop van twee jaren, sedert dat zij het laatste exploit, waartoe die papieren betrekkelijk zijn, gedaan hebben.

a) *Art.* 2277 *C. C.* Les arrérages de rentes perpétuelles et viagères; ceux des pensions alimentaires; les loyers des maisons, et le prix de ferme des biens ruraux; les intérêts des sommes prêtées, et généralement tout ce qui est payable par année, ou à des termes périodiques plus courts; se prescrivent par cinq ans.

Art. 8601 *Ontwerp* 1820. Het regt tot achterstallen van verschenen renten, het zij altoosdurende, of lijfrenten, van pensioenen tot onderhoud, van huurpenningen van goederen, van interessen van geleende gelden, en in het algemeen van al wat jaarlijks of op kortere termijnen moet betaald worden, zonder de aflossing eener hoofdsom te zijn, gaat te niet door verloop van vijf jaren.

De verjaring wordt, ten aanzien van elken termijn, in het bijzonder berekend.

b) *Art.* 2024 *B. W.* Verjaring kan niet beginnen noch voortgaan tegen minderjarigen en tegen degenen, die onder curatele gesteld zijn, uitgezonderd in de gevallen bij de wet bepaald.

Art. 8610 *Ontwerp* 1820. Alle verjaringen loopen tegen alle personen, zonder onderscheid, of dezelve meerderjarig of minderjarig zijn; ook tegen alle zedelijke ligchamen, en zelfs tegen vacante erfenissen; behoudens het regt van den belanghebbende tegen de voogden, curators of administrateuren, door wier nalatigheid de inschuld is verjaard geworden.

c) *Art.* 637 *B. W.* Hij, die de teruggave van eene gestolene of verlorene zaak vordert, is niet verpligt aan den houder den door dezen besteden koopprijs terug te geven, ten ware de houder de zaak op eene jaar- of andere markt, op eene openbare veiling, of van eenen koopman ge
die bekend staat in dergelijke voorwerp
lijk handel te drijven.

d) *Revidirt. Lübecker Stadtrecht*, van
2, art. 1). Was ein Mann dem andern
soll er ihm unverdorben wiedergeben, oder
nach seiner Würde, wenn es verlohren
käuffte, vergabe, versetzte oder alienirte
gelehnete Gut, es sey welcher Hand e
hat der Commodans oder Ausleiher keine
wieder diejenigen, welchen es verkauft
oder versetzet worden, sondern muss
Manne, dem Commodatario, dem er e
oder bey seinen Erben auf den Todesfall
denn *Hand muss Hand wahren.* — Vgl. S
Spiegel II. 60.

Art. 170 *Coutume de Paris.* Meubles n
de suite par hypothèque, quand ils sont
possession du detteur. —

„La prescription n'est d'aucune considé
ne peut être d'aucun usage, quant aux
puisque, par rapport à ces biens, la simple
sion produit tout l'effet d'un titre parfait
Suivant la jurisprudence du Châtelet, la p
d'un meuble, ne fut-elle que d'un jour,
de propriété, sauf l'exception ci-après....
furtive peut être revendiquée partout
voit: c'est la seule exception, qu'on puisse
à la règle ci-dessus." — Bourjon, *Droit*
de France I. p. 1094.

Art. 2279 *C. C.* En fait de meubles la p
vaut titre. Néanmoins celui qui a perdu
il a été volé une chose, peut la revendiquer
trois ans, à compter du jour de la perte
contre celui, dans les mains duquel il la
sauf à celui-ci son recours contre celui dont
tient. — Zie *artt.* 1906 *Wetb. L. N.* en *k*
boek 1830.

Art. 1040 *Ontwerp* 1820. De eigendom va
of roerend goed wordt bekomen door een be
drie jaren, mits niet kunne bewezen wor

VIERDE AFDEELING.

Van de oorzaken die de verjaring stuiten. a)

2015. De verjaring is gestuit *b*), wanneer de bezitter gedurende meer dan een jaar van het genot der zaak beroofd is, het zij door den vorigen eigenaar, het zij zelfs door eenen derde. (C. 2243; B. 601 n°. 1, 614, 621, 622, 1992.) *c*)

2016. Zij wordt mede gestuit door aanmaning, dagvaarding en elke daad van regtsvervolging, alle in den vereischten vorm beteekend door eenen daartoe bevoegden ambtenaar, uit naam van den regthebbende aan dengene, dien men beletten wil de verjaring te verkrijgen. (C. 2244; B. 2009, 2020; Rv. a. 1 v., 281, 860.) *d*)

2017. Ook de dagvaarding voor eenen onbevoegden regter stuit de verjaring, (C. 2246; Rv. 154 v.) *e*)

2018. Verjaring is echter niet gestuit, indien het zij de aanmaning of dagvaarding wordt ingetrokken of nietig verklaard *f*), het zij de aanlegger van zijnen eisch afstand doet *g*), of dezelve wordt ontzegd; het zij de aanleg, uit hoofde van het tijdsverloop, is vervallen verklaard *h*). (C. 2247; Rv. 88, 90 v., 94, 277 v., 279 v.) *j*)

2019. De erkentenis, door woorden of door daden, van het regt van dengene, tegen wien de verjaring loopt, door den bezitter of den schuldenaar gedaan, stuit almede de verjaring. (C. 2248; B. 1426, 1433 v., 1803, 1928, 1929, 1960 v. 2009*b*.) *k*)

de bezitter in dat tijdverloop immer geweten hebbe, dat hij door het bezitten van de zaak iemands regt verkortte.

Wanneer het bezit, volgens het bepaalde bij het vorig artikel, gecontinueerd is, wordt de goede trouw alleen van den laatsten bezitter in aanmerking genomen.

Na verloop van tien jaren kan de eigendom van tilbaar of roerend goed niet betwist worden, op grond van de kwade trouw van den bezitter. — Zie voorts Voorduin V bl. 575 v.; Opzoomer, ad art., en in *Themis*, 2de *Verz.* III bl. 92 v.; Goudsmit, *ibid.* I bl. 478 v.; en Diephuis (2e druk) III n°. 205 v., IX n°. 626 v.

a) *Art.* 2242 *C. C.* La prescription peut être interrompue ou naturellement ou civilement.

b) Zoo de Off. Ed. *Art.* 33 der *Wet van* 8 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 38) heeft: gestuit of afgebroken.

c) *Art.* 2243 *C. C.* Il y a interruption naturelle, lorsque le possesseur est privé, pendant plus d'un an, de la jouissance de la chose, soit par l'ancien propriétaire, soit même par un tiers.

Art. 601 *B. W.* Men verliest, tegen zijnen wil, het bezit van een stuk lands, erf of gebouw:

1°. Wanneer een ander zich daarvan, tegen wil en dank van den bezitter, in het bezit stelt, en gerustelijk het genot, gedurende den tijd van één jaar, behoudt;

2°. Wanneer een erf door een buitengewoon toeval verdronken is.

Het bezit gaat door eene tijdelijke overstrooming niet verloren.

Men verliest het bezit van eene algemeenheid van roerende zaken, op de wijze bij het eerste lid van dit artikel omschreven. — Vg. *artt.* 614 en 621, en zie Diephuis (2e druk) IX n°. 781 v.

d) *Art.* 2244 *C. C.* Une citation en justice, un commandement ou une saisie, signifiés à celui qu'on veut empêcher de prescrire, forment l'interruption civile. — Vg. *art.* 2021, *lid a*, *Wetboek* van 1830, en zie Voorduin V bl. 577 en Diephuis (2e druk) IX n°. 744. Vg. ook *art.* 2245 *C. C.*

Art. 3625 *Ontwerp* 1820. De loop der verjaring van inschulden wordt gestuit door het in het werk stellen van eene regtelijke aanspraak tegen den schuldenaar, al ware het zelfs voor eenen onbevoegden regter, of door deszelfs erkentenis der schuld.

e) Zie Diephuis N. B. R. II bl. 251; Goudsmit, *Pand.-Syst.* I bl. 253 (2).

f) Zie artt. 90 v. *Burg. Rechtsv.*

g) *Art.* 278, *lid c*, *B. Rv.* De afstand van instantie brengt van regtswege mede:

1°. Dat alles over en weder in denzelfden staat is terug gebragt, als waarin de zaak was vóór de dagvaarding.

h) *Art.* 279, *lid a*, *B. Rv.* Alle instantie vervalt, indien de zaak binnen drie jaren tijds niet is voortgezet.

j) *Art.* 2247 *C. C.* Si l'assignation est nulle par défaut de forme; si le demandeur se désiste de sa demande; s'il laisse périmer l'instance, ou si sa demande est rejetée, l'interruption est regardée comme non avenue. — Vg. *art.* 2021 *Wetboek* 1830.

Art. 3626 *Ontwerp* 1820. Wanneer nogtans aan den schuldeischer zijn eisch ontzegd wordt, of wanneer hij daarvan afziet, of ook wanneer de gedaagde, het zij wegens het admitteren van eenige exceptie, bij denzelve voorgesteld, of om eenige andere redenen wordt geabsolveerd van de instantie, zal de stuiting der verjaring door de rechtelijke aanspraak geacht worden nimmer plaats te hebben gehad. De voorschriften van dit en het vorig artikel zijn ook op reconventien toepasselijk.

k) *Art.* 2248 *C. C.* La prescription est interrompue

2020. De beteekening, overeenkomstig artikel 2016, aan een de lijke schuldenaars gedaan, of diens erkentenis, stuit de verjaring te de overige, zelfs tegen hunne erfgenamen.

De beteekening aan een der erfgenamen van eenen hoofdelijken sch gedaan, of de erkentenis van dien erfgenaam, stuit de verjaring aanzien van de overige mede-erfgenamen, zelfs niet in het geval v hypothekaire schuld, ten ware de verbindtenis ondeelbaar mogt zijn.

Door deze beteekening, of erkentenis, wordt de verjaring ten aan de andere mede-schuldenaren niet verder gestuit *b*), dan voor zoo veel deel van dien erfgenaam betreft.

Om de verjaring der geheele schuld ten aanzien van de andere me denaren te stuiten, wordt vereischt eene beteekening aan alle de erf van den overleden schuldenaar, of eene erkentenis door alle die er gedaan. (C. 1206, 2249; B. 880, 1002, 1206, 1209, 1316, 1334, 1 1337, 1445 v., 1460*a* en *c*, 1466*b*, 1473*c*, 1475 v., 1894, 1976 v., 2021, 2022.)

2021. De beteekening aan den hoofdschuldenaar gedaan, of des kentenis, stuit de verjaring tegen den borg. (C. 2250; B. 1445 v. en *c*, 1466*a*, 1473 *a* en *b*, 1478, 1882 v., 1894, 1975*b*, 1976, 2020, 2022.)

2022. De stuiting der verjaring door een der hoofdelijke schuldeisch voor alle hoofdelijke mede-schuldeischers. (C. 1199; B. 1315, 132 1975*a*, 2016 v., 2020, 2021. — B. 757.) *c*)

VIJFDE AFDEELING.

Van de oorzaken die den loop der verjaring schorsen. d)

2023. De verjaring loopt tegen alle personen, behalve diegenen, te behoeve de wet eene uitzondering maakt. (C. 2251; B. 1991, 2024 v.

par la reconnaissance que le débiteur ou le possesseur fait du droit de celui contre lequel il prescrivait.

Art. 3627 *Ontwerp* 1820. Erkentenis van de schuld, door den schuldenaar gedaan, stuit den loop der verjaring, het zij deze erkentenis met woorden is uitgebragt, of uit sprekende daden mag worden afgeleid.

De erkentenis der schuld moet nogtans gaaf en zuiver zijn; eene voorwaardelijke erkentenis, ingerigt, om tot eene minnelijke schikking te komen, stuit den loop der verjaring niet, wanneer de gehoopte schikking tot stand komt.

a) *Art.* 1337 *B. W.* Een iegelijk dergenen, die gezamenlijk tot eene ondeelbare schuld verpligt zijn, is voor het geheel derzelve aansprakelijk, al ware het ook dat de verbindtenis niet hoofdelijk mogt zijn aangegaan.

b) In *art.* 36 der *Wet van 8 Maart* 1825 (*Stb.* n°. 88) staat: afgebroken.

c) *Art.* 1199 *C. C.* Tout acte qui interrompt la prescription à l'égard de l'un des créanciers solidaires, profite aux autres créanciers. — Zie Voorduin V bl. 581 v., Opzoomer ad art., en Diephuis (2e druk) IX n°. 764 v. — In plaats van onze artt. 2020—2022 kwamen in het *Ontwerp van* 1820 de volgende bepalingen voor:

Art. 3680 *Ontwerp* 1820. Regtelijke aanspraak, tegen eenen uit meerdere, voor het geheel verbondene, schuldenaren gedaan, of deszelfs erkentenis, loop der verjaring tegen al de andere ... dene schuldenaars, en derzelver erfgenamen.

Doch regtelijke aanspraak, tegen een genamen van eenen voor het geheel ver schuldenaar gedaan, of de erkentenis va genaam, stuit geenszins den loop der ver aanzien van de andere mede-erfgenamen; geval van eene hypothecaire schuld, ten ver bindtenis ondeelbaar zijn mogt.

Art. 3681. De regtelijke aanspraak of er in het voorgaande artikel gemeld, stuit de der verjaring niet, ten aanzien van de overi schuldenaren, dan voor het aandeel waarin erfgenaam gehouden is.

Om den loop der verjaring, ten aanzien geheel, te stuiten, wordt vereischt, dat de aanspraak gedaan zij tegen al de erfgenamen overledenen schuldenaar, of dat de erkentenis zij door alle dezelven.

Regtelijke aanspraak tegen den principale denaar gedaan, of deszelfs erkentenis, stuit der verjaring ook tegen de borgen.

d) In de *Wet van 8 Maart* 1825 (*St* staat: opschorten.

e) *Art.* 3610 *Ontwerp* 1820. Alle verjaring tegen alle personen, zonder onderscheid,

:. Verjaring kan niet beginnen noch voortgaan tegen minderjarigen, en degenen die onder curatele gesteld zijn, uitgezonderd in de gevallen wet bepaald. *a*) (C. 2252; B. 385, 478, 479, 506, 1558, 2013; Rv. :40.) *b*)

). Verjaring heeft geen plaats tusschen echtgenooten. (C. 2253.) *c*)

;. Verjaring loopt niet tegen eene vrouw, gedurende haar huwelijk:

.n geval de regtsvordering der vrouw niet zoude kunnen vervolgd worden, dan na het doen eener keus omtrent de aanvaarding of den afstand der gemeenschap; (B. 187 v.) *d*)

In geval de man, het eigen goed der vrouw zonder hare toestemming verkocht hebbende, den verkoop moet vrijwaren, en in alle andere gevallen, waarin de actie van de vrouw op den man zoude terug komen. (B. 160, 1528 v.; Rv. 68 v. — C. 2254, 2256.)

7. Verjaring loopt niet:

; betrekking tot eene inschuld, welke van eene voorwaarde afhangt, zoo die voorwaarde niet vervuld is; (B. 1297, 1299.) *e*)

: betrekking tot een regtsgeding *f*) tot vrijwaring, zoo lang de uitwinning plaats heeft gehad; (B. 1528 v.; Rv. 68 v.) *g*)

t betrekking tot eene inschuld, welke op eenen bepaalden dag vervalt, ang die dag niet verschenen is. (B. 1304 v.; K. 149 v. — C. 2257; 5.) *h*)

rjarig of minderjarig zijn; ook tegen alle zeligchamen, en zelfs tegen vacante erfenissen; ens het regt van den belanghebbende tegen gden, curators of administrateuren, door wier heid de inschuld is verjaard geworden. — Zie luin V bl. 557; Diephuis N. B. R. II bl.

rt. 1558 *B. W.* Dit tijdvak loopt ten nadeele en ieder, zelfs van minderjarigen, behoudens erhaal op die het aangaat, indien daartoe gron-staan.

. 2013. De verjaringen, waarvan in artikel 2005 gende van deze afdeeling gehandeld wordt, loopen de minderjarigen en tegen degenen die onder le staan; onverminderd hun verhaal op hunne en of curators.

Art. 3619 *Ontwerp* 1820. De loop van den tijd erjaring wordt opgeschort ten aanzien van de en actiën, toekomende aan eenen minderjarige deszelfs voogd, gelijk ook ten aanzien van de en actiën, toekomende aan eenen meerderja- tegen den curator, over deszelfs persoon of ren, zoo lang de voogdij of de curatele, in den on van den schuldenaar blijft voortduren.

Art. 3620 *Ontwerp* 1820. Insgelijks wordt de van den tijd der verjaring opgeschort, ten aanvan de actiën en regten, welke aan den eenen enoot tegen den anderen toekomen, zoo lang het lijk blijft bestaan, en mits dat er geene scheiding afel, bed, bijwoning en goederen plaats gehad hebbe. et maakt, voor het overige, geen onderscheid, e vrouw al of niet het beheer van hare eigene eren bedongen heeft.

„Ik moet bekennen, dat het mij niet duidelijk en aanzien waarvan, krachtens deze bepaling, de ring geschorst zal zijn, daar tusschen echtgeen de verjaring in het algemeen niet loopt, en epaling der schorsing tot den tijd gedurende het elijk ook belet hier te denken aan eene schorsing rende den tijd, na de ontbinding des huwelijks het doen der keuze aan de vrouw gelaten. Diephuis (2e druk) IX n°. 792. „Men denke aan een regt, dat tot de gemeenschap en daardoor mede aan de vrouw behoort, doch voor welks behoud zij niet zorgen kan, zoolang de gemeenschap duurt, die door den man wordt beheerd, maar eerst wanneer dit door de ontbinding der gemeenschap heeft opgehouden en zij tot hare aanvaarding besloten heeft." Diephuis N. B. R. II bl. 263. Zie ook Marcadé, op *art.* 2252 *C. C.* IV.

e) *Art.* 1297, *lid a*, *B. W.* Indien de voorwaarde vervuld is, werkt zij achteruit tot den tijd, waarop de verbintenis is geboren.

f) *Art.* 42 der *Wet van* 3 *Maart* 1825 (*Stb.* n°. 38) heeft: Ten opzigte van eene actie, *enz.*

g) *Art.* 2257, *lid c*, *C. C.* A l'égard d'une action en garantie, jusqu'à ce que l'éviction ait lieu.

h) *Art.* 445 *B. W.* Indien de minderjarige iets aan den voogd verschuldigd is, zal deze zulks bij den inventaris moeten opgeven; bij gebreke van die opgave, kan de voogd hetgeen aan hem mogt verschuldigd zijn niet vorderen, voordat de minderjarige meerderjarig geworden zal zijn; hij zal bovendien verliezen de achterstallige renten en interessen der hoofdsom, vervallen sedert het opmaken van den inventaris tot op het tijdstip dat de minderjarige zal zijn meerderjarig geworden; behoudens echter dat gedurende dat tusschenvak de verjaring tegen den voogd niet zal loopen.

Art. 3611 *Ontwerp* 1820. De tijd van verjaring loopt nimmer zoo lang de schuld niet vervallen is, of niet heeft kunnen gevorderd worden.

Art. 3612. Wanneer vrijwaring gevraagd wordt, wegens eene zaak, welke werkelijk is uitgekeerd, of wanneer vergoeding gevorderd wordt van uitgaven, die werkelijk gedaan zijn, begint zelfs de tijd van verjaring niet te loopen, dan van het tijdstip der gedane uitkeering of uitgave.

Art. 3622. Eindelijk wordt de loop van den tijd der verjaring opgeschort, zoolang de inschuld wegens verleende atterminatie, surseance of arrest, niet heeft kunnen gevorderd worden.

2028. Verjaring loopt niet tegen eenen erfgenaam die eene nal[illegible] onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard heeft, ten opzigt[illegible] inschulden, ten laste dier nalatenschap. (B. 1076, 1078 n°. 2, [illegible] 341, 703.)

Verjaring loopt tegen eene onbeheerde nalatenschap, ofschoon de[illegible] geenen curator voorzien zij. (B. 1172 v. — C. 2258.) *a*)

2029. Zij loopt insgelijks gedurende den tijd, dat de erfgenaam zich [illegible] (C. 2259; B. 1070 v., 2023; Rv. 341.)

Algemeene bepaling.

2030. De verjaringen welke reeds vóór de afkondiging van dit W[illegible] eenen aanvang genomen hebben, zullen overeenkomstig de bepaling[illegible] het vorige Wetboek worden geregeld. (C. 2281; A. 4; O. 1, 47.) *b*)

a) *Art.* 3621 *Ontwerp* 1820. Nog wordt de loop van den tijd der verjaring opgeschort, ten aanzien van alle regten en actien ten laste van eenen overledene of van deszelfs nalatenschap, zoo lang de erfgenaam van het regt van beraad gebruik maakt, zonder onderscheid, of de bedoelde actiën en regten aan den erfgenaam zelven, dan wel aan derden toekomen.

Gedurende den voorgeschrevenen tijd, wordt ook opgeschort de loop der verjaring van de actiën en regten welke aan den overledene hebben toegekomen, ten laste van den erfgenaam zelven.

b) *Art.* 2281 *C. C.* Les prescriptions commencées à l'époque de la publication du présent titre seront réglées conformément aux lois anciennes. Néanmoins les prescriptions alors commencées, et pour lesquelles il faudrait encore, suivant les anciennes lois, plus de trente ans à compter de la même époque, seront accomplies par ce laps de trente ans.

Art. 1908 *Wetboek L. N.* De prescriptiën, welke op het tijdstip der publicatie van het wetboek begonnen waren, moeten overeenkomstig de [illegible] geregeld worden.

Niettemin zullen de prescriptiën, we[illegible] voornoemde tijdstip begonnen waren, do[illegible] vervulling, volgens de oude wetten, m[illegible] dertig jaren, te rekenen van de gemeld[illegible] gevorderd werden, door den nu ingevoer[illegible] van dertig jaren afloopen.

Art. 1 *der Wet op den Overgang.* De [illegible] gen, welke ten gevolge der nieuwe Wetb[illegible] burgerlijke wetgeving zijn te weeg geb[illegible] geen invloed op de regten, welke onder [illegible] gevingen waren verkregen.

Art. 47. De bewijsmiddelen zullen w[illegible] nomen of niet toegelaten, naarmate d[illegible] welke van kracht waren op het tijdstip [illegible] en verpligtingen zouden zijn ontstaan. — [illegible] duin V bl. 583; Opzoomer, ad art. [illegible] huis N. B. R. II bl. 280 v., en (2e dr[illegible] 587 v.

WETBOEK VAN KOOPHANDEL.

Algemeene bepaling.

ARTIKEL 1.

Het Burgerlijk Wetboek is, voor zoo verre daarvan bij dit Wetboek niet bijzonderlijk is afgeweken, ook op zaken van koophandel toepasselijk. (A. 3; B. 669*b*, 670, 1207, 1286*a*, 1355*b*, 1653, 1811, 1915*c*, 1935; K. 15, 79, 80*b*, 85, 139, 157*a*, 204, 244, 286, 296, 452*a*, 747, 752, 753*b*, 754*b*, 755*b*, 767*c*, 785*a*, 786, 857*b*, 858, 870, 880*b*, 885*b*.) *a*)

Behalve de bewijsmiddelen, bij dit en bij het Burgerlijk Wetboek aangewezen, zal, in zaken van koophandel, het bewijs door getuigen, in alle gevallen, en zonder aanzien van den aard of het bedrag des onderwerps, worden toegelaten, ten ware bij dit Wetboek een bepaald middel van bewijs bij uitsluiting is voorgeschreven. (B. 1903 v., 1915*c*, 1935; K. 10, 22, 38, 68, 86*b*, 90, 255 j° 257 en 258, 358 v., 379 v., 383 v., 395 v, 454 v., 512, 570 v., 572, 729, 880. — Co. 109; B. 670; R. O. 38, 53, 69, 95; Rv 298 v., 314, 586 n°. 1 en 3; Stb. 1857 n°. 171, a. 2. *b*)

a) *Avis du Conseil d'Etat, du* 13 *Décembre* 1813. Les tribunaux de commerce doivent juger les questions particulières, qui se présentent, suivant leur conviction, d'après les termes et l'esprit du Code, et, en cas de silence de sa part, d'après le droit commun et les usages du commerce.

Art. 1 *Allgem. Deutsch. H.gesetzb.* In Handelssachen kommen, insoweit dieses Gesetzbuch keine Bestimmungen enthält, die Handelsgebraüche und, in deren Ermangelung, das allgemeine bürgerliche Recht zur Anwendung.

Art. 3 *Alg. Bep.* Gewoonte geeft geen regt, dan alleen wanneer de wet daarop verwijst. (B. 1375, 1382, 1383.)

b) *Art.* 75 *Wetboek v. Kooph.* 1830. Als bewijsmiddelen in zaken van koophandel worden toegelaten:

Authentieke akten;

Onderhandsche geschriften;

Het borderel of de nota van eenen makelaar, door de partij onderteekend, welke zoude weigeren de overeenkomst gestand te doen;

Eene aangenomen factuur;

Briefwisseling;

De boeken van partijen en der makelaars, volgens de regelen in dit wetboek bepaald;

Bewijs bij getuigen, in alle gevallen waarin dit wetboek niet bijzonderlijk een ander middel van bewijs voorschrijft.

Alle andere bewijsmiddelen, bij het Burgerlijk Wetboek toegelaten. — Vg. *art.* 109 *C. d. C.*, en zie Voorduin I bl. 10, XVI, volgg.

EERSTE BOEK.

VAN DEN KOOPHANDEL IN HET ALGEMEEN.

EERSTE TITEL.

Van kooplieden en van daden van koophandel.

2. Kooplieden zijn diegenen welke daden van koophandel uito
daarvan hun gewoon beroep maken. (Co. 1; K. 3, 4, 765*b*. — B. 1
1366 v., 1919; K. 3, 4, 6 v., 10, 65*b*, 71, 72*b*, 75, 285, 764 v.,
Rv. 586 n°. 1 en 3; Stb. 1819 n°. 34; Stb. 1837 n°. 21; Stb. 1857 n°. 10

3. Door daden van koophandel verstaat de wet in het algemeen k
pen van waren, om dezelve weder te verkoopen, in het groot of in k
het zij ruw, het zij bewerkt, of om alleen het gebruik daarvan te v
(Co. 632; B. 1493 v., 1584; K. 2, 4.)

4. Onder daden van koophandel begrijpt de wet insgelijks: (K. 2,

1°. Den commissiehandel; (K. 76 v.)

2°. Alles wat tot den wisselhandel betrekking heeft, zonder ond
welke personen zulks ook moge aangaan, en hetgeen orderbriefje
alleenlijk ten opzigte *a*) van kooplieden; (K. 100 v., 208, 209; R
586 n°. 1 en 3.)

3°. De handelingen van kooplieden *b*), bankiers, kassiers, makelaar
ders van administratiekantoren van publieke fondsen, zoo ten la
het koningrijk als van vreemde mogendheden, allen in hunne
king als zoodanig; (K. 62 v., 74 v., 681 v.)

4°. Alles wat betrekking heeft tot aannemingen, *c*) tot het bouwen, h
len en uitrusten van schepen, alsmede het koopen en verkoop
schepen voor de vaart, zoo binnen als buiten 's lands; (B. 1
309 v., 748 v.; Rv. 586 n°. 4.

5°. Alle expeditien en vervoer van koopmanschappen; (K. 86 v., 9

6°. Het koopen en verkoopen van scheepstuigagie en scheeps-mondb
ten; (K. 313 n°. 6; Rv. 312.)

7°. Alle reederijen, verhuringen of bevrachtingen van schepen, mits
bodemerijen en andere overeenkomsten betreffende den zeehand
320 v., 453, 569 v.)

8°. Het aangaan van huur van schippers, stuurlieden en scheepsv
en derzelver verbindtenissen, ten dienste van koopvaardijschep
341 v., 394 v., 754.)

9°. De handelingen van factoors, cargadoors, convooiloopers, boekh

a) In het *Ontwerp* van 1825 stond, in plaats van *ten opzigte*, „tusschen." Voorduin I bl. 16, 37 v.

b) *Ontwerp* 1825. Alle handelingen van bankiers, kassiers en makelaars (Voorduin I bl. 16); *Art*. 632 *C. de C.:* Toutes obligations entre négociants, marchands et banquiers. Diephuis, *Handb. v. h. Ned. Hr.* (2e druk) I bl. 30 (7), meent, dat het woord *kooplieden* hier „niet in den zin van art. 2" moet worden opgevat. Zie echter ook Kist, *Beg. v. Handelsr*. I bl. 45, en vg. *art*. 273, *lid a*, *Allg. D. Hgb*.: Alle einzeln Geschäfte eines Kaufmanns, welche zum Betriebe seines Handelsgewerbes gehören, sind als Handelsgeschäfte anzusehen.

c) De (,) achter „aannemingen", die voo
Wet van 23 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 18
Off. Ed. voorkomt, moet wegvallen. In het
van 1825 (Voorduin I bl. 16) kwam
niet voor. De bedoeling der slecht gered
paling blijkt uit *art*. 638 *C. d C.:* Toute e
de construction, et tous achats, ventes e
de bâtiments pour la navigation intérieure et e
Zie Diephuis I bl. 31 (5).

d) *Art*. 632 *C. d. C.:* „Toute entreprise
transport par terre ou par eau" omvat
sonenvervoer.

en andere bedienden van kooplieden, ter zake van den handel van den koopman, in wiens dienst zij werkzaam zijn.

10°. Alle assurantien. (K. 246 v., 287 v., 592 v., 686 v. *a*) — Co. 632 v.)

5. De verpligtingen ontstaande uit het aanzeilen, overzeilen, aanvaren of aandrijven, — uit hulp of redding en berging bij schipbreuk, stranding of zeevonden, — uit werping en uit avarij, — zijn zaken van koophandel. (K. 367 v., 534 v., 545 v., 696 v., 756.) *b*)

TWEEDE TITEL.

Van koopmansboeken.

6. Elk koopman is verpligt dagboek *c*) te houden, waarin, van dag tot dag, naar orde des tijds, zonder witte vakken, tusschenregels of kantteekeningen, moeten worden aangeteekend zijne inschulden en schulden, de ondernemingen in zijnen handel, de trekkingen, acceptatien, of endossementen van wissels en andere handelpapieren, zijne verbindtenissen, en, in het algemeen, alles wat hij ontvangt en uitgeeft, van welken aard het ook zij; alles onverminderd zoodanige verdere boeken als in den koophandel gebruikelijk zijn, doch waarvan het houden door de wet niet geboden wordt. (Co. 8, 10; B. 1919; K. 2, 3, 4, 8, 66, 86*b*; Stb. 1837 n°. 21, a. 2 n°. 1, a. 3 n°. 3, a. 5 n°. 7, a. 6 n°. 1; Stb. 1843 n°. 47, a. 27 n°. 30.) *d*)

7. Hij is verpligt de brieven, welke hij ontvangt, te bewaren *e*), en van diegene, welke hij afzendt, een kopijboek te houden. (Co. 8; B. 2004; K. 6, 9, 10.)

8. Hij is verpligt alle jaren, binnen de zes eerste maanden van elk jaar, eenen staat en balans op te maken, in een afzonderlijk daartoe bestemd register in te schrijven en eigenhandig te onderteekenen. (Co. 9; K. 6, 10, 801 v., 900; Stb. 1837 n°. 21, a. 2 n°. 3.) *f*)

a) Zie Diephuis I bl. 34 (2); Kist I bl. 42 v.

b) „Blijkbaar is de bedoeling, dat deze verpligtingen ook, niet dat ze alleen als zaken van koophandel te beschouwen zijn." Diephuis I bl. 20 (2).

c) *Art.* 6 *Wetboek* 1830: *een* dagboek. Bij de herziening werd het lidwoord weggelaten, „om het denkbeeld weg te nemen, dat alles in een en hetzelfde dagboek zoude moeten vervat worden." Voorduin I bl. 66, X.

d) *Art.* 2 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21), *houdende tijdelijke aanvulling der bepalingen omtrent de enkele en bedriegelijke bankbreuk.*

Als enkel bankbreukige zal worden vervolgd en zal zoodanig kunnen worden verklaard de gefailleerde koopman ....

1°. Indien de uitgaven voor zijne huishouding gedaan, welke hij verpligt is in zijn dagboek in te schrijven, worden geoordeeld buitensporig te zijn.

Art. 3. Als enkel bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en zal zoodanig kunnen verklaard worden:

3°. De gefailleerde koopman die boeken te voorschijn brengt, welke ongeregeld zijn gehouden, zonder dat die echter blijken van bedrog opleveren, of die niet alle zijne boeken te voorschijn brengt.

Art. 5. Als bedriegelijke bankbreukige zal worden vervolgd, en zal zoodanig worden verklaard de gefailleerde koopman: ....

7°. Indien hij zijne boeken verborgen heeft.

Art. 6. Als bedriegelijke bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en als zoodanig kunnen worden verklaard:

1°. De gefailleerde koopman die geene boeken heeft gehouden, of wiens boeken den waren staat zijner baten en lasten niet opleveren.

Art. 27 *der Wet van* 3 *October* 1843 (*Stb.* n°. 47), *op het regt van zegel.*

Van het zegelregt zijn vrijgesteld:

30°. .... de koopmansboeken, voorgeschreven bij het Wetboek van Koophandel, gelijk ook die, welke door kooplieden gehouden worden, ter voldoening aan de wetten op 's Rijks belastingen.

Art. 8 *C. d. C.* Tout commerçant est tenu d'avoir un livre-journal qui présente, jour par jour, ses dettes actives et passives, les opérations de son commerce, ses négociations, acceptations ou endossements d'effets, et généralement tout ce qu'il reçoit et paye, à quelque titre que ce soit; et qui énonce, mois par mois, les sommes employées à la dépense de sa maison: le tout indépendamment des autres livres usités dans le commerce, mais qui ne sont pas indispensables.....

Art. 10. Le livre-journal et le livre des inventaires .... Le livre de copies de lettres .... Tous seront tenus par ordre de date, sans blancs, lacunes, ni transports en marge.

e) *Art.* 8 *C. d. C.*, en de Fr. tekst van *art.* 7 *Wetboek* 1830: mettre en liasse.

f) *Art.* 2 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21).

9. De kooplieden zijn gehouden hunne boeken dertig jaren lang te b- (Co. 11; B. 2004; K. 6, 7, 35.) *a*)

10. Indien de handeling niet geheel ontkend, of het bestaan der het algemeen bewezen wordt, leveren rigtig gehouden koopmansboek- gevorderd met eede gesterkt of door den dood bevestigd, het bew- schen kooplieden wegens zaken hunnen handel betreffende, ten aan- den tijd der handeling en der levering, de hoedanigheid, de hoeveel- den prijs der goederen, behoudens tegenbewijs; ook de kopijboeken v- ven, rigtig gehouden, kunnen door den regter als middel van bewijs - aangenomen. (Co. 12, 13, 109; B. 1918, 1919; K. 6, 7, 8, 11 v., 68.

11. Men kan niemand noodzaken om zijne boeken, balansen, en daartoe betrekkelijke papieren, open te leggen *c*), dan alleen ten b- van hem die als erfgenaam, als belanghebbende in eene gemeens- vennoot, als aansteller van factoors of bewindvoerders, daarbij een - belang heeft, en eindelijk in geval van faillissement. (Co. 14; B. 6- 1922; K. 4 n°. 9, 35, 799*b*, 804; Stb. 1837 n°. 21.)

12. In den loop van een regtsgeding kan de regter, op verzoek v- der partijen, of zelfs van ambtswege, de openlegging *d*) der boeken - ten einde daarvan inzage of een uittreksel te doen nemen voor zoo- punt in geschil betreft.

In geval die boeken zich bevinden op eene andere plaats dan die - regtbank *e*), voor welke de zaak hangt, gevestigd is, staat het haar - plaatselijken regter op te dragen om van dezelve boeken inzage te ne- van zijne bevinding een verbaal op te maken en over te zenden - 16; K. 67*b*; B. 1925; R. O. 25; Rv. 148.) *f*)

13. Hij, die nalaat aan het regterlijk bevel te voldoen tot het op- zijner boeken, of wel, die weigert dezelve open te leggen indien de - partij zich aan dezelve wil gedragen, doet daardoor een vermoeden nadeel ontstaan.

In beide gevallen, kan de regter aan de tegenpartij den eed opleg- ware er geen ander bewijs aanwezig. (Co. 17; B. 1953, 1978; K. 12

Als enkel bankbreukige zal worden vervolgd en zal zoodanig kunnen worden verklaard de gefailleerde koopman....

3°. Indien uit zijnen laatsten staat en balans blijkt, dat hij aanzienlijke geldopnemingen heeft gedaan, of koopmanschappen met verlies en beneden den marktprijs heeft verkocht, terwijl de baten zijns boedels beneden de vijftig ten honderd van het bedrag zijner schulden waren.

a) *Art.* 33, *lid b*, *A. D. Hgb* Dasselbe gilt in Ansehung der empfangenen Handelsbriefe, sowie in Ansehung der Inventare und Bilanzen.

b) *Art.* 1919 *B. W.* Koopmansboeken leveren een bewijs op tegen personen die geen handel drijven, ten aanzien der hoedanigheid en der hoeveelheid van de leverancien, welke daarop gebragt zijn; mits het van elders bewezen zij, dat de koopman gewoon was aan de tegenpartij dergelijke leveringen op crediet te doen, mitsgaders dat de boeken overeenkomstig de bij het Wetboek van Koophandel voorge- formaliteiten gehouden zijn, en eindelijk, da- man de echtheid zijner vordering onder eede b-

Indien de koopman overleden is, moeten - genamen onder eede verklaren, dat zij te go- gelooven, dat de schuld bestaat en onvold-

Koopmansboeken, niet rigtig gehouden, - echter tot bewijs strekken tegen den koop-

c) *Art.* 14 *C. d. C.*: la communication de- *art.* 40 *A. D. Hgb.*: „die Mittheilung der b- bücher zur vollständigen Kenntnissnahme vo- ganzen Inhalte.

d) *Art.* 15 *C. d C*: la représentation de- *art.* 37 *A. D. Hgb.*: die Vorlegung der Hand-

e) *Lees:* de regter.

f) *Art.* 67, *lid b*, *Wetb. v. Koopk.* De re- aan makelaars de openlegging hunner boeken - ten bevelen, ten einde de afgegevene uittreks- de oorspronkelijke aanteekeningen te vergelijk- hij kan daaromtrent hunne toelichting vorder-

DERDE TITEL.

Van vennootschap van koophandel.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

14. De wet erkent drie soorten van vennootschappen van koophandel:
De vennootschap onder eene firma; (K. 16 v., 22 v.)
De vennootschap bij wijze van geldschieting, anders compagnieschap en commandite genaamd; (K. 19 v.)
De naamlooze vennootschap; (K. 36 v. — Co. 19. — K. 57 v., 286, 320 v., 390; Stb. 1876 n°. 227.) *a)*

15. De verbindtenissen van vennootschappen van koophandel *b)* worden geregeerd door de overeenkomsten der partijen, door de bijzondere wetten van den koophandel, en door het burgerlijk regt. (Co. 18; B. 1655 v.; K. 1*a*; Stb. 1855 n°. 32, a. 14 j° Stb. 1866 n°. 123.) *c)*

TWEEDE AFDEELING.

Van de vennootschap onder eene firma en van die bij wijze van geldschieting of EN COMMANDITE *genaamd.*

16. De vennootschap onder eene firma *d)* is diegene, welke twee of meer personen aangaan, ten einde onder eenen gemeenschappelijken naam koophandel te drijven. (Co. 20; K. 3 v., 19*b*, 20, 22 v., 26 n°. 1, 29, 765*b*, 794; Rv. 4 n°. 4, 5 n°. 2*b*, 126*l*.)

17. Elk der vennooten, die daarvan niet is uitgesloten, is bevoegd ten name der vennootschap *e)* te handelen *f)*, gelden uit te geven en te ontvangen, en de vennootschap aan derden, en derden aan de vennootschap te verbinden.
Handelingen welke niet tot de vennootschap betrekkelijk zijn, of tot welke de vennooten volgens de overeenkomst onbevoegd zijn, worden onder deze bepaling niet begrepen. (Co. 22; B. 1669, 1673, 1676, 1679; K. 26 n°. 2 en 3, 29, 32.)

a) Art. 57 *Wetb. v. Kooph.* Behalve de drie soorten van vennootschap, hierboven gemeld, erkent de wet ook handelingen voor gemeene rekening.

Art. 286. De wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen worden door hare overeenkomsten en reglementen geregeerd, en bij onvolledigheid naar de beginselen van het regt....

Art. 320, *lid a.* Wanneer twee of meer personen een schip, onder hen gemeen zijnde, tot gemeene baat gebruiken, ontstaat daaruit eene reederij, welker belangen tusschen de gezamenlijke reeders worden geregeld bij meerderheid van stemmen, naar evenredigheid van ieders aandeel.

Art. 390. Indien de schipper aandeel in de winst heeft bedongen, moet hij zich, omtrent de voldoening van hetzelve, regelen naar de voorschriften van het regt omtrent handelvennootschap plaats hebbende.

Art 1 *der Wet van* 17 *November* 1876 (*Stb.* n°. 227), *tot regeling der Coöperatieve Vereenigingen.* De coöperatieve vereeniging wordt geregeld door de overeenkomsten der partijen, door de bepalingen dezer wet, door het burgerlijk regt, en, wanneer zij zich een handelsonderneming ten doel stelt, ook door de bijzondere wetten van den koophandel.

b) Art. 16 *Wetb. v.* 1830: De verbindtenissen van vennootschap; Fransche tekst, en *art.* 18 *C. d. C.:* Le contrat de société.

c) Art. 14 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* n°. 32), *op het regt van vereeniging en vergadering*, gewijzigd bij de *Wet van* 14 *September* 1866 (*Stb.* n°. 123). De bepalingen der voorafgaande artikelen zijn niet van toepassing op de burgerlijke maatschap of vennootschap, noch op vennootschappen van koophandel, wederkeerige verzekerings- of waarborg-maatschappijen en scheepsreederijen.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Koophandel blijven op deze onderwerpen van toepassing.

d) Art. 20 *C. d. C.:* La société en nom collectif; *Art.* 85 *A. D. Hgb.:* Die offene Handelsgesellschaft.

e) Art. 18 *Wetb.* 1830. (Fransche tekst): sous la raison sociale. Zoo ook art. 22 *C. d. C.*

f) Art. 18 *Wetb.* 1830. (Fransche tekst); faire le commerce.

18. In vennootschappen onder eene firma is elk der vennooten, ... verbindtenissen der vennootschap, hoofdelijk voor het geheel aanspr... (Co. 22; B. 1318, 1679; Stb. 1876 nº. 227, a. 7 nº. 4, a. 20.) a)

19. De vennootschap bij wijze van geldschieting, anders en co... genaamd, wordt aangegaan tusschen eenen persoon, of tusschen m... hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten, en eenen of mee... personen, als geldschieters.

Eene vennootschap kan alzoo te gelijker tijd zijn eene vennootscha... eene firma, ten aanzien van de vennooten onder de firma, en eene ... schap bij wijze van geldschieting, ten aanzien van den geldschieter ... 24; K. 16, 20, 22 v) b)

20. Behoudens de uitzondering, in het tweede lid van art. 30 ... mende, mag de naam van den vennoot bij wijze van geldschietin... firma niet worden gebezigd. (K. 19b.)

Deze vennoot mag geene daad van beheer verrigten of in de zaken ... vennootschap werkzaam zijn, zelfs niet uit kracht eener volmagt. (K. 17.)

Hij draagt niet verder in de schade dan ten beloope der gelden, ... in de vennootschap heeft ingebragt of heeft moeten inbrengen, zonder ... immer tot teruggave van genotene winsten verpligt zij. (B. 1679 ... 735 v. — Co. 25–27.) d)

21. De vennoot bij wijze van geldschieting, die de bepalingen ... eerste of van het tweede lid van het vorige artikel overtreedt, is ... alle de schulden en verbindtenissen van de vennootschap hoofdelijk ... geheel aansprakelijk. (Co. 28; K. 18, 764 v.) e)

22. De vennootschappen onder eene firma moeten worden aanga... authentieke of bij onderhandsche akte, zonder dat het gemis eener ak... derden kan worden tegengeworpen. (Co. 39, 42; B. 1905, 1911, 1... 1935, 1960 v.; K. 1b, 26, 29, 31; Stb. 1876 nº. 227, a. 4, 6.)

23. De vennooten onder eene firma zijn verpligt de akte in de ... bestemde régisters te doen inschrijven, ter griffie van de arrondisse... regtbank, in de plaats of plaatsen waar de vennootschap is geves... bij ontstentenis van dien, ter griffie van den kanton-regter. (Co. 42; ... 27, 28, 30, 38b; Stb. 1876 nº. 227, a. 5.) f)

a) *Art.* 1979 *B. W.* De vennooten zijn niet ieder voor het geheel voor de schulden der maatschap verbonden; en een der vennooten kan de overige niet verbinden, indien deze hem daartoe geene volmagt gegeven hebben.

Art. 22 *C. d. C.* Les associés en nom collectif, indiqués dans l'acte de société, sont solidaires pour tous les engagements de la société, encore qu'un seul des associés ait signé, pourvu que ce soit sous la raison sociale.

b) Vg. de *artt.* 178 volgg. *A. D. Hgb.*: *Von der Kommanditgesellschaft auf Aktien* (*Gesetz* v. 11 *Juni* 1870), en de Fransche Wetten van 17 *Juli* 1856: *sur les Sociétés en commandite par actions*, en 24 *Juli* 1867, *sur les Sociétés*, Tit. I. Het Duitsche Wetboek regelt de *Kommanditgesellschaft* (artt. 150 volgg.) en de *stille Gesellschaft* (artt. 250 volgg.) afzonderlijk.

c) *Art.* 30, *lid b*, *Wetb. v. Kooph.* De bepaling van het eerste lid van art. 20 is niet toepasselijk, indien de afgetredene, van vennoot onder eene firma, vennoot bij wijze van geldschieting is geworden.

d) *Art.* 27 *C. d. C.* L'associé commanditaire ne peut faire aucun acte de gestion, ni être employé pour les affaires de la société, même en vertu de procuration. — Bij de *Wet* van 6 *Mei* 1863 zijn de woorden: „ni être employé pour les affaires de la société" uit het artikel weggenomen.

e) *Art.* 28. En cas de contravention à ... bition mentionnée dans l'article précédent, ... commanditaire est obligé solidairement avec ... ciés en nom collectif, pour toutes les dettes ... gements de la société. — Bij de *Wet* van 6 ... zijn de slotwoorden van dit artikel aldus ... . „pour les dettes et engagements de la soc... dérivent des actes de gestion qu'il a faits, ... suivant le nombre ou la gravité de ces ... déclaré solidairement obligé pour tous les enga... de la société ou pour quelques-uns seulement. ...

Les avis et conseils, les actes de contr... surveillance n'engagent point l'associé com... taire. — Vg. ook het *Avis du Conseil d'É...* 17 Mai 1809. (Fortuijn III bl. 51 volg.)

f) *Artt.* 42—46 *C. d. C.* zijn afgeschaft b... *van* 24 *Juli* 1867, en vervangen door de *art...* dier wet. *Art.* 56, geldende voor „so... commerciale", bepaalt: „Les formalités pres... l'article précédent et par le présent article ... ging van een dubbel of van een expeditie ... ter griffie van het Vredegerecht en van de Re... van Kooph., en bekendmaking in het dagbl... observées à peine de nullité, à l'égard de ... sés, mais le défaut d'aucune d'elles ne pou... opposé aux tiers par les associés."

24. Het staat echter aan de vennooten onder eene firma vrij, om de akte slechts bij uittreksel te doen inschrijven, mits dat uittreksel in authentieken vorm vervat of door alle de vennooten onderteekend zij. (Co. 42; B. 671*b*; K. 26, 38*b*.)

25. Een iegelijk kan de ingeschrevene akte of derzelver uittreksels inzien en daarvan, te zijnen koste, afschrift bekomen. (Co. 42; K. 38*e*; Tar., a. 23*h*, 25; Stb. 1876 n°. 227, a. 5*f*.) *a*)

26. Het uittreksel, bij art. 24 vermeld, moet inhouden:

1°. Den naam, voornaam, het beroep en de woonplaats der vennooten onder de firma; (K. 16, 19*b*, 20*a*.)

2°. De opgave der firma, met aanduiding of de vennootschap is algemeen, dan wel, of zij zich tot eenigen bijzonderen tak van koophandel bepaalt, en, in het laatste geval, met aanduiding van dien bijzonderen tak; (K. 17*b*.)

3°. De aanwijzing der vennooten, die van de teekening der firma zijn uitgesloten; (K. 17*a*.)

4°. Het tijdstip waarop de vennootschap begint en zal eindigen;

5°. En voorts, in het algemeen, zoodanige gedeelten der overeenkomst, welke ter bepaling van de regten van derden omtrent de vennooten moeten dienen. (Co. 43. — K. 28, 29; Stb. 1876 n°. 227, a. 7.)

27. De inschrijving zal moeten worden gedagteekend op den dag op welken de akte of het uittreksel ter griffie gebragt is. (K. 23; Reg. I, a. 75.)

28. De vennooten zijn daarenboven verpligt om een uittreksel der akte, overeenkomstig het voorschrift van art. 26, te doen bekend maken, zoowel in het officieel dagblad, als in een der nieuwspapieren der plaats of plaatsen alwaar de vennootschap gevestigd is, en, bij gebreke van zoodanig nieuwspapier, in dat eener naburige plaats. Co. 42 (Loi du 31 Mars 1833); B. 498, 1082; K. 29, 38*b*; Stb. 1876 n°. 227, a. 5*b*.

29. Zoo lang die inschrijving en de bekendmaking niet is geschied, zal de vennootschap onder eene firma, ten aanzien van derden, worden aangemerkt als algemeen voor alle handelszaken, als aangegaan voor eenen onbepaalden tijd, en als geenen der vennooten uitsluitende van het regt om voor de firma te handelen en te teekenen.

In geval van verschil tusschen het ingeschrevene en het bekend gemaakte, werken alleen tegen derden zoodanige bepalingen, welke, naar aanleiding van het vorige artikel, in het officieel dagblad en in de nieuwspapieren zijn vermeld. (Co. 42; B. 1953; K. 30, 31, 39; Stb. 1876 n°. 227, a. 6.)

30. De firma van eene ontbondene vennootschap kan, het zij uit kracht der overeenkomst, het zij indien de gewezen vennoot, wiens naam in de firma voorkwam, daarin uitdrukkelijk toestemt, of, bij overlijden, deszelfs erfgenamen zich niet daartegen verzetten, door eenen of meer personen worden aangehouden, welke, ten blijke daarvan, eene akte moeten uitbrengen, en dezelve doen inschrijven en in de nieuwspapieren doen bekend maken, op den voet en wijze als bij art. 23 en volgende is bepaald en op de straffen bij art. 29 vermeld.

De bepaling van het eerste lid van art. 20 *b*) is niet toepasselijk, indien

a) *Artt.* 2 en 4 *der Wet van* 28 *Augustus* 1843 (*Stb.* n°. 38), *artt.* 28 *litt. h* en 25 van het *Tarief van Justitie-kosten in burgerlijke zaken.*

Aan de griffiers is verschuldigd:

Voor het geven van inzage aan de belanghebbenden van ter griffie nedergelegde stukken, of van in de openbare registers ingeschreven akten, *f* 0.30 voor ieder uur, de gedeelten voor een vol uur gerekend. —

Als schrijfloon van alle stukken, door de griffiers uitgegeven, wordt door hen in rekening gebragt, voor elke bladzijde gewoon papier, houdende 20 regels, elk van acht of tien lettergrepen, of gedeelten daarvan, *f* 0.15.

b) *Art.* 20, *lid a, Wetb. v. Kooph.* Behoudens de uitzondering, in het tweede lid van art. 30 voorkomende, mag de naam van den vennoot bij wijze van geldschieting in de firma niet worden gebezigd.

de afgetredene, van vennoot onder eene firma, vennoot bij wijze va. schieting is geworden. (B. 1688; K. 26 nº. 1.)

31. De ontbinding *a*) eener vennootschap onder eene firma vóór d bij de overeenkomst bepaald, of door afstand of opzegging tot stand ge derzelver verlenging na verloop van het bepaalde tijdstip, mitsgad veranderingen in de oorspronkelijke overeenkomst gemaakt, welke aangaan, zijn aan de voormelde inschrijving en bekendmaking in de op nieuwspapieren onderworpen.

Het nalaten daarvan heeft ten gevolge dat de ontbinding, afstand. ging of verandering niet tegen derden werken.

Bij verzuim van inschrijving en bekendmaking, in geval van verle- der vennootschap, zijn de bepalingen van art. 29 toepasselijk. (Co. 1683 v.; K. 22, 26, 29, 30; Stb 1876 nº. 227, a. 5*c*, a. 6.)

32. Bij de ontbinding der vennootschap zullen de vennooten, die be van beheer hebben gehad, de zaken der gewezen vennootschap moeten effenen in naam van dezelfde firma, ten zij bij de overeenkomst. ware bepaald, of de gezamenlijke vennooten (die bij wijze van geldsc niet daaronder begrepen), hoofdelijk en bij meerderheid van stemmen. anderen vereffenaar hadden benoemd.

Indien de stemmen staken beschikt de arrondissements-regtbank, zo als zij in het belang der ontbondene vennootschap meest geraden zal a. (K. 17*a*, 20, 22, 31, 56; Rv. 4 nº. 4, 126*l*.)

33. Indien de staat der kas van de ontbondene vennootschap niet t om de opeischbare schulden te betalen, zullen zij, die met de veref belast zijn, de benoodigde penningen kunnen vorderen, welke door el vennooten, voor zijn aandeel in de vennootschap, zullen moeten w ingebragt. (K. 18, 32.)

34. De gelden, die gedurende de vereffening uit de kas der vennoot kunnen gemist worden, zullen voorloopig worden verdeeld. (K. 33.)

35. Na de vereffening en scheiding zullen, indien daaromtrent nie overeengekomen, de boeken en papieren, tot de gescheidene vennoot behoord hebbende, blijven berusten onder dien vennoot, welke daarto meerderheid van stemmen, of, bij staking, door den arrondissements-r verkozen wordt; behoudens aan de vennooten of hunne regtverkrijg den vrijen toegang tot dezelve. (B. 1127, 1689, 1922; K. 11, 56.) *b*)

DERDE AFDEELING.

Van de naamlooze vennootschap van koophandel.

36. De naamlooze vennootschap *c*) heeft geene firma, noch draagt naam van een' of meer der vennooten, maar zij ontleent hare bena alleen van het voorwerp harer handels-onderneming. *d*)

Alvorens dezelve tot stand kan worden gebragt, moet de akte harer o

a) *Art.* 34 *Wetb.* 1830. *Toute* dissolution.

b) *Art.* 1689 *B. W.* De regelen omtrent de verdeeling der nalatenschappen, de wijze dier verdeeling, en de verpligtingen die daaruit tusschen de mede-erfgenamen voortspruiten, zijn ook toepasselijk op de verdeeling tusschen vennooten.

Art. 11 *Wetb. v. Kooph.* Men kan niemand noodzaken om zijne boeken, balansen, en verdere daartoe betrekkelijke papieren, open te leggen, dan ten behoeve van hem die .... als vennoot daarbij een regelregt belang heeft .....

c) *Art.* 29 *C. d. C.*: La société anonyme 207 *A D. Hgb.*: Die Aktiengesellschaft

d) *Art.* 30 *C. d. C.*, en de Fransche tekst art. 23 *Wetb.* 1830: l'objet de son entreprise

ting, of een ontwerp daarvan, aan den Koning worden ingezonden, ten einde daarop Zijne bewilliging te erlangen.

Bij elke verandering in de voorwaarden en de verlenging der vennootschap, wordt gelijke koninklijke bewilliging vereischt. (Co. 29, 30, 37; Stb. 1833 n°. 60; Stb. 1834 n°. 11; K. 3, 4, 16, 37, 38 v., 40, 51; Rv. 126*l*.) *a*)

37. Indien de vennootschap niet strijdt met de goede zeden of de openbare orde, en de akte geene bepalingen bevat tegen al hetgeen bij art. 38 tot en met art. 55 is voorgeschreven, wordt de koninklijke bewilliging verleend.

Bij weigering der koninklijke bewilliging, wordt de reden daarvan aan de verzoekers, tot hun narigt, medegedeeld.

Geene, door den Koning bewilligde, naamlooze vennootschap, wordt door Hem ontbonden, ter zake dat de bestuurders aan de bepalingen en voorwaarden der akte niet hebben voldaan. (A. 14; B. 1371; K. 45, 50.) *b*)

38. De akte van vennootschap moet notarieel worden verleden, op straffe van nietigheid. (K. 22 v., 42, 44*b*, 48, 49*a*, 52, 54, 55*b*, 56*a*, 58*b*)

De vennooten zijn verpligt de akte, in haar geheel, mitsgaders de koninklijke bewilliging te doen inschrijven op de daartoe bestemde openbare registers, en dezelve openbaar te maken door middel van het officieel dagblad, welk laatste kosteloos geschiedt. (K. 23.)

Daarenboven moet door hen in de nieuwspapieren, in het slot van art. 28 vermeld, eene aankondiging worden gedaan, houdende berigt van het bestaan der naamlooze vennootschap, met aanduiding van de dagteekening en het nommer van het officieel dagblad, in hetwelk de akte is geplaatst.

Al het bovenstaande geldt ten aanzien van veranderingen in de voorwaarden, of bij verlenging der vennootschap. (K. 46, 47.)

De bepaling van art. 25 *c*) is ook ten deze toepasselijk. (Co. 40, 45, 46.)

39. Zoo lang de bij het vorige artikel vermelde inschrijving en bekendmaking niet hebben plaats gehad, zijn de bestuurders voor hunne handelingen persoonlijk en elk voor het geheel aan derden verbonden. (K. 29, 45, 47.)

40. Het kapitaal der vennootschap wordt verdeeld in actien of aandeelen op naam of in blanco.

De vennooten of houders dier actien of aandeelen zijn niet verder aansprakelijk dan voor het volle beloop derzelve (Co. 33, 34, 35; K. 42, 47, 50, 51.) *d*)

41. Geene actien of aandeelen kunnen in blanco worden uitgegeven, zoo

a) *Art.* 37 *C. d. C.* La société anonyme ne peut exister qu'avec l'autorisation du Gouvernement, et avec son approbation pour l'acte qui la constitue; cette approbation doit être donnée dans la forme prescrite pour les règlemens d'administration publique. — Afgeschaft door art. 47 der *Wet van* 24 *Juli* 1867, *sur les Sociétés*. Vg. ook art. 26 volgg. van den *C. d. C Belge* (*Wet van* 18 *Mei* 1878).

Art. 208 *A. D. H.gb.* Aktiengesellschaften können nur mit staatlicher Genehmigung errichtet werden.

Art. 249. Den Landesgesetzen bleibt vorbehalten zu bestimmen, dass es der staatlichen Genehmigung zur Errichtung von Aktiengesellschaften in Allgemeinen oder von einzelnen Arten derselben nicht bedarf. — Beide artt. ingetrokken, en daarmede de „staatliche Genehmigung" afgeschaft, bij de *Wet van* 11 *Juni* 1870.

Vg. de *Besluiten van* 1 *December* 1833 (*Stb.* n°. 60), *houdende algemeene voorschriften ten aanzien der Statuten van naamlooze maatschappijen*, met het daarbij behoorende *Reglement*, en *van* 3 *April* 1834 (*Stb.* n°. 11), *houdende nadere verklaring van art.* 5 van het eerstgenoemde.

b) *Art.* 8, *lid a*, *van het Besluit van* 1 *December* 1833 (*Stb.* n°. 60). De koninklijke bekrachtiging der maatschappij en de goedkeuring harer statuten worden verleend onder de stilzwijgende voorwaarde van de naauwkeurige opvolging der bepalingen dier statuten en van die, welke, zoo in dit ons Besluit als in het besluit van goedkeuring, zijn vervat.

Art. 9. Bijaldien .... mogt blijken, dat de bepalingen der statuten niet waren nagekomen, of dat de voorwaarden, waarop de authorisatie gegeven is, niet waren opgevolgd, zal het departement [van nationale nijverheid] eene voordragt aan Ons doen, ten einde de verleende authorisatie en bekrachtiging in te trekken en buiten werking te stellen.

c) *Art.* 25 *Wetb. v. Kooph.* Een iegelijk kan de ingeschrevene akte of derzelver uittreksels inzien en daarvan, te zijnen koste, afschrift bekomen.

d) *Art.* 34 *C. d. C.* Le capital de la société anonyme se divise en actions, et même en coupons d'action d'une valeur égale.

Art. 35, *lid a.* L'action peut être établie sous la forme d'un titre au porteur.

lang derzelver volle bedrag niet in de kas der vennootschap is ge-
2014; K. 43; Rv. 4 n°. 7b.)

42. Bij de akte wordt bepaald op welke wijze de overdragt gesch
actien of aandeelen, op naam staande; zij kan plaats hebben door ve
klaring van den vennoot en den verkrijger aan de bestuurders beteeke
door eene gelijke verklaring, in de boeken der vennootschap ingesch
door of van wege beiden geteekend. (Co. 36; B. 668c, 669b, 2014.)

43. Indien het vol bedrag van zoodanige actie of aandeel niet is
blijft de oorspronkelijke vennoot, of diens erven of regthebbenden
storting van het verschuldigde aan de vennootschap verbonden, t
de bestuurders, en de commissarissen, zoo die bestaan, zich uitdr
met den nieuwen verkrijger hadden tevreden gesteld, en eerstgen
alle verantwoordelijkheid ontslagen. (B. 880, 1002, 1453; K. 41.)

44. De vennootschap wordt beheerd door daartoe, door de ven
aangestelde bestuurders, deelgenooten of anderen, al dan niet loontr
met of zonder toezigt van commissarissen.

De bestuurders mogen niet onherroepelijk worden aangesteld. (Co.
1673b, 1851, 1852; K. 17a, 38, 43, 52, 54b, 55.) b)

45. De bestuurders zijn niet verder verantwoordelijk, dan ter zake
behoorlijke uitvoering van den aan hen opgedragen last; zij zijn, u
der verbindtenissen van de vennootschap, aan derden niet persoonl
bonden.

Indien zij echter eene of andere der bepalingen van de akte of
nadere veranderingen in de voorwaarden overtreden, zijn zij jegens
ieder hoofdelijk en voor het geheel, aansprakelijk voor de schade, w
derden daardoor hebben geleden. (Co. 32; B. 1837 v.; K. 39, 47, 5

46. De naamlooze vennootschap moet voor eenen bepaalden tijd
aangegaan, behoudens derzelver verlenging, telken reize, na het ve
van dien tijd. (B. 1683 n°. 1; K. 38d.)

47. Zoodra het aan de bestuurders is gebleken, dat het maatsch
kapitaal een verlies van vijftig ten honderd heeft ondergaan, zijn
verpligt daarvan aankondiging te doen in een daartoe ter griffie van de
dissements-regtbank aan te leggen register, mitsgaders in de nieuwsp
bij art. 28 vermeld.

Indien het verlies vijf en zeventig ten honderd beloopt, is de venno
van regtswege ontbonden en zijn de bestuurders persoonlijk en ho
voor het geheel jegens derden verantwoordelijk voor alle verbindt
welke zij, nadat het bestaan van die vermindering aan hen bekend
moest bekend zijn, hebben aangegaan. (K. 39, 45, 48.)

48. Ten einde de ontbinding, in voege voorschreven, te voork
zal de akte bepalingen kunnen bevatten, tot het oprigten eener reser
waaruit de ontbrekende penningen geheel of gedeeltelijk kunnen w
aangevuld. (K. 49b.)

49. Bij de akte mogen geene vaste renten worden bedongen. De
lingen geschieden uit de inkomsten, na aftrek van alle de uitgaven.

Er kan echter worden overeengekomen, dat die uitdeelingen niet
dan zekere hoeveelheid zullen bedragen. (K. 48, 55.)

a) *Art.* 668, *lid c*, *B. W.* Ten opzigte van effecten en schuldvorderingen *aan toonder* wordt de overgave voor levering gehouden.

b) *Art.* 31 *C. d. C.* Elle (la société anonyme) est administrée par des mandataires à temps, révocables, associés, salariés ou gratuits. — Afgeschaft en vervangen door *art.* 22 der *Wet van* 24 *Juli* 1867. Les sociétés anonymes sont admin un ou plusieurs mandataires à temps, r salariés ou gratuits, pris parmi les asso mandataires peuvent choisir parmi eux u ou, si les statuts le permettent, se sub mandataire étranger à la société et don responsables envers elle. — Vg. Voordui

De koninklijke bewilliging zal niet worden verleend, ten zij blijke dat
:rste oprigters te zamen ten minste een vijfde van het maatschappelijk
al vertegenwoordigen; er zal voorts een termijn worden bepaald, bin-
velken het overige gedeelte der actien of aandeelen zal moeten geplaatst
Die termijn kan steeds door den Koning, op verzoek der oprigters,
:n verlengd. (K. 36*b*, 37.) *a*)

De vennootschap zal haren aanvang niet kunnen nemen, ten ware
ninste tien ten honderd van het gemeenschappelijk kapitaal gestort zij.
:1, 50.)

Indien de werkzaamheden der commissarissen zich blootelijk tot een
gt over de bestuurders bepalen, en zij alzoo, in geen geval, deel nemen
enig beheer, kunnen zij bij de akte worden gemagtigd om de rekening
erantwoording der bestuurders, namens de vennooten, op te nemen en
te keuren.

het tegenovergesteld geval moet die opneming en goedkeuring door de
ooten, of daartoe bij de akte aangewezen personen, geschieden. (K. 43,
54*b*, 55.)

. Bij vennootschappen van verzekering op bepaalde voorwaarden, kan bij
ıkte een maximum worden bepaald, boven hetwelk op een en hetzelfde
werp, niet zal mogen worden verzekerd, ten ware de vennooten, bij
uitdrukkelijk beding, zulks aan de beschikking der bestuurders, met of
ler de commissarissen, hadden overgelaten. (K. 246 v., 253.)

. Bij de akte zal worden bepaald, op welke wijze het stemregt door de
ooten zal worden uitgeoefend. Echter zal dezelfde persoon niet meer
zes stemmen voor zich zelven kunnen uitbrengen, indien de vennootschap
honderd of meer actien of aandeelen bestaat; en niet meer dan drie
nmen, indien dezelve minder beloopt. (B. 1696; K. 40 v.) *b*)

een bestuurder noch commissaris zal als gemagtigde bij de stemming
eden. (K. 44 v.)

5. De bestuurders zijn verpligt eenmaal 's jaars aan de vennooten opgave
loen van de winsten en verliezen door de vennootschap in het afgeloopen
gehad of geleden.

)ie opgave kan geschieden, het zij in eene algemeene vergadering, het zij
r de toezending van eenen staat aan iederen vennoot, het zij door eene
de vennooten aangekondigde ter visie ligging der rekening, gedurende
eren bij de akte bepaalden tijd. (K. 52; Rv. 771 v.)

6. Eene ontbondene vennootschap wordt door de bestuurders vereffend,
ware deswege bij de akte eene andere manier ware voorgeschreven.
32 v.; Rv. 126*l*.)

De bepaling van art. 35 is te dezen toepasselijk. *c*)

) *Art.* 8 van het *Reglement*, behoorende bij het *luit* van 1 December 1833 (*Stb.* n°. 60), bepaalde rukkelijk, dat wanneer binnen den vastgestelden erlengden) termijn het ontbrekende getal actien niet laatst was, de maatschappij ontbonden, en de konink- goedkeuring als vervallen beschouwd zou worden.

) *Art.* 224 *A. D. Hgb.* Die Rechte, welche den ionären in den Angelegenheiten der Gesellschaft, besondere in Beziehung auf die Führung der Ge- äfte, die Einsicht und Prüfung der Bilanz und die timmung der Gewinnvertheilung zustehen, werden der Gesammtheit der Aktionäre in der General- sammlung ausgeübt.

Jede Aktie gewährt dem Inhaber Eine Stimme, wenn nicht der Gesellschaftsvertrag ein Anderes festsetzt.

c) *Art.* 35 *Wetb. v. Kooph.* Na de vereffening en scheiding, zullen, indien daaromtrent niets is overeengekomen, de boeken en papieren, tot de gescheidene vennootschap behoord hebbende, blijven berusten onder dien vennoot, welke daartoe bij meerderheid van stemmen, of, bij staking, door den arrondissementsregter verkozen wordt; behoudens aan de vennooten of hunne regtverkrijgenden den vrijen toegang tot dezelve.

VIERDE AFDEELING.

Van handelingen voor gemeene rekening.

57. Behalve de drie soorten van vennootschap, hierboven gem... de wet ook handelingen voor gemeene rekening. (Co. 47; K. 14.) a)

58. Deze handelingen zijn betrekkelijk tot eene of meer bijzon... paalde handels-ondernemingen; zij hebben plaats omtrent zulke ... onder zoodanige voorwaarden, als tusschen de deelgenooten is overe...

Zij vereischen geene schriftelijke akte, en zijn niet onderworpen ... verdere formaliteiten en bepalingen ten aanzien van vennootscha... schreven.

Zij geven aan derden geene regtsvordering, dan tegen dengene d... genooten met wien die derden gehandeld hebben. (Co. 48—50; B. 1680 v.; K. 1, 22 v., 38 v.) b)

VIERDE TITEL.

Van beurzen van koophandel, makelaars en kassiers.

EERSTE AFDEELING.

Van beurzen van koophandel.

59. De beurs van koophandel is de zamenkomst van kooplieden, sc... makelaars, kassiers en andere personen tot den koophandel in be... staande. Zij heeft plaats op gezag van het plaatselijk bestuur. (K. 61, 793b, 817a, 891b, 914c; B. 1201b; Rv. 568, 569d, 600 n°. 3 ... 1851 n°. 85, a. 1 v.) c)

60. Uit de handelingen en afspraken, ter beurze gesloten, worde... maakt de bepaling van den wisselkoers, de prijs der koopmanschapp... assurantien, der zeevrachten, der kosten van vervoer te water en te ... der binnen- en buitenlandsche obligatien, fondsen en andere papier... voor bepaling van koers vatbaar zijn.

Deze onderscheidene koersen of prijzen worden volgens plaatselijke ... menten of gebruiken opgemaakt. (Co. 72, 73; B. 447d, 456, 1123b, 1... 1463b; K. 188 v., 262.)

61. Het uur van het aangaan en afloopen der beurs, en alles wat de ... orde aldaar betreft, wordt door plaatselijke reglementen bepaald. (Stb. ... n°. 84, a. 134 v.)

a) *Art.* 47 *C. d. C.* Indépendamment des trois espèces de sociétés ci dessus, la loi reconnaît les associations commerciales en participation.

b) *Art.* 1660 *B. W.* De bijzondere maatschap is de zoodanige welke slechts betrekking heeft tot zekere bepaalde zaken, of tot derzelver gebruik, of tot de vruchten die daarvan zullen getrokken worden, of tot eene bepaalde onderneming, of tot de uitoefening van eenig bedrijf of beroep.

Art. 1680. De vennooten kunnen door den schuldeischer, met wien zij gehandeld hebben, aangesproken worden, ieder voor gelijke som en gelijk aandeel, al ware het dat het aandeel in de maatschap van den eenen minder dan dat van den anderen bedroeg; ten zij, bij het aangaan der schuld, den... pligting, om in evenredigheid van het a... de maatschap van elk vennoot te dragen, ... kelijk zij bepaald.

c) *Art.* 71 *C. d. C.* La bourse de com... la réunion qui a lieu, sous l'autorité du G... ment, des commerçans, capitaines de navir... de change et courtiers. —

De hier executoir verklaarde *Wet* van 28 ... *An* IX, *relative à l'établissement des b... commerce* (Fortuijn II. bl. 155 volgg.), en d... *van* 29 *Germinal An* IX (Fortuijn II ... volgg.) en 27 *Prairial An* X (Fortuijn II ... zijn bij ons niet meer van kracht.

TWEEDE AFDEELING.

Van makelaars.

Makelaars zijn door het plaatselijk bestuur aangesteld
laars. *a*)
orens tot de uitoefening van hun beroep te worden toegela
j de arrondissements-regtbank den eed afleggen, dat zij
ɜgde pligten getrouwelijk zullen waarnemen. *b*) (Co. 74, 75
'airial an X (Rondonneau II bl. 448 v.), a. 10 v.; B. 1124*b*;
1 v., 681 v.; Stb. 1851 n°. 85, a. 126, 134, 145; Stb. 18
De handelingen van niet alzoo aangestelde tusschenhandel
verder gevolg, dan hetgeen uit de overeenkomst van lastg
. (B. 1829 v.; K. 67 v.; B. 447*d*, 456, 1201*b*.)
De werkzaamheden der makelaars bestaan in het, voor hun
ɜn en verkoopen van waren en koopmanschappen, schepe
en en andere effecten en obligatien, wisselbrieven, orderbriefj
ɜlpapieren, het bezorgen van discompten, assurantien, bod
ıchtingen van schepen, van gelden op beleening of anderzins *c*)
124; K. 62*a*, 192*c*, 260, 681 v.) *d*)
, De aanstelling van de makelaars is algemeen, dat is in all
e akte van aanstelling wordt uitgedrukt in welk vak of va
ɜlaardij mogen uitoefenen. *e*)
het vak of de vakken waarin zij makelaars zijn, mogen zij
ning, noch zelve, noch door tusschenkomst van anderen, no
ppelijk met anderen, noch in commissie, handel drijven, nc
stellen voor de handelingen door hunne tusschenkomst
81 v., 85 v.; K. 62*b*, 64, 71 72, 130 v.; B. 1857 v.)

Art. 74 *C. d. C.* La loi reconnaît, pour les de commerce, des agens intermédiaires; savoir, ;ens de change et les courtiers.

. 75. Il y en a dans toutes les villes qui ont bourse de commerce. Ils sont nommés par ɪereur. — Tot één artikel vereenigd door de *van* 2 *Juli* 1862. — Vg. artt. 10 volgg. van *Arrêté du* 27 *Prairial An X*, *concernant les es de commerce*. (Rondonneau II bl. 448 volgg.)

t. 55 *Ontwerp* 1809. De wet erkent, in zaken oophandel, tusschen beiden komende handelaars, men *makelaars* noemt.

t. 56. Men vindt dezelve in alle steden, die beurs van koophandel hebben. Zij worden door Koning aangesteld.

t. 45, *lid a*, *Wetboek* 1830. De wet erkent in van koophandel bevoegde tusschenhandelaars, het plaatselijk bestuur aangesteld, welke men ɜlaars noemt.

rt. 66, *lid a*, *A. D. H.* Die Handelsmäkler (Sensale) amtlich bestellte Vermittler für Handelsgeschäfte.

d. C. Belge. (*Art.* 64 *d. l. Loi du* 30 *Déc.* 1867.) agents de change et courtiers sont ceux qui ent d'intermédiaires pour les actes de commerce.

Vg. het *Besluit van* 8 *Juni* 1829 (*Stb.* n°. 40), *ekkelijk de beëediging der makelaars.*

In de Off. Ed. staat tusschen *beleening* en *of* (,). In *art.* 6 der *Wet van* 28 *Maart* 1826 . n°. 21) ontbreekt die echter, en daarin is door 5 der *Wet van* 28 *December* 1834 (*Stb.* n°. 48) ne wijziging gebracht.

d) *Art.* 47 *Wetboek* 1830. De der makelaars bestaan in het koopen voor hunne meesters, van waren en pen, schepen, openbare fondsen en en obligatien, wisselbrieven, orderbr handelpapieren, het bezorgen van dis rantien, bodemerijen en bevrachting van gelden op beleening of anderszin het ten dienste staan in alle contra lingen tot den handel behoorende.

e) *Art.* 76 *C. d. C.* Les agens d stitués de la manière prescrite par l le droit de faire les négociations de et autres susceptibles d'être cotés; d compte d'autrui les négociations des le ou billets, et de tous papiers co d'en constater le cours.

Art. 77. Il y a des courtiers de des courtiers d'assurances, des courti et conducteurs de navires, des courti par terre et par eau.

Art. 81. Le même individu peut Gouvernement qui l'institue l'y aut les fonctions d'agent de change, d marchandises, ou d'assurances, et de prète et conducteur de navires.

f) *Art.* 85 *C. d. C.* Un agent courtier ne peut, dans aucun cas prétexte, faire des opérations de co banque pour son comte.

Il ne peut s'intéresser directemen

66. De makelaars zijn gehouden, onmiddellijk na het sluiten van .. deling, dezelve in hun zakboekje op te teekenen, en vervolgens dezelve in hun dagboek over te brengen, zonder witte vakken, tusschenr.. kantteekeningen, met duidelijke vermelding van de namen der partij.. tijd der handeling en der levering, de hoedanigheid, hoeveelheid en .. der goederen, en alle de voorwaarden der geslotene handeling. (Co. 84; K..

67. De makelaars zijn verpligt aan de partijen ten allen tijde en zo.. zulks begeeren, uittreksels uit hun boek te geven, bevattende al hetgeen .. betrekkelijk de handeling die hen aangaat, hebben aangeteekend. (K..

De regter kan aan makelaars de openlegging hunner boeken in re.. velen, ten einde de afgegevene uittreksels met de oorspronkelijke a.. ningen te vergelijken, en hij kan daaromtrent hunne toelichting v.. (K. 12; B. 1942.)

68. Indien de handeling niet geheel ontkend wordt *c*), leveren .. teekeningen, door den makelaar uit zijn zakboekje in zijn dagboek over.. bewijs op tusschen de partijen, ten aanzien van den tijd van de h.. en dien van de levering, van de hoedanigheid en hoeveelheid van .. van den prijs waarvoor en de voorwaarden waarop de handeling is aa.. (Co. 109; K. 10, 66.)

69. De makelaars moeten, indien zij daarvan door partijen niet .. slagen, van elke, door hunne tusschenkomst, op monster verkocht.. goederen, het monster tot den tijd der volbragte levering bewaren. .. van eene behoorlijke aanteekening ter herkenning van hetzelve.

70. De makelaar die, den koop en verkoop van eenen wisselbrief .. een ander dergelijk verhandelbaar effect gesloten hebbende, hetzelve a.. kooper ter hand stelt, is verantwoordelijk voor de echtheid der zich .. bevindende handteekening van den verkooper. (K. 65*b*, 100, 134.) *d*

71. De makelaars, welke zich schuldig maken aan overtreding va.. punt, bij deze afdeeling te hunnen opzigte voorgeschreven, zullen d.. publiek gezag hetwelk hen heeft aangesteld, naarmate der omstandig.. in derzelver bedieningen geschorst, of daarvan vervallen verklaard .. onverminderd zoodanige straffen als bij het Wetboek van Strafregt ..

ment sous son nom, ou sous un nom interposé, dans aucune entreprise commerciale.

Il ne peut recevoir ni payer pour le comte de ses commettans.

Art. 86. Il ne peut se rendre garant de l'exécution des marchés dans lesquels il s'entremet. — Vg. *art.* 69 n°. 1 *A. D. H.*

a) Zie *art.* 6: „van dag tot dag". Het *Wetb. van* 1830 heeft, in *art.* 6, „van dag tot dag", en in *art.* 49: „dagelijks". De Fransche tekst heeft, evenals de *C. d. C.* in *artt.* 8 en 84, in beide *artt.* „jour par jour."

b) *Art.* 73 *A. D. H.* Der Handelsmäkler muss ohne Verzug nach Abschluss des Geschäfts jeder Partei eine von ihm unterzeichnete Schlussnote, welche die in dem vorhergehenden Artikel als Gegenstand der Eintragung bezeichneten Thatsachen enthält, zustellen.

Bei Geschäften, welche nicht sofort erfüllt werden sollen, ist die Schlussnote den Parteien zu ihrer Unterschrift zuzustellen und jeder Partei das von der anderen unterschriebene Exemplar zu übersenden.

Verweigert eine Partei die Annahme oder Unterschrift der Schlussnote, so muss der Handelsmäkler davon der anderen Partei ohne Verzug Anzeige machen.

Art. 74. Der Handelsmäkler ist verpflichtet, den Parteien zu jeder Zeit auf Verlangen beglaubigte Auszüge aus dem Tagebuche zu geben, die Alles enthalten müssen, was von dem Mäkler .. des die Parteien angehenden Geschäfts eing..

Art. 681 *Wetb. v. Koopk.* De makelaars .. assurantien zijn verpligt:

1°. Aan den verzekeraar, of, indien .. dezelfde verzekering hebben gesloten, .. eersten hunner, uitdrukkelijk binnen .. na het sluiten derzelve, indien de .. polis nog niet is opgemaakt, en .. uit te reiken eene onderteekende .. dende vermelding van het verzekerd .. de som waarvoor is verzekerd, de premie .. voorwaarden. Deze nota geldt tusschen .. tijen als een begin van bewijs bij ..

c) *Art.* 10 *Wetb. v. Koopk.* Indien de .. niet geheel ontkend, of het bestaan derzelve .. algemeen bewezen wordt.... Vg. Voordt .. 308, 326 v.

d) *Art.* 52 *Wetboek* 1830. De makelaar .. uitvoering eener handeling van makelaardij .. verhandeld effect levert, is verantwoordelijk .. de echtheid der laatste onderteekening van .. brieven of andere handelbriefjes.

C. d. C. Belge. (*Art.* 68 *d. l. Loi d.* 30 De..) Les agents de change et courtiers sont .. responsables de la vérité de la dernière signature .. lettres de change ou autres effets qu'ils ..

alsmede onverminderd de vergoeding van kosten, schaden en interes-
waartoe zij als lastaannemers gehouden zijn. (Co. 87; B. 1838, 1840; , 65b v., 69.)

Door den staat van faillissement eens makelaars, wordt hij in zijne ing geschorst, en kan daarvan vervolgens door den regter worden len verklaard.

geval van overtreding van het verbod, vervat bij het tweede lid van 35, moet een gefailleerd makelaar van zijne bediening ontzet worden. 89; K. 62, 71, 764 v., 850, 892 v., 900 *a*)

Een makelaar, die van zijne bediening is vervallen verklaard, kan in geval daarin worden hersteld. (Co. 88; K. 71 v.)

DERDE AFDEELING.

Van kassiers.

Kassiers zijn personen aan wie, tegen genot van zeker loon of provisie, n ter bewaring en uitbetaling worden toevertrouwd. (B. 1731 v., 1829 v., ; K. 4 nº. 3, 6 v., 59, 221 v.)

Een kassier, zijne betaling opschortende of faillerende, wordt vermoed verval zijner zaken door eigen schuld te hebben veroorzaakt. (B. 1953; 64 v., 850, 892 v., 900; Stb. 1837 nº. 21, a. 5, nº. 5, en 8.) *b*)

VIJFDE TITEL.

Van commissionairs, expediteurs, voerlieden, en van schippers, rivieren en binnenwateren bevarende.

EERSTE AFDEELING.

Van commissionairs.

6. Een commissionair is iemand, die op zijnen eigen naam of firma, en n het genot van zeker loon of provisie, op order en voor rekening van en ander, zaken *c*) van koophandel verrigt. (Co. 91; B. 1829 v.; K. 4 1, 62, 79.) *d*)

Art. 89 *C. d. C.* En cas de faillite, tout t de change ou courtier est poursuivi comme queroutier.

rt. 54 *Wetboek* 1830. Makelaars, in staat van issement zijnde, zullen in hunne bediening wor- geschorst, en kunnen vervolgens daarvan worden allen verklaard.

) *Art.* 57 *Wetboek* 1830. Een kassier zijne be- g opschortende of faillerende, wordt vermoed verval zijner zaken door eigen schuld te hebben orzaakt, en zal als bankbreukig worden vervolgd.

rt. 5 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* nº. 21.) bedriegelijke bankbreukige zal worden vervolgd zal zoodanig worden verklaard de gefailleerde pman...

5º. Indien hij, van eenen bijzonderen last voorzien of tot bewaarnemer gesteld zijnde van gelden, handelspapieren, koopwaren of koopmanschappen, de gelden of de waarde der voorwerpen waartoe die last of bewaargeving betrekkelijk was, te zijner bate heeft aangewend.

Art. 8. Wanneer een aangeklaagde overtuigd wordt van en schuldig verklaard aan eene der misdaden in de voorgaande artt. 5 en 6 uitgedrukt, zal hij gestraft worden met de straffen bij het in werking zijnde Wetboek van Strafregt, op bedriegelijke bankbreuk gesteld. — Zie Voorduin I bl. 335 volgg.; Frets, *Bijdr. t. Rglk. en Wetgev.* X, bl. 361 volgg.

c) *Lees:* daden.

d) *Art.* 360, *lid a*, *A. D. Hgb.* Kommissionair ist derjenige, welcher gewerbemässig in eigenem Namen für Rechnung eines Auftraggebers (Kommittenten) Handelsgeschäfte schliesst.

Art. 378. Die Bestimmungen dieses Titels kommen auch zur Anwendung, wenn ein Kaufmann, dessen gewöhnlicher Handelsbetrieb nicht in Kommissionsgeschäften besteht, ein einzelnes Handelsgeschäft in eigenem Namen für Rechnung eines Auftraggebers schliesst.

77. De commissionair is jegens dengene, met wien hij hand gehouden den persoon op te geven, voor wiens rekening hij de h verrigt heeft.

Hij is, even als ware het zijne eigene zaak, regtstreeks jegen mede-contractant verbonden. (B. 1839; K. 78, 240*b*, 262.)

78. De commissiegever heeft geen regt van vordering tegen hem, de commissionair gehandeld heeft, evenmin als hij, die met den co nair heeft gehandeld, den commissiegever kan aanspreken. (B. 1836; K

Bij de wet van den 4den Juli 1874 (Stb. n°. 89) *zijn de artikelen vervangen door de volgende bepalingen:*

79. Indien echter een commissionair in den naam van zijnen heeft gehandeld, worden zijne regten en verpligtingen, ook ten aan derden, geregeld door de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek titel *van lastgeving*.

Hij heeft het voorregt niet, bij de volgende artikelen bedoeld. *a*) B. 1829 v., 1849; K. 80 v.) *b*)

80. Een commissionair is voor de vorderingen, welke hij als zoo laste van zijnen commissiegever heeft, zoo ter zake zijner voorg gelden, interesten, kosten en provisie, als voor zijne nog loopende tenissen, bevoorregt op de goederen, die de commissiegever hem ter of om die tot nadere beschikking onder zich te houden, heeft toege of die hij voor dezen heeft gekocht en ontvangen, zoolang zij zich magt bevinden.

Dit voorregt gaat boven alle andere, behalve dat van artt. 1185 het Burgerlijk Wetboek. *c*) (Co. 93, 95; B. 1180, 1185 n°. 4, 5, 7; K. 81 v.

81. Indien de goederen, in art. 80 bedoeld, voor rekening van de missiegever verkocht en geleverd zijn, betaalt de commissionair zelven, uit de opbrengst van den verkoop, het beloop zijner vorder waarvoor hem bij dat artikel voorregt is toegekend. (Co. 94; B. 1161

82. Indien de commissiegever aan den commissionair goederen he gezonden, met last om die tot nadere beschikking onder zich te hou

a) In den oorspronkelijken tekst ontbrak het 2e lid.

b) *Art.* 360, *lid c*, *A. D. Hgb.* Ist von dem Auftraggeber ausdrücklich bestimmt, dass das Geschäft auf seinen Namen abgeschlossen werden soll, so ist dies keine kaufmännische Kommission, sondern ein gewöhnlicher Auftrag zu einem Handelsgeschäft.

c) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

1°. De geregtskosten uitsluitend veroorzaakt door de uitwinning van eene roerende of onroerende zaak. Deze worden uit de opbrengst van het uitgewonnene goed boven alle andere schulden, en zelfs boven pand en hypotheek, gekweten.

d) De oorspronkelijke tekst luidde:

Art. 80. Een commissionnair is voor de vorderingen, welke hij als zoodanig ten laste van den commissiegever heeft, zoo ter zake zijner voorgeschoten gelden, interessen en kosten, als van de nog loopende verbindtenissen, welke hij voor denzelve heeft aangegaan, bevoorregt op de waarde der goederen of effecten, die de commissiegever hem, van buiten 's lands, heeft toegezonden om voor deszelfs rekening te worden verkocht, indien zij in zijne pakhuizen, of in eene openbare bewaarplaats te zijner beschikking liggen, of zich op eenige andere wijze in zijn bezit bevinden, of indien hij, vóór derzelver aankomst, door een cognoscement of vrachtbrief d gedane afzending kan bewijzen.

Art. 81. Een gelijk voorregt komt den sionnair toe, aan wien goederen of effecten zelfde einde van eene andere, doch binnen gelegene, plaats zijn toegezonden, doch alleen uitsluiting, voor de penningen die hij heeft schoten, de interessen en kosten die verv zijn, of de verbindtenissen die hij heeft ten aanzien der goederen of effecten, waar voorregt wil uitoefenen.

Art. 82. Indien de goederen of effecten ning van den commissiegever verkocht zijn, betaalt de commissionnair aan zich de opbrengst van den verkoop, het bel voorgeschoten gelden, interessen en kosten bij voorrang boven de andere schuldeischers commissiegever.

Art. 85. Ter leengeving, voorschot door eenen commissionnair of geconsigneerde op goederen of effecten, aan hem in bewaring consignatie gegeven, door iemand die met dezelfde plaats woonachtig is, geven aan den sionnair of geconsigneerde geenen voorrang andere schuldeischers, ten ware hem die goederen effecten bij behoorlijke akte in onderpand geven, overeenkomstig de beschikkingen Burgerlijk Wetboek.

ieeft beperkt in het vermogen om die te verkoopen, of indien de last
rkoop is vervallen, en eerstgemelde niet voldoet aan de vorderingen,
de commissionair ten zijnen laste heeft en waarvoor bij art. 80 voor-
s toegekend, kan de commissionair, met overlegging van de noodige
stukken, op een eenvoudig verzoekschrift verlof van de regtbank zijner
laats bekomen om die goederen, hetzij geheel of ten deele, te verkoopen
wijze bij het vonnis te bepalen. (B. 1850; K. 81.)
commissionair is verpligt om den commissiegever zoowel van het
k om verlof als van den krachtens het verlof plaats gehad hebbenden
op uiterlijk den volgenden dag kennis te geven. Berigt per telegraaf of
ngeteekenden brief geldt voor behoorlijke kennisgeving. *a*)
Een commissionair, die voor zijnen commissiegever goederen heeft
it en ontvangen, kan, indien laatstgemelde niet voldoet aan de vor-
gen, welke de commissionair ten zijnen laste heeft, en waarvoor bij
0 voorregt is toegekend, door de arrondissements-regtbank zijner woon-
, op gelijke wijze als in het vorige artikel is bepaald, tot verkoop dezer
ren worden gemagtigd.
laatste lid van art. 82 is ten deze van toepassing. (K. 81.) *b*)
In geval van faillissement van den commissiegever zijn de bepalingen,
e artikelen 854, 855 en 856 *c*) van het Wetboek van Koophandel ten
en van den pandhouder of beleener gemaakt, op den commissionair en
over hem van toepassing.
surséance van betaling van den commissiegever belet niet, dat de
nissionair van de bevoegdheden, hem bij de artikelen 81, 82 en 83
kend gebruik make. (K. 900 v.)
De toekenning der bevoegdheden, bij de artikelen 81, 82 en 83 bedoeld,
het regt van terughouding, waar de commissionair dit krachtens art.
van het Burgerlijk Wetboek heeft, onverlet. (K. 76, 79.) *d*)

rt. 83 (oorspronkelijke tekst). Indien de com-
ever aan den commissionnair van buiten 's lands
en of effecten heeft toegezonden, met last om
nadere beschikking onder zich te houden, of
ieeft beperkt in het vermogen om dezelve te
pen, en eerstgemelde in gebreke is gebleven
voldoen aan de vorderingen, welke de com-
nair ten laste van denzelven heeft, en waar-
ij art. 80 voorregt is toegekend, kan de com-
nair, met overlegging van de noodige bewijs-
n, en op een eenvoudig verzoekschrift, bij de
lissements-regtbank zijner woonplaats, verlof
en om de goederen of effecten, waarop hij, uit
elden hoofde, bevoorregt is, in het openbaar,
r twee door de regtbank benoemde makelaars,
s beurs- of marktprijs te doen verkoopen, en
het zij alle de goederen of effecten, het zij zoo-
gedeelte als de regter, naar gelang van het
uldigde, zal bepalen.
Art. 84 (oorspronkelijke tekst). Een commission-
die voor rekening van eenen buitenlandschen
issiegever goederen of effecten heeft gekocht,
ch in het bezit van dezelve bevindt, kan, be-
het regt van terughouding hem bij art. 1849
het Burgerlijk Wetboek toegekend, indien de
issiegever in gebreke blijft aan hem te voldoen
er zake van dien inkoop voorgeschoten pennin-
met de interessen en kosten, door de arrondis-
nts-regtbank zijner woonplaats, op gelijke wijze en
elfden einde, tot verkoop dezer goederen of effecten
en gemagtigd, als in het vorige artikel is bepaald.
Art. 854 *Wetb. v. Kooph.* De pandhouder of
beleener kan alle regten uitoefenen, welke hem bij
de wet zijn toegekend, even als of er geen faillisse-
ment had plaats gehad. Alle daartoe betrekkelijke
sommatien, bij de wet vereischt, worden aan de cu-
rators gedaan.
De curators kunnen niet te min, met magtiging
van den regter-commissaris, den pandhouder of be-
leener (des noods) in regten oproepen, ten einde een
termijn worde bepaald, binnen welken hij zal ver-
pligt zijn zijne regten uit te oefenen, en na verloop
van welken, bij ontstentenis, de curators zullen be-
voegd zijn de verpande of beleende voorwerpen op te
eischen en dezelve, behoudens het regt van den pand-
houder of beleener, zelve te doen verkoopen op de
wijze bij het vorige artikel omschreven.
Art. 855. De pandhouder of beleener, die van zijne
regten heeft gebruik gemaakt, is verpligt de opbrengst
van het voorwerp aan de curators te verantwoorden,
met uitkeering van hetgeen die opbrengst het ver-
schuldigde, met de interessen en kosten, te boven gaat.
Indien die opbrengst niet toereikende is om den
pandhouder of beleener te voldoen, treedt hij voor
het ontbrekende als concurrent schuldeischer in den
boedel op.
Art. 856. De curators kunnen, met magtiging van
den regter-commissaris, het verpande of beleende voor-
werp lossen, tegen voldoening van het daarop ver-
schuldigde met interessen en kosten.
d) *Art.* 1849 *B. W.* De lasthebber heeft het re
om hetgeen hij van den lastgever in handen heeft
lang terug te houden, tot dat hem alles betaald is,
welk hij ten gevolge der lastgeving te vorderen

TWEEDE AFDEELING.

Van expediteurs. a)

86. De expediteur is iemand die zich met het doen vervoeren van koopmanschappen en goederen te land of te water bezig houdt. *b*

Hij is verpligt in een dagregister onderscheidenlijk aan te teekenen den aard en de hoeveelheid der te vervoeren goederen of koopmanschappen, en, zulks gevorderd wordende, derzelver waarde. (Co. 96; B. 1185 n. 7 j. 1193, 1829 v., 1849; K. 4. n. 5. 6 v., 76. 90*b*, 95.)

87. Hij moet instaan voor de behoorlijke zoo spoedig mogelijke *c*) verzending van de bij hem tot dat einde ontvangen koopmanschappen en goederen, met inachtneming van alle die middelen van zekerheid, welke hij tot eene goede bezorging kan bij de hand nemen. (Co. 97; B. 1403*c*, 1837 v.; K. 88.) *d*)

88. Hij moet ook na de verzending instaan voor de beschadiging of voor het verlies van koopmanschappen en goederen, welke aan zijne schuld of onvoorzigtigheid kunnen worden toegeschreven. (Co. 98; K. 91 v.; B. 1280 v.)

89. Hij staat ook in voor de tusschen-expediteurs door hem gebruikt. (Co. 99; B. 1840.)

90. De vrachtbrief maakt de overeenkomst uit tusschen den afzender of den expediteur en den voerman of den schipper, en behelst, behalve hetgeen tusschen partijen mogt zijn overeengekomen, zoo omtrent den tijd binnen welken de vervoering moet volbragt zijn, en de schadeloosstelling, in geval van vertraging, als anderzins:

1°. De benaming en het gewigt of de maat der te vervoeren goederen, benevens derzelver merken en getallen; (Stb. 1869 n°. 57 en 88; Stb. 1871 n°. 62; Stb. 1872 n°. 160 en 161; Stb. 1874 n°. 96.)
2°. Den naam van dengene aan wien het goed gezonden wordt;
3°. Den naam en de woonplaats van den voerman of den schipper;
4°. Het bedrag van het vrachtloon;
5°. De dagteekening;
6°. De onderteekening van den afzender of van den expediteur.

De vrachtbrief moet door den expediteur in zijn dagregister worden ingeschreven. (Co. 101, 102; K. 86*b*, 506.) *e*)

a) *C. d. C.*: „Des commissionnaires pour les transports par terre et par eau."

b) *Art.* 96 *C. d. C.* en Fransche tekst van *art.* 63 *Wetb.* 1830: „qui se charge", enz.

c) *Art.* 64 *Wetb.* 1830: voor de behoorlijke en onverwijlde (Fransche tekst: „*prompte*") verzending.

d) *Art.* 97 *C. d. C.* Il est garant de l'arrivée des marchandises et effets dans le délai déterminé par la lettre de voiture, hors les cas de la force majeure légalement constatée.

Art. 98. Il est garant des avaries ou pertes de marchandises et effets, s'il n'y a stipulation contraire dans la lettre de voiture, ou force majeure.

e) *Art.* 101 *C. d. C.* La lettre de voiture forme un contrat entre l'expéditeur et le voiturier, ou entre l'expéditeur, le commissionnaire et le voiturier.

Art. 102. La lettre de voiture doit être datée.

Elle doit exprimer:

La nature et le poids ou la contenance des objets à transporter;

Le délai dans lequel le transport doit être effectué.

Elle indique:

Le nom et le domicile du commissionnaire par l'entremise duquel le transport s'opère, s'il y en a un;

Le nom de celui à qui la marchandise est adressée.

Le nom et le domicile du voiturier.

Elle énonce:

Le prix de la voiture;

L'indemnité due pour cause de retard.

Elle est signée par l'expéditeur ou le commissionnaire.

Elle présente en marge les marques et numéros des objets à transporter.

La lettre de voiture est copiée par le commissionnaire sur un registre coté et paraphé, sans intervalle et de suite.

Art. 391 *A. D. H.* Der Frachtbrief dient als Beweis über den Vertrag zwischen dem Frachtführer und dem Absender.

Der Frachtführer kann die Ausstellung eines Frachtbriefes verlangen.

Art. 392. Der Frachtbrief enthält:

1°. die Bezeichnung des Guts nach Beschaffenheit, Menge und Merkzeichen;
2°. den Namen und Wohnort des Frachtführers.
3°. den Namen des Absenders;
4°. den Namen dessen, an welchen das Gut abgeliefert werden soll;

DERDE AFDEELING.

Van voerlieden en van schippers, rivieren en binnenwateren bevarende.

91. De voerlieden en schippers moeten instaan voor alle schaden *a*), aan de ter vervoering overgenomene koopmanschappen of goederen overgekomen, uitgezonderd dezulke die uit een gebrek van het goed zelf, door overmagt *b*), of door schuld of nalatigheid van den afzender of expediteur *c*) veroorzaakt zijn. (C. 1782 v.; Co. 103; B. 1185 n°. 7 j°. 1193, 1280 v.; 1403*c*, 1653; K. 4 n°. 5, 87 v., 93, 95, 98, 345 v., 532, 755.) *d*)

92. De voerman of de schipper is niet ter zake van vertraging aansprakelijk, indien dezelve door overmagt *e*) is veroorzaakt. (Co. 104; B. 1281; K. 87.)

93. De vervoerde koopmanschappen of goederen besteld en aangenomen, en het vrachtloon betaald zijnde, is daardoor alle regtsvordering ter zake van beschadiging of vermindering tegen den voerman of den schipper vernietigd, indien het gebrek uiterlijk zigtbaar was.

De beschadiging of vermindering niet uiterlijk zigtbaar zijnde, kan de geregtelijke bezigtiging gedaan worden nadat de goederen zijn aangenomen, om het even of de vracht al dan niet voldaan zij, mits die bezigtiging gevraagd worde binnen tweemaal vier en twintig uren na de ontvangst, en van de eenzelvigheid der goederen blijke. (Co. 105; K. 492, 494 v., 755.) *f*)

94. Indien de aanneming der koopmanschappen of goederen wordt geweigerd, of daarover geschil valt, doet de president van de arrondissements-regtbank, of, ter plaatse waar deze niet gevestigd is, de kantonregter, op een eenvoudig verzoekschrift, waarop de wederpartij, zoo zij zich daar ter plaatse bevindt, zal worden gehoord, de noodige voorziening tot het opnemen van het goed door deskundigen, en zal hij insgelijks kunnen bevelen dat de goederen in eene behoorlijke bewaarplaats worden opgeslagen, om daaruit aan den voerman of den schipper het beloop van zijn vrachtloon en onkosten te voldoen.

De arrondissements-regtbank is bevoegd om, op gelijke wijze als hier-boven

5°. den Ort der Ablieferung;
6°. die Bestimmung in Ansehung der Fracht;
7°. den Ort und Tag der Ausstellung;
8°. die besonderen Vereinbarungen, welche die Parteien etwa noch über andere Punkte, namentlich über die Zeit, innerhalb welcher der Transport bewirkt werden soll, und über die Entschädigung wegen verspäteter Ablieferung, getroffen haben.

a) *Art.* 69 *Wetb.* 1830 (Fransche tekst): „pertes et avaries"; vg. *art.* 103 *C. d. C.*, *sub d*) afgedrukt.

b) *Art.* 1281 *B. W.*: „door overmagt of door toeval."

c) *Art.* 87 *W. v. Kh.* Hij [de expediteur] moet instaan voor de behoorlijke zoo spoedig mogelijke verzending van de bij hem tot dat einde ontvangen koopmanschappen en goederen, met inachtneming van alle die middelen van zekerheid, welke hij tot eene goede bezorging kan bij de hand nemen.

Art. 88. Hij moet ook na de verzending instaan voor de beschadiging of voor het verlies van koopmanschappen en goederen, welke aan zijne schuld of onvoorzigtigheid kunnen worden toegeschreven.

d) *Art.* 345 *W. v. Kh.* Hij [de schipper] is verpligt alle mogelijke naarstigheid, toezigt en zeemanschap te gebruiken, en aan den eigenaar of de reederij te vergoeden alle kosten, schaden en interessen, in de uitoefening van zijn beroep door ontrouw of schuld veroorzaakt.

Hij moet instaan voor alle schaden, die aan de te vervoeren goederen overkomen, uitgezonderd dezulke die uit een gebrek van het goed zelf, door overmagt, of door de schuld of nalatigheid van den afzender veroorzaakt zijn.

Art. 346. Hij is verantwoordelijk voor alle de gevolgen van verkeerde of onbehoorlijke stuwaadje en plaatsing van de goederen in het schip.

Art. 103 *C. d. C.* Le voiturier est garant de la perte des objets à transporter, hors les cas de la force majeure.

Il est garant des avaries autres que celles qui proviennent du vice propre de la chose, ou de la force majeure.

Art. 104. Si, par l'effet de la force majeure, le transport n'est pas effectué dans le délai convenu, il n'y a pas lieu à indemnité contre le voiturier pour cause de retard.

Art. 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

7°. De vrachtloonen en bijkomende onkosten.

Art. 1193. De voorregten vermeld bij artikel 1186 .... worden uitgeoefend als volgt:

Die van n°. 7, op het-vervoerde goed.

e) Vg. noot *b*.), en *art.* 104 *C. d. C.*, afgedrukt in noot *d*).

f) *Art.* 105 *C. d. C.* La réception des objets transportés et le paiement du prix de la voiture éteignent toute action contre le voiturier.

is bepaald, magtiging te verleenen tot den openbaren verkoop van be- waren, of van zoodanig gedeelte der goederen als tot voldoening van en kosten zal vereischt worden. (Co. 106; K. 81, 489, 518 v., 8

95. Alle regtsvordering tegen den expediteur, voerman of schip- hoofde van een geheel verlies, vertraging der bezorging, of geleden aan koopmanschappen of goederen, verjaart met den tijd van zes ten aanzien van verzendingen, binnen 's lands gedaan, en met het van een jaar, ten aanzien van verzendingen naar buiten 's lands, te in het geval van verlies, van den dag dat de vervoering der koopman- of goederen had moeten volbragt zijn, en, in het geval van bescha te late bezorging, van den dag dat het goed ter plaatse van deszelfs ming zal zijn aangekomen.

Deze verjaring is niet toepasselijk in geval van bedrog of ontrouw. B. 1364, 2004; K. 86 v., 91, 93.)

96. Onverminderd hetgeen bij bijzondere reglementen *a*) mogt zijn schreven, zijn de bepalingen van deze afdeeling ook toepasselijk op nemers van openbare rijtuigen en vaartuigen. Zij zijn verpligt een te houden van de door hen aangenomen voorwerpen.

Indien dezelve bestaan in geld, goud, zilver, juweelen, paarlen, steenten, kleinooden, effecten, coupons of andere papieren van di geldswaarde hebbende, is de afzender verpligt om de waarde daarvan op te en hij kan vorderen, dat daarvan aanteekening in het register worde ge

Bij gebreke dier opgave zal hij, in geval van vermissing of schade, tot het bewijs der waarde, naar het uiterlijk aanzien van het verz worden toegelaten.

In geval van opgave der waarde, kan dezelve door alle bewijsm worden gestaafd, en heeft de regter zelfs de bevoegdheid om aan de van den afzender, met eede gesterkt, volkomen geloof te hechten, naar de schadevergoeding te schatten en toe te wijzen. (C. 1785. Co. 107; K. 86*b*, 91 v.; Stb. 1829 n°. 73; Stb. 1831 n°. 14; Stb. 1841 Stb. 1875 n°. 67; Stb. 1876 n°. 7.) *b*)

97. De beurtvaart en alle andere middelen van vervoer blijven onder aan de wettiglijk op dit stuk bestaande verordeningen en reglementen zoo verre dezelve niet met de bepalingen van dezen titel strijden. (Stb n°. 9 en n°. 33; Stb. 1819 n°. 46; Stb. 1851 n°. 85, a. 121.) *c*)

a) *Besluit van* 24 *November* 1829 (*Stb.* n°. 73), *houdende een reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande*, gewijzigd bij dat *van* 6 *Juni* 1831 (*Stb.* n°. 14); *Besluit van* 31 *Juli* 1841 (*Stb.* n°. 26), *houdende bepalingen omtrent het vragen van vergunning tot het aanleggen van stoombootdiensten;*

Wet van 9 *April* 1875 (*Stb.* n°. 67), *tot regeling van de dienst en het gebruik der Spoorwegen.*

Art 1. Ondernemers eener spoorwegdienst zijn verantwoordelijk voor de schade, door personen of goederen bij de uitoefening der dienst geleden, ten ware de schade buiten hunne schuld of die hunner beambten of bedienden zij ontstaan.

Art. 2. Ten aanzien van ondernemers van spoorwegdiensten geldt hetgeen bij het Wetboek van Koophandel betrekkelijk voerlieden, schippers en ondernemers van openbare rijtuigen en vaartuigen is bepaald.

Besluit van 9 *Januari* 1876 (*Stb.* n°. 7), *houdende vaststelling van een algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen.*

b) *Art.* 1785 *C. C.* Les entrepreneurs de voitures publiques par terre et par eau, et ceux des roulages publics, doivent tenir registre de l'argent, des effets et des paquets dont ils se chargent. — duin I bl. 391 volgg.

c) *Besluit van* 1 *Maart* 1818 (*Stb.* n°. *dende intrekking der verordeningen, bij sommige plaatsen schippers van elders boven de aldaar t'huis behoorende, bez lemmerd worden; Besluit van* 21 *Augustus* n°. 38), *houdende, ten vervolge van dat v* 1818 (*Stb.* n°. 9), *bepalingen omtrent de veerschepen in het rijk; Besluit van* 4 *Septe* (*Stb.* n°. 46), *houdende alteratie van* § van dat *van* 21 *Augustus* 1818 (*Stb.* n°.

Art. 121 *der Gemeentewet.* Besturen va meer gemeenten kunnen gemeenschappelij belangen, inrigtingen of werken, na mag onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten

De magtiging en goedkeuring kunnen Gedeputeerde Staten ze weigeren, door de van Ons worden gevraagd.

Wanneer de gemeenten in verschillende liggen, vragen de Gedeputeerde Staten d ciën, alvorens de bedoelde magtiging te Onze goedkeuring.

van dit Wetboek voorgeschreven, zijn ook toepasselijk op de vaart op
vieren, stroomen en kanalen, voor zoo verre dit uitdrukkelijk bij den
en titel van dat boek is bepaald. (K. 748 v.)

De bepalingen van dezen titel zijn niet toepasselijk op de regten en
igtingen tusschen den kooper en verkooper. (B. 1493 v.) *a*)

ZESDE TITEL.

Van wisselbrieven.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard en den vorm van wisselbrieven.

)0. Een wisselbrief is een geschrift, uit eene plaats gedagteekend, waarle onderteekenaar iemand last geeft om eene daarin uitgedrukte geldsom, eene andere plaats, op of na zigt, of op eenen bepaalden tijd, aan eenen gewezen persoon of aan deszelfs order te betalen, met erkenning van ontgene waarde of van waarde in rekening. *b*) (Co. 110; K. 4 n°. 2, 101, 105, , 115, 116, 126, 131, 133, 139, 140, 149 v., 156 v., 160, 181, 208, , 508, 573; Rv. 586 n°. 2. *c*)

01. Een wisselbrief kan ook worden getrokken:

:. Aan de order van den trekker; (K. 133 v.)

·. Op zekeren persoon, en betaalbaar aan de woonplaats van eenen derde; (K. 106, 117 v., 176, 180.)

:. Voor rekening van eenen derde. (K. 106, 114*c*, 122 n°. 1, 141, 143, 200. — Co. 110, 111.)

102. Wisselbrieven behelzende verdichte opgave van naam of van woonats, of van de plaats der trekking of der betaling, hebben enkel kracht van wone schuldbekentenis, indien daartoe overigens de vereischten aanwezig zijn.

) Zie Voorduin I bl. 414 volgg.

) Vg. *art.* 21, 2°. der *Wet van* 3 *October* 1843 . n°. 47), op het *regt van zegel;* de *Wet van* *pril* 1869 (*Stb.* n°. 61), *betrekkelijk de invoering een plakzegel voor handelspapier*, en het *Besluit* 8 *December* 1869 (*Stb.* n°. 208), *houdende vast'ling van den vorm* daarvan.

:) *Art.* 110 *C. d. C.* La lettre de change est tirée n lieu sur un autre.

Elle est datée.

Elle énonce:

La somme à payer;

Le nom de celui qui doit payer;

L'époque et le lieu où le paiement doit s'effectuer;

La valeur fournie en espèces, en marchandises, en mpte, ou de toute autre manière.

Elle est à l'ordre d'un tiers, ou à l'ordre du tireur i-même.

Si elle est par première, seconde, troisième, quaième, etc., elle l'exprime.

Art. 4 *Allg. Deutsche Wechsel-Ordnung.* Die wentlichen Erfordernisse eines gezogenen Wechsels nd:

1°. die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel, oder, wenn der Wechsel in einer fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;

2°. die Angabe der zu zahlenden Geldsumme;

3°. der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Order gezahlt werden soll (des Remittenten);

4°. die Angabe der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll; die Zahlungszeit kann für die gesammte Geldsumme nur eine und dieselbe sein und nur festgesetzt werden
auf einen bestimmten Tag,
auf Sicht (Vorzeigung, *à vista etc.*) oder auf eine bestimmte Zeit nach Sicht,
auf eine bestimmte Zeit nach dem Tage der Ausstellung (nach *dato*);
auf eine Messe oder einen Markt (Messoder Markt-Wechsel);

5°. Die Unterschrift des Ausstellers (Trassanten) mit seinem Namen oder seiner Firma;

6°. die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung;

7°. der Name der Person oder die Firma, welche die Zahlung leisten soll (des Bezogenen oder Trassaten);

8°. die Angabe des Ortes, wo die Zahlung g schehen soll; der bei dem Namen oder Firma des Bezogenen angegebene Ort gil den Wechsel, insofern nicht ein eigener lungsort angegeben ist, als Zahlungsor zugleich als Wohnort des Bezogenen.

De verdichting kan echter door hen, die daarvan kennis hebben ge... niet worden tegengeworpen aan derden, die daarvan zijn onbewust ... (Co. 112; B. 1915; Rv. 586 n°. 3; Sr. 145 v.) *a*)

103. Een wisselbrief kan bij prima, secunda, tertia, enz., getrokken ... (Co. 110; K. 104, 134, 160 v.) *b*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de verbindtenis tusschen den trekker en den nemer van eenen wis...

104. Indien niet anders is bedongen, is de trekker verpligt aan den ... die dit vordert, den wisselbrief te leveren in prima, secunda en ter... waarvan in ieder der wisselbrieven melding moet gemaakt worden, en ... alle voor eenen, en een voor alle gelden. (C. 110; K. 103, 134. ...)

105. De trekker is verpligt, ter keuze van den nemer, den wisselbr... stellen betaalbaar aan den nemer zelven, of aan eenigen anderen pers... beide gevallen aan order of zonder bijvoeging van order. (K. 70, 10...)

106. De trekker, of degene voor wiens rekening de wisselbrief is getr... is verpligt zorg te dragen dat de betrokkene, ten vervaldage, in handen ... het noodig fonds tot betaling, zelfs indien de wisselbrief bij eenen d... betaalbaar gesteld, met dien verstande echter dat de trekker zelf in ... vallen aan den houder en de vroegere endossanten persoonlijk verantw... lijk blijft. (Co. 115; K. 101*b* en *c*, 107, 110, 113, 142, 148, 186.)

107. De betrokkene wordt geacht het noodig fonds in handen te h... indien hij, bij het vervallen des wisselbriefs, of op het tijdstip waarop de... naar aanleiding van art. 155 *d*), voor vervallen wordt gehouden, aan den ... ker, of aan dengene voor wiens rekening is getrokken, eene opeis... som schuldig is, ten minste gelijk staande met het beloop van den w... brief. (Co. 116; K. 101*c*, 113, 149 v., 778*a*.)

108. De wisselbrief van non-acceptatie of van non-betaling zijnde ge... teerd, is de trekker tot vrijwaring gehouden, al ware het protest niet ... gedaan. Indien hij echter, in het laatste geval, bewees dat de betro... op den vervaldag het noodig fonds tot betaling des wisselbriefs in ha... had, is hij daarvan bevrijd.

Indien, in dat geval, het vereischte fonds slechts gedeeltelijk aanwezig ...

a) *Art.* 112 *C. d. C.* Sont réputées simples promesses toutes lettres de change contenant supposition soit de nom, soit de qualité, soit de domicile, soit des lieux d'où elles sont tirées ou dans lesquels elles sont payables.

Art. 95 *Ontwerp* 1809. Alle wisselbrieven, behelzende verdichte opgaven van den naam, van de qualiteit, van de woonplaats, van de plaatsen waaruit zij getrokken zijn, of waar zij betaald moeten worden, hebben enkel de kracht van eenvoudige handschriften, mits de acceptatie echt zij: onverminderd des houders actie tot schadevergoeding, tegen degenen die dusdanigen verdichten wisselbrief in omloop gebragt hebben.

Art. 78 *Wetboek* 1830. Alle wisselbrieven, behelzende verdichte opgaven van den naam, of van de woonplaats, of van de plaats waaruit zij getrokken zijn, of waar zij betaald moeten worden, hebben enkel de kracht van gewone schuldbekentenis, zelfs ten aanzien van derden. — Voorduin I, bl. 509, VIII, volgg.; d. A. v. d. Hoeven en de Vries, *Regtsgeleerde Opstellen*, blz. 82 volgg.

Art. 586 *B. Rv.* Lijfsdwang heeft mede ... 3°. Tegen personen geene kooplieden ... welke... hebben geteekend .... wisselbrieven, welke naar luid van ... 102 des Wetboeks van Koophandel ... voor gewone schuldbekentenissen ... houden, doch alleen indien de bovenge... personen zich verbonden hebben ter ... koophandel.

b) *Art.* 160 *W. v. Kh.* De betaling van een ... selbrief op eene secunda, tertia, quarta, ... daan, is bestaanbaar, wanneer de tweede ... vierde, enz. inhoudt, dat deze betaling ... der overige te niet doet.

c) *Art.* 81 *Wetboek* 1830: „prima, secunda ... tia, enz." — Vg. Voorduin I, bl. 526 ...

d) *Art.* 155, *lid a*, *W. v. Kh.* Wissel... worden gehouden voor vervallen, zoodra de ... kene is gefailleerd, en kunnen door den hou... verkiezende, dadelijk van non-betaling ... protesteerd.

trekker voor het ontbrekende gehouden. (Co. 117, 170; I , 186, 201, 207, 223.) *a*)

Indien de betrokkene den wisselbrief niet heeft geaccep r verzuimd heeft denzelven tijdig te laten protesteren, is de verpligt aan laatstgemelde af te staan en over te dragen t fonds, dat de betrokkene van hem ten vervaldage hee , en zulks tot het beloop van den wisselbrief; en hij m r, ten diens koste, de noodige bewijzen verschaffen om en gelden. Indien de trekker in staat van faillissement de curatoren in zijnen boedel tot dezelfde verpligtingen ge deze mogten verkiezen den houder als schuldeischer, voo den wisselbrief, toe te laten. (B. 668*a* en *b*; K. 106, 110*a* 814.) *a*)

). De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief heeft ir regt op het fonds, dat de betrokkene van den trekker in l lien de wisselbrief niet is geaccepteerd, behooren die pe ssement van den trekker, aan diens boedel.

geval van acceptatie, blijft het fonds, tot het beloop van den len betrokkene, behoudens de verpligting van dezen om jeg van zijne acceptatie te voldoen. (K. 106, 109, 119.)

1. De wisselbrief getrokken zijnde aan de order van eenen d einde daarvan de betaling te vorderen, zoo is zulks, tusschen lengene, voor wiens rekening is getrokken, en den nemer, eving, waarin echter de bevoegdheid ligt opgesloten om de wisselbriefs door endossement over te dragen. (B. 1829 , 133 v., 135, 242.) *b*)

DERDE AFDEELING.

het accepteren van wisselbrieven en van den borgtogt AV

12. Een wisselbrief moet bij de vertooning, immers uiterlijk twintig uren daarna, zonder onderscheid van zon- of andere dag ccepteerd.

ndien de wisselbrief na dien termijn niet, met of zonder a

Art. 201 *W. v. Kh.* De houder van eenen lbrief, die denzelven te laat heeft doen protes- n, heeft geen regt van vergoeding tegen de ssanten en moet zich met zijne aanspraak tegen acceptant te vreden stellen; behoudens de ver- ting van den trekker, hierboven in art. 108 en bepaald.

) *Art.* 108 *Ontwerp* 1809. Wanneer de nemer wisselbrief bekomt, alleenlijk met oogmerk om betaling van denzelven voor rekening van den kker, of van eenen derde in te vorderen, wordt ruit eene handeling van lastgeving geboren, chen den trekker of zoodanigen derde en den ner van den wisselbrief; des echter, dat zoodanige selbrief, aan order houdende, bij endossement met le regt van eigendom aan derden kan overgaan.

Art. 87 *Wetboek* 1830. Wanneer de nemer den sselbrief aan zijne order bekomt, met oogmerk van betaling van denzelven voor rekening van den kker of van eenen derde in te vorderen, ontstaat aruit, tusschen den trekker of zoodanigen derde den nemer van den wisselbrief, een contract van stgeving.

Dit contract bevat de magt om den wisselbrief door endossement o Zie Voorduin I blz. 558 volgg., *Handboek* (2e druk), blz. 193 (3).

Art. 242 *W. v. Kh.* Indien in ee boedel worden gevonden nog niet v vallen en nog niet betaalde wissell en ander papier, aan den failliet t alleenlijk met last om dezelve in te beloop daarvan ter beschikking va houden, of om daaruit bepaaldelijk talingen te doen; — of, indien zij stemd waren om daarmede te dekke op den failliet getrokken en door dez of biljetten aan zijne woonplaats bet die wisselbrieven, dat handels- e worden teruggevorderd, zoolang dez *turá* bevinden onder den failliet, derde, die dezelve voor dezen bezit echter behoudens het regt van den tegen zekerheid te vragen voor het ven, ten gevolge der acceptatieën mogt kunnen gevorderd worden.

terug gegeven, is degene, die denzelven heeft terug gehouden. De houder verpligt tot vergoeding van kosten, schaden en interessen. (K. 114, 116, 119, 140, 154,176, 179, 228; Rv. 14.) *a*)

113. Hij die het noodig fonds in handen heeft, bijzonderlijk best... de betaling van eenen getrokken wisselbrief, is, op straf van verg... kosten, schaden en interessen jegens den trekker, tot de acceptatie (K. 107, 148.)

114. Belofte om eenen wisselbrief te zullen accepteren geldt niet a... tatie, maar geeft aan den trekker eene regtsvordering tot schade... tegen den belover, die weigert zijne belofte gestand te doen.

Deze schade bestaat in de kosten van protest en herwissel, wa... wisselbrief voor des trekkers eigene rekening was getrokken.

Wanneer de trekking voor rekening van eenen derde was gedaan, de schaden en interessen in de kosten van protest en herwissel, ... beloop van hetgene de trekker, uit hoofde van de bekomene toez... den belover, aan dien derde, op het crediet van den wisselbrief voorgeschoten. (K. 101*c*, 113, 143, 177, 186, 187.)

115. De acceptatie moet door den betrokkene duidelijk op den ... wisselbrief gesteld en door hem onderteekend worden. *d*)

De acceptatie moet gedagteekend zijn, indien de wisselbrief op ee... na zigt is getrokken.

Bij gebreke van dagteekening, kan de houder de betaling vorderen ... termijn daarbij uitgedrukt, te rekenen van den dag der trekking. *e*) ... K. 100, 103 v., 117, 120, 149.) *f*)

116. De houder van eenen wisselbrief getrokken op plaatsen bin... koningrijk der Nederlanden, het zij op zigt, of op eenigen tijd na zi... daarvan de acceptatie of de betaling vorderen *g*) binnen de na te... termijnen na de dagteekening van den wisselbrief, en zulks op straf... verhaal te verliezen op de endossanten en op den trekker, indien de... sen tot de betaling bezorgd had. *h*)

a) *Art.* 176 *W. v. Kh.* De acceptatie van wisselbrieven moet gevraagd worden aan den betrokkene te zijner woonplaatse; en niet ter plaatse alwaar de wisselbrief betaalbaar is gesteld.

b) *Art.* 107 *W. v. Kh.* De betrokkene wordt geacht het noodig fonds in handen te hebben, indien hij, bij het vervallen des wisselbriefs, of op het tijdstip waarop dezelve, naar aanleiding van artikel 155, voor vervallen wordt gehouden, aan den trekker, of aan dengene voor wiens rekening is getrokken, eene opeischbare som schuldig is, ten minste gelijk staande met het beloop van den wisselbrief. — „De woorden: *bijzonderlijk bestemd*, zijn.... het kenmerk der wetsbepaling van het artikel. Niemand, al ware hij schuldenaar van den trekker, is verpligt eenen wisselbrief te accepteren; dit lijdt alleen uitzondering, *indien het fonds bijzonderlijk daartoe bestemd is.*" De Regeering (bij Voorduin I blz. 566, IV.)

c) Zie Voorduin I bl. 568, VI.

d) *Art.* 91, *lid a*, *Wetboek* 1830. De acceptatie van eenen wisselbrief moet door den betrokkene gedaan worden, bij schriftelijke en duidelijke toezegging, gesteld op den vertoonden wisselbrief en door hem onderteekend.

Art. 122 *C. de C.* L'acceptation d'une lettre de change doit être signée.

L'acceptation est exprimée par le mot *accepté*.

e) *Art.* 20 *A. D. W. O.* Wenn die Annahme eines auf bestimmte Zeit nach Sicht gestellten Wechsels nicht zu erhalten ist, oder der Bezogene die Datirung seines Acceptes verweigert, so ... haber, bei Verlust des wechselmässigen ... gegen die Indossanten und den Aussteller ... zeitige Präsentation des Wechsels durch ... halb der Präsentationsfrist (Art. 19) erhoben ... feststellen lassen.

Der Protesttag gilt in diesem Falle f... der Präsentation.

Ist die Protesterhebung unterblieben, ... gegen den Acceptanten, welcher die Dat... Acceptes unterlassen hat, die Verfallzeit ... vom letzten Tage der Präsentationsfrist an ...

f) *Art.* 117 *W. v. Kh.* De acceptatie ... wisselbrief, betaalbaar op eene andere ... die waar acceptant zich ophoudt, moet ... plaats aanwijzen waar de betaling ontvangen ... protest gedaan moet worden.

g) *Art.* 92 *Wetboek* 1830: „moet daarvan ... taling of de acceptatie vorderen." — Zie ook ... *C. d. C.*

h) *Art.* 92, *lid a*, *Wetboek* 1830. De ... van eenen wisselbrief, getrokken van het ... en van de eilanden in Europa, en betaalbaar ... het koningrijk der Nederlanden, het zij ... op eenigen tijd na zigt, moet daarvan de ... of de acceptatie vorderen binnen zes maanden ... dagteekening van den wissel, op straf ... verhaal te verliezen op de endossanten, ... den trekker, indien deze het noodige fonds ... betaling bezorgd had.

Die termijnen worden bepaald als volgt:

Voor wisselbrieven getrokken van het vaste land en van de eilanden in Europa, op zes maanden;

Voor wisselbrieven getrokken uit de Levant en van de noordelijke kusten van Afrika, op acht maanden;

Voor wisselbrieven getrokken van de westelijke kusten van Afrika tot aan de Kaap de Goede Hoop, en deze daaronder begrepen, mitsgaders van het vaste land van Noord- en Zuid-Amerika (met uitzondering van het hierna gemelde gedeelte), en van de eilanden in de West-Indien, op één jaar;

Voor wisselbrieven getrokken van de kusten van Noord- en Zuid-Amerika, gelegen aan de Groote Zuidzee, te rekenen van de andere zijde van Kaap Hoorn, en van de in die zee gelegene eilanden, mitsgaders van het vaste land van Azie en de eilanden in de Oost-Indien, op twee jaren;

De termijnen worden in tijden van oorlog ter zee verdubbeld, voor zoo veel betreft wisselbrieven, getrokken van de eilanden in Europa en van de plaatsen vermeld bij het vierde, vijfde en zesde lid van dit artikel. (K. 207*g*.) *a*)

Alle de bepalingen hierboven gemeld, zijn wederkeeriglijk van toepassing op wisselbrieven op zigt, of op eenigen tijd na zigt, getrokken uit het koningrijk der Nederlanden op de plaatsen hierboven aangeduid.

De termijn is van drie maanden voor binnenlandsche wisselbrieven. (Co. 160; A. 10; K. 108, 112, 139, 150 v., 152.) *b*)

117. De acceptatie van eenen wisselbrief, betaalbaar op eene andere plaats dan die waar de acceptant zich ophoudt, moet de woonplaats aanwijzen, waar de betaling ontvangen of het protest gedaan moet worden. (Co. 123; K. 101*b*, 116, 176, 180*b* en *c*.) *c*)

118. Indien de gedomicilieerde, na verloop van den vervaldag, failleert, en de houder verzuimd heeft het protest tijdig te laten opmaken, is de acceptant ontslagen, indien, en voor zoo verre, hij bewijst fonds aan de aangewezene woonplaats te hebben bezorgd; behoudens de verpligting vermeld bij art. 109. *d*) (K. 106, 108.)

119. Hij die eenen wisselbrief heeft geaccepteerd, is tot deszelfs betaling verpligt.

Hij mag de eens op den wisselbrief gestelde acceptatie, ook vóór deszelfs teruggave, niet herroepen, vernietigen, doorhalen of onleesbaar maken, en blijft desniettegenstaande tot de voldoening verpligt.

Hij is onbevoegd om, door beslag op den wisselbrief onder den houder te leggen, deszelfs verderen loop te beletten.

Hij kan tegen zijne acceptatie niet in zijn geheel worden hersteld, al hadde

a) Zie Voorduin I blz. 575, IX.

b) *Art.* 19 *A. D. W. O.* Eine Verpflichtung des Inhabers, den Wechsel zur Annahme zu präsentiren, findet nur bei Wechsel statt, welche auf eine bestimmte Zeit nach Sicht lauten. Solche Wechsel müssen, bei Verlust des wechselmässigen Anspruchs gegen die Indossanten und den Aussteller, nach Maassgabe der besonderen im Wechsel enthaltenen Bestimmung, und, in Ermangelung derselben, binnen zwei Jahren nach der Ausstellung zur Annahme präsentirt werden.

c) *Art.* 180, *lid b*, *W. v. Kh.* Indien de wisselbrief getrokken is om in eene andere aangewezene woonplaats, of door eenen anderen aangewezen persoon, het zij in dezelfde, het zij in eene andere gemeente, te worden betaald, moet de betaling gevraagd en het protest opgemaakt worden ter aangewezene woonplaats of aan den aangewezen persoon.

Art. 123 *C. d. C.* L'acceptation d'une lettre de change payable dans un autre lieu que celui de la résidence de l'accepteur, indique le domicile où le paiement doit être effectué ou les diligences faites.

d) *Art.* 109 *W. v. Kh.* Indien de betrokkene den wisselbrief niet heeft geaccepteerd, en de houder verzuimd heeft denzelven tijdig te laten protesteren, is de trekker niet te min verpligt aan laatstgemelde af te staan en over te dragen de vordering op het fonds, dat de betrokkene van hem ten vervaldage heeft in handen gehad, en zulks tot het beloop van den wisselbrief; en hij moet aan den houder, ten diens koste, de noodige bewijzen verschaffen om die vordering te doen gelden. Indien de trekker in staat van faillissement is verklaard, zijn de curatoren in zijn boedel tot dezelfde verpligtingen gehouden, ten ware deze mogten verkiezen den houder als schuldeischer voor het beloop van den wisselbrief, toe te laten.

de trekker geen fonds bezorgd, of al ware deze, buiten zijn weten. acceptatie gefailleerd, ten zij de houder bedriegelijke middelen ha[illegible] werk gesteld om de acceptatie te verkrijgen. (Co. 121; K. 115, 1[illegible] 148, 161 v.; Rv. 475 v., 586 n°. 2; B. 1364, 1461 v.) *a*)

120. De acceptatie mag niet onder eene voorwaarde gedaan word[illegible] wel met eenige bepaling ten aanzien van de som. In het eerste ge[illegible] de wisselbrief van non-acceptatie worden geprotesteerd; in het laat[illegible] is de houder verpligt de gedeeltelijke acceptatie aan te nemen en [illegible] meerdere te laten protesteren. (Co. 124; B. 1289 v., 1426 v.; K. 11[illegible]

121. Indien een wisselbrief van non-acceptatie geprotesteerd w[illegible] dezelve geaccepteerd worden door eenen ander, ter eere van den tr[illegible] van eenen der endossanten, het zij dezelve hem daartoe gelast heb[illegible] niet. (C. 126; B. 1390 v., 1829 v.; K. 122, 124, 128, 147, 170, 1[illegible]

122. Indien zich onderscheidene personen tot deze acceptatie ter [illegible] doen, zijn daartoe, bij voorkeur, in de volgende orde geregtigd:

1°. Zij die den wissel accepteren ter eere van den trekker, of [illegible] gene voor wiens rekening dezelve getrokken is; (K. 101*c*.) *c*

2°. Zij die zulks willen doen ter eere van den nemer;

3°. Zij die zulks willen doen ter eere van vroegere endossanten. [illegible] K. 123 v., 172, 173.)

123. Indien verscheidene personen, allen van last voorzien, zich a[illegible] om den wisselbrief ter eere van denzelfden persoon te accepteren, [illegible] de keuze aan den houder

Hetzelfde geldt indien meer dan een persoon zich, zonder last, t[illegible] tatie ter eere van denzelfden persoon aanbiedt. (K. 122, 124 v., 173

124. Die, tot het doen van zoodanige acceptatie ter eere, met [illegible] voorzien van dengene, voor wiens rekening zij dezelve aanbieden, [illegible] altijd den voorrang boven anderen, die zonder last zoodanige accept[illegible] eere van denzelfden persoon aanbieden. (K. 122 v., 173, 181*a*.) *d*)

125. De houder zelf, tot zoodanige vereering gelast of bereidvaardi[illegible] heeft daarop eene even gelijke aanspraak als elk ander, en vermag [illegible] gelijke omstandigheden, zich zelven de voorkeur te geven. (K. 122 v.[illegible]

126. De acceptatie ter eere moet op den wisselbrief gesteld word[illegible] akte van protest, of achter dezelve, wordt van die acceptatie mel[illegible] maakt. (Co. 126; K. 115, 182.) *e*)

a) *Art.* 121 *C. d. C.* Celui qui accepte une lettre de change, contracte l'obligation d'en payer le montant. L'accepteur n'est pas restituable contre son acceptation, quand même le tireur aurait failli à son insu avant qu'il eût accepté.

Art. 120 *Ontwerp* 1809. De acceptatie, eenmaal op den wisselbrief gesteld, en door den betrokkene onderteekend zijnde, mag door denzelven niet herroepen, vernietigd, doorgehaald, of onleesbaar gemaakt worden. — Hij is ook onbevoegd, om, door het arresteren van den wissel onder den houder, deszelfs omloop verder te beletten. — Hij kan zelfs jegens zijne acceptatie geen relief bekomen, al was ook de trekker buiten zijn weten bankbreukig geworden, vóór dat hij had geaccepteerd.

Art. 23 *A. D. W. O.* Der Bezogene wird durch die Annahme wechselmässig verpflichtet, die von ihm acceptirte Summe zur Verfallzeit zu zahlen.

Auch dem Aussteller haftet der Bezogene aus dem Accepte wechselmässig.

Dagegen steht dem Bezogenen kein Wechselrecht gegen den Aussteller zu.

b) *Art.* 96 *Wetboek* 1830. De acc[illegible] onder geene mits of voorwaarde gedaa[illegible] maar wel met eenige bepaling ten aanz[illegible] som. In het eerste geval, is de accep[illegible] en in het laatste geval, is de houder [illegible] gedeeltelijke acceptatie aan te nemen, e[illegible] wisselbrief, voor zoo verre het meerdere [illegible] laten protesteren. — Zie Voorduin I bl[illegible]

c) Zie Diephuis, t. a. p., blz. 228 [illegible]

d) *Art.* 181, *lid a*, *W. v. Kh.* De [illegible] bij weigering van den betrokkene, verpli[illegible] ling af te vragen aan dengene, die den [illegible] ter eere heeft geaccepteerd, of aan [illegible] volgens het daarin vermelde, in geval [illegible] acceptatie of ter betaling is aanbevolen.

Art. 102 *Wetboek* 1830. In de akte van pr[illegible] melding gemaakt van de acceptatie ter e[illegible] door dien acceptant onderteekend wordt.

e) *Art.* 59 *A. D. W. O.* Wenn der Ehr[illegible] unterlassen hat, in seinem Accepte zu b[illegible] wessen Ehren die Annahme geschieht, [illegible] Aussteller als Honorat angesehen.

. Die eenen wisselbrief ter eere accepteert, is gehouden da: kennis te geven aan dengene ter wiens eere hij geaccep :raffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, :n zijn. (Co. 127; K. 122 v., 171*b*, 184.)

;. Niettegenstaande alle acceptatien door eenen ander ter e ıdt de houder van den wisselbrief al zijn regt tegen den tr ;santen, uit hoofde der non-acceptatie van dengene, op v ef getrokken was. (Co. 128; K. 146, 177, 184.) *a*)

). Zoodanig een ter eere geaccepteerde wisselbrief moet, bij ıng ten vervaltijde, tegen den betrokkene geprotesteerd word gebreke van zoodanig protest tegen den betrokkene, is (ɜere tot de voldoening des wissels ongehouden; en wannee rotest den wissel betaald heeft, verliest hij zijn verhaal tege ·r belang bij zouden mogen hebben, dat de wissel behoorlij ›ronkelijk betrokkene geprotesteerd was. (K 147, 171 v., 17(

). De betaling van eenen wisselbrief kan, onverminderd d den betrokkene, bovendien verzekerd worden door eenen bo amd. (Co. 141; B. 1857 v.; K. 65*b*, 182*b* nº. 1, 209*e*.) *b*)

1. Deze borgtogt wordt gesteld op den wisselbrief zelven ıderlijk geschrift, zelfs bij eenen brief. (Co. 142; B. 1861.)

2. Dusdanige borg is (zoo geene andere overeenkomsten tussc ɹakt zijn) voor het geheel verbonden op dezelfde wijze, en ling genoodzaakt worden door dezelfde middelen, als de tr ›ssanten. (Co. 142; B. 1374, 1376, 1869 nº. 2 jº. 1314; K ›, 186 v.; Rv. 586 nº 2.) *c*)

VIERDE AFDEELING.

Van het endosseren van wisselbrieven.

33. De eigendom van wisselbrieven, betaalbaar aan order, kaı ɜlve niet vervallen zijn, aan anderen door middel van endossen :gedragen. (Co. 136; B. 668 v.; K. 116 v., 134 v., 139, 146, 1· v., 209*c*, 212, 508, 573; Rv. 586 nº. 2.) *d*)

Art. 57 *A. D. W. O.* Die Ehrenannahme von n einer nicht auf dem Wechsel als Nothadresse onten Person braucht der Inhaber nicht zuzulassen.

rt. 61. Wenn der Wechsel von einer Nothadresse einem andern Intervenienten zu Ehren angenom- wird, so haben der Inhaber und die Nachmän- des Honoraten keinen Regress auf Sicherstellung. erselbe kann aber von dem Honoraten und dessen nänner geltend gemacht werden.

Art. 141 *C. d. C.* Le paiement d'une lettre de ıge, indépendamment de l'acceptation et de l'en- ement, peut être garanti par un aval.

Art. 1869 *B. W.* De borg kan niet vorderen des schuldenaars goederen vooraf uitgewonnen len:

º. Wanneer hij zich hoofdelijk met den hoofd- schuldenaar verbonden heeft; in welk geval de gevolgen van deszelfs verbindtenis geregeld worden naar de beginselen welke ten opzigte van hoofdelijke schulden zijn vastgesteld.

rt. 586 *B. Rv.* Lijfsdwang heeft mede plaats:

º. Tegen alle personen zonder onderscheid die eenen wisselbrief hebben gete(kers, acceptanten of endossant(door den borgtogt, *aval* genaan hebben.

d) *Art.* 139 *W. v. Kh.* Wisselbrie vervaldag is verstreken, of die niet gesteld aan order, zijn niet vatbaar vo maar de eigendom moet bij eene af van cessie, overeenkomstig de voorsc Burgerlijk Wetboek worden overgedrı

Art. 136 *C. d. C.* La propriété change se transmet par la voie de l'(Vg. *art.* 110: Elle est à l'ordre d'ı l'ordre du tireur lui-même.

Art. 9 *A. D. W. O.* Der Remittent kı an einen Anderen durch Indossament (G Hat jedoch der Aussteller die U Wechsel durch die Worte „nicht a durch einen gleichbedeutenden Ausdı so hat das Indossament keine wechsel kung.

Art. 15. Ist in dem Indossamente

134. Het endossement wordt op den wisselbrief, of deszelfs secund. enz., gesteld, en moet zijn gedagteekend en onderteekend. Hetzel. den naam van den persoon aan wien, of aan wiens order, de beta. geschieden, met bijvoeging van: »genotene waarde" of van: »w. rekening."

Indien de waarde van eenen derde afkomstig was, wordt daar. aanduiding van dien derde, melding gemaakt. (Co. 137; A. 10; I. 1917; K. 70, 100, 101c, 103, 104, 142.) *a*)

135. Het endossement, de vereischten missende, bij het vorige art. geschreven, wordt tusschen den endossant en dengene aan wie. wisselbrief heeft geëndosseerd voor eene volmagt gehouden, strekk. den inhoud des wisselbriefs, zelfs in regten, in te vorderen.

Indien het endossement aan de order van den geëndosseerde i. heeft deze de bevoegdheid om den eigendom des wisselbriefs bij end. over te dragen, behoudens zijne verantwoordelijkheid jegens zijnen . (Co. 138; B. 1829 v.; K 111, 136, 165, 242.) *b*)

136. Het endossement kan ook in blanco geschieden, door de bl. teekening van den endossant, op den wisselbrief gesteld. Zoodanig en. wordt gerekend de erkenning van genotene waarde te bevatten. . den eigendom des wisselbriefs aan den houder over. (K. 70, 133, 134.

137. Een valsch endossement doet den eigendom van den wissel.

gebung durch die Worte „nicht an Order" oder durch einen gleichbedeutenden Ausdruck verboten, so haben diejenigen, an welche der Wechsel aus der Hand des Indossatars gelangt, gegen den Indossanten keinen Regress.

a) *Art.* 137 *C. d. C.* L'endossement est daté.

Il exprime la valeur fournie.

Il énonce le nom de celui, à l'ordre de qui il est passé.

Art. 110 *Wetboek* 1830. Het volledige endossement wordt schriftelijk op de wisselbrieven gesteld.

Hetzelve moet zijn gedagteekend en onderteekend op den wisselbrief of deszelfs secunda, tertia, enz.

Het endossement behelst den naam van den persoon, aan wien of wiens order de betaling zal moeten gedaan worden, met bijvoeging van genotene waarde, of van waarde in rekening.

Indien de waarde van eenen derde afkomstig was, wordt daarvan melding gemaakt, met aanduiding van dien derde.

Art. 11 *A. D. W. O.* Das Indossament muss auf den Wechsel, eine Kopie desselben oder ein mit dem Wechsel oder der Kopie verbundenes Blatt (Alonge) geschrieben werden.

b) *Art.* 138 *C. d. C.* Si l'endossement n'est pas conforme aux dispositions de l'article précédent, il n'opère pas le transport; il n'est qu'une procuration.

Art. 140 *Ontwerp* 1809. De endossementen van wisselbrieven, zonder bijgevoegde erkentenis van genotene waarde, of waarde in rekening, doen den eigendom van den wisselbrief niet overgaan, maar maken den geëndosseerde alleen gemagtigde, bevoegd tot de ontvangst, zoo hij die in der minne bekomen kan, of om, bij gebreke van dezelve, van non-betaling te doen protesteren, zonder evenwel, op grond van zoodanig endossement, in regten tegen den betrokkenen te mogen ageren.

Art. 141. Zulk een geëndosseerde zonder waarde heeft wel het regt om den wisselbrief verder te endosseren; doch die verdere geëndosseerden zijn alleen te beschouwen als gesubstitueerde gemagtigden.

Art. 112 *Wetboek* 1830. De endossementen van wisselbrieven, niet overeenkomstig de . artikelen gedaan zijnde, zijn niet . bloote lastgeving om den wisselbrie. en, bij gebreke van betaling, te doe. en wanneer zoodanige wisselbrief aan d. den houder gesteld is, kan deze, bij . sement, een' ander lasthebber slechts . einde in zijne plaats stellen.

Indien zoodanig endossement buiten . is, kan de houder bovendien de beta. vorderen.

Art. 17 *A. D. W. O.* Ist dem Indoss. Bemerkung „zur Einkassirung", „in Pro. eine andere, die Bevollmächtigung ausdrück. mel beigefügt worden, so überträgt das . das Eigenthum an dem Wechsel nicht, . aber den Indossatar zur Einziehung der . derung, Protesterhebung und Benachr. Vormannes seines Indossanten von der . Zahlung (*Art.* 45), so wie zur Einklag. bezahlten und zur Erhebung der deponirte. schuld.

Ein solcher Indossatar ist auch bere. Befugniss durch ein weiteres Prokura-I. einem Anderen zu übertragen.

Dagegen ist derselbe zur weiteren Beg. eigentliches Indossament selbst dann . wenn dem Prokura-Indossamente der Zu. Order" hinzugefügt ist. — Vg. *art.* . daaronder afgedrukte *art.* 242 *W.* v. K.

c) *Art.* 111 *Wetboek* 1830. Het end. *blanco* moet ten minste bevatten de dag. de onderteekening van den endossant.

Door hetzelve wordt de wisselbrief ge. den houder te zijn overgegaan, en erke. vatten van genotene waarde.

Art. 12 *A. D. W. O.* Ein Indossamen. wenn der Indossant auch nur seinen N. seine Firma auf die Rückseite des Wech. Kopie, oder auf die Alonge schreibt (B. sament).

ian, maar alle latere endossementen vervallen; onverminder
·ing van den houder tegen alle de teekenaars dier endossem
endossementen, ouder dan het valsche, behouden derzelve
e. (K. 70, 145, 166.) *a*)

, Het is verboden bij de endossementen eene vroegere da
lie waarop men dezelve werkelijk onderteekent, uit te (
: van vergoeding van kosten, schaden en interessen, en or
)enbare actie, indien daartoe gronden zijn. (Co. 139; I
47 v.) *b*)

. Wisselbrieven waarvan de vervaldag is verstreken *c*),
lbaar zijn gesteld aan order, zijn niet vatbaar voor endosse
gendom moet bij eene afzonderlijke akte van cessie, overeen
chriften van het Burgerlijk Wetboek *d*) worden overgedragen. (I
v.; K. 116, 133, 148 v. 155.) *e*)

VIJFDE AFDEELING.

:n de verbindtenis tusschen den trekker en den acceptant, tuss houder en den acceptant, en tusschen den houder en de endos

0. Tusschen den trekker en den acceptant ontstaat uit den handeling van lastgeving, waarbij laatstgemelde zich verbind len vervaltijd aan den houder te voldoen. (B. 1829 v.; K. 1(141, 148.) *f*)

:1. Indien de wisselbrief voor rekening van eenen derde is ge alleen daarvoor aan den acceptant verbonden. (K. 101*c*, 106

:2. De trekker is verpligt aan den betrokkene tijdig kennis (·n van den door hem getrokken wisselbrief, en, bij nalatighei)uden tot vergoeding van de kosten, door weigering van a ling uit dien hoofde gevallen. (K. 114.)

13. De trekker wordt geacht voor zijne eigene rekening te ken, indien uit den wisselbrief, of uit den adviesbrief, niet)s rekening zulks is geschied. (K. 101*c*, 141, 142.)

14. De acceptatie geeft aan den houder het regt om de betalin riefs van den acceptant te vorderen. (Co. 121; K. 119, 146, :

45. De acceptatie valsch zijnde, heeft elke houder verhaal op (de endossanten. (B. 1829; K. 70, 137, 140, 166.)

Art. 76 *A. D. W. O.* Aus einem mit einem hen oder verfälschten Accepte oder Indossamente :henen Wechsel bleiben sämmtliche Indossanten der Aussteller, deren Unterschriften ächt sind, ıselmässig verpflichtet.

Art. 139 *C. d. C.* Il est défendu d'antidater les es, à peine de faux.

Art. 155. *W. v. Kh.* Wisselbrieven worden gelen voor vervallen, zoodra de betrokkene is geeerd, en kunnen door den houder, des verkiele, dadelijk van nonbetaling worden geprotesteerd. n dat geval, kunnen de trekker of endossanten, zesproken wordende, de betaling uitstellen tot den valdag in den wissel uitgedrukt, mits inmiddels z stellende, volgens het bepaalde in art. 177. — Diephuis I bl. 198 (2).

!) *Art.* 668 *B. W. lid a en b.* De levering van uldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en lere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsc (de regten op die voorwerpen aan eeı overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien vı naar geen gevolg dan van het oogenl aan hem is beteekend geworden, of (dragt schriftelijk heeft aangenomen o

e) *Art.* 115 *Wetboek* 1880. De vervallene wisselbrieven of van die, taalbaar gesteld zijn aan order, wo overgedragen dan naar de voorsch Burgerlijk wetboek.

f) „Mais en outre l'acceptation e: *preneur, de tous les endosseurs et d* messe de paiement." Barthélémy (bl. 610, V.)

g) *Art.* 121, *lid a, C. d. C.* Ce une lettre de change, contracte l' payer le montant.

146. Allen, die eenen wisselbrief geteekend, geaccepteerd of geë… hebben, zijn ieder voor het geheel verpligt den houder te waa… (Co. 118, 140; B. 1314 v.; K. 119, 128, 155, 177, 186, 199; Rv. 5…

147. De bepalingen omtrent de gehoudenheid van den acceptant … toepasselijk op dengene, die den wissel ter eere, voor rekening … trekker, nemer of endossant, heeft geaccepteerd; behoudens het … art. 129 *a*) is bepaald. (K. 121 v.)

148. Indien, na de acceptatie van eenen wisselbrief, de trekker … van de wanbetaling des acceptants, verpligt was denzelven in te … heeft hij tegen dezen eene regtsvordering, zoo wel tot de verantwoor… het aan hem tot die betaling verstrekte fonds, als tot vergoeding der … uit het niet volvoeren van den aangenomen last ontstaan. (B. 1… K. 106 v., 113, 140.) *b*)

ZESDE AFDEELING.

Van den vervaltijd en de betaling van wisselbrieven.

149. De wisselbrief, op tijd getrokken, is betaalbaar op den ver… (K. 115 v., 152, 154, 155, 158 v., 164, 178, 179, 206.) *c*)

150. De wisselbrief, op zigt getrokken, is betaalbaar op deszelfs ver… (Co. 130; K. 116, 206.)

151. De termijn in eenen wisselbrief uitgedrukt, welke op eenen … dagen, maanden of uso's na zigt getrokken is, begint te loopen op den … dag na dien waarop de acceptatie of het protest van non-acceptatie … is. (Co. 131; K. 115 v., 152, 175; Rv. 8*a*.) *d*)

152. Door maanden verstaat men, zoo wel bij wisselbrieven op zigt … tijd getrokken *e*), die der Gregoriaansche tijdrekening.

Door uso's worden, ten aanzien van alle binnen het koningrijk be… wisselbrieven, verstaan dertig dagen, welke ten aanzien van wisselbr… niet op zigt getrokken *f*), beginnen te loopen daags na derzelver dagte… (Co. 132; A. 10; K. 149, 151.) *g*)

153. Een wisselbrief, betaalbaar op eene jaarmarkt, moet voldaan … daags vóór het eindigen van de jaarmarkt, doch indien deze niet lang… eenen dag duurt, vervalt de wisselbrief op dien dag zelven. (Co… K. 179, 206.)

154. Indien de betaaldag van eenen op tijd getrokken wisselbrief op … zondag invalt, is dezelve des anderendaags betaalbaar. (Co. 134; K. 151, 179*b*, 228; Rv. 14, 122*a*, 601, 723.) *h*)

a) *Art.* 129 *W. v. Kh.* Zoodanig een ter eere geaccepteerde wisselbrief moet, bij gebreke van betaling ten vervaltijde, tegen den betrokkene geprotesteerd worden.

Bij gebreke van zoodanig protest tegen den betrokkene, is de acceptant ter eere tot de voldoening des wissels ongehouden; en wanneer hij zonder dit protest den wissel betaald heeft, verliest hij zijn verhaal tegen diegenen, die er belang bij zouden mogen hebben, dat de wissel behoorlijk tegen den oorspronkelijk betrokkene geprotesteerd was.

b) *Art.* 23 *A. D. W. O.* Der Bezogene wird durch die Annahme wechselmässig verpflichtet, die von ihm acceptirte Summe zur Verfallzeit zu zahlen.

Auch dem Aussteller haftet der Bezogene aus dem Accepte wechselmässig.

Dagegen steht dem Bezogenen kein Wechselrecht gegen den Aussteller zu.

c) *Art.* 125 *Wetboek* 1830. Een wissel… tijd getrokken, is betaalbaar daags na… vervallen is. — Zie Voorduin I bl. 621…

d) Vg. Diephuis I bl. 234 (7).

e) „De bijvoeging: zoowel bij wisselbr… zigt als op tijd getrokken, is zoowel ove… weinig juist." Diephuis I bl. 234 (3).

f) Vg. artt. 149 en 151.

g) *Art.* 128 *Wetboek* 1830. Door … verstaan dertig dagen, welke, ten opzigte van … brieven die niet op zigt zijn getrokken, be… loopen daags na de dagteekening van den wis…

De maanden zijn zoodanige als men ver… de Gregoriaansche tijdrekening.

h) *Art.* 184 *C. d. C.* Si l'échéance d'un … de change est à un jour férié légal, elle est … la veille. — Zie Voorduin I bl. 625 volg.

155. Wisselbrieven worden gehouden voor vervallen *a*), zoodra de betrokkene is gefailleerd, en kunnen door den houder, des verkiezende, dadelijk van non-betaling worden geprotesteerd.

In dat geval, kunnen de trekker of endossanten, aangesproken wordende, de betaling uitstellen tot den vervaldag in den wissel uitgedrukt, mits inmiddels borg stellende, volgens het bepaalde in art. 177 *b*). (Co. 163, 448; B. 1307; K. 107, 133, 139, 178, 778.) *c*)

156. Een wisselbrief moet betaald worden in het geld, daarbij uitgedrukt. *d*)

Indien nogtans dat geld geenen wettelijken koers in het koningrijk had, zal, wanneer de koers niet bij den wisselbrief is geregeld, de betaling geschieden in Nederlandsch geld, volgens den wisselkoers van den vervaltijd en van de plaats der betaling, en, zoo daar geen wisselkoers bestaat, alsdan volgens dien van de handelplaats, het naast gelegen bij die waar de wisselbrief moet worden betaald. (Co. 143; B. 1425; K. 157, 192*b*.)

157. Wanneer gedurende den looptijd des wisselbriefs, de daarin uitgedrukte geldmunt, op hoog gezag, ter plaatse van de betaling, in waarde was vermeerderd of verminderd, zal de betaling, of zullen, in geval van wanbetaling, de respectieve terugvorderingen tegen trekker en endossanten geregeld worden naar de bepalingen van artikel 1793 en 1794 van het Burgerlijk Wetboek. *e*)

Dezelfde verordeningen gelden, wanneer de waarde der geldmunt vermeerderd of verminderd mogt zijn vóór de trekking, zonder dat de trekker had kunnen kennis dragen van de verandering der waarde. (K. 156.)

158. De betrokkene, den wisselbrief vóór den vervaltijd betalende of in disconto nemende, is verantwoordelijk voor de geldigheid der betaling. (Co. 144; K 159, 164.) *f*)

159. De houder van eenen wisselbrief kan niet genoodzaakt worden de betaling vóór den vervaltijd te ontvangen. (Co. 146; B. 1306, 1441 n°. 4; K. 100, 149 v., 158, 177.)

160. De betaling van eenen wisselbrief op eene secunda, tertia, quarta, enz. gedaan, is bestaanbaar, wanneer de tweede, derde, vierde, enz. inhoudt, dat deze betaling de kracht der overige te niet doet. (Co. 147; K. 103, 104, 161 v.)

161. Die op eene secunda, tertia, quarta wisselbrief, enz. betaalt, zonder tevens in te trekken den wisselbrief, waarop zijne acceptatie staat, wordt

a) Zie Diephuis I bl. 198 (2).

b) *Art.* 177 *W. v. Kh.* Op vertooning van het protest van non-acceptatie, zijn de endossanten en de trekker respectievelijk verpligt borg te stellen, dat de wisselbrief ten vervaldage zal worden voldaan, of denzelven dadelijk, met de protestkosten en herwissel, in te trekken.

De borg, het zij van den trekker, het zij van den endossant, is alleen hoofdelijk met dengene verbonden, ten wiens behoeve hij zich als borg heeft gesteld.

c) *Art.* 178 *W. v. Kh.* In geval de acceptant vóór den vervaldag is gefailleerd, kan de houder protest doen opmaken, en als hierboven borgtogt of voldoening vorderen.

Art. 778, *lid a.* Door het faillissement worden de nog niet vervallen schulden, ten laste van den schuldenaar loopende, opeischbaar voor zoo veel hem betreft.

d) *Art.* 132, *lid a*, *Wetboek* 1830. Een wisselbrief moet betaald worden in de geldmunt, daarbij uitgedrukt. — Zie Voorduin I bl. 630, III.

e) *Art.* 1793 *B. W.* De schuld, uit leening van geld voortspruitende, bestaat alleen in de geldsom die bij de overeenkomst is uitgedrukt.

Indien er, voor het tijdstip der voldoening, vermeerdering of vermindering van de waarde der geldspecie, of verandering in de gangbaarheide plaats heeft, geschiedt de teruggave der geleend, som in zoodanige specie, als ten tijde der voldoening gangbaar is, berekend naar derzelver waarde op dat tijdstip.

Art. 1794. De regel, bij het vorige artikel vastgesteld, is van geene toepassing, indien, ten opzigte der leening van een zeker getal stukken van eene bepaalde munt, de partijen uitdrukkelijk zijn overeengekomen, dat hetzelfde getal en dezelfde soort van stukken zullen worden teruggegeven. In dit geval moet degene die ter leen ontvangen heeft het juiste getal stukken van denzelfden aard, en niet meer noch minder, terug geven.

Indien dezelfde soort van stukken niet meer in voldoende hoeveelheid bestaat, moet het ontbrekende worden vergoed met munt van hetzelfde metaal, zoo na mogelijk van hetzelfde gehalte, en te zamen inhoudende even veel metaal fijn, als de ontbrekende hoeveelheid der verschuldigde stukken metaal fijn inhielden.

f) *Art.* 164 *W. v. Kh.* Die eenen vervallen wisselbrief op den vervaltijd betaalt, zonder dat er verzet tegen zij gedaan, wordt vermoed deugdelijk gekweten te zijn. — Zie Diephuis I bl. 246 (1) en (2).

daardoor niet ontslagen met opzigt tot eenen ander, die houder... acceptatie is; behoudens zijn verhaal op dengene aan wien hij ... heeft betaald. (Co. 148; B. 1395; K. 103 v., 119, 162.)

162. Van eenen en denzelfden wisselbrief een prima, secunda, ... gemaakt zijnde, en de betrokkene op meer dan eene derzelve ... tatie gesteld hebbende, is deze verpligt alle de geaccepteerde wis... te betalen, wanneer onderscheidene houders daarmede ten vervaltijde ...; behoudens zijn verhaal op dengene, die meer dan eenmaal gebruik ... wisselbrief gemaakt heeft. (B. 1401; K. 103 v., 119, 161.)

163. De acceptant is niet anders verpligt eenen vermisten wissel... betalen, dan op voldoend bewijs van het regt van dengene die de... vraagt, mitsgaders tegen diens verbindtenis tot vrijwaring voor alle ... en onder bijgevoegden borgtogt. (Co. 149 v.; B. 1857 v.; K. 167, ...

164. Die eenen vervallen wisselbrief op den vervaltijd betaalt, z... er verzet tegen zij gedaan, wordt vermoed deugdelijk gekweten te ... (Co. 145; B. 1424, 1953; K. 149 v., 158, 166.) *c*)

165. De vertooner van eenen wisselbrief, welke aan hem niet is ...seerd, doch die schriftelijk kan bewijzen, dat dezelve hem door den ... bende ter invordering is toegezonden, kan de betaling onder borg... deren, en, bij gebreke van betaling, denzelven laten protesteren. (B. 1904 v.; K. 111, 133, 135, 180 v., 242.)

166. De houder van eenen wisselbrief, die de betaling ontvangt, ... de vroegere endossanten, zijn aan dengene, die den wisselbrief ... heeft, verantwoordelijk voor de wettigheid van alle vroegere endos... (K. 70, 137; B. 1395.) *d*)

167. Buiten het geval, in artikel 163 gemeld, is de acceptant ... tot betaling van den wisselbrief, ten zij hem de geaccepteerde wis... met behoorlijke quitantie van den houder voorzien, worde uitgeleverd. ...

168. De betrokkene bereid zijnde tot eene gedeeltelijke betaling ... inhoud van den wisselbrief, is de houder verpligt, die gedeeltelijke b... waardoor de trekker en de endossanten in zoo verre ontlast worden, ... nemen, en wegens het overige, protest te laten doen. (Co. 156; B... K. 119, 120, 169, 182*b* n°. 2 en 3.) *e*)

a) *Art.* 203 *W. v. Kh.* De houder van eenen geprotesteerden en vermisten wisselbrief heeft regt van den trekker de vergoeding te vorderen, tegen bewijs van zijn regt en het stellen van borgtogt.

Art. 73 *A. D. W. O.* Der Eigenthümer eines abhanden gekommenen Wechsels kann die Amortisation des Wechsels bei dem Gerichte des Zahlungsortes beantragen. Nach Einleitung des Amortisations-Verfahrens kann derselbe vom Acceptanten Zahlung fordern, wenn er bis zur Amortisation des Wechsels Sicherheit bestellt. Ohne eine solche Sicherheitsstellung ist er nur die Deposition der aus dem Accepte schuldigen Summe bei Gericht oder bei einer andern zur Annahme von Depositen ermächtigten Behörde oder Anstalt zu fordern berechtigt.

b) *Art.* 158 *W. v. Kh.* De betrokkene, den wisselbrief vóór den vervaltijd betalende of in disconto nemende, is verantwoordelijk voor de geldigheid der betaling.

c) *Art.* 145 *C. d. C.* Celui qui paie une lettre de change à son échéance et sans opposition, est présumé valablement libéré.

Art. 83 *Ontwerp* 1822 (Voorduin I bl. 435). De betrokkene, den wisselbrief aan eenen onbevoegde betaald hebbende, is verpligt denzelven nog eens aan den wettigen houder te voldoen, behoudens zijn regt om het betaalde van zoodanigen onbevoegde ... vorderen. — Zie Voorduin, t. a. p., bl. ... „Qu'a-t-on donc eu en vue? C'est, que ... en vertu d'une lettre de change, qui en ... montant sur un faux ordre, est valable... s'il a payé de bonne foi, — et qu'ainsi ... toujours présomption de bonne foi, il est libéré." Donker Curtius, aldaar, bl. 64.

d) Diephuis I bl. 247 (1).

e) *Art.* 1426 *B. W.* Geen schuldeischer ... schuldeischer verpligten om betaling van ... bij gedeelten te ontvangen, al mogt die ... deelbaar zijn.

Art. 120 *W. v. Kh.* De acceptatie mag ... eene voorwaarde gedaan worden, maar wel ... bepaling ten aanzien van de som. In het ... val moet de wisselbrief van non-acceptatie ... geprotesteerd; in het laatste geval is de h... pligt de gedeeltelijke acceptatie aan te nemen ... het meerdere te laten protesteren.

Art. 156 *C. d. C.* Les paiements faits ... sur le montant d'une lettre de change sont ... charge des tireurs et endosseurs.

Le porteur est tenu de faire protester ... de change pour le surplus.

169. In het geval van het vorige artikel, kan de betaler echter de uitlevering van zoodanigen wisselbrief niet vorderen, maar moet zich vergenoegen met eene afschrijving van de gedane gedeeltelijke betaling op den wisselbrief zelven, en met eene door den houder onderteekende quitantie. (K. 167, 198.)

170. Een geprotesteerde wisselbrief kan betaald worden door een ieder ter eere van den trekker of van eenen der endossanten.

Van die betaling, ter eere gedaan, wordt het bewijs ingelascht in de akte van protest, of achter dezelve gesteld. (Co. 158; B. 1418; K. 121 v., 182.) *a*)

171. Die eenen wisselbrief ter eere van eenen ander betaalt, treedt door die betaling zelve in de regten van den houder, en is aan dezelfde verpligtingen onderworpen. *b*)

Hij is daarenboven gehouden, van de gedane betaling onverwijld kennis te geven aan dengene te wiens eere hij betaald heeft, op straf van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn. (Co. 159; B. 1279 v., 1438; K. 127, 175 v., 184.)

172. Indien de betaling ter eere gedaan is voor rekening van den trekker, zijn alle de endossanten bevrijd.

Indien zij gedaan is ter eere van eenen der endossanten, zijn alle de op hem volgende endossanten bevrijd. (Co. 159; K. 148, 186*c* en *d*.) *c*)

173. Indien verscheidene personen zich tot de betaling van eenen wisselbrief ter eere aanbieden, worden de regelen gevolgd, hierboven ten aanzien van acceptatien ter eere voorgeschreven. (Co. 159; K. 121 v., 171*a*.) *d*)

174. Indien degene, op wien de wisselbrief oorspronkelijk getrokken was,

Art. 38 *A. D. W. O.* Der Inhaber des Wechsels darf eine ihm angebotene Theilzahlung selbst dann nicht zurückweisen, wenn die Annahme auf den ganzen Betrag der verschriebenen Summe erfolgt ist.

a) *Art.* 1418 *B. W.* Eene verbindtenis kan gekweten worden door een ieder die daarbij belang heeft, gelijk een mede-schuldenaar of een borg.

Eene verbindtenis kan zelfs gekweten worden door eenen derde, die daarbij geen belang heeft, mits die derde handele in naam en tot kwijting van den schuldenaar, of, indien hij in zijn eigen naam handelt, hij niet in de regten van den schuldeischer gesteld worde.

b) *Art.* 1438 *B. W.* Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet:

1°. Ten behoeve van dengene, die, zelf schuldeischer zijnde, eenen anderen schuldeischer, die, uit hoofde van deszelfs bevoorregte schuld of hypotheek, een beter regt heeft, voldoet;

2°. Ten behoeve van den kooper van eenig onroerend goed, die den koopprijs daarvan besteedt tot betaling der schuldeischers, aan welke dat goed door hypotheek verbonden was;

3°. Ten behoeve van dengene, die, met anderen, of voor anderen, gehouden zijnde tot voldoening van eene schuld, belang had om dezelve te voldoen;

4°. Ten behoeve van den erfgenaam die, eenen boedel onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard hebbende, de schulden der nalatenschap met zijne eigene penningen betaald heeft. — Zie Diephuis I bl. 249 (1).

c) *Art.* 186 *W. v. Kh.* De houder van eenen wisselbrief, die van non-betaling is geprotesteerd, is geregtigd de vergoeding van denzelven te vorderen van den acceptant, van den trekker en van alle de endossanten, als ieder voor het geheel verbonden zijnde.

Hij heeft de keus hen gezamenlijk of afzonderlijk in regten aan te spreken.

Indien hij den trekker alleen aanspreekt, zijn alle de endossanten bevrijd.

Indien hij eenen der endossanten aanspreekt, zijn de latere endossanten bevrijd.

d) *Art.* 121 *W. v. Kh.* Indien een wisselbrief van non-acceptatie geprotesteerd wordt, kan dezelve geaccepteerd worden door eenen ander, ter eere van den trekker, of van eenen der endossanten, het zij dezelve hem daartoe gelast hebben dan niet.

Art. 122. Indien zich onderscheidene personen tot deze acceptatie ter eere opdoen, zijn daartoe, bij voorkeur, in de volgende orde geregtigd:

1°. Zij die den wissel accepteren ter eere van den trekker, of van dengene voor wiens rekening dezelve getrokken is;

2°. Zij die zulks willen doen ter eere van den nemer;

3°. Zij die zulks willen doen ter eere van vroegere endossanten.

Art. 123. Indien verscheidene personen, allen van last voorzien, zich aanbieden om den wisselbrief ter eere van denzelfden persoon te accepteren, verblijft de keuze aan den houder.

Hetzelfde geldt indien meer dan een persoon zich, zonder-last, tot acceptatie ter eere van denzelfden persoon aanbiedt.

Art. 124. Die, tot het doen van zoodanige acceptatie ter eere, met last zijn voorzien van dengene, voor wiens rekening zij dezelve aanbieden, hebben altijd den voorrang boven anderen, die zonder last zoodanige acceptatie ter eere van denzelfden persoon aanbieden.

Art. 125. De houder zelf, tot zoodanige vereering gelast of bereidvaardig zijnde, heeft daarop eene even gelijke aanspraak als elk ander, en vermag dus, in gelijke omstandigheden, zich zelven de voorkeur te geven. — Vg. *art.* 171, *lid a*, en zie Diephuis I bl. 248 (8).

en tegen wien dezelve van non-acceptatie was geprotesteerd, willig is de betaling te doen, wordt aan hem boven allen de voorrang gegeven. (Co. 159; K. 125, 175.)

ZEVENDE AFDEELING.

Van de regten en verpligtingen van den houder, bij non-acceptatie of non-betaling van den wisselbrief.

175. De houder van eenen wisselbrief, de acceptatie van denzelven van den betrokkene hebbende afgevraagd, en die niet bekomende, is verpligt daarvan *a*) een protest te laten opmaken. (Co. 119, 175; K. 116, 182.) *b*)

176. De acceptatie van wisselbrieven moet gevraagd worden aan den betrokkene te zijner woonplaatse, en niet ter plaatse alwaar de wisselbrief betaalbaar is gesteld. (K. 101*b*, 117, 180.) *c*)

177. Op vertooning van het protest van non-acceptatie, zijn de endossanten en de trekker respectievelijk verpligt borg te stellen, dat de wisselbrief ten vervaldage zal worden voldaan, of denzelven dadelijk, met de protestkosten en herwissel, in te trekken. *d*)

De borg, hetzij van den trekker, hetzij van den endossant, is alleen hoofdelijk met dengene verbonden, ten wiens behoeve hij zich als borg heeft gesteld. (Co. 120; B. 1309, 1314 v. j. 1869 n°. 2; K. 128, 130, 132, 155 v., 159). *e*)

178. In geval de acceptant vóór den vervaldag is gefailleerd, kan de houder protest doen opmaken, en als hierboven borgtogt of voldoening vorderen. (Co. 163; K. 155, 177, 778.) *f*)

179. Bij gebreke van betaling op den vervaldag *g*), is de houder, zonder aanzien of de wisselbrief al dan niet geaccepteerd zij, verpligt denzelven op den volgenden dag te laten protesteren.

Indien die dag op eenen Zondag invalt, moet het protest op den volgenden dag geschieden. (Co. 162 v.; K. 112, 116, 129 v., 149 v., 154, 170 v., 175, 201 v., 213, 228; Rv. 14, 122*a*, 601, 723.) *h*)

a) Dit woord, voorkomende in *art.* 76 der *Wet van* 23 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 24), ontbreekt in de *O. E.*

b) *Art.* 119 *C. d. C.* Le refus d'acceptation est constaté par un acte que l'on nomme *protêt faute d'acceptation.* — Hetzelfde geldt, volgens *art.* 162, van „le refus de paiement."

Art. 175. Nul acte, de la part du porteur de la lettre de change, ne peut suppléer l'acte de protêt, hors le cas prévu par les articles 150 et suivants, touchant la perte de la lettre de change.

c) *Art.* 117 *W. v. Kh.* De acceptatie van eenen wisselbrief, betaalbaar op eene andere plaats dan die waar de acceptant zich ophoudt, moet de woonplaats aanwijzen waar de betaling ontvangen, of het protest gedaan moet worden.

Art. 180, *lid a en b.* De betaling van eenen wisselbrief moet gevraagd en het daarop volgende protest gedaan worden ter woonplaatse van den betrokkene.

Indien de wisselbrief getrokken is om in eene andere aangewezene woonplaats, of door eenen anderen aangewezen persoon, het zij in dezelfde, het zij in eene andere gemeente, te worden betaald, moet de betaling gevraagd en het protest opgemaakt worden ter aangewezene woonplaats of aan den aangewezen persoon.

d) *Art.* 159 *W. v. Kh.* De houder van eenen wisselbrief kan niet genoodzaakt worden de betaling vóór den vervaltijd te ontvangen.

e) *Art.* 120 *C. d. C.* Sur la notification du protêt faute d'acceptation, les endosseurs et le tireur sont respectivement tenus de donner caution pour assurer le paiement de la lettre de change à son échéance, ou d'en effectuer le remboursement avec les frais de protêt et de rechange. La caution, soit du tireur, soit de l'endosseur, n'est solidaire qu'avec celui qu'elle a cautionné.

Art. 128 *W. v. Kh.* Niettegenstaande alle acceptatien door eenen ander ter eere gedaan, behoudt de houder van den wisselbrief al zijn regt tegen den trekker en de endossanten, uit hoofde der non-acceptatie van dengene, op wien de wisselbrief getrokken was.

f) *Art.* 155 *W. v. Kh.* Wisselbrieven worden gehouden voor vervallen, zoodra de betrokkene is gefailleerd, en kunnen door den houder, des verkiezende, dadelijk van non-betaling worden geprotesteerd.

In dat geval, kunnen de trekker of endossanten, aangesproken wordende, de betaling uitstellen tot den vervaldag in den wissel uitgedrukt, mits inmiddels borg stellende, volgens het bepaalde in art. 177. — Zie de noot *c*) op dat artikel.

g) *Art.* 161 *C. d. C.* Le porteur d'une lettre de change doit en exiger le paiement le jour de son échéance.

h) *Art.* 154 *W. v. Kh.* Indien de betaaldag van

180. De betaling van eenen wisselbrief moet gevraagd en het daarop volgende protest gedaan worden ter woonplaatse van den betrokkene.

Indien de wisselbrief getrokken is om in eene andere aangewezene woonplaats, of door eenen anderen aangewezen persoon, het zij in dezelfde, het zij in eene andere gemeente, te worden betaald, moet de betaling gevraagd en het protest opgemaakt worden ter aangewezene woonplaats of aan den aangewezen persoon.

Wanneer degene die den wisselbrief moet betalen geheel onbekend of niet te vinden is, moet het protest gedaan worden aan het postkantoor van de ter betaling aangewezene woonplaats, en, indien aldaar geen postkantoor is, aan het hoofd van het plaatselijk bestuur. Hetzelfde moet plaats hebben, indien een wisselbrief is getrokken om in eene andere gemeente te worden betaald dan die waar de betrokkene woont, en de woonplaats waar de betaling moet geschieden niet is aangewezen. (Co. 173; B. 1429; K. 117, 176, 182 n°. 2.) *a*)

181. De houder is, bij weigering van den betrokkene, verpligt de betaling af te vragen aan dengene, die den wisselbrief ter eere heeft geaccepteerd, of aan wien dezelve, volgens het daarin vermelde, in geval van nood, ter acceptatie of ter betaling is aanbevolen.

Tegen ieder hunner die de betaling weigert zal protest worden opgemaakt, hetgeen zal kunnen geschieden bij eene en dezelfde akte. (Co. 173, 174; K. 121 v., 126, 129, 170, 182 n°. 2.)

182. De protesten, zoo van non-acceptatie als van non-betaling, worden gedaan door eenen notaris of den griffier van den kantonregter, of door eenen deurwaarder. Zij moeten vergezeld zijn van twee getuigen.

De protesten behelzen:

1°. Een letterlijk afschrift van den wisselbrief, van de acceptatie, van de endossementen, van den borgtogt, genaamd aval, en van de adressen daarop gesteld;

2°. De vermelding dat zij de acceptatie of betaling aan de personen, of ter plaatse in de twee voorgaande artikelen gemeld, afgevraagd en niet bekomen hebben;

3°. De vermelding van de opgegevene reden van non-acceptatie of non-betaling;

4°. De aanmaning om het protest te teekenen, en de redenen van weigering;

5°. De vermelding, dat hij notaris, griffier of deurwaarder, wegens die non-acceptatie of non-betaling heeft geprotesteerd. (Co. 173, 174; K. 100, 115, 126, 131, 134, 170*b*, 180, 181; Stb. 1842 n°. 20, a. 21 v.)

183. De notarissen, griffiers of deurwaarders zijn verpligt, op straffe van

eenen op tijd getrokken wisselbrief op eenen zondag invalt, is dezelve des anderen daags betaalbaar.

Art. 202. Indien een wisselbrief zoo tijdig is verzonden dat hij wel vóór den vervaldag had kunnen aankomen in handen van dengene aan wien dezelve luidt, en door dezen ter betaling had kunnen worden aangeboden, doch niettemin, door onvoorzien toeval of door overmagt, eerst na den vervaldag aankomt, moet dezelve daags na de ontvangst worden aangeboden en bij niet-voldoening geprotesteerd, indien de betrokkene in dezelfde plaats als de houder woonachtig is.

Indien hij elders woont, of de wisselbrief op eene andere plaats is gedomicilieerd, of betaalbaar gesteld, moet het aanbod en het protest geschieden binnen acht dagen na de ontvangst.

Indien de posten gestremd zijn, moet de wisselbrief worden verzonden langs den meest zekeren buitengewonen weg, en de houder behoudt zijn regt, indien de wisselbrief, in voege voorschreven, ter betaling is aangeboden, en bij nonbetaling geprotesteerd.

Art. 41, *lid b*, *A. D. W. O.* Die Erhebung des Protestes ist am Zahlungstage zulässig; sie muss aber spätestens am zweiten Werktage nach dem Zahlungstage geschehen.

Art. 163 *C. d. C.* Le porteur n'est dispensé du protêt faute de paiement, ni par le protêt faute d'acceptation, ni par la mort ou faillite de celui sur qui la lettre de change est tirée. Dans le cas de faillite de l'accepteur avant l'échéance, le porteur peut faire protester, et exercer son recours.

a) *Art.* 176 *W. v. Kh.* De acceptatie van wisselbrieven moet gevraagd worden aan den betrokkene te zijner woonplaatse, en niet ter plaatse waar de wisselbrief betaalbaar is gesteld.

vergoeding van kosten, schaden en interessen, afschrift van het te laten, en hiervan melding in het afschrift te maken, en hetz orde des tijds, in te schrijven in een bijzonder register, genoe gewaarmerkt door den kantonregter van hunne woonplaats, en om zulks begeerd wordende, een of meer afschriften van het protest aa langhebbenden te leveren. (Co. 176; B. 1279 v.; Rv. 3, 5 n°. 2.)

184. De houder van eenen wisselbrief, van non-acceptatie of van non- geprotesteerd, is verpligt, op straffe van vergoeding van kosten, s interessen, uiterlijk binnen vijf dagen na het gedaan protest, hetzelv beteekenen aan dengene van wien hij den wisselbrief heeft bekomen, beiden in dezelfde gemeente woonachtig zijn.

Indien beiden niet in dezelfde gemeente woonachtig zijn, zal de ho gelijke straf, verpligt zijn een afschrift van het protest, voor waar g door dengene die hetzelve heeft opgemaakt, toe te zenden aan hem v hij den wisselbrief heeft bekomen, en zulks uiterlijk op den eersten postdag na bovengemelde vijf dagen, of, zoo er geen regelmatige post met de eerste openlijk bekende gelegenheid ter verzending, na gez dagen. (Co. 164, 165; B. 1279 v.)

185. Ieder endossant is, onder gelijke verantwoordelijkheid, verpligt, binnen denzelfden termijn, te rekenen van den dag van het ontvangen hetzelve te doen beteekenen of toe te zenden aan dengene van wien wisselbrief bekomen heeft, en zulks op gelijke wijze als bij het vorig is bepaald. (Co. 164, 165; K. 184.) *a*)

186. De houder van eenen wisselbrief, die van non-betaling is gepro is geregtigd de vergoeding van denzelven te vorderen van den accepta den trekker en van alle de endossanten, als ieder voor het geheel ve zijnde. *b*)

Hij heeft de keus hen gezamenlijk of afzonderlijk in regten aan te

Indien hij den trekker alleen aanspreekt, zijn alle de endossanten

Indien hij eenen der endossanten aanspreekt, zijn de latere endo bevrijd. *c*) (Co. 164 v.; B. 1319, 1320, 1328 v.; K. 132, 146, 172, 18 199, 200; Rv. 303.) *d*)

187. De houder van eenen wisselbrief, wegens non-betaling geprote kan insgelijks zich de vergoeding bezorgen door middel van herwissel

a) *Art.* 165 *C. d. C.* Si le porteur exerce le recours individnellement contre son cédant, il doit lui faire notifier le protêt, et, à défaut de remboursement, le faire citer en jugement dans les quinze jours qui suivent la date du protêt, si celui-ci réside dans la distance de cinq myriamètres. Ce délai, à l'égard du cédant domicilié à plus de cinq myriamètres de l'endroit où la lettre de change était payable, sera augmenté d'un jour par deux myriamètres et demi excédant les cinq myriamètres.

b) *Art.* 200 *W. v. Kh.* De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief heeft mede eene rechtsvordering tot vergoeding tegen derden, voor wier rekening de wisselbrief getrokken is, indien dezelve de waarde daarvoor genoten hebben.

Art. 303 *B. Rv.* Hij (de president) kan zelfs aan den houder van eenen wisselbrief, welke van non-betaling is geprotesteerd, verlof verleenen, om conservatoir beslag te leggen op de roerende goederen van den trekker, de acceptanten en de endossanten.

c) *Art.* 172 *W. v. Kh.* Indien de betaling ter eere gedaan is voor rekening van den trekker, zijn alle de endossanten bevrijd.

Indien zij gedaan is ter eere van eenen santen, zijn alle de op hem volgende endoss

d) *Art.* 1319 *B. W.* De schuldeischer delijke verbindtenis kan diengene der aanspreken, welken hij verkiest, zonder dat het voorregt van schuldsplitsing kunne pen. — Zie Voorduin I bl. 690 v., en 187, *lid b*.

Art. 164 *C. d. C.* Le porteur d'une lettre protestée faute de paiement, peut exercer en garantie,

Ou individuellement contre le tireur et les endosseurs;

Ou collectivement contre les endosseurs et

La même faculté existe pour chacun des seurs à l'égard du tireur et des endosseurs précèdent.

Art. 49 *A. D. W. O.* Der Inhaber eines Zahlung protestirten Wechsels kann die Wech gegen alle Wechselverpflichtete, oder auch Einige oder Einen derselben anstellen, ohne seinen Anspruch gegen die nicht in Anspruch men Verpflichteten zu verlieren.

wissel is eene hertrekking van den houder eens wi
r, of op eenen der endossanten, wegens de hoofdsom
rden wisselbrief en de kosten, volgens den wisselkoe
kking.

e hertrekking doet, in geval van niet-voldoening, het
tegen geen der mede-schuldenaren verloren gaan. *a*)
6, 188 v.) *b*)

. De herwissel *c*) wordt, ten aanzien van den trekker
visselkoers van de plaats, waar de wisselbrief had moeten
plaats waaruit dezelve getrokken is.

geen geval, is hij tot eenen hoogeren wisselkoers geho
), 186, 187, 189 v.) *b*)

). Ten aanzien van de endossanten, wordt de herwisse
wisselkoers der plaats, werwaarts de wisselbrief door he
ndeld is geworden, op de plaats waar de terugbetaling
179; K. 60, 186 v., 190 v.) *b*)

). Wanneer tusschen de onderscheidene plaatsen gee
elkoers bestaat, wordt de herwissel geregeld naar den
meest nabij gelegene plaatsen. (K. 186 v., 191 v.) *b*)

1. De hertrekking gaat vergezeld met de retour-rekenin
86, 187, 192 v.) *b*)

2. De retour-rekening bevat de hoofdsom van den gepro
ief, de protestkosten en alle andere wettige onkosten, als
bankier en makelaar, de zegels en briefporten.

Art. 186, *lid c en b*, *W. v. Kh.* Indien hij
rekker alleen aanspreekt, zijn alle de endos-
bevrijd.
ien hij eenen der endossanten aanspreekt, zijn
ere endossanten bevrijd.
Art. 50 *A. D. W. O.* Die Regressansprüche
Inhabers, welcher den Wechsel Mangels Zah-
hat protestiren lassen, beschränken sich auf:
die nicht bezahlte Wechselsumme nebst sechs
Prozent jährlicher Zinsen vom Verfalltage ab,
die Protestkosten und anderen Auslagen,
eine Provision von ein Drittel Prozent.
e vorstehenden Beträge müssen, wenn der Re-
pflichtige an einem anderen Orte als dem Zah-
orte wohnt, zu demjenigen Kurse gezahlt
en, welchen ein vom Zahlungsorte auf den
nort des Regresspflichtigen gezogener Wechsel
Sicht hat.
esteht am Zahlungsorte kein Kurs auf jenen
nort, so wird der Kurs nach demjenigen Platze
mmen, welcher dem Wohnorte des Regress-
htigen am nächsten liegt.
er Kurs ist auf Verlangen des Regresspflichtigen
h einen unter öffentlicher Autorität ausgestellten
szettel oder durch das Attest eines vereideten
lers, oder in Ermangelung derselben durch ein
est zweier Kaufleute zu bescheinigen.
rt. 51. Der Indossant, welcher den Wechsel
gelöst oder als Rimesse erhalten hat, ist von einem
eren Indossanten oder von dem Aussteller zu
lern berechtigt:
.°. die von ihm gezahlte oder durch Rimesse
berichtigte Summe nebst sechs Prozent jährli-
cher Zinsen vom Tage der Zahlung,
2°. die ihm erstandenen Kosten,
3°. eine Provision von ein Drittel Prozent.
Die vorstehenden Beträge müssen, wenn der Re-

gresspflichtige an einem andere
nehmer wohnt, zu demjenigen
welchen ein vom Wohnorte des R
Wohnort des Regresspflichtige
auf Sicht hat.
Besteht im Wohnorte des
Kurs auf den Wohnort des
wird der Kurs nach demjenige
welcher dem Wohnorte des
nächsten liegt.
Wegen der Bescheinigung d
Bestimmung des Art. 50 zur
Art. 52. Durch die Bestim
und 51 n°. 1 und 3 wird be
einem ausländischen Ort die
dort zulässiger Sätze nicht a
Art. 53. Der Regressnehme
trag seiner Forderung einen
Regresspflichtigen ziehen.
Der Forderung treten in d
Mäklergebühren für Negozirun
sowie die etwaigen Stempelgeb
Der Rückwechsel muss au
unmittelbar (a drittura) gest
Kist, *Beg. v. Handelsr.* II b
c) „De wetgever schijnt bij
aan den herwissel gedacht te
niet aarzelen .... den houder
ring het regt toe te kennen o
brengen." Kist, t. a. p. bl.
„*vergoeding*."
d) „De bepalingen [omtre
zullen, al neemt men zelfs a
op de regtsvordering toepasseli
daarop analogisch moeten wor
t. a. p. bl. 212. — Zie ech
bl. 267 (6).

Zij maakt melding van den naam van dengene op, wien de h… gedaan is, en van den wisselkoers voor welken dezelve vernegotieerd…

Derzelver juistheid wordt door eene verklaring van eenen makelaar… sels, of, waar geene makelaars in wissels zijn, van twee kooplieden…

Zij gaat vergezeld van den geprotesteerden wisselbrief en van he… of een voor waar geteekend afschrift van hetzelve.

In geval de hertrekking op eenen der endossanten gedaan is, … bovendien vergezeld van eene verklaring tot bewijs van den wissel… plaats, waar de wisselbrief betaalbaar gesteld was, op de plaats wa… wisselbrief getrokken is geweest, of waar de terugbetaling gedaa… (Co. 181; K. 60, 62 v., 186 v., 193 v., 197.) *a*)

193. Over eenen en denzelfden wisselbrief kan men niet meer da… retour-rekening maken.

Deze retour-rekening wordt betaald door den eenen endossant aan den … respectievelijk, en eindelijk door den trekker. (Co. 182; K. 192, 19…

194. Men kan geene herwissels op elkander stapelen; ieder endossa… er slechts één, gelijk ook de trekker. (Co. 183; K. 192, 193.) *a*)

195. De interessen van de hoofdsom van den van non-betaling … teerden wisselbrief zijn verschuldigd van den dag van het protest af. … B. 1274, 1279, 1286; K. 179, 186, 187, 192, 196; Stb. 1857 n°. 171. …

196. De interessen van de protestkosten, van den herwissel en … wettige onkosten, zijn verschuldigd van den dag af, dat de geregte… vaarding is gedaan. (Co. 185; B. 1274, 1279, 1286; K. 182, 186, 1… 195; Stb. 1857 n°. 171, a. 2.) *a*)

197. Er is geen herwissel verschuldigd, indien bij de retour-reken… gevoegd zijn de verklaringen, volgens het voorschrift van artikel 19… boven. (Co. 186.) *a*)

198. De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief is, bij faill… dergenen, welke volgens de wisselverbindtenis aansprakelijk zijn, … om in alle derzelver boedels op te komen, met het volle beloop der … ding door ieder van hen onderscheidenlijk en voor het geheel aan h… schuldigd.

Wanneer hij uit eenen der boedels eenige uitdeeling ontvangen heeft, … de andere boedels, zoo wel als de niet gefailleerde medeverbondenen … verder ontlast dan voor het beloop van die uitdeeling. (Co. 534; B. 18… en 4; K. 146, 186, 878.) *b*)

199. Wanneer echter de houder, hetzij met den trekker, hetzij … acceptant, een vrijwillig accoord *c*) aangaat, verliest hij zijn verhaal … alle de endossanten.

Indien dat accoord is aangegaan met eenen der endossanten, verl… zijn verhaal tegen alle de volgende, maar geenszins tegen vorige endossa… noch tegen den trekker, noch tegen den acceptant.

Wanneer hetzelve is aangegaan met den trekker, wordt de acceptant … geen fonds ontvangen heeft, van alle verdere aanspraak bevrijd: … tegenovergestelde geval blijft hij verantwoordelijk.

Eindelijk, wanneer het accoord vrijwillig is aangegaan met eenen acc… welke fonds in handen heeft, wordt daardoor alle verder verhaal tege… trekker verloren. (B. 1326, 1460, 1478, 1888 v.; K. 186, 187, 198, …

a) Zie noot *d*), op de vorige blz.

b) *Art.* 878 *W. v. Kh.* De schuldeischer, die houder is van een hoofdelijke verbindtenis tusschen den gefailleerde en andere insgelijks gefailleerde mede-schuldenaren, kan in alle derzelver boedels opkomen, tot dat de schuld ten volle zal zijn gekweten.

c) *Art.* 173 *Wetboek* 1830. (Fransch … „arrangement volontaire". — Zie Voord… bl. 677: „schikkingen van allerlei aard" …

d) *Art.* 208 *Ontwerp* 1809. De houder … zich niet door uit den boedel van den … te ontvangen, en op den wisselbrief te …

200. De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief heeft mede eene regtsvordering *a*) tot vergoeding tegen derden, voor wier rekening de wisselbrief getrokken is, indien dezelve de waarde daarvoor genoten hebben. (K. 101*c*, 106, 143.)

201. De houder van eenen wisselbrief, die denzelven te laat heeft doen protesteren, heeft geen regt van vergoeding tegen de endossanten en moet zich met zijne aanspraak tegen den acceptant te vreden stellen; behoudens de verpligting van den trekker, hierboven in art. 108 en 109 *b*) bepaald. (Co. 168 v.; K. 110, 118, 179, 186*a*.)

202. Indien een wisselbrief zoo tijdig is verzonden dat hij wel vóór den vervaldag had kunnen aankomen in handen van dengene aan wien dezelve luidt, en door dezen ter betaling had kunnen worden aangeboden, doch niettemin, door onvoorzien toeval of door overmagt, eerst na den vervaldag aankomt, moet dezelve daags na de ontvangst worden aangeboden en bij nietvoldoening geprotesteerd, indien de betrokkene in dezelfde plaats als de houder woonachtig is.

Indien hij elders woont, of de wisselbrief op eene andere plaats is gedomicilieerd, of betaalbaar gesteld, moet het aanbod en het protest geschieden binnen acht dagen na de ontvangst.

Indien de posten gestremd zijn, moet de wisselbrief worden verzonden langs den meest zekeren buitengewonen weg, en de houder behoudt zijn regt, indien de wisselbrief, in voege voorschreven, ter betaling is aangeboden, en bij non-betaling geprotesteerd. (K. 101*b*, 179.)

203. De houder *c*) van eenen geprotesteerden en vermisten wisselbrief heeft regt van den trekker de vergoeding te vorderen, tegen bewijs van zijn regt en het stellen van borgtogt. *d*) (K. 163, 167; B. 1857 v.) *e*)

ven, zoodanige uitdeelingen, als bij vonnis van preferentie en concurrentie, of volgens wettig geapprobeerd accoord, bij de meerderheid aangegaan, aan de schuldeischers van zoodanigen boedel worden toegewezen; maar hij is onbevoegd, zoo hij zijn verhaal tegen de verdere medeschuldigen gaaf behouden wil, om toetetreden tot de schikkingen of accoorden, die door den bankbreukigen schuldenaar aan zijne schuldeischers worden voorgesteld. — Zie Voorduin I bl. 473 (art. 99 *Ontwerp* 1825) en bl 705. Het *Ontwerp* van 1825 sprak in dit artikel telkens van den „gefailleerden" trekker, acceptant enz., maar dit adjectivum is, op voorstel der 5ᵉ afdeeling, weggelaten.

Art. 1478 *B. W.* De kwijtschelding eener schuld, of het ontslag bij overeenkomst, aan den hoofdschuldenaar toegestaan, bevrijdt de borgen.

De kwijtschelding, aan den borg toegestaan, bevrijdt den hoofdschuldenaar niet.

De kwijtschelding, aan eenen der borgen toegestaan, ontslaat de overige niet.

a) *Art.* 174 *Wetboek* 1830: „eene ondergeschikte regtsvordering," enz. Zie Voorduin I bl. 705 volgg.

b) *Art.* 108 *W. v. Kh.* De wisselbrief van nonacceptatie of van non-betaling zijnde geprotesteerd, is de trekker tot vrijwaring gehouden, al ware het protest niet in tijds gedaan. Indien hij echter, in het laatste geval, bewees, dat de betrokkene op den vervaldag het noodige fonds tot betaling des wisselbriefs in handen had, is hij daarvan bevrijd.

Indien, in dat geval, het vereischte fonds slechts gedeeltelijk aanwezig was, is de trekker voor het ontbrekende gehouden.

Art. 109. Indien de betrokkene den wisselbrief niet heeft geaccepteerd, en de houder verzuimd heeft denzelven tijdig te laten protesteeren, is de trekker niet te min verpligt aan laatstgemelde af te staan en over te dragen de vordering op het fonds, dat de betrokkene van hem ten vervaldage heeft in handen gehad, en zulks tot het beloop van den wisselbrief; en hij moet aan den houder, ten diens koste, de noodige bewijzen verschaffen om die vordering te doen gelden. Indien de trekker in staat van faillissement is verklaard, zijn de curatoren in zijn boedel tot dezelfde verpligtingen gehouden, ten ware deze mogten verkiezen den houder als schuldeischer, voor het beloop van den wisselbrief, toe te laten.

c) d. i. „hij, die als eigenaar of lasthebber, houder moest zijn." Diephuis I bl. 269.

d) *Art.* 163 *W. v. Kh.* De acceptant is niet anders verpligt eenen vermisten wisselbrief te betalen, dan op voldoend bewijs van het regt van dengene die de betaling vraagt, mitsgaders tegen diens verbindtenis tot vrijwaring voor alle namaning, en onder bijgevoegden borgtogt.

e) *Art.* 150 *C. d. C.* En cas de perte d'une lettre de change non acceptée, celui à qui elle appartient peut en poursuivre le paiement sur une seconde, troisième, quatrième, etc.

Art. 151. Si la lettre de change perdue est revêtue de l'acceptation, le paiement ne peut en être exigé sur une seconde, troisième, quatrième, etc., que par ordonnance du juge, et en donnant caution.

Art. 152. Si celui qui a perdu la lettre de change, qu'elle soit acceptée ou non, ne peut représenter la seconde, troisième, quatrième, etc., il peut demander le paiement de la lettre de change perdue, et l'obtenir par ordonnance du juge,

ACHTSTE AFDEELING.

Van het te niet gaan van wisselschuld.

204. Behoudens de bepalingen der drie volgende artikelen, gaat wisselschuld te niet door alle middelen van schuldbevrijding, bij het Burgerlijk Wetboek aangewezen, en daarenboven door het vrijwillig accoord, bij art. 199 *a*) van dit Wetboek vermeld. (B. 1417 v.) *b*)

205. De schuldenaar eens gefailleerden boedels, die eenen vervallen wisselbrief met eene andere schuld wil vergelijken, is gehouden te bewijzen, dat hij vóór het faillissement, te goeder trouw, eigenaar van den wisselbrief is geworden. (B. 1461 v.; K. 133 v., 138.)

206. Met uitzondering van hetgeen bij het volgend artikel is bepaald, verjaart wisselschuld door een tijdsverloop van tien *c*) jaren, te rekenen van den vervaldag des wisselbriefs.

Niettemin zullen zij die deze verjaring inroepen gehouden zijn, des gevorderd, onder eede te verklaren, dat zij, ter zake van den wisselbrief, niets meer schuldig zijn, en derzelver erfgenamen of regtverkrijgenden, dat zij te goeder trouw vermeenen, dat er uit dien hoofde niets meer verschuldigd is *d*). (Co. 189; B. 2004 v., 2010; K. 163, 200, 229.)

207. De regtsvordering tegen de endossanten, en tegen den trekker van eenen van non-betaling geprotesteerden wisselbrief, de laatstgemelde wanneer, en voor zoo verre, hij bewijst fonds te hebben bezorgd, verjaart door na te melden tijdsverloop:

Ten aanzien van wisselbrieven getrokken uit dit koningrijk *e*) en betaalbaar:

Op plaatsen in den Levant en aan de noordelijke kusten van Afrika, met vijftien maanden;

Op plaatsen aan de westelijke kusten van Afrika, tot aan de Kaap de Goede Hoop, deze daaronder begrepen; op het vaste land van Noord- en Zuid-Amerika (met uitzondering van het hier-onder gemelde gedeelte) en op de eilanden in de West-Indien, met achttien maanden;

Op plaatsen aan de kusten van Zuid- en Noord-Amerika, gelegen aan de

en justifiant de sa propriété par ses livres, et en donnant caution.

Art. 153. En cas de refus de paiement, sur la demande formée en vertu des deux articles précédents, le propriétaire de la lettre de change perdue conserve tous ses droits par un acte de protestation. — Cet acte doit être fait le lendemain de l'échéance de la lettre de change perdue. — Il doit être notifié aux tireur et endosseurs, dans les formes et délais prescrits ci-après pour la notification du protêt.

Art. 154. Le propriétaire de la lettre de change égarée doit, pour s'en procurer la seconde, s'adresser à son endosseur immédiat, qui est tenu de lui prêter son nom et ses soins pour agir envers son propre endosseur; et ainsi en remontant d'endosseur en endosseur jusqu'au tireur de la lettre. Le propriétaire de la lettre de change égarée supportera les frais.

Art. 155. L'engagement de la caution, mentionné dans les articles 151 et 152, est éteint après trois ans, si, pendant ce temps, il n'y a eu ni demandes ni poursuites juridiques.

a) *Art.* 199 *W. v. Kh.* Wanneer echter de houder, het zij met den trekker, het zij met den acceptant, een vrijwillig accoord aangaat, verliest hij zijn verhaal tegen alle de endossanten.

Indien dat accoord is aangegaan met eenen der endossanten, verliest hij zijn verhaal tegen alle de volgende, maar geenszins tegen vorige endossanten, noch tegen den trekker, noch tegen den acceptant.

Wanneer hetzelve is aangegaan met den trekker, wordt de acceptant, welke geen fonds ontvangen heeft, van alle verdere aanspraak bevrijd; in het tegenovergestelde geval blijft hij verantwoordelijk.

Eindelijk, wanneer het accoord vrijwillig is aangegaan met eenen acceptant, welke fonds in handen heeft, wordt daardoor alle verder verhaal tegen den trekker verloren.

b) *Art.* 1417 *B. W.* Verbindtenissen gaan te niet: Door betaling; — Door aanbod van gereede betaling, gevolgd van consignatie of bewaargeving; — Door schuldvernieuwing; — Door vergelijking of compensatie; — Door schuldvermenging; — Door kwijtschelding der schuld; — Door het vergaan der verschuldigde zaak; — Door de nietigheid of de tenietdoening; — Door de werking eener ontbindende voorwaarde, waarvan in den eersten titel van dit boek gehandeld is, en — Door verjaring, welke het onderwerp van eenen afzonderlijken titel uitmaakt.

c) *Art.* 189 *C. d. C.:* cinq ans, à compter du jour du protêt, ou de la dernière poursuite juridique, s'il n'y a eu condamnation, ou si la dette n'a été reconnue par acte séparé.

d) Vg. *art.* 2010 *B. W.*

e) Vg. *art.* 116, en zie Kist t. a. p. II bl. 242.

Groote Zuidzee, te rekenen van de andere zijde van Kaap Hoorn, en op de in die zee gelegene eilanden, mitsgaders op het vaste land van Azië en de eilanden in de Oost-Indien, met twee jaren;

Op alle andere plaatsen met één jaar.

De hier boven gemelde tijdsbepalingen van vijftien en achttien maanden en van twee jaren, worden in tijd van oorlog ter zee verdubbeld. (K. 116*g*)

De verjaring begint te loopen tegen den houder des wisselbriefs te rekenen van deszelfs vervaldag, en tegen ieder der endossanten van den dag dat hij tot betaling in regten is aangesproken, of, indien er geene regtsvordering heeft plaats gehad, van den dag dat hij vrijwillig heeft betaald. (Co. 166 v.; A. 10; K. 106 v., 116, 186 v.)

ZEVENDE TITEL.

Van orderbriefjes of promessen aan order; van assignatien, en van kassiers- en ander papier aan toonder.

EERSTE AFDEELING.

Van orderbriefjes of promessen aan order.

208. Een orderbriefje, of promesse aan order, is een gedagteekend en onderteekend geschrift, bij hetwelk iemand zich verbindt om, ter zijner woonplaatse, of ter woonplaatse van een ander binnen dezelfde gemeente of elders, en met of zonder tijdsbepaling, de daarbij uitgedrukte geldsom aan de order van den nemer te voldoen, met erkenning van genotene waarde of van waarde in rekening. (Co. 188; B. 1915, 1917; K. 4 n°. 2, 100, 105, 210, 221; Rv. 304, 586 n°. 1*b* en 3.) *a*)

a) *Art.* 188 *C. d. C.* Le billet à ordre est daté. Il énonce: La somme à payer; Le nom de celui à l'ordre de qui il est souscrit; L'époque à laquelle le paiement doit s'effectuer; La valeur qui a été fournie en espèces, en marchandises, en compte, ou de toute autre manière.

Art. 179 *Wetboek* 1830. Het orderbriefje is een onderteekend en gedagteekend geschrift, door hetwelk iemand zich verbindt, in zijne of op eene andere aangewezene plaats, aan de order van een' ander persoon en op eenen bepaalden tijd, eene zekere som te voldoen, met erkentenis van genotene waarde of van waarde in rekening.

Art. 96 *A. D. W. O.* Die wesentlichen Erfordernisse eines eigenen (trockenen) Wechsels sind:

1°. die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel, oder, wenn der Wechsel in einer fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;

2°. die Angabe der zu zahlenden Geldsumme;

3°. der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Order der Aussteller Zahlung leisten will;

4°. die Bestimmung der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll (Art. 4 n°. 4);

5°. die Unterschrift des Ausstellers mit seinem Namen oder seiner Firma;

6°. die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung.

Art. 97. Der Ort der Ausstellung gilt für den eigenen Wechsel, insofern nicht ein besonderer Zahlungsort angegeben ist, als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Ausstellers.

Art. 4 *W. v. Kh.* Onder daden van koophandel begrijpt de wet insgelijks:

2°. Alles.... hetgeen orderbriefjes betreft, alleenlijk ten opzigte van kooplieden.

Art. 586 *B. Rv.* Lijfsdwang heeft mede plaats:

1°. Tegen alle kooplieden voor handels-schulden, zelfs voor de zoodanigen, tot welke zij verbonden zijn jegens personen die geene kooplieden zijn. De order-briefjes, assignatien en andere handelspapieren, door eenen koopman onderteekend, worden geacht voor zijnen handel te zijn aangegaan, indien daarin geene andere oorzaak is uitgedrukt;

3°. Tegen personen geene kooplieden zijnde, welke order-briefjes, assignatien of andere handelspapieren hebben geteekend, of wel zoodanige wisselbrieven, welke, naar luid van artikel 102 des Wetboeks van Koophandel, slechts voor gewone schuldbekentenissen worden gehouden, doch alleen indien de bovengenoemde personen zich verbonden hebben ter zake van koophandel.

Art. 304 *B. Rv.* Gelijk verlof (tot conservatoir beslag) kan door hem (den President van de Regtbank) verleend worden aan den houder van een order-biljet of van eene assignatie, van non-betaling geprotesteerd, op de roerende goederen van den trekker, de acceptanten en de endossanten, doch alleen ten laste van diegenen welke kooplieden zijn.

209. Alle wetsbepalingen omtrent wisselbrieven, bij den vorigen [illegible] gesteld, en betreffende

Den vervaldag; (K. 116, 149 v, 155.)
Het endossement; (K. 133 v.)
De hoofdelijke verpligting voor het geheel; (K. 146, 186.)
Den borgtogt genaamd aval; (K. 130 v.)
Het protest; (K. 179, 182 v.)
De regten en verpligtingen van den houder; (K. 175 v.)
Den herwissel en de interessen en kosten; (K. 187 v.)
De betaling, en die ter eere; (K. 156 v., 170 v.)
De verjaring en andere wijzen *a*) van schuldvernietiging, (K. 199 [illegible]
Zijn op orderbriefjes of promessen aan order toepasselijk. (Co. 1[illegible] K. 228.) *b*)

TWEEDE AFDEELING.

Van assignatien. *c*)

210. Eene assignatie is een gedagteekend en onderteekend geschrift [illegible] door den uitgever een bepaald persoon wordt aangewezen om de daar[illegible] gedrukte geldsom aan eenen anderen bepaalden persoon, of dezelf[illegible] te voldoen in dezelfde gemeente, waar het geschrift is uitgegeven; [illegible] onderscheid of daarbij al dan niet de erkenning van genotene wa[illegible] van waarde in rekening is uitgedrukt. (B. 1829 v.; K. 100, 105, 20[illegible] 221; Rv. 304, 586 n°. 1*b* en 3.) *d*)

211. In geval het geschrift betaalbaar is gesteld op eene andere pla[illegible] waar het is uitgegeven, wordt het insgelijks voor eene assignatie ge[illegible] bijaldien daarbij geene erkenning van genotene waarde, of van wa[illegible] rekening, is uitgedrukt. (K. 100, 208, 213.) *e*)

212. Assignatien aan order kunnen op dezelfde wijze als wisselbrieve[illegible] den geëndosseerd. (K. 133 v., 209, 210, 216 v., 219.) *f*)

213. De betaling eener assignatie, zonder tijdsbepaling, moet ge[illegible] en, bij ontstentenis, het protest van non-betaling opgemaakt worden [illegible] binnen den tijd van eene maand na de dagteekening, indien de tot [illegible] ning aangewezen persoon binnen dezelfde gemeente woont waar de as[illegible] is uitgegeven, en uiterlijk binnen den tijd van drie maanden, indien [illegible] elders woonachtig is. (K. 116, 179 v., 214 v., 218, 219, 228, 778 [illegible]

a) Zoowel in de *O. E.* als in *art.* 2 der *Wet van* 23 *December* 1834 (*Stb.* n°. 46) staat: „wijze."

b) *Art.* 228 *W. v. Kh.* Indien de laatste dag van eenigen termijn, waaromtrent in dezen titel eenige bepaling voorkomt, op eenen Zondag invalt, blijft de verpligting en verantwoordelijkheid voortduren tot en met den volgenden dag.

c) Zie v. d. Keessel, *Theses Sel. Jur. Holl. et Zeland.*, Thes 837—852.

d) *Art.* 3 *Ontwerp* 20 *Maart* 1834. (Voorduin I bl. 728). Eene assignatie is een gedagteekend en onderteekend geschrift, waarbij een derde wordt aangewezen om de daarbij uitgedrukte geldsom aan den houder te voldoen.

v. d. Keessel, *Thes* 843. Literis cambialibus adscribitur tempus solutionis; non semper assignationi.

Art. 304 *B. Rv.*, afgedrukt in de noot op *art.* 208.

Art. 586 n°. 1*b* en 3 *B. Rv.*, afgedrukt [illegible] op *art.* 208.

e) *Art.* 4 *Ontwerp* 20 *Maart* 1834 (Voor[illegible] bl. 729). In geval de betaling moet geschie[illegible] nen dezelfde gemeente alwaar de uitgever [illegible] plaats heeft, kan de assignatie worden ge[illegible] order. Indien de betaling elders moet ge[illegible] moet tot de ontvangst der penningen ee[illegible] persoon worden aangewezen.

v. d. Keessel, *Thes.* 843. Cambium [illegible] nisi alio loco scriptae sint literae, alio [illegible] quod in assignatione non requiritur.

f) Zie de vorige noot, en Voorduin I bl. 7[illegible]

g) Zie v. d. Keessel, *Thes.* 846—848.

Art. 228 *W. v. Kh.* Indien de laatste da[illegible] eenigen termijn, waaromtrent in dezen tite[illegible] bepaling voorkomt, op eenen Zondag invalt, b[illegible] verpligting en verantwoordelijkheid voortdure[illegible] met den volgenden dag.

214. De assignatie betaalbaar op eenigen tijd na zigt moet, met inachtneming der onderscheiding bij artikel 213 omtrent de woonplaats, uiterlijk binnen den tijd van eene maand, of van drie maanden, aan den aangewezen persoon worden aangeboden, ten einde door dezen, met bijvoeging der dagteekening, voor gezien te worden geteekend. *a*)

Zoodanige aanteekening op haar zelve, zonder uitdrukkelijk bijgevoegde acceptatie, wordt voor geene acceptatie gehouden. *b*)

Bij weigering om die aanteekening te doen, wordt de assignatie geprotesteerd, als of de betaling ware geweigerd, zonder dat er verder protest van non-betaling behoeft gedaan te worden. (K. 116, 179 v., 218, 228, 778.) *a*)

215. De assignatie, die, ten gevolge der aanteekening bij het vorige artikel vermeld, of, volgens haren inhoud, op eenen bepaalden tijd vervalt, is betaalbaar op dezelfde wijze als wisselbrieven van dien aard, en moet bij wanbetaling het protest op gelijke wijze worden opgemaakt. (K. 149 v., 175 v., 228, 778.) *a*)

216. De houder eener geprotesteerde assignatie moet daarvan uiterlijk binnen vijf dagen, na dien van het protest, kennis geven aan dengene, van wien hij dezelve heeft in betaling genomen. (K. 184, 217, 218, 219, 228.) *a*)

217. Hij is insgelijks, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, verpligt, voor zoo ver de assignatie aan order luidt en geëndosseerd is, van het protest aan den oorspronkelijken uitgever kennis te geven. (K. 184, 185, 216.) *a*)

218. De houder, die verzuimd heeft de voorschriften van art. 213, 214, 215 en 216 hierboven na te komen, verliest, indien hij de waarde heeft voldaan *c*), zijn verhaal op dengene van wien hij de assignatie heeft ontvangen, en, zoo die voldoening geene plaats heeft gehad, is hij tot de betaling van den inhoud der assignatie verpligt.

In het een en ander geval moet de uitgever aan den houder afstaan en overdragen de vordering, welke hij ten laste van den ter betaling aangewezen persoon heeft, tot het beloop der assignatie toe, en tevens aan denzelve, ten diens koste, de noodige bewijsstukken verschaffen om die vordering te doen gelden.

Indien de persoon, die tot betaling is aangewezen, aan den uitgever niets, of niet zoo veel verschuldigd was als de assignatie bedraagt, is de uitgever jegens den houder tot schadevergoeding verpligt. (B. 1837, 1838; K. 108, 109, 210, 211.)

219. Behalve het verhaal op den uitgever der assignatie, heeft ieder houder slechts zijn verhaal op den onmiddellijk voorafgaanden endossant, zonder den vroegeren te mogen aanspreken. (K. 146, 186, 212.) *d*)

220. De regtsvordering uit hoofde eener assignatie verjaart op dezelfde wijze als ten aanzien van wisselbrieven is bepaald. (B. 1417; K. 206, 207, 209, 229.)

a) Zie v. d. Keessel, *Thes* 846—848.

b) v. d. Keessel, *Thes.* 849. Ad acceptandam assignationem nullo modo cogi potest assignatus, licet debiti, quod solvere rogatus est, dies non cesserit tantum, sed et venerit. — *Thes.* 845. Ex literis cambialibus acceptatis oritur processus cambialis, ex acceptata assignatione actio ordinaria, veluti de pecunia constituta. — Vg. *art.* 304 *B. Rv.*, afgedrukt in de noot op *art.* 208.

c) Zie Kist, *Beg. v. Handelsr.* II bl. 291 volgg.; Diephuis I bl. 299. — Vg. v. d. Keessel, *Thes.* 844 .... Literae cambiales regulariter nequeunt revocari; assignatio potest, *nisi emptio*, *soluto valore*, *intervenerit.* — In *art.* 9 *Ontwerp* 20 *Maart* 1834 stond, in plaats van: „dengene van wien hij de assignatie ontvangen heeft, „zijnen cedent". Zie Voorduin I bl. 730, 744 volgg.

d) v. d. Keessel, *Thes.* 850. Quamvis assignatio, aeque ac literae cambiales, indossari possit, haec tamen est differentia, quod posterior indossatarius, non facta sibi solutione, tantum habeat regressum adversus proxime praecedentem, non, ut in cambio, contra priorem quemcumque.

DERDE AFDEELING.

Van kassiers-papier en ander papier aan toonder. a)

221. Het kassiers-papier en ander papier aan toonder moet de p… teekening der oorspronkelijke uitgifte bevatten. (B. 668*c*, 2014; K. 59, 74 v., 223, 228; Rv. 586 nº. 1*b* en 3; Stb. 1863 nº. 148.) *b*)

222. De oorspronkelijke uitgever van kassiers-papier of ander p… toonder, door eenen derde betaalbaar, het zij hetzelve in den … assignatie of van quitantie is vervat, is jegens iederen houde… voldoening aansprakelijk, gedurende tien dagen na de dagteekening… niet daaronder begrepen. (K. 221, 223 v., 227, 228, 229.) *c*)

223. De verantwoordelijkheid van den oorspronkelijken uitgever bl… voortduren, indien hij niet bewijst dat hij, gedurende den bij het vor… bepaalden tijd, gereede penningen, ten beloope van het uitgegeven… bij den persoon op wien hetzelve is afgegeven, heeft gehad, en da… penningen sedert bij denzelve heeft gelaten. (K. 108, 228, 229.) *d*)

224. De oorspronkelijke uitgever die, ten gevolge van de vore… bepalingen, van alle verantwoordelijkheid is bevrijd, is niettemin … aan den houder, ten diens koste, de noodige bewijsstukken te ver… ten einde zijn regt te doen gelden tegen dengene op wien het … afgegeven. (K. 109, 222, 223.) *e*)

225. Buiten den oorspronkelijken uitgever, blijft een ieder die het … papier in betaling heeft gegeven, gedurende den tijd van drie dagen … de dag der uitgifte niet daaronder begrepen, aansprakelijk jegens … die het van hem heeft ontvangen. (K. 222, 228.)

226. Indien hij, die een of meerdere briefjes of quitantien op zijne… heeft afgegeven, later in staat van faillissement is verklaard, is de… desniettemin bevoegd, uit de daartoe voorhanden zijnde gelden, … betaling van zoodanige briefjes of quitantien voort te gaan tot op het… dat daartegen, het zij door eenen of meer houders van andere br… quitantien, het zij door de curatoren in den boedel, of eenig ander … hebbende, zal zijn verzet gedaan. *f*)

In geval van verzet, of indien de kassier niet met de betaling is … gaan, moeten de penningen, welke de kassier van den failliet in … heeft, afgezonderd blijven, ten einde daaruit de houders van vóór het… sement deugdelijk afgegevene briefjes of quitantien bij voorrang boven… schuldeischers worden voldaan, het zij in het geheel of pond-ponds… zonder onderscheid van de dagteekening der quitantien. (B. 667; K. 221, 773, 775, 777, 863.)

a) Vg. Voorduin I bl. 749 volgg.

b) Vg. Voorduin I bl. 752 volgg.

c) Vg. Voorduin I bl. 753 volgg.

d) *Art.* 14 *Ontwerp* 20 *Maart* 1834 (Voorduin I bl. 759, III) luidde:

De verantwoordelijkheid van den uitgever blijft echter onbepaaldelijk voortduren en is alleen aan de gewone verjaring onderworpen in de twee volgende gevallen:

1°. indien het uitgegeven papier geene, of eene verdichte dagteekening bevat;

2°. indien die uitgever niet bewijst, dat hij .... *enz.* (als in ons art 223). — Als, wegens *art.* 221, overbodig, werd nº. 1 weggelaten. Voorduin I bl. 760, VII.

e) *Art.* 15 *Ontwerp* 20 *Maart* 1834 (Voorduin I bl. 760). De oorspronkelijke uitgever, die door het voorzeide tijdsverloop van alle verant… heid is bevrijd, blijft niettemin onder… de bepalingen, bij het tweede en da… *art.* 9 (thans 218) voorgeschreven. — Zie … I bl. 761, VI.

f) „De kassier, op wien eene kwitantie … geven, staat niet gelijk met den schuld… wien door den schuldeischer wordt gea… maar hij is de depositaris van het geld … welke, eene kwitantie op hem afgevende … voor in rekening crediterende, *door die da…* voor het beloop daarvan, *eigenaar der uit…* *te zijn, en door eene ficta traditio den …* *den houder der kwitantie overdraagt.*" De … (bij Voorduin I bl. 768.) Zie ook bl. … bl. 772.

De houder eener promesse aan toonder is verpligt vol
binnen den tijd van drie dagen, na den dag, op welke
n betaling genomen, die dag niet daaronder gerekend
nbetaling, binnen eenen gelijken termijn daarna *a*), d
ing aanbieden aan dengene die hem dezelve heeft in be
op verbeurte van zijn verhaal tegen denzelve, doch onv
gen dengene die de promesse heeft geteekend.
en bij de promesse de dag is uitgedrukt op welken dez
gint de termijn van drie dagen eerst te loopen daags na
taaldag. (K. 208, 221, 228; Stb. 1863 nº. 148, a. 14*d*.)

Indien de laatste dag van eenigen termijn, waarom
enige bepaling voorkomt, op eenen Zondag invalt, blijft
rantwoordelijkheid voortduren tot en met den volgend
179, 209, 213—216, 222, 223, 225, 227; Stb. 1863 a.

Alle regtsvordering tegen de uitgevers van papier, in
ld, verjaart door tijdsverloop van tien jaren, te rekenen
orspronkelijke uitgifte.
tennin zullen zij, die deze verjaring inroepen, gehouden
d, onder eede te verklaren, dat zij, ter zake van gemel
schuldig zijn; en derzelver erfgenamen of regtverkrijgend
r trouw vermeenen dat er uit dien hoofde niets meer ver
oorspronkelijke uitgever van het bij art. 222 vermelde
derd, verpligt onder eede te verklaren, dat hij geduren
chreven artikel bepaalden termijn, gereede penningen, te
itgegeven papier, bij den persoon, op wien hetzelve is uit
l, en dat hij die penningen sedert bij denzelve heeft ge
namen of regtverkrijgenden, dat zij zulks te goeder trou
010; K. 206 v., 220, 222, 223, 225; Stb. 1863 nº. 148,

ACHTSTE TITEL.

Van reclame of terugvordering in zaken van koophand

0. In geval koopmanschappen zijn verkocht en geleverd, e
ten volle is gekweten, is de verkooper, bij faillissement van
gtigd om de koopmanschappen terug te vorderen, onde

Vg. Diephuis I bl. 303 (2).
Art. 14, *lid d*, der *Wet van* 22 *December* 1863
nº. 148.) De bepalingen van artt. 227—229 van
Wetboek van Koophandel zijn niet van toepassing
akbiljetten.
Art. 154 *W. v. Kh.* Indien de betaaldag van
op tijd getrokken wisselbrief op eenen Zondag
, is dezelve des anderendaags betaalbaar.
. 179. Bij gebreke van betaling op den verval-
is de houder, zonder aanzien of de wisselbrief
niet geaccepteerd zij, verpligt denzelve op den
dem dag te laten protesteren.
Indien die dag op eenen Zondag invalt, moet het
st op den volgenden dag geschieden.
Vg. *art.* 2010 *B. W.*
De *C. d. C.* behandelde dit onderwerp in Boek
artt. 576—585). — „La poursuite en restitu-
d'une chose vendue ne peut être que l'effet de
solution du contrat de vente, déjà admise dans
notre droit civil. Par exception,
ser de faire prononcer cette résol
commerce, dans certains cas, p
promptement le résultat. Par ce
est un effet de la résolution d'
pouvoir être placé, comme dans l
ceux qui traitent de leur formati
d'autant plus de raison que cette
des motifs qui vous seront déve
limitée au cas de faillite comme
actuelle. Barthélémy (Voord
XXXIII). — Zie ook II bl. 15 v

f) *Art.* 244 *W. v. Kh.* Buiten
lissement, kunnen zonder tijdsbep
onbetaalde koopmanschappen word
overeenkomstig de voorschriften
het Burgerlijk Wetboek, en met
bepalingen van artt. 231, 233, 23
dit Wetboek.

bepalingen. (Co. 576: B. 629. 667 v., 1185 n. 3. 1190. 1191. 1302 v. 1495. 1514. 1515. 1553 v.: K. 1a. 99. 231. 233. 234, 236, 244. 764. 771b: Rv. 721 v.) a)

231. Tot de uitoefening van het regt van terugvordering wordt vereischt, dat de koopmanschappen, zonder vermenging met andere, dezelfde zijn, welke zijn verkocht en geleverd.

Het bewijs daarvan wordt toegelaten, al waren zij ook uitgepakt, verpakt of verminderd. (Co. 580: K. 1b. 230. 234. 244, b)

232. Koopmanschappen, het zij op tijd, het zij zonder tijdsbepaling, verkocht, kunnen worden terug gevorderd, indien dezelve nog onder weg zijn, het zij te land, het zij te water, of indien dezelve zich nog in naturâ bevinden onder den failliet, of onder eenen derde, die de koopmanschappen voor hem bezit of bewaart. c)

In beide gevallen d) kan deze terugvordering slechts worden gedaan binnen den tijd van dertig dagen, te rekenen van den dag, waarop de koopmanschappen onder den failliet of onder den derde zijn opgeslagen. (Co. 577. B. 1191, 1553: K. 76 v., 86 v., 230. 238. e)

233. Indien de kooper de kooppenningen gedeeltelijk heeft voldaan, is de verkooper, bij de terugvordering van het geheel, verpligt om de reeds ontvangen penningen aan den boedel terug te geven. (K. 230, 234, 236, 244.)

234. In geval de verkochte koopmanschappen slechts gedeeltelijk in den boedel worden gevonden, geschiedt de teruggave naar evenredigheid en in verhouding met den koopprijs van het geheel. (K. 231b, 233, 244.)

235. De verkooper, die zijne koopmanschappen terug ontvangt, is verpligt

a) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

3°. De nog onbetaalde koopprijs van roerende goederen.

Art 1190. De verkooper van roerende en nog onbetaalde goederen kan zijn voorregt doen gelden op den koopprijs van die goederen, indien zij zich nog in handen van den schuldenaar bevinden, zonder onderscheid of hij die goederen op tijd of zonder tijdsbepaling gekocht heeft.

Art. 1191. Indien de verkoop zonder tijdsbepaling gedaan is, heeft de verkooper zelfs de bevoegdheid om de goederen terug te eischen, zoo lang deze zich in handen van den kooper bevinden, en het weder-verkoopen daarvan te beletten, mits de terugeisching geschiede binnen dertig dagen na de aflevering, en die goederen zich nog bevinden in denzelfden staat waarin zij zijn geleverd geworden.

Art. 1553. Indien de kooper den koopprijs niet betaalt, kan de verkooper de vernietiging van den koop vorderen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 1302 en 1303.

Art. 224 *Ontwerp* 1809. Reclame kan alleen plaats hebben omtrent koopmanschappen, die erkend worden volmaakt dezelfde gebleven te zijn.

b) *Art.* 580 *C. d. C.* La revendication ne pourra être exercée que sur les marchandises qui seront reconnues être identiquement les mêmes, ou que lorsqu'il sera reconnu que les balles, barriques ou enveloppes dans lesquelles elles se trouvaient lors de la vente, n'ont pas été ouvertes, que les cordes ou marques n'ont été ni enlevées, ni changées, et que les marchandises n'ont subi en nature et quantité ni changement, ni altération. — Vg. Voorduin II bl. 24, 81 (1), 40, 46.

c) *Art.* 577 *C. d. C.* La revendication ne pourra avoir lieu que pendant que les marchandises expédiées seront encore en route, soit par terre, soit par eau, et avant qu'elles soient entrées dans les magasins du failli ou dans les magasins du commissionnaire chargé de les vendre pour le compte du failli.

d) Zie over de beteekenis dezer woorden Diephuis III bl. 262 (4).

e) *Art.* 216 *Ontwerp* 1809. Koopmanschappen, op tijd of crediet verkocht, kunnen, ingeval van des koopers faillissement, door den verkooper gereclameerd worden, wanneer die goederen nog op weg zijn, het zij te land, het zij te water.

Eenmaal opgeslagen zijnde in de pakhuizen van den failliet, of van den commissionair, die met derzelver verkoop voor rekening van den failliet belast is, zijn zij aan geene verdere reclame onderworpen dan binnen veertien dagen na de leverantie; mits de goederen in natura en onveranderd in des failliets boedel gevonden worden.

Art. 217. Zij kunnen niet gereclameerd worden, indien zij voor hunne aankomst, ter goeder trouwe, op de facturen en cognossementen verkocht zijn geworden. — Vg. ons art. 238

Art. 218. Goederen, om contant verkocht, kunnen door den verkooper, ingeval van wanbetaling, binnen den tijd van zes weken na de levering, van den kooper gereclameerd worden, indien die goederen nog in natura onder hem berusten.

Art. 219. Wanneer die goederen zijn gekomen in eene derde hand, heeft tegen dien bezitter geene reclame plaats, ten ware blijken mogt, dat hij ter kwader trouwe, en met oogmerk om den verkooper te benadeelen, met den kooper hadde zamengespannen. — Zoo de bezitter ter goeder trouw den koopprijs nog niet betaald heeft, kan de verkooper dien gelden tot aan het beloop zijner rekening voor zich reclameren, om aan hem, in plaatse van de goederen, te worden afgegeven. — Vg ons art. 238.

oedel des gefailleerden schadeloos te houden voor al h
ş verschuldigde wegens regten, vracht, commissie, veı
: en al hetgeen verder tot behoud der koopmanschappe
579; B. 1185 n°. 4; K. 76 v., 86, 91 v., 240, 246 v.
. Indien de kooper bij eenen wisselbrief of ander han
epteerd voor het volle bedrag der verkochte en geld
pen, heeft er geene terugvordering plaats. *a*)
ıldien de acceptatie slechts voor een gedeelte van
enningen is geschied, kan de terugvordering plaats h
eve van den boedel des failliets worde zekerheid geste
denzelve, ten gevolge der acceptatie, mogt kunnen ge
191, 1449 n°. 1, 1451; K. 119, 208, 214*b*, 230, 233,
7. Indien de teruggevorderde koopmanschappen door
er trouw, zijn in beleening genomen, behoudt de veı
terugvordering, maar is, daarentegen, verpligt aan deı
en het bedrag van het daarop geschoten geld, met
essen en kosten. (B. 637, 1191, 1196 v., 1377; K. 232,
38. De terugvordering der koopmanschappen vervalt,
ırende de reis, op facturen en op cognoscementen of
ler trouw door eenen derde zijn gekocht. *b*)
iettemin is de oorspronkelijke verkooper, in dat geva
pprijs, zoo lang dezelve nog niet is gekweten, tot h
huld, bij den kooper in te vorderen, en hij is bevoorregt o
ler dat dezelve met den boedel van den failliet mogen w
e bepalingen van het vorige lid zijn ook toepasselijk op l
pmanschappen, na zich in het bezit van den failliet, of
entwege, te hebben bevonden, door koop en levering, t
eigendom van eenen derde zijn geworden. (Co. 578;
7, 1438, 2014; K. 90 v., 232, 245, 507 v., 777.)
39. De bewindvoerders in eenen gefailleerden boedel hebb
de teruggevorderde koopmanschappen voor den boedel te
den verkooper voldoende den koopprijs, welken deze
l bedongen. (Co. 582; K. 814, 856.)
40. Zoo lang in commissie gegeven koopmanschappen zicl
inden onder den gefailleerden commissionair, of onder e
elve voor laatstgenoemde bezit of bewaart, kunnen de
ımissie-gever worden teruggevorderd, onder gehoudenheid
ıitgedrukt. *c*)
Ietzelfde regt van terugvordering heeft plaats, ten aanzien
js van in commissie gegeven en door den commissiona
everde goederen, voor zoo ver de koopprijs niet vóór die
gt zijn gekweten, al ware het dat de commissionair een
ekend als waarborg voor den kooper, of voor het zoogenaam
). 581; B. 629; K. 76 v., 246 v., 771.) *d*)

a) „omdat, wanneer door den failliet wisselbrie- voor gekochte goederen zijn afgegeven, de boek- uld voor die gekochte goederen is gekweten en eene wisselschuld is overgegaan." De Regeering j Voorduin II bl. 52, II); vg. ook bl. 54, IX. Diephuis III bl. 261 (6), 262 (2).

b) In *art.* 9 der *Wet van* 23 *December* 1834 (*Stb.* 48) staat abusievelijk: „verkocht." — Zie Diephuis III bl. 264 (1). — In het *Ontwerp van* 20 *Maart* 34 (Voorduin II bl. 56, II) staat: „gekocht."

c) „vermits de eigendom aan den commissiegever is verbleven, zonder dat het fail eenige verandering maakt." De duin II bl. 59, III.)

d) *Art.* 581 *C. d. C.* Pourr aussi longtemps qu'elles existero ou en partie, les marchandises à titre de dépôt, ou pour être de l'envoyeur; dans ce dernier c dites marchandises pourra être r été payé ou passé en compte — et l'acheteur.

241. In geval de in commissie gegeven koopmanschappen door eenen derde te goeder trouw zijn in beleening genomen, gelden de voorschriften van art. 237. (B 2014.)

242. Indien in eenen gefailleerden boedel worden gevonden nog niet vervallen, of vervallen en nog niet betaalde wisselbrieven, handels- en ander papier, aan den failliet ter hand gesteld, alleenlijk met last om dezelve in te vorderen en het beloop daarvan ter beschikking van den zender te houden, of om daaruit bepaaldelijk aangewezene betalingen te doen: — of, indien zij bijzonderlijk bestemd waren om daarmede te dekken wisselbrieven, op den failliet getrokken en door dezen geaccepteerd, of biljetten aan zijne woonplaats betaalbaar, kunnen die wisselbrieven, dat handels- en ander papier, worden teruggevorderd, zoo lang dezelve zich in naturâ bevinden onder den failliet, of onder eenen derde, die dezelve voor dezen bezit of bewaart; alles echter behoudens het regt van den boedel om daartegen zekerheid te vragen voor hetgeen van denzelve, ten gevolge der acceptatien van den failliet, mogt kunnen gevorderd worden. (Co. 583: K. 106 v., 110, 111, 113, 135, 208 v., 210 v., 232, 235, 236, 771.)

243. Ook buiten het geval van bestemming of acceptatie, bij het vorige artikel vermeld, kunnen de aan den failliet overgemaakte wisselbrieven, of het handels- of ander papier, worden teruggevorderd, al ware een of ander op eene rekening-courant gebragt, mits de zender, ten tijde der overmaking, of daarna, voor geenerlei som hoegenaamd schuldenaar van den failliet zij geweest, daaronder niet begrepen de onkosten welke op de overmaking gevallen zijn. (Co. 584; K. 771.) *a*)

244. Buiten het geval van faillissement *b*), kunnen zonder tijdsbepaling verkochte en onbetaalde koopmanschappen worden teruggevorderd, overeenkomstig de voorschriften van art. 1191 *c*) van het Burgerlijk Wetboek, en met inachtneming der bepalingen van art. 231, 233, 234, 236 en 237 van dit Wetboek. (K. 1*a*, 232.)

245. De terugvordering van die koopmanschappen vervalt, indien dezelve, na zich in het bezit van den oorspronkelijken kooper, of van iemand van zijnentwege, te hebben bevonden, door eenen derde te goeder trouw zijn gekocht en aan denzelven afgeleverd.

In geval echter de koopprijs nog niet door dien derde betaald is, kan de oorspronkelijke verkooper de gelden tot aan het beloop zijner rekening, voor zich vorderen, mits de vordering geschiede binnen den tijd van dertig dagen, na de oorspronkelijke levering. (B. 1190, 1191, 1377; K. 238.)

NEGENDE TITEL.

Van assurantie of verzekering in het algemeen.

246. Assurantie of verzekering is eene overeenkomst *d*) bij welke de verzekeraar zich aan den verzekerde, tegen genot eener premie *e*), verbindt om denzelve schadeloos te stellen wegens een verlies, schade, of gemis

a) Vg. Diephuis III bl. 267 (3).

b) Vg. art. 230.

c) *Art.* 1191 *B. W.* Indien de verkoop zonder tijdsbepaling gedaan is, heeft de verkooper zelfs de bevoegdheid om de goederen terug te eischen, zoo lang deze zich in handen van den kooper bevinden, en het weder-verkoopen daarvan te beletten, mits de terugeisching geschiede binnen dertig dagen na de aflevering, en de goederen zich nog bevinden in denzelfden staat waarin zij zijn geleverd geworden.

d) een kans-kontrakt: *Art.* 1 *Ontwerp* 1825 (Voorduin II bl. 66). — Zie Voorduin II bl. 130, II, III.

e) Vg. *art.* 280.

erwacht voordeel *a*), welke dezelve door een onzeker
ı lijden. (B. 1811; K. 4 n°. 10, 53, 60, 248, 249, 252,
:71, 276, 278, 286, 593.) *b*)

De verzekeringen kunnen, onder anderen, ten onderwe
gevaren van brand; (K. 287 v.)
gevaren waaraan de voortbrengselen van den landbouw t
zijn; (K. 299 v.)
leven van één of meer personen; (K 302 v.)
gevaren der zee, en die der slavernij; (K. 592 v.)
gevaren van vervoer te lande en op rivieren en binnenwate
ı de twee laatste wordt in het volgende boek gehan
56 v., 1371, 1373; K. 268, 599.)

;. Op alle verzekeringen, waarover zoo in dit als in he
dit Wetboek wordt gehandeld, zijn toepasselijk de be
nde artikelen vervat. (K. 249—285.)

). Voor schade of verlies uit eenig gebrek, eigen bede
en de natuur van de verzekerde zaak zelve onmiddellijk v
verzekeraar nimmer gehouden, ten ware ook daarvoor u
kerd *c*). (Co. 352; K. 276, 290, 294, 637, 643.)

). Indien hij, die voor zich zelven heeft laten verzekeren
; rekening door eenen ander is verzekerd, ten tijde der
belang in het verzekerde voorwerp heeft, is de verze
leloosstelling gehouden. (B. 1370; K. 257, 264 v., 266, 2

l. Alle verkeerde of onwaarachtige opgave, of alle verzwijgi
:kerde bekende omstandigheden, hoezeer te goeder trouw
ende plaats gehad, welke van dien aard zijn, dat de overeen
onder dezelfde voorwaarden zoude zijn gesloten, indien de v
waren staat der zaak had kennis gedragen, maakt de verz
348; B. 1356 v., 1364; K. 269 v., 281, 306, 597, 603

2. Uitgezonderd de gevallen bij de wet bepaald *f*), mag

Art. 347 *C. d. C.* Le contrat d'assurance est
'il a pour objet .... le profit espéré des mar-
ises.
Art. 482 *Ontwerp* 1809. Assurantie of verzeke-
is een contract, waarbij de assuradeur of ver-
ıar op zich neemt het gevaar van alle of som-
ook enkele onheilen, waaraan zekere zaak is
gesteld, en zich verbindt om den verzekerde
ıs de nadeelen, die hem door die onheilen kun-
veroorzaakt worden, schadeloos te houden, tegen
g van eene zekere geldsomme, geëvenredigd aan
ate van het gevaar, het welk hij op zich neemt,
elke somme de verzekerde hem geeft of belooft
even.
t. 1811 *B. W.* Eene kans-overeenkomst is eene
eling, waarvan de uitkomsten, met betrekking
voordeel en nadeel, het zij voor alle de partijen,
ij voor eenige derzelve, van eene onzekere gebeur-
afhangen.
an dien aard zijn:
e overeenkomst van verzekering; ....
rt. 4 *W. v. Kh.* Onder daden van koophandel
ijpt de wet insgelijks:
0°. Alle assurantien.
ten ware — verzekerd. Deze slotbepaling ont-
in *art.* 352 *C. d. C.*, en in *art.* 472 *Wetboek*
0. — Vg. Voorduin II bl. 146, II, volgg.,
150, IV, en *art.* 355 *C. d. C.*
) Zie Diephuis III bl. 25 (1).

e) *Art.* 348 *C. d. C.* Toute ré
déclaration de la part de l'assu
entre le contrat d'assurance et
qui diminueroient l'opinion du
geroient le sujet, annulent l'assu
L'assurance est nulle, même
réticence, la fausse déclaration,
n'auraient pas influé sur le domn
l'objet assuré. — Zie Voorduin
Art. 474 *Wetboek* 1830. All
de eene of andere der contract
het tot stand brengen van het
het aanwezen van deze handeling
II bl. 155, IV.
Art. 475. Alle verkeerde of on
hoezeer te goeder trouw gedaan,
ring van het gevaar mogt hebben
den aard van het onderwerp ve
verzekering nietig.
Art. 476. Alle achterhoudendhe
zekerde bekende omstandigheden
zenlijken invloed op het al of ni
contract, of op de bepaling de
het loon der verzekering, kunnen
handeling insgelijks nietig.
f) Volgens Kist, *Beg. v. Ha*
schijnt de wetgever hiermede te h
gen van artt. 271 en 280, die e
deringen op art. 252 bevatten.

verzekering gedaan worden, voor denzelfden tijd en voor hetzelf… op voorwerpen, welke reeds voor derzelver volle waarde verzeker… zulks op straffe van nietigheid der tweede verzekering. (Co. 359; K. 5… 254, 256 n°. 1, 266, 271, 272, 277, 278, 280, 599 n°. 3, 609 v.…)

253. Verzekering, welke het beloop van de waarde of het wezenlijk… te boven gaat, is alleen geldig tot het beloop van hetzelve. *a*)

Indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, … zekeraar, in geval van schade, slechts verbonden in evenredigheid … verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte. *b*)

Het staat echter aan partijen vrij uitdrukkelijk te bedingen, dat, … zien de meerdere waarde van het verzekerde voorwerp, de aan hetzel… gekomene schade, tot het vol beloop der verzekerde som, zal worden … (Co. 357, 358; K. 53, 250, 273 v., 289.) *c*)

254. Afstand, bij het aangaan der verzekering, of gedurende de… loop, gedaan van hetgeen bij de wet tot het wezen der overeenkoms… vereischt, of van hetgeen uitdrukkelijk is verboden, is nietig. (A. 14; B. … K. 246, 249, 253*c*, 263*a*, 296, 306, 624 v. j°. 634, 637, 640, 6… 657, 659, 660, 661, 688 j°. 695, 710.) *d*)

255. De verzekering moet schriftelijk worden aangegaan bij ee… welke den naam van polis draagt. (Co. 332; K. 1*b*, 256 v.) *e*)

256. Alle polissen, met uitzondering van die der levensverzeki… moeten uitdrukken: *f*) (K. 287, 299, 304, 592, 608, 686.)

1°. Den dag waarop de verzekering is gesloten;

2°. Den naam van dengene die de verzekering voor eigen reke… voor die van eenen derde sluit; (K. 267.)

3°. Eene genoegzaam duidelijke omschrijving van het verzekerde voo… (K. 296, 593—596, 603 v.)

4°. Het bedrag der som, waarvoor verzekerd wordt; (K. 253, 273 v.…)

5°. De gevaren welke de verzekeraar voor zijne rekening neemt; (K. …)

6°. Den tijd, op welken het gevaar voor rekening van den verz… begint te loopen en eindigt; (K. 302, 624 v. j°. 634, 688 j. …)

7°. De premie van verzekering (K. 286.), en

8°. In het algemeen, alle omstandigheden, welker kennis van we… belang voor den verzekeraar kan zijn, en alle andere tussch… partijen gemaakte bedingen. (K. 249, 251, 254, 598, 603, 60… 622, 646, 647 v., 710.) *g*)

a) *Art.* 486 *Ontwerp* 1809. Wanneer de verzekerde somme het ware interest te boven gaat, blijft de verzekering, zoo die ter goeder trouwe is geschied, van waarde, doch niet hooger dan tot het beloop van het ware interest toe.

b) Vg. Voorduin II bl. 170, VII.

c) *Art.* 58 *W. v. Kh.* Bij vennootschappen van verzekering op bepaalde voorwerpen, zal bij de akte een maximum worden bepaald, boven hetwelk, op een en hetzelfde voorwerp, niet zal mogen worden verzekerd, ten ware de vennooten, bij een uitdrukkelijk beding, zulks aan de beschikking der bestuurders, met of zonder de commissarissen, hadden overgelaten.

d) *Art.* 479 *Wetboek* 1830. Afstand, bij het aangaan eener verzekering of gedurende derzelver loop gedaan, van hetgene bij dezen titel stellig is bevolen of verboden, is nietig en van onwaarde. — Zie Voorduin II bl. 185, II, volgg., bl. 188, V.

e) *Art.* 332 *C. d. C.* Le contrat d'assurance est rédigé par écrit.... Il peut être fait sous signature privée. — Vg. art. 257 volgg. *W. v. K.*

f) Dit artikel mag uit andere bepalingen … aangevuld, en daarna in het bijzonder van … schillende afzonderlijk door de wet behande… zekeringen: zie artt. 287, 299, 304, 59… Diephuis III bl. 38.

g) *Art.* 482 *Wetboek* 1830. Alle polissen … uitdrukken:

1°. De benaming van dengene, die … rantie laat doen; zij mogen niet aa… gesteld worden;

2°. Den aard en de waarde van de … welke men doet verzekeren, uitge… het geval omschreven in artikel 4…;

3°. Den tijd, op welken het gevaar moet … en dien, op welken hetzelve moet …

4°. De gevaren, voor welke verzekerd …

5°. De premie of den prijs der verzeke…

6°. In het algemeen, alle omstandigheden … kennis van een wezenlijk belang … verzekeraar kan zijn, en alle andere … tusschen partijen gemaakt.

De polis moet door elken verzekeraar worden onderteekend. (Co. 332; K. 278, 654.)

257. De overeenkomst van verzekering bestaat, zoodra dezelve is gesloten; de wederzijdsche regten en verpligtingen van den verzekeraar en van den verzekerde nemen van dat oogenblik hunnen aanvang, zelfs vóórdat de polis is onderteekend.

Het sluiten der overeenkomst brengt de verpligting van den verzekeraar mede, om de polis binnen den bepaalden tijd te teekenen en aan den verzekerde uit te leveren *a*). (K. 255, 258, 259, 260, 261, 681 n°. 1.)

258. Om van het sluiten dier overeenkomst te doen blijken, wordt bewijs bij geschrifte vereischt; echter zullen ook alle andere bewijsmiddelen worden toegelaten, indien er een begin van schriftelijk bewijs *b*) aanwezig is.

Niettemin kunnen de bijzondere bedingen en voorwaarden, indien over dezelve geschil ontstaat, in den tusschentijd van het sluiten van de overeenkomst en de uitlevering van de polis *c*), bewezen worden door alle bewijsmiddelen in zaken van koophandel toegelaten; met dien verstande echter, dat van de vereischten, welker uitdrukkelijke vermelding bij de polis op straffe van nietigheid, in sommige verzekeringen door de wet gevorderd wordt, schriftelijk moet blijken *d*). (B. 1904 v., 1939*b*; K. 1*b*, 10, 68, 255, 262, 272*b*, 603*b*, 606, 608, 615, 681 n°. 1.)

259. Indien de verzekering onmiddellijk wordt gesloten tusschen den verzekerde, of die daartoe last of bevoegdheid heeft, en den verzekeraar, moet de polis binnen 24 uren na de aanbieding *e*), door laatstgemelde worden

a) In den regel binnen 24 uren; zie *art.* 259.

b) *Art.* 1939, *lid b*, *B. W.* Men noemt aldus alle geschrevene akten, welke voortgekomen zijn van dengene tegen wien de vordering gedaan wordt, of van dengene dien hij vertegenwoordigt, en welke de daadzaak, waarop men zich beroept, waarschijnlijk maken.

Art. 681 *W. v. Kh.* De makelaars in zee-assurantien zijn verpligt:

1°. Aan den verzekeraar, of, indien meerdere dezelfde verzekering hebben gesloten, aan den eerste hunner, uitdrukkelijk [*lees:* uiterlijk] binnen 24 uren na het sluiten derzelve, indien alsdan de polis nog niet is opgemaakt en afgegeven, uit te reiken eene onderteekende nota, houdende vermelding van het verzekerde voorwerp, de som waarvoor is verzekerd, de premie en de voorwaarden. Deze nota geldt tusschen de partijen als een begin van bewijs bij geschrifte.

c) Fransche tekst van *art.* 490, *lid b*, *Wetboek* 1830: „avant la délivrance de la police".

d) *Art.* 603 *W. v. Kh.* Verzekering mag gedaan worden op schepen en goederen, welke reeds vertrokken of vervoerd waren van de plaats, van waar het gevaar voor rekening van den verzekeraar zoude beginnen te loopen; mits in de polis worde uitgedrukt, het zij het juiste tijdstip van het vertrek des schips of der vervoering der goederen, het zij de onwetendheid van den verzekerde te dien opzigte.

In allen gevalle moet, op straffe van nietigheid, in de polis worden uitgedrukt de laatste tijding, die de verzekerde van het schip of van de goederen bekomen heeft, en, indien de verzekering voor rekening van eenen derde geschiedt, de dagteekening van den order- of advijs-brief, of de uitdrukkelijke vermelding, dat de verzekering, zonder lastgeving van den belanghebbende, plaats heeft.

Art. 606. Indien verzekering is gedaan op schepen, welke nog niet op de plaats zijn, van waar het gevaar moet beginnen, of die tot het aannemen der reis of tot het innemen der lading nog niet gereed zijn, — of op goederen, die niet terstond kunnen geladen worden, is de verzekering nietig, ten ware die omstandigheid in de polis vermeld zij, of daarbij zij opgegeven dat de verzekerde daarvan geene kennis draagt, met vermelding van den advijs- of orderbrief, of de verklaring dat die niet bestaat; mitsgaders in allen gevalle van de laatste tijding, die hij van het schip of van het goed bekomen heeft.

De verzekerde en diens lasthebber zijn, in geval van schade, verpligt om, op de vordering van den verzekeraar, hunne onwetendheid met eede te bevestigen.

Art. 608. Verzekering op bodemerij is niet bestaanbaar, wanneer de polis niet inhoudt:

Den naam van den geldopnemer, al ware deze ook de schipper;

Den naam van het schip, waarmede de reis zal gedaan worden, en dien van den schipper;

De plaats der bestemming;

De vermelding of het geld in eene ladingsplaats, of in eene noodhaven, voor noodige reparatien of andere noodzakelijke onkosten, verstrekt is.

Art. 615. Verzekering op verwacht wordende winst moet afzonderlijk bij de polis begroot worden, met bijzondere opgave, op welke goederen dezelve wordt gedaan; bij gebreke hiervan, is de verzekering nietig.

Indien de waarde van het verzekerde in het algemeen is uitgedrukt, met stellige bepaling dat al hetgeen de waarde der goederen te boven gaat, voor verwacht wordende winst zal worden gehouden, is de verzekering geldig voor de waarde der verzekerde voorwerpen; doch zal het overschietende worden herleid tot de bewijsbare hoegrootheid der verwacht wordende winst, berekend naar den maatstaf bij artikel 621 en 622 vermeld.

e) Zie Diephuis III bl. 36 (2).

onderteekend en uitgeleverd, ten ware bij de wet, in eenig bijzonder geval een langer termijn bepaald zij. (K. 260, 261.)

260. Indien de verzekering door tusschenkomst van eenen makelaar in assurantie gesloten is, moet de geteekende polis binnen acht dagen na het sluiten van de overeenkomst, worden uitgeleverd. (K. 64, 261, 684.) *a*)

261. Bij nalatigheid, in de gevallen bij de beide voorgaande artikelen bepaald, is de verzekeraar, of de makelaar, ten behoeve van den verzekerde, gehouden tot vergoeding van de schade, welke uit dat verzuim zoude kunnen ontstaan. (K. 681*b*.)

262. Hij die, van eenen ander order ontvangende tot het laten doen van verzekering, dezelve voor zijne eigene rekening houdt, wordt verstaan verzekeraar te zijn op de aan hem opgegevene voorwaarden, en, bij gebreke van die opgave, op zoodanige voorwaarden als waarop de verzekering had kunnen worden gesloten ter plaatse, alwaar hij den last had moeten uitvoeren en, indien deze plaats niet is aangeduid, te zijner woonplaatse of op de naast gelegen beurs *b*). (B 1837 v.; K. 60, 255, 264.)

263. Bij verkoop en allen eigendoms-overgang van verzekerde voorwerpen, loopt de verzekering ten voordeele van den kooper of nieuwen eigenaar, zelfs zonder overdragt, voor zoo verre schaden betreft, opgekomen, nadat het voorwerp ten bate of schade des koopers of nieuwen verkrijgers is gekomen, alles ten zij het tegendeel tusschen den verzekeraar en den oorspronkelijken verzekerde ware bedongen.

Indien, ten tijde van den verkoop of van den eigendoms-overgang, de kooper of nieuwe eigenaar weigert de verzekering over te nemen, en de oorspronkelijk verzekerde nog belang in het verzekerde voorwerp behoudt, blijft de verzekering, in zoo verre, in zijn voordeel loopen. (B. 639, 1495 v.; K. 281, 321*e*.) *c*)

264. Verzekering kan niet alleen voor eigen rekening, maar ook voor die van eenen derde worden gesloten, het zij uit krachte van eenen algemeenen of van eenen bijzonderen last, het zij zelfs buiten weten van den belanghebbende, en zulks met inachtneming der volgende bepalingen. (B. 1390 v., 1829 v.; K. 250, 262, 265 v., 333, 378, 598.) *d*)

265. Bij verzekering ten behoeve van eenen derde, moet uitdrukkelijk in de polis worden melding gemaakt, of zulks uit krachte eener lastgeving, of buiten weten van den belanghebbende plaats heeft. (K. 256 n°. 2, 264, 281 v., 662*b*.) *e*)

a) *Art.* 684 *W. v. Kh.* De makelaar, de premie aan den verzekeraar hebbende voldaan, behoeft de polis, welke hij mogt in handen hebben, aan den verzekerde niet uit te leveren, zoolang deze hem de uitgeschotene penningen niet terug geeft.

Bij faillissement van den verzekerde is de makelaar, die de polis nog in handen heeft, bevoegd om de door den verzekeraar nog verschuldigde schade te innen, ten einde daaruit aan zich zelven het beloop der premie te voldoen, behoudens zijne verpligting om het overschietende aan den boedel van den failliet te verantwoorden.

b) Vg. Voorduin II bl. 206.

c) *Art.* 495 *Wetboek* 1830. Wanneer de verzekerde voorwerpen, gedurende den loop der verzekering, van eigenaar veranderen, komt de verzekering ten profijte van den nieuwen eigenaar, zelfs zonder overdragt of overgifte der polis, voor zoo verre het tegendeel tusschen den verzekeraar en oorspronkelijken verzekerde niet is bedongen.

Indien, ten tijde van den eigendomsovergang van verzekerde voorwerpen, de nieuwe eigenaar weigert de verzekering over te nemen, blijft dezelve loopen ten voordeele van den vorigen eigenaar, voor zoo verre deze, door de niet-voldoening van den koopschat, belang in het verkochte behouden heeft.

d) *Art.* 487 *Ontwerp* 1809. Niemand mag het interest van een' derde laten verzekeren, ten zij hij daartoe order, volmagt of bevoegdheid hebbe. Die bevoegdheid wordt vermoed te bestaan, wanneer de assurantie door den waren eigenaar, het zij door woorden of door daden, ten spoedigste, en vooral vóór dat hij eenig berigt van schaden hebben kan, goedgekeurd wordt.

Art. 496 *Wetboek* 1830. Een ieder, die zich wettig kan verbinden, vermag zijn belang of dat van een ander te laten verzekeren, mits hij, in het laatste geval, daartoe gevolmagtigd zij, of dat degene, wiens belang hij heeft laten verzekeren, zulks in den bekwamen tijd goedkeure.

De goedkeuring wordt verstaan in den bekwamen tijd geschied te zijn, wanneer zij plaats heeft gehad voordat de verzekerde van eenige schade, aan de verzekerde zaak overgekomen, kan hebben kennis gehad. — Voorduin II bl. 214, III, volgg.

e) „Men kan, bij het doen van speculatien, goeden hebben den naam van den derde te verzwijgen, terwijl het voldoende is, dat, bij het voorvallen van

266. De verzekering, zonder lastgeving, en buiten weten van den belanghebbende, gedaan, is nietig, indien en voor zoo verre hetzelfde voorwerp door den belanghebbende, of door eenen derde, op zijnen last, was verzekerd vóór het tijdstip waarop hij kennis droeg der buiten zijn weten geslotene verzekering. (B. 1393; K. 250, 252, 254, 264, 277 v., 281, 333, 378, 598, 652.)

267. Indien bij de polis geene melding is gemaakt dat de verzekering voor rekening van eenen derde is geschied, wordt de verzekerde geacht die voor zich zelven te hebben gesloten. (K. 256 n°. 2, 265.) *a*)

268. De verzekering kan tot voorwerp hebben alle belang, hetwelk op geld waardeerbaar, aan gevaar onderhevig en bij de wet niet is uitgezonderd. (B. 1825; K. 247, 250, 599.) *b*)

269. Alle verzekering gedaan op eenig belang hoegenaamd, waarvan de schade, tegen welke verzekerd is, reeds op het tijdstip van het sluiten der overeenkomst bestond, is nietig, indien de verzekerde, of hij die met of zonder last heeft doen verzekeren, van het aanwezen der schade heeft kennis gedragen. (Co. 365; B. 1364; K. 246, 251, 281 v., 306, 597, 604, 606.)

270. Er bestaat vermoeden, dat men van het aanwezen dier schade heeft kennis gedragen, indien de regter, met in achtneming der omstandigheden, oordeelt dat er sedert het aanwezen der schade zoo veel tijds is verloopen, dat de verzekerde daarvan had kunnen kennis dragen.

In geval van twijfel, staat het den regter vrij om aan verzekerden en derzelver lasthebbers den eed op te leggen, dat zij, ten tijde van het sluiten der overeenkomst, van het aanwezen der schade geene kennis hebben gedragen.

Indien die eed door de partij aan hare wederpartij wordt opgedragen, moet dezelve in allen gevalle door den regter worden opgelegd. (Co. 366; B. 1953 n°. 3, 1966 v.; K. 282, 597, 598.) *c*)

271. De verzekeraar kan altijd hetgeen hij verzekerd heeft wederom laten verzekeren. (Co. 342; K. 252, 279*c*, 280.)

272. Indien de verzekerde den verzekeraar, bij eene geregtelijke opzegging, van zijne verpligtingen voor het toekomende ontslaat, kan hij zijn belang voor denzelfden tijd en hetzelfde gevaar andermaal doen verzekeren.

schade, het belang worde bewezen. Daarentegen is het van uiterste belang, dat, ter voorkoming van bedrog, de verzekeraar wete, of hij met den eigenlijk verzekerde zelven, dan wel met eenen gemagtigde handelt; — daar hij anders, bijzonder bij het vragen van ristorno merkelijk zoude kunnen worden benadeeld." De Regeering (bij Voorduin II bl. 215, V.)

a) *Art.* 496 *Wetboek* 1830, hierboven afgedrukt in noot *d*), op *art.* 264. — Zie Diephuis III bl. 30 (4).

b) *Art.* 599 *W. v. Kh.* Verzekeringen zijn nietig, wanneer zij gedaan zijn:

1°. Op de soldijen of gagien van het scheepsvolk;
2°. Op de premien of het kaplaken des schippers;
3°. Op schepen of goederen, waarop de volle waarde vroeger op bodemerij is geschoten;
4°. Op voorwerpen, waarin, volgens de wetten en verordeningen, geen handel mag worden gedreven, en
5°. Op de schepen, het zij Nederlandsche, het zij vreemde, welke tot vervoer der voorwerpen, in n°. 4 vermeld, zijn gebruikt.

c) *Art.* 366 *C. d. C.* La présomption existe, si, en comptant trois quarts de myriamètres (une lieue et demie) par heure, sans préjudice des autres preuves, il est établi que de l'endroit de l'arrivée ou de la perte du vaisseau, ou du lieu où la première nouvelle en est arrivée, elle a pu être portée dans le lieu où le contrat d'assurance a été passé, avant la signature du contrat.

Art. 501 *Wetboek* 1830. Het vermoeden van deze kennis is aanwezig, wanneer men, eene en eene halve mijl wegs (van vijftien mijlen in een' graad) voor één uur rekenende, bewijst, dat van de plaats der aankomst of van de geledene schade, of van de plaats waar het eerste berigt deswege is aangekomen, de tijding heeft kunnen aangebragt worden naar de plaats waar de verzekering is gesloten, of van waar de order tot het doen der verzekering gegeven is, voordat de polis geteekend is. — Vg. ook *art.* 499 *Ontwerp* 1809, en zie Voorduin I bl. 224 (1), en v. d. Keessel, *Thes.* 722.

Art. 598 *W. v. Kh.* Het vermoeden, bij artikel 270 vermeld, heeft ten aanzien van den verzekerde geene plaats, indien de verzekering is gedaan op goede of kwade tijding, mits in dat geval in de polis worde vermeld het laatste berigt, hetwelk de verzekerde ten aanzien van het verzekerde voorwerp heeft bekomen, en, de verzekering voor rekening van eenen derde zijnde gesloten, in geval van schade, deugdelijk blijke van de dagteekening van den last, dien de lasthebber, tot het doen der verzekering, bekomen heeft.

Met dat beding kan de verzekering alleen dan worden vernietigd, indien er bewezen wordt, dat de verzekerde of diens lasthebber, ten tijde van het sluiten der overeenkomst, van de geledene schade heeft kennis gedragen.

In dat geval moet, op straffe van nietigheid, in de nieuwe pol
melding gemaakt, zoo wel van de vroegere verzekering als van
telijke opzegging. (B. 1417*g*; K. 252, 279, 280, 281.) *a*)

273. Indien de waarde der verzekerde voorwerpen niet door par
polis is uitgedrukt *b*), kan dezelve door alle bewijsmiddelen worden
(Co. 339; B. 1903; K. 1*b*, 253, 256, 274, 275, 295, 621 v.)

274. Indien die waarde in de polis is uitgedrukt, heeft de regter
de bevoegdheid om aan den verzekerde de nadere regtvaardiging
gedrukte waarde op te leggen, voor zoo verre door den verzekeraar
worden aangevoerd, waaruit gegrond vermoeden wegens het bo
der opgave geboren wordt.

De verzekeraar heeft in allen gevalle het vermogen om de boven
der uitgedrukte waarde in regten te bewijzen. (Co. 336; B. 1950;
273, 275, 295.) *c*)

275. Indien echter het verzekerde voorwerp vooraf is gewaardeerd
deskundigen, bij partijen daartoe benoemd *d*), en, des gevorderd,
regter beëedigd, kan de verzekeraar niet daartegen opkomen, in
geval van bedrog; alles behoudens de bijzondere uitzonderingen bij
gemaakt. *e*) (B. 1364, 1485; K. 273, 274, 282, 295, 619.) *f*)

276. Geene verliezen of schade, door eigen schuld van eenen ve
veroorzaakt, komen ten laste van den verzekeraar. Hij vermag zelfs de
behouden of te vorderen, indien hij reeds begonnen had eenig gevaar t
(Co. 352; B. 1403; K. 249, 282, 290, 294, 307, 637, 638, 693.) *g*

277. Indien verscheidene verzekeringen, te goeder trouw, ten aan
hetzelfde voorwerp zijn aangegaan, en bij de eerste de volle waarde
zekerd, houdt dezelve alléén stand, en de volgende verzekeraars zijn o

Indien bij de eerste verzekering de volle waarde niet is verzekerd, zijn de
de verzekeraars aansprakelijk voor de meerdere waarde, volgens de orde
waarop de volgende verzekeringen zijn gesloten. (Co. 359; K. 252, 278.)

278. Bijaldien op eene en dezelfde polis, door onderscheidene verze
al ware het op onderscheidene dagen, meer dan de waarde verze
dragen zij allen te zamen, naar evenredigheid van de som voor w
geteekend hebben, alleen de juiste verzekerde waarde.

a) *Art.* 527 *Ontwerp* 1809. Indien de assuradeur bankbreukig wordt, wanneer het gevaar nog niet geëindigd is, mag de verzekerde zich, bij andere assuradeurs andermaal laten verzekeren, mits dat hij aan den bankbreukige of aan deszelfs vertegenwoordigers, geregtelijk aanzegging laat doen, dat hij denzelve van het verder loopen der risico bevrijdt.

b) Vg. *art.* 256 n°. 8 met *art.* 482 n°. 2 *Wetboek* 1830, aldaar afgedrukt in noot (*g*).

c) Zie Diephuis III bl. 67 (3).

d) Zoo *art.* 30 der *Wet van* 29 December 1885 (*Stb.* n°. 45). De Off. Ed. heeft abusievelijk: bestemd.

e) *Art.* 619 *W. v. Kh.* De volle waarde op de kiel of het casco van een schip verzekerd zijnde, kan hoezeer bevorens getaxeerd, door geregtelijke uitspraak, des noods na berigt van deskundigen, nader bepaald of verminderd worden:

1°. Indien het schip bij de polis is getaxeerd naar den inkoopprijs, of naar hetgeen hetzelve van bouwen gekost heeft, en hetzelve, het zij door ouderdom, het zij door het afleggen van vele reizen, reeds minder waarde had;

2°. Indien het schip, voor onderscheidene reizen zijnde verzekerd, na eene of meer reizen te hebben afgelegd en uit dien hoofde vracht te hebben verdiend, vervolgens op eene verzekerde reizen vergaat.

f) *Art.* 295 *W. v. Kh.* Bij verzekering of goederen en koopmanschappen in een huis of andere bergplaats, kan de regter, bij onvolledigheid van de bewijsmiddelen bij 274 en 275 uitgedrukt, den eed aan den opleggen.

De schade wordt berekend naar de waarde de goederen, ten tijde van den brand, hebben.

g) *Art.* 352 *C. d. C.* Les déchets, diminutions pertes qui arrivent par le vice propre de et les dommages causés par le fait et faute priétaires, affréteurs ou chargeurs, ne sont la charge des assureurs.

Art. 554 *Wetboek* 1830. Geene verliezen den, door toedoen van een' verzekerde ver komen ten laste van den verzekeraar. .... Voorduin II bl. 240, IV volgg.

h) *Art.* 252 *W. v. Kh.* Uitgezonderd de bij de wet bepaald, mag geene tweede ver gedaan worden, voor denzelfden tijd en voor gevaar, op voorwerpen, welke reeds voor volle waarde verzekerd zijn, en zulks op nietigheid der tweede verzekering.

Dezelfde bepaling geldt, wanneer ten zelfde dage, ten opzigte van hetzelfde voorwerp, onderscheidene verzekeringen gesloten zijn. (Co. 358; K 277, 280.) *a*)

279. De verzekerde mag, in de gevallen bij de twee voorgaande artikelen vermeld, de oudste verzekeringen niet vernietigen *b*) om daardoor de latere verzekeraars te verbinden.

Indien de verzekerde de eerste verzekeraars ontslaat, wordt hij geacht zich, voor dezelfde som en in dezelfde orde, in hunne plaats als verzekeraar gesteld te hebben.

Indien hij zich laat herverzekeren, treden de herverzekeraars in dezelfde orde in zijne plaats op. (K. 271, 272.)

280. Het wordt als geene ongeoorloofde overeenkomst beschouwd, indien, na de verzekering van een voorwerp voor deszelfs volle waarde, de belanghebbende hetzelve vervolgens geheel of gedeeltelijk laat verzekeren, onder de uitdrukkelijke bepaling, dat hij zijn regt tegen de verzekeraars alleen zal kunnen doen gelden, indien en voor zoo verre hij de schade op de vroegere niet zal kunnen verhalen.

In het geval van zoodanige overeenkomst moeten, op straffe van nietigheid, de vroeger geslotene overeenkomsten duidelijk worden omschreven, en zullen de bepalingen van art. 277 en 278 insgelijks daarop toepasselijk zijn. (K. 252.) *c*)

281. In alle gevallen in welke de overeenkomst van verzekering voor het geheel of ten deele vervalt, of nietig wordt, en mits de verzekerde te goeder trouw hebbe gehandeld, moet de verzekeraar de premie terug geven, het zij voor het geheel, het zij voor zoodanig gedeelte waarvoor hij geen gevaar heeft geloopen. (K. 250 v., 254, 266 v., 269, 272, 276, 285, 603, 606, 608, 611, 615, 618, 635 v., 652 v., 660, 662.) *d*)

a) Zie Voorduin II bl. 243, VIII; v. d. Keessel, *Thes.* 763, en Kist, t. a. p. IV bl. 39 v.

b) *Art.* 551 *Ontwerp* 1809, en *art.* 136 *Ontwerp* 1822 (Voorduin II bl. 113 (1)): „de oudste polissen of verzekeraars niet vernietigen of ontslaan."

c) „Dit is de tweede soort van herverzekering of reassurantie: de herverzekering door den verzekerde." Kist t. a. p. IV bl. 35. — Het artikel, eerst in 1835 in het Wetboek opgenomen, heeft ten doel: „door doelmatige middelen zorg te dragen, dat te dezen geen misbruik zal worden gemaakt." Voorduin II bl. 246, I.

d) *Art.* 635 *W. v. Kh.* Bij staking der reis, vóórdat de verzekeraar heeft begonnen eenig gevaar te loopen, vervalt de verzekering.

De premie wordt door den verzekerde ingehouden of door den verzekeraar terug gegeven, in beide gevallen tegen genot van een half ten honderd van de verzekerde som, of wel van de halve premie, indien dezelve minder dan één ten honderd mogt beloopen.

Art. 636. Indien de reis gestaakt wordt, nadat de verzekeraar heeft begonnen gevaar te loopen, doch vóórdat het schip op de uitklaringsplaats het anker of de touwen heeft losgemaakt, geniet de verzekeraar één ten honderd van de verzekerde som, indien de premie één ten honderd of meerder bedraagt; doch, minder bedragende, wordt dezelve, in haar geheel, door den verzekeraar genoten.

De volle premie is altijd verdiend, wanneer de verzekerde eenige schadevergoeding, hoe ook genaamd, vordert.

Art. 652. Indien de verzekering bij verdeeling plaats heeft, ten aanzien van koopmanschappen, die geladen moeten worden in verscheidene aangeduide schepen, met uitdrukking van de som, die op elk schip verzekerd wordt, en indien de geheele lading wordt geladen in één schip of in een minder getal schepen dan in de overeenkomst bepaald was, is de verzekeraar niet verder aansprakelijk dan voor de som, welke hij verzekerd heeft op het schip of de schepen, die de lading hebben ingenomen, niettegenstaande alle de genoemde schepen verongelukt zijn; — en zal hij desniettemin een half ten honderd of minder, volgens de onderscheiding van artikel 635, ontvangen van de som waarvan de verzekering bevonden wordt krachteloos te zijn.

Art. 658. De verzekeraar is ontslagen van het verdere gevaar, en is geregtigd tot de premie, indien de verzekerde het schip zendt naar eene meer afgelegene plaats, dan bij de polis genoemd was.

De verzekering heeft volkomen gevolg indien de reis verkort is

Art. 660. De verandering van reis door den geldopnemer op bodemerij doet mede de verzekering op bodemerij ophouden, ten zij het anders bij de polis ware bedongen.

De verzekeraar geniet in dat geval een half ten honderd van de verzekerde som.

Art. 662. In alle gevallen in welke, of de verzekerde goederen niet zijn verzonden, of in mindere hoeveelheid verzonden worden, of bij mistasting te veel is verzekerd, en voorts in het algemeen in de gevallen bij artikel 281 voorzien, geniet de verzekeraar een half ten honderd van de verzekerde som of de halve premie, en zulks op dezelfde wijze als bij artikel 635 is bepaald, behoudens wanneer, in een bijzonder geval, hem bij de wet of bij de overeenkomst meerder is toegekend.

Degene die eene verzekering voor een ander heeft gesloten, zonder deszelfs naam bij de polis uit te drukken, kan de premie niet terug vorderen, op grond dat de belanghebbende de verzekerde goederen niet, of in mindere hoeveelheid, heeft afgezonden.

282. Bijaldien de nietigheid van de overeenkomst uit hoofde van list, bedrog of schelmerij van den verzekerde ontstaat, geniet de verzekeraar de premie, onverminderd de openbare regtsvordering, zoo daartoe gronden zijn. (B. 1364, 1485, 1488; K. 270, 281, 653.) *a*)

283. Behoudens de bijzondere bepalingen ten aanzien van deze of gene soort van verzekering gemaakt, is de verzekerde verpligt om alle vlijt en naarstigheid in het werk te stellen, ten einde de schade te voorkomen of te verminderen, en hij moet, dadelijk na derzelver ontstaan, daarvan aan den verzekeraar kennis geven; alles op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn.

De onkosten door den verzekerde gemaakt, ten einde de schade te voorkomen of te verminderen, zijn ten laste van den verzekeraar, al ware het dat dezelve, gevoegd bij de geledene schade, het beloop der verzekerde som te boven gingen, of de aangewende pogingen vruchteloos zijn geweest. (B. 1393; K. 294, 654, 655, 657, 665, 718.) *b*)

284. De verzekeraar, die de schade van een verzekerd voorwerp betaald heeft, treedt in alle de regten welke de verzekerde, ter zake van die schade, tegen derden mogt hebben; en de verzekerde is verantwoordelijk voor elke daad welke het regt van den verzekeraar tegen die derden mogt benadeelen. (B. 1401, 1438, 1628; K. 290, 637, 656, 693.) *c*)

285. Indien, gedurende den loop eener verzekering, de verzekeraar in staat van faillissement is verklaard, heeft de verzekerde de bevoegdheid *d*) om, het zij de vernietiging der overeenkomst, het zij voldoende zekerheid te vorderen, dat door den boedel aan alle de verpligtingen van den verzekeraar ten volle zal worden voldaan. (Co. 346; B. 1309; K. 272, 281, 684 v., 764, 779 v.) *e*)

286. De wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen worden door hare overeenkomsten en reglementen geregeerd, en bij onvolledigheid

a) *Art.* 653 *W. v. Kh.* De verzekeraar is ontslagen van het verdere gevaar en is geregtigd tot de premie, indien de verzekerde het schip zendt naar eene meer afgelegene plaats, dan bij de polis genoemd was.

De verzekering heeft volkomen gevolg indien de reis verkort is.

b) *Art.* 654 *W. v. Kh.* De verzekerde is verpligt aan den verzekeraar, of indien er meerderen op eene en dezelfde polis geteekend hebben, aan den eersten onderteekenaar, onverwijld mede te deelen alle tijdingen die hij opzigtelijk eene ramp, aan schip of goed overgekomen, bekomt, en moet kopijen, of uittreksels van de brieven waarin de tijdingen vervat zijn, mededeelen aan diegenen der verzekeraars, die zulks mogten verlangen.

Bij verzuim daarvan, is de verzekerde gehouden te vergoeden alle de onkosten, schaden en interessen.

Art. 655. Zoo lang de verzekerde niet geregtigd is, om het verzekerde aan zijnen verzekeraar te abandonneren, en dien ten gevolge hetzelve niet werkelijk abandonneert, is hij verpligt, bij schipbreuk, stranding, opbrenging of aanhouding, alle mogelijke vlijt en gepaste pogingen aan te wenden om hetzelve te redden of doen vrijgeven.

Hij heeft hiertoe geene bijzondere volmagt van den verzekeraar noodig, en is zelfs geregtigd, om van denzelve te vorderen eene toereikende som ter bestrijding der onkosten, die tot redding of reclame moeten worden uitgegeven.

Art. 657. In eene verzekering voor onbepaalde rekening, dat is, wanneer in de polis niet is uitgedrukt tot welke natie de eigenaar van het verzekerde behoort, is de verzekerde mede tot het doen der reclame verpligt, bijaldien de opbrenging of aanhouding is wederregtelijk, ten ware hij bij de polis daarvan zij ontslagen.

Art. 718. In geval een schip in eene noodhaven is aangekomen en vervolgens op eenige wijze verloren gaat, is de verzekeraar niet verder gehouden, dan tot de betaling van de som, die hij verzekerd heeft.

Hetzelfde heeft plaats, wanneer een schip, door onderscheidene reparatien, meer dan de verzekerde som voor reparatie heeft uitgegeven.

c) *Art.* 1438 *B. W.* „Subrogatie heeft plaats uit kracht der wet, enz." — Zie Voorduin III bl. 396 volgg. II.

d) Volgens de *Mem. v. Toel.* zullen „de curateuren in de massa zich kunnen beraden, welk dier twee middelen het meest met derzelver belangen strookt." (Voorduin II, ad art., bl. 250, II). De keus is dus aan hen; vg. art. 1309 B. W.

e) *Art.* 346 *C. d. C.* Si l'assureur tombe en faillite lorsque le risque n'est pas encore fini, l'assuré peut demander caution, ou la résiliation du contrat.

L'assureur a le même droit en cas de faillite de l'assuré.

Art. 527 *Ontwerp* 1809. Indien de assuradeur bankbreukig wordt, wanneer het gevaar nog niet geëindigd is, mag de verzekerde zich, bij andere assuradeurs, andermaal laten verzekeren, mits dat hij aan den bankbreukige, of aan deszelfs vertegenwoordigers, geregtelijk aanzegging laat doen, dat hij denzelve van het verder loopen der risico bevrijdt. — Vg. ons *art.* 272, en zie Voorduin II bl. 249; Kist IV bl. 80 volgg.; Diephuis III bl. 59 (1).

naar de beginselen van het regt. Het verbod, in het laatste lid van art. 289 *a*) vervat, is in het bijzonder ook op deze maatschappijen toepasselijk. (K. 15, 53, 308, 713; Stb. 1855 n°. 32, a. 14; Stb. 1866 n°. 123.) *b*).

TIENDE TITEL.

Van verzekering tegen de gevaren van brand, tegen die waaraan de voortbrengselen van den landbouw te velde onderhevig zijn, en van levensverzekering. c)

EERSTE AFDEELING.

Van verzekering tegen gevaren van brand. d)

287. De brandpolis moet, behalve de vereischten bij art. 256 vermeld *e*), uitdrukken:

1°. De ligging en belending der verzekerde vaste goederen; (Rv. 128; B. 1231 n°. 4.)
2°. Derzelver gebruik; (K. 293.)
3°. Den aard en het gebruik der belendende gebouwen, voor zoo verre zulks invloed op de verzekering kan hebben; (K. 291.)
4°. De waarde der verzekerde goederen; (K 288 v.) *f*)

a) *Art.* 289 *W. v. Kh.* De verzekering kan gedaan worden voor de volle waarde der verzekerde goederen.
In geval van beding van wederopbouwing, wordt door den verzekerde bedongen, dat de kosten, tot den weder-opbouw vereischt, door den verzekeraar zullen worden vergoed.
Bij dat beding zal echter de verzekering nimmer drie vierden dier kosten mogen te boven gaan.

b) *Art.* 42 *Ontwerp* 23 *Maart* 1835. (Voorduin II bl. 250, 1). De wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen worden door hare overeenkomsten geregeerd, met dien verstande, dat, naar mate van den aard der verzekering, daarop toepasselijk zijn de regelen en beginselen, vastgesteld bij dezen, en bij de titels, handelende van de bijzondere soorten van verzekering, met uitzondering van hetgeen de verpligting tot het opmaken eener polis betreft. — Zie Voorduin t. a. p. bl. 251 volgg.; Kist, IV bl. 275 volgg.
Avis du Conseil d'Etat sur les associations de la nature des tontines, du 1er *Avril* 1809 (Rondonneau VI p. 336 v.; Fortuijn III bl. 47 v.); en het *Décret Impérial relatif aux associations de la nature des tontines qui ont existé à Paris et dans les autres villes de l'Empire, et sur lesquelles il n'a point été statué par les décrets précédents, du* 18 *Novembre* 1810 (Rondonneau VI p. 349 v.; Fortuijn III bl. 281 v.), in verband tot de *Kon. Besl. v.* 16 *Juli* 1830 (*Stb.* n°. 54), 2 *Mei* 1833 (*Stb.* n°. 15), 10 *Juli* 1840 (*Stb.* n°. 41 v.) en 9 *December* 1845 (*Stb.* n°. 69). — Zie ook Kist IV bl. 261 volgg.
Art. 14 *der wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* n°. 32) gewijzigd bij de *Wet van* 14 *September* 1866 (*Stb.* n°. 123). De bepalingen der voorafgaande artikelen zijn niet van toepassing op de burgerlijke maatschap of vennootschap, noch op vennootschappen van koophandel, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen en scheepsreederijen.
De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Koophandel blijven op deze onderwerpen van toepassing.
Art. 308 *W. v. Kh.* Onder deze afdeeling (van levensverzekering) zijn niet begrepen weduwen-fondsen, tontines, maatschappijen van onderlinge levens-verzekering en andere dergelijke overeenkomsten op levens- en sterfte-kansen gegrond, waartoe eene inlage of eene bepaalde bijdrage, of beide, gevorderd wordt.

c) „De *C. d. C.* behandelt alleen de zee-assurantie (Boek II, Titel X), en de daaromtrent gemaakte bepalingen werden slechts bij analogie op andere verzekeringen toegepast. Het Wetboek van 1830 (art. 470 volgg.) gelijk ook reeds het Ontwerp van 1809 (art. 482 volgg.) bepaalde zich daartoe niet, maar behandelde toch de verzekeringen slechts in éénen Titel, den 9den van het Tweede Boek. Eerst bij de herziening is aan de behoefte in ruimere mate voldaan. Zie Voorduin I, *Inl.* bl. 43 volgg., II bl. 65 volgg., 186 volgg., 252 volgg." Diephuis III bl. 9 (5).

d) Vg., over het *abandonnement* bij de brand-assurantie, *art.* 756 van het *Ontwerp* 1815. (Voorduin II bl. 258, VII volgg.)

e) *Art.* 256 *W. v. Kh.* Alle polissen, met uitzondering van die der levensverzekeringen, moeten uitdrukken:
1°. Den dag waarop de verzekering is gesloten;
2°. Den naam van dengene die de verzekering voor eigen rekening of voor die van eenen derde sluit;
3°. Eene genoegzaam duidelijke omschrijving van het verzekerde voorwerp;
4°. Het bedrag der som, waarvoor verzekerd wordt;
5°. De gevaren welke de verzekeraar voor zijne rekening neemt;
6°. Den tijd op welken het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen en eindigt;
7°. De premie van verzekering, en
8°. In het algemeen, alle omstandigheden, welker kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar kan zijn en alle andere tusschen de partijen gemaakte bedingen.
De polis moet door elken verzekeraar worden onderteekend.

f) Zoowel van de roerende als van de onroerende. Voorduin II bl. 256 volgg.

5°. De ligging en belending der gebouwen en plaatsen, waar
roerende goederen zich bevinden, zijn geborgen of opge-
128; B. 1231 n°. 4; — K. 248, 251, 254.)

288. Bij verzekering van gebouwde eigendommen wordt bed
de schade aan het perceel overgekomen zal worden vergoed, of
uiterlijk ten beloope der verzekerde som, zal worden weder op
hersteld.

In het eerste geval wordt de schade opgemaakt door de verg
waarde van het perceel vóór de ramp, met hetgeen het overblijv
lijk na den brand, waard is; en de schade wordt alsdan in
voldaan.

In het tweede geval is de verzekerde tot de wederopbouwing
verpligt. De verzekeraar heeft het regt om toe te zien, dat de
betalen penningen, binnen eenen, des noods door den regter, te
werkelijk tot dat einde worden besteed, en kan de regter zelfs
zekerde, op de vordering van den verzekeraar, opleggen om,
gronden zijn, daarvoor voldoende zekerheid te stellen. (K. 25
283, 289, 295*b*, 709.)

289. De verzekering kan gedaan worden voor de volle waard
zekerde goederen. *a*)

In geval van beding van weder-opbouwing, wordt door den
bedongen, dat de kosten, tot den weder-opbouw vereischt, doo
zekeraar zullen worden vergoed. *b*)

Bij dat beding zal echter de verzekering nimmer drie vierden
mogen te boven gaan. (K. 53, 253, 286, 288.)

290. Voor rekening van den verzekeraar zijn *c*) alle verliezen
die aan de verzekerde voorwerpen overkomen door brand, veroorz
onweder of eenig ander toeval, eigen vuur, onachtzaamheid, schuld
merij van eigene bedienden, buren, vijanden, roovers en alle and
ook genaamd, op welke wijze de brand ook zoude mogen ontstaan
of onbedacht, gewoon of ongewoon, geene uitgezonderd. (B. 14
K. 276, 282, 284, 291, 292, 294, 637.)

291. Met schade, door brand veroorzaakt, wordt gelijk gesteld
als een gevolg van ontstanen brand wordt aangemerkt, ook wa
voortkomt uit brand in de naburige gebouwen, als daar zijn, bed
mindering van het verzekerde voorwerp door het water, en ander
tot stuiting of tot blussching van den brand gebruikt, of het vermis
iets van hetzelve door dieverij of op eenige andere wijze gedu
brandblussching of beredding, alsmede de schade welke veroorzaa
door de geheele of gedeeltelijke vernieling van het verzekerde, op
hooger hand geschied, ten einde den voortgang van den ontstanen
stuiten. (G. 147; Stb. 1851 n°. 125, a. 73 v.)

292. Met schade door brand veroorzaakt zal insgelijks worden gelijk

a) *Art.* 258 *W. v. Kh.* Verzekering, welke het beloop van de waarde of het wezenlijk belang te boven gaat, is alleen geldig tot het beloop van hetzelve.

Indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, is de verzekeraar, in geval van schade, slechts verbonden in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte.

Het staat echter aan partijen vrij uitdrukkelijk te bedingen, dat, onaangezien de meerdere waarde van het verzekerde voorwerp, de aan hetzelve overgekomene schade, tot het vol beloop der verzekerde som, zal worden vergoed.

b) In het *Ontwerp van* 23 *Maart* 18
alinea: „In geval van beding van weder-
kan de waarde van het verzekerde voor-
helft worden verhoogd voor de meerdere
tot de opbouwing mogten worden vereischt
duin II bl. 261, V. Later veranderd,
(bepaaldelijk bij openbare gebouwen
enz.) belang kan hebben om de
bouwing hooger dan de helft der waard
(T. a. p. bl. 263, XI.)

c) Nisi aliter convenerit. Zie Diep
188 volgg.

die welke ontstaat door ontploffing van buskruid, door het springen van eenen stoomketel, door het inslaan van den bliksem, of dergelijke *a*), al had dan ook die ontploffing, dat springen, of dat inslaan geen brand ten gevolge gehad.

293. Indien een verzekerd gebouw eene andere bestemming verkrijgt en daardoor aan meerder brandgevaar wordt blootgesteld, zoo dat de verzekeraar, indien zulks vóór de verzekering had bestaan, hetzelve of in het geheel niet, of niet op dezelfde voorwaarden, zoude hebben verzekerd, houdt deszelfs verpligting op. (K. 287 n°. 2.) *b*)

294. De verzekeraar is ontslagen van de verpligting tot voldoening der schade, indien hij bewijst dat de brand door merkelijke schuld of nalatigheid *c*) van den verzekerde zelven veroorzaakt is. (B. 1402, 1403; K. 276, 283, 290.) *d*)

295. Bij verzekering op roerende goederen en koopmanschappen in een huis, pakhuis of andere bergplaats, kan de regter, bij gebreke of onvolledigheid van de bewijsmiddelen bij art. 273, 274 en 275 *e*) uitgedrukt, den eed aan den verzekerde opleggen.

De schade wordt berekend naar de waarde welke de goederen, ten tijde van den brand, hebben gehad. (B. 1978 v.)

296. Indien bij de polis deswege geene bijzondere bedingen zijn gemaakt, worden de uitdrukkingen van: »roerende goederen, inboedel, meubelen of huisraad en stoffering" verstaan, zoodanig als dezelve bij de vierde afdeeling van den eersten titel des 2den boeks van het Burgerlijk Wetboek zijn omschreven. (B. 568 v.; K. 256 n°. 3.)

297. Indien, bij eene onderzetting, tusschen den schuldenaar en zijnen schuldeischer is bedongen dat, in geval van schade aan het verzekerde of te verzekeren bezwaarde perceel overgekomen, de assurantie-penningen tot het beloop der inschuld en der verschuldigde renten in de plaats van de onderzetting zullen treden, is de verzekeraar, aan wien dat beding is beteekend, verpligt, de verschuldigde schadevergoeding met den hypothekairen schuldeischer te verrekenen. (B. 668, 1208 v., 1231 n°. 5; K. 288*b*, 298.)

298. Het beding, bij het vorige artikel vermeld, heeft geen gevolg, dan indien en voor zoo verre de hypothekaire schuldeischer batig zoude zijn gerangschikt geweest, indien de schade niet was voorgevallen. (B. 1253 v., 1257.)

TWEEDE AFDEELING.

Van verzekering tegen de gevaren waaraan de voortbrengselen van den landbouw te velde onderhevig zijn. f)

299. Behalve de vereischten bij art. 256 *g*) vermeld, moet de polis uitdrukken:

a) De bewering van Holtius (III bl. 368), dat de woorden: „of dergelijke" slechts bij de onmiddellijk voorafgaande: „den bliksem" behooren, wordt weerlegd door het feit, dat zij reeds voorkwamen in vroegere ontwerpen, waarin van het inslaan van den bliksem geen sprake was. Zie Diephuis III bl. 190 (2); Kist IV bl. 94 volg.

b) De opmerking der 4de afdeeling, „dat de bepaling van dit artikel gerestringeerd moest worden tot het geval, dat de brand aan die veranderde bestemming toe te schrijven is" (Voorduin II bl. 269), heeft geen gevolg gehad.

c) *Art.* 569 *Wetboek* 1830: „door toedoen of merkelijke nalatigheid." — Zie Voorduin II bl. 270, V, volgg.

d) *Art.* 276 *W. v. Kh.* Geene verliezen of schade, door eigen schuld van eenen verzekerde veroorzaakt, komen ten laste van den verzekeraar. Hij vermag zelfs de premie te behouden of te vorderen, indien hij reeds begonnen had eenig gevaar te loopen.

e) „*Art.* 275 zal hier minder in aanmerking komen." Diephuis III bl. 192 (2).

f) *In het Ontwerp van* 23 *Maart* 1835 (zie ook *art.* 471 *Wetboek* 1830) luidde dit opschrift: *Van verzekering van den oogst tegen toevallen van het jaargetijde.* Zie Voorduin II bl. 276 volgg.

g) *Art.* 256 *W. v. Kh.* Alle polissen met uitzondering van die der levensverzekeringen, moeten uitdrukken:

1°. Den dag waarop de verzekering is gesloten;

1°. De ligging en belending der landerijen welker voortbr...
verzekerd; (Rv. 128; B. 1231 n°. 4.)

2°. Derzelver gebruik. K. 248, 251, 254.)

300. De verzekering kan voor één of meerdere jaren worden ge...
Bij gebreke van tijdsbepaling wordt de verzekering vooronde...
één jaar te zijn gesloten. (B. 1633.) *a*)

301. Bij het opmaken der schade wordt berekend hoeveel de...
zonder het ontstaan van de ramp, ten tijde van derzelver in...
genot, zouden zijn waard geweest, en derzelver waarde na de ram...
zekeraar betaalt als schadevergoeding het verschil. (K. 273 v., ...
295*b*, 709.)

DERDE AFDEELING.

Van levensverzekering. *b*)

302. Het leven van iemand *c*) kan ten behoeve van eenen daarbi...
hebbende verzekerd worden, hetzij voor den ganschen duur van ...
hetzij voor een tijd bij de overeenkomst te bepalen. (K. 247, 248 3...

Dit artikel e) is, aldus gewijzigd, vastgesteld bij art. 1 *der ...*
den 1*sten Junij* 1875 (Stb. n°. 81.) *f*)

303. De belanghebbende kan de verzekering sluiten, zelfs buiten ...
toestemming van dengene, wiens leven wordt verzekerd. *g*)

304. De polis bevat:

1°. Den dag waarop de verzekering is gesloten; (K. 257.)

2°. Den naam van den verzekerde; (K. 303.)

3°. Den naam van den persoon wiens leven is verzekerd; (K. 3...

4°. Den tijd waarop het gevaar voor den verzekeraar begint t...
en eindigt; (K. 302.)

5°. De som waarvoor is verzekerd; (K. 305.)

6°. De premie der verzekering. (K. 308. — K. 248, 251, 254. ...

305. De begrooting van de som en de bepaling der voorwaarden ...
verzekering staan geheel aan het goedvinden der partijen. (B. 1817; K. ...

2°. Den naam van dengene die de verzekering voor eigen rekening of voor die van eenen derde sluit;
3°. Eene genoegzaam duidelijke omschrijving van het verzekerde voorwerp;
4°. Het bedrag der som, waarvoor verzekerd wordt;
5°. De gevaren welke de verzekeraar voor zijne rekening neemt;
6°. Den tijd, op welken het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen en eindigt;
7°. De premie van verzekering, en
8°. In het algemeen, alle omstandigheden, welker kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar kan zijn, en alle andere tusschen de partijen gemaakte bedingen.

De polis moet door elken verzekeraar worden onderteekend.

a) *Art.* 14 *Ontwerp* 28 *Maart* 1835. De verzekering kan voor één of meerdere jaren worden gesloten, doch moet de juiste tijd worden uitgedrukt op straffe van nietigheid. — Zie Voorduin III bl. 279.

b) De Groot, *Inleiding* III, 24. „Men mag alles doen verseekeren uytgeseyt menschen leve...
Kist IV bl. 107.

c) „Niet het leven wordt verzekerd. ... nadeel, dat de dood toebrengt aan een ... kens (bij Voorduin II bl. 220).

d) *Art.* 523 *Wetboek* 1830. De verzek... het leven worden gedaan voor eenen bepa...
De begrooting van den interest en d... voorwaarde van deze verzekering staan a... goedvinden der contractanten. — Zie V... bl. 280 volgg. en Diephuis III bl. 2...

e) (Oorspronkelijke tekst.) Het leven ... kan ten behoeve van eenen daarbij bela... verzekerd worden, gedurende den tijd ... eenkomst, op straffe van nietigheid te be...

f) *Art.* 2 *dier Wet bepaalt:* De levens... gen, vóór het in werking treden dezer w... die aan de bepalingen van het gewijzigde a... voldoen, worden als geldig beschouwd.

g) Voorduin II bl. 282 volgg.

h) „De aard van het verzekerde belang ...

306. Indien de persoon wiens leven verzekerd is, op het oogenblik van het sluiten der verzekering, reeds was overleden, vervalt de overeenkomst, al had de verzekerde van het overlijden geene kennis kunnen dragen, ten zij anders ware bedongen. (B. 1816; K. 251, 269, 281, 597 v.) *a*)

307. Indien hij, die zijn leven heeft laten verzekeren, zich *b*) van het leven berooft, of met den dood wordt gestraft, vervalt de verzekering. (K. 276.)

308. Onder deze afdeeling zijn niet begrepen weduwen-fondsen, tontines, maatschappijen van onderlinge levens-verzekering en andere dergelijke overeenkomsten op levens- en sterfte-kansen gegrond, waartoe eene inlage of eene bepaalde bijdrage, of beide, gevorderd wordt. (Avis du Cons. d'État, du 1 Avril 1809 (Fortuijn III bl. 47 v.); Décret Impér. du 18 Novembre 1810 (Fortuijn III bl. 231 v.); K. B. van 16 Julij 1830 (Stb. n°. 54); K. B. van 2 Mei 1833 (Stb. n°. 15); K. Besluiten van 10 Julij 1840 (Stb. n°. 41—43); K. B. van 9 December 1845 (Stb. n°. 69); Stb. 1855 n°. 32, a. 14; Stb. 1866 n°. 123; K. 286.) *c*)

uitzondering noodig op den regel, dat de waarde van het verzekerde belang moet worden bewezen." Kist IV bl. 113.

Art. 1817 *B. W.* Lijfrente kan tot zoodanig beloop van renten gesteld worden, als partijen goedvinden te bepalen.

a) *Art.* 1816 *B. W.* Alle lijfrente, gevestigd op het lijf van iemand die overleden was op den dag waarop de overeenkomst is aangegaan, is krachteloos.

b) In het *Ontwerp van* 21 *October* 1835 was hierachter gevoegd: „door zelfmoord." — Zie Voorduin II bl. 287, II volgg.

c) *Art.* 286 *W. v. Kh.* De wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen worden door hare overeenkomsten en reglementen geregeerd, en, bij onvolledigheid, naar de beginselen van het regt. Het verbod in het laatste lid van art. 289 vervat, is in het bijzonder ook op deze maatschappijen toepasselijk. —

Avis du Conseil d'Etat sur les associations de la nature des tontines, du 1er *Avril* 1809 (Rondonneau VI p. 336 v.; Fortuijn III bl. 47 v.); *Décret Impérial relatif aux associations de la nature des tontines, qui ont existé à Paris et dans les autres villes de l'Empire, et sur lesquelles il n'a point été statué par les décrets précédents, du* 18 *Novembre* 1810 (Rondonneau VI p. 349 v.; Fortuijn III bl. 231 v.).

Koninklijk Besluit van 16 *Juli* 1830 (*Stb.* n°. 54).

Art. 1. Geene maatschappijen, genootschappen, vennootschappen of andere ondernemingen, bekend onder de benaming van levensverzekering, contracten van overleving, tontines, weduwen- of weezen-fondsen, onder eenigen anderen titel, waarbij het publiek uitgenoodigd of toegelaten wordt geld in te leggen, ten einde aan de deelhebbers of aan derden pensioenen, lijfrenten, onderstanden of andere inkomsten of uitkeeringen te verzekeren, ingeval of ten gevolge van het overlijden van een of meer inleggers, zullen voortaan mogen worden opgerigt dan bij behoorlijke openbare akte, waarop onze goedkeuring zal zijn gevraagd en verkregen.

Art. 2, *enz.* —

Besluit van 2 *Mei* 1833 (*Stb.* n°. 15), *waarbij dat van* 16 *Juli* 1830 (*Stb.* n°. 54) *nader wordt toegelicht.*

Besluiten van 10 *Juli* 1840 (*Stb.* n°. 41), *omtrent het getal der leden, vereischt tot vestiging der instellingen van levensverzekering, enz., vallende in de termen der Besluiten van* 1830 *en* 1833; — (*Stb.* n°. 42), *verklarende, dat de daarbij vermelde instellingen* (vallende in de termen van bovengenoemde Besluiten), *zoo als zij thans zijn ingerigt, niet kunnen worden goedgekeurd;* — (*Stb.* n°. 43), *omtrent de openbaarmaking der lijst van goedgekeurde en niet goedgekeurde instellingen* (vallende in de termen der meergenoemde Besluiten).

Besluit van 9 *December* 1845 (*Stb.* n°. 69), *houdende aanvulling der bepalingen, nopens de maatschappijen van levensverzekering en andere instellingen van dien aard.*

Art. 1. De bepalingen der artt. 1, 2 en 3 van het *K. B. van* 16 *Juli* 1830 (*Stb.* n°. 54), alsmede al de bepalingen der *K. B. van* 2 *Mei* 1833 (*Stb.* n°. 15) en 10 *Juli* 1840 (*Stb.* n°. 41) zullen ook worden toegepast op zoodanige maatschappijen, genootschappen of andere ondernemingen van den aard dergene, vermeld bij art. 1 van eerstgemeld besluit, waarbij de aan de deelnemers of aan derden toegezegde of verzekerde pensioenen, lijfrenten, onderstanden, of andere inkomsten of uitkeeringen zijn afhankelijk gemaakt van andere kansen of berekeningen dan het overlijden van een of meer inleggers, en zulks om het even of zoodanige inrigtingen zijn vermengd met andere, welke niet in de termen van dat artikel vallen......

Art. 2, *enz.* —

Art. 14 *der Wet van* 22 *April* 1855 (*Stb.* n°. 32), gewijzigd bij die *van* 14 *September* 1866 (*Stb.* n°. 123), *tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering.* — De bepalingen der voorafgaande artikelen zijn niet van toepassing op de burgerlijke maatschap of vennootschap, noch op vennootschappen van koophandel, wederkeerige verzekerings- of waarborg-maatschappijen en scheepsreederijen.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Koophandel blijven op deze onderwerpen van toepassing.

TWEEDE BOEK.

VAN DE REGTEN EN VERPLIGTINGEN UIT SCHEEPVAART VOORTSPRUITENDE.

EERSTE TITEL.

Van zeeschepen.

309. Schepen *a*) zijn roerende goederen. *b*)

Echter kan de levering van zeeschepen *c*), het zij geheel of bij gedeelten, niet anders geschieden, dan bij akte overgeschreven in de daartoe bijzonderlijk bestemde openbare registers. *d*) (Co. 190; B. 565, 566, 667, 671, 1927; K. 315, 457*b*, 702, 703 v., 748, 749, 750 n°. 1 en 4; Rv. 565*h*, 566, 573; Stb. 1836 n°. 41; Stb. 1839 n°. 58; Stb. 1844 n°. 62.) *e*)

a) „Eene beschrijving van een schip te geven, was in de wet niet noodig, daar een ieder genoeg weet, dat door een schip verstaan wordt zoodanig voertuig, hetwelk zich, door middel van zijne boorden, op deszelfs kiel of bodem verheft en alzoo over het water wordt heen gevoerd." Beelaerts van Blokland (bij Voorduin II bl. 310, IV).

Art. 443 *A. D. H.* Unter dem Zubehör eines Schiffs sind alle Sachen begriffen, welche zu dem bleibenden Gebrauch des Schiffs bei der Seefahrt bestimmt sind.

Dahin gehören insbesondere auch die Schiffsboote. Im Zweifel werden Gegenstände, welche in das Schiffsinventar eingetragen sind, als Zubehör des Schiffs angesehen. — Vg. *art.* 565, *lid h*, *B. Rv.*

b) *Art.* 566 *B. W.* Schepen, schuiten, ponten, op vaartuigen geplaatste of andere losse molens en baden, en dergelijke voorwerpen, zijn roerende zaken. —

Voor „*zeeschepen*" stond, in vroegere ontwerpen, „van de zoodanige, welke de grootte van drie of meerdere lasten hebben." — Voorduin II bl. 318, IX, XI, XII.

c) *Art.* 748 *W. v. Kh.* Schepen en vaartuigen welke de rivieren en binnenwateren bevaren, en tevens van buiten 's lands komen of naar buiten 's lands bestemd zijn, worden als zeeschepen beschouwd, en mitsdien zijn, in het algemeen en naar de omstandigheden, op dezelve toepasselijk de bepalingen in de voorgaande titels van dit boek vervat, behoudens de reglementen en verordeningen op de vaart van zoodanige schepen en vaartuigen wettiglijk vastgesteld.

Art. 566, *lid a*, *B. Rv.* Het proces-verbaal van inbeslagneming van schepen, grooter dan tien lasten, zal worden overgeschreven in de registers vermeld in den eersten en laatsten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel.

Art. 573. Indien het beslag gelegd is op schuiten, sloepen of andere vaartuigen van tien lasten of minder, zal de verkoop geschieden als van andere roerende goederen, na afkondiging op de plaats waar het vaartuig is liggende, gedurende drie achtereenvolgende dagen, met aanplakking aan den mast of bij gebreke van dien op eene andere in het oog vallende plaats van het vaartuig. — Vg. *art.* 27 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32).

d) *Besluit van* 21 *Juni* 1836 (*Stb.* n°. 41), *waarbij de uitvoering geregeld wordt van de voorschriften vervat in den eersten en laatsten titel van het tweede Boek van het Wetboek van Koophandel.*

Art. 1. De overschrijving van alle akten van eigendoms-overdragt, het zij geheel, het zij bij gedeelten, van zeeschepen, van schepen en vaartuigen met zeeschepen gelijk gesteld, en van schepen en vaartuigen eene grootte hebbende van tien of meerdere lasten, welke uitsluitend tot de vaart binnen 's lands zijn bestemd, zoowel op de stroomen, rivieren, kanalen en vaarten als op de binnenlandsche zeeën en meeren en langs de wadden; zoo mede de inschrijvingen welke op die schepen en vaartuigen volgens den eersten en laatsten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel kunnen genomen worden, zullen plaats hebben op de kantoren van bewaring van de hypotheken en het kadaster in de hoofdplaats van elk arrondissement gevestigd, en op alle zoodanige plaatsen als nader door Ons zullen worden aangewezen.

De voorschriften, vervat in de artt. 17, 18, 19, 20, 21 en 25, van Ons besluit van den 1 Augustus 1828 (Staatsblad n°. 52), zullen daaromtrent worden in acht genomen, met uitzondering van hetgeen in art. 25 van dit besluit, ten aanzien van de betaling der hypotheek-regten, is vastgesteld.

Art. 2. Er zal te 's Gravenhage onder den titel van hoofdkantoor van bewaring der scheeps-bewijzen een algemeen kantoor van alle eigendoms-bewijzen van zee- en andere schepen en vaartuigen, in art. 1 bedoeld, worden opgerigt, bestemd om het verband tusschen de gezamenlijke kantoren in stand te houden, en het vereischte toezigt, ten aanzien van de overschrijvingen en inschrijvingen in dezelve, uit te oefenen.

e) *Art.* 749 *W. v. Kh.* Ten aanzien van schepen en vaartuigen, welke bij uitsluiting gebruikt worden tot de scheepvaart van eene plaats binnen 's lands naar eene andere binnen 's lands gelegen, zoo wel op de stroomen, rivieren, kanalen en vaarten, als op de binnenlandsche zeeën en meeren en langs de wadden, gelden de navolgende bepalingen.

Art. 750. De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

1°. Dat de bepaling van het tweede lid van art. 309 ...... wordt beperkt tot schepen en vaartuigen, welke de grootte hebben van tien of meerdere lasten;

Art. 226 *Ontwerp* 1809. Alle schepen, varende ter zee, worden gehouden voor roerende goederen.

Art. 227. Zij kunnen evenwel, het zij voor het geheel of bij gedeelten, niet anders overgedragen

310. Indien schepen, aan ingezetenen van dit koningrijk toebehoorende, zich buiten 's lands bevinden en aldaar aan vreemdelingen worden geleverd, geschiedt de levering volgens de wetten en gebruiken der plaats alwaar dezelve gedaan wordt. (A. 10; K. 309; Stb. 1836 n°. 41, a. 12.) *a*)

311. Bij geregtelijken verkoop van schepen, moeten de regelen gevolgd worden, bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering voorgeschreven. *b*) (Co. 193; Rv. 563 v.)

312. De eigendom van zeeschepen gaat bij verkoop *c*), het zij binnen 's lands het zij buiten 's lands gesloten, niet over dan onder de lasten en behoudens de voorregten en regten, welke bij art. 313, 314 en 315 zijn vermeld. *d*) (Co. 196; K. 316, 750 n°. 1 en 5; Rv. 575.) *e*)

313. De bevoorregte schulden welke, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst der zeeschepen kunnen worden verhaald zijn de natemeldene: — Zij zijn in de navolgende orde bevoorregt: (Co. 191; B. 1185 v.; K. 312, 314, 316 v., 750 n°. 2; Rv. 564*d*, 580 v.)

1°. De berg-, *f*) hulp- *g*) en loods- *h*) loonen; (K. 363, 547, 560, 562 v.; Stb. 1839 n°. 1; Stb. 1859 n°. 93, a. 3 v.; Stb. 1875 n°. 62, a. 1 v.)

2°. De tonnen-, baken-, vuur- *j*), quarantaine- *k*) en andere havengelden; (Stb. 1875 n°. 101; Stb. 1877 n°. 33 en 153.)

worden, dan voor notaris en getuigen, of voor zoodanige autoriteit, als nader door den Koning daarmede zal belast worden.

a) *Art.* 10 *Alg. Bep.* De vorm van alle handelingen wordt beoordeeld naar de wetten van het land of de plaats, alwaar die handelingen zijn verrigt.

Art. 12 *van het Besluit van* 21 *Juni* 1836 (*Stb.* n°. 41). Wanneer een schip of vaartuig, dat hier te lande in de daartoe bestemde registers is te boek gesteld, buiten 's lands aan buitenlanders, is verkocht, zal de schipper of bevelhebber die hem vervangt, op straffe van vergoeding van kosten, schade en interessen, verpligt zijn om, binnen veertien dagen na zijne terugkomst binnen het rijk, ten meest nabij gelegenen kantore aangifte te doen van den verkoop. De bewaarder zal op gelijke straf gehouden zijn een duplicaat dezer aangifte, door hem voor echt verklaard, uiterlijk binnen drie dagen op te zenden naar het kantoor, tot hetwelk het vaartuig behoort, ten einde aldaar ter zijde van de overschrijving te worden aangeteekend.

Gelijke verpligting, als op den schipper of zijn plaatsbekleeder, berust op de eigenaars of reeders, voor zooverre zij vóór de terugkomst van denzelve, door briefwisseling als anderzins, van den verkoop hebben kennis gedragen.

Van het bewerkstelligen dezer aangiften zullen de belanghebbenden, des begeerende, een bewijs kunnen ligten.

Hetzelfde geldt, ingeval een schip of vaartuig genomen, vergaan of vernield is.

b) *Boek II, Titel IV, artt.* 568 *volgg., Van executoriaal beslag op en verkoop van schepen.*

c) namelijk: bij vrijwilligen. In *art.* 202 *Wetboek* 1830 was dit uitdrukkelijk bepaald. Zie Voorduin II bl. 319 volgg, II, V, VII; Diephuis II bl. 25 (1). Vg. ook:

Art. 575 *B. Rv.* Door den geregtelijken verkoop wordt het schip ontlast van alle bevoorregte schulden waarvoor hetzelve was verbonden.

d) Vg. *art.* 316.

e) *Art.* 749 *W. v. Kh.* (hierboven afgedrukt op *art.* 309, in noot *e*).

Art. 750. De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

1°. Dat de bepaling .... van art. 312 wordt beperkt tot schepen en vaartuigen, welke de grootte hebben van tien of meerdere lasten.

f) Vg. de *artt.* 560, 562—564 *Wetb. v. Kooph.*, en het *Besluit van* 15 *Januari* 1839 (*Stb.* n°. 1), *omtrent het bergloon voor vaartuigen, op zeeroovers hernomen.*

g) Vg. de *artt.* 560, 561, 564 *Wetb. v. Kooph.*

h) Vg. *art.* 363 *Wetb. v. Kooph.* en de *Wet van* 20 *Augustus* 1859 (*Stb.* n°. 93) (gewijzigd bij die *van* 6 *April* 1875 (*Stb.* n°. 62), *houdende bepalingen op de loodsdienst voor zeeschepen*, met de daarbij behoorende *Tarieven.*

j) *Wet van* 13 *Augustus* 1849 (*Stb.* n°. 40), *regelende het bedrag en de wijze van heffing van het vuur-, ton- en bakengeld. Art.* 1. Van alle, zoo Nederlandsche als vreemde, schepen en vaartuigen wordt, tot vergelding der diensten, door verlichting, betonning en afbakening van 's Rijks wege aan de scheepvaart bewezen, behoudens de bij deze wet uitdrukkelijk vermelde uitzonderingen, een vuur-, ton- en bakengeld geheven.

Wet van 3 *Juni* 1875 (*Stb.* n°. 101), *tot afschaffing van het vuur-, ton- en bakengeld, en nadere regeling der meting van zeeschepen. Art.* 1. De heffing van vuur-, ton- en bakengeld, volgens de *Wet van* 13 *Augustus* 1849 (*Stb.* n°. 40) vervalt.

Voor de betonning, verlichting of bebakening der vaarwaters, waartoe die wet betrekking heeft, wordt geenerlei betaling gevorderd, met uitzondering van:

a. Vuurgelden, in bijzondere plaatsen geheven voor havenlichten, niet in het belang der algemeene stroombevaring, maar alleen in dat van de vaart naar die plaatsen ontstoken;

b. bakengelden voor de afbakening van kreken en kleine vaarwaters, naar bijzondere plaatsen leidende en enkel in het belang van de vaart naar die plaatsen dienstig.

k) *Wet van* 28 *Maart* 1877 (*Stb.* n°. 35), *tot wering van besmetting door uit zee aankomende schepen*, met het daarbij behoorende *Besluit van* 21 *Juni* 1877 (*Stb.* n°. 153), *tot vaststelling van het Tarief van verpleegkosten bedoeld in art.* 13 *dier Wet.*

3°. De legger-, bewaarder- en sjouwer-loonen;

4°. De huur van pakhuizen of van bergplaatsen, om het s... hooren en de gereedschappen te plaatsen;

5°. De gagien van den schipper en het scheepsvolk; (K. 3... 447, 451.)

6°. De levering van zeilen, touwen en andere scheepsbe... en de kosten van onderhoud of van reparatien van het sch... zelfs toebehooren;

De penningen aan den schipper voorgeschoten, gele... hem betaald, ten nutte en ten dienste van het schip; gelijk... penningen verschuldigd, ter vergoeding van goederen, welk... voormelde schulden te voldoen, door den schipper hebb... worden verkocht, en indien, voor het geheel of een ge... schulden, een bodemerij-brief is verleden, alsdan het b... denzelve, de bodemerij-premie daarbij gerekend. (K. 372 v...

De schulden, hier-boven, onder n°. 1, 2, 5 en 6 vermeld, gen... voorregt, indien zij ter zake van de laatste reis zijn gemaakt.

Die welke voorkomen in n°. 1 en 2, benevens in het ... van n°. 6, voor zoo verre zij gemaakt zijn gedurende de rei...

Die welke voorkomen in n°. 5, en in het eerste lid va... voor zoo verre zij gemaakt zijn, van den tijd af dat he... het doen der reis in gereedheid is gebragt tot op dien da... wordt gehouden te zijn geëindigd;

De reis wordt geacht te zijn geëindigd één en twintig da... het schip ter bestemde plaats is aangekomen, of zoo veel ... de laatste koopmanschappen of goederen gelost zijn; (K. 62...

De schulden, welke voorkomen in n°. 3 en 4, genieten het ... voor zoo verre zij gemaakt zijn van den dag dat het sch... haven is binnengeloopen tot op dien van den verkoop van ...

7°. De noodige levering en reparatie aan het schip en deszelfs gere... pen gedaan, niet behoorende tot die in n°. 6 hier-boven ... gedurende de drie laatste jaren, te rekenen van den da... reparatie is volbragt; (K. 322, 372, 742, 747.)

8°. De schuldvordering wegens den aanbouw van het schip, b... de renten van de drie laatste jaren;

9°. Bodemerij op het schip, deszelfs staand en loopend want en ... toebehooren tot het victualiëren en in orde brengen van het ... geteekend of verleden vóór deszelfs vertrek, — de bodemeri... niet daaronder begrepen; (K. 569 v., 586, 745, 758.)

10°. De schaden en interessen van inladers wegens het niet... behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmans... en die welke door ontrouw of schuld van den schipper en het s... volk aan de goederen veroorzaakt zijn. (K. 349, 452, 470, 4...

a) *Art.* 750 *W. v. Kh.* De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve (binnenschepen) toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

2°. Dat de bevoorregte schulden welke op de opbrengst der in het vorige artikel vermelde schepen en vaartuigen kunnen worden verhaald, zijn de natemeldene, in de orde waarin dezelve geplaatst zijn:

a. De berg-, hulp- en loodsloonen;

b. De tonnen-, baken-, vuur- en andere havengelden;

c. De legger-, bewaarder- en sjouw...

d. De huur van pakhuizen of van b... sen, om het scheepstoebeho... gereedschappen te plaatsen;

e. De gagien van den schipp... scheepsvolk.

Het voorregt bij litt. *c*, *d*, ... verleend, kan niet worden ... verloop van drie maanden, ... van den dag, dat de schuld ... baar geweest.

De noodige leveringen en rep...

314. De schulden, in het voorgaande artikel vermeld en welke onder een en hetzelfde nommer behooren, en in eene en dezelfde haven gemaakt zijn, hebben onderling een gelijk regt, doch wanneer gelijke schulden, bij het vervolgen der reis, in andere havens, of ook wel in dezelfde haven, wanneer het schip die eens verlaten had, en dezelve naderhand op nieuw had moeten aandoen, wederom uit nood gemaakt worden, zijn de latere schulden boven de eerste bevoorregt. (Co. 191; K. 312, 581, 750 n°. 3.) *a)*

315. Na de schulden in art. 313 vermeld *b)*, zijn nog op de daarbij bedoelde schepen, bevoorregt:

1°. Het bedrag van de nog onbetaalde kooppenningen, benevens de renten over de laatste twee jaren; (B. 1185 n°. 3, 1190.)

2°. De inhoud van pand- of verbandbrieven op het schip voor *c)* gewone schulden, met gelijke renten, en zulks om het even of het schip al dan niet in het bezit van den schuldeischer of van eenen derde gesteld zij;

De schulden in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorregt zijn, dan voor zoo verre dezelve zijn bedongen bij akte houdende het beloop der schuld en der bedongen rente en ingeschreven in het register, in art. 309 vermeld;

Deze alinea is, aldus gewijzigd, vastgesteld bij art. 2 *der Wet van den* 8*sten Julij* 1874 (Stb. n°. 95.) *d)*

De rang van deze bevoorregte schulden wordt geregeld door den dag der inschrijving. (Co. 191, 192; B. 1180, 1196 v., 1226; K. 312, 392, 750 n°. 4.) *e)*

316. Het voorregt, bij de voorgaande artikelen toegekend, gaat verloren, indien het schip, aan eenen ander zijnde overgegaan, zonder protest van bevoorregte schuldeischers, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren gedurende zestig dagen nadat het schip is in zee uitgeloopen;

Zoodanig protest baat alleen den schuldeischer uit wiens naam hetzelve is gedaan;

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op den buitenlandschen verkoop bij art. 310 vermeld, in welk geval de lasten, voorregten en regten

het schip of vaartuig en deszelfs gereedschappen gedaan, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag dat de reparatie is volbragt;

g. De schuldvordering wegens den aanbouw van het schip, benevens de renten van de drie laatste jaren;

h. De schaden en interessen van inladers wegens het niet, of niet behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmanschappen, en die welke, door ontrouw of schuld van den schipper of het scheepsvolk, aan de goederen veroorzaakt zijn.

a) Art. 750 *W. v. Kh.* De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve (binnenschepen) toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

3°. Dat, indien de opbrengst van het schip of vaartuig niet toereikende is om de schulden in ieder der onderdeelen van de tweede paragraaf van dit artikel [zie de vorige noot] respectievelijk aangeduid, ten volle te voldoen, de laatstgemaakte kosten van elk derzelve den voorrang boven de vroegere hebben.

b) Art. 1180, *lid b*, *B. W.* Pand en hypotheek gaan boven privilegie, behalve in de gevallen waarin de wet uitdrukkelijk het tegendeel bepaalt.

c) In *art.* 7 der *Wet van* 25 *April* 1835 (*Stb.* n°. 11) staat abusievelijk: „door."

d) (Oorspronkelijke tekst). De schulden, in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorregt zijn, dan voor zoo verre dezelve zijn bedongen bij akte eene zekere dagteekening hebbende en ingeschreven in het register, in art 309 vermeld.

e) Art. 750 *W. v. Kh.* De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve (binnenschepen) toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

4°. Dat na de schulden, in voorschreven tweede paragraaf vermeld, mede op de bedoelde schepen en vaartuigen, voor zoo verre zij de grootte hebben van tien of meerdere lasten, bevoorregt zijn degene welke bij art. 315 zijn aangewezen, met inachtneming der bij dat artikel voorkomende bepalingen.

blijven bestaan. (Co. 193, 194, 196; K. 312, 313, 314, 315, 7.. nº. 5; Rv. 575.) *a*)

317. Bij geregtelijken verkoop zijn de geregtskosten boven a.. schulden bevoorregt (Co. 191 nº. 1; B. 1185 nº. 1, 1195 nº. 1; K. Rv. 580 v.)

318. Ingeval van faillissement of van kennelijk onvermogen van naar van een schip, zijn alle vorderingen en schulden, ten las.. schip loopende, bevoorregt op de opbrengst van het schip boven .. schuldeischers van den boedel, zonder dat de voorrang zich uits.. assurantie-penningen. (K. 297, 321, 764 v.; Rv. 882 v.)

319. De verkooper van een schip is gehouden, bij eene door te.. kende lijst, aan den kooper opgave te doen van alle bevoorregte .. (K. 312.) *b*)

TWEEDE TITEL.

Van eigenaars, mede-reeders en van boekhouders van schepen.

320. *d*) Wanneer twee of meer personen een schip, onder he.. zijnde, tot gemeene baat gebruiken, ontstaat daaruit eene reederij.. belangen tusschen de gezamenlijke reeders worden geregeld bij me.. van stemmen, naar evenredigheid van ieders aandeel.

Het kleinste aandeel wordt voor eene stem gerekend, en zoo v.. het getal van ieders stemmen naar de vermenigvuldiging van het .. aandeel bepaald. (Co. 220; B. 853, 1584; K. 4 nº. 4 en 7, 14, 32.. 326*a*, 333, 337, 340, 366, 751; Rv. 583.) *e*)

321. *d*) De eigenaar van een schip of de mede-reeders, elk naar ev.. heid van zijn aandeel, zijn voor de handelingen en verbindtenissen .. schipper aansprakelijk, in alles wat tot het schip en de ondernemin.. king heeft. *f*)

a) *Art.* 202 *Wetboek* 1830. De eigendom van de bij artikel 200 vermelde schepen gaat, ten gevolge van vrijwilligen verkoop, waar en op welke wijze ook gedaan, niet over dan onder de lasten en behoudens de regten, welke de bij artikel 204, 205 en 206 gemelde bevoorregte schuldeischers op dezelve mogten hebben, ten zij deze door het toelaten, met hunne voorkennis, van eene te doene zeereis, ten name, nutte en gevare van den nieuwen kooper, stilzwijgend in de vrije en onbelaste overdragt hebben toegestemd. — Zie Voorduin II bl. 340 v.

Art. 750 *W. v. Kh.* De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve (binnenschepen) toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

5º. Dat alle de voorregten, hierboven vermeld, verloren gaan, indien het schip of vaartuig, aan een ander zijnde overgedragen, zonder protest van de bevoorregte schuldeischers, gedurende een half jaar, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren, alles met inachtneming van het tweede en derde lid van art. 316.

b) *Art.* 210 *Wetboek* 1830. De verkooper van een schip is gehouden, vóór of bij den verkoop, opgave te doen aan den kooper, en eene geteekende lijst te voegen van alle de bevoorregte schulden.

Bij verzwijging van een of meer van dezelve, valt hij onder het vermoeden van te kwader .. handeld te hebben. — Zie Diephuis II .. Voorduin II bl. 345 v., VIII v.

c) *C. d. C. Livre II, Titre III, des p.. de navires.*

d) Dit artikel is ook toepasselijk o.. schepen: zie *art.* 751.

e) *Art.* 583 *B. Rv.* Schuldeischers .. medereeder van een schip of vaartuig, .. aard het ook moge zijn, kunnen beta.. beslag nemen of verkoopen, maar z.. scheepsportie van hunnen schuldenaar in .. en verkoopen.

De inbeslagneming van eene scheepsportie .. door een exploit, beteekend aan den sch.. aan den boekhouder der reederij.

De verkooping van eene scheepsportie .. den overeenkomstig de regelen in deze .. geschreven, met inachtneming van het .. tusschen het bedrag der scheepslasten .. dat de biljetten op het vaartuig niet .. aangeplakt

f) *Art.* 216, *lid a, C. d. C.* Tout p.. de navire est civilement responsable des .. capitaine pour ce qui est relatif au .. l'expédition.

Art. 214, *lid a*, *Wetboek* 1830. Vor.. en handelingen van den schipper zijn d..

e aansprakelijkheid houdt op door den afstand van het schip en van
et hetzelve verdiende en nog te verdienen vrachtpenningen voor de
neming, waartoe de handelingen en verbindtenissen betrekkelijk zijn.
afstand geschiedt door eene verklaring bij notariele akte.
mede-reeder wordt van de aansprakelijkheid ontslagen door gelijken
d van zijn aandeel in den bovengemelden vorm vervat.
ien de eigenaar of de mede-reeders hun belang in het schip of in de
tpenningen hebben doen verzekeren, is hunne aanspraak op den ver-
ar onder dezen afstand niet begrepen. (Co. 216; B. 1269, 1403 v.; K.
335, 349, 372, 443*c*, 452 v., 534, 593, 637, 663, 751.)
. *a*) De eigenaar van een schip, of elk mede-reeder in evenredigheid
zijn aandeel, is niettemin persoonlijk verbonden voor alle reparatien en
e uitgaven, welke ten behoeve van het schip op zijnen bijzonderen last
dien van de reederij gemaakt zijn. (K. 336, 342, 392, 580, 751.)
. *a*) Elk mede-reeder is verpligt, naar evenredigheid van zijn aandeel,
lk daarvoor verbonden en aansprakelijk is, bij te dragen tot de uitrusting
iet schip. (K. 4 n°. 4, 342, 580, 742*b* en *d*, 747, 751.) *b*)
. *c*) Wanneer een schip in eene noodhaven ligt, om gerepareerd te
en, en de meerderheid der mede-reeders voor de reparatie is, is de
erheid gehouden daarin toe te stemmen, of hare aandeelen aan de
derheid af te staan, en deze gehouden die aandeelen aan te nemen,
zoodanigen prijs als deskundigen dezelve zullen waardig achten.
320, 372, 751.)
5. *d*) Indien de meerderheid der reederij tot hare ontbinding en den ver-
van het schip besluit, is de minderheid daardoor verbonden. De ver-
moet in het openbaar geschieden, ten zij eenpariglijk door de reeders
rs is bepaald. (K. 751.)
eene reederij kan echter worden ontbonden gedurende eene ondernomene
(K. 320.)
6. *a*) Niemand dan een mede-reeder kan tot boekhouder der reederij
len benoemd, ten zij met gemeene toestemming van alle de reeders.
boekhouder kan naar welgevallen ontslagen worden. (B. 1673*b*, 1850*c*;
320, 329, 332, 751.)
7. *a*) De boekhouder vertegenwoordigt de geheele reederij, en kan voor
lve handelen, zoo in als buiten regten, voor zoo verre die magt bij dit
oek of bij bijzondere en uitdrukkelijke voorwaarden in het contract
reederij of zoogenaamde reeder-cedel onder geene bepaling is gebragt. *e*)
1829 v.; K. 328 v., 331, 333, 334 v., 343, 352, 356, 360, 377 v.,
v., 440 n°. 5, 443, 445, 448 v., 751.)
28. *a*) Hij stelt den schipper aan, en ontslaat denzelve naar welgevallen.

rakelijk in alles wat tot het schip en de uit-
ng betrekking heeft. — Zie Diephuis II
3 (4).
t. 216 *C. d. C.* (gewijzigd bij de „*Loi du* 14
1841.") Tout propriétaire de navire est civile-
responsable des faits du capitaine et tenu des
gements contractés par ce dernier, pour ce qui
elatif au navire et à l'expédition.
Dit artikel is ook toepasselijk op de binnen-
pen: zie *art.* 751.
Art. 342 *W. v. Kh.* Indien een of meer van
nede-reeders in gebreke blijven, na behoorlijk te
aangemaand, hun aandeel aan de noodige kosten
uitrusting bij te dragen, is de schipper bevoegd
vier en twintig uren na gedane aanmaning,
gaders na bekomene autorisatie van de arron-
dissements-regtbank, voor hunne rekening, geld op
te nemen op derzelver aandeel in het schip, zelfs
bij wege van bodemerij.
Art. 580. De aandeelen der scheepseigenaars, die,
na de vereischte geregtelijke aanmaning, hunne ver-
schuldigde bijdragen niet hebben opgebragt, om het
schip uit te rusten, zijn ook verbonden voor de
geldleeningen tot vertimmering en tot aankoop van
levensmiddelen, zelfs op de woonplaats der nalatigen,
zonder hunne bewilliging, gedaan.
c) Dit artikel is niet toepasselijk op binnenschepen:
zie *art.* 751, en Voorduin III bl. 566.
d) De eerste alinea van dit artikel is op binnen-
schepen toepasselijk, de tweede niet: zie *art.* 751.
e) Fransche tekst van *art.* 218 *Wetboek* 1830:
„n'a pas été restreinte".

Indien de schipper om wettige redenen is ontslagen, heeft deze ... tot schadevergoeding.

Indien het ontslag zonder wettige redenen heeft plaats gehad ... begin der reize, heeft de schipper aanspraak op daggelden gedurende tijd van zijnen dienst, doch het ontslag gedurende de reis voorv... het volle loon verschuldigd met de kosten der terugreis, alles ... schriftelijke overeenkomst anders ware bedongen.

Dezelfde bepalingen zijn toepasselijk op den eigenaar en de ... het schip. (Co. 218; B 1585; K. 326, 341, 344, 352, 361, 411 v., ... 386, 440 n°. 5, 751.) *a*)

329. *b*) De ontslagen schipper, die mede-reeder van het schip ... het regt om aan de reederij afstand te doen van zijn aandeel in ... tegen betaling der waarde door deskundigen te bepalen. (Co. 219; K. ...)

330. *b*) De boekhouder heeft het volkomen bestuur over alles wat t... houd van het schip, de uitrusting en het victualiëren of bevrachten ... zelve vereischt wordt. (K. 4 n°. 4, 6 en 7, 331, 742 *b* en *d*, 747, ... 1869 n°. 96, a 2.)

331. *c*) Bij elke nieuwe reis of nieuwe bevrachting heeft de b... de goedkeuring der mede-reeders, of van de meerderheid derzelve, ten ware hem uitdrukkelijk bij de reeder-cedel eene uitgebreider ... dezen opzigte verleend zij. (K. 330, 336, 751.)

332. *b*) Hij is aan de mede-reeders verantwoordelijk voor alle koste... den en interessen, die dezelve door zijne schuld of ontrouw *d*) zouden lijden. Voor de vergoeding daarvan is zijn aandeel in het schip bij ... verbonden. (K. 313 v., 326, 345 v., 449, 751.)

333. *b*) Zonder uitdrukkelijken last van alle de mede-reeders, is hij onb... om het schip te doen verzekeren. (B. 1278; K. 264 v., 334, 378, ...)

334. *c*) Hij is verpligt zoodanige reparatie-kosten als gedurende de re... ten gemaakt zijn te doen verzekeren, voor zoo verre de schipper ... beloop dier reparatie-kosten geen geld op bodemerij mogt hebben opge... (K. 333, 372 v., 378, 579, 599 n°. 3, 600, 751.) *e*)

335. *b*) Hij verbindt door zijne handelingen en verbindtenissen all... reeders, naar evenredigheid hunner aandeelen; doch deze zijn bevo... aandeel in het schip en in de verdiende en nog te verdienen vrachtpen voor de onderneming, waartoe de handelingen en verbindtenissen betr... zijn, in voege als bij art. 321 vermeld is, af te staan, zonder tot ... der gehouden te zijn. (K. 321, 336, 751.)

336. *b*) Indien de boekhouder, op bijzonderen last, of met voorken... reederij, eenige reparatien laat doen, of eenige handelingen verrigt, zijn ... reeders daarvoor persoonlijk verbonden, naar evenredigheid hunner aan...

Algemeene bewoordingen in de reeder-cedel vervat, worden niet ... bijzondere last of als voorkennis aangemerkt. (B. 1833; K. 322, 751.)

a) *Art.* 218 *C. d. C.* Le propriétaire peut congédier le capitaine. — Il n'y a pas lieu à indemnité, s'il n'y a convention par écrit.

Art. 219 *Wetboek* 1830. Hij stelt den schipper aan en ontslaat denzelve naar welgevallen, zonder dat deze aanspraak tot schadeloosstelling heeft, zoo dit ontslag wordt gegeven voordat de reis begonnen was, ten ware bij eene schriftelijke overeenkomst anders ware bedongen. — Zie Voorduin II bl. 378 volgg.

b) Dit artikel is ook op binnenschepen toepasselijk: zie *art.* 751.

c) Dit artikel is niet toepasselijk op binnenschepen: zie *art.* 751.

d) *Art.* 224 *Wetboek* 1830: „door ... loosheid, verwaarloozing of onvoorzigtigh... Voorduin II bl. 384 volgg.

e) *Art.* 599 *W. v. Kh.* Verzekeringen ... wanneer zij gedaan zijn:

3°. Op schepen of goederen, waar... waarde vroeger op bodemerij is ...

Art. 600. Op schepen of goederen ... niet de volle waarde op bodemerij is ... mag alleen de meerdere waarde, ... geen als bijdrage in de avarij, bij ... aankomst, zoude moeten betaald worden ... worden.

a) Hij is verpligt aan elk der mede-reeders, op deszelfs vordering, en opening te geven van alle zaken en omstandigheden, het schip, de de uitrusting betreffende, mitsgaders inzage van alle boeken, brieven ieren, en al hetgeen tot zijn beheer behoort. (B. 1839; K. 360, 751.) *b*)

c) Hij is verpligt, na het eindigen van elke reis, aan alle de mederee- ook op de vordering van ieder van dezelve, te doen behoorlijke rekening antwoording van zijn gehouden bewind, zoo omtrent den geheelen an het schip en de reederij, als omtrent de geëindigde reis, met over- g van alle bewijsstukken tot dit alles betrekking hebbende, en dadelijk ing en betaling te doen van hetgeen dezelve toekomt. (B. 1839, 1842, K. 342, 387 v., 752.) *d*)

c) Elk mede-reeder is daarentegen verpligt deze rekening te helpen ien en sluiten, en deszelfs aandeel in hetgeen bevonden wordt aan den ouder verschuldigd te zijn, te betalen. (B. 1847, 1848, 1849; K. 752.)

, *c*) De goedkeuring van deze rekening en verantwoording door de erheid, belet de minderheid niet hare regten te doen gelden. (K. 320, 752.)

DERDE TITEL.

Van den schipper. e)

.. *f*) De schipper is belast met het voeren van het schip, het zij tegen oedongen loon, het zij voor een aandeel in de winst of in de vracht. 5 v., 60, 994, 1585; K. 4 n°. 8, 59, 328, 353, 389, 390, 391, 440 , 464*c*, 528, 545, 599 n°. 2, 753; Rv. 313.) *g*)

2. *h*) Indien een of meer van de mede-reeders in gebreke blijven, na orlijk te zijn aangemaand, hun aandeel aan de noodige kosten ter uit- ig bij te dragen, is de schipper bevoegd om, vier en twintig uren na ie aanmaning, mitsgaders na bekomene autorisatie van de arrondisse- s-regtbank, voor hunne rekening, geld op te nemen op derzelver aan- in het schip, zelfs bij wege van bodemerij. (Co. 233; K. 323, 330, 371, 753.) *j*)

3. *h*) De schipper stelt de equipagie te zamen en verkiest de scheeps- eren en scheepsgezellen, met overleg van den eigenaar of van den boek-

Dit artikel is ook op binnenschepen toepasse- zie *art.* 751.

Art. 228 *Wetboek* 1830. Hij is verpligt, zoo ls de meerderheid zulks zal vorderen, aan de eeders kennis en opening te geven van alle en omstandigheden, het schip, de reis en de ting betreffende, mitsgaders inzage te geven en tie te doen van alle boeken, brieven, papieren enningen, en al hetgeen tot zijne beheering rt. — Zie Voorduin II bl. 395 volgg.

Art. 752 *W. v. Kh.* De verpligting des boek- ers tot het doen van rekening, en die van elken r om dezelve op te nemen en te sluiten, en nadeelig slot daarvan voor zijn aandeel op te n, worden geregeld door de overeenkomst en het ene regt omtrent lastgeving, met dien verstande, le goedkeuring der meerderheid van de reeders inderheid niet belet hare regten te doen gelden.

Art. 1848 *B. W.* Indien een lasthebber door verscheidene personen is aangesteld tot het waarnemen eener zaak, die aan hen allen gemeen is, is elk hunner jegens hem, voor het geheel, aansprakelijk voor alle de gevolgen van de lastgeving.

e) *Artt.* 36 *en* 40 *B. W.*: „de scheepskapitein of gezagvoerder," *art.* 994 *B. W.*: „de kapitein."

f) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen is bepaald", is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

g) *Art.* 464, *lid c*, *W. v. Kh.*: „kaplaken"; *art.* 599: Verzekeringen zijn nietig, wanneer zij gedaan zijn:

2°. Op de premien of het kaplaken des schippers.

h) Dit artikel is niet toepasselijk op de binnenvaart: zie *art.* 753.

j) *Art.* 323 *W. v. Kh.* Elk mede-reeder is verpligt, naar evenredigheid van zijn aandeel, hetwelk daarvoor verbonden en aansprakelijk is, bij te dragen tot de uitrusting van het schip. — Vg. *artt.* 371 en 580, en zie Diephuis II bl. 75 (1).

houder der reederij, wanneer hij zich op hunne woonplaats [illegible] (Co. 223; B. 1585; K. 4 n°. 8, 328, 344, 362, 394, 395, [illegible] 436 v., 753.)

344. *b*) Zonder wettige oorzaken vermag de schipper, gedurende [illegible] geene officieren of scheepsgezellen uit den dienst te ontslaan. (K. [illegible] 438 v., 753.)

345. *c*) Hij is verpligt alle mogelijke naarstigheid, toezigt en zee[illegible] te gebruiken, en aan den eigenaar of de reederij te vergoeden al[illegible] schaden en interessen, in de uitoefening van zijn beroep door [illegible] schuld veroorzaakt.

Hij moet instaan voor alle schaden die aan de te vervoeren goede[illegible] komen, uitgezonderd dezulke die uit een gebrek aan het goed [illegible] overmagt, of door de schuld of nalatigheid van den afzender veroorza[illegible] (Co. 221, 222; B. 1403; K. 91 v., 321, 343, 351, 353, 355, [illegible] 375, 449, 452, 493 v., 534 v., 707, 746, 753; Stb. 1856 n°. [illegible] 25; Stb. 1872 n°. 23, a. 1 v.) *d*)

346. *c*) Hij is verantwoordelijk voor alle de gevolgen van [illegible] onbehoorlijke stuwaadje en plaatsing van de goederen in het schip. [illegible] 397 n°. 12, 746, 753.)

347. *b*) De schipper, alvorens tot eene reis naar buiten 's lands [illegible] te nemen, is, ten verzoeke van ieder belanghebbende, gehouden, [illegible] kosten, zijn schip door deskundige beëedigde personen, daartoe [illegible] of door de arrondissements-regtbank, en zoo deze ter plaatse van [illegible] des schips niet is gevestigd, door den kanton-regter te benoemen, [illegible] nazien, of hetzelve van al het noodige is voorzien, en in staat [illegible] wordt de reis te kunnen ondernemen. (Co. 225; K. 479*b*, 700, 753.)

348. *c*) De schipper is verantwoordelijk voor alle schaden, welke [illegible] goederen door hem, zonder schriftelijke toestemming van den inlader.

a) Fransche tekst van *art*. 235 *Wetboek* 1830: „le lieu de leur demeure." Zie Diephuis II bl. 73 (1).

b) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepasselijk: zie *art*. 758.

c) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen is bepaald," is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art*. 753.

d) *Art*. 233 *Wetboek* 1830. Hij is verpligt alle mogelijke naarstigheid, toezigt en zeemanschap te gebruiken, en aan den eigenaar of de reederij te vergoeden alle kosten, schaden en interessen, door zijne onkunde, verzuim of ontrouw, aan het schip of deszelfs toebehooren veroorzaakt, of welke de eigenaar of de reederij uit dien hoofde aan derden zoude moeten voldoen.

Art. 21, *lid e*, *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb*. *n°*. 32), *houdende bepalingen omtrent de huishouding en tucht op de koopvaardijschepen*. De gagie van den schipper is verbonden voor de vergoeding, welke hij, door het te kort doen aan zijne verbindtenis of door wangedrag, aan de eigenaren van het schip schuldig is.

Art. 25, *lid a*. Den schipper, die zich ten opzigte van schip, lading, scheepsvolk of passagiers op eenigerlei wijze heeft misdragen, kan, onafhankelijk van burgerlijke en strafvervolging, de bevoegdheid worden ontnomen om gedurende eenen bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, als schipper op een Nederlandsch schip te varen.

Wet van 12 *April* 1872 (*Stb*. n°. 28), *houdende bedreiging van straf tegen de vernieling* [illegible] *baarmaking van schepen en andere* [illegible] *andere dan de in artt*. 434 en 435 [illegible] *boek van Strafregt genoemde middelen* [illegible] zameling opgenomen.)

Art. 452. *W*. *v*. *Kh*. Scheepsofficieren en [illegible] zellen verbinden door hunne ontrouw [illegible] den dienst gepleegd, het schip en [illegible] behoeve van den daardoor schade lijdende[illegible] der lading, behoudens het verhaal der [illegible] naars op den schipper, en het verhaal [illegible] op de schepelingen, alles met inachtneming [illegible] voorschrift des laatsten lids van artikel [illegible] het Burgerlijk Wetboek.

Het loon van den schipper *en de* [illegible] cieren en scheepsgezellen zijn voor dit [illegible] zonder verbonden.

Art. 91. De voerlieden en schippers [illegible] instaan voor alle schaden aan de ter [illegible] overgenomene koopmanschappen of goederen [illegible] gekomen, uitgezonderd dezulke die uit een [illegible] van het goed zelf, door overmagt, of door [illegible] of nalatigheid van den afzender of expediteur [illegible] oorzaakt zijn. — Zie de noot op dat artikel.

e) *Art*. 479 *W*. *v*. *Kh*. De bevrachter [illegible] vracht verschuldigd, en heeft regt tot schadevergoe[illegible] ding, wanneer het blijkt, dat het schip, [illegible] van het ondernemen der reis, buiten staat [illegible] dezelve te kunnen doen.

Zoodanig bewijs wordt toegelaten, niettegenstaande [illegible] en tegen de certificaten van onderzoek [illegible] vertrek.

p van zijn schip geladen, zouden mogen overkomen. (Co. 229; K. 91 v., 33, 753.)

a) Onverminderd de personele verantwoordelijkheid van den schipper de inladers, is, in geval van schade aan de lading door deszelfs w of schuld veroorzaakt, het schip, met de voor de reis verdiende penningen, aan de inladers verbonden; de eigenaar of de reeders heb-:e dien opzigte; hun regt van aanspraak op den schipper. (K. 91 v., '. 10, 321, 393, 475, 753.) *b*)

c) De schipper is gehouden van alle goederen, welke in het schip n worden, recieven te teekenen of door den stuurman te doen teekenen, specifieke opgave van getallen, merken en nommers, ten einde tegen gnoscementen ingewisseld te worden. (Co. 222, 282; K. 351, 507, 510, 753.)

, *c*) Hij laadt geene goederen waarvan de wanheid *d*), beschadiging of e gesteldheid der emballagie zigtbaar blijkt, dan met aanteekening van lechten of wannen staat van dezelve in de recieven en cognoscementen; ende het zonder deze aanteekening daarvoor gehouden, dat de goederen nen uiterlijk zigtbaar goeden en wel geconditioneerden staat geladen est zijn. (K. 350, 507 v., 753.)

!. *c*) De schipper vermag in het schip geene koopmanschappen voor eigene rekening te laden, zonder daarvoor vracht te betalen, en daartoe len eigenaar of boekhouder en *e*), indien het geheele schip bevracht is, de bevrachters verlof te hebben bekomen, ten ware hij daartoe, in het e geval, bij het nemen van dienst of, in het laatste geval, bij het aangaan de chertepartij, gemagtigd ware. (Co. 251; K. 327, 353, 410, 456, 753.) *f*)

3. *c*) De schipper, die voor gemeene winst op lading vaart, mag voor bijzondere rekening geene koopmanschappen in het schip laden, ten het tegendeel bedongen zij.

geval van overtreding van dit verbod, worden de koopmanschappen, e door den schipper voor zijne bijzondere rekening zijn ingeladen, ten deele der andere belanghebbenden bij de lading verbeurd verklaard, rminderd de vergoeding der meerdere kosten, schaden en interessen door veroorzaakt. *g*) (Co. 239, 240; K. 341, 352, 390, 753.)

54. *a*) Hij is verpligt, wanneer hij van al het noodige voorzien en gereed m te kunnen vertrekken, onverwijld, bij de eerste gunstige gelegenheid, reis, waartoe hij zich heeft verbonden, te ondernemen en te volbrengen. 238; K. 522, 642, 753; Rv. 582.) *h*)

„Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglemen en verordeningen bepaald is", is dit artikel asselijk op de binnenvaart: zie *art.* 758.

Art. 313 *W. v. Kh.* De bevoorregte schulden e, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst zeeschepen kunnen worden verhaald zijn de natelene: — Zij zijn in de navolgende orde bewaarheid:

)°. De schaden en interessen van inladers wegens het niet, of niet behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmanschappen, en die welke door ontrouw of schuld van den schipper en het scheepsvolk aan de goederen veroorzaakt zijn.

) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepask: zie *art.* 758.

) „la vidité": Fransche tekst van *art.* 243 *Wet*-t 1830.

) Disjunctief: *art.* 268 *Wetb.* 1830 (Fransche st): „ou".

) *Art.* 456 *W. v. Kh.* Een schip voor het geheel vervracht zijnde, is de kajuit daaronder niet begrepen. Het is echter aan den schipper niet geoorloofd in de kajnit, noch voor zich noch voor anderen, zonder toestemming van den bevrachter, koopmansgoederen te laden, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen.

g) *Art.* 270 *Wetboek* 1880 bedreigde de straf van verbeurdverklaring ook voor het geval van *art.* 352.

h) *Art.* 582 *B. Rv.* Een zeeschip of zoodanig schip of vaartuig dat, volgens den laatsten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel, met een zeeschip is gelijk gesteld, gereed zijnde om onder zeil te gaan, kan niet worden in beslag genomen, ten zij voor schulden, gemaakt ten behoeve van de reis die hetzelve gaat ondernemen; en zelfs kan zoodanige inbeslagneming belet worden door borgstelling voor die schulden.

Het schip wordt geacht zeilree te zijn, zoodra de schipper van de noodige papieren is voorzien om te kunnen vertrekken. — Vg. *artt.* 522 en 642 *Wetb. v. Kooph.*

355. *a*) Hij vermag ook de reis niet uit te stellen wegens ziekte [illegible]
der officieren of scheepsgezellen, maar is gehouden dadelijk an[illegible]
zelver plaats te stellen. (K. 343, 423 v., 753.)

356. *a*) De schipper, op het oogenblik dat het schip zoude [illegible]
behooren te vertrekken, zoodanig ziek zijnde, dat hij het sc[illegible]
voeren, is gehouden eenen anderen schipper in zijne plaats te st[illegible]
stuurman in zijne plaats te laten opvolgen, indien het laatste zo[illegible]
voor schip en lading kan geschieden. Indien de eigenaar of de [illegible]
zich ter plaatse van het vertrek bevindt, zal de vervanging niet [illegible]
nen geschieden dan met zijne toestemming. (K. 328, 343, 354, 7[illegible]

357. *b*) De schipper moet aan boord van het schip voorzien zijn [illegible]

1°. Den brief van opdragt of bewijs van eigendom van het sc[illegible] een gelegaliseerd authentiek afschrift van dien; (K. 309*b*; [illegible] n°. 41, a. 6 en 7; Stb. 1842 n°. 20, a. 46.) *c*)

2°. Den zeebrief; (Stb. 1869, n°. 96 en 153; Stb. 1875 n°. 24[illegible]

3°. *Den turkschen pas, in geval de strekking van de reis* [illegible] (Stb. 1819, n°. 12, a. 19 v.; Stb. 1869, n°. 96.) *e*)

4°. De monsterrol; (K. 395 v.)

5°. Het manifest; (Stb. 1822, n°. 38, a. 12, 171; K. 583. [illegible] 318 n°. 1.) *f*)

6°. De cognoscementen en de chertepartijen; (K. 454 v., 507 [illegible]

7°. Het Wetboek van Koophandel. (Co. 226; Stb. 1856, n°. 3[illegible] 15, 27, 28*b*; Stb. 1855 n°. 105, a. 1 v.; Stb. 1875 n°. 101, 146, [illegible] 1869 n°. 96, a. 5*b*; K. 471, 753; Rv. 582*b*.) *g*)

a) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen is bepaald," is dit artikel toepasselijk op de binnenvaart: zie *art*. 753.

b) Dit artikel is niet toepasselijk op de binnenvaart: zie *art*. 753.

c) *Art*. 7, *lid a*, *van het Besluit van* 21 *Juni* 1886 (*Stb*. n°. 41). Degeen die een schip of vaartuig in art. 1 bedoeld heeft doen bouwen, zal, vóór dat hetzelve in de vaart wordt gebragt, daarvan eene verklaring van eigendom inleveren, ingerigt naar het formulier, bij de Wet van 14 Maart 1819 (Stb. n°. 12) [*thans* de *Wet van* 28 *Mei* 1869 (*Stb*. n°. 96) en de *Besluiten van* 21 *September* 1869 (*Stb*. n°. 153) en 13 *December* 1875 (*Stb*. n°. 242)] bepaald, welke verklaring op het register der eigendommen van schepen en vaartuigen zal worden overgeschreven. — Vg. ook *art*. 6.

Art. 309, *lid b*, *W. v. Kh*. Echter kan de levering van zeeschepen, het zij geheel of bij gedeelten, niet anders geschieden, dan bij akte overgeschreven in de daartoe bijzonderlijk bestemde openbare registers. — Vg. *art*. 46 der *Wet van* 9 *Juli* 1842 (*Stb*. n°. 20), *op het Notaris-ambt*.

d) Zie de *Wet van* 28 *Mei* 1869 (*Stb*. n°. 96), *betrekkelijk de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag* (in deze Verzameling opgenomen), met het daarbij behoorende *Besluit van* 21 *September* 1869 (*Stb*. n°. 153), gewijzigd bij *dat van* 13 *December* 1875 (*Stb*. n°. 242), *houdende vaststelling der formulieren voor de in artt*. 4 *en* 5 *der Wet bedoelde verklaring*.

e) De Turksche pas, waarover bepalingen voorkwamen in *artt*. 19 volgg. der *Wet van* 14 *Maart* 1819 (*Stb*. n°. 12), *over de algemeene bepalingen der zeebrieven en Turksche paspoorten*, wordt, sedert de *Wet van* 28 *Mei* 1869 (*Stb*. n°. 96), niet meer uitgegeven. Dit volgnommer is dus stilzwijgend afgeschaft. Eene uitdrukkelijke afschaffing [illegible] de Regeering onnoodig.

f) *Art*. 318 n°. 1 *B. Rv*. Het mani[illegible] inhoudende het getal, de merken en [illegible] koopmanschappen, den naam der bevrachte[illegible] en dien van degenen aan welke de koop[illegible] zijn geconsigneerd. — Vg. de *artt*. 583 [illegible] *v. Kooph*., en *artt*. 12 en 171 *der* [illegible] *van* 26 *Augustus* 1822 (*Stb*. n°. 38)

g) *Art*. 12 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 [illegible] Aan boord van het schip is, behalve de [illegible] het Wetboek van Koophandel gevorderd, [illegible] strafregister, hetwelk bij de aanmonster[illegible] ambtenaar, te wiens overstaan de monster[illegible] heeft, kosteloos wordt geparapheerd. — [illegible]

Art. 27. Voor schepen beneden de [illegible] is in de kleine vaart het aanhouden [illegible] register niet verpligtend. Indien zij [illegible] register niet zijn voorzien, zijn op deze[illegible] toepassing de artt. 8, 9, 12, 13, 15, [illegible] 2de en 3de lid van art. 18. Art. 14, [illegible] eerste lid van art. 18, voor zooveel be[illegible] verzekerde bewaring stelling, zijn ook op de[illegible] met uitzondering van hetgeen dáár omtrent [illegible] register is bepaald, van toepassing.

Indien schepen beneden de 100 lasten [illegible] register aan boord hebben of in de groote va[illegible] door eene reis te ondernemen buiten Euro[illegible] eene aan de Middellandsche Zee of daar [illegible] gelegen haven, zijn alle bepalingen dezer we[illegible] van toepassing.

Art. 28, *lid b*. Op alle schepen is een [illegible] dezer wet.

Art. 471 *W. v. Kh*. De bevrachter is [illegible] aan den vervrachter of den schipper alle [illegible] documenten te leveren, bij de wet tot het [illegible] van goederen vereischt, en zulks binnen twee[illegible]

358. *a*) De schipper is verpligt een dagregister of journaal te houden, hetwelk moet bevatten: (K. 6.)

1°. De dagelijksche gesteldheid van weêr en wind;
2°. De dagelijksche vorderingen of vertragingen van het schip;
3°. De lengte en de breedte, waar hetzelve dagelijks is;
4°. Alle de rampen welke aan schip en lading overkomen en de oorzaken daarvan; (K. 379 n°. 3, 534 v.)
5°. De gesteldheid zoo veel mogelijk van hetgene door rampen of kappen, snijden en kerven is verloren gegaan; (K. 367, 699 n°. 3 en 4.)
6°. De koersen die hij gehouden heeft, met de redenen van afwijking van dezelve, het zij vrijwillig, het zij uit noodzakelijkheid; (K. 379 n°. 2, 638 v.)
7°. Alle de besluiten, welke in den scheepsraad genomen worden; (K. 367*b*, 368, 372, 374.)
8°. De afdanking van scheepsofficieren of andere scheepsgezellen en de redenen daarvan; (K. 344, 436 v.)
9°. De ontvangst en uitgaaf betrekkelijk het schip en de lading, en in het algemeen, alles wat schip en lading betreft, en tot het doen van rekening en verantwoording, of tot het maken of afweren van eenige vordering aanleiding zoude kunnen geven. (Co. 224; K. 362, 379, 381, 387, 389, 422, 753; B. 35, 60; Stb. 1856, n°. 32, a. 14*e*; Stb. 1869 n°. 162, a. 1, 2 en 7.) *b*)

359. *a*) Dit dagregister of journaal zal, voor zoo veel de gelegenheid van weêr en wind zulks toelaat, dagelijks worden bijgeschreven, gedagteekend en door den schipper en den stuurman moeten onderteekend worden. (K. 753.)

360. *a*) De schipper is verpligt gedurende de reis, zoo dikwijls zich de gelegenheid opdoet, kennis aan den eigenaar of aan den boekhouder van zijn en des schips wedervaren te geven. (K. 337, 365, 377, 379 n°. 3, 753.)

361. *a*) Hij is verpligt zich persoonlijk op zijn schip te bevinden, van het oogenblik dat hij de reis begint, tot dat hij met hetzelve ter goede reede,

en twintig uren na de inlading, indien deswege niet anders is overeengekomen.

Bij gebreke hiervan is de bevrachter tot vergoeding van kosten, schaden en interessen gehouden; en kan de vervrachter of de schipper bovendien, door den regter, naar omstandigheden, worden gemagtigd, om die goederen te mogen lossen.

Vg. nog, over de *meet-* en *lastbrieven*, de *Wet* van 14 *Juli* 1855 (*Stb.* n°. 105), de *Wet van* 8 *Juni* 1875 (*Stb.* n°. 101), met de daarbij behoorende *Besluiten van* 21 *Augustus* 1875 (*Stb.* n°. 146) *en van* 27 *October* 1875 (*Stb.* n°. 182), en de *Wet van* 28 *Mei* 1869 (*Stb.* n°. 96), a. 5*b*.

a) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

b) *Art.* 35 *B. W.* Wanneer een kind gedurende eene zeereis geboren wordt, moet de akte van geboorte binnen vier en twintig uren door den scheepskapitein of gezagvoerder op het dagregister van het schip worden ingeschreven, in tegenwoordigheid van den vader, wanneer deze aan boord is, en van twee getuigen zich op het schip bevindende.

Art. 60, *lid a.* Wanneer een sterfgeval gedurende eene zeereis heeft plaats gehad, moet de akte van overlijden, binnen de vier en twintig uren, door den scheepskapitein of gezagvoerder, in het dagregister van het schip worden ingeschreven, in tegenwoordigheid van twee getuigen, zich aan boord van het schip bevindende.

Art. 14, *lid e, der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). Van de voorvallen, in dit en het vorige artikel voorzien (misdrijven, opgelegde straffen, gevallen van krankzinnigheid) wordt ook in het scheepsjournaal melding gemaakt.

Art. 1, *lid a, van het Besluit van* 18 *October* 1869 (*Stb.* n°. 162), *ter uitvoering van art.* 8 *der Wet van* 10 *April* 1869 (*Stb.* n°. 65), *op het begraven, enz.* Het lijk van een persoon, aan boord van een Nederlandsch schip dat zich in zee bevindt overleden, wordt uiterlijk op den vijfden dag, doch niet vroeger dan 36 uren na het overlijden, over boord gezet.

Art. 2. Hij, die op het schip bevel voert, kan, na overleg met den geneeskundige, of, bij gebreke van dezen, met twee der officieren, of, zoo deze er niet zijn, met twee der schepelingen, het lijk zelfs binnen de 36 uren na het overlijden over boord doen zetten.

Hij kan zulks ook later dan vijf dagen na het overlijden doen plaats hebben, zoo hiervoor bijzondere reden bestaat en langere bewaring van het lijk geen nadeel aan de gezondheid der bemanning kan toebrengen.

In beide gevallen wordt van het gehouden overleg procesverbaal opgemaakt en van de toepassing van dit artikel, alsmede van de daartoe leidende redenen, melding gemaakt in het dagregister, bedoeld bij art. 358 van het Wetboek van Koophandel. — Zie ook *art.* 7.

of in behouden haven, zal zijn aangekomen. (Co. 227; K. 341. ... Stb. 1856 n°. 32, a. 2 v.) *a*)

362. *b*) Bij welk gevaar ook, mag de schipper, gedurende de ... schip niet verlaten zonder den raad te hebben ingenomen van de ... van het scheepsvolk Hij is, in dat geval, vooral verpligt voor ... van zijn journaal en verdere scheepspapieren, van het geld, en ... mogelijk van de kostbaarste goederen van de lading te zorgen ... van daarvoor persoonlijk verantwoordelijk te zijn.

Indien de geredde of de aan boord gebleven goederen, door een ... zien toeval, buiten zijne schuld, verloren of geroofd zijn, is hij ... niet aansprakelijk. (Co. 241; B. 1281; K. 341, 345, 358 n°. 7, 361. ...)

363. *d*) Hij is verpligt, alom waar de wet, de gewoonte of de ... zulks gebieden, zich van de noodige loodsen te bedienen. (K. 313 ... n°. 2 *a*, 753; Stb. 1859 n°. 93 en 108; Stb. 1875 n°. 62.) *e*)

364. *b*) De schipper de reis ondernomen hebbende *f*) en onderrigt ... dat de vlag onvrij is geworden, is gehouden in de eerste onzijd... binnen te loopen, en aldaar te blijven liggen tot dat het beletsel is ... of tot dat hij met konvooi, of op eene andere veilige wijze, zal ... trekken, of stellige orders van vertrek, zoo van den eigenaar of ... boekhouder van het schip, als van de belanghebbenden bij de ... ontvangen hebben. (K. 354, 500, 502, 505, 753.) *g*)

365. *b*) In geval van opbrenging, aanhouding en ophouding van ... is hij verpligt hetzelve benevens de lading te reclameren; *en hij* is ... dadelijk en op alle gevoegelijke wijze, zoo wel aan den eigenaar of ... boekhouder, als aan de inladers of geconsigneerden van zijne ... lading, kennis te geven van den staat van zijn schip en zijne lading.

Hij is inmiddels verpligt, tot behoud van schip en lading, die ... en allernoodzakelijkste beschikkingen te maken, welke geen uitstel ... lijden. (K. 364, 366, 370, 505, 663, 668, 753.)

366. *b*) In het geval bij het vorige artikel vermeld, is het besluit ... meerderheid der reederij beslissende en voor de minderheid verbindend.

In geval echter de meerderheid besluiten mogt de zaak niet te ... blijft het aan de minderheid vrij voor eigen rekening haar regt te ... den; behoudens de verpligting der meerderheid om in de kosten bij te ...

a) *Art.* 227 *C. d. C.* Le capitaine est tenu d'être en personne dans son navire à l'entrée et à la sortie des ports, havres ou rivières.

Vg. *artt.* 2 volgg. der *Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32), over de desertie van boord.

b) Dit artikel is niet toepasselijk op de binnenvaart: zie *art.* 753.

c) *Art.* 241 *C. d. C.* Le capitaine ne peut abandonner son navire pendant le voyage, pour quelque danger que ce soit, sans l'avis des officiers et principaux de l'équipage; et, en ce cas, il est tenu de sauver avec lui l'argent et ce qu'il pourra des marchandises les plus précieuses de son chargement, sous peine d'en répondre en son propre nom.

Si les objets ainsi tirés du navire sont perdus par quelque cas fortuit, le capitaine en demeurera déchargé.

d) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen bepaald is, is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

e) Vg. de *Wet van* 20 *Augustus* 1859 (*Stb.* n°. 93), gewijzigd bij die *van* 6 *April* 1875 (*Stb.* n°. 62), volgens welker *art.* 5, de gezagvoerders van zeeschepen, die daarmede de zeegaten of zeehavens van dit rijk willen uitvaren of binnenkomen, of wel de rivieren en binnenwateren bevaren, verpligt zijn ... bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur ... loodsdienst op die vaarwateren is voorgeschreven ... de daartoe aangestelde loodsen te bedienen ... de uitzonderingen, in *art.* 9 dier wet vermeld ... ook het *Besluit van* 12 *November* 1859 (*Stb.* ... *houdende Reglementen op den loodsdienst*.

f) *Art.* 500, *lid a*, *W. v. Kh.* Het contract van bevrachting kan, op de vordering van een der partijen, vernietigd worden, wanneer vóór het begin der reis een oorlog ontstaat, waardoor schip of lading, of een van beide, niet meer als onzijdig ... kunnen beschouwd worden.

g) *Art.* 249 *Wetboek* 1830. De schipper de reis ondernomen hebbende, en onderrigt wordende dat de staat in eenen oorlog is gewikkeld, zoo dat de vlag onvrij is geworden, is gehouden in de eerste onzijdige haven binnen te loopen, en aldaar te blijven ... tot het herstel van den vrede, of tot dat hij met konvooi of op eene andere veilige wijze zal kunnen vertrekken, of stellige orders van vertrek ... den eigenaar of boekhouder van het schip ... de belanghebbenden bij de lading zal ontvangen hebben. — Zie Voorduin II bl. 458 volgg.

›o verre dezelve door den goeden uitslag der reclame zoude gebaat . 320, 324, 753.)

a) In alle voorvallen van aanbelang, het zij in onder zeil gaan, kap- n ankers of masten, werpen van goederen, aannemen van helpers of het inloopen in eene noodhaven, het op strand zetten van het schip t dies meer zij, is de schipper gehouden zich te beraden met zijne ;, inladers of derzelver gemagtigden, zoo die tegenwoordig zijn, en in evalle met zijne officieren en de voornaamsten zijner scheepsgezellen. *b*) verschil van gevoelen, wordt dat van den schipper gevolgd. *c*) (Co. K. 358 n°. 4, 5 en 7, 362, 368, 374, 383, 560 v., 699 n°. 2, 3 753.)

d) Indien eenige goederen moeten worden geworpen, is de schipper ;t daartoe, voor zoo verre hij die kan bereiken, bij voorkeur zoodanige nen, die het meest ontbeerlijk, het zwaarst in gewigt en het minst in e zijn, en vervolgens de koopmanschappen van het eerste verdek, ter keuze, en na beraad met de voornaamsten van het scheepsvolk. (K. 753.)

schipper is verpligt de beraadslaging, deswege gehouden, in geschrift ngen, zoodra daartoe gelegenheid zal zijn.

geschrift moet behelzen:

redenen waarom men tot het over boord werpen besloten heeft;

opgave der geworpene of beschadigde goederen;

onderteekening dergenen die geraadpleegd zijn, of de redenen door hen :voerd tegen de onderteekening.

tzelve wordt in het scheepsjournaal overgebragt. (Co. 410—412; K. 358 , 367, 369, 729 v., 753.)

). *e*) De schipper is gehouden, zoodra mogelijk na zijne aankomst in de ɜ haven, in welke het schip inloopt, de waarheid van het gebeurde, in voorschreven geschrift vervat, nadat hetzelve in het journaal is overge- ., met eede te bevestigen, ten overstaan der magt bij art. 380 *f*) aan- zen. (Co. 413; K. 358 n°. 7, 367 v., 384, 753.) *g*)

0. *e*) De schipper is gehouden in geval de haven, werwaarts het schip md is, geblokkeerd wordt, zoo hij geenen last tot het tegendeel heeft, naar eene der naaste havens van dezelfde mogendheid te begeven, ar het hem geoorloofd mag zijn in te loopen.

ɜ bepaling van art. 365 *h*), met uitzondering van de verpligting tot het doen reclame, is te dezen toepasselijk. (Co. 279; K. 364 v., 500 v., 753.)

„Behoudens hetgeen bij wettig bestaande regle- n en verordeningen bepaald is," is dit artikel binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

Elders, b. v. in *artt.* 362, 368, 374, „de voor- sten van het scheepsvolk". Zie Voorduin II 57, VII, en bl. 539, III. — Vg. *art.* 358 n°. 7, e Diephuis II bl. 72. (1)

Art. 25, *lid b*, *Ontwerp* 1825. Bij verschil gevoelen wordt dat van den schipper en van de aamsten van het scheepsvolk gevolgd. — Zoo *art.* 410 *C. d. C.* Zie Voorduin II bl. 407, volgg., V en VI.

Het eerste lid van dit artikel is op de binnen- ; toepasselijk: zie *art.* 753.

Dit artikel is niet op de binnenvaart toepas- :: zie *art.* 753.

Art. 380, *lid b en c*, *W. v. Kh.* In eene vreemde n buiten dit land, ten overstaan van den Neder- schen consul, of, zoodanige aldaar niet zijnde, overstaan van het daartoe bevoegde gezag; ı eene haven van het koningrijk der Nederlanden of van de koloniën van den Staat, ten overstaan, in het eerste geval, van den kanton-regter, en in het tweede geval van het daartoe bevoegd gezag.

e) *Art.* 384 *W. v. Kh.* Alle verklaringen, welke tot bewijs van geledene verliezen, rampen, schaden of van eenige vordering, hoe ook genaamd, moeten strekken, moeten door hen, welke dezelve hebben afgelegd, met eede bevestigd zijn of worden voor de daartoe bevoegde magt, welke den schipper, de of- ficieren en scheepsgezellen, en zelfs de passagiers, betrekkelijk de daadzaken en omstandigheden kan ondervragen. Het tegenbewijs wordt aan alle be- langhebbenden toegelaten.

h) *Art.* 365 *W. v. Kh.* .... hij is gehouden da- delijk en op alle gevoegelijke wijze, zoo wel aan den eigenaar of aan den boekhouder, als aan de inladers of geconsigneerden van zijne inhebbende lading, kennis te geven van den staat van zijn schip en zijne lading.

Hij is inmiddels verpligt tot behoud van schip en lading, die voorloopige en allernoodzakelijkste be- schikkingen te maken, welke geen uitstel kunnen lijden.

371. *a*) De schipper zich ter woonplaatse van den eigenaar, of van de medereeders van het schip, derzelver gemagtigden of correspondenten *b*). bevindende, mag, zonder hunne bijzondere toestemming, het schip niet laten vertimmeren, geene zeilen, touwen of andere voorwerpen voor het schip koopen, noch tot dat einde geld op het schip opnemen, noch hetzelve vervrachten, of verhuren (Co. 232; K. 4 n°. 6, 321, 330, 342, 375, 376, 393, 569 v., 742 *a*, *b* en *d*, 747, 753.) *c*)

372. *a*) Indien er gedurende de reis noodzakelijkheid bestaat om te vertimmeren, zeilen, touwen, of ander scheepstoebehooren of levensmiddelen aan te koopen, of in andere dringende behoeften te voorzien, en de omstandigheden of de afstand der woonplaats van de eigenaars van het schip of de lading niet gedoogen om deswege derzelver order af te wachten, vermag de schipper, na, tot bewijs van die noodzakelijkheid, eene verklaring door de voornaamsten van het scheepsvolk te hebben doen teekenen en na bekomene autorisatie van den Nederlandschen consul, of, deze ontbrekende, van de plaatselijke overheid, zoodanige vertimmering, aankoop of uitgaven te doen.

Indien hem daartoe de noodige fondsen ontbreken, en hij zich buiten staat bevindt om dezelve te erlangen, door middel van wisselbrieven op den boekhouder of de eigenaars van het schip af te geven, is het hem geoorloofd om, met autorisatie als hier boven gemeld, bij wege van bodemerij, geld op het schip en toebehooren en, des noods, op de lading op te nemen of, in geval deze opneming geheel of gedeeltelijk ondoenlijk wierd bevonden, alsdan koopmanschappen, ten beloope van de benoodigde som, te verkoopen. (Co. 234; K. 4 n°. 6, 321 v., 334, 358 n°. 7, 371, 375, 377, 480, 574, 579, 589, 699 n°. 19 en 20, 741 *a*, n°. 2, *b* en *d*, 742 *a*, *b* en *d*, 747, 753.) *d*)

373. *a*) Bij behoudene aankomst van het schip ter bestemder plaatse, zullen de verkochte koopmanschappen worden berekend, volgens den marktprijs, welken goederen van gelijken aard en gelijke hoedanigheid, op de plaats der bestemming van het schip, ten tijde van deszelfs aankomst, hebben zullen.

Indien die marktprijs minder was dan de prijs, voor welken de koopmanschappen zijn verkocht, zal het voordeel voor de eigenaars der koopmanschappen zijn.

Het schip ter bestemder plaatse niet kunnende aankomen, zal de prijs. voor welken de goederen verkocht zijn, tot grondslag genomen worden. (K. 372, 699 n°. 20, 753.) *e*)

374. *a*) Bij gebrek aan levensmiddelen gedurende de reis, mag de schipper.

a) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 758.

b) Zie Donker Curtius (bij Voorduin II, bl. 472).

c) *Art.* 342 *W. v. Kh.* Indien een of meer van de mede-reeders in gebreke blijven, na behoorlijk te zijn aangemaand, hun aandeel aan de noodige kosten ter uitrusting bij te dragen, is de schipper bevoegd om, vier en twintig uren na gedane aanmaning, mitsgaders na bekomene autorisatie van de arrondissements-regtbank, voor hunne rekening, geld op te nemen op derzelver aandeel in het schip, zelfs bij wege van bodemerij. — Vg. *artt.* 232 en 233 *C. d. C.*, en zie Diephuis II bl. 75 (1).

d) *Art.* 377 *W. v. Kh.* Vóór het vertrek uit eene noodhaven, of vóór het aannemen van de terugreis naar dit land, is de schipper gehouden aan den eigenaar of boekhouder der reederij, of derzelver gemagtigden, eene door hem onderteekende rekening te zenden, behelzende eene opgave van de lading en den prijs der door hem voor rekening der reederij ingeladene koopmanschappen, wijders van het beloop der gedane timmering en van de som door hem ter leen opgenomen, benevens de namen en woonplaatsen der geldschieters.

Art. 699 n°. 19. Gemeene avarijen zijn:

19°. De bodemerij-premie van geldsommen tot dekking der onkosten, in avarij-gros vallende, opgenomen;

20°. De premie om de kosten, bij het vorige nommer vermeld, te doen verzekeren ....

Art. 579. Geldleening op bodemerij door den schipper binnen dit land gesloten, zonder schriftelijke bewilliging der aldaar gevestigde eigenaars, of buiten 's lands, zonder dat aan de formaliteiten bij artikel 372 voorgeschreven, is voldaan, geeft geene aanspraak op voorregt, dan voor het aandeel hetwelk de schipper in het verbonden voorwerp zoude mogen hebben.

e) *Art.* 699 *W. v. Kh.* Gemeene avarijen zijn:

20°..... het verlies hetwelk door het verkoopen van een gedeelte der lading in eene noodhaven is geleden, ten einde die avarij-kosten [zie n°. 19] te dekken.

oordeel van de voornaamsten van het scheepsvolk gevraagd te hebben,
ı, welke nog van levensvoorraad voorzien zijn, noodzaken dezelve,
etaling van de waarde, ten algemeenen beste te geven. (Co. 249; G.
358 n°. 7, 372, 397 n°. 8, 530c., 753.) *a*)

›) De schipper, die buiten noodzakelijkheid geld heeft opgenomen op
ip, deszelfs toebehooren, of op de victualie; die koopmanschappen of
verkocht of verpand heeft; of die verdichte schaden of uitgaven in
g heeft gebragt, is deswege aan de belanghebbenden verantwoordelijk. *c*)
s persoonlijk gehouden het opgenomen geld terug te geven, of de
der goederen op te leggen, onverminderd de vervolging tot straf, zoo
gronden zijn. *d*) (Co. 236; K. 371 v., 387 v., 753.)

b) Alle verkoop van het schip door den schipper, zonder eene
ere volmagt van den eigenaar of de mede-reeders, buiten het
van wettelijk bewezene onbevaarbaarheid, is nietig en van onwaarde,
schipper daarenboven persoonlijk gehouden tot schadevergoeding;
inderd de vervolging tot straf, zoo daartoe termen zijn. (Co. 237;
7, 1833; K. 753.)

b) Vóór het vertrek uit eene noodhaven of vóór het aannemen van
ugreis naar dit land, is de schipper gehouden aan den eigenaar of
uder der reederij, of derzelver gemagtigden, eene door hem onderteerekening te zenden, behelzende eene opgave van de lading en den
er door hem voor rekening der reederij ingeladene koopmanschappen,
van het beloop der gedane timmering en van de som door hem ter
opgenomen, benevens de namen en woonplaatsen der geldschieters. (Co.
K. 324, 360, 372, 753.) *e*)

b) Hij is bevoegd om, alvorens de reis bij het voorgaande artikel ver-
te ondernemen, zich voor het beloop van de in zijn schip voor scheeps-
ng geladene goederen, of de vordering wegens uitschotten die hij voor
ng van het schip gedaan heeft, te laten verzekeren, mits hij daarvan,
t verzenden van de rekening, aan den eigenaar of den boekhouder
geve. (K. 330, 333, 334, 360, 377, 753.) *f*)

, *b*) Elke schipper is gehouden, uiterlijk binnen driemaal vierentwintig
g) na zijne aankomst in eene haven, zijn journaal te vertoonen en eene
ring van zijne reis af te leggen, inhoudende:

°. De plaats en den tijd van zijn vertrek; (K. 354.)
°. Den koers, dien hij genomen heeft; (K. 358 n°. 6.)
°. De gevaren, welke hij geloopen heeft, de ongeregeldheden welke aan boord hebben plaats gehad, en de andere merkwaardige omstandigheden van zijne reis. (K. 358 no. 4; — Co. 242; K. 354, 380, 381, 383, 384, 753.)

), *b*) Die vertooning geschiedt en de verklaring wordt afgelegd:
eene vreemde haven buiten dit land, ten overstaan van den Nederland-

rt. 530, *lid c*, *W. v. Kh.* De bepaling van '4 is op den passagier toepasselijk. — Zie uin II bl. 482.

)it artikel is niet op de binnenvaart toepasse- e *art.* 753.

Dat het: „buiten noodzakelijkheid" op alle drie illen terugslaat, komt minder duidelijk uit door haling van het woord: „die", dat hier in den hen tekst van *art.* 266 *Wetb.* van 1830, gelijk *art.* 236 *C. d. C.*, niet staat." Diephuis II (2).

Deze bepaling zoude veilig kunnen worden ge- Kist V bl. 119.

e) Kist, V bl. 112, acht deze bepaling, na *art.* 360, geheel overbodig.

Art. 360 *W. v. Kh.* De schipper is verpligt gedurende de reis, zoo dikwijls zich de gelegenheid opdoet, kennis aan den eigenaar of aan den boekhouder van zijn en des schips wedervaren te geven.

f) *Art.* 330 *W. v. Kh.* Zonder uitdrukkelijken last van alle de mede-reeders, is hij (de boekhouder) onbevoegd om het schip te doen verzekeren. — Zie ook *art.* 334.

g) *Art.* 297 *Ontwerp* 1809: „2 × 24 uren"; *art.* 242 *C. d. C.* en de *Ontwerpen van* 1822 en 1825 (*art.* 271 *Wetboek* 1830) „24 uren". — Zie Voorduin II bl. 487 en 488, III, IV.

schen consul, of, zoodanige aldaar niet zijnde, ten overstaan van het daartoe bevoegde gezag;

In eene haven van het koningrijk der Nederlanden of van de koloniën van den Staat, ten overstaan, in het eerste geval, van den kanton-regter, en in het tweede geval, van het daartoe bevoegde gezag. *a*) (Co. 243—245; K. 383. 753; R. O. 38; Stb. v. Ned. Indie 1849 n°. 23.) *b*)

381. *c*) De schipper is gehouden, bij het afleggen van deze verklaring, waar zulks ook gedaan worde, door diengene, ten wiens overstaan de verklaring verleden is, het exhibitum op zijn dagregister of journaal te doen stellen, welk dagregister of journaal hij gehouden is aan de belanghebbenden ten allen tijde te vertoonen en aan hen daarvan afschrift of uittreksel te laten nemen. (B. 1922; K. 358, 379, 380, 753.)

382. *d*) In alle gevallen waarin de schipper voor getal, maat of gewigt aansprakelijk is, of anderzins daarbij belang heeft, kan hij vorderen dat de telling, meting of weging bij de lossing gedaan worde. (K. 491. 493, 513 v., 753.)

383. *c*) De schipper is, in geval van schipbreuk, van het inloopen in eene noodhaven of van schade, gehouden daarvan, met alle tegenwoordig zijnde officieren en scheepsgezellen, binnen 24 uren, verklaring af te leggen op de eerste plaats hunner aankomst, en ten overstaan van de openbare magten bij art. 380 aangewezen. (Co. 245, 246; K. 379 v., 384, 446, 450, 750.)

384. *c*) Alle verklaringen, welke tot bewijs van geledene verliezen, rampen, schaden of van eenige vordering, hoe ook genaamd, moeten strekken, moeten door hen, welke dezelve hebben afgelegd, met eede bevestigd zijn of worden voor de daartoe bevoegde magt, welke den schipper, de officieren en scheepsgezellen, en zelfs de passagiers, betrekkelijk de daadzaken en omstandigheden, kan ondervragen.

Het tegenbewijs wordt aan alle belanghebbenden vrijgelaten. (Co. 247; K. 1*b*, 379, 380, 383, 446, 450, 753.)

385. *c*) De bepalingen van art. 411 *e*), van het eerste lid van art. 412 *f*), van art. 415 en 416 *g*), zijn ook op den schipper toepasselijk, voor zoo

a) Bij publicatie van 27 *April* 1849 (*Stb. v. N. Ind.* n°. 23) is daarvoor aangewezen de havenmeester of de als zoodanig dienstdoende ambtenaar, en op plaatsen, waar die niet gevestigd zijn, de secretaris van het plaatselijk bestuur of de als zoodanig dienstdoende ambtenaar." Asser, c. s., *Aant.* op *art.* 380.

b) Zie, over de vroegere redactieën, Voorduin II bl. 490 volgg.

c) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

d) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen bepaald is," is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

e) *Art.* 411 *W. v. Kh.* Indien de reis, door toedoen van den eigenaar, den schipper of den bevrachter, in het geheel geenen voortgang heeft, hebben de officieren en de scheepsgezellen de keuze, of, om tot schadeloosstelling te behouden al hetgeen zij op hand ontvangen hebben, of, onder aftrek daarvan, te vorderen ééne maand huur of, indien zij bij de reis zijn aangenomen, een vierde van het bedongen loon.

Op hoedanige wijze zij ook mogten gehuurd zijn, blijven zij geregtigd tot de vordering van hun loon voor die dagen, gedurende welke zij sedert de monstering in den dienst zijn geweest, berekend in evenredigheid van de bedongene huur.

f) *Art* 412, *lid a*, *W. v. Kh.* De schorsing der reis voorvallende nadat dezelve is begonnen, bekomen zij, boven en behalve het reeds verdiende loon, tot schadeloosstelling, het dubbel van hetgeen bij het vorige artikel is bepaald, en het noodige reisgeld tot naar de plaats van waar het schip is uitgevaren, zoo echter, dat het verdiende loon en de schadeloosstelling, in geen geval, kan te boven gaan hetgeen zij genoten zouden hebben, indien de reis geheel ware volvoerd geweest.

g) *Art.* 415 *W. v. Kh.* Indien de reis door toedoen des schippers, of der bevrachters, of door het liggen in eene noodhaven, of wederregtelijke opbrenging, of aanhouding, of uit andere oorzaken, ten beste en tot behoud van schip en lading verlengd wordt, moet de huur der officieren en scheepsgezellen, die voor de reis aangenomen zijn, vermeerderd worden naar evenredigheid van de verlenging.

Art 416. Indien de officieren en scheepsgezellen op aandeel in de winst of in de vracht zijn aangenomen, is aan dezelve geene vergoeding of daggelden verschuldigd, wegens het afbreken, uitstellen of verlengen der reis, door overmagt veroorzaakt.

Indien het afbreken, uitstellen of verlengen der reis door toedoen van de inladers gebeurt, geniet het scheepsvolk een aandeel in de vergoeding, die aan het schip toegewezen wordt.

Deze vergoeding wordt tusschen de eigenaars van

verre de daarbij vermelde voorvallen buiten zijn toedoen hebben plaats gehad. (Co. 272; K. 753.)

386. *a*) De bepalingen van art. 413, 414 *b*), 418, 419 *c*), mitsgaders die van art. 423 tot en met art. 435 *d*), zijn insgelijks op den schipper toepasselijk. (Co. 272; K. 753.)

387. *e*) Na het afloopen van iedere reis is de schipper gehouden, aan den eigenaar of den boekhouder der reederij van het schip, te doen behoorlijke rekening en verantwoording van zijn gedrag en bewind, met en over het schip en de lading gehouden, en daarbij, tegen een schriftelijk blijk, over te leveren alle de journalen, boeken, papieren en penningen welke tot de rekening eenigzins betrekkelijk zijn. (K. 327, 338, 377, 388 v., 753*b*; Rv. 771 v.)

388. *e*) De eigenaar of de boekhouder der reederij is verpligt, die rekening en verantwoording dadelijk op te nemen, dezelve behoorlijk bevindende, af te sluiten, en aan den schipper onverwijld te betalen zoodanig batig slot als hem, volgens dezelve, zal bevonden worden toe te komen. (K. 387, 392, 753*b*.)

389. *e*) Geschil over deze rekening ontstaande, is de eigenaar of boekhouder gehouden, de bedongen huur of gagie van den schipper aan denzelve bij provisie te voldoen, onder borgtogt voor de teruggave, en de overgeleverde dagregisters of journalen, boeken en papieren, ten gebruike van alle de partijen, ter griffie van de arrondissements-regtbank te brengen. (B. 1857 v., 1922; K. 11, 741 *a*, n°. 1, *b* en *c*, 747, 753*b*.)

390. *f*) Indien de schipper aandeel in de winst heeft bedongen, moet hij zich, omtrent de voldoening van hetzelve, regelen naar de voorschriften van het regt omtrent handelvennootschappen plaats hebbende. (B. 1656, 1664, 1667, 1670, 1672; K. 14 v., 49*a*, 55, 341, 353, 416 j°. 385, 753.) *g*)

391. *f*) Het schip, met deszelfs tuigaadje en toebehooren en verdiende vrachtpenningen is aan den schipper voor zijne huur, gagie en maandgelden,

het schip en het scheepsvolk verdeeld, in dezelfde evenredigheid als ten aanzien van de vracht zoude hebben plaats gehad.

Indien het afbreken, uitstellen of verlengen van de reis ontstaat door toedoen van den schipper, of van de eigenaars van het schip, zijn zij tot gelijke evenredige vergoeding aan het scheepsvolk aansprakelijk.

a) Dit artikel is niet op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 758.

b) *Art.* 413 *W. v. Kh.* Wanneer, vóór het begin der reis, de handel met de plaats werwaarts het schip bestemd is, of de uitvoer der waren, waarvoor het bijzonder bevracht is, verboden wordt, of het schip, vóór het begin der reis, door hooger hand is in beslag genomen, is de huur alleen verschuldigd voor den tijd, gedurende welken de officieren en het scheepsvolk in dienst zijn geweest, onder korting van hetgeen dezelve op hand hebben ontvangen.

Art. 414. Zoodanig verbod of in beslagneming voorvallende nadat de reis begonnen is, behouden zij hunne volle gagie tot de afdanking en bekomen tot reisgeld zoo veel als bij art. 412 is bepaald.

c) *Art.* 418 *W. v. Kh.* De scheepsofficieren en scheepsgezellen kunnen geen huur of loon vorderen wegens de reis, waarop het schip genomen en voor goeden prijs verklaard wordt, of zoodanig strandt en breekt, dat schip en goederen geheel en al vergaan.

Zij zijn echter ongehouden terug te geven hetgeen hun op hand is voorgeschoten.

Art. 419. De officieren en scheepsgezellen zijn geregtigd, wanneer eenig gedeelte van het schip behouden is gebleven, om de betaling van de vervallene huren te vorderen uit de opbrengst van het geborgene wrak of overschot van het schip.

Zulks niet toereikend zijnde, of indien alleen koopmanschappen geborgen zijn, is de verdiende vracht voor die huren aansprakelijk.

d) houdende voorzieningen voor de gevallen van ziekte of verwonding, van overlijden en van slavernij der schepelingen.

e) *Art.* 758, *lid b*, *W. v. Kh.* De verpligting van den schipper tot het doen van rekening, en al hetgeen daartoe betrekkelijk is, wordt geregeld naar de overeenkomst, het gemeene regt en de bijzondere reglementen en verordeningen, daaromtrent wettiglijk vastgesteld.

f) Behoudens hetgeen bij wettig bestaande verordeningen en reglementen bepaald is," is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

g) *Art.* 353 *W. v. Kh.* De schipper die voor gemeene winst op lading vaart, mag voor zijne bijzondere rekening geene koopmanschappen in het schip laden, ten ware het tegendeel bedongen zij.

In geval van overtreding van dit verbod, worden de koopmanschappen, welke door den schipper voor zijne bijzondere rekening zijn ingeladen, ten voordeele der andere belanghebbenden bij de lading verbeurd verklaard, onverminderd de vergoeding der meerdere kosten, schaden en interessen daardoor veroorzaakt.

Art. 416, afgedrukt in noot *g*) op *art.* 385.

gelijk mede voor zijne schadeloosstellingen en reisgeld, bij voorregt verbonden. (K. 313 n°. 5, 328, 385, 386, 741 *a*, n°. 1, *b* en *c*, 753.) *a*)

392. *b*) In geval de schipper medeëigenaar of mede reeder is van het schip, zijn deszelfs aandeelen, benevens het gedeelte van de winst bij die aandeelen behoorende, voor de voldoening van het door hem verschuldigde aan de reederij bij voorregt verbonden. (K. 313, 323, 332, 477, 753; Stb. 1856 n°. 32, a. 21*e*.) *c*)

393. *b*) De schipper, alleen eigenaar van het schip zijnde, is ten opzigte van de inladers of bevrachters gehouden aan alle de verpligtingen, welke aan de schippers en scheepseigenaars zijn voorgeschreven. (K. 320 v., 345 v., 453 v., 640*b*, 753.)

VIERDE TITEL.

Van het huren van scheepsofficieren en scheepsgezellen, en derzelver regten en pligten. d)

394. *e*) Het contract tusschen den schipper en de scheepsofficieren en scheepsgezellen *f*) bestaat, aan de zijde van de officieren, matrozen of gezellen, in de verhuring van hunnen dienst tot het doen van eene of meer zeereizen, ieder in zijne betrekking *g*), voor een bedongen loon, en, van de zijde van den schipper, in eene verbindtenis tot voldoening van hetgeen voor dezen dienst, uit krachte van het beding of van de wet, verschuldigd is. (B. 1585; K. 4 n°. 8, 341, 343, 344, 397 n°. 3, 4, 6, 7 en 16, 405 v., 415 v., 420, 436 v., 440, 441, 741 *a*, n°. 1, *b* en *c*, 747, 754*b*.)

395. De voorwaarden der verbindtenissen, tusschen den schipper en de officieren en het scheepsvolk worden bewezen door de monsterrol.

Bij gebreke van monsterrol worden alle andere wettige bewijsmiddelen aangenomen. *h*) (Co. 250; K. 1*b*, 357 n°. 4, 397, 398.) *i*)

a) *Art.* 313 *W. v. Kh.* De bevoorregte schulden welke, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst der zeeschepen kunnen worden verhaald, zijn de natemeldene: — Zij zijn in de navolgende orde bevoorregt: 5°. De gagien van den schipper en het scheepsvolk;

b) „Behoudens hetgeen bij wettig bestaande verordeningen en reglementen bepaald is," is dit artikel op de binnenvaart toepasselijk: zie *art.* 753.

c) *Art.* 332 *W. v. Kh.* Hij (de boekhouder) is aan de mede-reeders verantwoordelijk voor alle kosten, schaden en interessen, die dezelve door zijne schuld of ontrouw zouden mogen lijden. Voor de vergoeding daarvan is zijn aandeel in het schip bij voorregt verbonden.

Art. 21, *lid e*, *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). De gagie, zoowel van den schipper als van de overige schepelingen, wordt aan hen persoonlijk of aan hunnen gemagtigde uitbetaald.

De volmagt door hen afgegeven is steeds herroepelijk, al ware zij in verband met andere verbindtenissen gebragt.

Op de gagie kan geen beslag gelegd worden; zij kan evenmin met eenig gevolg worden afgestaan dan ten behoeve van ouders, huisvrouwen en kinderen voor de helft, en ten behoeve van andere bloed- of aanverwanten tot in den vierden graad voor één derde.

De gagie der schepelingen is echter verbonden voor de kortingen, door den schipper als straf opgelegd en voor die uit de toepassing van art. 5 dezer wet, in verband met art. 402 van het Wetboek van Koophandel, voortvloeijende.

De gagie van den schipper is verbonden voor de vergoeding, welke hij, door het te kort doen aan zijne verbindtenis of door wangedrag, aan de eigenaren van het schip schuldig is.

d) Vg. de *Wet van den* 7[den] *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32), houdende bepalingen omtrent de huishouding en tucht op de koopvaardijschepen.

e) Eens voor al zij hier verwezen naar *art.* 754 *W. v. Kh.* De voorschriften van den vierden titel zijn te dezen alleen toepasselijk voor zoo veel betreft art. 451 en 452.

De regten en verpligtingen uit huur van stuurlieden, schippersknechts of ander scheepsvolk, voortvloeijende, worden geregeld naar de overeenkomst, naar de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, omtrent huur van dienstboden en werklieden, en naar de bijzondere reglementen en verordeningen daaromtrent wettiglijk vastgesteld.

f) Zie Diephuis II bl. 106 (2).

g) *Art.* 405 *W. v. Kh.* Alle scheepsofficieren of scheepsgezellen, die zich als bevaren aangeven, zijn uit dien hoofde aansprakelijk tot vergoeding van alle schaden, welke zelfs door onkunde in het uitvoeren van hunnen dienst ontstaan. — Vg. *art.* 397 n°. 6 en 7.

h) Vg. *art.* 398.

i) *Art.* 285 *Wetboek* 1830. De voorwaarden der

De monstering geschiedt ten overstaan van den ambtenaar daartoe
: bevoegde magt gesteld. *a*) Hij regelt zich in het opmaken der mon-
naar hetgeen in het volgende artikel wordt voorgeschreven, en geniet
ge belooning als hem bij de reglementen wordt toegekend. *b*) (K. 398,
tb. 1867 n°. 104; Stb. 1878 n°. 99; Stb. 1861 n°. 72, a. 129.) *c*)

De monsterrol moet bevatten:

De namen van het schip, van den schipper, van de scheepsofficieren en van het scheepsvolk; (K. 397 n°. 7.)

De plaats waar de reis haren aanvang neemt, die werwaarts het schip bestemd is, en die waar hetzelve moet terugkomen; (K. 394, 440 n°. 1.)

De bedongene gagie, en of dezelve bij de reis of bij de maand verdiend wordt; (K. 415, 416, 420; Stb. 1856 n° 32, a. 10, 20 v.) *d*)

. Het beloofde of ontvangen handgeld; (K. 413, 418*b*.)

De verpligting van ieder lid der equipagie om met zijn goed aan boord te komen, op den tijd door den schipper bepaald, en wijders, om zoo wel binnen als buiten 's lands niet buiten het schip te vernachten, zonder verlof van den schipper, mitsgaders om zijn goed niet weder van boord te mogen brengen, zonder visitatie van den schipper of den stuurman; (K 397 n°. 13, 400 v., 410.)

. De verklaring van den stuurman, dat hij al of niet bevorens naar de plaats der bestemming als officier heeft gevaren; (K. 405 v., 409; Stb. 1877 n°. 98.)

. Het vermogen van den schipper om af te danken en zonder gagie, vóór zijn vertrek, aan land te zetten ieder lid der equipagie, welke zich in eene qualiteit heeft verhuurd, waartoe hij onbekwaam is; en, in geval die onbekwaamheid eerst na het vertrek van het schip ontdekt wordt, aan zoodanigen persoon de qualiteit en gagie toe te leggen, die de schipper voegzaam zal oordeelen; (K. 397 n° 6, 405 v., 409, 438; Stb. 1856 n°. 32, a. 10.) *e*)

. De omschrijving van het voedsel of zoogenaamde rantsoen, hetwelk in gewone omstandigheden aan ieder man wekelijks moet worden gegeven; (K. 374, 403, *444b*; Stb 1856 n°. 32, a. 20.) *f*)

. De verpligting om, zonder tegenspreken, den schipper en de officieren, ieder in zijne qualiteit, te gehoorzamen en zich van dronken-

nissen tusschen den schipper, en de officieren heepsvolk, worden bewezen door de monster- alle de gevallen, waarin het schip aan de ng is onderworpen. — Zie Voorduin II IV.

t. 357 *W. v. Kh.* De schipper moet aan n het schip voorzien zijn van:
De monsterrol;

van het *Besluit van* 5 *October* 1867 (*Stb.*). De in artikel 396 van het Wetboek van del bedoelde monstering van scheepsvolk t ten overstaan van den waterschout, door Ons neente, waar de monstering plaats heeft, aan- bij gebreke of verhindering van dien, van missaris van politie aldaar, of, zijn er méér , van een hunner door den burgemeester aan n; of, bij gebreke of verhindering van den aris van politie, van den burgemeester of gene, die hem als zoodanig vervangt.

. het *Tarief van Belooning*, vastgesteld bij *van* 29 *Juni* 1878 (*Stb.* n°. 99).

t. 129 der *Wet van* 19 *Augustus* 1861 . 72), *betrekkelijk de Nationale Militie.* De bij de militie te land ingelijfden worden niet tot het aangaan van eene verbindtenis voor de buitenlandsche zeevaart toegelaten, zonder schriftelijke toestemming van wege Onzen Minister van Oorlog.

Die toestemming wordt slechts verleend aan de lotelingen, die reeds vóór hunne inlijving bij de militie hun beroep van de buitenlandsche zeevaart maakten en die zich, overeenkomstig art. 150, voor de zeemilitie hebben aangeboden, doch daarbij niet hebben kunnen worden aangenomen.

d) *Art.* 20 der *Wet* van 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). De gagie, voeding, ruimte tot ligging en verblijf en betamelijke behandeling der schepelingen worden in de monsterrol omschreven ....

Art. 10. De monsterrol wijst de bestemming van de gelden aan, voortvloeijende uit de verbeurde gagie.

De schipper kan, welke ook de bestemming dier gelden zij, nimmer eenig deel derzelve genieten.

e) Zie de noot *d*).

f) *Art.* 403 *W. v. Kh.* Behalve het bedongen loon van zeevarende personen, is aan dezelve, gedurende den tijd dat zij in dienst zijn, behoorlijk levensonderhoud verschuldigd. — Zie de aanteekening op dat artikel.

schap en vechterijen te onthouden; (K. 437 n°. 1—3, 44... n°. 32, a. 6 v.) *a*)

10°. De letterlijke invoeging van den inhoud van artikel 404 ... 442 *d*), 443 *e*), 444 *f*) en 446 *g*) van dit Wetboek;

11°. De bepaling dat degene, die deserteert en het schip vóór de ... verlaat, zijn te goed zijnde loon verbeurt; (K. 401 ... n°. 32, a 3 v.) *h*)

12°. De verpligting van den stuurman om te zorgen voor de ... stuwing en plaatsing der in te ladene goederen, op straffe ... devergoeding; (K. 346.) *j*)

13°. De verpligting van den stuurman, om dag en nacht aan ... blijven, wanneer het schip koopmansgoederen in heeft, en ... de sluiting, vooral des nachts, zorg te dragen; (K. 397 n. ...

14°. De verpligting van de officieren en scheepsgezellen om zich ... lijk en overeenkomstig de regelen van goede orde, zoo m... tot de openbare godsdienstoefening, als bij alle andere ge... te gedragen; (K. 437.)

15°. De algemeene verpligting om bovendien na te komen hetgeen ... bij het Wetboek van Koophandel is voorgeschreven; (K. 3...

16°. Eindelijk, al hetgeen tusschen partijen verder mogt zijn ... komen. (B. 1374; K. 410.)

398. Een schipper, die met zijn schip vertrokken is, zonder ... gevallen, waarin zulks wordt vereischt, bevorens de monsterrol ... en geteekend is, zal, ten behoeve van den eigenaar of van de reeder ... beuren *f* 100, de stuurman *f* 50, en de verdere scheepsgezellen ... der gagie. (K. 395; Stb. 1856 n°. 32, a. 21*d*.) *k*)

a) *Art.* 6 der *Wet* van 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). Allen die aan boord zijn moeten de bevelen des schippers betrekkelijk het behoud en de zekerheid van schip en lading en de bevordering der reis opvolgen. Bij weigering is de schipper geregtigd, hen daartoe te noodzaken.

De schipper wordt, ook ten opzigte der passagiers, tot het bewijs van het tegendeel, geacht tot gemeen behoud en uit geoorloofde zelfverdediging te hebben gehandeld.

Art. 7. De schipper oefent een disciplinair gezag over de scheepsgezellen uit, en kan hen wegens verwijdering van boord zonder verlof, verlengde afwezigheid na afloop van verlof, verzuim van dienst, en wegens elke inbreuk op hunne verpligtingen met de verbeurte van een tot vijftien dagen gagie straffen.

Dronkenschap, twist en stoorniswekkende onzedelijkheid kunnen met gelijke verbeurte van gagie door den schipper worden gestraft.

b) *Art.* 404 *W. v. Kh.* Alle scheepsofficieren en scheepsgezellen zijn gehouden den schipper bij te staan, in alle gevallen van aanranding en rampen, het schip en de lading overkomende.

c) *Art.* 423 *W. v. Kh.* Ieder schepeling, die gedurende de reis ziek, of in dienst van het schip, of in gevecht tegen vijanden of zeeroovers, gewond of verminkt wordt, blijft zijne huur behouden, is geregtigd tot oppassing en genezing, en, in geval van verminking, tot schadeloosstelling, op zoodanigen voet en op zoodanige wijze, als de regter, in geval van verschil, zal oordeelen te behooren.

d) *Art.* 442 *W. v. Kh.* Gedurende de reis, vermag de schipper aan het scheepsvolk niet meer dan een derde van hun verdiend loon op rekening te betalen.

e) *Art.* 443 *W. v. Kh.* Bij afdanking buiten 's lands, is hij verpligt aan ieder hunner het ... schuldigde te betalen.

Hij kan zulks doen door middel eener ... op den eigenaar of den boekhouder ... te geven.

De bepaling van het tweede lid van ... hierop niet toepasselijk.

f) *Art.* 444 *W. v. Kh.* De officieren ... scheepsvolk vermogen, onder eenig ... genaamd, den schipper of het schip, ... der reis, met procedures, van welken ... vallen of belemmeren, op verbeurte van ...

Echter kunnen de officieren of het ... wanneer het schip zich in eene haven ... den Nederlandschen consul, of, waar ... breekt, bij de overheid der plaats, ont... verbindtenis vragen, indien de schipper ... deld of hun spijs en drank mogt ont...

g) *Art.* 446 *W. v. Kh.* Na het einde ... waarvoor het scheepsvolk was aangenomen, ... op verlangen van den schipper of de ... het schip, gehouden het schip te lossen ... te maken, te onttakelen, op de ligplaats ... en vast te maken, en wijders, binnen ... de lossing of ontlading van het schip, ... ring, het zij alleen of met den schipper ... en met eede te bekrachtigen.

h) Zie de strafbepalingen op desertie ... volgg. der *Wet* van 7 *Mei* 1856 (*Stb.* ... Diephuis II bl. 120 (1).

j) *Art.* 346 *W. v. Kh.* Hij (de schipper) ... antwoordelijk voor alle de gevolgen van ... onbehoorlijke stuwaadje en plaatsing van ... in het schip.

k) *Art.* 288 *Wetboek* 1830. Een ...

De wederzijdsche verpligtingen tusschen den schipper en de officieren
ıeepsgezellen beginnen van het oogenblik dat de monstering gedaan is.
)6.) *a*)

. De monstering gedaan zijnde, zijn de scheepsofficieren en gezellen ge-
n, op bevel van den schipper, aan boord te komen, het schip inorde te
:n en te beladen. (K. 397 n°. 5 en 13, 401; Stb. 1856 n°. 32, a. 2.) *b*)

. Niemand van het scheepsvolk mag zich van boord verwijderen, zon-
erlof van den schipper of deszelfs plaatsvervangende. (K. 397 n°. 5, 11
, 400, 402, 428, 437 n°. 5; Stb. 1856 n°. 32, a. 3.) *c*)

. De schipper, of die hem vervangt, kan de sterke hand inroepen tegen
ıen, welke weigeren aan boord te komen, hetzelve zonder verlof verlaten
:igerig zijn den verhuurden dienst ten uiteinde toe te volvoeren.

kosten, daarop vallende, kunnen op de gagien der overtreders gekort
:n, onverminderd derzelver verpligting tot vergoeding van kosten, scha-
:n interessen, zoo daartoe gronden zijn. (B. 1275; K. 397 n°. 5, 11 en
.00 v.; Stb. 1856 n°. 32, a. 2 v., 5, 21*d*.) *d*)

}. Behalve het bedongen loon van zeevarende personen *e*), is aan dezelve,
'ende den tijd dat zij in dienst zijn, behoorlijk levensonderhoud ver-
digd. (K. 313 n°. 9, 372, 374, 397 n°. 8, 444*b*; Stb. 1856 n°. 32, a. 20, 22.) *f*)

1. Alle scheepsofficieren en scheepsgezellen zijn gehouden den schipper
e staan, in alle gevallen van aanranding en rampen, het schip en de
g overkomende. (K. 397 n°. 10, 421 v.)

5. Alle scheepsofficieren of scheepsgezellen, die zich als bevaren aangeven,
uit dien hoofde aansprakelijk tot vergoeding van alle schaden, welke
door onkunde in het uitvoeren van hunnen dienst ontstaan. (K. 397
' en 7, 406 v., 452.) *g*)

ijn schip vertrokken is, zonder dat bevorens
ehoorlijke monsterrol opgemaakt en geteekend
verbeuren eene geldboete van honderd guldens;
:uurman, in zoodanig geval, vijftig guldens,
verdere leden der equipage eene geldboete,
staande aan eene maand der gagie. — Zie
duin II bl. 536 volgg., en Diephuis II bl.
l), III (1) en (2).

Art. 289 *Wetboek* 1830. De wederzijdsche
ȝtingen tusschen den schipper en de officieren
heepsgezellen beginnen van het oogenblik dat
onstering gedaan en de monsterrol ondertee-
is. — Zie Diephuis II bl. 114 (2).

Art. 2 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32).
:hipper, de stuurlieden en de verdere schepe-
, die, na de monstering en vóór den aanvang
:is, zich niet op den bepaalden tijd aan boord
len of zich daarvan verwijderen, zoodat zij door
schuld de reis niet medemaken, worden, indien
ɔch gagie noch handgeld ontvangen hebben,
ıft, de schipper en de stuurlieden met gevan-
tting van acht dagen tot zes maanden, de
ȝe schepelingen met gevangenzetting van drie
ı tot drie maanden.

die eenige gagie of handgeld hebben ontvangen
ch op den voormelden voet onttrekken, worden
ıft met eene gevangenzetting van ten minste
maanden, ten hoogste twee jaren, en eene
oete, voor den schipper en stuurlieden van
tot *f* 600, voor de overige schepelingen van
tot *f* 150.

Art. 437 *W. v. Kh.* Voor wettige redenen
ontslag) worden gehouden:

. Verwijdering van boord zonder verlof. — Zie
art. 428.

d) *Art.* 5 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32).
Zij, die ingevolge art. 402 van het Wetboek van
Koophandel, met den sterken arm tot vervulling van
hunne dienst worden genoodzaakt, kunnen tot het
oogenblik der afreis in verzekerde bewaring worden
gehouden.

De kosten, welke op de opsporing, aanhouding en
bewaring vallen, komen ten laste van den schuldige
en worden op zijne gagie gekort.

Art. 21, *lid d.* De gagie der schepelingen is....
verbonden voor de kortingen, door den schipper als
straf opgelegd, en voor die uit de toepassing van
art. 5 dezer wet, in verband met art. 402 van het
Wetboek van Koophandel, voortvloeijende.

e) Zie Voorduin II bl. 539, III.

f) *Art.* 444 *lid b*, *W. v. Kh.* .... De officieren
of het scheepsvolk [kunnen], wanneer het schip zich
in eene haven bevindt, bij den Nederlandschen
consul, of, wanneer deze ontbreekt, bij de overheid
der plaats, ontslag van hunne verbindtenis vragen,
indien de schipper hen mishandeld of hun spijs en
drank mogt onthouden hebben.

Art. 22 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32).
De schipper, die zonder noodzaak een deel der in de
monsterrol toegestane voeding onthoudt, is, onver-
minderd de verpligting tot vergoeding, strafbaar na
afloop der reis, op de klagt der schepelingen, met
gevangenzetting van acht dagen tot zes maanden.

Is de inhouding noodzakelijk, de schepeling heeft
regt om in evenredigheid verhooging van gagie te
vorderen. — Zie ook *artt.* 20 en 23.

g) *Art.* 397 *W. v. Kh.* De monsterrol moet bevatten:
6°. De verklaring van den stuurman, dat hij al
of niet bevorens naar de plaats der bestem-
ming als officier heeft gevaren;

406. De stuurman, die zich verhuurt naar eene haven, werwaarts h... als officier gevaren heeft, zonder zulks bij de monstering te verkl... die valschelijk verklaard heeft, derwaarts in die hoedanigheid ... gevaren, verbeurt zijne volle gagie, en is, in geval van schaden ... of lading door zijne onkunde veroorzaakt, deswege tot vergoeding ... onverminderd de vordering tot straffe, zoo daartoe gronden zijn ... n°. 6 en 7, 405, 407 v.)

407. Wanneer de schipper buiten 's lands verkiezen mogt naar een... haven te zeilen, is de stuurman gehouden wederom verklaring te doe... dat die reis door hem wordt ondernomen, op poene van dezelfde ... vergoeding en straffe, als in het voorgaande artikel is bepaald. (K. 406...

408. De stuurman, in het geval bij het voorgaande artikel voor... klarende nimmer naar zoodanige plaats als officier gevaren te heb... niettemin tegen zijn bedongen loon, of, zoo hij bij de reis is aang... tegen een loon, verhoogd naar evenredigheid van de verlenging en ... der reis, moeten in dienst blijven. (K. 441.)

409. De schipper vermag in zoodanig geval, dien stuurman niet ... dienst te ontslaan, dan tegen betaling van het volle bedongen loon ... de maand gehuurd zijnde, tot den tijd op welken de reis waarschij... kunnen afloopen.

Hij is daarenboven gehouden aan den stuurman te vergoeden de ... van zijne reis naar de plaats waar hij is aangenomen.

Hij is tot deze betaling en vergoeding ongehouden, indien de st... bij zijne aanneming, aan den schipper valschelijk had opgegeven, ... reis bevorens als officier te hebben gedaan. (K. 397 n°. 6, 405 v., ...

410. De scheepsofficieren of scheepsgezellen mogen, zonder vracht te ... en zonder toestemming van de eigenaars van het schip, of (zoo het ... schip bevracht is), van de bevrachters, geene koopmanschappen la... hunne rekening, ten zij bij het nemen van dienst of bij de chertepartij ... zij bepaald. (Co. 251; K. 352, 353.) *a*)

411. Indien de reis, door toedoen van den eigenaar, den schipper ... bevrachter, in het geheel geenen voortgang heeft, hebben de officieren ... scheepsgezellen de keuze, of, om tot schadeloosstelling te behouden al ... zij op hand ontvangen hebben, of, onder aftrek daarvan, te vorderen ... maand huur of, indien zij bij de reis zijn aangenomen, een vierde ... bedongen loon.

Op hoedanige wijze zij ook mogten gehuurd zijn, blijven zij geregt... de vordering van hun loon voor die dagen, gedurende welke zij s... monstering in den dienst zijn geweest, berekend in evenredigheid ... bedongene huur. (Co. 252; K. 385, 397 n°. 4, 438.) *b*)

7°. Het vermogen van den schipper om af te danken en zonder gagie, vóór zijn vertrek, aan land te zetten ieder lid der equipagie, welke zich in eene qualiteit heeft verhuurd, waartoe hij onbekwaam is; en, in geval die onbekwaamheid eerst na het vertrek van het schip ontdekt wordt, aan zoodanigen persoon de qualiteit en gagie toe te leggen, die de schipper voegzaam zal oordeelen;

a) *Art.* 352 *W. v. Kh.* De schipper vermag in het schip geene koopmanschappen voor zijne eigene rekening te laden, zonder daarvoor vracht te betalen, en daartoe van den eigenaar of boekhouder, en, indien het geheele schip bevracht is, van de bevrachters verlof te hebben bekomen, ten ware hij daar...oe, in het eerste geval, bij het nemen van dienst of, in het laatste geval, bij het aangaan ... chertepartij, gemagtigd ware.

b) *Art.* 252 *C. d. C.* Si le voyage ... par le fait des propriétaires, capitaine ou ... avant le départ du navire, les matelots ... voyage ou au mois sont payés des journées ... employées à l'équipement du navire. Ils ... pour indemnité les avances reçues.

Si les avances ne sont pas encore payées ... çoivent pour indemnité un mois de ... convenus.

Si la rupture arrive après le voyage ... les matelots loués au voyage sont payés ... aux termes de leur convention.

Les matelots loués au mois reçoivent leurs ... stipulés pour le temps qu'ils ont servi, et ...

!. De schorsing *a*) der reis voorvallende nadat dezelve is begonnen, bekomen ɔven en behalve het reeds verdiende loon, tot schadeloosstelling, het dubbel ıetgeen bij het vorige artikel is bepaald, en het noodige reisgeld tot naar aats van waar het schip is uitgevaren, zoo echter, dat het verdiende loon ; schadeloosstelling, in geen geval, kan te boven gaan hetgeen zij genoten :n hebben, indien de reis geheel ware volvoerd geweest. (K. 385.)

t beloop van het reisgeld wordt berekend, voor officieren en het scheeps- in evenredigheid van derzelver bedongen loon, en, in geval van verschil de begrooting, overgelaten aan den Nederlandschen consul, of, daar er is, aan de uitspraak van het daartoe bevoegde gezag, op de plaats waar chip is liggende. (Co. 252; K. 414, 438, 577.) *b*)

3. Wanneer, vóór het begin der reis, de handel met de plaats werwaarts schip bestemd is, of de uitvoer der waren, waarvoor het bijzonder be- ıt is, verboden wordt, of het schip, vóór het begin der reis, door hooger is in beslag genomen, is de huur alleen verschuldigd voor den tijd, rende welken de officieren en het scheepsvolk in dienst zijn geweest, · korting van hetgeen dezelve op hand hebben ontvangen. (Co. 253; 36, 411, 499 n°. 2 en 3, 500 v.)

4. Zoodanig verbod of in beslagneming voorvallende nadat de reis begon- is, behouden zij hunne volle gagie tot de afdanking *c*), en bekomen tot eld zoo veel als bij art. 412 is bepaald. (Co. 254; K. 386, 577.)

5. Indien de reis door toedoen des schippers, of der bevrachters, of door iggen in eene noodhaven, of wederregtelijke opbrenging, of aanhouding, t andere oorzaken, ten beste en tot behoud van schip en lading verlengd lt, moet de huur der officieren en scheepsgezellen, die voor de reis aan- men zijn, vermeerderd worden naar evenredigheid van de verlenging. 255; K. 365, 385, 416, 420, 663 *f* en *g*.)

6. Indien de officieren en scheepsgezellen op aandeel in de winst of in vracht zijn aangenomen, is aan dezelve geene vergoeding of daggelden chuldigd, wegens het afbreken, uitstellen of verlengen der reis, door magt veroorzaakt.

dien het afbreken, uitstellen of verlengen der reis door toedoen van de ers gebeurt, geniet het scheepsvolk een aandeel in de vergoeding, die het schip toegewezen wordt. *d*)

indemnité, la moitié de leurs gages pour le de la durée présumée du voyage, pour lequel ient engagés.

matelots loués au voyage ou au mois reçoi- en outre, leur conduite de retour jusqu'au u départ du navire, à moins que le capitaine, ropriétaires ou affréteurs, ou l'officier d'admi- tion, ne leur procurent leur embarquement sur tre navire revenant audit lieu de leur départ.

. 301 *Wetboek* 1830. Wanneer de reis, door :n van de eigenaars, den schipper of de bevrach- in het geheel geen voortgang heeft, behouden icieren en het scheepsvolk de op hand ontvan- gelden, tot schadeloosstelling.

nneer er geen geld op hand betaald is, ontvan- zij tot schadeloosstelling eene maand huur of ierde van het bedongen loon, indien zij bij de ijn aangenomen.

vendien zijn zij, het zij er geld op hand gege- zij of niet, het zij dezelve bij de maand of bij is gehuurd zijn, geregtigd tot de betaling van loon voor die dagen, gedurende welke zij se- de monstering in den dienst zijn geweest, be- d in evenredigheid van de bedongene huur.

a) *Art.* 16 *der Wet van* 25 *April* 1835 (*Stb.* n°. 15): „De opschorting," enz.

b) Zie *art.* 252 *C. d. C.*, afgedrukt op het vorige artikel, en Diephuis II. bl. 129 (2).

Art. 302 *Wetboek* 1830. De opschorting der reis voorvallende, nadat dezelve begonnen is, bekomen zij het dubbel van hetgeen bij het voorgaande artikel bepaald is, en het noodige reisgeld tot naar de plaats van waar het schip is afgevaren, zoo echter, dat de bovenstaande schadeloosstelling in geen geval kan te boven gaan het bedrag van hetgeen zij genoten zouden hebben, in geval de reis geheel ware volvoerd geweest.

Het beloop van het reisgeld wordt berekend, voor officieren en het scheepsvolk, in evenredigheid van derzelver bedongen loon, en, in geval van verschil over de begrooting, overgelaten aan den Nederlandschen consul, of, daar er geen is, aan de uitspraak van het daartoe bevoegde gezag, op de plaats waar het schip is liggende.

c) Fransche tekst van *art.* 304 *Wetboek* 1830: „jusqu'au moment qu'ils sont congédiés."

d) Deze alinea, die, blijkens *art.* 17 der *Wet van* 25 *April* 1835 (*Stb.* n°. 15), en *art.* 23 der *Wet van*

Deze vergoeding wordt tusschen de eigenaars van het schip en het volk verdeeld, in dezelfde evenredigheid als ten aanzien van de ... hebben plaats gehad.

Indien het afbreken, uitstellen of verlengen van de reis ontstaat d... van den schipper, of van de eigenaars van het schip, zijn zij ... evenredige vergoeding *a*) aan het scheepsvolk aansprakelijk. (Co. 25... 1670, 1672; K. 341, 385, 420, 464—468.)

417. Wanneer de officieren en het scheepsvolk voor meer dan ... zijn aangenomen, hebben zij, na afloop van iedere reis, het reg... volle loon van de reeds afgeloopene reis te vorderen. (K 338. ... 741, *a* n°. 1, en *b*, 747.)

418. De scheepsofficieren en scheepsgezellen kunnen geen huur vorderen, wegens de reis waarop het schip genomen en voor goe... verklaard wordt, of zoodanig strandt en breekt, dat schip en goederen ... en al vergaan.

Zij zijn echter ongehouden terug te geven hetgeen hun op hand ... geschoten. (Co. 258; K. 386, 397 n°. 4, 413, 433.)

419. De officieren en scheepsgezellen zijn geregtigd, wanneer eenig... van het schip behouden is gebleven, om de betaling van de ... huren *c*) te vorderen uit de opbrengst van het geborgene wrak of ... van het schip.

Zulks niet toereikend zijnde, of indien alleen koopmanschappen ... zijn, is de verdiende vracht voor die huren aansprakelijk. (Co. 259 ... n°. 5, 386, 433.)

420. De officieren en scheepsgezellen, die op aandeel in de ... aangenomen, hebben alleen aanspraak op de vracht, naar evenredi... het beloop, hetwelk de schipper of bevrachter *d*) ontvangt. (Co. 260 ...

421. Op welken voet de officieren en scheepsgezellen ook geh... mogen, worden dezelve altijd betaald voor de dagen, gedurende welk... tot berging van het verongelukte schip en goed zijn werkzaam ge...

Bijzondere vlijt, met goed gevolg bekroond, wordt in dit geval buiten... op den voet van bergloon beloond. (Co. 261; K. 560 v.) *e*)

422. Buitengewone scheepsdienst wordt in het dagboek of journa... teekend, en kan regt geven tot buitengewone belooning. (K. 358.)

423. Ieder schepeling, die gedurende de reis ziek, of in dienst ... schip, of in gevecht tegen vijanden of zeeroovers, gewond of verminkt ... blijft zijne huur behouden, is geregtigd tot oppassing en genezing ... geval van verminking, tot schadeloosstelling, op zoodanigen voet en ... danige wijze, als de regter, in geval van verschil, zal oordeelen te ... (C. 262, 263; K. 355, 386, 397 n°. 10; B. 1407*b*; Stb. 1856 n°. 32 ...

424. De kosten, welke voor oppassing en genezing moeten besteed ... en de schadeloosstelling, komen ten laste van het schip en van de ... vrachtpenningen, indien de ziekte, verwonding of verminking in sche... ontstaan of gebeurd is.

28 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 32) (*art.* 306 *Wetboek* 1830), hier behoort ingevoegd te worden, ontbreekt in de O. E. — Zie Diephuis II bl. 102 (1).

a) *gelijke evenredige vergoeding. Art.* 257 *C. d. C.*: „indemnités." — *Art.* 306, *lid d*, *Wetboek* 1830: „soortgelijke evenredige vergoeding", en (Fransche tekst): „indemnités proportionnelles."

b) „Het zal, in ieder gegeven geval, van de bewoordingen, den zin en de strekking der chertepartij afhangen, om te kunnen beoordeelen, of de overeenkomst ééne reis ten onderwerp heeft, dan wel meerdere reizen door de partijen be... De Regeering (bij Voorduin II bl. 5...). Vg. *art.* 8, *lid b*, der *Wet van* 7 *Mei* 1856 ...

c) *Art.* 259 *C. d. C.* en *art.* 309 *W...* (Fransche tekst): „loyers échus."

d) Lees: vervrachter. — Zie Diep... bl. 132 (3).

e) *Art.* 564 *W. v. Kh.* De begrooting ... loonen .... en de benoeming van deskundigen ... den, in geval van verschil, door den ... regter.

worden bij wijze van avarij-grosse over het schip, met de verdiende ɔenningen, en over de lading omgeslagen, wanneer een gevecht tot iging van het schip daartoe aanleiding heeft gegeven. (Co. 263, K. 386, . 7, 427.) *a*)

Wanneer de zieke, gekwetste of verminkte schepeling, ten tijde van rtrek van het schip, nog niet zoo ver hersteld is, dat hij zonder gevaar kan vervoerd worden, zal de voormelde oppassing en genezing tot zijne lling voortduren.

schipper is, vóór zijn vertrek, gehouden tot betaling van gemelde ι, en in het onderhoud van de zieken of gekwetsten voorziening te (K. 355, 386, 427.)

. De zieke, gekwetste of verminkte, blijft niet alleen geregtigd tot ɔon, gedurende de genezing, maar ook tot den dag toe, waarop hij zal :n terug gekomen zijn op de plaats, van waar hij met het schip ver- ɜn is, en tot eene redelijke vergoeding van zijne reiskosten tot de laatst- .de plaats toe. (K. 386, 412*b*, 423, 427, 577.)

'. In de gevallen bij artikel 424, 425 en 426 vermeld, heeft hij geene verdere raak, dan op het schip en de verdiende vrachtpenningen, of op het schip e verdiende vrachtpenningen en op de lading. (K. 386, 418, 419, 420.)

3. Een scheepsofficier, of ander scheepsgezel, zonder verlof van boord ın zijnde, en aan land ziek, gekwetst of verminkt wordende, blijven de n van oppassing en genezing ten zijnen laste. (Co. 264; K. 386, 397 , 401, 437 n°. 5.)

9. Het lijk van eenen, gedurende de reis, overledenen schepeling, moet ɜns de beslissing van den schipper, en ten koste van het schip, of begra- of over boord gezet worden. (B. 60; K. 386, 531*a*; Stb. 1869 n°. 65, , en Stb. 1869 n°. 162.) *b*)

30. De schipper is gehouden, voor des overledenens aan boord van het p nagelatene goederen zorg te dragen, en van dezelve, in bijzijn en ten staan van twee schepelingen, eene behoorlijke beschrijving te maken, ;e door den schipper en de gemelde twee schepelingen moet onderteekend den. (K. 386, 445, 531*b*; B. 994.)

31. De soldij of huur is aan des overledenens nalatenschap verschuldigd, ;ens de na te meldene onderscheidingen:

ıdien hij bij de maand is aangenomen, tot het einde van de loopende maand;

'oor eene reis uit en t'huis, de helft, indien hij op de heenreis sterft;

reheel, indien hij op de terugreis sterft.

Art. 699 *W. v. Kh.* Gemeene avarijen zijn:

. De oppassing, genezing, het onderhoud en de schadeloosstelling van alle zich aan boord bevindende personen, die bij het verdedigen van het schip gewond of verminkt zijn geraakt.

Art. 60 *B. W.* Wanneer een sterfgeval gedu- le eene zeereis heeft plaats gehad, moet de akte overlijden binnen de vier en twintig uren, door scheeps-kapitein of gezagvoerder, in het dagre- er van het schip worden ingeschreven, in tegen- rdigheid van twee getuigen, zich aan boord van schip bevindende.

Een uittreksel van die akte zal aan het departe- ıt voor de marine worden toegezonden, even en dier voege als bij artikel 86 opzigtelijk de akten geboorten is bepaald.

Het hoofd van het departement voor de marine het uittreksel van de akte van overlijden, door u gelegaliseerd, aan den ambtenaar van den burgerlijken stand der bekende woonplaats van den overledene doen toekomen.

Art. 3 *der Wet van den* 10[den] *April* 1869 (*Stb.* n°. 65), *tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten.* Een algemeene maatregel van inwendig bestuur bepaalt de wijze, waarop met lijken van personen, aan boord van in zee zijnde Nederlandsche schepen overleden, moet worden gehandeld, alsmede waarop het vervoer van lijken uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland naar Nederland kan worden toegelaten.

De hier bedoelde maatregel is vastgesteld bij *Besluit van* 18 *October* 1869 (*Stb.* n°. 162), in deze Verzameling opgenomen. Vg. ook de *Circulaire van den Minister van Justitie, van* 27 *Maart* 1844 (*Bijv. t. h. Stb. XXXI*, 145), *houdende inlichtingen nopens het opmaken van akten van overlijden van aan boord van loods- of visschersvaartuigen plaats hebbende sterfgevallen.*

Indien de overledene op aandeel van winst of vracht was aan… zijn aandeel geheel verschuldigd, wanneer hij sterft nadat de reis …

Het loon van schepelingen, welke bij de verdediging van het … veld zijn, is ten volle verschuldigd voor de geheele reis, indien … behouden haven aankomt. (Co. 265; B. 1688*b*; K. 386, 416, 4…

432. Losprijs tot bevrijding van eenen op het schip genom… gemaakten schepeling kan van den schipper, de eigenaars of de … niet gevorderd worden.

Hij heeft aanspraak op de soldij tot den dag dat hij genom… gemaakt is. (Co. 266; K. 386, 418, 433*a*, 593*k*.)

433. De schepeling, die genomen en slaaf gemaakt wordt, te… zee of naar land ten dienste van het schip gezonden was, heeft … betaling van zijne geheele soldij te eischen op het schip en de vracht … de voorschriften van art. 418 en 419 hierboven.

Hij heeft ook regt op eene schadeloosstelling voor zijne lossing … schip zijne reis behouden volbrengt. (Co. 267; K. 386, 593*k*.)

434. De eigenaars van het schip zijn tot deze schadeloosstelling … indien de schepeling, in scheepsdienst, in zee of naar land is ge…

Deze schadeloosstelling komt ten laste van de eigenaars van schip … indien zulks ten dienste van schip en lading is geschied. (Co. 26… 424, 432, 433.)

435. De hoegrootheid van deze schadeloosstelling, de wijze va… en van het gebruik van het geld, worden bij een door den Koning … reglement bepaald. (Co. 269; K. 386; Stb. 1829 n°. 61.) *a*)

436. Wanneer de schipper de officieren of scheepsgezellen on… redenen ontslaat, moet hij hun de verdiende huren betalen, bere… evenredigheid van de afgelegde reis, tot den dag van de afdanking … zoo het ontslag gegeven is voor dat de reis is begonnen, naar de … welke zij in dienst geweest zijn. (K. 344, 438; Stb. 1856, n°. 32. …

437. Voor wettige redenen worden gehouden de volgende:

1°. Ongehoorzaamheid; (K. 397 n°. 9.) *b*)

2°. Gewoonte van dronkenschap; (K. 397 n°. 9 en 14.) *b*)

3°. Vechten aan boord; (K. 397 n° 9 en 14.) *b*)

4°. Eene door de wet veroorloofde of verpligte staking der reis … doende aan hetgeen de wet in dat geval bepaalt; (K. 364, 41…

5°. Verwijdering van boord zonder verlof; (K. 397 n°. 5 en 1… 428; — K. 397 n°. 7 en 16, 436, 440; Stb. 1856, n°. 32. … 9, 14.) *c*)

a) Vg. het, in deze Verzameling opgenomene, *Besluit van* 30 *Augustus* 1829 (*Stb.* n°. 61), *houdende bepalingen nopens het verlossen uit de slavernij van slaaf gemaakte schepelingen.*

b) *Art.* 397 *W. v. Kh.* De monsterrol moet bevatten:

9°. De verpligting om, zonder tegenspreken, den schipper en de officieren, ieder in zijne qualiteit, te gehoorzamen en zich van dronkenschap en vechterijen te onthouden. — Vg. n°. 14.

c) *Art.* 7 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). De schipper oefent een disciplinair gezag over de scheepsgezellen uit, en kan hen wegens verwijdering van boord zonder verlof, verlengde afwezigheid na afloop van verlof, verzuim van dienst, en wegens elke inbreuk op hunne verpligtingen met de verbeurte van een tot vijftien dagen gagie straffen.

Dronkenschap, twist en stoorniswekkende onzedelijkheid kunnen met gelijke verbeurte … den schipper worden gestraft.

Art. 8. Hij die eenmaal op grond … gestraft, kan, in geval van herhaling … derzelfde reis, door den schipper … één tot drie dagen regt in de boeijen … sloten.

Art. 9. Muiterij, gewelddadig verzet … ring, bedreiging jegens meerderen … hen, die met eenig tijdelijk gezag zijn … weigering van bijstand bij muiterij of … verzet en bij het arresteren van schepelingen … nen met gelijke disciplinaire sluiting in … gedurende drie dagen, zelfs verhoogd … sluiting in de boeijen gedurende den dag … schipper worden gestraft.

In de gevallen voorzien in dit en het … kan de verbeurte van gagie tot dertig dagen … uitgestrekt.

438. Elk scheepsofficier of scheepsgezel, die bewijst, dat hij na de monstering, zonder wettige redenen, is afgedankt, heeft regt tot vergoeding van schade, ten laste van den schipper. (Co. 270; B. 1902; K. 344, 357 n°. 4, 358 n°. 8, 381.) *a*)

439. De schadeloosstelling wordt bepaald:

Indien de afdanking vóór het begin der reis plaats heeft, op een derde van de gagie, die de afgedankte bij de reis waarschijnlijk had kunnen verdienen;

Gedurende den loop der reis gedaan wordende, op de volle soldij, welke hij zoude verdiend hebben van het oogenblik der afdanking tot de volbrenging van de reis en de kosten der terugreis.

De schipper kan, in geen dezer gevallen, het beloop der schadeloosstelling van den eigenaar of de reederij terug vorderen, ten ware hij door dezelve tot de afdanking ware gemagtigd geweest. (Co. 270; K. 321, 412*b*, 451.) *b*)

440. De officieren en het scheepsvolk kunnen weigeren den dienst gestand te doen, in de volgende gevallen:

1°. Indien de schipper de reis, waarvoor zij zich verbonden hebben, alvorens die te ondernemen, wil veranderen; (K. 395, 397 n°. 2, 408, 441*a*.)

2°. Indien, vóór het begin der reis, de Staat in eenigen zeeoorlog gewikkeld wordt, of, het schip in eene noodhaven zijnde ingeloopen, een oorlog opkomt met dezen Staat en eene der Barbarijsche mogendheden, waardoor het schip in een wezenlijk gevaar kon gerekend worden te zijn gebragt; (K. 500 v.) *c*)

3°. Indien er, vóór het begin der reis, of het schip in eene noodhaven zijnde ingeloopen, zekere berigten waren dat, ter plaatse werwaarts het schip was bestemd, de pest, de gele koorts of andere soortgelijke besmettende ziekten heerschten;

4°. Indien het schip, vóór het begin der reis, geheel van eigenaar verandert; *d*)

5°. Indien de schipper, vóór het begin der reis, sterft of door de eigenaars of door den boekhouder wordt afgedankt; (K. 328, 356.)

6°. Indien er aangenomen was, om met konvooi te zullen vertrekken, en er geen konvooi verleend wordt. (K. 502 n°. 1.)

441. Wanneer de schipper, buiten 's lands zijnde, mogt goedvinden naar

Indien de schipper gebruik maakt van de bepalingen van artt. 436 en 437 van het Wetboek van Koophandel, kan hij geene disciplinaire straf opleggen.

Art. 397 *W. v. Kh.* De monsterrol moet bevatten:

7°. Het vermogen van den schipper om af te danken en zonder gagie, vóór zijn vertrek, aan land te zetten ieder lid der equipage, welke zich in eene qualiteit heeft verhuurd, waartoe hij onbekwaam is; en in geval die onbekwaamheid eerst na het vertrek van het schip ontdekt wordt, aan zoodanigen persoon de qualiteit en gagie toe te leggen, die de schipper voegzaam zal oordeelen.

16°. Eindelijk, al hetgeen tusschen partijen verder mogt zijn overeengekomen.

Art. 327 *Wetboek* 1830. Voor wettige redenen worden gehouden de volgende:

1°. Ongehoorzaamheid;

2°. Gewoonte van dronkenschap;

3°. Vechten aan boord;

4°. Een door de wet veroorloofde of verpligte staking der reis, mits voldoende aan hetgeen de wet in dat geval bepaalt. — Zie Voorduin II bl. 563 volgg.; Kist V bl. 164 volgg.; Diephuis II bl. 117 volgg.

a) *Art.* 344 *W. v. Kh.* Zonder wettige oorzaken vermag de schipper, gedurende de reis, geene officieren of scheepsgezellen uit den dienst te ontslaan.

b) *Art.* 270 *C. d. C.* Tout matelot, qui justifie qu'il est congédié sans cause valable, a droit à une indemnité contre le capitaine.

L'indemnité est fixée au tiers des loyers, si le congé a lieu avant le voyage commencé.

L'indemnité est fixée à la totalité des loyers et aux frais du retour, si le congé a lieu pendant le cours du voyage.

Le capitaine ne peut, dans aucun des cas ci-dessus, répéter le montant de l'indemnité contre les propriétaires du navire.

Il n'y a pas lieu à indemnité, si le matelot est congédié avant la clôture du rôle d'équipage.

Dans aucun cas, le capitaine ne peut congédier un matelot dans les pays étrangers.

c) Zie Diephuis II bl. 115 (2).

d) *Art.* 330 n°. 4 *Wetboek* 1830: „van boekhouder of geheel van eigenaar verandert." Zie Voorduin II bl. 566, IV, en bl. 568 volgg., XI volgg.

eene andere vrije haven te zeilen, en het schip te lossen of te herladen, zal, al werd ook de reis daardoor verlengd, het scheepsvolk in dienst moeten blijven.

In dat geval, bekomen zij, die bij de reis zijn aangenomen, naar evenredigheid meerder loon. (Co. 255; K. 408, 440 n°. 1.) *a*)

442. Gedurende de reis vermag de schipper aan het scheepsvolk niet meer dan een derde van hun verdiend loon op rekening te betalen. (K. 397 n°. 1, 402, 417, 418, 452.)

443. Bij afdanking buiten 's lands, is hij verpligt aan ieder hunner het aan hem verschuldigde te betalen.

Hij kan zulks doen door middel eener aanwijzing, op den eigenaar of den boekhouder van het schip af te geven.

De bepaling van het tweede lid van art. 321 *b*) is hierop niet toepasselijk. (Co. 270; K. 210, 327, 397 n°. 10, 418.) *c*)

444. De officieren noch het scheepsvolk vermogen, onder eenig voorwendsel hoegenaamd, den schipper of het schip, vóór den afloop der reis, met procedures, van welken aard ook, aan te vallen of te belemmeren, op verbeurte van hun volle loon.

Echter kunnen de officieren of het scheepsvolk, wanneer het schip zich in eene haven bevindt, bij den Nederlandschen consul, of, wanneer deze ontbreekt, bij de overheid der plaats, ontslag van hunne verbindtenis vragen, indien de schipper hen mishandeld of hun spijs en drank mogt onthouden hebben. *d*) (K. 397 n°. 8 en 10, 403, 440; Stb. 1856 n°. 32, a. 23 v.)

445. Na *e*) het eindigen der reis is de schipper, eigenaar of boekhouder verpligt, de nagelatene goederen, gelden en verdiende gagien van zoodanige schepelingen als, gedurende de reis, overleden of achtergebleven zijn, aan hunne erfgenamen of regthebbenden uit te keeren, en, wanneer dezelve niet dadelijk te vinden zijn, daarmede zoodanig te handelen als bij de reglementen deswege is bepaald. (K. 327, 425, 430, 431, 531; Stb. 1827 n°. 51, a. 1; Stb. 1828 n°. 63, a. 7; B. 520; Stb. 1841 n°. 14.) *f*)

446. Na het eindigen der reis, waarvoor het scheepsvolk was aangenomen, is hetzelve, op verlangen van den schipper of de eigenaars van het schip, gehouden het schip te lossen, watervast te maken, te onttakelen, op de ligplaats te brengen en vast te maken, en wijders, binnen drie dagen na de

a) *Art.* 408 *W. v. Kh.* De stuurman, in het geval bij het voorgaande artikel voorzien (wanneer de schipper buiten 's lands verkiezen mogt naar eene andere haven te zeilen) verklarende nimmer naar zoodanige plaats als officier gevaren te hebben, zal niettemin tegen zijn bedongen loon, of, zoo hij bij de reis is aangenomen, tegen een loon, verhoogd naar evenredigheid van de verlenging en den aard der reis, moeten in dienst blijven. —

„Het *Ontwerp* van 1825, art. 48, verklaarde, onder 2°., de officieren en het scheepsvolk uitdrukkelijk in dit geval ongehouden de dienst gestand te doen. Nadat de opmerking was gemaakt, dat het gevaarlijk scheen, in volle zee hun de bevoegdheid tot dienstweigering toe te staan, werd dat n°. weggelaten, als zijnde a contrario in art. 441 begrepen. Zie Voorduin II bl. 519, 564 v., 566." Diephuis II bl. 115 (1), en Kist V bl. 171 volgg.

b) *Art.* 321, *lid b*, *W. v. Kh.* Deze aansprakelijkheid houdt op door den afstand van het schip en van de met hetzelve verdiende en nog te verdienen vrachtpenningen voor de onderneming, waartoe de handelingen en verbindtenissen betrekkelijk zijn.

c) *Art.* 333 *Wetboek* 1830. Bij afdanking echter buiten 's lands, uit wettige oorzaken, is hij verpligt een ieder hunner aanwijzing te geven op de eigenaars of den boekhouder van het schip, voor hetgeen hem verschuldigd is. — Zie Diephuis II bl. 124 volgg.

d) Op grond zoowel van het een als het ander mochten zij, volgens het *Ontwerp van* 1825, dienst weigeren. — Zie Voorduin II bl. 520 n°. 9, en 566, V.

Art. 397 *W. v. Kh.* De monsterrol moet bevatten
8°. De omschrijving van het voedsel of zoogenaamde rantsoen, hetwelk in gewone omstandigheden aan ieder man wekelijks moet worden gegeven.
10°. De letterlijke invoeging van den inhoud van artikel 444 en 446 van dit Wetboek.

e) Zoo *art.* 52 der *Wet van* 23 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 32.) De O. E. heeft: Bij.

f) Zie het in deze Verzameling opgenomen *Besluit van* 14 *November* 1827 (*Stb.* n°. 51), *betrekkelijk het beheer van gelden en goederen van zeelieden, die, ter koopvaardij uitvarende, op de reis komen te overlijden of vermist raken.* — Vg. ook *art.* 7 van het *Besluit van* 19 *November* 1828 (*Stb.* n°. 63), *houdende vaststelling van gelijkwerkende bepalingen omtrent het aannemen van Nederlandsche zeelieden voor vreemde schepen.*

lossing of ontlading van het schip, eene verklaring, hetzij alleen of met den schipper, af te leggen en met eede te bekrachtigen. (K. 379, 380, 383, 397 n°. 10, 450.) *a*)

447. Nadat aan alle de bij het vorige artikel vermelde vereischten door de officieren en het scheepsvolk zal zijn voldaan, moeten dezelve dadelijk worden afgedankt en hun verdiende loon, binnen vier en twintig uren, worden betaald. (K. 338, 417, 741, *a* n°. 1, en *b*, 747.)

448. Voor iederen dag, dat de officieren en scheepsgezellen door den schipper, boekhouder of eigenaar, zonder wettige reden, worden opgehouden in het verkrijgen van hun loon, verbeuren deze ten behoeve van eenen officier drie gulden, en ten behoeve van eenen anderen scheepsgezel een gulden vijftig centen. (B. 1274; K. 327, 447.)

449. Wanneer de schipper of boekhouder oorzaak is van de in het laatstvoorgaande artikel gemelde ophouding, worden de vermeerderde betalingen, welke uit dien hoofde door hen hebben moeten gedaan worden, in hunne respectieve scheeps- of reederij-rekeningen niet geleden. (K. 338, 339, 345, 387, 388.)

450. Wanneer een schip vergaat, of genomen en voor goeden prijs verklaard is, zonder dat zelfs de vracht verdiend of iets gered zij, zijn echter diegenen van de schepelingen, welke terugkeeren, gehouden de verklaringen van den schipper te bekrachtigen, of zelve hunne verklaringen in gemoede af te leggen en te beëedigen, tegen betaling van een redelijk daggeld voor hunne ophouding. (Co. 246; K. 379, 380, 383, 418, 446.)

451. Het schip en de vracht zijn voor het loon, de schadeloosstellingen en het reisgeld der schepelingen bijzonder verbonden. (Co. 271; K. 313, *a* n°. 5, en *b*, 391, 452, 754.) *b*)

452. Scheepsofficieren en scheepsgezellen verbinden door hunne ontrouw of schuld, in den dienst gepleegd, het schip en de vracht ten behoeve van den daardoor schadelijdenden eigenaar der lading, behoudens het verhaal der scheepseigenaars op den schipper, en het verhaal van dezen op de schepelingen, alles met inachtneming van het voorschrift des laatsten lids van artikel 1403 van het Burgerlijk Wetboek. *c*)

a) Zie Diephuis II bl. 122 (1); Kist V bl. 179.

b) *Art.* 313, *lid a*, *W. v. Kh.* De bevoorregte schulden welke, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst der zeeschepen kunnen worden verhaald, zijn de natemeldene: — Zij zijn in de navolgende orde bevoorregt:

5°. De gagien van den schipper en het scheepsvolk.

Art. 391. Het schip, met deszelfs tuigaadje en toebehooren en verdiende vrachtpenningen is aan den schipper voor zijne huur, gagie en maandgelden, gelijk mede voor zijne schadeloosstelling en reisgeld, bij voorregt verbonden.

Art. 21 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). De gagie, zoowel van den schipper als van de overige schepelingen, wordt aan hen persoonlijk of aan hunnen gemagtigde uitbetaald.

De volmagt door hen afgegeven is steeds herroepelijk, al ware zij in verband met andere verbindtenissen gebragt.

Op de gagie kan geen beslag gelegd worden; zij kan evenmin met eenig gevolg worden afgestaan dan ten behoeve van onders, huisvrouwen en kinderen voor de helft, en ten behoeve van andere bloed- of aanverwanten tot in den vierden graad voor één derde.

De gagie der schepelingen is echter verbonden voor de kortingen, door den schipper als straf opgelegd en voor die uit de toepassing van art. 5 dezer wet, in verband met art. 402 van het Wetboek van Koophandel, voortvloeijende.

De gagie van den schipper is verbonden voor de vergoeding, welke hij, door het te kort doen aan zijne verbindtenis of door wangedrag, aan de eigenaren van het schip schuldig is.

Deze voorregten kleven ook op het afgestane deel der gagie, voor zooverre het niet is voldaan; zij worden echter bij voorkeur op het niet afgestane deel verhaald.

De bepalingen van de 2de en 3de zinsnede van dit artikel zijn niet van toepassing op de verbindtenissen vóór de afkondiging dezer wet aangegaan, doch alleen voor zoover daarvan binnen één maand na die afkondiging door de belanghebbenden kennis zal zijn gegeven aan den ambtenaar voor wien de monsteringen plaats hebben. Die kennisgevingen worden door voormelden ambtenaar in een daartoe aan te leggen register ingeschreven.

Art. 754 *W. v. Kh.* De voorschriften van den vierden titel zijn te dezen (op de binnenvaart) alleen toepasselijk voor zooveel betreft artt. 451 en 452.

c) *Art.* 1403, *lid e*, *B. W.* De hier-boven vermelde verantwoordelijkheid houdt op, indien de vader en de moeder, de schoolonderwijzers en werkmeesters bewijzen dat zij de daad, voor welke zij aansprakelijk zouden zijn, niet hebben kunnen beletten.

Het loon van den schipper en de huur der officieren en ... zijn voor dit verhaal bijzonder verbonden. (Co. 280; B. 1185, ... 345, 350, 754.) *a*)

VIJFDE TITEL.

Van bevrachting en verhuring van schepen, van chertep... cognoscementen, en van passagiers.

EERSTE AFDEELING.

Van den vorm en het voorwerp der contracten van bevrachting ... van schepen.

453. De bevrachtingen worden gedaan:

1°. Voor het geheel of een gedeelte van een schip, tot ... eene of meerdere reizen; (K. 456, 461 v.) *b*)

2°. Bij aanleg op stukgoederen, wanneer een schipper, ... die zich daartoe aanbiedt, zoo vele goederen als hem ... inlading en vervoering, aanneemt. (K. 472, 506; — ... n°. 7 en 9, 64, 755.) *c*)

454. Wanneer een schip, voor het geheel of voor een gedeelte, ... reis bevracht wordt, moet er een schriftelijk contract van bevracht... worden, hetwelk genaamd wordt »Chertepartij." (Co. 273; K. 1*b*, 90 ...

455. Dit contract behelst:

1°. Den naam en de grootte van het schip; (K. 459, 469.)

2°. Den naam van den schipper; (K. 476.)

3°. De namen van den vervrachter, en bevrachter of inlader; (K. ...

4°. De plaats en den tijd, welke tot lading en lossing bepaa... (K. 457 v., 470, 485 v., 502 v.)

5°. De bedongene vracht; (K. 460 v., 464*c*, 491, 599 n°. 2.

6°. De bepaling, of de bevrachting is voor het geheele schip ... gedeelte; (K. 453 n°. 1, 456, 469.)

7°. De bedongene schadeloosstelling ter zake van vertraging ... 470, 485 v. — Co. 273; K. 352, 410, 478.

456. Een schip voor het geheel vervracht zijnde, is de kajuit ... niet begrepen. Het is echter aan den schipper niet geoorloofd in ...

a) Zie Kist V. bl. 192 volgg.

Art. 754 *W. v. Kh.* De voorschriften van den vierden titel zijn te dezen (op de binnenvaart) alleen toepasselijk voor zooveel betreft artt. 451 en 452.

b) *Art.* 557 *A. D. H.* Auf das Schiff im Ganzen oder einen verhältnissmässigen Theil oder einen bestimmt bezeichneten Raum des Schiffs.

c) *Art.* 286 *C. d. C.* Le prix du loyer d'un navire ou autre bâtiment de mer est appelé Fret ou Nolis.

Il est réglé par les conventions des parties.

Il est constaté par la charte-partie ou par le connaissement.

Il a lieu pour la totalité ou pour partie du bâtiment, pour le voyage entier ou pour un temps limité, au tonneau, au quintal, à forfait, ou à cueillette, avec désignation du tonnage du vaisseau.

Art. 755 *W. v. Kh.* De voorschriften van den vijfden titel van dit boek zijn niet toepasselijk op de binnenlandsche scheepvaart.

De regten en verpligtingen voortvloeijende uit bevrachting, den tijd van laden en ... ders al hetgeen daartoe betrekkelijk ... regeld naar de bepalingen van den ... het eerste boek van dit Wetboek, naar ... Burgerlijk Wetboek, omtrent huur en ... de bijzondere reglementen en verorde... trent wettiglijk vastgesteld, en, bij ... deze, naar de plaatselijke gebruiken.

d) *Art.* 273 *C. d. C.* Toute con... louage d'un vaisseau, appelée Charte-... ment ou Nolissement, doit être rédi...

Elle énonce

Le nom et le tonnage du navire,

Le nom du capitaine,

Les noms du fréteur et de l'affréteur,

Le lieu et le temps convenus pour ... pour la décharge,

Le prix du fret ou nolis,

Si l'affrétement est total ou partiel,

L'indemnité convenue pour les cas ...

r zich noch voor anderen, zonder toestemming van den bevrachter, sgoederen te laden, op straffe van vergoeding van kosten, schaden ssen. (K. 352, 353, 410.) *a*)

)e tijd van lading of lossing bij de chertepartij niet bepaald zijnde, zelve, binnen het Koningrijk en de kolonien van den Staat, zijn ·n binnen vijftien achtereenvolgende werkdagen, nadat de schipper aard hebben tot laden of lossen gereed te zijn.

igterschepen wordt die tijd bepaald op drie werkdagen na de aankomst. ılatigen zullen in de betaling van ligdagen jegens den schipper of ıipper gehouden zijn.

eer een gedeelte der lading van het schip op eene, en een ander der lading op eene andere plaats moet worden ingenomen of gelost, e tijd voor de inlading of lossing door de reis van het schip van tot andere plaats geschorst, zonder dat dit tusschen beide komende ɔop in berekening kan komen. (Co. 274; K. 455 n°. 4, 464 v., *b*)

Buiten 's lands wordt de tijd voor lading en lossing, wanneer dezelve chertepartij niet bepaald is, geregeld naar de wet of het gebruik van s. (Co. 274; A. 3, 10.)

De vervrachter of de schipper, die het schip als grooter heeft opgegeven is, is gehouden tot eene evenredige vermindering der vrachtpenningen, ers tot vergoeding der kosten, schade en interessen jegens den ter.

neer de gedane opgaaf niet meer dan een veertigste gedeelte van den jken inhoud van het schip verschilt, wordt het verschil in geene aang genomen. *c*) (Co. 289, 290; B. 1282 v.; K. 455 n°. 1.)

De tijd en wijze van betaling der vracht bij de chertepartij niet zijnde, kan dezelve, tegen uitlevering der ingeladene goederen, gevorderd worden. (K. 455 n°. 5.) *d*)

De schepen kunnen bij de reis, of bij de maand, of op zoodanige wijze verhuurd worden, als de partijen zullen overeenkomen. (K. 453 462 v.)

De reis wordt geacht begonnen te zijn, zoodra het schip is vertrokken plaats, alwaar de inlading is begonnen, of, in ballast zijnde vertrokken, ballast heeft ingenomen. (K. 455 n°. 4.)

Indien een schip bij de maand is verhuurd, en er geene overeenkomst t tegendeel gemaakt is, loopt de vracht van den dag af, dat het schip, s het voorgaande artikel, vertrokken is. (Co. 275; K. 461, 505.)

. 346 *Wetboek* 1830. Een schip voor het rvracht zijnde, wordt altijd verstaan, dat daaronder niet is begrepen.
hipper mag echter in dezelve voor zich of eren, zonder toestemming van den bevrachie koopmansgoederen laden.
ertreding daarvan, worden de alzoo ingelapmanschappen ten behoeve van den bevrachter verklaard. Zie Voorduin III bl. 34.

b) *Art.* 574 *A. D. H.* Bei Berechnung der Ladeerliegezeit werden die Tage in ununterbrotlaufender Reihenfolge gezählt; insbesondere in Ansatz die Sonn- und Feiertage, sowie n Tage, an welchen der Befrachter durch ie Ladung zu liefern verhindert ist.

c) *Art.* 290 *C. d. C.* N'est réputé y avoir erreur en la déclaration du tonnage d'un navire, si l'erreur n'excède un quarantième, ou si la déclaration est conforme au certificat de jauge.

Art. 349, *lid b*, *Wetboek* 1830. Wanneer de gedane opgaaf niet meer dan een veertigste gedeelte van den wezenlijken inhoud van het schip verschilt, of wanneer de opgaaf overeenkomt met de meetcedel, wordt het verschil in geene aanmerking genomen. — Zie Voorduin III bl. 39, II volgg.

d) *Art.* 350 *Wetboek* 1830. De tijd en wijze van betaling van de bedongene vracht bij de chertepartij niet bepaald zijnde, kan dezelve eerst gevorderd worden na den afloop der reis.

TWEEDE AFDEELING.

Van de regten en pligten van vervrachter en bevrachter.

464. Wanneer de bevrachter in het geheel geen gebruik heeft van den tijd, die aan hem om te laden, het zij bij de chertepartij, het zij bij de wet, is toegestaan, is de vervrachter ter zijner keuze geregtigd:

Of, tot de bij de chertepartij bepaalde schadeloosstelling, gedurende den tijd, dat hij langer blijft liggen; of, zulks niet bepaald zijnde, tot het bedrag van schadeloosstelling, bij begrooting van deskundigen;

Of, om het contract van bevrachting en vervrachting te houden voor verbroken, en van den bevrachter te vorderen de halve bedongen vracht, avarij *a*) en kaplaken;

Of om, drie maal vier en twintig uren na gedane sommatie, zonder lading de reis, waarvoor het schip vervracht is, te ondernemen, en, na dezelve volbragt is, van den bevrachter te vorderen zijne volle verdiende vracht en overligdagen, zoo die mogten hebben plaats gehad. (Co. 287. 288; K. 455 n°. 4 en 7, 457, 465 v., 599 n°. 2.)

465. Wanneer de bevrachter slechts gedeeltelijk van den tijd ... heeft gebruik gemaakt *b*), heeft de vervrachter de keus:

Of, tot de schadeloosstellingen in het voorgaande artikel gemeld;

Of, tot de reis met het gedeelte der lading, op den voet van ... lid van hetzelfde artikel. (Co. 287, 288; K. 464*b* en *d*, 466.)

466. Wanneer het schip, het zij met een gedeelte der lading, of geheel zonder lading, de reis ondernomen heeft, is de vervrachter ... om, wanneer gedurende de reis aan het schip eenig ongeval mogt ..., waardoor onkosten veroorzaakt worden, welke bij een volgeladen ... wijze van avarij-grosse, zouden moeten gedragen worden, twee ... het beloop dier kosten van den bevrachter te vorderen over het ... (Co. 288; K. 465, 698 v.)

467. De vervrachter of de schipper is geregtigd tot de helft van ... bij de chertepartij bedongen, wanneer de bevrachter, vóórdat de ... een begin genomen hebben, zonder iets te hebben ingeladen, de ... (Co. 288 K. 455 n°. 5, 457.)

468. De vervrachter vermag, in de gevallen, waarin hij het ... met een gedeelte der lading of zonder lading te vertrekken, tot ... van de vracht en van de avarij-grosse, andere koopmanschappen ... schipper te doen innemen, zonder toestemming van den bevrachter.

In dit geval, wordt de bevrachter geregtigd tot het voordeel van ... van die andere koopmanschappen, en ontslagen van het dragen ... van dezelve. *c*) (Co. 287; K. 464 v.)

469. Wanneer de bevrachter meer goederen inlaadt dan bij de chertepartij bepaald is, is de vervrachter geregtigd tot de vracht van het meer geladene, naar evenredigheid van den bij het contract bedongen prijs. (Co. 288; K. 455 n. ...)

470. De vervrachter, ten tijde bij het contract bepaald, het schip ... gereedheid hebbende, of niet dadelijk ter inlading in orde leverende ...

a) „Men heeft hier te denken aan hetgeen voor gewone onkosten boven de vracht bedongen wordt." Diephuis III bl. 154 (5).

b) Fransche tekst van *art.* 355 *Wetboek* 1830. Lorsque l'affréteur n'a chargé qu'en partie dans le délai....

c) „De bedoeling schijnt te zijn: „ontslagen van de verpligting om mede te dragen in de avarij-grosse die, volgens *art.* 466, op hem rust ... 223. — Zie ook Diephuis II bl. 15...

d) „Dit artikel zal wel weinig te pas ... neer toch een geheel schip bevracht ... meestal bepaald, dat de bevrachter ... goederen, als hij wil, zal kunnen laden ... bepaling van hoeveelheid". *Kist t. a. p.*

rachter gehouden tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.
; B. 1279 v., 1303; K. 455 n°. 7, 464.)

De bevrachter is gehouden aan den vervrachter of den schipper alle en documenten te leveren, bij de wet tot het vervoeren van goederen t, en zulks binnen tweemaal vier en twintig uren na de inlading, leswege niet anders is overeengekomen. *a*)

ebreke hiervan is de bevrachter tot vergoeding van kosten, schaden ressen gehouden; en kan de vervrachter of de schipper bovendien, n regter, naar omstandigheden, worden gemagtigd, om die goederen n lossen. (Stb. 1822 n°. 38, a. 8 en 12; K. 454, 479*b*, 509.)

Bij het aanleggen van een schip op stukgoederen, staat het den ver- of schipper vrij te bepalen, hoe lang hij in lading zal liggen.

tijd verstreken zijnde, is de schipper verpligt met den eersten goeden getij en gelegenheid te vertrekken, ten zij hij zich omtrent het verder en met de inladers konde verstaan. (Co. 291; K. 453 n°. 2, 473, 506, 511.)

Een schip op stukgoederen zijnde aangelegd, zonder dat de tijd van ig liggen is bepaald, staat het elken inlader vrij, zonder betaling van cht, doch tegen teruggave van de door den schipper geteekende cog- enten en tegen voldoenden borgtogt voor alle namaning, bijaldien een r van dezelve mogten verzonden zijn, en tegen voldoening der onkosten lading en lossing gevallen of te vallen, zijn goed wederom te lossen. n echter het schip reeds over de helft beladen was, is de schipper en om, acht dagen na aan hem gedane sommatie, bij den eersten wind, getij en gelegenheid, te vertrekken, indien de meerderheid der s zulks begeert, zonder dat, in het laatste geval, eenig inlader zijne anschappen kan terug nemen. (Co. 291; B. 1857 v., 1867; K. 457 v., 511.) *b*)

Wanneer een schip, bij deszelfs vertrek, gedurende de reis, of op de der ontlading, door schuld of nalatigheid van den bevrachter of eenen laders opgehouden wordt, is de bevrachter of zoodanige inlader ge- n te vergoeden de kosten, schaden en interessen, zoo aan den ver- er en schipper, als aan de verdere inladers, daardoor veroorzaakt, oor *c*) de ingeladene koopmanschappen verbonden zijn. *d*) (Co. 294; 79 v.; K. 475, 487.)

. De vervrachter of schipper is gehouden tot vergoeding van kosten, n en interessen aan den bevrachter of aan de inladers, indien het door schuld of nalatigheid der eerstgemelde gearresteerd of opgehouden ij het vertrek, gedurende de reis, of op de plaats der ontlading. 295; B. 1279 v.; K. 349, 474.)

. Indien de vervrachter door de schuld of nalatigheid van den schipper en opzigte schade lijdt, verhaalt hij zich op denzelven. (B. 1402; 3 n°. 10, 345.)

. Een bevrachter of inlader, buiten kennis en toestemming van den per, goederen ladende, waarvan de invoer of uitvoer verboden is, of

voornamelijk die papieren en documenten, die fiscale wetten tot waarborg van de rigtige ing van de in- en uitgaande regten gevorderd fdzakelijk vermeld worden in de *Algemeene p de heffing der in- en uitgaande regten*, *van gustus* 1822 (*Stb*. n°. 38)". Zie Asser c. s.

rt. 291 *C. d. C.* Si le navire est chargé à tte, soit au quintal au tonneau ou à forfait, le chargeur peut retirer ses marchandises avant le départ du navire, en payant le demi-fret.

Il supportera les frais de charge, ainsi que ceux de décharge et de rechargement des autres marchandises qu'il faudrait déplacer, et ceux du retardement. — Zie Voorduin III bl. 51 volgg.

c) Zoo *art*. 24 der *Wet van* 23 *Maart* 1826 (*Stb*. n°. 33). De O. E. heeft verkeerdelijk: „waardoor".

d) Fransche tekst van *art*. 366 *Wetboek* 1830: „sont affectées". Zie Diephuis II bl. 159 (1).

anderzins, buiten weten of toedoen van den schipper, bij het laden of lossen der goederen, op eene ongeoorloofde wijze te werk gaande, is verpligt het schip en den schipper en alle verdere belanghebbenden deswege schadeloos te houden, en, al werden de goederen verbeurd verklaard, de volle bedongene vracht en avarij-grosse te betalen. (Co. 292; K. 698 v.)

478. De bevrachter of inlader is, in geval de schipper genoodzaakt is gedurende de reis het schip te laten vertimmeren, gehouden de vertimmering af te wachten, of (desverkiezende) de lading, tegen voldoening van de geheele vracht en de verschuldigde avarij-grosse, en onder de bepalingen bij artikel 511 *a*) voorgeschreven, naar zich te nemen.

Hij is, gedurende den tijd der vertimmering, geene vracht verschuldigd, indien het schip bij de maand vervracht is, noch vermeerdering van vracht, indien de vervrachting voor de reis geschied is. *b*)

Wanneer het schip niet mogt kunnen worden vertimmerd, is de schipper gehouden, voor zijne rekening en zonder verhooging van vracht te mogen eischen, een ander schip of andere schepen te huren, om de lading naar de bestemmingsplaats te vervoeren.

Indien de schipper geen ander schip of schepen op de plaats of nabij gelegene plaats *c*) heeft kunnen bekomen, is hem de vracht niet verder verschuldigd dan in evenredigheid van de reeds afgelegde reis.

In dit laatste geval blijft de zorg voor de verdere vervoering der goederen aan elk der inladers overgelaten; onverminderd de verpligting van den schipper, om hen niet alleen van den staat der zaken te doen kennis dragen, maar ook om alle tusschen tijds vereischt wordende maatregelen, tot behoud der lading, in het werk te stellen.

Alles, ten zij door partijen anders mogt zijn bedongen *d*). (Co. 296; B 1589, 1591; K. 461, 483, 487*c*, 526, 701 n°. 6.)

479. De bevrachter is geene vracht verschuldigd, en heeft regt tot schadevergoeding, wanneer het blijkt, dat het schip, ten tijde van het ondernemen der reis, buiten staat was om dezelve te kunnen doen.

Zoodanig bewijs wordt toegelaten, niettegenstaande en tegen de certificaten van onderzoek vóór het vertrek. (Co. 297; K. 347, 478.) *e*)

480. Indien de schipper zich, naar aanleiding van art 372, in de noodzakelijkheid heeft bevonden, goederen te verkoopen, is de vracht van die goederen verschuldigd, bij behoudene aankomst van het schip, geheel, en, bij verongelukking van hetzelve, naar evenredigheid der afgelegde reis. (Co. 298; K. 373, 478, 483.) *f*)

a) *Art.* 511 *W. v. Kh.* De bevrachters of inladers kunnen de ingeladene goederen niet wederom lossen, dan tegen teruggave van alle de deswege door den schipper aan hen afgegeven cognoscementen.

Wanneer een of meer der cognoscementen verzonden zijn, mag de lossing niet gedaan worden dan op eene regterlijke magtiging, na onderzoek van zaken, en onder behoorlijke borgstelling van den inlader wegens alle namaning der verzondene cognoscementen; in alle gevallen, tegen betaling van de volle vracht der goederen door hem ingeladen, en de onkosten op de lossing en het wederstuwen van de overige lading te vallen; alles behoudens hetgeen in *art.* 478 is bepaald.

b) Zie Voorduin III bl. 62, IX, 1°.

c) *op de — plaats.* Deze bijvoeging ontbrak in *art.* 370 *Wetboek* 1830. — Zie Voorduin III bl. 62, IX, 2°.

d) In plaats van het laatste en voorlaatste lid, had *art.* 370 *Wetboek* 1830: Indien, in dit laatste geval, door de gezamenlijke inladers of de meerderheid derzelve vervolgens andere schepen gehuurd worden, om de lading naar de bestemmingsplaats te vervoeren, en daardoor vermeerdering van vracht veroorzaakt wordt, zal de meerdere vracht door de gezamenlijke inladers gedragen worden, in evenredigheid van de eerst bedongene vracht. — Zie Voorduin III bl. 62 volgg., IX, 3°. Vg. ook Voorduin t. z. p. bl. 80, 57 volgg.

e) *Art.* 347 *W. v. Kh.* De schipper, alvorens tot eene reis naar buiten 's lands lading in te nemen, is, ten verzoeke van ieder belanghebbende, gehouden, op diens kosten, zijn schip door deskundige beëedigde personen, daartoe aangesteld, of door de arrondissements-regtbank, en, zoo deze ter plaatse van de ligging des schips niet is gevestigd, door den kanton-regter te benoemen, te laten nazien, of hetzelve van al het noodige is voorzien, en in staat geoordeeld wordt de reis te kunnen ondernemen. — Vg. Diephuis II bl. 161 (8).

f) *Art.* 373 *W. v. Kh.* Bij behoudene aankomst

e vracht is mede verschuldigd van de goederen, die tot algemeen ver boord zijn geworpen, in zoo verre de verdeeling tot het dragen de, door de werping veroorzaakt, volgens dit wetboek plaats moet Co. 301; K. 699 n°. 2, 729 v., 739 v.) *a*)

'an goederen, door schipbreuk, stranding of door andere overmagt of door zeeroovers of vijanden genomen, is geene vracht verschuldigd. 'rachter kan zelfs de teruggave vorderen van hetgeen op rekening is indien het tegendeel niet is bedongen. (Co. 302; K. 418, 614.)

chip en lading gerantsoeneerd of vrijgekocht, of goederen, na schip- geborgen zijnde, is, voor zoo verre de reis niet kan worden ten bragt, de vracht verschuldigd tot de plaats, waar het schip genomen aipbreuk geleden is, in evenredigheid der bedongene vracht.

ijgekochte of gerantsoeneerde goederen ter plaatse der bestemming n schipper bezorgd wordende, heeft de vervrachter of de schipper de geheele vracht.

gevallen, bij het eerste en tweede lid van dit artikel voorzien, draagt rachter of de schipper in den losprijs of in het bergloon, bij wijze rij-grosse. (Co. 303, 304; K. 478*c*, 739.)

Van goederen, tot de lading van een schip behoord hebbende, die, eenig toedoen van den schipper, het zij in zee of langs stranden, opgevischt en geborgen *b*), en vervolgens aan de belanghebbenden uit- l, is geene vracht verschuldigd. (K. 545 v., 550.)

De vervrachter of de schipper is geregtigd om den bevrachter, of den gneerde der lading, tot lossing te noodzaken, tegen betaling der aan erschuldigde vracht en avarij, wanneer de tijd om te lossen, bij de artij of bij de wet bepaald, verloopen is. (K 457 v., 464 v., 487 v., 41, *a* n°. 3, en *e*, 747.) *c*)

Indien de ligdagen verstreken zijn, of er verschil over de lossing ;, is de vervrachter of de schipper bevoegd, na bekomene geregtelijke atie *d*), de lading te lossen, en die, onverminderd zijn regt op dezelve, bewaring van eenen daartoe benoemden persoon te stellen. (Co. 305; 3 v.; R. O. 53; K. 94, 487 v., 518*b*.)

De vervrachter of schipper vermag, voor de vracht, onkosten en grosse, de goederen niet aan boord te houden.

heeft regt om den opslag en de bewaring onder eenen derde te vor- totdat de vracht, onkosten en avarij-grossen zijn voldaan, en, indien ederen bederfelijk zijn, kan hij derzelver verkoop vorderen.

en de avarij-grosse niet spoedig kan begroot worden, heeft hij regt vorderen, dat eene billijke som, ter bepaling van den regter, daarvoor lels onder geregtelijke bewaring gesteld worde. (Co. 306; B. 1773 v.; , 460.)

schip ter bestemder plaatse, zullen de ver- koopmanschappen worden berekend, volgens ktprijs, welken goederen, van gelijken aard ke hoedanigheid, op de plaats der bestem- n het schip, ten tijde van deszelfs aankomst, zullen.

n de marktprijs minder was dan de prijs, lken de koopmanschappen zijn verkocht, zal rdeel voor de eigenaars der koopmanschap- l.

schip ter bestemder plaatse niet kunnende en, zal de prijs, voor welken de goederen t zijn, tot grondslag genomen worden.

rt. 699 *W. v. Kh.* Gemeene avarijen zijn:

Hetgeen tot gemeen behoud, of ten gemee- nen nutte van schip en lading, heeft moeten worden geworpen.

Art. 729. De over boord geworpene goederen worden gewaardeerd volgens den marktprijs van de plaats der ontlading van het schip, na aftrek der vracht, inkomende regten en ordinaire onkosten; derzelver aard en gesteldheid worden opgemaakt uit cognoscementen, facturen en andere bewijzen.

b) Zie Kist V bl. 238; Diephuis II bl. 169 (5).

c) *Art.* 741 *W. v. Kh.* Door tijdsverloop van één jaar verjaart alle regtsvordering:

8°. Tot uitlevering van koopmanschappen. — Vg. het laatste lid van dit art., en art. 747. — Zie ook Diephuis II bl. 163 (1).

d) Vg. *art.* 418, en zie Diephuis II bl. 163 (2).

488. Indien de schipper de goederen heeft gelost, zonder z... avarij- en andere kosten te laten voldoen, of zonder te hebben ge... van de behoedmiddelen, bij de wetten van de losplaats veroor... hij zijne aanspraak op den bevrachter of inlader, indien deze ... dat hij het beloop daarvan met den ontvanger der goederen he... of *a*) dat hij, uit hoofde van het faillissement van laatst... zelve niet zoude kunnen terug erlangen. (A. 10; K. 108, 4...

489. De geconsigneerde weigerig zijnde om de goederen te ... de vervrachter of de schipper bevoegd, op autorisatie van den r... goederen, ten beloope van de vracht, onkosten en avarij, ge... zulks noodig zijnde, geheel te verkoopen; mits hij het overige t... geregtelijke bewaring, en behoudens zijn verhaal, voor het te k... op den bevrachter of inlader. (Co. 305; B. 1773 v.; K. 485 v., ...

490. De vervrachter of de schipper is voor de vracht, onkost... bevoorregt op de ingeladene goederen vóór alle andere schuldei... rende twintig dagen na de aflevering, wanneer dezelve in geen... zijn overgegaan. (Co. 307; B. 1185 n°. 7, 1193; K. 487, 741, *a* n°. 1, ...

491. In alle gevallen, waarin de vracht voor getal, maat of ge... gen is, heeft de vervrachter het regt om de telling, meting of w... lijk bij de lossing, te vorderen. (K. 382, 492, 513.) *d*)

492. Wanneer, in het geval bij het voorgaande artikel vermeld, ... ongeteld, ongemeten of ongewogen van boord worden geleverd, ... vanger van dezelve bevoegd, om zelfs door het getuigenis *e*) van d... welke hij tot afhaling en opslag heeft in het werk gesteld, van d... heid van het goed, het getal, de maat of het gewigt te doen ... 1950 n°. 3; K. 495.)

493. Beschadiging, bederf, roof of vermindering van het inge... vermoed wordende, zijn de schipper en de geconsigneerden of de ... benden, ieder voor zich, bevoegd om een geregtelijk onderzoek, ... en de begrooting van schade, vóór of bij de lossing, te vorderen.

Deze vordering door den schipper gedaan wordende, benadeelt ... niet in zijne middelen van verdediging. (K. 345, 746; Rv. 222 v.)

494. De goederen door den schipper van boord geleverd zijnde, ... quitantie of afgeteekend cognoscement, waarbij vermeld wordt, ... in eenen beschadigden, bedorven, beroofden of verminderden staat ... is de geconsigneerde geregtigd om van de gesteldheid door eene ... bezigtiging te doen blijken, mits de bezigtiging gevraagd worde bi... maal vier en twintig uren na de aflevering. (K. 93, 712, 741, *a* n°. 3, ...

495. De beschadiging of vermindering uiterlijk niet zigtbaar zijnde, ... geregtelijke bezigtiging met wettig gevolg gedaan worden, nadat de ... onder beheer van den ontvanger of geconsigneerde zijn gebragt; ... mede geschiede binnen twee maal vier en twintig uren na de l... dat van de eenzelvigheid van het goed, volgens het voorschrift van ... [van dezen titel], of op eenige andere in regten voldoende wijze, kunne... (K. 1*b*, 93, 494.)

496. De vervrachter en de schipper van hunne zijde aan het con...

a) „De beide omstandigheden moeten bijeenkomen, om het verval der actie te regtvaardigen." Kist V, bl. 226. Vg. Voorduin X bl. 70, op dit art., II volgg.

b) Zie noot *d*), op de vorige bl.

c) *Art.* 741 *W. v. Kh.* Door tijdsverloop van één jaar verjaart alle regtsvordering: 1°. Tot betaling van scheepsvracht. — Vg. lid *c*, en *art.* 747, en zie Diephuis II bl. 165 (2).

d) *Art.* 382 *W. v. Kh.* In alle gevalle... schipper voor getal, maat of gewigt ... of anderzins daarbij belang heeft, ... dat de telling, meting of weging bij ... daan worde.

e) *Art.* 382 *Wetboek* 1830: „het ... genis". Zie Voorduin II bl. 72.

ting voldaan hebbende, kan de bevrachter nimmer vermindering van ›ngene vracht vorderen. *a*) (Co. 309; K. 497.)
De inlader kan, in geen geval, de goederen voor de vracht abandon-

›r kunnen vaten, met vloeibare stoffen gevuld geweest en gedurende geheel of bijna ledig geloopen zijnde, voor de vracht, avarij en onkosten lonneerd worden. (Co. 310; K. 643.)
Vreemde schepen hier te lande bevracht wordende, zijn zoo wel de rs als de schepen, en, de bevrachting van dezelve buiten 's lands zijnde, de schippers, met betrekking tot de lossing, in *b*) alles, n de uitvoering hier te lande gedaan moet worden, aan dit wetboek orpen. (A. 9.) *c*)

DERDE AFDEELING.

Van de ontbinding der contracten van bevrachting.

De overeenkomst van bevrachting is van regtswege ontbonden, zonder › partijen eenige vracht of schadevergoeding van elkander te vorderen ı, indien vóór het begin der reis eene der volgende omstandigheden heeft:
›. Dat het uitloopen van het schip door overmagt belet wordt, om het even of hetzelve bevracht zij, ten einde eene lading uit dit Koningrijk te vervoeren, of dat het, buiten 's lands liggende, door Nederlanders, hier te lande gevestigd *d*), bevracht en vervracht zij; (K. 505; A. 10.) *e*)
°. Dat er verbod van uitvoer bestaat uit de plaats van het vertrek van het schip, of verbod van invoer op de plaats van deszelfs bestemming, het zij van alle, het zij van een gedeelte der goederen, bij eene en dezelfde chertepartij vermeld; (K. 413.)
In geval het verbod slechts een gedeelte der lading betreft zal het den inlader vrijstaan de overeenkomst te doen voortduren, mits den vervrachter schadeloos stellende;
3°. Dat de handel is verboden met het land werwaarts het schip bestemd is. (K. 413.)
In alle deze gevallen zijn de kosten van laden en lossen voor rekening van den bevrachter. (Co. 276; B. 1302; K. 501, 506, 525.)
0. Het contract van bevrachting kan, op de vordering van eene der par-, vernietigd *f*) worden, wanneer vóór het begin der reis een oorlog ont-, waardoor schip en lading, of een van beide, niet meer als onzijdig ıdom kunnen beschouwd worden.
:hip en lading beide even onvrij zijnde, kunnen de bevrachter en verhter geene vergoeding van elkander vorderen; en de onkosten, op het n en lossen gevallen, zijn voor rekening van den bevrachter. *g*)

„Wederom mag een bevraghter volstaen met afte doen van 't ingeladen goed, sonder dat hy in de bedongen vragt is gehouden". De Groot, *ling* III, 20. — Zie Kist V bl. 286 volgg.
Zoo de O. E. en *art.* 46 der *Wet van* 23 *Maart* (*Stb.* n°. 38) (art. 388 *Wetboek* 1830). De ›che tekst van het *Wetboek* 1830 (art. 388) : „*et* tout autre acte, qui doit être exécuté le royaume". Zie Diephuis II bl. 150 (3) Kist IV bl. 197 acht het „de vraag", of het › beginsel, bij dit artikel gehuldigd, „juist is".
Art. 889 *Wetboek* 1830: „Nederlanders" — zonder meer; — de Fransche tekst had alleen: „habitants du royaume des Pays-Bas".
e) Zie Kist V bl. 245.
f) „résilié": Fransche tekst van *art.* 890 *Wetboek* 1830.
g) *Art.* 364 *W. v. Kh.* De schipper de reis ondernomen hebbende en onderrigt wordende dat de vlag onvrij is geworden, is gehouden in de eerste onzijdige haven binnen te loopen, en aldaar te blijven liggen totdat het beletsel is opgeheven, of totdat hij met konvooi, of op eene andere veilige wijze, zal kunnen vertrekken, of stellige orders van vertrek,

De lading alleen onvrij zijnde, betaalt de bevrachter aan den vervrachter alle onkosten, die noodzakelijk gevorderd worden om het schip tot het doen der reis in gereedheid te brengen, mitsgaders de door hem betaalde soldijen en het kostgeld van het scheepsvolk, tot den dag toe van de vordering der vernietiging, of van de lossing der reeds geladene goederen. *a*)

Het schip alleen onvrij zijnde, betaalt de vervrachter of de schipper alle de onkosten op het laden en lossen gevallen. (B. 1302; K. 364, 370, 440 n°. 2, 499, 501, 506.)

501. In de gevallen bij de twee voorgaande artikelen vermeld, behoudt de vervrachter of de schipper zijne vordering tot overligdagen, zoo die plaats mogten hebben, gelijk mede het regt tot de vordering van avarij-grosse wegens schade, vóór de ontbinding of de vernietiging der overeenkomst geleden. (K. 457, 464 v., 499, 500, 506, 696 j°. 624.)

502. Wanneer een schip vervracht is voor meer dan ééne bestemming, en zich, na het volbrengen van eene reis, in de haven bevindt, van waar de andere zoude moeten beginnen, doch, vóór dat dezelve wordt begonnen, een oorlog ontstaat, moeten de volgende bepalingen worden achtervolgd: (K. 500.)

1°. Schip en lading beide onvrij zijnde, moet het schip tot aan den vrede of tot dat hetzelve met konvooi, of op eene andere veilige wijze kan vertrekken, of tot dat de noodige orders van de eigenaars van het schip en de lading bij den schipper zijn ingekomen, en langer niet, aldaar blijven liggen. (K. 364, 440 n°. 6.)

Het schip beladen zijnde, vermag de schipper de lading in pakhuizen of andere veilige bergplaatsen te doen opslaan, totdat de reis kan vervorderd of andere bestellingen gemaakt worden.

De kost- en maandgelden van het scheepsvolk, de huur der pakhuizen en verdere onkosten, door de ophouding veroorzaakt, worden door den bevrachter en vervrachter gedragen bij wijze van avarij-grosse.

Indien het schip nog onbeladen is, komen twee derden van die kosten voor rekening der bevrachters;

2°. Indien het schip alleen onvrij is, wordt het contract voor de nog niet afgelegde reis, op de vordering der vervrachters, vernietigd. (K. 500.)

Het schip beladen zijnde, betaalt de vervrachter of de schipper de kosten op het laden en lossen gevallen, en heeft alleen het regt tot de vracht der bereids afgelegde reis, de overligdagen en avarij-grosse;

3°. Indien, in tegendeel, het schip vrij en de lading alleen onvrij is, en de bevrachter het schip niet verkiest te beladen, vermag de schipper zonder lading te vertrekken en de verdere reis, waartoe het schip vervracht is, te vervorderen; na afloop van de reis zal aan hem of aan den vervrachter de volle bedongen vracht betaald worden. (K 500.)

Ten opzichte van de schade en onkosten, tot het innemen van eene andere lading, en het voordeel van de vracht, daaruit voortkomende, zijn de bepalingen van artikel 466 *b*) en 468 *c*) toepasselijk. (Co. 294, 300; K. 370, 506.)

zoo van den eigenaar of van den boekhouder van het schip, als van de belanghebbenden bij de lading, zal ontvangen hebben.

a) Fransche tekst van *art.* 390, *lid c*, *Wetboek* 1830: „ou, si les marchandises sont déjà à bord, jusqu'au jour qu'elles seront déchargées". Zie Diephuis II bl. 147 (1).

b) *Art.* 466 *W. v. Kh.* Wanneer het schip, het zij met een gedeelte der lading, of ook wel geheel zonder lading, de reis ondernomen heeft, is de vervrachter geregtigd, om, wanneer gedurende de reis, aan het schip eenig ongeval mogt overkomen, waardoor onkosten veroorzaakt worden, welke bij een volgeladen schip, bij wijze van avarij-grosse, zouden moeten gedragen worden, twee derden van het beloop dier kosten van den bevrachter te vorderen over het niet geladene.

c) *Art.* 468 *W. v. Kh.* De vervrachter vermag, in de gevallen, waarin hij het regt heeft met een gedeelte der lading of zonder lading te vertrekken, tot zekerheid van de vracht en van de avarij-grosse, andere koopmanschappen door den schipper

503. Een schip, binnen dit land of elders liggende en bevracht zijnde om met ballast naar eene andere plaats te stevenen, ten einde aldaar voor eene reis beladen te worden, ter ladingsplaats aangekomen zijnde, en door oorlog belet wordende de reis te volbrengen, wordt, bijaldien het schip, of schip en lading beide, onvrij zijn, het contract voor vernietigd gehouden, zonder dat de wederzijdsche partijen eenige aanspraak op elkander hebben.

De lading alleen onvrij zijnde, worden de contractanten van elkander ontslagen, door betaling van de halve bedongen vracht. (K. 506.) *a*)

504. Indien de handel verboden wordt met het land, werwaarts het schip onder zeil was, en hetzelve dus genoodzaakt wordt met de lading terug te keeren, is niets meer verschuldigd dan de vracht van de heenreis, schoon het schip voor uit- en t'huis-varen vervracht was. (Co. 299; K. 413 v., 499 n°. 3, 503, 505, 506.)

505. Indien de reis van een schip, het zij vóór den aanvang, het zij gedurende dezelve, door embargo of door eenen anderen maatregel van hooger hand, buiten schuld van den schipper, eigenaar of bevrachter, of door andere overmagt, tijdelijk wordt belet, blijven de overeenkomsten stand houden, zonder dat er over en weder eenige schadevergoeding verschuldigd is.

De bevrachter is voor den tijd, dat het schip daardoor wordt opgehouden, geene vracht verschuldigd, indien hetzelve bij de maand is vervracht, noch vermeerdering van vracht, indien de vervrachting voor de reis heeft plaats gehad.

De inlader vermag, gedurende dit beletsel, zijne koopmanschappen, op zijne eigene kosten, te doen ontladen, mits dezelve wederom inladende, of den vervrachter of schipper schadeloos stellende. (Co. 277, 278, 300; K. 464, 466, 478, 506.)

506. Alle bepalingen van deze afdeeling zijn ook toepasselijk op bevrachting met stukgoederen. (K. 553 n°. 2, 472 v.)

VIERDE AFDEELING.

Van cognoscementen.

507. Het cognoscement houdt in:

1°. Den naam van den bevrachter of van den inlader;

2°. De opgaaf van dengene, aan wien de goederen verzonden worden; (K. 508.)

3°. Den naam en de woonplaats van den schipper;

4°. Den naam en de soort van het schip, mitsgaders de plaats waar hetzelve te huis behoort;

5°. Den aard, de hoeveelheid, de merken en de getallen der te vervoeren goederen; (K. 350, 513.) *b*)

6°. De plaats van het vertrek en die der bestemming;

7°. Het bepaalde wegens de vracht; (K. 455 n°. 5.)

8°. De onderteekening van den schipper en van den inlader, of van

te doen innemen, zonder toestemming van den bevrachter.

In dit geval, wordt de bevrachter geregtigd tot het voordeel van de vracht van die andere koopmanschappen, en ontslagen van het dragen in de avarij van dezelve.

a) Fransche tekst van *art.* 398 *Wetboek* 1830 .... le contrat est résolu, si, le navire étant arrivé au lieu de la charge, il survient une guerre qui l'empêche de poursuivre le voyage; sans qu'il y ait lieu à quelque dédommagement, soit pour l'une ou pour l'autre des parties, si toutefois l'empêchement vient, soit du navire seul, soit du navire et du chargement. Si au contraire le navire est libre et que le chargement ne le soit pas, l'affréteur doit payer la moitié du fret convenu. — Zie Diephuis II bl. 149 (1).

b) *Art.* 518 *W. v. Kh.* De schipper heeft het regt, om, wanneer de ingeladene goederen niet toegeteld, toegewogen of toegemeten zijn, op het cognoscement aan te teekenen, dat hem de soort, het getal of de maat onbekend zijn.

dengene die voor hem de expeditie bezorgt. (K. 651; — Co. 281. 282; K. 351, 583.) *a*)

508. Het cognoscement kan houden aan order, aan toonder, of aan eenen bepaalden persoon.

Dat aan order kan worden overgedragen door middel van endossement. (Co. 281; B. 668; K. 100, 105, 133 v., 135, 209, 212, 516 v., 573.) *b*)

509. Van elk cognoscement worden ten minste vier oorspronkelijke gemaakt: (K. 104.)

Eén voor den bevrachter of inlader;

Eén voor dengene, aan wien de koopmansgoederen verzonden worden;

Eén voor den schipper; (K. 357 nº. 6.)

Eén voor den scheepseigenaar of de reeders;

Deze vier oorspronkelijke cognoscementen moeten, binnen vier en twintig uren na de inlading, onderteekend en, tegen intrekking van de afgegevene recieven, worden uitgewisseld. (Co. 282; K. 350.) *c*)

510. De schipper is niettemin gehouden aan den bevrachter of aan den inlader zoo vele eensluidende cognoscementen te geven, als deze zal begeeren. (K. 104.)

511. De bevrachters of inladers kunnen de ingeladene goederen niet wederom lossen, dan tegen teruggave van alle de deswege door den schipper aan hen afgegeven cognoscementen.

Wanneer een of meer der cognoscementen verzonden zijn, mag de lossing niet gedaan worden dan op eene regterlijke magtiging, na onderzoek van

a) *Art.* 281 *C. d. C.* Le connaissement doit exprimer la nature et la quantité, ainsi que les espèces ou qualités des objets à transporter.

Il indique

Le nom du chargeur,

Le nom et l'adresse de celui à qui l'expédition est faite,

Le nom et le domicile du capitaine,

Le nom et le tonnage du navire,

Le lieu du départ et celui de la destination.

Il énonce le prix du fret.

Il présente en marge les marques et les numéros des objets à transporter.

Le connaissement peut être à ordre, ou au porteur, ou à personne dénommée.

Art. 282. Chaque connaissement est fait en quatre originaux au moins;

Un pour le chargeur,

Un pour celui à qui les marchandises sont adressées;

Un pour le capitaine,

Un pour l'armateur du bâtiment.

Les quatre originaux sont signés par le chargeur et par le capitaine, dans les vingt-quatre heures après le chargement.

Le chargeur est tenu de fournir au capitaine, dans le même délai, les acquits des marchandises chargées.

Art. 398 *Wetboek* 1830. Het cognoscement houdt in:

1°. Den aard, de hoeveelheid en de soorten of hoedanigheden der te vervoeren goederen;

2°. Den naam van den bevrachter of inlader;

3°. De opgaaf van dengene, aan wien het goed verzonden wordt;

4°. Den naam en de woonplaats van den schipper;

5°. Den naam en de grootte van het schip;

6°. De plaats van het vertrek, en die van de bestemming;

7°. Het bedrag van de vracht;

8°. De merken en getallen der te vervoeren goederen;

9°. De onderteekening van den schipper en van den inlader. — Zie Voorduin III bl. 86 v.

Art. 645 *A. D. H.* Das Konnossement enthält:

1°. den Namen des Schiffers;

2°. den Namen und die Nationalität des Schiffs;

3°. den Namen des Abladers;

4°. den Namen des Empfängers;

5°. den Abladungshafen;

6°. den Löschungshafen oder den Ort, an welchem Order über denselben einzuholen ist;

7°. die Bezeichnung der abgeladenen Güter, deren Menge und Merkzeichen;

8°. die Bestimmung in Ansehung der Fracht;

9°. den Ort und den Tag der Ausstellung;

10°. die Zahl der ausgestellten Exemplare.

Art. 659. Ist das Konnossement mit dem Zusatze: „frei von Bruch", oder: „frei von Leckage", oder: „frei von Beschädigung", oder mit einem gleichbedeutenden Zusatze versehen, so haftet der Verfrachter bis zum Beweise des Verschuldens des Schiffers oder einer Person, für welche der Verfrachter verantwortlich ist, nicht für Bruch oder Leckage oder Beschädigung.

b) Zie *art.* 281, laatste lid, *C. d. C.*, afgedrukt in de vorige noot.

Art. 646 *A. D. H.* Auf Verlangen des Abladers ist das Konnossement, sofern nicht das Gegentheil vereinbart ist, an die Order des Empfängers oder lediglich an Order zu stellen. Im letzteren Falle ist unter der Order die Order des Abladers zu verstehen.

Das Konnossement kann auch auf den Namen des Schiffers als Empfängers lauten.

c) *Art.* 350 *W. v. Kh.* De schipper is gehouden van alle goederen, welke in het schip geladen worden, recieven te teekenen of door den stuurman te doen teekenen, met specifieke opgave van getallen, merken en nommers, ten einde tegen de cognoscementen ingewisseld te worden.

zaken, en onder behoorlijke borgstelling van den inlader wegens alle namaning der verzondene cognoscementen; in alle gevallen, tegen betaling van de volle vracht der goederen, door hem ingeladen, en de onkosten, op de lossing en het wederstuwen van de overige lading te vallen; alles behoudens hetgeen in art. 473 *a*) is bepaald. (B. 1857 v.; K. 346, 397 n°. 12, 478, 486, 489, 499 v., 518.)

512. Het cognoscement, in den voorschreven vorm *b*) opgemaakt, heeft kracht van bewijs tusschen alle de, bij de inlading belanghebbende, partijen, en tusschen hen, die aandeel in de lading hebben, en de verzekeraars, behoudens aan laatstgemelden het bewijs van het tegendeel. (Co. 283; K 1*b*, 556, 623, 651, 729 v., 732, 741, *a* n°. 3, en *e*, 747.) *c*)

513. De schipper heeft het regt, om, wanneer de ingeladene goederen niet toegeteld, toegewogen of toegemeten zijn, op het cognoscement aan te teekenen, dat hem de soort, het getal, het gewigt of de maat onbekend zijn. (K. 351, 491 v., 507 n°. 5.) *d*)

514. Indien de schipper kan bewijzen, dat de hoeveelheid goederen, in het cognoscement vermeld, niet in het schip heeft kunnen worden geladen, geldt dat bewijs wel tegen den aflader, doch is hij niettemin gehouden den geconsigneerde schadeloos te stellen *e*), bijaldien deze, op grond van het cognoscement, aan den aflader meer heeft betaald of voorgeschoten, dan het schip heeft ingehouden, behoudens des schippers verhaal op den aflader. (K. 512.) *f*)

515. In geval van verschil van cognoscementen van eene en dezelfde lading, heeft het regelmatigste de voorkeur. (Co. 284; K. 507.) *g*)

516. Wanneer onderscheidene personen ieder houders zijn van een cognoscement van hetzelfde goed, is hij tot den voorloopigen opslag *h*) bij voorkeur

a) *Art.* 478 *W. v. Kh.* Een schip op stukgoederen zijnde aangelegd, zonder dat de tijd van in lading liggen is bepaald, staat het elken inlader vrij, zonder betaling van de vracht, doch tegen teruggave van de door den schipper geteekende cognoscementen en tegen voldoenden borgtogt voor alle namaning, bijaldien een of meer van dezelve mogten verzonden zijn, en tegen voldoening der onkosten, op de lading en lossing gevallen of te vallen, zijn goed wederom te lossen.

Indien echter het schip reeds over de helft beladen was, is de schipper gehouden om, acht dagen na aan hem gedane sommatie, bij den eersten goeden wind, getij en gelegenheid, te vertrekken, indien de meerderheid der inladers zulks begeert, zonder dat in het laatste geval, eenig inlader zijne koopmanschappen kan terug nemen.

b) „Men zal hierbij vooral moeten denken aan de onderteekening door inlader en schipper beide." Diephuis II bl. 182.

c) *Art.* 623 *W. v. Kh.* Het bedrag der (verzekerde) vrachtpenningen wordt bewezen door de chertepartij of de cognoscementen.

Bij gebreke van chertepartij en cognoscementen, of indien het goederen geldt aan de scheepseigenaars zelve toebehoorende, wordt het bedrag der vracht door deskundigen begroot.

Art. 651. Bij schadevergoeding wegens goederen, door den schipper ingekocht of ingeladen, het zij voor zijne eigene rekening, het zij voor die van het schip, moet het bewijs van den inkoop, en een cognoscement van dezelve, door twee van de voornaamsten van het scheepsvolk onderteekend worden overgelegd.

Art. 729. De over boord geworpene goederen worden gewaardeerd volgens den marktprijs van de plaats der ontlading van het schip, na aftrek der vracht, inkomende regten en ordinaire onkosten; derzelver aard en gesteldheid worden opgemaakt uit cognoscementen, facturen en andere bewijzen. — Zie ook *artt.* 730 en 732.

d) *Art.* 351 *W. v. Kh.* Hij (de schipper) laadt geene goederen waarvan de wanheid, beschadiging of slechte gesteldheid der emballagie zigtbaar blijkt, dan met aanteekening van den slechten of wannen staat van dezelve in de recieven en cognoscementen; wordende het zonder deze aanteekening daarvoor gehouden, dat de goederen in eenen uiterlijk zigtbaar goeden en wel geconditioneerden staat geladen zijn geweest.

e) De 2de afdeeling had voorgesteld te lezen: „geldt dat bewijs èn tegen den aflader èn tegen den geconsigneerde, doch is hij niettemin gehouden den laatste schadeloos te stellen," enz. Voorduin III bl. 93, II. — Zie ook Diephuis II bl. 182 (1).

f) Zie Kist II bl. 427 volgg., die in dit artikel het hoofdargument ziet voor zijne stelling, dat de grond der verbintenis uit het cognoscement ligt in de belofte of eenzijdige verklaring des schippers, die voor hem door zijne onderteekening, door het schrift, verbindend wordt.

g) *Art.* 284 *C. d. C.* En cas de diversité entre les connaissements d'un même chargement, celui qui sera entre les mains du capitaine fera foi, s'il est rempli de la main du chargeur, ou de celle de son commissionnaire; et celui qui est présenté par le chargeur ou le consignataire sera suivi, s'il est rempli de la main du capitaine. — Zie Voorduin III bl. 94, en Diephuis II bl. 183 (3).

h) Fransche tekst van *art.* 407 volgg. *Wetboek* 1830: „délivrance provisoire."

geregtigd, die houder is van een cognoscement, hetwelk direct op zijnen naam staat, boven dengene, die slechts een cognoscement aan order of aan toonder bezit. (K. 238, 508, 518, 741, *a* n°. 3, en *e*, 747.)

517. Alle de cognoscementen van hetzelfde goed respectievelijk op de namen van derzelver onderscheidene houders staande, of alle aan order of toonder zijnde, moet de uitspraak van den regter beslissen, wie van hen tot den voorloopigen opslag geregtigd is. (K. 508.)

518. Indien de schipper kennis draagt, dat er meer dan één houder van een cognoscement van hetzelfde goed is, of dat er beslag op het goed is gelegd, vermag hij niet te lossen, zonder magtiging van de arrondissements-regtbank.

Hij is bevoegd, in die gevallen, autorisatie van den regter te vragen, om, onverminderd eens ieders regt, het goed op te slaan, onder zoodanige bewaring als de regter zal bepalen. (B. 1773 v.; K. 486, 489, 511, 516 v., 519.)

519. Alle belanghebbenden, en ook de benoemde bewaarder, hebben het regt, indien de goederen, het zij uit hunnen aard, het zij uit hoofde van den staat waarin zij zich bevinden, aan bederf onderhevig zijn, van den regter den verkoop van dezelve te vorderen. De opbrengst van dien vervangt, na aftrek van de onkosten, de plaats van het goed, en moet in geregtelijke bewaring worden gebragt. (B. 1774; K. 94.)

520. Geen arrest of verzet van derden, die geene houders van cognoscementen zijn *a*), kan den houder van een cognoscement beletten, dat hij den opslag *b*) en verkoop geregtelijk vordere; behoudens het regt van den arrestant, of die het verzet gedaan heeft, op de opbrengst van den verkoop. (K. 512, 556.)

VIJFDE AFDEELING.

Van passagiers op buitenlandsche zeereizen. *c*)

521. Indien wegens het bedrag van het vervoer-geld van eenen passagier geene overeenkomst mogt zijn gemaakt, zal hetzelve door den regter *d*), des noods na verhoor van deskundigen, worden bepaald. (B. 1583 v., 1653; K. 4 n°. 7, 523, 524*b*, 741, *a* n°. 4, en *e*, 747; Rv. 97, 126, 222 v., 313.)

522. Indien, terwijl het schip zeilree ligt *e*), de passagier zich niet aan boord begeeft of zich daarvan, zonder de toestemming des schippers, verwijdert, is deze bevoegd om weg te zeilen, en desniettemin het volle vervoergeld te vorderen. (Rv. 582*b*; K. 397 n°. 5, 401, 464*d*, 524.)

523. De passagier mag, zonder toestemming van den schipper, zijn regt, uit de geslotene overeenkomst voortspruitende, niet aan eenen derde overdoen. (B. 1595; K. 521.) *f*)

a) *Art.* 411 *Wetboek* 1830 voegde hieraan toe: „of den eigendom niet reclameren." — Zie Voorduin III bl. 98, VI.

b) Fransche tekst van *art.* 411 *Wetboek* 1830: „le dépôt." — Zie Diephuis II bl. 193 (1), en Kist II bl. 413.

c) Dit onderwerp werd noch in den *C. d. C.*, noch in het *Wetboek* van 1830 behandeld. Zie Voorduin III bl. 98 volgg. — Vg. de *Wet van den* 1sten *Juni* 1861 (*Stb.* n°. 53), *houdende bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers*, (gewijzigd bij die *van* 15 *Juli* 1869 (*Stb.* n°. 124), met de daarbij behoorende *Besluiten van* 1 *Augustus* 1861 (*Stb.* n°. 62) en 11 *December* 1862 (*Stb.* n°. 197).

Art. 26 dier Wet bepaalt: Door deze wet wordt, in zoover daarvan niet is afgeweken, geen inbreuk gemaakt op de bepalingen van het Wetboek van Koophandel, betreffende passagiers op buitenlandsche zeereizen.

d) Zie Diephuis II bl. 194 (4).

e) *Art.* 582, *lid b*, *B. Rv.* Het schip wordt geacht zeilree te zijn, zoodra de schipper van de noodige papieren is voorzien om te kunnen vertrekken.

f) *Art.* 665 *A. D. H.* Ist der Reisende in dem

ıts de helft van het vervoerloon verschuldigd. *a*)
ɜn, onder het bedongen vervoergeld, de kosten van onderhoud begre-
ın, wordt in dat geval, door den regter, des noods na verhoor van des-
en, het bedrag van het vervoerloon bepaald. (B. 1281, 1611; K. 467, 527.)

Indien, het zij vóór het vertrek van het schip, het zij gedurende de
door overmagt of uit oorzake buiten toedoen van den schipper of de
ij, de reize van het schip verbroken of gestaakt wordt, zijn de passa-
en schipper, zonder eenige vergoeding, van elkander ontslagen.

staking eener aangevangene reis zijn de passagiers tot betaling van
ervoergeld, naar gelang der afgelegde reize, gehouden. *b*) (B. 1281;
8, 483, 499, 500, 502, 505, 526, 527.)

. Indien in het geval van artikel 478 *c*) de passagier de vertimmering
wachten, is hij geene vermeerdering van vervoergeld verschuldigd, doch
verpligt intusschen voor zijn eigen onderhoud te zorgen, of zich deswege
len schipper te verstaan. (K. 525.)

'. In de gevallen waarin de overeenkomst, het zij vóór den aanvang
eis, het zij gedurende dezelve, wordt verbroken, heeft de schipper het
om te vorderen, hetgeen hij aan de passagiers reeds verstrekt of voor
ve heeft uitgeschoten. (K. 524 v.)

3. De passagiers zijn verpligt zich naar de bevelen des schippers te
ıgen, voor zoo verre die strekken tot bewaring der goede orde aan boord.
1856 n°. 32, a. 6 en 11; K. 384.) *d*)

9. De schipper is niet verpligt, noch zelfs bevoegd, om gedurende de
, op de vordering of in het belang van den passagier, eene haven aan te
, of zich op te houden. (K. 367.)

0. Indien het tegendeel niet is bedongen, zorgt de passagier voor zijne
ıe behoeften.

geval van opgekomen nood, is de schipper echter gehouden hem de
ischte levensmiddelen tegen redelijken prijs te verschaffen.

ɜ bepaling van art. 374 *e*) is op den passagier toepasselijk. (K. 372, 524*b*.)

l1. Bij overlijden van eenen passagier, gedurende de reis, verblijft aan
schipper de beschikking om het lijk te doen begraven, of over boord
etten.

e schipper draagt zorg voor de bewaring der goederen van den overledenen
agier, welke zich aan boord bevinden. (B. 60; K. 429, 430, 524*a*;
1869 n°. 65, a. 3, en n°. 162.) *f*)

32. De passagier wordt, ten aanzien van de goederen, welke hij aan boord
ft, als inlader beschouwd; voor de schade overgekomen aan goederen van

rfuhrtsvertrage genannt, so ist derselbe nicht
;t, das Recht auf die Ueberfahrt an einen
ren abzutreten. — Zie Voorduin III bl. 100,
)iephuis II bl. 195 (2).

Zelfs wanneer de schipper een anderen passagier
e plaats van den overledene heeft gevonden. —
Voorduin III bl. 100, II.

Art. 483, *lid a*, *W. v. Kh.* Schip en lading ge-
soeneerd of vrijgekocht, of goederen, na schip-
k, geborgen zijnde, is, voor zooverre de reis niet
worden ten einde gebragt, de vracht verschul-
tot de plaats, waar het schip genomen of de
pbreuk geleden is, in evenredigheid der bedon-
: vracht.

) *Art.* 478 *W. v. Kh.*: „in geval de schipper genood-
t is gedurende de reis het schip te laten vertimme-
." — Zie Kist V bl. 265, en vg *art.* 672 *A. D. H.*

d) *Art.* 6 *der Wet van* 7 *Mei* 1856 (*Stb.* n°. 32). Allen die aan boord zijn moeten de bevelen des schippers betrekkelijk het behoud en de zekerheid van schip en lading en de bevordering der reis opvolgen. Bij weigering is de schipper geregtigd, hen daartoe te noodzaken.

De schipper wordt, ook ten opzigte der passagiers, tot het bewijs van het tegendeel, geacht tot gemeen behoud en uit geoorloofde zelfverdediging te hebben gehandeld. — Vg. ook art. 11.

e) *Art.* 374 *W. v. Kh.* Bij gebrek aan levensmiddelen gedurende de reis, mag de schipper, na het oordeel van de voornaamsten van het scheepsvolk gevraagd te hebben, diegenen, welke nog van levensvoorraad voorzien zijn, noodzaken denzelve, tegen betaling van de waarde, ten algemeenen beste te geven.

f) Vg. *art.* 429, en de aanteekening daarop.

den passagier, welke deze onder zijne eigene bewaring gehouden heeft, is de schipper alleen verantwoordelijk, indien dezelve veroorzaakt is door zijn toedoen, of dat der equipagie. (B. 1403; K. 345, 452, 471, 477, 482, 521, 731. a)

533. Voor het aan den schipper verschuldigde wegens vervoergeld of kosten van onderhoud, heeft hij regt van terughouding en van voorrang op de goederen, door den passagier aan boord gebragt. (B. 1185 nº. 7, 1193, 1700; K. 487, 741, *a* nº. 4, en *e*, 747. *b*)

ZESDE TITEL.

Van schade door het overzeilen, aanzeilen, aanvaren en aandrijven veroorzaakt. c

534. Indien een schip, door schuld *d*) van den schipper of van zijn scheepsvolk, een ander schip overzeilt, of tegen hetzelve aanzeilt, aanvaart of aandrijft, en alzoo beschadigt, moet de geheele schade, aan het schip en aan de goederen toegebragt, worden vergoed door den schipper wiens schip de schade heeft veroorzaakt. (Co. 407; B. 1282 v., 1401 v.; K. 5, 345, 535 v., 541, 543, 544, 742*a*, *c* en *d*, 756; Stb. 1875 nº. 118 en 119; Stb. 1872 nº. 23.) *e*

535. Bijaldien dit een of ander door de schuld van wederzijde veroorzaakt is, draagt elk zijne eigene schade.

De schippers zijn, zoo in dit, als in het bij het voorgaande artikel bepaalde geval, aan de eigenaars van de schepen en koopmanschappen tot vergoeding

a) *Art.* 731 *W. v. Kh.* De mondbehoeften, de kleederen van het scheepsvolk en de dagelijksche kleederen der passagiers, gelijk mede de voor de verdediging van het schip vereischte ammunitie dragen niet in de schaden van het werpen der goederen. De waarde van al hetgene van dien aard over boord geworpen is wordt vergoed bij omslag over alle andere goederen.

Art. 673 *A. D. H.* Für den Transport der Reise-Effekten, welche der Reisende nach dem Ueberfahrtsvertrage an Bord zu bringen befugt ist, hat derselbe, wenn nicht ein Anderes bedungen ist, neben dem Ueberfahrtsgelde keine besondere Vergütung zu zahlen.

Art. 345, *W. v. Kh.* Hij (de schipper) is verpligt alle mogelijke naarstigheid, toezigt en zeemanschap te gebruiken, en aan den eigenaar of de reederij te vergoeden alle kosten, schaden en interessen, in de uitoefening van zijn beroep door ontrouw of schuld veroorzaakt.

Hij moet instaan voor alle schaden, die aan de te vervoeren goederen overkomen, uitgezonderd dezulke, die uit een gebrek aan het goed zelf, door overmagt, of door de schuld of nalatigheid van den afzender veroorzaakt zijn.

b) *Art.* 1185 *B. W.* De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen zijn:

7º. De vrachtloonen en bijkomende onkosten.

Art. 1193. De voorregten, vermeld bij art. 1185 worden uitgeoefend als volgt:

Die van nº. 7, op het vervoerde goed.

Art. 487, *lid a*, *W. v. Kh.* De vervrachter of schipper vermag, voor de vracht, onkosten en avarijgrosse, de goederen niet aan boord te houden.

Art. 741. Door tijdsverloop van één jaar verjaart alle regtsvordering.

4º. Tot betaling van het door passagiers verschuldigde.

Deze verjaringen beginnen te loopen.

Die van nº. 4 na de aankomst van het schip.

Art. 747. De bepaling van artikel 2010 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk op de verjaring, in artikel 741 vermeld.

c) *Art.* 407 *C. d. C.*: „Abordage"; *artt.* 736 volgg. *A. D. H.*: „Zusammenstoss". — Zie Voorduin III bl. 104, en Diephuis II bl. 268 (1).

d) In vroegere ontwerpen: „moedwil of merkelijke achteloosheid". Zie Voorduin III bl. 113. — Vg. de *Besluiten van* 13 *Juni* 1875 (*Stb.* nº. 118), *houdende bepalingen tot het voorkomen van aanvaringen op zee*, en *van* 13 *Juni* 1875 (*Stb.* nº. 119), *houdende bepalingen tot het voorkomen van aanvaringen op rivieren, stroomen, kanalen, reeden, havenmonden en zeegaten in het rijk*, benevens de *Wet van* 12 *April* 1872 (*Stb.* nº. 23), *houdende bedreiging van straf tegen de vernieling en onbruikbaarmaking van schepen en andere vaartuigen door andere dan de in artt.* 434 *en* 435 *van het Wetboek v. Strafregt genoemde middelen.*

e) *Art.* 407, *lid b en d*, *C. d. C.* Si l'abordage a été fait par la faute de l'un des capitaines, le dommage est payé par celui qui l'a causé.

Dans ce dernier cas, l'estimation du dommage est faite par experts. — Zie over de geschiedenis onzer wet, Oudeman, *Themis*, 1ste *Verz.*, XI bl. 48 volgg., (ook *Opmerk. en Meded.* XV bl. 173 volgg.), en vg. de *artt.* 736—741 *A. D. H.*

Art. 756 *W. v. Kh.* De voorschriften van den zesden titel van dit boek zijn op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk, met deze wijziging, dat in de gevallen, bij artt. 538 en 540 uitgedrukt, elk schip of vaartuig, en elke lading, derzelver eigene schade draagt.

Hetzelfde is ook toepasselijk op het geval, dat het eene schip of vaartuig een zeeschip is, of daarmede, volgens artikel 748, wordt gelijk gesteld, en het andere tot de binnenlandsche vaart behoort.

Art. 742, *lid a*, *c* en *d*. Door tijdsverloop van drie jaren verjaart:

laartoe gronden zijn. (K. 345, 534, 536 v.) *a*)
Indien dit overzeilen, aanzeilen, aanvaren of aandrijven door een louter eroorzaakt is, dragen elk schip en lading deszelfs eigene schade; behoutgeen bij artikel 540 bepaald is. (Co. 407; K. 534 v., 537, 538 v., 542.) *b*)
De bepaling van het vorige artikel is ook toepasselijk op het geval der beide schepen onbeladen mogt zijn.
Indien noch de schuld, noch het toeval kan worden bewezen, en alzoo :aak van het overzeilen, aanzeilen, aanvaren of aandrijven twijfelachtig de schade, aan de schepen of goederen toegebragt, zamengevoegd en eder, in evenredigheid der respectieve waarde van de onderscheidene n en ladingen, gedragen worden.
bedrag van hetgeen elk schip en lading in de algemeene schade dragen wordt, in evenredigheid van derzelver waarde, over elk bijzonder schip ng omgeslagen. (Co. 407; K. 534 v., 756.) *c*)
Indien, na het aanzeilen, overzeilen, aanvaren of aandrijven, een vergaat op de streek of den koers, welken het genoodzaakt is geworden nen, om, tot herstelling van schade, eene noodhaven te bereiken, het vermoeden, dat het vergaan door het aanzeilen, overzeilen, aanof aandrijven is veroorzaakt. (B. 1953; K. 534 v.) *d*)
Indien een zeilend of drijvend schip een ander schip, hetwelk te mer plaatse ten anker ligt of vastgemaakt is, door het aanzeilen, aan- of aanvaren beschadigt, en zulks geschiedt buiten schuld van den er of het scheepsvolk van het aanzeilend, aandrijvend of aanvarend zal hetzelve de helft van de schade dragen, welke het aan het vastde schip en deszelfs lading toegebragt heeft, zonder dat het vastliggende iets draagt in de schade van het aanzeilende of aandrijvende schip, of lfs lading.
:e schadevergoeding wordt bij wijze van avarij-grosse over het schip en ding omgeslagen.
:e vordering tot halve schadevergoeding heeft geene plaats, wanneer de er van het vastliggende schip, door het botvieren der kabels of het n der touwen, buiten eigen gevaar, de schade had kunnen voorkomen rminderen, en, door of van wege den aanzeilenden of aandrijvenden per in tijds daartoe vermaand zijnde, zulks niet heeft gedaan. (K. 534, 544, 699, 756.) *e*)
. Indien, een schip driftig geworden en op de touwen van een daarbij nker liggend schip gedreven zijnde, de schipper van het eerstgemelde

regtsvordering ter zake van schade door aan- overzeilen, aandrijven of aanvaren veroorzaakt. ... laatstgemelde verjaring begint te loopen n dag der plaats gehad hebbende gebeurtenis. ie Kist V bl. 394 volgg.
lrt. 407, *lid a*, *C. d. C.* En cas d'abordage de , si l'événement a été purement fortuit, le ge est supporté, sans répétition, par celui des qui l'a éprouvé. — Zie Kist t. a. p. bl. , en Diephuis II bl. 270 (3).
rt. 407, *lid c*, *C. d. C.* S'il y a doute dans les de l'abordage, le dommage est réparé à frais ns, et par égale portion, par les navires qui ait et souffert.
s ce dernier cas, l'estimation du dommage te par experts. — Zie Kist t. a. p. bl. 399 , en Diephuis t. a. p. bl. 270 volgg.
. 756 *W. v. Kh.* [Bij de binnenlandsche scheepvaart, draagt], in het geval van *art.* 538, elk schip of vaartuig, en elke lading, derzelver eigene schade.
Hetzelfde is ook toepasselijk op het geval, dat het eene schip of vaartuig een zeeschip is, of daarmede volgens artikel 748 wordt gelijk gesteld, en het andere tot de binnenlandsche vaart behoort.
d) Vg. *art.* 276 *Ontwerp* 1822 (Voorduin III bl. 105) en *art.* 739 *A. D. H.* Ist ein durch den Zusammenstoss beschädigtes Schiff gesunken, bevor es einen Hafen erreichen konnte, so wird vermuthet, dass der Untergang des Schiffs eine Folge des Zusammenstosses war.
e) Zie Kist t. a. p. bl. 398 volgg.; Diephuis t. a. p. bl. 272 volgg.
Art. 756 *W. v. Kh.* [Bij de binnenlandsche scheepvaart, draagt], in het geval van *art.* 740, elk schip of vaartuig, en elke lading, derzelver eigene schade. — Zie het tweede lid, afgedrukt in noot *c*).

schip de touwen van het laatste heeft gekapt, waardoor het ankers geraakt is, en schade heeft bekomen of wel dadelijk sch geleden, is het driftig geworden schip tot vergoeding van de aan het andere schip en deszelfs lading gehouden. (K. 534.) a)

542. Schepen in eene haven voor hunne ankers of vast in eene en, zonder van de ankers te slaan of drijvende te worden, door of hol water, of door storm of ander toeval van hooger hand. liggende schepen door aanstooting of aanwrijving beschadigen schade als eene bijzondere ramp door het beschadigde schip 536, 540, 701 n°. 7.)

543. Een schip aan den grond zittende en niet kunnende wijken schipper het regt om, in tijd van gevaar, van een digtbij ligg vorderen dat hetzelve zijne ankers ligte, of des noods kappe, en dat het bijliggende schip, zonder zich zelf aan gevaar bloot te doen kunne, en aan hetzelve vergoed worde de schade door kappen veroorzaakt.

De schipper van het bijliggende schip, die, in dit geval, nalatig is geweest aan de vordering te voldoen, moet de schade veroorzaakt, vergoeden. (K. 534, 541, 544.) b)

544. Alle schippers, wier schepen voor anker liggen, zijn voor de geheele schade, welke veroorzaakt wordt door het verz boei of eenen dobber op hunne ankers te hebben, ten ware zij dezelve buiten hunne schuld daaraf geraakt waren, zonder dat hadden kunnen herstellen. (B. 1280; K. 534, 541, 543.) c)

ZEVENDE TITEL.

Van schipbreuk, stranding, en zeevonden. d)

545. Het is aan niemand geoorloofd, zonder uitdrukkelijke toe van den schipper of van hem die in zijne plaats bevel voert, onder het voorwendsel van te willen helpen of bergen, aan boord schip te komen. (B. 1401; K. 5, 361, 591, 655, 663, 757; St. 108, a. 29.) e)

546. Schepen, strandende of brekende op buitengronden, en goed vischt wordende in zee of op de buitengronden, zullen door niemand worden geborgen en gered, ten zij daartoe verlof hebbende van den of van dengene, die in zijne plaats het bevel voert, zoo die daar woordig is. (K. 545, 548 v.) f)

a) Zie v. d. Keessel, *Thes.* 819.

b) Zie v. d. Keessel, *Thes.* 820, en Kist t. a. p. bl. 397.

c) Zie Kist t. a. p. bl. 398 volgg., en Voorduin III bl. 166.

d) Dit onderwerp was niet behandeld in den *C. d. C.* Het werd bij ons geregeld door het thans vervallen *Besluit van 24 Augustus* 1814 (*Stb.* n°. 97). Zie Voorduin III bl. 178 volgg., IV volgg., èn Diephuis II bl. 278 (2). — Vg. ook het *Kon. Besluit van 23 Augustus* 1852 (*Stb.* n°. 141), *houdende vaststelling van bepalingen op de Strandvonderij*, het *Kon. Besluit van 25 Maart* 1854 (*Stb.* n°. 18), *houdende aanvulling van dat van 23 Augustus* 1852, en het *Besluit van 5 Augustus* 1878 (*Stb.* n°. 105), *betreffende het onderzoek van Staatswege naar plaats gehad hebbende zeerampen*, alle in deze Verzameling opgenomen.

e) Eens voor al zij hier verwezen na *Art.* 757 *W. v. Kh.* De voorschriften den titel van dit boek zijn in het algem omstandigheden, ook op de binnenlands toepasselijk.

De geschillen over berg- of hulploon regt door de arrondissements-regtbank gebied de redding of berging heeft p

Art. 29, *lid a*, van het *Besluit* 1859 (*Stb.* n°. 108). Het is aan het visschers, of andere zeelieden, ten den, om, onder welk voorwendsel van eenig schip, al ware het in nood met goedvinden van den gezagvoerder genen der bemanning, welke aan boord

f) „Dat de wet bepaaldelijk spreekt „in zee of op de buitengronden" gesc

ndien de schipper, bevelhebber, eigenaar de
g is, moeten de voormelde schepen en go
e worden overgelaten, en door de bergers
ekerheid voor hunne bergloonen, worden c
560, 561, 562.)
Die de gestrande, geborgene of geredde sc
aan de vordering van den schipper of
het bevel voert, van de geconsigneerden c
goederen aan hen tegen genoegzame zek
voldoen, verliezen alle aanspraak op berg-
n gehouden alle schade te vergoeden, die
aakt wordt. (B. 1401 v.; K. 546 v.)
De onkosten en vrachten, welke de vervo
ats *a*) naar de plaats der bestemming *b*), in
n vermeld, veroorzaakt, worden betaald
gen; behoudens hun verhaal, indien daar
Indien schepen of goederen in zee of o
en of gevischt worden, zonder dat de schi
ar der lading of geconsigneerde daarbij aa
zijn, zullen dezelve, zoo spoedig mogelijk,
rging geschied is, worden overgebragt en g
n ambtenaar, als op openbaar gezag met he
zoodanig persoon daar niet zijnde, alsdan
aats. *d*)
overtreding, verliezen de bergers hun be
loosstelling gehouden, onverminderd de re
e gronden zijn. (K. 484, 549, 552 v., 556;
851 nº. 85, a. 77; Stb. 1854 nº. 18, a. 1.)
Schepen strandende en brekende of goeder
vaste stranden, zullen, bij afwezigheid van
ar der lading of geconsigneerde, of indien d
hebben gemaakt, bij uitsluiting van alle
gen worden door of ten overstaan van den da

geweten te moeten worden, dat in *art.* 428
1830 een ander beginsel was gevolgd, dan
art. 551, en dat men, bij de herziening daar-
rijkende, verzuimd heeft, uit *art.* 546 de be-
weg te nemen, die nu niet te pas komt".
uis II bl. 278 (4).
ransche tekst van *art.* 426 *Wetboek* 1830:
ù elles ont été sauvées".
ie Diephuis II bl. 279 (3).
Zoo de O. E. *Art.* 6 der *Wet van* 23 *Maart*
Stb. nº. 38) heeft: en.
Art. 1, *lid a*, van het *Besluit van* 20 *Augustus*
(*Stb.* nº. 141). Het beheer der strandvonderij
t in elke gemeente, zoover haar gebied strekt,
en burgemeester.
. 2. De gevallen, waarin de burgemeester zich
heer van gestrande schepen en goederen moet
kken, zijn uitsluitend die, vermeld bij artt.
n 551 van het Wetboek van Koophandel.
niettemin doet hij, wanneer zoodanige schepen
oederen aan wal worden gebragt in tegenwoor-
d van den schipper, bevelhebber, eigenaar der
of geconsigneerde, zich, zoodra mogelijk, als
van het gemeentebestuur kennen, en verleent
oo dit wordt begeerd, de noodige hulp en redding.

Art. 3. Hij
den, op de str
dat hetgeen kr
onder zijn beh
trokken. Hij
tering der ond
Art. 1 *van*
nº. 18). In ge
van de zee gel
langs het stran
op de voordr
een of meer st
in de provincie
heer over gestr
men, tot dat d
Art. 77 *der*
wezigheid of ont
hij vervangen
wezigen de oud
door den daaro
Indien alle
zijn, treedt h
dat aanwezig i
vincie kan ee
der andere led

of, bij ontstentenis van dien, van het plaatselijk bestuur, onder welks ressort de stranding en vissching is geschied.

Indien echter, in het geval van dit artikel, het zij door de vermenging der goederen of op eenige andere wijze, niet stellig blijkt, aan wien de geborgene of opgevischte goederen toebehooren, of deswege verschil bestaat. zal de beredding en berging bij uitsluiting door voorschreven ambtenaar of plaatselijk bestuur moeten geschieden. (K. 546, 547, 550, 552; Stb. 1852 n°. 141, a. 2.) *a*)

552. In de gevallen waarin de genoemde ambtenaar, of het bestuur ter plaatse waar eerstgemelde niet aanwezig is, de bevoegdheid hebben om gestrande, geredde of opgevischte voorwerpen te beheeren, zijn zij verpligt daarvan eenen behoorlijken inventaris op te maken, en staan zij ten aanzien der uitlevering der voorwerpen in dezelfde verpligting als de bergers, die de schepen of goederen in zee of op de buitengronden hebben geborgen. *b*) Zij genieten voor hun beheer zoodanig loon als bij de reglementen is vastgesteld. *c*) (Stb. 1852, n°. 141, a. 18, 19; Stb. 1854, n°. 18, a. 4.)

Wederkeerig staan de schippers of eigenaars der schepen of goederen jegens de gemelde ambtenaren of bestuur, ten aanzien van de bergloonen, in dezelfde verpligting als jegens andere bergers. (K. 550 v., 554, 562 v.)

553. De voormelde ambtenaren zijn verpligt, van alle de gevallen hier-boven gemeld, in hun ressort hebbende plaats gehad, en van het door hen daaromtrent verrigte, uiterlijk binnen twee maal vier en twintig uren, aan den gouverneur *d*) der Provincie verslag te doen. (K. 554 v.)

554. Zij moeten zoodanige goederen, welke niet gereclameerd worden, en welke, of door beschadiging of uit derzelver aard, aan een spoedig bederf onderhevig zijn, of welker bewaring ontwijfelbaar strijdig is met het belang van den eigenaar, na bekomene kostelooze autorisatie van Gedeputeerde Staten der provincie, onverwijld in het openbaar en naar de plaatselijke gebruiken doen verkoopen. (Stb. 1852 n°. 141, a. 11; Stb. 1863 n°. 56, a. 2; A. 3.) *e*)

555. Zij zullen, binnen acht dagen, in een der nieuwspapieren van de provincie *f*), met opgave van alle merken en kenteekenen, van de gedane berging kennis geven, tevens ter reclame oproepende elk en een iegelijk, die tot het geborgene vermeent geregtigd te zijn.

a) *Art.* 428 *Wetboek* 1830. Schepen, strandende en brekende, of goederen, gevischt wordende aan of op vaste stranden, zullen alleen en met uitsluiting van alle anderen, ten overstaan van of door den op openbaar gezag daartoe gestelden ambtenaar, in het vorige artikel vermeld, onder wiens ressort de stranding of vissching is geschied, en, zoo zich aldaar zoodanig ambtenaar niet bevindt, alsdan ten overstaan van het plaatselijk bestuur, moeten bered en geborgen worden, en zulks zonder onderscheid of de schipper bij of omtrent de berging aanwezig zij of niet.

Als gestrande schepen zullen echter niet behandeld worden de zoodanige, welke, het zij door den schipper of bevelhebber, na gehouden scheepsraad, of door toeval, zoo hoog op het strand gezet worden of geschokt, dat dezelve zonder gevaar en geregeld kunnen worden gelost of afgebragt. — Zie Voorduin III bl. 192 volgg., 194 volgg., 195 (1), en Diephuis II bl. 281 (3).

b) Zie noot *f*) op *art.* 546, en Diephuis II bl. 282 (1).

c) *Art.* 18 *van het Besluit van* 23 *Augustus* 1852 (*Stb.* n°. 141). Het loon, bedoeld bij art. 552 Wetboek van Koophandel, wordt, naar de bruto waarde der beheerde goederen, bepaald op 10°/₀ van de eerste *f* 500, op 8°/₀ van de tweede *f* 500, en op 5°/₀ van hetgeen de *f* 1000 te boven gaat. — Zie ook *art.* 19. — Volgens *art.* 4 van het *Besluit van* 25 *Maart* 1854 (*Stb.* n°. 18) wordt voor het beheer der in dat Besluit bedoelde strandvonders geen afzonderlijk loon in rekening gebragt.

d) *thans:* Commissaris des Konings.

e) *Art.* 11 van het *Besluit van* 23 *Augustus* 1852 (*Stb.* n°. 141). De verkoopingen, bedoeld bij artt. 554 en 557 van het Wetboek van Koophandel, geschieden ten overstaan van een daartoe bevoegden ambtenaar.

Art. 2 van het *Besluit van* 8 *Mei* 1863 (*Stb.* n°. 56). De ambtenaar, belast met het beheer der strandvonderij, is bevoegd tot het houden van de verkoopingen, bedoeld in de artt. 557 en 558 van het Wetboek van Koophandel.

f) *Art.* 10 van het *Besluit van* 23 *Augustus* 1852 (*Stb.* n°. 141) Onze Commissaris in de provincie wijst het nieuwspapier aan, waarin de kennisgevingen en oproepingen, bij art. 555 van het Wetboek van Koophandel bedoeld, worden geplaatst. — Zie ook *art.* 9.

De oproepingen zullen vier malen herhaald worden, en wel van maand tot maand.

In de gevallen nogtans, waarin de weinige belangrijkheid der goederen dit raadzaam maakt, zullen de oproepingen, met toestemming van den gouverneur der provincie *a*), voorloopig mogen worden uitgesteld, ten einde dezelve naderhand met die van andere goederen in éene oproeping zamen te voegen. (K. 557; Stb. 1852 n°. 141, a. 9 en 10.)

556. Indien iemand, hetzij door cognoscementen of andere deugdelijke bescheiden, zijn regt op het geborgene bewijst, zullen zij hetzelve, na bekomene kostelooze autorisatie van Gedeputeerde Staten, tegen betaling van het bergloon en de kosten, aan denzelve afgeven. *b*)

In geval van twijfel over het regt van den reclamant, of van tegenspraak van derden, of van verschil over de bergloonen en onkosten, moeten partijen naar den gewonen weg van regten worden verwezen; kunnende, in het laatste geval, de regter de uitlevering der goederen tegen voldoende zekerheid bevelen. *b*)

Wanneer de berging en de beredding door het plaatselijk bestuur gedaan is, is hetzelve gehouden alles na te komen hetgene ten aanzien der bovengemelde ambtenaren bij dit en de voorgaande artikelen is bepaald. *c*) (B. 1857 v.; K. 507, 512, 515, 520; Stb. 1852, n°. 141, a. 12—16.)

557. Indien zich, na de vier oproepingen, niemand opdoet om het geborgene of opgevischte te reclameren, zal hetzelve, na bekomene kostelooze autorisatie van Gedeputeerde Staten, publiek verkocht worden, en de opbrengst van dien, na aftrek der bergloonen en onkosten, aan voornoemde Gedeputeerde Staten worden verantwoord, en provisioneel bij de amortisatiekas worden geconsigneerd.

De goedkeuring dezer verantwoording door Gedeputeerde Staten benadeelt het regt van de belanghebbenden niet, dat zij tegen die verantwoording mogten willen doen gelden. (K. 555, 558; Stb. 1840 n°. 77; Stb. 1852 n°. 141, a. 17; Stb. 1863 n°. 56, a. 2.) *d*)

558. Wanneer, binnen den tijd van tien jaren, iemand kan doen blijken eigenaar van het geborgene te zijn geweest, zal de opbrengst aan hem worden afgegeven.

Binnen dien tijd niemand opgekomen zijnde, zal die opbrengst als vacerend goed beschouwd worden.

Vijandelijke verbeurd verklaarde goederen kunnen nimmer worden teruggevorderd. (B. 576, 640, 1172, 1175; K. 555, 559*b*.) *e*)

559. Nimmer zal eenig strandregt van gestrande of geredde schepen of goederen, het zij Nederlandsche, het zij vreemde, geheven worden. *f*)

Deze bepaling verhindert niet het regt tot verbeurdverklaring van gestrande vijandelijke schepen of goederen. (G. 155; K. 558*c*.)

560. Voor de hulp, aan de uit den nood geredde schepen of goederen toegebragt, wordt betaald hulploon of bergloon. (Co. 327; K. 313 n°. 1, 564.) *g*)

a) *thans:* Commissaris des Konings.

b) Vg., over de rekening en verantwoording, *artt.* 12—16 van het *Besluit* van 1852.

c) Vg. het, in noot *d*) op *art.* 550, aangehaalde artikel der *Gemeentewet*, en zie Diephuis II bl. 284 (5).

d) Zie noot *e*) op *art.* 554, en noot *b*) op *art.* 556. *Art.* 17 van het *Besluit van* 23 *Augustus* 1852 (*Stb.* n°. 141). Ingeval van rekening en verantwoording wegens ongereclameerde goederen, stort, bij goedkeuring door Gedeputeerde Staten, de burgemeester het batig saldo ten kantore van den ontvanger der registratie, waaronder zijne gemeente behoort, en doet hij van die storting blijken aan genoemd collegie, hetwelk daarvan kennis geeft aan den Minister van Financien.

e) Zie Diephuis II bl. 285 volgg.; Kist V bl. 417.

f) In het *Ontwerp* van 1815 was eene uitzondering gemaakt ten aanzien van ingezetenen van een land, waar diergelijke belasting van de ingezetenen van het onze gevorderd wordt. — Zie Voorduin III bl. 185, 201 volgg., en Diephuis II bl. 288 (1).

g) Fransche tekst van *art.* 437 *Wetboek* 1830. Le salaire .... est de deux espèces, savoir, *enz.*

561. Hulploon wordt toegestaan, wanneer door de bijgebragte hulp en bijstand de schepen en goederen, het zij te zamen of na gedane lossing en ontlading, worden in eene veilige plaats in zee, of in eene behouden haven gebragt.

Hulploon wordt begroot naar den spoed, waarmede men, bij ontdekking van het eerste gevaar, is te hulpe gesneld; naar den tijd waarin de dienst is geleend; naar het getal der personen, die daartoe noodzakelijk zijn werkzaam geweest; naar den aard van den dienst die daartoe is verrigt, en eindelijk naar het gevaar, dat daarmede gepaard was (b) (K. 563, 564.)

562. De gevallen, waarin bergloon wordt toegestaan, zijn:

Wanneer schepen of goederen, het zij uit zee of op de stranden, onbeheerd en als zeevonden worden gevischt, gevonden of geborgen;

Wanneer goederen geborgen worden uit schepen, die in de branding of op strand zitten, en in zoodanig gevaar zijn, dat dezelve niet meer tot eene veilige bergplaats der goederen of tot lijfsberging van het scheepsvolk kunnen dienen;

Wanneer goederen uit werkelijk verbrijzelde schepen worden geborgen;

Eindelijk, wanneer schepen, welke uit hoofde van het gevaar, waarin dezelve zijn, of door het gemis van lijfsberging op dezelve, door het scheepsvolk verlaten worden, of dat de schepen, nadat het volk tot behoud van het leven er van gehaald en geborgen is, door bergers bezet worden, en vervolgens schip en lading, in het geheel of stukswijze, in behouden haven worden gebragt. (K. 565, 547; Stb. 1839 n. 1.) c

563. Bij de begrooting van bergloon wordt in aanmerking genomen, niet alleen al hetgene in het tweede lid van artikel 561 hierboven is bepaald, maar ook het gevaar, waaruit het geborgene is gered, mitsgaders de waarde van hetzelve, door deskundigen te begrooten.

564. De begrooting der hulploonen of bergloonen en de benoeming van deskundigen geschieden, in geval van verschil, door den bevoegden regter. (K. 560 v., 567 v.)

565. Wanneer een schip door den schipper en het scheepsvolk wordt verlaten en door bergers wordt aanvaard, zal het evenwel den schipper of bevelhebber ten allen tijde vrijstaan naar zijn schip terug te keeren en het bestuur over hetzelve te hernemen; in welk geval, de bergers dadelijk, op verbeurte van hun bergloon, en gehoudenis tot schadevergoeding, het bestuur aan den schipper zullen moeten overgeven, onverminderd hun reeds verkregen regt tot het bergloon. (K. 562*e*.)

566. Bijaldien geborgene schepen of goederen, die op de bergplaats tegen gestelde zekerheid zijn overgegeven, tusschen de bergplaats en die der bestemming vergaan, zonder dat derzelver waarde ter bepaling van het bergloon zij begroot geworden, zal de berekening door deskundigen gedaan worden naar hetgeen de geborgene schepen of goederen, volgens eene billijke begrooting, vermoedelijk op de plaats, alwaar de overgaaf gedaan is, zijn waardig geweest. (K. 547, 548, 565)

567. De geschillen over hulploon en bergloon worden beregt, als volgt:

Indien het schip naar dit Koningrijk is bestemd, door den regter der plaats van de bestemming;

a) *Art.* 750 *A. D. H.* Haben mehrere Personen an der Bergung oder Hülfsleistung sich betheiligt, so wird der Berge- oder Hülfslohn unter dieselben nach Maassgabe der persönlichen und sachlichen Leistungen der Einzelnen, und, im Zweifel, nach der Kopszahl vertheilt.

Zur gleichmässigen Theilnahme sind auch diejenigen berechtigt, welche in derselben Gefahr der Rettung von Menschen sich unterzogen haben.

b) *Art.* 749 *A. D. H.* .... Auf den Werth der geretteten Gegenstände ist bei Bestimmung des Hülfslohns nur eine untergeordnete Rücksicht zu nehmen.

c) Vg. het *Besluit* van 15 *Januari* 1839 (*Stb.* nº. 1), omtrent *het bergloon, voor vaartuigen, op zeeroovers hernomen*, en zie Kist V, bl. 429.

ı het schip uit dit Koningrijk naar buiten 's lands is
ter der plaats, alwaar het schip de eerste goederen h
waar het schip in ballast is vertrokken; of door den ı
'an den schuldenaar, ter keuze van den aanlegger;
n het schip, zonder naar dit land bestemd te zijn, na
n, door den regter der plaats waar het schip hier te lan
gebragt, of, indien het schip verloren is, waar de goed
n de bestemming van zoodanig schip door den schipp
enige haven of plaats binnen dit land, is de bepaling
chepen naar herwaarts bestemd, toepasselijk. (K. 560 v

Alle bedingen of accoorden wegens hulp- of bergloonen
bij stranding, met schippers, bevelhebbers of eigenaa
nood zijnde schepen of goederen gemaakt, kunnen
gd of vernietigd worden. *b*)

ans *c*) zal het aan een ieder vrijstaan, nadat het ge
et bergloon of hulploon in der minne te handelen en c
ige overeenkomsten zijn echter niet verbindende voor ei
'den of assuradeurs, zoo zij tot dezelve geene toeste
ı. (B. 1374; K. 564.) *d*)

ACHTSTE TITEL.

Van bodemerij. e)

, Bodemerij is eene overeenkomst *f*) tusschen eenen
geldopnemer, waarbij eene som gelds wordt opgeschot
remie en onder verband van schip of goed, of van beide,
ndien het verbondene, geheel of gedeeltelijk, door toeval
of vermindert, de geldschieter zijn regt op de opgescho
ı de premie verliest, voor zoo verre dit een en ander ı
lijft kan worden verhaald, maar, indien het verbondene beho
bestemming aankomt, de hoofdsom, benevens de premie m
B. 1185, 1196, 1791, 1811; K. 4 n°. 7, 313 n°. 6, *b* v., en n°.
93 *f*, 599 n°. 3, 600, 601, 608—611, 631, 659 v., 675, 6
747, 758.) *g*)

ie Voorduin III bl. 214 volgg., II volgg.
rt. 447, *lid a*, *Wetboek* 1830. Alle bedingen
rden wegens hulp- of bergloonen, het zij op
bij stranding, met schippers of bevelhebbers
zigte van in nood zijnde schepen of goederen
t, zijn nietig. — Zie Voorduin III bl.
lg., IV, V.
ie Diephuis II bl. 292 (2).
Art. 748 *A. D. H.* Wenn noch während der
ein Vertrag über die Höhe des Berge- oder
ohns geschlossen ist, so kann derselbe wegen
ichen Uebermaasses der zugesicherten Vergü-
angefochten und die Herabsetzung der letzteren
as den Umständen entsprechende Maass ver-
werden.
Livre II, *Titre* IX, *Code de Commerce* (*artt.*
-331): *Des Contrats à la grosse.*
Art. 1811 *B. W.* Eene kans-overeenkomst is
handeling, waarvan de uitkomsten, met betrek-
tot voordeel en nadeel, hetzij voor alle de
jen, hetzij voor eenige derzelve, van eene on-
e gebeurtenis afhangen.
n dien aard zijn ....:
odemerij.

g) De Groot, *Inleid.* III,
geltleening, waervan den uytlee
van de zee."
v. d. Keessel, *Thes.* 552.
est contractus, quo pecunia
navis, ea lege ut interitus pign
navigatione contingens, liberet
Art. 680 *A. D. H.* Bodm
Gesetzbuchs ist ein Darlehnsg
dem Schiffer als solchem, kraft
buche ihm ertheilten Befugnisse
einer Prämie und unter Verp
Fracht und Ladung, oder von
dieser Gegenstände, in der Ar
dass der Gläubiger wegen sein
die verpfändeten (verbodmeten
Ankunft des Schiffs an dem Or
wo die Reise enden soll, für
eingegangen ist (Bodmereireise).
III bl. 232, IV, volgg.
Art. 4 *W. v. Kh.* Onder d
begrijpt de wet insgelijks:
7°. Alle .... bodemerijen.
Art. 318 *W. v. Kh.* De

570. De overeenkomst van bodemerij moet schriftelijk *a*) worden opgemaakt. (K. 1*b*, 571, 572.)

Dezelve bevat: (K. 572.)

Den naam van den geldschieter en van den geldopnemer;

De ter leen verstrekte hoofdsom, en de premie, die men overeenkomt om voor het gevaar van de zee te betalen;

De voorwerpen, die voor de geldleening bijzonderlijk verbonden zijn; (K. 574 v.)

De namen van het schip en den schipper; (K. 582.)

Of de geldleening plaats heeft voor ééne of meerdere reizen; voor welke reis en voor welken tijd; (K. 581, 586 v.)

Den tijd der teruggave van het opgenomen geld; (K. 743, 747.)

De plaats en den dag, op welken de bodemerij is aangegaan. *b*) (K. 571: A. 10. — Co. 311; B. 1374; K. 745.) *c*)

571. Alle bodemerijen, binnen dit Koningrijk aangegaan, moeten binnen acht dagen na derzelver onderteekening, worden ingeschreven ter griffie van de arrondissements-regtbank der plaats van de uitrusting des schips.

Indien de bodemerij binnen dit Koningrijk is aangegaan op een vreemd schip, hetwelk niet alhier is uitgerust, geschiedt de inschrijving ter griffie der arrondissements-regtbank der plaats, alwaar de akte is verleden. (Co. 312; K. 570, 572; A. 10.) *d*)

welke, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst der zeeschepen kunnen worden verhaald, zijn de na te meldene: — Zij zijn in de navolgende orde bevoorregt:

6°. lid *b*, volgg. De penningen, aan den schipper voorgeschoten, geleend of voor hem betaald, ten nutte en dienste van het schip; gelijk mede de penningen verschuldigd, ter vergoeding van goederen, welke, om de voormelde schulden te voldoen, door den schipper hebben moeten worden verkocht, en indien, voor het geheel of een gedeelte dier schulden, een bodemerij-brief is verleden, alsdan het beloop van denzelve, de bodemerij-premie daarbij gerekend.

De schulden hierboven, onder n°..... 6 vermeld, genieten het voorregt, indien zij ter zake van de laatste reis zijn gemaakt, en zulks:

Die welke voorkomen.... in het laatste lid van n°. 6, voor zoo verre zij gemaakt zijn gedurende de reis;

Die welke voorkomen.... in het eerste lid van n°. 6, voor zooverre zij gemaakt zijn, van den tijd af dat het schip tot het doen der reis in gereedheid is gebragt tot op dien dat de reis wordt gehouden te zijn geëindigd;

De reis wordt geacht te zijn geëindigd één en twintig dagen nadat het schip ter bestemde plaats is aangekomen, of zoo veel korter als de laatste koopmanschappen of goederen gelost zijn;

9°. Bodemerij op het schip, deszelfs staand en loopend want en verder toebehooren tot het victualiëren en in orde brengen van het schip, geteekend of verleden vóór deszelfs vertrek; — de bodemerij-premie niet daaronder begrepen.

Art. 314. De schulden, in het voorgaande artikel vermeld en welke onder een en hetzelfde nommer behooren, en in eene en dezelfde haven gemaakt zijn, hebben onderling een gelijk regt, doch wanneer gelijke schulden, bij het vervolgen der reis, in andere havens of ook wel in dezelfde haven, wanneer het schip die eens verlaten had, en dezelve naderhand op nieuw had moeten aandoen, wederom uit nood gemaakt worden, zijn de latere schulden boven de eerste bevoorregt.

Art. 743. Door verloop van vijf jaren verjaart.

Alle regtsvordering, voortspruitende uit eener bodemerij-brief........

Die verjaring begint te loopen van den dag der gesloten overeenkomst.

Art. 745. De voorrang op schepen, vrachtpenningen en goederen, uit hoofde van bodemerij-schuld, vervalt na verloop van zes maanden na de aankomst des schips, ter plaatse waar de reis eindigt, indien de bodemerijbrief verleden is binnen de grenzen van Europa, na verloop van één jaar, indien dezelve is verleden in eenige plaats op de kusten van Azie en Afrika, gelegen aan de Middellandsche zee en Zwarte zee, en na verloop van twee jaren in andere gedeelten der wereld. Bij oorlog ter zee wordt de termijn verdubbeld.

Art. 747. De bepaling van art. 2010 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk op de verjaring in artikel 743 vermeld.

Art. 758. De voorschriften van den achtsten titel van dit boek zijn niet toepasselijk op de binnenlandsche scheepvaart.

a) *Art.* 311 *C. d. C.*.... devant notaire, ou sous signature privée.

b) *Art.* 10 *Alg. Bep.* De vorm van alle handelingen wordt beoordeeld naar de wetten van het land of de plaats, alwaar die handelingen zijn verrigt. — Zie Kist V. bl. 277 volgg., en Diephuis II bl. 212 (4). — Zie ook Diephuis t. z. p. bl. 214 volgg.

c) *Art.* 684 *A. D. H.* Der Bodmereigeber kann verlangen, dass der Bodmereibrief enthalte:

9°. Die Bezeichnung der Urkunde im Kontext als Bodmereibrief, oder die Erklärung dass die Schuld als Bodmereischuld eingegangen sei, oder eine andere das Wesen der Bodmerei genügend bezeichnende Erklärung.

d) *Art.* 312 *C. d. C.* Tout prêteur à la grosse, en France, est tenu de faire enregistrer son contrat au

572. Zonder dat aan de vereischten bij de twee voorgaande artikelen voldaan zij, wordt het contract voor geen bodemerij gehouden, en is de geldschieter alleen tot de hoofdsom met de wettelijke interessen, onder persoonlijk verband van den geldopnemer, geregtigd. (Co. 192 n°. 7; B. 1800.)

573. Alle bodemerijbrieven kunnen, indien zij aan order houden, aan derden worden overgedragen, door middel van endossement, in denzelfden vorm als wisselbrieven.

In dit geval treedt de geëndosseerde in de plaats van den endossant, zoo in de baten als schaden, zonder dat de endossant tot eenigen verderen of anderen waarborg gehouden is, dan dien van het bestaan der bodemerij. (Co. 313, 314; B. 668 v., 1570; K. 133 v., 209, 212, 508.) *a*)

574. De geldleeningen op bodemerij kunnen gedaan worden onder verband:
Van het casco en de kiel van het schip; (K. 569, 575.)
Van de takelaadje en het verdere scheepstuig; (K. 575.)
Van het oorlogstuig en de victualie; (K. 575.)
Van de lading; (K. 569, 583 v.)
Van alle deze voorwerpen gezamenlijk of ieder afzonderlijk; (K. 569.)
Van een bepaald gedeelte van elk derzelve;
Van de vrachtpenningen en de verwacht wordende winst, doch met inachtneming der bepalingen van artikel 578. (Co. 315; K. 313 n°. 9, 577 v.)

575. Indien eene bodemerij is gesloten onder verband van het schip, zonder verdere aanduiding, is de takelaadje en verder scheepstuig, mitsgaders het oorlogstuig, daaronder begrepen. (K. 313 n°. 9, 574 *b*, *c* en *d*, 593*l*, 602.) *b*)

576. Alle geldopneming op bodemerij, aangegaan voor eene som, te boven gaande de waarde der voorwerpen waarop zij gevestigd is, kan nietig verklaard worden, ten verzoeke van den geldschieter, indien bewezen wordt, dat er aan de zijde van den geldopnemer bedrog plaats heeft.

Indien er geen bedrog heeft plaats gehad, is de overeenkomst bestaanbaar tot het beloop van de waarde der voorwerpen, voor de opgeschoten som verbonden; het meerdere van de opgenomene som wordt, met de wettelijke interessen, teruggegeven. (Co. 316, 317; B. 1357, 1364*b*, 1488, 1800, 1825; K. 253.) *c*)

577. Geen geld mag op bodemerij geschoten worden aan matrozen of zeelieden op hunne soldijen of reisgelden. (Co 319; K. 386 j°. 418, 574, 578*b*, 599 n°. 1 en 2; Stb. 1856 n°. 32, a 21.) *d*)

greffe du tribunal de commerce, dans les dix jours de la date, à peine de perdre son privilége;

Et si le contrat est fait à l'étranger, il est soumis aux formalités prescrites à l'article 234. (ons art. 372.)

a) *Art.* 313. Tout acte de prêt à la grosse peut être négocié par la voie de l'endossement, s'il est à ordre.

En ce cas, la négociation de cet acte a les mêmes effets et produit les mêmes actions en garantie que celle des autres effets de commerce.

Art. 314. La garantie de paiement ne s'étend pas au profit maritime, à moins que le contraire n'ait été expressément stipulé.

b) *Art.* 593, *laatste lid*, *W. v. Kh* Bij eene verzekering op het schip, zonder verdere aanduiding, wordt daaronder verstaan het casco en de kiel, het tuig, de takelaadje en het oorlogstuig.

Art. 602. Verzekering op het casco en de kiel van het schip kan gedaan worden voor de volle waarde van het schip, nevens al deszelfs toebehooren, en alle onkosten, tot in zee toe.

Art. 457 *Wetboek* 1830. Voor eene bodemerij op het casco en de kiel van het schip is ook de verdiende vracht verbonden.

c) Zie Voorduin III bl. 250.

Art. 253 *W. v. Kh.* Verzekering, welke het beloop van de waarde of het wezenlijk belang te boven gaat, is alleen geldig tot het beloop van hetzelve

Indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, is de verzekeraar, in geval van schade, slechts verbonden, in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte.

Het staat echter aan partijen vrij uitdrukkelijk te bedingen, dat, onaangezien de meerdere waarde van het verzekerde voorwerp, de aan hetzelve overgekomene schade, tot het vol beloop der verzekerde som, zal worden vergoed.

d) *Art.* 599 *W. v. Kh.* Verzekeringen zijn nietig, wanneer zij gedaan zijn:

1°. Op de soldijen of gagiën van het scheepsvolk;

2°. Op de premiën of het kaplaken des schippers.

„Waarom is... de bodemerij ook niet verboden op de gagie en de premie van den schipper?" Kist V bl. 274. — Zie echter ook Diephuis II bl. 212.

578. Geen geld mag op bodemerij worden geschoten op de te verdienen vracht alleen, op de verwacht wordende winst alleen, of uitsluitend op beide de voormelde voorwerpen gezamenlijk.

In deze gevallen en in die van het vorige artikel, heeft de geldschieter alleenlijk regt op de teruggave der hoofdsom, zonder interessen. (Co. 318; B. 1800; K. 574, 577, 593*h* en *j*.) *a*)

579. Geldleening op bodemerij, door den schipper binnen dit land gesloten zonder schriftelijke bewilliging der aldaar gevestigde eigenaars, of buiten 's lands zonder dat aan de formaliteiten, bij artikel 372 *b*) voorgeschreven, is voldaan, geeft geene aanspraak op voorregt, dan voor het aandeel hetwelk de schipper in het verbonden voorwerp zoude mogen hebben. (Co. 321; K. 371.

580. De aandeelen der scheepseigenaars, die, na de vereischte geregtelijke aanmaning, hunne verschuldigde bijdragen niet hebben opgebragt, om het schip uit te rusten, zijn ook verbonden voor de geldleeningen tot vertimmering en tot aankoop van levensmiddelen, zelfs op de woonplaats der nalatigen, zonder hunne bewilliging, gedaan. (Co. 322; K. 323, 342, 579.) *c*)

581. De gelden, ten behoeve van de laatste reis van het schip opgenomen, worden betaald bij voorrang boven de schuld voor nog onbetaalde kooppenningen en boven de gelden voor eene vorige reis geleend.

De gelden, gedurende de reis en ten behoeve derzelve, uit noodzakelijkheid, door den schipper opgenomen, zijn bevoorregt boven die welke vóór het vertrek van het schip opgenomen waren; en indien verscheidene geldopnemingen gedurende dezelfde reis door hem gedaan zijn, is de laatste leening altijd boven de voorgaande bevoorregt.

Bodemerijschulden, op eene en dezelfde reis, in dezelfde noodhaven, gedurende hetzelfde oponthoud, aangegaan, hebben onderling gelijk regt. (Co. 323; K. 313 n°. 6, *b* v., en n°. 9, 314, 315 n°. 1, 375, 490.) *d*)

a) *Art.* 593, *lid h* en *j*, *W. v. Kh.* De zee-assurantie heeft bijzonderlijk tot onderwerp....:

Verwacht wordende winst;

De te verdienen vrachtpenningen.

Art. 318 *C. d. C.* Tous emprunts sur le fret à faire du navire et sur le profit espéré des marchandises, sont prohibés.

Le prêteur, dans ce cas, n'a droit qu'au remboursement du capital, sans aucun intérêt. — Zie Kist V bl. 274 volgg., 2.

b) *Art.* 372 *W. v. Kh.* Indien er gedurende de reis noodzakelijkheid bestaat om te vertimmeren, zeilen, touwen, of ander scheepstoebehooren of levensmiddelen aan te koopen, of in andere dringende behoeften te voorzien, en de omstandigheden of de afstand der woonplaats van de eigenaars van het schip of de lading niet gedoogen om deswege derzelver order af te wachten, vermag de schipper, na, tot bewijs van die noodzakelijkheid, eene verklaring door de voornaamsten van het scheepsvolk te hebben doen teekenen en na bekomene autorisatie van den Nederlandschen consul, of, deze ontbrekende, van de plaatselijke overheid, zoodanige vertimmering, aankoop of uitgaven te doen.

Indien hem daartoe de noodige fondsen ontbreken, en hij zich buiten staat bevindt om dezelve te erlangen, door middel van wisselbrieven op den boekhouder of de eigenaars van het schip af te geven, is het hem geoorloofd om, met autorisatie als hier boven gemeld, bij wege van bodemerij, geld op het schip en toebehooren en, des noods, op de lading op te nemen, of, in geval deze opneming geheel of gedeeltelijk ondoenlijk wierd bevonden, alsdan koopmanschappen, ten beloope van de benoodigde som, te verkoopen.

c) *Art.* 342 *W. v. Kh.* Indien een of meer van de mede-reeders in gebreke blijven, na behoorlijk te zijn aangemaand, hun aandeel aan de noodige kosten ter uitrusting bij te dragen, is de schipper bevoegd om, vier en twintig uren na gedane aanmaning, mitsgaders na bekomene autorisatie van de arrondissements-regtbank, voor hunne rekening, geld op te nemen op derzelver aandeel in het schip, zelfs bij wege van bodemerij. — Zie Diephuis II bl. 210 (4).

d) *Art.* 323 *C. d. C.* Les emprunts faits pour le dernier voyage du navire sont remboursés par préférence aux sommes prêtées pour un précédent voyage, quand même il serait déclaré qu'elles sont laissées par continuation ou renouvellement.

Les sommes empruntées pendant le voyage seront préférées à celles qui auraient été empruntées avant le départ du navire; et s'il y a plusieurs emprunts faits pendant le même voyage, le dernier emprunt sera toujours préféré à celui qui l'aura précédé.

Art. 460 *Wetboek* 1830. De gelden, ten behoeve van de laatste reis van het schip opgenomen, worden betaald bij voorrang boven den bijlbrief, mitsgaders boven de sommen voor eene vorige reis geleend.

De gelden, gedurende de reis opgenomen, zijn bevoorregt boven die welke vóór het vertrek van het schip opgenomen waren; en, indien verscheidene geldopnemingen gedurende dezelfde reis gedaan zijn, is de laatste leening altijd boven de voorgaande bevoorregt.

schip bij contract uitgedrukt, draagt het verlies der koopmanschappen
l zijn zij zelfs door gevaren van de zee verongelukt, zoo de goederen
ander schip zijn overgeladen, ten ware bewezen worde dat die over-
door overmagt veroorzaakt was. (Co. 324; K. 376, 570.)

In geval van bodemerij op goederen vóór het aangaan der reis, moet
zoo op de cognoscementen als op de manifesten worden aangeteekend,
ijvoeging, aan wien de schipper, ter bestemde losplaatsen, kennis van
lene aankomst geven moet. *a*)

gebreke van dien, is de geconsigneerde, die, zich op het bekomen
scement verlatende, acceptatie van wissels gedaan of penningen voorge-
n heeft, boven den houder van zoodanigen bodemerijbrief bevoorregt.

. kan de schipper, onbewust aan wien hij kennis van zijne aankomst
moet, de goederen, bij gebreke van de hierboven gevorderde aantee-
; doen lossen, zonder zich daardoor eenigszins aan den houder van den
nerijbrief, in dat geval, aansprakelijk te stellen. (K. 119, 357 n°. 5, 372,
516 v., 581 v.)

:. Die met bodemerij bezwaarde goederen te kwader trouwe heeft gelost,
adeele van den houder van den bodemerijbrief *b*), wordt daardoor voor
ldoening van de bodemerijschuld persoonlijk aansprakelijk. (K. 583.)

i. Wanneer het contract van bodemerij geene bijzondere bepalingen
idt, begint het gevaar van de zee voor den geldschieter:

n opzigte van het verbondene schip en deszelfs tuigagie, oorlogstuig en
alie, van het oogenblik dat hetzelve is onder zeil gegaan, en het eindigt
iet tijdstip, waarop het schip ter plaatse zijner bestemming het anker
laten vallen of vastgemaakt is.

n opzigte van de goederen, zoo dra dezelve in het schip of in de
uigen, die de goederen aan boord moeten brengen, geladen zijn, en,
n de bodemerij op reeds geladene koopmanschappen gedurende de reis
ingegaan, van den dag waarop het contract is gesloten.

. de beide laatste gevallen, eindigt het gevaar, zoodra de goederen ter
emde plaatse zijn gelost of hadden behooren gelost te worden. (Co. 328;
570, 624 v.) *c*)

36. Indien, na het sluiten van een bodemerij-contract, de reis van het
onden schip en goederen niet voortgaat, kan de geldschieter zijn opge-
oten geld benevens de wettelijke interessen bij voorregt terugeischen
ler de premie, ten ware het gevaar, naar aanleiding van het vorige
kel, reeds voor deszelfs rekening was begonnen, in welk geval hij regt op
premie heeft. (B. 1811; K. 569.) *d*)

87. De geldopnemer is persoonlijk voor de hoofdsom en de premie verant-
ordelijk, wanneer de reis door zijn toedoen of met zijne toestemming is
anderd, of wanneer het verpande schip of goed door inwendig bederf, of
r toedoen, schelmerij, moedwil of nalatigheid van den geldopnemer,
mindert, verergert of vergaat. (Co. 326; B. 1403; K. 249, 570, 582,
, 653; Stb. 1872 n°. 23.)

88. Wanneer de verbondene voorwerpen geheel verloren, of genomen en

odemerijschulden, op eene en dezelfde reis, in lfde noodhaven, gedurende hetzelfde oponthoud, gaan, hebben onderling gelijk regt. — Zie rduin III bl. 258, V. — Vg. de bepalingen van . 813 en 814, afgedrukt in noot *g*) op *art.* 569.

) Zie Kist V bl. 280 volgg.

) Volgens de regeering (Voorduin III bl. 260, stelt „eene ontlading, ter kwader trouw gedaan, niet in alle gevallen dengene, die zich daaraan schuldig maakt, jegens den uitleener aansprakelijk, maar die ontlading moet gepaard gaan met oogmerk om dien uitleener te benadeelen." — echter Diephuis II bl. 229 (1) en Kist V bl.

c) Zie Beelaerts van Blokland (bij Voorduin III bl. 262, V.)

d) Zie Diephuis II bl. 222 (3).

voor goeden prijs verklaard zijn, en het verlies of de neming door ... zien toeval of overmagt heeft plaats gehad, gedurende den ... reis waarvoor het geld geschoten is *a*), kan de opgeschoten som ... teruggevorderd.

Indien een gedeelte van de verbondene voorwerpen behouden ... de geldschieter daarop regt van verhaal, doch niet verder ... strekken kan. (Co. 325, 327; K. 313, 569, 585.)

589. Bodemerij, uit noodzakelijkheid gesloten, draagt, indien ... niet uitdrukkelijk is bedongen, geene andere avarij, dan de ... het verlies of uit de vermindering, naar aanleiding van art. 56... vloeit. (Co. 330; K. 372, 579, 601 *b*.) *c*)

590. De geldopnemer moet, in geval het verbonden schip of ... ramp ondergaat, of genomen wordt, zoo dra hij zulks verneemt, aan den geldschieter doen kennis dragen.

Onverminderd de verpligting van den schipper, bij den derde ... dit boek omschreven, moet de geldopnemer, indien hij zich bij ... bevindt, alle naarstigheid aanwenden om hetzelve, ten koste van het ... te redden; — bij nalatigheid in beide gevallen, is hij tot schade ... gehouden. (B. 1393, 1842; K. 283, 345, 365, 367 v., 654 v., 71...

591. Die, bij stranding of schipbreuk van een verpand schip ... betaalt, welke vóór eenen houder van eenen bodemerijbrief ... treedt van regtswege in het voorregt van den oorspronkelijken ... (B. 1438 nº. 1; K. 313.) *d*)

NEGENDE TITEL.

Van verzekering tegen de gevaren der zee en die der slavernij.

EERSTE AFDEELING.

Van den vorm en den inhoud der verzekering.

592. Behalve de vereischten, bij artikel 256 *e*) vermeld, moet ... uitdrukken:

1º. Den naam van den schipper, dien van het schip, met ... van deszelfs soort, en, bij verzekering van het schip, de ...

a) *Art.* 467 *Wetboek* 1830: „gedurende den tijd en op de streek van het gevaar". — Voorduin III bl. 268, VI. — Zie Diephuis II bl. 224 (1).

b) het geheel of gedeeltelijk vergaan of het verminderen van het verbondene door de toevallen der zee.

c) v. d. Keessel, *Theses* 558 en 559. ... Navi salva sed deteriorata, integrum Bodemeriae creditum cum periculi pretio solvendum est, secundum paroemium: *Bodemerye draagt geen Avarye* .... — Hoc autem .... an in Bodemeria mercium quoque locum habeat, dubitatum est ... — Zie ook Barels, *Adviezen* I, *Adv.* 61, en de plaatsen van Verwer, aangehaald bij Kist V bl. 288 volgg.

Art. 330 *C. d. C.* Les prêteurs à la grosse contribuent, à la décharge des emprunteurs, aux avaries communes.

Les avaries simples sont aussi à la charge des prêteurs, s'il n'y a convention contraire.

Art. 481 *Ontwerp* 1809. Bodemerij-schulden als zoodanig dragen in geene avarij-grosse. — Zie voorts Voorduin III bl. 268 volgg.; Kist V bl. 287 volgg. en Diephuis II bl. 224 volg., 6.

d) Zie Kist V bl. 300.

e) *Art.* 256 *W. v. Kh.* Alle polissen ... dering van die der levensverzekeringen ... drukken:

1º. Den dag waarop de verzekering ...
2º. Den naam van dengene die de ... voor eigen rekening of voor ... derde sluit;
3º. Eene genoegzaam duidelijke omschr... het verzekerde voorwerp;
4º. Het bedrag der som, waarvoor verzek...
5º. De gevaren, welke de verzekeraar ... rekening neemt;
6º. Den tijd, op welken het gevaar ... van den verzekeraar begint te loopen ...
7º. De premie van verzekering, en ...
8º. In het algemeen, alle omstandigheden ... kennis van wezenlijk belang voor ... keraar kan zijn, en alle andere ... partijen gemaakte bedingen.

De polis moet door elken verzekeraar ... derteekend.

die omstandigheid onkundig is;
. De plaats, waar de goederen zijn ingeladen of moeten ingeladen worden;
'. De haven, vanwaar het schip heeft moeten vertrekken, of moet vertrekken;
'. De havens of de reeden, waar het moet laden of ontladen;
'. Die, waar het moet inloopen;
'. De plaats, vanwaar het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen;
°. De waarde van het verzekerde schip.

Alles behoudens de uitzonderingen in dezen titel voorkomende. (Co. 332; K. 4 n°. 10, 246—286, 595, 596, 603, 606, 608, 615, 624—634, 637, 638, 652, 653, 661, 681 v., 743.)

}. De zee-assurantie heeft bijzonderlijk tot onderwerp:
t casco en de kiel van het schip *a*), ledig of geladen, gewapend of niet;
ı of te zamen met anderen varende; (K. 593*l*, 602, 619.)
t tuig en de takelaadje; (K. 593*l*, 602.)
t oorlogstuig; (K. 593*l*, 602.)
ındbehoeften en in het algemeen alles wat het schip, tot het in zee gen toe, gekost heeft; (K. 334, 374, 378, 602.)
: op bodemerij geschotene penningen en de premie; *b*) (K. 609, 610, 611.)
: ingeladene goederen; (K. 612 v.)
:rwacht wordende winst; *b*) (K. 615, 621, 622.)
: te verdienen vrachtpenningen; *b*) (K. 616, 623.)
et gevaar der slavernij; *c*) (K. 618.)
ij eene verzekering op het schip, zonder verdere aanduiding, wordt daar-:r verstaan het casco en de kiel, het tuig, de takelaadje en het oorlogs-. (K. 575. — Co. 334; B. 853; K. 268, 321*e*, 432 v., 569, 599, 608, , 720.)

}4. Verzekering kan gedaan worden op het geheel of op een gedeelte voorwerpen, gezamenlijk of afzonderlijk;

„Onder „casco en kiel" (Fr. corps et quille") aat men het geheele schip met zijn toebehooren." : t. a. p. IV bl. 120. Zie ook Diephnis III ;0 (4).

Art. 347 *C. d. C.* Le contrat d'assurance est s'il a pour objet.
: fret des marchandises existant à bord du navire,
: profit espéré des marchandises.
:s loyers des gens de mer,
:s sommes empruntées à la grosse.
es profits maritimes des sommes prêtées à la grosse.

rt. 502 *Ontwerp* 1809. De assurantie kan tot 'werp hebben ....
e op bodemerij geschotene penningen, de premie :onder begrepen; ....
e ingebeelde of verwacht wordende winst;
e te verdienen vrachtpenningen ....

lrt. 512. In eene verzekering op ingebeelde of wacht wordende winst op verzekerde of te verhten goederen, zal dezelve afzonderlijk bij de polis root moeten worden, met bijzondere opgave op ke goederen dezelve worden beoogd, zonder dat geoorloofd zal zijn bij eene globale begrooting der zekerde goederen te stellen, dat het te veel verzede gehouden zal worden, als te zijn ingebeelde verwacht wordende winst.

Ingeval van schade, moet de verzekerde door voor wettig erkende prijscouranten of certificaten van deskundigen, onderling of door den regter te benoemen, aantoonen, dat hij waarlijk en in de daad de getauxeerde winst op het verzekerde goed zoude hebben gehad.

Bij overtreding in de afzonderlijke begrooting, of bij zoo verre van de wezenlijkheid van het bestaan der ingebeelde winst op geene wettige wijze blijken kan, is de verzekering van het te veel verzekerde, nietig.

Art. 513. In eene verzekering op te verdienen vrachtpenningen, wordt de hoegrootheid bewezen door de chertepartij of de cognoscementen, zoo daarbij de vracht bepaald is.

Ten aanzien van goederen toebehoorende aan de eigenaars van de schepen, waarvan de hoegrootheid der vracht door eene chertepartij of cognoscement niet blijkt, wordt de hoegrootheid door deskundigen, onderling of door den regter te benoemen, begroot.

Ingeval van vergaan of stranden van het schip, wordt aan de verzekerde vracht zoo veel gekort, al de schipper of eigenaars van het schip door dat c geval, voor gagie of soldij aan het scheepsvolk andere onkosten, welke bij het behouden arriver moeten betaald worden, minder behoeven te betale Zie Kist IV bl. 128 volgg.; Diephuis III ' volgg., 7 en 8.

c) Zie Kist IV bl. 135 volgg.

In tijd van vrede of in tijd van oorlog *a*), vóór of gedurende het schip; (K. 661.)

Voor de heen- en terugreis; voor een van beiden; voor de ... voor eenen bepaalden tijd; (K. 595*b*, 619 n°. 2, 626, 650, 674.

Voor alle zeegevaren;

Op goede en kwade tijdingen. (K. 598. — C. 335; K. 271.)

595. Indien de verzekerde onkundig is, in welk schip van ... verwacht wordende goederen zullen worden geladen, zal de ... den schipper of van het schip niet worden vereischt, mits bij de ... ring worde gedaan van des verzekerden onkunde daaromtrent, als ... van de dagteekening en den onderteekenaar van den laatsten ... orderbrief.

Het belang van den verzekerde kan op deze wijze slechts ... bepaalden tijd verzekerd worden. *b*) (Co. 337; K. 251, 592 n°. 1. ...

596. Indien de verzekerde onkundig is waarin de goederen, welke worden toegezonden of geconsigneerd zijn, bestaan, mag hij ... dezelve laten doen onder de algemeene benaming van »goederen."

Onder zoodanige verzekering zijn niet begrepen gemunt goud ... gouden en zilveren staven, juweelen, paarlen of kleinooden, en krijgs... (Co. 337; K. 251, 256 n°. 3, 592 n°. 2, 599 n° 4, 612, 627 v., 64...

597. Indien de verzekering is gedaan op schepen of goederen ... tijde van het sluiten der overeenkomst, reeds behouden ter plaats ... bestemming waren aangekomen, of op eenig belang, waarvan de ... tegen welke verzekerd is, reeds op voorschreven tijdstip bestond ... die gevallen toepasselijk de bepalingen van artikel 269 en 270 *d*), ind... lijk bewezen wordt of er vermoeden bestaat, dat de verzekeraar van ... dene aankomst, of de verzekerde of diens lasthebber van het aan... schade, bij het sluiten der overeenkomst, heeft kennis gedragen. ... K. 251, 598, 603 v.)

598. Het vermoeden, bij artikel 270 vermeld, heeft ten aanzien ... verzekerde geene plaats, indien de verzekering is gedaan op goede ... tijding, mits in dat geval in de polis worde vermeld het laatste ber... welk de verzekerde ten aanzien van het verzekerde voorwerp heeft ... en, de verzekering voor rekening van eenen derde zijnde gesloten. ... van schade, deugdelijk blijke van de dagteekening van den last... lasthebber, tot het doen der verzekering, bekomen heeft.

a) De woorden: „in tijd van vrede of in tijd van oorlog" moeten van de volgende worden afgescheiden. — Zie Voorduin III bl. 287, V.

b) *Art.* 650 *W. v. Kh.* Verzekering gedaan zijnde voor eenen bepaalden tijd, in dier voege als zulks bij artikel 595 gemeld is, moet de verzekerde het bewijs leveren, dat het verzekerde goed in het schip, dat eenige ramp geleden heeft of vergaan is, binnen den bepaalden tijd, geladen is geweest.

Art. 337 *C. d. C.* Les chargements faits aux Echelles du Levant, aux côtes d'Afrique et autres parties du monde, pour l'Europe, peuvent être assurés, sur quelque navire qu'ils aient lieu, sans désignation du navire ni du capitaine. — Zie Voorduin III bl. 288, III.

c) *Art.* 337 *C. d. C.* .... Les marchandises elles-mêmes peuvent, en ce cas, être assurées sans désignation de leur nature et espèce.

Mais la police doit indiquer celui à qui l'expédition est faite ou doit être consignée, s'il n'y a convention contraire dans la police d'assurance.

d) *Art.* 269 *W. v. Kh.* Alle verzekering gedaan op eenig belang hoegenaamd, waarvan de scha... welke verzekerd is, reeds op het tijdstip ... sluiten der overeenkomst bestond, is ... de verzekerde, of hij die met of zonder ... doen verzekeren, van het aanwezen der s... kennis gedragen.

Art. 270. Er bestaat vermoeden, dat ... aanwezen dier schade heeft kennis gedragen ... de regter, met in achtneming der omstandigheden ... oordeelt dat er sedert het aanwezen der ... veel tijds is verloopen, dat de verzekerde ... had kunnen kennis dragen.

In geval van twijfel, staat het den regter ... aan verzekerden en derzelver lasthebbers ... te leggen, dat zij, ten tijde van het sluiten der overeenkomst, van het aanwezen der schade ... hebben gedragen.

Indien die eed door de partij aan hare ... wordt opgedragen, moet dezelve in ... door den regter worden opgelegd. — ... 603 volgg.

lat bedi
ezen wo
der ove
7; K. 25
Verzekeri
Op de s
Op de p
Op schep
is gescho
Op voor
handel n
Op de
vervoer
n°. 39,
608, 615
Op schep
hoten, ma
avarij, bi
worden. (
Wanneer
ering voor
aan den
erijgever
, gedeeld.
en echter
le bodemeri
Verzekeri
de volle wa
ten, tot in
e) Verzeke
kken of v
ing van der
lrukt, hetz

rt. 488 *Wetboek*
daan wordt op
polis worden uitg
s voor eigen r

en die verzekering
n wordt, moet in
gteekening van d
rzekering ontvang
rzekerde bekomen
s op straffe van
. 285 volg., III,
Art. 577 *W. v*
geschoten worden
nne soldijen of re
Art. 4 *der Wet*
9), *houdende st*
l te keer te gaan
rt. 2 *der Wet van*
Met reclusie voor
en gestraft alle assu
aderen, welke voor
n, tot den ongeoor
n hebben verzekerd,

voering der goederen, hetzij de onwetendheid van den verzekerde te dien opzigte.

In allen gevalle moet, op straffe van nietigheid, in de polis worden uitgedrukt de laatste tijding, die de verzekerde van het schip, of van de goederen bekomen heeft, en, indien de verzekering voor rekening van eenen derde geschiedt, de dagteekening van den order- of advijsbrief, of de uitdrukkelijke vermelding, dat de verzekering, zonder lastgeving van den belanghebbende, plaats heeft. (K. 251, 256 nº. 8, 265, 281, 592, 597, 604 v., 624 v.) a)

604. b) Indien de verzekerde, bij de polis, de bij het voorgaande artikel bepaalde verklaring van onwetendheid doet, en het naderhand blijkt, dat de verzekering gedaan is, nadat de schepen vertrokken waren van de plaats, vanwaar het gevaar voor rekening van den verzekeraar zoude beginnen te loopen, moet, in geval van schade, de verzekerde, op de vordering van den verzekeraar, zijne verklaring van onwetendheid met eede bevestigen. (K. 269.)

605. c) Indien in de polis, noch van het vertrek van het schip, noch van de onwetendheid deswege melding is gemaakt, wordt zulks gehouden voor eene erkenning dat hetzelve, bij het afgaan van den laatsten post, die vóór het sluiten der polis is aangekomen, of, alwaar geene geregelde posten zijn, bij de laatste bekwame gelegenheid om tijding over te brengen, nog was liggende ter plaatse, vanwaar hetzelve moest vertrekken. (K. 251, 603 v.)

606. Indien verzekering is gedaan op schepen, welke nog niet op de plaats zijn vanwaar het gevaar moet beginnen, of die tot het aannemen der reis of tot het innemen der lading nog niet gereed zijn, — of op goederen, die niet terstond kunnen geladen worden, is de verzekering nietig, ten ware die omstandigheid in de polis vermeld zij, of daarbij zij opgegeven dat de verzekerde daarvan geene kennis draagt, met vermelding van den advijs- of orderbrief, of de verklaring dat die niet bestaat; mitsgaders in allen gevalle van de laatste tijding, die hij van het schip of van het goed bekomen heeft.

De verzekerde en diens lasthebber zijn, in geval van schade, verpligt om, op de vordering van den verzekeraar, hunne onwetendheid met eede te bevestigen. (K. 251, 269, 592, 603, 624 v.) d)

607. In eene verzekering op bodemerij, moet de hoeveelheid der geleende geldsommen en van de bodemerij-premie, ieder afzonderlijk, in de polis

a) Deze en de volgende bepalingen zijn toepassingen van

Art. 251 *W. v. Kh.* Alle verkeerde of onwaarachtige opgave, of alle verzwijging van aan den verzekerde bekende omstandigheden, hoezeer te goeder trouw aan diens zijde hebbende plaats gehad, welke van dien aard zijn, dat de overeenkomst niet, of niet onder dezelfde voorwaarden zoude zijn gesloten, indien de verzekeraar van den waren staat der zaak had kennis gedragen, maakt de verzekering nietig.

b) *Art.* 507 *Wetboek* 1830. Indien de verzekerde, bij de polis, de bij het voorgaande artikel bepaalde verklaring van onwetendheid doet, en het naderhand blijkt, dat de verzekering gedaan is nadat de schepen van de plaats, vanwaar de risico door den verzekeraar moet worden geloopen, vertrokken waren, moet de verzekerde, ten verzoeke van den verzekeraar, in geval van schade, zijne onkunde onder eede verklaren.

Art. 508. Indien de tijd, wanneer het schip vertrokken zoude zijn, bij de polis vermeld is, en het naderhand blijkt, dat hetzelfde schip eerder is vertrokken, is de verzekering nietig.

c) *Art.* 509 *Wetboek* 1830. Wanneer de polis, noch van het vertrek van het schip, noch van de onkunde deswege, melding maakt, wordt zulks gehouden voor eene erkentenis, dat het schip ter plaatse, vanwaar het vertrekken moest, bij het afgaan van de laatste post, nog was liggende; maar indien naderhand bevonden werd, dat het schip reeds vertrokken was, is de verzekering nietig en krachteloos.

d) *Art.* 510 *Wetboek* 1830. Verzekeringen voor zeeschade zijn van onwaarde:

Op schepen, welke nog niet op de plaats zijn, vanwaar het gevaar moet beginnen;

Op schepen, die tot het aannemen der reis, of tot het innemen van de lading, nog niet gereed zijn;

Op goederen, die niet terstond geladen kunnen worden;

Alles, ten zij zulks, of de onkunde daarvan, met opgave van den order- of advijsbrief, of wel de verklaring dat de verzekerde er geenen heeft, mitsgaders de laatste tijding die hij van het schip of goed heeft, in de polis vermeld worden.

De verzekerde, in de polis genoemd, zoo wel als bij die de verzekering laat doen, zijn, ingeval van schade, gehouden dezelve onkunde, ten verzoeke van den verzekeraar, met eede te bevestigen.

vermeld worden; zulks niet geschied zijnde, wordt het daarvoor gehouden, dat de bodemerij-premie niet verzekerd is. (K. 569, 592, 593*f*, 608, 631, 659.) *a*)

608. Verzekering op bodemerij is niet bestaanbaar, wanneer de polis niet inhoudt: *b*)

Den naam van den geldopnemer, al ware deze ook de schipper;

Den naam van het schip, waarmede de reis zal gedaan worden, en dien van den schipper;

De plaats der bestemming;

De vermelding of het geld in eene ladingsplaats, of in eene noodhaven, voor noodige reparatien of andere noodzakelijke onkosten, verstrekt is. (K. 256, 592, 600 v., 607, 609—611.)

609. Wanneer de schipper, op reis zijnde, genoodzaakt geweest is geld op bodemerij te nemen, kan de geldschieter zoodanige bodemerij laten verzekeren, al ware er vooraf eene verzekering van het verbodemde voorwerp gedaan. (Co. 334; K. 252, 599 n°. 3, 610, 611.) *c*)

610. Wanneer een reeds verzekerd schip of reeds verzekerde koopmanschappen, zonder noodzakelijkheid en alleen in het belang van den geldopnemer, door bodemerij verbonden worden, treedt de geldschieter in de regten die de geldopnemer jegens den verzekeraar zoude hebben gehad, ten beloope van de geleende som. (B. 1438; K. 252, 599 n°. 3, 609.)

611. Indien echter de geldschieter geene kennis heeft gedragen van de geslotene verzekering en hij zulks met eede bevestigt, zijn de verzekeraars op de bodemerij niet ontslagen, doch is de verzekerde, in geval van schade, verpligt aan hen af te staan die regten, die hij op de verzekeraars van het schip of van de goederen, uit krachte der wettelijke indeplaatsstelling, zoude hebben.

In geval de geldschieter de verzekeraars op schip of lading onmiddellijk aanspreekt, zijn die op de geschoten penningen ontslagen, tegen teruggave der premie. (B. 1438; K. 281, 609 v) *d*)

612. Goederen mogen verzekerd worden voor de volle waarde *e*), welke dezelve hebben ten tijde en ter plaatse der verzending, met alle onkosten tot aan boord, de premie van verzekering daaronder begrepen, zonder dat eene afzonderlijke begrooting van ieder voorwerp kan gevorderd worden. (K. 253, 593*f*, 613 v., 627 v.) *f*)

613. De werkelijke waarde der verzekerde goederen mag verhoogd worden met de vracht, inkomende regten en andere onkosten, welke bij de behoudene aankomst noodzakelijk moeten worden betaald, mits daarvan melding in de polis worde gemaakt. (Co. 347, 354; K. 256 n°. 8, 592, 612, 614.) *g*)

614. De verhooging, bij het voorgaande artikel omschreven, is niet verbindende, indien het verzekerde ter bestemde plaats niet aankomt, voor zoo verre daardoor de betaling van de vracht, inkomende regten en andere onkosten, geheel of ten deele vervalt.

Maar indien de vracht, volgens overeenkomst met den schipper vóór zijn vertrek gemaakt, heeft moeten vooruitbetaald worden, blijft de verzekering

a) Zie Diephuis III bl. 86 (4); Kist IV bl. 189.

b) Behalve het door art. 256 gevorderde.

c) Zie Voorduin III bl. 300, V.

d) Aan het slot zijner beschouwing van de artt. 607—611 zegt Holtius (III bl. 98): „Wij moeten onzen wetgever hier ter plaatse het regt doen van te erkennen, dat die zich boven andere wetgevingen (zelfs het breedvoerige *Allgemeine Landrecht* niet uitgezonderd) een ingewikkelden locus uit de assurantieleer heeft aangetrokken, waar zelfs de meest geprezen regtsboeken over henen loopen (b. v. Benecke en Menno Pöhls, die iets evenwel heeft, (§ 678, p. 641), en dat hij in de behandeling daarvan allezins het regte getroffen heeft. Voor de ontwikkeling uit ons Wetboek van de echte bodemerijleer zijn deze artikelen van groote waarde."

e) *Art.* 515 *Wetboek* 1880. „voor den vollen inkoopsprijs. — Zie Voorduin III bl. 815 volg., I.

f) d. i., volgens Diephuis III bl. 84 (1), „de aankomst ter plaatse van bestemming, ofschoon in beschadigden toestand."

g) Zie Kist IV bl. 126 volgg.

te dien aanzien stand grijpen; in geval van ramp of schade, moet de daadzaak der vooruitbetaling bewezen worden. (K. 281, 478, 479, 482*b*.) *a*)

615. Verzekering op verwacht wordende winst moet afzonderlijk bij de polis begroot worden, met bijzondere opgave, op welke goederen dezelve wordt gedaan; bij gebreke hiervan, is de verzekering nietig.

Indien de waarde van het verzekerde in het algemeen is uitgedrukt, met stellige bepaling dat al hetgeen de waarde der goederen te boven gaat, voor verwacht wordende winst zal worden gehouden, is de verzekering geldig voor de waarde der verzekerde voorwerpen; doch zal het overschietende worden herleid tot de bewijsbare hoegrootheid der verwacht wordende winst, berekend naar den maatstaf bij artikel 621 en 622 *b*) vermeld. (K. 592, 593*k*, 612, 613.) *c*)

616. Vrachtpenningen kunnen voor hun vol beloop worden verzekerd. (K. 453 v., 464*d*, 482, 593*j*, 613 v., 617, 623, 630, 640, 642.)

617. Het schip vergaande of strandende, wordt de verzekering ingekort *d*), voor zoo veel het beloop betreft van hetgeen de schipper of de eigenaar van het schip, door dat ongeval, voor gagie of soldij aan het scheepsvolk en andere onkosten, welke bij behoudene aankomst moeten betaald worden, niet of minder schuldig is. (K. 418 v., 616.)

618. Verzekering tegen slavernij wordt gedaan tot eene bepaalde som, voor welke de persoon, die in slavernij gebragt, en wiens vrijheid verzekerd is, mag vrijgekocht worden.

Het onderscheid tusschen den rantsoen-prijs en de verzekerde som komt ten voordeele van den verzekeraar; en in geval eene grootere som, dan die, bij de overeenkomst bepaald, tot het vrijkoopen vereischt wordt, volstaat hij met de voldoening der in de polis uitgedrukte som. (K. 432 v., 592, 593*k*.) *e*)

TWEEDE AFDEELING.

Van de begrooting der verzekerde voorwerpen.

619. De volle waarde op de kiel of het casco van een schip verzekerd zijnde, kan, hoezeer bevorens getaxeerd, door geregtelijke uitspraak, des noods na berigt van deskundigen *f*), nader bepaald of verminderd worden:

1°. Indien het schip bij de polis is getaxeerd naar den inkoopsprijs, of

a) Zie Kist IV bl. 127.

b) *Art.* 621 *W. v. Kh.* Verwacht wordende winst wordt bewezen door erkende prijscouranten, of, bij gebreke daarvan, door eene begrooting van deskundigen, waaruit blijkt van de winst, welke de verzekerde goederen, bij behoudene aankomst, na het afleggen eener gewone reis, redelijkerwijze, op de plaats der bestemming, zouden hebben opgeleverd.

Art. 622. Indien uit de prijscouranten of uit de begrooting van deskundigen blijkt, dat, bij behoudene aankomst de winst minder zoude hebben bedragen, dan de som, die de verzekerde bij de polis had opgegeven, volstaat de verzekeraar met de betaling van dat mindere. Hij is niets verschuldigd, indien de verzekerde voorwerpen geene winst hoegenaamd zouden hebben opgebragt.

c) *Art.* 518 *Wetboek* 1830. Verzekering op verwacht wordende winst moet afzonderlijk bij de polis begroot worden, met bijzondere opgave, op welke goederen dezelve wordt gedaan; bij gebreke hiervan, is zij van geene waarde.

Wanneer eene algemeene begrooting van het verzekerde is gedaan, met bepaling dat het te veel gewaardeerde zal worden gehouden voor verwacht wordende winst, is de verzekering alleen geldig voor de waarde van het verzekerde voorwerp, berekend volgens artikel 516 en 517, en is zij voor het overige nietig. — Zie Voorduin III bl. 322 volg., 111 volgg., en Diephuis III bl. 88 (2).

d) *Art.* 520 *Wetboek* 1830: „is de verzekering van onwaarde." — Zie Voorduin III bl. 324 volg., IV, en Diephuis III bl. 87 (4).

e) „Ristorno kan niet plaats hebben, wanneer de losprijs minder mogt bedragen dan de verzekerde som, omdat de verzekeraar gevaar heeft geloopen van de geheele som te moeten betalen, wanneer een zoo hooge losprijs mogt zijn gevorderd." Kist IV bl. 136. Zoo ook Diephuis III bl. 89 (4). Anders de Regeering (bij Voorduin III bl. 325 volg., IV).

f) Zoo, zonder comma, de O. E. en *art.* 28 *der Wet van* 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 47). *Art.* 58 *der Wet van* 28 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 43) (*art.* 527 *Wetboek* 1830) had: „des noods, na berigt van deskundigen." Zie Diephuis III bl. 156 (1).

naar hetgeen hetzelve van bouwen gekost heeft, en hetzelve, het zij door ouderdom, het zij door het afleggen van vele reizen, reeds minder waarde had;

2°. Indien het schip, voor onderscheidene reizen zijnde verzekerd, na eene of meer reizen te hebben afgelegd en uit dien hoofde vracht te hebben verdiend, vervolgens op eene der verzekerde reizen vergaat. (Co. 336; K. 273 v., 275, 593*b*, 594*c*, 713; Rv., 222 v.) *a*)

620. Indien de verzekering gedaan is voor de terugreis uit een land, waar handel alleen bij wijze van ruiling plaats heeft, wordt de begrooting van de waarde der verzekerde goederen berekend, op den voet van hetgeen de in ruiling gegevene goederen gekost hebben, met bijvoeging van de transportkosten. (Co. 340; B. 1577 v.) *b*)

621. Verwacht wordende winst wordt bewezen door erkende prijscouranten, of, bij gebreke daarvan, door eene begrooting van deskundigen, waaruit blijkt van de winst welke de verzekerde goederen, bij behoudene aankomst, na het afleggen eener gewone reis, redelijkerwijze, op de plaats der bestemming, zouden hebben opgeleverd. (K. 273, 593*h*, 615, 622; Rv., 222 v.)

622. Indien uit de prijscouranten of uit de begrooting van deskundigen blijkt, dat, bij behoudene aankomst, de winst minder zoude hebben bedragen, dan de som *c*), die de verzekerde bij de polis had opgegeven, volstaat de verzekeraar met de betaling van dat mindere. Hij is niets verschuldigd, indien de verzekerde voorwerpen geene winst hoegenaamd zouden hebben opgebragt. *d*) (K. 60, 615, 621.)

623. Het bedrag der vrachtpenningen wordt bewezen door de chertepartij of de cognoscementen.

Bij gebreke van chertepartij en cognoscementen, of indien het goederen geldt aan de scheepseigenaars zelve toebehoorende, wordt het bedrag der vracht door deskundigen begroot. (Co. 286; K. 454 v., 507, 512, 593*j*, 616; Rv., 222 v.)

DERDE AFDEELING.

Van het begin en het einde van het gevaar.

624. Bij verzekering op het schip, begint het gevaar voor den verzekeraar te loopen van het oogenblik dat de schipper een begin heeft gemaakt met het laden van koopmanschappen; of, zoo hij alleen in ballast moet vertrekken, zoodra hij een begin heeft gemaakt met den ballast te laden. (Co. 328, 341; K. 585*b*, 592 n°. 6, 627, 634, 696.) *e*)

a) *Art.* 275 *W. v. Kh.* Indien echter het verzekerd voorwerp vooraf is gewaardeerd door deskundigen, bij partijen daartoe bestemd [benoemd], en, des gevorderd, door den regter beëedigd, kan de verzekeraar niet daartegen opkomen, tenzij in geval van bedrog; alles behoudens de bijzondere uitzonderingen bij de wet gemaakt.

b) *Art.* 340 *C. d. C.* Si l'assurance est faite sur le retour d'un pays où le commerce ne se fait que par troc, et que l'estimation des marchandises ne soit pas faite par la police, elle sera réglée sur le pied de la valeur de celles qui ont été données en échange, en y joignant les frais de transport.

Art. 528 *Wetboek* 1830. De waarde van goederen, uit eigen fabrijken of plantaadjen voortkomende, wordt geregeld naar den prijs, waarvoor dezelve op de plaats der inlading hadden kunnen worden verkocht.

Art. 529. Ten aanzien van de goederen door ruiling verkregen, bepaalt de prijs, voor welken de in ruiling gegevene goederen op de plaats van derzelver ontlading hadden kunnen worden verkocht, de waarde der verzekerde goederen.

Art. 530. Wanneer de verzekering gedaan is voor de terugreis uit een land, waar handel alleen bij wijze van ruiling plaats heeft, wordt de begrooting van de waarde der verzekerde goederen berekend op den voet van hetgene de in ruiling gegevene goederen gekost hebben, met bijvoeging van de transportkosten.

c) Zie Voorduin III bl. 330, III.

d) Zie Voorduin III bl. 331, III.

e) *Art.* 341 *C. d. C.* Si le contrat d'assurance ne règle point le temps des risques, les risques commencent et finissent dans le temps réglé par l'article 328 pour les contrats à la grosse.

Art. 328. Si le temps des risques n'est point déterminé par le contrat, il court, à l'égard du navire,

625. In de, bij het voorgaande artikel, gemelde verzekering … gevaar voor den verzekeraar één en twintig dagen nadat het verz… ter bestemde plaatse is aangekomen, of zoo veel eerder als de … manschappen of goederen gelost zijn. (Co. 328, 341; K. 507 … 592 n°. 6, 629, 632, 634, 638.) *a)*

626. Bij verzekering van een schip voor eene uit- en te huis … meer dan éene reis, loopt de verzekeraar, zonder tusschenpoozing, … tot en met den één en twintigsten dag nadat de laatste reis is … tot zoo vele dagen minder als de laatste koopmanschappen of goed… zijn. (K. 594*c*, 624, 625.)

627. Goederen of koopmanschappen verzekerd zijnde, begint … voor rekening van den verzekeraar, te loopen, zoodra de goe… gebragt op de kade of den wal, om vandaar ingeladen of vervoer… den naar de schepen waarin dezelve geladen worden, en eindigt vijft… nadat het schip ter bestemde plaatse zal zijn aangekomen, of zoo … als de verzekerde goederen aldaar zullen zijn gelost en op de … wal geplaatst. (K. 457, 458, 585*c* en *d*, 593*g*, 596, 624 v., 629, … 634, 644.) *c)*

628. Bij verzekering op goederen of koopmanschappen loopt … onafgebroken voort, hoezeer de schipper genoodzaakt zij geweest in … haven in te loopen, aldaar te lossen en te repareren, totdat of de … gestaakt *d)*, of door den verzekerde bevel tot het niet weder insche… goederen gegeven, of de reis geheel volbragt zij. (K. 478*a* en *d*. …

629. Indien de schipper of de verzekerde op goederen door wettig… verhinderd wordt, binnen den bij artikel 627 bepaalden tijd te loss… zich aan vertraging schuldig te maken, blijft het gevaar van den … doorloopen, tot dat de goederen gelost zijn. (K. 630*b*, 632.) *e)*

630. In eene verzekering op te verdienen vrachtpenningen. … verzekeraar het gevaar te loopen, van het oogenblik en naar … vracht betalende goederen en koopmanschappen in het schip gel… en eindigt vijftien dagen nadat het schip ter bestemde losplaats … aangekomen, of zoo veel eerder als de vracht betalende goederen … manschappen zullen zijn gelost.

De bepaling van artikel 629 is ook te dezen toepasselijk. (K. 453, 482, 593*j*, 616, 623, 627, 634, 638, 640, 642.) *f)*

des agrès, apparaux, armement et victuailles, du jour que le navire a fait voile, jusqu'au jour où il est ancré ou amarré au port ou lieu de sa destination.

Art. 585, *lid a en b, W. v. Kh.* Zie de noot *a*), op *art.* 631.

a) Zie lid *a* en *b* van het in de vorige noot aangehaalde *art.* 585.

b) *Art.* 457, *lid a* en *b*, *W. v. Kh.* De tijd van lading of lossing bij de chertepartij niet bepaald zijnde, moet dezelve, binnen het Koningrijk en de kolonien van den Staat, zijn afgeloopen binnen vijftien achtereenvolgende werkdagen, nadat de schipper zal verklaard hebben tot laden of lossen gereed te zijn.

Voor ligterschepen wordt die tijd bepaald op drie werkdagen na de aankomst.

c) *Art.* 585, *lid c en d*, *W. v. Kh.* Zie de noot *a*), op *art.* 631.

d) Fransche tekst van *art.* 589 *Wetboek* 1830: „légalement rompu." — Zie Diephuis III bl. 130 (2).

e) „*Art.* 629 is op verzekering van het schip niet toepasselijk; daartoe had het vóór *art.* 627 moeten staan, terwijl dan *art.* 628 eene gelijke bepaling had moeten inhouden als art. 630*b*." — Diep… bl. 128 (4).

f) „Wanneer of voor zoover de … ingeladen worden, en evenwel de reis … vaard, zal de verzekering der vracht … geen gevolg erlangen, maar als vervallen … moeten worden, zoo deswege geene … is gemaakt in de polis." Diephuis III … Zie ook Kist IV bl. 171.

Art. 829 *A. D. H.* Bei der Versicher… Fracht beginnt und endet die Gefahr … der Unfälle, welchen das Schiff und … Fracht ausgesetzt ist, mit demselben … dem die Gefahr bei der Versicherung … für dieselbe Reise beginnen und enden … Ansehung der Unfälle, welchen die Güter … sind und dadurch die Fracht ausgesetzt … demselben Zeitpunkt, in welchen die Gefahr … Versicherung der Güter für dieselbe Reise … und enden würde.

Bei der Versicherung von Ueberfahrtsge… ginnt und endet die Gefahr mit demselben …

631. Bij verzekering op eene bodemerij, begint en eindigt het gevaar voor den verzekeraar te loopen, op het oogenblik dat het gevaar des geldschieters begint en eindigt volgens de wet, of volgens een aan den verzekeraar bekend gemaakt beding. (K. 585, 607 v., 611, 634, 660.) *a*)

632. Wanneer de reis gestaakt wordt nadat een verzekeraar heeft begonnen gevaar te loopen, blijft het gevaar in eene verzekering op goederen loopen vijftien dagen, en in eene verzekering op het schip één en twintig dagen, nadat de staking der reis heeft plaats gehad, of zoo veel korter als de laatste goederen of koopmanschappen gelost zijn. (K. 624 v., 627 v., 635 v.)

633. De tijd van den aanvang en het eindigen van het gevaar op verwacht wordende winst staat gelijk met den daartoe voor de goederen bepaalden tijd. (K. 627 v., 634.)

634. Het staat, in alle verzekeringen, aan de wederzijdsche partijen vrij, om bij de polis andere bedingen, nopens het beginnen en het eindigen van den juisten tijd van het gevaar, te maken. (B. 1374; K. 592, 593*k*, 624 v., 650.) *b*)

VIERDE AFDEELING.

Van de regten en pligten van den verzekeraar en den verzekerde.

635. Bij staking der reis, vóórdat de verzekeraar heeft begonnen eenig gevaar te loopen, vervalt de verzekering.

De premie wordt door den verzekerde ingehouden of door den verzekeraar teruggegeven, in beide gevallen tegen genot van een half ten honderd van de verzekerde som, of wel van de halve premie, indien dezelve minder dan één ten honderd mogt beloopen. (Co. 349; K. 281, 624 v., 632, 634, 636 v., 652 v., 660, 662.) *c*)

636. Indien de reis gestaakt wordt, nadat de verzekeraar heeft begonnen gevaar te loopen, doch vóórdat het schip op de laatste uitklaringsplaats het anker of de touwen heeft losgemaakt *d*), geniet de verzekeraar één ten honderd van de verzekerde som, indien de premie één ten honderd of meerder bedraagt; doch, minder bedragende, wordt dezelve, in haar geheel, door den verzekeraar genoten.

De volle premie is altijd verdiend, wanneer de verzekerde eenige schadevergoeding, hoe ook genaamd, vordert. (K. 635.) *c*)

in welchem die Gefahr bei der Versicherung des Schiffs beginnen und enden würde.

Der Versicherer von Fracht- und Ueberfahrtsgeldern haftet für einen Unfall, von welchen das Schiff betroffen wird, nur insoweit, als Fracht- oder Ueberfahrtsverträge bereits abgeschlossen sind, und wenn der Rheder Güter für seine Rechnung verschifft, nur insoweit, als dieselben zum Zweck der Einladung in das Schiff oder in die Leichterfahrzeuge bereits vom Lande geschieden sind. — Zie Kist IV bl. 169 volgg.

a) *Art.* 585 *W. v. Kh.* Wanneer het contract van bodemerij geene bijzondere bepalingen inhoudt, begint het gevaar van de zee voor den geldschieter:

Ten opzigte van het verbondene schip en deszelfs tuigagie, oorlogstuig en victualie, van het oogenblik dat hetzelve is onder zeil gegaan, en het eindigt op het tijdstip, waarop het schip ter plaatse zijner bestemming het anker heeft laten vallen of vastgemaakt is.

Ten opzigte van de goederen, zoo dra dezelve in het schip of in de vaartuigen, die de goederen aan boord moeten brengen, geladen zijn, en indien de bodemerij op reeds geladene koopmanschappen gedurende de reis is aangegaan, van den dag waarop het contract is gesloten.

In de beide laatste gevallen, eindigt het gevaar zoodra de goederen ter bestemde plaatse zijn gelost of hadden behooren gelost te worden. —

Zie *art.* 542 *Wetboek* 1830, en Voorduin III bl. 341, V.

b) *Art.* 650 *W. v. Kh.* Verzekering gedaan zijnde voor eenen bepaalden tijd, in dier voege als zulks bij artikel 595 gemeld is, moet de verzekerde het bewijs leveren, dat het verzekerde goed in het schip, dat eenige ramp geleden heeft, of vergaan is, binnen den bepaalden tijd, geladen is geweest.

c) *Art.* 281 *W. v. Kh.* In alle gevallen in welke de overeenkomst van verzekering voor het geheel of ten deele vervalt, of nietig wordt, en mits de verzekerde te goeder trouw hebbe gehandeld, moet de verzekeraar de premie teruggeven, het zij voor het geheel, het zij voor zoodanig gedeelte waarvoor hij geen gevaar heeft geloopen.

d) *Art.* 550 *Wetboek* 1830: „doch voordat de reis begonnen is." — Zie Voorduin III bl. 348, III, en bl. 349, IV.

637. Voor rekening van den verzekeraar zijn alle verliezen en schaden, die aan de verzekerde voorwerpen overkomen door storm, onweder, schipbreuk, stranding, het overzeilen, aanzeilen, aanvaren, of aandrijven, gedwongene verandering van koers, van de reis of van het schip, door het werpen van goederen, door brand, geweld, overstrooming, neming, kapers, roovers, aanhouding op last van hooger hand, verklaring van oorlog, represailles; alle schade veroorzaakt door nalatigheid, verzuim of schelmerij van den schipper of de scheepsgezellen, en, in het algemeen, door alle van buiten aankomende onheilen, hoe ook genaamd, ten zij, door de bepaling der wet, of door beding bij de polis, de verzekeraar van het loopen van eenige dezer gevaren ware vrijgesteld. (Co. 350, 353; K. 249, 276, 284, 290, 321, 363, 478, 505, 534 v., 545 v., 587, 592, 638, 640 v., 646 v., 659, 699 n°. 2—6.) *a*)

638. Bij verzekering van het schip, houdt de verpligting van den verzekeraar op door alle willekeurige verandering van koers, of van de reis, en bij verzekering op vrachtpenningen, door alle willekeurige verandering van koers, van de reis of verwisseling van het schip, in beide gevallen door den schipper uit zich zelven of op last der eigenaars van het schip gedaan; ten zij, ten aanzien van den schipper, die zulks uit zich zelven heeft gedaan, het tegendeel uitdrukkelijk bij de polis ware bedongen. *b*)

Bij eene verzekering op goederen geldt hetzelfde, indien de willekeurige verandering van koers, reis of schip heeft plaats gehad op last, of met uitdrukkelijke of met stilzwijgende toestemming, van den verzekerde.

De reis wordt gerekend veranderd te zijn, zoodra de schipper dezelve naar eene andere bestemming, dan waarvoor verzekerd is, heeft aangevangen. *c*) (Co. 351; K 592 n°. 3, 4 en 5, 593*b* en *g*, 639, 641, 653, 660.)

639. De willekeurige verandering van koers bestaat niet in eene geringe afwijking, maar alleen indien de schipper, buiten erkende noodzakelijkheid of nuttigheid, en zonder voldoende aanleiding in het belang van het schip en de lading, eene haven, buiten den koers gelegen, aandoet, of eene andere streek volgt, dan waartoe hij verpligt was.

a) *Art.* 350 *C. d. C.* Sont aux risques des assureurs toutes pertes et dommages qui arrivent aux objets assurés, par tempête, naufrage, échouement, abordage fortuit, changements forcés de route, de voyage ou de vaisseau, par jet, feu, prise, pillage, arrêt par ordre de puissance, déclaration de guerre, représailles, et généralement par toutes les autres fortunes de mer.

Art. 353. L'assureur n'est point tenu des prévarications et fautes du capitaine et de l'équipage, connues sous le nom de Baraterie de Patron, s'il n'y a convention contraire.

Art 824 *A. D. H.* Der Versicherer trägt alle Gefahren, welchen Schiff oder Ladung während der Dauer der Versicherung ausgesetzt sind, soweit nicht durch die nachfolgenden Bestimmungen oder durch Vertrag ein Anderes bestimmt ist.

Er trägt insbesondere:

1°. die Gefahr der Elementarereignisse und der sonstigen Seeunfälle, selbst wenn diese durch das Verschulden eines Dritten veranlasst sind, als: Eindringen des Seewassers, Strandung, Schiffbruch, Sinken, Feuer, Explosion, Blitz, Erdbeben, Beschädigung durch Eis u. s. w.;

2°. die Gefahr des Krieges und der Verfügungen von höher Hand;

3°. die Gefahr des auf Antrag eines Dritten verhängten, von dem Versicherten nicht verschuldeten Arrestes;

4°. die Gefahr des Diebstahls, sowie die Gefahr des Seeraubes, der Plünderung und sonstiger Gewaltthätigkeiten;

5°. die Gefahr der Verbodmung der versicherten Güter zur Fortsetzung der Reise oder der Verfügung über dieselben durch Verkauf oder durch Verwendung zu gleichem Zweck. (Artikel 507 bis 510, 734);

6°. die Gefahr der Unredlichkeit oder des Verschuldens einer Person der Schiffsbesatzung, sofern daraus für den versicherten Gegenstand ein Schaden entsteht;

7°. die Gefahr des Zusammenstosses von Schiffen und zwar ohne Unterschied, ob der Versicherte in Folge des Zusammenstosses unmittelbar oder ob er mittelbar dadurch einen Schaden erleidet, dass er den einem Dritten zugefügten Schaden zu ersetzen hat.

b) Zie Hooft (bij Voorduin III bl. 352 volg., IV.)

c) *Art.* 653, *lid a*, *W. v. Kh.* De verzekeraar is ontslagen van het verdêre gevaar, en is geregtigd tot de premie, indien de verzekerde het schip zendt naar eene meer afgelegene plaats, dan bij de polis genoemd was. — Zie Kist IV bl. 246 volg.

In geval van verschil hieromtrent beslist de regter, na verhoor van deskundigen. (K. 358 n°. 6, 379, 384, 638; Rv. 222 v.) *a*)

640. In eene verzekering op het schip en de vrachtpenningen, is de verzekeraar ongehouden de schade te betalen, door de schelmerij van den schipper veroorzaakt, ten zij anders bij de polis ware bedongen.

Dat beding is ongeoorloofd, indien de schipper de eenige eigenaar van het schip is, of voor zoo verre hij daarin aandeel heeft. (Co. 347, 353; K. 276, 392 v., 592, 624 v., 630, 637, 642, 659, 693; Stb. 1872 n°. 23.) *b*)

641. In eene verzekering op goederen, toebehoorende aan de eigenaars van het schip, waarin dezelve geladen zijn, zijn de verzekeraars mede niet aansprakelijk voor de schelmerij van den schipper, of voor de verliezen of schaden, welke door zijne willekeurige verandering van koers, van de reis of van het schip veroorzaakt worden, al ware zulks buiten schuld of voorkennis van den verzekerde gedaan, ten zij anders bij de polis ware bedongen. (Co. 353; K. 276, 592, 627 v., 637, 638, 640, 659, 693; Stb. 1872 n°. 23.) *b*)

642. Bij eene verzekering op de vrachtpenningen is de verzekeraar niet verantwoordelijk voor de schade, opgekomen sedert het oogenblik dat de schipper, van al het noodige tot de reis voorzien zijnde, zonder wettige redenen in het belang van het schip en de lading, de gelegenheid heeft verzuimd om de reis te vervorderen; ten ware de verzekeraar daartegen uitdrukkelijk mogt hebben verzekerd. (K. 354, 472, 630, 640; Rv. 582*b*.) *c*)

643. De verzekeraar is, in geval van verzekering van vloeibare waren, als: wijn, brandewijn, olie, honig, pek, teer, stroop of dergelijke, en van zout of suiker, niet gehouden tot vergoeding van eenige schade veroorzaakt door lekkaadje of smelting, ten zij uit stooten, schipbreuk, of stranden van het schip ontstaan, of doordien de verzekerde goederen in eene noodhaven zijn gelost en herladen. *d*)

Indien de oorzaken, of eene derzelve, bestaan, uit hoofde van welke de verzekeraar verpligt is de schade, door lekkaadje of smelting veroorzaakt, te betalen, moet daarvan zooveel worden afgetrokken, als soortgelijke goederen, volgens oordeel van deskundigen, gewoonlijk verliezen. (Co. 355; K. 249, 644, 719.) *e*)

644. Indien, in de gevallen, waarin de wet dit toelaat, verzekering is gedaan onder de algemeene benaming van goederen of koopmanschappen, of

a) Verandering van koers is dus willekeurig, wanneer de schipper van de in de polis van verzekering aangegevene rigting afwijkt, zonder daartoe genoodzaakt te zijn in het belang van schip en lading, *of tot redding van in nood verkeerende schepen*, of [om] andere geldige redenen." Kist IV bl. 242 volg. Zie ook Diephuis III bl. 136 (1).

b) *Art.* 276 *W. v. Kh.* Geene verliezen of schade, door eigen schuld van eenen verzekerde veroorzaakt, komen ten laste van den verzekeraar. Hij vermag zelfs de premie te behouden of te vorderen, indien hij reeds begonnen had eenig gevaar te loopen — Vg. *art.* 353 *C. d. C.*, afgedrukt onder *art.* 637, en zie Kist IV bl. 162 volg.

c) *Art.* 557 *Wetboek* 1830. Indien eene verzekering gedaan is op het casco of op de vrachtpenningen, is de verzekeraar ongehouden in de schade, opgekomen sedert het oogenblik, dat de schipper, van al het noodige tot de reis wel voorzien zijnde en geen wettig beletsel hebbende, de gelegenheid heeft verzuimd om de reis te vervorderen, of zoogenaamd wind verlegd. — Zie Voorduin III bl. 360 volgg., V—VII, en Diephuis III bl. 137 volg., 5.

d) Zie Diephuis III bl. 119 (2), en Kist IV bl.176

e) *Art.* 249 *W. v. Kh.* Voor schade of verlies, uit eenig gebrek, eigen bederf of uit den aard en de natuur van de verzekerde zaak zelve onmiddellijk voortspruitende, is de verzekeraar nimmer gehouden, ten ware ook daarvoor uitdrukkelijk zij verzekerd.

Art. 355 *C. d. C.* Il sera fait désignation, dans la police, des marchandises sujettes, par leur nature, à détérioration particulière ou diminution, comme blés ou sels, ou marchandises susceptibles de coulage; sinon les assureurs ne répondront point des dommages ou pertes qui pourraient arriver à ces mêmes denrées, si ce n'est toutefois que l'assuré eût ignoré la nature du chargement lors de la signature de la police.

Art. 719 *W. v. Kh.* Onverminderd de bepalingen van art. 643, 644 en 645, is de verzekeraar ongehouden eenige gemeene of bijzondere avarij te dragen, indien dezelve, behalve de kosten van bezigtiging, begrooting en opmaking, geen één ten honderd van de waarde van het beschadigde voorwerp beloopt; behoudens het vermogen der partijen, om te dezen andere bedingen te maken.

in welke zaken ook het belang van den verzekerde moge bestaan, en het gevaar is geloopen op voorwerpen, welke ligtelijk aan bederf of vermindering onderhevig zijn, is de verzekeraar niet gehouden tot zoodanig beloop in de schade daaruit ontstaande, als hetwelk, volgens de bestaande gebruiken, op de plaats der verzekering, niet door de verzekeraars gedragen wordt. Bij verschil, zal zulks door den regter, na verhoor van deskundigen, worden bepaald.

Wanneer er onder de voorschrevene goederen zoodanige waren, die, ter plaatse alwaar de verzekering is gedaan, gewoonlijk niet anders verzekerd worden, dan vrij van beschadiging, lekkaadje of smelting, is de verzekeraar van die schade geheel bevrijd. (A. 3; B. 1383; K. 249, 596, 643, 646, 719.) *a*)

645. Indien de goederen van de soort, in het voorgaande artikel gemeld, in de polis met derzelver namen zijn uitgedrukt, zonder eenig bijzonder beding, is de verzekeraar niet aansprakelijk voor de avarij onder de drie ten honderd. (K. 696 v., 719.) *b*)

646. Indien eene verzekering is gesloten met het beding »vrij van beschadigdheid," om het even of daarbij al of niet is gevoegd »bij behoudene aankomst," is de verzekeraar niet verantwoordelijk voor eenige schade, wanneer de verzekerde voorwerpen bedorven of beschadigd ter plaatse hunner bestemming zijn aangekomen.

Dezelfde bepaling is toepasselijk op het geval, wanneer de voorwerpen onder weg of in eene noodhaven, uit hoofde van beschadigdheid, of uit vrees dat zij zouden bederven, of andere goederen aansteken, zijn verkocht geworden.

Avarij-grosse, mitsgaders schade door werping, neming, roof of dergelijke, of door het vergaan van het schip veroorzaakt, worden niettemin, bij dat beding, door den verzekeraar gedragen. (Co. 409; K. 637, 643, 696 v., 735 v.) *c*)

647. In eene verzekering onder het beding »vrij van molest," is de verzekeraar bevrijd, zoodra het verzekerde voorwerp vergaat of bederft, door

a) Zie *artt.* 249 en 719, onder het vorige artikel afgedrukt.

Art. 596 *W. v. Kh.* Indien de verzekerde onkundig is, waarin de goederen, welke aan hem worden toegezonden of geconsigneerd zijn, bestaan, mag hij verzekering op dezelve laten doen onder de algemeene benaming van goederen.

Onder zoodanige verzekering zijn niet begrepen gemunt goud en zilver, gouden en zilveren staven, juweelen, paarlen of kleinooden en krijgsbehoeften.

Art. 561 *Wetboek* 1830. Wanneer in de gevallen waarin de wet zulks vrijlaat, eene verzekering is gedaan onder de algemeene benaming van goederen of koopmanschappen, of in welke zaken ook het belang van den verzekerde moge bestaan, en de risico is geloopen op wol, vlas, hennep, stokvisch, haring, garen, granen, meel, pakken linnen, huiden, rond of plat zaad, suiker, tabak, erwten, boonen, koffij, rijst, kaas, boeken, papier, katoen, pakken zeildoek of andere soortgelijke waren, welke ligtelijk aan bederf of vermindering onderhevig zijn, is de verzekeraar vrij van de schade, welke geen tien ten honderd van de waarde der beschadigde-zaak te boven gaat.

Wanneer er onder de voorschrevene goederen zoodanige waren, die, ter plaatse alwaar de verzekering is gedaan, gewoonlijk niet anders verzekerd worden, dan vrij van beschadiging of lekkaadje, is de verzekeraar van die schaden in het geheel bevrijd. — Zie Diephuis III bl. 121 volg., en Kist IV bl. 178 volg.

b) Zie *art.* 719 *W. v. Kh.*, afgedrukt onder *art.* 643.

c) *Art.* 546 *Ontwerp* 1809. In eene verzekering, gedaan met de clausule *vrij van beschadigdheid*, het zij met of zonder bijvoeging van de woorden, *bij behouden arrivement*, is de assuradeur ongehouden eenige schade te betalen, als het verzekerde bedorven of beschadigd ter gedestineerde plaatse aankomt.

Hij is ook in dit geval vrij van de betaling der schade, wanneer de goederen onder weg of in eene noodhaven uit hoofde van beschadigdheid of uit vrees van geheel te zullen bederven, of onbeschadigde goederen aantesteken, worden verkocht, en daarom niet arriveren kunnen: avarij-grosse, schade door werping, roof of dergelijke, of schade door het geheel vergaan van het schip, waarin de goederen geladen zijn, moeten evenwel door den assuradeur betaald worden.

Art. 409 *C. d. C.* La clause *franc d'avaries* affranchit les assureurs de toutes avaries, soit communes, soit particulières, excepté dans les cas qui donnent ouverture au délaissement; et, dans ces cas, les assurés ont l'option entre le délaissement et l'exercice d'action d'avarie.

Art. 563 *Wetboek* 1830. Het beding *vrij van avarij* bevrijdt den verzekeraar slechts van de bijzondere avarijen.

Het beding *vrij van alle avarijen* bevrijdt den verzekeraar van de gemeene en bijzondere avarijen.

Deze bedingen bevrijden den verzekeraar echter niet in de gevallen, die termen geven tot abandonnement. — Zie Diephuis III bl. 120 (2), en Kist IV bl. 141 volgg.

geweld, neming, kaperij, zeerooverij, aanhouding op last van hooger hand, verklaring van oorlog en represailles.

De verzekering vervalt, zoodra het verzekerde door het molest wordt opgehouden of van den koers gebragt.

Alles behoudens de verpligting van den verzekeraar, om de schade te voldoen, welke vóór het molest heeft plaats gehad. (K. 365, 370, 500, 505, 637, 638 v., 648, 649, 663.) *a*)

648. Indien bij het beding van »vrij van molest," door den verzekerde bedongen is, dat de verzekeraar, niettegenstaande de opbrenging *b*), het gewone gevaar zoude blijven loopen, draagt de verzekeraar, zelfs na dit molest, alle gewone schaden, die aan het verzekerde overkomen totdat het schip is opgebragt *b*) en het anker heeft laten vallen, met uitzondering echter van de zoodanige, welke ongetwijfeld uit het molest dadelijk voortspruiten.

Bijaldien de oorzaak van het vergaan twijfelachtig is, wordt vermoed dat het verzekerde door eene gewone ramp is vergaan, waarvoor de verzekeraar aansprakelijk is. (K. 637, 647.) *a*)

649. Indien een vrij van molest verzekerd schip of goed in eene haven ligt, en vóór deszelfs vertrek vijandig wordt bezet, of, indien hetzelve wordt aangehouden, wordt zulks met opbrengen gelijk gesteld, en het gevaar houdt voor den verzekeraar op. (K. 647, 648.) *c*)

650. Verzekering gedaan zijnde voor eenen bepaalden tijd, in dier voege als zulks bij artikel 595 *d*) gemeld is, moet de verzekerde het bewijs leveren, dat het verzekerde goed in het schip, dat eenige ramp geleden heeft of vergaan is, binnen den bepaalden tijd, geladen is geweest. (K. 594*c*, 674.)

651. Bij schadevergoeding wegens goederen door den schipper ingekocht of ingeladen, hetzij voor zijne eigene rekening, hetzij voor die van het schip, moet het bewijs van den inkoop, en een cognoscement van dezelve, door twee van de voornaamsten van het scheepsvolk onderteekend, worden overgelegd. (Co. 344; K. 352, 367, 507.) *e*)

a) *Art.* 547 *Ontwerp* 1809. In eene verzekering onder beding, dat de assuradeur zoude zijn vrij van molest, is hij niet alleen vrij, zoodra het verzekerde door molest vergaat of bederft, maar het contract van verzekering houdt ook op, en wordt vernietigd, zoodra het verzekerde door molest wordt opgehouden, of van den koers gebragt.

Bijaldien nevens het beding van *vrij van molest*, door den verzekerde bedongen wordt, dat de assuradeur de risico zoude blijven loopen, totdat het schip is opgebragt, en het anker heeft laten vallen, moet de assuradeur, zelfs na het molest, alle de gewone risico blijven loopen van de schade, die, behalve de zoodanige, welke ongetwijfeld uit het molest dadelijk voortspruit, aan het verzekerde overkomt, totdat het schip is opgebragt.

Zoo het schip zelve, of wel de goederen daarin geladen, onder het laatstgemelde beding verzekerd, vóór de opbrenging ontwijfelbaar door het molest vergaan, is de assuradeur vrij; bijaldien zulks twijfelachtig is, wordt vermoed, dat het verzekerde door eene gewone ramp is vergaan, waarvoor de assuradeur aansprakelijk is.

Zoo een dus verzekerd schip of goed in eene haven ligt, en vóór deszelfs vertrek wordt gemolesteerd, wordt zulks met opbrengen gelijk gesteld, en de risico, die de assuradeur geloopen heeft, is geëindigd.

Art. 565 *Wetboek* 1830. Indien echter, nevens het beding van vrij *van molest*, door den verzekerde bedongen is, dat de verzekeraar, niettegenstaande de opbrenging, de gewone risico zoude blijven loopen, draagt de verzekeraar, zelfs na het molest, alle de gewone schade, die aan het verzekerde overkomt totdat het schip is opgebragt en het anker heeft laten vallen, met uitzondering echter van de zoodanige, welke ongetwijfeld uit het molest dadelijk voortspruit.

Art. 565. Bijaldien de oorzaak van het vergaan twijfelachtig is, wordt vermoed dat het verzekerde door eene gewone ramp is vergaan, waarvoor de verzekeraar aansprakelijk is. — Zie Diephuis III bl. 124 (2). — Vg. *artt.* 852 en 853 *A. D. H.*, en zie Kist IV bl. 180 volgg.

b) Het woord „opbrengen" hier, en „opgebragt" beneden, wordt gebezigd in eene dubbele beteekenis." Kist IV bl. 182. Zie ook Diephuis III bl. 124 (3).

c) „Eigenlijk was dit reeds zoo volgens *art.* 647." Kist IV bl. 183.

d) *Art.* 595 *W. v. Kh.* Indien de verzekerde onkundig is, in welk schip van buiten 's lands verwacht wordende goederen zullen worden geladen, zal de vermelding van den schipper of van het schip niet worden vereischt, mits bij de polis verklaring worde gedaan van des verzekerden onkunde daaromtrent, alsmede opgave van de dagteekening en den onderteekenaar van den laatsten advijs- of orderbrief.

Het belang van den verzekerde kan op deze wijze slechts voor eenen bepaalden tijd verzekerd worden.

e) *Art.* 568 *Wetboek* 1830. In geval van het vergaan van de verzekerde goederen, die voor reke-

652. Indien de verzekering bij verdeeling plaats heeft, ten aanzien van koopmanschappen, die geladen moeten worden in verscheidene aangeduide schepen, met uitdrukking van de som, die op elk schip verzekerd wordt, en indien de geheele lading wordt geladen in één schip of in een minder getal schepen dan in de overeenkomst bepaald was, is de verzekeraar niet verder aansprakelijk dan voor de som, welke hij verzekerd heeft op het schip of de schepen, die de lading hebben ingenomen, niettegenstaande alle de genoemde schepen verongelukt zijn; — en zal hij desniettemin een half ten honderd of minder, volgens de onderscheiding van artikel 635 *a*), ontvangen van de som waarvan de verzekering bevonden wordt krachteloos te zijn. (Co. 361; K. 592 nº. 1.)

653. De verzekeraar is ontslagen van het verdere gevaar, en is geregtigd tot de premie, indien de verzekerde het schip zendt naar eene meer afgelegene plaats, dan bij de polis genoemd was. *b*)

De verzekering heeft volkomen gevolg indien de reis verkort is. (Co. 364; K. 282, 592 nº. 4, 638*c*.)

654. De verzekerde is verpligt aan den verzekeraar, of, indien er meerdere op eene en dezelfde polis geteekend hebben, aan den eersten onderteekenaar, onverwijld mede te deelen alle tijdingen die hij opzigtelijk eene ramp, aan schip of goed overgekomen, bekomt, en moet kopijen of uittreksels van de brieven waarin de tijdingen vervat zijn, mededeelen aan diegenen der verzekeraars, die zulks mogten verlangen.

Bij verzuim daarvan, is de verzekerde gehouden te vergoeden alle de onkosten, schaden en interessen. (Co. 374, 387, 390; K. 283; B. 1282 v.) *c*)

655. Zoo lang de verzekerde niet geregtigd is, om het verzekerde aan zijnen verzekeraar te abandonneren, en dientengevolge hetzelve niet werkelijk abandonneert, is hij verpligt, bij schipbreuk, stranding, opbrenging of aanhouding, alle mogelijke vlijt en gepaste pogingen aan te wenden om hetzelve te redden of te doen vrijgeven.

Hij heeft hiertoe geene bijzondere volmagt van den verzekeraar noodig, en is zelfs geregtigd, om van denzelve te vorderen eene toereikende som ter bestrijding der onkosten, die tot redding of reclame moeten worden uitgegeven. (Co. 381, 388; K. 283, 362, 365, 545, 657, 663, 665, 718.) *d*)

656. De verzekerde, die buiten 's lands poging tot redding of reclame

ning van den schipper of voor scheepsrekening geladen waren, is de schipper gehouden den verzekeraar het bewijs te leveren van den inkoop, en een cognossement van dezelve, door twee der voornaamsten van het scheepsvolk onderteekend. — Zie Diephuis III bl. 151 (2) en (3).

a) *Art.* 635 *W. v. Kh.* Bij staking der reis, vóórdat de verzekeraar heeft begonnen eenig gevaar te loopen, vervalt de verzekering.

De premie wordt door den verzekerde ingehouden of door den verzekeraar terug gegeven, in beide gevallen tegen genot van een half ten honderd van de verzekerde som, of wel van de halve premie, indien dezelve minder dan één ten honderd mogt beloopen.

b) *Art.* 638, *lid c*, *W. v. Kh.* De reis wordt gerekend veranderd te zijn, zoodra de schipper dezelve naar eene andere bestemming, dan waarvoor verzekerd is, heeft aangevangen.

c) *Art.* 283 *W. v. Kh.* Behoudens de bijzondere bepalingen ten aanzien van deze of gene soort van verzekering gemaakt, is de verzekerde verpligt om alle vlijt en naarstigheid in het werk te stellen, ten einde de schaden te voorkomen of te verminderen, en hij moet, dadelijk na derzelver ontstaan, daarvan aan den verzekeraar kennis geven; alles op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn.

De onkosten door den verzekerde gemaakt, ten einde de schaden te voorkomen of te verminderen, zijn ten laste van den verzekeraar, al ware het dat dezelve, gevoegd bij de geledene schade, het beloop der verzekerde som te boven gingen, of de aangewende pogingen vruchteloos zijn geweest.

d) Vg. *art.* 283, afgedrukt in de vorige noot. — Zie ook Voorduin III bl. 381, III.

Art. 665 *W. v. Kh.* Indien schepen of goederen zijn gestrand, opgebragt, of aangehouden, kan het abandonnement dadelijk worden gedaan, zoodra de verzekeraar weigert of in gebreke blijft den verzekerde eene genoegzame som op te schieten, om de onkosten, tot redding of reclame, te kunnen goedmaken.

In geval van verschil wordt deze som door den regter begroot.

Zij komt ten laste des verzekeraars, al ware het dat die onkosten, gevoegd bij het beloop der verschuldigde schade, de som te boven gingen waarvoor verzekerd is. — Vg. *art.* 718.

moet laten doen, den last daartoe opgedragen hebbende aan zijnen gewonen correspondent, of aan een ander huis of persoon, ter goeder naam en faam staande, is voor den lasthebber niet verantwoordelijk, doch is gehouden zijne regtsvorderingen tegen denzelve aan den verzekeraar af te staan. (B. 668, 1844; K. 655 v., 665, 676.)

657. In eene verzekering voor onbepaalde rekening, dat is, wanneer in de polis niet is uitgedrukt tot welke natie de eigenaar van het verzekerde behoort, is de verzekerde mede tot het doen der reclame verpligt, bijaldien de opbrenging of aanhouding is wederregtelijk, ten ware hij bij de polis daarvan zij ontslagen. (K. 655 v.) *a*)

658. Een vonnis van eenen buitenlandschen regter, waarbij schepen of goederen, welke als bepaald onzijdig eigendom zijn verzekerd, verklaard worden geen onzijdig eigendom te zijn, en daarom zijn prijs verklaard, is niet voldoende om den verzekeraar van het betalen der schade vrij te spreken, bijaldien de verzekerde bewijst dat het verzekerde waarlijk onzijdig eigendom is geweest en dat hij, bij den regter, die het vonnis heeft uitgesproken, alle middelen aangewend en alle bewijsstukken ingediend heeft, om zoodanige prijsverklaring af te weren. (Rv. 431; K. 251, 656 v.) *b*)

659. In eene verzekering op eenen bodemerijbrief, is de verzekeraar niet aansprakelijk voor de schelmerij *c*) van den geldopnemer, ten zij het anders bij de polis ware bedongen. (Co. 353; K. 284, 587, 607, 637, 640 v., 660.) *d*)

660. De verandering van reis door den geldopnemer op bodemerij, doet mede de verzekering op bodemerij ophouden, ten zij het anders bij de polis ware bedongen.

De verzekeraar geniet in dat geval een half ten honderd van de verzekerde som. (K. 586, 587, 592, 631, 635, 638 v., 653, 662.) *e*)

661. Indien verhooging van premie, voor het geval van opkomenden oorlog of andere te ontstane gebeurtenissen, bedongen is, wordt dezelve, voor zoo verre de hoegrootheid der verhooging niet bij de polis is uitgedrukt, des noods door den regter, na verhoor van deskundigen, geregeld, met in achtneming van het gevaar, de omstandigheden en de bij de polis gemaakte bedingen. (Co. 343; K. 592, 637; Rv. 222 v.)

662. In alle gevallen in welke, of de verzekerde goederen niet zijn verzonden, of in mindere hoeveelheid verzonden worden, of bij mistasting te veel is verzekerd, en voorts in het algemeen in de gevallen bij artikel 281 (*f*) voorzien, geniet de verzekeraar een half ten honderd van de verzekerde som of de halve premie, en zulks op dezelfde wijze als bij artikel 635 *g*) is bepaald,

a) *Art.* 558 *Ontwerp* 1809. In eene verzekering voor onbepaalde rekening, is de verzekerde mede tot het doen der reclame verpligt, bijaldien de opbrenging of aanhouding is wederregtelijk, ten zij hij bij de polis daarvan is ontslagen. — Zie Voorduin III bl. 386, V, en Kist IV bl. 198 volg.

b) Zie Voorduin III bl. 387, II, Kist IV bl. 200, en Diephuis III bl. 147 (4).

c) *Art.* 582 *Wetboek* 1830: „voor de schelmerij of onachtzaamheid." — Zie Diephuis III bl. 117 (2).

d) *Art.* 587 *W. v. Kh.* De geldopnemer is persoonlijk voor de hoofdsom en de premie verantwoordelijk, wanneer de reis door zijn toedoen of met zijne toestemming is veranderd, of wanneer het verpande schip of goed door inwendig bederf, of door toedoen, schelmerij, moedwil of nalatigheid van den geldopnemer, vermindert, verergert of vergaat.

e) *Art.* 586 *W. v. Kh.* Indien na het sluiten van een bodemerij-contract, de reis van het verbonden schip en goederen niet voortgaat, kan de geldschieter zijn opgeschoten geld benevens de wettelijke interessen bij voorregt terug eischen zonder de premie, ten ware het gevaar, naar aanleiding van het vorige artikel, reeds voor dezelfs rekening was begonnen, in welk geval hij regt op de premie heeft.

f) *Art.* 281 *W. v. Kh.* In alle gevallen in welke de overeenkomst van verzekering voor het geheel of ten deele vervalt, of nietig wordt, en mits de verzekerde te goeder trouw hebbe gehandeld, moet de verzekeraar de premie teruggeven, het zij voor het geheel, het zij voor zoodanig gedeelte waarvoor hij geen gevaar heeft geloopen.

g) *Art.* 635 *W. v. Kh.* Bij staking der reis, vóórdat de verzekeraar heeft begonnen eenig gevaar te loopen, vervalt de verzekering.

De premie wordt door den verzekerde ingehouden of door den verzekeraar terug gegeven, in beide gevallen tegen genot van een half ten honderd van de

behoudens wanneer, in een bijzonder geval, hem bij de wet of bij ·
eenkomst meerder is toegekend.

Degene die eene verzekering voor een ander heeft gesloten, zonder
naam bij de polis uit te drukken, kan de premie niet terug...
grond dat de belanghebbende de verzekerde goederen, niet, of in
hoeveelheid, heeft afgezonden. (K. 264 v., 267 v., 281, 282, 599.)

VIJFDE AFDEELING.

Van abandonnement. b)

663. De verzekerde schepen en goederen *c)* kunnen aan den v...
geabandonneerd of overgelaten worden, in geval:

Van schipbreuk;

Van stranding met verbrijzeling; (K. 665.)

Van onbruikbaarheid door zeeschade; (K. 664.)

Van vergaan of bederf door zeeramp; (K. 666 v.)

Van opbrenging of aanhouding door eene vreemde Mogendheid; (K.
665, 668)

Van aanhouding door de Nederlandsche Regering na het begin ...
(K. 624, 665, 668) *d)*

Alles behoudens de nadere bepalingen in de volgende artikelen voor...
(Co. 369; K. 254, 601, 670 v., 694.) *e)*

664. Het abandonnement van het schip, uit hoofde van onbruikb...
kan niet gedaan worden, indien hetzelve, gestooten hebbende of ...
zijnde, weder vlot gemaakt, hersteld en in staat gebragt kan w...
deszelfs reis naar de plaats zijner bestemming te vervolgen, en de ...
kosten geen drie vierde van de waarde, waarop het schip bij het ...
verzekering is begroot, te boven gaan. (Co. 389; K. 478, 655 v., 663.)

verzekerde som, of wel van de halve premie, indien dezelve minder dan één ten honderd mogt beloopen. — Zie Kist IV bl. 237.

a) Art. 585 *Wetboek* 1830. In alle gevallen, in welke, of de verzekerde goederen niet verzonden, of in minder hoeveelheid verzonden worden, of bij mis·tasting te veel verzekerd is, of de verzekerde in het geven van eenige tijding gedwaald heeft; en voorts in alle verdere gevallen, waarin de vernietiging van het contract van verzekering, het zij voor het geheel of ten deele, plaats heeft, mits de verzekerde in dit alles te goeder trouw gehandeld hebbe, moet de verzekeraar, die de premie ontvangen heeft, dezelve voor het geheel, of voor het gedeelte waarvan hij geen gevaar loopt, terug geven.

Hij behoudt een half ten honderd van de verzekerde of te veel verzekerde som, of minder, ingevolge de onderscheiding van artikel 549, indien bij de wet hem niet bijzonderlijk meerder is toegelegd.

b) Art. 694 *W. v. K.* De bepalingen van de vijfde afdeeling van den negenden titel zijn insgelijks op de verzekering tegen de gevaren van den vervoer te lande en op rivieren en binnenwateren toepasselijk. — Zie Kist IV bl. 217 volgg., en Voorduin III bl. 396, I.

c) Art. 394 *C. d. C.* Si, dans les délais prescrits par l'article 387, le capitaine n'a pu trouver de navire pour recharger les marchandises et les conduire au lieu de leur destination, l'assuré peut en faire le délaissement. — Zie Kist IV bl. 221.

d) Zie Voorduin III bl. 398, I.

e) Art. 369 *C. d. C.* Le délaissement ... assurés peut être fait, en cas de prise, ... d'échouement avec bris, d'innavigabilité ... de mer, en cas d'arrêt d'une puissance ... en cas de perte ou détérioration des ... si la détérioration ou la perte va au ... quarts.

Il peut être fait en cas d'arrêt de ... Gouvernement après le voyage commencé.

Art. 588 *Wetboek* 1830. De verzekerde ... goederen kunnen worden geabandonneerd ... verzekeraar overgelaten:

In geval van opbrenging;

Van schipbreuk;

Van stranding met verbrijzeling;

Van onbruikbaarheid door zeeschade;

Van aanhouding door eene vreemde ...

Van vergaan of bederf door zeeramp.

f) Art. 389 *C. d. C.* Le délaissement ... d'innavigabilité ne peut être fait, si le ... peut être relevé, réparé et mis en état ... nuer sa route pour le lieu de sa destination.

Dans ce cas, l'assuré conserve son recours ... assureurs, pour les frais et avaries occas... l'échouement. — Zie Voorduin III ...

Art. 717 *W. v. Kh.* Indien de repa... meer dan drie vierden der waarde ... zonden beloopen, moet het schip, ... den verzekeraar, gehouden worden als ...

665. Indien schepen of goederen zijn gestrand, opgebragt of aangehouden, kan het abandonnement dadelijk worden gedaan, zoodra de verzekeraar weigert of in gebreke blijft den verzekerde eene genoegzame som op te schieten, om de onkosten, tot redding of reclame, te kunnen goedmaken.

In geval van verschil wordt deze som door den regter begroot.

Zij komt ten laste des verzekeraars, al ware het dat die onkosten, gevoegd bij het beloop der verschuldigde schade, de som te boven gingen, waarvoor verzekerd is. (K. 283, 655 v., 663*b*, *c*, *f* en *g*, 676.) *a*)

666. Het abandonnement, in geval van vergaan of bederf, kan niet gedaan worden, dan wanneer het verlies of de schade drie vierden van de verzekerde waarde bedraagt of te boven gaat. (K. 663*e*, 669, 714 v.)

667. De verzekerde kan aan den verzekeraar almede abandonnement doen en vervolgens de betaling vorderen, zonder dat er bewijs van het vergaan van het schip noodig zij, indien, te rekenen van den dag van het uitzeilen van het schip, of van den dag, tot welken zich de laatst ontvangene berigten uitstrekken, in het geheel geene tijding van hetzelve is aangekomen, en wel:

Na verloop van zes maanden ten aanzien van reizen uit dit Koningrijk naar de havens en kusten van Europa, of die van Azie of Afrika in de Middellandsche en Zwarte zee, en omgekeerd;

Na verloop van twaalf maanden ten aanzien van reizen uit dit Koningrijk naar Madera, de West-Indien, de Azorische, Kanarische of andere eilanden en kusten ten westen van Afrika en ten oosten van Amerika gelegen, en omgekeerd;

Na verloop van achttien maanden, ten aanzien van reizen uit dit Koningrijk naar andere gedeelten der wereld, en omgekeerd.

Bij reizen van en naar havens, beide gelegen buiten dit Koningrijk, wordt de termijn berekend, naar gelang van den afstand dier havens, welke met de hiervoren bepaalde het naast overeenkomt.

In alle deze gevallen kan de verzekerde volstaan met (onder aanbod van eede) te verklaren, dat geene tijding van het verzekerde schip, of van het schip waarin verzekerde goederen geladen zijn, bij hem middellijk of onmiddellijk is ontvangen, onverminderd het bewijs van het tegendeel. (Co. 373, 375, 377; K. 604, 663, 670, 671, 674.) *b*)

668. Het abandonnement, in geval van opbrenging of van aanhouding, kan gedaan worden, indien de opgebragte of aangehoudene schepen of goederen niet zijn teruggegeven of ontslagen, binnen de bij het vorige artikel bepaalde termijnen *c*), te rekenen naar gelang van de plaats waar de opbrenging of aanhouding is geschied, en van den dag dat de verzekerde daarvan heeft berigt ontvangen.

In geval van verbeurdverklaring der opgebragte of aangehoudene schepen of goederen, kan het abandonnement dadelijk gedaan worden. (Co. 387; K. 658, 663*f* en *g*, 670.)

669. Bedorvene goederen of afgekeurde schepen onder weg zijnde verkocht,

de verzekeraar is alsdan, voor zoo verre er geen abandonnement heeft plaats gehad, verpligt de som, waarvoor hij verzekerd heeft, aan den verzekerde te betalen, onder korting van de waarde van het beschadigde schip of wrak.

a) *Art.* 288 *W. v. Kh.* Behoudens de bijzondere bepalingen ten aanzien van deze of gene soort van verzekering gemaakt, is de verzekerde verpligt om alle vlijt en naarstigheid in het werk te stellen, ten einde de schade te voorkomen of te verminderen, en hij moet, dadelijk na derzelver ontstaan, daarvan aan den verzekeraar kennis geven; alles op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe gronden zijn.

De onkosten door den verzekerde gemaakt, ten einde de schade te voorkomen of te verminderen, zijn ten laste van den verzekeraar, al ware het dat dezelve, gevoegd bij de geledene schade, het beloop der verzekerde som te boven gingen, of de aangewende pogingen vruchteloos zijn geweest.

b) Zie Kist V bl. 225 volg.; Diephuis III bl. 170.

c) Door de verwijzing naar *art.* 667, hetwelk een geheel ander onderwerp regelt, worden de termijnen hier onvolledig bepaald. Zie Diephuis III bl. 169 (1).

kan de verzekerde aan de verzekeraars zijne regten abandonneren, indien, niettegenstaande zijne aangewende pogingen, de kooppenningen niet met het zijn verrekend, binnen den bij artikel 667 bepaalden tijd: alles te rekenen naar gelang van de plaats van den verkoop en van den dag dat de verzekerde daarvan heeft berigt ontvangen. (K. 664, 666, 670, 717.)

670. In de gevallen, bij de drie voorgaande artikelen vermeld, moet het abandonnement aan den verzekeraar worden beteekend binnen drie maanden na het verloop van de, bij die artikelen, gemelde tijdsbepalingen. (Co. 373. K. 671, 672, 673, 674, 676.)

671. In alle andere gevallen moet de beteekening gedaan worden binnen de termijnen, in art. 667 vermeld, te rekenen naar gelang van de plaats waar het onheil is gebeurd, en van den dag dat de verzekerde daarvan heeft berigt ontvangen. (Co. 373, 375; K. 664 v., 670, 672, 673, 674, 676.)

672. Na het bij de twee voorgaande artikelen bepaalde tijdsverloop, is de verzekerde niet meer tot abandonnement geregtigd. (Co. 373; K. 670, 671, 743, 747.) *a*)

673. In de gevallen, in welke abandonnement kan gedaan worden, is de verzekerde gehouden de ontvangene berigten, binnen vijf dagen na derzelver ontvangst, aan den verzekeraar mede te deelen, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen. (Co. 374; K. 654, 663, 667.) *b*)

674. Indien eene verzekering voor eenen bepaalden tijd gedaan is, wordt, in de gevallen en na verloop van de tijdperken, bij art. 667 gemeld, het vergaan van het schip vermoed te zijn voorgevallen, binnen den tijd der verzekering.

Indien nogtans naderhand bewezen wordt, dat de schade buiten den tijd der verzekering gevallen is, vervalt het abandonnement, en moet de betaalde schadevergoeding worden teruggegeven, met de wettelijke interessen van dezelve. (Co. 376; B. 1953; K. 650.) *c*)

675. De verzekerde is, bij het doen van abandonnement, verpligt, alle de verzekeringen op te geven, welke hij op het verzekerde goed *d*) gedaan heeft, of last gegeven heeft om te doen, en de bodemerij welke, met zijn weten, op het verzekerde schip of goed *d*) aangegaan is; bij gebreke hiervan, wordt de tijd van betaling, die met den dag van het abandonnement moet beginnen te loopen, opgeschort tot den dag dat hij de gemelde opgave zal hebben gedaan, zonder dat daaruit eenige verlenging voortspruit van den tijd, door de wet vastgesteld, om het abandonnement te moeten doen.

In geval van bedriegelijke opgaven, is de verzekerde van de voordeelen der verzekering verstoken. (Co. 379, 380; K. 252, 282, 569, 599 n°. 3, 601, 676, 680*a*.)

676. De verzekerde is ook verpligt aan den verzekeraar, bij het doen van abandonnement, op te geven, wat hij tot redding of vrijbekoming van het

a) „Zonder dat daarom ook het regt op vergoeding der geleden schade door verjaring is te niet gegaan." Diephuis III bl. 171. Vg.

Art. 743 *W. v. Kh.* Door verloop van vijf jaren verjaart:

Alle regtsvordering, voortspruitende uit .... eene polis van verzekering.

Art. 747. De bepaling van artikel 2010 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk op de verjaring in artikel .... 743 vermeld.

b) *Art.* 374 *C. d. C.* Dans le cas où le délaissement peut être fait, et dans le cas de tous autres accidens aux risques des assureurs, l'assuré est tenu de signifier à l'assureur les avis qu'il a reçus.

La signification doit être faite dans les trois jours de la réception de l'avis.

Art. 378 *C. d. C.* L'assuré peut, par la signification mentionnée en l'article 374, ou faire le délaissement avec sommation à l'assureur de payer la somme assurée dans le délai fixé par le contrat, ou se réserver de faire le délaissement dans les délais fixés par la loi.

c) Over de vraag, of dit vermoeden ook voor andere gevallen dan dat van abandonnement werkt, zie Kist IV bl. 228 volg.

d) „Dat de wet eerst spreekt van het verzekerde *goed*, en dan, een weinig later, van het verzekerde *schip of goed*, heeft geene bijzondere beteekenis .... *Art.* 600 *Wetboek* 1830 sprak evenzoo, maar had in den Franschen tekst voor het eerste: *les objets assurés*." Diephuis III bl. 172 (3).

verzekerde heeft verrigt, en welke personen of correspondenten door hem daartoe zijn in het werk gesteld. (K. 655 v.)

677. Het abandonnement kan noch gedeeltelijk, noch voorwaardelijk gedaan worden.

Indien schepen of goederen niet voor hun vol bedrag zijn verzekerd, en de verzekerde zelf alzoo voor een gedeelte gevaar heeft geloopen, strekt het abandonnement zich niet verder uit dan tot het beloop van het verzekerde, in evenredigheid van het niet verzekerde gedeelte. (Co. 372; K. 253, 601.) *a*)

678. Het abandonnement volgens de voorschriften van de wet gedaan zijnde, behooren de verzekerde voorwerpen aan den verzekeraar, te rekenen van den dag van de beteekening van het abandonnement, behoudens het aandeel van den verzekerde, in het geval van het tweede lid des vorigen artikels. (Co. 385; B. 639, 670; K. 313, 9°., 601, 670 v.) *b*)

679. De verzekeraar kan, onder voorwendsel dat het verzekerde schip of goed, na het abandonnement, is vrijgegeven, zich niet ontslaan van de betaling der verzekerde som. (Co. 385*b*; K. 365, 663*f* en *g*, 667, 668, 670 v.) *c*)

680. Indien de tijd van betaling niet bij de overeenkomst bepaald is, moet de verzekeraar zes weken *d*), nadat het abandonnement is beteekend, het bedrag der verzekering, benevens de kosten van het abandonnement, betalen.

Na dien tijd betaalt hij ook wettelijke interessen.

De geabandonneerde voorwerpen zijn voor die betaling verbonden. (Co. 382; B. 1286; Stb. 1857 n°. 171; K. 667, 670 v., 675, 721, 743; B. 1185.)

a) *Art.* 258 *W. v. Kh.* Verzekering, welke het beloop van de waarde of het wezenlijk belang te boven gaat, is alleen geldig tot het beloop van hetzelve.

Indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, is de verzekeraar, in geval van schade, slechts verbonden, in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte.

Het staat echter aan partijen vrij uitdrukkelijk te bedingen, dat, onaangezien de meerdere waarde van het verzekerde voorwerp, de aan hetzelve overgekomene schade, tot het vol beloop der verzekerde som, zal worden vergoed. — Zie Voorduin III bl. 417, III.

b) „Levering geschiedt hier dus niet, tenzij men de beteekening voor levering zoude willen houden; zij zoude dan zijn eene wijze van levering eigen aan den koophandel, waarvan *art.* 670 *B. W.* spreekt. Doet men dit niet, dan is abandonnement op zich zelf eene wijze van eigendomsverkrijging, niet genoemd in *art.* 639 *B. W.*, en *art.* 678 zoude dan eene uitzondering op dat artikel vaststellen." Kist IV bl. 280.

Art. 601 *W. v. Kh.* Wanneer op gedeeltelijk met bodemerij bezwaarde voorwerpen ook verzekering voor het overige is genomen, wordt, in geval van abandonnement aan den verzekeraar, het bedrag van het geborgene tusschen den bodemerijgever en den verzekeraar, in verhouding van hun wederzijdsch belang, gedeeld.

Indien echter in dit geval de bodemerij uit noodzakelijkheid is gesloten, gaat de bodemerij vóór de verzekering. (Zie *art.* 313 n°. 9 *W. v. Kh.*)

Art. 872 *A. D. H.* Durch die Abandonerklärung gehen auf den Versicherer alle Rechte über, welche dem Versicherten in Ansehung des abandonnirten Gegenstandes zustanden.

Der Versicherte hat dem Versicherer Gewähr zu leisten wegen der auf dem abandonnirten Gegenstande zur Zeit der Abandonerklärung haftenden dinglichen Rechte, es sei denn, dass diese in Gefahren sich gründen, wofür der Versicherer nach dem Versicherungsvertrage aufzukommen hatte.

* Wird das Schiff abandonnirt, so gebührt dem Versicherer desselben die Nettofracht der Reise, auf welcher der Unfall sich zugetragen hat, soweit die Fracht erst nach der Abandonerklärung verdient ist. Dieser Theil der Fracht wird nach den für die Ermittelung der Distanzfracht geltenden Grundsätzen berechnet.

Den hiernach für den Versicherten entstehenden Verlust hat, wenn die Fracht selbstständig versichert ist, der Versicherer der letzteren zu tragen.

Art. 386 *C. d. C.* Le fret des marchandises sauvées, quand même il aurait été payé d'avance, fait partie du délaissement du navire, et appartient également à l'assureur, sans préjudice des droits des prêteurs à la grosse, de ceux des matelots pour leur loyer, et des frais et dépenses pendant le voyage. — Zie Kist IV bl. 231 volgg.

c) *Art.* 385, *lid b*, *C. d. C.* .... L'assureur ne peut, sous prétexte du retour du navire, se dispenser de payer la somme assurée." — „De wet spreekt alleen van het geval van opbrenging, doch moet analogisch ook op andere daarmede gelijkstaande gevallen worden toegepast." Kist IV bl. 284.

d) d. i.: binnen zes weken; vg. *art.* 721, en zie Diephuis III bl. 176 (4).

ZESDE AFDEELING.

Van de pligten en regten der makelaars in zee-assurantie. a)

681. De makelaars in zee-assurantien zijn verpligt:

1°. Aan den verzekeraar, of, indien meerdere dezelfde verzekering hebben gesloten, aan den eersten hunner, uitdrukkelijk *b*) binnen 24 uren na het sluiten derzelve, indien alsdan de polis nog niet is opgemaakt en afgegeven, uit te reiken eene onderteekende nota, houdende vermelding van het verzekerde voorwerp, de som waarvoor is verzekerd, de premie en de voorwaarden: — Deze nota geldt tusschen de partijen als een begin van bewijs bij geschrifte. — (B. 1939*b*; K. 257 v., 259, 261.)

2°. De voorwaarden, verklaringen en opgaven duidelijk in de polis te vermelden, met inlassching van al hetgeen, bij de wet, als noodzakelijke vereischten eener polis is voorgeschreven; (K. 256, 592, 608.)

3°. Naauwkeurig, in een daartoe aan te leggen register, afschrift te houden van de polissen, door hunne tusschenkomst gesloten; (K. 66. B. 1918.)

4°. In hetzelfde register op te nemen en beknoptelijk te vermelden de aanteekeningen, papieren en bescheiden, die zij aan de verzekeraars, bij de invordering van schade, hebben overgegeven, en de berigten en brieven welke door hunne tusschenkomst aan de verzekeraars, uit naam der verzekerden *c*), gedurende den loop der overeenkomst of daarna, mogten zijn medegedeeld; *d*)

5°. Bij de schadevordering *e*), aan den eerstgeteekend hebbenden verzekeraar, benevens de schade-rekening, over te geven eenen door hen geteekenden staat van alle papieren en bescheiden, tot regtvaardiging dier schade-rekening dienende; (K. 721.)

6°. Aan de verzekerden of aan de verzekeraars, zoo dikwijls deze dit ten hunnen koste vorderen, te geven voor waar geteekende afschriften der polissen, berigten, brieven en aanteekeningen, hierboven vermeld. (B. 1926; K. 67.)

Alles op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen. (B. 1279. — Co. 79, 192 n°. 8; K. 62 v., 65, 259.)

682. Indien de premie, bij de teekening der polis eener zee assurantie, niet is uitbetaald, is de makelaar, door wiens tusschenkomst de verzekering is gesloten, tot de voldoening daarvan, als eigen schuld, gehouden, behoudens

a) Vg. de *artt.* 628—635 (Boek II, Titel XIII, *Ontwerp* 1809).

b) Zoo in de O. E. en in *art.* 90 n°. 1 der *Wet van 26 December* 1835 (*Stb.* n°. 47). Er moet blijkbaar gelezen worden: *uiterlijk*. Zoo had dan ook het *Ontwerp* (Voorduin III bl. 423, V). *Art.* 611 *Wetboek* 1830 bepaalde, dat de makelaars de nota moesten afgeven: „op het oogenblik dat zij eenen post van verzekering sluiten."

c) Deze woorden ontbreken in de O. E. Zie *art.* 90 n°. 4 der *Wet van* 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 47.)

d) Vg. n°. 5: „een door hen geteekenden staat," enz. De bewijsstukken zelve worden dus niet overgegeven. Vg.

Art. 635 *Ontwerp* 1809, *lid a.* De makelaars in assurantiën zijn, behalve de verpligtingen, die hun de wet als makelaars oplegt, gehouden:

(*lid e*). Bij het vorderen van schade van de assuradeurs, wanneer zulks door hunne tusschenkomst geschiedt, moeten zij aan den eerst geteekenden assuradeur, nevens de schade-rekening, overgeven eene door hen onderteekende nota van alle papieren, verklaringen en publieke instrumenten, wanneer en voor wien gepasseerd, tot justificatie van de schaderekening dienende.

(*lid f—h*). Zij zijn insgelijks gehouden:

Om naauwkeurig in een expres daartoe aanteleggen boek kopij te houden, zoo van de geheele polissen die door hunne tusschenkomst zijn geteekend, als van de nota's der papieren en documenten, die zij aan de assuradeurs bij de invordering der schade hebben overgegeven.

Om aan den verzekerde of aan de assuradeurs te geven kopij der polissen of nota's hier boven vermeld, door hen geteekend en gecertifieerd, zoo dikwijls zij zulks vorderen. Zie Diephuis III bl. 164 2i.

e) Zoo art. 90 n°. 5 der *Wet van* 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 47). — Zie ook Voorduin III bl. 424 (*Ontwerp*), en vg. *artt.* 635 *Ontwerp* 1809, *lid e*, en 611 *lid d*, *Wetboek* 1830. De O. E. heeft: *schadevergoeding*.

nogtans het verhaal van den verzekeraar op den verzekerde zelven, voor zoo verre deze niet bewijst dat de premie door hem aan den makelaar is voldaan; blijvende in allen gevalle de verpligtingen van den verzekeraar jegens den verzekerde stand houden.

De makelaar is voor de premie niet aansprakelijk, indien bij de polis is bedongen, dat dezelve niet dadelijk zal worden betaald. (K. 256 n°. 7 en 8.) *a*)

683. Indien de verzekerde de premie aan den makelaar heeft uitbetaald, en deze, binnen den tijd van ééne maand na de uitbetaling, is gefailleerd, heeft de verzekeraar regt op die penningen, bij voorrang boven alle schuldeischers van den makelaar, met uitzondering der kosten van executie en van boedelredding. (B. 1185 n°. 1, 1195 n°. 1; K. 863.)

684. De makelaar, de premie aan den verzekeraar hebbende voldaan, behoeft de polis, welke hij mogt in handen hebben, aan den verzekerde niet uit te leveren, zoo lang deze hem de uitgeschotene penningen niet teruggeeft.

Bij faillissement van den verzekerde is de makelaar, die de polis nog in handen heeft, bevoegd om de door den verzekeraar nog verschuldigde schade te innen, ten einde daaruit aan zich zelven het beloop der premie te voldoen, behoudens zijne verpligting om het overschietende aan den boedel van den failliet te verantwoorden. (B. 1849; K. 260.) *b*)

685. In geval de polis aan den verzekerde is uitgereikt, doch de door den verzekeraar verschuldigde schade nog niet geheel aan eerstgemelde, vóór zijn faillissement, is uitbetaald, heeft de makelaar, die de premie heeft voorgeschoten, regt van voorrang op de uit dien hoofde nog te ontvangen gelden, zonder aanzien of de schade vóór of na het faillissement zij voorgevallen. (B. 1180, 1438; K. 683, 684.)

TIENDE TITEL.

Van verzekering tegen de gevaren van den vervoer te lande en op rivieren en binnenwateren. c)

686. De polis moet, behalve de vereischten bij artikel 256 *d*) vermeld, uitdrukken:

1°. Den tijd binnen welken de reis moet zijn afgeloopen, indien dezelve bij den vrachtbrief is bepaald; *e*) (K. 90, 690.)

a) „Het is een algemeen gebruik den verzekerde bij de polis te quitteren voor de betaling der premie, en daarentegen den verzekeraar daarvoor te debiteren." Kist IV bl. 192.

b) *Art.* 260 *W. v. Kh.* Indien de verzekering door tusschenkomst van eenen makelaar in assurantie gesloten is, moet de geteekende polis, binnen acht dagen na het sluiten van de overeenkomst, worden uitgeleverd.

c) Eerst bij de *Wet van 26 December* 1835 (*Stb.* n°. 47) is deze Titel in onze wetgeving opgenomen. De *Code*, ofschoon in *art.* 335 (L'assurance peut être faite..... pour tous voyages et transports par mer, rivières et canaux navigables) deze verzekering, althans ten deele, erkennende, regelde haar niet in het bijzonder. — Het *Wetboek* van 1830 bevatte enkele bepalingen, haar betreffende, in artt. 485, 543 volg., 558 volg.

d) *Art.* 256 *W. v. Kh.* Alle polissen, met uitzondering van die der levensverzekeringen, moeten uitdrukken:
1°. Den dag waarop de verzekering is gesloten;
2°. Den naam van dengene die de verzekering voor eigen rekening of voor die van eenen derde sluit;
3°. Eene genoegzaam duidelijke omschrijving van het verzekerde voorwerp;
4°. Het bedrag der som, waarvoor verzekerd wordt;
5°. De gevaren, welke de verzekeraar voor zijne rekening neemt;
6°. Den tijd, op welken het gevaar voor rekening van den verzekeraar begint te loopen en eindigt;
7°. De premie van verzekering, en
8°. In het algemeen, alle omstandigheden welker kennis van wezenlijk belang voor den verzekeraar kan zijn, en alle andere tusschen de partijen gemaakte bedingen.

De polis moet door elken verzekeraar worden onderteekend. — „Art. 592 komt hier, bij het bestaan eener bijzondere bepaling, niet in aanmerking." Diephuis III bl. 180 (1). Zie ook Kist IV bl. 258.

e) Men schijnt bedoeld te hebben: „den tijd, binnen welken de reis moet zijn afgeloopen, *indien de verzekering voor een bepaalden tijd is aangegaan.*" Kist IV bl. 259.

2°. Of dezelve al of niet onafgebroken moet worden voortgezet : K. 691

3°. Den naam van den schipper, den voerman, of den expediteur, w... de vervoering heeft aangenomen. *a*) (K. 692. — K. 256 n°. 8. 5...

687. De verzekeringen, welke tot voorwerp hebben de gevaren van ver... te lande, of langs de rivieren en binnenwateren, worden in het algemeen... naar de omstandigheden geregeld door de voorschriften der wet omtrent verzekeringen ter zee, behoudens de bepalingen, in de volgende artik... voorkomende. (Co. 335; K. 254, 593 v., 694, 753, 763.)

688. Bij verzekering van goederen, begint het gevaar voor rekening v... den verzekeraar te loopen, zoodra de goederen gebragt of besteld zijn a... het rij- of vaartuig, het kantoor of op zoodanige andere plaats alwaar ... gewoon is het goed ter verzending te ontvangen, en eindigt wanneer deze... ter plaatse hunner bestemming zijn aangekomen, en aldaar aan hun a... zijn afgegeven, of in de magt van den verzekerde, of van zijne gemagtigde... gesteld zijn. (K. 624 v., 690, 695.) *b*)

689. Indien goederen verzekerd zijn, welke te lande, of langs rivieren ... binnenwateren, of bij afwisseling te lande en te water, moeten vervoe... worden, is de verzekeraar in zoo verre *c*) ongehouden, als de reis, buiten noo... langs andere dan de gewone wegen, en anders dan op de gewone wijze wordt afgelegd. (K. 638, 652, 695.)

690. Indien de tijd van vervoer bij den vrachtbrief is bepaald, en daarva... bij de polis is melding gemaakt, is de verzekeraar ongehouden tot voldoening der schade, voorgevallen na den tijd binnen welken de goederen hadden behooren te zijn overgevoerd. (Co. 363; K. 90, 650, 686 n°. 1, 688, 695.) *d*)

691. Bij verzekering van goederen die te land, of wel bij afwisseling te land of te water, moeten vervoerd worden, blijft het gevaar voor rekening van den verzekeraar voortloopen, al ware het ook dat de goederen, op reis, in andere rij- of vaartuigen worden overgeladen. (K. 638, 639, 695.) *e*)

692. Hetzelfde heeft plaats bij verzekering van goederen, welke langs de rivieren of binnenwateren moeten vervoerd worden, wanneer de goederen in andere vaartuigen worden overgeladen, ten ware de verzekering op goederen, in een bepaald vaartuig te laden, mogt gesloten zijn.

Zelfs in dit laatste geval blijft het gevaar, bij overlading in andere vaartuigen, voor rekening van den verzekeraar doorloopen, wanneer dezelve, ten einde het vaartuig bij laag water te ligten, of uit hoofde van andere noodzakelijke redenen, is geschied. (K. 686 n°. 3, 689, 691, 695.)

693. Bij verzekering van goederen, die te land verzonden worden, is de verzekeraar ook voor de schade en verliezen aansprakelijk, veroorzaakt door schuld of schelmerij van de met de aanneming, den vervoer en bezorging belaste personen. (K. 91 v., 637, 687, 640, 641, 695.) *f*)

a) Er wordt alzoo geene vermelding gevorderd van den naam van het rij- of vaartuig, noch van de plaats van inlading, van vertrek of van bestemming. Zie echter *art.* 256 n°. 8, en vg. *art.* 692.

b) Vg. *art.* 695.

c) Volgens den Franschen tekst van *art.* 558 *Wetboek* 1830, „l'assureur est déchargé des pertes survenues après que, sans nécessité, le voyage a cessé d'être continué de la manière et par les routes ordinaires".

d) *Art.* 459 *Wetboek* 1830. Als de tijd van vervoering bij de vrachtbrieven is bepaald, is de verzekeraar ongehouden tot de voldoening van de schade, welke gevallen is na den tijd, op welken de goederen hadden behooren te zijn overgevoerd.

Het staat echter den contractanten vrij, omtrent den inhoud van dit en het voorgaande artikel andere bedingen te maken. — Op de bedenking der Kamer van Koophandel te Rotterdam, „dat niet de bepalingen, in den vrachtbrief voorkomende, — als welke alleen zien op de overeenkomst tusschen den verzender en den vervoerder, — maar alleen de vermelding in de polis voorkomende, den tijd van de risico kunnen bepalen, is dit artikel na 1830 gewijzigd. — Zie Voorduin III bl. 432, II, III, en Kist IV bl. 255 en 259.

e) Zie Kist IV bl. 256.

f) *Art.* 637 *W. v. Kh.* Voor rekening van de verzekeraar zijn alle verliezen en schaden, die aan de verzekerde voorwerpen overkomen door storm, onweder, schipbreuk, stranding, het overzeilen, aanzeilen, aanvaren, of aandrijven, gedwongene verandering van koers, van de reis of van het schip, door

694. De bepalingen van de vijfde afdeeling van den negenden titel *a*) zijn sgelijks op de verzekeringen, in dezen titel vermeld, toepasselijk. (K. 663 v.)

695. Het staat aan partijen vrij om, bij beding, van de bepalingen, hierven bij artikel 688 en volgende vermeld, af te wijken. (K. 687, 688—693.)

ELFDE TITEL.

Van avarijen. b)

EERSTE AFDEELING.

Van de avarijen in het algemeen.

696. Alle buitengewone onkosten, ten dienste van het schip *c*) en de goederen ezamenlijk of afzonderlijk gemaakt; alle schade, die aan het schip en de oederen overkomt, gedurende den tijd, bij de derde afdeeling van den egenden titel ten aanzien van het beginnen en eindigen des gevaars bepaald, orden als avarij gerekend. (Co. 397; K. 464*c*, 624 v., 697, 698, 699, 701, 02, 708, 759 v., 762.) *d*)

697. Indien tusschen partijen niet anders is bedongen, worden de avarijen eregeld overeenkomstig de navolgende bepalingen. (Co. 398; B. 1374.) *e*)

698. Er zijn twee soorten van avarijen:

Avarij-grosse of gemeene avarij, en eenvoudige of bijzondere avarij.

De eerste wordt omgeslagen over het schip en de vrachtpenningen, en de ading; de laatste komt ten laste van het schip of van het goed afzonderlijk, etwelk de schade geleden of de onkosten veroorzaakt heeft. (Co. 399; K. 466, 540*b*, 646, 703, 727 volgg., 744.) *f*)

et werpen van goederen, door brand, geweld, overtrooming, neming, kapers, roovers, aanhouding op ast van hooger hand, verklaring van oorlog, represailles; alle schade veroorzaakt door nalatigheid, verzuim of schelmerij van den schipper of de scheepsgezellen, en, in het algemeen, door alle van buiten ankomende onheilen, hoe ook genaamd, ten zij, door le bepaling der wet, of door beding bij de polis, de verzekeraar van het loopen van eenige dezer gevaren ware vrijgesteld. — „Dit artikel is, volgens *art.* 687, ook op deze verzekering toepasselijk." Kist IV bl. 258. Zie ook Diephuis III bl. 181 volg., 4.

a) *Van abandonnement.* — Zie Kist IV bl. 251 volg.

b) „Het woord is afgeleid van het Arabische woord *awaar*, bederven." Kist V bl. 309.

c) Dit woord is in de Off. Ed. weggevallen. Zie *art.* 1 *der Wet van* 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 49).

d) *Art.* 397 *C. d. C.* Toutes dépenses extraordinaires faites pour le navire et les marchandises, conjointement ou séparément,

Tout dommage qui arrive au navire et aux marchandises, depuis leur chargement et départ jusqu'à leur retour et déchargement,

Sont réputés avaries.

Art. 583 *Ontwerp* 1809. Alle buitengewone onkosten voor schip en goederen, gezamenlijk of afzonderlijk gedaan: — alle schade, die aan schip en goederen, sedert de inlading en het afzeilen tot de terugkomst en lossing overkomt, — worden als avarij gerekend.

Art. 171 *Ontwerp* 1822: *art.* 1 *Ontwerp* 1825. Alle buitengewone onkosten voor schip en goederen, gezamenlijk of afzonderlijk gedaan; alle schade, die aan schip en goederen sedert de inlading en het afzeilen tot de terugkomst en lossing overkomt, worden als avarij gerekend. Voorduin III bl. 435. — Naar aanleiding eener bedenking, door de 5de afd. tegen deze redactie gemaakt, begreep de Regeering later, het artikel, zooals thans geschied is, in overeenstemming te moeten brengen met hetgeen in den Titel *Van Verzekeringen* bepaald is opzichtelijk den tijd van het zeegevaar. Voorduin III bl. 456, I. Zie daartegen Kist V bl. 310 volg., die de opmerking maakt, „dat onze wet in het algemeen de leer der avarij te veel met die van de verzekering in verband brengt, zoo zelfs dat onze titel verscheidene bepalingen bevat, (bepaaldelijk de artt. 708—721), die alleen in geval van verzekering te pas komen en de verbindtenis des verzekeraars regelen." Zie ook Diephuis II bl. 280 volg.

Art. 612 *Wetboek* 1830. Alle buitengewone onkosten voor schip en goederen gezamenlijk of afzonderlijk gedaan: alle schade, die aan schip en goederen overkomt, sedert het tijdstip dat, volgens de vierde afdeeling van den titel der *Verzekeringen*, de risico der zee begint en eindigt, worden als avarij gerekend.

e) *Art.* 613 *Wetboek* 1830. Zoo bij de chertepartij of het cognoscement niet anders bedongen is, worden de avarijen geregeld overeenkomstig de bepalingen, bij dit wetboek voorgeschreven.

f) *Art.* 703 *W. v. Kh.* De bepalingen van de artikelen 698, 699, 700 en 701, ten aanzien van de *gemeene* en *bijzondere* avarijen, zijn insgelijks toepasselijk op de zoo evengemelde ligterschepen en op de voorwerpen in dezelve geladen. — Zie ook de volgg. artt.

699. Gemeene avarijen zijn: *a*)

1°. Hetgeen aan den vijand of aan zeeroovers voor bevrijdin van schip en lading gegeven is. In geval van twijfel, wor daarvoor gehouden, dat de afkoop in het belang van sch heeft plaats gehad; (K. 699 n°. 7, 8, 12 en 13.) *b*)

2°. Hetgeen tot gemeen behoud of ten gemeenen nutte lading heeft moeten worden geworpen; (K. 367, 72

3°. Kabels, masten, zeilen en andere gereedschappen, die den einde, heeft gekapt of gebroken; (K. 367, 734.) *d*)

4°. Ankers, touwen en andere voorwerpen, die men almede einde, is genoodzaakt geweest te laten slippen; (K. 36

5°. De schade, aan de in het schip gebleven goederen boord werpen veroorzaakt; (K. 699 n°. 2 en 6, 701 n

6°. De schade, die aan het ligchaam van het schip opzett bragt om het werpen en ligten of bergen der goed kelijk te maken, of om de waterloozing te bevord schade die alsdan door dat water aan de lading (K. 699 n°. 5.) *g*)

7°. De oppassing, genezing, het onderhoud en de schadelo alle zich aan boord bevindende personen, die bij het v het schip gewond of verminkt zijn geraakt; (K. 699 n 13, 423, 424, 521 v.) *h*)

8°. De schadeloosstelling of het rantsoen van hen die het schip of *j*) de lading naar zee of naar land

a) *L.* 1. *Dig. de lege Rhodia de iactu.* (14.2) Lege Rhodia cavetur *ut*, si levandae navis gratia iactus mercium factus est, *omnium contributione resarciatur quod pro omnibus datum est.*

L. 2 *pr.*, *in fine*, *eod*.... aequissimum enim est, commune detrimentum fieri eorum, qui, propter amissas res aliorum, consecuti sunt, ut merces suas salvas haberent.

Art. 702 *A. D. H.* Alle Schäden, welche dem Schiff oder der Ladung oder beiden zum Zweck der Errettung beider aus einer gemeinsamen Gefahr von dem Schiffer oder auf dessen Geheiss vorsätzlich zugefügt werden, sowie auch die durch solche Maassregeln ferner verursachten Schäden, ingleichen die Kosten, welche zu demselben Zweck aufgewendet werden, sind grosse Haverei.

Art. 699, n°. 23, *W. v. Kh.* In het algemeen alle schaden die uit nood opzettelijk veroorzaakt, en als onmiddellijk gevolg van dien, geleden zijn, en de kosten, die, in gelijke omstandigheden, na de vereischte raadpleging, zijn gemaakt tot behoud en gemeen welzijn van schip en lading. — Zie Kist IV bl. 326 volgg.; Diephuis II bl. 284 volgg.

b) *Art* 400 n°. 1 *C. d. C.* Les choses données par composition et à titre de rachat du navire et des marchandises.

Art. 708 n°. 6 *A. D. H.* Wenn im Fall der Anhaltung des Schiffs durch Feinde oder Seeräuber Schiff und Ladung losgekauft worden sind.

Was zum Loskauf gegeben ist, bildet nebst den durch den Unterhalt und die Auslösung der Geisseln entstandenen Kosten die grosse Haverei.

c) *Art.* 400 n°. 2 *C. d. C.* [Les choses] qui sont jetées à la mer.

Art. 760 *W. v. Kh.* Indien, [bij de binnenlandsche scheepvaart], tot behoud van het schip of vaartuig en de lading, goederen worden geworpen, heeft de omslag plaats op dezelfde wijze en welke ten aanzien van de zeevaart

d) *Art.* 400 n°. 3 *C. d. C.* Le rompus ou coupés.

e) *Art.* 400 n°. 4 *C. d. C.* Les abandonnés pour le salut commun —

Art. 708 n°. 1, *lid a*, *A. D. H.* Schiffstheile oder Schiffsgeräthschaften worfen, Masten gekappt, Taue schnitten, Anker, Ankertaue oder schlippt oder gekappt worden sind

f) *Art.* 400 n°. 5 *C. d. C.* Les dommages par le jet aux marchandises restées

g) Vg. de *artt.* 422 en 426 n°. 5° en 6°:

Art. 708 n°. 1, *lid b*, *A. D. H.* lid *a* genoemde] Schäden selbst Maassregeln an Schiff oder Ladung ten Schäden gehören zur grossen

h) *Art.* 400 n°. 6 *C. d. C.* Les pansement riture des matelots blessés en défendant

Art. 708 n°. 5 *A. D. H.* Wenn Feinde und Seeräuber vertheidigt Die bei der Vertheidigung des Ladung zugefügten Beschädigungen brauchte Munition und, im Fall eine besatzung bei der Vertheidigung tödtet worden ist, die Heilungs- und sowie die zu zahlenden Belohnungen 524, 549, 551) bilden die grosse

j) Zoowel de Off. Ed. als art. 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 49) *Wetboek* 1830 en *art.* 586 Ontwerp echter de juiste lezing en. blijkt, behalve uit het beginsel uit *art.* 484 *W. v. Kh.* Zie Diephuis II bl. 288 (4).

den, genomen, gevangen gehouden of slaaf gemaakt zijn; (K. 699 n°. 1, 7, 12 en 13, 433 v. *a*)

9°. De gagien en het onderhoud van het scheepsvolk gedurende den tijd, dat het schip is verpligt geweest zich in eene noodhaven op te houden; (K. 699 n°. 10 en 11, 415 v.) *b*)

10°. De loodsgelden en verdere havenkosten, die bij het in- en uitzeilen naar en van eene noodhaven moeten betaald worden; (K. 699 n°. 9 en 11, 708.) *b*)

11°. De huren der pakhuizen en bergplaatsen, waarin de goederen, die in het schip gedurende de reparatie in eene noodhaven niet kunnen blijven, moeten opgeslagen worden; (K. 699 n°. 9 en 10.) *b*)

12°. De reclame-kosten, indien schip en lading zijn aangehouden of opgebragt en beiden door den schipper worden gereclameerd; (K. 699 n°. 1, 7, 8 en 13, 365, 701 n°. 4.) *c*)

13°. De gagien en het onderhoud van het scheepsvolk, gedurende de voorz. reclame, indien schip en lading worden vrijgegeven; (K. 699 n°. 1, 7, 8 en 12, 415 v., 701 n°. 4.) *c*)

14°. De kosten van ontlading, de ligterloonen, mitsgaders de kosten om het schip in eene haven of rivier in te brengen, wanneer hetzelve door storm, vervolging van vijanden of zeeroovers, of uit eenige andere oorzaak, tot behoud van schip en lading daartoe genoodzaakt wordt; benevens het verlies of de schade aan goederen overgekomen door derzelver lossing en inlading, uit nood, in ligters of booten, en derzelver wederinlading in het schip; (K. 699 n°. 17, 702 v., 761.) *d*)

15°. De schade aan het schip of aan de lading of aan beiden veroorzaakt, wanneer het schip, om het gevaar der neming of van het vergaan te voorkomen, opzettelijk is op strand gezet, gelijk mede indien zulks in eenig ander dringend gevaar tot behoud van schip en lading heeft plaats gehad; (K. 699 n°. 16.) *e*)

a) Noch het Duitsche, noch het Fransche Wetboek brengen deze kosten tot de gemeene avarij.

b) Zie over den oorsprong dezer bepalingen, die noch in den *C. d. C.* (*artt.* 400 n°. 6 en 403 n°. 3), noch in het *A. D. H.* (*art.* 708 n°. 4) voorkomen, Voorduin III bl. 468, IX, en Kist V bl. 339, die ze zeer afkeurt.

c) *Art.* 400 n°. 6 *C. d. C.* .... les loyers et nourriture des matelots pendant la détention, quand le navire est arrêté en voyage par ordre d'une puissance....

Art. 709 *A. D. H.* Nicht als grosse Haverei, sondern als besondere Haverei werden angesehen:

2°. die Reklamekosten, auch wenn Schiff und Ladung zusammen und beide mit Erfolg reklamirt werden.

Art. 615 *Wetboek* 1830. Reclamekosten, zoo het schip en de lading in een en hetzelfde geding door den schipper worden gereclameerd. — Zie Voorduin III bl. 465 volg. XII.

d) *Art.* 400 n°. 7 *C. d. C.* Les frais du déchargement pour alléger le navire et entrer dans un havre ou dans une rivière, quand le navire est contraint de le faire par tempête ou par la poursuite de l'ennemi.

Art. 708 n°. 4 *A. D. H.* Wenn das Schiff zur Vermeidung einer dem Schiff und der Ladung im Falle der Fortsetzung der Reise drohenden gemeinsamen Gefahr in einen Nothhafen eingelaufen ist, wohin insbesondere gehört, wenn das Einlaufen zur nothwendigen Ausbesserung eines Schadens erfolgt, welchen das Schiff während der Reise erlitten hat.

Es gehören in diesem Falle zur grossen Haverei: die Kosten des Einlaufens und des Auslaufens, die das Schiff selbst treffenden Aufenthaltskosten, die der Schiffsbesatzung während des Aufenthalts gebührende Heuer und Kost, sowie die Auslagen für die Unterbringung der Schiffsbesatzung am Lande, wenn und so lange dieselbe an Bord nicht hat verbleiben können, ferner, falls die Ladung wegen des Grundes, welcher das Einlaufen in den Nothhafen herbeigeführt hat, gelöscht werden muss, die Kosten des Von- und Anbordbringens und die Kosten der Aufbewahrung der Ladung am Lande bis zu dem Zeitpunkte, in welchem dieselbe wieder an Bord hat gebracht werden können.

Die sämmtlichen Aufenthaltskosten kommen nur für die Zeit der Fortdauer des Grundes in Rechnung, welcher das Einlaufen in den Nothhafen herbeigeführt hat. Liegt der Grund in einer nothwendigen Ausbesserung des Schiffs, so kommen ausserdem die Aufenthaltskosten nur bis zu dem Zeitpunkte in Rechnung, in welchem die Ausbesserung hätte vollendet sein können.

Die Kosten der Ausbesserung des Schiffs gehören nur insoweit zur grossen Haverei, als der auszubessernde Schaden selbst grosse Haverei ist. — Zie over de woorden *inlading* en *wederinlading*, in ons art., Diephuis II bl. 240 (3).

e) *Art.* 400 n°. 8 *C. d. C.* Les frais faits pour remettre à flot le navire échoué dans l'intention d'éviter la perte totale ou la prise.

16°. De kosten en de hulploonen om het gestrande schip in het voorgaande geval weder vlot te maken, en alle belooning voor buitengewone diensten, ten einde het verlies of de neming van het schip te voorkomen; (K. 421 v., 560.) *a*)

17°. Het verlies of de schade door de goederen geleden, die in geval van nood in ligters of booten zijn geladen, daaronder begrepen het aandeel in de avarij-gros door die goederen aan de ligters of booten verschuldigd, en wederkeerig het verlies of de schade, aan de in het principaal-schip geblevene goederen, en aan dat schip zelf, na de ligting overgekomen, voor zoo verre die schade of dat verlies in avarij-gros vallen; (K. 669 n°. 14, 702 v., 761.) *b*)

18°. De gagien en het onderhoud van het scheepsvolk, indien het schip, na het begin der reis, door eene vreemde Mogendheid, of door het uitbarsten van eenen oorlog, wordt opgehouden, zoo lang schip en lading niet van alle wederzijdsche verbindtenissen zijn ontslagen; (K. 499 v., 699 n°. 9) *c*)

19°. De bodemerij-premie van geldsommen, tot dekking der onkosten, in avarij-gros vallende, opgenomen; (K. 569 v.) *d*)

20°. De premie om de kosten, bij het vorige nommer vermeld, te doen verzekeren, of het verlies hetwelk door het verkoopen van een gedeelte der lading in eene noodhaven is geleden, ten einde die avarij-kosten te dekken; (K. 372 v.) *d*)

21°. De kosten op het opmaken en bepalen der avarij-grosse vallende; (K. 722 v.) *d*)

22°. De kosten, daaronder begrepen de meerdere gagien en het onderhoud van het scheepsvolk, veroorzaakt door eene buitengewone en bij het sluiten der bevrachting niet voorziene quarantaine, voor zoo

Art. 708 n°. 8 *A. D. H.* Wenn das Schiff absichtlich auf den Strand gesetzt worden ist, jedoch nur wenn die Abwendung des Unterganges oder Nehmung damit bezweckt war.

Sowohl die durch die Strandung einschliesslich der Abbringung entstandenen Schäden, als auch die Kosten der Abbringung, gehören zur grossen Haverei.

Wird das Behufs Abwendung des Unterganges auf den Strand gesetzte Schiff nicht abgebracht oder nach der Abbringung reparaturunfähig (Artikel 444) befunden, so findet eine Havereivertheilung nicht statt.

Ist das Schiff gestrandet, ohne dass die Strandung zur Rettung von Schiff und Ladung vorsätzlich herbeigeführt war, so gehören zwar nicht die durch die Strandung veranlassten Schäden, wohl aber die auf die Abbringung verwendeten Kosten und die zu diesem Zweck dem Schiff oder der Ladung absichtlich zugefügten Schäden zur grossen Haverei. — De woorden: „of aan de lading", in n°. 15, ontbraken in n°. 15 van *art.* 615 *Wetboek* 1830. — Zie Diephuis II bl. 236 (5).

a) Zie *art.* 400 n°. 8 *C. d. C.*, afgedrukt in de vorige noot.

b) Zie Voorduin III bl. 469, XVII.

Art. 708 n°. 2 *A. D. H.* Wenn zur Erleichterung des Schiffs die Ladung ganz oder theilweise in Leichterfahrzeuge übergeladen worden ist.

Es gehört zur grossen Haverei sowohl der Leichterlohn als der Schaden, welcher bei dem Ueberladen in das Leichterfahrzeug oder bei dem Rückladen in das Schiff der Ladung oder dem Schiff zugefügt worden ist, sowie der Schaden, welcher die Ladung auf dem Leichterfahrzeug betroffen hat.

Muss die Erleichterung im regelmässigen Verlauf der Reise erfolgen, so liegt grosse Haverei nicht vor.

Art. 761 *W. v. Kh.* Dezelfde bepaling (die van *art.* 760, afgedrukt in noot *c*), op bl. 626), geldt, indien tot behoud van het schip of vaartuig en de lading, goederen in de ligters of booten zijn overgeladen.

De kosten daartoe vereischt, de schade aan de goederen overkokomen en de schadeloosstellingen aan de ligters of de booten verschuldigd, worden op den voet van het vorige artikel door het principale schip of vaartuig en de lading gedragen.

c) Deze bepaling is ontleend aan *art.* 586 *Ontwerp* 1809. Zie, over de tegenwoordige redactie, Voorduin III bl. 470, XVIII. Onder opmerking, dat deze kosten, noch in den *Code*, noch in de *Duitsche Wet*, onder avarij-grosse genoemd worden, oppert Kist (V bl. 345) den twijfel, „of de wetgever, ook hier, zich wel rekenschap gegeven heeft van den aard der gemeene avarij".

d) *Art.* 708 n°. 7 *A. D. H.* Wenn die Beschaffung der zur Deckung der grossen Haverei während der Reise erforderlichen Gelder Verluste und Kosten verursacht hat, oder wenn durch die Auseinandersetzung unter den Betheiligten Kosten entstanden sind.

Diese Verluste und Kosten gehören gleichfalls zur grossen Haverei.

Dahin werden insbesondere gezählt der Verlust an den während der Reise verkauften Gütern, die Bodmereiprämie, wenn die erforderlichen Gelder durch Bodmerei aufgenommen worden sind, und wenn dies nicht der Fall ist, die Prämie für Versicherung der aufgewendeten Gelder, die Kosten für die Ermittelung der Schäden und für die Aufmachung der Rechnung über die grosse Haverei (Dispache).

verre het schip en de ingeladene voorwerpen daaraan zijn onderworpen; (K. 313 n°. 2.) *a*) en

23°. In het algemeen alle schaden, die uit nood, opzettelijk veroorzaakt, en als onmiddellijk gevolg van dien, geleden zijn, en de kosten die, in gelijke omstandigheden, na de vereischte raadpleging *b*), zijn gemaakt tot behoud en gemeen welzijn van schip en lading. *c*) (K. 367; Co. 400, 403, 422, 426, 427; K. 701 n°. 7, 703.) *d*)

700. Wanneer inwendige gebreken van het schip, deszelfs ondeugdzaamheid tot het doen der reize, of schuld en nalatigheid van den schipper of het scheepsvolk, de schade of onkosten hebben veroorzaakt, zijn laatstgemelde *e*), hoezeer ten nutte van schip en lading vrijwillig en na vereischte raadpleging gemaakt, geene gemeene avarij. (K. 321, 345, 346, 348, 349, 405, 479, 587, 637, 640, 641, 703.) *f*)

701. Bijzondere avarijen zijn:

1°. Alle schade en verliezen aan het schip of aan de lading overgekomen door storm, neming, schipbreuk of toevallige stranding; (K. 699 n°. 23, 701 n°. 3.) *g*)

2°. Bergloonen en de kosten bij berging uitgegeven; (K. 549, 552*a*, 560.) *h*)

3°. Het verlies van, en de schade geleden aan kabels, ankers, touwen, zeilen, boegspriet, stengen, ra's, booten en scheepsgereedschappen, veroorzaakt door storm of ander onheil op zee; (K. 701 n°. 1.) *j*)

4°. Reclame-kosten en het onderhoud en de gagien van het scheepsvolk gedurende de reclame, indien slechts het schip of de lading zijn aangehouden; *k*) (K. 699 n°. 12 en 13.) *l*)

5°. De bijzondere reparatien der fustage en de kosten van beredding der beschadigde koopmanschappen, voor zoo verre dit een en ander niet het onmiddellijk gevolg is van eene ramp die tot avarij-gros aanleiding geeft; (K. 699 n°. 5.)

6°. De meerdere vracht en de onkosten van laden en lossen, welke, bij afkeuring van een schip gedurende de reis, moeten betaald worden in de gevallen waarin, volgens de bepalingen van art. 478 *m*) van dit

a) „Weder eene avarij, die noch in den *Code*, noch in de *Duitsche Wet* onder de avarij-grosse wordt genoemd, en die er dan ook niet toe behoort." Kist V bl. 846. — Vg. Voorduin III bl. 472, XXII.

b) „Mij komt het voor, dat deze bijvoeging zeer gevaarlijk is." Kist V bl. 848.

c) „Wel eene zonderlinge redactie! Eerst de opnoeming van vele bijzondere gevallen, en dan tot slot het al de gevallen beheerschende beginsel." Kist, t. a. p.

d) *Art.* 708 *W. v. Kh.* De bepalingen van de artikelen 698, 699, 700 en 701, ten aanzien van de gemeene en bijzondere avarijen, zijn insgelijks toepasselijk op de zoo even (in *art.* 702) gemelde ligterschepen en op de voorwerpen in dezelve geladen.

e) d. z. de schade en onkosten. Zie Voorduin III bl. 481 volg., III.

f) *Art.* 704 *A. D. H.* Die Anwendung der Bestimmungen über grosse Haverei wird dadurch nicht ausgeschlossen, dass die Gefahr in Folge des Verschuldens eines Dritten oder auch eines Betheiligten herbeigeführt ist.

Der Betheiligte, welchem ein solches Verschulden zur Last fällt, kann jedoch nicht allein wegen der ihm etwa entstandenen Schäden keine Vergütung fordern, sondern er ist auch den Beitragspflichtigen für den Verlust verantwortlich, welchen sie dadurch erleiden, dass der Schaden als grosse Haverei zur Vertheilung kommt.

Ist die Gefahr durch eine Person der Schiffsbesatzung verschuldet, so trägt die Folgen dieses Verschuldens auch der Rheder, nach Maassgabe der Artikel 451, 452.

g) *Art.* 403 *C. d. C.* Sont avaries particulières:

1°. Le dommage arrivé aux marchandises par leur vice propre, par tempête, prise, naufrage ou échouement.

h) *Art.* 403 n°. 2 *C. d. C.* Les frais faits pour les sauver.

j) *Art.* 403 n°. 3 *C. d. C.* La perte des câbles, ancres, voiles, mâts, cordages, causée par tempête ou autre accident de mer.

k) Zie de noot op *art.* 699 n°. 12. De verandering, die de redactie van *art.* 615 n°. 12 *Wetboek* 1830 onderging, maakte ook wijziging noodig van dit art. (*art.* 617 n°. 4 *Wetboek* 1830): „Reclamekosten, zoo het schip of de lading afzonderlijk gereclameerd worden." De gebezigde uitdrukking: *indien — aangehouden* is echter niet gelukkig. Zie Diephuis II bl. 264 (2).

l) *Art.* 403 n°. 4 *C. d. C.* La nourriture et le loyer des matelots pendant la détention, quand le navire est arrêté en voyage par ordre d'une puissance, et pendant les réparations qu'on est obligé d'y faire, si le navire est affrété au voyage.

m) *Art.* 478 *W. v. Kh.* De bevrachter of inlader is, in geval de schipper genoodzaakt is gedurende de reis het schip te laten vertimmeren, gehouden de

wetboek, de goederen door een ander schip voor reken... inladers worden vervoerd; (K. 478*c*) en

7°. In het algemeen, alle schade, verliezen en de gemaakte ... die niet zijn veroorzaakt of gemaakt opzettelijk en tot ... gemeen welzijn van schip en lading, maar die zijn gele... gemaakt ten behoeve van het schip alleen, of voor de lad... en welke dienvolgens, naar aanleiding van artikel 699, ... avarij-gros behooren. *a*) (K. 534 v. — Co. 403; K. 703.) *b*)

702. Wanneer een schip, uit hoofde van steeds bestaande droogten of banken, met zijne volle lading, noch van de plaats van ... vertrekken moet, noch naar de plaats van deszelfs bestemming kan ... worden, en alzoo een gedeelte der lading met ligters aangevoerd of ... moet gelost worden, worden zoodanige ligterloonen niet als avarij ...

De kosten komen ten laste van het schip, ten zij bij de cognos... of de chertepartij een ander beding zij gemaakt. (K. 455 n°. 5, ... 698, 699 n°. 9 en 14, 728.) *c*)

703. De bepalingen van de artikelen 698, 699, 700 en 701, ten ... van de gemeene en bijzondere avarijen, zijn insgelijks toepasselijk op ... even gemelde ligterschepen en op de voorwerpen in dezelve geladen. ...

704. Indien gedurende de vaart, het zij aan die ligterschepen, ...

vertimmering af te wachten, of (des verkiezende) de lading, tegen voldoening van de geheele vracht en de verschuldigde avarij-grosse, en onder de bepalingen bij artikel 511 voorgeschreven, naar zich te nemen.

Hij is, gedurende den tijd der vertimmering, geene vracht verschuldigd, indien het schip bij de maand vervracht is, noch vermeerdering van vracht, indien de vervrachting voor de reis geschied is.

Wanneer het schip niet mogt kunnen worden vertimmerd, is de schipper gehouden, voor zijne rekening en zonder verhooging van vracht te mogen eischen, een ander schip of andere schepen te huren, om de lading naar de bestemmingsplaats te vervoeren.

Indien de schipper geen ander schip of schepen, op de plaats of nabij gelegene plaats, heeft kunnen bekomen, is hem de vracht niet verder verschuldigd dan in evenredigheid van de reeds afgelegde reis.

In dit laatste geval blijft de zorg voor de verdere vervoering der goederen aan elk der inladers overgelaten; onverminderd de verpligting van den schipper, om hen niet alleen van den staat der zaken te doen kennis dragen, maar ook om alle tusschen tijds vereischt wordende maatregelen, tot behoud der lading, in het werk te stellen.

Alles, ten zij door partijen anders mogt zijn bedongen.

a) *Art.* 403 *C. d. C.*, aan het slot. Et, en général, les dépenses faites et le dommage souffert pour le navire seul, ou pour les marchandises seules, depuis leur chargement et départ jusqu'à leur retour et déchargement.

b) *Art.* 703 *A. D. H.* Alle nicht zur grossen Haverei gehörigen, durch einen Unfall verursachten Schäden und Kosten, soweit letztere nicht unter den Artikel 622 fallen, sind besondere Haverei.

Die besondere Haverei wird von den Eigenthümern des Schiffs und von der Ladung, von jedem für sich allein, getragen.

Art. 622. Ausser der Fracht können Kaplaken, Prämien und dergleichen nicht gefordert werden, sofern sie nicht ausbedungen sind.

Die gewöhnlichen und ungewöhnlichen ... der Schifffahrt, als: Lootsengeld, Hafen... feuergeld, Schlepplohn, Quarantaine... sungskosten und dergleichen, fallen ... einer entgegenstehenden Abrede dem ... allein zur Last, selbst wenn derselbe ... regeln, welche die Auslagen verursach... Grund des Frachtvertrages nicht verpf...

Die Fälle der grossen Haverei, ... der Aufwendung von Kosten zur Erh... gung und Rettung der Ladung werden ... Artikel nicht berührt.

Art. 709. Nicht als grosse Haverei ... besondere Haverei werden angesehen:

1°. die Verluste und Kosten, welche ... während der Reise, aus der ... besonderen Haverei nöthig gew... schaffung von Geldern entstehen

2°. die Reklamekosten, auch wenn ... Ladung zusammen und beide ... klamirt werden;

3°. die durch Prangen verursachte ... des Schiffs, seines Zubehörs und ... selbst wenn, um der Strandung ... zu entgehen, geprangt worden ist ...

Art. 703 *W. v. Kh.* De bepalingen ... kelen 698, 699, 700 en 701, ten aanz... gemeene en bijzondere avarijen, zijn ins... passelijk op de zoo evengemelde ligtersch... de voorwerpen in dezelve geladen.

c) *Art* 699 *W. v. Kh.* Gemeene avarij: ...

14°. De kosten van ontlading, de ... mitsgaders de kosten om het sch... haven of rivier in te brengen, ... zelve door storm, vervolging ... of zeeroovers, of uit eenige andere ... tot behoud van schip en lading ... noodzaakt wordt; benevens het ... schade aan goederen overgekomen ... zelver lossing en inlading, uit ... ligters of booten, en derzelver ... in het schip.

de goederen in dezelve geladen, eene schade overkomt, welke tot gemeene avarij behoort, wordt deze voor een derde door de ligterschepen, en voor twee derden door de aan boord van dezelve zich bevindende goederen, gedragen.

Deze twee derden worden vervolgens bij wijze van avarij-gros omgeslagen over het principale schip, de vrachtpenningen en de geheele lading, die der ligterschepen daaronder begrepen. (Co. 427; K. 698 v., 702, 727.) *a*)

705. Wederkeerig blijven de goederen, in die ligterschepen geladen, in gemeenschap met het principale schip en de overige lading, en dragen in de gemeene avarijen, welke aan het schip en de lading mogten zijn overgekomen, tot op het oogenblik dat de eerstgemelde ter plaatse hunner bestemming zullen zijn gelost, en aan de geconsigneerden overgeleverd. (K. 698 v., 702 v.)

706. Goederen die nog niet zijn ingeladen, het zij in het principale schip, het zij in de vaartuigen bestemd om dezelve naar dat schip over te voeren, dragen in geen geval, in de rampen, die aan het principale schip, waarin dezelve geladen moeten worden, overkomen. (K. 696, 727.) *b*)

707. De schade, aan de koopmanschappen overgekomen uit hoofde dat de schipper verzuimd heeft de luiken digt te sluiten, het schip behoorlijk vast te maken, bekwame werktuigen tot het hijschen te bezorgen, en door alle andere ongevallen, uit opzet of achteloosheid van den schipper of het scheepsvolk voortkomende, zijn bijzondere avarijen, waarvoor de inlader zijn verhaal heeft op den schipper, het schip en de vracht. (Co. 405; K. 321, 345, 746.) *c*)

708. De loods-, sleep- en andere gelden om de havens of rivieren in- of uit te loopen, alle tollen en uitgaven bij het afvaren en voorbij zeilen, alle tonne- anker- vuur- en baak-gelden, en alle andere regten, die tot de scheepvaart betrekkelijk zijn, zijn geene avarijen, maar gewone kosten voor rekening van het schip *d*); ten zij bij het cognoscement of de chertepartij anders bedongen zij. *e*)

Deze kosten komen nimmer ten laste van de verzekeraars, ten zij in het bijzondere geval, dat dezelve zijn het gevolg van eenige onvoorziene en buitengewone omstandigheden gedurende de reis opgekomen. *e*) (Co. 406; K. 696, 699 n°. 10, 759.) *f*)

709. Om de bijzondere avarij te vinden, welke een verzekeraar moet betalen, die de goederen voor alle gevaar verzekerd heeft, gelden de volgende bepalingen:

Hetgeen onder weg is geroofd, vermist, of uit hoofde van beschadiging

a) „Het eerste geval (alinea 1) is een noodzakelijk voorschot; het tweede (alinea 2) een omslag." De Regeering (Voorduin III bl. 491, II.)

b) *Art.* 727 *W. v. Kh.* De gemeene avarijen worden gedragen:

Door de waarde van het schip in den staat waarin hetzelve aangekomen is, met bijvoeging van hetgeen bij vergoeding van gemeene avarij wordt verstrekt;

Door de vracht, onder aftrek van de gagien en het onderhoud van het scheepsvolk, en

Door de waarde van de goederen, welke zich ten tijde van het voorvallen der schade aan boord, of in de ligters of booten hebben bevonden, of welke vóór de ramp uit nood zijn geworpen en vergoed geworden; of wel tot dekking van avarij-kosten hebben moeten worden verkocht.

c) *Art.* 345 *W. v. Kh.* Hij (de schipper) is verpligt alle mogelijke naarstigheid, toezigt en zeemanschap te gebruiken, en aan den eigenaar of de reederij te vergoeden alle kosten, schaden en interessen, in de uitoefening van zijn beroep door ontrouw of schuld veroorzaakt.

Hij moet instaan voor alle schaden, die aan de te vervoeren goederen overkomen, uitgezonderd dezulke die uit een gebrek aan het goed zelf, door overmagt, of door de schuld of nalatigheid van den afzender veroorzaakt zijn.

d) *Art.* 406 *C. d. C.*: ..... ils sont de simples frais à la charge du navire.

e) *Ontwerp van* 23 *Maart* 1835. Deze kosten worden als avarij beschouwd en komen alzoo ten laste van de verzekeraars, in het bijzonder geval dat dezelve zijn het gevolg van eenige onvoorziene en buitengewone omstandigheden, gedurende de reis opgekomen. — Zie Voorduin III bl. 493, II, en Diephuis II bl. 234 (2).

f) *Art.* 759 *W. v. Kh.* De bepalingen van art. 708, 709, 710, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719 en 721 zijn ook op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk.

door zeeramp of uit eene andere oorzaak, waartegen verzekerd is, verkocht. wordt begroot volgens de factuurs-waarde of, deze ontbrekende, naar de waarde, waarvoor de goederen, overeenkomstig de voorschriften van de wet. verzekerd zijn; en de verzekeraar betaalt dit bedrag. *a*)

Bij behoudene aankomst van het verzekerde goed, wanneer hetzelve geheel of gedeeltelijk beschadigd is, wordt door deskundigen bepaald, hoe veel de goederen, indien dezelve gezond waren aangebragt, zouden zijn waard geweest. en voorts hoe veel zij nu waard zijn; en de verzekeraar betaalt zoodanig aandeel van de geteekende som, als in evenredigheid staat met het verschil tusschen de beide waarden, benevens de kosten op het doen van de begrooting der schade gevallen.

Alles onverminderd de begrooting der verwacht wordende winst, indien dezelve verzekerd is. (K. 273 v., 613, 615, 621 v., 759.) *b*)

710. In geen geval, kan de verzekeraar den verzekerde noodzaken, om. ter bepaling van de waarde, de verzekerde voorwerpen te verkoopen, ten zij anders bij de polis ware bedongen. (K. 256 n°. 8, 709, 759.) *b*)

711. Indien de schade buiten 's lands moet worden opgemaakt, worden daarin gevolgd de aldaar bestaande wetten of plaats hebbende gebruiken. (A. 10; K. 724 v.)

712. Wanneer de verzekerde goederen beschadigd of verminderd alhier aangebragt worden, en de schade uiterlijk zigtbaar is, moet de bezigtiging der goederen en begrooting der schade door deskundigen gedaan worden. alvorens de goederen onder het beheer van den verzekerde zijn gekomen.

De schade of de vermindering bij de lossing uiterlijk niet zigtbaar zijnde, mag de bezigtiging gedaan worden, nadat de goederen onder het beheer der verzekerden zullen zijn gekomen, mits geschiedende binnen driemaal vier en twintig uren *c*) na de lossing; onverminderd hetgeen verder van de eene of andere zijde tot bewijs noodig zal bevonden worden. (K. 93, 492, 495. 746, 759.) *b*)

713. In geval van schade aan een verzekerd schip, door zeeramp geleden *d*), draagt de verzekeraar slechts twee derden der kosten, tot de reparatie vereischt, om het even of dezelve al of niet hebbe plaats gehad, en zulks in evenredigheid van het verzekerde tot het onverzekerde gedeelte. Een derde blijft voor rekening van den verzekerde wegens vooronderstelde verbetering van oud tot nieuw. (K. 253*b*, 637, 677*b*, 715 v., 759.) *b*)

714. Indien de reparatie heeft plaats gehad, wordt het bedrag der kosten bewezen door rekeningen en alle andere middelen van bewijs, en, des noods, door begrooting van deskundigen.

In geval de reparatie niet gedaan is, wordt het bedrag derzelve door deskundigen begroot. (K. 283, 655, 715 v., 759.) *b*)

715. Indien het, des noods na verhoor van deskundigen, blijkt, dat door de gedane reparatie, de waarde van het schip meer dan een derde is vermeerderd, betaalt de verzekeraar, in evenredigheid als bij art. 713 is vermeld,

a) Na aftrek van hetgeen de goederen hebben opgebracht. — Zie Voorduin III bl. 495, VI.

b) *Art.* 759 *W. v. Kh.* De bepalingen van artikel 708, 709, 710, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719 en 721 zijn ook op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk.

c) „Waarom hier driemaal vier-en-twintig uren, en in *art.* 495 aan den geconsigneerde tegenover den schipper slechts tweemaal vier-en-twintig uren tijd gelaten wordt, is niet duidelijk." Kist IV bl. 209. — Vg. *art.* 628 *Wetboek* 1830.

Art. 746 *W. v. Kh.* Alle aanspraak tegen den schipper en de verzekeraars wegens schade, aan de ingeladene goederen overgekomen, vervalt, indien zij, zonder bezigtiging en begrooting der schade, op de wijze bij de wet voorgeschreven, zijn aangenomen, of, in geval niet uiterlijk van de schade bleek, de bezigtiging en de begrooting niet heeft plaats gehad binnen den tijd bij de wet bepaald.

d) *Art.* 629 *Wetboek* 1830. Wanneer een verzekerd schip bijzondere schade lijdt, ... Zie Voorduin III bl. 498 volg., VII volgg.

het volle beloop der gemaakte kosten, onder aftrek der door verbetering vermeerderde waarde. (K. 759.) *a*)

716. Indien daarentegen de verzekerde, des noods na begrooting als voren, bewijst, dat de reparatie geene verbetering of vermeerdering der waarde van het schip, hoegenaamd, heeft te weeg gebragt, en wel bepaaldelijk doordien het schip nieuw en op deszelfs eerste reize de schade heeft geleden, of doordien de schade is aangekomen aan nieuwe zeilen of nieuw scheepsgereedschap, of wel aan ankers, ijzeren ketting-kabels of aan eene nieuwe koperen huid, heeft de aftrek van een derde geen plaats, en is de verzekeraar verpligt het geheele beloop der reparatie-kosten, in evenredigheid als bij artikel 713 is vermeld, te vergoeden. (K. 759.) *a*)

717. Indien de reparatie-kosten *b*) meer dan drie vierden der waarde van het schip *c*) zouden beloopen, moet het schip, ten aanzien van den verzekeraar, gehouden worden als afgekeurd; en de verzekeraar is alsdan, voor zoo verre er geen abandonnement heeft plaats gehad, verpligt de som, waarvoor hij verzekerd heeft, aan den verzekerde te betalen, onder korting van de waarde van het beschadigde schip of wrak. *d*) (K. 375, 664, 710, 713, 759.) *a*)

718. In geval een schip in eene noodhaven is aangekomen, en vervolgens op eenige wijze verloren gaat, is de verzekeraar niet verder gehouden dan tot de betaling van de som, die hij verzekerd heeft.

Hetzelfde heeft plaats, wanneer een schip, door onderscheidene reparatien, meer dan de verzekerde som voor reparatie heeft uitgegeven. *e*) (K. 759.) *a*)

719. Onverminderd de bepalingen van art. 643, 644 en 645 *f*), is de verzekeraar ongehouden eenige gemeene of bijzondere avarij te dragen, indien dezelve, behalve de kosten van bezigtiging, begrooting en opmaking, geen één ten honderd van de waarde van het beschadigde voorwerp beloopt; behoudens het vermogen der partijen, om te dezen andere bedingen te maken. *g*) (Co. 408; K. 759.) *a*)

720. De verzekeraars, zoo op het schip als op de vracht en op de lading, betalen ieder zoo veel wegens avarij-grosse, als die voorwerpen, voor zoo verre als daarop verzekering is gedaan, respectievelijk in de avarij-grosse

a) *Art.* 759 *W. v. Kh.* De bepalingen van artikel 708, 709, 710, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719 en 721 zijn ook op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk.

b) „Ook de kosten van het boven water brengen van een gezonken schip". Kist t. a. p. bl. 214. — Anders Asser (*Mag. v. Handelsr.* VII, *Meng.* bl. 3 volgg.) Zie ook Diephuis III bl. 161 (1).

c) „Waarde van het schip is de verzekerde waarde, de waarde vóór de ramp." Kist IV bl. 218. Zie ook Diephuis III bl. 161 (2).

d) In *art.* 630 *Wetboek* 1830 volgde hierop nog: „welke waarde, ter plaatse waar het ligt, door deskundigen moet worden begroot." — Zie Voorduin III bl. 501, III.

e) Zie Voorduin III bl. 501.

f) *Art.* 643 *W. v. K.* De verzekeraar is, in geval van verzekering van vloeibare waren, als: wijn, brandewijn, olie, honig, pek, teer, stroop of dergelijke, en van zout of suiker, niet gehouden tot vergoeding van eenige schade veroorzaakt door lekkaadje of smelting, ten zij uit stooten, schipbreuk, of stranden van het schip ontstaan, of doordien de verzekerde goederen in eene noodhaven zijn gelost en herladen.

Indien de oorzaken, of eene derzelve, bestaan, uit hoofde van welke de verzekeraar verpligt is de schade, door lekkaadje of smelting veroorzaakt, te betalen, moet daarvan zooveel worden afgetrokken, als soortgelijke goederen, volgens oordeel van deskundigen, gewoonlijk verliezen.

Art. 644. Indien, in de gevallen, waarin de wet dit toelaat, verzekering is gedaan onder de algemeene benaming van goederen of koopmanschappen, of in welke zaken ook het belang van den verzekerde moge bestaan, en het gevaar is geloopen op voorwerpen, welke ligtelijk aan bederf of vermindering onderhevig zijn, is de verzekeraar niet gehouden tot zoodanig beloop in de schade daaruit ontstaande, als hetwelk, volgens de bestaande gebruiken, op de plaats der verzekering niet door de verzekeraars gedragen wordt. Bij verschil, zal zulks door den regter, na verhoor van deskundigen, worden bepaald.

Wanneer er onder de voorschrevene goederen zoodanige waren, die, ter plaatse alwaar de verzekering is gedaan, gewoonlijk niet anders verzekerd worden, dan vrij van beschadiging, lekkaadje of smelting, is de verzekeraar van die schade geheel bevrijd.

Art. 645. Indien de goederen van de soort, in het voorgaande artikel gemeld, in de polis met derzelver namen zijn uitgedrukt, zonder eenig bijzonder beding, is de verzekeraar niet aansprakelijk voor de avarij onder de drie ten honderd.

g) Zie, over het beding: „vrij van schade, onder .... percent, Kist IV bl. 148 volg., en Diephuis III bl. 121 volg.

moeten dragen, en zulks in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte. (K. 253*b*, 677*b*, 698 v., 713.) *a*)

721. De gemeene en de bijzondere avarij zijnde geregeld, moet de schaderekening, benevens de daartoe betrekkelijke bescheiden, aan de verzekeraars overgegeven worden. Deze zijn verpligt het door hen verschuldigde binnen zes weken daarna te voldoen, en zijn na dat tijdsverloop wettelijke interessen verschuldigd. (B. 1286, 1804; K. 680, 681 n°. 4 en 5, 699, 701, 709, 714, 722 v., 743, 747, 759.) *b*)

TWEEDE AFDEELING.

Van het omslaan en dragen der avarij-grosse of gemeene avarij.

722. De berekening en verdeeling van avarij-grosse geschiedt ter plaatse waar de reis eindigt, ten zij partijen deswege andere bedingen hebben gemaakt. (Co. 414; K. 256 n°. 8, 624, 723, 725, 744.) *c*)

723. Bij het staken eener reis binnen dit land, of bij stranding der schepen aldaar, worden de rekening en verdeeling opgemaakt ter plaatse, vanwaar de schepen binnen dit land zijn vertrokken of hadden moeten vertrekken. (K. 722, 725, 728*c*.)

724. De berekening en verdeeling der avarij-grosse worden gedaan ten verzoeke van den schipper en door deskundigen.

De deskundigen worden benoemd door de partijen, of door de regtbank van het arrondissement der plaats, waar de berekening en verdeeling binnen het Koningrijk geschieden moeten.

De deskundigen moeten worden beëedigd, voordat zij hunne werkzaamheden beginnen.

De verdeeling moet worden gehomologeerd door de regtbank van het arrondissement.

Buiten 's lands wordt de avarij-gros door de aldaar daartoe bevoegde magt *d*) opgemaakt. (A. 10; K. 380, 711, 726; Rv. 317 v., 320*a*, 431) *e*)

a) *Art.* 258 *W. v. K.* Verzekering, welke het beloop van de waarde of het wezenlijk belang te boven gaat, is alleen geldig tot het beloop van hetzelve.

Indien de volle waarde van het voorwerp niet is verzekerd, is de verzekeraar, in geval van schade, slechts verbonden in evenredigheid van het verzekerde tot het niet verzekerde gedeelte.

Het staat echter aan partijen vrij uitdrukkelijk te bedingen, dat, onaangezien de meerdere waarde van het verzekerde voorwerp, de aan hetzelve overgekomene schade, tot het vol beloop der verzekerde som, zal worden vergoed. — Zie Voorduin X bl. 503, III.

b) *Art.* 759 *W. v. Kh.* De bepalingen van artikel 708, 709, 710, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719 en 721 zijn ook op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk.

c) *Art.* 685 *Wetboek* 1830 De berekening en verdeeling van avarij-grosse of gemeene avarij geschieden ter plaatse, waar het schip, bij het eindigen der reis, ontladen wordt, ten zij de reis plaats hebbe naar de Oost- en West-Indische of andere bezittingen en etablissementen van den staat; in welk geval dezelve moet worden opgemaakt ter plaatse, vanwaar het schip binnen dit land is vertrokken. — Zie Voorduin III bl. 505 volgg.

Art. 729 *A D. H.* Die Feststellung und Vertheilung der Schäden erfolgt an dem Bestimmungsort und, wenn dieser nicht erreicht wird, in dem Hafen, wo die Reise endet.

d) Vg. art. 638 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin III bl. 509 volgg.

e) *Art.* 817 *W. v. B. Rv.* Indien er verdeeling bij avarij-grosse moet plaats hebben, en de belanghebbende partijen het niet hebben kunnen eens worden over de benoeming van deskundigen, zullen deze, ten verzoeke van eene der partijen, nadat de andere behoorlijk zijn gedagvaard, door de arrondissements-regtbank worden benoemd.

Art. 318. De schipper, of, bij gebreke van denzelve, de scheepsreeders, zijn gehouden, binnen acht dagen nadat de deskundigen, het zij door partijen, het zij door de regtbank, zullen zijn benoemd, ter griffie der arrondissementsregtbank over te leggen:

1°. Het manifest der lading, inhoudende het getal, de merken en nommers der koopmanschappen, den naam der bevrachters, inladers en dien van degenen aan welke de koopmanschappen zijn geconsigneerd;

2°. Den staat en de grootte van het schip, en melding van de verdiende vracht.

In denzelfden tijd moeten de eigenaars der lading ter griffie overleggen eenen staat der waarde, welke de goederen zoo ten tijde der lading als ten tijde der lossing hadden.

725. Bij eene geheele staking der reis onder weg, of verkooping van de lading in eene noodhaven, beide buiten dit land voorvallende, worden de vordering, berekening en verdeeling der schade gedaan ter plaatse, alwaar zoodanige staking of verkoop voorvalt. (A. 10; K. 372, 376, 478, 699 n°. 20, 711, 722, 723, 728*d*.)

726. De schipper in het doen der vordering, bij het voorgaande artikel *a*) vermeld, nalatig zijnde *b*), zijn de eigenaars van het schip, of ook die van de goederen, bevoegd om die vordering zelve te doen, onverminderd hunne aanspraak tot schadeloosstelling tegen den schipper. (K. 724*a*.)

727. De gemeene avarijen worden gedragen:

Door de waarde van het schip in den staat waarin hetzelve aangekomen is, met bijvoeging van hetgeen bij vergoeding van gemeene avarij wordt verstrekt;

Door de vracht, onder aftrek van de gagien en het onderhoud van het scheepsvolk, en

Door de waarde van de goederen, welke zich ten tijde van het voorvallen der schade aan boord, of in de ligters of booten hebben bevonden, of welke, vóór de ramp uit nood zijn geworpen en vergoed geworden, of wel tot dekking van avarij-kosten hebben moeten worden verkocht.

Gemunt geld draagt in de gemeene avarij naar den koers der plaats waar de reis eindigt. (Co. 304, 401, 402, 417; K. 418, 460, 466, 480 v., 532, 698, 702 v, 731 v, 736, 740.) *c*)

De partijen zullen, des gevorderd, de waarheid van den inhoud der door haar overgelegde stukken met eede bevestigen.

Art 319. Nadat de deskundigen zullen zijn beëedigd, zal de griffier hun de stukken ter griffie nedergelegd, tegen bewijs van ontvangst, overgeven. De deskundigen zullen tot de verdeeling overgaan, overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek van Koophandel, zelfs dan wanneer eene der partijen hare stukken niet ter griffie mogt hebben nedergelegd

Art. 320. Het verslag van de deskundigen zal met de door hen ontvangene stukken ter griffie worden ingeleverd.

De eerst gereede partij zal daarvan homologatie verzoeken bij de regtbank, welke, partijen gehoord of behoorlijk opgeroepen zijnde, zal vonnissen.

Art. 321. De bepalingen in dezen titel voorkomende zijn mede toepasselijk op handelszaken, welke bij den kantonregter moeten worden aangebragt.

Echter zal het verlof tot het leggen van conservatoir beslag van den president der arrondissement-regtbank moeten gevraagd worden en de oppositie tegen dat beslag door de arrondissements-regtbanken beslist worden, hoe gering ook het bedrag wezen moge der vordering, waarover geschil is.

Ook de benoeming van deskundigen tot de verdeeling van avarij-grosse, benevens de homologatie van hun rapport, zal altijd door de arrondissements-regtbank geschieden.

Art. 431. Behalve in de gevallen uitdrukkelijk bij de wet vermeld, kunnen geene vonnissen door vreemde regters of regtbanken gewezen binnen het koningrijk worden ten uitvoer gelegd.

De gedingen kunnen op nieuw bij den Nederlandschen regter worden behandeld en afgedaan.

In de hierboven gemelde uitgezonderde gevallen wordt het vonnis van vreemde regters of regtbanken niet in dit rijk ten uitvoer gelegd, dan na een op verzoekschrift verkregen verlof van executie in den vorm bij het voorgaande artikel gemeld, van de regtbank van het arrondissement in hetwelk zoodanig vonnis moet worden ten uitvoer gelegd.

Bij het verzoeken en verleenen van dit verlof, wordt de zaak zelve niet aan een nieuw onderzoek onderworpen.

Art. 731 *A. D. H.* Im Gebiete dieses Gesetzbuchs wird die Dispache durch die ein- für allemal bestellten oder in deren Ermangelung durch die vom Gericht besonders ernannten Personen (Dispacheure) aufgemacht.

Jeder Betheiligte ist verpflichtet, die zur Aufmachung der Dispache erforderlichen Urkunden, soweit er sie zu seiner Verfügung hat, namentlich Chartepartieen, Konnossemente und Fakturen, dem Dispacheur mitzutheilen.

Den Landesgesetzen bleibt vorbehalten, über das Verfahren bei Aufmachung der Dispache und die Ausführung derselben nähere Bestimmungen zu erlassen.

a) *voorgaande artikel.* „Men heeft hierbij niet aan *art.* 725, maar aan *art.* 724*a* te denken. In het *Wetboek van* 1830 volgde de bepaling van *art.* 726 (639) onmiddellijk op die van *art.* 724 (688), welke daar voorafgegaan werd door die van *art.* 725 (637). Later is die orde veranderd (*art.* 20 der *Wet van* 26 *December* 1835 (*Stb.* n°. 49)), maar verzuimd nu ook die woorden van *art.* 726 te wijzigen." Diephuis II bl. 257 (4). Zie ook Kist IV bl. 371 volg.

b) Fransche tekst van *art.* 639 *Wetboek* 1830: Si le capitaine néglige.

c) *Art.* 401 *C. d. C.* Les avaries communes sont supportées par les marchandises et par la moitié du navire et du fret, au marc le franc de la valeur.

Art. 417. La répartition pour le paiement des pertes et dommages est faite sur les effets jetés et sauvés, et sur moitié du navire et du fret, à proportion de leur valeur au lieu du déchargement.

Art. 611 *Ontwerp* 1809. De gemeene avarijen worden gedragen door de ingeladene goederen, voor zoo verre dezelve zich ten tijde van het voorvallen der schade aan boord of in ligters, in de gevallen

728. De ingeladene goederen worden begroot naar derzelver waarde op de plaats der lossing, onder korting van de vracht, inkomende regten en kosten der ontlading, mitsgaders der bijzondere avarij *a*), gedurende de reis ten laste derzelve gevallen.

Dit lijdt uitzondering in de volgende gevallen:

Wanneer de berekening en de verdeeling opgemaakt moeten worden ter plaatse waar de schepen binnen dit land zijn vertrokken, of hadden moeten vertrekken, wordt de prijs der ingeladene goederen bepaald naar de waarde die dezelve ten tijde der inlading hebben gehad, met de onkosten, tot aan boord, de premie van assurantie daar niet bij gerekend, en, in geval de goederen beschadigd zijn, naar derzelver wezenlijke waarde.

Wanneer, buiten 's lands, de reis geheel wordt gestaakt, of de goederen worden verkocht, en de avarij te dier plaatse niet heeft kunnen worden opgemaakt, alsdan wordt de prijs, dien de goederen onder weg *b*) waardig zijn, of ter plaatse der verkooping zuiver hebben opgebragt, als het dragend kapitaal berekend. (Co. 304, 402; K. 372, 478, 701, 723, 725, 727*e*.)

729. De over boord geworpene goederen worden gewaardeerd volgens den marktprijs van de plaats der ontlading van het schip, na aftrek der vracht, inkomende regten en ordinaire onkosten; derzelver aard en gesteldheid worden opgemaakt uit cognoscementen, facturen en andere bewijzen. (Co. 415; K. 358, 368 v., 481, 512, 699 n°. 23, 727*b*, 739.)

730. Indien de aard en *c*) hoedanigheid der koopmanschappen bij het cognoscement verkeerdelijk *d*) is opgegeven, en deze eene grootere waarde hebben, wordt de schade over dezelve omgeslagen op den voet van de wezenlijke waarde, indien zij behouden zijn gebleven.

Doch zoo zij door werping verloren zijn geraakt, wordt de schade vergoed volgens de hoedanigheid bij het cognoscement opgegeven.

Indien de opgegevene koopmanschappen van eene mindere hoedanigheid zijn dan bij het cognoscement is aangewezen, dragen zij in de schade volgens de hoedanigheid bij het cognoscement opgegeven, indien zij behouden zijn gebleven.

Zij worden betaald op den voet van hare wezenlijke waarde, indien zij over boord geworpen zijn. (Co. 418.)

731. De mondbehoeften, de kleederen van het scheepsvolk *e*)en de dagelijksche kleederen der passagiers, gelijk mede de voor de verdediging van het schip vereischte ammunitie *f*), dragen niet in de schade van het werpen der goederen. De waarde van al hetgene van dien aard over boord geworpen is, wordt vergoed bij omslag over alle andere goederen. *g*) (Co. 418; K. 530, 532.)

732. De goederen, waarvan geen cognoscement van den schipper voorhan-

waarin de wet het dragen van goederen in ligters gebiedt, bevonden hebben, of, vóórdat de schade is voorgevallen, uit nood zijn geworpen, en bovendien door de helft van het schip en de halve vracht.

Gemunt geld draagt niet meer dan voor de helfte der uitwendige waarde.

Art. 640 *Wetboek* 1830. De gemeene avarijen worden gedragen door de waarde van de geladen goederen, welke zich, ten tijde van het voorvallen der schade, aan boord of in de ligters bevonden hebben, of welke, voordat de schade is voorgevallen, uit nood zijn geworpen en vergoed geworden, en door de helft van de waarde van het schip en door de halve vracht. Gemunt geld draagt niet meer dan voor de helft der uitwendige waarde. — Zie Voorduin III bl. 514 volgg., IV volgg. en Kist IV bl. 349 volgg.

Art. 718 *A. D. H.* Der gesammte Schaden, welcher die grosse Haverei bildet, wird über das Schiff, die Ladung und die Fracht, nach Verhältniss des Werths und des Betrages derselben, vertheilt — Zie ook de *artt.* 719 volgg.

a) De woorden: *mitsgaders* — *avarij* ontbreken in *art.* 641 *Wetboek* 1830. Zie Voorduin III bl. 517, IV.

b) Fransche tekst van *art.* 641 *Wetboek* 1830: dans le lieu de la rupture.

c) Zoo *art.* 32 der *Wet van* 23 *Maart* 1826 (*Stb.* n°. 44). De O. E. heeft: „of."

d) Onverschillig of dat te goeder of te kwader trouw is geschied. Zie Kist IV bl. 362 volg.; Diephuis II bl. 261 (1).

e) Deze uitdrukking omvat hier ook den schipper. Zie Diephuis II bl. 250 (4).

f) Dat is kruit en lood, maar niet de kanonnen. Zie Voorduin III bl. 519, III.

g) Zie Diephuis II bl. 251 (2).

den is, of die niet op het manifest der lading staan, worden niet betaald, indien zij over boord geworpen zijn; zij dragen in de schade, zoo zij zijn behouden gebleven. (Co. 420; K. 357 n°. 5, 477, 729; Rv. 318.)

733. De goederen, op den overloop van het schip geladen, dragen mede in de schade, indien zij behouden zijn gebleven.

Indien de schipper de goederen, buiten kennis of toestemming van den inlader, op den overloop heeft geplaatst en dezelve zijn geworpen of door de werping beschadigd, is de inlader tot den eisch van den omslag geregtigd, behoudens het verhaal van alle belanghebbenden op het schip en den schipper. (Co. 421; K. 348, 699 n°. 5, 729.) *a*)

734. Indien, niettegenstaande het werpen van goederen of het kappen van scheepstuigen, het schip vergaat, heeft geen omslag tot vergoeding plaats. *b*)

De behouden geblevene of geborgene goederen zijn niet gehouden tot betaling of tot vergoeding van geledene schade van de voorwerpen, die geworpen, beschadigd of gekapt zijn. *c*) (Co. 423; K. 699 n°. 2 v.) *d*)

735. Indien het schip door het werpen of kappen behouden blijft, en naderhand bij het vervolgen zijner reis vergaat, en alsdan goederen geborgen worden, dragen alleen de geborgene goederen in de werping, naar de waarde welke zij alsdan hebben, na aftrek van de bergloonen. (Co. 424; K. 699 n°. 2 v., 560.) *e*)

736. Indien het schip en de lading, door kappen of andere schade aan het schip toegebragt, behouden blijven, doch de goederen naderhand vergaan of geroofd worden, heeft de schipper geene aanspraak op de eigenaars, inladers of geconsigneerden dier goederen, om in den omslag dier kapping of schade te dragen. (K. 734, 737.)

737. Indien de goederen door schuld of toedoen van den inlader of geconsigneerde verloren gaan, dragen zij evenwel in de gemeene avarij. (K. 698, 729, 738).

738. In geen geval behoeft de eigenaar eener lading in gemeene avarij meer te dragen, dan de waarde der goederen, zoo als die bij derzelver aankomst waardig zijn; onverminderd zoodanige kosten als, na het vergaan van het schip of de opbrenging en aanhouding der goederen, door den schipper te goeder trouw, zelfs zonder last, zijn gedaan, om van het vergane iets te redden, of de opgebragte goederen te reclameren, al ware zulks zonder goed gevolg. (K. 362, 365, 698, 699.) *f*)

739. Indien, na den gedanen omslag, de geworpene goederen door de eigenaars zijn terugbekomen, zijn zij gehouden hetgeen zij voor dezelve in de verdeeling ontvangen hebben, aan den schipper en de belanghebbenden bij de lading in te brengen, onder aftrek der schade, onkosten en bergloonen.

In dat geval, wordt de gemelde inbreng door het schip en de belanghebbenden in dezelfde evenredigheid genoten, als zij in de schade der werping hebben gedragen. (Co. 429; K. 560; 729 v.)

740. Indien de eigenaar der geworpene goederen dezelve terug bekomt,

a) *Art.* 348 *W. v. Kh.* De schipper is verantwoordelijk voor alle schaden, welke aan de goederen door hem, zonder schriftelijke toestemming van den inlader, op den overloop van zijn schip geladen, zouden mogen overkomen.

b) *Art.* 428, *lid a*, *C. d. C.* Si le jet ne sauve le navire, il n'y a lieu à aucune contribution. — Zie Diephuis II bl. 253 (4).

c) Dit tweede lid bevat slechts eene nadere ontwikkeling van het eerste.

d) *Art.* 705 *A. D. H.* Die Havereivertheilung tritt nur ein, wenn sowohl das Schiff als auch die Ladung, und zwar jeder dieser Gegenstände entweder ganz oder theilweise wirklich gerettet worden ist.

e) *L.* 4 § 1 *D. de lege Rhodia de iactu* (14.2). Si navis, quae in tempestate, iactu mercium unius mercatoris, levata est, in alio loco submersa est, et aliquorum mercatorum merces per urinatores extractae sunt, data mercede, rationem haberi debere eius, cuius merces in navigatione, levandae navis causa, iactae sunt, ab his, qui postea sua per urinatores servaverunt, Sabinus aeque respondet.

f) Zie Voorduin III bl. 524, II.

zonder eenige vergoeding te vorderen, draagt hij, in geen geval, in de gemeene avarij, na de werping aan de behouden geblevene goederen overgekomen. (Co. 425; K. 727*d*.) *a*)

TWAALFDE TITEL.

Van het te niet gaan der verbindtenissen in den zeehandel. b)

741. Door tijdsverloop van één jaar verjaart alle regtsvordering:

1°. Tot betaling van scheepsvracht, gagien en soldijen van den schipper. officieren en scheepsgezellen; (K. 341, 390, 397 n°. 3, 447, 455 n°. 5, 490.)

2°. Tot betaling van levensmiddelen aan de officieren en scheepsgezellen, op last van den schipper geleverd; (K. 397 n°. 8, 403.)

3°. Tot uitlevering van koopmanschappen; (K. 457, 485, 486, 494.)

4°. Tot betaling van het door passagiers verschuldigde. (K. 521 v.)

Deze verjaringen beginnen te loopen, als volgt:

Die van n°. 1 na het eindigen der reis;

Die van n°. 2 na de gedane levering;

Die van n°. 3 en 4 na de aankomst van het schip. (Co. 433; K. 747, 763.)

742. Door tijdsverloop van drie jaren verjaart:

Alle regtsvordering wegens levering van noodwendigheden tot het uitrusten en provianderen van het schip, mitsgaders van hout, zeilen, ankers en hetgeen verder tot het timmeren en herstellen vereischt wordt, en eindelijk arbeidsloonen en het gemaakte werk aan het schip. (K. 313 n°. 6—8.) *c*)

Alle regtsvordering ter zake van schade door aanzeilen, overzeilen, aandrijven of aanvaren veroorzaakt. (K. 534 v.)

De eerstgemelde verjaring begint te loopen van den dag der levering van de voorwerpen, of van het voltooijen des werks, en de laatstgemelde van dien der plaats gehad hebbende gebeurtenis. (Co. 433, 435; K. 747, 763.)

743. Door verloop van vijf jaren verjaart:

Alle regtsvordering, voortspruitende uit eenen bodemerij-brief, of uit eene polis van verzekering. (K. 569 v., 592 v., 745.)

Die verjaring begint te loopen van den dag der geslotene overeenkomst. *d*) (Co. 432; K. 257, 570, 747, 763.)

a) *Art.* 425 *C. d. C.* Les effets jetés ne contribuent en aucun cas au paiement des dommages arrivés depuis le jet aux marchandises sauvées.

Les marchandises ne contribuent point au paiement du navire perdu ou réduit à l'état d'innavigabilité.

Art. 627 *Ontwerp* 1809 De geworpene goederen dragen in geen geval in de betaling der schade, na de werping aan de behouden geblevene goederen overgekomen. — Zie Walraven (bij Voorduin III bl. 525), en Kist IV bl. 333 volgg.)

b) *Art.* 763 *W. v. Kh.* De voorschriften van den twaalfden titel gelden in het algemeen en naar de omstandigheden ook op de binnenlandsche scheepvaart.

c) *Art.* 313 *W. v. Kh.* De bevoorregte schulden welke, in het geval des vorigen artikels, op de opbrengst der zeeschepen kunnen worden verhaald, zijn de natemeldene: — Zij zijn in de navolgende orde bevoorregt:

7°. De noodige levering en reparatie aan het schip en deszelfs gereedschappen gedaan, niet behoorende tot die in n°. 6 hierboven gemeld, gedurende de drie laatste jaren, te rekenen van den dag dat de reparatie is volbragt. — Zie Kist IV bl. 440.

d) *Art.* 636 *Ontwerp* 1809. Alle actie, voortspruitende uit hoofde van schade van gemeene of bijzondere avarij ten laste van de assuradeurs verjaart:

Na twee jaren dat het berigt der schade aan de assuradeurs heeft moeten worden geïnsinueerd, zoo de schade is voorgevallen op de kusten van Europa, of op die van Azia of Afrika, en de Middellandsche zee;

Na drie jaren, zoo die voorgevallen is in de West-Indische volkplantingen, op de Azorische en Kanarische eilanden, Madera, en andere eilanden en kusten ten westen van Afrika, en ten oosten van Amerika gelegen.

Na vijf jaren in alle andere werelddeelen.

De verjaring heeft geen plaats wanneer de assuradeurs een gedeelte op rekening van schade betalen .... Zie Kist IV bl. 441.

744. Alle aanspraak, tusschen de belanghebbenden, tot den omslag bij wege van avarij-grosse, vervalt *a*) twee jaren na het eindigen der reis. (Co. 435, 436; K. 722 v., 763.)

745. De voorrang op schepen, vrachtpenningen en goederen, uit hoofde van bodemerij-schuld, vervalt *a*) na verloop van zes maanden na de aankomst des schips *b*), ter plaatse waar de reis eindigt, indien de bodemerij-brief verleden is binnen de grenzen van Europa, na verloop van één jaar, indien dezelve is verleden in eenige plaats op de kusten van Azie en Afrika, gelegen aan de Middellandsche zee en Zwarte zee, en na verloop van twee jaren in andere gedeelten der wereld. Bij oorlog ter zee wordt de termijn verdubbeld. (K. 116*g*, 207*g*, 313 n°. 9, 569 v., 743, 763.)

746. Alle aanspraak tegen den schipper en de verzekeraars wegens schade, aan de ingeladene goederen overgekomen, vervalt *a*), indien zij, zonder bezigtiging en begrooting der schade, op de wijze bij de wet voorgeschreven, zijn aangenomen, of, in geval niet uiterlijk van de schade bleek, de bezigtiging en de begrooting niet heeft plaats gehad binnen den tijd bij de wet bepaald. (Co. 435; K. 93, 493 v., 707, 712, 763.)

747. De bepaling van artikel 2010 van het Burgerlijk Wetboek *c*) is toepasselijk op de verjaring in artikel 741, 742 en 743 vermeld. (B. 2005 v.; K. 763.)

DERTIENDE TITEL.

Van schepen en vaartuigen welke de rivieren en binnen-wateren bevaren:

748. Schepen en vaartuigen welke de rivieren en binnen-wateren bevaren, en tevens van buiten 's lands komen of naar buiten 's lands bestemd zijn *d*), worden als zeeschepen beschouwd, en mitsdien zijn, in het algemeen en naar de omstandigheden, op dezelve toepasselijk de bepalingen in de voorgaande titels van dit boek vervat, behoudens de reglementen en verordeningen op de vaart van zoodanige schepen en vaartuigen wettiglijk vastgesteld. (K. 98, 309, 749, 756*b*; Stb. 1839 n°. 52; Stb. 1843 n°. 45; Stb. 1869 n°. 37 en 139.)

749. Ten aanzien van schepen en vaartuigen, welke bij uitsluiting gebruikt worden tot de scheepvaart van eene plaats binnen 's lands naar eene andere binnen 's lands gelegen, zoo wel op de stroomen, rivieren, kanalen en vaarten, als op de binnenlandsche zeeën en meeren en langs de wadden, gelden de navolgende bepalingen. (K. 748, 750 v.)

750. De voorschriften van den eersten titel van dit boek zijn ook op dezelve toepasselijk, behoudens de navolgende wijzigingen:

1°. Dat de bepaling van het tweede lid van art. 309 *f*), mitsgaders van art. 312 *g*), worden beperkt tot schepen en vaartuigen, welke de grootte hebben van tien of meerdere lasten;

a) *vervalt.* De bepaling van *art.* 747 is hier dus niet toepasselijk.

b) Niet dus van den dag van het sluiten der overeenkomst. Vg. *art.* 743, en zie Kist IV bl. 438.

c) dat zij, aan wie de verjaring wordt tegengeworpen, van hen, die zich daarvan bedienen, den eed kunnen vorderen, dat de schuld werkelijk betaald is.

d) De 4[de] afdeeling stelde (in 1836) deze redactie voor: Schepen — bevaren, en tevens, hetzij gewoonlijk, of zelfs enkele malen, de zee of buitenlandsche stroomen en rivieren bevaren. Zie Voorduin IV bl. 556, IV; Kist IV bl. 15 volgg., en Diephuis II bl. 10 (2).

e) *Art.* 309, *lid b*, *W. v. Kh.* Echter kan de levering van zeeschepen, hetzij geheel of bij gedeelten, niet anders geschieden, dan bij akte overgeschreven in de daartoe bijzonderlijk bestemde openbare registers.

f) *Art.* 312 *W. v. Kh.* De eigendom van zeeschepen gaat bij verkoop, het zij binnen 's lands het zij buiten 's lands gesloten, niet over dan onder de lasten en behoudens de voorregten en regten, welke bij art. 313, 314 en 315 zijn vermeld.

2°. Dat de bevoorregte schulden, welke op de opbrengst der in het vorig artikel vermelde schepen en vaartuigen kunnen worden verhaald zijn de na te meldene, in de orde waarin dezelve geplaatst zijn:
  a. De berg-, hulp- en loodsloonen;
  b. De tonnen-, baken-, vuur- en andere havengelden;
  c. De legger-, bewaarder- en sjouwergelden;
  d. De huur van pakhuizen of van bergplaatsen, om het scheeps-toebehooren en de gereedschappen te plaatsen;
  e. De gagien van den schipper en het scheepsvolk.
  Het voorregt bij litt. *a*, *b*, *c*, *d* en *e* verleend, kan niet worden ingeroepen na verloop van drie maanden, te rekenen van den dag, dat de schuld is opvorderbaar geweest.
  f. De noodige leveringen en reparatie aan het schip of vaartuig en deszelfs gereedschappen gedaan, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag dat de reparatie is volbragt;
  g. De schuldvordering wegens den aanbouw van het schip, benevens de renten van de drie laatste jaren;
  h. De schaden en interessen van inladers wegens het niet, of niet behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmanschappen, en die welke, door ontrouw of schuld van den schipper of het scheepsvolk, aan de goederen veroorzaakt zijn:

3°. Dat, indien de opbrengst van het schip of vaartuig niet toereikende is om de schulden, in ieder der onderdeelen van de tweede paragraaf van dit artikel respectievelijk aangeduid, ten volle te voldoen, de laatstgemaakte kosten van elk derzelve den voorrang boven de vroegere hebben;

4°. Dat na de schulden, in voorschreven tweede paragraaf vermeld, mede op de bedoelde schepen en vaartuigen, voor zoo verre zij de grootte hebben van tien of meerdere lasten, bevoorregt zijn degene welke bij art. 315 *a*) zijn aangewezen, met inachtneming der bij dat artikel voorkomende bepalingen;

5°. Dat alle de voorregten, hierboven vermeld, verloren gaan, indien het schip of vaartuig, aan een ander zijnde overgedragen, zonder protest van de bevoorregte schuldeischers, gedurende een half jaar, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren, alles met inachtneming van het tweede en derde lid van art. 316. (K. 313 v., 317, 318; Rv. 566, 573.)

751. De voorschriften van den tweeden titel van dit boek *b*) zijn op de reeders en eigenaars van de binnenlandsche schepen en vaartuigen, hiervoren in art. 749 bedoeld, alleen toepasselijk, voor zoo veel betreft de bepalingen van art. 320, 321, 322 en 323, het eerste lid van art. 325, art. 326, 327, 328, 329, 330, 332, 333, 335, 336 en 337.

752. De verpligting des boekhouders tot het doen van rekening, en die van elken reeder om dezelve op te nemen en te sluiten, en het nadeelig slot

a) *Art.* 315 *W. v. Kh.* Na de schulden, in art. 313 vermeld, zijn nog op de daarbij bedoelde schepen bevoorregt:
1°. Het bedrag van de nog onbetaalde kooppenningen, benevens de renten over de laatste twee jaren;
2°. De inhoud van pand- of verbandbrieven op het schip voor gewone schulden met gelijke renten, en zulks om het even of het schip al dan niet in het bezit van den schuldeischer of van eenen derde gesteld zij;

De schulden, in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorregt zijn, dan voor zoo verre dezelve zijn bedongen bij akte houdende het beloop der schuld en der bedongen rente en ingeschreven in het register, in art. 309 vermeld;

De rang van deze bevoorrechte schulden wordt geregeld door den dag der inschrijving.

b) *Van eigenaars, mede-reeders en van boekhouders van schepen.*

daarvan voor zijn aandeel op te leggen, worden geregeld door de overeenkomst en het gemeene regt omtrent lastgeving *a*), met dien verstande, dat de goedkeuring der meerderheid van de reeders de minderheid niet belet hare regten te doen gelden. (B. 1374, 1829 v., 1839; K. 338 v.)

753. De voorschriften van den derden titel van dit boek *b*) zijn op de schippers van de binnenlandsche schepen en vaartuigen, hiervoren in art. 749 vermeld, alleen toepasselijk, voor zoo veel betreft de bepalingen van art. 341, 345, 346, 348, 349, 354, 355, 356, 363 en 367, het eerste lid van art. 368, art. 382, 390, 391, 392 en 393, behoudens hetgeen bij wettig bestaande reglementen en verordeningen deswege is bepaald.

De verpligting van den schipper tot het doen van rekening, en al hetgeen daartoe betrekkelijk is, wordt geregeld naar de overeenkomst, het gemeene regt en de bijzondere reglementen en verordeningen, daaromtrent wettiglijk vastgesteld. (B. 1374, 1829 v., 1839; K. 387.)

754. De voorschriften van den vierden titel *c*) zijn te dezen alleen toepasselijk voor zoo veel betreft art. 451 en 452.

De regten en verpligtingen uit huur van stuurlieden, schippersknechts of ander scheepsvolk, voortvloeijende, worden geregeld naar de overeenkomst, naar de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, omtrent huur van dienstboden en werklieden *d*), en naar de bijzondere reglementen en verordeningen daaromtrent wettiglijk vastgesteld. (B. 1374, 1637 v.)

755. De voorschriften van den vijfden titel van dit boek *e*) zijn niet toepasselijk op de binnenlandsche scheepvaart.

De regten en verpligtingen, voortvloeijende uit bevrachting, den tijd van laden en lossen, mitsgaders al hetgeen daartoe betrekkelijk is, worden geregeld naar de bepalingen van den vijfden titel van het eerste boek van dit Wetboek *f*), naar die van het Burgerlijk Wetboek, omtrent huur en verhuur *g*), naar de bijzondere reglementen en verordeningen daaromtrent wettiglijk vastgesteld, en, bij ontstentenis van deze, naar de plaatselijke gebruiken. (A. 3; B. 1583 v.; K. 91 v.)

756. De voorschriften van den zesden titel van dit boek *h*) zijn op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk, met deze wijziging, dat, in de gevallen bij art. 538 en 540 uitgedrukt, elk schip of vaartuig, en elke lading, derzelver eigene schade draagt.

Hetzelfde is ook toepasselijk op het geval, dat het eene schip of vaartuig een zeeschip is, of daarmede, volgens artikel 748, wordt gelijk gesteld, en het andere tot de binnenlandsche vaart behoort. (Stb. 1869 n°. 37 en 139.)

757. De voorschriften van den zevenden titel van dit boek *j*) zijn in het algemeen, en naar de omstandigheden, ook op de binnenlandsche scheepvaart toepasselijk.

De geschillen over berg- of hulploonen worden beregt door de arrondissements-regtbank, binnen welker gebied de redding of berging heeft plaats gehad.

758. De voorschriften van den achtsten titel van dit boek *k*) zijn niet toepasselijk op de binnenlandsche scheepvaart. (K. 315 j°. 750 n°. 4.)

a) *Boek III, Titel XVII, artt.* 1829 volgg.

b) *Van den Schipper.*

c) *Van het huren van scheepsofficieren en scheepsgezellen, en derzelver regten en pligten.*

d) Boek III, Titel VII, Afdeeling V, *artt.* 1637—1639.

e) *Van bevrachting en verhuring van schepen, van chertepartijen en cognoscementen en van passagiers.*

f) Namelijk, naar de derde afdeeling daarvan: *Van voerlieden en van schippers, rivieren en binnenwateren bevarende.*

g) *Boek III, Titel VII, artt.* 1583 volgg.

h) *Van schade, door het overzeilen, aanzeilen, aanvaren en aandrijven veroorzaakt.*

j) *Van schipbreuk, stranding en zeevonden.*

k) *Van bodemerij.*

759. De bepalingen van artikel 708, 709, 710, 712, 713, 71[illegible] 717, 718, 719 en 721 *a*) zijn ook op de binnenlandsche scheepvaart [illegible]

760. Indien, tot behoud van het schip of vaartuig en de lading [illegible] worden geworpen, heeft de omslag plaats op dezelfde wijze en [illegible] regelen, welke ten aanzien van de zeevaart zijn voorgeschreven [illegible] 2, 729 v.)

761. Dezelfde bepaling geldt, indien, tot behoud van het schip [illegible] en de lading, goederen in de ligters of booten zijn overgeladen.

De kosten daartoe vereischt, de schade aan de goederen overg[illegible] de schadeloosstellingen aan de ligters of de booten verschuldigd, [illegible] den voet van het vorige artikel door het principale schip of vaa[illegible] lading gedragen (K. 699 n°. 14 en 17, 702, 704.)

762. De overige bepalingen van den elfden *b*) titel zijn niet toepas[illegible] binnenlandsche scheepvaart.

763. De voorschriften van den twaalfden *b*) titel *c*) gelden in het a[illegible] naar de omstandigheden ook op de binnenlandsche scheepvaart [illegible] 98, 746.)

DERDE BOEK.

VAN DE VOORZIENINGEN IN GEVAL VAN ONVERMOGEN VAN KOOP[illegible]

EERSTE TITEL.

Van faillissement. *d*)

EERSTE AFDEELING.

Van de failliet-verklaring en derzelver gevolgen in het algemeen

764. Elk koopman *e*), die ophoudt te betalen *f*), wordt bij regterlijk [illegible]

a) Uit den elfden titel: *Van avarijen.*

b) In de *Off. Ed.* staat verkeerdelijk *tienden* en *elfden*. Bij de herziening na 1830 is, tusschen den negenden en den tienden titel, een nieuwe titel: *Van de verzekering tegen de gevaren van den vervoer te lande en op rivieren en binnenwateren*, ingevoegd, en zijn dientengevolge de volgnommers veranderd. Daaraan heeft men bij deze artikelen niet gedacht.

c) *Van het te niet gaan der verbindtenissen in den zeehandel.*

d) Vg., over den inhoud van het *Derde Boek*, in vroegere ontwerpen, en het nog bij het *Ontwerp* van 1815 gevolgde stelsel van behandeling van het *Faillissement* enz. in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Voorduin I, *Inleid.*, bl. XIX volgg., III bl. 587, VI volgg.

e) *Art.* 882 *B. Rv.* Wanneer iemand, niet tot den handelstand behoorende, blijkbaar buiten staat is om zijne schulden te betalen, en hij zich bovendien bevindt in een der gevallen in het volgende artikel omschreven, kan hij, het zij op zijne eigene vordering, het zij op die van een [illegible] schuldeischers, bij regterlijk vonnis word[illegible] in staat van kennelijk onvermogen.

Art. 883. Van zoodanig kennelijk [illegible] kan alleen blijken in een der volgende [illegible]

1°. Wanneer de schuldenaar [illegible] gegijzeld uit krachte van een [illegible] hij zich langer dan eene maan[illegible] heeft bevonden;

2°. Wanneer hij door onderscheidene [illegible] eischers gelijktijdig tot betaling [illegible] wordt vervolgd, en door beslag [illegible] met den verkoop en de slooping [illegible] wordt bedreigd;

3°. Wanneer hij, door onderscheidene [illegible] eischers tot betaling van schulden [illegible] gesproken, heimelijk en zonder [illegible] zaken gesteld te hebben, zijne [illegible] heeft verlaten.

f) „Eenige leden der 3e afd. vonden [illegible] kelijk, het vermogen, aan schuldeischers [illegible]

verklaard te zijn in staat van faillissement, het zij op zijne eigene aangifte, het zij ten verzoeke van eenen of meer schuldeischers, het zij eindelijk op requisitoir van het openbaar ministerie. *a*) (Co. 437, 449; B. 1177 v., 1418 v.; K. 2, 6, 765, 766, 767, 768, 787, 791, 793 n°. 1, 794, 900; Stb. 1837 n°. 21, a. 2; Rv. 705 v., 720*b*, 882 v.) *b*)

765. Hij is verpligt, om, binnen drie dagen nadat hij heeft opgehouden te betalen, daarvan aangifte te doen ter griffie van de arrondissements-regtbank zijner woonplaats, of, indien het maatschappen van koophandel betreft, aan die van het arrondissement, binnen welks gebied het gemeenschappelijk kantoor is gevestigd.

Ten aanzien eener vennootschap onder eene firma, moet de aangifte inhouden den naam en de woonplaats van elk der hoofdelijk voor het geheel verbondene vennooten. (Co. 440; B. 74 v.; K. 766*a* en *b*, 769; Stb. 1837 n°. 21, a. 3 n°. 1 en 4.) *c*)

766. De vordering der failliet-verklaring door schuldeischers wordt gedaan bij verzoekschrift aan de arrondissements-regtbank, bij het eerste lid van het vorige artikel vermeld, met overlegging van het bewijs of de aanduiding van de daadzaken en omstandigheden waaruit blijkt dat er werkelijk ophouding van betaling plaats heeft.

Het verzoekschrift wordt ter griffie van de regtbank ingeleverd, en op een daartoe aangelegd register van den dag der inlevering behoorlijk aanteekening gehouden.

De arrondissements-regtbank beschikt met den meesten spoed op het verzoekschrift. *d*)

kel toegekend, tot de louter *civiele* schuldeischers uittestrekken. De meeste leden deelden echter in dit gevoelen niet. — Volgens de antwoorden der Regeering, deelde zij in het gevoelen, door de meerderheid der 3e afd. geuit, en zulks op grond," dat er bij den koopman geene *twee boedels* bestaan, en de *commerciëele* schulden met de burgerlijke zijn vereenigd. Voorduin III bl. 641, X. — Vg. Kist VI bl. 47 volgg., en Diephuis III bl. 218 volgg.

Art. 2 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als enkel bankbreukige zal worden vervolgd en zal zoodanig kunnen worden verklaard de gefailleerde koopman, die zich bevinden zal in een of meer der volgende gevallen:

1°. Indien de uitgaven voor zijne huishouding gedaan, welke hij verpligt is in zijn dagboek in te schrijven, worden geoordeeld buitensporig te zijn.

a) *Art.* 705 *B. Rv.* Boedelafstand geschiedt, wanneer een schuldenaar, die zich buiten staat bevindt zijne schulden te betalen, alle zijne goederen aan zijne schuldeischers overlaat.

De boedelafstand is vrijwillig of geregtelijk.

Art. 706. De vrijwillige boedelafstand is die welken de schuldeischers vrijwillig aannemen, en die geen ander gevolg heeft dan hetgeen voortspruit uit de bepalingen van de overeenkomst zelve tusschen hen en den schuldenaar aangegaan; behoudens de bepaling van artikel 708 hier-onder.

Art. 707. De geregtelijke boedelafstand is eene gunst welke de wet aan den ongelukkigen en te goeder trouw gehandeld hebbenden schuldenaar toekent, aan wien het veroorloofd wordt, tot behoud van zijne persoonlijke vrijheid, alle zijne goederen geregtelijk aan zijne schuldeischers af te staan, niettegenstaande ook het tegendeel mogt zijn bedongen.

Art. 720. In geval de verzoeker tot den boedelafstand wordt toegelaten, benoemt de regtbank bij hetzelfde vonnis eenen of meer curators, ten einde de roerende en onroerende goederen van den schuldenaar te verkoopen en den boedel tot effenheid te brengen.

Indien de schuldenaar tot den handelstand behoort, worden te dien aanzien de voorschriften van den eersten titel des derden boeks van het Wetboek van Koophandel gevolgd, en indien hij geen koopman is, die van den laatsten titel van dit boek.

Art. 440 *C. d. C.* (1838). La faillite est déclarée par jugement du tribunal de commerce, rendu soit sur la déclaration du failli, soit à la requête d'un ou de plusieurs créanciers, soit d'office.... Vg. *art.* 449 *Code* 1807.

b) *Art.* 437 *C. d. C.* Tout commerçant, qui cesse ses paiements, est en état de faillite.

Art. 660 *Wetboek* 1830. Elk koopman, die ophoudt te betalen, is in staat van faillissement.

c) *Art.* 3 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als enkel bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en zal zoodanig kunnen verklaard worden:

1°. De gefailleerde koopman die niet zal hebben afgelegd de verklaring ter griffie, voorgeschreven bij *art.* 2 *van den I titel des III boeks* [*art.* 765] van het Nederlandsche Wetboek van Koophandel.

4°. De gefailleerde koopman, die bij het faillissement der vennootschap, onder welker firma hij handelde, niet zal hebben opgevolgd *het art.* 2 *van den I titel des III boeks* [het tweede lid van *art.* 765] van het Nederlandsche Wetboek van Koophandel.

d) *Art.* 906 *W. v. Kh.* Indien een verzoek tot surséance is geschied, en een of meer schuldeischers, naar aanleiding van artikel 766, de failliet-verklaring van den schuldenaar vragen, wordt op het eerste verzoek vooraf beschikt, in maniere als bij het volgende artikel is bepaald.

Zij is bevoegd om den schuldenaar vooraf te hooren, of bij brief door den griffier te doen oproepen. (Co. 449; K. 179, 209, 767, 769, 791, 906 v.)

767. *a*) De boedel van eenen koopman, die na de ophouding der b. overleden, om het even of zijne erfgenamen van het regt van beraad niet gebruik maken, de erfenis zuiver of onder het voorregt van beschrijving hebben aanvaard, dan of zij dezelve hebben verworpen, staat van faillissement worden verklaard, mits het verzoek daartoe binnen den tijd van drie maanden na het overlijden van den sc. gedaan zij.

Het verzoekschrift moet op dezelfde wijze worden ingerigt als vorige artikel is bepaald. De erfgenamen worden op hetzelve behoorlijk opgeroepen bij een exploit, aan het sterfhuis beteekend, dat het noodig zij hen bij name aan te duiden.

De in staat van faillissement verklaring heeft van regtswege ten gevolge afscheiding van den boedel des overledenen van dien zijner erfgenamen, zoodanig en in dier voege als bij het Burgerlijk Wetboek is omschreven. (B. 880, 1002, 1070 v., 1090 v., 1153 v.; K. 764, 766, 769, 7.. 894; Rv. 4 n°. 6.)

768. *c*) Het openbaar ministerie is bevoegd te vorderen dat de sch. die opgehouden heeft te betalen, des noods na verhoor of behoorlijke op. in staat van faillissement worde verklaard, indien deze voortvlugtig is, order op zijne zaken te hebben gesteld *d*), of bezig is zijne goederen verdonkeren. *e*)

De kanton-regter kan aanvankelijk in dezelfde gevallen door verz. of door andere gepaste middelen van bewaring *f*), voor het behoud boedel zorgen.

Hij zendt in dat geval onmiddellijk afschrift van zijn proces-verbaal openbaar ministerie. (K. 764, 769, 787 n°. 3, 791; Rv 323 v., 658 n°. 3, 727; Stb. 1837 n°. 21, a. 5.)

769. Het faillissement vangt aan op den dag der aangifte van den schuldenaar, of op dien der inlevering van het verzoekschrift der schuldeischers ter griffie, of eindelijk op dien van het requisitoir van het openbaar ministerie.

a) Vg. Voorduin III bl. 663 volgg., en *art.* 437, *lid b*, *C. d. C.* (1838). La faillite d'un commerçant peut être déclarée après son décès, lorsqu'il est mort en état de cessation de payements.

b) *Art.* 1153 *B. W.* De schuldeischers en de legatarissen van den overledene mogen van de schuldeischers van den erfgenaam vorderen, dat de boedel van den overledene worde afgescheiden van dien des erfgenaams.

Art. 1154. Indien de schuldeischers of legatarissen hunne regtsvordering tot afscheiding hebben aangevangen binnen den tijd van zes maanden nadat de nalatenschap is opengevallen, hebben zij de bevoegdheid om hunnen eisch in de daartoe bestemde openbare registers, ter zijde van ieder stuk onroerend goed, tot de nalatenschap behoorende, te doen aanteekenen, met dat gevolg, dat de erfgenaam, na die aanteekening, het goed niet mag vervreemden of bezwaren, ten nadeele van de regten dier eischers ten laste der nalatenschap

c) Zie Voorduin III bl. 642 volgg., XIII volgg., bl. 665 volgg.

d) *Art.* 888 *B. Rv.* Van zoodanig kennelijk onvermogen kan alleen blijken in een der volgende gevallen:

3°. Wanneer hij (de schuldenaar), ... scheidene zijner schuldeischers ... van schulden zijnde aangesproken en zonder orde op zijne zaken ... hebben, zijne woonplaats heeft ...

Art. 727 *B. Rv.* De president van de ... ments-regtbank kan aan iederen schuldeischer summierlijk van de deugdelijkheid zijner ... dering doet blijken, en aantoont dat zijn sc. heeft aangevangen met het verduisteren ... roerende goederen, verlof verleenen om ... beslag te leggen op de roerende goederen ... dien schuldenaar; hij kan ook, daartoe ... vindende, laatstgemelde vooraf in ... zijn belang hooren.

e) *Art.* 5 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 ... Als bedriegelijke bankbreukige zal worden ... en zal zoodanig worden verklaard de ... koopman, die zich bevinden zal in een der volgende gevallen:

2°. Indien hij eenige sommen gelds ... inschuld van zijnen *boedel*, eenige ... schappen, waren of roerende goederen ... duisterd heeft.

f) Zie Diephuis III bl. 229; Kist III ...

Die dag wordt bij het vonnis van failliet-verklaring vermeld. (Co. 441; K. 765, 766, 767, 768, 787*a*, 923.) *a*)

770. Het vonnis van failliet-verklaring heeft ten gevolge, dat de schuldenaar van regtswege de beschikking en het beheer over zijne goederen verliest.

Deze bepaling is ten aanzien van den boedel des overledenen schuldenaars ook toepasselijk op deszelfs erfgenamen in het geval bij art. 767 vermeld. *b*) (Co. 442; K. 769, 791, 916; Rv. 888; — Stb. 1850 n°. 37, a. 1, 5, 71 en 98; Stb. 1850 n°. 39, a. 17 en 37; Stb. 1851 n°. 85, a. 19, 61, 96, 106; R. O. a. 11 n°. 2; B. 437 n°. 5, 506, 838, 1069, 1454, 1683 n°. 4, 1850*c*; K. 771—778, 789, 813, 850, 892.) *c*)

a) *Art.* 441 *C. d. C.* L'ouverture de la faillite est déclarée par le tribunal de commerce: son époque est fixée, soit par la retraite du débiteur, soit par la clôture de ses magasins, soit par la date de tous actes constatant le refus d'acquitter ou de payer des engagements de commerce.

Tous les actes ci-dessus mentionnés ne constateront néanmoins l'ouverture de la faillite que lorsqu'il y aura cessation de paiements ou déclaration du failli.

Art. 664 *Wetboek* 1830. De opening van het faillissement wordt zonder verwijl verklaard door de arrondissements-regtbank; zij zal het tijdstip van dezelve bepalen op de dagteekening:

Het zij van de verklaring door den gefailleerde gedaan;

Het zij van deszelfs vertrek;

Het zij van het sluiten zijner pakhuizen of winkels;

Het zij van den dag eener regtsvordering tot betaling, eener geregtelijke verkooping van zijne roerende goederen, of van het ten uitvoer leggen van een vonnis bij lijfsdwang, mits, in de drie laatste gevallen, voor schulden van koophandel.

Echter zullen de hier-boven opgenoemde daadzaken geen blijk opleveren voor de opening van het faillissement, dan in zoo ver er werkelijk ophouding van betaling plaats hebbe.

Art. 665. Het vonnis, bij hetwelk de opening van het faillissement wordt verklaard, zal het tijdstip van dezelve niet vroeger kunnen stellen dan op veertig dagen vóór dien van de uitspraak van het vonnis.

Art. 441 *C. d. C.* (1838) Par le jugement déclaratif de la faillite, ou par jugement ultérieur rendu sur le rapport du juge-commissaire, le tribunal déterminera, soit d'office, soit sur la poursuite de toute partie intéressée, l'époque à laquelle a eu lieu la cessation de payements. A défaut de détermination spéciale, la cessation de payements sera réputée avoir eu lieu à partir du jugement déclaratif de la faillite. — Zie Voorduin III bl. 657 volgg., III volgg.; bl. 668 volgg.

b) *Art.* 442 *C. d. C.* Le failli, à compter du jour de la faillite, est dessaisi, de plein droit, de l'administration de tous ses biens.

Art. 443 *C. d. C.* (1838). Le jugement déclaratif de la faillite emporte de plein droit, à partir de sa date, dessaisissement pour le failli de l'administration de tous ses biens, même de ceux qui peuvent lui échoir tant qu'il est en état de faillite. ....

Art. 666 *Wetboek* 1830. De gefailleerde verliest van regtswege de beschikking over en het beheer van zijne goederen, te rekenen van den dag der uitspraak van het gemelde vonnis.

Art. 888. *B. Rv.* Het vonnis heeft ten gevolge dat de schuldenaar dadelijk na de uitspraak, indien het op zijn eigen verzoek is gewezen, en anders dadelijk nadat hem hetzelve zal zijn beteekend, het beheer over zijne goederen verliest.

Nogtans zal hetzelve niet vroeger aan derden kunnen worden tegengeworpen die te goeder trouw hebben gehandeld, dan te rekenen van den dag dat de aanplakking en aankondiging van het vonnis, bij artikel 893 voorgeschreven, ter hunner woonplaats heeft kunnen bekend zijn.

Alles behoudens de bepalingen van artikel 891.

c) *Art.* 11 *R. O.* De leden der regterlijke magt, die voor hun leven of voor een bepaalden tijd zijn benoemd, kunnen door den Hoogen Raad, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

2°. wanneer zij verklaard zijn in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen, of wegens schulden zijn gegijzeld.

Art. 437 *B. W.* Van de voogdij of toeziende voogdij zijn uitgesloten, en kunnen zelfs worden ontzet, wanneer zij reeds werkzaam zijn:

5°. Zij, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeeren. — Volgens *art.* 506 ook toepasselijk op den curator, volgens *art.* 838 op den bewindvoerder van vruchtgebruik, en, volgens *art.* 1069, op den uitvoerder van uiterste wilsbeschikkingen en den bewindvoerder, bedoeld in *art.* 1066.

Art. 1454. De schuldeischer, zijnen schuldenaar, door wien de overzetting geschied is, van zijne verpligting ontslagen hebbende, heeft op denzelve geen verhaal, indien de in de plaats gestelde in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt....

Art. 1683. Maatschap eindigt:

4°. Door den dood of de curatele van één der vennooten, of wanneer hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is verklaard.

Art. 1850. Lastgeving eindigt: .... door den dood, de curatele, den staat van faillissement of van kennelijk onvermogen, het zij van den lastgever, het zij van den lasthebber.

Rotae Genuens. decisio n°. 131. Contractus rupti valent, si non sunt in praeiudicium creditorum. —

Art. 813 *W. v. Kh.* In geval er gronden zijn, om eene regtsvordering aan te vangen of eene aanhangige voort te zetten, waarbij de belangen van den boedel betrokken zijn, geschiedt die aanleg of voortzetting door of tegen de curators.

Deze zijn zonder magtiging van den regter-commissaris onbevoegd om eene regtsvordering van dien aard aan te vangen, voort te zetten of zich daartegen te verdedigen.

In geval van weigering van den regter-commissaris, kan de belanghebbende de magtiging bij de regtbank verzoeken. —

Zie over de staatsrechtelijke gevolgen van het

771. Dat vonnis heeft mede ten gevolge dat, onverminderd de bepalingen van art. 854, 855 en 858 *a*), alle geregtelijke ten uitvoerlegging op roerende of onroerende goederen van den schuldenaar, vóór deszelfs faillissement aangevangen, dadelijk wordt gestaakt, en dat ook, van hetzelfde oogenblik af, geen vonnis van lijfsdwang *b*) kan worden ten uitvoer gelegd. (Rv. 439 v., 491, 585 v.; K. 888 v.)

Bij eene vóór de failliet-verklaring aangevangene regtsvordering tot reclame van verkochte en geleverde goederen, naar aanleiding van den achtsten titel des eersten boeks van dit wetboek *c*), wordt dezelve tegen de curators voortgezet, en het vonnis ten uitvoer gelegd. (K. 230 v.)

Hetzelfde is toepasselijk op alle regtsvordering waarbij een zeker en bepaald voorwerp, als eigendom, wordt gereclameerd. (B. 629; Rv. 538 v., 721 v. *d*)

772. Indien vóór het faillissement van den schuldenaar de uitwinning zijner roerende of onroerende goederen zoo ver was gevorderd, dat de dag van den definitieven verkoop derzelve reeds was bepaald, en door aanplakking bekend gemaakt, kunnen de curators, op magtiging van den regtercommissaris, den verkoop voor rekening van den boedel laten voortgaan; onverminderd het regt van den executant op de opbrengst, indien hij voorrang, pand of hypothekair verband heeft. (Rv. 464 v., 514 v., 519, 570 v., 889; K. 812. 813, 854 v.)

773. *e*) Alle op den dag van den aanvang des faillissements nog niet opeisch-

faillissement o. a. de in den tekst, achter het artikel, aangehaalde bepalingen van de *Kieswet*, de *Provinciale wet* en de *Gemeentewet*.

Art. 614 *C. d. C.* (613 *C d. C.* 1838). Nul commerçant failli ne pourra se présenter à la bourse, à moins qu'il n'ait obtenu sa réhabilitation.

a) waarin de rechten van pandhouders en beleeners, en van hypothecaire crediteuren met het beding van *art*. 1223 *B. W.* geregeld worden.

b) *Art*. 888 *W. v. Kh.* De lijfsdwang, welke vóór de failliet-verklaring bereids tegen den schuldenaar was ten uitvoer gelegd, blijft stand houden overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Art. 889. Na de verklaring, bij artikel 851 vermeld, kunnen de schuldeischers den lijfsdwang tegen hem bevorens verkregen, ten uitvoer doen leggen.

Art. 890. Het staat den gefailleerde vrij, om, niettegenstaande de failliet verklaring en daarop gevolgde insolventie, tot behoud of herkrijging van zijne persoonlijke vrijheid, van de arrondissements-regtbank te verzoeken, dat geen lijfsdwang tegen hem zal kunnen worden uitgeoefend, of dat hij, reeds in gijzeling of daarin aanbevolen zijnde, uit dezelve zal worden ontslagen.

Art. 891. Het verzoek, bij het vorige artikel vermeld, wordt door de regtbank toegestaan in de gevallen waarin de gefailleerde, volgens het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, tot het voorregt van geregtelijken boedel-afstand zoude kunnen worden toegelaten.

Alvorens op het verzoek definitievelijk te beslissen, beveelt de regtbank, dat de schuldeischers, die den verzoeker hebben doen gijzelen of in gijzeling hebben aanbevolen, worden gehoord of behoorlijk opgeroepen, en dat wijders het gedaan verzoek wordt openbaar bekend gemaakt door de aanplakking eener aankondiging op eene tabelle in de gehoorzaal der regtbank, en voorts aan de beurs, of, bij ontstentenis daarvan, aan het huis der gemeente alwaar de regtbank zitting houdt.

Ieder schuldeischer, die een vonnis tot lijfsdwang heeft verkregen, kan zich binnen den tijd van ééne maand, tegen het verzoek verzetten en de regtbank doet vervolgens uitspraak, na verhoor van het openbaar ministerie.

c) Zie *artt*. 230 volgg. *W. v. Kh.*

d) *Art*. 729 *Wetboek* 1830. Wanneer eene executie op onroerende goederen ten laste van den failliet vóór het faillissement is aangevangen, ten verzoeke van een' schuldeischer, die geene hypotheek heeft, zal de vervolging ophouden, en de curators de in beslag genomen goederen verkoopen, overeenkomstig artikel 722, mits aan dien schuldeischer te goed doende de kosten, welke deze tot op het staken der executie heeft gehad.

Art. 730. Indien de executie vóór het faillissement is aangevangen, ten verzoeke van een' hypothecairen schuldeischer, zal deze de executie tegen de curators kunnen vervolgen.

Indien nogtans alle de formaliteiten, voorgeschreven bij artikel 457 tot 461 ingesloten van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, reeds vóór het faillissement mogten vervuld zijn, zal de verkoop plaats hebben, op de wijze bij artikel 462 van hetzelfde wetboek voorgeschreven, en zulks ten verzoeke van de curators en ten koste des boedels.

Art. 731. Indien vóór het faillissement geene executie op onroerende goederen is aangevangen, zullen de provisionele of definitieve curators verpligt zijn, om, wanneer de hypothecaire schuldeischers zulks verlangen, binnen dertig dagen tot den verkoop der onroerende goederen over te gaan, op de wijze als bij artikel 722 is voorgeschreven; bij gebreke daarvan, zullen de hypothecaire schuldeischers bevoegd zijn die executie aan te vangen. — Zie Voorduin III bl 674 volgg.

e) *Art* 923 *W. v. Kh.* Indien binnen den tijd van ééne maand na de weigering der surséance, na derzelver intrekking, of na verloop van den tijd, waarvoor dezelve verleend was, het faillissement van den schuldenaar, op den voet van artikel 769 en den

bare schulden, welke de schuldenaar betaald heeft binnen de veertig dagen voor den bij art. 769 vermelden dag, worden in den boedel teruggebragt. (Co. 446; B. 1305, 1377, 1417; K. 158, 205, 923; Rv. 891.) *a*)

774. *b*) Pand of hypotheek, binnen den tijd van veertig dagen vóór den aanvang van faillissement door den schuldenaar verleend *c*), is nietig in de twee volgende gevallen:

1°. Indien hetzelve is verleend *c*) tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen;

2°. Indien het, tot waarborg van binnen voorschreven termijn aangegane verbindtenissen is toegestaan *c*) en niet dadelijk bij de oorspronkelijke overeenkomst is gevestigd. *c*)

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op hypotheken, welke de voogd of curator *d*) tot zekerheid van zijn beheer verpligt is te geven. (Co. 443; B. 390 v., 506 v., 1196, 1208, 1219, 1224 v., 1377; Rv. 505, 891; K. 923.) *e*)

775. *b*) Alle schenking van roerende of van onroerende goederen, door den schuldenaar gedaan, is ten aanzien der schuldeischers van regtswege nietig, indien dezelve heeft plaats gehad *f*) binnen den termijn van zestig dagen vóór den aanvang van het faillissement, al ware het dat beide partijen in de goede trouw hadden verkeerd.

Die termijn wordt verdubbeld, indien de begiftigde den schenker door bloedverwantschap of door aanhuwelijking bestaat, in de opgaande of in de nederdalende linie onbepaaldelijk, en in de zijdlinie tot den vierden graad ingesloten.

Deze bepaling is ook toepasselijk op het geval, dat de schenking aan den begiftigde gedaan is door middel van tusschen beide komende personen.

eersten titel van dit boek, aanvangt, worden de termijnen bij de artikels 773, 774, 775 en 776 vermeld, geacht te zijn ingegaan van den dag waarop het verzoekschrift volgens artikel 902 bij de arrondissements-regtbank is ingediend.

a) *Art.* 446 *C. d. C.* Toutes sommes payées dans les dix jours qui précèdent l'ouverture de la faillite, pour dettes commerciales non échues, sont rapportées.

Art. 668 *Wetboek* 1830. Al hetgeen binnen twintig dagen vóór de opening van het faillissement door den gefailleerde betaald is wegens schulden van koophandel, die nog niet verschenen waren ten tijde van de opening van het faillissement, zal worden teruggegeven.

Art. 446 *C. d. C.* (1838). Sont nuls et sans effet, relativement à la masse, lorsqu'ils auront été faits par le débiteur depuis l'époque déterminée par le tribunal comme étant celle de la cessation de ses paiements, ou dans les dix jours qui auront précédé cette époque .... Tous paiements, soit en espèces, soit par transport, vente, compensation ou autrement, pour dettes non échues; et pour dettes échues, tous paiements faits autrement qu'en espèces ou effets de commerce. — Vg. Voorduin III bl. 697 n°. IV.

b) Zie noot *e*) op *art.* 773.

c) „Het beslissende oogenblik is .... dat, waarop de akte wordt verleden, waarbij de hypotheek is verleend." Kist VI bl. 91.

d) Zie de *artt.* 390 volgg. en 506 *B. W.*

e) *Art.* 448 *C. d. C.* Nul ne peut acquérir privilège ni hypothèque sur les biens du failli, dans les dix jours qui précèdent l'ouverture de la faillite.

Art. 667 *Wetboek* 1830. Niemand kan eenige hypotheek verkrijgen op goederen van den gefailleerde binnen den tijd van twintig dagen, de opening van het faillissement voorafgaande.

Deze bepaling is niet toepasselijk op hypotheken, door een' voogd tot verzekering van de voogdij gegeven.

Art. 446 *C. d. C.* (1838). Sont nuls et sans effet, relativement à la masse, lorsqu'ils auront été faits par le débiteur depuis l'époque déterminée par le tribunal comme étant celle de la cessation de ses paiements, ou dans les dix jours qui auront précédé cette époque .... Toute hypothèque conventionnelle ou judiciaire et tous droits d'antichrèse, ou de nantissement, constitués sur les biens du débiteur pour dettes antérieurement contractées. — Vg. Voorduin III bl. 698 volgg.

Art. 1225 *B. W.* De inschrijving van eene hypotheek is van onwaarde, indien dezelve gedaan is op eenen tijd, waarop de eigendom van het goed aan eenen derde zijnde overgegaan, de schuldenaar daarop zijn eigendomsregt reeds verloren had.

Art. 505, *lid d* en *e*, *B. Rv.* Te rekenen van den dag dier overschrijving (van het beslag op onroerende goederen in de hypotheekregisters) zal de partij, tegen welke het beslag gedaan is, de in beslag genomen onroerende goederen niet mogen vervreemden, hypothekeren of verhuren, ten nadeele van den inbeslagnemer. De huurcontracten vóór dien dag aangegaan, zullen van kracht zijn, zoo zij niet zijn gemaakt om de regten van den schuldeischer te verkorten.

Vroeger wettig verleende hypotheken zullen in de registers kunnen worden ingeschreven, tot op den dag van de overschrijving van het vonnis van toewijzing. — Zie Kist VI bl. 91 volg., en vg. *art.* 448 *C. d. C.* (1838).

f) Zie Diephuis III bl. 248; Kist VI bl. 98.

(Co. 444; B. 223 v., 231 v., 239, 345 v., 958*b*, 1377, 1703 v., 1720; K. 923; Rv. 891.) *a*)

776. Indien bewezen wordt dat de schenker, op welk tijdstip ... moge hebben plaats gehad, van den nadeeligen staat zijns ... heeft gedragen, kan dezelve ten behoeve der schuldeischers ... verklaard, al ware het dat de begiftigde in de goede trouw ...

De regtsvordering tot deze nietigverklaring vervalt zoodra de ... de curators, naar aanleiding van art 885, zal zijn afgelegd. (B. 775, 923; Rv. 891.) *b*)

777. Alle akten waarbij de schuldenaar den eigendom van ... onroerende goederen onder eenen bezwarenden titel heeft overge... in het algemeen alle handelingen, hoe ook genaamd, op welke... gedaan, kunnen op de vordering der schuldeischers worden vernieti... zij bewijzen dat dezelve van beide zijden ter bedriegelijke verkort... regten der schuldeischers hebben plaats gehad. (Co. 444, 447; B. ... 773 v., 813; Rv. 891.) *b*)

778. Door het faillissement worden de nog niet vervallen schu... laste van den schuldenaar loopende, opeischbaar voor zoo veel hem ...

a) *Art.* 444 *C. d. C.* Tous actes translatifs de propriétés immobilières, faits par le failli, à titre gratuit, dans les dix jours qui précèdent l'ouverture de la faillite, sont nuls et sans effet relativement à la masse des créanciers; tous actes du même genre, à titre onéreux, sont susceptibles d'être annulés, sur la demande des créanciers, s'ils paraissent aux juges porter des caractères de fraude.

Art. 669 *Wetboek* 1830. Alle akten, waarbij de eigendom van roerende of onroerende goederen om niet wordt overgedragen, en welke door den gefailleerde binnen dertig dagen vóór de opening van het faillissement zijn verleden, zijn nietig en krachteloos ten aanzien van de gezamenlijke schuldeischers.

Art. 446 *C. d. C.* (1838). Sont nuls et sans effet, relativement à la masse, lorsqu'ils auront été faits par le débiteur depuis l'époque déterminée par le tribunal comme étant celle de la cessation de ses paiements, ou dans les dix jours qui auront précédé cette époque: tous actes translatifs de propriétés mobilières ou immobilières à titre gratuit.

b) *Art.* 444 *C. d. C.*, in fine. Zie noot *a*).

Art. 445. Tous actes ou engagements pour fait de commerce, contractés par le débiteur dans les dix jours qui précèdent l'ouverture de la faillite, seront présumés frauduleux, quant au failli: ils sont nuls, lorsqu'il est prouvé qu'il y a fraude de la part des autres contractants.

Art. 670 *Wetboek* 1830. Alle akten, waarbij de eigendom van roerende of onroerende goederen onder een' bezwarenden titel wordt overgedragen; alle verbindtenissen, alle betalingen, op welken tijd ook gedaan, kunnen vernietigd worden op den eisch der schuldeischers, indien zij bewijzen kunnen dat er van beide zijden bedrog heeft plaats gehad.

Art. 671. Alle akten of verbindtenissen van koophandel, door den schuldenaar aangegaan binnen twintig dagen vóór de opening van het faillissement, worden vermoed bedriegelijk te zijn met betrekking tot den gefailleerde, zij zijn nietig, wanneer het bewezen wordt dat er bedrog plaats heeft gehad van de zijde der andere contractanten.

Art. 447 *C. d. C.* (1838). Tous autres paiements faits par le débiteur pour dettes échues, et tous autres actes à titre onéreux par lui passés après la cessatoin de ses paiements et avant le jugement ... faillite, pourront être annulés si, de la p... ont reçu du débiteur, ou qui ont traité ... eu lieu avec connaissance de la cessation de ...

Art. 1377 *B. W.* Niettemin kunn... eischers in hun eigen naam opkomen ... delingen, welke door den schuldenaar ... lijke verkorting hunner regten gedaan ... zich overigens gedragen naar de voo... wet, overeenkomstig den aard der hand... tegen zij willen opkomen.

Indien de handeling onder eenen b... titel is aangegaan, moeten de schuldeis... zen dat er, van den kant der beide par... heeft plaats gehad.

Indien de handeling om niet, heeft p... is het voldoende dat er bedrog aanwezi... kant van den schuldenaar alleen.

Art. 813 *W. v. Kh.* In geval er ... om eene regtsvordering aan te vangen ... hangige voort te zetten, waarbij de b... den boedel betrokken zijn, geschiedt de ... voortzetting door of tegen de curators.

Deze zijn zonder magtiging van den re... missaris, onbevoegd om eene regtsvor... dien aard aan te vangen, voort te z... daartegen te verdedigen.

In geval van weigering van den regter-com... kan de belanghebbende de magtiging bij ... verzoeken.

c) *Art.* 1307 *B. W.* De schuldenaar ka... regt eener bijgevoegde tijdsbepaling niet ... pen, wanneer hij in staat van faillisseme... kennelijk onvermogen verklaard is, of door ... doen de door hem ten behoeve van den sch... gestelde zekerheid is verminderd.

Art. 155 *W. v. Kh.* Wisselbrieven word... den voor vervallen, zoodra de betrokkene ... leerd, en kunnen door den houder, des ... dadelijk van nonbetaling worden geprotesteerd.

In dat geval kunnen de trekker of endossant... gesproken wordende, de betaling uitstellen ... vervaldag in den wissel uitgedrukt, mits ... borg stellende, volgens het bepaalde in art. ...

Vg. ook *art.* 178.

Indien nogtans de schuld in jaarlijksche termijnen moest worden gekweten, of eerst na verloop van drie jaren of later kan gevorderd worden, zonder dat, in het eene of in het andere geval, de schuldenaar tot het betalen van interessen gehouden was, zal de hoofdsom, waarvoor de schuldeischer in den boedel erkend wordt, door den regter worden gewaardeerd, naar gelang van derzelver daaruit voortvloeijende mindere waarde. (Co. 448; B. 1289 v., 1307, 1377, 1463, 1515, 1809 n°. 3, 1869 n°. 4, 1880 n°. 2; Stb. 1822 n°. 38, a. 289; Rv. 559, 891; K. 155, 178, 198, 769.) *a*)

779. Indien er schuldvorderingen ten laste van den gefailleerde opkomen, waarvan het bestaan, de opeischbaarheid, of de hoegrootheid, afhankelijk zijn van de vervulling of niet-vervulling van voorwaarden in de toekomst, en de vereffening des boedels, in het belang der gezamenlijke schuldeischers, niet gevoegelijk tot de eindelijke uitkomst kan worden uitgesteld, worden, naar den aard der zake, een of ander der navolgende middelen van beëindiging toegepast. (B. 1289 v., 1304 v.; K. 780, 822, 825; Rv. 891.) *b*)

780. Het belang der schuldeischers zal door deskundigen worden begroot, en, des noods, door de regtbank bepaald, naarmate van het hoofdbedrag der schuld, en in verhouding tot het nadeel, hetwelk de boedel des gefailleerden kan lijden, door de niet vervulling der voorwaarden, en tot het voordeel, hetwelk de schuldeischer kan genieten door de ontheffing van de vervulling derzelve. (Rv. 222 v., 891.)

781. Indien zoodanige waardeering, uit den aard der zaak, ondoenlijk, of in het belang der partijen onraadzaam mogt geacht worden, zal de schuldeischer tot het volle bedrag van het voorwaardelijk verschuldigde kunnen worden erkend, en de uitdeeling aan hem gedaan worden, tegen het stellen van voldoende zekerheid voor de teruggave met de renten, indien en bij zoo verre later blijken mogt, dat de voorwaarden, waaraan de schuld verbonden is, al of niet vervuld zijn. (B. 1857 v.; Rv. 891.)

782. Indien zoodanige zekerheid niet kan gesteld worden, of indien door den regter, naar de omstandigheden in het belang der partijen, zulks raadzamer wordt geacht, kan de regtbank bevelen, dat het beloop der uitdeeling, waarop de schuldeischer later aanspraak zou kunnen hebben, worde in de consignatie-kas overgestort, totdat van de al of niet-vervulling der voorwaarden zal blijken.

Het alzoo ingehouden bedrag wordt nader, het zij aan den schuldeischer uitbetaald met de daarvan genotene renten na aftrek der kosten, het zij, ten

a) *Art.* 448 *C. d. C.* (vg. *art.* 444 *C. d. C.* 1838). L'ouverture de la faillite rend exigibles les dettes passives non échues: à l'égard des effets de commerce par lesquels le failli se trouvera être l'un des obligés, les autres obligés ne seront tenus que de donner caution pour le paiement, à l'échéance, s'ils n'aiment mieux payer immédiatement.

Art. 445 *C. d. C.* (1838). Le jugement déclaratif de faillite arrète, à l'égard de la masse seulement, le cours des intérêts de toute créance non garantie par un privilége, par un nantissement ou par une hypothèque. Les intérêts des créances garanties ne pourront être réclamés que sur les sommes provenant des biens affectés au privilége, à l'hypothèque ou au nantissement. — Zie Voorduin III bl. 673, Diephuis III bl. 252 6*a*, en Kist VI bl. 85 volg.

Art. 559 *B. Rv.* Veertien dagen na het uitwijzen der gedane tegenspraak, en in geval van beroep of casssatie, veertien dagen na de beteekening van het arrest in beroep of in cassatie, zal de commissaris de orde der schulden, waarover tegenspraak gevallen is, en van die, welke na deze moeten volgen, bepaaldelijk vaststellen; en zulks achtervolgens hetgeen bij artikel 557 is voorgeschreven. De interessen en renten der schuldeischers, die batig geplaatst zijn, zullen ophouden tusschen hen onderling berekend te worden, behoudens elks regt tegen den schuldenaar.

b) Zie, over de *artt.* 779 volgg., die in den *Code* niet voorkwamen, Voorduin III bl. 709 volgg.

Art. 822 *W. v. Kh.* Indien de toelating van den schuldeischer, noch door de curators, noch door eenige der opgekomene schuldeischers wordt betwist, en, bij voorwaardelijke schulden, waaromtrent in art. 779 en volgende de vereischte bepalingen voorkomen, de gezamenlijke schuldeischers zich met de voorwaardelijke schuldeischers, door tusschenspraak van den regter-commissaris, hebben verstaan, wordt de schuldvordering opgeteekend en overgebragt op eene lijst van erkende schuldeischers.

Die lijst houdt in de namen der schuldeischers, mitsgaders den aard en de hoegrootheid der schuldvordering, en, bij voorwaardelijke, de wijze van afdoening.

behoeve der gezamenlijke schuldeischers of regthebbenden, in te teruggebragt. (B. 1442 n°. 2; Rv. 891.)

783. Indien in den boedel des gefailleerden zaken worden ge- welke hem voorwaardelijk toebehooren, of waarover hij alleen voorw. kan beschikken, zal derzelver verkoop worden bevolen onder de- de vervulling der voorwaarden door den kooper, ten zij de regter den aard van eenig voorkomend geval en in het belang der partijen, mogt oordeelen ook dan de beëindiging te bevelen, op de wijze, b vorige artikelen omschreven, of het voorwerp tot de eindelijke onverkocht te laten. (B. 1301, 1555; Rv. 891.)

784. Indien de voorwaardelijke schuld door pand is verzekerd belang van den boedel medebrengt om den pandhouder in het bezit voorwerp te laten, heeft hij bij de eindelijke uitkomst, voor komende, als concurrent schuldeischer slechts aanspraak op hetgeen in den boedel mogt zijn overgebleven.

Indien daarentegen het belang van den boedel niet medebrengt pandhouder in het bezit van het pand te laten, gelden dezelfde re- hierboven zijn vastgesteld, met dat onderscheid dat in het geval v 780, de schuldeischer het pand niet behoeft af te geven, totdat zal zijn voldaan de som waarop zijn belang is gewaardeerd, voor die som op het voorwerp kan worden verhaald, en dat, in de ge- artikel 781 en 782, aan denzelve, tegen teruggave van het pand uitbetaald of wel in de consignatie-kas gestort zoodanige som als het dene voorwerp waard is. (K. 854 v., 856, 869; Rv. 891.)

785. Indien de schuld door eene hypotheek is verzekerd *a*), gelden de voorschriften van artikel 1259 en volgende van het Burgerlijk W.

a) *Art.* 1221 *B. W.* Eene hypotheek is slechts van waarde, in zoo verre de som, waarvoor dezelve is toegestaan, zeker en bij de akte bepaald is.

Indien de schuld voorwaardelijk of derzelver hoegrootheid onbepaald is, zal de vestiging der hypotheek slechts kracht hebben tot het beloop der geschatte waarde, welke partijen gehouden zijn in de akte op te geven.

b) *Art.* 1259 *B. W.* Inschrijvingen op goederen van voogden, curators en mans, ten behoeve van minderjarigen, onder curatele gestelden, of getrouwde vrouwen, en, in het algemeen, alle inschrijvingen voor schulden, voortspruitende uit verbindtenissen die voorwaardelijk zijn, of welker hoegrootheid onbepaald is, blijven, in zoo verre zij voor het geheel, of voor een gedeelte, batig zijn gerangschikt, ten laste van het verkochte perceel gehandhaafd, tot op het tijdstip waarop, na het vervallen der voogdij of de uitkomst van de voorwaardelijke of onbepaalde verbindtenis, zal blijken of, en tot welk beloop, de hypothekaire schuldeischers op de kooppenningen geregtigd zijn.

Art. 1260. De kooper houdt de kooppenningen onder zich tot het beloop der som waarmede het perceel, naar aanleiding van het vorig artikel, belast blijft: indien daaromtrent bij de veilconditien niets anders is bepaald, is hij verpligt aan den verkooper of andere geregtigden de wettelijke rente dier som uit te keeren tot op het tijdstip der eindelijke uitbetaling van den koopschat.

Art. 1261. Indien echter de kooper, of zijne opvolgers, het perceel zoodanig verslimmeren of verwaarloozen, dat daardoor de zekerheid der geregtigden zoude kunnen verminderen of verloren gaan, hebben deze de bevoegdheid om in regten ... dat de onbetaalde kooppenningen dadelijk worden afgelost, en belegd, het zij in ... inschrijvingen op andere onroerende goederen, zij in inschrijvingen op het grootboek der ... werkelijke schuld; in beide gevallen, ... verband, en onder dezelfde bepalingen ... kooppenningen onder den kooper, al ... gers, waren verbleven; alles onverminderd ... goeding van kosten, schaden en interessen, daartoe gronden zijn.

In geval de eisch tot dadelijke aflossing ... vorige lid bedoeld, wordt toegewezen, ... tevens eenen bekwamen persoon benoemen ... de ontvangst der kooppenningen en de ... belast zijn.

Art. 1262. Indien, in het geval van ... bij uitkomst blijkt dat degene, te wiens behoeve ... inschrijving is geschied, niets te vorderen ... minder dan de oorspronkelijke ingeschreven ... wordt het verband opgeheven, en worden ... dane kooppenningen uitgekeerd, het zij ... van de hypothekaire schuldeischers, wier ... gen geheel of gedeeltelijk niet batig ... schikt, en zulks met inachtneming van ... waarin zij waren geplaatst, het zij ten ... den oorspronkelijken eigenaar des perceels, ... regthebbenden.

Art. 1263. Indien ter zake van inschrijvingen ... hetzelfde artikel 1259 vermeld, latere geheel ... deeltelijk niet batig zijn gerangschikt, en ... worden doorgehaald, zal de regter bij het ... rangschikking bevelen, dat door den hypotheekbewaarder, ambtshalve, nevens de doorhaling, op ...

Bij de eindelijke uitkomst heeft de schuldeischer voor het te kort komende, als concurrent schuldeischer, slechts aanspraak op hetgeen alsdan nog in den boedel mogt zijn overgebleven. (B. 1221*b*; K. 857 v., 872, 876 v.; R 891.)

786. Omtrent jaarlijksche, maandelijksche en andere dergelijke makingen, schenkingen of uitkeeringen zijn toepasselijk de regelen, welke bij artikel 1820 van het Burgerlijk Wetboek *a*) zijn voorgeschreven. (K. 885*b*; Rv. 891.)

TWEEDE AFDEELING.

Van de voorzieningen ter gelegenheid der failliet-verklaring en van de magt der curators.

787. Het vonnis van failliet-verklaring zal, behalve de vermelding van den dag des aanvangs van het faillissement, inhouden: (K. 769.)

1°. De benoeming van eenen der leden van de regtbank tot regter-commissaris in het faillissement; (K. 812, 886.) *b*)

2°. De aanstelling van eenen of meer curators, bij voorkeur uit de schuldeischers te kiezen. De griffier of substituten-griffiers kunnen daartoe niet benoemd worden; (K. 788, 792 v., 849, 863, 885, 886.)

3°. Den last, om door verzegeling, of door andere gepaste middelen, of door een en ander, voor de bewaring des boedels te zorgen. (K. 768*b*; Rv. 450 v., 658 v., 678 v.)

Een afschrift van het vonnis wordt dadelijk aan den kanton-regter door den griffier der arrondissements-regtbank toegezonden (K. 768*c*, 795. — Co. 449, 453 v.; K. 789; Rv. 885; R. O. 20.)

788. De regtbank heeft ten allen tijde de bevoegdheid om de curators, of eenen of ander derzelve te ontslaan en door anderen te doen vervangen, het zij op voordragt van den regter-commissaris, het zij op een met redenen bekleed verzoek van eenen of meer schuldeischers.

Zij kan op gelijke wijze aan den benoemde eenen of meer mede-curators uit de schuldeischers toevoegen.

Bij gelegenheid der laatste vergadering tot verificatie der schuldvorderingen, zal de regter-commissaris de schuldeischers opzettelijk wegens die vervanging of toevoeging raadplegen, en daarvan aan de regtbank verslag doen, welke deswege zal beschikken, zoo als zij in het belang van den boedel zal vermeenen te behooren. (Co. 460, 495; K. 787 n°. 2, 826 v.) *c*)

ters worde aangeteekend dat de schuldeischers hun regt behouden op hetgeen bij uitkomst van de onbetaalde kooppenningen mogt overschieten.

a) *Art.* 1820 *B. W.* Ingeval de schuldenaar in staat van faillissement of kennelijk onvermogen is verklaard, zal de lijfrente verminderd worden naar evenredigheid der overige schulden, en is de boedel verpligt aan den rentheffer het genot der alzoo verminderde lijfrente te verzekeren.

b) *Art.* 454 *C. d. C.* (1838). Le tribunal de commerce pourra, à toutes les époques, remplacer le juge-commissaire de la faillite par un autre de ses membres.

c) *Art.* 454 *C. d. C.* Le tribunal nommera [bij het vonnis van failliet verklaring] .... un ou plusieurs agents, suivant l'importance de la faillite ....

Art. 456. Les agents, que nommera le tribunal, pourront être choisis parmi les créanciers présumés, ou tous autres, qui offriraient le plus de garantie pour la fidélité de leur gestion. Nul ne pourra être nommé agent deux fois dans le cours de la même année, à moins qu'il ne soit créancier.

Art. 476. Dès que le bilan aura été remis par les agents au commissaire, celui-ci dressera, dans trois jours pour tout délai, la liste des créanciers, qui sera remise au tribunal de commerce, et il les fera convoquer par lettres, affiches, et insertion dans les journaux.

Art. 480. Les créanciers réunis présenteront au juge-commissaire une liste triple du nombre des syndics provisoires qu'ils estimeront devoir être nommés; sur cette liste le tribunal de commerce nommera.

Art. 527. S'il n'intervient point de traité, les créanciers assemblés formeront, à la majorité individuelle des créanciers présents, un contrat d'union; ils nommeront un ou plusieurs syndics définitifs: les créanciers nommeront un caissier, chargé de recevoir les sommes provenant de toute espèce de recouvrement .... Vg. de *artt.* 673 en 716 *Wetboek* 1830, en zie Voorduin III bl. 722 volgg.

789. De regtbank kan, bij het vonnis van failliet-verklaring of daarna, doch in het laatste geval op verslag van den regter-commissaris, bevelen, dat de gefailleerde in verzekerde bewaring worde gesteld, het zij in een huis van gijzeling, het zij in zijne eigene woning, onder het opzigt van eenen deurwaarder of van eenen dienaar der openbare magt. *a*)

Het bevel tot deze in bewaring stelling, wordt door het openbaar ministerie ten uitvoer gelegd.

De regtbank heeft de bevoegdheid om, op verslag van den regter-commissaris, of op het verzoek van den gefailleerde, en na verhoor van eerstgemelde, den schuldenaar uit de verzekerde bewaring te doen ontslaan, het zij zonder of met borgtogt van ten allen tijde te zullen verschijnen. In het laatste geval wordt het bedrag van den borgtogt door de regtbank bepaald en komt bij niet-verschijning ten voordeele des boedels. *b*) (Co. 455, 466, 467; K. 771*a*, 790, 888 v.; Stb. 1837 n°. 21, a. 6 n°. 2; Stb. 1843 n°. 39, a. 3*g*. (Tar. a. 55.)) *c*)

790. In alle gevallen, waarin de tegenwoordigheid van den schuldenaar bij deze of gene bepaalde werkzaamheden, den boedel betreffende, vereischt wordt, zal hij, zoo hij zich in gijzeling of in verzekerde bewaring bevindt, op last van den regter-commissaris uit de gevangenis of bewaarplaats kunnen worden overgebragt.

De regter-commissaris neemt de vereischte maatregelen tegen de ontsnapping van den schuldenaar. (Co. 468 v.; K. 789, 798, 803, 846*c*; Rv. 893*b*; Stb. 1837 n°. 21, a. 3 n°. 2 en 6 n°. 2.) *d*)

791. Het vonnis van failliet-verklaring zal zonder uitstel worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande hooger beroep of verzet.

Hij die in staat van faillissement is verklaard, het zij ten verzoeke van schuldeischers, het zij op de vordering van het openbaar ministerie, en die op daartoe gedane oproeping, of ook vrijwillig, is verschenen en door de regtbank gehoord, heeft regt van hooger beroep tot op den veertienden dag na de aankondiging in de openbare dagbladen van het vonnis hierna in art. 793 vermeld, de dag der aanplakking *e*) daaronder niet begrepen.

Indien hij niet is verschenen, heeft hij regt van verzet gedurende denzelfden tijd.

Hij kan in dit geval in hooger beroep komen, tot op den veertienden dag nadat het vonnis, op het verzet gewezen, aan hem zal zijn beteekend, de dag der beteekening almede daaronder niet begrepen.

a) *Art.* 55 *van het Tarief van Justitie-kosten in Burgerl. Zaken*. Aan de deurwaarders is verschuldigd:

g. Voor het bewaren van eenen gefailleerde, per dag, kost en onderhoud daaronder begrepen, *f* 3.00;
Indien de bewaring aan eenen dienaar der openbare magt is opgedragen, wordt daarvoor aan dezen de helft dezer belooning toegekend.

b) *Art* 6 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als bedriegelijke bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en als zoodanig kunnen worden verklaard:

2°. De gefailleerde koopman, die, uit de verzekerde bewaring waarin hij gesteld was, hetzij zonder of met borgtogt van ten allen tijde te zullen verschijnen, ontslagen zijnde, echter, ofschoon behoorlijk geroepen en zonder wettige verhindering, niet in regte zal verschenen zijn.

c) *Art.* 455 *C. d. C.* Le tribunal de commerce ordonnera, en même temps, ou le dépôt de la personne du failli dans la maison d'arrêt pour dettes, ou la garde de sa personne par un officier de police ou de justice, ou par un gendarme.

Il ne pourra, en cet état, être reçu contre de failli d'écrou ou recommandation, en vertu d'aucun jugement du tribunal de commerce. — Zie Voorduin III bl. 724, I.

d) *Art.* 3 n°. 2 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als enkel bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en zal zoodanig kunnen verklaard worden:

2°. De gefailleerde koopman, die, na zijn faillissement in vrijheid gebleven zijnde, in de gevallen bedoeld bij *artt.* 27 *en* 35 *van denzelfden titel* [artt. 790 en 798 van hetzelfde Wetboek] ofschoon daartoe behoorlijk geroepen en zonder wettige verhindering niet in persoon zal verschenen zijn.

e) Lees: *aankondiging*. *Art.* 674 *Wetboek* 1830 liet den termijn van verzet ingaan met de aanplakking van het vonnis. Bij de herziening wijzigde men dit, maar liet, bij vergissing, aan het slot van het artikel, het woord *aanplakking* staan.

Het regt van hooger beroep en van verzet, hierboven vermeld, wordt vervolgd tegen hen, op welker verzoek of vordering het vonnis van failliet-verklaring is verleend.

Schuldeischers, welker verzoek tot de failliet-verklaring van hunnen schuldenaar is afgewezen, hebben regt van hooger beroep, gedurende veertien dagen na den dag der afwijzing.

Met uitzondering van schuldeischers, welke de failliet-verklaring hebben gevraagd, en van het openbaar ministerie *a*), hebben alle andere schuldeischers en alle belanghebbenden *b*), in alle gevallen van failliet-verklaring, regt van verzet tot op den dertigsten dag na de aankondiging van het vonnis in de dagbladen, en, bij afwijzing, regt van hooger beroep tot op den veertienden dag na de beteekening, gerekend als hier voor is bepaald.

Alle termijnen, bij dit artikel vermeld, loopen, zonder aanzien van de woonplaats der schuldeischers of andere belanghebbenden. (Co. 457; K. 766, 768, 787, 793 n°. 2*c*; R. O. 99; Rv. 8*b*, 9, 52, 53, 345*a*, 376 v., 398; B. 1401 v.)

792. De curators moeten, dadelijk na hunne benoeming, in handen van den regter-commissaris den eed afleggen van den hun opgedragen last getrouwelijk te zullen waarnemen. (Co. 461; K. 787 v., 801; Rv. 893*b*.)

793. Zij zijn verpligt, om, binnen drie dagen na hunne benoeming, een uittreksel van het vonnis van failliet-verklaring, houdende vermelding van den naam, de woonplaats en het beroep van den gefailleerde, van den naam van den regter-commissaris en dien der curators, mitsgaders van den dag van den aanvang des faillissements, te doen aanplakken: (K. 787.)

1°. Aan het huis der gemeente van de woonplaats van den gefailleerde, of, bij vennootschappen van koophandel, van de plaats alwaar het gemeenschappelijke kantoor gevestigd is; (K. 765*b*; Rv. 4 n°. 4.)

2°. Aan het gebouw alwaar de regtbank vergadert, mitsgaders aan de beurs, zoo die aldaar bestaat.

Het relaas der aanplakking moet door den deurwaarder op de grosse van het vonnis worden gesteld.

Daarenboven wordt voorschreven uittreksel, binnen vijf dagen na de benoeming der curators, door hunne zorg geplaatst in een der dagbladen der gemeente, alwaar de regtbank gevestigd is, en, bij gebreke daarvan, in een dagblad der provincie door den regter-commissaris aan te wijzen. (Co. 457; K. 791; Rv. 430, 893*a*.) *c*)

794. In geval van faillissement eener vennootschap, geschiedt de verzegeling, indien dezelve is bevolen, zoo wel in het hoofdkantoor als in de woning van elken hoofdelijk voor het geheel verbondenen vennoot. (Co. 452; K. 16, 18, 36, 765*b*, 793 n°. 1.)

795. Indien de kanton-regter, na het ontvangen van het vonnis, bij het laatste lid van art. 787 vermeld *d*), de bevolene verzegeling niet reeds heeft gedaan, moeten de curators dezelve ten spoedigste doen bewerkstelligen.

De kanton-regter moet, in allen gevalle, afschrift van het proces-verbaal der verzegeling aan de regtbank inzenden. (Co. 462; K. 768*b*, 794, 799; Rv. 658 v., 893*b*.)

796. De curators zijn bevoegd om bij of na elke verzegeling te vorderen,

a) Zie Voorduin III bl. 727, V.

b) „Bij deze laatsten heeft men vooral te denken aan degenen, die zich met den failliet hebben ingelaten, en zich nu met nietigheidsverklaringen bedreigd zien.... Verder kan zoodanig belang hebben een socius, bij het faillietverklaren van de compagnieschap, inzonderheid een commanditaris". Holtius, ad art., (uitg. de Geer bl. 233).

c) Vg. Voorduin III bl. 728.

d) *Art.* 787, *laatste lid*, *W. v. Kh.* Een afschrift van het vonnis wordt dadelijk aan den kanton-regter door den griffier der arrondissements-regtbank toegezonden.

dat aan hen worde afgegeven het in den boedel zich bevindende papier, dat op korte dagen loopt of ter acceptatie moet worden aangeboden.

De kanton-regter maakt op zijn proces-verbaal van verzegeling melding van die afgifte, met juiste omschrijving der voorwerpen. (Co. 463; K. 116, 149 v.; Rv. 666*c*, 893*b*.) *a*)

797. De regtbank kan, op voordragt van den regter-commissaris en na verhoor der curators, bevelen, dat, tot voorkoming van groote schade voor den boedel, het bedrijf van den gefailleerde niet plotselijk worde gestaakt, en gedurende eenigen tijd in het belang der schuldeischers door de curators of door iemand onder hun opzigt worde voortgezet.

In dit geval kunnen de curators van den kanton-regter vorderen, dat de voorwerpen, tot dat bedrijf vereischt, buiten de verzegeling worden gehouden.

De regtbank kan ten allen tijde, op voordragt van den regter commissaris en na verhoor van de curators, voorschreven maatregelen intrekken of wijzigen. (Rv. 666*b*, 893*b*.) *b*)

798. De curators gaan vervolgens over tot de boedelbeschrijving, en doen zich bijstaan door deskundigen ter waardeering van de voorwerpen, ten zij de regter-commissaris, uit hoofde van de geringheid dier voorwerpen, die waardeering aan henzelven mogt overlaten.

De gefailleerde wordt daarbij geroepen. *c*)

Hij is gehouden alle mogelijke inlichtingen te geven, des noods, in handen van den regter-commissaris, onder eede te verklaren of hij andere goederen dan de in zijnen boedel gevondene bezit, en, indien dit het geval mogt zijn, dezelve aan de curators uit te reiken of aan te wijzen. (Co. 486 v., 489; K. 790, 795; Rv. 669 v., 675 n°. 7, 678 v., 681 n°. 1 en 7, 893*b*; Stb. 1837 n°. 21, a. 3 n°. 2, en a. 5 n°. 2) *d*)

799. Indien eene verzegeling heeft plaats gehad, wordt de boedelbeschrijving door de curators opgemaakt, naar mate de ontzegeling geschiedt, ten overstaan van den kanton-regter, en door dezen mede onderteekend.

Vóór en gedurende de boedelbeschrijving kunnen de curators vorderen, dat de boeken, papieren en bescheiden van den gefailleerde aan hen door den kanton-regter worden uitgereikt, welke daarvan, mitsgaders van den staat dier boeken, in het proces-verbaal van ontzegeling melding maakt. (Co. 463, 486; K. 6, 11; Rv. 669 v., 678 v., 681 n°. 5, 893*b*.) *e*)

800. Indien geene verzegeling is bevolen, wordt de boedel-beschrijving

a) *Art.* 666, *lid c*, *B. Rv.* Indien handelpapier in den boedel gevonden wordt, hetwelk niet buiten schade zoude kunnen worden verzegeld, zal de kanton-regter daarvan eene beschrijving doen in zijn proces-verbaal, en hetzelve aan de belanghebbenden uitreiken.

b) *Art.* 666, *lid b*, *B. Rv.* Wanneer er zich in den boedel roerende goederen bevinden, welker gebruik noodzakelijk is voor de huisgenooten, of die niet gevoegelijk kunnen worden verzegeld, zal de kanton-regter daarvan proces-verbaal opmaken, bevattende eene summiere beschrijving dier niet verzegelde voorwerpen. —

De noch in den *Code*, noch in het *Wetboek van* 1830 voorkomende bepaling van *art.* 797 is, bij de herziening, uit *art.* 71 der Amsterdamsche verordening van 1777 overgenomen. Zie Voordnin III bl. 782.

c) *Art.* 8 n°. 2 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als enkel bankbreukige zal kunnen worden vervolgd en zal zoodanig kunnen verklaard worden:

3°. De gefailleerde koopman, die, na zijn faillissement in vrijheid gebleven zijnde, in de gevallen bedoeld bij *artt.* 27 *en* 35 *van denzelfden titel* [artt. 790 en 798 van het tegenwoordige Wetboek], ofschoon daartoe behoorlijk geroepen en zonder wettige verhindering niet in persoon zal verschenen zijn.

d) „Bij de boedelbeschrijving volgen de curators de voorschriften van *artt.* 669 volgg. en 678 volgg. van het *Wetb. v. B. Rv.*, voor zooverre bij de bepalingen van dezen titel daarvan niet is afgeweken". Kist VI bl. 110.

e) *Art.* 681 *B. Rv.* In de gevallen waarin, ook buiten verzegeling, eene boedelbeschrijving in de wet wordt voorgeschreven, en waarin eene boedelbeschrijving op eene ontzegeling volgt, zal de boedelbeschrijving, behalve de formaliteiten van alle openbare of onderhandsche akten, moeten bevatten:

5°. De opgave van aanteekenings-boeken of registers, zoo er die zijn. Indien de beschrijving notarieel wordt opgemaakt, zullen deze op de eerste en laatste bladzijde door den notaris worden gewaarmerkt, en indien de boedelbeschrijving onderhands is, zal dit door eenen der belanghebbenden, bij overeenkomst daartoe te kiezen, worden gedaan. — Zie Kist VI bl. 111.

notariëel opgemaakt, ten zij de regter-commissaris, uit hoofde van de bijzondere omstandigheden des boedels, de curators mogt toestaan dit, bij onderhandsche akte, te doen, in welk geval deze akte ter griffie van de regtbank zonder uitstel wordt nedergelegd. (Rv. 678 v., 681, 893*b*.)

801. Indien de gefailleerde vóór de failliet-verklaring zijne balans heeft opgemaakt, moet hij die, binnen 24 uren na het in bediening treden van de curators, aan deze ter hand stellen. (Co. 470; K. 8, 792, 802 v., 815, 826.) *a*)

802. De balans moet inhouden de opgave en waardeering van alle de roerende en onroerende goederen van den gefailleerde, den staat der schulden en inschulden, met vermelding der namen van de schuldenaren en schuldeischers en bijvoeging van zoodanige aanwijzingen, als waaruit de staat zijner zaken kan worden beoordeeld. (Co. 471; K. 8; Stb. 1837 n°. 21, a. 2 n°. 3.) *b*)

803. Indien de balans nog niet is opgemaakt, is de gefailleerde verpligt daartoe dadelijk *c*) over te gaan, of zelf, of door eenen gemagtigde, in tegenwoordigheid van de curators, of van iemand van hunnentwege.

De gefailleerde of diens gemagtigde heeft te dien einde, onder het toezigt van de curators, toegang tot de boeken en papieren, zonder dat dezelve, buiten verlof van den regter-commissaris, mogen verplaatst worden. (Co. 472; K. 801 v.)

804. Indien de gefailleerde in gebreke blijft of weigert de balans op te maken, of overleden is zonder dit te hebben gedaan, gaan de curators zelve hiertoe over, met behulp van de boeken en papieren des gefailleerden, en van alle zoodanige onderrigtingen en inlichtingen als zij kunnen verkrijgen. (Co. 473; K. 767, 789, 799*b*, 805.) *d*)

805. De kantoor- of andere bedienden des gefailleerden vermogen zich niet aan het geven van zoodanige onderrigtingen en inlichtingen te onttrekken. *e*)

Bij weigering is de regter-commissaris, op voordragt van de curators, bevoegd om hen te ondervragen, zoo ten opzigte van de inrigting der balans als wegens de oorzaken en omstandigheden van het faillissement.

In geen geval mogen de huisvrouw of de weduwe, de kinderen en verdere nakomelingen, of de ouders en grootouders des gefailleerden, deswege worden ondervraagd. (Co. 474; Sv. 65, 188 v.; B. 1275 v., 1946 v., 1950 v.; Rv. 116 v., 893*c*.)

806. De curators ontvangen alle inkomende gelden op hunne quitantien. (Co. 463; B. 1421; K. 770 v., 796, 810; Rv. 893*b*.) *f*)

807. De curators openen de brieven aan den gefailleerde houdende. Indien deze tegenwoordig is, kan hij die opening bijwonen. (Co. 463; K. 770 v., 804; Rv. 893*b*.) *g*)

a) *Art.* 439 *C. d. C.* (1838). La déclaration du failli devra être accompagnée du dépôt du bilan, ou contenir l'indication des motifs qui empêcheraient le failli de le déposer....

b) *Art.* 471 *C. d. C.* Le bilan devra contenir l'énumération et l'évaluation de tous les effets mobiliers et immobiliers du débiteur, l'état des dettes actives et passives, le tableau des profits et des pertes, le tableau des dépenses; le bilan devra être certifié véritable, daté et signé par le débiteur. — Zie ook art. 694 Wetboek 1830.

Art. 2 n°. 3 *der Wet van* 10 *Mei* 1837 (*Stb.* n°. 21). Als enkel bankbreukige zal worden vervolgd en zal zoodanig kunnen worden verklaard de gefailleerde koopman, die zich bevinden zal in een of meer der volgende gevallen:

3°. Indien uit zijnen laatsten staat en balans blijkt, dat hij aanzienlijke geldopnemingen heeft gedaan, of koopmanschappen met verlies en beneden den marktprijs heeft verkocht, terwijl de baten zijns boedels beneden de vijftig ten honderd van het bedrag zijner schulden waren.

c) Het woord *dadelijk* ontbreekt in de *Off. Ed.* Zie *art.* 40 der *Wet van 24 April* 1836 (*Stb.* n°. 15).

d) Zie Voorduin III bl. 737, III.

e) Zie, over de vraag, of die bedienden, indien zij door den Rechter-Commissaris worden opgeroepen, als getuigen moeten beschouwd worden, zoodat de artt. 116—119 *B. Rv.* op hen zouden kunnen worden toegepast, Diephuis III bl. 289 (7), en Kist VI bl. 114 volg.

f) *Art.* 468 *C. d. C.*... Les agents recevront les autres sommes dues au failli, et sur leurs quittances, qui devront être visées par le commissaire.... Vg. *art.* 687, *lid c*, *Wetboek* 1830.

g) *Art.* 468 *C. d. C.* Les lettres adressées au failli seront remises aux agents; ils les ouvriront,

808. De curators kunnen, onder goedkeuring van den regter-commissaris, aan den gefailleerde en zijn huisgezin de kleederen, het linnengoed en het huisraad, tot hun eigen gebruik vereischt, afgeven, waarvan een staat door de curators wordt opgemaakt. *a*)

Indien er tegen den gefailleerde geene regtsvervolging ter zake van bankbreuk plaats heeft, kunnen de curators door den regter-commissaris worden gemagtigd om, naar de omstandigheden, uit de gereede penningen in het levensonderhoud van het huisgezin te voorzien.

In dit geval bepaalt de regtbank de som die daarvoor zal worden besteed. (Co. 529 v.; Rv. 447, 756, 893*b*; B. 379; Stb. 1837 n°. 21.)

809. Alle waren en koopmanschappen, welke ligtelijk aan bederf onderhevig zijn, kunnen, op magtiging van den regter-commissaris, door de curators worden verkocht, op zoodanige wijze als deze zal voorschrijven.

Tot den verkoop van de zoodanige, die niet ligtelijk aan bederf onderhevig zijn, doch, in het belang van den boedel, niet in natura behooren bewaard te blijven *b*), wordt, op voordragt van den regter-commissaris, het verlof der regtbank vereischt, welke tevens de wijze van verkoop zal bepalen. (Co. 464; B. 447; K 853; Rv. 620*b*, 893*b*.)

810. De opbrengst van de verkoopingen, na aftrek van de kosten, en alle andere gereede penningen, worden bewaard in eene kist van twee ongelijk werkende sloten voorzien, en de regter-commissaris bepaalt, onder welke verschillende personen de sleutels daarvan moeten worden bewaard.

Indien zulk eene bewaring der gelden, uit hoofde van derzelver geringheid of om andere redenen, aan zwarigheid mogt onderhevig zijn, is de regter-commissaris bevoegd te dien aanzien andere maatregelen te bevelen. (Co. 465, 496; K. 806, 809, 811*b*, 853, 857; Rv. 893*b*.) *c*)

811. Elke maand, of zoo dikwijls de regter-commissaris zulks vordert, moeten de curators aan dezen eenen staat der kas aanbieden.

De regter-commissaris kan bevelen dat de gereede penningen geheel of gedeeltelijk, ten voordeele des boedels, in de consignatie-kas worden gestort. Die fondsen kunnen, uit krachte van een bevel van den regter-commissaris, ten alle tijde geheel of bij gedeelten daaruit geligt worden. (Co. 497, 498; K. 810, 812; B. 1442 n°. 2.)

812. De curators geven, telken reize als zulks vereischt wordt, aan den regter-commissaris verslag van hetgeen de belangen des boedels betreft.

De regter-commissaris houdt over de curators het noodig toezigt; op zijn rapport beslist de regtbank zoodanige geschillen, welke het faillissement

s'il est absent; s'il est présent, il assistera à leur ouverture. — Vg. *art.* 687, *lid d*, *Wetboek* 1830, en zie Voorduin III bl. 748 volg.

a) Kist, VI bl. 116, meent dat deze voorwerpen aan den failliet gelaten worden, „omdat het pandrecht der schuldeischers daarop niet kleeft." Hij houdt onze bepaling voor eene toepassing van

Art. 447 *B. Rv.* Geen beslag op roerende goederen mag, uit welken hoofde ook, gedaan worden:

2°. Op het noodige bed en beddegoed van de personen, tegen welke het beslag gedaan wordt, of van hunne bij hen inwonende kinderen, noch op de kleederen, waarmede de eerstgenoemde en hunne kinderen gekleed en gedekt zijn;

3°. Op de toerusting van personen in krijgsdienst, volgens hunnen dienst en graad;

4°. Op de gereedschappen van ambachtslieden en werklieden, tot hun persoonlijk bedrijf behoorende;

5°. Op den in het huis voorhanden zijnden voorraad van spijs en drank, dienende tot de behoefte van het huisgezin, gedurende eene maand. — Vg. ook *art.* 756 *B. Rv.*

b) *doch*, *in het belang*, enz Deze woorden ontbreken in *art.* 688 *Wetboek* 1830. Zie Voorduin III bl. 748, IV.

c) *Art.* 496 *C. d. C.* Les deniers provenant des ventes et des recouvrements seront versés, sous la déduction des dépenses et frais, dans une caisse à double serrure. Une des clefs sera remise au plus âgé des agens ou syndics, et l'autre à celui d'entre les créanciers que le commissaire aura préposé à cet effet. — Zie ook *art.* 689 *Wetboek* 1830, en Voorduin III bl. 748, II.

Art. 489 *C. d. C.* (1838). Les deniers provenant des ventes et des recouvrements seront, sous la déduction des sommes arbitrées par le juge-commissaire, pour le montant des dépenses et frais, versés immédiatement à la caisse des dépôts et consignations.....

doet ontstaan, en tot hare bevoegdheid behooren. (K. 813, 825, 884; Rv. 893*b*.)

813. In geval er gronden zijn, om eene regtsvordering aan te vangen of eene aanhangige voort te zetten, waarbij de belangen van den boedel betrokken zijn, geschiedt die aanleg of voortzetting door of tegen de curators.

Deze zijn, zonder magtiging van den regter-commissaris, onbevoegd om eene regtsvordering van dien aard aan te vangen, voort te zetten of zich daartegen te verdedigen. *a*)

In geval van weigering van den regter-commissaris, kan de belanghebbende *b*) de magtiging bij de regtbank verzoeken. (Co. 494; K. 770, 812*b*, 884; Rv. 254 n°. 2, 855 v., 893*b*; B. 461, 463) *c*)

814. De curators zijn verpligt alle daden te verrigten, welke ter bewaring van de regten des boedels, op de schuldenaren van den gefailleerde worden vereischt. (Co 499; K. 109, 116, 175, 179, 239, 796, 813, 834; B. 1224 v., 2016; Rv. 721 v., 893*b*.)

DERDE AFDEELING.

Van de verificatie der schulden.

815. Zoodra de balans aan den regter-commissaris is aangeboden, beveelt hij de bijeenroeping van alle bekende en onbekende schuldeischers, de bevoorregte en de pand of hypotheek hebbende daaronder begrepen, ten einde over te gaan tot de verificatie der schuldvorderingen. (Co. 476, 501 *e*); K. 801 v., 821*b*, 836, 875, 876; Rv. 894.)

816. De regter-commissaris bepaalt den dag, het uur en de plaats der bijeenkomst naar de omstandigheden en binnen eenen bekwamen termijn. (K. 832 v.; Rv. 894)

817. Binnen vijf dagen na het bevelschrift van den regter-commissaris, zijn de curators verpligt de schuldeischers tot het bijwonen der bijeenkomst op te roepen, bij eene aankondiging, welke ter beurze (zoo die daar ter plaatse bestaat), of anderzins aan het huis der gemeente wordt aangeplakt, mitsgaders in een of meer door den regter-commissaris aan te wijzen dagbladen geplaatst.

De bekende schuldeischers worden daarenboven, binnen den voorschreven termijn, bij brieven, opgeroepen. *d*) (Co. 502 *e*); K. 827, 829, 833, 864*b*; Rv. 895 n°. 1.)

818. Ten bepaalden dage wordt de bijeenkomst gehouden, onder voorzitting van den regter-commissaris en in tegenwoordigheid van de curators.

De gefailleerde of deszelfs gemagtigde kan dezelve bijwonen. (Co. 503 *e*); K.

a) *Art.* 254 *B. Rv.* De loop van een regtsgeding wordt geschorst:

2°. Door verandering van den persoonlijken staat van eene der partijen.

Art. 255, *lid a en b.* In geen dezer gevallen zal de schorsing plaats hebben of de beslissing van het regtsgeding opgehouden worden, wanneer hetzelve in staat van wijzen is.

In de drie eerste gevallen in het voorgaande artikel vermeld, wordt, wat deze schorsing betreft, een regtsgeding gehouden in staat van wijzen te zijn, zoodra de conclusien op de teregtzitting zijn genomen.

b) d. i. de curator. Zie Diephuis III bl. 284(2); Kist VI bl. 105.

c) *Art.* 465 *C. d. C.* (1838). S'il a été nommé plusieurs syndics, ils ne pourront agir que collectivement; néanmoins, le juge-commissaire peut donner à un ou plusieurs d'entre eux des autorisations spéciales à l'effet de faire séparément certains actes d'administration. Dans ce dernier cas, les syndics autorisés seront seuls responsables.

d) „De oproeping bij brief geschiedt slechts ex supra abundanti: zij behoort niet tot de citatio edictalis." Kist VI bl. 126. Zie ook Diephuis III bl. 292 (2).

e) Zie de volgende noot.

822, 824a, 825, 826a, 828a, 831, 832, 834; R. I. a. 66; Stb. 1841 n°. 18. a. 2; Rv. 895.) a)

819. De regter-commissaris vangt aan met aan de vergadering te doen voorlezen de lijst der schuldeischers, zoodanig als die uit de balans of andere bescheiden is opgemaakt, en hij vult de lijst aan met de tot dus verre onbekend geblevene schuldeischers, welke zich in de bijeenkomst hebben aangemeld.

De lijst moet inhouden de namen en woonplaatsen der schuldeischers, benevens den aard en het bedrag hunner schuldvorderingen.

Zij wordt door den regter-commissaris ter vergadering gesloten en onderteekend. (Co. 476; K. 801, 821, 826; Rv. 895 n°. 2.)

820. De regter-commissaris gaat vervolgens over tot de verificatie der schuldvorderingen van degenen, die in persoon of bij gemagtigden ter vergadering zijn opgekomen, en zulks op de wijze als bij de volgende artikelen is bepaald. (Co. 501, 503; K. 819, 821 v.; Rv. 895.)

821. Ieder der aanwezige schuldeischers wordt hoofd voor hoofd opgeroepen, ten einde van de deugdelijkheid zijner schuldvordering, ten overstaan van de curators en der op de lijst, bij art. 819 vermeld, opgeteekende medeschuldeischers, voor zoo verre zij tegenwoordig zijn, te doen blijken. b)

De schuldeischers, die vermeenen bevoorregt te zijn, of die pand of hypotheek hebben, doen daarvan tevens opgave. c) (Co. 504 a); B. 1179 v.; K. 80, 238 v., 313, 315, 822, 825, 830, 838, 854 a), 862, 864; Rv. 895.)

822. Indien de toelating van den schuldeischer, noch door de curators, noch door eenige der opgekomene d) schuldeischers wordt betwist, en, bij voorwaardelijke schulden, waaromtrent in art. 779 en volgende de vereischte bepalingen vóórkomen, de gezamenlijke schuldeischers zich met de voorwaardelijke schuldeischers, door tusschenspraak van den regter-commissaris, hebben verstaan, wordt de schuldvordering opgeteekend en overgebragt op eene lijst van erkende schuldeischers.

Die lijst houdt in de namen der schuldeischers, mitsgaders den aard en de hoegrootheid der schuldvordering, en, bij voorwaardelijke, de wijze van afdoening. (K. 779 v., 819, 821, 825, 826, 830, 838 v., 867; Rv. 895.)

823. Ieder opgekomen d) schuldeischer, mitsgaders de curators, zijn bevoegd te vorderen dat vóór die opteekening, in handen van den regter-commissaris, de deugdelijkheid der schuldvordering door den schuldeischer, of deszelfs daartoe bijzonderlijk gemagtigde ter vergadering, onder eede worde bevestigd.

a) *Art.* 66 *Reglement n°. 1.* De griffier is gehouden het kollegie of deszelfs bijzondere leden bijtestaan in de gevallen, waarin de wet zulks vereischt.

Art. 2, *lid a, der Wet van* 26 *Mei* 1841 (*Stb.* n°. 18). De griffiers der arrondissements-regtbanken zullen zich bij de instructie van strafzaken en tot bijwoning van comparatien in burgerlijke- of handelszaken, kunnen doen vervangen door eenen klerk der griffie, daartoe, op de voordragt van den griffier door de regtbank, te benoemen en te beëedigen, en den ouderdom van 23 jaren bereikt hebbende.

Art. 501 *C. d. C.* La vérification des créances sera faite sans délai; le commissaire veillera à ce qu'il y soit procédé diligemment, à mesure que les créanciers se présenteront.

Art. 502. Tous les créanciers du failli seront avertis, à cet effet, par les papiers publics, et par lettres des syndics, de se présenter, dans le délai de quarante jours, par eux ou par leurs fondés de pouvoir, aux syndics de la faillite; de leur déclarer à quel titre et pour quelle somme ils sont créanciers, et de leur remettre leurs titres de créance, ou de les déposer au greffe du tribunal de commerce. Il leur en sera donné récépissé.

Art. 503. La vérification des créances sera faite contradictoirement entre le créancier ou son fondé de pouvoir et les syndics, et en présence du juge-commissaire, qui en dressera procès-verbal. Cette opération aura lieu dans les quinze jours qui suivront le délai fixé par l'article précédent.

Art. 504. Tout créancier, dont la créance aura été vérifiée et affirmée, pourra assister à la vérification des autres créances, et fournir tout contredit aux vérifications faites ou à faire.

b) Vg. *art.* 502 *C. d. C.*, afgedrukt in noot a), op *art.* 818, en zie Voorduin III bl. 759 volgg.

c) „Ten aanzien dier regten komt vooralsnog geen betwisting of beslissing te pas; vg. *art.* 822, 825: daarvoor is, zoo noodig, later gelegenheid; vg. *artt.* 862b, 864 volg." Diephuis III bl. 295 (1). Zie ook Kist VI bl. 129.

d) Niet alleen dus degenen, wier namen voorkomen op de lijst, in *art.* 819 vermeld. Zie Kist VI bl. 130.

De weduwe of de erfgenamen van den schuldeischer zijn, in dit geval, slechts verpligt onder eede te verklaren, dat zij in gemoede van de deugdelijkheid der schuldvordering overtuigd zijn. *a*) (Co. 507; B. 1833, 1966 v., 1982, 2010*b*; K. 824, 826, 830, 833, 839, 840; Stb. 1837 nº. 21, a. 9; Rv. 895.) *b*)

824. Indien geene bijzondere volmagt tot het afleggen van den eed is verleend, wordt van de erkenning aanvankelijk op het proces-verbaal van den regter-commissaris melding gemaakt, en een bekwame termijn verleend, om den eed, in persoon of bij gemagtigde, af te leggen.

De volmagt tot het doen van den eed kan onderhands worden opgemaakt, doch moet den af te leggen eed, omstandig en naauwkeurig inhouden. *c*) (B. 1833, 1982; K. 823, 830; Rv. 895.)

825. Indien de toelating van eenen of meer schuldeischers door de curators of door eenig mede-schuldeischer wordt betwist, of er geschil ontstaat wegens de wijze van afdoening der voorwaardelijke schuldvorderingen, bij art. 779 en volgende aangeduid, en de regter-commissaris partijen niet kan vereenigen, maakt hij daarvan in zijn proces-verbaal melding, en verwijst de partijen, voor zoo ver het geschil niet reeds aanhangig is, naar eene, door hem te bepalen, teregtzitting van de regtbank, zonder dat daartoe eene dagvaarding wordt vereischt. (Co. 508; K. 812*b*, 822, 829, 831, 834; Rv. 1, 133, 135, 895.) *d*)

826. Indien alle de schuldeischers, geplaatst op de lijst, welke uit de balans of andere bescheiden is opgemaakt, in persoon of bij gemagtigden ter vergadering zijn verschenen, en de schuldvorderingen van allen, zonder uitzondering, zijn erkend en overgebragt op de lijst bij art. 822 vermeld, en indien de eeds-aflegging ten aanzien van eenen of meer schuldeischers, welke door gemagtigden zijn vertegenwoordigd, geen uitstel vordert, zal laatstgemelde lijst definitievelijk worden gesloten en door den regter-commissaris onderteekend, met vermelding in zijn proces-verbaal, dat alle de werkzaamheden betrekkelijk de verificatie der schuldvorderingen, zijn afgeloopen.

In het tegenovergestelde geval wordt de lijst der erkende schuldeischers slechts voorloopig gesloten, en worden de verdere werkzaamheden tot eenen naderen dag uitgesteld. (Co. 510; K. 788, 801, 819, 836, 837 nº. 1, 839, Rv. 895.)

827. In geval er geen geschil bestaat, hetwelk eene regterlijke beslissing vereischt, wordt de dag der nadere vergadering, vóór het sluiten der zitting, door den regter-commissaris bepaald.

De schuldeischers die in persoon of bij gemagtigden zijn opgekomen, behoeven in dit geval niet nader te worden opgeroepen.

De curators zijn niettemin verpligt om de schuldeischers, die niet zijn opgekomen, bij brieven, en door kennisgeving in dagbladen, van den dag der nadere bijeenkomst te doen kennis dragen, op de wijze bij artikel 817 voorgeschreven. (Co. 511 v.; K. 813, 825, 832; Rv. 895.)

a) *Art.* 1968 *B. W.* Die (de beslissende eed) kan alleen worden opgedragen omtrent eene daadzaak welke persoonlijk zoude zijn verrigt, door dengene aan wiens eed de beslissing wordt overgelaten.

Art. 2010, *lid b.* De eed kan opgelegd worden aan de weduwen en de erfgenamen, of aan de voogden van laatstgemelde, indien zij minderjarig zijn, ten einde te verklaren dat zij niet weten dat de zaak verschuldigd is. — Dit beginsel geldt ook hier, ofschoon deze eed noch decisoir, noch suppletoir is. Zie Kist VI bl. 134, en Diephuis III bl. 297 (5).

b) *Art.* 507 *C. d. C.* Chaque créancier, dans le délai de huitaine, après que sa créance aura été vérifiée, sera tenu d'affirmer, entre les mains du commissaire, que ladite créance est sincère et véritable. — Zie Voorduin III bl. 766.

c) „Een voorstel in de Kamer gedaan, om in deze eene volmagt bij authentieke akte te vorderen, welk voorstel door de Regeering werd afgekeurd, schijnt aanleiding tot deze (overbodige) alinea gegeven te hebben." Kist VI bl. 135. — Vg. Voorduin III bl. 766 volg. III.

d) Vg. over de in deze te volgen procedure, waarover veel en ver uiteenloopend verschil van gevoelen bestaat, Kist VI bl. 136 volgg., de door hem aangehaalde schrijvers, en Diephuis III bl. 299 volgg.

828. De opgekomene schuldeischers, welke niet woonachtig zijn in de gemeente waar de regtbank is gevestigd, zijn verpligt, bij het proces-verbaal, in die gemeente woonplaats te kiezen.

Bij gebreke daarvan kunnen alle exploiten en kennisgevingen aan dezelve ter griffie van de regtbank beteekend en bezorgd worden. (B. 81; Rv. 895.)

829. Indien de vergadering is uitgesteld ter zake van een geschil, hetwelk eene regterlijke beslissing vereischt, wordt de dag der nadere bijeenkomst door den regter-commissaris bepaald zoodra het vonnis in kracht van gewijsde zal zijn gegaan.

De oproeping der schuldeischers tot het bijwonen dier vergadering geschiedt door de curators, in dat geval, in maniere als volgt:

Degenen, die de eerste bijeenkomst in persoon of bij gemagtigden hebben bijgewoond, bij brieven aan hunne woonplaatsen, indien zij woonachtig zijn in de gemeente waar de regtbank is gevestigd, en de overige opgekomene schuldeischers insgelijks bij brieven aan de gekozene woonplaats bezorgd, of. bij gebreke dier keuze, ter griffie der regtbank nedergelegd. De overige schuldeischers door plaatsing eener aankondiging in de dagbladen op de wijze als bij artikel 817 *a*) is voorgeschreven. (Co. 511 v.; K. 825, 827, 833; Rv. 339, 895.) *b*)

830. Ten bepaalden dage wordt met de verdere verificatie der schuldvorderingen voortgegaan, zoo als hier-boven bij art. 821, 822, 823 en 824 is voorgeschreven.

De schuldeischers, die de eerste bijeenkomst niet hebben bijgewoond, zijn niet bevoegd om de wettigheid der reeds op de lijst der erkende geplaatste schuldvorderingen te betwisten. *c*) (K. 788, 827, 829, 867; Rv. 895.)

831. Indien er geschil ontstaat ten aanzien van de verificatie der schuldvorderingen van de bij het vorige artikel vermelde schuldeischers, zal de regter-commissaris daarvan in zijn proces-verbaal melding maken, en voorts handelen zoo als bij art. 825 is voorgeschreven.

Het geding over dit geschil zal echter noch de raadplegingen en beslissing over een door den gefailleerde aangeboden accoord, noch de vereffening des boedels, kunnen belemmeren. *d*) (K. 835 v., 848, 852 v., 873 v.; Rv. 895.)

832. Indien in de eerste of in de volgende bijeenkomst de werkzaamheden niet op éénen dag kunnen afloopen, zal de regter-commissaris de zitting telken reize tot eenen anderen dag uitstellen, en daarvan bij het proces-verbaal melding maken, zonder nadere oproeping. (K. 827.)

833. Zij, die noch aan de eerste, noch aan de tweede oproeping hebben voldaan, worden niet als schuldeischers in den boedel erkend, zoo lang zij hunne schuldvordering niet hebben laten verifieren, en derzelver deugdelijkheid, des gevorderd, hebben beëedigd.

Die verificatie geschiedt op de wijze als bij art. 867 is bepaald. *e*) (Co. 513; K. 815, 820, 823, 827, 829, 839, 873 v.; Rv. 895.)

a) d. i. derhalve: in een of meer door den rechter-commissaris aan te wijzen dagbladen.

b) „De wijze van oproeping is dus gelijk aan die van art. 817, met uitzondering alleen, dat de bekende, doch op de eerste verificatie niet opgekomene, schuldeischers niet bij brieven behoeven te worden opgeroepen. Welke de reden is van dat verschil, is niet duidelijk." Kist VI bl. 132.

c) „Evenmin als de schuldeischers, die op de vergadering zijn tegenwoordig geweest, want de beslissing, op de verificatie genomen. waarbij de schuldvorderingen zijn erkend, is onherroepelijk." Kist VI bl. 132. Zie ook Diephuis III bl. 308.

d) Zie Voorduin III bl. 770 volg., I.

e) *Art.* 867 *W. v. Kh*.... Deze verificatie geschiedt ten overstaan van den regter-commissaris en de curators. De gefailleerde of deszelfs gemagtigde kan daarbij tegenwoordig zijn.

De erkende schuldeischers worden daartoe tegen zekeren dag, door den regter-commissaris te bepalen, bij brieven opgeroepen, alles ten koste van den nalatigen schuldeischer. —

„Het schijnt niet aannemelijk, dat bij deze gelegenheid ook anderen geverifiëerd kunnen worden, dan die daartoe een verzoek hebben gedaan." Diephuis III bl. 304 (1).

)e curators zijn verpligt in de gedingen, opzigtelijk c
ırderingen, tot bewaring van de regten des boedels,
gtbank zal, na verhoor van het openbaar ministe
: over alle geschillen bij een en hetzelfde vonnis
b, 813, 814, 821, 825 v.; Rv. 324, 895.)

VIERDE AFDEELING.

Van het accoord. c)

De gefailleerde *d*) is bevoegd om aan zijne gezamer
s een accoord aan te bieden. (Co. 519, 521; K. 7
351; B. 1371 v.; Rv. 896.)

Indien hij een ontwerp van accoord, uiterlijk acht
n *f*) der eerste vergadering tot verificatie der schuldv
van de regtbank heeft nedergelegd, en bij afschrift aan
s medegedeeld, kan daarover, in het geval bij het
826 *g*) voorzien, dadelijk worden geraadpleegd en be
, 818; Rv. 896.)

De raadpleging en beslissing wordt tot eene volgende c
ssaris te bepalen vergadering uitgesteld:

. Wanneer, in het geval van het eerste lid van voors
826 *h*), een of meer schuldeischers verlangen het ac
beraad te nemen;

. Wanneer, in het geval van het laatste lid van voorschr
eene tweede bijeenkomst heeft moeten worden belegd
de verdere verificatie der schuldvorderingen;

'. Wanneer, het ontwerp van accoord noch ten behoo
griffie is nedergelegd, noch op de eerste vergadering
maar eerst bij de volgende wordt aangeboden, en e

igenlijk volgt dit reeds uit den aard hunner
ıg. Zij zijn bovendien eene der partijen,
den Regter-Commissaris naar de Regtbank
wezen. Doch ook al hebben zij zich niet
gen de erkenning van den schuldeischer....
moeten zij in het geding optreden. Zij zijn
vertegenwoordigers van de gezamenlijke
ıchers." Kist VI bl. 188.
De wet beschouwt dus den failliet of zijne
ıchers als personae miserabiles, die door
worden vertegenwoordigd. In *art.* 824
B. Rv..... is echter het faillissement niet
md." Kist t. z. p.
g. den Titel: *van homologatie van accoord faillietverklaring*, dien de Regeering, in
ıg van het oud-vaderlandsche, inzonder-
d-Amsterdamsche, recht, in 1835 voorstelde,
lie door de Kamer verworpen werd: Voor-
III bl. 839 volgg.; zie ook Kist VI bl.
lgg.
ok de erfgenamen van hem, wiens boedel na
erlijden failliet is verklaard? Zie Holtius
e de Geer) bl. 383, en Kist VI bl. 144
Vg. § 206 der Duitsche *Konkursordnung*.
168 der Duitsche *Konkursordnung*. Der
ch muss allen nicht bevorrechtigten Konkurs-
ern gleiche Rechte gewähren. Eine ungleiche
Bestimmung der Rechte ist nu
Einwilligung der zurückgesetzte
Jedes andere Abkommen des G
anderer Personen mit einzeln Gl
cher diese bevorzugt werden s
Vg. Diephuis III bl. 807 (2).

f) dat is: vóór het honde
150, en Diephuis III bl. 307

g) *Art.* 826 *W. v. Kh.* Indien
geplaatst op de lijst, welke uit
bescheiden is opgemaakt, in p
tigden ter vergadering zijn vers
vorderingen van allen, zonder
erkend en overgebragt op de li
meld, en indien de eeds-aflegg
eenen of meer schuldeischers,
tigden zijn vertegenwoordigd,
zal laatstgemelde lijst definitieve
en door den regter-commissari
vermelding in zijn proces-verbaa
zaamheden, betrekkelijk de veri
deringen, zijn afgeloopen.
In het tegenovergestelde gev
erkende schuldeischers slechts
en worden de verdere werkza
naderen dag uitgesteld.

h) Zie de vorige noot.

schuldeischers verlangen, dat niet dadelijk daarover worde geraadpleegd en beslist. (K. 831, 836; Rv. 896.) *a*)

838. Tot het raadplegen en beslissen over het aangeboden accoord zijn alleen geregtigd de schuldeischers, wier schuldvorderingen zijn erkend en als zoodanig opgeteekend op de lijst bij artikel 822 *b*) vermeld, gelijk ook zij die bij uiterlijk gewijsde als schuldeischers zijn toegelaten.

De bevoorregte, de pandbezittende en de hypothekaire schuldeischers hebben geene stem, ten ware of voor zoo veel zij van hun voorregt, pandregt of hypotheek, ten behoeve van den boedel *c*), afstand doen. *d*)

Die afstand heeft geen gevolg indien het accoord niet tot stand komt. (Co 515, 520; K. 784 v., 821*b*, 825, 831, 833, 839; Rv. 896.)

839. Indien zich ter vergadering, waarop over het accoord wordt geraadpleegd, alsnog schuldeischers aanmelden, welke bij de vroegere bijeenkomsten niet zijn opgekomen, zullen dezelve worden toegelaten, mits omtrent de verificatie hunner schuldvorderingen geen geschil ontsta en zij, des gevorderd, den eed dadelijk afleggen. (Co. 519; K. 815v., 818, 823, 824, 825, 831, 833, 873; Rv. 896.)

840. Tot de raadpleging zullen ook worden toegelaten de bevorens bij gemagtigden verschenen schuldeischers, aan welke de eed was opgelegd, nadat zij dien in persoon of bij gemagtigde hebben afgelegd. (K. 823, 824; Rv. 896.)

841. Tot het aannemen van het accoord wordt vereischt de toestemming van twee derden der concurrente schuldeischers, welke drie vierden van het bedrag der niet bevoorregte, door geen pand gedekte, noch hypothekaire schuldvorderingen vertegenwoordigen, of wel drie vierden dier schuldeischers, welke twee derden van voormeld bedrag uitmaken. (Co. 519; K. 838, 842, 914; Rv. 896 n°. 1.) *d*)

842. Indien drie vierden der ter vergadering tegenwoordige schuldeischers, meer dan de helft van het bedrag der schuldvorderingen vertegenwoordigende, in het accoord bewilligen, zal de raadpleging, voor eens *e*), tot eenen naderen zoo kort mogelijk door den regter-commissaris te bepalen dag worden uitgesteld, zonder nadere oproeping. (Co. 522; K. 837, 839, 841; Rv. 896)

843. Het accoord zal, na deszelfs aanneming, dadelijk worden onderteekend door de schuldeischers die tot hetzelve zijn toegetreden. (Co. 522; K. 199, 841 v., 844, 848 v.; Rv. 896.) *f*)

844. Bij het proces-verbaal van den regter-commissaris wordt de uitslag der beslissing aangeteekend, en, in geval van aanneming van het accoord, moet hij hetzelve, binnen den tijd van acht dagen na verloop van den hier

a) Kan de gefailleerde nog later een ontwerp van een accoord indienen, wanneer hij de tweede verificatie zonder indiening van een accoord heeft laten voorbijgaan? Neen, volgens Holtius (uitgave de Geer) bl. 389 volg., en Kist VI bl. 152 volg.; ja, volgens Asser c. s., op art. 837, en Diephuis III bl. 808.

b) Die der erkende schuldeischers.

c) Een eenvoudige afstand zou slechts bevoorrechte of hypothecaire schuldeischers van lageren rang ten goede komen. Zie Voorduin III bl. 774.

Art. 508 *C. d. C.* (1838).... Le vote au concordat emportera de plein droit cette renonciation.

d) *Art.* 507 *C. d. C* 1838 (*art.* 519 *C. d. C.* 1807).... Ce traité ne s'établira que par le concours d'un nombre de créanciers formant la majorité, et représentant, en outre, les trois quarts de la totalité des créances vérifiées et affirmées, ou admises par provision, conformément à la section v du chapitre V: le tout à peine de nullité.

Amsterd. Ordonn. van 19 *April* 1647 (13 Sept. 1659), *art.* 8. Ende sal 't minderdeel van de crediteuren ghehouden sijn 't meerendeel, uitmaeckende drie vierde parten van de crediteuren ende twee derde parten van de schuldt, te volghen ende hun daermede te conformeren.

e) Fransche tekst van *art.* 711, *lid b*, *Wetboek* 1830: „pour tout délai." Zoo ook *art.* 522 *C. d. C.*

f) *Art.* 522 *C. d. C.* Le concordat, s'il est consenti, sera, à peine de nullité, signé séance tenante.... Zie ook *art.* 711, *lid a*, *Wetboek* 1830. Zie Voorduin III bl. 777 volgg., en Diephuis III bl. 812 volg. (6) en 813 (1).

na te melden termijn van verzet, aan de regtbank ter homologatie aanbieden. (Co. 518, 524; K. 845 v., 847, 849; Rv. 896.) *a*)

845. De schuldeischers, wier schuldvorderingen ten tijde van de raadplegingen over het accoord zijn erkend en die niet tot hetzelve zijn toegetreden, kunnen zich tegen deszelfs homologatie verzetten, mits zij eene akte van verzet, met redenen bekleed, aan de curators en aan den gefailleerde beteekenen, en een afschrift daarvan ter griffie nederleggen, alles uiterlijk binnen acht dagen na de aanneming van het accoord, die dag niet daaronder begrepen. *b*)

Het verzet zal onder anderen daarop kunnen gegrond zijn, dat de baten des boedels aanmerkelijk te boven gaan de som bij het accoord bedongen. *c*) (Co. 523; K. 841, 844, 846*b*, 847, 867; Rv. 896.)

846. In geval van verzet zal de regter-commissaris bij een bevelschrift den dag bepalen, waarop door hem aan de regtbank deswege zal worden rapport gedaan.

Dit bevelschrift wordt door de curators aan de partijen, bij het vorige artikel vermeld *d*), zoo spoedig mogelijk, en ten minste acht dagen vóór den bepaalden regtsdag, beteekend.

De gefailleerde is bevoegd om ter verdediging of toelichting van het accoord op te treden.

De, schuldeischers, die in het accoord hebben toegestemd, of die de raadpleging over hetzelve niet hebben bijgewoond, kunnen op de teregtzitting verschijnen en zich in het geding voegen. (K. [illegible]; Rv. 14[illegible], 285—299, 896.)

847. De regtbank zal, na het verloopen van den termijn tot verzet, hetzij hetzelve al of niet gedaan zij, op de conclusien van het openbaar ministerie, de homologatie toestaan of weigeren. (Co. 526; K. 844 v., 849*u*; Rv. 324, 896.) *e*)

848. De homologatie maakt het accoord verbindend voor alle schuldeischers zonder onderscheid, bekend of onbekend, daaronder begrepen degenen die later mogten opkomen; behoudens het regt van degenen, die bevoorregt zijn, pand of hypotheek hebben. *f*)

In geen geval echter kunnen de schuldeischers, welke zich eerst na het homologeren van het accoord aanmelden, iets van hunne medeschuldeischers terugvorderen ter zake van uitdeelingen, welke naar luid van het accoord, uit den boedel zijn gedaan, onverminderd hun regt voor het bedrag van het accoord op den gefailleerde. (Co. 524; B. 1185 v., 1195 v., 1302, 1303, 1376, 1449 v.; K. 833, 843, 854 v., 873; Rv. 896.) *g*)

849. Nadat het vonnis, waarbij de homologatie is toegestaan, in kracht van gewijsde gegaan, en aan de curators is beteekend, zijn deze verpligt aan den gefailleerde, ten overstaan van den regter-commissaris, rekening en verantwoording te doen.

a) „Zeker eene abnormale opdragt aan een regter!" Kist VI bl. 160. Vg. Voorduin III bl. 779 volgg., en Diephuis III bl. 816 (1).

Art. 518 *C. d. C.* (1838). L'homologation du concordat sera poursuivie devant le tribunal de commerce, à la requête de la partie la plus diligente; le tribunal ne pourra statuer avant l'expiration du délai de huitaine, fixé par l'article précédent.....

b) „De schuldeischers, die niet geverifieerd zijn; zij die in het accoord hebben toegestemd, en zij die bevoorregt zijn hebben dus geen regt van verzet." Kist VI bl. 161. — Vg. de *artt.* 846, *lid b*, en 867.

c) Vg. Voorduin III bl. 781, IV en V.

d) d. zijn zij, die, van de hun in het vorige artikel gegeven bevoegdheid gebruik makende, zich, door in verzet te komen, tot partijen hebben gesteld. Zie Kist VI bl. 163.

e) „De bedoeling is, dat de Regtbank, indien er geen verzet gedaan is binnen den daarvoor bepaalden termijn, op het rapport van den Regter-Commissaris, en, zoo er wel verzet gedaan is, nadat de procedure in verzet zal zijn voldongen, in beide gevallen, na gehoord te hebben de conclusie van het Openbaar Ministerie, uitspraak moet doen." Kist VI bl 164.

f) Zie Kist VI bl. 172 volg

g) Zie, over de vragen, of het accoord overeenkomst of vonnis is, of het, al dan niet, schuldvernieuwing teweeg brengt, en welke uitwerking het heeft tegen de borgen, de verschillende meeningen van o. a. Holtius (uitgave de Geer) bl. 424 volgg., Diephuis III bl. 819 volgg. en Kist VI bl. 140 volgg. en 165 volgg.

De geschillen, welke deswege mogten ontstaan, worden door de commissaris naar de regtbank verwezen.

Indien bij het accoord geene andere bepalingen deswege zijn gegeven de curators aan den gefailleerde, tegen behoorlijke kwijting, goederen, gelden, effecten, boeken en papieren tot den boedel be-

Van een en ander wordt door den regter-commissaris bij zijn proces-verbaal melding gemaakt. (Co 525; K. 770, 796, 800, 806, 807, 885.)

850. De regtbank is bevoegd om, op voordragt van den regter-commissaris en na verhoor van het openbaar ministerie, bij het verleenen der homologatie, den ongelukkigen en ter goeder trouw gehandeld hebbenden gefailleerde dadelijk *a*) te rehabiliteren. *b*)

In alle andere gevallen kan de rehabilitatie niet anders plaats hebben dan op de wijze bij de laatste afdeeling van dezen titel bepaald. (Co. 604; K. 892 v.; Rv. 324, 896 n°. 2.)

851. Indien geen accoord is aangeboden of aangenomen, of de homologatie is geweigerd *c*), wordt de boedel door de regtbank insolvent verklaard en bevolen, dat dezelve door de curators zal worden vereffend. (Co. 529; K. 838*c*, 852 v., 889; Rv. 896.)

VIJFDE AFDEELING.

Van de vereffening des boedels.

852. Zoodra het bevelschrift, bij het vorige artikel vermeld, is uitgevaardigd, gaan de curators over tot de vereffening des boedels, met in achtneming der volgende bepalingen. (Co. 528 v.; K. 813, 884; Rv. 897.) *d*)

853. De roerende goederen, in den boedel aanwezig, worden door de curators, ten overstaan van eenen bevoegden ambtenaar, daartoe door den regter-commissaris benoemd, en met in achtneming der plaatselijke gebruiken, in het openbaar verkocht; ten ware de regtbank, op verslag van den regter-commissaris, mogt bepalen, dat deze of gene bepaaldelijk aan te wijzen voorwerpen, in het belang van de gezamenlijke schuldeischers, uit de hand zullen worden verkocht, of bij verkoop der onroerende goederen mede genomen, in beide gevallen voor of boven den prijs, waarop dezelve door daartoe te benoemen deskundigen zullen worden geschat. (Co. 492, 534; B. 447, 1195 n°. 1, 1506; K. 239, 783, 808 v., 854*b*, 856, 857, 863; Rv. 8..)

854. De pandhouder of beleener kan alle regten uitoefenen, welke hem door de wet zijn toegekend, even als of er geen faillissement had plaats ...

a) Zie Diephuis III bl. 351 (1).

b) „In 1825 had de Regering in zoodanige bepaling groote zwarigheid gevonden; in 1835 achtte zij haar billijk en weldadig: Voorduin III bl. 786, 787 volgg." Diephuis III bl. 350 (8).

c) Vg., over de vraag, of, na de verwerping van het aangeboden accoord door de schuldeischers, of na de weigering der homologatie door de Rechtbank, de gefailleerde bevoegd is een nieuw accoord aan te bieden, Diephuis III bl. 325 volgg., en Kist VI bl. 149.

d) *Art.* 527 *C. d. C.* S'il n'intervient point de traité, les créanciers assemblés formeront, à la majorité individuelle des créanciers présents, un contrat d'union; ils nommeront un ou plusieurs syndics définitifs: les créanciers nommeront un caissier, chargé de recevoir les sommes provenant de toute espèce de recouvrement. Les syndics définitifs recevront le compte des syndics provisoires, ainsi qu'il a été dit pour le compte des agents, à l'article 481.

Art. 528. Les syndics représenteront la masse des créanciers; ils procéderont à la vérification du bilan, s'il y a lieu.

Ils poursuivront, en vertu du contrat d'union, et sans autres titres authentiques, la vente des immeubles du failli, celle de ses marchandises et effets mobiliers, et la liquidation de ses dettes actives et passives; le tout sous la surveillance du commissaire, et sans qu'il soit besoin d'appeler le failli. — Zie ook *artt.* 716 volgg. *Wetboek* 1830. — Zie Voorduin III bl. 790 volg., IV.

Art. 529 *C. d. C.* (1838) S'il n'intervient point de concordat, les créanciers seront de plein droit en état d'union....

e) Vg. *art.* 447 *B. W.*

Alle daartoe betrekkelijke sommatien, bij de wet vereischt, worden aan de curators gedaan.

De curators kunnen niettemin, met magtiging van den regter-commissaris, den pandhouder of beleener (des noods) in regten oproepen, ten einde een termijn worde bepaald, binnen welken hij zal verpligt zijn zijne regten uit te oefenen, en na verloop van welken, bij ontstentenis, de curators zullen bevoegd zijn de verpande of beleende voorwerpen op te eischen en dezelve, behoudens het regt van den pandhouder of beleener, zelve te doen verkoopen, op de wijze bij het vorige artikel omschreven. (Co. 537; B. 1196, 1201, 1652, 1849; K. 771, 784, 821*b*, 860; Rv. 897.)

855. De pandhouder of beleener, die van zijne regten heeft gebruik gemaakt, is verpligt de opbrengst van het voorwerp aan de curators te verantwoorden, met uitkeering van hetgeen die opbrengst het verschuldigde, met de interessen en kosten, te boven gaat.

Indien die opbrengst niet toereikende is om den pandhouder of beleener te voldoen, treedt hij voor het ontbrekende als concurrent schuldeischer in den boedel op. (Co. 537; B. 1185 nº. 1, 1196; K. 771, 784, 859, 861; Rv. 897.) *a*)

856. De curators kunnen, met magtiging van den regter-commissaris, het verpande of beleende voorwerp lossen, tegen voldoening van het daarop verschuldigde met interessen en kosten. (Co. 536; B. 1205*a*; K. 784; Rv. 897.)

857. De onroerende goederen, tot den boedel behoorende, worden door de curators in het openbaar, ten overstaan van eenen bevoegden ambtenaar, daartoe door den regter-commissaris benoemd, met in achtneming der plaatselijke gebruiken, verkocht.

Indien dezelve met hypothekaire inschrijvingen zijn bezwaard, moeten de voorschriften van artikel 1255 van het Burgerlijk Wetboek *b*) worden in acht genomen. (Co. 532, 564; A. 3; B. 1195 nº. 1; K. 853, 863.)

858. In geval van het beding, bij het tweede lid van artikel 1223 des Burgerlijken Wetboeks *c*) vermeld, kan de hypothekaire schuldeischer zijne regten uitoefenen, als of er geen faillissement had plaats gehad.

Om tot den verkoop over te gaan, is hij echter verpligt, behalve de formaliteiten bij artikel 1255 *d*) van dat Wetboek voorgeschreven, den dag des verkoops aan de curators te doen beteekenen, ten minste 30 dagen

a) Met den pandhouder of beleener zullen moeten worden gelijk gesteld de geprivilegiëerde schuldeischers, die de zaak, waarop hun voorregt kleeft, onder zich hebben. Zie *art.* 1185 nº. 4, 5, 6 en 7. Zij staan geheel met pandhouders gelijk." Kist VI bl. 179. — Zie ook noot *a*) op bl. 666. —

Zie, over de vraag, of het regt van terughouding in het faillissement werkt, Kist VI bl 179 volgg., die, in overeenstemming met Mr. Hingst (*Mag. v. Handelsr.* II, *Mèng.* bl. 42 volgg.), haar toestemmend beantwoordt, met beroep o. a. op de analogie van *art.* 684, *lid b*, *W. v. Kh.*: „Bij faillissement van den verzekerde is de makelaar, die de polis nog in handen heeft, bevoegd om de door den verzekeraar nog verschuldigde schade te innen, ten einde daaruit aan zich zelven het beloop der premie te voldoen, behoudens zijne verpligting om het overschietende aan den boedel van den failliet te verantwoorden.

b) *Art.* 1255 *B. W.* In geval van willige verkooping, zal de vordering tot ontlasting niet kunnen worden gedaan, tenzij de verkooping hebbe plaats gehad in het openbaar, volgens plaatselijke gebruiken, ten overstaan van eenen openbaren ambtenaar, en in tegenwoordigheid van den regter van het kanton, alwaar alle of het meerendeel der goederen gelegen zijn; en voorts de ingeschrevene schuldeischers daarvan zijn verwittigd geworden, ten minste dertig dagen vóór de toewijzing, bij een exploit, hetwelk zal moeten worden beteekend aan de woonsteden, die de schuldeischers bij de inschrijving hebben gekozen. — Zie Kist VI bl. 176 volg.

c) *Art.* 1223, *lid b*, *B. W.* Het staat den eersten hypothekairen schuldeischer vrij om, bij het vestigen der hypotheek, uitdrukkelijk te bedingen dat, bij gebreke van behoorlijke voldoening der hoofdsom, of van de betaling der verschuldigde renten, hij onherroepelijk zal zijn gemagtigd het verbonden perdeel in het openbaar te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst te verhalen zoowel de hoofdsom als de renten en de kosten. Dat beding zal op de openbare registers moeten worden aangeteekend, en zal de veiling moeten plaats hebben op de wijze als bij artikel 1255 is voorgeschreven, met uitzondering alleen dat de tegenwoordigheid van den kantonregter niet vereischt wordt.

d) Afgedrukt in noot *b*).

vóór de toewijzing, ten ware met den verkoop reeds vóór het faillissement een aanvang ware gemaakt. (K. 771. 772, 860; Rv. 508 v., 897.)

859. De hypothekaire schuldeischer, waarvan bij het vorige artikel is gehandeld, is, na den verkoop van het verbonden perceel, tot dezelfde verpligtingen gehouden, als bij het eerste lid van artikel 855 ten aanzien van den pandhouder of beleener is vermeld. (Rv. 897.)

860. De curators kunnen, op dezelfde wijze als bij het tweede lid van artikel 854 is vermeld, des noods in regten, den termijn doen bepalen, binnen welken de hypothekaire schuldeischer, bij artikel 858 bedoeld, zal verpligt zijn tot den verkoop over te gaan, en na verloop van welken termijn de curators, bij ontstentenis, zullen bevoegd zijn om, behoudens het regt van den schuldeischer op de opbrengst van het voorwerp, hetzelve te doen verkoopen. (Rv. 897.)

861. De hypothekaire schuldeischer, die niet ten volle voor de hoofdsom, de interessen en kosten is voldaan, treedt voor het ontbrekende als concurrent schuldeischer in den boedel op, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 855 hiervoren. (Co. 539; Rv. 897.) *a*)

862. Na afloop van den verkoop der goederen, zoo roerende als onroerende, wordt door de curators een staat opgemaakt van de erkende schuldeischers, die, bij de verificatie van hunne schuldvorderingen, opgave hebben gedaan van privilegie, pand of hypotheek.

Zij nemen daartoe de titels der schuldvorderingen *b*) over tegen bewijs. De regter-commissaris maakt daaruit de algemeene rangschikking op *c*), aanwijzende de opbrengst der onderscheidene verkochte voorwerpen, den rang, waartoe ieder der voormelde schuldeischers geregtigd is, en de som waarvoor hij batig wordt gerangschikt, en eindelijk de som, welke dien ten gevolge ten bate van de concurrente schuldeischers mogt overblijven. (Co. 533, 558 v.; B. 1185 v., 1195, 1196 v., 1208 v.; K. 80, 226, 313, 315, 821*b*, 854, 855*b*, 858, 861, 863, 864, 868, 869, 877; Rv. 898.)

863. De curators worden als eerst bevoorregte schuldeischers op de geheele opbrengst gerangschikt voor de kosten op het faillissement gevallen, hun loon daaronder begrepen.

Dat loon wordt bepaald op één ten honderd van de opbrengst der verkochte roerende en onroerende goederen, van de overige ontvangsten, en van de gereede penningen in den boedel gevonden, behoudens de bevoegdheid van de regtbank om aan de curators daarenboven eene som voor buitengewone vacatien toe te leggen, indien, uit hoofde van de geringheid des boedels, of van buitengewone bemoeijenissen, zulks billijk wordt geacht. (B. 522, 1184, 1195 n°. 1, 1849; K. 422, 849, 862; Rv. 897.) *d*)

864. De rangschikking wordt met de bewijzen, op bevel van den regter-commissaris, door de curators ter griffie nedergelegd, om aldaar gedurende veertien dagen te verblijven, ter inzage van een ieder. *e*)

Van dat nederleggen wordt aankondiging gedaan in zoodanig dagblad, of dagbladen, als de regter-commissaris zal aanwijzen.

De termijn van veertien dagen begint te loopen van den dag, nadat de aankondiging in de aangewezene dagbladen is geplaatst. (K. 817, 862*b*, 865v.; Rv. 897.)

a) „Hij moet dan echter geverifieerd zijn." Kist VI bl. 187.

b) Zoowel art. 90 der *Wet van 24 April* 1836 (*Stb.* n°. 15), als de *Off. Ed.* heeft verkeerdelijk: *schuldvordering*.

c) Vg. de *artt.* 533, 558 en 559 *C. d. C.*, en zie Voorduin III bl. 802, VI.

d) *Art.* 1195 *B. W.* De bevoorregte inschulden op alle de roerende en onroerende goederen in het algemeen zijn de hierna vermelde, en worden in de volgende orde verhaald:

1°. De geregtskosten, uitsluitend veroorzaakt door uitwinning en boedelredding: deze hebben voorrang boven pand en hypotheek. — Vg. Kist VI bl. 190 volg., en Diephuis III bl. 335 (4).

e) Zie Voorduin III bl. 804 volg., I.

Indien binnen den voorschreven termijn geen verzet
gschikking door den regter-commissaris definitievelijk
ırtegen eenig verzet hoegenaamd wordt toegelaten (K.
In geval van verzet, wordt het sluiten der rangsch
over de gerezene geschillen bij uiterlijk gewijsde is
i4 v.; Rv. 897.)
Het verzet wordt gedaan ter griffie bij schriftelijke
t; in beide gevallen behelzende de gronden van het
ın schuldeischer, wiens schuldvordering niet vooraf
gd tot het doen van verzet, ten zij hij daarbij tevens
g tot verificatie te worden toegelaten. Deze verific
taan van den regter-commissaris en de curators.
lfs gemagtigde kan daarbij tegenwoordig zijn.
erkende schuldeischers worden daartoe tegen zeker
r-commissaris te bepalen, bij brieven opgeroepen, a
nalatigen *a*) schuldeischer. (K. 813, 818*b*, 820 v.
873, 896; Rv. 897.)
8. In geval van verzet tegen de rangschikking, wo
den regter-commissaris naar de regtbank verwezen,
teregtzitting bepaald. *b*)
der erkend schuldeischer kan bij de regtbank voor zijn
lle gerezene geschillen worden, zoo veel mogelijk, bi
ıis beslist, op verslag van den regter-commissaris, en op
ıbaar ministerie. (Co. 533; K. 825, 834, 864; Rv. 285,
69. Indien het belang van dezen of genen pandhouder,
cairen schuldeischer *c*) medebrengt, om den afloop de
ikking niet af te wachten, en eene bijzondere rangschikl
uldeischers in den boedel geen nadeel toebrengt, ka
zoek van den belanghebbende, na verhoor van de curators
ı den regter-commissaris, eene bijzondere rangschikking
ze als hiervoren is bepaald, te worden gehouden over de
'en, het zij roerende, het zij onroerende, bij het regterlijk
ı te wijzen.
In dat geval wordt de schuldeischer uit de opbrengst
ıdaan, en worden, in geval van hypotheek, de inschrijvi
. 1239 v.; K. 862, 864 v., 872; Rv. 561, 897.)
870. De regtbank beveelt, na het sluiten der algeheele
orhaling van inschrijvingen op de verkochte goederen, o
tikel 1257 van het Burgerlijk Wetboek *d*) is voorgesch
ıming der bepalingen van artikel 1258 en volgende van he
Rv. 561, 897.)
871. De gelden, welke, na het sluiten der rangschikking

a) Zie Voordnin III bl. 807, IV, en Diephuis I bl. 304 (4). — Vg. ook Kist VI bl. 194.

b) Zie, over de vraag, hoe de opposanten van eze verwijzing en dagbepaling kennis zullen krijen, Kist VI bl. 195 volg., en Diephuis III l 338

c) Zie Diephuis III bl. 340 (1).

d) *Art.* 1257 *B. W.* Bij de rangschikking zal de ıoorhaling worden bevolen van de inschrijvingen, die ıiet batig zijn gerangschikt.

Zoodanige inschrijvingen, die slechts voor een gedeelte batig in aanmerking komen, zullen slechts voor dat gedeelte in stand blijven, tot op de betaling toe, welke de schuldeisc vorderen, zonder aanzien o of niet opeischbaar zijn.

Ten opzigte van inschul batig is gerangschikt, zu handhaafd blijven, en de pligtingen zijn verbonden, en uitstellen genieten, als denaar.

e) Over het opmaken de thecaire inschrijvingen, en van geheel of ten deele b vingen voor voorwaardelij

concurrente schuldeischers overblijven, worden ponds ponds gelijk onder hen verdeeld. *a*)

De curators zijn echter bevoegd om, met vergunning van den regter-commissaris, ook vóór het sluiten der rangschikking uit de daartoe beschikbare gelden, voorloopig uitdeeling of uitdeelingen te doen.

De regter-commissaris bepaalt telkens het beloop der uitdeeling en de wijze waarop van de te doene uitdeeling aan de schuldeischers zal worden kennis gegeven. (Co. 558 v.; K. 872, 874; Rv. 480, 562, 897.)

872. In de uitdeelingen, welke, vóór de uitbetaling van den koopprijs der met hypotheek bezwaarde goederen, plaats hebben, deelen de hypothekaire schuldeischers met de concurrente, in evenredigheid van het volle beloop hunner schuldvorderingen.

Hetgeen zij alzoo vooraf zullen hebben genoten wordt gekort op hetgeen vervolgens zal blijken aan hen, uit de opbrengst van de kooppenningen van het verbonden voorwerp, toe te komen, en het beloop van dat vooraf genotene komt in den algemeenen boedel terug. *b*)

De vorenstaande bepalingen zijn ook toepasselijk op pand- en bevoorregte schulden. (Co. 540; K. 785, 861, 862, 869; Rv. 897.)

873. Ieder schuldeischer, welke niet bij de werkzaamheden der verificatie is opgekomen, kan, zoo lang de laatste uitdeeling niet heeft plaats gehad, tegen alle of verdere *c*) uitdeeling der gereede penningen verzet doen, bij een aan de curators beteekend exploit.

In dat geval is hij verpligt om zijne schuldvordering alsnog te doen verifiëren, en des gevorderd derzelver deugdelijkheid te beëedigen, ten overstaan van den regter-commissaris en in tegenwoordigheid van de curators en de erkende schuldeischers, nadat laatstgemelde, ten koste van den opposant, bij brieven, tegen zekeren bekwamen dag, door den regter-commissaris te bepalen, zullen zijn opgeroepen. (Co. 513; K. 820 v., 833, 839, 867*b*, 876; Rv. 897.) *d*)

874. Indien de schuldvordering, des noods na regterlijk onderzoek, wordt erkend, is de schuldeischer bevoegd om zijn regt op het nog onverdeelde, zelfs voor hetgeen vroeger aan de erkende schuldeischers mogt zijn uitgedeeld, uit te oefenen.

Hij kan in geen geval van laatstgemelde iets terugvorderen. (Co. 513; K. 825, 871 v., 875.)

875. De bevoorregte schuldeischer behoudt in het geval des vorigen artikels zijn regt op de opbrengst van het voorwerp of de voorwerpen, waarop het

a) „De regel is bij ons, dat de uitdeelingen van de schuldeischers wachten, totdat de rangschikking in kracht van gewijsde is gegaan. Voorloopige uitdeelingen, wanneer de gelden in kas komen, hebben in den regel niet plaats." Kist VI bl. 196. — Anders was het volgens *artt.* 589 volgg. *C. d. C.* (*artt.* 566 volgg. *C. d. C.* 1838).

b) *Art.* 541 *C. d. C.* Après la vente des immeubles et le jugement d'ordre entre les créanciers hypothécaires, ceux d'entre ces derniers qui viendront en ordre utile sur le prix des immeubles pour la totalité de leurs créances, ne toucheront le montant de leur collocation hypothécaire que sous la déduction des sommes par eux perçues dans la masse chirographaire.

Les sommes ainsi déduites ne resteront point dans la masse hypothécaire, mais retourneront à la masse chirographaire, au profit de laquelle il en sera fait distraction. — Zie Diephuis III bl. 841 (3).

c) Zie Voorduin III bl 811, II.

d) *Art.* 567 *C. d. C.* (1838). Il ne sera procédé à aucune répartition entre les créanciers domiciliés en France, qu'après la mise en réserve de la part correspondante aux créances, pour lesquelles les créanciers domiciliés hors du territoire continental de la France seront portés sur le bilan. Lorsque ces créances ne paraîtront pas portées sur le bilan d'une manière exacte, le juge-commissaire pourra décider que la réserve sera augmentée, sauf aux syndics à se pourvoir contre cette décision devant le tribunal de commerce.

Art. 568. Cette part sera mise en réserve et demeurera à la caisse des dépôts et consignations jusqu'à l'expiration du délai déterminé par le dernier paragraphe de l'art. 492; elle sera répartie entre les créanciers reconnus, si les créanciers domiciliés en pays étranger n'ont pas fait vérifier leurs créances conformément aux dispositions de la présente loi. Une pareille réserve sera faite pour raison des créances, sur l'admission desquelles il n'aurait pas été statué définitivement.

privilegie was gevestigd, voor zoo verre er nog penningen, uit welken hoofde *a*), in den boedel voorhanden zijn. (B. 1185 v., 1193, 1195 v.; K. 80, 226, 313, 315, 862, 869, 876; Rv. 897.)

876. Een hypothekair schuldeischer, die zijne schuldvordering niet tijdig heeft laten verifiëren, kan, tot behoud zijner hypothekaire regten en zijner aanspraak, voor het te kort komende, op de nog niet verdeelde penningen verzet doen, mits hij alsnog de schuldvordering doe verifiëren en derzelver deugdelijkheid, des gevorderd, onder eede bevestige.

Hij behoudt in dat geval alle zijne regten, en, indien het verbonden perceel verkocht is, kan hij dezelve doen gelden op dezelfde wijze als bij het vorige artikel, ten aanzien van bevoorregte schuldeischers, is bepaald. (B. 1208 v., 1242 v.; K. 820 v., 833, 839, 867*b*, 873; Rv. 897.)

877. Indien de gefailleerde niet persoonlijk verbonden is tot betaling van eene schuld, gevestigd op een onroerend goed, hetwelk hij als derde bezit, heeft de hypothekaire schuldeischer, voor het te kort komende, geen aanspraak op zijnen boedel. (B. 1209*b*, 1242 v., 1249, 1259; Rv. 897.) *b*)

878. De schuldeischer, die houder is van eene hoofdelijke verbindtenis tusschen den gefailleerde en andere insgelijks gefailleerde mede-schuldenaren, kan in alle derzelver boedels opkomen, tot dat de schuld ten volle zal zijn gekweten. (Co. 534; B. 1316, 1319; K. 198 v.; Rv. 897.) *c*)

879. De schuldeischer, die door borgtogt is verzekerd, komt in den boedel van den gefailleerde op voor zijne schuldvordering, onder aftrek van hetgeen hij van den borg heeft ontvangen.

De borg heeft regt voor al datgene wat hij tot bevrijding van den gefailleerde heeft betaald. (Co. 538; B. 1857, 1877 v., 1880 n°. 2 en 4; K. 198, 878, 921; Rv. 897.) *d*)

880. *e*) In geval van faillissement van den man, neemt de vrouw in natura terug alle roerende en onroerende goederen, welke haar toebehooren, en niet in de gemeenschap vallen.

De aanbrengst der goederen, bij het aangaan des huwelijks buiten de gemeenschap gehouden, wordt bewezen zoo als bij artikel 205 van het Burgerlijk Wetboek *f*) is voorgeschreven.

a) Zie Voorduin III bl. 812.

b) „Onze wetgever heeft het noodig geacht, hier een axioma in de wet op te nemen.” Kist VI bl. 200.

c) *Art.* 198 *W. v. Kh.* De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief is, bij faillissement dergenen, welke volgens de wisselverbindtenis aansprakelijk zijn, bevoegd om in alle derzelver boedels op te komen, met het volle beloop der vergoeding, door ieder van hen onderscheidenlijk en voor het geheel aan hem verschuldigd.

Wanneer hij uit eenen der boedels eenige uitdeeling ontvangen heeft, zijn de andere boedels, zoo wel als de niet gefailleerde medeverbondenen, niet verder ontlast dan voor het beloop van die uitdeeling.

Art. 199. Wanneer echter de houder, het zij met den trekker, hetzij met den acceptant, een vrijwillig accoord aangaat, verliest hij zijn verhaal tegen alle de endossanten.

Indien dat accoord is aangegaan met eenen der endossanten, verliest hij zijn verhaal tegen alle de volgende, maar geenszins tegen vorige endossanten, noch tegen den trekker, noch tegen den acceptant.

Wanneer hetzelve is aangegaan met den trekker, wordt de acceptant, welke geen fonds ontvangen heeft, van alle verdere aanspraak bevrijd; in het tegenovergestelde geval blijft hij verantwoordelijk.

Eindelijk, wanneer het accoord vrijwillig is aangegaan met eenen acceptant, welke fonds in handen heeft, wordt daardoor alle verder verhaal tegen den trekker verloren.

d) *Art.* 1880 *B. W.* De borg kan, zelfs voordat hij betaald heeft, den schuldenaar aanspreken om door denzelve schadeloos gesteld, of van zijne verbindtenis ontheven te worden:

2°. Indien de schuldenaar is verklaard in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen. — Of de tweede alinea van ons artikel hiermede wel geheel overeenstemt, wordt betwijfeld door Kist VI bl. 202.

e) Vg. de in menig opzigt veel gestrengere bepalingen: „des droits des femmes,” in *artt.* 544—557 *C. d. C.*, en zie daarover Holtius (uitgave de Geer) bl. 494 volgg. — Zie ook de *artt.* 737—742 *Wetboek* 1830, en Voorduin III bl. 814 volgg. De *Code de Commerce* van 1838 regelt dit onderwerp, in de *artt.* 557—564, op vele punten, anders dan de *Code.* van 1807.

f) *Art.* 205 *B. W.* Bij uitsluiting der gemeenschap van goederen, kan de aanbrengst der roerende goederen, met uitzondering van inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, en andere op naam staande effecten en inschulden, op geene andere wijze worden bewezen, dan door derzelver vermelding

Van de roerende goederen, staande huwelijk, bij erfenis, lega king, aan de vrouw opgekomen en buiten de gemeenschap valle blijken uit eene daarvan opgemaakte beschrijving of uit andere bescheiden, ten genoege van den regter. *a*)

De goederen, voortgesproten uit de belegging of wederbelegging aan de vrouw buiten gemeenschap toebehoorende, worden haar teruggenomen, mits die belegging of wederbelegging door bescheiden, ten genoege des regters, zij bewezen. (Co. 545 v., B. 160, 174 v., 175, 194 v., 195*b*, 199, 210 v., 219 v., 220, 230 v., 235 v.; K. 230 v., 771c, 881, 882, 883; Rv. 897.)

881. De vrouw oefent hare hypothekaire regten uit even als schuldeischers van dien aard. Zij deelt voor hare persoonlijke ringen met de overige concurrente schuldeischers. (Co. 551; K. 871; Rv. 897.)

882. De goederen, door de vrouw uit krachte van artikel 880 terug blijven belast met de hypotheken en schulden, waarmede dezelve waren bezwaard. (Co. 548; Rv. 897.)

883. De vrouw heeft geene aanspraak *b*) op den boedel, ter zake deelen bij huwelijksche voorwaarden besproken; — wederkeerig de schuldeischers geen genot hebben van de voordeelen, die de den man bij huwelijksche voorwaarden heeft toegezegd. (Co. 549; B. 223 v.; Rv. 897.) *c*)

884. De curators kunnen door den regter-commissaris worden om met de schuldenaren van den boedel dadingen te treffen, om accoorden of schikkingen met dezelve aan te gaan.

De getroffene overeenkomsten zullen echter, om geldig te zijn, regtbank moeten worden goedgekeurd. (Co. 563; B. 1888, 1889; 812; Rv. 897.) *d*)

885. Indien er geen gegrond vooruitzigt bestaat, dat er meerdere zullen inkomen, worden de schuldeischers, tegen zekeren door den commissaris te bepalen dag, opgeroepen om de rekening en verant aan te hooren, welke door de curators ten overstaan van den missaris zal worden afgelegd; het overblijvende batig slot wordt schuldeischers verdeeld, en de curators worden ontslagen.

Indien er eene lijfrente ten laste van den boedel loopt, zullen de

bij de huwelijksche voorwaarden, of door eene beschrijving, door den notaris en de partijen onderteekend, en vastgehecht aan de minuut van de huwelijksche voorwaarden, in welke daarvan melding moet worden gemaakt.

a) *Art.* 221 *B. W.* Van de roerende goederen, staande huwelijk, bij erfenis, legaat of schenking, aan ieder der echtgenooten opkomende, moet door beschrijving blijken.

Bij gebreke van beschrijving, bevattende de roerende goederen, welke, staande huwelijk, aan den man zijn opgekomen, of bij gebreke van bescheiden, waaruit daarvan kan blijken, is de man onbevoegd om zoodanige goederen als de zijne terug te nemen.

Indien geene beschrijving aanwezig is van de roerende, goederen welke, staande huwelijk, aan de vrouw zijn opgekomen, of bij gebreke van bescheiden, waaruit kan blijken, waarin die goederen hebben bestaan, en welke derzelver waarde is, is deze, of zijn hare erfgenamen, bevoegd om van het bestaan en de waarde dier goederen door getuigen, en des noods door de algemeene bekendheid, te doen blijken.

b) „Voordeelen, aan de vrouw besproken, kunnen door haar niet worden gevorderd." (bij Voorduin III bl. 820). Vg. ... en Diephuis III bl. 331 (2).

c) Zie Holtius (uitgave de Geer) ... en 508 volg.

d) Diephuis, III bl. 282, maakt ... van dit artikel op, dat de curators ... vóór de vereffening deze bevoegdheid ... Vg. *art.* 487 *C. d. C.* (1838). Les syndics ... avec l'autorisation du juge-commissaire, ... dûment appelé, transiger sur toutes ... qui intéressent la masse, même sur celles relatives à des droits et actions immobiliers ... l'objet de la transaction est d'une valeur ... ou qui excède 300 fr., la transaction ... gatoire qu'après avoir été homologuée, ... le tribunal de commerce *pour les transactions* ... à des droits mobiliers, et par le tribunal ... les transactions relatives à des droits ... Le failli sera appelé à *l'homologation*; ... tous les cas, la faculté de s'y opposer. Son ... suffira pour empêcher la transaction, si ... objet des biens immobiliers.

ıingen worden getroffen, ten einde aan het vooı
an het Burgerlijk Wetboek *a*) worde gevolg geg(
19, 886 v.; Rv. 897, 899.)

Indien, na het ontslag der curators *b*), mogt blijk(
n of goederen van den boedel aanwezig zijn, welk
ıing niet bekend waren, zal de regtbank, op het ver
ınden schuldeischer, eenen regter-commissaris ber
de afgetredene curators of andere aanstellen, teı
opbrengst der inschulden of goederen onder de schu
len. (K. 766, 787, 863, 873, 885, 887; Rv. 897.)

Indien, na het ontslag der curators, aan den gefai
litatie *c*), goederen zijn opgekomen, zal, op verzoek
de door de regtbank worden gehoord of behoorlijk (
benoeming van eenen regter-commissaris en de cur
niet verleend, wanneer de aan den gefailleerde op
oodanig gering bedrag zijn, dat, na aftrek der vermc
huldeischers daarbij geen wezenlijk belang hebben.
873, 885, 886, 894; Rv. 897.)

. De lijfsdwang, welke vóór de faillietverklaring t
lenaar was ten uitvoer gelegd, blijft stand houden (
ingen van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvorderin
; Rv. 592, 599, 897.) *e*)

). Na de verklaring, bij artikel 851 vermeld *f*), kunner
lijfsdwang, tegen hem bevorens *g*) verkregen, ten uit
769, 771*a*, 787, 888, 890v.; Rv. 897.)

0. Het staat den gefailleerde vrij, om, niettegenstaande d
aarop gevolgde insolventie, tot behoud of herkrijging vaı
eid, van de arrondissements-regtbank te verzoeken, d
ı hem zal kunnen worden uitgeoefend, of dat hij,
aarin aanbevolen zijnde *h*), uit dezelve zal worden ont
, 851, 888, 889, 891; Rv. 593, 897.)

91. Het verzoek, bij het vorige artikel vermeld, wordt
estaan in de gevallen, waarin de gefailleerde, volgens
gerlijke Regtsvordering, tot het voorregt van geregtelijl
le kunnen worden toegelaten. *j*)

Art. 1820 *B. W.* Ingeval de schuldenaar in
van faillissement of kennelijk onvermogen is
aard, zal de lijfrente verminderd worden naar
redigheid der overige schulden, en is de boedel
ligt aan den rentheffer het genot der alzoo
ıinderde lijfrente te verzekeren.

Zie Diephuis III bl. 847 (8).

Zie Kist VI bl. 211.

) Volgens Diephuis III bl. 848 (2), behoort
uitzondering ook bij *art* 886. Anders Kist
bl. 210 volg. — Art. 887 geldt niet bij *kenne-
onvermogen:* zie *art.* 897 *B. Rv.*

Art 771 *W. v. Kh.* Dat vonnis (van failliet-
klaring) heeft mede ten gevolge dat .... van
zelfde oogenblik af [vg. Diephuis III bl. 247 (8)]
n vonnis van lijfsdwang kan worden ten uitvoer
gd. Zie Voorduin III bl. 681, XIII, 682
zg., 686 volgg., XVII, 824 volgg.

) de insolventverklaring.

) Volgens Kist VI bl. 80 beteekent dit „niet
en vóór, maar ook *gedurende*, het faillissement,
de gevallen waarin dit mogelijk is: b v. een
vonnis, uitgesproken, na (
een eisch, die reeds vóór d
van wijzen was." Zie ook D

h) *of daarin aanbevolen*
is geheel overbodig. Diep

j) *Art.* 707 *B. Rv.* De
is eene gunst, welke de w
en te goeder trouw gehande
toekent, aan wien het vero
van zijne persoonlijke vrij
geregtelijk aan zijne schu
niettegenstaande ook het teg

Art. 709, *lid a.* De s
geregtelijken boedelafstand
de gevallen door de wet
zij mogten kunnen aanto
niet ter goeder trouw had

Art. 710. Tot het vo
worden niet toegelaten:

1°. De vreemdelingen, (
in het koningrijk he

2°. Die als bankbreukig

Alvorens op het verzoek definitievelijk te beslissen, beveelt de regtbank, dat de schuldeischers, die den verzoeker hebben doen gijzelen of in gijzeling hebben aanbevolen, worden gehoord of behoorlijk opgeroepen, en dat wijders het gedaan verzoek wordt openbaar bekend gemaakt door de aanplakking eener aankondiging op eene tabelle in de gehoorzaal der regtbank, en voorts aan de beurs, of, bij ontstentenis daarvan, aan het huis der gemeente alwaar de regtbank zitting houdt.

Ieder schuldeischer, die een vonnis tot lijfsdwang heeft verkregen, kan zich binnen den tijd van ééne maand, tegen het verzoek verzetten *a*), en de regtbank doet vervolgens uitspraak, na verhoor van het openbaar ministerie. (K. 793, 834, 867, 868, 890, 895, 896, 897; Rv. 324, 593, 596 n. 3, 705*b*, 707 v., 710 v., 897.)

ZESDE AFDEELING.

Van rehabilitatie. b)

892. De gefailleerde, die niet reeds dadelijk bij het homologeren van het accoord, naar aanleiding van artikel 850 *c*), is gerehabiliteerd, of deszelfs erfgenamen, in het geval bij artikel 767 vermeld *d*), zijn bevoegd een verzoek van rehabilitatie in te leveren bij de regtbank, die de faillietverklaring heeft uitgesproken, al ware het dat de gefailleerde elders mogt woonachtig zijn. *e*) (Co. 604 v.; K. 765, 835, 894, 899*b*; Rv. 899.)

893. Tot de rehabilitatie worden niet toegelaten zij die schuldig zijn verklaard *f*) aan stellionaat *g*), of die, ter zake van bankbreuk *h*), diefstal, opligting, of misbruik van in bewaring gegeven gelden of goederen, zijn veroordeeld. (Co. 612; K. 75, 894; Rv. 710 n°. 4, 711; Stb. 1837 n°. 21; Sr. 169 v.; 379 v., 405, 406, 408.)

894. De gefailleerde of deszelfs erfgenamen zijn tot dat verzoek niet ontvankelijk, ten zij bij het verzoekschrift zij overgelegd het bewijs, waaruit blijkt,

3°. Voogden, bestuurders, bewaarders en andere rekenpligtige personen, indien zij in hunne verantwoording als zoodanig te kort komen.
4°. Die schuldig zijn aan stellionaat, indien hetzelve gepleegd is ten nadeele van een der zich verzettende schuldeischers.

a) „Er bestaat, met betrekking tot den vorm van dit verzet, alle grond tot analogische toepassing van art. 896, waarbij het verzet tegen het verzoek tot rehabilitatie geregeld wordt. Op dat verzet toch worden wederkeerig de bepalingen van *art.* 891, al. 2, toepasselijk verklaard." (*art.* 895). Kist VI bl. 82.

b) Vg., over de werking der rehabilitatie, Kist VI bl. 211 volgg., en Diephuis III bl. 349 volg.

c) *Art.* 850 *W. v. Kh.* De regtbank is bevoegd om, op voordragt van den regter-commissaris en na verhoor van het openbaar ministerie, bij het verleenen der homologatie, den ongelukkigen en ter goeder trouw gehandeld hebbenden gefailleerde dadelijk te rehabiliteren.

In alle andere gevallen kan de rehabilitatie niet anders plaats hebben, dan op de wijze bij de laatste afdeeling van dezen titel bepaald.

d) *Art.* 767, *lid a*, *W. v. Kh.* De boedel van eenen koopman, die na de ophouding der betaling is overleden, om het even of zijne erfgenamen van het regt van beraad al dan niet gebruik maken, de erfenis zuiver of onder het voorregt van boedelbeschrijving hebben aanvaard, dan of zij dezelve hebben verworpen, kan in staat van faillissement worden verklaard, mits het verzoek daartoe uiterlijk binnen den tijd van drie maanden na het overlijden van den schuldenaar gedaan zij.

Art. 614 *C. d. C.* (1838). Le failli pourra être réhabilité après sa mort. — Over de vraag, of ook naar ons recht, de erfgenamen van den failliet, die na zijne faillietverklaring overleden is, tot het verzoek bevoegd zijn, zie Kist VI bl. 214 volg., en Diephuis III bl 351 (3), die beiden haar bevestigend beantwoorden.

e) *Art.* 750 *Wetboek* 1830: bij het provinciaal geregtshof, onder welks regtsgebied hij woonachtig is. Zie ook *art.* 604 *C. d. C.* Vg. Voorduin III bl. 830 en 833 volg.

f) Daar stellionaat geen misdrijf is, is deze uitdrukking niet gelukkig.

g) *Art.* 711 *B. Rv.* Er bestaat stellionaat:

Wanneer men een onroerend goed, van hetwelk men weet de eigenaar niet te zijn, verkoopt of door onderzetting verbindt;

Wanneer men met onderzetting bezwaarde goederen als vrij aanbiedt, of mindere onderzettingen opgeeft dan die met welke die goederen bezwaard zijn.

h) *Art.* 755 *Wetboek* 1830 (*art.* 612 *C. d. C.*): bedriegelijke bankbreuk.

dat alle schuldeischers, ten genoege van elk hunner, zijn voldaan. (Co. 605; K. 848, 850, 884, 892, 896*b*; Rv. 899.) *a*)

895. Het verzoek wordt aangeplakt op dezelfde wijze, als hierboven bij het tweede lid van artikel 891 is vermeld. Daarenboven wordt daarvan aankondiging gedaan in zoodanig dagblad of dagbladen als de regtbank zal bevelen. (Co. 607; K. 793, 817.)

896. Ieder schuldeischer is bevoegd om, binnen den tijd van twee maanden na voorschrevene aankondiging, verzet tegen het verzoek te doen, bij een exploit ter griffie van de regtbank beteekend.

Dat verzet zal alleen daarop kunnen gegrond zijn, dat door den schuldenaar niet behoorlijk aan het voorschrift van artikel 894 is voldaan. (Co. 608; K. 891*b*, 897.) *b*)

897. Na verloop der voormelde twee maanden zal de regtbank, om het even of er verzet of geen verzet is gedaan, op de conclusie van het openbaar ministerie, het verzoek toestaan of weigeren. *c*) (Co. 609, 610; K. 894; Rv. 324, 899.)

898. Indien er verzet plaats heeft, en het verzoek desniettemin wordt toegestaan, of indien hetzelve wordt geweigerd, kunnen, in het eerste geval de opposant, en in het laatste de gefailleerde, in hooger beroep komen. (K. 896; R. O. 53, 69.) *d*)

899. Zoodra het vonnis, waarbij de rehabilitatie wordt toegestaan, kracht van gewijsde heeft verkregen, wordt hetzelve, ten verzoeke van den gerehabiliteerde, openlijk in de gehoorzaal der regtbank voorgelezen en in hare registers ingeschreven.

Indien de gerehabiliteerde elders mogt woonachtig zijn, kan hij vorderen, dat die voorlezing en inschrijving daarenboven plaats hebbe bij de regtbank zijner tegenwoordige woonplaats. (Co. 611; K. 793, 892; B. 74 v.)

TWEEDE TITEL.

Van surseance van betaling. e)

900. Surseance van betaling wordt bij uitsluiting toegestaan aan kooplieden, welke, het zij door buitengewone omstandigheden van oorlog, het zij door andere onvoorziene rampen, buiten staat zijn geraakt om zich op het oogenblik jegens hunne schuldeischers te kunnen kwijten, doch die volgens hunnen staat of balans, door deugdelijke bescheiden gestaafd, aantoonen, dat zij,

a) *Art.* 605 *C. d. C.* Le demandeur sera tenu de joindre à sa pétition les quittances et autres pièces justifiant qu'il à acquitté intégralement toutes les sommes par lui dues en principal, intérêts et frais. — Zie Voorduin III bl. 830 en 835 volg., III—VI.

b) *Art.* 608 *C. d. C.* Tout créancier qui n'aura pas été payé intégralement de sa créance en principal, intérêts et frais, et toute autre partie intéressée, pourront, pendant la durée de l'affiche, former opposition à la réhabilitation, par simple acte au greffe, appuyé de pièces justificatives, s'il y a lieu. Le créancier opposant ne pourra jamais être partie dans la procédure tenue pour la réhabilitation, sans préjudice toutefois de ses autres droits.

c) *weigeren.* „Ook om redenen, buiten die in *artt.* 893 en 894 vermeld, b. v. wegens gebrek aan goede trouw." Kist VI bl. 217.

d) *Art.* 753 *Wetboek* 1830. Het verzoek, eenmaal geweigerd zijnde, kan niet worden herhaald. — Zie Holtius (uitgave de Geer) bl. 536, 4°., Diephuis III bl. 354, en Kist VI bl. 217 volg.

e) Vg. over de *Surséance*, naar het oud-Hollandsche recht, Kist VI bl. 221 volgg. Het Fransche recht kent geene andere bijzondere surséance, dan die van *art.* 1244, *lid b*, *C. C.*: Les juges peuvent néanmoins, en considération de la position du débiteur, et en usant de ce pouvoir avec une grande réserve, accorder des délais modérés pour le paiement et surséoir à l'exécution des poursuites, toutes choses demeurant en état.

Bij ons werd zij na 1813 hersteld door het *Souvereine Besluit van* 29 *Jan.* 1814 (*Stb.* n°. 20). — Vg. de *artt.* 3550 en 3565 *Ontwerp B. W.* 1820

door het te verleenen uitstel, hen ten volle zullen kunnen voldoen. (K. 2 v., 8, 802, 902, 913, 914c, 922; Stb. 1814 n°. 20, a. 2.) *a*)

901. Surseance van betaling wordt alleen *b*) door den Hoogen Raad verleend. (R. O. 87 v.; R. n°. I., a. 78, 3°; K. 905c, 907, 911, 915, 922; St. 1814 n°. 20, a. 7.)

902. Alvorens het verzoek aan den Hoogen Raad in te dienen, is de schuldenaar verpligt zich bij een request, door hem, benevens eenen praktizijn *c*), onderteekend, te wenden tot de arrondissements-regtbank, onder welker gebied hij woonachtig of het gemeenschappelijk kantoor gevestigd is, ten einde de voorloopige voorzieningen, hieronder gemeld, worden daargesteld. (K. 903, 905, 910, 923; Rv. 22, 133c.)

903. Bij dit verzoekschrift moet door den schuldenaar worden overgelegd:

1°. Het bewijs *d*) van de onvoorziene rampen waarop hij zich beroept: (K. 900.)

2°. Een staat of balans, door de vereischte bescheiden gestaafd, benevens eene door hem opgemaakte waardering zijner goederen en baten: (K. 8, 798, 802.)

3°. De opgaven van de namen en woonplaatsen zijner schuldeischers en het bedrag hunner schuldvorderingen; (K. 819b, 822b.)

4°. Eene bijzondere lijst, bevattende de opgave der namen en woonplaatsen van zoodanige schuldeischers, welke woonachtig zijn, of zich bevinden, binnen het arrondissement alwaar de regtbank zitting houdt. (K. 904.)

Alle deze stukken worden ter griffie der regtbank nedergelegd, ten einde ieder daarvan inzage zoude kunnen nemen. (K. 864a, 910.)

904. De regtbank beveelt dadelijk, dat, de schuldeischers op de lijst bij n°. 4 van het vorige artikel vermeld, benevens de schuldenaar, door den griffier, tegen zekeren door de regtbank bepaalden korten dag, bij brieven, worden opgeroepen, ten einde op het verzoekschrift te worden gehoord. (K. 817b, 829, 905a.)

Ieder schuldeischer, waar dezelve ook mogt woonachtig zijn, is bevoegd om, zelfs zonder oproeping, op te komen.

905. Ten bepaalden dage worden de opgekomene schuldeischers door de regtbank op het gedaan verzoek gehoord, en onmiddellijk twee of meer personen, bij voorkeur uit de voornaamste schuldeischers, door de regtbank benoemd, ten einde met en benevens den schuldenaar het beheer over zijne zaken te voeren. *e*)

a) *Art.* 2 *Besluit van* 29 *Jan.* 1814 (*Stb* n°. 20). Deze provisien zullen door ons niet worden verleend, dan aan zoodanige kooplieden, korporatien of andere personen, die, buiten hun toedoen, door buitengewone omstandigheden van oorlog, of andere onvoorziene calamiteiten en desastres, in de onmogelijkheid zijn gebragt, om voor het tegenwoordige hunne crediteuren ten volle te voldoen, doch omtrent welke, uit den staat of balans van hunnen boedel of kantoor, of uit andere deugdelijke bescheiden, door de verzoekers gesuppediteerd, het waarschijnlijk is, dat zij, door eenig uitstel van tijd, in de gelegenheid zouden kunnen geraken, om aan hunne crediteuren ten volle betaling te doen erlangen.

Art. 757 *Wetboek* 1830. Surseance zal niet anders kunnen worden verleend, dan ten verzoeke van kooplieden, welke, buiten hunne schuld, door buitengewone omstandigheden van oorlog of andere algemeene en onvoorziene rampen, in de onmogelijkheid zijn geraakt van zich op het oogenblik jegens hunne schuldeischers te kwijten, maar welke, volgens hunne balans of andere deugdelijke bescheiden, kunnen aantoonen dat zij, door middel van uitstel, hunne schuldeischers ten volle zullen kunnen betalen. — Zie Voorduin III bl. 865, en bl. 911 volgg. IV—VII.

b) Niet dus ook, zooals oudtijds, door de Hoven (Voorduin III bl. 914), noch door den Koning, zooals, volgens *art.* 7 van het *Besluit* van 1814, door den Souvereinen Vorst. Deze opzettelijke uitsluiting is vrij overbodig.

c) *praktizijn.* Volgens Diephuis III bl. 359 (4) moet hierbij alleen aan een *advokaat;* volgens Kist VI bl. 230, zoowel aan een *procureur* als aan een advokaat gedacht worden. Vg. *art.* 22 *B. Rv.*

d) Zie Diephuis III bl. 359 (5), en Kist VI bl. 231, 1°.

e) „De schuldenaar wordt dus niet ontzet van het beheer, zooals de failliet verklaarde; hij blijft beheeren, maar wordt in dat beheer bijgestaan door twee commissarissen. Zonder deze kan hij niet over zijne goederen beschikken. Ook in regtsgedingen treden zij nevens hem op; ofschoon hij zelf de persona standi in judicio niet verliest, kan hij niet zonder de commissarissen, die hunne auctoritas moeten verleenen, in regten optreden." Kist VI bl. 233.

De benoemden kunnen ten alle tijde, op hun verzoek, of op dat van eenen of meer schuldeischers, worden ontslagen en door andere vervangen.

De regtbank heeft de bevoegdheid om, na dat verhoor, aan den schuldenaar bij eene met redenen bekleede beschikking, dadelijk te verleenen provisionele surseance, hangende de raadplegingen van den Hoogen Raad.

De beschikking, waarbij die provisionele surseance is verleend of geweigerd, is voor geen hooger beroep vatbaar. (K. 787, 788, 908, 909*b*, 910 n°. 3, 912, 914*c*, 915*b*, 916, 923; B. 163, 387*b*, 418, 495, 503*b*, 519 v., 1025, 1026.)

906. Indien een verzoek tot surseance is geschied, en een of meer schuldeischers, naar aanleiding van artikel 766, de faillietverklaring van den schuldenaar vragen, wordt op het eerste verzoek vooraf beschikt, in maniere als bij het volgende artikel is bepaald. (K. 907, 914, 923.)

907. Indien provisionele sureeance is verleend, wordt het verzoek tot faillietverklaring aangehouden totdat de Hooge Raad over de definitieve surseance zal hebben beschikt.

Indien de provisionele surseance is geweigerd, kan de regtbank, zoo daartoe gronden zijn, de faillietverklaring uitspreken, onverminderd de nadere beschikking van den Hoogen Raad over de verzochte surseance. *a*) (K. 791, 901, 915, 918.)

908. Zoodra de in het eerste lid van artikel 905 vermelde bewindvoerders zijn benoemd, zijn deze, op hunne verantwoordelijkheid, verpligt, om van hunne aanstelling aankondiging te doen in het officiele dagblad, mitsgaders in zoodanige andere dagbladen, als door de regtbank bij dezelfde beschikking zijn aangewezen. (K. 793, 817, 911*b*, 916.)

909. Indien aan den schuldenaar provisionele surseance is verleend, is deze verpligt het verzoek om definitieve surseance, uiterlijk binnen 14 dagen, aan den Hoogen Raad in te leveren.

Bij gebreke hiervan vervalt de provisionele surseance van regtswege. (K. 905*c*, 910*a*.)

910. Het verzoek aan den Hoogen Raad moet door den schuldenaar, benevens eenen bij dat kollegie dienstdoenden praktizijn *b*), zijn onderteekend. (K. 902.)

Bij hetzelve wordt overgelegd:

1°. Een staat of balans, ingerigt in dier voege als in n°. 2 en 3 van artikel 903 is voorgeschreven;

2°. Het bewijs dat aan alle de voorloopige voorzieningen, hierboven vermeld, is voldaan; (K. 902 v.)

3°. Afschrift van de uitspraak der regtbank op het verzoek om provisionele surseance. (K. 905*c* en *d*, 907.)

911. De Hooge Raad stelt het verzoek in handen van twee raden-commissarissen.

Deze bevelen daarop eene comparitie, zoo van den schuldenaar als van diens schuldeischers, tegen eenen bepaalden dag, welke door den verzoeker tijdig in het officiele dagblad, en in zoodanige andere dagbladen als raden-commissarissen zullen aanwijzen, moet worden bekend gemaakt.

Afschrift van het verzoekschrift, benevens de bescheiden, worden inmiddels zoo wel ter griffie van den Hoogen Raad, als ten kantore van den praktizijn, in art. 902 vermeld, nedergelegd, ten einde ieder daarvan inzage kunne nemen. (K. 793, 817, 895, 904, 908, 910.)

912. Op den dag der comparitie moet door of van wege den schuldenaar

a) „De definitieve surséance is niet afhankelijk van de provisioneele; ook dan, wanneer de provisioneele is geweigerd, kan de schuldenaar de definitieve surséance aanvragen." Kist VI bl. 235.

b) Zie noot *c*), op *art.* 902.

aan raden-commissarissen worden ter hand gesteld eene verklaring benoemde bewindvoerders, houdende dat hun, na onderzoek, is dat de ten requeste overgelegde staat of balans opregt is, en met de verdere bescheiden overeenstemt. (K. 6 v., 802, 905; Stb. 1837 n°. 21.)

913. Ten bepaalden dage worden de schuldeischers *a*) en de sch. door raden-commissarissen gehoord, en wordt vervolgens door deze Hoogen Raad verslag gedaan omtrent de vervulling der, bij de wet schrevene formaliteiten, omtrent de gezindheid van de schuldeis. aanzien van het verzoek, alsmede wat hun zij gebleken van de buiten omstandigheid en rampen, door den schuldenaar aangevoerd, en dan niet waarschijnlijkheid bestaat, dat hij door middel zijner zijne schuldeischers ten volle zal kunnen voldoen, en eindelijk handelingen van den verzoeker sporen van kwade trouw zijn ontdekt (K. 900, 904, 905, 911, 914.) *b*)

914. Indien het den Hoogen Raad uit het verslag van raden-commiss. blijkt, dat twee derden der concurrente schuldeischers, wier vordering drie vierden der schuld, of wel drie vierden dier schuldeischers, wier vordering twee derden der schuld beloopt, zich tegen het verzoek verzet, wordt hetzelve dadelijk en zonder verder onderzoek van de gewezen. *c*)

In het tegenovergestelde geval doet de Hooge Raad uitspraak, even of er al dan niet provisionele surseance verleend was.

Bij weigering van het verzoek, vervalt de verleende provisionele s. van regtswege. In allen gevalle zendt de Hooge Raad afschrift van het gewijsde *d*) aan de arrondissements-regtbank, en beveelt, dat door de bew. voerders van het toestaan of weigeren van het verzoek, bij aanpl. aankondiging geschiede aan de beurs, of, zoo die ter woonplaatse v. schuldenaar, of ter plaatse alwaar het gemeenschappelijk kantoor ge. is, niet bestaat, aan het huis der gemeente. (K. 793, 841, 891, 9..)

915. Surseance van betaling wordt voor zoodanigen tijd verleend, de Hooge Raad zal noodig achten, mits den tijd van twaalf maanden te boven gaande.

Zij neemt haren aanvang van den dag dat de provisionele surs. verleend, en, indien dit niet heeft plaats gehad, van den dag waar. definitieve surseance wordt toegestaan.

De surseance kan niet worden verlengd, ten zij uit hoofde van dring. redenen en van een nieuw en volledig onderzoek, op den voet als bij titel is voorgeschreven. (K. 905*c*, 914*b*, 922.) *e*)

a) „Verificatie van schuldvorderingen," zeide de Regeering, „kan alleen te pas komen bij *faillissement*.... Dit neemt echter niet weg, dat ook op deze comparitie de ééne schuldeischer tegen de wettigheid van des anderen schuldvordering bedenkingen kan te berde brengen, die *summier* door raden en commissarissen kunnen worden onderzocht en aanleiding geven tot de afwijzing van het verzoek, indien de schuldenaar eene verdichte schuld heeft op de balans gebragt." Voorduin III bl. 983 volg., VII.

b) *Art.* 6 *van het Besluit van* 29 *Januari* 1814 (*Stb.* n° 20) De benoemde Commissarissen uit het Hoog Geregtshof zullen vervolgens, na een volledig onderzoek van zaken, en na in het bijzonder te hebben geïnquireerd omtrent de gezindheid van der Supplianten Crediteuren, alsmede of wel, met genoegzame waarschijnlijkheid, is gebleken, dat de Supplianten slechts uitstel van tijd noodig hebben, om hunne Crediteuren ten vollen te ... speciaal ook, of, in der Supplianten ... geene traces voorkomen van kwade trouw ... sche wegen, aan de Civiele Kamer, ... Rekwest is gerenvoijeerd, van hunne ... Rapport doen, en dienen van prae-advis.

c) Zie over de bezwaren, die deze bepaling ... zich heeft, Voorduin III *bl.* 927 volg. ... VI bl. 239 volg.

d) Zie Kist VI bl. 238.

e) *Art.* 8 *van het Besluit van* 29 *Januari* ... (*Stb.* n°. 20). Geene surscheance zal, door Ons, ... cordeerd worden voor eenen langeren tijd dan ... twaalf maanden; zullende ook daarvan, ... en volledig onderzoek, door Ons, geene ... worden verleend.

Art. 763 *Wetboek* 1830. De definitieve surs. ... zal voor geen' langeren tijd dan voor een ... te rekenen van den dag, op welken het ...

3. Zoodra de benoeming der bewindvoerders, naar aa
is aangekondigd, is de schuldenaar onbevoegd
werking, magtiging, of bijstand, zijne roerende of
ervreemden, te verpanden of te bezwaren, gelden
en, of eenige daden van beheer uit te oefenen. (K
63, 1420, 1423, 1482.) *a*)

7. De betaling van schulden, op het oogenblik van het
aande, kan, gedurende dezelve, niet anders plaats h
schuldeischers, in evenredigheid van derzelver schuld
s de bepalingen van artikel 920. (K. 900, 905*c*, 914*b*.

18. Gedurende den loop der provisionele of der defi
schuldenaar niet tot de betaling zijner schulden worde
gevangene executien, zelfs die van eenen nog niet t
dwang, worden geschorst.

let beslag op den persoon of op de goederen van den
gd, blijft in stand, onverminderd het vermogen v
gtiging of bijstand der bewindoverders, en wanne
uldeischers zulks mogt vereischen, de opheffing va
regter te vorderen, tegen het stellen van voldoend
le voldoening van het verschuldigde, in het geval
seance, aan alle overige schuldeischers volledige betaling
770, 771, 772 v., 888 v., 890; B. 1857 v.; Rv. 439
3 v., 599 v., 616 v.) *b*)

919. De surseance stuit den loop niet van reeds aanha
ch belet het aanleggen van nieuwe. *c*)

Indien niettemin de regtsgedingen blootelijk betreffen
taling eener schuld, door den schuldenaar erkend, e
ger geen belang heeft om vonnis te verkrijgen, ten
rden te doen gelden, kan de regter, na van de erke
bben akte verleend, het opmaken *e*) van het vonnis
n loop der surseance. (K. 813, 916, 917, 918, 920; B.
b. 1814 n°. 20, a. 1.)

920. De surseance werkt niet ten aanzien:

1°. Van de invordering van rijks- of gemeentelijke o
of van dijks- en polderlasten; (B. 1183; Stb.
Stb. 1845 n°. 22, a. 10; Stb. 1851 n°. 85, a. 2

n Hoogen raad zal zijn ingekomen, kunnen worden
rleend.

Die tijd zal niet meer dan eens, en niet langer
an voor een jaar, kunnen worden verlengd,
a na op nieuw de regtbank en de schuldeischers
hebben gehoord, op de wijze bij de vorige
rtikelen omschreven. — Zie Voorduin III
l. 935.

a) Zie noot *e*), op *art.* 905.

b) *Art.* 766 *Wetboek* 1830. Gedurende den loop
ler surséance kan de impetrant niet worden genood-
aakt om op eenige manier personele schulden te
etalen; alle begonnen executien, zelfs die bij lijfs-
lwang, houden op.

Niettemin stuit de surséance den loop niet van
aanhangige regtsgedingen, noch belet den aanleg van
nieuwe. —

Van de surséance, naar ons tegenwoordig recht,
geldt dus niet meer wat v. d. Keessel, *Thes.* 895,
zegt: „quod suspendet omnes actiones, arresta et
executiones, quibus ju
potuissent. — Vg. Kis

c) Anders *art.* 1 van
de surséance omschrijft a
mitsgaders van procedur
de vorige noot.

d) „De herhaling van
doen denken aan twee
de bepaling afhankelij
twee omstandigheden."

e) „De schorsing van
sluit althans die van
aankomt." Diephuis

f) *Art.* 10 *der Wet v*
De verpligting tot be
door de indiening van
aanslag, noch door ve
betaling, evenmin doo
beraad, of door de aan
van boedelbeschrijving.

2°. Van onderzetting, pand, reclame en andere zakelijke regten; (B. 1196 v., 1208 v.; K. 230 v.; Rv. 538 v., 721 v.) *a*)
3°. Van levensonderhoud; (B. 376 v.)
4°. Van huren en pachten; (B. 1185 n°. 2, 1596 n°. 2.) *b*)
5°. Van loon van dienstboden, werklieden en andere bedienden; (B. 1195 n°. 4, 1637 v.)
6°. Van schulden voor noodwendigheden, tot gewoon onderhoud van den schuldenaar en zijn huisgezin geleverd, gedurende zes maanden vóór de surseance. (B. 1195 n°. 5.) *c*)

921. De surseance werkt niet ten voordeele van medeschuldenaren, of van borgen, welke van het voorregt van uitwinning hebben afstand gedaan. (B. 1316, 1319, 1869 n°. 1, 1870 v.; K. 918.) *d*)

922. De Hooge Raad kan, op het verzoek van eenen of meer schuldeischers, en na verhoor of behoorlijke oproeping van den schuldenaar en de bewindvoerders, de surseance intrekken, indien het blijkt, dat de schuldenaar zich, gedurende den loop derzelve, aan kwade trouw schuldig maakt, of zijne schuldeischers tracht te benadeelen.

Gelijke intrekking kan ook, op verzoek van de bewindvoerders en na verhoor of behoorlijke oproeping van den schuldenaar, plaats hebben, indien het blijkt, dat, hangende de surseance, de staat van den boedel, zelfs buiten toedoen van den schuldenaar, zoodanig is achteruit gegaan, dat de baten niet toereikende zijn geworden om de schulden ten volle te voldoen.

De intrekking eener verleende surseance wordt door den Hoogen Raad ter kennis gebragt van de arrondissements-regtbank, op dezelfde wijze als bij het laatste lid van artikel 914 *e*) is vermeld, en wordt daarvan op gelijken voet aankondiging bevolen. (K. 900, 903, 913, 915.)

SLOTBEPALING.

923. Indien binnen den tijd van ééne maand na de weigering der surseance, na derzelver intrekking, of na verloop van den tijd, waarvoor dezelve verleend was, het faillissement van den schuldenaar, op den voet van artikel 769 *f*) en den eersten titel van dit boek *g*), aanvangt, worden de termijnen, bij

a) „Door „*reclame*" wordt hier bedoeld revindicatie". Kist VI bl. 247; zie echter ook Diephuis III bl. 867 (1). — Zie, over de reden dezer bepaling, Kist t. a. p.

b) Fransche tekst van *art.* 767 *Wetboek* 1830: loyers et fermages des terres, maisons et autres bâtiments. — Vg. Kist VI bl. 248.

c) *Art.* 767 *Wetboek* 1830. De surseance stuit de executie niet, ten aanzien:
1°. Van onderzetting, pand of andere zakelijke regten;
2°. Van levensonderhoud;
3°. Van huren en pachten;
4°. Van loon van dienstboden en andere bedienden;
5°. Van schulden voor noodwendigheden, tot gewoon onderhoud van den schuldenaar en zijn huisgezin geleverd, gedurende zes maanden vóór de surseance.

d) *Art.* 768 *Wetboek* 1830. De surséance geldt niet ten voordeele van medeschuldenaren of borgen — Zie Voorduin III bl. 942, IV.

e) *Art.* 914, *lid c*, *W. v. Kh.* Bij weigering van het verzoek, vervalt de verleende provisionele surseance van regtswege. In allen gevalle zendt de Hooge Raad afschrift van deszelfs gewijsde aan de arrondissements-regtbank, en beveelt, dat door de bewindvoerders van het toestaan of weigeren van het verzoek, bij aanplakking, aankondiging geschiede aan de beurs, of, zoo die ter woonplaatse van den schuldenaar, of ter plaatse alwaar het gemeenschappelijk kantoor gevestigd is, niet bestaat, aan het huis der gemeente.

f) *Art.* 769 *W. v. Kh.* Het faillissement vangt aan op den dag der aangifte van den schuldenaar, of op dien der inlevering van het verzoekschrift der schuldeischers ter griffie, of eindelijk op dien van het requisitoir van het openbaar ministerie

Die dag wordt bij het vonnis van failliet-verklaring vermeld.

g) *en den eersten titel van dit boek.* In dit geheel overbodige bijvoegsel zal *en* wel in *is* veranderd dienen te worden. Zie Diephuis III bl. 372 (2).

de artikels 773, 774, 775 *a*) en 776 *b*) vermeld, geacht te zijn ingegaan van den dag, waarop het verzoekschrift, volgens artikel 902, bij de arrondissements-regtbank is ingediend. (K. 906, 914, 915, 922.) *c*)

a) *Art.* 773 *W. v. Kh.* Alle op den dag van den aanvang des faillissements nog niet opeischbare schulden, welke de schuldenaar betaald heeft binnen de veertig dagen voor den bij art. 769 vermelden dag, worden in den boedel teruggebragt.

Art. 774. Pand of hypotheek, binnen den tijd van veertig dagen vóór den aanvang van faillissement door den schuldenaar verleend, is nietig in de twee volgende gevallen:

1°. Indien hetzelve is verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen;

2°. Indien het tot waarborg van binnen voorschreven termijn aangegane verbindtenissen is toegestaan en niet dadelijk bij de oorspronkelijke overeenkomst is gevestigd.

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op hypotheken welke de voogd of curator tot zekerheid van zijn beheer verpligt is te geven.

Art. 775. Alle schenking van roerende of van onroerende goederen, door den schuldenaar gedaan, is ten aanzien der schuldeischers van regtswege nietig, indien dezelve heeft plaats gehad binnen den termijn van zestig dagen vóór den aanvang van het faillissement, al ware het dat beide partijen in de goede trouw hadden verkeerd.

Die termijn wordt verdubbeld, indien de begiftigde den schenker door bloedverwantschap of door aanhuwelijking bestaat, in de opgaande of in de nederdalende linie onbepaaldelijk, en in de zijdlinie tot den vierden graad ingesloten.

Deze bepaling is ook toepasselijk op het geval, dat de schenking aan den begiftigde gedaan is door middel van tusschen beide komende personen.

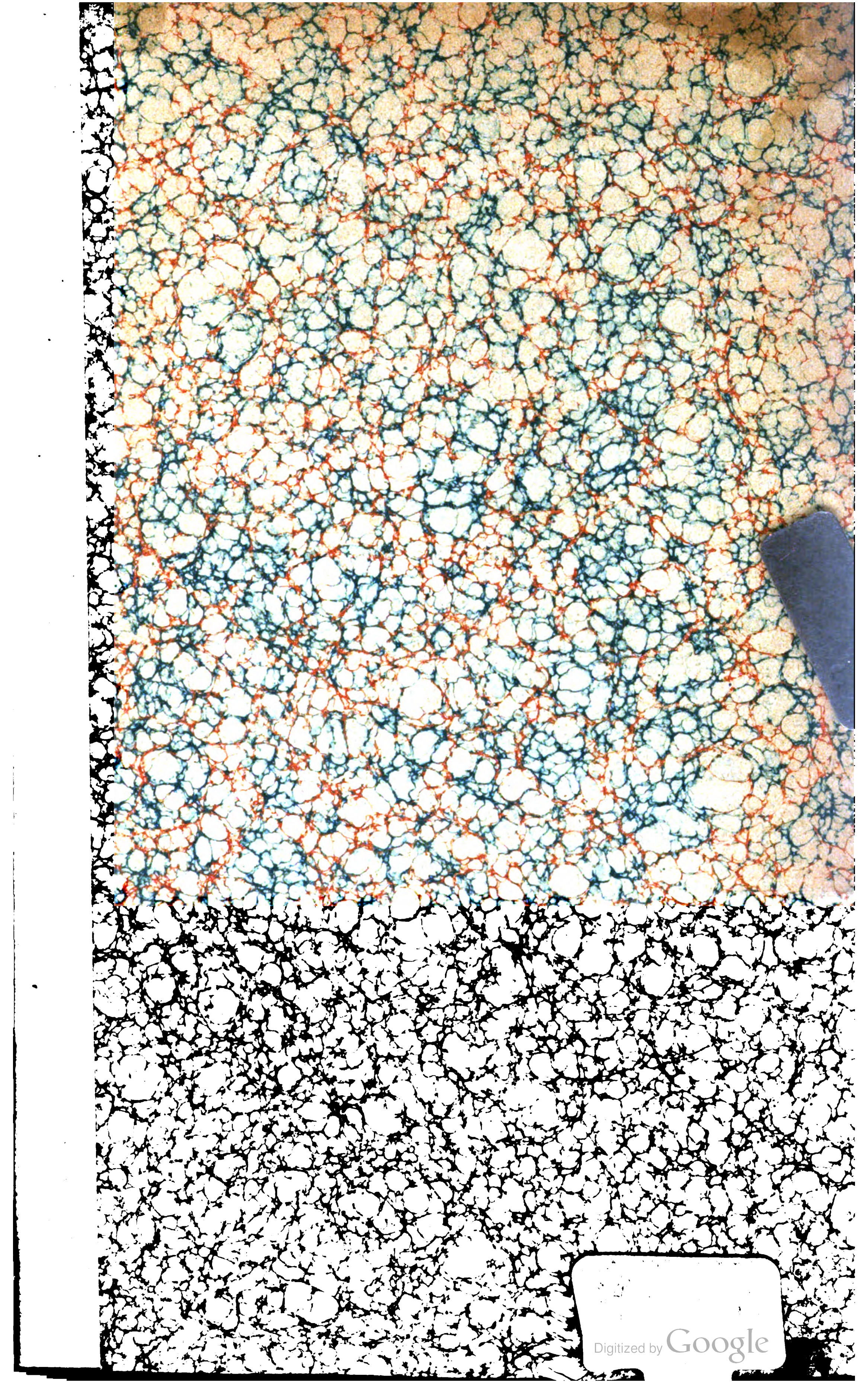
b) De verwijzing naar *art.* 776, waarin geen termijn voorkomt, is ongepast en als niet geschied te beschouwen.

c) *Art.* 906 *W. v. Kh.* Indien een verzoek tot surseance is geschied, en een of meer schuldeischers, naar aanleiding van artikel 766, de faillietverklaring van den schuldenaar vragen, wordt op het eerste verzoek vooraf beschikt, in maniere als bij het volgende artikel is bepaald.

Art. 907. Indien provisionele surseance is verleend, wordt het verzoek tot faillietverklaring aangehouden totdat de Hooge Raad over de definitieve surseance zal hebben beschikt.

Indien de provisionele surseance is geweigerd, kan de regtbank, zoo daartoe gronden zijn, de faillietverklaring uitspreken, onverminderd de nadere beschikking van den Hoogen Raad over de verzochte surseance. — De bepaling van *art.* 923 is eerst bij de herziening van 1835 opgenomen: zie Voorduin III bl. 948 volg.

Digitized by Google